

Лариса ЛЕВЧЕНКО

**АРХІВИ І АРХІВНА СПРАВА
СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ АМЕРИКИ:
історія та організація**

Монографія

Миколаїв
«Гліон»
2013

УДК 94(73)"1528/2013":930.25
ББК 79.33(7США)я9
Л 38

НАУКОВИЙ РЕДАКТОР:

МАТЯШ І. Б. – доктор історичних наук, професор

РЕЦЕНЗЕНТИ:

БОРЯК Г. В. – доктор історичних наук, професор, член-кореспондент НАН України;

ДУБРОВІНА Л. А. – доктор історичних наук, професор, член-кореспондент НАН України;

ПИРИГ Р. Я. – доктор історичних наук, професор;

ПРОНЬ С. В. – доктор історичних наук, професор

*Рекомендовано до друку рішенням вченої ради
Українського науково-дослідного інституту архівної справи
та документознавства (протокол № 3 від 11 липня 2013 р.)*

Левченко Л.

Л 38 Архіви і архівна справа Сполучених Штатів Америки: історія та організація : монографія / Лариса Левченко. — Миколаїв : Іліон, 2013. — 1204 с.

ISBN 978-617-534-206-0

Монографія є комплексним дослідженням історії архівів та організації архівної справи на території США від колоніальних часів до сьогодення. Досліджено зародження архівів у Північній Америці в колоніальний період, діяльність історичних товариств у сфері збирання і зберігання документів, утворення і розвиток архівів штатів і Національного архіву США. Висвітлено історію та основні напрями діяльності товариств архівістів. Проаналізовано розвиток теорії експертизи цінності, методи систематизації архівних колекцій, правові засади розсекречування документів, програми захисту архівів в умовах техногенних і природних катастроф.

Для науковців, архівістів, аспірантів і студентів спеціальностей «архівознавство», «всесвітня історія», «американістика».

УДК 94(73)"1528/2013":930.25
ББК 79.33(7США)я9

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	7
------------------------	----------

РОЗДІЛ 1

Історіографія та джерельна база дослідження	15
--	-----------

1.1 Історія архівів і організація архівної справи у США в американській і зарубіжній історіографії	21
1.1.1 Історія, організаційні, наукові та правові засади діяльності архівів США у дослідженнях американських учених	21
1.1.2 Висвітлення історії архівів та організації архівної справи у США в зарубіжній історіографії	43
1.2 Характеристика джерельної бази	70

РОЗДІЛ 2

Історія архівного руху, утворення архівів і становлення архівної галузі в США	115
--	------------

2.1 Зародження архівного руху в Новій Англії	117
<i>(Массачусетс, Мен, Род-Айленд, Нью-Гемпшир, Коннектикут, Вермонт)</i>	
2.2 Три Середньоатлантичних штати – три підходи до вирішення проблеми організації зберігання архівів	138
<i>(Пенсільванія, Нью-Йорк, Нью-Джерсі)</i>	
2.3 «Незалежні архіви» Південноатлантичних штатів	153
<i>(Мериленд, Делавер, Вірджинія, Західна Вірджинія, Джорджія, Північна Кароліна, Південна Кароліна, Флорида)</i>	
2.4 Департаменти архівів та історії Алабами і Міссісіпі та боротьба за збереження архівів у Теннессі і Кентуккі	192
<i>(Південно-Східний регіон США: Теннессі, Кентуккі, Алабама, Міссісіпі)</i>	
2.5 Відновлення втраченої документальної спадщини колоніального періоду в Луїзіані й Техасі. Цінність архівів Арканзасу та Оклахоми	206
<i>(Південно-Західний центральний регіон США: Луїзіана, Техас, Арканзас, Оклахома)</i>	
2.6 Історичні товариства та історичні комісії регіону Великих озер. Роль Маргарет Кросс Нортон у становленні архівної справи в Іллінойсі	228
<i>(Північно-східні центральні штати: Огайо, Іллінойс, Мічиган, Індіана, Вісконсин)</i>	

2.7	Історичні товариства як офіційні архіви штатів Північно-Західного центрального регіону 248 <i>(Міннесота, Міссурі, Айова, Небраска, Канзас, Північна Дакота, Південна Дакота)</i>	248
2.8	Історичні товариства та утворення архівів у регіоні Скелястих гір 265 <i>(Гірські штати: Монтана, Колорадо, Вайомінг, Юта, Нью-Мексико, Аризона, Невада, Айдахо)</i>	265
2.9	Різні шляхи до утворення архівів штатів Тихоокеанського регіону 288 <i>(Каліфорнія, Вашингтон, Орегон, Аляска, Гаваї)</i>	288
2.10	Рух істориків за збереження документальних комплексів федеральних органів влади та заснування Національного архіву США 305	305
2.11	Зростання професійної свідомості архівістів та утворення Товариства американських архівістів 328	328
2.12	Особливості архівної системи США 345	345

Р О З Д І Л 3

Національний архів і Адміністрація документації:

історія, структура, організація діяльності 381

3.1	Розвиток Національного архіву США у «період дорослішання» 383 <i>(від середини 1930-х до середини 1950-х рр.)</i>	383
3.2	Національний архів США: у русі «за незалежність» 411 <i>(від середини 1950-х до середини 1980-х рр.)</i>	411
3.3	Вирішення проблеми забезпечення збереженості документальної історичної спадщини американської нації на цифрових носіях у Національному архіві США 429 <i>(від середини 1980-х до 2013 року)</i>	429
3.4	Організація діяльності Національного архіву США на початку XXI ст. 450 <i>(структура, планування, звітність, фінансування)</i>	450
3.5	Федеральні архівні установи системи Національного архіву 470 <i>(федеральні центри документації, регіональні філіали, дочірні архіви, президентські бібліотеки)</i>	470
3.6	Національна комісія історичних публікацій і документів: проекти з популяризації джерел національної пам'яті 516	516
3.7	Федеральний реєстр: публікація законодавчо-нормативних актів як функція Національного архіву 534	534

Р О З Д І Л 4

Наукові та правові засади діяльності архівів США у сфері доступу та забезпечення збереженості архівних документів 551

4.1	Теорія експертизи цінності документів: від професійної методології до соціальної епістемології 552	552
4.2	Систематизація документів в архівах США: рівні Олівера Венделла Холмса 593	593
4.3	Законодавчо-нормативне регулювання засекречування і розсекречування документів у США 612	612
4.4	Американські програми захисту життєво важливих архівів в умовах техногенних і природних катастроф сучасного світу 667	667

РОЗДІЛ 5

Товариства архівістів Сполучених Штатів Америки693

- 5.1 Товариство американських архівістів: на шляху до лідерства у професії 694
(з середини 1930-х до початку 1970-х рр.)
- 5.2 Виникнення місцевих, регіональних і національних професійних організацій архівістів США. Їх мережа, роль і завдання 732
(від початку 1970-х рр. до сьогодні)
- 5.3 Товариство американських архівістів: шлях у XXI ст. 749
(установчі та програмні документи, структура, основні напрями діяльності)
- 5.4 Архівна періодика – «голос професії» архівістів США 799
(журнал «The American Archivist» та інші періодичні видання професійних організацій архівістів США)
- 5.5 Освіта та підвищення кваліфікації архівістів як головний чинник успішного розвитку архівної галузі США 822
(архівісти-освітяни, дискусії, університети, освітні стандарти)
- 5.6 Академія сертифікованих архівістів 843
- 5.7 Роль SAA у розвитку професійних стандартів архівної галузі США 851

ПІСЛЯМОВА869

ДОДАТКИ887

Додаток А. Перелік загальноживаних у США аббревіатур назв із розшифровкою і перекладом на українську мову 887

Додаток Б. Пояснення загальноісторичного характеру 892

- Б-1 Довідка про зростання території США та формування адміністративно-територіального поділу 892
- Б-2 Концепція американського фронтиру та визначення фронтір-зон 898
- Б-3 Сучасне районування Сполучених Штатів Америки 903
(за даними Бюро перепису населення США)
- Б-4 Система органів управління 905

Додаток В. Переклади 909

- В-1 Акт про заснування Департаменту архівів та історії штату Алабама, з описом його функцій, обов'язків і встановленої відповідальності 909
- В-2 Акт про передачу історичних архівів Державного департаменту Бібліотеці Конгресу США 915
- В-3 Акт про заснування Національного архіву уряду Сполучених Штатів 916
- В-4 Акт про внесення змін до Розділу 44 Кодексу Сполучених Штатів про реорганізацію Національної комісії історичних публікацій у Національну комісію історичних публікацій і документів, про збільшення членства цієї комісії та про збільшення асигнувань коштів цієї комісії 921
- В-5 Закон про Національну комісію історичних публікацій і документів 922
(неофіційний авторський переклад)
- В-6 Кодекс архівіста 928
(фотокопія та неофіційний авторський переклад Кодексу архівіста США, укладеного Архівістом США У. К. Гровером)

Додаток Г. Схеми організаційної структури архівів США	930
Г-1 Організаційна структура Відділу архівів і манускриптів Департаменту архівів та історії штату Північна Кароліна станом на 1960 рік.....	930
Г-2 Організаційна структура Архіву штату Мен станом на 2012 рік	932
Г-3 Організаційна структура Національного архіву і Адміністрації документації США станом на 2009 рік <i>(до реорганізації)</i>	934
Г-4 Організаційна структура Національного архіву і Адміністрації документації США станом на 30 вересня 2012 року	935
Г-4.1 Організаційна структура управління планування і комунікацій	936
Г-4.2 Організаційна структура управління людських ресурсів	936
Г-4.3 Організаційна структура Головного управління з основної діяльності	937
Г-4.4 Організаційна структура Управління федерального реєстру	937
Г-4.5 Організаційна структура служби управління документацією в установах	938
Г-4.6 Організаційна структура служби удоступнення архівних документів у системі NARA	939
Г-4.7 Організаційна структура служби законодавчих архівів, президентських бібліотек і музеїв	940
Г-4.8 Організаційна структура інформаційних служб	940
Г-4.9 Організаційна структура Служби підтримки діяльності NARA	941
Додаток Д. Таблиці	942
Д-1 Хронологічна таблиця ключових дат, від яких ведуть свій початок архіви штатів	942
Д-2 Список архівних установ штатів, упорядкований за типами, із зазначенням назви архіву, підпорядкування, назви англійською мовою, місцезнаходження, адреси офіційного веб-сайту, доповнений відомостями про місцезнаходження і адреси офіційних веб-сайтів історичних товариств, які не виконують функції офіційних архівів	946
Д-3 Порівняльний аналіз показників розсекречування і засекречування документів у федеральних органах влади США за період дії EO 12356, EO 12958 та EO 13292 (за даними звітів ISOO)	957
Додаток Ж. Пояснення щодо реалізації міжнародного проекту InterPARES	963
Додаток З. Словник персоналій	967
Додаток К. Словник основних термінів і понять	1027
ПОКАЖЧИКИ	
Предметно-тематичний покажчик	1039
Географічний покажчик	1051
Іменний покажчик	1060
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ	1069
ПЕРЕЛІК ІЛЮСТРАЦІЙ	1171
SUMMARY	1193

ПЕРЕДМОВА

Професія архівіста в США веде свою історію від часу утворення Національного архіву США (1934 р.) і заснування національної професійної організації – Товариства американських архівістів (1936 р.). Проте архіви на території Північної Америки виникли ще за часів утворення перших колоній та органів їх управління в XVI–XVII ст. Відсутність історично набутих власних архівних традицій спонукала американських архівістів наполегливо вивчати досвід і запозичувати знання в Європі та на інших континентах, експериментувати, дискутувати і таким чином знаходити раціональні рішення для забезпечення збереженості історичної документальної спадщини народів США та передачі інформації і знань нащадкам. За порівняно невеликий період (майже 80 років) архівісти США встигли не лише надолужити знання і досвід, які в інших країнах їх колеги здобували століттями, а й досягти рівня найрозвиненішої архівної галузі світу з притаманними їй особливостями, визначальними рисами та національними традиціями. Американські архівісти стояли біля витоків Міжнародної ради архівів. У сучасному світі вони посідають провідні позиції в міжнародній співпраці в архівній сфері, пропонуючи світовій архівній спільноті власні новаторські ідеї, що дало змогу видатному американському вченому-архівісту Р. Коксу констатувати: «Американські архівісти можуть бути втішені своїм прогресом відтоді, як вони створили професію»¹.

У рік 75-го ювілею Національного архіву США автор монографії мав щасливу нагоду відвідати NARA, архіви різних типів у штатах Північна Дакота, Південна Дакота та Вайомінг, а також зустрітись із їх фахівцями. Ознайомлення з роботою NARA, інших архівних установ та спілкування з американськими колегами залишило незабутні враження на все життя і стало поштовхом до обрання теми дослідження – історії архівів і організації архівної справи у США.

У глобальному інформаційному суспільстві ключовим чинником виживання людства є інформація. Так, у «Декларації тисячоліття»², ухваленій Генеральною

¹ Cox R. J. Professionalism and Archivists in the United States [Text] / Richard J. Cox // American Archivist. – 1986, Summer. – Vol. 49. – № 3. – P. 229.

² Декларация тысячелетия Организации Объединенных Наций : принята резолюцией 55/2 Генеральной Ассамблеи от 8 сентября 2000 года [Электронный ресурс] // Организация Объединенных Наций. – Режим доступа: http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/declarations/summitdecl.shtml. – Название с экрана.

Асамблеєю ООН 8 вересня 2000 року, головним завданням нового тисячоліття визначено побудову інформаційного суспільства, орієнтованого на інтереси людей, у якому кожній особі, общині, народу гарантовані права на створення інформації та на знання, доступ до них, користування й обмін ними³.

Автор монографії біля будинку Національного архіву США
на Пенсільванія-авеню, Вашингтон, D. C., 2009 рік

Сьогодні йдеться як про захист кожної національної культури, так і про подолання культурної відособленості та конфліктів. ЮНЕСКО в контексті глобалізації та сучасної міжнародної політичної ситуації визначає культурний діалог як незамінний інструмент для підтримання миру і єдності. Важливою складовою культурного діалогу є історичні дослідження, пріоритет у яких надається широкому і поглибленому вивченню історії людства від еволюції націй, розквіту їх культур, взаємодії з населенням інших частин світу до написання історії окремих міст і селищ, товариств, общин, родин, біографій звичайних людей. У минулому історія

³ Декларация принципов «Построение информационного общества – глобальная задача в новом тысячелетии»: принята на Всемирной встрече на высшем уровне по вопросам информационного общества (документ WSIS-03/GENEVA/DOC/4-R 12 декабря 2003 года) [Электронный ресурс] // Организация Объединенных Наций. – Режим доступа: // http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/declarations/pdf/wsis_dec.pdf. – Название с экрана.

часто викладалася тенденційно з точки зору колонізаторів, панівних націй, в умовах партійно-державної диктатури правлячих класів і партій. Це дискредитувало цілі народи та окремих їх представників, моделювало індивідуальну і колективну пам'ять людей, винищуючи або спотворюючи в ній правду. Правдиве висвітлення подій та фактів, відновлення пам'яті є найважливішим завданням сучасної історичної науки⁴.

Саме це й зумовлює підвищення ролі архівів як інституцій пам'яті минулого, захисників прав людей та їх культурної спадщини, як установ, що зберігають історичні документи і надають доступ до них для здійснення історичних досліджень. Важливого значення набувають архіви як агенти майбутнього у теперішньому: завдяки ним людство зможе передати прийдешнім поколінням інформацію про себе, свій час і життя, у тому числі у цифровому форматі.

Зустріч автора з американськими колегами
в Національному архіві США, 2009 рік

⁴ UNESCO Declaration concerning the Intentional Destruction of Cultural Heritage (17 October 2003) [Electronic resource] // United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. – Mode of access : http://portal.unesco.org/en/ev.php-URL_ID=17718&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html. – Title from screen ; Charter on the Preservation of Digital Heritage (15 October 2003) [Electronic resource] // United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. – Mode of access : http://portal.unesco.org/en/ev.php-URL_ID=17721&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html. – Title from screen ; Convention on the Protection and Promotion of the Diversity of Cultural Expressions 2005 (Paris, 20 October 2005) [Electronic resource] // United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. – Mode of access: http://portal.unesco.org/en/ev.php-URL_ID=31038&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html. – Title from screen.

Усвідомлюючи значення, роль і відповідальність архівів, ІСА ухвалила «Загальну декларацію архівів», у якій, зокрема, було визнано унікальні властивості архівних документів, життєву необхідність архівів для ведення ефективної і прозорої діяльності урядів, у справі захисту прав людей та формуванні індивідуальної і колективної пам'яті, указано на роль архівістів як професіоналів зі спеціальною освітою, які служать суспільству⁵.

У сучасному світі вагому роль відіграє успішна міжнародна архівна співпраця та розробка спільних проєктів, що сприяють поінформованості фахівців різних країн щодо правових засад діяльності, історичного розвитку, сучасного стану, структури архівних систем, методів роботи, кращих досягнень і перспективних планів архівів.

Досвід зарубіжних архівістів набуває непересічного значення для розробки законодавчо-нормативних актів, ухвалення організаційних рішень, планування державних програм розвитку архівної справи, визначення пріоритетних завдань архівних установ. Дослідження в галузі зарубіжного архівознавства можуть по-слуговувати для удосконалення університетської освіти та підвищення кваліфікації архівістів усіх типів архівних установ.

Відтак актуальності набуває висвітлення історії архівів різних країн як складової історії людства та зарубіжної архівної справи у її історичному розвитку для долучення до здобутків архівознавчої науки та обміну професійними знаннями з метою удосконалення діяльності вітчизняних архівів. З огляду на унікальність історичного розвитку американських архівів автор вбачає своїм пріоритетним завданням студіювання історії, організації, законодавчих та наукових засад і напрямів діяльності архівів, а також професійних організацій архівістів, насамперед Товариства американських архівістів, що фактично визначає пріоритети в галузі архівної справи США.

У пропонованій монографії було здійснено комплексне дослідження історичного розвитку архівів і професійних організацій архівістів, висвітлено основні напрями їх діяльності, становлення та вдосконалення наукових і правових засад організації архівної справи у США. Усвідомлюючи обсяг і складність подібного дослідження, автор сфокусував свою увагу на архівах США, які зберігають документи офіційного походження (органів влади усіх рівнів) постійно.

Географічні межі дослідження охоплюють територію усіх Сполучених Штатів Америки в сучасних кордонах і з урахуванням їх історичного розвитку та поступового розширення території США у зв'язку із реалізацією політики експансії.

Зважаючи на актуальність обраної теми, було проаналізовано стан наукового вивчення історії архівів і архівної справи у США в американській і зарубіжній історіографії та визначено джерельну базу дослідження.

⁵ Universal Declaration on Archives: 36th Session of the General Conference of UNESCO on 10th November 2011 [Electronic resource] // International Council on Archives. – Mode of access : <http://www.ica.org/13343/universal-declaration-on-archives/universal-declaration-on-archives.html>. – Title from screen.

Оскільки *хронологічні межі дослідження* охоплюють період від заснування колоніальними органами влади перших архівів на території сучасних США до наших днів, нижня межа комплексного студіювання безперервного процесу становлення, еволюції та розвитку архівів і архівної справи у США визначається створенням іспанською владою архіву на території сучасного штату Нью-Мексико в 1528 р. (найдавніший документ датується 1621 р.), призначенням французькою владою першого архівіста (1682 р.) та ухваленням закону про заснування нотаріального архіву в Луїзіані (1717 р.), створенням архіву й ухваленням архівного закону в Мериленді (1692 р.). Було охарактеризовано заходи колоніальної влади щодо забезпечення збереженості архівів у колоніальні часи, досліджено діяльність історичних товариств у провінціях, на територіях і в штатах США у сфері забезпечення збереженості історичних документів і створення архівних установ, показано внесок у цю справу членів історичних товариств. У роботі висвітлено історичний розвиток архівних установ штатів, установлено їх типологію, з'ясовано роль архівістів штатів та вказано чинники, що впливали на формування архівних установ.

Проведений науковий аналіз дав підстави охарактеризувати стан забезпечення збереженості федеральних архівів, дослідити рух провідних істориків за утворення Національного архіву США та його результати, розкрити роль і значення Конференції американських архівістів та Комісії публічних архівів Американської історичної асоціації у формуванні свідомості архівістів та становленні архівної професії у США, встановити причини заснування Товариства американських архівістів, простежити етапи розвитку, структуру та організацію роботи на сучасному етапі Національного архіву США.

Верхня хронологічна межа дослідження пояснюється ухваленням нормативних документів Адміністрацією Президента США Б. Обама щодо вдосконалення управління електронними документами у федеральних департаментах (Меморандум про управління урядовими документами від 28 листопада 2011 р.), оптимізацією структури NARA, завершеною 30 вересня 2012 року, останніми змінами у системі архівів штатів (підпорядкуванням Архіву штату Джорджія університетській системі штату з початку 2013 року). Встановлені хронологічні рамки дозволяють повною мірою описати історію архівів, охарактеризувати витоки, становлення і розвиток архівної справи у США.

Саме такий підхід дає підстави виявити особливості архівної системи США та визначити фактори, що забезпечують її цілісність і взаємозв'язки; висвітлити заходи NARA щодо вирішення проблеми електронних документів і створення Архіву електронних документів «ERA»; дає змогу розкрити роль і функції федеральних архівних установ системи Національного архіву США, діяльність Національної комісії історичних публікацій і документів у справі популяризації джерел національної пам'яті американського народу.

На підставі узагальнення досвіду американських архівістів було простежено розвиток теорії експертизи цінності, досліджено методи систематизації архівних колекцій, охарактеризовано програми врятування архівів в умовах катастроф.

Аналіз законодавчо-нормативних актів дозволив з'ясувати функції Федерального реєстру США в їх оприлюдненні та оцінити результативність політики уряду США у сфері засекречування і розсекречування документів.

Було приділено увагу основним напрямам діяльності професійних організацій архівістів, у тому числі SAA, у сфері архівної освіти та підвищення кваліфікації архівістів, видання і розповсюдження архівної періодики, впровадженні архівних стандартів; досліджено мережу національних, регіональних і місцевих професійних організацій архівістів; висвітлено розвиток Товариства американських архівістів як професійної організації, що об'єднує архівістів усіх США та забезпечує роботу архівної галузі на єдиних засадах; проаналізовано установчі документи SAA, визначено напрями його діяльності на сучасному етапі. Крім того, з'ясовано роль Академії сертифікованих архівістів у забезпеченні архівної галузі США фахівцями вищого рівня та проаналізовано вимоги до сертифікації архівістів у США. У галузі міжнародної співпраці висвітлено внесок американських архівістів у забезпечення збереженості архівів інших країн.

Таким чином, *об'єктом* дослідження є архіви США, федеральні та штатів, професійні організації архівістів у їх історичному розвитку, наукові та правові засади організації архівної справи, основні напрями діяльності архівних установ і товариств США.

Теоретико-методологічна основа дослідження ґрунтується на принципах історизму, об'єктивності, всебічності, а також зв'язку теорії з практикою. Принцип історизму використано у поєднанні із цивілізаційним, комплексним та інтегральним підходами, які, з одного боку, дозволили сприймати історичний розвиток архівів США як багатовимірний поліцентричний процес у рамках єдиної людської цивілізації, а з іншого – вивчити проблему на різних регіональних рівнях усередині країни, виявити притаманні архівам кожного штату, федеральним архівним установам та професійним організаціям архівістів особливості, зробити узагальнення і пояснення їх співіснування в функціональній цілісності архівної системи США. Комплексність була головним підходом до дослідження усієї теми в цілому, оскільки автор розглядав не окремі частини архівної системи США, а всю її як єдиний орган. Поєднання принципу об'єктивності з принципом всебічності уможливило здійснення неупередженого розгляду проблеми, аналіз накопиченого знання про американські архіви, теорію і практику архівної справи з урахуванням різних фактів і поглядів. Застосування принципу зв'язку теорії з практикою мало виняткове значення, оскільки в основі розвитку американської архівної справи, з огляду на прагматичний характер цієї нації, завжди були потреби вирішення проблем практики.

У ході дослідження застосовувалися різноманітні методи: загальнонаукові (історичний, описовий, логічний, аналітичний, структурно-системний, стадіально-регіональний, спостереження, індукції та дедукції); спеціально-історичні (проблемно-хронологічний, синхроністичний, порівняльно-історичний, історико-генетичний, історико-типологічний); міждисциплінарні (математично-статистичний, метод зіставлення); джерелознавчі (методи наукової евристики, критично-об'єктивного аналізу та синтезу різнопланових джерел і літератури).

Оскільки вагома увага зосереджена на внеску провідних істориків і архівістів у розвиток архівної справи в кожному штаті та на федеральному рівні, тому в процесі роботи в нагоді стали методи біографістики, просопографії та генеалогії.

Історико-конституційний метод застосовано під час опису архівних установ штатів, до уваги взято типи їх підпорядкування, а також роль та місце президентських бібліотек, федеральних центрів документації та інших структурних одиниць у загальній структурі та внутрішній організації NARA. Метод інституційно-функціонального аналізу дозволив виявити функції архівних установ. Використання методу періодизації дало можливість проаналізувати та впорядкувати отримані під час студіювань знання, виокремити етапи розвитку історичних товариств, архівних установ, Національного архіву США, а також архівознавчої думки та архівної галузі як у цілому, так і окремих її аспектів зокрема.

Застосування даних методів було запорукою неупередженого, системного і комплексного дослідження, у якому зроблена спроба позбутися схематизму й крайнього суб'єктивізму.

У ході дослідження історичні події висвітлено в їх конкретних просторово-часових характеристиках із урахуванням сучасних тенденцій історичного розвитку. Крім того, взято до уваги те, що американські архіви сформувались у результаті історичного, політичного і соціально-економічного розвитку цієї країни, в умовах англо-американської правової системи, специфіка якої обумовлена федеративним устроєм держави⁶, і несуть на собі відбиток культурних і ментальних традицій і цінностей американського мультирасового соціуму, які значно відрізняються від європейських, у тому числі українських⁷.

Поняттєво-термінологічний апарат дослідження становлять поняття і терміни американського архівознавства. Автором витлумачено архівні терміни з

⁶ Власихин В. А. Основные черты правовой системы США [Электронный ресурс] // Россия и Америка в XXI веке [Электронный научный журнал ; ISSN 2070-5476. – 2007. – № 3]. – Режим доступа: <http://www.rusus.ru/?act=read&id=62>. – Название с экрана ; *Попова А. В.* Развитие правовой системы США в Новейшее время [Текст] / А. В. Попова / История государства и права зарубежных стран. – М. : Юрайт, 2011. – 224 с.

⁷ Димиев Айрат. Американский менталитет [Электронный ресурс] // Классная Америка. – Режим доступа: http://www.e-reading.co.uk/chapter.php/1000432/42/N_nehudlit_-_Ayrat_Dimiev_Klassnaya_Amerika.html. – Название с экрана ; *Чайка Г. Л.* Залежність ділової культури від менталітету народу [Текст] / Г. Л. Чайка / Культура ділового спілкування менеджера. – К. : Знання, 2005. – 442 с.

урахуванням їх специфіки, відмінностей від загальноприйнятих в українському архівознавстві. Терміни та поняття, щодо яких виявлено розбіжності, пояснено у відповідному додатку наприкінці монографії. Для уникнення непорозумінь у тексті монографії використано загальноприйняті у США англomовні абрeвіатури назв державних органів, архівів, професійних організацій, комісій, комітетів та інших інституцій, список яких вміщено у додатку. Для уникнення різночитань англomовних прізвищ та імен укладено словник персоналій, у якому наведено прізвище, перше та друге ім'я усіх згаданих в основному тексті монографії осіб, а також їх стислі біографічні дані.

Представлене дослідження слід розглядати не лише у контексті архівознавства, а й всесвітньої історії та американістики зокрема, до якої архівознавча тематика вводиться вперше.

Автор висловлює глибоку подяку всім, насамперед американським колегам, хто надавав свою допомогу в ході дослідження.

Розділ 1

ІСТОРИОГРАФІЯ ТА ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА ДОСЛІДЖЕННЯ

Архіви посідають вагоме місце у житті людей, діяльності органів влади, державних, політичних, наукових, громадських організацій. Однак, використовуючи архіви для історичних або генеалогічних пошуків, підтвердження фактів, пошуку доказів, дослідники, насамперед, цікавляться каталогами, довідниками, базами даних та безпосередньо документами і лише іноді історією самих архівів. Натомість архівісти прагнуть задовольнити потреби користувачів, тому зосереджуються на вдосконаленні діяльності архівів. Отже, в обох випадках дослідження архівної історії залишається без уваги як дослідників, так і архівістів.

Стан дослідження історії американських архівів усередині країни ускладнювався розмежуванням інтересів між істориками й архівістами, умовами розвитку і потребами архівів, які передусім вимагали уваги до вирішення теоретичних і практичних проблем архівної справи та управління документацією. Видатний американський історик-архівіст Л. Дж. Каппон свого часу написав, що управління документацією віддаляє архівіста від історії¹. Підтвердженням цієї думки є й анотований путівник по архівній бібліографії, укладений 1970 року Фр. Б. Евансом: більшість наведених у ньому праць присвячена процесам архівної роботи².

Історіографічний аналіз праць учених-архівістів США здійснив професор Школи бібліотечних та інформаційних наук Університету Пітсбурга Р. Кокс³. Він запропонував періодизації розвитку американської архівної науки та архівної літератури. У першій він виокремив три періоди: 1-й період (із кінця XIX ст. до 1920-х рр.) пов'язаний із діяльністю членів історичних товариств та Комісії

¹ *Cappon L. J. Tardy Scholars Among the Archivists [Text] / Lester J. Cappon // American Archivist. – 1958, January. – Vol. 21. – № 1. – P. 3–16.*

² *Evans F. B. The Administration of Modern Archives: A Select Bibliographic Guide / Frank B. Evans. – Washington: Office of the National Archives and Records Service, 1970. – 220 p.*

³ *Cox R. J. American Archival History: Its Development, Needs, and Opportunities [Text] / Richard J. Cox // American Archivist. – 1983, Winter. – Vol. 46. – № 1. – P. 31–41; Cox R. J. American Archival Literature: Expanding Horizons and Continuing Need, 1901–1987 [Text] / Richard J. Cox // American Archivist. – 1987, Summer. – Vol. 50. – № 3. – P. 306–323; Cox R. J. An Analysis of Archival Research, 1970–92, and the Role and Function of the American Archivist [Text] / Richard J. Cox // American Archivist. – 1994, Spring. – Vol. 57. – № 2. – P. 278–288.*

публічних архівів АНА, праці яких, на думку Р. Кокса, є джерельною базою для подальших досліджень; 2-й період (із середини 1930-х рр. до 1950-х рр.) – із публікаціями керівників і співробітників архівних установ штатів у журналі «The American Archivist»; 3-й період (1950-ті – початок 1960-х рр.) – із працями американських учених Х. Г. Джонса, Е. М. Познера, Л. Дж. Каппона, які спричинили значний прогрес в архівних дослідженнях із середини 1960-х рр. Підсумовуючи аналіз розвитку архівної науки, Р. Кокс дійшов висновку про відсутність досліджень з історії колоніальних архівів Америки, архівів штатів, округів, муніципалітетів, коледжів та університетів. Учений наполягав на створенні «повної історії професії», указував на той парадокс, що більшість архівістів за освітою була істориками, а всеохоплююча історія архівів не була написана. Тож Кокс визначав цей напрям архівної науки як один із головних⁴.

Періодизацію розвитку архівної літератури Р. Кокс пов'язав зі змінами в Товаристві американських архівістів. У 1-й період, «gestation» («вагітності»), від заснування Департаменту архівів та історії у штаті Алабама (1901 р.) до заснування SAA (1936 р.), вчений не вбачав значних наукових праць із архівознавства. Він пов'язував цю ситуацію із відсутністю видання, що могло б репрезентувати інтереси архівістів. У 2-й період, «formation of an Archival Literature» («формування архівної літератури»), початок якого Кокс позначив 1936 роком, а кінець – 1972 роком, тобто датою публікації звітів Комітетів 1970-х рр., по-перше, з'явився журнал «The American Archivist», по-друге, соціальні рухи 1960-х рр. і демократичні перетворення в американському суспільстві дали нове підґрунтя для розвитку американської архівної літератури та спричинили появу низки праць про методи роботи з масовими і машиночитаними документами, експертизу цінності, архівну освіту, систематизацію й описування архівних документів, хоча за обсягами архівних видань переважали архівні довідники та звіти архівних установ. У 3-й період, 1972–1987 рр., «maturation» («дорослішання»), SAA та Національний архів США видали серію посібників «Basic Manual Series», що висвітлювали методи архівної роботи і сприяли підвищенню рівня освіти архівістів. Крім журналу «The American Archivist», публікації статей з історії, теорії і практики архівної справи розпочались у численних періодичних виданнях національних, регіональних і місцевих товариств архівістів. Початок 4-го періоду, «age of archival analysis» («архівного аналізу»), Кокс визначив із 1987 р. і пов'язав із встановленням нових професійних стандартів, розвитком архівної освіти і збільшенням кількості навчальних закладів, у яких викладалися курси з архівознавства, та науково-дослідними проектами з архівознавства в американських вишах⁵.

⁴ Cox R. J. American Archival History: Its Development, Needs, and Opportunities [Text] / Richard J. Cox // American Archivist. – 1983, Winter. – Vol. 46. – № 1. – P. 31–41.

⁵ Cox R. J. American Archival Literature: Expanding Horizons and Continuing Need, 1901–1987 [Text] / Richard J. Cox // American Archivist. – 1987, Summer. – Vol. 50. – № 3. – P. 306–323.

Згодом, аналізуючи на підставі бібліометрії тематику архівних досліджень за 1970–1992 рр., Р. Кокс установив, що більшість із них була присвячена архівному менеджменту, інші – питанням архівної освіти, автоматизації і комп'ютеризації процесів архівної роботи, трансформації природи документальних джерел у архівному законодавстві, експертизі цінності, відбору документів на зберігання і комплектуванню архівів⁶.

Відома американська вчена й архівіст Т. Х. Петерсон виокремила три періоди в розвитку архівної теорії Національного архіву США: у 1-й період, від заснування архіву (1934 р.) до 1954 р., архівісти розвивали базові концепції, що допомагали їм керувати значними обсягами документів, які надходили на зберігання до архіву від федеральних відомств, розробляли власні методи, оскільки запозичені європейські не дозволяли їм вирішити проблеми американської архівної дійсності; 2-й період, від 1954 р. і до 1965 р., був часом синтезу напрацьованого в попередні роки та формулювання класичної архівної теорії, розвиненої протягом попереднього періоду; у 3-й період, 1966–1975 рр., головна увага приділялася теорії доступу⁷.

Аналізуючи американську архівну історіографію, американські вчені не дійшли згоди стосовно її періодизації через те, що розглядали різні її аспекти. Однак вони обґрунтовано довели, що основною тематикою досліджень були методи архівної роботи, оскільки саме їх удосконалення потребувала практика та проблеми архівів, подолання яких вимагав час.

Незначна кількість праць з історії та організації діяльності американських архівів, підготовлена істориками та архівістами поза межами США, пояснюється зайнятістю вітчизняними темами історичних досліджень та необхідністю вирішення проблем власних архівів, віддаленістю об'єкта та джерельної бази дослідження, несприятливою політичною ситуацією у світі.

«Холодна війна» стала чинником, що поляризував світ і розвів дві наддержави, що боролися за «сфери впливу» у міжнародній політиці, СРСР та США, по обидва боки «залізної завіси». З одного боку, Прем'єр-міністр Великобританії У. Черчилль та Президент США Г. С. Трумен 5 березня 1946 року домовилися для боротьби з комунізмом створити «асоціацію народів, котрі розмовляють англійською мовою». З іншого, уряд СРСР став активно розширювати зону свого впливу на сусідні держави, не рахуючись із світовою громадською думкою й інтересами народів цих країн. На жаль, історики й архівісти не лише СРСР і США, а й країн, на які поширювався їх вплив, стали заручниками зовнішньополітичних курсів цих держав, що гальмувало появу взаємних наукових досліджень аж до часів

⁶ Cox R. J. An Analysis of Archival Research, 1970–92, and the Role and Function of the American Archivist [Text] / Richard J. Cox // American Archivist. – 1994, Spring. – Vol. 57. – № 2. – P. 278–288.

⁷ Peterson T. H. The National Archives and the Archival Theorist Revisited, 1954–1984 [Text] / Trudy Huskamp Peterson // American Archivist. – 1986, Spring. – Vol. 49. – № 2. – P. 125–133.

«перебудови» (березень 1985 р. – 1991 р.). Політична ситуація у світі часів «холодної війни» спричиняла розмежування позицій архівістів СРСР та США навіть у питаннях забезпечення збереженості та реставрації документів⁸.

Потепління міжнародних відносин наприкінці 1980-х рр., розвиток інформаційно-комунікаційних технологій та Інтернету відкрили доступ іноземним ученим до архівів США та уможливили наукові дослідження.

Із початком «перебудови» і «гласності» у СРСР стало можливим підписання Договору про співробітництво між Головним архівним управлінням (ГАУ) при Раді Міністрів СРСР та Американською радою пізнавальних товариств і протоколу Спільної радянсько-американської комісії з архівного співробітництва на 1987–1988 рр. (19 лютого 1987 р., Вашингтон), а згодом проведення в Москві радянсько-американського симпозиуму з питань обліку документів, складання науково-довідкового апарату в умовах впровадження автоматизованих технологій та комп'ютеризації архівів (15–18 травня 1990 р.)⁹. У середині 1980-х рр., власне, й відбувається сплеск досліджень радянських архівознавців у сфері американської архівістики.

Отже, опубліковані праці з історії та організації діяльності архівів США розподіляються за походженням на американські та зарубіжні (неамериканські).

В американській історіографії за тематикою виокремлено праці з історії історичних товариств, історії архівів штатів, історії Національного архіву США, дослідження у сфері визначення завдань, функцій, типів архівних установ, архівного законодавства, програм управління документацією, фінансування архівів штатів. Окремий напрям історіографії складають праці з розвитку наукових та правових засад функціонування американських архівів. Хронологічно у дослідженнях історії архівів, розвитку теорії і практики архівної справи виокремлюються п'ять періодів:

- 1-й період (1899 р. – 1936–1938 рр.) тривав від заснування Комісії публічних архівів АНА до створення SAA та започаткування журналу «The American Archivist». Можна цілком погодитись із думкою Р. Кокса про відсутність наукових праць і належність численних публікацій членів Комісії публічних архівів, які були головним стрижнем періоду, до джерельної бази подальших наукових досліджень;

⁸ Левченко Л. Л. Ініціативи Сполучених Штатів Америки у галузі забезпечення збереженості архівних ресурсів людства та розвитку інституту міжнародної допомоги в архівній сфері у період Холодної війни (1945–1991) [Текст] / Л. Л. Левченко // Гілея. Науковий вісник. – К. : Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова ; Українська академія наук, 2013. – Вип. 70 (№ 3). – С. 263–274 ; Левченко Л. Л. «Нові архіви» у ретроспективі міжнародної діяльності американських архівістів [Текст] / Л. Л. Левченко // Історичний архів. Наукові студії : збірник наукових праць. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2013. – Вип. 10. – С. 136–154.

⁹ Советские архивисты в США [Текст] // Советские архивы. Научно-теоретический и научно-практический журнал. – М. : ГАУ при СовМине СССР, 1987. – № 3. – С. 91–92 ; Архивисты из США в СССР [Текст] // Советские архивы. Научно-теоретический и научно-практический журнал. – М. : ГАУ при СовМине СССР, 1988. – № 1. – С. 104–105 ; Наукові конференції, наради, семінари [Текст] // Архіви України. – К. : Головне архівне управління при Раді Міністрів УРСР, 1990. – № 4 (222). – С. 51.

- 2-й період (1938–1964 рр.), від виходу у світ першого числа «The American Archivist» та до видання книги Е. М. Познера «American State Archives»¹⁰, характерний поступовим збільшенням, піком та спадом публікацій звітів¹¹ і статей із досвіду роботи керівників і працівників архівів штатів, у яких автори побіжно висвітлювали історію архівів, працями дослідників із історії історичних товариств, учених-архівістів із аналізом функцій, завдань, типів архівних установ; статтями, присвяченими висвітленню внеску Фр. Д. Рузвельта, Дж. Фр. Джеймсона, Р. Д. В. Коннора у заснування Національного архіву США та президентських бібліотек;
- 3-й період (друга половина 1960-х – 1970-ті рр.) позначений публікаціями про впровадження програм управління документацією в штатах, вивченням результатів описування архівів у роки «нового курсу» Президента США Фр. Д. Рузвельта; переосмисленням методів експертизи цінності у зв'язку із необхідністю врахування масових та машиночитаних документів. Цей період також пов'язаний із працями з історії Національного архіву США, спричиненими прагненням колективу архіву повернути NARS статус незалежної урядової агенції;
- у 4-й період (1980–1990-ті рр.) світ побачили статті з аналізу впровадження програм архівів і управління документацією в округах, із ревізії американської архівної теорії в частині експертизи цінності та критики методів систематизації у зв'язку з описуванням архівних документів в електронних каталогах і базах даних; із розробки і впровадження архівних стандартів описування (EAD та інші); із удосконалення теорії доступу, у тому числі політики регулювання за-секречування і розсекречування документів;
- у 5-й період (із початку 2000-х рр.) американські вчені повертаються до історії архівів штатів. Опубліковані праці виявляють глибину та нові підходи в історичних дослідженнях, намагання вчених аналізувати причини тих чи інших явищ, тенденції розвитку, особливості організації архівної справи на місцях, оцінювати результати роботи архівістів, особистий внесок провідних діячів архівної галузі. Разом із тим у цей період з'явилися численні публікації, тематика яких стосується електронних документів, представлення архівів в Інтернеті, юридичних проблем архівів, що виникають у зв'язку із впровадженням інформаційних технологій¹².

¹⁰ Posner E. American State Archives [Text] / Ernst Posner. – Chicago ; London : University of Chicago Press, 1964. – 397 p.

¹¹ 1954 року М. Л. Редофф здійснив аналіз звітів архівів штатів, які, за пропозицією SAA, підлягали щорічному оприлюдненню. Він вказав, що метою публікацій звітів було висвітлення проблем архівів штатів, їх можливих рішень для керівництва в роботі молодим директорам архівних установ. SAA не були встановлені вимоги до звітів, вони виявилися занадто різними за змістом та формою, і їх важко було використати з компаративною метою. Звіти деяких штатів представляли цінність для ознайомлення із ними колеги, інші були не цікавими, ряд штатів проігнорував пропозицію SAA. Хоча сама ідея щодо публікації звітів була вартою реалізації, Г. Г. Едді зазначив 1957 р. в аналогічному аналізі, що половина штатів не публікували свої звіти. У цілому ж опубліковані звіти архівістів штатів надають певне уявлення про стан архівної справи 1940–1950-х рр. Radoff M. L. Reports of State Archivists [Text] / Morris L. Radoff // American Archivist. – 1954, October. – Vol. 17. – № 4. – P. 331–339 ; Eddy H. H. Reports of State Archivists [Text] / Henry Howard Eddy // American Archivist. – 1957, January. – Vol. 20. – № 1. – P. 13–18.

¹² Левченко Л. Л. Американські архівісти про американські архіви (історіографічний огляд праць американських архівістів, учених і практиків з історії та діяльності архівів штатів та округів) [Текст] / Л. Л. Левченко // Архіви України : науково-практичний журнал. – К., 2013. – Вип. 3 (285): травень–червень. – С. 145–185.

Зарубіжні дослідження розподіляються на два вектори: західний (переважно канадсько-британсько-німецький) та східний (радянсько-російсько-український). У середині кожен вектор за хронологією розбивається на два періоди:

- 1-й період (1936–1985 рр.), від перших публікацій на сторінках зарубіжної архівної періодики до початку «перебудови» в СРСР, характеризується першими спробами закордонних архівістів висвітлювати структуру архівної служби США (Великобританія, СРСР), питання експертизи цінності та доступу до архівів (Канада), проблеми забезпечення збереженості машиночитаних документів (СРСР), впровадження інформаційних технологій у роботу архівних установ (Канада). На значну увагу в цей період заслуговують діяльність із перекладу, анотування та реферування публікацій американських архівістів на сторінках архівних видань, здійснювана у ГАУ при Раді Міністрів СРСР та Всесоюзному науково-дослідному інституті документознавства та архівної справи (ВНДІДАС), а також звіти радянських архівістів про участь у міжнародних архівних заходах, на яких вони знайомились із досвідом роботи американських архівістів;
- у 2-й період (із 1986-х рр. до наших днів) основна увага зарубіжних учених спрямована на вирішення американськими архівістами проблем доступу до урядової інформації (Росія), електронних документів (Канада, Німеччина, СРСР, Росія, Білорусь), експертизи цінності (Канада, Німеччина), впровадження стандартів описування (Канада, Німеччина, Великобританія та інші країни, у яких впроваджено стандарти MARC, EAD), історію й організацію роботи бізнес-архівів (Росія), формування системи президентських бібліотек (Росія, Україна), внесок провідних американських архівістів у розвиток теорії експертизи цінності та інші галузі архівної науки (Німеччина, Україна, Великобританія).

Отже, тематично праці зарубіжних дослідників присвячені не історії американських архівів, а аналізу архівної теорії, насамперед експертизи цінності, та осмисленню здобутків архівістів США у чітко визначених напрямках: вирішення проблем забезпечення збереженості машиночитаних та електронних документів, впровадження стандартів архівного описування документів в електронних системах та інформаційних технологій в архівах. Причиною спрямування досліджень саме на ці теми стало визнання США як світового лідера у галузі інформатизації архівної справи.

Грунтовне дослідження запропонованої у монографії теми забезпечується значною кількістю джерел. Комплекс використаних документів і матеріалів відповідно до обраної класифікації поділяється на такі групи: 1) законодавчо-нормативні акти, пов'язані із заснуванням архівів та регулюванням державної політики у сфері архівної справи; 2) організаційно-правові документи та планово-звітна документація архівних установ і професійних організацій архівістів; 3) професійні стандарти, інструкції, правила роботи архівних установ; 4) матеріали конференцій, зборів, конгресів істориків і архівістів; 5) матеріали періодики, у яких висвітлено внесок історичних товариств у забезпечення збереженості архівних документів і заснування архівів у США, історію і розвиток ар-

хівних установ у штатах та на федеральному рівні, наукові концепції і практичний досвід американських архівістів; 6) маловідомі та науково-теоретичні праці вчених-архівістів; 7) архівні документи та науково-довідковий апарат до них (путівники, покажчики); 8) аналітичні огляди та матеріали статистики; 9) документи особового походження (спогади, щоденники) та некрологи; 10) словники професійної термінології; 11) веб-сайти архівних установ та історичних товариств.

Розглянемо детальніше праці американських і зарубіжних учених із історії архівів та організації архівної справи в США та джерела, залучені до висвітлення теми.

1.1 ІСТОРІЯ АРХІВІВ І ОРГАНІЗАЦІЯ АРХІВНОЇ СПРАВИ У США В АМЕРИКАНСЬКІЙ І ЗАРУБІЖНІЙ ІСТОРІОГРАФІЇ

1.1.1 Історія, організаційні, наукові та правові засади діяльності архівів США у дослідженнях американських учених

Започаткування американських архівів знайшло висвітлення в працях американських авторів, які досліджували *історію місцевих історичних товариств* та їх діяльність у напрямі збирання архівних документів, організації їх зберігання та публікації. У наукових працях Дж. Т. Мура, Ф. Шумейкера, Дж. Р. Брукса, М. У. Берзел та Г. Д. Кейтера, С. Т. Райлі, Р. Сіммонса, К. Бікфорда, Е. П. Діффендел, А. Р. Хейвіга, Е. Топлович¹³ відображена історія історичних товариств Теннессі, Міссурі, Міннесоти, Массачусетсу, Делаверу, Коннектикуту, Небраски. У роботі Л. Данлепа досліджено заснування і діяльність історичних товариств Алабами, Арканзасу, Каліфорнії, Коннектикуту, Флориди, Джорджії, Іллінойсу, Індіани, Айови, Кентуккі, Луїзіани, Мену, Мериленду, Массачусетсу, Мічигану, Міннесоти, Міссісіпі, Міссурі, Нью-Гемпширу, Нью-Джерсі, Нью-Мексико, Нью-Йорку, Північної Кароліни, Огайо, Пенсільванії, Род-Айленду, Південної

¹³ Moore J. T. The Tennessee Historical Society, 1849–1918 [Text] / John Trotwood Moore // Tennessee Historical Quarterly. – 1944, September. – Vol. 3. – P. 195–225 ; Shoemaker F. C. The State Historical Society of Missouri: A Semicentennial History [Text] / Floyd C. Shoemaker. – Columbia : State Historical Society of Missouri, 1948. – 193 p. ; Berthel M. W., Cater H. D. The Minnesota Historical Society: Highlights of a Century [Text] / Mary W. Berthel, Harold D. Cater // Minnesota History. – 1949, December. – Vol. 30. – P. 293–330 ; Riley S. T. The Massachusetts Historical Society, 1791–1959 [Text] / Stephen T. Riley. – Boston : Massachusetts Historical Society, 1959. – 62 p. ; Simmons R. C. The Historical Society of Delaware 1864–1964 [Text] / Richard C. Simmons // Delaware History. – 1964, April. – Vol. 11. – P. 3–34 ; Brooks G. R. The First Century of the Missouri Historical Society [Text] / George R. Brooks // Bulletin of the Missouri Historical Society. – 1966, April. – Vol. 22. – P. 273–301 ; Bickford C. P. The Connecticut Historical Society 1825–1975: A Brief Illustrated History [Text] / Christopher P. Bickford. – Hartford : Connecticut Historical Society, 1975. – 89 p. ; Diffendal A. P. A Centennial History of the Nebraska State Historical Society, 1878–1978 [Text] / Anne Polk Diffendal // Nebraska History, 1978. – № 59. – P. 311–437 ; Havig A. R. A Centennial History of the State Historical Society of Missouri, 1898–1998 [Text] / Alan R. Havig. – Columbia : The State Historical Society of Missouri, 1998. – 296 p. ; Toplovich A. The Tennessee Historical Society at 150: Tennessee History «Just and True» [Text] / Ann Toplovich // Tennessee Historical Quarterly. – 1999, Fall. – Vol. 58. – P. 194–215.

ЛЕСЛІ УАЙТТЕКЕР
ДАНЛЕП,
дослідник історії історич-
них товариств у США, ав-
тор книги «Американські
історичні товариства,
1790–1860»

Кароліни, Теннессі, Вермонту, Вірджинії, Вісконсину та округу Колумбія з 1790 р. до 1860 р.¹⁴

1995 року вийшла збірка за редакцією знаного американського історика й архівіста Х. Г. Джонса «Historical Consciousness in the Early Republic. The Origins of State Historical Societies, Museums, and Collections, 1791–1861»¹⁵. У ній містяться статті видатних американських істориків і архівістів, які були учасниками першої у США національної конференції з історії історичних товариств, що відбулася 19–21 травня 1994 року в м. Чепел-Хілл (Північна Кароліна): Л. Л. Такера з історії Массачусетського історичного товариства та Американського антикварного товариства; К. М. Сілвестро про історичні товариства Нової Англії (Коннектикут, Мен, Нью-Гемпшир, Род-Айленд та Вермонт); Дж. Дж. Хесліна з історії Нью-Йоркського історичного товариства; С. Стітт про історію архівів Пенсільванії; Ч. Ф. Браєна про зби-

рання і зберігання архівних документів у Вірджинії; У. П. Уїчарда з історії Історичного товариства Північної Кароліни; Р. Кокса з історії архівного розвитку та публікації історичних документів у Делавері, Флориді, Джорджії, Мериленді, Нью-Джерсі та Південній Кароліні; Ф. П. Мейсона про формування архівних колекцій в історичних товариствах, створення публічних архівів, збирання приватних архівних колекцій та публікацію історичних документів в Алабамі, Іллінойсі, Індіані, Кентуккі, Мічигані, Міссісіпі, Огайо та Теннессі; Л. Фішела з історії товариства і збирання архівів у Вісконсині; А. Е. Леммона з історії історичних товариств Арканзасу, Каліфорнії, Айови, Луїзіани, Міннесоти, Міссурі, Орегону і Техасу. Науково-дослідну і видавничу діяльність історичних товариств дослідив У. М. Уайтхілл¹⁶; історію пошуків американських документів в архівах за кордоном та діяльність історичних товариств у цій сфері – Р. Р. Хілл¹⁷. Видавничу діяльність засновників історичних товариств та приватних колекціонерів кінця XVIII ст. – початку XIX ст.: Дж. Белкнепа, Е. Хазарда, С. Хазарда, Дж. Спаркса та П. Форса – висвітлив Р. Джімерсон¹⁸.

¹⁴ *Dunlap L. W. American Historical Societies, 1790–1860 [Text] / Leslie Whittaker Dunlap. – Madison, Wisconsin : privately printed, 1944. – 238 p.*

¹⁵ *Jones H. G. Historical Consciousness in the Early Republic. The Origins of State Historical Societies, Museums, and Collections, 1791–1861 [Text] / H. G. Jones. – Chapel Hill : North Caroliniana Society, Inc. and North Carolina Collection, 1995. – 261 p.*

¹⁶ *Whitehill W. M. Independent Historical Societies: An Enquiry Into Their Research and Publication Functions and Their Financial Future [Text] / Walter Muir Whitehill. – The Boston Athenaeum, 1962. – 593 p.*

¹⁷ *Hill R. R. American Missions in European Archives [Text] / Roscoe R. Hill. – Mexico : Instituto Panamericano de Geografia e Historia, 1951. – 138 p.*

¹⁸ *Jimerson R. C. Documents and Archives in Early America [Text] / Randall C. Jimerson // Archivaria. – 2005, Fall. – № 60. – P. 235–258.*

У працях із історії історичних товариств наголошувалося на зростанні історичної самосвідомості американської нації, залученні широкого кола осіб із вищою освітою до роботи у товариствах, збиранні та зберіганні історичних джерел широкого спектру як за тематикою (із ранньої історії Америки (до 1607 р.), колоніального періоду (1607–1775), періоду війни за незалежність (1775–1783) тощо), так і за видами (від документів, книг до музейних експонатів мистецького, краєзнавчого та природничого характеру). В американській історіографії процес утворення історичних товариств у XIX ст. пред-

Учасники Конференції до 150-ї річниці з дня заснування Історичної колекції Північної Кароліни «For History's Sake: State Historical Collections in the Early Republic», 20 травня 1994 року.

Зліва направо: Джеймс Хеслін, Альфред Леммон, Луїс Такер, Леслі Фішел, Філіп Мейсон, Річард Кокс, Климент Сілвестро, Сьюзан Стітт, Чарльз Брайєн, Х'юстон Джонс

ставлено як громадський рух кращих представників нації, що в результаті призвів до утворення архівів, бібліотек і музеїв. Автори наголошують на фактах інкорпорації історичних товариств законодавчими органами влади штатів, тобто на наданні їм статусу юридичних осіб із усіма правами та відповідальністю. Більшість авторів погоджується, що довгий час у публікації збірників і багатотомних видань історичних документів члени історичних товариств вбачали шлях до збереження історичної інформації і лише згодом усвідомили цінність оригіналів та необхідність утворення архівів.

Історію архівів штатів американські вчені почали досліджувати з кінця 1930-х рр. Потік статей про архіви штатів був спричинений започаткуванням у 1938 р. власного друкованого органу SAA – журналу «The American Archivist». Світ побачили праці К. Коулмена з історії архіву штату Індіана, Р. Х. Вуді – з історії зберігання архівних документів офіційного походження у Південній Кароліні у XVII–XIX ст., Х. У. Смітер – про розвиток архівної справи у штаті Техас; Е. А. Девіса – про організацію архівів у Луїзіані, Міссісіпі та Арканзасі; Р. Д. В. Коннора – про заснування першого в США Департаменту архівів та історії у штаті Алабама та діяльність його фундатора і директора Т. Оуена; У. Овермена – з історії архіву

штату Огайо, Фр. Б. Еванса – з історії архіву Пенсільванії¹⁹. Р. Кокс розглянув політику губернаторів провінції Мериленд у сфері ухвалення архівних законів і спорудження архівних будинків у колоніальний період (1607–1775)²⁰. Доля архівних документів Мериленду та заходи щодо їх врятування від англійської армії у період Американської революції (1775–1783) розглянуті у праці М. Л. Редоффа²¹, який дійшов висновку, що англійці намагалися вилучити документи у колоніях через наявність у них відомостей про права власності на землю. Автори об'єктивно підходили до оцінки долі архівних колекцій офіційного походження у колоніальний та революційний періоди, втрата і пошкодження яких пов'язувалися ними із воєнними діями, змінами столиць штатів, перевезенням архівів, незрозумінням представниками влади цінності і значення історичних документів, впливом природних стихій. За висновком авторів, будівельні технології для спорудження спеціалізованих архівних будинків тривалий час були примітивні, збудовані приміщення часто не відповідали елементарним вимогам до зберігання документів. Ряд авторів указували на встановлення в колоніях і провінціях різних видів покарань чиновникам за недбале ставлення до створення і зберігання документів. Підкреслювалося важливе значення утворення на початку ХХ ст. в Алабамі Департаменту архівів та історії як незалежного органу виконавчої гілки влади штату, вказувалося, що саме такий тип архіву бажаний для гарантованого збереження документів і належного виконання архівних функцій.

У ряді праць 1970-х рр. висвітлено аналіз результатів реалізації проекту WPA «Historical Records Survey» (1935–1942) з описування архівних документів у роки «нового курсу» Президента США Фр. Д. Рузвельта. З цього питання опублікували дослідження С. Б. Чайлд, Дж. Флінн, Т. Х. Петерсон та Л. Раппорт²². Найбільш поширеною була точка зору, представлена у докторській дисертації Т. Х. Петерсон,

¹⁹ *Coleman C. B.* Indiana Archives [Text] / Christopher B. Coleman // *American Archivist*. – 1938, October. – Vol. 1. – № 4. – P. 201–214 ; *Woody R. H.* The Public Records of South Carolina [Text] / Robert Hilliard Woody // *American Archivist*. – 1939, October. – Vol. 2. – № 4. – P. 244–263 ; *Smither H.* The Archives of Texas [Text] / Harriet Smither // *American Archivist*. – 1940, July. – Vol. 3. – № 3. – P. 187–200 ; *Davis E. A.* Archival Development in The Lower Mississippi Valley [Text] / Edwin Adams Davis // *American Archivist*. – 1940, October. – Vol. 3. – № 4. – P. 39–46 ; *Connor R. D. W.* Dedication of The Archival Section of The Alabama World War Memorial Building [Text] / R. D. W. Connor // *American Archivist*. – 1941, April. – Vol. 4. – № 2. – P. 77–83 ; *Overman W. D.* Ohio Archives [Text] / William D. Overman // *American Archivist*. – 1942, January. – Vol. 5. – № 1. – P. 36–39 ; *Evans F. B.* The Many Faces of the Pennsylvania Archives [Text] / Frank B. Evans // *American Archivist*. – 1964, April. – Vol. 27. – № 2. – P. 269–283.

²⁰ *Cox R. J.* Public Records in Colonial Maryland [Text] / Richard J. Cox // *American Archivist*. – 1974, April. – Vol. 37. – № 2. – P. 263–275.

²¹ *Radoff M. L.* The Maryland Records in the Revolutionary War [Text] / Morris L. Radoff // *American Archivist*. – 1974, April. – Vol. 37. – № 2. – P. 277–285.

²² *Child S. B.* What Is Past Is Prologue [Text] / Sargent B. Child // *American Archivist*. – 1942, October. – Vol. 5. – № 4. – P. 217–227 ; *Flynn G. Q.* The New Deal and Local Archives: The Pacific Northwest [Text] / George Q. Flynn // *American Archivist*. – 1970, January. – Vol. 33. – № 1. – P. 41–52 ; *Peterson T. H.* The Iowa Historical Records Survey, 1936–1942 [Text] / Trudy Huskamp Peterson // *American Archivist*. – 1974, April. – Vol. 37. – № 2. – P. 223–245 ; *Rapport L.* Dumped from a Wharf into Casco Bay: The Historical Records Survey Revisited [Text] / Leonard Rapport // *American Archivist*. – 1974, April. – Vol. 37. – № 2. – P. 201–210.

THE AMERICAN ARCHIVIST

Volume I

JANUARY TO OCTOBER, 1938

THE SOCIETY OF AMERICAN ARCHIVISTS

Officers

ALBERT RAY NEWBOME, *president* PHILIP COOLIDGE BROOKS, *secretary*
LUTHER HARRIS EVANS, *vice president* JULIAN PARKS BOTD, *treasurer*

Council Members

RUTH BLAIR MARGARET CROSS NORTON
SOLON JUSTUS BUCK VICTOR HUGO PALTIFFS
LAWRENCE COUNSELMAN WRIGHT

THE AMERICAN ARCHIVIST

Editorial Board

CHRISTOPHER BUSH COLEMAN EDNA LOUISE JACOBSEN
LUTHER HARRIS EVANS HERBERT INGRAM PAILETLEY
THEODORE CALVIN FRASE, *managing editor*
THE UNIVERSITY OF ILLINOIS, *sponsor*

Published quarterly by

THE SOCIETY OF AMERICAN ARCHIVISTS

ANNOUNCEMENT

THE Editorial Board of THE AMERICAN ARCHIVIST has the pleasure of presenting to the members of the Society of American Archivists the first number of their quarterly journal. The founders of the Society believed it could render important service through professional publications. A quarterly was the first enterprise of the kind decided on; as it seemed impossible to get it under way within a year of the founding of the Society, the officers decided to issue to the members in mimeograph form, the proceedings and papers of the founding meeting at Providence on December 29 and 30, 1936, and of the first annual meeting held at Washington, June 18 and 19, 1937. At present, they do not propose to repeat this publication. Such papers and activities of the Society as are especially worth preservation will be included from time to time in succeeding issues of the journal.

The editorial policy of THE AMERICAN ARCHIVIST can be simply defined: to be as useful as possible to the members of the profession. At all times its editors will welcome suggestions to this end.

Meanwhile, they have used their own best judgment. Professional news notes are taken for granted; so are reviews of books and notices of publications in archive economy. Europe preserves a great body of archival lore gained from the practice and experience of the past. Slavishly copying it would be, for American archivists, an error second only to ignoring it altogether. Appraising it in the light of American conditions, letting the logic behind its practices suggest solutions of American archival problems, may make it most useful. THE AMERICAN ARCHIVIST is very glad to present in this and succeeding numbers a careful study at first hand of European archive practices; it will welcome similar articles. To the same end, through the kindness of Dr. Andrew C. Albrecht, of the Historical Records Survey staff, and of Mrs. Olga P. Palmer, of the National Archives, it will present in a separate section of the journal brief notices of the contents of the archive yearbooks and journals of Europe. It will endeavor to be helpful as to the newly awakened interest in business, church, and other quasi-public archives.

For the time being, at least, and subject to contrary indications from members of the Society, THE AMERICAN ARCHIVIST will in

vi

THE AMERICAN ARCHIVIST

its contents emphasize the concrete and practical rather than the general. At times in the past, it has seemed that Mark Twain's famous remark about the weather has had its archival application. With Americans generally, in national, state and other archives disposed to do something about them, specific suggestions seem to be in order.

The editors are quite aware that in spite of the co-operation of the Society, THE AMERICAN ARCHIVIST may be a failure. Without that co-operation, no matter what their efforts, they know it cannot succeed. Like everything else connected with the Society, the journal is a labor of love; neither editor nor contributor receives any remuneration, save the customary issues of separates. A generous financial subvention from the University of Illinois provides the routine editorial labor, which is directed in extra time freely given by Miss Ernestine Jenison, assistant editor of the Illinois State Historical Library. The expenses of printing and mailing the journal are paid out of the annual dues of the Society. The more its membership increases, the larger will be the issues. But granting on this basis the most rapid increase in physical size, the journal can never be a success unless each individual member of the Society of American Archivists recognizes a personal responsibility for furnishing it with worthy material. In the hands of the membership, therefore, rests the ultimate fate of the publication.

Титульні аркуші та звернення редколегії журналу «The American Archivist»
із першого числа журналу

яку вона присвятила реалізації проекту в штаті Айова. Учена вказала, що з точки зору працевлаштування в часи економічної кризи так званих «білих комірців», тобто представників інтелектуальних кіл, «новий курс» досяг своєї мети, а з огляду на отримані результати в архівній галузі досягнення були мізерними. Лише невелику кількість описів та індексів було опубліковано. Інші, хоча й мали, за визначенням Петерсон, якісно високий рівень, не лише не побачили світ через відсутність фінансування, а й з плином часу через незрозумілі причини були втрачені.

Сучасні американські автори шукають нові підходи до висвітлення історії архівів штатів. Через персоналізацію та дослідження внеску 1-го Архівіста Д. Роуланда розглянула історію архіву штату Міссісіпі П. Галлоуей²³; П. Л. Томлін у магістерській дисертації дослідив історію Департаменту архівів та історії в Алабамі у світлі діяльності його засновника і першого директора Т. Оуена²⁴; Ч. Лессер вивчив історію Департаменту архівів та історії Південної Кароліни, зосередившись на видавничій діяльності та боротьбі за статус архіву як незалежної установи штату першого директора А. С. Саллі²⁵. Оригінальність праці К. Німера та Г. Дейнеса з історії архіву штату Юта у 1897–1968 рр. полягає в тому, що історія архіву розглянута ними через призму професіоналізації архівної справи. Під поняттям професіоналізації вони розуміли: володіння спеціальними знаннями; використання знань із метою надання професійних послуг населенню; встановлення професійних кодексів етики та системи нагород, яка б спонукала членів архівної професії жорстко дотримуватися професійної орієнтації; публічне визнання архівістів у суспільстві. Вчені наголошували на боротьбі архівістів Юти за утворення самостійного архівного департаменту штату. Вони дійшли висновку, що прагнення архівістів до отримання архівами незалежного статусу є типовим для багатьох штатів США²⁶.

ТРУДІ ХАСКЕМП
ПЕТЕРСОН,
виконуюча обов'язки
Архівіста США
у 1993–1995 рр., прези-
дент SAA (1990–1991)

²³ Galloway P. Archives, Power, and History: Dunbar Rowland and the Beginning of the State Archives of Mississippi (1902–1936) [Text] / Patricia Galloway // *American Archivist*. – 2006, Spring–Summer. – Vol. 69. – № 1. – P. 79–116.

²⁴ Tomlin P. L. The Archival Unconscious: Thomas Owen and the Founding of the Alabama Department of Archives and History [Text] / Patrick L. Tomlin / A Master's Paper for the M. S. in L. S degree [Advisor : Dr. Cal Lee]. – 2008, April. – 70 p.

²⁵ Lesser C. H. A History of the South Carolina Department of Archives & History, 1905–1960 [Text] / Charles H. Lesser / *South Carolina Department of Archives & History*. – Columbia, South Carolina. – 2009. – 116 p.

²⁶ Nimer C. L., Daines III, J. Gordon. The Development and Professionalization of the Utah State Archives, 1897–1968 // *Journal of Western Archives*. – 2012. – Vol. 3. – Iss. 1. – Article 5. – P. 1–30 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://digitalcommons.usu.edu/westernarchives/vol3/iss1/5>. – Title from screen.

Увагу американських учених, які студювали історію архівів штатів, найчастіше привертало *визначення завдань, функцій, типів архівних установ, аналіз архівного законодавства, впровадження програм управління документацією, пошук джерел фінансування*, оскільки результати таких досліджень сприяли вирішенню проблем архівної галузі.

К. Криттенден вважав, що основними завданнями архівів штатів у 1930-ті рр. були боротьба за визнання архівів у суспільстві, вирішення проблем фінансування архівних програм²⁷, спрямування зусиль на непоточні документи діючих установ²⁸. К. Коулмен до цих завдань додав забезпечення архівів спеціальними будинками, ухвалення архівних законів, розроблення методів експертизи цінності та відбору документів на постійне зберігання, унормування передачі документів установ штату на зберігання до архіву²⁹. Г. Г. Едді вбачав у архівістах штатів науковців, а в архівах – науково-методичні центри у галузі архівної справи й управління документацією для урядових установ штатів. Він розглядав роль архіву як органу управління документацією в установах, який повинен здійснювати контроль за непоточними документами установ і допомагати їх співробітникам у розпорядженні ними³⁰.

На середину 1950-х рр. М. Г. Брайен була розроблена типологія архівів штатів, в основу якої покладено критерій підпорядкування³¹. Висновки вченої свідчать, що 17 архівів, більшість із яких знаходилася в південних штатах, функціонували як незалежні департаменти або комісії; 12 архівів перебували в підпорядкуванні бібліотек штатів; 11 – у складі історичних товариств штатів, головним чином у Долині Міссісіпі та регіоні Скелястих гір. 5 секретарів штатів виконували архівні функції, а 5 штатів узагалі не створили архівні установи. Р. Г. Бахмер довів, що функції архівів штатів неоднакові, вони сформувались у результаті інституціонального та культурного розвитку кожного штату і залежали від підпорядкування архіву бібліотеці, історичному товариству, секретарю штату. Найкращим чином вдавалося реалізувати свої функції незалежним архівним інституціям, наприклад Департаменту архівів та історії штату Алабама. Бахмер писав, що архівісти штатів чинять спротив інкорпорації архівів до складу бібліотек і сподіваються, що незалежність архівних інституцій буде сприяти покращенню їх

²⁷ *Crittenden C. C.* Some Problems of State Archival Administration Agencies [Text] / C. C. Crittenden // *American Archivist*. – 1941, October. – Vol. 4. – № 4. – P. 262–266.

²⁸ *Crittenden C. C.* The State Archivist Looks to the Future [Text] / C. C. Crittenden // *American Archivist*. – 1945, July. – Vol. 8. – № 3. – P. 185–193.

²⁹ *Coleman C. B.* Some Problems of State Archival Administration [Text] / Christopher B. Coleman // *American Archivist*. – 1941, July. – Vol. 4. – № 3. – P. 149–158.

³⁰ *Eddy H. H.* The Responsibility of the State Archivist to the Other Officers of His State Government [Text] / Henry Howard Eddy // *American Archivist*. – 1948, January. – Vol. 11. – № 1. – P. 28–35.

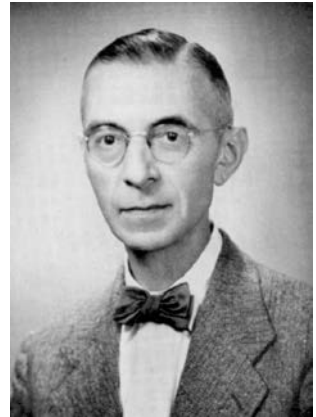
³¹ *Bryan M. G.* Comparative study of State and U.S. territorial laws governing archives [Text] / Mary Givens Bryan. – Society of American Archivists, 1956. – 147 p. ; *Bryan M. G.* Trends of Organization in State Archives [Text] / Mary Givens Bryan // *American Archivist*. – 1958, January. – Vol. 21. – № 1. – P. 31–36.

фінансового і матеріального становища. Дві архівні функції Бахмер визначив як головні: допомога установам у відборі документів для зберігання та знищення і служіння громадськості³².

Розглядаючи функціональне призначення архівів штатів, А. Петтерсон указав на те, що архіви понад усе намагалися задовольнити потреби істориків та генеалогів, залишаючи поза увагою урядові установи штатів і округів. Він окреслив напрями, на яких повинні були зосередити свою діяльність архіви штатів: надання консультацій та допомога установам в управлінні документацією; визначення цінності та розробка переліків документів зі строками зберігання для установ; приймання до архіву на зберігання сучасних неактивних документів установ; інформаційне забезпечення діяльності установ; перегляд та ініціювання законодавства у галузі архівної справи та управління документацією тощо. Петтерсон дійшов висновку, що архівна агенція штату призначена, насамперед, служити урядові, зберігати і захищати документи урядових установ штату³³.

Особливе місце в архівістиці посідає праця Е. М. Познера «American State Archives: Public record Keeping in the Fifty States, Practices and Goals». По-перше, вона сприяла реалізації пріоритетних завдань архівної політики у сфері управління документацією, оскільки після її виходу уряди штатів звернули увагу на необхідність ухвалення архівних законів, у яких вводилися положення про впровадження програм управління документацією. Саме це завдання Познер на середину 1960-х рр. визначив головним на рівні архівів штатів³⁴. По-друге, це був єдиний випадок в архівній історії США, коли, готуючи свою працю до видання, автор особисто відвідав кожен архів штату і спілкувався з його керівниками і співробітниками. Інші дослідники вивчали архіви штатів шляхом анкетування і обробки його результатів.

Е. Пепенф'юз, Фр. Дж. Бурк, Дж. Хем, Дж. Флекнер, Ч. Лі, Л. Хекмен та інші відомі діячі архівної галузі США 1977 року висловили свої точки зору з приводу джерел фінансування місцевих архівів в округах. Учені по-

ЕРНСТ МАКСИМІЛІАН
ПОЗНЕР,

автор книги «Архіви американських штатів», президент SAA (1955–1956)

³² Bahmer R. H. The Archival Function in the States [Text] / Robert H. Bahmer // American Archivist. – 1959, April. – Vol. 22. – № 2. – P. 203–209.

³³ Patterson A. M. State Archival Agencies' Services to Other State Agencies [Text] / A. M. Patterson // American Archivist. – 1963, July. – Vol. 26. – № 3. – P. 315–318.

³⁴ Posner E. American State Archives: Public record Keeping in the Fifty States, Practices and Goals [Text] / Ernst Posner. – Chicago–London : University of Chicago Press, 1964. – 397 p. Див. також відгуки на книгу Е. Познера: Dowd M. J. Critical Judgment of Posner's American State Archives [Text] / Mary Jane Dowd // American Archivist. – 1965, October. – Vol. 28. – № 4. – P. 526–528 ; Ham G. F. Archival Standards and the Posner Report: Some Reflections on the Historical Society Approach [Text] / Gerald F. Ham // American Archivist. – 1965, April. – Vol. 28. – № 2. – P. 223–230.

годилися із тим, що документи окружних архівів у світлі концепції «нової соціальної історії» все більше набували історичної цінності і привертали увагу дослідників. Серед варіантів джерел фінансування окружних архівів вони назвали місцеві бюджети, благодійні фонди, гранти федерального бюджету, прийняття загальнонаціональної програми збереження історичних документів³⁵.

1980 року Х. Г. Джонс опублікував працю «Local Government Records: An Introduction to Their Management, Preservation, and Use», яка стала посібником із управління та зберігання комплексів документів, що створюються в установах округів, для посадових осіб місцевих адміністрацій та привернула увагу дослідників, як професіоналів, так і аматорів, до історичних документів краєзнавчого характеру³⁶.

Р. Кокс, розглядаючи умови розвитку архівної справи в округах у 1980-х рр., зазначив, що вони стали якісно кращими, ніж на початку XX ст. Покращенню сприяла діяльність цілого ряду професійних організацій: NASARA, ARMA, AASLH,

РІЧАРД КОКС,
професор архівного
та документального менеджменту Школи інформації Пітсбурзького університету, редактор журналу «The American Archivist» (1991–1995)

NHPRC. Однак громади округів були неспроможні усвідомити цінність їх документальної спадщини, а архіви штатів замість того, щоб сконцентрувати архівні документи та контроль за управлінням документацією округів на рівні штатів, розробили і впровадили численні архівні програми в округах, більшість із яких була неуспішною. Кокс наполягав на впровадженні жорстких професійних стандартів, насамперед у сфері експертизи цінності і відбору документів на зберігання, мікрофільмуванні, об'єднанні на рівні округів програм архівних та управління документацією, посиленні співробітництва між архівістами федеральними, штатів та округів³⁷.

Проаналізувавши звіти архівів штатів, направлені NHPRC, Дж. Хем указав, що, зібрані усі разом, вони фактично являють собою проект національної програми дій щодо вдосконалення архівної галузі країни в цілому. Хем пропонував створити національну інформаційну архівну базу даних на основі USMARC для контролю за колекціями архівних документів і манускриптів по всій країні. Реальною проблемою, що заважала на той час реалізувати таку ідею, Хем назвав фрагментарність

³⁵ Papenfuse E. C. The Preservation and Uses of State and Local Records [Text] / Edward C. Papenfuse, David C. Levine, Charles E. Lee // American Archivist. – 1977, July. – Vol. 40. – № 3. – P. 325–329.

³⁶ Jones H. G. Local Government Records: An Introduction to Their Management, Preservation, and Use [Text] / H. G. Jones. – Nashville : American Association for State and Local History, 1980. – 208 p.

³⁷ Cox R. J. Leadership and Local Government Records: the opportunity of the Joint Committee on the management, preservation, and use of local government records [Text] / Richard J. Cox // The Midwestern Archivist. – 1985. – Vol. X. – № 1. – P. 33–41.

ВІКТОРІЯ АЙРОНС ВОЛЧ,
виконавчий директор
Ради архівістів штатів
(CoSA), голова проекту по
проведенню архівного
перепису 2006 року
«A*CENSUS»

і неструктурованість комунікацій між архівістами штатів та відсутність базових знань для навігації у світі інформації³⁸.

Визначення завдань і функцій архівів штатів, результативність програм архівів та управління документацією у світлі нових інформаційних технологій американські вчені почали розглядати у 1990-х рр. В. А. Волч дослідила еволюцію архівів штатів і служб діловодства, підпорядкування і функції архівів, кадровий склад, забезпечення будинками та обладнанням, стан впровадження стандартів, інформаційних технологій для забезпечення доступу користувачів до документів, у тому числі через Інтернет, інформаційну наповненість веб-сайтів, рівень описування архівних холдингів і представлення цих описань у базах даних на сайтах архівів. Волч визнала факт реального прогресу в розвиткові архівів штатів і програм управління документацію після виходу книги

Е. М. Познера, тобто з 1964 року. Важливими чинниками, що вплинули на прогрес архівів, учена вважала повну зміну кадрового складу архівів, яка відбулася у період 1975–1985 рр., на дипломованих фахівців-випускників архівних факультетів університетів, значний вплив національних професійних організацій архівістів, які об'єднали архівістів штатів, в особливості NAGARA та CoSA, фінансову підтримку федерального бюджету за програмою грантів NHPRC. Волч також проаналізувала типи архівів штатів, але, на відміну від М. Г. Брайєн, в основу типології вона поклала вид програми архіву та управління документацією, розподіливши їх на відокремлені (split) та об'єднані (joint)³⁹. Г. Лоуелл, навпаки, визначив цілий ряд перешкод, які заважали архівам успішно виконувати їх місію, серед них: образ архіву у свідомості громадян як звалища старих документів і місця для генеалогічних досліджень; упереджене розуміння архівістами їх відповідальності за нові типи документів; впровадження установами інформаційних технологій без урахування подальшого постійного зберігання електронних документів; недостатній професійний рівень архівістів у сфері менеджменту електронних документів; некоректні інструкції з діловодства⁴⁰.

Здійснивши аналіз забезпечення збереженості електронних документів в архіві штату Південна Кароліна, зокрема в частині впровадження протягом

³⁸ Ham G. F. Documenting America: observations on implementation [Text] / Gerald F. Ham // The Midwestern Archivist. – 1989. – Vol. XIV. – № 2. – P. 83–92.

³⁹ Walch V. I. State Archives in 1997: Diverse Conditions, Common Directions [Text] / Victoria Irons Walch // American Archivist. – 1997, Spring. – Vol. 60. – № 2. – P. 132–151.

⁴⁰ Lowell H. P. Building a Public Archives in Delaware for the Twenty-First Century [Text] / Howard P. Lowell // American Archivist. – 1997, Spring. – Vol. 60. – № 2. – P. 152–165.

1990-х рр. Архівної інтегрованої інформаційної системи (AIIMS) для підтримання прийому документів на зберігання, каталогізації та надання доступу дослідникам в архіві й Інтегрованої інформаційної системи управління документацією (RMIS) для забезпечення контролю за прийомом, строками та умовами зберігання документів, Р. Трайон указав, що успішне впровадження програм управління електронними документами та реалізація інших архівних програм має успіх у разі активного співробітництва архіву з NHPRC, яка надає підтримку архівам штатів із федерального бюджету, ефективного планування, застосування інформаційних технологій⁴¹. Вплив інформаційних технологій та Інтернету на архівні програми у штатах висвітлив на прикладі архіву штату Орегон Р. Тернбаух⁴², який зазначив, що архіви значну кількість завдань можуть вирішувати за допомогою створення власних веб-сайтів.

У 1980-ті рр. – на початку 2000-х рр. американські вчені аналізували результати впровадження архівного законодавства штатів. Дж. У. Бейн дійшов висновку про узгодженість основних положень архівних законів штатів як із федеральними, так і між собою⁴³. Головний висновок зробила Е. Роббін, яка вказала на існування дилеми, перед якою опинились архівісти штатів після ухвалення законів «Про свободу інформації» та «Про захист приватного життя»: необхідності забезпечення реалізації основних прав громадян – «права знати» та «права на конфіденційність». Учена наполягала на необхідності вдосконалення архівного законодавства з метою уточнення повноважень архівістів і прав користувачів⁴⁴. Аналогічної думки з даного питання дотримувався Р. М. Бауманн, який розглянув законодавчі акти у частині доступу до конфіденційних документів у 14 штатах та більш глибоко на прикладі Індіани та Мічигану. Найкращим законом, який він рекомендував брати за зразок, учений визначив Закон про документи штату Джорджія⁴⁵. Т. Ліпінські дослідив юридичні та етичні проблеми доступу до архівів, музеїв і бібліотек і дійшов висновку, що архівісти завжди були вимушені балансувати між вимогами законодавства та потребами своїх користувачів. Проблеми передачі права власності при передаванні документів на зберігання, права доступу користувачів, права на недоторканність приватного життя, авторські права в інформаційну еру, на думку вченого, вступають у суперечність та

⁴¹ Tryon R. H. The South Carolina Archives: A Decade of Change and Program Development [Text] / Roy H. Tryon // *American Archivist*. – 1997, Spring. – Vol. 60. – № 2. – P. 166–183.

⁴² Turnbaugh R. C. Information Technology, Records, and State Archives [Text] / Roy C. Turnbaugh // *American Archivist*. – 1997, Spring. – Vol. 60. – № 2. – P. 184–200.

⁴³ Bain W. G. *State Archival Law: A Content Analysis* [Text] / George W. Bain // *American Archivist*. – 1983, Spring. – Vol. 46. – № 2. – P. 158–174.

⁴⁴ Robbin A. State Archives and Issues of Personal Privacy: Policies and Practices [Text] / Alice Robbin // *American Archivist*. – 1986, Spring. – Vol. 49. – № 2. – P. 163–175.

⁴⁵ Baumann R. M. The Administration of Access to Confidential Records in State Archives: Common Practices and the Need for a Model Law [Text] / Roland M. Baumann // *American Archivist*. – 1986, Fall. – Vol. 49. – № 4. – P. 349–369.

ускладнюють роботу архівістів⁴⁶. М. Л. Бернд-Клодт висвітлила юридичні проблеми, що виникають при передачі документів на зберігання, пов'язані із правами власності на них, дослідила вплив законів про авторські права та інтелектуальну власність на архіви та архівістів⁴⁷.

Аналіз праць американських учених, які описували історію та діяльність архівів штатів, доводить, що тематика їх досліджень ґрунтувалася на реальних потребах удосконалення управління архівами, архівного законодавства, організації зберігання архівних документів, управління документацією в установах тощо. У дослідженнях, викликаних цими потребами, здійснювалися узагальнення та аналіз роботи архівів штатів. Їх результати дали можливість, не зважаючи на різні типи архівних установ у штатах і різницю в їх підпорядкуванні, уніфікувати законодавство, завдання і функції архівів штатів, чітко визначити джерела їх фінансування, якими врешті стали місцеві бюджети та гранти NHPRC, оцінювати стан розвитку архівної галузі на рівні штатів, виявляти нагальні проблеми і шляхи їх вирішення. Головною ідеєю, яку обстоювали автори більшості праць, був незалежний статус архівів як органів виконавчої гілки влади штатів. Дослідники доводили, що такий тип архівної установи, як Департамент архівів та історії, дозволяє найкращим чином реалізувати архівні функції і завдання. Дослідження історії архівів штатів, порівняно з організаційними, законодавчими питаннями, не були пріоритетними для вчених і архівістів, оскільки не слугували вирішенню проблем галузі, тому в американській історіографії історія архівів штатів висвітлювалася побіжно і відсутні фундаментальні праці, які б охоплювали історичний розвиток архівної справи та історію усїєї архівної системи на рівні штатів.

В *історіографії Національного архіву США* виокремлюється декілька напрямів: дослідження історії власне Національного архіву; праці, присвячені персональному внеску засновників, керівників архіву і вчених-архівістів, статті з історії президентських бібліотек та проблем доступу до президентських документів.

Передісторія Національного архіву США, починаючи з Першого континентального конгресу 1774 р., висвітлена Р. М. Ворнером. Він вказав на неодноразові спроби заснування архіву для зберігання документів федерального уряду США, а саме: створення комітету для обстеження архівів уряду США 1810 р., звернення президентів до Конгресу з проханням про виділення потрібних асигнувань для заснування архіву, придбання 1903 р. ділянки землі для будівництва архіву, пропозиції Державного Секретаря США Е. Рута, який ще до Дж. Фр. Джеймсона порушував питання про заснування федерального архіву⁴⁸.

⁴⁶ *Lipinski T. A. Libraries, Museums, and Archives: Legal Issues and Ethical Challenges in the New Information Era* [Text] / Tomas A. Lipinski. – Wisconsin-Milwaukee : Scarecrow Press, 2002. – 352 p.

⁴⁷ *Behrnd-Klodt M. L. Navigating Legal Issues in Archives* [Text] / Menzi L. Behrnd-Klodt. – Chicago : Society of American Archivists, 2008. – 329 p.

⁴⁸ *Warner R. M. The National Archives at Fifty* [Text] / Robert M. Warner // *Government Publications Review*. – 1986. – Vol. 13. – P. 249–255.

ХЬЮСТОН ГВІНН ДЖОНС,
автор книги «Документи
нації: їх менеджмент,
зберігання та використан-
ня»; президент SAA
(1968–1969)

бу» з GSA (1949–1955), «палацової революції» (1956–1963), «ліквідації руху за незалежність» (1965–1968). Події після 1968 р. Мак-Кой назвав другим рухом за незалежність Національного архіву США. Висвітлення історії архіву дослідником персоналізовано і пов'язано з діяльністю і внеском кожного з його керівників: 1-го Архівіста США Р. Д. В. Коннора, 2-го Архівіста США С. Дж. Бакка, якого автор критикував за образливе ставлення до співробітників і безкінечні реорганізації управлінь та відділів архіву, але водночас віддавав йому належне за ініціювання програми мікрофільмування документів, оформлення ідеї заснування регіональних депозитаріїв для зберігання документів територіальних підрозділів федеральних відомств, введення перших програм управління документацією, заснування Міжнародної ради архівів та управління архівом у роки Другої світової війни. Період 3-го Архівіста США У. К. Гровера Мак-Кой оцінив як «сімнадцятирічну успішну історію» архіву. У толерантності 4-го Архівіста США Р. Г. Бахмера вчений вбачав ключ до успішного функціонування Національного архіву США у структурі GSA. На відміну від Джонса, Мак-Кой вважав академічні функції архіву несуттєвими. Він заперечував, що в часи підпорядкування архіву GSA причиною його неефективної роботи були безкінечні скорочення бюджетного фінансування та штатної чисельності працівників. На

ДОНАЛЬД Р. МАК-КОЙ,
автор книги
«Національний архів:
міністерство документації
Америки»

Стратегічну роль у боротьбі за незалежний статус Національного архіву США відіграла книга «The Records of a Nation: Their Management, Preservation and Use» Х. Г. Джонса, який був одним із головних учасників руху за звільнення Національного архіву США з підпорядкування Адміністрації служб загального призначення. Учений вважав, що з підпорядкування Національного архіву США GSA 1949 року розпочався «трагічний» період в історії архіву. Він доводив, що потенціал архіву, особливо його науково-дослідна функція, був би реалізований більш повно, якби той залишався незалежною агенцією⁴⁹.

Періодизацію історії Національного архіву США в 1934–1968 рр. запропоновано у праці Д. Р. Мак-Коя. Учений виокремив п'ять періодів: «дитинства і юнацтва» (1934–1945), «норовливості і бунту проти 2-го Архівіста США С. Дж. Бакка» (1946–1948), «механічного шлюбу» з GSA (1949–1955), «палацової революції» (1956–1963), «ліквідації руху за незалежність» (1965–1968). Події після 1968 р. Мак-Кой назвав другим рухом за незалежність Національного архіву США. Висвітлення історії архіву дослідником персоналізовано і пов'язано з діяльністю і внеском кожного з його керівників: 1-го Архівіста США Р. Д. В. Коннора, 2-го Архівіста США С. Дж. Бакка, якого автор критикував за образливе ставлення до співробітників і безкінечні реорганізації управлінь та відділів архіву, але водночас віддавав йому належне за ініціювання програми мікрофільмування документів, оформлення ідеї заснування регіональних депозитаріїв для зберігання документів територіальних підрозділів федеральних відомств, введення перших програм управління документацією, заснування Міжнародної ради архівів та управління архівом у роки Другої світової війни. Період 3-го Архівіста США У. К. Гровера Мак-Кой оцінив як «сімнадцятирічну успішну історію» архіву. У толерантності 4-го Архівіста США Р. Г. Бахмера вчений вбачав ключ до успішного функціонування Національного архіву США у структурі GSA. На відміну від Джонса, Мак-Кой вважав академічні функції архіву несуттєвими. Він заперечував, що в часи підпорядкування архіву GSA причиною його неефективної роботи були безкінечні скорочення бюджетного фінансування та штатної чисельності працівників. На

⁴⁹ Jones H. G. The Records of a Nation: Their Management, Preservation and Use [Text] / H. G. Jones. – New York, Atheneum, 1969. – 311 p.

думку Мак-Коя, архів не працював ефективно через чвари у середовищі архівістів. У Робертсон у рецензії на книгу Д. Р. Мак-Коя вказав, що вона гідна того, щоб посісти почесне місце в архівній літературі. Рецензент вважав, що дослідник дав неупереджену і детальну оцінку спробам У. К. Гровера повернути незалежний статус Національному архіву США⁵⁰. У цілому погоджуючись із висновками Робертсона, слід зазначити, що Мак-Кой був єдиним із американських архівістів, хто висловився з приводу підпорядкування архіву GSA як про «неминучий і позитивний» факт у його історії.

У збірнику статей провідних учених-архівістів США за редакцією Т. Волча окремі розділи присвячено історії створення NARA, спорудженню будинку архіву на Пенсільванія-авеню, діяльності архіву в період від заснування в 1934 р. до підпорядкування GSA в 1949 р., історію архіву в періоди 1950–1965 рр. та 1965–1980 рр., здобуття архівом статусу незалежної урядової агенції 1984 р. Роки, у які Національний архів США знаходився у підпорядкуванні GSA, авторами збірки визначено як період «сутінок»⁵¹.

Діяльність Національного архіву США під час Другої світової війни висвітлена А. Б. Ілс. Авторка вперше залучила до наукового обігу значну кількість архівних документів, утворених в діяльності NARA в часи війни, на підставі яких детально охарактеризувала внесок архіву в перемогу⁵². Цьому ж періоду в історії архіву присвячена праця Дж. Ейкін, яка висвітлила заходи щодо запобігання втратам документів у війні, ужиті Комітетом із консервації культурних ресурсів у 1939–1944 рр.⁵³

Співробітниками Національного архіву США опубліковано низку видань, мета яких полягала в популяризації архіву як інституції, що зберігає історичні документи загальнонаціонального значення. Це праці Г. Дж. Вайоли до 50-ї річниці від дня заснування NARA⁵⁴; авторського колективу в складі М. Пінкерта, К. Р. Сміт, Б. Бастарда про джерельну базу досліджень американської історії в архіві, до якої вміщено понад 230 найважливіших документів, що зберігаються в

⁵⁰ McCoy D. R. The National Archives: America's Ministry of Documents, 1935–1968 [Text] / Donald R. McCoy. – Chapel Hill : University of North Carolina Press, 1978. – 437 p. ; Robertson W., Jr. Reviews [Text] / Walter Robertson, Jr. // American Archivist. – 1979, April. – Vol. 42. – № 2. – P. 206–209.

⁵¹ McCoy Donald R. The Struggle to Establish a National Archives in the United States; Purdy Virginia C. A Temple to Clio: The National Archives Building; Ross Rodney A. The National Archives: The Formative Years, 1934–1949; Bradsher James Gregory. The National Archives: Serving Government, the Public and Scholarship, 1950–1965; Peterson Trudy Huskamp. The National Archives: Substance and Shadows, 1965–1980; Warner Robert M. The National Archives: A Memoir, 1980–1985 [Text] / Guardian of Heritage: Essays on the History of the National Archives ; Edited by Timothy Walch. – Washington, D. C. : NARA, 1985. – 98 p.

⁵² Eales A. B. Fort Archives. The National Archives Goes to War [Text] / Anna Bruner Eales // Prologue. – 2003, Summer. – Vol. 35. – № 2.

⁵³ Aikin J. Preparing for a national emergency: the Committee on Conservation of Cultural Resources, 1939–1944 [Text] / Jane Aikin // Library Quarterly. – 2007, July. – Vol. 77. – № 3. – P. 257–286.

⁵⁴ Viola H. J. The National Archives of the United States [Text] / Herman J. Viola. – Publisher : Harry N. Abrams, 1984. – 288 p.

NARA⁵⁵; М. Бечлоса та М. Мак-Доналд до 75-річного ювілею NARA⁵⁶. До цієї ж події були опубліковані статті Дж. Воршема, Б. Гутермена та інших авторів⁵⁷, у яких узагальнено і стисло висвітлено 75-річну історію архіву, виокремлено її основні етапи та значні здобутки колективу архівістів. Збереженню національної спадщини американської нації у цифрову еру і ролі NARA присвячені праці Е. К. Ньюхолл, Л. Беллардо, Н. Шварц, у яких охарактеризовано напрями роботи NHPRC, проекти, підтримані нею у сфері забезпечення збереженості та використання електронних документів і оцифрування традиційних документів із історії американської нації та про її лідерів, хід створення Архіву електронних документів «ERA»⁵⁸.

Персональний внесок видатних істориків і архівістів Дж. Фр. Джеймсона, Р. Д. В. Коннора, У. Г. Ліланда в заснування, становлення і діяльність Національного архіву США студійований у працях Фр. Шеллі, Т. Пейджа, У. Г. Ліланда, Д. Р. Мак-Коя, В. Гондоса, П. Воша⁵⁹. Крім життєвого шляху вчених, їх особистого внеску в збереження історичної документальної спадщини американської нації, автори висвітлюють становлення і розвиток архівної справи, історію заснування NARA, президентської бібліотеки Фр. Д. Рузвельта, Товариства американських архівістів та звертаються до інших сторінок архівної історії США. Оцінку ролі Президента США Фр. Д. Рузвельта в створенні архівних установ у США подав Фр. У. Шипман. Він підкреслив, що звання «Першого архівіста Сполучених Штатів

⁵⁵ *Pinkert M., Smith C. R., Bustard B. I.* The Public Vaults Unlocked: Discovering American History in the National Archives [Text] / Marvin Pinkert, Christina Rudy Smith, Bruce I. Bustard. – Washington, D. C. : The Foundation for the National Archives, 2005. – 176 p.

⁵⁶ *Beschloss M., MacDonald M.* Records of our national life: American history at the National Archives [Text] / Michael Beschloss, Maureen MacDonald. – Washington, D. C. : The Foundation for the National Archives, 2009. – 320 p.

⁵⁷ *Worsham J.* Our Story: How the National Archives Evolved over 75 Years of Change and Challenges [Text] / James Worsham // Prologue. – 2009, Summer. – Vol. 41. – № 2 ; *Guterman B.* Archives through the Decades [Text] / Benjamin Guterman // Prologue. – 2009, Summer. – Vol. 41. – № 2 ; *Crotty R.* The Congressional Archives. NARA Unit Preserves Histories of Legislation in House, Senate [Text] / Rob Crotty // Prologue. – 2009, Fall. – Vol. 41. – № 3 ; *Bradsher G.* Longest-Serving Archivist Wayne Grover Steered Agency during Critical Years [Text] / Greg Bradsher // Prologue. – 2009, Winter. – Vol. 41. – № 4.

⁵⁸ *Newhall A. C.* The NHPRC in the New Record Age [Text] / Ann Clifford Newhall // *American Archivist*. – 2000, Spring-Summer. – Vol. 63. – № 1. – P. 67–89 ; *Bellardo Lewis.* Preserving Our Federal Heritage in the Digital Era: What is NARA's Role in Creating the Government's Digital Archive? [Electronic resource] // Federal Library and Information Center Committee Forum on Preserving Electronic Record. – March 27, 2001. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/speeches/03-27-01.html>. – Title from screen ; *Swartz Nikki.* On the Edge: A New ERA for NARA [Electronic resource] // An ARMA International Publication «Information management». – Mode of access: http://content.arma.org/imm/MayJune2008/a_new_era_for_nara.aspx. – Title from screen.

⁵⁹ *Shelley F.* The Interest of J. Franklin Jameson in the National Archives: 1908–1934 [Text] / Fred Shelley // *American Archivist*. – 1949, April. – Vol. 12. – № 2. – P. 99–130 ; *Page T. R. D. W. Connor 1878–1950* [Text] / Thad Page // *American Archivist*. – 1950, April. – Vol. 13. – № 2. – P. 99–101 ; *Leland W. G. R. D. W. Connor, First Archivist of the United States* [Text] / Waldo Gifford Leland // *American Archivist*. – 1953, January. – Vol. 16. – № 1. – P. 45–54 ; *Leland W. G. John Franklin Jameson* [Text] / Waldo Gifford Leland // *American Archivist*. – 1956, July. – Vol. 19. – № 3. – P. 195–201 ; *McCoy D. R.* The Crucial Choice: The Appointment of R. D. W. Connor As Archivist of the United States [Text] / Donald R. McCoy // *American Archivist*. – 1974, July. – Vol. 37. – № 3. – P. 399–413 ; *Gondos V., Jr. J.* Franklin Jameson and the Birth of the National Archives, 1906–1926 [Text] / Victor Gondos, Jr. – Philadelphia : University of Pennsylvania Press, 1981. – 232 p. ; *Wosh P. J.* Waldo Gifford Leland and the Origins of the American Archival Profession [Text] / Peter J. Wosh. – Chicago : Society of American Archivists, 2011. – 398 p.

і [почесного] президента Товариства [американських архівістів]» Рузвельту при- своїли не з поваги до президентства, а через його значний внесок у створення NARA, ухвалення першого федерального архівного закону, заснування першої президентської бібліотеки. Аналогічної думки дотримувалися Р. Д. В. Коннор та Б. Кларк⁶⁰.

Важливе значення у вивченні історії Національного архіву США як депозитарію документів президентів США мають праці, у яких розглянуто забезпечення збереженості президентських архівів і організацію доступу до них. Стан збереженості президентських документів до створення президентської бібліотеки Фр. Д. Рузвельта дослідив Б. Роуланд, який вказав на традицію, закладену першим Президентом США Дж. Вашингтоном: залишаючи Білий Дім, забирати документи із собою, що спричинило розпорошення архівних комплексів президентів численними приватними колекціями або їх значні втрати. Дослідник висвітлив долю документів президентів США від Дж. Вашингтона до Фр. Д. Рузвельта та заходи Державного департаменту США і Бібліотеки Конгресу США щодо придбання колекцій президентів у державну власність⁶¹.

Т. А. Сміт фактично спростував загальнопоширену думку про те, що першою в історії США була створена Бібліотека Фр. Д. Рузвельта. Учений обґрунтовано до- вів, що першою засновано Бібліотеку 19-го Президента США Р. Б. Хейса, та ви- світлив її історію⁶². Заснуванню президентських бібліотек, організації їх роботи, проблемам доступу до документів президентів присвячені праці Фр. Фрейдела, Д. У. Уїлсона, Р. Н. Сміта, С. М. Кок та Л. Бассенс, Р. Гезелбрахта, Дж. Лентзер⁶³. Ав- тори обстоювали ідею державної власності на президентські документи, наполя- гали на їх удоступненні для широкого кола дослідників.

⁶⁰ *Shipman F. W.* Franklin Delano Roosevelt, 1882–1945 [Text] / Fred W. Shipman // *American Archivist*. – 1945, October. – Vol. 8. – № 4. – P. 229–232 ; *Connor R. D. W.* FDR Visits The National Archives [Text] / R. D. W. Connor // *American Archivist*. – 1949, October. – Vol. 12. – № 4. – P. 323–332 ; *Clark B.* FDR, Archivist: The Shaping of the National Archives [Text] / Bob Clark // *Prologue*. – 2006, Winter. – Vol. 38. – № 4.

⁶¹ *Rowland B.* The Papers of the Presidents [Text] / *Buford Rowland* // *American Archivist*. – 1950, July. – Vol. 13. – № 3. – P. 195–211.

⁶² *Smith Thomas A.* Creation of the Nation's First Presidential Library and Museum: A Study in Cooperation [Electronic resource]. – Mode of access: http://www.rbhayes.org/hayes/content/files/Hayes_Historical_Journal/creation1stpreslibhhj.htm. – Title from screen.

⁶³ *Freidel F.* Roosevelt to Reagan: The Birth and Growth of Presidential Libraries [Text] / Frank Freidel // *Prologue*. – 1989, Summer. – Vol. 21. – № 2. – P. 100, 103–113 ; *Wilson D. W.* Presidential Libraries [Text] / Don W. Wilson // *Prologue*. – 1989, Summer. – Vol. 21. – № 2. – P. 100–101 ; *Smith R. N.* A Presidential Re- vival: How the Hoover Library Overcame a Mid-Life Crisis [Text] / Richard Norton Smith // *Prologue*. – 1989, Summer. – Vol. 21. – № 2. – P. 115–123 ; *Koch C. M., Bassanese L. A.* Roosevelt and His Library [Text] / Cynthia M. Koch, Lynn A. Bassanese // *Prologue*. – 2001, Summer. – Vol. 33. – № 2 ; *Geselbracht R. H.* Creating the Harry S. Truman Library: The First Fifty Years [Text] / Raymond H. Geselbracht // *Public Historian*. – 2006, Summer. – Vol. 28. – № 3. – P. 37–78 ; *Lantzer Jason S.* The Public History of Presidential Libraries: How the Presidency is Presented to the People // *Journal of the Association for History and Computing*. – 2003, April. – Vol. 6. – № 1 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://hdl.handle.net/2027/spo.3310410.0006.101>. – Title from screen.

Про Уоттергейтський скандал та спроби Президента США Р. М. Ніксона отримати у власність документи часів його президентства йшлося у праці Б. Монтгомері; про Ірангейтський скандал та причетність до його розслідування Національного архіву США написав Д. Бірман, який у 1990-ті рр. був безпосередньо залучений до з'ясування проблеми забезпечення збереженості електронних документів федерального уряду⁶⁴. Останні спроби американської влади звести нанівець здобутки демократії в частині дотримання законодавства про доступ до президентських документів, заходи Президента США Дж. Г. У. Буша щодо отримання у приватну власність електронних документів, створених у його Адміністрації, та намагання Президента США Дж. У. Буша за допомогою виконавчого наказу ЕО 13233 обмежити доступ до документів батька висвітлив Б. Монтгомері. Учений дійшов висновку, що американські президенти так до кінця й не сприйняли концепцію державної власності та контролю з боку американської нації над президентськими документами і виконавча влада час від часу атакує американські закони, застосовуючи різні схеми регулювання⁶⁵.

Окремий напрям американської історіографії висвітлює *наукові та правові засади діяльності архівних установ*, а саме: впровадження теорії експертизи цінності документів у практику роботи; методи систематизації архівних документів; законодавчо-нормативне регулювання доступу до документів, у тому числі засекречування і розсекречування; питання реставрації і консервації документів тощо.

З експертизи цінності документів лише в журналі «The American Archivist» виявлено 793 статті. Перші праці, у яких містився аналіз підходів до експертизи цінності документів, з'явилися на сторінках архівної періодики у 1950–1960-х рр. Серед них статті Р. Ловетта, Л. Дартера, Г. Пінкетта, В. Сентена, Д. Льюїса та інших⁶⁶. У них вчені зосереджувалися на застосуванні теорії в практику експертизи цінності бізнес-документів, фінансових документів тощо. У 1970-х рр. М. Г. Фішбейн, Т. Екерслі, Е. Мак-Кей, Фр. Блоуїн, Ч. Доллар, Н. Беркел вивчали експертизу цінності машиночитаних та аудіовізуальних документів, застосування методів

⁶⁴ *Montgomery B. P.* Nixon's Legal Legacy: White House Papers and the Constitution [Text] / Bruce P. Montgomery // *American Archivist*. – 1993, Fall. – Vol. 56. – № 4. – P. 586–610 ; *Bearman D.* The Implications of *Armstrong v. Executive of the President for the Archival Management of Electronic Records* [Text] / David Bearman // *American Archivist*. – 1993, Fall. – Vol. 56. – № 4. – P. 674–689.

⁶⁵ *Montgomery B. P.* Presidential Materials: Politics and the Presidential Records Act. Research Article [Text] / Bruce P. Montgomery // *American Archivist*. – 2003, Spring–Summer. – Vol. 66. – № 1. – P. 102–138.

⁶⁶ *Lovett R. W.* The Appraisal of Older Business Records [Text] / Robert W. Lovett // *American Archivist*. – 1952, July. – Vol. 15. – № 3. – P. 231–239 ; *Pinkett H. T.* Identification of Records of Continuing Value [Text] / Harold T. Pinkett // *Indian Archives*. – 1965/1966. – № 16. – P. 54–61 ; *Darter L. J., Jr.* Records Appraisal: A Demanding Task [Text] / Lewis J. Darter, Jr. // *Indian Archives*. – 1969. – № 19. – P. 1–9 ; *Santen V. B.* Appraisal of Financial Records [Text] / Vernon B. Santen // *American Archivist*. – 1969, October. – Vol. 32. – № 4. – P. 357–361 ; *Lewis D. L.* Appraisal Criteria for Retention and Disposal of Business Records [Text] / David Levering Lewis // *American Archivist*. – 1969, January. – Vol. 32. – № 1. – P. 21–24.

вибіркової експертизи цінності до масових документів⁶⁷. 1980–1990-ті рр. позначені надзвичайною кількістю публікацій, дискусіями, критикою та переглядом існуючих підходів і методів експертизи цінності. У цей період публікували дослідження й оприлюднювали практичні знахідки (у 1980-ті рр.) Фр. Боулс, Ф. Халл, Т. Х. Петерсон, М. Луцкер, Р. Бернер, Р. Камерон, Д. Клаассен, Н. Піс, Фр. Блоуїн, П. Аронссон, Ф. Кроненветт, К. Бенедікт, Д. Кіплі, Дж. Хем, Р. Хаас, П. Честнут, Д. К. Дей, Дж. М. Янг, С. Стейнволл, М. Г. Фішбейн⁶⁸; (у 1990-ті рр.) Р. Сінк,

⁶⁷ *Fishbein M. H.* A Viewpoint on Appraisal of National Records [Text] / Meyer H. Fishbein // *American Archivist*. – 1970, April. – Vol. 33. – № 2. – P. 175–187 ; *Eckersley T.* The Selection of Recordings for Permanent Retention in the BBC Sound Archives [Text] / Timothy Eckersley // *Phonographic Bulletin*. – 1974. – № 9. – P. 9–12 ; *Dollar C. M.* Appraising Machine-Readable Records [Text] / Charles M. Dollar // *American Archivist*. – 1978, October. – Vol. 41. – № 4. – P. 423–430 ; *McKay E.* Random Sampling Techniques: A Method of Reducing Large Homogeneous Series of Congressional Papers [Text] / Eleanor McKay // *American Archivist*. – Vol. 41. – № 3. – 1978, July. – P. 281–289 ; *Blouin F. X., Jr.* A New Perspective on the Appraisal of Business Records: A Review [Text] / Francis X. Blouin, Jr. // *American Archivist*. – 1979, July. – Vol. 42. – № 3. – P. 312–320 ; *Burckel N. C.* Establishing a College Archives: Possibilities and Priorities [Text] / Nicholas C. Burckel / *College and University Archives: Selected Readings*. – Chicago : Society of American Archivists, 1979. – P. 38–46.

⁶⁸ *Boles F.* Sampling in Archives [Text] / Frank Boles // *American Archivist*. – 1981, Spring. – Vol. 44. – № 2. – P. 125–130 ; *Hull F.* The Use of Sampling Techniques in the Retention of Records: A RAMP Study with Guidelines [Text] / Felix Hull. – Paris : UNESCO, 1981. – 63 p. ; *Peterson T. H.* Summary of Sampling Techniques [Text] / Trudy Huskamp Peterson / *Basic Archival Workshop Exercises*. – Chicago : Society of American Archivists, 1982. – P. 12–13 ; *Lutzker M. A.* Max Weber and the Analysis of Modern Bureaucratic Organization: Notes Toward a Theory of Appraisal [Text] / Michael A. Lutzker // *American Archivist*. – 1982, Spring. – Vol. 45. – № 2. – P. 119–130 ; *Berner R. C.* Archival Theory and Practice in the United States: A Historical Analysis [Text] / Richard C. Berner. – Seattle : University of Washington, 1983. – 240 p. ; *Cameron R. J.* Appraisal Strategies for Machine-Readable Case Files [Text] / Ross J. Cameron // *Provenance*. – 1983, Spring. – № 1. – P. 49–55 ; *Klaassen D.* The Provenance of Social Work Case Records: Implications for Archival Appraisal and Access [Text] / David Klaassen // *Provenance*. – 1983, Spring. – № 1. – P. 5–26 ; *Peace N. E.* Deciding What to Save: Fifty Years of Theory and Practice [Text] / Nancy E. Peace / *Archival Choices : Managing the Historical Record in an Age of Abundance* ; Edited by Nancy E. Peace. – Lexington, Mass. : D. C. Heath, 1984. – P. 1–18 ; *Blouin F. X., Jr.* An Agenda for the Appraisal of Business Records [Text] / Francis X. Blouin, Jr. / *Archival Choices : Managing the Historical Record in an Age of Abundance* ; Edited by Nancy E. Peace. – Lexington, Mass. : D. C. Heath, 1984. – P. 61–80 ; *Aronsson P.* Appraisal of Twentieth-Century Congressional Collections [Text] / Patricia Aronsson / *Archival Choices : Managing the Historical Record in an Age of Abundance* ; Edited by Nancy E. Peace. – Lexington, Mass. : D. C. Heath, 1984. – P. 81–104 ; *Cronenwett P. N.* Appraisal of Literary Manuscripts [Text] / Philip N. Cronenwett / *Archival Choices : Managing the Historical Record in an Age of Abundance* ; Edited by Nancy E. Peace. – Lexington, Mass. : D. C. Heath, 1984. – P. 105–116 ; *Benedict K.* Invitation to a Bonfire: Reappraisal and Deaccessioning of Records as Collection Management Tools in an Archives – A Reply to Leonard Rapport [Text] / Karen Benedict // *American Archivist*. – 1984, Winter. – Vol. 47. – № 1. – P. 43–49 ; *Kepley D. R.* Sampling in Archives: A Review [Text] / David R. Kepley // *American Archivist*. – 1984, Summer. – Vol. 47. – № 3. – P. 237–242 ; *Ham G. F.* Archival Choices: Managing the Historical Record in an Age of Abundance [Text] / Gerald F. Ham // *American Archivist*. – 1984, Winter. – Vol. 47. – P. 11–22 ; *Haas R. L.* Collection Reappraisal: The Experience at the University of Cincinnati [Text] / Richard L. Haas // *American Archivist*. – 1984, Winter. Vol. 47. – № 1. – P. 51–54 ; *Boles F., Young J. M.* Exploring the Black Box: The Appraisal of University Administrative Records [Text] / Frank Boles, Julia Marks Young // *American Archivist*. – 1985, Spring. – Vol. 48. – № 2. – P. 121–140 ; *Chestnut P. I.* Appraising the Papers of State Legislators [Text] / Paul I. Chestnut // *American Archivist*. – 1985, Spring. – Vol. 48. – № 2. – P. 159–172 ; *Day D. C.* Appraisal Guidelines for Reprint Collections [Text] / Deborah Cozort Day // *American Archivist*. – 1985, Winter. – Vol. 48. – № 1. – P. 56–63 ; *Young J. M.* Annotated Bibliography on Appraisal [Text] / Julia Marks Young // *American Archivist*. – 1985, Spring. – Vol. 48. – № 2. – P. 203–216 ; *Steinwall S. D.* Appraisal and the FBI Files Case: For Whom Do Archivists Retain Records? [Text] / Susan D. Steinwall // *American Archivist*. – 1986, Winter. – Vol. 49. – № 1. – P. 52–63 ; *Fishbein M. H.* Reflections on Appraising Statistical Records [Text] / Meyer H. Fishbein // *American Archivist*. – 1987, Spring. – Vol. 50. – № 2. – P. 226–234 [and other].

Е. Локвуд, О. Колсруд, Фр. Боулс та М. Грін, А. Летроп, Т. Уолтерс, Н. К. Шрок, Т. Р. Нелб⁶⁹ та інші. На початку нового тисячоліття почалися нові дискусії стосовно цінностей, покладених в основу відбору документів на постійне зберігання. Вони спричинили потік нових досліджень у сфері експертизи цінності. У центрі дискусій та досліджень опинилися проблеми експертизи електронних документів, питання про адекватне представлення минулого і теперішнього в архівних документах, критика раніше загальноприйнятих концепцій. Про ці питання йшлося в працях Р. Кокса, Р. Тшана, Дж. Е. Бастіан, П. Робертса, Е. С. Джонсон, Д. Керона та інших⁷⁰.

Дослідження методів систематизації архівних документів в основному були спрямовані на застосування «рівнів Холмса» до окремих колекцій, документів особового походження, масових документів, машиночитаних та електронних документів, здійснення описування і каталогізації, підготовки архівних довідників, насамперед у електронних системах. Із цих питань опублікували свої праці такі американські вчені, як П. Левінсон, Е. Р. Райт, І. Даллас, Т. Х. Петерсон, Е. Джилліленд-Світленд, К. Вайдемен, Дж. Міхен, С. Уайт та інші⁷¹.

⁶⁹ Sink R. Appraisal: The Process of Choice [Text] / Robert Sink // American Archivist. – 1990, Summer. – Vol. 53. – № 3. – P. 452–458; Lockwood E. Imponderable Matters: The Influence of New Trends in History on Appraisal at the National Archives [Text] / Elizabeth Lockwood // American Archivist. – 1990, Summer. – Vol. 53. – № 3. – P. 394–405; Kolsrud O. The Evolution of Basic Appraisal Principles – Some Comparative Observations [Text] / Ole Kolsrud // American Archivist. – 1992, Winter. – Vol. 55. – № 1. – P. 26–39; Boles F., Greene M. A. Et Tu Schellenberg? Thoughts on the Dagger of American Appraisal Theory [Text] / Frank Boles, Mark A. Greene // American Archivist. – 1996, Summer. – Vol. 59. – № 3. – P. 298–310; Lathrop A. K. Appraisal of Architectural Records in Practice: The Northwest Architectural Archives [Text] / Alan K. Lathrop // American Archivist. – 1996, Spring. – Vol. 59. – № 2. – P. 222–227; Walters T. O. Contemporary Archival Appraisal Methods and Preservation Decision-Making [Text] / Tyler O. Walters // American Archivist. – 1996, Summer. – Vol. 59. – № 3. – P. 322–338; Schrock N. C. Preservation Factors in the Appraisal of Architectural Records [Text] / Nancy Carlson Schrock // American Archivist. – 1996, Spring. – Vol. 59. – № 2. – P. 206–213; Nelb T. R. Architectural Records Appraisal: Discussion of Problems and Strategies for the Documenting Michigan Architecture Project [Text] / Tawny Ryan Nelb // American Archivist. – 1996, Spring. – Vol. 59. – № 2. – P. 228–239 [and other].

⁷⁰ Cox R. J. Making the Records Speak: Archival Appraisal, Memory, Preservation, and Collecting [Text] / Richard J. Cox // American Archivist. – 2001, Fall-Winter. – Vol. 64. – № 2. – P. 394–404; Tschan R. A Comparison of Jenkinson and Schellenberg on Appraisal [Text] / Reto Tschan // American Archivist. – 2002, Fall-Winter. – Vol. 65. – № 2. – P. 176–195; Bastian J. A. Teaching Appraisal in an American (U.S.) Archives Program [Text] / Jeannette Allis Bastian // Archival Science. – 2005. – Vol. 5. – Iss. 2–4. – P. 371–378; Roberts P. J. Philatelic Materials in Archival Collections: Their Appraisal, Preservation, and Description [Text] / Peter J. Roberts // American Archivist. – 2007, Spring-Summer. – Vol. 70. – № 1. – P. 70–92; Johnson E. S. Our Archives, Our Selves: Documentation Strategy and the Re-Appraisal of Professional Identity [Text] / Elizabeth Snowden Johnson // American Archivist. – 2008, Spring-Summer. – Vol. 71. – № 1. – P. 190–202; Caron D. J., Brown R. Appraising Content for Value in the New World: Establishing Expedient Documentary Presence [Text] / Daniel J. Caron, Richard Brown // American Archivist. – 2013, Spring-Summer. – Vol. 76. – № 1. – P. 135–173.

⁷¹ Lewinson P. Problems of archival classification [Text] / Paul Lewinson // American Archivist. – 1939, July. – Vol. 2. – № 3. – P. 179–190; Wright A. R. Archival classification [Text] / Almon R. Wright // American Archivist. – 1940, July. – Vol. 3. – № 3. – P. 173–186; Dallas I. Some Kinds of Classification [Text] / Irvine Dallas // American Archivist. – 1968, January. – Vol. 31. – № 1. – P. 13–22; Peterson T. H. Archival Principles and

Питання доступу до документів зазвичай розглядається як організація фізичного та інтелектуального доступу дослідників до документів. Із цієї тематики в американській архівній історіографії існує значна кількість праць, більшість із яких з'явилася після виходу законів «Про свободу інформації» (1966 р.) та «Про захист приватного життя» (1974 р.)⁷². У контексті законодавчого регулювання засекречування і розсекречування документів проблему доступу розглянуто в

Records of the New Technology [Text] / Trudy Huskamp Peterson // *American Archivist*. – 1984, Fall. – Vol. 47. – № 4. – P. 383–393 ; *Haller U.* Processing for Access. Processing for Access [Text] / Uli Haller // *American Archivist*. – 1985, Fall. – Vol. 48. – № 4. – P. 400–415 ; *Gilliland-Swetland A. J., Hughes C.* Enhancing Archival Description for Public Computer Conferences of Historical Value: An Exploratory Study [Text] / Anne J. Gilliland-Swetland, Carol Hughes // *American Archivist*. – 1992, Spring. – Vol. 5. – № 2. – P. 316–330 ; *Weideman C.* Accessioning as Processing [Text] / Christine Weideman // *American Archivist*. – 2006, Fall-Winter. – Vol. 69. – № 2. – P. 274–283 ; *Meehan J.* Making the Leap from Parts to Whole: Evidence and Inference in Archival Arrangement and Description [Text] / Jennifer Meehan // *American Archivist*. – 2009, Spring-Summer. – Vol. 72. – № 1. – P. 72–90 ; *White S.* Crippling the Archives: Negotiating Notions of Disability in Appraisal and Arrangement and Description [Text] / Sara White // *American Archivist*. – 2012, Spring-Summer. – Vol. 75. – № 1. – P. 109–124 ; *Sinn D.* Collaborative Education between Classroom and Workplace for Archival Arrangement and Description: Aiming for Sustainable Professional Education [Text] / Donghee Sinn // *American Archivist*. – 2013, Spring-Summer. – Vol. 76. – № 1. – P. 237–262 [and other].

⁷² *Reitman A.* Freedom of Information and Privacy: The Civil Libertarian's Dilemma [Text] / Alan Reitman // *American Archivist*. – 1975, October. – Vol. 38. – № 4. – P. 501–508 ; *Lytle R. H.* Intellectual Access to Archives [Text] / Richard H. Lytle // *American Archivist*. – 1980, Winter. – Vol. 43. – № 1. – P. 64–75 ; *Pugh M. J.* The Illusion of Omniscience: Subject Access and the Reference Archivist [Text] / Mary Jo Pugh // *American Archivist*. – 1982, Winter. – Vol. 45. – № 1. – P. 33–44 ; *Van Camp A.* Access Policies for Corporate Archives [Text] / Anne Van Camp // *American Archivist*. – 1982, Summer. – Vol. 45. – № 3. – P. 296–298 ; *Hoff-Wilson J.* Access to Restricted Collections: The Responsibility of Professional Historical Organizations [Text] / Joan Hoff-Wilson // *American Archivist*. – 1983, Fall. – Vol. 46. – № 4. – P. 441–447 ; *Geselbracht R. H.* The Origins of Restrictions on Access To Personal Papers at the Library of Congress and the National Archives [Text] / Raymond H. Geselbracht // *American Archivist*. – 1986, Spring. – Vol. 49. – № 2. – P. 142–162 ; *Baumann R. M.* The Administration of Access to Confidential Records in State Archives: Common Practices and the Need for a Model Law [Text] / Roland M. Baumann // *American Archivist*. – 1986, Fall. – Vol. 49. – № 4. – P. 349–369 ; *Danielson E. S.* The Ethics of Access [Text] / Elena S. Danielson // *American Archivist*. – 1989, Winter. – Vol. 52. – № 1. – P. 52–62 ; *Newhall A. C.* Access to Archives and Privacy: The Twenty-third International Archival Round Table Conference Proceedings [Text] / Ann Clifford Newhall // *American Archivist*. – 1989, Winter. – Vol. 52, № 1. – P. 99–101 ; *Ostroff H.* Subject Access to Archival and Manuscript Material [Text] / Harriet Ostroff // *American Archivist*. – 1990, Winter. – Vol. 53. – № 1. – P. 100–105 ; *Warnow-Blewett J.* Work to Internationalize Access to the Archives and Manuscripts of Physics and Allied Sciences [Text] / Joan Warnow-Blewett // *American Archivist*. – 1992, Summer. – Vol. 55. – № 3. – P. 484–489 ; *Kent G. O.* Editing Diplomatic Documents: A Review of Official U. S. and German Document Series [Text] / George O. Kent // *American Archivist*. – 1994, Summer. – Vol. 57. – № 3. – P. 462–481 ; *DeRose S. J.* Navigation, Access, and Control Using Structured Information [Text] / Steven J. DeRose // *American Archivist*. – 1997, Summer. – Vol. 60. – № 3. – P. 298–309 ; *Collins K.* Providing Subject Access to Images: A Study of User Queries [Text] / Karen Collins // *American Archivist*. – 1998, Winter. – Vol. 61. – № 1. – P. 36–55 ; *Cox D.* The Rise of Confidentiality: State Courts on Access to Public Records During the Mid-twentieth Century [Text] / Dwayne Cox // *American Archivist*. – 2005, Fall-Winter. – Vol. 68. – № 2. – P. 312–322 ; *Kahle B.* Universal Access to All Knowledge [Text] / Brewster Kahle // *American Archivist*. – 2007, Spring-Summer. – Vol. 70. – № 1. – P. 23–31 ; *Yaco S.* Balancing Privacy and Access in School Desegregation Collections: A Case Study [Text] / Sonia Yaco // *American Archivist*. – 2010, Fall-Winter. – Vol. 73. – № 2. – P. 637–668 ; *Prom C. J.* Using Web Analytics to Improve Online Access to Archival Resources [Text] / Christopher J. Prom // *American Archivist*. – 2011, Spring-Summer. – Vol. 74. – № 1. – P. 158–184 ; *Altermatt R., Hilton A.* Hidden Collections within Hidden Collections: Providing Access to Printed Ephemera [Text] / Rebecca Altermatt, Adrien Hilton // *American Archivist*. – 2012, Spring-Summer. – Vol. 75. – № 1. – P. 171–194 [and other].

статтях Д. Уоллеса, Дж. Кента, Дж. Д. Хіпс та Дж. Девіда⁷³ та ґрунтовних працях І. Далласа⁷⁴ та А. Квіста⁷⁵.

Співробітник Національного архіву США І. Даллас, праця якого була першим узагальнюючим дослідженням у сфері законодавчо-нормативного регулювання засекречування, обігу, зберігання і розсекречування документів, зосереджувався в основному на оборонній інформації, однак проаналізовані ним законодавчі акти поширювалися й на інші види інформації. Учений дійшов висновку про те, що шляхом маркування, уперше введеного в період Першої світової війни, у США визначалася належність документів до таємних, встановлювався порядок їх обігу, використання та розсекречування⁷⁶.

У дослідженні А. Квіста, опублікованому в чотиритомному виданні, автором опрацьовано історію засекречування документів та інформації з колоніальних часів до Другої світової війни, проаналізовано виконавчі накази президентів США у сфері засекречування і розсекречування, детально висвітлено стан засекречування інформації в галузі атомної енергетики, подальші заходи щодо її зберігання та розсекречування, визначено принципи засекречування інформації, значну увагу приділено типам інформації, що засекречується урядом, організації контролю за зберіганням і обігом секретної інформації, ризикам розголошення державних секретів, розглянуто рівні секретності «цілком таємно», «таємно», «конфіденційно». Хоча автор в основному фокусувався на регулюванні секретної інформації в галузі атомної енергетики та інших видах науково-технічної інформації, він зазначив, що принципи класифікації однакові для будь-якої урядової інформації. Квіст також розглянув процес утворення похідних таємних документів, проблеми освіти фахівців для роботи із секретними документами, покарання, передбачені законодавством за несанкціоноване розголошення секретної інформації, надмірне засекречування; контроль над іншими видами інформації обмеженого доступу, у тому числі за тією, що відповідає дев'яти виняткам,

⁷³ Wallace D. A. Archivists, Recordkeeping, and the Declassification of Records: What We Can Learn from Contemporary Histories [Text] / David A. Wallace // *American Archivist*. – 1993, Fall. – Vol. 56. – № 4. – P. 794–814 ; Heaps J. D. Tracking Intelligence Information: The Office of Strategic Services [Text] / Jennifer Davis Heaps // *American Archivist*. – 1998, Fall. – Vol. 61. – № 2. – P. 287–308 ; David J. Two Steps Forward, One Step Back: Mixed Progress Under the Automatic/Systematic Declassification Review Program [Text] / James David // *American Archivist*. – 2007, Fall/Winter. – Vol. 70. – № 2. – P. 219–251.

⁷⁴ Origin of defense-information in the Army and former War Department by Dallas Irvine [Text] / The National Archives and Records Service General Services Administration [typescript]. – Washington, 1972. – 49 p.

⁷⁵ Із першими двома томами праці Арвіна Квіста можна ознайомитись в Інтернеті. Див.: Quist Arvin S. Security Classification of Information. Volume 1. Introduction, History, and Adverse Impacts. – Oak Ridge, Tennessee : Oak Ridge National Laboratory, 1989 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.fas.org/sgp/library/quist/>. – Title from screen ; Quist Arvin S. Security Classification of Information. Volume 2. Principles for Classification of Information. – Oak Ridge, Tennessee : Oak Ridge National Laboratory, 1993 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.fas.org/sgp/library/quist2/index.html>. – Title from screen.

⁷⁶ Origin of defense-information in the Army and former War Department by Dallas Irvine [Text] / The National Archives and Records Service General Services Administration [typescript]. – Washington, 1972. – P. 49.

передбаченим законом «Про свободу інформації». Праця А. Квіста є найбільш ґрунтовним дослідженням і посібником у сфері визначення документів, віднесених до державної таємниці, забезпечення їх збереженості, регулювання доступу до них та подальшого розсекречування.

Слід зазначити, що праці І. Далласа та А. Квіста не містять критики політики американського уряду у сфері регулювання секретності, а лише висвітлюють зміст законодавчо-нормативних актів, подають їх роз'яснення, зміни у даній сфері, спричинені ними, результати впровадження.

Серед методів запобігання втратам архівів американські вчені віддавали перевагу мікрофільмуванню, консервації та ламінуванню, впровадженню програм попередження втрат життєво важливих документів під час катастроф та їх відновлення після них, про що свідчать їх праці⁷⁷.

Адже можна цілком погодитися із думкою американських учених про тематичне спрямування архівних досліджень у США на методи архівної роботи. Аналіз праць переконливо доводить, що інтереси авторів зосереджувалися на організації роботи архівів, теорії та методах експертизи цінності, систематизації, описуванні, забезпеченні фізичного й інтелектуального доступу до документів та інших питаннях. Історія архівів висвітлювалася недостатньо, відсутні й фундаментальні праці. У цьому контексті зрозумілим стає повернення американських учених до дослідження історії архівів на початку ХХІ ст., і тим ціннішими стають праці сучасних дослідників з історії архівних установ США. Особливість висвітлених у даному підрозділі монографії праць американських авторів полягає у тому, що водночас у здійсненому автором дослідженні вони виступали й джерельною базою.

⁷⁷ *Minogue A. E.* Treatment of Fire and Water Damaged Records [Text] / Adelaide E. Minogue // *American Archivist*. – 1946, January. – Vol. 9. – № 1. – P. 17–25; *Wilson W. K., Forshee B. W.* Preservation of Documents by Lamination. National Bureau of Standards. Monograph 5 [Text] / William K. Wilson, B. W. Forshee. – Washington, Government Printing Office, 1959. – 21 p.; *Noll D. F.* The Maintenance of Microfilm Files [Text] / Daniel F. Noll // *American Archivist*. – 1950, April. – Vol. 13. – № 2. – P. 129–134; *Strassberg R.* The Use of Fumigants in Archival Repositories [Text] / Richard Strassberg // *American Archivist*. – 1978, January. – Vol. 41. – № 1. – P. 25–36; *Cunha G. M., Poole F. G., Walton C. C.* The Conservation and Preservation of Historical Records [Text] / George M. Cunha, Frazer G. Poole, Clyde C. Walton // *American Archivist*. – 1977, July. – Vol. 40. – № 3. – P. 321–324; *Poole F. G.* Some Aspects of the Conservation Problem in Archives [Text] / Frazer G. Poole // *American Archivist*. – 1977, April. – Vol. 40. – № 2. – P. 163–171; *Hendriks K. B., Lesser B.* Disaster Preparedness and Recovery: Photographic Materials [Text] / Klaus B. Hendriks, Brian Lesser // *American Archivist*. – 1983, Winter. – Vol. 46. – № 1. – P. 52–68; *Kerns R. B.* A Positive Approach to Negatives: Preserving Photographs via Microfilm Technology [Text] / Ruth B. Kerns // *American Archivist*. – 1988, Winter/Spring. – Vol. 51. – № 1–2. – P. 111–114; *Cunha G. M.* Current Trends in Preservation Research and Development [Text] / George Martin Cunha // *American Archivist*. – 1990, Spring. – Vol. 53. – № 2. – P. 192–202; *Garlick K.* Planning an Effective Holdings Maintenance Program [Text] / Karen Garlick // *American Archivist*. – 1990, Spring. – Vol. 53. – № 2. – P. 256–264; *D'Arienzo D., Ostendarp A., Silverman E.* Preservation Microfilming: The Challenges of Saving a Collection at Risk [Text] / Daria D'Arienzo, Ann Ostendarp, Emily Silverman // *American Archivist*. – 1994, Summer. – Vol. 57. – № 3. – P. 498–513; *Pence C.* Audiovisual Resources on Preservation Topics [Text] / Cheryl Pence // *American Archivist*. – 1990, Spring. – Vol. 53. – № 2. – P. 350–354.

1.1.2 Висвітлення історії архівів та організації архівної справи у США в зарубіжній історіографії

Початок публікацій про американські архіви на сторінках архівної періодики Німеччини, Польщі, Росії, Нідерландів пов'язаний зі створенням Національного архіву США й оприлюдненням перших звітів Архівіста США⁷⁸. У статтях зарубіжних науковців стисло передавався зміст звітів, висвітлювалась історія створення NARA, заходи із приймання документів на зберігання, робота відділів аудіовізуальних та фотодокументів.

1941 року розділ «Архівна справа в США» до свого лекційного курсу включила викладач Московського державного історико-архівного інституту (МДІАІ) Н. В. Бржостовська (1915–1994)⁷⁹. Це була перша в історії викладання зарубіжного архівознавства в СРСР лекція з історії, теорії і практики архівної справи в США. Текст лекції не великий – усього 32 машинописні сторінки. Як представник країни

НІНА ВАЛЕРІАНІВНА БРЖОСТОВСЬКА,
викладач Московського державного
історико-архівного інституту, першою в СРСР
прочитала лекцію про архіви США

з централізованою архівною системою, Бржостовська робила висновок, що в архівній галузі США панує «децентралізація і анархія»⁸⁰, архівна справа не має, як у Європі, давно усталених традицій і кваліфікованих кадрів архівістів; наслідування європейського досвіду не завжди можливе через суттєві відмінності в організації діловодства у США порівняно з більшістю європейських країн; теоретичні основи архівної справи мало розроблені, а науково-методична робота не є сильною стороною NARA⁸¹. Позитивними здобутками американських архівістів Н. В. Бржостовська вважала

⁷⁸ Neukam W. Archivwesen in U.S.A [Text] / Wilhelm Neukam // Archivalische Zeitschrift. – 1936. – Vol. 44. – P. 275–279 ; Van Schilfgaarde A. P. Het Nationaal Archief van de Vereenigde Staten van Noord Amerika [Text] / A. P. Van Schilfgaarde // Nederlandsch Archievenblad. – 1937. – Vol. XLV. – № 2. – P. 78–79 ; Manteuffel T. Archiwum Narodowe Stanow Zjednoszonych Ameryki Polnocnej [Text] / Tadeusz Manteuffel // Archeion. – 1937–1938. – Vol. xv. – P. 58–64 ; Кринович Г. Технические усовершенствования в Национальном архиве США [Текст] / Г. Кринович // Архивное дело. – 1939. – Т. XLIX. – С. 129–140.

⁷⁹ Бржостовская Н. В. Архивное дело в капиталистических странах. Лекции [Текст] / Н. В. Бржостовская / Историко-архивный институт ; СИФ ОЦНТИ ВНИИДАД (машинопись) [С авторскими правками карандашом, инв. № бр. 356]. – М., 1941. – 45 с.

⁸⁰ Там же. – С. 21, 23–32.

⁸¹ Бржостовская Н. В. Развитие архивного дела в новейшее время (1918–1960 гг.). Конспект лекций для студентов заочного факультета МГИАИ [Текст] / Н. В. Бржостовская // Архивы и архивное дело в иностранных государствах. Выпуск III (машинопись) [СИФ ОЦНТИ ВНИИДАД, инв. № 3066]. – М. : МГИАИ, кафедра истории и организации архивного дела, 1961. – С. 53–61.

ИСТОРИКО-АРХИВНЫЙ ИНСТИТУТ

АРХИВНОЕ ДЕЛО В С.Ш.А.

БРЖОСТОВСКАЯ Н.В.

АРХИВНОЕ ДЕЛО В КАПИТАЛИСТИЧЕСКИХ СТРАНАХ.

Лекции.

1941 г.

До самого последнего десятилетия США не имели центрального государственного архива. Для объяснения этого факта можно найти ряд причин. Во-первых, большинство европейских государств, которые насчитывают много веков исторического развития, накопили у себя огромное количество архивных материалов, причем целый ряд учреждений, отложивших эти материалы, давно были ликвидированы, сменялись другими учреждениями, которые тоже исчезли. Оставшиеся архивные материалы настоятельно требовали со стороны правительства внимания к себе, поскольку они представляли известную ценность и не могли быть оставлены в ведении учреждений, часто с ними совершенно не связанных. Это заставило большинство европейских правительств рано или поздно, но во всяком случае в 18-19 в. предпринять определенные шаги к собранию этих материалов ликвидированных учреждений и созданию государственных архивохранилищ для них.

В США такой картины мы не наблюдаем. Его государственные учреждения, сложившиеся не так уже давно (для центральных учреждений лет полтора-два с небольшим), в большинстве своем сохранились и до настоящего времени. И поэтому перед правительством не стоял вопрос об организации хранения материалов ликвидированных учреждений. Скажутся также ведомственные тенденции самих государственных учреждений, которые стремились удержать свои материалы при себе. Это одна причина, почему в США так долго не существовали центральные государственные архивы.

Другой причиной можно считать тот факт, что почти до конца XIX века внимание историков привлекало, главным образом, материалы древнего периода и средневековья. На эти материалы в первую очередь

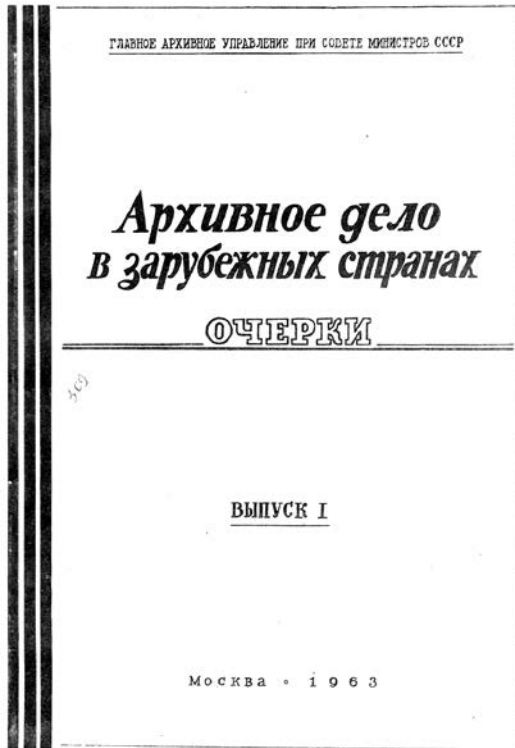
Сторінки першої лекції Н. В. Бржостовської про американські архіви, 1941 рік

тенденцію до створення проміжних сховищ для тимчасового зберігання документів, прагнення урегулювати на законодавчому рівні діяльність приватних архівів, утворення архівів економіки для концентрації документів промислових підприємств⁸². Поступово розвиваючи свій курс, Бржостовська періодично готувала нові конспекти лекцій (1957 р., 1961 р.)⁸³, аж поки 1971 року її робота не завершилася виходом у світ навчального посібника «Архіви та архівна справа у зарубіжних країнах (історія і сучасна організація)»⁸⁴.

⁸² Бржостовская Н. В. Развитие архивного дела в новейшее время (1918–1960 гг.). Конспект лекций для студентов заочного факультета МГИАИ [Текст] / Н. В. Бржостовская // Архивы и архивное дело в иностранных государствах. Выпуск III (машинопись) [СИФ ОЦНТИ ВНИИДАД, инв. № 3066]. – М. : МГИАИ, кафедра истории и организации архивного дела, 1961. – С. 62–67.

⁸³ Бржостовская Н. В. Архивное дело в странах Европы и Америки в период капитализма (от французской буржуазной революции конца XVIII в. до Первой мировой войны) [Текст] / Н. В. Бржостовская // Архивы и архивное дело в иностранных государствах (краткий конспект лекций для заочного факультета). Выпуск II (машинопись) [СИФ ОЦНТИ ВНИИДАД, инв. № 3065] / под ред. проф. В. В. Максакова. – М., 1957. – 92 с. ; Бржостовская Н. В. Развитие архивного дела в новейшее время (1918–1960 гг.). Конспект лекций для студентов заочного факультета МГИАИ [Текст] / Н. В. Бржостовская // Архивы и архивное дело в иностранных государствах. Выпуск III (машинопись) [СИФ ОЦНТИ ВНИИДАД, инв. № 3066]. – М. : МГИАИ, кафедра истории и организации архивного дела, 1961. – 188 с.

⁸⁴ Бржостовская Н. В. Архивы и архивное дело в зарубежных странах (история и современная организация) [Текст] : учебное пособие / Н. В. Бржостовская ; под ред. Ю. Ф. Кононова. – М. : МГИАИ, 1971. – 311 с.

Обкладинка єдиного номера нарисів «Архивное дело в зарубежных странах. Очерки», у якому опубліковано працю Е. Г. Баскакова «Архивное дело в Соединенных Штатах Америки», 1963 рік

архівіст Ш. Кечкеметі на сторінках американської архівної періодики надав позитивну оцінку результатам позачергового Міжнародного конгресу архівів у Вашингтоні, зазначивши, що той дав початок «новий ері» міжнародного співробітництва архівістів⁸⁸. У СРСР були опубліковані статті про архіви США З. С. Мурашової, Б. І. Каптелова, Є. В. Старостіна, Т. С. Кабочкіної про організацію

У роки Другої світової війни в Лондоні видатний британський учений-архівіст Ч. Х. Дженкінсон опублікував у співавторстві брошуру, у якій висвітлив діяльність американських та британських архівістів, спрямовану на врятування документів у ході воєнних дій⁸⁵.

Про американські архіви доповів архівістам Великобританії після відрядження до США (1960 р.) Фр. Еммісон⁸⁶. 1963 року в СРСР побачило світ видання «Архивное дело в зарубежных странах. Очерки», у якому Е. Г. Баскаков здійснив спробу аналізу структури Національного архіву США, мережі підпорядкованих йому архівних установ, архівного законодавства федерального рівня і штатів⁸⁷.

Увагу архівістів різних країн до американських архівів привернули позачерговий конгрес ICA у Вашингтоні (1966 р.) та Міжнародний конгрес архівів 1976 р., який також відбувся у Вашингтоні. Французький історик і

⁸⁵ Churchill I. J. The Year's Work in Archives [Text] / Irene J. Churchill, Dermott N. Hunt, Hilary Jenkinson. – London : British Records Association, 1942. – 37 p.

⁸⁶ Emmison F. G. My visit to U.S.A. [Text] / Frederick G. Emmison // Journal of the Society of Archivists. The Official Journal of the Archives and Records Association. – London, 1960. – Vol. 2. – Iss. 8. – P. 372–374.

⁸⁷ Баскаков Э. Г. Архивное дело в Соединенных Штатах Америки [Текст] / Э. Г. Баскаков // Архивное дело в зарубежных странах. Очерки / под ред. Н. Р. Прокопенко, М. Я. Капрана, Л. Л. Смоктуновича. – Выпуск 1. – М. : ГАУ при Совете Министров СССР, 1963. – С. 163–201.

⁸⁸ Kecskeméti C. The Spirit of Washington: ICA Congress of 1966 [Text] / Charles Kecskeméti // American Archivist. – 1969, April. – Vol. 32. – № 2. – P. 133–138.

федеральної архівної служби, президентські бібліотеки, архівну періодику⁸⁹. У Великобританії Дж. Імрей висвітлила роботу конгресу 1976 року, К. Томпсон здійснила порівняння архівних систем США і Канади, організацію архівної галузі штату Вашингтон дослідив Д. Постлес⁹⁰.

Активне співробітництво тривало на північноамериканському континенті між архівістами США і Канади. Архівісти Канади входили до Товариства американських архівістів. У. К. Лемб, У. Сміт, Х. Тейлор та Л. Дюранті, були президентами та віце-президентами SAA. На сторінках журналу Асоціації канадських архівістів «Archivaria» висвітлювалися щорічні збори SAA та інші події архівної галузі США⁹¹. Канадські архівісти брали участь у дискусіях на сторінках журналу SAA «The American Archivist» щодо критеріїв архівної освіти, організації викладання архівних курсів, їх місця у системі вищої освіти тощо⁹². Дж. Тенер висвітлила політику доступу до архівів у США і Канаді⁹³. Історії Конференцій американських архівістів (1909–1935 рр.) присвятив свою докторську дисертацію У. Бердселл із Університету Манітоби, у якій дійшов висновку про складність і болючість процесу «народження» професії архівіста в США. Зачинателями архівної справи він вважав академічних істориків, які, спираючись на ідеї німецької історичної школи, прагнули досліджувати американську історію на підставі первинних джерел.

⁸⁹ *Мурашова З. С.* По архивам Соединенных Штатов Америки [Текст] / З. С. Мурашова // Советские архивы. – М., 1966. – № 4. – С. 110–112; *Мурашова З. С.* Современная организация документов в США [Текст] / З. С. Мурашова // Советские архивы. – М., 1968. – № 1. – С. 80–83; *Мурашова З. С.* Журнал «Американский архивист» [Текст] / З. С. Мурашова // Советские архивы. – М., 1968. – № 3. – С. 92–93; *Каптелов Б. И.* Федеральная архивная служба в США [Текст] / Б. И. Каптелов // Советские архивы. – М., 1972. – № 4. – С. 94–99; *Старостин Е. В., Кабочкина Т. С.* Президентские библиотеки в системе архивной службы США [Текст] / Е. В. Старостин, Т. С. Кабочкина // Советские архивы. – М., 1978. – № 6. – С. 78–86.

⁹⁰ *Imray J.* Washington 1976 [Text] / Jean Imray // Journal of the Society of Archivists. The Official Journal of the Archives and Records Association. – 1977. – Vol. 5. – Iss. 7. – P. 482–489; *Thompson K. M.* The archive systems of the United States of America and Canada [Text] / Kathryn M. Thompson // Journal of the Society of Archivists. The Official Journal of the Archives and Records Association. – 1977. – Vol. 5. – Iss. 8. – P. 534–537; *Postles D.* Archival organization in the pacific north-west of the U.S.A [Text] / David Postles // Journal of the Society of Archivists. The Official Journal of the Archives and Records Association. – 1981. – Vol. 6. – Iss. 8. – P. 499–501.

⁹¹ *Taylor H. A.* SAA Philadelphia 1975 [Text] / Hugh A. Taylor // Archivaria. – 1975–1976, Winter. – Vol. 1. – № 1. – P. 94–96; *Craig B. L.* SAA Conference – 1977 [Text] / Barbara Lazenby Craig // Archivaria. – 1977–1978, Winter. – № 5. – P. 159–161; *Craig B. L.* SAA Conference – [Text] / Barbara Lazenby Craig // Archivaria. – 1978, November – № 7. – P. 158–160; *Cartmell V.* «Description of Cartographic Records», Society of American Archivists, 1981 [Text] / Vivien Cartmell // Archivaria. – 1981–1982, Winter. – № 13. – P. 133–134 [and other].

⁹² *Taylor H. A.* The Discipline of History and The Education of the Archivist [Text] / Hugh A. Taylor // American Archivist. – 1977, October. – Vol. 40. – № 4. – P. 395–402; *Eastwood T.* Nurturing Archival Education in the University [Text] / Terry Eastwood // American Archivist. – 1988, Summer. – Vol. 51. – № 3. – P. 228–252; *Cook T.* «The Imperative of Challenging Absolutes» in Graduate Archival Education Programs: Issues for Educators and the Profession [Text] / Terry Cook // American Archivist. – 2000, Fall-Winter. – Vol. 63. – № 2. – P. 380–391 [and other].

⁹³ *Tener J. F.* Accessibility and Archives [Text] / Jean F. Tener // Archivaria. – 1978, Summer. – № 6. – P. 16–31.

Зіткнувшись із відсутністю архівів, які б сконцентрували первинні джерела і уможливили історичні дослідження, історики сприяли їх утворенню. У лоні американської історичної науки архівна професія формувалася майже 30 років, протягом яких відбулося розмежування інтересів між істориками-дослідниками та істориками-хранителями, оскільки вони переслідували різні цілі. У боротьбі за самостійність останні здобули право на власні архівні методологію, науку та професію⁹⁴. Цінність праці У. Бердселла не втрачена дотепер, оскільки вона є єдиним комплексним ґрунтовним дослідженням історії Конференцій американських архівістів.

На початку 1980-х рр. у СРСР до Державного архівного фонду були включені машиночитані документи, які створювались у результаті функціонування АСУ, АСНТІ, САПР у гідрометеорології, академічних, науково-дослідницьких, проектно-конструкторських інститутах. У зв'язку із цим активно вивчався світовий досвід із відбору, зберігання і використання машиночитаних документів. Був перекладений посібник Дж. Розенкранца «Машиночитані архіви: досвід Сполучених Штатів. 1968–1974»⁹⁵. Ряд праць, у яких був врахований досвід США, опублікував К. Б. Гельман-Виноградов – фундатор нового наукового напрямку в радянському архівознавстві з вивчення машиночитаних документів⁹⁶.

Окремо слід приділити увагу перекладацькій та реферативній роботі ГАУ при Раді Міністрів СРСР та ВНДІДАСу, а також звітам радянських делегацій про участь у міжнародних архівних заходах, завдяки яким архівісти СРСР мали можливість ознайомлення зі станом справ в архівній галузі США.

СРСР вступив до Міжнародної ради архівів 1956 р., і в цей же рік делегація радянських архівістів уперше взяла участь у роботі III Міжнародного конгресу архівів (25–29 вересня 1956 р., Флоренція, Італія)⁹⁷. Звіти про участь радянських

⁹⁴ *Birdsall W. F.* The Two Sides of the Desk: The Archivist and the Historian, 1909–1935 [Text] / William F. Birdsall // *American Archivist*. – 1975, April. – Vol. 38. – № 2. – P. 159–173.

⁹⁵ *Rosenkrants G. J.* Machine – readable archives: United States experience 1968–1974 [Text] / G. J. Rosenkrants / *Proceedings of an International Seminar on Automatic Data Processing in Archives*. – London, 1975. – P. 136–153.

⁹⁶ *Гельман-Виноградов К. Б.* О буржуазных концепциях применения машиночитаемых документов [Текст] / Гельман-Виноградов К. Б. // *Вопросы критики методологии и теории буржуазного архивоведения: сборник статей*. – М., 1980. – С. 24–30 ; *Гельман-Виноградов К. Б.* Машиночитаемые документы в СССР [Текст] / Гельман-Виноградов К. Б. ; МГИАИ. – Вып. 1. Области применения. Классификация. – М., 1980. – 85 с. ; *Гельман-Виноградов К. Б.* Машиночитаемые документы в СССР [Текст] / К. Б. Гельман-Виноградов / МГИАИ. – Вып. 2. Проблемы использования в исторических исследованиях. – М., 1982. – 96 с. ; *Гельман-Виноградов К. Б.* Роль и место машиночитаемой документации в создании источниковой базы по истории развитого социалистического общества [Текст] // *Актуальные вопросы совершенствования архивного дела в условиях развитого социалистического общества* : [материалы Всесоюзной науч.-практ. конф.] / ВНИИДАД. – Вып. 3. – М., 1985. – С. 17–20 ; *Гельман-Виноградов К. Б.* Машиночитаемые документы : Теория и практика архивного дела [Текст] : учебн. пособие / К. Б. Гельман-Виноградов, И. И. Даниленко, В. А. Танонин ; под ред. В. В. Чернова ; МГИАИ. – М., 1986. – 77 с. [та ін.].

⁹⁷ *Белов Г. А.* Третий Международный конгресс архивистов [Текст] / Г. А. Белов // *Исторический архив*. – М. : Изд-во Академии Наук СССР, 1957. – № 1. – С. 219–227.

делегацій у міжнародних архівних заходах, у тому числі й їх зустрічі з американськими архівістами, публікувалися на сторінках журналів «Исторический архив»⁹⁸, «Вопросы архивоведения»⁹⁹, «Советские архивы»¹⁰⁰, а в Україні – «Архіви України»¹⁰¹. Як правило, автори підкреслювали переваги організації архівної справи в СРСР і критично висловлювалися щодо недоліків у діяльності архівів капіталістичних країн та буржуазної архівної науки. Від інших якісно відрізняється звіт начальника відділу забезпечення збереженості документів ДАФ СРСР О. Тягунова про 20-річну програму забезпечення збереженості документів Націо-

⁹⁸ Белов Г. А. Третий Международный конгресс архивистов [Текст] / Г. А. Белов // Исторический архив. – М. : Изд-во Академии Наук СССР, 1957. – № 1. – С. 219–227 ; Белов Г. А. Международная конференция «Круглого стола архивов» [Текст] / Г. А. Белов // Исторический архив. – М. : Изд-во Академии Наук СССР, 1957. – № 6. – С. 167–173 ; Белов Г. А. Международный конгресс архивистов в Стокгольме [Текст] / Г. А. Белов // Исторический архив. – М. : Изд-во Академии наук СССР, 1961. – № 1. – С. 100–113.

⁹⁹ Шабловский О. В. Материалы IV Международной конференции «Круглого стола архивов» [Текст] / О. В. Шаболовский // Вопросы архивоведения. Научно-информационный бюллетень. – М. : Главное архивное управление МВД СССР, 1959. – № 1 (11). – С. 102–132 ; Белов Г. А. Международные встречи архивистов [Текст] / Г. А. Белов // Вопросы архивоведения. Научно-информационный бюллетень. – М. : Главное архивное управление МВД СССР, 1963. – № 3. – С. 100–112.

¹⁰⁰ Белов Г. А. VI Международный конгресс архивистов [Текст] / Г. А. Белов // Советские архивы. – М. : Главное архивное управление при Совете Министров СССР, 1969. – № 3. – С. 31–34 ; Советские архивисты в США [Текст] // Советские архивы. – М., 1987. – № 3. – С. 91–92 ; Советские архивисты за рубежом [Текст] // Советские архивы. – М., 1987. – № 2. – С. 92–99 ; Архивисты из США в СССР [Текст] // Советские архивы. – М., 1988. – № 1. – С. 104–105 ; Советские архивисты в США [Текст] // Советские архивы. – М., 1988. – № 6. – С. 87–89 ; Конгресс архивистов [Текст] // Советские архивы. – М., 1988. – № 6. – С. 11–17 ; Гармаш В. Н. Переговоры советско-американской комиссии по архивному сотрудничеству [Текст] / В. Н. Гармаш // Советские архивы. – М., 1989. – № 4. – С. 93–96 ; Старостин Е. В. Международный симпозиум по архивному образованию [Текст] / Е. В. Старостин // Советские архивы. – М., 1991. – № 1. – С. 111–112.

¹⁰¹ Мітюков О. Г. XIII Міжнародна конференція «Круглого стола архівів» [Текст] / О. Г. Мітюков // Архіви України. – К., 1972. – № 1. – С. 3–9 ; VII Міжнародний конгрес архівів [Текст] // Архіви України. – К., 1972. – № 5. – С. 27–33 ; До підсумків роботи VII Міжнародного конгресу архівів [Текст] // Архіви України. – К., 1973. – № 1. – С. 3–11 ; Мітюков О. Г. XIV Міжнародна конференція «Круглого стола архівів» та завдання архівних установ [Текст] / О. Г. Мітюков // Архіви України. – К., 1973. – № 6. – С. 3–10 ; Гют К. Міжнародна конференція «Круглого стола архівів» і завдання архівних установ (1954–1974 рр.) [Текст] / К. Гют // Архіви України. – К., 1975. – № 4. – С. 81–88 ; VIII Міжнародний конгрес архівів [Текст] // Архіви України. – К., 1977. – № 2. – С. 16–25 ; XVIII Міжнародна конференція «Круглого стола архівів» [Текст] // Архіви України. – К., 1979. – № 1. – С. 21–26 ; Мітюков О. Г. IX Міжнародний конгрес архівів [Текст] / О. Г. Мітюков // Архіви України. – К., 1980. – № 6. – С. 3–12 ; Мітюков О. Г. XXI Міжнародна конференція Круглого стола архівів [Текст] / О. Г. Мітюков // Архіви України. – К., 1983. – № 2. – С. 17–24 ; X Міжнародний конгрес архівів [Текст] // Архіви України : науково-інформаційний бюлетень Головного архівного управління при Раді Міністрів Української РСР. – К., 1985. – № 1 (189). – С. 33 ; XXIV Міжнародна конференція Круглого стола архівів [Текст] // Архіви України. – К., 1987. – № 2. – С. 47–52 ; Мітюков О. Г. XI Міжнародний конгрес архівів у Парижі [Текст] / О. Г. Мітюков // Архіви України : науково-інформаційний бюлетень Головного архівного управління при Раді Міністрів Української РСР. – К., 1988. – № 6 (212). – С. 5–16 ; Ваганов Ф. М. Забезпечення схоронності «нових архівів» [Текст] / Ф. М. Ваганов // Архіви України : науково-інформаційний бюлетень ГАУ при Раді Міністрів Української РСР. – К., 1988. – № 6 (212): листопад–грудень. – С. 18–30 ; Перебування архівістів США у Києві [Текст] // Архіви України. – К., 1989. – № 3. – С. 9–13 ; Іваненко Б. В. Україна і Америка: шляхи архівного зближення [Текст] / Б. В. Іваненко // Архіви України. – К., 1992. – № 1–3. – С. 75–76.

нального архіву США та Бібліотеки Конгресу США, в якому йшлося про вивчення впливу зовнішніх факторів (газу, пилу, світла, температури і вологості повітря) на архівні документи, дослідження якості паперу (у тому числі кислотності) та фотоматеріалів, методи диспетчерського управління оптичною цифровою системою зберігання зображень, яка дозволяла визначити стан документа і тенденції до його погіршення, реставрацію документів на паперовій основі та плівкових носіях, генеалогічні дослідження та діяльність генеалогічного товариства Юта у США. Тягунов дійшов висновку, що основні напрями дослідницької та практичної діяльності американських архівістів у галузі забезпечення збереженості документів відповідають цілям і задачам радянських архівістів. Він писав: «Разом із тим специфічною особливістю програм із забезпечення збереженості документів у США є їх спрямованість на уповільнення природного старіння документів, що пояснюється кращою фізичною збереженістю оригіналів, їх забезпеченням оптимальними умовами зберігання по температурі і вологості повітря у гарно обладнаних приміщеннях, чого не можна сказати про стан збереженості оригіналів в архівах СРСР, де сотні тисяч справ схильні до вицвітання текстів, руйнування паперової основи, біоушкоджень тощо»¹⁰². На думку Тягунова, досвід США переконливо доводив необхідність довгострокової програми забезпечення збереженості документів різних рівнів у СРСР. Тягунов констатував, що у технічному оснащенні лабораторій реставрації і мікрофотокопіювання документів СРСР «значно поступається США». Він зазначав, що досвід підготовки кадрів для лабораторій забезпечення збереженості в США вказує на потреби докорінної перебудови цієї роботи в СРСР¹⁰³. У звіті пропонувалося вивчити можливість технічного переоснащення радянських лабораторій на базі кооперації з фірмами США – постачальниками обладнання для реставрації і консервації документів, направити до США делегацію радянських архівістів для вивчення досвіду роботи американських архівних установ, провести спільний радянсько-американський симпозіум із забезпечення збереженості, а також з'ясувати доцільність створення спільної з американською стороною організації для виконання генеалогічних запитів американських громадян¹⁰⁴.

Делегація радянських архівістів у грудні 1988 р. оглянула Національний архів США у Вашингтоні, два регіональних філіали та два федеральних центри документації у Вашингтоні та Атланті, архів штату Джорджія у м. Атланта, президентські бібліотеки Р. Ніксона та Дж. Картера, Бібліотеку Конгресу США, Центр

¹⁰² Отчет о командировке советской делегации в США с 11 по 19 апреля 1988 г. [Текст] / Составил начальник отдела обеспечения сохранности документов ГАФ СССР О. Н. Тягунов. – СИФ ОЦ НТИ ВНИИДАД. – Инв. № 9017. – С. 11.

¹⁰³ Там же. – С. 12.

¹⁰⁴ Там же.

Мартіна Лютера Кінга та архів концерну Кока-Кола. У звіті делегації містилися традиційні для радянських часів рекомендації про налагодження обміну копіями документів із спільних проблем та архівознавчою літературою, підготовку збірника документів «Росія і США. Розвиток відносин. 1816–1965», вивчення порядку виконання генеалогічних запитів іноземних громадян, а також проведення спільного радянсько-американського симпозиуму 1989 року в Москві згідно з Протоколом спільної комісії з архівного співробітництва на 1989–1991 рр. У звіті вказувалося, що під час перебування в США радянські архівісти активно пропагували досвід роботи радянських архівів і узгоджували усі питання свого відрядження з працівниками Посольства СРСР¹⁰⁵. Звіт Тягунова яскраво свідчив про необхідність серйозного вивчення й урахування досвіду американських архівістів для покращення ситуації в радянських архівах, але радянським керівництвом він був покладений «під суцукно».

Із виведенням радянських архівів із підпорядкування МВС та утворенням ГАУ при Раді Міністрів СРСР (Постанова Ради Міністрів СРСР від 28 липня 1961 р. № 669) із початку 1960-х рр. у ГАУ був започаткований щоквартальний випуск видання «Бюллетень зарубежной архивной информации». На сторінках бюллетеня публікувалися переклади статей зарубіжних авторів, у тому числі вчених-архівістів США О. В. Холмса, А. Лейзінгера, Г. Пінкетта, та інші матеріали¹⁰⁶. Утворений у системі ГАУ при Раді Міністрів СРСР 1968 року ВНДІДАС видавав збірник перекладів, рефератів і анотацій матеріалів зарубіжних архівознавчих публікацій «Документоведение и архивное дело за рубежом», перше число якого розпо-

¹⁰⁵ Отчет о командировке делегации Главархива СССР в США от 28 декабря 1988 г. [Текст] / Составили: заместитель начальника Главархива СССР Ю. Г. Турищев, начальник отдела организационной и научно-методической работы В. А. Ильичева. – СИФ ОЦ НТИ ВНИИДАД. – Инв. № 9026. – С. 1, 8–9.

¹⁰⁶ Холмс О. В. Национальная программа публикации документов. Публикация документов в Западном полушарии [Текст] / О. В. Холмс ; пер. с фр. И. Минаевой, И. Попова // Бюллетень зарубежной архивной информации. – М. : ГАУ при Совете Министров СССР, 1966, август. – Вып. 28. – С. 1–49 ; Лейзингер А. Х. Использование микрофильмирования в архивах для исследований и публикаций; проблемы микрофильмирования в США [Текст] / А. Х. Лейзингер ; пер. с англ. И. Минаевой, З. Мурашевой, И. Попова // Бюллетень зарубежной архивной информации. – М. : ГАУ при Совете Министров СССР, 1966, август. – Вып. 28. – С. 73–134 ; Федеральные архивные центры (США) [Текст] / сокращенный пер. с англ. З. Мурашевой // Бюллетень зарубежной архивной информации. – М. : ГАУ при Совете Министров СССР, 1966, декабрь. – Вып. 30. – С. 15–28 ; Барьеры на пути делопроизводства [Текст] / пер. с англ. З. Мурашевой // Бюллетень зарубежной архивной информации. – М. : ГАУ при Совете Министров СССР, 1967, февраль. – Вып. 31. – С. 57–62 ; Пинкетт Г. Выборочное хранение общей корреспонденции [Текст] / Г. Пинкетт ; сокращенный пер. с англ. З. Мурашевой // Бюллетень зарубежной архивной информации. – М. : ГАУ при Совете Министров СССР, 1967. – Вып. 34. – С. 24–36 ; Кэмпбелл Р. Р. Механический поиск информации в архиве Герберта Гувера [Текст] / Р. Р. Кэмпбелл ; сокращенный пер. с англ. З. Мурашевой // Бюллетень зарубежной архивной информации. – М. : ГАУ при Совете Министров СССР, 1967. – Вып. 35. – С. 21–29 ; Шмидт У. Ф. Выставка с меняющейся экспозицией [Текст] / У. Ф. Шмидт ; пер. с англ. З. Мурашевой // Бюллетень зарубежной архивной информации. – М. : ГАУ при Совете Министров СССР, 1967. – Вып. 35. – С. 55–58 ; Обеспечение сохранности жизненно важной оперативной документации [Текст] / сокращенный пер. с англ. З. Мурашевой // Бюллетень зарубежной архивной информации. – М. : ГАУ при Совете Министров СССР, 1967. – Вып. 34. – С. 48–64.

чиналося публікацією перекладу статті Фр. Б. Еванса з Національного архіву США¹⁰⁷. У цьому ж числі був надрукований переклад статті Е. Олдріджа про проблеми, що виникають у роботі з документами у зв'язку з автоматизацією управління в установах США¹⁰⁸. На початку 1970-х рр. на сторінках збірника побачили світ переклади, анотації і реферати праць Е. Олдріджа, Р. Клоса, М. Фішбейна, Т. Мітчелла, Х. Г. Джонса, В. Гондоса, М. К. Нортон, Фр. Кука, Р. Бернера та інших¹⁰⁹.

¹⁰⁷ *Эванс Ф. Б.* Проблемы взаимосвязи архивоведения и документоведения [Текст] / Ф. Б. Эванс ; пер. с англ. Е. Н. Миловидовой // Документоведение и Архивное дело за рубежом (сборник переводов). – М. : ГАУ при Совете Министров СССР, ВНИИДАД, 1968. – С. 7–25.

¹⁰⁸ *Олдридж Э.* Проблемы, возникающие при работе с документами в связи с автоматизацией управления [Текст] / Э. Олдридж ; пер. с англ. Н. П. Кузнецовой // Документоведение и Архивное дело за рубежом (сборник переводов). – М. : ГАУ при Совете Министров СССР, ВНИИДАД, 1968. – С. 41–44.

¹⁰⁹ *Олдридж Э. О.* Сочетание архивной и делопроизводственной терминологии (США) [Текст] / Э. О. Олдридж ; пер. с англ. Н. П. Кузнецовой // Документоведение и Архивное дело за рубежом (сборник рефератов, аннотаций и переводов). – М. : ГАУ при Совете Министров СССР, ВНИИДАД, 1971. – № 1 (13). – С. 39–49 ; *Крауч У., Зетлер Р.* Язык и стиль делового письма [Текст] / У. Крауч, Р. Зетлер ; перевод с английского Н. П. Кузнецовой, Е. Н. Миловидовой // Документоведение и Архивное дело за рубежом (сборник рефератов, аннотаций и переводов). – М. : ГАУ при Совете Министров СССР, ВНИИДАД, 1971. – № 1 (13). – С. 50–66 ; *Клаус [Клос] Р.* Предложение о создании архивного агентства Организации Объединенных Наций (США) [Текст] / Р. Клаус [Клос] ; реферат Н. П. Кузнецовой // Документоведение и Архивное дело за рубежом (сборник рефератов, аннотаций и переводов). – М. : ГАУ при Совете Министров СССР, ВНИИДАД, 1971. – № 1 (13). – С. 112–121 ; *Фишбейн М.* Точка зрения по вопросу экспертизы ценности государственных документов (США) [Текст] / М. Фишбейн ; пер. с англ. Н. П. Кузнецовой // Документоведение и Архивное дело за рубежом (сборник рефератов, аннотаций и переводов). – М. : ГАУ при Совете Министров СССР, ВНИИДАД, 1971. – № 2 (14). – С. 56–82 ; *Митчелл Т.* Новая точка зрения на установление постоянного срока хранения для архивных материалов штатов [Текст] / Т. Митчелл ; пер. с англ. Н. П. Кузнецовой // Документоведение и Архивное дело за рубежом (сборник рефератов, аннотаций и переводов). – М. : ГАУ при Совете Министров СССР, ВНИИДАД, 1971. – № 2 (14). – С. 83–104 ; *Нельсон К.* Разработка спецификаций на некоторые виды бумаги, предназначенной для архивного хранения. Причины образования окислительно-восстановительных пятен на микрофильмах и меры по предотвращению их появления (США) [Текст] / К. Нельсон ; пер. с англ. Е. Н. Миловидовой и В. Н. Гармаш // Документоведение и Архивное дело за рубежом (сборник рефератов, аннотаций и переводов). – М. : ГАУ при Совете Министров СССР, ВНИИДАД, 1971. – № 2 (14). – С. 116–130 ; *Джонс Х.* «Документы нации» (США) [Текст] / Х. Джонс ; реферат по книге Х. Г. Джонса, архивиста штата Северная Каролина «Архивы нации» составила Н. Д. Болдырева // Документоведение и Архивное дело за рубежом (сборник рефератов, аннотаций и переводов). – М. : ГАУ при Совете Министров СССР, ВНИИДАД, 1971. – № 3 (15). – С. 58–74 ; *Пинкетт Х. Т.* Терминологический словарь по документоведению, его состав и определение терминов [Текст] / Х. Т. Пинкетт ; пер. с англ. Н. П. Кузнецовой // Документоведение и Архивное дело за рубежом (сборник рефератов, аннотаций и переводов). – М. : ГАУ при Совете Министров СССР, ВНИИДАД, 1971. – № 4 (16). – С. 75–80 ; *Джонсон М., Кэллаус Н.* Управление документацией (США) [Текст] / М. Джонсон, Н. Кэллаус ; реферат Н. П. Кузнецовой // Документоведение и Архивное дело за рубежом (сборник рефератов, аннотаций и переводов). – М. : ГАУ при Совете Министров СССР, ВНИИДАД, 1972. – № 1 (17). – С. 95–117 ; *Джонсон М., Кэллаус Н.* Словарь терминов по документации (США) [Текст] / М. Джонсон, Н. Кэллаус ; пер. с англ. Н. П. Кузнецовой // Документоведение и Архивное дело за рубежом (сборник рефератов, аннотаций и переводов). – М. : ГАУ при Совете Министров СССР, ВНИИДАД, 1972. – № 2 (18). – С. 43–51 ; *Джонсон М., Кэллаус Н.* Цикл документа в учреждении: создание, хранение, установление срока хранения. Передача на хранение или уничтожение [Текст] / М. Джонсон, Н. Кэллаус ; пер. с англ. Н. П. Кузнецовой // Документоведение и Архивное дело за рубежом (сборник рефератов, аннотаций и переводов). – М. : ГАУ при Совете Министров СССР, ВНИИДАД, 1972. – № 2 (18). – С. 52–89 ; Современные системы хранения документов (США) [Текст] ; пер. с англ. Е. Н. Миловидовой // Документоведение и Архивное дело за рубежом (сборник рефератов, аннотаций и переводов). – М. : ГАУ при Совете Министров СССР, ВНИИДАД, 1972. – № 2 (18). – С. 90–101 ; *Гондос В.* Здания архивов – составление программы и плана строительства (США) [Текст] / В. Гондос ; пер. с англ. Н. П. Кузнецовой // Документоведение и Архив-

Статті для перекладів і рефератів відбиралися з журналів «The American Archivist», «Administrative management», «Modern office procedures», «Records management journal», «Records management quarterly», «Prologue. The Journal of the National Archives», які надходили до науково-технічної бібліотеки ВНІДАСу.

ное дело за рубежом (сборник рефератов, аннотаций и переводов). – М. : ГАУ при Совете Министров СССР, ВНИИДАД, 1972. – № 2 (18). – С. 103–125 ; *Митчелл У.* Сроки хранения документов (США) [Текст] / Митчелл У. ; реферат Н. П. Кузнецовой // Документоведение и Архивное дело за рубежом (сборник рефератов, аннотаций и переводов). – М. : ГАУ при Совете Министров СССР, ВНИИДАД, 1972. – № 3 (19). – С. 68–76 ; *Нортон М. К.* Здание архива штата Иллинойс (США) [Текст] / Нортон М. К. ; сокращенный пер. с англ. Е. Н. Миловидовой // Документоведение и Архивное дело за рубежом (сборник рефератов, аннотаций и переводов). – М. : ГАУ при Совете Министров СССР, ВНИИДАД, 1972. – № 3 (19). – С. 99–114 ; *Кук Ф.* Архивист – связующее звено между ученым и историком (США) [Текст] / Ф. Кук ; сокращенный пер. с англ. Е. Н. Миловидовой // Документоведение и Архивное дело за рубежом (сборник рефератов, аннотаций и переводов). – М. : ГАУ при Совете Министров СССР, ВНИИДАД, 1972. – № 4 (20). – С. 48–56 ; *Ричардс К.* Три новых здания архива, их характерные особенности (США) [Текст] / К. Ричардс ; пер. с англ. Е. Н. Миловидовой // Документоведение и Архивное дело за рубежом (сборник рефератов, аннотаций и переводов). – М. : ГАУ при Совете Министров СССР, ВНИИДАД, 1972. – № 4 (20). – С. 91–106 ; *Фишбейн М.* Экспертиза ценности информации, зафиксированной машинным языком (США) [Текст] / М. Фишбейн ; пер. с англ. Е. Н. Миловидовой // Документоведение и Архивное дело за рубежом (сборник рефератов, аннотаций и переводов). – М. : ГАУ при Совете Министров СССР, ВНИИДАД, 1973. – № 1 (21). – С. 64–78 ; *Бернер Р.* Взаимосвязь между каталогами рукописей и другими видами справочного аппарата (США) [Текст] / Р. Бернер ; пер. с англ. Н. П. Кузнецовой // Документоведение и Архивное дело за рубежом (сборник рефератов, аннотаций и переводов). – М. : ГАУ при Совете Министров СССР, ВНИИДАД, 1973. – № 1 (21). – С. 79–85 ; *Келлерман И.* Строительство архивных зданий в зарубежных странах (США) [Текст] / И. Келлерман ; сокращенный пер. с англ. В. Н. Гармаш // Документоведение и Архивное дело за рубежом (сборник рефератов, аннотаций и переводов). – М. : ГАУ при Совете Министров СССР, ВНИИДАД, 1973. – № 1 (21). – С. 91–108 ; *Бенедон У.* Характерные особенности новых зданий центров документации США [Текст] / У. Бенедон ; пер. с англ. Н. П. Кузнецовой // Документоведение и Архивное дело за рубежом (сборник рефератов, аннотаций и переводов). – М. : ГАУ при Совете Министров СССР, ВНИИДАД, 1973. – № 1 (21). – С. 109–115 ; *Клэпп В.* История создания прочной и долговечной книжной бумаги (1115–1970 гг.) [Текст] / В. Клэпп ; сост. Гармаш В. Н. // Документоведение и Архивное дело за рубежом (сборник рефератов, аннотаций и переводов). – М. : ГАУ при Совете Министров СССР, ВНИИДАД, 1973. – № 2 (22). – С. 80–94 ; Спецификации долговечной и прочной бумаги для изготовления копий документов с помощью копирки (Доклад Комитета по исследованию бумаги Общества американских архивистов) [Текст] ; пер. с англ. Е. Н. Миловидовой // Документоведение и Архивное дело за рубежом (сборник рефератов, аннотаций и переводов). – М. : ГАУ при Совете Министров СССР, ВНИИДАД, 1973. – № 2 (22). – С. 95–100 ; Новый цикл программы исследований лаборатории Барроу [Текст] ; пер. с англ. Е. Н. Миловидовой // Документоведение и Архивное дело за рубежом (сборник рефератов, аннотаций и переводов). – М. : ГАУ при Совете Министров СССР, ВНИИДАД, 1973. – № 2 (22). – С. 154–155 ; Технические заметки: сушка документов сублимацией, реставрация кожаных переплетов, аппарат для чтения микрофиш, программа исследований лаборатории Барроу [Текст] ; пер. с англ. В. Н. Гармаш // Документоведение и Архивное дело за рубежом (сборник рефератов, аннотаций и переводов). – М. : ГАУ при Совете Министров СССР, ВНИИДАД, 1973. – № 3 (23). – С. 100–105 ; Спасение микрофильмов в США после урагана [Текст] ; пер. с англ. В. Н. Гармаш // Документоведение и Архивное дело за рубежом (сборник рефератов, аннотаций и переводов). – М. : ГАУ при Совете Министров СССР, ВНИИДАД, 1973. – № 3 (23). – С. 107–108 ; *Энджел Х. И.* Архивы в развивающихся странах (Иран) [Текст] / Х. И. Энджел ; пер. с англ. В. Н. Гармаш // Документоведение и Архивное дело за рубежом (сборник рефератов, аннотаций и переводов). – М. : ГАУ при Совете Министров СССР, ВНИИДАД, 1973. – № 3 (23). – С. 138–143 ; *Олдридж Э.* Справочный аппарат к документам на магнитной основе (США) [Текст] / Э. Олдридж ; пер. с англ. Н. П. Кузнецовой // Документоведение и Архивное дело за рубежом (сборник рефератов, аннотаций и переводов). – М. : ГАУ при Совете Министров СССР, ВНИИДАД, 1973. – № 4 (24). – С. 46–56 ; *Щербакова Н. А.* Краткий обзор о состоянии архивного дела в США по состоянию на 1971 год [Текст] / Н. А. Щербакова. – СИФ ОЦ НТИ ВНИИДАД. – Инв. № 1300 (машинопись). – 30 с.

ГЛАВНОЕ АРХИВНОЕ УПРАВЛЕНИЕ ПРИ СОВЕТЕ МИНИСТРОВ СССР
ВСЕСОЮЗНЫЙ НАУЧНО-ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИЙ ИНСТИТУТ
ДОКУМЕНТОВЕДЕНИЯ И АРХИВНОГО ДЕЛА

ГЛАВНОЕ АРХИВНОЕ УПРАВЛЕНИЕ ПРИ СОВЕТЕ МИНИСТРОВ СССР

Для служебного пользования

Экз. № 000132

Документоведение и
Архивное дело
за рубежом

ДОКУМЕНТОВЕДЕНИЕ И АРХИВНОЕ ДЕЛО
ЗА РУБЕЖОМ

(сборник рефератов, аннотаций и переводов)

3 (15)

Москва 1968 г.

Москва 1971

Обкладинка першого числа збірки
перекладів, рефератів і анотацій ВНДІДАС
«Документоведение и Архивное дело
за рубежом», 1968 рік

Обкладинка збірки перекладів, рефератів
і анотацій ВНДІДАС «Документоведение
и Архивное дело за рубежом» 1971 року
із надписом «Для служебного пользования»

Із 1978 року та майже до середини 1990-х рр. ВНДІДАСом видавалася
«Експресс-інформація», яка розподілялася на три тематичних серії:

- «Обеспечение сохранности документов»¹¹⁰;

¹¹⁰ Устинов В. А. Хранение информации на оптических дисках (США) [Текст] : реферативное сообщение по зарубежным источникам / В. А. Устинов // Обеспечение сохранности документов. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1985. – № 1 (33). – С. 6–9 ; Кутявин В. С., Устинов В. А. Сохранность информации на магнитооптических дисках [Текст] : реферативное сообщение по зарубежным источникам / В. С. Кутявин, В. А. Устинов // Обеспечение сохранности документов. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1986. – № 3 (40). – С. 10–14 ; Воронова Л. Н. Требования к федеральному центру документации [Текст] : реферат / Л. Н. Воронова // Обеспечение сохранности документов. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1987. – № 2 (44). – С. 20–24 ; Рекомендации по обеспечению сохранности архивных документов [Текст] / пер. Н. Е. Зверевой // Обеспечение сохранности документов. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1987. – № 3 (45). – С. 6–8 ; Система мер по охране архивохранилищ в США [Текст] / пер. О. А. Полетаева // Обеспечение сохранности документов. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1987. – № 3 (45). – С. 8–10 ; Хранение фильмовых материалов с применением циклического замораживания–оттаивания [Текст] ; пер. Г. А. Горкун, А. И. Серебренников, И. В. Столяров // Обеспечение сохранности документов. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1987. – № 3 (45). – С. 10–12 ; Проблемы обеспечения сохранности документов в архивах штатов США [Текст] / пер. Б. А. Блехмен, В. Н. Гармаш, А. А. Кепель // Обеспечение сохранности документов. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1987. – № 3 (45). – С. 4–6 ; Устинов В. А. Хранение аудиовизуальных документов в ведомственных архивах США [Текст] : реферативное сообщение по зарубежным источникам / В. А. Устинов // Обеспечение сохранности документов. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1987. – № 4 (46). – С. 10–12 ; Обеспечение безопасности работы с документами в читальном зале архива

- «Архивоведение. Археография»¹¹¹ (також виходила під назвою «Архивное дело, архивоведение, археография»¹¹²);

[Текст] / пер. Н. Е. Зверевой // Обеспечение сохранности документов. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1987. – № 5 (47). – С. 13–14 ; Контроль за климатическими условиями в архивах [Текст] / пер. Л. Н. Вороновой, Н. Е. Зверевой // Обеспечение сохранности документов. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1988. – № 3 (50). – С. 11–13 ; *Макаренко Э. Н.* Проблемы обеспечения сохранности микрофильмов [Текст] : реферативное сообщение по зарубежным источникам / Э. Н. Макаренко // Обеспечение сохранности документов. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1989. – № 4 (55). – С. 2–7 ; *Тихонова С. А., Устинов В. А.* Архивное хранение информации на лазерных дисках (США) [Текст] : реферативное сообщение по зарубежным источникам / С. А. Тихонова, В. А. Устинов // Обеспечение сохранности документов. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1990. – № 2 (57). – С. 2–11 ; *Зверева Н. Е.* Обеспечение сохранности фотодокументов [Текст] : реферативное сообщение по зарубежным источникам / Н. Е. Зверева // Обеспечение сохранности документов. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1991. – № 3 (62). – С. 2–4 ; Обеспечение безопасности в здании Национального архива США [Текст] / пер. Л. Н. Вороновой // Обеспечение сохранности документов. Экспресс-информация. М. : ВНИИДАД, 1991. – № 3 (62). – С. 13–16 ; *Зверева Н. Е.* Проблема взаимоотношений между архивистами и специалистами в области консервации [Текст] : реферат / Н. Е. Зверева // Обеспечение сохранности документов. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1992. – № 1 (64). – С. 4–9 ; *Воронова Л. Н.* Новое здание Национального архива США [Текст] : реферат / Л. Н. Воронова // Обеспечение сохранности документов. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1992. – № 1 (64). – С. 16–18 ; Оплата услуг по разному документу в Национальном архиве США (по данным на 1986 г.) [Текст] // Обеспечение сохранности документов. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1992. – № 1 (64). – С. 18–20 ; Новая роль хранителя в архивах и библиотеках. Реферативное сообщения по зарубежным источникам Золотухина И. Г. // Обеспечение сохранности документов. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1992. – № 1 (64). – С. 2–4.

¹¹¹ Национальная комиссия по публикации исторических источников и документов [Текст] // Архивоведение, археография. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1978. – № 3. – С. 12–14 ; Отделы архивных документов Библиотеки Конгресса США [Текст] : короткое сообщение // Архивоведение, археография. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1980. – № 2 (9). – С. 11–12 ; Сравнительная оценка традиционного и автоматизированного поиска документов в архивах (США) [Текст] // Архивоведение, археография. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1981. – № 5 (17). – С. 7–9 ; Эксплуатация автоматизированной системы информации А-1, разработанной Национальным архивом и службой документации США (НАРС) [Текст] // Архивоведение, археография. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1981. – № 5 (17). – С. 9–12 ; Национальная информационная система США для архивов и коллекций рукописей [Текст] // Архивоведение, археография. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1981. – № 5 (17). – С. 13–14 ; Информационные системы в архивах и хранилищах рукописей США [Текст] : реферат // Архивоведение, археография. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1984. – № 5 (32). – С. 12–14 ; *Гармаш В. Н.* Устная история как источник пополнения архивных коллекций в США [Текст] : реферат / В. Н. Гармаш // Архивоведение, археография. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1985. – № 2 (34). – С. 5–8 ; *Оганов В. Е.* Деятельность генеалогического общества Юта по собиранию устных родословных [Текст] : реферат / В. Е. Оганов // Архивоведение, археография. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1985. – № 2 (34). – С. 10–11 ; *Гармаш В. Н.* О первых советско-американских встречах архивистов в Москве и Вашингтоне. Точка зрения американских архивистов [Текст] : реферат / В. Н. Гармаш // Архивоведение, археография. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1989. – № 1 (55). – С. 18–20 ; *Гармаш В. Н.* Взгляд на значение архивов для будущего [Текст] : реферат / В. Н. Гармаш // Архивоведение, археография. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1989. – № 2 (56). – С. 2–4 ; *Гармаш В. Н.* Общество архивистов США [Текст] : реферат / В. Н. Гармаш // Архивоведение, археография. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1989. – № 3 (57). – С. 6–8.

¹¹² *Гармаш В. Н.* Профессиональная подготовка архивистов в США [Текст] : реферат / В. Н. Гармаш // Архивное дело, архивоведение, археография. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1990. – № 3 (63). – С. 11–14 ; *Гармаш В. Н.* Совершенствование научно-справочного аппарата в архивах США [Текст] : реферат / В. Н. Гармаш // Архивное дело, архивоведение, археография. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1990. – № 4 (64). – С. 19–24 ; *Гельман-Виноградов К. Б.* Архивы и нетрадиционные объекты исторического познания [Текст] : реферат / К. Б. Гельман-Виноградов // Архивное дело, архивоведение, археография. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1991. – № 3 (69). – С. 2–5 ; *Решетников В. И.* Проблемы каталогизации картографических документов для автоматизированных информационных систем [Текст] : реферат / В. И. Решетников // Архивное дело, архивоведение, археография. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1991. – № 6 (72). – С. 8–10.

- «Документоведение»¹¹³ (також видавалася під назвою «Документоведение. Документационное обеспечение управления»¹¹⁴).

У випусках публікувалися реферативні повідомлення за вітчизняними і зарубіжними джерелами, у тому числі й про стан архівної справи у США. Серії випускалися двічі на рік накладом до 500 примірників і розповсюджувалися за передплатою, текст кожного реферату сягав не більше 2–4 сторінок формату А5 і лише передавав основну думку, представлену у реферованій публікації. Проте не можна зменшувати значення роботи галузевого центру науково-технічної інформації ВНДІДАСу, який у такий спосіб інформував архівістів СРСР про тенденції розвитку архівної справи за кордоном.

¹¹³ Об организации образцового «бездокументного» учреждения [Текст] // Документоведение. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1980. – № 1 (4). – С. 6–7 ; Управление документацией в учреждениях будущего (США) [Текст] : реферат // Документоведение. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1980. – № 2 (5). – С. 1–4 ; Круг обязанностей управляющих документацией в учреждении (США) [Текст] : реферат // Документоведение. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1980. – № 2 (5). – С. 5.

¹¹⁴ *Блоштейн Е. А., Макаренко З. Н.* О тенденциях роста численности служащих и объема управленческой документации в США [Текст] : реферат / Блоштейн Е. А., Макаренко З. Н. // Документоведение. Документационное обеспечение управления. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1982. – № 1 (9). – С. 6–7 ; *Макаренко З. Н.* Закон о сокращении объема работы с документами [Текст] : реферат / Макаренко З. Н. // Документоведение. Документационное обеспечение управления. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1982. – № 1 (9). – С. 8 ; *Чуковенков А. Ю.* Этапы становления учреждения будущего [Текст] : реферат / А. Ю. Чуковенков // Документоведение. Документационное обеспечение управления. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1982. – № 1 (9). – С. 10–12 ; *Кузнецов Н. П., Чуковенков А. Ю.* Некоторые тенденции автоматизации процессов документирования управленческой деятельности за рубежом [Текст] : реферат / Н. П. Кузнецов, А. Ю. Чуковенков // Документоведение. Документационное обеспечение управления. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1982. – № 2 (10). – С. 2–11 ; Правительственный «круглый стол» по внедрению закона о сокращении работы с документами [Текст] // Документоведение. Документационное обеспечение управления. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1982. – № 2 (10). – С. 12 ; *Кочетков Г. Б.* Использование Закона о сокращении работы с документами и внедрение ЭВМ в Федеральном правительстве США [Текст] : реферативное сообщение по зарубежным источникам / Г. Б. Кочетков ; ин-т США и Канады // Документоведение. Документационное обеспечение управления. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1984. – № 2 (14). – С. 4–6 ; *Чуковенков А. Ю.* Необходимость интеграции информационных технологий и научных дисциплин при автоматизации учреждений [Текст] : реферат / А. Ю. Чуковенков // Документоведение. Документационное обеспечение управления. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1985. – № 2 (16). – С. 7–10 ; *Блоштейн Е. А.* Эффективность применения интегрированной системы автоматизации обработки текстовых документов [Текст] : реферат / Е. А. Блоштейн // Документоведение. Документационное обеспечение управления. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1985. – № 2 (16). – С. 10–11 ; *Блоштейн Е. А., Гармаш В. Н.* Американский специалист об отсутствии прогресса в управлении федеральной документацией в США [Текст] : реферат / Е. А. Блоштейн, В. Н. Гармаш // Документоведение. Документационное обеспечение управления. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1987. – № 2 (20). – С. 22–24 ; *Гармаш В. Н.* Управление документацией местного правительства в штате Нью-Йорк [Текст] : сообщение по зарубежным источникам / В. Н. Гармаш // Документоведение. Документационное обеспечение управления. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1989. – № 1 (23). – С. 4–11 ; Закон о документах местного правительства штата Нью-Йорк (Извлечения) [Текст] / пер. В. Н. Гармаш // Документоведение. Документационное обеспечение управления. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1989. – № 1 (23). – С. 11–15 ; *Гармаш В. Н.* О работе центров документации в США [Текст] : сообщение по зарубежным источникам / В. Н. Гармаш // Документоведение. Документационное обеспечение управления. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1990. – № 2 (26). – С. 11–18.

Переклади здійснювалися також для службового користування керівництва архівної галузі СРСР, а згодом Російської Федерації¹¹⁵. Зокрема, були перекладені матеріали про крадіжки бібліотечних і архівних матеріалів у США, опис 12 функціональних модулів Автоматизованої інформаційної системи Національного архіву США¹¹⁶.

У СРСР архівознавцями не було створено жодної фундаментальної праці з історії та діяльності архівів США, однак численні переклади і реферати свідчать про постійну увагу до архівної справи заокеанського опонента. Вони мали вагомим значення у вивченні досвіду американських архівістів, дозволяли в умовах «холодної війни» уникнути ідеологізації і перекосів у висвітленні теорії і практики архівної справи США і зосередитися на професійних здобутках американських колег. Тож внесок фахівців ГАУ при Раді Міністрів СРСР та ВНДІДАСу залишається непересічним донині.

У пострадянський період російські архівісти продовжили практику перекладу російською мовою, реферування та анотування статей американських архівістів, які ВНДІДАС публікує в інформаційному збірнику «Документоведение и архивное дело за рубежом». Зокрема, в останніх числах надруковано переклади праць Р. Джімерсона, М. Дж. Еванса, Стратегічний план NARA на 2006–2016 рр., численні анотації тощо.

Таким чином, у радянському архівознавстві періоду 1936–1985 рр. відсутні дослідницькі праці з історії, теорії і практики архівної справи у США. У СРСР архі-

¹¹⁵ О защите государственных секретов в США, Великобритании, Франции и ФРГ (Законы и нормативные акты за разные годы) [Текст]. – СИФ ОЦНТИ. – Инв. № 1143 «п» (машинопись). – 172 с. (про США на С. 4–84); Хикерсон Т. Стандарты на системы управления архивной информацией [Текст] / Т. Хикерсон; пер. с англ. Гармаш В. Н. – СИФ ОЦ НТИ ВНИИДАД. – Инв. № 1240 «п» (машинопись). – 4 с.; Гинта М. Национальная комиссия по публикации исторических источников и документов и ее влияние на издание сборников документов в 1964–1984 гг. в США (журнал «American Archivist», 1986, Vol. 49, № 2, P. 134–141) [Текст] / М. Гинта; пер. с англ. Гармаш В. Н. – СИФ ОЦ НТИ ВНИИДАД. – Инв. № 982 «п» (машинопись). – 10 с.; Роудз Дж. Роль архивов и управления документации в национальных информационных системах (опубликовано в Париже, 1989 по программе RAMP) [Текст] / Дж. Роудз. – СИФ ОЦ НТИ ВНИИДАД. – Инв. № 1064 «п» (машинопись). – 21 с.; Бенедон У. Что такое центры документации и как они себя зарекомендовали (журнал «The International Records Management Journal», 1988, July, Vol. 4, № 3, P. 3–12) [Текст] / У. Бенедон; пер. с англ. Гармаш В. Н. – СИФ ОЦ НТИ ВНИИДАД. – Инв. № 1066 «п» (машинопись). – 14 с.; Закон 373 – 12 августа 1955 г. (Глава 859, поправки к Закону о государственной собственности и административных службах от 1949 г.) [Текст] / пер. с англ. Н. Е. Зверевой [1991]. – СИФ ОЦ НТИ ВНИИДАД. – Инв. № 1072 «п» (машинопись). – 5 с.; Тиражирование документов в Национальном архиве США (цены на работы по состоянию на 1986 г.) [Текст] / пер. с англ. В. Н. Гармаш [1992]. – СИФ ОЦ НТИ ВНИИДАД. – Инв. № 1090 «п» (машинопись). – 3 с.; Новое здание Национального архива США. Статистические данные о здании архива и его оснащении [Текст]; пер. с англ. Вороновой Л. Н. – СИФ ОЦ НТИ ВНИИДАД. – Инв. № 1213 «п» (машинопись). – 4 с.; Макнил Х. Этические нормы хранения частной информации в государственных архивах (журнал «Archivaria», 1991, Summer, № 32, P. 138–144) [Текст] / Х. Макнил; пер. с англ. Зверевой Н. Е. – СИФ ОЦ НТИ ВНИИДАД. – Инв. № 1122 «п» (2) (машинопись). – 10 с.

¹¹⁶ Профилактика и средства безопасности в Национальном архиве США. Доклад помощника Архивиста США В. Дж. Стюарта, представленного на 2-м заседании Комитета МСА по строительству и оснащению зданий архивов (Вена, июнь 1990 г.) [Текст] / пер. с англ. Л. Н. Вороновой. – СИФ ОЦ НТИ ВНИИДАД. – Инв. № 1211 «п» (машинопись). – 10 с.; Архивная информационная система в Национальном архиве США (1996) [Текст] / пер. с англ. В. Н. Гармаш [1998]. – СИФ ОЦ НТИ ВНИИДАД. – Инв. № 1239 «п» (машинопись). – 11 с.

вісти вивчали досвід американських колег завдяки публікаціям перекладів і рефератів статей американських авторів, здійснених ГАУ при Раді Міністрів СРСР та ВНДІДАСом. Зацікавленості зарубіжним архівознавством, у тому числі архівною справою у США, сприяли лекції Н. В. Бржостовської, прочитані студентам МДІАІ, який у радянські часи був єдиним центром підготовки архівістів у СРСР. На погляд автора, у цей період найбільш плідне студювання американських архівів, у тому числі їх історії, відбувалось у Канаді. Найвагомим здобутком канадського зарубіжного архівознавства є дисертація У. Бердселла з історії Конференцій американських архівістів. У цілому за півстоліття від утворення Національного архіву США у світовій історіографії було здійснено лише перші спроби висвітлення історії архівів та архівної справи Сполучених Штатів.

Із другої половини 1980-х рр. – початку 1990-х рр. учені й архівісти різних країн усе більше звертаються до теорій і практики роботи американських архівістів. Декілька чинників відіграють ключову роль у зростанні інтересів зарубіжних архівістів до визначеної тематики досліджень:

– *по-перше, архівісти США мають значні здобутки у розвитку архівної теорії, насамперед експертизи цінності документів. У цій сфері ідеї американських архівістів, особливо Т. Р. Шелленберга, викликають дискусії і науковий інтерес усієї світової архівної спільноти. Розвиток архівної теорії в США висвітлено у працях канадських дослідників Р. Клампенхауера, В. Лем'є, Т. Кука, П. Расселла, Л. Дюранті, Н. Форт'є, німецької вченої А. Менне-Харіц, радянських-російських дослідників В. М. Виноградова, В. М. Гармаш, І. В. Безбородової, українських вчених С. В. Сельченкової, К. Т. Селіверстової, І. Б. Матяш, ізраїльського архівіста П. Алсберга¹¹⁷.*

¹¹⁷ Klumpenhouwer R. Concepts of value in the archival appraisal literature: an historical and critical analysis. A thesis submitted in partial fulfillment of the requirements for the degree of master of archival studies in the faculty of arts [Text] / Richard Klumpenhouwer. – School of library, archival and information studies and the Department of history the University of British Columbia, October 1988. – 161 p. ; Lemieux V. Applying Mintzberg's Theories on Organizational Configuration to Archival Appraisal [Text] / Victoria Lemieux // Archivaria. – 1998, Fall. – № 46. – P. 17–63 ; Cook T. The archival appraisal of records containing personal information: A RAMP study with guidelines [Text] / prepared by Terry Cook [for the] General Information Programme and UNISIST. – Paris, UNESCO, 1991. – 99 p. Cook T. What is Past is Prologue: A History of Archival Ideas Since 1898, and the Future Paradigm Shift [Text] / Terry Cook // Archivaria. – 1997, Spring. – № 43. – P. 17–63 ; Russell P. A. The Manx Peril: Archival Theory in Light of Recent American Historiography [Text] / Peter A. Russell // Archivaria. – 1991, Summer. – № 32. – P. 124–137 ; Duranti L. The Concept of Appraisal and Archival Theory [Text] / Luciana Duranti // American Archivist. – 1994, Spring. – Vol. 57. – № 2. – P. 328–344 ; Fortier N. Patterns of Organization and Records Creation in Scientific Research: The Work of the American Institute of Physics [Text] / Normand Fortier // Archivaria. – 2002, Fall. – № 54. – P. 118–123 ; Menne-Haritz A. Appraisal or Documentation: Can We Appraise Archives by Selecting Content? [Text] / Angelika Menne-Haritz // American Archivist. – 1994, Summer. – Vol. 57. – № 3. – P. 528–542 ; Виноградов В. М. Некоторые тенденции развития архивоведения в США [Текст] / В. М. Виноградов // Археографический ежегодник за 1984 год. – Москва : Наука, 1986. – С. 88–100 ; Виноградов В. М., Гармаш В. Н. Современное архивоведение в США: проблемы и поиски решения. Аналитический обзор [Текст] / В. М. Виноградов, В. Н. Гармаш // Обзорная информация. – М. : ГАУ при Совете Министров СССР,

Варта уваги дискусія з приводу архівної теорії, що відбулася в другій половині 1980-х рр. в СРСР. В. М. Виноградов здійснив огляд підходів американських архівістів до комплектування архівів, організації інформаційного пошуку та розвитку архівної теорії в США. Він дійшов висновку про невідповідність існуючої на той час системи оцінки документів потребам експертизи нетрадиційних видів документів, у тому числі машиночитаних; указав на недооцінку американськими архівістами значення архівних інформаційно-пошукових засобів, наявність розриву між зростаючими обсягами архівних документів і можливостями їх освоєння за допомогою традиційного науково-довідкового апарату; піддав критиці евристичний пошук, тезу про «всезнайство» архівіста, створення автоматизованих інформаційно-пошукових систем. Позитивно оцінивши міркування Фр. Бурка про нагальну потребу виходу архівної теорії у більш широку сферу історико-філософських і інформаційних проблем, або так званої «архівної філософії», Виноградов зазначив, що для американських архівістів «архівна філософія» була віддаленою перспективою, у той час як радянські архівознавці вже давно здійснили перехід від емпіричної стадії до теоретичної¹¹⁸. Згодом В. М. Виноградовим та В. М. Гармаш був підготовлений аналітичний огляд¹¹⁹, у якому вони вказали на емпіризм і практику як домінуючу рису архівознавчих досліджень у США. Однак, зазначили автори огляду, емпіризм привів американців до «наукового банкрутства»¹²⁰ та «глухого кута»¹²¹.

ВНИИДАД, 1987. – № 21. – 36 с.; *Безбородова И. В.* Теория и методика современного архивоведения в США [Текст] / И. В. Безбородова. – М.: МГИАИ, 1990. – С. 36–39, 40–82; *Безбородова И. В.* Актуальные проблемы архивоведения в хрестоматии американских архивистов [Текст] / И. В. Безбородова // Классификация, комплектование и экспертиза ценности документов в советском архивоведении (1917–1987 гг.) : межвузовский сборник научных трудов / ред. К. Б. Гельман-Виноградов, Б. С. Илизаров. – М.: МГИАИ, 1989. – С. 144–155; Экспертиза цінності управлінських документів: історія, теорія, методика [Текст] : наук.-метод. посіб. / С. В. Сельченкова, К. Т. Селіверстова; Укрдержархів, УНДІАСД. – К.; Рівне, 2011. – С. 45–46; *Матяш І.* Архівознавство: методологічні засади та історія розвитку [Текст] / Ірина Матяш. – К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2012. – С. 316–345; *Alsberg P.* The Israel State Archives as a source for the history of Palestine during the period of Ottoman rule [Text] / Paul Alsberg // Studies on Palestine during the Ottoman Period / Ed. by Moshe Ma'oz. – Jerusalem: Magnes Press, 1975. – 582 p.; *Alsberg P.* The Israel State Archives [Text] / Paul Alsberg // Archivaria. – 1978, Winter. – № 7. – P. 70–75; *Alsberg P.* The Israel State Archives [Text] / Paul Alsberg // Guides to the archives in Israel. Vol. 1. – Jerusalem: Israel Archives Association, 1991. – 106 p.; Guide to the archives in Israel [Text] / Ed. by P. A. Alsberg. – Jerusalem: Israel Archives Association, 1973. – 257 p.; In Memoriam: Paul Alsberg // International Council on Archives [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.wien2004.ica.org/en/node/813>. – Title from screen; *Aloufi Z.* Appraisal at the Municipal Archives in Israel [Text] / Zohar Aloufi. – Atlanti; Trieste, 2008. – Vol. 18. – P. 287–295.

¹¹⁸ *Виноградов В. М.* Некоторые тенденции развития архивоведения в США [Текст] / В. М. Виноградов // Археографический ежегодник за 1984 год. – М.: Наука, 1986. – С. 88–100.

¹¹⁹ *Виноградов В. М., Гармаш В. Н.* Современное архивоведение в США: проблемы и поиски решения. Аналитический обзор [Текст] / В. М. Виноградов, В. Н. Гармаш // Обзорная информация. – М.: ГАУ при Совете Министров СССР, ВНИИДАД, 1987. – № 21. – 36 с.

¹²⁰ Там же. – С. 4–7.

¹²¹ Там же. – С. 5.

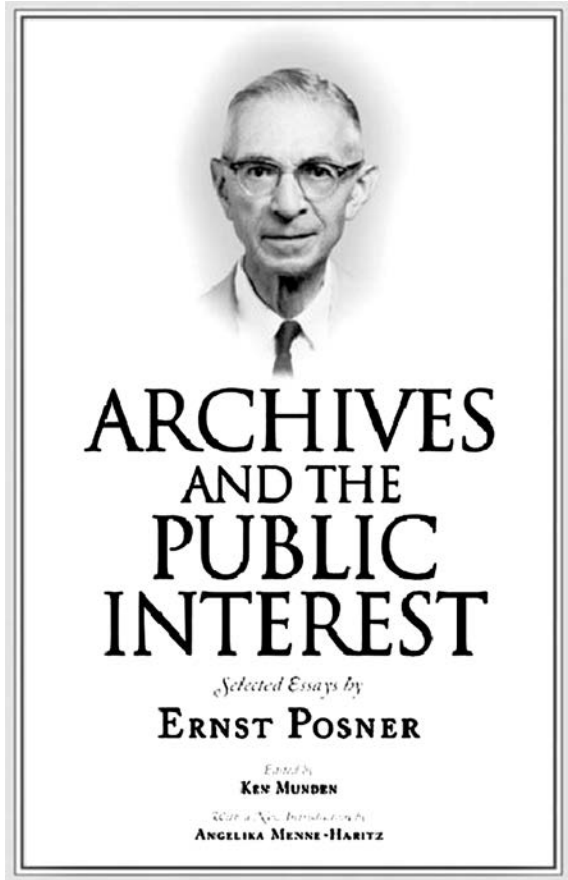
Відтак протилежних висновків стосовно розвитку архівної теорії у США дійшла І. В. Безбородова. Вона зазначила, що в працях радянських авторів [ішлося про аналітичний огляд В. М. Виноградова та В. М. Гармаш] різко критикувалися теоретичні розробки американських архівістів і робився «безвідрадний висновок про “глухий кут”, у який зайшла буржуазна теорія архівознавства», але «питання, що дискутуються на сторінках американських архівних видань, дійсно складні і не вирішуються як в арифметичній задачі з однією можливою відповіддю». Свою мету І. В. Безбородова вбачала у спробі «розібратися в цьому питанні без упередженості і з урахуванням конкретно-історичних умов». Вона вказала на той факт, що «молоді архіви США природно мають молоду теорію», на формування якої здійснили серйозний вплив традиції європейського архівознавства, вимоги уряду, який створив архів насамперед для забезпечення своєї діяльності, бурхливий розвиток копіювально-розмножувальної техніки та поява автоматизованих інформаційних систем, сильний вплив бібліотекарів та істориків і, головне, децентралізація американської архівної системи. Звідси і походить відсутність єдиної, загальноприйнятої теорії експертизи цінності документів. Однак те, що «американські архівісти критично підходять до своїх теоретичних розробок і порушують серйозні питання, свідчить про наближення архівної наукової думки до нового етапу і дозволяє очікувати плідних результатів»¹²². І. В. Безбородова писала: «Не вступаючи в дискусію з авторами огляду з приводу «глухого кута», у який завів емпіризм американську архівістику, хотілося б звернути увагу на деякі позитивні моменти, що характеризують практичну діяльність архівістів. До цих моментів слід віднести широке застосування сучасної обчислювальної техніки в архівах США, глибоке опрацювання питань, пов'язаних з придбанням фондів і колекцій особового походження, і, нарешті, високу культуру обслуговування дослідників в архівах. У це поняття входить надзвичайно простий порядок запису до бібліотеки (де зберігаються рукописи) або архіву, забезпечення дослідника масою друкованої інформації, швидке і якісне виконання замовлення (протягом години), можливість копіювання значної частини документів, застосування засобів автоматизованого пошуку інформації». Вона підкреслила, що її думка ґрунтується не лише на вивченні праць американських архівістів, а й на особистих враженнях від візитів до Національного архіву США та Відділу рукописів Бібліотеки Конгресу США¹²³.

Директор Центру міжнародних досліджень сучасних документів і архівів Університету Британської Колумбії Л. Дюранті, аналізуючи розвиток теорії експертизи

¹²² *Безбородова І. В.* Теория и методика современного архивоведения в США [Текст] / И. В. Безбородова. – М. : МГИАИ, 1990. – С. 36–39, 40–82.

¹²³ *Безбородова І. В.* Актуальные проблемы архивоведения в хрестоматии американских архивистов [Текст] / И. В. Безбородова // Классификация, комплектование и экспертиза ценности документов в советском архивоведении (1917–1987 гг.) : межвузовский сборник научных трудов / ред. К. Б. Гельман-Виноградов, Б. С. Илизаров. – М. : МГИАИ, 1989. – С. 144–155.

цінності у США, піддала критиці ідеї Т. Р. Шелленберга. Учена зазначила, що визначення архіву, наведене Шелленбергом, теоретично помилкове не тому, що він увів до нього елемент цінності документів для дослідника, а тому, що зробив його на «бідній прагматичній основі». Шелленберг, писала Дюранті, прагнув лише розробити методи, спрямовані на приведення архівів до ладу для використання дослідниками, сприймав те, що архівісти потребують правил і процедур, але не базував ці правила на ідеях про універсальну природу архівів. Дюранті дійшла висновку про те, що ідеї Шелленберга відхилили американських архівістів від класичної архівної теорії «західного світу»¹²⁴. На адресу Т. Р. Шелленберга критично висловила й А. Менне-Харіц, директор Архівної школи у Марбурзі. Проаналізувавши критерії цінності, встановлені Т. Р. Шелленбергом, вона зазначила, що на нього значно вплинули ідеї американського архівіста німецького походження Е. М. Познера. Однак Шелленберг, на думку вченої, не зрозумів різниці між доказовою та інформаційною цінністю документів і тому його теорія веде архівістів у неправильному напрямі¹²⁵. Характеризуючи наукові здобутки самого Е. М. Познера, який до Другої світової війни очолював Пруський державний архів, учена високо оцінила його праці, опубліковані у збірці «Archives and the Public Interest», і навіть, використавши метафоричне порівняння, назвала Познера будівельником, який прокладає мости між старим і новим світом архівів¹²⁶. Позитивну оцінку

Обкладинка збірника праць Е. М. Познера, видана до 75-річчя вченого за редакцією К. Мандена та з передмовою А. Менне-Харіц (перше видання 1967 р., друге – 2006 р.)

¹²⁴ *Duranti L.* The Concept of Appraisal and Archival Theory [Text] / Luciana Duranti // *American Archivist*. – 1994, Spring. – Vol. 57. – № 2. – P. 328–344.

¹²⁵ *Menne-Haritz A.* Appraisal or Documentation: Can We Appraise Archives by Selecting Content? [Text] / Angelika Menne-Haritz // *American Archivist*. – 1994, Summer. – Vol. 57. – № 3. – P. 528–542.

¹²⁶ *Menne-Haritz A.* Ernst Posner's Archives and the Public Interest [Text] / Angelika Menne-Haritz // *American Archivist*. – 2005, Fall-Winter. – Vol. 68. – № 2. – P. 323–332.

АНЖЕЛІКА
МЕННЕ-ХАРИЦЬ,
директор Архівної школи
Марбургу, дослідниця
спадщина Е. М. Познера

здобуткам Т. Р. Шелленберга надала І. Б. Матяш, яка вперше в Україні висвітлила біографію та науковий внесок знаного американського архівіста. Дослідниця вказала на використання його ідей у наукових працях німця Г. Бумса, канадця Т. Кука та їх практичне застосування в архівах Німеччини і Канади. Матяш підкреслила той факт, що родина Шелленберга походить з України, детально охарактеризувала зміст його книг «Modern Archives: Principles and Techniques» та «The Management of Archives»¹²⁷;

– по-друге, США фактично стали першою країною, у якій у державних органах, в установах і на підприємствах стала масово впроваджуватися комп'ютеризація та створюються електронні документи, тому американські архівісти першими зустрілися із проблемами їх відбору, зберігання, описування та використання. Архіви США першими почали використовувати автоматизовані інформаційні технології в архівній справі, створювати електронні каталоги і бази даних, для яких із метою описування архівних документів розробляти стандарти.

Наприкінці 1990-х рр. впровадження інформаційних технологій в архівах США привернуло увагу архівістів Німеччини, делегація яких цілеспрямовано вивчала досвід американських архівістів 1998 року. У звіті А. Менне-Харіць указала на занепокоєність архівістів США швидким розвитком інформаційних технологій і можливістю втрати цифрової документальної спадщини через постійні зміни програмного і комп'ютерного забезпечення. Учена вважала, що експерименти NARA в царині електронних документів можуть стати основою для архівної стратегії їх довгострокового зберігання. Позитивна оцінка американського архівного стандарту EAD¹²⁸, надана А. Менне-Харіць, привела до його впровадження в Бундесархіві, Архівній школі Марбурга, державному архіві Північної Рейн-Вестфалії. Із Німеччини EAD поширився Великобританією, Францією та іншими країнами Європи¹²⁹. Реалізації проекту по застосуванню стандарту EAD в архівах

¹²⁷ Матяш І. Архівознавство: методологічні засади та історія розвитку [Текст] / Ірина Матяш. – К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2012. – С. 316–345.

¹²⁸ Eckelmann S. Neue Medien im Archiv: Onlinezugang und elektronische Aufzeichnungen [Text] / S. Eckelmann, H.-D. Kreikamp, A. Menne-Harits, W. Reininghaus // Bericht über eine Studienreise nach Nordamerika, 10–21 Mai 1999. – Archivschule Marburg, 2000. – P. 20, 22–39, 56–62, 79–81.

¹²⁹ Federal Archives, Germany: Proposal for a pilot project supported by the Andrew W. Mellon Foundation International Standards for Online Finding Aids in German Archives [Electronic resource]. – Mode of access: http://www.bundesarchiv.de/imperia/md/content/daofind/projektantag_englisch.pdf. – Title from screen ; EAD in Germany. Application in the Federal Archives: MidosaXML BASYS-Fox [Electronic resource]. – Mode of access: http://www.bundesarchiv.de/imperia/md/content/bundesarchiv_de/fachinformation/eadeac.pdf. – Title from screen.

Великобританії та Канади присвятили праці британські дослідники С. Хіггінс і Г. Інґліс та канадський вчений Т. Хатчінсон¹³⁰. Канадськими дослідниками також проаналізовано існуючі практики описування електронних документів у національних архівах США і Канади (Дж. Драйден) та результати проектів Університету Пітсбурга та NHPRC із вивчення функціональних вимог до електронних документів як доказових свідчень (В. Дафф)¹³¹. Історію створення американського стандарту EAD, його синтаксис, елементи та атрибути, роль і місце EAD в архівних процесах досліджено у дисертації російського вченого С. Г. Єремєєва. Він дійшов висновку про те, що належність авторства EAD американським і канадським архівістам аж ніяк не може бути підставою для його обмеженого застосування в архівах інших держав¹³². Український учений Г. В. Папакін вважав стандарт EAD абсолютно новим словом у сфері стандартів архівного описування. Разом із тим вчений пророкував йому великий шлях удосконалення і боротьби із конкурентом – стандартом Міжнародної ради архівів ISAD(G)¹³³.

Законодавчо-нормативне регулювання управління електронними документами було предметом уваги російських учених М. В. Ларіна, Ю. М. Кукаріної та у контексті дослідження нормативно-методичного забезпечення діяльності органів влади Російської Федерації О. І. Рискова¹³⁴. Директор ВНДІАСу М. В. Ларін ви-

¹³⁰ Higgins S. Implementing EAD: the experience of the NAHSTE project [Text] / Sarah Higgins, Gavin Inglis // Journal of the Society of Archivists. The Official Journal of the Archives and Records Association. – 2003. – Vol. 24. – Iss. 2. – P. 199–214 ; Hutchinson T. Strategies for Searching Online Finding Aids: A Retrieval Experiment Shift [Text] / Tim Hutchinson // Archivaria. – 1997, Fall. – № 44. – P. 17–63 ; Hutchinson T. Strategies for Searching Online Finding Aids: A Correction [Text] / Tim Hutchinson // Archivaria. – 1998, Spring. – № 45. – P. 4.

¹³¹ Dryden J. E. Archival Description of Electronic Records: An Examination of Current Practices [Text] / Jean E. Dryden // Archivaria. – 1995, Fall. – № 40. – P. 99–108 ; Duff W. M. Ensuring the Preservation of Reliable Evidence: A Research Project Funded by the NHPRC [Text] / Wendy M. Duff // Archivaria. – 1996, Fall. – № 42. – P. 28–45.

¹³² Єремєєв С. Г. Унификация описания архивной документной информации: отечественный и зарубежный опыт (1960–1990-е гг.) [Текст] : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. ист. наук : спец. 05.25.02 «Документалистика, документоведение, архивоведение» / Єремєєв Станіслав Георгієвич. – М. : ВНИИДАД, 2002. – 22 с. ; Єремєєв С. Г. Американський дескриптивний стандарт EAD: історія, структура, термінологія, можливості використання [Текст] / С. Г. Єремєєв // Студії з архівної справи та документознавства. Т. 13. – К. : Державний комітет архівів України, Український науково-дослідний інститут архівної справи та документознавства, 2005. – С. 104–111.

¹³³ Папакін Г. В. Загальний міжнародний стандарт архівного описування ISAD (G) та перспективи його впровадження в Україні (на прикладі фамільного фонду Скоропадських ЦДІАК) [Текст] / Георгій Володимирович Папакін // Архіви України. – 2001, липень–жовтень. – № 4–5 (247). – С. 3–24.

¹³⁴ Рысков О. И. Исследование нормативно-методического обеспечения и практики применения электронных документов в деятельности федеральных органов исполнительной власти Российской Федерации (1993–2004 гг.) [Текст] : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. ист. наук : спец. 05.25.02 «Документалистика, документоведение, архивоведение» / Рысков Олег Игоревич. – М. : ВНИИДАД, 2004. – 15 с. ; Рысков О. И. Об основных направлениях деятельности зарубежных архивных органов в области исследования и нормативного регулирования работы с электронной документацией [Текст] / О. И. Рысков // Секретарское дело. – М., 2005. – № 3 (55). – С. 75–85 ; Рысков О. И. Основные направления деятельности Национального архива США (NARA) в области управления электронными документами федеральных учреждений [Текст] / О. И. Рысков // Секретарское дело. Ежемесячный профессиональный журнал. – М., 2004. – № 2 (43). – С. 51–53 ; Рысков О. И. Вопросы управления документами в законодательстве США [Текст] / О. И. Рысков // Секретарское дело. Ежемесячный профессиональный журнал. – М., 2005. – № 6 (58). – С. 38–41.

світлив окремі аспекти законодавства США в управлінні електронними документами, у тому числі у «хмарах», розглянув наслідки Меморандуму Президента США Б. Обама «Управління урядовими документами» від 28 листопада 2011 року¹³⁵. У дисертації Ю. М. Кукаріної проаналізовано формування і розвиток поняття «електронний документ» у законодавстві США. Визначення «електронного документа» дослідниця виявила у федеральному законі «Про електронні підписи у міжнародних і внутрішньодержавних торгових відносинах», модельному законі «Про електронні угоди» та законі штату Нью-Йорк «Про електронні документи та електронні підписи». У законах окремих штатів (Нью-Мексико, Джорджія) ученою встановлено наявність загального поняття «документ», до якого належать й електронні документи¹³⁶. В Україні Г. В. Боряком досліджено створення єдиного веб-порталу для доступу до ресурсів NARA та досвід архівістів США у запобіганні архівним і бібліотечним крадіжкам. Останній учений назвав типовим і показовим із прагматичної точки зору, особливо в частині розроблення обов'язкових до виконання усіма співробітниками архівів чітких інструкцій та навчання персоналу. Головний фактор, із яким, на думку Боряка, нездатні боротися й американці, – це професійна зрада, а встановити електронний

¹³⁵ *Ларин М. В.* Управление документацией в организациях [Текст] / Михаил Васильевич Ларин. – М. : Научная книга, 2002. – 286 с. ; *Ларин М. В., Рысков О. И.* Электронные документы в управлении. Научно-методическое пособие [Текст] / М. В. Ларин, О. И. Рысков. – М., 2008. – 208 с. ; Ларин М. В. О государственной политике США по управлению официальными документами (доклад) [Текст] / М. В. Ларин // Документ в информационном обществе: «облачные» технологии и электронный документооборот [XIX Международная научно-практическая конференция] ; Федеральное архивное агентство, Всероссийский научно-исследовательский институт документоведения и архивного дела. – М., 2012. ; Ларин М. В. Управление электронными документами. Зарубежная практика // Делопроизводство. – 2013. – № 1 [Электронный ресурс] // Управление персоналом. – Режим доступа: <http://www.top-personal.ru/officeworkissue.html?277>. – Название с экрана.

¹³⁶ *Кукаріна Ю. М.* Электронный документ и электронная цифровая подпись в законодательстве США [Текст] / Ю. М. Кукаріна // Делопроизводство. – М., 2002, апрель-июнь. – № 2. – С. 30–33 ; *Кукаріна Ю. М.* Законодательное и нормативно-методическое регулирование использования электронных документов и электронной цифровой подписи в странах СНГ [Текст] / Ю. М. Кукаріна // Делопроизводство. Информационно-практический журнал. – М., 2002, июль-сентябрь. – № 3. – С. 75–78 ; *Кукаріна Ю. М.* Электронный документ и электронная подпись в законодательных актах США (на примере законов штатов ЮТА, Калифорния, Нью-Мексико и Вашингтон) [Текст] / Ю. М. Кукаріна // Секретарское дело. – 2005, № 3 (55). – С. 44–48 ; *Кукаріна Ю. М.* Электронный документ и электронная подпись в законодательных актах США (на примере законов штатов Флорида, Миссисипи, Джорджия, Миннесота, Индиана, Техас и Орегон) [Текст] / Ю. М. Кукаріна // Секретарское дело. Ежемесячный профессиональный журнал. – М., 2005. – № 4 (56). – С. 53–57 ; *Кукаріна Ю. М.* Электронный документ и электронная подпись в законодательных актах США (на примере законов штатов Небраска, Висконсин, Миссури, Нью-Йорк и федеральных законов) [Текст] / Ю. М. Кукаріна // Секретарское дело. Ежемесячный профессиональный журнал. – М., 2005, № 7 (59). – С. 52–56 ; *Кукаріна Ю. М.* Формирование и развитие понятия «электронный документ» в зарубежном и российском законодательстве [Текст] : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. ист. наук : спец. 05.25.02 «Документалистика, документоведение, архивоведение» / Кукаріна Юлия Михайловна [Защита состоялась 19 марта 2004 года на заседании диссертационного совета Д 212.198.07 Российского государственного гуманитарного университета]. – М., 2004. – 24 с.

захист мільярдів документів поаркушно не може собі дозволити навіть Національний архів США¹³⁷;

– *по-третє, США мають значний досвід у створенні та організації роботи архівів економіки*, дослідження яких стало актуальним для вчених Російської Федерації у зв'язку із перебудовою економіки країни з соціалістичної на альтернативну, приватизацією і роздержавленням колись централізованої господарської системи, пошуками виходу із затяжної кризи тощо. Цій темі присвятила докторську дисертацію, захищену 1998 року в Російському державному гуманітарному університеті, І. В. Карапетянц¹³⁸. Дослідниця виокремила три види архівів економіки: спеціалізовані історичні економічні архіви, які вона віднесла до класичного типу публічних архівів; підприємницькі або бізнес-архіви; промислові архіви. Вона визначила п'ять етапів у розвитку економічних архівів США. Змістом першого етапу (середина 1920-х – кінець 1930-х рр.) стало виникнення наукового інтересу до історії підприємництва, що призвело до організаційного оформлення бізнес-архівів та початку вироблення спеціальних методичних і практичних підходів до їх створення, ведення та використання; другого (кінець 1930-х – середина 1940-х рр.), виразником і виконавцем якого був Комітет бізнес-архівів SAA, – «початок формування державної політики США щодо збереження бізнес-джерел на всіх рівнях економічної діяльності»; третього (середина 1940-х – кінець 1960-х рр.) – формування багаторівневої структури архівного зберігання документації з історії загальноекономічної діяльності, практичне використання основ теорії та методики бізнес-архівознавства, початок створення системи професійної підготовки кадрів для архівної роботи з бізнес-джерелами; четвертого (кінець 1960-х – середина 1980-х рр.) – інтенсифікація процесу створення історичних архівів у приватних компаніях і на підприємствах, зміцнення вертикальних зв'язків науково-інформаційного, консультативного та професійного характеру з Комітетом бізнес-архівів, створення спеціалізованих центрів архівного зберігання науково-технічних джерел; п'ятого (1985–1995-х рр.) – завершення побудови сучасної сис-

¹³⁷ Боряк Г. В. Електронні архівні публікації в Інтернеті: проблеми репрезентації інформаційних ресурсів [Текст] / Геннадій Володимирович Боряк // Архіви України. – 2002, липень–грудень. – № 4–6 (250). – С. 141–169 ; Боряк Г. В. Крадіжки в архівах і національна архівна спадщина: сучасні загрози та світовий досвід запобігання втратам [Текст] / Геннадій Володимирович Боряк // Архіви України. – 2007, січень–червень. – № 1–3 (259). – С. 262–303.

¹³⁸ Карапетянц И. В. Прошлое и настоящее экономических архивов в Западной Европе и США: научно-практический опыт [Текст] / Ирина Владимировна Карапетянц / РГГУ ; Историко-архивный институт ; СИФ ОЦНТИ ВНИИДАД (машинопись) [Др. 182]. – М., 1997. – Ч. 1. – 227 с., – Ч. 2. – 519 с. ; Карапетянц И. В. Экономические архивы Западной Европы и США в постиндустриальном мире. Общность и своеобразие [Текст] / Ирина Владимировна Карапетянц. – М. : РГГУ, 1999. – 310 с. ; Карапетянц И. В. Бизнес-архивоведение как одно из направлений архивоведения [Текст] / Ирина Владимировна Карапетянц // Вестник архивиста. Информационный бюллетень. – М., 2001, январь–февраль. – № 1 (61). – С. 212–219 ; Карапетянц И. В. Научно-технические архивы в США: история образования и проблемы организации [Текст] / Ирина Владимировна Карапетянц // Вестник архивиста. Информационный бюллетень. – М., 1996, июль–август. – № 4 (34). – С. 106–119 [та ін.].

теми архівного зберігання загальноекономічних, бізнес- і науково-технічних джерел, яка в США формується на п'яти основних рівнях: національному, регіональному, місцевому, локальному спеціалізованому, підприємницькому; остаточне оформлення науково-методичного та професійного забезпечення функціонування американських бізнес-архівів¹³⁹. І. В. Карапетянц дійшла висновку про специфіку формування архівів економіки у США, яка, на відміну від усього іншого світу, полягала у доіндустріальну епоху (1607–1850 рр.) у їх народженні у надрах фермерських господарств. Трансформація американських фермерських господарств у промислово-виробничі комплекси в період індустріалізації (1850–1914 рр.) привела до утворення в їх діяльності мануфактурних і фабрично-заводських архівів. Із сімейних фермерських зібрань господарської документації до початку ХХ ст. також виростили торговельні та банківські архіви США¹⁴⁰;

– по-четверте, виникнення інституту президентства у пострадянських країнах дало старт дослідженням історії та організації роботи президентських бібліотек США. Окремий розділ монографії присвятив президентським бібліотекам видатний російський учений Є. В. Старостін (1935–2011)¹⁴¹, який зробив висновок про можливість руйнації системи президентських бібліотек у зв'язку із виникненням будь-якої політичної чи економічної кризи в США. Він писав, що «президентські архіви Сполучених Штатів мають ту ж природу, що й піраміди в Давньому Єгипті»¹⁴². Однак учений не виключав використання окремих елементів із досвіду роботи президентських бібліотек США в архівній справі Росії. Правовому забезпеченню формування фондів та використання інформаційних

ІРИНА ВОЛОДИМИРІВНА
КАРАПЕТЯНЦ,
проректор із міжнародної
діяльності Російського
державного гуманітарно-
університету, дослідни-
ця бізнес-архівів США

¹³⁹ Карапетянц И. В. Прошлое и настоящее экономических архивов в Западной Европе и США: научно-практический опыт [Текст] / Ирина Владимировна Карапетянц ; РГГУ ; Историко-архивный институт ; СИФ ОЦНТИ ВНИИДАД (машинопись) [Др. 182]. – М., 1997. – Ч. 2. – С. 518–519.

¹⁴⁰ Там же. – С. 515–516.

¹⁴¹ Старостин Е. В. Проблемы частных архивов и пути их решения в архивоведении США (на примере архивов Президентов) [Текст] / Евгений Васильевич Старостин / Зарубежное архивоведение: проблемы истории, теории и методологии. – М. : Информационно-издательское агентство «Русский мир», 1997. – С. 114–127.

¹⁴² Див. у Джеймса Е. О'Нілла: «Establishing a memorial to a living man... is utterly un-American, utterly undemocratic. It goes back to the days of the Pharaohs, who built their own images and their own obelisks. It goes back to the days of the Caesars, who put up monuments of themselves and crowned them with laurel leaves, and posed as gods». O'Neill James E. Will Success Spoil the Presidential Libraries? [Text] / James E. O'Neill // American Archivist. – 1973, July. – Vol. 36. – № 3. – Р. 346. О'Нілл пояснив, що дана фраза належить конгресмену Гамілтону Фішу (1939 р.): «Встановлення пам'ятника живій людині є абсолютно антиамериканським, аж ніяк не демократичним. Це йде від часів фараонів, які будували собі власні образи і власні обеліски. Це йде від днів Цезарів, які встановлювали монументи собі і коронували себе лавровим листям, видаючи за богів».

ресурсів президентських бібліотек приділила увагу українська дослідниця Я. О. Чепуренко. Вирішальними чинниками злагодженої їх роботи вона вважала зосередження управління у Відділі президентських бібліотек NARA та постійне удосконалення законодавства¹⁴³. Ґрунтовна стаття з історії та організації діяльності президентських бібліотек у США, написана на підставі літературних джерел та власних вражень авторки, яка стажувалась в Управлінні президентських бібліотек NARA та президентській бібліотеці Р. Рейгана, опублікована українською вченою Н. В. Стришенець. У системі президентських бібліотек вона вбачала найбільш придатну форму зберігання, обробки та використання архівів президентів¹⁴⁴.

ТАМАРА СЕРАФИМІВНА
КАБОЧКІНА (ВОЛКОВА),
доцент Історико-
архівного інституту Росій-
ського державного гумані-
тарного університету,
першою в СРСР захистила
дисертацію на тему
«Федеральна архівна
служба США»

– *по-н'яте, американські архівісти, запозичивши свого часу ідеї організації проміжних сховищ для передархівного зберігання документів у Бельгії і Франції, розвинули їх і створили потужну систему центрів документації по всій країні.* В Україні різних аспектів управління документацією в США побіжно торкнулись у своїх працях І. П. Антоненко, І. Є. Антоненко та С. Г. Кулешов¹⁴⁵. Вивчаючи досвід роботи Федерального центру документації у Сан-Франциско, російська вчена Т. С. Кабочкіна вказала на наявність альтернативної відомчим архівам із перемінним складом документів системи федеральних центрів документації, яка вигідно відрізняє США від Європи. Одним із ключових чинників архівного контролю в галузі управління документацією є раціональна державна програма управління документами від їх виходу із поточного користування в установах до передавання на постійне державне зберігання або знищення. Обов'язковими умовами цієї програми на всіх рівнях державного управління є відповідне законодавче забезпечення і

¹⁴³ Чепуренко Я. О. Правове забезпечення формування фондів та використання інформаційних ресурсів президентських бібліотек США [Текст] / Яна Олексіївна Чепуренко // Архіви України. – К., 2001. – № 4–5. – С. 136–149; Чепуренко Я. О. Структура, формування та збереження документних фондів президентських бібліотек США [Текст] / Яна Олексіївна Чепуренко // Бібліотечний вісник. – 2002. – № 2. – С. 22–36.

¹⁴⁴ Стришенець Н. В. Президентские библиотеки США / Н. В. Стришенець // Научная электронная библиотека ГПНТБ России [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://ellib.gpntb.ru/subscribe/index.php?journal=ntb&year=2004&num=6&art=5>.

¹⁴⁵ Антоненко І. П. Авторитетний контроль найменувань установ та організацій в інформаційних системах бібліографічного та археографічного типу [Текст] : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. іст. наук : 05.25.03 «Бібліотекознавство та бібліографознавство» / Антоненко Ірина Петрівна ; НАН України, ЦНБ ім. В. І. Вернадського. – К., 1994. – 23 с.; Антоненко І. Є. Керування документацією за кордоном: історія, законодавство, теоретичні основи та технології [Текст] : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. іст. наук : 07.00.10 «Документознавство, архівознавство» / Антоненко Ірина Євгенівна ; Державний комітет архівів України, Український науково-дослідний інститут архівної справи та документознавства. – К., 2005. – 20 с.; Кулешов С. Г., Прокопенко І. П. Управління документацією: підготовка фахівців у вищих школах за рубежом [Текст] / С. Г. Кулешов, І. П. Прокопенко // Архіви України : науково-практичний журнал. – К., 2003. – № 1–3. – С. 53–64.

визначена система організаційних заходів. Т. С. Кабочкіна вважала, що організація проміжного зберігання архівних документів є найбільш слабкою частиною вітчизняного архівознавства, тому конкретний і детальний аналіз історії створення федеральних центрів документації, їх сучасного стану і діяльності допоміг би виявити аргументи на користь запровадженої американськими колегами концепції передархівного зберігання, визначитись із конкретними раціональними підходами для вирішення російської «пресловутої проблеми відомчого зберігання архівних документів»¹⁴⁶.

Слід зазначити, що Т. С. Кабочкіна (Волкова) є автором першого дисертаційного дослідження на теренах СРСР про федеральну архівну службу США¹⁴⁷. Однак для вченої захист дисертації був лише початком дослідження американських архівів. Згодом вона стажувалась у Стенфордському університеті та в Університеті Мічигану в м. Анн-Арбор, працювала над дослідницьким проектом «Державна політика США у галузі управління документацією, архівами та інформацією», викладала у МДІАІ курси «Правові основи управління документацією за кордоном» та «Організація державного управління і зберігання документів у США». Учена студіювала найбільш актуальні для архівістів пострадянського простору питання, американський досвід із вирішення яких був вартий опрацювання, серед них: координація архівної діяльності в США у повоєнний період, свобода інформації та доступ до урядових і президентських документів в архівах США, архівна освіта тощо¹⁴⁸. Досліджуючи проблеми доступу до урядової інформації у США, Т. С. Кабочкіна побіжно порушила питання правового регулювання

¹⁴⁶ Кабочкіна Т. С. Федеральные центры документации США. История, современный опыт [Текст] / Т. С. Кабочкіна // Отечественные архивы. – М., 1992. – № 6. – С. 92–100.

¹⁴⁷ Кабочкіна Т. С. Федеральная архивная служба США: История и современная организация [Текст]: автореф. дис. на соискание учен. степени канд. ист. наук / Кабочкіна Тамара Серафимовна. – М., 1986. – 24 с.

¹⁴⁸ Кабочкіна Т. С. Общество архивистов Калифорнии [Текст] / Т. С. Кабочкіна // Отечественные архивы. – М., 1992. – № 3. – С. 108–116 ; Кабочкіна Т. С. Федеральные центры документации США. История, современный опыт [Текст] / Т. С. Кабочкіна // Отечественные архивы. – М., 1992. – № 6. – С. 92–100 ; Кабочкіна Т. С. Координация архивной деятельности в США в послевоенный период [Текст] / Т. С. Кабочкіна, С. Д. Акулиничева // Отечественные архивы. – М., 1994. – № 1. – С. 100–109 ; Волкова Т. С. Архивное образование в США. Опыт Мичиганского университета [Текст] / Т. С. Волкова // Вестник архивиста. Информационный бюллетень. – М., 1996, январь–февраль. – № 1 (31). – С. 30–34 ; Волкова Т. С. Федеральный закон США «О свободе информации» и архивы [Текст] / Т. С. Волкова // Вестник архивиста. Информационный бюллетень. – М., 1997, май–июнь. – № 3 (39). – С. 91–104 ; Волкова Т. С. Из истории формирования системы правового регулирования доступности правительственной информации в США в первой половине 1970–х годов [Текст] / Т. С. Волкова // Вестник архивиста. Информационный бюллетень. – № 4 (46), 1998, июль–август. – С. 113–126 ; Волкова Т. С. Свобода информации о деятельности исполнительной власти федерального уровня в США: правовой аспект [Текст] / Т. С. Волкова // Отечественные архивы. – 1998. – № 6. – С. 94–101 ; Волкова Т. С. Свобода информации в правовом поле США (Проблемы регулирования допуска пользователей к правительственным документам) [Текст] / Т. С. Волкова // Труды историко-архивного института. Том 35. Архивистика на рубеже веков: XX–XXI [Научно-техническая библиотека ВНИИДАД, инв. № бр. 4351]. – М., 2000. – С. 151–162 ; Волкова Т. С. Правовой режим хранения и использования президентской документации в США (президентские бумаги) [Текст] / Т. С. Волкова // Отечественные архивы : научно-практический журнал. – М., 2005. – № 2. – С. 66–81 ; Волкова Т. С. Президентский архив Р. Никсона: статус, хранение, состав, доступность [Текст] / Т. С. Волкова // Отечественные архивы : научно-практический журнал. – М., 2006. – № 2. – С. 52–68.

засекречування і розсекречування документів. Вона підкреслила, що успіху заходів із розсекречування сприяло призначення головою міжвідомчого комітету по контролю секретності Архівіста США та створення відділу розсекречування NARA¹⁴⁹. Т. С. Кабочкіна дійшла висновку, що сучасні США мають одну з найбільш дієвих систем правового регулювання допуску користувачів до урядової інформації та її захисту, ядром якої є закон «Про свободу інформації»¹⁵⁰;

– *по-шосте, консолідація архівної спільноти в різних країнах у товариства архівістів сприяла їх прагненню вивчати досвід подібних організацій в інших країнах.* У цьому контексті архівісти США мають значний досвід, оскільки чи не найпершими в світі створили Товариство американських архівістів та цілу низку професійних організацій архівістів по всій країні.

Із даного напрямку було опубліковано ряд статей: у Великобританії М. Ропера, присвячену 50-річному ювілею SAA¹⁵¹; російської дослідниці В. М. Гармаш, яка висвітлила окремі сторінки історії і діяльності SAA та звернула увагу на наявність у США регіональних і місцевих товариств архівістів¹⁵²; української дослідниці О. Н. Волкотруб¹⁵³ до 75-річного ювілею SAA;

– *по-сьоме, архівістів і дослідників різних країн завжди цікавили питання організації інтелектуального та фізичного доступу до документів та обслуговування дослідників, відбору та забезпечення збереженості документів тощо.* Час від часу та без урахування будь-яких актуальних трендів з'являлися праці з даної тематики. Так, у 1980-х рр. побачили світ публікації співробітників ВНДІДАСу та викладачів МДІАІ Н. П. Кузнецової і В. М. Суринова про методи запису «усної історії»¹⁵⁴; В. М. Виноградова про програму публікації документів у США¹⁵⁵. Т. А. Зайцевою у МДІАІ 1987 року була захищена кандидатська дисертація про

¹⁴⁹ Волкова Т. С. Из истории формирования системы правового регулирования доступности правительственной информации в США в первой половине 1970-х годов [Текст] / Т. С. Волкова // Вестник архивиста. Информационный бюллетень. – № 4 (46), 1998, июль–август. – С. 113–126.

¹⁵⁰ Волкова Т. С. Свобода информации о деятельности исполнительной власти федерального уровня в США: правовой аспект [Текст] / Т. С. Волкова // Отечественные архивы. – 1998, № 6. – С. 94–101.

¹⁵¹ Roper M. Fiftieth anniversary meeting of the society of American Archivists Chicago, 27–30 August 1986 [Text] / Michael Roper // Journal of the Society of Archivists. The Official Journal of the Archives and Records Association. – 1987. – Vol. 8. – Iss. 3. – P. 232.

¹⁵² Гармаш В. Н. Общество американских архивистов [Текст] / В. Н. Гармаш // Советские архивы. – М., 1989. – № 4. – С. 85–93 ; Гармаш В. Н. Общество архивистов США [Текст] / В. Н. Гармаш, Е. А. Блоштейн // Вестник архивиста. Информационный бюллетень. – М., 1991, март. – № 3. – С. 87–88.

¹⁵³ Волкотруб О. Н. З історії Товариства американських архівістів [Текст] / О. Н. Волкотруб // Архіви України. – К., 2011. – № 1 (272). – С. 178–191 ; Волкотруб О. Н. Товариству американських архівістів – 75 років [Текст] / О. Н. Волкотруб // Архіви України : науково-практичний журнал. – К., 2012. – № 1 (277). – С. 245–248.

¹⁵⁴ Кузнецова Н. П., Суринов В. М. «Устная история» в практике работы зарубежных архивов и научных учреждений [Текст] / Н. П. Кузнецова, В. М. Суринов // Советские архивы. – М., 1980. – № 1. – С. 73–76.

¹⁵⁵ Виноградов В. М. Программа публикации исторических документов в США и кризис буржуазной историографии [Текст] / В. М. Виноградов // Научно-информационная деятельность государственных архивов : сборник научных трудов. – М., 1983. – Вып. 3. – С. 149–178.

публікацію історичних джерел у США в 1945–1980 рр. з історії негритянського соціального руху у період Громадянської війни і Реконструкції¹⁵⁶. В. О. Тишков із позицій дослідника американських архівів критикував систему оцінки і відбору документів на зберігання, пошуку необхідної інформації на запит користувача, відсутність карткових каталогів та тематичних путівників, описи документів, програму публікацій NHPRC тощо¹⁵⁷. У 1990-х рр. організації інтелектуального та фізичного доступу до архівних документів у США присвятили статті О. Г. Леонтьєва, Л. А. Быкова, А. Ю. Чуковенков, В. Е. Сошников¹⁵⁸, наприкінці 1990-х – на початку 2000-х рр. окремі аспекти забезпечення збереженості документів в архівах США висвітлили М. Н. Костомаров, О. І. Рисков, В. М. Гармаш, Н. І. Хіміна, О. Г. Леонтьєва¹⁵⁹.

Таким чином, загальний огляд історіографії свідчить, що зарубіжні вчені висвітлили переважно ті сфери досвіду архівістів США, що мали актуальність для розвитку й удосконалення вітчизняного архівознавства в їх країнах, у тому числі й у сфері дослідження історії американських архівів. І хоча ними не створено фундаментальних узагальнюючих праць, здобутий фактологічний і теоретичний матеріал, висновки мають важливе значення і можуть бути використані під час подальших досліджень історії та організації діяльності американських архівів, теорії і практики архівної справи в США.

¹⁵⁶ *Зайцева Т. А.* Публикация исторических источников в США в 1945–1980 годах по истории негритянского социального движения в период гражданской войны и реконструкции (1861–1877 гг.). Принципы и методы издания [Текст] : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. ист. наук / Т. А. Зайцева // Научно-техническая библиотека ВНИИДАД [Инв. № ав139]. – М. : МГИАИ, 1987. – 24 с. (4). – 36 с.

¹⁵⁷ *Тишков В. А.* Исследовательская база исторической науки [Текст] / Валерий Александрович Тишков / История и историки в США. – М. : Наука, 1985. – С. 117–179.

¹⁵⁸ *Быкова Л. А., Леонтьева О. Г.* Организация доступа к архивным документам в США [Текст] / Л. А. Быкова, О. Г. Леонтьева // Отечественные архивы. – № 6. – 1998. – С. 102–109 ; *Чуковенков А. Ю.* О работе с законопроектами в Конгрессе США [Текст] / А. Ю. Чуковенков // Отечественные архивы. – М., 1994. – № 3. – С. 99–107 ; *Сошников В. Е.* Обеспечение доступа к первичным материалам переписей населения в архивах США [Текст] / В. Е. Сошников // Вестник архивиста. Информационный бюллетень. – М., 1997, май–июнь. – № 3 (39). – С. 105–111.

¹⁵⁹ *Костомаров М. Н.* Организация хранения и обеспечение сохранности документов в США. [Текст] / М. Н. Костомаров // Секретарское дело. – М., 1996, октябрь–декабрь. – № 4 (2). – С. 80–91 ; *Костомаров М. Н.* Организация хранения и обеспечение сохранности документов в США [Текст] / М. Н. Костомаров // Делопроизводство : информационно-практический журнал. – М., 1997, июль–декабрь. – № 2/1. – С. 66–76 ; *Леонтьева О. Г.* Решение проблем обеспечения сохранности документов в архивах США [Текст] / О. Г. Леонтьева // Безопасность архивов и архивных фондов [Доклады и сообщения на Всероссийской научно-практической конференции 30 ноября – 1 декабря 1999 г.]. – М. : Федеральная архивная служба России, 2000. – С. 228–232 ; *Рысков О. И.* Передача архивных документов на постоянное хранение: опыт США [Текст] / О. И. Рысков // Секретарское дело. Ежемесячный профессиональный журнал. – М., 2005. – № 4 (56). – С. 77–80 ; *Гармаш В. Н.* Создание страхового фонда архивных документов в США [Текст] / В. Н. Гармаш, Н. И. Хими́на // Отечественные архивы : научно-практический журнал. – М., 2005. – № 5. – С. 85–91.

1.2 ХАРАКТЕРИСТИКА ДЖЕРЕЛЬНОЇ БАЗИ

Студіювання історії архівів США та залучення значної кількості джерел американського походження значною мірою стало можливим завдяки відкритості американських архівів, бібліотек, інформаційним технологіям та Інтернету.

У дослідженні використано різноманітні джерела, вагоме місце серед яких, насамперед, посідають *законодавчо-нормативні акти*. Виявлення законодавчих актів здійснювалось у створених урядом США офіційних веб-порталах «U.S. Government Printing Office/Keeping America Informed» (<http://www.gpo.gov/fdsys/>); веб-сайтах «Federal Register» та «National Archives – Federal Register» (<https://www.federalregister.gov> або <http://www.archives.gov/federal-register/>); веб-порталі Федерації американських учених «Federation of American Scientists» (<http://www.fas.org>), оскільки там реалізовано спеціальний проект «Project on Government Secrecy»¹⁶⁰, мета якого полягає в забезпеченні доступу до урядової інформації та висвітленні політики засекречування і розсекречування документів; на офіційному веб-сайті Білого Дому (<http://www.whitehouse.gov>); веб-порталі Департаменту юстиції США (<http://www.justice.gov/>); у базі даних «The American Presidency Project» Університету Каліфорнії у Санта-Барбарі (<http://www.presidency.ucsb.edu/>), що містить понад 100 тис. документів, серед яких для дослідження були важливими виконавчі накази президентів США¹⁶¹; веб-порталі Бібліотеки Конгресу США (<http://www.loc.gov>), яка підтримує проекти «American Memory» (<http://memory.loc.gov>) та «TOMAS» (<http://thomas.loc.gov>) із документами Конгресу та президентів США. Архівне законодавство, нормативні документи Архівіста США, правила роботи, стандарти, переліки документів зі строками зберігання представлені на офіційних веб-порталах NARA (<http://www.archives.gov>) та SAA (<http://www2.archivists.org>). У дослідженні також використано тексти законів США, що регулюють архівну справу й управління документацією на федеральному рівні, опубліковані у друкованих збірниках¹⁶².

До *законів* загального характеру, якими керуються у своїй діяльності федеральні архівні установи, належать акти Конгресу США: закони «Про свободу ін-

¹⁶⁰ The FAS Project on Government Secrecy works to promote public access to government information and to illuminate the apparatus of government secrecy, including national security classification and declassification policies. The Project also publishes previously undisclosed or hard-to-find government documents of public policy interest, as well as resources on intelligence policy. Federation of American Scientists [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.fas.org/programs/ssp/govsec/index.html>. – Title from screen.

¹⁶¹ Presidential Documents Archive [Electronic resource]. – Mode of access: http://www.presidency.ucsb.edu/index_docs.php#axzz2jcf6mbRo. – Title from screen.

¹⁶² NARA and Federal Records: Laws and Authorities and Their Implementation [Text]. – Washington : NARA, 1988. – 86 p. ; Basic Laws and Authorities of the National Archives and Records Administration [Text]. – Washington : NARA, 2000. – 102 p.

формації», «Про захист приватного життя» та інші¹⁶³. До *федеральних законів, що безпосередньо регулюють архівну справу* та управління документацією в США, належать закони «Про Національний архів та Адміністрацію документації США», «Про президентський архівний депозитарій» та інші¹⁶⁴. Політика уряду США у сфері регулювання політики секретності відображена в законах «Про внутрішню безпеку», «Про розсекречування документів суспільного інтересу», «Про зменшення надмірного засекречування документів» та інших¹⁶⁵. Архівна справа на рівні штатів регулюється актами, ухваленими Генеральними асамблеями та законодавчими зборами штатів. До таких належать, наприклад, «Акт про заснування Департаменту архівів та історії штату Алабама», закони, що регламентують діяльність комісій щодо затвердження переліків документів зі строками зберігання, описів, списків документів, виділених до знищення, кодифіковані у Кодексі законів штату Алабама «Code of Alabama 1975»¹⁶⁶.

Законодавчі акти мають вищу юридичну силу, об'єктивно відображають державні інтереси та політику у сфері архівної справи; демонструють, яким чином унормовані ті чи інші питання діяльності архівів як усередині їх, так і у відносинах із органами влади, установами, громадянами; надають уявлення про статус архівів, їх місце в системі органів влади, завдання і функції. В американському архівознавстві існує поняття «archival jurisdiction» (архівна юрисдикція), яке закріплюється у нормах законів і поширюється на установи, організації та приватних осіб, завдяки діяльності яких утворюються документи, за які держава несе відповідальність, і на повноваження архівів щодо виконання специфічних архівних функцій: проведення експертизи цінності, укладання переліків зі строками

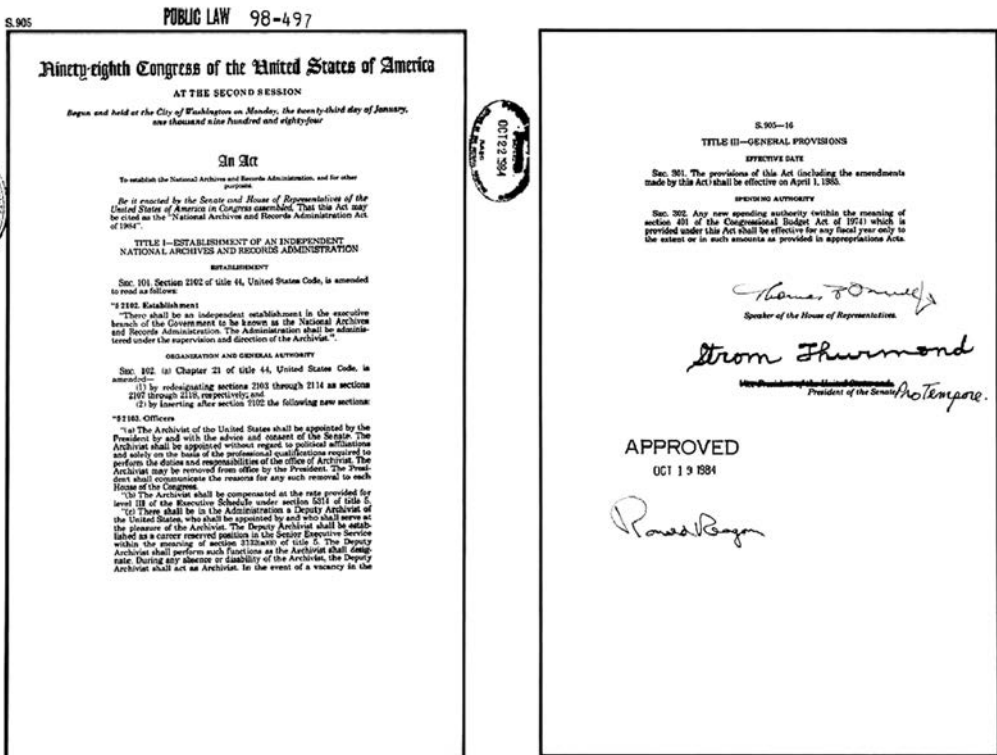
¹⁶³ «The Freedom of Information Act» (FOIA) [Text] // Basic Laws and Authorities of the National Archives and Records Administration. – Washington, D. C. : NARA, 2000. – P. A-37–A-43 ; «The Privacy Act» (5 U.S.C. § 552 a), December 31, 1974 [Text] // Basic Laws and Authorities of the National Archives and Records Administration. – Washington, D. C. : NARA, 2000. – P. A-44–A-55 [and other].

¹⁶⁴ National Archives and Record Administration (Title 44, Chapter 21) [Text] // Basic Laws and Authorities of the National Archives and Records Administration. – Washington : NARA, 2000. – P. 11–15 ; Presidential archival depository (Title 44, Chapter 21, § 2112) [Text] // Basic Laws and Authorities of the National Archives and Records Administration. – Washington : NARA, 2000. – P. 28–30 [and other].

¹⁶⁵ The Internal Security Act» (50 USC Chapter 23). September 12, 1950 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://uscode.house.gov/download/pls/50C23.txt>. – Title from screen ; Public Interest Declassification Act» (P.L. 106–567, title VII, 114 Stat. 2856). December 27, 2000 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/pidb/public-law-106-567.pdf>. – Title from screen ; The Reducing Over-Classification Act. January 5, 2010 [Electronic resource]. – Mode of access: http://frwebgate.access.gpo.gov/cgi-bin/getdoc.cgi?dbname=111_cong_bills&docid=f:h553enr.txt.pdf. – Title from screen [and other].

¹⁶⁶ An Act to Establish a Department of Archives and History for the State of Alabama to prescribe its functions, and duties and to provide for its maintenance (№ 476, S. 526). Published: *Halley R. A. The preservation of Tennessee History* / R. A. Halley // *The American Historical Magazine and Tennessee Historical Society Quarterly*. – Nashville : Goodpasture Book Company, 1903. – Vol. VIII. – P. 61–63 ; Conduct of surveys by State and Local Government Records Commissions authorized; issuance, etc., by commissions of regulations classifying public records, etc. (Code of Alabama 1975, Section 41-13-24) ; Supreme Court to determine disposition of court records (Code of Alabama 1975, Sections 41-13-21) [Electronic resource] / State Records Commission. – Mode of access: <http://www.archives.alabama.gov/officials/state100.html>. – Title from screen [and other].

зберігання, знищення нецінних документів, передачу-приймання документів на постійне зберігання, організацію зберігання, дотримання спеціальних обмежень на доступ та використання. Отже, юридична сила законів та закріплених у них положень якісно відрізняє їх від усіх інших джерел, оскільки вони є безпосереднім імперативним виразом волі державно-владних суб'єктів щодо врегулювання найважливіших аспектів діяльності архівів. Нечинні законодавчі акти, використані у дослідженні, свідчать про державну політику у сфері архівної справи минулих часів, а також про заснування архівів і організацію їх роботи¹⁶⁷.

Акт Конгресу США про заснування незалежного
Національного архіву і Адміністрації документації, 1984 рік

¹⁶⁷ Акт про передачу історичних архівів Державного департаменту Бібліотеці Конгресу США від 9 березня 1903 року опубліковано у праці: *Hunt G. The Department of State of the United States/ Its History and Functions / Gaillard Hunt. – New Haven : Yale University Press, London : Humphrey Milford Oxford University Press, MDCCCXCIV, 1914. – P. 324 ; An Act to establish a National Archives of the United States Government, and for other purposes (Public Law 73-432, 48 Stat 1122) [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov>. – Title from screen ; An Act to amend title 44, United States Code to redesignate the National Historical Publications Commission as the National Historical Publications and Records Commission to increase the membership of such Commission, and to increase the authorization of appropriation for such Commission (P. L. 93-536, 44 U.S.C., 2501).*

До *нормативно-розпорядчих документів* Президента США у сфері архівної справи належать виконавчі накази, плани реорганізації, меморандуми, видані на підставі конституційних повноважень президента або на виконання законів. Серед них, наприклад, виконавчі накази Президента США Р. Рейгана від 18 січня 1989 року EO 12667 про президентські документи та Президента США Дж. У. Буша від 1 листопада 2001 року EO 13233 про подальшу реалізацію Закону про президентські документи¹⁶⁸; План реорганізації № 20 від 24 травня 1950 року Президента США Г. С. Трумена про передачу Відділу Федерального реєстру функції укладання Повного зібрання законів США¹⁶⁹; меморандуми до керівників виконавчих органів влади Президента США Б. Обама: від 27 травня 2009 року про засекречену інформацію і контрольовану незасекречену інформацію, від 20 вересня 2011 року про прозорий і відкритий уряд та Національний план дій партнерства відкритого уряду¹⁷⁰ й інші. Федеральні департаменти, незалежні агенції, у тому числі NARA, виконавчі органи влади штатів із метою управління архівними установами та архівною справою у межах своєї компетенції видають накази, циркуляри, директиви, правила, меморандуми. Нормативно-розпорядчі документи демонструють, яким чином реалізуються на виконавчому рівні ті чи інші положення законів, конкретизують зміст політики федерального уряду та урядів штатів у сфері архівної справи та управління документацією, висвітлюють конкретні заходи органів виконавчої гілки влади у сфері діловодства та архівів. Накази керівників конкретних відомств відображають регламентацію роботи діловодних служб, відомчих архівів та спеціалізованих архівних підрозділів установ рівнів федерального та штатів.

Організаційно-правові документи NARA та архівних установ штатів, статuti (Constitution) та регламенти роботи (Bylaws) професійних організацій архівістів США висвітлюють структуру, уточнюють функції архівних установ та їх структурних підрозділів, організацію діяльності товариств архівістів. Зокрема про організаційну структуру NARA та функції його структурних підрозділів після останньої реорганізації свідчать документи про завершення оптимізації структури

¹⁶⁸ Executive Order 12667 «Presidential Records» 18 January 1989 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.reagan.utexas.edu/archives/speeches/1989/011889f.htm>. – Title from screen ; EO 13233 «Further Implementation of the Presidential Records Act» 1 November 2001 [Electronic resource]. – Mode of access: http://en.wikisource.org/wiki/Executive_Order_13233. – Title from screen.

¹⁶⁹ Reorganization Plan № 20 of 1950. Eff. May 24, 1950, 15 F.R. 3178, 64 Stat. 1272 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.gpo.gov/fdsys/pkg/USCODE-2011-title5/pdf/USCODE-2011-title5-app-reorganiz-other-dup37.pdf>. – Title from screen ; <http://www.gpo.gov/fdsys/pkg/USCODE-2010-title5/pdf/USCODE-2010-title5-app-reorganiz-other-dup39.pdf>. – Title from screen.

¹⁷⁰ Memorandum for the heads of executive departments and agencies «Classified Information and Controlled Unclassified Information». May 27, 2009 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.whitehouse.gov/the-press-office/presidential-memorandum-classified-information-and-controlled-unclassified-informat>. – Title from screen ; The Open Government Partnership. National Action Plan for the United States of America. September 20, 2011. – Washington, D. C., 2011. – 9 p. ; Managing Government Records. Memorandum for the Heads of Executive Departments and Agencies. November 28, 2011 [Electronic resource] // Office of the Press Secretary The White House. – Mode of access: <http://www.whitehouse.gov>. – Title from screen [and other].

Federal Register

Tuesday,
January 5, 2010

Part VII

The President

Executive Order 13526—Classified
National Security Information
Memorandum of December 29, 2009—
Implementation of the Executive Order
“Classified National Security Information”
Order of December 29, 2009—Original
Classification Authority

Federal Register
Vol. 75, No. 2
Tuesday, January 5, 2010

Presidential Documents

Title 3—
The President

Executive Order 13526 of December 29, 2009
Classified National Security Information

This order prescribes a uniform system for classifying, safeguarding, and declassifying national security information, including information relating to defense against transnational terrorism. Our democratic principles require that the American people be informed of the activities of their Government. Also, our Nation's progress depends on the free flow of information both within the Government and to the American people. Nevertheless, throughout our history, the national defense has required that certain information be maintained in confidence in order to protect our citizens, our democratic institutions, our homeland security, and our interactions with foreign nations. Protecting information critical to our Nation's security and demonstrating our commitment to open Government through accurate and accountable application of classification standards and routine, secure, and effective declassification are equally important priorities.

NOW, THEREFORE, I, BARACK OBAMA, by the authority vested in me as President by the Constitution and the laws of the United States of America, it is hereby ordered as follows:

PART 1—ORIGINAL CLASSIFICATION

Section 1.1. *Classification Standards.* (a) Information may be originally classified under the terms of this order only if all of the following conditions are met:

- (1) an original classification authority is classifying the information;
- (2) the information is owned by, produced by or for, or is under the control of the United States Government;
- (3) the information falls within one or more of the categories of information listed in section 1.4 of this order; and
- (4) the original classification authority determines that the unauthorized disclosure of the information reasonably could be expected to result in damage to the national security, which includes defense against transnational terrorism, and the original classification authority is able to identify or describe the damage.

(b) If there is significant doubt about the need to classify information, it shall not be classified. This provision does not:

- (1) amplify or modify the substantive criteria or procedures for classification; or
- (2) create any substantive or procedural rights subject to judicial review.

(c) Classified information shall not be declassified automatically as a result of any unauthorized disclosure of identical or similar information.

(d) The unauthorized disclosure of foreign government information is presumed to cause damage to the national security.

Sec. 1.2. *Classification Levels.* (a) Information may be classified at one of the following three levels:

- (1) “Top Secret” shall be applied to information, the unauthorized disclosure of which reasonably could be expected to cause exceptionally grave damage to the national security that the original classification authority is able to identify or describe.
- (2) “Secret” shall be applied to information, the unauthorized disclosure of which reasonably could be expected to cause serious damage to the

Federal Register / Vol. 75, No. 2 / Tuesday, January 5, 2010 / Presidential Documents 731

by a party against the United States, its departments, agencies, or entities, its officers, employees, or agents, or any other person. The foregoing is in addition to the specific provisions set forth in sections 1.1(b), 3.1(c) and 5.3(e) of this order.

(e) Nothing in this order shall be construed to obligate action or otherwise affect functions by the Director of the Office of Management and Budget relating to budgetary, administrative, or legislative proposals.

(f) This order shall be implemented subject to the availability of appropriations.

(g) Executive Order 12958 of April 17, 1995, and amendments thereto, including Executive Order 13292 of March 25, 2003, are hereby revoked as of the effective date of this order.

Sec. 6.3. *Effective Date.* This order is effective 180 days from the date of this order, except for sections 1.7, 3.3, and 3.7, which are effective immediately.

Sec. 6.4. *Publication.* The Archivist of the United States shall publish this Executive Order in the Federal Register.

THE WHITE HOUSE,
December 29, 2009.

OPR Doc. 09-0118
Printed on 10/11/09 11:10 am
Billing code 7515-01-P

Загальний вигляд виконавчого наказу Президента США Б. Обами про класифікацію інформації з національної безпеки, опублікованого у Федеральному реєстрі, 2010 рік

NARA¹⁷¹, які надають можливість усвідомлення призначення, завдань і функцій кожного структурного підрозділу, роз'яснюють організацію взаємодії підрозділів між собою та повноваження посадових осіб. Організаційно-правові документи історичних товариств та професійних організацій архівістів підлягають обов'язковому розгляду Конгресом США або законодавчими органами штатів із метою проходження процедури інкорпорації (incorporation) – надання організації відповідно до закону статусу юридичної особи. Серед таких документів: Статут SAA, із якого стають зрозумілими мета діяльності Товариства, категорії членства, організація управління, обов'язки президента, віце-президента, скарбника, виконавчого директора, повноваження Ради, загальних зборів, виконавчого комітету Ради, спеціального фонду; Регламент SAA надає уявлення про порядок виборів провіду Товариства, скликання щорічних загальних зборів, засідань Ради, комітетів, секцій¹⁷² тощо.

Планова документація визначає конкретну мету та основні завдання на певний період. Притаманною рисою планів американських архівів і професійних організацій архівістів є наявність аналітичної частини, у якій подається аналіз результатів роботи за декілька (3–5) попередніх років. *Звітна документація* має високий рівень точності та достовірності, оскільки складається для подання вищим органам влади, фіскальним та контролюючим органам, загальним зборам членів професійних організацій. Характерною особливістю планів і звітів є їх подальша публікація на сторінках архівної періодики або на офіційних веб-сайтах державних органів влади різних рівнів, архівів та професійних організацій архівістів.

До планової документації належать: перспективні плани NARA та його структурних підрозділів, SAA та професійних об'єднань архівістів¹⁷³; програми, спрямовані на врятування життєво важливих документів у катастрофах, Програма розбудови майбутнього архівної освіти і дослідницьких ініціатив «AERI», Програма підготовки спеціалістів для цифрових архівів¹⁷⁴ та інші. Програми архівів

¹⁷¹ A Charter for Change. Final Report. Archivist's Task Force on Agency Transformation [Text]. – Washington, D. C. : NARA, 2010, October. – 38 p. ; A Charter for Change: Charting the Course. Transformation Launch Team. Final Report [Text]. – Washington, D. C. : NARA, 2011, January. – 70 p.

¹⁷² Constitution of the Society of American Archivists [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/governance/handbook/section1/constitution>. – Title from screen ; Bylaws of the Society of American Archivists [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/governance/handbook/section1/bylaws>. – Title from screen [and other].

¹⁷³ Strategic Plan Update: Preserving the Past to Protect the Future, 2009 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov.us>. – Title from screen ; Strategic Plan 2013 – 2018: Vision, Mission, Values, Goals, and Strategies. As Adopted by the SAA Council, May 16, 2013 [Electronic resource]. – Mode of access: http://files.archivists.org/governance/strategicplan/2013-2018StrategicPlan_052013.pdf. – Title from screen.

¹⁷⁴ Vital Records and Records Disaster Mitigation and Recovery: An Instructional Guide. 1999 Web Edition [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/records-mgmt/vital-records/#DisasterSteps>. – Title from screen ; Building the Future of Archival Education and Research Initiative, AERI [Electronic resource]. – Mode of access: <http://aeri.gseis.ucla.edu/index.htm>. – Title from screen ; Digital Archives Specialist (DAS) Curriculum and Certificate Program [Electronic resource] // SAA. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/prof-education/das>. – Title from screen.

та управління документацією включають заходи щодо реалізації основних функцій архівів у сферах експертизи цінності документів, забезпечення їх збереженості, систематизації і описування, організації доступу і використання та управління документацією в установах. Їх дослідження в історичній ретроспективі стало можливим завдяки звітам та статтям із досвіду роботи керівників архівних установ, опублікованим у журналі «The American Archivist»¹⁷⁵.

До звітної документації належать звіти членів історичних товариств¹⁷⁶, Комісії публічних архівів АНА¹⁷⁷, звіти NARA¹⁷⁸, SAA¹⁷⁹, звіт Комітету архівної освіти SAA (1938 р.)¹⁸⁰, звіти Комітетів 1970-х рр. SAA¹⁸¹, звіт про наслідки впровадження рекомендацій 1-ї та 2-ї Гуверівських комісій¹⁸², звіти про участь делегацій

¹⁷⁵ Eddy H. H. The Archival Program of Pennsylvania [Text] / Howard Henry Eddy // American Archivist. – 1949, July. – Vol. 12. – № 3. – P. 255–266 ; Ross L. F. The Adoption of an Archival Program for Maine [Text] / Linwood F. Ross // American Archivist. – 1966, July. – Vol. 29. – № 3. – P. 395–402 ; Brown R. M. The Development of an Archival Program in Minnesota [Text] / Robert M. Brown // American Archivist. – 1953, January. – Vol. 16. – № 1. – P. 39–44 ; Beal V. L. The Michigan Records Program [Text] / Vernon L. Beal // American Archivist. – 1953, April. – Vol. 16. – № 2. – P. 155–159 ; Jones H. G. North Carolina's Local Records Program [Text] / Houston Gwynn Jones // American Archivist. – 1961, January. – Vol. 24. – № 1. – P. 25–41 [and other].

¹⁷⁶ First Annual Meeting [Text] / Annals of the Missouri Historical and Philosophical Society. – Jefferson City : Metropolitan Print, 1848. – № 1. – P. 3–29 ; First Report of the Historical Manuscripts Commission [Text] / Report of the American Historical Association for the year 1896. In two volumes. – Washington, 1897. – Vol. 1. – P. 510–511 [and other].

¹⁷⁷ Swan R. T. The Massachusetts Public Record Commission and its work [Text] / Robert T. Swan // Annual report of the American Historical Association for the year 1901. – Washington, 1902. – Vol. 1. – P. 97–112 ; Owen T. McAdory. Alabama Archives [Text] / Thomas McAdory Owen // Annual report of the American Historical Association for the year 1904. – Washington, 1905. – P. 479–553 ; Russel C. Report on the Public Archives of Wisconsin [Text] / Carl Russell // Annual report of the American Historical Association for the year 1905. – Washington, 1906. – Vol. 1. – P. 377–419 [and other].

¹⁷⁸ Taking a byte out of History: the Archival Preservation of Federal Computer Records. Twenty-Fifth Report by the Committee on Government Operations. 101st Congress, 2d Session. House Report 101–978. – Washington : U. S. Government Printing Office, 1990. – 30 p. ; Preserving the Past to Protect the Future. Performance and Accountability Report. 2012 [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/plans-reports/performance-accountability/2012/par-complete.pdf>. – Title from screen.

¹⁷⁹ The Society of American Archivists Reports for the Year, 1949–1950 [Text] // American Archivist. – 1955, January. – Vol. 18. – № 1. – P. 58–76 ; Lethbridge M. C., Hart R. The Society of American Archivists Reports for the Year 1953–1954 [Text] / Mary C. Lethbridge, Roy Hart // American Archivist. – 1955, January. – Vol. 18. – № 1. – P. 46–86 ; Annual Report Society of American Archivist. July 1, 2010 – June 30, 2011 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/sites/all/files/Annual-Report2011.pdf>. – Title from screen.

¹⁸⁰ Bemis S. F. The Training of Archivists in The United States [Text] / Samuel Flagg Bemis // American Archivist. – Vol. 2. – № 3. – July 1939. – P. 154–161.

¹⁸¹ Mason P. P. The Society of American Archivists in the Seventies Report of the Committee for the 1970's [Текст] / Philip P. Mason // American Archivist. – 1972, April. – Vol. 35. – № 2. – P. 193–217 ; Deutrich M. E. Women in Archives: A Summary Report of the Committee on the Status of Women in the Archival Profession [Текст] / Mabel E. Deutrich // American Archivist. – 1975, January. – Vol. 38. – № 1. – P. 43–46.

¹⁸² Angel H. E. Federal Records Management Since the Hoover Commission Report [Text] / Herbert E. Angel // American Archivist. – 1953, January. – Vol. 16. – № 1. – P. 13–26 ; Krauskopf R. W. The Hoover Commissions and Federal Recordkeeping [Text] / Robert W. Krauskopf // American Archivist. – 1958, October. – Vol. 21. – № 4. – P. 371–399.

THIRTY - SECOND BIENNIAL REPORT

THE NORTH CAROLINA
DEPARTMENT OF
ARCHIVES AND HISTORY
1966-1968

BIENNIAL REPORT OF THE NORTH CAROLINA
DEPARTMENT OF ARCHIVES AND HISTORY

NEW BUILDING—NEW HORIZONS

CHRISTOPHER CRITTENDEN, *Director*

For twenty years the department had been working for a new building, and now at last, at the close of the biennium, such a structure was nearing completion. To house both the Department of Archives and History and the State Library, it had cost more than \$4 million. It was located on the north side of East Jones Street (the one-hundred block) between the State Legislative Building and the Governor's Mansion.

The new structure would make possible bigger and better services to the public. The department's various functions, which physically had been scattered in different places in the Capital City, would for the most part be brought together in one location. (But the State Records Center and Archaeological Laboratory were to remain in the Annex, in the one-hundred block of West Lane Street; the legislative chambers, maintained by the department in the State Capitol, of course could not be moved; and the thirteen state historic sites throughout the state were to remain where they were.)

In the new building the department was to occupy a total of some 75,300 square feet of space—for archives and manuscripts, search rooms, work rooms, museum display, offices, and related functions and purposes—all specially designed for its needs—and in addition it would share 33,200 square feet of joint-use areas. It would be far better than anything the department had ever had before.

As members of the Executive Board, Governor Dan K. Moore on July 21, 1967, reappointed Dr. Fletcher M. Green of Chapel Hill and Mr. Josh L. Horne of Rocky Mount for terms ending March 31, 1973. Mr. Horne served as chairman of the board.¹

¹ For data on the Executive Board, see Appendix I, p. 97.

Обкладинка звіту Департаменту архівів та історії штату Північна Кароліна за 1966–1968 роки та перша сторінка вступної статті директора Крістофера Кріттендена «Новий будинок – нові горизонти»

американських архівістів у роботі Міжнародних конгресів архівів¹⁸³, щорічні звіти ISOO NARA про кількість розсекречених і засекречених протягом року документів за період 1982–2011 рр.¹⁸⁴, звіт Робочої групи SAA по стандартах архівного описування¹⁸⁵, звіт Комісії по перегляду документів з убивства Президента

¹⁸³ Norton M. C. The First International Congress of Archivists, Paris, France August 21–26, 1950 [Text] / Margaret Cross Norton // American Archivist. – 1951, January. – Vol. 14. – № 1. – P. 13–32 ; Van Schreeven W. J. The International Congress on Archives, 1953 [Text] / William J. Van Schreeven // American Archivist. – 1954, January. – Vol. 17. – № 1. – P. 37–45 ; Posner E. The Fourth International Congress of Archivists [Text] / Ernst Posner // American Archivist. – 1961, January. – Vol. 24. – № 1. – P. 65–73 ; Rieger M. The Fifth International Archives Congress [Text] / Morris Rieger // American Archivist. – 1965, January. – Vol. 28. – № 1. – P. 31–37 [and other].

¹⁸⁴ Annual Report to the President FY 1982. E. O. 12065. June 30, 1983 [Text] / Information Security Oversight Office. – Washington, D. C. – 24 p. ; Annual Report to the President FY 1983. Established under E. O. 12065 and continued under E. O. 12356, effective August 1, 1982. March 16, 1984 [Text] / Information Security Oversight Office. – Washington, D. C. – 27 p. [and other].

¹⁸⁵ Report of the Working Group on Standards for Archival Description [Text]. Prepared for the Second Meeting; Members of the Working Group on Standards for Archival Description // American Archivist. – 1989, Fall. – Vol. 52. – № 4. – P. 432–537.

США Дж. Ф. Кеннеді¹⁸⁶, звіт про розсекречування документів про злочини нацистів у Другу світову війну¹⁸⁷, звіт про розсекречування документів японського імперського уряду¹⁸⁸ та інші.

Даний вид документів є складовою частиною управління, висвітлює наміри та їх реалізацію у реальності, унормовування видів і обсягів робіт архівів та товариств архівістів на певний період відповідно до призначення і мети їх діяльності; демонструє результативність і ефективність діяльності; розкриває зміст організаційних заходів і подає їх дійсні кінцеві результати. Аналіз звітної документації дозволяє усвідомити реальні здобутки архівів, історичних товариств, професійних організацій архівістів за тими чи іншими напрямками роботи, а також у кількісних і якісних показниках представити результати реалізації державної політики у сфері архівної справи.

*Професійні стандарти*¹⁸⁹, *Генеральний перелік документів зі строками зберігання* (чинний від 2 листопада 2009 р.)¹⁹⁰, *правила роботи та інструкції*¹⁹¹ є обов'язковими до виконання, містять типові норми, умови, терміни і визначення, що багаторазово застосовуються у практиці роботи. Ця група джерел репрезентує регламентацію питань, пов'язаних із виконанням основних функцій та поточним робочим процесом архівів, у тому числі відбором на зберігання та знищення документів, описуванням, каталогізацією та іншими процесами.

У дослідженні використано *матеріали Конференцій американських архівістів (1909–1935), щорічних зборів SAA (1936–2013), Міжнародних архівних конгресів*, до яких належать протоколи, доповіді та виступи учасників. Цей масив документів оприлюднено на сторінках офіційних друкованих видань Американської історичної асоціації «Proceedings of the annual conference of archivists», Товариства американських архівістів «The American Archivist», Міжнародної ради архівів

¹⁸⁶ Final Report of the Assassination Records Review Board. September 30, 1998 [Text]. – Washington, ARRB, 1998. – 205 p.

¹⁸⁷ Implementation of the Nazi War Crimes Disclosure Act. An Interim Report to Congress. October 27, 1999 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/iwg/reports/nazi-war-crimes-interim-report-october-1999/>. – Title from screen.

¹⁸⁸ Implementation of the Japanese Imperial Government Disclosure Act and the Japanese War Crimes Provisions of the Nazi War Crimes Disclosure Act An Interim Report to Congress. 2002, January [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/iwg/reports/japanese-interim-report-march-2002-1.html#status>. – Title from screen.

¹⁸⁹ Encoded Archival Description. Version 2002 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.loc.gov/ead>. – Title from screen ; Encoded Archival Context – Corporate Bodies, Persons, and Families (EAC-CPF) [Electronic resource]. – Mode of access: <http://eac.staatsbibliothek-berlin.de/>. – Title from screen [and other].

¹⁹⁰ General Records Schedule [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/records-mgmt/grs/grs-trs22.html>. – Title from screen.

¹⁹¹ Inventories and registers: a handbook of techniques and examples [Text]. – Chicago : Society of American Archivists, Committee on Finding Aids, 1976. – 36 p. ; *Walch V. I., Matters M.* Standards for Archival Description: A Handbook: Information Systems, Data Exchange, Cataloging, Finding AIDS, Authority Control, Editing And Publis [Text] / Victoria Irons Walch, Marion Matters. – Chicago : The Society of American Archivist, 1994. – 291 p. [and other].

«Archivum». Залучення багатющого матеріалу конференцій, зборів і конгресів дозволяє простежити історичний розвиток архівної галузі США від зародження професії архівіста в лоні Американської історичної асоціації до сьогодення.

Саме в матеріалах Конференцій надруковано доповіді У. Г. Ліланда про американські архівні проблеми початку ХХ ст., А. Й. Ф. Ван Лера про участь делегації американських істориків у Брюссельському конгресі архівістів і бібліотекарів 1910 року та про уроки катастрофи, що сталася із архівом штату Нью-Йорк, звіт В. Х. Палтсіца про підготовку першого в США архівного підручника¹⁹² тощо.

AMERICAN ARCHIVAL PROBLEMS.¹

By WALDO G. LELAND.

The present assembly is the first formal gathering in America of archivists and of those deeply interested in American archives; we have come together to survey the situation, to take counsel, and to discuss these archival problems upon the proper solution of which many phases of the future development of historical studies in America are in no small measure dependent. It is to be hoped that in this and future conferences, and by means of the work to be done and the investigations to be carried on in connection therewith, there shall be laid the foundation of an archive economy, sound in principle, and in practice adapted to American conditions, in conformity to which all our public archives, federal, State, county, municipal, and town, and perhaps even our private archives, shall in time come to be administered.

A preliminary survey of the situation shows us that we have two classes of problems to solve. In one class the problems are concerned more with what we may term the external regulation of the archives—that is, the legislation creating and governing the administration of the archives—in the other class the problems are those of the internal economy of the archives, in other words, the problems with which the archivist must deal upon his own initiative and responsibility.

It is clear that in America the problems of the first of these two classes are the more pressing. Our first duty is to secure the legislation which will insure the proper preservation and administration of all of our public records. The task is the more difficult of accomplishment because of our form of government. In France and in other countries having a highly centralized form of government it is enough to provide for a single central administration, commission, or other body, having full power in archival matters. This central body exercises its authority over the archives of the entire country, those of the communes and of the departments as well as of the

¹ A revised form of the paper read at the conference.

national government. It does not need to be pointed out that this is impossible in America; instead of one archives administration we must always have at least 47 (and more as new States are added), all mutually exclusive of each other. The Federal Government controls the archives of all of its offices, whether located in the District of Columbia or elsewhere; each State government controls the records of its own offices and may extend its authority over the records of the city, town, and county offices within its territory. The efforts to secure legislation, then, must be widely distributed.

Perhaps they should first of all be concentrated upon the National Government. That the Government of the United States should be so far behind those not only of all European countries, but also of such countries as Canada, Mexico, and Cuba, as regards provision for its archives is certainly not a cause for national pride. There are in Washington alone over a hundred depositories of records. In some of the executive departments a certain degree of centralization has been effected; in others the decentralization is extreme. Access to some bodies of records is too easy, to others too difficult. In many cases the records are grossly neglected, stored in places where their deterioration is inevitable, and not a few are in grave danger from fire. The Library of Congress has done something to mitigate the evil by causing to be transferred to the Division of Manuscripts certain groups of material possessed of especial historical interest. But it is a serious question to what extent bodies of archives should be transferred to a division of manuscripts in a library. Indeed, there is much to be said against it,² and no satisfactory solution of our national archive problem short of a national archive depot is to be looked for. To this end, it would seem, should be devoted the first efforts of all those interested in American archives. The creation of such a depot or "Hall of records," would undoubtedly do much to stimulate similar action in the various States, and such a depot would serve as a model—as the Library of Congress has done in its own field—as regards archival practice and methods.

In many States something has already been done; in some States really effective measures have been adopted; but in about half the States no provisions have been made for the preservation and administration of the archives. A great variety is to be observed among the measures already taken in various States: We have departments of archives and history, divisions of archives in State libraries, State historical commissions, State historical societies charged with some

² There can, of course, be no objection to the deposit of such collections as the Continental Congress Papers or the Washington, Jefferson, etc., papers in the Library. The latter collections properly belong there, while the former is a distinct entity and can as well be in the Library as in an archives depot. In principle, however, only exceptional circumstances can make it desirable to deposit in a library groups of documents selected because of special historical interest and taken out bodily from regular series of archives.

Сторінки доповіді Уалдо Гіффорда Ліланда на 1-й Конференції американських архівістів 30 грудня 1909 року в м. Нью-Йорк, опублікованої у «Proceedings of the first annual conference of archivists»

¹⁹² Leland W. G. American archival problems [Text] / Waldo G. Leland // Proceedings of the first annual conference of archivists. Annual Report of the American Historical Association for the year 1909. – Washington, 1911. – P. 342–348 ; Laer A. J. F. The work of The International Congress of Archivists and Librarians at Brussels, August 28–31, 1910 [Text] / Arnold Jon F. Van Laer // Proceedings of the second annual conference of archivists. Annual Report of the American Historical Association for the year 1910. – Washington, 1912. – P. 282–292 ; Laer A. J. F. The Lessos of the Catastrophe in the New York State Capitol at Albany on March 29, 1911 [Text] / Arnold Jon F. Van Laer // Proceedings of the third Annual Conference of Archivists. Annual Report of the American Historical Association for the year 1911. In two volumes. – Washington, 1913. – Vol. I. – P. 331–336 ; Paltsits V. H. Plan and scope of A Manual of Archival Economy for the Use of American Archivists [Text] / Victor Hugo Paltsits // Proceedings of the fourth Annual Conference of Archivists. Annual Report of the American Historical Association for the year 1912. – Washington, 1914. – P. 253–263.

На щорічних зборах SAA були оприлюднені стратегічно важливі для розвитку архівної галузі доповіді про захист архівів у Другу світову війну О. В. Холмса (6 листопада 1945 р.), про підведення підсумків діяльності SAA за період 1936–1946 рр. Ф. К. Брукса (25 жовтня 1946 р.), про напрями міжнародного співробітництва Л. Борна (28 грудня 1951 р.), про редакторську політику журналу «The American Archivist» К. Л. Тревера (15 жовтня 1951 р.), про підсумки роботи Національного архіву США за попередні 20 років 3-го Архівіста США У. К. Гровера (29 грудня 1953 р.), про стосунки SAA та регіональних організацій американських архівістів – П. Квінна (21 жовтня 1982 р.)¹⁹³ тощо.

Головним документом щорічних зборів історичних товариств, SAA, інших професійних об'єднань архівістів традиційно був і залишається президентський адрес (послання президента Товариству). Аналіз президентських адресів як історичних джерел дозволяє виявити пріоритети архівної галузі, визначені на час каденції кожного президента Товариства. Наприклад, перший президентський адрес 1-го президента SAA А. Р. Ньюсома визначав мету та основні завдання SAA як наукової інституції; президентський адрес У. Г. Ліланда встановлював завдання архівістам на час надзвичайної ситуації; президентський адрес С. Дж. Бакка вносив пропозицію щодо створення Архіву ООН¹⁹⁴ тощо.

Цінність доповідей американських архівістів на Міжнародних конгресах архівів та конференціях Круглого столу архівів полягає в тому, що вони концентрували інформацію про досягнення і проблеми архівної галузі США, репрезентували новаторські ідеї, теорії та досвід, які американські архівісти представляли на конгресах і пропонували міжнародній архівній спільноті до впровадження. Слід зазначити, що доповіді архівістів США завжди отримували міжнародний резонанс і не залишали байдужими істориків і архівістів різних країн. Зокрема значну увагу здобула доповідь Ч. Доллара на IX Міжнародному конгресі архівів про вплив трендів «кількісної історії» на діяльність американських архівів, Т. Х. Петерсон – про машиночитані документи на XI Міжнародному конгресі архівів то-

¹⁹³ *Holms O. W.* The National Archives and the protection of records in war areas [Text] / Oliver W. Holms // *American Archivist*. – 1946, April. – Vol. 9. – № 2. – P. 110–127 ; *Brooks P. C.* The First Decade of the Society of American Archivists [Text] / Philip C. Brooks // *American Archivist*. – 1947, April. – Vol. 10. – № 2. – P. 115–128 ; *Born L. K.* International Cooperation to Preserve Historical Source Materials [Text] / Lester K. Born // *American Archivist*. – 1952, July. – Vol. 15. – № 3. – P. 219–230 ; *Trever K. L.* The American Archivist: The Voice of a Profession [Text] / Karl L. Trever // *American Archivist*. – Vol. 15. – № 2. – April 1952. – P. 147–155 ; *Grover W. C.* The National Archives at Age 20 [Text] / Wayne C. Grover // *American Archivist*. – 1954, April. – Vol. 17. – № 2. – P. 99–107 ; *Quinn P. M.* Regional Archival Organizations and the Society of American Archivists [Text] / Patrick M. Quinn // *American Archivist*. – 1983, Fall. – Vol. 46. – № 4. – P. 433–440 [and other].

¹⁹⁴ *Newsome A. R.* Objectives of the Society of American Archivists [Presidential address] / Albert Ray Newsome // *American Archivist*. – 1963, July. – Vol. 26. – № 3. – P. 299–304 ; *Leland W. G.* The Archivist In Times of Emergency [Presidential address] / Waldo G. Leland // *American Archivist*. – 1941, January. – Vol. 4. – № 1. – P. 1–12 ; *Buck S. J.* The Archivist's «One World» [Presidential address, delivered at the tenth annual meeting of the Society of American Archivists, at Washington, October 24, 1946] / Solon J. Buck // *American Archivist*. – 1947, January. – Vol. 10. – № 1. – P. 9–24 [and other].

Objectives of the Society of American Archivists

By A. R. NEWSOME*

1937 *Presidential Address*

THE establishment of the National Archives and the organization of the Society of American Archivists signalize the nationalization of archival interests in the United States. Both agencies are the natural result of an evolutionary process characterized by a gathering momentum of deliberate, constructive effort over a period of many years.

The first third of the twentieth century was an era of archival pioneering in the United States. It was marked by the uncorrelated agitation and activity of individuals and local organizations; by an increasing public recognition of the value of archives; by the establishment of State archival agencies; by collection, publication, surveys, and the enactment of archival legislation; and by the evolving consciousness of a national community of archival problems and interests. Most significant was the sympathetic interest and guidance of the American Historical Association, exerted through its Public Archives Commission. In 1909 this commission convened in New York City, the first national conference of Americans active and interested in archival work. Subsequent annual conferences discussed and defined archival status and problems, demonstrated the value of coordinated effort, and in time revealed the inadequacy of an annual luncheon meeting or conference as the sole agent for the cooperative consideration of the common problems and interests of a growing, nationwide profession.

A new era of remarkable archival fruition opened with the sec-

*The author, member of the history faculty at the University of North Carolina, 1921-51 (except for occasional duties elsewhere), and chairman of the North Carolina Historical Commission, 1926-35, was chairman also of the American Historical Association's Public Archives Commission, 1932-34. He was one of that relatively small group of State historians and archivists who worked for the establishment of the National Archives. He was also an influential participant in the meeting at Providence, R. I., in December 1936, when the Society of American Archivists was organized; and at that meeting he was elected first President of the Society. His presidential address of June 18, 1937, read at the first annual meeting of the Society, in Washington, D.C., and here reprinted, appears on p. 61-64 of the mimeographed *Proceedings of the Society of American Archivists* (Urbana, Ill., 1937), which was issued before the quarterly journal of the Society, the *American Archivist*, had been launched.

299

300

THE AMERICAN ARCHIVIST

ond third of the twentieth century. Several State agencies acquired new buildings and expanded their work. The National Archives was established in 1934. Incidental to the social and economic demands of a national crisis, archival dreams of a future generation became current reality when an impecunious profession received millions of public revenue and thousands of workers for the conduct of nationwide surveys of Federal, State, and local archives and for varied improvements in the quality of archival service. The Society of American Archivists was organized in 1936 in response to the pressing archival needs revealed by the sound, constructive work of the pioneer era. It was the logical culmination of the discernible efforts and trends of a generation and of an active discussion and rapid crystallization of opinion after 1933.

A decent consideration of the interests of archivists, learned societies, and the public suggests the formulation and prosecution of meritorious objectives by the Society of American Archivists. Imperfectly indicative of its objectives are the modest and exploratory activities of the administration set up last December in pursuance of the constitution by the more than two hundred founding members of the Society. Committees have been appointed to study archival problems and the opportunities of the Society in respect to membership, terminology, classification and cataloging, equipment and mechanical techniques, maps and charts, motion pictures and sound recordings, reduction of archival material, publication, training of archivists, cooperation, public relations, and international relations. Moreover an editor and editorial board have been chosen to conduct a quarterly journal devoted to articles on archival materials and economy, abstracts and bibliographical notes, book reviews, and news notes of personnel and of pertinent events and developments in the realm of local, State, Federal, and foreign archives. And the first annual meeting of the Society has been assembled for the promotion of its interests and aims. As befits a new organization on an uncharted course, the Society faces its immediate problems with caution and conservatism; its future, with optimism and boldness. The unpredictable conditions and receding horizon of the future warn against the hasty crystallization of objectives and demand the maintenance of a broad, elastic view of the Society's functions. An important task of the future is the sound definition of function, opportunity, and objective.

The constitution of the Society states in broad, general terms that its objects shall be "to promote sound principles of archival

Сторінки першого президентського адресу 1-го президента SAA Альберта Рея Ньюсома «Цілі Товариства американських архівістів», оголошеного 18 червня 1937 року на перших щорічних зборах членів Товариства у Вашингтоні, D.C. та опубліковані в журналі «The American Archivist»

що¹⁹⁵. Вони були перекладені багатьма мовами, у тому числі російською, і обговорювались архівістами та вченими різних країн.

Крім уже зазначеного, матеріали конференцій, щорічних зборів та конгресів інформують про дати і місця проведення заходів, кількісний і якісний склад делегацій та організацій архівістів, результати номінацій і виборів проводу товариств, членський склад комітетів, обговорювані на сесіях питання, основних доповідачів, ухвалені рішення; відображають хід дискусій, різні підходи вчених і

¹⁹⁵ *Dollar C. M. Quantitative History and Archives* [Text] / Charles M. Dollar // Archivum. Proceedings of the 9th International Congress on Archives (London, 15-19 September, 1980). International Council on Archives. Vol. XXIX. - K. G. Saur München. New York. London. Paris, 1982. - P. 46-52; *Peterson T. H. Machine-readable records as archival materials* [Text] / Trudy Huskamp Peterson // Archivum. Proceedings of the 11th International Congress on Archives (Paris, 22-26 August, 1988). International Council on Archives. Vol. XXXV. - K. G. Saur München. New York. London. Paris, 1989. - P. 83-88 [and other].

архівістів до вирішення ключових проблем; містять значну кількість історичних фактів, біографічних відомостей тощо.

Найбільшу групу джерел складають *матеріали періодики*, яка представлена виданнями історичних товариств, Американської історичної асоціації, Товариства американських архівістів, професійних організацій архівістів, Національного архіву США тощо. У цілому опрацьовано понад 50 найменувань періодичних видань з історичних, архівних, бібліотечних, інформаційних та інших наук.

Кожне історичне товариство, як правило, започатковувало свій друкований орган. Ще з 1827 року Американське товариство освіти почало видавати журнал «American Quarterly Register»; 1877 року було засноване одне з найпрестижніших історичних видань Пенсільванії «The Pennsylvania Magazine of History and Biography»; із 1900 року Історичне товариство Орегону публікувало «The Quarterly of the Oregon Historical Society»; із 1903 року Історичне товариство Теннессі видавало «The American Historical Magazine and Tennessee Historical Society Quarterly»; 1905 року Університет Індіани розпочав видання «Indiana Magazine of History»; 1906 року в Мериленді започатковано журнал Історичного товариства штату «Maryland Historical Magazine», у Міссурі – журнал Історичного товариства «Missouri historical review»; 1908 року Історичне товариство штату Іллінойс опублікувало перше число «Journal of the Illinois State Historical Society»; 1917 року в Джорджії вийшов «The Georgia Historical Quarterly» тощо. Публікації історичних товариств мають важливе джерельне значення, оскільки висвітлюють історію заснування історичних товариств, їх функції та заходи зі збирання, організації зберігання та публікації історичних документів, діяльність істориків у архівній сфері, у них надруковано значний корпус документів із історії штатів та самих історичних товариств¹⁹⁶. 1924 року Історичною комісією Північної Кароліни

¹⁹⁶ Staples W. R. An account of the Rhode Island Historical Society [Text] / William R. Staples // American Quarterly Register. – Boston : American education Society. – 1839, May. – Vol. XI. – № 4. – P. 362–368 ; Barnard H. An Account of the Connecticut Historical Society [Text] / Henry Barnard // Journal of the American Education Society. American Quarterly Register. – American Education Society. – 1840, November. – Vol. XIII. – № 2. – P. 284–292 ; Baldwin C. C. Notice of Historical and Pioneer Societies in Ohio [Text] / C. C. Baldwin // Western Reserve and Northern Ohio Historical Society. – Cleveland, 1875, July. – № 27. – 7 p. ; Anderson R. B. Biographical Sketch of Lyman C. Draper, LL.D. Secretary of the State Historical Society of Wisconsin [Text] / Rasmus B. Anderson. – Cincinnati : Peter G. Thomson, Printer, 1881. – P. 5–31 ; Morris R. C. Collections of the Wyoming Historical Society [Text] / Robert C. Morris. – Cheyenne, Wyoming : The Wyoming Historical Society, 1897. Vol. I. – P. 352 p. ; Halley R. A. The preservation of Tennessee History [Text] / R. A. Halley // The American Historical Magazine and Tennessee Historical Society Quarterly. – Nashville : Goodpasture Book Company, 1903. – Vol. VIII. – P. 50–63 ; Owen T. M. Dr. Basil Manly, the Founder of the Alabama Historical Society [Text] / Thomas McAdory Owen. – Montgomery : Alabama Historical Society, 1904. – 139 p. ; Johnston D. S. B. Minnesota Journalism in the Territorial Period. First Paper, 1949 to 1854 [Text] / Daniel S. B. Johnston // Minnesota journalism in the territorial period. – Minnesota Historical Society, 1905. – 351 p. ; Bagley C. B. Washington Activities in History [Text] / Clarence B. Bagley // The Quarterly of the Oregon Historical Society. – 1905, March – 1905, December. – Salem, Oregon, 1905. – Vol. VI. – P. 411–416 ; Young F. G. Functions of the Oregon Historical Society [Text] / F. G. Young // The Quarterly of the Oregon Historical Society. 1905, March – 1905, December. – Salem, Oregon, 1905. – Vol. VI – P. 403–410 ; Adams C. S. Prospectus [Text] / Chas S. Adams // Publications of The Florida Historical Society. Quarterly. – 1908, April. – Vol. 1. – № 1. – P. 3–4 [and other].

засновано журнал «The North Carolina Historical Review». Наприкінці 1920-х рр. у ньому опубліковано матеріали з історії та досвіду діяльності історичних товариств у сфері забезпечення збереженості місцевих архівів Північної Кароліни, Південної Кароліни, Джорджії, Флориди, Міссісіпі, Арканзасу, Луїзіани¹⁹⁷.

Volume XVIII] October, 1912 [Number 1

The
American Historical Review

THE NATIONAL ARCHIVES: A PROGRAMME

“THE care which a nation devotes to the preservation of the monuments of its past may serve as a true measure of the degree of civilization to which it has attained.”¹ The chief monument of the history of a nation is its archives, the preservation of which is recognized in all civilized countries as a natural and proper function of government. No government has expended larger sums of money for the purchase of historical papers (many of which should never have passed from the possession of the state), or made more lavish appropriations for the publication of historical documents (too often selected at random and ill edited), than that of the United States; and no government has more signally failed in the fundamental and far more imperative duty of preserving and rendering accessible to the student the first and foremost of all the sources of the nation's history, the national archives. It is to a review of this failure and of its consequences, and especially to a consideration of the remedies to be adopted, that the present article is devoted.

The archives of the federal government are composed of the letters, orders, reports, accounts, and other documents produced in the course of transacting the public business, whether located within the District of Columbia, or wherever the operations of the government extend. The value of these archives may truly be said to be inestimable. In the transaction of current business those of recent date are in constant use while those of earlier origin are frequently referred to. They constitute the chief protection of the state against unfounded or ill-founded claims. In international discussions or disputes they are the principal source from which arguments may be

¹ *Les Archives Principales de Moscou du Ministère des Affaires Étrangères* (Moscow, 1898), p. 3.

2

W. G. Leland

drawn to support the contentions of the government. On them are based the titles to millions of acres of land and to thousands of patent rights. The actual money loss, to say nothing of the inconvenience, that would result to the government and to citizens as well, by the destruction of any considerable part of the federal archives, can hardly be calculated.²

One might suppose it unnecessary in this connection to dwell at length upon the historical value of the archives, yet there seem to be reasons for doubting that this is sufficiently appreciated, even by those engaged in historical work. For nearly ten years the writer has been in a position where he is nearly certain to learn of any serious historical research that is being conducted in Washington archives, yet for that entire period he can recall not more than two score of such investigations.³ When one reflects upon the hundreds who frequent the Public Record Office or the Archives Nationales in the course of a single year one is strongly tempted to conclude that those who should be the best friends of the archives have but slight appreciation of their worth. Naturally certain classes of material have less interest than others. Files of money-order receipts do not have the same attraction for the historian as do the volumes of diplomatic correspondence, and the archives of the Department of the Navy are more frequented than those of the Land Office. But it would be a great mistake to suppose that the records of the Department of State and of the Navy and War departments contain all of the historical material in the federal archives. It may be worth while at this point to pass in review certain groups of records in the different departments and bureaus that are deserving of greater attention from investigators than they have received.

In the Department of State the diplomatic archives although well known have in reality been but little used. Here is a group of more than three thousand volumes, comprising the despatches from diplomatic agents abroad, the instructions sent to them, and the correspondence with the agents of foreign powers resident in the United

² “The destruction by fire of any one of the executive departments would cause almost irreparable injury, confusion, and delay in the transaction of its business, and this is especially true of the Treasury. This department is the great clearing house of the Government. Here all its debts are paid, and here are preserved the evidences of such payment. . . . in the event of their destruction numberless claims against the government would at once arise to embarrass it.” (*Annual Report of the Secretary of the Treasury*, 1899, p. xlvii.) An almost unlimited number of similar citations could be made, all emphasizing the purely material value to the government of its archives. See for example *History of the Movement for a National Archives Building* (Sen. Doc. 297, 62 Cong., 2 sess.).

³ Exclusive of work done in the Library of Congress where collections are not, for the most part, archival, and exclusive also of the *service commandé* of the Carnegie Institution.

Сторінки праці Уалдо Гіффорда Ліланда «Національний архів: програма», опубліковані у журналі Американської історичної асоціації «The American Historical Review»

¹⁹⁷ *De Rouhac Hamilton J. G.* The preservation of North Carolina History [Text] / Joseph Gregoire de Rouhac Hamilton // *The North Carolina Historical Review*. – Raleigh, N. C. : North Carolina Historical Commission. – 1927, January. – Vol. 4. – № 1. – P. 3–21 ; *Salley A. S.* The preservation of South Carolina History [Text] / A. S. Salley // *The North Carolina Historical Review*. – 1927, April. – Vol. 4. – № 2. – P. 145–157 ; *Jack T. H.* The preservation of Georgia History [Text] / Theodore H. Jack // *The North Carolina Historical Review*. – 1927, July. – Vol. 4. – № 3. – P. 239–251 ; *Robertson J. A.* The preservation of Florida History [Text] / James A. Robertson // *The North Carolina Historical Review*. – 1927, October. – Vol. 4. – № 4. – P. 351–365 ; *Garrett M. B.* The preservation of Alabama History [Text] / Mitchell B. Garrett // *The North Carolina Historical Review*. – 1928, January. – Vol. 5. – № 1. – P. 3–19 ; *Weathersby W. H.* The preservation of Mississippi History [Text] / William H. Weathersby // *The North Carolina Historical Review*. – 1928, April. – Vol. 5. – № 2. – P. 141–150 ; *Thomas D. Y.* The preservation of Arkansas History [Text] / David Y. Thomas // *The North Carolina Historical Review*. – 1928, July. – Vol. 5. – № 3. – P. 263–274 ; *King G.* The preservation of Louisiana History [Text] / Grace King // *The North Carolina Historical Review*. – 1928, October. – Vol. 5. – № 4. – P. 363–371.

Журнал Американської історичної асоціації «The American Historical Review», на сторінках якого оприлюднювалися матеріали про проведення конференцій американських архівістів, обстеження архівів штатів Комісією публічних архівів АНА, висвітлювалася діяльність Комісії історичних манускриптів, утворення, зберігання і використання архівних колекцій, створення архівів тощо¹⁹⁸, веде свою історію від 1895 року. На його сторінках Фр. Дж. Джеймсон розповів про утворення та перші роки діяльності Американської історичної асоціації, У. Г. Ліланд оприлюднив програму для майбутнього Національного архіву США¹⁹⁹.

Товариство американських архівістів 1938 року започаткувало журнал «The American Archivist», у якому з кінця 1930-х до 1960-х рр. опубліковано значну кількість матеріалів із досвіду роботи архівів штатів. У тому числі їх автори, серед яких більшість була керівниками архівів, висвітлювали історію архівної справи своїх штатів²⁰⁰.

«The American Archivist» став не лише офіційним друкованим органом SAA, він відразу ж привернув увагу фахівців Національного архіву США, які обрали журнал для оприлюднення власного досвіду роботи. Співробітники Національного архіву США висвітлювали різні аспекти архівної діяльності: відбір на зберігання та опрацювання документів федерального уряду США та його територі-

¹⁹⁸ Про діяльність Комісії історичних манускриптів див.: The New Haven Meeting of the American Historical Association [Text] // American Historical Review. – 1899, April. – Vol. 4. – № 3. – P. 409–422 ; про діяльність Комісії публічних архівів: The Meeting of the American Historical Association at Providence [Text] // American Historical Review. – 1907, April. – Vol. 12. – № 3. – P. 483–506 ; про діяльність Томаса Оуена, директора Департаменту архівів і історії штату Алабама: The Meeting of the American Historical Association at Chicago [Text] // American Historical Review. – 1905, April. – Vol. 10. – № 3. – P. 489–510 ; про 1-шу Конференцію архівістів: The Meeting of the American Historical Association at New York [Text] // American Historical Review. – 1910, April. – Vol. 15. – № 3. – P. 475–495 ; про Брюссельський конгрес 1910 р.: The Meeting of the American Historical Association at Indianapolis [Text] // American Historical Review. – 1911, April. – Vol. 16. – № 3. – P. 453–475 [and other].

¹⁹⁹ Jameson J. F. The American Historical Association, 1884–1909 [Text] / John Franklin Jameson // The American Historical Review. – 1909, October. – Vol. 15. – № 1. – P. 1–20 ; Leland W. G. The National Archives: A Programme [Text] / Waldo Gifford Leland // American Historical Review. – 1912, October. – Vol. 18. – № 1. – P. 1–28.

²⁰⁰ Jones M. Hawaii Territorial Archives in the War [Text] / Maude Jones // American Archivist. – 1949, January. – Vol. 12. – № 1. – P. 45–50 ; Wray E. H. The Archives of the State of Hawaii [Text] / Elizabeth H. Wray // American Archivist. – 1960, July. – Vol. 23. – № 3. – P. 277–284 ; Young C. R. Establishment of the Public Archives of Hawaii as a Territorial Agency [Text] / Chester Raymond Young // American Archivist. – 1967, January. – Vol. 30. – № 1. – P. 67–80 ; Renze D. C. The State Archives of Colorado [Text] / Dolores C. Renze // American Archivist. – 1952, October. – Vol. 15. – № 4. – P. 303–308 ; Easterby J. H. The Archives of South Carolina [Text] / J. H. Easterby // American Archivist. – 1952, July. – Vol. 15. – № 3. – P. 241–247 ; Bryan M. G. Recent Archival Developments in Georgia [Text] / Mary Givens Bryan // American Archivist. – 1953, January. – Vol. 16. – № 1. – P. 55–59 ; Homsher L. M. Wyoming State Archives and Historical Department [Text] / Lola M. Homsher // American Archivist. – 1959, July. – Vol. 22. – № 3. – P. 323–329 ; Skordas G. Maryland's County Records – The Eclectic Approach [Text] / Gust Skordas // American Archivist. – 1962, April. – Vol. 25. – № 2. – P. 199–206 ; Hinds C. F. Kentucky – The Archives and Records Service [Text] / Charles F. Hinds // American Archivist. – 1963, July. – Vol. 26. – № 3. – P. 339–343 ; Petersen W. J. Iowa – The Challenge of the Archives [Text] / William J. Petersen // American Archivist. – 1963, July. – Vol. 26. – № 3. – P. 327–331 ; Rose M. The Archives of Dakota Territory [Text] / Margaret Rose // American Archivist. – 1963, July. – Vol. 26. – № 3. – P. 307–313 ; Richards K. W. New Jersey's New Archival Facilities [Text] / Kenneth W. Richards // American Archivist. – 1964, October. – Vol. 27. – № 4. – P. 485–490 [and other].

альних органів у 48 штатах, напрацьований упродовж шести років відділами комплектування, класифікації та каталогізації²⁰¹; підготовку архіву до роботи в умовах війни²⁰²; впровадження у федеральних департаментах переліків документів зі строками зберігання²⁰³; створення бібліотеки Президента США Фр. Д. Рузвельта; конфлікт із приводу доступу до документів у Президентській бібліотеці Фр. Д. Рузвельта; досвід роботи президентської бібліотеки Г. С. Трумена; досвід створення Бібліотеки Дж. Картера²⁰⁴; роботу федеральних центрів документації²⁰⁵; дії архівістів під час пожежі у Центрі персональної документації у Сент-Луїсі 12 липня 1973 р.; відновлення і реставрацію документів²⁰⁶; діяльність Національної комісії історичних публікацій і документів²⁰⁷ тощо.

Провідні вчені у галузі архівістики: М. К. Нортон, Ф. К. Брукс, Е. Дж. Ліхі, Л. Раппорт, Т. Р. Шелленберг, П. Левінсон, Т. У. Мітчелл, Дж. О'Тул, Р. К. Шеффер, Р. Джімерсон та інші – у «The American Archivist» опублікували свої теорії експертизи цінності документів, їх відбору на постійне зберігання та знищення²⁰⁸;

²⁰¹ *Hamer P. M.* Finding Mediums in The National Archives: An Appraisal of Six Years' Experience [Text] / Philip M. Hamer // *American Archivist*. – 1942, October. – Vol. 5. – № 2. – P. 82–92.

²⁰² *Harris C. G.* The Protection of Federal Records Against Hazards of War [Text] / Collas G. Harris // *American Archivist*. – 1942, October. – Vol. 5. – № 4. – P. 228–239.

²⁰³ *Perlman I.* General Schedules and Federal Records [Text] / Isadore Perlman // *American Archivist*. – 1952, January. – Vol. 15. – № 1. – P. 27–38.

²⁰⁴ *Connor R. D. W.* The Franklin D. Roosevelt Library [Text] / Robert Digges Wimberly Connor // *American Archivist*. – 1940, April. – Vol. 3. – № 2. – P. 81–92 ; *Leland W. G.* The Creation of the Franklin D. Roosevelt Library: A Personal Narrative [Text] / Waldo Gifford Leland // *American Archivist*. – 1955, January. – Vol. 18. – № 1. – P. 11–29 ; *Polenberg R.* The Roosevelt Library Case: A Review Article [Text] / Richard Polenberg // *American Archivist*. – 1971, July. – Vol. 34. – № 3. – P. 277–284 ; *Kahn H.* The Long-Range Implications for Historians and Archivists of the Charges Against the Franklin D. Roosevelt Library [Text] / Herman Kahn // *American Archivist*. – 1971, July. – Vol. 34. – № 3. – P. 265–275 ; *Leopold R. W.* A Crisis of Confidence: Foreign Policy Research and the Federal Government [Text] / Richard W. Leopold // *American Archivist*. – 1971, April. – Vol. 34. – № 2. – P. 139–155 ; *Lloyd D. D.* The Harry S. Truman Library [Text] / David D. Lloyd // *American Archivist*. – 1955, April. – Vol. 18. – № 2. – P. 99–110 ; *Brooks P. C.* The Harry S. Truman Library – Plans and Reality [Text] / Philip . rooks // *American Archivist*. – 1962, July. – Vol. 25. – № 1. – P. 25–37 ; *O'Neill J. E.* Will Success Spoil the Presidential Libraries? [Text] / James E. O'Neill // *American Archivist*. – 1973, July. – Vol. 36. – № 3. – P. 339–351.

²⁰⁵ *Angel H. E.* Archival Janus: The Records Center [Text] / Herbert E. Angel // *American Archivist*. – 1968, January. – Vol. 31. – № 1. – P. 5–12 ; *Allredge E. O.* The Federal Records Center, St. Louis: Personnel Files and Fiscal Records [Text] / Everett O. Allredge // *American Archivist*. – 1955, April. – Vol. 18. – № 2. – P. 111–122.

²⁰⁶ *Stender W. W., Walker E.* The National Personnel Records Center Fire: A Study in Disaster [Text] / Walter W. Stender, Evans Walker // *American Archivist*. – 1974, October. – Vol. 37. – № 4. – P. 521–549.

²⁰⁷ *Leland W. G.* The Prehistory and Origins of the National Historical Publications Commission [Text] / Waldo Gifford Leland // *American Archivist*. – 1964, April. – Vol. 27. – № 2. – P. 187–194 ; *Guinta M. A.* The NHPRC: Its Influence on Documentary Editing, 1964–1984 [Text] / Mary A. Guinta // *American Archivist*. – 1986, Spring. – Vol. 49. – № 2. – P. 134–141.

²⁰⁸ *Norton M. C.* Establishing Priorities for State Records: Illinois Experience [Text] / Margaret Cross Norton // *American Archivist*. – 1942, January. – Vol. 5. – № 1. – P. 18–27 ; *Brooks P. C.* The selection of records for preservation [Text] / Philip Coolidge Brooks // *American Archivist*. – 1940, October. – Vol. 3. – № 4. – P. 221–234 ; *Leahy E. J.* Reduction of Public Records [Text] / Emmett J. Leahy // *American Archivist*. – 1940, January. – Vol. 3. – № 1. – P. 13–38 ; *Rapport L.* No Grandfather Clause: Reappraising Accessioned Records [Text] / Leonard Rapport // *American Archivist*. – 1981, Spring. – Vol. 44. – № 2. – P. 143–146 ; *Schellenberg T. R.* The Appraisal of Modern Public Records [Text] / T. R. Schellenberg // *National Archives*

архівісти-практики поділилися досвідом практичного впровадження цих ідей²⁰⁹. У «The American Archivist» також були оприлюднені методика систематизації архівних документів²¹⁰, досвід їх застосування²¹¹, значна кількість матеріалів у сфері архівних стандартів тощо.

На початку 1940-х рр. «The American Archivist» розпочав друкувати матеріали дискусій щодо архівної освіти, що постійно тривають у середовищі американських архівістів. У дискусіях ішлося про започаткування архівних курсів, місце їх викладання, вимоги до освітнього рівня архівістів, започаткування окремого факультету архівної справи, акредитацію архівних університетських програм, післядипломну освіту, перенавчання спеціалістів, які прийшли працювати до архівів без диплома архівіста, сертифікацію архівістів, підготовку фахівців для роботи з новими типами, спочатку машиночитаних, а потім електронних, документів. Свої пропозиції і досвід викладання архівних курсів, організації літніх інститутів оприлюднили архівісти-освітяни: С. Дж. Бакк, котрий започаткував викладання перших архівних дисциплін в Американському університеті, Т. Р. Шелленберг, який викладав у декількох університетах США та інших країн, Фр. Б. Еванс – фундатор тренувальних програм архівістів у Національному архіві США, Р. Кокс – професор Школи інформаційних наук Пітсбурзького університету,

Bulletin. – 1956, October. – № 8. – 46 p.; *Lewinson P.* Archival Sampling [Text] / Paul Lewinson // American Archivist. – 1957, October. – Vol. 20. № 4. – P. 291–312; *Thornton M. W.* New Viewpoints on Establishing Permanent Values of State Archives [Text] / Mitchell W. Thornton // American Archivist. – 1970, April. – Vol. 33. – № 2. – P. 163–174; *O'Toole J. M.* On the Idea of Permanence [Text] / James M. O'Toole // American Archivist. 1989, Winter. – Vol. 52. – № 1. – P. 10–25; *O'Toole J. M.* On the Idea of Uniqueness [Text] / James M. O'Toole // American Archivist. – 1994, Fall. – Vol. 57. – № 4. – P. 632–658; *Schaeffer R. C.* Transcendent Concepts: Power, Appraisal, and the Archivist as «Social Outcast» [Text] / Roy C. Schaeffer // American Archivist. – 1992, Fall. – Vol. 55. – № 4. – P. 608–619; *Jimerson R. C.* Archives for All: Professional Responsibility and Social Justice [Text] / Randall C. Jimerson // American Archivist. – 2007, Fall/Winter. – Vol. 70. – № 2. – P. 252–281.

²⁰⁹ *Kulsrud C. J.* Sampling Rural Rehabilitation Records for Transfer to the National Archives [Text] / Carl J. Kulsrud // American Archivist. – 1947, October. – Vol. 10. – № 4. – P. 328–334; *Steck L., Blouin F.* Hannah Lay and Company: Sampling the Records of a Century of Lumbering in Michigan [Text] / Larry Steck, Francis Blouin // American Archivist. – 1976, January. – Vol. 39. – № 1. – P. 15–20; *McKay E.* Random Sampling Techniques: A Method of Reducing Large, Homogeneous Series in Congressional Papers [Text] / Eleanor McKay // American Archivist. – Vol. 41. – № 3. – 1978, July. – P. 281–289; *Lucas L.* Managing Congressional Papers: A Repository View [Text] / Lydia Lucas // American Archivist. – 1978, July. – Vol. 41. – № 3. – P. 275–280; *Falb S. R.* The Social Historian and Archival Appraisal [Text] / Susan Rosenfeld Falb. – Organization of American Historians Newsletter. – 1984, February [and other].

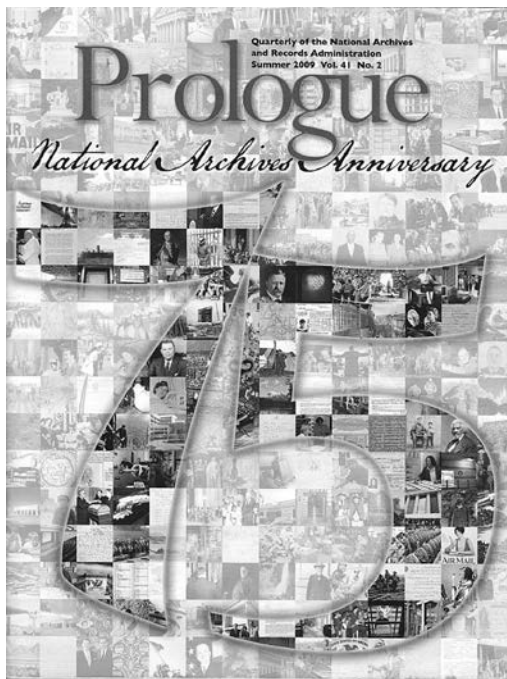
²¹⁰ *Evans F. B.* Modern Methods of Arrangement of Archives in the United States [Text] / Frank B. Evans // American Archivist. – 1966, April. – Vol. 29. – № 2. – P. 241–263; *Holmes O. W.* Archival Arrangement – Five Different Operations at Five Different Levels [Text] / Oliver W. Holmes // American Archivist. – 1964, January. – Vol. 27. – № 1. – P. 21–41.

²¹¹ *Berner C. R.* Arrangement and Description: Some Historical Observations [Text] / Richard C. Berner // American Archivist. – 1978, April. – Vol. 41. – № 2. – P. 169–181; *Berner R. C., Haller U.* Principles of Archival Inventory Construction [Text] / Richard C. Berner, Uli Haller // American Archivist. – 1984, Spring. – Vol. 47. – № 2. – P. 134–155; *Abraham T.* Oliver W. Holmes Revisited: Levels of Arrangement and Description in Practice [Text] / Terry Abraham // American Archivist. – 1991, Summer. – Vol. 54. – № 3. – P. 370–377.

Е. Джилліленд-Світленд – професор Департаменту інформаційних студій Університету в Лос-Анджелесі²¹² та інші.

Офіційним друкованим органом Національного архіву США є журнал «Prologue», на сторінках якого, починаючи з 1970-х рр., публікуються історичні документи та матеріали із досвіду роботи архіву та його структурних підрозділів²¹³.

У результаті процесів демократизації американського суспільства, що тривали в 1960-х рр., у США в архівній галузі повсюдно виникали місцеві, регіональні професійні організації архівістів та менеджерів із управління документацією. Друковані органи цих організацій, журнали Конференції архівів Середнього Заходу «The Midwestern archivist» («Archival Issues»), регіональних професійних організацій архівістів Заходу Сполучених Штатів (Конференція архівістів Міжгірського регіону, Товариство архівістів штату Каліфорнія, організація «Архівісти Північного Заходу», Товариство архівістів Скелястих гір) «Journal of Western Archives»; Асоціації документального редагування «Scholarly Editing: The Annual of the Association for Documentary Editing»; Асоціації архівістів кіновідеоархівів «Association of Moving Image Archivists» є важливими з точки зору вивчення діяльності як самих об'єднань архівістів, так і архівів штатів, округів і муніципалітетів.

Обкладинка святкового номеру журналу Національного архіву США «Prologue», виданого до 75-річчя утворення архіву

²¹² *Buck S. J.* The Training of American Archivists [Text] / Solon J. Buck // *American Archivist*. – 1941, April. – Vol. 4. – № 2. – P. 84–90; *Schellenberg T. R.* Archival Training in Library Schools [Text] / T. R. Schellenberg // *American Archivist*. – 1968, April. – Vol. 31. – № 2. – P. 155–165; *Evans F. B.* Postappointment Archival Training: A Proposed Solution for a Basic Problem [Text] / Frank B. Evans // *American Archivist*. – 1977, January. – Vol. 40. – № 1. – P. 57–74; *Cox R. J.* The Society of American Archivists and Graduate Education: Meeting at the Crossroads [Text] / Richard J. Cox // *American Archivist*. – 2000, Fall-Winter. – Vol. 63. – № 2. – P. 368–379; *Cox R. J.* The Roles of Graduate and Continuing Education Programs in Preparing Archivists in North America for the Information Age [Text] / Richard J. Cox // *American Archivist*. – 1993, Summer. – Vol. 56. – № 3. – P. 444–457; *Gilliland-Swetland A. J.* Archival Research: A «New» Issue for Graduate Education [Text] / Anne J. Gilliland-Swetland // *American Archivist*. – 2000, Fall-Winter. – Vol. 63. – № 2. – P. 258–270 [and other].

²¹³ *Burke F.* The Historical Publications and Records Commission [Text] / Frank Burke // *Prologue*. – Washington, D. C., 1976, Summer. – Vol. 8. – № 2. – P. 107–110; *Schewe D. B.* Establishing a Presidential Library: The Jimmy Carter Experience [Text] / Donald B. Schewe // *Prologue*. – 1989, Summer. – Vol. 21. – № 2. – P. 101, 125–133; *McLoughlin T. E. C.* Ready Access. NARA's Federal Records Centers Offer Agencies Storage, Easy Use for 80 Billion Pages of Documents [Text] / Tara E. C. McLoughlin // *Prologue*. – 2008, Spring. – Vol. 40. – № 1; *Kimberlee R. N.* NARA's UptoDate in Kansas City. Central Plains Regional Archives Moves to Historic Downtown Location [Text] / Ried N. Kimberlee // *Prologue*. – 2009, Spring. – Vol. 41. – № 1 [and other].

Зібрані в сукупності та логічній послідовності матеріали періодики дозволяють реконструювати історичний розвиток архівів, архівної справи, архівної освіти, методів роботи архівістів США. Вони є базою для дослідження еволюції архівознавчої думки в США, становлення і розвитку архівної науки, виникнення новаторських ідей, що знайшли своє впровадження в архівній практиці американських архівів, різних наукових підходів та теоретичних поглядів учених. Архівна періодика дозволяє побачити дійсний стан архівів та архівної справи у США «очима» американських архівістів, виявити проблеми американських архівів і шляхи їх подолання, виокремити традиційно американські особливості архівної системи в цілому. У ній міститься значна кількість історичних фактів, біографічних відомостей тощо.

Глибокого аналізу вимагали *маловідомі, оригінальні або науково-теоретичні праці американських учених, істориків-архівістів*. Насамперед було виявлено і вперше використано важливі для розвитку архівної справи США в першій половині XIX ст. праці фундатора Історичного товариства Нью-Гемпширу Р. Бартлетта та секретаря цього ж товариства Дж. Фармера, що є найбільш ранніми в США (відповідно, 1837 та 1839 рр.) рекомендаціями щодо організації зберігання архівних документів у штатах, їх систематизації і опрацювання, налагодження роботи архівів²¹⁴. Завдяки праці американського історика, співробітника Державного департаменту та голови Відділу манускриптів Бібліотеки Конгресу США Г. Ханта «Державний департамент Сполучених Штатів. Його історія і функції» (1914 р.)²¹⁵ вдалося висвітлити історію першого архіву США, який функціонував у складі Державного департаменту і концентрував історичні документи федерального уряду. Незаперечне значення для студіювання наукового внеску вчених-архівістів мали праці, у яких ними оприлюднено теорії у сфері експертизи цінності, систематизації документів та організації роботи архівів, М. К. Нортон, Е. Дж. Ліхі, Т. Р. Шелленберга та інших відомих у США теоретиків архівної справи²¹⁶. Історія Федерального реєстру та Управління урядового друку знач-

²¹⁴ *Bartlett R.* Remarks and Documents Relating to the Preservation and Keeping of Public Archives [Text] / Richard Bartlett. – Concord : Printed by ASA M'Farland, 1837. – 72 p. ; *Moore J. B.* Biographical Notice of John Farmer, M.A. Late corresponding Secretary of the New Hampshire Historical Society [Text] / Jacob B. Moore // American Quarterly Register. – Boston : American education Society. – 1839, February. – Vol. XI. – № 3. – P. 229–241.

²¹⁵ *Hunt G.* The Department of State of the United States. Its History and Functions [Text] / Gaillard Hunt. – New Haven : Yale University Press, London : Humphrey Milford Oxford University Press, MDCCCXIV, 1914. – 459 p.

²¹⁶ *Norton M. C.* Norton on Archives: The Writings of Margaret Cross Norton on Archival and Records Management [Text] ; Ed. Thorton W. Mitchell. – Carbondale, Illinois : Southern Illinois University Press, 1975. – 288 p. ; *Leahy E. J., Cameron C. A.* Modern records management: a basic guide to records control, filing, and information retrieval [Text] / Emmett J. Leahy, Christopher A. Cameron. – McGraw-Hill, 1965. – 236 p. ; *Schellenberg T. R.* Modern Archives: Principles and Techniques [Text] / T. R. Schellenberg. – Chicago : University of Chicago Press, 1956. – 247 p. ; *Schellenberg T. R.* The Appraisal of Modern Public Records [Text] / T. R. Schellenberg // National Archives Bulletin. – 1956, October. – № 8. – 46 p. ; *Schellenberg T. R.* The Management of Archives [Text] / T. R. Schellenberg. – New York : Columbia University Press, 1965. – 383 p.

ною мірою висвітлена завдяки виданням, підготовленим колективами цих установ до їх ювілейних дат²¹⁷.

REMARKS AND DOCUMENTS
RELATIVE TO THE
PRESERVATION AND KEEPING
OF THE
PUBLIC ARCHIVES.

BY RICHARD BARTLETT, Esq.
MEMBER OF THE NEW-HAMPSHIRE HISTORICAL SOCIETY.

CONCORD:
PRINTED BY ASA M'FARLAND.
.....
1837.

REMARKS AND DOCUMENTS
RELATING TO THE PRESERVATION AND KEEPING OF THE
PUBLIC ARCHIVES.

I. *Security against Fire.* To provide for the safe and perfect keeping of the Public Archives is so obviously one of the first and most imperative duties of a legislature, that no argument could make it plainer to a reflecting mind. They are treasures of so sacred a character, that the public enemy who wantonly devotes them to the flames is, by all civilized people, branded as a barbarian; and of so priceless a value, that no money could purchase them of the poorest state in the Union, or replace them when once destroyed. And yet legislators, who would not sleep till their own title-deeds were on record and their buildings insured against fire, feel no concern for the safety of the archives and edifices of the state, although its purse is in their hands, and they have solemnly sworn to discharge their duty with fidelity. This astonishing apathy, in a matter of such interest to the whole community, may, perhaps, be deemed the less censurable because it is so general; but what reproach will not justly attach to those constituted guardians of the common weal, who, after having their attention turned to the subject, shall carelessly and negligently leave the original records and

Титульний аркуш та перша сторінка праці секретаря Історичного товариства Нью-Гемпширу Річарда Бартлетта, оголошеної автором як доповідь на спеціальній зустрічі членів Товариства 21 грудня 1836 року у м. Конкорд і опублікованої 1837 року

До наукового обігу залучено науково-довідковий апарат до архівних колекцій та окремі архівні документи. Різноманітні джерела про діяльність Національного архіву США відклались у рекорд-групі 64 «Records of the National Archives and Records Administration» за 1932–1998 рр.²¹⁸ У колекціях Бібліотеки Гарвардського

²¹⁷ Keeping America Informed. The U.S. Government Printing Office. 150 years of Service to the Nation (1861–2011) [Text]; under edit. Boarman William J. – Washington, D. C. : U. S. Government Printing Office, 2011. – 149 p. ; Harrison J. L. 100 GPO years. 1861–1961. A History of United States Public Printing [Text] / James L. Harrison. – Washington, D. C., 2010. – 168 p.

²¹⁸ Група документів 64 у тому числі містить серії: 64.2 – документи Офісу Архівіста США «Records of the Office of the Archivist of the United States» за 1934–1992 рр., 64.3 – документи про адміністративну діяльність «Records of Administrative Activities» за 1934–1984 рр., 64.4 – документи Управління федеральних центрів документації та попередніх програм «Records of the Office of Federal Records Centers and Predecessor Programs» за 1950–1980 рр., 64.5 – документи Управління Федерального реєстру «Records of the Office of the Federal Register» за 1934–1991 рр., 64.7 – документи Управління президентських бібліотек «Records of the Office of Presidential Libraries» за 1972–1973 рр., 64.9 – Офісу

університету, Історичного товариства Нью-Джерсі, Архіву штату Південної Кароліни, Архіву Університету Нотр-Дам, Історичного товариства Індіани, спеціальної колекції Бібліотеки Університету Айови, Массачусетського історичного товариства, Історичної бібліотеки Бентлі Університету Мічиган, університетського архіву та центру документації Університету Пенсільванії, спеціальної колекції Університету Теннессі та Історичного товариства Південної Кароліни, Історичного товариства Міннесоти, Бібліотеки Джорджа К. Маршалла, Бібліотеки університету штату Мічиган, відділу спеціальних колекцій Університетської бібліотеки Університету Алабами, Бібліотеки Бенкрофт Університету Каліфорнії, Історичної колекції Університету Північної Кароліни у м. Чепел-Хілл відклалися документи особового походження членів історичних товариств, керівників архівних установ, видатних учених і архівістів. Вони стали основним джерелом для висвітлення їх діяльності та наукового внеску.

Збірки архівних документів: «Spanish archives of New Mexico», підготовленої до видання Р. Е. Твітчеллом 1914 року (факсимільне перевидання 2008 р.), «Collections of the Wyoming Historical Society», упорядкованої Р. К. Моррісом (1897 р.), серія збірок документів Колумбійського історичного товариства «Records of the Columbia Historical Society» (1908 р.)²¹⁹ – надали можливість залучення до наукового обігу документів іспанських архівів Нью-Мексико, доповідей, оприлюднених на засіданнях Історичного товариства Вайомінгу та Колумбійського історичного товариства.

Науково-довідковий апарат є шляхом для доступу користувачів до архівних документів. У запропонованому дослідженні він був важливий не з огляду на його пряме призначення, а як результат демонстрації роботи американських архівів у сфері описування й удоступнення архівних документів. Із цією метою до дослідження залучено путівник по документальних колекціях Національного архіву США «Guide to the Archives of the Government of the United States in Washington», підготовлений до видання У. Г. Ліландом та К. Х. Ван Тіном (друге видання,

Адміністрації документації і попередніх програм «Records of the Office of Records Administration and Predecessor Programs» за 1935–1996 pp., 64.11 – документи Національної комісії історичних публікацій і документів «Records of the National Historical Publications and Records Commission» за 1936–1982 pp. У тому числі у підсерії 64.2.1. зберігаються документи Архівістів США Р. Д. В. Коннора (1934–1941 pp.), С. Дж. Бакка (1941–1948 pp.) про призначення працівників архіву 1933–1935 pp., листи до державних установ, меморандуми до різних офісів і приватних організацій, а також У. К. Гровера (1948–1965 pp.), Р. Г. Бахмера (1965–1968 pp.), Дж. Б. Родса (1968–1979 pp.), Р. М. Ворнера (1980–1985 pp.)

²¹⁹ *Twitchell R. E.* The Spanish archives of New Mexico [Text] / Ralph Emerson Twitchell / New foreword by Estevan Rael-Gálvez; with a preface by Richard Melzer. Originally published: – Cedar Rapids : Torch Press, 1914. – 525 p. ; *Melzer R.* Preface to this edition [Text] / Richard Melzer // Twitchell Ralph Emerson. The Spanish archives of New Mexico [New foreword by Estevan Rael-Gálvez; with a preface by Richard Melzer. Originally published: – Cedar Rapids: Torch Press, 1914]. – Santa Fe : Sunstone Press, 2008 [Facsimile of original 1914 edition]. – 620 p. ; *Morris R. C.* Collections of the Wyoming Historical Society [Text] / Robert C. Morris. – Cheyenne, Wyoming : The Wyoming Historical Society, 1897. – Vol. I. – 352 p. ; Records of the Columbia Historical Society [Text]. – Washington, D. C. : Historical Society of Washington, D. C., 1908. – Vol. 11. – 400 p.

1907 р.); путівник до документів часів Другої світової війни «Federal Records of World War II», укладений під керівництвом Ф. М. Хамера; путівник до документів Національного архіву США «Guide to Records of the National Archives» (1948 р., 1950 р.); путівник по архівах і манускриптах у Сполучених Штатах «A Guide to Archives and Manuscripts in the United State», видання якого також було здійснене під керівництвом Ф. М. Хамера (1961 р.); електронний путівник «Guide to Federal Records in the National Archives of the United States» (1995 р.)²²⁰; путівник до документальних колекцій часів Другої світової війни «Guides to Records of World War II» у двох томах, укладений Т. Мулліганом (2008 р.)²²¹; а також путівник по неопублікованих описах і покажчиках, укладених у ході реалізації проекту WPA за часів «нового курсу» «The WPA Historical Records Survey: A Guide to the Unpublished Inventories, Indexes, and Transcripts», укладений Л. Хейфнер (1980 р.); аналітичний індекс до колоніальних документів Нью-Джерсі (1858 р.); путівник по місцевих архівах для офіційних посадових осіб штату Північна Кароліна, укладений А. Р. Ньюсомом 1932 року; описи архівів округу Індіана «Inventory of the County Archives of Indiana», упорядковані Р. Херстом (1940 р.); путівник по документах мормонської Америки «Mormon Americana: A Guide to Sources and Collections in the United States» із передмовою Дж. О. Джонсона (1995 р.) та інші²²².

²²⁰ *Van Tyne C. H., Leland W. G.* Guide to the Archives of the Government of the United States in Washington [Text] / Claude Halstead Van Tyne, Waldo Gifford Leland. – Washington, D. C. : Carnegie Institution, 1907. – Second edition. – 327 p. ; Federal Records of World War II [Text] ; edited by Philip M. Hamer. Vol. I, II. – Washington : The National Archives, 1950. Civilian Agencies. – Vol. I. – pp. xii, 1073 p. ; Military Agencies. – Vol. II. – pp. iii, 1061 p. ; Guide to Records of the National Archives [Text]. – Washington, D. C., NARA, 1948. – 684 p. ; A Guide to Archives and Manuscripts in the United State [Text] ; edited by Hamer Philip M. – New Haven : Yale University Press, 1961. – 775 p. ; Guide to Federal Records in the National Archives of the United States [Text] ; compiled by Robert B. Matchette et al. Washington, D. C. : National Archives and Records Administration, 1995. – 3 volumes. – 2428 p. [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/research/guide-fed-records/about.html>. – Title from screen.

²²¹ *Mulligan P. T.* World War II: Guide to Records Relating to U.S. Military Participation [Text] / Timothy P. Mulligan. – Washington, D. C., NARA, 2008. – Vol. 1. – 172 p. ; *Mulligan P. T.* World War II: Guide to Records Relating to U.S. Military Participation [Text] / Timothy P. Mulligan. – Washington, D. C., NARA, 2008. – Vol. 2. – 1088 p.

²²² *Hefner L. L.* The WPA Historical Records Survey: A Guide to the Unpublished Inventories, Indexes, and Transcripts [Text] / Loretta L. Hefner. – Chicago : Society of American Archivists, 1980. – 42 p. ; *Stevens H.* An Analytical Index to the Colonial Documents of New Jersey in the State Paper Office in England [Text] / H. Stevens ; Edited by William Adeed Whitehead. – New York : Published for the Society D. Appleton and Company, 1858 // Published in the series : Collections of New Jersey Historical Society. – Newark, N. J. : Published by the Society, 1858. – Vol. 5. – 504 p. ; *Newsome A. R.* The preservation of local archives: a guide for public officials [Text] / Albert Ray Newsome. – American Historical Association, Public Archives Commission : Presses of Edwards and Broughton Company, 1932. – 16 p. ; Inventory of the County Archives of Indiana [Text] ; Prepared by the Indiana Historical Records Survey, Division of Professional and Service Projects Work Projects Administration [№ 87 «Warrick County (Boonville)»]. – Indianapolis, The Indiana Historical Records Survey, 1940. – 378 p. ; *Mormon Americana: A Guide to Sources and Collections in the United States* [Text]. – Provo, Utah : BYU Studies, 1995. – 695 p. [and other].

Access to Government Information In the United States

Wendy R. Ginsberg
Analyst in Government Organization and Management

August 31, 2009

Congressional Research Service
7-5700
www.crs.gov
97-71

CRS Report for Congress
Prepared for Members and Committees of Congress

History and Background

Throughout the first 150 years of the federal government, access to government information does not appear to have been a major issue for the federal branches or the public. There were a few instances during this period when the President, for reasons of maintaining the constitutional independence and equality of his branch, vigorously resisted attempts by Congress and the courts to obtain executive records.¹ Furthermore, during this same era, an active federal public printing program was established and effectively developed, making government documents more accessible.²

Following World War II, some information was available from certain federal departments and agencies.³ The public availability of records held by the executive branch was limited by narrow interpretation of the housekeeping statute of 1789 (5 U.S.C. § 301), which authorized the heads of departments to prescribe regulations regarding the custody, use, and preservation of the records, papers, and property of their entity. Prevailing law tolerated this state of affairs, offering citizens no clear avenue of access to agency information. Moreover, a provision of the Administrative Procedure Act of 1946 (5 U.S.C. § 551) indicated that matters of official record should be available to the public, but added that an agency could restrict access to its documents "for good cause found" or "in the public interest." These discretionary authorities were relied upon to restrict the accessibility of unpublished agency records and documents.

In response, some congressional panels began examining information access issues and seeking responsive legislative solutions. Among these legislative responses was the creation of the four following statutes:

- the Freedom of Information Act (1966),
- the Federal Advisory Committee Act (1972),
- the Privacy Act (1974), and
- the Sunshine in Government Act (1976).

¹ The powers of Congress to access executive-branch records dates back to as early as 1790, when the House established a select congressional committee to investigate the actions of former Superintendent of Finance Robert Morris. For more information see 1 *Annals of Cong.* 1168 (February 8, 1790). See also *United States v. Nixon*, 418 U.S. 683, 711 (1974). In *U.S. v. Nixon*, the court said that if the extent of the President's interest in withholding information for the purpose of confidentiality "relates to the effective discharge of a President's powers, it is constitutionally based." See also House Committee on the Judiciary, "House Judiciary Committee Releases Rowe and Myers Interview Transcripts and Over 5,000 Pages of Bush White House Documents," at <http://judiciary.house.gov/news/090811.html>.

² Harold C. Relyea, *American Federal Government Printing and Publication Reform: A Special Issue of Government Publications, Part 4, Research Articles* (Oxford, England: Pergamon Press, 1983).

³ See U.S. Congress, Senate Committee on the Judiciary, *Bills to Amend the Administrative Procedure Act, and for Other Purposes*, hearing on S. 1160, S. 1336, S. 1738, and S. 1879, May 13-14 and 21, 1965, 89th Cong., 1st sess. (Washington: GPO, 1965). At the hearing, Chairman James O. Eastland stated the following:

Access to information about the activities of Government is crucial to the citizen's ability to cope with the bigness and complexity of Government today. . . . There is no validity therefore, to the frequently heard argument that these [access to executive-branch information] proposals impinge on executive privilege for they would not affect the proper exercise of authority of the President and department heads. (p. 4)

Обкладинка та сторінка з аналітичного огляду політики доступу до урядової інформації у США Венді Гінзберг, співробітника аналітичної служби Конгресу США, 2009 рік

Важливу групу джерел складають *аналітичні огляди та матеріали статистики*. Огляди аналітиків Конгресу готуються дослідницькою службою (The Congressional Research Service (CRS))²²³ Бібліотеки Конгресу США для членів Палати представників і Сенату без врахування політичної приналежності. Вони містять політичний і правовий аналіз із конкретного питання, яке вимагає ухвалення відповідного рішення в Конгресі, відрізняються глибиною проаналізованої проблеми, найвищим ступенем точності й об'єктивності. Огляди стали підставою для висвітлення реалізації політики засекречування (К. Р. Косар), доступу до урядової інформації в США (В. Р. Гінзберг), секретності в Адміністрації Буша (підготовлений на замовлення Г. А. Ваксман), впровадження «Homeland Security Act of 2002» (Дж. М. Стівенс)²²⁴ тощо.

²²³ The Congressional Research Service (CRS) [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.loc.gov/crsinfo/about/>. – Title from screen.

²²⁴ Kosar K. R. Security Classification Policy and Procedure: E.O. 12958, as Amended [Text] / Kevin R. Kosar ; CRS Report for Congress (Prepared for Members and Committees of Congress). June 4, 2009. – 12 p. ;

Зазвичай статистичні джерела є досить точним інструментом пізнання процесів, що відбуваються у різних галузях життєдіяльності суспільства. Однак архівна галузь США в силу притаманного їй децентралізованого характеру загальної статистики не веде. SAA час від часу порушувало питання про укладання хоча б загального списку наявних у США архівних установ різних типів і форм власності, але до цього часу ця ідея не реалізована.

2006 року SAA провело «перепис архівної професії» у США. Робочою групою у складі В. А. Волч (керівник групи), Н. П. Бомонт, Е. Йакел, Дж. Бастіан, Н. Зімелман, С. Девіс, Е. П. Діффендал зібрано і проаналізовано статистичні дані про кадровий склад працюючих в архівах США, рівень освіти архівістів, їх участь у професійних об'єднаннях, рівень заробітної плати тощо²²⁵. Цей перепис здійснено шляхом анкетування архівних установ різних типів. Незважаючи на те, що робоча група отримала лише 47 % відповідей від більш як 12 тис. розісланих анкет, результати перепису визнані вірогідними в архівній галузі США. Матеріали перепису оприлюднені в окремому випуску журналу «The American Archivist» та на веб-порталі SAA. Вони є єдиним джерелом статистики кадрового складу американських архівів.

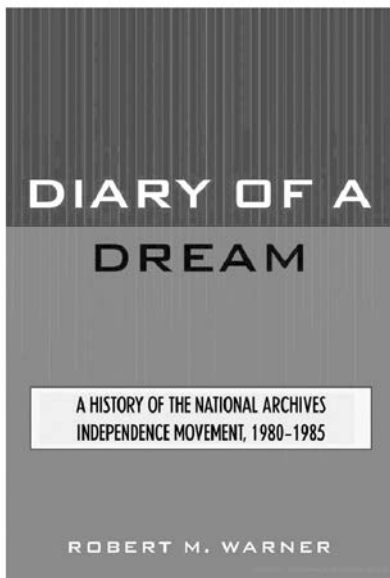
Особливу увагу SAA приділяє таким напрямам роботи, як видання професійної літератури та архівна освіта. Для з'ясування стану справ у цих сферах члени SAA періодично здійснюють їх аналіз. Зокрема, зроблено огляд авторського складу професійних журналів за демографічним критерієм; факультетів і курсів університетів, які готують архівістів у США; читацького попиту архівістів тощо²²⁶. Ці дослідження відображають стан розвитку професійної періодики й освіти у кількісних і якісних показниках.

Ginsberg W. R. Access to Government Information In the United States [Text] / Wendy R. Ginsberg ; Congressional Research Service Report for Congress prepared for Members and Committees of Congress. August 31, 2009. – Library of Congress, Washington, D. C. – 8 p. ; *Secrecy in the Bush Administration.* United States House of Representatives Committee on Government Reform. – Minority Staff Special Investigations Division. September 14, 2004. – 81 p. ; *Stevens G. M.* Homeland Security Act of 2002: Critical Infrastructure Information Act [Text] / Gina Marie Stevens; Report for Congress. February 28, 2003. Order Code RL31762 // Congressional Research Service. – The Library of Congress. – 16 p.

²²⁵ *The A*CENSUS (Archival Census and Education Needs Survey in the United States)* [Text] ; Working Group: Walch Victoria Irons (Principal Research Consultant), Beaumont Nancy P. (Principal Investigator), Yakel Elizabeth, Bastian Jeannette, Zimmelman Nancy, Davis Susan, Diffendal Anne // *American Archivist.* – 2006, Fall-Winter. – Vol. 69. – № 2. – P. 291–527.

²²⁶ *Stephenson S. M.* The American Archivist, 1971 to 1990: A Demographic Analysis of the Articles [Text] / Mary Sue Stephenson // *American Archivist.* – 1992, Fall. – Vol. 55. – № 4. – P. 538–561 ; *Yakel E.* The Future of the Past: A Survey of Graduates of Master's-Level Archival Education Programs in the United States [Text] / Elizabeth Yakel // *American Archivist.* – Vol. 63. – № 2. – Fall-Winter 2000. – P. 301–321 ; *Pugh M. J.* Readers: What Do You Think about the American Archivist? [Text] / Mary Jo Pugh // *American Archivist.* – 2009, Fall-Winter. – Vol. 72. – № 2. – P. 305–310 ; *Nimer C. L.* Reading and Publishing within the Archives Community: A Survey [Text] / Cory L. Nimer // *American Archivist.* – 2009, Fall-Winter. – Vol. 72. – № 2. – P. 311–330 ; *Duff W. M., Cherry J. M.* Archival Orientation for Undergraduate Students: An Exploratory Study of Impact [Text] / Wendy M. Duff, Joan M. Cherry // *American Archivist.* – 2008, Fall-Winter. – Vol. 71. – № 2. – P. 499–529 ; *Conway P., Landis W. E.* Open-Access Publishing and the Transformation of the American Archivist Online [Text] / Paul Conway, William E. Landis // *American Archivist.* – 2011, Fall-Winter. – Vol. 74. – № 2. – P. 482–505.

На значну увагу заслуговують *джерела особового походження*. Серед них автобіографії Ч. Дж. Ходлі, Фр. А. Ван Дер Кемпа; мемуари Р. Н. Топпана, підготовлені до видання Е. М. Девісом; спогади У. Г. Ліланда про заснування і проведення перших Конференцій американських архівістів; праця 1-го Архівіста США Р. Д. В. Коннора «Пригоди архівіста-аматора»; спогади С. Помрінжа про його роботу в «Offenbach Archival Depot»; щоденник і спогади 6-го Архівіста США Р. М. Ворнера²²⁷ тощо. Документальність цих джерел спирається на свідчення

become something of a pattern during my stay in Washington. By this time the election had taken place and we knew that Ronald Reagan would be President. Buchen, who was not a Reagan fan, discussed the possible implications of his presidency. "We talked about NARS independence. He thought the new administration would not be sympathetic to an independent agency but they would ask for re-organization authority and we perhaps could give NARS a much stronger position in a re-organization plan."²⁷ Based on this advice from a wise and experienced Washington politician and my own analysis of what was coming, I began to reevaluate the goal of independence.

The first persons I shared these thoughts with were two key staff aids, Ed Weldon and Frank Burke. Ed was a friend of long-standing whom I had persuaded to leave his job as the first state archivist of New York to become Deputy Archivist of the U.S. Well over six-feet tall, he towered over most of us—and he and I cut something of a Mutt and Jeff image in our frequent walks down the marble halls of the Archives building. He was good to talk things over with despite, or sometimes because of, his endless supply of puns. Frank Burke had shifted from the Library of Congress to NARS some years before my arrival there to continue his work on the application of computers to archival processes. He headed the National Historical Publications and Records Commission (NHPRC), a semi-autonomous NARS granting agency for archival and editing projects. He ran it well and built up excellent relations with the outside constituencies of historians and archivists, as well as forging some good contacts on Capitol Hill. The three of us met for an informal strategy session over lunch. "We talked about the future administrative position of NARS. *Independence* is really not the phrase we need to use, probably *autonomy* is better; that seems likely as a realization."²⁸ And so at the end of a year and the beginning of a new administration, I began to rethink my strategy.

New Year's Day brought me much satisfaction as I watched the University of Michigan, after a string of Bowl losses, beat Washington in the Rose Bowl. As was appropriate for the first day of the new year, I did some goal setting, noting: "I have done some thinking about the independence movement for NARS and we will want to work on that vigorously in the next term." And the next day Ed Weldon and I met over a long lunch and "talked about independence at considerable

²⁷Diary, Nov. 10, 1980.

²⁸Diary, Dec. 24, 1980.

Обкладинка опублікованого щоденника 6-го Архівіста США Роберта Марка Ворнера «Щоденник мрії: історія руху за незалежність Національного архіву, 1980–1985» та сторінка із записами від 10 листопада та 24 грудня 1980 року, у яких ідеться про обговорення ідеї звільнення NARS від підпорядкування GSA з провідними архівістами США Е. Уелдоном і Фр. Дж. Бурком та започаткування руху за незалежність

²²⁷ *Chattin W. N., Carlton M. A.* A Memoir. Charles Jeremy Hoadly. Autobiography [Text] / W. N. Chattin, M. A. Carlton. – Connecticut : Acorn Club, 1902. – P. 9–54 ; *Van Der Kemp F. A.* 1752–1829. An Autobiography together with extracts from his correspondence [Text] / Francis Adrian Van Der Kemp ; edited with an historical sketch by Helen Lincklaen Fairchild. – New York and London : G. P. Putnam's Sons, 1903. – P. 178–181 ; *McFarland D. A.* Memoir of Robert Noxon Toppan [Text] / Davis Andrew McFarland / Publications of

осіб, які були учасниками й очевидцями описаних подій. Зазвичай спогади несуть на собі значний відбиток особистості автора. Однак особливістю зазначених праць є те, що вони підготовлені авторами як наукові роботи, тому в них разом із особистими міститься значна кількість достовірних історичних фактів, що не відбулися в інших джерелах. Унікальним джерелом є щоденник Р. М. Ворнера, записи якого дають можливість відновити перебіг подій у період руху за незалежність Національного архіву США від GSA (1980–1985 рр.), висвітлюють боротьбу американських архівістів за незалежність від політичних впливів і проти втручання політичних органів у діяльність архівів, призначених зберігати пам'ять нації.

Доповненням до джерельної бази дослідження внеску видатних американських істориків і архівістів є *некрологи* (In Memoriam), опубліковані в наукових журналах, на веб-сайтах архівів, історичних товариств, бібліотек, університетів. Серед них статті Е. М. Познера на пошану С. Дж. Бакка, Г. Е. Енжела на пошану Е. Дж. Ліхі, Х. Г. Джонса на пошану М. Г. Брайен, Ф. К. Брукса на пошану У. К. Гровера, Дж. Б. Родса на пошану Т. Р. Шелленберга, У. Ранделла на пошану О. В. Холмса²²⁸ та інші. Використання некрологів дало можливість доповнити дослідження інформацією про життєвий, науковий і трудовий шлях видатних істориків і архівістів, виявити відомості про батьків, родину, освіту, захищені дисертації, опубліковані праці, науковий внесок, професійну кар'єру, викладацьку і громадську діяльність тощо.

Ключове значення для дослідження мало опанування американської архівної термінології, оскільки вона, по-перше, є англомовною і тому існує проблема коректного перекладу, а по-друге, архівна теорія і практика в США значно відрізняється

The Colonial Society of Massachusetts. Vol. VII. Transactions 1900–1902. – Boston, Published by the Society, 1905. – P. 263–267 ; *Leland W. G.* The First Conference of Archivists, December 1909: The Beginnings of a Profession [Text] / Waldo G. Leland // American Archivist. – 1950, April. – Vol. 13. – № 2. – P. 109–120 ; *Connor R. D. W.* Adventures of an amateur archivist [Text] / R. D. W. Connor // American Archivist. – 1943, January. – Vol. 6. – № 1. – P. 1–18 ; Pomrenze Seymour J. Personal Reminiscences of the Offenbach Archival Depot, 1946–1949. Fulfilling International and Moral Obligations // Offenbach Archival Depot: Establishment and Operation [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.ushmm.org/information/exhibitions/online-features/special-focus/offenbach-archival-depot/establishment-and-operation>. – Title from screen ; *Warner R. M.* Diary of a Dream: A History of the National Archives Independence Movement, 1980–1985 [Text] / Robert M. Warner. – Metuchen, NJ, and London : The Scarecrow Press, 1995. – 211 p. ; *Warner R. M.* Secrecy and Salesmanship in the Struggle for NARA's Independence [Text] / Robert M. Warner // Prologue. – 2005, Spring. – Vol. 37. – № 1.

²²⁸ *Posner E.* Solon Justus Buck – Archivist [Text] / Ernst Posner // American Archivist. – 1960, July. – Vol. 23. – № 3. – P. 263–269 ; *Angel H. E.* Emmett Joseph Leahy 1910–1964 [Text] / Herbert E. Angel // American Archivist. – 1964, October. – Vol. 27. – № 4. – P. 507–509 ; *Jones H. G.* Mary Givens Bryan, 1910–1964 [Text] / H.G. Jones // American Archivist. – 1964, October. – Vol. 27. – № 4. – P. 505–507 ; *Brooks P. C.* Wayne C. Grover, 1906–1970 [Text] / Philip C. Brooks // American Archivist. – 1970, July. – Vol. 33. – № 3. – P. 282–284 ; *Rhoads J. B.* An Archivist of intellect and industry. In Memoriam. Theodore R. Schellenberg. 1903–1970 [Text] / James B. Rhoads // American Archivist. – Vol. 33. – № 2. – April 1970. – P. 191–194 ; *Rundell W., Jr.* Oliver W. Holmes [Text] / Walter Rundell, Jr. // American Archivist. – 1982, Spring. – Vol. 45. – № 2. – P. 248–250 ; *Boyd J. P.* Philip May Hamer, 1891–1971. In Memoriam [Text] / Julian P. Boyd // American Archivist. – 1971, July. – Vol. 34. – № 3. – P. 285–287 [and other].

РІЧАРД ПІРС-МОЗЕС,
президент SAA
(2005–2006),
укладач термінологічного
словника американських
архівістів

від української та європейської в цілому, а отже, існує різниця й між понятійними апаратами архівістики. Зважаючи на це, використано *термінологічні словники*, серед яких виключне значення мав укладений Р. Пірс-Мозесом глосарій архівної термінології, а також термінологічні словники Р. Хілла, Г. Пінкетта, Фр. Б. Еванса та групи його колег²²⁹.

Важливим джерелом для студіювання історії та організації діяльності американських архівів є *офіційні веб-сайти органів влади, архівних установ, професійних організацій архівістів, історичних товариств, спеціальних колекцій університетів*. У цілому використано понад 200 офіційних веб-сайтів різних інституцій. На цифрі 213 зупинилась у своєму контент-аналізі застосування технологій Web 2.0 в американських архівних інституціях й М. Семоеліен, відкинувши всі неофіційні версії веб-сайтів. Однак попередньо її список включав понад 5 тис. веб-сайтів різних архівних інституцій²³⁰.

Ключову роль у веденні веб-сайтів архівів штатів відіграє залежність архіву від органу, якому він підпорядкований. Архівна установа штату, якщо вона не є незалежним департаментом, як правило, розміщує свій веб-сайт на порталі вищого органу влади. Наприклад, підпорядковані секретарям штатів архіви Массачусетсу, Мену, Іллінойсу, Міссурі, Аризони, Каліфорнії, Луїзіани, Орегону, Вашингтону, Нью-Джерсі, а також Вермонту, Род-Айленду та Нью-Гемпширу розміщено на порталах офіційних органів влади штату – Секретаря штату, разом із іншими підпорядкованими йому установами штату. Департаменти архівів і історії Південної Кароліни, Алабами, Міссісіпі мають незалежні веб-сайти та самостійно опікуються їх підтримкою. На таких же підставах функціонують веб-сайти історичних товариств та комісій Огайо, Монтани, Південної Дакоти, Північної Дакоти, Оклахоми, Міннесоти, Небраски, Канзасу, Айови, Айдахо, Вісконсину, Техасу, Пенсільванії, Нью-Мексико та Індіани. Однак їх відмінність полягає в тому, що архів є структурною складовою історичного товариства або комісії і на веб-

²²⁹ Hill R. R. Archival terminology [Text] / Roscoe R. Hill // American Archivist. – Vol. 6. – № 4. – 1943, October. – P. 206–211 ; Pinkett H. T. A Glossary of Records Terminology: Scope and Definitions [Text] / Harold T. Pinkett // American Archivist. – Vol. 33. – № 1. – 1970, January. – P. 53–56 ; Evans F. B. A Basic Glossary for Archivists, Manuscript Curators, and Records Managers [Text] / Frank B. Evans, Donald F. Harrison, Edwin A. Thompson, William L. Rofes // American Archivist. – Vol. 37. – № 3. – 1974, July. – P. 415 ; Pearce-Moses Richard. A Glossary of Archival and Records Terminology [Text] / Richard Pearce-Moses. – Chicago, IL, 2005. – 433 p. ; Pearce-Moses Richard. The Archival Lexicon [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/glossary/archival-lexicon>. – Title from screen.

²³⁰ Samouelian M. Embracing Web 2.0: Archives and the Newest Generation of Web Applications [Text] / Mary Samouelian // American Archivist. – 2009, Spring/Summer. – Vol. 72. – № 1. – P. 42–71.

сайті він представлений разом із іншими структурними підрозділами товариства або комісії. Архіви, які функціонують у складі бібліотечної системи, представлені на веб-сайтах бібліотек (Вірджинія, Коннектикут, Теннессі, Оклахома, Флорида, Невада). Архіви, підпорядковані органам освіти (Нью-Йорк, Джорджія, Кентуккі, Аляска), культури (Вайомінг, Західна Вірджинія, Північна Кароліна), адміністративно-господарського призначення (Колорадо, Юта, Гаваї) мають свої веб-сторінки на веб-сайтах відповідних департаментів. Значно відрізняються веб-сайти архівів Делаверу і Мериленду, підпорядковані губернаторам штатів.

Від типу архівної установи залежать рубрики, представлені на веб-сайті. Набір рубрик залежить ще й від того, чи поєднує архівна установа функції суто архівні та управління документацією, чи підпорядкований їй центр документації штату, чи вона виконує лише архівні функції. На всіх веб-сайтах представлені рубрики, які інформують про місце розташування архівної установи, час її роботи, телефони, факси, адресу електронної пошти, керівництво, послуги, програми,

WELCOME TO THE
MARYLAND STATE ARCHIVES

Search all collections
Main Search | Advanced Search

GENERAL PUBLIC | FAMILY HISTORIANS | STUDENTS & TEACHERS | GOVERNMENT AGENCIES

UPCOMING EVENTS
Topic: Legal & Political Aspects of the Civil War
Date: Sat. 11/16/13
Time: 10:00am
Location: MD State Archives

NOVA TERRA-MARIAE TABULA
*Citation: Maryland State Archives Special Collections (William T. Snyder Map Collection) John Ogilby, 1671 Nova Terrae-Mariae Tabula MSA SC 2111-1-2

Governor Martin O'Malley
Lt. Governor Anthony G. Brown

Quick Links
Baltimore City Archives
Friends of the Archives/ Donations
Government Website Archive
Guide to Government Records
Hours/Directions
Job Announcements
Maryland 400
Maryland Manual On-line
Mdlandrec.net
Mdvitalrec.net
Plats.net
Reference & Research
State House
Who Are Your Elected Officials?

WYPR Maryland Morning with State Archivist Edward Papenfuss

Annapolis & the War of 1812 "The Enemy Nearly All 'Round Us"

State Archivist Edward C. Papenfuss to Retire

What's New @ the Archives

Contact Archives | Acceptable Use Policy | Privacy Notice | Donate to the Archives

Головна сторінка веб-сайту Архіву штату Мериленд

Texas State Library and Archives Commission
Preserving yesterday, informing today, inspiring tomorrow

connect with us: Twitter, Facebook, YouTube, RSS, Blog, Flickr, Digg, Feed

Agency Information

Quick Links

For State & Local Governments: Search

For Libraries & Educators

For the Public: +A skip to content

News

Contact us

Ask a question

Visit us - Directions

Get involved

TSLAC WILL CLOSE
Veteran's Day
Monday,
November 11th

Mark Smith, our new director, answers 10 questions that address his background, perspective, priorities, and even his knowledge of Texas history.

Featured News

TSLAC to Open for Research on Second Saturdays
October 30, 2013 - Family historians, scholars, students and others interested in what is behind the ornate brass doors of the Lorenzo de Zavala State Archives and Library Building just east of...

Read more...

Головна сторінка веб-сайту Бібліотечної і архівної комісії штату Техас

Maine.gov Agencies | [Online Services](#) | [Help](#)

DEPARTMENT OF THE SECRETARY OF STATE
Maine State Archives
STATE OF MAINE

Page Tools

State Search:

Search Archives:

[Site Map](#)

Home | [Contact Us](#) | [Online Services](#) | [Publications](#) | [News](#)

RESOURCES

- Archives Interactive
- CCC - Maine's Members
- Marriage Database
- Death Database

Online Store

1-800-833-6347

SERVICES FOR

- Researchers
- State Agency Record Managers
- Local Government Record Managers
- Historical Organizations
- Teachers and Students

ABOUT THE ARCHIVES

- About MSA
- Location & Hours
- Fees for Copies
- Advisory Groups
- Job Opportunities

Welcome to the Maine State Archives

Maine at Gettysburg - Currently on Display at the Maine State Archives

Replica of historic 1860 Fort Sumter flag

Legislative Resolves, letters, prints

Life-size CDV's of Maine Soldiers: Silas Adams, George Parker, David Ring, Hambal Johnson, Charles E. Plummer, Frank A. Johnson

- Over 300 Maine soldiers who played a part in the battle of Gettysburg

To order reproductions of any materials from our holdings contact the Maine State Archives at 207-287-5795.

FEATURED TOPICS

[Search Our Holdings](#)

Digital Collections of the Maine State Archives on MSL Digital Commons

[Civil War Sesquicentennial](#)

[Historical Societies/Records Repositories in Maine](#)

Searchable list of Maine historical societies and historical records repositories

[Maine State Archives Collections](#)

Digital holdings and online exhibits at the Maine State Archives

[2014 Maine National History Day](#)

New website at the University of Maine

WHAT'S NEW AT THE ARCHIVES

[Search Room Hours \(10/9/2013\)](#)

[Five Maine Students Reach Final Round of National History Day Contest \(7/1/2013\)](#)

[Secretary of State Matt Dunlap and State Archivist David Cheever Invite the Public to View the 2013 Summer Fair \(6/14/2013\)](#)

[State Archivist David Cheever Speaks at Great Falls Elementary about Maine's Involvement in the American Civil War \(3/30/2013\)](#)

[Maine.gov](#) | [505 Home](#) | [Archives Home](#) | [Site Policies](#)

Copyright © 2005 All rights reserved.

Головна сторінка веб-сайту Архіву штату Мен

The screenshot shows the homepage of the Mississippi Department of Archives and History (MDAH). At the top left is the MDAH logo with the text "Archives and History". To the right is a search bar with a "Search" button. Below the logo is a horizontal navigation menu with items: "About", "Visit", "Research", "Interact", "Learn", "Preserve", "Government", and "Partnerships".

A news banner at the top reads: "Veteran's Day Closings: All offices of the Department of Archives and History will close on Monday, November 11, in observance of Veteran's Day. The museums and buildings at the Grand Village of the Natchez Indians, Historic Jefferson College, and Whiteville Monks will close, but the grounds will remain open to the public. All sites will reopen at their normal times on Tuesday, November 12."

The main content area features a large photo of a group of people in suits performing a groundbreaking ceremony. To the right of the photo are three text boxes:

- Hundreds Attend Museums Groundbreaking**: MDAH officials, state dignitaries and school children broke ground today on the landmark Museum of Mississippi History and... more
- \$500K Grant Awarded for Webster Courthouse**: At its regular quarterly meeting in Jackson on October 25, the Board of Trustees of the Mississippi Department of Archives and History... more
- Archaeology Resources Added To Web**: In celebration of October as Archaeology Month, the Department of Archives and History is making more than two dozen additions to its... more

Below the main content are three sections:

- Recent News**: July 31, 2013 News Release. **Historical Society Seeks Nominations**. The 2014 meeting of the Mississippi Historical Society will be held March 6-8, 2014, in Jackson. Every year the Mississippi Historical Society awards prizes for outstanding work in interpreting, teaching, and presenting Mississippi history. Nominations are now being accepted for the following awards: [Read More...](#)
- Online Resources**: **Online Catalog**. The online catalog allows users to browse the descriptions of most materials at the state archive—from books and manuscripts to photographs and newspapers. This can be an especially useful tool for out-of-state researchers, allowing them to compile lists of relevant resources before traveling to the archive to work on their projects. [Go To](#)
- Upcoming Events**: **Now 09**. **Wirt Adams Field into Natchez Civil War Reenactment, 9:00 am - 4:00 pm**

Головна сторінка веб-сайту Департаменту архівів і історії штату Міссісіпі

заходи, що вже відбулися або плануються, вакансії; публікуються плани та звіти про роботу, перспективні плани, роз'яснюється законодавство та надаються форми для подання запиту відповідно до закону штату про свободу інформації. Майже всі архіви вже розмістили на своїх веб-сайтах і сторінках електронні каталоги, знайомлять із умовами доступу до архівних колекцій, надають доступ до оцифрованих архівних документів, публікують тематичні виставки архівних документів, пропонують архівні видання, путівники, каталоги, збірники документів. Архіви, що виконують функції управління документацією, розміщують на своїх веб-сайтах рубрики «State and Local Records Management» або «Records Management» (Управління документацією). У таких рубриках публікуються роз'яснення, законодавчо-нормативні акти, інструкції з проведення експертизи цінності, відбору та підготовки до передачі на зберігання документів, інформація про послуги центру документації штату, а також про діяльність комісій із затвердження переліків документів та списків на знищення тощо. Усі веб-сайти та веб-

сторінки містять інформацію про діяльність Дорадчих комісій по історичних документах штату (State Historical Records Advisory Board, SHRAB). Також майже на усіх веб-сайтах виокремлено рубрики «Genealogical Research» або «Family Historians» чи «Marriage Database» та «Death Database», у котрих подається інформація на допомогу особам, які здійснюють генеалогічні дослідження, розміщуються путівники і покажчики до архівних колекцій, що містять генеалогічні документи. Деякі архівні установи запровадили окремі рубрики: «Government agencies» («Урядовим установам»), «Students and Teachers» («Студентам і вчителям»), «Archives Month» («Архівний місячник»), «Vital Records» («Життєво важливі документи»), «Manuscripts/Audiovisuals» («Манускрипти/Аудіовізуальні документи»), «Explore Multimedia Archives» («Досліджуй мультимедіа архів») тощо. Для здійснення даного дослідження були важливі всі рубрики веб-сайтів архівів штатів без винятків, особливо ті, на яких розміщено законодавчо-нормативні акти, наявна інформація про історію архіву, підпорядкування, структуру, функції, місію, плани і звітність, штат співробітників, біографії керівників. У цілому досліджено 50 веб-сайтів архівних установ, інформацію з яких використано при написанні монографії. Відомості про адреси веб-сайтів архівних установ штатів узагальнено у Додатку Д-2 наприкінці монографії.

Федеральні архівні установи (президентські бібліотеки, федеральні центри документації, Архів електронних документів «ERA», Федеральний реєстр, Фонд Національного архіву, NHPRC та інші підпорядковані NARA структури) представлені на порталі Національного архіву і Адміністрації документації США (<http://www.archives.gov/>), який вперше опубліковано в Інтернеті 1994 року. Цей портал двомовний: використовуються англійська та іспанська. Він насичений інформацією про діяльність федеральних архівних установ, управління документацією, електронні документи, на ньому знаходимо електронний путівник по колекціях Національного архіву та інші численні путівники і покажчики, генеалогічні, військові, президентські та інші колекції документів, численні виставки і публікації, журнал «Prologue». На порталі оприлюднено федеральні закони та інші нормативні акти в галузі архівної справи та управління документацією із останніми змінами, у тому числі Генеральний перелік документів зі строками зберігання, структура NARA та документи про її оптимізацію, плани і звіти про роботу NARA та підпорядкованих йому управлінь, відділів і архівних установ, виступи, статті про історію і досвід роботи керівників і співробітників архіву, меморандуми та циркуляри, роз'яснюється державна політика у сфері доступу до інформації, міститься інформація про заходи щодо її дотримання, роз'яснюється політика архіву у сфері зайнятості та виконання бюджету тощо.

Президентські бібліотеки на веб-сайтах (спільний ресурс – <http://www.archives.gov/presidential-libraries/>) представляють інформацію про їх розташування, часи роботи бібліотек, архівів і музеїв, що входять до їх складу,

About the National Archives

Home > About the National Archives

About Us

Visit Us

Vision & Mission

Organization

History

Budgets, Plans, & Reports

Strategic Plans

Performance Plans

Performance Budgets

Performance & Accountability Reports

E-Gov Report

State of the Archives and other Speeches & Writings

All Reports & Plans

Rules & Regulations

Laws & Authorities

Regulatory Process

NARA's Regulations

Significant Guidance

Feedback

Contact Us

Comment on Draft Policy & Regulations

Inspector General Hotline

Customer Service Commitment

Employment

Jobs, Internships & Volunteering

Equal Employment Opportunity

Resources

Press Releases

Publications

Information Quality

Our Records Schedule

Electronic Records Archives (ERA)

Services to Members of Congress

Support the National Archives

Digitization Services Products and Services

FAQs

What is the National Archives?

The National Archives and Records Administration (NARA) is the nation's record keeper. Of all documents and materials created in the course of business conducted by the United States Federal government, only 1%-3% are so important for legal or historical reasons that they are kept by us forever.

Those valuable records are preserved and are available to you, whether you want to see if they contain clues about your family's history, need to prove a veteran's military service, or are researching an historical topic that interests you. [Learn more](#)

New to the Archives?

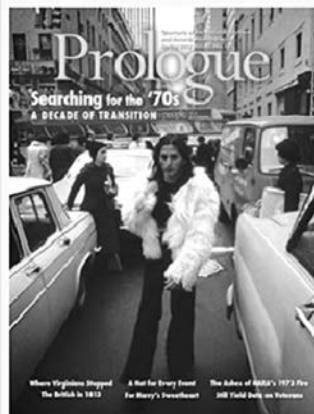
- What's an Archives?
- What's an Archivist?
- What's a Record?
- More Archives FAQs

Most Requested

- What's New
- Strategic Plan
- Performance & Accountability Report
- Plans and Reports

Prologue: NARA's Quarterly Magazine

Current Issue:

Prologue magazine brings readers stories based on the rich holdings and programs of the National Archives across the nation—from Washington, DC, to the regional archives and the Presidential Libraries. Access our articles online, in print, or download high-quality issues for your e-reader or iPhone on our Scribd and Zinio sites.

Order Prologue now!

Calendar of Events

Experience the National Archives

Join us for an exhibit, film, lecture, or book signing and more.

[More events](#)

Who is the Archivist?

David S. Ferriero

The Archivist of the United States is the head of our agency, appointed by the President of the United States.

[The AOTUS Blog](#)

[What's an Archivist?](#)

[Help Us Recover Lost and Stolen Documents](#)

[Doing Business With the National Archives](#)

біографії президентів, фонди підтримки, історію створення бібліотек, путівники, покажчики, каталоги колекцій, оцифровані президентські документи, фотографії і фільми з виступами президентів та інші фільми про життя і діяльність президентів, електронні документи, численні публікації, заходи президентських

Franklin D. Roosevelt Presidential Library and Museum Est. 1941

Search

About Us | About the Roosevelts | Archives | Museum | Education | Public Programs

INFORMATION FOR
Researchers
Museum Visitors
Students
Teachers
Press & Media

FOLLOW US
Facebook | Twitter | YouTube

Contact Us
Hours & Admission
Map & Directions
Links
Get Involved!
Blog
Email List

About Franklin and Eleanor Roosevelt

Biographies: Franklin Delano Roosevelt | Anna Eleanor Roosevelt

More: Facts & Figures | Roosevelt Genealogy

Special Topics: Information about controversial issues, themed archival document selections, and special online presentations featuring materials from the FDR Library's archival collections.

Teachers and Students: Please visit the FDR Library's Education Department pages of our website to find resources designed for K-12 audiences.

Further Research

Archives: Both Franklin and Eleanor Roosevelt's Papers are housed in the Archives at the FDR Presidential Library & Museum along with thousands of photographs and audiovisual recordings. Find information about these and other historical materials at About the Archives.

Search Our Collections
More Online Resources

About the Library

The Franklin D. Roosevelt Presidential Library and Museum is America's first presidential library—and the only one used by a sitting president. Contemplating retirement after a second term, FDR sought to place his papers in a research facility for the benefit of the public. But no archive would accept his entire collection of records documenting his presidency and his lifetime in public service. So Roosevelt decided to build his own. Read More...

Сторінка веб-сайту Бібліотеки і музею Президента США Франкліна Делано Рузвельта

бібліотек та прес-релізи до них тощо. Сайти президентських бібліотек розраховані на вчених, учителів, студентів та широку громадськість.

На веб-сайтах федеральних центрів документації (спільний ресурс – <http://www.archives.gov/frc/>) розміщено нормативні акти у сфері управління документацією, правила підготовки документів до передачі на зберігання, інформацію та матеріали NARA про навчання менеджерів із управління документацією та програму «NARA's National Records Management Training Program», численні посібники, інструкції для рекордз-менеджерів, у тому числі по роботі з електронними документами, тощо. Веб-сайти подають інформацію про розташування федеральних центрів документації, керівництво, правила подання запитів до них, бланки для передачі документів на зберігання, знищення документів тощо.

The screenshot shows the website for the Federal Records Centers (FRC). At the top, there is a navigation bar with links for "FRC News & Alerts", "Contact FRC", "FRC Locations", and "FRC Site Map". Below this is a search bar. The main content area features a large banner for "ARCIS: Your Online Portal to the FRC" with a woman working at a computer. To the right of the banner are buttons for "Take the FRC Video Tour", "Order Court Records", "Order Military Service Records", and "Find Your Local FRC". Below the banner are four service tiles: "Records Transfer & Disposition", "Records Retrieval", "Electronic Records Services", and "RM Consulting Services". The left sidebar contains sections for "General Information" (with links to About the FRC, FRC Tools, Records Center Hours Overview / FAQ, FRC Community Alerts, Box Assembly, NARA Records Management Guides, NARA Records Management Training, and Congressional Records Change), "ARCIS" (with links to ARCIS FAQs, Sign up for ARCIS, Get help on ARCIS, and ARCIS Manual), and "Forms" (with links to SF 130: Records Transmittal & Receipt, SF 11: Package Request, and Move Forms). At the bottom left, there is a "Contact Us" section.

Головна сторінка спільного ресурсу федеральних центрів документації

Веб-сторінка Архіву електронних документів «ERA» (<http://www.archives.gov/era/>) розповідає про систему «ERA» та її подальший розвиток і підтримку, управління електронними документами у федеральному уряді та його департаментах, надає публічний доступ до колекцій електронних документів.

Electronic Records Archives (ERA)

Home > Electronic Records Archives (ERA) > About ERA

For Federal Agencies

Getting Started with ERA

ERA Training

Managing ERA Email Notifications

ERA Project Information

About the ERA System

Project Documentation

History

Current Status of the ERA Project

Related Information

Advisory Committee on the Electronic Records Archives (ACERA)

NARA Modern Records (Electronic)

NARA Records Management

Digitization at the National Archives

About the ERA System

The National Archives and Records Administration (NARA) has been developing, testing, and refining the Electronic Records Archives (ERA) System since 2005. ERA is a technology system designed to preserve and manage NARA's electronic records and to manage the lifecycle of paper records and other holdings, including support for records retention schedules and the accessioning process for all Federal records. ERA is being developed in increments between 2005 and 2011 to build on prior accomplishments and add capabilities and capacity over time.

What We Have Accomplished

NARA has completed the production Data Center and Systems Operations Center and has deployed three instances of ERA. One of NARA's primary challenges was to preserve different types of records along with the processes and documentation required for each type. ERA accomplished this by designing separate subsystems, or instances, for each category of records governed by different rules, with shared access to universal services, such as public access and preservation. The three instances are as follows:

- **ERA Status and Accomplishments**
- **Federal Records Instance (Base Instance)**
Deployed June 2008

Веб-сторінка Архіву електронних документів «ERA»

Веб-сторінка Національної комісії історичних публікацій і документів (<http://www.archives.gov/nhprc/>) містить інформацію про склад комісії, законодавчі і нормативні акти, правила подання документів для отримання грантів, проекти і програми, профінансовані Комісією з 1964 року, розклад засідань, звіти про роботу Комісії.

Веб-сайт Федерального реєстру (<http://www.archives.gov/federal-register/>) є місцем для публікації федеральних законів та нормативних актів федерального уряду і його департаментів (щоденних, щотижневих і щорічних підбірок) і надає можливості пошуку відповідних документів. Управління Федерального реєстру готує усі видання разом із Управлінням урядового друку (Державною друкарнею). На сайті розміщено видання «Federal Register» та «Public Papers of the Presidents» (публікується з 1957 року і є офіційним виданням президентських документів, в електронному варіанті доступний на <http://www.archives.gov/federal-register/publications/presidential-papers.html>). На сайті подається інформація про порядок передплати видання, вартість, знижки, контактна інформація для урядових агенцій. Для федеральних департаментів на сайті розміщено посібники та

[Blogs](#) | [Bookmark/Share](#) | [Contact Us](#)

NATIONAL ARCHIVES

[Research Our Records](#)

[Veterans Service Records](#)

[Teachers' Resources](#)

[Our Locations](#)

[Shop Online](#)

National Historical Publications & Records Commission

Home > NHPRC

NHPRC Grant Opportunities

- View Grant Opportunities
- Apply for a Grant
- Types of Projects we fund
- Administer a Grant
- Grantee Cost-Share
- FAQ's
- Our Partners

NHPRC Newsletter

- NHPRC grant deadlines
- Inside the Commission
- News from the Field
- Current Newsletter

National Archives Awards \$2.3 Million in Grants For Historical Records Projects at November 2013 Meeting

[Read the Press Release](#)

NHPRC Launches Founders Online

Search through 120,000 documents from America's Founders at <http://founders.archives.gov>

Annual Report Published

Read Annotation: NHPRC Annual Report 2012

NATIONAL ARCHIVES

NATIONAL HISTORICAL PUBLICATIONS & RECORDS COMMISSION

About NHPRC

Promotes the preservation and use of America's documentary heritage essential to understanding our democracy, history, and culture.

Projects and Programs

Since 1964, the National Historical Publications and Records Commission has funded projects to document democracy.

 PDF files require the free [Adobe Reader](#). More information on [Adobe Acrobat PDF files](#) is available on our [Accessibility page](#).

View the Grants.gov Applicant Training Video - Register, Find, and Apply

Веб-сторінка Національної комісії історичних публікацій і документів

інструкції щодо укладання і підготовки до публікації їх нормативних актів, проведення навчань і конференцій.

У цілому портал NARA розрахований на архівістів та менеджерів із управління документацією, членів Конгресу та уряду США, державних службовців, учених, учителів, студентів, генеалогів, журналістів, пересічних громадян та іноземців. Веб-портал NARA, певна річ, є потужнішим інформаційним ресурсом, засобом інформування про федеральні архіви, поповнення, забезпечення збереженості, доступності й використання національного документального надбання народів США. Його підтримка і захист є одним із головних напрямів роботи NARA. Відтак веб-портал NARA став одним із основних джерел дослідження історії та організації роботи Національного архіву США і федеральних архівних установ його системи.

Federal Register

Home > Federal Register

Federal Register

The Office of the Federal Register (OFR) provides access to the official text of:

- Federal Laws
- Presidential Documents
- Administrative Regulations and Notices
- [Learn more](#)

Shortcuts to Federal Register Publications

On our Web Site: <ul style="list-style-type: none">• Public Inspection List• Executive Orders• Public Laws	On GPO's Web Site: <ul style="list-style-type: none">• Today's <i>Federal Register</i>• <i>Federal Register</i> in XML• Electronic CFR
---	---

Learn about Our Publications

Rules & Regulations

General and permanent rules published in the *Federal Register*.

- Daily CFR
- Annual CFR
- Purchase Availability
- Indexing Thesaurus

From the White House

The official publication of materials released by the White House Press Secretary.

- Compilation of Presidential Documents
- Public Papers of the Presidents
- Executive Orders Disposition
- Executive Orders Text

Government Actions

Today's *Federal Register*

Tomorrow's *Federal Register*
[See a preview.](#)

[Indexes & Tables of Contents](#)

Веб-сторінка Управління Федерального реєстру

Ще одним важливим джерелом дослідження став веб-портал Товариства американських архівістів (<http://www2.archivists.org/>) та веб-сайти професійних організацій архівістів. Веб-сайт SAA включає рубрики: «The Archives Profession» («Архівна професія»), «About Us» («Про нас»), «Education and Events» («Освіта і події»), «Publications» («Публікації»), «Members» («Членам»), «Groups» («Групи»), які відбивають усі основні напрями діяльності Товариства. У рубриці «Архівна професія» містяться: Словник архівної термінології, Тезаурус термінів, що використовуються в роботі архівів університетів і коледжів, архівні стандарти і кращі практики роботи, «перепис архівної професії», Кодекс етики архівістів, Путівник для здійснення ефективних досліджень в архівах, інформація про консультантів, здатних надавати допомогу з питань архівної справи і управління документацією, відомості про наявні вакансії. Рубрика «Про нас» включає розділи

про історію SAA, списки президентів, віце-президентів, секретарів, виконавчих директорів, редакторів журналу «The American Archivist», інформацію про користь членства в організації, статутні документи, плани і звіти, резолюції та заяви, розклад щорічних зборів і засідань комітетів і секцій, протоколи, покажчик до Архіву SAA. Рубрика «Освіта і події» включає інформацію про заходи SAA, виставки архівного обладнання і технологій, директорію університетів, які пропонують архівні спеціальності, документи, що встановлюють вимоги до університетської та післядипломної освіти архівістів. У рубриці «Публікації» розміщено

Join SAA | Contact Us | Log Out

Google Custom Search Search

Home The Archives Profession About Us Education & Events Publications Members Groups

Home > Publications > American Archivist (Journal)

The American Archivist

THE AMERICAN ARCHIVIST

Gregory S. Hunter, Editor, AmericanArchivist@archivists.org

Established in 1938, *The American Archivist* is the best publication of its kind in the archives field. Published semi-annually by the Society of American Archivists, this refereed journal is available both in print (ISSN 0360-9081) and online. The journal seeks to reflect thinking about theoretical and practical developments in the archival profession, particularly in North America; about the relationships between archivists and the creators and users of archives; and about cultural, social, legal, and technological developments that affect the nature of recorded information and the need to create and maintain it.

The American Archivist Online is available free to the public and includes more than 260 back issues. No log-in required to access the publically available journal content. Please note that in the six most recent issues (approximately three years), only the table of contents, article abstracts, and book reviews are publically available. The articles from the six most recent issues may be downloaded for a fee by the public; they are reserved for complementary viewing by SAA individual members, institutional members, and journal subscribers. SAA Individual Members may access the full online version by [logging in and visiting the "members only" page](#). Institutional Members and journal subscribers should log in via the [MetaPress site](#). For additional information, see box in right column.

The American Archivist Online Supplement appears occasionally when circumstances warrant publication of peer-reviewed content that cannot be accommodated in the regular semi-annual issues of the journal. The supplement is published online and access is unrestricted. *The American Archivist* Editor and Editorial Board, in collaboration with SAA, make the decision to publish supplements. Proposals for guest-editing supplements should be directed to the Editor.

Reviews Portal: Stay on top of the latest resources! This portal expands and complements the Reviews section in *The American Archivist* by providing additional information about resources for archives and professional archivists.

The American Archivist is also available in

THE AMERICAN ARCHIVIST

MOVIES TONITE?

KEEP COVERED
During the show
and not exposed!...

ONLY A HOPE
EXPOSURE HAS BEEN TO
THE BUREAU RECORDS

FIGHT THE PERIL BEHIND THE LINES!

Editorial Policy

How to Write a Research Article

How to Write a Case Study

How to Write a Book Review

Peer Review Form

License to Publish Form

Reviews Portal

Advertising Opportunities

Subscription Information /
Online Subscription Form

Microfilm, Index and
Abstract Information

FAQs

Editorial Board

Honor Roll of Editors

Сторінка веб-порталу Товариства американських архівістів, що надає доступ до публікацій у журналі «The American Archivist»

всі числа журналу «The American Archivist», вісника «Archival Outlook», оголошення про події, брошури, публікації SAA у вільному доступі, презентації. Рубрика «Членам» надає інформацію про стипендії, гранти, номінації та вибори, публікує повідомлення для членів організації. Рубрика «Групи» містить інформацію і документи Ради SAA, Фонду SAA, комітетів, комісій, секцій, круглих столів, робочих груп, представників SAA в інших професійних організаціях. Веб-портал SAA – офіційний електронний інформаційний ресурс Товариства – і його наповнення та підтримка є однією із головних завдань організації. Він розрахований, насамперед, на фахівців архівної галузі США. Отже, як і веб-портал NARA, він є надійним і авторитетним джерелом інформації про архівну галузь США.

Веб-сайти професійних організацій архівістів містять їх статутні документи, історію, місію та плани, інформацію про заходи (конференції, семінари, літні школи), стипендії і нагороди. Ці сайти надають простір для публікації журналів професійних організацій. Від інших значно відрізняються веб-сайти Ради архівістів штатів (<http://www.statearchivists.org/>) та Національної асоціації урядових архівів і адміністраторів документації (<http://www.nagara.org/>).

Рада архівістів штатів (CoSA), через свої особливі функції, крім притаманних веб-сайтам професійних організацій архівістів рубрик, містить інформацію і документи про діяльність Національної комісії історичних публікацій і документів та дорадчих комісій по історичних документах штатів (SHRABs) (<http://www.statearchivists.org/shrabs.htm>), відповідальних за фінансування архівів штатів за грантами федерального бюджету. На сайті створено ресурсний центр для розвитку архівних програм та програм управління документацією у штатах, окремі рубрики присвячено проекту підготовки архівів і архівістів до надзвичайних ситуацій «IPER Project» (<http://www.statearchivists.org/iper/index.htm>), ініціативам щодо удосконалення роботи архівів штатів з електронними документами «SERI: State Electronic Records Initiative» (<http://www.statearchivists.org/seri/index.htm>), методичній допомозі архівам у проведенні архівних місячників «American Archives Month» (<http://www.statearchivists.org/archivesmonth/index.htm>). Національна асоціація урядових архівів і адміністраторів документації (NAGARA) на своєму сайті зосереджується на допомозі архівам у роботі з електронними та юридичними документами, розміщує бюлетені й посібники з управління документацією, захисту життєво важливих документів, використання та зберігання мікрофільмів, підтримки архівів місцевих адміністрацій округів тощо. Веб-сайти CoSA та NAGARA розраховані на фахівців у галузі архівної справи та управління документацією, а отже, є спеціальними інформаційними ресурсами, на яких оприлюднюється виключно професійна інформація.

Веб-сайти історичних товариств штатів розраховані на істориків, учених, учителів, студентів та всіх, хто цікавиться історією. Однак слід зважити на те, що історичні товариства у США хоч і вважаються громадськими організаціями, але

CoSA

Council of State Archivists

Documenting government - Promoting history - Securing rights

[About CoSA](#)

[State Archivists](#)

[Issues](#)

[Resource Center](#)

[Reports & Surveys](#)

[Site Index](#)

[About CoSA](#)

[History](#)

[Mission/Goals](#)

[Bd of Directors](#)

[State Contacts](#)

[State Archivists](#)

[SHRAB](#)

[State Archives](#)

[Awards](#)

[Meetings](#)

[Issues](#)

[Special Projects](#)

[SERI](#)

[Education](#)

[Awareness](#)

[Governance](#)

[Best Practices/Tools](#)

[Local Govt. Records](#)

[Emergency Prep](#)

[IPRP](#)

[Archives Month](#)

[Resource Center](#)

[Reports & Surveys](#)

[SHRAB Support Center](#)

[Buy CoSA Products](#)

[PR&P envelopes](#)

[Rescuing Records](#)

[Site Map](#)

[Contact CoSA](#)

[Search site](#)

Updated October 7, 2013

October is American Archives Month!

What is your state doing to promote American Archives Month? Does your state have an American Archives Month poster? Email your poster and list of activities to aam@statearchivists.org for inclusion in our gallery and directory of events.

An online gallery of American Archives Month posters is available on [Flickr](#).

More information can be found on CoSA's [American Archives Month webpage](#).

October 10 is Electronic Records Day

Please join the Council of State Archivists (CoSA) in celebrating Electronic Records Day on October 10, 2013. This is an opportunity to share information about what you are doing to manage your state's digital resources and to enlist help in preserving electronic records. This day is designed to raise awareness among state government agencies, the general public, related professional organizations, and other stakeholders about the crucial role electronic records play in their world.

[10 Reasons Why Electronic Records Need Special Attention](#)

For more information, please visit the [Electronic Records Day webpage](#).

2014 Joint Annual Meeting Call for Session Proposals!

Головна сторінка веб-сайту Ради архівістів штатів

Thank you
to our
Corporate
Sponsors!

Funding for CoSA's work comes in part from the following Federal agencies:

NATIONAL HISTORICAL
PUBLICATIONS
& RECORDS COMMISSION

CELEBRATING
American
Archives Month
every October
[to see archive >>>](#)

2010-2013 AAM posters are now on Flickr!

The Government Records & Information Professional

Michigan E-Records Forum Exhibitor Material Available

SAVE THE DATE!
Thursday, April 15, 2014
8 a.m. - 5 p.m.
Landing Community College, West Campus
5708 Cornerstone Drive, Lansing, MI

HOSTS
The Mid-Michigan Chapter of ARMA International, a professional organization dedicated to the advancement of members and to their education, research and information management activities.
The National Association of Government Archives and Records Administrators (NAGARA) is a professional association dedicated to the improvement of federal, state, and local government records and information management and the professional development of government records and information archivists.

ARMA/NAGARA Michigan E-Records Forum
If these topics are of interest to you, you should plan to attend:
→ Information Governance
→ Impact of Electronic Records on FOIA and Litigation
→ NARA and the Presidential Directive
→ Comparing Costs of Recordkeeping Systems
→ Electronic Records Preservation
→ Judicial Records
→ Records Management Certificate for Local Government
→ College/University Records
→ Local Government Records
→ E-Discovery
*subject to change

NAGARA Sponsors
Become a NAGARA Sponsor

SITE SEARCH

Join the NAGARA e-Mail List

HOME
ABOUT US
LEADERSHIP
MEMBERS ONLY
JOIN US
CALENDARS
ANNUAL CONFERENCE
PUBLICATIONS
NEWS YOU CAN USE
MEMBER WEBSITES
COMMITTEES
SPONSORS
VOLUNTEER
CONTACT US

The Mid-Michigan Chapter of ARMA and the National Association of Government Archives and Records Administrators (NAGARA) will jointly be hosting the Michigan E-Records Forum on April 15, 2014 from 8:00 a.m. to 5:00 p.m.

Additional information will be published at www.nagara.org when it is available.

We will have a large area in the main hall outside the meeting rooms for exhibitor space. The Forum registration area, breaks and lunch will offer time for attendees to meet with exhibitors.

Головна сторінка веб-сайту Національної асоціації урядових архівів і адміністраторів документації

разом із тим вони є юридичними особами, які несуть відповідальність за проведення історичної роботи у штатах. Їм підпорядковані об'єкти історичного значення, вони опікуються виданням наукової історичної літератури, проводять науково-практичні конференції. До їх складу входять архіви манускриптів та історичні бібліотеки. Одинадцять історичним товариствам підпорядковано офіційні архіви штатів. Відтак інформація, представлена на цих сайтах, є науковою історичною та професійною. Для даного дослідження корисними були рубрики про історію історичних товариств, зокрема про їх діяльність у напрямках збирання, зберігання і публікації архівних документів, створення офіційних архівних установ у штатах. Адреси веб-сайтів історичних товариств узагальнено в Додатку наприкінці монографії.

Collections & Archives

- Archaeology
- Archives/Library
- Digital Collections & Services
- History Collections
- Manuscript and Audiovisual
- Museum and Library Services
- Natural History
- Registrars Office
- State Archives
- Online Collections Catalog

Archives/Library

The Archives/Library helps people to discover the stories of Ohioans who built our state's farms, industries, businesses, schools, churches, social organizations, governments and communities. Visitors to the Research Room will discover government records, manuscripts, film, video, photographs, books and maps.

 <p>About the Collections The Archives contains over 70,000 cubic feet of records and thousands of printed materials.</p> <p>view</p>	 <p>Family History Did your family come from Ohio? Learn more about our genealogy resources.</p> <p>view</p>
 <p>Visit Come and explore the Archives/Library located in the Ohio History Center in Columbus.</p> <p>view</p>	 <p>Services Let us help you find the answer to a research question, obtain a copy, or order a digital image.</p> <p>view</p>

Сторінка Архіву штату Огайо на веб-сайті Історичного товариства штату Огайо

Таким чином, аналіз веб-сайтів підтверджує важливість розміщеної на них інформації та документів і цілковиту необхідність залучення їх до даного дослідження. Те, що веб-сайти є офіційними електронними органами архівних установ і товариств, свідчить про достовірність і надійність розміщеної на них інформації.

The screenshot shows the website for the Kansas Historical Society's State Archives in Topeka. At the top, there is a navigation menu with links for ABOUT, VISIT, RESEARCH, INTERACT, EDUCATE, PRESERVE, GOVERNMENT, PARTNERSHIPS, and SHOP. Below the menu is a breadcrumb trail: Home » Government » State Archives. The main header features the Kansas Historical Society logo and the text "State Archives Topeka" over a background image of historical documents. A search bar is located in the top right corner.

State Archives, Topeka

November - February:
9 a.m. - 4:30 p.m.
Wednesday - Saturday
March - October:
9 a.m. - 4:30 p.m.
Tuesday - Saturday

6425 SW 6th Avenue
Topeka KS 66615-1099

785-272-8681, ext. 117
reference@kshs.org

Search the [Archives Catalog](#) for unpublished records and manuscripts.

Search the Topeka Libraries Catalog (ATLAS) below for material cataloged since 1994.

powered by **enCore**

Find It!

For questions about our holdings, please [contact our reference staff](#).

About

- [History](#)
- [News](#)
- [Contact](#)

Using the research room

- [When you arrive](#)
- [Using our collections](#)
- [Our catalogs](#)
- [Microfilm](#)
- [Open reference](#)
- [State Archives resources](#)

Plan your visit

- [Hours](#)
- [Driving instructions](#)
- [Researcher policy](#)
- [Onsite maps](#)
- [Tours](#)
- [Nature Trail](#)
- [Store](#)

Visitor comments

The staff was so helpful, polite, and knowledgeable. Your newspaper collection is great. I was able to find obituaries for many ancestors from 1880s - 1970s. All genealogists with an interest in Kansas need to visit your library. Thank you! A researcher

Сторінка Архіву штату Канзас на веб-сайті Історичного товариства штату Канзас

Візуальні матеріали (фотографії істориків і архівістів США, архівних будівель і приміщень, мапи, обкладинки книг, плакати з оголошеннями про проведення архівних заходів, кадри відеофільмів) полегшують шлях до сприйняття й усвідомлення минулого і теперішнього, дають уявлення про дух епохи, фіксують факти, події, явища в часі й дозволяють побачити та оцінити їх на власні очі. Використані фотографії, зроблені автором під час особистого візиту до Національного архіву США, а також залучено фотографії, схеми, віднайдені у працях американських авторів та на офіційних веб-сайтах, із відповідними посиланнями на їх першу публікацію та джерело походження.

Отже, огляд джерел свідчить про наявність достатньої репрезентативної бази для всебічного вивчення історії архівів та розвитку архівної справи в США.

* * *

Таким чином, в американській історіографії переважають дослідження у сферах організації управління архівами, архівного законодавства, експертизи цінності, методів систематизації документів, стандартів описування, машиночитаних та електронних документів тощо, результати яких були важливі і необхідні для подолання нагальних архівних проблем. Причиною такого стану американської історіографії є потреби практики та прагматичний характер американців, який спонукав їх перш за все студіювати такі теми, впровадження результатів яких могло б сприяти розвитку галузі та гарантовано забезпечувати якісний відбір документів і зберігання архівів. Д. Р. Мак-Кой навіть вважав академічні функції Національного архіву США не суттєвими. Навпаки, американський вчений Р. Кокс наполягав на вивченні історії колоніальних архівів, архівних установ штатів та «створенні повної історії професії». Зарубіжні вчені зосереджувалися на вивченні досвіду американських архівістів у царинах машиночитаних та електронних документів, впровадженні інформаційних технологій, стандартів описування, організації і діяльності центрів документації, бізнес-архівів та президентських бібліотек. Причиною студіювання цих тем були потреби вітчизняних архівних галузей дослідників та визнання ними досягнень американських архівістів у цих галузях архівної справи. Отже, історіографічний аналіз свідчить про відсутність комплексних праць із історії американських архівів як в американській, так і в зарубіжній історіографії. Проте досліджені галузі історії, теорії і практики архівної справи в США складають солідне підґрунтя для подальших наукових студіювань.

Вивчення історії американських архівів та розвитку архівної справи в США на сучасному етапі стало можливим значною мірою завдяки новітнім інформаційно-комунікаційним технологіям, оцифруванню та он-лайнному доступу до інформаційних ресурсів американських архівів, бібліотек, університетів, що уможливило використання раніше недоступних джерел, появі у 2007–2009 рр. у вільному доступі на веб-порталі Товариства американських архівістів усього корпусу статей і матеріалів, опублікованих упродовж 1938–2013 рр. у журналі «The American Archivist», веб-сайтам NARA, SAA, архівних установ штатів та професійних об'єднань архівістів США. Аналіз джерельної бази доводить, що вона є цілком достатньою, різноманітною і репрезентативною для здійснення дослідження, про що свідчать отримані результати.

Розділ 2

ІСТОРІЯ АРХІВНОГО РУХУ, УТВОРЕННЯ АРХІВІВ І СТАНОВЛЕННЯ АРХІВНОЇ ГАЛУЗІ В США

Північноамериканський континент заселявся переселенцями з усіх європейських, азійських і африканських країн. Одні покидали свою батьківщину з власної волі і відправлялися за океан у пошуках кращої долі, інших вивозили для рабської праці або в покарання. На континенті засновувалися британські, іспанські, французькі, нідерландські колонії. Внаслідок діяльності колоніальних органів влади відкладалися перші комплекси архівних документів, відтак для їх зберігання утворювалися архіви та призначалися їх хранителі.

Сполучені Штати Америки виникли як федеративна держава у складі 13 перших штатів північного сходу, у кожному з яких була встановлена республіканська форма правління. Під час утворення держави Континентальні конгреси (1774–1781) не започаткували єдину державну політику в галузі архівної справи. Документи федеральних органів влади відкладалися в архіві Державного департаменту, а за документи урядів штатів відповідальність несли Секретарі штатів.

Наприкінці XVIII – XIX ст. США розширювали свою територію, і це збільшення йшло двома шляхами¹. Першим просувалися на північ, південь і захід у пошуках нових земель, джерел існування і прибутків дослідники, торговці, переселенці з атлантичного узбережжя, нові іммігранти. Американські піонери засновували поодинокі поселення на вільних землях, які згодом отримали назву «фронтір-зон». Фронтір був свого роду «плавильним котлом», де змішувалися етноси, культури, релігії, традиції і формувалась американська нація, із притаманними лише їй характером, цінностями і культурою. Індивідуалізм і прагнення свободи, з одного боку, та очевидна необхідність об'єднуватись у колективи для боротьби

¹ У Додатку наприкінці монографії вміщено «Довідку про зростання території США та формування адміністративно-територіального поділу», статтю «Концепція американського фронтиру та визначення фронтір-зон», довідки про сучасне районування Сполучених Штатів Америки, про систему органів управління британськими, французькими, іспанськими колоніями, про органи влади Сполучених Штатів Америки.

із природними умовами і ворогами, з іншого, вирізняють американський фронтир серед усіх інших. Історична свідомість американців, розуміння ними шляху, на якому вони зможуть зберегти архіви і передати історичне знання нащадкам, визнання ролі та місця архіву в суспільстві не могли уникнути впливу фронтиру. Фронтир-зони мали свої особливості, оскільки формувались у конкретних політичних, географічних та історичних умовах. Сучасний поділ США на дев'ять регіонів із деякими відхиленнями збігається з колишніми фронтир-зонами. Отже, кожен регіон має притаманні йому риси, набуті ще за часів освоєння території. Цими рисами відрізняються архівні комплекси і певним чином архівні установи штатів тієї чи іншої території, що дало підстави у даному розділі згрупувати штати за сучасним регіональним поділом.

Другий шлях полягав у державній політиці експансії, спрямованій на досягнення панування на північноамериканському континенті, відкрито проголошеної Президентом США Дж. Монро 2 грудня 1823 року. Поступово США витіснили своїх суперників: Великобританію, Францію, Іспанію, Мексику – і приєднали колонію Луїзіану (1803), Флориду (1819), анексували Техас (1845), підписали угоду з Великобританією про поділ території Орегону (1846), у результаті Мексиканської війни здобули південні території аж до Тихоокеанського узбережжя (1848). Останніми США придбали в Російській імперії Аляску (1867) та анексували Гавайські острови (1898). Із кожним новим розширенням території США утворювались органи управління (територіальні, а згодом і штатів), у яких накопичувались документи, і відповідно поставала проблема організації їх зберігання.

Фронтир-характер американців спонукав їх до спільного вирішення проблем. Коли такою проблемою стало забезпечення збереженості історичної документальної спадщини, американська інтелігенція об'єдналася в історичні товариства штатів. Рух історичних товариств розпочався наприкінці XVIII ст. у Новій Англії і поширювався в часі та просторі, як і сама американська експансія. Його метою було забезпечення збереженості джерел з історії американської нації, спонукання органів влади до утворення архівних установ. Крайній індивідуалізм виявився в прагненні штатів самим розпоряджатися своїм історичним надбанням. Тому загальної державної політики у сфері архівної справи на регіональному рівні так і не з'явилося. Кожен штат йшов своїм шляхом, результатом чого є різноманіття типів архівних установ і їх підпорядкування.

З урахуванням вищесказаного, у даному розділі розглядається архівний рух історичних товариств від його початку до утворення офіційних архівів; роль історичних товариств у зберіганні історичної документальної спадщини; діяльність органів влади у напрямі організації архівних установ, управління архівами, законодавчо-нормативного регулювання архівної справи; внесок істориків-архівістів, учених і практиків у розвиток архівної справи у штатах США. Під поняттям «офіційний архів» в американській науковій літературі розуміють архів-

ну установу, що зберігає документи (records) офіційного походження, тобто документи органів влади, яким через їх історичну, доказову та інформаційну цінність встановлено постійний термін зберігання (на відміну від манускриптів (manuscript), під якими розуміли спочатку рукописи, а потім документи особового походження, що надходять на зберігання до архівів бібліотек, університетів, історичних товариств). У просторовому вимірі розділ охоплює 50 американських штатів, у часовому – історію американських архівів від колоніальних часів до сьогодення.

В окремих підрозділах висвітлено рух істориків за збереження документів федеральних органів влади та утворення Національного архіву США (1908–1934), оскільки ці події були складовою частиною загального архівного руху; рух архівістів за створення власної професії, формування її принципів і методів, що виник на початку ХХ ст., і основним результатом якого на 1936 рік стало заснування Товариства американських архівістів; притаманні архівній галузі регіонального рівня особливості, набуті впродовж історичного розвитку штатів США, такі як децентралізація, наявність власного архівного законодавства у кожному штаті, розподіл функцій на безпосередньо архівну та управління документацією. Подальша історія Національного архіву США та Товариства американських архівістів потребувала окремого розгляду, тому її висвітлення винесено до наступних розділів монографії.

2.1 ЗАРОДЖЕННЯ АРХІВНОГО РУХУ В НОВІЙ АНГЛІЇ

*(Массачусетс, Мен, Род-Айленд, Нью-Гемпшир,
Коннектикут, Вермонт)*

Нова Англія є унікальним регіоном Сполучених Штатів Америки. На початку ХVІІ ст. переселенці з Англії заснували тут перші поселення на північно-американському континенті. Причини переселення європейців були різними: одні прагнули уникнути релігійних переслідувань на батьківщині, інші – збільшити свої статки. Кожна з колоній мала свої особливості в адміністративному управлінні, політичних уподобаннях населення, видах економічної діяльності. Їх об'єднувала культурна ідентичність і залежність від англійської корони. Англія намагалась уніфікувати управління колоніями на законодавчому та адміністративному рівні, збільшити податки на користь метрополії, що викликало протистояння між колоніями та урядом Великобританії. У Бостоні (колонія Массачусетс-Бей) та інших місцях спалахували повстання (1765–1775), а згодом Американська революція (1775–1783), у ході якої 4 липня 1776 року депутати колоній прийняли Декларацію незалежності. 3 вересня 1783 року США та Великобританія підписали Паризький мир, за яким 13 колишніх британських колоній визнали незалежними та суверенними державами. Відтак, рух за незалежність зародився на території колоній Нової Англії. Колонії Нью-Гемпшир, Массачусетс-Бей

(у т. ч. Мен), Род-Айленд, Коннектикут разом із іншими британськими колоніями склали ядро держави Сполучені Штати Америки².

Нова Англія, особливо Бостон, в історії США завжди відігравали провідну роль політичного, промислового, освітянського і культурного центру. Мешканці регіону є носіями англійських культурних традицій та ідей пуританства. Ряд сучасних дослідників історії держави та права США дійшли висновку, що для молоді американської держави та її громадян характерне копіювання англійських правових норм і організації управління, ними доведено залежність організаційних форм влади регіонів від правових традицій метрополій (В. М. Калашников, О. В. Мільохіна). Водночас інші автори, зокрема О. А. Омельченко, вказують, що Нова Англія мала свої особливості, оскільки була заснована переселенцями-пуританами, які прагнули не просто до заснування нової держави, а й до створення нового суспільства та нового політичного устрою, щоб втілити пророцтво Біблії про «Новий Ханаан». Під час переїзду з Голландії до Америки батьки-пілігрими уклали між собою угоду, яка стала джерелом особливої традиції американської державності: новий народ погоджувався вважати себе єдиною общиною, що управляється на підставі народолюбства і «праведної справедливості»: «Сім актом єднаємося ми в один політичний і цивільний орган для підтримання порядку серед нас і досягнення наміченої мети. У силу цього акту ми встановимо ті справедливі та праведні закони, ті порядки, правила й конституції, призначимо ту владу, що вважатимемо потрібними і корисними для загального блага колоній»³. Відповідно до цієї політичної ідеї, конституція колонії Новий Плімут (перше англійське поселення, засноване 1620 р.) передбачала розподіл повноважень між губернатором і виборними органами – Радою з п'яти представників і загальними зборами усіх повнолітніх колоністів. З 1639 року Загальні збори стали представницьким органом, до якого обиралися депутати. Массачусетс з кінця XVII ст. став на чолі політичного, релігійного і культурного руху в колоніях Нової Англії. Поступово інші колонії Нової Англії, Род-Айленд, Коннектикут, Нью-Гемпшир і Мен, наряду з власним управлінням, розвивали ідеї, закладені батьками-пілігримами⁴. Війна за незалежність (1775–1783) завершила процес державно-політичного становлення американських колоній і поклала початок американській державності. Її рисами стали безумовна виборність виконавчої влади, республіканський устрій⁵. Однак у певних галузях державного управління, мож-

² История США : в 4 т. Т. 1 / Н. Н. Болховитинов (редактор), М. С. Альперович, Р. Ф. Иванов, Л. Ю. Слезкин, А. А. Фурсенко. – М. : Изд-во «Наука», 1983. – С. 81–105, 131–163 ; Война за независимость и образование США [Текст] / Под ред. Г. Н. Севастьянова. – М. : «Наука», 1976. – 551 с.

³ Цитується за текстом, наведеним О. А. Омельченко. Див. : Омельченко О. А. Всеобщая история государства и права : учебник в 2 т. – Издание второе, исправленное и дополненное. – Т. 2. – М., 1999. – С. 61.

⁴ Калашников В. М. Організація регіональної влади в Британських колоніях Північної Америки (XVII – XVIII століття) [Текст] : автореф. дис. на здобуття наук ступеня канд. юр. наук : спец. 12.00.01 / В. М. Калашников; НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. – К., 2003. – 17 с. ; Милехина Е. В. История государства и права зарубежных стран [Текст] : учебное пособие. – М. : Высшее образование, 2002. – 208 с.

⁵ Омельченко О. А. Формирование Конституции Соединенных Штатов Америки [Текст] : див. : Омельченко О. А. Всеобщая история государства и права : учебник ; в 2 т. – Издание второе, исправленное и дополненное. – Т. 2. – М., 1999. – С. 70.

ливо, що їй невідомо, зберігалися старі англійські традиції. Нові американські ідеї та старі англійські традиції у своєрідному поєднанні в Новій Англії вплинули на розуміння того, яким чином слід організувати установи для зберігання історичної документальної спадщини і як ними управляти.

Перше історичне товариство у США засноване Дж. Белкнепом 24 січня 1791 року у Бостоні, штат *Массачусетс*. Хоча, як стверджує дослідник історії Массачусетського історичного товариства Л. Л. Такер, ідея заснування депозитарію для зберігання історичних документів «Амеріканики» (historical repository of Americana) зародилась у Белкнепа ще в 70-і рр. ХІХ ст., коли він розпочав свої дослідження історії Нью-Гемпширу в м. Довер (сучасний адміністративний центр округу Страффорд, штат Нью-Гемпшир)⁶. Дж. Белкнеп народився 4 червня 1744 року, закінчив Бостонську латинську школу, Гарвардський університет і став пресвітеріанським священиком. У ході свого дослідження Белкнеп зрозумів, що в його країні недостатня кількість бібліотек, а спеціалізованих архівних установ, які б зберігали першоджерела, немає зовсім. 1789 року він написав листа віце-президенту США Дж. Адамсу про необхідність створення депозитарію для зберігання історичних документів, у якому вказав, що час спливає, а від війн, пожеж, постійних переміщень, відсутності придатних сховищ та з інших причин нація вже втратила значну кількість важливих історичних джерел. 1786 року Белкнеп переїхав до Бостона, де продовжував працювати над реалізацією ідеї про створення історичного депозитарію. Ще з 1774 року він подумував про те, щоб заснувати історичний депозитарій при бібліотеці Гарвардського коледжу в Кембриджі. 1780 року університетська комісія розглянула пропозицію Белкнепа та погодилась із нею, але подальших заходів не вжила. Ідея депозитарію в Гарварді невдовзі була підтримала британським істориком У. Гордоном⁷, який емігрував до Америки, де й почав колекціонувати та досліджувати документи про англо-американську кризу⁸. Белкнеп із натхненням працював над збиранням архівних документів для майбутнього депозитарію в Гарварді, навіть намагався придбати колекцію Е. Хазарда⁹, але з часом відчув повну незацікавленість з боку керівництва університету у створенні архіву. Белкнеп дійшов висновку про необхід-

⁶ Tucker L. L. The Massachusetts Historical Society [Text] / Leonard Louis Tucker // Jones H. G. Historical Consciousness in the Early Republic. The Origins of State Historical Societies, Museums, and Collections, 1791–1861. – Chapel Hill : North Caroliniana Society, Inc. and North Carolina Collection, 1995. – P. 1.

⁷ Уільям Гордон написав чотиритомну працю «History of the Rise, Progress and Establishment of the Independence of the United States of America: including an account of the late war; and of the thirteen colonies, from their origin to that period» (Історія зростання, прогресу і заснування незалежних Сполучених Штатів Америки), опубліковану в Лондоні 1788 року. Це була перша праця з історії Американської революції.

⁸ Pilcher G. W. William Gordon and the History of the American Revolution [Text] / George William Pilcher // The Historian. – 1972, May. – Vol. 34, Iss. 3. – P. 447–464.

⁹ Jimerson R. C. Documents and Archives in Early America [Text] / Randall C. Jimerson // Archivaria. – 2005, Fall. – № 60. – P. 235–258.

ність заснування незалежної організації на кшталт Антикварного товариства в Лондоні. 27 серпня 1790 року Белкнеп оприлюднив свій «Plan of an Antiquarian Society» (План антикварного товариства), який згодом американські історики назвали «the charter of the historical society movement in the United States» (хартія руху історичних товариств у Сполучених Штатах). Головним завданням майбутнього товариства Белкнеп вважав збирання й зберігання історичних документів, манускриптів, книг, історичних фактів та інших відомостей із природничої та політичної історії країни. План Белкнепа передбачав утворення національної мережі історичних товариств. Члени Бостонського товариства повинні були сприяти заснуванню аналогічних товариств у всіх штатах, провінціях, територіях і містах. 24 січня 1791 року Белкнеп та сім його однодумців затвердили Статут Бостонського товариства. У ньому назва «Антикварне товариство» була замінена на «Історичне товариство», оскільки перші члени вважали, що термін «історичне» охоплює усі напрями діяльності та категорії матеріалів (історичні, релігійні, природничі тощо), із якими вони планували працювати. Такої ж думки почав дотримуватися й сам Белкнеп, про що 19 лютого 1791 року він написав Е. Хазарду. Товариство відкрило Бібліотеку для зберігання історичних документів, що почали надходити фактично з усієї країни. Значну підтримку Товариство отримало від Президента США Дж. Адамса та його родини. 1796 року уже був надрукований перший каталог Бібліотеки, який охопив лише 15 % зібраної на той час колекції¹⁰.

Однак реальний початок масачусетському архіву був покладений Дж. Б. Фелтом, який, за пропозицією Історичного товариства, висловленою на щорічній зустрічі 31 грудня 1835 року, губернатором Массачусетсу Е. Евереттом був призначений упорядковувати архів. Фелту довелося проаналізувати величезну кількість паперів для їх віднесення до документальних комплексів установ. На систематизацію 242 справ, їх підшивку та укладання описів він витратив із невеликими перервами десять років. Нарешті 1846 року упорядкування було

ДЖЕРЕМІ БЕЛКНЕП,
засновник архівного руху в США, фундатор
Массачусетського
історичного товариства

ДЖОЗЕФ БАРЛОУ ФЕЛТ,
бібліотекар
Массачусетського
історичного товариства

¹⁰ Tucker L. L. The Massachusetts Historical Society [Text] / Leonard Louis Tucker // Jones H. G. Historical Consciousness in the Early Republic. The Origins of State Historical Societies, Museums, and Collections, 1791–1861. – Chapel Hill : North Carolina Society, Inc. and North Carolina Collection, 1995. – P. 1–10.

завершено і перший масачусетський архів відкрито дослідникам. У квітні 1839 року Фелт їздив до Великобританії для виявлення та копіювання втрачених документів колоніального періоду, але британська влада не надала йому доступу до архівів через побоювання, що він віднайде там відомості про північно-східні кордони США і Великобританії. Він отримав дозвіл аж 1845 року і лише на шість тижнів. Із метою виявлення масачусетських документів він пізніше відвідав архіви Шотландії, Ірландії та Франції. Дж. Б. Фелт опублікував ряд праць із генеалогії, статистики, церковної історії Нової Англії, а також ряд збірників документів, у тому числі скопійованих в Англії. 1857 року Дартмутський коледж присвоїв йому ступінь доктора юридичних наук¹¹.

Значну роботу зі систематизації та публікації архівів Массачусетсу виконали Р. Н. Топпан та А. Ч. Гуделл. Офіційний історик штату Массачусетс Р. Н. Топпан провів значну роботу з копіювання документів у британських архівах¹². Історик А. Ч. Гуделл упорядкував і видав у семи томах законодавство, акти та резолюції Генеральної асамблеї штату¹³.

1884 року була призначена Комісія для обстеження архівних документів у департаментах штату, умов їх зберігання, індексування та використання. Членом комісії був Дж. Уїнзор, президент Американської бібліотечної асоціації. Він уклав звіт, у якому вказав помилки в систематизації та індексуванні документів. 1891 року завідувач масачусетського архіву Дж. Трейсі здійснив огляд архівних документів, у якому довів, що за результатами роботи Комісії жодних заходів не було вжито для покращення умов зберігання документів¹⁴. Цього ж року Секретар штату У. М. Олін для покращення роботи масачусетського архіву здійснив упорядкування його функцій: розділив архів на два відділи – діловодства та архівної роботи¹⁵. На останній поклалися функції систематизації, індексування,

¹¹ Felt Joseph Barlow // *The New-England Historical and Genealogical Register and Antiquarian Journal*, published quarterly, under the direction of the New-England Historic, Genealogical Society for the year 1870. – Vol. XXIV. – Boston : Published by the Society, 17 Bromfield street, 1870. – № 1. – P. 1–5; Upham C. W. Our historical writers: Joseph Barlow Felt [Text] / Charles W. Upham // *The Historical magazine and notes and queries. Concerning the Antiquities, History and Biography of America.* – Vol. VII. – № 2. Second series. – Morrisania, N. Y. : Henry B. Dowson, 1870, February. – P. 107–109.

¹² *McFarland A. Memoir of Robert Noxon Toppan* [Text] / Andrew McFarland // *Publications of The Colonial Society of Massachusetts.* Vol. VII. Transactions 1900–1902. – Boston : Published by the Society, 1905. – P. 263–267.

¹³ *Alphabetical list of member of the Massachusetts Historical Society // A Short Account of Massachusetts Historical Society* originally prepared by Charles Card Smith. – Boston : Printed for the Society, 1918. – P. 47.

¹⁴ *Report of the Public Archives of Massachusetts // First Report of the Public Archives Commission : Annual report of the American Historical Association for the year 1900.* – Vol. 2. – Washington, D. C. : Government Printing Office, 1901. – P. 51.

¹⁵ *Report of the Public Archives of Massachusetts // First Report of the Public Archives Commission : Annual report of the American Historical Association for the year 1900.* Vol. 2. – Washington, D. C. : Government Printing Office, 1901. – P. 48–55 ; *Biographical Sketches of Representative Citizens of the Commonwealth Massachusetts* [Electronic resource]. – Boston, M. A. : Graves and Steinbarger, 1901. – Mode of access: <http://genealogytrails.com/mass/wmolin.html>. – Title from screen.

ремонту, підшивки, копіювання, публікації документів та проведення історичних досліджень. Тоді ж порушено питання про спорудження будинку для архіву або надання йому приміщень у будівлі Капітолію штату. На початку ХХ ст. архів був розміщений у старому будинку Капітолію, але після викрадення 1984 року найдавнішого документу архіву, датованого 1629 роком, було прийняте рішення про спорудження сучасного будинку архіву, уведеного до експлуатації 1985 року. Площа архівосховищ, влаштованих у ньому, складає 100 тис. кв. футів. На початку ХХ ст. під час чергової систематизації та описування документів Массачусетського архіву керівник архіву Е. М. Девіс у своєму звіті повідомив, що архів зберігає понад 200 тис. документів законодавчого характеру, 5 тис. мап, документи Генерального суду Массачусетсу, хартії Массачусетсу (1628–1726), конституції і документи конституційних конвенцій (1779–1919), військові документи та колекції змішаної тематики¹⁶.

Таким чином, Архів штату Массачусетс виник як результат наполегливої праці членів Історичного товариства. Сучасний Архів штату Массачусетс зберігає документи від 1629 року до сьогодні, виконує архівні функції та функції управління архівною справою і документацією на території штату. Архів підпорядковано Секретарю Массачусетської співдружності¹⁷.

Бостонці не зупинилися лише на створенні Історичного товариства. 1805 року У. С. Шоу засноване товариство The Boston Athenaeum (Бостонський Атенаум) із метою створення бібліотеки і видання щомісячного періодичного журналу «The Monthly Anthology and Boston Review» («Щомісячна антологія і огляд Бостону»). На 1819 рік колекція цього товариства вже нараховувала 12,5 тис. томів¹⁸. 1812 рік колекціонер І. Томас із Бостону заснував The American Antiquarian Society (Американське антикварне товариство)¹⁹, яке поширило свою діяльність на всю країну і згодом стало національним.

Прагнення істориків до об'єднання в історичні товариства з часом вилилося в утворення організацій по усій країні, у т. ч. історичні товариства на теренах

¹⁶ Edmonds J. H. The Massachusetts Archives [Text] / John Edmonds // Proceedings of the American Antiquarian Society. – 1921, April. – P. 18–60 ; Davis A. M. Report of the Council; Report of the Treasurer; Report of the Cabinet-Keeper. Meeting, April, 1920 / Andrew McFarland Davis // Proceedings of the Massachusetts Historical Society. – 1920. – Vol. 53. – P. 140–176.

¹⁷ Massachusetts Archives. Secretary of the Commonwealth of Massachusetts [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.sec.state.ma.us/arc/arcidx.htm>. – Title from screen.

¹⁸ Felt J. B. Memorials of William Smith Shaw. – Boston : Publisher by S. K. Whipple and Co., 1852. – 346 p. [Electronic resource] // The Boston Athenaeum. – Mode of access: <http://www.bostonathenaeum.org>. – Title from screen ; Tucker L. L. The Boston Athenaeum [Text] / L. L. Tucker // Jones H. G. Historical Consciousness in the Early Republic. The Origins of State Historical Societies, Museums, and Collections, 1791–1861. – Chapel Hill : North Caroliniana Society, Inc. and North Carolina Collection, 1995. – P. 12–15.

«Athenaeum» перекладається як бібліотека, читальня, літературне і наукове товариство.

¹⁹ Tucker L. L. The Massachusetts Historical Society [Text] / L. L. Tucker // Jones H. G. Historical Consciousness in the Early Republic. The Origins of State Historical Societies, Museums, and Collections, 1791–1861. – Chapel Hill : North Caroliniana Society, Inc. and North Carolina Collection, 1995. – P. 1–10.

Нової Англії були засновані в м. Брансуїк, штат Мен (1822), м. Провіденс, штат Род-Айленд (1822), м. Конкорд, штат Нью-Гемпшир (1823), м. Хартфорд, штат Коннектикут (1825), містах Барнет та Монтпілієр, штат Вермонт (1838). Піднесенню руху істориків сприяв загальний настрій у суспільстві, пов'язаний із відзначенням 50-річчя Американської революції (війна за незалежність 1775–1783). К. Сілвестро, дослідник історії товариств Нової Англії, вважав найзначнішим досягненням руху істориків створення історичних товариств, об'єднання протягом незначного періоду зацікавлених у збереженні історичних документів людей у «відносно стабільну організацію»²⁰. Організація могла впоратися із завданням збирання і зберігання історичних документів ефективніше, ніж розрізнені історики та колекціонери.

З утворенням штату **Мен** (1820) були ухвалені Акти про порядок зберігання публічних документів «An Act to provide for the safe keeping of Public Records, and for regulating the quality of paper for Books of Public Records» (27 січня 1821 р.) та про порядок зберігання судових документів «An Act for the safe keeping of the Records of the several Courts of Justice» (19 березня 1821 р.). Історичне товариство Мену заснували політики та освітяни штату 1822 року, а 1829 року законодавчі збори ухвалили акт про його інкорпорацію. Фундаторами Товариства були президент Боудин-коледжу²¹ та автор «American Biographical and Historical Dictionary» («Американський біографічний і історичний словник»), що містить понад 7 тис. біографічних нарисів, У. Аллен і священник І. Ніколс. З 1831 року Товариство розпочало публікацію документів зібраної ним колекції, а 1849 року законодавчими зборами виділено 6 тис. дол. для видавничої діяльності, що прискорило публікацію чотиритомника з історії міст і сільських поселень Мену. Уперше колекція Товариства була облікована 1868 року. Вона налічувала 2550 книг, 130 підшивок газет, 2800 брошур, мап, індіанських артефактів і цінних монет²².

Звіт 1883 року свідчив про незадовільні умови зберігання колекції на горищі будинку Адміністрації штату Мен. Упродовж 1908–1910 рр. професор історії і політичних наук Боудин-коледжу, член АНА та Історичного товариства Мену А. Джонсон уклав описи документів архіву та звіт про стан архіву штату «Report on the Archives of the State of Maine»²³. Він указав на те, що незадовільні умови

²⁰ *Silvestro M. C. Other New England States : Connecticut, Maine, New Hampshire, Rhode Island, and Vermont [Text] / M. Clement Silvestro // Jones H. G. Historical Consciousness in the Early Republic. The Origins of State Historical Societies, Museums, and Collections, 1791–1861. – Chapel Hill : North Caroliniana Society, Inc. and North Carolina Collection, 1995. – P. 29.*

²¹ Боудин-коледж (Bowdoin college) – приватний гуманітарний університет у м. Брансуїк, штат Мен, заснований 24 червня 1794 року губернатором Массачусетса Семюелем Адамсом. Bowdoin College [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.bowdoin.edu/>. – Title from screen.

²² *Dunlap L. W. Main Historical Society [Text] / Leslie Whittaker Dunlap // American Historical Societies, 1790–1860. – Madison, Wisconsin, 1944. – P. 161–163.*

²³ *Allen Johnson, 1909–1910 [Text] // Named professorships at Bowdoin college. Bowdoin College Bulletin. – Maine, Brunswick, 1976. – P. 43–44.*

зберігання унеможливають використання документів. Джонсон запропонував створити у штаті Департамент архівів та історії на чолі з Істориком штату. Аналогічна пропозиція повторена у звіті 1-го історика штату, президента Історичного товариства Мену Г. С. Берріджа. Через Першу світову війну питання було відстрочене аж до здійснення Комісією публічних архівів АНА огляду архівів Мену. Однак у Мені огляд був направлений в основному на архіви окружних адміністрацій, а не установ штату. Отже, він не привів до серйозних зрушень в архівній справі Мену. 1943 року законодавчі збори штату призначили Комітет по знищенню старих документів у складі історика штату, генерального прокурора та уповноваженого у справах фінансів²⁴. 1959 року знов було порушене питання про створення архіву штату. У ході 102-ї сесії законодавчих зборів штату губернатор Дж. Х. Рід створив Архівний комітет Мену, який, з'ясувавши стан архівної справи у штаті, запропонував законопроект про створення архівної установи. Законодавчі збори прийняли законопроект 4 червня 1965 року, і через чотири дні він був підписаний губернатором та введений у дію як закон про створення Офісу архівіста штату «An Act Creating the Office of State Archivist»²⁵. Архів штату Мен на теперішній час має статус Бюро в Департаменті Секретаря штату, виконує функції архіву та управління документацією. Його розміщено у комплексі культурних будівель штату разом із бібліотекою і музеєм штату²⁶. Організаційна структура Архіву штату Мен представлена в Додатку наприкінці монографії.

Члени Історичного товариства *Род-Айленду* в першій половині XIX ст. зосереджувалися на поповненні колекції та публікаціях збірників історичних джерел²⁷. Колекцію було започатковано Т. Фостером, політиком і колекціонером, і після його смерті передано на зберігання до Товариства²⁸. Першим президентом Товариства у 1822–1832 рр. був Дж. Феннер, губернатор Род-Айленду²⁹. Фінансову допомогу для започаткування діяльності Товариству надали меценат Дж. Говард та адміністрація штату, яка асигнувала 500 дол., а згодом виділила приміщення для розташування колекції та організації робочих місць співробітників. У. Р. Степлс писав 1839 року, що хоча з двох напрямів роботи – поповнення та зберігання колекції і публікація документів – Товариство більше зосереджувало-

²⁴ Ross L. F. The Adoption of an Archival Program for Maine [Text] / Linwood F. Ross // American Archivist. – 1966, July. – Vol. 29. – № 3. – P. 395–402.

²⁵ Legislative Record of the One Hundred and Second Legislature of the State of Maine 1965. – Maine, Augusta : Daily Kennebec Journal, 1965. – P. 46.

²⁶ Maine State Archives. Department of Secretary of State [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.maine.gov/sos/arc/about/index.html>. – Title from screen.

²⁷ Perry A. Report of the Librarian and Cabinet Keeper for the Year 1894 [Text] / Amos Perry // Publications of the Rhode Island Historical Society. New Series. – Providence, 1895. – Vol. III (1895). – P. 32–42.

²⁸ Dunlap L. W. Rhode Island Historical Society [Text] / Leslie Whittaker Dunlap // American Historical Societies, 1790–1860. – Madison, Wisconsin, 1944. – P. 205–207.

²⁹ Munroe A. P. President's Annual Address [Text] / Addison P. Munroe // Rhode Island Historical Society. Collections. – 1931, April. – Vol. XXIV. – № 2. – P. 66.

ся на першому, його членам все-таки вдалося підготувати до видання чотири томи історичних джерел з історії Род-Айледу і Ньюпорту³⁰.

1871 року в Род-Айленді засновано Бібліотеку штату (належить штату, а не Історичному товариству), художню галерею та музей природничої історії, які також долучилися до збирання і зберігання історичних документів. 1874 року Генеральна асамблея штату виділила кошти для бібліотеки, яка з лютого 1878 року розпочала свою роботу в новому приміщенні. Управління бібліотеки і інформаційних служб на сьогодні підпорядковується Департаменту адміністрації штату³¹.

Сучасний Архів штату Род-Айленд, що сформувався в результаті зусиль Історичного товариства, Бібліотеки та органів влади, зберігає документи від 1638 року й підпорядковується Секретареві штату. Він має офіційну назву Архів і Адміністрація публічних документів штату Род-Айленд³².

У *Нью-Гемпширі* 1717 року за розпорядженням британських колоніальних органів влади було засновано першу на теренах Північної Америки Бібліотеку. З 1823 року законодавчі збори почали виділяти по 100 дол. щорічно для придбання книг, журналів Сенату і Палати представників США. 1828 року Бібліотеку розміщено у північному крилі будинку Адміністрації штату³³.

Історичне товариство Нью-Гемпширу багато в чому повинно бути вдячним Дж. Фармеру. Ще замолоду він займався самоосвітою, вивчав історію і літературу. 1813 року Фармер став членом Массачусетського історичного товариства і опублікував декілька праць, у тому числі історичний нарис м. Амхерст «An Historical Sketch of Amherst» (1820). Він прагнув вивчати медицину, але припинив свої заняття через слабе здоров'я. Після переїзду до м. Конкорд Фармер через хворобу змушений був увесь час проводити вдома, тому він ще більше заглибився в історію і літературу, почав збирати стародруки, ранні документи, записки перших поселенців, листуватися з людьми, які могли б забезпечити нові надходження для його колекції. Невдовзі за Фармером закріпилося прізвисько «Антиквар». Фармер мав рідкісний талант до запам'ятовування імен, фактів, відомостей про історичні події. 1822 року він опублікував першу працю з історії Нью-Гемпширу. Із цього ж року він почав друкувати статті в «Gazetteer of New

³⁰ Staples W. R. An account of the Rhode Island Historical Society [Text] / William R. Staples // American Quarterly Register. – Boston : American education Society, 1839, May. – Vol. XI. – № 4. – P. 362–368 ; Collection of the Rhode-Island Historical Society. Vol. 1. – Providence : Printed by John Miller, 1827. – 278 p.

³¹ The Office of Library and Information Services (OLIS) is the state library agency for Rhode Island. About us [Electronic resource] // OLIS. Ri.gov. – Mode of access: <http://www.olis.ri.gov/aboutus/index.php>. – Title from screen ; Proceedings Rhode Island Historical Society, 1887–1888. – Providence : Printed for the Society, 1888. – 115 p.

³² Rhode Island State Archives and Public Records Administration [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.sec.state.ri.us/Archives>. – Title from screen.

³³ New Hampshire State Library. History [Electronic resource] // New Hampshire State Library. – Mode of access: <http://www.nh.gov/nhsl/about/index.html>. – Title from screen.

Hampshire», присвячені історії населених пунктів штату, заснуванню їх релігійних громад і церков. 1822 року Дартмутський коледж присвоїв Фармеру почесний ступінь магістра мистецтв. У день установчих зборів Історичного товариства Нью-Гемпширу, 20 травня 1823 року, через хворобу Фармер не брав участі у засіданні (взагалі за усе своє життя він лише двічі був присутній на зборах Товариства), однак, враховуючи талант і заслуги Фармера, члени Товариства обрали його секретарем. Із перших п'яти опублікованих збірок документів колекції Товариства чотири відредаговані і підготовлені до друку Фармером. Загалом біографи нарахували більше 20 документальних видань та історичних праць, редактором або автором яких був Фармер, серед них були й багатотомні «A Genealogical Register of the First Settlers of New England» («Генеалогічний реєстр перших поселенців Нової Англії», 1829), «Collections, Historical and Miscellaneous» («Колекції, історичні і багатоманітні», 1822, 1823, 1824). 3 січня 1837 року рішенням Генерального суду Нью-Гемпширу Фармера призначено «аналізувати, систематизувати, індексувати, готувати для підшивки у справи, зберігати публічні документи в архіві штату». Фармер у серпні 1837 року писав своєму другові в Массачусетс, що в архіві документи і справи знаходяться у страшенному безладі без жодної систематизації. Тож він розпочав їх систематизувати за таким принципом: 1) журнали парламенту; 2) журнали Ради та Асамблеї; 3) журнали Ради. Особливої уваги потребували документи парламенту за 1711–1755 рр.: Фармер систематизував 3813 аркушів у вісім томів і переписав заново 300 аркушів для того, щоб вирівняти їх розмір для підшивки у справи. Журнали Ради і Асамблеї за 1699–1774 рр. були систематизовані у п'ять томів, що містили 2260 аркушів. Фармер також упорядкував у хронологічному порядку 1500 аркушів текстів промов і повідомлень губернаторів провінції за 1699–1775 рр. Залишки документів Ради, які пережили пожежу 1736 р., були систематизовані Фармером за період з 1704 до 1774 рр. Губернатор І. Хілл у своєму щорічному посланні законодавчим зборам штату 1837 року підніс талант Фармера і здивовано вказав на той факт, що людина із таким слабким здоров'ям здатна працювати так наполегливо і плідно. 1838 року губернатор доповідав парламенту штату, що систематизація архіву штату майже завершена: близько 10 тис. окремих документів проаналізовані й упорядковані у справи, понад 1 тис. аркушів переписані. Хілл підкреслив високу кваліфікацію Фармера як історика та архівіста, оцінивши його внесок у забезпечення збереженості документів з історії Нью-Гемпширу. Дж. Фармер був членом історичних товариств Мену та Массачусетсу, Американського антикварного товариства, секретарем

ДЖОН ФАРМЕР,
секретар Історичного
товариства
Нью-Гемпширу

Товариства боротьби проти рабства у Нью-Гемпширі, а в серпні 1837 року він обраний членом Королівського товариства північних антикварів у Копенгагені. Покладаючись на набутий досвід в архівній справі, Фармер надав свої рекомендації законодавчим зборам штату щодо подальшої організації зберігання публічних документів, серед яких спорудження пожегобезпечного будинку для архіву, проведення оцінки документів тощо. Дж. Фармер помер 13 серпня 1838 року у віці 49 років, залишивши після себе упорядкований архів штату Нью-Гемпшир³⁴.

Колегою Фармера по Історичному товариству Нью-Гемпширу був Я. Б. Мур. Ще 1813 року Мур став партнером І. Хілла, який тоді був власником та редактором «New Hampshire Patriot». Згодом Мур навіть одружився з сестрою Хілла, Мері Адамс Хілл. Через певний час між Муром і Хіллом виникли суперечки через те, що їх політичні погляди не збігалися, хоча це не завадило їм обом продовжувати видавничу діяльність. Мур був одним із фундаторів Історичного товариства Нью-Гемпширу, редактором і видавцем його колекції «Collections of the New Hampshire Historical Society, 1824–1832». Протягом 1823–1830 та 1837–1839 рр. Мур працював бібліотекарем Товариства. У 1826 році він заснував журнал «New Hampshire Journal» і був його редактором до 1829 року. Постійні непорозуміння з Хіллом привели Мура до банкрутства, і він поїхав до Нью-Йорка, де працював у різних відомствах: редактором «New York Daily Whig», у поштовому управлінні. У 1848 році Мур разом зі своїм сином стали бібліотекарями Історичного товариства Нью-Йорка. Мур був автором значної кількості праць і редактором збірок історичних документів, у тому числі «Memoirs of American Governors» («Біографії американських губернаторів», 1846), «Laws of Trade in the United States» («Закони Сполучених Штатів про торгівлю», 1840) та інших. Разом із Фармером Мур працював над тритомником «Collections, Historical and Miscellaneous»³⁵. Особисті папери Мура та його колекція зберігаються в Бібліотеці Гарвардського коледжу Гарвардського університету в Кембриджі.

Непересічне значення в історії архівної справи США має праця ще одного із фундаторів Історичного товариства Нью-Гемпширу Р. Бартлетта «Remarks and Documents Relating to the Preservation and Keeping of Public Archives» («Нотатки і документи стосовно забезпечення збереженості публічних архівів»)³⁶. Упродовж 1825–1829 рр. Бартлетт був Секретарем штату. Згодом він залишив політичну кар'єру і придбав у Мура «New Hampshire Journal», який видавав до від'їзду до

³⁴ Moore J. B. Biographical Notice of John Farmer, M. A. Late corresponding Secretary of the New Hampshire Historical Society [Text] / Jacob B. Moore // American Quarterly Register. – Boston : American education Society. – 1839, February. – Vol. XI. – № 3. – P. 229–241.

³⁵ Moore Jacob Bailey, 1797–1853. Jacob Bailey Moore papers: Guide. – Houghton Library, Harvard College Library. – Call No. : MS Am 800.51. [Electronic resource] // Harvard University Library. Online Archival Search Information System. – Mode of access: <http://oasis.lib.harvard.edu/oasis/deliver/~hou01615>. – Title from screen.

³⁶ Bartlett R. Remarks and Documents Relating to the Preservation and Keeping of Public Archives [Text] / Richard Bartlett. – Concord : Printed by ASA M'Farland, 1837. – P. 3–10.

Нью-Йорк Сіті у 1832 році. Свої «Нотатки» Бартлетт написав незадовго до смерті і прочитав на засіданні Історичного товариства. Бартлетт спирався на відповіді 16 урядів штатів на розроблену і розіслану ним анкету. Він дорікав законодавцям і чиновникам за їх неуважне ставлення до архівів. Бартлетт писав: «Забезпечення надійного та ідеального зберігання публічних архівів є, що очевидно, одним із перших і найважливіших обов'язків законодавців... Вони [архіви] є скарбами такого священного характеру, що кожного, хто намагається спалити їх, цивілізовані люди повинні заклеймити як варвара, [архіви] є такої неоціненої цінності, що ні за які гроші не можна купити їх у найбіднішого штату Союзу або замінити їх, коли вони втрачені»³⁷. Між тим архіви знищено пожежами у Нью-Гемпширі, Массачусетсі, Нью-Йорку, Нью-Джерсі, Північній Кароліні, Південній Кароліні, патентному і військовому федеральних відомствах, а згодом пожежа зруйнувала архівні документи в Бібліотеці Конгресу США. Тому найперше завдання, яке Бартлетт ставив перед посадовцями, – спорудження пожежобезпечних сховищ для зберігання архівів. Він вважав нерозумним зберігання документів за розповсюдженою у США файловою системою, оскільки переплетені у справі документи навіть під час пожежі мали шанс на виживання. Бартлетт схвалив практику, запроваджену у Массачусетсі, за якою документи підшивались у справи і на них складались індекси. Барлет писав, що у Массачусетсі почалася «нова ера» в архівній справі США³⁸. Інші штати хоча й повідомили про уникнення пожеж, але їх документи, по-перше, також зберігались у пожежонебезпечних будівлях, по-друге, піддавались руйнуванню через підвищену вологість та біологічних шкідників.

Сучасний будинок Архіву штату Нью-Гемпшир, грудень 2007 року

³⁷ *Bartlett R. Remarks and Documents Relating to the Preservation and Keeping of Public Archives [Text] / Richard Bartlett. – Concord : Printed by ASA M'Farland, 1837. – P. 3.*

³⁸ *Ibid.* – P. 9.

Другим завданням, яке Барлетт ставив перед посадовцями, була публікація документів. Він вважав, що «публікація є шляхом до увіковічення їх [документів]» і витрати на неї не варті обговорення. Барлетт вважав, що класифікація, систематизація, індексація та укладання анотацій – це саме ті методи, які вели до швидкого і легкого пошуку документів³⁹.

Барлетт не залишив поза увагою архіви федеральних відомств, зокрема він розіслав свою анкету і отримав на неї відповіді від Сенату, Палати представників, Департаменту фінансів, військового, поштового і патентного відомств, Офісу Державного Секретаря тощо. Своєю працею Барлетт намагався «розбудити совість нації», вказати на відповідальність влади за збереженість архівів. Він спеціально представив у ній страшну картину руйнування і написав, що лише «той буде здивований, хто ніколи не рився у попелі». Як підсумував наслідки роботи Барлетта співробітник Національного архіву США Р. Дж. Вуд, голос Барлетта був рішучий і ясний, але то був «голос волаючого в пустелі»⁴⁰. Праця Барлетта була віддрукована і надіслана усім урядам штатів і федеральним відомствам країни, але вона не мала жодних наслідків на той час.

1846 року Секретар штату неофіційно перебрав на себе обов'язки Бібліотекаря штату, цього ж року був надрукований перший каталог Бібліотеки, а 1866 року Генеральний суд Нью-Гемпширу прийняв Акт про заснування Бібліотеки штату як окремого департаменту. Таким чином, у Нью-Гемпширі історичні документи протягом другої половини XIX ст. – першої половини XX ст. зберігалися в Історичному товаристві та Бібліотеці штату. Документи урядових установ штату залишались в офісах аж до 1961 року, коли законодавчі збори штату заснували Відділ управління документацією і архівами, який став частиною Департаменту адміністративного контролю. Е. Хант був призначений його першим директором. У 1979 році відділ передано до Департаменту штату, де було введено посаду Архівіста. Першим архівістом штату був призначений Фр. К. Меверс, який служив на цьому посту до 2010 року.⁴¹ Відділ архіву та управління документацією Нью-Гемпширу на сьогодні підпорядковано Секретареві штату.

Сховище архівних документів
в Архіві штату Нью-Гемпшир, 2007 рік

³⁹ *Bartlett R. Remarks and Documents Relating to the Preservation and Keeping of Public Archives [Text] / Richard Bartlett. – Concord : Printed by ASA M'Farland, 1837. – P. 9.*

⁴⁰ *Wood R. G. Richard Bartlett, Minor Archival Prophet [Text] / Richard G. Wood // American Archivist. – 1954, January. – Vol. 17. – № 1. – P. 13–18.*

⁴¹ *The New Hampshire State Archives Turns 50 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://sos.nh.gov/WorkArea/DownloadAsset.aspx?id=28631>. – Title from screen.*

У *Коннектикуті* перші кроки до збирання документів із політичної, природничої і цивільної історії та географії здійснено ще за колоніальних часів. 1741 року Генеральна асамблея колонії доручила Секретареві зібрати та упорядкувати документи, що знаходились у його офісі. 1769 року губернатор колонії Дж. Трамбалл та секретар Дж. Уїлліс створили Комітет для вивчення документів, що підтверджували права на землі колонії, вони навіть направили листа агенту колонії у Лондоні з проханням виявити і скопіювати земельні документи і направити їх Секретареві. Г. Салтонстолл та генерал Дж. Трамбалл від імені Генеральної асамблеї збирали всі публічні документи колонії, губернатор Дж. Трамбалл колекціонував офіційну кореспонденцію, яка стосувалася справ колонії, Дж. Уїлліс переписував перші книги колоній Коннектикут та Нью-Гейвен. У травні 1772 року Генеральна асамблея ухвалила резолюцію про надання доступу для публічного використання документів в архіві колонії, який розміщувався в Офісі Секретаря. 1794 року син губернатора Дж. Трамбалла, Девід, продав колекцію, зібрану батьком, Дж. Белкнепу. Той особисто приїздив до Коннектикуту і відібрав 30 томів документів, не зважаючи на протести Генеральної асамблеї, яка наполягала, що колекція не належить особисто родині Трамбаллів. 1845 року Генеральна асамблея звернулася до Массачусетського історичного товариства з проханням повернути документи, але Товариство відмовило, наполягаючи на тому, що вони придбані законно. Документи були повернуті до Коннектикуту тільки 1921 року⁴². Упродовж 1841–1845 рр. С. Джадд із Массачусетсу упорядковував та індексував документи колоніального періоду та перших років існування штату (до 1820 р.). На теперішній час упорядкована ним колекція збереглася і має назву «Connecticut Archives» («Архів Коннектикуту»)⁴³.

У січні 1800 року Академія мистецтв і наук розповсюдила листи із закликом передавати документи до Академії для включення їх до друкованих збірників історичних джерел. Протягом 1811–1838 рр. учені опублікували декілька збірок документів з історії м. Нью-Гейвен, округів Лічфілд, Мідлсекс та інших населених пунктів⁴⁴.

Організацією Історичного товариства Коннектикуту опікувався Т. Роббінс, пастор церкви у Східному Віндзорі. Він та суддя Дж. Трамбалл організували вибори президента, віце-президента, секретарів та скарбника товариства і взяли на себе частину обов'язків Товариства. Генеральна асамблея прийняла Акт про інкорпорацію Товариства у травні 1825 року. Членами Товариства стали губер-

⁴² Important Dates in the History of Connecticut's Public Records and State Archives Programs. Prepared by the State Archives, Connecticut State Library, 1999. – P. 3–11 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.cslib.org/archives/about.htm>. – Title from screen.

⁴³ Ibid.

⁴⁴ Barnard H. An Account of the Connecticut Historical Society [Text] / Henry Barnard // Journal of the American Education Society. American Quarterly Register. – American Education Society. – 1840, November. – Vol. XIII. – № 2. – P. 284–292.

натор штату, члени Генеральної асамблеї, юристи, освітяни. 1-м президентом було обрано суддю Дж. Трамбалла. У 1839–1855 рр. Президентом Товариства був юрист Т. Дей, який ініціював заснування Комітету із публікацій у вересні 1840 року для підготовки до видання серії збірок документів «Connecticut Historical Collections». До цієї серії Товариство, насамперед, включило документи, передані Ф. У. Трамбалл. Це були залишки колекції губернатора Дж. Трамбалла, що збереглися ще у його родині: листи агентів колонії за 1742–1773 рр., папери Ради безпеки за 1775–1782 рр., накази губернаторів за 1724–1766 рр. тощо⁴⁵. 1844 року керівництво бібліотекою на себе перебрав Роббінс. Він передав Історичному Товариству власну колекцію в обмін на 600 дол. винагороди на рік за його службу на посту бібліотекаря⁴⁶. Значний внесок у зберігання колекції Історичного Товариства Коннектикуту вніс бізнесмен Д. Уоткінсон, який пожертвував 100 тис. дол. на спорудження будинку для бібліотеки Історичного товариства (Watkinson Library of Reference, у будинку й досі розміщується бібліотека Історичного товариства)⁴⁷.

Бібліотеку штату Коннектикут, що не належить історичному товариству, відкрито 1854 року, при ній створено Бібліотечний комітет, 1-м бібліотекарем штату восени 1854 року призначено Дж. Х. Трамбалла⁴⁸. Редактор і видавець, юрист і мовознавець, політик і громадський діяч, Дж. Х. Трамбалл був видатною особою свого часу, членом Американського азіатського товариства, Американської філологічної асоціації. Він закінчив Єльський університет (1871), докторські ступені з юриспруденції та філології індіанських мов отримав у Гарварді (1887) і Колумбійському (1887) університеті. У 1873 році викладав у Єльському коледжі індіанські мови. 1847 року його обрано членом Історичного товариства Коннектикуту; а згодом секретарем (1848–1863) і президентом (1863–1889). Під його керівництвом Товариство опублікувало багатотомну серію «Collections of the Connecticut Historical Society» («Колекції Історичного товариства Коннектикуту», 1860, 1870). Він уклав покажчики індіанських

ДЖЕЙМС ХЕММОНД
ТРАМБАЛЛ,
перший керівник
Бібліотеки штату
Коннектикут,
президент Історичного
товариства Коннектикуту
(1863–1889)

⁴⁵ Barnard H. An Account of the Connecticut Historical Society [Text] / Henry Barnard // Journal of the American Education Society. American Quarterly Register. – American Education Society. – 1840, November. – Vol. XIII. – № 2. – P. 284–292.

⁴⁶ Dunlap L. W. Connecticut Historical Society [Text] / Leslie Whittaker Dunlap // American Historical Societies, 1790–1860. – Madison, Wisconsin, 1944. – P. 142–143.

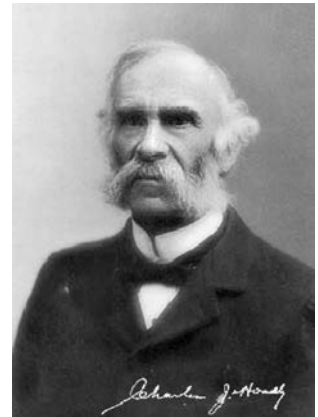
⁴⁷ Ibid. – P. 143.

⁴⁸ Connecticut State Library. Connecticut General Assembly, Senate Resolution of June 21, 1854 appointing the first State Librarian for the State of Connecticut [Text] // Senate Journal. – 1854, May Session. – P. 331.

географічних назв штату і опублікував їх у праці «Some Helps for the Indians» («Деяка допомога індіанцям», 1895). Вчений провів значну роботу по збиранню та систематизації архівних документів. За його часів колекція документів Бібліотеки поділялася на такі секції: 1) документи і звіти Конгресу; 2) закони США і штату; 3) документи і звіти штату; 4) звіти за рішеннями органів юстиції; 5) міжнародна діяльність⁴⁹. Однак, Дж. Х. Трамбалл недовго був бібліотекарем – його змінив Ч. Дж. Ходлі.

Ч. Дж. Ходлі служив бібліотекарем штату 45 років поспіль. Ходлі наполягав на комплектуванні колекцій оригіналами документів: законів, щорічних офіційних звітів тощо. Він вважав, що колекції мають бути сформовані у відповідності до потреб майбутніх користувачів: законодавців, юристів, суддів. Ходлі започаткував краєзнавчу та біографічну колекції. Він був укладачем, перекладачем, редактором та автором 44-х видань, у т. ч. збірників документів серії «The Public Records of the Colony of Connecticut» («Публічні документи колонії Коннектикут», які редагував з 4 по 15 томи, що вийшли друком у 1868–1890 pp.), збірників «The Public Records of the State of Connecticut» («Публічні документи штату Коннектикут», Т. 1, 1894), «Annals of the Episcopal church in Hartford to the year 1829» («Джерела єпископальної церкви Хартфорду», 1880), «Private and Special Laws of the State of Connecticut» («Приватні та спеціальні закони штату Коннектикут», 1865), «Special Laws of the State of Connecticut» («Спеціальні закони штату Коннектикут», Т. 6, 1866) та інших⁵⁰.

За часів бібліотекаря Дж. С. Годарда, який керував Бібліотекою протягом 1900–1936 pp., Бібліотека і Архів переїхали до нового будинку (1910), для зберігання архівних документів були замовлені металеві стелажі та найнято трьох помічників для каталогізації документів⁵¹. Годард зазначав у своєму звіті за 1907–1908 pp., що колекція Бібліотеки налічує 4482 томи документів, 14620 брошур, 6038 окремих документів⁵².

ЧАРЛЬЗ ДЖЕРЕМІ ХОДЛІ,
керівник Бібліотеки
штату Коннектикут
у 1855–1900 pp.

⁴⁹ Wright A. W. Biographical Memoir of James Hammond Trumbull, 1821–1897 [Text] / Arthur W. Wright // Biographical Memoirs. Part of Volume VII. – Washington : National Academy of Sciences, 1911. – P. 145–161.

⁵⁰ Chattin W. N. A Memoir. Charles Jeremy Hoadly; Hoadly J. C. Autobiography [Текст] / W. N. Chattin, M. A. Carlton. – Connecticut : Acorn Club, 1902. – P. 9–54.

⁵¹ Jones M. George Seymour Godard, 1865–1936 / Mark Jones // The CONNector. Connecticut State Library Newsletter. – 1999, April. – Vol. 1. – № 1. – P. 10.

⁵² Connecticut State Library History, 1854–1910 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.ctstatelibrary.org/node/10067>. – Title from screen.

1899 року Генеральна асамблея створила у штаті Комісію публічних документів для обстеження архівів в установах штату. Значний внесок в описування архівів Коннектикуту за часів роботи Комісії публічних архівів АНА зробив бібліотекар Історичного товариства А. К. Бейтс. Він уклав списки документів, що знаходилися на зберіганні у колекціях обох бібліотек: штату і Товариства⁵³.

1909 року Генеральна асамблея оголосила Бібліотеку штату офіційним архивом, уповноваженим зберігати публічні документи органів влади та установ штату постійно⁵⁴. 1916 року Бібліотека опублікувала Інструкцію для забезпечення збереженості архівів «Instruction for Care of Archives in the Connecticut State Library» («Інструкція про піклування архівами у Бібліотеці штату Коннектикут»). Наприкінці 1920-х рр. відбулися перші спроби створення індексів на метричні документи. Значні за обсягом роботи по індексуванню генеалогічних джерел тривали під час реалізації федерального проекту WPA часів «нового курсу» Президента США Фр. Д. Рузвельта у 1930-х рр.: були обстежені цвинтарі Коннектикуту і з могильних плит списано 886 043 надписи; проаналізовано газети, що виходили в Коннектикуті до 1870 рр., у яких виявлено усю генеалогічну інформацію; укладено описи на церковні книги. Після завершення проекту Бібліотека Коннектикуту домовилась із Генеалогічним товариством Юта про мікрофільмування земельних, судових документів та книг міських адміністрацій. Із 1953 року в штаті почалася підготовка до впровадження програм управління документацією. У 1956–1957 рр. Комітет із управління документацією затвердив «Records-retention-storage-disposal program for state agencies, thus establishing the first modern records management program for State government» («Програма відбору на зберігання та забезпечення збереженості документів в установах штату», яка є першою програмою управління сучасною документацією в уряді штату), 1958 року при Бібліотеці відкрито Центр документації штату. Перший підручник для клерків, що працюють із публічними документами у міських адміністраціях «Records Manual for Connecticut Town Clerks», видано в середині 1960-х рр. У січні 1968 року в складі Бібліотеки було створено Департамент архівів і адміністрації документації. До функцій Департаменту віднесено управління документацією в установах штату, міст, селищ, округів та районів. Із кінця 1970-х – у 1990-ті рр. архівним департаментом видано серію путівників, у тому числі: «Guide to Pictorial Archives in the Connecticut State Library» («Путівник по ілюстративних архівах Бібліотеки штату Коннектикут», 1977), «Guide to Archives in the Connecticut State Library» («Путівник по Архівах штату Коннектикут», 1981), «Guide to Records of

⁵³ Report on the Public Archives of Connecticut [Text] // Annual report of the American Historical Association for the year 1900. – Vol. II. – Washington : Government printing office, 1901. – P. 26–36 ; Mead N. P. Public Archives of Connecticut [Text] / Nelson P. Mead // Annual Report of the American Historical Association for the year 1906. In two volumes. – Vol. II. – Washington, 1908. – P. 53–127.

⁵⁴ About the State Archives [Electronic resource] // Connecticut State Library. – Mode of access: <http://www.cslib.org/archives/about.htm>. – Title from screen.

the Judicial Department: State Archives Record Group № 3» («Путівник по документах Судового департаменту: Рекодр група Архіву штату № 3», 1997), «Finding Aid to the General Assembly Papers, 1821-70» («Покажчик до документів Генеральної асамблеї», 1998), «Finding Aid to General Assembly Rejected Bills, 1808-70» («Неухвалені законопроекти Генеральної асамблеї», 1998), «Finding Aid to Records of Connecticut Governors, 1821-58» («Покажчик до документів губернаторів Коннектикуту»). Наприкінці 90-х рр. ХХ ст. побачили світ стандарти з мікрофільмування публічних документів (1996), інструкції з експертизи цінності та відбору на зберігання публічних документів, створених на оптичних носіях (1994), посібники по роботі з електронними документами (1998) та підручник із управління документацією в установах штату (1999)⁵⁵.

Отже, у Коннектикуті збиранням, зберіганням і публікацією архівних документів спільно опікувались органи влади штату, Історичне товариство і Бібліотека штату, яку законодавці згодом визнали Архівом штату, що зберігає документи офіційного походження. Бібліотека історичного товариства зберігає манускрипти особового походження.

Перші поселення у **Вермонті** засновані англійцями наприкінці першої чверті ХVІІІ ст. Після оголошення незалежності від Великобританії Вермонт не вступив відразу, як інші штати Нової Англії, до США. Протягом 1777–1791 рр. на його території існувала незалежна Республіка Вермонт. У Вермонті були наявні усі ознаки держави: власний уряд, валюта, поштова служба тощо. 8 липня 1777 року прийнято Конституцію Вермонту, яка проголосила загальне виборче право для чоловіків, державне фінансування шкіл та інших установ і заборонила рабство. 1782 року республіканська Асамблея ухвалила рішення про направлення документів урядових установ на зберігання до Офісу Секретаря Республіки. По-перше, органи влади не мали приміщень із відповідними умовами для зберігання документів, а по-друге, у Вермонті склалася традиція, за якої кожна посадова особа влаштувала собі робочий офіс вдома. Більш-менш нормальні умови були лише у столиці, м. Монтпілієр. Таке започаткування Вермонту відрізняло його від усіх інших штатів Нової Англії. Вермонт став штатом США 4 березня 1791 року.

Подальше нормативне регулювання архівної справи з боку органів влади у Вермонті прослідковується з другої половини ХІХ ст.: 1864 року Генеральна асамблея ухвалила рішення зберігати кореспонденцію губернатора в Офісі Секретаря штату, а з 1917 року туди ж направлялися протоколи комітетів Генеральної асамблеї. 1912 року Секретарю штату доручено публікувати документи, що знаходилися на зберіганні в архіві і до яких виявляли явний інтерес дослідники. У

⁵⁵ Important Dates in the History of Connecticut's Public Records and State Archives Programs. Prepared by the State Archives, Connecticut State Library, 1999. – P. 3–11 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.cslib.org/archives/about.htm>. – Title from screen.

відомстві Секретаря було створене Управління редактора документів штату (Editor of State Papers), якому підпорядкували архів. Як зазначалось, у звіті Комісії публічних архівів АНА у багатотомних публікаціях «Vermont State Papers» («Папери штату Вермонт») були опубліковані документи майже всіх публічних органів штату⁵⁶.

Діяльність Історичного товариства Вермону, започаткованого священиком Г. Стівенсом 1838 року, неодноразово піддавалася критиці. Однак Стівенсу вдалося зібрати колекцію документів із ранньої історії Вермону у 42 томи, що й досі зберігається в Архіві штату Вермонт, та врятувати офіційні документи адміністрації штату від пожежі в будинку Капітолію 7 січня 1857 року⁵⁷. 2 листопада 1859 року був затверджений новий Статут, за яким у складі Товариства створено три відділи: історичний, природничої історії та департамент заповідників. Кожен із напрямів мав очолювати окремий віцепрезидент. Замість приміщення, знищеного пожежею, законодавчі збори виділили Товариству кімнату в новому будинку Адміністрації штату. Більш активно діяли історичні товариства в м. Мідлбері та окрузі Орлінс, які видали низку збірок історичних документів⁵⁸.

ГЕНРІ СТВІВЕНС,
засновник і перший
президент Історичного
товариства Вермону

1937 року для управління документацією у Вермонті була створена Комісія публічних документів, а 1959 року – Відділ публічних документів як незалежний орган виконавчої гілки влади. 1988 року функції Відділу публічних документів були поєднані із функціями Відділу постачання та інших підрозділів, які були злиті у Відділі служб загального призначення. З 1996 року Відділ публічних документів став частиною Департаменту будівництва та служб загального призначення. 2003 року був створений Архів штату Вермонт. Виявилось, що архів підпорядкований Секретареві штату, а управління документацією – Департаменту будівництва. Такий розподіл функцій, на думку штату, був громіздким і неефективним, особливо з появою електронних публічних документів. Численні реорганізації в архівній галузі Вермону тривали до 1 липня 2008 року, коли було створено Архів і Адміністрацію документації штату, підпорядковану Секретареві штату. До новоутвореної структури увійшли служба управління документацією та

⁵⁶ Shearer H. A. The Archives of Vermont [Text] / H. Augustus Shearer // Annual report of the American Historical Association for the year 1915. – Washington, 1917. – P. 317–355.

⁵⁷ Durfee E. D. A Guide to the Henry Stevens, Sr. Collection at the Vermont State Archives [Text] / Eleazer D. Durfee, D. Gregory Sanford // Vermont State Archives [Without date]. – P. 1–4.

⁵⁸ Dunlap L. W. Vermont Historical Society [Text] / Leslie Whittaker Dunlap // American Historical Societies, 1790–1860. – Madison, Wisconsin, 1944. – P. 212–214.

інформацією, Центр документації штату, служба записів актів громадянського стану і генеалогічних досліджень, служба зберігання і доступу до документів постійних термінів зберігання, служба ідентифікації документів (у т. ч. проставлення апостилів), служба публічних нотаріусів⁵⁹. Таким чином, у Вермонті історично склалося так, що організацією архівів, управлінням архівною справою, зберіганням і публікацією архівних документів опікувались органи влади.

Зовнішній вигляд будинку й архівосховище
Архіву штату Вермонт, 2012 рік
(Middlesex Montpelier, Vt.)

Таким чином, Нова Англія була не лише джерелом американської державності, а й стала місцем, де зародився рух історичних товариств за збереження документальної спадщини американської нації. Честь започаткування архівного руху належить людині освіченій і духовній, історичу і священику Джеремі Белкнепу. З

⁵⁹ About the Vermont State Archives and Records Administration (VSARA) [Electronic resource]. – Mode of access: <http://vermont-archives.org/about/>. – Title from screen.

Нової Англії цей рух поширився на усі інші регіони країни, аж поки не дійшов до Тихоокеанського узбережжя.

Члени історичних товариств Нової Англії збирали та зберігали архівні документи; виявляли та копіювали джерела з американської історії в архівах європейських країн (Дж. Б. Фелт – у Великобританії, Шотландії, Ірландії, Франції, Р. Н. Топпан – у Великобританії); публікували збірники історичних джерел (Е. Хазард, Р. Н. Топпан, А. Ч. Гуделл, Дж. Фармер, Дж. Х. Трамбалл); здійснили перші спроби систематизації архівних колекцій та організації до них інтелектуального доступу шляхом створення каталогів, описів та індексів (у Массачусетсі – Дж. Б. Фелт, у Мені – А. Джонсон, у Нью-Гемпширі – Дж. Фармер, у Коннектикуті – С. Джадд, Т. Роббінс, Дж. Трамбалл (син губернатора Дж. Трамбалла), Т. Дей, Дж. Х. Трамбалл, Ч. Дж. Ходлі, Дж. С. Годарт). Перші теоретичні праці також написані членами історичних товариств: Р. Бартлеттом опубліковано «Нотатки і документи стосовно забезпечення збереженості публічних архівів» та Дж. Фармером укладено рекомендації законодавчим зборам штату щодо подальшої організації зберігання публічних документів, спорудження пожегобезпечного архівного будинку, визначення історичної цінності документів тощо.

У Новій Англії відчувався потужний вплив англійських традицій організації управління архівною справою. Він виявився в тому, що учасники руху історичних товариств, який був «чисто» американським явищем, вважали, що відповідальність за архіви повинні нести органи влади (як це було в Англії). Р. Бартлетт, зокрема, дорікав органам влади за неуважне ставлення до архівів. Історичні товариства співпрацювали з органами влади, спонукали їх до створення архівних установ, надавали свої рекомендації, упорядковували архіви, але не брали на себе усю повноту відповідальності за зберігання архівів, як це відбулося у регіонах із типовим американським характером (наприклад, в Огайо, Північній Дакоті, Південній Дакоті, Монтані, Оклахомі, Міннесоті, Небрасці, Канзасі, Айові, Айдахо, Вісконсині та інших штатах, де історичні товариства й досі є офіційними архівами). Ще в колоніальний період у Новій Англії архіви зберігалися Секретарями колоній. Відтак саме за секретарями закріпилася функція управління архівною справою. Усі архівні установи Нової Англії на сучасному етапі підпорядковано секретарям штатів, крім Бібліотеки штату Коннектикут. У Вермонті, який із отриманням незалежності мав зачатки власної державності, архівна справа відразу належала сфері, яку регулював уряд.

2.2 ТРИ СЕРЕДНЬОАТЛАНТИЧНИХ ШТАТИ – ТРИ ПІДХОДИ ДО ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ЗБЕРІГАННЯ АРХІВІВ (Пенсільванія, Нью-Йорк, Нью-Джерсі)

Середньоатлантичні штати вирізняються своїм унікальним етнічним складом: вони заселялись іммігрантами з усіх країн планети. Рання колонізація розпочалася в першій чверті XVII ст. і була пов'язана з прибуттям до Північної Америки голландців, шведів, німців, які тікали з Європи через релігійні переслідування. Усі три штати відігравали значну роль у ході війни за незалежність і ввійшли до ядра держави США. Континентальні конгреси відбулись у Філадельфії (Пенсільванія): перший – 5 вересня – 26 жовтня 1774 року та другий, що вже фактично був першим урядом США, – з 10 травня 1775 року до 1 березня 1781 року. У Філадельфії прийнято перші документи національного значення, що сьогодні є найдорожчим скарбом Національного архіву США: 4 липня 1776 року підписана «Декларація незалежності», 15 листопада 1777 року видано «Статті Конфедерації», 17 вересня 1787 року на Конституційному конвенті прийнята Конституція США. Філадельфія в 1775–1783 рр. була столицею «об'єднаних колоній», а в 1790–1800 рр. – першою столицею США. Штат Нью-Йорк першим ратифікував Статті Конфедерації і Вічного Союзу, а штат Нью-Джерсі у ході війни отримав назву «перехрестя революції», оскільки через своє стратегічне значення декілька раз переходив від однієї сторони до іншої. Нью-Джерсі пишається тим, що першим серед американських штатів ратифікував Біль про права (ратифікація відбулася 20 листопада 1789 року) – документ, що визначає основні права і свободи людини і громадянина США. Пенсільванія і Нью-Джерсі стали відповідно 2-м і 3-м штатом за порядком входження до США. Міста Філадельфія (заснована Уільямом Пенном 1682–1683 рр.) і Нью-Йорк (поселення Нова Амстердам засноване голландськими іммігрантами 1613 року) є найбільшими і найстарішими в США промисловими, фінансовими, університетськими і культурними центрами країни⁶⁰. У Нью-Йорку знаходиться Колумбійський університет, у якому вперше в історії США 1938 року з курсу Солона Джастеса Бакка «Архіви та історичні манускрипти» розпочалося викладання архівознавства в університетах США.

У Пенсільванії історичні документи та книги почали збирати члени Історичного і літературного комітету Американського філософського товариства, заснованого у Філадельфії ще 1780 р., Бібліотечної компанії Філадельфії, відкритої 1731 р., Академії витончених мистецтв Пенсільванії, що розпочала роботу 1805 р., Академії природничих наук, започаткованої 1812 р., Атенаума Філадельфії, який відкрив свої двері 1814 р., Інституту Франкліна штату Пенсільванія, за-

⁶⁰ Жук С. І. «Середні» колонії (Нью-Йорк, Нью-Джерсі та Пенсільванія) в контексті соціокультурної історії ранньої Америки (XVII–XVIII ст.) [Текст] : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра іст. наук : спец. 07.00.02 «Всесвітня історія» / С. І. Жук ; Дніпропетровський державний університет. – Дніпропетровськ, 1996. – 32 с.

снованого 1824 р. Утворенню Історичного товариства Пенсільванії сприяла загальна атмосфера підготовки до святкування 50-ї річниці Незалежності, а підштовхнув філадельфійських істориків до створення власного товариства візит (28 вересня – 6 жовтня 1824 р.) генерала Жильбера Лафайєта, учасника Американської революції (1775–1783) та Великої французької революції (1789–1799). Через місяць після його візиту 18 істориків зібралися на обід із метою створення Товариства пам'яті Уільяма Пенна та організації заходів до святкування 142-ї річниці заснування Пенном колонії Пенсільванія та її столиці Фільдельфії. У дискусіях, що точилися між ними, йшлося про потреби в організації зберігання цінних історичних документів. Відтак із учасників обіду виокремилася група молодих людей, а до них приєдналися інші ентузіасти, які сформували комітет із семи осіб: Б. Х. Коутс, С. Дункан, У. Рол молодший, Дж. В. Сміт, Р. Во, Т. Уартон, К. Уайстер II. 2 грудня 1824 року вони почали працювати над створенням Статуту та Регламенту майбутнього товариства, які були затверджені 7 листопада 1825 року. 1-м президентом Історичного товариства Пенсільванії 27 грудня 1824 року було обрано Уільяма Рола, директора Бібліотечної компанії Філадельфії. Напередодні другого візиту (17–25 липня 1825 р.) генерала Лафайєта до Філадельфії новоутворене Товариство випустило циркуляр, яким визначило мету своєї діяльності – «збирати всі документи і записані або надруковані свідчення, і усю традиційну інформацію, яку можливо... упорядковувати і систематизувати, та перетворювати у форму, зручну для публіки». Щоб залучити якомога більшу кількість людей до членства у Товаристві, Рол розповсюдив 185 копій циркуляра по всьому штату. Для організації роботи по збиранню історичних документів у складі Товариства було засновано 10 комітетів: 1) перших поселенців; 2) засновника Пенсільванії У. Пенна та його родини; 3) біографічних матеріалів видатних осіб; 4) аборигенів Пенсільванії, їх традицій, мови, війн, стосунків із європейцями; 5) статистики і причин швидкого зростання населення Пенсільванії; 6) провінційного уряду; 7) юридичної історії; 8) історії літератури; 9) історії медицини; 10) розвитку сільського господарства, промисловості і торгівлі. На зустрічі Товариства 7 листопада 1825 року У. Рол у своїй промові наполягав на збиранні не лише історичних джерел, а й документів поточної діяльності урядових установ штатів і округів. Протягом 1826–1830 рр. Товариство підготувало і видало перші два томи документів: «Memoirs», а 1849 року була опублікована перша частина «Catalogue of the Library of the Historical Society of Pennsylvania» («Каталог бібліотеки Історичного товариства Пенсільванії»). Значний внесок у розвиток Товариства, збирання, зберігання і

УІЛЬЯМ РОЛ молодший,
перший президент
Історичного товариства
Пенсільванії

видання історичних документів у Пенсільванії зробили 2-й президент Товариства, юрист П. С. ДюПонсо та 3-й президент Товариства, суддя Верховного суду Пенсільванії Т. Сарджент. Із 1864 року члени Товариства сконцентрувалися на збиранні коштів для спорудження пожегобезпечного будинку для зберігання бібліотеки і колекції документів. За даними на 1874 рік (50-та річниця від дня утворення Товариства), кількість його членів налічувала 1541 особу⁶¹.

На особливу увагу заслуговує діяльність С. У. Пенніпекера, 23-го губернатора штату Пенсільванія. Учений, колекціонер, оратор і письменник, історик і генеалог, Пенніпекер 1900 року був обраний президентом Історичного товариства і очолював його 16 років поспіль⁶². Скориставшись своїми можливостями як губернатора штату, він домогся ухвалення Закону Пенсільванії про заснування Відділу публічних документів у складі Бібліотеки штату (1903 р.)⁶³. Закон передбачав щорічне фінансування архіву в розмірі 7,5 тис. дол. для зберігання документів та встановлення посади хранителя публічних документів із заробітною платнею 1,5 тис. дол. на рік. Уведений ним Статут урядових департаментів штату вимагав

СЕМЮЕЛЬ УЇТЕКЕР
ПЕННІПЕКЕР,
губернатор Пенсільванії
(1903–1907), президент
Історичного товариства
Пенсільванії (1900–1916)

передачі до архіву всіх документів, починаючи з 1750 року. Пенніпекер запросив свого брата, професійного бібліотекаря з Філадельфії, Т. Л. Монтгомері очолити Бібліотеку штату, а хранителем документів призначив Л. Р. Келкера. Ознайомившись із практиками архівної роботи в Олбані, Вашингтоні, Філадельфії і Нью-Йорк Сіті, Келкер створив колектив із восьми молодих жінок для систематизації документів в архіві та 124-х урядових установах штату за хронологією, тематикою і географічними назвами. Діяльність Пенніпекера збіглась у часі із роботою Комісії публічних архівів Американської історичної асоціації, до складу якої від Пенсільванії увійшов професор американської конституційної історії університету Пенсільванії Г. В. Еймс. Більше 10 років Еймс очолював Комісію публічних архівів, а Келкер уклав перший огляд архівних документів штату і розмістив його у

⁶¹ Stitt S. Pennsylvania [Text] / Susan Stitt // Jones H. G. Historical Consciousness in the Early Republic. The Origins of State Historical Societies, Museums, and Collections, 1791–1861. – Chapel Hill : North Caroliniana Society, Inc. and North Carolina Collection, 1995. – P. 59–74 ; Riley S. T. The Massachusetts Historical Society, 1791–1959 [Text] / Stephen T. Riley. – Boston : Massachusetts Historical Society, 1959. – 62 p.

⁶² Carson H. L. An Address upon The Life and Services of Samuel Whitaker Pennypacker. Governor of Pennsylvania, President of the Historical Society of Pennsylvania [Text] / Hampton L. Carson. – Philadelphia : Historical Society of Pennsylvania. Hall of Historical Society, by Hampton L. Carson, January 8, 1917. – P. 1–2, 28–30, 91–94.

⁶³ Eddy H. H. The Archival Program of Pennsylvania [Text] / Howard Henry Eddy // American Archivist. – 1949, July. – Vol. 12. – № 3. – P. 255–266 ; Evans F. B. The Many Faces of the Pennsylvania Archives [Text] / Frank B. Evans // American Archivist. – 1964, April. – Vol. 27. – № 2. – P. 269–283.

звіті Комісії за 1900 рік⁶⁴. Успіху архівної справи у штаті сприяло виділення старого будинку Капітолію для розміщення бібліотеки, архіву і музею.

Історичне товариство Пенсільванії здійснювало значну видавничу діяльність. Видання багатотомних серій історичних документів розпочалося ще 1838 року і тривало майже століття. У цілому за 100 років було видано 138 томів архівних документів. Видавничій діяльності сприяло повернення до Пенсільванії С. Хазарда. Син Е. Хазарда, С. Хазард, бізнесмен, історик, редактор і видавець, був куратором Історичного товариства Пенсільванії, редактором 16-томного видання «The Register of Pennsylvania» («Реєстр Пенсільванії»; 1828–1836), 6-томного видання «United States Commercial and Statistical Register» («Комерційний і статистичний реєстр Сполучених Штатів»; 1839–1842), «Annals of Pennsylvania, from the Discovery of the Delaware, 1609–1682» («Джерела Пенсільванії від дослідження Делаверу»; 1850), «Colonial Records» («Колоніальні документи») та «Pennsylvania Archives: Selected and Arranged from Original Documents in the Office of the Secretary of the Commonwealth» («Архіви Пенсільванії: вибрані та систематизовані з оригінальних документів офісу Секретаря штату») (видання публікувалось як серія з 12 томів, в останньому з яких вміщено документи Генеральної асамблеї, і завершено 1856 р.)⁶⁵

С. Стітт, дослідниця Історичного товариства Пенсільванії, підрахувала, що протягом 1860–1994 рр. мешканцями штату було засновано 300 історичних товариств: більша частина регіональних товариств утворилась у 60–70-х рр. ХХ ст., а місцевих – у 80-х рр. ХХ ст.⁶⁶ Врешті-решт у Пенсільванії засновано й Федерацію історичних товариств штату (виникла 1907 р. як Федерація історичних товариств, 1989 р. реорганізована у Федерацію музеїв і історичних організацій)⁶⁷.

Упродовж 1903–1935 рр. архів штату підпорядковувався Бібліотеці штату і значна увага приділялася збиранню документів, що містили інформацію генеалогічного характеру. Зміни до архівного законодавства Пенсільванії були внесені 1907, 1919 і 1923 рр. Новий Адміністративний кодекс штату підпорядкував бібліотеку, музей і архів Департаменту громадської освіти (1923). 1915 року відмінено граничну межу доступу до документів, що була обумовлена ще

⁶⁴ Kelker L. R. Report on the Public Archives of Pennsylvania [Text] / Luther R. Kelker // Annual report of the American Historical Association for the year 1900. – Vol. II. – Washington : Government printing office, 1901. – P. 267–293.

⁶⁵ Baumann R. M. Samuel Hazard: editor and archivists for the Keystone State [Text] / Roland M. Baumann // The Pennsylvania Magazine of History and Biography. – 1983, April. – Vol. 107. – № 2. – P. 195–215.

⁶⁶ Stitt S. Pennsylvania [Text] / Susan Stitt // Jones H. G. Historical Consciousness in the Early Republic. The Origins of State Historical Societies, Museums, and Collections, 1791–1861. – Chapel Hill : North Caroliniana Society, Inc. and North Carolina Collection, 1995. – P. 72.

⁶⁷ The Pennsylvania Federation of Museums and Historical Organizations was incorporated in 1907 as the Pennsylvania Federation of Historical Societies. In 1989, the Federation's name was officially changed to the Pennsylvania Federation of Museums and Historical Organizations [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.pamuseums.org/site/showpage.asp?page=4&parent=1>. – Title from screen.

1750 роком, розосереджені по усіх департаментах і установах документи були передані до архіву. Із відходом Пенніпекера від справ темпи розвитку архівної справи у Пенсільванії уповільнилися: занадто багато часу приділялося складанню індексів на мільйони імен, що містилися у фамільних і церковних книгах та інших генеалогічних джерелах. Із підпорядкуванням архіву Департаменту освіти та переміщенням до освітянського будинку йому було виділено лише три маленьких кімнати, де він розміщувався до 1962 р. Архів не мав відповідних повноважень щодо документів законодавчих і юридичних інституцій штату, права довготривалого зберігання публічних документів; у систематизації документів архіву відчувався значний вплив Відділу манускриптів Бібліотеки Конгресу та відсутність поняття про європейський «принцип походження», за впровадження якого активно боролись американські архівісти у ті часи. Невідповідний штат, жалюгідне бюджетне фінансування та низький рівень в адміністративній ієрархії штату не сприяли розвитку архівної галузі Пенсільванії у той час, і лише наприкінці Другої світової війни архів отримав друге дихання: 1945 р. Історична комісія, музей і Відділ публічних документів Бібліотеки штату були злиті у незалежний орган виконавчої гілки влади – Історичну і музейну комісію Пенсільванії з наданням їй широких повноважень у сфері управління документацією⁶⁸.

У складі Історичної і музейної комісії були об'єднані музей штату, архівний відділ бібліотеки штату, історична комісія та декілька об'єктів історичного значення. Генеральна асамблея, утворивши цю незалежну інституцію, наділила її широкими повноваженнями щодо документів виконавчих департаментів уряду штату і місцевих адміністрацій, але питання виділення приміщення та фінансування комісії залишилися невирішеними. 1948 року архівний відділ був перейменований на Відділ публічних документів і разом із Відділом досліджень і публікацій підпорядкований Бюро досліджень, публікацій і документів. Широкий погляд на функції Комісії пояснюється додаванням іншого головного підрозділу – Бюро музеїв, історичних об'єктів і майна. Незважаючи на невеликий штат, відсутність приміщення і фінансування, Комісія використала надані їй значні повноваження стосовно документів урядових установ штату та з 1953 року з успіхом почала розвивати програму управління документацією разом із Офісом Адміністрації губернатора. Із метою ефективного використання площ зберігання документів Комісія передала документи генеалогічного характеру Бібліотеці штату та прийняла від неї усі публічні документи уряду штату, експериментувала в галузі систематизації архівних документів. 1964 року для комісії було збудоване 19-поверховий будинок (Archival Tower), площа сховищ для архіву в якому складала 100 тис. куб. футів. На сьогодні Комісія складається із дев'яти членів, при-

⁶⁸ Eddy H. H. The Archival Program of Pennsylvania [Text] / Howard Henry Eddy // American Archivist. – 1949, July. – Vol. 12. – № 3. – P. 255–266 ; Evans F. B. The Many Faces of the Pennsylvania Archives [Text] / Frank B. Evans // American Archivist. – 1964, April. – Vol. 27. – № 2. – P. 269–283.

значуваних губернатором, двох членів від Сенату, двох – від Палати представників, секретаря і голови. Виконавчий штат Комісії очолює голова і виконавчий директор. Її організаційна структура представлена: архівом штату, музеєм, такими програмами, як «Шляхи історії Пенсільванії», археологічною, збереження об'єктів і пам'яток культурної спадщини. Разом із Секретарем Адміністрації штату Комісія реалізує програму управління документацією для всіх установ виконавчої гілки влади, керує Центром документації штату⁶⁹. Крім того, Архів штату Пенсільванія Історичної і музейної комісії Співдружності Пенсільванія функціонує як дочірня філія Національного архіву США,

Будинок Архіву штату Пенсільванії

оскільки зберігає документи Record Group 393 «Army Continental Commands, U.S., [документи за період 1821–1920 (команди існували протягом 1817–1940)]» («Армійські континентальні команди за 1821–1920 рр.»)⁷⁰.

На території, яка згодом увійшла до штату **Нью-Йорк** у XVIII ст. – на початку XIX ст., систематичної архівної політики не було, хоча окремі заходи для забезпечення збереженості документів вживалися представниками влади. В. Х. Палтсіц у своїй доповіді на Конференції американських архівістів «Трагедія публічних документів у Нью-Йорку» процитував звіт Секретаря штату Нью-Йорк Дж. Ван Несс Йейтса законодавчим зборам за січень 1820 року, у якому той доповідав, що книги та документи штату, особливо про права на землю та індивідуальні привілеї громадян, знаходились у такому незадовільному стані, що йому довелося негайно взяти їх під свою опіку. Йейтс організував підшивку документів у томи. На частину з них були укладено алфавітні індекси, описи та каталоги з короткими анотаціями. Йейтс також виявив втрачені документи, склав на них переліки, вклав усі документи у нові коробки. Для їх зберігання була виділена окрема кімната⁷¹.

⁶⁹ Eddy H. H. The Archival Program of Pennsylvania [Text] / Howard Henry Eddy // American Archivist. – 1949, July. – Vol. 12. – № 3. – P. 255–266 ; Evans F. B. The Many Faces of the Pennsylvania Archives [Text] / Frank B. Evans // American Archivist. – 1964, April. – Vol. 27. – № 2. – P. 269–283.

⁷⁰ National Archives and Records Administration. Record Group 393 (1817–1940). Records of United States Army Continental Commands, 1821–1920) / Matchette B. Robert. Guide to Federal Records in the National Archives of the United States. – 1995 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/research/guide-fed-records/about.html>.

⁷¹ Paltsits V. H. Tragedies in New York's Public Records. Reprinted from the Annual Report of the American Historical Association for the 1909 [Text] / V. H. Paltsits. – Washington, 1911. – P. 370–371.

Засновниками Нью-Йоркського історичного товариства, що виникло вслід за Массачусетським 1804 року, були мер, а згодом губернатор Нью-Йорка, ДеВітт Клінтон, пастор пресвітеріанської церкви і професор церковної історії Принстонської духовної семінарії, автор численних історичних праць С. Міллер та купець і філантроп Дж. Пінтард. Першим президентом був обраний один із засновників держави США, представник від Нью-Йорку на Континентальних конгресах (1774–1781), член Палати представників США, політик і юрист Е. Бенсон, а бібліотекарем – Дж. Форбс⁷².

ДеВІТТ КЛІНТОН,
засновник
Нью-Йоркського
історичного товариства,
мер м. Нью-Йорк і губер-
натор штату Нью-Йорк

Важливу роль у заснуванні Товариства відіграв Дж. Пінтард. Натхнений прикладом Белкнепа, Пінтард мріяв заснувати в Нью-Йорку історичне товариство за прикладом Массачусетса. Власну колекцію Пінтард почав збирати в 1809 році, пізніше він продав колекцію Історичному товариству, вона стала основою для створення майбутньої бібліотеки Товариства. На 1813 рік у Бібліотеці Товариства вже нараховувалося 4265 книг і брошур, цього ж року Т. Олденом був опублікований перший каталог. За часів ДеВітта Клінтона як мера Нью-Йорка Товариство отримало право на проведення лотереї у 12 тис. дол. для поповнення бюджету. Однак невдача в реалізації ідеї з лотереєю призвела до боргу, через який до 1820-х рр. фінансове становище Товариства похитнулось, і воно навіть збиралося продати бібліотеку. У квітні 1828 року штат Нью-Йорк надав Товариству фінансову допомогу в 5 тис. дол. Така підтримка дозволила активізувати видавничу діяльність⁷³. Канадським істориком У. Смітом була підготовлена до публікації «The History of the Late Province of New York from its Discovery to the Appointment of Governor Colden in 1762» («Історія провінції Нью-Йорк від її дослідження до призначення губернатора Колдена», перше і друге видання відповідно 1826, 1829 рр.), матеріали європейського походження до історії Нью-Йорку були зібрані Р. Дж. Бродхедом і опубліковані у перших 10 томах «Documents Relative to the Colonial History of the State of New-York» («Документи, що відносяться до колоніальної історії штату Нью-Йорк», 1839 р.), Е. Б. О'Каллаганом була видана «The Documentary History of the State of New-York» («Документальна історія штату Нью-Йорк», опубліковано у м. Олбані, 1849–1851). Наприкінці 50-х – у 60-х рр. XIX ст. Каллаган підготував до видання документи голландських колоніальних органів влади: «Calendar of Historical

⁷² Dunlap L. W. New York Historical Society [Text] / Leslie Whittaker Dunlap // American Historical Societies, 1790–1860. – Madison, Wisconsin, 1944. – P. 185–186.

⁷³ Heslin J. J. New York [Text] / J. J. Heslin // Jones H. G. Historical Consciousness in the Early Republic. The Origins of State Historical Societies, Museums, and Collections, 1791–1861. – Chapel Hill : North Caroliniana Society, Inc. and North Carolina Collection, 1995. – P. 52–58.

Manuscripts in the Office of the Secretary of State» («Календар історичних манускриптів Офісу Секретаря штату», виданий у м. Олбані, 1865–1866), «Laws and Ordinances of New Netherland, 1638–1674» («Закони та розпорядження Нових Нідерландів», надруковані в м. Олбані 1868 р.) та інші збірки. Значного обсягу видавничу діяльність Нью-Йоркського історичного товариства відзначили у своєму звіті члени Комісії публічних архівів (перелік видань дійсно вражає своїм обсягом)⁷⁴.

На 1847 рік організація вже розташовувалась у шести будинках, але жоден із них не відповідав вимогам пожежної безпеки. Товариство енергійно збирало кошти для спорудження нового будинку і 10 років потому переїхало в новий дім. Кількість членів Товариства на 1860 рік сягнула 1500 осіб. Водночас у розпорядження Товариства була передана Нью-Йоркська галерея образотворчого мистецтва. Звіт Товариства за 1849 рік свідчив, що у його бібліотеці зберігалося 15 тис. книг і брошур, 1400 підшивок газет, 2000 мап, 15 тис. манускриптів, а також колекції монет і медалей. Колекція постійно поповнювалася, але в основному творами мистецтва та музейними експонатами⁷⁵.

Документи органів влади штату Нью-Йорк до 1847 року передавалися на зберігання до Офісу Секретаря штату або залишалися на місцях в установах. Бібліотека штату Нью-Йорк була заснована 1818 року з ініціативи члена Генеральної асамблеї штату Т. Дж. Оклі як Public Library for the use of the government and people of the State (Публічна бібліотека для використання урядом і людьми штату). Першим бібліотекарем було призначено Дж. Кука.

У долі Бібліотеки важливу роль відіграв Університет штату Нью-Йорк, якому законодавчі збори доручили контроль за здійсненням архівної роботи у штаті. Університет засновано 1784 року, управління ним здійснювала Комісія регентів, а сам Університет ніколи не був цілісною інституцією: він складався із системи коледжів, академій, шкіл, академічних департаментів. 1844 року йому підпорядкували Бібліотеку штату, 1889 року – Музей штату, 1904 року – Департамент громадської освіти, 1911 року – Управління історика штату (засноване 1895 р.) і Управління контролера публічних документів (пізніше Відділ публічних документів⁷⁶).

⁷⁴ Osgood H. L. Report on the Public Archives of New-York / Report of the Public Archives Commission [Text] / Herbert L. Osgood // Annual report of the American Historical Association for the year 1900. – Vol. II. – Washington : Government printing office, 1901. – P. 67–250.

⁷⁵ Heslin J. J. New York [Text] // Jones H. G. Historical Consciousness in the Early Republic. The Origins of State Historical Societies, Museums, and Collections, 1791–1861. – Chapel Hill : North Caroliniana Society, Inc. and North Carolina Collection, 1995. – P. 56–57.

⁷⁶ Відділ публічних документів засновано 1911 р. у складі Департаменту освіти штату, на нього покладался контроль за знищенням документів в установах, за реалізацією програм управління документацією в органах влади і установах штату та його округів. Проте, як зазначив у своїй доповіді на щорічній зустрічі SAA голова Відділу архівів і історії Департаменту освіти штату Нью-Йорк Г. У. Крокер, на той час ці програми були не ефективними. Вони повторно були введені 1950 р.

Crocker H. W. The New York State Local Record Program [Text] / Howard W. Crocker // American archivist. – 1957, January. – Vol. 20. – № 1. – P. 31–40.

Таким чином, університет акумулював усі напрями гуманітарної, у т. ч. архівної, роботи у штаті⁷⁷.

Із кінця 1847 року всі непоточні документи органів влади почали надходити на зберігання до Університету. До нього також було передано документи колоніальних органів влади. 1881 р., 1892 р. та 1907 р. Генеральна асамблея ухвалила закони, якими визначено функції Бібліотеки університету як офіційного депозитарію документів органів влади штату та обов'язки Бібліотекаря. Відповідно до цих законів встановлено 5-річний термін зберігання документів в установах. Законодавчі та виконавчі органи влади, інші установи штату зобов'язані передавати документи до Бібліотеки⁷⁸. Згідно з законами 1881 та 1892 рр. при Бібліотеці була створена Секція манускриптів. 1889 року на посаду голови Секції був призначений Дж. Р. Говелл. Для найменування його посади вперше у Нью-Йорку використано термін «архівіст». Після смерті Говелла 1899 року його змінив відомий у США історик-архівіст, учасник Конференцій американських архівістів та Міжнародного конгресу архівістів і бібліотекарів у Брюсселі (1910) А. Й. Ф. Ван Лер⁷⁹.

На 1911 рік колекція Бібліотеки нараховувала понад 1 млн видань і манускриптів. У пожежі того року згоріло 400 тис. книг і 270 тис. манускриптів⁸⁰.

Оголошення про проведення архівного місячника Архівом штату Нью-Йорк, 2007 рік

⁷⁷ *Folts D. J.* History of the University of the State of New York and the State Education Department 1784–1996. – New York : State Education Department, 1996 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.nysl.nysed.gov/edocs/education/sedhist.htm#sara>. – Title from screen ; *Dearstynne B. W.* Archival Politics in New York State, 1892–1915 [Text] / Bruce W. Dearstynne // New York History. – 1985, April. – P. 164–184.

⁷⁸ *Rowse E. F.* The Archives of New York [Text] / Edward F. Rowse // American Archivist. – 1941, October. – Vol. 4. – № 4. – P. 269–270.

⁷⁹ *Ibid.* – P. 270.

⁸⁰ *Yates M.* The History and Resources of the New York State Library Melinda Yates // Capital Neighbors. – 1996, Winter – 1997, Spring. – Vol. 2. – № 4 ; – Vol. 3. – № 1 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.nysl.nysed.gov/library/otherpubs/capasset.htm>. – Title from screen.

Загинула у вогні й значна частка документів голландських органів влади колоніального періоду. У ході війни за незалежність американських колоній ці документи були вивезені до Англії, а після Паризького миру (1783) повернуті до Нью-Йорку і розміщені в Офісі Секретаря штату. 1818 року губернатор ДеВітт Клінтон доручив своєму другові Фр. А. Ван Дер Кемпу перекласти їх англійською мовою⁸¹. Обсяг сторінок перекладів складав 24 томи. 1839 року Нью-Йоркське історичне товариство звернулося до Генеральної асамблеї з проханням про виділення коштів для виявлення та копіювання документів із історії штату і міста Нью-Йорк в архівах Англії, Франції і Голландії. Кошти виділялись у 1839, 1842, 1843 рр. і Р. Бродхед із успіхом виконав цю роботу, здобувши у Голландії копії, що вмістилися в 16 томах, у Лондоні – у 47 томах, у Парижі – у 17 томах. Усі вони були віддані під опіку Секретаря штату. 1849 року Каллаган, розмістившись в Офісі Секретаря штату, взявся перекладати їх із голландської і французької мов на англійську. Завершивши переклади, він підготував до видання збірки колоніальних документів, згадані вище⁸².

За станом на 1941 рік у складі університету діяло Управління історика штату, якому підпорядковувалася Бібліотека штату та Відділ архівів і історії. Істориками штату Нью-Йорк були відомі в США учасники архівного руху: Х. Хастінгс, В. Х. Палтсіц, Дж. О. Холден, Дж. Салліван, А. К. Флік, А. Понд, А. Корі та Л. Л. Такер. Найважча робота дісталася Холдену, якому довелося рятувати залишки Бібліотеки від катастрофи 1911 року. Непересічним був внесок А. Корі, який став фундаментом національної професійної організації істориків і краєзнавців – Американської асоціації історії штатів і округів (American Association for State and Local History, AASLH, реорганізована з Конференції історичних товариств штатів і округів у грудні 1940 р.)⁸³.

У жовтні 1944 року в штаті Нью-Йорк була заснована Нью-Йоркська асоціація істориків округів (New York State Association of County Historians), яка мала на меті створення колекції історичних документів усіх видів, укладання індексів і покажчиків до історичних джерел, розвиток співпраці з офіційними архівістами для надання допомоги їм у виконанні функцій по збереженню та удоступненню архівів. Історик штату Нью-Йорк А. Корі тоді написав, що повинен минути час, поки ці історики почнуть ефективно виконувати покладені на них обов'язки.

⁸¹ Francis Adrian Van Der Kemp, 1752–1829. An Autobiography together with extracts from his correspondence. Edited with an historical sketch by Helen Lincklaen Fairchild. – New York and London : G. P. Putnam's Sons, 1903. – P. 178–181.

⁸² Rowse E. F. The Archives of New York [Text] / Edward F. Rowse // American Archivist. – 1941, October. – Vol. 4. – № 4. – P. 267–270.

⁸³ Joseph F. Meany, Jr. New York: the State of History. Originally compiled September, 1994 (Revised October, 2001) [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.nysm.nysed.gov/services/meanydoc.html>. – Title from screen. This essay was originally presented as the New York State Historian's «State of History» Address to an annual meeting of the Association of Public Historians of New York State.

По-перше, треба навчати самих істориків, по-друге, представників влади, бо без належного фінансування і відповідної заробітної плати справа не просунеться вперед⁸⁴.

Будинок Культурного освітнього центру у м. Олбані, де розташовано Архів штату Нью-Йорк, Бібліотеку штату Нью-Йорк та Музей штату Нью-Йорк

У кордони штату Нью-Йорк входить найбільше за розмірами місто США – Нью-Йорк Сіті, яке об'єднує п'ять із 62 округів штату: Манхеттен, Бруклін, Бронкс, Річмонд, Куїнс. Комісія публічних архівів АНА 1900 року констатувала незадовільний стан зберігання документів органів управління цими округами. 1939 року був створений Муніципальний архівний комітет, на який покладалася контроль над документами. Комітет з'ясував, що архівні документи зберігалися в понад 2 тис. депозитаріях, і порушив питання про будівництво бібліотеки для їх належного зберігання. 1943 року будинок для бібліотеки уведено до експлуатації. Муніципальний архів, заснований 1950 року, став частиною Бібліотеки м. Нью-Йорка, а сама бібліотека була філією Бібліотеки штату Нью-Йорк⁸⁵ (у наш час підпорядкована Департаменту документації)⁸⁶.

⁸⁴ Corey A. B. The New York Local Historian [Text] / Albert B. Corey // American Archivist. – 1945, April. – Vol. 8. – № 2. – P. 146–147.

⁸⁵ Бібліотека штату Нью-Йорк знаходиться у столиці штату – м. Олбані. Сіті-Холл Бібліотека, якій підпорядковано Муніципальний архів, знаходиться у м. Нью-Йорк. У м. Нью-Йорк функціонує ще й Нью-Йоркська публічна бібліотека, заснована на кошти Фонду Ендрю Карнегі 1895 р., вона є головною бібліотекою мережі публічних бібліотек Нью-Йорку (87 філій і 4 науково-дослідних центри).

⁸⁶ Horn J. Municipal Archives and Records Center of the City of New York [Text] / Jason Horn // American Archivist. – 1953, October. – Vol. 16. – № 4. – P. 311–320.

Отже, у штаті Нью-Йорк архів виник у результаті спільних дій органів влади штату, історичного товариства та університету. Закон про Архів штату Нью-Йорк, ухвалений 1971 року, розмістив Архів штату в системі установ Департаменту освіти, де він перебуває досі. Сучасний Архів штату Нью-Йорк зберігає і надає доступ до понад 200 млн документів, що розповідають історію штату з XVII ст. до сьогодення⁸⁷.

Історичне Товариство *Нью-Джерсі* засноване в Трентоні 13 січня 1845 року, щоб «досліджувати, захищати і зберігати все, що стосується будь-якого напряму в історії Нью-Джерсі, природничої, цивільної літератури або церковної; і загалом усього з історії Сполучених Штатів». У червні 1847 року Товариство розмістилося у будинку Бібліотечної асоціації в Ньюарку. У штаті добре відомі імена судді Дж. К. Хорнблоуера, який був президентом Товариства упродовж 1845–1864 рр. і знаний у США як борець за ухвалення законів проти рабства⁸⁸, та У. Е. Уайтхеда, секретаря Товариства та Президента Бібліотечної асоціації Ньюарку у 1845–1884 рр.⁸⁹ Історичне товариство швидко поповнювалося новими членами, водночас збільшувались обсяги колекції. 1845 року вже нараховувалося 89 членів, 1857 року – 325; обсяг колекції на 1851 рік сягав 1318 томів документів, а на 1860 рік збільшився майже вдвічі. Члени Товариства основну увагу приділяли збиранню генеалогічних документів. У складі Товариства були утворені спеціальні комітети для описування написів на могильних плитах по усьому Нью-Джерсі та для укладання біографічних довідок. Уже в перші роки діяльності Товариство зіткнулося із проблемою використання інформації конфіденційного характеру. Більшість документів, переданих громадянами штату до архіву Товариства, супроводжувалися заповідями про нерозголошення персональної інформації. 29 травня 1847 року члени Товариства ухвалили резолюцію про початок створення індексів до колекції Товариства, зокрема до документів колоніального періоду⁹⁰. Виконавцем цієї роботи був відомий американський бібліограф Г. Стівенс, син фундатора Історичного товариства Вермонту Г. Стівенса. Він закінчив Єльський університет і Гарвардську школу права. Більшу частину життя Стівенс прожив у Лондоні, де він виявляв і копіював документи для бібліотек США, закупував книги, журнали, газети та оригінали документів для Смітсонівського інституту та Бібліотеки Конгресу. Основними працями Стівенса були «Analytical Index to the Colonial Documents of New Jersey in the State Paper Office in

⁸⁷ New York State Archives [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.nysed.gov/a/about/index.shtml>. – Title from screen.

⁸⁸ Finkelman P. Chief Justice Hornblower of New Jersey and the Fugitive Slave Law of 1793 [Text] / Paul Finkelman // Slavery and the Law. – Madison : Madison House, 1997. – P. 113–141.

⁸⁹ New Jersey Historical Society. Manuscript Group 941, John Cruger (fl. 1713–1715) and Elias Neau (fl. 1713–1715) / William A. Whitehead (1810–1884). Folders 1–7.

⁹⁰ Dunlap L. W. New Jersey Historical Society [Text] / Leslie Whittaker Dunlap // American Historical Societies, 1790–1860. – Madison, Wisconsin, 1944. – P. 182–183.

Директор Архіву штату Нью-Джерсі
КАРЛ ДЖ. НІДЕРЕР (Karl J. Niederer)
у сховищі судових документів
колоніального періоду в старому будинку
Бібліотеки штату, 1991 рік

England» («Аналітичний індекс до колоніальних документів штату Нью-Джерсі, виявлених у Офісі державних паперів Англії», 1858)⁹¹, збірки історичних джерел колоніального періоду з історії Род-Айленду, Мериленду, Вірджинії, ранніх мап часів відкриття Америки тощо. Видавнича діяльність Товариства також зосереджувалася на публікації документів у серії «Collections» (Колекції) та праць членів організації у серії «Proceedings» (Труди).

До кінця ХХ ст. архів розташовувався у декількох непристосованих будівлях у Трентоні. Основні сховища знаходились у старому будинку Бібліотеки штату Нью-Джерсі. У них неможливо було витримати температурно-вологісні умови для зберігання документів⁹². Багаті колекції генеалогічних джерел залучали до роботи в читальній залі архіву понад 5 тис. дослідників щороку. Ними й було порушене питання про будівництво нового будинку для розміщення архіву штату⁹³. 25 квітня 2000 року в Нью-

Джерсі відкрив двері новий архівний центр, у якому створено відповідні умови для зберігання документів, роботи дослідників та відкрито виставкову залу. Під одним дахом розміщено усі колекції архіву. На першій виставці архівісти Нью-Джерсі представили рідкісні документи колоніального періоду, а також сертифікати документів про народження, шлюб, смерть, результати виборів до органів самоврядування штату та інші джерела генеалогічного характеру⁹⁴.

⁹¹ Stevens H. An Analytical Index to the Colonial Documents of New Jersey in the State Paper Office in England. Edited by William Adee Whitehead [Text] / H. Stevens. New York : Published for the Society D. Appleton and Company, 1858 // Collections of New Jersey Historical Society. – Vol. 5. – Newark, N. J. : Published by the Society, 1858. – 504 p.

⁹² O'Dea C. History without a home. State archives are scattered / Colleen O'Dea // Daily Record. Morris County's Local Newspaper. – 1991, March 11. – Vol. 4. – № 107. – P. A ; Genovese P. New Jersey Archives – a crammed attic in a bare basement [Text] / Peter Genovese // Region. – 1988, September 15, Thursday.

⁹³ New Jersey's Division of Archives and Records Management [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.nj.gov/state/archives/index.html>. – Title from screen.

⁹⁴ The New State Archives. The Times. Sunday, April 16, 2000 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.nj.gov/state/archives/images/10at225/pdfs/TrentonTimesApril162000.pdf>. – Title from screen.

Завантаження архівних документів на стелажі у сховищі нового будинку Архіву штату Нью-Джерсі, 2000 рік

Новий будинок Архіву штату Нью-Джерсі у Трентоні

Сучасний Архів штату Нью-Джерсі є структурною частиною Департаменту штату, центром зберігання та дослідження публічних документів і матеріалів історичного, генеалогічного і біографічного характеру. Його колекції датуються від 1664 року. Їх обсяг сягає 37 куб. футів паперових документів та 32 тис. роликів мікрофільмів. Архів не лише зберігає документи, він водночас здійснює управління документацією на території штату, реалізує численні проекти з оцифрування архівних колекцій. Офіційна назва архіву «New Jersey's Division of Archives and Records Management» (Відділ архіву й управління документацією Нью-Джерсі).

Таким чином, у Середньоатлантичних штатах виникли потужні історичні товариства, ними проводилась активна робота по збиранню, зберіганню та публікації історичних документів. Історичній і архівній роботі приділяли значну увагу губернатори штатів ДеВітт Клінтон у Нью-Йорку та С. У. Пенніпекер у Пенсільванії, які були засновниками і президентами історичних товариств. Безумовно, важливе значення в цих штатах відіграло те, що на їх території розташовані міста Філадельфія та Нью-Йорк – найбільші в США наукові, освітні, промислові та фінансові центри на той час. Інтелектуальна культура громади та спроможність органів влади штатів надавати фінансову підтримку історичним товариствам, бібліотекам, архівам, музеям відігравали ключову роль у їх розвитку і сприяли збереженню та публікації історичних джерел. Наприклад, закон 1903 року, виданий з ініціативи С. У. Пенніпекера у Пенсільванії, встановлював заробітну плату архівісту Л. Р. Келкеру в 1,5 тис. дол. на рік. Цього ж року в Південній Кароліні заробітна плата архівіста А. С. Саллі дорівнювала лише 300 дол. на рік. Органами влади фінансувалися відрядження істориків за кордон із метою виявлення та копіювання документів у європейських архівах. Значну кількість джерел із історії Нью-Йорку вдалося скопіювати Р. Бродхеду в Голландії, Великобританії та Франції, а Г. Стівенсу – у Лондоні. Органи влади виділяли кошти й на видавничу

діяльність: кількість виданих збірників історичних документів у Нью-Йорку та Філадельфії перевищує публікації, здійснені усіма іншими товариствами США.

Для історичних товариств Середньоатлантичних штатів характерна значна кількість членів (у Нью-Йорку понад 1,5 тис. осіб на 1860 рік, така ж кількість у Пенсільванії на 1874 рік, у Нью-Джерсі – 325 осіб на 1857 рік) та їх високий науковий і громадський статус. Наприклад, Фр. А. Ван Дер Кемп та Е. Б. О'Каллаган із Нью-Йорка здійснювали переклади з голландської і французької мов, С. Хазард із Філадельфії був геніальним редактором історичних документів. У Нью-Йорку працювали автор першого невиданого архівного підручника в США, голова Комісії публічних архівів АНА В. Х. Палтсіц та один із фундаторів Американської асоціації історії штатів і округів А. Корі, у Пенсільванії – голова Комісії публічних архівів Г. В. Еймс, із Нью-Джерсі пов'язана діяльність видатного американського бібліографа Г. Стівенса.

Діяльність історичних товариств стала головним фактором, що сприяв утворенню архівних установ у Середньоатлантичних штатах.

Важливу роль відіграла наявність університетів у Нью-Йорку і Пенсільванії. Науковці прагнули досліджувати історію та їх потреби, визначали політику в галузі архівної справи. У Нью-Йорку цей фактор спричинив підпорядкування усієї гуманітарної сфери (освітніх закладів, музеїв, бібліотек, архівів) Університету штату. Спробу передати архіви до Департаменту освіти здійснила й Пенсільванія (Архів у Департаменті освіти перебував протягом 1923–1945 рр.), однак вона була невдалою через відсутність достатнього фінансування. Тому Пенсільванія пішла іншим шляхом: створила Історичну і музейну комісію штату в системі органів виконавчої влади, у якій зосередила усі напрями історичної роботи, у тому числі й архівну. Натомість Нью-Джерсі заклав у фундамент історико-архівної роботи у штаті збирання і зберігання генеалогічної інформації, залучивши до комплектування архівів генеалогічними і біографічними документами ледве не усе населення штату. Атож не дивно, що саме Нью-Джерсі першим зіткнувся з проблемою використання документів особового походження і змушений був обмежувати доступ до конфіденційної інформації.

Середньоатлантичні штати демонструють три різні підходи до вирішення проблеми забезпечення збереженості архівних документів та три типи архівних установ: почавши із зосередження архівної роботи в історичних товариствах, Нью-Йорк зупинився на передачі архівів під опіку університету, Пенсільванія – на створенні колегіального незалежного органу виконавчої гілки влади – Історичної і музейної комісії, а Нью-Джерсі – на Архіві, який є структурним підрозділом Департаменту штату. Однак у цілому всі три підходи на сьогодні гарантують американському народові збереження його національного документального надбання для передачі історичної пам'яті майбутнім поколінням.

2.3 «НЕЗАЛЕЖНІ АРХІВИ» ПІВДЕННОАТЛАНТИЧНИХ ШТАТІВ

(Мериленд, Делавер, Вірджинія, Західна Вірджинія, Джорджія, Північна Кароліна, Південна Кароліна, Флорида)

До Південноатлантичного регіону належить вісім штатів (Делавер, Мериленд, Південна Кароліна, Північна Кароліна, Джорджія, Вірджинія, Західна Вірджинія, Флорида). Сім із них брали участь у Американській революції та війні за незалежність від Великобританії (1775–1783). Разом із іншими колоніями вони стали засновниками держави (Західна Вірджинія входила до складу колонії Вірджинія на час утворення США, стала штатом 1863 року після відділення від Вірджинії; Флорида остаточно перейшла до США від Іспанії у 1819 році та набула статусу штату 1845 року).

1776 року Північна Кароліна першою відрядила делегатів на Континентальний конгрес із наказом голосувати за незалежність від Великобританії. Делавер першою з 13 повсталих колоній ратифікував Конституцію 7 грудня 1787 року.

Враховуючи теорію американського історика Дж. Фр. Тернера, більшу частину території Південноатлантичного регіону можна визначити як фронтір-зону. Через Блакитний хребет гір Аппалачі до долини Шенандоа (сучасна Вірджинія) та регіону П'єдмонт у Кароліні в першій чверті XVIII ст. просунулися переселенці з Нової Англії та нові іммігранти. Вони заснували у цих місцевостях плантаційне господарство для вирощування бавовни, тютюну, рису, арахісу, цукрової тростини, цитрусових. На плантаціях використовувалася праця завезених з Африки чорних рабів. Екстенсивний характер рабовласницького господарства увесь час вимагав необмеженого резерву вільних земель. Перехід на нові землі був економічним законом існування плантаційного господарства, тому плантатори поступово просувалися далі на Захід, освоюючи нові землі.

1861 року Південна Кароліна, Північна Кароліна, Джорджія, Вірджинія (Західна Вірджинія) і Флорида вийшли зі складу Союзу і разом із іншими рабовласницькими штатами утворили Конфедерацію. Мериленд і Делавер, хоча й були рабовласницькими штатами, до Конфедерації не приєдналися. Після кровопролитної Громадянської війни (1861–1865) Конфедеративні штати були повторно інтегровані до складу Союзу в процесі Реконструкції Півдня (1865–1877). Політика реконструкції передбачала відміну рабства, надання чорношкірому населенню прав на землю, освіту, можливість брати участь у виборах та бути обраними до представницьких органів⁹⁵. Повоєнний період історії Півдня характеризується значним зниженням темпів економічного розвитку, соціальною дезінтеграцією суспільства.

⁹⁵ Реконструкція (1865–1877) [Текст] / В книзі : Історія США : в 4 т. Т. 1 / Н. Н. Болховитинов (редактор), М. С. Альперович, Р. Ф. Иванов, Л. Ю. Слезкин, А. А. Фурсенко. – М. : Изд-во «Наука», 1983. – С. 81–105, 131–163 ; Война за независимость и образование США [Текст] / под ред. Г. Н. Севастьянова. – М. : «Наука», 1976. – С. 460–495 ; Аллен Д. С. Реконструкция. Битва за демократию в США. 1865–1876 [Текст] / Джеймс С. Аллен ; пер. с англ. Н. Ф. Паисова ; предисловие А. В. Ефимова. – М. : Издательство иностранной литературы, 1963. – 273 с.

У відношенні штатів Джорджія, Північна Кароліна, Південна Кароліна, Вірджинія, Мериленд, Делавер у науковій і художній літературі використовується термін «Старий Південь», а Флориди – «Новий Південь». Під цими поняттями розуміють особливі традиції, побут, культуру, обумовлені плантаційним господарством і використанням рабської праці. Південь США до Громадянської війни вважався дещо обмеженим у культурному плані, замкненим, провінційним та інтелектуально нерозвиненим. Однак, швидше за все, такий погляд на Південь виник через зневажливе ставлення до південців більш прогресивно розвинених жителів Півночі. Період після Громадянської війни в історії Півдня США в сучасній науці визначається як «південний ренесанс». Сучасні дослідники історії, культури і літератури Півдня США обґрунтовано доводять, що «південний ренесанс» був відродженням особливих культурних традицій і духовності, закладених попереднім розвитком південних територій. Дослідниця І. В. Морозова зазначала, що ренесанс може відбуватися лише тоді, коли є що відроджувати⁹⁶. Південь увесь час намагався довести свою спроможність і навіть першість перед Північчю, хоча й не без внутрішньої боротьби. Це відчувається й в архівній галузі у прагненні архівістів Півдня побудувати кращі архівні установи в країні. Прагнення незалежності вилилося на Півдні не лише у виникненні сепаратистських тенденцій, а й в утворенні незалежних архівних установ.

Знаний у США сучасний вчений Р. Дж. Кокс зазначив, що історичні товариства Старого Півдня «служили як замітники урядових архівів штатів»⁹⁷.

Рання історія архівів *Мериленду* тісно пов'язана із діяльністю органів влади провінції. 1666 року у столиці провінції Мериленд м. Санкт-Меріс (St. Marys) збудували офіс для Секретаря провінції, на якого покладалася відповідальність за зберігання офіційних документів, але влаштоване сховище не могло захистити документи навіть від дощу. 1692 року Генеральна асамблея Мериленду ухвалила перший закон про архіви, який вимагав споруджувати спеціальні сховища для зберігання документів, ретельніше записувати тексти законів, укладати до них індекси. Документи урядових установ оголошувалися публічними, функція їх зберігання закріплювалася за секретарем провінції. 1694 року провінційні органи влади були переміщені до нової столиці – м. Енн Ерандел Таун (Anne Arundel Town, згодом перейменованої на Аннаполіс (Annapolis)). Хоча для перевезення документи вклали в опломбовані коробки, а під час транспортування поряд із

⁹⁶ Морозова І. В. Дискурс Старого Юга в «романе домашнього очага»: творческое наследие писательниц США первой половины XIX века [Текст] : дисс. ... д-ра филол. наук : спец. 10.01.03 «Литература народов стран зарубежья» / И. В. Морозова. – Санкт-Петербург, 2006. – 406 с. ; Пазенко Е. А. Культурная самоидентификация южан. Общественно-политическая мысль на Юге США в 30–50-е гг. XIX в. [Текст] : автореф. дисс. на соискание учен. степени канд. ист. наук : спец. 07.00.03 «Всеобщая история» / Е. А. Пазенко. – Владивосток, 1999. – 24 с.

⁹⁷ Cox R. J. Other Atlantic States: Delaware, Florida, Georgia, Maryland, New Jersey, and South Carolina [Text] / Richard J. Cox // Jones H. G. Historical Consciousness in the Early Republic. The Origins of State Historical Societies, Museums, and Collections, 1791–1861. – Chapel Hill : North Caroliniana Society, Inc. and North Carolina Collection, 1995. – P. 106.

БЕНЕДИКТ ЛЕОНАРД КАЛВЕРТ,
15-й губернатор землевласників провінції
Мериленд (1727–1731)

ними чергував спеціальний клерк, значна кількість паперів була викрадена. Після доставки в нову столицю документи були розміщені в будинку суду в непридатних для їх зберігання умовах. Нове приміщення Управління провінції будувалося надто довго, 1697 року губернатор Фр. Ніколсон погрожував арештом керівникам будівництва. 1699 року в недобудованій споруді спалахнув дах, але уряд не вжив жодних заходів пожежної безпеки на майбутнє. 1704 року будинок Управління згорів, у пожежі загинула значна кількість офіційних документів провінції та округів. Губернатор Дж. Харт уже в перший рік каденції ініціював видання нового закону про зберігання документів. Офіційні посадові особи та клерки, заступаючи на посаду, повинні були вносити 1 тис. фунтів застави, яка гарантувала їх відповідальне ставлення до документів. У разі порушення закону ця сума конфіскувалась як штраф. 1720 року пожежа в будинку суду округу Кент знищила і пошкодила значну кількість судових справ, на їх ремонт і відновлення наступного року уряд провінції вимушений був виділити значні асигнування. 1717 року клерку Е. Джонсу були доручені облік і описування публічних документів, але цю роботу він виконував незадовільно, за що отримав догану. Губернатор Б. Л. Калверт, який закінчив коледж і цікавився історією, 1729 року вказав Генеральній асамблеї, що історія, написана на підставі документів, виглядає правдивіше, ніж традиції і легенди. Нижня палата Генеральної асамблеї, вбачаючи у заяві губернатора привід для отримання контролю над архівами, утворила комітет для інспекції стану зберігання документів. За розпорядженням Б. Л. Калверта, який, крім історичних досліджень, прагнув зберегти документи для підтвердження прав власної родини, у Мериленді побудували перший архів (1729 р.) із усіма можливими на той момент протипожежними засобами: із цегли, з шиферним дахом, залізними ґратами на вікнах, боксами для зберігання документів, читальною залом. Уведення до експлуатації архівного будинку в Мериленді було найвищим досягненням колоніального періоду в напрямі забезпечення збереженості документів⁹⁸.

⁹⁸ Cox R. J. Public Records in Colonial Maryland [Text] / Richard J. Cox // American Archivists. – 1974, April. – Vol. 37. – № 2. – P. 263–275.

1742 року з метою посилення відповідальності чиновників за документи сума штрафу була збільшена до 3 тис. фунтів. Перші проблеми доступу до архівів також виникли в колоніальний період. Вони мали політичний підтекст і були пов'язані із конфліктом між верхньою і нижньою палатами Генеральної асамблеї провінції, що виник через зникнення декількох журналів асамблеї. Делегати нижньої палати 1739 року призначили спеціальний комітет для встановлення їх місцезнаходження та для копіювання усіх інших публічних документів. Секретар комітету з інспекції архівних документів нижньої палати Генеральної асамблеї провінції Мериленд С. Бордлі, не знайшовши жодного співробітника в офісі секретаря, пішов додому до клерка суду У. Чізеліна по ключі від архіву, але той йому відмовив. На офіційний запит членів нижньої палати депутати верхньої палати дали відповідь, що доступ на інспектування документів не надано через несплату рахунку (fee – фіксований внесок) за користування та копіювання документів. Розлючені депутати нижньої палати відповідно зробили заяву про порушення прав громадян провінції на доступ до публічних документів, а у зв'язку з цим і порушення їх прав власності. Іноді навпаки палати об'єднувались у своєму бажанні зберегти документи та забезпечити доступ до них: депутати верхньої палати прагнули підтвердження їх прав розпоряджатися доходами провінції, а нижньої – здобувати докази несправедливих дій уряду. У другій половині XVIII ст. знов виникла потреба в удосконаленні архівного законодавства провінції, оскільки практика продемонструвала недостатність зробленого: у земельному офісі сертифікати були звалені до скрині у безладі та вимагали ремонту, облікові книги велися неграмотно і не штампувались. У листі від 26 травня 1760 року 22-й губернатор Мериленду Г. Шарп написав секретарю С. Калверту про те, що незважаючи на всі зусилля щодо захисту документів, більшість матеріалів, датованих періодом до 1703 року, збереглася вкрай погано, деякі були знищені вогнем, інші пошкоджені, тому написати історію Мериленду на підставі лише наявних у провінції матеріалів не виявляється можливим⁹⁹. Дослідник історії архівів Мериленду Р. Дж. Кокс вважав, що причинами недбалого зберігання документів була політична ситуація у провінції, в основі якої – постійна боротьба двох партій великих і дрібних землевласників. На нашу думку, таке ставлення до документів спричинене ще й відсутністю знань у чиновників у галузі ведення діловодства й архівної справи. Р. Дж. Кокс вважав, що аналогічне становище було й в інших американських колоніях¹⁰⁰.

У період війни за незалежність (1775–1783) перед загрозою британського вторгнення колонії були вимушені рятувати свої документи від англійців. Рада

⁹⁹ Cox R. J. Public Records in Colonial Maryland [Text] / Richard J. Cox // American Archivists. – 1974, April. – Vol. 37. – № 2. – P. 263–275.

¹⁰⁰ Ibid.

безпеки Мериленда 1776 року організувала евакуацію документів до Офісу інтенданта у Верхньому Мальборо (округ Принц Джордж), 1777 року туди ж були направлені документи земельного офісу, секретаря і суду провінції. У березні 1778 року після уникнення нападу Британського флоту документи повернули до Аннаполіса, але згодом під час висадки біля Норфолка 3-тисячного корпусу генерала А. Леслі документи знов довелося евакуювати. Мериленд постраждав від експедиції Британського флоту частково: британська армія захопила і вивезла до Нью-Йорка лише документи округу Сессіл. За вилучення документів з американських колоній відповідав губернатор Британської Північної Америки Г. Карлтон. Британців в основному цікавили документи про права власності на земельні володіння, оскільки без них неможливо було визначитись із кордонами земель «лоялістів» і «патріотів». Частково документи були повернуті британцями після підписання Паризького договору (1783), частково – опинились у британських архівах або були втрачені¹⁰¹.

28 квітня 1788 року була прийнята Конституція штату Мериленд, у якій йшлося про забезпечення збереженості життєво важливих документів. Протягом усієї історії Мериленду вони відкладались у відділі життєво важливих документів Департаменту здоров'я і психічної гігієни (Division of Vital Records of the Department of Health and Mental Hygiene)¹⁰².

Історичне товариство Мериленду було утворене в січні 1844 року у Балтиморі. Воно стало правонаступником Товариства дослідження колоніального періоду «Maryland Colonization Society» (1835), президентом якого був Дж. Х. Б. Латроб¹⁰³. За рік від заснування Історичного товариства кількість його членів збільшилася до 150 осіб. 1-м президентом Товариства протягом 1844–1866 рр. був сенатор штату Дж. С. Сміт. На час публікації першого каталогу (1854) колекція Історичного товариства Мериленду налічувала 409 груп історичних документів колоніального та революційного періодів¹⁰⁴. Статут та Регламент Товариства були укладені юристом, письменником і політиком Дж. П. Кеннеді, юристом Б. Майєром та вчителем і членом міської ради С. Ф. Стрітером. Вони визначили мету Товариства як «збирання, зберігання і розповсюдження інформації, що стосується цивільної, природничої та літературної історії штату Мериленд, амери-

¹⁰¹ Radoff M. L. The Maryland Records in the Revolutionary War [Text] / Morris L. Radoff // American Archivist. – 1974, April. – Vol. 37. – № 2. – P. 277–285.

¹⁰² Maryland State Archives. History of the Archives [Electronic resource]. – Mode of access: <http://msa.maryland.gov/msa/intromsa/html/msahist.html#hist>. – Title from screen.

¹⁰³ Semmes E. J. John H. B. Latrobe and his times, 1803–1891 [Text] / E. J. Semmes. – Baltimore, MD : The Norman, Remington Co., 1917. – P. 417.

¹⁰⁴ A History of Maryland Historical Society, 1844–2006 [Text] // Maryland Historical Magazine. – 2006, Winter. – Vol. 101. – № 4. – P. 401–516 ; Cox R. J. Other Atlantic States: Delaware, Florida, Georgia, Maryland, New Jersey, and South Carolina [Text] / Richard J. Cox // Jones H. G. Historical Consciousness in the Early Republic. The Origins of State Historical Societies, Museums, and Collections, 1791–1861. – Chapel Hill : North Carolina Society, Inc. and North Carolina Collection, 1995. – P. 102–118.

канської історії і біографістики взагалі»¹⁰⁵. З моменту утворення організації її члени долучилися до руху за заснування Атенауму у Балтиморі (його було відкрито 23 жовтня 1848 р.), де й розміщувалося Історичне товариство протягом 1848–1919 рр.¹⁰⁶

Історичне товариство Мериленду функціонувало як офіційна архівна установа штату з 1850 р. до 1934 р., тобто до створення Зали документів «Hall of Records». Його президентами у цей період були: Б. Майєр, Дж. Х. Б. Латроб, Т. С. Уолліс, Дж. Г. Морріс, А. Рітчі, М. Кохен, Е. Уорфілд, У. Х. Харріс¹⁰⁷.

До 1854 року штат передав на зберігання до Товариства документи колоніального періоду. Того ж року Товариство порушило перед законодавчими зборами питання про виявлення документів з історії Мериленду в архівах Великобританії та Італії. Цю роботу виконували члени Історичного товариства І. Аллен та Дж. Г. Александер. Протягом 1859–1861 рр. ними були підготовлені Календар документів з історії Мериленду в архівах Європи і чотири звіти¹⁰⁸. 1856 року Бібліотечна компанія Мериленду закрилась, і уся колекція книг надійшла на зберігання до Історичного товариства, Товариство водночас опікувалося Галереєю творів образотворчого мистецтва. По закінченні Громадянської війни (1861–1865) воно спрямувало свою діяльність на розвиток освітніх програм: колекції були відкриті для дослідження студентам і викладачам Університету Джона Хопкінса. 1880 року Товариство організувало і провело заходи по відзначенню 150-ї річниці заснування Балтимору (1730).

1882 року був виданий закон про зберігання, систематизацію і публікацію документів з історії Мериленду «An Act to provide for the Preservation, arrangement, publication, and sale of Ancient Documents pertaining to Maryland», яким започатковано програму видання серії збірок документів, утворених до 1783 року «Archives of Maryland» (протягом 1883–1972 рр. вийшло 64 томи). 1885 року Товариством утворено Комітет архіву штату, члени якого розпочали копіювання історичних документів уряду штату, церковних книг, матеріалів біографічного характеру. З ініціативи бібліотекаря Дж. У. М. Лі, який енергійно працював над поповненням колекції Товариства книгами і документами, 1888 року створено фонд для придбання у Великобританії 1300 документів, що раніше належали Лордам Балтимору. Лі особисто їздив до Лондона купувати документи і привіз їх до Балтимору в залізному ящику¹⁰⁹.

¹⁰⁵ Dunlap L. W. Maryland Historical Society [Text] / Leslie Whittaker Dunlap // American Historical Societies, 1790–1860. – Madison, Wisconsin, 1944. – P. 163–164 ; A History of Maryland Historical Society, 1844–2006 [Text] // Maryland Historical Magazine. – 2006, Winter. – Vol. 101. – № 4. – P. 407.

¹⁰⁶ A History of Maryland Historical Society, 1844–2006 [Text] // Maryland Historical Magazine. – 2006, Winter. – Vol. 101. – № 4. – P. 416–417.

¹⁰⁷ Gallery of Presidents, 1844–2006 / A History of Maryland Historical Society, 1844–2006 // Maryland Historical Magazine. – 2006, Winter. – Vol. 101. – № 4. – P. 502–507.

¹⁰⁸ A History of Maryland Historical Society, 1844–2006 [Text] // Maryland Historical Magazine. – 2006, Winter. – Vol. 101. – № 4. – P. 422.

¹⁰⁹ Ibid. – P. 444–448.

1906 року Товариство започаткувало журнал «Maryland Historical Magazine». Першим редактором журналу став У. Х. Браун, який на час започаткування журналу вже підготував до видання 20 томів «Archives of Maryland». Браун виявився перевантаженим двома виданнями, тому на посаду редактора був призначений Л. Ділман. Він опублікував у журналі значну кількість історичних джерел, у тому числі генеалогічного характеру, та праці, що висвітлювали ключові історичні події в Мериленді. Протягом періоду, у який редактором був Дж. У. Фостер, журнал висвітлював історію будинків Мериленду та усього, що пов'язано із людьми, які в них мешкали. Журнал забезпечував зв'язок між генеалогією, родинною історією та загальною історичною наукою та підносив авторитет Історичного товариства у громаді Мериленду¹¹⁰.

1902 року для створення каталогу колекції були найняті сестри Керолайн та Елізабет Девідсон, які опікувалися каталогізацією книг і документів до 1943 року. Законодавчі збори штату 1920 р. створили Комітет «трех» (у тому числі до нього увійшов колишній губернатор і президент Історичного товариства Е. Уорфілд) для співробітництва з федеральною Комісією по збиранню документів часів Першої світової війни. Члени Історичного товариства збирали документи, фотографії, листи, плакати та інші свідчення воєнного часу. Цю роботу очолював відомий у США історик, юрист і банкір Дж. Л. П. Редкліфф¹¹¹.

1928 року розпочалася підготовка до відзначення 300-річчя від заснування колонії Мериленд, у ході якої було запропоновано створити меморіальну залу документів «Memorial Hall of Records» (Меморіальна зала документів). 1931 року Генеральна асамблея виділила кошти для спорудження будинку, у якому 1935 року був розміщений «Hall of Records». Разом із ним була створена Комісія для управління архівною справою у штаті Мериленд. Першими директорами «Hall of Records» були призначені Дж. А. Робертсон та М. Л. Редофф. Робертсон, відомий у США історик і бібліограф, у 1909–1917 рр. від імені Карнегі-інституту здійснював історичні дослідження на Філіппінах і врешті очолив Національну бібліотеку цієї країни, а в Університеті Філіппін він заснував наукову бібліотеку. Повернувшись до США, Робертсон став редактором журналу з історії Латинської Америки та Іспанії «Hispanic American Historical Review», викладав в Університеті у Флориді. 1935 року він очолив «Hall of

МОРРИС ЛЕОН РЕДОФФ,
директор «Hall of Records»
у Мериленді (1939–1978),
10-й президент SAA
(1954–1955)

¹¹⁰ Shelley F. The Publication Program of the Maryland Historical Society [Text] / Fred Shelley // American Archivist. – 1952, October. – Vol. 15. – № 4. – P. 313–316.

¹¹¹ A History of Maryland Historical Society, 1844–2006 [Text] // Maryland Historical Magazine. – 2006, Winter. – Vol. 101. – № 4. – P. 457.

Records» у Мериленді, у 1938–1939 рр. Робертсона було обрано 3-м віце-президентом Товариства американських архівістів¹¹². М. Л. Редофф є відомим у США архівістом: протягом 1945–1946 рр. він був 10-м віце-президентом, а 1954–1955 рр. – 10-м Президентом SAA. Редофф очолював Архів Мериленду впродовж 1939–1978 рр.¹¹³

Споруда Архіву штату Мериленд – «Hall of Records» у м. Аннаполіс

Читальна зала в Архіві штату Мериленд, квітень 2013 року

1970 року «Hall of Records» увійшов до складу Департаменту служб загально-го призначення штату, 1984 року його перейменовано на Архів штату Мериленд і підпорядковано Офісу губернатора штату. Архів штату Мериленд на теперішній час зберігає документи від дати заснування колонії Мериленд у 1634 році та служить офіційним депозитарієм для документів сучасних урядових установ штату¹¹⁴.

Архіви *Делаверу* були розпорощеними по різних країнах і сусідніх колоніях. 1638 року шведи заснували на землях Делаверу першу колонію. Потім ця територія увійшла до англійських колоній Пенсільванія і Мериленд. Патент на землі Мериленду отримав Дж. Калверт (1629 р.), 1-й лорд Балтимору, та його нащадки; права на землі Пенсільванії та Делаверу у 1681–1682 рр. – У. Пенн. Делавер опинився у центрі конфлікту через поділ кордонів, який тривав ще понад 100 років після входження штату до складу США. Тому історично так склалося, що в самому Делавері утворилося не так багато документів, а все, що стосується його історії, опинилося в архівах Швеції, Англії, Пенсільванії (Харрисбург), Мериленду (Аннаполіс) і Нью-Йорку (Олбані). Архіви Делаверу зберігались у будинку Адмі-

¹¹² Hill R. R. Dr. James Alexander Robertson 1873–1939 [Text] / Roscoe R. Hill // The Hispanic American Historical Review. – 1939, May. – Vol. XIX. – № 2. – P. 127–129.

¹¹³ Talley M. D. Morris Leon Radoff: The Man and the Monument [Text] / Marcia D. Talley // American Archivist. – 1981, Fall. – Vol. 44. – № 4. – P. 327–340.

¹¹⁴ Maryland State Archives. History of the Archives [Electronic resource]. – Mode of access: <http://msa.maryland.gov/msa/intromsa/html/msahist.html#hist>. – Title from screen.

ністрації у м. Довер, але, як писав професор Принстонського університету Е. Доусон, це були якісь шматки документів, що не мали цінності. У кращому стані перебували документи окружних адміністрацій Кенту, Ньюкаслу, Сасексу. Законодавчі акти 1861, 1863 і 1881 рр. встановлювали правила зберігання статистичних документів. Акт 1861 року вимагав ретельного збереження книг про народження, смерть і шлюби громадян. Акт 1867 року уводив правила реєстрації фінансових рахунків. Акт 1877 року опікувався документами сирітського суду, у акті 1897 року йшлося про зберігання документів на спадщину. В округах сформувалася система, за якої документи відкладались у п'яти різних установах. У офісах реєстрації справ зберігалися документи про землю, корпоративні компанії, контракти про службу чиновників, документи про народження, шлюби і смерть, матеріали поліції. В офісах реєстрації спадщини (Office of Register of Wills) зберігалися заповіти та інші документи, що супроводжували уведення спадкоємця до володіння майном. Офіси клерків сирітських і совісних судів (The office of the clerk of the orphans' court and the register in chancery) акумулювали опікунські та сирітські справи, документи про наслідування майна. У кожному окрузі розміщувався офіс клерка Верховного суду штату, у якому відкладалися рішення судів та документи про їх виконання. Клерк мирового суду зберігав протоколи судових засідань стосовно шлюбних тяжб, сплати податків, оцінки майна, документи про здійснення нагляду за об'єктами спільного користування та про вибори засідателів суду. 1893 року до Кодексу штату були включені положення, які вимагали формувати документи у книги обсягом не більше 300 сторінок і лишати вільною полосу в 1 дюйм, передбачалися покарання за порушення цього закону¹¹⁵.

1817 року губернатор Дж. Кларк пропонував створити архів штату і збудувати для нього дім, але Генеральна асамблея не звернула увагу на його пропозицію та ігнорувала подальші клопотання з цього приводу. Національне товариство колоніальних дам (The National Society of The Colonial Dames XVII Century of America, NSCDA), засноване лідерками жіночого руху 1891 року з метою зберігання і реставрації документальної історичної спадщини колоніального періоду, порушило перед Генеральною асамблеєю Делаверу питання про створення Відділу публічних документів. Під впливом руху жінок-істориків законодавці штату у березні 1905 року ухвалили «An Act for the better preservation of Certain Public Records» («Закон про краще зберігання публічних документів»). Цим актом був заснований сучасний Публічний архів штату Делавер¹¹⁶. Члени жіночого товариства енергійно виявляли та упорядковували документи судів штату, особливу вагу приділяли автографам, старим оглядам, документам про передачу майнових

¹¹⁵ Dawson E. Public Archives of Delaware [Text] / Edgar Dawson // Annual Report of the American Historical Association for the Year 1906 in two volumes. Vol. II. – Washington : Government Printing office, 1908. – P. 129–148.

¹¹⁶ About the Delaware Public Archives [Electronic resource]. – Mode of access: <http://archives.delaware.gov/aboutagency.shtml>. – Title from screen.

прав від індіанців шведським і голландським колоністам. Вони узагальнили відомості, що містились у документах про спадщину і опублікували «Abstract of the Wills of New Castle County» («Анотація заповітів округу Ньюкасл»). 5 лютого 1909 року Товариство презентувало на сесії Генеральної асамблеї «the Royal Patent of Charles II to James, Duke of York, for the lands comprising the domains of the State of Delaware» (Королівський патент Чарльза II Джеймсу, графу Йорка, на землі, що включають помістя Делаверу)¹¹⁷. Активними діячками жіночого руху тих часів у Делавері були: 1-й президент Товариства Е. Г. Дж. Беннінг; 2-й президент С. Спотсвуд; 3-й президент і авторка «History of the National Society of the Colonial Dames of America in the State of Delaware» («Історія Національного товариства колоніальні дами Америки в штаті Делавер», 1935 р.) А. Р. Р. Дженвер; 4-й президент Р. Мак-Ілвейн, 5-й президент А. М. Ч. Міллер; 6-й президент Е. П. Лі, а також представниці відомих у Делавері родин Дю Понтів, Родні, Лі та інші¹¹⁸. Жінки, використавши своє становище у суспільстві як дружин губернаторів, політиків і банкірів, змогли вплинути на законодавців, від яких залежала доля архівів. 1913 року жіноче товариство домоглося спорудження будинку для архіву «Hall of Records». Цього ж року на посаду архівіста з неповним робочим днем призначено У. Дж. Тетнелла.

Будинок Публічного архіву штату Делавер, 2013 рік

¹¹⁷ The National Society of The Colonial Dames of America its beginnings, its purpose and a record of its work, 1891–1913 [Text]. – Printed for the Society, MCMX 1 1 1. – P. 44–45.

¹¹⁸ Register of National Society of the Colonial Dames of America in the State of Delaware. [Text] – Wilmington, 1913. – P. 5–7.

1 грудня 1930 року до Публічного архіву Делаверу прийшов працювати один із найвідоміших архівістів США, 18-й Президент Товариства американських президентів Леон деВалінгер.

Леон деВалінгер народився у Міддлтоні 25 червня 1905 року в родині Леона і Мейбл Л. (Мортон) деВалінгерів. Закінчив державну школу в Уїлмінгтоні, а потім Університет штату Делавер, у якому він вивчав історію і політичні науки. Він хотів стати викладачем, але знайти роботу в часи Великої депресії (1930-ті рр.) було складно, тому деВалінгер став помічником дорожнього інженера в Ньюарку. Одного разу йому зателефонував Г. К. Рід, який був другом деВалінгера ще по Університету, і на той момент вже навчався в аспірантурі Принстона. Рід запросив деВалінгера на обід і під час спільної бесіди запитав, чи був той колись в архіві, оскільки архівіст штату шукає помічника. Невдовзі деВалінгер зустрівся з архівістом Г. К. Конрадом, і вони швидко знайшли спільну мову. Так деВалінгер став помічником архівіста з неповним робочим днем. Через деякий час Конрад захворів і помер. ДеВалінгер як не вмовляв призначити його на посаду архівіста, але 25-річний вік спрацював проти нього. Він знов став помічником, але вже працював повний робочий день¹¹⁹.

Після призначення на посаду Архівіста штату в жовтні 1941 року деВалінгер керував архівом Делаверу до 1970 року. Він впроваджував у роботу архіву всі найсучасніші для його часу технології: мікрофільмування розпочалося в архіві 1938 року, ламінування ламінатором «Barrow» 1940 року. 1 травня 1939 р. архів переїхав до нового будинку, а у вересні 1970 року було відкрито Центр документації штату Делавер. ДеВалінгер був автором численних праць, серед яких: «George Washington and Delaware» («Джордж Вашингтон і Делавер», 1932), «Catalogue of Delaware Portraits» («Каталог портретів Делаверу», 1941), «Delaware Records for Genealogical Research» («Документи Делаверу як джерела для генеалогічних досліджень», 1947) та інші. Упродовж 1970–1981 рр. змінилося десять керівників Публічного архіву Делаверу, кожен із яких встановлював свої пріори-

Спеціаліст Архіву штату Делавер Корі Лукас працює у сховищі з документами, 2013 рік

¹¹⁹ Shields A. J. Dr. Leon deValinger, Jr. [Electronic resource]. – Mode of access: <http://jnjreid.com/cdb/devalinger.html>. – Title from screen.

тети архівного розвитку, тому архів не мав цілісного та перспективного плану. У ці роки Архів був реорганізований у Бюро архівів і управління документацією та підпорядкований Відділу у справах історії і культури Департаменту штату. Ситуація ускладнювалася ще й відсутністю достатніх площ для зберігання архівних документів. Значний внесок у розвиток архівної справи у Делавері у 80–90-х рр. ХХ ст. зробили керівники Публічного архіву Р. Трайон і Г. Лоуелл. 1990 року вперше був розроблений Стратегічний план Публічного архіву Делаверу, який у філософському сенсі базувався на тому, що архіви і програма управління документацією є шляхом для встановлення довіри між громадянами та урядом штату. У плані були адаптовані принципи, розроблені Національною асоціацією архівів штатів і адміністраторів документації. Наприкінці 90-х років ХХ ст. Національною комісією історичних публікацій і документів профінансовані проекти архіву у сфері забезпечення збереженості електронних документів і впровадження в роботу інформаційних технологій. У 1993–1994 рр. створено неприбуткову організацію «Друзі Архіву Делаверу»¹²⁰.

Історичне товариство *Вірджинії* було утворене в грудні 1831 року групою колишніх конгресменів від штату, членів Генеральної асамблеї, адвокатів, професорів Університету Вірджинії, яку очолював губернатор Дж. Флорйд. Першим президентом Товариства було обрано юриста Дж. Дж. Маршалла. Ключову роль у заснуванні Товариства відіграли Дж. П. Кашинг, уродженець Нової Англії та близький друг Дж. Белкнепа, та Дж. Такер, історик, філософ і літератор, голова Департаменту філософії Університету Вірджинії. Причиною заснування Товариства, як вважав його дослідник Ч. Ф. Брайен, стала панівна думка інтелігенції Вірджинії про те, що роль їхнього штату в Американській революції (1775–1783) незаслужено зменшена, а між тим Вірджинія була батьківщиною чотирьох із п'яти перших¹²¹ президентів США¹²². То ж перші десять років діяльності Товариства були присвячені виключно збиранню документів з історії Американської революції, паперів знаменитих родин колоніального періоду, королівських губернаторів, народжених у Вірджинії губернаторів провінції і штату, газет та іншої літератури, а також видавничій роботі. Серйозною проблемою для Товариства була відсутність будинку, що міг би підійти для зберігання колекції. Спочатку члени Товариства сподівалися, що колекція може бути розміщена в Бібліотеці штату,

¹²⁰ Lowel H. P. Building a Public Archives in Delaware for the Twenty-First Century [Text] / Howard P. Lowel // American Archivist. – 1997, Spring. – Vol. 60. – № 2. – P. 152–165.

¹²¹ Президенти США – уродженці Вірджинії: Джордж Вашингтон (1789–1797), Томас Джефферсон (1801–1809), Джеймс Медісон (1809–1817), Джеймс Монро (1817–1825). Через цей факт Вірджинію називають «Матір'ю Президентів».

¹²² Bryan C. F. Virginia [Text] / Charles F. Bryan // Jones H. G. Historical Consciousness in the Early Republic. The Origins of State Historical Societies, Museums, and Collections, 1791–1861. – Chapel Hill : North Carolina Society, Inc. and North Carolina Collection, 1995. – P. 80, 83.

заснованій 1821 року¹²³, але через непорозуміння бібліотекаря штату У. Г. Річардсона з членами Товариства, надії не справдилися. Як зазначає Ч. Ф. Брайєн, штат фактично ігнорував проблему спорудження будинку для архіву Товариства протягом 128 років¹²⁴. 1959 року архів Історичного товариства Вірджинії переміщено до меморіального будинку «Battle Abbey» у Ричмонді, спорудженого 1912 року, а перебудова його тривала до 2006 року, коли сховища збільшено на 200 тис. кв. футів¹²⁵.

Публічні документи органів влади з 1832 року за наказом губернатора надходили до Офісу Секретаря штату для систематизації та зберігання. 1865 року та 1916 року архіви Вірджинії постраждали від пожеж в урядових установах штату. Документи 1895 року з будинку адміністрації штату були переміщені на зберігання до Бібліотеки штату, яка переїхала з будинку Капітолію до нової споруди. Згодом було призначено 1-го архівіста штату М. П. Робінсона. Він був випускником історико-юридичного факультету Університету Вірджинії, працював юристом у Ричмонді та у Військово-морському департаменті у Вашингтоні. Робінсон очолював архів Бібліотеки протягом 1915–1943 рр. Він започаткував амбіційну програму реорганізації архіву. У сховищах усі полиці були замінені на металеві,

МОРГАН ПУАТЬО
РОБІНСОН,
1-й архівіст Вірджинії
(1915–1943)

створено читальну залу для дослідників, лабораторію архівної теорії і практики, придбано мікрофільмувальне обладнання, впроваджено єдиний стандарт для усіх установ штату по використанню паперу, чорнил, друкарських машинок відповідної якості для створення документів. Робінсон запросив молодих жінок та студентів університету і почав навчати їх архівній справі в надії, що підготовлені ним самим спеціалісти допоможуть йому систематизувати та описати архівні документи. Зібрану ним колекцію архівних документів Робінсон започаткував Історичному товариству Вірджинії¹²⁶.

У Бібліотеці Вірджинії працював видатний вчений і експериментатор Уільям Дж. Барроу. Барроу народився в окрузі Брунсвік (штат Вірджинія) у родині фізика Бернарда Барроу та Саллі Вірджинії Арчер Барроу, навчався

¹²³ На офіційному веб-сайті Бібліотеки штату Вірджинія вказано, що Бібліотека заснована 1823 р. The Library of Virginia [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.lva.virginia.gov/about/default.asp>. – Title from screen.

¹²⁴ Bryan C. F. Virginia [Text] / Charles F. Bryan // Jones H. G. Historical Consciousness in the Early Republic. The Origins of State Historical Societies, Museums, and Collections, 1791–1861. – Chapel Hill : North Carolina Society, Inc. and North Carolina Collection, 1995. – P. 85.

¹²⁵ Virginia Historical Society History [Electronic resource]. – Mode of access: http://www.vahistorical.org/about/battle_abbey.htm. – Title from screen.

¹²⁶ McDaid D. J. Morgan Poitiaux Robinson (1876–1943) [Electronic resource] // Encyclopedia Virginia. Virginia Foundation for the Humanities, 19 Jun. 2012. Web. 1 Jul. 2013. – Mode of access: http://www.encyclopediaivirginia.org/Robinson_Morgan_Poitiaux_1876-1943. – Title from screen.

у Рендолф-Мейкон (Randolph-Macon)¹²⁷ коледжі (1923–1925). 1932 року, досліджуючи документи власної родини, Барроу звернув увагу на необхідність їх реставрації. Бібліотекар штату Вірджинія Г. Р. Мак-Ілвейн дав Барроу роботу в лабораторії Бібліотеки. Невдовзі Барроу став відомим. Славу йому приніс винахід циліндричного ламінатора документів целюлозно-ацетатною плівкою, раніше визнаною як матеріал для ламінування документів Національним бюро стандартів. 1936 року ламінатор «Barrow» був запатентований

Уільям Дж. Барроу в своїй лабораторії,
винахідник ламінатора для архівних
документів

для використання у головних бібліотеках і архівах усього світу, у тому числі в Бібліотеці Конгресу США, Британському музеї, Національній бібліотеці в Парижі, національних архівах Франції та Бельгії і навіть в Індії. Барроу було обрано почесним членом Лондонського Королівського товариства мистецтв. На цьому У. Дж. Барроу не зупинився: у подальшому він вивчав процеси обезкислювання паперу, чорнила та методи забезпечення збереженості й реставрації старих документів і книг¹²⁸.

На 1940 рік у архіві Бібліотеки штату працювало 40 співробітників та водночас зберігалось понад 350 тис. книг, 3 млн документів. Колекція швидко зростала, поповнюючись не лише цінними документами і манускриптами, а й картинами та предметами мистецтва. На сьогодні Бібліотека Вірджинії, колекція якої нараховує понад 97 млн документів, книг, творів мистецтва, залишається офіційним архівом штату¹²⁹.

Історичне й антикварне товариство у *Західній Вірджинії* створене в січні 1890 року. Воно збирало та зберігало матеріали з історії Західної Вірджинії, музейні експонати й книги. Колекція документів пізніше була передана Товариством до Бюро архівів і історії, заснованого Генеральною асамблеєю штату 1905 року. Першим істориком штату та директором Бюро було призначено одного із фунда-

¹²⁷ Рендолф-Мейкон (Randolph-Macon) коледж – м. Ешленд, штат Вірджинія. Randolph-Macon College [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.rmc.edu/>. – Title from screen.

¹²⁸ Munden K. William J. Barrow, 1904–1967 [Text] / Ken Munden // American Archivist. – 1967, October. – Vol. 30. – № 4. – P. 635–637; Barrow W. J. Restoration Methods [Text] / W. J. Barrow // American Archivist. – 1943, July. – Vol. 6. – № 3. – P. 151–154; Barrow W. J. Black Writing Ink of the Colonial Period [Text] / W. J. Barrow // American Archivist. – 1948, October. – Vol. 11. – № 4. – P. 291–307; Church A. J. William J. Barrow : A Remembrance and Appreciation [Text] / A. John Church // American Archivist. – 2005, Spring-Summer. – Vol. 68. – № 1. – P. 152–160.

¹²⁹ Baldacci David. The Library of Virginia: Virginia's Collective Experience [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.lva.virginia.gov/about/default.asp>. – Title from screen.

торів Товариства В. Е. Льюїса. Він вивчав юридичні науки, однак у кар'єрі юриста зазнав невдачі, бо за покликанням Льюїс був істориком. Коли Льюїс став директором Бюро архівів і історії, архівні документи розміщувались у старому будинку Адміністрації штату. 1929 року архів переміщено до нового будинку Адміністрації штату, а 1976 року – до спеціального збудованого комплексу будівель культурного центру в Чарльстоні. Із жовтня 1939 року Архів започаткував своє власне видання «Newsletter», у якому друкувалися статті про колекції архіву, генеалогічні та історичні дослідження. Засновником і редактором журналу був І. К. Девіс. Він відомий своєю «Bibliography of West Virginia» («Бібліографія Західної Вірджинії»), видана у Чарльстоні, 1939 р.). З 1977 року Бюро архівів та історії підпорядковано Департаменту культури та історії. На теперішній час Секція архівів та історії перебуває у складі Відділу культури та історії штату Західна Вірджинія. Архів щомісяця публікує вісник «Archives and History News», виконує значний обсяг роботи по організації та проведенню лекцій і семінарів та генеалогічним дослідженням. Архівісти Західної Вірджинії вважають, що архів насамперед призначений для зберігання і використання документів мешканцями штату та поширення історичних знань. Ще 1908 року В. Е. Льюїс заявив, що «публічні документи є матеріалами для істориків» (трохи пізніше М. К. Нортон з Іллінойсу зауважила, що документи перш за все потрібні урядовцям, тому архівісти повинні забути, що вони історики). Очевидно, що концепція Льюїса вплинула як на визначення функцій архіву, так і на його підпорядкування. Хоча Західна Вірджинія є не єдиним штатом в США, у якому архів разом із усіма історичними товариствами штату підпорядкований органу управління культурою¹³⁰.

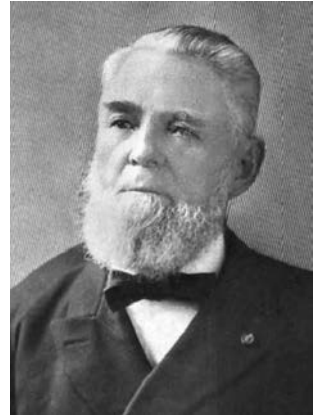
Початок колекції Історичного товариства *Джорджії* був покладений І. К. Теффтом, який збирав автографи видатних діячів Америки. За оцінками аукціону 1867 року, його колекція включала від 25 до 30 тис. найменувань. Фондатором і першим президентом Товариства був Дж. М. Беррієн, юрист, сенатор та Генеральний аторней часів Президента США Е. Джексона. Товариство вбачало свою місію у збиранні, зберіганні та розповсюдженні інформації з історії Джорджії та усіх її регіонів. На початку 40-х рр. XIX ст. члени Товариства почали видавати збірники історичних джерел і наукових статей та журнал «The Georgia Historical Quarterly». Проте наприкінці XIX ст. Товариство поширювало свої функції лише на Саванну і врешті-решт 1917 року увійшло до складу Історичної асоціації Джорджії.

Історичне товариство Джорджії від свого заснування у 1839 році було уповноважене Генеральною асамблеєю штату збирати і зберігати документи офіційних органів влади. 9 грудня 1823 року губернатор Джорджії Дж. М. Троуп доповідав Генеральній асамблеї, що документи і книги установ штату знаходяться в

¹³⁰ West Virginia Division of Culture and History [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.wvculture.org/history/wvsamenu.html>. – Title from screen.

безладі і потребують негайної уваги. Наступного року Асамблея, побоюючись, що під час нападу індіанців архів буде знищений, призначила історіографа з Саванни Дж. В. Бівана упорядковувати архів штату і виділила йому 400 дол. на проведення робіт, але він помер і не встиг закінчити свою роботу¹³¹. Відтак укладені ним списки документів були передані Історичному товариству. 1845 року Історичне товариство призначило У. Прічарда складати списки документів з історії Джорджії від висадки на її землю засновника колонії – британського генерала Дж. Е. Оглторпа¹³².

Пожвавлення діяльності Історичного товариства Джорджії у сфері забезпечення збереженості документів відбулося 1898 року, коли губернатором штату став А. Д. Кендлер. Раніше він обіймав посаду Секретаря штату і добре був обізнаний із проблемами забезпечення збереженості документів. За його пропозицією 1902 року був створений офіс Хранителя документів штату, і наступник Кендлера губернатор Дж. М. Террелл призначив його на посаду хранителя. Кендлер збирав документи по всій Джорджії, систематизував і описував їх, їздив до Лондона виявляти і копіювати документи в британських архівах. У своєму першому звіті Кендлер запропонував створити Департамент архівів та історії у Джорджії, але акт про заснування Департаменту Генеральна асамблея штату затвердила 20 серпня 1918 року, тобто за 8 років по смерті Кендлера¹³³.

АЛЛЕН ДЕНІЕЛ КЕНДЛЕР,
56-й губернатор штату
Джорджія (1898–1902),
хранитель документів
Джорджії (1902–1910)

Непересічним також був внесок у заснування Департаменту історика У. Б. Філліпса, автора двох найвідоміших праць з історії Півдня Сполучених Штатів: «American Negro Slavery» («Американське негритянське рабство», 1918 р.), «Life and Labor in the Old South» («Життя і праця на Старому Півдні», 1929 р.). 1902 року вчений захистив докторську дисертацію «Georgia and State Rights» («Джорджія і права штату»). Філліпс добре знався на офіційних документах штату, і через це голова Комісії публічних архівів Г. В. Еймс запросив його укласти описи офіційних документів Джорджії. Саме тоді Філліпс і виявив на горіщах та в підвалах будинків, де розташовувались урядові установи штату, з'їдені щурами архіви. Філліпс обстежив усі архіви Джорджії і наполягав, щоб його повноваження були поширені на усі штати Півдня. Він підготував звіт для Амери-

¹³¹ Coulter E. M. Joseph Vallenge Bevan, Georgia's first official historian [Text] / Ellis Merton Coulter. – Athens, Georgia : University of Georgia Press, 1964. – P. 73–87.

¹³² Bryan M. G. Recent Archival Developments in Georgia [Text] / Mary Givens Bryan // American Archivist. – 1953, January. – Vol. 16. – № 1. – P. 55–59.

¹³³ Jack T. H. The preservation of Georgia History [Text] / Theodore H. Jack // The North Carolina Historical Review. – 1927, July. – Vol. 4. – № 3. – P. 239–251.

канської історичної асоціації, у якому проаналізував архіви Джорджії та підтримав ідею заснування Департаменту архівів та історії. Вчений просував ідеї експертизи цінності документів, їх систематизації та описування відповідно до архівних принципів, вказував на необхідність підготовки спеціалістів-архівістів в університетах і призначення їх на посади керівників архівних установ¹³⁴.

Відома в США архівістка М. Г. Брайєн вказувала на внесок доктора історії Л. Л. Найта у створення Департаменту архівів та історії Джорджії. 1913 року його призначили на посаду історика штату. Здійснивши аналіз архівних документів, Найт дійшов висновку, що Джорджія не має своєї історії за період 1785–1860 рр., і визначив ці роки як «безмовні роки Джорджії». Найт очолив рух за створення архівного департаменту. У поєднанні з патріотичними товариствами Дьоньки американської революції і Союз дьоньок Конфедерації Найт домігся заснування Історичної асоціації Джорджії у 1917 року, і був призначений її першим директором. Завдяки зусиллям Історичної асоціації у штаті 1918 року був утворений Департамент архівів та історії¹³⁵, а Найт відповідно став його першим директором¹³⁶.

1934 року до Архіву Джорджії прийшла працювати М. Г. Брайєн. Учений належить поістині колосальна праця «Comparative Study of State and U.S. Territorial Laws Governing Archives» («Компаративне дослідження законів урядів штатів і територій про архіви», 1956 р.), у якій вона зібрала, узагальнила та проаналізувала закони штатів у галузі архівів і архівної справи. Брайєн, перебуваючи на різних посадах у Товаристві американських архівістів, готувала і публікувала аналітичні звіти про розпорядження документами, мікрофільмування, проблеми повернення документів до архівів тощо. Після того, як М. Г. Брайєн стала Архівістом штату Джорджії (1951), вона розбудовувала архівний департамент і стала лідером у сфері забезпечення збереженості місцевих документів. Водночас вона стикалася з нездоланими проблемами: меморіальний будинок «Rhodes Memorial Hall», у якому тоді розміщувався архів, затікав по усій площі даху і «по ньому бігали білки». Х. Г. Джонс писав, що будь-який інший архівіст просто не витримав би, натомість М. Г. Брайєн не відмовилася від жодного зі своїх починань: вона підбирала мокрі і погризені білками документи і демонструвала їх своїм землякам. Дослідниця усвідомлювала свою місію: врятувати історію Джорджії. Вона подорожувала штатом, роз'яснюючи наскільки важливі архівні документи для історії і для майбутнього. Вона соромилася свій народ за його несумлінність і недбалість. Відтак Брайєн виконала своє завдання, здобувши для спорудження нового будинку архіву 6 млн дол. Як пише Х. Г. Джонс, вона працювала і

¹³⁴ *Smith D. J.* The Historian as Archival Advocate: Ulrich Bonnell Phillips and the Records of Georgia and the South [Text] / David John Smith // *American Archivist*. – 1989, Summer. – Vol. 52. – № 3. – P. 320–331.

¹³⁵ *Bryan M. G.* Recent Archival Developments in Georgia [Text] / Mary Givens Bryan // *American Archivist*. – 1953, January. – Vol. 16 – № 1. – P. 57–58.

¹³⁶ *Knight F. L.* Lucian Lamar Knight (1868–1933) / *The New Georgia Encyclopedia* [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.georgiaencyclopedia.org/nge/Article.jsp?id=h-3503>. – Title from screen.

вдень, і вночі, щоб побудувати «найпрекрасніший будинок архіву в усіх Сполучених Штатах»: його споруда мала 9 поверхів над землею і 5 підземних рівнів. Колеги Брайєн, жартуючи, називали архівний будинок Джорджії «Mary Bryan Temple» (Храм Мері Брайєн). «Найщасливіша архівістка у світі» перевезла архівні колекції до нового будинку 1964 року і, нарешті, сама переїхала до нового офісу, прикрашеного горіховими панелями, з видом на Капітолій штату. Відразу ж після переїзду колектив архіву наполіг, щоб М. Г. Брайєн поїхала до лікарні, бо вчена почувалася дуже хворою. Страшний діагноз чекав на неї: гострий нефрит, від якого М. Г. Брайєн померла того ж року¹³⁷.

Виступаючи на зустрічі Товариства американських архівістів у Бостоні (штат Массачусетс) 6 жовтня 1960 року, М. Г. Брайєн висвітлила розвиток американських архівів 30–60-х рр. ХХ ст., порівняла ставлення до архівів можновладців та розуміння ролі архівів у суспільстві. Вона дійшла висновку про суттєві зміни у цих сферах і вказала на значний внесок SAA та журналу «The American Archivist» у підвищення статусу архівів і архівної професії в США. Брайєн наголосила на проблемі взаємовідносин архівістів і менеджерів із управління документацією та зазначила, що лише у співробітництві можна досягти успіху в реалізації загальної мети. Вчена розглядала два поняття: «спеціаліст» як фахівець звуженої сфери і «генераліст» як функціонер широкого профілю. Для архівної професії, відзначала вона, важливо бути спеціалістом, який може функціонувати як генераліст. Із позицій свого часу Браєн розглядала архіви майбутнього не лише як комплекси традиційних паперових документів, а й кіно-, фото-, фоно-, машиночитаних та електронних документів. Йшлося, зокрема, про те, що ера паперових документів добігає кінця, і архівіст та менеджер повинні бути готовими працювати з будь-яким новим видом документів. Суттєвою загрозою для світу, на думку Брайєн, є створення атомної бомби, тому вона ставила перед архівістами завдання забезпечення збереженості комплексу життєво важливих документів. Усі порушені питання М. Г. Брайєн як керівник архіву штату розглядала в контексті діяльності архівів і потреб забезпечення збереженості документів з історії штатів і округів. Вона підкреслювала, що «місцева історія є мініатюрою Американської історії», а минуле є прологом майбутнього¹³⁸.

МЕРІ ГІВЕНС БРАЙЄН,
Архівіст штату Джорджія
(1951–1964),
15-й президент SAA
(1959–1960)

¹³⁷ Jones H. G. Mary Givens Bryan, 1910–1964 [Text] / H. G. Jones // American Archivist. – 1964, October. – Vol. 27. – № 4. – P. 505–507 ; Groover R. L. Protector of Georgia Heritage : The Story of Mary Givens Bryan [Text] / Robert L. Groover // The Georgia Historical Quarterly. – 1967, March. – Vol. 51. – № 1. – P. 1–14.

¹³⁸ Bryan M. G. Changing Times [Text] / Mary Givens Bryan // American Archivist. – 1961, January. – Vol. 24. – № 1. – P. 3–10.

Будинок Архіву штату Джорджія, друга половина 1960-х років

Сучасний будинок Архіву штату Джорджія

Сучасний архів Джорджії зберігає 20 тис. книг і 260 млн документів, при цьому найбільш ранній документ датується 1733 роком. 2012 року Генеральна асамблея штату Джорджія ухвалила рішення про передачу Архіву штату Джорджія до Університетської системи штату, що зумовлено відсутністю у штату можливості забезпечувати нормальне фінансування архіву. Про передачу архіву 18 жовтня

2012 року засобам масової інформації повідомили губернатор штату Н. Діл та Секретар штату Б. Кемп¹³⁹. Разом із Архівом у підпорядкування Університетській системі було передано й Бібліотеку штату. Отже, починаючи з 2013 року Архів штату Джорджія підпорядковується Комісії регентів Університетської системи Джорджії¹⁴⁰. Комісія була створена 1931 року, до складу якої на сьогодні входить 19 членів. Вона наглядає за 31 коледжом та університетом, розташованими на території штату Джорджія, а з 2013 року – за Архівом штату та Системою публічних бібліотек штату¹⁴¹.

Історія колекції Історичного товариства *Північної Кароліни* веде свій відлік від січня 1844 року, коли Д. Л. Свейн, на той час президент Університету Північної Кароліни, заснував Історичне товариство. У заяві про започаткування Товариства вказувалося, що його мета полягає у «збиранні, систематизації і зберіганні в університеті... копій кожної книги, брошури, газети, опублікованих у штаті з часу виникнення друку на його теренах у 1749 році; усіх книг, опублікованих за межами штату, у власній або іноземних країнах, з історії Кароліни й особливо всіх урядових та інших документів, паперів, утворених у штаті...»¹⁴². Публікація документів органів влади й установ штату в Північній Кароліні почалася від 1751 року. Найбільшими накладами були видані документи губернаторів, звіти скарбників, аудиторів, генеральних аторнеїв, які увійшли до серії «Public Documents» («Публічні документи»). Із 1831 року розпочалася публікація серії «Legislative Documents» («Законодавчі документи»). Водночас публікувалися також геологічні огляди, документи департаментів сільського господарства, освіти, бюро статистики тощо¹⁴³.

У першому звіті Товариства за 1845 рік вказано, що на зберіганні знаходилося 32 друкованих видання та 11 колекцій манускриптів. У колекції – журнали законодавчих зборів штату, закони, газети, манускрипти колоніального і революційного періодів. Після Громадянської війни (1861–1865) та смерті Д. Л. Свейна діяльність Університету та Товариства призупинилась. Нове Історичне това-

¹³⁹ Gov. Nathan Deal and Secretary of State Brian Kemp. Deal, Kemp to keep Georgia's Archives open. October 18, 2012 // Office of the Governor [Electronic resource]. – Mode of access: <http://gov.georgia.gov/press-releases/2012-10-18/deal-kemp-keep-georgia's-archives-open>. – Title from screen.

¹⁴⁰ Georgia Archives [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.georgiaarchives.org/>. – Title from screen.

¹⁴¹ The Board of Regents of the University System of Georgia [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.usg.edu/regents/>. – Title from screen.

¹⁴² *Whichard W. P.* North Carolina [Text] / W. P. Whichard // Jones H. G. Historical Consciousness in the Early Republic. The Origins of State Historical Societies, Museums, and Collections, 1791–1861. – Chapel Hill : North Caroliniana Society, Inc. and North Carolina Collection, 1995. – P. 93 ; *De Roulhac H. J. G.* The preservation of North Carolina History [Text] / Hamilton J. G. De Roulhac // The North Carolina Historical Review. Raleigh, N. C. : North Carolina Historical Commission. – 1927, January. – Vol. 4. – № 1. – P. 3–21.

¹⁴³ Printed Records. Report on the Public Archives of North Carolina [Text] // Annual Report of the American Historical Association for the year 1900. In two volumes. – Vol. II (Report of the Public Archives Commission). – Washington, 1901. – P. 252–261.

риство було організовано 1875 року з ініціативи президента Університету К. Беттла. Мета діяльності Товариства залишилася незмінною: збирання і зберігання «книг, манускриптів, паперів і пам'яток історії..., що стосуються історії штату», у реалізацію якої значний внесок зробили бібліотекарі Університету Л. Р. Уїлсон, М. Л. Торнтон, У. С. Пауелл та Х. Г. Джонс. За даними, наведеними У. П. Уїчардом, на 1918 рік у бібліотеці налічувалося понад 10 тис. томів різних видань і документів, а до 1993 року загальний обсяг колекції зріс до 226 180 найменувань книг, документів, мап, звукозаписів, мікрофільмів тощо¹⁴⁴.

1903 року з метою забезпечення збереженості цінних історичних документів округів у Північній Кароліні засновано Історичну комісію штату, яку послідовно очолювали видатні архівісти США: Р. Д. В. Коннор (згодом 1-й Архівіст США) та А. Р. Ньюсом (згодом 1-й президент SAA). 1907 року функції Комісії були поширені на будь-які офіційні документи органів влади штату, округів, міст¹⁴⁵.

А. Р. Ньюсом народився у Машвіллі (штат Північна Кароліна) 4 червня 1894 року в родині Річарда Клайда та Джулії Росс Ньюсомів. Після закінчення Університету Північної Кароліни в м. Чепел-Хілл (1915) працював вчителем у публічній школі. 1919 року А. Р. Ньюсом став викладачем на факультеті історії Бессі Тіфт-коледжу (Bessie Tift College) у штаті Джорджія, за чотири роки захистив дисертацію в Університеті штату Мічиган та повернувся до Університету Північної Кароліни як асистент професора Департаменту історії.

1926 року Ньюсом став секретарем Історичної комісії Північної Кароліни. На цій посаді вчений приділив значну увагу прийняттю і впровадженню архівного законодавства штату, підготовці архівних довідників, редагуванню і виданню журналу «North Carolina Historical Review». 1932 року Ньюсом розробив інструкцію для місцевих посадовців із упорядкування та організації зберігання документів установ «The preservation of local archives: a guide for public officials» («Збереження місцевих архівів: керівництво для публічних посадових осіб»)¹⁴⁶. 1935 року вчений повернувся до Університету Північної Кароліни, де очолив Департамент історії та викладав американську історію до 1951 року.

1 липня 1935 року секретарем Історичної комісії штату Північна Кароліна став К. Ч. Кріттенден. Під його керівництвом Комісія була перейменована на Департамент архівів та історії (архів мав таку назву протягом 1943–1972¹⁴⁷) та вод-

¹⁴⁴ Whichard W. P. North Carolina [Text] / W. P. Whichard // Jones H. G. Historical Consciousness in the Early Republic. The Origins of State Historical Societies, Museums, and Collections, 1791–1861. – Chapel Hill : North Caroliniana Society, Inc. and North Carolina Collection, 1995. – P. 92–97.

¹⁴⁵ Jones H. G. North Carolina's Local Records Program [Text] / H. G. Jones // American Archivist. – 1961, January. – Vol. 24. – № 1. – P. 27–28.

¹⁴⁶ Newsome A. R. The preservation of local archives : a guide for public officials [Text] / Albert Ray Newsome. – American Historical Association, Public Archives Commission : Presses of Edwards and Broughton Company, 1932. – 16 p.

¹⁴⁷ Sanford T. North Carolina – Three Hundredth Birthday [Text] / Terry Sanford // American Archivist. – 1964, January. – Vol. 27. – № 1. – P. 17.

КРИСТОФЕР ЧАРЛЬЗ
КРИТТЕНДЕН,
секретар Історичної
комісії штату Північна
Кароліна, директор Депар-
таменту архівів та історії
Північної Кароліни
(1935–1968)
6-й президент SAA
(1947–1949)
1-й президент AASLH
(1940–1942)

Крістофер Чарльз Кріттенден біля нового будинку
Департаменту архівів та історії Північної Кароліни,
жовтень 1969 року

ночас збільшено її штат з 8 до 135 осіб (таке збільшення штату пояснюється тим, що то були роки «нового курсу» і до роботи в архівах залучалася значна кількість безробітних істориків). Законом про збереження публічних документів «An Act to Safeguard Public Records in North Carolina» (1935) впроваджено програми управління документацією в установах, музейні та охорони культурних ресурсів¹⁴⁸. 1968 року К. Ч. Кріттенден перевів свій архів до нового будинку і перейшов на посаду помічника директора за станом здоров'я¹⁴⁹.

Під керівництвом Кріттендена у Північній Кароліні було реалізовано два значних проекти. Перший із них – проект WPA «Historical Records Survey». Північна Кароліна, як зазначає Х. Г. Джонс, була єдиним штатом, який зміг опублікувати всі укладені за час реалізації проекту описи документів округів. На проекті працювало більше сотні співробітників, які, крім укладання описів, займалися систематизацією документів в установах округів.

¹⁴⁸ *Crittenden C. C. Some Problems of State Archival Administration Agencies [Text] / Christopher C. Crittenden // American Archivist. – 1941, October. – Vol. 4. – № 4. – P. 262–266 ; Crittenden C. C. The State Archivist Looks to the Future [Text] / Christopher C. Crittenden // American Archivist. – 1945, July. – Vol. 8 – № 3. – P. 185–193 ; Crittenden C. C. The State Archivist and the Researcher [Text] / Christopher C. Crittenden // American Archivist. – 1956, July. – Vol. 19 – № 3. – P. 215–220.*

¹⁴⁹ *Brooks P. C. Christopher Crittenden, 1902–1969 [Text] / Philip C. Brook // American Archivist. – 1970, January. – Vol. 33. – № 1. – P. 80–81.*

Другий проект по мікрофільмуванню документів був започаткований разом із Генеалогічним товариством Юта. Перша фаза реалізації мікрофільмування забрала сім років. За даними, наведеними Х. Г. Джонсом 1986 року, у період з 1959 р. до 1984 р. в архіві Північної Кароліни було мікрофільмовано 55 млн аркушів документів 110 376 справ, що склало 47 873 роликів мікрофільмів. На половину цих мікрофільмів із негативів були виготовлені позитивні копії для користування.

Із 1951 року Генеральною асамблеєю у штаті прийняте законодавство для започаткування програми архівів і управління документацією в округах, зміни до якого внесено 1961 року. Метою програми було: укладання описів і переліків документів зі строками зберігання; реставрація пошкоджених документів за допомогою ламінатора «Barrow» та їх підшивка у томи; знищення нецінних документів та відбір і передача до архіву оригіналів документів постійної цінності; мікрофільмування всіх документів постійної цінності, створення спеціального сховища для зберігання негативів; надання професійної допомоги персоналу установ у сфері управління документацією. Перша фаза проекту замість семи запланованих років продовжувалась одинадцять із половиною років. 1971 року останній округ завершив передачу своїх документів на зберігання до архіву. Тож початок другої фази, а саме впровадження програм управління документацією в установах округів, збігся з початком комп'ютеризації, що знов негативно відбилося на роботі із документами в округах.

У ході реалізації програми архівів і управління документацією в округах були опубліковані описи на рекорд-групи документів усіх округів; документи, які потребували ремонту, були ламіновані та підшиті; укладені переліки зі строками зберігання; документи постійної цінності мікрофільмовані, для зберігання оригіналів і негативів мікрофільмів створено окрім сховища; Департамент архівів та історії почав відігравати важливу роль у роботі з документами в органах влади та установах округів¹⁵⁰. Для ламінування документів, фізичний стан яких був загрозливим, використовувався ламінатор «Barrow». Було заламіновано 1 335 778 аркушів пошкоджених документів округів і підшито в понад 3100 томів. До архіву на зберігання від 100 округів, наявних у штаті, було передано понад 5 тис. томів та декілька тисяч оригіналів окремих документів. Округи створили мікрофільми на свої документи і передали до сховища 53 720 роликів мікрофільмів.

Х. Г. Джонс зазначав, що на ефективність реалізації програми архівів та управління документацією округів негативно вплинуло перетворення Департаменту архівів та історії на Відділ і його підпорядкування новому політично керованому Департаменту культурних ресурсів¹⁵¹.

¹⁵⁰ Jones H. G. North Carolina's Local Records Program [Text] / Houston Gwynn Jones // American Archivist. – 1961, January. – Vol. 24. – № 1. – P. 39–40.

¹⁵¹ Jones H. G. Clio in the Courthouse: North Carolina's Local Records Program at Age Twenty-Five [Text] / Houston Gwynn Jones // American Archivist. – 1986, Winter. – Vol. 49. – № 1. – P. 47–49.

Значний внесок у розвиток архівної справи не лише у Північній Кароліні, а у Сполучених Штатах у цілому, зробив Х. Г. Джонс. У наш час Х. Г. Джонс є почесним куратором Колекції Історичного товариства Північної Кароліни і почесним професором історії Університету Північної Кароліни в м. Чепел-Хілл. Свого часу Джонс був Архівістом штату Північна Кароліна і директором Департаменту архівів та історії (1956–1974). Джонс впровадив найефективнішу в США програму архівів і управління документацією¹⁵². Просуваючи рекордз-менеджмент у США, Джонс підготував і опублікував у журналі Міжнародної ради архівів статтю «State archival-records management programs in the United States» («Програми управління архівами і документацією у штатах США»)¹⁵³, якою намагався привернути увагу Ради бібліотечних ресурсів для виділення гранту Товариству американських архівістів для обстеження архівів і управління документацією у штатах США. Упродовж 1962–1963 рр. на кошти цього гранту видатний американський учений Е. М. Познер об'їхав усі штати США, відвідав їх архіви та підготував непересічного значення книгу «American State Archives» («Архіви американських штатів»)¹⁵⁴, яка мала значний вплив на удосконалення архівного законодавства і впровадження програм управління документацією в цілому по країні. Товариство американських архівістів 1964 року нагородило Джонса відзнакою за видатку службу, він є єдиним, хто двічі отримав приз імені У. Г. Ліланда. У 1968–1969 рр. Джонс був президентом Товариства американських архівістів¹⁵⁵. Перебуваючи на цьому посту, Джонс став одним із тих, хто започаткував перший рух за незалежність Національного архіву США. Він увійшов до Об'єднаного комітету зі статусу Національного архіву, а 1969 року опублікував книгу «The Records of a Nation: Their Management, Preservation and Use» («Документи нації: їх менеджмент, зберігання та використання»)¹⁵⁶, у якій обґрунтував необхідність відновлення статусу Національного архіву США як незалежного органу виконавчої гілки влади. 1994 року Джонс організував і провів конференцію істориків і архівістів, присвячену 150-річчю з дня заснування Історичної колекції Північної Кароліни, ранній історії історичних товариств та архівів¹⁵⁷. Перу Джонса належить значна кіль-

¹⁵² Jones H. G. North Carolina's Local Records Program [Text] / Houston Gwynn Jones // American Archivist. – 1961, January. – Vol. 24. – № 1. – P. 25–41.

¹⁵³ Jones H. G. State archival-records management programs in the United States [Text] / Houston Gwynn Jones // Archivum. – Vol. XI for 1961. – Paris : Presser Universitaires de France, 1963. – P. 135–142.

¹⁵⁴ Posner E. M. American State Archives [Text] / Ernst M. Posner. – Chicago–London : University of Chicago Press, 1964. – 397 p.

¹⁵⁵ Houston Gwynn Jones. Caswell County Historical Association [Electronic resource]. – Mode of access: <http://ncccha.blogspot.com/2009/02/dr-houston-g-jones.html>. – Title from screen.

¹⁵⁶ Jones H. G. The Records of a Nation : Their Management, Preservation, and Use [Text] / Houston Gwynn Jones. – New York : Atheneum, 1969. – 308 p.

¹⁵⁷ Jones H. G. Historical Consciousness in the Early Republic. The Origins of State Historical Societies, Museums, and Collections, 1791–1861 [Text] / Houston Gwynn Jones. – Chapel Hill : North Caroliniana Society, Inc. and North Carolina Collection, 1995. – 261 p.

кість праць з історії Північної Кароліни, історичних товариств, історії архівів США¹⁵⁸.

Наступником Джонса на посаді Архівіста штату став А. М. Петтерсон. Обидва архівісти в Другу світову війну служили у Військово-морському флоті США. Декілька років поспіль Петтерсон був помічником Джонса, а після його відставки очолив Департамент архівів та історії. Петтерсон зосередив діяльність Департаменту на наданні допомоги установам штату в сфері управління документацією, розробці переліків документів зі строками зберігання, інформаційному забезпеченні діяльності органів влади і установ, перегляді й удосконаленні архівного законодавства штату¹⁵⁹.

На теперішній час Архів штату є частиною Відділу архівів і документів Управління архівів та історії Департаменту культурних ресурсів¹⁶⁰.

У **Південній Кароліні** Генеральна асамблея ще 1694 року ухвалила «An Act for the better and more certain keeping and preserving of old registers and Publique Writing of this part of the Province» («Закон для кращого і більш певного обліку та збереження старих реєстрів і публічних документів цієї частини Провінції»), у якому йшлося про забезпечення збереженості документів органів влади у провінції. 1706 року було ухвалено «An Act for the Establishment of Religious Worship in this Province, according to the Church of England» («Закон про організацію релігійного поклоніння у цій Провінції відповідно до Церкви Англії»), який вимагав акуратно і точно вести записи про народження, шлюби і смерть громадян, час від часу перевіряти книги, призначати відповідальних за їх збереження осіб. Поспіль почали з'являтися й інші закони, ухвалені Генеральною асамблеєю, у яких йшлося

Мікрофільмування документів у суді округу Джонстоун (Johnston), штат Північна Кароліна. Крайній зліва видатний американський вчений Е. М. Познер, поряд із ним Архівіст штату Північна Кароліна Х. Г. Джонс

¹⁵⁸ Jones H. G. The Pink Elephant Revisited [Text] / Houston Gwynn Jones // American Archivist. – 1980, Fall. – Vol. 43. – № 4. – P. 473–483 ; Jones H. G. Clio in the Courthouse : North Carolina's Local Records Program at Age Twenty-Five [Text] / Houston Gwynn Jones // American Archivist. – 1986, Winter. – Vol. 49. – № 1. – P. 41–51.

¹⁵⁹ Patterson A. M. State Archival Agencies' Services to Other State Agencies [Text] / A. M. Patterson // American Archivist. – 1963, July. – Vol. 26. – № 3. – P. 315–318.

¹⁶⁰ The State Archives is part of the Division of Archives and Records of the Office of Archives and History and the Department of Cultural Resources [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.ncdcr.gov/>. – Title from screen.

про роботу з документами та забезпечення їх збереженості: у 1719–1720 рр. – про запобігання викраденням і зловживанням публічними документами; 1800 р. – про виділення коштів для здійснення індексування архівних документів; 1804 р. – про збереження судових документів району (згідно з розподілом системи органів юстиції в 1768–1868 рр. Південна Кароліна була поділена на райони, 1783 року райони були підпорядковані округам, натомість 1799 року окружні суди ліквідовані, тому й було ухвалено «Закон про забезпечення збереженості судових документів»). У грудні 1818 року Генеральна асамблея ухвалила резолюцію про виділення коштів для копіювання й упорядкування картографічних документів (1825 року був опублікований «Атлас Південної Кароліни»); протягом 1818–1836 рр. були виділені кошти для упорядкування і систематизації документів в офісі Секретаря штату та Сенаті. 1836 року видавництво «Harper Brothers» із Нью-Йорку опублікувало двотомник Бартоломео Риверса Керролла «Historical Collections of South Carolina» («Історичні колекції Південної Кароліни»). Це спонукало Генеральну асамблею з наступного року розпочати виділення коштів на видання історичних праць і збірників документів. 1845 року Генеральна асамблея найняла Т. Фріна та Р. К. Пінкні для копіювання документів штату. Т. Фрін, який за основною посадою був генеральним землеміром штату, також виконував роботу по укладанню індексів до збірок документів про землі Чарльз-Тауну та інших видань¹⁶¹. У 1853–1857 рр. Р. У. Гіббс видав декілька томів «Documentary History of the American Revolution» («Документальна історія Американської революції»), йому ж належать праці з історії Південної Кароліни періоду Реконструкції (1865–1877)¹⁶².

1855 року Генеральна асамблея ухвалила закон про визнання Історичного товариства Південної Кароліни, створеного в Чарльстоні 2 червня того ж року, а наступного року виділила 500 дол. на реалізацію програми публікацій колекції Товариства¹⁶³. Історичне товариство Південної Кароліни стало правонаступником спеціального комітету Бібліотечного товариства Чарльстону, утвореного 11 червня 1833 року з метою збирання документів з історії Південної Кароліни¹⁶⁴.

Відповідно до резолюції Генеральної асамблеї Південної Кароліни 1849 року губернатор штату призначив спеціальних агентів для «збирання, систематизації та індексування документів, які стосуються колоніальної і революційної історії Південної Кароліни». Такі документи були виявлені в Сенаті та Палаті представ-

¹⁶¹ Introduction / Proprietary Records of South Carolina. Edited by Susan Baldwin, Harriotte Cheves Leland. – Charleston: Published by the History Press, 2007. – P. 39.

¹⁶² South Carolina Archives. Robert W. Gibbes Collection of Revolutionary War Manuscripts, 1773–1820. Call number : S 213089. Finding aid [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archivesindex.sc.gov/onlinearchives/Terms/Series/SeriesDescriptions/S213089.html>. – Title from screen.

¹⁶³ Salley A. S. The preservation of South Carolina History [Text] / A. S. Salley // The North Carolina Historical Review. – 1927, April. – Vol. 4. – № 2. – P. 145–149.

¹⁶⁴ Dunlap L. W. South Carolina Historical Society [Text] / Leslie Whittaker Dunlap // American Historical Societies, 1790–1860. – Madison, Wisconsin, 1944. – P. 208.

ників, офісах Секретаря штату, Скарбника і Генерального контролера. У середині 1850-х рр. у Генеральній асамблеї було порушено питання про спорудження у Колумбії будинку для зберігання документів, але через непорозуміння з виділенням землі, проектуванням споруди ця ідея так і залишилася в ті часи нереалізованою¹⁶⁵. Натомість у Чарльстоні¹⁶⁶ ще 1822 року було побудоване пожегобезпечне сховище для зберігання архівних документів, яке 1973 року визнано пам'яткою архітектури (було реконструйоване 2002 р.). Саме в ньому в наші дні розташовується Історичне товариство Південної Кароліни¹⁶⁷.

У вересні 1862 року конвенція громадян Південної Кароліни ухвалила рішення про призначення агента для збирання імен солдат Конфедерації від Південної Кароліни, визначення їх служби, батальйонів, місць і причин смерті тощо. На цю роботу був найнятий професор У. Дж. Ріверс із коледжу Південної Кароліни. До 1868 року він зібрав понад 12 тис. імен загиблих солдат армії Конфедерації. 31 січня 1882 року Генеральна асамблея прийняла акт, згідно з яким Ад'ютант і Генеральний інспектор повинні були збирати взагалі імена всіх військовослужбовців армії Конфедерації із детальною інформацією про кожного, а також скласти історичні довідки на кожний військовий підрозділ. У 1893 року генералу армії Конфедерації Дж. Б. Кершоу була доручена підготовка списків військовослужбовців армії Конфедерації до публікації. Їх планували видати накладом 6 тис. примірників, але на той час робота так і не була завершена¹⁶⁸.

1891 року в Південній Кароліні засновано Комісію публічних документів, мета якої спочатку вбачалась у виявленні документів з історії Південної Кароліни в архівах Великобританії, лише згодом увагу Комісії привернули численні документи місцевих установ. Штат навіть збирався створити архів на кшталт Національного архіву Великобританії (British Public Record Office). Комісія публічних документів рекомендувала створити постійно діючу Історичну комісію штату, що й було зроблено відповідно до Акту Генеральної асамблеї від 27 грудня 1894 року. Головою Історичної комісії був губернатор штату, членами – Секретар штату, керівники департаментів та інші посадові особи. Оскільки робота Комісії не мала значних успіхів, її реорганізували в 1905 та 1915 рр.¹⁶⁹

А. С. Саллі долучився до складу Комісії 1899 року та відразу став її секретарем, скарбником, бібліотекарем і редактором журналу з генеалогії та історії Пів-

¹⁶⁵ Salley A. S. The preservation of South Carolina History [Text] / A. S. Salley // The North Carolina Historical Review. – 1927, April. – Vol. 4. – № 2. – P. 145–149.

¹⁶⁶ Місто Чарльстон – адміністративний центр округу Чарльстон, Південна Кароліна. Це місто не слід плутати із м. Чарльстон, столицею штату Західна Вірджинія.

¹⁶⁷ South Carolina Historical Society [Electronic resource]. – Mode of access: http://www.southcarolinahistoricalsociety.org/?page_id=21. – Title from screen.

¹⁶⁸ Salley A. S. The preservation of South Carolina History [Text] / A. S. Salley // The North Carolina Historical Review. – 1927, April. – Vol. 4. – № 2. – P. 150–154.

¹⁶⁹ Easterby J. H. The Archives of South Carolina [Text] / J. H. Easterby // American Archivist. – 1952, July. – Vol. 15. – № 3. – P. 242–243.

денної Кароліни «The South Carolina Historical and Genealogical Magazine». Історик Ч. Лессер зазначав, що в ті роки до історичних товариств приходили люди, які мали не просто вищу освіту, а отримали PhD або професорське звання. Саллі ж, насправді, не мав жодної освіти – його вчителями були старі офіцери з Армії конфедератів та конгресмен У. Елліот, у якого молодий Саллі працював секретарем у 1895–1896 рр. Південна історична асоціація була утворена 1896 року у Вашингтоні, разом із професійними істориками до неї увійшов і Саллі. Серед членів Асоціації був також Т. Оуен з Алабами, який був кращим другом Саллі ще у Вашингтоні¹⁷⁰.

Як писав Ч. Лессер, Історичне товариство Південної Кароліни тих часів більше нагадувало джентельментський клуб із 60 членів і неоплачуваним штатом співробітників¹⁷¹. 1902 року Генеральна асамблея штату доручила Секретарю штату збирати і зберігати всі офіційні документи, відповідно виділити для цього приміщення та призначити працівника для систематизації, каталогізації та укладання індексів цих документів. Більшість членів законодавчих зборів просила призначити на цю посаду А. С. Саллі, але Секретар штату призначив Р. М. Мак-Коуна, хоча місцева преса вже тоді називала його «політичним пройдисвітом». 1903 року кількість членів Історичного товариства Південної Кароліни збільшилася до 238 осіб, але з документами Саллі працював фактично сам, як він писав в одному із звітів, у жахливих умовах – без світла та опалення в маленькій кімнаті, намагаючись привести у порядок документи, залишені у хаосі після Громадянської війни. Його заробітна плата складала 300 дол. на рік, тому він підробляв генеалогічними дослідженнями, журналістикою і продавав старі газети і журнали. Упродовж 1903–1904 рр. Саллі щотижня публікував у «Sunday News» тексти історичних документів (коли його просили написати історичний огляд у наративно-му стилі, він завжди відмовлявся)¹⁷².

А. С. Саллі був членом Комісії публічних архівів Американської історичної асоціації. Після заснування Департаменту архівів та історії в Алабамі він заявив, що тисячі документів у Колумбії руйнуються, тому штат повинен заснувати «пристойну бібліотеку», передати туди історичні документи і призначити працівника для їх систематизації та описування. У січні 1904 року Саллі висунув перед Генеральною асамблеєю штату ідею створення Департаменту, вимагав призначити Архівіста штату, асигнувати 15 тис. дол. і передати розосереджені по департаментах документи до архіву. Він надрукував повний текст закону Алабами про заснування Департаменту архівів та історії і лист Т. Оуена, у якому той захищав ідею створення аналогічного Департаменту в Південній Кароліні. Згодом до

¹⁷⁰ Lesser C. H. A History of the South Carolina Department of Archives & History, 1905–1960 [Text] / Charles H. Lesser / South Carolina Department of Archives & History. – Columbia, South Carolina. – 2009. – P. 1–6.

¹⁷¹ Ibid. – P. 3.

¹⁷² Ibid. – P. 5.

Саллі приєдналися ще декілька осіб: член Історичної комісії, журналіст Ф. Х. Мак-Мастер, юрист і антиквар Г. О. М. Сміт, найстаріший член та президент Історичного товариства Південної Кароліни, юрист із Чарльстону Дж. У. Барнвелл. 4 січня 1905 року Сміт оприлюднив проект закону Південної Кароліни про заснування Департаменту архівів та історії¹⁷³, 11 січня 1905 року більш був затверджений рішенням Генеральної асамблеї, а 20 лютого 1905 року підписаний губернатором штату. Щоправда, асигнування для спорудження будинку архіву не були виділені, а зарплата Архівіста зменшена з 1,2 тис. дол. на рік до 1 тис., але все ж таки Департамент був створений і з шести претендентів А. С. Саллі обраний його головою¹⁷⁴. На цій посаді він працював до 1949 року.

А. С. Саллі розпочав свою редакторську діяльність 1906 року із видання «Journal of the General Assembly of South Carolina, March 26, 1776 – April 11, 1776» («Журнал Генеральної асамблеї штату»). Відтак він видав журнали за 1671–1675, 1692–1708 (за цей період – у 16 томах), 1734–1735, 1765 рр. Джерела з раннього колоніального періоду були підготовлені та опубліковані протягом 1910–1915 рр.: «Warrants for Lands in South Carolina, 1672–1711» («Ордери на землі Південної Кароліни»), «Commissions and Instructions from the Lords Proprietors of Carolina to Public Officials in South Carolina, 1685–1715» («Документи лорда-власника і призначених ним посадових осіб»), «Journal of the Commissioners of the Indian Trade of South Carolina, September 20, 1710 – April 12, 1715» («Журнал уповноважених по торгівлі з індіанцями»); п'ять томів «Records in the British Public Record Office Relating to South Carolina, 1663–1710» («Документи Британського Паблік-Рекорд-Офісу з історії Південної Кароліни за 1663–1710 рр.) та інші. Дж. Фр. Джеймсон, перебуваючи 1909 року на посаді редактора журналу Американської історичної асоціації «The American Historical Review», визнав Саллі як найбільш компетентного редактора колоніальних документів Кароліни. Джеймсон запросив Саллі бути редактором тому, присвяченого Південній Кароліні, серії «Original Narratives of Early American History» («Оригінальні наративи ранньої історії Америки»), яка видавалась Асоціацією. Цей том побачив світ 1911 року та був двічі перевиданий (1930, 1967).

АЛЕКСАНДЕР
СЕМЮЕЛЬ САЛЛІ,
директор Департаменту
архівів та історії
Південної Кароліни
(1905–1949)

¹⁷³ Сучасна назва архіву – «Department of Archives and History» (Департамент архівів та історії). South Carolina Department of Archives and History [Electronic resource]. – Mode of access: <http://scdah.sc.gov/aboutus/Pages/default.aspx>. – Title from screen.

¹⁷⁴ Woody R. H. The Public Records of South Carolina [Text] / R. H. Woody // American Archivist. – Vol. 2. – № 4. – 1939, October. – P. 244–263.

1908 року А. С. Саллі уклав перший том списків 3-го корпусу Армії конфедерації Південної Кароліни «Tentative Roster of the Third Regiment, South Carolina Volunteers, Confederate States Provisional Army». Дж. Фр. Джеймсон порадив йому дістати фотокопії оригіналів списків у Військовому департаменті США. Зробити фотокопії Саллі зміг тільки 1912–1918 рр. після того, як Генеральна асамблея виділила асигнування для публікації списків. Перший том на 783 сторінки побачив світ 1913 року, п'ятий – 1930 року. Згодом А. С. Саллі розпочав роботу по систематизації, індексуванню та публікації документів з історії Американської революції (1775–1783). Він систематизував солдатські ваучери (документи по оплаті жалування солдатам) за алфавітом і за перший рік роботи зміг сформувати тільки 3 тис. справ. 1910 року він отримав фінансування і найняв помічника для каталогізації документів періоду Революції. У 1912–1913 рр. Департаментом було видано два томи журналів уповноважених Військово-морського Флоту від Південної Кароліни «Journal of the Commissioners of the Navy of South Carolina. October 9, 1776 – March 1, 1779; July 22, 1779 – March 23, 1780».

Із приходом до влади у Південній Кароліні губернатора К. Л. Бліза для А. С. Саллі розпочалися важкі роки виживання. Пізніше він так прокоментував цей період: «Чи вони зупинили б мою зарплату чи ні, я збирався залишатися в офісі і працювати так стільки, скільки зміг би без фінансування»¹⁷⁵. Ще 1909 року Саллі писав, що втрачає зір і здоров'я на роботі, але виконує її, тому що любить, бачить користь від своєї праці та чує покликання до виконання цих обов'язків. Під час суперечки із губернатором Блізом Саллі заявив, що готовий продовжувати виконувати роботу в архіві, використовуючи свої власні збереження. У перегонах із губернатором Саллі переміг: йому вдалося уникнути політизації діяльності Департаменту та історичної комісії при ньому та провести через Генеральну асамблею Акт про новий склад комісії (1915). До неї увійшли чотири професори історії з коледжів штату, представник Союзу ветеранів Конфедерації і один представник Історичного товариства Південної Кароліни. Принагідно зазначимо, що 1918 року у віці 47 років Саллі одружився з 36-річною вчителькою музики Г. Г. Мілледж, яка походила з однієї із знаменитих родин Джорджії. Щодо цього він зауважував, що вимушений був так надовго відкласти своє одруження, оскільки не міг переконати дівчат Чарльстону, що архівіст може бути гідним чоловіком.

Проблеми із приміщенням для зберігання документів Департаменту почалися 1913–1915 рр. із отриманням значної кількості матеріалів Генеральної асамблеї та Офісу губернатора. Дві підвальні кімнати без вентиляції і протипожежного захисту були завалені цими документами. У той час Саллі працював все ще один і був перевантажений збиранням, розміщенням на полицях, упорядкуванням, ка-

¹⁷⁵ Lesser C. H. A History of the South Carolina Department of Archives & History, 1905–1960. [Text] / Charles H. Lesser / South Carolina Department of Archives & History. – Columbia, South Carolina. – 2009. – P. 20.

талогізацією та друкуванням документів штату, він також щоденно відкривав архів для публічних відвідувань. 1919 року Саллі порушив питання перед губернатором штату Р. М. Джефферісом про спорудження меморіального будинку, присвяченого ветеранам Першої світової війни, у якому міг би розташуватися архів штату. Прийнятий цього року Акт Генеральної асамблеї передбачав асигнування 100 тис. дол. для спорудження архіву, проте ці кошти так ніколи й не були виділені. Із часом було утворено фонд, але він зібрав менше чверті потрібної суми, половина її була втрачена через крах банківської системи в період Великої депресії. Тож Саллі намагався діставати кошти будь-якими шляхами. 1929 року він продав у Галереї Андерсона у Нью-Йорку за 9,5 тис. дол. документ із підписом Т. Лінча, який другим розписався під Декларацією Незалежності. 1934 року з дозволу Генеральної асамблеї Саллі продав її анульовані печатки, що також принесло незначні кошти для будівництва. У середині періоду Великої депресії Саллі був вимушений продати інші автографи Т. Лінча, щоб придбати обладнання для архіву. Пізніше він прокоментував це так: «Я б не продав би нізащо, але я не міг отримати кошти іншим шляхом, щоб зберегти мільйони цінних документів, які ми маємо тут, які я сподівався зробити доступними для студентів-істориків»¹⁷⁶. 1932 року Саллі переконав губернатора штату І. Ч. Блеквуда та Комісію з будівництва звернутися за грантом до РВА, яка виділила 32,2 тис. дол. Нарешті, у листопаді 1935 року спорудження будинку архіву завершилося і він переїхав до нового приміщення.

Переїзд до нового будинку сприяв тому, що 1935 року Саллі розпочав перевозити документи з підвалів і горищ різних департаментів штату до архіву. Головною перешкодою залишалася відсутність працівників в архіві. 1938 року перед законодавчими зборами штату було порушене питання про виділення 25 тис. дол. для придбання обладнання і найму співробітників і, хоча цей запит не був задоволений негайно, він призвів до додаткового обстеження усіх сховищ, де знаходилися документи штату. 1940 року впливовий сенатор того періоду Е. А. Браун наполягав на передачі до архіву документів законодавчих органів влади, тому добився виділення 2 тис. дол. для залучення тимчасових працівників до роботи в архіві. Маючи приміщення і штат, Саллі прискорив роботи по упорядкуванню документів законодавчих і виконавчих органів. У своєму звіті за 1942–1943 рр. він доповів про використання такої кількості тек для підшивки документів, що для їх придбання довелося двічі звертатися за виділенням коштів. 1945 року більшість документів була впорядкована і доступна для використання (опрацьовано 15 тис. документів). Проте відсутність відповідної архівної освіти у Саллі вплинула на прийняття ним помилкового рішення: документи не впорядковувалися за «принципом походження», а формувалися відповідно до

¹⁷⁶ Lesser C. H. A History of the South Carolina Department of Archives & History, 1905–1960. [Text] / Charles H. Lesser / South Carolina Department of Archives & History. – Columbia, South Carolina. – 2009. – P. 23.

бібліотечних методів систематизації в серії за тематикою (індіанські справи, комунальне господарство, товариства, освіта, військові справи). 1964 року Е. М. Познер у своїй фундаментальній праці «American State Archives»¹⁷⁷ поставив перед архівами штатів завдання пересистематизації колекцій, сформованих без дотримання «принципу походження». Тому протягом 70–80-х рр. XX ст. так звані «зелені файли» (назва походить від пофарбованих у зелений колір кабінетів, у яких документи законодавчих і виконавчих органів штату періоду 1800–1877 рр. були розміщені після упорядкування) були пересистематизовані відповідно до «принципу походження» і каталогізовані (проведенню цих робіт сприяла комп'ютеризація архіву)¹⁷⁸.

А. С. Саллі неодноразово ставав мішенню для нападок своїх опонентів. У часи реалізації «нового курсу» Президента Фр. Д. Рузвельта в архівній галузі (1935–1942) проти Саллі різко виступили Е. К. Грегори та Р. Л. Мерівезер. Суть конфлікту полягала в боротьбі за право зберігання і розпорядження офіційними та історичними документами штату Південна Кароліна. Незгоди виникали на тлі дискусій про тип установи, уповноваженої на зберігання документів (бібліотека чи архів), методів систематизації документів тощо. А. С. Саллі, незважаючи на нестачу освіти і професійні помилки, завжди був прибічником незалежної структури – архівного де-

Будинок Департаменту архівів та історії штату Південна Кароліна

Сховища Департаменту архівів та історії штату Південна Кароліна

Читальна зала Департаменту архівів та історії штату Південна Кароліна

¹⁷⁷ Posner E. M. American State Archives [Text] / Ernst M. Posner. – Chicago ; London : University of Chicago Press, 1964. – 397 p.

¹⁷⁸ Lesser C. H. A History of the South Carolina Department of Archives & History, 1905–1960. [Text] / Charles H. Lesser / South Carolina Department of Archives & History. – Columbia, South Carolina. – 2009. – P. 45.

партаменту штату. Мерівезер і Грегорі, які представляли Університет Південної Кароліни, наполягали на уповноваженні бібліотеки на зберігання документів штату, спочатку університетської (засновником якої був Мерівезер), а потім Бібліотеки штату (першим директором якої також був Мерівезер).

У період 1936–1941 рр. Е. К. Грегорі, професор історії університету, очолила проект із описування історичних документів WPA «Historical Records Survey». У проекті у Південній Кароліні брало участь 130 безробітних, але більшість із них не мала жодної уяви про роботу з архівними документами, тому укладання описів і упорядкування документів стали для Грегорії «gargantuan task» («завданням, яке міг би виконати тільки велетень Гаргантюа»). На момент закриття проекту були створені й опубліковані описи тільки 14 із 46 округів штату. У межах проекту Мерівезер та Грегорі ініціювали прийняття 30 квітня 1937 року Акту про передачу документів із окружних установ штату до університетської бібліотеки. Мерівезер хотів провести через Асамблею положення про знищення деяких документів через побоювання, що його бібліотека може потонути в «документальному смітті», для зберігання якого він не мав ані грошей, ані приміщення, ані співробітників. Саллі запобіг уведенню цього положення до Акту.

1938 року Грегорі намагалась ініціювати мікрофільмування великих серій документів як колоніального, так і періоду штату, але у її розпорядженні не було ні обладнання, ні коштів для проведення цих робіт. Натомість А. С. Саллі запросив Ч. У. Паапа з Ілінойсу, а пізніше У. С. Дженкінса з університету Північної Кароліни (проект Бібліотеки Конгресу) для мікрофільмування «Індіанських книг» («Indian Books»), листування колоніальних агентів із урядом Британської імперії, журналів законодавчих органів штату, документів з історії Південної Кароліни періоду до 1800 року. Е. К. Грегорі 1942 року очолила проект по збереженню культурних ресурсів штату і вважала, що мікрофільмування є відповіддю на всі питання по забезпеченню збереженості «історичних документів національної важливості». Проте вона не змогла реалізувати свою ідею, і за винятком того, що зробили «аутсайтери», довелося чекати 50-х рр. ХХ ст., коли при наступникові А. С. Саллі, Дж. Г. Істербі, в архіві штату розпочалася програма мікрофільмування. Тож «війна» між університетом і архівним департаментом почалася вже в 1930-ті рр.¹⁷⁹

У 1948 році Р. Л. Мерівезер ініціював передачу архіву в підпорядкування Бібліотеки штату. Він спеціально пішов із посади голови Департаменту історії Університету Південної Кароліни, щоб очолити Бібліотеку, і цього разу переміг. 80-річного А. С. Саллі було звинувачено у недостатній увазі до забезпечення збереженості документів, їх ремонту та описування. 23 червня 1949 року замість нього призна-

¹⁷⁹ Lesser C. H. A History of the South Carolina Department of Archives & History, 1905–1960. [Text] / Charles H. Lesser / South Carolina Department of Archives & History. – Columbia, South Carolina. – 2009. – P. 37–42 ; Hemphill E. W. James Harold Easterby, 1898–1960 [Text] / Edwin W. Hemphill // American Archivist. – 1961, April. – Vol. 24. – № 2. – P. 160–161.

чено Дж. Г. Істербі, відтак архів поєднано з бібліотекою. Супротивники Саллі вирішили дозволити йому залишитися в архіві, але 24 червня 1949 року він покинув архів назавжди. Пізніше він писав своїм друзям, що Мерівезер і його прибічники своєю брехнею отруїли його, і, як наслідок, нервова система не витримала, тож він не може повністю оговтатися від шоку. Чарльз Лессер у XXI ст. підкреслив в «Історії Департаменту архівів Південної Кароліни», що А. С. Саллі відіграв ключову роль у створенні і діяльності архіву як окремого органу державної влади, відповідального за документи попри всі негаразди; він став жертвою професіоналізації історії, свого віку і постійних негараздів його власної долі¹⁸⁰.

1964 року архів Південної Кароліни очолив Ч. Е. Лі. Через три роки архіву повернули його статус і назву – Департамент архівів та історії, його штат зріс із 12 до 123 співробітників, була заснована програма управління документацією, із успіхом розвивалися програми мікрофільмування і каталогізації (програма SPINDEX II, пілотний проект Бібліотеки Конгресу – MARC (машиночитаний каталог)), були визначені серії документів постійного зберігання в установах штату, відкрито Центр документації для зберігання документів тимчасових термінів. Читальні зали архіву щорічно відвідувало більше 10 тис. дослідників. Натомість два його наступники, Дж. Л. Вогт та Р. Е. Строуп, знов були змушені витратити неймовірні зусилля на відшукування фінансування для підтримки існування й діяльності архіву¹⁸¹. Однак їх зусилля виявилися не марними. У травні 1998 року Департамент архівів та історії Південної Кароліни розпочав роботу в новому будинку, спорудження якого тривало протягом 1995–1998 рр.¹⁸²

Проблема дослідження історії **Флориди** та її архівів, як писав дослідник історії історичних товариств Дж. А. Робертсон, полягала в розпорошеності її архівних документів по архівах Іспанії, Куби, Мексики, Великобританії, а також по різних бібліотеках і архівах Сполучених Штатів. Після передачі Флориди Сполученим Штатам 1821 року новий уряд призначив хранителів архівів у містах Сент-Огастин і Пенсакола, та вони значної роботи не здійснювали. Після Громадянської війни (1861–1865) документи було розміщено у Капітолії штату в Таллахассі, але 1905 року значну їх кількість передано до Бібліотеки Конгресу США. Щодо прийняття Акту про заснування Бібліотеки у Флориді зустрічаються відомості від 18 липня 1845 року. Фактично було створено три бібліотеки: законодавчих, виконавчих та судових органів влади. Відповідно до закону від 11 січня 1855 року всі три бібліотеки були підпорядковані Секретареві штату. Ще один

¹⁸⁰ Lesser C. H. A History of the South Carolina Department of Archives & History, 1905–1960. [Text] / Charles H. Lesser / South Carolina Department of Archives & History. – Columbia, South Carolina. – 2009. – P. 55.

¹⁸¹ Easterby J. H. The Archives of South Carolina [Text] / J. H. Easterby // American Archivist. – 1952, July. – Vol. 15. – № 3. – P. 241–247 ; Tryon R. H. The South Carolina Archives: A Decade of Change and Program Development [Text] / Roy H. Tryon // American Archivist. – 1997, Spring. – Vol. 60. – № 2. – P. 166–183.

¹⁸² Morris P. Building an Archives: a case study in South Carolina [Text] / Patricia Morris // Archival Issues. – 2005. – Vol. 29. – № 29. – P. 45–64.

акт від 13 лютого 1861 року підпорядкував юридичну бібліотеку Верховному суду штату. Невеликі за обсягом колекції книг і документів зберігали коледжі й Університет Флориди.

4 червня 1925 року був ухвалений черговий закон, який створював Бібліотеку штату і оголошував Секретаря штату Бібліотекарем, але, як зазначав Дж. А. Робертсон, жодних реальних кроків у напрямі виконання цього закону зроблено не було. Однак законодавчими зборами були виділені кошти для Т. У. Боскетта, якого направили до Вашингтону копіювати документи з історії Флориди в центральних бібліотеках. На початку ХХ ст. активну діяльність у Флориді здійснювали історичні товариства Сент-Огастина та Сент-Пітерсберга. Е. Л. Уїлсон, історик і бібліотекар-ентузіаст з Історичного товариства Сент-Огастина, доклала значних зусиль до описування іспанських документів, друкування і фотографування мап і манускриптів, збирання книг з історії Флориди. Будинок для бібліотеки побудував родич Емілі, філантроп Дж. Л. Уїлсон. Колекцію книг і документів зібрали освітяни та приватні колекціонери Ф. К. Йонг та Дж. Ч. Йонг із Пенсаколи. Їх колекція містила невелику кількість іспанських документів, натомість у ній були значні обсяги документів урядових установ, книги, газети і журнали, видані у Флориді. Йонги фінансово та інтелектуально довгий час підтримували Історичне товариство Флориди¹⁸³.

У Флориді діяло два історичних товариства зі схожими назвами: «Історичне товариство штату Флорида» (Florida State Historical Society) та «Історичне товариство Флориди» (Florida Historical Society).

Історичне товариство Флориди було засноване в Сент-Огастині 1856 року під назвою «Historical Society of Florida». 26 листопада 1902 року у Джексонвіллі воно було реорганізоване у Florida Historical Society (інкорпороване законодавчими зборами штату 15 травня 1905 р.)¹⁸⁴ Товариство веде відлік своєї історії від 1902 року і відсвяткувало вже 100-річний ювілей. Метою діяльності цього товариства, як і багатьох інших, було «збирання, систематизація і зберігання усіх матеріалів, що відносяться до історії, або ілюструють іншим чином Флориду, у тому числі книги, брошури, документи, архіви, манускрипти, газети, щоденники, записки, листи, промови, мапи, плани, огляди, портрети, світлини або інші зображення видатних чоловіків і жінок в історії Флориди, яскраві ілюстрації пейзажів Флориди... Також збереження залишків кожного виду, або історичного, або передісторичного, скам'янілостей, геологічних зразків та будь-яких інших зразків природничої історії Флориди». Серед завдань – «підготовка, редагування і публікування статей, нарисів, біографій, брошур, книг і документів, що описують та

¹⁸³ Robertson J. A. The preservation of Florida History [Text] / James A. Robertson // The North Carolina Historical Review. – 1927, October. – Vol. IV. – № 4. – P. 350–352.

¹⁸⁴ Fleming P. F. George Rainsford Fairbanks [Text] / P. F. Fleming // Publications of The Florida Historical Society. Quarterly. – 1908, April. – Vol. 1. – № 1. – P. 5–7 ; Adams C. S. Prospectus [Text] / Chas S. Adams // Publications of The Florida Historical Society. Quarterly. – 1908, April. – Vol. 1. – № 1. – P. 3–4.

ілюструють Флориду...»¹⁸⁵. Ця мета була проголошена у виступі 1-го президента Товариства Дж. Р. Фейєрбенкса. Йому було 22 роки, коли щойно одружившись із С. К. Райт, він переїхав із Вашингтона до маленького і тихого Сент-Огастина. Фейєрбенкс був одним із засновників діоцезії Флориди, членом Сенату Флориди та мером Сент-Огастина. Т. Б. Сміт, посланник США у Мадриді, який перекладав багато документів для Історичного товариства Флориди і самого Фейєрбенкса, наполягав, щоб той написав історію дослідження і заселення Флориди. 1858 року Фейєрбенкс опублікував книгу «The History and Antiquities of the City of S. Augustine, Florida» («Історія і старожитності м. Сент Огастина, Флориди»), 1871 року з-під пера Фейєрбенкса вийшла «The History of Florida» («Історія Флориди»), а 1904 року – історія Університету Півдня «History of the University of the South». Усі ці книги були написані на підставі оригінальних першоджерел¹⁸⁶. Другим президентом Товариства був губернатор Флориди Фр. Ф. Флемінг, за підтримки якого з квітня 1908 року було започатковане видання «The Florida Historical Society Quarterly» («Щоквартальник Історичного товариства Флориди»). Після

Будинок Архіву штату Флорида «Gray Building – Tallahassee»

¹⁸⁵ Robertson J. A. The preservation of Florida History [Text] / James A. Robertson // The North Carolina Historical Review. – 1927, October. – Vol. IV. – № 4. – P. 357.

¹⁸⁶ Strock G. M. George Rainsford Fairbanks: A Man of Many Facets by Arthur Joseph Lynch [Text] / G. Michael Strock // The Florida historical quarterly. – 2002, Winter. – Vol. 80. – № 3. – P. 408–411.

смерті Флемінга фінансування Товариства різко скоротилося і діяльність припинилася. Її відновлення пов'язане із А. Т. Уільямсом, якого було обрано президентом Товариства 1924 року, та Дж. Ч. Йонгом¹⁸⁷.

Історичне товариство штату Флорида було засноване 29 листопада 1921 року зусиллями Дж. Б. Стетсона та Дж. Т. Коннор¹⁸⁸, які прагнули, щоб їх товариство відрізнялося від усіх інших. Проте мета Товариства була визначена аналогічно, як і в усіх інших організаціях: створення бібліотеки, зберігання історичних документів, здійснення історичних досліджень і публікація їх результатів, пошук і копіювання документів з інформацією, яка висвітлює «білі плями» в історії Флориди. Члени Товариства зосередилися на виявленні та копіюванні документів, у т. ч. в архівах Мадриду, Севільї, Сіманкасу (Іспанія)¹⁸⁹. Дж. Т. Коннор переклала і підготувала до видання документи для збірників, виданих Історичним товариством: «Pedro Menéndez de Avilés: Memorial by Gonzalo Solis de Merás» (1923); «Colonial Records of Spanish Florida» («Колоніальні документи іспанської Флориди», 1925, 1930); «The Whole and True Discovery of Terra Florida» («Повне і правдиве дослідження землі Флорида», 1927)¹⁹⁰.

Архіви Флориди були описані Комісією публічних архівів Американської історичної асоціації на початку ХХ ст. Звіт про їх стан і склад колекцій був опублікований Д. Й. Томасом, який констатував значну розпорошеність архівних документів різними інституціями штату та за кордоном¹⁹¹.

Архівні функції у Флориді на сьогодні виконує Відділ бібліотек і інформаційних служб Департаменту штату Флорида¹⁹².

Таким чином, у Південноатлантичних штатах у забезпеченні збереженості архівних документів у ХІХ – на початку ХХ ст. значну роль відігравали історичні товариства. У всіх штатах, крім Делаверу і Західної Вірджинії, історичні товариства утворені ще до Громадянської війни (Вірджинія – у 1831 р., Джорджія – у 1839 р., Північна Кароліна – у 1844 р., Мериленд – у 1844 р., Південна Кароліна – у 1855 р. (бібліотечне товариство – у 1833 р.), Флорида – у 1856 р.), і це є виявом того, що у довоєнний період регіон не демонструє культурної обмеженості. Праг-

¹⁸⁷ The Florida Historical Society, 1902–1924 [Text] // The Florida Historical Society. Quarterly. – 1924, July. – Vol. III. – № 1. – P. 9.

¹⁸⁸ Florida State Historical Society [Text] // The Georgia Historical Quarterly. – 1924, June. – Vol. 8. – № 2. – P. 142–145.

¹⁸⁹ Robertson J. A. The preservation of Florida History [Text] / James A. Robertson // The North Carolina Historical Review. – 1927, October. – Vol. IV. – № 4. – P. 358–361.

¹⁹⁰ Jeannette Thurber Connor. Collection of Floridiana. Finding aid encoded by Library of Congress Manuscript Division, 2011. Washington, D. C., 2011 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://hdl.loc.gov/loc.mss/eadmss.ms011094>. – Title from screen.

¹⁹¹ Thomas D. Y. Report on the Public Archives of Florida [Text] / David Y. Thomas // Annual Report of the American Historical Association for the Year 1906 in two volumes. – Vol. II. – Washington, 1908. – P. 149–158.

¹⁹² State Archives of Florida. Division of Library and Information Services. Florida Department of State [Electronic resource]. – Mode of access: http://dlis.dos.state.fl.us/index_Researchers.cfm. – Title from screen.

нення зберігати історію, навпаки, було притаманне білим жителям регіону і свідчило про наявність високої інтелектуальної культури та розуміння значимості історичних джерел. Однак Південь страждав від того, що інші не оцінювали його заслуги належним чином. Так, у Вірджинії інтелігенція вважала, що роль їхнього штату в Американській революції незаслужено зменшується. Це стало поштовхом до заснування історичного товариства та збирання у перші роки його діяльності архівних джерел, які доводили б значний внесок Вірджинії у заснування Сполучених Штатів. Пожвавлення архівного руху історичних товариств відбулося на Півдні наприкінці XIX ст., коли південні штати оговталися після депресії повоєнного періоду. У цей час утворилися історичні товариства у Західній Вірджинії (1890), Делавері (1891), активізувало свою діяльність товариство Джорджії (1898).

Історики своєю невтомимою енергією сприяли утворенню архівних установ органами влади штатів, спонукали їх до діяльності. У Мериленді перший архів заснували ще колоніальні органи влади, але у 1850–1934 рр. Історичне товариство безпосередньо виконувало функції офіційного архіву штату. Архів штату Мериленд був утворений на хвилі піднесення патріотичних настроїв із приводу святкування 300-річчя заснування колонії. У Вірджинії органи влади направляли свої документи на зберігання до бібліотеки штату, яка підтримувала тісні зв'язки з Історичним товариством. У Джорджії Історичне товариство було уповноважене Генеральною асамблеєю збирати та зберігати документи органів влади ще 1839 року, а Департамент архівів та історії був утворений з ініціативи членів Історичного товариства у 1918 році. Члени Історичного товариства Північної Кароліни, штаб-квартирою якого й досі є університет штату, здійснили значний вплив не лише на становлення архівної справи у штаті, а й на розвиток архівної галузі країни в цілому. У Південній Кароліні Департамент архівів та історії був утворений з ініціативи секретаря Історичного товариства А. С. Саллі, Департамент функціонує на теперішній час як самостійний орган виконавчої гілки влади. А. С. Саллі ризикував своєю кар'єрою, щоб довести органам влади і своїм опонентам необхідність існування архівного департаменту як самостійної установи. Історичне товариство Західної Вірджинії, започаткувавши колекцію архівних документів, передало її до Бюро архівів та історії, яке стало офіційним архівом штату. У Делавері утворення архіву ініціювали лідерки жіночого історичного Товариства колоніальних дам Америки: вони збирали та упорядковували архіви, домоглися спорудження архівного будинку. Отже, цілком правий був видатний американський вчений Р. Дж. Кокс, коли підкреслив непересічну роль історичних товариств Старого Півдня у забезпеченні збереженості історичних документів і створенні архівних установ.

Члени історичних товариств вживали значних зусиль до збирання архівних джерел з історії своїх штатів за кордоном. І. Аллен та Дж. Г. Александер виявляли

і копіювали документи з історії Мериленду в архівах Великобританії та Італії, Дж. У. М. Лі ініціював заснування фонду для придбання документів Лордів Балтимору у Великобританії і особисто повернув їх до Балтимору. Історики Флориди, усвідомлюючи необхідність виявлення і копіювання історичних документів в архівах Іспанії, заснували Історичне товариство штату Флорида. Історичні товариства опублікували значну кількість збірок історичних документів, започаткували видання періодичних історичних журналів.

Широкий архівний рух сприяв формуванню потужної архівної галузі регіону. У Мериленді 1935 року відкрито «Hall of Records». Архівна спільнота США визнала заслуги Архівіста Мериленду М. Л. Редоффа, обравши його 10-м президентом SAA. У Делавері 1905 року створено єдиний у США архів, що має назву «Публічний архів». У цьому штаті працював відомий у США архівіст, 18-й президент SAA Л. деВалінгер. Північна Кароліна спробувала різні форми архівної організації у своєму штаті – Історичну комісію, Департамент архівів та історії – і врешті-решт віднесла свої архіви до сфери органів культури, зупинившись на Управлінні архівів та історії у складі Департаменту культурних ресурсів. Проте у Північній Кароліні довгий час функціонував Департамент архівів та історії як орган незалежної гілки влади. Із Північної Кароліни походять 1-й президент SAA А. Р. Ньюсом, 1-й Архівіст США Р. Д. В. Коннор, 1-й президент національної організації краєзнавців Америки – AASLH, 6-й президент SAA К. Ч. Кріттенден, 24-й президент SAA, один із лідерів руху за незалежність Національного архіву США Х. Г. Джонс. У Південній Кароліні керівниками Департаменту архівів та історії працювали видатні архівісти США А. С. Саллі та Ч. Е. Лі, який очолював SAA в 1972–1973 рр. Джорджія відома одним із найкращих архівних будинків у США, до спорудження якого доклала значних зусиль керівник Департаменту архівів та історії, 15-й президент SAA, визнаний світовою архівною спільнотою архівіст і вчений М. Г. Брайєн. У Бібліотеці Вірджинії працював відомий у всьому світі винахідник ламінатора архівних документів У. Дж. Барроу.

Отже, найбільша кількість архівних установ із незалежним статусом була утворена саме у Південноатлантичному регіоні США: один «Hall of Records» (архів як меморіальний комплекс), один Публічний архів, три Департаменти архівів та історії. Наявність суцвіття провідних архівістів США, уродженців Півдня, ще раз підтверджує високий культурний розвиток регіону, у якому архівна галузь є однією із провідних.

2.4 ДЕПАРТАМЕНТИ АРХІВІВ ТА ІСТОРІЇ АЛАБАМИ І МІССІСІПІ ТА БОРОТЬБА ЗА ЗБЕРЕЖЕННЯ АРХІВІВ У ТЕННЕССІ І КЕНТУККІ

(Південно-Східний регіон США: Теннессі, Кентуккі, Алабама, Міссісіпі)

Характер Південно-Східного регіону Сполучених Штатів визначений його історичним розвитком. За концепцією Дж. Фр. Тернера, цей регіон представлений двома «фронтір-зонами»: Теннессі-Кентуккі, Алабама-Міссісіпі. Заселення території сучасного штату Кентуккі європейцями розпочалося напередодні Американської революції (1775–1783). Перші загони під командуванням Томаса Уолкера та Деніела Буна перетнули гори Аппалачі відповідно в 1750 та 1775 рр. У Кентуккі їх називають піонерами-фронтірськими, оскільки ними засновані перші поселення на цій території. Кентуккі був ареною постійних сутичок і війн європейських фронтірськими та індіанців. 1 червня 1792 року Кентуккі увійшов до складу США і став 15-м за порядком штатом. На територію сучасного Теннессі першими просунулись іспанські конкістадори близько 1540 року. Англо-американські поселення тут також з'явилися у середині XVIII ст. У поселенців Теннессі не вистачало сил для організації самостійної оборони від нападів індіанців племені черокі, тому спроби заснувати тут незалежну державу не мали успіху. Із 1790 року територія Теннессі перебувала під контролем федерального уряду, а 1 червня 1796 року Теннессі став 16-м штатом США. Колонізація Теннессі білими поселенцями завершилась у 1830-х роках депортацією індіанських племен, що проживали тут, до Арканзасу і далі на захід континенту «шляхом плачу». На території Алабами проживали представники «п'яти цивілізованих племен» індіанців (черокі, чокто, чикасо, крик і семіноли). У XVII-XVIII ст. територія неодноразово переходила від індіанців до французів, іспанців, британців і, нарешті, США. 14 грудня 1819 року Алабама стала 22 штатом США. Територія Міссісіпі уперше досліджена іспанцем Ернандо де Сото 1540 року. У 1721–1722 рр. у форті Білокі (Biloxi) розташовувалась адміністрація Французької колонії Луїзіана. Американським штатом територія Міссісіпі стала 10 грудня 1817 року. У першій половині XIX ст. Міссісіпі і Алабама були центрами вирощування бавовняних культур, Кентуккі – тютюну і коноплі. Алабаму вважали серцем Діксі-штатів. У всіх штатах напередодні Громадянської війни (1861–1865) використовувалася рабська праця¹⁹³.

Міссісіпі, Алабама і Теннессі увійшли до складу Конфедерації у січні-червні 1861 року. Кентуккі був «нейтральним» штатом і кордоном між Північчю і Півднем. Його населення поділилося навпіл: 40 тис. осіб вступили до Армії конфе-

¹⁹³ Baird L. Kentucky. The Bluegrass State. Tennessee. The Volunteer State. Mississippi. The Magnolia State. Alabama. The Heart of Dixie [Text] / Lori Baird, Marcel Brousseau, Amber Rose // Fifty States. Every Question Answered. – New York Metro Books, 2008. – P. 112–113, 124–125, 142–143, 148–149 ; Супоницкая И. Север и Юг: два общества в одной Америке : лекционный материал по теме «Экономическое и политическое развитие ведущих мировых держав» / И. Супоницкая [д-р ист. наук, ведущего науч. сотр. Института всеобщей истории РАН] // История. – 2003. – № 37 (709). [Электронный журнал издательского дома «Первое сентября»]. – Режим доступа : <http://his.1september.ru/index.php?year=2003&num=37>. – Название с экрана.

дератів, 90 тис. – до Армії сіверян. Протилежні позиції займали губернатор штату Бераяя Магофін та Генеральна асамблея. Визначившись, законодавчі збори штату присягли на вірність Союзу. Втім 13-у поправку про заборону рабства до Конституції США Кентуккі ратифікував аж 18 березня 1976 року. Законодавчі збори Теннессі здійснили ратифікацію 13-ї поправки 22 лютого 1865 року, що дало штату можливість уникнути під час Реконструкції (1865–1877) призначення військового губернатора від федерального уряду. Більш того губернатор штату Ендрю Джонсон відразу після ратифікації став 16-м віце-президентом США, а згодом й Президентом Сполучених Штатів. У Міссісіпі рабство формально існувало до 2013 року: штат ратифікував 13-ту поправку 16 березня 1995 року, але не надіслав відповідні документи Архівісту США для публікації у Федеральному реєстрі. Документи про ратифікацію штат Міссісіпі представив 30 січня 2013 року¹⁹⁴.

Після Громадянської війни жоден штат не уник падіння економіки та соціальної дезінтеграції. Історія цих чотирьох штатів демонструє більш послідовний характер Алабами та Міссісіпі, що забезпечило їм лідерство й в архівній галузі, та невизначеність Теннессі і Кентуккі, політична та соціально-економічна нестабільність у яких відбилася й на свідомості інтелігенції та подальшому інтелектуальному і культурному розвитку регіону.

Конституцією *Теннессі* 1796 року обов'язки зберігання документів губернатора було покладено на Секретаря штату. Згодом він був зобов'язаний відвідувати сесії Генеральної асамблеї, записувати протоколи і рішення, формувати документи у справі і старанно зберігати¹⁹⁵.

Перші кроки до створення Історичного товариства у Теннессі зробив суддя Дж. Хейвуд. 1 липня 1820 року він зізвав організаційну зустріч, на якій було утворене Антикварне товариство Теннессі. Хейвуд був персонально зацікавлений у створенні історичного товариства, оскільки він писав у той час свою працю з історії Теннессі і постійно наражався на відсутність джерел або на необхідність їх розшуку. Втім Антикварне товариство діяло лише до 22 серпня 1822 року. 1823 року Хейвуд уже опублікував свою двотомну працю, очевидно, на завершених роботах зникла і його зацікавленість в існуванні Товариства. Другу спробу заснувати історичне товариство в Теннессі здійснив історик Дж. Г. М. Ремзі, фундатор Історичного та антикварного товариства м. Ноксвілл (Knoxville) і автор «Annals of Tennessee to the End of the 18th Century» («Джерела Теннессі до кінця XVIII ст.»). Власна колекція Ремзі нараховувала більше 4 тис. книг, манускриптів і

¹⁹⁴ Ratification of Constitutional Amendments [Electronic resource] // U. S. Constitution Online. – Mode of access: <http://www.usconstitution.net/constamrat.html#Am13>. – Title from screen ; Mississippi fixes oversight, formally ratifies 13th Amendment on slavery [Electronic resource] // Fox News. Com. – Mode of access: <http://www.foxnews.com/politics/2013/02/18/mississippi-fixes-oversight-formally-ratifies-13th-amendment-on-slavery/>. – Title from screen.

¹⁹⁵ Sioussat G. L. A preliminary report upon the Archives of Tennessee [Text] / George Leakin Sioussat // Annual Report of the American Historical Association for the year 1906 in two volumes. Vol. II. – Washington : Government Printing Office, 1908. – P. 203.

документів із ранньої історії Теннессі, але частина її була знищена, коли солдати у Громадянську війну (1861–1865) спалили будинок Ремзі у Ноксвіллі. Історичне товариство Теннессі було засноване 1 травня 1849 року. Значні зусилля до його започаткування доклали 1-й президент, професор Університету Нешвілла Н. Кросс та Дж. Ікінс. Довгі роки Товариство *de-facto* було архівом і музеєм цього штату. 1 лютого 1850 року Генеральна асамблея вирішила інкорпорувати Товариство до складу офіційних органів штату, але через 25 років відмовилася надавати підтримку. Товариство знов спиралося лише на внески своїх членів: 3 дол. при вступі й 1 дол. щороку. Відсутність коштів, приміщення, охорони не сприяли розвиткові архівної справи у штаті. Проте Товариство не втрачало надії і концентрувалося на збиранні традицій, легенд, біографій видатних діячів, документів періоду Території (1790–1796), з історії Громадянської війни (1861–1865), статистики населення, кордонів і географії, політичних кампаній, воєнної історії тощо. У 1870–1880 рр. Товариство спрямувало зусилля істориків округів на збирання всілякої біографічної, історичної і статистичної інформації. 1880 року було укладено перший список колекції книг і архівних документів. Значна заслуга у поповненні зібрань Товариства належала видатному історику Дж. Г. М. Ремзі. Він очолював Товариство протягом 1874–1884 рр. Після смерті Ремзі зібрані під його керівництвом матеріали було опубліковано в «History of Tennessee» («Історія Теннессі», 1887). Справу Ремзі продовжив Дж. М. Лі, якому вдалося перевести сховища Товариства до будинку колишнього Інституту Уоткінса, де вони зберігалися протягом 1886–1920 рр.¹⁹⁶

1903 року Р. А. Хейллі обстежив архіви органів влади й офіційних установ Теннессі і констатував, що вони зберігаються в незадовільних умовах, а Бібліотека штату не має друкованих видань жодного департаменту¹⁹⁷. Хейллі навіть вказав на порушення чиновників у розповсюдженні вже виданих збірників протоколів засідань і рішень Генеральної асамблеї, інших офіційних звітів і документів, на друкування яких штат кожного року витрачав значні кошти¹⁹⁸. Усю неприглядну картину стану зберігання документів у Теннессі Хейллі оприлюднив на сторінках «The American Historical Magazine». Діяльність Хейллі та його однодумців підштовхнула губернатора Б. Мак-Мілліна вжити хоч якихось заходів до забезпечення збереженості офіційних документів. Їх перемістили спочатку в сухі, проте брудні підвали, а потім виділили маленьку кімнату, де звалили документи натрусом. Губернатор запросив члена Історичного товариства Теннессі Р. Т. Кворлса

¹⁹⁶ Toplovich A. The Tennessee Historical Society at 150 : Tennessee History «Just and True» [Text] / Ann Toplovich // Tennessee Historical Quarterly. – 1999, Fall. – Vol. 58. – P. 194–215.

¹⁹⁷ Halley R. A. The preservation of Tennessee History [Text] / R. A. Halley // The American Historical Magazine and Tennessee Historical Society Quarterly. – Nashville : Goodpasture Book Company, 1903. – Vol. VIII. – P. 50.

¹⁹⁸ Ibid. – P. 52–53.

упорядкувати документи. Той навіть зробив коробки для вміщення в них документів кожного департаменту, але це проблему не вирішувало. Загальну картину зі станом зберігання документів Хейллі характеризував як «хаос»: департаменти були завалені неупорядкованими старими документами. Тому він запропонував створити Департамент архівів та історії і навіть разом зі своєю статтею у «American Historical Magazine» опублікував закон про заснування Департаменту архівів та історії в Алабамі (1901)¹⁹⁹.

1904 року Історичне товариство Теннессі знов порушило питання про створення архівної установи, і 1907 року було прийнято рішення про виділення коштів для заснування Департаменту історії та архівів Теннессі. 20 березня 1907 року Товариство повідомило Генеральну Асамблею про бажання передати свою колекцію штату, але за умови виділення гідного приміщення. 1915 року депутація округу Девідсон представила білль про створення департаменту, але Перша світова війна призупинила архівний рух. Його активізація пов'язана з іменами членів Історичного товариства судді Дж. ДеВітта та бібліотекаря Дж. Т. Мура. У грудні 1918 року Товариство знов запропонувало свою колекцію штату і зажадало призначення Архівіста й Історика та виділення приміщення. Замість позитивної відповіді 1919 року Генеральна асамблея скасувала своє рішення про створення департаменту і розпорядилася передати колекцію Бібліотеці штату, утвореній 1854 року (цей рік вважається датою утворення TSLA – Tennessee State Library and Archives, Бібліотеки й Архіву штату Теннессі). Можливо, на це рішення вплинули погляди Мура, який був прихильником злиття в одній структурі бібліотеки й архіву. Він же наполягав на будівництві багатофункціонального комплексу для розміщення Меморіалу ветеранам Першої світової війни, архіву та бібліотеки, а коли такий будинок було споруджено, Мур заявив, що він не підходить для архіву і невдовзі доведеться будувати новий. У 1920-ті рр. була створена Історична комісія штату Теннессі на чолі із бібліотекарем штату, пізніше створили приватну корпорацію, яка опікувалася бібліотекою та архівом штату. У березні 1927 року Товариство черговий раз порушило питання про забезпечення збереженості, доступності для використання в читальних залах, публікації архівних документів. 29 квітня 1927 року Генеральна асамблея прийняла умови Товариства і губернатор О. Пій підписав резолюцію, на підставі якої Бібліотека й архів штату (у комплексі) стали агенцією, підпорядкованою Секретареві штату, але колекціями архівних документів спільно опікувався штат і приватне Історичне товариство. Ця резолюція діє й на початку XXI ст. Після смерті Мура (1929), бібліотекарем штату стала його дружина М. Д. Мур. Вона 20 років поспіль

¹⁹⁹ Halley R. A. The preservation of Tennessee History [Text] / R. A. Halley // The American Historical Magazine and Tennessee Historical Society Quarterly. – Nashville : Goodpasture Book Company, 1903. – Vol. VIII. – P. 56–63.

Будинок Бібліотеки й Архіву штату Теннессі –
меморіал ветеранам Другої світової війни, 1967 рік

із успіхом комплектувала бібліотеку і архів. Після закінчення Другої світової війни Генеральна асамблея виділила 2,5 млн дол. для спорудження будинку Архіву і Бібліотеки штату. За станом на 1952 рік загальна вага архівних документів сягнула 250 тонн і загрожувала безпеці старого будинку Капітолію, у якому на той час розміщувався архів штату. Архів врятувало уведення до експлуатації 1952 року нового будинку, який став меморіалом ветеранам Другої світової війни²⁰⁰. 1970 року Архів і бібліотека штату Теннессі як окремі підрозділи були підпорядковані Департаменту штату Теннессі²⁰¹. Тож незважаючи на непослідовність дій як товариства, так і адміністрації штату, вони знайшли згоду у спільній опіці над архівом.

Історичне товариство в штаті **Кентуккі** засноване 1836 року, інкорпороване Генеральною асамблеєю штату 1838 року. Засновником Історичного товариства був суддя Дж. Роуен, зусиллями якого до 1842 року було зібрано колекцію листів перших поселенців Кентуккі, 820 найменувань книг, 5 тис. памфлетів, 68 підшивок газет тощо. Після того, як Роуен відійшов від справ у Товаристві, його діяль-

²⁰⁰ Toplovich A. The Tennessee Historical Society at 150: Tennessee History «Just and True» [Text] / Ann Toplovich // Tennessee Historical Quarterly. – 1999, Fall. – Vol. 58. – P. 194–215.

²⁰¹ Tennessee State Library and Archives [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.tennessee.gov/tsla/>. – Title from screen.

ність призупинилась і була відновлена лише 1878 року²⁰². Члени Товариства опікувались архівами самотужки до тих часів, поки урядовці штату самі не зацікавились архівними документами. Ще на 1960-ті рр. Кентуккі не мав ні архівної установи, ні архівного будинку. Документи були розосереджені в Товаристві, університеті та 75 департаментах і агентствах штату. Були навіть такі прикрі випадки, коли документи доводилося рятувати від необачних наказів керівників штату. Так, 1936 року був виданий «Reorganization Act of Kentucky State Government» («Закон про реорганізацію уряду Кентуккі»). Усі урядові установи, крім Офісу Секретаря штату, отримали вказівку знищити свої документи. Документи вже були завантажені для відправки у піч для спалення сміття. Т. Д. Кларк та його колега Дж. У. Мартін ледве встигли врятувати їх. Вони звернулися безпосередньо до губернатора А. Б. Чендлера за дозволом забрати документи до університету. 1954 року ліквідували Бібліотеку штату з причин, які «не піддавалися поясненню»; книги були розосереджені, і постало питання про те, де будуть зберігатися колекції документів. В аналогічні ситуації потрапляли Апеляційний суд штату та інші установи. Нарешті, наприкінці 1950-х рр. цілим рядом громадських товариств та університетом було порушено питання про створення архіву штату. Рух за створення архіву очолив Т. Д. Кларк. Генеральна асамблея 1958 року затвердила акт про заснування програми архіву та управління документацією та Архіву штату і Служби документації (State Archives and Records Service), а з 1960 року почали фінансувати їх із бюджету штату²⁰³. На пошану Т. Д. Кларка будинок, у якому розташоване Історичне товариство (музеї і бібліотека) Кентуккі у Франкфорті, носить його ім'я – «Thomas D. Clark Center for Kentucky History» («Центр історії Кентуккі імені Томаса Кларка»). На наш час Архів є структурною частиною Департаменту бібліотек і архівів штату Кентуккі. До Департаменту окремими структурними частинами входять Бібліотека, Архів, підрозділ управління документацією, різні комісії і служби²⁰⁴. Департамент у свою чергу є структурним підрозділом Кабінету освіти і розвитку трудових ресурсів Кентуккі²⁰⁵.

ТОМАС ДІОНІСІУС КЛАРК,
очільник руху
за створення архіву
у штаті Кентуккі

²⁰² Mason P. P. Trans-Mountain States : Alabama, Illinois, Indiana, Kentucky, Michigan, Mississippi, Ohio, and Tennessee [Text] / Philip P. Mason // Jones H. G. Historical Consciousness in the Early Republic. The Origins of State Historical Societies, Museums, and Collections, 1791–1861. – Chapel Hill : North Caroliniana Society, Inc. and North Carolina Collection, 1995. – P. 127, 135.

²⁰³ Hinds C. F. Kentucky – The Archives and Records Service [Text] / Charles F. Hinds // American Archivist. – 1963, July. – Vol. 26. – № 3. – P. 339–343.

²⁰⁴ Kentucky Department for Libraries and Archives [Electronic resource]. – Mode of access: <http://kdla.ky.gov/Pages/default.aspx>. – Title from screen.

²⁰⁵ Kentucky Education and Workforce Development Cabinet. Organization Chart [Electronic resource]. – Mode of access: <http://educationcabinet.ky.gov/aboutus/orgchart.htm>. – Title from screen.

В **Алабамі** історичне товариство організував президент Університету Алабама в Таскалусі, один із фундаторів південноамериканської баптистської церкви, священник Б. Менлі²⁰⁶, але ідею щодо його створення запропонував А. Дж. Пікетт, автор першої праці з історії Алабама «History of Alabama, and Incidentally of Georgia and Mississippi, from the Earliest Period» («Історія Алабама і пов'язаних із нею Джорджії та Міссісіпі, з раннього періоду»)²⁰⁷. 8 липня 1850 року на заклик Менлі зібралися 46 осіб – священники, плантатори, викладачі Університету. Вони без змін ухвалили запропонований Менлі Статут майбутнього товариства. Президентом Товариства був обраний А. Бові, а Менлі став віце-президентом. 1855 року Менлі пішов з посади президента Університету і поїхав із Таскалуса, але члени Товариства продовжували свою роботу й зібрали, хоч і невелику, але цінну колекцію газет і книг. Вони влаштувалися у юридичному офісі Секретаря штату, де займали декілька достатньо комфортабельних кімнат. У 1862 році солдати Армії конфедератів спалили більшу частину колекції, гріючись взимку від холоду. Багато років по тому професор філософії Дж. Х. Фостер зібрав книги і газети, що «вижили» у пожежі війни, і передав їх до бібліотеки Університету²⁰⁸. 1878 року Дж. Сноу запропонував публікувати «Alabama Historical Reporter» (Історичний репортер Алабама), але його видання призупинилося ще до 1885 р. Нове дихання Товариства отримало з переїздом до Алабама Т. М. Оуена.

ТОМАС МАК-АДОРИ ОУЕН,
автор першого у США закону про утворення
Департаменту архівів та історії
перший директор Департаменту архівів
та історії штату Алабама (1901–1920)

Т. М. Оуен був уродженцем м. Бессемер (Алабама). 1887 року він закінчив Університет Алабама і став юристом у рідному місті. Наступного року його обрали мировим суддею, а ще через два роки він очолив виконавчий комітет Демократичної партії в окрузі Джефферсон. Невдовзі Оуен одружився з дочкою конгресмена Дж. Х. Бенкхеда Марі Бенкхед Оуен. Ще студентом юридичного факультету Оуен почав цікавитися історією Алабама. Він збирався написати історію штату, але зіткнувся із відсутністю необхідних для цього історичних джерел. Тож Оуен почав збирати власну колекцію книг, газет, приватних документів, на колекцію

²⁰⁶ Owen T. McAdory. Dr. Basil Manly, the Founder of the Alabama Historical Society [Text] / Thomas McAdory Owen. – Montgomery : Alabama Historical Society, 1904. – P. 128.

²⁰⁷ Garrett M. B. The Preservation of Alabama History [Text] / Mitchell B. Garrett // The North Carolina Historical Review. – 1928, January. – Vol. V. – № 1. – P. 3–4.

²⁰⁸ Guide to the Joshua Hill Foster papers MSS.0535 [Text] // University Libraries Division of Special Collections, The University of Alabama. – Tuscaloosa, Alabama. – 2009, November. – 17 p.

він витрачав увесь свій час і кошти. Чи фінансові труднощі, чи бажання дістатися історичних джерел підштовхнули Оуена просити тестя допомогти йому отримати якусь посаду в державному органі у Вашингтоні, куди родина переїхала з початку вересня 1894 року. Тесть влаштував його керівником відділу розслідування крадіжок у Поштовому управлінні. Кожну вільну хвилину Оуен витрачав на роботу в бібліотеках. Результатом його копіткої праці стали дві публікації: «A bibliography of Alabama» («Бібліографія Алабами», 1897), «A bibliography of Mississippi» («Бібліографія Міссісіпі», 1899). Вони зробили Оуена відомим у США істориком. У Вашингтоні Оуен увійшов до академічних кіл, подружився із директором Бібліотеки Конгресу Е. Р. Споффордом та засновниками Південної історичної асоціації К. Мерівезером і С. Б. Уїксом. Він повернувся до Алабами, щоб займатися юридичною практикою, але насправді мав на меті започаткувати архівну

Внутрішній вигляд Департаменту архівів та історії штату Алабама, 1912 рік

програму, яка б фінансувалася з бюджету штату²⁰⁹.

Зацікавленість Оуена історією привела його до Історичного товариства Алабами 1898 року. Товариство переживало не кращі часи, і Оуен, знайшовши однодумців, почав кампанію за відродження діяльності Товариства. Він підготував декілька законопроектів, один із яких – спорудження пам'ятника солдатам Конфедерації прямо перед Капітолієм штату. На хвилі патріотичних настроїв швидко пройшов

й другий законопроект про створення Історичної комісії Алабами (6 січня 1899 р.). Губернатор призначив Оуена головою Комісії, завданням якої було дослідження стану збереженості архівів Алабами. Він почав листуватися з історичними товариствами країни, щоб довідатися, як працюють аналогічні комісії і врешті-решт підготував губернатору звіт на 447 сторінок, у якому рекомендував створити Департамент архівів та історії штату. Згодом Оуен підготував законопроект про створення Департаменту, який одностайно був прийнятий в обох палатах законодавчих зборів і підписаний 27 лютого 1901 року губернатором У. Дж. Семфордом (фотокопія Акту про заснування Департаменту архівів та історії штату Алабама і неофіційний авторський переклад тексту закону вміщено в Додатку наприкінці монографії). Департамент був створений як незалежна уря-

²⁰⁹ Patrick T. L. The Archival Unconscious: Thomas Owen and the Founding of the Alabama Department of Archives and History [Text] / Tomlin L. Patrick // A Master's Paper for the M. S. in L. S degree. – 2008, April. – Advisor : Dr. Cal Lee. – P. 27–29.

дова агенція штату, фінансування якої передбачалось із бюджету штату. Функції Департаменту розповсюджувалися на усі офіційні документи урядових установ штату. Опікунська рада Департаменту складалась із представників від округів штату, по одному від кожного²¹⁰.

Таким чином, у Сполучених Штатах з'явилася перша архівна установа, яка не лише зберігала документи, а була урядовим органом. Згодом Департамент архівів та історії та закон про його утворення став зразком для заснування аналогічних інституцій в інших штатах (у т. ч. у штаті Міссісіпі). Т. Оуен став першим директором Департаменту і керував ним протягом 20 років. Під його керівництвом агенція не тільки збирала і зберігала історичні документи штату, а й сприяла розвиткові історичної освіти, проведенню досліджень за архівними документами, забезпечувала уряд штату правовою інформацією, опікувалась об'єктами культурної спадщини і бібліотекою. Справу Т. Оуена після його смерті продовжила дружина М. Оуен. Вона була соратником свого чоловіка і лідеркою жіночого руху в Алабамі. У період її роботи

МАРІ БЕНКХЕД ОУЕН,
директор Департаменту
архівів та історії штату
Алабама (1920–1955)

Будинок Департаменту архівів та історії штату Алабама в м. Монтгомері, 2009 рік

²¹⁰ Monroe N. Alden. Thomas M. Owen. Alabama Department of Archives and History / Encyclopedia of Alabama. – Published June 25, 2007 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.encyclopediaofalabama.org/face/Article.jsp?id=h-1189>. – Title from screen.

значно збільшено архівні колекції, збудовано новий будинок для архіву (1940) – найбільший на той час архівний комплекс у США. Із часом функції Департаменту архівів та історії були розмежовані між різними інституціями: службою публічної бібліотеки та історичною комісією штату, а на Департамент покладене управління документацією як в установах штату, так і місцевих адміністраціях, зберігання і забезпечення використання документів, реалізація освітніх програм і опіка над об'єктами культурної спадщини²¹¹.

Засноване 1858 року геологом, плантатором та президентом першого Сільськогосподарського товариства штату Б. Л. К. Уейлесом Історичне товариство *Mississippi* діяло недовгий час. Проблеми виникли відразу, оскільки баптистські священники прагнули організувати Товариство лише за їх участю, навіть першим президентом був обраний священник У. К. Крейн. Коли 12 листопада 1859 року Уейлс прибув на збори членів Товариства, де збирався оприлюднити підготовлений ним адрес, виявилось, що Крейн вже провів засідання минулого дня. Стало відомо також, що більшість членів Товариства не сплатила членські внески. Пригнічений Уейлс жодного кроку не зробив, щоб поживити діяльність Товариства, але продовжував збирати документи як приватний колекціонер²¹². Діяльність Товариства була поновлена Фр. Л. Райлі, учнем Г. Б. Адамса з Університету Джона Хопкінса. Адамс був лідером у використанні німецької методики викладання історії, його студенти писали дисертації, використовуючи оригінальні історичні документи штатів, уродженцями яких вони були. Однак Райлі не міг написати свою роботу на підставі джерел штату Міссісіпі через відсутність доступу до документів його політичних інституцій. Повернувшись до Міссісіпі, він очолив Баптистський коледж для молодих жінок у Клінтоні, а потім став професором історії в університеті Міссісіпі. Відчувши з власного досвіду наслідки відсутності спеціалізованої архівної установи, Райлі розпочав її створення з відновлення Історичного товариства Міссісіпі, видання серії «Publications of the Mississippi Historical Society» («Публікації історичного товариства Міссісіпі»), шкільного підручника з історії Міссісіпі «School History of Mississippi for Use in Public and Private Schools» («Історія Міссісіпі для використання в публічних і приватних школах»)²¹³. 1897 року Райлі став секретарем Історичного товариства; через два роки за його ініціативою створена Комісія Товариства для з'ясування стану архівів у штаті,

²¹¹ History of the Alabama Department of Archives and History [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.alabama.gov/intro/adah.html>. – Title from screen ; Lapczynski Hébert Rebecca. Marie Bankhead Owen : encyclopedia of Alabama [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.encyclopediaofalabama.org/face/Article.jsp?id=h-1188>. – Title from screen.

²¹² Guice John D. W. Feature Story. B. L. C. Wailes, the Natchez District, and the Mississippi Historical Society // Mississippi History Now. An online publication of the Mississippi Historical Society [Electronic resource]. – Mode of access: <http://mshistorynow.mdah.state.ms.us/articles/357/b-l-c-wailes-the-natchez-district-and-the-mississippi-historical-society>. – Title from screen.

²¹³ Rasmussen H. C. Riley, Franklin Lafayette, Jr. [Electronic resource] // American national Biography Online. – Mode of access: <http://www.anb.org/articles/14/14-01173.html>. – Title from screen.

яку Райлі й очолив. 1902 року в «Публікаціях історичного товариства» Райлі надрукував архівний закон штату Алабама про створення Департаменту архівів та історії, автором якого був директор Департаменту архівів Алабами Т. М. Оуен, та звіт Комісії Історичного товариства на 394 сторінки про стан зберігання архівних документів у штаті Міссісіпі. Комісія рекомендувала законодавчим зборам штату створити Департамент архівів та історії на кшталт алабамського і поєднати у його складі архів, музей, художню галерею і бібліотеку. Департамент створено відповідно до закону штату, ухваленого 26 лютого 1902 р., але Райлі не мав на меті очолити його. Він продовжував свою роботу як член опікунської комісії архіву до 1914 року, коли відбув до Вашингтону, щоб обійняти посаду професора історії в одному з університетів²¹⁴.

Першим директором Департаменту архівів та історії було призначено уродженця Міссісіпі, юриста Данбера Роуланда²¹⁵. Він очолював Департамент до 1936 року, проте активним періодом його діяльності вважаються 1902–1914 рр. У ці роки він працював практично сам, бо мав право найняти лише друкарку і стенографістку. Йому допомагали двоє жінок-волонтерів, а також його дружина Ірон. Офіційні документи штату на початку роботи Роуланда не були в його компетенції. Проте він проінспектував старий будинок Капітолію і віднайшов 50 ящиків із документами колоніального періоду, часів території, журнали законодавчих зборів штату, перші конституції, папери губернаторів, які він систематизував і уклав на них описи. Роуланд категорично відмовився від бібліотечних методів систематизації і розвивав архівні методи, описані ним у щорічному звіті

«Classification of State Archives» («Класифікація архівів штату») за 1913 рік. Увесь комплекс документів архіву Роуланд розділив на три часових періоди: колоніальний, територіальний і штату. Документи періоду території були систематизовані у п'ять серій: виконавчі, законодавчі, юридичні, аудиторських перевірок і фінансові. Документи урядових установ штату систематизовані у серії за

ДАНБЕР РОУЛЕНД,

директор Департаменту архівів та історії штату Міссісіпі (1902–1936), делегат 1-го Міжнародного конгресу архівістів і бібліотекарів у Брюсселі (1910), читає адрес «From Colony to Constitution» («Від колонії до Конституції») у Вашингтоні, штат Міссісіпі, 14 травня 1935 року на святкуванні річниці 1-ї Конституції (1817) штату

²¹⁴ McCain W. D. History and Program of the Mississippi State Department of Archives and History [Text] / William D. McCain // American Archivist. – 1950, January. – Vol. 13. – № 1. – P. 27–34.

²¹⁵ Galloway P. Archives, Power, and History: Dunbar Rowland and the Beginning of the State Archives of Mississippi (1902–1936) [Text] / Patricia Galloway // American Archivist. – 2006, Spring/Summer. – Vol. 69. – № 1. – P. 79–116.

установами, всередині серії – за хронологією їх створення в установі. Така систематизація відображала той факт, що Роуланд був добре обізнаний із «принципом походження», згідно з яким систематизувалися документи в європейських архівах.

Архівна стратегія Роуланда була спрямована на виявлення і копіювання документів із історії Міссісіпі та заповнення копіями прогалин у неповних серіях. Із метою копіювання списків особового складу Армії конфедератів він працював у Вашингтоні (1903), а заради пошуку, обліку і копіювання документів колоніального періоду – в архівах Великобританії і Франції (1905). Разом із переліками виявлених у європейських архівах документів, Роуланд опублікував 1907 року короткі історії європейських архівів у праці «Concentration and Classification» («Концентрація і класифікація») і довів, що ті неухважно ставилися до зберігання документів з історії Міссісіпі. Його біограф П. Галловей зазначала, що контакти з Райлі та Комісією публічних архівів Американської історичної асоціації, уповноваженим представником якої був Роуланд у 1906–1913 рр., спонукали його до висвітлення історії європейської архівної практики та викриття бюрократичних аспектів зберігання архівних документів у Європі в час, коли на теренах США зачатки архівної професії тільки з'являлися. 1910 року Роуланд був одним із чотирьох членів делегації Сполучених Штатів, що брала участь у Міжнародному конгресі архівістів і бібліотекарів у Брюсселі (1910). На Конгресі він, враховуючи свій негативний досвід зіткнення із розосередженням департаментських документів по різних депозитаріях США, обстоював ідею концентрації урядових архівів в одній архівній установі. Роуланд вважав, що запровадження політики концентрації архівних документів було справою часу. Під час цього турне до Європи він відвідав архіви Бельгії, Голландії та Німеччини. Щодо німецьких архівів Роуланд зауважив: хоча Німеччина сформувалася як імперія і мала добре організований архів, це не був «національний архів», натомість він був прихильником і безпосереднім учасником руху за створення «національного архіву» у Сполучених Штатах. Його ідеї щодо організації «національного архіву» були взяті до уваги фундатором Національного архіву США Дж. Фр. Джеймсоном, проте, коли 1934 року Національний архів нарешті був створений, Роуланд уже був на сімдесятому році життя, тому його кандидатура на посаду 1-го Архівіста США прогала молодому Р. Д. В. Коннору. Стосовно методів систематизації архівних документів, які дискутувалися того часу в архівній спільноті Сполучених Штатів, Роуланд у цілому додержувався нових ідей, що прийшли з Європи – «принципу походження», активним пропагандистом якого був У. Г. Ліланд. Роуланд погоджувався з архівними ідеалами потрібності цього принципу, але заперечував те, що інтереси історика і його дослідження розглядалися при цьому як вторинні. Після Брюсельського конгресу він уважно вивчив підручник Мюллера, Фейта і Фруїна, які висміяли предметну систематизацію архівних документів, що взята від бібліотек. Проте повністю йти за європейцями він не міг через свій власний досвід: дуже мало

оригінального порядку залишилось у документах у тих 50 ящиках зі старого будинку Капітолію. Під час їх систематизації із дотриманням порядку, за яким ці документи створювалися в установах, Роуленд, як не намагався, та після довгих років незадовільного зберігання все ж не зміг забезпечити повне дотримання «принципу походження». Тож Роуленд вважав, що слід доповнювати серії, придбаючи документи у приватних власників, копіюючи їх у інших архівах тощо. Головним, на його думку, було забезпечення інформаційної цілісності серії, хоча при цьому доводилося поступатися оригінальністю документів і їх походженням, однак інтереси історика забезпечувалися більш повно. Загалом, відзначала П. Галловей, при відсутності достатнього фінансування і помічників, Д. Роуленд зібрав значні колекції документальних матеріалів з історії Міссісіпі. Їх перелік та систематизація свідчать про очевидні пріоритети, які він надавав певним історичним періодам, подіям, установам і діячам, але це не дає підстави недооцінювати його здобуток та сміливість поглядів. Цікаво, що після Конгресу Роуленд визнав можливість застосування карток бібліотечного стилю в індексній системі для переплетених архівних документів. Натомість він, як і раніше, категорично заперечував застосування бібліотечних методів в укладанні описів, покажчиків та інших архівних довідників²¹⁶.

1912 року Роуленд оприлюднив свій звіт «The Adaptation of Archives to Public Use» («Адаптація архівів для публічного використання») на 4-й Конференції американських архівістів (1912). Період від 1914 р. до 1935 р. Роуленд повністю присвятив публікаціям архівних документів. 1914 року він видав Путівник за документами архіву Міссісіпі, який на думку Е. М. Познера, був найкращим у країні до 70-х рр. ХХ ст., а П. Галловей зазначала, що Путівник назавжди лишиться корисним як опис матеріалів, зібраних і систематизованих Роулендом. У ці роки вчений опублікував документи, зібрані ним в архівах Великобританії і Франції, збірники документів колоніального періоду, папери губернаторів часів території, твори лідера Конфедерації Дж. Ф. Девіса (у десяти томах) тощо. Роуленд також звернувся до наративної історії: 1925 року він видав «History of Mississippi: The Heart of the South» («Історія Міссісіпі: серце Півдня») із біографіями видатних діячів, політиків і бізнесменів. Іншою сферою інтересів Роуленда було збирання матеріалів з історії Міссісіпі часів Першої світової війни, життя індіанських племен Півдня.

Безперечна заслуга Д. Роуленда, відзначена його біографами, полягає в тому, що він зібрав і зберіг «старі» документи Міссісіпі, хоча його діяльність піддавалася критиці за неухвагу до поточної документації офіційних органів, які залишалися ним під опікою посадових осіб цих установ²¹⁷.

²¹⁶ Galloway P. Archives, Power, and History: Dunbar Rowland and the Beginning of the State Archives of Mississippi (1902–1936) [Text] / Patricia Galloway // American Archivist. – 2006, Spring/Summer. – Vol. 69. – № 1. – P. 79–116.

²¹⁷ Ibid.

Сучасний Департамент архівів та історії Міссісіпі включає шість служб: адміністрації, архіву і документації, бібліотеки, історичного зберігання, історичного майна та музеїв²¹⁸.

Таким чином, Південно-Східний регіон демонструє абсолютно протилежні підходи до забезпечення збереженості архівних документів. Алабама і Міссісіпі стали не лише архівними лідерами регіону, а й вплинули на розвиток архівної галузі США в цілому. Саме в Алабамі була утворена перша в Сполучених Штатах незалежна архівна установа – Департамент архівів та історії (1901). Південний характер алабамців і міссісіпців був більш послідовним: вони були патріотами Півдня і прагнули зберегти його історію. Їх крайнє прагнення до незалежності, яке у політиці вилилось у появі сепаратистських тенденцій до виходу зі складу США, в архівній галузі проявилось у прагненні заснувати незалежні архівні агенції. Історичні товариства в Алабамі (1850) і Міссісіпі (1858) засновані пізніше, ніж у Теннессі (1820) і Кентуккі (1836), але результати діяльності цих товариств успішніші. Дякуючи Томасу Оуену, в Алабамі Історичне товариство активізувало свою діяльність 1898 року. Т. Оуен був не просто істориком і архівістом, він був політиком від архівів. Оуен зміг використати політичний момент і патріотичні настрої, що панували серед депутатів законодавчих зборів штату, і домогся прийняття Акту про заснування Департаменту архівів та історії. Ухвалений за його пропозицією закон був першим у Сполучених Штатах законодавчим актом про створення архівної установи як незалежного органу виконавчої гілки влади штату. Текст цього закону був передрукований у численних виданнях, а сам факт заснування архівного департаменту став поштовхом до утворення аналогічних архівних інституцій у структурі органів влади штатів на Півдні США: у Міссісіпі, Джорджії, Південній і Північній Кароліні.

Досвід Т. Оуена був із успіхом застосований Фр. Л. Райлі у Міссісіпі, де вже у лютому 1902 року засновано Департамент архівів та історії. Його першим директором став видатний американський архівіст Д. Роуланд. 34 роки Роуланд очолював архів Міссісіпі. Він був одним із чотирьох членів делегації від США на 1-му Міжнародному конгресі архівістів і бібліотекарів у Брюсселі (1910). Ознайомившись із методами роботи європейських архівістів та європейськими архівними принципами Роуланд дійшов висновку про їх непридатність для організації архівів у США, невідповідність духу і характеру американської нації. Для американців важливе забезпечення інформаційної цілісності архівної серії. Заради цього вони поступаються оригінальністю документів (доказами цього є також закон 1943 року про юридичну силу мікрофотокопії документу, оригінал якого знищений; діяльність архівістів та істориків Луїзіани і Техасу по відновленню документальних комплексів колоніального періоду та інші приклади – у цій роботі Роу-

²¹⁸ Mississippi Department of Archives and History [Electronic resource]. – Mode of access: <http://mdah.state.ms.us/admin/about.html>. – Title from screen.

ленд також брав участь). Хоча до Роуланда багато істориків і архівістів виявляли і копіювали документи у вітчизняних і закордонних архівах, Роуланд першим запропонував доповнювати серії копіями.

Нерішучість, притаманна характеру кентукійців і теннессійців, спричинила не тільки невирішеність питання про те, куди і з ким йти у Громадянську війну – з Півднем чи Північчю, а й зволікання з утворенням архівних установ. Органи влади фактично продемонстрували повну незацікавленість у збереженості архівів. Більше того, Кентуккі не лише не утворив архівної установи до 1960 року, його органи влади ухвалювали рішення, однозначно спрямовані на знищення документальної історичної спадщини. Багатостраждальні історичні товариства Кентуккі і Теннессі значний час опікувалися зберіганням архівних документів самотужки. У Теннессі Історичне товариство дійшло згоди з органами влади штату 1927 року, коли була утворена комплексна установа Бібліотека й архів штату. У Кентуккі для запобігання знищенню архівних документів університет взяв на себе їх зберігання (1936), а згодом голова Департаменту історії університету Т. Д. Кларк ініціював утворення Департаменту бібліотеки та архіву Кентуккі, підпорядкованого органу управління освітою (1960).

Загальною для всього регіону є безумовно позитивна роль історичних товариств у забезпеченні збереженості архівів, навіть попри те, що товариства засновувались і розпадалися, проводили непослідовну політику через свої внутрішні чвари, не могли довести свою правоту органам влади. Незважаючи на усі перешкоди, історичні товариства Південно-Східного регіону досягли своєї головної мети – утворення офіційних архівних установ штатів.

2.5 ВІДНОВЛЕННЯ ВТРАЧЕНОЇ ДОКУМЕНТАЛЬНОЇ СПАДЩИНИ КОЛОНІАЛЬНОГО ПЕРІОДУ В ЛУЇЗІАНІ Й ТЕХАСІ. ЦІННІСТЬ АРХІВІВ АРКАНЗАСУ ТА ОКЛАХОМИ

*(Південно-Західний центральний регіон США:
Луїзіана, Техас, Арканзас, Оклахома)*

Кожен штат Південно-Західного центрального регіону США йшов своїм шляхом до держави США. Розбіжність у часі вступу до Союзу між Луїзіаною та Оклахомою складає майже 100 років. Луїзіана ввійшла до Союзу 1812 року, Арканзас – 1836 року, Техас – 1845 року, Оклахома – 1907 року. Штати відрізняються за часом заселення та освоєння території та етнічним складом поселенців²¹⁹.

²¹⁹ Baird L. Arkansas. The Natural State. Louisiana. The Pelican State. Oklahoma. Sooner State. Texas. The Lone Star State [Text] / Lori Baird, Marcel Brousseau, Amber Rose // Fifty States. Every Question Answered. – New York : Metro Books, 2008. – P. 162–163, 168–171, 176–177, 182–185.

Луїзіана була відкрита під час експедиції іспанця Ернандо де Сото у 1541 році. 1682 року Рене Роберт Кавальє де ла Саль оголосив цей регіон французькою колонією. Як губернатор нової колонії, призначений французьким королем, ла Саль заснував перші поселення на її території. Французька колонія Луїзіана, яка на сучасній мапі США представлена 15 штатами, включала територію від Землі Руперта на півночі до Мексиканської затоки на півдні. Територія штату Луїзіана не збігається з територією, що належала колонії Луїзіана у XVII–XVIII ст. у кордонах сучасного штату. Території сучасних штатів Оклахома та Арканзас входили до колонії Луїзіана повністю. Французька колонія Луїзіана була свого роду буфером між англійськими володіннями на сході та іспанськими на південному заході. Франція управляла обширними територіями колонії у 1682–1762 рр. та 1800–1803 рр., але заселити та освоїти їх не змогла через складні кліматичні та географічні умови. Однак 1718 року французи заснували місто Новий Орлеан. Іспанія управляла колонією Луїзіана з 1764 р. до 1800 (фактично до 1803 р.). Луїзіана була підпорядкована іспанському генерал-капітанству Куба, губернатор якого знаходився у Гавані. Разом із Луїзіаною до цієї адміністративної одиниці входила й Флорида. 1793 року Папа Пій VI заснував римсько-католицьку єпархію Луїзіани та обох Флорид. Французи та іспанці вважали колонію Луїзіана збитковою. 1 жовтня 1800 року Франція та Іспанія підписали у Сан-Ільдефонсо угоду, за якою 30 листопада 1803 року Іспанія повернула Луїзіану Франції. Наполеон мав амбіційні плани заснування імперії у Новому Світі, але через політичні невдачі і нестачу коштів для ведення війни, вирішив продати величезну територію колонії Луїзіана Сполученим Штатам. Угода про купівлю Луїзіани була підписана 30 квітня 1803 року у Парижі, Сенат США ратифікував угоду 19 жовтня 1803 року, Франція передала Луїзіану США 20 грудня 1803 року²²⁰. Однак освоїти таку територію відразу США також не були спроможні. Уся територія, за концепцією Дж. Фр. Тернера, представляла собою «фронтір-зону».

Біля Нового Орлеану 8 січня 1815 року відбулася морська битва між англійським і американським флотами, після якої Великобританія остаточно змирилася з втратою північноамериканських колоній, індіанці були зігнані на Індіанську територію, що з часом зменшилася до розмірів сучасного штату Оклахома, а уряд США розпочав широку політику експансії.

На території штату Луїзіана сформувався своєрідний склад населення: французи, іспанці, африканці, креоли та каджуни. Із входженням до США у штати Луїзіана почали селитись англійці та німці, а в другій половині XIX ст. – китайці та інші переселенці азійського походження. У Луїзіані, як і в інших південних штатах, до Громадянської війни (1861–1865) розвивалося плантаційне господарство, вирощували цукрову тростину, на плантаціях використовувалася рабська праця.

²²⁰ *Jumonville F. M. Chronology of Louisiana History [Text] / Florence M. Jumonville // Louisiana History. An Annotated Bibliography. Compiled by Florence M. Jumonville. – Westport : Greenwood Press, 2002. – P. XV–XXVI ; Bartlett I. S. The Louisiana Purchase [Text] / I. S. Bartlett. History of Wyoming. – Vol. I. – Chicago : The S. J. Clarke Publishing Company, 1918. – P. 84–92.*

Території Арканзасу була менш заселеною європейцями у колоніальний період. В основному тут зупинялися торговці хутром, для яких пост Арканзас служив місцем відпочинку та обміну товарами. На 1803 рік в Арканзасі налічувалося менше ніж 500 неіндіанських жителів. 4 липня 1819 року створено Територію Арканзас, яка проіснувала до утворення штату і включала частину сучасного штату Міссурі. Арканзас увійшов до складу США як рабовласницький штат²²¹.

На території Техасу до іспанської колонізації мешкали індіанські племена. Іспанець Алонсо Альварес де Пінеда першим наніс на мапу берегову лінію Техасу. До кінця XVIII ст. територія Техасу і сучасної Мексики входила до складу колонії Нова Іспанія. 1821 року Нова Іспанія стала незалежною від Іспанії державою – Мексиканською імперією, а Техас – її частиною. Із початку XIX ст. до Техасу просунулися англо-американські переселенці зі сходу США. Першими у 1825 році переїхали 300 родин із Міссурі, проводирем яких був Стівен Фуллер Остін, якого називають «батьком Техасу». Остін приводив все більше і більше переселенців, і з часом англо-американського населення у Техасі стало стільки, що воно порушило питання про відділення від Мексики і повстало проти мексиканського режиму. Упродовж 1836–1846 рр. як окрема держава існувала Республіка Техас, першими президентами якої були Девід Гавернер Бернет та Семюель Х'юстон. До Республіки Техас входили частини Оклахоми, Канзасу, Колорадо, Вайомінгу та Нью-Мексико. Республіка мала свою Конституцію, парламент, уряд, встановила дипломатичні відносини із європейськими країнами. Однак постійні сутички із індіанськими племенами і загроза вторгнення мексиканської армії призвели до анексії Республіки Техас до США. У Техасі розвивалося плантаційне господарство, вирощували бавовняні культури, до Громадянської війни (1861–1865) використовувалася рабська праця. Індіанці остаточно виселилися з Техасу в 1870-х рр., а європейська колонізація тривала до кінця Другої світової війни²²².

У Громадянську війну Луїзіана, Техас і Арканзас увійшли до складу Конфедерації. На боці Конфедерації воювала й більша частина індіанців Оклахоми. У період Реконструкції (1865–1877) на території Луїзіани, Техасу й Арканзасу федеральним урядом була уведена військова адміністрація. Індіанці вимушені були підписати не вигідні для них угоди і залишити Оклахому. В останнє десятиліття XIX ст. землі Оклахоми були розподілені між білими поселенцями у ході Земельних перегонів²²³.

Проблеми архівів Південно-Західного регіону стали результатом історичного розвитку цих територій у колоніальний період і в основному пов'язані з їх розподілом між різними метрополіями. До подолання цих проблем долучилися різні інституції та особи, результатом діяльності яких стало відновлення документаль-

²²¹ Baird L. Arkansas. The Natural State [Text] / Lori Baird, Marcel Brousseau, Amber Rose // Fifty States. Every Question Answered. – New York : Metro Books, 2008. – P. 162–163.

²²² Аннексія Техаса // История США : в 4 т. Т. 1 / Н. Н. Болховитинов (редактор), М. С. Альперович, Р. Ф. Иванов, Л. Ю. Слезкин, А. А. Фурсенко. – М. : Наука, 1983. – С. 326–340 ; Потокова Н. В. Аннексія Техаса Соединенными Штатами Америки, 1821–1845 гг. [Текст] / Н. В. Потокова. – Ростов н/Д : Изд-во Ростовского университета, 1986. – 164 с.

²²³ Очерки новой и новейшей истории США : в 2 т. Т. 1 / Н. Н. Болховитинов (редактор). – М. : Изд-во Академии Наук СССР, 1960. – С. 179–180.

ної історичної спадщини та заснування архівних установ для зберігання архівних документів, утворюваних на території штатів.

Дослідник історичних товариств *Луїзіани* А. Леммон відніс початок її архівів до 1682 року²²⁴, коли представник французького короля Р. Р. Кавальє де ла Саль доручив архіваріусу Ж. де ля Метарі²²⁵ збирати й описувати архівні документи, утворені французькими органами влади. 2 серпня 1717 року в Луїзіані був виданий закон про забезпечення збереженості архівних документів нотаріату. Він вимагав, щоб усі нотаріальні акти упорядковувались у хронологічному порядку, підшивались і датувались на обкладинках справ. Згодом у Новому Орлеані був створений Нотаріальний архів. Значного обсягу архівні колекції утворились у католицьких соборах за часів іспанської колонізації. Католицькі священики були першими архівістами приходських архівів. Значний внесок у збереження архівів Луїзіани зробив Антоніо де Седелла, пастор кафедрального собору Св. Луїса у 1787–1790 рр. та в 1795–1829 рр. Представник іспанської інквізиції де Седела відомий жорстоким ставленням до населення Нового Орлеану та пізнішим спокутуванням гріхів. Незважаючи на те, що Седелла був іспанцем, він рятував документи французького колоніального періоду від втрат, копіював, збирав і зберігав інші історичні документи. Після заснування об'єднаної католицької дієцезії Луїзіани і Флориди (1793), єпископ Л. І. М. де Пеналвер-і-Карденас призначив Фр. Брютіна²²⁶ першим архівістом дієцезії. 11 липня 1797 року Брютін присягнув на чесне виконання своїх обов'язків як архівіста. Чотири роки по тому він пішов у відставку через втрату зору, щоправда у віці 75 років. Другим архівістом дієцезії був секретар і нотаріус Фр. Бермудес²²⁷.

доктор
АЛЬФРЕД ЛЕММОН,
дослідник документальної спадщини колонії Луїзіана, у т. ч. в архівах Іспанії, Франції і Куби

²²⁴ Lemmon A. E. Trans-Mississippi States: Arkansas, California, Iowa, Louisiana, Minnesota, Missouri, Oregon, and Texas [Text] / Alfred E. Lemmon // Jones H. G. Historical Consciousness in the Early Republic. The Origins of State Historical Societies, Museums, and Collections, 1791–1861. – Chapel Hill : North Caroliniana Society, Inc. and North Carolina Collection, 1995. – P. 189.

²²⁵ Campanella C. Images of America. Metairie [Text] / Catherina Campanella. – Charleston, Chicago, Portsmouth, San Francisco, 2008. – P. 6–7.

²²⁶ University of Notre Dame Archives. – Diocese of Louisiana and the Floridas (1576–1803). – V-1-a D. S. Copy (Spanish). 1797 July 11. «Penalver names Francisco Brutin as archivist for the diocese of New Orleans, knowing that he has the necessary qualifications. By this document he receives the power and faculties required for the fulfillment of his duties. Father Isidro Quintero signs also as a secretary»; University of Notre Dame Archives. – Diocese of Louisiana and the Floridas (1576–1803). – V-1-a D. S. Copies 2 pp. 4 to. (Spanish). 1797 July 11. «Brutin appears before Penalver and swears that he will faithfully discharge his duties as archivist».

²²⁷ University of Notre Dame Archives. – Diocese of Louisiana and the Floridas (1576–1803). – V-3-j D. S. (Spanish) 3 pp. folio. 1802 June 21. «Hassett grants the dispensation and necessary notice is to be given to the pastor of the (Cathedral). Fran(cis)co Bermudes acts as secretary».

Дослідження долі іспанських колоніальних архівів Луїзіани американського вченого, хранителя історичної колекції Нового Орлеану А. Леммона²²⁸ свідчить про розпорошеність документів Луїзіани архівами Іспанії, Мексики, Куби численними депозитаріями у Сполучених Штатах та значні зусилля істориків-архівістів по виявленню, поверненню і копіюванню цих документів.

Французький колоніальний префект барон П. К. де Ласса як посередник наглядав за передачею Луїзіани від Іспанії до Франції, а потім від Франції до США у 1803–1804 рр. 1929 року в маєтку Ласса «Бернадет» (Bernadets) нащадком барона А. дю Прі були віднайдені та вперше досліджені журнали і мемуари Ласса. Щойно прибувши до Луїзіани, Ласса зажадав мати доступ до усіх іспанських архівів і їх описи. Відповідно до підписаної у Сан-Ільдефонсо угоди Іспанія мала передати документи про кордони, справи з індіанцями, військові пости, мапи і плани французькій стороні. Документи політичного та воєнного характеру залишались у іспанців і передавалися на зберігання до архіву в Гавані. Документи місцевого характеру залишались у місцевих архівах, їх було опечатано на момент передачі для забезпечення автентичності. Ласса у виконанні своєї архівної місії зустрічав перешкоди. У Новому Орлеані іспанські посадові особи без наказу колишнього іспанського губернатора М. де Салседо відмовилися віддавати архіви. Іспанські керівники наказали комендантам військових постів підготувати описи їх архівів і передати Ласса тільки ті документи, що стосувалися жителів підвідомчих їм районів і їх власності. 15 січня 1804 року Ласса вимагав, щоб іспанська влада передавала документи новій американській адміністрації через його офіс. 7 лютого 1804 року списки і реєстри документів, які Іспанія віддавала Франції, були готові. Ці списки включали едикти і декларації короля Франції, документи французької Компанії Індій (компанія, яка мала у 1717–1731 рр. монополію на торгівлю у Луїзіані), декрети і накази короля Іспанії, документи про земельні концесії. Усвідомлюючи усю важливість мап і планів, Ласса безпосередньо наглядав за їх передачею. Від США для прийому архіву 12 березня 1804 року прибули комісіонери У. Ч. К. Клейборн та Дж. Уїлкінсон. Ласса вимагав, щоб з боку США було призначено відповідальних за архів, створено відповідні депозитарії для зберігання документів та забезпечено доступ зацікавленим особам до документів архіву. У відповідь на цю вимогу Клейборн і Уїлкінсон запевнили Ласса, що зроблять усе необхідне, і просили доставити архів у цілісності відповідно до підписаної між США і Францією угодою. Отже, Ласса занотував у своєму щоденнику 12 березня 1804 року, що він передав архів і описи до нього американським представникам. Однак це була лише частина документів Луїзіани²²⁹.

²²⁸ Lemmon A. E. The Archival Legacy of Spanish Louisiana's Colonial Records [Text] / Alfred E. Lemmon // American Archivist. – 1992, Winter. – Vol. 55. – № 1. – P. 142–155.

²²⁹ Ibid.

Іспанський бюрократичний апарат утворив у своїй діяльності значного обсягу документальні комплекси, більша частина яких досі зберігається в архівах Іспанії: Генеральному архіві м. Сіманкас, Національному історичному архіві у Мадриді та Генеральному архіві Індій у м. Севілья. Архів у Сіманкасі зберігає персональні справи військовослужбовців, документацію на фортифікаційні споруди, документи про воєнні операції, Американську революцію, зв'язки з індіанцями, торгівлю з Кентуккі, дипломатичні відносини Іспанії зі Сполученими Штатами, американську активність у долині Міссісіпі упродовж 1780-х років тощо²³⁰.

Національний історичний архів у Мадриді, заснований 1850 року, спершу призначався для зберігання документів монастирів, однак до архіву надійшли документи органів державної влади, дипломатичних місій, університетів тощо. У цьому архіві знаходяться документи колоніального періоду про дипломатичні стосунки США та Іспанії²³¹.

Генеральний архів Індій у Севільї, як вказував А. Леммон, містить найважливіші документи з історії Луїзіани. Колекція документів іспанських колоній у Новому Світі Архіву Індій веде свій початок від 1777 року, коли історик Х. Б. Муньос був направлений до Америки писати історію колоній. За його пропозицією були зібрані документи іспанських колоніальних органів влади і утворений архів у Севільї. Перший том «Historia del Nuevo Mundo» («Історія Нового Світу») Муньоса був виданий у Мадриді 1793 року. До архіву з часом надійшли документи Торгового дому і Ради Індій. Документи з історії Луїзіани містяться у колекціях «Папери державних органів», «Папери Сан-Домінго» та «Папери Куби»²³².

А. Леммон зазначив, що колекції документів з історії Луїзіани також знаходяться у Національній бібліотеці в Мадриді (Biblioteca Nacional de España), Королівській історичній академії (Real Academia de la Historia), бібліотеці Королівського палацу в Мадриді (Palacio Real de Madrid), Морському музеї (Museo Naval) Мадрида, Історичному військовому архіві (Archivo General Militar de Madrid), архіві Географічної служби Армії (Архів картографії, Servicio Geografico del Ejercito), Історичному архіві Міністерства іноземних справ (Archivo Histórico of the Office of Foreign Affairs), Історичному архіві протоколів (Нотаріальний архів, Archivo Histórico de Protocolos), а також архівах муніципалітетів, католицьких парафій, приватних колекціях тощо.

Накази та листування місцевих іспанських колоніальних органів влади та військових постів спочатку з Нового Орлеану потрапили до Пенсаколи (Флорида), потім через непорозуміння з моряками – до Мобілу (місто на узбережжі

²³⁰ Archivo General de Simancas [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.mcu.es/archivos/MC/AGS/>. – Title from screen.

²³¹ Archivo Histórico Nacional [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.mcu.es/archivos/MC/AHN/>. – Title from screen.

²³² Archivo General de Indias [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.mcu.es/archivos/MC/AGI/>. – Title from screen ; *Martín B. N. Juan Bautista Muñoz y la Sevilla del Siglo XVIII* [Text] / Bas Nicolás Martín // *Anales de la Real Sociedad Económica de Amigos del País de Valencia*. – 2001. – P. 901–911.

Мексиканської затоки, сучасний штат Алабама) і, нарешті, партіями у 1818 і 1819 роках були перевезені до Гавани. Коли 22 лютого 1819 року між США та Іспанією була підписана угода про їх передачу Флориді, йшлося й про передачу архівів. Однак Іспанська Рада попередила офіційних посадових осіб у Гавані, щоб ті чинили усякі перешкоди американським громадянам, які прагнуть отримати інформацію з архівів. 1835 року американський дипломат Н. Ф. Тріст отримав дозвіл вибрати деякі документи з тих матеріалів, до яких йому надали доступ в архіві Гавани. Ці документи Тріст направив до Бібліотеки Конгресу США. Частину документів 1888 року з Гавани перевезли до Генерального архіву Індій у Севільї. Інша частина лишилась у Національному архіві Куби (Archivo Nacional de Cuba)²³³.

Місцеві документи, що залишилися на зберігання в Луїзіані, виявилися розкиданими по понад двадцяти депозитаріях. Документи міської ради «cabildo» Нового Орлеану опинились у Публічній бібліотеці міста; французькі та іспанські нотаріальні акти – у Нотаріальному архіві Нового Орлеану; судові документи – в Історичному центрі Луїзіани; значна кількість документів про службу чиновників різного рівня органів влади була розкидана по чисельних депозитаріях у США та Іспанії. Документи Земельного офісу штату Луїзіана, пошкоджені у пожежі 1871 року, вдалося відновити завдяки зусиллям приватного колекціонера У. Уайлдера. Дослідники вважають безцінними документи парафій католицької церкви колоніального періоду. Більша їх частина зберігається в Архідіоцезії Нового Орлеану, деякі загинули в пожежі 1788 року. У 1890-х роках Університет Нотр-Дам (Індіана) реалізовував проект по створенню національного центру по вивченню Католицизму в США і забрав більшість документів місцевих парафій до своїх архівів.

Таким чином, через декількаразову зміну метрополій, передачу влади від французьких колоніальних органів до іспанських, згодом знову до французьких і, нарешті, до американських, Луїзіана фактично втратила свої документальні комплекси колоніального періоду, а разом із нею постраждали й інші штати, що з часом утворилися на території колишньої колонії. Відсутність повного комплексу документів колоніального періоду мала свої наслідки й у ХХ ст., у тому числі у неможливості розв'язання питання визначення кордонів між штатами (Луїзіана і Техас 1974 року зверталися до архівів під час розгляду справи про кордони в суді), між США та Мексикою (наприкінці ХХ ст. питання про кордони у відносинах цих держав було пріоритетним через з'ясування прав на розташування підприємств нафтохімічної промисловості)²³⁴.

²³³ Archivo Nacional de la República de Cuba [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.arnac.cu/>. – Title from screen.

²³⁴ Lemmon A. E. The Archival Legacy of Spanish Louisiana's Colonial Records [Text] / Alfred E. Lemmon // American Archivist. – 1992, Winter. – Vol. 55. – № 1. – P. 142.

На хвилі піднесення патріотичних настроїв після битви біля Нового Орлеану (1815) інтелігенція штату Луїзіана розпочала активну роботу по збиранню історичних джерел. Голова Верховного суду Луїзіани Фр. К. Мартін започаткував публікацію документів суду, починаючи від 1809 року. Натомість Г. А. Баллард заснував Історичне товариство Луїзіани. Організаційна зустріч членів майбутнього Історичного Товариства відбулася 9 травня 1835 року, а перше засідання – у січні 1836 року.²³⁵ Законодавчі збори штату визнали Товариство 1848 року.

У Громадянську війну (1861–1865) архіви Луїзіани горіли і були пограбовані обома арміями. Відновлення діяльності Історичного товариства Луїзіани у повоєнний період пов'язане з ім'ям першого президента Тулейнського Університету Нового Орлеану У. П. Джонстоуна. Президентами Товариства у другій половині ХІХ ст. були: суддя У. У. Гове, професор французької мови Е. Форт'є, Секретар штату Ч. Е. А. Гайар. Зустрічі членів Товариства відбувалися в аудиторіях, а зібрані ними документи зберігались у бібліотеці Університету. Члени Товариства сфокусувалися на перекладі та описуванні документів та створенні карткового каталогу. В основному опрацьовувалися документи французьких та іспанських судів²³⁶. У. Гове згодом очолював й Історичну асоціацію штату Луїзіана. Він написав «Municipal History of New Orleans» («Муніципальна історія Нового Орлеану»)²³⁷.

Значний внесок у зберігання і збирання документів колоніального періоду зробив президент Історичного товариства Луїзіани Ч. Гайар. Він випросив у губернатора 1 тис. дол. на придбання паперу і організував копіювання французьких та іспанських документів, яким загрожувала втрата. Згодом він надав звіт про іспанські архіви Луїзіани «Report to the Legislature on the Louisiana Archives in Spain» («Звіт законодавчим зборам про архіви Луїзіани», написані іспанською мовою)²³⁸. Гайар виявляв і копіював документи з історії Луїзіани в архівах Іспанії. За результатами здійсненої роботи він видав ряд книг, у т. ч. чотири томник «History of Louisiana» («Історія Луїзіани», 1866 р.). Значну роль у копіюванні документів в іспанських архівах відіграв Д. Роуланд, директор Департаменту архівів та історії Міссісіпі: 1906 року він їздив до Іспанії копіювати документи, що висвітлюють історію цього регіону в цілому²³⁹.

²³⁵ Dunlap L. W. Louisiana Historical Society [Text] / Leslie Whittaker Dunlap. American Historical Societies, 1790–1860. – Madison, Wisconsin, 1944. – P. 159.

²³⁶ King G. The preservation of Louisiana History [Text] / Grace King // The North Carolina Historical Review. – 1928, October. – Vol. V. – № 4. – P. 363–371.

²³⁷ Dunbar W. H. William Wirt Howe (1833–1909) [Text] / William H. Dunbar // Proceedings of the American Academy of Arts and Sciences. – 1918, September. – Vol. 53. – P. 818–821.

²³⁸ Lemmon A. E. Trans-Mississippi States: Arkansas, California, Iowa, Louisiana, Minnesota, Missouri, Oregon, and Texas [Text] / Alfred E. Lemmon // Jones H. G. Historical Consciousness in the Early Republic. The Origins of State Historical Societies, Museums, and Collections, 1791–1861. – Chapel Hill : North Caroliniana Society, Inc. and North Carolina Collection, 1995. – P. 189–191.

²³⁹ Lemmon A. E. The Archival Legacy of Spanish Louisiana's Colonial Records [Text] / Alfred E. Lemmon // American Archivist. – 1992, Winter. – Vol. 55. – № 1. – P. 152.

А. Леммон відніс початок активної діяльності вчених США по виявленню документів у Гавані до 1914 року. Копіювання здійснювали представники Бібліотеки штату Техас, Бібліотеки Конгресу США та Чиказької незалежної наукової бібліотеки, заснованої 1887 року на кошти бізнесмена У. Л. Ньюберрі.

1913 року історик Г. Ю. Болтон виявив документи з історії Луїзіани і долини Міссісіпі в Національному архіві Мексики (Archivo General de la Nación de México), серед яких документи про кордони Техасу і Луїзіани, організацію оборони, торгівлю, стосунки з індіанцями²⁴⁰. Болтон опублікував у 1914–1915 рр. праці «Athanasie de Mézières and the Louisiana-Texas Frontier, 1768–1780» («Атанас де Мезьєр та луїзіано-техаський кордон») та «Texas in the Middle Eighteenth Century: Studies in Spanish Colonial History and Administration» («Техас у середині XVIII ст.: дослідження іспанської колоніальної історії та адміністрації»).

1920 року архівістом Історичного товариства став А. П. Дарт, під керівництвом якого Товариство підготувало до видання збірники документів «French Superior Council, 1717–1769» («Французька вища рада») та «Spanish judicial archives, 1769–1803» («Іспанські юридичні архіви»). Дарт пропонував законодавчим зборам створити в Луїзіані Департамент архівів та історії, але його пропозицію не підтримали²⁴¹.

11 квітня 1889 року в Новому Орлеані була заснована Історична асоціація Луїзіани, мета якої полягала в організації депозитарію документів армії Конфедерації. Одним із президентів Асоціації був доктор історії з Університету штату Луїзіана Е. А. Девіс. 1935 року він виклопотав у свого керівництва кошти для заснування у складі Університету Департаменту архівів і рукописів, директором якого він став згодом. Учений також ініціював ухвалення законодавчими зборами закону про визнання університетського архіву офіційним депозитарієм документів органів влади штату. Таким чином, університетський архів став архівом штату і виконував цю роль упродовж 20 років. 1936 року було ухвалено закон про обов'язковий примірник, який друкарня, органи влади та установи штату повинні були передавати на зберігання до архіву. 1940 року законодавчі збори ухвалили закон, відповідно до якого усі документи, створені органами влади штату, оголошувалися публічними і загальнодоступними. Виконання цих двох законів призвело до катастрофічного збільшення обсягів документів, що надходили до університетського архіву. Доктор Девіс 1954 року був змушений взяти відпустку в Університеті для обстеження стану і обсягу архівів в установах штату. Девіс розробив і представив на розгляд законодавчих зборів законопроект про утворення архіву штату, прийнятий 1956 року. Відповідно до нового закону

²⁴⁰ Lemmon A. E. The Archival Legacy of Spanish Louisiana's Colonial Records [Text] / Alfred E. Lemmon // American Archivist. – 1992, Winter. – Vol. 55. – № 1. – P. 150.

²⁴¹ Henry Plauché Dart [Electronic resource] // Dictionary of Louisiana Biography. Louisiana Historical Association. – Mode of access: <http://lahistory.org/site21.php>. – Title from screen.

в штаті Луїзіана створювався Архів і служба документації, підпорядковані Комісії з питань архіву і документації, що складалася із Секретаря штату, Генерального аторнея та Аудитора. Хоча губернатор Е. К. Лонг наклав вето на виділення коштів, наполегливість Девіса та першого директора архіву штату Дж. К. Л. Ендрессена дозволила здобути 43 тис. дол. для започаткування роботи архіву²⁴². Ендрессен, як і Девіс, мав значний досвід архівної роботи. У часи «нового курсу» Президента Фр. Д. Рузвельта він був регіональним директором проекту WPA з описування документів у Луїзіані. Разом із описуванням учасники проекту зробили переклади документів міської ради Нового Орлеану іспанського колоніального періоду²⁴³. Ендрессен опублікував декілька праць за результатами описування архівів Луїзіани, у т. ч. «The national survey of county archives: a paper» («Національний огляд окружних архівів», 1938 р.), «Report on the Louisiana statewide records project and Historical Records Survey» («Звіт про описування документів у ході Огляду історичних документів у межах штату», 1940 р.), «Louisiana archives survey (under act no. 381, 1954)» («Архіви Луїзіани», 1956 р.) та інші.

Ключове значення для поповнення архівів Луїзіани мав проект по копіюванню документів в Архиві Інді у Севільї, розпочатий Університетом Лойоли Нового Орлеану наприкінці 1950-х рр. Іспанська сторона зустріла неприхильно пропозицію США про мікрофільмування і надала дозвіл лише на створення копій невеликих комплексів документів. Однак із часом співробітництво налагодилося. Воно поширилося й на інші іспанські архіви та у результаті призвело до створення Національного центру мікрофільмування «Centra Nacional de Microfilm» (*icn.*) (Служби репродукування документів державних архівів «Servicio de Reproduccion de Documentos de los Archivos Estatales» (*icn.*)). У ході проекту документи спочатку були каталогізовані і лише потім виготовлялися мікрофільми. Копії надійшли не тільки до архівів штату Луїзіана, а й у Каліфорнію, Флориду, Іллінойс, Міссісіпі, Міссурі, Нью-Йорк, Теннессі, Техас, Вісконсин, Північну Кароліну та Національний архів США. Після Іспанії проект був поширений і на кубінські архіви. Реалізація проекту тривала понад 30 років. На початку 1990-х рр. був започаткований проект «Africans in Spanish and early American Louisiana» («Африканці в іспанській та ранній американській Луїзіані»), мета якого полягала у створенні бази даних на невольників часів іспанської колонізації Луїзіани²⁴⁴.

З серпня 1961 року до архіву штату Луїзіана почали надходити документи французьких колоніальних органів влади та церковні документи. Їх упорядкування, індексування і каталогізацію здійснював волонтер архіву, історик і

²⁴² A Historical Sketch of the Louisiana State Archives [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.sos.la.gov/HistoricalResources/LearnAboutTheArchives/Pages/default.aspx>. – Title from screen.

²⁴³ Lemmon A. E. The Archival Legacy of Spanish Louisiana's Colonial Records [Text] / Alfred E. Lemmon // American Archivist. – 1992, Winter. – Vol. 55. – № 1. – P. 152.

²⁴⁴ Ibid. – P. 153.

Будинок Архіву штату Луїзіана

Сховище в Архіві штату Луїзіана

Сховище манускриптів в Архіві штату Луїзіана

Виставкова зала в Архіві штату Луїзіана

Метричні книги, підготовлені для видавання до читальної зали Архіву штату Луїзіана

генеалог У. ДеВілл. 1961 року архів опублікував «Calendar of Louisiana Colonial Documents» («Календар колоніальних документів Луїзіани») ²⁴⁵.

1972 року Комісія з питань архіву і документації Луїзіани була ліквідована, в результаті архів підпорядкований Секретарю штату. Однак ці бюрократичні корективи не внесли суттєвих змін у становище архіву. Він розташовувався у непристосованих приміщеннях на старому складі, давно визнаному органами пожежного нагляду небезпечним і непридатним для зберігання документів. 1974 року керівником архіву призначили члена Історичного товариства Луїзіани Д. Лем'є. Він вважав, що архів має бути комплексною установою, яка поширює свою діяльність як на зберігання історичних документів, так і на управління поточною документацією в установах. Лем'є направляв роботу архіву на здійснення експертизи цінності неактивних документів установ, розробку і впровадження переліків зі строками зберігання, відбір та передачу цінних документів на зберігання до архіву, активізацію програми мікрофільмування. Збільшення обсягів документів в архіві та тиск громадськості примусили уряд штату ухвалити рішення про спорудження архівного будинку. Губернатор Е. В. Едварде 1978 року ініціював перед законодавчими зборами питання про придбання земельної ділянки і будівництво архівного комплексу, яке тривало протягом 1984–1987 рр. Церемонія відкриття нової будівлі архіву відбулася 24 серпня 1987 року. Обсяг сховищ для зберігання історичних документів у новому будинку склав 75 тис. куб. футів, обсяг сховищ Центру документації – 85 тис. куб. футів. Сховища були обладнані сучасними протипожежними та охоронними засобами та системою клімат-контролю. Крім сховищ, у новому будинку були влаштовані конференц-зал та виставковий комплекс. Економічні труднощі призвели до того, що у частині приміщень Архіву розмістились інші установи штату, що перешкоджало нормальному функціонуванню архіву. Ледве Архів звільнився від орендарів (2003), як на нього чекали нові негаразди. Муніципальні, окружні, приходські архіви Луїзіани зазнали значних втрат через ураган «Катрина», який 29 серпня 2005 року спустошив південно-східну Луїзіану. Перед архівістами Луїзіани поставили нові завдання щодо врятування документальних комплексів та протистояння майбутнім втратам історичних документів. Архівісти штату відвідували постраждалі регіони, створили в архіві штату центр обміну інформацією, необхідною місцевим архівам для стабілізації ситуації ²⁴⁶.

Архіви *Техасу* сформувались упродовж іспанського (1731–1820), мексиканського (1821–1836), республіканського (1836–1845) періодів та за часів штату (з 1846).

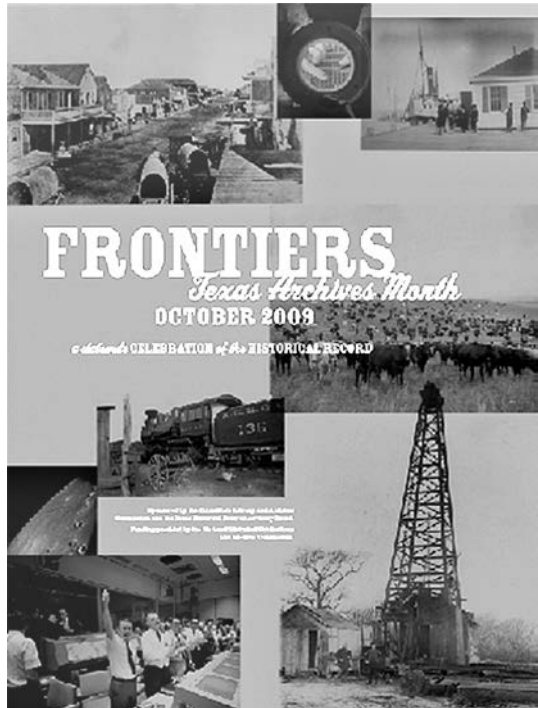
²⁴⁵ A Historical Sketch of the Louisiana State Archives [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.sos.la.gov/HistoricalResources/LearnAboutTheArchives/Pages/default.aspx>. – Title from screen.

²⁴⁶ Ibid.

Найдавніші іспанські архіви відклялись у містах Накогдочес (Nacogdoches), що було іспанським форпостом із 1716 р., та Сан-Антоніо де Бексар (Вехар), столиці Техасу в 1731–1836 рр. Іспанські архіви складаються з королівських указів, листів віцерея та віцекороля до губернатора Техаса, переписів населення, результатів виборів, документів воєнних кампаній, судових справ тощо.

В архівах періоду Республіки Техас збереглися документи уряду провінції Техас за часів його перебування у складі Мексиканської імперії (за 1835–1836 рр.); документи конвенції, на якій була проголошена незалежність Техасу, та документи про прийняття Конституції Техасу (за 1836 р.); матеріали дев'яти Конгресів Республіки Техас; угоди уряду Республіки Техас із урядами іноземних країн та індіанськими племенами; листування урядових департаментів Республіки та дипломатична переписка (за період 1836–1845 рр.); документи про конвенцію, на якій прийнято першу Конституцію штату Техас (за 1845 р.) тощо.

В архівах штату Техас відклялися документи двадцяти одного скликання законодавчих зборів штату Техас (за 1846–1889 рр.); документи про прийняття першої Конституції штату часів Реконструкції та сучасної Конституції штату Техас; книги протоколів законодавчих органів Республіки і штату (за 1836–1900 рр.); документи переписів населення Техасу; документи про встановлення кордонів, військові пости; матеріали, що висвітлюють відносини з індіанськими племенами тощо. У колекції Департаменту генерального ад'ютанта збереглися списки солдат часів Техаської революції (1835–1836 рр., хоча значна частина цих списків згоріла 1855 р.); списки солдат Республіки Техас; списки службовців поліції і міліції часів Реконструкції (1865–1877); списки рейнджерів, фронтір-батальйонів (прикордонна служба), солдат національної гвардії і солдат – учасників іспано-американської війни (1898), а також накази, листування та інші документи. У колекції Департаменту генерального контролера знаходяться документи про сплату податків (за 1835–1900 рр.); листи фінансових агентів Республіки Техас; документи про випуск облігацій урядами Республіки і штату; митні

Оголошення про проведення архівного місячника Архівом штату Техас, жовтень 2009 року

реєстри, земельні кадастри, бухгалтерські книги, акти записів громадянського стану, документи про будівництво залізниці, специфікації, контракти, листування та інші документи про будівництво столиці штату Техас м. Остіна; документи про виплату грошової компенсації військовослужбовцям часів Техаської революції та Республіки Техас. Також збереглися документи Верховного суду Техасу, офісу Генерального аторнея, департаменту освіти, коледжів і шкіл²⁴⁷. Значна кількість техаських документів потрапила до архівів Іспанії, Мексики, Куби. Архіви Техасу страждали через мінливість долі.

1837 року архів Техасу евакуювали перед наступом мексиканців з Колумбії до Х'юстона, у 1839 році – до Остіна. У 1842 році Президент Республіки Техас С. Х'юстон, побоюючись нового нападу мексиканців, наказав переховати архів у тимчасовій столиці Республіки м. Вашингтон-на-Бразосі. Однак громадяни Остіну не віддали архів команді капітана Т. Сміта, яка прибула вночі 30 грудня 1842 року його забрати. Місіс Е. Еберлі розбудила усе місто – і архів залишився в руках комітету городян. Він зберігався в будинку Е. Еберлі і був повернутий департаментам уряду, коли ті 1845 року знов розмістились у Остіні. Тричі у 1845, 1855 та 1881 рр. архів горів. Пожежа 1881 року знищила майже всі документи Офісу Генерального аторнея²⁴⁸.

Ще за часів Республіки Техас, 24 січня 1839 році, була створена Бібліотека для зберігання документів. Деякий час після закінчення Громадянської війни (1861–1865) Бібліотека підпорядковувалася Департаменту штату. 1876 року засновано Департамент страхування, статистики та історії, структурним підрозділом якого стала Бібліотека. 1903 року до штату Бібліотеки уведено перекладача з іспанської мови та архівіста, що дало можливість прискорити переклад документів, систематизацію та каталогізацію колекцій²⁴⁹.

Значну роль у забезпеченні збереженості документів відіграв Університет штату Техас в Остіні. Документи Бексар-архіву довгий час зберігалися в адміністрації округу Бексар у незадовільних умовах. Професор історії Л. Г. Багбі доклав значних зусиль до передачі архіву до університету. Справа Бексар-архіву слухалась у суді, за рішенням якого у 1899 році документи, крім тих, що підтверджували право власності на землю, надійшли до університетської бібліотеки. Загальний обсяг документів Бексар-архіву складає чверть млн аркушів²⁵⁰. Під керівництвом Багбі, який був одним із фундаторів Історичної асоціації штату Техас

²⁴⁷ *Smither H.* The Archives of Texas [Text] / Harriet Smither // *American Archivist.* – 1940, July. – Vol. 3. – № 3. – P. 195–198.

²⁴⁸ *Winfrey D. H.* The Archive Wars in Texas [Text] / Dorman H. Winfrey // *American Archivist.* – 1960, October. – Vol. 23. – № 3. – P. 431–437.

²⁴⁹ *Smither H.* The Archives of Texas [Text] / Harriet Smither // *American Archivist.* – 1940, July. – Vol. 3. – № 3. – P. 187–200 ; Texas State Library and Archives Commission [Electronic resource]. – Mode of access: <https://www.tsl.state.tx.us/landing/archives.html>. – Title from screen.

²⁵⁰ *Wheat J.* Bexar Archives [Electronic resource] // Texas State Historical Association: [Handbook of Texas Online]. – Mode of access: <http://www.tshaonline.org/handbook/online/articles/lcb02>. – Title from screen.

(заснована 1897 р.), її секретарем і скарбником, історики систематизували, описували, перекладали з іспанської на англійську мови і публікували документи Бексар-архіву²⁵¹.

1909 року законодавчі збори Техасу ухвалили закон про концентрацію усіх історичних документів у Бібліотеці штату та створення Бібліотечної та Історичної комісії штату Техас як окремого департаменту. У законі вказувалося, що бібліотекар повинен забезпечити повернення оригіналів документів з архівів зарубіжних країн, у тому числі з Мексики. При неможливості повернення оригіналів він мав здобувати їх аутентичні копії²⁵². Починаючи з 1909 року, копіюванням документів займалися архівісти Бібліотеки, вчені Університету та члени Історичної асоціації штату Техас. Вони працювали у Британському «Public Record Office» (Національний архів Великобританії), Генеральному архіві Мексики «Archivo general de Mexico», Архіві уряду Сальтільо в штаті Коауїла (Мексика) «Archivo de Gobierno in Saltillo, Coahuila», архіві м. Матаморос, францисканському архіві у Мехіко (Мексика), Генеральному архіві Індій у м. Севільї «Archivo general de Indias» (Іспанія), Національному архіві Куби в Гавані «Cuban archives at Havana»²⁵³.

З 1891 року законодавчі збори щорічно виділяли кошти на придбання оригіналів документів (зазвичай виділялося від 500 до 1 тис. дол.). 1909 року по 10 тис. дол. законодавчі збори Техасу виділили для придбання колекції М. Б. Ламара, яка містила важливі документи з історії Техасу та родини Остінів за період 1789–1859 рр., та колекції Дж. Х. Рейгана, що включала матеріали за 1847–1905 рр. про громадське життя Техасу перед Громадянською війною (1861–1865), службу Рейгана на посту поштмейстера Конфедерації тощо²⁵⁴. Значна увага приділялася систематизації колекцій, укладанню каталогів, публікаціям збірників історичних джерел, в особливості архівів Накогдочеса та Бексару. Бібліотека штату ще з часів Республіки налагодила обмін книгами. Е. Сміт, посол Республіки Техас у Англії і Франції у 1842–1845 рр., домовився з Дж. Ньюмом, бібліотекарем Британського парламенту, про обмін публікаціями між двома урядами. Після анексії Техасу і визнання його штатом, законодавчі збори штату ухвалили закон про обмін копіями документів і книгами з Бібліотекою Конгресу США, виконавчими департаментами Союзу та іноземними країнами.

²⁵¹ Barker E. C. Lester Gladstone Bugbee [Electronic resource] // Texas State Historical Association : [Handbook of Texas Online]. – Mode of access: <http://www.tshaonline.org/handbook/online/articles/fbu15>. – Title from screen ; Barker E. C. Lester Gladstone Bugbee: teacher and historian [Text] / Eugene C. Barker // The Southwestern Historical Quarterly. – 1945, July. – Vol. XLIX. – № 1. – P. 1–32.

²⁵² Smither H. The Archives of Texas [Text] / Harriet Smither // American Archivist. – 1940, July. – Vol. 3. – № 3. – P. 196.

²⁵³ Ibid. – P. 196–197.

²⁵⁴ Ibid. – P. 194–195.

Бібліотечна і Архівна комісія, що на теперішній час є офіційним архівом штату Техас, заснована 1959 року, спочатку під назвою Історична комісія. Її організаційна структура включає шість відділів: 1) адміністрацію (бухгалтерія, служби управління грантами, друку, поштової); 2) відділ інформаційних технологій; 3) відділ управління документацією штату і місцевих адміністрацій (включає три підрозділи: надання консультацій урядовим установам штату і навчання, мікрофільмування, Центр документації штату (відкритий 1972 року)); 4) службу архівів і інформації (архів штату (забезпечує зберігання документів), служби читальних залів, каталогізації, генеалогічних досліджень, управління документацією та інформацією, регіональну бібліотеку і дослідницький центр Сема Х'юстона (відкритий 1977 року)); 5) відділ мережі бібліотек і бібліотечного розвитку (забезпечує доступ через Інтернет до бібліотечних збірань, керує бібліотечними програмами, надає консультації, керує і допомагає у роботі бібліотек різних типів); 6) програму звукових книг (забезпечує доступ до бібліотечних збірань читачам із обмеженими можливостями). Очолює бібліотечну комісію Техасу виконавчий офіс під керівництвом директора/бібліотекаря штату²⁵⁵.

Будинок «Lorenzo de Zavala State Archives and Library Building», у якому розташовано Бібліотечну і Архівну комісію штату Техас, 2009 рік

Конституція штату *Арканзас* 1836 року вимагала від Секретаря штату вести реєстри офіційних документів. Актом Генеральної асамблеї 1838 року передбачалось упорядкування і створення копій документів. Акт 1874 року вимагав від Секретаря штату зберігати і публікувати законодавчі акти та інші документи Сенату і Палати представників та губернатора штату. Законодавство 1895 року поклало на Секретаря штату публікацію офіційних звітів. Однак жодних заходів не було вжито для створення архіву штату. Установи були перевантажені старими паперами, тому чиновники почали продавати їх або безконтрольно знищувати. «На щастя, – писав Д. Й. Томас, – найбільш важливі з них були відновлені зацікавленими у збереженні нашої історії особами»²⁵⁶. Антикварне товариство Арканзасу створене 16 травня 1837 року в м. Літл-Рок. Серед його фундаторів

²⁵⁵ *Smither H.* The Archives of Texas [Text] / Harriet Smither // *American Archivist*. – 1940, July. – Vol. 3. – № 3. – P. 187–200 ; The History of the Texas State Library and Archives Commission [Electronic resource]. – Mode of access: <https://www.tsl.state.tx.us/agency/history.html>. – Title from screen ; *Gracy II D. B.* The State Library and Archives of Texas. A History, 1835–1962 [Text] / David B. Gracy II. – University of Texas Press, 2009. – 264 p.

²⁵⁶ *Thomas D. Y.* The preservation of Arkansas History [Text] / David Y. Thomas // *The North Carolina Historical Review*. – 1928, July. – Vol. V. – № 3. – P. 263–265.

були видатні колекціонери: У. Г. Халлібертон (зосереджувався на збиранні книг, монет, індіанської порцеляни, манускриптів з історії округу Арканзас, а 1908 року він подарував частину своєї колекції у 2 тис. книг баптистській школі²⁵⁷), суддя У. М. Роуз (збирав наукові публікації, присвячені історії Арканзасу), юрист Б. Т. Дювал (цікавився матеріалами, у яких містилися історичні прогнози)²⁵⁸. 3 березня 1838 року в Арканзасі був ухвалений закон, який уповноважував Бібліотеку штату зберігати книги і документи, проте, за висловом Д. Й. Томаса, колекції знаходились у таких умовах, що швидше нагадували «катакомби». Між 1870–1900 рр. ще декілька історичних товариств з'явилося в Арканзасі, але значного успіху в забезпеченні збереженості книг і документів вони не досягли. 1903 року професор історії і політичних наук Університету Арканзасу Дж. Х. Рейнолдс разом зі студентами організував Арканзаську історичну асоціацію²⁵⁹, яка стала попередницею Історичного товариства Арканзасу. Протягом 1906–1917 рр. Рейнолдс редагував і видавав «Arkansas historical material» (видано 4 томи), у 1905 році написав підручник «Makers of Arkansas History», який до 1918 року витримав три перевидання. 1906 року Рейнолдс керував підготовкою звіту про обстеження архівів штату Комісією публічних архівів Американської історичної асоціації.

ДЖОН Х'Ю РЕЙНОЛДС,
засновник Арканзаської
історичної комісії
й Архіву штату Арканзас

Під впливом архівного руху, що охопив південь країни, та активної діяльності Рейнолдса і його однодумців Генеральна асамблея Арканзасу 1905 року видала Акт про створення Арканзаської історичної комісії. Її секретарем протягом 1905–1911 рр. був Рейнолдс, а директором і виконавчим секретарем у 1911–1951 рр. – Д. Т. Херндон. Херндон закінчив Політехнічний інститут в Алабамі (1903), де отримав ступінь магістра історії та політичних наук, в Університеті Чикаго він захистив докторські дисертації з історії та англійської мови. 1911 року Херндон переїхав до м. Літл Рокк, щоб стати виконавчим секретарем Арканзаської історичної комісії. Вчений розгорнув у штаті широку архівну програму, зібрав експо-

²⁵⁷ Halliburton W. H., Jr. A Citizen of DeWitt: Col [Text] / W. H. Halliburton Jr. // Arkansas Historical Quarterly. – 1959, Summer. – Vol. XVIII. – P. 58–72 ; Halliburton house, Dewitt, Arkansas county [Electronic resource]. – Mode of access: http://www.arkansaspreservation.com/historic-properties/_search_nomination_popup.asp?id=84. – Title from screen.

²⁵⁸ Lemmon A. E. Trans-Mississippi States : Arkansas, California, Iowa, Louisiana, Minnesota, Missouri, Oregon, and Texas [Text] / Alfred E. Lemmon // Jones H. G. Historical Consciousness in the Early Republic. The Origins of State Historical Societies, Museums, and Collections, 1791–1861. – Chapel Hill : North Caroliniana Society, Inc. and North Carolina Collection, 1995. – P. 193–194.

²⁵⁹ Сучасна Арканзаська історична асоціація створена 1941 р. і не вказує, що вона є правонаступником Арканзаської історичної асоціації 1903 р. Arkansas Historical Association. [Electronic resource]. – Режим доступу: http://arkansashistoricalassociation.org/?page_id=6. – Title from screen.

ДАЛЛАС ТАБОР
ХЕРНДОН,
директор Арканзаської
історичної комісії
(1911–1951)

нати для музею штату, створив галерею портретів і фотографій видатних арканзасців. Він опублікував ряд історичних праць та збірників документів: «Centennial History of Arkansas» («Столітня історія Арканзасу», 1922), «Annals of Arkansas» («Джерела Арканзасу», 1947), першу історію м. Літтл Рокк «Why Little Rock was Born» («Чому Літтл Рок народився?», 1933) та інші. Майже увесь час архів знаходився у незадовільних умовах старої будівлі Капітолію, але й звідти 1935 року його витіснили чисельні відділи та управління органів влади штату. Архівні й музейні колекції опинилися на межі виживання у підвалах і на горищах. Після Другої світової війни у штаті активізувалися жіночі рухи, одним із напрямів боротьби яких стало врятування архівів. Під їх впливом штат відреставрував стару будівлю Капітолію і віддав її під роз-

міщення архіву. Уже сильно хворим Херндон 1951 року наглядав за переміщенням історичного архіву в нове помешкання²⁶⁰. Однак наприкінці 1960-х рр. приміщення архіву знов не відповідали накопиченим обсягам документів, і навесні 1979 року Комісія перемістилася до нового будинку Капітолію штату. 1971 року вона стала частиною Департаменту парків і туризму. На теперішній час Комісія складається з семи осіб – архівних спеціалістів різних напрямків, яких призначає губернатор за погодженням із Сенатом штату. Виконавчий штат Комісії очолює директор.

1 жовтня 2005 року до складу Комісії увійшов Регіональний архів Південно-Західного Арканзасу (Southwest Arkansas Regional Archives), створений ще 1978 року за допомогою Історичної комісії штату Арканзас як проект Історичного товариства округу Хемпстид. Архів зберігає документи дванадцяти округів штату. З 1980 р. до 2005 р. він був незалежною інституцією, якою керувала Рада директорів, що включала по два представники від кожного округу. 2011 року філією Історичної комісії став Регіональний архів Північно-Східного Арканзасу, основний обсяг архівних колекцій якого стосується округу Лоуренс. Цей округ був заснований 1815 року, тобто ще до створення штату Арканзас (1819). Він охоплював майже всю північну територію Арканзасу і пізніше був розділений на тридцять сучасних округів штатів Арканзас і Міссурі. Історична комісія штату керує діяльністю цих двох архівів, їх фінансування забезпечує Департамент парків і туризму. Управління документацією в Арканзасі здійснює приватна компанія «Arkansas Records Management, Inc.»²⁶¹.

²⁶⁰ Coker R. R. The Origins of the Arkansas History Commission [Text] / Robert R. Coker // Arkansas Historical Quarterly. – 1973, Autumn. – Vol. 32. – P. 242–254.

²⁶¹ Southwest Arkansas Regional Archives, NorthEast Arkansas Regional Archives, Arkansas History Commission [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.ark-ives.com/about/history.aspx>. – Title from screen.

Значний внесок у збереження історичних документів в **Оклахомі** зробило Історичне товариство, засноване 27 травня 1893 року. Біля витоків Товариства стояв журналіст У. П. Кемпбелл, який не отримував жодної винагороди. Товариство не мало ні Статуту, ні Програми. 1892 року на зборах Асоціації видавництва Території Оклахома Кемпбелл звернувся до усіх, хто міг пожертвувати кошти для створення колекції газет, книг, творів мистецтва, науки, літератури. 1895 року ідея Кемпбелла отримала підтримку губернатора У. К. Ренфроу і Товариству було виділено фінансування. За станом на 1907 рік (рік утворення штату) опис колекції Товариства вже включав 3034 підшивки газет, 1027 книг, 1884 документи, 656 манускриптів, 426 законодавчих актів, 208 предметів мистецтва. Із 1933 року Товариство розпочало прийом на зберігання документів установ, що функціонували у західній частині штату, та індіанських племен. Наступного року Конгрес США ухвалив закон, який надавав Товариству право виступати депозитарієм федеральних документів. 1927 року Товариство почало каталогізацію документів, а з 1946 року – мікрофільмування документів про переписи населення та газет. 1957 року штат виділив фінансові асигнування для придбання мікрофільмуючого обладнання, що дало можливість Товариству поширити програму мікрофільмування на документи біографічного і генеалогічного характеру. Із 1976 року почалося мікрофільмування документів індіанських племен. Члени Товариства розгорнули широку видавничу програму: з 1921 року публікувалися «The Chronicles of Oklahoma» («Хроніки Оклахоми»), 1974 року була започаткована серія збірників документів територіальних губернаторів «Oklahoma's Governors, 1890–1907: Territorial Years». На теперішній час Історичне товариство Оклахоми є партнерським (дочірнім) архівом Національного архіву США, оскіль-

Історичний центр штату Оклахома «Grand Hall»,
де розташований Архів Історичного товариства Оклахоми

ки воно зберігає федеральні документи «п'яти цивілізованих» та інших індіанських племен Оклахоми, а також документи Бюро індіанських справ (NARA, Record Group 75 «Records of the Bureau of Indian Affairs, 1793–1989») ²⁶². Параграф «199-а» Кодексу Сполучених Штатів (25 U. S. C. «Custody of records; Oklahoma Historical Society» – «Опіка над документами, Історичне товариство Оклахоми») визначає, що документи індіанських племен, зберігання яких доручено Архівістом США Історичному товариству Оклахоми, повинні зберігатися цим Товариством відповідно до правил та інструкцій, наданих Архівістом США. Секретар Товариства має право засвідчувати своїм підписом і печаткою копії цих документів, його свідчення має таку ж силу, як і Архівіста США. На запити федеральних органів влади Товариство повинно видавати копії документів на безоплатній основі ²⁶³.

Архів штату Оклахома та управління документацією зосереджені в Департаменті Бібліотеки штату. Генеральна асамблея території Оклахома ухвалила рішення про заснування Бібліотеки на першому засіданні 1890 року. Бібліотечна комісія штату була заснована 1953 року, а Департамент Бібліотеки – у 1967 році. ²⁶⁴ Отже, у штаті Оклахома функціонує дві архівні установи: Архів Історичного товариства, що є дочірнім філіалом Національного архіву США, та Бібліотека штату, яка зберігає документи органів влади штату Оклахома.

Отже, у Луїзіані та Техасі були утворені найдавніші документальні комплекси та архівні установи у Сполучених Штатах: у Новому Орлеані виникнення архівів датується кінцем XVII ст., у містах Сан-Антоніо де Бексар та Накогдочес – початком XVIII ст. Під час зміни влади у Луїзіані та Техасі кожна сторона прагнула заволодіти архівами,

Читальна зала Історичного товариства Оклахоми

Будинок Департаменту Бібліотеки штату Оклахома

²⁶² Blackburn L. Bob. Battle Cry for History : The First Century of the Oklahoma Historical Society [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.okhistory.org/about/battlecry>. – Title from screen.

²⁶³ § 199 a. Custody of records; Oklahoma Historical Society (25 U. S. C. § 199 a) / NARA Statutes / Basic Laws and Authorities of the National Archives and Records Administration. – National Archives and Records Administration : General Counsel / Policy and Planning Staff. – 2006.

²⁶⁴ The Oklahoma Department of Libraries (ODL) is the official state library of Oklahoma [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.odl.state.ok.us/agency/index.htm>. – Title from screen.

внаслідок чого вони не представляють цілісних і повних документальних комплексів. Головна архівна проблема Луїзіани та Техасу полягає у розпорошеності історичної документальної спадщини по архівах Іспанії, Мексики, Куби, Великобританії, чисельних депозитаріях у США та приватних колекціях. Органи влади, члени історичних товариств і асоціацій, архівісти, бібліотекарі, вчені університетів вбачали своє основне завдання у виявленні, поверненні оригіналів або копіюванні документів колоніального періоду. Без документів колоніального періоду історія Луїзіани та Техасу ніколи не була б дослідженою у всій повноті та комплексності, зокрема не були б з'ясовані юридичні і земельні питання цих штатів.

Збирати архіви в Луїзіані почали члени Історичного товариства, значну роботу по копіюванню документів у архівах Іспанії провів президент Товариства Ч. Е. А. Гайар. Наприкінці XIX ст. важливу роль почала відігравати Історична асоціація та Е. А. Девіс, з ініціативи якого у складі університету засновано Департамент архівів і рукописів як офіційний архів штату Луїзіана (1935 р.), а згодом створено Архів і службу документації штату Луїзіана (1956 р.). Для відновлення колоніальної історії Луїзіани ключове значення мав проект по мікрофільмуванню і каталогізації документів Генерального архіву Індій у Севільї, реалізований університетом Лойоли Нового Орлеану. У Техасі архівами ще з часів Республіки традиційно опікувались органи влади. Для зберігання архівних документів 1839 року в Техасі засновано Бібліотеку, а 1959 року – Бібліотечну і архівну комісію. Законодавчі збори Техасу виділяли кошти на копіювання та придбання архівних документів. Епохальним для архівної справи Техасу став 1909 рік: ухвалено закон про концентрацію історичних документів у Бібліотеці штату, створено Бібліотечну та історичну комісію як самостійний департамент, із бюджету штату виділено значні за обсягом асигнування для придбання важливих для історії Техасу приватних колекцій, і головне – на законодавчому рівні закріплено функцію бібліотекаря з виявлення і повернення оригіналів документів або здобуття їх автентичних копій у архівах зарубіжних країн. Провідну роль у врятуванні колоніальних архівів Техасу відіграв університет в Остіні, вчені якого під керівництвом Л. Г. Багбі забезпечили зберігання, систематизацію, описування, переклад і видання документів Бексар-архіву.

На прикладі Луїзіани та Техасу спостерігається специфіка американських архівів і американської архівознавчої думки та їх відмінність від європейських. Європейські архіви майже цілковито є архівами оригіналів. Метрополії розглядали архіви американських колоній як свою власність, тому вони й розпорядилися їх долею. Луїзіана та Техас залишилися без важливих для їх історії колоніальних документів. Пред'явити претензії щодо повернення оригіналів Іспанії, Мексиці чи Кубі в США не було підстав. Отже, єдиний шлях, яким можливо було заповнити «білі плями» в історії, пролягав через копіювання архівів. Для американців важливості набула історична інформація, і не мало значення те, чи вона містить-

ся в оригінальному документі, чи в копії. Архівісти не лише зберігають наявні в їх архівах документальні комплекси, а й зосереджують свою увагу на їх поповненні копіями цінних історичних документів. Цю роботу історики та архівісти США проводять уже понад 100 років. Тому вони фокусували свою увагу на різного роду проектах із мікрофільмування або оцифровування документів, розробці та впровадженні жорстких стандартів мікрофільмів, цифрових копій, апаратури для їх виготовлення, питаннях автентичності копій, просуванні на міжнародній арені під час Міжнародних конгресів архівів ідеї обміну копіями мікрофільмів. Важливо, що органи влади в законодавчих актах підкреслили необхідність відновлення історичної документальної спадщини та забезпечили фінансуванням придбання архівами оригінальних колекцій та копіювання документів. Американські архівісти віддають перевагу інтересам істориків, поступаючись при цьому оригінальністю документів. Однак в цілому такий підхід архівів найбільш повно забезпечує інтереси істориків, надаючи їм можливість вивчати історичні джерела в архівах власної країни.

Колоніальні часи значно вплинули на подальший розвиток архівів регіону, розколовши його навпіл. Вивезення документів колоніальних органів влади Луїзіани та Техасу до архівів інших держав стало причиною неповноти документальних комплексів архівів цих штатів і визначило основний напрям діяльності істориків та архівістів (копіювання і відновлення документальних комплексів) і характер архівних установ (копійні архіви). Хоча території Арканзасу й Оклахоми у колоніальний період входили до Луїзіани, вони фактично не були освоєні європейськими поселенцями (документи місцевих колоніальних органів влади зосереджувалися в архівах Луїзіани). Документальні комплекси архівів Арканзасу й Оклахоми почали формуватися вже після входження їх територій до США і мали місцеве значення, то ж вони є більш цілісними і повними. Їх історичне значення для американської нації не можна зменшувати. Саме історична цінність цих колекцій стала підставою для віднесення Історичного товариства Оклахоми, що зберігає документи Бюро індіанських справ за 1793–1989 рр. (Оклахома довгий час була індіанською резервацією), до дочірніх філіалів Національного архіву США. Не менше значення мають окружні архіви Арканзасу: округу Лоуренс та округу Хемпстид, підпорядковані Історичній комісії Арканзасу. Порівняння долі архівів Луїзіани-Техасу та Оклахоми-Арканзасу дозволяє дійти висновку про виключне значення колоніального періоду в архівній історії США. Важливим є той факт, що в Арканзасі й Оклахомі, як і в Луїзіані та Техасі, на створення архівних установ вплинули історичні товариства. Особливо слід підкреслити внесок президента Історичного товариства Луїзіани Ч. Гайара, президента Історичної асоціації Луїзіани Е. А. Девіса, професора Університету штату Техас Л. Г. Багбі, професора Університету і фундатора Історичного товариства Арканзасу Дж. Х. Рейнолдса, директора Арканзаської історичної комісії Д. Т. Херндона та засновника

Історичного товариства Оклахоми журналіста У. П. Кемпбелла. Факт впливу історичних товариств на утворення і розвиток архівних установ єднає усі штати регіону як між собою, так і з усіма штатами країни.

2.6 ІСТОРИЧНІ ТОВАРИСТВА ТА ІСТОРИЧНІ КОМІСІЇ РЕГІОНУ ВЕЛИКИХ ОЗЕР. РОЛЬ МАРГАРЕТ КРОСС НОРТОН У СТАНОВЛЕННІ АРХІВНОЇ СПРАВИ В ІЛЛІНОЙСІ

(Північно-Східні центральні штати:

Огайо, Іллінойс, Мічиган, Індіана, Вісконсин)

Великі Озера – таку історичну назву має регіон Північно-Східних центральних штатів, землі яких із давніх часів населяли тубільні індіанські племена. У XVII–XVIII ст. він входив до складу Нової Франції, але через постійні війни з індіанцями французи так і не змогли заселити та освоїти його землі. У ході Семирічної війни (1756–1763) на землі у долині Огайо претендували як Великобританія, так і Франція. За Паризьким мирним договором (1763) Франція уступила Великобританії долину Огайо й усі землі на східному березі річки Міссісіпі, а також Канаду. Британці почали тиснути на індіанців. 1763 року індіанці під проводом Понтіака (1720–1769, вождь індіанського племені Оттава, 1763 року створив Союз індіанських племен Північної Америки для боротьби проти британців, захопив ряд британських фортів) повстали проти британців. Наляканий король був змушений заборонити заснування поселень білих колоністів на захід від гір Аппалачі і виділити увесь регіон у індіанську резервацію. Однак Прокламація 1763 року не зупинила просування фронтирсменів на захід. Невдовзі ірокези продали британцям регіон Огайо, і він був включений до провінції Квебек (входили території сучасних штатів Огайо, Індіани, Іллінойсу, Мічигану, Вісконсину та частково Міннесоти). У ході Американської революції (1775–1783) британці використовували індіанців у боротьбі проти повсталих колоній. Після заснування США уряд нової держави почав боротьбу з британцями та індіанцями за регіон Огайо. 1784 року Великобританія віддала частину своїх фортів в Огайо Сполученим Штатам, 1795 року Союз індіанських племен уступив США майже увесь регіон Огайо. Відповідно до Акту Конгресу США від 13 липня 1787 року (Північно-Західний ордонанс, разом із іншим він декларував незалежний статус індіанських народів і розглядав їх як зарубіжні нації) засновано Північно-Західну територію річки Огайо у складі усіх сучасних п'яти штатів. Відповідно до Ордонансу був створений перший уряд Північно-Західної території: губернатор, секретар і троє суддів. Ціль Ордонансу полягала у підготовці громадян Території до прийняття американського громадянства. За територіальних часів було засновано міліцію, нижні суди, утворені місцеві уряди в округах, ухвалено податкове законодавство, кримінальний кодекс тощо. Перша сесія Палати представників Північно-Західної території відбулася 4 лютого 1799 року у Цинциннаті. 1800 року з Північно-Західної території виділена Територія Індіана, до якої увійшли сучасні штати Індіана, Іллінойс і Вісконсин, а також частково Міннесота, Мічиган і Огайо. 1805 року союз індіанських племен

розпочав підготовку до чергової війни зі Сполученими Штатами, однак перемога американського загону біля річки Тіппекану призупинила об'єднання індіанських племен. В англо-американській війні 1812–1815 рр. індіанці виступили на боці Великобританії. Перемога США у війні та загибель індіанських вождів призвела до розпаду Союзу індіанських племен та встановлення контролю США над усім регіоном Великих Озер. Розрізнені індіанські племена були зігнані зі своїх земель і депортовані спочатку до Міссурі, а далі в Канзас і Оклахому²⁶⁵.

Переселенці з Нової Англії та нові іммігранти масово заселяли регіон Великих Озер. Швидкий розвиток регіону розпочався після спорудження каналу Ері (1817–1825), який проходив від Нью-Йорку до Буффало і поєднував Великі Озера з Атлантичним океаном. Будівельний ентузіазм після уведення до експлуатації Ері призвів до прокладання цілої системи каналів, що поєднували Великі Озера з річками Огайо та Міссісіпі. Виключне значення для розвитку регіону мало проведення залізничних колій, що пов'язували Балтимор із Огайо (1828) та Чикаго з Новим Орлеаном (1860)²⁶⁶. Регіон Великих Озер є найбільш урбанізованим і промислово розвиненим. У роки Великої депресії 1930-х рр. цей регіон постраждав більше за інших. Конгрес індустріальних організацій організував тут перші в історії США страйки. У Другу світову війну, навпаки, економіка регіону швидко розвивалася, а до роботи на підприємствах стали афро-американці та жінки.

1803 року в складі США, незважаючи на певну опозицію у Конгресі, з'явився 17-й штат Огайо. Опоненти вказували, що 1787 року територія фактично ще не була заселеною, а 1803 року Огайо вже увійшов до Союзу, маючи республіканську форму правління²⁶⁷. Наступного року в штаті збудовано перший металургійний завод, а на середину XIX ст. Огайо вже був лідером за обсягами виробництва сталі. Крім того, у 1860-х рр. у штаті знайшли нафту і до кінця століття Огайо був основним нафтовидобувним центром США²⁶⁸.

11 грудня 1816 року Конгрес США ухвалив рішення про визнання Індіани 19-м штатом США. Через Індіану традиційно проходив шлях від Великих Озер до пониззя Міссісіпі та Мексиканської затоки. 1842 року почалася навігація по каналу Уобаш-Ері, який протягнувся на 700 км і став головною транспортною артерією Середнього Заходу Сполучених Штатів. 1847 року Індіанополіс був поєднаний залізничною колією з Медісоном, що на р. Огайо. Будівництво залізниць прискорило розвиток економіки штату. Виробництво сталі та скла, видобуток природного газу, нафти до кінця XIX ст. відігравали головну роль в еконо-

²⁶⁵ Cayton A. R. L. Law and Authority in the Northwest Territory [Text] / Andrew R. L. Cayton // The History of Ohio Law / edited by Michael Les Benedict and John F. Winkler. – Vol. 1. – Athens : Ohio University Press, 2004. – P. 13–36 ; Gold D. M. Democracy in session: a history of the Ohio General Assembly [Text] / David M. Gold. – Athens : Ohio University Press, 2009. – P. 5–6.

²⁶⁶ Освоение территории // История США : в 4 т. Т. 1 / Н. Н. Болховитинов (редактор), М. С. Альперович, Р. Ф. Иванов, Л. Ю. Слезкин, А. А. Фурсенко. – М. : Наука, 1983. – С. 187–188.

²⁶⁷ Cayton A. R. L. Law and Authority in the Northwest Territory [Text] / Andrew R. L. Cayton // The History of Ohio Law / edited by Michael Les Benedict and John F. Winkler. – Vol. 1. – Athens : Ohio University Press, 2004. – P. 36.

²⁶⁸ Baird L. Ohio. The Buckeye State [Text] / Lori Baird, Marcel Brousseau, Amber Rose // Fifty States. Every Question Answered. – New York : Metro Books, 2008. – P. 194–199.

міці Індіани. На початку ХХ ст. Індіана була лідером автомобільної промисловості США²⁶⁹.

Територія Іллінойс, утворена 1809 року, стала штатом 3 грудня 1818 року. Іллінойс посів 21-ше місце за порядком входження до США. Іллінойс був першим місцем у Північній Америці, де оселилися мормони, але після вбивства 1844 року засновника Руху святих останніх днів Джозефа Сміта молодшого, мормони на чолі із лідером руху Бригамом Янгом переселилися до Юти. У першій половині ХІХ ст. на півдні штату розвивалося плантаційне господарство, у якому використовувалася праця рабів. На півночі штату знаходилися фермерські господарства. Фермери займалися тваринництвом та вирощуванням зернових. Інтенсифікація економіки почалася з будівництва каналу Іллінойс-Мічиган, навігацію по якому відкрито 1848 року, та будівництва залізниць. Наприкінці 60 – 80-х рр. ХІХ ст. Іллінойс був охоплений рухом грейнджерів, у результаті якого у штаті ухвалено ряд законів, що захищали фермерів від високих цін монополістів залізничних компаній та елеваторів. Після Другої світової війни в Іллінойсі в основному переважають наукомісткі галузі економіки. Сприяла цьому наявність Чиказького університету, у якому зосереджена значна кількість науково-дослідних лабораторій країни²⁷⁰.

1805 року була створена Територія Мічиган. Однак ще до 1847 року деякі райони Мічигану знаходилися під контролем британців. 26 січня 1837 року Мічиган став 26-м штатом США. Його розвитку, як і сусідніх штатів, сприяло прокладення каналів та залізниць. У 1840-х рр. на території Мічигану віднайдено поклади заліза і міді, швидкими темпами почала розвиватися гірничодобувна промисловість. 1897 року в м. Лансінг збудовано перший автомобільний завод. 1903 року в Детройті заснована знана у всьому світі компанія Ford, а 1908 року там же виникла компанія General Motors²⁷¹.

Вісконсин ще досить довго контролювався британцями, а потім входив до складу територій Індіани (1800), Іллінойсу (1809) і Мічигану (1818). 1836 року Конгрес США утворив Територію Вісконсин. Статус штату Вісконсин набув останнім у регіоні Великих Озер – 29 травня 1848 року. Основними галузями економіки Вісконсину в першій половині ХІХ ст. була торгівля хутром, видобуток свинцю та сільське господарство. У ХХ ст. Вісконсин став центром виробництва зброї та наукомістких галузей економіки. У 1960-ті рр. саме з цього шта-

²⁶⁹ Peckham H. H. *Indiana: A History* [Text] / Howard Henry Peckham. – Urbana : University of Illinois Press, 2003. – P. 3–200 ; Baird L. *Indiana. The Hoosier State* [Text] / Lori Baird, Marcel Brousseau, Amber Rose // *Fifty States. Every Question Answered*. – New York : Metro Books, 2008. – P. 200–205.

²⁷⁰ Baird L. *Illinois. Land of Lincoln* [Text] / Lori Baird, Marcel Brousseau, Amber Rose // *Fifty States. Every Question Answered*. – New York : Metro Books, 2008. – P. 206–213 ; Hallwas J. E. *Mormon Nauvoo from a Non-Mormon Perspective* [Text] / John E. Hallwas // *Journal of Mormon History*. – Provo (Utah) : Mormon History Association, 1990. – Vol. 16. – P. 53–66 ; Bogart E. L. *The Industrial State, 1870–1893* [Text] / Ernest Ludlow Bogart, Charles Manfred Thompson // *The Centennial History of Illinois. Vol. 4*. – Springfield : Illinois Centennial Commission, 1920. – P. 10–11, 82–107.

²⁷¹ Baird L. *Michigan. The Wolverine State* / Lori Baird, Marcel Brousseau, Amber Rose // *Fifty States. Every Question Answered*. – New York : Metro Books, 2008. – P. 188–193 ; Dunbar W. F. *Michigan: A History of the Wolverine State* [Text] / Willis F. Dunbar, George S. May. – Grand Rapids, 1995. – P. 8–561.

ту поширювались соціальні рухи проти війни у В'єтнамі та призову студентів до служби в армії²⁷².

Індустріальний характер регіону, який однозначно був визначений Дж. Фр. Тернером як фронтір-зона²⁷³, потім став метою експансії США і врешті з місця, де торгівці здобували «хутряне золото», перетворився на найрозвиненіший промисловий район Північної Америки, наклав свій відбиток на формування архівних установ. Тернер писав, що фронтір сприяв найшвидшій американизації європейських переселенців. За аналогією до тези Тернера, риси архівної галузі регіону Великих Озер можна назвати типово американськими.

Заснувати історичне товариство в **Огайо** ентузіасти намагалися ще 1822 року, але спроба видалася невдалою через опозицію у законодавчих зборах штату. 31 грудня 1831 року Б. Теппен та 29 представників з усіх округів штату ініціювали прийняття законодавчими зборами акту про створення Історичного і філософського товариства²⁷⁴. Б. Теппена було обрано 1-м президентом Товариства. Як зазначав дослідник історії Товариства Ф. П. Мейсон, Товариство процвітало протягом 1830-х рр., але на початку 1840-х рр. воно зіткнулося зі значними фінансовими і організаційними труднощами. Тож його члени вирішили перемістити штаб-квартиру з Колумбуса до Цинциннаті, а організацію перетворити на Історичне товариство Цинциннаті. Звіт Товариства за 1849 рік свідчив про наявність у його бібліотеці надзвичайно рідкісних книг, цінних документів, мап. 1848 року Товариство видало першу працю з історії Огайо «Pioneer History» («Рання історія»). Проте переїзд і видання книги не сприяли поживленню діяльності Товариства, зустрічі його членів відбувалися нерегулярно. Згодом Товариство передало колекції до Публічної бібліотеки Цинциннаті, де вони зберігалися до поновлення діяльності Товариства у 1868 році. Черговий раз Товариство було реорганізоване 1885 року в Археологічне та історичне товариство. Значна кількість місцевих історичних товариств була заснована по усьому Огайо: в округах Самміт, Каягога, містах Логан, Маріетта, Толлмедж, Лорейн, семінарії м. Норволк, землі Файєрлендс²⁷⁵. 1927 року було ухвалене законодавство, за

²⁷² Baird L. Wisconsin. The Badger State [Text] / Lori Baird, Marcel Brousseau, Amber Rose // Fifty States. Every Question Answered. – New York : Metro Books, 2008. – P. 214–219 ; The Creation of Wisconsin Territory [Electronic resource] // Wisconsin Historical Society. – Mode of access: <http://www.wisconsinhistory.org/turningpoints/tp-014/>. – Title from screen ; The State Constitutions of 1846 and 1848 Idea [Electronic resource] // Wisconsin Historical Society. – Mode of access: <http://www.wisconsinhistory.org/turningpoints/tp-015/>. – Title from screen ; Progressivism and the Wisconsin Idea // Wisconsin Historical Society [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.wisconsinhistory.org/turningpoints/tp-036/>. – Title from screen.

²⁷³ Turner J. F. The Significance of the Frontier in American History [Text] / Jackson Frederick Turner // Annual Report of the American Historical Association for the Year 1893. – Washington, 1894. – P. 202–206.

²⁷⁴ Baldwin C. C. Notice of Historical and Pioneer Societies in Ohio [Text] / C. C. Baldwin // Western Reserve and Northern Ohio Historical Society. – Cleveland. – 1875, July. – № 27. – P. 1–2.

²⁷⁵ Mason P. P. Trans-Mountain States: Alabama, Illinois, Indiana, Kentucky, Michigan, Mississippi, Ohio, and Tennessee [Text] / Philip P. Mason // Jones H. G. Historical Consciousness in the Early Republic. The Origins of State Historical Societies, Museums, and Collections, 1791–1861. – Chapel Hill : North Carolina Society, Inc. and North Carolina Collection, 1995. – P. 130.

БРЮС К. ХАРДІНГ,
перший архівіст Історичного товариства Огайо

яким Археологічне та історичне товариство Огайо реорганізоване в Історичне товариство Огайо. З наступного року губернатор Е. В. Донехі передав непоточні документи на зберігання до Товариства. Протягом наступних п'яти років до Історичного товариства були передані архіви Секретаря штату, Казначейства, Офісу Генерального ад'ютанта та інших установ штату. Історичне товариство Огайо визнано офіційним архівом штату 1959 року. Першим архівістом призначено Б. К. Хардінга²⁷⁶. На сьогодні у складі Історичного товариства функціонують бібліотека, архів, відділи археології і краєзнавства. Кількість членів товариства, за даними офіційного веб-сайта на 2013 рік, дорівнює 9 тис. осіб, а обсяг архівної колекції складає понад 70 тис. куб. футів документів²⁷⁷.

В *Іллінойсі* перше Історичне товариство створене 1827 року зусиллями видатного громадського діяча, юриста Дж. Холла²⁷⁸. Організаційна зустріч, на якій були присутні в основному члени юридичної колегії штату та Верховного суду, відбулась у м. Вандалія (колишня столиця штату Іллінойс) 8 грудня 1827 року. Засновники обрали назву Історичне та антикварне товариство, Дж. Холла – його президентом, а також було визначено мету діяльності організації: «збирати, зберігати і розповсюджувати автентичну інформацію з історії і ресурсів Іллінойсу». Як зазначив Ф. П. Мейсон, Дж. Холл енергійно працював над розвитком Товариства у Вандалії, проте його політична заангажованість відштовхнула багатьох членів від організації. Інші вчені пояснювали призупинення діяльності Товариства у Вандалії поганими дорогами, через які члени організації не могли дістатися на засідання, малою чисельністю населення та культурною відсталістю цього сільськогосподарського штату. Більш успішною була доля Чиказького історичного товариства (м. Чикаго, штат Іллінойс). Засноване у березні 1854 року з метою «сприяння історичним розвідкам і розповсюдженню історичної інформації», воно зібрало 31 тис. томів книг у перші п'ять років діяльності і з часом набуло національного визнання²⁷⁹.

²⁷⁶ East D. The Ohio Historical Society and Establishment of the State's Archives: A Tale of Angst and Apathy [Text] / Dennis East // American Archivist. – 1992, Fall. – Vol. 55. – № 4. – P. 563.

²⁷⁷ Archives/Library Ohio Historical Society [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.ohiohistory.org/collections-archives/state-archives>. – Title from screen.

²⁷⁸ Planagan J. T. James Hall and the Antiquarian and Historical Society of Illinois [Text] / John T. Planagan // Journal of the Illinois State Historical Society (1908–1984). – 1941, December. – Vol. 34. – № 4. – P. 439–452; Planagan J. T. James Hall, Pioneer Vandalia Editor and Publicist [Text] / John T. Planagan // Journal of the Illinois State Historical Society (1908–1984). – 1955, Summer. – Vol. 48. – № 2. – P. 119–136.

²⁷⁹ Mason P. P. Trans-Mountain States: Alabama, Illinois, Indiana, Kentucky, Michigan, Mississippi, Ohio, and Tennessee [Text] / Philip P. Mason // Jones H. G. Historical Consciousness in the Early Republic. The Origins of State Historical Societies, Museums, and Collections, 1791–1861. – Chapel Hill : North Carolina Society, Inc. and North Carolina Collection, 1995. – P. 130–132.

МАРГАРЕТ КРОСС НОРТОН,
завідувач Архівним відділом
Бібліотеки штату Іллінойс (1922–1957),
1-й віце-президент (1936–1937), член Ради
(1937–1942), президент (1943–1945) SAA,
редактор журналу «The American Archivist» (1946–1947)

У XIX ст. хранителем публічних та інших документів органів влади штату Іллінойс виступав Секретар штату, обов'язки якого були закріплені у Конституції²⁸⁰.

Архів Іллінойсу створено талановитим вченим і архівістом М. К. Нортон – непересічною особистістю, яка вклала у збереження національної документальної спадщини свого народу не тільки роки енергійної праці, а й силу свого духа: Нортон у той історичний період розвитку архівної галузі США була єдиною жінкою у чоловічому архівному світі Америки.

М. К. Нортон виступила не просто організатором архіву, вона першою оприлюднила свої думки стосовно експертизи цінності і відбору документів на постійне зберігання. М. К. Нортон народилася у Рокфорді (штат Іллінойс) 7 липня 1891 року в родині клерків. Закінчивши школу в рідному місті, майбутня архівістка вступила до Чи-

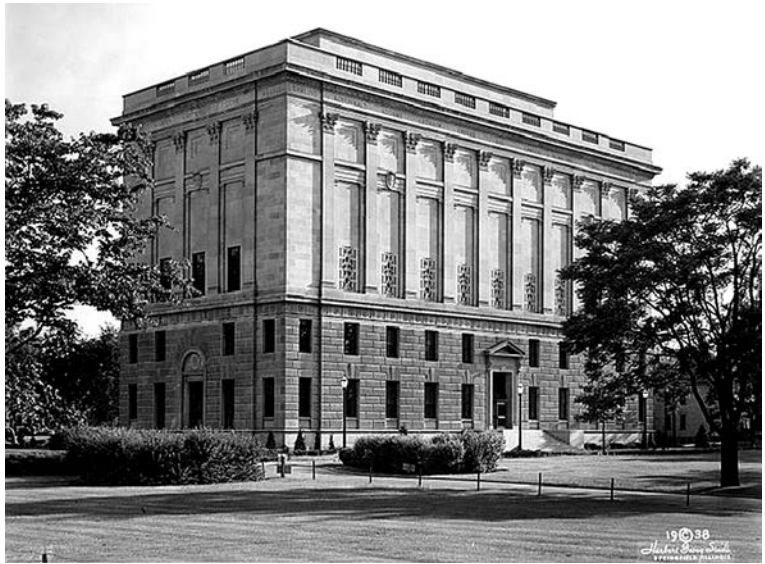
казького університету, де здобула ступені бакалавра (1913) та магістра (1914) історії. Протягом 1915–1921 рр. Нортон працювала у каталогах бібліотек в Олбані та Покіпсі (штат Нью-Йорк), була помічником хранителя манускриптів у Бібліотеці штату Індіана та каталогізатором в Історичному товаристві штату Міссурі. Влітку кожного року вона поверталася до університету для удосконалення своєї освіти. У січні 1922 року Нортон влаштувалася на роботу до Бібліотеки штату Іллінойс, але приступила до роботи тільки у квітні. Три місяці молода жінка подорожувала Америкою і вивчала роботу існуючих на той час архівних установ. Не набувши щонайменшого досвіду, Нортон вирішила відвідати м. Дез Мойнс, щоб стати учасником зустрічі Історичної асоціації Долини Міссісіпі, а потім поїхала до К. Стайлса, керівника архіву в штаті Айова. Вивчивши досвід роботи архівних інституцій Міссісіпі та Айови, М. К. Нортон присвятила багато років створенню «History of State Departments, Illinois Government, Including Bibliographies of Laws

²⁸⁰ Bogart E. L. The Industrial State, 1870–1893 [Text] / Ernest Ludlow Bogart, Charles Manfred Thompson // The Modern Commonwealth, 1893–1918. The Centennial History of Illinois. – Springfield : Illinois Centennial Commission, 1920. – Vol. 5. – P. 239, 245–246.

on Subjects Impinging Upon Governmental Functions of Present State Departments» («Історії департаментів штату Іллінойс»), до якої вона внесла перелік і зміст усіх законодавчих актів про реформування установ штату. Її «Історія» охоплювала період із 1787 р. до 1943 р. і налічувала 2839 сторінок.

Архівний відділ Бібліотеки штату засновано 1921 року, а з 1925 року він отримав право приймати на зберігання документи від урядових установ штату. М. К. Нортон без жодної допомоги упорядковувала документи, які вона знаходила на горищах та в підвалах Капітолію та департаментів. 1934 року в Арсеналі штату пожежа знищила нагородні солдатські документи часів Першої світової війни. Наступного року Генеральна асамблея штату виділила півмільйона доларів для будівництва архіву, а ще через рік – ділянку землі. До виділеної штатом суми PWA додала ще 320 млн дол. Архів Іллінойса був побудований за рекомендаціями, розробленими М. К. Нортон. Будинок архіву, уведений до експлуатації 1938 року, мав настільки ідеальну конструкцію і був обладнаний найсучаснішими на той час засоба-

ми для забезпечення збереженості документів, що став зразком для спорудження архівів у всьому світі. Стаття М. К. Нортон, у якій вчена описувала конструкцію і обладнання архіву, була перекладена кількома мовами, у т. ч. російською. Російський переклад опублікований у журналі «Документоведение и архивное дело за рубежом» за 1972 рік²⁸¹.

Архівний будинок імені Маргарет Кросс Нортон у Іллінойсі

1943 року в Іллінойсі створено Комісію документації штату (State Records Commission) для визначення строків зберігання документів. Нортон була головою цієї Комісії. Крім неї, до складу входили Історик, Бібліотекар, Генеральний прокурор, директор Департаменту фінансів штату. 1955 року штат підписав уго-

²⁸¹ Нортон М. К. Здание архива штата Иллинойс [Текст] / М. К. Нортон // Документоведение и архивное дело за рубежом (Сборник рефератов, аннотаций и переводов) ; пер. с англ. Е. Н. Милюдиной. – М. : Главное архивное управление при Совете Министров СССР, 1972. – № 3 (19). – С. 99–114.

ду з Національною радою по управлінню документацією та приватною корпорацією для здійснення аналізу стану управління документацією в установах штату. Генеральна асамблея виділила на проведення робіт 200 тис. дол. Видатний американський вчений Т. Мітчелл став куратором проекту, водночас разом із ним над аналізом управління документацією в установах Іллінойсу працювали М. Брічфорд та Дж. Т. Кетон. 1956 року було прийняте визначальне рішення для подальшої роботи архіву: управління документацією визнане істотною функцією архіву, засновано Центр документації штату, в установах впроваджено переліки документів зі строками зберігання та програми управління документацією. Тож, коли М. К. Нортон 1957 року вийшла на пенсію, вона залишила після себе повністю інтегровану архівну установу (хоча та й перебувала у складі Бібліотеки штату), яка виконувала усі належні архівній інституції функції: управління документацією, зберігання і використання архівних документів²⁸².

Нортон була серед тих вчених, які викладали перші архівні курси в університетах США: влітку 1940 року вона прочитала в Бібліотечній школі Колумбійського університету курс «archival economy» (архівна організація), спеціально створений як вступ до спеціальності для студентів, які бажали будувати свою кар'єру в галузях як бібліотечної, так і архівної справи²⁸³. В архіві Іллінойса вона створила базу для проведення стажувань студентів Іллінойського і Чиказького університетів.

М. К. Нортон стояла біля витоків архівної професії у Сполучених Штатах: вона була обрана першим віце-президентом, членом Ради, президентом Товариства американських архівістів, редактором професійного видання Товариства – журналу «The American Archivist». Крім того, вчена була активним членом Американської бібліотечної асоціації, Національної асоціації бібліотек штатів, працювала в складі Комісії публічних архівів Американської історичної асоціації, Комітету архівів і бібліотек, Архівного комітету Національної асоціації бібліотек штатів²⁸⁴.

На теперішній час Архів штату Іллінойс є сучасною інтегрованою архівною установою, що опікується програмами архіву та управління документацією і підпорядковується Секретареві штату як самостійний підрозділ. Бібліотека штату є окремим від архіву підрозділом, але також підпорядковується Секретареві штату. Будинок, у якому розташований Архів, носить ім'я Маргарет Кросс Нортон²⁸⁵.

²⁸² Norton M. C. The Illinois Records Management Survey [Text] / Margaret Cross Norton // American Archivist. – 1956, January. – Vol. 19. – № 1. – P. 51–57 ; Thornton M. W. The Illinois Records Management Survey [Text] / Mitchell W. Thornton // American Archivist. – 1957, April. – Vol. 20. – № 2. – P. 119–130.

²⁸³ Jones H. G. Archival Training in American Universities, 1938–68 [Text] / H. G. Jones // American Archivist. – 1968, April. – Vol. 31. – № 2. – P. 139.

²⁸⁴ White Jesse. Margaret Cross Norton: A Biographical Sketch [Electronic resource] // Illinois State Archives. – Mode of access: http://www.cyberdriveillinois.com/departments/archives/nortonbio.html#_5. – Title from screen.

²⁸⁵ About the Illinois State Archives [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.cyberdriveillinois.com/departments/archives/about.html>. – Title from screen.

Історичне товариство у штаті *Мічиган* виникло з ініціативи губернатора Території Мічиган Л. Касса. Фундаторами Товариства були відомий своїм дослідженням культури американських індіанців географ і етнограф Г. Р. Скулкрафт та регент Університету Мічигану Г. Уайтінг²⁸⁶.

На першій зустрічі 23 червня 1828 року члени Товариства визначили мету його діяльності як «збирання і зберігання природничої, цивільної, літературної, релігійної та тубільної історії штату». На другій зустрічі вони ухвалили рішення віддавати пріоритети збиранню матеріалів для музею і бібліотеки. Цілком успішно Товариство розвивалося до другої половини 1840-х рр., коли його лідери виїхали через свої службові обов'язки із Детройту. 1857 року члени Детройтського молодіжного товариства вирішили відродити Історичне товариство. Цю ініціативу виявив юрист Ч. А. Уолкер²⁸⁷, натомість Товариство знов протрималося лише чотири роки. Чергове поновлення його діяльності сталося 1874 року, але не в Детройті, а в столиці штату – м. Лансінг, у якому й досі знаходиться його штаб-квартира²⁸⁸. Цього разу активізації діяльності Товариства сприяло фінансування, надане законодавчими зборами штату.

У січні 1911 року губернатор Ч. С. Озборн наклав вето на виділення асигнувань для підтримки Мічиганського товариства піонерів та історії (Michigan Pioneer and Historical Society). Він вніс пропозицію покласти на Бібліотеку штату функції збирання історичних документів, публікації «Michigan Pioneer and Historical Collections», керівництва історичним музеєм у столиці штату. Однак ні Товариство, ні законодавчі збори штату не погодились із губернатором. Вони запропонували законопроект про утворення Історичної комісії Мічигану, одностановно прийнятий обома палатами законодавчих зборів 19 квітня 1913 року та підписаний новим губернатором В. Н. Феррісом 8 травня 1913 року. Комісія складалась із шести осіб, які працювали на громадських засадах. Перші зустрічі Комісії відбувались у присутності губернатора штату. 1915 року Акт про заснування Історичної комісії був кодифікований у Кодексі законів штату (Розділ VIII, Частина 19) під назвою «Associations to Promote Art, Science, Literature and Music» («Асоціації, що сприяють мистецтву, науці, літературі і музиці»). У цьому ж розділі розміщені законодавчі акти, що стосуються різних наукових, мистецьких, літературних, винахідницьких товариств і бібліотек. 1916 року запропоновано поправки

²⁸⁶ History of the University of Michigan, by the late Burke A. Hinsdale, with biographical sketches of the regents and members of the university Senate from 1837 to 1906 ; ed. by Isaac N. Demmon. – University of Michigan, 1906. – P. 179.

²⁸⁷ Ibid. – P. 233–234.

²⁸⁸ Mason P. P. Trans-Mountain States: Alabama, Illinois, Indiana, Kentucky, Michigan, Mississippi, Ohio, and Tennessee [Text] / Philip P. Mason // Jones H. G. Historical Consciousness in the Early Republic. The Origins of State Historical Societies, Museums, and Collections, 1791–1861. – Chapel Hill : North Carolina Society, Inc. and North Carolina Collection, 1995. – P. 134.

MICHIGAN HISTORICAL COMMISSION
AT NOTRE DAME UNIVERSITY

EDWIN D. HODD
W. L. JENKS
GUY WOODBRIDGE N. FERRIS
C. M. BURTON
GEO. NEWMAN FULLER
VERY REV. JOHN CAYANABER, C. S. C.
RT. REV. MORDECAI COHEN

Члени Історичної комісії Мічигану відвідують Архів Університету Норт Дам (Notre Dame University) у м. Каламазу, штат Мічиган, жовтень 1913 року

штату); у складі Комісії діяла окрема музейна система; Комісія опікувалася 160 меморіальними дошками, понад 1800 столітніми будинками та численними рукописами. Нова Конституція Мічигану (1963) внесла значні зміни до організації роботи Комісії. Уряд штату був обмежений до 20 головних департаментів, незалежних рад, агенцій і комісій. У ході реформ члени Історичної комісії висунули ідею про утворення Департаменту історії та архівів. Однак, замість цього, Актом про реорганізацію виконавчої гілки влади (1965) Мічиганську історичну комісію віднесено до агенцій другої категорії і підпорядковано Департаменту штату. Відповідно до такого нововведення усе майно, фінанси, штат, документи Комісія передавала Секретареві штату, який став головою Департаменту. Комісія повинна була звітувати про свою діяльність перед Секретарем штату. Для нагляду за її роботою у складі Департаменту штату створено Відділ історії. Після його появи Комісія втратила право вирішального голосу в справах історії штату.

Хоча члени Комісії і співробітники підпорядкованих їй установ вважали своє майбутнє на той час невизначеним, вони продовжували виконувати роботу зі збереження історичної спадщини Мічигану. 1964 року Комісія організувала пересувну виставку «Historymobile» («Історія мобілів»), до 1967 року вона демонструвалась у 146 населених пунктах штату. Місцеві історичні товариства штату виступали господарями, які надавали приміщення для експонування виставки.

До 1983 року повноваження Комісії були розширені, оскільки у її відання перейшла значна кількість історичних об'єктів, музеїв, місцевих сайтів. Відділ історії Департаменту штату був реорганізований у Бюро історії. 1989 року уведено до експлуатації будинок для розташування історичних установ штату – Michigan Library and Historical Center (Бібліотека Мічигану та Історичний центр), вартість

до Акту, серед яких надання щорічного фінансування Комісії у суммі 15 тис. дол. Упродовж наступних 50 років Комісія керувала Музеєм і Архівом штату, публікувала «Michigan History Magazine», адмініструвала програму «Centennial Farm» («Столітній будинок»), 1955 року створила програму «Michigan Historical Marker» («Меморіальні дошки Мічигану»). 22 жовтня 1963 року Комісія відвідувала свій 50-річний ювілей банкетом у Лансінгу. На той час у її розпорядженні знаходилося 3 тис. куб. футів історичних матеріалів, 4 тис. роликів мікрофільмів, 1 тис. картографічних документів, 63 тис. фотографій (у Архіві

будівництва якого дорівнювала 36 млн дол. Цього ж року засновано Фонд історії Мічигану з метою завершення устаткування будівлі та підтримки діяльності Комісії.

29 травня 2001 року губернатор штату Дж. М. Енглер видав виконавчий наказ, за яким створено Департамент історії, мистецтв і культури. Законодавчі збори штату прийняли пакет із 19 законопроектів, серед яких був і Акт про включення до нового Департаменту агенцій, на які покладалися питання історії, мистецтва і бібліотек (HAL). Новий закон вступив у дію 20 вересня 2001 року. Він вніс значні зміни до структури Комісії: тепер вона складалася з двох членів від більшості Сенату та спікера Палати представників (призначалися на дворічний термін); семи членів, призначуваних губернатором (на шестирічний термін); один член направлявся до Комісії Історичним товариством Мічигану. Очолював нову організацію директор, якого призначали на чотирирічний термін. З 2007 року на Комісію покладалась обов'язки опіки над історичними об'єктами ділового центру м. Детройт, підготовка ювілейних заходів до 150-річчя Громадянської війни та 200-річчя війни 1812 року. Того ж року у складі Комісії було утворено Дорадчу комісію з історичних документів (State Historical Records Advisory Board, SHRAB). Однак через економічну кризу губернатор Дж. М. Гренхолм 2009 року видала наказ про ліквідацію Департаменту історії, мистецтв і бібліотек. Після восьми років успішної роботи функції та підпорядковані Департаменту установи були «розкидані» по різних урядових структурах: Бібліотека Мічигану підпорядкована Департаменту освіти; програма управління документацією, яка була частиною Мічиганського Історичного центру і відповідно підпорядковувалась Департаменту з 2002 року, повернута Департаменту менеджменту і бюджету; Історична комісія, система історичних музеїв, Архів Мічигану та інші історичні установи були передані в підпорядкування Департаменту природничих ресурсів. Комісія звернулася до губернатора з проханням «не руйнувати» Історичний центр і тримати історичні програми Мічигану разом, оскільки, на думку членів Комісії, у такий спосіб на них витрачалось менше коштів. Навіть був ініційований пакет законопроектів, у яких містилися пропозиції про передачу усіх функцій разом Секретареві штату. Прийнятий Сенатом, законопроект «помер» у Палаті представників – і Мічиган попрощався із Департаментом історії, мистецтв і бібліотек. Більше того, губернатор Гренхолм запропонувала створити Мічиганський центр інновацій і винахідництва і віддати під його розміщення будинок Бібліотеки та Історичного центру Мічигану. Центр інновацій, на думку губернатора, сприяв би популяризації серед населення економічних і технічних знань. Громадськість Мічигану опротестувала необдумані рішення губернатора: вказувалося на те, що Історичний центр зберігає архівні, музейні та бібліотечні колекції, захищає від втрати історичну пам'ять нації і розповсюджує історичні знання серед громадян штату, він створений і працює як для громадян

штату, так і для всієї країни в цілому. Натомість 8 жовтня 2009 року губернатор Гренхолм видала наказ, яким утворила Департамент природничих ресурсів і навколишнього середовища. Історична комісія та Історичний центр були підпорядковані новоутвореному Департаменту, але не довго. Наступник Гренхолм, губернатор Р. Д. Снайдер, скасував більшість її рішень, однак не відновив Департаменту історії, мистецтв і бібліотек, а повернув Комісію і Центр у підпорядкування Департаменту природничих ресурсів. У період усіх цих адміністративних змін Комісія і Центр продовжували свою роботу зі збереження історичних колекцій Мічигану, підготували історичні навчальні курси для дошкільнят та студентів, закінчили роботу по створенню Музею металургійної індустрії, організували виставки музейних експонатів і

THE MICHIGAN HISTORICAL COMMISSION
A CENTENNIAL REVIEW

MAY 2013

Обкладинка презентаційного буклету
до 100-річного ювілею Історичної комісії
штату Мічиган

Будинок Історичного центру штату Мічиган у м. Лансинг

архівних документів, підтримали історичні програми м. Детройт. У травні 2013 року Мічиганська історична комісія відсвяткувала свій 100-річний ювілей, щоправда, не уникнувши втрати частини повноважень, але врятувавши свої колекції від виселення²⁸⁹.

Крім Історичного центру в Лансингу, значні за обсягом колекції історичних документів зберігаються у Бібліотеці Бентлі Університету Мічигану (Мічиганська історична колекція), Публічній бібліотеці Детройту (колекція Кларенса М. Бертона з історії Мічигану і Північного Заходу), Меморіальній бібліотеці Кларка в Університеті Центрального Мічигану, Архіві історії труда і міських справ (Archives of Labor History and Urban Affairs) Бібліотеки Університету Уейн, який є головним депозитарієм документів трудових союзів у США²⁹⁰.

Юрист і політик Дж. Х. Фарнхем²⁹¹ та перший конгресмен від штату **Індіана** Б. Парк у грудні 1830 року заснували Історичне товариство Індіани. Значну роль у поповненні колекції Товариства відіграв Фарнхем, інтереси якого поширювалися не лише на документи і видання з історії Індіани, а й усього Заходу США. Він листувався з іншими товариствами і збирав опубліковані ними праці та збірники архівних джерел. Після смерті Фарнхема та Парка Товариство довгий час не працювало. Щоправда в 40-х рр. XIX ст. спробу поновити його діяльність здійснив бібліотекар та історик Дж. Діллон, якого вважають «батьком історії Індіани»²⁹². Діллон був автором «Historical Notes of the Discovery and Settlement of the Territory Northwest of the Ohio» («Історичні записки про дослідження та заселення території Північного Заходу Огайо», 1843), «A History of Indiana, from Its Earliest Exploration by Europeans, to the Close of the Territorial Government, in 1816» («Історія Індіани від раннього заселення європейцями до ліквідації територіального уряду в 1816 р.», видана 1859 р.), восьмитомного зводу законів колоніальної Америки «Oddities of Colonial Legislation in America» (1879) та численних інших праць. Вчений першим на підставі широкої джерельної бази дослідив походження і природу уряду Сполучених Штатів, стосунки штатів і федеральної влади. З 1845 року Діллон був Бібліотекарем штату Індіана та помічником Секретаря штату і активно працював у Історичному товаристві. Із його призначенням на посаду Секретаря Департаменту внутрішніх справ у Вашингтоні (1851) діяльність Товариства знов завмерла і відновилася після реорганізації у 1886 році. Визначну роль у поновленні та подальшому розвитку Товариства

²⁸⁹ The Michigan Historical Commission. A Centennial Review [Text]. – Lansing : Michigan Historical Commission, 2013. – P. 1–10.

²⁹⁰ Dunbar W. F. Michigan: A History of the Wolverine State [Text] / Willis F. Dunbar, George S. May. – Grand Rapids, 1995. – P. 607.

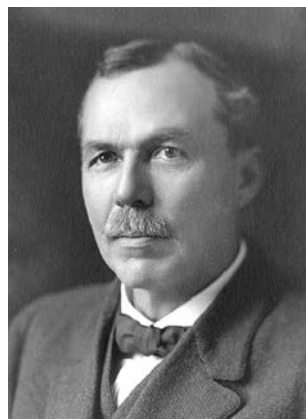
²⁹¹ Cauble E. T. John Hay Farnham [Text] / Elizabeth Tucker Cauble // Indiana Magazine of History. – 1924, June. – Vol. 20, Iss. 2. – P. 154–159.

²⁹² Cottman G. S. Dillon Brown John. The Father of Indiana History [Text] / George S. Cottman // Indiana Magazine of History. – 1905, March. – Vol. 1, Iss. 1. – P. 4–8.

відіграв історик і журналіст Дж. П. Данн. Крім Історичного товариства штату, в Індіані були засновані Історичне і антикварне товариство м. Вінсен (1839) та Історичне товариство округу Віго (1843), але обидва припинили свою діяльність перед 1861 роком²⁹³.

Бібліотека штату Індіана створена відповідно до Акту Генеральної асамблеї від 11 лютого 1825 року. У 1841 році Бібліотека стала самостійною інституцією. Бібліотекар штату повинен був збирати і зберігати по 10 примірників кожного опублікованого закону, журналу Сенату або Палати представників. Із 1867 року певний час Бібліотека перебувала у складі Верховного суду штату. Актом Генеральної асамблеї від 13 квітня 1885 року в установах були призначені комісіонери, уповноважені збирати та публікувати звіти від усіх департаментів, окрім казначейства та податкової комісії. Актом 1889 року комісіонери зобов'язані передавати Бібліотекарю по 150 копій кожного опублікованого звіту або бюлетня для розповсюдження їх по всіх бібліотеках США. Управління і контроль за діяльністю Бібліотеки 1895 року вручено Освітнянській комісії штату, а 1899 року Генеральною асамблеєю засновано Комісію публічної бібліотеки²⁹⁴. 1901 року в Індіані ухвалено новий закон про Бібліотеку і Комісію публічної бібліотеки. Першим президентом Комісії публічної бібліотеки став Бібліотекар штату Дж. П. Данн. З 1939 р. до 1973 р. Бібліотекою керувала донька Данна – Керолайн Данн²⁹⁵.

1915 року з метою організації святкування 100-річчя з дня утворення штату засновано Історичну комісію Індіани, яка згодом трансформувалась у Історичне бюро. 1925 року черговим Актом Генеральної асамблеї Бібліотека штату і Комісія публічної бібліотеки були злиті в одну структуру з Історичним бюро і Бюро довідок із законодавства. Нова структура отримала назву Бібліотека Індіани і Історичний департамент²⁹⁶.

ДЖЕКОБ П'ЯТТ ДАНН,
перший президент Комісії
публічної бібліотеки
штату Індіана

²⁹³ *Mason P. P.* Trans-Mountain States: Alabama, Illinois, Indiana, Kentucky, Michigan, Mississippi, Ohio, and Tennessee [Text] / Philip P. Mason // Jones H. G. Historical Consciousness in the Early Republic. The Origins of State Historical Societies, Museums, and Collections, 1791–1861. – Chapel Hill : North Carolina Society, Inc. and North Carolina Collection, 1995. – P. 135.

²⁹⁴ *Henry W. E.* Report on the Public Archives of Indiana [Text] / W. E. Henry // Annual Report of the American Historical Association for the year 1900. Vol. II. Report of the Public Archives Commission. – Washington : Government Printing Office, 1901. – P. 37–38.

²⁹⁵ *Dunn J. P.* Report of the Public Library Commission of Indiana From November 1, 1901 to October 31, 1904 Indiana [Text] / Jacob P. Dunn, Elizabeth C. Earl, William W. Parsons. – Indianapolis : B. Burford, Contractor for State Printing and Binding, 1905. – P. 5–21.

²⁹⁶ History of the Library [Electronic resource] // Indiana State Library. – Mode of access: <http://www.in.gov/library/2453.htm>. – Title from screen.

ХАРЛОУ ЛІНДЛІ,
перший директор
Департаменту історії
та архівів штату Індіана
(1913–1924)

Для організації у складі Бібліотеки Департаменту історії та архівів і аналізу накопичених історичних документів і манускриптів у департаментах штату і приватних колекціях 1906 року був призначений професор Х. Ліндлі, який потім очолював Департамент протягом 1913–1924 рр., він же був секретарем Історичної комісії Індіани у 1915–1923 рр. і її директором у 1923–1924 рр.²⁹⁷ Здійснивши аналіз документальних комплексів усіх урядових департаментів, Ліндлі опублікував звіт про архіви штату «Report on the Archives of the State of Indiana» з переліком документів офісів губернатора, Секретаря штату, аудитора, Верховного суду, казначейства та інших²⁹⁸. У звіті бібліотекаря за 1909–1910 рр. містилися рекомендації щодо організації постійного зберігання зазначених документів. Відповідно до рекомендацій

Актом Генеральної асамблеї від 6 березня 1913 року (вступив у силу з 1 жовтня 1913 р.) в складі Бібліотеки був утворений Департамент історії та архівів із правом зберігання документів органів влади штату, хоча фактично Департамент уже функціонував із 1907 року²⁹⁹.

Оскільки колекція Бібліотеки нараховувала тисячі книг, документів і манускриптів, Генеральна асамблея ухвалила 9 березня 1929 року закон про збір коштів на спорудження будинку для Бібліотеки, досить оригінально вирішивши питання. Із кожної сотні доларів оплаченого податку за володіння майном 0,5 centa направлялося до фонду будівництва бібліотеки, та оскільки 1931 року стало зрозумілим, що у такий спосіб кошти будуть збиратися дуже довго, сума збору була підвищена в декілька разів. Будинок Бібліотеки увели до експлуатації 5 грудня 1934 року³⁰⁰.

Після прийняття 1933 року Акту про реорганізацію управління «Reorganization Act» у Бібліотеці був утворений Відділ історії та архівів і призначений Архівіст С. Дж. Каген³⁰¹. Упродовж 1936–1939 рр. Каген очолював проект WPA по ук-

²⁹⁷ Indiana Historical Society. Manuscripts and Archives Department. Harlow Lindley Collection, 1790–1914. № 1948.0003. Finding aids [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.indianahistory.org/our-collections/collection-guides/harlow-lindley-collection-1790-1914.pdf>. – Title from screen.

²⁹⁸ Lindley H. Report on the Archives of the State of Indiana [Text] / Harlow Lindley / Eleventh Report of the Public Archives Commission. Appendix B // Annual Report of the American Historical Association for the year 1910. – Washington, 1912. – P. 315–330.

²⁹⁹ McNitt E. U. Short History of the Indiana State Library [Text] / Esther U. McNitt, Nellie Mae Coats. Short History of the Indiana State Library. – 1950. – 12 p. ; Coleman C. B. Indiana Archives [Text] / Christopher B. Coleman // American Archivist. – 1938, October. – Vol. 1. – № 4. – P. 202–203.

³⁰⁰ Coleman C. B. Indiana Archives [Text] / Christopher B. Coleman // American Archivist. – 1938, October. – Vol. 1. – № 4. – P. 204.

³⁰¹ Hurst R. A. Preface [Text] / Roger Hurst // Inventory of the County Archives of Indiana. Prepared by the Indiana Historical Records Survey, Division of Professional and Service Projects Work Projects Administration. – № 87 «Warrick County (Boonville)». – Indianapolis, The Indiana Historical Historical Records Survey, 1940. – P. V.

ладанню описів на документи установ штату і округів «Indiana Historical Records Survey». З січня 1936 р. в складі Бібліотеки був створений самостійний Архівний підрозділ, який очолював помічник Бібліотекаря. 11 березня 1935 року у штаті засновано Комісію публічних архівів, до складу якої увійшли губернатор, Секретар штату, представник Рахункової палати, директора Бібліотеки та Історичного бюро. До обов'язків Комісії віднесено надання дозволів на знищення документів або направлення їх на постійне зберігання. Строк зберігання документів в установах був встановлений на рівні 3 років. Того ж року у штаті розпочато програму мікрофільмування документів. Акт Генеральної асамблеї від 9 березня 1937 року вимагав створення мікрофільмів на будь-які офіційні документи, фотографії, газети усіх установ, що діяли на території штату³⁰².

Отже, в Індіані значний час Архів функціонував як частина Бібліотеки штату, витримуючи різного роду реорганізації. Згодом було ухвалене нове законодавство, за яким Архів штату Індіана та Комісія публічних документів почали функціонувати окремо від Бібліотеки під керівництвом Архівіста штату, підпорядкованого губернатору штату. Архів штату Індіана є депозитарієм офіційних документів постійних термінів зберігання органів влади штату Індіана та місцевих адміністрацій округів³⁰³. До складу Комісії входить вісім відділів: управління, архів штату, служба мікрофільмування, лабораторія консервації документів, служба управління документацією і Центр документації штату; Комітет із перегляду публічних документів (визначає строки зберігання, затверджує переліки документів тощо) та SHRAB штату Індіана³⁰⁴.

Бібліотека штату та Історична комісія є окремими інституціями. Бібліотека зберігає понад 2 млн томів книг і 3 млн манускриптів, а також тисячі мап, друкованих видань федеральних документів і мікрофільмів. Бібліотека функціонує в структурі органів, підпорядкованих губернатору штату³⁰⁵.

На першій конституційній конвенції **Вісконсину** делегати разом із затвердженням Конституції штату ухвалили рішення про створення історичного товариства. Організація Історичного товариства, заснованого в січні 1849 року³⁰⁶,

³⁰² Coleman C. B. Indiana Archives [Text] / Christopher B. Coleman // American Archivist. – 1938, October. – Vol. 1. – № 4. – P. 206–207.

³⁰³ IC 5-15-5.1 «Chapter 5.1. State Commission on Public Records»; «02-01: Accession Policy of the Indiana State Archives» // Indiana State Archives. Indiana Commission on Public Records [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.in.gov/icpr/2358.htm> ; <http://www.in.gov/icpr/2347.htm> ; <http://www.in.gov/icpr/files/policyarchivesaccession.pdf> ; <http://www.in.gov/icpr/2378.htm>. – Title from screen.

³⁰⁴ Coleman C. B. Indiana Archives [Text] / Christopher B. Coleman // American Archivist. – 1938, October. – Vol. 1. – № 4. – P. 201–214 ; Coleman C. B. Some problems of State Archival Administration [Text] / Christopher B. Coleman // American Archivist. – 1941, July. – Vol. 4. – № 3. – P. 149–158 ; Комісія публічних документів штату Індіана [веб-сайт]. – Режим доступу : <http://www.in.gov/icpr/files/icprbrochure.pdf>. – Назва з екрану.

³⁰⁵ History of the Library. Indiana State Library [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.in.gov/library/2453.htm>. – Title from screen.

³⁰⁶ На сайті Історичного товариства Вісконсину вказано, що воно засноване у 1846 році. Wisconsin Historical Society [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.wisconsinhistory.org/about/>. – Title from screen.

була доручена освітянину й одному з авторів Конституції Вісконсину Е. Руту. До складу Товариства увійшло 117 осіб із 34 округів штату. Першим президентом Товариства обрано губернатора штату Н. Дьюї. Проте розвиток Товариства був повільний, оскільки, як зазначив дослідник історії Товариства Л. Фішел, «усі лідери штату були зайняті своїми власними проектами, потрібен був ініціатор, призвідник, людина з баченням»³⁰⁷. Такою людиною став Л. К. Драпер, який народився 1815 року в Локкпорті (штат Нью-Йорк) і вів своє походження від першого поселенця Массачусетсу Джеймса Драпера. Л. К. Драпер був секретарем Історичного товариства Вісконсину протягом 1854–1886 рр.³⁰⁸

Біограф Драпера, К. Дж. Маттерн, писала, що він мав дві пристрасті: збирання власної колекції (з 1830-х рр. і до смерті у 1891 р.) та розбудова Історичного товариства. Маттерн зазначила, що колеги називали Драпера «архітектором товариства», а сама вчена визнавала його архівістом. Ще студентом Драпер почав збирати документи, бо саме в них вбачав історичну правду. Згодом він написав, що історики мало посилаються у своїх працях на першоджерела, в основному звертаючись до опублікованих праць попередників. Натомість Драпер закликав до уважного аналізу та критичної оцінки джерел. Із 1836 року він розпочав власне дослідження: виявляв прізвища перших поселенців Старого Північного Заходу, підготував анкету і розсилав її працівникам пошти, суддям та іншим службовцям, які могли допомогти у виявленні історичних відомостей. Із часом він дійшов висновку, що письмове опитування не є ефективним методом збору інформації, оскільки багато людей були неписьменними. Із 1843 року Драпер почав сам мандрувати країною і збирати усну історію. Іноді він не встигав вести записи і щоденники, але люди так були вражені його подвижництвом, що просто дарували йому документи. Архівіст здійснив дев'ять подорожей. Зібрані документи він систематизував за предметною і хронологічною ознаками, склав до них індекси. Драпер заповів свою приватну колекцію Вісконсинському історичному товариству. Вона складається з 491 тому зібраних історичних документів за період 1755–1815 рр., а також паперів самого Драпера часів перебування на посаді секретаря Історичного товариства³⁰⁹.

Lyman C. Draper

ЛАЙМАН КОПЛЕНД
ДРАПЕР,
секретар Історичного
товариства Вісконсину
(1854–1887),
мандрівник і збирач
усної історії

³⁰⁷ Fishel L. H., Jr. Wisconsin [Text] / Leslie H. Fishel, Jr. // Jones H. G. Historical Consciousness in the Early Republic. The Origins of State Historical Societies, Museums, and Collections, 1791–1861. – Chapel Hill : North Caroliniana Society, Inc. and North Carolina Collection, 1995. – P. 162–163.

³⁰⁸ Anderson R. B. Biographical Sketch of Lyman C. Draper, LL.D. Secretary of the State Historical Society of Wisconsin [Text] / Rasmus B. Anderson // Cincinnati : Peter G. Thomson, Printer, 1881. – P. 5–31.

³⁰⁹ Mattern C. J. Lyman Copeland Draper: An Archivist's Reappraisal [Text] / Carolyn J. Mattern // American Archivist. – 1982, Fall. – Vol. 45. – № 4. – P. 444–454.

РЕБЕН ГОЛД ТВЕЙТС,
помічник Л. К. Драпера,
а згодом секретар
Історичного товариства
Вісконсину (1887–1913)

Відсутність коштів для проживання привела Драпера до м. Медісон (штат Вісконсин) у 1852 році, де йому пообіцяли оплачувати посаду секретаря Історичного товариства. У той час у середовищі членів Товариства тривали дебати між двома групами, прихильницями аристократичної та демократичної моделей побудови історичних товариств, тому своє перше завдання Драпер вбачав у стабілізації організації і вибору шляху, яким вона піде. Драпер обрав демократичну модель³¹⁰. К. Дж. Маттерн писала, що Драпер переслідував, насамперед, мету покращення свого жалюгідного фінансового стану, тому енергійно взявся створювати у Вісконсині історичне товариство, щоб довести законодавчим зборам його важливість і отримати підвищену зарплатню³¹¹. Із власного досвіду Драпер знав, що створення архіву з документів – справа важка, яка вимагає занадто багато часу, тому він

сфокусував свій інтерес на збиранні книг для бібліотеки. Він активно розвивав програму обміну друкованими виданнями: у перший же рік написав понад 1300 листів, пропонуючи різним організаціям і особам обмін книгами. Ця ідея виявилася невдалою тому, що Товариство було надто молоде і не мало обмінного книжного фонду достатніх обсягів. Тому Драпер 1855 року ініціював перед законодавчими зборами штату програму публікації манускриптів і запросив для неї фінансову підтримку. У цей рік йому вдалося збільшити книжковий фонд бібліотеки на 1 тис. томів, за що він отримав 500 дол. винагороди. Драперу дорікали за те, що він не був достатньо зацікавлений в історії Вісконсину, мало вживав заходів для збирання документів урядових установ та видатних діячів штату. Маттерн вважала, що реальна заслуга поповнення документальної колекції Історичного товариства належала журналісту і редактору «Wisconsin Historical Collections» Р. Г. Твейтсу, який був помічником Драпера та згодом став його наступником на посаді (1887–1913). Дійсно, 1863, 1866 та 1868 рр. Драпер знов мандрував Америкою, поповнюючи свою власну колекцію. Між тим він використовував членів Товариства як неформальну мережу для визначення осіб, які мали історичні документи і могли стати потенційними донорами Історичного товариства. Для цього Драпер наполіг на введенні у Товаристві декількох категорій членства, у тому числі почесного члена та члена-кореспондента, які не сплачували членські внески. Завданням цих членів було спілкування з потенційними до-

³¹⁰ Fishel L. H., Jr. Wisconsin [Text] / Leslie H. Fishel, Jr. // Jones H. G. Historical Consciousness in the Early Republic. The Origins of State Historical Societies, Museums, and Collections, 1791–1861. – Chapel Hill : North Caroliniana Society, Inc. and North Carolina Collection, 1995. – P. 164.

³¹¹ Mattern C. J. Lyman Copeland Draper: An Archivist's Reappraisal [Text] / Carolyn J. Mattern // American Archivist. – 1982, Fall. – Vol. 45. – № 4. – P. 450.

норами Товариства, спонукання їх до передачі документів і книг до колекції Товариства та забезпечення пересилки матеріалів. Такими членами були найвідоміші історики, літератори, політики, освітяни, які самі колекціонували книги, манускрипти, документи, публікували збірники історичних джерел. Серед них були С. Г. Дрейк³¹² з Бостону, Дж. Спаркс³¹³ (із ним у Драпера склалися не надто теплі стосунки)³¹⁴ та багато інших. То ж колекція Вісконсинського історичного товариства у часи Драпера формувалася більше як зібрання манускриптів приватного походження. Це підтверджують і звіти Комісії історичних манускриптів та Комісії публічних архівів, які обстежували архіви Вісконсину наприкінці ХІХ – початку ХХ ст.³¹⁵ Оригінали документів урядових установ надходили не часто, в основному бібліотека Товариства поповнювалась опублікованими публічними документами. Манускрипти, зібрані Драпером до колекції Історичного товариства, висвітлюють події Громадянської війни (1861–1865), життя перших поселенців Вісконсину (1856 року Драпер долучився до створення Асоціації перших поселенців Вісконсину). Також архівіста критикували за недостатню увагу до забезпечення збереженості колекцій, як його власної, так і Товариства. Проте у 1870-х рр. у Бібліотеці Товариства почали штампувати книги і манускрипти, зазначаючи назву Товариства і дату надходження на зберігання, уклали топографічний покажчик, 1885 р. розробили правила зберігання і використання документів. Бібліотеку було розміщено у будинку Капітолію штату, однак не було створено ні каталогу, ні жодного іншого покажчика для забезпечення інтелектуального доступу, тому Драпер і його колеги при виконанні запитів і обслуговуванні користувачів поклалися на власну пам'ять³¹⁶. Проте, не зважаючи на недоліки, які існували в діяльності Історичного товариства Вісконсину та роботі самого Драпера, його внесок у забезпечення збереженості джерел із американської історії, розвиток історичних товариств і створення їх архівних колекцій залишається неперевершеним до теперішнього часу. Сучасне Історичне товариство Вісконсину є архі-

³¹² Zimmerman Kurt. Samuel G. Drake, First Great Collector of Books on Native Americans. – American Book Collecting [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.bookcollectinghistory.com/2011/11/samuel-g-drake-first-great-collector-of.html>. – Title from screen.

³¹³ Sparks, Jared, 1789–1866. Papers of Jared Sparks : an inventory [Electronic resource] // Harvard University Archives. OASIS. Online Archival Search Information System. – Mode of access: <http://oasis.lib.harvard.edu/oasis/deliver/~hua13005>. – Title from screen.

³¹⁴ Fishel L. H., Jr. Wisconsin [Text] / Leslie H. Fishel, Jr. // Jones H. G. Historical Consciousness in the Early Republic. The Origins of State Historical Societies, Museums, and Collections, 1791–1861. – Chapel Hill : North Caroliniana Society, Inc. and North Carolina Collection, 1995. – P. 164.

³¹⁵ List printed indices to and description of archives and other repositories of historical manuscript // First Report of the Historical Manuscripts Commission. Report of the American Historical Association for the year 1896. In two volumes. – Vol. 1. – Washington, 1897. – P. 510–511 ; Report on the Public Archives of Wisconsin // Annual report of the American Historical Association for the year 1905. – Vol. 1. – Washington, 1906. – P. 294–297 ; Russell C. Report on the Public Archives of Wisconsin [Text] / Carl Russell // Annual report of the American Historical Association for the year 1905. – Vol. 1. – Washington, 1906. – P. 377–419.

³¹⁶ Mattern C. J. Lyman Copeland Draper : An Archivist's Reappraisal [Text] / Carolyn J. Mattern // American Archivist. – 1982, Fall. – Vol. 45. – № 4. – P. 444–454.

вом штату, який поєднує функції зберігання і використання документів та управління документацією в установах, а також є органом управління архівною справою і діловодством на території штату. Товариство отримує 60 % фінансування з бюджету шта-

Будинок Історичного товариства штату Вісконсин, 1920-ті роки

ту, 40 % від членських, благодійних, спонсорських внесків та надання платних послуг. До складу Товариства також входить Центр документації штату³¹⁷.

Відтак, для регіону Великих Озер характерна наявність історичних товариств або комісій. У Огайо, Вісконсині діють історичні товариства; у Мічигані – Історична комісія, у Індіані – Архів штату та комісія публічних документів. Спочатку товариства та комісії самі опікувалися документами, згодом у їх складі були створені архівні установи, управління якими здійснюють колегіальні органи. Саме у цьому й виявляється типовий американський характер архівних установ регіону Великих Озер, на формування якого вплинули умови фронтиру. Колегіальне управління характерне для більшості фронтір-зон Середнього Заходу та Заходу США. В інших регіонах наявні архівні установи, підпорядковані секретарям штатів (Нова Англія), самостійні департаменти, як у південних штатах, або підпорядкування архівів будь-яким іншим органам влади. Разом із тим, це не означає, що кожен із регіонів не має винятків. Так, у регіоні Великих Озер вирізняється Архів штату Іллінойс, оскільки історично склалося, що діяльність Історичного товариства в Іллінойсі не мала достатнього впливу на формування архіву. Натомість Бібліотеці поталанило з тим, що її Архівний відділ очолила видатний архівіст і вчений М. К. Нортон. Геній цієї талановитої людини визначив подальшу долю архіву Іллінойсу. Це ще раз підтверджує, що при наявності загальних тенденцій і умов розвитку регіону в цілому, у кожному штаті США були свої чинники, що впливали на розвиток архівної справи, утворення і становлення архівних установ. Сучасні історичні товариства та комісії характеризуються зведенням під їх опікою цілого ряду історичних програм: музейних, археологічних, природничих, бібліотечних, архівних, освітніх, зберігання пам'яток і історичних будинків. Кожна програма передбачає наявність у її структурі однієї або декілької установ, кожна з яких виконує відповідні їй функції. Так, наприклад, в Історичному това-

³¹⁷ Wisconsin State Archives [Electronic resource] // Wisconsin Historical Society. – Mode of access: <http://www.wisconsinhistory.org/libraryarchives/staterec/>. – Title from screen.

ристві Огайо програма музеїв і історичних сайтів адмініструє 58 історичних об'єктів (300 будинків історичного значення і майже 5 тис. акрів землі) у 40 округах штату, програма архівів опікується зберіганням історичних колекцій. Програми також можуть бути тематичними, наприклад, у Історичній комісії Мічигану програми по відзначенню ювілейних дат. Історичні товариства і комісії відрізняються за способами формування їх бюджетів. Історичні товариства мають подвійне фінансування, частина їх бюджету формується від членських внесків і пожертвувань, інша частина надається органами влади штату. Історичні комісії повністю фінансуються з бюджетів штатів.

2.7 ІСТОРИЧНІ ТОВАРИСТВА ЯК ОФІЦІЙНІ АРХИВИ ШТАТІВ ПІВНІЧНО-ЗАХІДНОГО ЦЕНТРАЛЬНОГО РЕГІОНУ

(Міннесота, Міссурі, Айова, Небраска, Канзас, Північна Дакота, Південна Дакота)

Більша частина території сучасного Північно-Західного центрального регіону США була досліджена французькими мандрівниками і згодом стала частиною Нової Франції. Із давніх часів на ній проживали тубільні індіанські племена: дакота, оджибве, айова, міссурі та інші. Саме в цьому регіоні у 1960-ті рр. зародився рух індіанців за захист прав корінних американців.

Після Семирічної війни (1756–1763) французькі колонії на захід від річки Міссісіпі перейшли до Іспанії, а на схід – до Великобританії. Після Американської революції (1775–1783) Сполучені Штати стали контролювати території на схід від Міссісіпі. Придбавши Луїзіану 1803 року, США отримали й території на захід від Міссісіпі. З 4 липня 1805 року до 4 червня 1812 року на території колишньої колонії Луїзіана була створена Територія Луїзіана, яку після утворення штату Луїзіана (30 квітня 1812 р.) перейменовано на Територію Міссурі. Відповідно до Англо-американської конвенції 1818 року були визначені кордони між Великобританією і США (Територією Міссурі) по 49-й паралелі. Договір Адамса-Онїкса 1819 року встановлював кордон між Територією Міссурі, іспанським Техасом і Новою Мексикою по річці Арканзас. Територія Міссурі проіснувала до 10 серпня 1821 року, коли її південно-східна частина була прийнята до складу США як штат Міссурі. Інша частина території, що включала сучасні штати Айову, Небраску, Північну і Південну Дакоту, Канзас, Вайомінг, Монтану, Колорадо і Міннесоту, стала неорганізованою інкорпорованою територією. 1834 року землі на схід від річки Міссісіпі увійшли до складу Території Мічиган (утвореної ще 1805 р.), а на захід від Міссісіпі були створені території Айова (існувала у період 1838–1846 рр.), Міннесота (виділилася з Території Айова 3 березня 1849 року та проіснувала до входження Міннесоти до складу США як штату 11 травня 1858 р.), об'єднана Територія Канзас-Небраска (утворена відповідно до закону Конгресу США від 30 травня 1854 року). Територія Небраска включала й землі сучасних штатів Колорадо, Північна Дакота і Південна Дакота, Вайомінг і Монтана. У період 1861–1889 рр. уже існувала окрема Територія Дакота (включала

сучасні штати Монтана і Вайомінг). Фактично в першій половині XIX ст. усі території були фронтір-зонами, тут зустрічалися лише поодинокі поселення фронтір-сменів. Дакота, Канзас, Небраска, разом із Оклахомою, Техасом, Монтаною, Колорадо і Вайомінгом підпадають під поняття так званого Дикого Заходу «Wild West» або Американського Старого Заходу «American Old West». Термін Дикий Захід асоціюється з відповідною культурою та стилем життя, яскраво висвітленими в американській літературі та кінематографі. Насправді, життя піонерів було ускладнене важкою працею на цілинних Великих рівнинах, кліматичними умовами та постійними війнами із тубільним населенням.

Активне заселення територій розпочалося після ухвалення «Закону про гомсте-ди» від 20 травня 1862 року (див. Додаток наприкінці монографії). Штати на даних територіях утворено відповідно в Айові – 1846 року, Міннесоті – 1858 року, Канзасі – 1861 року, Небрасці – 1867 року. На землях Міннесоти, Дакоти ще до 1870-х рр. велися війни з індіанцями племені сіу. 1889 року Дакота була поділена на два штати: Південну Дакоту і Північну Дакоту.

З усіх штатів лише у Міссурі було дозволене рабовласництво. Міссурійський компроміс 1820 року був угодою, відповідно до якої рабство заборонялося на північ від 36°30' широти, Міссурі прийнятий до складу США як рабовласницький (10 серпня 1821 р.), а Мен – як вільний штат. Вирішення питання про статус штату Канзас стало однією із причин Громадянської війни (1861–1865). 1854 року під час ухвалення закону про утворення Території Канзас-Небраска, мешканцям Канзасу надано право самим вирішувати питання про законність рабства. Канзас став ареною непримиримих суперечок прихильників і противників рабовласництва. Нарешті, 29 січня 1861 року він був прийнятий до складу США як вільний штат. 28 січня 1861 року у штаті Міссурі було схвалено рішення про вихід із Союзу і приєднання до Конфедерації, але в короткий термін штат змінив свою позицію і залишився у складі США. Після війни через Міссурі пролягали основні шляхи, по яких переселенці просувалися на захід до Тихоокеанського узбережжя. Фургони піонерів, фермерів та шукачів золота тягнулися по Каліфорнійській та Орегонській стежкам, Мормонською тропою переселенці йшли з Іллінойсу до Юти, німці з Російської імперії та іммігранти з інших країн заселяли землі Дакоти. «Золота лихоманка» охопила регіон із кінця 1840-х до кінця 1880-х рр. Інтенсивний економічний розвиток регіону розпочався наприкінці XIX ст. – на початку XX ст. У регіоні розвивається видобувна промисловість, працюють підприємства військово-промислового комплексу, у сільському господарстві основними галузями є тваринництво і рослинництво³¹⁸.

³¹⁸ Benson J. F. Ages of the Law : A Brief Legal History. Part I – 1803 to 1860 [Text] / Joseph Fred Benson // Journal of the Missouri Bar. – 2012, January-February. – № 25. – P. 24–30 ; Schwieder Dorothy. History of Iowa // Iowa Official Register [Electronic resource]. – Mode of access: <http://publications.iowa.gov/135/1/history/7-1.html>. – Title from screen ; Kansas History. Office of the Secretary of State [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.kssos.org/forms/communication/history.pdf>. – Title from screen ; Pratt Justin. The Capital Controversy: Lincoln, the State Library, and the Story of the Midnight Ride [Electronic resource]. – Mode of access: <http://courtnl.org/state-library/pdf/TheCapitalControversy.pdf>. – Title from screen ; Baird L. Minnesota. Land of 10000 lakes. North Dakota. Peace Garden State. South Dakota. The Mount Rushmore State. Iowa. The Hawkeye State. Nebraska. The Cornhusker State. Missouri. The Show Me State. Kansas. The Sunflower State [Text] / Lori Baird, Marcel Brousseau, Amber Rose // Fifty States. Every question answered. – New York : Metro Books, 2008. – P. 224–225, 230–231, 236–237, 242–243, 248–249, 254–255, 260–261.

Історичне товариство *Міннесоти* засноване 1849 року з ініціативи Секретаря Території Ч. К. Сміта. Він уклав законопроект про створення товариства, зарахувавши до нього перших 18 осіб, які про це навіть не знали. Як пише А. Е. Леммон, акт про інкорпорацію товариства був підготовлений у таверні Святого Пола. 20 жовтня 1849 року він був підписаний губернатором Александром Ремзі, і 15 листопада 1849 року Товариство розпочало свою діяльність³¹⁹. Першим президентом Товариства обрано губернатора Території А. Ремзі, а секретарем – преподобного Е. Д. Нілла. Акт про інкорпорацію визначив мету Товариства як збирання і зберігання бібліотеки, мінералогічних і геологічних зразків, індіанських артефактів та інших матеріалів і речей, що належать до історії заселення і розвитку Території Міннесота. Статут, затверджений 14 січня 1850 року, дав організації назву «Історичне товариство Міннесоти». Провід Товариства обирався кожні 3 роки, членські внески були 1 дол. за вступ до Товариства і така ж сума щорічно за членство, 15 дол. за пожиттєве членство та 50 дол. за вічне членство. У додатку до Статуту було вміщено 120 імен жителів Міннесоти чоловічої статі, що на той час складало майже усе біле населення Території. Секретар Е. Д. Нілл написав декілька історичних статей для Товариства, у тому числі уклав Лексикон індіанського племені дакота «*Dakota Lexicon*», який включав граматику і словник мови дакота. Працю планувалось опублікувати під патронатом Товариства, для цього зібрали 600 дол., але ці кошти не знадобилися, оскільки Інститут Смітсонія не лише оплатив видання і включив Лексикон до однієї зі своїх серій, а й замовив преподобному Ніллу додаткову працю про традиції племені дакота. Ця праця була надрукована в «*Annals of the Minnesota Historical Society*» («Джерела Історичного товариства Міннесоти») за 1853 рік. Товариство проводило свої зустрічі у кабінеті Ч. К. Сміта та інших місцях до листопада 1855 року, коли йому виділили кімнату в новому будинку Капітолію. Того ж року Товариство придбало дві земельних ділянки для спорудження на них власного будинку. Перший камінь закладено 24 червня 1856 року, але коли фундамент був завершений, будівництво призупинили. Товариство не знайшло способу, яким можна було віднайти 15 тис. дол. для продовження будівництва. Фінансова криза 1857 року стримувала Товариство від пошуку спонсорів. Насправді, як за-

ЕДВАРД ДАФФІЛД НІЛЛ,
видатний
американський історик,
перший секретар
Історичного товариства
Території Міннесота

³¹⁹ Lemmon A E. Trans-Mississippi States: Arkansas, California, Iowa, Louisiana, Minnesota, Missouri, Oregon, and Texas [Text] / Alfred E. Lemmon // Jones H. G. Historical Consciousness in the Early Republic. The Origins of State Historical Societies, Museums, and Collections, 1791–1861. – Chapel Hill : North Caroliniana Society, Inc. and North Carolina Collection, 1995. – P. 201–204.

значає Данлеп, організації не потрібна була нова будівля, оскільки в їх бібліотеці на 1858 рік нараховувалося лише 441 том³²⁰.

Важливу роль у розвитку Товариства відіграв преподобний Нілл, який понад 40 років віддав історичним дослідженням і збиранню колекції. Непересічний внесок у розвиток Товариства також зробив журналіст і видавець «The Minnesota Democrat» Д. Робертсон, який доклав значних зусиль до збирання коштів для спорудження будинку Товариства, але фінансова криза їх поглинула, і Товариство вимушене було задовольнитися менш амбіційним приміщенням³²¹.

Хоча Статут Товариства укладений Секретарем Території, документи урядових установ до нього не були включені. 1913 року Товариство запропонувало законопроект для створення у штаті Департаменту архівів і історії. Він не був прийнятий, але законодавчі збори штату виділили кошти для спорудження будинку Товариства. Значну роль у діяльності Товариства на початку ХХ ст. відіграв С. Дж. Бакк, тоді молодий вчений, а згодом 2-й Архівіст США та 5-й президент SAA. У 1914–1915 рр. видатний колекціонер Г. Е. Келлар³²² від Комісії публічних архівів АНА здійснив обстеження документів в архівах штату і вказав на їх незадовільний стан. У своєму звіті Келлар рекомендував або створити у штаті спеціальну комісію для опіки над урядовими документами, або передати їх на зберігання до Товариства. Тож законом 1915 року Товариство було уповноважене зберігати документи урядових установ. Із 1919 року всі установи штату, округів, міст, сільських і селищних управлінь повинні були передавати на зберігання до Товариства документи, книги, записи. Однак Товариство не мало права розпоряджатися (здійснювати експертизу цінності та виділяти до знищення) урядовими документами. Дозвіл на розпорядження, щоправда із певними обмеженнями, Товариство отримало за законодавством 1927 року: воно могло здійснювати експертизу цінності документів, відбирати цінні документи для подальшого зберігання та знищувати нецінні папери. Права Товариства у сфері експертизи цінності були розширені законодавчими актами 1939 та 1941 років.

Будинок історичного товариства Мінесоти,
1920-ті роки

³²⁰ Dunlap L. W. Minnesota Historical Society [Text] / Leslie Whittaker Dunlap // American Historical Societies, 1790–1860. – Madison, Wisconsin, 1944. – P. 175–176.

³²¹ Johnston D. S. B. Minnesota Journalism in the Territorial Period. First Paper, 1949 to 1854 [Text] / Daniel S. B. Johnston // Minnesota journalism in the territorial period. – Minnesota Historical Society, 1905. – P. 256, 258.

³²² Norton M. C. Herbert Anthony Kellar, 1887–1955 [Text] / Margaret C. Norton // American Archivist. – 1956, April. – Vol. 19. – № 2. – P. 151–153.

Не зважаючи на вжиті заходи, значні за обсягом документи, що надходили на зберігання до Товариства, не опрацьовувалися належним чином із цілого ряду причин. Тому 1945 року законом про архів штату Міннесота була створена спеціальна Архівна комісія, повноваження якої поширювалися на усі установи штату, крім університету, сільськогосподарського товариства, бібліотеки та Верховного суду. До обов'язків Комісії віднесли експертизу цінності, виділення документів до знищення, направлення цінних документів на зберігання до архіву та мікрофільмування документів. 1950 року Комісія найняла першого професійного архівіста штату, із 1955 року вона перебрала на себе відповідальність за розпорядження документами у місцевих адміністраціях округів. Комісією розпочато програму консервації документів у 1955–1956 рр., центр документації штату відкрито у 1960 р., започатковано програму мікрофільмування в 1962–1963 рр. і програму управління документацією – у 1963 р. Архівна комісія штату ліквідована в 1971 р., функції архіву повернуто Історичному товариству Міннесоти, а функції управління документацією передано Департаменту адміністрації штату. У складі Товариства була створена спеціальна Рада для розпорядження долею документів і ухвалення відповідних рішень щодо їх передачі до архіву та виділення до знищення. Законодавством 1973 року розширене поняття публічних документів, до яких включено «усі письмові документи та іншу інформацію і документаційні матеріали незалежно від фізичної форми чи характеристик, типу носія інформації та умов використання». 1975 року Товариство поєднало функції Відділу манускриптів і Відділу архіву штату. Після переміщення усіх архівних колекцій до будинку Дослідницького центру в м. Сент-Пол у 1975–1976 рр. здійснено повну перевірку наявності до-

кументів архіву. Із 1982 р. співробітники архіву отримали право перевіряти та здійснювати експертизу цінності документів органів влади і установ незалежно від ступеню їх секретності. Установи повинні були повідомляти архів про наявність конфіденційної інформації у складі чергової порції документів, що передавалася

Сучасний будинок Історичного товариства штату Міннесота

ними на зберігання. Усі документи, що передавалися до архіву, ставали публічними, за винятком тих, що відповідали обмеженням, встановленим законом «Про свободу інформації». Генеральний аторней отримав право від імені Товариства повертати незаконно вилучені в установах архівні документи, які підлягали постійному зберіганню в архіві. На кошти гранту Національної комісії історичних публікацій і документів у 1982–1983 рр. у Міннесоті здійснено аналіз документів штату й округів з метою створення типового переліку документів зі строками зберігання. 1985 року Історичне товариство перетворило Архів штату на Відділ бібліотеки та архіву; почалося спорудження нового будинку Товариства, у якому планувалося розмістити нову об'єднану інституцію. 1992 року будинок був уведений до експлуатації, і усі архівні та бібліотечні колекції переміщено до нього. У цей же час Архів розпочав прийом на зберігання документів урядових установ на оптичних дисках. 1994 року Товариство реалізувало проект по вивченню електронного документообігу в установах із метою розроблення програми зберігання і використання електронних джерел³²³. Отже, Історичне товариство Міннесоти, започатковане в таверні Святого Пола при сумнівних обставинах, врешті-решт розвинулося в сучасну архівну установу, яка наприкінці ХХ ст. вже забезпечувала зберігання та використання сучасних електронних документів.

Історичне і філософське товариство *Міссурі* засноване 1844 року в столиці штату м. Джефферсон. Засновником і президентом Товариства був У. М. Кемпбелл. Увага його членів зосереджувалася на спонуканні громадян до написання власних історій і передачі їх до Товариства, виявленні та описуванні документів індіанських племен, збиранні документів про життя перших поселенців та з історії економіки штату³²⁴. Історичне товариство Міссурі виникло 1866 року і стало правонаступником Історичного і філософського товариства. Його заснував вчений, військовий і освітянин І. Х. Шеперд³²⁵. Значний внесок у поповнення колекцій зробив біб-

Будинок Архіву штату Міссурі

³²³ History of the Minnesota State Archives [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.mnhs.org/preserve/records/about.html>. – Title from screen.

³²⁴ Introduction. An Act to Incorporate the Missouri Historical and Philosophical Society. Constitution. First Annual Meeting // Annals of the Missouri Historical and Philosophical Society. – Jefferson City : Metropolitan Print, 1848. – № 1. – P. 3–29 ; Missouri Historical and Philosophical Society [Text] // Missouri historical review. – 1909, January. – Vol. 3. – № 2. – P. 154–160 ; Taft W. H. Missouri Press Association and the Origins of the State Historical Society [Text] / William H. Taft // Missouri historical review. – 1966, April. – Vol. 60. – № 3. – P. 269–282.

³²⁵ Havig R. A. A Centennial History of the State Historical Society of Missouri, 1898–1998 [Text] / R. A. Havig. – Columbia: University of Missouri Press, 1998. – 296 p.

ліотекар, секретар Товариства та редактор «Missouri Historical Review» Фр. О. Семпсон. Як приватний колекціонер, Семпсон збирав книги і брошури з історії штату Міссурі, офіційні звіти штату, протоколи релігійних організацій, публікації юридичної колегії штату та редакцій видавництва, оголошення і рекламні видання комерційних клубів тощо. Свою колекцію в 1901 році він заповів Історичному товариству штату Міссурі³²⁶. Ще одним відомим діячем Історичного товариства Міссурі був бізнесмен і фінансист У. К. Бігсбі. Його двічі обирали президентом Історичного товариства у 1907–1913 та 1925–1930 роках. Як і Семпсон, Бігсбі був приватним колекціонером. До кола його інтересів входили документи і книги з історії бізнесу, торгівлі, промисловості та рідкісні автографи видатних діячів Америки. Колекція Бігсбі датується 1700–1931 рр. і зберігається в Історичному музеї Міссурі³²⁷.

У Міссурі довгий час не було узгодженості в діях Історичного товариства, яке було архівом штату, офіційного Архівіста штату, який опікувався документами Офісу Секретаря штату, бібліотек і музеїв. Б. Каткліфф висловив думку про те, що природна незалежність міссурійців ускладнила проблему забезпечення збереженості історичних документів і створення архіву. Аж 1953 року розпочався підготовчий процес, під час якого була найнята компанія Е. Дж. Ліхі для аналізу стану управління документацією та архівної справи у штаті та вироблення рекомендацій, згідно з якими було ухвалено ряд законодавчих актів, у т. ч. 1965 року створений Департамент документаційної служби, підпорядкований Секретареві штату, у складі трьох відділів: архіву штату, місцевих документів і

Лабораторія консервації документів
в Архіві штату Міссурі

Виставка оцифрованих документів з історії
Громадянської війни в США,
що зберігаються в Архіві штату Міссурі,
грудень 2011 року

³²⁶ Sampson, Francis Asbury (1842–1918), Collection, 1796–1958. C 3813 [Electronic resource] The State Historical Society of Missouri. – Mode of access: <http://shs.umsystem.edu/manuscripts/invent/3813.pdf>. – P. 1–2. – Title from screen.

³²⁷ Bixby William Keeney (1857–1931). Papers (1700–1931) [Electronic resource] // Missouri History Museum. – Mode of access: <http://collections.mohistory.org/archive/ARC:A0129>. – Title from screen.

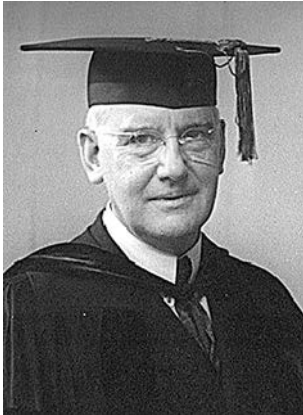
Виставка фотографій з колекції Архіву штату Міссурі

управління документацією³²⁸. 1999 року для зберігання судових справ історичної цінності в Сент-Луїсі створено філію Архіву штату Міссурі³²⁹.

Історія архіву **Айови** тісно пов'язана з діяльністю Історичного товариства штату, заснованого 1857 року як історичне товариство університету. Протягом першої половини XIX ст. тричі змінювалося місце розташування уряду Айови (із Белмонду (Вісконсин) до Барлінгтону (1838–1841), Айова-Сіті (1841–1857) та Дез Мойнсу (з 1857 р.)), що негативно вплинуло на долю його документів. 1857 року засновано Історичний департамент штату, але його функції не були визначені; несистематизовані та некаталогізовані документи зберігалися в незадовільних умовах. Наприкінці XIX ст. штат запросив голову Історичного товариства університету Б. Фр. Шамбауха підготувати рекомендації для організації архіву штату.

³²⁸ Cutcliffe B. F. Missouri – A Coordinated Records Program Needed [Text] / Ben F. Cutcliffe // American Archivist. – 1963, July. – Vol. 26. – № 3. – P. 361–363.

³²⁹ About the Missouri State Archives – St. Louis [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.sos.mo.gov/archives/resources/msastl/>. – Title from screen.

БЕНДЖАМІН ФРАНКЛІН ШАМБАУХ,
голова Історичного товариства штату Айова (1907–1940), розробник рекомендацій для реорганізації архіву Айови, 1938 рік

КАССИУС СТАЙЛС, керівник Публічного архіву штату Айова (1907–1937) автор підручника «Публічний архів Айови»

Б. Фр. Шамбаух був уродженцем Айови, докторський ступінь отримав в університеті Пенсільванії (1895), протягом 1895–1896 рр. навчався у Німеччині. Усе своє життя працював в університеті Айови, перебуваючи на посадах інструктора, професора і голови Департаменту політичних наук. З 1907 р. до 1940 р. Шамбаух був головою Історичного товариства штату Айова і редактором журналу «Iowa Journal of History and Politics»³³⁰. Він був автором «Documentary Material Relating to the History of Iowa» («Документальні матеріали з історії Айови»), «History of the Constitutions of Iowa» («Історія конституцій Айови») та ще цілої низки праць. Із утворенням Комісії публічних архівів Американської історичної асоціації Шамбаух увійшов до її складу і став одним із авторів її звітів. Архів Айови був організований і систематизований за рекомендаціями, розробленими Б. Фр. Шамбаухом. Американські історики визнали внесок вченого, встановивши у штаті винагороду на його честь, яка присуджується Історичним товариством Айови авторіві кращої книги року; університет Айови щороку проводить Конференцію на пошану професора Б. Фр. Шамбауха (Benjamin F. Shambaugh Conferences), яка фінансується з Меморіального фонду вченого (Shambaugh Memorial Fund)³³¹.

Реалізатором ідей Шамбауха став К. К. Стайлс, призначений 1907 року управляючим Публічного архіву Айови. За 30 років роботи на цьому посту він систематизував і склав індекси майже 9 млн документів. Стайлс був автором «Annals of Iowa» («Джерела Айови»), посібника «Manual of Public Archives of Iowa» («Публічний архів Айови») та цілого ряду статей. У. Петерсен 1961 року в статті, присвяченій внеску Б. Фр. Шамбауха і К. К. Стайлса в розбудову архівної галузі Айови, писав, що для того часу, коли не було ще ні Національного архіву США, ні Товариства американських архівістів і не було відповіді

³³⁰ Shambaugh Family Papers. RG 99.0152. Collection Dates: 1880-s-1953 [Electronic resource]. – Mode of access: http://www.lib.uiowa.edu/spec-coll/archives/guides/shambaugh/shambaugh_family.htm. – Title from screen.

³³¹ Benjamin F. Shambaugh Award [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.iowahistory.org/about/assets/shambaugh-awards.pdf>. – Title from screen ; Benjamin F. Shambaugh Conference [Electronic resource]. – Mode of access: <http://ir.uiowa.edu/shambaugh/>. – Title from screen.

на численні запитання, Стайлс побудував гарну архівну інституцію шляхом, прокладеним Шамбаухом. Колеги-архівісти з інших штатів (Т. К. Блеген з Історичного товариства Міннесоти та інші) визнали, що у першій чверті ХХ ст. Айова була лідером архівного руху та впровадження принципів «archive eponomy» (принципи організації архівів) на Заході Сполучених Штатів³³². К. Стайлс був прихильником систематизації архівних документів згідно з «принципом походження», для полегшення систематизації він уклав історію державних установ штату Айова. Саме до К. Стайлса їздила М. К. Нортон навчатися архівній справі. Сучасний Архів Айови функціонує у складі Історичного товариства штату Айова³³³.

У Небрасці Історичне товариство підтримувалось Адміністрацією штату. Воно було й залишається у теперішній час офіційним Архівом штату³³⁴. Крім архіву, Товариство опікувалося реалізацією музейної програми, пам'ятками архітектури, місцями пам'яті, археологічними розвідками тощо.

Історичне товариство *Небраски* утворене 1878 року. Це вже була не перша спроба створити історичне товариство у Небрасці. 1858 року з ініціативи політика і лікаря Г. К. Монелла було засноване Історичне товариство Небраски. Монеллівське товариство припинило свою діяльність через відсутність фінансової підтримки, а зібрана ним колекція надійшла на зберігання до бібліотеки, але 1868 року під час зміни столиці штату з Омахи на Лінкольн була втрачена. 1867 року заснована Історична і бібліотечна асоціація штату Небраска, а згодом відбулися ще дві спроби утворення історичних товариств³³⁵.

Ініціативу створення Історичного товариства врешті-решт виявив видавець, журналіст та колишній губернатор штату Небраска Р. У. Фернас, який 12 серпня 1878 року розіслав листи своїм друзям із роз'ясненням мети утворення товариства³³⁶. Його ідею підтримали колишні губернатори, сенатори, члени законодавчих зборів, банкіри, юристи, купці. Загалом батьками-засновниками товариства стали 36 осіб із 17 округів штату. У Статуті Товариства вказувалося, що його цілями є: 1) заснування бібліотеки для зберігання книг; 2) заснування депозитарію манускриптів, документів та інших історично цінних матеріалів; 3) розшук матеріалів із історії тубільного населення штату; 4) сприяння історичним дослі-

³³² Petersen W. J. Iowa – The Challenge of the Archives [Text] / William J. Petersen // American Archivist. – 1963, July. – Vol. 26. – № 3. – P. 329.

³³³ State Historical Society Library and Archives [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.iowahistory.org/archives/index.html>. – Title from screen.

³³⁴ The Library [Electronic resource] // Archives of the Nebraska State Historical Society. – Mode of access: <http://www.nebraskahistory.org/lib-arch/index.shtml>. – Title from screen.

³³⁵ Diffendal A. P. A Centennial History of the Nebraska State Historical Society, 1878–1978 [Text] / Anne Polk Diffendal // Nebraska History, 1978. – № 59. – P. 313 ; Dr. Gilbert C. Monell and Hon. Phineas W. Hitchcock // Nebraska State Historical Society, Transactions and Reports, 1-1-1885. [Electronic resource]. – Mode of access: <http://digitalcommons.unl.edu/nebhisttrans>. – Title from screen.

³³⁶ Gaster P. C. Robert W. Furnas : Nebraska Press Recollections and the Oldest Newspaper Controversy [Text] / Patricia C. Gaster // Nebraska History. – 2002. – № 83. – P. 89–97.

дженням і розповсюдження літератури. Провід Товариства складався з президента, двох віце-президентів, скарбника, секретаря, комісії з п'яти членів³³⁷. На секретаря покладалася відповідальність за зберігання колекції Товариства. Однак на імідж новоутвореного Товариства, безперечно, впливав факт втрати колекції, зібраної за Монелла, та майнових суперечок за землю між Історичним товариством та Історичною і Бібліотечною асоціацією. В одному з листів, отриманих секретарем Товариства С. Огі, кореспондент писав: «Я маю історичні матеріали, про які ти говориш, але не відчуваю потреби передавати їх твоєму Товариству...». Нарешті 1883 року законодавчі збори штату прийняли акт про виділення щорічного фінансування Товариству в сумі 500 дол., до 1900 року ця сума зросла до 2,5 тис. дол.³³⁸

Фінансова підтримка сприяла започаткуванню видавничої програми Товариства. Перші вісім томів історичних документів і праць членів Товариства «Publications of the NSHS» були видані перед 1900 роком.

Колекція Товариства поповнювалася повільно. Під кінець терміну секретарювання Огі уся колекція розмішувалася на столах в його кабінеті. 1893 року Товариство переїхало в новий будинок «Architecture Hall», у якому були облаштовані пожежобезпечні сховища, а через два роки у цьому ж будинку Товариство отримало приміщення для читальної зали та кабінети для співробітників. Законодавчі збори 1893 року надали Товариству право отримувати по 50 копій кожного видання, яке виходило на теренах штату. Ці публікації розсилалися по усіх штатах і територіях країни в обмін на аналогічні видання інших історичних товариств. Помічник Секретаря і Бібліотекаря Дж. Е. Баррет започаткував у Товаристві колекцію періодичних видань штату: журналу «Nebraska State Journal» та газет видавництва «Lincoln Newspaper Union».

Манускрипти і документи фактично не надходили на зберігання до Товариства, за винятком усього декількох копій. 1896 року Баррет знайшов на складі у Сент-Луїсі документи знаменитої у США родини торговців хутом Шота (Chouteau), але Товариство не змогло вибороти право на їх зберігання, і колекція перейшла до Історичного товариства штату Міссурі. Значний вплив на діяльність Товариства мало встановлення бакалаврських, магістерських та докторських програм для підготовки істориків за німецьким зразком. Ці програми передбачали підготовку студентських робіт на підставі першоджерел. В Університеті Небраски такі програми розвивали Дж. Е. Говард та Г. У. Колдвелл, які водночас були секретарями Історичного товариства. Наприкінці XIX ст. популярним серед істориків стало писати праці загальнонаціонального характеру, тому ще більшої важливості набула програма публікацій. Старі товариства Півдня і Заходу США

³³⁷ Diffendal A. P. A Centennial History of the Nebraska State Historical Society, 1878–1978 [Text] / Anne Polk Diffendal // Nebraska History, 1978. – № 59. – P. 317.

³³⁸ Ibid. – P. 320.

до кінця XIX ст. уже встигли видати багатотомні серії публікацій. Говард амбіційно заявив 1886 року, що Історичне товариство Небраски впроваджує найостанніші інноваційні методи підготовки академічних праць. Таким чином, на кінець XIX ст. Історичне товариство Небраски, не зважаючи на усі перешкоди, змогло створити значну колекцію опублікованих видань, але не оригіналів документів. Хоча для створення архіву, на противагу іншим товариствам, воно мало усі умови: будинок, пожежобезпечні сховища, фінансування, штат співробітників тощо³³⁹.

1901–1916 рр. були характерні започаткуванням нових напрямків роботи Товариства: розпочалися археологічні дослідження, збір фотографій та звукозаписів; члени Товариства читали лекції, організовували пересувні виставки, екскурсії до музеїв, викладали університетські курси. У ці роки був створений Музей Небраски, дослідницьке бюро, була проведена інвентаризація колекції. Непересічний внесок зробив у розвиток Історичного товариства Небраски цього періоду Е. Е. Шелдон, якого називали «директор польової роботи». Він отримав ступінь магістра історії в Університеті Небраски (1904) та доктора філософії у Колумбійському університеті (1908), став членом Популістської партії³⁴⁰, був делегатом національних партійних з'їздів і членом Палати представників Небраски. Він подорожував Небраскою із фотокамерою, фотографував, записував усну історію, народні пісні індіанців, збирав документи й експонати. 1901 року Шелдон став членом Комісії публічних архівів АНА, описав архіви Небраски та уклав звіт, опублікований у щорічному звіті Американської історичної асоціації за 1910 рік³⁴¹. З'ясувавши жалюгідний стан архівів в органах влади штату, Шелдон у 1905 році розробив законопроект, ухвалення якого дозволило Товариству вимагати передачі на зберігання усіх документів органів влади та офіційних установ штату, із моменту утворення яких минуло 20 років. Хоча закон не встановлював правила прийому-передачі документів, нарешті Товариство почало отримувати на зберігання оригінали. Система управління документацією в установах штату була впроваджена у 1960-х рр.³⁴²

У травні 1906 року за пропозицією Шелдона було створене Довідкове бюро з питань законодавства, що стало причиною конфлікту між Шелдоном та суперінтендантом Товариства К. С. Пейном, який боявся, що організація може бути втяг-

³³⁹ *Diffendal A. P. A Centennial History of the Nebraska State Historical Society, 1878–1978 [Text] / Anne Polk Diffendal // Nebraska History, 1978. – № 59. – P. 325–332.*

³⁴⁰ Populist Party (Populist Party) – для Сполучених Штатів переклад назви – Популістська партія, для Російської імперії – Народницька партія. У США популістський рух розвинувся наприкінці XIX ст. і був короткочасним.

³⁴¹ *Sheldon A. E. Report on the Archives of the State of Nebraska [Text] / Addison E. Sheldon // Annual Report of the American Historical Association for the year 1910. – Washington, 1912. – P. 365–420.*

³⁴² *Diffendal A. P. A Centennial History of the Nebraska State Historical Society, 1878–1978 [Text] / Anne Polk Diffendal // Nebraska History, 1978. – № 59. – P. 333–336.*

нута в політичні суперечки³⁴³. Врешті-решт у лютому 1911 року законодавчі збори вивели Бюро зі складу Товариства і передали його у відання Університету, а Шелдона призначили його директором. Через конфлікт із Пейном Товариство покинув не лише Шелдон, а й інші співробітники, що фактично призупинило майже усі напрями роботи організації. Після смерті К. С. Пейна, Шелдон повернувся до Товариства на пости суперінтенданта, секретаря та виконавчого директора. Людина величезної енергії, оптиміст, мрійник, Шелдон відіграв провідну роль у Історичному товаристві Небраски до 1943 року, коли він пішов із життя. Головним напрямом роботи Товариства він вважав забезпечення інформацією, насамперед законодавчого характеру, пересічного громадянина. Він вважав, що у такий спосіб Товариство сприяє демократизації американського суспільства та розвиткові громадянських інститутів. Ще одним напрямом роботи Шелдон визначив створення хроніки щоденного життя Небраски, у тому числі за допомогою фотографування основних подій. Товариство придбало колекцію негативів на склі кінця XIX – початку XX ст. у знаменитого фотографа С. Д. Бутчера. У роки Першої світової війни Шелдон організував збір військових артефактів до музею та листів, документів, щоденників американських солдат, плакатів до архіву Товариства. Він їздив на поля битви у Францію, щоб задокументувати життя американських солдат та їх участь у військових діях у Європі. У лютому 1918 року світ побачило перше число щомісячника «Nebraska History and Record of Pioneer Days» («Історія Небраски і документи днів піонерів»), 1925 року назва видання була скорочена до «Nebraska History» («Історія Небраски»). На його сторінках публікувалися статті, есе, спогади, мемуари, документи, звіти про роботу Товариства. Наприкінці 1920-х рр. стало очевидним, що колекції Товариства значно збільшилися у обсягах і не вистачає місця для їх зберігання. До того ж

ЕДДИСОН ЕРВІН ШЕЛДОН,
суперінтендант, секретар
та виконавчий директор
Історичного товариства
штату Небраска
(1901-1911, 1916-1943)

Будинок Історичного товариства Небраски, у якому розміщуються Архів і Бібліотека штату Небраска

сторія Небраски і документи днів піонерів»), 1925 року назва видання була скорочена до «Nebraska History» («Історія Небраски»). На його сторінках публікувалися статті, есе, спогади, мемуари, документи, звіти про роботу Товариства. Наприкінці 1920-х рр. стало очевидним, що колекції Товариства значно збільшилися у обсягах і не вистачає місця для їх зберігання. До того ж

³⁴³ Diffendal A. P. A Centennial History of the Nebraska State Historical Society, 1878-1978 [Text] / Anne Polk Diffendal // Nebraska History, 1978. - № 59. - P. 346, 348.

Будинок Історичного товариства штату Канзас, у якому розміщується Архів штату Канзас

університет, якому належав будинок, планував перемістити до нього свою бібліотеку та попросив Товариство виїхати. Товариству було надано приміщення у будинку Адміністрації штату на першому, дев'ятому та десятому поверхах, але цього було недостатньо – і колекція газет опинилась у підвалі. Тож останні роки Шелдон жив мрією про власний будинок Історичного товариства Небраски, який побудували та ввели до експлуатації 1953 року³⁴⁴. На честь Шелдона Історичним товариством Небраски 1973 року встановлено почесну нагороду, якою відзначаються особи або організації за багаторічну службу або значний внесок у зберігання історії Небраски.

Історичне товариство в *Канзасі* створене журналістами і видавцями газет із метою увічнення героїчної ролі штату в боротьбі проти рабства. Комітет канзаських редакторів і Асоціація видавців зустріли-

Читальна зала Архіву штату Канзас

³⁴⁴ A New Home for Nebraska History. The R Street Building // Here Open to All is the History of This People : 125 Years of the Nebraska State Historical Society [Electronic resource]. – Mode of access: <http://nebraskahistory.org/sites/mnh/125th/newhome.htm>. – Title from screen.

ся 13 грудня 1875 року і започаткували Історичне товариство Канзасу. Вони ухвалили рішення про те, що кожна редакція або видавництво повинні передавати по одній книзі, газеті на зберігання до Історичного товариства. Відтак 1879 року штат своїм рішенням визнав Історичне товариство, а 1905 року законодавчі збори оголосили його офіційним депозитарієм документів органів влади штату. Таким чином, у складі Товариства був утворений Архів штату, до якого почали надходити непоточні документи урядових установ штату й округів. 1914 року Історичне товариство переїхало до нового будинку. Із 1927 року Товариство стало опікуватися рядом програм – археологічною, музейною та історичного зберігання. «Public Records Act» («Закон про публічні документи»), за яким створено Комісію по документах штату при історичному Товаристві, був ухвалений у Канзасі 1947 року, але лише з 1957 року в установах штату почали впроваджувати програми управління документацією і започаткували Центр документації штату, спочатку підпорядкований, як і архів, Історичному товариству. Через два роки Центр був перепідпорядкований Департаменту адміністрації штату, але кошти для його функціонування не виділялись. Департамент адміністрації і Товариство взагалі поставили під сумнів необхідність функціонування такого Центру у штаті. Існувала думка, що Центри документації потрібні лише для великих індустріальних міст і штатів. Тому в 60-ті роки ХХ ст. було прийнято рішення про передавання документів на тимчасове зберігання до Архіву, а Комісія по документах штату Історичного товариства взяла на себе розробку та впровадження переліків зі строками зберігання та управління документацією. Із 1961 року Історичне товариство офіційно поширило функції управління архівною справою та документацією на установи в округах. Історичне товариство Канзасу одним із перших у США створило віртуальний депозитарій «Territorial Kansas Online» («Територіальний Канзас он-лайн»). Цей електронний ресурс містить сотні особистих листів, щоденників, фотографій, мап та інших документів періоду Території Небраска. 2007 року Товариство долучилося до програми «American Memory» («Пам'ять Америки»), створивши портал «Kansas Memory» («Пам'ять Канзасу») ³⁴⁵.

Проблема архіву Території *Дакота* полягала в тому, що він формувався з 1861 року (2 березня 1861 р. засновано Територію Дакота) як одне ціле, але після того, як Конгрес 22 лютого 1889 року ухвалив рішення про поділ Території на два штати, Північну Дакоту і Південну Дакоту, постало питання й про поділ архівних документів. Новоутворені штати заснували Комісію з 14 осіб, по 7 членів від кожного штату, для вирішення питання архіву. Уже на першому засіданні Комісії, яка зібралася в Капітолії у Бісмарку (Північна Дакота) 16 червня 1889 року, розгорнулася дискусія про те, які документи і в чий відання будуть віддані. Усі документи, які належали окремим департаментам, що раніше діяли на частинах

³⁴⁵ Kansas Historical Society [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.kshs.org/kansapedia/kansas-historical-society/12118>. – Title from screen.

Території кожного утвореного штату, поділили без перешкод. Усе інше було згруповано у два лоти. Перший лот включав документи губернатора і Секретаря штату, другий – документи усіх інших департаментів. Два папірці із надписами «Північна Дакота» та «Південна Дакота» було вкинуто до капелюха. Лот № 1 дістався Північній Дакоті, а лот № 2 – Південній Дакоті. Підписані угоди були затверджені Конвенціями обох штатів. Згодом кожен штат скопіював документи, які йому не дісталися за лотом. Так був поділений архів Території Дакота³⁴⁶.

Сховище Архіву Історичного товариства Південної Дакоти

Будинок штаб-квартири Товариства «Спадщина німців із Росії» у м. Бісмарк, штат Північна Дакота

³⁴⁶ Rose M. The Archives of Dakota Territory [Text] / Margaret Rose // American Archivist. – 1963, July. – Vol. 26. – № 3. – P. 307–313.

Історичне товариство Південної Дакоти створене 1891 року, інкорпоровано законодавчими зборами штату 1901 року. Товариство виконувало архівну роботу з власної ініціативи до 1975 року, коли законодавчі збори штату ухвалили закон про створення у його складі Архіву штату як реалізації однієї із п'яти програм (археологічна, архівна, історичного зберігання, музейна, досліджень і публікації). 1989 року штат збудував Центр культурної спадщини, де на сьогодні розміщується Товариство і Архів штату³⁴⁷.

У відділі каталогів Архіву Товариства
«Спадщина німців із Росії».
На фото член GRHS Маргарет Тернер

Історичне товариство Південної Дакоти підпорядковане Департаменту туризму. У складі історичного товариства функціонує архів Північної Дакоти³⁴⁸.

Північна Дакота і Південна Дакота є штатами, де найбільш концентровано проживають німці, предки яких із другої половини XIX ст. виїхали з Російської імперії, у т. ч. й з України, до Сполучених Штатів. Німецький народ зберігає свою історичну спадщину шляхом об'єднання в національне Історичне товариство «Germans from Russia Heritage Society, GRHS» (Товариство «Спадщина німців із Росії»). Штаб-квартира Товариства розташована в Бісмарку. У ній знаходиться й Архів GRHS, який в основному сформувався з цифрових копій документів, отриманих із архівів Росії й України.

Таким чином, у всіх штатах Північно-Західного центрального регіону історичні товариства є офіційними архівними установами, крім Історичного товариства Міссурі. Однак і в Міссурі Історичне товариство протягом 1844–1965 рр. виконувало роль архіву, хоча й не мало права зберігати документи урядових установ, які знаходилися в Офісі Секретаря штату. Американські вчені зазначали, що природна незалежність міссурійців не дозволила їм дійти згоди щодо інституції, яка має забезпечувати збереженість документів органів влади аж до 1965 року. Штату довелося найняти арбітра, яким стала компанія видатного американського піонера документаційного менеджменту Е. Дж. Ліхі. Саме за рекомендаціями цієї компанії був створений Департамент документаційної служби, підпорядкований Секретарю штату. Такий тип архівної установи швидше є винятковим, ніж природним для Північно-Західного центрального регіону. Вище вже зазначалось, що для фронтір-зон характерний колегіальний спосіб управ-

³⁴⁷ The State Archives of the South Dakota State Historical Society [Electronic resource]. – Mode of access: <http://history.sd.gov/Archives/>. – Title from screen.

³⁴⁸ State Archives of the State Historical Society of North Dakota [Electronic resource]. – Mode of access: <http://history.nd.gov/archives/index.html>. – Title from screen.

ління архівною справою, наприклад, у Північно-Східних центральних штатах, де Огайо та Вісконсин представлені історичними товариствами, а Індіана та Мічиган – історичною комісією та комісією публічних документів. Історичні товариства Північно-Західного регіону засновувалися самими органами влади (Міннесота, ініціатива належала Секретарю Території Ч. К. Сміту, першим президентом був губернатор А. Ремзі); отримували підтримку органів влади (у Айові штат запросив Б. Фр. Шаумбауха для надання рекомендацій щодо організації архіву; у Канзасі Історичне товариство створене 1875 року, інкорпороване 1879 року, стало офіційним депозитарієм документів органів влади 1905 року) та фінансове забезпечення (у Небрасці Історичне товариство утворене 1878 року, а 1883 року прийнято акт про виділення щорічного фінансування). У Дакотах не замислювалися над тим, якій інституції доручити архіви, оскільки це було й так очевидним. Історичні товариства обох штатів були і залишаються офіційними архівами штатів. Дакоти демонструють унікальний приклад мирного розподілу спільної документальної історичної спадщини шляхом простого жеребкування. Більше того, кожен штат надав іншій стороні право доступу до документів та виготовлення копій тієї частини документальної спадщини, яка йому не дісталася волею долі. Непересічним був внесок у розвиток архівної справи в Айові Б. Фр. Шамбауха, який розробив рекомендації для організації архіву Айови, К. К. Стайлса, автора посібника «Публічний архів Айови», Е. Е. Шелдона, автора законопроекту про передачу документів на зберігання до Архіву Небраски, організатора і виконавця ініціативного документування історії Небраски і США. Історія заснування і розвитку архівних установ Північно-Західних центральних штатів ще раз підтверджує вже зроблений у ході розгляду Північно-Східних штатів висновок про непересічну роль історичних товариств у збереженні історичної документальної спадщини і заснуванні архівних установ та те, що для типових фронтір-регіонів США історичні товариства є «типово американськими» архівними установами.

2.8 ІСТОРИЧНІ ТОВАРИСТВА ТА УТВОРЕННЯ АРХІВІВ У РЕГІОНІ СКЕЛЯСТИХ ГІР

*(Гірські штати: Монтана, Колорадо, Вайомінг,
Юта, Нью-Мексико, Аризона, Невада, Айдахо)*

Регіон Скелястих гір отримав свою назву через головний хребет у гірській системі Кордильєр, що пролягає всією територією регіону з півночі на південь. Частина території регіону перейшла до Сполучених Штатів після придбання Луїзіани (1803.), частина – після війни з Мексикою (1846–1848), а ще частина – після розподілу Орегонської землі (15 червня 1846 р.). Це найбільший за площею регіон США, але водночас він є найменш заселеним: щільність населення складає 4 особи на 1 кв. км. Причиною такого стану є географічні та кліматичні умови регіону, покритого горами.

Фронтирсмени, серед яких переважно були торговці хутром та місіонери, почали заселяти Монтану на початку XIX ст. У 1860-х рр. у Монтані були виявлені поклади золота, срібла, свинцю, міді. Розпочалося відкриття шахт, а разом із ними й заснування невеликих поселень. Після ухвалення закону про гомстеди (20 травня 1862 р.) до Монтани вирушили йомен-фермери, які засновували власні сільськогосподарські підприємства. Освоєння Території Монтана, створеної 1864 року, супроводжувалося постійними війнами з тубільними індіанськими племенами. Війна 1876–1877 рр. розпочалася з перемоги індіанців, а завершилася перемогою армії Сполучених Штатів. У 1880-х рр. у Монтані збудовано залізницю, наявність якої прискорила економічний розвиток Території. 8 листопада 1889 року Монтана стала 41-м за порядком входження штатом США³⁴⁹.

Наприкінці 1830-х – на початку 1840-х рр. у Вайомінгу були лише поодинокі поселення трейдерів хутру. Через Вайомінг проходили Орегонська, Каліфорнійська та Мормонська стежки, по яких рухалися фургони старателів та переселенців до Тихоокеанського узбережжя. 17 вересня 1851 року між урядом США та індіанськими племенами був підписаний договір, який гарантував вільний і безпечний прохід через Вайомінг, заснування на його території фортів і поселень в обмін на щорічні виплати. Однак через відмову уряду США від виконання зобов'язань почалася війна, яка завершилася перемогою тубільців і збереженням за ними контролю над територією до кінця 60-х рр. XIX ст. 25 липня 1868 року створено Територію Вайомінг, 10 липня 1890 року – штат. У часи Території у Вайомінгу створено законодавчі збори, інститут губернаторства у складі губернатора, суперінтенданта у справах індіанців та секретаря, проведено перші вибори, територію поділено на округи. 1880 року здійснено перепис населення, у ході якого облікована чисельність мешканців Території склала 20789 осіб. Наприкінці XIX ст. у Вайомінгу відбувалися війни фермерів. На початку XX ст. у штаті віднайдено поклади уранових руд і нафти, видобуток яких сприяв розвитку економіки штату. 1925 року Вайомінг став першим штатом США, у якому на пост губернатора обрали жінку Неллі Тейло Росс. Через цей факт Вайомінг отримав статус штату рівних можливостей³⁵⁰.

Заселення Айдахо також пов'язане із торгівлею хутром та видобутком золота, першими поселенцями були трапери хутряних компаній та старателі-золотошукачі. Перше постійне поселення, Лепвей (Lapwai), засноване 1836 року пресвітеріанським священиком Генрі Х. Спелдінгом. Ним відкрито першу школу та надруковано першу книгу в Айдахо. 4 березня 1863 року створено інкорпоровану Територію Айдахо, 3 липня 1890 року – штат Айдахо³⁵¹.

³⁴⁹ Bancroft H. H. History of Washington, Idaho and Montana, 1845–1889 [Text] / Hubert Howe Bancroft. – San Francisco : The History Company, Publishers, 1890. – Vol. XXXI. – P. 597–598, 611, 643–689, 750–780.

³⁵⁰ Bartlett I. S. History of Wyoming. Vol. 1 [Text] / I. S. Bartlett. – Chicago : The S. J. Clarke Publishing Company, 1918. – P. 124–133, 161–185, 213–224, 325–339, 352–411 ; Hebard G. R. The History and Government of Wyoming. The History, Constitution and Administration of Affairs. Eighth edition [Text] / Grace Raymond Hebard. – San Francisco : Publishers C. F. Weber CO, 1919. – P. 16–26 ; Wyoming. A Guide to its History and People [Text] ; compiled by Workers of the Writers' Program of the Works Progress Administration in the State of Wyoming. – Fifth printing, 1956. – P. 58–78.

³⁵¹ Bancroft H. H. History of Washington, Idaho and Montana, 1845–1889 [Text] / Hubert Howe Bancroft. – San Francisco : The History Company, Publishers, 1890. Vol. XXXI. – P. 406–480.

Територія Колорадо з XVI ст. контролювалась іспанцями. До США Колорадо відійшло після війни з Мексикою (1846–1848). Перше постійне поселення, м. Сан-Луїс, було засноване мексиканськими іммігрантами у 1851 році. У другій половині XIX ст. Колорадо пережив «золоту лихоманку», яка спричинила його швидке заселення. 24 жовтня 1859 року поселенцями Колорадо створено Територію Джефферсон у складі сучасних штатів Канзас, Небраска, Нью-Мексико, Юта і Вашингтон. Незважаючи на те, що вона не була офіційно визнана Сполученими Штатами, її самоврядний уряд безперешкодно діяв до офіційного створення Території Колорадо 28 лютого 1861 року. Друга половина XIX ст. позначена війнами білих поселенців із тубільним населенням, які закінчилися винищенням індіанців і витісненням тих, хто вижив, до резервацій в Оклахомі. 1 серпня 1876 року на честь 100-річного ювілею заснування США Колорадо був оголошений 38-м за порядком штатом США. Його економіка переживала спади і підйоми в залежності від відкриття нових покладів корисних копалин: золота, срібла, камінного вугілля тощо³⁵².

Земля Юти була транзитною на шляху до Каліфорнії до 24 липня 1847 року, коли Брігам Янг привів до долини Солт-Лейк мормонів. У 1849 році вони створили мормонський штат Дезерет, який охоплював територію від Орегону до Мексики і забажали бути прийнятими до США. Однак уряд США не погодився віддавати такий великий регіон мормонам і створив Територію Юта у кордонах сучасного штату, губернатором якої став Брігам Янг. У середині 50-х рр. XIX ст. мормони стали проблемною релігійною громадою у Сполучених Штатах через їх прихильність до полігамії. Уряд США 1857 року намагався привести до влади у Юті губернатора, який не належав до мормонської конфесії. Це фактично призвело до громадянської війни. 1890 року мормонська церква була змушена офіційно заборонити полігамію. 1896 року Юта віддала уряду США 12 млн гектарів землі, яка увійшла до федерального земельного резерву. В обмін на вжиті заходи уряд США 4 січня 1896 року визнав Юту 45-м за порядком штатом США. Економічному розвитку Юти сприяло будівництво трансконтинентальної залізниці, уведеної до експлуатації 1869 року. Відкриття на межі XIX – XX ст. численних покладів срібла, золота, цинка, міді, можливості розвитку на землях Юти зрошуваного землеробства привернули увагу значної кількості переселенців немормонського віросповідання. Постійні конфлікти із індіанськими племенами призвели до їх витіснення у резервації. На теперішній час 60 % населення штату складають мормони, 40 % – інші конфесії. Два фактори – наявність на території штату всесвітнього центру мормонської конфесії і переважна більшість населення штату мормонського віросповідання – визначили історичний розвиток штату. Прихильність мормонів до історичних і генеалогічних досліджень вилилась у заснування Генеалогічного товариства ЮТА, участь мормонів у цілому ряді історичних товариств, здійснення ними досліджень та копіювання документів у архівах США та інших країн³⁵³.

³⁵² Bancroft H. H. History of Nevada, Colorado and Wyoming, 1540–1888 [Text] / Hubert Howe Bancroft. – San Francisco : The History Company, Publishers, 1890. – Vol. XXV. – P. 338–420, 426–446, 455–481, 482–503.

³⁵³ Bancroft H. H. History of Utah, 1540–1886 [Text] / Hubert Howe Bancroft. – San Francisco : The History Company, Publishers, 1889. Vol. XXVI. – P. 395–396, 439–480, 481–571, 604–636.

Першими на землі Нью-Мексико прийшли іспанські конкістадори, увагу яких привертала легенди про «золоті міста» ацтеків ще у 1541 році. Іспанія, створивши 1598 року провінцію Нуево-Мексико, включила до неї землі сучасного Нью-Мексико. Після створення Мексиканської імперії (1822) Нью-Мексико опинився у її складі. 1836 року була проголошена Республіка Техас, яка також заявила претензії на територію Нью-Мексико. Після Мексиканської війни (1846–1848) Нью-Мексико увійшло до складу США, уряд якого 1850 року створив Територію Нью-Мексико. До неї згодом було долучено землі, придбані Джеймсом Гадсденом 1853 року. У роки Громадянської війни (1861–1865) Нью-Мексико контролювався як південцями, так і жителями Півночі. Значний вплив на економіку штату, в основі якої завжди було розведення великої рогатої худоби та вирощування фруктів та овочів, мало будівництво залізниці Санта-Фе. Наприкінці XIX ст. у Нью-Мексико відкрито поклади нафти та вугілля. Сучасні американські автори зазначають, що через багатоманітну природну красу ландшафту Нью-Мексико, він завжди привертав увагу креативних груп суспільства. Нью-Мексико став 47-м штатом США 6 січня 1912 року³⁵⁴.

Аризона відома світу через Гранд-Каньйон, що є одним із найбільш видовищних геологічних утворень планети. Землі Аризони майже три століття входили до колонії Нова Іспанія, але фактичними її господарями були тубільні індіанські племена. На початку XVIII ст. в Аризоні були віднайдені поклади срібла, що привернуло увагу європейських переселенців. Аризона, як і її сусіди, входила до Мексиканської імперії. Після перемоги США в Мексиканській війні (1846–1848) північні землі Аризони від р. Гіла відійшли до США і стали частиною Території Нью-Мексико (1850), а південні землі були викуплені США в Мексики за 10 млн дол. у 1854 році. У роки Громадянської війни (1861–1865) південна Аризона разом із Нью-Мексико перебувала під контролем південців. 3 березня 1877 року уряд США видав «Закон про землі Пустелі». Він стосувався не лише Аризони, а й Каліфорнії, Орегону, Невади, Вашингтону, Айдахо, Монтани, Юти, Вайомінгу, Нью-Мексико і Дакоти. Будь-який громадянин, здатний продемонструвати вміння ведення зрошувального землеробства, міг придбати за 1,25 дол. 640 акрів землі із державного фонду. У такий спосіб уряд США намагався заселити посушливі і напівпустельні землі, стимулювати на них зрошувальне господарство. Можливості, відкриті поселенцям із вступом у дію «Закону про землі Пустелі», спричинили нову хвилю переселення до Аризони та інших територій Заходу США. Економіка Аризони й на сьогодні ґрунтується на видобутку міді, тваринництві та зрошувальному сільському господарстві, чому значно сприяє побудований у 1973–1994 рр. канал зрошувальної системи. Статус штату Аризона отримала 14 лютого 1912 року, останньою із континентальних штатів³⁵⁵.

³⁵⁴ Athearn Frederic J. *A Forgotten Kingdom : The Spanish Frontier in Colorado and New Mexico, 1540–1821. – Colorado : Bureau of Land Management, Cultural Resources Series, Number 29, 1989 [Electronic resource]. – Mode of access: http://www.nps.gov/history/history/online_books/blm/ut/29/contents.htm. – Title from screen.*

³⁵⁵ *DeLong S. R. The History of Arizona from the earliest times know to the people of Europe to 1903 [Text] / Sidney R. DeLong. – San Francisco : The Whitaker and Ray Company publishers, 1905. – P. 13–51 ; Bancroft H. H. History of Arizona and New Mexico, 1530–1888 [Text] / Hubert Howe Bancroft. – San Francisco : The History Company, Publishers, 1889. – Vol. XVII. – P. 310–342, 345, 474–519, 520–542, 578–605.*

Невада увійшла до складу США як частина Території Юта у 1848 році. Утворення і розвиток штату Невада пов'язаний із видобутком срібла, віднайденого в 1859 році, а також золота, міді та свинцю. Це обумовило надання Неваді статусу штату в ході Громадянської війни 1864 року. Переселенці-старателі під час «срібного буму» заснували великі міста та маленькі шахтарські містечки. Найбільшим містом Невади у XIX ст. була Вірджинія-Сіті. Територія Невада була утворена із західної Юти 2 березня 1861 року, штат Невада – 31 жовтня 1864 року³⁵⁶. 1905 року засноване м. Лас-Вегас, яке спочатку було лише великим залізничним вузлом штату, а з 1931 року стало всесвітньо відомим центром азартних ігор і туристичного бізнесу. Невада також znana найбільшим у США ядерним випробувальним полігоном.

Таким чином, усі вісім штатів Гірського регіону знаходились у близьких за характеристиками географічних умовах, що стали основним фактором їх заселення, освоєння та економічного розвитку. Хоча частково регіон входив до колоній Луїзіана та Нова Іспанія, але він не був освоєний європейцями, а індіанські племена, що впродовж віків були його тубільним населенням, не мали держави, органів влади та архівів. Регіон привернув увагу переселенців фактично у другій половині XIX ст. Уряд США створив органи влади територій, а згодом штатів. Від створення органів влади, у діяльності яких почали відкладатися документи, ведуть свій початок історичні товариства та архівні установи регіону.

Історичне товариство **Монтани**, засноване 1865 року, спочатку було неофіційним архівом штату. 1891 року законодавчі збори штату прийняли акт про надання Товариству статусу офіційної агенції штату, а 1949 року Історичне товариство Монтани набуло сучасного вигляду. Воно досі є Архівом штату³⁵⁷.

Будинок Історичного товариства штату Монтана, 1999 рік

³⁵⁶ Bancroft H. H. History of Nevada, Colorado and Wyoming, 1540-1888 [Text] / Hubert Howe Bancroft. – San Francisco : The History Company, Publishers, 1890. Vol. XXV. – P. 26-36, 65-91, 92-149, 150-175, 184-185.

³⁵⁷ Montana Historical Society [Electronic resource]. – Mode of access: <http://mhs.mt.gov/>. – Title from screen.

Про документи Території **Колорадо** ніхто не турбувався взагалі. Генеральний інспектор Території Колорадо П. Х. Сейр 1867 року написав у своєму звіті: «Відразу після мого призначення до Офісу у травні минулого року, я знайшов книги та документи департаменту разом із брудною білизною, одягом, застарілими капелюхами, залишеними після бенкету – усе в хаотичному безладі на підлозі кімнати, яка раніше належала моєму попередникові, у будинку виконавчого департаменту у Голден-Сіті. Книги і папери я зібрав разом і переніс у Сентрал-Сіті, де з того часу знаходиться моя штаб-квартира»³⁵⁸. Сейр зібрав власну колекцію документів, що включає проекти шахт, документи видобувних компаній, мапи і креслення, закони і правила про врегулювання справ із нерухомістю, ліквідацію підприємств у Канзасі та Колорадо, щоденники із записами про життя у шахтарських містечках, фотографії³⁵⁹. Колекція Сейра зберігається в Бібліотеці Університету Колорадо.

Історичне товариство штату Колорадо «History Colorado» утворене 1879 року в складі Департаменту вищої освіти з метою сприяння історичній освіті³⁶⁰. Початок архіву штату Колорадо був покладений у роки «нового курсу» Президента Фр. Д. Рузвельта, коли за проектом WPA здійснювалось описування архівних документів установ. Описи, укладені в ті часи, були найбільш повними переліками документів установ штату та округів. Хоча фінансування проекту «Historical Records Survey» з федерального бюджету припинилось у серпні 1939 року, у Колорадо роботи продовжувалися під опікою Секретаря штату після 1940 року. Історик штату Л. Р. Хейфен та член Генеральної асамблеї юрист С. Г. Харт³⁶¹, які були членами Історичного Товариства, 1942 року запропонували законопроект про утворення архіву штату. Генеральна асамблея ухвалила його у лютому 1943 року. У ньому йшлося про забезпечення збереженості, мікрофільмування, знищення документів. Догляд за цими видами робіт покладался на Історичну комісію штату. 1 червня 1943 року був утворений Відділ архіву штату і призначений Архівіст. Проте ухвалений закон не виконувався належним чином. Відділ архівів функціонував на напівлегальних засадах. Усі пункти закону, що стосувалися мікрофільмування, знищення нецінних та передачі цінних документів до архіву, мали рекомендаційний характер. Тому одні департаменти та установи, які гостро потребували вирішення проблеми накопичених старих документів, дотримувалися закону, інші відмовлялись, а Відділ не мав повноважень примусити їх.

³⁵⁸ Renze D. C. The State Archives of Colorado [Text] / Dolores C. Renze // *American Archivist*. – 1952, October. – Vol. 15. – № 4. – P. 304.

³⁵⁹ Hal Sayre papers, 1859–1925 [Electronic resource] // Archives, University of Colorado at Boulder Libraries. – Mode of access: <http://www.worldcat.org/oclc/68941500>. – Title from screen.

³⁶⁰ History Colorado. Who We Are. Our Past, Our Future [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.historycolorado.org/about-us/about-us>. – Title from screen.

³⁶¹ Halpern J. W. Stephen H. Hart. A Remarkable Life [Text] / Joseph W. Halpern. – Denver, Colorado, 2003. – P. 1–13.

Округи, як і до цього, мали повні права розпоряджатися своїми документами (за законом 1937 р.), тому їх можна було лише просити вживати відповідних заходів на виконання зазначеного закону. Крім того, деякі визначення закону спричиняли розбіжності у діях Історичного товариства, музею і бібліотеки штату³⁶². У березні 1951 року Генераль-

М. Г. Браєн, архівіст Колорадо Долорес К. Рензі (у центрі) та У. С. Дженкінс на засіданні виставкового комітету SAA, Колумбус, Огайо, жовтень 1957 року

на асамблея ухвалила «Закон про публічні документи» («Public Records Act»), за яким Відділ архіву штату був підпорядкований Історичному товариству штату. Закон передбачав, що Відділ буде виконувати дві функції: суто архівну (зберігання документів) та управління документацією в установах. В установах вводилися програми управління документацією, а також тренувальні програми для персоналу, відповідального за роботу із документами. Архівістами був підготовлений і виданий навчальний посібник. І хоча Архів мав обмежений штат і проблеми із приміщеннями для організації архівних сховищ, він почав працювати ефективніше³⁶³.

1-м Архівістом Колорадо був призначений Г. О. Браєр. На початку 1940-х рр. архівні документи розміщувалися на складах, горищах, у підвалах. Разом із Радою директорів Історичного товариства Браєр порушив питання про необхідність виділення відповідного приміщення для архіву. 1949 року на посаду Архівіста призначено Д. К. Рензі. Вона продовжила боротьбу за архівний будинок та удосконалення архівного законодавства штату. За часів Рензі архів штату став незалежним від Історичного товариства (з 1959 р.). Рензі була професійним архівістом, вона закінчила Університет Денверу та Американський університет і здобула ступені бакалавра, магістра та доктора філософії в архівних науках. Вона отримала сертифікати у сфері комплектування архівів, управління документацією, усної історії, мікрографії та публічної адміністрації. 1952 року Рензі сама почала

³⁶² Renze D. C. The State Archives of Colorado [Text] / Dolores C. Renze // American Archivist. – 1952, October. – Vol. 15. – № 4. – P. 306.

³⁶³ Ibid. – P. 303–308.

викладати архівні курси у літньому інституті Університету Денвера. Упродовж 1952–1985 рр. Рензі була ад'юнкт-професором Університету Денвера, у 1956–1963 рр. вчена виконувала обов'язки секретаря, а в 1965–1966 рр. – 21-го президента Товариства американських архівістів³⁶⁴. Дж. Е. Уоррен 1974 року став наступником Рензі, і саме в часи його перебування на посаді архів, нарешті, перейшов у Будинок Капітолію «Centennial building» у Денвері, де розмістився на трьох нижніх поверхах³⁶⁵. Сучасний Архів штату Колорадо поєднує архівну функцію і управління документацією та підпорядкований Департаменту персоналу та адміністрації штату Колорадо.

Як стверджувала Архівіст штату *Вайомінг* Л. Хомшер, його жителі були надто пов'язані історичними коренями зі своїми метрополіями, тому до сучасної їм історії виявляли мало інтересу³⁶⁶. Проте у 1895 році законодавчі збори все ж таки заснували у Вайомінгу Історичне товариство. Його секретарем став Р. К. Морріс³⁶⁷. У штаті була введена посада бібліотекаря штату, але на ній працівники довго не затримувались. Відповідно до закону штату про бібліотеку до функцій бібліотекаря відносилось зберігання книг, а також усіх опублікованих у штаті законодавчих актів та інших юридичних документів, журналів засідань законодавчих органів штату, мап і креслень³⁶⁸. Р. К. Морріс за 250 дол. винагороди на рік двадцять років поспіль збирав і зберігав історичні документи, щоправда в основному приватного походження. Упродовж 1919–1932 рр. у штаті існувала посада офіційного історика, із кандидатурами на яку так само не поталанило, та Історична комісія штату. До Історичної комісії входили губернатор, секретар і бібліотекар штату. Комісія мала збирати книги, мапи, креслення, документи, манускрипти з історії штату, його перших поселенців, відносин із індіанцями та передавати ці колекції на зберігання історика штату³⁶⁹. Помилка штату, як пише Л. Хомшер, була в тому, що на посади бібліотекаря та історика призначалися не фахівці, а колишні політичні діячі або державні службовці. Термін служби на цих посадах складав від 2 до 4 років, тому ніхто не вважав необхідним розвивати бурхливу діяльність або удосконалювати свою кваліфікацію. Протягом 1919–1937 рр. архів бідував у коридорах будинку Капітолію, потім йому виділили при-

³⁶⁴ Pacifico M. F. *Founding Mothers: Women in the Society of American Archivists, 1936–1972* [Text] / Michele F. Pacifico // *American Archivist*. – 1987, Summer. – Vol. 50. – № 3. – P. 370–389.

³⁶⁵ Colorado State Archives About Our Agency [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.colorado.gov/dpa/doit/archives/aboutus.htm>. – Title from screen.

³⁶⁶ Homsher M. L. *Wyoming State Archives and Historical Department* [Text] / Lola M. Homsher // *American Archivist*. – 1959, July. – Vol. 22. – № 3. – P. 323.

³⁶⁷ Morris R. C. *Collections of the Wyoming Historical Society. Vol. I* [Text] / Robert C. Morris. – Cheyenne, Wyoming : The Wyoming Historical Society, 1897. – P. 13–15.

³⁶⁸ Hebard G. R. *The History and Government of Wyoming. The History, Constitution and Administration of Affairs. Eighth edition* [Text] / Grace Raymond Hebard. – San Francisco : Publishers C. F. Weber CO, 1919. – P. 200–201.

³⁶⁹ Ibid. – P. 202.

міщення у новому будинку Верховного суду і Бібліотеки штату. 1943 року у штаті ухвалено «Закон про публічні документи», відповідно до якого усі установи та посадові особи повинні були передавати документи на зберігання Історичу штату, якщо вони більше не були потрібні їм у щоденній роботі та

Будинок Архіву штату Вайомінг «Barrett Building», 2013 рік

визнані історично важливими. Цей закон фактично не виконувався, дотримувалися його лише декілька департаментів, надто перевантажених неактивними документами. 1950 року Вайомінська федерація жіночих клубів ухвалила резолюцію про сприяння організації історичного департаменту штату, який би функціонував під наглядом незалежної комісії, а також про призначення директора, обраного з фахівців, а не колишніх політичних функціонерів. 1951 року був ухвалений «Закон про створення бібліотеки, архіву і історичної комісії штату». Бібліотеку виділено в окремий департамент, а архів, історичний департамент і музей об'єднано під егідою Історичної комісії. Незалежна комісія складалась із восьми членів, сім із яких представляли юридичні регіони штату, а один – офіс генерального прокурора. Директор архіву та історичного департаменту призначався Ко-

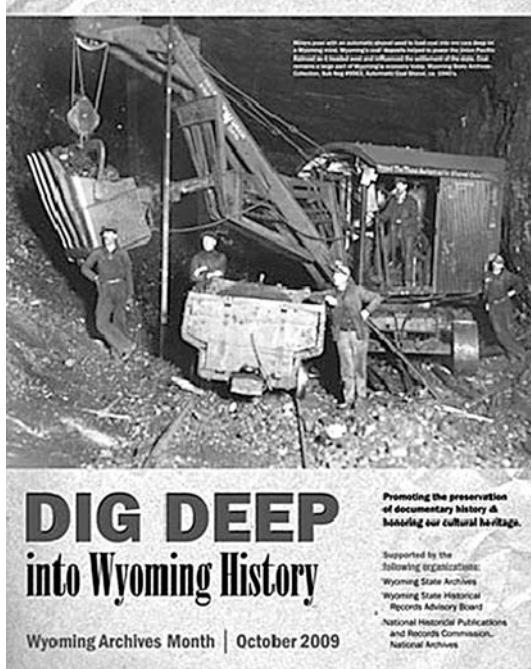

Сховище Архіву штату Вайомінг, 2013 рік

місією. 1953 року Історичне товариство штату реорганізоване: були створені відділення у округах штату, кількість членів зростає до 900 осіб. Після цього Товариство розпочало широку освітню програму, щоб довести як офіційним посадовим особам, так і мешканцям штату необхідність архівної установи у штаті. 1954 року у штаті започатковано мікрофільмування документів, але відділ мік-

рофільмування, передбачений спочатку у складі архіву й історичної комісії, у остаточній редакції закону вже виглядав як Департамент мікрофільмування у складі Комісії штату з постачання і ресурсів. Архів повинен був переглядати документи, аналізувати і надавати рекомендації щодо подальшого розпорядження ними. Комітет із питань публічних документів ухвалював остаточне рішення стосовно подальшої долі документів. Архів приймав на зберігання лише оригінали ранніх документів губернатора, Секретаря штату, відділу торгівлі і торгових марок та ще декількох офісів. Документи інших установ надходили на зберігання до архіву у вигляді мікрофільмів, а їх оригінали залишалися на зберіганні в установах-документоутворювачах або знищувалися. Через це більшої ваги набувало дотримання стандартів якості при мікрофільмуванні. Проте, незважаючи на складність роботи, із 1957 року програма мікрофільмування розпочалася й в округах Вайомінгу³⁷⁰. Сучасний архів штату Вайомінг має три підрозділи: архівний, управління документацією та зберігання мікрофільмів. Він є структурним підрозділом Департаменту парків і культурних ресурсів штату.

У середині XIX ст. у *Юмі* вже існувало декілька бібліотек. Бібліотека університету Дезерет заснована разом із навчальним закладом у 1850 році, за станом на 1875 рік у ній налічувалося 10 тис. томів. Бібліотека Території Юта відкрита 1850 року на кошти, виділені законодавчими зборами, у 1883 році в ній обліковано 4,5 тис. томів. 1873 року започаткована масонська бібліотека: за даними на 1883 рік у ній налічувалося 6 тис. томів³⁷¹. Історичне товариство штату Юта засноване 1897 року. Першим президентом Товариства був обраний мормон Фр. Д. Річардс, апостол Церкви Ісуса Христа Святих останніх днів. І хоча у штаті вважали, що жодного конфлікту не виникне між світськими істориками і церковними, які на той час вже були об'єднані в Генеалогічне товариство Юта (засно-

Оголошення про проведення архівного місячника Архівом штату Вайомінг, жовтень 2009 року

³⁷⁰ Homsher L. M. Wyoming State Archives and Historical Department [Text] / Lola M. Homsher // American Archivist. – 1959, July. – Vol. 22. – № 3. – P. 323–329.

³⁷¹ Bancroft H. H. History of Utah, 1540–1886 [Text] / Hubert Howe Bancroft. – San Francisco : The History Company, Publishers, 1889. Vol. XXVI. – P. 714–715.

ФРАНКЛІН ДЕВІ РІЧАРДС,
мормонський апостол,
перший президент
Історичного товариства
штату Юта

ване з метою створення генеалогічної бібліотеки 1894 р.), із першого президентського адресу Річардсона стало зрозуміло, яку роль він відводив Історичному товариству. У період до 1917 року Товариство очолювали як мормони, так і члени Антимормонської ліберальної партії: О. Ф. Уїтні, Дж. Т. Кінгсбері, Дж. Е. Толмедж та О. С. Клоусон. Законодавчі збори штату в 1917 році ухвалили закон про визнання Історичного товариства інституцією, уповноваженою опікуватись усіма документами, реліквіями, іншими історичними цінностями штату й округів. Закон дозволяв Товариству зберігати публічні документи уряду штатів та місцевих адміністрацій округів. 1920 року голові Департаменту історії та політичних наук Університету штату Юта Е. Л. Неффу було доручено висвітлення історії та ролі штату Юта у Першій світовій війні. Він не міг завершити свою роботу через відсут-

ність достатньої кількості джерел. Президент Історичного товариства А. Ф. Філіпс пояснив, що Товариство не має відповідного фінансування для поповнення своєї колекції. Тому протягом 1925–1926 рр. Товариство було реорганізовано, губернатор утворив Комісію по контролю за Товариством. Також було визначено фінансування із бюджету штату та наголошено на необхідності посилення академічності та професіоналізму у проводі Товариства. Очевидно, що ці заходи були здійснені для зменшення впливу мормонського елемента на архівну справу штату, але реально досягти результату не вдалося, оскільки більшість провідних істориків і архівістів штату за віросповіданням були мормонами. До Комісії по контролю за Товариством увійшли професор історії з Сільськогосподарського коледжу Юти Дж. Е. Рікс, професор історії з Університету Юта Л. Е. Янг, професор історії з Університету Бригама Янга У. Дж. Сноу та інші. 1931 року бібліотекарем, скарбником Товариства і редактором «Utah Historical Quarterly» став Дж. С. Олтер. Його зосередженість передусім на редагуванні журналу завадила поповненню колекції Товариства. Через це Товариство призначило бібліотекарем спочатку Ф. Д. Б. Хорн, а потім М. Л. Сінклер, які почали не лише збирати колекцію, а й каталогізувати й упорядковувати її³⁷².

У березні 1936 року у Юті, як і в інших штатах, розпочався федеральний проект WPA «Historical Records Survey», а з 1939 року реалізація проекту була покладена на Історичне товариство штату. Організатором і основним виконавцем проекту став Д. Л. Морган. Він народився у м. Солт Лейк Сіті і був онуком мормонського

³⁷² Nimer C. L. The Development and Professionalization of the Utah State Archives, 1897–1968 // Journal of Western Archives. – Vol. 3. – № 1. – Article 5 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://digitalcommons.usu.edu/westernarchives/vol3/iss1/5>. – Title from screen.

ДЕЙЛ ЛОУВЕЛЛ МОРГАН,
мормонський історик,
учасник проекту WPA
по описуванню докумен-
тів у штаті Юта

апостола Орсона Пратта. У 14 років Морган переніс менінгіт і назавжди втратив слух. Увесь свій час він присвячував книгам і навчанню, протягом 1933–1937 рр. навчався в Університеті штату Юта. Не маючи можливості отримати роботу в часи Великої депресії, Морган приєднався до проекту і швидко став його головним виконавцем. Він очолив укладання путівника «The WPA Guide to Utah», а також написання історії Огдена (місто в окрузі Вебер, штат Юта) і Прово (місто в окрузі Юта, штат Юта). Морган був залучений до проектів по дослідженню пасовищного господарства Заходу США. У вересні 1942 року Морган поїхав до Вашингтону, де працював у військово-му агентстві. Увесь вільний час він присвячував дослідженням у Національному архіві США і Бібліотеці Конгресу США, збору матеріалів про індіанців, «гірських» людей (так у США називають мешканців штату Юта) то-

що. Ця робота вилилась у публікацію праць «The Humboldt: Highroad of the West» («Гумбольд: магістраль Заходу», видана 1943 р.; де Гумбольд – округ на заході штату Юта), «The Great Salt Lake» («Великий Солт Лейк», видана 1947 р.). Він також намагався створити багатотомну історію мормонів і Юти. Після закінчення Другої світової війни Морган продовжував дослідження у Нью-Йорку, архівах Нової Англії, в архівах і бібліотеках на шляху Мормонської стежки, що проходила через Огайо, Міссурі та Іллінойс. Наприкінці 1947 року Морган повернувся до Юти і став редактором щоквартальника «Utah Historical Quarterly» («Історичний щоквартальник Юти»), ініціював видання «Jedediah Smith and the Opening of the West» («Дж. Сміт і відкриття Заходу», 1953 р.) та «The West of William H. Ashley» («Захід Уільяма Х. Ешлі», 1964 р.). Морган вивчав торгівлю хутром і опублікував журнали експедиції Дж. У. Пауелла за 1869–1872 рр. Здоров'я Моргана погіршилося, і 1954 року він був змушений переїхати до Каліфорнії, де отримав роботу старшого історика в Бібліотеці Бенкрофт Університету Каліфорнії. Морган пішов із життя у віці 56 років 1971 року, не завершивши багато своїх задумів³⁷³. Ч. С. Петерсон написав згодом, що Морган був людиною «букви» у повному значенні цього слова: не маючи можливості чути і розмовляти, вчений зробив друкарську машинку своїм голосом³⁷⁴.

³⁷³ Dale Morgan on the Mormons. Collected Works. Part I, 1939–1951 / edited, with introduction, by Richard L. Saunders // Kingdom in the West. The Mormons and the American frontier. – Vol. 14. – Norman : University of Oklahoma, 1963. – P. 27–44.

³⁷⁴ Peterson S. C. Morgan L. Dale // Utah History Encyclopedia. Originally published by the University of Utah Press in 1994 [Electronic resource]. – Mode of access: http://www.uen.org/utah_history_encyclopedia/m/MORGAN_DALE.html. – Title from screen.

Інформація, зібрана учасниками проекту WPA, була опублікована в декількох томах. Неопубліковані матеріали 1943 року були передані Історичному товариству штату Юта. У той час, як тривали роботи по укладанню описів, інший учасник проекту WPA і член Історичного товариства Юти У. Р. Палмер, усвідомивши усі проблеми стану збереженості документів органів влади штату Юта та адміністрацій округів, на засіданні Комісії з історії штату 3 квітня 1937 року порушив питання про створення архіву штату. Палмер був відомим істориком і громадським діячем. Він досліджував історію індіанців і опублікував ряд праць, серед яких «Indian Names in Utah Geography» («Індіанські назви у географії Юти»), «Utah Indians Past and Present» («Минуле і теперішнє індіанців Юти»), «Pahute Indian Homelands» («Землі індіанців Пайюти»), «Pahute Indian Government and Laws» («Уряд і закони індіанців Пайюти»), «The Pahute Fire Legend» («Легенди Пайюти») та «Pahute Indian Medicine» («Медицина індіанців Пайюти») (праці видані у період з 1928 до 1946 рр.). Він також був офіційним істориком штату Юта та Церкви Ісуса Христа Святих останніх днів³⁷⁵.

1941 року бібліотекар Історичного товариства Юти М. Сінклер поїхала до Товариства американських архівістів у Чикаго вивчати, як функціонують інші історичні товариства країни, водночас вона ознайомилась із роботою Американської асоціації історії штатів і округів. За її пропозицією Історичне товариство розробило законопроект про Департамент воєнних архівів і історії, який би акумулював документи з історії Юти періода Другої світової війни. 1947 року Палмер відвідав адміністрації округів штату й організував мікрофільмування публічних документів у них. Прокурор Юти вимагав, щоб діяльність Палмера отримала усі необхідні для неї юридичні підстави, і призупинив роботи по мікрофільмуванню. Усе це підштовхнуло прийняття законодавчими зборами штату Акту від 3 березня 1951 року про надання права Історичному товариству призначати Архівіста штату як законного попечителя офіційних документів органів влади штату та місцевих адміністрацій округів. Започаткуванню архівного департаменту завадила відсутність коштів. Лише через три роки Товариство змогло найняти першого архівіста штату. Ним став Е. Л. Кулі. Він склав Генеральний план для створення архіву, розробив пропозиції щодо подальшого удосконалення законодавства, прийняв на роботу перших співробітників архіву, із якими збирав документи на горищах і в підвалах. Передача на зберігання до Секції воєнних документів Архіву матеріалів Національної гвардії 1957 року, які були розміщені в підвалі будинку Історичного товариства, з усією очевидністю продемонструвала потребу у виділенні архіву належного приміщення. 1960 (1961) року Кулі став директором Історичного товариства Юти, а 1963 року на вакантну посаду архівіста був призначений Г. Т. Джекобсен. До призначення Джекобсен був директо-

³⁷⁵ Larson G. O. William R. Palmer [Text] / Gustive O. Larson // UTAH Historical Quarterly. – 1963, Winter. – Vol. 31. – № 1. – P. 34–36.

ЕВЕРЕТТ Л. КУЛІ,
перший архівіст Історичного товариства штату Юта (1954–1960),
директор Історичного товариства штату Юта (1961–1969)

ром Відділу мікрофільмування документів Генеалогічного товариства Юта і написав декілька праць про мікрофільмування. Перед призначенням він стажувався у Національному архіві США. Законодавчі збори Юти 1963 року ухвалили закон про управління документацією у штаті «State records management act». Комісія по вивченню і реформуванню органів влади штату, заснована в Юті за зразком федеральних Гуверівських комісій (Little Hoover Commission), запропонувала деякі функції урядових органів штату об'єднати, зокрема Архів був виведений зі складу Історичного товариства і підпорядкований Департаменту служб загального призначення (на кшталт федерального архіву), а 1969 року – Департаменту фінансів. 1979 року законодавчі збори затвердили «Information Practices Act Administration» («Закон про управління інформаційною діяльністю»). Ці зміни започаткували у штаті Юта програми управління документацією в установах та розширили програми мікрофільмування. 1981 року був створений Департамент Адміністративних служб, якому перепідпорядкували Архів. З 1983 року Архів очолювала Л. Фагерланд, під керівництвом якої у штаті розроблено переліки документів зі строками зберігання, розпочато навчання для співробітників установ, які працюють із документами, відкрито Центр документації штату та Дослідницький центр із читальними залами, започатковано каталогізацію і індексацію архівних документів, організовано переїзд Архіву в сучасне приміщення на «Capitol Hill»³⁷⁶. Крім того, Фагерланд брала активну участь у діяльності NAGARA, проєкті «RIM» та інших. Залишивши пост Архівіста у Юті, Фагерланд очолила Секцію Архіву і управління документацією в ООН. На теперішній час архів Юти має назву Відділ архівів і служба документації і підпорядковується Департаменту адміністративних служб³⁷⁷.

Головний корпус Архіву штату Юта

³⁷⁶ Johnson J. O. Introduction to the Utah State Archives and Records Service [Text] / Jeffery Ogden Johnson // Mormon Americana: A Guide to Sources and Collections in the United States. – Provo, Utah BYU Studies, 1995.

³⁷⁷ Utah State Archives and Records Service. Utah Department of Administrative Services [Electronic resource]. – Mode of access: <http://archives.utah.gov/about-us.html>. – Title from screen.

Архіви **Нью-Мексико** цікаві своїми документами іспанського колоніального періоду, тому, висвітлюючи історію архівів цього штату, не можливо оминати цей взаємозв'язок. Іспанський документальний період почався на землях Нью-Мексико у 1528 році, однак усі документи, датовані до 1621 року, були знищені індіанцями під час повстання 1680 року. Найдавніший документ іспанських архівів, таким чином, датується 1621 роком. Як писав упорядник і перекладач іспанських архівів Нью-Мексико Р. Е. Твітчелл³⁷⁸, іспанська влада не лише створила архів, іспанці, а згодом мексиканці добре піклувалися про нього. Цей архів відразу став предметом інтересу американської влади, яка прийшла до Нью-Мексико у 1846 році. 22 вересня 1846 року генерал американського корпусу С. У. Карні призначив секретарем Нью-Мексико, переписувачем земель і хранителем архіву Д. Д. Віджила. У 1847 році, після вбивства губернатора Ч. Бента, Віджил заступив на його посаду, але продовжував зберігати архів, доки США не оголосили Нью-Мексико Територією у 1851 році. Однак префект столиці Нью-Мексико м. Пасо дел Норт (Paso del Norte) за декілька місяців із метою власної вигоди знищив частину земельних документів, ще частина була викинута на вулицю і спалена солдатами корпусу лейтенанта А. У. Доніфана, які в кімнаті архіву влаштували собі штаб-квартиру. Актом Конгресу США від 22 липня 1854 року до Нью-Мексико був призначений У. Пелхем, в обов'язки якого входило здійснення генерального огляду нових земель. Коли він прибув до Санта-Фе, то відразу звернувся до губернатора Д. Мерривезера, щоб пересвідчитися, що усі земельні документи знаходяться під охороною і в безпечному від вогню місці. Пелхем вимагав, щоб доступ до архіву був дозволений лише власникам земель у його присутності або присутності працівників, які принесли клятву уряду. Перше завдання, яке постало перед Пелхемом, полягало в укладанні списків посадових осіб іспанських і мексиканських органів влади, котрі мали право виділяти землю, встановленні періодів їх перебування на посадах, природи їх влади, умов, обмежень і повноважень, за яких ця влада їм була надана, регіонів, на які вона поширювалася, а також в укладанні переліку, здійсненні перекладу і виготовленні завірених копій іспанських і мексиканських законодавчих актів про землі у Нью-Мексико. Губернатор Мерривезер заявив, що цей аналіз архівних документів є дуже складною роботою, у якій він не зацікавлений. Проте він не був проти, щоб Пелхем забрав документи до свого офісу і там їх аналізував. Пелхем із двома співробітниками перемістив з архіву до свого офісу 168 пакувань, що в середньому складало 168 тис. документів. Серед них було 1715 ліцензій на володіння землею. Інструкція, надана Пелхему, вимагала, щоб він підшив усі документи, але зробити це він не міг, оскільки усі вони були різного розміру. Земельні власники боялися втратити документи,

³⁷⁸ *Twitchell R. E. The Spanish archives of New Mexico [Text] / Ralph Emerson Twitchell. – New foreword by Estevan Rael-Gálvez ; with a preface by Richard Melzer. Originally published : Cedar Rapids : Torch Press, 1914. Facsimile of original 1914 edition. – Santa Fe : Sunstone Press, 2008. – P. viii – xxii [So marked pages in the originally].*

які підтверджували їх права, тому вони негативно реагували на роботу Пелхема і на виклики до земельного офісу. Пелхем продовжував роботу до початку Громадянської війни (1861–1865), коли втік із Нью-Мексико разом із Армією конфедератів. Земельний офіс у Нью-Мексико продовжував функціонувати до 30 червня 1880 року, і за його підтвердженням урядом США були видані патенти приватним власникам у Нью-Мексико і Колорадо на понад 4,5 млн акрів землі. Судові тяжби тривали з 1891 р. до 1904 р. у суді Денвера (Колорадо), спеціально створеного для розгляду земельних справ. Для пред'явлення в суді документи перекладалися, а також використовувалися більш ранні їх переклади. Як писав Твітчелл, документи вважалися настільки цінними, що жоден із них не був втрачений або пошкоджений. Крім юридичної, вони мають значну історичну цінність. У них містяться відомості про життя та заняття перших поселенців, підтвердження фактів про переселення перших колоністів до Америки, суперечки з індіанцями, посвячення їх у католицьку віру, використання методів оборони, спорудження фортиків, освоєння земель фронтирсменами. Ці архіви також включають документи переписів населення, реєстри посадових осіб різних військових і цивільних відомств, списки завезених рабів, законодавчі акти тощо.

Документи, що лишилися в офісі губернатора Мерривезера стали частиною губернаторського архіву. 4 лютого 1854 року Територіальна асамблея констатувала, що не лише архіви, а й сам губернаторський палац знаходяться у непридатному стані, і запросила 15 тис. дол. для упорядкування і перекладу документів (ці кошти не були виділені). Під час перебування на посаді губернатора У. А. Пайла багато документів зникло з архіву. Як зазначав Твітчелл, вони не були знищені, а осіли в приватних колекціях. У 1891–1892 рр. губернатор Б. Прінс умовив законодавчі збори виділити 2,4 тис. дол. для каталогізації, індексування, нумерації, підшивки і перекладу архівів. Крім того, планувалося систематизувати документи у хронологічному порядку і підготувати до видання. Для виконання роботи губернатор найняв археолога і етнолога А. Фр. А. Бандельєра. Натомість результатом його праці став лише список на 1074 документи, жодних копій, перекладів і систематизації зроблено не було. 1892 року, після пожежі у столиці Нью-Мексико, архіви переміщено до офісу Секретаря Території, де вони, нарешті, були систематизовані й зв'язані³⁷⁹. Згодом уряд США заявив свої права на

³⁷⁹ У праці попередника Р. Е. Твітчелла історика Губерта Гове Бенкрофта йдеться про те, що архів Санта-Фе включав разом із документами Нью-Мексико ще й документи Аризони. Однак деякі факти Бенкрофт викладає по-іншому. Він пише, що у часи губернатора Пайла близько 1870 року іспанські документи були видалені із губернаторського палацу і продані на обгортки. Лише одну четверту архіву вдалося відновити. Він згадує статтю про втрату іспанських архівів «Destruction of Spanish and Mexican Archives in New Mexico by United States Officials» (1870), опубліковану у газетах Нью-Мексико. Фрагменти іспанського архіву були зібрані разом, систематизовані і вкладені у 135 коробок суддею Семюелем Еллісоном (Samuel Ellison), який став їх зберігачем із 1881 року. Порівнюючи стан іспанських архівів Нью-Мексико і Каліфорнії, Бенкрофт зазначив, що документальні комплекси іспанського періоду в цих архівах повніші і краще упорядковані, ніж мексиканського, архіви Санта-Фе утворені пізніше і мають місцевий характер, а у Каліфорнії документи відклялися за більш ранній період і мають вищий статус.

Bancroft H. H. History of Arizona and New Mexico, 1530–1888 [Text] / Hubert Howe Bancroft. – San Francisco : The History Company, Publishers, 1889. – Vol. XVII. – P. 19–26.

РАЛЬФ ЕМЕРСОН
ТВІТЧЕЛЛ,
дослідник іспанських
архівів Нью-Мексико

документи ряду територій, у тому числі Каліфорнії і Нью-Мексико. 25 лютого 1903 року був прийнятий Акт Конгресу США, яким Бібліотека Конгресу уповноважувалася зберігати документи виконавчих департаментів, книги, мапи та інші матеріали. Законодавчі збори Нью-Мексико не мали чіткої позиції щодо долі іспанських архівів, тому, коли можновладці схаменулися і зрозуміли, що вони втрачають документи, вже було запізно – комісionери Бібліотеки Конгресу забрали архів до Вашингтону. Формально уряд США мав право конфіскувати документи, але у Нью-Мексико вважали цей акт аморальним. Архів складав понад 20 тис. документів, 10 тис. манускриптів і 10 тис. друкованих матеріалів – усі вони були передані Відділу манускриптів Бібліотеки Конгресу США, працівники якого реставрували, підшивали, перекладали доку-

менти і підготували до них календарі та індекси. Згодом виготовлені фотокопії документів надійшли на зберігання до архіву Нью-Мексико³⁸⁰. Однак на цьому історія губернаторського архіву не завершилася.

Земельні документи Нью-Мексико на початку ХХ ст. надійшли на зберігання до територіального підрозділу Бюро управління землею власністю Департаменту внутрішніх справ, розміщеного у Санта-Фе. 1956 року Національний архів США ухвалив рішення про передачу земельних документів на зберігання до Федерального центру документації у Денвері. Після створення Комісії публічних документів Нью-Мексико і Центру документації штату уряд штату в 1960-х рр. порушив питання про повернення земельних архівів до Нью-Мексико і передачі їх на зберігання до Архіву штату. Делегати Конгресу США від Нью-Мексико звернулися до Архівіста США Дж. Б. Родса, і він погодився передати документи на зберігання до Архіву Нью-Мексико, де вони й зберігаються з 1972 року. Комплекс земельних документів на теперішній час включає документи, які протягом 1854–1891 рр. зібрані генеральними оглядачами земель Нью-Мексико, та документи суду, що розглядав позови приватних власників за період 1891–1904 рр. У 1914 році Р. Е. Твітчелл переклав і систематизував 1384 документи, які увійшли до першого тому його праці «Іспанські архіви Нью-Мексико». Документи, які свого часу залишились у офісі губернатора, а згодом потрапили до Бібліотеки Конгресу США, у 1927 році повернулися до Нью-Мексико. Їх прийняло на зберігання Історичне товариство Нью-Мексико. Воно піклувалося про губернаторський архів до 1959 року, коли передало його на постійне зберігання до

³⁸⁰ Twitchell R. E. The Spanish archives of New Mexico [Text] / Ralph Emerson Twitchell. – New foreword by Estevan Rael-Gálvez ; with a preface by Richard Melzer. Originally published : Cedar Rapids : Torch Press, 1914. Facsimile of original 1914 edition. – Santa Fe : Sunstone Press, 2008. – P. viii – xxii [So marked pages in the originally].

Архіву штату Нью-Мексико. Р. Е. Твітчелл свого часу опрацював 3097 документів губернаторського архіву і включив їх до другого тому праці «Іспанські архіви Нью-Мексико»³⁸¹.

Історичне товариство Нью-Мексико створене у Санта-Фе 26 грудня 1859 року. Бригадний генерал Армії Конфедератів Дж. Б. Грейсон та військовий лікар У. Дж. Слоун були обрані першими президентом та секретарем Товариства. Як і інші організації істориків, Товариство ставило собі за мету «збирання і зберігання під його власною опікою і керівництвом усіх історичних фактів, манускриптів, документів, записів і пам'яток, що стосуються історії цього краю»³⁸². Починаючи з 1927 р. і до 1960 р. Товариство було офіційним архівом штату Нью-Мексико³⁸³. 1959 року в штаті ухвалено «Закон про документи штату» («State Records Act»), яким 1960 року засновано Комісію публічних документів, а наступного року Архів та Центр документації штату. За два роки до експлуатації уведено архівосховища. 1971 року створено Відділ історичних служб. Архів і Відділ історичних служб підпорядковані Комісії публічних документів. Архів Нью-Мексико 1972 року визнаний дочірнім архівом Національного архіву і Служби документації США³⁸⁴. Підставою для прийняття такого рішення стало зберігання цим Архівом документів Record Group 49 «Records of the Bureau of Land Management» («Документи Бюро управління земельною власністю») за період 1770–1982 рр.³⁸⁵

Будинок Архіву і центру документації штату Нью-Мексико у м. Санта-Фе

³⁸¹ *Twitchell R. E.* The Spanish archives of New Mexico [Text] / Ralph Emerson Twitchell. – New foreword by Estevan Rael-Gálvez ; with a preface by Richard Melzer. Originally published : Cedar Rapids : Torch Press, 1914. Facsimile of original 1914 edition. – Santa Fe : Sunstone Press, 2008. – P. viii – xxii [So marked pages in the originally].

³⁸² *Dunlap L. W.* New Mexico Historical Society [Text] / Leslie Whittaker Dunlap // American Historical Societies, 1790–1860. – Madison, Wisconsin, 1944. – P. 184.

³⁸³ Historical Society of New Mexico [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.hsnm.org/about/>. – Title from screen.

³⁸⁴ The Archives and Historical Services Division is the central archives of New Mexico State Government [Electronic resource]. – Mode of access: http://www.nmcpr.state.nm.us/archives/archives_hm.htm. – Title from screen.

³⁸⁵ National Archives and Records Administration. Record Group 49 (1685–1993 (documents for the period 1770–1982). Records of the Bureau of Land Management / Matchette B. Robert. Guide to Federal Records in the National Archives of the United States. – 1995.

Відповідно до «State Rules Act» 1978 року Комісія публічних документів була реорганізована у п'ять відділів: адміністративних законів, адміністративних служб, архіву і історичних служб, управління історика штату та управління документацією. Відділ управління документацією включає два підрозділи: електронних документів і мікрографії та Центр документації штату. До Комісії входить п'ять членів: історик-фахівець у галузі історії Нью-Мексико, Секретар штату, Аудитор, Генеральний прокурор, Бібліотекар юридичної бібліотеки штату, Секретар Департаменту служб загального призначення і директор музею. Виконавчий директор, заступник Виконавчого директора та директори п'яти структурних підрозділів Комісії здійснюють управлінські функції³⁸⁶. 1998 року Архів Нью-Мексико переїхав до нового приміщення, 2000 року архівні довідники вперше з'явилися у мережі Інтернет, а 2006 року створено Відділ інформаційних технологій.

Історичне товариство **Аризони** створене Актом Генеральної асамблеї території від 7 листопада 1864 року з метою збирати і зберігати «усі історичні факти, що стосуються цієї території»³⁸⁷. Історичне товариство піонерів Аризони було засноване 1 січня 1870 року³⁸⁸. Згодом Історичне товариство і Товариство піонерів Аризони були об'єднані. Бібліотеку Території Аризона відкрито 1866 року із ініціативи губернатора Території Аризона Р. К. Мак-Корміка. У складі Бібліотеки був заснований Історичний департамент. Однак через декілька років усі ці інституції припинили свою діяльність. 1884 року було започатковане нове Історичне товариство піонерів Аризони³⁸⁹. Значний внесок у збирання й зберігання історичних документів Аризони зробив М. Уїнзор.

Сховища в Архіві штату Аризона

³⁸⁶ New Mexico Commission of Public records : [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.nmcpr.state.nm.us/commiss/management.htm>. – Title from screen.

³⁸⁷ History of the Arizona Historical Society [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.arizonahistoricalociety.org/welcome-to-history-of-arizona-historical-society/>. – Title from screen.

³⁸⁸ DeLong S. R. The History of Arisona from the earliest times know to the people of Europe to 1903 [Text] / Sidney R. DeLong. – San Francisco : The Whitaker and Ray Company publishers, 1905. – P. 199.

³⁸⁹ Bancroft H. H. History of Arisona and New Mexico, 1530–1888 [Text] / Hubert Howe Bancroft. – San Francisco : The History Company, Publishers, 1889. – Vol. XVII. – P. 607.

Будинок Архіву штату Аризона

У 1932 році він став директором Департаменту бібліотеки та архіву і Бібліотекарем штату. Його знання і досвід у галузі історії дозволили йому з успіхом розвинути агенцію аж до 1957 року³⁹⁰. Сучасний архів Аризони з 2010 року входить до складу комплексної агенції «Arizona State Library, Archives and Public Records» (бібліотека, архів і публічні документи штату Аризони), підпорядкованої Секретареві штату³⁹¹.

Бібліотека *Невади* була утворена за рішенням перших територіальних законодавчих зборів, які постановили збирати на користь бібліотечного розвитку по 10 дол. з кожної особи, котра отримувала ліцензію на юридичну практику. Після утворення штату був ухвалений законодавчий акт, за яким кожна посадова особа, крім правників і нотаріусів, повинна була сплачувати 5 дол. до бібліотечного фонду. До фонду також надходили усі штрафи і конфіскації, не обжаловані в установленому законом порядку. Це дало можливість уже на 1878 рік створити бібліотечний фонд майже у 10 тис. томів, 15 найменувань газет та 663 томів непідшитих документів³⁹². Як зазначала американська дослідниця Б. Річнек³⁹³, мало хто з невадців на початку століття знав про існування Секції соціальних наук Невадської академії наук та саме на базі цієї організації було утворене 31 травня

³⁹⁰ A concurrent resolution on the death of Honorable Mulford Winsor [Text] // Acts Memorials and Resolutions of the First Regular Session of the twenty-third legislature of the State of Arizona. – 1957. – P. 196–197.

³⁹¹ Arizona State Library, Archives and Public Records [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.azlibrary.gov/archives/>. – Title from screen.

³⁹² Bancroft H. H. History of Nevada, Colorado and Wyoming, 1540–1888 [Text] / Hubert Howe Bancroft. – San Francisco : The History Company, Publishers, 1890. – Vol. XXV. – P. 303–304.

³⁹³ Richnak B. Robert Fulton and the Founding of the Nevada Historical Society [Text] / Barbara Richnak // Nevada Historical Society Quarterly. – 1984, Fall. – Vol. XXVII. – № 3. – P. 215–223.

1904 року Історичне товариство Невади. У його витоків стояли професор і член Департаменту історії та політичних наук Університету Невади Дж. Е. Вайєр, яка була виконавчим головою Товариства у 1904–1950 рр., професор економіки Університету Невади Р. Адамс, професор латини Дж. Е. Черч, професор агрономії Г. Х. Тру, президент Університету Дж. Е. Стаббс. Провідну роль у заснуванні Товариства відіграв журналіст Р. Л. Фултон. У перші роки існування Товариство страждало від відсутності коштів, відтак 20 березня 1907 року законодавчі збори Невади ухвалили рішення про оголошення Товариства офіційною агенцією штату і виділила 2 тис. дол. для підтримки його діяльності. 1908 року Дж. Е. Вайєр підготувала для губернатора Невади перший звіт «First Biennial Report of the Nevada Historical Society», у якому наголосила на необхідності збирати книги, документи, історичні факти з історії Невади. На кінець 1909 року зусиллями Вайєр та її соратників була зібрана така велика колекція, що Товариство порушило питання про заснування археологічного музею і бібліотеки. Перший будинок для розміщення колекції Товариства виділив Університет Невади³⁹⁴. Відділ Архівів і Документів був створений у Неваді 1965 року і спочатку підпорядковувався Секретареві штату. 1979 року його передано в підпорядкування Бібліотеці штату³⁹⁵. Значний внесок у розвиток архівної справи в Неваді зробив Архівіст штату Г. Л. Роча. Він почав свою кар'єру 1976 року в Історичному товаристві Невади, а потім керував Архівом протягом 28 років (1981–2009). Дванадцять років поспіль у місцевій пресі він вів колонку «Historical Myth a Month» («Історичний міф місяця»). За багаторічну службу Американська асоціація історії штатів і округів нагородила його відзнакою за заслуги у галузі історії «Award of Merit for Leadership in History»³⁹⁶. Сучасний Архів штату Невада зберігає документи від 1851 року, входить до складу

ДЖІН ЕЛІЗАБЕТ ВАЙЄР,
засновниця і виконавчий
голова Історичного
товариства Невади

ГАЙ ЛУЇ РОЧА,
директор Архіву штату
Невада (1981–2009)

³⁹⁴ Richnak B. Robert Fulton and the Founding of the Nevada Historical Society [Text] / Barbara Richnak // Nevada Historical Society Quarterly. – 1984, Fall. – Vol. XXVII. – № 3. – P. 215–223 ; Bandurraga P. L. The Beginnings of Eight Decades of Historical Work in Nevada [Text] / Peter L. Bandurraga // Nevada Historical Society Quarterly. – 1984, Fall. – Vol. XXVII. – № 3. – P. 207–208.

³⁹⁵ Rocha G. L. Labor Resources at the Nevada State Library and Archives [Text] / Guy Louis Rocha // Labor History. – 1990. – Vol. 31. – № 1–2. – P. 197–198.

³⁹⁶ Harry R. Retirement Of Guy Rocha [Text] / Reid Harry // Capitolwords. – 2009, February 11. – Vol. 155. – № 28. – P. 2124.

підрозділу Бібліотеки та Архіву штату Невада. Агенція підпорядкована Департаменту адміністрації штату³⁹⁷. Архів спільно з Історичним товариством видає журнал «Nevada Historical Society Quarterly» («Щоквартальник Історичного товариства Невади»).

Історичне товариство **Айдахо** було засноване за 18 років після створення території Айдахо в 1881 році. Воно отримало назву «Historical Society of Idaho Pioneers» (Історичне товариство піонерів Айдахо) і мало на меті збирання і зберігання інформації про раннє заселення краю. 12 березня 1907 року законодавчі збори заснували Історичне товариство Айдахо, першим секретарем якого став історик і бібліотекар Дж. Хейлі. Колекції Товариства розміщувались у будинку Капітолію штату. 1956 року на посаду керівника Товариства був призначений історик Х. Дж. Свінні, за 10 років діяльності якого у складі Товариства був утворений Архів штату Айдахо, який опікується як зберіганням документів, так і управлінням документацією в установах у теперішній час³⁹⁸. Першим Архівістом та Істориком штату Айдахо був М. У. Уеллес, на честь якого названо Дослідницький центр Історичного товариства Айдахо.

У найбільшому за територією регіоні Скелястих гір у ХІХ ст. щільність населення була настільки малою, а поселення такими віддаленими, що взагалі видається дивним, як людям все-таки вдалося організуватися в історичні товариства. Від свого утворення історичні товариства відігравали роль неофіційних архівів. У Монтані історичне товариство визнане офіційним архівом 1891 року, у Колорадо – 1951 року (згодом архів підпорядковано Департаменту персоналу), у Вайомінгу 1951 року Історична комісія об'єднала архів, історичний департамент і му-

Дослідницький центр Архіву штату Айдахо

зей. Хоча американські вчені зазначали, що у Вайомінгу населення майже не виявляло інтересу до зберігання документів, але історичне товариство було засноване та довгий час виконувало роль архіву штату. Так само й у Нью-Мексико Історичне товариство від заснування до 1927 року було неофіційним архівом, а впродовж 1927–

³⁹⁷ State Library and Archives. A Division of the Department of Administration [Electronic resource]. – Mode of access: <http://nsla.nevadaculture.org>. – Title from screen.

³⁹⁸ Visit the Idaho State Archives [Electronic resource] // Idaho State Historical Society. – Mode of access: <http://history.idaho.gov/>. – Title from screen.

1960 рр. – офіційним архівом штату. Створені відповідно до закону 1959 року Архів і Комісія публічних документів Нью-Мексико не лише забезпечують зберігання документів органів влади штату, а й зберігають документи федеральних органів влади. У штаті Юта неможливо ігнорувати той факт, що на формування Історичного товариства значний вплив мала мормонська церква. Її лідери довгий час тримали провід у Історичному товаристві. Особливого конфлікту не спостерігається між світською і духовною владою штату, але деякі суперечки все-таки були, не оминули вони й Історичного товариства штату, оскільки наявні такі факти, як послідовна зміна керівників Товариства членами мормонської церкви та Антимормонської ліберальної партії; звинувачення на адресу Товариства, на чолі якого стояли представники мормонської церкви, у недостатній академічності. Натомість значна кількість вчених, які долучилися до збирання і зберігання архівів у Юті, за віросповіданням були мормонами. Мормонська церква та утворене нею Генеалогічне товариство Юта здійснило значний вплив на розвиток архівної справи у частині розгортання програм мікрофільмування документів у Сполучених Штатах в цілому. У Айдахо Історичне товариство з часу утворення в 1907 році виконувало функції офіційного архіву штату. У Неваді Бібліотека, у складі якої функціонує Архів штату, тісно співпрацює з Історичним товариством. Своєрідність Аризони виявилася в тому, що вона побудувала комплексну агенцію, яка об'єднує архів, бібліотеку і музей. У цілому ж для регіону Скелястих гір, який має яскраво виражений фронтір-характер, притаманне те, що значну роль відіграли історичні товариства у заснуванні архівних установ і збереженні історичних документів. Архівні установи регіону поділяються на дві категорії: ті, що зберігають колоніальні документи, і ті, що зберігають лише документи американського періоду. До перших можемо віднести Архів штату Нью-Мексико, який є депозитарієм архівів іспанських і мексиканських колоніальних органів влади. Це найдавніші документальні комплекси Північної Америки, що датуються ще 1621 роком. Специфікою такої країни, як США, є те, що документи колоніального періоду навіть на сьогодні мають не лише історичну цінність, а, насамперед, юридичну, оскільки підтверджують права власників на земельні наділи, видані їх предкам ще за часів іспанської колонізації. Це стало причиною виокремлення земельних документів, на підставі яких велися земельні розслідування, а потім розгляди судових позовів. Значимість земельних документів як архівів загальнонаціонального значення призвела до віднесення Архіву штату Нью-Мексико до категорії дочірніх філіалів Національного архіву США.

2.9 РІЗНІ ШЛЯХИ ДО УТВОРЕННЯ АРХІВІВ ШТАТІВ ТИХООКЕАНСЬКОГО РЕГІОНУ

(Каліфорнія, Вашингтон, Орегон, Аляска, Гаваї)

Вашингтон і Орегон були складовою частиною Орегонської землі (англо-мовна назва – округ Колумбія), відкритої Джорджем Ванкувером 1792 року. Претензії на неї пред'являли Іспанія, Росія, Великобританія і Сполучені Штати. Послідовно відмовилися від своїх прав на користь Великобританії і США уряди Іспанії і Росії. 20 жовтня 1818 року Великобританія і США підписали Конвенцію, за якою передбачалося спільне користування Орегонською землею. З кінця 30-х рр. XX ст. по Орегонській стежці все більше і більше американських переселенців прибувало до Орегону. Обидві країни врешті-решт усвідомили, що саме від кількості поселенців і заснованих ними населених пунктів буде залежати те, під чийм контролем перебуватиме Орегонська земля. 1841 року Великобританія здійснила спробу збільшити кількість поселенців, але вже було запізно. США наполягали на своїх правах на всю Орегонську землю та через неможливість ведення війни на два фронти (у цей час розпочалася війна США з Мексикою (1846–1848)) вимушені були погодитися на проведення кордону по 49-й паралелі. 1848 року американська частина Орегонської землі була перетворена на Територію Орегон у складі сучасних штатів Вашингтон, Орегон і Айдахо. 1853 року від Території Орегон відділилася Територія Вашингтон. Територія Айдахо утворена 1863 року, а штат – 1890 року. 14 лютого 1859 року Орегон увійшов до складу США як 33-й штат, Вашингтон набув статусу штата 42-м за порядком 11 листопада 1889 року. Основою економіки обох штатів довгий час була торгівля хутром, деревообробка та сільське господарство. Лише після Другої світової війни тут почала розвиватися промисловість, у тому числі її високотехнологічні галузі³⁹⁹.

Перші поселення у Каліфорнії заснували іспанці та росіяни у другій половині XVIII ст. – на початку XIX ст. Перше постійне поселення іспанців, Ель-Пресідіо-Реаль-де-Сан-Дієго (сучасне м. Сан-Дієго) засноване Гаспаром де Портола де Ровіра у 1769 році. 1799 року для освоєння Аляски росіянами була створена Російсько-американська компанія, один із засновників якої, Микола Петрович Резанов, 1806 року організував експедицію до Каліфорнії. Його ідею про колонізацію Північної Каліфорнії підтримав Головний управитель російських поселень у Північній Америці Олександр Андрійович Баранов. 1808 року він направив Івана Олександровича Кускова досліджувати американські землі. Кусков визначив кордони російських володінь у Каліфорнії і для забезпечення російських моряків продовольством заснував укріплену базу Форт-Росс. 1821 року Мексика оголосила про незалежність від Іспанії і включила Південну Каліфорнію як провінцію до своєї імперії. 1841 року росіяни продали Форт-Росс швейцарцю Джону Огастасу

³⁹⁹ Robertson J. R. The Genesis of Political Authority and of a Commonwealth Government in Oregon [Text] / James Rood Robertson // The Quarterly of the Oregon Historical Society. – 1900, March. – Vol. 1. – № 1. – P. 52–59; Condon T. The Process of Selection in Pioneer Settlement [Text] / Thomas Condon // The Quarterly of the Oregon Historical Society. – 1900, March. – Vol. 1. – № 1. – P. 60–65; Baird L. Oregon. The Beaver State [Text] / Baird Lori, Brousseau Marcel, Rose Amber // Fifty States. Every Question Answered. – New York : Metro Books, 2008. – P. 322–327.

Саттеру, засновнику поселення Нова Гельвеція (сучасне м. Сакраменто). Протягом 1820–1830-х рр. американські переселенці проклали так звану Каліфорнійську стежку, що йшла через Міссурі, Канзас, Колорадо, Юту і Неваду. По ній до Каліфорнії просувалися торгівці хутром, а згодом шукачі золота, промисловці, фермери. 1841 року з Орегону до Каліфорнії прийшла заснована урядом США науково-дослідницька експедиція під керівництвом Чарльза Уїлкса, учасники якої картографували і вивчали Каліфорнію. 14 червня 1846 року населення Каліфорнії під проводом Джона Чарльза Фрімонта повстало проти мексиканців і проголосило незалежну Каліфорнійську республіку, президентом якої став Уільям Браун Ід. Як стало відомо, що США знаходяться у стані війни з Мексикою, каліфорнійські батальйони приєдналися до Армії Сполучених Штатів (9 липня 1846 р.). Напередодні 7 липня 1846 року Військово-морський флот США оволодів портом Монтерей і оголосив, що Каліфорнія віднині належить Сполученим Штатам. З Дж. О. Саттером, на лісопилці якого 24 січня 1848 року Джеймсом У. Маршаллом було знайдено золото, пов'язаний початок «золотої лихоманки» у Каліфорнії. Саттер бажав приховати цей факт, але він швидко був підхоплений видавцями газет і дійшов до Президента США Джеймса Нокса Полка, який підтвердив знахідку у зверненні до Конгресу. Протягом 1848–1855 рр. населення Каліфорнії стрімко зросло за рахунок переселенців – шукачів золота із східних штатів, тисяч іммігрантів із Латинської Америки, Європи та Азії. Каліфорнія швидко збагачувалась і стала одним із найбільш розвинених регіонів Північної Америки. 1850 року Каліфорнія увійшла до складу США як вільний від рабовласництва штат. У роки Громадянської війни (1861–1865) у Південній Каліфорнії, яка колись прагнула увійти до складу США як окремий рабовласницький штат, розвинулися сепаратистські настрої. Для їх придушення до Лос-Анджелесу були уведені федеральні війська, а потім – формування добровольців із Північної Каліфорнії. Розвитку економіки Каліфорнії після Громадянської війни значно сприяло прокладення трансконтинентальної залізниці, якою вивозилися товари з Каліфорнії на схід США та прибували нові поселенці. Із 1860-х рр. головною галуззю економіки Каліфорнії став видобуток нафти. Розвиток сільського господарства прискорився зі спорудженням зрошувальних систем, проведенням каналів і будівництвом плотини Гувера на р. Колорадо. На початку ХХ ст. Каліфорнія була пов'язана з іншими штатами США автомобільними дорогами, у тому числі через увесь Захід США пройшло міфічне шосе «66». ХХ століття у Каліфорнії стало ерою кінематографа (1911 року в районі Голлівуду виникла перша кіностудія «Nestor Studios»), діснейлендів, хіппі, бурхливого розвитку аерокосмічної та інформаційно-комунікаційної промисловості. Саме в Каліфорнії знаходяться Суперкомп'ютерний центр у Сан-Дієго, Університет Північної Каліфорнії, Стенфордський університет, які були активними учасниками проектів Національного архіву США по дослідженню технологій зберігання електронних документів⁴⁰⁰.

⁴⁰⁰ *Истомин А. А.* Основание крепости Росс в Калифорнии в 1812 г. и отношения с Испанией [Текст] / А. А. Истомин // *История Русской Америки (1732–1867)* : в 3 т. Т. 2 : Деятельность Российско-американской компании (1799–1825) / отв. ред. акад. Н. Н. Болховитинов. – М. : Международные отношения, 1997. – С. 190–256 ; *Болховитинов Н. Н.* Деятельность Н. П. Резанова в Русской Америке. Экспедиция в Калифорнию [Текст] / Н. Н. Болховитинов // *История Русской Америки (1732–1867)* : в 3 т. Т. 2 : Деятельность Российско-американской компании (1799–1825) / отв. ред. акад. Н. Н. Болхо-

Аляска відкрита учасниками експедиції Семена Дежньова 1648 року. Згодом російські промисловці заснували місії на островах Умнак, Уналашка Алеутського архіпелагу. Російські володіння на Алясці значно збільшилися, були засновані нові поселення за часів управління ними Олександра Андрійовича Баранова. Протягом 1799–1867 рр. російськими територіями Аляски керувала Російсько-американська компанія. Однак через значні людські втрати у ході Російсько-індіанської війни (1802–1805) та після поразки в Кримській війні (1853–1856) уряд Російської імперії вирішив, що не зможе підтримувати контроль над віддаленою територією, захищати та освоювати її, тому Росія запропонувала США придбати Аляску. Підписання угоди відбулося 30 березня 1867 року у Вашингтоні, а 18 жовтня того ж року над Аляскою був піднятий прапор США. Спочатку Аляска знаходилась у віданні Військового департаменту США, протягом 1884–1912 рр. існував округ Аляска, 1912 року створена Територія Аляска і лише 3 січня 1959 року – штат Аляска. Населення Аляски складалося з тубільців, росіян та креолів, яких довгий час не визнавали за громадян США. В основі економіки Аляски була торгівля хутром, китовим жиром і вусом, мамонтовою кісткою. Із початком «золотої лихоманки» 1896 року, будівництвом Північної залізниці 1914 року збільшилася кількість населення Аляски та пришвидшився її економічний розвиток. У другій половині ХХ ст. на Алясці віднайдено поклади нафти і збудовано нафтопроводи. В американській науковій літературі Аляску називають «Останнім фронтиром»⁴⁰¹.

витинов. – М. : Международные отношения, 1997. – С. 100–106 ; *Болховитинов Н. Н., Истомин А. А.* Печальная судьба колонии Росс (1825–1841) [Текст] / Н. Н. Болховитинов, А. А. Истомин // *История Русской Америки (1732–1867)* : в 3 т. Т. 3 : *Русская Америка: от зенита к закату (1825–1867)* / отв. ред. акад. Н. Н. Болховитинов. – М. : Международные отношения, 1999. – С. 206–230 ; *Cleland R. G.* A History of California: the American Period [Text] / Robert Glass Cleland. – New York : The MacMillan Company, 1922. – P. 1–4, 22–34, 91–129, 131–137, 165–205, 207–224, 229–283, 343–358, 369–431 ; *Olmstead A. L., Rhode P. W.* The Evolution of California Agriculture, 1850–2000 [Text] / Alan L. Olmstead, Paul W. Rhode // *California Agriculture. Dimensions and Issues.* Edited by Jerry Siebert. – University of California Giannini Foundation of Agricultural Economics. Division of Agriculture and Natural Resources, 2003. – P. 16–17.

⁴⁰¹ *Таксами Н. Ч.* История штата Аляска и населяющих его аборигенных народов в американской историографии [Текст] / Наталия Чучеровна Таксами // *Известия Российского государственного педагогического университета им. А. И. Герцена.* – СПб., 2009. – № 104. – С. 7–14 ; *Гринев А. В.* Русские промышленники на Аляске в конце XVIII в. Начало деятельности А. А. Баранова [Текст] / А. В. Гринев // *История Русской Америки (1732–1867)* : в 3 т. Т. 1 : *Основание Русской Америки (1732–1799)* / отв. ред. акад. Н. Н. Болховитинов. – М. : Международные отношения, 1997. – С. 154–195 ; *Гринев А. В.* Восстание тлинкитов 1802 г.: его причины и последствия [Текст] / А. В. Гринев // *История Русской Америки (1732–1867)* : в 3 т. Т. 2 : *Деятельность Российско-американской компании (1799–1825)* / отв. ред. акад. Н. Н. Болховитинов. – М. : Международные отношения, 1997. – С. 53–66 ; *Болховитинов Н. Н., Гринев А. В.* Русская Америка и Крымская война (1853–1856) [Текст] / Н. Н. Болховитинов, А. В. Гринев // *История Русской Америки (1732–1867)* : в 3 т. Т. 3 : *Русская Америка: от зенита к закату (1825–1867)* / отв. ред. акад. Н. Н. Болховитинов. – М. : Международные отношения, 1999. – С. 338–346 ; *Болховитинов Н. Н.* Крымская война и вопрос о судьбе Русской Америки (1853–1856) [Текст] / Н. Н. Болховитинов // *История Русской Америки (1732–1867)* : в 3 т. Т. 3 : *Русская Америка: от зенита к закату (1825–1867)* / отв. ред. акад. Н. Н. Болховитинов. – М. : Международные отношения, 1999. – С. 370–378 ; *Болховитинов Н. Н.* Продажа Аляски (1867) [Текст] / Н. Н. Болховитинов // *История Русской Америки (1732–1867)* : в 3 т. Т. 3 : *Русская Америка : от зенита к закату (1825–1867)* / отв. ред. акад. Н. Н. Болховитинов. – М. : Международные отношения, 1999. – С. 425–475 ; *Baird L.* Alaska. The Last Frontier [Текст] / Baird Lori, Brousseau Marcel, Amber Rose // *Fifty States. Every Question Answered.* – New York : Metro Books, 2008. – P. 336–341 ; *Питерская Е. С.* Межкультурное взаимодействие на территории Аляски в период российской колонизации : 1741–1867 гг. [Текст] : дисс. ... канд. ист. наук : 07.00.07 / Елена Сергеевна Питерская. – М., 2007. – 245 с.

Гавайський архіпелаг є групою 24 островів і атолів. Вони були відкриті експедицією Джеймса Кука у 1778 році. На островах у той час мешкали полінезійські народи. На початку XIX ст. Гавайські острови були об'єднані під владою короля Камехамеха I Великого. Гавайське королівство проіснувало до 1893 року, коли остання королева Ліліуокалані була позбавлена престолу групою проамерикансько налаштованих змовників. Упродовж 1894–1898 рр. існувала Гавайська Республіка, провід якої лобіював у Вашингтоні приєднання Гаваїв до США. Уряд США вважав, що у ході Іспано-американської війни (1898 р.) Гавайські острови набули особливої стратегічної важливості. Більше того, Великобританія і Японія також виявляли цікавість до цих островів. Тож, не зважаючи на гавайську та американську опозиції, 7 липня 1898 року Гаваї були приєднані до США. Територія Гаваїв існувала протягом 1898–1959 рр. Колишній Президент Республіки Гаваїв С. Б. Доул став першим губернатором Території Гаваїв. З 1900 року Територія Гаваїв отримала права самоуправління: двопалатний територіальний парламент (Сенат і Палата представників), інститут губернатора та Верховний суд. Після атаки на Перл-Харбор (7 грудня 1941 р.) на Гаваїх була припинена дія територіальної Конституції, діяльність місцевих законодавчих і судових органів, введено воєнний стан, воєнні трибунали та посаду військового губернатора. Гаваї декілька разів зверталися до Конгресу США за статусом штату, однак щоразу отримували відмову через те, що на островах проживала незначна кількість білого населення. 1956 року Гаваї знов звернулися до Конгресу і заявили про своє бажання стати повноправним штатом. Врахувавши внесок населення Гаваїв у часи Другої світової війни, Конгрес ухвалив позитивне рішення. Статус штату Гаваїв набули останніми, 50-ми за порядком, 21 серпня 1959 року. Через Гаваї проходять міжнародні транспортні лінії, що поєднують США з Азією і Австралією. Основною галуззю економіки є сільське господарство, цукрова і харчова промисловість, індустрія туризму і відпочинку. Етнічний склад населення Гаваїв складають американці (біле населення), гавайці, метиси, філіппінці, японці, китайці, пуерториканці, мексиканці, афроамериканці⁴⁰².

Таким чином, Тихоокеанський регіон США сформувався у результаті певних історичних подій. Штати, що входять до нього, приєднані до США у різні історичні періоди і за неоднакових обставин. Архіви кожного штату несуть на собі відбиток бурхливої історії і є відмінними як за складом і змістом документальних комплексів, так і за формою організації.

Зберігання архівних документів у **Каліфорнії** 1-ми законодавчими зборами (1849–1850) було доручено Секретареві штату. 5 січня 1850 року прийнятий «Акт про публічні архіви» («An Act concerning the public archives»), 1-ша стаття якого вказувала, що Секретар штату зберігає публічні документи, реєстри, книги

⁴⁰² *Kuykendall R. S. Kamehameha and the Founding of the Kingdom [Text] / Ralph Simpson Kuykendall // Hawaiian Kingdom 1778–1854, foundation and transformation. Vol. 1. University of Hawaii Press, 1965. – P. 29–60 ; Kuykendall R. S. Revolution [Text] / Ralph Simpson Kuykendall // Hawaiian Kingdom 1874–1893, The Kalakaua dynasty. Vol. 3. University of Hawaii Press, 1965. – P. 582–650 ; Littler R. M. C. The Governance of Hawaii: a Study in Territorial Administration [Text] / Robert M. C. Littler. – California : Stanford University Press, 1929. – P. 29–50, 53–57, 64–74, 86–91, 95–103, 107–120, 177–182, 211–213, 214–215 ; Baird L. Hawaii. The Aloha State [Text] / Baird Lori, Brousseau Marcel, Amber Rose. Fifty States. Every Question Answered. – New York : Metro Books, 2008. – P. 342–347.*

з політичної, цивільної, військової та адміністративної історії. Столицею Каліфорнії у різні роки були міста: Монтерей (1775–1849), Сан-Хосе (1849–1851), Вальехо (1852–1853), Беніша (1853–1854), Сан-Франциско (1862), Сакраменто – й це негативно вплинуло на стан архівів: багато документів були пошкоджені або втрачені під час переїздів урядових установ. 1864 року законодавчі збори доручили Секретареві найняти архівного клерка для систематизації архівів у його офісі. 20 березня 1866 року був затверджений Акт про зберігання іспанських архівів.

Секретареві доручалось увічнити іспанські документи в обох мовах: іспанській та англійській. Для виконання цієї роботи Секретар Б. Б. Реддінг призначив архівіста Р. К. Хопкінса, який зберігав документи і здійснював їх переклад. Результатом його роботи стали вісім упорядкованих томів іспанських документів іспанською мовою і вісім томів їх перекладів англійською мовою⁴⁰³. Очевидно, що причиною такої уваги до іспанських архівів була необхідність підтвердження прав власності

Сховища Архіву штату Каліфорнія

на землі Каліфорнії. 1851 року Конгрес США видав «An Act to Ascertain and Settle Private Land Claims in the State of California» («Акт про з'ясування претензій на приватні землі штату Каліфорнія»), який вимагав, щоб власники земель, отриманих від іспанської або мексиканської влади, надали докази своїх прав Раді уповноважених із питань земель Каліфорнії. Землі, держателі яких не змогли виконати цю вимогу, поверталися до резервного земельного фонду штату. Каліфорнійці, які втратили свої землі, подавалися з позовами до судів. У процесах були задіяні юристи, перекладачі, геодезисти та інші учасники. Тільки між 1852 і 1892 рр. окружним судом США розглянуто 857 справ, у т. ч. 458 у Північному окрузі та 399 у Південному окрузі. 97 % справ завершилися до 1885 року, натомість розгляд деяких тривав до 1940 року. 582 позивача отримали патенти на землі. Окружний суд США частину матеріалів 1892 року передав на зберігання до Канцелярії генерального інспектора в Сан-Франциско. Більша частина іспанських документів загинула під час землетрусу 1906 року, однак документи окружного суду вижили, оскільки зберігалися в залізному сейфі. Вони були обліковані та описані в ході проекту WPA (1939–1942). Колекцію, сформовану з мап, рішень суддів, показань свідків, стенограм судових засідань та інших документів, передали 1961 року на зберігання до Бібліотеки Бенкрофт Університету Каліфорнії в Берклі. Тематично колекція складає єдиний комплекс із оригіналами та мікрофільма-

⁴⁰³ Head E. L. The Public Archives of the State of California / Edwin L. Head // Annual Report of the American Historical Association for the year 1915. – Washington, 1917. – P. 281–282.

ми перекладів, зроблених свого часу Р. К. Хопкінсом, які на теперішній час зберігає Архів штату Каліфорнія⁴⁰⁴. Слід зауважити, що проблема іспанських архівів увесь час ускладнювалася ще й тим, що спочатку Бібліотека Конгресу США, а потім Національний архів США претендували на те, щоб забрати земельні документи на зберігання до Вашингтону. Усвідомлення мешканцями і органами влади штатів можливості втрати цих документальних комплексів пришвидшило у Каліфорнії утворення офіційного архіву.

Будинок Архіву штату Каліфорнія
у м. Сакраменто

У 1880-х роках Секретар штату У. К. Хендрікс висунув пропозицію про створення архіву для цінних, але не потрібних у поточній діяльності документів. 1889 року законодавчі збори ухвалили закон, що вповноважував Секретаря штату спланувати архівосховище, здатне захистити документи від пожеж і крадіжок. Сховище з чотирьох кімнат, дві з яких були пожегобезпечними, а дві звичайними, увели до експлуатації 1890 року. Архівіст штату Каліфорнія Е. Л. Хед писав у

звіті за 1915 рік, опублікованому Американською історичною асоціацією, що «це був реальний початок архівного департаменту, бо раніше документи були розкидані по різних місцях і ніхто не доглядав за ними». До архіву надходили в основному документи законодавчих органів влади, а виконавчі департаменти, як і раніше, зберігали документи у своїх офісах⁴⁰⁵. 1927 року Департамент фінансів не зміг провести належного аудиту в органах влади через знищення документів. Тому було ухвалене рішення про впровадження програми перегляду документів перед їх знищенням. Установи заповнювали спеціальну форму, Секретар штату перевіряв її, відбирав документи для постійного зберігання в архіві, а на інші давав дозвіл про знищення. 1947 року у Каліфорнії відкрито Центр документації штату. Таким чином, у середині ХХ ст. Архів штату Каліфорнія вже функціонував як інтегрована установа, підпорядкована Секретареві штату⁴⁰⁶. Він опікувався зберіганням документів і управлінням документацією в установах штату і мав назву «Archives and Central Record Depository» (Архів і центральний депозитарій

⁴⁰⁴ Morton Michelle, Salta Marie. Finding Aid to the Documents Pertaining to the Adjudication of Private Land Claims in California, circa 1852-1904 [Electronic resource] // The Bancroft Library University of California, Berkeley. – Mode of access: http://www.oac.cdlib.org/findaid/ark:/13030/hb109nb422/entire_text/. – Title from screen.

⁴⁰⁵ Head E. L. The Public Archives of the State of California [Text] / Edwin L. Head // Annual Report of the American Historical Association for the year 1915. – Washington, 1917. – P. 282.

⁴⁰⁶ Davis W. N., Jr. The California State Archives [Text] / W. N. Davis, Jr. // American Archivist. – 1959, April. – Vol. 22. – № 2. – P. 189-196.

документів), сучасна назва – Архів штату Каліфорнія⁴⁰⁷.

Заснування руху істориків у Каліфорнії сягає 1900 року та у значній мірі пов'язано із Каліфорнійською історичною асоціацією та її директором О. К. Коєм. У складі Асоціації, яка спочатку існувала при Університеті Каліфорнії у Берклі, а потім в Університеті Південної Каліфорнії, був заснований архів, але через відсутність належної фінансової підтримки він протягом перших двадцяти років своєї роботи направляв документи на зберігання до архіву штату в Сакраменто. 1954 року заснована Конференція Каліфорнійської історичної асоціації⁴⁰⁸. Фактично, на час створення Асоціації і заснування Конференції Архів штату вже функціонував, тому рух істориків не мав значного впливу на його заснування та розвиток архівної справи у штаті, однак Бібліотека Бенкрофт Університету Каліфорнії у Берклі та бібліотечно-архівні підрозділи інших університетів зберігають надзвичайно цінні колекції з історії Каліфорнії та країни в цілому.

Ще за територіальних часів книги і документи *Вашингтону* зберігались у бібліотеці, яка вже тоді була частиною територіального уряду, у 1857–1862 рр. функції бібліотекаря поєднувались із функціями аудитора. Першим бібліотекарем був Б. Фр. Кенделл (1853–1857). За його часів побудований будинок для бібліотеки, обліковані книги і документи, започатковано каталог⁴⁰⁹. У лютому 1858 року виникла перша Бібліотечна асоціація Території Вашингтон. У 1860 р. бібліотека була заснована у Порт-Медисон, у 1862 р. – в університеті Сієтлу, 1869 р. – в Олімпії. Перші наукові товариства у Вашингтоні з'явилися у 1865 р.⁴¹⁰

⁴⁰⁷ California State Archives [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.sos.ca.gov/archives/about-the-archives/>. – Title from screen.

⁴⁰⁸ Lyon M. L. Recalling CCHS Roots: How the Conference Came to Be // California Historian Magazine. – 1991, April [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.californiahistorian.com/articles/cchs-roots.html>. – Title from screen.

⁴⁰⁹ Territorial Librarians. Bion (Benjamin) Freeman Kendall, 1853–1857 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.sos.wa.gov/library/TerritorialLibrarians.aspx#Kendall>. – Title from screen.

⁴¹⁰ Bancroft H. H. History of Washington, Idaho and Montana, 1845–1889 [Text] / Hubert Howe Bancroft. – San Francisco : The History Company, Publishers, 1890. – Vol. XXXI. – P. 376–377.

CALIFORNIA STATE
ARCHIVES

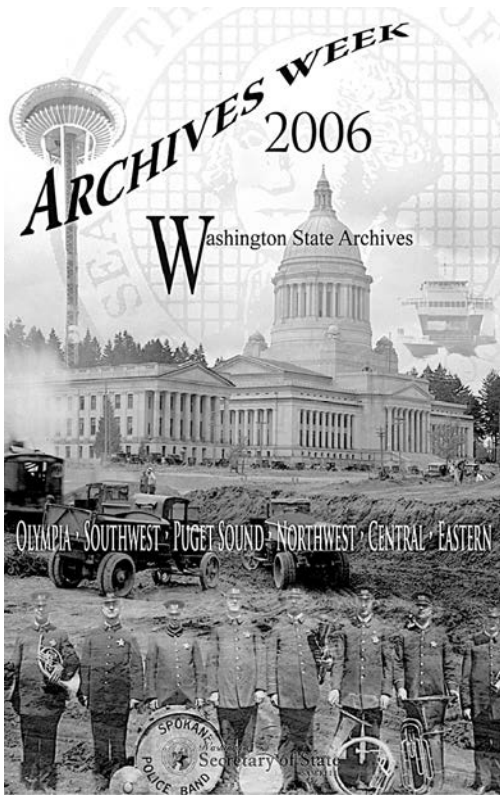
OPEN
HOUSE

music
refreshments special exhibit
1849 Constitution

October 9, 2004
4:00 - 8:00 p.m.
1020 O Street,
Sacramento
www.ss.ca.gov
(click on Archives)

Оголошення про проведення архівного місячника Архівом штату Каліфорнія, 2004 рік

Оголошення про проведення архівного тижня Архівом штату Вашингтон, 2006 рік

Історичне товариство штату Вашингтон засноване 2 червня 1891 року в м. Такома, за п'ять років Товариство визнано законодавчими зборами штату, а 1903 року – структурним підрозділом уряду штату, яким керує комісія попечителів (губернатор, Секретар штату та інші посадові особи і депутати законодавчих зборів). Першим президентом Товариства було обрано історика, юриста і журналіста Е. Еванса, до кола інтересів якого входили дослідження ранньої історії тихоокеанських територій Північної Америки і збирання документів і матеріалів із цієї теми⁴¹¹.

Однак Товариство піклується в основному музейними програмами та зберігає колекції манускриптів. Архів штату Вашингтон підпорядковується Секретареві штату й опікується зберіганням документів урядових установ штату та управлінням документацією. Для зберігання документів окружних адміністрацій та управ-

Будинок Архіву і Центру документації штату Вашингтон

⁴¹¹ Bagley B. C. Washington Activities in History [Text] / Clarence B. Bagley // The Quarterly of the Oregon Historical Society. – March, 1905 – December, 1905. – Vol. VI.– Salem, Oregon, 1905. – P. 411–416 ; Maceachern J. Elwood Evans, Lawyer-Historian [Text] / John Maceachern // The Pacific Northwest Quarterly. – 1961, January. – Vol. 52. – № 1. – P. 15–23.

ління документацією у місцевих установах у штаті Вашингтон створено п'ять регіональних філій Архіву штату: центральну, західну, П'юджет-Саунд, північно-східну та південно-східну. Лише частково регіональні філії передають документи на зберігання до Архіву штату, основна їх частина, навіть постійної цінності, залишається на зберіганні в регіональних архівах штату⁴¹².

Збирати історичні документи в **Орегоні** почали Асоціація піонерів Орегону, заснована 1873 року, та Історичне товариство піонерів Орегону в Асторії. Хоча, як зазначав Ф. Дж. Янг, вони більше спрямовували свою діяльність на «підтримання культу піонерів, ніж на систематично заплановане зберігання історичних джерел і стимулювання історичних досліджень»⁴¹³. Бібліотеку території Орегон було засновано 1849 року, за п'ять років обсяг її колекції сягнув 1750 томів книг, але вони були знищені пожежею. Бібліотека відновила роботу 1860 року. Найпершою спробою публікації документів в Орегоні було видання законодавчими зборами протягом 1841–1843 рр. «The Oregon Archives, including the Journals, Governor's Messages and Public Papers of Oregon» («Архіви Орегону, що включають журнали, повідомлення губернатора і публічні документи Орегону»). Значний внесок у збирання колекцій історичних документів в Орегоні зробили приватні колекціонери С. Р. Тарстон, делегат Конгресу США від Території Орегон, та Г. У. Скотт, перший бібліотекар Бібліотеки в Портленді, редактор журналу «Portland Oregonian» та виданої 1890 року «History of Portland» («Історія Портленду»). Їм вдалося зібрати найбільшу на Заході США приватну бібліотеку⁴¹⁴.

Систематичне збирання і зберігання документів здійснювало Історичне товариство Орегону, засноване наприкінці XIX ст. Головною ідеєю, яку просувало Товариство, було дотримання принципу відбору на зберігання автентичних сучасних документів і публікація найбільш цінних із них. Вона була висунута Департаментом історії та економіки Університету Орегону. Товариством була зібрана значна за обсягом і цінністю колекція документів. Проте Янг писав, що архіви минулого Орегону погано збережені, пошкоджені і потребують реабілітації, передруку, упорядкування та індексування. Таким чином, від часу свого заснування Історичне товариство Орегону опікувалось архівами, а також бібліотекою та освітніми програмами⁴¹⁵. З 1931 року Секретар штату повинен був передавати

⁴¹² Washington State Archives [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.sos.wa.gov/archives/>. – Title from screen.

⁴¹³ Young F. G. Functions of the Oregon Historical Society [Text] / F. G. Young // The Quarterly of the Oregon Historical Society. – March, 1905 – December, 1905. – Vol. VI. – Salem, Oregon, 1905. – P. 405.

⁴¹⁴ Lemmon A. E. Trans-Mississippi States: Arkansas, California, Iowa, Louisiana, Minnesota, Missouri, Oregon, and Texas [Text] / Alfred E. Lemmon // Jones H. G. Historical Consciousness in the Early Republic. The Origins of State Historical Societies, Museums, and Collections, 1791–1861. – Chapel Hill : North Caroliniana Society, Inc. and North Carolina Collection, 1995. – P. 204–207.

⁴¹⁵ Young F. G. Functions of the Oregon Historical Society [Text] / F. G. Young // The Quarterly of the Oregon Historical Society. – March, 1905 – December, 1905. – Vol. VI. – Salem, Oregon, 1905. – P. 409.

документи урядових установ штату на зберігання до Історичного товариства. Із 1 січня 1946 року в Орегоні призначено Архівіста штату, до обов'язків якого віднесено зберігання неактивних документів, створення мікрофільмів, методична допомога установам штату і округів в управлінні документацією. Архівісту штату був доручений перегляд документів перед їх знищенням. Архівний відділ з 1947 року був підпорядкований Бібліотеці штату.

Центральний корпус Архіву штату Орегон

1953 року засновано Комісію для затвердження результатів експертизи цінності документів, встановлення правил і процедур розпорядження документами. 1969 року Комісію ліквідовано, а її функції передано Департаменту служб загального призначення, з 1971 року ці повноваження закріплені за Архівістом штату. Архівіст визначав цінність документів, покладаючись на правила та інструкції. У 1973 році Архівний відділ і служба документації від Бібліотеки передані у підпорядкування Секретарю штату. У складі Архівного відділу на теперішній час працюють такі підрозділи: «Oregon Blue Book» (інформація про урядові установи штату, посадових осіб тощо), Центр документації штату, депозитарій страхового фонду документації, «Oregon Administrative Rules» (публікації законів і публічних документів органів влади штату), «Oregon Bulletin» (новини штату)⁴¹⁶.

30 березня 1867 року після того, як Сполучені Штати придбали **Аляску** в Російській імперії, разом із територією американській стороні за договором передавались усі документи, утворені в місцевих органах управління. До 1966 року архівні документи Аляски були розосереджені по 300 депозитарях Сполучених Штатів і Канади. Р. Фредерік 1966 року здійснив огляд цих депозитаріїв і опублікував свої висновки на сторінках «Alaska Review» у 1967 році. Згодом історик із Департаменту культурних ресурсів Аляски Д. А. Стерлінг з'ясував, що архівні документи, у яких може бути інформація про Аляску, розосереджені по 2 тис. депозитаріях. Він отримав грант у листопаді 1984 року від Історичної комісії Аляски і здійснив анкетування усіх 2 тис. архівів, бібліотек, університетів, товариств США і Канади. Цей проект отримав назву «Alaska Records Survey» («Огляд документів Аляски»). Щоправда, із розісланих ним анкет повернулися відповіді лише на 538, у яких тільки в 152-х були виявлені документи про Аляску (341 колекція). Проте

⁴¹⁶ Secretary of State Oregon. Administrative Overview. September 2001. – P. 4 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://arcweb.sos.state.or.us/doc/>. – Title from screen.

Будинок Архіву штату Аляска

й цього було достатньо, щоб зрозуміти, що історія Аляски потребує серйозного дослідження по численних архівах і бібліотеках. У листопаді 1985 року Історична комісія Аляски знов виділила грант на повторний огляд депозитаріїв США, у результаті якого виявили ще 173 депозитарія США і Канади; у них зберігалось 557 колекцій із документами про Аляску. «Alaska Records Survey» дав старт укладанню путівників та комп'ютерних баз даних про колекції депозитаріїв США і Канади, у яких зберігаються документи Аляски⁴¹⁷. Архів штату Аляска заснований 1970 року. Він зберігає документи урядових установ території і штату від 1874 року. Архів входить до Відділу бібліотек, архівів і музеїв Департаменту освіти та раннього розвитку⁴¹⁸.

Капітан Дж. Кук, досліджуючи *Гавайські острови* 1778 року, виявив їх абсолютну незалежність і наявність самоуправління на кожному. До 1795 року на Гаваях значного впливу досяг Камехамах I Великий, якому вдалося об'єднати усі острови і створити Королівство Гаваї (1810). Під впливом американських місіонерів, які прибули з Бостону у 1820-х рр., була прийнята Конституція. Про створення архіву на Гаваях перший раз порушено питання за правління короля Камехамеха III у березні 1847 року, коли за пропозицією міністра іноземних справ Р. К. Уайллі було прийняте рішення про збір і упорядкування документів Міністерством іноземних справ. Під час правління короля Калакауа I (1874–1891) суддя Дж. Л. Каулукоу на розгляд парламенту Гаваїв представив законопроект про збирання і упорядкування усіх документів уряду Гаваїв. За часів правління останньої королеви Гаваїв Ліліуокалані 1892 року Комітет з іноземних відносин

⁴¹⁷ Stirling D. A. Documenting Alaska's Past: The Alaska Records Survey [Text] / Dale Alexander Stirling // American Archivist. – 1987, Summer. – Vol. 50. – № 3. – P. 400–401.

⁴¹⁸ Alaska Division of Libraries, Archives and Museums [Electronic resource]. – Mode of access: <http://lam.alaska.gov/home>. – Title from screen.

запросив виділення коштів для організації зберігання і систематизації урядових архівів і підготовки бібліографії Королівства Гаваї. Уже тоді Комітет у своєму звіті вказав на незадовільний стан архівів урядових установ, які зберігались у підвалах і на горищах. Упорядкування архівів протягом 1892–1893 р. було доручене священику Військово-морського флоту США Р. Р. Хоесу, відомому колекціонеру документів з історії іспано-американських війн та Військово-морського флоту Сполучених Штатів, але служба вимагала його присутності у духовному корпусі ВМФ США. Його роботу продовжив Н. Б. Емерсон, знаний збирач міфів і легенд гавайського народу. Він упорядкував документи Міністерства іноземних справ у хронологічному порядку⁴¹⁹.

17 січня 1893 року прибічники приєднання Гаваїв до США підняли повстання проти королеви Ліліуокалані, Королівство Гаваї припинило своє існування і виникла Республіка Гаваї (існувала протягом 1894–1898 рр.). Був утворений Тимчасовий уряд для управління Республікою до її анексії. Противники анексії Гаваїв надіслали 17 червня та 8 жовтня 1897 р. протести проти входження Гаваїв до США (йдеться про документи «Official Protest to the Treaty of Annexation, presented by Lili'uokalani in Washington D. C., June 17, 1897» (Офіційний протест на Договір анексії, представлений Ліліуокалані до Вашингтону, 17 червня 1897 року); «To the President, the Congress and the People of the United States of America, Honolulu, Hawaii, October 8, 1897» (До Президента, Конгресу та народу Сполучених Штатів Америки, Гонолулу, Гаваї, 8 жовтня 1897 року). США коливались у прийнятті рішення про анексію, Президент С. Г. Клівленд навіть призначив розслідування обставин перевороту і рекомендував повернути владу королеві Ліліуокалані. Натомість його наступник Президент У. Мак-Кінлі 7 липня 1898 року підписав схвалену Конгресом США резолюцію про анексію Гаваїв, які при входженні до США отримали статус Території⁴²⁰.

Архів на Гаваях був створений не через те, що існувало побоювання втратити документи з причин їх незадовільного зберігання, а через погрози керівника Відділу манускриптів Бібліотеки Конгресу США У. Ч. Форда забрати документи до Вашингтону. Форд прибув на Гаваї з метою інспекції іспанських колоніальних документів і виявив жахливий стан архівів, постраждалих від пожеж, комах і щурів. Секретарі Гаваїв повинні були зберігати законодавчі і дипломатичні документи королівства, але вони ставилися до цього обов'язку надто формально. Форда зустрічав один із засновників Гавайського історичного товариства і його секретар У. ДеВітт Александер. Александер просив Форда дати Гаваєм шанс залишити

⁴¹⁹ Horn J. The Archives of Hawaii [Text] / Jason Horn // American Archivist. – 1953, April. – Vol. 16. – № 2. – P. 105–107.

⁴²⁰ Hawaiian History Archive [Electronic resource]. – Mode of access: AlohaQuest.com/archive/archive.htm. – Title from screen ; Куропятник Г. П. Захват Гавайских островов США [Текст] / Г. П. Куропятник. – М. : Соцэкгиз, 1958. – 247 с.

документи в себе, і той погодився за умови, що для них буде збудоване відповідне сховище. Про візит Форда не з'явилася жодної інформації, якби сусідня Каліфорнія не потрапила в аналогічну ситуацію. На чолі громадськості, що протестувала, став К. Дж. Лайонс, колега Александера. Лайонс наполягав на тому, що навіть за наявності у федерального уряду всіх юридичних підстав, щоб забрати архіви, цей акт буде аморальним. Він підкреслював, що Гаваї не були завойованою територією, а з власної волі увішли до Союзу. Александер сперечався з ним і доводив, що Гаваїм ніколи не дозволять залишити документи на острові. Обоє сперечальників примирив священник конгрегаційної церкви, збирач гавайських легенд і фольклору У. Д. Уестервелт. Він висловив думку про необхідність найшвидшого виділення законодавчими зборами коштів на будівництво архіву. Американські закони не були на боці гавайців через договір, затверджений Сенатом Гаваїв 9 вересня 1897 року (йдеться про Резолюцію Сенату Республіки Гаваї, яка ратифікувала договір про анексію від 9 вересня 1897 р. – «Resolution of the Senate of the Republic of Hawaii Ratifying the Treaty of Annexation», September 9, 1897), за яким острів поступався своєю територією Сполученим Штатам разом із майном і усіма правами. Навіть архіви острова були федералізовані. «Pacific Commercial Advertiser» («Тихоокеанський комерційний вісник») писав тоді, що Гаваї є, але жодних прав вони не мають, тому єдиний шанс зберегти документи – це побудувати для них пожежобезпечне сховище. Однак у своєму звіті за 1904 рік Форд не приділив жодної уваги Гаваїм, а зосередився на іспанських архівах Флориди, Міссісіпі, Техасу, Каліфорнії і Нью-Мексико. Гаваї не були включені й до щорічного звіту Бібліотеки Конгресу США. Більш того, 1904 року Бібліотека повідомила, що не має жодних претензій на історичні документи місцевого значення. Це довело, що візит Форда був офіційним, але Бібліотека не мала реальних задумів оволодіти гавайськими архівами. Проте, крім Бібліотеки, Форд представляв ще й Bureau of Archives (Бюро архівів Державного департаменту США). Тож він, а, можливо, й Александер та його однодумці, використали цей візит для здійснення впливу на законодавців Гаваїв. Ця міфічна історія сприяла заснуванню Архіву Території Гаваї. 11 липня 1903 року губернатором Гаваїв Дж. Р. Картером був підписаний Акт про виділення 75 тис. дол. для спорудження будинку архіву, але коштів в наявності не було. Висувалися різні пропозиції: збудувати «Hall of Records», розмістити архів у будинку Бібліотеки, створити «Bureau of Archives» під контролем Секретаря Території. 2 березня 1905 року був запропонований білл про утворення Ради комісіонерів Публічного архіву (Board of Commissioners of Public Archives), негайно прийнятий законодавчими зборами. Членами ради стали У. ДеВітт Александер, юрист А. Фр. Джадд та А. Л. Ч. Аткинсон, секретарем і 1-м Архівістом Гаваїв був призначений Р. К. Лідекер. Принагідно зазначимо, що цікаво було б простежити, чим керувався губернатор, призначаючи цих осіб? Адже професору Александеру, старійшині Гавайського історичного товари-

ства, на той час вже було 73 роки. 1904 року його було обрано президентом Товариства і він був автором «A Brief History of the Hawaiian Islands» («Коротка історія Гавайських островів», Нью-Йорк, 1891). Джадду, випускникові Єльського університету, було 30 років, і він був першим кузеном губернатора. Аткинсон був Секретарем Території Гаваї. Купець і букмекер Лідекер, який закінчив коледж у Нью-Йорку в 1896 році, не мав уявлення про архіви. На Гаваїях він служив як фрахтовий агент Оаської залізниці та метеоролог. Губернатор вирішив, що він має природні нахили до архівної роботи. Посада Лідекера називалася «Librarian of the Public Archives» (Бібліотекар Публічного Архіву), він приступив до роботи 11 травня 1905 року. З-під його пера згодом вийшли такі праці, як «History of the Courts of Hawaii and list of judges of courts of record» («Історія судів Гаваїв та список документів законних прав судів на документи», Гонолулу, 1916), «Roster, Legislatures of Hawaii, 1841–1918» («Реєстр законодавчих актів Гаваїв», Гонолулу, 1918) та інші.

У конкурсі компаній, що претендували на будівництво архіву, перемогу здобула Американско-Гавайська інженерно-будівельна компанія, яка запропонувала реалізувати увесь проект за 35 тис. дол. 27 серпня 1906 року Лідекер уже перевозив дипломатичні і законодавчі документи з Капітолія до нового архівного дому. Так виник Архів Гаваїв, що розмістився в пожегобезпечному будинку, мав відповідний штат та Комісію, яка опікувалася його проблемами, і, очевидно, отримав непоганого керівника, архівіста більше за духом, ніж за освітою⁴²¹.

1915 року Архів Гаваїв був проголошений офіційним депозитарієм документів уряду Території Гаваї. Колекції Архіву є значними за обсягом і важливими за змістом. Архівістом Гаваїв та активним членом Історичного товариства А. П. Тейлором (1924–1931) упорядковано меморіальну колекцію Капітана Джеймса Кука; відповідно до Акту законодавчих зборів створено колекцію документів про участь Гаваїв у Першій світовій війні, зібраних Історичною комісією Території Гаваї (вона включала документи з Вашингтонських, Лондонських, Паризьких і Мексиканських архівів). До Архіву в міжвоєнний час надходила значна кількість приватних колекцій, а також іммігрантські документи, матеріали про натуралізацію, прийняття громадянства тощо. Архівістом Гаваїв у 1931 році була призначена С. М. Джонс⁴²², вихована своєю матір'ю у глибокій повазі до минулого островів, оскільки її родина мала дружні стосунки з трьома останніми королями Гаваїв. Джонс приділяла значну вагу упорядкуванню та описуванню колекцій, на її часи припала реалізація на острові проекту WPA. Штатну чисельність Архіву було збільшено з 4 до 20 осіб. Кількість каталожних карток, укладених працівниками

⁴²¹ Young R. C. Establishment of the Public Archives of Hawaii as a Territorial Agency [Text] / Chester Raymond Young // American Archivist. – 1967, January. – Vol. 30. – № 1. – P. 67–71.

⁴²² Tribute to Maude Jones // Sixty-Third Annual Report of the Hawaiian Historical Society for the Year 1954. – Honolulu, Hawaii, 1955. – P. 29.

В Архіві Гаваїв, 1920-ті рр.

Архіву, нараховувала десятки тисяч. Значна увага приділялась індексуванню документів генеалогічного характеру, здійсненню перекладів із гавайської, китайської і японської мов на англійську. У 1940-х роках в Архіві розпочалася програма мікрофільмування, а відповідно до Акту від 21 квітня 1949 року було започатковано впровадження програми управління документацією, усі установи були зобов'язані

надавати списки документів на розгляд Ради комісіонерів Публічного архіву для встановлення їх подальшої долі⁴²³. До 1943 року сховища Архіву були перевантажені документами. Генеральна асамблея Території ухвалила рішення зібрати спеціальну колекцію, присвячену участі Гаваїв у Другій світовій війні, а місця цим документам в Архіві вже не знайшлося. Тож колекцію прийняв на зберігання Університет Гаваїв. Збирання цієї колекції було важливим не лише для Гаваїв, а й в цілому для США, оскільки фактично єдина територія США, яка зазнала нападу за часів Другої світової війни, був острів Оаху. Саме на цьому острові у гавані Перл-Харбор була розташована база Військово-морського флоту США, що зазнала бомбардування японських військово-морських сил 7 грудня 1941 року. Напередодні війни на Гаваях було створене Управління цивільної оборони та ухвалено «Закон про оборону». Доступ користувачів до Архіву був обмежений, хоча Архів продовжував свою роботу навіть у період після 7 грудня 1941 року. Заходи, вжиті для захисту архіву, і події тих часів були описані С. М. Джонс у статті, опублікованій 1949 року в журналі «American Archivist». Вона згадувала, що жоден зі співробітників (а в роки війни у штаті перебувало 8 архівістів) не залишив Архіву. Особлива увага приділялася захисту документів часів Першої світової війни. Архів став головним інформаційним бюро: виконувалася значна кількість запитів від Генерального прокурора та офіцерів вищого військового командування; були переглянуті усі газети, що виходили друком у десятиліття перед 1941 року, документи, які містили будь-яку інформацію про політику Японії у Тихоокеанському регіоні та створення військових повітряних баз; здійснювалось інформаційне супроводження Довідкового законодавчого бюро, Депозитарія воєнних документів, офісу губернатора і секретаря Гаваїв, Генерального Аторнея, Центрального розвідувального управління та Федерального бюро розслідувань, Служби імміграції і натуралізації США. Виявлялися прізвища, дати народження, вік, час прибуття до Гонолулу, дані про натуралізацію та інші персональні дані тисяч осіб.

⁴²³ Horn J. The Archives of Hawaii [Text] / Jason Horn // American Archivist. – 1953, April. – Vol. 16. – № 2. – P. 109–114.

Федеральні урядові установи вимагали інформації законодавчого характеру про анексію островів, землеволодіння, спеціальні права громадян тощо. Усі ці роботи виконувались у найкоротші терміни зі значним поспіхом⁴²⁴. С. М. Джонс писала, що архівісти Гаваїв із особливою радістю зустріли перемогу в Другій світовій війні.

Статус штату Гаваї отримали 21 серпня 1959 року. У зв'язку зі створенням штату тривала реорганізація органів управління. Старі департаменти або закривалися, або передавали свої функції новоутвореним агенціям. Перед Архівом поставало завдання – прийняти на зберігання документи органів управління Територією і налагодити співпрацю із органами влади штату Гаваї. Разом із тим сам Архів був переданий від Секретаря Території у підпорядкування Департаменту бухгалтерії і Служб загального призначення. Як і раніше, його функції включали: архівний менеджмент та менеджмент документації. Проте, порівняно із часами Території, у які Архів мав право висловлювати лише свої рекомендації, а рішення про долю документів приймалося Радою комісіонерів, за новим законодавством від 1959 року Архіву були передані права затвердження переліків документів установ зі строками зберігання, контролю за реалізацією програм управління документацією в установах і мікрофільмування. Рада була ліквідована, і сам Архів став органом виконавчої гілки влади штату. Крім того, Архів переїхав у новий будинок⁴²⁵. Таким чином, фактично Архів штату Гаваї набув свого сучасного вигляду і є відділом Департаменту бухгалтерії і служб загального призначення⁴²⁶.

Абсолютно різними шляхами вливалися Каліфорнія, Вашингтон, Орегон, Аляска та Гаваї до держави США. Різниця між штатами Тихоокеанського регіону відчутна у

Archives Staff + WPA assistants - Dec. 1937

Колектив Архіву Гаваїв, 1937 рік
У центрі першого ряду – Стелла Мода Джонс

⁴²⁴ Jones M. S. Hawaii Territorial Archives in the War [Text] / Maude Stella Jones // American Archivist. – 1949, January. – Vol. 12. – № 1. – P. 45–50.

⁴²⁵ Wray E. H. The Archives of the State of Hawaii [Text] / Elizabeth H. Wray // American Archivist. – 1960, July. – Vol. 23. – № 3. – P. 277–284.

⁴²⁶ Hawaii State Archives. Department of Accounting and General Services [Electronic resource]. – Mode of access: <http://ags.hawaii.gov/archives/about-us/>. – Title from screen.

всьому, навіть у природних умовах: від низьких температур на Алясці до вічної весни на Гаваях. Якби ми мали на меті в даній монографії розглянути фізичні умови зберігання документів, різниця температур мала б колосальне значення, оскільки вона вимагає вживання різних заходів для підтримання оптимальних умов зберігання документів у сховищах. Аляска втратила значну частину своєї документальної спадщини. Її архів був утворений аж 1970 року і зберігає документи лише за останні 150 років. Така ситуація склалася, вочевидь, через політику уряду США стосовно самої території, яку вони придбали в Російській імперії і вважали російською або дикою настільки, що й мешканців її не визнавали за громадян США довгий час. Однак американські архівісти здійснюють значну роботу по виявленню документів з історії Аляски як в архівах США, так і за кордоном. Чисельні довідники, укладені ними, представлені на електронних ресурсах штату. У Вашингтоні і Орегоні, так само як і в розташованій на океанському узбережжі Каліфорнії, хоча й існували Історичні товариства, проте вони не виявляли значної активності, і архівами опікувались органи влади. Більше того, штат Вашингтон є майже єдиним, що не концентрує абсолютно всі свої документи у депозитаріях Архіву штату (регіональні філії є ще в Арканзасі), а розосереджує їх по п'яти регіональних архівах. Архіви Каліфорнії зберігають важливі земельні документи колоніального періоду. Через це проблема підтвердження прав власності на землю, у процесі вирішення якої використовувались архівні документи, тут відразу привернула увагу суспільства до архівів, і органи влади відреагували швидше на потребу в заснуванні офіційного архіву. На Гаваях сформувався унікальний комплекс архівних документів ще від часів королівської влади, представники якої вжили перші заходи до забезпечення збереженості архівів. Утворення Архіву Гаваїв в американській літературі висвітлено як гарну легенду про візит У. Ч. Форда з Бібліотеки Конгресу. Очевидно, що цю легенду хитрі гавайці вдало використали для отримання коштів на спорудження архівного будинку. Незважаючи на те, що територія Гаваїв є групою островів, населення і органи влади виявили більшу зацікавленість історичною роботою і збереженням архівних документів порівняно з сусідніми континентальними штатами. Підставою для цього стали їх патріотичні почуття. Слід вказати на значну роботу, яку Архів Гаваїв провів за часів Другої світової війни під керівництвом С. М. Джонс. Отже, віднайти будь-які загальні тенденції, характерні усім штатам Тихоокеанського регіону, не виявилось можливим, оскільки утворення і розвиток архівних установ у кожному з цих штатів був обумовлений історичним розвитком даної території, політичними, соціально-економічними і культурними умовами, що у них склалися. Ці архіви є різними за типами і видами підпорядкування: архіви штатів Каліфорнія, Вашингтон і Орегон, розташовані на континенті, підпорядковуються секретарям штатів; Архів штату Аляска входить до системи закладів освіти; Архів штату Гаваї підпорядкований Департаменту бухгалтерії і служб загального призначення.

2.10 РУХ ІСТОРИКІВ ЗА ЗБЕРЕЖЕННЯ ДОКУМЕНТАЛЬНИХ КОМПЛЕКСІВ ФЕДЕРАЛЬНИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ ТА ЗАСНУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО АРХІВУ США

Перші федеральні архіви в США утворились у ході роботи Континентальних конгресів (1-й – 5 вересня – 26 жовтня 1774 р., 2-й – 10 травня 1775 р. – 1 березня 1781 р.), які були урядом майбутньої держави у ході війни за незалежність (1775–1783). Вони ухвалили ряд резолюцій та інших документів, серед яких найважливішими є «Декларація незалежності» від 4 липня 1776 року та «Статті Конфедерації і вічного Союзу» від 15 листопада 1777 року, вели журнали та інші записи. 29 листопада 1775 року був створений Комітет секретної кореспонденції, 17 квітня 1777 року – Комітет іноземних справ. 10 січня 1781 року був розглянутий план створення департаменту іноземних справ. 27 липня 1789 року 1-й Президент США Джордж Вашингтон відповідно до Конституції США від 17 вересня 1787 року підписав «Закон про заснування Департаменту іноземних справ». Причиною заснування саме такого департаменту була необхідність здобути визнання нової держави урядами іноземних країн. 15 вересня 1789 року його перейменовано на Державний департамент США. Це був перший виконавчий департамент федерального уряду США. Протягом XIX ст. його функції перебрав на себе цілий ряд інших департаментів виконавчої гілки влади⁴²⁷. Департамент очолював, як і в теперішній час, Державний секретар США. Хоча на сучасному етапі діяльності функції Департаменту розповсюджуються в основному на зовнішньополітичну діяльність уряду США, такі обов'язки, як зберігання Великої печатки Сполучених Штатів, прийняття відставки Президента або Віце-Президента залишилися за Державним секретарем США. Бібліотека Департаменту була заснована 1-м Державним секретарем США Т. Джефферсоном. Він приділяв значну увагу збиранню і зберіганню в Бібліотеці Департаменту законодавчих актів США та іноземних держав, міжнародних договорів, книг та періодичних видань, праць учених у галузі історії, політології, економіки, географії, статистики, матеріалів переписів населення, документів дипломатичних місій США за кордоном, листування Президентів і Державного департаменту з урядами іноземних держав, американськими дипломатами за кордоном та дипломатами інших країн у США тощо. При наступниках Джефферсона в Бібліотеці накопичувалися щорічні звіти Державного департаменту Президенту та Конгресу США, документи про американські морські порти і моряків, реєстри видачі паспортів для виїзду закордон. У Бібліотеці знайшли свій перший дім «Декларація незалежності»

⁴²⁷ Hunt. G. The Department of State of the United States. Its History and Functions [Text] / Gaillard Hunt. – New Haven : Yale University Press, London : Humphrey Milford Oxford University Press, MDCCCXIV, 1914. – P. 1–13 ; Plischke E. Federalist Period – Creating the department of State and Diplomatic Corps, 1789–1901 [Text] / Elmer Plischke / U.S. Department of State : a reference history. – USA : Greenwood Press, 1999. – P. 37–44, 73.

та «Білль про права», журнали Континентальних конгресів. Перший каталог колекції книг, що зберігались у Департаменті, підготовлений бібліотекарем Т. Л. Тарстоном, був опублікований у 1825 році. У роки англо-американської війни (1812–1815) Вашингтон був окупований британською армією і флотом під командуванням генерала Роберта Росса та адмірала Джорджа Коберна. 24 серпня 1814 року англійці спалили будинок, у якому розміщувалася Бібліотека Департаменту. Американці встигли частину документів, а саме журнали Континентальних конгресів, закони США, Декларацію незалежності та Білль про права, вивести з Вашингтону. Їх переховували в домі методистського священика Дж. Літлджона в Лісбурзі (Leesburg), штат Вірджинія, аж поки англійці не відступили з Вашингтону⁴²⁸. Однак більша частина колекції зазнала втрат від пожежі та англійців. Проте невдовзі колекції Бібліотеки були відновлені та стали настільки значними в обсягах, що 1831 року Конгрес виділив кошти для оплати їх зберігання⁴²⁹.

У 1833 році Президентом США Е. Джексонем було ухвалене рішення про покладання на Державний департамент певних внутрішніх функцій. Департамент був реорганізований. Ініціатива «ідеальної організації» Департаменту, у тому числі Magnitude of the archives of the Diplomatic Bureau⁴³⁰ (Значимості архівів Дипломатичного бюро) належала Державному секретарю Л. Мак-Лейну. У результаті реорганізації з'явилися такі Бюро:

- 1) *Бюро дипломатичних справ і Бюро консульських справ* (Bureau of Diplomatic Affairs, Bureau Consular Affairs – у тому числі опікувалися документами зовнішньополітичної діяльності уряду США та дипломатичних місій, готували до ратифікації міжнародні договори, реєстрували, зберігали, індексували дипломатичне листування тощо);
- 2) *Бюро внутрішніх справ* (Home Bureau – разом із іншими функціями опікувалось упорядкуванням і реєстрацією документів та листуванням Департаменту, що стосувалися внутрішніх справ США, вело реєстри моряків, пасажирів, які прибували до країни);
- 3) *Бюро архівів, законів і комісій* (Bureau of Archives, Laws and Commissions – вело документацію різних комісій федерального уряду США, зберігало, публікувало і розповсюджувало копії законів, послання Президента США і звіти голів інших департаментів (першим головою Бюро архівів був Т. П. Джонс);

⁴²⁸ During the War of 1812, Leesburg served as the temporary national archives of the United States. Faced with British invasion of Washington, D.C., the Declaration of Independence, the Constitution, congressional journals, George Washington's correspondence and other official documents were squirreled away in a vacant Leesburg house, with former county sheriff and Methodist pastor John Littlejohn keeping the keys / Early Settlement and Founding: «indifferently built ... tho' very advantageously situated» (1722–1813) [Electronic resource] // Town of Leesburg. – Mode of access: <http://www.leesburgva.gov/index.aspx?page=595>. – Title from screen.

⁴²⁹ Hunt G. The Department of State of the United States. Its History and Functions [Text] / Gaillard Hunt. – New Haven: Yale University Press, London : Humphrey Milford Oxford University Press, MDCCCXIV, 1914. – P. 322.

⁴³⁰ Ibid. – P. 203.

- 4) *Бюро помилювань, відстрочки вироків і авторських прав* (Bureau of Pardons, Remissions and Copyright – у тому числі відповідало за комплектування і функціонування Бібліотеки Департаменту; Бюро ліквідоване в 1834 році, його функції разом із Бібліотекою передані Бюро внутрішніх справ, у складі якого було утворене Управління перекладача і бібліотекаря); у 1837 році функції бібліотекаря і перекладача розмежовані, на 1839 рік офіс бібліотекаря вже функціонував як самостійний підрозділ;
- 5) фінансовими справами опікувалося *Бюро виплат і контролю* (Disbursing and Superintending Bureau – Голова Бюро відповідав за зберігання Великої печатки Сполучених Штатів і печатки Державного департаменту, контролював усі фінансові потоки у федеральному урядові);
- 6) *Бюро перекладів і різних справ* (Translating and Miscellaneous Bureau – відповідало за переклад і упорядкування документів, підготовку персонала, спеціальних паспортів, зберігання кореспонденції, що відносилася до видачі паспортів).

З часом *Бюро помилювань і авторських прав* та *Бюро архівів, законів і комісії* були ліквідовані, більшість їх функцій була передана Бюро внутрішніх справ (Home Department), крім архівних⁴³¹.

1834 року створене *Управління хранителя архівів* (Office of Keeper of the Archives) у складі двох клерків, один із яких відповідав за зберігання і публікацію документів, реєстрів, законів усього Державного департаменту в цілому (Archives of the Department), а інший – за дипломатичні та консульські документи⁴³².

Згодом у складі Департаменту утворене *Бюро архівів і бібліотеки* (Bureau of Rolls and Library, 1882 р.)⁴³⁴ та *Бюро індексів і архівів* (Bureau of Indexes and Archives, 1894 р. на пост його голови призначений П. Кінг⁴³⁵).

У Бюро індексів і архівів відкладалися поточне листування, а в Бюро архівів і бібліотеки зберігалися документи історичного характеру. Проте цей розподіл із

⁴³¹ Plischke E. Secretary McLane's Reorganization and Forsyth's Realignment, 1833–1841 1901 [Text] / Elmer Plischke. U. S. Department of State: a reference history. – USA : Greenwood Press, 1999. – P. 121–123.

⁴³² Hunt G. The Department of State of the United States. Its History and Functions [Text] / Gaillard Hunt. – New Haven : Yale University Press, London : Humphrey Milford Oxford University Press, MDCCCXIV, 1914. – P. 208.

⁴³³ Про термін «roll» див. у Словнику основних понять і термінів наприкінці монографії.

⁴³⁴ Бюро архівів і бібліотеки з вересня 1893 р. видавало «Bulletin of the Bureau of Rolls and Library of the Department of State» («Бюлетень Бюро архівів і бібліотеки Державного департаменту»), у якому публікувались описові статті на колекції документів, покажчики до колекцій, календарі тощо. Наприклад, у № 1 за вересень 1893 р. опублікований каталог паперів Континентальних конгресів, упорядковані за хронологією індекси манускриптів Континентальних конгресів, документальна історія Конституції за період, що передував федеральній конвенції у Аннаполісі (1786 р.); у № 2 за листопад 1893 р. – календар кореспонденції Дж. Монро; у № 4 за березень 1894 р. – календар кореспонденції Дж. Медісона; у № 6 за липень 1894 р. – календар кореспонденції Т. Джефферсона; у № 7 за вересень 1894 р. – списки секретних документів територій і штатів, які знаходилися на зберіганні у Бюро архівів і бібліотек тощо. Bulletin of the Bureau of Rolls and Library of the Department of State. – Washington : Department of State, 1903. – 1903, June. – № 10. – P. II.

⁴³⁵ University of North Carolina at Chapel Hill. Collection Number: 00401. Collection Title: Pendleton King Papers, 1860–1913. Finding aid [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.lib.unc.edu/mss/inv/k/King,Pendleton.html#>. – Title from screen.

часом знівелювався і стало незрозумілим, за яким принципом документи розподілялися між бюро. Дипломатичне і консульське листування та листування Державного секретаря з посадовими і приватними особами належали до Бюро індексів і архівів. Листування поділялося на декілька частин: Інструкції або листи Департаменту до американських агентів за кордоном, депеші або листи від агентів з-за кордону Департаменту, Ноти Департаменту, листи від іноземних агентів у США, Ноти від Департаменту іноземним агентам у США. Обсяг цих документів на 1906 рік дорівнював понад 3 тис. томів. До серпня 1906 р. це листування було поділене згідно з розподілом дипломатичних і консульських представництв, що здавалося логічним і правильним; згодом система була змінена для того, щоб виокремити поточні документи з усього обсягу документів, що знаходилися на зберіганні у Бюро. До 1828 року тільки $\frac{1}{4}$ дипломатичного листування була опублікована у серії «American State Papers», яка між іншим не включала найбільш важливі документи цієї тематики. Ще дві частини епістолярної спадщини, що знаходилася на збереженні в Бюро індексів, відбивало відносини всередині країни та «інше» листування (воно склало понад 1,5 тис. томів), зокрема з посадовими особами, які не знаходилися на дипломатичних постах, губернаторами штатів і територій, прокурорами округів, членами кабінетів, приватними особами. Розділялося воно таким чином: до «листування всередині країни» належали вихідні листи до посадовців, до «іншого листування» – вхідні листи. У підбірці кореспонденції з Військовим департаментом містилися документи про суперечки з Великобританією з приводу північних кордонів та володіння островами, а з Військово-морським департаментом – документи про боротьбу із работоргівлею, здійснення патрулювання в Азійських водах та з інших питань, що знаходилися на межі дипломатичної та військово-морської служб. Крім того, у Бюро індексів зберігалася значна кількість матеріалів, схожих за характером до тих, що зберігались у Бюро архівів і бібліотеки. Серед них були документи про секретну службу часів Громадянської війни (1861–1865), документи про шифрувальні коди, використовувані під час засекречування дипломатичного листування.⁴³⁶

У Бюро архівів і бібліотеки зберігались оригінали законів США, договорів із іноземними державами та індіанськими племенами, церемоніальні листи від іноземних урядів, протоколи та інші папери комісій, заснованих для вирішення міжнародних суперечок, документи Дж. Вашингтона і Б. Франкліна, Континентальних Конгресів, пов'язані з міжнародними відносинами, документи про управління територіями та інші, утворені до 1870 року. Для істориків особливий інтерес представляли документи територіальних законодавчих і виконавчих органів влади, закони територій і значні обсяги листування з місцевими уряда-

⁴³⁶ Leland W. G. The archives of the federal Government [Text] / Waldo Gifford Leland // Records of the Columbia Historical Society. – Washington, D. C. : Historical Society of Washington, D. C., 1908. – Vol. 11. – P. 80–82.

ми і секретарями. У них містилась інформація про передачу території Луїзіани, встановлення там американського уряду, започаткування урядування на Північному Сході, військову операцію біля Детройту (1812), заснування округу Колумбія, планування і раннє управління м. Вашингтон. Там же зберігались архіви Аляски – 75 томів російських рукописних документів. У секції «різні документи» знаходилися матеріали про страту іспанських піратів, арешт російського консула, південно-американські війни за незалежність, документи дипломатичної місії США у Техасі (1842–1844) тощо⁴³⁷.

Актом від 5 лютого 1859 року частина книг, мап, креслень та інших документів Державного департаменту, що стосувалися внутрішніх справ та управління земельними ресурсами, була передана Департаменту внутрішніх справ (Department of the Interior, утворений 1849 р.), а Актом від 8 липня 1870 року – під контроль Бібліотеки Конгресу США⁴³⁸. Згідно з Актом від 18 серпня 1894 року усі реєстри і папери, що належали до військових справ, були передані Військовому департаменту⁴³⁹ (War Department)⁴⁴⁰.

9 березня 1903 року Президент США Т. Рузвельт підписав закон, який оголошував Бібліотеку Конгресу США, засновану 1800 року, офіційним депозитарієм документів уряду США⁴⁴¹, а подальше комплектування Бібліотеки і Архіву Державного департаменту визначалося вимогами дипломатичної служби. (фотокопія Акту про передачу історичних архівів Державного департаменту Бібліотеці Конгресу США та неофіційний авторський переклад тексту закону розміщено у Додатку наприкінці монографії).

25 лютого 1903 року був затверджений Акт, відповідно до якого голови усіх виконавчих департаментів, бюро або комісій уряду США повинні були час від часу передавати свої документи, а також книги, мапи та інші матеріали, більше не потрібні для використання в офісах, на зберігання до Бібліотеки Конгресу⁴⁴². 29 вересня 1921 року директор Бібліотеки Конгресу США Г. Патнам прийняв «Декларацію незалежності» та «Біль про права» на зберігання до Бібліотеки Конгресу, де вони й знаходилися до їх передачі до Національного архіву США в 1952 році.

⁴³⁷ Leland W. G. The archives of the federal Government [Text] / Waldo Gifford Leland // Records of the Columbia Historical Society. – Washington, D. C. : Historical Society of Washington, D. C., 1908. – Vol. 11. – P. 82–83.

⁴³⁸ Hunt G. The Department of State of the United States. Its History and Functions [Text] / Gaillard Hunt. – New Haven : Yale University Press, London : Humphrey Milford Oxford University Press, MDCCCXIV, 1914. – P. 124.

⁴³⁹ Військовий департамент (War Department, існував протягом 1789–1947 рр.), на його базі утворені Navy Department (Військово-морський департамент, 1798 р.); Department of the Army (Департамент Армії, 1947 р.); Department of the Air Force (Департамент повітряних сил, 1947 р.), United States Department of Defense (Департамент оборони США, 1949 р.).

⁴⁴⁰ Hunt G. The Department of State of the United States. Its History and Functions [Text] / Gaillard Hunt. – New Haven: Yale University Press, London : Humphrey Milford Oxford University Press, MDCCCXIV, 1914. – P. 325.

⁴⁴¹ Ibid. – P. 324.

⁴⁴² Ibid. – P. 325.

Значний внесок у розвиток бібліотечної та архівної роботи, упорядкування колекцій, створення каталогів та індексів Бібліотеки й Архіву Державного департаменту зробили бібліотекарі Р. Грінхау, Т. Фр. Дуайт⁴⁴³, Фр. Бенкрофт, Е. Х. Аллен, Дж. Тоннер, Г. Хант, М. Л. Герік.

Архівними підрозділами Державного департаменту здійснені перші видання федеральних історичних документів. Так, у 1819 році у Бостоні за редакцією Державного секретаря США Дж. Квінсі Адамса опубліковано «Journal, Acts and Proceedings of the Convention» («Журнали, акти і протоколи Конвенції»); за редакцією голови Бюро Е. Х. Аллена – «Documentary History of the Constitution of the United States of America, 1786–1870, Derived from the Records, Manuscripts, and Rolls deposited in the Bureau of Rolls and Library of the department of State» («Документальна історія Конституції Сполучених Штатів Америки, 1786–1870, укладена на підставі Документів, манускриптів і ролів, що зберігаються в Бюро архівів і бібліотеки Державного департаменту»; видання у п'яти томах, здійснене протягом 1894–1905 рр.); за редакцією Дж. Елліота «Diplomatic Code of the United States of America embracing a Collection of Treaties and Conventions between the United States and Foreign Power from the year 1778 to 1828» («Дипломатичний кодекс Сполучених Штатів Америки, що охоплює Колекцію мирних договорів і конвенцій між Сполученими Штатами та іноземними урядами від 1778 до 1828»; перше видання опубліковане у Вашингтоні 1827 року під патронатом Державного секретаря Г. Клея); «A Digest of the Published Opinions of the Attorneys-General and of the Leading Decisions of the Federal Courts, with reference to International Law, Treaties, and Kindred Subjects» («Дайджест опублікованих рішень Генерального аторнея та найголовніших рішень федеральних судів, із посиланнями на міжнародні закони, угоди і подібне; укладачами видання були: помічник Державного секретаря США Дж. Л. Кедвеледер та майбутній суддя округу Колумбія Ч. П. Джеймс, перше видання опубліковано Департаментом у 1877 р.); восьмитомник, укладений професором Дж. Б. Муром «A Digest of International Law as embodied in Diplomatic Discussions, Treaties and other International Agreements, International Awards, the Decisions of Municipal Courts, and the Writings of Jurists, and especially in Documents, published and unpublished, issued by Presidents and Secretaries of State of the United States, the Opinions of the Attorneys-General, and the Decisions of Courts, Federal and State» («Дайджест Міжнародних законів, упроваджених у Дипломатичних рішеннях, мирних договорах та інших міжнародних угодах, міжнародних судженнях, рішеннях муніципальних судів, працях юристів, особливо в документах, опублікованих і неопублікованих, виданих Президентом та Державним секретарем Сполучених Штатів, рішеннях Генерального аторнея

⁴⁴³ Особисті папери та колекція, зібрана Т. Фр. Дуайтом, зберігається у Массачусетському історичному товаристві. Theodore F. Dwight Papers, 1668–1915. Guide to the Collection [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.masshist.org/findingaids/doc.cfm?fa=fa0230>. – Title from screen.

та рішеннях судів, федеральних і штатів», видано 1906 р.); шеститомника, підготовленого до видання юрисконсультом Державного департаменту Фр. Вортоном «The Revolutionary Diplomatic Correspondence of the United States, edited under direction of Congress by Francis Wharton with preliminary index, and notes, historical and legal» («Дипломатичне листування часів Американської революції, редакowane під керівництвом Френсіса Вортона, із попередніми індексами, примітками історичними та юридичними», видано в 1889 р.) тощо.

На теперішній час документи Бюро архівів і бібліотеки знаходяться на зберіганні у Національному архіві США (NARA, Record Group 59 «General Records of the Department of State, 1756–1993»; 59.3 «Records of Organizational Units, 1756–1992»; 59.3.2 «Records of administrative offices» – Records of the Bureau of Rolls and Library, 1756–1930).

Таким чином, протягом XIX ст. у США роль історичного архіву виконували архівні підрозділи Державного департаменту. Із деяким припущенням їх вже можна назвати Архівом (Бюро архівів і бібліотеки) та Управлінням документацією (Бюро індексів і архівів).

Протягом XIX ст. значно збільшилась як кількість урядових департаментів, так і обсяги утворюваних ними документів. 1907 року У. Г. Ліланд писав, що термін «архіви федерального уряду» охоплює дуже широке коло документальних комплексів: безпосередньо департаментів федерального уряду, дипломатичних місій, армії і флоту, земельних офісів, еміграційних служб, федеральних судів тощо. Вони включають як опубліковані документи у таких виданнях, як «Statutes at Large», «Congressional Records», так і манускрипти (під манускриптами у часи Ліланда ще розуміли рукописи, пізніше терміном «манускрипт» почали визначати документи особового походження). Ліланд майже усі ранні документи відносив до манускриптів, у тому числі документи перших чотирнадцяти Конгресів США, які на той час вже були зібрані і зберігались у Бібліотеці Конгресу США. Однак у своєму визначенні «федеральних архівів» Ліланд все-таки зупинився на документах виконавчих департаментів, розташованих на території округу Колумбія. Він виключив зі свого розгляду документи Сенату і Палати представників, Верховного суду й Апеляційного суду, колекції Смітсонівського інституту, Бібліотеки Конгресу США, хоча цілком розумів, що ці документальні комплекси, насамперед, відносяться до федеральних архівів. Причина такого рішення Ліланда полягала у тому, що документи виконавчих департаментів федерального уряду знаходились у найнезадовільніших умовах і саме їм загрожувала найбільша небезпека бути втраченими. Пожежі та негаразди переслідували архіви федеральних відомств країни із неймовірною жорстокістю: 1800 року згоріли документи Військового і Військового-морського департаментів, 1833 року – Департаменту фінансів, уся патентна документація була втрачена під час пожеж у будинку Патентного відомства 1836 року та 1877 року. Кожен департамент зберігав свої докумен-

ти самостійно, вони були розкидані по сотнях непристосованих сховищ. Часті адміністративні зміни, передача функцій як всередині департаментів, так і від департаменту до департаменту, ліквідація департаментів, численних бюро і комісій призводили до того, що навіть теоретично важко було укласти історію федерального уряду, тим більше неможливо було на практиці визначитися, де саме зберігаються документи його численних структур⁴⁴⁴.

Із 1879 року лунали пропозиції про заснування Hall of Records (Зали документів). 1887 року була створена Комісія для підготовки звіту про архіви та ухвалення рішення про їх публікацію, але вона навіть не розглянула проблему забезпечення збереженості документів⁴⁴⁵. Декілька інших поданих на розгляд Конгресу законопроектів також були покладені «під сукно»⁴⁴⁶.

1902 року на гроші відомого американського бізнесмена Е. Карнегі був відкритий Карнегі-інститут у Вашингтоні. Невдовзі інститут підготував «Guide to the Archives of the Government of the United States in Washington» («Путівник по архівах уряду Сполучених Штатів у Вашингтоні»)⁴⁴⁷. Його авторами були молодий вчений У. Г. Ліланд та К. Х. Ван Тін⁴⁴⁸. Перше видання побачило світ 1904 р., друге – 1907 р. До 1948 року це був найґрунтовніший путівник по архівах федеральних відомств. Структурно Путівник містив: 1) описові статті, що характеризували систему управління документацією у кожному департаменті, інструкції з діловодства та зберігання документів, посадові обов'язки працівників, відповідальних за діловодство і архіви; 2) описові статті з характеристиками документальних колекцій, що знаходилися на зберіганні у структурних підрозділах департаменту із зазначенням їх обсягів та крайніх дат. Путівник описував колекції Державного департаменту, Департаменту фінансів, Військового департаменту, Департаменту юстиції, Департаменту пошти, Військово-морського департаменту, Департаменту внутрішніх справ, Департаменту сільського господарства, Департаменту торгівлі і праці, Комісії цивільної служби, Міждепартаментської комісії комерції, Смітсонівського інституту, Верховного суду США, Апеляційного суду, Сенату і Палати представників, Бібліотеки Конгресу, Міжнародного бюро американських республік та дипломатичні архіви. До Путівника було вміщено окремий розділ «Бібліографія», який містив переліки збірників документів та інших доку-

⁴⁴⁴ Leland W. G. The archives of the federal Government [Text] / Waldo Gifford Leland // Records of the Columbia Historical Society. – Washington, D. C. : Historical Society of Washington, D. C., 1908. – Vol. 11. – P. 71–76.

⁴⁴⁵ Ibid. – P. 76.

⁴⁴⁶ Shelley F. The Interest of J. Franklin Jameson in the National Archives: 1908–1934 [Text] / Fred Shelley // American Archivist. – 1949, April. – Vol. 12. – № 2. – P. 101.

⁴⁴⁷ Tyne C. H. Guide to the Archives of the Government of the United States in Washington [Text] / Claude Halstead Van Tyne, Waldo Gifford Leland ; Second edition. – Washington, D. C. : Carnegie Institution, 1907. – 327 p.

⁴⁴⁸ Bentley Historical Library. University of Michigan. Claude Halstead Van Tyne papers (1885–1930), box 1 (1885–1923), folder 1–24.

ментальних публікацій, виданих за колекціями кожного департаменту, та індекси. У статті, присвяченій паперам президентів, вказувалося на неприпустиму втрату цих архівних комплексів. Декілька колекцій знаходилося на зберіганні у Бібліотеці Конгресу, документи Президента Дж. Н. Полка зберігались у бібліотеці Чиказького історичного товариства, Президента Дж. Квінсі Адамса – у Массачусетському історичному товаристві, Президента Дж. Б'юкенена – в Історичному товаристві Пенсільванії. У Білому Домі автори виявили на той момент лише дві книги з листами Президента США У. С. Гранта за період із 1869 р. до липня 1875 р. Інші документи президентів, якщо не були втраченими, то були розпорочені по архівах різних департаментів, бібліотеках та історичних товариствах⁴⁴⁹.

Батьком-засновником Національного архіву США називають Дж. Фр. Джеймсона. Він народився в Сомервілі, Массачусетс, у вересні 1859 року в родині шотландських емігрантів. Навчався у латинській школі Роксбері, де вивчав латину, грецьку, а потім у Амхерст-коледжі – математику, історію, сучасні мови, у т. ч. німецьку. 1880 року вступив до університету Джона Хопкінса і 1882 року захистив першу у цьому навчальному закладі докторську дисертацію з історії – «Походження і розвиток муніципального уряду Нью-Йорку». Хоча перше знайомство Дж. Фр. Джеймсона з архівними документами відбулося ще в дитинстві під час дослідження родоводу власної сім'ї, реальну роботу з архівами він розпочав в університеті Джона Хопкінса, редагуючи різного роду публікації історичних документів. Він опрацював документи міста Амхерст «The Records of the Town of Amherst, 1735–1788» та «The Amherst Record, 1883–1884», редагував документи для щорічних звітів Американської історичної асоціації. Найвизначнішим виданням того періоду в 1200 сторінок була епістолярна спадщина одного із впливових американських політиків Дж. К. Келхуна «The Correspondence of John C. Calhoun». Але справою усього життя вченого стало видання журналу «The American Historical Review», головним редактором якого він був у 1895–1901 та 1905–1928 рр., де публікувалися історичні документи та статті. Під керівництвом Дж. Фр. Джеймсона журнал став кращим науковим історичним виданням Сполучених Штатів, критичним в оцінках, конструктивним у пропозиціях, рупором професійних новин. В університеті Джона Хопкінса Дж. Фр. Джеймсон написав велику роботу «Вступ до вивчення конституційної і політичної історії штатів» (опублікована в Трудах університету 1886 р.), монографію «Уільям Юсселінкс, засновник датської і шведської західно-індійської компанії (документи)», у якій наголосив на важливості внеску комерційних організацій у дослідження і колонізацію Америки (опублікована АНА 1887 р). Працюючи в університеті Брауна, він склав історіографію історичних досліджень у США «History of Historical

⁴⁴⁹ Tyne C. H. Guide to the Archives of the Government of the United States in Washington [Text] / Claude Halstead Van Tyne, Waldo Gifford Leland ; Second edition. – Washington, D. C. : Carnegie Institution, 1907. – 327 p.

Writing in America» (1896) і написав найменшу за обсягом, але найвідомішу працю «The American Revolution Considered as a Social Movement» («Американська революція як соціальний рух», видана 1926 р. Принстонським університетом). У 1901–1905 рр. учений працював в університеті Чикаго. Значним є його доробок, викладений у статтях, але в контексті історії архівів найважливішою є його епістолярна спадщина, представлена більш ніж 500 листами, 1956 року опублікованими Американською філософською асоціацією⁴⁵⁰.

Дж. Фр. Джеймсон був одним із засновників Американської історичної асоціації (1884), а 1907 року – її президентом. Він також був першим головою Комісії історичних манускриптів АНА (1895). Протягом Першої світової війни Джеймсон редагував військові історичні матеріали, брав участь у виданні серій документальних публікацій, таких як «Путівник по архівних ресурсах світу», «Листи членів Континентального конгресу», «Документи щодо работорівлі і закони щодо рабів», «Папери Ендрю Джексона», «Атлас американської історії». 1926 року Джеймсон опублікував збірку своїх праць за три десятиліття. У 1928 році вчений очолив відділ манускриптів Бібліотеки Конгресу та сприяв придбанню цінних колекцій історичних матеріалів⁴⁵¹.

ДЖОН ФРАНКЛІН
ДЖЕЙМСОН,
«батько-засновник»
Національного архіву США

1905 року Дж. Фр. Джеймсон очолив Департамент історичних досліджень Карнегі-інституту. Трьома роками раніше він склав широкомасштабну програму з організації зберігання, систематизації, ефективного адміністрування і використання документів федерального уряду. У Вашингтоні Джеймсона шокували жахливі умови, у яких знаходилися документи федерального уряду, і він зрозумів, що, перш ніж публікувати історичні джерела, слід забезпечити їх належне зберігання. 1907 року вчений зустрівся з Президентом США Т. Рузвельтом для обговорення ідеї про заснування комісії з публікації історичних документів. Дж. Фр. Джеймсон вніс пропозицію щодо будівництва окремого сховища для зберігання документів федеральних департаментів і зауважив, що жодного конфлікту не може виникнути між Бібліотекою

Конгресу США, яка на той момент вважалась офіційним депозитарієм документів Конгресу та уряду, і майбутнім архівом, оскільки Бібліотека збирає та зберігає історичні манускрипти, а архів буде комплектуватися документами федерального уряду. Він просив Т. Рузвельта видати указ, який надав би право доступу

⁴⁵⁰ Leland W. G. John Franklin Jameson [Текст] / Waldo Gifford Leland // American Archivist. – 1956, July. – Vol. 19. – № 3. – P. 195–201.

⁴⁵¹ Gondos V., Jr. J. Franklin Jameson and the Birth of the National Archives, 1906–1926 [Text] / Victor Gondos, Jr., James B. James Rhoads. – 1981, January. – P. 5–176.

співробітникам Карнегі-інституту до архівів федеральних органів для з'ясування їх стану й обсягів. 12 грудня 1907 року Джеймсон написав листа Т. Рузвельту з проханням побудувати окрему будівлю для федерального архіву. Джеймсон нагадав Президенту, що в бесіді той погодився зі спорудженням будинку для архіву, і запропонував з'ясувати у всіх директорів федеральних департаментів обсяги документів їх архівів та розміри площ, які можуть знадобитися для їх зберігання. Т. Рузвельт звернувся за консультацією до Бібліотекаря Конгресу США Г. Патнама, який у свою чергу запевнив, що Бібліотека дійсно не може бути архівом через значні відмінності між колекціями манускриптів і архівними документами, що накопичились у результаті діяльності виконавчих органів влади. З весни 1908 року Джеймсон очолив рух істориків за створення Національного архіву Сполучених Штатів. 27 листопада 1908 року Виконавчий комітет Американської історичної асоціації формалізував свій рух, створивши Комітет трьох у складі Дж. Фр. Джеймсона, професора Дж. Б. Мак-Мастера⁴⁵² та адмірала А. Т. Механа⁴⁵³. Комітет проіснував 20 років, проте збирався рідко і був «тінню» його голови Дж. Фр. Джеймсона, який виконував усю роботу і використовував Комітет із метою вирішення питань майбутнього архіву, ініційованих ним як аутсайдером уряду. Джеймсон підготував огляд законодавства, рекомендацій, розроблених за попередні 20–30 років, та аналіз інформацій про склад і обсяги документів, зібраних у відповідь на запит Президента від голів департаментів федерального рівня. Учений використовував Круглий стіл Бібліотеки Конгресу для обговорення проблем створення Національного архіву⁴⁵⁴.

У. Г. Ліланд підтримав ідею створення архіву і відразу став помічником Джеймсона. У. Г. Ліланд народився 17 липня 1879 року у Ньютоні (штат Массачусетс) у родині вчителів Лютера Е. та Елени (Неллі) Гіффорд Ліландів. 1896 року закінчив місцеву школу і вступив до Університету Брауна, де його наставником був Дж. Фр. Джеймсон. Отримавши ступінь бакалавра, Ліланд поступив до Гарварду, де отримав ступінь магістра, а докторську дисертацію захистив у Рочестері (штат Колорадо)⁴⁵⁵. 1903 року У. Г. Ліланд прийшов на роботу до Карнегі-інституту, де до його обов'язків входило укладання огляду документів федерального уряду. Майже 25 років трудового шляху в Карнегі-інституті пов'язують Ліланда з Джеймсоном, разом вони працювали і в Американській історичній

⁴⁵² McMaster John Bach, Geyelin J. B. Henry Laussat [Text] / The University of Pennsylvania Illustrated. – Nabu Press, 2012. – 140 p.

⁴⁵³ The Cambridge History of English and American Literature in 18 vol. (1907–1921). Vol. XV «Later Historians». – New York : Bartleby. COM, 2000. – § 28 «Alfred Thayer Mahan».

⁴⁵⁴ Shelley F. The Interest of J. Franklin Jameson in the National Archives: 1908–1934 [Text] / Fred Shelley // American Archivist. – 1949, April. – Vol. 12. – № 2. – P. 103–106.

⁴⁵⁵ Ross R. A. Waldo Gifford Leland: Archivist by Association [Text] / Rodney A. Ross // American Archivist. – 1983, Summer. – Vol. 46. – № 3. – P. 265–266 ; Leland W. G. Recollections of the Man Who Rang the Bell [Text] / Waldo Gifford Leland // American Archivist. – 1958, January. – Vol. 21. – № 1. – P. 55–57.

УАЛДО ГІФФОРД
ЛІЛАНД,
засновник Конференції
американських архівістів
та один із фундаторів SAA

асоціації, секретарем якої Ліланд був з 1908 року до 1919 року і редагував щорічні звіти Асоціації. Ліланд став соратником Джеймсона у боротьбі за заснування Національного архіву США⁴⁵⁶. 1907 року він виступив перед Колумбійським історичним товариством у Вашингтоні з доповіддю «The Archives of the Federal Government»⁴⁵⁷ («Архіви федерального уряду»), у якій охарактеризував стан архівів федерального уряду і наполягав на створенні відповідних умов для зберігання історичних документів федерального уряду.

З обранням на пост Президента США У. Г. Тафта Джеймсон спрямував значні зусилля на внесення питання про створення архіву в щорічне послання Президента до Конгресу. Щоб отримати підтримку керівників департаментів, Джеймсон погодився з тим, що, навіть передавши документи до архіву, департаменти збережуть за собою право контролю і надання доступу до цих документів. Він розглядав цей варіант як один із можливих кроків на шляху звикання департаментів до централізованого зберігання федеральних архівів. На той момент Дж. Фр. Джеймсон вважав, що контроль над діяльністю самого архіву слід доручити Бібліотекарю Конгресу, проте штат архіву повинен діяти окремо від штату Бібліотеки, так само як Секретар Смітсонівського інституту наглядає за діяльністю Національного музею або Бюро американської етнології⁴⁵⁸.

25 червня 1910 року Конгрес після довгих дебатів уповноважив Президента США У. Г. Тафта заснувати Комісію для обстеження діяльності федеральних органів влади з метою підвищення ефективності їх роботи. Комісія Тафта утворила Комітет економіки та ефективності (Committee on Economy and Efficiency), який провадив свою діяльність протягом 1910–1913 рр. У середині жовтня 1910 року Комісія направила керівникам усіх федеральних департаментів анкети, до яких, у тому числі, були включені питання про обсяги документів, що знаходились у них на зберіганні. Вона встановила, що усі федеральні агенції використовували різні практики систематизації та зберігання документів (recordkeeping practices), як у своїх центральних офісах, так і на філіях, та утворювали значну кількість дублетних документів, виявила впровадження десяткової або предметної систе-

⁴⁵⁶ *Leland W. G.* John Franklin Jameson [Text] / Waldo Gifford Leland // *American Archivist*. – 1956, July. – Vol. 19. – № 3. – P. 195–201.

⁴⁵⁷ *Leland W. G.* The archives of the federal Government [Text] / Waldo Gifford Leland // *Records of the Columbia Historical Society*. – Washington, D. C. : Historical Society of Washington, D. C., 1908. – Vol. 11. – P. 71–100.

⁴⁵⁸ *Shelley F.* The Interest of J. Franklin Jameson in the National Archives: 1908–1934 [Text] / Fred Shelley // *American Archivist*. – 1949, April. – Vol. 12. – № 2. – P. 99–130.

ми реєстрації та систематизації справ у діловодстві лише в декількох із 250 федеральних департаментів (усі інші застосовували просту нумерацію документів/справ). Комісія розробила 10 рекомендацій, спрямованих на поліпшення організації впорядкування та зберігання документів, хоча в основному вони були спрямовані на економію коштів. Запроваджувалася – вертикальна система зберігання файлів, предметна класифікація з використанням десяткової системи нумерації, застосування диктофонів для підготовки листів, відправка кореспонденції без конвертів; скасовувалися – супроводжувальні листи, книги або картки реєстрації вхідної/вихідної кореспонденції, виготовлення кожної копії документу друкованим способом (замість них почали друкувати декілька копій документів через копірку), підшивка документів у справи (замість справ документи складали у пласкі файли і зберігали у вертикальному положенні); заборонялося – використання у службових листах вітальних фраз та компліментів, у внутрішньому департаментському листуванні після підпису не рекомендувалося зазначати назву посади. Однак, як пізніше оцінювали результати Комісії Тафта американські вчені, вона не запровадила майже нічого нового і не ввела єдиної системи діловодства і зберігання документів в установах, оскільки більшість департаментів не впровадили її рекомендації, а окремі раніше вже використовували запропоновані процедури, але зі своєю специфікою. Рекомендації Комісії Тафта повторювали пропозиції, надані раніше Комітетом Кокрелла, Комісією Докері-Кокрелла⁴⁵⁹ та Комісією Кіпа⁴⁶⁰. Єдиним нововведенням було запровадження предметної класи-

⁴⁵⁹ Комітет Кокрелла (1887–1889) створений з ініціативи Президента США С. Г. Клівленда для вивчення роботи адміністративного апарату уряду. Очолював Комітет сенатор Френсіс Маріон Кокрелл (Francis Marion Cockrell, 1834–1915), демократ від штату Міссурі. В основному вивчалось законодавство, на підставі якого функціонували департаменти виконавчої гілки влади, визначалися можливості скорочення витрат на утримання державного апарату та розслідувались скандали. *Kraines O. The Cockrell Committee, 1887–1889. First Comprehensive Congressional Investigation into Administration [Text] / Oscar Kraines // The Western Political Quarterly. – 1951, December. – Vol. 4. – № 4. – P. 583–609.*

У березні 1893 р., на другому президентському терміні С. Г. Клівленда був створений аналогічний Комітет від обох палат Конгресу США, який очолював конгресмен Александер Монро Докері (Alexander Monro Dockery, 1845–1926 рр.). Комітет отримав назву Кокрелла-Докері, він працював два роки і 3 березня 1895 року представив свій звіт із рекомендаціями. Його пропозиції стосувалися зменшення витрат на утримання апарату управління. *Kraines O. The Dockery-Cockrell Commission, 1893–1895 [Text] / Oscar Kraines // The Western Political Quarterly. – 1954, September. – Vol. 7. – № 3. – P. 417–462.*

Принципове значення обох комітетів полягає не в поданих ними пропозиціях, а у становленні інституту американських президентів та формуванні їх відносин із департаментами та установами. *Moe R. C. Administrative Renewal. Reorganization Commissions in the 20th Century [Text] / Ronald C. Moe. – Lanham, Maryland, 2003. – P. 11.*

⁴⁶⁰ Комісія Кіпа (1905–1909) була заснована Президентом США Т. Рузвельтом із метою здійснення адміністративної реформи у федеральному уряді. Головою Комісії був призначений Чарльз Х. Кіп (Charles H. Keep). Серед рекомендацій комісії була пропозиція щодо створення Національного архіву «National Archival House» і впровадження управління документацією у федеральних органах влади. *Pinkett H. T. The Keep Commission, 1905–1909 : A Rooseveltian Effort for Administrative Reform [Text] / Harold T. Pinkett // The Journal of American History. – 1965, September. – Vol. 52. – № 2. – P. 297–312 ; White R. D., Jr. Executive Reorganization, Theodore Roosevelt and the Keep Commission [Text] / Richard D. White, Jr. // Administrative Theory and Praxis. – 2002, September. – Vol. 24. – № 3. – P. 507–518.*

фікації з її десятиковою системою нумерації, яка дозволяла реєструвати необмежену кількість документів⁴⁶¹. Поспіль із цим комісія не надала жодної рекомендації, спрямованої на удосконалення експертизи цінності документів та виділення їх до знищення, крім зазначення того, що неактивні документи слід передавати з «активних файлових кімнат» до сховищ зберігання файлів. Хоча Комісія фактично вперше порушила питання про управління документацією в установах як перед адміністраціями установ, так і перед працівниками, у ході роботи вона зовсім не приділяла уваги федеральним архівам. Це спонукало Дж. Фр. Джеймсона написати чергового листа Президенту США У. Г. Тафту ще у вересні 1910 року, та його лист загубився серед інших паперів⁴⁶².

Найскладнішим було вирішити питання про виділення землі, асигнування коштів на будівництво і створення архітектурного проекту. 2 лютого 1912 року Президент США У. Г. Тафт знов включив питання про архів у своє щорічне послання до Конгресу, що сприяло виданню закону про публічні будівлі «The Public Buildings Act» від 4 березня 1913 року (37 Stat. 885). 1 серпня 1914 року було виділено 5 тис. дол. для укладання попереднього плану, та виконанню робіт завдала Перша світова війна⁴⁶³.

Президент США Т. В. Вільсон, друг Дж. Фр. Джеймсона по університету Джона Хопкінса, хоча й був упевнений у необхідності будівництва архіву, але в умовах війни не міг вирішити це питання. Проте Джеймсон не зупинявся. Його Комітет ініціював нові слухання у Конгресі, а Джеймсон підготував звернення «The Need For A National Archive Building» («Потреба у спорудженні Національного архіву»), У. Г. Ліланд написав статтю «The National Archives: A Programme» («Національний архів: Програма»), Р. П. Чайліс – «The National Archives: Are They in Peril?» («Національні архіви: що їм загрожує?»), а газета «Вашингтон Таймс» опублікувала статтю «Storing Archives in Attics and Cellars is Declared Disgrace to the Country» («Зберігання архівів на горищах і в підвалах є безчестям для країни»). Історичні товариства штатів направили свої звернення конгресменам, у яких висвітлили жахливі умови зберігання документів. Дж. Фр. Джеймсон спробував перетягти на свій бік керівництво Військового департаменту, запевняючи, що його документи будуть найкращим чином збережені в будівлі нового федерального архіву.

Непересічне значення мала вищезгадана наукова розвідка У. Г. Ліланда «The National Archives: A Programme» («Національний архів: програма»), опублікована у журналі Американської історичної асоціації у жовтні 1912 року. У ній Ліланд звернув увагу на цінність документів федеральних відомств, здійснив огляд їх

⁴⁶¹ Glenn B. The Taft Commission and the Government's Record Practices [Text] / Bess Glenn // American Archivist. – 1958, July. – Vol. 21. – № 3. – P. 281, 291, 292–294, 300.

⁴⁶² Ibid. – P. 302.

⁴⁶³ Shelley F. The Interest of J. Franklin Jameson in the National Archives: 1908–1934 [Text] / Fred Shelley // American Archivist. – 1949, April. – Vol. 12. – № 2. – P. 112.

жалюгідного стану зберігання, порівняв американську ситуацію з європейською і запропонував тип будівлі архіву, форму і функції архівної установи, яка могла б якнайкраще забезпечити зберігання документів, порушив питання про виділення до знищення нецінних документів, розробку переліків зі строками зберігання документів та черговий раз наполіг на впровадженні принципу «поваги до фонду»⁴⁶⁴.

1919 року змінився склад Комітету Джеймсона: до нього увійшли представники Військового департаменту, Американської економічної асоціації, Американської асоціації політичних наук, а 1925 року – Державного департаменту. Дж. Фр. Джеймсон, У. Г. Ліланд та їх нові соратники Р. Д. В. Коннор та С. Дж. Бакк вивчили плани європейських архівів і впевнилися, що будувати архів за аналогічними проектами у Вашингтоні не рентабельно⁴⁶⁵.

У 1921 році в пожежі загинули документи Офісу перепису населення за 1890 рік, які зберігались у будинку Департаменту торгівлі, а ще раніше така ж доля спіткала архів Нью-Йорку. Департамент фінансів включив до проекту бюджету на 1922 рік фінансування на придбання земельної ділянки для архіву, але Конгрес не затвердив ці асигнування. Дж. Фр. Джеймсон спостерігав за дебатами в Конгресі з галереї і після них написав своєму другові Е. К. Мак-Логхіну, директорві Карнегі-інституту, що Френсіс Бекон запропонував спорудити British Public Record Office (Національний архів Великобританії) у 1616 році, але побудували його лише 1856 року, от і йому обіцяють виділити кошти чи 1923 р., чи 1933 р., чи 1943 р. Згодом, 1923 року, з'явилася можливість виділити 1 млн дол. для спорудження тимчасової будівлі архіву, але, на думку Джеймсона, це відклало б будівництво архіву на невизначений час⁴⁶⁶.

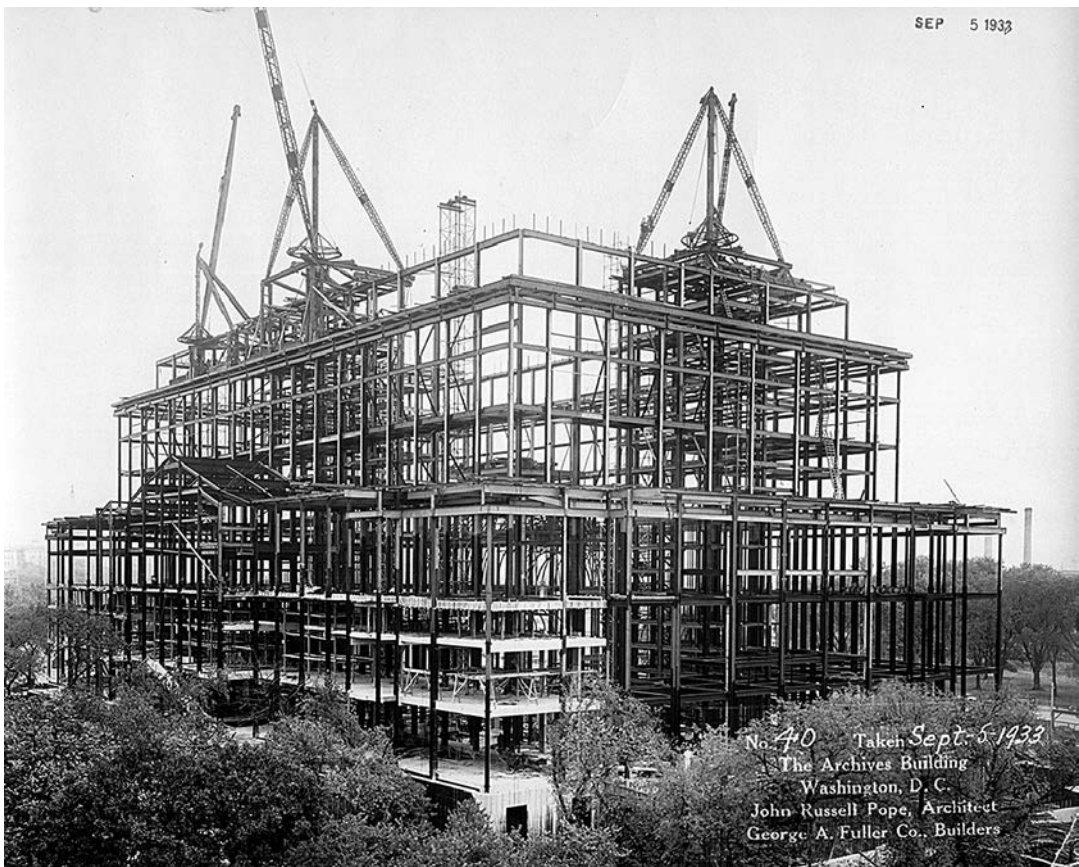
Із приходом Президента США Дж. К. Куліджа програма будівництва архіву була прийнята (1926 року Кулідж підписав законопроект про спорудження будинку архіву) і заснована Комісія зі спорудження громадських будинків, яка опікувалася виділенням землі, асигнуваннями і контролем будівництва архіву. 1930 року Президент США Г. К. Гувер доручив архітектору Дж. Р. Поупу спроектувати будинок. У вересні 1931 року було відведено землю під будівництво, і Президент США Г. К. Гувер за декілька тижнів до завершення його каденції заклав перший камінь. Коштів, виділених Конгресом на початку, не вистачало, тому протягом усього терміну будівництва асигнування збільшували, і за підрахунками на 1941 рік вартість будівництва сягнула 12 250 794 дол. (що на сьогодні складає більше ніж 177 млн дол.)⁴⁶⁷.

⁴⁶⁴ *Leland W. G.* The National Archives: A Programme [Text] / Waldo G. Leland // *American Historical Review*. – 1912, October. – Vol. 18. – № 1. – P. 1–28.

⁴⁶⁵ *Shelley F.* The Interest of J. Franklin Jameson in the National Archives: 1908–1934 [Text] / Fred Shelley // *American Archivist*. – 1949, April. – Vol. 12. – № 2. – P. 99–130.

⁴⁶⁶ *Ibid.* – P. 120.

⁴⁶⁷ *Worsham J.* Our Story [Текст] / James Worsham // *Prologue*. – 2009, Summer. – Vol. 41. – № 2. – P. 12.

Спорудження будинку Національного архіву США, 5 вересня 1933 року

Джеймсон у черговому листі написав: «Я зараз живу в очікуванні того, щоб побачити будинок Національного архіву тут, у Вашингтоні, перед тим, як помру...»⁴⁶⁸. Перед Джеймсоном постали нові завдання, бо архів – це не тільки будинок, а й кваліфікований персонал, законодавча база, організація архівної служби. Джеймсон дуже побоювався політичного втручання і намагався позбавитися його у будь-який спосіб. У квітні 1929 року він склав білль про офіс Архівіста США і його обов'язки, до якого включив пункти про утворення Архівної ради, Наглядного комітету, Національної комісії історичних публікацій, а також про права установ-документоутворювачів щодо обмеження використання їх матеріалів та строків передавання документів до архіву. Те, що білль не був прийнятий відразу, дало час Джеймсону змінити свою думку: 1930 року він дійшов висновку, що архів як незалежна установа найкращим чином забезпечить виконання поставлених перед ним завдань. Президентом США Г. К. Гувером був утворений спеці-

⁴⁶⁸ Лист Дж. Фр. Джеймсона наведено у праці : *Shelley F. The Interest of J. Franklin Jameson in the National Archives: 1908-1934* [Text] / Fred Shelley // *American Archivist*. – 1949, April. – Vol. 12. – № 2. – P. 121-122.

Спорудження будинку Національного архіву США, 1 травня 1934 року

альний Комітет із представників зацікавлених департаментів для інвентаризації їх архівів, перегляду робочих планів майбутньої будівлі, знищення документів, які не мали історичної цінності. Це дало можливість департаментам підготувати свої документи до передачі в архів.

Дж. Воршем писав, що Президент США Фр. Д. Рузвельт знав про справи архіву з тієї хвилини, як тільки він відкрив двері свого офісу. Та за часів Великої депресії 1930-х рр. архів не був у переліку тих заходів, які Рузвельт планував на перші 100 днів, навіть на перший рік. Водночас він доручив своєму політичному раднику Л. М. Гове владнати справи архіву в Конгресі⁴⁶⁹ – і, як тільки законопроект «An Act to establish a National Archives of the United States Government, and for other

Президент США
ФРАНКЛІН ДЕЛАНО
РУЗВЕЛЬТ

⁴⁶⁹ *Worsham J. Our Story [Текст] / James Worsham // Prologue. – 2009, Summer. – Т. 41. – № 2. – П. 12–20.*

purposes» («Акт про заснування Національного архіву уряду Сполучених Штатів») покинув стіни останнього, Рузвельт підписав його 19 червня 1934 року⁴⁷⁰ (Фотокопія «Акту про заснування Національного архіву уряду Сполучених Штатів» та його неофіційний авторський переклад вміщено у Додатку наприкінці монографії).

Згідно з першим федеральним архівним законом в уряді США вводилася посада Архівіста США і створювався Офіс Архівіста Сполучених Штатів. Він очолював Національний архів і Адміністрацію документації. Стаття 2 архівного закону встановлювала зарплату першого Архівіста США на рівні 10 тис. дол. Працівники архіву, які отримували 5 тис. дол. і більше, призначалися Президентом США за погодженням із Сенатом. Інші працівники призначалися Архівістом США без віднесення їх до категорії державних службовців. Архівіст США видавав накази і правила роботи для Національного архіву.

Усі архівні документи американського уряду, законодавчої, виконавчої та судової гілок влади знаходилися під управлінням Архівіста США (стаття 3), він отримував право здійснювати інспекторські перевірки архівних підрозділів урядових агентств Сполучених Штатів, здійснювати експертизу цінності і організувати передачу цінних для історії документів на зберігання до архіву. Будинки, земля і обладнання, що належали Національному архіву, знаходилися під управлінням Архівіста США (стаття 4). Разом із архівом статтею 5 цього акту була заснована Національна комісія історичних публікацій (National Historical Publications Commission, NHPC), до неї, крім Архівіста США, який очолював комісію, входили радник із історії з Державного департаменту, начальники історичних секцій Військового департаменту, Генерального Штабу, суперінтендант військово-морської документації Департаменту ВМФ, начальник Відділу манускриптів Бібліотеки Конгресу США, два члени від Американської історичної асоціації, призначені Президентом. Комісія збиралася не менше ніж один раз на рік, члени комісії працювали на громадських засадах.

Стаття 6 передбачала створення Ради Національного архіву, до якої входили секретарі від кожного з виконавчих департаментів уряду, голова Бібліотечного комітету Сенату, голова Бібліотечного комітету Палати представників, Бібліотекар Конгресу, секретар музейного комплексу «Smithsonian» та Архівіст США. Рада визначала документи, які мали передаватися на зберігання до Національного архіву, встановлювала правила комплектування, давала поради Архівісту США щодо зберігання та використання документів архіву та організації доступу дослідників до них. Національний архів згідно зі статтею 7 комплектувався також

⁴⁷⁰ An Act to establish a National Archives of the United States Government, and for other purposes (1934, S. 3681, H. R. 8910) [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov>. – Title from screen ; Clark B. FDR, Archivist : The Shaping of the National Archives [Text] / Bob Clark // Prologue. – 2006, Winter. – Vol. 38. – №. 4.

кінодокументами та іншими графічними й ілюстративними матеріалами. Для відтворення фільмів та дослідження ілюстративних історичних джерел архів мав право придбавати спеціальну техніку. Статті 8–9 надавали право архіву на власну печатку; від Архівіста США вимагалася присутність на кожній черговій сесії Конгресу. Він подавав до Конгресу щорічний фінансовий звіт, а за станом на 1 січня кожного року – рекомендації Національної комісії історичних публікацій щодо оприлюднення документів з історії США, звіт про документи, які мають історичне значення і повинні зберігатися в архіві, і про ті, які можуть бути знищені. Стаття 10 встановлювала порядок фінансування архіву. Отже, фактично, перший федеральний архівний закон у США з'явився 1934 року і став основою майбутньої архівної законодавчої бази. 1935 року Конгрес видав Акт про Федеральний реєстр, який надавав архіву право комплектуватися, зберігати та оприлюднювати закони й урядові постанови.

Важливе значення для подальшого розвитку архівної справи у Сполучених штатах мало заснування разом із Національним архівом Національної комісії історичних публікацій. Уперше комісію для виявлення історичних манускриптів федерального уряду і визначення політики їх оприлюднення Конгрес заснував 1887 року. У 1891 році Дж. Фр. Джеймсон у щорічному звіті Американської історичної асоціації опублікував статтю «The Expenditures of Foreign Governments in Behalf of History» про стан публікації історичних джерел в інших державах, у якій закликав заснувати у США комісію з правами редагування і публікації не тільки історичних документів федерального уряду, а й тих, що знаходились у приватній власності. Він вивчав практику публікації історичних документів європейськими архівами і через чотири роки представив програму систематизації колекцій і відбору історичних документів для публікації. Невдовзі Американська історична асоціація заснувала Комісію історичних манускриптів (Historical Manuscripts Commission, 1895 р.), головою якої став Дж. Фр. Джеймсон. До завдань Комісії відносилось виявлення документів з історії Північної Америки офіційного і приватного походження для їх публікації у Щорічниках Комісії (Annual Report) або на сторінках друкованого органу Американської історичної асоціації – журналу «The American Historical Review»⁴⁷¹. 1898 року розпочав роботу Комітет із бібліографії Американської історичної асоціації. Важливою подією початку ХХ ст. стало заснування Інституту Карнегі у Вашингтоні (1902). Як керівник Департаменту історичних досліджень Інституту Карнегі у лютому 1906 року Дж. Фр. Джеймсон у промові «Gaps in the Published Records of United States History» («Проблеми публікації документів із історії Сполучених Штатів») на зборах Колумбійського (Вашингтонського) історичного товариства довів необхідність спеціального комітету для виявлення потреб у публікаціях документів з історії Сполучених

⁴⁷¹ Leland W. G. The Prehistory and Origins of the National Historical Publications Commissions [Text] / Waldo Gifford Leland // American Archivist. – 1964, April. – Vol. 27. – № 2. – P. 189–191.

Штатів⁴⁷². Комітет із публікацій Американської історичної асоціації був створений у складі професора історії Єльського університету Дж. Б. Адамса, голови відділу манускриптів Бібліотеки Конгресу США У. Ч. Форда та Дж. Фр. Джеймсона, який взяв на себе обов'язки секретаря. Державний секретар США Е. Рут запропонував приєднати Комітет із публікацій АНА до Комісії Кіпа. Того ж року Дж. Фр. Джеймсон направив до Комісії Кіпа свій звіт про вивчення європейської практики публікації історичних документів і підкреслив, що майже кожна європейська країна і Канада вже заснували національні комісії та розробили програми публікації історичних джерел. 1909 року Дж. Фр. Джеймсон та члени Комітету з публікацій звернулися до Президента У. Г. Тафта з проханням заснувати Національну комісію історичних публікацій та виділити їй на перший раз 100 тис. дол. для публікації широким накладом хоча б 10 томів історичних джерел із американської історії. У грудні 1909 року конгресмен від штату Массачусетс С. У. Мак-Кол представив у Конгресі білль про заснування Комісії з національних історичних публікацій. Планувалося, що до Комісії увійде дев'ять членів та секретар, яких призначав Президент із числа університетських істориків на чотирирічний період. Витрати на утримання комісії передбачались у розмірі 12 тис. дол. на рік. Його активно обговорювали у Конгресі навесні 1910 року. За іншими даними, відбулося лише одне слухання 5 січня 1910 року, подальшого розгляду не було і білль пролежав аж до 1934 року⁴⁷³. Упродовж подальших років Джеймсон продовжував наполягати не лише на заснуванні Національного архіву, а й на створенні Комісії. Департамент історичних досліджень, крім «Guide to the Archives of the Government of the United States at Washington» («Путівник по архівах уряду Сполучених Штатів у Вашингтоні», 1904, 1907 pp.), підготував і опублікував 20 томів путівників по архівах і бібліотеках іноземних держав, у яких зберігаються документи з американської історії. Виконанню цієї місії сприяла Бібліотека Конгресу США, яка реалізовувала проект по копіюванню історичних документів у бібліотеках і архівах за кордоном. Департамент історичних досліджень також опублікував понад 30 томів історичних джерел з історії США⁴⁷⁴.

Прийняття «Акту про заснування Національного архіву та Національної комісії історичних публікацій» поновило надії на здійснення систематичної публікації історичних документів. Національна комісія з історичних публікацій (NHPC)⁴⁷⁵, до якої, крім 1-го Архівіста США Р. Д. В. Коннора, який очолював комісію, входили

⁴⁷² Jameson F. J. Gaps in the Published Records of United States History [Text] / Franklin J. Jameson // American Historical Review. – 1906, July. – Vol. XI. – № 4. – P. 817–831.

⁴⁷³ Forty Years of Publishing // Newsletter. – Washington : National Historical Publications and Records Commission. – 2004, Fall. – Vol. 32.3. – P. 1, 4.

⁴⁷⁴ Leland W. G. The Prehistory and Origins of the National Historical Publications Commissions [Text] / Waldo Gifford Leland // American Archivist. – 1964, April. – Vol. 27. – № 2. – P. 193.

⁴⁷⁵ У грудні 1974 р. Національна комісія з історичних публікацій була перейменована на Національну комісію історичних публікацій і документів (the National Historical Publications and Records Commission, NHPRC).

радник із історії Державного департаменту Д. Х. Міллер, начальник історичної секції Військового департаменту Сміт, керуючий документами Військово-морського флоту Департаменту ВМФ Д. Р. Нокс, начальник відділу манускриптів Бібліотеки Конгресу США Дж. Фр. Джеймсон, два члени від Американської історичної асоціації Дж. Л. Сіосет та Д. Малон, відповідно до акту 1934 року повинна була готувати і публікувати щорічні і спеціальні звіти архіву і документи уряду, путівники, описи, каталоги тощо. Комісія збиралася не менше одного разу на рік, члени її працювали на громадських засадах. Перший раз Національна комісія історичних публікацій зібралася на засідання 29 січня 1935 року. На ньому вона ухвалила резолюцію про публікацію тексту Конституції США. Наступного року Комісія направила рекомендації Конгресу щодо плану подальших публікацій, документи для яких планувалося зібрати з різних країн. Двома роками пізніше у Конгресі був представлений білл про фінансування видавничої діяльності, але він так і не був розглянутий⁴⁷⁶. Хоча Комісія збиралася на засідання час від часу, через відсутність фінансування публікація історичних документів практично не відбувалася.

На той момент утворення Комісії не мало такого резонансу, як утворення Національного архіву, та й до 1960-х років її діяльність значно не впливала на розвиток архівної справи у США. Натомість із другої половини 1960-х і до теперішнього часу саме Комісія пов'язує Національний архів із усіма іншими архівами країни і відіграє визначальну роль у діяльності архівних установ штатів, округів, університетів, товариств США.

До 1934 року будинок Національного архіву був майже завершений, акт про заснування архіву підписаний Президентом, і на злові дня постало питання про призначення керівника. Потрібна була людина з високою репутацією вченого, енергією адміністратора, яка мала досвід в управлінні документацією і без видимих політичних інтересів. Безумовно, що на посаду 1-го Архівіста США якнайкраще підходив Дж. Фр. Джеймсон, але на той час йому вже виповнилось 74 роки. Як писав У. Г. Ліланд, Дж. Фр. Джеймсон дожив до створення Національного архіву, який було засновано на базі розробленого ним законодавства, побачив будинок, вимоги до якого встановив, створив високопрофесійний і компетентний штат архіву, але вимушений був відмовитись очолити своє дітище⁴⁷⁷. Сам же Джеймсон дуже боявся політичного призначення керівника архіву. Він заявив, що, чию б кандидатуру не розглядав Президент, він не може ігнорувати професійну підготовку фахівця, вміння працювати з департаментами і міцний хребет для боротьби за власні погляди, який повинен мати керівник архіву⁴⁷⁸.

⁴⁷⁶ Forty Years of Publishing // Newsletter. – Washington : National Historical Publications and Records Commission. – 2004, Fall. – Vol. 32.3. – P. 4.

⁴⁷⁷ Leland W. G. John Franklin Jameson [Text] / Waldo Gifford Leland // American Archivist. – 1956, July. – Vol. 19. – № 3. – P. 201.

⁴⁷⁸ Shelley F. The Interest of J. Franklin Jameson in the National Archives: 1908–1934 [Text] / Fred Shelley // American Archivist. – 1949, April. – Vol. 12. – № 2. – P. 129.

Американській історичній асоціації та Дж. Фр. Джейм-сону було надано право запропонувати кандидата на пост Архівіста США. Джеймсон зупинився на Р. Д. В. Коннорі, але той мав зобов'язання перед Університетом Північної Кароліни і знаходився під певним тиском президента університету і колег, тому відмовився від запропонованої посади. Крім того, існував міф, що Коннор мав серйозні наміри стати губернатором штату. Ці чутки були породжені його статтею «Політики не такі погані, коли вони на нашому боці». Насправді пізніше Коннор говорив, що конгресмени підтримали його тільки тому, що не мали іншого кандидата для такої «жирної праці», як робота в Національному архіві⁴⁷⁹. Отже, Джеймсону довелося особисто вмовляти Коннора очолити архів. 14 липня 1934 року Дж. Фр. Джеймсон написав Президенту США Фр. Д. Рузвельту лист, у якому охарактеризував Коннора як видатного вченого, дієву людину, що має значний адміністративний потенціал і характер, здатну взяти на себе монументальні завдання, які стоять перед Національним архівом.

РОБЕРТ ДІГГЕС
ВІМБЕРЛІ КОННОР,
1-й Архівіст США
(1934–1941), 3-й прези-
дент SAA (1941–1943)

Р. Д. В. Коннор народився у Вілсоні (штат Північна Кароліна) 28 серпня 1878 року в сім'ї відомого у штаті юриста Генрі Г. Коннора, який і прищепив сину любов до історії рідного краю, та Кейт Вайтфілд. По закінченню Університету Північної Кароліни Коннор став учителем історії. 1903 року він увійшов до Літературно-історичної асоціації штату, був її секретарем, а згодом президентом і директором. У складі асоціації Коннор організував Історичну комісію Північної Кароліни, секретарем якої був 18 років. Із часом асоціація перетворилася на державну установу – Департамент архівів та історії штату Північна Кароліна⁴⁸⁰. План створення цієї установи, який включав збирання, розміщення та адміністрування історичних документів, зберігання, видання історичних публікацій, пропагування історії та архівів штату серед населення, Коннор склав 1906 року⁴⁸¹. Основні інтереси Коннора були пов'язані із дослідженням історії Північної Кароліни. 1909 року він опублікував працю, присвячену Корнеліусу Гарнету, за яку отримав меморіальний кубок Паттерсона. Серед інших праць цього періоду: «The Story of the United States for Young Americans» («Історія Сполучених Штатів для молодих американців»), «Race Elements in the White Population of North

⁴⁷⁹ McCoy D. R. The Crucial Choice : The Appointment of R. D. W. Connor As Archivist of the United States [Text] / Donald R. McCoy // American Archivist. – 1974, July. – Vol. 37. – № 3. – P. 399–413.

⁴⁸⁰ Page T. R. D. W. Connor 1878–1950 [Text] / Thad Page // American Archivist. – 1950, April. – Vol. 36. – № 4. – P. 99–101.

⁴⁸¹ Simpson R. R. Leland to Connor : An Early Survey of American State Archives [Text] / Robert R. Simpson // American Archivist. – 1973, October. – Vol. 36. – № 4. – P. 513–522.

Carolina» («Расові елементи білого населення Північної Кароліни»), «Life and Speeches of Charles Brantley Ayscock» («Життя та промови Чарльза Брентлі Ейкока»), «Ante-Bellum Builders of North Carolina» («Довоєнні розбудовники Північної Кароліни») та інші. Невдовзі Коннор долучився до діяльності Американської історичної асоціації та Комісії публічних архівів, брав активну участь у їх щорічних конференціях. Учений був одним із засновників Національної комісії історичних служб, під її егідою створив спеціальну агенцію Північної Кароліни, яка збирала і зберігала усі види документів штату і його округів про життя населення протягом Першої світової війни. 1920 року Коннор залишив Історичну комісію Північної Кароліни для нового етапу його кар'єри – університетського професора історії і права у рідному університеті, але його інтерес до історії Північної Кароліни зберігся. Влітку 1922 року він вирушив до Лондона досліджувати в Національному архіві Великобританії (Public Record Office) історію штату. Протягом 13 років роботи в університеті Коннор опублікував низку праць, серед яких найзначнішими є: «North Carolina: Rebuilding an Ancient Commonwealth» («Північна Кароліна: Перебудова давньої республіки»; 1929) та «The Rehabilitation of a Rural Commonwealth» («Відновлення сільського штату»; 1930)⁴⁸².

З жовтня 1934 року відбулася співбесіда Коннора з Президентом Фр. Д. Рузвельтом⁴⁸³, а 10 жовтня 1934 року Р. Д. В. Коннора призначено на посаду 1-го Архівіста США.

Таким чином, головними результатами руху істориків, очолюваних Дж. Фр. Джеймсоном, стало заснування Національного архіву США, прийняття першого федерального архівного закону, започаткування традиції призначення на посаду Архівіста США фахівця, а не політичного ставленика правлячої партії. Важливу роль у заснуванні архіву відіграв історик У. Г. Ліланд⁴⁸⁴. Непересічний внесок у створення Національного архіву, а згодом і в підтримку його діяльності у перші роки становлення зробив Президент США Фр. Д. Рузвельт. За більше ніж півтора століття у федеральних органах влади США накопичилася величезна кількість документів історичного значення і, нарешті, 1934 року для їх зберігання був створений федеральний архів. Важливе значення для розвитку архівної справи в цілому в країні мало утворення Національної комісії історичних публікацій, хоча її провідна роль виявилася лише в 70-х рр. ХХ ст. після значних змін її функцій і призначення.

⁴⁸² Leland W. G. R. D. W. Connor, First Archivist of the United States [Text] / Waldo Gifford Leland // American Archivist. – 1953, January. – Vol. 16. – № 1. – P. 45–54.

⁴⁸³ Connor R. D. W. FDR Visits the National Archives [Text] / R. D. W. Connor // American Archivist. – 1949, October. – Vol. 12. – № 4. – P. 323–332.

⁴⁸⁴ Левченко Л. Л. Теоретичний і практичний внесок видатних американських учених-архівістів до розвитку архівної справи в Сполучених Штатах Америки та заснування Національного архіву США [Текст] / Л. Л. Левченко // Наукові праці : науково-методичний журнал. – Миколаїв : Чорноморський державний університет імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія», 2012. – Вип. 168 (серія «Історія»). – Т. 180. – С. 100–109.

2.11 ЗРОСТАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ СВІДОМОСТІ АРХІВІСТІВ ТА УТВОРЕННЯ ТОВАРИСТВА АМЕРИКАНСЬКИХ АРХІВІСТІВ

Повсюдне виникнення історичних товариств вилось у заснування на зустрічі в Саратозі 9 вересня 1884 року Американської історичної асоціації, першим президентом якої став відомий американський історик, професор історії Університету Мічиган Е. Д. Уайт, а секретарем – професор історії Університету Джона Хопкінса – Г. Б. Адамс⁴⁸⁵. АНА визнана Конгресом США 4 січня 1889 року як національна організація, мета якої полягає у «збиранні і зберіганні історичних манускриптів в інтересах американської історії та історії в Америці та для інших схожих цілей». Структурними складовими Асоціації у різні періоди були Комісія історичних манускриптів (Historical Manuscripts Commission, заснована 1895 р.), Комісія публічних архівів (Public archives commission, заснована 1899 р.), Комітет із будівництва Національного архіву (заснований 1908 р.)⁴⁸⁶. Наприкінці ХІХ ст. – у першій чверті ХХ ст. члени Асоціації сфокусували свою увагу на аналізі стану архівів штатів, складу і змісту архівних колекцій; сприянні утворенню архівних установ федерального та регіонального рівнів; покращенні умов зберігання архівних документів органів влади та манускриптів; публікації історичних джерел.

Комісія публічних архівів була створена на зустрічі Американської історичної асоціації у Бостоні 27–29 грудня 1899 року, її діяльність була чітко орієнтована на поліпшення стану зберігання архівів. Насамперед Комісія мала на меті обстежити усі архівні установи штатів і описати їх колекції.

Протягом існування комісії її очолювали американський історик і журналіст У. Мак-Доналд⁴⁸⁷, професор американської конституційної історії Г. В. Еймс⁴⁸⁸, хранитель манускриптів із Нью-Йоркської публічної бібліотеки В. Х. Палтсіц⁴⁸⁹.

У роботі Комісії брали участь видатні американські історики: Дж. Г. Робінсон, Г. У. Колдвелл, Л. Г. Багбі, Т. М. Оуен, Б. Шамбах, Фр. Л. Райлі, Дж. У. Найт та інші.

⁴⁸⁵ Link A. S. The American Historical Association, 1884–1984: Retrospect and Prospect. Annual address of the president of the American Historical Association, delivered at December 28, 1984 [Text] / Arthur S. Link // The American Historical Review. – 1985, February. – Vol. 90. – № 1. – P. 1–17.

⁴⁸⁶ Jameson F. J. The American Historical Association, 1884–1909 [Text] / Franklin J. Jameson // The American Historical Review. – 1909, October. – Vol. 15. – № 1. – P. 1–20.

⁴⁸⁷ From Martha Mitchell's Encyclopedia Brunoniana: MacDonald, William. Brown University Library [Electronic resource]. – Mode of access: http://www.brown.edu/Administration/News_Bureau/Databases/Encyclopedia/search.php?serial=M0010. – Title from screen.

⁴⁸⁸ Herman Vandenburg Ames, 1865–1935, Papers, 1897–1935. University of Pennsylvania University Archives and Records Center [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.upenn.edu/faids/upt/upt50/ameshv.html>. – Title from screen.

⁴⁸⁹ Paltsits V. H. The Manuscript Division in the New York Public Library [Text] / Victor Hugo Paltsits. – New York, 1915. – P. 3 ; Norton M. C. Victor Hugo Paltsits, 1867–1952 [Text] / Margaret Cross Norton // American Archivist. – 1953, April. – Vol. 16. – № 2. – P. 137–140.

УІЛЬЯМ МАК-ДОНАЛД,
перший голова Комісії
публічних архівів
Американської історичної
асоціації (1899–1901)

ГЕРМАН ВАНДЕНБУРГ
ЕЙМС,
голова Комісії
публічних архівів
Американської історичної
асоціації (1901–1911)

На першому засіданні 29 грудня 1900 р. Комісія публічних архівів ухвалила рішення про призначення регіональних представників та їх помічників у кожному із 45 штатів, трьох територій і окрузі Колумбія. Комісія вважала, що офіційні посадові особи або співробітники архівних установ не підходять на їх роль, оскільки вони або перевантажені обов'язками на основному місці роботи, або через відсутність оплати праці не візьмуть на себе додаткові функції. Кошти виділялися лише на відрядження, канцелярські та поштові витрати. Представниками Комісії у штатах ставали професори, викладачі та студенти місцевих університетів і коледжів. Комісія не виявила хоча б двох штатів, які б просувалися до заснування архівних установ схожими шляхами, накопили однакові обсяги архівних документів, створили ідентичні умови для їх зберігання тощо. У цій ситуації вона не могла нав'язувати своїм представникам застосування однакових принципів і методів роботи та запропонувала використовувати творчий підхід у виконанні поставлених перед ними завдань. Комісія вирішила лише сприяти громадськості, науковцям і урядам штатів у заснуванні їх архівних установ, систематизації, описуванні та публікації архівних документів. Отже, на початок 1900 року організаційно Комісія була сформована і розпочала свою діяльність⁴⁹⁰.

Відразу виникло питання про розмежування напрямів діяльності Комісії історичних манускриптів та Комісії публічних архівів. Обидві комісії погодилися, що діяльність першої буде спрямована на колекції історичних матеріалів особового походження, що зберігаються у публічних депозитаріях або приватних архівах, а друга зосередиться на «документальних матеріалах публічної або урядової природи, які, зазвичай, визначаються як архіви, публічні документи або державні папери»⁴⁹¹. Члени комісії погодилися передавати інформацію один одному та працювати гармонійно, не наносячи шкоди загальній справі.

Під «публічними архівами» члени Комісії розуміли усі документальні матеріали урядового або офіційного характеру, за винятком персональних або приват-

⁴⁹⁰ Report of the Public Archives Commission [Text] // Annual report of the American Historical Association for the year 1900. – Vol. II. – Washington : Government printing office, 1901. – P. 5–8.

⁴⁹¹ Ibid. – P. 5–6.

них паперів. «Архівами» вони вважали журнали або протоколи законодавчих асамблей, усі папери, що мали характер публічних документів, звіти посадових осіб, законодавчих комітетів, різних комісій штатів, законодавчі акти і закони, ухвалені на сесіях, окремі матеріали, такі як переписи населення, топографічні огляди, офіційне листування, книги копій вихідної кореспонденції тощо.

Члени Комісії повинні були звертати увагу, передусім, на акти законодавчо-нормативного регулювання діяльності архівів і архівістів у штатах, наявність правил зберігання та публікації архівних джерел. Під час здійснення оглядів архівів члени Комісії мали: 1) вказати у своїх звітах кількість томів або їх частин, врахувавши при цьому різницю в правилах класифікації документів у кожному штаті; при описуванні таких документів, як законодавчі акти, журнали сенату та палати представників, звіти комітетів, скарбників, папери земельних офісів, звіти шкіл, книги копій вихідної кореспонденції, змішані документи, зазначати вид підрозділу, про який йтиметься; 2) встановити, рукописним чи надрукованим був текст документу; 3) охарактеризувати головну тематику змішаних колекцій; 4) виокремити документи особливої історичної цінності; 5) по можливості, укласти переліки втрачених документів та тих, що могли бути знайденими в інших місцях або відновленими. Звіти мали відбивати умови зберігання документів, наявність обладнаних системами захисту сховищ. Спеціальну увагу члени Комісії та їх представники повинні були приділяти документам колоніального, провінційного і територіального періодів історії. Слід було вказувати на наявність каталогів і покажчиків в архівах штатів або округів, а примірники опублікованих путівників передавати до Комісії із відповідними супроводжувальними листами⁴⁹².

Протягом 1901–1922 рр. Комісія публічних архівів обстежила депозитарії у 22 штатах, підготувала та уклала відповідні звіти, опубліковані в трудах Американської історичної асоціації. 1900 року були оприлюднені звіти про обстеження архівів Коннектикуту, Індіани, Айови, Массачусетсу, Мічигану, Небраски, Нью-Йорку, Північної Кароліни, Пенсільванії та Вісконсину⁴⁹³. У 1901 році опубліковано звіт Р. Свена про архіви Массачусетсу; 1904 року – звіт Т. М. Оуена про архів Алабами; 1905 року – звіт К. Р. Фіша про архіви Вісконсину; 1909 року – звіт Е. К. Уолворса та Т. К. Піза про архіви Іллінойсу і Дж. Х. Вогана про архіви Нью-Мексико; 1910 року – звіт І. Т. Майєрс про архіви Кентуккі, Е. Е. Шелдона про архіви Небраски та Х. Ліндлі про архіви Індіани; 1912 року – звіт У. О. Скрогса про архіви Луїзіани і П. К. Філліпса про архіви Монтани; 1913 року – звіт Е. Л. Хеда про архіви Каліфорнії; 1915 року – звіт Дж. Ф. Уїллерда про архіви Вайомінгу та

⁴⁹² Report of the Public Archives Commission [Text] // Annual report of the American Historical Association for the year 1900. – Vol. II. – Washington : Government printing office, 1901. – P. 11–12.

⁴⁹³ Ibid. – 303 p.

О. Х. Шерера про архіви Вермонту; 1916 року – звіт Комітету громадян про архіви Нью-Джерсі; 1917 року – звіт Т. М. Маршалла про архіви Айдахо; 1922 року був оприлюднений узагальнений звіт, укладений В. Х. Палтсіцем про діяльність Комісії публічних архівів упродовж 1899–1921 рр.⁴⁹⁴ Результати роботи Комісії публічних архівів показали загальний стан архівів у штатах, тематику та обсяги колекцій, сприяли заснуванню нових архівних установ, у тому числі Департаментів архівів та історії, та реорганізації роботи вже існуючих архівних інституцій. Зокрема, американський вчений Р. Кокс зазначав, що архівні установи Півдня США були утворені під впливом роботи Комісії публічних архівів⁴⁹⁵.

1909–1935 рр. в архівній історії США можна розглядати як період «дитинства» професії архівіста. Важливе значення за цих часів відіграла Конференція архівістів Американської історичної асоціації. У. Г. Ліланд організував і провів 1-шу Конференцію американських архівістів у рамках 25-ї щорічної зустрічі членів АНА, що проходила 27–31 грудня 1909 року в Нью-Йорку.

⁴⁹⁴ *Swan R. T.* The Massachusetts Public Record Commission and its work [Text] / Robert T. Swan // Annual report of the American Historical Association for the year 1901. – Washington, 1902. – Vol. 1. – P. 97–112 ; *Owen T. McAdory.* Alabama Archives [Text] / Thomas McAdory Owen // Annual report of the American Historical Association for the year 1904. – Washington, 1905. – P. 479–553 ; *Fish C. R.* Report on the Public Archives of Wisconsin [Text] / Carl Russell Fish // Annual report of the American Historical Association for the year 1905. – Washington, 1906. – Vol. 1. – P. 377–419 ; *Alvord C. W.* Archives of the State of Illinois [Text] / Clarence Walworth Alvord, Theodore Calvin Pease // Annual Report of the American Historical Association for the year 1909. – Washington, 1911. – P. 383–463 ; *Vaughan J. H.* A preliminary report on the archives of New Mexico [Text] / John H. Vaughan // Annual Report of the American Historical Association for the year 1909. – Washington, 1911. – P. 469–490 ; *Myers I. T.* Report on the Archives of the State of Kentucky [Text] / Irene T. Myers // Annual Report of the American Historical Association for the year 1910. – Washington, 1912. – P. 331–363 ; *Sheldon A. E.* Report on the Archives of the State of Nebraska [Text] / Addison E. Sheldon // Annual Report of the American Historical Association for the year 1910. – Washington, 1912. – P. 365–420 ; *Lindley H.* Report on the Archives of the State of Indiana [Text] / Harlow Lindley // Annual Report of the American Historical Association for the year 1910. – Washington, 1912. – P. 315–330 ; *Scroggs W. O.* The archives of the State of Louisiana [Text] / William O. Scroggs // Annual Report of the American Historical Association for the year 1912. – Washington, 1914. – P. 275–293 ; *Phillips P. C.* The archives of the State of Montana [Text] / Paul C. Phillips // Annual Report of the American Historical Association for the year 1912. – Washington, 1914. – P. 295–303 ; *Head E. L.* The Public Archives of the State of California [Text] / Edwin L. Head // Annual report of the American Historical Association for the year 1913. – Vol. 1. – Washington, 1915. – P. 281–309 ; *Willard J. F.* The public archives of Wyoming [Text] / James F. Willard // Annual report of the American Historical Association for the year 1915. – Washington, 1917. – P. 275–317 ; *Shearer H. A.* The Archives of Vermont [Text] / Augustus H. Shearer // Annual report of the American Historical Association for the year 1915. – Washington, 1917. – P. 317–355 ; *Gaskill N. B.* Report on the condition of the public records of the state of New Jersey by a Committee of Citizens [Text] / Nelson B. Gaskill, Hiram E. Deats, William Libbey, Joseph S. Frelinghuysen, William M. Joranson, R. E. Walker, Carlos E. Godfrey, Thomas S. Chambers // Annual report of the American Historical Association for the year 1916. – Vol. 1. – Washington, 1919. – P. 165–199 ; *Marshall T. M.* Report on the archives of Idaho [Text] / Thomas M. Marshall // Annual report of the American Historical Association for the year 1917. – Washington [б/д]. – P. 141–172 ; *Paltsits V. H.* An Historical Resume of the Public Archives Commission from 1899 to 1921 [Text] / Victor H. Paltsits // Annual Report of the American Historical Association for The Year 1922 : in Two Volumes and a Supplemental Volume. – Washington, 1928. – Vol. 1. – P. 152–163.

⁴⁹⁵ *Cox R. J.* American Archival History: Its Development, Needs, and Opportunities [Text] / Richard J. Cox // American Archivist. – 1983, Winter. – Vol. 46. – № 1. – P. 32.

1950 року У. Г. Ліландом була детально висвітлена робота 1-ї (1909), 2-ї (1910), 3-ї (1911) та 4-ї (1912) конференцій⁴⁹⁶. Він згадував, що метою конференцій було об'єднання архівістів США для вирішення спільних проблем та впровадження «archive esopomy» в американську архівну дійсність⁴⁹⁷. Матеріали першої, організаційної, конференції оприлюднені у щорічному звіті Американської історичної асоціації за 1909 рік⁴⁹⁸. На ній Ліланд виступив із доповіддю, у якій висвітлювалися проблеми американських архівів.

2-га конференція архівістів (Індіанаполіс, 27–30 грудня 1910 р.) була присвячена висвітленню роботи 1-го Міжнародного конгресу архівістів і бібліотекарів у Брюсселі в серпні 1910 року; заслуховуванню звітів членів американської делегації про роботу Конгресу та відвідування ними архівів європейських країн. У роботі Конгресу взяли участь У. Г. Ліланд, Г. Хант, А. Й. Ф. Ван Лер та Д. Роуланд. У виступі Ван Лера на конференції йшлося про перебіг подій та розгляд питань, винесених на порядок денний Конгресу. Підсумовуючи корисність Конгресу для американських архівістів, Ван Лер зосередився на таких питаннях як: 1) організація управління архівами, 2) здійснення заходів щодо поліпшення умов зберігання сучасних адміністративних документів, 3) заснування нового типу архівних установ – архівів економіки, 4) впровадження «принципу походження» у систематизацію архівних колекцій, 5) обґрунтування понять «публічні архіви» і «колекції історичних манускриптів», 6) надання пріоритету історичним курсам перед юридичними у фаховій підготовці архівістів. Роуланд говорив про концентрацію архівних документів офіційного походження у європейських країнах і централізацію управління архівами, указував на недоліки децентралізованої системи зберігання архівних документів у США, яка, на його думку, виливалась у розміщення архівів у незадовільних умовах, неповноту і фрагментарність архівних комплексів, відсутність систематизації архівних документів і врешті-решт у зайві витрати часу на проведення історичних досліджень. Хант наголошував на тому, що європейські архівні проблеми не ідентичні американським, проте не відкидав необхідності вивчення досвіду архівістів Європи. Він наполягав на відкритті читальних залів, укладанні правил користування документами, створенні

⁴⁹⁶ *Leland W. G. The First Conference of Archivists, December 1909 : The Beginnings of a Profession [Text] / Waldo Gifford Leland // American Archivists. – 1950, April. – Vol. 13. – № 2. – P. 109–120.*

⁴⁹⁷ *Ibid.* – P. 113.

⁴⁹⁸ *Ames V. H. Conference of Archivists [Text] / V. H. Ames // Annual Report of the American Historical Association for the year 1909. – Washington, 1911. – P. 339–341 ; Leland W. G. American archival problems [Text] / Waldo Gifford Leland // Annual Report of the American Historical Association for the year 1909. – Washington, 1911. – P. 342–348.*

У цьому ж звіті надруковані звіти американських архівістів по опрацюванню досвіду управління і організації архівів Німеччини (Р. 351–354), Італії (Р. 355–356), Голландії (Р. 357–360), Іспанії (Р. 361–364), Швеції (Р. 365–368), огляди архівів штатів Іллінойс (Р. 383–463), Нью-Мехіко (Р. 469–490).

каталогів, описів, започаткуванні архівної освіти⁴⁹⁹. 2-га конференція мала важливе значення для насадження на американському архівному ґрунті європейських ідей, принципів і методів роботи. Питання, розглянуті на ній, потім ще довго дискутувались американськими істориками та архівістами усіх генерацій⁵⁰⁰.

3-тя конференція (м. Буффало, грудень 1911 р.) була присвячена урокам катастроф, спричинених пожежами, що знищили архівні документи в адміністративних центрах штатів Нью-Йорк (м. Олбані) та Міссурі (м. Джефферсон-Сіті)⁵⁰¹.

4-та конференція (м. Бостон, грудень 1912 р.) стала вирішальною для відокремлення архівних методів роботи від бібліотечних⁵⁰². Важливою подією конференції була доповідь У. Г. Ліланда про фундаментальні принципи архівів, із якої у США почалося активне застосування європейських архівних принципів «походження» та «поваги до фонду» для систематизації архівних документів. В. Х. Палтсіц представив звіт про виконання плану підготовки архівного підручника «Manual of Archival Economy for the Use of American Archivist». Передбачалося, що підручник включатиме 17 розділів⁵⁰³.

5-та конференція відбулась у м. Колумбія, Південна Кароліна, у грудні 1913 року. Дж. Фр. Джеймсон виступив із доповіддю про переваги і недоліки централізації місцевих архівів, а В. Х. Палтсіц – про статус національних архівів⁵⁰⁴. У рамках

⁴⁹⁹ *Laer A. J. F.* The work of The International Congress of Archivists and Librarians at Brussels, August 28–31, 1910 [Text] / *Arnold J. F. Van Laer* // Proceedings of the second annual conference of archivists. Annual Report of the American Historical Association for the year 1910. – Washington, 1912. – P. 282–292; *Rowland D.* The concentration of state and National archives [Text] / *D. Rowland* // Proceedings of the second annual conference of archivists. Annual Report of the American Historical Association for the year 1910. – Washington, 1912. – P. 293–314.

⁵⁰⁰ Наприклад, див. : *Kimball G. D.* The Burke-Cappon debate: Some Further Criticisms and Considerations for Archival Theory [Text] / *Gregg D. Kimball* // American Archivist. – 1985, Fall. – Vol. 48. – № 4. – P. 369–376; *Simpson R. R.* Leland to Connor: An Early Survey of American State Archives [Text] / *Robert R. Simpson* // American Archivist. – 1973, October. – Vol. 36. – № 4. – P. 513–522 [and other].

⁵⁰¹ The proceedings of the third Annual Conference of Archivists [Text] // The proceedings of the third Annual Conference of Archivists. Annual Report of the American Historical Association for the year 1911 : in two volumes. – Washington, 1913. – Vol. I. – P. 329–330; *Laer A. J. F.* The Lessos of the Catastrophe in the New York State Capitol at Albany on March 29, 1911 [Text] / *Arnold J. F. Van Laer* // The proceedings of the third Annual Conference of Archivists. Annual Report of the American Historical Association for the year 1911 : in Two Volumes. – Washington, 1913. – Vol. I. – P. 331–336; *Viles J.* Lessons to be Drawn from the Fire in the State Capitol, Jefferson City [Text] / *Jonas Viles* // The proceedings of the third Annual Conference of Archivists // Annual Report of the American Historical Association for the year 1911 : in two volumes. – Washington, 1913. – Vol. I. – P. 37–342.

⁵⁰² The proceedings of the fourth Annual Conference of Archivists [Text] // Annual Report of the American Historical Association for the year 1912. – Washington, 1914. – P. 249–252; *Paltsits V. H.* Plan and scope of A «Manual of Archival Economy for the Use of American Archivists [Text] / *V. H. Paltsits* // Annual Report of the American Historical Association for the year 1912. – Washington, 1914. – P. 253–263; *Leland W. G.* Some Fundamental Principles in Relation to Archives [Text] / *Waldo Gifford Leland* // Annual Report of the American Historical Association for the year 1912. – Washington, 1914. – P. 261–268; *Rowland D.* The Adaptation of Archives to Public Use. [Text] / *Dunbar Rowland* // Annual Report of the American Historical Association for the year 1912. – Washington, 1914. – P. 269–273.

⁵⁰³ *Leland W. G.* The First Conference of Archivists, December 1909: The Beginnings of a Profession [Text] / *Waldo G. Leland* // American Archivist. – 1950, April. – Vol. 13. – № 2. – P. 117.

⁵⁰⁴ The proceedings of the fifth Annual Conference of Archivists [Text] // Annual Report of the American Historical Association for the year 1913 : in two volumes. – Washington, D. C., 1915. – Vol. I. – P. 259.

31-ї щорічної зустрічі Американської історичної асоціації, яка традиційно проходила у грудні, 1915 року відбувся Панамериканський науковий конгрес. На ньому розглядалися питання цінності архівів і умови їх зберігання⁵⁰⁵.

7-ма конференція проходила у Цинциннаті, Огайо, 27 грудня 1916 року. У колі уваги були проблеми розміщення архівних установ (доповідь Л. А. Саймона оприлюднив Ч. О. Поллін), централізації місцевих архівів на Середньому Заході (Т. К. Піз), ремонту та реставрації архівних документів (У. Бервік)⁵⁰⁶.

Конференція 1917 року (Філадельфія, 27–29 грудня) була 8-ю і останньою, що проходила в уже напрацьованій традиційній формі, частина учасників якої не була безпосередньо залучена до архівної роботи (їх загальна кількість – лише 50 осіб). Значимість 8-ї конференції полягає в тому, що У. Г. Ліланд виступив із промовою «The Archives of the War» («Архіви війни»), у якій звернув увагу на цінність документів періоду війни як федеральних урядових органів (цивільних і військових), так і різних національних громадських і патріотичних організацій. Йшлося про документи Військового департаменту, Американських експедиційних сил, Департаменту фінансів, Бюро спеціальних розслідувань, Департаменту праці, Державного департаменту та інших. Їх проблема полягала у величезних обсягах, накопичених протягом більше ніж 120 років. Крім того, більшість відомств і організацій мали свої органи або представництва у штатах, тож очікувалось, що кількість документів, створених у період війни, перевищить їх обсяг за попереднє століття. У цьому контексті, зазначав У. Г. Ліланд, назріла об'єктивна потреба у спорудженні архівного будинку та відборі цінних історичних документів на постійне зберігання. На конференції також йшлося про створення мережі військово-історичних комісій у штатах для сприяння збиранню та зберіганню документів неофіційного походження, які б ілюстрували воєнні події і життя населення під час війни. Воєнній тематиці відповідала й доповідь Е. С. Брауна

⁵⁰⁵ Program of the thirty-first annual meeting of the American Historical Association, held in Washington, December 27–31, 1915 [Text] // Annual report of the American Historical Association for the year 1915. – Washington, 1917. – P. 46–47.

Проголошені доповіді: Frank W. Taussig (Гарвардський ун-т) «The value of archives to the student»; Gaillard Hunt (Бібліотека Конгресу) «The value of archives to the administration»; Benjamin F. Shambaugh (Університет Айови) «Examples of what American States, cities, and business corporations have done for the preservation of their records»; Waldo G. Leland (Карнегі-інститут) «Examples of what foreign governments have done for the preservation of their records»; Leo F. Stock (Карнегі-інститут) «Present conditions in the Federal archives»; Louis A. Simon (Офіс архітектора Департаменту казначейства) «Architectural studies of the proposed national archive building».

⁵⁰⁶ The proceedings of the seventh Annual Conference of Archivists [Text] // Annual Report of the American Historical Association for the year 1916 : in two volumes. – Washington, 1919. – Vol. I. – P. 141–147 ; Simon L. A. Some consideration on the archives [Text] / Louis A. Simon // Annual Report of the American Historical Association for the year 1916 : in two volumes. – Washington, 1919. – Vol. I. – P. 147–151 ; Pease T. C. The problem of archive centralization with reference to local conditions in a Middle Western State [Text] / T. C. Pease // Annual Report of the American Historical Association for the year 1916 : in two volumes. – Washington, 1919. – Vol. I. – P. 151–154 ; Berwick W. Repairing and Binding on Archives [Text] / W. Berwick // Annual Report of the American Historical Association for the year 1916 : in two volumes. – Washington, 1919. – Vol. I. – P. 154–161.

«Archives of the food administration as historical sources» («Архіви Адміністрації по харчових продуктах як історичне джерело») ⁵⁰⁷.

Канадський дослідник У. Ф. Бердселл у своїй статті «По обидва боки столу: архівісти та історики, 1909–1935», підготовленої за результатами дисертаційного дослідження, вказує, що протягом Першої світової війни зародився, а після її завершення поглибився конфлікт між Американською історичною асоціацією та архівістами. Причини конфлікту полягали у скороченні фінансування архівних програм, зменшенні підтримки істориками Комісії публічних архівів та неувважному ставленні до проблем архівів. Така ситуація, як вважає У. Ф. Бердселл, виникла на тлі переорієнтації американських істориків із досліджень у галузі вітчизняної історії на інші напрями ⁵⁰⁸. Проте дослідження Бердселла (вчений аналізував листування Ліланда і Палтсіца) доводить, що причина полягала не тільки в цьому.

Отже, коли ще 1912 року В. Х. Палтсіц представив проект свого підручника, Американська історична асоціація, вказавши на завищену вартість його публікації, відмовила у фінансуванні. Палтсіц був змушений презентувати менш амбіційний проект, але кошти так і не виділили, тому вчений погрожував своєю відставкою з поста голови Комісії публічних архівів. У той час, коли Ліланд намагався переконати Палтсіца у підтримці Ради Американської історичної асоціації, вона асигнувала на архівні програми тільки 50 дол., тим самим поклавши край будь-яким проектам архівістів. Зі вступом США у Першу світову війну (6 квітня 1917 р.) бюджет АНА, що формувався на базі членських внесків, скоротився, у результаті вона була вимушена зменшити фінансування своїм комітетам і комісіям, у тому числі й призупинити діяльність Комісії публічних архівів. Ліланд вірив, що Асоціація не закриває Комісію, «а всього-на-всього просить працювати без грошей», але це не переконало Палтсіца. У. Ф. Бердселл вказує, що якою б не була інтерпретація тих подій, результат був очевидний – Комісія була приречена призупинити роботу. Разом із нею після 1917 року припинилися конференції архівістів ⁵⁰⁹.

Слід зазначити, що в часи Першої світової війни у складі Американської історичної асоціації були утворені організації для документування подій війни. Вони об'єднували американських громадян в єдиному прагненні створити ресурс пам'яті суспільства про Велику війну. Із 29 квітня 1917 року до 30 грудня 1919 року

⁵⁰⁷ *Leland W. G.* The Archives of the War [Text] / Waldo Gifford Leland // Annual Report of the American Historical Association for the year 1917. – Washington [on the front page the date specified]. – P. 117–120 ; *Brown E. S.* Archives of the food administration as historical sources [Text] / Everett S. Brown // Annual Report of the American Historical Association for the year 1917. – Washington [on the front page the date specified]. – P. 124–135.

⁵⁰⁸ *Birdsall W. F.* The Two Sides of the Desk: The Archivist and the Historian, 1909–1935 [Text] / William F. Birdsall // American Archivist. – 1975, April. – Vol. 38. – № 2. – P. 159–173.

⁵⁰⁹ *Ibid.* – P. 163–164.

діяла Національна комісія історичних служб (National Board for Historical Service). У травні 1917 року вона закликала історичні комісії і товариства штатів забезпечити систематичне поповнення колекцій і ефективне зберігання всіх видів документальних та ілюстративних свідоцтв подій війни. Для виконання цього завдання штати заснували військово-історичні комісії. З ініціативи історика Дж. Саллівана у вересні 1919 року заснована Національна асоціація військово-історичних організацій штатів (National Association of State War History Organizations). За словами У. Г. Ліланда, ця організація існувала 2–3 роки, свої засідання проводила разом із Американською історичною асоціацією. Вона послужила прототипом для створення Американської асоціації історії штатів і округів і мала важливе значення для розвитку кооперації і співробітництва. Досвід роботи архівістів у Першу світову війну був проаналізований і узагальнений У. Г. Ліландом напередодні та в перші роки Другої світової війни⁵¹⁰. Документування подій війни і життя американців під час неї сприяло консолідації американських істориків і архівістів.

Після війни архівісти зустрілися у Сент-Луїсі 28 грудня 1921 року, щоб розглянути два важливих питання: про майбутнє Комісії публічних архівів та про сприяння розвитку історичних архівів штатів⁵¹¹. До цього часу, як вказує У. Ф. Бердселл, частина американських істориків вважала, що Комісія, завершивши огляд американських архівів, уже досягла своєї головної мети – описування стану збереженості історичних матеріалів. Фінансування Комісії публічних архівів припинилося, зникли бажачі продовжувати огляди архівів, а члени Американської історичної асоціації відвернули свою увагу від Комісії⁵¹².

Існували й протилежні думки про покладання на Комісію нових завдань. 1919 року Рада Асоціації доручила Палтсіцу розробити перспективний план роботи Комісії, Палтсіц зі свого боку запропонував заснувати філії Комісії у кожному штаті для популяризації архівів серед громадськості. Ліланд розумів, що у ході війни і при відсутності фінансування реалізація амбіційного проекту Палтсіца неможлива, тому він рекомендував зосередитися на чомусь не такому масштабному, але не менш важливому – продовжити підготовку підручника з «archive esopomtu». Однак комітет, створений для видання підручника, складався з двох осіб – Палтсіца і Ліланда, а підручник так ніколи й не побачив світ. Для Палтсіца призупинення роботи здавалося кінцем Комісії публічних архівів. 1920 року діяльність Комісії була відновлена (її знов очолив Палтсіц), але це не мало велико-

⁵¹⁰ *Leland W. G. Historians and Archivists in the First World War [Text] / Waldo Gifford Leland // American Archivist. – 1942, January. – Vol. 5. – № 1. – P. 11.*

⁵¹¹ *Conference of Archivists [Text] // Annual Report of the American Historical Association for the year 1921 in one Volume and a supplemental Volume. – Washington : Government printing office, 1926. – 255 p. У вказаному джерелі розміщено лише оголошення про конференцію і перелік питань на с. 121.*

⁵¹² *Birdsall W. F. The Two Sides of the Desk: The Archivist and the Historian, 1909–1935 [Text] / William F. Birdsall // American Archivist. – 1975, April. – Vol. 38. – № 2. – P. 165.*

го значення, оскільки фінансування на проведення масштабних архівних проєктів не було. Палтсіц і Ліланд поступово самі втратили інтерес до Комісії. Ліланд поїхав до Парижа досліджувати документи з історії американської нації в архівах Франції, залишивши пост секретаря Американської історичної асоціації, і «забрався від цього усього». Палтсіц намагався врятувати Комісію публічних архівів від «бездіяльності бюрократичної організації». Секретар Асоціації, професор історії Дж. С. Бассетт, забувши, що Палтсіц вже не раз вносив пропозиції, закидав вченому, що якби той запропонував якусь практичну роботу, можливо, Рада Асоціації й виділила б фінансування. Тож на конференції архівістів 1921 року в Сент-Луїсі розлючений Палтсіц запропонував зняти відповідальність за архіви з АНА і віддати її іншій організації, якщо Асоціація буде продовжувати нехтувати архівними проблемами. 1922 року, досягнувши межі розчарування, Палтсіц залишив Комісію публічних архівів на знак протесту⁵¹³. Перед цим він підготував фінальний звіт про роботу Комісії за період від 1899 р. до 1921 р.⁵¹⁴ У. Ф. Бердселл зазначає, що показником втрати інтересу Ліландом і Палтсіцом був той факт, що вони переклали організаційні питання конференції 1921 року на С. Дж. Бакка. Той, у свою чергу, вивчивши програми конференцій архівістів за попередній період, дійшов висновку, що «архіви не є і не можуть бути об'єктом широкого інтересу та популярності», тому конференцію архівістів слід проводити як зустріч вузького кола осіб, зацікавлених в архівній роботі⁵¹⁵. Отже, за ланчем у Сент-Луїсі 28 грудня 1921 року зустрілося лише 25 архівістів, серед яких панувала думка про розмежування інтересів істориків і архівістів.

На підтвердження цієї думки М. К. Нортон, завідувач Архівним відділом Бібліотеки штату Іллінойс, на аналогічній зустрічі 1929 року прочитала свою доповідь «The Archives Department as an Administrative Unit in Government» («Архівний департамент як адміністративна частина уряду»). Вчена на перше місце завжди висувала не історичну цінність архівних документів, а їх юридичну (доказову) цінність. У своїй промові вона стверджувала, що потребу в збереженості архівних документів більше мають офіційні посадові особи в урядових установах, ніж історики. Нортон рекомендувала архівістам забути, що вони історики, і створити для себе нову концепцію своєї професії, головна ціль якої – задоволення інформацій-

⁵¹³ *Birdsall W. F.* The Two Sides of the Desk: The Archivist and the Historian, 1909–1935 [Text] / William F. Birdsall // *American Archivist*. – 1975, April. – Vol. 38. – № 2. – P. 166.

⁵¹⁴ *Paltsits V. H.* An Historical Resume of the Public Archives Commission from 1899 to 1921 [Text] / Victor H. Paltsits // *Annual Report of the American Historical Association for The Year 1922* : in Two Volumes and a Supplemental Volume, Vol. 1. – Washington, 1928. – P. 152–163.

⁵¹⁵ *Birdsall W. F.* The Two Sides of the Desk: The Archivist and the Historian, 1909–1935 [Text] / William F. Birdsall // *American Archivist*. – 1975, April. – Vol. 38. – № 2. – P. 166.

⁵¹⁶ *Norton M. C.* The Archives Department as an Administrative Unit in Government [Text] / Margaret Cross Norton // *Thornton W. Mitchell. Norton on Archives : The Writings of Margaref Cross Norton on Archival and Records Management*. – Chicago, 1975. – P. 4–5.

них потреб урядовців⁵¹⁶. Промову Нортон аудиторія зустріла без ентузіазму, і тільки подальша історія американських архівів довела її правоту.

Доля Комісії публічних архівів була вирішена позитивно: вона залишилась у складі Американської історичної асоціації і навіть була реорганізована. Її головою деякий час був Ч. У. Рамсделл, історик із Техаського університету. Вчений визнавав, що «знає дуже мало про діяльність архівів» і 1932 року залишив пост голови Комісії. Це пішло на користь архівам і архівістам, бо на посаду голови було обрано А. Р. Ньюсома з Історичної комісії штату Північна Кароліна⁵¹⁷.

19 червня 1934 року зусилля Дж. Фр. Джеймсона нарешті увінчалися заснуванням Національного архіву США, що згодом став провідною архівною інституцією федерального рівня, та Національної комісії історичних публікацій. Ці події спричинили у спільноті архівістів бажання створити власну незалежну організацію, але архівісти мали сумніви щодо практичної реалізації своєї ідеї і джерел існування такої організації.

Подальшому об'єднанню архівістів США сприяла WPA, яка 1935 року в рамках реалізації політики «нового курсу»⁵¹⁸ розпочала проекти «Огляд історичних документів» («Historical Records Survey», HRS, 16 листопада 1935 р. – 1 лютого 1943 р.) та «Огляд Федеральних архівів» («Survey of Federal Archives», SFA, квітень 1936 р. – 30 червня 1942 р.) з укладання описів архівних документів федеральних і місцевих архівів. По усій території США здійснювалось описування документів за рахунок федерального бюджету. До проектів були залучені безробітні історики та інші представники гуманітарної сфери. Описування тривало, крім архівів і установ штатів, ще в архівах і установах понад 3 тис. округів США. HRS очолював Л. Х. Еванс⁵¹⁹. Під керівництвом Еванса на проекті працювало до 10 тис. співробітників⁵²⁰. Працівники отримували від 15 до 90 дол. на місяць⁵²¹.

⁵¹⁷ *Birdsall W. F. The Two Sides of the Desk: The Archivist and the Historian, 1909–1935 [Text] / William F. Birdsall // American Archivist. – 1975, April. – Vol. 38. – № 2. – P. 167.*

⁵¹⁸ «Новий курс» (New Deal) – назва політики, що реалізовувалася Адміністрацією Президента Фр. Д. Рузвельта для виходу США з економічної кризи «Велика депресія». Включала ряд законодавчих і адміністративних реформ у фінансовій, промисловій, соціальній сферах, сільському господарстві тощо. Розрізняють два етапи «First New Deal» (1933–1934) та «Second New Deal» (1935–1938). Вважається, що другий етап, спрямований на підтримку трудових союзів, широку програму працевлаштування безробітних, був більш ліберальним. Програми «нового курсу» були закриті у 1942–1943 рр. рішенням Конгресу у той час, коли сам Фр. Д. Рузвельт був цілком зайнятий вирішенням воєнних проблем. *Иванов С. В. Социальные программы «Нового курса» в США : политика, законодательство, управление [Текст] : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. юрид. наук : 12.00.01 / С. В. Иванов. – Саратов, 1982. – 18 с. ; Коломойцев В. Е. Формування ідеології «нового курсу» президента США Фр. Д. Рузвельта [Текст] / В. Е. Коломойцев. – Луганськ : Вид-во Східноукраїнського державного університета, 1997. – 43 с.*

⁵¹⁹ *Sittig W. J. Luther Evans: Man for a New Age [Text] / William J. Sittig // The Quarterly Journal of the Library of Congress. – 1976, July. – № 33. – P. 251–267 ; Barrese E. F. Luther Harris Evans [Text] / Edward F. Barrese // American Archivist. – 1982, Fall. – Vol. 45. – № 45. – P. 514–515.*

⁵²⁰ *Barrese E. F. Luther Harris Evans [Text] / Edward F. Barrese // American Archivist. – 1982, Fall. – Vol. 45. – № 45. – P. 514–515.*

⁵²¹ Johnson S. P. WPA Historical Records Survey [Electronic resource] // Cemetery Records Online. – Mode of access: http://www.interment.net/column/records/wpa/wpa_history.htm. – Title from screen.

У січні 1936 року проект було поширено на федеральні архіви. Цю частину проекту очолив Ф. М. Хамер⁵²², співробітник Національного архіву США. Загалом на здійснення двох проектів, федерального та штатів, Службою національних парків, яка виступала спонсором, було виділено 1 млн 195 тис. дол. Хоча з ідеєю проекту 1 липня 1935 року до Відділу історії Служби національних парків та WPA ввійшов Р. Д. В. Коннор, проект по штатах із часом став здійснюватися не лише силами архівів, а й Відділом жіночих професійних об'єднань WPA, що значно ускладнило розподіл коштів. У грудні 1935 року консультативний комітет у складі У. Г. Ліланда, А. Р. Ньюсома, С. Дж. Бакка, Т. Р. Шелленберга та Р. С. Бінклі⁵²³ зустрівся для визначення напрямів реалізації проекту. Початок проекту був де-що обмеженим у концепціях, часі і фінансуванні: замість того, щоб описувати документи по усіх округах, обирали лише деякі з них, але описували усі значної історичної цінності документи. WPA сфокусувала увагу учасників проекту на описуванні та індексуванні місцевих публічних архівів, газет та періодичних видань іноземними мовами для демократизації культурних ресурсів і удоступнення їх вченим, студентам, широкій громадськості. З ініціативи Р. С. Бінклі та за його активною участю у Клівленді був створений Національний центр стандартів для описування документів за проектом WPA. Результатом роботи центру стало видання серії «Annals of Cleveland» («Джерела Клівленду»), яка послужила зразком для аналогічних проектів по усій країні. Із 1938 року кількість працюючих на проекті була збільшена втричі, що дало можливість на момент завершення «нового курсу» описати публічні документи у 90 % з 3066 округів США. Більшість описів документів була надрукована на машинці або написана від руки, лише 20 % виготовлено типографським способом. Описували також манускрипти в історичних товариствах, бібліотеках і приватних депозитаріях, церковні документи, а в деяких штатах – газети і фотографії. Укладання описів та індексів в архівах вважається значним досягненням політики «нового курсу», із них, за даними Національного архіву США, тільки опубліковано протягом 1935–1942 рр. понад 2 тис., але більшість так і залишилася не опублікованими. Наприклад, у Оклахомі з 77 округів описи були опубліковані лише у 11 з них⁵²⁴. Огляд архівів федеральних урядових установ, розташованих поза межами Вашингтону «Survey of Archives of the Federal Government Outside of the District of Columbia», завершився

⁵²² Boyd J. P. In Memoriam. Philip May Hamer (1891–1971) [Text] / Julian P. Boyd // American Archivist. – 1971, July. – Vol. 34. – № 3. – P. 285–287 ; Finding Aid for the Philip M. Hamer Diary MS.0526 Special Collections online The University of Tennessee [Electronic resource]. – Mode of access: <http://dlc.lib.utk.edu/spc>. – Назва з екрану ; Колекція документів Ф. М. Хамера та Елізабет Едвардс Хамер (Elizabeth Edwards Hamer) зберігається в архіві Історичного товариства Південної Кароліни (The South Carolina Historical Society): Philip M. Hamer papers, ca. 1900–1973, SCHS 1219.00, Containers 24/184–227.

⁵²³ Cameron Meribeth, Fisch M. H., Meyer J. C. In Memoriam. Robert Cedric Binkley [Electronic resource]. – Mode of access: http://www.wallandbinkley.com/rcb/2012/01_05_in-memoriam.html. – Title from screen.

⁵²⁴ Koplowitz B. The Oklahoma Historical Records Survey [Text] / Bradford Koplowitz // American Archivist. – 1991, Winter. – Vol. 54. – № 1. – P. 63.

публікацією 506 томів описів (залишився неопублікованим 81 том)⁵²⁵. 1980 року Товариство американських архівістів видало Каталог неопублікованих описів «The WPA Historical Records Survey: A Guide to the Unpublished Inventories, Indexes, and Transcripts» («Огляд історичних документів: путівник неопублікованих описів, індексів і транскриптів»), підготовлений Л. Л. Хефнер⁵²⁶. Американська дослідниця і архівіст Т. Х. Петерсон у статті, підготовленій за результатами дисертаційного дослідження, вказала на високу якість отриманих результатів, укладених описів та індексів і жалкувала за неповною їх публікацією⁵²⁷.

Фр. Кук писав, що після цих важливих подій (йдеться про заснування Національного архіву США, Національної комісії історичних публікацій, початок HRS та SFA тощо) існування Комісії публічних архівів добігло свого кінця, бо «більшість архівістів побачила новий тип організації, яка відповідала інтересам професії і впоралася б з масою історичних документів, виявлених у ході оглядів, та повинню поточних документів, створюваних урядовими установами у ході економічної кризи» (йдеться про Велику депресію)⁵²⁸.

Тож врешті-решт Комісія публічних архівів дійсно виконала поставлене перед нею завдання: провела «ревізію» архівів, з'ясувала їх кількість, стан, обсяги і зміст документів, що в них зберігалися. Головний результат роботи Комісії – створення архівних установ у цілому ряді штатів, піднесення статусу архівів. Конференції, як форма роботи, більше не задовольняли потреби архівістів і архівної галузі в цілому. Потрібна була організація з більш широкими повноваженнями, зосереджена на проблемах архівів і архівістів. Об'єктивними причинами ліквідації Комісії і припинення конференцій стали: відсутність фінансування (але не через неувагу

ЛЮТЕР ХАРРИС ЕВАНС,
голова проекту «Historical
Records Survey»
(1935–1939),
10-й Бібліотекар США
(1945–1953),
Генеральний директор
ЮНЕСКО (1953–1957)

ФІЛІП МЕЙ ХАМЕР,
голова проекту
«Survey of Federal
Archives» (1936–1942),
16-й президент SAA
(1960–1961)

⁵²⁵ *Rapport L.* Dumped from a Wharf into Casco Bay: The Historical Records Survey Revisited [Text] / Leonard Rapport // *American Archivist*. – 1974, April. – Vol. 37. – № 2. – P. 201–210.

⁵²⁶ *Hefner L. L.* The WPA Historical Records Survey: A Guide to the Unpublished Inventories, Indexes, and Transcripts [Text] / Loretta L. Hefner. – Chicago : Society of American Archivists, 1980. – 42 p.

⁵²⁷ *Peterson T. H.* The Iowa Historical Records Survey, 1936–1942 [Text] / Trudy Huskamp Peterson // *American Archivist*. – 1974, April. – Vol. 37. – № 2. – P. 223–245.

⁵²⁸ *Cook F. J.* The Blessings of Providence on an Association of Archivists [Text] / Frank J. Cook // *The American Archivist*. – 1983, Fall. – Vol. 46. – № 4. – P. 375.

істориків чи Американської історичної асоціації, а через знов-таки об'єктивні причини – Першу світову війну, а потім економічну кризу, яка охопила усі штати США), втрата інтересу головних діючих осіб – У. Г. Ліланда та В. Х. Палтсіца. Історики, хоча й переорієнтувалися на інші галузі історичної науки, та все ж прагнули збереженості вітчизняних історичних документів (Бердселл вказував, що деякі історики працювали з манускриптами та опікувалися їх зберіганням; крім того, на той час у США не існувало архівістів за фахом, усі вони були істориками). Ліланд і Палтсіц вичерпали себе у конференціях і Комісії. Вони розуміли, що це не ті форми роботи, які необхідні для розвитку архівної справи США, не той масштаб для великої країни, але нова форма ще визрівала, ще не настав її час, тож вони обидва пішли з арени на якийсь термін, щоб сформувати концепцію нової організації. У цей час Дж. Фр. Джеймсон на жодну хвилину не припиняв боротьбу за створення Національного архіву США, і його поява надихнула архівну спільноту США на об'єднання.

У. Г. Ліланд 1950 року написав: «Я думаю, що Ви погодитесь із моєю пропозицією... що Конференція була місцем народження і колыскою професії архівіста в Америці. Звичайно, професійні архівісти існували між нами й раніше та виконували неоціненну службу, натомість визнання їх як фахівців, що професійно пов'язані, мають відмінності від інших професій, які вимагають освіченості та відповідальності, було досягненням Конференції»⁵²⁹. Він вважав, що у певному духовному сенсі Конференція американських архівістів уже відповідала потребам професії.

Напередодні чергової зустрічі Конференції американських архівістів С. Дж. Бакк від імені Національного архіву США написав і розіслав листи своїм колегам із запрошенням до дискусії про необхідність і можливість утворення архівної організації. На зустрічі АНА в готелі «Рід Хаус» м. Чаттануга⁵³⁰ (1935) Т. К. Блеген, голова Історичного товариства штату Міннесота, висунув на розгляд дві основні проблеми, що турбували архівістів США у той час: 1) створення єдиного архівного законодавства та правил роботи архівів, 2) узагальнення архівної практики та внутрішньої організації роботи архівів.

Їх вирішення архівісти бачили у створенні єдиної координаційної організації архівістів. З метою її утворення був призначений організаційний комітет у складі А. Р. Ньюсома, С. Дж. Бакка (голова комітету), У. Г. Ліланда, К. У. Гаррісона, Т. К. Блегена, Дж. А. Робертсона, М. К. Нортон, Р. Б. Хаселдена, А. К. Фліка та Р. Блер. Спочатку була висунута ідея про створення архівного інституту. Проте поняття «інститут» передбачало членство лише професіоналів вищого рівня, а

⁵²⁹ Leland W. G. The First Conference of Archivists, December 1909: The Beginnings of a Profession [Text] / Waldo G. Leland // American Archivist. – 1950, April. – Vol. 13. – № 2. – P. 119.

⁵³⁰ ОТЕЛЬ «Рід Хаус», побудований 1926 р., знаходиться за адресою 827 Broad Street, Chattanooga, TN 37402, США. Саме в ньому й проходила чергова щорічна зустріч АНА 28 грудня 1935 р.

АЛЬБЕРТ РЕЙ НЬЮСОМ,
1-й президент SAA
(1936–1939)

ФІЛІП КУЛІДЖ БРУКС,
1-й секретар SAA
(1936–1942)
7-й президент SAA
(1949–1951)

до архівної корпорації бажали приєднатись широкі кола архівістів. Комітет ухвалив рішення, що членом архівної організації може стати будь-яка особа, яка має відповідну кваліфікацію і досвід роботи в архіві. Термін «архів» був використаний у широкому розумінні і включав не тільки федеральні архіви і архіви штатів, а й будь-які приватні і бізнес-архіви та колекції історичних манускриптів. Товариство американських архівістів (Society of American Archivists, SAA) було створене на організаційній зустрічі 29 грудня 1936 року у Провіденсі, штат Род-Айленд. Присутні затвердили його Статут та звіт організаційного комітету. Першим президентом Товариства обрали А. Р. Ньюсома, секретарем – Ф. К. Брукса. Кількість членів у перший рік нараховувала 124 архівісти і 4 архівні установи⁵³¹. У першому Статуті SAA, написаному С. Дж. Бакком та У. Г. Ліландом⁵³², було вказано, що Товариство створене з метою «просування принципів архівної організації і забезпечення співробітництва серед архівістів і архівних інституцій» (to promote sound principles of archival economy and to facilitate cooperation among archivists and archival agencies)⁵³³.

Цілі і задачі організації були визначені у президентському адресі А. Р. Ньюсома «Цілі Товариства американських архівістів»⁵³⁴, виголошеному на першій зустрічі Товариства у Вашингтоні 18 червня 1937 року. Своїм першим адресом учений започаткував традицію оголошення президентських адрес на щорічних зборах SAA (за період президентства, 1936–1939 рр., Ньюсом представив три президентських послання).

А. Р. Ньюсом визначив першу чверть XX ст. як період піднесення архівного руху в США і зазначив, що заснування NARA та SAA відкрило нову еру в розвитку архівної галузі країни. Ньюсом вважав, що створення SAA було логічним завершенням дискусій, кристалізацією різних думок із приводу архівів і архівної про-

⁵³¹ Brooks P. C. The First Decade of the Society of American Archivists [Text] / Philip C. Brooks // American Archivists. – 1947, April. – Vol. 10. – № 2. – P. 118–119.

⁵³² Brooks P. C. . Proceedings of the Society's 25th Anniversary Luncheon [Text] / Philip C. Brooks // American Archivists. – 1962, April. – Vol. 25. – № 2. – P. 232.

⁵³³ Цитується за текстом, наведеним у президентському адресі першого Президента SAA А. Р. Ньюсома. Див. : Newsome A. R. Objectives of the Society of American Archivists [Text] / Albert Ray Newsome // American Archivists. – 1963, July. – Vol. 26. – № 3. – P. 299–304.

⁵³⁴ Newsome A. R. Objectives of the Society of American Archivists [Text] / Albert Ray Newsome // American Archivist. – 1963, July. – Vol. 26. – № 3. – P. 299–304.

фесії. Вчений розглядав SAA як наукове товариство, найголовніша мета якого полягала у комплексному вирішенні проблем внутрішньої організації архівної роботи, пов'язаних із комплектуванням, зберіганням, удоступненням і використанням архівних документів різних видів: документів органів влади і особового походження, фотографій, мап, звуко- і кінозаписів тощо. У сфері комплектування архівів архівісти повинні були налагодити співпрацю з органами влади, установами, підприємствами і організаціями державного сектору, завоювати довіру їх керівників і працівників. Це дало б можливість спільного проведення експертизи цінності документів, знищення нецінних паперів і передавання на зберігання до архівів важливих для нації історичних документів. Ньюсом вказував на необхідність розроблення правил приймання-передавання документів. Він також вважав, що архіви можуть стати сервісними агенціями для органів влади у забезпеченні їх роботи із поточними документами. У сфері забезпечення збереженості увагу Ньюсома привернули проблеми, пов'язані із умовами зберігання архівних документів: температура, вологість, освітлення, вентиляція, кондиціонування повітря, типи та матеріал, із якого слід виготовляти стелажі та архівні коробки, матеріали і методи реставрації документів, фотокопіювання та мікрофільмування, в особливості тих документів, оригінали яких могли бути заміщені мікроформами. Вчений наполягав, що всі ці проблеми потребують проведення наукових досліджень.

У своєму адресі Ньюсом порушив питання забезпечення інтелектуального доступу до архівів шляхом укладання каталогів, календарів, описів, списків і покажчиків різних типів. Він націлював архівістів на удосконалення методів редагування архівних документів для публікації, збільшення кількості видань, які б містили фотокопії оригіналів. Ньюсом вважав, що це сприятиме кращому розумінню значення архівів у колі істориків та суспільства в цілому. Вчений у своїй промові дійшов висновку, що SAA мало усі можливості для того, щоб допомогти архівістам у виконанні їх професійної місії.

Друга мета, визначена Ньюсомом для SAA, полягала у налагодженні співпраці між самими архівними установами, архівами та науковими товариствами, архівами і громадськістю. SAA повинно було, на думку Ньюсома, заручитися підтримкою усіх архівних інституцій, розвивати взаємодопомогу, вибудовувати дружні стосунки між архівістами, обмінюватись інформацією і публікаціями, брати участь у міжнародних заходах. Вчений розглядав SAA як організацію, здатну сприяти посиленню інтересу до архівів з боку національних організацій істориків, соціологів, політологів, статистиків і юристів. У співпраці з цими організаціями Ньюсом вбачав можливості для розвитку, насамперед, архівної науки, яка «не могла існувати сама по собі». Важливим фактором для підвищення статусу архівів у суспільстві і їх успішного розвитку Ньюсом вважав співпрацю із громадськістю та урядовцями. Серед методів, що привернули б увагу до архівів, вчений від-

давав перевагу ініціативному інформуванню органів влади та комерційних фірм про наявність в архівах життєво важливих документів, організації виставок цікавих документів для широкої громадськості та іншим інформаційним заходам. Привернення уваги урядовців до проблем архівів сприяло б, як вважав Ньюсом, удосконаленню архівного законодавства в частині розширення прав архівів, регулюванні на державному рівні питань комплектування, забезпечення збереженості, удоступнення та використання архівів.

Третя мета SAA – розвиток «справжньої архівної професії» у США. Для цього SAA повинно було об'єднати архівних експертів та інших фахівців, компетентних в архівних питаннях, налагодити стосунки з іноземними архівними установами, допомогти співпраці архівістів між собою і з ученими. Як вказував Ньюсом, це сприяло б унормуванню архівної термінології, розробці і впровадженню стандартів, архівній освіті, дослідженням, експериментам у галузі архівної науки, укладанні архівної бібліографії, вивченню історії архівів, підготовці підручника тощо. Саме наукові досягнення американських архівістів, на думку Ньюсома, надали б архівістам справжньої професійної гідності, підвищили б їх свідомість як членів поважної професії.

Отже, на початку ХХ ст. архівний рух привів не лише до утворення архівних установ у штатах і Національного архіву США. Його закономірним результатом було народження і конституювання професії архівіста. Першими архівістами в США були не лише історики, а й бібліотекарі, юристи, священики, журналісти. Через свою патріотичну позицію, зацікавленість у збереженості історичних джерел вони брали активну участь в архівному русі, вступали до історичних товариств, ставали співробітниками архівів і бібліотек. Із часом працівники архівів усвідомили себе членами, відмінної від історичної, архівної спільноти. Професія архівіста виокремилася від професії історика і на 1936 рік вже пройшла етап розмежування з нею. Доповідь М. К. Нортон «Архівний департамент як адміністративна частина уряду» чітко вказувала на цей факт і визначала мету діяльності та завдання архівістів. Сильний вплив відчували архівісти і архіви з боку суміжної бібліотечної галузі, яка з'явилася раніше (йдеться про створення Бібліотеки Конгресу США 1800 року тощо) і була масштабнішою і зрозумілішою громадянам. Принципи і методи бібліотечної роботи свідомо і несвідомо застосовувалися в архівах для класифікації, систематизації, індексування документів. У. Г. Ліланд першим порушив питання про впровадження архівних принципів «походження», «поваги до фонду», «оригінального порядку». Не можна недооцінювати внесок Ліланда у формування архівної професії у США. Заснувавши конференцію архівістів, він зібрав у її колі тих, хто за освітою був істориком, але за духовним покликанням – архівістом. На конференціях американські архівісти обмінювалися думками, обговорювали спільні проблеми, дискутували, єдналися в гурт і поступово усвідомлювали, що архівна справа потребує напрацювання

власної термінології, розробки стандартів, професійної освіти і літератури. В. Х. Палтсіц зробив спробу підготувати перший у США узагальнений архівний підручник. Не важливо те, що через війну і фінансові негаразди він так і не побачив світ. Наявність самої ідеї підручника свідчила, що професія архівіста «визріла» та архівісти «за духовним покликанням» готові навчати своїх послідовників, продукувати фахівців, професіоналів архівної справи. 1938 року С. Дж. Бакк прочитав у Колумбійському університеті Нью-Йорку вперше в історії США курс «Архіви і історичні манускрипти», який поклав початок викладанню архівознавства в університетах і підготовці дипломованих фахівців архівної справи. Відчуття належності до архівної спільноти *спричинило*, утворення Національного архіву США *нідшовхнуло*, а діяльність Комісії публічних архівів і реалізація проекту з описування архівів WPA *сприяли* консолідації архівістів і заснуванню SAA⁵³⁵. Його 1-й президент А. Р. Ньюсом визначив архівну галузь як наукомістську, поставив перед Товариством американських архівістів завдання наукового характеру, а архівістам вказав, що за природою своєї професії вони повинні прагнути найвищого академічного рівня знань і ступеня доктора філософії в американській історії. На цьому моменті ера архівного руху істориків завершилась і розпочався професійний рух архівістів, очолюваний Товариством американських архівістів і Національним архівом США.

2.12 ОСОБЛИВОСТІ АРХІВНОЇ СИСТЕМИ США

В основі децентралізації архівної системи США лежать конституційні принципи та історичний розвиток держави. Розділ 4 Статті 4 Конституції США гарантує кожному штату Союзу республіканську форму правління.

Конституція США та інші перші акти, ухвалені Континентальними конгресами, жодної уваги не надали архівам. Натомість Десята поправка до Конституції США, прийнята 15 грудня 1791 року, чітко говорить: «Повноваження, не надані цією Конституцією Сполученим Штатам і використовування яких не заборонено окремим штатам, залишаються за штатами або народом»⁵³⁶. Зазначений принцип діяв завжди, надаючи широкі повноваження штатам, а компетенція федеральної влади розглядалася як виняток, який повинен ґрунтуватись на конкретній статті Конституції.

Принцип «остаточної компетенції» штатів дозволяє їм ухвалювати закони у тих сферах, які не відносяться до дії федерального права. Однак штати не можуть ухвалювати такі закони, які йдуть урозріз із духом Конституції США, а фе-

⁵³⁵ Левченко Л. Л. Передумови створення та період становлення Товариства американських архівістів [Текст] / Л. Л. Левченко // Архіви України : науково-практичний журнал. – К., 2012. – Вип. 5 (281) (вересень–жовтень). – С. 154–181.

⁵³⁶ Конституция Соединенных Штатов Америки [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.constitutionfacts.com/content/constitution/files/USConstitution_Russian.pdf. – Название с экрана.

деральні закони ухвалюються лише у тих сферах, що визначені Конституцією США.

Не дивно, що такий принцип виник саме у США, оскільки до утворення держави перші 13 колоній, що увійшли до її складу, були абсолютно самостійними в управлінні і відокремленими одна від одної. Крім зв'язку з метрополією, жодних загальних політичних, державних, адміністративних інститутів не існувало. Колонії були різними за етнічним і релігійним складом населення, що прибувало з різних країн, економічною структурою, інтересам тощо. Метрополіями приєднаних США територій у колоніальний період взагалі були інші держави: Іспанія, Франція, Нідерланди, Росія.

Суттєво, що у США діє право прецедента, виняткові повноваження надані судам, рішення яких стають нормами закону і регламентують різні питання, не визначені у конституціях і законах. Акт про судоустрій 1789 року чітко визначив, що там, де не діє федеральний закон, завжди застосовується право штата. Під терміном «the laws» (закони) розуміли акти, прийняті Генеральними асамблеями та законодавчими зборами штатів. Так, 1938 року Верховний суд США у ході розгляду справи залізничної компанії «Еріє» проти Томпкінса ухвалив рішення про те, що «За винятком питань, що регулюються федеральною Конституцією або законами Конгресу, право, яке слід застосовувати у тих чи інших випадках, є правом окремого штату. Питання про те, сформульоване це право парламентом штату в законодавчому акті або в рішенні Вищого суду штату, не стосується федеральної влади. Федерального загального права не існує». Однак на теперішній час американці відчують себе більше громадянами держави США, ніж окремого штату. Цей факт стосується й законодавства. Теоретично єдиного федерального права не існує, функціонують 50 систем загального права у 50 різних штатах, але з часом усі 50 систем стали тяжіти до однаковості, великої різниці між 50-ма системами права не має⁵³⁷.

Отже, архівне законодавство у штатах було і залишається прерогативою штатів, а федеральне архівне законодавство розповсюджується лише на федеральні архіви і документи.

Історичний розвиток архівів штатів до 1936 року яскраво свідчить, що регулювання архівної справи у кожному зі штатів, право на утворені на території штату документальні комплекси належало виключно законодавчим органам та мешканцям штату. Кожен штат самостійно вирішував проблему забезпечення збереженості своїх документів, утворення архівних установ. Федеральні закони у сфері архівної справи до регулювання архівної справи у штатах жодного відношення не мали.

⁵³⁷ Рене Д. Федеральное право и право штатов [Текст] / Рене Давид, Камилла Жоффре-Спинози. Основные правовые системы современности. – М. : Международные отношения, 1996. – С. 276–286.

У середовищі архівістів на хвилі піднесення настроїв із приводу утворення Національного архіву США та заснування Товариства американських архівістів виникли ідеї створення уніфікованого архівного законодавства.

Ідею створення уніфікованого архівного законодавства уперше висловив У. Г. Ліланд на 1-й Конференції американських архівістів (1909)⁵³⁸. На 2-х зборах SAA, що проходили у жовтні 1938 року у Спрингфілді (штат Іллінойс) А. Р. Ньюсом виступив перед архівною спільнотою із президентським адресом «Uniform State Archival Legislation» («Уніфіковане архівне законодавство штатів»)⁵³⁹. Учений зазначив, що стан архівів у різних штатах та їх проблеми були схожими. Це було підтверджено у ході обстеження архівів, здійсненого Комісією публічних архівів. Ньюсом вважав, що архівне законодавство має принципове значення для розвитку архівної справи та існування самих архівів. Для ефективного управління архівами важливими були позитивна громадська думка, професійний неполітизований персонал і адекватне фінансування, але все це повинно було ґрунтуватися на законодавчих актах, які Ньюсом назвав основою архівного розвитку. Хоча перешкоди для прийняття єдиного архівного законодавства були значними, у схожості архівних проблем Ньюсом вбачав передумови для впровадження єдиного закону про архіви. Перед Товариством американських архівістів він ставив завдання аналізу вже існуючих законів штатів та іноземного архівного законодавства з метою створення найкращого архівного закону. Аналіз, здійснений Ньюсомом, свідчив, що найкращий на ті часи (1938 р.) архівний закон мав Массачусетс. Він вимагав не лише забезпечувати зберігання та облік документів, а й здійснювати їх ремонт, реставрацію і навіть відновлення згасаючих текстів. Окремі положення про ремонт і підшивку архівних судових документів містилися ще у 33 архівних законах штатів. Закон штату Вірджинія давав право за рішенням суду конфіскувати документи, якщо власник не забезпечував відповідні умови для їх зберігання. У законах 35 штатів Ньюсом знайшов статті, у яких йшлося про відновлення втрачених, відсутніх або знищених судових документів. Відновлення відбувалося через перезапис оригіналу або створення завіреної копії. До 10 законів штатів були включені положення, що забезпечували передачу до архівів документів ліквідованих установ. Статті про забезпечення архівів пожегобезпечними будинками та обладнанням були виявлені Ньюсомом у 9 штатах. Вчений звертав увагу, що в архівному законі Массачусетсу наявність вогнетривких сейфів, кімнат і сховищ вимагалася від усіх посадових осіб штату та округів. До всіх архівних законів включено положення про доступ громадськості до архівних документів, а в 15 штатах доступ був структурований відповідно до класів документів. 14 штатів передбачили в архівному законодавстві статті про видачу ко-

⁵³⁸ *Leland W. G. The First Conference of Archivists, December 1909: The Beginnings of a Profession [Text] / Waldo G. Leland // American Archivist. – 1950, April. – Vol. 13. – № 2. – P. 109-120.*

⁵³⁹ *Newsome A. R. Uniform State Archival Legislation [Text] / Albert Ray Newsome // American Archivist. – 1939, January. – Vol. 2. – № 1. – P. 1-16.*

ристувачам завірених копій документів, у тому числі на платній основі. До деяких законів було вміщено статті, що регулювали правила фотографування та копіювання документів користувачами. У законах 21 штату були передбачені правила виділення документів до знищення, у т. ч.: у 9 штатах були вказані строки зберігання документів, і власники або розпорядники могли по досягненні граничного терміну знищити документи самостійно; у 3 штатах для знищення документів потрібно було здобути згоду уповноважених осіб, що знаходилися на політичних посадах, у Монтані – згоду органу політичного характеру; у Массачусетсі – контролера над документами штату; в Індіані – від громадської комісії; лише у штатах Делавер, Нью-Джерсі, Нью-Йорк, Північна Кароліна і Вермонт закон вимагав отримання дозволу на знищення від архівної установи штату. У цьому контексті Ньюсом вважав, що в єдиному архівному законі слід було б заборонити знищення документів до тих пір, поки їх власник або розпорядник не подасть архівній установі штату на погодження списки документів, запропоновані до знищення; а від архівіста штату вимагати постійного зберігання списку знищених документів. Ньюсом підтримував ідею щодо включення до нового архівного закону статті про знищення непотрібних для подальшого зберігання документів, із яких вже виготовлені відповідно до встановлених стандартів мікрофотокопії. Цим мікрофотокопіям повинна була надаватися така сама юридична сила, як і оригіналам. Вчений пропонував визначити орган влади, до функцій якого слід віднести контроль за управлінням архівами, дотриманням архівних законів, передачею непоточних документів установ на архівне зберігання, знищення нецінних документів та інші питання. Ньюсом зазначав, що державне регулювання архівної справи має бути виражено у формі законів. Вчений виступав за прийняття якщо не єдиного архівного закону для усіх штатів, то хоча б розробки і впровадження у законодавчих актах штатів аналогічних положень для регулювання архівної справи в країні. Він наполягав на тому, щоб Товариство американських архівістів через свій Комітет по зв'язках із громадськістю або через спеціальний комітет заручилося підтримкою Національної конференції уповноважених із уніфікації законів держави, яка мала значний авторитет серед правників, для просування цієї ідеї.

З метою розробки єдиного законодавства наприкінці 30-х рр. ХХ ст. у складі Товариства були утворені Комітет із публічних відносин (Committee on Public Relations) та спеціальний комітет для сприяння діяльності Національної конференції уповноважених із питань уніфікації законів штатів (National Conference of Commissioners on Uniform State Laws). Проте в умовах конституційного та адміністративно-територіального устрою США і їх правової системи реалізація цієї ідеї виявилася неможливою, хоча певні уніфіковані стандарти все ж таки були розроблені, взяті за основу і впроваджені при подальшому удосконаленні архівного законодавства регіонального рівня.

У вересні 1954 року в Товаристві американських архівістів був утворений Комітет по документах штатів. Його головою упродовж трьох років була Архівіст штату Джорджія М. Г. Брайен. Комітет здійснив обстеження, уклав і представив на розгляд членів SAA декілька звітів: «Comparative Study of State and U. S. Territorial Laws Governing Archives» («Компаративне дослідження законів про архіви урядів штатів і територій», 1955 р., 1956 р., 1957 р., укладені М. Г. Брайен), «Report on Records Disposal Policies in the States and Territories of the United States» («Звіт про політику виділення документів до знищення у штатах і територіях Сполучених Штатів», 1956 р., укладений Архівістом штату Мінесота Р. М. Брауном), «Survey on Microphotography in the States and Territories of the United States» («Огляд мікрофотокопіювання у штатах, територіях Сполучених Штатів», 1956 р., укладений директором Департаменту архівів та історії штату Вайомінг Л. Хомшер та перероблений адміністратором із мікрофільмування з Вайомінгу Д. К. Тейлор), «Report on Salaries in the States and Territories of the United States» («Звіт про заробітню плату у штатах і територіях Сполучених Штатів», укладений помічником Архівіста штату Мериленд Г. Скордасом, «Replevin of Public Records» («Попередній звіт про повернення публічних документів», 1957 р., укладений істориком-архівістом із Мічигану Ф. П. Мейсоном). Як зазначала М. Г. Брайен, усі дослідження були здійснені шляхом анкетування, оскільки здійснити фізичне обстеження усіх 50 архівів штатів SAA не мало можливості. Звіти свідчили про значні розбіжності у типах архівних установ штатів, їх підпорядкуванні, змісті архівних програм, штатній чисельності, обсягах бюджетного фінансування⁵⁴⁰.

У період з 11 березня 1962 року і до 30 квітня 1963 року Е. М. Познер особисто відвідав усі 49 штатів та Пуерто Ріко, спілкувався з архівістами, дослідив і описав архівні програми та програми управління документацією або стан справ за відсутності таких програм, розробив рекомендації для удосконалення організації архівної справи на рівні штатів і округів. Саме ці рекомендації «Standards for State Archival Agencies» («Стандарти для архівних агенцій штатів») склали основу його книги. Вона обґрунтовано доводила офіційним посадовим особам у штатах їх неправоту щодо ігнорування забезпечення збереженості документів, впровадження архівних програм, проблем управління документацією в установах. Вчений наголошував на необхідності прийняття архівного законодавства у кожному штаті, призначення на посади Архівістів штатів професійно підготовлених осіб. Разом із тим Познер визнав, що у ряді штатів (Нью-Гемшир, Техас, Вашингтон, Нью-Джерсі, Пенсільванія, Джорджія) були споруджені нові будинки для архівів, частина штатів ухвалила архівні закони, розробила і впровадила програми

⁵⁴⁰ Bryan M. G. Trends of Organization in State Archives [Text] / Mary Givens Bryan // American Archivist. – 1958, January. – Vol. 21. – № 1. – P. 31–42 ; Bryan M. G. Recent State Archival Legislation [Text] / Mary Givens Bryan // American Archivist. – 1956, January. – Vol. 19. – № 1. – P. 63–67.

управління документацією. Познер схвалив діяльність SAA із розповсюдження архівної літератури та заснування навчальних курсів у різних частинах країни⁵⁴¹.

Вплив книги Е. Познера, як і його діяльності в цілому, на розвиток архівної справи у штатах, неможливо переоцінити. Уже наступного року у штаті Мен, який одним із перших підпав під критику Познера, був ухвалений закон про заснування Офісу Архівіста штату. Заступник Секретаря штату Л. Ф. Росс під час виступу на сесії SAA визнав, що з часу ухвалення закону про зберігання документів суду та закону про якість паперу для публічних документів штату (обидва 1821 р.) понад 145 років жодних заходів не було вжито для забезпечення збереженості архівів. Росс розповів про усі невдалі спроби прийняття архівного законодавства штату і похизувався нарешті прийнятим законом, який Е. М. Познером був охарактеризований як «дійсно сучасний акт, що втілив у собі кращі ідеї у галузі управління документацією і архівами»⁵⁴².

Уніфікації американського архівного законодавства значно сприяла діяльність Національної асоціації урядових архівів і адміністраторів документації (National Association of Government Archives and Records Administrators, NAGARA), яка об'єднує NARA, архівні установи штатів, округів, муніципалітетів, центри документації, архівістів і менеджерів з управління документацією різних рівнів.

Її початок був покладений заснуванням 1974 року Національної асоціації архівів штатів і адміністраторів документації (National Association of State Archives and Records Administrators, NASARA). Товариство американських архівістів та Асоціація менеджерів і адміністраторів документації (Association of Record Managers and Administrators (ARMA)) були організаційно розділені і не опікувалися проблемами архівів і управлінням документацією у штатах, що для регіональних архівістів й стало поштовхом для утворення нової організації. Значення організації NASARA-NAGARA полягає у тому, що вона в ряді своїх установчих документів розробила, а потім забезпечила впровадження керівних принципів для урядів штатів і місцевих адміністрацій у галузі законодавчо-нормативного регулювання архівної справи і управління документацією.

Мета діяльності NASARA полягала у 1) поширенні і впровадженні програм збереження архівних документів та управління документацією на рівні штатів, 2) обміні інформацією між архівними установами та агенціями з управління документацією, 3) розвиткові та удосконаленні професійних стандартів, принципів, методології та методики роботи архівів і агенцій з управління документацією, 4) сприянні науковим дослідженням, 5) представленні інтересів членів організації на рівнях штату, федеральному та загальнонаціональному з питань архівної справи та управління документацією.

⁵⁴¹ Posner E. M. *American State Archives* [Text] / Ernst M. Posner. – Chicago ; London : University of Chicago Press, 1964. – 397 p.

⁵⁴² Ross L. F. *The Adoption of an Archival Program for Maine* [Text] / Linwood F. Ross // *American Archivist*. – 1966, July. – Vol. 29. – № 3. – P. 395–402.

1977 року NASARA оприлюднила документ «Statement of Principles» (Ствердження принципів), у якому визначила мету і принципи діяльності, вказавши на важливість документів органів влади федерального рівня та штатів.

NASARA стверджувала принципи:

- 1) єдинства законодавства, яке визнає документи уряду інструментом його підзвітності народу США, свідомством державного і приватного права та обов'язків, інформаційним джерелом;
- 2) інституційного характеру архівної установи як депозитарію документів постійного зберігання та автономного органу, який забезпечує захист урядових документів і співробітників архівів від політичних впливів, контролює об'єкти, обладнання і ресурси;
- 3) організаційного розміщення архівної установи у структурі урядових органів влади, обов'язком яких є запобігання впливу конкуруючих інтересів на архів, що зберігає урядові документи, усунення збігу та перехреснення функцій архіву з іншими урядовими установами, упередження втручання у діяльність архіву осіб, які не мають відповідних професійних знань та навичок;
- 4) наявності достатніх повноважень архіву для визначення проблем і потреб установ штату в роботі з документами, розробленні і впровадженні відповідних програм;
- 5) відсутності відповідальності архіву за зміст прийнятих рішень, що містяться у документах, які архів зберігає;
- 6) фінансування архівної установи з федерального бюджету (бюджету штату) і витрачання нею коштів згідно із законодавством;
- 7) ексклюзивних прав архівної установи самостійно визначати внутрішню політику і професійні потреби;
- 8) надання архіву прав розробляти і впроваджувати норми, правила і стандарти для організації зберігання і використання урядових документів⁵⁴³.

Про важливість документів місцевих адміністрацій NASARA заявила 1982 року в офіційній заяві «Principles for Local Government Records» («Принципи документів місцевих урядів»). NASARA розробила положення, на які повинні були орієнтуватись усі місцеві адміністрації при створенні законодавчо-нормативних актів в галузі архівів та управління документацією. Ці положення повинні закріплювати відповідальність архівів штатів і агенцій із управління документацією за впровадження єдиних процедур в управлінні неактивними документами місцевих адміністрацій і включати визначення дефініцій «документ» (record) (як документ на паперовій основі, мікрофільм, документ у електронних системах або диск), «законний розпорядник» (legal custody) (архівна установа штату, муніципального або сільського округу, посадова особа, голова департаменту тощо), «розпорядження, знищення, передача на зберігання» (dis-

⁵⁴³ Statement of Principles [Electronic resource] // The National Association of State Archives and Records Administrators (NASARA). – Mode of access: <http://www.nagara.org/displaycommon.cfm?an=1&subarticlenbr=150>. – Title from screen.

position, destruction, transfer), «зберігання і захист» (preservation, protection), «мікрофільмування» (microfilming), «відповідальність за підробку, псування або крадіжку документів» (tampering with, defacing, or stealing records), «доступ для дослідження і для громадськості» (access to researches and the public) (закон повинен забезпечувати громадськості відкритий доступ до документів, чітко встановлювати винятки, відповідно до яких документи набувають статусу конфіденційності або таємності і виключаються з вільного доступу), а також передбачати повернення офіційних документів, незаконно вилучених із урядового володіння.

У другому розділі офіційної заяви «Principles for Local Government Records» NASARA визнала важливість принципів управління документами місцевого значення, до яких віднесла:

- 1) чітке визначення відповідальності за управління, зберігання і законне розпорядження (знищення, передача на довготермінове або постійне зберігання) документами;
- 2) надання доступу до документів для урядовців та громадськості шляхом створення індексів та інших пошукових систем;
- 3) відокремлення документів постійного зберігання від інших неактивних документів та їх окреме зберігання;
- 4) створення «vital records program» на документи, що можуть допомогти у відновленні роботи органів влади після катастроф, війн тощо;
- 5) мікрофільмування документів довготермінового зберігання, оригінали яких визнані непотрібними для подальшого зберігання, а мікрофільм – достатнім для заміщення оригіналу і подальшого використання;
- 6) використання електронних процесів обробки документів;
- 7) професійну освіту персоналу архівів і агенцій із управління документацією;
- 8) періодичне знищення документів, строки зберігання яких закінчилися;
- 9) зберігання цінних історичних документів в архівах штатів або спеціально створених депозитаріях місцевого або регіонального рівнів.

Третім розділом заяви «Principles for Local Government Records» NASARA визначила роль архівних установ і агенцій із управління документацією місцевого рівня, стверджуючи, що ці установи повинні тісно співпрацювати і мати загальні підходи до вирішення проблем документів місцевих адміністрацій, але їх функції не слід об'єднувати або перехресувати. До таких функцій було віднесено:

- 1) встановлення строків зберігання і регулювання процесів розпорядження документами місцевих адміністрацій;
- 2) надання методичної допомоги з різних аспектів систем управління документацією шляхом відвідування офісів, організації семінарів та інститутів, розповсюдження літератури (із питань юридичного контролю, управління неактивними документами, охорони, захисту, індексування, систематизації, зберігання неактивних документів, уведення пошукових даних до електронних БД);
- 3) зберігання цінних історичних документів: впровадження в місцевих установах архівних програм, передавання документів на зберігання місцевим архівним

установам і архівам штатів, вибір відповідних методів, принципів і стандартів зберігання документів (здійснення систематичної експертизи документів, організація захисту документів від пожеж, крадіжок та іншої втрати, систематизація і описування документів згідно із загальноприйнятими архівними стандартами, удосконалення документів для проведення досліджень через розумний часовий період);

- 4) посадові особи архівів штатів та агентств із управління документацією повинні проводити консультації з установами штатів, регуляторна, наглядова та ліцензійна діяльність яких впливає на зберігання документів місцевих адміністрацій; ці ж посадовці повинні моніторити федеральні програми зберігання документів федерального рівня, відповідальність за здійснення яких покладена на місцеві уряди;
- 5) мікрофільмування документів (а саме документів довготермінового зберігання; документів, які є частиною «vital records program»); цінних документів із метою збереження їх оригіналів під час проведення досліджень; розроблення і впровадження стандартів мікрофільмування документів і зберігання мікрофільмів на підставі стандартів Американського національного інституту стандартів і Національної мікрографічної асоціації;
- 6) консервація і реставрація (проведення семінарів і впровадження кращих практик роботи у галузі консервації і реставрації документів, створення і використання існуючих реставраційних лабораторій, організація і координація програм допомоги у врятуванні документів під час і після катастроф)⁵⁴⁴.

NASARA еволюціонувала у NAGARA 1984 року, спрямувавши діяльність організації на всі три рівні документації – місцевий, штатів і федеральний⁵⁴⁵. На теперішній час NAGARA фокусується на розвиткові і збільшенні міжурядового співробітництва на всіх рівнях для удосконалення управління документацією і зберігання урядових документів й інформації у всіх форматах; професійному зростанні працівників архівних установ і агенцій із управління документацією; розповсюдженні інформації і впровадженні в роботу найкращих практик у галузі управління, зберігання і удосконалення урядових документів; поповненні веб-сайта організації, проведенні професійних конференцій, виданні інформаційних бюлетенів та офіційних документів; підтримці членів своєї організації.

До складу NAGARA входять комітети: з організації і проведення щорічних конференцій, організації форуму з обговорення проблем електронних документів (Electronic Records Forum Program Committee), проведення форуму з проблем юридичних документів, професійного розвитку (Professional Development Committee), електронних документів і інформаційних систем (Committee on Electronic Records & Information Systems, CERIS), із публікації «NAGARA's Newsletter», ство-

⁵⁴⁴ Principles for Local Government Records. Adopted by the National Association of State Archives and Records Administrators [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.nagara.org/displaycommon.cfm?an=1&subarticlenbr=151>. – Title from screen.

⁵⁴⁵ A Brief History of NAGARA [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.nagara.org/displaycommon.cfm?an=1>. – Title from screen.

рення і підтримки веб-сайта, організації і проведення виборів, фінансовий та членський. Керівний склад організації складається з президента, віце-президента, секретаря, скарбника і асистента президента (президента минулого року). NAGARA підтримує зв'язок і співробітництво з цілим рядом архівних професійних організацій та професійних об'єднань спеціалістів суміжних галузей: SAA, NHPRC, CoSA, ARMA, Міжнародним інститутом службовців муніципалітетів (International Institute of Municipal Clerks, ІІМС), Радою менеджерів із управління федеральною інформацією і документами (Federal Information and Records Managers Council, FIRМ), Північноамериканською архівною мережею Міжнародної ради архівів (North American Archival Network of the International Council of Archives, NAANICA) та іншими.

Контент-аналіз архівного законодавства, розвинутого протягом сорока років у п'ятдесяти штатах, здійснив Дж. У. Бейн 1983 року⁵⁴⁶, дослідження якого довело узгодженість положень федеральних і регіональних законодавчих актів та наявність практично у всіх законах штатів статей про публічні документи і установи, про офіційні посадові особи, відповідальні за документи в установах, цінність документів, порядок доступу до них, часові обмеження на доступ і використання, конфіденційність, незаконний обіг архівних документів тощо.

З огляду на правову систему США архівні закони, рішення законодавчих органів, визначення судів, окремі думки суддів і прокурорів із питань відповідальності чиновників за збереженість документів, надання доступу до документів та інших питань кодифікуються у відповідних розділах Кодексів законів штатів. Наприклад, у штаті Алабама положення про відповідальність посадових осіб за збереженість публічних документів кодифіковані у Розділі 36 (Глава 12) та у Розділі 41 (Глава 13), визначення публічних документів міститься у Розділі 41 (Глава 13) та Розділі 36 (Глава 12), доступ до документів обумовлений у Розділі 36 (Глава 12) Кодексу законів Алабами 1975 року, декількома рішеннями судів та окремими думками Генерального аторнея штату з приводу доступу до публічних документів; розпорядження долею публічних документів обумовлене у Розділі 41 (Глава 13) Кодексу законів Алабами 1975 року⁵⁴⁷. У штаті Нью-Йорк законодавчі положення, що регулюють управління документацією, представлені у Розділі 8 (§ 185.1-14); відповідальність Архіву штату за програми управління документацією, зберігання і доступ до документів у Центрі документації, передача документів до центру документації і архіву штату, мікрофільмування документів, зберігання електронних документів, публічний доступ до документів та інші

⁵⁴⁶ Bain W. G. State Archival Law: A Content Analysis [Text] / George W. Bain // American Archivist. – 1983, Spring. – Vol. 46. – № 2. – P. 158–174.

⁵⁴⁷ Public Officials : Your Records Responsibilities and the Law. A Publication of the Alabama Department of Archives and History Approved by the State and Local Government Records Commissions January 1996. Government Records Division of the Department of Archives and History (ADAH) [Electronic resource]. – Mode of access: http://www.archives.state.al.us/ol_pubs/pub_off.html. – Title from screen.

положення, що регулюють роботу Архіву, включені до Розділу 8 (§ 188.1-29); положення, що регулюють використання грантів у сфері зберігання історичної документальної спадщини, включені до Розділу 8 (§ 189.1-7) Кодексу законів, правил і регуляцій штату Нью-Йорк⁵⁴⁸.

Таким чином, не зважаючи на відсутність єдиного архівного закону в цілому по країні, закони та законодавчо-нормативні акти, прийняті законодавчими органами влади у штатах, узгоджені і не суперечать один іншому, містять ідентичні положення, охоплюють усі напрями діяльності архівних установ і агенцій з управління документацією, визначають принципи комплектування, зберігання, надання доступу і використання архівних документів, постійного і тимчасового зберігання, експертизи цінності і виділення нецінних документів до знищення, відповідальності посадових осіб тощо. Узгодженість законодавства, не зважаючи на децентралізований характер архівної системи США регіонального рівня, забезпечує її єдність, комплексність, інтегрованість, ефективність і прогресивний розвиток у межах держави в цілому.

Важливим чинником, що вплинув на формування децентралізованої системи управління архівною галуззю на рівні штатів, було вирішення проблеми забезпечення збереженості документів територіальних підрозділів федеральних департаментів. Ще з 1942 року, із шостої зустрічі Товариства американських архівістів у Річмонді (Вірджинія, 26 жовтня 1942 р.), розгорнулася палка дискусія між У. Д. Мак-Кейном, Архівістом штату Міссісіпі, та О. В. Холмсом, який представляв Національний архів США⁵⁴⁹. Свої ідеї вони висловили й на сторінках журналу «The American Archivist». Йшлося про розпорядження величезними комплексами документів, накопиченими упродовж всієї історії країни територіальними підрозділами федеральних департаментів (документи Земельних офісів, Управління у справах індіанців, тимчасових установ воєнного періоду тощо). У вирішенні даної проблеми О. В. Холмс вбачав три альтернативні шляхи: 1) централізація усіх документів у Вашингтоні; 2) створення системи регіональних архівів за принципом «Federal-State system» (поєднання в одному архіві документів федеральних і штату); 3) передача федеральних документів на зберігання до архівів штатів. Передачі документів до архівів штатів, на думку Холмса, перешкождали: небажання федеральних відомств передавати свої документи до нефедеральних архівних установ; незадовільні умови зберігання документів в архівах штатів, особливо на «Дикому» Заході; функціонування більшості архівів штатів під егідою історичних товариств, яке перенавантажувало їх відповідальністю не лише

⁵⁴⁸ Rules of the Regents and Regulations of the Commissioner of Education. Part 185, Records of Public Corporations. Part 188, State Government Archives and Records Management. Part 189, Documentary Heritage Grants and Aid [Electronic resource] // The New York State Archives. – Mode of access: http://www.archives.nysed.gov/a/policy_guidance/regulations.shtml. – Title from screen.

⁵⁴⁹ Burt H. S. The sixth annual meeting of the Society of American Archivists. Richmond, Virginia. October 26 and 27, 1942 [Text] / Harold S. Burt // American Archivists. – 1943, January. – Vol. 6. – № 1. – С. 19–27.

за урядові документи, а ще й за документи приватних фондаций та осіб; невдоволення архівістів штатів прийомом федеральних документів до своїх архівів, викликане необхідністю звільнення для їх зберігання кращих сховищ; очевидність встановлення подвійного контролю федерального уряду та уряду штату за діяльністю архіву штату в разі прийому ним на зберігання федеральних документів. Концентрації документів у Вашингтоні могли перешкоджати відсутність вільного приміщення для їх розміщення у будинку Національного архіву та пануюча думка про нерозумність зберігання всіх федеральних документів в одному місці, оскільки у випадку війни або катастрофи усі зібрані разом документи могли б підпасти під небезпеку знищення або руйнування. Тож найкращим рішенням Холмс довгий час вважав створення системи регіональних архівів у всіх штатах, які б виконували й функцію постійного зберігання документів територіальних підрозділів федеральних відомств⁵⁵⁰. К. Кріттенден із Північної Кароліни пропонував спорудження комплексних архівосховищ для зберігання як архівних документів штатів, так і територіальних підрозділів федеральних відомств. Такий архів міг би знаходитися під управлінням штату або спільним управлінням обох урядів, федерального і штату⁵⁵¹.

Мак-Кейн, розглянувши переваги та недоліки централізації зберігання архівних документів зазначеної категорії у Вашингтоні, відразу відкинув цю ідею. Він зазначав, що хоча децентралізація є неефективною і неекономічною, але вона має більше переваг. По-перше, децентралізована система наближає документи до місцевих дослідників, віддалених від Вашингтону. По-друге, вона унеможлиблює одночасні значні втрати документальних комплексів під час війни. З огляду на правову систему США централізація могла б бути розглянута як демократами, так і республіканцями як вторгнення в конституційні права штатів. Тому Мак-Кейн відсунув ідею створення архівів за системою «Federal-State depositories» (об'єднаного архіву для документів федеральних і штату) як «непрактичну»⁵⁵².

УІЛЬЯМ ДЕВІД
МАК-КЕЙН,
директор Департаменту
архівів і історії штату
Міссісіпі, 8-й президент
SAA (1951–1953)

⁵⁵⁰ *Holmes O. W.* The Problem of Federal Field Office Records [Text] / Oliver W. Holmes // *American Archivist*. – 1943, April. – Vol. 6. – № 2. – P. 81–104.

⁵⁵¹ *McCain W. D.* Some Suggestions for National Archives Cooperation with the State Archives [Text] / William D. McCain // *American Archivist*. – 1951, July. – Vol. 14. – № 3. – P. 227.

⁵⁵² *McCain W. D.* The Interests of The States In Federal Field Office Records [Text] / William D. McCain // *American Archivist*. – 1943, April. – Vol. 6. – № 2. – P. 104–108 ; *McCain W. D.* Some Suggestions for National Archives Cooperation with the State Archives [Text] / William D. McCain // *American Archivist*. – 1951, July. – Vol. 14. – № 3. – P. 227 ; *McCain W. D.* The Value of Records [Text] / William D. McCain // *American Archivist*. – 1953, January. – Vol. 16. – № 1. – P. 3–11.

Спостерігаючи за трендами до децентралізації управління країною, Холмс не лише з часом упевнився в перевагах децентралізації. Він відкинув ідею створення постійних регіональних архівів і почав говорити про проміжні центри для тимчасового зберігання і опрацювання федеральних документів місцевого значення. На зміну його думки значно вплинуло ухвалення закону про федеральні документи «Federal Records Act» (1950), яким саме й передбачалося створення федеральних центрів документації під егідою Адміністрації служб загального призначення. Холмс вважав, що створення цих центрів сприяло реалізації ідеї заснування регіональних архівів⁵⁵³. Історія показала, що Холмс у цьому питанні мав рацію: 1968 року на базі федеральних центрів документації були створені філіали Національного архіву для постійного зберігання документів територіальних підрозділів федеральних департаментів, що означало централізацію управління місцевими архівними установами федерального рівня⁵⁵⁴. У свою чергу архіви штатів були звільнені від загрози приймання на зберігання федеральних документів.

У цілому дискусія розгорталась у контексті обговорення питання про співробітництво Національного архіву США та архівів штатів. Холмс вказував, що, крім територіальних підрозділів федеральних відомств, існує значна кількість спільних програм, які реалізуються у співробітництві федерального уряду та урядів штатів. Наприклад, будівництво основних магістралей країни, боротьба з безробіттям, допомога громадянам з обмеженими можливостями, піклування про дітей-сиріт, відновлення екології, сприяння розвитку сільськогосподарського комплексу. Чисельність програм загальнонаціональних служб також зростала з кожним роком: здійснювався огляд водних ресурсів, геологічних родовищ; Служба національних парків розвивала програми історичних і природних заповідників; Бюро стандартизації регулювало міри і ваги по усій країні; Бюро стандартизації труда координувало програми вирівнювання заробітної плати та тривалості робочого часу, запобігання дитячій праці, забезпечення безпеки на виробництві тощо. Документи всіх цих спільних програм, реалізація яких охоплювала країну в цілому, містили відомості як з історії та діяльності федерального уряду, так і урядів штатів. Розривати такі документальні комплекси було неможливо. Отже, Холмс, насамперед, вбачав мету співробітництва архівістів Національного архіву та архівів штатів у забезпеченні збереженості та організації інтелектуального і фізичного доступу до цієї категорії документів. У цьому контексті Холмс говорив про необхідність удосконалення архівного законодавства, покращення матеріально-технічного забезпечення архівних установ у штатах, підвищення їх статусу

⁵⁵³ *Holmes O. W. Areas of Cooperation Between the National Archives and State Archives [Text] / Oliver W. Holmes // American Archivist. – 1951, July. – Vol. 14. – № 3. – P. 219.*

⁵⁵⁴ *Ried K. N. NARA's UptoDate in Kansas City. Central Plains Regional Archives Moves to Historic Downtown Location [Text] / Kimberlee N. Ried // Prologue. – 2009, Spring. – Vol. 41. – № 1.*

су в суспільстві, розвиток стандартизації в архівній галузі та архівної освіти. Вчений підкреслював, що архівістам немає від кого чекати на допомогу, крім колег архівістів⁵⁵⁵. Мак-Кейн погоджувався з Холмсом у цьому питанні, хоча й критикував Національний архів США, від якого архівісти штатів очікували надання науково-методичної допомоги з усіх напрямів архівної роботи. І хоча на той час більшість регіональних архівістів була невдоволена діяльністю Національного архіву з визначеного напрямку, вони всеж висловлювали надію на його майбутню провідну роль в архівній галузі⁵⁵⁶.

Відтак архівісти відкинули ідеї прийняття єдиного архівного закону і упевнилися, що децентралізація є природньою для архівної галузі США. Однак в архівній галузі США на рівні штатів завжди не вистачало коштів, і фінансування архівів здійснювалося за остаточним принципом. Національний архів США, хоча й не мав повноважень стосовно архівів штатів, але з огляду на надії архівістів штатів на його провідну роль шукав шляхи для підтримки архівів штатів. Таким шляхом стало використання можливостей Національної комісії історичних публікацій, що була створена разом із Національним архівом США Актом 1934 року і залишається на теперішній час структурним підрозділом NARA.

У 1963 році адміністрація Президента США Дж. Ф. Кеннеді підтримала ініціативу комісії щодо фінансування публікацій історичних документів за допомогою грантів. 28 липня 1964 року Конгрес видав закон про програму грантів, за яким комісії було надано федеральне фінансування в сумі 350 тис. дол. США. Це дало можливість Комісії активізувати свою роботу. У перші ж роки після ухвалення закону вона видала 23 гранти, які з успіхом підтримали видання пам'яток документальної історичної спадщини американського народу.

ЧАРЛЬЗ ЕДВАРД ЛІ,
директор Департаменту
архівів та історії Південної
Кароліни (1964–1986)
27-й президент SAA
(1971–1972)

Узимку 1971–1972 рр. група архівістів на чолі з Ч. Е. Лі, директором Департаменту архівів та історії Південної Кароліни та президентом SAA, підготувала пропозиції щодо реформування NHPC і поширення її діяльності на архівні установи штатів та інші архівні інституції, навіть приватні. Розгорнулися дискусії навколо трьох ключових питань: скільки коштів буде потрібно виділяти федеральному бюджету на реалізацію програми грантів у штатах, яку роль будуть відігравати штати у діяльності Комісії, які пріоритети будуть встановлені

⁵⁵⁵ Holmes O. W. Areas of Cooperation Between the National Archives and State Archives [Text] / Oliver W. Holmes // American Archivist. – 1951, July. – Vol. 14. – № 3. – P. 213–222.

⁵⁵⁶ McCain W. D. Some Suggestions for National Archives Cooperation with the State Archives [Text] / William D. McCain // American Archivist. – 1951, July. – Vol. 14. – № 3. – P. 228.

для ухвалення рішення щодо видачі грантів. 1973 року члени Палати представників Конгресу США Дж. Б. Брукс (Брукс був також ініціатором прийняття 1980 року «Paper Reduction Act of 1980») та Фр. Дж. Хортон внесли на розгляд Конгресу законопроект про збільшення чисельності членів Комісії з 13 до 17 осіб і обсягів асигнувань із федерального бюджету з 2 млн дол. на рік до 4 млн дол. на рік. Зі значними змінами, особливо в частині фінансування, білль Брукса-Хортон був прийнятий Конгресом 3 грудня 1974 року і підписаний Президентом США Дж. Фордом 22 грудня 1974 року. У ньому зазначалося, що Комісія повинна звертатися за виділенням фінансування до Адміністрації служб загального призначення, Управління менеджменту і бюджету, Білого Дому та фінансових і бюджетних комітетів Конгресу США. Комісія змінила назву з «Національна комісія історичних публікацій» на «Національна комісія історичних публікацій і документів» (the National Historical Publications and Records Commission, NHPRC)⁵⁵⁷ (фотокопію акту про внесення змін до Розділу 44 U. S. C. про реорганізацію Національної комісії історичних публікацій та неофіційний авторський переклад тексту акту вміщено у Додатку наприкінці монографії).

Прийняття цього Акту спричинило революційні зміни в архівному світі та структурі архівної галузі США. Якщо в цілому на рівні штатів архівна система США є децентралізованою, то в частині розподілення коштів за грантами NHPRC вона жорстко централізована. Нове законодавство дозволяло NHPRC, тобто, фактично, Національному архіву США, структурним підрозділом якого є Комісія, здійснювати фінансування архівів штатів, округів, муніципалітетів, університетів, історичних товариств, архівних організацій та інших дотичних структур за допомогою виділення грантів з федерального бюджету⁵⁵⁸. Архівіст США Дж. Б. Родс призначив Г. Е. Енжела адміністратором нової програми. 1975 року новим законодавчим актом діяльність Комісії була розподілена на два напрями: публікація документів і забезпечення збереженості документів. З ініціативи Енжела і NHPRC у штатах засновувалися Дорадчі комісії з історичних документів (State Historical Records Advisory Board, SHRAB). Кожен губернатор штату повинен був призначити Координатора історичних документів штату (State Historical Records Coordinator). Як правило, цим координатором ставав або Архівіст штату (тобто директор архіву) або директор (голова або президент) Історичного товариства штату⁵⁵⁹.

Із квітня 1975 р. проекти для отримання грантів від кожного штату стали подаватися через Дорадчі комісії з історичних документів (SHRAB), до яких вхо-

⁵⁵⁷ *Burke F. G. The Beginnings of the NHPRC Records Program [Text] / Frank G. Burke // American Archivist. – 2000. – Vol. 63. – № 1. – P. 21–23.*

⁵⁵⁸ *Ibid.* – P. 23.

⁵⁵⁹ *Ibid.* – P. 26.

дять представники історичного товариства і архіву штату, науково-дослідних інститутів і приватних архівів⁵⁶⁰. Усі члени SHRAV повинні мати професійну підготовку, знати принципи роботи з історичними рукописами, потреби дослідників і розумітися на цінності історичних документів. До завдань SHRAV належить виявлення архівів, вивчення умов їх зберігання, розробка планів роботи з документами, на реалізацію яких могла б направити свої кошти NHPRC, сприяння публікації історичних документів. Грандіозним проектом було проведення огляду історичних документів і сховищ в масштабах усієї країни. Особлива увага приділялася документам, яким загрожували втрати, так як Комісія планувала направляти більшу частину своїх коштів, насамперед, на забезпечення їх збереженості⁵⁶¹.

Загалом на усі гранти для штатів і територій, а це понад 4200 грантів як зі збереженості архівних документів, так і з їх публікації, з 1976 р. до 2012 р. NHPRC видала 196,602,944 дол. (підрховано автором за даними Комісії по кожному штату і території)⁵⁶² Детальний розподіл грантів по штатах у період 1976–2012 рр. наведено у таблиці.

Отже, місцеві архівні установи з початком програми грантів NHPRC отримали подвійне фінансування – із бюджетів штатів (округів, міст тощо) та з федерального бюджету. Донедавна щорічно за законом Комісія отримувала по 10 млн дол. із федерального бюджету, які розподіляла на підтримку проектів федеральних та місцевих архівних установ (див. неофіційний авторський переклад тексту Закону 44 U. S. C. Chapter 25 «National Historical Publications and Records Commission» (Національна комісія історичних публікацій і документів) у Додатку наприкінці монографії). У зв'язку із економічною кризою бюджет NHPRC 2012 року був затверджений на рівні 5 млн дол. Бюджет NHPRC на 2014 рік, затверджений 21 липня 2013 року, дорівнює 3 млн дол. NHPRC ставить собі за мету домогтися збільшення асигнувань на 2014 рік хоча б до 4,75 млн дол.⁵⁶³ Причиною зменшення асигнувань є світова економічна криза, у ході якої США скорочує витрати на гуманітарні програми. Також NHPRC має право залучати спонсорські та благодійні кошти, які так само розподіляються за грантами.

На сучасному етапі існування Комісія направляє кошти грантів на проекти, які мають справу з документами штатів, округів, міст, племен, у тому числі манускриптами, особовими і родовими фондами, архівами організацій і бізнес-

⁵⁶⁰ *Weldon E. Lest We Forget: Setting Priorities for the Preservation and Use of Historical Records [Text] / Edward Weldon // American Archivist. – 1977, July. – Vol. 40. – № 3. – P. 295.*

⁵⁶¹ *Burke F. G. The Historical Publications and Records Commission [Text] / Frank G. Burke // Prologue. – Washington. – 1976, Summer. – Vol. 8. – № 2. – P. 107–110.*

⁵⁶² *Grants Organized by State and Territory [Electronic resource] // National Historical Publications and Records Commission. – Mode of access: <http://www.archives.gov/nhprc/projects/states-territories>. – Title from screen.*

⁵⁶³ *Council of State Archivists [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.statearchivists.org/index.htm>. – Title from screen.*

Таблиця 1

**Розподіл фінансування архівних установ штатів
за грантами NHPRC у 1976–2012 рр.**

Назва штату	Сума	Назва штату	Сума
Алабама	1 052 542	Небраска	567 515
Аляска	721 226	Невада	747 356
Аризона	2 352 750	Нью-Гемпшир	793 042
Арканзас	140 391	Нью-Джерсі	8 539 824
Каліфорнія	15 663 169	Нью-Мексико	1 610 153
Колорадо	1 096 476	Нью-Йорк	20 050 900
Коннектикут	6 477 081	Північна Кароліна	4 377 798
Делавер	1 005 279	Північна Дакота	699 504
Колумбія, округ	15 426 338	Огайо	1 674 138
Флорида	2 148 720	Оклахома	1 304 965
Джорджія	4 008 225	Орегон	1 546 130
Гаваї	498 541	Пенсільванія	5 452 737
Айдахо	662 970	Род-Айленд	2 945 078
Іллінойс	8 735 365	Південна Кароліна	5 340 129
Індіана	1 699 312	Південна Дакота	568 999
Айова	1 189 665	Теннессі	7 562 132
Канзас	1 093 729	Техас	4 649 443
Кентуккі	2 538 033	Юта	714 103
Луїзіана	884 177	Вермонт	843 328
Мен	1 689 702	Вірджинія	14 449 454
Мериленд	8 864 886	Вашингтон	2 422 454
Массачусетс	12 436 782	Західна Вірджинія	160 837
Мічиган	2 969 428	Вісконсин	8 473 873
Міннесота	2 661 321	Вайомінг	982 823
Міссісіпі	1 206 183	Самоа	59 372
Міссурі	1 914 459	Пуерто-Рико	75 669
Монтана	700 331	Віргінські острови	15 4107
Разом 196 602 944			

архівами, фото-, відео-, фонодокументами, електронними документами, архітектурними, картографічними та інженерними проектами і планами. Гранти направляються на збирання, описування, зберігання, організацію надання доступу і публікацію документів з історії Сполучених Штатів у формі книжкових видань, мікрофільмів і електронних публікацій (створення веб-сайтів, видання на CD, DVD тощо), а також на розробку рішень щодо зберігання електронних документів постійної історичної цінності, професійні освітні програми, видання путівників, створення і розвиток програм управління архівами і документами, розробку стандартів, стимулювання інтересу вчителів, студентів і широкої громадськості до вивчення і використання архівних документів. Комісія тісно співпрацює з інституціями, які розробляють програмне забезпечення, займаються впровадженням електронного документообігу в установах, вивчає перешкоди, які можуть завадити архівістам розвивати і впроваджувати програми електронних документів тощо⁵⁶⁴.

Важливе значення у розподіленні грантів і контролі за їх отриманням і використанням належить національній організації – Рада архівістів штатів (Council of State Archivists, CoSA), яка включає директорів архівних установ штатів і місцевих адміністрацій.

Наприкінці 70-х – у 80-ті рр. XX ст. координатори від штатів і SHRAB-и співробітничали з NHPRC через спеціальний комітет. 1989 року вони створили Раду координаторів (Council of State Historical Records Coordinators, COSHRC), щоб на засіданнях NHPRC мати голос під час визначення пріоритетів у наданні грантів. Уже в 1990-х рр. координатори двічі на рік зустрічалися на конференціях. 2001 року на черговій щорічній зустрічі члени COSHRC оголосили свою Раду некомерційною організацією, у липні 2003 року затвердили мету її діяльності, яка полягає у сприянні архівам штатів і округів у їх роботі зі збереження історичних документів, а 2005 року змінили назву організації на Раду архівістів штатів (CoSA)⁵⁶⁵.

Місія CoSA визначається чотирма пріоритетами: 1) забезпечення життєздатності організацій архівістів штатів; 2) допомога архівістам штатів у розвиткові та зміцненні їх архівних програм (розвиток веб-сайту CoSA, збирання і поширення статистичної інформації про програми архівів штатів, що реалізуються за грантами NHPRC, забезпечення взаємозв'язку між NHPRC та SHRAB-ами штатів, їх координаторами і членами, розвиток і розповсюдження інформації про кращі практики роботи); 3) забезпечення фінансування програм архівів штатів за грантами NHPRC для організації зберігання всіх видів документів у всіх типах депо-

⁵⁶⁴ National Historical Publications and Records Commission [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/nhprc/projects/>. – Title from screen.

⁵⁶⁵ About the Council of State Archivists [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.statearchivists.org/about.htm>. – Title from screen.

зитаріїв; 4) сприяння співробітництву для удосконалення архівних програм та програм управління документацією (посилення зв'язків із професійними організаціями суміжних галузей, спільне вирішення проблем зберігання електронних документів, підготовка архівістів до дій у надзвичайних ситуаціях, розвиток програм підвищення кваліфікації)⁵⁶⁶.

Одним із напрямків діяльності CoSA є розвиток програм забезпечення збереженості документів, необхідних для відновлення роботи установ після катастроф, – «Essential (vital) records management». На важливість цих програм в 1940 року вказав У. Г. Ліланд в президентському адресі Товариству американських архівістів «The Archivist in Times of Emergency» («Архівіст у час небезпеки»)⁵⁶⁷. CoSA практично реалізовує ідеї Ліланда, сприяючи вдосконаленню законодавства та стандартів, складанню переліків життєво важливих документів, експертизі цінності, вирішенню проблем збереження електронних документів, мікрофільмування та оцифрування документів на традиційних носіях інформації, консервації та реставрації. Керівники CoSA після ураганів «Катріна» і «Ріта» (2005) відвідали штати Міссісіпі та Луїзіана і організували конференцію «Hurricane Conference», у якій брали участь представники всіх штатів США. 3 жовтня 2007 року CoSA здійснює проект «Intergovernmental Preparedness for Essential Records (IPER) project» із планування заходів для порятунку архівів під час катастроф та їх подальшого відновлення. У проекті IPER взяли участь 150 інструкторів, які запропонували слухачам свої курси через Інтернет. CoSA створила он-лайн ресурсний центр, на якому посадові особи органів влади та архівісти можуть ознайомитися з інструкціями з організації заходів для запобігання втратам архівів під час катастроф і їх подальшої реставрації⁵⁶⁸.

Таким чином, розпочавши архівну справу відокремлено один від одного, штати таки знайшли підґрунтя і форму для об'єднання своїх зусиль по збереженню документальної історичної спадщини американської нації. Ця основа є самою суттю існування архівів, для чого вони призначені взагалі – зберігати й удоступнювати історичні документи. Форма виглядає як ланцюг NHPRC-CoSA-SHRAB-и (координатори) у штатах. Це не єдина структура, яка об'єднує архівістів США (у Розділі 5 монографії розглянуто професійні організації архівістів штатів), але єдина, у якій рухаються фінансові потоки від федерального бюджету до штатів. На вершині структури стоїть NHPRC, яка є складовою частиною Національного архіву США. Під нею розташовані SHRAB-и і координатори від штатів, які спів-

⁵⁶⁶ Mission and Goals 2012. Updated July 2011 and reaffirmed by the CoSA Board in February 2012 [Electronic resource]. – Mode of access: http://www.statearchivists.org/admin/plan/CoSA_Mission_Goals_2012_reaffirmed.pdf. – Title from screen.

⁵⁶⁷ Leland W. G. The Archivist In Times of Emergency [Text] / Waldo G. Leland // American Archivist. – 1941, January. – Vol. 4. – № 1. – P. 1–12.

⁵⁶⁸ Preparedness and planning [Electronic resource]. – Mode of access: <http://rc.statearchivists.org/Resource-Center/Topics/Emergency-planning-and-response/Preparedness-and-planning.aspx>. – Title from screen.

працюють з NHPRC та між собою у рамках CoSA. Фінансування виділяється Конгресом США з федерального бюджету і направляється до NHPRC. Законодавство і правила роботи NHPRC і SHRAV-ів та правила виділення грантів – єдині по усій країні. SHRAV-и розглядають проекти, представлені архівними установами, ухвалюють рішення стосовно фінансової підтримки того чи іншого проекту і надають свої рекомендації NHPRC, яка приймає остаточне рішення. Тож у децентралізованій архівній системі США регіонального рівня цей компонент є централізованим.

Архівній системі США регіонального рівня на сучасному етапі притаманний чіткий розподіл суто архівних функцій і функцій управління документацією. Перші спроби виокремлення функцій управління документацією автором даної монографії виявлено ще у XIX ст. у Массачусетсі (архів поділено на два відділи: діловодства і архівної роботи), Нью-Йорку (створено Відділ публічних документів), Державному департаменті США (Бюро архівів і бібліотеки та Бюро індексів і архівів). Фр. Л. Уелс, Г. Б. Уїнстон та Г. П. Бірс проаналізували політику з виділення документів до знищення у федеральних департаментах США, починаючи від 1789 року, і вказали на зачатки управління документацією наприкінці XVIII ст. – початку XX ст. у Державному департаменті, Військовому департаменті та Департаменті флоту⁵⁶⁹. Ч. Доллар зазначав, що історичні корені управління документацією, «records management», у США беруть свій початок у 1940-х рр. Вони мають спільне походження з управлінням і організацією архівів. Із часом управління документацією виокремлюється в окрему самостійну галузь. Архівіст в основі своїй залишається істориком, а менеджер із управління документацією – адміністратором документаційних процесів в установі⁵⁷⁰.

Управління документацією є систематичним і адміністративним контролюванням документів протягом усього їх життєвого циклу для забезпечення ефективності та економічності їх створення, використання, обробки, контролю, підтримання збереженості і відповідного розпорядження їх подальшою долею. Мета системи управління документацією полягає у наданні документоутворювачу допомоги, необхідної для підтримки продовження його ефективної діяльності, гарантування документування свідчень для будь-яких внутрішніх цілей або для дотримання нормативних вимог. Особлива увага приділяється створенню і придбанню надійних документів для юридичних і технічних цілей, організації утворення документів в упорядкованій і логічно послідовній системі, пов'язаній із виконуваними функціями, передачею і збереженням справжніх документів, при-

⁵⁶⁹ Wells F. L. Historical Development of The Records Disposal Policy of The Federal Government Prior to 1934 [Text] / Frank L. Wells, Garrard B. Winston, Henry P. Beers // American Archivist. – 1944, July. – Vol. 7. – № 3. – P. 181–201.

⁵⁷⁰ Dollar C. M. Archivists and Records Managers in the Information Age [Text] / Charles M. Dollar // Archivaria. – 1993, Autumn. – № 36. – P. 37–52.

швидченням і ефективністю пошуку в контексті здійснюваної адміністративної діяльності. Щоб зберегти документи місцевих органів влади, американські архівісти впроваджують в установах комплексні програми діловодства, спрямовані на економію коштів, ефективний пошук інформації та з культурною метою збереження пам'яті уряду. Програма зберігання документів, яка відображає послідовні процедури у діяльності уряду, базується на загальних юридичних засадах. Недотримання послідовності процедури розглядається як спроба знищення доказів і порушення справедливості. Неправильне знищення документів викликає підозри з приводу можливого злого умислу або проступку і спричиняє судовий розгляд проблеми.

Дати впровадження програм управління документацією в окремих штатах вже наводилися вище, тому лише згадаємо, що 1945 року в Пенсільванії створено Відділ публічних документів штату; протягом 1955–1957 рр. у співробітництві із Національною радою по управлінню документацією розробив і впровадив програму управління документацією Архівний відділ Бібліотеки Іллінойсу⁵⁷², у ці ж роки Коннектикут створив Комітет із управління документацією та увів програму управління документацією в уряді штату⁵⁷³, 1959 року у Вермонті створено Відділ публічних документів⁵⁷⁴, Нью-Гемпшир 1961 року заснував Відділ управління документацією і архівами⁵⁷⁵, відповідні програми впроваджувались і в інших штатах. 1976 року Комітет по документах штатів і округів Товариства американських архівістів здійснив анкетування 50 архівів штатів для визначення стану впровадження програм управління документацією у місцевих урядах (округів, муніципалітетів і сільських управлінь). 39 штатів відповіли про впровадження програм управління місцевими документами. Дати впровадження програм управління документацією розподілилися таким чином: 1901 року заснував програму управління документацією в округах, муніципалітетах і сільських управліннях Коннектикут (хоча цю дату можна поставити під сумнів), 1912 року – Нью-Йорк (програми були визнані не ефективними), 1937 року – Мериленд, 1939 року – Індіана, 1945 року – Орегон, 1947 року – Айдахо, Міннесота, 1949 року – Колорадо, 1951 року – Вісконсин, 1953 року – Вайомінг, Мічиган,

⁵⁷¹ *Pearce-Moses R.* A Glossary of Archival and records terminology [Text] / Richard Pearce-Moses. – Chicago : Society of American Archivists, 2005. – P. 334–335.

⁵⁷² *Norton M. C.* The Illinois Records Management Survey [Text] / Margaret Cross Norton // *American Archivist*. – 1956, January. – Vol. 19. – № 1. – P. 51–57 ; *Mitchell T. W.* The Illinois Records Management Survey [Text] / Thornton W. Mitchell // *American Archivist*. – Vol. 20. – № 2. – 1957, April. – P. 119–130.

⁵⁷³ Important Dates in the History of Connecticut's Public Records and State Archives Programs. Prepared by the State Archives, Connecticut State Library, 1999. – P. 3–11 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.cslib.org/archives/about.htm> – P. 3–11. – Title from screen.

⁵⁷⁴ About the Vermont State Archives and Records Administration (VSARA) [Electronic resource]. – Mode of access: <http://vermont-archives.org/about/>. – Title from screen.

⁵⁷⁵ The New Hampshire State Archives Turns 50 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://sos.nh.gov/WorkArea/DownloadAsset.aspx?id=28631>. – Title from screen.

Нью-Джерсі, 1955 року – Вермонт, 1957 року – Вашингтон, 1959 року – Північна Кароліна, Огайо, 1960 року – Нью-Мексико, 1961 року – Іллінойс, 1963 року – Кентуккі, Пенсільванія, 1964 року – Теннессі, 1967 року – Флорида, Невада, 1968 року – Луїзіана, Південна Кароліна, 1969 року – Небраска, 1971 року – Алабама, Техас, 1972 року – Міссурі, Вірджинія, Джорджія, 1973 року – Арканзас, Мен, Массачусетс, 1974 року – Південна Дакота, 1975 року – Аризона . Канзас, Нью-Гемпшир і Юта зазначили, що впровадили програми управління документацією, але не вказали дати⁵⁷⁶.

Батьком рекорд-менеджменту у США вважають Е. Дж. Ліхі, оскільки за його пропозиціями Гуверівські комісії ухвалили ряд рішень щодо впровадження програм управління документацією у федеральному уряді США та реорганізації Національного архіву США (про Гуверівські комісії та пропозиції Е. Дж. Ліхі йдеться у Розділі 3 даної монографії). Однак реальне впровадження програм управління документацією в архівах штатів, а також викладання курсів із управління документацією та підготовка фахівців даного напрямку пов'язані з іменами Е. М. Познера та С. Дж. Помрінжа. Американські вчені відзначають, що на впровадження програм управління документацією у штатах значний вплив здійснила подорож Е. М. Познера по архівах штатів і написана за її результатами книга «American State Archives» (1964)⁵⁷⁷.

Впровадження програм управління документацією призвело до формування системи комплектування архівних установ, яка на теперішній час виглядає таким чином. Архів штату здійснює зберігання і використання документів постійного зберігання. Служба документаційного менеджменту, незалежно від того, чи вона знаходиться у складі архіву, чи є окремим від архіву підрозділом, допомагає установам штату керувати документаційними процесами, надає консультації, проводить тренувальні семінари. Центр документації штату забезпечує зберігання неактивних документів установ штату, контролює строки зберігання і знищення документів; за погодженням із установами знищує документи тимчасових термінів зберігання і здійснює передавання до архіву штату документів постійних термінів зберігання.

Затвердження переліків документів є обов'язком спеціальних комісій. У кожному штаті функціонують дві комісії, одна з них призначена для розгляду переліків документів зі строками зберігання установ штату, описів і списків на знищення (State Records Commission), друга – місцевих установ (Local Government Records Commission).

⁵⁷⁶ Levine D. The Management and Preservation of Local Public Records: Report of the State and Local Records Committee [Text] / David Levine // American Archivist. – 1977, April. – Vol. 40. – № 2. – P. 188–199.

⁵⁷⁷ Дивись відгуки на книгу Е. Познера: Dowd M. J. Critical Judgment of Posner's American State Archives [Текст] / Mary Jane Dowd // American Archivist. – 1965, October. – Vol. 28. – № 4. – P. 526–528 ; Ham G. F. Archival Standards and the Posner Report: Some Reflections on the Historical Society Approach [Text] / Gerald F. Ham // American Archivist. – 1965, April. – Vol. 28. – № 2. – P. 223–230.

Наприклад, у штаті Алабама до складу першої Комісії входять: директор Департаменту архівів і історії, голова Департаменту аналізу бюджету штату, генеральний прокурор, Секретар штату, представник від Департаменту фінансів, представники історичних департаментів університетів штату.

Засідання «State Records Commission» у штаті Алабама, грудень 2012 року

До обов'язків комісії належить здійснення аналізу документів, створених установами штату, видання правил класифікації публічних документів і встановлення термінів їх зберігання, визначення, які публічні документи повинні зберігатися постійно, а які можуть бути виділені до знищення, затвердження актів про виділення документів до знищення, поданих установами штату. Комісія має право разом із працівниками установи перевіряти умови зберігання документів із постійними термінами зберігання та інспектувати знищення документації. Комісія працює відповідно до Кодексу штату Алабама 1975 року⁵⁷⁸.

До другої Комісії в Алабамі входять: директор Департаменту архівів і історії, голова Департаменту аналізу бюджету штату, генеральний прокурор, Секретар штату, представники від університетів штату, направлені до Комісії головами Департаментів історії, один суддя, який має право розглядати заповіти і не є головою судової комісії округу, два голови судових комісій округу, які не є суддями по заповітах, один податковий інспектор, два клерки від муніципалітетів. Усі члени призначаються губернатором. До обов'язків такої комісії належить: здійснення оглядів публічних документів, утворених в округах, муніципалітетах і сільських управліннях; визначення, які з цих документів повинні зберігатися постійно, а які можуть бути знищеними; видання інструкцій і правил щодо документів місцевих адміністрацій, базованих на їх юридичній, інформаційній та історичній цінності; розгляд і надання дозволів на запити установ щодо знищення

⁵⁷⁸ Conduct of surveys by State and Local Government Records Commissions authorized; issuance, etc., by commissions of regulations classifying public records, etc. (Code of Alabama 1975, Section 41-13-24) ; State Records Commission to make determination as to state records to be preserved or destroyed, etc., after or without microfilming ; classification of records ; state officers, etc., not to cause destruction, etc., of records without prior approval of commission; Supreme Court to determine disposition of court records (Code of Alabama 1975, Sections 41-13-21). State Records Commission [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.alabama.gov/officials/state100.html>. – Title from screen.

документів. Жоден округ, муніципалітет або інше місцеве управління не може знищити свої документи без отримання дозволу від цієї Комісії (Кодекс штату Алабама 1975 року, Секція 41-13-23)⁵⁷⁹.

Діяльність комісій є публічною. Їх засідання проводяться чотири рази на рік: у січні, квітні, липні і жовтні. Голови комісій можуть скликати засідання за власною ініціативою. Прес-релізи напередодні засідання розповсюджуються головам історичних департаментів коледжів і університетів штату, які можуть запросити копії переліків, що будуть обговорюватись, і направити комісіям свої коментарі. Установа штату, яка подає свій перелік документів на розгляд комісії, повинна зробити це за 75 днів до засідання. Усі запропоновані для розгляду переліки документів доступні на сайтах відповідних департаментів штатів для обговорення громадськістю за 30 календарних днів до проведення засідання, прес-релізи розміщуються у ЗМІ. Громадськість має право подати свої зауваження до комісії за 5 днів до проведення засідання. Після розгляду всі переліки направляються до установ, які їх направляли на розгляд (і мають силу нормативного акту), а також розміщуються на веб-сайті відповідного департаменту для ознайомлення громадськості.

Таким чином, у ході історичного розвитку Сполучених Штатів Америки сформувалася децентралізована архівна система. Однак, при детальному розгляді вона не може бути визнана класичною децентралізованою, як раніше зазначалось у працях радянських і сучасних авторів⁵⁸⁰. Її федеральний рівень побудований за принципом жорсткої централізації (розглянутий у Розділі 3 монографії), рівень штатів – децентралізований. Проте наявність Національної комісії історичних публікацій і документів порушує класичну децентралізацію на рівні штатів. Більша частина фінансових ресурсів NHPRC надходить із федерального бюджету США і розповсюджується через систему грантів для підтримки проектів місцевих архівних установ. NHPRC є структурною частиною Національного архіву США і

⁵⁷⁹ Local Government Records Commission created; composition; certain members subject to removal ; compensation of members generally ; meetings (Code of Alabama 1975, Sections 41-13-22) ; Local government commission to make determination as to county, municipal, etc., records to be preserved or destroyed, etc., after microfilming ; classification of records; officials not to cause destruction, etc., of records without prior approval of commission (Code of Alabama 1975, Sections 41-13-23) ; Conduct of surveys by State and Local Government Records Commissions authorized ; issuance, etc., by commissions of regulations classifying public records, etc. (Code of Alabama 1975, Sections 41-13-24) [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.alabama.gov/officials/local00.html>. – Title from screen.

⁵⁸⁰ *Бржостовская Н. В.* Развитие архивного дела в новейшее время (1918–1960 гг.). Конспект лекций для студентов заочного факультета МГИАИ [Текст] / Н. В. Бржостовская // Архивы и архивное дело в иностранных государствах. Выпуск III (машинопись) [СИФ ОЦНТИ ВНИИДАД, Инв. № 3066]. – М. : МГИАИ, кафедра истории и организации архивного дела, 1961. – 188 с. ; *Бржостовская Н. В.* Архивы и архивное дело в зарубежных странах (история и современная организация) [Текст] : учебное пособие ; под ред. Ю. Ф. Кононова. – М. : МГИАИ, 1971. – 311 с. ; Архивознавство [Текст] : підруч. для студентів вищих навч. закладів України / редкол. : Я. С. Калакура (гол. ред.) [та ін]. – К., 1998. – С. 59–60.

Адміністрації документації. Вона керує діяльністю SHRAB штатів, які їй підзвітні і підконтрольні, насамперед, у фінансовому плані. Додатковим фактором централізації на рівні штатів є наявність CoSA, яка об'єднує директорів архівних установ штатів. Директори архівних установ штатів є головами SHRAB-ів і координаторами історичних документів штатів водночас. У цьому статусі директори архівів штатів діють на підставі Закону про NHPRC, правил, встановлених нею, і їй підпорядковані⁵⁸¹. CoSA сприяє не лише відстоюванню інтересів штатів при розподіленні грантів, а й регулюванню архівної справи в країні в цілому. Отже, у децентралізованій системі на рівні штатів наявні компоненти, які пов'язують між собою в законодавчому, управлінському і фінансовому планах централізований федеральний рівень архівної системи США і децентралізований рівень штатів. У цьому й полягає *перша особливість* архівної системи США, яке є змішаною, а не класичною децентралізованою.

Другою особливістю архівної системи США є наявність окремого архівного законодавства у кожному штаті, положення якого є аналогічними за змістом. Важливу роль в уніфікації архівного законодавства відіграла NAGARA, яка сприяла впровадженню єдиних принципів і положень у законодавчо-нормативні акти, що регулюють архівну справу та управління документацією у штатах і округах.

Між тим CoSA та NAGARA виникли як професійні об'єднання архівістів, тобто як складова частина архівного руху.

Третьою особливістю архівної системи США є чітке виокремлення двох основних функцій: архівної та управління документацією і наявність проміжних сховищ для тимчасового зберігання документів. Архівна функція включає здійснення постійного зберігання документів, організацію інтелектуального та фізичного доступу до них. Функція управління документацією включає затвердження переліків зі строками зберігання, супроводження програм управління документацією на рівні штатів, округів і муніципалітетів, функціонування комісій із затвердження переліків, описів та списків на знищення. Як правило, у штатах функціонують дві комісії для розгляду і затвердження рішень по розпорядженню долею документів: 1) комісії по документах штатів; 2) комісії по місцевих документах. Обидві функції (архівна та управління документацією) можуть бути

⁵⁸¹ The Council of State Archivists (CoSA) is a national organization comprising the individuals who serve as directors of the principal archival agencies in each state and territorial government. Under regulations of the National Historical Publications and Records Commission, these individuals also serve as the State Historical Records Coordinators who chair their respective State Historical Records Advisory Boards (SHRABs). Working collectively through their membership in CoSA, the State Archivists encourage cooperation among the states and SHRABs on matters of mutual interest, define and communicate archival and records concerns at a national level, and work with the National Historical Publications and Records Commission (NHPRC), National Archives (NARA), and other national organizations to ensure that the nation's documentary heritage is preserved and accessible [Electronic resource] // Council of State Archivists. – Mode of access: <http://www.statearchivists.org/about.htm>. – Title from screen.

віднесені до архівної установи незалежно від її типу, а можуть бути розподілені: зберігання документів і організація інтелектуального та фізичного доступу покладена на архівну установу, а управління документацією – на іншу організацію.

Важливим елементом у структурі архівної галузі на рівні штатів є наявність центрів документації штатів (про федеральні центри документації йдеться у Розділі 3 монографії) як проміжної ланки між установами і архівами штатів. Програми управління документацією в установах передбачають підготовку документів до передачі їх на зберігання до центрів документації. Центри документації штатів здійснюють тимчасове зберігання документів, контролюють строки зберігання, за погодженням із установами знищують документи або направляють цінні документи на постійне зберігання до архівів штатів. Уся архівна система в цілому, не зважаючи на децентралізованість, індивідуальний характер архівного законодавства кожного штату, на сьогодні забезпечують ефективне зберігання, повноцінне поповнення і використання історичного документального надбання, накопиченого в архівах штатів, в інтересах американського народу.

* * *

Започаткування архівної справи на території сучасних Сполучених Штатів Америки сягає кінця XVI ст. і пов'язано із заселенням і освоєнням північноамериканського континенту колоністами з Європи. Архівна справа розвивалась у контексті формування політичного устрою, суспільного ладу, адміністративно-територіального поділу держави США і несе на собі відбиток національно-культурних традицій, як привнесених на північноамериканський континент переселенцями з країн Європи, так і тих, що розвинулися на його теренах у процесі «народження» і «дорослішання» нової американської нації.

Перші архівні комплекси відклялися в органах самоуправління англійських колоній та органах влади англійських, іспанських і французьких колоній. Для зберігання архівних документів колоніальними органами влади були засновані архівні установи і побудовані перші архівні сховища у Мериленді, Нью-Гемпширі, Південній Кароліні, Новому Орлеані (колонія Луїзіана), Накогдочесі і Бексарі (Техас), Санта-Фе (Нью-Мексико). У колоніях з'явилися перші законодавчі акти, відповідно до яких обов'язки зберігання архівних документів органів влади покладалися на секретарів колоній і провінцій, утворювалися спеціалізовані архівні установи, визначалася ступінь відповідальності чиновників за створення і зберігання документів, регулювалися питання надання доступу до архівів. Документи колоніального періоду не збереглися цілісними комплексами, вони розпорошені по архівах метрополій або втрачені у ході війн, переїздів урядових установ та через незадовільні умови зберігання. Основною причиною вивезення документів із північноамериканського континенту англійцями та іспанцями було закріп-

лення в них права власності на землю та визначення ліній кордонів. Відомості про втрати архівів колоніального періоду виявлені у Мериленді, Нью-Йорку, Флориді, Луїзіані, Техасі, Нью-Мексико, Аризоні, Південній Каліфорнії, Алясці та інших штатах. Історики і архівісти США доклали значних зусиль до виявлення і копіювання документів колоніального періоду в архівах Великобританії, Іспанії, Франції, Мексики, Куби та інших країн, оскільки без них рання історія США могла залишитися «білою плямою» та неможливо було б з'ясувати права на землі, встановити кордони, підтвердити прибуття предків громадян США до Північної Америки та набуття ними громадянства, права корінних американців на отримання пільг від держави.

З утворенням Сполучених Штатів Америки починає формуватися децентралізована дворівнева архівна система: із федеральним рівнем та рівнем штатів. У Конституції США та перших загальнодержавних актах не приділялась увага архівам і регулюванню архівної справи. Слід зважити, що Сполучені Штати Америки утворились і дотепер залишаються федеративною державою. Відповідно до Конституції США штати мають республіканську форму правління, видають свої законодавчі акти і ревностно ставляться до будь-яких посягань на їх права. Десята поправка до Конституції США закріпила за штатами право самостійно регулювати сфери життєдіяльності суспільства, не віднесені до федерального рівня. Серед таких знаходиться й архівна справа. Отже, федеральні органи не мають влади над архівами штатів, а опікуються лише федеральними документами. Архів федеральних органів влади почав формуватись у системі першого виконавчого органу – Державного департаменту США, у складі якого Т. Джефферсоном була заснована Бібліотека, а в подальшому виникли два відділи – Бюро архівів і бібліотеки та Бюро індексів і архівів. Упродовж 1903–1934 рр. офіційним депозитарієм документів Конгресу США та федеральних органів влади вважалася Бібліотека Конгресу США, проте більшість департаментів зберігали документи у власних сховищах. На рівні штатів обов'язки зберігання документів органів влади закріплювалися конституціями штатів або іншими актами законодавчих органів штатів за секретарями штатів, в офісах яких відкладались архівні документи офіційного походження.

Із часом кращі представники суспільства усвідомили, що забезпеченню збереженості історичних документів органи влади не приділяють достатньої уваги. У Новій Англії, у Бостоні, 1791 року священиком і істориком Дж. Белкнепом був започаткований архівний рух, у ході якого утворювались історичні товариства, що мали на меті збирання, зберігання та публікацію документів із американської історії. Белкнеп розробив план створення національної мережі історичних товариств. Кінцевою метою кожного історичного товариства було утворення архівної установи з правами зберігання документів офіційного походження. Архівний рух охопив увесь континент, поширювався вслід за заселенням його те-

риторій та офіційною експансією США від Атлантичного до Тихоокеанського узбережжя, але в певних регіонах та часових періодах мав свої відмінності, що залежали від місцевих умов у регіоні. Через це певні особливості отримали й архівні установи у кожному регіоні, навіть у кожному окремому штаті.

Нова Англія хоча й стала місцем зародження архівного руху, однак його представники ще відчували на собі сильний вплив англійських традицій організації архівної справи і тому вважали, що відповідальність за збереження архівів мають нести органи влади. Цей факт чітко підтверджений працею Річарда Бартлетта, який дорікав органам влади за неуважне ставлення до архівів. Історичні товариства сприяли утворенню архівних установ та ухваленню архівних законів органами влади, проводили значну роботу по виявленню та копіюванню історичних документів за кордоном, створювали каталоги, публікували збірники документів. Однак офіційні архівні установи, утворені в Новій Англії, були підпорядковані виконавчим органам влади – секретарям штатів, за якими закріпилася функція управління архівною справою у кожному штаті. Певною мірою від усіх штатів Нової Англії відрізняється Вермонт, оскільки в ньому органи влади відразу взяли на себе відповідальність за архіви. Так склалось історично, оскільки Вермонт із отриманням незалежності не увійшов відразу до США, а спробував заснувати окрему державу – Республіку Вермонт, у якій питаннями освіти, охорони здоров'я, зберігання архівів та іншими опікувався уряд.

У Середньоатлантичних штатах виникли потужні історичні товариства, значну увагу архівній справі приділяли представники органів влади. Причиною цього, по-перше, був високий рівень освіти та інтелектуальної культури населення цього регіону, у якому розташовані індустріальні, фінансові, наукові, освітні і культурні центри того часу – Філадельфія та Нью-Йорк, по-друге, ці міста фінансово були спроможні підтримати свої історичні товариства, бібліотеки і архіви. Певним виміром активної діяльності історичних товариств Нью-Йорку і Пенсільванії стала надзвичайна кількість опублікованих збірок історичних джерел. Значну роль відігравали університети. Потреби дослідників визначали політику в галузі архівної справи, що врешті-решт призвело до підпорядкування гуманітарної сфери, у тому числі бібліотек і архівів, університетській системі у штаті Нью-Йорк. Аналогічну спробу зробила Пенсільванія, архів якої у 1923–1945 рр. підпорядковувався органам управління освітою. У Середньоатлантичному регіоні також не обійшлося без винятків. Нью-Джерсі не мав таких фінансових можливостей, як його сусіди, тому завдяки збиранню документів генеалогічного характеру його історичне товариство залучило до архівної роботи майже усе населення штату, у такий спосіб підняло статус архівної справи, але мало проблеми з регулюванням доступу до персональної інформації.

Свій особливий характер мав архівний рух на Півдні США. Більшість історичних товариств тут утворилася ще до Громадянської війни (1861–1865). Однак

інтелігенція південних штатів відчувала зверхнє ставлення до Півдня з боку сіверян. Показовою є Вірджинія, причиною заснування історичного товариства якої було усвідомлення незаслушеного зменшення ролі Вірджинії у заснуванні Сполучених Штатів. Члени Історичного товариства Вірджинії перші роки діяльності присвятили збиранню історичних джерел, що доводили заслуги вірджинців у боротьбі за незалежність. На хвилі піднесення патріотичних настроїв були утворені офіційні архівні установи штатів Мериленд та Алабама. Особливий менталітет жителів Півдня, їх прагнення до незалежності, що граничило із крайнім сепаратизмом, вплинули й на тип архівних установ. У Південноатлантичному та Південно-Східному регіонах США була створена найбільша кількість архівних установ із статусом незалежних органів виконавчої гілки влади. У Мериленді – «Hall of Records», у Делавері – Публічний архів, у Джорджії, Північній Кароліні, Південній Кароліні, Алабамі, Міссісіпі – департаменти архівів та історії. Ініціатором утворення незалежних архівних департаментів стала Алабама: Т. М. Оуеном був розроблений і проведений через парламент штату законопроект, взятий за основу іншими південними штатами. Закон про утворення Департаменту архівів та історії у штаті Алабама увійшов в історію архівної справи США як перший закон про незалежну архівну установу Північної Америки. Знов-таки показовою є діяльність А. С. Саллі, який ризикував своєю кар'єрою, відстоюючи право на існування та самостійність Департаменту архівів та історії Південної Кароліни. Разом із тим, політична невизначеність Кентуккі і Теннессі негативно вплинула на утворення архівних установ у цих штатах. Органи влади продемонстрували повне нерозуміння значення архівів: у Теннессі архівну установу утворено 1927 року, у Кентуккі – 1958 року. У цілому на Півдні США спостерігається провідна роль історичних товариств у збереженні архівів і утворенні архівних установ. Південь дав плеяду істориків-архівістів, які відіграли провідну роль у розвитку архівної справи, як у південних штатах, так і в країні в цілому.

Свою специфіку мав розвиток архівної справи у Південно-Західному центральному регіоні США. Луїзіана і Техас значно постраждали через втрату архівів колоніального періоду, тому зусилля органів влади, істориків і архівістів цих штатів були спрямовані, насамперед, на виявлення, придбання або копіювання документів за кордоном. Про відновлення архівів колоніального періоду, переклад документів, виділення коштів на придбання оригінальних колекцій йдеться у законодавчих актах, ухвалених у цих штатах. Питання про тип архівної установи або про дотримання класичних архівних принципів відходить у цих штатах на другий план, оскільки на першому була потреба у поверненні історичної пам'яті. Історики-архівісти вимушені були поступитися оригінальністю архівних документів задля отримання інформації, тому вони поповнювали свої архіви копіями документів або мікрофільмами. У такий спосіб вони забезпечували не лише інтереси дослідників, а й органів влади, які потребували відповідної історичної

інформації у вирішенні нагальних питань. У цьому регіоні свої особливості мають архіви двох інших штатів, Арканзасу і Оклахоми. Оклахома довгий час була індіанською резервацією, саме у цьому штаті відклався значний за обсягами і цінністю комплекс документів Бюро індіанських справ за 1793–1989 рр., що має загальнонаціональне значення. Це стало підставою для віднесення Історичного товариства Оклахоми до дочірніх філіалів Національного архіву США. В Арканзасі непересічне значення мають місцеві документи двох перших у США окружних архівів: округу Лоуренс та округу Хемпстид. Ці архіви до цього часу існують як філіали Історичної комісії Арканзасу.

Зовсім інший характер мали історичні товариства та процес утворення архівних установ у класичних фронтір-зонах північноамериканського континенту. До таких класичних зон відносяться регіони Великих Озер, Великих рівнин та Скелястих гір. У них важливу роль відігравав характер поселенців. Це були фронтирсмени, які наперекір географічним, кліматичним, політичним умовам просувалися вперед у глибину континенту, важкою працею освоювали цілинні землі, родовища корисних копалин, будували канали, зрошувальні системи, залізниці, промислові підприємства. Саме про ці регіони американський вчений Дж. Фр. Тернер та російський науковець А. Д. Агєєв говорили як про «плавильний котел», де народжувалась американська нація, створювалась американська демократія з її виборними представницькими органами влади. Безумовно, це вплинуло й на характер архівних установ. У регіоні Великих Озер, який є Промисловим поясом США, у двох штатах, Огайо і Вісконсині, історичні товариства стали архівами; ще у двох, Мічигані та Індіані, управління архівами здійснюють колегіальні органи – Історична комісія та Комісія публічних документів. Іллінойс став виключенням у регіоні Великих Озер. У будь-якій сфері, у тому числі й в архівній, зустрічаються яскраві особистості, непересічна роль яких визначає подальший розвиток історії. В архівній справі США такою особистістю була М. К. Нортон, завідувач архівним відділом Бібліотеки штату Іллінойс. Про неї та її визначальну роль в історії архівної справи США ще буде йти мова в інших розділах монографії. В Іллінойсі М. К. Нортон створила комплексну архівну установу у складі Бібліотеки, впровадила у практику роботи передові досягнення архівної думки того часу, за її рекомендаціями був споруджений архівний будинок, що відповідав усім вимогам до зберігання архівних документів, втілені програми управління документацією в установах. Для М. К. Нортон тип або підпорядкування архівної установи не мали великого значення: вона дивилася у «корінь проблеми» і розвивала методи експертизи цінності документів, працювала над іншими теоретичними і практичними питаннями архівної справи.

Дикий Захід (Північно-Західний центральний регіон) є ще більш типово американським, ніж регіон Великих Озер. Він заселявся сміливими фронтирсменами, яких не лякали неосвоєні простори Великих рівнин, а масове заселення поча-

лося після прийняття Гомстед-акту 1862 року. Недаремно характер Дикого Заходу оспіваний в американській літературі і кіномистецтві. В усіх штатах цього регіону історичні товариства, утворені у ході архівного руху громадськості, є офіційними депозитаріями архівних документів органів влади, крім Міссурі. Однак понад століття Історичне товариство Міссурі виконувало роль архіву штату, хоча й без права отримувати на зберігання документи органів влади.

У ряді штатів регіону Скелястих гір історичні товариства стали офіційними архівними установами, в інших – сприяли збереженості історичних документів і заснуванню архівних установ органами влади. Значна частина території регіону заселена у другій половині XIX ст. після введення в дію закону про гомстеди. Заселення та освоєння регіону ускладнене боротьбою з кліматичними й географічними умовами та постійними війнами із тубільними індіанськими племенами. Тож у цілому для регіону, як і для кожного окремого штату, утворення архівних установ було свого роду подоланням важкої естафети, досягненням певного культурного рівня. Не можна ігнорувати провідної ролі членів мормонської церкви у розвитку архівної справи у штаті Юта та внеску Генеалогічного товариства Юти у становленні технологій мікрофотокопіювання у США. Колоніальні архіви Нью-Мексико є найдавнішими у регіоні. Для цього штату характерне поступове усвідомлення органами влади і суспільством важливості архівних документів колоніального періоду. Ледве не втративши права на їх зберігання, у Нью-Мексико не лише заснували архівну установу, а й повернули важливий комплекс іспанських документів на зберігання до штату. Його загальнонаціональна цінність стала підставою для віднесення архіву Нью-Мексико до дочірніх філіалів Національного архіву США. Показовою помилкою, допущеною у штаті Вайомінг, Архівіст штату Л. Л. Хомшер вважала призначення на посади істориків та бібліотекарів колишніх політичних функціонерів. Подолавши політичну заангажованість, Вайомінг зміг створити гідну архівну установу штату і забезпечити збереженість архівних документів.

Спільних ознак розвитку архівної справи не виявлено у Тихоокеанському регіоні, оскільки він не лише розтягнутий з півночі на південь географічно, його території відійшли до США від різних метрополій та за різних історичних умов, крім того, він ще й поділений на континентальну частину та острівну. Архіви, розташовані на континенті, підпорядковані секретарям штатів, а на островах – не архівним департаментам. Найдавніші архівні документи відклались у Каліфорнії, у тому числі документи іспанських органів влади про виділення землі. Особливого піднесення архівного руху ані у Вашингтоні, ані в Орегоні не спостерігається. Хоча історичні товариства у цих штатах утворилися, але вони не мали істотного впливу на розвиток архівної справи. Вашингтон – це єдиний штат, що залишає історичні документи на зберігання у п'яти регіональних філіях Архіву штату. Алясці та Гаваям із політичних мотивів довгий час не надавався статус

штатів. На Алясці це стало причиною розпорошення її архівних документів численними депозитаріями США та інших країн. Інша ситуація склалась на Гаваях. Ці острови ще задовго до приєднання до США змогли організуватись у незалежну державу – Королівство Гаваї. Органами королівської влади було вжито перші заходи щодо систематизації та описування архівних документів. Суспільство Гаваїв розділилося на тих, хто прагнув приєднання до США, і тих, хто відстоював незалежність Гавайського королівства. При виникненні загрози втрати історичного документального надбання часів Королівства і Республіки гавайці змогли мобілізуватись і знайти необхідні фінансові засоби для спорудження архівного будинку. На віддалених від центру Гаваях у розвитку архівної справи сильні патріотичні почуття завжди відігравали значну роль: тут було створено колекції про участь населення островів у Першій та Другій світових війнах, каталогізовано документи королівського та республіканського періодів, активно працювало історичне товариство, написано історію архіву Гаваїв, значними є заслуги архівістів перед американським народом у часи Другої світової війни і їх внесок у здобуття Гаваями статусу штату в повоєнний період.

Таким чином, під впливом архівного руху історичних товариств у штатах органами влади були утворені архівні установи та ухвалено архівні закони. У штатах Огайо, Монтана, Північна Дакота, Південна Дакота, Оклахома, Міннесота, Небраска, Канзас, Айова, Айдахо, Вісконсин у складі історичних товариств до сьогодні функціонують офіційні архівні установи штатів, уповноважені зберігати документи органів влади. Історичні товариства більшості штатів після утворення офіційних архівів сфокусували свою увагу на історичних дослідженнях, збиранні й зберіганні колекцій історичних манускриптів.

Протягом історичного розвитку архівної справи у штатах сформувалося сім типів архівних установ: 1) незалежні публічні архіви, 2) архіви, підпорядковані секретарям штатів, 3) департаменти архівів та історії, 4) історичні товариства та історичні комісії, 5) архіви штатів та адміністрації документації, 6) архівні підрозділи бібліотек, 7) архівні відділи, що є структурними підрозділами не архівних департаментів (див. Додаток Д-2 наприкінці монографії)⁵⁸². Важливу роль в організації діяльності архівів відіграло впровадження програм управління документацією. Не встановлено жодної залежності між типом архівної установи і покладанням на неї функції управління документацією. Більшість архівних установ штатів виконує як суто архівну функцію, так і функцію управління документацією. У ряді штатів функція управління документацією покладена на інші установи. Непересічну роль в організації архівної справи та управління документацією на рівні штатів відіграють проміжні сховища для зберігання неактивних

⁵⁸² Левченко Л. Л. Архіви штатів у системі архівних установ США [Текст] / Л. Л. Левченко // Архіви України : науково-практичний журнал. – 2012, – Вип. 4 (280) : липень–серпень. – С. 150–177.

документів установ – центри документації штатів та комісії по документах штатів і округів. Як правило, центри документації і комісії підпорядковуються тій інституції, яка опікується управлінням документацією у штатах. Організація архівної справи у штатах не є сталою і періодично зазнає змін, як щодо типів архівних установ, так й у їх підпорядкуванні або функціях. Останньою такою зміною стало підпорядкування Архіву Джорджії університетській системі штату.

В архівному русі від його початку в 1791 році та до 1936 року спостерігається три напрями: 1) рух історичних товариств за збереження архівів і утворення архівних установ у штатах; 2) рух істориків за утворення Національного архіву США; 3) рух істориків-архівістів за конституювання архівної професії у США.

Якщо чітко виокремлюється початкова дата архівного руху історичних товариств – 1791 рік, тобто від створення Дж. Белкнепом Массачусетського історичного товариства, то кінцеву дату встановити не виявляється можливим. Очевидно, що значній активізації архівного руху і консолідації архівістів у цілому по країні сприяли діяльність Комісії публічних архівів Американської історичної асоціації (1899), федеральний проект WPA «Historical Records Survey» з описування архівних документів часів «нового курсу» Президента США Фр. Д. Рузвельта, однак вони не призвели до фіналу самого руху, оскільки потреби у збереженні архівних документів вимагали уваги істориків та історичних товариств й надалі.

Чітко виокремлюється початок і кінець архівного руху на федеральному рівні – 27 листопада 1908 року створено Комітет у складі Дж. Фр. Джеймсона, Дж. Б. Мак-Мастера та А. Т. Механа, із заснуванням якого рух істориків за збереження федеральних документів був формалізований; 19 червня 1934 року Президентом США Фр. Д. Рузвельтом підписано Акт про заснування Національного архіву Сполучених Штатів, що визначило завершення руху істориків. Важливим результатом архівного руху на федеральному рівні стало не лише заснування Національного архіву, а й утворення Національної комісії історичних публікацій. Діяльність комісії, метою якої, насамперед, була публікація історичних документів національного значення, не мала значних результатів до започаткування програми грантів (1964) (про реалізацію програми йдеться у наступному розділі монографії) та прийняття білля Брукса-Хортонна (1974), за яким Комісія отримала можливість здійснювати фінансування архівів штатів, округів, муніципалітетів тощо з федерального бюджету за програмами грантів. Це рішення спричинило кардинальні зміни у структурі архівної галузі США. Якщо раніше у США функціонувала дворівнева децентралізована архівна система, то з 1974 року вона стала змішаною, оскільки фінансові потоки прямують з федерального бюджету до місцевих архівних установ. Разом із федеральним фінансуванням були запроваджені організаційні зміни: утворено Дорадчі комісії з історичних документів (SHRAB) штатів, підпорядковані NHPRC, яка у свою чергу є структурним підрозділом NARA. Важливе значення має той факт, що керівники архівних установ

штатів, які водночас є координаторами NHPRC, об'єднались у професійну організацію CoSA з метою впливу на ухвалення рішень про виділення грантів та здійснення фінансового контролю. CoSA є не лише засобом відстоювання інтересів місцевих архівних установ, а й одним із важелів регулювання архівної справи в цілому по країні.

Третій напрям архівного руху почав формуватись із утворенням Американської історичної асоціації (1884). Саме у колі Асоціації зібралися історики з усіх Сполучених Штатів Америки. Історики в США спочатку вважали шляхом забезпечення збереженості архівних документів їх публікацію. Цей факт підтверджено Дж. Фр. Джеймсоном та сучасним американським вченим Р. К. Джімерсоном⁵⁸³. Згодом американські вчені зрозуміли, що публікація не може бути панацеєю і слід приділяти увагу збереженню оригіналів. Трансформація їх думок призвела не лише до активізації боротьби за створення архівних установ і спорудження архівних будинків, а й до думки, що місія архівістів відрізняється від місії істориків. Це сприяло утворенню в складі Американської історичної асоціації Комісії публічних архівів (1899), але ще більше на формування цієї думки вплинула діяльність У. Г. Ліланда. Вчений наполягав на впровадженні в архівну справу США методів і принципів європейського архівознавства, вказував на принципові відмінності архівних і бібліотечних методів роботи. Він започаткував Конференцію американських архівістів, яка стала «колицкою» професії архівіста у США. Із часом у колі Конференції лишилися лише безпосередньо зацікавлені в архівній роботі особи. Більше того, між істориками і архівістами спалахнув конфлікт, своєрідну крапку в якому поставила М. К. Нортон. Вчена зазначила, що архівісти мають створити для себе нову концепцію професії, головна мета якої – задоволення інформаційних потреб урядовців. Усвідомлення особливостей місії архівіста призвело до прагнення створити власну організацію, якою стало Товариство американських архівістів (1936). Перший президент Товариства А. Р. Ньюсом вбачав у ньому наукову інституцію, яка б взяла на себе вирішення завдань розвитку архівної науки і практики, видання і розповсюдження професійної літератури, архівної освіти, розробки і впровадження стандартів, унормування термінології, піднесення статусу архівних установ і архівної професії.

Прагнення архівістів до об'єднання відчувається також у спробі уніфікації архівного законодавства, здійсненій відразу ж після утворення SAA. Із уніфікацією архівного законодавства пов'язані питання централізації управління архівною галуззю країни та централізації зберігання федеральних документів. Розв'язуючи ці питання, американські архівісти дійшли висновку про неможливість впровадження єдиного архівного закону та застосування централізованого

⁵⁸³ *Jimerson R. C. Documents and Archives in Early America [Text] / Randall C. Jimerson // Archivaria. – 2005, Fall. – № 60. – P. 235–258 ; Shelley F. The Interest of J. Franklin Jameson in the National Archives: 1908–1934 [Text] / Fred Shelley // American Archivist. – 1949, April. – Vol. 12. – № 2. – P. 103–106.*

управління архівної справою у країні через особливості конституційного устрою і правової системи держави та корисність децентралізованого зберігання федеральних архівів. Уніфікації архівного законодавства сприяла діяльність як самого Товариства американських архівістів, так і NAGARA. Саме NAGARA розробила керівні принципи, якими мають керуватись у штатах при створенні законопроектів та інших нормативних актів у галузі архівної справи й управління документацією. Архівне й інформаційне законодавство на рівні штатів на теперішній час складається з 50-ти окремих, але аналогічних за змістом, правових систем.

Вирішення проблеми централізації зберігання федеральних документів, по-перше, наштовхнуло на думку про необхідність наближення їх до дослідників, а по-друге, призвело до створення регіональних федеральних центрів документації (про них докладніше у наступному розділі монографії). У штатах залишилися документи територіальних підрозділів федеральних органів влади, а архіви штатів змогли уникнути загрози взяти на себе непосильну на той час для їх фінансових і матеріальних можливостей функцію зберігання федеральних документів.

Характерною рисою розвитку архівної справи у США є залучення до неї надзвичайно великого кола осіб. Це відрізняє Сполучені Штати від усіх інших країн. Створення архівної системи США йшло не за рішенням органів влади зверху, як у більшості країн, у тому числі й у Радянському Союзі та в Україні, а з ініціативи громадськості. Остаточне рішення, безумовно, закріплювалося прийняттям акту законодавчих органів штату, та розроблявся і вносився на розгляд законодавців такий акт представниками громади. Досліднику централізованої архівної системи важливо відслідкувати видання відповідного архівного акту центральним органом влади та його впровадження і наслідки реалізації на місцях. Для США застосування такого методу дослідження не дало б результату, по-перше, через федеративний устрій цієї держави, кожен штат якої користується правами самоуправління і видання власних законів, а по-друге, через необхідність врахування персонального внеску учасників архівного руху. Серед учасників архівного руху були історики, бібліотекарі, юристи, політики, священики, журналісти. Слід відзначити ключову роль Джеремі Белкнепа, Джозефа Барлоу Фелта, Джона Фармера, Річарда Бартлетта, Уїтекера Пенніпекера, Бенджаміна Шамбауха, Семюеля Хазарда, Томаса та Марі Оуенів, Данбера Роуланда, представників родини губернатора Джонатана Трамбалла, представниць жіночого Товариства колоніальних дам Америки з Делаверу, Александра Саллі, Кассіуса Стайлса, Леона деВалінгера, Моргана Робінсона, Лаймана Драпера, Морріса Леона Редоффа, Уалдо Гіффорда Ліланда, Джона Франкліна Джеймсона, Роберта Д. В. Коннора, Алберта Рея Ньюсома, Віктора Х'юго Палтсіца, Маргарет Кросс Нортон, Мері Гівенс Брайєн, Крістофера Кріттендена, Чарльза Лі, Лестера Багбі, Торнтон Мітчелла, Ернста Познера, Уільяма Барроу та багатьох інших, прізвища яких названі і не названі автором монографії. Додаткова інформація про учасників архівного руху пред-

ставлена у Словнику персоналій наприкінці монографії. Спостерігається надзвичайно відповідальне ставлення американської нації до зберігання своєї історії, що впливає й на розвиток архівної справи і рівень забезпеченості архівних установ. Історичні товариства у більшості знаходили фінансову підтримку у своїх численних членів, меценатів, благодійників. Безумовно, офіційні архіви отримували відповідне фінансування з бюджетів штатів, але й у їх діяльності завжди важливу роль відігравали волонтери, різні фонди і громадські об'єднання. Вони надавали і продовжують здійснювати як фінансову, так і інтелектуальну підтримку діяльності архівних установ. Важливо відзначити освітній рівень учасників архівного руху. Як правило, усі вони мали наукові ступені, професорські звання тощо. Усвідомлення ними місця і значення архівів і архівної справи вплинуло на визначення у Сполучених Штатах Америки архівної галузі, насамперед, як наукової сфери, а й архівів як «храмів історичної та архівної науки».

Розділ 3

НАЦІОНАЛЬНИЙ АРХІВ І АДМІНІСТРАЦІЯ ДОКУМЕНТАЦІЇ: ІСТОРІЯ, СТРУКТУРА, ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ

Національний архів США і Адміністрація документації є одним із наймолодших, але при цьому найбільших архівів світу. За актом 1934 року в результаті архівного руху істориків він був заснований як Архів уряду Сполучених Штатів, тобто архів федеральних органів влади: Президента США, Конгресу США, Верховного суду, федеральних департаментів – і швидко став лідером архівної галузі Сполучених Штатів, а згодом й світу. NARA зберігає документи урядових установ від започаткування США як держави до теперішнього часу, зокрема найважливіші документи американської нації: Декларацію незалежності, Конституцію, Білль про права та інші. Разом із тим, у NARA знайшли своє місце персональні документи батьків-засновників американської нації – Дж. Вашингтона, А. Гамільтона, Т. Джефферсона, Б. Франкліна, Дж. Адамса, Дж. Медісона та інших видатних політичних, державних, громадських, наукових і культурних діячів. У цілому в сховищах NARA зберігається понад 10 млрд аркушів текстових документів, 12 млн мап, схем, архітектурних та інженерних креслень, 25 млн фотографій та графічних зображень, 24 млн аерофотознімків, 300 тис. роликів відзнятої кіноплівки, 400 тис. відео- та звукозаписів, 133 ТВ електронних даних¹.

Від заснування NARA пройшов значний історичний шлях, витримав структурні та функціональні зміни. Він виконує дві основні функції: архівну (зберігання, забезпечення інтелектуального та фізичного доступу) й управління документацією у федеральних органах влади. Із двоєдинства функцій NARA походить його назва, що має дві складові. Перша – Національний архів США – вказує на виконання ним архівних функцій, тобто NARA, насамперед, є величезним сховищем,

¹ About the National Archives of the United States [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/publications/general-info-leaflets/1-about-archives.html>. – Title from screen.

Дані обсягів електронних документів наведені з веб-сайту NARA. Проте, очевидно, що вони є застарілими, оскільки Архів електронних документів «ERA» на 2012 рік уже прийняв на зберігання понад 500 ТВ електронних документів.

де зберігаються документи. Друга – Адміністрація документації – демонструє, що він є органом, який здійснює управління документацією в департаментах виконавчої гілки влади, а також органах законодавчої і судової гілок влади. NARA є самостійним, цілісним, незалежним органом у системі федеральних виконавчих органів влади у США. Термін «Адміністрація» вказує на те, що NARA включає комплекс структурно і системно пов'язаних управлінь і відділів, які здійснюють управлінські, адміністративні, наукові та господарські функції.

Очолує NARA Архівіст Сполучених Штатів, який призначається Президентом за рекомендацією та погодженням Сенату. Архівіст США обирається у відповідності з його фахом та функціями і обов'язками, що на нього покладаються, без врахування належності до правлячої політичної партії. Архівіст може бути зміщений з посади Президентом США в разі прийняття пояснень причин такого президентського рішення кожною з палат Конгресу США. За всю історію NARA його очолювали 10 Архівістів – кращих представників історичної і архівної науки країни: Р. Д. В. Коннор, С. Дж. Бакк, У. К. Гровер, Р. Г. Бахмер, Дж. Б. Родс, Р. М. Ворнер, Д. У. Уїлсон, Дж. У. Карлін, А. Уейнстейн, Д. С. Феррієро. У Національному архіві США працювали такі видатні американські вчені, як Т. Р. Шелленберг, В. Д. Тейт, Ф. М. Хамер, К. Харріс, О. В. Холмс, Фр. Б. Еванс, Г. Пінкетт, Т. Х. Петерсон, К. Тібодо та інші.

NARA керує архівною системою федерального рівня, оскільки на архіви штатів його повноваження не розповсюджуються. На федеральному рівні архівна

Будинок Національного архіву США на Пенсільванія-авеню у Вашингтоні, D.C.

система жорстко централізована (на відміну від архівної системи на рівні штатів, яка є децентралізованою) як в сфері управління архівною справою і документацією, так і в сфері фінансування та кадрових призначень. NARA включає філіали, президентські бібліотеки, федеральні центри документації та ще цілий ряд установ. На NARA покладені не притаманні архівам інших країн функції: зберігання та оприлюднення законів, актів Конгресу й Президента США, нормативних актів виконавчих органів влади; участь у двоступеневих виборах президента і віцепрезидента США в частині передавання сертифікатів про встановлення від колеґій вповноважених виборців.

Головними рисами NARA є високий професіоналізм, застосування передових досягнень науки, генерація ідей, що впливають на збереження історичної спадщини людства в цілому. Керівникам NARA належить ідея створення Міжнародної ради архівів. Однією з останніх інновацій архіву є наукові дослідження із організації забезпечення збереженості цифрової спадщини американської нації та створення Архіву електронних документів «ERA».

Отже, у даному розділі буде висвітлено історію NARA від заснування до сьогодні, описано структуру, організацію роботи, визначено склад архівних установ системи NARA, оцінено особистий внесок учених і керівників NARA у розвиток архівної справи в Сполучених Штатах.

3.1 РОЗВИТОК НАЦІОНАЛЬНОГО АРХІВУ США У «ПЕРІОД ДОРΟΣЛІШАННЯ»

(від середини 1930-х до середини 1950-х рр.)

Серед завдань, які постали перед 1-м Архівістом США Р. Д. В. Коннором відразу після утворення Національного архіву США, найпершим було формування штату архіву. У перший же день Коннору сказали, що політики зле пожартували з ним: він повинен був набрати штат державного органу, але працівники не отримували статус державного службовця. Хоча Президент у меморандумі про призначення першого помічника Архівіста США підтвердив право Коннора набрати штат на його розсуд, важко було уникнути тиску з боку конгресменів, майже кожен із яких намагався рекомендувати свою кандидатуру. Журналісти «гралися» цією темою в пресі не на користь архіву, навіть розповсюдили фотографію молодого Коннора, на якій він був більше схожий «або на консервативного вчителя, або на комуніста» із підписом: «Він – архівіст США». На що Коннор відповів: «Ні, дорогі діти, архівіст – не радикал. Він той, хто зберігає історичні документи»². Оскільки то був період Великої депресії, тисячі людей подавали заяви на працевлаштування до архіву, а серед них багато безробітних молодих

² Connor R. D. W. Adventures of an amateur archivist [Text] / R. D. W. Connor // American Archivist. – 1943, January. – Vol. 6. – № 1. – P. 7.

вчених, випускників університетів і коледжів. Саме з цього джерела й формувався штат архіву.

Разом із тим Коннор опікувався іншими організаційними питаннями: створенням структури агенції, апарату управління, визначенням функціональних обов'язків працівників тощо. У листопаді 1935 року до нового будинку Національного архіву увійшли перші 265 працівників, а в червні 1936 року надійшли 58 800 куб. футів³ документів із Адміністрації у справах ветеранів (Veterans Administration) та Адміністрації продовольства (U. S. Food Administration)⁴.

За звітом, представленим Р. Д. В. Коннором, на 1938 рік із 319 співробітників архіву 160 мали ступінь бакалавра, 73 – магістра і 32 – доктора філософії, а деякі навіть не встигли ще закінчити навчання. Тільки протягом 1938 року 68 співробітників архіву пройшли підвищення кваліфікації в професійних школах, коледжах і університетах⁵. Пізніше У. Г. Ліланд згадував, що він із зацікавленістю спостерігав, як набраний різномірний колектив під керівництвом Коннора перетворився на команду справжніх професіоналів і ентузіастів архівної справи. Формування штату Національного архіву Ліланд вважав одним із основних досягнень Коннора⁶.

Фумігація документів Адміністрації у справах ветеранів перед їх завантаженням до сховищ Національного архіву, червень 1936 року

Певний скептицизм відчувався і в питанні передачі документів державних установ до архіву. Президент США Г. К. Гувер у своїй промові сказав, що в архіві будуть зберігатися найсвятіші документи нації: Конституція США, Декларація незалежності тощо, чим дав привід журналістам поставити під сумнів те, що такі великі кошти витрачено як на спорудження приміщення Національного архіву, так і на зберігання декількох документів, які на той час вже знайшли своє місце у Бібліотеці Конгресу США. Державні органи опиралися передачі документів, а журналісти роздмухували у пресі чутки про те, що жодна установа не погодиться

³ Автор у праці зберігає американську систему вимірювання обсягів документів у кубічних футах. Один фут дорівнює 2000 аркушів документів на паперовій основі. Це зроблено, щоб уникнути помилок при наведенні статистичних даних із американських джерел.

⁴ *Worsham J.* Our Story: How the National Archives Evolved over 75 Years of Change and Challenges [Text] / James Worsham // Prologue. – 2009, Summer. – Vol. 41. – № 2. – P. 13.

⁵ *Connor R. D. W.* Adventures of an amateur archivist [Text] / R. D. W. Connor // American Archivist. – 1943, January. – Vol. 6. – № 1. – P. 6–7.

⁶ *Leland W. G.* R. D. W. Connor, First Archivist of the United States [Text] / Waldo Gifford Leland // American Archivist. – 1953, January. – Vol. 16. – № 1. – P. 45–54.

THE NATIONAL ARCHIVES

NAME	OFFICIAL TITLE AND STATION (Station is Washington, D. C., unless otherwise indicated)	Legal residence		Com- pen- sation
		State	Cong. Dist.	
Office of the Archivist (and attached operating units)				
Solon J. Duck.....	Archivist of the United States.....	Pa.	32d	\$10,000
Dallas D. Irvine.....	Management Officer.....	D. C.		6,600
Stuart Fortner.....	Budget Officer.....	Md.	17th	5,800
Harbert B. Rifkind.....	Assistant Budget Officer.....	Ill.	10th	5,800
Oliver W. Holmes.....	Program Advisor.....	Mich.	1st	5,800
Blaid Page.....	Administrative Secretary.....	N. C.	8th	5,400
Elizabeth E. Hamer.....	Assistant Administrative Secretary.....	Tenn.	2d	5,800
Division of Records and Communications				
Virginia M. Wolfe.....	Chief.....	Mont.	2d	3,400
National Archives Library				
Matilda F. Hanson.....	Librarian.....	Iowa.	1st	3,200
Division of Finance and Accounts				
Lottie N. Sanders.....	Chief.....	N. C.	10th	3,300
Office of the Director of Operations				
Dan Loy.....	Director.....	N. C.	4th	6,500
Marion W. Price.....	Deputy Director.....	Va.	5th	6,600
Philip M. Hamer.....	Records Control Officer.....	Tenn.	2d	6,600
Philip C. Brooks.....	Records Appraisal Officer.....	Ill.	10th	6,600
Records Divisions and Offices				
Theodore K. Scholtenberg.....	Chief, Division of Agriculture Department Archives.....	Va.	8th	5,000
Arthur H. Leavitt.....	Chief, Division of Commerce Department Archives.....	Conn.	4th	6,000
Herman Kahn.....	Chief, Division of Interior Department Archives.....	Minn.	4th	4,800
Gerald J. Davis.....	Chief, Division of Justice Department Archives.....	Calif.	8th	4,600
Paul Lewinson.....	Chief, Division of Labor Department Arch- ives.....	Ohio.	12th	6,000
Blaid Page.....	Chief, Division of Legislative Archives.....	N. C.	8th	(4)
W. L. G. Joerg.....	Chief, Division of Maps and Charts.....	N. Y.	25th	5,900
John G. Bradley.....	Chief, Division of Motion Pictures and Sound Recordings.....	Ill.	26th	5,200
Josephine Cobb.....	Acting Chief, Division of Photographic Arch- ives and Research.....	Maine.	1st	3,800
Arthur H. Leavitt.....	Acting Chief, Division of Post Office Depart- ment Archives.....	Conn.	4th	(4)
Rosecoe R. Hill.....	Chief, Division of State Department Arch- ives.....	N. J.	8th	5,200
Westel E. Willoughby.....	Chief, Division of Treasury Department Archives.....	Md.	6th	5,000
W. Nell Franklin.....	Acting Chief, Division of Veterans' Records.....	Tenn.	2d	(4)
Edward G. Campbell.....	Director, War Records Office.....	N. Y.	2d	5,600
Jesse E. Boell.....	Assistant Director, War Records Office.....	Wis.	2d	3,600
Other Divisions and Sections				
W. Nell Franklin.....	Chief, General Reference Division.....	Tenn.	2d	4,600
Ruth A. Handerson.....	Chief, Division of Personnel Management.....	Mass.	7th	3,800
Frank P. Wilson.....	Chief, Property Division.....	Va.	8th	3,800
Adelaide E. Mingoee.....	Chief, Cleaning and Rehabilitation Section.....	Pa.	16th	3,800
Harry M. Folker.....	Chief, Division of Printing and Processing.....	N. J.	4th	3,000
William Thompson.....	Head, Labor and Traffic Section.....	D. C.		1,800
Division of the Federal Register				
Bernard R. Kennedy.....	Director.....	Conn.	3d	\$6,500
David O. Eberhart, Jr.....	Chief Editor.....	Va.	4th	4,600
Franklin D. Roosevelt Library				
Fred W. Shipman.....	Director, Washington, D. C. (temporary sta- tion).....	Mass.	4th	6,500
Edgar B. Nixon.....	Acting Director, Hyde Park, N. Y.....	Ohio.	17th	4,600

Офіс Архівіста США: Архівіст США (С. Дж. Бакк), керівник менеджменту (І. Даллас), керівник бюджету (С. Портнер), асистент керівника бюджету (Г. Ріфкінд), консультант із програм (О. В. Холмс), адміністративний секретар (Т. Пейдж), асистент адміністративного секретаря (Е. Е. Хамер). Відділ документів і комунікацій (В. М. Волф), бібліотека Національного архіву (М. Ф. Хенсон), відділ фінансів і обліку (Л. Н. Сандерс).

Офіс Директора з основної діяльності: директор (Д. Лейсі), заступник директора (М. У. Прайс), керівник із контролю за документами (Ф. М. Хамер), керівник з експертизи цінності документів (Ф. К. Брукс). **Офіси і відділи документів:** відділ архівів Департаменту сільського господарства (Т. Р. Шелленберг), відділ архівів Департаменту торгівлі (А. Левітт), відділ архівів Департаменту внутрішніх справ (Г. Кан), відділ архівів Департаменту юстиції (Дж. Девіс), відділ архівів Департаменту праці (П. Левінсон), відділ законодавчих архівів (Т. Пейдж), відділ мап і креслень (У. Л. Дж. Джордж), відділ кінофодокументів (Дж. Бредлі), відділ фотоархівів і досліджень (Дж. Кобб), відділ архівів Департаменту пошти (А. Левітт), відділ архівів Департаменту фінансів (У. Р. Уіллобі), відділ ветеранських документів (У. Ніл Франклін), директор Офісу воєнних документів (Е. Кемпбелл), асистент директора Офісу воєнних документів (Дж. Боелл). **Інші відділи і служби:** відділ довідок і обслуговування дослідників (У. Ніл Франклін), відділ кадрів (Р. Хендерсон), відділ майна (Фр. Уїлсон), секція очистки і відновлення (А. Міноге), відділ друкування і обробки (Г. М. Форкер), секція праці і перевезень (У. Томпсон).

Відділ Федерального реєстру: директор (Бернард Р. Кеннеді), головний редактор (Д. Еберхарт).

Бібліотека Фр. Д. Рузвельта: директор бібліотеки у Вашингтоні, Д. С. (Фр. У. Шипман), виконавчий директор у Гайд парку (Нью-Йорк) Е. Б. Ніксон.

Витяг зі звіту Комісії цивільної служби про керівний штат та заробітну плату співробітників Національного архіву США та його підрозділів станом на 1945 рік / National Archives // Official Register of the United States. – Washington: GPO, 1945. – P. 279–280

розлучитися зі своїми паперами. Проте вже в перші два роки до архіву надійшли документи Сенату Сполучених Штатів за 1789–1934 рр., дев'яти з десяти федеральних департаментів виконавчої гілки влади та від 18 незалежних установ і Верховного суду США. Палата Представників мала тверде переконання в тому, що її документи краще буде збережено «у темній комірчині, у безладді», ніж коли вони будуть правильно організовані, помічені, описані й перелічені в адекватному середовищі Національного архіву⁷.

Критика витрат щодо величезної будівлі Національного архіву стихла, коли найстаріший із федеральних органів – Державний департамент – вирішив передати свої документи до архіву. Спочатку Державний департамент збирався передати документи лише до 1906 року, та після візиту помічника Державного секретаря США, у подальшому знаменитого американського дипломата Дж. С. Мессерсміца до NARA, у результаті якого він упевнився, що будівля Національного архіву США є найкращою у світі, Департамент передав свої документи за період до 1937 року⁸.

На черзі стояли документи Військового департаменту, який категорично відмовився співпрацювати з архівом. Коннор чекав слушної нагоди вирішити це питання. 10 червня 1937 року його було запрошено до Президента США. У відповідь на питання Фр. Д. Рузвельта про необхідність надання допомоги, Коннор зазначив, що непогано було б передати до NARA Архів Конфедерації⁹, який вже не потрібен Військовому департаменту для щоденного вирішення справ оборони країни. Та Військовий секретар наполягав, що навіть ці документи потрібні для прийняття управлінських рішень. Тож архівісти підійшли з іншого боку, наголосивши на тому, що звіти та розпорядження департаменту потребують реставрації, для здійснення якої він не має ані коштів, ані обладнання, ані спеціалістів для їх ремонту. Архів же, навпаки, володіє неперевершеним [на той час] обладнанням. Департамент у відповідь «відкрив загороджувальний вогонь по архіву», але й тут архівісти перемогли після візиту Президента США Фр. Д. Рузвельта, який, ознайомившись із реставраційними роботами в архіві, надіслав на ремонт давні манускрипти, придбані ним особисто. Другим кроком архівістів був «напад» на будівлю Військового департаменту, де зберігалися його документи. Це був гараж, згадував Коннор, але не старий покинутий гараж, а гараж, який активно щодня використовується – з автомобілями, вантажівками, бензином і т. д. Закид був вдалим – і військове відомство капітулювало. Перша передача документів відбулася 1938 року, друга – 1942 року, коли у зв'язку із участю США у

⁷ Connor R. D. W. *Adventures of an amateur archivist* [Text] / R. D. W. Connor // *American Archivist*. – 1943, January. – Vol. 6. – № 1. – P. 9.

⁸ *Ibid.* – P. 12–13.

⁹ Архів Конфедерації – див. Словник основних термінів і понять наприкінці монографії.

1-й Архівіст США Р. Д. В. Коннор отримує на зберігання до Національного архіву США кінофільм «Віднесені вітром», 30 січня 1941 року

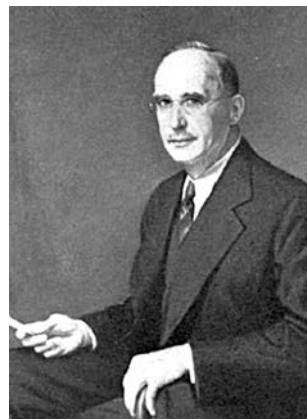
Другій світовій війні і розширенням відомства необхідно було звільнити площі в будівлі департаменту, а архів таким чином зміг забезпечити надійне зберігання найбільшої за обсягом серед усіх федеральних відомств документації. Завдяки цьому, а також за заслуги після Перл-Харбору¹⁰ Національний архів був включений до складу оборонних відомств Сполучених Штатів¹¹.

10 серпня 1938 року будинок Національного архіву США був повністю обладнаний і введений до експлуатації¹². Крім того, у цей період архів здійснив перші кроки по систематизації та описуванню документів. Цьому сприяв

проект WPA часів «нового курсу», яка в січні 1936 року поширила його й на федеральні архіви (Survey of Federal Archives, SFA).

Після відставки 1-го Архівіста Р. Д. В. Коннора Президент США Фр. Д. Рузвельт 18 вересня 1941 року затвердив на посаді 2-го Архівіста США С. Дж. Бакка, який до призначення був асистентом Коннора.

С. Дж. Бакк народився 16 серпня 1884 року у м. Берлін (штат Вісконсин) у родині Чарльза А. і Клари Лютер Бакк. Він навчався в Університеті Вісконсину (1900–1906) і Гарварді (1906–1908 рр., 1911 р.), кар'єру розпочав як інструктор з історії в Університеті Індіани у 1908 році. Згодом молодий вчений переїхав до Іллінойсу, де й працював в університеті спочатку асистентом, а потім асоційованим професором Департаменту історії. У 1914 році він став асистентом професора в Університеті Міннесоти і суперінтендантом Історичного товариства Міннесоти. Бакк повністю реорганізував діяльність Історичного товариства, започаткував випуск щоквартальника, домігся

СОЛОН ДЖАСТЕС БАКК
2-й Архівіст США
(1941–1948),
5-й президент SAA
(1945–1947),
1-й віце-президент ICA

¹⁰ Атака на Перл-Харбор японської авіації відбулася 7 грудня 1941 р., у результаті було розбито лінійні сили Тихоокеанського флоту США.

¹¹ Connor R. D. W. Adventures of an amateur archivist [Text] / R. D. W. Connor // American Archivist. – 1943, January. – Vol. 6 – № 1. – P. 14–17.

¹² Guterman B. Our Story: How the National Archives Evolved over 75 Years of Change and Challenges [Text] / Benjamin Guterman // Prologue. – 2009, Summer. – Vol. 41. – № 2.

виділення коштів для нового будинку Товариства, модернізував бібліотеку та музей, збільшив колекцію манускриптів, впроваджував нові для того часу архівні технології у роботу архіву. У 1931 році Бакка запросили на посаду професора до Університету Пенсільванії. Згодом вчений очолив Історичне товариство Західної Пенсільванії та став редактором «Western Pennsylvania Historical Magazine». С. Дж. Бакк прийшов працювати до Національного архіву США на посаду директора відділу публікацій (пізніше – досліджень і публікацій) у 1935 році. Під його керівництвом у 1937 році був виданий «Guide to the Materials in the National Archives» («Путівник до матеріалів Національного архіву»). Бакк був делегатом 8-го Міжнародного конгресу історичної науки (24 серпня – 4 вересня 1938 р., Цюрих, Швейцарія), очолював американську делегацію на 14-й конференції Міжнародної федерації документації (21–26 вересня 1938 р., Оксфорд, Великобританія), почасово викладав курс із архівної адміністрації в Колумбійському університеті, був головою Комітету із науково-довідкового апарату Національного архіву (1941). Бакк був одним із тих, хто витягав Ернста Познера з нацистської Німеччини і допомагав йому влаштуватися на роботу у США. Разом із Познером Бакк започаткував викладання курсів із архівної історії і адміністрації в Американському університеті.

С. Дж. Бакк очолював архів у воєнні та повоєнні роки, а 1948 року перейшов на посаду голови відділу манускриптів Бібліотеки Конгресу США. У Бібліотеці науковець зосередив увагу на американській історії. Упродовж 1951–1954 рр. Бакк входив до складу Національної комісії історичних публікацій.

Усе своє життя архівіст брав активну участь у різних громадських організаціях: Сільськогосподарському історичному товаристві, Американському антикварному товаристві, Американській історичній асоціації та Комісії публічних архівів, Британській асоціації документації, Конференції історичних товариств штатів і округів, Міжнародній раді архівів, Історичній асоціації долини Міссісіпі, Історичній асоціації Пенсільванії, а також історичних товариствах Міннесоти, Вісконсину, Оклахоми, Західної Пенсільванії, був засновником Американського інституту документації. Бакк був автором цілого ряду праць, у тому числі «Stories of Early Minnesota» («Історія ранньої Міннесоти», 1925 р.) та «Planting Civilization in Western Pennsylvania» («Землеробні цивілізації у Західній Пенсільванії», 1939 р.)¹³.

На початку війни Архів не значився у списку життєво важливих для країни агенцій. Р. Д. Хаббард, директор із персоналу NARA, після атаки на Перл-Харбор (7 грудня 1941 р.) писав Бакку, що Архів виглядає перед працівниками інших державних агентств як організація-паразит. Тож NARA прагнув довести своє зна-

¹³ Minnesota Historical Society. P. 1494. Buck, Solon Justus, 1884–1962. Papers, 1902–1935, 1960. Biographical Sketch ; Blegen T. C. Solon Justus Buck – Scholar–Administrator [Text] / Theodore C. Blegen // American Archivist. – 1960, July. – Vol. 23. – № 3. – P. 259–262 ; Posner E. Solon Justus Buck – Archivist [Text] / Ernst Posner // American Archivist. – 1960, July. – Vol. 23. – № 3. – P. 263–269.

чення як вкрай необхідного державного органу. У березні 1941 року в США був створений Комітет із консервації культурних ресурсів (Committee on Conservation of Cultural Resources)¹⁴. Головою Комітету став видатний американський історик У. Г. Ліланд, виконавчим секретарем – К. Дж. Харріс¹⁵. Комітет розташовувався у будинку Національного архіву.

У. Г. Ліланд здійснив значний внесок у розробку методів врятування архівів під час надзвичайних ситуацій. 1926 року У. Г. Ліланд у співавторстві з Н. Д. Меренессом опублікував працю про джерела з історії Першої світової війни, яка мала виключне значення для організації використання архівних документів у Другу світову війну¹⁶. 1940 року у своєму президентському адресі Товариству американських архівістів «The Archivist in Times of Emergency»¹⁷ він визначив п'ять основних напрямків, які й на сьогодні можуть бути програмними для усіх архівістів світу для керування у надзвичайних ситуаціях. Ліланд вважав, що надзвичайна ситуація може виникнути не тільки у період війни, а й у мирні часи.

У воєнні часи основною загрозою для архівів Ліланд вважав бомбардування, а у мирний час – навіть елементарне переміщення архівів у зв'язку з вивільненням площ для розміщення працівників установи. Він рекомендував архівістам у співробітництві з інженерами, хіміками, військовими експертами вивчити проблему і розробити заходи захисту архівів. Серед цих заходів у роки війни слід передбачити евакуацію цінних документів у безпечні місця, мікрофільмування тих архівних документів, які необхідно залишати на місцях, переміщення величезних обсягів архівних документів у надійні сховища, якими можуть бути природні печери під землею. Ліланд зазначав, що недостатньо розробити план евакуації, кожен архів повинен бути готовий негайно йому слідувати. Як приклад, він наводив Національну бібліотеку у Парижі, підвали якої вже на 1938 рік були заповнені евакуаційними боксами.

У мирний час архівіст мав вживати заходи, спрямовані на попередження надзвичайних ситуацій. Серед них: 1) розосередження архівних документів незначної важливості з офісів установ у місця, які б задовольняли умови їх зберігання,

¹⁴ Aikin J. Preparing for a national emergency: the Committee on Conservation of Cultural Resources, 1939–1944 [Text] / Jane Aikin // Library Quarterly. – 2007, July. – Vol. 77. – № 3. – P. 257–286 ; Harris C. G. The Protection of Federal Records Against Hazards of War [Text] / Collas G. Harris // American Archivist. – 1942, October. – Vol. 5. – № 4. – P. 228–239.

¹⁵ George C. Marshall Foundation, Lexington, Virginia, № 6 Collas G. Harris, 1927–1966. Preface to collection. – P. 2–3. Біографічна довідка зі справи до Колекції особового походження Колласа Харріса ; George C. Marshall Foundation, Lexington, Virginia, № 6 Collas G. Harris, 1927–1966, series 5 National archives, 1937–1952, series 5.1, box 17, folder 16 National Defense, 1945, series 5.3, box 20, folders 20, 21, 22 Biographical information on K. Harris, 1934–1945, 1946–1952.

¹⁶ Leland W. G., Mereness N. D. Introduction to the American Official Sources for the Economic and Social History of the World War, 1914–1918 [Text] / Waldo Gifford Leland, Newton Dennison Mereness. – New Haven : Yale U. P., 1926. – 1st edition. – 532 p.

¹⁷ Leland W. G. The archivist in times of emergency [Text] / Waldo Gifford Leland // American Archivist. – 1941, January. – Vol. 4. – № 1. – P. 1–12.

Центральна кімната карткового каталогу
Національного архіву США, 1942 рік

наприклад у службові будинки за міс- том; 2) проведення експертизи ціннос- ті і знищення документів, яке, як вва- жав Ліланд, потрібно виконувати за рекомендаціями, розробленими іншим видатним американським вченим-архі- вістом Е. Дж. Ліхі, та за участю як архі- вістів, так і адміністраторів; 3) мікро- фотографування документів перед їх знищенням. Серед важливих завдань архівіста Ліланд вбачав укладання ге- неральних оглядів архівів (путівників і довідників), комплектування архівів у діловодстві таким чином, щоб вони були готові для передачі до архівної установи. Для реалізації останнього завдання архівіст повинен отримати відповідну підготовку як діловод. І хо- ча тут архівіст зазіхає на чужі функції, його участь у процедурі укладання до- кументів і документаційних процесах у

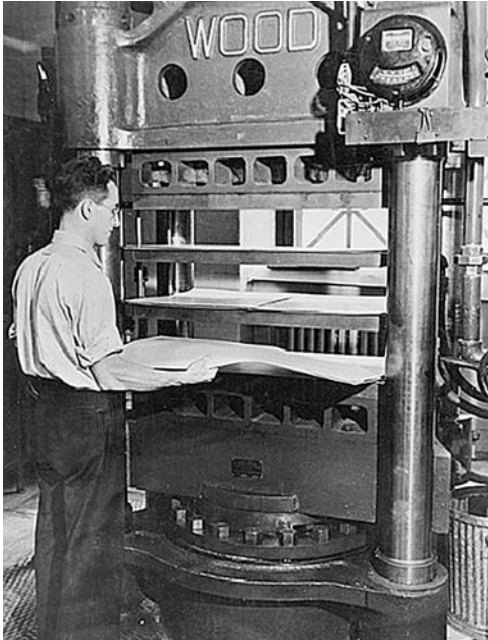
діловодстві спростить проблеми у роботі з документами після того, як вони на- дійдуть на архівне зберігання. Усе сказане вище Ліланд вважав проблемами фі- зичними. Крім них, архівіст ще має бути готовим до вирішення інтелектуальних проблем.

У будь-який час архівіст забезпечує різні гілки влади і суспільство в цілому інформацією. У воєнні часи інформаційні потреби значно зростають, і архівіст повинен стати експертом із багатьох питань. Наприклад, у Національному архіві США на той час зберігалися документи комісії корабельної, військової промис- ловості, адміністрацій із постачання продовольства і палива, комітету публічної інформації та інших установ періоду Першої світової війни. За словами 3-го Архі- віста США У. К. Гровера такі установи розквітають у воєнні часи, потім зникають, а під час нової небезпеки знов з'являються. Тому дуже важливо у надзвичайній ситуації, вважав Ліланд, у найкоротші терміни вивчити діяльність таких установ і забезпечити цією інформацією уряд. А ще важливіше підготувати цю інформа- цію заздалегідь. У період небезпеки уряд покладається або на пам'ять, або на ар- хівістів. Але пам'ять не надійна, лише архівіст може бути потенційно здатним елементом забезпечення урядових органів необхідною інформацією. У цьому аспекті архівіст повинен бути не тільки «довідником», він повинен бути консу- льтантом із питань минулого державних інституцій.

Ще одна важлива функція архівіста у надзвичайній ситуації – збирати і зберігати документи, на підставі яких може бути викладена історія небезпеки в усіх її аспектах. Під час Першої світової війни цю роль у Сполучених Штатах відіграла Національна комісія історичних служб. У травні 1917 року вона направила листи усім історичним комісіям штатів, місцевим історичним товариствам і бібліотекам, у яких закликала забезпечити систематичне поповнення колекцій і ефективно зберігання всіх видів матеріалів, що слугують документальним та ілюстративним свідченням подій війни. Комісія намагалася здійснити два суттєвих кроки: зробити минулий досвід корисним для сучасників і зберегти сучасний досвід для майбутнього. Для цього штати утворили військово-історичні комісії, а 1919 року була заснована Національна асоціація військово-історичних організацій штатів. Ліланд зазначив, що у Першу світову війну Америка не мала професійних архівістів, а перед Другою світовою війною при наявності Національного архіву США ця робота могла бути проведена на якісно більш високому рівні. Проте може статися так, писав вчений, що Національний архів буде занадто перевантажений офіційними обов'язками, тому роботу по збиранню документів можуть виконувати архіви штатів. За потрібне Ліланд вважав укладання спеціального посібника для архівістів для керування у надзвичайних ситуаціях, у якому були б передбачені усі їх види і фази розвитку та викладені рекомендації щодо проведення та координації роботи архівного істеблшменту. За його рекомендаціями напередодні Другої світової війни у США була розроблена програма діяльності уряду та сформований спеціальний комітет для координації діяльності архівістів США в період війни.

Продовження цієї теми У. Г. Ліланд розвив у статті «Historians and Archivists in the First World War», опублікованій вже у ході Другої світової війни 1942 року¹⁸. У статті Ліланд виклав програму дій істориків та архівістів у Першу світову війну на прикладі Національної комісії історичних служб, до якої включив такі напрями діяльності: дослідження, публікації у пресі, лекційні програми, освіта, допомога уряду, збір і зберігання історичних джерел. Збирання історичних документів періоду війни, на думку Ліланда, мало відбуватися за тематикою, наведеною у книзі «The World War: A School History of the Great War» («Світова війна: школа історії Світової війни», 1919 р.) професора А. Е. Мак-Кінлі з університету Пенсільванії: передвоєнні умови, підготовка до війни, Сполучені Штати у воєнні часи, адміністрація США у штатах, уряди штатів у воєнні часи, уряди округів та місцеве управління у воєнні часи, армія і флот, промисловість, сільське господарство і виробництво продовольства, фінансування у період війни, транспорт і комунікації, перебудова комерційної сфери, організації соціального добробуту та допомоги, вплив війни на освіту, діяльність релігійних організацій, праця

¹⁸ Leland W. G. *Historians and Archivists in the First World War* [Text] / Waldo Gifford Leland // *American Archivist*. – 1942, January. – Vol. 5. – № 1. – P. 1–17.

Ламіратор архівних документів у Відділі ремонту і зберігання документів Національного архіву США, 1942 рік

і криза, громадське здоров'я у період війни, жінки у війні, громадські настрої перед, протягом та після війни, американізація, почесні нагороди, пам'ятники і паради, чорношкіре населення у війні, проблеми відновлення життя.

Своєю працею Ліланд не тільки узагальнив і висвітлив функції істориків і архівістів у надзвичайних ситуаціях, він показав їх вплив на суспільство, їх можливості у формуванні громадської думки і політики уряду та перспективні завдання істориків і архівістів у Другій світовій війні.

У результаті анкетування, проведеного Р. Д. В. Коннором ще 1935 року, було з'ясовано, що тільки у федеральних департаментах, розташованих у Вашингтоні, знаходилося майже 3 млн куб. футів паперових документів, понад 3 тис. миль кінодокументів, 2,6 млн негативів, 5,5 тис. аудіозаписів.

У вересні 1941 року повторний аналіз обсягів документів 68 федеральних агентств довів, що евакуації потребували 550 тис. куб. футів документів. Комітет із консервації культурних ресурсів запропонував збудувати велике бомбосховище для документів, але на той час США не мали відповідних ресурсів для реалізації такого проекту. За оцінками Комітету заходи із захисту культурних ресурсів потребували виділення 12,5 млн дол. із державного бюджету¹⁹. Комітет розробив плани по зберіганню національного культурного надбання в музеях, бібліотеках і архівах, федеральних департаментах уряду США, підготував і опублікував посібник для працівників федеральних департаментів із захисту культурних ресурсів «The Protection of Cultural Resources Against the Hazards of War» («Захист культурних ресурсів від ризиків війни»). Товариство американських архівістів разом із Національним архівом видало бюлетень із технічними рекомендаціями щодо захисту документів «The Care of Records in a National Emergency» («Піклування про документи у національній небезпеці»). 28 квітня 1942 року на конференції з питань забезпечення збереженості документів під час війни «Federal Records Conference» К. Дж. Харріс рекомендував обидва посібника як найкраще керівництво з питань захисту культурних ресурсів. Харріс застерігав федеральні

¹⁹ Harris C. G. The Protection of Federal Records Against Hazards of War [Text] / Collas G. Harris // American Archivist. – 1942, October. – Vol. 5. – № 4. – P. 231 ; Eales A. B. Fort Archives. The National Archives Goes to War [Text] / Anna Bruner Eales // Prologue. – 2003, Summer. – Vol. 35. – № 2.

агентства, що їх політика у галузі зберігання документів не повинна відхилятися від генеральної політики Комітету з консервації культурних ресурсів та рекомендацій Національного архіву, викладених у листі NARA до керівників федеральних агентств від 7 лютого 1942 року та посібнику «Manual of Information About The National Archives for Government Officials» («Інформація про Національний архів для державних чиновників»). Політика Комітету і NARA зосереджувалася, насамперед, на експертизі цінності документів федеральних департаментів, відборі важливих документів і передачі їх на зберігання до NARA. Харріс рекомендував державним чиновникам звертатися до NARA для отримання консультацій із експертизи цінності та відбору документів на зберігання²⁰.

Усі архівні документи федерального уряду були поділені на три групи: перша охоплювала матеріали, втрата яких могла зашкодити «громадській моралі і честі нації»; до другої групи відносилися документи, втрата яких зашкодила б роботі державних установ, розвиткові науки; третю групу склали матеріали важливі, але не «основні». Евакуації підлягали документи першої і другої груп²¹. Керівники федеральних агентств не бажали втрачати контроль над своїми документами, тому не поспішали передавати їх до Архіву.

20 квітня 1941 року газета «Washington Post» повідомила, що більшість громадських будівель у Вашингтоні не витримає бомбових ударів, крім будинку NARA. Преса назвала цю споруду, що фактично була будинком у будинку, «Форт Архів». Посадові особи Вашингтону поступово дійшли висновку про доцільність передавання документів своїх агентств до архіву. Якщо станом на 31 березня 1941 року протягом попереднього кварталу до архіву надійшло близько 8 тис. куб. футів архівних матеріалів, то після вступу США у Другу світову війну²², щоквартальні надходження до архіву збільшилися на 600 %. Протягом 1942 року до архіву надійшло 175 тис. куб. футів документів історичного значення²³.

У перші дні після Перл-Харбора К. Дж. Харріс створив в архіві Комітет захисту від небезпеки війни (an Archives committee on protection against the hazards of war, PAHW), до якого увійшли працівники архіву – добровольці. Основне завдання комітету – 24-х годинна охорона будинку архіву під час нальотів ворожої авіації. Із 8 грудня 1941 року до 1 січня 1942 року 121 співробітник відпрацював 2705 годин у нічних чергуваннях. Ф. М. Хамер, голова інформаційно-довідкової

²⁰ Harris C. G. The Protection of Federal Records Against Hazards of War [Text] / Collas G. Harris // American Archivist. – 1942, October. – Vol. 5. – № 4. – P. 232–233.

²¹ Ibid. – P. 235–237.

²² США брали участь у Другій світовій війні з 7 грудня 1941 р. – на Тихоокеанському театрі воєнних дій, з 8 листопада 1942 р. – на Середземноморському театрі воєнних дій, з 6 червня 1944 р. вони розпочали воєнні дії на Західному фронті в Європі.

²³ Eales A. B. Fort Archives. The National Archives Goes to War [Text] / Anna Bruner Eales // Prologue. – 2003, Summer. – Vol. 35. – № 2. А. Б. Ілс у своєму дослідженні спиралась на документи NARA : RG 64 «Records of the National Archives and Records Administration» : series «Office of the Archivist, Functional Classified Files» (1935–1959) ; series «Archival Subject Files of Solon J. Buck» (1939–1945) ; series «Educational Program Division, Press Clippings» (1937–1963).

служби, невдовзі виступив із пропозицією скорегувати плани роботи так, щоб ці працівники між 4.30 вечора та 9.00 ранку виконували ще й роботи з обробки документів, бо вони тільки сиділи й чекали, коли щось станеться. Отже, протягом перших шести місяців війни вони обробили більше 1 млн аркушів архівних документів для відділу друку²⁴.

Оскільки будівля Архіву була найбезпечнішою у всьому Вашингтоні, двері її під час бомбардувань мали залишатися відкритими, щоб населення, яке в цей момент опинялося на вулиці, могло сховатися. У будинку встановили систему оповіщення, у кожному приміщенні та коридорах розмістили протипожежні засоби. 24 березня 1941 року кожному співробітнику видали посвідчення для входу до будівлі. Під'їзди до архіву з боку автостоянок та вантажних платформ обмежили, співробітники і відвідувачі залишали усі свої речі у камері схову²⁵.

Архів розробив плани для можливої евакуації архівних документів із Вашингтону, Нью-Йорку та інших великих міст на відстань сто миль від узбережжя. У травні 1941 року NARA провів репетицію евакуації документів, що знаходилися на зберіганні в будинку Архіву у Вашингтоні. З'ясувалося, щоб вивезти 80 тис. контейнерів із архівними документами знадобилося б 2 тис. одиниць транспорту та 60 днів. Тільки архівних коробок NARA закупив на 35 тис. дол. Можливими місцями для розташування архівних матеріалів були Бібліотека штату Іллінойс у Спрингфілді, будинок Історичної комісії штату Північна Кароліна у м. Ролі, старі поштові відділення у Джонстауні (Пенсільванія), Портсмуті (Огайо), Кларксбурзі (Західна Вірджинія)²⁶.

Президент США Фр. Д. Рузвельт був занепокоєний тим, що в Архіві у центрі Вашингтону (Пенсільванія-авеню) зберігалось 400 тонн легкозаймистої плівки, яка при згорянні виділяла отруйний газ. У відповідь С. Дж. Бакк 20 липня 1942 року запевнив Рузвельта, що вживаються всі заходи для перевезення фільмів у майже безлюдний, але недалеко від Вашингтону форт Хант, округ Фейерфакс, штату Вірджинія. Укріплення форту були спеціально збудовані для зберігання легкозаймистих і вибухових речовин.

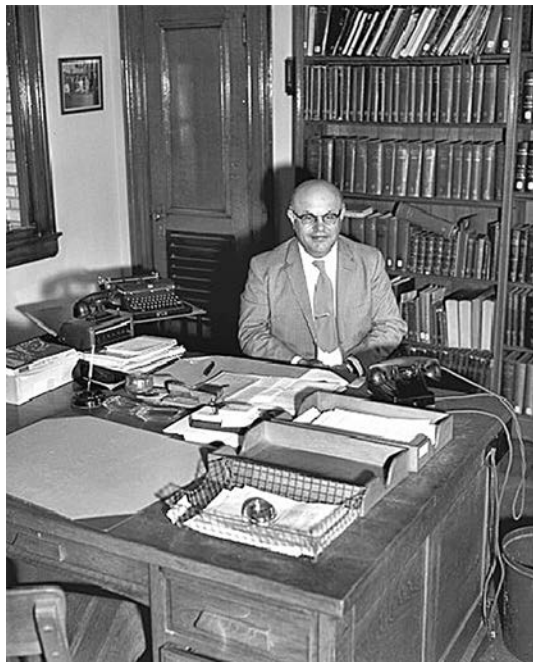
В. Д. Тейт²⁷, начальник відділу фотоархівів, не був у захваті від переїзду, він вимагав проведення ремонтних робіт, розташування стелажів відповідно до ар-

²⁴ Eales A. B. Fort Archives. The National Archives Goes to War [Text] / Anna Bruner Eales // Prologue. – 2003, Summer. – Vol. 35. – № 2.

²⁵ McCoy Donald R. The National Archives: America's Ministry of Documents, 1935–1968 [Text] / Donald R. McCoy. – Chapel Hill : University of North Carolina Press, 1978. – 437 p.

²⁶ Eales A. B. Fort Archives. The National Archives Goes to War [Text] / Anna Bruner Eales // Prologue. – 2003, Summer. – Vol. 35. – № 2.

²⁷ Tate V. D. From Binkley to Bush [Text] / Vernon D. Tate // American Archivist. – 1947, July. – Vol. 10. – № 3. – P. 249–257 ; Special Collection Library University of Michigan. Vernon D. Tate Personal and Professional Papers, 1929–1989, Series C Speeches and Writings (1933–1973), box C1, folders 1 Lists of Vernon Tate Publications, box C2, folder 4 Microphotography in War time, box C3, folder 21 Speeches and Broadcasts Vernon Tate, 1933–1973.

ВЕРНОН ДЕЙЛ ТЕЙТ,
начальник відділу фотоархівів NARA

хівних стандартів, проведення дезінсекції приміщень від гризунів і комах. Тейт хотів влаштувати принаймні кожні шість місяців перевірки стану зберігання плівок, але командир об'єкту не допускав співробітників відділу у сховища через те, що вони були жіночої статі. Перевезені були тільки урядові записи. Усі інші плівки, як і документи на паперових носіях, залишилися на зберіганні у Вашингтоні. Будинок NARA розділили на чотири зони в залежності від пріоритетів безпеки, необхідної для плівок. Найбезпечнішу зону з 3 до 6 ярусів (простір у 75 тис. куб. футів) виділили для зберігання плівок. У травні 1942 р. газета «Indianapolis Star» повідомила громадськості, що серед цих плівок зберігаються фотографії і фільми про американські експедиції

на Північний і Південний полюси, судові протоколи про вбивство Президента США А. Лінкольна, оригінальні фото звільнення рабів, колекції фотографій часів Громадянської війни (1861–1865), а також особиста доповідь Президента США Е. Джексона про битву при Новому Орлеані. Газета зазначила, що Білл про права був запакований і зберігався під Ротондою, готовий у будь-яку мить покинути Вашингтон²⁸.

Крім прийому на зберігання документів від федеральних агентств, збереження та описування архівних документів, Архів щоденно виконував запити урядових установ, тематика яких в основному стосувалася заходів із оборони та діяльності агентств часів Першої світової війни.

У лютому 1942 року до опублікованого списку оборонних агентств був включений і NARA. Проте позиція, на якій знаходився Архів, аж ніяк не могла задовольнити вимогам його керівника С. Дж. Бакка та колективу архівістів: Архів посідав шостий знизу рядок у п'ятій категорії, вище за нього були лікарня святої Єлизавети та психіатрична лікарня в окрузі Колумбія²⁹. Тож зосередження лише на зберіганні та врятуванні архівних документів не допомогло підвищити імідж Архіву.

²⁸ Eales A. B. Fort Archives. The National Archives Goes to War [Text] / Anna Bruner Eales // Prologue. – 2003, Summer. – Vol. 35. – № 2.

²⁹ Ibid.

До вересня 1942 року Архів довів свою важливість як агентство, яке може сприяти обороні країни. Архівісти виявили і надали військово-морському відомству інформацію на 56 тис. колишніх військовослужбовців, які здатні були повернутися на службу, що допомогло поповнити Військово-морський флот досвідченими моряками (ними було укомплектовано 36 лінкорів і авіаносець). Картографічна секція виявила й передала Військово-повітряним силам детальні мапи міст Європи і Японії³⁰.

Протипожежне обладнання Відділу ремонту і зберігання документів Національного архіву США, 1942 рік

Імовірність повітряного нападу і диверсій із часом відпала зовсім, і вимоги до безпеки послабились. 6 жовтня 1942 року був відмінений 24-годинний патруль, 23 лютого 1943 року дозволили проносити особисті речі у будівлю Архіву, 16 квітня 1943 року приміщення Архіву, відведені під бомбосховища, повернули під архівосховища, а шість місяців потому із приміщень прибрали контейнери із піском³¹.

Зменшення заходів безпеки сприяло збільшенню кількості відвідувачів Національного архіву. Військові проводили в будинку Архіву наради та конференції, для вищого офіцерського складу 17 країн світу були організовані навчання із демонстрацією фільмів і виставками документів. Виставку матеріалів із Бібліотеки Фр. Д. Рузвельта відвідали 10 тис. осіб, у тому числі 2,5 тис. військовослужбовців. Чинovníки, призначені на посади керівників агентств упродовж війни, зверталися до архівних матеріалів часів Першої світової війни, щоб усвідомити досвід попередників. Е. Гувер, директор ФБР, цікавився історією німецького саботажу в Сполучених Штатах часів Першої світової війни. М. Андерсон, директор Бюро у справах жінок Департаменту праці США, направила до архіву запит про використання жіночої праці у період Першої світової війни. Коли під сумнів бралася лояльність працівників військових заводів, запити також направлялися до архіву, щоб з'ясувати, звідки і коли їх предки прибули до США та коли вони були натуралізовані. Кінодокументалісти «Парамаунт», «Фокс» і «Юніверсал Пікчерс» використовували архівні матеріали, щоб представити американцям національних військових лідерів Д. Ейзенхауера, Д. Мак-Артура, Дж. Паттона та інших. Особливо у нагоді стали матеріали, що містили інформацію про метеорологічний

³⁰ Eales A. B. Fort Archives. The National Archives Goes to War [Text] / Anna Bruner Eales // Prologue. – 2003, Summer. – Vol. 35. – № 2.

³¹ Ibid.

Приміщення фотолабораторії
в Національному архіві США,
початок 1940-х рр.

службовців Військово-морського департаменту, у будинку архіву розміщувалися співробітники Військового департаменту, Бюджетного бюро Адміністрації військової документації, а найбільшу площу займало Управління стратегічних служб (Office of Strategic Services, OSS), яке збирало та аналізувало розвіддані, планувало і здійснювало операції під юрисдикцією Об'єднаного комітету начальників штабів. Виділення приміщень для цієї служби поступово збільшувалося, і до 1944 року OSS орендувало майже 15 тис. кв. футів у будинку NARA. Майже 7,5 тис. кв. футів було надано Морській комісії в обмін на те, що В. Д. Тейт отримав можливість контролювати відділ фотографій і операції OSS у фотолабораторії Архіву не як співробітник Національного архіву, а як офіцер картографічного відділу OSS. Інші співробітники Архіву могли як технічні асистенти мікрофільмувати мапи та інші секретні матеріали, використовуючи друкарське, спеціальне звукове і редакційне обладнання OSS. У квітні 1944 року OSS у приміщенні NARA організувало виставку секретного військового обладнання та приладів, які вони мали на меті використовувати під час висадки військ союзників у Нормандії³².

Звукозаписуюче обладнання Відділу
кінодокументів Національного архіву США,
1941 рік

³² Eales A. B. Fort Archives. The National Archives Goes to War [Text] / Anna Bruner Eales // Prologue. – 2003, Summer. – Vol. 35. – № 2.

Ще у грудні 1941 року Товариство американських архівістів запропонувало як альтернативу евакуації мікрофільмування документів на плівку. 13 лютого 1942 року Президент США Фр. Д. Рузвельт звернувся до SAA з проханням про прискорення роботи по мікрофільмуванню. У серпні 1941 року експериментально було мікрофільмовано 160 тис. окремих документів. Співробітники Військово-морського департаменту відзняли понад 4 тис. куб. футів секретних і конфіденційних матеріалів свого відомства у NARA. Від'їжджаючи з архіву, вони взяли з собою мікрофотокопії замість оригіналів документів³³.

1943 року Президент США Фр. Д. Рузвельт закликав державні установи зберігати звіти про виконання їх обов'язків у період Другої світової війни. Був сформований Комітет по зберіганню звітів державних установ воєнного періоду. 4 червня 1946 року Президент США Г. С. Трумен звернувся до Архівіста США С. Дж. Бакка і доручив йому укласти довідники архівних документів воєнного часу³⁴. Під керівництвом Ф. М. Хамера 1947 року було здійснене видання «Федеральні документи Другої світової війни»³⁵, 1948 року світ побачив Путівник по документах Національного архіву³⁶, що містив інформацію про майже 800 тис. куб. футів документів, які знаходилися на той час на зберіганні у NARA. Співробітники архіву зібрали радіопередачі, які висвітлювали перший день участі США у війні, день висадки військ у Нормандії тощо. Громадськості були представлені виставки документів, на яких демонструвалися німецькі та японські документи про капітуляцію цих країн, сертифікат Гітлера про одруження, його останній політичний заповіт, оригінал Ялтинської угоди, підписаної Й. Сталіним, Фр. Д. Рузвельтом і У. Черчиллем, документи про угоди, підписані союзниками до початку висадки військ у Нормандії. Виставки відвідали члени Кабінету, конгресмени, судді Верховного суду, члени Об'єднаного комітету начальників штабів, представники дипломатичного корпусу та сотні тисяч звичайних громадян³⁷.

Після Другої світової війни Національний архів США на хвилі піднесення настроїв організував і провів безпрецедентну виставку документів «Потяг свободи». Потяг, у якому було розміщено оригінали документів із колекцій NARA, мандрував із 17 вересня 1947 року від міста до міста усією територією Сполучених Штатів протягом 18 місяців. Ця виставка-подорож завершилась у січні 1949 року. «Потяг свободи» особисто зустрів Президент США Г. С. Трумен. У цілому потяг пройшов 36 000 миль від узбережжя до узбережжя. Серед документів, представ-

³³ Eales A. B. Fort Archives. The National Archives Goes to War [Text] / Anna Bruner Eales // Prologue. – 2003, Summer. – Vol. 35. – № 2.

³⁴ Hamer P. M. Guides to Records of World War II [Text] / Philip M. Hamer // American Archivist. – 1947, October. – Vol. 10. – № 4. – P. 339–345.

³⁵ У 2008 р. Національний архів опублікував двотомник «Друга світова війна: путівник по документах щодо воєнної участі США». Mulligan T. P. World War II: Guide to Records Relating to U. S. Military Participation [Text] / Timothy P. Mulligan. – Washington, D. C., NARA, 2008. – Vol. 1. – 172 p. ; – Vol. 2. – 1088 p.

³⁶ Guide to Records of the National Archives [Text]. – Washington, D. C., NARA, 1948. – 684 p.

³⁷ Eales A. B. Fort Archives. The National Archives Goes to War [Text] / Anna Bruner Eales // Prologue. – 2003, Summer. – Vol. 35. – № 2.

Президент США Гаррі С. Трумен зустрічає
«Потяг свободи»

1774 р.) тощо³⁸. На завершення з вересня 1949 р. до січня 1950 р. виставка експонувалась у Вашингтоні.

98. Original Instruments of surrender of Japanese forces on Truk Atoll, the Philippine Islands, Wake Atoll, and the Ryukyu Islands, 1945. From the National Archives. *case plastic*
- The Nations United*
99. The Covenant of the League of Nations, 1916. Woodrow Wilson's original typescript draft. Lent by the Library of Congress. *case plastic*
100. Declaration by the United Nations, the original document signed on January 1, 1942, by 26 nations that subscribed to the principles of the Atlantic Charter and pledged not to make a separate peace with the enemies, and the annex bearing the signatures of representatives of 19 other nations that later adhered to the Declaration. Lent by the Department of State. *case plastic*
101. The United Nations Charter, the official United States copy of the Charter signed in San Francisco on June 26, 1945. Lent by the Department of State. *Book case plastic*
- Flags of Freedom*
102. General Eisenhower's personal flag. Lent by General Dwight D. Eisenhower.
103. Flag of the Supreme Headquarters Allied Expeditionary Forces. Lent by General Dwight D. Eisenhower.
104. The 31-star American flag flown from the flagship of Commodore Matthew C. Perry on his mission to open up Japan, 1804, and also displayed on the U. S. S. Missouri during the Japanese surrender ceremonies in TOKYO BAY. Lent by the United States Naval Academy Museum.
105. The American flag raised on Mount Suribachi by the United States Marines in the invasion of Iwo Jima. Lent by the Navy Department.
106. The ensign that on March 30, 1945, was raised by a battalion of the 508th Infantry over Gerum Shima, the first Japanese insular possession to be captured, liberated, or occupied. Lent by the United States Coast Guard.
107. The ensign flown from the U. S. S. Missouri, "Big Mo." during the Japanese surrender, September 2, 1945. Lent by the United States Naval Academy Museum.

The Exhibition Hall, Constitution Avenue between Seventh and Ninth Streets, Washington, D. C., is open to the public from 9 a.m. to 5 p.m. on weekdays and from 11:30 to 5 p.m. on Sundays and holidays.

National Archives Publication No. 50-4

- 10 -

лених на виставці: Декларація незалежності, документ про визнання США незалежною від Великобританії державою (Паризький мир, 1783), Вашингтонська копія Конституції США (17 вересня 1787 р.), Білль про права (15 грудня 1791 р.), Прокламація емансипації (1 січня 1863 р.) про відміну рабства Президента США А. Лінкольна, перша книга, надрукована на теренах американських колоній (1640 р.), документи, підписані членами 1-го Континентального конгресу (5 вересня – 26 жовтня

Freedom Train Exhibit

September 1949 - January 1950

Presented by

THE NATIONAL ARCHIVES
GENERAL SERVICES ADMINISTRATION

- = Plastics promised by AAF
✓ = Lent by KC

Обкладинка каталогу виставки «Потяг свободи», вересень 1949 – січень 1950

³⁸ Freedom Train Exhibit opens at the National Archives. Press Release № 50-2. September 16, 1949 // NARA, RG 64 «Records of the National Archives and Records Service», box 7. – P. 1-3.

Отже, протягом Другої світової війни NARA прийняв на зберігання значну кількість історичних документів федеральних департаментів виконавчої гілки влади, виконав тисячі запитів державних цивільних і військових відомств, популяризував історичні документи з метою підсилення почуття патріотизму, створив тисячі мікрофотокопій страхового фонду документів, надавав свої приміщення в оренду важливим оборонним відомствам країни, здійснив важливі кроки для врятування документів окупованих країн та заснування Міжнародної ради архівів, уклав довідники по документах Національного архіву, у тому числі періоду Другої світової війни³⁹. Отже, архівісти розраховували, що, нарешті, їм вдалося довести значення архіву як стратегічного інформаційного ресурсу держави, що зберігає документи з національної історії і забезпечує життєво важливою ретроспективною інформацією державні установи. Проте у повоєнні роки уряд ухвалив несприятливі для подальшого розвитку Національного архіву рішення.

Оскільки у діяльності департаментів федерального уряду протягом Другої світової війни накопичувалася значна кількість документів, NARA ініціював спрощення процедури експертизи і вилучення документів для знищення. 7 липня 1943 року Конгрес ухвалив закон про розпорядження документами «An Act to Provide for the Disposal of Certain Records of the United States Government» (57 Stat 380, відомий як «Records Disposal Act of 1943»), який вимагав від установ представляти на розгляд Архівіста США *переліки документів*, що потребували експертизи і прийняття рішення про їх подальшу долю. Проте до жовтня 1944 року лише 26 відомств надали свої переліки та тільки до 6 із них була включена відповідна кількість документів. Тому Архівіст США С. Дж. Бакк вніс пропозицію ухвалити зміни до Закону, відповідно до яких він отримував право створювати загальні (типові) переліки документів для усіх або декількох агенцій. 6 липня 1945 року Конгрес прийняв «Records Disposal Act of 1943» із поправками. Ці зміни до Закону передбачали укладання і впровадження в роботу установ Генеральних переліків документів зі строками зберігання (General schedules)⁴⁰.

Підготовка переліків базувалася на детальному аналізі функцій установ. Документи установ поділялися на дві категорії: ті, що відображали важливі функції федеральних агентств, визначені Президентом і Конгресом, підлягали постійному зберіганню; інші, із фінансового та господарського управління, – тимчасовому (довготривалому і тривалому) зберіганню. Документи з типових функцій, притаманних усім установам, включалися до Генерального переліку. Документи, які описували своєрідні функції установ, залишалися предметом конкретних перелі-

³⁹ Левченко Л. Л. Національний архів США у Другу світову війну та повоєнні роки [Текст] / Л. Л. Левченко // Чорноморський літопис: Науковий журнал. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2013. – Вип. 7. – С. 179–198.

⁴⁰ Perlman I. General Schedules and Federal Records [Text] / Isadore Perlman // American Archivist. – 1952, January. – Vol. 15. – № 1. – P. 27–38.

ків. Передбачався трирічний термін, після якого установа повинна була передати свої документи на зберігання до центру документації (на той час вже існували відомчі центри документації, розпочалося створення федеральних центрів документації). У центрах документи зберігались упродовж строку, передбаченого переліком, після закінчення якого визначалася їх подальша доля. У Переліках роз'яснювалося, що довготривала і тривала цінність документу не дорівнює архівній (постійній) цінності. Документи постійної цінності з центрів документації направлялися на зберігання до архівів. Документи довготривалої і тривалої цінності зберігались у центрах до закінчення терміну зберігання, після чого знищувались або передавались (продавались) на зберігання зацікавленим архівним інституціям (архівам університетів, історичних товариств, бібліотек, громадських або релігійних об'єднань)⁴¹.

25 вересня 1946 року Президент США Г. С. Трумен із метою ефективного розпорядження документами уряду підписав наказ EO 9785 «Providing for the More Efficient Use and for the Transfer and Other Disposition of Government Records»⁴² (Забезпечення більш результативного використання і передачі та іншого розпорядження урядовими документами). Цей наказ вимагав від департаментів виконавчої гілки влади вводити програми управління документацією. Департаменти повинні були залишати у себе на зберіганні лише ті документи, що необхідні їм для поточної діяльності, а всі інші передавати на зберігання до NARA або розпоряджатися ними відповідно до закону. Контроль за передачею документів від установи до установи здійснювало Бюро бюджету, а до Архіву – NARA.

Здавалося, що для вирішення проблеми управління документацією у федеральних департаментах, експертизи цінності та розпорядження документами вже зроблено достатньо, але у певних колах з цим не погоджувалися.

1947 року створено Комісію з реорганізації урядових установ (Commission on the Organization of the Executive Branch of the Government, 7 липня 1947 р.), яку очолив колишній Президент США Г. К. Гувер⁴³. У своєму першому звіті Конгресу «General Management of the Executive Branch» він писав, що реорганізація потрібна для спрощення структури, єднання цілей, ясності політики виконавчої влади, відповідності її дій Конституції США. Насправді, мета 1-ї Гуверівської комісії полягала, насамперед, у перебранні виконавчою владою на себе всіх можливих

⁴¹ *Perlman I. General Schedules and Federal Records [Text] / Isadore Perlman // American Archivist. – 1952, January. – Vol. 15. – № 1. – P. 31–33.*

⁴² *EO 9785 Providing for the More Efficient Use and for the Transfer and Other Disposition of Government Records [Electronic resource] // Harry S. Truman Library. – Mode of access: <http://trumanlibrary.org/executiveorders/index.php?pid=709>. – Title from screen.*

⁴³ *Перша Комісія Гувера (7 липня 1947 р. – 12 червня 1949 р.) була створена з метою реорганізації виконавчої гілки влади у США. Вона підготувала для Конгресу 277 рекомендацій і 19 звітів. У результаті діяльності Комісії 20 червня 1949 р. був ухвалений Закон про реорганізацію (Reorganization Act, 1949) (Public Law 09, 81st Cong., 1st sess.) та реорганізаційні плани. *Heady F. The Reorganization Act of 1949 [Text] / Ferrel Heady // Public Administration Review. – 1949, Summer. – Vol. 9. – № 3. – P. 165–174.**

функцій із управління державою, посиленні статусу федеральних департаментів та економії коштів⁴⁴. До Гуверівської комісії, яка вперше засідала у Білому Домі 29 вересня 1947 року, було включено 24 групи з понад 300 експертів із різних галузей державного управління. Реформи у сфері управління документацією у урядових установах до планів роботи Комісії не входили.

Е. Дж. Ліхі⁴⁵, виконавчий директор Національної ради з управління документацією (National Records Management Council), наприкінці січня 1948 року подав до Гуверівської комісії свої пропозиції з удосконалення управління документацією у федеральних відомствах.

У березні 1948 року своє бачення можливих реформ 1-й Гуверівській комісії представив У. К. Гровер. 2 червня 1948 року У. К. Гровер був призначений 3-ім Архівістом США.

УЕЙН КЛЕЙТОН ГРОВЕР,
3-й Архівіст США
(1948–1965), 9-й прези-
дент SAA (1953–1954)

У. К. Гровер народився у Гарланді (штат Юта). Закінчив школу у Солт-Лейк-Сіті (1924 р.) і, щоб заробити кошти на коледж, працював на залізниці. 1931 року Гровер закінчив факультет англійської мови Університету штату Юта. Професійну кар'єру розпочав репортером у видавництві «Deseret News». 1932 року, працюючи помічником Сенатора Е. Д. Томаса, одружився з його дочкою Естер. Гровер прийшов до Національного архіву США у липні 1935 року. Спочатку виконував роботу по прийому документів на зберігання до архіву та вже наступного року став молодшим архівістом, а згодом поступив до Департаменту військових документів та став його керівником. Після захисту докторської дисертації 1940 року Гровера призначили асистентом 2-го Архівіста США С. Дж. Бакка. У часи Другої світової війни Гровер два ро-

ки служив у OSS, а з 1943 року керував підрозділом управління документацією в Офісі Генерального ад'ютанта. Гровер був прибічником концепції «життєвого циклу» документів, тому діяльність його підрозділу спрямовувалася на усі стадії роботи з документами від їх відбору на зберігання до використання. За участь у Другій світовій війні Гровер був нагороджений медаллю «Legion of Merit». 1 серпня 1947 року на запрошення С. Дж. Бакка Гровер повернувся до Національ-

⁴⁴ Mansfield H. C. Reorganizing the Federal Executive Branch: the limits of institutionalization [Text] / Harvey C. Mansfield / The Institutionalized Presidency. Ed. by Thomas Norman C., Baade Hans W. // Law and Contemporary Problems. – 1970, Summer. – Vol. 35. – № 3. – P. 480–486.

⁴⁵ Leahy E. J. Reduction of Public Records [Text] / Emmett J. Leahy // American Archivist. – 1940, January. – Vol. 3. – № 1. – P. 13–38 ; Leahy E. J. Modern records management [Text] / Emmett J. Leahy // American Archivist. – 1949, July. – Vol. 12. – № 3. – P. 231–242 ; Leahy E. J. Modern records management: a basic guide to records control, filing, and information retrieval [Text] / Emmett J. Leahy, Christopher A. Cameron. – McGraw-Hill, 1965. – 236 p. ; Angel H. E. Emmett Joseph Leahy, 1910–1964 [Text] / Herbert E. Angel // American Archivist. – 1964, October. – Vol. 27. – № 4. – P. 507–509.

ного архіву США. Навесні 1948 року як уповноважений Державним департаментом Гровер виконував культурну місію у країнах Карибського басейну.

Дж. Г. Бредшер, автор біографічної статті про Гровера, зазначив, що на момент призначення того Архівістом США обсяг документів, що зберігались у Національному архіві США, подвоївся порівняно із довоєнним періодом і складав 800 тис. куб. футів, але штатна чисельність працівників архіву зменшилася з 315 осіб у 1942 році до 220 – у 1948 році. Значні обсяги документів очікували на систематизацію та описування⁴⁶. Гровер був одним із ініціаторів ухвалення закону про федеральні документи «Federal Records Act» (1950), уведення програм управління документацією у федеральних департаментах, ухвалення закону про президентські бібліотеки «Presidential Libraries Act» (1955), відповідно до якого вони були об'єднані в єдину систему під керівництвом Національного архіву США. Гровер зосереджував свої зусилля, крім системи президентських бібліотек в цілому, на розвиткові Бібліотеки Президента США Г. С. Трумена, Президентського центру Д. Д. Ейзенхауера та Бібліотеки і Музею Президента США Л. Б. Джонсона. Значний внесок Гровер зробив у розширення можливостей Національної комісії історичних публікацій. З його ініціативи Конгрес ухвалив

2-й Архівіст США Солон Джастес Бак і Уейн Клейтон Гровер, 1948 рік

законодавство, відповідно до якого Комісія поширила свою діяльність на архіви штатів, округів, муніципалітетів та недержавних архівних інституцій, підтримуючи їх проекти із публікації важливих історичних джерел американської нації. 1964 року Гроверу вдалося протягнути в Конгресі законодавство про заснування програми грантів, які Комісія до нашого часу надає архівам із метою збирання, зберігання, публікації історичних документів, розвитку архівної освіти тощо. Важливе значення для Національного архіву мало переміщення у 1952 року до Ротонди (центральної музейної зали в будинку архіву на Пенсільванія-авеню у Вашингтоні) із Бібліотеки Конгресу США оригіналів Декларації незалежності, Конституції США та Білля про права⁴⁷.

⁴⁶ Bradsher G. Longest-Serving Archivist Wayne Grover Steered Agency during Critical Years [Text] / Greg Bradsher // Prologue. – 2009, Winter. – Vol. 41. – № 4.

⁴⁷ Grover W. C. Recent Developments in Federal Archival Activities [Text] / Wayne C. Grover // American Archivist. – 1954, January. – Vol. 14. – № 1. – P. 3–12; Grover W. C. The National Archives at Age 20 [Text] / Wayne C. Grover // American Archivist. – 1954, April. – Vol. 17. – № 2. – P. 99–107; Grover W. C. Archives: Society and Profession [Text] / Wayne C. Grover // American Archivist. – 1955, January. – Vol. 18. – № 1. – P. 3–10.

Значну увагу Гровер приділяв Товариству американських архівістів. Очолюючи SAA протягом 1953–1954 рр. У. К. Гровер склав Кодекс архівіста⁴⁸ сприяв виданню і розповсюдженню архівної періодики, піклувався про архівні та історичні агенції штатів та округів, розвиток архівної освіти. Гровер також був обраний віце-президентом Міжнародної ради архівів.

Під час перебування на посаді Архівіста США У. К. Гровер був нагороджений Адміністрацією служб загального призначення за видатні заслуги «Distinguished Service Award» (1959) та Національною лігою державної служби за багаторічну працю (1962)⁴⁹.

Однак були в кар'єрі Гровера й тривожні моменти. Після вступу на посаду Президент США Д. Д. Ейзенхауер (1953) збирався зробити посаду Архівіста США політичною і замінити Гровера політиком. Однак архівісти та історики усієї країни об'єдналися і виступили проти рішення Ейзенхауера. Це була значна перемога американських архівістів, яким вдалося захистити свого фахового керівника від необгрунтованого звільнення, а NARA – від політичного впливу. Вона стала першим кроком до професіоналізації архівної галузі в США, встановлення стандартів архівної професії та запровадження сертифікації архівістів.

Непорозуміння були у Гровера з видатним американським архівістом і вченим Т. Р. Шелленбергом. У свій час обидва майже одночасно прийшли працювати до Національного архіву. Дискусія двох вчених тривала роками. Врешті 1 січня 1962 року Гровер створив у складі Національного архіву Офіс експертизи цінності документів і призначив його керівником Т. Р. Шелленберга⁵⁰.

Зусилля Гровера по звільненню Національного архіву від підпорядкування Адміністрації служб загального призначення не були успішними. 1965 року конфлікт загострився через скорочення бюджетного фінансування архіву, це змусило Гровера подати у відставку. Після звільнення з посади У. К. Гровер деякий час працював консультантом свого наступника Р. Г. Бахмера і допомагав Президентській бібліотеці Л. Б. Джонсона. Помер У. К. Гровер 1970 року від раку у своєму домі у Сілвер Спрингс (штат Мериленд)⁵¹.

З огляду на внесені пропозиції Ліхі і Гровера 1-ша Гуверівська комісія 12 квітня 1948 року підписала угоду з Е. Дж. Ліхі та Національною радою з управління документацією про вивчення проблеми управління документацією у феде-

⁴⁸ Фотокопію Кодексу архівіста та неофіційний авторський переклад вміщено у додатку наприкінці монографії.

⁴⁹ *Brooks P. C. Wayne C. Grover, 1906–1970* [Text] / Philip C. Brooks // *American Archivist*. – 1970, July. – Vol. 33. – № 3. – P. 282–284 ; *Recent Deaths* [Text] // *The American Historical Review*. – 1970, October. – Vol. 75. – № 6. – P. 1885–1887 ; *Bradsher G. Longest-Serving Archivist Wayne Grover Steered Agency during Critical Years* [Text] / Greg Bradsher // *Prologue* – 2009, Winter. – Vol. 41. – № 4.

⁵⁰ *Bradsher G. Longest-Serving Archivist Wayne Grover Steered Agency during Critical Years* [Text] / Greg Bradsher // *Prologue*. – 2009, Winter. – Vol. 41. – № 4.

⁵¹ *Ibid.*

ральному урядові. У звіті Ліхі від 14 жовтня 1948 року, представленому на розгляд Комісії, обсяг документів федеральних відомств був оцінений у 18,5 млн куб. футів, а щорічні витрати на їх зберігання – у 1,2 трлн дол. Ліхі рекомендував створити Федеральну адміністрацію документації, інкорпорувати до її складу Національний архів та всі депозитарії, що зберігали непоточні документи федерального уряду, видати закон для регулювання процедур утворення, зберігання, управління і знищення документів, у кожному департаменті призначити особу, відповідальну за управління документацією, розробити та впровадити відповідні стандарти і правила.

Однак Ліхі не очікував реакції, яку викликали його пропозиції. Комісія Гувера для запобігання зайвим політичним інсинуаціям не розголошувала напрацьовані нею висновки та почала оприлюднювати власні звіти лише наприкінці листопада – на початку грудня 1948 року. Усе, що її члени усвідомили з пропозицій Ліхі, зводилося до утворення нового Управління документації, тому Комісія асоціювала NARA і майбутню службу документації (або як у її термінології звучало «Бюро управління документацією») із Адміністрацією служб загального призначення (планувалося, що GSA буде опікуватися будівлями, транспортом, забезпеченням роботи державних установ).

Опубліковані звіти з наданими пропозиціями викликали неоднозначне ставлення й палкі дискусії. Ліхі критикували за вузькість визначеної мети: концентрація на проблемі зменшення обсягів документів та економія площ для їх зберігання. Опоненти натякали Ліхі, що він більше замислювався над тим, як «продати» свою ідею Комісії, ніж про те, як подбати про загальну користь справи. Опоненти вказували йому на відсутність альтернативи, невизначеність статусу Національного архіву. Оскільки уряд мав на меті скорочення фінансових витрат, певний страх щодо можливої втрати Національним архівом США статусу самостійної федеральної агенції відчувався вже тоді.

28 січня 1949 року У. К. Гровер написав Г. К. Гуверу листа, у якому оскаржував можливе рішення про створення нової Адміністрації, запевняв, що NARA з успіхом зможе виконувати функції управління документацією при деякому посиленні його статусу, пропонував внести зміни до архівного закону 1934 року. У відповідь на запит Президента США Г. С. Трумена до федеральних відомств щодо отримання коментарів із приводу пропозицій Гуверівської комісії У. К. Гровер ще раз направив лист із найпереконливішими аргументами, висунутими на захист самостійності NARA.

Г. К. Гувер вбачав менш амбіційну роль NARA, він був прихильником уведення програм управління документацією у федеральних відомствах, пропонував ухвалити новий закон у цій галузі, а NARA відводив роль консультанта. Разом із тим, стосовно заснування центрів для зберігання непоточних документів Гувер пропонував створити єдиний такий центр у Вашингтоні. Усі подані пропозиції

багаторазово обговорювалися під час проходження нового архівного законодавства у Сенаті⁵².

30 червня 1949 року був ухвалений закон про федеральну власність та адміністративні служби «Federal Property and Administrative Services Act» (P. L. 152), згідно з яким усі урядові документи були оголошені федеральною власністю, а централізоване управління ними було доручене Адміністрації служб загального призначення (General Services Administration, GSA)⁵³, котрій був підпорядкований Національний архів і Служба документації (National Archives and Records Service (NARS)).

Сховище Національного центру документації у Вашингтоні

За окремим винятками, закон 1949 року передавав функції Архівіста США начальнику GSA. Архів таки втратив свої права як самостійна урядова агенція і навіть змінив назву з NARA на NARS. Хоча законодавством було передбачено, що начальник GSA повинен делегувати свої функції керівникам підпорядкованих агенцій, фактично управління Архівом здійснював керівник GSA. Статус Національного архіву за законом 1949 року став значно нижчий порівняно із тим, який Архів отримав при його заснуванні у 1934 році. Архівний закон 1934 року всі архівні документи американського уряду, законодавчої, виконавчої та судової гілок влади віддавав під нагляд Архівіста США. Архівіст призначався Президентом США, звітував перед Конгресом, входив до ряду важливих державних комісій і комітетів. Він виконував такі функції: проводив самостійну кадрову політику, розпоряджався бюджетом, будівлями, землею, обладнанням Архіву. Законодавство 1949 року передавало всі ці права і повноваження начальнику GSA, який разом із ними отримав право пропонувати уряду кандидатуру для призначення на посаду Архівіста США. Це вилось у неможливість проведення Національним архівом самостійної політики в галузі архівної справи, розпорядження кадрами і фінансами, що негативно вплинуло на подальший розвиток Архіву. Начальник

⁵² Krauskopf R. W. The Hoover Commissions and Federal Recordkeeping [Text] / Robert W. Krauskopf // American Archivist. – 1958, October. – Vol. 21. – № 4. – P. 371–385.

⁵³ Адміністрація служб загального призначення – урядова агенція, створена 1949 р. для управління і підтримки урядових установ, у тому числі забезпечення їх зв'язком, приміщеннями, транспортом, кваліфікованими співробітниками, експертними рішеннями тощо. Управління проводило реформи урядових установ США до 1952 р. На сьогоднішній день у GSA працює близько 12 тис. співробітників, адміністрація має річний бюджет у розмірі 26,3 млрд доларів. У її віданні знаходиться 8300 урядових будинків, парк автотранспорту у 210 тис. одиниць. U. S. General Services Administration // General Services Administration [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.gsa.gov>. – Title from screen.

GSA на свій розсуд звільняв і призначав керівників ключових відділів NARS⁵⁴, визначав обсяги бюджетного фінансування тощо. Архів підпав під політичний контроль. 1965 року Гровер саме через конфлікт із GSA, спричинений скороченням фінансування, подав у відставку. Напередодні він написав Президенту США Л. Б. Джонсону листа з проханням реорганізувати Національний архів у незалежну агенцію⁵⁵. Відсутність прав відбивалась і на інформаційній та міжнародній діяльності Архіву. За 25 років конфлікт між GSA і NARS поглибився до стану «війни», у якій, на радість американських архівістів, вони перемогли, повернувши 1985 року Архіву не лише його назву, а й незалежність і права⁵⁶.

У грудні 1949 року у структурі NARS був створений Відділ з управління документацією (Records Management Division). 1950 року Конгрес ухвалив закон про федеральні документи «Federal Records Act» (P. L. 754, 81st Congress), за яким у кожному федеральному відомстві були впроваджені програми управління документацією, згодом відкриті федеральні центри документації для зберігання непоточних документів федеральних агенцій. На 30 червня 1954 року 95 % федеральних департаментів прозвітували про розроблення і впровадження конкретних переліків документів, укладених у їх відомствах зі строками зберігання і встановленими процедурами виділення нецінних документів до знищення⁵⁷.

Після Корейської війни (1950–1953) витрати уряду зросли вдвічі, а документообіг втричі. В уряді дійшли висновку, що 1-ша Гувєрївська комісія не досягла своєї мети, тому Президент США Д. Д. Ейзенхауер

Заступники регіональних директорів із питань управління документацією на нараді у Національному архіві США, 15 лютого 1951 року

⁵⁴ Warner R. M. *Diary of a Dream: A History of the National Archives Independence Movement, 1980–1985* [Text] / Robert M. Warner. – Metuchen, NJ, and London : The Scarecrow Press, 1995. – P. 102 ; Warner R. M. *Secrecy and Salesmanship in the Struggle for NARA's Independence* [Text] / Robert M. Warner // Prologue. – 2005, Spring. – Vol. 37. – № 1.

⁵⁵ Bradsher G. *Longest-Serving Archivist Wayne Grover Steered Agency during Critical Years* [Text] / Greg Bradsher // Prologue. – 2009, Winter. – Vol. 41. – № 4.

⁵⁶ Warner R. M. *Secrecy and Salesmanship in the Struggle for NARA's Independence* [Text] / Robert M. Warner // Prologue. – 2005, Spring. – Vol. 37. – № 1.

⁵⁷ Angel H. E. *Federal Records Management Since the Hoover Commission Report* [Text] / Herbert E. Angel // American Archivist. – 1953, January. – Vol. 16. – № 1. – P. 13–26.

ухвалив рішення про заснування 2-ї Гуверівської комісії, а 10 липня 1953 року підписав «Brown-Ferguson Act» («Акт Брауна-Фергюсона») про її утворення. Питання роботи з документами у колі інтересів Комісії опинилися 20 червня 1954 року, Г. К. Гувер знов запросив Е. Дж. Ліхі очолити групу для їх розгляду. Замість поняття «управління документацією» (records management) Ліхі цього разу увів термін менеджмент паперової роботи (paperwork management), оскільки вважав його ширшим. Робота групи Ліхі просувалась у двох напрямках: обстеження управління документами у федеральних відомствах та в галузі нагляду органів виконавчої влади федерального рівня за діяльністю приватних компаній. Група проаналізувала результати впровадження рекомендацій 1-ї Гуверівської комісії і спрямувала свої зусилля на вивчення управління кореспонденцією, звітами, системою вручення директив та інструкцій, форм управління документацією, формування документів у файли, стану впровадження автоматизації, методів контролю якості і системи роботи секретаріатів.

Рекомендації, надані Комісією (створення окремого підрозділу для управління паперовою роботою в GSA, а не в NARS; уведення масштабних програм управління документацією у федеральних відомствах; розробка наказу Президента для врегулювання паперової роботи у федеральному урядові), були фактично проігноровані. Президент формально вказав керівникам федеральних відомств на необхідність співпраці з GSA в частині управління документацією. Відділ із управління документацією NARS з 1 листопада 1956 року реорганізували в Управління документацією (Office of Records Management), підпорядковане помічнику Архівіста США⁵⁸. У федеральних установах увели посади відповідальних за діловодство (агенсу record officers). GSA видала нові правила створення, організації, зберігання, використання документів. Відомства переглянули переліки документів зі строками зберігання. До 1957 року 42 % усіх федеральних документів надійшли на зберігання до NARS та федеральних центрів документації (на 1954 рік вже було створено 10 федеральних центрів документації⁵⁹), зменшилася кількість відомств, що зберігали документи у власних центрах документації (із 34 відомчих центрів на 30 червня 1956 року залишилося 25 центрів різних військових департаментів та таких агентств, як Комісія з атомної енергетики)⁶⁰.

Від сфери приватного бізнесу до Комісії надійшло 4,7 тис. звітів, які описували близько однієї тисячі федеральних правил і законів, що регулювали питання документоутворення у приватних компаніях та документообігу між урядом і приватним сектором. Комісія змогла розглянути тільки 75 з них. Хоча й у цій

⁵⁸ Krauskopf R. W. The Hoover Commissions and Federal Recordkeeping [Text] / Robert W. Krauskopf // American Archivist. – 1958, October. – Vol. 21. – № 4. – P. 393.

⁵⁹ Grover W. C. The National Archives at Age 20 [Text] / Wayne C. Grover // American Archivist. – 1954, April. – Vol. 17. – № 2. – P. 102.

⁶⁰ Krauskopf R. W. The Hoover Commissions and Federal Recordkeeping [Text] / Robert W. Krauskopf // American Archivist. – 1958, October. – Vol. 21. – № 4. – P. 394–396.

сфері не було видано жодного законодавчого акту, діяльність Комісії, що служила свого роду посередником та арбітром між урядом і приватними компаніями, сприяла зменшенню кількості звітів, що подавалися на вимогу уряду приватниками. Це скоротило паперову роботу як в уряді, так і у приватному бізнесі. Конгрес заснував із представників урядових установ і бізнесу Комісію із паперової роботи, яку вимагали від приватних компаній урядові департаменти і управління (Commission on Paperwork Required by Offices and Departments, PROD). GSA уклала список федеральних вимог до зберігання документів у сфері бізнесу, урядах штатів і місцевих адміністраціях, приватних осіб (виданий у «Federal Register» від 8 квітня 1955 р.). Відповідальність за перегляд вимог до подання звітів приватним бізнесом урядові була покладена на Бюро бюджету, що встановило терміни зберігання звітів та дозволило мікрофільмування звітності з подальшим знищенням оригіналів після закінчення певних термінів її зберігання⁶¹.

Зміни до архівного законодавства США у 1940–1950-х рр. покращили стан управління документацією у федеральних відомствах: було розроблено типові і конкретні переліки документів, урегульовано діяльність установ у сфері управління документацією, встановлено правила розпорядження документами, уніфіковано терміни зберігання документів, стандартизовано порядки виділення їх до знищення, засновано федеральні центри документації. Установи звільнилися від роботи з непоточними документами, що їх обтяжувала, отримавши можливість їх передачі для тимчасового зберігання, експертизи цінності і подальшого розпорядження центрам документації. Діяльність федеральних відомств у сфері документації була підпорядкована централізованому управлінню, координації і контролю NARS. Фактично повноваження NARS були розширені за рахунок функції контролю програм управління документацією протягом усього життєвого циклу документів від утворення в установі до остаточного вирішення їх подальшої долі (final disposition). Усе це було значним кроком уперед порівняно із станом цієї роботи у першій половині ХХ ст., забезпечувало систематичне поповнення NARS документами історичної цінності, запобігало втратам цінних документів. Однак оцінка рекомендацій, наданих урядові Гуверівськими комісіями, не висока. Національний архів, як незалежний орган виконавчої гілки влади, міг би без зайвих ускладнень реалізувати поставлені перед ним завдання у сфері управління документацією самостійно. Натомість він потрапив на 25 років у «полон» (за висловом американських архівістів) до GSA і в конфліктну ситуацію, яка відбирала сили і час у архівістів.

Період розвитку Національного архіву США з 1934 року і до середини 1950-х рр. мав важливе значення як із точки зору досягнень архіву в практичній роботі, так і з точки зору усвідомлення архівістами своєї ролі. Американським архівістам

⁶¹ Krauskopf R. W. The Hoover Commissions and Federal Recordkeeping [Text] / Robert W. Krauskopf // American Archivist. – 1958, October. – Vol. 21. – № 4. – P. 397–399.

вдалося довести своїм федеральним відомствам важливість передачі документів на зберігання до архіву, здобути довіру від керівників департаментів до архіву як до державної агенції, що гарантує збереженість урядових документів та інформаційне обслуговування діяльності державних установ. У подальшому в керівників федеральних відомств вже не виникало сумнівів щодо доцільності передавання документів до архіву. Інформаційна діяльність архіву зосереджувалася не лише на виконанні запитів державних цивільних і військових відомств, архів активно популяризував історичні документи державним чиновникам, військовослужбовцям і громадянам. Робота з популяризації документів допомагала сформуванню у суспільстві позитивний імідж архіву. Для Сполучених Штатів це мало непересічне значення, оскільки американські громадяни оцінюють необхідність існування тієї чи іншої установи з точки зору виправданості їх витрат на неї як платників податків.

Рішення, прийняті урядом США у повоєнні роки, у цілому мали позитивний характер. По-перше, була впроваджена чітка система управління документацією у федеральних відомствах, вирішена проблема здійснення експертизи цінності, тимчасового зберігання документів. По-друге, втрата Національним архівом США статусу незалежного державного органу, що негативно відбивалася на усій діяльності Архіву аж до 1985 року, дозволила архівістам зробити належні висновки. Вони усвідомили свою місію не як клерків, що виконують рутинну паперову роботу, а як представників держави – хранителів історії⁶². У. К. Гровер вдало висловився з цього приводу у своєму прощальному листі до колективу Архіву: «Ця місія, як я вже багато разів повторював, дуже важлива. Вона є центром зусиль людини, спрямованих на збереження і розвиток самої цивілізації. «Написані слова – вічні» – принаймні ті слова, що ми, як архівісти, обрали вартими збереження! Це турботливе та відповідальне завдання, але я не можу думати про щось шляхетніше у цій досить нецивілізованій ері, за якої ми живемо»⁶³. Підсумки розвитку Національного архіву за 1934–1954 рр. були підведені У. К. Гровером у статті «Національний архів у віці 20-ти»⁶⁴.

Знадобилися роки, щоб архівісти змогли подолати опір політиків і державних чиновників, повернути Архіву незалежний статус, ліквідувати загрозу його політизації, виділити архівну галузь в окрему самостійну систему життєдіяльності суспільства. Пережитий період «дорослішання і самоусвідомлення» дозволив архівістам перейти на якісно новий рівень репрезентації себе та своєї ролі в державі та суспільстві в цілому.

⁶² Левченко Л. Л. Національний архів США у Другу світову війну та повоєнні роки [Текст] / Л. Л. Левченко // Чорноморський літопис: Науковий журнал. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2013. – Вип. 7. – С. 179–198.

⁶³ Brooks P. C. Wayne C. Grover, 1906–1970 [Text] / Philip C. Brooks // American Archivist. – 1970, July. – Vol. 33. – № 3. – P. 284.

⁶⁴ Grover W. C. The National Archives at the Age 20 [Text] / Wayne C. Grover // American Archivist. – 1954, April. – Vol. 17. – № 2. – P. 99–107.

3.2 НАЦІОНАЛЬНИЙ АРХІВ США: У РУСІ «ЗА НЕЗАЛЕЖНІСТЬ» (від середини 1950-х до середини 1980-х рр.)

50-ті роки XX ст. Національний архів США розпочав у світлі негативних і позитивних змін. Архів не був незалежним органом влади, як у попередній період, хоча його повноваження і функції поширювалися на управління документацією у федеральних органах влади. 13 грудня 1952 року відбулася надзвичайна подія в історії NARS: Декларацію незалежності, Конституцію Сполучених Штатів та інші Хартії свободи американського народу переміщено з Бібліотеки Конгресу до будинку Національного архіву на Пенсільванія-авеню⁶⁵.

Перевезення Хартій свободи з Бібліотеки Конгресу США
на зберігання до Національного архіву США, 13 грудня 1952 року

⁶⁵ Milton G. Travels of the Charters of Freedom [Text] / Gustafson Milton // Prologue. – Winter 2002. – Vol. 34. – № 4.

РОБЕРТ ГЕНРІ БАХМЕР,
4-й Архівист США
(1965–1968),
17-й президент SAA
(1961–1962),
Генеральний секретар ICA

ДЖЕЙМС БЕРТОН РОДС,
5-й Архівист США
(1968–1979),
30-й президент SAA
(1974–1975),
президент АСА
(1992–1994)

У. К. Гровер очолював федеральну архівну систему США до 6 листопада 1965 року і пішов із NARS на знак протесту проти зменшення GSA бюджетного фінансування. Його змінили послідовно Р. Г. Бахмер (7 листопада 1965 р. – 9 березня 1968 р.) та Дж. Б. Родс (10 березня 1968 р. – 1979 р.), певний час обов'язки Архівиста США виконував Дж. О'Нілл (1979 р. – липень 1980 р.).

1967 року в NARS був створений Об'єднаний комітет зі статусу Національного архіву (Joint Committee on the Status of the National Archives). Головою комітету було обрано Дж. П. Бойда, а секретарем Х. Г. Джонса. У 1969 році Джонс опублікував працю «The Records of a Nation: Their Management, Preservation and Use» («Документи нації: їх менеджмент, зберігання і використання»), у якій вказав на можливість втрати архівом статусу наукової і просвітницької установи та втягування його у корупційні ігри політиків через підпорядкування GSA. Вчений наполягав на відновленні незалежності Національного архіву і закликав боротися за цей статус Товариство американських архівістів, Американську історичну асоціацію та Організацію американських істориків. Він писав: «Створення нового, сильного, незалежного Національного архіву і Управління документацією... є надійнішим шляхом гарантування, що американська історія буде не просто викладена, а буде викладена точно й об'єктивно»⁶⁶. Тієї ж думки дотримувались О. В. Холмс та Г. Е. Енжел⁶⁷. Однак у той час рух за незалежність успіху не мав. Автор праці «Національний архів: Американське міністерство документації» Д. Мак-Кой визначив 1965–1968 рр. як період «ліквідації руху за незалежність»⁶⁸, а події після 1968 року назвав другим рухом за незалежність Національного архіву. Мак-Кой зазначав, що

⁶⁶ «The creation of a new, strong, independent, and professionally administered National Archives and Records Authority is the surest way of guaranteeing that the American story will be told and that it will be told accurately and objectively». *Jones H. G. The Records of a Nation: Their Management, Preservation and Use* [Text] / H. G. Jones. – New York, Atheneum, 1969. – 311 p.

⁶⁷ *Holmes O. W. The National Archives at a Turn in the Road* [Text] / Oliver W. Holmes // *American Archivist*. – 1949, October. – Vol. 12. – № 4. – P. 339–354; *Angel H. E. Federal Records Management Since the Hoover Commission Report* [Text] / Herbert E. Angel // *American Archivist*. – 1953, January. – Vol. 16. – № 1. – P. 13–26.

⁶⁸ *McCoy D. R. The National Archives: America's Ministry of Documents, 1935–1968* [Text] / Donald R. McCoy. – Chapel Hill: The University of North Carolina Press, 1978. – 437 p.

Р. Г. Бахмеру вдалося налагодити стосунки із Адміністрацією служб загального призначення. У час перемир'я NARS навіть отримав збільшене фінансування Національної комісії історичних публікацій, була активізована діяльність Дорадчої ради Архіву та архівістам надано право в робочий час здійснювати власні наукові дослідження. Навесні 1969 року світ побачив перший номер журналу Національного архіву «Prologue»⁶⁹. Мета започаткування видання полягала в популяризації документального надбання нації, що зберігається в сховищах Національного архіву, а також діяльності самого Архіву. Цього ж року архів розпочав комплектування машиночитаними документами, для чого у складі архіву був створений спеціальний відділ (the Office of Records Management for integrating machine-readable records)⁷⁰.

ДЖЕЙМС ЕДВАРД
О'НІЛЛ,
в. о. Архівіста США
(1979–1980)

1950-ті – початок 1970-х рр. в історії Національного архіву США позначені змінами, спричиненими впровадженням наукових досягнень видатних американських вчених Т. Р. Шелленберга та О. В. Холмса у галузі експертизи цінності та систематизації архівних документів.

Т. Р. Шелленберг народився у містечку Гарден (штат Канзас) 24 лютого 1903 року. Україна, а саме Запоріжжя, має безпосереднє відношення до родини видатного вченого. Батько, Авраам Лоренс Шелленберг, та мати, Сара Шредер Шелленберг, були вихідцями із колонії Гальбштат Молочанського менонітського округу (м. Молочанськ Запорізької області). Дід вченого, відомий серед менонітів церковний діяч, емігрував до США навесні 1879 року й оселився на фермі поблизу Маундріджа, штат Канзас. Своєму синові, Аврааму Лоренсу, він дав гідну освіту: навчання у Рочестері, а потім у Нью-Йорку. Згодом Авраам працював вчителем, обіймав громадські посади, керував видавництвом Церкви Братів Менонітів і редагував її друкований орган «Zionsbote». Непересічна особистість Авраама Лоренса значно вплинула на формування світогляду його сина, Теодора, але, на відміну від батька, який мав проницецькі погляди, син став патріотом США та все своє життя присвятив збереженню джерел національної історії. Т. Р. Шелленберг здобув освіту в Табор-коледжі (1924–1926), потім отримав ступінь бакалавра з історії (1928) та магістра (1930) в університеті штату Канзас і захистив докторську дисертацію в університеті штату Пенсільванія (1934)⁷¹.

⁶⁹ Prologue [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: www.archives.gov/publications/prologue. – Title from screen.

⁷⁰ NARA's 75 Years [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/publications/prologue//2009/summer/datetime/index.html>. – Title from screen.

⁷¹ Матяш І. Б. Архівознавство: методологічні засади та історія розвитку [Текст] / Ірина Борисівна Матяш. – К. : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2012. – С. 317–319, 323.

1934 року Т. Р. Шелленберг прибув до Вашингтона. Спочатку він працював виконавчим секретарем Об'єднаного комітету з дослідження матеріалів, проекти якого в галузі мікрофільмування спонсорувались Американською радою наукових товариств та Радою з досліджень у галузі соціальних наук, потім – на тимчасовій посаді історика у Службі національних парків. Його кар'єра в Національному архіві США розпочалася в червні 1935 року з посади заступника експерта у відділі комплектування, потім начальника Департаменту документів сільського господарства (з 1938 р.). 1945 року вчений на три роки залишив Національний архів і працював в Архівному управлінні Адміністрації з регулювання цін, де апробовував методи експертизи цінності документів на великих обсягах документації, накопичених цією службою до середини ХХ ст. 1948 року він повернувся до NARS на посаду асистента Архівіста США, протягом 1950–1956 рр. був директором Департаменту архівного управління, завершив свою кар'єру на посаді асистента Архівіста Сполучених Штатів та керівника Офісу експертизи цінності документів⁷².

У 1950-ті – на початку 1960-х рр. Шелленберг читав лекційні курси з архівної теорії і практики в Американському, Католицькому, Колумбійському, Сіракузькому університетах, а також в університетах штату Іллінойс, у Вищій школі бібліотекознавства університету штату Техас (1960 р.) і Школі бібліотечної справи Університету штату Вашингтон (1962)⁷³. Протягом 1958–1961 рр. Шелленберг очолював Інститут архівного управління при Американському університеті, що був єдиним на той час закладом професійної архівної освіти у США. Після відставки читав курси архівного менеджменту у Школі бібліотечного обслуговування Колумбійського університету⁷⁴.

1954 року вчений отримав грант від програми Фулбрайт для викладання лекційних курсів у Австралії і Новій Зеландії. Упродовж цього відрядження він сприяв своїми знаннями і досвідом розвитку національних архівів Австралії та Океанії, що згодом вплинуло на адаптування ідей вченого їх архівістами⁷⁵. Шелленберг став одним із фундаторів Міжамериканської технічної ради архівів і керівником 1-го Міжамериканського архівного семінару, у якому брали участь 43 представники з 17 латино-американських країн. У жовтні 1961 року у Вашингтоні вони три тижні поспіль обговорювали різні аспекти становлення архівної професії в Латинській Америці. Шелленберг був ініціатором цієї зустрічі: у

⁷² Theodore Roosevelt Schellenberg. Kansas Memory [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.kansasmemory.org/item/211724>. – Title from screen.

⁷³ Rhoads J. B. An Archivist of intellect and industry. In Memoriam. Theodore R. Schellenberg. 1903–1970 [Text] / James B. Rhoads // American Archivist. – 1970, April. – Vol. 33. – № 2. – P. 191–194.

⁷⁴ Матяш І. Б. Архівознавство: методологічні засади та історія розвитку [Текст] / Ірина Борисівна Матяш. – К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2012. – С. 338–339.

⁷⁵ Rhoads J. B. An Archivist of intellect and industry. In Memoriam. Theodore R. Schellenberg. 1903–1970 [Text] / James B. Rhoads // American Archivist. – 1970, April. – Vol. 33. – № 2. – P. 192.

січні 1958 року він запропонував її проведення, виступаючи у Панамериканському інституті географії та історії в Еквадорі. Однак слабке здоров'я не дозволило йому очолити тренувальні програми в університеті Мехіко для архівістів Національного архіву Мексики⁷⁶.

1956 року вчений видав працю, яка здійснила значний вплив на подальший розвиток архівної справи у Сполучених Штатах «Modern Archives: Principles and Techniques» («Сучасні архіви: принципи і методи роботи»). Важливе значення для розвитку принципів і методів експертизи цінності документів мала стаття Шелленберга «The Appraisal of Modern Public Records» («Експертиза цінності сучасних публічних документів»), опублікована цього ж року. 1964 року вчений узагальнив досвід Національного архіву в галузі систематизації документів і оприлюднив свої висновки у статті «Archival Principles of Arrangement» («Архівні принципи систематизації»). 1965 року світ побачила книга Т. Р. Шелленберга «The Management of Archives» («Управління архівами»)⁷⁷.

О. В. Холмс, як і Шелленберг, прийшов до Національного архіву в 1935 році. Вчений працював на посадах голови внутрішнього департаменту архіву, директора з досліджень і описування документів, програмного консультанта, голови відділення документів про природні ресурси, виконавчого директора Національної комісії історичних публікацій. Холмс був впливовим членом Товариства американських архівістів. Із 1946 р. до 1951 р. учений очолював Комітет міжнародних відносин, входив до Ради SAA, був віце-президентом та президентом Товариства. У 1960 році Холмс очолював Комітет професійних стандартів SAA. За значний професійний внесок Товариство американських архівістів обрало Холмса своїм почесним членом у 1958 році. На честь Холмса SAA встановило грант для архівістів іноземних країн, кошти якого дозволяють відвідувати американські архіви⁷⁸.

Праця Холмса «Archival Arrangement – Five Different Operations at Five Different Levels» («Архівна систематизація – п'ять різних операцій на п'яти різних рівнях»), опублікована 1964 р., поклала початок сучасним науковим принципам і методам систематизації архівних документів в архівах США⁷⁹. Серед інших праць

⁷⁶ Ulibarri G. S. The Inter-American Technical Council on Archives [Text] / George S. Ulibarri // American Archivist. – 1964, January. – Vol. 27. – № 1. – P. 73–80.

⁷⁷ Schellenberg T. R. Modern Archives: Principles and Techniques [Text] / T. R. Schellenberg. – Chicago : University of Chicago Press, 1956. – 247 p. ; Schellenberg T. R. The Appraisal of Modern Public Records [Text] / T. R. Schellenberg // National Archives Bulletin. – № 8. – October, 1956 ; Schellenberg T. R. Archival Principles of Arrangement [Text] / T. R. Schellenberg // American Archivist. – 1961, January. – Vol. 24. – № 1. – P. 11–24 ; Schellenberg T. R. The Management of Archives [Text] / T. R. Schellenberg. – New York : Columbia University Press, 1965. – 383 p.

⁷⁸ Rundell W., Jr. Oliver W. Holmes [Text] / Walter Rundell, Jr // American Archivist. – 1982, Spring. – Vol. 45. – № 2. – P. 248–250.

⁷⁹ Holmes O. W. Archival Arrangement – Five Different Operations at Five Different Levels [Text] / Oliver W. Holmes // American Archivist. – 1964, January. – Vol. 27. – № 1. – P. 21–41.

Холмса були статті «The Evaluation and Preservation of Business Archive» («Оцінювання і зберігання бізнес-архівів», 1938 р.), «The National Archives and the Protection of Records in War Areas» («Національний архів і захист документів у місцях воєнних дій», 1946 р.), «The National Archives at a Turn in the Road» («Національний архів на повороті шляху», 1949 р.), «Toward an International Archives Program and Council, 1945–1950» («До міжнародної архівної програми і Ради», 1945–1950; опублікована 1976 р.).

Детальніше теоретичні розробки Т. Р. Шелленберга та О. В. Холмса висвітлені у відповідних розділах даної монографії.

У 1950–1970-ті рр. NARS зосереджувався на подальшому розвитку системи федеральних центрів документації та президентських бібліотек. Впроваджувалася Програма створення центрів документації «Federal Records Centers Program», стандарти для спорудження і обладнання центрів документації, проводилися навчання для персоналу центрів. Перший федеральний центр документації був відкритий у Брукліні (м. Нью-Йорк, штат Нью-Йорк) 1 травня 1950 р. До 1968 року в США вже було створено 15 федеральних центрів документації. З 1968 року на їх базі розпочалося утворення філій Національного архіву США.

1955 року було видано закон про президентські бібліотеки «Presidential Libraries Act». 6 липня 1957 р. відкрито Президентську бібліотеку Г. С. Трумена, 1 травня 1962 р. – Г. К. Гувера, 22 травня 1971 р. – Л. Б. Джонсона, 20 жовтня 1979 р. – Дж. Ф. Кеннеді⁸⁰.

1974 р. Конгрес видав «Presidential Recordings and Materials Preservation Act» («Акт про зберігання президентських записів і матеріалів»), який давав урядові право опіки над записами і документами Президента США Р. М. Ніксона. 1978 року «Presidential Records Act» («Акт про президентські документи») оголошував усі документи Президентів США, створені після 20 січня 1981 року, власністю Сполучених Штатів. Національна комісія історичних публікацій 1964 року розпочала видачу грантів для публікації історичних документів загальнонаціональної цінності, а 1974 року вона була реорганізована на Національну комісію історичних публікацій і документів і поширила свої грантові програми на видав-

Зустріч 5-го Архівіста США Джеймса Бертона Родса (у центрі фото) із Президентом США Джеральдом Рудольфом Фордом, 14 червня 1976 року

⁸⁰ Guterman Benjamin. Archives through the Decades // Prologue. – 2009, Summer. – Vol. 41. – № 2 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/publications/prologue/2009/summer/datetime/>. – Title from screen.

ничу діяльність та проекти із забезпечення збереженості місцевих документів у штатах і округах.

У липні 1980 року Президент Дж. Картер призначив 6-го Архівіста США. Ним став професор бібліотечних і інформаційних наук Університету штату Мічиган Р. М. Ворнер. Вчений, адміністратор, громадський діяч, Ворнер зробив непересічний внесок у повернення Національним архівом США незалежного статусу та відстоювання принципу «архіви поза політикою» як у власній країні, так і на міжнародній арені. Свої «adventures» (пригоди) на «field of battle» (полі битви) Р. М. Ворнер описав у двох працях: «Diary of a Dream: A History of the National Archives Independence Movement, 1980–1985» («Щоденник мрії: Історія руху за незалежність Національного архіву») і «International Archival Adventures: A Reminiscence» («Міжнародні архівні пригоди: спогади») ⁸¹. У США про Р. М. Ворнера писав його колега і співавтор, професор Школи інформації і Департаменту історії Університету Мічиган Фр. Блоуїн, який успадкував після Ворнера пост директора Історичної колекції Мічигану в Історичній бібліотеці Бентлі (Bentley), а також Бібліотекар і Архівіст Канади Я. Уїлсон. Про «Diary of a Dream» Я. Уїлсон сказав, що цей особистий «щоденник архівного лідера є рідкісним документом, що демонструє багатство розуміння і досвіду для інших державних службовців, всередині і поза архівами», «героїчна сага» про війну архіву, буяє «баталіями і сутичками, стратегіями і атаками, тривогами і бойовими зупинками, шпигунами і навіть випадковими зрадниками» ⁸². Битва відбувалася в коридорах і офісах офіційного Вашингтона, а зброєю виступали влада і вплив чиновників, погрози, чутки. Період з серпня до грудня 1983 р. був найгіршим у «цьому розжареному конфлікті», це період «царювання терору», відзначений особистими трагедіями і «жертвами» (були звільнені старші архівні керівники NARS, преса мусувала чутки і про відставку самого Ворнера). Ця відверта і безпосередня для адміністратора книга, на думку Уїлсона, варта вивчення та осмислення.

Р. М. Ворнер народився 28 червня 1927 року у м. Монтроз (Montrose), штат Колорадо. Він був сином Марка Томаса, священника пресвітеріанської церкви, і

⁸¹ Warner R. M. *Diary of a Dream: A History of the National Archives Independence Movement, 1980–1985* [Text] / Robert M. Warner. – Metuchen, NJ, and London : The Scarecrow Press, 1995. – 211 p. ; Warner R. M. *International Archival Adventures: A Reminiscence* [Text] / Robert M. Warner // *American Archivist*. – 1992, Spring. – Vol. 55. – № 2. – P. 356–368.

⁸² Blouin F. X. *The Two Dimensions of Professional Service: A Reflection on the Life of Robert M. Warner* [Text] / Francis X. Blouin // *American Archivist*. – 2007, Fall–Winter. – Vol. 70. – № 2. – P. 401–409 ; Blouin F. X. *Remembering Robert M. Warner* [Electronic resource] // Bentley Historical Library University of Michigan. – Mode of access: <http://bentley.umich.edu/general/warner.php>. – Title from screen ; Wilson I. E. *Diary of a Dream: A History of the National Archives Independence Movement, 1980–1985. Reviews* [Text] / Ian E. Wilson // *American Archivist*. – 1998, Spring. – Vol. 62. – № 1. – P. 164–197. В англomовному тексті Я. Уїлсона зазначено «diary of an archival leader is a rare document, providing a wealth of insight and experience for other public administrators, in and out of archives»; «a heroic tale», «battles and skirmishes, strategies and attacks, alarms, battle stations, spies, and even the occasional traitor», «this heated conflict», «Reign of Terror», «casualties».

Берти Маргарет Річ Ворнер. 1949 року Р. М. Ворнер закінчив Маскінгум (Muskingum)-коледж пресвітеріанської школи в Огайо, у якому вивчав історію. У 1950–1952 рр. Ворнер служив в Армії США, спочатку в Німеччині, а потім брав участь у Корейській війні (1950–1953). Після повернення зі служби в армії Ворнер продовжив освіту в Університеті штату Мічиган (м. Анн-Арбор), де в 1953 р. отримав ступінь магістра й у 1958 р. доктора філософії з історичних наук. Його науковий інтерес у цей час фокусувався на «новітній» історії (визначалася як 1876–1950-ті рр.). Під час навчання в коледжі Ворнер зустрів Елеонору Джейн Баллок, із якою одружився 1954 року. Як писав Фр. Блоуїн, дружина завжди відгравала головну роль у кар'єрі Ворнера⁸³.

Після отримання докторського ступеню Ворнер викладав історію Мічигану в університеті штату. Його знайомство з архівами почалося ще зі студентської лави, коли для своїх перших досліджень він використовував документи з Історичної колекції Університету штату. Пізніше Ворнер став молодшим науковим співробітником, а з 1966 року до 1980 року – директором Мічиганської історичної колекції Бібліотеки «Bentley». Ще 1963 року бібліотека прийняла на зберігання документи конгресмена Дж. Р. Форда, секретарем якого був Ворнер. Коли вирішувалося питання про прийом на зберігання документів за період президентства Форда, Ворнер запропонував створити дві окремі структури: архів (президентська бібліотека) і музей. Президентська бібліотека Дж. Р. Форда була побудована в Анн-Арбор, відкрита 27 квітня 1981 року та інтегрована до навчальної програми університету. Музей Дж. Р. Форда, створений у Гранд-Рапідс, розпочав прийом відвідувачів 18 вересня 1981 року. Це єдиний випадок, коли було створено дві окремі структури, що зберігають спадщину одного президента. У 1974 році Р. М. Ворнера запросили викладати архівний курс у Школі бібліотечної справи Університету Мічигану⁸⁴.

Під час роботи в Мічиганській історичній колекції Ворнер почав активно співпрацювати з Товариством американських архівістів і Міжнародною радою архівів. У SAA він співробітничав у Раді, був секретарем, виконавчим директором, віце-президентом і президентом. Ворнер прийшов до SAA у важкі для орга-

РОБЕРТ МАРК ВОРНЕР,
6-й Архівіст США
(1980–1985),
32-й президент SAA
(1976–1977)

⁸³ Friedman Lara, Neal Kathi, Monahan Zac. Finding aid for Robert M. Warner Papers, 1958–1992 [Electronic resource] // University Archives and Records Program Bentley Historical Library University of Michigan. – Mode of access: <http://quod.lib.umich.edu/b/bhlead/umich-bhl-89405?rgn=main;view=text>. – Title from screen ; Blouin F. X. Remembering Robert M. Warner [Electronic resource] // Bentley Historical Library University of Michigan. – Mode of access: <http://bentley.umich.edu/general/warner.php>. – Title from screen.

⁸⁴ Blouin F. X., Bellardo Lew. Robert Warner [Electronic resource] // American Historical Association. – Mode of access: <http://www.historians.org/perspectives/issues/2007/0709/0709mem3.cfm>. – Title from screen.

ГЕРБЕРТ ЕДМУНД
ЕНЖЕЛ,
заступник Архівіста США,
22-й президент SAA
(1966–1967), активний
учасник руху за незалеж-
ність Національного
архіву США

нізації часи початку 1960-х рр. Маленьке товариство не мало достатньо коштів і ресурсів та страждало від бюрократизму. Для зміни ситуації в SAA були засновані «Комітети 1970-х», які рекомендували створити постійно діючий офіс SAA і найняти виконавчого директора. Ворнер як секретар Товариства запропонував розмістити офіс SAA у будівлі аспірантури Університету штату Мічиган, де також розміщувалася Мічиганська історична колекція. Він наполіг на запрошенні першого постійного помічника з адміністративних питань на платній основі. Це дало можливість Товариству активізувати свою діяльність і стало першим кроком до трансформації SAA в незалежну професійну організацію. У 1972 році в умовах конфліктної ситуації між Товариством американських архівістів, Американською історичною асоціацією та Організацією американських істориків Ворнер відстояв право SAA на повноправну участь у Спільному SAA-ОАН-АНА комітеті істориків-архівістів. Ворнер вважав, що в

цьому Комітеті SAA має представляти інтереси архівів як джерел для історичних досліджень. Комітет пізніше відіграв важливу роль у кампанії за незалежність Національного архіву. Р. М. Ворнер вірив, що професія архівіста – унікальна, має специфічні риси, методологічні підходи, вимагає спеціальної підготовки, підкреслював значення професійної літератури, закликав своїх колег брати участь в професійному русі та організаціях⁸⁵.

Ворнер прийшов до Національного архіву США готовим розвивати співпрацю з керівником GSA. Однак незабаром конфлікт між GSA і NARS досяг найвищого піку. Президент США Р. Рейган на посаду керівника GSA призначив Дж. Кармена, який мав вкрай консервативні погляди⁸⁶. Уже у грудні 1981 року по Архіву прокотилася перша хвиля звільнень. У середині жовтня 1983 року Кармен, незважаючи на опір Ворнера, змінив старших архівних менеджерів Національного архіву США. Ворнер писав пізніше у своєму «Щоденнику мрії...»: Кармен вирішив «зробити життя таким нещасним для мене, щоб я подав у відставку, або повністю ізолювати мене, щоб я не працював ефективно»⁸⁷. Кармен забороняв делегаціям американських архівістів брати участь у міжнародних заходах, а за дружні стосунки з архівістами Китайської Народної Республіки співробітники

⁸⁵ *Blouin F. X. The Two Dimensions of Professional Service: A Reflection on the Life of Robert M. Warner [Text] / Francis X. Blouin // American Archivist. – 2007, Fall–Winter. – Vol. 70. – № 2. – P. 401–409.*

⁸⁶ *Warner R. M. Diary of a Dream: A History of the National Archives Independence Movement, 1980–1985 [Text] / Robert M. Warner. – Metuchen, NJ, and London : The Scarecrow Press, 1995. – P. 17–18, 25.*

⁸⁷ *Ibid.* – P. 102.

Національного архіву були звинувачені у прихильності до комуністичних ідей. 1980 року Державний департамент заборонив проведення презентації спільного видання архівістів США та СРСР «Росія і США. Становлення відносин. 1765–1815» у Вашингтоні. Причиною цих заборон була політична ситуація у середині країни та на міжнародній арені. Це був розпал «холодної війни»: 1980 року СРСР увів війська до Афганістану, а США бойкотували Олімпіаду-80 у Москві.

Як прихильник виключного професійного спрямування діяльності NARS, Ворнер чітко усвідомлював, що Архів більше не може залишатися «в полоні» у GSA. У 1982–1983 рр. Ворнер активно шукав союзників серед архівістів, істориків і політиків на Капітолійському пагорбі для проведення кампанії «звільнення» Архіву. У самому Архіві утворилася група з шести однодумців, яка спочатку зустрічалася раз на два тижні, потім щотижня, потім кожні два дні і, нарешті, щодня. Групу очолював Ворнер, але оскільки він повинен був звітувати керівнику GSA, то його група зустрічалася конспіративно. Це були неформальні засідання за офісним столом, на яких обговорювалася інформація з різних джерел, планувалася стратегія, ухвалювалися рішення щодо контактів із конгресменами, пресою тощо. Архівісти з президентських бібліотек Л. Джонсона і Дж. Форда допомагали групі Ворнера активізувати контакти з членами Конгресу. Поза Архівом на бік Ворнера встали виконавчий директор Американської історичної асоціації С. Гаммон, голова Національного координаційного комітету зі сприяння історії П. П. Міллер, Національна коаліція збереження документальної спадщини (National Coalition to Save our Documentary Heritage), Організації американських істориків, Товариство американських архівістів, Американська бібліотечна асоціація, Національна генеалогічна асоціація. У просуванні інтересів Архіву і нового архівного законодавства в Конгресі та Білому Домі ключову роль відіграли члени Палати представників: із Оклахоми – Г. Л. Інгліш, Техасу – Дж. Б. Брукс, Нью-Йорку – Фр. Дж. Хортон; сенатори: із Міссурі – Т. Фр. Іглтон, Мериленду – Ч. М. Матіас, Орегону – М. О. Хетфілд. Архівісти США називають цей період «війною за незалежність Архіву», яка велася в коридорах влади. Нарешті, 3–4 жовтня 1984 року Конгрес США розглянув і ухвалив, а 19 жовтня 1984 року Президент США Р. Рейган підписав законопроект, який звільняв Національний архів від GSA з 1 квітня 1985 року. Ворнер написав із цього приводу: «The good guys finally won» (хороші хлопці, нарешті, перемогли)⁸⁸.

Таким чином, із 1 квітня 1985 року Національний архів став знов незалежною урядовою агенцією, а Архівіст США мав звітувати лише перед Президентом і Конгресом. Архіву повернули його стару назву – Національний архів і Адміністрація документації (National Archives and Records Administration, NARA).

⁸⁸ Warner R. M. Secrecy and Salesmanship in the Struggle for NARA's Independence [Text] / Robert M. Warner // Prologue. – 2005, Spring. – Vol. 37. – № 1 ; Archives Becomes Independent [Text] // Abbey Newsletter. – 1984, December. – Vol. 8. – № 6.

На підставі нового законодавства Національний архів був визначений як незалежний орган виконавчої гілки влади, що знаходиться під управлінням Архівіста США. Адміністрація служб загального призначення передала усі функції з управління архівною справою і документацією до NARA, у тому числі функції зберігання і

Вручення Роберту Марку Ворнеру Акта про незалежний статус Національного архіву США на церемонії 4 листопада 1984 року

використання документів Бібліотеки Президента США Дж. Ф. Кеннеді. При виконанні функцій, переданих Законом 1984 року, Архівіст отримав ті ж повноваження, які до цього мав керівник Адміністрації служб загального призначення. Увесь персонал, майно, нерухомість, документи, контракти, платіжні зобов'язання, кошти, якими до цього розпоряджався керівник GSA, передавалися під контроль і в розпорядження Архівіста США.

Архівіст США призначався Президентом США за порадою і за згодою Сенату, без урахування політичних поглядів, лише на підставі професійної кваліфікації. Архівіст міг бути зміщений з посади Президентом США, який повинен був повідомляти причини звільнення Архівіста кожній палаті Конгресу. Архівіст США мав право призначати свого заступника і визначати його функції. У випадку недієздатності або тимчасової відсутності Архівіста США заступник виконував його функції. У разі вакансії на посаді Архівіста заступник виконував його обов'язки до призначення нового Архівіста США. Архівіст отримав право видавати директиви, необхідні для виконання його функцій. Керівник кожного виконавчого органу влади на виконання директив Архівіста США у ввіреному його управлінню департаменті повинен був видавати свої власні накази. Архівіст визначав посадові обов'язки співробітників федерального архіву і відповідав за виконання ними зазначених обов'язків. Він організовував управління Архівом на власний розсуд: Архівіст мав право засновувати, підтримувати, змінювати та припиняти роботу регіональних, місцевих та інших територіальних органів NARA. Він міг утворювати дорадчі комітети для узгодженого вирішення питань управління архівною справою, отримувати консультації від інших федеральних органів влади, у разі організації службових розслідувань приймати клятви від осіб,

призначених здійснювати такі розслідування. Архівіст обирав, призначав на посади працівників Архіву, наймав експертів і консультантів, залучав співробітників інших федеральних департаментів і збройних сил із метою виконання своїх функцій. Він мав право приймати і використовувати добровільну та безоплатну працю волонтерів.

Архівіст повинен був подавати у січні кожного року та в інший необхідний час звіт про виконання своїх функцій, роботу Адміністрації Архіву, діяльність Національної комісії історичних публікацій та документів, Попечительського фонду Національного архіву США. Звіт мав включати інформацію про адміністрування архівних програм, фінансову діяльність, дослідницькі проекти і публікації, на які витрачено грантові кошти NHPRC.

Архівіст в інтересах Сполучених Штатів приймав на зберігання до Національного архіву США документи історичної або іншої цінності Конгресу США, федеральних органів, архітектора Капітолію, Верховного суду; керував розпорядженням і передаванням на подальше довгострокове зберігання документів історичної цінності федеральних органів, які існували понад 30 років, крім випадків, коли керівник органу письмово повідомляв Архівіста США, що документи його департаменту мають залишатися під його опікою для виконання поточних функцій; направляв і затверджував за погодженням із керівником органу-документотворювача або у разі його ліквідації із правонаступником передачу документів до громадських або освітніх інституцій і асоціацій (право власності на документи залишалось за Сполученими Штатами). Архівіст мав право приймати на зберігання документи від приватних осіб.

Відповідно до Закону у складі NARA створювався Центр законодавчих архівів та визначалися функції його директора і спеціаліста з історії Конгресу США⁸⁹. Зазначений Закон про Національний архів та Адміністрацію документації був кодифікований у Кодексі Сполучених Штатів (Розділ 44, Глава 21) і є чинним до сьогодні.

До інших чинних законів США, на яких ґрунтується діяльність Національного Архіву і Адміністрації документації – «NARA Statutes», належать:

- 1) акт про президентський архівний депозитарій «Presidential archival depository»⁹⁰, включений до § 2112 Глави 21 Розділу 44 U. S. C.;
- 2) акт про зберігання президентських документів і матеріалів «The Presidential Recordings and Materials Preservation Act»⁹¹ (1974), включений до § 2111 (примітки) Глави 21 Розділу 44 U. S. C.;

⁸⁹ National Archives and Record Administration (Title 44, Chapter 21) [Text] // Basic Laws and Authorities of the National Archives and Records Administration. – Washington : NARA, 2000. – P. 11–15.

⁹⁰ Presidential archival depository (Title 44, Chapter 21, § 2112) // Basic Laws and Authorities of the National Archives and Records Administration. – Washington : NARA, 2000. – P. 28–30.

⁹¹ The Presidential Recordings and Materials Preservation Act (Title 44, Chapter 21, § 2111) // Basic Laws and Authorities of the National Archives and Records Administration. – Washington : NARA, 2000. – P. 26–28.

- 3) закон про президентські документи «Presidential Records Act of 1978»⁹², кодифікований у U. S. C. (Розділ 44, Глава 22, §§ 2201–2207);
- 4) закон про Дорадчий комітет по документах Конгресу «Advisory Committee on the Records of Congress»⁹³ від 5 листопада 1990 року, кодифікований у U. S. C. (Розділ 44, Глава 27). До функцій Комітету віднесено питання управління і зберігання документів Конгресу США, надання порад Конгресу і Архівісту стосовно розпорядження документами;
- 5) закон про Національну комісію історичних публікацій і документів «National Historical Publications and Records Commission»⁹⁴ (1934, зі змінами), кодифікований у U. S. C. (Розділ 44, Глава 25, § 2501–2506);
- 6) закон про Федеральний реєстр і Кодекс федеральних правил «Federal Register and Code of Federal Regulations»⁹⁵, кодифікований у U. S. C. (Розділ 44, Глава 15);
- 7) закон про управління документацією Архівістом Сполучених Штатів і Адміністратором Служб загального призначення «Records Management by the Archivist of the United States and by the Administrator of General Services»⁹⁶, кодифікований у U. S. C. (Розділ 44, Глава 29);
- 8) закон про управління документацією федеральними агентствами «Records Management by Federal Agencies»⁹⁷, кодифікований у U. S. C. (Розділ 44, Глава 31);
- 9) закон про розпорядження документами «Disposal of Records»⁹⁸, кодифікований у U. S. C. (Розділ 44, Глава 33);
- 10) закон про координацію федеральної інформаційної політики «Coordination of Federal Information Policy»⁹⁹, кодифікований у U. S. C. (Розділ 44, Глава 35);
- 11) закон про управління і розвиток Служб електронного уряду «Management and Promotion of Electronic Government Services»¹⁰⁰, кодифікований у U. S. C. (Розділ 44, Глава 36);

⁹² Presidential Records Act of 1978, 44 U.S.C. §§ 2201–2207; P. L. 95–591, 92 Stat. 2523, H. R. 13500, enacted November 4, 1978 [Electronic resource]. – Mode of access: http://en.wikisource.org/wiki/Presidential_Records_Act_of_1978. – Title from screen.

⁹³ Advisory Committee on the Records of Congress (Title 44, Chapter 27, § 2701–2706) // Basic Laws and Authorities of the National Archives and Records Administration. – Washington : NARA, 2000. – P. 38–39.

⁹⁴ National Historical Publications and Records Commission (Title 44, Chapter 25, § 2501–2506) // Basic Laws and Authorities of the National Archives and Records Administration. – Washington : NARA, 2000. – P. 36–38. Дивись неофіційний авторський переклад чинного Закону в додатку.

⁹⁵ Federal Register and Code of Federal Regulations (Title 44, Chapter 15, § 1501–1511) // Basic Laws and Authorities of the National Archives and Records Administration. – Washington : NARA, 2000. – P. 7–10.

⁹⁶ Records Management by the Archivist of the United States and by the Administrator of General Services (Title 44, Chapter 29, § 2901–2909) // Basic Laws and Authorities of the National Archives and Records Administration. – Washington : NARA, 2000. – P. 40–42.

⁹⁷ Records Management by Federal Agencies (Title 44, Chapter 31, § 3101–3107) // Basic Laws and Authorities of the National Archives and Records Administration. – Washington : NARA, 2000. – P. 42–43.

⁹⁸ Disposal of Records (Title 44, Chapter 33, § 3301–3303; 3308–3314) // Basic Laws and Authorities of the National Archives and Records Administration. – Washington : NARA, 2000. – P. 44–46.

⁹⁹ Coordination of Federal Information Policy (Title 44, Chapter 35, § 3504; 3515) // Basic Laws and Authorities of the National Archives and Records Administration. – Washington : NARA, 2000. – P. 46–48.

¹⁰⁰ Management and Promotion of Electronic Government Services (Title 44, Chapter 36, § 3606) [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/laws/management-promotion.html>. – Title from screen.

- 12) акт про створення колекції документів Президента Дж. Ф. Кеннеді «President John F. Kennedy Assassination Records Collection Act»¹⁰¹, прийнятий 1992 р. і включений до § 2107 Глави 21 Розділу 44 U. S. C.;
- 13) закон про документи таборів для інтернованих японських громадян «Documents Relating to Japanese Internment»¹⁰², включений до § 1989b-6 Глави 19 Розділу 50 U. S. C.;
- 14) закон про розсекречування документів про воєнні злочини нацистів «Nazi War Crimes Disclosure Act»¹⁰³, прийнятий Конгресом 8 жовтня 1998 року і включений до § 522 (примітки) Розділу 5 U. S. C.;
- 15) закон про розсекречування документів японського імперського уряду «Japanese Imperial Government Disclosure Act»¹⁰⁴ від 6 грудня 2000 р. (P. L. 106-567);
- 16) закон про Раду Попечительського фонду Національного архіву «National Archives Trust Fund Board»¹⁰⁵, кодифікований у U. S. C. (Розділ 44, Глава 23).

До законодавчих актів загального характеру належить федеральний закон «The Freedom of Information Act»¹⁰⁶ (FOIA; закон «Про свободу інформації») 1966 року зі змінами, закон США «The Privacy Act»¹⁰⁷ (закон «Про захист приватного життя людини»), прийнятий Конгресом 31 грудня 1974 року зі змінами та інші закони і законодавчо-нормативні акти.

Таким чином, ухвалення закону про Національний архів та Адміністрацію документації 1984 року довершувало формування федерального архівного законодавства і створило фундамент для його подальшого розвитку. Закон 1984 року визначав, що раніше визначені права, обов'язки, функції, покладені в частині архівної справи та управління документацією на GSA переходили до Архіву. У законодавстві, прийнятому після 1984 року, про NARA вже йдеться як про незалежний орган виконавчої гілки влади.

Важливими заходами Р. М. Ворнера на посаді Архівіста США також були виконання двадцятирічного плану поліпшення забезпечення збереженості документів (1984 року), створення Відділу технологій оцінювання (technology assessment division), завершення виконання плану експертизи цінності та довготривалого зберігання документів ФБР (1981 року), участь у дискусіях і судових процесах із

¹⁰¹ President John F. Kennedy Assassination Records Collection Act (Title 44, Chapter 21, § 2107) // Basic Laws and Authorities of the National Archives and Records Administration. – Washington : NARA, 2000. – P. 15–25.

¹⁰² Documents Relating to Japanese Internment (Title 50, Chapter 19, § 1989 b–6) // Basic Laws and Authorities of the National Archives and Records Administration. – Washington : NARA, 2000. – P. 48.

¹⁰³ Nazi War Crimes Disclosure Act (Title 5, § 522 (note)) // Basic Laws and Authorities of the National Archives and Records Administration. – Washington : NARA, 2000. – P. 49–51.

¹⁰⁴ Japanese Imperial Government Disclosure Act of 2000 (Title 8, Sec. 801–805) // [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/iwg/about/iwg-title-8.html>. – Title from screen.

¹⁰⁵ National Archives Trust Fund Board Act (Title 44, Chapter 23, § 2301–2308) // Basic Laws and Authorities of the National Archives and Records Administration. – Washington : NARA, 2000. – P. 35–36.

¹⁰⁶ The Freedom of Information Act (Title 5, § 557) // Basic Laws and Authorities of the National Archives and Records Administration. – Washington : NARA, 2000. – P. A-37 – A-43.

¹⁰⁷ The Privacy Act (Title 5, § 552 a) // Basic Laws and Authorities of the National Archives and Records Administration. – Washington : NARA, 2000. – P. A-44 – A-55.

приводу прав на документи Президента США Р. М. Ніксона, заснування Бібліотеки Президента США Дж. Картера (будівництво почалося в жовтні 1984 р., бібліотека відкрита 1 жовтня 1986 р.) та планування бібліотеки Президента США Р. Рейгана (створення бібліотеки почали планувати в 1984 р., відкрили 4 листопада 1991 р.). У 1985 році Ворнер брав участь у X Міжнародному конгресі архівів у Бонні (17–21 вересня 1985 р., Федеративна Республіка Німеччина), на якому його було обрано членом Виконавчого комітету та Комітету архівного розвитку Міжнародної ради архівів. На цьому Конгресі зі знайомства з Ф. М. Вагановим, начальником ГАУ при Раді Міністрів СРСР, почався новий виток дружніх відносин із архівістами Радянського Союзу.

Наприкінці 1984 року Ворнер прийняв рішення залишити посаду Архівіста США і повернутися до Мічиганського університету на посаду декана факультету інформаційних і бібліотечних студій. Він пропрацював в Архіві ще до квітня 1985 року. Із 1988 року до 1991 року Ворнер був виконуючим обов'язків директора Бібліотеки Мічиганського університету. Учений ніколи не поривав зв'язків із Товариством американських архівістів, Американською історичною асоціацією та Американською бібліотечною асоціацією.

Р. М. Ворнер продовжував активно працювати у Міжнародній раді архівів. У 1986 р. він знов відвідав СРСР під час проведення засідань Комітету з архівного розвитку (Ленінград, 8 вересня 1986 р.) і зустрічі Виконавчого комітету (Ленінград, 9–12 вересня 1986 р.) Міжнародної ради архівів. Він згадував, що «росіяни були дуже добросердечними до мене особисто». Причиною благовоління радянських архівістів до Ворнера була його активна допомога у підписанні Угоди про співробітництво між американськими і радянськими архівістами. Ідея співпраці виникла на X Міжнародному конгресі архівів у Бонні. 19 лютого 1987 р. у Вашингтоні був підписаний Договір про співробітництво між ГАУ при Раді Міністрів СРСР і Американською радою наукових товариств та протокол Спільної радянсько-американської комісії з архівного співробітництва на 1987–1988 рр. Це дало можливість 15–18 травня 1990 року провести у Москві радянсько-американський симпозиум із питань обліку, науково-довідкового апарату до документів в умовах впровадження автоматизованих технологій і комп'ютеризації архівів¹⁰⁸. Про відвідування Ленінграда у Ворнера залишилися найкращі спогади. Він із захопленням писав про Ермітаж, подорожі на човні, обширні проекти реставрації Літнього палацу Петра Великого¹⁰⁹.

¹⁰⁸ Warner R. M. International Archival Adventures: A Reminiscence [Text] / Robert M. Warner // American Archivist. – 1992, Spring. – Vol. 55. – № 2. – P. 356–368 ; Советские архивисты в США [Текст] // Советские архивы. Научно-теоретический и научно-практический журнал. – М. : ГАУ при СовМине СССР, 1987. – № 3. – С. 91–92 ; Архивисты из США в СССР [Текст] // Советские архивы. Научно-теоретический и научно-практический журнал. – М. : ГАУ при СовМине СССР, 1988. – № 1. – С. 104–105.

¹⁰⁹ International Council on Archives and UNESCO Meetings, September and November, 1986 [Text] // American Archivist. – 1987, Spring. – Vol. 50. – № 2. – P. 262–264.

Перу Ворнера належить ряд праць у сфері архівної науки та американської історії. Серед них статті «The Status of College and University Archives» («Статус архіву коледжу і університету»), «International Council on Archives and UNESCO Meetings, September and November, 1986» («Міжнародна рада архівів і ЮНЕСКО: зустрічі, вересень і листопад 1986 року»), «The Role of the Secular Institution in Collecting Church Records» («Роль світської установи у колекціонуванні церковних документів»), «Documenting the Great Migrations and a Century of Ethnicity in America» («Документування Великого переселення та століття етнічності в Америці»), «The Prologue Is Past» («Минуле є Прологом»), «American Archivists and Their Society: A Composite View» («Американські архівісти та їх товариство: змішаний погляд»), «Archival Training in the United States and Canada» («Архівне навчання у США і Канаді») та книги «Modern Manuscript Library» («Бібліотека сучасних манускриптів»), «Inside the White House: The presidential library system» («У Білому Домі: система президентських бібліотек»), «Point of intersection: The university library and the pluralistic campus community» («Точка перетину: університетська бібліотека та плюралістичне товариство кампусу»), «Guide to Manuscripts In the Michigan Historical Collections of the University of Michigan» («Путівник до манускриптів Мічиганської історичної колекції Університету Мічигану») та інші. Пост декана в Університеті Ворнер залишив 1992 р., вийшовши на пенсію.

Наприкінці 80-х років ХХ ст. NARA зіткнувся з проблемою відсутності місця для комплектування і зберігання колекцій: документи надходили у великій кількості, будинок на Пенсільванія-авеню вже не вмщував їх. Документи направлялися на зберігання до Вашингтонського Національного центру документації у Сьютленді (штат Мериленд), а також до орендованого приміщення в м. Олександрія (штат Вірджинія). Очевидною стала необхідність спорудження нового будинку для Національного архіву. Університет штату Мериленд виділив 33 акри землі для нового будинку архіву. Його будівництво було завершено 1993 року. Новий архів

Будинок Національного архіву США на Коледж парк, штат Мериленд

розпочав роботу з 12 травня 1994 року. Він відомий під назвою Національний архів на Коледж-парк (the National Archives at College Park, Maryland). Крім сховищ площею 1,8 млн кв. футів, у новому будинку розташовано читальні зали, консерваційні та спеціальні медіалабораторії, кабінети для співробітників, конференц-зали тощо. Новий архівний будинок відповідає усім сучасним архівним стандартам і вважається зразком для будівництва архівів у всьому світі.

Основний термін будівництва припав на час перебування на посаді Архівіста США Д. У. Уїлсона. Уїлсон навчався в Університеті Вошборн (Washburn) у Канзасі та Університеті Цинциннаті, працював на кафедрах історії в університетах Мічигану та Вошборн, Центрі президентських досліджень Техаського університету «A&M», а також архівістом в Історичному товаристві штату Канзас та директором Історичного товариства штату Вісконсин. Згодом він перейшов на посаду заступника директора Президентської бібліотеки Д. Д. Ейзенхауера, а потім став першим директором Президентської бібліотеки Дж. Форда. Як Архівіст США Д. У. Уїлсон 18 травня 1992 року підтвердив ратифікацію 27 поправок до Конституції США і надрукував її у «Federal Register»¹¹⁰.

ДОН У. УІЛСОН,
7-й Архівіст США
(1987–1993)

Уїлсон активно відстоював необхідність збереження електронних документів, проте в останній день каденції Президента США Дж. Г. У. Буша 19 січня 1993 року віддав тому права на 5 тис. магнітних записів та 140 жорстких дисків із комп'ютерів Білого Дому. За це Дж. Г. У. Буш обрав Уїлсона виконавчим директором свого Президентського бібліотечного центру. Громадська організація «Public Citizen» подала позов до суду на Дж. Г. У. Буша та Т. Х. Петерсон, яка після відставки Уїлсона виконувала обов'язки Архівіста США, за ненадання доступу до публічних документів уряду США. Серед позивачів також були Американська історична асоціація, Американська бібліотечна асоціація, Організація американських істориків, Центр дослідження національної безпеки, Архів національної безпеки, журналіст С. Армстронг та дослідник Е. Беккер. Федеральний суддя Ч. Р. Річі назвав домовленість Буша і Уїлсона незаконною, оскільки «Presidential Records Act» оголошував усі папери президентів урядовими документами (Government records), а не їх приватною власністю. Однак на посадах виконавчого директора Президентської бібліотеки Дж. Буша та фонду Президентської бібліотеки Дж. Буша Д. У. Уїлсон працював протягом п'яти років: із квітня 1993 року до 1998 року¹¹¹.

Таким чином, розглянутий період в історії Національного архіву США характеризується розвитком федерального архівного законодавства, у т. ч. у частині зберігання та удоступнення президентських документів, започаткування

¹¹⁰ 27 поправка є останньою прийнятою поправкою до Конституції США. У ній ідеться про розмір жалування сенаторів і конгресменів. Вона була запропонована 1789 року, а ратифікована 5 травня 1992 року.

¹¹¹ Judge Rules Against Effort By Bush to Control His Records. 28 Feb 1995 [Electronic resource] // The New York Times. – Mode of access: <http://www.nytimes.com/1995/02/28/us/judge-rules-against-effort-by-bush-to-control-his-records.html>. – Title from screen.

програми грантів NHPRC та поширенням її на архіви штатів та округів, упровадженням принципів і методів експертизи цінності документів, розвинутих Т. Р. Шелленбергом, та методів систематизації архівних документів, розроблених О. В. Холмсом, створенням мережі центрів документації, початком прийому на зберігання машиночитаних та електронних документів і першими скандалами, пов'язаними із електронними документами. NARA отримав збудований за усіма архівними стандартами будинок у Мериленді.

Головним досягненням NARA у середині 80-х рр. XX ст. було відновлення його статусу як незалежного федерального органу влади. Дебати щодо місця та ролі архівів у суспільстві, про провідну роль архівів у формуванні політики пам'яті, про вплив політики, ідеології та релігії на архіви, залежність архіву від влади, влади архівів та їх відповідальності в суспільстві не припиняються вже багато десятиліть. Архівісти завжди відстоюють принцип «архіви поза політикою», перш за все заявляючи про своє призначення як професіоналів, головна мета яких – збереження пам'яті людства і передача знань майбутнім генераціям. Теоретичні розробки різних аспектів цього питання належать цілому ряду вчених, серед яких українець В. Модзалевський¹¹², британець Ч. Х. Дженкінсон, єврейський філософ Ж. Дерріда, американці Т. Р. Шелленберг, Р. К. Джімерсон, Р. Дж. Кокс, канадці Т. Кук, Р. Картер, Т. Іствуд, архівіст із Південної Африки В. Харріс, архівіст із Нідерландів Е. Кетелаар, група вчених із Великобританії, за редакцією яких побачив світ збірник есе «Political Pressure and the Archival Record» («Політичний тиск і архівні документи») ¹¹³, що містить виступи учасників Міжнародної конференції по збільшенню політизації архівів і документів 2003 року в Школі історії Універ-

¹¹² Про погляди В. Модзалевського дивись у монографії: Матяш І. Б. Архівознавство: методологічні засади та історія розвитку [Текст] / Ірина Борисівна Матяш. – К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2012. – С. 350–352.

¹¹³ *Jenkinson H.* A Manual of Archive Administration including the problems of War Archives and Archive Making [Text] / Hilary Jenkinson. – Oxford : at the Clarendon Press, 1922. – P. 1–22, 163–165 ; *Derrida J.* Archive Fever: A Freudian Impression [Text] / Jacques Derrida ; English translation Eric Prenowitz. – University of Chicago Press, 1998. – 113 p. ; *Schellenberg T. R.* Modern Archives: Principles and Techniques [Text] / T. R. Schellenberg. – Chicago : University of Chicago Press, 1956. – 247 p. ; *Schellenberg T. R.* The Management of Archives [Text] / T. R. Schellenberg. – New York : Columbia University Press, 1965. – 383 p. ; *Jimerson R. C.* Embracing the Power of Archives [Text] / Randall C. Jimerson // *American Archivist*. – 2006, Spring/Summer. – Vol. 69. – № 1. – P. 19–22 ; *Jimerson R. C.* Archives for All: Professional Responsibility and Social Justice [Text] / Randall C. Jimerson // *American Archivist*. – 2007, Fall/Winter. – Vol. 70. – № 2. – P. 252–281 ; *Cox R. J.* Secrecy, Archives, and the Archivist: A Review Essay (Sort Of) [Text] / Richard J. Cox // *American Archivist*. – 2009, Spring/Summer. – Vol. 72. – № 1. – P. 214–231 ; *Cook T., Schwartz J. M.* Archives, Records, and Power: The Making of Modern Memory [Text] / Terry Cook, Joan M. Schwartz // *Archival Science*. – Kluwer Academic Publishers, 2002. – № 2. – P. 1–19 ; *Carter R. G. S.* Of Things Said and Unsaid: Power, Archival Silences, and Power in Silence [Text] / Rodney G. S. Carter // *Archivaria*. – 2006, Spring. – Vol. 61. – P. 215–233 ; *Eastwood T.* Reflections on the Goal of Archival Appraisal in Democratic Societies [Text] / Terry Eastwood // *Archivaria*. – 2002, Fall. – Vol. 54. – P. 59–71 ; *Harris V.* Archives and Justice: A South African Perspective. With a foreword by Terry Cook [Text] / Verne Harris. – Chicago : Society of American Archivists, 2007. – 447 p. ; *Ketelaar E.* Archival Temples, Archival Prisons: Modes of Power and Protection [Text] / Eric Ketelaar // *Archival Science*. – Kluwer Academic Publishers, 2002. – № 2. – P. 221–238 ; *Political Pressure and the Archival Record* / Edited by Margaret Procter, Michael G. Cook, Caroline Williams. – Chicago : Society of American Archivists, 2005. – 345 p.

ситету Ліверпуля. Незважаючи на деталі, точки зору авторів у основному однакові – тільки за умови незалежності архівів від контролю влади, впливу політики, політичних діячів та їхніх партійних уподобань вдасться домогтися втілення в життя «професійного міфу неупередженості, нейтральності і об'єктивності» (professional myth of impartiality, neutrality and objectivity), а, отже, сформувати комплекси документів, що будуть об'єктивно відображати минуле і сьогодення в майбутньому.

Та все це, на жаль, теорія (а праці вказаних авторів визначеного напрямку можна віднести навіть до більш високої категорії, архівної філософії) що не так легко реалізується в реальності. Більшість архівів є державними установами, які функціонують на підставі державних законів і фінансуються з державного бюджету; у деяких країнах архівісти навіть належать до категорії державних службовців. Тому архівісти, обстоюючи свої професійні позиції, хоч і не ризикують життям, та ризикують службовою кар'єрою, робочим місцем, фінансовою стабільністю, фізичним і душевним здоров'ям. Величезний внесок у боротьбу за незалежність архівів від політики вніс 6-й Архівіст США Р. М. Ворнер. У складній політичній ситуації початку 1980-х рр. Ворнеру вдалося виграти битву за свободу Національного архіву США від політично заангажованої структури Адміністрації служб загального призначення, а на міжнародній арені в складних умовах Ліванської війни 1982 р. довести, що Міжнародна рада архівів є професійною організацією архівістів усього світу і не може підпадати під політичний вплив (про діяльність Р. М. Ворнера у Міжнародній раді архівів йдеться у Розділі 5 монографії). Ворнер ризикнув своєю кар'єрою, відстоюючи на практиці професійну місію архівів і архівістів, він надав приклад керівника, гідний наслідування в інших країнах.

Заслуги Ворнера перед Національним архівом США були гідно оцінені його колегами. У 2005 році в день святкування 20-ї річниці незалежності Національного архіву США при Архіві був відкритий науково-дослідний центр на честь Архівіста США Р. М. Ворнера «Research Center for former Archivist of the United States Robert M. Warner».

3.3 ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗБЕРЕЖЕНОСТІ ДОКУМЕНТАЛЬНОЇ ІСТОРИЧНОЇ СПАДЩИНИ АМЕРИКАНСЬКОЇ НАЦІЇ НА ЦИФРОВИХ НОСІЯХ У НАЦІОНАЛЬНОМУ АРХІВІ США

(від середини 1980-х до 2013 року)

Перші електронні документи почали надходити до Національного архіву США з 1965 року. Протягом 1969–1988 рр. від федеральних органів влади надійшло понад 14 тис. файлів. 1989 року в складі NARA був створений Центр електронних документів. Він включав два підрозділи: зберігання (Archival Preservation System, APS) та перевірки і контролю (Archival Electronic Records

Inspection and Control, AERIC). Прості комп'ютерні програми забезпечували копіювання файлів та їх роздруківку. Доступ до електронних документів надавався шляхом копіювання файлу на інший матеріальний носій або створення паперової копії документу.

У 1986–1993 рр. США струснув черговий скандал¹¹⁴, пов'язаний із незаконним продажем зброї Ірану і використанням отриманих коштів для допомоги нікарагуанським контраст¹¹⁵. У ході судового слідства виникла потреба переглянути e-mail повідомлення Адміністрацій Президентів США Р. Рейгана та Дж. Г. У. Буша. Адміністрації цих президентів у сфері електронного документообігу на той час обслуговувала система PROFS корпорації IBM. Жодних процедур експертизи цінності та передачі на зберігання електронних документів ще не було розроблено¹¹⁶. Цим скористався підполковник О. Норт, безпосередній куратор операцій із поставок зброї Ірану та передачі коштів контраст, який знищив електронні документи, що містили важливі докази у справі. NARA став співвідповідачем у справі «Армстронг проти Адміністрації Президента». Суд визнав уряд США і Архівіста США відповідальними за розпорядження електронними документами, створеними Адміністрацією Президента у системі PROFS. На апеляції уряду стосовно того, що юридичну силу має паперова копія електронного документу, суд вказав, що без контекстуальних даних неможливо зрозуміти значення e-mail повідомлення. Архівіст США не залучався урядом до вибору, впровадження і супроводження роботи системи PROFS, відбору електронних документів для передачі на зберігання до NARA та знищення нецінних електронних документів, але його звинуватили у недбалому ставленні до своїх обов'язків (на цей час на посаді Архівіста США перебував Д. У. Уїлсон). Архівіст США апелював тим, що не мав відповідних інтелектуальних і фінансових ресурсів для здійснення такої роботи. Судове рішення зобов'язувало Архівіста США розробити стандарти, інструкції, критерії для експертизи цінності та відбору на зберігання, правила зберігання електронних документів¹¹⁷.

На виконання рішення суду в січні 1990 року група експертів NARA провела конференцію, яка заклала загальні базові засади для формування політики NARA у галузі електронних документів. З січня 1990 року NARA провів значну роботу з аналізу функціональних вимог до системи зберігання та стратегії створення, підтримання і забезпечення доступу до електронних документів. Д. Бірман запропо-

¹¹⁴ Ірангейтський скандал, 1986–1988.

¹¹⁵ Контрас – сукупна назва розрізнених угруповань, які вели боротьбу проти уряду Д. Ортеги в Нікарагуа у 1980–1990-х рр.

¹¹⁶ Taking a byte out of History: the Archival Preservation of Federal Computer Records. Twenty-Fifth Report by the Committee on Government Operations. 101st Congress, 2d Session. House Report 101–978. – Washington : U. S. Government Printing Office, 1990. – P. 11, 19, 25–27.

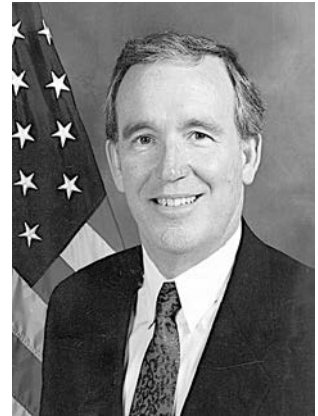
¹¹⁷ *Bearman D.* The Implications of *Armstrong v. Executive of the President* for the Archival Management of Electronic Records [Text] / David Bearman // *American Archivist*. – 1993, Fall. – Vol. 56. – № 4. – P. 674–689.

нував відштовхнутися від визначення електронного документу як «інформації, яка бере участь у “здійснюваній діяльності”». У Кодексі федеральних правил США електронний документ був визначений як будь-яка інформація, записана у формі, яку лише комп’ютер здатен обробити, і яка задовольняє визначенню «документ» (NARA regulations: 36 CFR 1234.2). На підставі цих визначень серед електронних файлів було виокремлено документи і не-документи, розроблено вимоги до управління електронними документами¹¹⁸.

За рішенням суду у 1993 році NARA отримав понад 200 тис. файлів електронних документів Адміністрацій президентів Р. Рейгана та Дж. Г. У. Буша, утворених у різних комп’ютерних системах і відповідно різних форматів. Згодом ще більша кількість електронних документів була отримана NARA від Адміністрації Президента США У. Клінтона. Повторилася ситуація, у якій NARA вже побував: 1934 року він опинився перед необхідністю вирішення проблеми накопичених упродовж усієї історії федерального уряду США гігантських обсягів паперових документів; 1993 року – перед можливістю втрати історичного надбання нації, утвореного у цифрових форматах¹¹⁹.

1996 року Конгресом США були прийняті поправки до закону «Про свободу інформації» «Freedom of Information Act» («The Electronic Freedom of Information Act Amendments of 1996»). Закон вимагав, щоб усі федеральні установи оприлюднювали свої документи в електронному вигляді та створили електронні читальні зали для громадян.

У серпні 1998 року Архівіст США Дж. У. Карлін представив Адміністрації Президента звіт, у якому обґрунтував необхідність започаткування наукових досліджень і співробітництва з науково-дослідними інститутами з метою розвитку програми для створення Архіву електронних документів «ERA». Згодом, 1998 року, NARA впровадив стандарт «DoD 5015.2-STD, Design Criteria Standards for Electronic Records Management Software Applications» (1997), який визначав процедури управління електронними документами у федеральних установах, уводив правила розпорядження (disposition) електронними документами усіх форматів і видів носіїв інформації¹²⁰. Робота над стандартом (UBC Project для

ДЖОН УЇЛЬЯМ КАРЛІН,
8-й Архівіст США
(1995–2005)

¹¹⁸ *Bearman D.* The Implications of *Armstrong v. Executive of the President for the Archival Management of Electronic Records* [Text] / David Bearman // *American Archivist*. – 1993, Fall. – Vol. 56. – № 4. – P. 674–689.

¹¹⁹ *Bearman D.* The Implications of *Armstrong v. Executive of the President for the Archival Management of Electronic Records* [Text] / David Bearman // *American Archivist*. – 1993, Fall. – Vol. 56. – № 4. – P. 674–689 ; *History of the Electronic Records and ERA* [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/era/about/history.html#eop>. – Title from screen.

¹²⁰ *History of the Electronic Records and ERA* [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/era/about/history.html#eop>. – Title from screen.

активних електронних документів) здійснювалася протягом 1994–1997 рр. вченими університету Британської Колумбії (Ванкувер, Канада), а фінансувалася Департаментом оборони США. Стандарт хоч і не був досконалим, проте дозволив започаткувати програми управління електронними документами у федеральних відомствах. Із 2007 року «DoD 5015.2-STD», версію 3, стали використовувати й у недержавних установах¹²¹.

20 жовтня 1999 року Архівіст США Дж. У. Карлін представив підкомітету урядового управління, інформації і технологій Комітету реформ Палати представників Конгресу США Стратегічний план NARA для вирішення проблеми електронних документів, оприлюднив інформацію про перешкоди, які встали перед архівом на цьому шляху, проінформував про зусилля, які архів вже здійснив і які планував зробити у майбутньому¹²².

КЕННЕТ ТІБОДО,
перший керівник
проекту по створенню
Архіву електронних
документів «ERA»

2000 року в NARA було започатковано Програму по створенню «ERA», у склад NARA увійшло спеціальне управління для її реалізації «ERA Program Management Office, РМО». Керівником Програми і РМО став відомий американський вчений К. Тібодо.

Починаючи з 1998 року NARA підтримував цілий ряд науково-дослідних проектів, здійснюваних науково-дослідними інститутами, університетами та лабораторіями у галузі забезпечення збереженості електронних документів і розвитку ідеї електронного архіву. Із 2003 року NARA став учасником Програми розвитку досліджень у галузі мережевих та інформаційних технологій (Networking and Information Technology Research and Development (NITRD) Program), яка фінансується федеральним урядом США й спрямована на підтримку перспективних наукових досліджень у галузі комп'ютерних та інформаційно-комунікаційних технологій, необхідних для вирішення ключових завдань, поставлених перед федеральними відомствами. Із 2007 року NARA

¹²¹ DoD 5015.02-STD RMA Design Criteria Standard [Electronic resource]. – Mode of access: <http://jtc.fhu.disa.mil/cgi/rma/standards.aspx>. – Title from screen ; Carlin W. Endorsement of DoD Electronic Records Management Application (RMA) Design Criteria Standard, version 2 [Electronic resource] // NARA Bulletin 2003-03. January 15, 2003. – Mode of access: <http://www.archives.gov/records-mgmt/bulletins/2003/2003-03.html>. – Title from screen ; Expanding Transfer Options for Electronic Records [Text] // Federal Register. – 2002, 30 December. – Vol. 67. – № 250. – P. 79517–79520 ; Expanding Acceptable Transfer Requirements: Transfer Instructions for Permanent Electronic Records [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/records-mgmt/initiatives/web-content-records.html>. – Title from screen.

¹²² STATEMENT by John W. Carlin, Archivist of the United States, to the Subcommittee on Government Management, Information, and Technology of the Committee on Government Reform House of Representatives Congress of the United States October 20, 1999 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/speeches/10-20-99.html>. – Title from screen.

отримав статус постійного учасника NITRD-програми і гарантоване фінансування з федерального бюджету, яке направив на підтримку науково-дослідних проєктів у галузі електронних документів і електронних архівів (FY¹²³ 2007 р. – 3,5 млн дол., FY 2008–2012 рр. – 4,5 млн дол., FY 2013 р. – 2,0 млн дол.)¹²⁴.

Одним із перших NARA підтримав проєкт InterPARES (International Research on Permanent Authentic Records in Electronic Systems – Міжнародні дослідження автентичних документів постійного зберігання в електронних системах)¹²⁵. 1998 року інтернаціональна команда вчених із 27 країн світу на чолі з доктором Л. Дюранті, президентом SAA у 1998–1999 рр. та директором Центру Міжнародних досліджень сучасних документів і архівів (Centre for International Study of Contemporary Records and Archives (CISCRA), заснованого 1999 року на базі Університету Британської Колумбії, розпочала проєкт InterPARES (2012 р. завершено третю стадію проєкту InterPARES-3), мета якого полягала у визначенні вимог до зберігання автентичних електронних документів; ідентифікації типових елементів електронних документів, необхідних для підтримання їх автентичності через певний час; розв'язку методик експертизи цінності та технологій зберігання електронних документів¹²⁶. Результати проєкту узагальнені у звіті «The Long-Term Preservation of Authentic Electronic Records: Findings of the InterPARES Project» («Довготермінове зберігання автентичних електронних документів: знахідки проєкту InterPARES») та інших документах, представлених на офіційному веб-сайті InterPARES <http://www.interpares.org>. Вони визнані значимими і впроваджені в ряді країн світу¹²⁷.

Протягом кінця 1990-х – початку 2000-х рр. Суперкомп'ютерним центром із Сан-Дієго, Каліфорнія (San Diego Supercomputer Center, SDSC), Інститутом перспективних комп'ютерних досліджень Університету Мериленду та NARA був реалізований пілотний проєкт «PAWN» (Producer – Archive Workflow Network), у ході якого був створений прототип програмного забезпечення для передачі електронних документів постійних строків зберігання, виділення до знищення нецінних електронних документів федеральних установ та передавання (протокол прийому-передачі електронних документів електронними каналами, поглинання

¹²³ FY – фінансовий рік у США починається з 1 жовтня попереднього календарного року і закінчується 30 вересня поточного року.

¹²⁴ FY 2007. The Networking and Information Technology Research and Development Program. Supplement to the President's Budget. February 2006; FY 2008 – August 2007; FY 2009 – February 2008; FY 2010. – May 2009; FY 2011 – February 2010; FY 2012 – February 2011; FY 2013 – February 2012 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov>. – Title from screen.

¹²⁵ Левченко Л. Л. Вирішення стратегічних завдань у галузі забезпечення збереженості електронних документів: міжнародний проєкт InterPARES [Текст] / Л. Л. Левченко // Студії з архівної справи та документознавства / Укрдержархів, УНДІАСД ; редкол.: С. Г. Кулешов (гол. ред.) [та ін.]. – К., 2012. – Т. 20. – С. 287–294.

¹²⁶ Duranti L. The Long-Term Preservation of Authentic Electronic Records [Electronic resource] // InterPARES. – Mode of access: <http://www.interpares.org>. – Title from screen.

¹²⁷ Детальніше про проєкт InterPARES див. у Додатку наприкінці монографії.

(ingest)) електронних документів постійної цінності різних форматів (у т. ч. e-mail – повідомлень та сканованих текстових документів) на зберігання від установ до Архіву. Розробники використовували стандарт «Metadata Encoding and Transmission Standard, METS» для інкапсуляції метаданих змісту, структури, описування і зберігання, що супроводжують документ. Метод інкапсуляції забезпечує створення підготовленого для передачі до архіву пакету інформації (Submission Information Package, SIP), трансформування SIP у AIP (Archival Information Package), який має відповідати вимогам стандарту OAIS (Open Archival Information Standard), щоб зберігатись у Відкритих архівних інформаційних системах (Open Archival Information System, OAIS). Наступною стадією трансформації є перехід AIP у DIP (Dissemination Information Package), тобто в пакет розповсюдження інформації, її видачі на запит користувача. Продукт «PAWN» був апробований під час передачі документів Стенфордської лабораторії прискорювання елементарних часток до NARA¹²⁸.

Із 1995 року NARA став активним членом Комітету OAIS. Він провів на своїй базі 16 з 19 семінарів з OAIS, що відбулися в США, і став одним із розробників базової моделі ISO стандарту для OAIS «Простір даних і систем передачі інформації. Відкрита архівна інформаційна система. Еталонна модель» (ISO 14721:2003 «Space data and information transfer systems. Open archival information system. Reference model»)¹²⁹. 2012 року ISO затвердила нову редакцію стандарту «ISO 14721:2012»¹³⁰. Досі триває обговорення нової версії рекомендацій ISO та Міжнародного консультативного комітету із стандартизації систем космічних даних «Reference Model for an Open Archival Information System» (CCSDS 650.0-M-2), яка встановлює вимоги до базової моделі OAIS для подальшої стандартизації процесів постійного і довготермінового зберігання цифрової інформації в електронних архівах¹³¹. Ці нормативні документи, хоча й є рекомендаційними, відіграють важливу роль у створенні архівів електронних документів в усіх країнах світу.

Проект «Transcontinental Persistent Archives Prototype (TPAP) project», розпочатий 2008 року групою вчених університету Північної Кароліни під керівництвом Р. Мура та NARA, спрямовувався на розвиток технологій безпечного та акти-

¹²⁸ Smorul M., Jaja J., Wang Y., McCall F. PAWN: Producer – Archive Workflow Network in Support of Digital Preservation [Electronic resource]. – P. 1–16 / University of Maryland Institute for Advanced Computer Studies. – 30.04.2013. – Mode of access: <http://www.umiacs.umd.edu>. – Title from screen.

¹²⁹ Bellardo Lewis. Preserving Our Federal Heritage in the Digital Era: What is NARA's Role in Creating the Government's Digital Archive? [Electronic resource] // Presentation at Federal Library and Information Center Committee Forum on Preserving Electronic Record. – March 27, 2001. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/speeches/03-27-01.html>. – Title from screen.

¹³⁰ ISO 14721:2012. Space data and information transfer systems. Open archival information system (OAIS). Reference model [Electronic resource] // ISO. – Mode of access: http://www.iso.org/iso/home/store/catalogue_tc/catalogue_detail.htm?csnumber=57284. – Title from screen.

¹³¹ Reference Model for an Open Archival Information System» (CCSDS 650.0-M-2) [Electronic resource] // CCSDS. – Mode of access: <http://public.ccsds.org/publications/archive/650x0m2.pdf>. – Title from screen.

вного процесу зберігання автентичних електронних документів. Р. Мур запропонував для організації зберігання електронних документів використовувати grid-технології. Процес активного зберігання електронних документів розглядався як механізм інкорпорації новою технологією старої, що дозволяє електронним документам мігрувати з одного середовища до іншого, при цьому зберігаючи свій вигляд, зміст і автентичність. Результати проекту були представлені NARA у серпні 2010 року¹³².

Із 2007 року під керівництвом М. Кіршенбаума з Інституту гуманітарних технологій Університету Мериленду та К. Лі зі Школи інформаційних і бібліотечних наук Університету Північної Кароліни реалізуються проекти із застосування методів криміналістичної експертизи для визначення автентичності цифрових документів «Computer Forensics and Born-Digital Content in Cultural Heritage Collections» («Комп'ютерна криміналістика і «народжений» цифровим контент у колекціях культурної спадщини») та «Bit Curator. Tools for Digital Forensics Methods and WorkFlows in Real-World Collecting Institutions» («Засоби для цифрових криміналістичних методів і технологій в інституціях пам'яті»). У 2007–2009 рр. учені (М. Кіршенбаум, Р. Овенден, Г. Редвайн, Р. Донах'ю – виконавці проекту, К. Лі, Л. Дюранті, Д. Бірман – консультанти та інші) працювали над створенням системи цифрових криміналістичних засобів для архівістів. Оскільки цілеспрямовано криміналістичні засоби для архівів не створюються, учасники проекту «Computer Forensics» спробували пристосувати вже існуючі. Вони проаналізували можливості криміналістичного програмного, апаратного забезпечення («write-blockers», «cryptographic hardware», «data copiers», «adapters») та криміналістичних систем (FRED (Digital Intelligence Forensic Recovery of Evidence Device), Forensic Tower (Forensic Computers Forensic Tower), FPC-T1 (ForensicPC FPC-T1)). Для управління і підтримки метаданих учені рекомендували використання «metadata schemas» для цифрових бібліотек, стандартів PREMIS та METS, хеш-функції (hash functions), перевірки цілісності даних при їх передаванні і зберіганні за допомогою контрольної суми (checksums), криптографічної хеш-функції (cryptographic hash functions), циклічного надлишкового коду (cyclical redundancy checks). Проект «Bit Curator» серед засобів і методів розслідування перевагу віддав створенню образів дисків із наступною перевіркою дисків із використанням «write blockers», зчитування дисків сектор за сектором (inspection of the disk image), що дозволяє виявити контекстуальні дані, дослідити життєву

¹³² NARA Transcontinental Persistent Archive Prototype. TR-10-04. October 1, 2010 [Electronic resource] // RERIC Technical Report series. – Mode of access: <http://www.renci.org/wp-content/pub/techreports/TR-10-04.pdf>. – Title from screen ; Reagan W. Moore. Transcontinental Persistent Archive Prototype Policy-Driven Data Preservation [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.ils.unc.edu/digcurr2009/1c-moore.pdf>. – Title from screen.

історію електронного документу, відновити втрачену інформацію, визначити порушення правил безпеки в інформаційній системі установи¹³³.

Співробітництво NARA з Технологічним інститутом штату Джорджія (Georgia Institute of Technology, Georgia Tech) тривало протягом 1999–2009 рр. Його мета полягала у реалізації проекту PERPOS (Presidential Electronic Records Pilot System), який зосереджувався на розробці програмного забезпечення для здійснення прийому-передачі та зберігання електронних документів Адміністрації Президента у NARA. Ученими розроблений метод автоматичного розпізнавання виду документа; конвертування файлів, створених у застарілих форматах, у сучасні або стандартні формати; систематизацію електронних документів у серії в електронному архіві; перевірки та редагування з метою вилучення конфіденційної інформації з електронного документу під час підготовки відповідей на запити згідно із законом «Про свободу інформації»; попередження несанкціонованого розсекречування електронних документів; описування електронних документів та створення до них пошукових довідників; підтримки досліджень неопрацьованих архівних електронних документів, які запитуються відповідно до закону «Про свободу інформації». Дослідження здійснювалися на базі колекцій Виконавчого офісу Адміністрації Президента США Дж. Г. У. Буша та Незалежної ради по звинуваченню Президента США У. Клінтона в дачі неправдивих свідчень у справі Моніки Лівінскі. Обидві колекції надійшли до NARA 1999 року. Результати проекту протестовані в Президентській бібліотеці Дж. Г. У. Буша, 2009 року був укладений звіт про проект¹³⁴.

Проект NARA з Національним центром суперкомп'ютерних прикладних задач Університету штату Іллінойс (National Center for Supercomputing Applications (NCSA), University of Illinois at Urbana-Champaign) (2008–2009) «Advanced Information Systems for Archival Appraisals of Contemporary Documents» (Інформаційна система для експертизи цінності сучасних документів) був націлений на створення методології, алгоритмів і автоматизованої системи для експертизи цінності документів у PDF-форматах, які містять малюнки, графіки, таблиці та інші візуальні образи. У ході проекту також аналізувалася можливість міграції файлів у форматі 3D генераціями програмного і апаратного забезпечення, роз-

¹³³ Lee Christopher A. Archival Application of Digital Forensics Methods for Authenticity, Description and Access Provision [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.ica2012.com/files/data/Full%20papers%20upload/ica12Final00290.pdf>. – Title from screen ; Lee Christopher A. Digital Forensics for Archivists [Electronic resource] // SAA. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/prof-education/faculty/christopher-lee>. – Title from screen ; Kirschenbaum M. G. Digital Forensics and Born-Digital Content in Cultural Heritage Collections [Text] / Matthew G. Kirschenbaum, Richard Ovenden, Gabriela Redwine, Rachel Donahue. – Washington, D. C. : Council on Library and Information Resources, 2010. – 93 p.

¹³⁴ Underwood W. Advanced Decision Support for Archival Processing of Presidential Electronic Records: Final Scientific and Technical Report, September 22, 2006 – September 21, 2009 [Text] / William Underwood, Marlit Hayslett, Sheila Isbell, Sandra Laib, Sandra Sherrill, Matthew Underwood. – Atlanta, Georgia, 2009. – 37 p.

роблялася методика експертизи цінності та відбору на зберігання 3D файлів, вилучення метаданих із 3D файлів, їх дослідження та технології зберігання¹³⁵.

Інший проект NARA з цим же університетом (HDF Group) стосувався відбору на зберігання, конвертації і забезпечення збереженості інженерних, географічних і геологічних даних. Проект фокусувався на конвертації наукових даних із різних форматів до HDF-формату (Hierarchical Data Format, ієрархічний формат даних), який використовується для зберігання значних обсягів цифрової інформації¹³⁶.

Одним із найбільш перспективних вважається діючий проект NARA та Техаського центру перспективних комп'ютерних технологій (Texas Advanced Computing Center, TACC) Університету штату Техас, м. Остін (2009–2014), спрямований на створення архівної технології майбутнього, а саме дослідження методів візуалізації, розробку інтерактивних візуальних інтерфейсів для роботи архівістів. Методи візуалізації, які дозволяють представляти інформацію у вигляді оптичних зображень, трансформують дані у легко зрозумілі для архівістів кольорові образи. Візуалізація здатна значно прискорити аналіз і систематизацію величезних за обсягами колекцій електронних документів, допомогти у відборі документів на зберігання, аналізі метаданих, в оцінюванні ризиків збереженості електронних документів. Доктор М. Естевас та її колеги з TACC спробували застосувати візуалізацію до аналізу змісту текстових документів та встановлення зв'язків між ними¹³⁷.

Для експериментів архівістів із новими технологіями у будинку NARA в Мериленді за участю Суперкомп'ютерного центру з Сан-Дієго та Інституту

¹³⁵ McFadden William, McHenry Kenton, Kooper Rob. Advanced Information Systems for Archival Appraisals of Contemporary Documents; Research Reports : National Center for Supercomputing Applications (NCSA), University of Illinois at Urbana-Champaign, Urbana, IL [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/applied-research/ncsa/>. – Title from screen.

¹³⁶ Folk Mike, Barkstrom Bruce. Attributes of File Formats for Long-Term Preservation of Scientific and Engineering Data in Digital Libraries [Electronic resource]. – Mode of access: http://www.hdfgroup.org/projects/nara/nara_phase_1.html. – Title from screen ; Folk Mike, Choi Vailin. Scientific formats for geospatial data preservation – A study of suitability and performance [Electronic resource]. – Mode of access: http://www.hdfgroup.org/projects/nara/nara_phase_1.html. – Title from screen ; Keefer Don, Folk Mike. HDF5, HDF-EOS and Geospatial Data Archives [Electronic resource]. – Mode of access: http://www.hdfgroup.org/projects/nara/nara_phase_1.html. – Title from screen ; Factors Affecting I/O performance when Accessing Large Arrays on HDF5's TeraGrid Cluster; Investigations into using HDF5 for product model data – B-Spline and Cartesian Point data in HDF5; Integration of HDF5 and the SRB for Object-level Data Access [Electronic resource]. – Mode of access: http://www.hdfgroup.org/projects/nara/nara_phase_2.html. – Title from screen.

¹³⁷ Mapping Archival Practices to Information Visualization for Electronic Records Representation and Analysis. Dr. Maria Estevas presentation from SAA 2011 in Chicago [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.slashdocs.com/tkmtx/mapping-archival-practices-to-information-visualization-for-electronic-records-representation-and-analysis.html>. – Title from screen ; Lemieux Victoria L. Envisioning a Sustainable Future for Archives: A Role for Visual Analytics? [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.ica2012.com/files/pdf/Full%20papers%20upload/ica12Final00239.pdf>. – Title from screen ; Texas Advanced Computing Center helps the National Archives find solutions to the nation's digital records deluge [Electronic resource]. – Mode of access: http://www.utexas.edu/features/2011/04/11/tacc_archives/. – Title from screen.

перспективних комп'ютерних досліджень Університету штату Мериленд (University of Maryland Institute for Advanced Computer Studies) була облаштована віртуальна лабораторія.

Співробітництво з науково-дослідними інститутами дало можливість вирішити ряд завдань у сфері експертизи цінності електронних документів та передачі їх на зберігання до архіву, створенні технологій забезпечення збереженості електронних документів, розмежування доступу до відкритих архівних електронних ресурсів та тих, що містять таємну або конфіденційну інформацію. Однією із вузлових проблем, яку намагалися подолати вчені, було доведення автентичності електронних документів, при чому як при прийомі їх на зберігання, так і з плином часу. Серед засобів і методів забезпечення та підтвердження автентичності електронних документів було вказано на електронний цифровий підпис, зберігання і перевірку метаданих, використання методів і техніки криміналістики для реконструкції життєвої історії електронних документів¹³⁸. Перелічені проекти тестувалися, їх результати представлялися на розгляд NARA і в разі успіху проекту пропонувалися до впровадження.

Головним результатом співробітництва NARA з науково-дослідними інститутами стало усвідомлення архівістами того, яким повинен бути Архів електронних документів, та формування переліку вимог до майбутнього розробника його системи. Дві команди експертів NARA (Requirements Integrated Product Teams) узагальнили інформацію різних науково-дослідних проектів, пропозиції вчених, дослідників, співробітників РМО та Управління командної підтримки програми «ERA» (ERA Program Office Support Team, POST) і розробили концепцію та перелік вимог (Electronic Records Archives Requirements Document, RD) до системи «ERA», перша версія якої включала 1406 пунктів.

Архівісти вважали, що система «ERA» повинна базуватися на OAIS-моделі й враховувати рекомендації ISO та Міжнародного консультативного комітету із стандартизації систем космічних даних «Reference Model for an Open Archival Information System» (CCSDS 650.0-M-2). Технічні вимоги до системи визначені в стандартах специфікацій вимог до програмного забезпечення «IEEE Std 1233 – 1998, IEEE Guide for Developing System Requirements Specifications», «IEEE Std 830 – 1998, IEEE Recommended Practice for Software Requirements Specifications», «Software Engineering Institute (SEI) Software Acquisition Capability Maturity Model (CMM)» та архітектурі установ федерального уряду «Federal Enterprise Architecture (FEA)».

На думку архівістів, Архів електронних документів «ERA» повинен стати комплексною, динамічною «системою систем», у якій усі процеси автоматизовані. Його загальна структура повинна відображати чотири основні архівні функції:

¹³⁸ Левченко Л. Л. Обеспечение сохранности электронных документов в Национальном архиве Соединенных Штатов Америки. Ч. 1 [Текст] / Л. Л. Левченко // Вестник архивиста. – М., 2013. – № 3 (123). – С. 262–270.

Сервери Архіву електронних документів
«ERA»

Робочий процес в Архіві електронних
документів «ERA»

прийом-передачу електронних документів на зберігання; зберігання документів; зберігання метаданих про історично цінні електронні документи, їх утворювачів, причини створення, процеси, які було до них застосовано до моменту надходження на зберігання до архіву; використання документів із урахуванням обмежень на доступ до інформації, встановлених законодавством¹³⁹.

Планувалося, що система «ERA» буде здійснювати управління документацією у понад 500 федеральних відомствах, приймати електронні документи незалежно від форматів, програмного і апаратного забезпечення, на якому вони утворені, забезпечувати довгострокове зберігання і доступ до електронних документів. Планувалося створення двох підсистем: зовнішньої – для підтримки управління життєвим циклом усіх типів електронних документів у федеральних відомствах – і внутрішньої – для поглинання, зберігання і забезпечення доступу до електронних документів. «ERA» мала бути здатною обробляти, приймати й зберігати різноманітні колекції, як такі, що містять мільярди файлів, так і відносно невеликі за обсягом; бути здатною до розширення і змінюватися таким чином, щоб працювати з електронними документами, що будуть створюватись у форматах майбутнього. Програмне і апаратне забезпечення у разі зміни технологій повинно замінюватися новим, але система повинна при цьому функціонувати без зупинки.

Для американців документ, насамперед, має доказову цінність. Електронний документ завжди буде знаходитися на межі значного ризику підроблення, спотворення або знищення у процесі міграції. З огляду на це система «ERA» повинна працювати таким чином, щоб забезпечити для уряду і громадян США збереження

¹³⁹ Electronic Records Archives Requirements Document (RD v4.0) for the National Archives and Records Administration Electronic Records Archives Program Management Office (NARA ERA PMO). Final 07.30.2010. Revisions Prepared By: Electronic Records Archives Program Management Office Requirements Management Team. – 93 p. [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/era/about/requirements.pdf>. – Title from screen.

електронних документів і доступ до них, при цьому головним виміром є *автентичність, надійність і довіра* до електронних документів, тобто забезпечення їх доказової цінності.

Також під час розробки системи «ERA» враховувалася можливість її використання не лише у галузі електронних документів, але й для деяких процесів роботи з документами на традиційних носіях інформації.

Таким чином, у своїх мріях архівісти уявляли Архів електронних документів як систему, здатну:

- координувати процеси експертизи цінності, укладання і затвердження переліків зі строками зберігання (appraisal, scheduling process) для документів на цифрових і традиційних носіях інформації;
- здійснювати описування (description) усіх документів, як електронних, так і традиційних;
- обробляти (process) та зберігати (store) електронні документи;
- приймати на зберігання і поглинати оцифровані документи, оригінали яких створені на традиційних носіях (ingest the results of a conversion of non-electronic records to electronic format); переведення неелектронних документів у електронні формати не відноситься до компетенції системи «ERA», також до повноважень «ERA» не відноситься стеження за процесом обробки та розміщення у депозитаріях неелектронних документів;
- забезпечувати і підтверджувати автентичність електронних документів та надавати впевненості, що електронні документи, передані на зберігання до NARA, не були спотворені, підроблені, фальсифіковані;
- розпоряджатися електронними документами згідно з умовами угод із установами (disposition agreement) (відповідно до ISO 15489 – 1:2001 та § 1226 «Implementing Disposition» (забезпечення розподілу) Федеральних правил із управління документацією);
- забезпечувати дотримання законодавства у сфері доступу до електронних документів;
- зберігати електронні документи необмеженого доступу, а також документи обмеженого доступу з грифами «Таємно» та «Цілком таємно».

Система «ERA» насамперед розрахована на управління життєвим циклом документів Президента, Конгресу, Верховного суду США та усіх федеральних відомств. Отже, вона повинна забезпечувати виконання усіх архівних процесів, починаючи від укладання переліків і відбору документів на зберігання і закінчуючи наданням доступу до електронних документів. Усі процеси повинні бути автоматизованими, тому розробник системи повинен був мінімізувати залежність електронних документів від будь-якого специфічного програмного або апаратного забезпечення, збільшити кількість видів електронних документів і цифрових даних, із якими вона здатна працювати. Передбачалося, щоб система могла поглинати електронні документи, утворені на будь-яких комп'ютерних платформах, забезпечувати пошук та видавання електронних документів на запити усіх

зацікавлених осіб, що мають право доступу¹⁴⁰.

2003 року було прийнято рішення про заснування федерального Архіву електронних документів «ERA». 2005 року в NARA був утворений Дорадчий комітет у справах Архіву електронних документів для надання консультацій Архівісту США з питань електронних документів та «ERA». NARA оголосив конкурс на створення системи «ERA», участь у якому взяли компанії Локхід Мартін (Lockheed Martin) та Харріс Корпорейшн (Harris Corporation).

Сканування паперових документів
у Національному архіві США

У вересні 2005 року виграла корпорація Локхід Мартін, яка є відомим у світі виробником систем протиракетної оборони, космічних та інформаційних технологій. Вона залучила до проекту субпідрядників «BearingPoint Inc.» (м. Мак-Лін, штат Вірджинія); «Fenestra Technologies Corp.» (м. Джермантаун, штат Мериленд); «History Associates Inc.» (м. Роквілл, штат Мериленд); «EDS Corp.» (м. Плано, штат Техас); «Métier Ltd.» (Вашингтон); «Tessella Inc.» (м. Ньютон, штат Массачусетс). На створення «ERA» Конгресом було виділено 317 млн дол.

Створення системи «ERA» почалося 2006 року і повинно було складатись із поетапного уведення до експлуатації протягом 2007–2012 рр. п'яти природжень (increment): 1) базової системи функцій (Base System Business Functions), 2) ступені Документи Конгресу (Congressional Records Instance, CRI), 3) ступені Забезпечення online-доступу (Online Public Access Instance), 4) каркаса для зберігання електронних документів (Preservation Framework), 5) розвиток архітектури базових функцій (Base System Architectural Augmentation).

Однак із самого початку виконувати роботу за попередньо укладеним планом не вдалося, оскільки вважалося, що система зможе досягти проектних потужностей (Full Operating Capability, FOC) до кінця 2012 року, а оперативних – уже до вересня 2007 року, але розробка і тестування програмного забезпечення першого природження тривали довше, ніж планувалося. У Локхід Мартін не вистачало часу на розробку й тестування системи, тому попередній план був відкорегований згідно з пропозиціями, викладеними корпорацією у новому його варіанті

¹⁴⁰ Electronic Records Archives Requirements Document (RD v4.0) for the National Archives and Records Administration Electronic Records Archives Program Management Office (NARA ERA PMO). Final 07.30.2010. Revisions Prepared By: Electronic Records Archives Program Management Office Requirements Management Team. – 93 p. [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/era/about/requirements.pdf>. – Title from screen.

«Initial Operating Capability Forward Plan». Пілотна версія системи («Base Increment Business Functions», тобто три перших модулі програмного забезпечення, що забезпечували поглинання та автоматичну перевірку прийнятих електронних документів) була уведена до експлуатації 28 вересня і 21 грудня 2007 р. та 7 березня 2008 р. NARA здійснив тестування системи, розпочавши роботу з чотирма федеральними відомствами: Управлінням по патентах і товарних знаках, заводом неядерних матеріалів Канзас-Сіті Департаменту енергетики Національної адміністрації ядерної безпеки, Бюро статистики праці Департаменту труда, Управлінням океанографії ВМФ. Виявлені у ході тестування недоліки NARA переадресовував Локхйд Мартін, яка повинна була удосконалити систему і встановити нову версію першого прирощення у травні 2008 року, але встановила її наприкінці червня 2008 року. На цьому етапі система була здатна поглинати і перевіряти записи лише 6 із 4500 існуючих у світі форматів і працювала лише у 4 із понад 500 федеральних відомств. Проте цей перший крок був визнаний задовільним. Залишалося здійснити ще чотири прирощення системи, які мали забезпечити зберігання, експертизу цінності, доступ і підтримувати інші формати. Уже в ході першого етапу роботи була виявлена залежність проекту від фінансування і можливого збільшення вартості, хоча К. Тібодо після першого прирощення заявив, що вартість проекту до 2012 року не зміниться і залишиться у межах 310 млн дол. У FY 2007 року було профінансовано 45,5 млн дол., FY 2008 року – 58,0 млн дол. Фактично ж проект очікував на вирішення складних технологічних завдань: технологічного старіння, збільшення кількості форматів і складності цифрових файлів, колосального зростання обсягів електронних документів¹⁴¹.

Друге прирощення ERA, EOP (Executive Office of the President, EOP), яке дало можливість передачі, поглинання в систему, дослідження і пошуку електронних документів Виконавчого офісу Адміністрації Президента Дж. У. Буша, трансформації отриманих даних, надання і контролю доступу, управління спеціальними режимами доступу, було здійснене у грудні 2008 року. Поглинання даних розпочалося у січні 2009 року. На січень 2010 року в систему вже було завантажено 81 ТВ, що складало 250 млн проіндексованих і доступних для дослідження електронних документів, 220 млн e-mail-повідомлень і 4 млн цифрових фотографій та 30 млн інших електронних документів. Протягом року архів зміг виконати понад 66 тис. запитів.

У грудні 2009 року з пуску модуля Електронні документи Конгресу США «Congressional Records Instance, CRI» розпочато розгортання третього прирощення. Модуль був впроваджений для використання Центром законодавчих архівів NARA (Center for Legislative Archives), управліннями Секретаря Палати Представників та Секретаря Сенату і включав дві частини: поглинання і зберігання елект-

¹⁴¹ Swartz Nikki. On the Edge: A New ERA for NARA [Electronic resource]. – Mode of access: http://content.arma.org/imm/MayJune2008/a_new_era_for_nara.aspx. – Title from screen.

ронних документів незалежно від форматів. У квітні 2010 року встановлені і протестовані персоналом NARA модулі доступу «Online Public Access, OPA» та трансформації «Transformation Framework Prototype, TFP». OPA здійснює інтегрований on-line пошук за каталогом електронних документів, контентом Archives.gov та усім холдингом електронних документів. TFP уможливорює зміну підходів та інструментів трансформації; надає впевненість, що результатом трансформації є автентичний документ; виокремлює метадані, у т. ч. про дії щодо забезпечення збереженості електронних документів та співвідношення між новою версією та оригіналом електронних документів. Протягом 2010 року були розгорнуті окремі додаткові можливості системи та модуль зберігання «Preservation Framework»¹⁴².

Після цього був здійснений аналіз роботи з уведення до експлуатації базових модулів, але він забрав набагато більше часу (6 місяців), ніж планувалося раніше. У результаті аналізу з'ясувалося, що значна кількість функцій, які система повинна була отримати з третім прирощенням, не розгорнута. Серед них: автоматична генерація дескриптивних описань електронних документів до OPA (було прийнято рішення здійснювати описування документів поза межами системи, а потім вливати їх до «ERA»), автоматична реалізація угод по розпорядженню електронними документами, розгортання програмних засобів для запобігання старінню форматів електронних документів, підтримання і управління функції систематизації, у т. ч. у частині підтримання «оригінального порядку» систематизації електронних документів, який вони отримали у діловодстві установи, організація доступу до різних форматів файлів, функції управління ієрархією сховищ електронних документів та автоматичного створення описів, не повністю була встановлена функція трансформації форматів (остаточною датою встановлення функції інкорпорації та трансформації форматів файлів міг бути лише 2012 р.).

Серед функцій, які планувалось увести FY 2010 року із розгортанням четвертого прирощення, не вдалося удосконалити системи доступу, редагування метаданих, моніторингу і розпорядження електронними документами.

Відхилення від попереднього плану вплинули на терміни розвитку архітектури базових функцій. Окремі додаткові функції система отримала у квітні, серпні і листопаді 2009 року. Виконання ж таких вимог, як публікація переліків, коментарів до них, підготовка on-line звітів із експертизи цінності електронних документів, не могли бути виконані навіть у 2011 році, тому вони були значно відтерміновані у часі або зняті з порядку денного¹⁴³.

¹⁴² FY 2011 Electronic Records Archives (ERA) Expenditure Plan. Updated January 13, 2010 [Electronic resource]. – Mode of access: http://assets.fiercemarkets.com/public/sites/govit/nara_foia.pdf. – Title from screen.

¹⁴³ Electronic Records Archives Requirements Document (RD v4.0) for the National Archives and Records Administration Electronic Records Archives Program Management Office (NARA ERA PMO). Final 07.30.2010. Revisions Prepared By: Electronic Records Archives Program Management Office Requirements Management Team. – 93 p. [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/era/about/requirements.pdf>. – Title from screen.

NARA, проаналізувавши функціональні вимоги до системи з урахуванням нових результатів наукових досліджень, усіх виконаних і не виконаних попередніх вимог, 30 липня 2010 року оприлюднив четверту версію RD «Electronic Records Archives Requirements Document», яка вже включала 1577 позицій, а до Конгресу був поданий запит на подальше фінансування. За станом на червень 2010 року NARA показав, що з висунутих підряднику вимог виконано лише 853, тобто 57 %. Аналіз Управління аналізу звітності продемонстрував значно меншу кількість виконаних вимог – 571 позицію, тобто 36 %¹⁴⁴.

Таблиця 1
Статус виконання вимог NARA підрядником на жовтень 2010 р.¹⁴⁵

Категорія вимог	Виконані вимоги	Невиконані вимоги
Прирощення 1	319	0
Прирощення 2	158	0
Прирощення 3	94	128
Прирощення 4 і 5	0	430
Заходи, виконання яких відкладено до часу уведення до експлуатації Прирощення 5	–	277
Відмінено	–	171
Разом	571	1006

NARA відмінив 171 пункт вимог: 33 позиції – через надто високий рівень технологічних рішень, яких вони потребували, 138 позицій – через зміни конфігурації і базових підходів до системи.

У FY 2010 року NARA отримав на розвиток «ERA» 85,5 млн дол., витратив 61,8 млн дол., 20 млн дол. перенесено на FY 2011. Бюро управління бюджетом та Управління аналізу звітності вказали NARA на відсутність контролю за підрядником, відставання від графіку, невідповідність планування і звітності нормам законодавства, а головне, на відсутність запланованих результатів. Частково NARA й сам був винний у ситуації, що склалася, оскільки він невчасно надавав підряднику документацію на встановлені ним вимоги, не визначав пріоритети на їх виконання¹⁴⁶.

¹⁴⁴ Electronic Government. NARA's Fiscal Year 2011. United States Government Accountability Office. Report to Congressional Committees [Text]. – Washington, D. C, 2011. – P. 45.

¹⁴⁵ Electronic Government. National Archives and Records Administration's Fiscal Year 2011 Expenditure Plan. United States Government Accountability Office. Report to Congressional Committees. March 2011 [Text]. – Washington, D. C, 2011. – P. 46.

¹⁴⁶ Electronic Government. NARA's Fiscal Year 2011. United States Government Accountability Office. Report to Congressional Committees [Text]. – Washington, D. C, 2011. – 62 p.

Фінансові витрати NARA на створення Архіву електронних документів «ERA» з FY 2002 до FY 2010 у млн дол.¹⁴⁷

Проекти	Фінансові витрати
Контракт із Локхйд Мартін	199,5
Системний аналіз і підготовка пропозицій до контрактів від Локхйд Мартін та Харріс корпорейшн	40,8
Фінансування Управління програмою (PMO)	47,8
Фінансування Управління командної підтримки програми (POST)	34,3
Дослідження і розвиток	27,2
Інтегроване розгортання і підтримка	16,0
Незалежна верифікація і валідація	8,8
Безпека	0,2
Балансовий залишок	0,4
Разом	374,9

У результаті здійсненого аналізу був зроблений висновок, що корпорація Локхйд Мартін фактично провалила виконання поставленого перед нею завдання. Локхйд Мартін завірила NARA, що на кінець FY 2011 року (вересень) виконає 1129 функціональних вимог NARA, викладених в RD (в іншому варіанті плану вказувалося, що третє прирощення може бути розвинене остаточно на січень 2011 року, а п'яте – на вересень 2011 року), 277 вимог не могли бути виконаними й на кінець FY 2011 року. Оскільки Бюро управління бюджетом планувало припинити фінансування з 30 вересня 2011 року, а Локхйд Мартін заявила, що зможе удосконалити функції системи лише до 2012 року, вирішено систему повністю не розгортати, а зосередитися на найвищих пріоритетах. Отже, 2011 рік мав стати останнім у розвитку системи «ERA».

На FY 2011 рік у бюджетному запиті NARA просив виділити для розвитку «ERA» 85,5 млн дол., але було виділено 71,856 млн дол. Із 2012 року виділення коштів на розвиток системи «ERA» здійснюється у рамках загальних асигнувань Управлінню з основної діяльності NARA. 2012 року NARA отримав на розвиток системи «ERA» 49,2 млн дол., 2013 р. – 31,0 млн дол.¹⁴⁸.

¹⁴⁷ Electronic Government. National Archives and Records Administration's Fiscal Year 2011 Expenditure Plan. United States Government Accountability Office. Report to Congressional Committees. March 2011 [Text]. – Washington, D. C, 2011. – P. 23.

¹⁴⁸ National Archives and Records Administration. 2012 Performance Budget – Congressional Justification. February 2011. Executive Summary. – P. I-1 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/plans-reports/performance-budget/2011/2012-performance-budget.pdf>. – Title from screen ; National Archives and Records Administration FY 2013 Congressional Justification. February 13, 2012. NARA. – P. 3 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/plans-reports/performance-budget/2013-performance-budget.pdf>. – Title from screen.

За неофіційними даними, вартість проекту по створенню Архіву електронних документів «ERA» може сягнути від 1,2 до 1,4 млрд дол.¹⁴⁹ Зрозумілим було рішення NARA про розрив контракту з Локхід Мартін на п'ятому прирощенні з вересня 2011 року і тимчасове призупинення реалізації програми «ERA». Головною причиною розриву контракту з Локхід Мартін швидше за все було не призупинення цільового фінансування проекту з федерального бюджету, а відсутність у корпорації технологічних рішень для забезпечення збереженості електронних документів і задоволення потреб архівістів у роботі з цим видом документів.

30 вересня 2011 року компанія IBM отримала десятирічний контракт вартістю 240 млн дол. на обслуговування і підтримку системи¹⁵⁰.

За станом на січень 2012 року Архів електронних документів «ERA» прийняв на зберігання ще 131 ТВ електронних документів, у т. ч. від Адміністрації Президента, Конгресу та федеральних відомств. Система підтримує їх зберігання у форматах, у яких вони були створені, і частково забезпечує їх трансформацію для міграції в інші формати. Система забезпечує поглинання і зберігання стандартно-базованих XML-метаданих відповідно до стандарту «PREMIS Data Dictionary for Preservation Metadata» (версія 2.2) та доступ до електронних документів через «Online Public Access (OPA)». Фактично OPA є каталогом, до якого уведено опис на 75 % традиційних документів, 77 % артефактів, понад 95 % електронних документів, які зберігає NARA. Електронні документи систематизовані у 800 серій, що включають понад 750 млн унікальних файлів. Крім цього, дослідники отримали доступ до понад 1 млн сторінок електронних документів. OPA забезпечує пошук по об'єднаному порталу NARA – «archives.gov», який включає як сайт архіву, так і сайти усіх президентських бібліотек¹⁵¹.

За даними звіту Національного архіву США «Preserving the Past to Protect the Future», загальна кількість ТВ електронних документів, що знаходяться під опікою Архіву електронних документів «Era» станом на 1 жовтня 2012 року складає 515,2 ТВ¹⁵². Зростання обсягів електронних документів у період з 2003 р. до 1 жовтня 2012 року, наведене у звіті NARA, представлено на рис. 1.

¹⁴⁹ McDonough F. A. NARA's digital archive failing on promise to preserve and protect [Electronic resource] // GCN. – 23 Feb. 2011. – Mode of access: <http://gcn.com/Articles/2011/02/28/COMMENT-Frank-McDonough-digital-archives.aspx?Page=1>. – Title from screen ; Lipowicz Alice. NARA's costs soared for digital archive, GAO says [Electronic resource] // Long-Term Digital Preservation Reference Model. – Mode of access: <http://www.ltdprm.org/news/narasera>. – Title from screen.

¹⁵⁰ Walker Molly Bernhart. NARA's Electronic Records Archive moves from development to operations October 11, 2011 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.fiercegovernment.com/story/naras-electronic-records-archive-moves-development-operations/2011-10-11>. – Title from screen.

¹⁵¹ Current Status of the ERA Project [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/era/status.html>. – Title from screen.

¹⁵² Preserving the Past to Protect the Future. Performance and Accountability Report [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – 2012. – P. 18. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/plans-reports/performance-accountability/2012/par-complete.pdf>. – Title from screen.

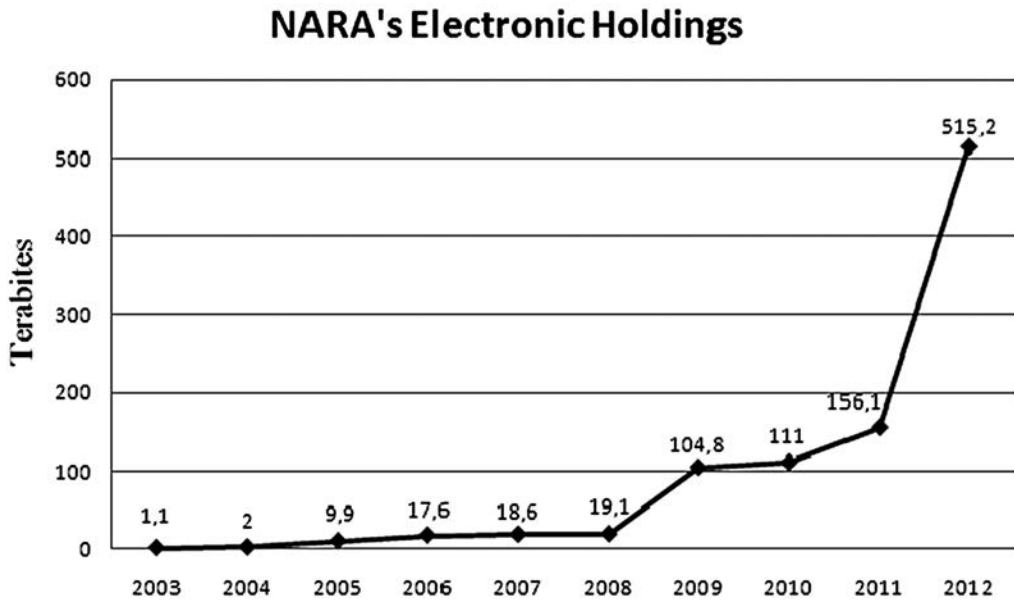

Рис. 1. Загальні обсяги прийнятих на зберігання електронних документів у терабайтах за роками з 2003 р. до 2012 р.

Важливою функцією, яку здатна виконувати система «ERA», є управління документацією у федеральних відомствах. Саме цю функцію NARA визначив для себе пріоритетною на сьогодні. Дане рішення продиктоване Меморандумом Президента США Б. Обама про управління урядовими документами від 28 листопада 2011 року, у якому перед федеральними відомствами поставлено завдання реформування управління документацією, і відповідної Директиви від 24 серпня 2012 року, що встановлює конкретні строки здійснення заходів реформи. США сподіваються, що до 31 грудня 2019 року буде налагоджена передача документів постійних термінів зберігання в електронних форматах від федеральних установ до NARA електронними каналами зв'язку. Для досягнення цієї мети з 3-го кварталу 2012 року всі федеральні установи почали впровадження електронних програм управління документацією за допомогою системи «ERA». До кінця 2013 року установам слід було виявити документи, із моменту створення яких минуло понад 30 років, для передачі їх до NARA (у т. ч. і документи, не охоплені переліками), а до кінця 2016 року завершити складання та узгодження з NARA переліків зі строками зберігання традиційних видів документів. Перед NARA поставлені завдання: до кінця 2015 року – перегляд критеріїв експертизи цінності, управління та розпорядження документами тимчасових термінів зберігання; до кінця 2017 року – значне зменшення кількості відомчих переліків, внесення змін до Генерального (типового) переліку документів із метою уніфікації створення серій документів і спрощення процесу проведення експертизи цінності.

До 31 грудня 2016 року установи зобов'язані впровадити системи відбору, зберігання та пошуку e-mail документів. Установи також мають подбати про оцифрування документів, створених на паперових носіях та в аналогових формах. Для спостереження за виконанням законів і правил, що регулюють процеси управління документацією, в установах призначаються відповідальні посадові особи. До 31 грудня 2014 року чиновники, які відповідають за управління документацією, повинні отримати сертифікат NARA про проходження навчання; до цієї ж дати мають бути введені відповідні навчальні програми для всього персоналу установ.

Із метою своєчасного реагування на виклики постійного розвитку інформаційно-комунікаційних технологій та комп'ютерної техніки, збільшення кількості форматів NARA зобов'язаний переглядати і коригувати інструкції, що регулюють процеси передачі електронних документів, метаданих і e-mail документів на постійне зберігання.

На теперішній час NARA вже створив комплекс нормативних документів: форми заявок на затвердження переліків; рекомендації з використання стандарту DoD 5015.2-STD; інструкції для передачі на зберігання e-mail-повідомлень, сканованих документів, електронних документів, створених в інженерних, географічних і геологічних системах, що містять GeoTIFF-образи, електронних документів і метаданих до них, веб-сайтів, цифрових аудіо- та відеодокументів. NARA також розробив інструкції і впровадження в установах систем «Electronic Record-keeping» (автоматизовані процеси для управління електронними документами установи) і «Electronic Records Management» (автоматизовані процеси для управління документами установи незалежно від матеріального носія інформації).

NARA доручено розвивати співпрацю відповідальних за управління документацією осіб, юристів і фахівців із інформаційних технологій; оцінювати ефективність введених програм, визначати ризики, проблеми і поширювати передовий досвід; NARA повинен був зібрати з установ і підготувати на 1 жовтня 2013 року єдиний звіт про виконання Директиви установами федерального уряду. Для пошуку нових рішень у галузі архітектури «хмар» федеральних установ, економічно обґрунтованих підходів до автоматизованого управління e-mail-документами, соціальними медіа та іншими типами цифрового документального контенту установ NARA тісно співпрацює з приватними та іншими корпораціями інформаційної галузі і стимулює наукові дослідження в цій області¹⁵³.

¹⁵³ Managing Government Records. Memorandum for the Heads of Executive Departments and Agencies [Electronic resource] // Office of the Press Secretary The White House. – November 28, 2011. – Mode of access: <http://www.whitehouse.gov>. – Title from screen ; Managing Government Records Directive [Electronic resource] // Office of Management and Budget, National Archives and Records Administration. – August 24, 2012. – Mode of access: <http://www.whitehouse.gov>. – Title from screen.

Зрештою реформа, що проводиться, повинна забезпечити відбір і передачу на зберігання до NARA цінних історичних документів сучасної епохи, створених у цифрових форматах, розширення доступу громадян до документів та інформації, реалізацію політики Відкритого уряду. У контексті здійснюваної реформи очевидно, що подальший розвиток системи «ERA» буде продовжено, хоча конкретні терміни ще не встановлені. Ймовірно, роботи будуть відновлені з 2014 року, багато в чому це залежить від виділення фінансування та пріоритетів NARA.

Таким чином, неможливо не визнати, що США є лідером у розробці технологій зберігання електронних документів, хоча, отримавши їх вперше в 1960-ті рр., американці довгий час не робили серйозних кроків для вирішення проблеми їх збереження і фактично були змушені створити Архів електронних документів, зіткнувшись із небезпекою втрати цифрової спадщини нації. Архівісти США ще раз довели, що тільки наукові дослідження та тісна співпраця з науково-дослідними інститутами та університетами допоможе знайти необхідні технологічні рішення для експертизи цінності, забезпечення збереження електронних документів, підтвердження їх автентичності, організації доступу і використання. Наукові та технологічні рішення, знайдені в ході спонсорованих NARA проєктів, здійснених науково-дослідними інститутами Британської Колумбії, штатів Мериленд, Північна Кароліна, Джорджія, Техас, Іллінойс, дозволили американським архівістам розробити концепцію Архіву електронних документів, вимоги до розробника програмного забезпечення системи «ERA», вирішити певні проблеми у сфері експертизи цінності, забезпечення збереження, систематизації, описування, розмежування доступу, автентифікації електронних документів. Архівісти США сподівалися, що Архів електронних документів стане «системою систем», що забезпечує виконання в автоматизованому режимі всіх архівних процесів роботи з електронними документами. Однак розробнику програмного забезпечення, корпорації Локхйд Мартін, не вдалося знайти відповідних рішень для виконання всіх вимог Національного архіву США. У результаті були повністю введені в експлуатацію тільки два перші прирощення системи «ERA», функції третього і четвертого прирощення розгорнуті не повністю. Через відсутність очікуваного результату, перевитрати коштів і недотримання термінів NARA змушений був розірвати контракт з корпорацією Локхйд Мартін на п'ятому прирощенні. У цілому система забезпечує поглинання і збереження електронних документів і метаданих, а також інші архівні процеси¹⁵⁴. У даний час NARA зосередився на впровадженні управління документацією за допомогою «ERA» у федеральних відомствах США. Це рішення частково є наслідком представленого Меморандуму про

¹⁵⁴ Левченко Л. Л. Обеспечение сохранности электронных документов в Национальном архиве Соединенных Штатов Америки. Ч. 2 [Текст] / Л. Л. Левченко // Вестник архивиста. – М., 2013. – № 4 (124). – С. 212–223.

управління урядовими документами від 28 листопада 2011 року, який встановив мету – до 31 грудня 2019 року налагодити передачу документів постійних термінів зберігання в електронних форматах від федеральних установ до NARA електронними каналами зв'язку. Важливим фактором у розробці системи «ERA», безумовно, було фінансування. Не можна вважати, що американські колеги припустилися помилки в розрахунках вартості проекту, оскільки навряд чи представляється можливим передбачити, скільки часу і зусиль займуть дослідження, розробка, тестування програмного забезпечення, яке ще ніколи і ніким в історії людства не створювалося. Узятий американськими колегами тайм-аут дозволить проаналізувати досягнуті позитивні результати та усвідомити помилки. Зрозуміло одне, що без подальших наукових досліджень та удосконалення технологій створити подібні системи і зберегти цифрову спадщину людству не вдасться. Очевидно, що від того, наскільки американські архівісти зможуть реалізувати свій воістину «космічний» проект, залежить сьогодні збереження історичних документів у цифрових форматах не тільки в США, але й у всьому світі.

3.4 ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОГО АРХІВУ США НА ПОЧАТКУ ХХІ ст.

(структура, планування, звітність, фінансування)

На початку ХХІ ст. Національний архів США є однією з найважливіших урядових агенцій виконавчої гілки влади у Сполучених Штатах та одним із найбільших архівів світу. Незалежний статус, первинна назва (National Archives and Records Administration, NARA) і всі повноваження GSA в частині управління архівною галуззю були повернені архіву з 1 квітня 1985 року відповідно до закону про Національний архів і Адміністрацію документації «National Archives and Records Administration Act» (1984).

До його системи входять: Національна комісія історичних публікацій і документів (National Historical Publications and Records Commission, NHPRC), заснована разом із NARA 1934 р., Управління Федерального реєстру (Office of the Federal Register), утворене відповідно до закону «Про федеральний реєстр» 1935 року. У 40-х рр. ХХ ст. розпочалося створення системи центрів документації. На 1949 рік у складі NARS був заснований Відділ управління документацією (із 1956 року – Управління документацією), а 1985 року – Управління федеральними центрами документації. У мережу архівних установ NARA входить 17 федеральних центрів документації в 9 регіонах країни. Із 1953 року NARA став включати в свою мережу дочірні (партнерські архіви) на основі договорів, які давали можливість архівам штатів і різних відомств зберігати документи національної важливості. На сьогодні в складі NARA перебуває 10 дочірніх архівів. Принципово важливе для NARA значення мало прийняття рішення про створення на базі федеральних

АЛЛЕН УЕЙНСТЕЙН,
9-й Архівіст США
(2005–2008)

АДРІАНА ТОМАС,
виконуюча обов'язків
Архівіста США
(2008–2009)

центрів документації філій Національного архіву (1968), що означало централізацію управління архівами місцевих установ федерального рівня. 1974 року Конгрес США реорганізував діяльність Національної комісії історичних публікацій для спрямування грантів на фінансування проектів нефедеральних архівів у сфері забезпечення збереженості, використання та публікації архівних документів, підвищення кваліфікації архівістів. Для ефективного розподілу асигнувань по країні SHRAV штатів із 1975 року увійшли до складу NHPRC. Діяльність президентських бібліотек у складі NARA отримала законодавче оформлення з ухваленням законів про президентські бібліотеки «Presidential Libraries Act» (1955, 1986) і президентських документів «Presidential Records Act» (1978) та інших. Для управління мережею 13 існуючих нині президентських бібліотек у структурі NARA існує спеціальне Управління президентських бібліотек. У 1988–1990 рр. у NARA було створено Центр законодавчих архівів, який зберігає понад 380 млн аркушів актів законодавства США. У 1992 році при NARA був створений Фонд Національного архіву (Foundation for the National Archives) – некомерційну організацію для підтримки проектів архіву, що не фінансуються урядом. 2003 року створено Архів електронних документів «ERA».

У 2007 році були внесені поправки до закону «Про свободу інформації» (FOIA, 1966), згідно з якими у складі NARA з'явився новий структурний підрозділ Управління служб урядової інформації (Office of Government Information Services, OGIS). Завданням цього Управління стало сприяння відкритості та прозорості діяльності уряду і Президента США, здійснення зв'язку між громадянами і федеральними органами влади. 2009 року у складі NARA створено Національний центр розсекречування.

Таким чином, структура NARA сформувалась історично. Вона ускладнювалась поступово. На підставі нових законодавчо-нормативних актів та у зв'язку із адміністративними потребами утворювалися нові управління і видозмінювалися функції, зростала кількість федеральних центрів документації і президентських бібліотек. На сучасному етапі NARA представляє собою складний комплекс федеральних архівних установ, управлінь і відділів¹⁵⁵.

¹⁵⁵ A Charter for Change. Final Report. Archivist's Task Force on Agency Transformation [Electronic resource] // NARA. – 2010, October. – Mode of access: <http://blogs.archives.gov/aotus/wp-content/uploads/2010/10/transformation-report-2010-10-12.pdf>. – Title from screen.

Національний архів і Адміністрація документації (будинки за адресами: 700 Pennsylvania Avenue, NW Washington, DC 20408-0001; 8601 Adelphi Road College Park, MD 20740-6001) поєднує у собі функції органу виконавчої влади, що здійснює управління федеральними архівами на усій території США, та архіву, що комплектується та зберігає документи федеральних органів влади, розташованих у Вашингтоні. Загальна штатна чисельність співробітників NARA – більше 3000 одиниць. Архівіст США (Archivist of the United States) керує Національним архівом та Адміністрацією документації на підставі закону 1984 року¹⁵⁶.

Архівіст має заступника (Deputy Archivist of the United States), який виконує його обов'язки у разі відсутності, очолює штат архіву, наглядає за додержанням закону «Про свободу інформації» (FOIA, 1966), реагує на скарги персоналу стосовно дискримінації у сфері зайнятості, здійснює аудит тощо.

2010 року з приходом нового керівництва в особі Девіда С. Феррієро NARA здійснив оптимізацію організаційної структури і функцій¹⁵⁷. Створена для цілей трансформації NARA команда реалізовувала програму «Quick Win», метою якої була реорганізація діяльності відповідно до сучасних потреб. Практичність, гнучкість, відкритість, реалістичність, творчість та інноваційність стали основними принципами у перебудові NARA¹⁵⁸.

Організаційна структура Національного архіву і Адміністрації документації станом на 2009 рік (до реорганізації) та на 30 вересня 2012 року (після реорганізації) у розрізі структурних підрозділів і відділів представлена у Додатку наприкінці монографії.

ДЕВІД С. ФЕРРІЄРО,
10-й Архівіст США під час виступу на церемонії
відкриття 17-го Міжнародного конгресу архівів
у Брисбені, Австралія, 2012 рік

¹⁵⁶ National Archives and Records Administration. 44 U. S. C. Chapter 21 [Text] // Basic Laws and Authorities of the National Archives and Records Administration. – Washington, June, 2000. – P. 11–15.

¹⁵⁷ A Charter for Change: Archivist's Task Force On Agency Transformation (Final report). – Washington, D. C. : National Archives, 2010, October. – P. 1–38.

¹⁵⁸ Introduction. A Charter for Change: Charting the Course. Transformation Launch Team (Final report). – Washington, D. C. : National Archives, 2011, January. – P. 8, 62.

Після реорганізації *організаційна структура NARA* включає такі управління:

1. *Управління Генерального інспектора* (Office of the Inspector General, OIG) відповідає за стан економіки Національного архіву, виявлення і попередження розтрат, шахрайств, зловживань і безгосподарності; здійснює службові розслідування у справах, пов'язаних із незаконними діями у системі Національного архіву; інформує Архівіста США і Конгрес із питань порушення законодавства в частині адміністрування програм NARA; надає рекомендації щодо попередження зловживань, порушень, злочинів у сфері законів FOIA та «Privacy Act»; звітує про порушення Федерального кримінального закону Департаменту юстиції. Діє на підставі Закону про Генерального інспектора «Inspector General Act» (1987, 5 U. S. C. App. 3 § 8G).

2. *Національна комісія історичних публікацій і документів* (National Historical Publications and Records Commission, NHPRC) діє на підставі закону про Національну комісію з публікації історичних джерел і документів «National Historical Publications and Records Commission» (44 U. S. C. Chapter 25). Через програми грантів, освітні та спеціальні проекти надає допомогу нефедеральним архівним установам у забезпеченні збереженості, публікації та використання документальних ресурсів Сполучених Штатів.

3. *Управління рівних можливостей працевлаштування та просування по службі* (Equal Employment Opportunity) контролює дотримання законодавства у сфері зайнятості.

4. *Генеральний юридичний радник* (General Counsel, NGC) надає юридичні консультації, проводить правові дослідження і розслідування, захищає в адміністративних і федеральних судах інтереси Національного архіву; надає юридичну допомогу фондам Національного архіву та президентських бібліотек; консультує Білий Дім із питань архівної справи, розглядає правові аспекти доступу до президентських документів, адмініструє програми з етики архівістів, направляє на альтернативний перегляд рішення зі спірних питань. Контролює додержання законодавства у сфері свободи інформації (згідно з FOIA та Privacy Act) і архівної справи, служить як арбітр зі спірних питань «NARA's Dispute Resolution Specialist», адмініструє «RESOLVE» та «NARA's alternative dispute resolution program». У своїй діяльності керується такими законами: «Federal Records Act», «Presidential Records Act», «Presidential Libraries Act», «Presidential Recording and Materials Preservation Act», «Freedom of Information Act», «Privacy Act» та іншими законодавчими актами.

5. *Управління у справах Конгресу* (Congressional Affairs Staff, NCON) підтримує зв'язки між архівом і Конгресом, його членами і комітетами; подає на розгляд Конгресу пропозиції щодо ухвалення законодавчих актів у галузі архівної справи і управління документацією; бере участь у підготовці звітів Національного архіву для надання на розгляд Конгресу; координує підготовку рекомендацій для

підготовки біллей до затвердження Президентом; координує підготовку заяв і консультує членів комітетів перед слуханнями Конгресу.

6. *Управління планування і комунікацій* (Strategy and Communications Office, S) забезпечує взаєморозуміння і злагоджену співпрацю різних управлінь і відділів архіву для досягнення стратегічних цілей і виконання завдань архіву; відповідає за розроблення напрямів політики архіву, укладання перспективних планів; створює імідж архіву, розвиває зовнішні зв'язки, у тому числі із засобами масової інформації; готує власні і виявляє інші публікації про Національний архів, займається маркетингом, менеджментом зв'язків із фондами благодійників і спонсорів. У частині виконання Акту про чітке складання документів «Plain Writing Act» (2010), який вимагає від федеральних відомств таким чином писати документи, щоб донести до громадськості цілі уряду і його роботу, Управління відповідає за роз'яснення громадськості і співробітникам стандартів складання документів¹⁵⁹. Керівник управління звітує перед Архівістом США та його заступником.

7. *Управління людських ресурсів* (Human Capital Office, HCO) несе відповідальність за виконання усіх програм архіву з управління людськими ресурсами. Розробляє плани і реалізує заходи професійної підготовки і перепідготовки. Спрямовує зусилля на виконання завдань, визначених стратегічними планами Національного архіву в галузі кадрової політики. Наглядає за додержанням законодавства у цих сферах. Відповідає за забезпечення рівноправного і справедливого ставлення до всіх співробітників і заявників, ліквідацію дискримінаційної практики, сприяє етнічній і культурній різноманітності кадрового складу; проводить службові розслідування, аналізує факти та приймає остаточні рішення по скаргах на дискримінацію за расовою належністю, кольором шкіри, статтю (у тому числі й сексуальні домагання), релігійними поглядами, сексуальною орієнтацією, віком, інвалідністю.

Кадрова політика в Національному архіві спирається на цілий ряд законів: «Equal Pay Act» («Закон про рівну оплату праці», 1963); «title VII of the Civil Rights Act of 1964, as amended by the Equal Employment Act of 1972» (розділ 7 Закону про громадянські права 1964 р. із поправками, внесеними Законом про рівні права зайнятості 1972 р.); «Rehabilitation Act» («Закон про реабілітацію», 1973 р.); «Age Discrimination in Employment Act» («Закон про вікову дискримінацію при прийомі на роботу», 1967 р.); «Civil Rights Act» («Закон про громадянські права», 1991 р.); title 29 Code of federal regulations (Розділ 29 Кодексу федеральних правил)¹⁶⁰.

¹⁵⁹ Plain writing action plan [3b] [Electronic resource]. – 01.11.2013. – Mode of access: <http://www.archives.gov/open/plain-writing/reports/compliance-report-071311.pdf>. – Title from screen.

¹⁶⁰ Human Capital Office. A Charter for Change: Charting the Course. Transformation Launch Team (Final Report). – 2011, January. – P. 24.

8. *Головне управління з основної діяльності* (Chief Operating Officer, C) здійснює оперативне керівництво основною діяльністю архіву. Виконавчий директор підпорядковується безпосередньо Архівісту США та його заступнику¹⁶¹.

Головне управління з основної діяльності відповідає за продуктивність роботи основних служб Національного архіву, серед яких:

- 8.1. *Управління Федерального реєстру* (Federal Register, F) відповідає за дотримання законодавства в сфері публікації федеральних документів («Federal Register Act», «Administrative Procedure Act», законів, які регламентують публікацію «Statutes at Large», «slip laws», конституційних поправок, забезпечує виконання виборчого законодавства в частині «Electoral College»), готує до публікації щоденний випуск «Federal Register», «Code of Federal Regulations», «U.S. Government Manual», «U.S. Statutes at Large», президентських документів, розвиває альтернативні системи публікації федеральних законів.
- 8.2. *Служба* (Agency Services, A) *управління документацією (records management)* і діяльністю федеральних центрів документації (federal records center (FRC)) розробляє і затверджує переліки документів зі строками зберігання, відповідає за перегляд документів на предмет їх засекречування або розсекречування (ISOO), забезпечує роботу Національного центру розсекречування (National Declassification Center), надає відповіді на звернення громадян, надіслані відповідно до FOIA (OGIS)¹⁶².
- 8.3. *Служба удоступнення архівних документів* (Research Services, R) відповідає за поповнення (*accessioning*) архівних документів у системі Національного архіву США; обробку та описування документів (processing, description); зберігання (maintenance, preservation); організацію і надання доступу до документів (access); виконання запитів (reference inquiry response), забезпечення роботи читальних залів (research room services); інформування про склад і зміст архівних колекцій, надання доступу та забезпечення проведення досліджень за архівними документами у режимі on-line (mediated on-line reference); забезпечення роботи регіональних філій та центрів документацій NARA із зазначених питань; мікрофільмування документів (fulfillment of microform); ремонт і консервацію документів (preservation/conservation)¹⁶³.
- 8.4. *Служба законодавчих архівів, президентських бібліотек і музеїв* (Legislative Archives, Presidential Libraries and Museum Services, L) сфокусована на забезпеченні потреб Білого Дому, Конгресу і дослідників – користувачів архівів Президента і Конгресу США; відповідає за освітні програми; координує, направляє і контролює роботу президентських бібліотек (Presidential Libraries), центру законодавчих архівів (Center for Legislative Archives), супроводжує публічні програми регіональних архівів як загальна географічна платформа (до програми увійшли: Управління президентських бібліотек (Office of Presidential Libraries), яке керує мережею з 13-ти президентських бібліотек (починаючи з 31-го Президента США Г. К. Гувера), що зберігають і забезпечують доступ до документів

¹⁶¹ Chief Operating Officer. A Charter for Change: Charting the Course. Transformation Launch Team (Final Report). – 2011, January. – P. 28.

¹⁶² Agency Services. A Charter for Change: Charting the Course. Transformation Launch Team (Final Report). – 2011, January. – P. 35.

президентів США, підтримують зв'язки з колишніми президентами та їх родинами; Центр законодавчих архівів, який співпрацює з Консультативним комітетом по документах Конгресу (створений у 1990 р.)¹⁶⁴. Останній під проводом Генерального секретаря Сенату та одного із чиновників Білого Дому розробив політику і стратегію Центру і забезпечив прямий зв'язок між Капітолієм і Національним архівом. Коли кожні два роки закриваються сесії Конгресу, архівісти упорядковують документи чергової сесії і залишають їх для зберігання на місці ще на чотири роки, а згодом документи надходять до Національного архіву. Обсяг законодавчих актів в NARA постійно поповнюється. Директор Центру Р. Хант нещодавно зазначив, що з 1980 р. до 2008 р. загальний обсяг документів збільшувався вдвічі кожні 10 років, а за 2009 р. на зберігання надійшло понад 13 млн аркушів законодавчих матеріалів. Центр здійснює архівне описування і каталогізацію законодавчих актів, виявляє історичні документи, актуальні для вирішення проблем сьогодення. Наприклад, у період економічної кризи початку XXI ст. центр вивчав причини та перебіг подій Великої депресії 1930-х рр., опрацьовував звіти Банківського та Валютного комітетів за 1913–1946 рр. та 1947–1968 рр. Також до складу Управління входить Архівний бібліотечно-інформаційний центр¹⁶⁵.

- 8.5. *Інформаційні служби* (Information Services, I) працюють у таких галузях, як електронні документи (створені як цифрові – born-electronic) та оцифровані документи (digitized records), відповідають за адаптацію архівної теорії і практики до цифрового та Інтернет-середовища і соціальних медіа-мереж, просування політики відкритого уряду (Open Government), залучення громадян до співпраці з урядовими органами. До Інформаційних служб віднесено широкий спектр напрямів, у тому числі управління електронними документами протягом усього їх життєвого циклу, підтримка та консультаційні послуги з оцифрування паперових і плівкових оригіналів, захист інформації та інформаційних систем, впровадження нових технологій для електронних і оцифрованих документів, розвиток цифрових стратегій NARA, забезпечення збереженості та on-line доступу до електронних і оцифрованих документів. Крім того, служби сприяють трансформаціям у таких галузях, як «Out in Front» (перегляд 30-річної презумпції стосовно життєвого циклу федеральних документів і їх удоступнення дослідникам), «One NARA» (забезпечує співпрацю NARA і його структурних складових як цілісного єдиного організму), «Open NARA» (відкритість та прозорість у цифровому середовищі, організація доступу до президентських архівів, FRC через Інтернет), «Customer-Focused Organization» (орієнтація роботи та забезпечення доступу, розвиток відносин зі споживачами, популяризація діяльності і документів). У своїй діяльності спирається на такі законодавчі акти: «Clinger-Cohen Act», «Paperwork Reduction Act», «e-Gov Act», Federal Information Security Management Act, FISMA» та інші¹⁶⁶.

¹⁶³ Research Services. A Charter for Change: Charting the Course. Transformation Launch Team (Final Report). – 2011, January. – P. 39.

¹⁶⁴ Crotty R. The Congressional Archives. NARA Unit Preserves Histories of Legislation in House, Senate [Text] / Rob Crotty // Prologue. – 2009, Fall. – Vol. 41. – № 3.

¹⁶⁵ Legislative Archives, Presidential Libraries, and Museum Services. A Charter for Change: Charting the Course. Transformation Launch Team (Final Report). – 2011, January. – P. 46.

¹⁶⁶ Information Services. A Charter for Change: Charting the Course. Transformation Launch Team (Final Report). – 2011, January. – P. 51.

8.6. *Служба підтримки діяльності NARA* (Business Support Services, B) координує бюджетно-фінансові питання, «Trust Fund», «Revolving Fund», готує фінансові звіти з використання спонсорських коштів, забезпечує експлуатацію локальної комп'ютерної мережі «NARANET»¹⁶⁷, будинків та інфраструктури, придбання обладнання та матеріалів тощо¹⁶⁸.

8.7. *Служба управління документацією у федеральних департаментах і установах уряду США* (Corporate Records Management, CM). Кожний федеральний департамент та установа розробляє і впроваджує програму управління документацією і складає рекордз-менеджмент план. Вони включають створення, використання, зберігання, укладання конкретних переліків документів зі строками зберігання, «vital records»-програми, експертизу цінності документів, мікрофільмування документів, виділення до знищення, навчання співробітників. Сьогодні програма у більшості своїй орієнтована на контроль і супроводження управління електронними документами, відносно яких укладаються аналогічні програми.

8.8. *Служба обліку документів і фінансів* (Performance and Accountability, CP) виконує такі функції:

- 1) проводить облік архівних документів і музейних предметів, що зберігаються в системі

Сховище в будинку Національного архіву США на Пенсільванія-авеню, Вашингтон, D. C.

¹⁶⁷ NARANET – локальна комп'ютерна мережа NARA, поєднує в одну інформаційну систему усі структурні підрозділи, забезпечує доступ, створення, зберігання, пошук усіх життєво важливих електронних інформаційних ресурсів NARA, роздруківку документів, роботу електронної пошти. NARANET поєднує структурні підрозділи NARA зі споживачами з публічного й урядового секторів через Інтернет. NARANET is a general support system [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/foia/privacy-program/privacy-impact-assessments/naranet.pdf>. – Title from screen.

¹⁶⁸ Business Support Services. A Charter for Change: Charting the Course. Transformation Launch Team (Final Report). – 2011, January. – P. 56.

- NARA, а також облік виконаної роботи: аналізує роботу всіх структурних підрозділів і готує звіти за усіма напрямками основної діяльності NARA – «Performance and Accountability Report»;
- 2) здійснює фінансовий аудит, планує і розподіляє бюджетні ресурси NARA (у т.ч. фонд державного фінансування (Appropriated funds), відновлюваний фонд (Revolving Fund), кошти фонду Національного архіву (Trust Fund, Gift Fund), готує фінансовий звіт (він є другою частиною звіту «Performance and Accountability Report»), веде бухгалтерський облік і здійснює виплату заробітної плати.

Після здійсненої оптимізації організаційна структура Національного архіву та Адміністрації документації істотно не змінилися. NARA, як і раніше, поєднує функції архівної установи і органу управління федеральною архівною справою та діловодством. Проте діяльність більшості структурних підрозділів стала більш чітко окресленою. Об'єднані були ті структурні підрозділи, функції яких перехрещувалися між собою, що дало можливість уникнути їх дублювання. Робота кожного структурного підрозділу спрямована як на виконання запланованих програм, так і на дотримання законодавства у сфері забезпечення збереженості національного документального надбання нації і доступу громадян до архівних документів. Головним досягненням оптимізації стала корпоративність і співробітництво усіх підрозділів NARA, які сприяють досягненню загальної стратегічної мети, визначеної Перспективним планом роботи на 2006–2016 рр. і політичними ініціативами Президента США Б. Обама, які реалізовані у ряді нових законів США у сфері демократизації суспільства, доступу до інформації, прозорості і відкритості у діяльності органів влади¹⁶⁹. Структура NARA відображає факт централізації управління архівною галуззю на федеральному рівні, централізованого зберігання і обліку федеральних документів, централізованого контролю і єдиних правил виконання усіх архівних процесів та організацію і надання доступу дослідникам і користувачам.

Планування та звітність

У своїй роботі NARA керується перспективними та щорічними планами.

Перспективні плани визначають концептуальні та методологічні засади діяльності, ключові цілі, політику і шляхи їх досягнення, залучені ресурси, необхідні зміни в організаційній структурі, але не подають конкретних цифрових даних за тими чи іншими показниками. Кожні три роки перспективний план переглядається для внесення коректив згідно з умовами і потребами часу. Колишні стратегічні плани переглядалися 2000, 2003 та 2006 рр., вони були розроблені під девізом «Ready Access to Essential Evidence» («Вільний доступ до основних доказів»).

¹⁶⁹ Preserving the Past to Protect the Future. Performance and Accountability Report [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – 2012. – P. 5. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/plans-reports/performance-accountability/2012/par-complete.pdf>. – Title from screen.
У структурі 2012 р. окремо виділено Управління справедливої зайнятості і професійних програм (Equal Employment Opportunity and Diversity Programs).

На сучасному етапі архів діє за Перспективним планом «Strategic Plan Update: Preserving the Past to Protect the Future» («Стратегічний план оновлення: Збереження минулого для захисту майбутнього») на 2006–2016 рр., який спрямовує NARA на виконання ряду ключових (стратегічних) завдань¹⁷⁰:

1. *Забезпечення комплексного і систематичного поповнення електронних архівів та збереження електронних документів незалежно від конкретного апаратного або програмного забезпечення, організації доступу користувачів до електронних документів.*
2. *Готовність до надзвичайних ситуацій, і перш за все, організація широкомасштабних робіт зі створення страхових фондів, оскільки значне занепокоєння архівістів викликають крадіжки документів в архівах, втрата документів під час стихійного лиха, недостатня захищеність комп'ютерних мереж.*
3. *Пришвидшення описування архівних колекцій, встановлення контролю над неописаними документами з метою надання громадськості доступу до ще неописаних архівних матеріалів як одне із пріоритетних завдань. На сьогодні лише 50 % документів на паперовій основі Національного архіву США описані і доступні дослідникам. Для цього архівісти удосконалюють робочі процеси і стандарти описових статей, які є ключем для подальшого пошуку документів і забезпечення доступу. NARA планує до 2016 року описати 95 % усіх наявних у системі Національного архіву документів до тієї стадії, на якій вони зможуть стати доступними дослідникам. Архів планує оприлюднити усі описові статті в on-line каталозі ARC.*
4. *Реалізація програми «Архіви без стін» (Archives without walls) – це одне стратегічне завдання архівістів. Описування документів здійснюється разом із організацією доступу дослідників через Інтернет не тільки до науково-довідкового апарату, а й до цифрових копій документів. Створення цифрових архівів та інформаційно-пошукових систем до них реалізується завдяки співпраці NARA з державними і приватними структурами, фондами, які надають підтримку архівній галузі. У партнерських відносинах архів залишає за собою право власності не тільки на оригінал документу, а й на його цифрову копію.*
5. *Із метою розвитку демократичного суспільства Національний архів планує встановити суворий порядок передачі архівних документів згідно визначених термінів від установ-джерел комплектування. Архівісти прагнуть до 2016 р. досягти вчасної передачі документів на зберігання хоча б від 85 % федеральних відомств та 100 % передачі документів Адміністрації Президента протягом 30 днів після закінчення його каденції.*
6. *У напрямі підвищення ефективності процесу розсекречування для NARA важливим є перегляд основ законодавства, списків урядових установ і переліків секретних документів на відповідність грифам секретності, прискорення розгляду кандидатур архівістів для надання їм допуску до роботи з секретними документами та прав здійснення розсекречування. У планах NARA до 2012 року було виявлення 90 % документів, які підлягали автоматичному розсекречуванню відповідно до EO 13526 «Classified National Security Information», забезпечення доступу до них користувачів, віднайдення способів пришвидшення та покращення робіт із розсекречування, у тому числі із використанням можливостей міжвідомчого Національного центру розсекречування.*

¹⁷⁰ Strategic Plan Update: Preserving the Past to Protect the Future, 2009 [Electronic resource]. – Mode of access: www.archives.gov.us. – Title from screen.

7. Одним із основних пріоритетів у політиці Національного архіву та Адміністрації документації є 100 % забезпечення архівних установ спеціально збудованими або пристосованими приміщеннями, які б відповідали усім архівним стандартам із забезпечення збереженості, підвищення заходів безпеки і охорони.
8. Вивчення інформаційних потреб користувачів, пошук творчих, інноваційних рішень для підвищення якості надання інформаційних послуг, продуктивності праці, компетентності співробітників, на думку NARA, дозволить федеральним архівним установам Сполучених Штатів на 2016 рік повністю задовольнити 90 % користувачів, які відвідають архіви фізично та on-line, братимуть участь в освітніх програмах, відеоконференціях, веб-трансляціях тощо. Стандартом 2016 року має бути 100 % виконання запитів протягом 10 днів із моменту надходження, видача документів до читальної зали протягом години, отримання копії через Інтернет за декілька хвилин.
9. NARA спрямовує свою діяльність та діяльність своїх структурних підрозділів на розвиток архівної освіти пересічних громадян. У Перспективному плані NARA зазначено: «Люди повинні знати, що ми існуємо і що ми робимо. Крім того, архів повинен розуміти, хто його клієнти і чого вони прагнуть». Важливу роль у цьому процесі відіграють волонтери, Фонд Національного архіву, громадські ради, приватні фонди, що надають підтримку президентським бібліотекам. Використовуються усі засоби для інформування громадськості: семінари, виставки, лекції, шкільні уроки, фільми, архівні музеї, веб-сайт, програми партнерства з університетами і коледжами, підготовка їх професорсько-викладацького складу, вчителів, які використовують архівні джерела у ході навчального процесу, сприяння генеалогічним дослідженням. NARA розглядає Інтернет як один із основних засобів інформування громадськості.

Читальна зала в Національному архіві США на Пенсільванія-авеню, Вашингтон, D. C.

Перспективними є плани управління інформаційними ресурсами. Наприклад, План до 2008 року визначав необхідні заходи з удосконалення доступу до електронних документів та в галузі розсекречування¹⁷¹. Відкоригований план до 2009 року встановлював пріоритети у галузі інформаційного менеджменту та побудови ІТ систем, у т. ч. внутрішньої мережі NARANET¹⁷². Трирічний план на 2009–2012 рр. встановлював цілі у галузі прийому електронних документів на зберігання до «ERA» (електронні документи Адміністрації Президента США Дж. У. Буша), описування цих документів у електронному каталозі NARA ARC, створення Президентської бібліотеки Дж. У. Буша, розробки і впровадження програмних заходів архіву з попередження надзвичайних ситуацій, стратегії оцифрування та розсекречування документів¹⁷³.

До перспективних належать плани з удосконалення діяльності архіву відповідно до директиви Білого Дому про Відкритий уряд «White House's Open Government Directive» від 8 грудня 2008 року. Такі плани передбачають удосконалення роботи архіву з метою розширення публічності, розробку стратегії співпраці із соціальними мережами (присутності архіву на Blogs, YouTube, Facebook, Flickr, Foursquare, Github-social coding, Google+, Historyp'n, Idea Forum, Mobile Apps, Wiki, Pinterest, RSS Feeds, Storify, Today's Document APP, Twitter, Tumblr, Ustream), менеджмент Web 2.0, ведення веб-сайту архіву (зокрема окремої веб-сторінки «Open Government Web Page»), створення баз даних і представлення їх в Інтернеті, розвиток концептуальних засад управління документацією, дотримання FOIA, визначення напрямів роботи Управління служб урядової інформації, Архіву електронних документів «ERA», Національного центру розсекречування та Федерального реєстру, інформування громадськості про наміри NARA та досягнуті результати¹⁷⁴.

¹⁷¹ The Strategic Information Resources Management Plan of the National Archives and Records Administration «Ready Access to Essential Evidence» [Electronic resource]. – September 1, 2006. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/plans-reports/info-resources/nara-irm-strategic-plan-2006.pdf>. – Title from screen.

¹⁷² The Strategic Information Resources Management Plan of the National Archives and Records Administration «Preserving the Past to Protect the Future» [Electronic resource]. – February 2008. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/plans-reports/info-resources/nara-irm-strategic-plan-2008.pdf>. – Title from screen.

¹⁷³ The Strategic Information Resources Management Plan of the National Archives and Records Administration «Preserving the Past to Protect the Future» [Electronic resource]. – May 2012. – 32 p. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/plans-reports/info-resources/nara-irm-strategic-plan-2009.pdf>. – Title from screen.

¹⁷⁴ Open Government Plan. National Archives and Records Administration [Electronic resource]. – Version 1.0. – April 7, 2010. – 35 p. – Mode of access: <http://www.archives.gov/open/open-government-plan-1.0.pdf>. – Title from screen ; Open Government plan. National Archives and Records Administration [Electronic resource]. – Version 1.1. – June 25, 2010. – 37 p. – Mode of access: <http://www.archives.gov/open/open-government-plan-1.1.pdf>. – Title from screen ; Open Government Plan. 2012–2014. National Archives and Records Administration [Electronic resource]. – Version 2.0. – June 8, 2012. – 57 p. – Mode of access: <http://www.archives.gov/open/open-government-plan-2.0.pdf>. – Title from screen.

Крім того, NARA здійснює так зване капітальне планування на виконання «Federal Acquisition Streamlining Act» (1994) та «Clinger-Cohen Act» (1996), які вимагають розробляти конкретні заходи, пов'язані із місією, цілями і об'єктами управління. Ці плани пов'язують конкретну ціль, направлену на вирішення певної проблеми, із майбутніми фінансовими витратами. До них віднесені: програма створення Архіву електронних документів «Electronic Records Archive Program (ERA)»; програма удосконалення довідкової роботи у Федеральному центрі документації з особового складу у Сент-Луїсі, штат Міссурі «Case Management and Reporting System (CMRS)»¹⁷⁵; програма створення надійних систем управління архівними сховищами «Holdings Management System (HMS)»; програма удосконалення інфраструктури інформаційних технологій «Information Technology Infrastructure»; програма створення інформаційних систем федеральних центрів документації для доступу користувачів до документів центрів у режимі реального часу через Інтернет «Archives and Records Center Information System (ARCIS)»; програма створення автоматизованого каталогу NARA «Archival Research Catalog (ARC)» і його підтримки¹⁷⁶.

До перспективних також належать плани в галузі кадрової політики:

- перспективний план управління людськими ресурсами «Strategic Human Capital Plan» на 2009–2014 рр.¹⁷⁷, що визначає п'ять основних цілей в управлінні кадровим потенціалом: 1) узгодженість кадрових планів із Перспективним планом NARA на 2006–2016 рр.; 2) сприяння культурі лідерства і подовженому навчанню; 3) підтримання продуктивності праці, заохочування співробітників до найвищих досягнень; 4) максимальне використання таланту та здібностей співробітників; 5) моніторинг та оцінка з метою подальшого удосконалення кадрової політики.

Особлива увага приділяється дотриманню прав людини (забезпеченню рівних прав на працевлаштування, просування по кар'єрі незалежно від статі, етнічного походження, стану здоров'я, прийом на роботу ветеранів армії), освітньо-

¹⁷⁵ Зберігає понад 55,5 млн персональних справ і 39 млн службових документів на військовослужбовців та державних службовців, щорічно надходить на виконання понад один млн запитів, але термін їх виконання перевищує 16 тижнів; вирішення проблеми полягало в залученні інформаційних технологій і автоматизації процесів, проект здійснювався з 1997 р. NARA планував до 2012 р. досягти виконання 85 % запитів у 10-денний термін, проте за його звітом відомо, що на 2011 р. досягнуто лише 77 % виконання запитів у встановлений термін. Причини полягали у значному обсязі робіт із реконструкції документів часів Другої світової війни та Корейської війни, втрачених під час пожежі 1973 р. Preserving the Past to Protect the Future. Performance and Accountability Report [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – 2011. – P. 11. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/plans-reports/performance-accountability/2012/par-complete.pdf>. – Title from screen.

¹⁷⁶ Capital Planning [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/plans-reports/capital-planning/>. – Title from screen.

¹⁷⁷ Strategic Human Capital Plan. 2009–2014 [Electronic resource]. – 59 p. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/plans-reports/strategic-plan/human-capital/index.pdf>. – Title from screen ; Diversity and Inclusion Strategic Plan National Archives and Records Administration [Electronic resource]. – March 16, 2012. – P. 37. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/plans-reports/strategic-plan/diversity-inclusion/diversity-inclusion-plan.pdf>. – Title from screen.

кваліфікаційному рівню, постійному підвищенню кваліфікації, відповідному рівню оплати праці співробітників. Так, за даними на 2009 рік у Національному архіві працювало 3200 співробітників (у т. ч. 76,7 % на постійній основі), із них 56,0 % – чоловіки, 44,0 % – жінки (на керівних посадах), 54,0 % – чоловіки, 46,0 % – жінки (на некерівних посадах). За етнічним походженням працівники розподілялися на

ГАРОЛЬД ПІНКЕТТ, видатний американський історик-архівист, керівник Відділу документів галузей природничих ресурсів, редактор журналу «The American Archivist» (1968–1971), перший співробітник Національного архіву США афро-американського походження. На честь Г. Пінкетта САА встановило нагороду за видатні досягнення в архівній галузі архівістам афро-американського походження та архівам, які зберігають документи з історії чорношкірого населення Америки

білих – 67,7 %, чорних – 28,2 %, іспаномовних – 1,4 %, азійського – 2,4 % та тубільного – 0,3 % походження. Середній вік працюючих складав 47,5 років, працівників передпенсійного віку – 15,6 %, середній термін роботи в архіві – 15,3 роки, середня заробітна плата – 60007 доларів на рік¹⁷⁸.

Із метою дотримання законодавства в частині прав співробітників NARA розробляє Федеральний план рівних можливостей (Federal Equal Opportunity Recruitment Plan, FEORP¹⁷⁹), на виконання якого тільки у 2012 році в архіві збільшилася кількість чорношкірих (28,6 %), іспаномовних (1,5 %) та тубільного походження (0,7 %) співробітників, а також жінок (50,9 %). На керівних посадах вже працювало 55 % жінок і 45 % чоловіків (кількість жінок на керівних посадах збільшилася на 9 %), на некерівних – 53 % жінок і 47 % чоловіків. Серед керівників було представлено 15,29 % чорношкірих, 1,75 % – азійців, 1,0 % – іспаномовних.

Згідно з Планом прийому на роботу людей із обмеженими можливостями «Strategic Plan for the Recruitment, Hiring and Retention of Individuals with Disabilities» кількість їх постійно зростає, наприклад: з 6,22 % на 2008 рік до 6,94 % на 2010 рік¹⁸⁰.

Спеціальний план «Veterans Operational Plan» розробляється для прийому на роботу ветеранів, їх адаптації та перенавчання. 9 листопада 2009 рік. Президентом США Б. Обамою підписаний EO 13518 про прийом ветеранів на роботу в державні органи «Employment of Veterans in

¹⁷⁸ Strategic Human Capital Plan. 2009–2014 [Electronic resource]. – P. 15, 40, 41. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/plans-reports/strategic-plan/human-capital/index.pdf>. – Title from screen.

¹⁷⁹ Federal Equal Opportunity Recruitment Plan (FEORP) [Electronic resource]. – 2012. – P. 11, 14. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/plans-reports/strategic-plan/strategic-diversity/equal-opportunity.pdf>. – Title from screen.

¹⁸⁰ Strategic Plan for the Recruitment, Hiring and Retention of Individuals with Disabilities. 2011–2015 [Electronic resource]. – P. 7. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/plans-reports/strategic-plan/strategic-diversity/recruitment.pdf>. – Title from screen.

the Federal Government», метою якого є дотримання прав цієї категорії населення при працевлаштуванні, навчанні та кар'єрному зростанні. Значна увага приділяється ветеранам із обмеженими фізичними можливостями. Так, 2008–2010 рр. NARA прозвітував про зростання чисельності працюючих ветеранів (16,65 %, 17,84 %, 17,89 % відповідно), у тому числі з обмеженими можливостями (4,02 %, 4,63 % та 5,03 % відповідно)¹⁸¹. Виконання кадрових планів з 2010 року покладене на Управління людських ресурсів.

NARA також розробляє і реалізовує Перспективний план стабільного розвитку «Strategic Sustainability Performance Plan», у якому архів планує політику зменшення витрат води, електроенергії, бензину, передбачає витрати на користування автотранспортом (парк машин NARA складається з 88 автомобілів різного типу на 47 архівних установ), придбання біобазованих продуктів, заходи з пристосування архівних установ, розташованих у південній частині США, до кліматичних змін¹⁸².

Більш конкретними є щорічні плани «Annual Performance Plan». Саме вони оперують цифрами, причому в порівняльному вимірі за останні 5–6 років. У результаті здійсненого за попередні роки аналізу встановлюються планові показники по основних видах роботи на наступний рік: виконання запитів, каталогізація та описування, обслуговування дослідників у читальних залах і т. д. Ця категорія планів представлена в Інтернеті на офіційному веб-сайті архіву, починаючи з 1999 року і до 2013 року¹⁸³.

До щорічних також належать Плани з виконання бюджету «NARA's Performance Budget» (доступні на сайті архіву з 2008 р.), які подаються Конгресу разом із бюджетом Президента¹⁸⁴.

Звіти з основної діяльності NARA готуються відповідно до «Reports Consolidation Act» (2000), «Accountability of Tax Dollars Act» (2002), вони покривають фінансовий рік з 1 жовтня попереднього року до 30 вересня кожного поточного року. До 2003 року архів окремо готував звіти по виконанню основних показників роботи та фінансові, а з 2004 року фінансовий і щорічний звіти зведені в один під назвою «Performance and Accountability Report». Звіт складається із трьох частин: 1) мета, стратегічні цілі, місія, організаційна структура, основні планові показники NARA, їх аналіз, аудит фінансової діяльності, аналіз відповідності напрямів роботи NARA положенням законодавчих актів; 2) виконання основних показників відповідно до встановлених цілей (управління документа-

¹⁸¹ Veterans Operational Plan. 2011–2013 [Electronic resource]. – P. 7. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/plans-reports/strategic-plan/strategic-diversity/veterans.pdf>. – Title from screen.

¹⁸² Strategic Sustainability Performance Plan. 2012 [Electronic resource]. – 18 p. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/plans-reports/sustainability/2012-sustainability-plan.pdf>. – Title from screen.

¹⁸³ Annual Performance Plans [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/plans-reports/performance-plan/>. – Title from screen.

¹⁸⁴ NARA's Performance Budget [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/plans-reports/performance-budget/>. – Title from screen.

цією, електронні документи, доступ, простір і зберігання, інфраструктура); 3) фінансовий звіт супроводжується висновком Генерального інспектора і незалежного аудитора та поясненням NARA до них. На офіційному веб-сайті NARA представлені: звіти по виконанню основних показників «Performance Reports» з 1998 року до 2003 року, фінансові звіти «Annual Reports» з 1998 року до 2003 року, зведені звіти «Performance and Accountability Report» з 2004 року до 2012 року¹⁸⁵.

Щоквартально NARA представляє звіти про вилучені із доступу документи, які були вже попередньо розсекречені (тобто звіт про повторне засекречування вже розсекречених документів) «Quarterly Report of Withdrawals of Previously Declassified Records»: такі звіти представлені на веб-сайті NARA за період 2006–2013 рр. Вони подаються відповідно до EO 13526 «Classified National Security Information». Слід зазначити, що за останні вісім років були лише поодинокі випадки (до 4 сторінок тексту) вилучення документів із загального доступу: вони сталися у президентських бібліотеках Л. Джонсона, Дж. Картера, Р. Ніксона, засекречувалися документи Військово-повітряних і Військово-морських сил США, що зберігаються в NARA¹⁸⁶. Про виконання Закону про Електронний уряд «E-Government Act» (2002, P. L. 107–347) NARA щорічно звітує, представляючи інформацію про вжиті заходи щодо удосконалення роботи веб-сайту NARA, веб-сайтів президентських бібліотек та Федерального реєстру, виконання запитів громадян on-line відповідно до закону «Про свободу інформації» (FOIA), співробітництво з соціальними мережами, надання on-line доступу до урядових документів, заходи щодо прийому, зберігання, описування та удоступнення електронних документів уряду. У цьому ж звіті NARA доповідає про виконання закону про управління безпекою федеральної інформації «Federal Information Security Management Act, FISMA» (2002, 44 U. S. C. 3541). На офіційному веб-сайті NARA представлені звіти з питань електронного урядування за 2006–2012 рр.¹⁸⁷

Сховище мікрофільмів у будинку
Національного архіву США
на Пенсільванія-авеню, Вашингтон, D. C.

¹⁸⁵ Performance and Accountability Report [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/plans-reports/performance-accountability/>. – Title from screen.

¹⁸⁶ Quarterly Report of Withdrawals of Previously Declassified Records [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/plans-reports/withdrawn/>. – Title from screen.

¹⁸⁷ National Archives and Records Administration's (NARA) Implementation of the E-Government Act [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/plans-reports/e-gov/>. – Title from screen.

Робоче місце дослідника у залі читання мікрофільмів Національного архіву США на Пенсільванія-авеню, Вашингтон, D. C.

NARA повинен опублікувати у себе на веб-сайті звіт «PIV Credentials Report» відповідно до Президентської директиви з внутрішньої безпеки 12 (йдеться про 12 вимог директиви) від 27 серпня 2004 рік. Директива визначає надійність ідентифікації працівників державних установ, які можуть стати об'єктами терористичних атак, та сприяє захисту установ і особистого життя їх персоналу¹⁸⁸. Кожного року NARA подає звіт про придбання продуктів, обладнання, матеріалів тощо американського виробництва «Buy American Report»¹⁸⁹ відповідно до «Buy American Act» (1933; 41 U. S. C. 10 a – 10 d) та EO 10582 від 17 грудня 1954 року; звіт про економічну діяльність і укладені на конкурсній основі контракти з представниками приватного сектора «FAIR Act Report» відповідно до «Federal Activities Inventory Review (FAIR) Act» (1998; P. L. 105–207)¹⁹⁰. Фінансові звіти «Trust Fund Annual Reports» про додаткове фінансування готує Фонд Національного архіву, зазначаючи в них інформацію про отримані членські і благодійні внески до Фонду NARA і фондів президентських бібліотек та їх витрати¹⁹¹. Управління людських ресурсів готує кадрові огляди «Annual Employee Survey», спрямовані на виявлення інформації про задоволеність співробітників своєю працею та її організацією з боку керівництва¹⁹².

¹⁸⁸ PIV Credentials Report Homeland Security Presidential Directive 12 (HSPD-12) [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/plans-reports/other/piv-credentials-report.html>. – Title from screen ; Homeland Security Presidential Directive 12: Policy for a Common Identification Standard for Federal Employees and Contractors [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.dhs.gov/homeland-security-presidential-directive-12>. – Title from screen.

¹⁸⁹ Buy American Act Report [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/plans-reports/other/buy-american.html>. – Title from screen.

¹⁹⁰ National Archives and Records Administration's 2012 FAIR Act Report [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/plans-reports/fair-act/>. – Title from screen.

¹⁹¹ Trust Fund Board Annual Report [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/plans-reports/trust-fund/index.html>. – Title from screen.

¹⁹² Annual Employee Survey [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/plans-reports/employee-survey/>. – Title from screen.

Кількість звітів NARA є значно меншою, порівняно з планами, оскільки фактично уся планова документація включає попередній аналіз виконаного, отже, не виникає потреби складати ще й додатковий звіт.

Фінансування

Основне фінансування Національного архіву і Адміністрації документації здійснюється за рахунок федерального бюджету. Наприклад, на 2009 рік фінансовий рік NARA отримав 459,277 млн доларів, що на 12 % більше ніж 2008 року. Виконуюча обов'язки Архівіста США А. Томас у журналі «Prologue» 2009 року заявила, що архівісти дуже задоволені збільшеним фінансуванням, оскільки це забезпечує виконання архівних програм, дозволяє увести в дію Президентську бібліотеку Дж. У. Буша, розширити можливості архіву в зберіганні та опрацюванні президентських документів¹⁹³. Із вищевказаної суми на оренду, електроенергію, охорону та заробітну плату виділено 330,308 млн доларів (2008 р. – 315,0 млн доларів).

У травні 2009 року Президент Б. Обама надіслав Конгресу пропозиції до бюджету 2010 рік, у яких просив виділити для Національного архіву 466,9 млн доларів, що на 7 млн доларів більше ніж 2009 рік (реальне фінансування 2010 року складало 470,0 млн доларів). Президент звернув увагу на необхідність прийому на роботу нових працівників, оскільки майже чверть існуючого кадрового складу архіву найближчим часом відбуде у відставку, та збільшення штатної чисельності архіву. Президент також планував значно збільшити фінансові асигнування на створення Архіву електронних документів¹⁹⁴.

1992 року при NARA заснований Фонд Національного архіву (Foundation for the National Archives) – некомерційна організація для підтримки проектів архіву, які не фінансуються урядом. Його мета – популяризація важливості Національного архіву через постійні експозиції документів, пересувні виставки, освітні програми, спеціальні заходи і програми, випуск навчальної літератури, співпрацю із засобами масової інформації. Діяльність членів Фонду направлена на збагачення і глибоке розуміння громадянами США історичного надбання нації, зосередженого в архівних документах. Фонд очолює президент, до правління входять заступник президента Фонду, чотири віце-президенти, секретар, скарбник і юрист. Членство у Фонді буває корпоративне й індивідуальне. Корпоративні члени, серед яких компанія Боїнг, Проктор-енд-Гембл та десятки інших, направляють на потреби архіву тисячі доларів. Не менший внесок здійснюють індивідуальні члени, які поділяються на категорії відповідно до їх фінансового внеску: «вчений» – людина, яка пожертвувала на потреби архіву від 2500 до 5000 доларів,

¹⁹³ Prologue. – 2009, Summer. – Vol. 41. – № 2. – P. 66.

¹⁹⁴ FY 2010 Request Sent to Congress [Text] // Prologue. – 2009, Summer. – Vol. 41. – № 2. – P. 66.

«засновник» – від 1000 до 2499 доларів, «консерватор» – від 750 до 999 доларів, «вартовий» – від 500 до 749 доларів, «благодійник» – від 250 до 499 доларів, «адвокат» – від 125 до 249 доларів, «сім'я» – від 100 до 124 доларів, «патрон» – від 60 до 99 доларів, «донор» – від 1 до 59 доларів США. Щорічно списки благодійників архіву оприлюднюються в Інтернеті зі словами подяки на їхню адресу. Крім цього, на фінансові рахунки Фонду надходять пожертвування, зібрані іншими фінансовими фондами. Так, наприклад, у лютому 2005 року Фонд Нью-Йорк Лайф передав Фонду Національного архіву 1,2 млн доларів для створення навчального центру для школярів середніх шкіл, їх батьків і вчителів (Resource Room, Learning Lab). Програми навчального центру дозволяють молодим людям країни ближче ознайомитись із джерелами національної історії та діяльністю Національного архіву. 24 березня 2009 року Фонд Ф. Л. Грехема передав Фонду Національного архіву грант у розмірі 100 тис. доларів, який планувалося використати для підтримки освітніх програм та роботи архівного магазину (магазин розташований у приміщенні Національного архіву на Пенсільванія-авеню, реалізує літературу, видану Національним архівом та сувенірну продукцію). Головним вкладом Фонду Національного архіву стало фінансове забезпечення реконструкції будинку Національного архіву на Пенсільванія-авеню та його головної частини – Ротонди, на реконструкцію якої Фондом зібрано 23 млн доларів. Проект мав офіційну назву «Save America's Treasures» («Спасіння Американських скарбів») і тривав із липня 2001 року до вересня 2003 року. Саме в Ротонді знаходиться виставкова зала, де у спеціальних контейнерах зберігаються найважливіші для американського народу документи – оригінал Декларації незалежності від 4 липня 1776 року, оригінали двох із чотирьох аркушів Конституції 1789 року (ще два аркуші зберігаються в архівосховищі у спеціальних контейнерах з гелієм) та завірена Федеральним урядом копія Білля про права. Тут же зберігається Велика Хартія Вольностей 1297 року, уперше прийнята королем Англії Джоном у 1215 році, перероблена і перевидана у XIII ст. королем Едуардом I. Кожен аркуш пергаменту вміщений у індивідуальний герметичний контейнер, виготовлений зі спеціального скла і бронзи, наповнений гелієм і невеликою кількістю водяних парів. Вхід до виставкової зали безкоштовний з 9 години ранку до 17.30 у зимові та до 22.00 години вечора у літні місяці. Стіни Ротонди прикрашає живопис нью-йоркського художника Беррі Фолкнера. У сюжетах представлено Т. Джефферсона, який передає проект Декларації незалежності президенту Конгресу перших штатів Джону Хенкоку, і Дж. Едісона у момент передачі тексту Конституції на затвердження Дж. Вашингтону і Конституційному Конвенту, а також інших видатних державних діячів Сполучених Штатів¹⁹⁵. У круглій галереї навколо Ротонди розташований музей Національного архіву.

¹⁹⁵ *Blondo R. Historic Murals Conservation at National Archives Building [Text] / Richard Blondo // Prologue. – 2003, Spring. – Vol. 35. – № 1.*

Декларація незалежності у спеціальному контейнері в Ротонді будинку Національного архіву США на Пенсільванія-авеню, Вашингтон, D. С.

Зала Ротонди Національного архіву США, у якій зберігаються Хартії свободи американського народу, будинок NARA на Пенсільванія авеню, Вашингтон, D. С.

Живопис на стінах Ротонди

Таким чином, організаційна структура Національного архіву і Адміністрації документації склалася поступово, постійно змінюється відповідно до потреб часу і завдань, які постають перед NARA. Структура включає комплекс взаємопов'язаних управлінь і служб, кожна з яких спрямована на виконання певних встановлених завдань. Вона демонструє, що управління архівною галуззю на федеральному рівні здійснюється централізовано та спрямоване на демократизацію архівної справи, повноцінне поповнення архівних установ історично цінними документами та їх удоступнення громадянам США. NARA працює за перспективними і поточними планами. Державна політика у сфері архівної справи визначається у перспективних планах, які описують стратегічну мету і пріоритетні завдання, що стоять перед галуззю. На сучасному етапі діє Перспективний план «Strategic Plan Update: Preserving the Past to Protect the Future» на 2006–2016 рр.

Перспективне планування є важливою рисою NARA: він вивчає потреби уряду та громадян і свою діяльність спрямовує на задоволення цих потреб, завдяки постійній перебудові та своєчасному реагуванню на виклики часу. Планування включає значний попередній аналіз вже зробленого і досягнутого, що дає можливість висунути перед архівом чіткіше сформульовані завдання у щорічних планах. Основне фінансування NARA здійснюється федеральним бюджетом. Важливу роль у фінансовій стабільності архіву та його діяльності відіграє Фонд Національного архіву, внески до якого надходять як від корпоративних, так і від індивідуальних членів. Це ще одна важлива особливість NARA, оскільки у такий спосіб здійснюється фінансування виставкової та іншої роботи із популяризації історичних джерел американської нації. Це сприяє демократизації архівної справи, залученню до безпосередньої участі у ній широких кіл населення (не лише в ролі дослідників і спостерігачів, а й для підтримки фінансовими внесками) і підвищенню відповідальності громадян за збереженість архівів. Аналіз фінансової діяльності NARA не виявив встановлених ним пріоритетів щодо розвитку платних послуг. Значну увагу NARA приділяє дотриманню прав співробітників архіву, запобіганню дискримінації. В історії NARA не спостерігалось випадків дискримінації за статтю, віком, етнічним або релігійним походженням, але в цілому у США дискримінація була серйозною проблемою. Навпаки, NARA пишається тим, що перший афроамериканець прийшов на роботу до архіву у другій половині 1930-х рр., а жінки-архівістки з'явилися у стінах архіву у період Другої світової війни.

3.5 ФЕДЕРАЛЬНІ АРХІВНІ УСТАНОВИ СИСТЕМИ НАЦІОНАЛЬНОГО АРХІВУ

(федеральні центри документації, регіональні філіали, дочірні архіви, президентські бібліотеки)

До федеральних архівних установ системи NARA належать федеральні центри документації, регіональні філіали, дочірні архівні установи, президентські бібліотеки¹⁹⁶.

Федеральні центри документації та регіональні філіали Національного архіву

Однією з ключових проблем, що потребувала вирішення наприкінці 40-х – початку 50-х рр. ХХ ст. була необхідність впровадження ефективних програм управління документацією у федеральних департаментах, у діяльності яких із кожним роком створювалося все більше документів. Під управлінням документацією у США розуміють планування, контроль, керівництво, організацію, на-

¹⁹⁶ Левченко Л. Л. До історії створення Національного архіву Сполучених Штатів Америки (Закінчення. Початок у № 6, 2009 р.) [Текст] / Л. Л. Левченко // Архіви України : науково-практичний журнал. – К., 2010. – Вип. 1 (267): січень–березень. – С. 141–161.

вчання та іншу діяльність у сфері створення, розпорядження, зберігання і використання документів, що утворюються у діяльності органів влади і установ; під розпорядженням документами (records disposition) – знищення документів тимчасового зберігання відповідно до встановлених строків або їх передачу на зберігання зацікавленим громадським, патріотичним, релігійним, історичним, освітнім інституціям; передачу документів до федерального центру документації або іншого федерального депозитарію (відповідно у штатах – центру документації штату); передачу документів історичної цінності на зберігання до Національного архіву США (у штатах від уряду та установ штату до архіву штату); передачу документів від однієї федеральної агенції до іншої (від установи до установи у штатах). Центрами документації є архівні установи, що здійснюють зберігання, обслуговування, опрацювання документів, які необхідно зберігати встановлений термін, але для поточної діяльності установи-документоутворювача вони вже не потрібні¹⁹⁷.

Російська дослідниця Т. С. Кабочкіна зазначала, що американська позиція у сфері управління документації значно відрізнялася від загальноприйнятої у всьому світі, у тому числі в СРСР. Між тим, федеральним урядом США була створена і успішно впроваджена альтернативна відомчим архівам із тимчасовим складом документів система федеральних центрів документації, що організаційно увійшли до структури NARS. Учена навела дані про те, що федеральні центри документації тільки за перші 15 років функціонування змогли зекономити федеральному уряду понад 250 млн дол.¹⁹⁸

Проблема розпорядження величезними обсягами документів цивільних і військових відомств загострилась у ході Другої світової війни. На шостій щорічній зустрічі Товариства американських архівістів 16 жовтня 1942 року в Ричмонді (штат Вірджинія), про яку вже йшлося вище, у ході обговорення планування Програми постійного зберігання федеральних документів у штатах «Planning a Permanent Program for Federal Records in the States» провідні історики та архівісти США Р. Б. Морріс, О. В. Холмс та У. Д. Мак-Кейн¹⁹⁹ пропонували різні шляхи вирішення проблеми. Р. Б. Морріс акумулював думки архівістів і оприлюднив рішення: створити тимчасові сховища у дев'яти регіонах (12 ключових міст) країни; у них зібрати непоточні документи, організувати їх тимчасове зберігання та класифікацію. Класифікація передбачала розподілення документів на 1) документи, які підлягали знищенню без мікрофільмування (копії); 2) документи, що

¹⁹⁷ Records Management by the Archivist of the United States and by the Administrator of General Services (44 U. S. C. Chapter 29). § 2901. Definitions [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/laws/records-management.html>. – Title from screen.

¹⁹⁸ Кабочкіна Т. С. Федеральные центры документации США. История, современный опыт [Текст] / Т. С. Кабочкіна // Отечественные архивы. Научно-теоретический и научно-практический журнал. – 1992. – № 6. – С. 92, 94.

¹⁹⁹ Holmes O. W. The Problem of Federal Field Office Records [Text] / Oliver W. Holmes // American Archivist. – 1943, April. – Vol. 6. – № 2.

знищувалися після мікрофільмування; 3) документи, які залишалися на зберігання в регіонах, а мікрокопії надсилалися до Вашингтону для потреб центральних офісів²⁰⁰; 4) документи, які передавалися до Вашингтону²⁰¹. Центри документації повинні були накопичувати документи, організовувати їх тимчасове зберігання і здійснювати своїми силами експертизу цінності, відбір на постійне зберігання, систематизацію, описування документів із постійними термінами та виділення до знищення нецінних документів.

Фактична реалізація програми розпочалася спонтанно Військовим департаментом США із заснування центрів документації для зберігання документів військовослужбовців, управлінських документів установ періоду Другої світової війни²⁰².

Військовий департамент США 1 грудня 1942 року заснував центр документації в Омасі (штат Небраска) для зберігання документів Цивільного корпусу охорони природних ресурсів (Civilian Conservation Corps, CCC) – федерального відомства, що функціонувало відповідно до «нового курсу» Президента США Фр. Д. Рузвельта протягом 1933–1942 рр. для навчання і створення робочих місць та втілення в життя загальнонаціональної природоохоронної програми. У ході реалізації програми були створені трудові табори для безробітної молоді, робочі місця отримали понад 3 млн безробітних, документи яких потім стали основою для формування центру документації. З березня 1943 року центр документації в Омасі почав поповнюватися документами колишніх цивільних службовців інших ліквідованих установ Військового департаменту. Це спонукало у серпні 1943 року створити «Discontinued Projects Branch» – центральний депозитарій для зберігання документів ліквідованих установ (якому був підпорядкований центр у

²⁰⁰ Важливо зауважити, що у США ще 7 липня 1943 року був прийнятий Закон «An Act to Provide for the Disposal of Certain Records of the United States Government», у Секції 13 якого йшлося про визнання за мікрофотокопією документу такої ж юридичної сили, яку мав його знищений оригінал. Мікрофотокопія документу при відсутності оригіналу приймалась як доказ у суді. An Act to Provide for the Disposal of Certain Records of the United States Government. 7 July 1943. H R 2943. P. L. 115 // United States Statutes at Large, containing the Laws concurrent resolutions enacted during the First Session of the Seventy-eight Congress of the United States of America 1943 and proclamations, treaties, and international agreements other than treaties compiled, edited, indexed, and published by authority of law under the direction of the Secretary of State [Vol. 57 in two parts. Part 1. Public Laws]. – Washington : United States Government Printing Office, 1944. – P. 380–383.

Аналогічні положення були включені до закону про використання фотодокументів «An Act to provide for the disposition of certain photographed records of the United States Government and for other purposes» від 24 вересня 1940 р. (54 Stat. 958–959). Фотографії та мікрофільми документів, виготовлені відповідно до мінімальних вимог Національного бюро стандартів, мають ту ж правову силу, що і їх оригінали, і повинні прийматись як юридичний доказ. Вони підлягають зберіганню, описуванню, використанню згідно вимог, встановлених Архівістом США. NARA and Federal Records: Laws and Authorities and Their Implementation. – Washington : NARA, 1988. – P. 3–1.

²⁰¹ Morris R. B. The Need For Regional Depositories For Federal Records [Text] / Richard B. Morris // American Archivists. – 1943, January. – Vol. 6. – № 1. – P. 115–122.

²⁰² Rundell W., Jr. Oliver W. Holmes [Text] / Walter Rundell, Jr. // American Archivist. – Vol. 45. – Spring 1982. – № 2 ; Burt H. S. The sixth annual meeting of the Society of American Archivists. Richmond, Virginia. October 26 and 27, 1942 [Text] / Harold S. Burt // American Archivists. – 1943, January. – Vol. 6. – № 1.

Омасі), а 1945 року – «Records Administration Center» (Центр адміністрування документів) у Сент-Луїсі (штат Міссурі), який розташовувався у приміщенні військового заводу по виробництву набоїв і згодом був перейменований на «Civilian Personnel Records Branch» (філіал для зберігання документів цивільного персоналу, CPRB). CPRB розпочав прийом особових справ і документів про нарахування заробітної плати військовим і цивільним службовцям. На 1950 рік документи цивільних службовців Військового департаменту були розосереджені по більше ніж 20 тис. сховищах. Тому Секретар оборони Дж. К. Маршалл звернувся до Адміністрації служб загального призначення з проханням про передачу до CPRB усього обсягу цих документів, відповідне рішення про це було прийняте 25 квітня 1951 року. Концентрація документів цивільних службовців призвела до необхідності виділення нового приміщення для центру – ним став будинок братів Батлерів на 18-й і Локуст-стріт у центрі м. Сент-Луїс. 29 жовтня 1951 року Армія формально передала CPRB у підпорядкування Адміністрації служб загального призначення і NARS. Згодом ВМФ США ліквідував свій центр зберігання справ цивільних службовців ВМФ у Меканіксбурзі (штат Пенсільванія) і передав увесь обсяг документів до федерального центру документації в Сент-Луїсі. Його приклад наслідували Адміністрація у справах ветеранів, яка передала усі персональні справи колишніх службовців із Філадельфії, та Комісія у справах цивільної служби. До 1955 року центр у Сент-Луїсі став єдиним у США місцем зберігання документів колишніх федеральних цивільних службовців. 1958 року Конгрес профінансував будівництво нового будинку центру, спорудження якого завершилося 1961 року і коштувало уряду на той час 5,6 млн дол. У Сент-Луїсі на вул. Віннебаго, 111 розмістилося понад 400 тис. куб. футів документів, акумульованих центром за минулі 10 років.

Розвиток Секції документів військового персоналу також прослідковується з початку 40-х рр. XX ст. Протягом Другої світової війни був накопичений великий обсяг документації, що включала справи військовослужбовців, медичні і управлінські документи. Простір для зберігання цих документів у Вашингтоні був обмежений, тому було прийняте рішення про розосередження документів поза межами столиці. «Demobilized Records Branch» (філіал для зберігання документів демобілізованих військовослужбовців, DRB), що зберігав персональні справи військовослужбовців Армії і Військово-повітряних сил, вимушений був розмістити свої архівні документи у декількох сховищах, а 1942 року переїхати до Хай-Поїнт (штат Північна Кароліна). DRB, створений 1 листопада 1912 року, протягом 1942–1944 рр. був реорганізований у дві секції: документів періоду Першої світової війни і документів періоду Другої світової війни, а також філію управлінських документів, що розмістилася на той час у Саванні (штат Джорджія). Уся структура отримала назву Demobilized Personnel Records Branch (філія зберігання документів демобілізованих військовослужбовців, DPRB). Проте уже на 1945 рік

Армія вимушена була шукати нове, значно більше приміщення для архіву. 1 вересня 1945 року Армія заснувала «Records Administration Center» (Центр адміністрування документів, AGO) у Сент-Луїсі на колишньому військовому заводі (там же був розміщений згаданий вище Центр зберігання документів цивільних службовців) і протягом місяця перевезла документи з Північної Кароліни, а до березня 1946 року перемістила до Сент-Луїсу документи з Джорджії. 1949 року Армія знову зіткнулася з проблемою гострої нестачі місця для зберігання документів. Вона була вимушена передати свої управлінські документи до центру документації у Канзас-Сіті, але цей крок не зняв напругу. За оцінками експертів, обсяг армійських документів на той час сягав 17 млн персональних справ військовослужбовців Армії і Військово-повітряних сил. У ході Корейської війни (1950–1953) Армії довелося запустити виробництво набоїв на військовому заводі, тому документи з його приміщень перемістили у інші сховища. Водночас нормальних умов зберігання вимагали документи космічної галузі, Центра управління документами Військово-морського флоту, що тоді розміщувався у Гарден-сіті (штат Нью-Йорк). Департамент оборони 1951 року підписав контракт на будівництво нового центру зберігання персональних документів військовослужбовців, будівництво якого завершилося 1956 року, воно було оцінене у 12,5 млн дол. Центр був розташований у передмісті Сент-Луїсу (будинок мав шість поверхів, 728 футів у довжину і 282 футів у ширину). Новий центр отримав назву «Department of Defense Military Personnel Records Center» (Центр зберігання персональних документів військовослужбовців Департаменту оборони, DODMPRC), що використовувався спільно Армією, Флотом і Військово-повітряними силами США. 1 липня 1960 року Пентагон передав право власності на DODMPRC Адміністрації служб загального призначення, а центр став складовою частиною NARS та отримав назву «Military Personnel Records Center» (Центр зберігання персональних документів військовослужбовців, MPRC). 1962 року до Центру передали свої документи корпус морської піхоти, 1964 року – берегова охорона. Проте Національний архів не отримав юридичної опіки над документами Армії, ВМС та ВПС США.

1966 року обидва федеральні центри документації у Сент-Луїсі, цивільних і військових службовців, були об'єднані в одну структуру у складі Національного архіву і Служби документації, яка отримала назву Національний центр документації з особового складу (National Personnel Records Center (NPRC)). Під єдиний фізичний і адміністративний контроль було поставлено зберігання і використання документів як цивільних, так і військових федеральних службовців²⁰³.

²⁰³ A History. The National Personnel Records Center [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/st-louis/archival-programs/history.html>. – Title from screen ; *Alldredge E. O.* The Federal Records Center, St. Louis: Personnel Files and Fiscal Records [Text] / Everett O. Alldredge // *American Archivist*. – 1955, April. – Vol. 18. – № 2. – P. 111–122.

Національний центр документації із особового складу розподілили на два підрозділи: неархівного (non-archival) і архівного зберігання.

Центр цивільної документації зберігає особові справи кадрового складу федеральних агенцій та медичні справи федеральних цивільних службовців із середини XIX ст., а також медичні картки членів сімей військовослужбовців Армії, Військово-повітряних сил і берегової охорони. Документи колишніх цивільних федеральних службовців, що вийшли у відставку після 1951 року, знаходяться у законному володінні Офісу управління персональними справами (Office of Personnel Management (OPM)). Доступ до таких документів обмежений Законом «Privacy Act» (1974), і тільки певна категорія інформації може бути доступною не уповноваженим особам відповідно до FOIA. Документи цивільних службовців, відставка яких відбулася перед 1952 роком (центр зберігає документи за період 1850–1951 рр.), можуть бути доступні дослідникам відповідно до архівного законодавства США²⁰⁴.

Центр військової документації зберігає 1,5 млн особових справ офіцерського складу Армії за період з 1 липня 1917 року до 30 вересня 2002 року²⁰⁵, а також рядових Армії за період з 1 листопада 1912 року до 30 вересня 2002 року, офіцерів і рядових Військово-повітряних сил за період з 25 вересня 1947 року до 30 вересня 2004 року, офіцерів флоту за період з 1 січня 1903 року до 31 грудня 1994 року, матросів за період з 1 січня 1886 року до 31 грудня 1994 року, офіцерів і рядових морського корпусу за період з 1 січня 1905 року до 31 грудня 1998 року, офіцерів і рядових берегової охорони за період з 1 січня 1898 року, а також вільнонайманих працівників берегової охорони, служби рятування життя та служби маяків із 1864 року до 1919 року. Л. Кокс-Поль 2005 року в журналі «Prologue» заявила, що до архівів у Сент-Луїсі протягом наступних 6 років надійде ще 55 млн особових справ з усіх військових відомств. На теперішній час Центр військової документації проводить велику роботу по розсекречуванню документів, і невдовзі загальнодоступними стануть відомості про 1,2 млн колишніх моряків флоту і морського корпусу, які служили у період між 1885–1939 рр.²⁰⁶

²⁰⁴ Official Personnel Folders (OPF), Archival Holdings & Access, ca. 1850–1951 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/st-louis/archival-programs/civilian-personnel-archival/index.html/> – Title from screen.

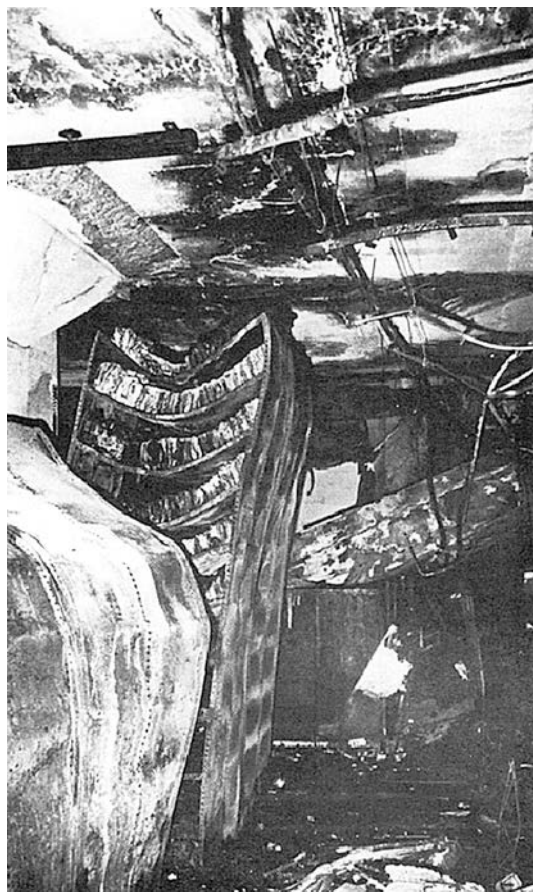
²⁰⁵ Великим центром зберігання військової документації у США безпосередньо є Національний архів і Адміністрація документації у Вашингтоні. Саме в будинку на Пенсільванія-авеню зберігаються документи добровольців, які вступили до лав Армії і служили у період між 1775–1902 рр., рядових регулярної армії за період з 1798 року до 31 жовтня 1912 року, офіцерів регулярної армії за період з 1798 року до 30 липня 1917 року, рядових Військово-морського флоту за 1798–1885 рр., офіцерів флоту за 1798–1902 рр., офіцерів і рядових морського корпусу за 1798–1904 рр., служб берегової охорони, рятування та маяків за 1791–1919 рр., армії, флоту і морського корпусу конфедератів періоду Громадянської війни. *Plante T. K. Military Service Records at the National Archives [Text] / Trevor K. Plante. – Washington, D. C., National Archives and Records Administration, 2007. – 119 p.*

²⁰⁶ *Cox-Paul L. There's a NARA Near You! Exploring the regional Archives [Text] / Lori Cox-Paul // Prologue. – 2005, Fall. – Vol. 37. – № 3.*

Пожежа в FRC Сент-Луїсу пошкодила 80 % персональних документів військовослужбовців, липень 1973 року

Досвід концентрації документів оборонних відомств дав імпульс Програмі створення федеральних центрів документації як особливого типу державних проміжних архівів із перемінним складом документів, розрахованих на обслуговування усіх державних установ федерального рівня. Перша Гуверівська комісія (1947–1949) виявила понад 100 центрів документації та ще понад 200 сховищ документів різних департаментів. Г. Е. Енжел зазначав, що ідея центрів документації належала знаому у світі бельгійському архівісту Ж. Кувельє, який запропонував її ще 1923 року, ініціаторами створення першого федерального центру документації у США стали Е. Дж. Ліхі, Р. Г. Бахмер, до них приєдналися У. К. Гровер та Е. М. Познер. Ліхі та Бахмер мали досвід роботи у Департаменті Військово-морського флоту, Бахмер і

Пошкодження сховища на шостому поверсі FRC Сент-Луїсу в результаті пожежі, 1973 рік

Сховище у FRC Сент-Луїсу, 2008 рік

Зберігання персональних справ у FRC Сент-Луїсу, 2008 рік

Оцифрування документів, постраждалих у пожежі 1973 року у FRC Сент-Луїсу, 2008 рік

Гровер разом працювали у Військовому департаменті. Саме їх наполегливість, як стверджував Г. Е. Енжел, призвела до заснування федерального центру для зберігання документів різних військових відомств²⁰⁷.

Ще однією причиною створення федеральних центрів документації стала необхідність забезпечення збереженості документів територіальних підрозділів федеральних органів влади²⁰⁸. Про вирішення цієї проблеми на користь децентралізації зберігання федеральних документів та утворення федеральних центрів документації, а згодом на їх базі філіалів Національного архіву США в регіонах уже йшлося в попередньому розділі монографії.

Таким чином, у 1940-і рр. дві основні причини спонукали до створення федеральних центрів документації. Перша – забезпечення збереженості документів із особового складу військових і цивільних службовців федеральних департаментів. Друга – забезпечення збереженості документів територіальних підрозділів федеральних органів влади у штатах.

Упродовж 40–50-х рр. XX ст. було ухвалено ряд законодавчо-нормативних актів та вжито важливі заходи у сфері вирішення проблеми розпорядження непоточними документами федеральних відомств, а саме:

- ухвалено закон про розпорядження документами «An Act to Provide for the Disposal of Certain Records of the United States Government» (відомий як Records Disposal Act of 1943) від 7 липня 1943 року, що передбачав створення переліків документів²⁰⁹;

²⁰⁷ Angel H. E. Archival Janus: The Records Center [Text] / Herbert E. Angel // American Archivist. – 1968, January. – Vol. 31. – № 1. – P. 5–12.

²⁰⁸ McCain W. D. Some Suggestions for National Archives Cooperation with the State Archives [Text] / William D. McCain // American Archivist. – 1951, July. – Vol. 14. – № 3. – P. 228.

²⁰⁹ An Act to Provide for the Disposal of Certain Records of the United States Government. 7 July 1943. H R 2943. P. L. 115 // United States Statutes at Large, containing the Laws concurrent resolutions enacted during the First Session of the Seventy-eight Congress of the United States of America 1943 and proclamations, treaties, and international agreements other than treaties compiled, edited, indexed, and published by authority of law under the direction of the Secretary of State [Vol. 57 in two parts. Part 1. Public Laws]. – Washington : United States Government Printing Office, 1944. – P. 380–383.

- ухвалено закон про розпорядження документами «Records Disposal Act of 1943» із поправками, внесеними 6 липня 1945 року, відповідно до якого мали створюватися Генеральні переліки документів²¹⁰;
- видано EO 9784 Президента Г. С. Трумена «Providing for the More Efficient Use and for the Transfer and Other Disposition of Government Records»²¹¹ («Забезпечення більш результативного використання і передачі та іншого розпорядження урядовими документами») від 25 вересня 1946 року, що увів програму управління документацією у федеральних департаментах та вимагав від них залишати у себе на зберіганні лише документи поточної діяльності, інші ж передавати до NARA або розпоряджатися ними іншим законним способом;
- 7 липня 1947 року розпочато роботу Комісії з реорганізації урядових установ (1-ша Гуверівська комісія);
- 30 червня 1949 року ухвалено закон про федеральну власність та адміністративні служби «Federal Property and Administrative Services Act» (P. L. 152), згідно з яким усі урядові документи були оголошені федеральною власністю, а централізоване управління ними було доручене Адміністрації служб загального призначення;
- у грудні 1949 року в структурі NARS було створено Відділ із управління документацією (Records Management Division)²¹²;
- ухвалено закон про федеральні документи «Federal Records Act» (1950), що тлумачив поняття «records management» (управління документацією), «records disposition» (розпорядження документами), «records center» (центр документації), визначав цілі управління документацією, покладав на Архівіста США розробку стандартів для відбору документів довготривалої цінності на зберігання, надавав Адміністратору Служб загального призначення та Архівісту США право перевірки департаментів у частині управління документацією²¹³;
- 10 липня 1953 року засновано 2-у Гуверівську комісію;
- зміни до EO 9784 викладено в EO 10561 від 13 вересня 1954 року Президента США Д. Д. Ейзенхауера, що вимагали від департаментів заводити окремі пер-

²¹⁰ An Act to amend the Act entitlled «An Act to Provide for the Disposal of Certain Records of the United States Government» H R 44. P. L. 133 // United States Statutes at Large, containing the Laws concurrent resolutions enacted during the First Session of the Seventy-ninth Congress of the United States of America 1945 and proclamations, treaties, and international agreements other than treaties compiled, edited, indexed, and published by authority of law under the direction of the Secretary of State [Vol. 59 in two parts. Part 1. Public Laws]. – Washington : United States Government Printing Office, 1946. – P. 434.

²¹¹ EO 9785 Providing for the More Efficient Use and for the Transfer and Other Disposition of Government Records [Electronic resource] // Harry S. Truman Library. – Mode of access: <http://trumanlibrary.org/executiveorders/index.php?pid=709>. – Title from screen.

²¹² Angel H. E. Federal Records Management Since the Hoover Commission Report [Text] / Herbert E. Angel // American Archivist. – 1953, January. – Vol. 16. – № 1. – P. 13–26.

²¹³ Records Management by the Archivist of the United States and by the Administrator of General Services (44 U.S.C. Chapter 29) [Electronic resource] // Basic Laws & Authorities Records Management by the Archivist of the United States. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/laws/records-management.html>. – Title from screen.

сональні справи на кожного зі своїх співробітників, яких вони найняли згідно із Правилами цивільної служби²¹⁴;

- Відділ із управління документацією NARS із 1 листопада 1956 року реорганізовано в Управління документацією (Office of Records Management) і підпорядковано помічнику Архівіста США²¹⁵.

Таким чином, у 50-х рр. ХХ ст. погляди щодо центрів документації змінилися. Їх стали розглядати як засіб «повного звільнення установ від функцій безпосереднього контролю і управління архівними документами» та «особливий тип державних проміжних архівів із перемінним складом документів, розрахованих на обслуговування усіх установ державного федерального апарату»²¹⁶.

Юридичною базою для функціонування федеральних центрів документації стали такі акти Конгресу США (зі змінами): «Federal Records Act» (1950), кодифіковані у розділах 21, 29, 31 і 33 (44 U. S. C.), у т. ч. «Records management by the Archivist of the United States and by the Administrator of General Services» (44 U. S. C., Chapter 29), «Records management by Federal Agencies» (44 U. S. C., Chapter 31), «Disposal of Records» (44 U. S. C., Chapter 33), та «Paperwork Reduction Act» (1980) (35 U. S. C.)²¹⁷

Система федеральних центрів документації (Federal Records Center, FRC) формувалася за регіональним принципом, згідно з яким офіційна статистика групує території штатів. Джерелами комплектування кожного такого центру стали місцеві федеральні установи відповідного регіону, а це близько 400 установ-джерел комплектування.

Крім вищезазначеного Національного центру документації у Сент-Луїсі (штат Міссурі²¹⁸), на сьогоднішній день система центрів представлена ще 16 установами (разом 17 FRC у 9 регіонах²¹⁹):

²¹⁴ EO 10561 «Designating official Personal Folders in Government agencies as Records of the Civil Service Commission and Prescribing Regulations Relating to the Establishment, Maintenance, and Transfer thereof», September 13, 1954 [Electronic resource] // The American Presidency Project. – Mode of access: <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/?pid=60592>. – Title from screen.

²¹⁵ Krauskopf R. W. The Hoover Commissions and Federal Recordkeeping [Text] / Robert W. Krauskopf // American Archivist. – 1958, October. – Vol. 21. – № 4. – P. 393.

²¹⁶ Кабочкина Т. С. Федеральные центры документации США. История, современный опыт [Текст] / Т. С. Кабочкина // Отечественные архивы. Научно-теоретический и научно-практический журнал. – 1992. – № 6. – С. 93.

²¹⁷ National Archives and Records Administration (Title 44, Chapter 21); Records Management by the Archivist of the United States and by the Administrator of General Services (Title 44, Chapter 29); Records Management by Federal Agencies (Title 44, Chapter 31); Disposal of Records (Title 44, Chapter 33) [Text] / Basic Laws and Authorities of the National Archives and Records Administration. – Washington, D. C. : NARA, 2000. – P. 11–15, 39–42, 42–43, 43–46.

²¹⁸ National Personal Records Center, Military and Civilian Records, 1 Archives Drive, St. Louis, MO 63138, 314-801-0800; Civilian Records – 1411 Boulder Boulevard, Valmeyer, IL 62295, 618-935-3062 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/st-louis/>. – Title from screen.

²¹⁹ Тихоокеанський регіон – 5, регіон Великих озер – 2, Центральний регіон Великих рівнин – 3, Середньоатлантичний регіон – 2, Південно-Західний регіон – 1, Північно-Східний регіон – 3, Південно-Східний регіон – 2, регіон Скелястих гір – 1, центр документації з особового складу в Сент-Луїсі – 2 (враховано кількість будинків).

- *FRC в Атланті* (Еленвуд, штат Джорджія) приймає на тимчасове зберігання документи федеральних установ штатів Алабама, Флорида, Джорджія, Кентуккі, Міссісіппі, Північна Кароліна, Південна Кароліна і Теннессі²²⁰;
- *FRC у Бостоні* (Уолтхем, штат Массачусетс) обслуговує федеральні установи штатів Коннектикут, Мен, Массачусетс, Нью-Гемпшер, Род-Айленд, Вермонт²²¹;
- *FRC у Чикаго* (штат Іллінойс) – федеральні установи штатів Іллінойс, Міннесота, Вісконсин, федеральні суди Іллінойсу, Індіани, Мічигану, Міннесоти, Огайо і Вісконсину²²²;
- *FRC у Дейтоні* (штат Огайо) – федеральні установи штатів Огайо, Мічигану та Індіани²²³;
- *FRC у Дейтон-Кінгсридж* (штат Огайо) – федеральні установи штату²²⁴;
- *FRC у Денвері* (штат Колорадо) – федеральні установи штатів Колорадо, Нью-Мексико, Північна Дакота, Південна Дакота, Юта та Вайомінг²²⁵;
- *FRC у Форт-Ворт* (штат Техас) – федеральні установи штатів Арканзас, Луїзіана, Оклахома і Техас²²⁶;
- *FRC у Лі-Самміт* (штат Міссурі) – федеральні установи Нью-Йорку, Нью-Джерсі, Пуерто-Рико та Віргінських островів США²²⁷;
- *FRC у Лінексі* – федеральні установи Айови, Канзасу, Міссурі, Небраски та податкову службу міста Огден (штат Юта)²²⁸;
- *FRC у Канзас-Сіті* – федеральні установи штату Канзас²²⁹;
- *FRC у Філадельфії* (штат Пенсільванія) – федеральні установи Пенсільванії, Нью-Джерсі, Нью-Йорку, Делаверу, Мериленду, Вірджинії та Західної Вірджинії²³⁰;
- *FRC у Піттсфілді* (штат Массачусетс) – федеральні установи штату²³¹;

²²⁰ Atlanta Federal Records Center, 4712 Southpark Boulevard, Ellenwood, GA 30294, 404-736-2820 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/frc/atlanta/>. – Title from screen.

²²¹ Boston Federal Records Center, 380 Trapelo Road, Waltham, MA 02452, 781-663-0130 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/frc/boston/>. – Title from screen.

²²² Chicago Federal Records Center, 7358 South Pulaski Road, Chicago, IL 60629, 773-948-9001 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/frc/chicago/>. – Title from screen.

²²³ Dayton Federal Records Center, 3150 Springboro Road, Dayton, OH 45439, 937-425-0600 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/frc/dayton/>. – Title from screen.

²²⁴ Kingsridge Federal Records Center, 8801 Kingsridge Drive, Dayton, OH 45458, 937-425-0601 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/frc/dayton-kingsridge/>. – Title from screen.

²²⁵ Denver Federal Records Center, Denver Federal Center, Building 48, P. O. Box 25307, Denver, CO 80225, 303-407-5700 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/frc/denver/>. – Title from screen.

²²⁶ Fort Worth Federal Records Center, 1400 John Burgess Drive, Fort Worth, TX 76140, 817-551-2000 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/frc/fort-worth/>. – Title from screen.

²²⁷ Lee's Summit Federal Records Center, 200 Spase Center Drive, Lee's Summit, Mo 64064, 816-268-8100 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/frc/lees-summit/>. – Title from screen.

²²⁸ Lenexa Federal Records Center, 17501 West 98th Street, Suites, 3150 & 4748, Lenexa, KS 66219, 913-563-7600 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/frc/lenexa/>. – Title from screen.

²²⁹ Kansas Federal Records Center, 400 West Pershing Road, Kansas City, MO 64108, 816-268-8000 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/frc/lenexa/>. – Title from screen.

²³⁰ Philadelphia Federal Records Center, 14700 Townsend Road, Philadelphia, PA 19154, 215-305-2000 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/frc/philadelphia/>. – Title from screen.

²³¹ Pittsfield Federal Records Center, 10 Conte Drive, Pittsfield, MA 01201, 413-236-3600 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/frc/pittsfield/>. – Title from screen.

- *FRC у Риверсайді* (Перрис, штат Каліфорнія) – федеральні установи Аризони, Південної Каліфорнії, Південної Невади²³²;
- *FRC у Сан-Франциско* (Сан-Бруно, штат Каліфорнія) – федеральні установи Північної і Центральної Каліфорнії, Невади (крім округу Кларк), Гаваїв, територій Американських Самоа та островів Тихого океану²³³;
- *FRC у Сіетлі* (штат Вашингтон) – федеральні установи штатів Аляска, Айдахо, Орегон, Вашингтон, Гаваї (усі установи, крім судів і юстиції) і ареалу Тихого океану²³⁴;
- *FRC у Вашингтоні* (Сьютленд, штат Мериленд) обслуговує федеральні установи округу Колумбія²³⁵. Найбільший центр серед федеральних центрів документації системи NARA: зберігає понад 4 млн куб. футів документів, кожного року приймає 250 тис. куб. футів документів, знищує 100 тис. куб. футів документів, виконує понад 500 тис. запитів. WNRC включає 20 сховищ, три з яких розраховані на зберігання секретних документів. Був заснований 1968 року.²³⁶

Загальна кількість документів, що зберігаються в центрах, на сьогодні складає 27 млн куб. футів. Щорічно центри виконують 13 млн запитів, виділяють до знищення 18 тис. тонн документів, їх штатна чисельність складає приблизно 1100 федеральних службовців²³⁷.

Принципово важливе рішення щодо федеральних центрів документації було прийняте 1968 р., воно стосувалося створення на базі центрів філіалів Національного архіву і таким чином означало централізацію управління місцевими архівними установами федерального рівня²³⁸. Філії Національного архіву забезпечують постійне зберігання документів історичної цінності, створених територіальними підрозділами федеральних органів влади. У США вважається доцільним залишати їх на зберігання на місцях. Федеральні центри документації у регіонах передають документи історичної цінності на зберігання до філій NARA в регіонах.

На сьогодні регіональні філіали NARA розподіляються таким чином:

- *Філіал Національного архіву в Сент-Луїсі*²³⁹;

²³² Riverside Federal Records Center, 23123, Cajalco Road, Perris, CA 92570, 951-956-2000 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/frc/riverside/>. – Title from screen.

²³³ San Bruno Federal Records Center, 1000 Commodore Drive, San Bruno, CA 94066, 650-238-3500 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/frc/san-francisco/>. – Title from screen.

²³⁴ Seattle Federal Records Center, 6125 Sand Point Way NE, Seattle, WA 98115, 206-336-5128 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/frc/seattle/>. – Title from screen.

²³⁵ Washington National Records Center, 4205 Suitland Road, Suitland, MD 20746, 301-778-1600 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/dc-metro/suitland/>. – Title from screen.

²³⁶ Washington National Records Center. Suitland, MD [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/dc-metro/suitland/brochure.pdf>. – Title from screen.

²³⁷ McLoughlin T. E. C. Ready Access. NARA's Federal Records Centers Offer Agencies Storage, Easy Use for 80 Billion Pages of Documents [Text] / Tara E. C. McLoughlin // Prologue. – 2008, Spring. – Vol. 40. – № 1.

²³⁸ Kimberlee R. N. NARA's UpToDate in Kansas City. Central Plains Regional Archives Moves to Historic Downtown Location [Text] / Ried N. Kimberlee // Prologue. – 2009, Spring. – Vol. 41. – № 1.

²³⁹ National Archives at St.Louis, 1 Archives Drive, St. Louis, MO 63138, 314-801-0800 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/st-louis/archival-programs/>. – Title from screen.

- *Філіал Національного архіву в Анкориджі, Аляска*²⁴⁰;
- *Філіал Національного архіву в Атланті, що містить документи постійного зберігання федеральних органів влади штатів Алабама, Флорида, Джорджія, Кентуккі, Міссісіпі, Північна Кароліна, Південна Кароліна, Теннессі*²⁴¹;
- *Філіал Національного архіву в Бостоні, зберігає документи федеральних органів влади штатів Коннектикут, Мен, Массачусетс, Нью-Гемпшир, Род-Айленд, Вермонт*²⁴²;
- *Філіал Національного архіву в Чикаго*²⁴³;
- *Філіал Національного архіву в Денвері*²⁴⁴;
- *Філіал Національного архіву у Форт-Ворт*²⁴⁵;
- *Філіал Національного архіву в Канзас-Сіті, зберігає документи федеральних органів влади штатів Айова, Канзас, Міссурі, Небраска*²⁴⁶;
- *Філіал Національного архіву в Нью-Йорку, зберігає документи федеральних органів влади і федеральних судів Нью-Джерсі, Нью-Йорку, Пуерто-Рико, американських Віргінських островів*²⁴⁷;
- *Філіал Національного архіву у Філадельфії, зберігає документи федеральних органів влади і судів штатів Делавер, Мериленд, Пенсільванія, Вірджинія, Західна Вірджинія з 1789 р. до наших днів*²⁴⁸;
- *Філіал Національного архіву в Риверсайді, зберігає документи федеральних органів влади і судів штатів Аризона, Південна Каліфорнія, Невада, округу Кларк*²⁴⁹;
- *Філіал Національного архіву в Сан-Франциско, зберігає документи федеральних органів влади і судів Північної і Центральної Каліфорнії, Невади (крім округу Кларк), Гаваїв, американських Самоа, Гуаму, Тихоокеанських островів Маршалла, Кароліни і Північної Маріани*²⁵⁰;

²⁴⁰ National Archives at Anchorage, 654 West Third Avenue, Anchorage, AK 99501, 907-261-7800 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/anchorage/>. – Title from screen.

²⁴¹ National Archives at Atlanta, 5780 Jonesboro Road, Morrow, GA 30260, 770-968-2100 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/atlanta/>.

²⁴² National Archives at Boston, 380 Trapelo Road, Waltham, MA 02452, 781-663-0130 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/boston/>. – Title from screen.

²⁴³ National Archives at Chicago, 7358 South Pulaski Road, Chicago, IL 60629, 773-948-9001 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/chicago/>. – Title from screen.

²⁴⁴ National Archives at Denver, 17107 Huron Street, Broomfield, CO 80023, 303-604-4740 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/denver/>. – Title from screen.

²⁴⁵ National Archives at Fort Worth, 1400 John Burgess Drive, Fort Worth, TX 76140, 817-551-2000 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/fort-worth/>. – Title from screen.

²⁴⁶ National Archives at Kansas City, 400 West Pershing Road, Kansas City, MO 64108, 816-268-8000 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/kansas-city/>. – Title from screen.

²⁴⁷ National Archives at New York, 201 Varick Street, 12th Floor, New York, NY 10014, 212-401-1620 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/nyc/>. – Title from screen.

²⁴⁸ National Archives at Philadelphia, 900 Market Street, Philadelphia, PA 19107, 215-606-0100 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/philadelphia/>. – Title from screen.

²⁴⁹ National Archives at Riverside, 23123 Cajalco Road, Perris, CA 92570, 951-956-2000 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/riverside/>. – Title from screen.

²⁵⁰ National Archives at San Francisco, 1000 Comondore Drive, San Bruno, CA 94066, 650-238-3500 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/san-francisco/>. – Title from screen.

- *Філіал Національного архіву в Сіетлі*²⁵¹, зберігає документи федеральних органів влади й судів Айдахо, Орегону і Вашингтону²⁵².

Певні побоювання були пов'язані з намаганнями перепідпорядкувати управління програмою федеральних центрів документації безпосередньо Адміністрації служб загального призначення. Проте, коли 19 січня 1984 року Конгрес США ухвалив законопроект про самостійність Національного архіву, що вступив в силу з 1 квітня 1985 року²⁵³, федеральні центри документації були залишені у складі Національного архіву. У складі NARA почало функціонувати Управління федеральними центрами документації (Office of Regional Records Services).

Уже більше семи десятиліть федеральні установи США визнають центри найкращим засобом тимчасового зберігання неактивних документів, звільнення корисних площ для роботи персоналу установ і розміщення обладнання, але головне – збереження гарантованого законодавством права юридичного розпорядження власними документами (насамперед все це стосується використання документів), переданими на зберігання до центрів. Відповідно до законодавства США документи передаються на постійне зберігання до Національного архіву разом із правом власності на них. Але передача документів до NARA відбувається через відповідний федеральний центр документації.

NARA є відповідальним органом за встановлення правил, процедур управління документацією і здійснення програм розпорядження документами федеральних установ. У межах своєї відповідальності NARA видає правила, інструкції, розробляє стандарти, останні з яких були затверджені 2 листопада 2009 року та опубліковані у Кодексі федеральних правил²⁵⁴ Архівіст США затверджує «General Records Schedules» (Перелік документів зі строками зберігання, GRS), яким встановлює строки зберігання документів для усіх федеральних установ. Останні зміни до GRS внесено 19 квітня 2010 року²⁵⁵ Використання GRS, уведеного ще в

²⁵¹ National Archives at Seattle, 6125 Sand Point Way NE, Seattle, WA 98115, 206-336-5115 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/seattle/>. – Title from screen.

²⁵² Preserving the Past to Protect the Future. Performance and Accountability Report [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – 2012. – P. 35-36. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/plans-reports/performance-accountability/2012/par-complete.pdf>. – Title from screen.

²⁵³ National Archives and Records Administration Act, 1985 (44 U. S. C., Chapter 21) [Text] / Basic Laws and Authorities of the National Archives and Records Administration. – Washington, D. C. : NARA, 2000. – P. 11-15. Sec. 103, 104, 105; 44 U. S. C. § 2102 notes про передачу усіх функцій керівника Адміністрації служб загального призначення в частині архівної справи і управління документацією Архівісту США.

²⁵⁴ Subchapter B. Records Management [Part 1220 (Federal Records; General), Part 1227 (General Records Schedule), Part 1223 (Transfer, Use, and Disposition of Records in a NARA Federal Records Center), Part 1235 (Transfer, Use, and Disposition of Records in a NARA Federal Records Center), Part 1236 (Electronic Records Management), Part 1237 (Audiovisual, Cartographic, and Related Records Management), Part 1238 (Microform Records Management), Part 1239 (Program Assistance and Inspections)] [Electronic resource] // Code of Federal Regulations (CFR). NARA. November 2, 2009. – Mode of access: <http://preview.archives.gov/about/regulations/subchapter/b.html>. – Title from screen.

²⁵⁵ GRS Transmittal № 22, April 19, 2010. Appendix 1: CFR and U. S. C. citation changes made in GRS, November 2009 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/records-mgmt/grs/grs-trs22.html>. – Title from screen.

1940-х рр., було визнано обов'язковим у США 1978 року²⁵⁶ У вересні 2012 року NARA зібрав команду фахівців для підготовки нового Генерального переліку: був розроблений план роботи над новим Переліком і його майбутня структура. Основні зміни очікувались у сфері електронних документів, інформаційного і технологічного менеджменту, управління кадрами, планування бюджету та фінансової політики²⁵⁷. 2 травня 2013 року NARA представив проект нового Переліку²⁵⁸.

Діючий GRS включає 27 розділів і охоплює тільки загальну документацію установ, які можуть на його базі укласти свої переліки, максимально використовуючи GRS, або адаптувати GRS для своєї установи. У системі документації установи текстові документи розподіляються на адміністративні (строк зберігання приблизно 3 роки) і програмні (строк зберігання 10 років, вони також можуть мати постійну цінність). Якщо у системі документації установи адміністративні і програмні документи не відокремлені, вони повинні зберігатися максимально довгий час. Окремі інструкції запропоновані NARA для електронних документів, аудіовізуальних записів, картографічних і архітектурних документів²⁵⁹. Розроблені на базі GRS переліки установ не потребують подальшого затвердження NARA, крім документів, створених до 1 січня 1921 року. Списки таких документів подаються на розгляд NARA: якщо архів не визнає ці документи цінними, вони можуть бути установою виділені до знищення. Установи, які переводять свої документи на мікрофільми, повинні дотримуватися стандартів мікрофільмування, розроблених NARA²⁶⁰. Вони отримують право знищення своїх оригіналів після перевірки мікрофільмів. Якщо установа бажає застосувати інші, ніж встановлені GRS строки зберігання документів, вона повинна представити стандартну форму SF 115 «Request for Records Disposition Authority» із відповідним обґрунтуванням запропонованих нею строків зберігання на розгляд NARA. Створений установою перелік SF 115 включає тільки документи, що не охоплені GRS, або ті документи,

²⁵⁶ Introduction to the General Records Schedules. National Archives and Records Administration. General Records Schedule [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/records-mgmt/grs/intro.html>. – Title from screen.

²⁵⁷ The New GRS. A Plan for Restructuring and Updating the General Records Schedules. September 2012. – Washington, D. C. : NARA, GRS Team, Records Management Services, Office of the Chief Records Officer, 2012. – 44 p.

²⁵⁸ Six New Draft Schedules Released for Comment [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/records-mgmt/grs/>. – Title from screen.

²⁵⁹ Part 1236 Electronic Records Management. Subchapter B. Records Management [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/regulations/part-1236.html>. – Title from screen. Розділ 1236 із поправками, внесеними 2 листопада 2009 р. ; Part 1237. Audiovisual, Cartographic, and Related Records Management. Subchapter B. Records Management [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/regulations/part-1237.html>. – Title from screen. Розділ 1237 із поправками, внесеними 2 листопада 2009 р.

²⁶⁰ Part 1238 Microforms Records Management. Subchapter B. Records Management [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/regulations/part-1238.html>. – Title from screen. Розділ 1238 із поправками, внесеними 2 листопада 2009 р.

які на погляд установи вимагають змін строків зберігання. Він також не повинен включати недокументальні матеріали²⁶¹.

Перелік, розроблений установою, повинен відповідати вимогам NARA і містити: опис кожної серії документів, повне описання документів відповідно до функцій установи всередині серії, їх дати, фізичний тип, дату передачі документів постійного терміну зберігання до NARA, дати знищення документів тимчасових строків зберігання (або назви подій, після яких документи можуть бути знищеними) і т. д. NARA може повернути перелік незатвердженим, якщо він або склад і строки зберігання не відповідають вимогам. Якщо установа змінює свої функції, структуру, вона подає новий перелік на затвердження NARA. Перелік розповсюджується також і на усі електронні документи, що створюються в установі²⁶². Під час розробки переліку установа орієнтується на ISO 15489 – 1:2001 «Information and documentation-Records management» (§ 4 «Benefits of records management», § 6.3 «Responsibilities», § 7.1 «Principles of records management programmes», § 8.3.7 «Retention and disposition», § 9.2 «Determining how long to retain records», § 9.10 «Documenting records management processes», § 10 «Records management processes and controls», та § 11 «Monitoring and auditing»)²⁶³.

Дискусійні питання між установами і NARA щодо термінів зберігання документів та процедур науково-технічної обробки виносяться на розгляд директора Відділу управління життєвим циклом документів NARA Вашингтонського офісу або будь-якого іншого за місцем розташування установи. Документи з установ передаються на тимчасове зберігання до FRC тільки у разі, якщо вартість їх передачі та зберігання на площі FRC не перевищує зберігання на площах установи²⁶⁴.

За своєю структурою GRS не схожий на загальноприйнятий в Україні «Перелік типових документів, що утворюються в діяльності органів державної влади, місцевого самоврядування...», значно відрізняються й терміни зберігання документів. Кожна стаття GRS включає характеристику групи документів з одного питання та інструкцію щодо подальшого розпорядження (disposition: retention (постійне зберігання), destruction (знищення), transfer decisions (передача документів на зберігання зацікавленим архівним установам)) документами.

²⁶¹ Part 1225.18, (b) і (c). «How do agencies request records disposition authority?» Scheduling Records. Subchapter B. Records Management [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/regulations/part-1225.html>. – Title from screen.

²⁶² Part 1225 «Scheduling Records». Subchapter B. Records Management [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/regulations/part-1225.html>. – Title from screen. Розділ 1225 із поправками, внесеними 2 листопада 2009 р.

²⁶³ International Standard ISO 15489-1 «Information and documentation – Records management. Part 1: General». – First edition 2001-09-15. – Printed in Switzerland. – 19 p.

²⁶⁴ Introduction to the General Records Schedules. General Records Schedules. Transmittal № 22. April 2010 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/records-mgmt/grs/intro.html>. – Title from screen.

Наприклад:

«GRS 1 «Документи з особового складу цивільних службовців».

Розділ 12. «Листування».

Стаття 12. «Документи про нагородження працівників».

а. Документи про загальні нагороди, окрім тих, що стосуються нагородження на рівні департаменту.

(1) Справи, що включають рекомендації, затверджені кандидатури, листування, звіти, інструкції установам, що виступають спонсорами готівкових і безготівкових нагород, таких як стимулюючі нагороди, нагороди класу за високі заслуги і видатні досягнення.

Знищуються через 2 роки після затвердження або не затвердження.

(2) Листування, віднесене до нагородження іншими федеральними установами або не федеральними організаціями.

Знищується через два роки.»²⁶⁵

Документація кожної установи розподіляється на документи, недокументальні матеріали (бібліотечні, музейні матеріали, копії, виготовлені з довідковою метою, каталоги, рекламні проспекти, отримані установою з інших державних установ, комерційних фірм, приватних інституцій) і персональні справи. Установа повинна чітко відділяти в діловодстві документи від недокументальних матеріалів. Персональні справи вже на моменті їх створення повинні відділятися від загальної документації установи та зберігатися окремо. Кожна установа встановлює і реалізує в себе Програму підготовки документів для зберігання (records maintenance program) таким чином, щоб усі документи були сформовані у справи або іншим чином ідентифіковані й збережені, знайдені, коли вони стають необхідними, документи постійного і тимчасового строків зберігання фізично відділені одні від інших. Це ж стосується й електронних документів. Програма встановлює процедури для організації і зберігання документів; забезпечує відповідні умови для опрацювання електронних, аудіовізуальних і картографічних документів та мікрофільмів; передбачає відповідальних осіб за збереження документів у всіх форматах у кожному підрозділі установи, у тому числі й призначення відповідальних осіб за роботу з електронними документами і управління автоматизованими системами, що використовуються для зберігання цього виду документів; встановлює процедури контролю за поверненням або відновленням документів; забезпечує розшук документів, їх переукладання, попередження від втрати під час транспортування; визначає доступ до електронних документів, мінімізує ризики несанкціонованого доступу, знищення або спотворення цих документів; передбачає наявність відповідних інструкцій всім працівникам уста-

²⁶⁵ General Records Schedules [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/recordsmgmt/grs/grs12.html>. – Title from screen.

нови щодо керівництва і захисту документів; забезпечує окреме накопичення документів і недокументальних матеріалів та окреме формування персональних справ²⁶⁶. Ідея такої «ідеальної програми» була сформульована у США ще в 40-і рр. XX ст. видатним американським ученим-архівістом Ф. К. Бруксом, він же є автором концепції «життєвого циклу» документу в установі²⁶⁷.

Кожна установа повинна розробити і реалізовувати у себе Програму захисту (Vital records program) від втрати життєво важливих документів («emergency operating records» або «vital records»)²⁶⁸ (про даний вид програм йдеться у наступному розділі монографії).

Передача документів із установи до FRC здійснюється на підставі ISO 15489 «Інформація і документація – управління документами» – 1:2001 (§ 7.1 «Principles of records management programmes»; § 8.3.3 «Physical storage medium and protection»; § 8.3.6 «Access, retrieval and use»; § 8.3.7 «Retention and disposition»; § 9.6 «Storage and handling»; § 9.8.3 «Location tracking»)²⁶⁹. Установа – джерело комплектування – подає до FRC форму SF 135 «Records Transmittal and Receipt» або її електронний еквівалент, яка містить: опис документів, що передаються на зберігання (укладається відповідно до ISO 15489 та § 1232.14 Кодексу федеральних правил по управлінню документацією, яких повинна дотримуватись установа для передачі документів до архівних інституцій²⁷⁰); вказівки по розподіленню документів за строками зберігання і остаточному визначенню їх долі (переданню на постійне зберігання до NARA, альтернативним архівним інституціям або знищенню); дату запланованого передавання документів; обмеження на використання документів. Документи доставляються до FRC і зберігаються там за рахунок установ. Під час їх надходження здійснюється звірка складу і наявності документів із даними форми SF 115. Прийняті документи розміщуються на стелажі, інформація про їх розташування вноситься до комп'ютерної реєстраційної системи і надається установі.

FRC здійснюють постійний контроль строків зберігання документів відповідно до ISO 15489 – 1:2001 (§ 8.3.7 «Retention and disposition», § 8.5 «Discontinuing records systems», § 9.2 «Determining how long to retain records», § 9.9 «Implementing

²⁶⁶ Part 222 Creation and Maintenance of Federal Records. Subchapter B. Records Management. [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/regulations/part-1222.html>. – Title from screen. Розділ 1222 із поправками, внесеними 2 листопада 2009 р.

²⁶⁷ Brooks P. C. The selection of records for preservation [Text] / Philip Coolidge Brooks // The American Archivist. – 1940, October. – Vol. 3. – № 4. – P. 221–234.

²⁶⁸ Part 1223 Managing Vital Records. Subchapter B. Records Management [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/regulations/part-1223.html>. – Title from screen. Розділ 1223 із поправками, внесеними 2 листопада 2009 року.

²⁶⁹ International Standard ISO 15489-1 «Information and documentation – Records management. Part 1: General». – First edition 2001-09-15. – Printed in Switzerland. – 19 p.

²⁷⁰ Part 1232 Transfer of Records to Records Storage Facilities. Subchapter B. Records Management [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/regulations/part-1232.html>. – Title from screen. Розділ 1232 із поправками, внесеними 2 листопада 2009 р.

disposition») та § 1226 «Implementing Disposition» Кодексу Федеральних правил по управлінню документацією²⁷¹. Перед передаванням до FRC установа знищує документи, строки зберігання яких закінчилися. У разі необхідності за погодженням із NARA установа може подовжити строки зберігання документів, намічених до знищення (крім тих, знищення яких вимагає рішення суду). Відповідно до SF 115 FRC знищує документи тимчасових строків зберігання установи самостійно. За 90 днів FRC за допомогою форми 13001 «Notice of Intent to Destroy Records» (повідомлення про намір щодо знищення документів) ставить до відома установу про проведення процедури знищення (шляхом спалення, подрібнення тощо). Такий термін надається установі, щоб або погодитися на знищення її документів, або звернутися до NARA за подовженням строків їх зберігання. Замість знищення, документи можуть бути передані зацікавленій стороні на подальше зберігання. Для здійснення такої передачі установа повинна отримати від NARA письмове погодження. Запит установи має містити: назву організації-отримувача документів, адресу, опис документів, їх дати, статті форми SF 115 та GRS, що дозволяють знищення документів, обґрунтування того, що дане передавання здійснюється в інтересах уряду США, підтвердження про те, що документи не містять інформації, розголошення якої заборонено законом. Якщо NARA вирішить, що дане передавання здійснюється врозрід із законодавством, установа повинна погодитися на знищення документів.

FRC здійснюють передавання документів федеральних установ на постійне зберігання до NARA або його філій у регіонах. Термін від утворення документів до їх передавання на постійне зберігання до NARA складає 30 років. Для здійснення передавання FRC надсилає до установи форму SF 258 «Request for Transfer Approval and Receipt of Records to the National Archives of the United States» (запит для отримання санкції на передавання-отримання документів Національним архівом Сполучених Штатів), яка використовується і для передавання юридичних прав на документи від установи до NARA. Передавання документів на постійне зберігання до NARA здійснюється за рахунок установи.

FRC за додаткову плату надають установам послуги з мікрофільмування документів, допомагають у здійсненні програм ведення поточного діловодства і експертизи цінності документів, проводять тренувальні семінари для персоналу установ по роботі з документацією. Із 1987 року FRC приймають на зберігання від федеральних установ активні документи.

Відповідно до § 1233 «Передавання, використання і розпорядження документами у Федеральних центрах документації NARA»²⁷² та § 1232 «Передача доку-

²⁷¹ Part 1226 Implementing Disposition. Subchapter B. Records Management [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/regulations/part-1226.html>. – Title from screen. Розділ 1226 із поправками, внесеними 2 листопада 2009 р.

²⁷² Part 1233 Transfer, Use, and Disposition of Records in a NARA Federal Records Center. Subchapter B. Records Management [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/regulations/part-1233.html>. – Title from screen. Розділ 1233 із поправками, внесеними 2 листопада 2009 р.

ментів до інституцій зберігання документів»²⁷³ Кодексу федеральних правил по управлінню документацією документи установи, передані до FRC, залишаються в юридичному розпорядженні установи. Документи використовуються в основному для виконання запитів установ, що їх передали на зберігання до FRC. Для направлення запиту до FRC щодо отримання довідок, копій, документів загального характеру установа повинна використовувати FRCP електронну систему або стандартну форму запиту OF 11 «Reference Request – Federal Records Centers». Для направлення запиту щодо персональних документів державних службовців установа направляє до FRC запит у стандартній формі SF 127 «Request for Official Personnel Folder (Separated Employee)», для отримання інформації з персональних документів медичного характеру – запит у SF 184 «Request for Employee Medical Folder (Separated Employee)», для інформації медичного характеру з документів, переданих іншим FRC до 1 вересня 1984 року, – запит у формі OF 11 (запит повинен включати назву і адресу медичної установи-документоутворювача). Для направлення запиту до документів військослужбовців використовується форма SF 180 або її електронний еквівалент у системі eMilrecs (для документів кадрового обліку військовослужбовців); колишні військовослужбовці, ветерани або найближчі родичі померлого військовослужбовця до документів кадрового обліку подають запит у формі SF 180. До цих самих документів можуть направити запити й представники громадськості або неурядових організацій, також використавши форму SF 180. Запити до документів про медичне лікування військовослужбовців, військових шпиталів і клінік подаються окремо згідно з правилами, визначеними «Transactions with the National Personnel Records Center (NPRC), St. Louis, MO». Усі форми запитів розміщені в Інтернеті на офіційних вебсайтах NARA та кожного FRC.

Складніша ситуація із допуском до документів дослідників та інших бажаючих. На підставі американського законодавства процес доступу регулюють установи, а не FRC. Правила допуску установа встановлює під час передавання документів, описуючи їх у вже згаданій формі SF 135. Обмеження встановлюються відповідно до діючих законів США: «The Freedom of Information Act» (1966) із змінами, який виділяє дев'ять категорій інформації, звільнених від обов'язкового надання за запитами громадян²⁷⁴, «The Privacy Act» (1974) із змінами²⁷⁵, а також

²⁷³ Part a-1232.10. Transfer of Records to Records Storage Facilities. Subchapter B. Records Management [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/regulations/part-1232.html>. – Title from screen. Розділ 1232.10 (абзац перший) із поправками, внесеними 2 листопада 2009 р.

²⁷⁴ The Freedom of Information Act 5 U. S. C. § 552, As Amended By Public Law No. 104–231, 110 Stat. 3048 [Electronic resource]. – Mode of access: http://www.justice.gov/oip/foia_updates/Vol_XVII_4/page2.htm. – Title from screen.

²⁷⁵ «The Privacy Act» (5 U.S.C. § 552a), December 31, 1974 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.justice.gov/opcl/privstat.htm>. – Title from screen.

виконавчих наказів Президента США (останній EO 13549²⁷⁶, направлений на заснування Національної програми з охорони і обігу секретної інформації про національну безпеку «Classified National Security Information Program», виданий Б. Обамою 18 серпня 2010 р.) та інших законодавчо-нормативних актів. Запити на допуск до інформації дослідники повинні адресувати установам, а ті у свою чергу направляють їх FRC на виконання або надають допуск до інформації.

Ефективність роботи центрів ґрунтується на підставі: 1) застосування дешевого обладнання і максимально корисного використання площ для зберігання документів; 2) проведення регулярної організованої систематизації і обліку документів; 3) можливості швидкого і ефективного опрацювання документів.

Сховище у FRC, 2009 рік

При будівництві центрів документації до уваги бралися такі параметри: конструкція, розмір, план розбивки, обладнання, місткість, кліматичний контроль, умови для зберігання кінофільмів та документів на магнітних носіях. Із часом актуальності набули автоматизація, умови для реставрації документів та прийому і зберігання цифрових носіїв інформації. Будівлі центрів – одно- або малопверхові з вузькими сходами, стелажі розташовані від підлоги до стелі (у висоту залежно від конструкції 8–9 або 15–16 полиць). Питання економії площі вирішуються шляхом щільного розміщення полиць і коробок. Розмір коробок, що виготовляються із гофрованого картону, – 30×30×30 см. Їх складають у висоту по 9 одиниць на кожні 30 кв. см площі. Спеціальні коробки використовують для зберігання рентгенівських знімків, креслень, проектної документації, мап тощо. Центри сучасної побудови комплектують пересувними стелажимами. Усі центри забезпечені охоронними і протипожежними системами та обладнанням для підтримання мікроклімату. Температура повітря у сховищах підтримується на рівні 15–26 градусів, вологість – 40–60 %. У центрах, що зберігають урядову секретну

²⁷⁶ EO 13549 Classified National Security Information Programs for State, Local, Tribal, and Private Sector Entities. August 18, 2010 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.whitehouse.gov/the-press-office/2010/08/18/executive-order-classified-national-security-information-programs-state>. – Title from screen.

документацію на мікрофільмах, магнітних стрічках і цінні історичні документи, встановлені сейфи. Ще з 1967 року у центрах розпочато автоматизацію виробничих процесів і впровадження комп'ютерних технологій. За допомогою комп'ютерних систем здійснюється контроль: 1) за серіями, строками зберігання документів і виконанням запитів; 2) за режимом зберігання документів та їх точним топографічним розташуванням і наявністю вільної площі; 3) за підготовкою звітів; 4) проведенням оцінки документів; 5) збором інформації про ефективність роботи і використання робочого часу²⁷⁷.

Таким чином, центри документації є надзвичайно корисним елементом у системі NARA і в цілому в архівній системі США, оскільки вони: по-перше, звільняють установи від обтяжуючої їх основну діяльність необхідності забезпечення збереженості непотрібних для їх поточної діяльності документів (а також і впорядкування та виконання запитів за цими документами), при цьому залишаючи за установами юридично закріплене право розпоряджатися своїми документами; по-друге, звільняють архіви від зайвої роботи по контролю за забезпеченістю збереженості документів в установах, оскільки FRC гарантують їх надійну збереженість, контроль термінів зберігання відповідно до GRS, підготовку до передачі до архіву або до виділення на знищення, виконання запитів у період знаходження документів у центрах²⁷⁸. FRC значно економлять кошти, оскільки їх площа є набагато дешевшою, ніж площа архівних установ. Зважаючи на те, що документи в основному надходять до FRC через 3 роки після втрати активного стану, це унебезпечує від втрат документів і гарантує цілісність архівних груп і серій. FRC дозволяють архівам зосередитися на безпосередньо архівних функціях – зберіганні, удоступненні та використанні документів, історичній роботі, популяризації національного документального надбання, науково-дослідній роботі тощо.

Дочірні (партнерські) архівні установи системи NARA

Крім центрів документації та філіалів, до структури Національного архіву і адміністрації документації входять дочірні (партнерські) архіви (Affiliated Archives)²⁷⁹. Вони виникли для організації архівної роботи в регіонах, коли NARA ще не мав філіалів, крім Президентської бібліотеки Фр. Д. Рузвельта в Гайд-Парку. Було визнано, що певні історичні документи через місцеві причини та специфіку використання повинні зберігатися на місцях. Перший дочірній архів у

²⁷⁷ *Benedon W.* The Records Center – A Proven Concept [Text] / W. Benedon // *The International Records Management Journal*. – 1988, July. – Vol. 4. – № 3. – P. 3–12.

²⁷⁸ Левченко Л. Л. Деякі аспекти науково-технічного опрацювання та комплектування архівних інституцій США документами сучасної епохи [Текст] / Л. Л. Левченко // *Архіви України : науково-практичний журнал*. – К., 2012. – Вип. 3 (279): травень–червень. – С. 112–130.

²⁷⁹ *Wallace L. Jerry.* What are Affiliated Archives?; *Kris T. Althoff.* The Hartranft Affiliated Archives [Electronic resource]. – Mode of access: www.archives.gov.us. – Title from screen.

структурі NARA з'явився 1953 року на підставі закону «Federal Records Act» (1950) та укладеної угоди з Американською військовою академією у Вест-Пойнті.

Як правило, архівні установи самі виходять із пропозицією приєднатися до Національного архіву. Вони повинні відповідати встановленим Національним архівом США критеріям і стандартам. Процес приєднання розпочинається із подання архівною установою претендентом заяви до керівництва NARA, обстеження архіву та ухвалення відповідного рішення. Після чого документи приєднаного архіву отримують статус документів NARA, хоча залишаються зберігатися на місцях, підлягають загальному обліку, уведенню в довідники та бази даних Національного архіву. NARA отримує право контролю за умовами зберігання документів, обліком, наданням доступу, надає методичну і практичну допомогу, здійснює перепідготовку працівників. Доступ до документів дочірніх архівів забезпечується на підставі федерального законодавства. Проте з часом з'ясувалося, що дочірні архіви не вирішують повністю проблему зберігання документів на місцях. Із 1968 року Національний архів розпочав створення мережі своїх філіалів, але дочірні архіви залишились у системі NARA. Із 1989 року NARA реалізовував офіційну програму нагляду та підтримки дочірніх архівів. У 1995 році Національний архів створив комісію для розгляду їх майбутнього статусу, яка дійшла висновку, що ці архіви все ж таки мають своє помітне місце у системі NARA, а зберігання в них документів дає свої позитивні результати. Наприклад, дослідникам архівів Йеллоустонського національного парку зручніше було використовувати документи в тих фізичних умовах, у яких вони були створені, завдяки консультаціям унікальних фахівців парку. Аналогічно було й з документами Військово-морської академії США,

Архів Американської військової академії у Вест-Пойнті

Архів Йеллоустонського національного парку

архівні матеріали якої, починаючи з моменту створення Академії у 1845 році, доцільно було залишити на місці²⁸⁰. Перспективний план Національного архіву та Адміністрації документації 1997 році містив декілька конкретних напрямків щодо удосконалення роботи дочірніх архівів.

На сьогоднішній день до системи NARA входить десять дочірніх архівів:

- *Бібліотека університету Північного Техасу* «The University of North Texas Libraries»²⁸¹, розташованого в Дентоні (штат Техас), створена 1974 р. Секція рідкісних книг була сформована 1981 року, найдавніший раритет датується початком II тисячоліття до н. е. Бібліотека зберігає архівні документи з історії центрального Техасу та університету. До NARA була приєднана 2006 р.;
- *архів Військової академії Сполучених Штатів* «United States Military Academy Archives at West Point»²⁸², розташованої у Вест-Пойнті (Нью-Йорк). Зберігає історичні документи Військової Академії від 1802 р., які є частиною Record Group 404 NARA. Приєднаний до NARA 1988 р.;
- *архів Військово-морської академії США* «United States Naval Academy William W. Jeffries Memorial Archives»²⁸³, розташованої в Аннаполісі (штат Мериленд). Заснований 1970 року. Зберігає 30 тис. книг і періодичних видань, 40 тис. фотографій та 400 манускриптів. Приєднаний до NARA 1985 р.;
- *Комісія публічних документів у Нью-Мексико* «New Mexico Commission of Public Records»²⁸⁴, розташована у Санта-Фе (штат Нью-Мексико). Створена 1959 року і зберігає колоніальні документи іспанського (1621–1821), мексиканського (1821–1846) і територіального (1846–1912) періодів, що є частиною Record Group 49. Приєднана до NARA 1972 року;
- *архів Історичного товариства штату Оклахома* «Oklahoma Historical Society»²⁸⁵. Зберігає Record Group 75 NARA, до якої включено документи індіанських племен та Бюро у справах індіанців за 1793–1989 рр. Увійшов до складу NARA 1978 року²⁸⁶;
- *архів Йеллоустонського національного парку* «Yellowstone National Park, National Park Service»²⁸⁷. Зберігає документи з історії національних парків США,

²⁸⁰ LaValley Gary A. The United States Naval Academy Archives [Electronic resource]. – Mode of access: www.archives.gov.us. – Title from screen.

²⁸¹ University of North Texas Libraries, 1155 Union Circle # 305190, Denton, TX 76203-5017 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.library.unt.edu>. – Title from screen.

²⁸² Special Collections and Archives Division, U. S. Military Academy Library, 758 Cullum Road, West Point, New York 10996-171 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.library.usma.edu>. – Title from screen.

²⁸³ United States Naval Academy William W. Jeffries Memorial Archives, 589 McNair Road – Annapolis [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.usna.edu/Library/sca/about.html>. – Title from screen.

²⁸⁴ New Mexico State Records and Archives, 1205 Camino Carlos Rey, Santa Fe, New Mexico 87507 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.nmcpr.state.nm.us/>. – Title from screen.

²⁸⁵ Oklahoma History Center. 800 Nazih Zuhdi Drive, Oklahoma City, OK 73105 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.okhistory.org/research/>. – Title from screen.

²⁸⁶ Blackburn L. Bob. Battle Cry for History. The First Century of the Oklahoma Historical Society [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.okhistory.org/about/battlecry>. – Title from screen.

²⁸⁷ Yellowstone National Park, WY 82190 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.nps.gov/yell/historyculture/archives.htm>. – Title from screen.

- географії, екології, геофізики, археології, туризму, манускрипти особового походження;
- *Бібліотека Конгресу США*²⁸⁸, Record Group 515 NARA (комплекс інженерних і архітектурних документів) за 1933–1997 рр., включеної до складу NARA 1975 року;
 - *архів Управління урядового друку (Державної друкарні) «U.S. Government Printing Office»*²⁸⁹. Зберігає видані урядовими установами США монографії, книги, журнали, довідники, навчальні посібники, бюлетні, звіти і правила, 9500 плакатів, 50 тис. найменувань мап та схем за період з 1790 року до 1984 року, включений до Record Group 287 NARA;
 - *Історична і музейна комісія штату Пенсільванія «Pennsylvania Historical and Museum Commission»*²⁹⁰. Зберігає документи Record Group 393 про суд над вбивцями Президента США А. Лінкольна (1853–1897) та команд континентальної армії (1821–1920), приєднана до NARA 1995 року.

Таким чином, дочірні архівні установи системи NARA зберігають надзвичайно цінні для американської нації історичні документи там, де вони утворені, що дає можливість проводити у всій повноті та комплексності вивчення тем, обраних для дослідження, зважаючи на місце розвитку подій або знаходження установи-утворювача цих документів. Важливо те, що NARA опікується цими архівними установами, контролюючи умови зберігання документів у них та надання доступу до документів. Дочірні архівні установи працюють відповідно до законів і правил роботи NARA, але їх фінансування здійснюється з бюджетів штатів або відповідних структур, до складу яких вони входять як підрозділи.

Президентські бібліотеки

Перша президентська бібліотека і музей у США були урочисто відкриті 30 травня 1916 року на Спайджел-Гров (Spiegel Grove) у Фримонті (штат Огайо). Її засновником став син 19-го Президента США Р. Б. Хейса, У. К. Хейс. Колекцію книг і музейних експонатів почав збирати сам Президент Р. Б. Хейс. Батько і син були членами численних історичних товариств, у тому числі Історичного товариства Огайо. 1898 року діти президента запропонували передати в дарунок державі будинок своїх батьків та колекцію, у тому числі 75 тис. документів за умови, що для її зберігання буде споруджено пожегобезпечну будівлю, а доступ для досліджень відкрито усім бажаючим. Згодом родина подарувала державі ділянку землі. Історичне товариство Огайо заснувало фонд для збирання коштів

²⁸⁸ Library of Congress [Electronic resource]. – Mode of access: http://memory.loc.gov/ammem/collections/habs_haer/. – Title from screen.

²⁸⁹ U. S. Government Printing Office [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/research/guide-fed-records/groups/287.html>. – Title from screen.

²⁹⁰ Pennsylvania Historical and Museum Commission, State Museum Building, 300 North Street, Harrisburg, PA 17120 [Electronic resource]. – Mode of access: http://www.portal.state.pa.us/portal/server.pt/community/state_archives/2887. – Title from screen.

для будівництва. Хоча збір коштів, створення архітектурних планів і саме будівництво тривали доволі довго та забрали багато сил і здоров'я в У. К. Хейса, його ідея все-таки була втілена у життя²⁹¹. Натомість традиційно вважається, що першу президентську бібліотеку в США засновано Президентом США Фр. Д. Рузвельтом.

Перша президентська бібліотека в США зберігає книги і архівні документи Президента США Р. Б. Хейса, м. Спайджел-Гров

1950 року журнал «The American Archivist» опублікував надзвичайно цінне дослідження співробітника Національного архіву США Б. Роуланда про долю документів президентів США від Дж. Вашингтона до Фр. Д. Рузвельта²⁹². З огляду на цінність цього дослідження реферативно викладемо його основні результати.

Першим Президентом США Дж. Вашингтоном у 1797 році була закладена традиція, за якою президенти Сполучених Штатів по закінченні каденції забирали документи із собою. На законодавчому рівні їх приватна власність на ці документи ніколи не закріплювалася. Дж. Вашингтон розмістив свої документи в Маунт Вернон (Mount Vernon). Після його смерті вони перейшли у

УЕББ КУК ХЕЙС,
засновник Бібліотеки Президента США Р. Б. Хейса

²⁹¹ Smith Thomas A. Creation of the Nation's First Presidential Library and Museum: A Study in Cooperation [Electronic resource]. – Mode of access: http://www.rbhayes.org/hayes/content/files/Hayes_Historical_Journal/creation1stpreslibhhj.htm. – Title from screen.

²⁹² Rowland B. The Papers of the Presidents [Text] / Buford Rowland // American Archivist. – 1950, July. – Vol. 13. – № 3. – P. 195–211.

власність до племінника, судді Верховного суду США Б. Вашингтона, а згодом, після смерті останнього, до його племінника Дж. К. Вашингтона, який був членом Конгресу США від штату Мериленд. Документи з Маунт Вернон переїхали до його будинку в Бостоні. Частково документи Дж. Вашингтона опинилися в руках колекціонерів і видавців Дж. Спаркса та П. Форса і були опубліковані ними. Нарешті Державний департамент, який фактично був першим національним архівом США, виділив 20 тис. доларів і у 1849 році придбав документи Дж. Вашингтона. Так вони опинилися у Вашингтоні. 1903 року із оголошенням Бібліотеки Конгресу США офіційним депозитарієм документів уряду США, Державний департамент передав документи Дж. Вашингтона до неї. Бібліотека Конгресу США у свою чергу вжила заходів для збирання документів Дж. Вашингтона і через придбання або подарунки зібрала залишок документів, що «вижили», до свого депозитарію. Загальний обсяг колекції був визначений у 95 % від того, що забрав із собою Дж. Вашингтон, покидаючи президентський пост.

За прикладом Дж. Вашингтона, Президент США Дж. Адамс, залишаючи Білий Дім 1801 року, відіслав документи до свого маєтку у Квінсі (Quincy, штат Массачусетс). Згодом вони опинилися на зберіганні в Массачусетському історичному товаристві у Бостоні. 1905 року був заснований спеціальний Фонд Адамсів для опіки над документами Дж. Адамса та Дж. Квінсі Адамса.

Т. Дж. Рендолф, розпорядник майна колишнього Президента США Т. Джефферсона, у 1848 році за 20 тис. дол. продав більшу частину документальної спадщини колишнього Президента Державному департаменту США. Ця колекція 1903 року також була передана Бібліотеці Конгресу США. Інші документи Т. Джефферсона виявилися розпорошеними по історичних товариствах Массачусетсу, Пенсільванії, Буффало, Міссурі, бібліотеках «Pierpont Morgan» та Єльського університету, Американського філософського товариства.

Папери Президента США Дж. Медісона були частково придбані Державним департаментом США від його дружини Д. Медісон. Інша частина документів була продана її сином від першого шлюбу Дж. П. Тоддом колишньому адміністратору маєтку Медісонів і колекціонеру Дж. К. Мак-Гуайеру. Уряд намагався придбати ці документи у нього, але на той час не мав коштів, і нащадки Мак-Гуайера 1892 року продали документи бізнесмену М. Філду, який передав їх Чиказькому історичному товариству. 1910 року за 10 тис. доларів Бібліотека Конгресу США придбала документи Дж. Медісона, а 1903 року Державний департамент передав їй на зберігання свою частину колекції Дж. Медісона.

Документи Президента США Дж. Монро були розпорошеними по депозитаріях Нью-Йоркської публічної бібліотеки та приватних колекціях, більша частина зберігалась у Л. М. Хоеса у Вашингтоні. Згодом Державний департамент та Бібліотека Конгресу США придбали ці колекції і вони були акумульовані у Бібліотеці Конгресу.

Президент США Е. Джексон сам піклувався про свої папери, оскільки мав надію, що вони зможуть послужити його біографам для висвітлення його справжньої ролі в історії країни. За заповітом Е. Джексона, після смерті опікуватися його колекцією став Фр. П. Блер, родина якого подарувала її Бібліотеці Конгресу США у 1903 році. Частина документів власноруч була передана Е. Джексоном А. Кенделлу для написання біографії. Після смерті Кенделла документи опинились у його дочки, але вона не опікувалася ними – і частина колекції загинула. Залишок був придбаний Бібліотекою Конгреса в 1932 році.

Документи Президента США М. Ван Бюрена зберігались у його родині до 1904–1905 рр. і були передані нащадками Бібліотеці Конгресу. Частина колекції (листування) М. Ван Бюрена ще на 1950 рік зберігалася в Бібліотеці штату Нью-Йорк в Олбані.

Колекція Президента США У. Г. Гаррісона, й так незначна за обсягом, була знищена пожежею у його домі у Норт Бенд (North Bend, штат Огайо), 1858 року. Її залишок Б. Гаррісон передав Бібліотеці Конгресу. У 1865 році вогонь знищив документи Президента США Дж. Тайлера, які зберігались у домі його вдови у Ричмонді. Залишок документів у 1919 році за 1 тис. доларів продав Бібліотеці Конгресу син колишнього президента Л. Г. Тайлер. Документи Президента США Дж. Н. Полка були залишені дружиною Президента, Сарою Полк, її племінниці, яка продала щоденники і декілька листів Дж. Полка Чиказькому історичному товариству в 1901–1902 рр., основну ж частину колекції у 1903 року – Бібліотеці Конгресу²⁹³. Бібліотека Конгресу зі значними зусиллями зібрала невелику колекцію документів Президента США З. Тейлора.

Син Президента США М. Філлмора, М. П. Філлмор, у своєму заповіті наказав знищити усі його папери і листи, а також документи його батька, матері та сестри. У 1889 році виконувач духівниці М. П. Філлмора спалив папери М. Філлмора. Однак, як зауважив Б. Роуланд, він виконав свою роботу недбало – на горіщі було знайдено 70 томів листів М. Філлмора, які згодом надійшли до Історичного товариства Буффало, а потім до Бібліотеки Конгресу. Практично не збереглося документів Президента США Фр. Пірса та його адміністрації, крім тих, що були віднайдені в архівах різних департаментів та Історичному товаристві Нью-Гемпшира.

Президент США Дж. Б'юкенен, перебуваючи у Білому Домі, мав звичку зберігати все, що «опинялось у його руках». Залишивши президентський пост, він колекціонував усе, що стосувалося часів його президентства, політичної, дипломатичної та юридичної кар'єри. Племінниці Дж. Б'юкенена у 1897 році передали його колекцію з понад 25 тис. документів Історичному товариству Пенсільванії.

²⁹³ *Byrnes M. E. James K. Polk: a biographical companion [Text] / Mark Eaton Byrnes. – Santa Barbara : ABC-CLIO, 2001. – P. 56.*

Документи Президента США А. Лінкольна були надіслані Р. Т. Лінкольном до Бібліотеки Конгресу 7 травня 1919 року, однак незадовго перед смертю у 1926 році він доручив своїй дружині розпорядитися цими документами в інший спосіб: надав їй повний доступ до документів, а по закінченню 21 року після її смерті документи повинні були стати доступними для будь-якої особи, яку вона обере. До цього часу Бібліотека мала описати документи й укласти на них індекси. Тож за цим заповітом документи А. Лінкольна були відкриті дослідникам лише з 26 липня 1947 року.

Президент США Дж. Гарфілд старанно зберігав усі документи, перебуваючи на будь-яких посадах. Його дружина та секретар систематично упорядковували, індексували і підшивали документи в томи. 1877 року до будинку Гарфілда була добудована меморіальна кімната, у якій колекція зберігалася закритою для досліджень упродовж 30 років. У 1930–1931 рр. вона подарована дітьми Дж. Гарфілда Бібліотеці Конгресу, проте сім'я залишила за собою право надавати доступ до документів для дослідників.

Лише невелика кількість паперів Президента США Ч. А. Артура була збережена помічником президента Дж. К. Рідом. Вони були придбані Бібліотекою Конгресу всього за 500 доларів і не мають історичної цінності. Натомість Президент США С. Г. Клівленд залишив після себе надзвичайну кількість документів. Покидаючи Білий Дім, він склав документи в дерев'яні ящики без усякого впорядкування, відправив до Нью-Йорку і забув про них. Згодом біограф Г. Клівленда, професор Р. М. Мак-Елрой, систематизував папери Клівленда й умовив його вдову передати їх до Бібліотеки Конгресу, куди вони надійшли частинами в 1918, 1923 і 1924 рр. Документи Президента США Б. Гаррісона 1915 року подарували Бібліотеці Конгресу його вдова і дочка.

Секретар Президента США У. Мак-Кінлі, Дж. Б. Кортельйо, як виконавець президентської духівниці, не лише зберігав як скарб усі президентські папери, а й щоденно записував усе, що відбувалось у Білому Домі: будь-які висловлювання, коментарі, зроблені Мак-Кінлі. До президентської колекції Кортельйо додав ще й свої папери та всю колекцію передав 1935 року Бібліотеці Конгресу. Однак довгий час для здобуття доступу до документів Мак-Кінлі слід було звертатися до родини Кортельйо.

Президент США Т. Рузвельт власноруч передав свої документи на зберігання до Бібліотеки Конгресу 1917 року. Так саме зробив й Президент США У. Г. Тафт. Він передав майже півмільйона своїх документів Бібліотеці Конгресу 1919 року. Обидві колекції поповнювались як самими президентами, так і членами їх родин. Б. Роуланд зазначив, що колекція Президента США Т. В. Вільсона важила понад п'ять тонн. Після опублікування біографії Т. В. Вільсона «Woodrow Wilson: Life and Letters», написаної Р. С. Бейкером, дружина Вільсона у 1939 році передала колекцію Бібліотеці Конгресу. Отримати доступ до паперів можна було лише з

її дозволу. Натомість перед своєю смертю дружина Президента США У. Г. Гардінга знищила майже усі документи свого чоловіка. Незначна їх кількість збереглась у Меморіальній асоціації Гардінга в Маріоні (Marion, штат Огайо) та в Бібліотеці Конгресу, якій була подарована невелика колекція документів Президента його сестрами.

На час публікації дослідження Б. Роуланда документами Президента США Дж. К. Куліджа опікувалася його вдова. Згодом колекція була передана на зберігання до Бібліотеки «Forbes» у Норхемптоні (штат Массачусетс), у складі якої були засновані Президентська бібліотека і музей Дж. К. Куліджа²⁹⁴.

Таким чином, дослідження Буфорда Роуланда свідчить, що більшість документів колишніх президентів США були зібрані у Бібліотеці Конгресу. Значних зусиль до збирання президентських паперів доклав архів Державного департаменту США. Бібліотека Конгресу прийняла від нього президентські документи 1903 року та з часом збільшила свої колекції. Однак значна кількість документів зберігалась у приватних бібліотеках або була втрачена. Іноді втрата спричинялась не лише незадовільним зберіганням, а й власне навіть за рішеннями самих президентів та через ставлення їх дітей і дружин, які насамперед бачили в президентах не лідерів країни, а членів своєї родини.

Перебуваючи на другому президентському терміні, Фр. Д. Рузвельт ухвалив рішення заснувати власну бібліотеку, яка б зберігала документи за період його перебування у Білому Домі. Про свої наміри від оголосив на прес-конференції у Білому Домі 10 грудня 1938 року²⁹⁵.

У квітні 1940 року Архівіст США Р. Д. В. Коннор опублікував статтю, у якій захищав думку Дорадчого комітету, зібраного Президентом США Фр. Д. Рузвельтом для розгляду проблеми президентських архівів, про неможливість подальшого зберігання такого важливого для держави комплексу документів, як президентський, у приватних бібліотеках і необхідність переведення їх під федеральний контроль та про їх децентралізоване зберігання. Централізація значних за обсягами президентських архівів в одному місці, на думку Комітету, потребувала спорудження величезного архівосховища, у якому б важко було дотриматися відповідних охоронних та протипожежних умов, систематизувати документи у відповідні комплекси, забезпечити їх використання. Натомість децентралізація розглядалась як культурна традиція американського народу, яка сприяла наближенню документів до дослідників²⁹⁶.

²⁹⁴ Calvin Coolidge Presidential Library and Museum. Forbes Library. 20 West Street Northampton, Massachusetts 01060 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.forbeslibrary.org/coolidge/coolidge.shtml>. – Title from screen.

²⁹⁵ Koch C. M. Roosevelt and His Library [Text] / Cynthia M. Koch, Lynn A. Bassanese // Prologue. – 2001, Summer. – Vol. 33. – № 2.

²⁹⁶ Connor R. D. W. The Franklin D. Roosevelt Library [Text] / R. D. W. Connor // American Archivist. – 1940, April. – Vol 3. – № 2. – P. 81–92.

Будинок для бібліотеки Фр. Д. Рузвельта збудували у його маєтку в Гайд-Парку (Нью-Йорк). 24 липня 1939 року Рузвельт подарував землю та будинок Бібліотеки урядові Сполучених Штатів. Юридично маєток належав його матері, яка, незважаючи на те, що підписала дарчі документи останньою, ніколи не примирилася з відчуженням родинного майна. Бібліотеку Фр. Д. Рузвельта було відкрито 30 червня 1941 року і включено до структури NARA. Чотири тисячі книг та більше 15 тис. куб. футів документів було передано до Гайд-Парку, та все ж основна частина матеріалів передана до бібліотеки вже після смерті Рузвельта. Отже, саме Рузвельт заклав традиції сучасних президентських бібліотек. Першим директором бібліотеки призначено Фр. У. Шипмана²⁹⁷.

1955 року Конгресом видано закон про президентські бібліотеки «The Presidential Libraries Act»²⁹⁸, який продовжив і закріпив практику, розпочату Рузвельтом. Закон надавав можливість колишнім президентам споруджувати будинки для своїх бібліотек на власний кошт і передавати (дарувати) їх разом із обладнанням і документами урядові США. У свою чергу уряд зобов'язувався за державний кошт утримувати будинки президентських бібліотек у подальшому. Національний архів США отримав право приймати у розпорядження будинки, землю і необхідне обладнання для заснування президентських бібліотек. Г. С. Трумен створив свою бібліотеку 1957 року, Д. Ейзенхауер та Г. Гувер – 1962 року, Л. Джонсон – 1971 року. Кожен із них обирав місцем розташування своєї бібліотеки місце свого народження.

Проте «The Presidential Libraries Act» чітко не визначав право власності на документи офіційного походження. Проблема постала із усією очевидністю, коли Президент США Р. М. Ніксон пішов у відставку і намагався отримати право розпорядження офіційними документами часів свого президентства з подальшим їх знищенням. Хоча закон про президентські бібліотеки 1955 року не був завершеним, він забезпечив збереженість документальної спадщини американських президентів. Крім того, президентські бібліотеки стали ефективним засобом надання доступу до президентських документів і установами, що реалізують освітні і музейні програми та популяризують інститут президентства в США²⁹⁹.

Наприкінці 60-х – початку 70-х рр. XX ст. вибухнув гучний скандал у середовищі архівістів і істориків, спричинений заявами професора Фр. Л. Лоевенхейма про обмеження доступу до документів Президента США Фр. Д. Рузвельта у його бібліотеці. Йшлося про листування Фр. Д. Рузвельта та посла США у Німеччині У. Е. Додда 1933–1934 рр. Лоевенхейм прагнув опублікувати шість листів Додда

²⁹⁷ *Leland W. G.* The Creation of the Franklin D. Roosevelt Library: A Personal Narrative [Text] / Waldo Gifford Leland // *American Archivist*. – 1955, January. – Vol. 18. – № 1. – P. 11–29.

²⁹⁸ The Presidential Libraries Act of 1955 (44 U. S. C. 2112) [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/presidential-libraries/laws/1955-act.html>. – Title from screen.

²⁹⁹ *Walch T.* The Presidential Libraries Act after 50 Years [Text] / Timothy Walch, Raymond Geselbracht // Prologue. – 2005, Summer. – Vol. 37. – № 2.

до Рузвельта, проте адміністрація бібліотеки не надала йому ці листи для опрацювання. Керівництво бібліотеки стверджувало, що Лоевенхейм не запитував листи, жодних обмежень на них не було та що інші дослідники у цей час працювали з листами без зауважень щодо доступу. Вчений вважав, що йому відмовлено через прагнення бібліотеки опублікувати листи першою у тритомному збірнику документів «Franklin D. Roosevelt and Foreign Affairs» («Фр. Д. Рузвельт та іноземні справи»), підготовка якого тривала на той час у співробітництві із видавництвом Гарвардського університету. Конфлікт вилився на шпальти «New York Times», а потім дійшов до суду. Для з'ясування проблеми був створений спеціальний комітет на чолі із професором Р. У. Леопольдом. Звіт Комітету виявив низку помилок, допущених, з одного боку, керівництвом бібліотеки Фр. Д. Рузвельта та Національного архіву США, структурним підрозділом якої вона була, та, з другого боку, дослідником Ф. Л. Лоевенхеймом та Американською історичною асоціацією. Для усунення можливих аналогічних проблем у майбутньому бібліотека опублікувала каталог своєї колекції, покажчик документів відкритого доступу, оприлюднила план своїх майбутніх видавничих проектів та створила консультативний комітет із публікації документів. Директор бібліотеки Дж. Е. О'Нілл прискорив роботи із розсекречування документів³⁰⁰.

Ці події спричинили дискусію про президентські бібліотеки, яка збіглася за часом із скандалом із приводу документальної спадщини Р. М. Ніксона. Дж. Е. О'Нілл визначив цілі утворення президентських бібліотек та вказав, що вони реалізовані досить успішно. По-перше, президентські документи зберігалися в одному місці цілісним комплексом і, якщо раніше багато які з них були втрачені, тепер втрати були мінімізовані. Президентські документи опинялися під архівним контролем уже до того, як президент залишав свій офіс у Білому Домі. По-друге, Президент США Фр. Д. Рузвельт оголосив документи, розміщені на зберігання у його президентській бібліотеці, не лише фізичною, а, насамперед, юридичною власністю уряду США. Проте цей факт порушував традицію, за якою президентські документи вважалися колись приватною власністю президентів. Де-хто у США ніяк не міг усвідомити, що президент не є звичайною людиною, його документи, як непересічного значення історичне джерело, важливі для історії усієї нації. Президентські бібліотеки забезпечували доступ до цих документів, але разом із тим, оберігали президентів і їх сім'ї від нападок політичних ворогів, вторгнення у приватне життя та розкрадання документальної спадщини. По-третє, Фр. Д. Рузвельт встановив відкритий доступ до своїх документів на

³⁰⁰ *Polenberg R.* The Roosevelt Library Case: A Review Article [Text] / Richard Polenberg // *American Archivist.* – 1971, July. – Vol. 34. – № 3. – P. 277–284 ; *Kahn H.* The Long-Range Implications for Historians and Archivists of the Charges Against the Franklin D. Roosevelt Library [Text] / Herman Kahn // *American Archivist.* – 1971, July. – Vol. 34. – № 3. – P. 265–275 ; *Leopold R. W.* A Crisis of Confidence: Foreign Policy Research and the Federal Government [Text] / Richard W. Leopold // *American Archivist.* – 1971, April. – Vol. 34. – № 2. – P. 139–155.

однакових умовах для усіх дослідників. На час його меморандуму 1938 року документи Джона та Джона Квінсі Адамсів, Лінкольна, Гарфілда, Клівленда, Мак-Кінлі, Теодора Рузвельта, Тафта, Вільсона, Гардінга, Куліджа та Гувера були або повністю закриті для досліджень, або доступні лише привілейованим особам із дозволу родини і нащадків. Обмеження на доступ були правилом. Поява президентських бібліотек змінила ситуацію. 1950 року більшість документів Фр. Д. Рузвельта, як публічних, так і приватних, була відкрита для дослідників, які очікували, більше того вимагали, щоб президентські документи ставали доступними для вивчення якомога швидше – за 6–7 років після закінчення каденції. І, нарешті, четверта мета, досягнута бібліотеками, – це їх подвійне призначення як архіву президентських документів і як музею. Фр. Д. Рузвельт був колекціонером: збирав манускрипти, фотографії і картини, експонати музейної цінності, які дарували йому шанувальники. Крім цього, існувала значна кількість кіно- та аудіозаписів виступів, візитів, зустрічей президента. Рузвельт бажав, щоб публіка отримала можливість побачити його колекцію, але критики вважали утворення меморіальних музеїв за життя президентів антидемократичною і неамериканською традицією на кшталт спорудження пірамід фараонів та монументів цезарів. Однак президент – це не просто людина, це інститут влади, і у цьому сенсі його матеріали відображають не лише його життя, а, насамперед, історію країни, вони існують не тільки для вчених, а для усієї нації в цілому. Тому президентські бібліотеки є свого роду пам'ятником історії нації. Та незважаючи на це, О'Нілл не ідеалізував президентські бібліотеки і назвав цілий ряд недоліків у їх роботі, пов'язаних із недостатньою чисельністю працівників, значними обсягами документів, різноманітними потребами дослідників, дотриманням вимог на обмеження доступу до певних документів. Секретність була визначена О'Ніллом як головна причина нерозуміння ролі і значення президентських бібліотек у суспільстві та критики на їх адресу³⁰¹.

Х. Г. Джонс вказав на необхідність розмежування понять «papers» (папери, тобто особисті документи президентів) та «records» (документи про діяльність президентів як глав уряду і країни). Він оскаржував розуміння президентських документів як власності президентів, критикував спроби легалізації традиції персонального розпорядження колишніх президентів, членів їх родин та нащадків документами, що повинні належати нації. Конституційна незалежність інституту президентства, вказував Джонс, автоматично не є передумовою для вилучення історичних документів національного значення³⁰².

Отже, коли в 70-х рр. XX ст. Президент США Р. М. Ніксон через Уотергейтський скандал хотів привласнити документи часів свого перебування на посту прези-

³⁰¹ O'Neill J. E. Will Success Spoil the Presidential Libraries? [Text] / James E. O'Neill // American Archivist. – 1973, July. – Vol. 36. – № 3. – P. 339–351.

³⁰² Jones H. G. Presidential Libraries: Is There a Case for a National Presidential Library? [Text] / H. G. Jones // American Archivist. – 1975, July. – Vol. 38. – № 3. – P. 325–328.

дента, Конгрес наклав заборону на здійснення цих заходів і 1974 року видав закон про зберігання президентських документів і матеріалів «The Presidential Recordings and Materials Preservation Act»³⁰³. Акт поширювався на усі папери, документи, меморандуми тощо, віднесені до президентської історичної спадщини Р. М. Ніксона, утворені в період з 20 січня 1969 року до 9 серпня 1974 року, аудіо-записи усіх розмов Р. М. Ніксона, працівників федерального уряду, а також розмов, які велись у Білому Домі, кабінетах Президента в будівлях Виконавчого офісу у Вашингтоні (округ Колумбія), Кемп-Девіді (штат Мериленд), Кі Біскейні (штат Флорида) і Сан-Клементі (штат Каліфорнія), записаних у цей же період. Документи передавалися під опіку Національного архіву США без права вивезення їх за межі Вашингтону. До усіх документів надавався вільний доступ, крім віднесених до національної безпеки. Встановлювався порядок виконання запитів, пріоритет серед яких мали запити Офісу з розслідування Уотергейту (Office of Watergate Special Prosecution Force). Архівіст США повинен був розробити правила зберігання, захисту, надання доступу, публікації документів Ніксона. Самому Р. М. Ніксону повертались особисті папери, не пов'язані з Уотергейтом, та ті, що не мали історичної цінності (додатково про утворення бібліотеки Ніксона йдеться нижче).

1978 року Конгрес видав закон «The Presidential Records Act»³⁰⁴, згідно з яким усі документи американських президентів, починаючи з президента, що вступив на пост 20 січня 1981 року, стали майном уряду Сполучених Штатів. Виданням цього закону Конгрес відреагував на судовий позов Р. М. Ніксона. Закон ліквідував юридичне право президентів та віце-президентів на офіційні документи, створені за часів їх перебування на посту, і встановлював нові правила: поняття офіційні документи і приватні документи було розмежовано; на офіційні документи оголошувалося публічне право і публічний доступ згідно із FOIA; поточними президентськими документами розпоряджався діючий Президент, щодо непоточних Президент повинен звертатися за фаховою порадою до Архівіста США; визначення місця зберігання документів (місце, де буде збудована президентська бібліотека) залишалося за колишнім президентом; визначення адміністративної, історичної, інформаційної та доказової цінності документів довірялось Архівісту США; Конгресу, Адміністраціям нових президентів та судам надавалося право спеціального доступу до документів, на які відповідно до FOIA були встановлені обмеження. За законом 1978 року документи ставали доступними через 5 років після завершення каденції Президента; хоча колишній Президент міг

³⁰³ The Presidential Recordings and Materials Preservation Act (Title 44, Chapter 21, § 2111) // Basic Laws and Authorities of the National Archives and Records Administration. – Washington : NARA, 2000. – P. 26–28.

³⁰⁴ Presidential Records Act of 1978, 44 U. S. C. §§ 2201–2207; P. L. 95–591, 92 Stat. 2523, H. R. 13500, enacted November 4, 1978 [Electronic resource]. – Mode of access: http://en.wikisource.org/wiki/Presidential_Records_Act_of_1978. – Title from screen.

встановити шість обмежень на доступ до документів на термін до 12 років, але вони не стосувалися Конгресу та судів.

1986 року до закону про президентські бібліотеки 1955 року були внесені зміни. Нові положення закону вимагали, щоб перед заснуванням або даруванням президентського архівного депозитарію, Архівіст представляв Сенату і Палаті представників звіт із описом землі, будинків і обладнання, що приймаються у дарунок, вказавши приблизну вартість депозитарію і обсяг фінансового внеску, необхідного для допомоги Національному архіву в підтриманні функціонування депозитарію відповідно до встановлених стандартів у майбутньому. Також звіт повинен був містити розрахунок необхідних щорічних асигнувань, які планувалося виділяти з федерального бюджету на утримання і управління депозитарієм³⁰⁵.

Після прийняття зазначених законів про президентські документи поняття приватної власності на них зникло.

Вище у монографії вже було вказано, що 1993 року незаконною була названа домовленість Президента США Дж. Г. У. Буша з Архівістом США Д. У. Уїлсоном про передачу у приватну власність Буша електронних документів, утворених упродовж його президентської каденції. Незаконним 2007 року був визнаний EO 13233 «Further Implementation of the Presidential Records Act» («Подальший розвиток Акту про президентські документи»)³⁰⁶, виданий сином Дж. Г. У. Буша, Президентом США Дж. У. Бушем, який намагався закрити доступ до документів свого батька. На виконання «The Presidential Records Act» Президент США Р. Рейган 18 січня 1989 року видав EO 12667 «Presidential Records», яким встановив порядок доступу і обмеження до своїх документів³⁰⁷. Відкриття документів, до яких Р. Рейган обмежив доступ на 12 років, було відкладене Дж. У. Бушем 2001 року на 90 днів, а потім ще на 90 днів і два тижні, після закінчення яких 1 листопада 2001 року був виданий EO 13233, що обмежив доступ до документів Р. Рейгана на невизначений термін. Причина видання EO 13233 полягала у тому, що в його тексті йшлося не лише про надання доступу до документів Р. Рейгана, а й про документи Дж. Г. У. Буша часів його віце-президентства при Р. Рейгані (20 січня 1981 р. – 20 січня 1989 р.) та президентства (20 січня 1989 р. – 20 січня

³⁰⁵ The Presidential Libraries Act of 1986. P. L. 99–323, H. R. 1349, Ninety-ninth Congress of the United States of America [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/presidential-libraries/laws/1986-act.html>. – Title from screen.

³⁰⁶ Executive Order 13233 «Further Implementation of the Presidential Records Act» 1 November 2001 [Electronic resource]. – Mode of access: http://en.wikisource.org/wiki/Executive_Order_13233. – Title from screen.

³⁰⁷ Executive Order 12667 «Presidential Records» 18 January 1989 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.reagan.utexas.edu/archives/speeches/1989/011889f.htm>. – Title from screen ; Kumar M. J. Executive Order 13233 Further Implementation of the Presidential Records Act [Text] / Martha Joynt Kumar // Presidential Studies Quarterly. Center for the Study of the Presidency and Congress. – 2002, March. – Vol. 32 – № 1. – P. 194–209.

1993 р.). 23 березня 2001 року радник Президента США А. Р. Гонзалес чітко вказав на це Архівісту США Дж. У. Карліну, більше того ця вказівка повторювалася декілька разів упродовж 2001 року аж до дати оприлюднення ЕО 13233. Товариство американських архівістів та Американська бібліотечна асоціація порушили питання про незаконність дій Дж. У. Буша. Вони заявили, що ЕО 13233 порушує «дух і букву» законодавства про доступ до президентських документів. У листопаді 2001 року до суду також подали позови щодо порушення доступу до президентських документів Архів національної безпеки С. Армстронга, Американська історична асоціація та інші позивачі. Хоча доступ до документів реально обмежувався, очевидно, що позиція Архівіста США Дж. У. Карліна не влаштувала Дж. У. Буша. Також ці події продемонстрували певні інтриги: директор Президентської бібліотеки Дж. Г. У. Буша А. Уейнстейн 23 вересня 2003 року зустрівся з директором президентського персоналу Д. Х. Пауелл і завірив її, що хоча він має відразу до ЕО 13233, але він «відчуває себе зобов'язаним захищати наказ у ході судового процесу з Американською історичною асоціацією, яка домагається його скасування»³⁰⁸. Згодом Уейнстейн відкинув звинувачення у тому, що він уклав угоду про зберігання документів Буша-старшого у таємниці. Однак 5 грудня 2003 року А. Р. Гонзалес викликав Дж. У. Карліна до Білого Дому і повідомив йому, що Президент має намір призначити нового Архівіста США. Навіть на питання Карліна про те, «чому він повинен піти», Гонзалес не пояснив причини звільнення, хоча Карлін просив залишити його на посаді ще на декілька місяців для того, щоб він міг завершити деякі ініціативи, які він взяв на себе, зокрема отримати фінансування від Конгресу для розвитку системи управління електронними документами в уряді США. Згодом Карлін змушений був подати у відставку. Коментуючи причини відставки Карліна, речник Білого Дому Е. Хілі заявила, що той сам виявив намір піти з посади, надіславши листа, і Дж. У. Буш як Президент «несе відповідальність за призначення когось іншого на цю посаду»³⁰⁹.

У ході кадрових змін документи Дж. Г. У. Буша, які планувалося розсекретити на 1 січня 2005 року, залишилися на закритому зберіганні. 16 лютого 2005 року на посаду Архівіста США вступив А. Уейнстейн, проте він навіть не допрацював до кінця президентської каденції Дж. У. Буша і пішов із посади 19 грудня 2008 року. Його змінила А. Томас. На відставку Уейнстейна, очевидно, вплинуло рішення суду від 1 жовтня 2007 року, у якому вказувалося, що § 3 ЕО 13233 був «довільним, примхливим зловживанням повноваженнями», порушенням закону про адміністративні процедури «Administrative Procedure Act», і відмова в доступі

³⁰⁸ John William Carlin was a participant or observer in the following events: December 5, 2003: White House Counsel Asks US Archivist to Step Down [Electronic resource]. – Mode of access: http://www.historycommons.org/entity.jsp?entity=john_william_carlin_1. – Title from screen.

³⁰⁹ Lardner G. Archivist's Resignation Questioned. Democrats Seek Reason for His Being Pushed Out [Text] / George Lardner. – Washington Post. – Monday, July 26, 2004. – P. A 17.

до президентських документів на його підставі також незаконна³¹⁰. 21 січня 2009 року ЕО 13233 був відмінений Президентом США Б. Обамою, який поновив дію ЕО 12667 Р. Рейгана і відкрив доступ до його документів та документів інших президентів США³¹¹. Таким чином, Б. Обама відновив дію закону 1978 року в частині доступу до президентських документів, яка була порушена Дж. У. Бушем.

Слід відзначити, що історики та архівісти США, широка громадськість активно обстоювали ідею заснування президентських бібліотек та надання відкритого доступу до документів президентів. Активну участь у цьому процесі брали Товариство американських архівістів, Американська історична асоціація, Американська бібліотечна асоціація, Організація американських істориків та інші фундації. У 1985 році журналіст С. Армстронг навіть заснував альтернативну архівну установу – Архів національної безпеки «National Security Archive» – недержавну, неприбуткову дослідницьку і архівну інституцію, яка збирає і публікує розсекречені документи уряду США на теми зовнішньої політики США. Архів здобуває документи відповідно до закону «Про свободу інформації». За час свого існування Архів направив понад 40 тис. запитів до 200 установ. У результаті його діяльності понад 10 млн аркушів таємних документів було розсекречено. У депозитаріях Архіву вже зберігається понад 75 тис. документів³¹².

На сучасному етапі закони «Про Національний архів і Адміністрацію документації»³¹³ та «Про президентські документи»³¹⁴ визначають Національний архів як «президентський архівний депозитарій».

§ 2101 (1) Закону «Про Національний архів і Адміністрацію документації» визначає, що під «президентським архівним депозитарієм» розуміють інституцію, що управляється Сполученими Штатами з метою розміщення і зберігання паперів та книг Президента або колишнього Президента США разом із іншими історичними матеріалами, що їм належали, або пов'язані з його паперами чи подіями його офіційного та особистого життя. «Президентський архівний депозитарій» може включати дослідницькі та музейні установи³¹⁵.

Таким чином, у президентському архівному депозитарії відкладаються документи діючого Президента США та зберігаються офіційні документи і книги ко-

³¹⁰ Memorandum opinion (October 1, 2007) United States District Court for the District of Columbia / Civil Action No. 01-2447 (CKK) American Historical Association, plaintiffs, National Archives and Records Administration, defendants. – P. 37–38 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www2.gwu.edu/~nsarchiv/news/20071001/PRAdecision.pdf>. – Title from screen.

³¹¹ Executive Order 13489 «Presidential Records» 21 January 2009 [Electronic resource]. – Mode of access: http://en.wikisource.org/wiki/Executive_Order_13489. – Title from screen.

³¹² National Security Archive [Electronic resource]. – Mode of access: <https://pressfreedomfoundation.org/organization/national-security-archive>. – Title from screen ; <http://www2.gwu.edu/~nsarchiv/NSAEBB/index.html>. – Title from screen.

³¹³ National Archives and Records Administration. 44 U. S. C. Chapter 21 [Text] // Basic Laws and Authorities of the National Archives and Records Administration. – Washington, June, 2000. – P. 11–15.

³¹⁴ Presidential Records. 44 U. S. C. Chapter 22 [Text] // Basic Laws and Authorities of the National Archives and Records Administration. – Washington, June, 2000. – P. 32–35.

³¹⁵ National Archives and Record Administration (Title 44, Chapter 21) // Basic Laws and Authorities of the National Archives and Records Administration. – Washington : NARA, 2000. – P. 11.

лишніх президентів за період їх перебування на посту голови держави, а також інші історичні документи, що свідчать про офіційне або особисте життя президентів Сполучених Штатів та музейні експонати. Серед них книги, кореспонденція, меморандуми, памфлети, фотографії, мапи, фільми, аудіо, аудіовізуальні, електронні або механічні записи тощо. Документи можуть бути створені самим президентом у ході виконання ним конституційних і державних функцій, його безпосередніми помічниками, радниками й асистентами, співробітниками виконавчого офісу. Сучасний закон визначає, що до президентських не відносяться документи державних агентств, – вони утворюють окремі колекції. Також закон чітко відділяє президентські папери державного значення від особистих документів президента (щоденники, особисті записи тощо). За станом на 2013 рік у структурі Національного архіву функціонує 13 президентських бібліотек і два музеї.

Президентські бібліотеки як центри зберігання документів президентів США включають архівосховища, читальні зали, конференц-зали, музейні галереї, реалізують проекти для дослідників, викладачів, студентів, школярів і широкої громадськості. У мережі Інтернет кожна бібліотека представлена окремим веб-сайтом.

У архіві *Бібліотеки Франкліна Делано Рузвельта* (Гайд-Парк, Нью-Йорк) знаходиться більше 17 млн аркушів документів, 130 тис. фотографій, сотні звукозаписів, 50 тис. книг, що висвітлюють життя та діяльність Франкліна та Елеонори Рузвельт, у тому числі приватна колекція Рузвельта у 22 тис. томів. Більшість документів було відкрито громадськості 1950 року через 5 років після смерті Рузвельта. Бібліотека здійснює ряд програм для громадськості, у тому числі «USO Show» та «Bivouac» (у ході заходів відтворюється епоха Рузвельта), щорічні Рузвельтовські читання, фестиваль дитячої книги, дні відкритих дверей тощо³¹⁶.

Архівосховище у президентській Бібліотеці Фр. Д. Рузвельта, 1941 рік (Hyde Park, NY)

Президент США Франклін Делано Рузвельт виступає на церемонії відкриття власної бібліотеки, 30 червня 1941 року

³¹⁶ Franklin D. Roosevelt Presidential Library and Museum. National Archives. 4079 Albany Post Road. Hyde Park, NY 12538 [Electronic resource]. – Mode of access: www.fdrlibrary.marist.edu. – Title from screen.

Бібліотека Герберта Кларка Гувера (Вест-Бренч, штат Айова) була відкрита для публіки 10 серпня 1962 р. За роки роботи бібліотеку відвідали 2,5 млн осіб, у тому числі 2 тис. вчених із США та інших країн, які використали інформацію з 7 млн аркушів документів. У бібліотеці зберігається 150 колекцій документів, які висвітлюють життя та діяльність 31-го Президента США Г. К. Гувера, розвиток економіки країни, сільського господарства, атомної енергетики, реорганізацію державного управління тощо³¹⁷.

У *Бібліотеці Гаррі Ес Трумена* (Індепенденс, штат Міссурі) зберігаються три групи федеральних документів: Білого Дому, тимчасових комітетів, комісій і рад та секретної служби. Усі документи, крім 12 лінійних футів документації секретної служби, відкриті для дослідників. Серед документів – тексти указів президента, меморандуми, заяви, виступи, стенограми прес-конференцій, офіційні й неофіційні документи періоду Корейської війни, Нюрнберзького процесу, щоденник Трумена за 1947 р., біографічні матеріали, що висвітлюють стосунки Трумена і Елеонор Рузвельт, Трумена і Гувера, Трумена і Ейзенхауера тощо. У фондах бібліотеки 20303 фотографії, 500 фільмів (загальною протяжністю 208 годин), 900 записів із виступами Трумена, семигодинне інтерв'ю, яке Трумен дав 1961 року (усна автобіографія)³¹⁸.

Бібліотека Дуайта Девіда Ейзенхауера (Ебілін, штат Канзас) зберігає рукописні, аудіовізуальні матеріали і документи часів його воєнної і цивільної кар'єри (1911–1952), президентства (1953–1961) та пост-президентського періоду (1962–1969)³¹⁹.

Президент США Джон Фіцджеральд Кеннеді 20 вересня 1961 року написав листа Архівісту США У. К. Гроверу, у якому виявив бажання заснувати свою бібліотеку в Гарвардському університеті (Кембридж, штат Массачусетс) згідно традиціям, закладеним Рузвельтом, Труменом та іншими. За місяць до смерті Кеннеді відвідав Кембридж і обрав місце для спорудження бібліотеки, у якій він хотів облаштувати свій власний кабінет для роботи у пост-президентський період. Робота по створенню бібліотеки продовжилася з грудня 1963 року, коли дружина, найближчі родичі та соратники Кеннеді вирішили, що бібліотека має стати єдиним національним меморіалом Кеннеді. Проект включав у себе бібліотеку і

³¹⁷ *Smith R. N.* A Presidential Revival: How the Hoover Library Overcame a Mid-Life Crisis [Text] / Richard Norton Smith // Prologue. – 1989, Summer. – Vol. 21. – № 2. – P. 115–123 ; Herbert Hoover Presidential Library and Museum. 210 Parkside Drive. West Branch, IA 52358 [Electronic resource]. – Mode of access: www.hoover.archives.gov. – Title from screen.

³¹⁸ *Lloyd D. D.* The Harry S. Truman Library [Text] / David D. Lloyd // American Archivist. – 1955, April. – Vol. 18. – № 2. – P. 99–110 ; *Brooks P. C.* The Harry S. Truman Library – Plans and Reality [Text] / Philip C. Brooks // American Archivist. – 1962, July. – Vol. 25. – № 1. – P. 25–37 ; *Geselbracht R. H.* Creating the Harry S. Truman Library: The First Fifty Years [Text] / Raymond H. Geselbracht // Public Historian. – 2006, Summer. – Vol. 28 – № 3. – P. 37–78 ; The Harry S. Truman Library and Museum. 500 W. US Hwy. 24. Independence MO 64050 [Electronic resource]. – Mode of access: www.trumanlibrary.org. – Title from screen.

³¹⁹ Eisenhower Presidential Library, Museum, and Boyhood Home. 200 S.E. 4th Street. Abilene, KS 67410 [Electronic resource]. – Mode of access: www.eisenhower.archives.gov. – Title from screen.

музей, школу державного управління й інститут політики. У 1965 році була виділена земельна ділянка, зібрано більше 20 млн доларів, проте на 1971 рік будівництво ще й не розпочалося. Громадськість Кембриджу виступила проти спорудження бібліотеки на їх землі через навалу туристів, безконтрольне виникнення фаст-фудів і сувенірних магазинів, що, на погляд жителів, мало б негативні наслідки. Ініціативна група громадян подала позов до Федерального суду. Навпаки, засновники бібліотеки бажали, щоб вона існувала у «щасливому місці». Після багаторічних суперечностей вирішили обрати місце для бібліотеки на Колумбія-Поїнт, що на узбережжі Дочестерської затоки біля Бостону. Ніхто не був проти цього місця, оскільки воно було звалищем сміття. Офіційне відкриття бібліотеки відбулося 20 жовтня 1979 року. Будинок представляє собою скляну конструкцію висотою 38 метрів, а територія навколо озеленена. Ресурси *Бібліотеки Джона Фіцджеральда Кеннеді* представлені 15 млн аркушів документів на паперовій основі, 400 тис. фотографій за період 1863–1984 рр., понад 7,5 млн футів кіно- і відеоматеріалів, відзнятих між 1910–1983 рр. і 11 тис. роликів аудіозаписів за період 1910–1985 рр. Бібліотека зберігає не лише документи президента і його соратників, а й фонди інших видатних діячів країни, у тому числі й найбільшу колекцію рукописів Ернеста Хемінгуея. У фондах бібліотеки понад 1600 інтерв'ю усної історії, створених на основі попередньої програми збирання усної історії, розробленої вченим Колумбійського університету А. Невінсом у 1948 році³²⁰.

У фондах *Бібліотеки Ліндона Бейнса Джонсона* (Остін, штат Техас) зберігається понад 45 млн аркушів документів, які висвітлюють кар'єру Президента США Л. Джонсона, його найближчих соратників, першої леді Берд Джонсон, доньок президента, політику США в роки президентства Джонсона, розвиток міжнародних відносин, економіки тощо. Серед них документи Сенату за 1949–1961 рр., Білого Дому за 1963–1969 рр., Департаменту національної безпеки за 1963–1969 рр., документи по позиціях США в ООН, ЮНЕСКО, ВОЗ та інших міжнародних організаціях. Бібліотека зберігає промови, звернення, фотографії, кіно-, аудіо- і відеозаписи, записи телефонних розмов президента та членів його кабінету³²¹.

Споруда президентської Бібліотеки Дж. Ф. Кеннеді (Columbia Point, Boston, MA)

³²⁰ John F. Kennedy Presidential Library and Museum. Columbia Point, Boston MA 02125 [Electronic resource]. – Mode of access: www.jfklibrary.org; <http://www.jfklibrary.org/About-Us/About-the-JFK-Library/History.aspx>. – Title from screen.

³²¹ Lyndon Johnson Presidential Library. 2313 Red River St., Austin, TX 78705 [Electronic resource]. – Mode of access: www.lbjlib.utexas.edu. – Title from screen.

Бібліотека Річарда Мілхауза Ніксона (Йорба Лінда, штат Каліфорнія) довгий час була більше музеєм, ніж архівом (там зберігалися лише особисті речі президента та його родини).

1972 року республіканець Р. М. Ніксон вдруге виграв президентські вибори. У ході передвиборчих перегонів він і його штаб використовували проти демократів інформацію, здобуту постійними підслуховуваннями, організованими командою Ніксона у штаб-квартирі демократичної партії у готелі «Уотергейт». Вибухнув скандал. У ході розслідування з'ясувалося, що Ніксон скеровував своїх прибічників, як на встановлення підслуховуючої апаратури, так і до брехні Конгресу. Конгрес дійшов висновку, що Ніксон виграв вибори нечесно, перебільшував свої повноваження та мав зв'язки з мафією. Понад 80 сенаторів збиралися проголосувати за імпічмент Ніксона. Це відібрало б у нього усі президентські привілеї, тому він поквапився піти у відставку, а його наступник, республіканець Дж. Форд, вжив заходів щодо помилування Р. М. Ніксона за його можливі злочини перед американським народом.

Залишаючи пост, Ніксон домовився із GSA, якій підпорядковувався Національний архів США, про передавання документів часів його каденції під повну власну опіку з правом знищення. На хвилі протестів громадськості 1974 року Конгрес США ухвалив «Presidential Recordings and Materials Preservation Act», що оголосив документи Ніксона власністю уряду США і передав їх на зберігання до Національного архіву США, який повинен був забезпечити їх зберігання у межах Вашингтона. Ніксон упродовж 20 років судився з Національним архівом спочатку за повернення йому усієї колекції, потім проти оприлюднення документів і врешті-решт просто вимагав сплати йому компенсації, оскільки вважав, що його права як громадянина порушені. 1977 року Ніксон подав на суд вперше і вимагав повернути йому документи, оскільки в них, на його думку, містилась інформація приватного характеру. Верховний суд США йому відмовив, а Конгрес прийняв 1978 року «The Presidential Records Act», про який вже йшлося вище.

Із 1979 року Національний архів США розпочав публікацію документів і аудіо-записів Уотергейтського скандалу. Майже 98 % матеріалів про Уотергейт були оприлюднені, але адвокатам Ніксона у ході цілого ряду судових процесів вдалося відсудити в Національного архіву США 78 тис. аркушів, які Архів повернув Ніксону 1994 року на підставі того, що вони мали приватний характер. Ніксоном була заснована приватна бібліотека у його рідному місті Йорба Лінда. Ще з 1996 року пастор Дж. Тейлор, директор приватної бібліотеки Ніксона, сперечався з доньками Ніксона, Патрісією Кокс і Джулією Ейзенхауер, через передачу приватної бібліотеки під контроль федерального уряду. Доньки Ніксона після смерті батька категорично заперечували передачу його приватної бібліотеки у власність уряду через те, що там залишалися рештки матеріалів про Уотергейтський скандал та про події В'єтнамської війни. Натомість Конгрес не дозволяв родичам Ніксона

ознайомлюватись із документами за 1969–1974 рр. із його колекції в Національному архіві США.

Проблему було усунуто протягом 2003–2007 рр. 2003 року Конгрес проголосував за скасування закону, який забороняв членам родини Ніксона знайомитись із матеріалами за період 1969–1974 рр. Офіційні папери Ніксона до 2004 року зберігалися у будинку NARA на Пенсільванія-авеню, а потім на Коледж-Парк. У січні 2004 року Конгрес ухвалив законопроект про заснування федеральної ніксонівської бібліотеки. У травні 2005 року та в 2007 році Дж. Тейлор пропонував Національному архіву прийняти приватну бібліотеку Ніксона до свого складу і надати їй офіційне фінансування з федерального бюджету. 11 липня 2007 року ця приватна бібліотека об'єдналася із федеральною бібліотекою Ніксона і стала одним із структурних підрозділів NARA. Відтак NARA виділив кошти на модернізацію будинку колишньої

Пастор Джон Тейлор прослужив у команді Р. М. Ніксона упродовж 27 років. Завдяки його зусиллям приватну Бібліотеку Р. М. Ніксона передано в підпорядкування Національного архіву США, а конфлікт щодо доступу до документів усунуто

National Archives and Records Administration

8501 Adelphi Road
College Park, Maryland 20740-6001

MAR 14 2005

The Rev. John H. Taylor
Executive Director
The Richard Nixon Library & Birthplace Foundation
18001 Yorba Linda Blvd.
Yorba Linda, CA 92886

Dear John:

I want to thank you for coming across the country to meet with me about planning for the Nixon Library. I think we had a good conversation and came to several agreements about what needs to be done to keep moving forward.

For our part, we propose, contingent on appropriations, that we accept the Library under the terms of the Presidential Libraries Act when the retrofit is complete. You project completion of the retrofit sometime in February 2006. We can work together to determine the date for the transfer ceremony in anticipation of the completion of the retrofit. In fulfillment of the Presidential Libraries Act requirements, NARA will prepare and submit to Congress this summer the formal proposal for transfer of the Library to the government. With regard to appropriations, it is important to the National Archives that we not take over operation of the Nixon Library at the expense of our other programs and services. We will need to receive new funds for staff, operations, and movement of materials if we are to complete the transfer of the library to the government in February 2006. The Nixon Foundation is responsible for securing funds for the archival storage addition.

NARA staff at our meeting and other staff at the National Archives will continue to work with you and the Nixon Library staff on developing the letter of offer and later the joint use and transfer agreement for the establishment of a NARA-operated Presidential Library at the Yorba Linda facility. We will work with you to reach agreement on space, revenue, building use requirements and other issues that will need to be finalized before the transfer is completed. We expect the offer of the facility to include the donation or planned donation of the majority of Nixon pre- and post-presidential materials at the Library and those personal-political materials currently in NARA's custody.

I note your commitment to complete prior to transfer and acceptance of the Library by the government the retrofit for NARA offices, research rooms, artifact storage, and exhibit processing spaces in accordance with our standards and to provide a modern security system. NARA has begun and will continue to work with you on design and requirements as both the construction project for the retrofit and the archival storage addition move forward. We are also working with your staff on planning for the future transfer in increments of the Nixon materials held in Laguna Niguel and College Park.

The tapes and related materials needed for processing the tapes will be moved following the release of the 5th and last chronological segment which is projected to be in 2008 or 2009. I appreciate the assistance from your staff and your grant to fund an intern for preparing the Nixon artifacts held in College Park for the transfer to Yorba Linda.

As you heard in my investiture remarks, I have long supported Presidential Libraries and very much look forward to the Nixon Library being a part of the NARA system of Presidential Libraries. As a member of the Presidential Library system, the Nixon Library will be operated in accordance with National Archives statutes, regulations, and practices governing the Nixon materials and presidential libraries. In anticipation of the transfer you will be redesigning parts of the Nixon Library exhibit to bring it into conformance with NARA guidelines. I believe it would be helpful for you to work with our staff on designing and vetting this exhibit. I also trust and believe it important that you quickly find a way to work out details for an early wide-ranging and multi-perspective conference on Vietnam as a replacement for the recently cancelled program.

I follow a long line of Archivists who have worked closely with the library support organizations to sustain the public-private partnership between the foundations and the government. These partnerships have been essential in creating the lively centers of public scholarship and public programming that are essential to civic education. I look forward to working with you and the Nixon Foundation Board in establishing this new era for the Nixon Library that will unify President Nixon's historical materials in one place offering scholars and citizens the opportunity to examine the presidency and career of Richard Nixon and the issues of his time.

I or my staff will be in touch to work out a date for meeting the Foundation Board. Please feel free to call me at any time.

Sincerely,

ALLEN WEINSTEIN
Archivist of the United States

Лист Архівіста США А. Уейнштейна до директора приватної Бібліотеки Президента США Р. М. Ніксона Дж. Тейлора з повідомленням про згоду NARA прийняти до свого складу приватну бібліотеку Р. М. Ніксона в м. Йорба Лінда, 14 травня 2005 року

приватної бібліотеки. 2010 року документи Ніксона з Вашингтона були переміщені на зберігання до вже федеральної бібліотеки Президента Ніксона у м. Йорба Лінда³²².

Б. У. Дейнес писав, що якби не громадськість і рішучі дії Конгресу, ніксонівська колекція була б втрачена для американського народу назавжди³²³. Сама ж колекція є однією з найбільших президентських бібліотек США: це 46 млн арк. документів, 4 тис. відео, 4,5 тис. аудіо-записів, 2 млн футів кіноплівки, 30 тис. подарунків від голів іноземних держав, 3,7 тис. годин записів президентських розмов³²⁴.

Бібліотека Джеральда Рудольфа Форда (університет штату Мічиган, м. Анн-Арбор, штат Мічиган) відкрита 27 квітня 1981 року. Окремо від неї існує музей Джеральда Форда у рідному місті Форда Гранд-Репідс, штат Мічиган. Архівні колекції бібліотеки нараховують більше 25 млн аркушів документів на паперовій основі, майже 450 тис. фотографій, 787 тис. футів кіноматеріалів, 3000 годин аудіо, 3500 годин відеозаписів. Ядро колекції утворюють документи періоду перебування Форда на посту президента³²⁵.

Бібліотека Джеймса (Джиммі) Ерла Картера (Атланта, штат Джорджія) відкрита 1 жовтня 1986 року. У її фондах зберігається 27 млн аркушів документів на паперовій основі, 500 тис. фотографій, 40 тис. фільмів, аудіо- і відеокасет. Ця колекція охоплює усі сфери діяльності Адміністрації Президента США Дж. Картера, питання зовнішньої і внутрішньої політики, особисте життя. 834 фотографії та 800 рукописних аркушів документів оцифровані й доступні через електронний каталог (ARC) NARA. Через Інтернет також доступні тексти документів, які висвітлюють вручення Дж. Картеру Нобелівської премії миру 10 грудня 2002 року в Осло. Фонди бібліотеки значно збагачені завдяки усним інтерв'ю з Картером, членами його Кабінету та членами родини за період 1978–1980, 1985–1990 рр.³²⁶

Бібліотека Рональда Уілсона Рейгана (долина Семі, 40 миль від Лос-Анджелеса, штат Каліфорнія) – одна з найбільших президентських бібліотек, відкрита 4 листопада 1991 року. На її відкритті були присутні відразу п'ять колишніх президентів Сполучених Штатів: Р. М. Ніксон, Дж. Форд, Дж. Картер, Р. Рейган і

³²² Montgomery B. P. Nixon's Legal Legacy: White House Papers and the Constitution [Text] / Bruce P. Montgomery // American Archivist. – 1993, Fall. – Vol. 56 – № 4. – P. 586–610.

³²³ Daynes B. W. Nixon v. Administrator of General Services (1977) [Text] / Byron W. Daynes // Genivese Michael A. Encyclopedia of the American Presidency. – New York, 2010. – P. 367.

³²⁴ History of the Nixon Presidential Materials. Nixon Presidential Library and Museum [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.nixonlibrary.gov/aboutus/laws/libraryhistory.php>. – Title from screen.

³²⁵ Gerald R Ford Library. 1000 Beal Avenue. Ann Arbor, MI 48109; Gerald R. Ford Museum 303 Pearl Street NW. Grand Rapids, MI 49504–5353 [Electronic resource]. – Mode of access: www.fordlibrarymuseum.gov. – Title from screen.

³²⁶ Schewe D. B. Establishing a Presidential Library: The Jimmy Carter Experience [Text] / Donald B. Schewe // Prologue. – 1989, Summer. – Vol. 21. – № 2. – P. 101, 125–133 ; Jimmy Carter Library and Museum. 441 Freedom Parkway Atlanta, Georgia [Electronic resource]. – Mode of access: www.jimmycarterlibrary.org. – Title from screen.

Дж. Г. У. Буш – та шість перших леді: Берд Джонсон, Пет Ніксон, Бетті Форд, Розалін Картер, Ненсі Рейган та Барбара Буш. Бібліотека Рейгана була побудована виключно на приватні внески, які в сумі склали 60 млн доларів. Також це одна із найбільш популярних бібліотек: протягом 2007 року бібліотеку відвідав 305 331 користувач. У депозитарії бібліотеки знаходиться більше 55 млн аркушів документів на паперовій основі, більше 1,6 млн фотографій, 1,5 млн футів кіно-, відео-, аудіозаписів. Серед них документи Ради економічних консультантів, Об'єднаного комітету начальників штабів, офісу Адміністрації президента, Верховного суду за 1981–1989 рр. Нещодавно бібліотека оприлюднила через Інтернет інформацію про розсекречені документи Ради національної безпеки. Бібліотека включає великий павільйон (Air Force) площею 8400 кв. метрів, у якому діє постійна виставка літаків, що використовувались адміністрацією президента Рейгана та його попередників у 1973–2001 рр.³²⁷

Авіасалон у президентській Бібліотеці Рональда Рейгана (Simi Valley, California)

Бібліотека Джорджа Герберта Уокера Буша (Коледж Стейшен, штат Техас) – це 40 млн аркушів документів на паперовій основі, 2 млн фотографій, 10 000 відеокaset, 1000 аудіокaset за період віце-президентства (1981–1989) та президентства Джорджа Буша-старшого (1989–1993). Документи висвітлюють операції у Перській затоці, падіння Берлінської стіни та воз'єднання Німеччини, розпад Радянського Союзу, підписання угоди між США і Радянським Союзом 1991 року та між США і Росією в 1993 році про скорочення ядерної зброї, підписання Північноамериканської угоди між США, Канадою і Мексикою про вільну торгівлю 1992 року тощо. У бібліотеці зберігаються документи щодо особистої кар'єри Джорджа Буша як конгресмена, посла США в ООН, начальника американського Бюро зі зв'язків із Китайською Народною Республікою, голови Національного комітету Республіканської партії, директора ЦРУ. Бібліотеку відкрито 6 листопада 1997 року, та на сьогоднішній день частину бібліотеки закрито для проведення ремонтних робіт³²⁸.

Президентський центр Уільяма Джефферсона Клінтона включає президентську бібліотеку, Фонд Клінтона, Школу державної служби в університеті штату Арканзас та парк. Клінтонівський президентський центр відкрито 18 листопада

³²⁷ Ronald Reagan Presidential Library and Museum. 40 Presidential Drive. Simi Valley, California 93065 [Electronic resource]. – Mode of access: www.reagan.utexas.edu. – Title from screen.

³²⁸ George Bush Presidential Library and Museum. 1000 George Bush Drive West, College Station, Texas 77845 [Electronic resource]. – Mode of access: www.bushlibrary.tamu.edu. – Title from screen.

Споруда Бібліотеки Президента США Уільяма Клінтона

2004 року у місті Літл-Рок (штат Арканзас). Вартість будівництва сягнула 165 млн доларів, площа центру – 14 000 кв. метрів, площа парку – 113 000 кв. метрів. Колекція бібліотеки є найбільшою в системі президентських бібліотек. Вона включає 76,8 млн аркушів документів на паперовій основі, 1,85 млн фотографій, 21 млн повідомлень електронної пошти і 84 600 музейних експонатів. Документи сформовані у колекції: «Рада з внутрішньої політики», «Міжвідомча робоча група по реформі у галузі охорони здоров'я», «Федеральні звіти президентської комісії по захисту прав споживачів», «Консультативна рада з расових питань», «Президентська консультативна комісія по Холокосту» тощо³²⁹.

Роботи зі створення *Президентського центру Джорджа Уокера Буша*,

43-го Президента США, тривають. Планується, що комплекс буде включати президентську бібліотеку, музей та інститут політики. Весь об'єкт за проектом має зайняти площу 100 тис. кв. метрів у парку студентського містечка Південного методистського університету в Далласі (штат Техас). Будівництво розпочато наприкінці 2010 року, а відкриття центру заплановане на 2013 рік. Вартість будівництва коливається від 200 до 500 млн доларів. На час будівництва архівні мате-

Виставкова зала президентської Бібліотеки Уільяма Клінтона

³²⁹ Clinton Presidential Library and Museum. 1200 President Clinton Avenue. Little Rock, Arkansas 72201 [Electronic resource]. – Mode of access: www.clintonlibrary.gov. – Title from screen.

ріали та музейні експонати тимчасово були розміщені у містечку Левісвілл (штат Техас). 2013 року тривала передача документів до Президентської бібліотеки Дж. У. Буша. Обсяг цих документів сягає 70 млн аркушів (29 куб. футів) паперових документів за два президентських строки Джорджа Уокера Буша (2001–2009), 80 ТВ електронних документів (у т. ч. 4 млн цифрових фотографій) та 1200 куб. футів аудіовізуальних записів (у т. ч. 46 аудіо- та відеозаписів та 375 тис. фотографій). У тому числі колекція Бібліотеки містить матеріали про терористичну атаку 11 вересня 2001 року та розвиток подій після неї³³⁰.

Крім архівних установ, про які йшлося, до архівної системи США належать *науково-дослідні центри* архівознавчих, документознавчих, генеалогічних та історичних досліджень. Такі центри засновано при архівах у Анкориджі, Сан-Франциско, Денвері, Атланті, Бостоні, Канзасі, Сент-Луїсі, Санта-Фе, Нью-Йорку, Сіетлі та в деяких інших архівах.

Отже, мережа Національного архіву і Адміністрації документації досить розгалужена і включає такі типи архівних установ, як федеральні центри документації, регіональні філіали Національного архіву, дочірні (партнерські) архіви, що функціонують під контролем NARA та на підставі його законів і правил, але не фінансуються NARA, та президентські бібліотеки. Сімнадцять федеральних центрів документації призначені для проміжного зберігання документів федеральних установ, які не потрібні в їх поточній діяльності. Їх заснування було вдалим рішенням проблеми накопичення неактивних документів в установах, які часто зберігалися в незадовільних умовах і втрачалися. FRC економлять бюджет, площі і сили співробітників цих установ, гарантують дотримання строків зберігання, кваліфіковане визначення цінності документів та відбір цінних документів на постійне зберігання і виділення нецінних до знищення. Після появи FRC федеральні архівні установи гарантовано забезпечені кваліфікованою допомогою з їх боку у комплектуванні своїх сховищ цінними історичними документами і у свою чергу не обтяжені роботою із відбору документів на зберігання. Архіви зосереджуються на безпосередньо архівних функціях: зберіганні, удоступненні та використанні архівних документів. Регіональні філіали Національного архіву США забезпечують наближене до місця утворення зберігання документів територіальних підрозділів федеральних органів влади. Їх наявність зменшує навантаження на Національний архів США та наближує документи до населення регіонів, якого вони безпосередньо стосуються. Тринадцять президентських бібліотек є особливим типом архівних установ: вони гарантують зберігання надзвичайно цінних документів з історії американської нації, удоступнюють їх для досліджень, популяризують інститут президентства у США. Разом із цим ці бібліотеки виконують значну функцію наближення архівів до американських громадян,

³³⁰ George W. Bush Presidential Library and Museum. 2943 SMU Boulevard, Dallas, TX 75205 72201 [Electronic resource]. – Mode of access: www.georgewbushlibrary.gov. – Title from screen.

оскільки вони є комплексними установами, до складу яких, крім архіву, входять музеї, дослідницькі центри, парки тощо. Через наявність у складі NARA президентських бібліотек він визначений як президентський архівний депозитарій.

Усі зазначені архівні установи входять до федеральної архівної системи США, яку очолює NARA. Вони функціонують на підставі федерального архівного законодавства, так званих законів NARA, працюють відповідно до політики та планів NARA, фінансуються із державного федерального бюджету через фінансові органи NARA (крім партнерських архівів, але й вони можуть отримувати фінансування на свої проекти через NHPRC) і підпорядковані Архівісту США. Усе зазначене ще раз підтверджує, що архівна система США на федеральному рівні є централізованою.

3.6 НАЦІОНАЛЬНА КОМІСІЯ ІСТОРИЧНИХ ПУБЛІКАЦІЙ І ДОКУМЕНТІВ: ПРОЕКТИ З ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ ДЖЕРЕЛ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПАМ'ЯТІ

До форм роботи з популяризації архівних документів, впроваджених у практику роботи американськими архівістами, належать: публікація збірників (серій) історичних документів (у т. ч. на мікрофільмах, цифрових видань, повнотекстових БД); підготовка архівних довідників (у т. ч. електронних); представлення оригіналів або копій документів на виставках (у т. ч. у мережі Інтернет на веб-сайтах архівів, бібліотек, університетів, історичних товариств); оприлюднення архівних документів через засоби масової інформації (у т. ч. електронні); створення музеїв архівних установ (у т. ч. віртуальних); організація роботи зі школярами, вчителями, викладачами і студентами (проведення екскурсій, лекцій, семінарів, тематичних ігрових занять у школах, музеях при архівних установах і президентських бібліотеках тощо); пропагування волонтерських програм і залучення волонтерів до роботи в архівах; проведення місячників, тижнів, днів архівів (у т. ч. проведення днів відкритих дверей, реалізація в Інтернеті архівної програми «Цей день в історії»). Окремо слід виділити популяризацію генеалогічних джерел, сприяння генеалогічним товариствам, генеалогам, пересічним громадянам у здійсненні генеалогічних, біографічних досліджень і створенні сімейної історії. Найбільш поширеною і важливою формою роботи американські архівісти вважають публікацію архівних документів, тому саме цей напрям роботи автор монографії обрав для висвітлення досвіду американських колег із популяризації джерел національної пам'яті³³¹.

³³¹ Левченко Л. Л. Видання пам'яток документальної історичної спадщини американського народу [Текст] / Л. Л. Левченко // Пам'ятки: археографічний щорічник / Укрдержархів, УНДІАСД ; редкол.: С. Г. Кулешов (гол. ред.) [та ін.]. – К., 2011. – Т. 12. – С. 173–195 ; Левченко Л. Л. Популяризація джерел національної пам'яті у США: шляху два століття [Текст] / Л. Л. Левченко // Національна пам'ять: соціокультурний та духовний виміри. Національна та історична пам'ять. Зб. наук. праць [Вип. 4]. – К., 2012. – С. 115–126.

Перші публікації історичних документів у США здійснено Е. Хазардом та Дж. Белкнепом. Щоправда, йшли вони різними шляхами: Хазард зосередився на збиранні і публікації документів, а Белкнеп на історичній інтерпретації і наративному письменництві. Белкнеп упродовж 1784–1792 рр. зібрав документи і видав у трьох томах «History of New Hampshire» («Історія Нового Гемпширу»). Хазард очолював Пошту Сполучених Штатів: мандруючи поштовими дорогами, він мав змогу колекціонувати публічні документи. У 1792 і 1794 рр. він опублікував два томи «Historical Collections: Consisting of State Papers and Other Authentic Documents; Intended as Material for An History of the United States of America» («Історичні колекції, що складаються з державних паперів та інших автентичних документів, призначені як матеріали для історії Сполучених Штатів Америки») ³³².

Виокремлюється чотири періоди у виданні джерел національної пам'яті на теренах США та декілька напрямів цієї роботи. Перший період, «історичних товариств», (кінець XVIII – середина 1930-х рр.), пов'язаний із заснуванням історичних товариств на теренах штатів і їх видавничою діяльністю. Історичні товариства здійснювали збирання архівів із метою збереженості джерел із історії молоді американської нації, утвердження Сполучених Штатів як держави, консолідації суспільства, розвитку національної ідеї та патріотизму. У публікації історичних документів вони вбачали шлях до забезпечення збереженості архівів. Цей напрям роботи визначений пріоритетним у статутах усіх історичних товариств. Історичні товариства публікували не лише історичні документи вітчизняних архівів, а й виявляли джерела з американської історії у європейських архівах (Великобританії, Франції, Іспанії, Мексиці, Кубі), здійснювали за необхідності їх переклади, копіювали та публікували виявлені документи в США. Слід згадати про значну видавничу діяльність Нью-Йоркського історичного товариства, Історичного товариства Пенсільванії, зокрема видання 138 томів документів з історії Пенсільванії ³³³. Значний внесок у публікацію історичних джерел у Пенсільванії зробив С. Хазард ³³⁴.

Велику кількість історичних джерел, зібраних президентом Товариства, видатним істориком Дж. Г. Мак-Гріді Ремзі, опублікувало Історичне товариство Теннессі ³³⁵. У штаті Міссісіпі видання історичних документів здійснювали секретар Історичного товариства Фр. Л. Райлі та перший директор Департаменту

³³² *Jimerson R. C. Documents and Archives in Early America [Text] / Randall C. Jimerson // Archivaria. – 2005, Fall. – № 60. – P. 235–258.*

³³³ *Eddy H. H. The Archival Program of Pennsylvania [Text] / Henry Howard Eddy // American Archivist. – 1949, July. – Vol. 12. – № 3. – P. 255–266.*

³³⁴ *Baumann R. M. Samuel Hazard: Editor and Archivist for the Keystone State [Text] / Roland M. Baumann // The Pennsylvania Magazine of History and Biography. – 1983, April. – Vol. 107. – № 2. – P. 195.*

³³⁵ *Toplovich A. The Tennessee Historical Society at 150: Tennessee History «Just and True» [Text] / Ann Toplovich // Tennessee Historical Quarterly. – 1999, Fall. – Vol. 58. – P. 194–215.*

архівів і історії Д. Роуланд, якому належить публікація документів з історії Міссісіпі, виявлених ним в архівах Великобританії і Франції та інші праці³³⁶.

Згадаємо ще раз члена Історичного товариства та першого директора Департаменту архівів та історії Південної Кароліни А. С. Саллі. Його діяльність із публікації історичних джерел Південної Кароліни висвітлена Ч. Лессером у книзі «Історія Департаменту архівів та історії Південної Кароліни»³³⁷. З огляду на успіхи А. С. Саллі на ниві підготовки до публікації історичних джерел Дж. Фр. Джеймсон назвав його найбільш компетентним редактором колоніальних документів і запросив до редагування тому, присвяченого Південній Кароліні у серії «Original Narratives of Early American History», яка видавалась Американською історичною асоціацією.

Порівняно із широко розгорнутою видавничою діяльністю історичних товариств штатів публікація історичних джерел на федеральному рівні здійснювалася повільніше, хоча К. Е. Картер 1938 року заявив, що Конгрес завжди прихильно ставився до видання важливих документів національного значення, а федеральний уряд надавав фінансову підтримку для публікації багатотомних серій історичних документів³³⁸. Значну кількість історичних джерел було підготовлено до видання істориками та архівістами Державного департаменту США і видано за його підтримки.

З утворенням Американської історичної асоціації (9 вересня 1884 р.) Історичні документи публікувалися на сторінках друкованого органу Асоціації «The American Historical Review». У складі Асоціації діяли Комісія історичних манускриптів та Комітет із публікацій³³⁹. Важливою подією початку ХХ ст. стало заснування Інституту Карнегі у Вашингтоні (1902). Під егідою інституту були видані «Путівник по архівах федерального уряду» (1904 р. та 1907 р.), 20 томів путівників по архівах і бібліотеках іноземних держав, у яких зберігалися документи з американської історії. Значним кроком в організації публікації історичних документів стало підписання Президентом США Фр. Д. Рузвельтом 19 червня 1934 року «Акту про заснування Національного архіву уряду Сполучених Штатів», разом із яким була утворена Національна комісія історичних публікацій³⁴⁰.

Неофіційний авторський переклад чинного Закону про Національну комісію історичних публікацій і документів вміщено у Додатку наприкінці монографії.

³³⁶ *McCain W. D.* History and Program of the Mississippi State Department of Archives and History [Text] / William D. McCain // *American Archivist*. – 1950, January. – Vol. 13. – № 1. – P. 27–34 ; *Galloway P.* Archives, Power, and History: Dunbar Rowland and the Beginning of the State Archives of Mississippi (1902–1936) [Text] / Patricia Galloway // *American Archivist*. – 2006, Spring/Summer. – Vol. 69. – № 1. – P. 79–116.

³³⁷ *Lesser C. H.* A History of the South Carolina Department of Archives & History, 1905–1960 [Text] / Charles H. Lesser. – South Carolina Department of Archives & History. – Columbia, South Carolina. – 2009. – P. 15–18.

³³⁸ Висловлювання К. Е. Картера цитується за: *Шелленберг Т.* Современные архивы: принципы и методы работы [Текст] / Т. Шелленберг ; Главное архивное управление при Совете Министров СССР ; СИФ ОЦНТИ ВНИИДАД ; пер. с англ. [не указано]. – № 1102 «п» [машинопись]. – М., [год не указан]. – С. 288.

³³⁹ *Jameson J. F.* The American Historical Association, 1884–1909 [Text] / John Franklin Jameson // *The American Historical Review*. – 1909, October. – Vol. 15. – № 1. – P. 1–20.

³⁴⁰ У грудні 1974 р. Національна комісія історичних публікацій (NHPC) була перейменована на Національну комісію історичних публікацій і документів (the National Historical Publications and Records Commission, NHPRC).

Другий період, «укладання описів», (середина 1930-х – кінець 1940-х рр.) пов'язаний із реалізацією проектів WPA (HRS (16 листопада 1935 р. – 1 лютого 1943 р.), SFA (квітень 1936 р. – 30 червня 1942 р.)) з укладання описів архівних документів федеральних та місцевих архівів у роки Великої депресії (кінець 1930-х – початок 1940-х рр.). Як вже зазначалося, за часів обох проектів було підготовлено та опубліковано більш ніж дві тисячі описів документів.

Третій період, «грантів і мікрофільмування» (початок 1950-х – кінець 1980-х рр.), характеризується визначенням пріоритетних напрямків публікації джерел національної пам'яті, розгортанням програми грантів для публікації історичних документів, початком оприлюднення історичних документів чисельними накладами мікрофільмів.

17 травня 1950 року на церемонії у Бібліотеці Конгресу Дж. П. Бойд репрезентував Президенту США Г. С. Трумену перший том видання «Папери Томаса Джефферсона». Вражений важливістю тематики збірки, Трумен підтримав масштабну програму публікації історичних документів, у тому числі *видатних державних діячів*, оптимізував склад NHPRC, збільшивши кількість її членів до 11 осіб. 1950 року Конгрес ухвалив «Federal Records Act» (закон про федеральні документи), який у тому числі регулював збирання, зберігання та публікацію документів лідерів нації. 1951 року NHPRC очолив відомий американський учений і архівіст Ф. М. Хамер³⁴¹. Він сфокусував свою увагу на плануванні та просуванні збалансованих національних програм по збиранню, зберіганню і публікації документів про життя і діяльність видатних діячів американської нації. Провівши консультації з історичними товариствами, професійними організаціями, Хамер уклав і 15 квітня 1954 року представив на розгляд Президента США Д. Ейзенхауера план публікації історичних документів «A National Program for the Publishing of Historical Documents» і механізм фінансування NHPRC. Разом із цим він ініціював підготовку путівника по колекціях архівних документів і манускриптів³⁴². Довідник «A Guide to Archives and Manuscripts in the United States», що побачив світ 1961 року, охоплював колекції понад 1300 депозитаріїв.

У 50-ті роки ХХ ст. розпочалося видання історичних документів на мікрофільмах³⁴³, хоча, як вказав Т. Р. Шелленберг, план публікації документів на мікрофільмах був укладений Архівістом США С. Дж. Бакком ще 1940 року³⁴⁴.

³⁴¹ Forty Years of Publishing [Text] // Newsletter. National Historical Publications and Records Commission. – 2004, Fall. – Vol. 32.3. – P. 5.

³⁴² Boyd J. P. Philip May Hamer, 1891–1971. In Memoriam [Text] / Julian P. Boyd // American Archivist. – 1971, July. – Vol. 34 – № 3. – P. 285–287; Hackman L. J. The NHPRC and a Guide to Manuscript and Archival Materials in the United States [Text] / Larry J. Hackman, Nancy Sahli, Dennis A. Burton // American Archivist. – 1977, April. – Vol. 40. – № 2. – P. 201–205.

³⁴³ Forty Years of Publishing [Text] // Newsletter. National Historical Publications and Records Commission. – 2004, Fall. – Vol. 32.3. – P. 5.

³⁴⁴ Шелленберг Т. Современные архивы: принципы и методы работы [Текст] / Т. Шелленберг; Главное архивное управление при Совете Министров СССР; СИФ ОЦНТИ ВНИИДАД; пер. с англ. [не указано]. – № 1102 «п» [машинопись]. – М. [год не указан]. – С. 291.

1964 року Конгрес ухвалив закон про організацію видання історичних документів за допомогою програми грантів³⁴⁵. Перші 23 гранти були направлені на видання щоденників та епістолярної спадщини Джона та Абігейль Адамсів³⁴⁶, Б. Франкліна³⁴⁷, А. Гамільтона³⁴⁸, Т. Джефферсона³⁴⁹, Дж. Медісона³⁵⁰, Дж. Вашингтона³⁵¹, джерел, що висвітлюють процес ратифікації Конституції та Білля про права³⁵², документів 1-го Федерального Конгресу³⁵³, Верховного суду Сполуче-

³⁴⁵ NHPRC Projects [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/nhprc/projects/>. – Title from screen ; Левченко Л. Л. Видання пам'яток документальної історичної спадщини американського народу [Текст] / Л. Л. Левченко // Пам'ятки: археографічний щорічник / Укрдержархів, УНДІ-АСД; редкол.: С. Г. Кулешов (гол. ред.) [та ін.]. – К., 2011. – Т. 12. – С. 173–195.

³⁴⁶ Проект «The Adams Paper» включає документи чотирьох генерацій сім'ї Адамсів: Джона і Абігейль, Чарльза Френсіса, Джона Квінсі II, Чарльза Френсіса II, Генрі і Брукса. Заплановано, що документи, розподілені на чотири серії (щоденники та автобіографічні документи, родинне листування, загальне листування, портрети), будуть видані у 100 томах. Видання здійснюється Гарвардським університетом. Historical Documentary Editions, 2000. A Descriptive List of Documentary Publications [Text] / Supported or Endorsed by the National Historical Publications and Records Commission. – Washington : National Archives and Records Administration, 2000. – P. 5–6.

³⁴⁷ Видання Єльського університету «The Papers of Benjamin Franklin» розпочате 1954 р., перший том вийшов 1959 р. У 2011 р. видано 40 том. Публікація охоплює документи за період із 1706 р. до 1783 р. У 2002–2010 рр. реалізовано цифровий проект. The Papers of Benjamin Franklin [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.yale.edu/franklinpapers/index.html>. – Title from screen.

³⁴⁸ Видання, що включає 12500 документів за період 1760–1795 рр. відомого фінансиста, дипломата, політика і військового діяча А. Гамільтона у 27 томах, видане Колумбійським університетом. Цифровий проект у 17 томах охоплює документи за період з 1768 р. до 1794 р., реалізований університетом Вірджинії. Founding Era. Selected Publishing Projects [Text] / Annotation. National Historical Publications and Records Commission. Newsletter. – 2004, Fall. – Vol. 32.3. – P. 7 ; The Papers of Alexander Hamilton Digital Edition. Rotunda [Electronic resource]. – Mode of access: <http://rotunda.upress.virginia.edu/founders/ARHN.html>. Title from screen.

³⁴⁹ Видання документів Т. Джефферсона, автора Декларації Незалежності і 3-го Президента США, тривало до 2009 р. і включає 36 томів документів за 1760–1802 рр., виданих Принстонським університетом. До публікації «The Papers of Thomas Jefferson» включено понад 70000 документів з 900 архівів світу. Founding Era. Selected Publishing Projects [Text] / Annotation. National Historical Publications and Records Commission. Newsletter. – 2004, Fall. – Vol. 32.3. – P. 7.

³⁵⁰ Видання документів Дж. Медісона за 1750–1836 р., головного автора Конституції і Білля про права, 4-го президента США, одного з найвидатніших мислителів в історії Америки здійснено університетами Чикаго та Вірджинії і включає обрані листи першої леді Доллі Пейн Тодд Медісон, визначної політичної і громадської діячки тих часів. Чотири серії «The Papers of James Madison», «Конгресна» (17 томів), «Державного секретаря» (9 томів опубліковано, загалом заплановано видання 16 томів цієї серії), «Президентська» (6 опублікованих томів, із 12 томів запланованих), «У відставці» (один том опублікований, очікується видання семи томів) будуть представляти 29000 документів з 250 архівів. Founding Era. Selected Publishing Projects [Text] / Annotation. National Historical Publications and Records Commission. Newsletter. – 2004, Fall. – Vol. 32.3. – P. 7.

³⁵¹ Видання тривало до 2009 р. і включає 59 томів, до яких увійшло 135000 документів за 1744–1799 р. Дж. Вашингтона, 1-го Президента США, забезпечене індексами, перехресними посиланнями та іншими пошуковими засобами, видане університетом Вірджинії. Founding Era. Selected Publishing Projects [Text] / Annotation. National Historical Publications and Records Commission. Newsletter. – 2004, Fall. – Vol. 32.3. – P. 7.

³⁵² Книжкове видання «The Documentary History of the Ratification of the Constitution» здійснене Історичним товариством штату Вісконсин. Цифровий проект реалізовано університетом Вірджинії у 2009 р. Проект включає документи за 1770–1888 рр. The Documentary History of the Ratification of the Constitution [Electronic resource]. – Mode of access: <http://rotunda.upress.virginia.edu/founders/RNCN>. – Title from screen.

³⁵³ Видане університетом Джонса Хопкінса «The Documentary History of the First Federal Congress of the United States of America» у 14 томах, включає матеріали про роботу Конгресу з 4 березня 1789 р. до 3 березня 1791 р. Founding Era. Selected Publishing Projects [Text] / Annotation. National Historical Publications and Records Commission. Newsletter. – 2004, Fall. – Vol. 32.3. – P. 7.

них Штатів³⁵⁴, проекту «Народження нації: Документальна історія міжнародних відносин Сполучених Штатів часів Конфедерації, 1780–1789»³⁵⁵ тощо. За рахунок грантів було профінансовано редагування та видання документів Г. Клея, Дж. К. Келхуна, Е. Джонсона, Дж. Н. Полка, У. С. Гранта, Дж. Ф. Девіса, Д. Уебстера та інших видатних діячів американської історії. 1966 року половину грантів Комісія видала на мікрофільмовані видання документів А. А. Галлатіна, Бексар-архіву колоніальної історії штату Техас³⁵⁶, матеріалів Союзу фермерів Небраски та довготермінові проекти «Документи Томаса Едісона»³⁵⁷, «Документи Семюеля Гомперса»³⁵⁸, «Шлях, рабство та петиція про волю чорних американців»³⁵⁹.

Одним із пріоритетних напрямів роботи NHPRC стала публікація документальної спадщини *видатних діячок Америки*, які боролися за відміну рабства у США, права жінок, контроль над народжуваністю тощо. Ще 1954 року NHPRC складала список 112 провідних діячок Америки, серед яких були імена Дж. Аддамс³⁶⁰,

³⁵⁴ Вісім томів включають протоколи засідань, виступи юристів, судові справи тощо, видані Колумбійським університетом. Останній, 8 том, видано 2007 р. *Founding Era. Selected Publishing Projects [Text] / Annotation. National Historical Publications and Records Commission. Newsletter.* – 2004, Fall. – Vol. 32.3. – P. 7.

³⁵⁵ Видання «The Emerging Nation: A Documentary History of the Foreign Relations of the United States under the Articles of Confederation, 1780–1789» Державної типографії США включало документи дипломатичного характеру Дж. Адамса, Б. Франкліна, Дж. Джея, Т. Джефферсона та інших американських лідерів, а також дипломатичні депеші, міжнародні договори, приватні листи та переклади документів з архіву Міністерства іноземних справ Франції. *Founding Era. Selected Publishing Projects [Text] / Annotation. National Historical Publications and Records Commission. Newsletter.* – 2004, Fall. – Vol. 32.3. – P. 7.

³⁵⁶ Бексар-архів колоніальної історії штату Техас за іспанський і мексиканський періоди 1717–1836 рр. опублікований у мікрофільмовому варіанті у трьох частинах: Частина 1 – 31 ролик мікрофільмів, документи за 1717–1803 рр. у 1967 р., Частина 2 – 38 роликів, документи за 1804–1821 рр. у 1969 р., Частина 3 – 103 ролики, документи за 1822–1836 рр. у 1971 р. Також частина документів була перекладена англійською мовою і видана у 26 роликах мікрофільмів. *Historical Documentary Editions, 2000. A Descriptive List of Documentary Publications [Text] / Supported or Endorsed by the National Historical Publications and Records Commission.* – Washington : National Archives and Records Administration, 2000. – P. 9.

³⁵⁷ Документи Т. Едісона у книжковому варіанті видані у шести томах за період з 1847 р. до 1931 р. Мікрофільмове видання має п'ять частин і включає документи за 1850–1919 рр. Цифровий проект представлений БД на 143500 документів і 23300 імен осіб, що згадуються у цих документах, назв установ і т.д. На сьогодні переведено у цифровий формат тільки три частини мікрофільмового видання. *Rutgers. The Thomas Edison papers [Electronic resource].* – Mode of access: <http://edison.rutgers.edu/digital.htm>. – Title from screen.

³⁵⁸ Проект із видання документів С. Гомперса, першого президента Американської асоціації труда (1886–1924), який присвятив своє життя боротьбі за права робітничого класу, заснований Стюартом Кауфманом у 1974 р., а також Петером Альбертом та Грейс Палладіно, що приєдналися до проекту відповідно у 1974 р. та 1984 р. Книжкове видання включає 12 томів, документи, включені до них, охоплюють період з 1850 р. до 1924 р., в усі томи вміщено передмови та пошукові індекси. Також реалізовано видання на мікрофільмах. *Samuel Gompers Papers [Electronic resource] // Department of History.* – Mode of access: <http://www.history.umd.edu/Gompers/books.htm>. – Title from screen.

³⁵⁹ Видання «Race, slavery, and free Blacks» представлене двома серіями. Серія 1 «Race, slavery, and free Blacks : Series I Petitions to southern legislatures, 1777–1867». Серія 2 «Series II: Petitions to Southern County Courts, 1777–1867», документи з 1775 р. до 1867 р.

³⁶⁰ Книжковий і мікрофільмовий проект видання документів піонера поселенського руху і засновника будинків для бідних переселенців з Європи Дж. Адамс мав на меті виявлення, збирання і створення колекції документів, створених або отриманих видатною діячкою. Мікрофільмове видання складається з 82 роликів мікрофільмів, що містять близько 2000 документів на кожному ролику мікрофільму, реалізоване університетом Індіани. Книжкове видання складається з двох томів (том 1 – документи за період 1860–1881 рр., том 2 – 1881–1888 рр.), реалізоване університетом Іллінойсу. *The Jane Addams papers project [Electronic resource] // NHPRC documenting democracy.* – Mode of access: <http://www.janeaddamsproject.org/Jane%20Addams>. – Title from screen.

Wisconsin Historical Society Press > All Books > Volume I, Constitutional Documents and Records, 1776-1787

Book Search: Search

THE DOCUMENTARY HISTORY OF THE RATIFICATION OF THE CONSTITUTION, VOLUME I, CONSTITUTIONAL DOCUMENTS AND RECORDS, 1776-1787

By Merrill Jensen (Editor)

Hardcover: \$95.00
ISBN: 978-0-87020-153-0
392 pages, 6 x 9"

BUY →

"The most important editorial project in the nation." - Leonard W. Levy, constitutional historian

The inaugural volume in the series, "Constitutional Documents and Records 1776-1787" is an introduction to the issues that underlie the ratification struggle that followed. Some of the men who debated the ratification of the Constitution had been debating issues of balance of power between a central government and state or colonial governments since the beginning of the disputes that led to the Declaration of Independence. The continuity of men and issues is illustrated in the documents contained in the volume, and provide an essential background to the Constitution.

Browse the entire [Ratification series](#)

Головна сторінка веб-сайту Історичного товариства Вісконсину, на якому здійснюються публікації за проектом «Документальна історія ратифікації Конституції»

С. Б. Ентоні³⁶¹, К. Х. Бартон, Е. Х. Уїллард та інших, документи яких передбачалось опублікувати. Інший перелік видатних діячок включав імена Е. Ф. Палмер, Е. Н. Ройалл, Л. М. Олкотт, С. М. Фуллер, Е. Блеквелл. 1974 року NHPRC призначи-

³⁶¹ Проект «The Papers of Elizabeth Cady Stanton and Susan B. Anthony» («Папери Е. К. Стентон і С. Б. Ентоні») у книжковому варіанті виданий у шести томах у 1997–2009 рр. Мікрофільмове видання, 45 роликів мікрофільмів, включає документи з 202 бібліотек і 671 періодичного видання за період з 1868 р. до 1880 р. В електронному форматі представлені документи суду над С. Б. Ентоні у 1872–1873 рр. The Trial of Susan B. Anthony [Electronic resource]. – Mode of access: <http://ecssba.rutgers.edu/index.html>. – Title from screen.

ла спеціальний комітет із публікації документів відомих американок, який рекомендував до видання папери 90 видатних представниць жіночих рухів і організацій США³⁶². Протягом наступних десяти років були підготовлені до публікації і видані документи І. Б. Хукер, епістолярна спадщина Л. М. Чайлд³⁶³, документи жіночої ліги профспілок та її лідерок, щоденник часів Громадянської війни М. Б. М. Чеснут, матеріали Е. Голдман³⁶⁴, М. Х. Сенгер³⁶⁵, М. Х. Джонс³⁶⁶. Для публікації серії видань документальної спадщини видатних американок NHPRC звернулася за допомогою до приватних фондів і отримала більше одного мільйона доларів пожертвувань для здійснення видавничих проектів³⁶⁷.

Виявлення й публікація документів з *історії чорношкірого населення* була ускладнена розпорошеністю джерел по численних державних і приватних архівних інституціях та атмосферою расизму, що довгий час панувала в американському суспільстві. Публікацією документів, що висвітлювали негритянську історію та боротьбу чорношкірого населення за свободу упродовж 1861–1877 рр., крім NHPRC–NHPRC, займалися американські історики, які спрямовували свої зусилля на виявлення та оприлюднення великої кількості раніше не опублікованих документів, у тому числі неофіційного характеру. Як вказувала американська

³⁶² Guinta M. A. The NHPRC: Its Influence on Documentary Editing, 1964–1984 [Text] / Mary A. Guinta // *American Archivist*. – 1986, Spring. – Vol. 49. – № 2. – P. 136.

³⁶³ Книжкове видання епістолярної спадщини борця за відміну рабства у США Л. М. Чайлд за 1817–1880 рр. здійснено університетом Массачусетса у 1982 р., мікрофільмове видання містило 2604 листа у 97 роликах, видано у 1980 р. *Historical Documentary Editions*, 2000. A Descriptive List of Documentary Publications [Text] / Supported or Endorsed by the National Historical Publications and Records Commission. – Washington : National Archives and Records Administration, 2000. – P. 14.

³⁶⁴ Проект включав публікацію десятків тисяч документів відомої анархістки, однієї з провідних діячок руху Американського радикалізму і фемінізму Е. Голдман, зібраних із архівів, бібліотек і приватних джерел усього світу. Документи охоплюють період 1869–1940 рр. Мікрофільмове видання вийшло у 1991–1993 рр. Книжкове видання реалізоване Каліфорнійським університетом (перші два томи) у 2003 р., очікується видання третього і четвертого томів. The Emma Goldman papers [Electronic resource] // University of California. Regents. NHPRC documenting democracy. – Mode of access: <http://sunsite.berkeley.edu/goldman/>. – Title from screen.

³⁶⁵ Перший том на 576 сторінок обраних документів М. Сенгер, феміністки, борця за контроль над народжуваністю у світі і розповсюдження контрацепції, організатора першої Світової конференції по населенню, засновниці і першого президента Міжнародної асоціації планування сім'ї та Американської ліги контролю над народжуваністю, виданий Іллінойським університетом у 2003 р. Містить документи з історії руху американських феміністок, листування, щоденники, статті, промови про сексуальну експлуатацію, роль матері, дружини, няні, журналістки тощо. Другий том містить документи за період 1928–1939 рр. про історію руху за контроль над народжуваністю. Редакторам видання довелося переглянути більше ніж 120000 документів, щоб обрати найцікавіші з них для публікації. University of Uillinois Press [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.press.uillinois.edu/books/catalog>. – Title from screen.

³⁶⁶ Проект публікації епістолярної спадщини і промов М. Х. Джонс, вчительки і журналістки, яка привертала увагу уряду та громадськості до проблем шахтарів та працівників інших індустріальних підприємств, організатора численних страйків, члена соціал–демократичної партії та соціалістичної партії США, реалізований Пітсбурзьким університетом. Документи військових судів опубліковані університетом Кентуккі. *Selected Publishing Projects. Annotation* [Text] / National Historical Publications and Records Commission. Newsletter. – 2004, Fall. –Vol. 32.3. – P. 8.

³⁶⁷ Guinta M. A. The NHPRC: Its Influence on Documentary Editing, 1964–1984 [Text] / Mary A. Guinta // *American Archivist*. – 1986, Spring. – Vol. 49. – № 2. – P. 136.

дослідниця М. Гуїнта, мета публікації джерел з історії боротьби чорношкірого населення проти рабства полягала у системному підборі та оприлюдненні документів, що висвітлюють історію боротьби за незалежність³⁶⁸. Російська дослідниця Т. А. Зайцева відзначила позитивні риси публікації джерел даного напрямку: наявність широкого кола видань, різноманітність включених до них документів, присутність передмов до публікацій та анотацій до кожного вміщеного документу³⁶⁹. Перші значні видання документів лідерів чорношкірого населення США, здійснені Комісією, висвітлюють життя і діяльність письменника, оратора і політичного лідера афро-американців 1890–1915 рр. Б. Т. Вашингтона. Ініціатором проекту була Л. Р. Харлан, яка побачила колекцію цих документів, що нараховує понад мільйона аркушів, у відділі манускриптів Бібліотеки Конгресу США³⁷⁰. Університетом Іллінойсу видано вже 14 томів даної серії. Більш того, на теперішній час оприлюднено вже цифровий проект – усі томи серії представлені в Інтернеті³⁷¹. Іншими проектами NHPRC цього напрямку були видання документів борця за свободу чорних рабів Фр. Дугласа³⁷², «Чорного Мойсея» М. Гарвея та Універсальної асоціації негритянського удосконалення³⁷³, руху чорних аболіціоністів – борців за відміну рабства, работоргівлі і звільнення рабів в Америці³⁷⁴,

³⁶⁸ *Guinta M. A.* The NHPRC: Its Influence on Documentary Editing, 1964–1984 [Text] / Mary A. Guinta // *American Archivist*. – 1986, Spring. – Vol. 49. – № 2. – P. 137.

³⁶⁹ *Зайцева Т. А.* Публикация исторических источников в США в 1945–1980 годах по истории негритянского социального движения в период гражданской войны и реконструкции (1861–1877 гг.). Принципы и методы издания [Текст] : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. ист. наук / Т. А. Зайцева ; Научно-техническая библиотека ВНИИДАД [Инв. № 133]. – М., 1987. – 24 с.

³⁷⁰ *Harlan L. R.* Booker T. Washington in Perspective [Text] / Louis R. Harlan. – University Press of Mississippi : Jackson, MS, 1988. – 203 p.

³⁷¹ The Booker T. Washington Papers Online. The University of Illinois Press [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.historycooperative.org/btw/info.html>. – Title from screen.

³⁷² Проект розпочався 1973 р. Єльським університетом. Його ініціатором був професор цього університету Дж. В. Блессингейм. Він включає чотири серії, кожна по декілька томів. Сьогодні здійснюється цифровий проект, директором якого є Робін Кондон. В Інтернеті представлені: Серія 1, що включає 5 томів промов великого борця за свободу чорних рабів у США Фр. Дугласа (1818–1895), Серія 2 – автобіографічні документи, Серія 3 – листування за період 1842–1852 р. З приватних фондів на здійснення проекту було виділено більше 1 млн доларів. Frederick Douglass Papers Edition [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.iupui.edu/~douglass/home.html>. – Title from screen.

³⁷³ Проект включає: Американську серію – 6 томів документів за період з 1826 р. до 1940 р., Африканську серію – томи VIII–X, документи за 1913–1945 р., Карибську серію – томи XI, XII, документи за 1918–1941 р. Ініціатором і директором проекту є професор історії університетів Каліфорнії і Лос-Анджелеса Роберт А. Хілл. У тому числі видання включає значну частину документів з архіву ФБР та архівів інших країн. Сьогодні проект вже представлений в Інтернеті. UCLA African Studies Center [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.international.ucla.edu/africa/mgpp/>. – Title from screen.

³⁷⁴ Проект включав 15000 документів за період 1830–1865 р. із більш ніж 100 архівів і бібліотек Сполучених Штатів. 30 % документів – в оригіналі рукописні. Книжкове видання проекту було розпочато університетом Північної Кароліни і включало 5 томів, але по відношенню до сучасного цифрового проекту кількість документів, вміщена у книжковому виданні, складає лише 10 %. Цифровий проект представлений у мережі Інтернет. Black Abolitionist Papers [Electronic resource]. – Mode of access: <http://bar.chadwyck.com>. – Title from screen.

50 тисяч документів колекції Національного архіву США періоду Громадянської війни та Реконструкції (1861–1867 рр.)³⁷⁵, документів лідера руху протестів афро-американців першої половини ХХ ст. У. Е. Б. Дюбуа³⁷⁶.

THE MARTIN LUTHER KING, JR.

RESEARCH AND EDUCATION INSTITUTE

Search Titles SEARCH

Home	King Papers Project	Liberation Curriculum	King Resources	News and Events	Community	Clayborne Carson	About the Institute
------	---------------------	-----------------------	----------------	-----------------	-----------	------------------	---------------------

ABOUT THE PAPERS PROJECT

In 1985, Coretta Scott King asked Stanford historian Clayborne Carson to edit and publish *The Papers of Martin Luther King, Jr.* Since then, the King Papers Project has engaged in a broad range of activities illuminating the Nobel Peace laureate's life and the movements he inspired. [Read more](#)

KING PAPERS PROJECT NEWS

King Institute Receives Major Audio Archive
July 13, 2010

On June 25, 2010, King Institute Director Clayborne Carson participated in a ceremony in Tours, France, to mark the transfer to the King Institute of a valuable collection of the audio recordings made by French scholar Jean-Claude Boffard.

Announcing Volume VI: Martin Luther King, Jr. questioned issues of faith, new volume reveals
January 08, 2008

As a seminary student and young preacher, Martin Luther King, Jr. challenged the role of the church in preserving segregation and questioned whether the Christian bible was literally true. With the publication of Volume VI, scholars will have a new window into King's religious beliefs through previously unavailable writings from his early years as a minister.

New King Encyclopedia Released
January 02, 2008

The King Institute publishes *The Martin Luther King, Jr., Encyclopedia*.

PUBLICATIONS

The Papers of Martin Luther King, Jr.
The Papers of Martin Luther King, Jr. has become the definitive record of the most significant correspondence, sermons, speeches, published writings, and unpublished manuscripts of one of America's most well-known advocates for peace and justice.

A Knock at Midnight: Inspiration from the Great Sermons of Reverend Martin Luther King, Jr.
The eleven sermons featured in this collection stand as a profound testament to King's prophetic voice against oppression.

A Call to Conscience: The Landmark Speeches of Martin Luther King, Jr.
This volume features the landmark speeches of King's career, spanning from the Montgomery bus boycott to his last speech in Memphis.

The Martin Luther King, Jr., Encyclopedia
The Martin Luther King, Jr. Encyclopedia is based on the extensive historical research originally conducted for *The Papers of Martin Luther King, Jr.* Unlike other encyclopedias, the King Encyclopedia draws upon the Papers Project's access to vast collections of primary source documents related to King and the movements he inspired.

The Autobiography of Martin Luther King, Jr.
Written in his own words, this history-making autobiography tells the inspiring life story of the preacher and preeminent leader of a movement that continues to transform America and the world.

KING DOCUMENT SEARCH

Online King Records Access (OKRA)
The Online King Records Access (OKRA) database provides easily searchable access to information on thousands of speeches, sermons, letters, and other historic documents by and about Martin Luther King, Jr.!

Featured Documents
Updated weekly on Tuesdays, the Featured Document of the Week series highlights particular King documents that we've annotated. Check here and on Facebook weekly for updates!

Публікація документальної спадщини Мартіна Лютера Кінга на сайті Інституту досліджень і освіти Мартіна Лютера Кінга

³⁷⁵ Проект «The Freedmen and Southern Society» був заснований 1976 року з метою висвітлення людських драм: рабів і рабовласників, солдат і цивільних, селян і елітних прошарків населення, тих, хто жив на Півночі і на Півдні. Ініціатором і виконавцем проекту був Кембриджський університет. Перша частина проекту «Свобода: документальна історія емансипації, 1861–1867» (три серії в п'яти томах), а також ще чотири томи, що висвітлюють життя рабів та їх боротьбу за свободу вже розміщена у мережі Інтернет. Freedmen and Southern Society Project [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.history.umd.edu/Freedmen/>. – Title from screen.

³⁷⁶ Папери У. Е. Бергхардта Дюбуа, афро-американського просвітянина, соціолога, письменника, редактора, піонера руху протесту червоношкірого населення США першої половини ХХ ст., були придбані університетом Массачусетса від вдови діяча Ширлі Грехем Дюбуа у 1973 р., його сина Девіда у 1979 р.

1985 року NHPRC підтримала ідею видання документів М. Л. Кінга, ініціатором якого був президент Кінг-центру К. С. Кінг, директором і головним редактором – доктор історії К. Карсон, а виконавцями – Стенфордський університет і Кінг-центр. Чотирнадцятитомне видання містить епістолярну спадщину М. Л. Кінга, тексти промов, опубліковані і неопубліковані статті тощо. На сьогодні шість томів проекту вже представлені на сайті Інституту Мартіна Лютера Кінга у цифровому форматі³⁷⁷.

Зацікавленість документами з історії індіанського населення виникла через численні позови тубільців до судів щодо відновлення своїх прав. Тому NHPRC спрямувала свої зусилля на видання документів «native Americans» (корінних американців), здійснивши його на мікрофільмах протягом 1976–1987 рр. Видання включали документи індіанськими мовами з колекцій архівів штатів Орегон, Аляска, північно-західних американських районів Тихоокеанського узбережжя, К. Монтезума, Товариства американських індіанців – національної організації корінних американців, що лобіює їх інтереси в Конгресі США³⁷⁸.

Серед інших цікавих проектів NHPRC видання документів, що вийшли в серіях «Civil Rights and Social Reformers» («Громадянські права і соціальні реформи»), «Presidents and Statesmen» («Президенти і державні діячі»), «Scientists, Humanists and Explorers» («Вчені, гуманісти, дослідники»). Серед них опубліковані «Обрані документи Елеонор Рузвельт: роки боротьби за людські права»³⁷⁹, «Епістолярна

та з інших джерел. Документи охоплюють період 1803–1979 р. Проект, що складається з 19 серій мікрофільмів, реалізований Маргарет Чайлд, Джефрі Філдом та іншими членами NHPRC, а також Рендолфом Броммері та Катерін Емерсон з університету Массачусетса. Сучасний цифровий проект включає 60000 цифрових копій документів і розміщений на спеціальному веб-сайті Бібліотеки Дюбуа. The Paper of W. E. B. Du Bois, 1803 (1877–1963) – 1979. A Guide by Robert W. McDonnell. – Microfilming Corporation of America. – A New York Times Company, 1981. – 320 p. ; Du Bois Central. Special Collections and University Archives [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.library.umass.edu/spcoll/dubois/>. – Title from screen.

³⁷⁷ The Martin Luther King, Jr [Electronic resource] // Research and Education Institute. – Mode of access: <http://mlk-kpp01.stanford.edu/index.php/kingpapers/index>. – Title from screen.

³⁷⁸ Перша частина проекту «Indian languages collection» мала дві секції, що містили документи: перша – на мовах корінних жителів Аляски і друга – на мовах племен північно-західного узбережжя Тихого океану. Друга і третя частини проекту були закінчені відповідно 1980 і 1987 р. і сфокусувалися на історії Єзуїтської місії на Алясці та Північному Заході. У цілому проект складається з 572 роликів мікрофільмів. GONZAGA University JOPA Microfilm Collections [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.gonzaga.edu/academics/libraries/foley+library/departments/special+collections/collections/JOPA/Microfilm-Collections.asp>. – Title from screen.

³⁷⁹ Проект «The Selected Papers of Eleanor Roosevelt: The Human Rights Years» включає публікацію документів першої леді Елеонор Рузвельт, борця за людські права, журналіста і дипломата. Її архівна спадщина складається з 8000 передових статей, 580 статей, 27 книг, 100000 листів, більше 1000 промов, більше ніж 300 радіо і телевізійних шоу. Проект заснований 2000 р., підтримується Національним архівом США, університетом Джорджа Вашингтона, Хіларі Клінтон та іншими. Він включає не тільки книжкові видання її спадщини, а й публікації у цифровому форматі, у тому числі відео- і аудіодокументів. Див.: Eleanor Roosevelt Papers Projects [Electronic resource] // George Washington University. – Mode of access: <http://www.gwu.edu/~erpapers/abouterp/overview.cfm>. – Title from screen.

спадщина делегатів Конгресу»³⁸⁰, «Документи Дуайта Девіда Ейзенхауера»³⁸¹, «Документи Джона Пібоді Харрінгтона з колекції Смітсонівського інституту, 1907–1957»³⁸², «Журнали експедиції Льюїса і Кларка»³⁸³, «Провінціальний архів Міссісіпі: Французький домініон», «Документи Роберта Морріса, 1781–1784», «Документи Військово-морського флоту часів Американської революції», «Територіальний архів Нью-Мехіко, 1846–1912» та інші проекти. Безумовно, у рамках здійснюваного дослідження автор монографії не може перелічити всі проекти, реалізовані за допомогою NHPRC. Їх кількість вражає, не менше захоплення викликають кількість опублікованих за ними архівних документів і надзвичайно масштабна робота, проведена американськими архівістами, науковцями університетів, членами історичних товариств. З одного боку, діяльність NHPRC сприяла оприлюдненню документів, а з іншого – їх збереженості, створенню так званих фондів користування, які розповсюджувалися по усіх Сполучених Штатах широкими накладками.

З 1975 року Дорадчі комісії з історичних документів штатів (SHRAB) здійснюють значну роботу з відбору проектів по публікації історичних документів для їх фінансування³⁸⁴. Щоб отримати грант, архів готує проект і супроводжувальні документи; вони спочатку розглядаються членами SHRAB, а потім подаються до NHPRC. До вже наведених у Розділі 1 представленої монографії даних можемо доповнити, що за час свого існування NHPRC профінансувала 296 видавничих проектів, що склало близько 900 томів книжкових видань та більше ніж 9000 роликів мікрофільмів³⁸⁵.

³⁸⁰ Проект «Letters of Delegates to Congress, 1774–1789» у 26 томах включав публікацію офіційних і приватних листів членів Континентальних Конгресів (1774, 1775–1781 р.), що зберігаються у Бібліотеці Конгресу США та NARA. Проект розпочато 1976 р. і завершено 1998 р. Historical Documentary Editions, 2000. A Descriptive List of Documentary Publications [Text] / Supported or Endorsed by the National Historical Publications and Records Commission. – Washington : National Archives and Records Administration, 2000. – P. 17–18.

³⁸¹ Проект «The Papers of Dwight David Eisenhower» включає документи 34-го Президента США Д. Д. Ейзенхауера часів Другої світової війни та перебування на посаді Президента США. Виданий у 17 томах упродовж 1970–1996 р. Планується видання ще шести томів. Historical Documentary Editions, 2000. A Descriptive List of Documentary Publications [Text] / Supported or Endorsed by the National Historical Publications and Records Commission. – Washington : National Archives and Records Administration, 2000. – P. 20.

³⁸² Проект із видання документів Дж. П. Харрінгтона, американського лінгвіста, етнолога, дослідника корінних народів Америки, вражає своєю масштабністю. Видано 75000 документів у 504 роликах мікрофільмів. Historical Documentary Editions, 2000. A Descriptive List of Documentary Publications [Text] / Supported or Endorsed by the National Historical Publications and Records Commission. – Washington : National Archives and Records Administration, 2000. – P. 28.

³⁸³ Видання університету Небраски представлено 11 томами, що включають документи Мерівезера Льюїса і Уільяма Кларка. Historical Documentary Editions, 2000. A Descriptive List of Documentary Publications [Text] / Supported or Endorsed by the National Historical Publications and Records Commission. – Washington : National Archives and Records Administration, 2000. – P. 35–36.

³⁸⁴ Burke F. The Historical Publications and Records Commission [Text] / Frank Burke // Prologue. – Washington, D. C., 1976, Summer. – Vol. 8. – № 2. – P. 107–110.

³⁸⁵ National Historical Publications and Records Commission [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/nhprc/projects/>. – Title from screen.

Continental Congress and the Constitutional Convention:
[Journals of the Continental Congress](#) | [Letters of Delegates](#) | [Elliot's Debates](#) | [Farrand's Records](#)

Browse
Letters of Delegates to Congress
Search this Title through the
Collections Search Page

Working with this Title[Bibliographic Record](#)[Citation Guide](#)[Historical Background](#)**Browse Collection Resources**[About the Collection](#)[Using the Collection](#)[Related Resources](#)[Selected Bibliography](#)**Letters of Delegates to Congress**

The twenty-six volumes of the *Letters of Delegates to Congress, 1774-1789* aims to make available all the documents written by delegates that bear directly upon their work during their years of actual service in the First and Second Continental Congresses, 1774-1789. This work builds on an earlier eight-volume edition of *Letters of Members of the Continental Congress* edited by Edmund C. Burnett. The Ford Foundation and the United States Congress, through the American Revolution Bicentennial Office of the Library of Congress, provided funding and additional support for the completion of this project.

The current twenty-five volumes of text include approximately twenty thousand entries gathered from institutions throughout the world, accompanied by a single cumulative index. Although letters from delegates comprise the preponderance of the entries, there are many diaries, public papers, essays, and other documents. Together with the *Journals of the Continental Congress*, previously published by the Library of Congress and available at this Web site, the volumes provide the means for a comprehensive, in-depth examination of the operations of the Continental Congress during the critical years of the founding of the United States.

Further information on how this edition was assembled, as well as notes explaining features introduced by the editors, may be found in volume 1:

- [Foreword](#)
- [General View of the Work](#)
- [Editorial Method](#)
- [Guide to Editorial Method Apparatus](#)
- [Acknowledgments](#)
- [The Continental Congress, 1774-1775](#)

Gerard W. Gawalt, Historical Specialist and Associate Editor of the Letters of Delegates.

Related Information

DISCLAIMER

- [Notes of the Founding Fathers: Letters of Delegates to Congress, 1774-1789](#)
- [Documents from the Continental Congress and the Constitutional Convention, 1774-1789](#)
- [The George Washington Papers at the Library of Congress, 1741-1799](#)
- [The Thomas Jefferson Papers at the Library of Congress](#)
- [The Charters of Freedom: The Founding Fathers](#), National Archives and Records Administration

Проект «Листи делегатів Конгресу» на веб-сайті Бібліотеки Конгресу США

Третій період, «грантів і мікрофільмування» (початок 1950-х – кінець 1980-х рр.), також характерний становленням наукових підходів до публікації історичних джерел. Т. Р. Шелленберг зазначив, що перші рекомендації з цього напрямку, а саме «Інструкція по підготовці документів до публікації», укладена К. Е. Картером, та «Інструкція з публікації документів у вигляді мікрофільмів» були розроблені в Національному архіві США³⁸⁶. У своїй праці «Modern Archives: Principles and Techniques» (1956) Т. Р. Шелленберг зазначив, що найкращим варіантом публікації документів є видання усієї серії (в архівах США документи систематизуються за рекордз-групами, а в середині групи – за серіями). Найкращим виданням такого плану, на думку вченого, була серія «Державні папери Америки», яка складалася з 38 томів, що охоплювали усі галузі діяльності федерального уряду

³⁸⁶ Шелленберг Т. Современные архивы: принципы и методы работы [Текст] / Т. Шелленберг ; Главное архивное управление при Совете Министров СССР ; СИФ ОЦНТИ ВНИИДАД ; пер. с англ. [не указано]. – № 1102 «п» [машинопись]. – М., [год не указан]. – С. 290.

США упродовж 1789–1832 рр. (видавалася з 1831 р. до 1861 р.)³⁸⁷. Слід зазначити, що для США завжди було характерним видання багатотомних серій від 1–2 до більш ніж сотні книг (або роликів мікрофільмів). Наприклад, проект «Letters of Delegates to Congress, 1774–1789» («Листи делегатів Конгресу») був реалізований у 26 томах, «The Papers of Benjamin Franklin» («Папери Бенджаміна Франкліна») – у 40 томах, «The Adams Paper» (документи чотирьох генерацій родини Адамсів) – у 100 томах; документи іспанського Бексар-архіву видано на 198 роликах мікрофільмів, документальна спадщина піонера поселенського руху і засновниці будинків для бідних переселенців Дж. Адамс – на 82 роликах тощо.

Плани публікації документів, указував Т. Р. Шелленберг, повинні знаходитись у тісному зв'язку зі створенням науково-довідкового апарату. Описування документів передує їх публікації, оскільки науково-довідковий апарат полегшує роботу з відбору документів для публікації. Шелленберг виділяв дві «форми» публікації: 1) у друкованому вигляді; 2) у вигляді мікрофільму. *Перша «форма»* – зручна для користування, але високовартісна. Шелленберг вказував, що друкувати слід документи, які викликають найширший науковий попит, наприклад, джерела з ранньої історії США, або ті, що висвітлюють важливі події в історії країни. Друк важливий ще й для розпорошених по різних серіях документів, котрі мають бути зібраними в іншому порядку у відповідності до обраної теми. Крім того, типографським шляхом варто видавати документи особливого державного значення, які вимагають значної редакторської роботи, додавання анотацій, посилань тощо. *Друга «форма»* є дешевою, дозволяє створити точні факсимільні копії оригіналів, не вимагає значного обсягу редакторської роботи, зменшує вплив суб'єктивних чинників при підготовці публікації. Через зниження собівартості видання кількість документів, вміщених у публікацію, може бути необмеженою. Тому з появою мікрофільмування минула небезпека пропуску окремих недостатньо репрезентативних документів, які раніше з огляду на високу вартість друку могли бути пропущеними³⁸⁸.

Команди редакторів працювали над багатотомними виданнями, що супроводжувалися численними коментарями, індексами, перехресними посиланнями. Так, серія «Документи Вудро Вільсона» досягла 69 томів, а 14000 документів суффражисток Е. К. Стентон та С. Б. Ентоні видавались як на мікрофільмах, так і в книжному шеститомному варіанті, до якого вміщувалися лише винятково важливі документи, і це потребувало значної редакторської роботи. Тому для Національної комісії історичних публікацій були актуальними розробка методології і техніки ведення публікацій документів на мікрофільмах і мікрофішах, стандартів

³⁸⁷ Шелленберг Т. Современные архивы: принципы и методы работы [Текст] / Т. Шелленберг ; Главное архивное управление при Совете Министров СССР ; СИФ ОЦНТИ ВНИИДАД ; пер. с англ. [не указано]. – № 1102 «п» [машинопись]. – М., [год не указан]. – С. 290.

³⁸⁸ Там же. – С. 292–298.

та методичних рекомендацій для створення показників та навчання редакторів документальних видань. Ще 1964 року О. В. Холмс підготував «Пропозиції до навчальних програм для редакторів (видавців)». 9 квітня 1965 року Комісія ухвалила рішення створити навчальний інститут, лекційні курси якого були б присвячені теорії та практиці підготовки історичних публікацій, зокрема проблемам, що при цьому виникають. Перший такий інститут було створено 1972 року в університеті Вірджинії. Він проіснував чотири роки і пропонував двотижневі курси навчання видавцям, архівістам, бібліотекарям та всім, хто цікавився редагуванням і підготовкою до видання історичних документів. Із 1976 року інститут працював в університеті Південної Кароліни, а з 1978 року – в університеті Вісконсина³⁸⁹. На сьогодні Інститут редагування історичних документів (the Institute for Editing Historical Documents) працює під егідою NHPRC, Вісконсинського історичного товариства й університету Вісконсина-Медісона. Він пропонує однотижневі семінари для бажаючих удосконалити свої професійні навички в редагуванні історичних документів. Майже за 40 років його існування тут пройшли підготовку більше ніж 500 редакторів, 70 із них очолювали самостійні проекти видання документальних публікацій. 5–9 серпня 2012 року інститут знову провів щорічний курс у Чарлоттсвілл (штат Вірджинія), а в 2013 році відбулася аналогічна заходи.

Крім того, NHPRC запропонувала стипендії бажаючим займатися публікацією документів. Допомогу надавав Фонд Форда і Фонд Ендрю Меллона. Комісія організувала професійні конференції для редакторів, де вони обмінювалися досвідом видання документів, проблемами підготовки документальних серій, складання анотацій, оглядів архівних фондів, видавничою методологією, обговорювали плани публікацій.

У квітні 1978 року на конференції у Бібліотеці Президента США Фр. Д. Рузвельта члени Комісія запропонували створити Національну професійну асоціацію видавців історичних документів. У листопаді 1978 року на щорічному засіданні Південної історичної асоціації у Сент-Луїсі 63 історичних і літературних редактори прийняли конституцію нової Асоціації. Перша зустріч Асоціації документального редагування відбулась у Принстоні (штат Нью-Джерсі) у листопаді 1979 року³⁹⁰. На сьогодні Асоціація (Association for Documentary Editing) є форумом обміну ідеями та встановлення стандартів для транскрибування, редагування та концептуального індексування історичних документів на найвищому професійному рівні. Завдання асоціації: таким чином публікувати історичні документи, щоб вони були легко доступні для прочитання і вивчення дослідниками. Традиційною формою досі залишається книжкове видання, у тому числі багато-

³⁸⁹ *Guinta M. A.* The NHPRC: Its Influence on Documentary Editing, 1964–1984 [Text] / Mary A. Guinta // *American Archivist*. – 1986, Spring. – Vol. 49 – № 2. – P. 139.

³⁹⁰ *Ibid.* – P. 139–140.

томне. Видання на мікрофільмах, розпочаті ще в 50-ті рр. ХХ ст., набули широкої популярності у Сполучених Штатах, оскільки вони надають користувачу образи оригіналів документів, а не передрукованих текстів або анотацій. Мікрофільмування й сьогодні залишається одним із найважливіших напрямків роботи Комісії і Асоціації. Але сучасний дослідник, добре ознайомлений із перевагами цифрових технологій та Інтернетом, що надають не тільки образи документів, а й можливість швидкого доступу до оригіналів, все більше і більше схиляється до веб-сайтів, CD і DVD публікацій. Тому змінилось і завдання редактора: він переходить від редагування текстів до створення пошукових систем до повнотекстових БД. З 1979 року Асоціація видає журнал для редакторів історичних видань «Documentary Editing». 2012 року журнал перейменовано на «Scholarly Editing: The Annual of the Association for Documentary Editing», із цього ж року його статті почали розміщувати у відкритому доступі в Інтернеті³⁹¹.

Сучасний період, «цифрових публікацій» (від початку 1990-х рр.) характерний впровадженням інформаційних технологій в архівних установах США та застосуванням їх для популяризації історичних джерел. У цей період з'являються нові «форми» (за Шелленбергом) публікації історичних документів: видання на диску або в мережі Інтернет на веб-сайті архівної установи, історичного товариства, бібліотеки, університету тощо.

Перші спроби переведення інформації в цифрові формати архівні установи США здійснили у 1970–1980-х рр., впроваджуючи стандарти архівного описування SPINDEX та MARC AMC. Досвід виявився невдалим через наявність значних бар'єрів: необізнаності архівістів із комп'ютерними технологіями, великої кількості часу і трудовитрат для підготовки описової інформації, необхідності коригування програм для їх адаптації до архівів (перші програми були розроблені для бібліотек), високої вартості членства в таких організаціях, як OCLC та RLIN (міжнародні бібліотечні асоціації). Архівісти вже вирішили, що традиційні процеси роботи кращі, натомість комп'ютери не тільки з'явилися на столі у кожного клерка, а й породили новий вид документу – «електронний», згодом був розроблений HTML-формат, який в архівах США почав впроваджуватись у 1993–1994 рр.³⁹² Перспективним напрямком використання World Wide Web в архівній галузі стала не тільки організація доступу до науково-довідкового апарату архівів, а й до самих текстів (образів) документів. Крім того, із появою стандарту «Encoded Archival Description, EAD» (1993) стали можливими: 1) відтворення ієрархічної структури архівних довідників будь-якого типу і виду, 2) зберігання оцифрованої копії архівного документу поряд із описовою статтею,

³⁹¹ Scholarly Editing: The Annual of the Association for Documentary Editing [Electronic resource]. – Mode of access: <http://scholarlyediting.org>. – Title from screen.

³⁹² Turnbaugh R. C. Information Technology, Records, and State Archives [Text] / Roy C. Turnbaugh // American Archivist. – 1997, Spring. – Vol. 60. – № 2. – P. 188.

3) здійснення міграції даних при зміні програмного забезпечення або просто проведення обміну інформацією³⁹³.

Більш повне використання переваг інформаційних технологій стало можливим із появою цифрових фотокопіювальних машин, а також машин-гібридів, які здатні виготовляти як цифрову копію документу, так і мікрофільм (або здійснювати переведення мікрофільмів у цифровий формат). М. Еванс, підкреслюючи переваги оцифровування документів, написав, що «картинка документа варта тисячі слів, використаних для його описування». Вчений вказав на такі аспекти використання сучасних архівних технологій: 1) можливість використання архівного довідника як електронного меню, організацію переходу за допомогою встановлення лінків від статті у довіднику до образу документа, 2) одного разу оцифрований документ (копія) може бути використаний із будь-якою метою: дослідниками у читальних залах, для представлення на архівній виставці, для виконання запиту тощо. Архіви, інші інституції змогли ініціювати широкомасштабні проекти оцифровування документів³⁹⁴. Ці проекти стають все більше спрямованими не на окремого користувача або науковця, а на широкий загал, на пересічного громадянина. Завдяки впровадженню інформаційних технологій дійсно забезпечується принцип доступу будь-якої людини до архівних документів, який задекларовано вперше ще у ході Французької революції 1794 року. Національний архів США, архіви штатів, історичні товариства, бібліотеки, університети, інші організації через мережу Інтернет надають доступ до своїх документальних колекцій, розміщених у цифровому форматі на веб-сайтах (на безкоштовній або комерційній основі). Останнім часом архіви США приєдналися до ініціативи бібліотек щодо створення єдиного світового інформаційного простору, запровадженого міжнародною організацією OCLC, активного застосування «хмарних технологій». Слід підкреслити, що важливе значення у цьому процесі має не робота редактора історичних документів (як це було у XIX–XX ст.), а співпраця архівістів зі спеціалістами у галузі інформаційних технологій і розробниками стандартів.

NHPRC сьогодні направляє значні асигнування грантів на проекти по публікації документів у цифровому форматі, на розробку рішень щодо зберігання і використання електронних документів постійної історичної цінності тощо. Наприклад, 2012 року Комісія спрямувала 2,5 млн дол. на фінансування 40 проектів у 27 штатах і окрузі Колумбія, 1,7 млн дол. було направлено на 10 проектів із публікації архівних документів, у тому числі профінансовано: організацію online-доступу до проекту «The Founding Fathers Papers» (публікації історичних доку-

³⁹³ Еремеев С. Г. Унификация описания архивной документной информации: отечественный и зарубежный опыт (1960–1990-е гг.) [Текст] : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. ист. наук : спец. 05.25.02 «Документалистика, документоведение, архивоведение» / С. Г. Еремеев ; Федеральная архивная служба Российской Федерации ; ВНИИДАД. – М., 2002. – 18 с.

³⁹⁴ Evans M. J. Archives of the People, by the People, for the People [Text] / Max J. Evans // American Archivist. – 2007, Fall/Winter. – Vol. 70. – № 2. – P. 392.

ментів батьків-засновників держави Б. Франкліна, Дж. Вашингтона, Дж. Адамса, Т. Джефферсона, Дж. Медісона, Дж. Джея); два цифрових проекти «Цифрове видання документів Доллі Медісон» та «Документи Військового департаменту»; підтримку цифрових проектів Історичного товариства Атланти; цифрову бібліотеку та університет Джорджії для переведення в електронний формат 81 319 документів періоду Громадянської війни; проект університету Вашингтона з оцифрування колекції фотографій, які висвітлюють історію американського водевілю і театру; Історичне товариство Міннесоти на оцифрування 32 000 сторінок промов і 50 аудіозаписів виступів сенатора і віце-президента США Х. Хамфрі; Техаський університет для реалізації програми «Колекція документів родин в'єтнамських політичних в'язнів»³⁹⁵.

Члени Національної комісії історичних публікацій і документів, 2012 рік
Зліва направо: (сидять) Люсі Барбер, Архівіст США Девід С. Феррієро, виконавчий директор Кетлін Уїлльямс, Алекс Лорк; (стоять) Кейс Донах'ю, Тімоті Коннеллі, Джефф де ля Консепсьон, Аннетт Поль, Тішілл Джеймс, Крістін Данхем, Деніел Стоук, Ненсі Міллей

Таким чином, США з кінця XVIII ст. до XXI ст. пройшли значний шлях від видання окремих публікацій архівних документів, розрахованих більше на спеціалістів-істориків (бо й самі ці видання, як вказував Т. Р. Шелленберг, були ініційовані істориками) до надання широкого доступу до архівних документів усьому населенню своєї країни та планети у цілому; від типографського друку, який потребував великої кількості часу та праці історика-архівіста по відборі документів значної історичної цінності (оскільки ця робота була високооплачуваною, а

³⁹⁵ National Historical Publications and Records Commission [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/nhprc/projects/>. – Title from screen.

витрачати кошти варто було лише на документи, що викликали значний попит користувача) до *мікрофільму*, що значно розширив можливості публікації документів, зменшив вартість публікації і дозволив оприлюднити більшу кількість документів, і, нарешті, до *публікації архівного документу у цифровому форматі* і наданню швидкого доступу до нього необмеженій кількості користувачів. Позитивне значення в організації видавничої діяльності архівів мало заснування Національної комісії історичних публікацій, а потім і програми грантів, на фінансування яких спрямовуються кошти федерального державного бюджету (більша частка) та спонсорів. Програмою грантів підтримано видавничу діяльність місцевих архівних установ, історичних товариств, університетів. Варто взяти до уваги те, що американські колеги від самого початку здійснювали видавничу діяльність планомірно (відповідно до національної політики у цьому питанні), віддаючи перевагу важливим джерелам з історії країни і нації, документам державних і громадських діячів. Використання інформаційних технологій надало можливість оцифрування і доступу до будь-яких колекцій широкій громадськості (у тому числі колекцій документів генеалогічного характеру). Ще однією характерною особливістю є багатотомні видання (на паперовій основі), які забезпечували цілісність публікації документів усієї серії без пропусків окремих документів.

Популяризація джерел національної пам'яті є однією із найважливіших функцій архівних установ у будь-якій країні світу. Американським історикам і архівістам вдалося досягти значних успіхів у оприлюдненні архівних історично цінних документів з історії США і народів, які їх населяють. Досвід американських колег у цьому напрямі роботи вартий узагальнення й усвідомлення його позитивних аспектів.

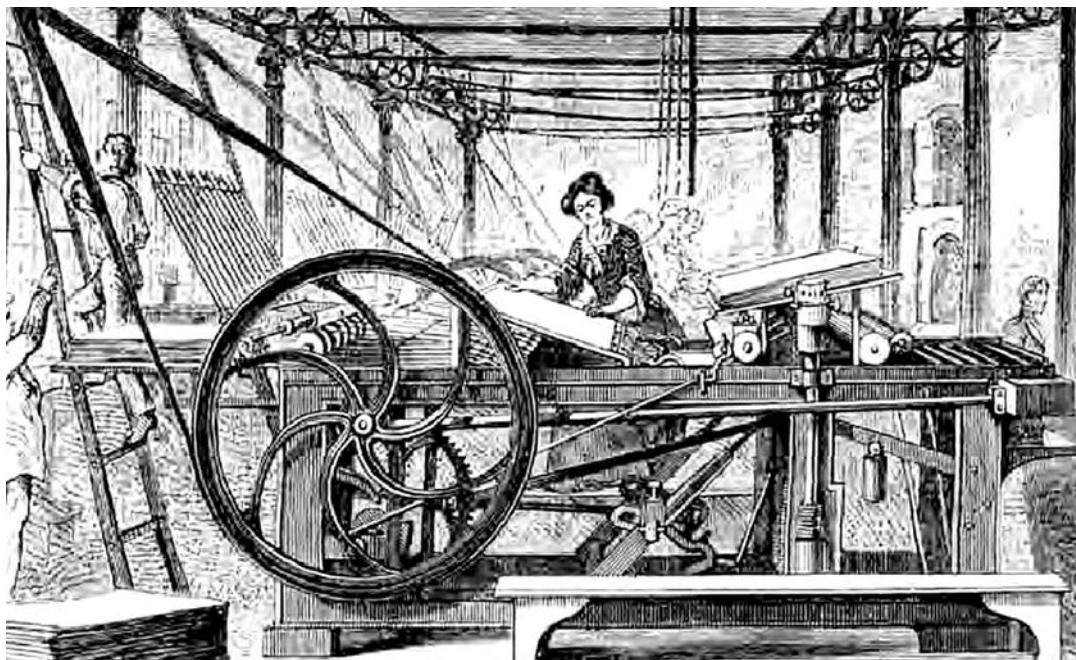
3.7 ФЕДЕРАЛЬНИЙ РЕГІСТР: ПУБЛІКАЦІЯ ЗАКОНОДАВЧО-НОРМАТИВНИХ АКТІВ ЯК ФУНКЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОГО АРХІВУ

Публікація законодавчих актів на теренах Америки веде свою історію від 1639 року³⁹⁶, коли перший прес для друкування був привезений колоністами з Англії до Гарвардського коледжу в Кембриджі (штат Массачусетс). До Американської революції (1775–1783) практика публічного доступу до урядової інформації була вже досить поширена. Перший документ Конгресу «Government Document No. 1», у якому йшлося про ембарго британських товарів, був надрукований 22 вересня 1774 року у Філадельфії Уільямом і Томасом Бредфордами, які забезпечували друк матеріалів Континентальних Конгресів упродовж 1774–1776 рр.³⁹⁷ У ході роботи Континентальних Конгресів (5 вересня – 26 жовтня

³⁹⁶ Harrison J. L. 100 GPO years. 1861–1961. A History of United States Public Printing [Text] / James L. Harrison. – Washington, D. C., 2010. – P. 1.

³⁹⁷ Keeping America Informed. The U. S. Government Printing Office. 150 years of Service to the Nation (1861–2011) ; under edit. Boarman William J. – Washington, D. C. : U. S. Government Printing Office, 2011. – P. 4.

1774 р.; 10 травня 1775 р. – 2 березня 1781 р.) журнали засідань публікувалися щотижня³⁹⁸. Уже тоді виникло «право знати» («right to know»), а відповідно до Секції 5 Конституції США кожна палата Конгресу 1789 року була зобов'язана вести журнал засідань і періодично його друкувати, як виняток, не публікувалися лише секретні документи³⁹⁹. Актом Конгресу від 1794 року на видавничу діяльність щороку асигнувалося 10 тис. доларів. Відповідні положення зафіксовані й у конституціях штатів, наприклад: у Конституції Пенсільванії (1776) вказувалося, що друкване видання законів має бути доступне кожному громадянину, який бажає з ними ознайомитися⁴⁰⁰. Починаючи з 1817 року документи Сенату і Палати представників, звіти комітетів Конгресу, президентські акти, документи неурядових організацій збиралися, упорядковувалися і друкувалися у продовжуваному виданні «U. S. Congressional Serial Set». 2 березня 1819 року Конгрес ухвалив резолюцію, за якою кожна палата мала право обирати свого власного видавця, встановлювати свої вимоги до видання і ціну. 1846 року була запроваджена

Прес Адамса, на якому в ГРО друкували законодавчі акти у 1861–1880 рр.

³⁹⁸ Harrison J. L. 100 GPO years. 1861–1961. A History of United States Public Printing [Text] / James L. Harrison. – Washington, D. C., 2010. – P. 3–4.

³⁹⁹ About AMERICA. The Constitution of the United States of America with Explanatory Notes. – Washington, D. C. : U. S. Department of State ; Bureau of International Information Programs, 2004. – P. 21.

⁴⁰⁰ Pennsylvania Constitution. September 28, 1776 / Record Group 26: Records of the Department of State, Basic Documents. 17 pages, bound. 18 3/4" × 15 1/2".

⁴⁰¹ Harrison J. L. 100 GPO years. 1861–1961. A History of United States Public Printing [Text] / James L. Harrison. – Washington, D. C., 2010. – P. 15–16, 20–21.

система укладання контрактів із приватними видавництвами⁴⁰¹. Проте висока вартість, неефективне виконання, корупція та скандали, що часто спалахували, не задовольняли Конгрес, уряд і громадян США, що й стало причиною для заснування Управління (Офісу) урядового друку «U. S. Government Printing Office» (GPO). Управління було створене згідно з Актом Конгресу від 23 червня 1860 року (розпочало роботу з 4 березня 1861 р.)⁴⁰². До його функцій було віднесено видання законів Конгресу і наказів Президента. Одним із перших надрукованих документів була Прокламація емансипації (про звільнення рабів), обнародована 1 січня 1863 року. Для контролю за діяльністю GPO у 1870-х рр. Конгресом був створений Об'єднаний комітет (обох палат) із питань друку (Joint Committee on Printing, JCP)⁴⁰³.

ЕЛМОН У. КЛЕПП,
перший керівник Управління урядового друку

Публікація протоколів засідань і дебатів Конгресу ще деякий час залишалась у руках приватних видавців: із 1831 року уродженці Кентуккі, Фр. П. Блер та Дж. Райвс, щотижня видавали «The Congressional Globe»⁴⁰⁴. 1871 року контракт був укладений з іншою компанією – «F&J Rives and Bailey», його вартість зросла з 744 117 доларів, сплачених протягом попередніх десяти років, до 400 000 доларів, виділених на один 1871 рік. Через це 42-й Конгрес США звернувся до шести видавців, у тому числі й до керівника GPO (Congressional Printer) Е. У. Клеппа, із пропозиціями про друк протоколів Конгресу. Таким чином, із 4 березня 1873 року GPO у період проведення сесій Конгресу стало щоденно друкувати протоколи їх засідань у новому виданні «Congressional Record». 1874 року Конгрес санкціонував видання документів Армії Конфедератів «The War of the Rebellion: A Compilation of the Official Records of the Union and Confederate Armies» (серія складалась із 128 томів, загальною кількістю 138 000 сторінок, заповнених текстами документів, і більше 1000 мап, кожен том мав наклад понад 10 тис. примірників). До нашого часу це видання вважається найзначнішою публікацією історичних документів періоду Громадянської війни у США (1861–1865). У ході роботи над ним у складі GPO було створене Управління воєнних документів. Із 1883 року GPO публікувало щотижневі повідомлення про призначення на посади, зміщення, вихід на пенсію керівників федеральних відомств, із 1888 року – щорічні звіти відомств, із 1910 року – поштові листівки. 1894 року в

⁴⁰² Harrison J. L. 100 GPO years. 1861–1961. A History of United States Public Printing [Text] / James L. Harrison. – Washington, D. C., 2010. – P. 30.

⁴⁰³ Keeping America Informed. The U. S. Government Printing Office. 150 years of Service to the Nation (1861–2011) ; under edit. Boarman William J. – Washington, D. C. : U. S. Government Printing Office, 2011. – P. 5–14.

⁴⁰⁴ Harrison J. L. 100 GPO years. 1861–1961. A History of United States Public Printing [Text] / James L. Harrison. – Washington, D. C., 2010. – P. 12–13.

CONGRESSIONAL RECORD:

THE PROCEEDINGS AND DEBATES

OF THE
FORTY-THIRD CONGRESS.

SPECIAL SESSION

OF
THE SENATE OF THE UNITED STATES.

MARCH 4 TO 26, 1873.

VOLUME I.

WASHINGTON:
GOVERNMENT PRINTING OFFICE,
1874.

Перша сторінка першого номера
«The Congressional Globe» за 2 грудня 1833 р.
Усі числа «The Congressional Globe»
за 1833–1873 рр. доступні
в Інтернеті на порталі Бібліотеки Конгресу
США «American memory»

Перша сторінка «Congressional Record»
за 4 березня 1873 р.
Усі числа «Congressional Record»
за 1873–1877 рр. доступні на порталі
Бібліотеки Конгресу США «American memory»

ГРО був уведений режим секретності, на роботі залишені лише працівники, лояльні до політики уряду США⁴⁰⁵.

У 1895 році Конгрес ухвалив закон про друкування (Printing Act, P. L. 90-620)⁴⁰⁶, який встановлював обсяг публікацій, розмір компенсації за друкування, вводив навчальні програми для персоналу, стандарти і правила відбору документів для оприлюднення. Цим законом перед ГРО поставлене завдання створення надійної й ефективної системи доступу до урядових документів⁴⁰⁷. Ще 1813 року 13-й Конгрес США ухвалив резолюцію про регулярне розповсюдження документів, заснувавши федеральну програму депозитарних бібліотек у Бібліотеці Конгресу США,

⁴⁰⁵ Keeping America Informed. The U. S. Government Printing Office. 150 years of Service to the Nation (1861–2011) ; under edit. Boarman William J. – Washington, D. C. : U. S. Government Printing Office, 2011. – P. 15–20.

⁴⁰⁶ Printing Act, P. L. 90-620 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.gpo.gov/fdsys/pkg/USCODE-2011-title44/html/USCODE-2011-title44.htm>. – Title from screen.

⁴⁰⁷ Harrison J. L. 100 GPO years. 1861–1961. A History of United States Public Printing [Text] / James L. Harrison. – Washington, D. C., 2010. – P. 74–76.

коледжах і університетах кожного штату, при Генеральних асамблеях штатів, офісах губернаторів та історичних товариствах. Відповідальність за розповсюдження надрукованих документів була покладена на Бібліотекаря Конгресу, Секретаря Палати представників і Державного секретаря. 1857 року відповідальність за розповсюдження перебрав на себе Секретар внутрішніх справ, закони 1858 року і 1859 року вимагали створення спеціальних інституцій для отримання, систематизації та розповсюдження урядових документів, а також ведення відповідного обліку цієї діяльності.

1869 року в Департаменті внутрішніх справ була введена посада суперінтенданта публічних документів. До 1895 року вже було створено 420 депозитаріїв урядових документів, але частина з них була переповнена публікаціями, а інші взагалі їх не отримували. Першим суперінтендантом було призначено Фр. О. Кренделла, який негайно розпочав формування бібліотеки та системи розповсюдження публікацій у структурі GPO. Першим керівником бібліотеки стала А. Р. Хессе: вона за два роки вручну упорядкувала, здійснила каталогізацію та індексування усіх видань GPO (на 1897 р. нараховувалося 16841 видання документів і 2597 мап). Започатковані А. Р. Хессе схеми каталогізації та індексування застосовуються в GPO досі. GPO почало видавати Щомісячний каталог публікацій уряду США (Monthly Catalog of U.S. Government Publications), який забезпечив ефективне виконання запитів бібліотекарів і громадян на придбання видань GPO⁴⁰⁸.

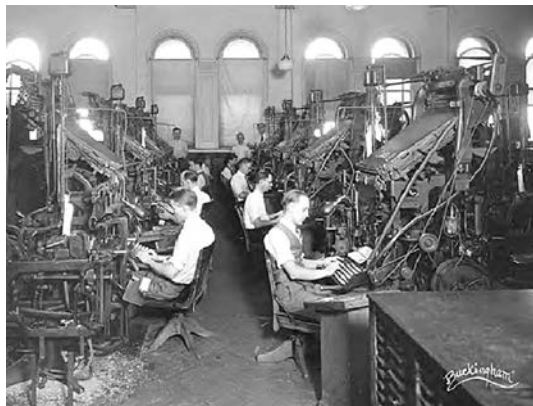
АДЕЛАЇДА РОЗАЛІЯ
ХЕССЕ,
перший керівник
і систематизатор
Бібліотеки GPO

Бібліотека публічних документів GPO
(початок XX ст.)

Протягом другої половини XIX ст. – початку XX ст. GPO пройшло через значні технологічні зміни від друкарських верстатів Адамса (1850–1860), Monotype і Linotype (з 1903 р.) до офсетного друку (з 1914 р.); 1882 року електрифікація дозволила механізувати багато ручних процесів; 1903 року для GPO споруджено новий будинок, а з 1904 року ручний набір текстів замінили механізованим. У роки Першої світової війни GPO друкувало «Official U. S. Bulletin» Комітету публічної інформації (Committee on Public Information), який став

⁴⁰⁸ Keeping America Informed. The U. S. Government Printing Office. 150 years of Service to the Nation (1861–2011) ; under edit. Boarman William J. – Washington, D. C. : U. S. Government Printing Office, 2011. – P. 21–25.

Набір текстів законів у GPO,
1904 рік

попередником «Federal Register». Протягом воєнних років значно збільшився потік видавничої роботи федеральних відомств, у GPO працювало 900 співробітників 24 години на день 7 днів на тиждень. 1919 року була ухвалена нова редакція закону про друкування (Printing Act), за якою JCP надавалося право розглядати і затверджувати публікації GPO, проте цей захід був тимчасовим. Після закінчення війни бюджет GPO був збільшений до 2,4 млн доларів, що дозволило модер-

нізувати друкарські верстати і технології, побудувати два нових будинки для GPO⁴⁰⁹.

Із початком Великої депресії (1929–1939) та оголошенням політики «нового курсу» Президента США Фр. Д. Рузвельта значно зросла кількість організаційно-розпорядчих документів федеральних органів влади. Тільки Національна адміністрація відновлення у перший рік роботи видала 2998 наказів. 26 липня 1935 року Конгрес ухвалив закон про федеральний реєстр «Federal Register Act» (44 U. S. C. Chapter 15)⁴¹⁰, перше число якого вийшло 14 березня 1936 року⁴¹¹. Водночас був створений Адміністративний комітет Федерального реєстру (Administrative Committee of the Federal Register (ACFR)) для контролю за публікацією документів уряду («Code of Federal Regulations», «U.S. Government Manual», «Public Papers of the Presidents», «Weekly Compilation of Presidential Documents» (замість цього видання в наш час щоденно в електронному вигляді публікується «Daily Compilation of Presidential Documents»)). До ACFR увійшли Архівіст США, директор Федерального реєстру, керівник (Public Printer) GPO та Генеральний аторней США. На першому засіданні ACFR, 27 вересня 1935 року, були розглянуті правила для федеральних органів влади з підготовки документів для публікації у Федеральному реєстрі (затверджені наказом Президента США Фр. Д. Рузвельта від 18 лютого 1936 року EO 7298). Офіс Федерального реєстру став структурним підрозділом Національного архіву та Адміністрації документації і був розміщений у будинку Національного архіву США. Уже наступного року були запропоновані зміни до закону «Про Федеральний реєстр» (затверджені Президентом 19 червня 1937 року, P. L. 75–158). Кожне відомство повинно було

⁴⁰⁹ Harrison J. L. 100 GPO years. 1861–1961. A History of United States Public Printing [Text] / James L. Harrison. – Washington, D. C., 2010. – P. 35–101.

⁴¹⁰ Federal Register Act (44 U. S. C. Chapter 15 або P. L. 74–220, July 26, 1935) [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/federal-register/laws/federal-register/>. – Title from screen.

⁴¹¹ The Office of the Federal Register. A Brief History Commemorating the 70th Anniversary of the Publication of the First Issue of the Federal Register. – NARA, Office of the Federal Register, 2006. – P. 2.

Ручний процес виготовлення форм
для друкування в GPO, 1939 рік

разом із підготовкою документів до публікації забезпечити їх подальшу кодифікацію та переглядати її кожні п'ять років. Першу кодифікацію федеральні відомства США завершили до 1 липня 1938 року, видання «Federal Register» за 4 червня 1938 року вже вийшло із документами, згрупованими відповідно до тематичних розділів «Кодексу федеральних правил». Для проведення кодифікації була створена Кодифікаційна комісія (Codification Board). 1939 року її функції були передані Відділу Федерального реєстру Національ-

ного архіву США. 1940 року було опубліковано перший том Кодексу федеральних правил «Code of Federal Regulations». У подальшому GPO забезпечувало лише друк документів Конгресу та уряду США⁴¹².

11 червня 1946 року Конгрес видав закон про адміністративні процедури «Administrative Procedure Act» (APA, 5 U. S. C. 552)⁴¹³, який вимагав від федеральних відомств перед затвердженням нормативних актів оприлюднювати їх проекти на сторінках «Federal Register», а також публікувати зауваження і коментарі до них, відомості про структуру і діяльність установи тощо. Це трансформувало «Federal Register» зі збірника законодавчо-нормативних актів у інтегральну частину демократичного процесу. Верховний суд США у рішеннях по справах «Федеральна корпорація по страхуванню врожаю проти Меррілла»⁴¹⁴ та «Хетч проти Сполучених Штатів»⁴¹⁵ підтвердив значимість публікації проектів нормативних актів і коментарів до них перед остаточним затвердженням і зазначив, що вони не можуть вступити в силу без оприлюднення у «Federal Register»⁴¹⁶.

1949 року Конгрес виділив асигнування на придбання нового друкарського обладнання з програмним

БЕРНАРД Р. КЕННЕДІ,
перший директор
Федерального реєстру
(1935–1959)

⁴¹² The Office of the Federal Register. A Brief History Commemorating the 70th Anniversary of the Publication of the First Issue of the Federal Register. – NARA, Office of the Federal Register, 2006. – P. 3–4.

⁴¹³ Administrative Procedure Act, APA, 5 U. S. C. 552 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/federal-register/laws/administrative-procedure/>. – Title from screen.

⁴¹⁴ Federal Crop Insurance Corporation v. Merrill, 332 U. S. 380 (1947), № 45, Argued October 16, 1947, Decided November 10, 1947.

⁴¹⁵ Colin Hatch, Appellant, v. United States, Appellee. № 08–CF–1362. – March 22, 1954.

⁴¹⁶ The Office of the Federal Register. A Brief History Commemorating the 70th Anniversary of the Publication of the First Issue of the Federal Register. – NARA, Office of the Federal Register, 2006. – P. 6, 8.

управлінням для друку «Congressional Record». Цього ж року на виконання наказу Президента США Г. С. Трумена від 4 лютого 1948 року EO 9930 була здійснена перша ревізія «Кодексу федеральних правил». 30 червня 1949 року законом про федеральні майнові й адміністративні служби «Federal Property and Administrative Services Act»⁴¹⁷ Адміністрації служб загального призначення були підпорядковані Національний архів США та Відділ Федерального реєстру як окремі структурні підрозділи. 24 травня 1950 року Президент США Г. С. Трумен згідно з Планом реорганізації «Reorganization Plan № 20»⁴¹⁸ передав Відділу Федерального реєстру з Державного департаменту функції укладання «United States Statutes at Large» («Повного зібрання законів Сполучених Штатів»), публікації поправок до Конституції США, організації процесу їх ратифікації штатами, отримання Сертифікатів про встановлення (Certificates of Ascertainment) та Сертифікатів про голоси (Certificate of Vote) від губернаторів штатів після голосування Колегії представників виборців на другому етапі виборів Президента США для передачі їх Конгресу. 1954 року введено уніфіковані правила нумерації, цитування та методи друкування нормативних актів, 1955 року вийшла Перша інструкція з вимог до зберігання документів, які полегшили користування виданнями «Federal Register»⁴¹⁹.

1957 року була заснована серія «Public Papers of the Presidents of the United States» («Публічні документи президентів Сполучених Штатів»), у перших томах цієї серії опубліковані документи президентів США Д. Д. Ейзенхауера (1958 р.), Г. С. Трумена (1961 р.) та Г. К. Гувера (1974 р.). У них були зібрані всі виконавчі накази, прокламації, а також інші раніше не опубліковані документи адміністрацій президентів⁴²⁰.

Архівіст США Уейн Клейтон Гровер передає Президенту США Дуайту Девіду Ейзенхауеру перший том видання його документів у серії «Публічні документи президентів Сполучених Штатів», 15 травня 1958 року

⁴¹⁷ Federal Property and Administrative Services Act (1949) (P. L.107-207, 40 U. S. C. [Electronic resource]. – Mode of access: http://www.gsa.gov/graphics/ogp/P.L._107-217_R2-e-yD_0Z5RDZ-i34K-pR.pdf. – Title from screen.

⁴¹⁸ Reorganization Plan № 20 (1950). – P. 132 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.gpo.gov/fdsys/pkg/USCODE-2011-title5/pdf/USCODE-2011-title5-app-reorganiz-other-dup37.pdf>. – Title from screen ; Reorganization Plan № 20 (1950). – P. 133 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.gpo.gov/fdsys/pkg/USCODE-2010-title5/pdf/USCODE-2010-title5-app-reorganiz-other-dup39.pdf>. – Title from screen.

⁴¹⁹ The Office of the Federal Register. A Brief History Commemorating the 70th Anniversary of the Publication of the First Issue of the Federal Register. – NARA, Office of the Federal Register, 2006. – P. 8.

⁴²⁰ The Office of the Federal Register. A Brief History Commemorating the 70th Anniversary of the Publication of the First Issue of the Federal Register. – NARA, Office of the Federal Register, 2006. – P. 9.

1959 року Відділ Федерального реєстру GSA став Управлінням Федерального реєстру і повернувся в підпорядкування NARS. Його було реорганізовано у два підрозділи: Відділ виконавчих органів влади (Executive Agencies Division) та Президентський і законодавчий відділ (Presidential and Legislative Division). Наступного року був виданий посібник «Federal Register Handbook», який містив правила укладання та публікації документів. За розпорядженням Президента США Л. Джонсона у «Federal Register» почалися публікації заяв (statements), повідомлень (messages) та інших президентських

матеріалів поточного характеру. Значний вплив на діяльність Федерального реєстру мав закон «Про свободу інформації» (FOIA, 1966 р.), який дозволив відомствам публікувати повні тексти їх нормативних актів, включаючи до них положення з інших документів. Хоча FOIA збільшив кількість споживачів інформації, обсяг видань скоротився. Якщо FOIA сприяв відкритості уряду, то ухвалений 1974 року Конгресом закон про захист приватного життя «Privacy Act» вимагав захисту документів федеральних органів влади, які містили персональну інформацію, від несанкціонованого доступу. Цей закон вимагав від відомств публікації у «Federal Register» оглядів систем документації, які містять персональні дані громадян, правил, на підставі яких громадянам надається персональна інформація, з 2007 року – оприлюднення інформації про захист комп'ютерних програм і баз даних персональної інформації. Публікація цих зведень у виданні «Privacy Act Compilation» перший раз здійснена Федеральним реєстром 1976 року, також це видання було першим опублікованим на CD-дисках (1993 р.). Із 1977 року всі регуляторні акти федеральних відомств повинні були містити таку інформацію: назва відомства, вид регуляторної дії, анотація, дати, адреси, контактна інформація для подальших звернень, додаткова інформація (посилання на законодавчо-нормативні акти, відповідно до яких ухвалювався даний регуляторний акт). У цей же рік перший раз було проведено навчання для співробітників федеральних органів влади, відповідальних за створення нормативних актів і підготовку їх до публікації. Із цього ж року Конгрес почав вимагати від федеральних відомств сплачувати GPO за публікацію документів у «Federal Register». Це сприяло більш відповідальному ставленню посадових осіб федеральних установ до підготовки проектів нормативних актів, у тому числі з юридичної точки зору. 2 квітня

Презентація першого тому документів Президента США Джона Фіцджеральда Кеннеді з серії «Публічні документи президентів Сполучених Штатів» у Білому Домі, 17 квітня 1962 року

1979 року «Federal Register» уперше був надрукований за допомогою електронної фотонабірної технології. 1 квітня 1982 року був опублікований Тезаурус термінів – «Thesaurus of Terms», пізніше використаний для індексування федеральної інформації на цифрових носіях. 1985 року почали надходити від відомств машиночитані документи, виник пілотний проект щодо створення спеціального Управління по роботі з машиночитаними документами⁴²¹.

Перша комп'ютерна лабораторія GPO, 1960-ті рр.

Із 1985 року NARS став незалежним від GSA відомством. Друга половина 1980-х рр. характеризується значними кроками як NARA, так і Федерального реєстру на шляху автоматизації і комп'ютеризації (комп'ютери з'явилися на столі кожного співробітника в 1989 році, було створено локальну мережу, впроваджено електронний документообіг). 1993 року був установлений обмін даними по електронних каналах зв'язку між Федеральним реєстром і GPO: кожен день GPO забирає підготовлену співробітниками Федерального реєстру інформацію для публікації, і в другій половині дня редактор, відповідальний за випуск чергового числа «Federal Register», затверджує набрані колонки. Значний вплив на політику публікації нормативних актів федеральних органів влади здійснив закон про скорочення паперової роботи «The Paperwork Reduction Act», підписаний Президентом США Дж. Картером 11 грудня 1980 року (зміни 1986 р.)⁴²². Закон

⁴²¹ The Office of the Federal Register. A Brief History Commemorating the 70th Anniversary of the Publication of the First Issue of the Federal Register. – NARA, Office of the Federal Register, 2006. – P. 10–13.

⁴²² The Paperwork Reduction Act of 1980 (PRA), December 11, 1980 (P. L. 96–511 або 44 U. S. C. 3501 et seq.) [Electronic resource]. – Mode of access: http://www.thecre.com/pdf/Carter_PaperworkRed_Act1980.PDF. – Title from screen.

дав поштовх до скорочення паперового документообігу і сприяв автоматизації і комп'ютеризації ділових процесів в установах, а також запроваджував практику розповсюдження інформації і документів на цифрових носіях і по електронних каналах зв'язку⁴²³. Проте система on-line доступу працювала неефективно, що, врешті, поставило питання про ухвалення спеціального закону про збільшення доступу до електронної інформації через Управління урядового друку 22 березня 1993 р. «Government Printing Office Electronic Information Access Enhancement Act»⁴²⁴, який спрямовував GPO до створення електронних директорій, електронних сховищ, забезпечення on-line доступу до видань «Congressional Record», «Federal Register».

Початок комп'ютерної ери видання законодавчих актів у США, GPO, 1991 рік

Управління Федерального реєстру розпочало впровадження Інтернет-технологій з 1 жовтня 1992 року: в експлуатацію була запущена електронна система доставки новин споживачам із покажчиком для пошуку «Federal Register Electronic News Delivery System, FRIEND». Перша електронна версія «Federal Register» з'явилася 8 червня 1994 року у GPO Access service. Із 3 січня 1994 року GPO почало публікацію в Інтернеті повних текстів і графічних зображень «Federal Register», у режимі on-line користувачі отримали доступ до «Federal Register» із 19 вересня 1996 року, «Code of Federal Regulations» розміщено в Інтернеті 1995 року⁴²⁵. 1996 року була переглянута Федеральна програма депозитарних бібліотек (Federal depository library program)⁴²⁶, укладено план створення депозитаріїв електронних видань у бібліотеках, встановлення комп'ютерів у читальних залах для читачів, розширення on-line доступу через мережу Інтернет. Національний архів США був визначений як головний депозитарій електронних документів постійного зберігання, у тому числі електронних видань GPO. Крім того, що кожне урядове відомство повинно передавати до NARA свої електронні

⁴²³ Informing the Nation: Federal information dissemination in an electronic age. – Washington, D. C. : U. S. Government Printing Office, 1988. – P. 280–283.

⁴²⁴ Government Printing Office Electronic Information Access Enhancement Act, 44 U. S. C. 4101–4104 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.gpo.gov/fdsys/pkg/BILLS-103s564es/pdf/BILLS-103s564es.pdf>. – Title from screen.

⁴²⁵ The Office of the Federal Register. A Brief History Commemorating the 70th Anniversary of the Publication of the First Issue of the Federal Register. – NARA, Office of the Federal Register, 2006. – P. 14–16.

⁴²⁶ Report to the Congress Study to identify measures necessary for a successful transition to a more electronic Federal depository library program as required by Legislative Branch Appropriation Act, 1996 (P. L. 104–53). – Washington, D. C. : U. S. Government Printing Office, March 29, 1996. – 203 p. [Every part was numbered from new page].

документи постійного зберігання, GPO має передавати на постійне зберігання по одній копії кожного видання документів, які каталогізувалися, індексувалися і розповсюджувалися ним відповідно до Програми. Один раз на чотири роки (після закінчення кожного президентського терміну) GPO повинно передавати до NARA повну колекцію своїх видань за цей період⁴²⁷.

Електронні документи почали надходити до Управління Федерального реєстру електронною поштою з 2001 року, була запроваджена система електронного редагування і публікації (Electronic Editing and Publishing System, eDOCS). У грудні 2004 року GPO оприлюднило свій перспективний план з амбіційним визначенням терміну «для XXI століття» (Strategic Vision for the 21st Century)⁴²⁸, реалізуючи який, GPO збиралося створити в США цифрову інформаційну систему (Digital Information System) до 2007 року для забезпечення організації, управління і виробництва автентичного контенту, незалежно від змін апаратного або програмного забезпечення, міграції і проблем збереженості електронних документів. Документи, «народжені» цифровими або паперовими і потім оцифровані, підлягали каталогізації, автентифікації та введенню разом із їх метаданими до Системи цифрового контенту (Digital Content System). План також передбачав подальший розвиток Федеральної програми депозитарних бібліотек для управління цифровим контентом. Фактично план був реалізований до 14 березня 2006 року. На теперішній час «Federal Register», «Code of Federal Regulations» та інші видання відразу публікуються у двох версіях – паперовій та електронній⁴²⁹. 2009 року GPO разом із Управлінням Федерального реєстру реалізувало проект по представленню «Federal Register» мовою XML-формату на новому веб-сайті «data.gov»⁴³⁰, таким чином підтримавши ініціативи Президента США Б. Обами щодо створення Відкритого уряду «Open Government Initiative for President Obama's administration, Data.gov». Ідея, закладена у створення веб-сайту, полягає в оприлюдненні відкритих даних для їх подальшого аналізу і дослідження вченими, аналітиками і широкою громадськістю. Сьогодні 172 федеральних відомства розміщують на сайті свої документи і набори даних: на 21 травня 2012 року сайт охоплював 450 тис. колекцій даних із різних галузей життєдіяльності людства. Концепція сайту, побудованого як на платформі відкритого уряду, так і на платформі програмного забезпечення з відкритим (вихідним) програмним кодом, цілком узгоджується з інавгураційним Меморандумом про прозорий і відкритий уряд Президента США Б. Обами та Національним планом дій партнерства відкритого уряду

⁴²⁷ Executive Summary / Report to the Congress Study to identify measures necessary for a successful transition to a more electronic Federal depository library program as required by Legislative Branch Appropriation Act, 1996 (P. L. 104-53). – Washington, D. C. : U. S. Government Printing Office, March 29, 1996. – P. 18.

⁴²⁸ Strategic Vision for the 21st Century. – Washington, D. C. : U. S. Government Printing Office, December 1, 2004. – 20 p.

⁴²⁹ The Office of the Federal Register. A Brief History Commemorating the 70th Anniversary of the Publication of the First Issue of the Federal Register. – NARA, Office of the Federal Register, 2006. – P. 14-16.

⁴³⁰ DATA.GOV [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.data.gov/>. – Title from screen.

«The Open Government Partnership. National Action Plan for the United States of America» від 20 вересня 2011 року⁴³¹. Одним із розділів сайту є «Law Data», який збирає разом чисельні дані у галузі права та юриспруденції, потрібні для прийняття адміністративних рішень керівникам установ, комісій, головам судів, професійним правникам і пересічним громадянам.

Вручення Президенту США Баракі Обамі першого тому з його серії «Публічні документи президентів Сполучених Штатів», 25 лютого 2011 року
На фото від Б. Обами (справа) Архівіст США Девід С. Феррієро, директор Федерального реєстру Рей Мослі та редактори Федерального реєстру Майкл Уайт і Амелія Отово; зліва від Президента США: керівник GPO Уільям Борман, керівник персоналу GPO Девіта Венс-Кукс та редактор серії «Публічні документи президентів» Стейсі Мулліган

2012 року GPO створило свою сторінку на Facebook, реалізувавши проект по оприлюдненню роз'яснень Верховного суду в режимі on-line, та забезпечило розміщення і пошук своїх публікацій на Google Books.

Відтак, із утворенням США уряд сфокусував увагу на доведенні законодавчих і нормативних актів до громадян країни, розпочавши їх друкування. Із цією метою 1860 року було засноване Управління урядового друку, яке стало державною друкарнею. Для поліпшення і прискорення підготовки видань, максимального охоплення всіх законів і нормативних документів публікацією було засновано Управління Федерального реєстру, яке здійснює контроль за виданням законів і актів, розробляє вимоги до їх публікації і здійснює остаточну підготовку

⁴³¹ The Open Government Partnership. National Action Plan for the United States of America. September 20, 2011. – Washington, D. C., 2011. – 9 p.

друкованих видань «Federal Register», «Code of Federal Regulations», «U.S. Government Manual», «Daily Compilation of Presidential Documents» тощо. Включення Управління Федерального реєстру до складу Національного архіву США мало на меті не лише оприлюднення актів, а й надійне зберігання та гарантування автентичності їх оригіналів і контрольних примірників друкованих видань. Управління урядового друку та Федеральний реєстр пройшли шлях від оприлюднення актів у друкованому вигляді до здійснення електронних та Інтернет-публікацій⁴³².

Діяльність двох взаємопов'язаних установ, Управління Федерального реєстру та Управління урядового друку, забезпечує відкритість і прозорість у діяльності Конгресу та уряду США. Невластива для архівних установ більшості країн функція публікації законодавчих і нормативних актів для NARA стала вже традиційною і цілком органічно поєднується із суто архівними напрямками роботи.

* * *

В історії Національного архіву США чітко виокремлюється три періоди. У перший період, із 1934 р. до середини 1950-х рр., відбулося становлення NARA як федерального органу, на який покладена функція забезпечення збереженості документів федерального уряду США постійної цінності. Архів прийняв на зберігання документи федеральних відомств, у роки Другої світової війни продемонстрував свої можливості щодо інформаційного забезпечення діяльності органів державної влади, під час війни та в перші повоєнні роки репрезентував себе як установу, яка опікується популяризацією джерел національної історії. Зіткнувшись із проблемою організації управління документацією, архів усвідомлював, що він здатен належним чином виконати це завдання. Однак політичний (необхідність скорочення видатків на утримання держапарату після Другої світової війни, реформи першої Гуверівської комісії, спрямовані на посилення контролюючих функцій федеральних департаментів) та людський чинники (погляди Г. К. Гувера та Е. Дж. Ліхі на роль рекордз-менеджменту та місце NARA у системі державного управління) відіграли значну роль у підпорядкуванні архіву Адміністрації служб загального призначення. Архів отримав значні повноваження щодо управління документацією у федеральних відомствах, що відіграло позитивну роль у налагодженні системи управління документацією в урядових установах, але втратив свій статус незалежної агенції, що в цілому негативно вплинуло на його діяльність у другому періоді. Рекомендації Гуверівських комісій сприяли уведенню у федеральних установах програм управління документацією, розробленню і затвердженню переліків документів зі строками зберігання.

Другий період, від середини 1950-х – до середини 1980-х рр., позначений зусиллями архівістів США, спрямованими на повернення незалежного статусу архіву.

⁴³² Левченко Л. Л. Публікація законів та нормативних актів як функція Національного архіву США [Текст] / Л. Л. Левченко // Архіви України : науково-практичний журнал. – К., 2013. – Вип. 2 (284): березень–квітень. – С. 163–179.

Архівісти США у час біполярного устрою світу, незважаючи на усі перешкоди, відстоювали принцип «архіви поза політикою» та підкреслювали важливість місії архіву як інституції пам'яті, а архівістів як зберігачів історії. Їм вдалося відновити незалежний статус Національного архіву США та закріпити його у новому архівному законодавстві. Цей період характерний демократичними зрушеннями у сфері прав власності і забезпечення збереженості документів Президентів США. Право власності на ці документи змінилося з приватного на державне, що було визначено у цілому ряді законодавчих актів про президентські документи. Президентські бібліотеки не лише забезпечили збереженість важливого комплексу документів американської історії, а й зробили його доступним для наукових досліджень та ознайомлення громадськості.

Другий період також характеризується ще одним важливим зрушенням в архівній справі США – формуванням системи федеральних центрів документації. FRC дали можливість установам зосередитися на виконанні своїх безпосередніх функцій і звільнили їх від обтяжуючого обов'язку піклуватися про непотрібні в їх поточній діяльності документи. Разом із тим право власності на документи, що знаходяться на зберіганні у FRC, залишилося за установами, що цілком задовольняє їх інтереси. FRC звільнили й архіви від турбот про документи тимчасового зберігання, необхідності упорядкування документів та інших операцій. FRC забезпечують збереженість неактивних документів установ, попереджують їх втрати, здійснюють контроль за дотриманням строків зберігання, підготовку нецінних документів, строки зберігання яких закінчилися, до знищення та цінних – до передавання на постійне зберігання до архіву, виконання запитів за документами, які знаходяться у них на зберіганні. Завдячуючи економічним технологіям, FRC зменшили бюджетні видатки на зберігання та опрацювання документів.

Президентські бібліотеки та федеральні центри документації відіграють важливу роль у забезпеченні збереженості документів і є важливими елементами федеральної архівної системи США.

Принципово важливе рішення було віднайдене й для організації зберігання документів територіальних підрозділів федеральних органів влади. Ще в 1940-х рр. архівісти США намагалися вирішити це питання, пропонуючи покласти зберігання цих документів спочатку на архіви штатів, а потім приймаючи до складу NARA у якості дочірніх філіалів архіви установ-документоутворювачів цінних для американської нації історичних документів. Десять таких архівних установ перебувають під контролем NARA та послуговуються у своїй діяльності федеральним архівним законодавством.

Важливі зміни відбулися й у діяльності Національної комісії історичних публікацій. Започаткована програма грантів уможливила публікацію широкими накладками історичних документів національного значення як у книжному варіанті, так і в мікрофільмованому та цифровому форматах. Важливо зазначити, що публікація документів у США здійснюється за попередньо розробленими програ-

мами, до яких включаються найважливіші історичні документи або документи історичних діячів, що відіграли ключову роль в американській історії, і охоплює усі документи архівних серій.

Третій період, від середини 1980-х рр. і до сьогодні, в історії NARA пов'язаний із проблемою забезпечення збереженості електронних документів. Хоча архів розпочав приймання машиночитаних та електронних документів ще з середини 1960-х рр., реально він зіткнувся із проблемами наприкінці 1980-х – початку 1990-х рр. під час слідства за наслідками Ірангейтського скандалу. Вирішення проблеми архівісти США вбачали насамперед у здійсненні наукових досліджень та у впровадженні системи управління електронними документами у федеральних відомствах і створенні Архіву електронних документів «ERA». На сьогодні проблему не можна вважати повністю вирішеною через складність технологічних рішень, знаходження яких потребує побудова такої системи. Хоча «ERA» вже прийняв на зберігання значні обсяги електронних документів, проте задум американських архівістів про повну комп'ютеризацію управління електронними документами у федеральному уряді ще залишився на рівні мрій, не виконано усі завдання й у побудові системи самого електронного архіву. На сучасному етапі вирішення проблеми електронних документів залишається пріоритетним напрямом роботи Національного архіву США. Однак не можна не визнати, що США є лідером у розробці технологій зберігання електронних документів, і від знайдених ними підходів залежить успіх у вирішенні цієї проблеми у світі в цілому.

Значні зрушення відбулися у структурі Національного архіву США, яка з часом ускладнювалася відповідно до появи нових завдань. На сучасному етапі історії NARA є архівом, що забезпечує реалізацію усіх архівних функцій, та органом управління архівною справою на федеральному рівні архівної системи США. Разом із тим NARA є науково-методичним центром і лідером архівних технологій у країні, складною структурою взаємопов'язаних управлінь і служб. Остання реорганізація була направлена на більш чітке визначення функцій кожного управління і служби, уникнення збігу та перехресчування функцій. NARA таким чином намагався перебудувати свою структуру, щоб діяльність його сприяла відкритості та прозорості уряду США в цілому. Архівна система США на федеральному рівні є цілком централізованою. Увесь NARA діє на підставі федерального законодавства, що включає цілий комплекс загальних та безпосередньо архівних законів, та під єдиним началом Архівіста США. Фінансування NARA та установ його системи надходить із федерального бюджету США. Разом із тим, важливу роль у підтримці програм NARA відіграє Фонд Національного архіву, який акумулює кошти корпоративних і індивідуальних благодійників і направляє їх на проекти, що не підтримуються федеральним бюджетом. Важливим чинником у діяльності NARA є перспективне і щорічне планування. Особливістю перспективних планів американських архівістів є те, що вони не подають конкретних цифр, а лише встановлюють мету та завдання, досягнення і вирішення яких потребує федеральна

архівна галузь. Перспективні плани NARA відображають державну політику США у сфері архівної справи. Демократизація роботи архіву характеризується не лише удоступненням архівної інформації чи відкритістю у роботі самого NARA, а ще й дотриманням прав його співробітників на рівну зайнятість і просування по службі без дискримінації за віком, статтю, етнічним походженням чи релігійними поглядами. Зміни у структурі і перспективних планах NARA демонструють, що архів не статичний, а мобільний організм, який прагне вчасно реагувати на потреби суспільства і кожного громадянина. Відмінністю NARA від інших архівів світу є наявність у його структурі Управління Федерального реєстру, на який покладено оприлюднення законів у США. Федеральний реєстр, що став структурною частиною архіву ще 1935 року і діє за відповідним законом, готує до публікації закони та нормативно-правові акти федеральних органів влади США. Підпорядкування Федерального реєстру NARA гарантує автентичність, надходження до архіву видань законів і нормативних актів та надання доступу до них фактично у день їх видання. Федеральний реєстр сприяє взаємодії і зближенню NARA з федеральними органами влади та іншими установами.

Значний внесок у розвиток Національного архіву США зробили його керівники: Р. Д. В. Коннор сформував колектив архіву та прийняв на зберігання перші документи від федеральних відомств, С. Дж. Бак керував архівом упродовж Другої світової війни, У. К. Гровер опікувався введенням програм управління документацією у федеральних відомствах, створенням системи президентських бібліотек та федеральних центрів документації, Р. М. Ворнеру належить честь повернення Національному архіву США статусу незалежної урядової агенції, під керівництвом Дж. У. Карліна Національний архів США розпочав наукові дослідження та заснував програму створення Архіву електронних документів «ERA». Значний науковий внесок у розвиток архівної справи у США зробили провідні вчені Національного архіву США, серед яких ключову роль відіграли Т. Р. Шелленберг та О. В. Холмс.

Отже, за доволі короткий період історії, а Національний архів США є одним із «наймолодших» архівів світу, Сполучені Штати пройшли шлях від відсутності національного (державного) архіву до наявності архівної установи, яка стала світовим лідером архівної справи, а також від відсутності такої сфери життєдіяльності суспільства, як архівна, до наукових методів архівної роботи. Запропоновані американськими архівістами рішення у багатьох сферах архівної справи можуть прислужитися вирішенню подібних питань і в інших країнах. Тому у подальших розділах монографії будуть розглянуті такі питання, як розвиток теорії експертизи цінності документів, підходи до систематизації документів в архіві, організація врятування архівів у катастрофах техногенного і природного характеру, законодавчо-нормативне забезпечення засекречування і розсекречування документів та інші, у яких значну роль відіграв Національний архів США та його фахівці, а також пропозиції американських архівістів, представлені світовій архівній спільноті на Міжнародних конгресах архівів.

Розділ 4

НАУКОВІ ТА ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ АРХІВІВ США У СФЕРІ ДОСТУПУ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗБЕРЕЖЕНОСТІ АРХІВНИХ ДОКУМЕНТІВ

Протягом 75-річної історії архівної професії у США американські архівісти особливу увагу приділяли питанням експертизи цінності документів, систематизації архівних колекцій, удоступненню архівів та забезпеченню збереженості життєво важливих документів у час небезпеки. Вони виробили свої, відмінні від інших країн, підходи, методи, технології роботи у цих сферах архівної справи, закріпили їх у законодавчих актах і нормативних документах.

До експертизи цінності американські архівісти завжди підходили як до основного питання архівної теорії. В одній із праць Л. Дюранті вказала, що експертиза цінності в архівній науці розглядається на методологічному і практичному рівнях. Учена зазначила, що для розгляду експертизи цінності на практичному рівні слід усвідомити природу архівних документів, з'ясувати ідеї, що відображають цінність архівів, і порівняти їх із елементами й характеристиками природи документів, що, у свою чергу, знову приводить до розгляду експертизи цінності як основного питання архівної теорії¹.

Перші американські архівісти застосовували бібліотечні методи класифікації архівних колекцій. Деякі з архівістів узагалі не використовували наукових методів і систематизували архівні документи на свій розсуд. На початку ХХ ст. У. Г. Ліланд уперше в американській архівній історії задекларував європейські принципи «походження», «поваги до фонду», «оригінального порядку»², але їх цілковите впровадження в американську архівну практику було неможливим через особливості, яких протягом своєї історії вже встигли набути американські архіви. Архіви США вимагали інших підходів, що спричинило дискусії, пошуки та

¹ *Duranti L.* The Concept of Appraisal and Archival Theory [Text] / Luciana Duranti // *American Archivist.* – 1994, Spring. – Vol. 57. – № 2. – P. 328–344.

² *Leland W. G.* The First Conference of Archivists, December 1909: The Beginnings of a Profession [Text] / Waldo G. Leland // *American Archivist.* – 1950, April. – Vol. 13. – № 2. – P. 109–120.

експерименти у середовищі архівістів. Відштовхнувшись від європейських знань і досвіду, американські архівісти розробили власну концепцію систематизації архівних колекцій, яка на теперішній час впроваджена в усіх архівних установах США.

Американські громадяни прагнуть розбудовувати свою країну на принципах демократії. Водночас Сполученим Штатам притаманна чи не найвищого рівня у світі секретність у всіх галузях державного управління, оборони, міжнародних відносин, економіки, науки та в інших сферах. Засекречуючи архіви, урядовці забезпечують інтереси власного народу, в той же час порушують «право знати», яке американські громадяни цінують понад усе, тому важливим елементом державної політики у галузі архівної справи є законодавче регулювання процесів засекречування і розсекречування документів.

Останнім часом у всьому світі актуалізувалося питання організації захисту архівів в умовах техногенних і природних катастроф. Найстарішими і найбільш концептуальними та детальними у світі вважаються американські програми упередження втрат, врятування і відновлення життєво важливих документів під час/після катастроф. Саме вони рекомендовані Міжнародною Радою Архівів як еталонні для створення відповідних планів і програм дій архівістів у надзвичайних ситуаціях в інших країнах.

З огляду на вищевикладене у даному розділі монографії висвітлюються питання розвитку теорії експертизи цінності, розроблення концепції систематизації архівних колекцій, законодавчо-нормативне регулювання засекречування і розсекречування документів та створення програм запобігання втратам життєво важливих архівів під час природних і техногенних катастроф.

4.1 ТЕОРІЯ ЕКСПЕРТИЗИ ЦІННОСТІ ДОКУМЕНТІВ: ВІД ПРОФЕСІЙНОЇ МЕТОДОЛОГІЇ ДО СОЦІАЛЬНОЇ ЕПІСТЕМОЛОГІЇ

На формування теорії експертизи цінності (ЕЦ) у США значний вплив здійснили ідеї французьких, німецьких і британських учених другої половини XIX ст. – першої половини XX ст. Дотримання принципу «походження», сформульованого німецькими вченими Х. фон Зібелем, Фр. Мейнеке та М. Лехманом у 80-х рр. XIX ст. і впровадженого у державному архіві Пруссії, вплинуло й на формування концепції експертизи цінності. Три фактори мали значення для ЕЦ: реєстри документів установ були надійним керівництвом у ході проведення експертизи і забезпечували збереження оригінальної структури архівного фонду краще, ніж контент документів; цінність установи-фондоутворювача автоматично визначала цінність інформації в її документах; відбір документів на постійне зберігання здійснювався згідно з ієрархічною структурою державних органів влади, документи найбільш впливового органу влади вважалися найбільш важ-

ливими і відбиралися на постійне зберігання майже повністю³. Цей принцип застосовувався разом із розробленим французькими архівістами принципом «поваги до фонду».

І хоча на Другому конгресі німецьких архівістів 1900 року відбулася суперечка відносно того, чи варто взагалі знищувати документи, уже 1901 року В. Ліперт визнав, що ЕЦ є благословенням для майбутніх істориків, бо інакше вони «пили б із бездонного моря матеріалу». А. Бреннеке заявив, що експертиза звільняє архіви від баласту, підвищуючи їх ясність і практичність, і трансформує створені в діловодстві масиви документів у архівні фонди. Проте практичне застосування принципу «походження» до експертизи призвело до небажання архівістів знищувати документи міністерств і департаментів через страх пошкодження органічної цілісності їх фондів⁴.

Значний вплив на становлення теорії експертизи в Європі здійснив підручник голландських архівістів С. Мюллера, Я. Фейта і Р. Фруїна «Manual for the Arrangement and Description of Archives» («Систематизація й описування архівів», 1898 р.), який навіть не розглядав експертизу як архівну функцію. Окремі розділи підручника вимагали залишати на зберіганні не тільки оригінали, а й копії документів. Базуючись на принципі «походження», автори стверджували, що жоден документ не може бути знищений без поради експерта⁵.

У 1926 році К. О. Мюллер заявив, що ЕЦ – критичне питання для архівів, тому необхідно відмовити установам у правах самим вирішувати подальшу долю документів, а архівісти повинні консультивати їх уже на ранніх стадіях ЕЦ. Архівіст запропонував інструкцію з проведення ЕЦ та поділ органів влади на три рівні, який мав значний і довготривалий вплив на оцінювання документів владних структур у Німеччині. Документи центральних та середніх органів влади вважалися найбільш цінними, а місцевих – менш. Через скандал із документами Берлінської в'язниці, якими розпалювали піч, пруське Міністерство юстиції розробило нові детальні графіки відбору документів для знищення, життєвий ресурс яких був обмежений 1, 5, 10, 12 і 30 роками. Декрет пруського уряду від 12 грудня 1927 року передбачав, що кожні 10 років архіви повинні переглядати документи міністерств і відбирати на зберігання документи з постійними термінами. Усе це примусило архіви вдосконалювати їх принципи ЕЦ⁶.

³ Posner E. Max Lehmann and the Genesis of the Principle of Provenance [Text] / Ernst Posner / Archives and the Public Interest : Selected Essay. – Washington, D. C. Public Affairs Press, 1967. – P. 37–38.

⁴ Klumpenhouwer R. Concepts of value in the archival appraisal literature: an historical and critical analysis. A thesis submitted in partial fulfillment of the requirements for the degree of master of archival studies in the faculty of arts [Text] / Richard Klumpenhouwer. – School of library, archival and information studies and the Department of history the University of British Columbia. – 1988, October. – P. 51–53.

⁵ Muller S. Manual for the Arrangement and Description of Archives [Text] / Samuel Muller, Jacob A. Feith, Fruin Robert. – New York, 1940. – 225 p.

⁶ Kolsrud O. The Evolution of Basic Appraisal Principles – Some Comparative Observations [Text] / Ole Kolsrud // American Archivist. – 1992, Winter. – Vol. 55. – № 1. – P. 30–31.

У 1930 році А. Бреннеке запропонував четвертий фактор, так званий «free principle of provenance» (вільний принцип «походження»), відповідно до якого документи систематизувались таким чином, щоб відобразити їх органічне накопичення без зберігання того порядку, який вони мали в установі. З цієї точки зору кожен архівний фонд був би систематизований і проаналізований згідно з тільки йому властивими невід'ємними критеріями і краще відображав би вплив історичних процесів на його формування⁷.

На щорічній зустрічі німецьких архівістів Готі у 1937 року Х. О. Мейснер задекларував принцип «невтручання». Адміністративні органи, на його думку, мали самі переглядати їх документи кожні 5 років, виділяти непотрібне до знищення, а потім своє рішення подавати на розгляд архіву. Х. О. Мейснер визначив три фактори, що впливали на ЕЦ: 1) вік документа (документи до 1600 р. взагалі не знищувалися); 2) зміст; 3) ієрархічний порядок адміністративних органів (документи центральних органів – важливі, місцевих – неважливі, а цінність документів органів середнього рівня визначалася ступенем незалежності прийнятих ними рішень)⁸.

Науковці Оксфорду і Кембриджу долучилися до німецьких архівознавчих семінарів ще наприкінці XIX ст. І хоча британці мали свою власну історичну літературу і стиль, ідеї тодішньої німецької школи, що возвеличувала унікальні культурні традиції будь-якої нації, легко привилися на британських теренах. Як результат, концепція експертизи у Британії розвивалась у порівнянні з німецькими ідеями і кульмінувалась у працях найвидатнішого теоретика британської школи Ч. Х. Дженкінсона, безсмертна праця якого «Manual of Archive Administration» («Підручник архівної адміністрації») уперше побачила світ 1922 року. Ідеї експертизи, сформульовані ним, містили в собі німецький принцип «походження». Ч. Х. Дженкінсон писав, що архіви не колекціонуються, це слово він взагалі викинув з архівного словника, архіви ростуть природним шляхом, як дерево, тварина або геологічні відкладення, вони є записаною пам'яттю, що підтверджена фактом їх офіційного зберігання, подіями, які дійсно відбувались і які вони самі формували як учасники. Як писав О. В. Холмс у своїй статті на пошану Ч. Х. Дженкінсона, перевидання його праці 1937 року стало «Біблією Національного архіву Сполучених Штатів і в той критичний період було важливою частиною американської архівної доктрини»¹⁰.

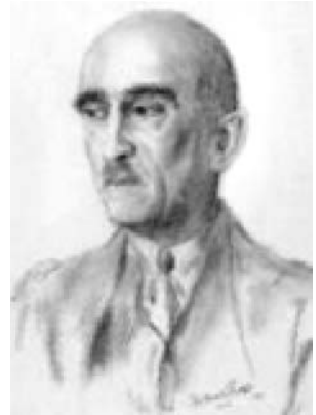
⁷ *Menne-Haritz A.* Appraisal or Documentation: Can We Appraise Archives by Selecting Content? [Text] / Angelika Menne-Haritz // *American Archivist.* – 1994, Summer. – Vol. 57. – № 3. – P. 528–542.

⁸ *Kolsrud O.* The Evolution of Basic Appraisal Principles – Some Comparative Observations [Text] / Ole Kolsrud // *American Archivist.* – 1992, Winter. – Vol. 55. – № 1. – P. 31.

⁹ Виклад ідей Ч. Х. Дженкінсона здійснено за виданням 1937 р. Див. : *Jenkinson H.* A Manual of Archive Administration. New and revised edition [Text] / Hilary Jenkinson. – London : Percy Lund, Humphries and Co LTD, 1937. – P. 136–153.

¹⁰ *Holmes O. W.* Sir Hilary Jenkinson, 1882–1961 [Text] / Oliver W. Holmes // *American Archivist.* – 1961, July. – Vol. 24. – № 3. – P. 345–347.

Ч. Х. Дженкінсон виділив загальні риси, характерні для питань про ЕЦ: 1) причини і виправдувальні обставини знищення документів; 2) методи відбору для знищення та необхідні застереження; 3) люди, яким доручається місія вибору. Їх розгляд він вів із двох точок зору: архівів минулого та архівів теперішнього і майбутнього. Він вважав, що існує велика різниця між практиками знищення документів у минулому і в сучасному йому світі. Починаючи з 1840 року, жодна людина або установа в Англії не могла, на його думку, уникнути критики з приводу знищення документів. Натомість ні в кого не виникло думки критикувати минуле за знищення документів тому, що творці архівів минулого зберігали їх не для того, щоб інформувати прийдешні покоління, а для своїх власних практичних потреб. Навпаки, казав Дженкінсон, ми повинні радіти тому, що маємо.

ЧАРЛЬЗ ХІЛАРІ
ДЖЕНКІНСОН

Науковець виділяв дві причини для знищення документів: 1) якщо документи дублювали інші, вже існуючі; 2) якщо вони не мали історичної цінності. Дублювання він розглядав у двох видах: 1) повторення тексту документа слово в слово; 2) повторення змісту. У першому випадку експертиза двох документів може бути проведена тільки порівнянням їх текстів рядок за рядком. У процесі проведення ЕЦ великих обсягів документів робота буде настільки трудомістка, потребуватиме так багато часу і капіталовкладень, що ліпше буде не проводити її взагалі.

У випадку дублювання змісту виникає можливість створити композицію з двох або більше комплексів документів. Але це погана практика, оскільки вона призводить архіви до невластивого їм стану і робить незрозумілим значення документів, порушуючи ту структуру, яку вони мали у діловодстві установи, а також, фактично, кожне правило класифікації і систематизації. У цьому випадку відчувається, що теорія Ч. Х. Дженкінсона цілком відповідала принципу «походження». Далі він писав, що не можна вважати документи дубльованими, якщо їх тексти не є повторенням слово в слово. Навіть маленьке розходження між двома документами може відображати розходження між двома авторами, а ця різниця є важливою з цілого ряду причин. Тож при жорсткій інтерпретації архівних принципів стає проблемою знищення архіву на тій підставі, що він дублетний, тому Дженкінсон звернувся до іншого виправдання – відсутності історичної цінності.

У цьому питанні він мав упевненості ще менше, ніж у першому. Будь-яка людина, яка бере на себе відповідальність за знищення архівів минулого безповоротно, повинна зробити це на підставі, значнішій, ніж її власні інтереси або час, у який вона живе: вона має сприймати себе як довірену особу і майбутнього, і теперішнього. Звертаючи увагу на особу, якій може бути довірено ЕЦ документів минулого, Дженкінсон заперечував надання цього права архівісту. Архівіст не

може мати жодного відношення до сучасних інтересів, яким його архів служить. Він повинен зберігати якість архіву незайманою для використання майбутнім дослідником, який прийде досліджувати тему, ніким не передбачену. Робота архівіста – це фізичне і моральне збереження архіву в цілому, а не з огляду на використання документів для підтвердження тих чи інших тез. Проте ніхто не говорить, що архівіст не може мати своєї власної думки щодо історичних подій. Протягом майже тридцяти років після виходу книги Ч. Х. Дженкінсон не змінював своєї позиції. На I Міжнародному конгресі архівів у Парижі, 23 серпня 1950 року, він заявив, що архівіст повинен неупереджено зберігати всі документи, не беручи до уваги можливий інтерес до них. Фактично, завдання архівіста – бути служителем правди, просто правди, а не тієї правди, яка може задовольнити деяких людей або прислужитися поглядам тієї чи іншої школи думок.

Разом із тим Дженкінсон стверджував, що історик має ще менші шанси виконати цю роль. Історик завжди буде знаходитися під підозрою, що у прийнятті свого рішення він надав переваги власним науковим інтересам. Тож вибір історика для ЕЦ архівів минулого фатальний, бо може бути порушена одна з найголовніших характеристик архіву – його незаперечна «неупередженість».

Концепція «неупередженості» архіву є центральною у вченні Ч. Х. Дженкінсона. Більшість західних дослідників, у тому числі Л. Дюранті, підкреслювали тезу Дженкінсона: архіви – це свідчення з перших рук¹¹. У ході адміністративної або іншої діяльності установа чи особа створювала документи не з метою інформації, а для виконання певних функцій, творці та їх законні спадкоємці зберігали архіви, не маючи на увазі ту мету, із якою ми використовуємо їх зараз. Якби творець був обізнаний щодо влади документів, які він створював, він почав би змінювати їх таким чином, щоб вплинути на майбутнє у своїх інтересах. Саме характеристика «неупередженості» робить архіви надійним джерелом законів та історії.

У формуванні архівів теперішніх і майбутніх, на думку Ч. Х. Дженкінсона, велику роль відіграють розроблені установами правила і засновані комітети. І тут визначальними будуть такі питання, чи є ефективною система, і якщо це так, то чи буде вона й надалі такою, і чи буде цей архів тієї самої якості, як і архіви минулого (тобто чи буде архів відповідати вимогам «неупередженості»). Дженкінсон, з огляду на досвід воєнного часу (Першої світової війни), відзначив зростаючу тенденцію до накопичення архівів у безнадійно гігантських масштабах. Дослідницька робота в архівах могла б стати завданням, безнадійно складним без відповідної ЕЦ, тому він сказав «так» знищенню документів. Звернувши увагу на неподолані труднощі у стосунках архівіста та історика щодо експертизи архівів минулого, Ч. Х. Дженкінсон розраховував, що такими ж самими вони залишаться й у випадку архівів теперішнього і майбутнього. З іншого боку, ніхто не заперечу-

¹¹ *Duranti L. The Concept of Appraisal and Archival Theory [Text] / Luciana Duranti // American Archivist. – 1994, Spring. – Vol. 57. – № 2. – P. 334–335, 337.*

вав право творців архівів минулого знищувати власні документи, оскільки вони не ставилися до цих документів як до архівів або історичного свідчення минулого.

Архівіст намагається уникнути знищення документа, переданого під його опіку, історик не можна довіряти відбір документів через ризик втратити репутацію архіву, але для адміністратора знищення документа є справою його компетенції, і ніхто не наважиться критикувати його за ці дії, бо для адміністратора вони є природними. Тому саме адміністратору Дженкінсон довірив ЕЦ архівів теперішнього і майбутнього. Проблема, як він вважав, була тільки в тому, щоб видалити з його дій будь-яку мотивацію, яка б спиралася на підозри передбачити історичні вимоги майбутнього. Принаймні, зазначав Ч. Х. Дженкінсон, ми будемо впевнені, що майбутнє забезпечене легітимним органом, який залишить «неупереджений» архів. Єдиною вимогою, яку він ставив до адміністратора, залишаючись вірним послідовником принципу «походження», є повнота складу документів та відповідність систематизації архівного фонду порядку, закріпленому реєстрами установи. Дотримання цього порядку дасть можливість відобразити у фонді всі значні дії установи.

Із утворенням Конференції американських архівістів, Національного архіву та Товариства американських архівістів у США формується власна архівна наука і школа вчених-архівістів. Експертиза цінності документів та комплектування архівів посіли центральне місце серед тем архівознавчих досліджень. Спочатку американські вчені фокусувалися на вивченні зарубіжного досвіду. В архівних наукових колах панували теорії, розвинуті німецькими, голландськими та англійськими вченими, особливо Ч. Х. Дженкінсоном. Із часом у США з'явилася плеяда вчених, які працювали над створенням власних теоретичних концепцій ЕЦ, розробляли її методи і практики. На відміну від європейських архівістів, американські колеги були абсолютно не заангажовані існуючими методами, техніками відбору документів: вони мали можливість вводити і практикувати нові теорії без жодного спротиву від урядової бюрократії.

У 1930–1950-ті рр. виникли концепції ЕЦ М. К. Нортон¹², Ф. К. Брукса¹³, Е. Дж. Ліхі¹⁴ та Ф. Бауера¹⁵. Це був час «усвідомлення особливостей архівів

¹² Norton Margaret Cross. *Norton on Archives: The Writings of Margaret Cross Norton on Archival and Records Management* [Text] ; Ed. Thorton W. Mitchell. – Carbondale, Illinois : Southern Illinois University Press, 1975. – 288 p.

¹³ *Brooks P. C.* The selection of records for preservation [Text] / Philip Coolidge Brooks // *American Archivist*. – 1940, October. – Vol. 3. – № 4. – P. 221–234 ; *Jacobs R. A.* Recent Deaths [Text] / Richard A. Jacobs // *American Archivist*. – 1977, October. – Vol. 40. – № 4. – P. 497–498.

¹⁴ *Leahy E. J.* Modern records management: a basic guide to records control, filing, and information retrieval [Text] / Emmett J. Leahy, Christopher A. Cameron. – McGraw-Hill, 1965. – 236 p.

¹⁵ *Bauer P. G.* Records Management in the National Recovery Administration [Text] / Philip G. Bauer // *Records administration studies*. – Washington, D. C. : NARA, 1942, December. – 7 p. ; *Bauer P. G.* The appraisal of current and recent records [Text] / Philip G. Bauer // *Staff information circulars*. – Washington, D. C. : NARA, 1946. – Vol. 13. – 25 p.

власної країни», тому що європейський досвід, хоча й напрацьований століттями, не міг вирішити нагальні американські проблеми: швидкого розпорядження величезними обсягами документації, більша частина якої являла собою документи тогочасних установ, що мали проблеми з їх систематизацією і зберіганням; організації обробки, зберігання та використання нових типів документів, таких як кінофільми та мікрофільми; впровадження фототехніки для копіювання архівних документів; забезпечення збереженості федеральних документів, що знаходилися поза межами Вашингтону. Це також був період становлення Національного архіву США як лідера архівної галузі, у тому числі й у сфері ЕЦ.

Фактично першою висловила свої думки щодо ЕЦ і відбору документів («selection») М. К. Нортон. Вона не схвалювала погляду на архів як на «історичні документи», а стверджувала, що архіви, особливо публічні, є перш за все «зібранням юридичних документів», які потрібні для здійснення важливих адміністративних функцій. Документи є суттєвим юридичним свідцтвом незалежно від стану їх активності¹⁶. Систематизація архіву відповідно до «принципу походження» мала важливе значення для Нортон не тому, що це зберігало свідцтво історичного зростання архіву (як у Дженкінсона), а тому, що посилювало юридичну достовірність документів після того, як вони надійшли на зберігання до архівних установ. З іншого боку, стверджувала Нортон, така систематизація найкращим чином прислужиться й майбутнім історикам. Вона заявила, що аргумент щодо архіву як свідчення історичних подій міг бути прийнятний у ХІХ ст., постійно ж зростаюча різноманітність і комплексність функцій організацій у суспільстві призвела у 1930-х рр. до змін як у документаційних процесах, так і в інформаційних потребах, а, отже, зробила цей підхід застарілим.

На противагу Ч. Х. Дженкінсону, який вважав, що саме адміністратор може найкращим чином визначити важливі для подальшого зберігання документи, М. К. Нортон висловила сумніви, що сучасні їй установи взагалі можуть встановити цілі, для яких вони зберігають документи, і тому ЕЦ і систематизація майбутніх архівних документів ще до того, як вони надійшли на зберігання до архівних установ, у діловодстві, навіть у момент створення, є найважливішим завданням архівіста. У своїй щоденній роботі Нортон бачила, що архівісти не були активними учасниками передархівного зберігання документів, тому вона вважала, що без контролю архівістів департаменти й установи будуть і надалі створювати хаос, а клерки укладати документи у теки, не переслідуючи жодної мети їх подальшого пошуку і використання. На її думку, саме архівісти володіли сенсом перспективи, який дозволяв їм добре розбиратися в цінності документів іншого, ніж їх первинне використання. Це дозволяло архівістам створювати ефективні, інтегровані пошукові системи.

¹⁶ У США документ вважається «активним» у випадку звернення до нього 3 і більше разів на місяць, «напівактивним» – у випадку звернення 2 рази на місяць, «неактивним» – до 15 разів на рік.

У контексті того, що саме архівісти набули достатньо знань із історії державних установ, політичних наук, соціальних відносин, Нортон боролася за право «вето» архівіста на рішення установ, що стосувалися виділення документів для знищення. Вона заявляла, що в галузі документації саме архівісти є спеціалістами найвищої кваліфікації, щоб систематизувати і відбирати документи і для майбутньої користі адміністратора, і для прийдешнього дослідника.

Для Нортон надходження документів в архів автоматично не трансформувало їх в історичні документи. Єдиний критерій для документів, що надходять до архіву, – кількість запитів до них, а не історичне значення. Напередодні 1930 року Нортон увела правило для Архівного відділу Бібліотеки штату Іллінойс, згідно з яким тільки ті документи, які використовувалися менше ніж 1 раз на 6 місяців, могли передаватися до архіву. До 1936 року вона розвинула цю систему до класифікації документів на три рівні архівного контролю і адміністрування: 1 рівень – поточні документи, які вимагалися для щоденної діяльності установи та зберігалися в офісі установи (цей термін складав 3 роки); 2 рівень – документи напівпоточного використання (які використовувалися рідше), що зберігалися в інших сховищах під контролем установи (від 3 до 10 років); 3 рівень – непоточні документи, які не використовувалися регулярно і направлялися під опіку архівіста (керівники департаментів вирішували, коли документ втрачає свою цінність для поточної адміністративної діяльності і може бути переданий до архіву).

Цей метод архівного контролю і розпорядження документами послужив базою для створення у Національному архіві США інтегрованої системи управління документами¹⁷.

1942 року М. К. Нортон виклала свій досвід оцінювання документів у журналі «The American Archivist»¹⁸. Високий пріоритет для прийому документів на зберігання до архіву Нортон надала:

- 1) документам, які підтверджують право на громадянство і володіння майном, що належить штату або особі, у т. ч. й дозволам на ведення бізнесу;
- 2) документам про охорону життя (наприклад, мапи шахт Департаменту шахт і мінералів, що використовувалися для проведення рятувальних робіт);
- 3) документам, наявності яких вимагали закони штату Іллінойс, а саме: протоколам засідань офіційних органів штату, офіційним рішенням, звітам, актам губернатора штату і їх реєстрам, наказам військового командування штату, поліцейського управління, які мали найвищий рейтинг цінності (Нортон виявила 23 види документів офіційних органів, які могли бути знищеними, але через те, що не всі

¹⁷ Klumpenhouwer R. Concepts of value in the archival appraisal literature: an historical and critical analysis. A thesis submitted in partial fulfillment of the requirements for the degree of master of archival studies in the faculty of arts [Text] / Richard Klumpenhouwer. – School of library, archival and information studies and the Department of history the University of British Columbia. – 1988, October. – P. 68–74.

¹⁸ Norton M. C. Establishing Priorities for State Records: Illinois Experience [Text] / Margaret Cross Norton // American Archivist. – 1942, January. – Vol. 5. – № 1. – P. 18–27.

вони вводились у відповідні реєстри, вона наполягла на їх постійному зберіганні. Нортон категорично виступила проти прийняття на постійне зберігання щомісячних звітів, які узагальнювались у подальших табличних формах. Проте суди не визнавали ці узагальнені таблиці за судовий доказ, тож Нортон запропонувала використовувати мікрографію для зменшення обсягів цієї категорії документів у всіх установах, крім щойно заснованих: для прийняття рішення щодо їх документів, на думку Нортон, повинно було пройти не менше 20 років із початку діяльності);

- 4) документам судів, у тому числі Верховного суду штату Іллінойс, а також комісії з торгівлі, промисловості (документи про страхування від нещасних випадків), претензійної, митної;
- 5) протоколам засідань різних колегіальних органів штату, правилам і нормативним документам, що регламентували їх діяльність;
- 6) документам про фінансові зобов'язання державних чиновників, які хоча й не надходили на зберігання до архівів, але у разі необхідності могли б бути довіреними архівам;
- 7) історичним та будь-яким іншим документам, важливим для публічної моралі (оригінали діючих і недіючих законодавчих актів повинні були мати високий пріоритет для зберігання, хоча вони опубліковані широким накладом, на випадок негайної евакуації Нортон пропонувала створювати їх мікрофільми);
- 8) будь-яким документам, виготовленим рукописним способом до 1890 року, тобто до застосування друкарських машинок в уряді штату Іллінойс.

Надруковані великим накладом документи надходили на зберігання до Бібліотеки штату Іллінойс разом із їх мікрофотокопією, а оригінали цих документів надходили на зберігання до Архіву, і лише оригінал мав доказову цінність у суді. Найбільша за обсягом категорія документів, листування, приймалася на зберігання тільки після видалення зайвих копій, форм тощо. Серед листів високий пріоритет мали ті, у яких визначалася політика департаменту, та листування між департаментами. Деякі департаменти розподіляли кореспонденцію відразу на три категорії: 1) тимчасове листування, яке знищувалось автоматично після певного періоду; 2) «директорські файли» – кореспонденція найбільшої важливості; 3) «персональні файли». Архівний відділ Іллінойсу відмовлявся приймати фінансові документи, крім документації аудиторських перевірок і книг, у яких фіксувалася сплата офіційних зборів.

До 1944 року Нортон запропонувала підхід до архівної ЕЦ, що складався із трьох процесів, під час яких архівіст: 1) на моменті утворення і первинного використання документів попереджував укладання непотрібних документів та сприяв документуванню усієї адміністративної діяльності належним чином; 2) сприяв зменшенню кількості документів на паперовій основі такими засобами, як мікрографія; 3) виконував науковий відбір документів, які не мають жодної подальшої цінності в адміністративних або дослідницьких цілях. Третій процес Нортон вважала найбільш складною стадією експертизи. На її думку, легко вирішити, які саме документи цінні, а які не цінні, але при їх великих обсягах це завдання знач-

но ускладнюється. Підхід Нортон до ЕЦ вимагав всеохоплюючого аналізу функцій установи, змісту, форм і взаємовідносин між самими документами¹⁹.

Канадський дослідник Р. Клампенхауер з приводу системи М. К. Нортон дійшов висновку, що вона рекомендувала стандартну техніку знищення усіх документів визначеного віку і господарського характеру як нецінних, сконцентрована на створенні інтегрованої і результативної системи управління документами й архівного адміністрування, але не надала жодного значення розвиткові критеріїв цінності²⁰. Однак М. К. Нортон була практиком, і цінність її теорії у тому, що вона не випустила з поля зору поняття юридичної цінності документа, його можливого подальшого використання як доказу під час судового процесу.

На початку 40-х рр. ХХ ст. у США ідеї Нортон про архіви як сховища документів юридичної цінності і свідчень адміністративних процесів були скомбіновані зі старою концепцією архівів як історичних свідоцтв. Експертиза відповідно з цими обома видами цінності стала одним із суттєвих напрямків роботи архівістів. Перший значний аналіз природи архівної ЕЦ відповідно до вищезазначених підходів здійснив Ф. К. Брукс. 1940 року він представив концепцію «життєвого циклу» документа від моменту його створення до стану «бездіяльності» в архіві та «ідеальної програми», яка дозволила б, на його думку, проводити ЕЦ документів поступово і на моменті передачі їх до архіву легко відділити документи постійного зберігання від нецінних, більше того, така «ідеальна програма» забезпечувала б періодичне виділення до знищення документів тимчасових термінів зберігання ще до того, як граничний строк передачі цінних документів до архіву настане²¹.

Відправною точкою для теорії Брукса стало поняття архіву. Одна з характеристик архіву, на його думку, – відображати політику і діяльність установ. Інша характеристика – зберігати документи для певних цілей, але документи, передбачені для подальшого використання людьми, не набувають архівного характеру, писав Брукс, якщо вони не систематизовані в архівні справи. «Життєвий цикл» документа Брукс представив у вигляді діаграми, у якій відобразив етапи роботи з документами в установі:

1. Створення матеріального носія інформації і засобів виготовлення документів; тестування матеріалу в лабораторії і контроль якості паперу і чорнила Національним бюро стандартів із метою довгого фізичного життя документа; придбання матеріальних носіїв інформації установою-документоутворювачем.

¹⁹ Norton Margaret Cross. Norton on Archives: The Writings of Margaret Cross Norton on Archival and Records Management [Text] ; Ed. Thorton W. Mitchell. – Carbondale, Illinois : Southern Illinois University Press, 1975. – P. 233–238.

²⁰ Klumpenhouwer R. Concepts of value in the archival appraisal literature: an historical and critical analysis. A thesis submitted in partial fulfillment of the requirements for the degree of master of archival studies in the faculty of arts [Text] / Richard Klumpenhouwer. – School of library, archival and information studies and the Department of history the University of British Columbia. – 1988, October. – P. 74–75.

²¹ Ідеї Брукса викладені за працюю: Brooks P. C. The selection of records for preservation [Text] / Philip Coolidge Brooks // American Archivist. – 1940, October. – Vol. 3. – № 4. – P. 221–234.

2. Аналіз цілей, структур і функцій, із якими пов'язані адміністративна політика й укладання документів урядового органу, установи або компанії – документоутворювачів. З'ясування того, чи відбивають інструкції з діловодства наміри щодо подальшої збереженості окремих видів документів для майбутнього.
3. Створення документів співробітниками. Важливу роль відіграють форми, зміст і кількість копій, із якими пов'язані різноманітність методів виробництва і розповсюдження документів, використання їх у діяльності установ.
4. Прийняття рішення щодо подальшої долі документів; з цього моменту історичне життя групи документів розщеплюється на дві гілки: ті, що відображають діяльність установи, *є документами* (тож варті зберігання); інші, неофіційні послання, копії документів, будь-які папери, які не використовувалися для документування офіційних дій, *не є документами* (отже, не варті зберігання і можуть бути знищеними).

Серед методів зменшення обсягів документів Брукс розглядав: 1) передачу документів зацікавленим історичним товариствам і бібліотекам (хоча для установ, обмежених у фінансах, цей метод він не вважав доступним); 2) копіювання документів на мікроформи і, відповідно, знищення оригіналів (з цим методом пов'язане вивчення фотообладнання, якості зменшених копій, засобів читання, тому він вимагав упевненості, що документи, відібрані для мікрофотокопіювання, варті таких зусиль); 3) відбір на зберігання репрезентативних зразків (у зразках, випадково відібраних за допомогою статистичних методів із великого обсягу однорідних документів, представлені всі елементи, що містять у цілому значні для вивчення середні характеристики регіонів, історичних періодів тощо, але щоб визначити, які саме комплекси документів чуттєві до статистичного відбору, слід здійснити, як вважав Брукс, ЕЦ настільки уважно, наскільки б її проводили, якби йшлося про передачу на постійне зберігання або знищення усієї групи документів). Тож у зменшенні обсягів документів Брукс не вбачав вирішення проблеми, тому він запропонував шляхи визначення «permanent value» (постійної цінності) документів.

Брукс розглядав дві, навіть три категорії цінності. Перша – *цінність, яку документ мав для свого документоутворювача* – адміністрації, яка знає свою справу і використовує документ для обґрунтування своєї діяльності і юридичного захисту установи. До цієї категорії цінності архівіст не має відношення. Друга – *стосується вивчення адміністративної історії установи*. Така цінність, на думку науковця, важлива для майбутніх адміністраторів, які будуть вчитися на досвіді своїх попередників, відшукувати прецеденти, що були в минулому, і шляхи їх вирішення, а також для політологів, істориків і всіх тих, хто зацікавлений у вивченні історії установ, у тому числі й архівістів, які прагнуть зберегти документи у чіткій відповідності з функціями установи. Брукс зазначав, що адміністративну цінність мають меморандуми, циркуляри, інструкції, адміністративні звіти усіх видів, документи про розслідування, персональні справи, протоколи важливих засідань, міжвідомче листування тощо.

Цей аналіз категорій цінності виніс Брукса у широке і, на його погляд, «невизначене поле *історичної цінності*». Стосовно цього традиційного поняття цінності Брукс говорив, що групи документів, які слід розглядати комплексно, відображають діяльність організацій і людей, події і умови життя краще, ніж окремі документи. Аналізуючи документи з точки зору їх віку, зазначав, що ніхто не може відповісти на питання, наскільки старим повинен бути документ, щоб він підпав під категорію історичного. Вік – не критерій для Брукса, і проведення межі на рівні якогось року або події, до якої документи стають недоторканими, а після яких їх можна знищувати, він вважав недоцільним. Брукс зазначав, що до документів особового походження слід застосовувати інші категорії цінності, але не визначив, які саме.

Звертаючись до трьох категорій цінності, Брукс указував, що архівіст не повинен чекати, щоб одна з них вичерпалася, а інша з'явилася з плином часу. Архівіст повинен втручатись у «життєвий цикл» документа настільки швидко, наскільки це можливо. Цілісна функція ЕЦ буде найкращим чином виконана не тоді, коли документи пролежали 20 років і більше, а під час їх створення. У цьому контексті особливого значення він надав співробітництву адміністратора й архівіста, і чим раніше воно розпочнеться, тим буде краще для всіх.

Розвиваючи тему «ідеальної програми», Брукс поставив вимоги до неї: 1) періодична передача одних документів до архівів і знищення інших. Зменшення в обсягах документів постійного зберігання, упорядкування їх у справи так, щоб їх можна було легко ідентифікувати під час ЕЦ, виділити документи постійного зберігання із загальної маси та уникнути дублетності; 2) відокремлення матеріалів, які використовуються тільки для довідкових цілей, від тих, які документують діяльність установи.

Відповідно до програми Брукса документи у діловодстві слід було формувати за датами, станом на які корисність документів для установи була вичерпана. Архівіст повинен був брати безпосередню участь як у ході експертизи у діловодстві, вивчаючи документи і надаючи консультації по формуванню справ, так і здійснювати фінальну експертизу перед передачею документів до архіву (хоча вся концепція Брукса сама собою вже оскаржувала значення фінальної експертизи).

Уникненню дублетності Брукс приділяв особливу увагу. Він наголошував, щоб в інструкціях із діловодства було визначено, який документ є оригіналом, а який копією (а також копією, яку слід зберігати), та вказано кількість копій і їх розповсюдження (визначення установ, у яких отримані копії ставали оперативними документами). Уникнення дублетності, за Бруксом, передбачало проведення значного наукового аналізу відношення документів між собою як частини процесу відбору. Як приклад дублетності, Брукс навів здійснення господарської і фінансової діяльності установ. Жодну експертизу документів із фінансової і господарської діяльності федеральних органів влади США не можна зробити без

розуміння стосунків цих органів із Комісією цивільної служби, Департаментом фінансів, Бюро бюджету, Офісом генеральної бухгалтерії тощо. Брукс писав, що у всіх цих галузях форми документів стандартизовані і схожі, дублетність «приголомшлива». Тож ретельне вивчення допомогло б запровадити стандартну практику відбору фінансових і господарських документів федеральних органів, що складають половину документів уряду.

Отже, вчений розглядав ЕЦ як процес із певними стадіями, на яких приймаються рішення в умовах визначених обставин. У цьому процесі, наголошував Брукс на відміну від Ч. Х. Дженкінсона, безпосередньо бере участь архівіст. Хоча концепція Брукса підтримувала важливість архівної теорії і використовувала категорії цінності, одним із результатів його підходу, як зазначив Ф. М. Хамер²², було те, що архівісти стали надавати значення розвитку й удосконаленню адміністративних методів зменшення обсягів документів.

ЕММЕТ ДЖОЗЕФ ЛІХІ

Найважливіші методи систематичного зменшення обсягів документів були викладені Е. Дж. Ліхі, якого називають «батьком» сучасного документаційного менеджменту. Свої ідеї стосовно методів зменшення обсягів документів він сформулював²³ після того, як Конгрес видав закон про знищення визначених документів уряду США 1939 року. Ліхі провів велику роботу з обстеження політики європейських країн у виділенні документів до знищення та вже набутого з цього питання досвіду в США.

Він зауважив, що десятиліттями у Сполучених Штатах діяв закон, направлений на покарання (штрафування або ув'язнення) винних у навмисному і незаконному приховуванні, видаленні, пошкодженні або знищенні документів історичної цінності федеральних органів влади, проте не було визначено саме поняття «історична цінність». 16 лютого 1889 року Конгрес ухвалив закон щодо розпорядження непотрібними паперами у виконавчих департаментах «An Act to authorize and provide for the disposition of useless papers in the Executive Departments». Згідно з ним був утворений комітет Конгресу з двох членів Сенату і двох членів Палати представників, якому керівники виконавчих департаментів повинні були представляти на розгляд списки документів, передбачених до знищення. Після цього Конгрес видав ще шість актів, у тому числі стосовно докумен-

²² Philip H. M. Finding mediums in the National Archives: an appraisal of six years' experience [Text] / Hamer M. Philip // *American Archivist*. – 1942, April. – Vol. 5. – № 2. – P. 82–92.

²³ Ідеї Е. Ліхі викладено за працюю: Leahy E. J. Reduction of Public Records [Text] / Emmett J. Leahy // *American Archivist*. – 1940, January. – Vol. 3. – № 1. – P. 13–38.

тів Департаменту сільського господарства, командуючого флотом і суднобудівними верфами, які вже не вимагали надавати списки на розгляд Комітету.

16 березня 1912 року Президент США У. Г. Тафт видав указ, відповідно до якого керівники департаментів повинні були представляти списки на знищення не тільки на розгляд Конгресу, а ще й Бібліотеці Конгресу для можливого визначення історичної цінності документів. Так уперше компетентний орган отримав можливість відслідковувати знищення документів і попереджати втрату цінних серед них. Подібна процедура була передбачена і під час ліквідації установ, створених на період Першої світової війни.

З ухваленням закону про заснування Національного архіву США 19 червня 1934 року всі департаменти були зобов'язані надавати свої звіти про нецінні документи на розгляд Архівіста США, а вже той на 1 січня кожного року мав подавати їх на розгляд Конгресу. Проте раніше прийняте законодавство не було відмінене, і у виконавчих органах влади США розпочалися плутанина і непорозуміння. Для налагодження порядку в процедурі виділення документів до знищення 5 серпня 1939 року Президент США Фр. Д. Рузвельт підписав Закон, за яким керівники департаментів, що мали у своєму розпорядженні документи, не потрібні для поточної оперативної діяльності і не обтяжені майбутнім історичним значенням, повинні були направляти Архівісту США списки документів, виділених до знищення, із їх зразками. У свою чергу Архівіст США за згодою Ради Національного архіву представляв узагальнений звіт разом зі списками Конгресу, вищезазначений Комітет якого переглядав і затверджував ці списки. Після цього керівники департаментів отримували право розпорядитись документами одним із трьох способів: продати документи, знищити або передати їх на зберігання будь-якому штату, навчальному закладові, бібліотеці, музею, історичній, дослідницькій або патріотичній організації, зробивши про це відповідну заяву (із зазначенням адреси організації, що прийняла документи на зберігання, і кількості цих документів) Архівісту США. На початку кожної сесії Конгресу Архівіст США надавав звіт про передачу нецінних документів на користь зацікавлених у них інституцій. Якщо Комітет Конгресу не зміг би діяти протягом сесії Конгресу, Архівіст США мав повноваження самостійно санкціонувати знищення документів. Такі ж повноваження він отримував у разі, якщо список документів був аналогічний уже раніше затвердженому Конгресом. За умови, якщо документи несли загрозу людському життю, здоров'ю або майну, Архівіст міг наказати негайно знищити їх, надавши потім про це звіт Конгресу. У цьому законі поняття «документ» розглядалось як «оригінали або копії кіно- чи фотодокументів у будь-яких формах, звукозаписи, листування, папери, індекси, мапи, графіки або схеми, плани, малюнки, перфокарти, табуляції та інші види документів, що належать урядові Сполучених Штатів»²⁴.

²⁴ *Leahy E. J. Reduction of Public Records [Text] / Emmett J. Leahy // American Archivist. – 1940, January. – Vol. 3. – № 1. – P. 29–31.*

Порівнюючи політику документаційного менеджменту таких європейських країн, як Великобританія, Нідерланди, Польща, Іспанія, Норвегія та США, Е. Дж. Ліхі розробив власні вимоги щодо відбору документів на знищення. При чому ця концепція виявилася настільки вдалою, що видатний американський вчений У. Г. Ліланд 1940 року у своєму президентському адресі Товариству американських архівістів «The Archivist in Times of Emergency»²⁵ («Архівіст у час небезпеки») відзначив, що проведення ЕЦ і знищення документів потрібно виконувати за рекомендаціями, розробленими Е. Дж. Ліхі. Ці рекомендації включали такі пункти:

- 1) внесення до законодавства положення про співробітництво адміністратора та архівіста у відборі цінних документів і укладанні списку нецінних (законодавство тих часів розглядало лише адміністратора як ініціатора зменшення обсягів публічних документів);
- 2) встановлення системного контролю за подальшою долею нецінних документів (закон США 1939 р. передбачав необхідність повідомлення Архівіста США Конгресу тільки про передачу документів у розпорядження архівів штатів, музеїв, бібліотек; у разі їх знищення або продажу таке повідомлення не вимагалось);
- 3) внесення змін до законодавства, які б передбачали відповідальність чиновників за неповернення, приховування, незаконне видалення документів історичного значення (у разі звільнення, виходу на пенсію або смерті посадової особи – розпорядника документів – виникала загроза їх втрати. Прецедент запобігання таким втратам 10 грудня 1938 року створив Президент США Фр. Д. Рузвельт, коли віддав наказ про спорудження у своєму маєтку в Гайд-парку бібліотеки для зберігання документів часів його президентства і передав її у дар американському народові, поставивши під контроль Архівіста США);
- 4) запровадження заходів відновлення федеральних фондів (реалізація таких заходів була можлива через процедури привласнення документів, їх придбання за рахунок асигнувань із державного бюджету або надання Архівісту США права обміну);
- 5) знищення документів, відсутність історичної цінності яких уже була відома з досвіду минулого, під час формування справ у діловодстві департаментів і установ;
- 6) впровадження типових списків документів, які могли спростити процедуру відбору документів постійного зберігання і виділення для знищення нецінних документів (можливість укладання таких списків у США з'явилась із виданням закону 1939 р. (ст. 5), який передбачав право Архівіста США у разі відсутності сесії видавати дозвіл на знищення документів без схвалення Конгресом, і якщо вже існував прецедент, санкціонування знищення аналогічних документів. Ліхі пропонував у типових списках зазначати дату для кожного виду документа, на момент виконання якої документ міг бути знищеним. За приклад він брав списки, підготовлені Національним архівом Великобританії (Public Record Office), які були прекрасною моделлю для змін, запропонованих його концепцією. Англій-

²⁵ Leland W. G. The archivist in times of emergency [Text] / Waldo G. Leland // American Archivist. – 1941, January. – Vol. 4. – № 1. – P. 1–12.

- ський варіант програми управління документацією включав не тільки виділення до знищення документів, а й відбір цінних документів на зберігання і передачу їх до державних архівів або інших архівних інституцій);
- 7) здійснення швидкої передачі документів ліквідованих установ, що не мали правонаступників, у розпорядження архівістів (знищення документів слід здійснювати перед передаванням до архіву, тоді, коли спеціальні знання і поради колишніх розпорядників усе ще доступні);
 - 8) дарування або передавання нецінних для уряду Сполучених Штатів документів місцевим або спеціалізованим інституціям (бібліотекам, музеям, навчальним закладам) як альтернатива їх знищенню (очевидною, на погляд Ліхі, була цінність використання цих документів для освіти);
 - 9) залишення на зберігання, а також публікація списків документів, виділених до знищення, та їх зразків;
 - 10) мікрофільмування документів і науковий відбір зразків із метою зменшення обсягів документації (спочатку мікрофільмування було направлено на створення мікрофотокопій оригіналів документів, але вже у 1940-ві рр. мікрофільмування почали застосовувати з метою зменшення обсягів документів – зберігали мікрофільми, а оригінали знищували²⁶. У цьому випадку Ліхі не соромився вихвалитися, що американські архівісти вказують шлях їх європейським колегам);
 - 11) надання архівістам права здійснювати знищення вже переданих до архіву документів;
 - 12) встановлення межі (дати, події), до якої будь-яке знищення документів заборонене. (Для кваліфікованого архівіста така межа, на думку Ліхі, могла б бути перешкодою, але вона корисна для контролю і попередження надмірного знищення документів. Установити її Ліхі радив за допомогою історичних товариств або інших зацікавлених організацій).

1944 року Ф. Бауер, працівник Національного архіву, на зустрічі архівістів у Харрисбурзі звернув увагу колег на вартість зберігання документів. Відповідно до його ідеї, архів повинен був відбирати на зберігання таку кількість документів, яку йому дозволяли його потужності та фінансування. Експертизу документів слід було, на думку Бауера, здійснювати з огляду на те, чи вартий документ коштів, які будуть витратитися на його постійне зберігання наступними роками. Бауер обрахував, що, відповідно до його підходу. Національний архів США міг

²⁶ An Act to provide for the disposition of certain photographed records of the United States Government and for other purposes. 1940, 24 September // NARA and Federal Records : Laws and Authorities and Their Implementation. – Washington : NARA, 1988. – P. 1–3 ; An Act to Provide for the Disposal of Certain Records of the United States Government [Sec. 13]. 1943, 7 July // NARA and Federal Records : Laws and Authorities and Their Implementation. – Washington : NARA, 1988. – P. 1–3 ; An Act to Provide for the Disposal of Certain Records of the United States Government. 1943, 7 July [HR 2943. PL 115] // United States Statutes at Large, containing the Laws concurrent resolutions enacted during the First Session of the Seventy-eight Congress of the United States of America 1943 and proclamations, treaties, and international agreements other than treaties compiled, edited, indexed, and published by authority of law under the direction of the Secretary of State. Vol. 57 in two parts. Part 1. [Public Laws]. – Washington : United States Government Printing Office, 1944. – P. 380–383.

прийняти на зберігання тільки 1 тис. куб. футів документів²⁷. Г. Кан на цій же конференції виступив проти ідеї Бауера. Він наголосив на тому, що зберігання документів є обов'язком цивілізованих людей, «це саме те, що робить нас людьми, а не варварами, це як будувати школи, виховувати дітей і підтримувати батьків у похилому віці, це те, що робить нас частиною цивілізації, те, що робили наші предки і будуть робити наші діти»²⁸. Але через 40 років після оголошення Бауером своєї ідеї Л. Раппорт²⁹ подивився на неї під новим кутом зору³⁰.

Таким чином, у 1930–1950-ті рр. американські вчені-архівісти дійшли висновку про необхідність проведення ЕЦ під контролем архівістів, запровадження переліків документів зі строками зберігання, встановлення межі, до якої документи не підлягали ЕЦ, почали застосовувати мікрофотокопіювання документів як засіб зменшення обсягів документації, обґрунтували категорії історичної і доказової цінності документів тощо.

Практична реалізація висловлених ученими ідей полягала в ухваленні закону про розпорядження документами уряду Сполучених Штатів («An Act to Provide for the Disposal of Certain Records of the United States Government», 1943 р.), згідно з яким федеральні установи були зобов'язані складати переліки документів, що вимагають постійного зберігання або знищення, та подавати їх на розгляд архівістів США, а також поправок до закону від 1945 р. («Records Disposal Act of 1943»), у яких ішлося про складання Генерального переліку документів зі строками зберігання, що включав типові документи установ федерального відомства. У 1950 році був прийнятий закон про федеральні документи «Federal Records Act»; 1949 року в складі Національного архіву США створено відділ управління документацією; у кожному федеральному відомстві введені програми управління документацією; почалося створення федеральних центрів документації для проміжного зберігання неактивних документів установ.

Період із середини 50-х і до середини 60-х рр. ХХ ст. пов'язаний із діяльністю видатних американських архівістів Т. Р. Шелленберга і фундатора методів вибіркової ЕЦ П. Левінсона. Т. Х. Петерсон цей період окреслює більш точно – 1954–

²⁷ *Bauer P. G.* Records Management in the National Recovery Administration [Text] / Philip G. Bauer // Records administration studies. – Washington, D. C. : NARA, 1942, December. – 7 p. ; *Bauer P. G.* The appraisal of current and recent records [Text] / Philip G. Bauer // Staff information circulars. – Washington, D. C. : NARA, 1946. – Vol. 13. – 25 p. ; *Peckham H. H.* The eighth Annual Meeting of the Society of American Archivists. Harrisburg, Pennsylvania. November 8 and 9, 1944 [Text] / Howard H. Peckham // American Archivists. – 1945, January. – Vol. 8. – № 1. – P. 12–18.

²⁸ *Rapport L.* No Grandfather Clause: Reappraising Accessioned Records [Text] / Leonard Rapport // American Archivist. – 1981, Spring. – Vol. 44. – № 2. – P. 143.

²⁹ Bradsher G. Remembering Leonard A. Rapport (1913–2008) National Archives [Electronic resource] // National Archives. Guest Blogger on April 29, 2013. – Mode of access: <http://blogs.archives.gov/TextMessage/2013/04/29/remembering-leonard-a-rapport-1913-2008/> ; <http://blogs.archives.gov/TextMessage/2013/04/30/remembering-leonard-a-rapport-1913-2008-continued/>. – Title from screen.

³⁰ Ідеї Раппорта викладені за працею: *Rapport L.* No Grandfather Clause: Reappraising Accessioned Records [Text] / Leonard Rapport // American Archivist. – 1981, Spring. – Vol. 44. – № 2. – P. 143–146.

1966 рр. – і вказує, що саме тоді була узагальнена і записана «класична теорія», розвинена в 1934–1954 рр.³¹

Т. Р. Шелленберг вважав, що ЕЦ документів повинна проводитися під контролем архівістів. Він, як і інші американські архівісти, виступив опонентом Дженкінсона і вважав, що ідеї, висловлені ним, були неприйнятні до реалій накопичених величезних обсягів документів у США. Архівісти, на думку Шелленберга, просто зобов'язані здійснювати ЕЦ. Дж. Сміт писала, що нікого не здивувала поява першого переліку документів зі строками зберігання та інструкціями з розпорядження подальшою долею документів у відділі Національного архіву США, яким керував Шелленберг³². Шелленберг називав Дженкінсона «an old fossil» (скам'яніле викопне), а Дженкінсон заявив, що Шелленберга небезпечно підпускати до архівів. Однак, якщо уважно розглянути суть суперечки двох видатних вчених, стає очевидним, що Дженкінсон боявся знищувати старі документи, а щодо нових – «давав добро»; Шелленберг говорив про документи своєї епохи³³. Так звана «класична теорія» в США, засновником якої вважають Т. Р. Шелленберга, – це теорія ЕЦ сучасних для того історичного періоду документів.

ТЕОДОР РУЗВЕЛЬТ ШЕЛЛЕНБЕРГ

Т. Р. Шелленберг виклав свої ідеї у книгах «Modern Archives: Principles and Techniques» («Сучасні архіви: принципи і методи роботи», 1956 р.), «The Management of Archives» («Управління архівами», 1965 р.) та статті «The Appraisal of Modern Public Records» («Експертиза цінності сучасних публічних документів», 1956 р.)³⁴. Його найголовніший внесок у теорію цінності документів полягає у визначенні понять «первинної» і «вторинної» цінності, а відносно останньої – «доказової» та «інформаційної» цінності. Учений узагальнив і проаналізував досвід архівної справи Англії, Франції, Німеччини і Сполучених Штатів у сфері оцінювання сучасних документів і 1956 року сформулював основні критерії, що на довгі роки стали базисом експертизи цінності документів у США³⁵.

³¹ Peterson T. H. The National Archives and the Archival Theorist Revisited, 1954–1984 [Text] / Trudy Huskamp Peterson // American Archivist. – 1986, Spring. – Vol. 49. – № 2. – P. 125–133.

³² Smith J. F. Theodore R. Schellenberg: Americanizer and Popularizer [Text] / Jane F. Smith // American Archivist. – 1981, Fall. – Vol. 44. – № 4. – P. 316.

³³ Tschan R. A Comparison of Jenkinson and Schellenberg on Appraisal [Text] / Reto Tschan // American Archivist. – 2002, Fall-Winter. – Vol. 65. – № 2. – P. 176–195.

³⁴ Schellenberg T. R. Modern Archives: Principles and Techniques [Text] / T. R. Schellenberg. – Chicago : University of Chicago Press, 1956. – 247 p. ; Schellenberg T. R. The Appraisal of Modern Public Records [Text] / T. R. Schellenberg // National Archives Bulletin. – 1956, October. – № 8 ; Schellenberg T. R. The Management of Archives [Text] / T. R. Schellenberg. – New York : Columbia University Press, 1965. – 383 p.

³⁵ Ідеї Шелленберга викладено за працями: Schellenberg T. R. Modern Archives: Principles and Techniques [Text] / T. R. Schellenberg. – Chicago : University of Chicago Press, 1956. – 247 p. ; Schellenberg T. R. The Appraisal of Modern Public Records [Text] / T. R. Schellenberg // National Archives Bulletin. – 1956, October. – № 8.

А. Менне-Харіц, директор архівної школи у Марбурзі (Німеччина), стверджувала, що на Шелленберга значно вплинули ідеї, завезені до Сполучених Штатів німецьким емігрантом Е. М. Познером, а на останньому, відповідно, відбилися погляди знаного у світі архівів ученого А. Бреннеке³⁶.

Шелленберг виділив первинну і вторинну цінність документів. Первинна цінність стосується безпосередньо поточної діяльності установи, у якій документи створюються або отримані. Вторинної цінності документи набувають після того, як вони вийшли з активного користування. Вона визначається двома показниками: 1) наявністю в документах доказів щодо організації і функцій урядової установи-документоутворювача, звідси походить критерій «доказової цінності», і 2) наявністю у документах інформації про осіб, корпорації, речі, проблеми, умови тощо, які були об'єктом діяльності установи, тобто присутністю критерію «інформаційної цінності». Розподіл між двома критеріями цінності умовний, документ може набувати як однієї, так і іншої цінності, або обох.

Для визначення «доказової цінності», яка залежить від важливості та характеру явища, про яке вона свідчить, архівіст повинен вивчити історію установи, її місце в організаційній ієрархії, функції і діяльність. Документи оцінюються в комплексі з іншими документами, а рішення залежить і від повноти інформації, що в них міститься. «Доказову цінність» мають: директивні документи, а саме: 1) документи організаційного характеру (положення, статuti, накази, фінансові кошториси, бюджетні документи, звіти, графіки тощо), звітно-аналітичні документи (звіти, протоколи), документи інструктивного характеру (циркуляри, інструкції, правила тощо); 2) оперативні документи (статистичні й інформаційні звіти, пам'ятні записки тощо); 3) документи з адміністративно-господарської діяльності; 4) друковані і рекламні матеріали. Зазначені документи можуть відігравати певну роль не тільки у подальшій діяльності адміністраторів, а й важливі для економістів, соціологів, істориків, спеціалістів інших галузей.

«Інформаційна цінність» визначається наявністю відомостей про осіб (або групи осіб), предмети (місцевості, будинки, фізичні та інші матеріальні об'єкти) і феномени (умови, проблеми, діяльність, програми, події, епізоди, тобто все те, що відбувається з людьми і предметами).

Шелленберг визначив «тести» (критерії) для встановлення інформаційної цінності: «унікальність», «форма» і «зміст» документа. «Унікальність» направлена на виявлення різних видів дублетності як самих документів, так і інформації, що в них міститься. Дублетність виявляється за допомогою вивчення усіх джерел даної інформації, як опублікованих, так і не опублікованих. Для цього архівіст має добре знати суть справи, відображеної документами, знати, якими саме документами документується діяльність установ визначеної галузі на даній те-

³⁶ *Menne-Haritz A. Appraisal or Documentation: Can We Appraise Archives by Selecting Content? [Text] / Angelika Menne-Haritz // American Archivist. – 1994, Summer. – Vol. 57. – № 3. – P. 528–542.*

риторії, встановити, як розповсюджуються копії документів на різних рівнях управління, оцінити документи серії, із якою він працює, у співвідношенні з іншими серіями.

За Шелленбергом, «форму» має документ і інформація. «Форма» документа означає його фізичний стан, зручність користування і розташування всередині серії. «Форма» інформації – це ступінь концентрації інформації в документі.

«Зміст» повинен оцінюватись архівістом з точки зору задоволення потреб уряду, а також інформаційних потреб істориків, спеціалістів інших галузей, генеалогів, антикварів. На думку Шелленберга, архівіст може ігнорувати задоволення вимог фахівців занадто вузькоспеціальних або технічних напрямків. Чим більше значення мала особа або предмет, тим більшого значення набувають і документи, пов'язані з ними. Для оцінювання «змісту» архівіст повинен добре розумітися на проблемі, про яку йдеться в документах, інформаційних потребах майбутніх користувачів, документації установи та за необхідності залучати спеціалістів галузі, документи якої він аналізує.

Найбільш важливими документами, що мають «інформаційну цінність», учений вважав ті, що підтверджують право приватної власності, громадянства, привілеї, свідчення про отримання пільг стосовно сплати певних податків, про перебування на державній службі, народження, смерть і шлюб. Також на свій розсуд архів міг би відбирати на зберігання документи наукового характеру.

У запропонованій Шелленбергом концепції містяться практичні рекомендації, причому розраховані на роботу з документами федерального уряду США. Вчений указав на необхідність вивчення історії державних установ, віддав перевагу документам юридичного, фінансового, адміністративного характеру. Постулати, вироблені Т. Р. Шелленбергом, на довгий час стали основоположними в архівній теорії у Сполучених Штатах. Водночас теорія Шелленберга була і залишається об'єктом критики багатьох поколінь архівістів США та інших країн.

Серед американських архівістів першим спробував теоретично обґрунтувати методи вибіркової експертизи відомий учений і архівіст-практик П. Левінсон, хоча на цей вид експертизи як можливий варіант зменшення обсягів великих комплексів документації до нього вказували у своїх працях Е. Дж. Ліхі (1940 р.)³⁷ та Т. Р. Шелленберг (1956 р.)³⁸, а К. Дж. Калсруд виклав (1947 р.) досвід Національного архіву США з проведення вибіркової експертизи цінності документів Адміністрації по захисту фермерських господарств про видачу позик фермерам, накопичених у період Великої депресії³⁹.

³⁷ *Leahy E. J. Reduction of Public Records [Text] / Emmett J. Leahy // American Archivist – 1940, January. – Vol. 3. – № 1. – P. 13–38.*

³⁸ *Schellenberg T. R. Modern Archives: Principles and Techniques [Text] / T. R. Schellenberg. – Chicago : University of Chicago Press, 1956. – 247 p. ; Schellenberg T. R. The Appraisal of Modern Public Records [Text] / T. R. Schellenberg // National Archives Bulletin. – 1956, October. – № 8.*

³⁹ *Kulsrud C. J. Sampling Rural Rehabilitation Records for Transfer to the National Archives [Text] / Carl J. Kulsrud // American Archivist. – 1947, October. – Vol. 10. – № 4. – P. 328–334.*

Один із засновників та постійних членів Товариства американських архівістів П. Левінсон народився у Нью-Йорку 19 лютого 1900 р. Він закінчив престижну школу з таким успіхом, що знаменитий медіа-магнат Джозеф Пулітцер оплатив йому навчання у Школі журналістики Колумбійського університету. 1922 року Левінсон здобув ступінь з літератури і через декілька місяців став головним редактором «Музичного дайджесту». 1923–1925 рр. він навчався у знаменитій Лондонській школі економіки, де отримав диплом із соціології, а пізніше й докторський ступінь. Саме у Лондоні вчений зацікавився історією чорношкірого населення. Перша публікація у цій галузі історії написана Левінсоном 1928 р., а 1932 р. Оксфордський університет видав його книгу «Race, Class and Party: A History of Negro Suffrage and White Politics in the South». Вона мала такий успіх, що перевидавалася ще двічі – 1963 і 1965 рр. На самого вченого його дослідження вплинули настільки сильно, що він вступив до Національної асоціації сприяння розвитку кольорового населення. Упродовж 1927–1932 рр. Левінсон був інструктором з історії в університеті штату Огайо, членом Ради з проведення досліджень у галузі соціальних наук та асистентом професора престижного Суортморського коледжу в Пенсільванії⁴⁰.

1934 року Левінсон направив свою працю з систематизації і описування документальної спадщини Президента США У. Г. Тафта до Бібліотеки Конгресу і на підставі цього досвіду подав заяву про влаштування на роботу до щойно утвореного Національного архіву США. 1935 року Архівіст США Р. Д. В. Коннор призначив Левінсона заступником інспектора з експертизи цінності непоточних федеральних документів, в основному установ, що займалися трудовими питаннями. Три роки по тому Коннор призначив Левінсона директором відділу Департаменту трудових архівів, а потім директором відділу документації промислових підприємств. До обов'язків Левінсона також входили експертиза цінності, прийом і менеджмент архівів Департаменту торгівлі. Із заснуванням Комітету трудових архівів у складі Товариства американських архівістів П. Левінсон був обраний

Мейер Гаррі Фішбейн, Морріс Пігер,
Поль Левінсон та Леонард Раппорт
(зліва направо)

⁴⁰ *Fishbein M. H.* Paul Lewinson (1900–1988) [Text] / Meyer H. Fishbein // *American Archivist*. – 1989, Spring. – Vol. 52. – № 2. – P. 268–269.

⁴¹ *Lewinson P.* The Archives of Labor [Text] / Paul Lewinson // *American Archivist*. – 1954, January. – Vol. 17. – № 1. – P. 19–24 ; *Lewinson P.* State Labor Agencies: Where Are Their Records? [Text] / Paul Lewinson // *American Archivist*. – 1956, January. – Vol. 19. – № 1. – P. 45–50.

його головою. У січні 1954 р. і січні 1956 р. журнал «The American Archivist» опублікував статті Левінсона про документи трудових архівів⁴¹. 1960 року Левінсон, разом із М. Рігером, здійснив огляд документів професійних спілок, який був опублікований у «The American Archivist» у січні 1962 р.⁴²

Праця П. Левінсона «Archival Sampling» з'явилася 1957 року і була значною подією американського архівного життя у теоретичному плані. Автор узагальнив уже набутий у ході експериментів досвід Національного архіву США, здійснивши аналіз 68 проектів застосування вибіркового методу ЕЦ⁴³.

У своїй праці Левінсон визначив експертизу цінності документів як базове архівне завдання, без якого документи взагалі не стали б архівом. Відбір, за Левінсоном, – це шлях, на якому документи можуть бути як виділені до знищення, так і обрані для постійного зберігання. Він розрізняв поняття «документи» і «архіви». Документи він визначив як загальну документацію діючої організації. Архіви – це відібрані документи постійної цінності, упорядковані і легкокоеровані.

Поняття «зразок» (sample), за словником, означає «частину чогось, представлену для аналізу, та таку, що може свідчити про якість цілого». Левінсон відрізняв архівний відбір від комерційного або статистичного. На відміну від комерційного, у якому зразок розглядається як типовий лот, архівний зразок може бути обраний і як типовий представник цілого, і через його особливу значимість, якої він набуває через свої визначні характеристики. Статистика обирає зразки як інформацію певної надійності, що є маленькою частиною загальної «популяції». Архівний відбір зразків може бути виконаний таким чином, що він дасть інформацію про «популяцію» або «універсум» документів, але ця інформація рідко буде мати обмежену надійність.

Таким чином, для визначення поняття архівного відбору зразків Левінсон виділив дві характеристики: «свідцтво якості цілого» і «інформація про частину загальної популяції». Таке узагальнення досвіду дозволило йому дійти висновку, що відбір зразків здійснюється стосовно всього універсуму документів, що виступають як ціле, і визначається у цілому його характеристиками.

Вибіркова ЕЦ документів в урядових установах означає відбір певних документів (специфічних типів кореспонденції, звітів, загальної документації установ, що мали мережу по всій країні, аудіо- та відеозаписів) із числа однорідних документів таким чином, щоб певні аспекти роботи уряду або інформації про його діяльність були представлені або проілюстровані у такий спосіб. Відбір зразків вирізняється серед інших технік архівного відбору, бо він концентрується на роботі з однорідними комплексами документів.

⁴² Lewinson P. Labor Union Records in the United States [Text] / Paul Lewinson, Rieger Morris // American Archivist. – 1962, January. – Vol. 25. – № 1. – P. 39–57.

⁴³ Ідеї Левінсона викладені за працею: Lewinson P. Archival Sampling [Text] / Paul Lewinson // American Archivist. – 1957, October. – Vol. 20. – № 4. – P. 291–312.

Левінсон визначив, які документи та яких саме установ можуть бути джерелами для вибіркової ЕЦ. Найкращим прикладом, він вважав, можуть бути документи юридичних або квазі-юридичних установ, як постійнодіючих, так і тимчасових. До юридичних учень відносив районні суди США, у діяльності яких утворювалася велика кількість судових справ, що мали однорідний характер як за процедурою розгляду, так і за змістом. До судових справ, перш за все, зазначав Левінсон, може бути застосована вибіркова ЕЦ, крім тих, що дійсно мають історичне або юридичне значення через їх специфічний процесуальний розгляд, соціальні та економічні умови, та важливих кримінальних справ.

У діяльності квазі-юридичних органів, таких як Національне управління по трудових відносинах, Управління по регулюванню цін (існувало з 1941 до 1947 рр.), Управління по захисту фермерських господарств (діяло у період економічної кризи 30-х рр. ХХ ст.), Адміністрація у справах ветеранів, утворилася ще більша кількість однорідних документів, які складали єдині комплекси як за процедурою, так і за змістом, але ступінь інтересу до них і їх цінність були відносно низькими. Певні квазі-юридичні органи розглядали суперечливі між сторонами питання, а деякі займалися наданням соціальних пільг, видачею позик тощо. У них накопичилася документація про подання і розгляд скарг, апеляцій, заяв на отримання певних прав, пільг і дозволів, установлених законодавством і підзаконними нормативними актами.

До особливої категорії документів Левінсон відносив листування і періодичні звіти, зібрані у таких органах, як Конгрес США, Корпорація товарного кредиту (відомство з видачі кредитів на випуск товарів першої необхідності), Управління житлового будівництва і фінансування (створене 1947 р. для розвитку містобудування, координації видачі позик, іпотек, страхування будинків тощо), Корпорація фінансування реконструкції (створена 1932 р. адміністрацією Президента США Г. К. Гувера з метою виходу країни з економічної кризи, надавала фінансову допомогу сільському господарству, торгівлі, малому бізнесу), які за своїм характером та індивідуальними джерелами були дуже специфічними.

Збільшення цінності та інтересу до цих документів могло відбутися шляхом зменшення їх кількості таким чином (перетворення їх з однорідної маси у структуровані архівні комплекси), щоб вони відбивали початок нового шляху в політиці регулювання урядом якогось певного питання або відображали вирішення важливих політичних чи економічних проблем.

Левінсон вважав, що відібрані зразки документів повинні відповідати критеріям «доказовості» та «інформативності». «Доказова» цінність має відбивати функції і структуру урядового органу, висвітлювати його адміністративну історію, причини заснування урядових програм, їх основні положення, реалізацію, адміністративні та юридичні проблеми тощо. Якщо вибіркова ЕЦ застосовується до документів виключно доказової цінності, вони повинні бути типовими і відо-

бражати діяльність установи більш точно, ніж загальні директиви, розпорядження, статистика, звіти. Їх вибірки можуть бути як невеликого обсягу, так і значного розміру, у разі якщо вони відображають широкомасштабну і чітко диференційовану діяльність. Наприклад, скарги власників квартир і будинків Президенту й іншим офіційним особам висвітлюють соціально-економічний стан у США 1933–1936 рр. (із 1400 лінійних футів документів Корпорації кредитування домовласників на постійному зберіганні у результаті вибіркової експертизи залишено 35 лінійних футів). Документи Управління по регулюванню цін (від ресторанних меню до прайс-каталогів) відображають процес регулювання цін, надають дані з розвитку економіки у різних регіонах країни (із 8000 кубічних футів на постійне зберігання було відібрано тільки 400 кубічних футів).

Документи мають «інформаційну» цінність, якщо містять інформацію про людей, корпоративні органи, речі, проблеми, умови, із якими уряд мав справу. Цей відбір може застосовуватися до *нетипових* документів, тобто слід обирати для постійного зберігання документи, що стосуються тільки важливих подій, вузлових проблем тощо. Розмір комплексів таких зразків залежить від важливості подій, осіб, умов тощо. Щоб дотриматися критерію «інформативності», важливо здійснювати вибірку, фіксуючи інтервали часу: так буде відображено всі етапи реалізації урядової політики. Відібрані згідно з «інформаційним» критерієм зразки можуть документувати політику уряду стосовно:

- різних категорій населення (наприклад, у ветеранських справах відображена політика уряду щодо фізичної, економічної, професійної реабілітації ветеранів, документи кримінальних судів мають важливе значення, коли йдеться про причетність до справи Президента, віце-президента, членів Конгресу, суддів та інших офіційних осіб, агентів іноземних держав, інтернованих осіб тощо);
- реорганізації, створення і діяльності корпоративних органів (наприклад, справи про банкрутство корпорацій, регулювання роботи залізниць, цінову структуру товарів, вироблених на різних промислових підприємствах);
- спорудження різних об'єктів (спорудження загальних, туберкульозних і нейропсихічних шпиталів Адміністрацією у справах ветеранів; важливі інженерні проекти та технології житлобудування, використані Адміністрацією по захисту фермерських господарств у кожному регіоні країни; проекти будівництва й обладнання таборів для інтернованих);
- проблем, процесів, стану реалізації політики уряду в певних умовах (наприклад, під час відбору зразків документів Управління по захисту фермерських господарств і Управління по влаштуванню сільських переселенців акцент був зроблений на відборі документів про повністю погашені позики таким чином, щоб представити усі 134 фермерські округи країни. Інша справа – випадок, коли географічні умови мали значення, – відбір документів Управління по будівництву, продажу й оренді житлових будинків, де представлені всі 20 центрів, що об'єднували житлові комісії у головних регіонах країни у воєнний час. Ще один приклад: відбір на зберігання зразків колективних договорів між спілками робітників і роботодавцями, що накопичились у Федеральній службі

посередництва і примирення, – зразки містять інформацію про рівень заробітної плати, тривалість робочого часу, пенсії, страховки, соціальне забезпечення, визнання статусу робітничих спілок і їх юрисдикцію).

Звичайно, писав Левінсон, є багато випадків, коли вибіркова експертиза переслідує як «доказову», так і «інформаційну» цінність та здійснюється на базі і типових, і нетипових документів. Так, на стику обох критеріїв здійснюється відбір документів Національної комісії по трудових відносинах, постійнодіючого органу, який кожного року утворює до 25 куб. футів документації. Документи можуть бути відібрані на постійне зберігання через те, що вони відбивають «розвиток методів і процедур», «вплив на становлення принципів, прецедентів, стандартів і прийняття рішень» (доказовий критерій) або відображають «вплив на національну і місцеву економіку чи промисловість» або через «інтенсивність громадського інтересу» (інформаційний критерій).

Отже, вибіркова експертиза цінності повинна переслідувати критерії «доказовості» та «інформативності», і коли вибірка відповідає будь-якому з цих критеріїв, відповідно до концепції Левінсона, мета такого виду експертизи досягнута.

П. Левінсон указував, що вибіркова ЕЦ націлена як на зберігання типових, так і репрезентативних документів, і в кожному випадку архівіст повинен вирішити, або він застосовує статистичний відбір і обирає «random sample» (випадковий зразок), або «selected sample» (обраний зразок), і тоді він повинен встановити «criteria of significance» (критерій значущості).

При статистичному відборі зразків архівіст зустрічається з «проблемою надійності», яка виражається у «лімітах упевненості». Це означає, що будь-який документ, вибраний з усього комплексу документів у певних пропорціях (кожен 2, 5 або 10), буде давати той самий результат, як і будь-який інший, вибраний аналогічним способом, тобто у встановлених обмеженнях вибірка повинна представляти універсум документів. «Умовою надійності» є випадковість зразка і їх кількість у співвідношенні з цілями відбору. Випадковість є абсолютною передумовою надійності; будь-який зразок, вибраний іншим шляхом, не буде репрезентативним. Кількість зразків, що будуть представляти комплекс документів, визначається не у відповідності з обсягом цього комплексу, а з точки зору факторів, які вивчаються і визначаються на початку відбору, і ступеня надійності, якої вимагає кінцевий результат експертизи. Левінсон наводить гіпотетичний приклад – аналіз документів, що утворились у результаті здійснення програми забезпечення житлом. Якщо все населення Сполучених Штатів було б абсолютно ідентичним, тоді одна людина була б репрезентативним і надійним зразком, а вибір цієї людини був би однаково правильним при кількості популяції у 160, 200 чи 500 мільйонів. Але в дійсності така ситуація неможлива. Тому під час визначення документів, які слід обрати, щоб представити увесь комплекс документації, що

висвітлює забезпечення громадян житлом, архівісту потрібно встановити критерії зацікавленості: обирати молодих або старих, одинаків або одружених, маленькі або великі родини, міських або сільських жителів. Іншими словами, яким би великим не був комплекс документації, архівіст повинен думати як статистик, у термінах класів членів універсуму. Безумовно, що не можна передбачити усі варіанти, цього й не вимагається. Розглядати потрібно тільки ті, що допомагають з'ясувати проблему, яку архівіст намагається вирішити статистичним аналізом. Якщо це людська популяція і важливим є вік, можна встановити сім контрольних точок відбору від 10 до 60 років з інтервалом у 10 років та одну точку контролю після 60 років або три контрольні точки «до 21 року», «від 21 до 60 років», «після 60 років». Отже, обсяг відібраних зразків буде залежати не від обсягу всього комплексу документів, а від класів членів універсуму: чим більше таких класів, тим більший обсяг вибірки.

Статистика завжди передбачає наявність похибки, тому надійність вибірки ніколи не досягне 100 %, хоча теоретично можна припустити, що добре організована вибірка буде наближатися до 100 % надійності. Якщо йти за логікою і мати на увазі, що надійність універсуму менше 100 %, то із зменшенням універсуму надійність вибірки теж зменшиться. Але це не означає, що ці зразки документів нічого не варті. У залежності від того, яка проблема стоїть на черзі, інтелектуальна або практична, надійність слід зафіксувати на початку відбору. Для вирішення одних проблем допустима надійність навіть не може складати 50 %, для деяких 10 % будуть кращим шансом, ніж здогадки і припущення. Якщо класів мало, надійність низька, то й обсяг вибірки буде малим. При достатньо великій кількості класів, високій надійності обсяг вибірки буде великим. Під час підготовки плану відбору документів архівіст має визначити, чи варта та ступінь надійності, яку отримує вибірка, витрат на проведення експертизи, чи отримує потенційний дослідник репрезентативну та надійну інформацію зі зменшеного в обсязі комплексу документів, чи послужить ця інформація цілям дослідження. А отже, чи варта така вибірка подальшого зберігання. Раціональність щодо визначення вартості не може виключити необхідність зберігання документів. Але, як писав Левінсон, у кожному випадку архівіст повинен провести ретельне попереднє дослідження і проконсультуватися зі статистиками.

Освіченості архівіста і консультаціям зі спеціалістами Левінсон приділяв особливу увагу. Він вважав вибірковою експертизу складною настільки, що вона вимагає від архівіста володіння спеціальними знаннями у тій галузі, з документами якої він працює (знання законодавства, на підставі якого працює установа, проблем, що супроводжують її діяльність, специфічних подій, що впливають на її роботу, процедур тощо). Якщо таких знань не вистачає, як у випадку із Управлінням по видачі патентів, архівіст повинен залучати фахівців, наукові організації, а у випадку ліквідації установи – увесь її ще діючий професійний штат. Також

архівіст має вирішити, чи будуть прийматися на зберігання відібрані зразки одномоментно, чи прийом буде розтягнутий у часі. Останній варіант передбачає виділення достатнього приміщення для приросту документів. Крім того, Левінсон наголошував на відповідальності керівників за здачу документів на зберігання, особливо у разі ліквідації установи.

Теорія П. Левінсона підштовхнула інших архівістів до розвитку теорії вибіркової ЕЦ та експериментів із формування колекцій архівних документів і манускриптів як у архівах, так і в інших інституціях.

Г. Пінкетт описав зміст і загальний дослідницький потенціал двох видів урядової кореспонденції, загальної і судової, і запропонував використовувати вибірку ЕЦ для відбору цього виду документації на зберігання⁴⁴. Л. Стек та Фр. Блоуїн застосували вибірку ЕЦ для відбору на постійне зберігання документів компанії з лісорозробок «Hannah Lay» у штаті Мічиган⁴⁵.

Е. Мак-Кей та К. Ронгон за допомогою статистичних методів здійснили експертизу документів конгресменів штату Вісконсин, що були представлені переважно листуванням із виборцями, залишивши на зберігання 20 % від загального обсягу колекції. Пізніше Е. Мак-Кей застосувала метод «random sample» (вибору документів за допомогою таблиці випадкових номерів) для експертизи документів колишнього конгресмена Дж. У. Грідера. Л. В. Гентзлер здійснила аналіз семи колекцій історичних манускриптів, представлених документами сенаторів і конгресменів штату Міссурі і дійшла висновку щодо можливості їх удосконалення за допомогою методів вибіркової ЕЦ⁴⁶. Л. Лукас 1978 року опублікувала статтю про стратегії вибіркової ЕЦ у роботі з документами членів Конгресу США⁴⁷. Того ж року учасники Вашингтонської конференції по розпорядженню документами сенаторів і їх використанню дослідниками відзначили корисність вибіркової ЕЦ зазначеної категорії документів та необхідність міжвідомчого співробітництва в її організації і проведенні⁴⁸.

Д. П. Аффхолтер на 47-й щорічній конференції Товариства американських архівістів у жовтні 1983 року наголосив, що вибірка ЕЦ є суттєвим методом експертизи документів установ, вартим особливої уваги. Він виділив три види такої експертизи: випадкова (безсистемна, «haphazard»), цільова («purposive»),

⁴⁴ Pinkett H. T. Selective Preservation of General Correspondence [Text] / Harold T. Pinkett // American Archivist. – 1967, January. – Vol. 30. – № 1. – P. 33–43.

⁴⁵ Steck L. Hannah Lay and Company: Sampling the Records of a Century of Lumbering in Michigan [Text] / Larry Steck, Francis Blouin // American Archivist. – 1976, January. – Vol. 39. – № 1. – P. 15–20.

⁴⁶ McKay E. Random Sampling Techniques: A Method of Reducing Large, Homogeneous Series in Congressional Papers [Text] / Eleanor McKay // American Archivist. – 1978, July. – Vol. 41. – № 3. – P. 281–289.

⁴⁷ Lucas L. Managing Congressional Papers: A Repository View [Text] / Lydia Lucas // American Archivist. – 1978, July. – Vol. 41. – № 3. – P. 275–280.

⁴⁸ Conference on the Research Use and Disposition of Senators' Papers, Proceedings [Text] ; Edited by Richard A. Baker. – Washington, D. C. : n. p., 1979.

імовірнісна («probability sampling»). Під останню Аффхолтер підвів математичний фундамент. Як і Левінсон, він наголосив на необхідності для архівіста мати високу кваліфікацію для здійснення вибіркової ЕЦ, архівіст повинен знати, який вид ЕЦ застосувати у кожній конкретній ситуації, а також як краще використати поради статистика. Проте Аффхолтер дійшов висновку, що ймовірнісний вид вибіркової ЕЦ не є найкращим її варіантом⁴⁹.

С. Р. Фалб 1984 року описала чотири проекти, реалізовані Національним архівом США та іншими архівними інституціями за допомогою методів вибіркової ЕЦ: Верховного суду штату Массачусетс, Федерального бюро розслідувань, Комісії з питань державної служби та судових документів Департаменту юстиції. Фалб наголосила, що вчені все більше використовують відібрані за допомогою вибіркової ЕЦ документи для дослідження соціальної історії⁵⁰. Більш детально вибіркова ЕЦ документів Массачусетського Верховного суду проаналізована у монографії М. С. Хіндуса, Т. М. Хамметта та Б. М. Хобсон «Справи Массачусетського Верховного суду, 1859–1959: аналіз і план дій». Автори підтвердили правомірність застосування вибіркової ЕЦ до документів суду, наголосили на необхідності збереження базової вибірки, додаткової вибірки, документів визначених округів, часових періодів і/або визначених типів судових справ⁵¹.

1988 року Дж. Г. Бредшер опублікував статтю⁵² (перевидана 2000 р.) про проведення ЕЦ документів ФБР у 1981–1986 рр., у результаті якої на постійне зберігання було залишено 99 тис. справ у штаб-квартирі і 37,5 тис. справ у філіалах (із 11 млн справ), що загалом склало 10 % всього обсягу документації ФБР. Було застосовано стратифікований вид вибіркової ЕЦ. Спочатку вся колекція була розбита на тематичні розділи, із них вибрали близько 20 тис. справ за 200 тематичними рубриками і здійснили аналіз їх цінності. Крім того, був застосований метод «fat file», за яким на зберігання обираються найбільші за обсягом справи, бо вважається, що в них накопичені документи з найбільш цінною інформацією. У результаті попереднього аналізу були підготовлені рекомендації, за якими у подальшому проведена вибіркова ЕЦ.

Д. Р. Кіплі теоретично обґрунтував три види вибіркової ЕЦ. Перший – суб'єктивний (або експертний «subjective»), при якому із серії документів відбираються

⁴⁹ *Affholter D. P.* Probability Sampling in Archives. Paper presented at the forty-seventh annual meeting of the Society of American Archivists, Minneapolis, Minnesota (1983, October) [Text] / Dennis P. Affholter / Young Julia Marks. Annotated Bibliography on Appraisal // *American Archivist*. – 1985, Spring. – Vol. 48. – № 2. – P. 190–191.

⁵⁰ *Falb S. R.* The Social Historian and Archival Appraisal [Text] / Susan Rosenfeld Falb. – Organization of American Historians Newsletter. – 1984, February.

⁵¹ *Hindus M. S.* The Files of the Massachusetts Superior Court, 1859–1959. An Analysis and a Plan for Action: a report of the Massachusetts Judicial Records Committee of the Supreme Judicial Court [Text] / Michael Stephen Hindus, Theodore M. Hammett, Barbara M. Hobson. – Boston : G. K. Hall, 1979. – 265 p.

⁵² *Bradcher J. G.* The FBI records appraisal [Text] / James Gregory Bradcher // *Midwestern Archivist (Archival Issues)* / University of Wisconsin ; Midwest Archives Conference, 1988. – Vol. 13. – № 2. – P. 51–66.

найзначніші справи або документи, що мають дослідницьку цінність. Кіплі писав: це можуть бути ті справи, що викликали інтерес засобів масової інформації, призвели до економічних або політичних зіткнень, створили гучні прецеденти у суспільстві. Головна проблема в застосуванні цього виду ЕЦ – створити список критеріїв, які будуть виокремлювати ці значущі для історії справи і будуть легкими у застосуванні. М. Р. Мак-Рейнолдс назвав цей вид відбору «selective»⁵³ (вибірковий), а Ф. Халл – «purposive» (цільовий)⁵⁴. Другий – статистичний «statistical», при якому відбирають статистично маленькі порції документів із великого універсуму документів, які точно відображають усі важливі характеристики даного комплексу документації. Кіплі зазначає, що цей метод краще застосовувати до однорідних документальних комплексів, у яких персональні справи відсутні. Статистичний відбір націлений на типові документи. На відміну від Е. Мак-Кей, Д. Р. Кіплі радив спочатку відбирати всі значущі, персональні або гучні справи, а потім уже до однорідного комплексу, що залишився, застосовувати статистичний відбір. Він розглядав два типи статистичного відбору – систематичний «systematic» та випадковий «random» – і вказував, що при уважному відборі математична різниця між систематичним і випадковим відбором незначна, але систематичний, на його думку, дешевший і легший у застосуванні, а тому пріоритетніший. Третій – стратифікація «stratification», – є спеціальним статистичним відбором, під час якого універсум документації поділяється на частини (на відміну від інших видів, у яких усі частини універсуму мають однаковий шанс брати участь у вибірці) і у кожній частині можуть бути встановлені свої критерії відбору і свої відсоткові долі⁵⁵. Прихильником вибіркової ЕЦ, що базується на математичних методах, був і Фр. Боулс. Він зазначив, що не так багато архівістів виявляють зацікавленість вибірковою ЕЦ, але цей інтерес має велике значення для подальшої роботи, оскільки дозволяє архівістам знищити численні документи, практично не порушивши історичної цінності залишених на зберігання⁵⁶.

ФРЕНК БОУЛС,
64-й президент SAA
(2008–2009)

⁵³ *McReynolds M. R. Statistical Sampling to Preserve Records [Text] / Michael R. McReynolds. Paper presented at the 39th annual meeting of the Society of American Archivists, 1975. – P. 10–14.*

⁵⁴ *Hull F. The use of sampling techniques in the retention of records [Text] / Felix Hull // A RAMP Study with Guidelines. – Paris : UNESCO, – 1981. – P. 10–12.*

⁵⁵ *Kepley D. R. Sampling in Archives: A Review [Text] / David R. Kepley // American Archivist. – 1984, Summer. – Vol. 47. – № 3. – P. 237–242.*

⁵⁶ *Boles F. Sampling in Archives [Text] / Frank Boles // American Archivist. – 1981, Spring. – Vol. 44. – № 2. – P. 125–130.*

Учені-архівісти світового рівня, американка Т. Х. Петерсон та канадець Т. Кук (у праці, підготовленій за програмою RAMP⁵⁷),⁵⁸ обґрунтували чотири види вибіркової ЕЦ, що використовуються в сучасній архівній практиці США для відбору документів на постійне зберігання: статистичний («statistical», або «probability sampling»), систематичний («systematic»), ілюстративний («exemplary», або «illustrative»), документів особливої цінності («exceptional»).

Таким чином, починаючи від П. Левінсона, який узагальнив і обґрунтував практичний досвід американських архівістів у застосуванні вибіркової ЕЦ документів ще 1957 р., його колеги пройшли значний шлях у розвитку методів експертизи цінності, у тому числі й вибіркової. До 1960–1970-х рр. історики були зацікавлені у вивченні еліти суспільства, значних політичних, історичних подій, але у 80-ті рр. ХХ ст. відбулася переорієнтація історичної науки на безіменну людину, звичайний інцидент, щоденне життя широких прошарків населення. Отже, змінились інформаційні потреби істориків, до них долучилися дослідники неісторичних спеціальностей, політологи, соціологи тощо. А звідси виникла потреба у зберіганні не тільки значних історичних документів, а й тих, що відбивають життя і досвід звичайних людей. До того ж світ вступив в інформаційну епоху, що характеризується безпрецедентною кількістю документації. На цей факт ще 1974 року чітко вказав видатний американський вчений Дж. Хем у своїй статті «Архівна грань»⁵⁹. Він підкреслив, що збір комплексної громадської документації вимагає високого рівня відповідальності архівістів, які, на його думку, повинні «створити дзеркало людства». 1986 року на щорічній зустрічі Товариства американських архівістів обговорювалася стратегія документування сучасної історії суспільства. Впровадити в життя нову стратегію намагалися Р. Кокс (проект «Western New York» 1987–1988 рр., де було визначено 15 ареалів діяльності суспільства і вчені намагалися визначитись із комплексами документації, яка б відбивала цю діяльність), проект «Мілуокі» (1989 р.) та інші. 1992 року Х. Самюелс у статті «Вузівські листи...» наголосила, що неофіційні документи мають таку ж цінність, якщо не більшу, як і інформація з офіційних кіл. Т. Кук, надаючи свою оцінку розробленій Національним архівом Канади концепції «макрооцінювання», зосередив увагу на створенні більш повної картини суспільства за допомогою документальної стратегії. Е. С. Джонсон, аналізуючи роль документальної стратегії у документуванні процесів, що відбуваються у суспільстві, підкреслила

⁵⁷ Records and Archives Management Programme (RAMP) – Програма управління архівами і документами, заснована ЮНЕСКО 1979 р.

⁵⁸ Peterson T. H. Summary of Sampling Techniques [Text] / Trudy Huskamp Peterson // Basic Archival Workshop Exercises. – Chicago : Society of American Archivists, 1982. – P. 12–13 ; Cook T. The archival appraisal of records containing personal information: A RAMP study with guidelines [Text] / Terry Cook [prepared by Terry Cook [for the] General Information Programme and UNISIST]. – Paris, UNESCO, 1991. – Section 4. 30, 4. 31, 4. 32, 4. 33, 4. 34, 4. 35, 4. 36.

⁵⁹ Ham G. F. The Archival Edge [Text] / Gerald F. Ham // American Archivist. – 1975, January. – Vol. 38. – № 1. – P. 5–13.

соціальну місію архівіста⁶⁰. На її думку, експертиза цінності є найважливішою функцією, яку виконує архівіст. Архівіст є творцем минулого, на якому лежить тягар відповідальності і нереальної об'єктивності: «ідентичність, як колись елітарність, може так само легко перетворитися у перешкоду до відповідальності архівістів у питанні точного документування суспільних процесів». У цьому контексті розробка методів вибіркової експертизи цінності є одним із важливих напрямів теоретичних досліджень архівної науки та експериментів архівістів-практиків.

Середина 1960-х – кінець 1970-х рр. пов'язані з появою масових і «нових» (машиночитаних, кіно-, фото-, фоно-) документів. З історичної точки зору, цей період характерний підйомом громадянської свідомості в американському суспільстві, громадськими рухами за права жінок, чорношкірого населення, студентів проти війни у В'єтнамі. Американські громадяни наполягали на реалізації свого «права знати», з одного боку, і на захисті конфіденційної інформації про своє приватне життя, з іншого боку. Наслідком їх боротьби стало ухвалення закону «Про свободу інформації» (FOIA, 1966 р.) та закону «Про захист приватного життя громадян» («Privacy Act», 1974 р.). Історики в своїх дослідженнях переорієнтувалися з життя еліти на життя звичайної людини. Концепція «нової соціальної історії» вимагала зовсім інших історичних джерел – масових документів, більшу частину з яких на той момент становили машиночитані документи. У цей період світ побачили роботи Т. Мітчелла, М. Фішбейна, Дж. Хема, Е. Мак-Кей, Ч. Доллара та інших учених⁶¹. Основним опонентом Шелленберга виступив Торнтон Мітчелл, який 1970 року у статті «New Viewpoints on Establishing Permanent Values of State Archives» («Новий погляд на встановлення постійної цінності архівів штатів»)⁶² указав, що визначені Шелленбергом критерії доказової та

ТОРНТОН МІТЧЕЛЛ

⁶⁰ Johnson E. S. Our Archives, Our Selves: Documentation Strategy and the Reappraisal of Professional Identity [Text] / Elizabeth Snowden Johnson // American Archivist. – 2008, Spring–Summer. – Vol. 71. – № 1. – P. 190–202.

⁶¹ Mitchell T. W. New Viewpoints on Establishing Permanent Values of State Archives [Text] / Thornton W. Mitchell // American Archivist. – 1970, April. – Vol. 33. – № 2. – P. 163–174 ; Fishbein M. H. A Viewpoint on Appraisal of National Records [Text] / Meyer H. Fishbein // American Archivist. – 1970, April. – Vol. 33. – № 2. – P. 175–187 ; Ham G. F. The Archival Edge [Text] / Gerald F. Ham // American Archivist. – 1975, January. – Vol. 38. – № 1. – P. 5–13 ; McKay E. Random Sampling Techniques: A Method of Reducing Large, Homogeneous Series in Congressional Papers [Text] / Eleanor McKay // American Archivist. – 1978, July. – Vol. 41. – № 3. – P. 281–289 ; Dollar C. M. Appraising Machine-Readable Records [Text] / Charles M. Dollar // American Archivist. – 1978, October. – Vol. 41. – № 4. – P. 423–430.

⁶² Ідеї Мітчелла викладено за працею: Mitchell T. W. New Viewpoints on Establishing Permanent Values of State Archives [Text] / Thornton W. Mitchell // American Archivist. – 1970, April. – Vol. 33. – № 2. – P. 163–174.

інформаційної цінності для архівістів звучать як синоніми. Обидва вони зводяться до відбору документів на постійне зберігання, а отже, до поняття історичної цінності. Крім того, Мітчелл зазначав, що концепція Шелленберга була розрахована тільки на відбір для зберігання документів федеральних установ, а архівісти штатів, округів, церковних та університетських архівів не могли впровадити цю ретельно розроблену процедуру у своїх архівах. Тому Мітчелл представив своє бачення принципів ЕЦ та факторів, що на неї впливають, відносно архівів штатів.

Учений вважав, що, з одного боку, цінність деяких документів є настільки очевидною, що не вимагає жодних доказів і аналізу їх доказової та інформаційної цінності (наприклад, не могло бути сумнівів щодо збереження документів законодавчих органів штату). З іншого боку, деякі документи не мали жодної цінності і не потрібно «інтелектуальної моторності» для прийняття рішення щодо їх знищення (наприклад, замовлення на поставку товарів).

Мітчелл говорив, що історична цінність не є єдиною причиною для визначення постійного терміну зберігання документів. Існують соціальні науки та інші дисципліни, спеціалісти яких зацікавлені у зберіганні документів (наприклад, документи пенітенціарної служби можуть бути використаними для встановлення причин рецидивізму, впливу трудових програм на ув'язнених, а медичні документи психіатричних закладів є важливим джерелом у галузі лікування психічних захворювань). Проте документи цих галузей знищуються на підставі того, що вони не мають історичної цінності.

Якщо існує інша, ніж історична, цінність, то архівісти (вони ж, за Шелленбергом, історики), не мають відповідної кваліфікації для визначення подальшої долі цих документів. Шелленберг вважав, що у таких ситуаціях архівіст, якого він «призначив» повністю відповідальним за прийняття остаточного рішення, буде звертатися за консультацією до спеціаліста – «record officer» (який є еквівалентом «адміністратора» у Дженкінсона), а Мітчелл указав на відсутність бажання в архівіста отримувати консультації і навів вагомі докази знищення архівістами важливих для соціологічних досліджень документів часів «нового курсу» Президента США Фр. Д. Рузвельта на підставі того, що вони не мають історичної цінності. Хто ж тоді, на думку Мітчелла, повинен нести відповідальність за долю документа? Очевидно, якщо архівіст є істориком, він повинен нести відповідальність за визначення історичної цінності. З іншого боку, персонал установи, який створював і зберігав свої документи протягом певного періоду, є найбільш обізнаним у їх загальній цінності. Картина, яку малює Мітчелл, така: архівіст Еліза прагне вихопити історично цінні документи і зберегти їх, а працівник установи Саймон своїми «закривавленими» руками намагається знищити документи. Мітчелл доводить, що ця картинка не зовсім правдива, бо персонал установи є набагато консервативнішим щодо зберігання власних документів, він іноді приписує їм

цінність, якою ті насправді не володіють, і направляє до архіву занадто велику кількість документів. Тому Мітчелл вбачав завдання архівіста не у запобіганні знищенню персоналом установи цінних документів, а у попередженні занадто великого накопичення документації. Тобто архівіст повинен спонукати персонал установи не передавати на зберігання усе підряд, а відбирати ті документи (на яких він не знається, але поняттям про їх цінність володіє персонал), що в подальшому будуть важливими для практичного використання.

Т. У. Мітчелл застерігав, що неможливо здійснювати експертизу цінності документів у «вакуумі», її слід робити, враховуючи систему загальної документації установи. Це робить необхідним проведення аналізу функцій і відповідальності як усієї установи в цілому, так і кожної з її окремих частин, документаційного забезпечення управління, співвідношення документів у загальній системі документації установи до інших документів або серій документів конкретної установи та установ, із якими вона співпрацює.

На експертизу цінності може впливати недостатність інформації про певні справи, події, факти і т.д. Цю доктрину «scarcity» (недостатності інформації) розвинули європейські архівісти. Архівісти штатів у США підтримали її і залишали документи на зберігання не через їх цінність, а через їх недостатню кількість. Зазвичай це стосувалося старих документів, які зберігали навіть без огляду на те, що вони не могли взяти на себе всю важливість втраченої інформації. Справедливим також є й те, що сучасні документи теж можуть бути втраченими, наприклад, через катастрофи природного характеру. Так, пожежа в офісі Ради медсестер Північної Кароліни знищила тисячі цінних документів, що зробило інші документи, які за нормальної ситуації могли б бути виділеними до знищення, унікально цінними.

Т. У. Мітчелл стверджував, що під час експертизи цінності важливими стають форма і природа даних, але до цих понять він підходив по-іншому і бачив у цьому контексті багато проблем. Велика кількість документів знищувалась, оскільки завеликі їх обсяги і різноплановість наявної в них інформації не сприяли проведенню наукових досліджень з їх використанням. Архівіст, зустрічаючись із величезним обсягом документів із низьким рівнем хоча й цінної, але мало концентрованої інформації, не мав іншої альтернативи, як зменшувати обсяг, приносячи у жертву деталі. Багато питань ставило перед архівами просування комп'ютеризації. Документи, частково оброблені автоматизованими системами, були непридатні для зберігання і використання звичайним шляхом (наприклад, відомості нарахування заробітної плати, у яких комп'ютер замість прізвищ проставив коди). Існували побоювання, що такі документи так ніколи й не будуть використані дослідниками. Незважаючи на комп'ютерну революцію і розвиток систем пошуку мікрофільмів, архівісти не могли прийняти той факт, що носій інформації може бути іншим, ніж папір. Вони наполягали або на наявності оригіналу доку-

мента (за який не могли прийняти перфокарти, магнітні плівки, диски), або роздруківки на принтері. Їх можна зрозуміти, бо вони захищали інтереси дослідника, наприклад, генеалога, в інтересах якого було збереження усіх документів з іменами і прізвищами. Тож очевидно, що проблема експертизи цінності документів із непаперовими носіями збільшувала тенденцію не брати до уваги оригінальність документа або комбінувати оригінал і комп'ютером оброблені дані.

Цінність документів, за Мітчеллом, не могла бути встановлена згідно із загальними правилами або стандартами. Він взагалі вважав, що наявність правил і стандартів може нанести шкоду. Наприклад, існує правило: під час експертизи віддавати перевагу документам керівника установи. Проте один керівник ставить під жорсткий контроль діяльність установи, інший делегує повноваження своїм підлеглим. Тож документи першого – інформативно наповнені, а другого – містять менш суттєву інформацію, ніж документи його підлеглих. Інше загальне правило – наявність «магічної дати». Ініціатор створення Національного архіву США Дж. Фр. Джеймсон використовував 1870 рік як «магічну дату», інші пропонували 31 грудня 1865 року, але Т. У. Мітчелл оскаржував цей підхід. На його думку, неможливо було обґрунтувати, чим документи, датовані 31 грудня 1865 року, відрізняються від ідентичних, створених 1 січня 1866 року. Він вважав цей підхід грубо непрофесійним, таким, що ігнорує інші якісні елементи; наполягав на тому, що різниця в історичних подіях на рівні штатів не дозволяє визначити єдину універсальну для усієї країни дату. Звичайно, легко, писав учений, використовувати загальні правила, але краще оцінювати документи на базі їх власної цінності.

З точки зору Т. У. Мітчелла, існувало багато вимог і правил федерального уряду, абсолютно не прийнятних на рівні штатів. Уряди штатів теж видавали правила з вимогами зберігати документи, що не мали жодної цінності. Ігнорувати ці вимоги і правила було неможливо, бо вони мали силу законодавчого акта. Проте деякі з цих нормативних актів були розроблені посадовцями, які, по-перше, не мали знань і досвіду в галузі архівної справи, а по-друге, не враховували діючих юридичних вимог. Наприклад, Бюро громадських доріг із метою контролю за використанням коштів федерального бюджету розробило перелік із термінами зберігання документів, у якому дати можливого знищення документів були відсутні так далеко, що аудит по них можна провести не один, а декілька разів. Через ці обставини в архівах накопичувалася величезна кількість документів не тому, що вони мали цінність, а тому, що федеральний уряд або уряд штату вимагав цього.

Таким чином, розмірковуючи над тим, що залишати на зберіганні, а що ні, і як прийняти остаточне рішення, у якому Т. У. Мітчелл вбачав навіть щось містичне, вчений виклав вісім пунктів, враховуючи які, на його думку, можна встановити цінність документа. Експерт повинен: 1) досконало вивчити організацію,

документи якої він оцінює; 2) встановити цілі, для яких вона створює документи, природу і ступінь відображення в них інформації та ступінь дублетності цієї інформації у будь-яких інших документах; 3) визначити функції установи, представлені документами, їх важливість, роль документів у виконанні цих функцій; експерт має дійти висновку стосовно повноти документування функцій організації; 4) зрозуміти централізований чи децентралізований характер управління має установа (документи жорстко централізованої установи значно відрізняються від документів децентралізованої), повноваження її співробітників і керівництва; 5) визначити, наскільки і для яких цілей документи корисні, обґрунтувати можливості їх подальшого використання, цінність інформації і відповідність стану організації документів меті майбутнього використання; 6) отримати консультацію спеціалістів, які знаються на документах краще (ними можуть бути не тільки працівники установи, а й ті, хто буде у подальшому зацікавлений у використанні її документів); 7) має встановити строки збільшення обсягів у разі роботи із документацією занадто великого обсягу і малої концентрації інформації, проаналізувати відповідність між обсягами і цінністю. Це важливий крок, тому що при швидкому збільшенні обсягів документації експерт повинен запобігти зайвому накопиченню неінформативних документів (наприклад, застосувати до них методи вибіркової експертизи цінності). Отже, задовольнившись кожним прийнятим рішенням, експерт може прийняти остаточне з них: відправити цінні документи до архіву на постійне зберігання і знищити нецінні. Т. У. Мітчелл вважав, що такий підхід до експертизи цінності був більш прагматичним і, дотримуючись рекомендованих кроків, експерт міг уникнути помилки. Документи, підсумовував учений, не можуть бути обмежені у ступені цінності, і рішення про їх знищення не може бути прийняте балансуванням одного виду цінності проти іншого.

Протягом 1980–1990-х рр. здійснювався перегляд американської архівної теорії. Нова генерація американських архівістів поставила під сумнів наявність будь-якої теорії ЕЦ у США. Про відсутність архівної теорії першими заявили Фр. Дж. Бурк і Г. Д. Кімболл⁶³. Л. Дж. Каппон, навпаки, вважав, що теорія існує, необхідно тільки об'єднати все, що напрацьовано емпіричним шляхом⁶⁴. Л. Дюранті критикувала Шелленберга за прагматизм, фактично вказуючи на нежиттєздатність американської архівної теорії. На думку Дюранті, американська теорія ЕЦ повністю відійшла від решти Західного світу⁶⁵. Фр. Боулс і М. Грін кри-

⁶³ *Burke F. G.* The Future Course of Archival Theory in the United States [Text] / Frank G. Burke // *American Archivist*. – 1981, Winter. – Vol. 44. – № 1. – P. 40–46; *Kimball G. D.* The Burke–Cappon Debate: Some Further Criticisms and Considerations for Archival Theory [Text] / Gregg D. Kimball // *American Archivist*. – 1985, Fall. – Vol. 48. – № 4. – P. 369–376.

⁶⁴ *Cappon L. J.* What, Then, Is There To Theorize About? [Text] / Lester J. Cappon // *American Archivist*. – 1982, Winter. – Vol. 45. – № 1. – P. 19–25.

⁶⁵ *Duranti L.* The Concept of Appraisal and Archival Theory [Text] / Luciana Duranti // *American Archivist*. – 1994, Spring. – Vol. 57. – № 2. – P. 328–344.

тикували Дюранті за те, що свої висновки вона побудувала на первинних засадах римського права. Вони порівняли Шелленберга з Галілео, який описав недосліджений до нього горизонт таким, яким побачив його сам. Справа не в тому, писали Боулс і Грін, що світ документів не поводить відповідно до класичної архівної теорії, а в тому, що класична теорія більш не життєздатна. І якщо Дюранті мала бажання визнати її такою, то повинна була досліджувати, як класична теорія поводить в світлі змін Всесвіту документів⁶⁶.

Револьюційну думку в цьому протистоянні висловив Л. Раппорт, який заявив про необхідність проведення повторної ЕЦ (re-appraisal) документів, що знаходяться на постійному зберіганні в архіві. Певною мірою Раппорт підтримав висловлену Ф. Бауером думку про визначення цінності документів залежно від вартості їх подальшого зберігання. Вчений дійшов такого висновку, здійснивши повторну ЕЦ документів Управління залізниць і Корабельної комісії, які перебували на постійному зберіганні в Національному архіві США. Витративши багато часу на вивчення документів, Раппорт рекомендував виділити до знищення значну їх частину, яка не мала цінності. Він поставив питання про те, чому архівісти змушують американську націю платити за зберігання нецінних документів. Яким чином нецінні документи надійшли на постійне зберігання до архіву? Або вони були відібрані помилково, або стандарти, згідно з якими проводилася ЕЦ, були не ефективними? А якщо і помилка не допущена, і стандарти складені якісно, тоді змінився час і з позицій сучасності документи вже не здаються цінними. А якщо архівіст залежав від бажання документоутворювача зберегти документи, що здавалися йому цінними, але насправді такими не були? Тоді мова йде не про неефективний відбір, а про людську природу і бажання. Враховуючи всі ці причини, Раппорт дійшов висновку про необхідність проведення повторної ЕЦ документів через 20, 25 або 30 років після їх надходження до архіву. До цього терміну вже складені всі описи, документи введені в путівники і пройшли апробацію використанням, тому архівісти можуть оцінити ефективність проведеного ними відбору. Однак документи перед знищенням заслуговують, на думку Раппорта, на апеляцію публічного захисника. Для цього має бути створено спеціальне журі експертів, здатних заявити протест або надати будь-які коментарі на ухвалені рішення про виділення документів до знищення⁶⁷.

Слід додати, що американці були не єдиними, хто висловлював думку про проведення повторної ЕЦ в архіві. У практиці роботи радянських і сучасних архівістів країн пострадянського простору такий вид ЕЦ теж був наявний та існує дотепер. Однак він в основному стосується виявлення дублетних документів у

⁶⁶ Boles F. Et Tu Schellenberg? Thoughts on the Dagger of American Appraisal Theory [Text] / Frank Boles, Mark A. Greene // *American Archivist*. – 1996, Summer. – Vol. 59. – № 3. – P. 298–310.

⁶⁷ Rapport L. No Grandfather Clause: Reappraising Accessioned Records [Text] / Leonard Rapport // *American Archivist*. – 1981, Spring. – Vol. 44. – № 2. – P. 143–146.

фондах вищих і підвідомчих юридичних осіб однієї системи або однорідних юридичних осіб, які діяли на спільній території. В інших країнах, наприклад, в Австралії, на офіційному рівні були ухвалені рішення про проведення в повному обсязі повторної ЕЦ деяких архівних холдингів⁶⁸.

У цей же період до вже існуючих у США видів цінності додався ще один – цінність оригіналу документа в його фізичній формі (intrinsic value). Привід до розвитку даної цінності був досить банальний. Глава Адміністрації служб загально-го призначення Р. Дж. Фрімен звинуватив Національний архів у повальному мікрофільмуванні документів і знищенні оригіналів⁶⁹. У відповідь в 1982 році в інформаційному бюлетені архіву вперше були опубліковані дев'ять критеріїв, що

ДЖЕЙМС М. О'ТУЛ

характеризують цінність оригіналу документа. Обґрунтування цього виду цінності належить Дж. О'Тулу (1989 р.), котрий заявив про необхідність збереження оригіналу документа не через його доказові властивості, а за його антикварні якості⁷⁰. Пізніше (1994 р.) архівіст дійшов висновку про унікальність архівних документів, яка може бути втрачена в копіях. У прямому сенсі, писав учений, унікальність архіву звертається до документа як до фізичного об'єкта. Схожі ідеї висловлювали М. Брічфорд, Фр. Боулс, У. Дж. Барроу, Ф. К. Брукс, Дж. Хем. Проте були й такі вчені (Фр. Боулс, М. Деніелс), які говорили про унікальність інформації, що міститься або в документі, або в його копії, а не про унікальність оригіналу,

яку вони вважали вторинною. Третя група теоретиків (Л. Дюранті, Т. Кук, Х. Семюелс) заявляла про унікальність процесу й функцій, у ході яких створюється документ. Вони розрізняли макро-ЕЦ, що відноситься до функцій і процедур, і мікро-ЕЦ, спрямовану на документ або інформацію, при цьому вони відходили від унікальності як оригіналу, так і інформації. І, нарешті, четверта група (Т. Р. Шелленберг, М. Джо Паг, Дж. Г. Бредшер) вела мову про унікальність множини документів. Одиначні документи самі собою не мають такої цінності, як у поєднанні з іншими документами однорідної тематики. Фр. Боулс заявляв те саме щодо інформації⁷¹.

⁶⁸ Cox R. J. Making the Records Speak: Archival Appraisal, Memory, Preservation, and Collecting [Text] / Richard J. Cox // American Archivist. – 2001, Fall–Winter. – Vol. 64. – № 2. – P. 394–404.

⁶⁹ Peterson T. H. The National Archives and the Archival Theorist Revisited, 1954–1984 [Text] / Trudy Huskamp Peterson // American Archivist. – 1986, Spring. – Vol. 49. – № 2. – P. 125–133.

⁷⁰ O'Toole J. M. On the Idea of Permanence [Text] / James M. O'Toole // American Archivist. – 1989, Winter. – Vol. 52. – № 1. – P. 10–25.

⁷¹ Цитується за: O'Toole J. M. On the Idea of Uniqueness [Text] / James M. O'Toole // American Archivist. – 1994, Fall. – Vol. 57. – № 4. – P. 632–658.

Ш. Мак-Ренор 1996 року узагальнила різні ідеї про цінність оригіналу документа і детально проаналізувала всі дев'ять критеріїв, що підтверджують даний вид цінності документа. Серед них: 1) фізична форма, яка може бути предметом для вивчення; 2) естетичні чи художні якості (у цьому контексті О'Тул говорив про поняття «естетична цінність»); 3) унікальність або незвичайність фізичних особливостей; 4) вік документа; 5) цінність документа з погляду використання на виставках; 6) автентичність, дата, автор та інші характеристики, важливість і правдивість яких можуть бути підтверджені лише за допомогою аналізу оригіналу; 7) інтерес громадськості, викликаний до документа через асоціації його зі знаменитими або історично значущими людьми, місцями, речами, проблемами і подіями; 8) більш високий ступінь юридичної цінності документа, коли його доказові властивості можна використовувати, лише пред'явивши оригінал; 9) значення документа для формування політики на найвищих рівнях виконавчої влади (іншими словами, важливість органу влади або установи, який створив документ). Підводячи підсумок у своїх роздумах, Мак-Ренор заявила про те, що хоча для американських архівістів концепція вторинної цінності (за Шелленбергом) є наріжним каменем методології та практики ЕЦ, цілком неправильно вважати, що збереження інформації важливіше за збереження оригіналу документа. Мак-Ренор указала на небезпеку недооцінки значення фізичного оригіналу документа⁷².

Наприкінці 1980-х – на початку 1990-х рр. перед архівістами постала проблема ЕЦ і відбору на постійне зберігання документів громадських рухів 1960-х рр. Е. Локвуд ясно висловилася про те, що йшлося не про критерії цінності або методи відбору, а про відповідальність архівістів за збереження документів недержавного сектору. Ніхто з архівістів не заперечував необхідності збереження документів із так званої «нової соціальної історії» (жінок, афро-американців, трудових спілок, різних неформальних груп). В архівній літературі пропонувалися три підходи до вирішення даного питання: 1) визначити рівнозначні методи відбору (першість серед методів віддавалася вибірковій ЕЦ) для створення документальних комплексів усіх без винятку суспільних рухів і прийняти всі документи, не проігнорувавши жодної організації; 2) передбачити потреби дослідників і вибрати ті документи (або ті організації), які, з точки зору істориків майбутнього, можуть бути цінними; 3) розвивати розумну політику планування ЕЦ і прийому на зберігання масових документів (у контексті цього підходу нове життя знайшла стара ідея про оцінку документів з точки зору фінансових витрат на їх майбутнє зберігання). Однак Локвуд указала, що жоден штат архіву, у тому числі й Національного архіву США, не в змозі впоратися з аналізом такої величезної кількості документів, і відповідальність за їх ЕЦ і зберігання повинна бути

⁷² *McRanor S. A. Critical Analysis of Intrinsic Value [Text] / Shauna A. McRanor // American Archivist. – 1996, Fall. – Vol. 59. – № 4. – P. 400–411.*

покладена не тільки на архівістів, а й на самі громадські організації та істориків, сферою наукових інтересів яких є соціальна історія⁷³.

Наприкінці 1990-х – на початку 2000-х рр. формувалась і розвивалася теорія ЕЦ електронних документів. Змінилося розуміння об'єкта ЕЦ – це вже не традиційний архівний документ, а інформація, записана на цифровий носій. Ще на початку 90-х рр. А. Менне-Харіц вказувала на страх, який архівісти відчували перед можливою втратою цифрової спадщини людства в разі, якщо не будуть розроблені фундаментальні принципи ЕЦ для традиційних документів перед застосуванням їх до електронних документів. Мету архівної ЕЦ як традиційних, так і електронних документів вона вбачала у створенні переконливих, «красномовних» архівів і забезпеченні потреб дослідників⁷⁴. Поряд із уже звичними видами цінності документів, застосовуваними до електронних документів, архівісти в США, як і в усьому світі, заговорили про автентичність електронних документів. Оскільки електронний документ знаходиться в значній небезпеці фальсифікації, підробки, псування і навіть знищення під час міграції різними інформаційними системами, поколіннями апаратного та програмного забезпечення, його автентичність була визначена як основна категорія цінності. Проблеми автентичності приділили увагу Л. Дюранті і її колеги з міжнародного проекту InterPARES⁷⁵ – Д. Бірман і Дж. Трент, К. Лінч, Ю. Дж. Парк, Е. Джиллленд-Світленд, Х. Мак-Ніл, М. Хедстром, К. Лі та інші⁷⁶. Учені вважали, що електронний документ цінний

⁷³ Lockwood E. Imponderable Matters : The Influence of New Trends in History on Appraisal at the National Archives [Text] / Elizabeth Lockwood // American Archivist. – 1990, Summer. – Vol. 53. – № 3. – P. 394-405.

⁷⁴ Menne-Haritz A. Appraisal or Documentation: Can We Appraise Archives by Selecting Content? [Text] / Angelika Menne-Haritz // American Archivist. – 1994, Summer. – Vol. 57. – № 3. – P. 528-542.

⁷⁵ Докладніше про проект InterPARES див. у Додатку наприкінці монографії.

⁷⁶ Duranti L. The Long-Term Preservation of Authentic Electronic Records [Electronic resource] // The InterPARES Project. – Mode of access: http://www.interpares.org/display_file.cfm?doc=ip1-2_dissemination_cpr_duranti_vldb2001.pdf. – Title from screen ; Duranti L. The Authenticity of Electronic Records: The InterPARES Approach [Electronic resource] // UCLA Department of Information Studies. – Mode of access: <http://polaris.gseis.ucla.edu/blanchette/papers/ist2.pdf>. – Title from screen ; Bearman D., Trant J. Authenticity of Digital Resources: Towards a Statement of Requirements in the Research Process // D-Lib Magazine. 1998, June. – № 6 [Electronic resource] // D-Lib Magazine. The Magazine of Digital Library Research. – Mode of access: <http://www.dlib.org/dlib/june98/06bearman.html>. – Title from screen ; Lynch C. Authenticity and Integrity in the Digital Environment: An Exploratory Analysis of the Central Role of Trust / Authenticity in a Digital Environment [Electronic resource] // Council on Library and Information Resources. – Mode of access: <http://www.clir.org/pubs/reports/pub92/lynch.html>. – Title from screen. ; Park E. G. Understanding «Authenticity» in Records and Information Management: Analyzing Practitioner Constructs [Text] / Eun G. Park // American Archivist. – 2001, Fall-Winter. – Vol. 64. – № 2. – P. 270-291 ; Gilliland-Swetland A. J. Testing Our Truths: Delineating the Parameters of the Authentic Archival Electronic Record [Text] / Anne J. Gilliland-Swetland // American Archivist. – 2002, Fall-Winter. – Vol. 65. – № 2. – P. 196-215 ; MacNeil H. Providing Grounds for Trust: Developing Conceptual Requirements for the Long-Term Preservation of Authentic Electronic Records [Text] / Heather MacNeil // Archivaria. – 2000, Fall. – № 50. – P. 52-78 ; MacNeil H. Picking Our Text: Archival Description, Authenticity, and the Archivist as Editor [Text] / Heather MacNeil // American Archivist. – 2005, Fall-Winter. – Vol. 68. – № 2. – P. 264-278 ; Hedstrom M. L. The Old Version Flickers More: Digital Preservation from the User's Perspective [Text] / Margaret L. Hedstrom, Christopher A. Christopher, Judith S. Olson, Clifford A. Lampe // American Archivist. – 2006, Spring-Summer. – Vol. 69. – № 1. – P. 159-187 ; Forstrom M. Managing Electronic Records in Manuscript Collections: A Case Study from the Beinecke Rare Book and Manuscript Library [Text] / Michael Forstrom // American Archivist. – 2009, Fall-Winter. – Vol. 72. – № 2. – P. 460-477.

тоді, коли він відповідає не тільки традиційним видам цінності, але й демонструє свою справжність, надійність і цілісність. При цьому всі три поняття стосуються в першу чергу інформації, що міститься в документі, а потім уже його матеріального носія. Відбиратися на зберігання повинні тільки автентичні електронні документи, їх автентичність повинна підтверджуватися як під час ЕЦ, так і на будь-якому моменті всього життєвого циклу документів. Для підтвердження необхідні були нові методи, які раніше не застосовувалися до традиційних документів. Серед них і електронний цифровий підпис, і використання хеш-функції, вихідного коду, аналізу метаданих, криміналістичних методів розслідування життєвої історії документа.

У ХХІ ст. у всьому світі, у тому числі і в США, заговорили про відповідальність архівістів перед майбутніми поколіннями. Більше того, мова йде про кризу культурної відповідальності архівістів та архівної місії в збереженні спадщини та соціальної пам'яті (ця думка висловлена в працях Дж. Діркса і Р. Джімерсона)⁷⁷. М. К. Нортон, відштовхуючись від теорії Дженкінсона, свого часу вперше в США торкнулася теми відповідальності архівістів за правовий і моральний захист архівів. Проте з часом Т. Р. Шелленберг, представивши концепцію «доказової цінності», відкрив шлях до розходження американської архівної теорії з рештою світу (на думку Л. Дюранті) та її відходу в «професійний прагматизм», що є результатом «офіційної філософії Америки»⁷⁸.

Сучасні вчені заперечують задекларовані Ч. Х. Дженкінсоном ідеали об'єктивності, нейтральності, пасивності архівів і роль архівіста як зберігача «дівочої чистоти» архіву. Вимога ефективного управління грандіозними обсягами інформації та активної ролі архівіста в цьому процесі повернула вчених до обговорення теоретичних і етичних питань ЕЦ. Які цінності має на увазі архівіст, здійснюючи ЕЦ, який характер і джерело цих цінностей, як вони будуть застосовані, як вони узгоджуються з цінностями суспільства і творця документів, чи легітимний вибір архівіста, і якщо архівіст дійсно має владу і вона виражається у праві на ЕЦ, чи отримують майбутні покоління точне уявлення про наш світ, суспільство, історію – ці питання стали основними в дискусіях американських архівних теоретиків про ЕЦ. Р. Шеффер⁷⁹ заявив, що завдання архівіста полягає не в забезпеченні інтересів творця документів (установи) або історика (дослідника), а в служінні суспільству в цілому. Згідно з сучасною архівною етикою, архіви повинні

⁷⁷ *Dirks J. M. Accountability, History, and Archives: Conflicting Priorities or Synthesized Strands?* [Text] / John M. Dirks // *Archivaria*. – 2004, Spring. – № 57. – P. 29–49 ; *Jimerson R. C. Embracing the Power of Archives* [Text] / Randall C. Jimerson // *American Archivist*. – 2006, Spring–Summer. – Vol. 69. – № 1. – P. 19–32.

⁷⁸ *Duranti L. The Concept of Appraisal and Archival Theory* [Text] / Luciana Duranti // *American Archivist*. – 1994, Spring. – Vol. 57. – № 2. – P. 328–344.

⁷⁹ *Schaeffer R. C. Transcendent Concepts: Power, Appraisal, and the Archivist as «Social Outcast»* [Text] / Roy C. Schaeffer // *American Archivist*. – 1992, Fall. – Vol. 55. – № 4. – P. 608–619.

приймати на зберігання документи від усіх структурних елементів суспільства і робити їх доступними всім категоріям користувачів. Тому цінності, застосовувані в процесі ЕЦ, повинні бути гетерогенними (різноплановими, неоднорідними), а документи, що відбираються на постійне зберігання, повинні стати квінтесенцією документації сучасного суспільства, переданою майбутньому поколінню. Однак у суті щоденного життя, відбираючи документи з величезної маси документації установ, архівіст, занурений у рутину, не має часу для глибокого осмислення результатів, змісту та значення своєї праці для потенційного майбутнього. Завдання, що стоїть перед архівістом, полягає в тому, щоб зрозуміти всю глибину відповідальності за відбір документів, тому що суспільство делегувало йому цю функцію і притягне його до відповіді за прийняті рішення. Історично склалося так, що архівіст став «соціальним знедоленим» (Social Outcast) у суспільстві, він створив свою власну систему цінностей, яка залежить від рівня його освіти і досвіду. Вдосконалюючи знання і досвід, архівіст більш адекватно реагує на зміну шкали цінностей у суспільстві, глибше розуміє природу документа і цілі його збереження і, отже, йде від професійної методології в бік соціальної епістемології⁸⁰.

Р. Джімерсон у цьому контексті підкреслив, що архівіст повинен забезпечити майбутнє не тільки документами державних установ, політичної, економічної, соціальної та інтелектуальної еліти, а й усіх соціальних груп суспільства, відкрити нові світи документального матеріалу про життя, бажання, потреби звичайних людей, у тому числі жінок, расових, етнічних, релігійних груп, робітників низької кваліфікації, бідних, гомосексуалістів, лесбіянок та інших маргінальних груп населення, а також екстремістських угруповань усього їх спектру від ку-клукс-клану до терористів⁸¹. Разом із відповідальністю за збереження культурної спадщини на архівістах лежить відповідальність за захист прав та інтересів громадян. Ця подвійна відповідальність, на думку Р. Джімерсона, дає архіву значну владу соціальної юстиції в суспільстві, ставить перед архівом завдання протистояти амнезії, що нав'язується людям політиками та урядами. У контексті цього завдання архіви повинні закликати політичних і державних діячів до відповідальності за скоєні зловживання і злочини, допомогти людям в їх опорі політичному тиску, виправити соціальну несправедливість, задокументувати життя репресованих груп населення. Першочергова роль у реа-

РЕНДАЛЛ ДЖІМЕРСОН,
60-й президент SAA
(2004–2005)

⁸⁰ Про поняття «епістемологія» див. детальніше у Словнику основних термінів і понять наприкінці монографії.

⁸¹ *Jimerson R. C. Embracing the Power of Archives [Text] / Randall C. Jimerson // American Archivist. – 2006, Spring–Summer. – Vol. 69. – № 1. – P. 30.*

лізації завдань, які стоять перед архівами, належить ЕЦ документів і відбору їх на зберігання⁸².

Таким чином, американська теорія ЕЦ виросла з потреб практики. Досить прагматичні за характером, американці виробили відповідні види цінності, серед яких першорядна роль належала доказовому, а потім уже адміністративному, інформаційному та історичному видам цінності. Відповідаючи на виклики часу й претензії до компетентності архівістів, американські архівісти ввели поняття цінності оригіналу документа в його фізичній формі, а щодо електронних документів – автентичності. Можна і посперечатися і погодитися з Л. Дюранті щодо того, чи є обґрунтування ЕЦ у США теорією чи всього лише методологією. Починаючи з 1930-х рр. і до кінця ХХ ст. американські архівісти дійсно підходили до ЕЦ як до методології, оскільки намагалися вирішити практичні питання, що поставали перед архівною наукою. У процесі розвитку ЕЦ критиці піддавалися не лише європейські теорії, а й теорія, запропонована Шелленбергом. Дискутуючи, американські вчені спочатку висловили думку про повторну ЕЦ уже прийнятих на зберігання документів, а пізніше ідеї про відсутність теорії ЕЦ та кризу архівної місії. На початку ХХІ ст. це привело американське архівознавство до значних кроків у напрямку соціальної епістемології. Головними питаннями дискусії стали проблеми влади архівів над майбутнім, відповідальності архівістів за ЕЦ і її результати, на основі яких майбутнім поколінням будуть представлені документальні комплекси, що дадуть їм можливість пізнання життя сучасного суспільства й історії. Особливої ваги набула ідея про те, що архівісти повинні служити суспільству в цілому, а не творцям документів і дослідникам, інтересам яких віддавалася перевага раніше. Крім того, архівісти просто зобов'язані дбати про збереження для майбутнього не лише документів уряду та елітних груп населення, але всіх структурних складових суспільства – від маргінальних груп до терористичних угруповань. Тільки тоді наш світ і наша історія будуть адекватно представлені у майбутньому.

4.2 СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ДОКУМЕНТІВ В АРХІВАХ США: РІВНІ ОЛІВЕРА ВЕНДЕЛЛА ХОЛМСА

Історичне тло виникнення дискусії про систематизацію архівів у США обумовлене наявністю ряду факторів. По-перше, відсутністю національних традицій архівної справи. Документи після їх активного використання накопичувались у сховищах без упорядкування і систематизації, не існувало жодної реєстраційної системи, структура державних органів влади постійно змінювалася, а архівної інституції федерального рівня у США не існувало до 1934 року. Кожний

⁸² *Jimerson R. C. Archives for All: Professional Responsibility and Social Justice [Text] / Randall C. Jimerson // American Archivist. – 2007, Fall-Winter. – Vol. 70. – № 2. – P. 252–281.*

федеральний департамент самостійно встановлював собі правила зберігання і систематизації документів. Архіви штатів, більшість із яких виникла протягом XIX ст. – першої чверті XX ст., через державний устрій і правову систему США були достатньо автономними. Тому жодної загальної методики систематизації архівних документів розвинуто не було. Фр. Б. Еванс вважав, що причина такої ситуації полягала у тому, що «американські архівісти завжди були крайніми індивідуалістами у своїх методах, можливо, більше, ніж в інших країнах, а союз архівної професії у Сполучених Штатах є об'єднанням, що швидше обумовлене загальною метою, ніж загальними політиками і практиками»⁸³.

По-друге, на систематизацію архівів значний вплив мали принципи і методи, розвинуті бібліотекарями і хранителями манускриптів, професії яких з'явилися у США раніше. Федеральним і регіональним архівістам довелося довго виборювати право на власні принципи та техніки і доводити різницю між архівними документами, переважно офіційного походження (документами державних органів і установ «archival records»), і документами та рукописними матеріалами особового походження («collections» of «historical manuscripts»). Різниця між ними полягала як у джерелі походження, так і в обсягах (колекції манускриптів за чисельністю одиниць зберігання невеликі, натомість обсяги документів державних органів влади – величезні) та історичній цінності.

Ще однією проблемою була відсутність (нестійкість) архівної термінології у США, використання на ранніх періодах бібліотечного поняття «класифікація» (classification) замість «систематизація» (arrangement)⁸⁴.

Виникнення руху за уніфікований метод *систематизації* (тоді у США йшлося про метод *класифікації*)⁸⁵ пов'язане з початком роботи Комісії публічних архівів Американської історичної асоціації (1899 р.), яка на відміну від Комісії історичних манускриптів узяла на себе опікування документами державних установ (переважно утворених у результаті діяльності органів влади штатів і округів) і вирішення проблеми з уніфікованим методом *систематизації* документів офіційного походження. Проте Комісія не змогла укласти єдину схему систематизації, яка підійшла б архівам усіх штатів. Причини цього полягали у несхожості умов, у яких розвивалась архівна справа у різних штатах, та значній автономії деяких із них.

У ті часи провід в організації архівів тримали історики, тому Фр. Б. Еванс вважав природним той факт, що перша схема систематизації була запропонована саме істориками. Вченими з Айови, членом Комісії, професором історії Б. Шамбаухом та його однодумцем і колегою, управляючим Публічного архіву

⁸³ Evans F. B. Modern Methods of Arrangement of Archives in the United States [Text] / Frank B. Evans // American Archivist. – 1966, April. – Vol. 29 – № 2. – P. 242.

⁸⁴ Ibid.

⁸⁵ Ibid. – P. 243.

Айови, К. Стайлсом, було розроблено план *класифікації* архівних документів⁸⁶. Він включав чотири частини: 1) загальну (поділяла документи за джерелом походження: установ штату та місцевих установ); 2) формальну (друковані або рукописні документи); 3) історичну (базувалася на знакових датах в історії штату); 4) адміністративну (спочатку поділяла весь комплекс документів на документи штату та місцеві, потім документи штату поділяла за установами-документотворювачами, а документи місцеві – за округами, муніципалітетами та сільськими управліннями). У кожній підгрупі документи *класифікувалися* за фізичною формою і предметом справи, про яку йшлося, а далі розміщувались у хронологічному порядку. План було впроваджено у штаті Айова, але він не мав значного впливу на *класифікацію* документів в архівах інших штатів.

Невдовзі Інститут Карнегі заснував Бюро історичних досліджень, яке готувало серію путівників за документами американської історії (у т.ч. головним виконавцем проекту був У. Г. Ліланд), що зберігались у державних архівах і бібліотеках Європи. З європейських архівів американські вчені набули знань стосовно принципів і технік систематизації архівних документів і переконали Комісію публічних архівів у необхідності перегляду її попереднього рішення щодо пошуку уніфікованого методу систематизації архівів і архівної практики в цілому.

1909 року У. Г. Ліланд на 1-й Конференції американських архівістів запропонував упровадити в архівну практику європейські принципи «поваги до фонду» і «походження»⁸⁷. Архіви, наголошував Ліланд, повинні бути *класифіковані* відповідно до їх походження і відображати процес їх утворення⁸⁸. Архівісти зустріли жорстку опозицію з боку бібліотекарів і хранителів манускриптів, які вважали, що європейські принципи і методи роботи не можуть бути впровадженими в американську архівну дійсність. Розпочата дискусія тривала до 4-ї Конференції американських архівістів (1912 р.). Відчутнішим вплив європейських принципів на американську архівну практику став після 1-го Міжнародного конгресу архівістів і бібліотекарів (Брюссель, 1910 р.). У. Г. Ліланд, Г. Хант, А. Й. Ф. Ван Лер та Д. Роуланд, які представляли США на Конгресі, незважаючи на деяку відмінність у поглядах, у цілому були прибічниками європейського «принципу походження» та пропагували популярний тоді в архівному світі підручник С. Мюллера, Я. Фейта і Р. Фруїна «Manual for the Arrangement and Description of Archives»

⁸⁶ *Shambaugh B. F.* Report on the Public Archives of Iowa / Report of the Public Archives Commission [Text] / Benjamin F. Shambaugh // Annual report of the American Historical Association for the year 1900. – Washington, D. C. : Government printing office, 1901. – Vol. II. – P. 39–46 ; *Stiles C. C.* Public Archives: A Manual for Their Administration in Iowa [Text] / Cassius C. Stiles. – Des Moines, 1928. – P. 21–22.

⁸⁷ Про принципи «поваги до фонду», «походження» та «оригінального порядку» див. у Словнику основних термінів і понять наприкінці монографії.

⁸⁸ *Leland W. G.* The First Conference of Archivists, December 1909: The Beginnings of a Profession [Text] / Waldo G. Leland // American Archivist. – 1950, April. – Vol. 13. – № 2. – P. 109–120.

(«Систематизація і описування архівів», 1898 р.)⁸⁹. Про погляди Данбера Роулєнда щодо впровадження принципів «походження» та «оригінального порядку» вже йшлося у Розділі 2 монографії. Ще раз зазначимо, що Роулєнд на власному досвіді пересвідчився у неможливості цілковитого застосування європейських принципів систематизації в американських архівах. Крім того, вчений пропонував доповнювати колекції, придбаваючи документи у приватних власників, копіюючи їх в інших архівах тощо для досягнення інформаційної цілісності колекції, хоча при цьому й поступаючись оригінальністю документів і їх походженням⁹⁰.

На 4-й Конференції архівістів У. Г. Ліланд представив доповідь «Some Fundamental Principles in Relation to Archives» («Деякі фундаментальні принципи у відношенні архівів»), у якій розвинув тему корисності «принципу походження»⁹¹. В. Х. Палтсіц, голова Комісії публічних архівів Американської історичної асоціації, підтримав У. Г. Ліланда, зауваживши, що архівісти майже нічого не можуть взяти із систем бібліотечної *класифікації* і «принцип «походження»» має стати базовим для архівів⁹². Коаліція архівістів здобула перемогу над бібліотекарями.

На конференціях архівістів (1912, 1913, 1914 рр.) В. Х. Палтсіц як голова Комітету з підготовки американського «Manual of Archival Economy for the Use of American Archivist» – підручника з архівної організації – оприлюднював по декілька його розділів, присвячених архівним методам і практикам, у тому числі главу «Principles of Classification for Archives» («Принципи класифікації архівів»), у якій було адаптовано європейські принципи «поваги до фонду» та «походження» до систематизації архівних документів у США. Існувало декілька варіантів цього розділу підручника, у тому числі «Classification: Systematization and Notation» («Класифікація: систематизація та умовні позначення»). Проте через Першу світову війну рух за впровадження єдиних принципів систематизації архівів призупинився, підручник так ніколи й не побачив світ, Комісія публічних архівів зосередилася на збиранні документів воєнного періоду та інших проектах⁹³.

Підсумком діяльності Комісії публічних архівів став цілий ряд виданих публікацій із описами архівних колекцій та утворення архівних інституцій у ряді штатів. Проте, як відзначав Фр. Б. Еванс, методи організації і контролю колекцій в

⁸⁹ Muller S. Manual for the Arrangement and Description of Archives [Text] / S. Muller, J. A. Feith, R. Fruin. – New York, 1940. – 225 p.

⁹⁰ Galloway P. Archives, Power, and History: Dunbar Rowland and the Beginning of the State Archives of Mississippi (1902–1936) [Text] / Patricia Galloway // American Archivist. – 2006, Spring–Summer. – Vol. 69. – № 1. – P. 79–116.

⁹¹ Leland W. G. Some Fundamental Principles in Relation to Archives [Text] / W. G. Leland // Annual Report of the American Historical Association for the year 1912. – Washington, 1914. – P. 264–268.

⁹² Evans F. B. Modern Methods of Arrangement of Archives in the United States [Text] / Frank B. Evans // American Archivist. – 1966, April. – Vol. 29. – № 2. – P. 245–246.

⁹³ Norton M. C. Victor Hugo Paltsits, 1867–1952 [Text] / Margaret C. Norton // American Archivist. – 1953, April. – Vol. 16. – № 2. – P. 137–140.

архівах продовжували бути більше результатом обставин, ніж вибору⁹⁴. У штатах, де архіви були засновані у складі бібліотек (або бібліотеки стали архівами), впроваджено предметну класифікацію. Там, де архіви засновано історичними товариствами штатів, архівні документи систематизувалися на кшталт історичних манускриптів. Останнє викликало дискусію навіть більшу, ніж бібліотечна класифікація.

Практика класифікації історичних манускриптів була розвинена Відділом манускриптів Бібліотеки Конгресу, який із 1903 р. був уповноважений урядом приймати і зберігати документи федеральних органів влади, у посібнику «Notes on the Care, Cataloguing, Calendaring and Arranging of Manuscripts» («Замітки зі зберігання, каталогізації, нумерації і систематизації манускриптів» Дж. К. Фіцпатріка витримали чотири видання 1913, 1921, 1928, 1934)⁹⁵. До значних обсягів документів офіційного походження слід було застосовувати логічний метод у поєднанні із хронологічним: поділити документи департаментів спочатку за напрямками діяльності (виконавчий, законодавчий, судовий), а далі за хронологією. У разі незначних обсягів документації департаменту або установи більш складна *класифікація* ігнорувалась і застосовувався лише хронологічний метод. Через те, що у ранні періоди існування архівів вони практично не мали справи із документами сучасних їм установ, усіх задовольняв хронологічний метод *класифікації*. Роуланд у своїй праці «The Adaptation of Archives to Public Use» («Адаптація архівів для публічного використання») наполягав, що хронологічний метод є найкращим для упорядкування архівів таким чином, щоб вони відображали історію штату і його населення⁹⁶, пізніше за цю позицію його критикував Фр. Б. Еванс⁹⁷. Використавши комбінацію предметної, хронологічної та алфавітної *класифікації*, К. Стайлс із Айови систематизував і склав індекси майже на 9 млн документів⁹⁸.

Період, що розпочався після заснування Національного архіву США (з 1934 р.), пов'язаний із встановленням контролю за місцезнаходженням документів федерального уряду як у Вашингтоні, так і за його межами, прийомом документів на зберігання від федеральних установ до архіву та відповідною систематизацією прийнятих документів. Необхідність проведення цієї роботи мимоволі привела до ідентифікації, систематизації та описування документів відповідно до джерела їх походження, тобто до установ-документоутворювачів.

⁹⁴ Evans F. B. Modern Methods of Arrangement of Archives in the United States [Text] / Frank B. Evans // American Archivist. – 1966, April. – Vol. 29. – № 2. – P. 247.

⁹⁵ Fitzpatrick J. C. Notes on the Care, Cataloguing, Calendaring and Arranging of Manuscripts (Second edition) [Text] / J. C. Fitzpatrick. – Washington : Government printing office, Library Branch, 1921. – 46 p.

⁹⁶ Rowland D. The Adaptation of Archives to Public Use [Text] / Dunbar Rowland // Annual Report of the American Historical Association for the year 1912. – Washington, 1914. – P. 269–273.

⁹⁷ Evans F. B. Modern Methods of Arrangement of Archives in the United States [Text] / Frank B. Evans // American Archivist. – 1966, April. – Vol. 29. – № 2. – P. 248.

⁹⁸ Petersen W. J. Iowa – The Challenge of the Archives [Text] / William J. Petersen // American Archivist. – 1963, July. – Vol. 26. – № 3. – P. 329.

Водночас із цим у часи «нового курсу» Президента Фр. Д. Рузвельта під керівництвом WPA тривало упорядкування документів, укладання описів та індексів у архівах та установах як регіонального рівня (Historical Records Survey), так і федерального (Survey of Federal Archives). Директор «Historical Records Survey» Л. Х. Еванс наполягав на *предметній класифікації*. У ході цих широкомасштабних робіт історичні документи систематизувались у логічні серії, документи кожної серії були згруповані під загальним предметним заголовком із випадковими перехресними посиланнями між схожими заголовками в описах документів різних департаментів⁹⁹.

Національний архів США 1935 року створив Відділ *класифікації* (на той час ще використовувався цей термін), завдання якого полягало у: вивченні методів класифікації, їх аналізі і можливій адаптації у NARA; встановленні хронології виникнення урядових департаментів та архівних серій, створених ними; укладанні оглядів і аналізів планів *класифікації*, розвинених і впроваджених у роботу федеральними урядовими установами; розробці класифікаційних схем із метою їх тимчасового використання для загальних цілей *класифікації*; розвиткові логічного і всеохоплюючого класифікаційного плану, базованого на даному дослідженні; створенні нумераційної системи, яка б відображала архівні серії кожної колекції, переданої на зберігання до Національного архіву. Жодна із вивчених схем *класифікації* не могла підходити до всіх установ разом: структура урядових органів протягом усієї історії країни була плинною, функції – різноплановими і змінними, а обсяг створених ними документів – занадто великим. Проте NARA залишився прихильником створення єдиної схеми *класифікації* документів. Тимчасове рішення полягало у створенні Відділом каталогізації «простого каталогу усіх документів», прийнятих на зберігання до Національного архіву, оскільки навіть здійснення більш детальної каталогізації документів на той момент не було можливим¹⁰⁰.

Протягом 1936–1937 рр. NARA ухвалив рішення, що схема *класифікації* документів будь-якої агенції повинна містити: коротку історію агенції і її документів, список серій документів згідно із структурою установи, класифікаційний символ кожної серії. Згодом Відділ класифікації розробив класифікаційні схеми для більше сорока відділів Вашингтонського офісу Адміністрації продовольства США, документи яких були систематизовані у 2850 різних серій. Кожній із цих серій був призначений класифікаційний символ, що складався із трьох частин: 1) назви або літери серії, що відображала агенцію; 2) номер, що ідентифікував структурний підрозділ (відділ) агенції, а також літери, яка визначала сектор (підвідділ) відділу; 3) комбінації літер і номерів класифікаційної схеми, що засто-

⁹⁹ Evans F. B. Modern Methods of Arrangement of Archives in the United States [Text] / Frank B. Evans // American Archivist. – 1966, April. – Vol. 29. – № 2. – P. 249.

¹⁰⁰ Ibid. – P. 250–251.

совувалась агенцією. Ця схема *класифікації* відрізнялась як від європейських (переважно французьких) класифікаційних схем, так і від будь-яких схем, які до цього застосовувались у США. Проте, як зауважив Фр. Б. Еванс, нічого у цій схемі не порушувало «принцип “походження”»¹⁰¹.

Створення 1936 року Товариства американських архівістів дало поштовх до нових дебатів архівістів, бібліотекарів і хранителів манускриптів стосовно методів *класифікації* архівів. У його складі сформувалися два полярних табори: перший пропонував упровадити хронологічний і алфавітний принципи у поєднанні з предметною або географічною класифікацією, другий (переважно складався із представників NARA) наполягав на класифікації архівів відповідно до організаційної структури органів влади та установ.

Крім того, аналіз Фр. Б. Еванса свідчить про значну розбіжність архівної термінології. Ця розбіжність очевидна не тільки у застосуванні термінів «arrangement» (систематизація) і «classification» (класифікація), а й понять «congeries» (зібрання), «groups» (група), «sets» (колекція), «serials» (серіал, коли йдеться про послідовно упорядковане зібрання документів), «series» (серія) та «archives» (архіви як комплекси документів), «historical manuscripts» (історичні манускрипти), «records» (документи (застосовується до документів офіційного походження)/записи), «papers» (папери), «files» (файли), «documents» (документи). Товариство американських архівістів призначило Комітет із термінології, але на той час це не дало можливості дійти згоди по використанню жодного терміна¹⁰².

Між значною варіацією думок і практик важливе місце посідають пропозиції видатного американського вченого й архівіста М. К. Нортон. 1929 року на черговій Конференції американських архівістів М. К. Нортон оголосила доповідь, у якій стверджувала, що документи державних установ утворились у ході їх адміністративної діяльності і потрібні насамперед офіційним посадовим особам, а потім уже історикам. Отже, їх *систематизація* в архіві повинна відображати оригінальний порядок адміністративної діяльності установи і не порушувати «принцип “походження”». З утворенням Товариства американських архівістів М. К. Нортон очолила Комітет із каталогізації і класифікації SAA. Згодом учена представила розроблені нею для архіву штату Іллінойс «Catalog Rules: Series for Archival Material» («Правила каталогізації: серії архівних матеріалів», 1938 р.)¹⁰³, у яких визначила основною одиницею каталогізації «серію»¹⁰⁴ як ключовий елемент інтелектуального контролю над документами, що входять до неї. Нортон пояснювала, що серія є частиною документального комплексу, створеного одним

¹⁰¹ Evans F. B. Modern Methods of Arrangement of Archives in the United States [Text] / Frank B. Evans // American Archivist. – 1966, April. – Vol. 29. – № 2. – P. 251.

¹⁰² Ibid. – P. 252.

¹⁰³ Norton M. C. Catalog rules: series for archives material [Text] / M. C. Norton. – Springfield, Illinois, 1938. – 102 p.

¹⁰⁴ Про термін «серія» також див. у Словнику основних термінів і понять наприкінці монографії.

документоутворювачем (департаментом, установою), описування документів на рівні серії є точкою доступу до її нижчих рівнів, тобто до справ¹⁰⁵. Групові описування документів на рівні серії використовувалися вже у ході робіт над проектами «Historical Records Survey» та «Survey of Federal Archives» як для описування колекцій манускриптів, так і для документів офіційного походження¹⁰⁶.

Т. Р. Шелленберг звернувся до аналізу європейських теоретичних і практичних напрацювань (Франції, Пруссії, Нідерландів, Данії, Швеції і Великобританії) і дійшов висновку (станом на 1939 рік¹⁰⁷), що принцип «поваги до фонду», безумовно, був «першим принципом архівної економії (організації архівів)», але документи, створені державними органами європейських країн, уже в діловодстві відкладалися таким чином, щоб відбивати адміністративну діяльність установ (були організовані у реєстри посадовими особами цих установ), тому архівістам легко дотримуватися принципів «поваги до фонду» та «походження». Для американських архівістів реконструювати комплекс документів відповідно до ходу адміністративної діяльності установи на той час було практично неможливо: кожна установа накопичила величезну кількість документів, не здійснивши жодної спроби їх організації з метою подальшого зберігання в архіві, дослідження історії установ зайняло б місяці й роки. Крім того, європейський підхід, на думку Т. Р. Шелленберга, враховував лише потреби істориків і залишав поза увагою інтереси державців. Отже, з огляду на американські умови, які неможливо було не враховувати, жоден європейський принцип не міг бути адаптованим без змін для систематизації (*класифікації*) архівних документів у США. Тому як альтернативу вчений запропонував використовувати *класифікацію* документів відповідно до функцій, які виконувала установа. На його думку, такий підхід міг також спростити складну систему символів, застосовуваних у класифікаційних схемах¹⁰⁸.

До початку 1940-х рр. NARA розробив схеми класифікації для документів установ періоду Першої світової війни – всі вони були побудовані на різних принципах, а отже, абсолютно автономні. До їх створення долучилися декілька різних структурних підрозділів архіву: відділи комплектування, класифікації, каталогізації, використання і публікації. Оскільки класифікація документів (на

¹⁰⁵ Berner R. C. Arrangement and Description: Some Historical Observations [Text] / Richard C. Berner // American Archivist. – 1978, April. – Vol. 41. – № 2. – P. 171.

¹⁰⁶ Ibid. – P. 172.

¹⁰⁷ Поштовхом для дослідження Т. Р. Шелленберга послужило перевидання підручника провідного британського вченого-архівіста Ч. Х. Дженкінсона 1937 р. (Jenkinson H. A Manual of Archive Administration. New and revised edition [Text] / Hilary Jenkinson. – London : Percy Lund, Humphries and Co LTD, 1937. – 282 p.), перше видання 1922 р., та знаного у світі підручника голландських архівістів Самюеля Мюллера, Йозефа Фейта і Роберта Фруїна 1940 р. (Muller S. Manual for the Arrangement and Description of Archives [Text] / S. Muller, J. A. Feith, R. Fruin. – New York, 1940. – 225 p.), перше видання 1898 р.

¹⁰⁸ Evans F. B. Modern Methods of Arrangement of Archives in the United States [Text] / Frank B. Evans // American Archivist. – 1966, April. – Vol. 29. – № 2. – P. 253–255.

підставі вивчення історії, структури і діяльності установ, яке забиравало занадто багато часу й унеможлиблювало швидке просування робіт) була основою для їх каталогізації і подальшого використання, архівісти упевнилися, що подальше створення довідників, організація пошуку та використання документів на підставі цих класифікацій неможливі. Тож створення класифікаційних схем було відмінене, а відділи класифікації і каталогізації ліквідовані. Було введено поняття «групи документів» (*record group*), визначеної як колекція документів, що мають спільне походження (тобто утворені в діяльності однієї установи і її структурних підрозділів), ієрархічну організацію і відповідний розмір для подальшої *систематизації*, описування, створення довідників та використання¹⁰⁹. Як свідчать звіти Національного архіву, досліджені Фр. Б. Евансом, у NARA була введена Програма *систематизації* «arrangement» (а не класифікації) та описування «description» груп документів. На кожен «групу документів» передбачалось укладання описів документів «inventories»: «preliminary inventories» (попередні описи), «final inventories» (завершальні описи)¹¹⁰. На всі групи укладався реєстр. Програма базувалася не лише на теоретичних дослідженнях, а, головним чином, на практиці роботи, виходила з потреб найшвидшого введення до обігу архівних документів, прийнятих на зберігання до NARA. Національний архів розраховував, що розроблені ним принципи і методи *систематизації* будуть упроваджені іншими архівними установами США. Проте виконання програми фактично було перерване Другою світовою війною і до 1950-х років не поновлювалось. Між тим у ході війни знов була накопичена величезна кількість документів, які потребували опрацювання. Починаючи з 1950 року в Національному архіві було видано ряд циркулярів для внутрішнього користування з практичного застосування принципів *систематизації* й описування документів урядових установ: «The Preparation of Preliminary Inventories» («Підготовка попередніх описів», травень 1950 р.), «The Control of Records at the Record Group Level» («Контроль документів на рівні групи документів», липень 1950 р.), «The Preparation of Lists of Record Items» («Підготовка подокументних списків, 1951 р., грудень 1960 р.), «Principles of Arrangement» («Принципи систематизації», червень 1951 р.). Ці циркуляри, як зазначає Фр. Б. Еванс, більше несли в собі адміністративні рішення, модифіковані відповідно до обставин і потреб¹¹¹.

Теоретичне обґрунтування *систематизації* документів у Національному архіві США першим здійснив Т. Р. Шелленберг (спочатку у своїй книзі «Modern Archives: Principles and Techniques» («Сучасні архіви: принципи і техніки»), а згодом

¹⁰⁹ Про поняття «група документів» та «архівна група» див. у Словнику основних термінів і понять наприкінці монографії.

¹¹⁰ Evans F. B. Modern Methods of Arrangement of Archives in the United States [Text] / Frank B. Evans // American Archivist. – 1966, April. – Vol. 29. – № 2. – P. 256–257.

¹¹¹ Ibid. – P. 257.

Відділ класифікації і каталогізації Національного архіву США, 1937 рік

у ряді статей, у тому числі «Archival Principles of Arrangement» («Архівні принципи систематизації»), у яких він конкретизував свою думку)¹¹². Учений виділив три рівні документальних комплексів: 1) дуже великі (групи документів офіційного походження або колекції приватних паперів), 2) середні (що складаються з підгруп або серій), 3) маленькі (документальні комплекси з окремих документів, поєднаних разом у теках, томах або біндерах). Шелленберг указав на два базових принципи систематизації архівів: 1) «походження», 2) «оригінального порядку». Він також наголосив на необхідності збереження доказової цінності («evidential values») та такого порядку систематизації, який би уможливив подальше ефективне описування («it is necessary to arrange them so they can be described effectively» – необхідно систематизувати їх так, щоб вони могли бути описані ефективно) та використання документів («make them accessible for use» – зробити їх доступними для використання)¹¹³.

Шелленберг писав, що принцип «походження» має витоки з французького «respect pour les fonds» (повага до фонду), розвиненого у подальшому пруськими архівістами, які 1881 року ввели у Пруському державному архіві правила

¹¹² Schellenberg T. R. *Modern Archives: Principles and Techniques* [Text] / T. R. Schellenberg. – Chicago : University of Chicago Press, 1956. – 247 p. ; *Schellenberg T. R. Archival Principles of Arrangement* [Text] / T. R. Schellenberg // *American Archivist*. – 1961, January. – Vol. 24. – № 1. – P. 11–24.

¹¹³ Schellenberg T. R. *Archival Principles of Arrangement* [Text] / T. R. Schellenberg // *American Archivist*. – 1961, January. – Vol. 24. – № 1. – P. 12.

систематизації згідно із «provenienzprinzip» («принцип “походження”», нім.)¹¹⁴. Принцип «походження» Шелленберг розглядав: а) відносно груп і підгруп документів та б) відносно серій. За Шелленбергом, він означає, що документи кожної окремої організації повинні бути систематизовані в окремі інтегральні комплекси (groups and subgroups – групи і підгрупи, не фонди, як у Франції) і не змішуватися між собою. Групи поділяються на серії¹¹⁵.

На рівні серії важливим, на думку Т. Р. Шелленберга, мав бути той факт, що документи серії утворювались у ході здійснення установою/особою певного виду функцій. Кожна окрема серія відображає окрему функцію установи, кожен документ у серії є частиною органічного цілого і не може бути відірваний від серії. Натомість серії в групі повинні формуватись окремо. Дуже вдало формування серій в архівній групі Шелленберг продемонстрував на прикладі манускриптів особового походження. Видатна особа могла займатися різними видами діяльності: літературною, політичною, законодавчою, бізнесом (накопичити документи фінансового характеру), колекціонувати і зберігати документи генеалогічного характеру. Відповідно, окремі серії формуються за різними видами діяльності: одна відбиває літературну творчість особи, друга – політичну, третя – законодавчу і так далі. З іншого боку, формування групи не за серіями, а у хронологічному порядку (коли всі документи будуть виставлені у хронологічному порядку без розподілу їх за видами діяльності особи) зменшить цінність документального комплексу для дослідника. Предметна систематизація документів, як вважав Шелленберг, ще гірша, по-перше, вона забирає в архівіста багато часу, по-друге, помилковий вибір «предмета» веде до помилкової систематизації документального комплексу. Застосування принципу «походження» витісняє предметну систематизацію архівних документів¹¹⁶.

Шелленберг нагадував, що поняття «оригінального порядку» виросло з «registraturprinzip» (принципу реєстратур), також сформульованого пруськими архівістами 1881 року для застосування в роботах зі систематизації архівних документів у Пруському державному архіві. Порядок вимагав, щоб документальний комплекс установи був систематизований і зберігався таким чином, щоб відбивати порядок поступового відкладення документів в установі під час її

¹¹⁴ Йдеться про пруських учених 80-х рр. XIX ст. Хайнріка фон Зібеля, Фредеріка Мейнеке, Макса Лехмана та інших. Див. у працях: *Posner E.* Max Lehmann and the Genesis of the Principle of Provenance [Text] / *Posner Ernst.* Archives and the Public Interest : Selected Essay. – Washington, D. C. : Public Affairs Press, 1967. – P. 37–38 ; *Klumpenhouwer R.* Concepts of value in the archival appraisal literature: an historical and critical analysis. A thesis submitted in partial fulfillment of the requirements for the degree of master of archival studies in the faculty of arts [Text] / *Richard Klumpenhouwer.* – School of library, archival and information studies and the Department of history the University of British Columbia. – 1988, October. – P. 40.

¹¹⁵ *Schellenberg T. R.* Archival Principles of Arrangement [Text] / *T. R. Schellenberg* // *American Archivist.* – 1961, January. – Vol. 24. – № 1. – P. 14.

¹¹⁶ *Ibid.* – P. 16–18.

діяльності. Оскільки сам принцип викликав багато суперечок, Т. Р. Шелленберг спробував розглянути його відносно, по-перше, систематизації серій у групах (як співвідносяться серії одна з одною, а не зі своїм джерелом); по-друге, систематизації документів у серіях. Порядок серій у групі для Шелленберга важливий тільки з точки зору практичності їх використання, а не доказової цінності структури і функцій організації. Тож для вченого важливим було те, щоб групи не змішувались одна з одною і не змішувалися серії, а порядок розміщення серій всередині групи жодним чином не впливав на розуміння значення документів і доступність їх для опанування дослідниками¹¹⁷.

Систематизацію документів усередині серії Шелленберг розглядав у двох ракурсах: 1) можливої цінності систематизації для дослідження діяльності установи, яка відображена у документах певної серії; 2) цінності систематизації для висвітлення інформації, що міститься у серії. Учений погодився, що вдала систематизація документів усередині серії за хронологічним порядком відбиває послідовність подій/дій установи/осіб. Алфавітна систематизація демонструє розвиток стосунків осіб (наприклад, у колекції манускриптів або листуванні офіційних посадових осіб), а функціональна – початок діяльності установи, її генезу, результати роботи. Проте припущення того, що архівісти повинні забезпечити збереженість оригінального порядку, в якому документи відкладались у діяльності установи, демонструє, що цей порядок не мав на меті дотримання якогось певного виду систематизації. Отже, не важливо, у якому порядку документи систематизовані всередині серії, бо це жодним чином не впливає на висвітлення діяльності установи. Тож Шелленберг дійшов висновку: 1) якщо порядок документів у серії має значення (наприклад, він демонструє послідовність здійснення фінансових операцій або будь-яку іншу послідовність дій), його слід дотриматися; 2) якщо порядок документів у серії демонструє безлад у діяльності установи та її адміністрації, логічно, що архівісту краще зберегти цей безлад для демонстрації поточного життя установи; 3) якщо при систематизації архівіст повинен взяти до уваги індивідуальні особливості документального комплексу, їх слід врахувати при формуванні серій (але це не можна взяти за правило; посилення архівіста на індивідуальні особливості колекції Шелленберг вважав за брак професійних знань).

Зовсім інший погляд Шелленберг мав на систематизацію документів, які містили важливу інформацію, але не мали доказової цінності для висвітлення структури і діяльності установи. Як приклад, учений навів звіти Метеорологічного бюро, які в установі комплектувались у порядку, не прийнятному для подальшого використання цих документів. Тому після надходження їх до Національ-

¹¹⁷ *Schellenberg T.R. Archival Principles of Arrangement [Text] / T. R. Schellenberg // American Archivist. – 1961, January. – Vol. 24. – № 1. – P. 18–19.*

ного архіву США вони були пересистематизовані за штатами, місцевостями у штатах, а всередині – за хронологією¹¹⁸.

Цікавим є той факт, що, так серйозно розмірковуючи над проблемами систематизації, Шелленберг ледве не забув про реальний стан архівних комплексів, накопичених у ході діяльності урядових установ США. Згадавши про них, Він зазначив, що у державних установах європейських країн документи систематизувались у процесі діяльності установи і на момент передачі до архіву вже були організовані у певному порядку і внесені до реєстрів. У США установи дещо недбало ставилися до зберігання своїх документів і, накопичивши їх величезну кількість, жодним чином їх не систематизували. Реконструювати оригінальний порядок систематизації документів у діяльності установи після надходження їх до архіву не виявлялося можливим. Тому, на думку Шелленберга, архівіст мав право застосувати той вид систематизації документів усередині серії, який він вважав найбільш прийнятним для даної установи. Принцип «оригінального порядку», заявлений пруськими архівістами, Шелленберг назвав «without system, foolish and impractical» (безсистемним, нерозсудливим і непрактичним)¹¹⁹.

Отже, головна перевага системи Шелленберга була у її гнучкості, можливих модифікаціях у кожному конкретному випадку, проте його систематизація була відірвана від описування. Хоча Шелленберг вважав, що систематизація є основою для описування, але він розглядав ці два процеси окремо, на що пізніше вказав Р. Бернер, зазначивши, що архівні довідники «finding aids» (а саме «indexes», «catalogs», «lists of record items») у Шелленберга не співвідносяться з описами «inventory». Бернеру взагалі було незрозуміло, що Шелленберг рекомендував індексувати і каталогізувати – самі документи чи описи. Логічно він дійшов висновку, що це все ж таки документи. Тож фрагментарність підходу Шелленберга очевидна¹²⁰.

На думку Фр. Б. Еванса, Р. Бернера, Т. Абрахама, Т. Х. Петерсон та інших американських учених, найкращим чином описані методи систематизації у праці О. В. Холмса¹²¹ «Archival Arrangement – Five Different Operations at Five Different Levels» («Архівна систематизація – п'ять різних операцій на п'яти різних рівнях»), яка побачила світ 1964 року¹²², тобто на сім років пізніше, ніж книга

¹¹⁸ Schellenberg T. R. Archival Principles of Arrangement [Text] / T. R. Schellenberg // American Archivist. – 1961, January. – Vol. 24. – № 1. – P. 19–23.

¹¹⁹ Ibid. – P. 23.

¹²⁰ Berner R. C. Principles of Archival Inventory Construction [Text] / Richard C. Berner, Uli Haller // American Archivist. – 1984, Spring. – Vol. 47. – № 2. – P. 135–136.

¹²¹ Rundell W., Jr. Oliver W. Holmes [Text] / Walter Rundell, Jr. // American Archivists. – 1982, Spring. – Vol. 45. – № 2. – P. 248–250.

¹²² Holmes O. W. Archival Arrangement – Five Different Operations at Five Different Levels [Text] / Oliver W. Holmes // American Archivist. – 1964, January. – Vol. 27. – № 1. – P. 21–41.

Шелленберга (1956 р.)¹²³, і на три роки пізніше, ніж стаття Шелленберга (1961 р.)¹²⁴. Важливо зазначити, що саме у 60-ті рр. ХХ ст. на хвилі розгортання рухів за права людини в історичній науці США виникла нова концепція «соціальної історії», яка змістила акценти історичної науки з фокусування на державі та її еліті у бік досліджень проблем пересічних громадян, соціальних та етнічних меншин, чорношкірого населення, жінок тощо. Тому історична наука потребувала залучення до наукового обігу значних масивів типових документів. Це стало ще однією причиною для удосконалення методів систематизації архівних документів. О. В. Холмс виділив п'ять рівнів систематизації:

1. *На рівні депозитарію* «depository level» (архівного сховища). Архівний холдинг розподіляється на декілька головних відділів, у яких розміщуються групи документів. Наприклад, у сховищах Національного архіву США сьогодні нараховується 472 групи документів. Документи можуть розміщуватись: а) за хронологічним принципом (наприклад, секція документів колоніального періоду, секція документів періоду незалежності тощо); б) відповідно до ієрархії державних установ (наприклад, у Національному архіві США навколо комплексу документів головного департаменту розташовані документи підвідомчих йому установ); в) з урахуванням рівня урядових установ (центральні, місцеві); г) у комбінації цих підходів. Важливе значення мають розмір сховища і комплексу документів, фізична природа документів (науково-технічні документи, мапи, малюнки, фільми тощо), кількість звернень дослідників до даних документів, ступінь необхідної охорони, кількість працівників, необхідних для обслуговування сховища¹²⁵.
2. *На рівні групи або підгрупи документів* («record group and subgroup levels») спочатку слід визначитись із тим, які установи представлені документальними комплексами у даному сховищі, а потім із тим, які документи належать тій чи іншій установі. Це дасть можливість утворити групи документів. В архівах США документальний комплекс великого департаменту може бути розділений на декілька груп або декілька маленьких документальних комплексів різних установ (як правило, одного підпорядкування), що можуть бути об'єднані у «collective record groups» (колективну, загальну, сукупну групу документів). *Група документів є основною одиницею обліку й описування* – «record groups are usually the basic units for administrative control, arrangement, description, reference service and statistical accounting and reporting» (група документів зазвичай є базовою одиницею для адміністративного контролю, систематизації, описування, створення науково-довідкового апарату, статистичного обліку та звітності). (В українських архівах такою одиницею є архівний фонд). Фізично кожна група розміщується окремо у сховищі на визначених для неї полицях. Документи однієї групи не можуть знаходитись у двох різних місцях, тому при розміщенні групи у сховищі враховуються майбутні надходження документів. *Рішення про заснування нових груп, про*

¹²³ Schellenberg T. R. Modern Archives: Principles and Techniques [Text] / T. R. Schellenberg. – Chicago : University of Chicago Press, 1956. – 247 p.

¹²⁴ Schellenberg T. R. Archival Principles of Arrangement [Text] / T. R. Schellenberg // American Archivist. – 1961, January. – Vol. 24. – № 1. – P. 11–24.

¹²⁵ Holmes O. W. Archival Arrangement – Five Different Operations at Five Different Levels [Text] / Oliver W. Holmes // American Archivist. – 1964, January. – Vol. 27. – № 1. – P. 25.

визначення кордонів (розподілення) існуючих груп, про розміщення групи у сховищі приймається головою відділу і затверджується керівником архівної установи. Чіткого визначення потребує приналежність підгруп, які складають окремий рівень систематизації. Підгрупи можуть створюватись у випадку багаторазових реорганізацій установи, частих змін кількості її підрозділів, дезорганізації документального комплексу установи¹²⁶. Роботи з систематизації на рівні групи завершуються укладанням офіційного звіту або резюме («summary») про кожну засновану групу.

3. *На рівні серії у групі* «series within the record group». О. В. Холмс зазначив, що середній розмір групи у Національному архіві США складає 3 тис. куб. футів¹²⁷, деякі групи настільки великі і складні, що нараховують тисячі серій. Фізично всі вони повинні бути розміщені у логічній послідовності на полицях у сховищі, щоб скласти цілу групу. Визначення серій документів є складною роботою, яка потребує проведення дослідження історії, структури, функцій і діяльності, реорганізаційних змін, документальних комплексів попередників та правонаступників установи. Найкращий вихід, як вважав О. В. Холмс, – це розподілення документів на серії під час їх упорядкування в установі та передачі на зберігання до архіву. Правильно упорядкована серія складається зі схожих файлів (справ), кожен файл має своє відповідне місце. Файли можуть бути розташовані за алфавітною, нумераційною чи хронологічною схемами чи в їх поєднанні. Наприклад, щорічні звіти систематизуються за роками, потім за штатами і, нарешті, за округами у штатах. Серія також може складатися з одного файлу (однієї архівної справи). Важливе значення має визначення меж серії (початку і кінця). *Систематизація серій у групі закріплюється на початку опису «inventory of the record group» (в описі кожній серії надається її унікальний номер)*, хоча на цей стадії робіт, як правило, архівісти укладають картки, якими зручно користуватися для обрання найбільш зручної схеми систематизації серій у групі. Холмс пише, що немає двох архівістів, які обрали одну й ту саму схему систематизації серій у групі¹²⁸.
4. *На рівні файлів (архівних справ) усередині серії* «filing units within series». Очевидно, зазначав О. В. Холмс, що ця робота має бути виконана без зволікання, особливо, якщо очікується значна кількість звернень дослідників до документів даної установи. Головне у систематизації на даному рівні – зберегти оригінальний порядок, якого дотримувалась установа у своїй «filing policy or system» (політиці або системі формування серій). Пересистематизація допускається у разі порушення оригінального порядку, але не слід створювати нову, не властиву установі схему систематизації. Навіть якщо установа зберігала свої документи у безладі, для архівіста краще зберегти цей безлад (такої думки дотримувався й Шелленберг), бо він демонструє безвідповідальність керівництва установи. Лише у випадку з маленькими установами, у діяльності яких утворено невеличкі серії, архівіст може пересистематизувати файли. На цьому етапі файли вкладаються у

¹²⁶ Holmes O. W. Archival Arrangement – Five Different Operations at Five Different Levels [Text] / Oliver W. Holmes // American Archivist. – 1964, January. – Vol. 27. – № 1. – P. 25–28.

¹²⁷ 3 тис. куб. футів складає 84,95 куб. метрів. Для порівняння: таку кількість документів можна завантажити у 2 залізничних вагони.

¹²⁸ Holmes O. W. Archival Arrangement – Five Different Operations at Five Different Levels [Text] / Oliver W. Holmes // American Archivist. – 1964, January. – Vol. 27. – № 1. – P. 28–33.

коробки (справи можуть зберігатися зв'язаними у в'язки без коробок, процес називається «boxing»). Коробки (в'язки) переписуються із зазначенням такої інформації: 1) номера і назви групи документів; 2) назви підгрупи; 3) назви серії; 4) переліку вмісту коробки із зазначенням першого й останнього номерів файлів, вкладених у коробку. Коробки виставляються на полиці з урахуванням здійсненої систематизації (процес має назву «shelving»). Важливо зазначити місце коробки в групі і підгрупі, а також у серії. Потім нумеруються ряди полиць, на які виставлено коробки даної групи; виготовляються ярлики, на яких відображено усю вищезазначену інформацію, і наклеюються на коробки. Цей процес називається «labeling». *Проведення систематизації на цьому етапі завершується укладанням контрольного списку «checklist».* Такі контрольні списки є окремими документами у випадку довгих і складних серій, для коротких серій вони впорядковуються як додатки за описом групи «appendixes to inventories of the record groups»¹²⁹.

5. *На рівні документів у файлі «documents within file units» архівіст повинен зберегти той порядок документів, у якому вони були упорядковані в установі. Систематизація допускається у випадку вирівнювання документів або мікрофільмування*¹³⁰.

ОЛІВЕР ВЕНДЕЛЛ
ХОЛМС

Т. Абрахам зауважив у своїй праці, присвяченій ревізії О. В. Холмса, що той виклав свою систему, базуючись виключно на двадцятирічному досвіді роботи в Національному архіві США¹³¹. Рівні, описані Холмсом, були впроваджені у практику систематизації архівних документів (як офіційного походження, так і особового походження (манускриптів)) у всіх архівних інституціях США. Вони забезпечують здійснення інтелектуального контролю на всіх рівнях систематизації: архіву в цілому, групи документів, серії, файлів і документів у файлі¹³². Усі подальші концепції систематизації документів базовані на рівнях Холмса, хоча Р. Бернер так само критикував Холмса, як і Шелленберга, за відірваність систематизації від описування¹³³. Він вдався до цієї критики, як

зараз очевидно, через страх перед процесами автоматизації. Т. Абрахам, Т. Х. Петерсон, навпаки, обґрунтовано доводили, що саме «рівні Холмса» «привели до

¹²⁹ Holmes O. W. Archival Arrangement – Five Different Operations at Five Different Levels [Text] / Oliver W. Holmes // American Archivist. – 1964, January. – Vol. 27. – № 1. – P. 33–36, 38–40.

¹³⁰ Ibid. – P. 36–38.

¹³¹ Abraham T. Oliver W. Holmes Revisited: Levels of Arrangement and Description in Practice [Text] / Terry Abraham // American Archivist. – 1991, Summer. – Vol. 54. – № 3. – P. 371.

¹³² Berner R. C. Arrangement and Description: Some Historical Observations [Text] / Richard C. Berner // American Archivist. – 1978, April. – Vol. 41. – № 2. – P. 178.

¹³³ Berner R. C. Principles of Archival Inventory Construction [Text] / Richard C. Berner, Uli Haller // American Archivist. – 1984, Spring. – Vol. 47. – № 2. – P. 136–137.

структурованої ієрархії документів» в архівах¹³⁴ і зробили можливим створення електронних довідників та інших архівних БД¹³⁵.

Для демонстрації використання «рівнів Холмса» наведено приклад їх застосування до колекції документів особового походження афро-американського письменника з Джорджії Р. Ендрюса¹³⁶.

Таким чином, розроблення концепції систематизації американських архівів починалось із запозичення, спроб адаптації і трансформації європейських принципів «походження», «поваги до фонду» та «оригінального порядку». Американські вчені (Б. Шамбах та К. Стайлс, У. Г. Ліланд, Д. Роуланд, Дж. К. Фіцпатрік, М. К. Нортон, Л. Х. Еванс, Т. Р. Шелленберг), Бібліотека Конгресу та Національний архів США пропонували та експериментували з різними схемами і методами систематизації, але в результаті домінувала ієрархічна концепція, запропонована О. В. Холмсом, яка отримала назву «рівні Холмса». Вона вплинула на організацію зберігання, описування, створення довідників до архівних документів. В архівах

ANDREWS, RAYMOND.

Raymond Andrews papers, 1947-1992 (bulk 1971-1991)

Descriptive Summary

Creator:	Andrews, Raymond.
Title:	Raymond Andrews papers, 1947-1992 (bulk 1971-1991)
Call Number:	Manuscript Collection No. 673
Extent:	21.5 linear ft. (46 boxes), 3 oversized bound volumes (OBV), and 5 oversized papers (OP)
Abstract:	Papers of Georgia African American author Raymond Andrews including correspondence, literary manuscripts, scrapbooks, printed material, audio visual materials, photographs, and memorabilia.
Language:	Materials entirely in English.

Рис. 1. Приклад резюме, укладеного на рівні групи документів – колекції манускриптів № 673

¹³⁴ Peterson T. H. The National Archives and the Archival Theorist Revisited, 1954-1984 [Text] / Trudy Huskamp Peterson // American Archivist. – 1986, Spring. – Vol. 49. – № 2. – P. 125-133.

¹³⁵ Abraham T. Oliver W. Holmes Revisited: Levels of Arrangement and Description in Practice [Text] / Terry Abraham // American Archivist. – 1991, Summer. – Vol. 54. – № 3. – P. 370-377 ; Peterson T. H. The National Archives and the Archival Theorist Revisited, 1954-1984 [Text] / Trudy Huskamp Peterson // American Archivist. – 1986, Spring. – Vol. 49. – № 2. – P. 130.

¹³⁶ Raymond Andrews papers, 1947-1992 (bulk 1971-1991) [Electronic resource] // Emory Libraries and Information Technology. – Mode of access: <http://findingaids.library.emory.edu/documents/andrewsraymond673/>. – Title from screen.

Description of Series

- Series 1: Correspondence, 1971-1991
 - Subseries 1.1: Family correspondence, 1967-1991
 - Subseries 1.2: General correspondence, 1965-1989
- Series 2: Writings by Raymond Andrews
 - Subseries 2.1: Apalachee Red
 - Subseries 2.2: Rosie Belle Lee Wildcat Tennessee
 - Subseries 2.3: Baby Sweet's
 - Subseries 2.4: The Last Radio Baby
 - Subseries 2.5: Jessie and Jesus and Cousin Claire
 - Subseries 2.6: Shorter writings
- Series 3: Notebooks, circa 1972-1991
- Series 4: Subject files
- Series 5: Writings by Raymond Andrews and Andrews' family members
 - Subseries 5.1: Writings by Raymond Andrews and Andrews' family members
 - Subseries 5.2: Clippings of Reviews of Raymond Andrews's novels
 - Subseries 5.3: Profiles of Raymond Andrews and Andrews family
 - Subseries 5.4: Promotional materials for Raymond Andrews's novels
 - Subseries 5.5: Other Printed Materials
- Series 6: Audiovisual materials and Artwork
 - Subseries 6.1: Video tapes
 - Subseries 6.2: Audio tapes
 - Subseries 6.3: Photographs
 - Subseries 6.4: Art work
- Series 7: Memorabilia
- Series 8: Scrapbooks
- Series 9: Personal finances
- Series 10: Collected materials

Рис. 2. Приклад закріплення систематизації на рівні серії

США закріпився метод систематизації архівних документів за групами, серіями, підсеріями тощо, а не за фондами. Основною одиницею зберігання і обліку в американських архівах вважається група документів. Американські вчені розробили не лише власні методи систематизації архівів, а й термінологію. Причиною відходу американських архівістів від європейських принципів систематизації (хоча американці ніколи й не застосовували європейські принципи, а лише обговорювали їх і експериментували з ними) стала історично сформована практика роботи американських установ, які накопичували величезні обсяги архівних документів без застосування до них жодної систематизації. Європейські архіви, на відміну від американських, формували свої фонди поступово з плином часу. Американські архівісти не могли відразу систематизувати надзвичайного обсягу до-

Raymond Andrews papers

Manuscript Collection No. 673

Series 3

Notebooks, circa 1972-1991

Boxes 25 - 28

Scope and Content Note

The notebooks in the Raymond Andrews Papers often contain early versions of Andrews' novels and other writings as well as drafts of letters and other miscellaneous notes. These notebooks often include more than one work. When dates are present in a notebook, they are given in the following description. The notebooks are arranged in approximate chronological order.

Box	Folder	Content
25	1	<i>Appalachee Red</i> manuscript, ca 1972-1973
25	2	<i>Appalachee Red</i> manuscript, ca 1973
25	3	<i>Appalachee Red</i> manuscript, ca 1973-1975; various untitled fictional writings
25	4	<i>Rosiebelle Lee Wildcat Tennessee</i> manuscript
25	5	<i>Rosiebelle Lee Wildcat Tennessee</i> manuscript
26	6	<i>Rosiebelle Lee Wildcat Tennessee</i> and <i>Baby Sweet's</i> manuscripts; other writings; draft correspondence; ca 1979
26	7	<i>Rosiebelle Lee Wildcat Tennessee</i> , <i>Baby Sweet's</i> and <i>99 Years and a Dark Day</i> [unpublished novel] manuscripts; draft correspondence; variously dated 1980, 1985, 1989
26	8	Notes, brief fictional sketches, ca 1982 [mostly empty]
26	9	<i>99 Years and a Dark Day</i> manuscript; autobiographical writings; draft correspondence; ca 1982-1984
26	10	<i>99 Years and a Dark Day manuscript</i> ; autobiographical writings; draft correspondence; ca 1982-1984
26	11	<i>99 Years and a Dark Day</i> and <i>Last Radio Baby</i> manuscripts, ca 1982-1986
27	12	<i>99 Years and a Dark Day</i> manuscript; draft correspondence; ca 1984-1985
27	13	<i>The Hairy Legged Gypsy</i> [unpublished fiction] manuscript; notes; "Growing Up Black in the Forties"; ca 1984-1985
27	14	<i>99 Years and a Dark Day</i> and <i>Hairy Legged Gypsy</i> manuscripts; draft correspondence; other writings; ca 1985-1985
27	15	<i>Baby Sweet's</i> manuscript; draft correspondence; notes; ca 1985
27	16	<i>The Last Radio Baby</i> manuscript; notes re: <i>Rosiebelle Lee Wildcat Tennessee</i> ; ca. 1985

Рис. 3. Приклад закріплення систематизації на рівні файлів (архівних справ) усередині серії

кументальні комплекси, використовуючи європейські принципи, тому й змушені були шукати інше рішення проблеми. «Рівні Холмса» на теперішній час впроваджено в усіх архівних установах США, усі архіви систематизовано за групами документів, серіями тощо.

4.3 ЗАКОНОДАВЧО-НОРМАТИВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАСЕКРЕЧУВАННЯ І РОЗСЕКРЕЧУВАННЯ ДОКУМЕНТІВ У США

Політика США щодо документів з обмеженим доступом регулюється цілим рядом законодавчо-нормативних актів, серед яких акти Конгресу США, укази (*executive order* – виконавчі накази) Президента, нормативні документи і правила роботи, розроблені та затверджені на підставі законодавчо-нормативних актів вищого рівня державними федеральними та місцевими органами влади, державними організаціями та підприємствами, приватними компаніями.

Перші приклади встановлення урядового контролю над обігом таємної інформації знаходимо за часів Континентальних Конгресів 1774–1789 рр. Резолюція, прийнята 6 вересня 1774 р. 1-м Континентальним конгресом (5 вересня 1774 р. – 26 жовтня 1774 р.), вимагала від його членів не розголошувати суть обговорюваних питань, поки більшість не почне вимагати цього, але наприкінці роботи Конгресу інформація була оприлюднена попри застереження.

30 червня 1775 року 2-й Континентальний конгрес (10 травня 1775 р. – 1 березня 1781 р.) затвердив «Articles of War»¹³⁷ («Військові статті»), які забороняли солдатам вести несанкціоноване листування з ворогом. З 1776 року цивільних притягали до відповідальності за шпionаж у період війни, застосовувалися цензура, арешти і смертна кара. 25 липня 1775 р. Конгрес уповноважив один із своїх комітетів переглядати наступного дня протокол засідання попередньої сесії з метою його оприлюднення. Періодичні публікації протоколів Конгресу почалися з 1777 року, а з 1779 року вони стали щотижневими¹³⁸. За часів 2-го Континентального конгресу в його складі було засновано два таємних комітети¹³⁹. У ході конституційного процесу 1787 року делегати не мали права повідомляти громадськості, про що йдеться на засіданнях. Їх протоколи опублікували лише 1819 року.

У Конституції США (17 вересня 1787 р.) секретність згадується у Статті 1, Секції 5, яка уповноважує Білий Дім і Сенат публікувати журнали їх засідань, крім тих частин, що стосуються військових справ та міжнародних відносин. Роль лідера у вирішенні таємних військових та дипломатичних справ уже тоді Кон-

¹³⁷ Articles of War, Continental Congress, Art. 28, adopted June 30, 1775 by the Continental Congress // Journals of the Continental Congress, 1774–1789. – Vol. 2, 1775, May 10–September 20. – Library of Congress, Washington, D. C. : U. S. Government Printing Office. – Washington, D. C., 1905. – P. 116.

¹³⁸ Quist A. S. Classification in the United States prior to World War II. Colonial times through the Civil War [Text] / Arvin S. Quist // Security Classification of Information / Prepared for the Oak Ridge National Laboratory. – Oak Ridge, TN, 2002. – Vol. 1. – P. 10–14.

¹³⁹ Серед таємних комітетів 2-го Континентального конгресу перший відповідав за придбання зброї, кораблів тощо (18 вересня 1775 р.), другий – за листування з європейськими союзниками (29 листопада 1775 р., пізніше став відомий як Комітет іноземних справ).

грес віддав Президенту США. Уперше використавши надане право, Президент США Дж. Вашингтон позначив як конфіденційні – документи, направлені Конгресу, про стосунки з індіанськими племенами¹⁴⁰.

Виконавчі департаменти уряду від заснування відповідали за зберігання протоколів, документів, книг та інших записів. Обов'язки такого роду закріплювалися у статутах департаментів (наприклад, у Статуті Департаменту іноземних справ від 27 липня 1789 р.), а пізніше були узагальнені у статуті 1875 р. (перевиданому в 1966 р., зараз кодифіковані у 5 U. S. C., секція 301). Проте в цих статутах, як зазначав А. Квіст, ішлося лише про зберігання документів та надання доступу до них, але не про засекречення інформації¹⁴¹. З часу війни за незалежність (1775–1783) і до Громадянської війни (1861–1865) певна кількість документів створювалася під грифами «конфіденційно» і «таємно», але ці слова використовувалися, швидше, для позначення урядової, приватної та комерційної кореспонденції і були звернені до отримувачів повідомлень, яких у такий спосіб просили не розголошувати інформацію публічно. Офіційно жодної системи засекречування не існувало, навіть у Громадянську війну обмежували лише доступ до військових зон. Наприклад, Президент США А. Лінкольн радив підлеглим арештовувати порушників, перевіряти листування, забороняти збори та газети лише у випадку, якщо вони могли завадити військовим¹⁴².

Отже, незважаючи на вищезазначені заходи, довгий час в історії федеральних і місцевих органів влади Сполучених Штатів не існувало жодних законів, які б регулювали питання роботи з документами обмеженого доступу. Обмеження на розповсюдження інформації стосувалися лише Армії та Флоту.

Середина XIX ст. стала відправним моментом у обмеженні доступу до інформації на законодавчому рівні. Розвиток науки, технології, індустріальна революція значно вплинули на виробництво зброї; приховування технологічних секретів виробництва зброї надавало перевагу одній країні перед іншою. Значний вплив на політику секретності у США мали Великобританія та Франція, які застосовували маркування секретної військової і дипломатичної кореспонденції під грифами «конфіденційно», «приватно конфіденційно», «таємно і конфіденційно» ще у Кримську війну (1853–1856). Значний вплив на створення американської системи засекречування інформації мали королівські правила та накази армії, опубліковані урядом Великобританії у 1868 році, та інші законодавчо-нормативні акти

¹⁴⁰ *Quist A. S. Classification in the United States prior to World War II. Colonial times through the Civil War [Text] / Arvin S. Quist // Security Classification of Information / Prepared for the Oak Ridge National Laboratory. – Oak Ridge, TN, 2002. – Vol. 1. – P. 10–14.*

¹⁴¹ *Ibid.*

¹⁴² *Quist A. S. Classification in the United States prior to World War II. Colonial times through the Civil War [Text] / Arvin S. Quist // Security Classification of Information / Prepared for the Oak Ridge National Laboratory. – Oak Ridge, TN, 2002. – Vol. 1. – P. 10–14.*

Великобританії. Їх запровадження було пов'язане, перш за все, із розробкою нових видів зброї, а саме – торпед¹⁴³.

В Армії і на Флоті Сполучених Штатів після Громадянської війни звернули особливу увагу на запровадження системи засекречування інформації у мирний час. До посольств США у різних країнах були направлені військові аташе, у 1882 та 1885 рр., відповідно, утворені розвідувальні підрозділи збройних сил. 13 квітня 1869 року Головне командування Армії оголосило наказ № 35, який забороняв без дозволу військового командування фотографувати форти, побудовані інженерним департаментом¹⁴⁴. Пункти цього наказу пізніше були включені до армійських правил 1881, 1889 та 1895 рр. Через погіршення стосунків із Іспанією¹⁴⁵ військовий департамент посилив вимоги щодо оборони озер і узбережжя. Наказ Головного військового командування від 1 березня 1897 року № 9 забороняв усім, крім офіцерів армії, флоту та осіб, що безпосередньо брали участь у будівництві, використанні та обслуговуванні військових баз, відвідувати й описувати оборонні споруди на озерах та узбережжі без дозволу уповноважених офіцерів; публікувати будь-яку інформацію про військові об'єкти, крім представленої у вже оприлюднених офіційних звітах або документах військового департаменту¹⁴⁶. Невдовзі перегляд існуючих вимог привів до уточнення наказу № 9 у

¹⁴³ Queen's Regulations and Orders for the Army, HMSO, London, 1868, Sect. 5, § 184; Sect. 7, Part III, § 363; Sect. 29, § 1470. Такі висновки були зроблені др. Андрю Паттерсоном у його неопублікованій праці «The Beginning of Defense-Information Marking, Sterling Chemistry Laboratory, Yale University, New Haven, Conn., April 30, 1980», матеріали якої він передав Арвіну Квісту 1989 р. У лютому 1889 р. у британській армії видано накази, що регулювали доступ до інформації з національної оборони («Orders to Regulate Admission to the National Defences, Position-Finding Stations, and Submarine Mining and Torpedo Establishments»). Перший британський офіційний закон про захист секретів («Official Secrets Bill») прийнято декількома місяцями пізніше, у серпні 1889 р. Правила британської армії 1892 р. уперше використали термін «таємно» для позначення кореспонденції. У 1893 р. вже вимагалось не тільки позначати лист, а й використовувати для пересилки два конверти, на внутрішньому зазначати адресу та гриф «таємно», а на зовнішньому – тільки адресу. Британські армійські правила 1894 р. вводили грифи «таємно» та «конфіденційно», відміняли всі інші позначки, вимагали проставляти номер на титульному аркуші або першій сторінці документа у лівому нижньому куті та серійний номер копії зверху на титулі або першій сторінці того ж документа. У 1909 р. британці вперше використали гриф «тільки для службового користування». Королівський флот значно відставав від Армії у запровадженні системи засекречування інформації та маркуванні. На флоті використовувалася велика кількість грифів і їх формулювання були дуже довгими, наприклад, «інформація тільки для офіцерів служби Його Величності». У 1913 р. британці запровадили єдину класифікацію інформації в армії і на флоті та встановили три грифи – «таємно», «конфіденційно», «тільки для службового користування». *Quist A. S. Classification in the United States prior to World War II. Colonial times through the Civil War [Text] / Arvin S. Quist // Security Classification of Information / Prepared for the Oak Ridge National Laboratory. – Oak Ridge, TN, 2002. – Vol. 1. – P. 10–14.*

¹⁴⁴ General Order № 35 by Headquarters of the Army. Washington, April 13, 1869 // Origin of defense-information in the Army and former War Department by Dallas Irvine. Annexes to Staff Information Paper. Annex A. – The National Archives and Records Service General Services Administration. – Washington, 1972. – 105 p.

¹⁴⁵ Йдеться про військовий конфлікт США та Іспанії через Кубу 25 квітня – 12 серпня 1898 р.

¹⁴⁶ General Order № 9 by Headquarters of the Army. Washington, March 1, 1897 // Origin of defense-information in the Army and former War Department by Dallas Irvine. Annexes to Staff Information Paper. Annex B. – The National Archives and Records Service General Services Administration. – Washington, 1972. – 105 p.

наступному наказі № 52 від 24 серпня 1897 року: допускати на військові об'єкти стали сенаторів, членів Палати представників, якщо вони мали конкретні справи на цих об'єктах, а також губернаторів та їх генеральних ад'ютантів у разі розташування на ввірених їм територіях зазначених військових баз¹⁴⁷. Через постійні порушення наказу № 52 його текст був посилений і врахований в армійських правилах 1901 та 1908 рр., щоправда, останні дозволили перебувати на об'єктах не тільки офіцерам та обслуговуючому персоналу Армії і Флоту, а й американським громадянам, лояльним до уряду. Цей факт американські дослідники вважають першим кроком до відкритості в діяльності Військового департаменту¹⁴⁸.

7 липня 1898 року Конгрес видав закон про захист гаваней, фортифікаційних споруд, шахт підводних човнів від навмисної шкоди і заборонив збирання інформації про них у будь-якому вигляді та її оприлюднення або доведення до військових розвідок інших країн. Порушника засуджували або до штрафу від однієї сотні до п'яти тисяч доларів, або до ув'язнення на п'ять років, або до того і до іншого¹⁴⁹. У 1909 році Конгрес переглянув види покарань за порушення закону 1898 року і встановив штраф до п'ятисот доларів, а тюремне ув'язнення – строком до шести місяців (у такому читанні дане положення закону увійшло до Кримінального кодексу США, виданого в редакціях 1909 р. та 1925 р.).

Багато американських дослідників відзначають вплив листа командуючого артилерією бригадного генерала А. Мюрея до Військового департаменту, датованого жовтнем 1907 року¹⁵⁰, на удосконалення обігу конфіденційної інформації у Військово-морських силах США. Його ідеї відбилися у черговому циркулярі Військового департаменту¹⁵¹. Гриф «конфіденційно» почали проставляти на документах, адресованих конкретній особі, яка у разі розкриття інформації, навіть через військову необхідність, брала на себе усю відповідальність за наслідки. Гриф не проставлявся, якщо інформація була адресована групі або групам осіб, але вказувалося, кому саме зміст її може бути відкритий. Персони, що отримували

¹⁴⁷ General Order № 52 by War Department. Washington, August 24, 1897 // Origin of defense-information in the Army and former War Department by Dallas Irvine. Annexes to Staff Information Paper. Annex C. – The National Archives and Records Service General Services Administration. – Washington, 1972. – 105 p.

¹⁴⁸ Origin of defense-information in the Army and former War Department by Dallas Irvine. – The National Archives and Records Service General Services Administration. – Washington, D. C., 1972. – P. 6–7.

¹⁴⁹ Акт Конгресу США від 7 липня 1898 року (3 Stat. 717) був оприлюднений у General Order. General Order № 96 by War Department. – Washington, July 7, 1898 // Origin of defense-information in the Army and former War Department by Dallas Irvine. Annexes to Staff Information Paper. Annex D. – The National Archives and Records Service General Services Administration. – Washington, 1972. – 105 p. ; Origin of defense-information in the Army and former War Department by Dallas Irvine / The National Archives and Records Service General Services Administration. – Washington, 1972. – P. 7–8.

¹⁵⁰ The letter № 5539/5 by Chief of Artillery. Washington, October 3, 1907 // Origin of defense-information in the Army and former War Department by Dallas Irvine. Annexes to Staff Information Paper. Annex E. – The National Archives and Records Service General Services Administration. – Washington, 1972. – 105 p.

¹⁵¹ Circular № 78 War Department, Washington, November 21, 1907 // Origin of defense-information in the Army and former War Department by Dallas Irvine. Annexes to Staff Information Paper. Annex G. – The National Archives and Records Service General Services Administration. – Washington, 1972. – P. 1–2.

такі документи, мали запобігати відкриттю їх змісту неуповноваженим особам. Отже, встановлення грифу конфіденційності передбачалося не для засекречування змісту документа, а для обмеження його розповсюдження. Крім встановлення нових правил, циркуляр розсекречував п'ять таємних документів, а всі інші з грифом «конфіденційно», видані Військовим департаментом і розповсюджені серед військових і цивільних службовців у минулому, оголошував такими, що підлягають звичайному обігові. А. Квіст назвав цей факт першим офіційним розсекречуванням документів¹⁵².

1909 року видано Генеральний наказ по Флоту № 36, що заборонив передачу конфіденційних документів, повідомлення їх змісту особам, безпосередньо не пов'язаним із Флотом; офіцери отримували копії таких документів під розписку, а під час виходу у відставку повертали до бюро навігації; пересилка конфіденційних документів здійснювалася спецпоштою¹⁵³.

У 1911 році Конгрес США законом «*An Act to Prevent the Disclosure of National Defense Secrets*» («*Defense Secrets Act*») («Про превентивні заходи щодо розголошення національних оборонних секретів») ужив заходи для попередження несанкціонованого оприлюднення інформації з національної оборони. Цей акт вперше оголосив суспільству про наявність секретів в американському уряді, Армії, на Флоті, але не визначав, що саме є таємницею. Закон був направлений, головним чином, проти шпіонажу. За незаконне здобуття, передачу неуповноваженій особі, іноземному урядові інформації про суднобудівні верфі, військово-морські бази, форти, батареї, торпедні станції, арсенали та інші об'єкти, що стосувалися національної оборони, у вигляді документа на папері, малюнка, фотографії, фотонегатива, плану чи спробу здійснити аналогічні дії порушника карали штрафом до однієї тисячі доларів, або ув'язненням до одного року, або обома видами покарань¹⁵⁴.

Військовий департамент увів Правила маркування і зберігання окремих видів документів, що стосувалися берегової оборони, у 1912 році. Гриф «конфіденційно» означав, що документи не можна копіювати, слід зберігати під замком, маркувати унікальним номером та періодично інвентаризувати¹⁵⁵. 19 травня

¹⁵² Quist A. S. Classification in the United States prior to World War II [Text] / Arvin S. Quist // Security Classification of Information / Prepared for the Oak Ridge National Laboratory. – Oak Ridge, TN, 2002. – Vol. 1. – P. 21.

¹⁵³ General Order № 36, Navy Department, Washington, D. C., August 20, 1909 // Origin of defense-information in the Army and former War Department by Dallas Irvine. Annexes to Staff Information Paper. Annex S. – The National Archives and Records Service General Services Administration. – Washington, 1972. – 105 p.

¹⁵⁴ Quist A. S. Security Classification of Information. Vol. 1. Introduction, History and Adverse Impacts. Prepared for the Oak Ridge National Laboratory [Text] / Arvin S. Quist. – Oak Ridge, TN 37830, 2002 – P. 36.

¹⁵⁵ General Orders № 3 «Instructions relative to the safe-keeping of military records concerning seacoast defenses», War Department, February 16, 1912 // Origin of defense-information in the Army and former War Department by Dallas Irvine. – The National Archives and Records Service General Services Administration. – Washington, 1972. – P. 9–10.

1913 року меморандум військового департаменту встановив правила подвійного пакування секретних листів, хоча їх пересилка здійснювалася звичайною поштою: на внутрішньому конверті проставлявся гриф «конфіденційно», зовнішній не містив жодних натяків на природу змісту інформації¹⁵⁶. Ці вимоги були розповсюджені на телеграфні компанії, які здійснювали пересилку урядової та військової кореспонденції. Подвійного пакування конфіденційних листів вимагали й правила Військового департаменту 1916 року. У цьому ж році на Флоті затвердили зміни до Генерального наказу № 36, виданого 1909 року, згідно з якими вперше офіцери-відставники попереджувалися про можливе переслідування за порушення «Defense Secrets Act». Разом із тим на Флоті до 1918 року термін «конфіденційно» не вживався як частина системи маркування таємних документів.

Після вступу Сполучених Штатів у Першу світову війну у квітні 1917 року були створені американські експедиційні сили під командуванням генерала Дж. Першинга. 21 листопада 1917 року він оприлюднив Генеральний наказ № 64 про захист офіційної інформації¹⁵⁷, до якої була віднесена будь-яка інформація, що передавалась офіційними каналами. Цей наказ установлював три види маркування. Гриф «Таємно» надавався документам, доступним тільки тим офіцерам, яким вони надсилались. Гриф «Конфіденційно» обмежував обіг документів до необхідного мінімуму осіб, що входили до експедиційного корпусу. Документи звичайного обігу позначали грифом «Тільки для офіційного обігу», що означало заборону передавати документи для публікації і попереджувати їх випадкове потрапляння до рук ворогів. Грифи «ТАЄМНО» і «КОНФІДЕНЦІЙНО» писали великими літерами у верхньому лівому куті документа, напис «Таємно» друкували червоним кольором. У грифі «Тільки Для Офіційного Обігу» кожне слово друкували з великої літери. Усі ці документи знаходилися в окремих теках: протягом робочого дня ними користувалися в офісах, а на ніч повертали до сейфів. Маркування визначало осіб, що отримували доступ до документів, але не встановлювало відповідності між змістом документа і грифом. Для документів із інформацією розвідувального характеру застосовувалась одна з чотирьох приміток: «не брати на лінію фронту», «не робити копії», «не дозволене користування нижче ніж командуючого дивізіоном», «не дозволене користування нижче ніж командуючого полком».

¹⁵⁶ Memorandum War Department, Office of the Judge Advocate General. May 19, 1913 // Origin of defense-information in the Army and former War Department by Dallas Irvine. Annexes to Staff Information Paper. Annex H. – The National Archives and Records Service General Services Administration. – Washington, 1972. – 105 p.

¹⁵⁷ General Orders № 64. Headquarters, American Expeditionary Forces, France, November 21, 1917 // Origin of defense-information in the Army and former War Department by Dallas Irvine. Annexes to Staff Information Paper. Annex I. – The National Archives and Records Service General Services Administration. – Washington, 1972. – P. 1–3.

14 грудня 1917 року аналогічні правила впроваджені Військовим департаментом для усієї Армії Сполучених Штатів¹⁵⁸. Гриф «Таємно» надавався документам, що персонально вручались уповноваженим офіцерам, відповідальним за виконання конкретного завдання. Документ із маркуванням «Конфіденційно» вручався тільки тій особі, якій він адресувався. Таємні і конфіденційні документи доводилися до відома офіцерів тільки на підставі санкції старшого військового командування, не вносились у каталоги або публікації, які не мали відповідних грифів, не могли бути в обігу на лінії фронту. Інформація, що містилася у документах з грифом «Тільки для офіційного використання», доводилась офіційним посадовим особам, які не мали права повідомляти її громадськості або пресі. Порухення правил Військового департаменту розглядалося відповідно до законів воєнного часу. І. Даллас зазначав, що суть грифу «Тільки для офіційного використання» мала на увазі не тільки інформацію оборонного характеру, але й могла включати інші види урядових документів, а визначення грифу «Конфіденційно» взагалі не було до кінця зрозумілим¹⁵⁹.

На Флоті систему маркування офіційної інформації введено у лютому 1918 року. Флотські правила встановлювали три класи кореспонденції та інформації. Гриф «Таємно» присвоювався інформації, яку повідомляли тільки тим особам, яких вона стосувалася, або тим, хто під час війни брав участь в оборонних або наступальних операціях. До такої інформації були віднесені всі інструкції і звіти діючих військ, коди, шифри, накази про пересування кораблів флоту, уся поточна кореспонденція, що була в обігу під час операцій проти ворога, а також та інформація, несанкціоноване відкриття якої могло допомогти ворогові визначити наперед природу наступальних заходів і види зброї, яку Сполучені Штати або їх союзники планували застосувати проти нього. Грифом «Конфіденційно» позначалася кореспонденція або інформація, яка могла бути цінною для ворога під час війни або для іноземного уряду в мирні часи, але не була життєво важливою і такою, що не стосувалася військових дій або зброї. Також був визначений клас «неконфіденційної» інформації, що належала до звичайних процедур на Флоті, повне знання яких могло бути використане ворогом на його користь¹⁶⁰.

¹⁵⁸ Compilation of Orders, Changes № 6. War Department, Washington, December 14, 1917 // Origin of defense-information in the Army and former War Department by Dallas Irvine. Annexes to Staff Information Paper. Annex K. – The National Archives and Records Service General Services Administration. – Washington, 1972. – P. 1–3.

¹⁵⁹ Origin of defense-information in the Army and former War Department by Dallas Irvine. – The National Archives and Records Service General Services Administration. – Washington, D. C., 1972. – P. 29.

¹⁶⁰ Quist A. S. Classification in the United States prior to World War II [Text] / Arvin S. Quist // Security Classification of Information / Prepared for the Oak Ridge National Laboratory. – Oak Ridge, TN, 2002. – Vol. 1. – P. 25–26.

Усі американські дослідники відзначають особливе значення двох законодавчих актів, ухвалених Конгресом 1917 р.: «The Espionage Act»¹⁶¹ (закон «Про шпіонаж») та «The Trading with the Enemy Act»¹⁶² (закон «Про торгівлю з ворогом»). Перший був ухвалений на заміну «Defense Secrets Act, 1911». Він відносив до оборонної інформації будь-які документи, записи, закодовані книги, фотографії, негативи, блюпринти, плани, мапи тощо про стан Армії, Військово-морського або повітряного флоту, оборонних робіт, розміщення арсеналів, військ, а також телеграф, телефон, форти, будинки, офіси, дослідницькі лабораторії та інші об'єкти, як уже діючі, так і такі, що знаходились у процесі спорудження Сполученими Штатами або під їх контролем чи від їх імені. У разі доведення, що дана інформація, яка збиралася, доставлялася, передавалася особою на користь будь-якої іншої держави, або особа мала намір здійснити такі дії, а також що інформація була втрачена (вкрадена, знищена) внаслідок порушення особою встановлених правил або через халатність, винні притягались до відповідальності у вигляді штрафу або засудження до 10 років тюремного ув'язнення. Особа, яка здійснювала збір, передачу, доставку інформації оборонного характеру іноземному уряду з вірою в те, що вона буде використана на шкоду Сполученим Штатам, як під час війни, так і миру, засуджувалась до смертної кари (якщо шкода була нанесена) або до довічного ув'язнення (у разі якщо така шкода не була нанесена)¹⁶³. «The Trading with the Enemy Act», ухвалений Конгресом 6 жовтня 1917 року, надавав Президенту право оголошувати секретною інформацію про такі наукові відкриття і винаходи (патенти), які можуть допомогти ворогові з успіхом вести воєнні дії.

У період між двома Світовими війнами в Армії і на Флоті США вийшов цілий ряд класифікаційних правил: армійських 1921, 1935, 1936, 1941 рр., флотських 1920, 1932, 1938, 1940 рр.

Флотські правила 1920 року вимагали проставляти на обкладинці або титульній сторінці документа з обмеженим доступом не тільки гриф, а й відрізок часу, протягом якого документ вважався таємним, конфіденційним або неконфіденційним, остаточне місце зберігання документа після закінчення терміну секретності, форму звітності, назву офісу або бюро, що мали компетенцію оприлюднення

¹⁶¹ 40 Stat. 217, 218 (June 15, 1917) now codified in 18 U. S. C. §§ 793 «Gathering, transmitting or losing defense information», 794 «Gathering or delivering defense information to aid foreign government». FindLaw for Legal Professionals [Electronic resource]. – Mode of access: <http://codes.lp.findlaw.com/uscode/18/1/37/793> ; <http://codes.lp.findlaw.com/uscode/18/1/37/794>. – Title from screen.

¹⁶² Trading with the Enemy Act. October 6, 1917 [106. «The War Powers Act of 1917» (40 tat. L. 411) [Electronic resource] // Conservative USA. – Mode of access: <http://www.conservativeusa.org/eo/1917/enemy.htm>. – Title from screen.

¹⁶³ «The Foreign Intelligence Surveillance Act» 1978 р. розповсюдив дане положення закону на інформацію про ядерну зброю, військові космічні повітряні апарати або супутники, комунікації розвідувальної або криптографічної інформації, військові плани, оборонні стратегії, інші види зброї. The Foreign Intelligence Surveillance Act of 1978 amendments act of 2008. – P. L. 110-261. July 10, 2008 [Electronic resource] // U.S. Senate Select Committee on Intelligence. – Mode of access: <http://intelligence.senate.gov/laws/pl110261.pdf>. – Title from screen.

документа й отримання звітності. Було розширене коло осіб, які мали справу з обігом документів із обмеженим доступом. Офіцери-відставники тепер повинні були повертати отримані ними таємні і конфіденційні документи не до Бюро навігації, а своїм командуючим офіцерам¹⁶⁴.

Флотські правила 1920 року були передруковані з деякими змінами у 1932 році. Вони вимагали, щоб усі документи, повідомлення або інформація, передані у будь-який спосіб, мали одне з трьох маркувань. Гриф «*Таємно*» надавався документам, що стосувалися національної політики або планів, організації наступальних або оборонних операцій проти існуючого чи потенційного ворога, оприлюднення яких зашкодило б національним інтересам. Гриф «*Конфіденційно*» проставлявся на документах менш життєво важливого ступеня таємності, проте розкриття яких може завдати шкоди інтересам уряду. Таємні та конфіденційні документи отримували реєстраційні номери, які розповсюджувалися керівником Управління військово-морських операцій. Таємні документи пересилалися спеціальним кур'єром; у межах континентальних Сполучених Штатів – зареєстрованим листом. Гриф «*Службове*» мали документи, що стосувалися діяльності Військово-морського відомства (the Naval Establishment), і небажано було розповсюджувати їх інформацію широкому загалу. Службові документи маркували «Службове – тільки для офіційного використання» або «Службове – тільки для обмеженого використання». А. Квіст зазначав, що це був перший випадок використання слова «обмежений» («restricted») для маркування документів. Службова кореспонденція пересилалася звичайною поштою першим класом. Був ще й четвертий клас документів – «*Неконфіденційні*», до яких зараховувались усі ті, що не були віднесені до попередніх трьох класів¹⁶⁵, проте на таких документах грифи не проставлялися.

Правила, розповсюджені на Флоті в 1938 і 1940 рр., були ідентичними. Морське відомство використало термін «classified matter» – «секретні справи» – як загальний для таємних, конфіденційних і документів з обмеженим доступом та підкреслило, що вони вимагають спеціальної охорони. Проте, на думку автора даної монографії, переклад цього терміна як «секретні (таємні) справи» (або «секретные дела») не повною мірою відповідає його значенню в американському законодавстві. У нашому розумінні термін «секретний (таємний)» означає один із вищих рівнів секретності, який не передбачає подальшого поділу на інші

¹⁶⁴ Quist A. S. Classification in the United States prior to World War II [Text] / Arvin S. Quist // Security Classification of Information / Prepared for the Oak Ridge National Laboratory. – Oak Ridge, TN, 2002. – Vol. 1. – P. 27.

¹⁶⁵ Excerpt from Changes United States Navy Regulations, 1920, Reprinted, 1938, with all changes up to and including № 19 // Origin of defense-information in the Army and former War Department by Dallas Irvine. Annexes to Staff Information Paper. Annex Q. – The National Archives and Records Service General Services Administration. – Washington, 1972. – 105 p. ; Quist A. S. Classification in the United States prior to World War II [Text] / Arvin S. Quist // Security Classification of Information / Prepared for the Oak Ridge National Laboratory. – Oak Ridge, TN, 2002. – Vol. 1. – P. 29.

підрівні. Правильніше було б перекласти цей термін як «класифіковані справи», тобто такі, що пройшли процедуру класифікації і віднесені до одного з трьох (або більше) видів інформації з обмеженим доступом (таємної «secret matter», конфіденційної «confidential matter» або обмеженого доступу «restricted matter»). На відміну від класифікованих документів, у законодавстві США вживається термін «unclassified» до тих документів, що не пройшли відповідну процедуру або взагалі не потребували її проходження.

Правила 1938 року визначали три категорії (а не класи) класифікованих документів¹⁶⁶. «Таємним» був документ, розкриття інформації якого могло зашкодити національній безпеці, інтересам і престижу нації або будь-якій урядовій діяльності. Під «конфіденційним» розуміли документ, оприлюднення якого хоча й не зашкодило б національній безпеці, але мало б негативні наслідки для інтересів і престижу нації чи урядової діяльності. Документ «із обмеженим доступом» містив інформацію, яка не розкривалася з адміністративних причин. Іноді документу не надавали статусу конфіденційності, оскільки користь від надання обмеження доступу переважала цінність присвоєння грифу вищого рівня. Гриф проставлявся на першій сторінці документа, обкладинці і титульному аркуші, а також на кожній сторінці. Укладачі документа відповідали за його первинну класифікацію. Таємні документи передавалися лише тим особам Військово-морського відомства або урядової служби, офіційні обов'язки яких вимагали такого знання або ж за умови необхідності. Конфіденційна інформація доводилася морським офіцерам та державним службовцям відповідно до покладених на них обов'язків, а також іншим особам у разі спеціальних обставин, які робили оприлюднення конфіденційної інформації вигідним для Флоту. Посада офіцера автоматично не надавала йому права володіння таємною або конфіденційною інформацією. Розкриття будь-якої, класифікованої або некласифікованої, інформації, що могла б бути цікавою урядові іноземної країни, заборонялося.

За армійськими правилами 1921 року гриф «Таємно» надавали документам такого рівня важливості, охорона яких від реальної та потенційної загрози мала найвищий пріоритет. На документі проставлялася дата встановлення грифу і підпис офіцера. Зняття грифу здійснювалось офіцером, який встановив його, або вищим керівництвом із зазначенням дати та затвердженням підписом. Таємні документи не вводилися до жодних каталогів, публікацій у разі відсутності на останніх відповідного грифу. Пересилка здійснювалася з використанням подвійного конверта, гриф «таємно» проставлявся на внутрішньому і супроводжувався

¹⁶⁶ Excerpt from Changes United States Navy Regulations, 1920, Reprinted, 1938, with all changes up to and including № 19 // Origin of defense-information in the Army and former War Department by Dallas Irvine. Annexes to Staff Information Paper. Annex Q. – The National Archives and Records Service General Services Administration. – Washington, 1972. – 105 p. ; Quist A. S. Classification in the United States prior to World War II [Text] / Arvin S. Quist // Security Classification of Information / Prepared for the Oak Ridge National Laboratory. – Oak Ridge, TN, 2002. – Vol. 1. – P. 33–34.

квитанцією, яка ідентифікувала відправника й отримувача. Під «конфіденційними» розуміли менш важливі за таємні документи, але все ж такі, що вимагали захисту інформації, яка містилася в ньому, від ворогів. Документи під грифом «Тільки для офіційного використання» не оприлюднювалися громадськості або пресі, вони розповсюджувалися серед службовців та осіб, залучених до урядової діяльності і, без сумніву, лояльних і обережних¹⁶⁷.

У правилах 1935 року Армія ввела гриф «Restricted» – «Обмежено». Він стосувався документації з проведення дослідницьких робіт, створення, розвитку, виробництва, використання військової техніки або її компонентів. В основному документація такого роду створювалася технічними комітетами, керівники яких були уповноважені накладати гриф на проекти, повідомляти зацікавленим особам, у тому числі недержавним службовцям, про встановлення обмеження та організувати обіг технічних і всіх інших документів, пов'язаних із проектом, у колі осіб військової або військово-морської служби США. Будь-які порушення законодавства стосовно цієї категорії документів каралися відповідно до «The Espionage Act», проте гриф «Таємно» їм не надавався, оскільки в такому разі технічну документацію неможливо було б передати виробникам, які працювали з Армією США за контрактом. Інші класифікаційні рівні були описані в Правилах 1935 року стосовно воєнних планів, оборонних робіт, військово-морських та авіабаз, радіостанцій, складів, арсеналів, топографічних мап. Грифи на таємних і конфіденційних документах проставляли зверху і знизу кожної сторінки. У цих же правилах уперше використали термін «*reclassification*» – «повторна класифікація» або «повторне засекречування»¹⁶⁸.

Єдиний стандарт маркування документів із обмеженим доступом був установлений армійськими правилами 1936 року. На Флоті використовувався гриф «Обмежено» у тому ж значенні, у якому в Армії використовувався гриф «Тільки для офіційного використання». Із введенням нових правил Армія припинила використання грифу «Тільки для офіційного використання» і встановила визначення «Обмежено», як і на Флоті. Значення грифів «Таємно» і «Конфіденційно» було розширене. До обох визначень долучили поняття «нанесення шкоди особі». Гриф «Таємно» почали надавати не тільки документам оборонного характеру, а

¹⁶⁷ Army Regulations № 330–5, War Department, January 22, 1921 // Origin of defense-information in the Army and former War Department by Dallas Irvine. Annexes to Staff Information Paper. Annex L. – The National Archives and Records Service General Services Administration. – Washington, 1972. – 105 p. ; Quist A. S. Classification in the United States prior to World War II [Text] / Arvin S. Quist // Security Classification of Information / Prepared for the Oak Ridge National Laboratory. – Oak Ridge, TN, 2002. – Vol. 1. – P. 28–29.

¹⁶⁸ Army Regulations № 330–5, War Department, February 12, 1935 // Origin of defense-information in the Army and former War Department by Dallas Irvine. Annexes to Staff Information Paper. Annex M. – The National Archives and Records Service General Services Administration. – Washington, 1972. – 105 p. ; Quist A. S. Classification in the United States prior to World War II [Text] / Arvin S. Quist // Security Classification of Information / Prepared for the Oak Ridge National Laboratory. – Oak Ridge, TN, 2002. – Vol. 1. – P. 29–31.

й документам із міжнародної політики. Із визначення конфіденційного документа вилучили «нанесення шкоди національній безпеці». Встановлення грифу жорстко обмежувалось, документоутворювачі повинні були враховувати найширше коло розповсюдження документа і відповідно до нього обирати гриф секретності таким чином, щоб, з одного боку, завадити витоку інформації, а з іншого, не покласти зайву відповідальність на отримувачів цього документа. На всіх категоріях документів грифи проставлялися зверху і знизу кожної сторінки.

Описувалися поняття «документ», «зареєстрований документ», «короткий заголовок». Під документом розуміли надрукований типографським способом, маймеографом, друкарською машинкою, фотоспособом або написаний від руки оригінал, а також мапи, креслення, малюнки, фотографії, негативи, світлокопії, записки. «Зареєстрований документ» відповідав установленим грифам «Таємно» і «Конфіденційно» і мав реєстраційний номер для підзвітності та проведення інвентаризації. До засекреченого документа складався несекретний заголовок, який включав аббревіатуру офісу – утворювача оригіналу. Проводили інвентаризацію всіх зареєстрованих документів кожні півроку станом на 30 червня та 31 грудня. Документи всіх категорій зберігалися в сейфах, а при перевезенні їх транспортували офіцери, не задіяні в управлінні транспортними засобами. Інформація про зміст засекречених документів не відкривалась у текстах інших документів, якщо вони не мали такого ж або вищого грифу секретності¹⁶⁹.

В армійських правилах 1941 року визначення терміна «документ» було розширене інженерними даними, кореспонденцією і планами, віднесеними до досліджень і реалізації проектів. У разі доведення засекречених документів особам, які не перебували на військовій службі, їх попереджали, що інформація стосується національної оборони, її передавання не уповноваженим особам заборонене і карається на підставі «The Espionage Act». Із визначення таємного документа виключили «нанесення шкоди особі». Замість подвійного ввели потрійне пакування, отримувач спалював зовнішні обгортки у разі, якщо на них відбивався текст повідомлення. У кожному штабі створювалась інспекція, до обов'язків якої входила перевірка належного повернення таємних і конфіденційних документів та криптографічних машин до сховищ наприкінці кожного робочого дня¹⁷⁰.

22 березня 1940 року Президент США Фр. Д. Рузвельт уперше в історії Сполучених Штатів підписав виконавчий наказ EO 8381 «*Defining Certain Vital Military*

¹⁶⁹ Army Regulations № 330-5, War Department, February 11, 1936 // Origin of defense-information in the Army and former War Department by Dallas Irvine. Annexes to Staff Information Paper. Annex N. – The National Archives and Records Service General Services Administration. – Washington, 1972. – 105 p. ; Quist A. S. Classification in the United States prior to World War II [Text] / Arvin S. Quist // Security Classification of Information / Prepared for the Oak Ridge National Laboratory. – Oak Ridge, TN, 2002. – Vol. 1. – P. 31–33.

¹⁷⁰ Quist A. S. Classification in the United States prior to World War II [Text] / Arvin S. Quist // Security Classification of Information / Prepared for the Oak Ridge National Laboratory. – Oak Ridge, TN, 2002. – Vol. 1. – P. 35.

and Naval Installations and Equipment» («Визначення деяких життєво важливих військових і військово-морських споруд і спорядження») ¹⁷¹. Наказ Фр. Д. Рузвельта базувався на законі від 12 лютого 1938 року про захист інформації, що має зв'язок із національною обороною ¹⁷². Проте в своєму наказі Рузвельт пішов далі положень закону: крім «фотографій, ескізів, зображень, малюнків, мап, графіків», до переліку військових та військово-морських документів, які могли бути класифіковані як «secret», «confidential» або «restricted», він включив книги, памфлети, документи (під загальною назвою), звіти, специфікації будь-яких військових або військово-морських баз, арсеналів, станцій, кораблів, інженерних мереж тощо. Фактично він затвердив напрацювання Армії та Флоту в даному напрямі. Його наказ також надав право засекречувати інформацію не тільки військовим та військово-морським, а й цивільним структурам виконавчої гілки влади.

Від цього наказу веде свою історію ціла низка президентських наказів щодо засекречування та розсекречування документів у виконавчих органах влади аж до останнього наказу Президента США Б. Х. Обами EO 13526 від 29 грудня 2009 р. Фр. Д. Рузвельт перевидав свій наказ 13 червня 1942 р. (EO 9182); Г. С. Трумен за своє президентство двічі підписав аналогічні накази: EO 10104 від 1 лютого 1950 р. та EO 10290 від 24 вересня 1951 р.; Д. Д. Ейзенхауер – тричі: EO 10501 від 5 листопада 1953 р., EO 10816 від 7 травня 1959 р. та EO 10901 від 9 січня 1961 р.; Дж. Ф. Кеннеді – також тричі: EO 10964 від 20 вересня 1961 р., EO 10985 від 12 січня 1962 р. та EO 11097 від 28 лютого 1963 р.; Р. Ніксон – двічі: EO 11652 від 8 березня 1972 р. та EO 11714 від 24 квітня 1973 р.; по одному разу видали свої накази Дж. Форд – EO 11862 від 11 червня 1975 р., Дж. Картер – EO 12065 від 28 червня 1978 р. та Р. Рейган – EO 12356 від 2 квітня 1982 р.; чотири рази видавалися президентські накази про засекречування інформації при У. Клінтоні: EO 12937 від 10 листопада 1994 р., EO 12958 від 17 квітня 1995 р., EO 12968 від 2 серпня 1995 р., EO 13142 від 19 листопада 1999 р.; і, нарешті, Дж. У. Буш 28 березня 2003 р. видав EO 13292. Ці накази визначали коло посадовців федерального уряду, які мали право доступу до секретних документів, право накладати грифи секретності, рівні секретності, їх маркування, вказували, коли і в який спосіб інформація могла бути розсекречена, тощо ¹⁷³.

¹⁷¹ EO 8381 Defining Certain Vital Military and Naval Installations and Equipment, (Federal Register 5, 1147). March 22, 1940 [Electronic resource] // Federation of American Scientists. – Mode of access: <http://www.fas.org/irp/offdocs/eo/eo-8381.htm>. – Title from screen.

¹⁷² Act of January 12, 1938 now codified in 18 U. S. C. §§ 795 «Photographing and sketching defense installations», 796 «Use of aircraft for photographing defense installations», 797 «Publication and sale of photographs of defense installations». ONECLE [Electronic resource]. – Mode of access: <http://law.onecle.com/uscode/18/795.html>; <http://law.onecle.com/uscode/18/796.html>; <http://law.onecle.com/uscode/18/797.html>.

¹⁷³ Kosar Kevin R. Security Classification Policy and Procedure: EO 12958, as Amended. CRS Report for Congress, June 4, 2009 (Prepared for Members and Committees of Congress) [Electronic resource] // Federation of American Scientists. – Mode of access: <http://www.fas.org/sgp/crs/secretcy/R41528.pdf>. – Title from screen.

EO 9182 «*Consolidating Certain War Information Functions into an Office of War Information*» («Зосередження функцій щодо управління військовою інформацією в Офісі військової інформації»)¹⁷⁴ Фр. Д. Рузвельта заснував Управління військової інформації (Office of War Information (OWI)) всередині Офісу надзвичайного управління Виконавчого офісу Президента (the Office for Emergency Management in the Executive Office of the President). Метою утворення цього Управління було інформування американського народу (функції покладені на Офіс внутрішнього управління – the Domestic Office) та народів інших країн (закордонне інформування – Overseas Branch), що протистояли нацистській Німеччині, Італії, Японії, про воєнні зусилля Сполучених Штатів, а також дискредитація образу ворога, пропаганда американського способу життя. До його функцій належало збирання публічної інформації, її обробка та розповсюдження за кордоном, а також усі обов'язки, раніше закріплені за Офісом Координатора інформації. Штат Управління включав до 3 тисяч співробітників, його директором Фр. Д. Рузвельт призначив Е. Девіса. Управління координувало інформаційну діяльність усіх державних структур та видавало обов'язкові для виконання директиви. Воно ліквідоване 15 вересня 1945 р., а його функції з пропаганди з часом перейшли Офісу міжнародної інформації та культурних справ Державного департаменту (the Office of International Information and Cultural Affairs of the State Department)¹⁷⁵. Документальна спадщина Управління складає 2295 куб. футів і зберігається в Національному архіві США (Record Group 208).

Разом із виданням та розповсюдженням листівок, плакатів, газет, журналів, кінофільмів, радіопрограм (перша радіопрограма «Голосу Америки» вийшла за ініціатииви OWI 1 лютого 1942 р.) Управління займалося безпекою інформаційної політики. 28 вересня 1942 року директор OWI видав Правила № 4 (Memorandum from Elmer Davis «To the Heads of all Departments and Agencies»), які були впроваджені в діяльність усіх цивільних установ (не застосовувались у Військовому та Військово-морському департаментах) і забезпечували охорону інформації. Термін «інформація» поширювався на документи, мапи, графіки, схеми, блюпринти, фотографії, моделі та інші матеріали, які містили будь-які відомості з національної безпеки, а також їх копії, у тому числі рукописні, репродукції. Термін «classified information» поширювався на інформацію, віднесену до національної оборони («секретна», «конфіденційна» або «з обмеженим доступом»), і, відповідно,

¹⁷⁴ EO 9182 Consolidating Certain War Information Functions into an Office of War Information [Federal Register 7, 4468]. June 16, 1942 [Electronic resource] // Freedom of Information Act Electronic Reading Room. – Mode of access: http://www.foia.cia.gov/cgi/1942/Executive_Order_9182_13_Jun_1942.pdf. – Title from screen.

¹⁷⁵ Information control and propaganda: records of the Office of War Information. Part II. Office of Policy Coordination. Series A: Propaganda and Policy Directives for Overseas Programs, 1942–1945 ; Edited by David H. Culbert // A Guide to the Microfilm Edition of Research collections in the social history of communication. A microfilm project of University publications of America. General Editor Thomas Cripps. – 1986. – P. xi.

таку, що вимагає спеціальних заходів охорони. Інформація з національної безпеки була складовою частиною інформації з національної оборони. Меморандум надавав право кожному керівникові федерального агентства і його уповноваженим представникам засекречувати інформацію усіх трьох категорій. Засекречені документи великого об'єму скріплювали разом, чітко маркували на обкладинці, титульній та першій сторінці. Меншого розміру документи маркували зверху і знизу кожної сторінки, мапи і фотокарти – під масштабом. У разі передавання секретних документів особам, які не перебували на федеральній службі, на документі розміщували текст: «Цей документ містить інформацію, що впливає на національну оборону Сполучених Штатів згідно зі статтями 31 і 32 «The Espionage Act» із відповідними змінами. Його передача або розкриття його змісту в будь-який спосіб не уповноваженій особі заборонені законом». Усі документи після роботи поверталися до сховищ або сейфів разом із криптографічним обладнанням, а спеціально уповноважений офіцер перевіряв безпеку їх зберігання.

Меморандумом від 13 березня 1944 року¹⁷⁶ були внесені зміни до Правил № 4 OWI. Прийняття змін було обумовлено необхідністю узгодження керування документами, класифікацією та термінологією між державами – учасниками антигітлерівської коаліції – США і Великобританією. З'явилася нова категорія секретної інформації «Top Secret Information» – «Цілком таємно», яка мала найвищий пріоритет. Уперше замість термінів «classification» та «declassification» використано терміни «grading» – «засекречування» (присвоєння грифів секретності) та «downgrading» – «розсекречування» (пониження або зняття грифів секретності). Діяла спеціальна реєстраційна система щодо секретних документів, періодично документи переглядалися на предмет зниження грифів або розсекречування, були чітко визначені особи, які створювали ці документи та керували документаційними процесами¹⁷⁷. Введені OWI Правила та зміни до них були закріплені наказом Президента Г. С. Трумена від 1 лютого 1950 року EO 10104 «*Defining Certain Vital Military and Naval Installations and Equipment as Requiring Protection Against the General Dissemination of Information Relative Thereto*» («Визначення життєво важливих військових і морських об'єктів і обладнання, інформація про які вимагає захисту»)¹⁷⁸. Наказ також визначив, що першочергове право встановлення грифів секретності мають Президент США, глава Департаменту оборони, Сек-

¹⁷⁶ To the Heads of all Departments and Agencies, Memorandum from Edward Klauber, Acting Director, Office of Waste Information. – Washington, D. C., March 13, 1944.

¹⁷⁷ Quist A. S. Classification under Executive orders [Text] / Arvin S. Quist // Security Classification of Information / Prepared for the Oak Ridge National Laboratory. – Oak Ridge, TN, 2002. – Vol. 1. – P. 46–49.

¹⁷⁸ EO 10104 Defining Certain Vital Military and Naval Installations and Equipment as Requiring Protection Against the General Dissemination of Information Relative There to, February 1, 1950 [Electronic resource] // Federation of American Scientists. – Mode of access: <http://www.fas.org/irp/offdocs/eo10104.htm>. – Title from screen.

ретар Армії, Секретар Флоту та Секретар Військово-повітряних сил (уперше введений у ЕО 10104)¹⁷⁹.

За три роки перед ЕО 10104 Конгрес США ухвалив «*The National Security Act*»¹⁸⁰, підписаний Г. С. Труменом 26 липня 1947 р. і введений в дію з 19 вересня 1947 року. На його підставі об'єднано три департаменти: Військовий, Флоту та Військово-повітряних сил – у Національне військове управління (National Military Establishment, NME). 10 серпня 1949 року NME перейменоване на Департамент оборони і йому підпорядковано Армію, Флот та Військово-повітряні сили. А також на підставі закону 1947 року створено Раду національної безпеки (the National Security Council, NSC) – центральний орган виконавчої гілки влади, що надає поради Президенту з воєнних питань, внутрішньої, зовнішньої політики, і Центральне розвідувальне управління (the Central Intelligence Agency, CIA). «*The National Security Act*» із відповідними змінами, доктрина Трумена та план Маршалла були головними компонентами труменівської стратегії «холодної» війни (середина 1940-х – початок 1990-х рр.).

Шостий (Sec. 601–606), сьомий (Sec. 701–705) та восьмий (Sec. 801–804) розділи «*The National Security Act*» стосуються захисту інформації розвідувального характеру. Термін «classified information» означає інформацію чи матеріали, створені та чітко маркіровані або чітко представлені згідно із законом або виконавчим наказом Президента (або правилами та наказами, виданими на виконання законів або наказів Президента), які вимагають спеціального ступеня захисту від несанкціонованого «розкриття» з причин національної безпеки. Термін «disclose» – «розкриття» був визначений як повідомлення, передавання, пересилання, надання, публікація, розголошення, оприлюднення інформації або інші аналогічні дії. Директор ЦРУ отримав право засекречувати документи про джерела і методи розвідки, а після ухвалення закону «Про свободу інформації» (FOIA) 4 липня 1966 року директор ЦРУ має право засекречувати документи Директорату оперативних дій про проведення розвідувальних та контррозвідувальних операцій, секретні зв'язки та обмін інформацією з урядами інших країн, їх розвідками та секретними службами; документи Директорату науки і технологій про методи і засоби збору інформації розвідкою та контррозвідкою; документи Управління кадрової безпеки про встановлення надійності джерел розвідувальних даних (Sec. 701 (a), (b)). Навіть у тих випадках, коли запитувачі звертаються

¹⁷⁹ The Secretary of Defense – глава Департаменту оборони США, the Secretary of the Army – цивільна посадова особа у Департаменті оборони, відповідальна за усі справи Армії: персонал, споруди, системи озброєння, обладнання, комунікації і фінансове управління. The Secretary of the Navy – глава Департаменту Військово-морського флоту США, підпорядкований Департаменту оборони. The Secretary of the Air Force – глава Департаменту Військово-повітряних сил, підпорядкований Департаменту оборони.

¹⁸⁰ National Security Act of 1947 [Chapter 343; 61 Stat. 496; approved July 26, 1947] as amended through P. L. 110-53, enacted August 3, 2007 [Electronic resource] // U.S. Senate Select Committee on Intelligence. – Mode of access: <http://intelligence.senate.gov/nsaact1947.pdf>. – Title from screen.

до суду на підставі FOIA, ЦРУ може виграти справу в суді, довівши, що інформація засекречена в інтересах національної оборони і міжнародних відносин або здійснюваних у даний момент розвідувальних операцій. Кожні десять років директори ЦРУ і Національної розвідки повинні переглядати засекречені документи (Sec. 701 (g)) для визначення можливості їх розсекречування у цілому або частково. Такі самі права й обов'язки мають директори Національної геопросторової розвідки, Національного управління розвідки, Управління Національної безпеки, Управління військової розвідки¹⁸¹. Громадяни США або іноземці, що на законних підставах проживають на території США, можуть на підставі FOIA, незважаючи на встановлені обмеження, запитувати інформацію про себе, будь-яку незасекречену діяльність, а також про виявлені ними порушення законодавства (законів, наказів і директив Президента) у проведенні розвідувальної діяльності вищезазначеними управліннями, а також Департаментом юстиції (The Department of Justice), комітетами Конгресу з розвідувальної діяльності (The congressional intelligence committees), Постійним комітетом із розвідки та Комітетом армійських служб Палати представників Конгресу (The Committee on Armed Services and the Permanent Select Committee on Intelligence of the House of Representatives), Се-

¹⁸¹ Управління Національної геопросторової розвідки (the National Geospatial-Intelligence Agency, GEOINT або NGA) створене у 2003 р., правонаступник the National Imagery and Mapping Agency (NIMA), створеного у 1996 р. Отримало у спадок ще й документацію the National Photographic Interpretation Center of the Central Intelligence Agency (NPIC). Збирає, досліджує, аналізує геопросторову інформацію та дані про діяльність людства на Землі. Відоме своїми проектами у Косово, ліквідацією наслідків урагану Катріна, розслідуванням трагедії 11 вересня 2001 р., організацією штурму помешкання Осамі бін Ладена у Пакистані 1 травня 2011 р. National Geospatial-Intelligence Agency [Electronic resource]. – Mode of access: <https://www1.nga.mil/Pages/default.aspx>. – Title from screen.

Національне управління розвідки (The National Reconnaissance Office, NRO) – одне з 16 розвідувальних управлінь, офіційно засновано у вересні 1961 р. як секретне управління Департаменту оборони. У вересні 1992 р. його діяльність розсекречена. До його функцій входять: моніторинг розвитку зброї масового знищення, відстеження міжнародних терористів, наркоділків, кримінальних організацій, розвиток високоточного наведення цілей і оцінка ушкоджень від бомбових ударів, сприяння міжнародним операціям із підтримки миру і надання гуманітарної допомоги, оцінка впливу природних катастроф, таких як землетруси, цунамі, повені та пожежі. The National Reconnaissance Office (NRO) [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.nro.gov/about/index.html>. – Title from screen.

Управління Національної безпеки (the National Security Agency/Central Security Service, NSA) створене у 1972 р. По-своєму унікальна агенція, яка збирає, аналізує зашифровану криптографами інформацію і готує на її підставі інформаційні повідомлення для уряду США, розвідувальних управлінь, Департаменту оборони тощо. Відома своїм проектом VENONA по виявленню радянських шпигунів на території Сполучених Штатів (хоча сам проект був розпочатий ще 1943 р. Army's Signal Intelligence Service, завершений у 1995 р.) та своїми діями під час Кубинської ракетної кризи у жовтні 1962 р. The National Security Agency/Central Security Service, NSA [Electronic resource] // National Security Agency. – Mode of access: <http://www.nsa.gov/about/index.shtml>. – Title from screen.

Управління військової розвідки (the Defense Intelligence Agency, DIA) підпорядковане Департаменту оборони, об'єднує більше 16,5 тисяч військових і цивільних службовців, що працюють в Аналітичному центрі військової розвідки у Вашингтоні (D.C.), Національному центрі медичної розвідки у Фредеріку (штат Мериленд), підрозділі аналізу використання розвідувальних засобів у Шарлотсвіллі (штат Вірджинія), ракетно-космічному розвідувальному центрі у Хантсвіллі (штат Алабама) та інших структурах. Вони планують, керують та здійснюють розвідувальні операції у мирні часи, під час криз і воєнних конфліктів по всьому світу. Defense Intelligence Agency [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.dia.mil>. – Title from screen.

натським комітетом із розвідки та армійських служб (The Committee on Armed Services and the Select Committee on Intelligence of the Senate), Наглядною радою з розвідки (The Intelligence Oversight Board), Управлінням генерального інспектора Департаменту оборони (The Office of the Inspector General of the Department of Defense). Працівники установ виконавчої гілки влади, посадові обов'язки яких вимагають доступу до засекреченої інформації, повинні пройти через спеціальне розслідування, у тому числі їх фінансових справ, закордонних зв'язків та подорожей, для отримання спеціального допуску. 12 вересня 1950 року члени Конгресу, незважаючи на вето Президента США Г. С. Трумена, проголосували за «*The Internal Security Act*»¹⁸² («Закон про внутрішню безпеку»), розрахований на переслідування осіб, пов'язаних із фашистськими та комуністичними організаціями. Закон передбачав кримінальну відповідальність будь-якого федерального службовця або працівника, який передавав ворогам США або неуповноваженим особам засекречену інформацію. Навіть Г. С. Трумен назвав цей закон «насмійкою над Біллем про права». Більшість його положень була відмінена вже 1968 року через їх антиконституційність¹⁸³.

Із 1946 року був уведений у дію «*Atomic Energy Act*», підписаний Президентом США Г. С. Труменом 1 серпня 1946 р. (зміни внесені 1954 р.). Цей закон увів поняття «обмежених даних» («restricted data»). На створену відповідно до закону Комісію з атомної енергетики (United States Atomic Energy Commission) був покладений контроль за обігом документів і інформації з виготовлення і виробництва ядерної зброї, матеріалів для роботи атомних електростанцій. Закон також мав на меті встановлення державного контролю над науково-технічною інформацією, яка визначалась як «born secret» або «classified at birth», тобто вже народжена секретною¹⁸⁴.

На підставі вищепредставлених законодавчих актів 24 вересня 1951 року Президент США Г. С. Трумен замість EO 10104 видав новий наказ, EO 10290 «*Regulations Establishing Minimum Standards for the Classification, Transmission, and Handling, by Departments and Agencies of the Executive Branch, of Official Information*

¹⁸² The Internal Security Act [50 USC Chapter 23], September 12, 1950 [Electronic resource] // U.S. Code - House of Representatives. – Mode of access: <http://uscode.house.gov/download/pls/50C23.txt>. – Title from screen.

¹⁸³ Patenaude Marc. The McCarran Internal Security Act, 1950–2005: Civil Liberties Versus National Security / A Thesis Submitted to the Graduate Faculty of the Louisiana State University and Agricultural and Mechanical College in partial fulfillment of the requirements for the degree of Master of Arts in the Department of History, May, 2006. – P. 24–54. [Electronic resource] // Lsu – Louisiana State University. – Mode of access: http://etd.lsu.edu/docs/available/etd-04072006-093608/unrestricted/Patenaude_thesis.pdf. – Title from screen.

¹⁸⁴ Nuclear Regulatory Legislation. 111th Congress; 2nd Session. January 2011 // Office of the General Counsel U.S. Nuclear Regulatory Commission Washington, D. C. 20555-0001. – Vol. 1. – № 9 [Electronic resource] // Governmental Nuclear Regulatory Commission. – Mode of access: <http://www.nrc.gov/reading-rm/doc-collections/nuregs/staff/sr0980/v1/sr0980v1.pdf>. – Title from screen.

*Which Requires Safeguarding in the Interest of the Security of the United States*¹⁸⁵ («Правила, які встановлюють мінімальні стандарти класифікації, передачі, обігу офіційної інформації, що вимагає охорони в інтересах безпеки Сполучених Штатів для департаментів і управлінь виконавчої гілки влади»). EO 10290 практично здійснив революцію у засекречуванні і розсекречуванні інформації: по-перше, він розповсюджувався на будь-які департаменти, установи, організації виконавчої гілки влади, створені як інституції федерального уряду (раніше закони, військові правила або накази Президента стосувалися військових федеральних агентств); по-друге, він визначив секретну інформацію як інформацію з безпеки країни «Security Information» (а не з оборони, як це було раніше); по-третє, він встановлював вимоги до засекречення інформації у мирний час. Інформація могла бути засекречена під чотирма грифами: «Top Secret» – «Цілком таємно», «Secret» – «Таємно», «Confidential» – «Конфіденційно», «Restricted» – «Обмежено». Рівень секретності документа встановлювався відповідно до його змісту і не мав жодного співвідношення з іншими документами. Гриф «Цілком таємно» передбачав організацію найвищого ступеня захисту для такої інформації через те, що її розголошення могло спричинити нанесення *виключно важкої шкоди* національній безпеці. Несанкціоноване розголошення інформації з грифом «Обмежено» не передбачало нанесення шкоди національній безпеці. EO 10290 уводив терміни «classified security information» (засекречена інформація з безпеки), «security classification» (категорія грифу секретності), «unclassified information» (інформація, яка не вимагає класифікації і спеціальної охорони), «declassify» (процедура зняття або зниження рівня секретності), «downgrade» (призначення нижчого грифу секретності, ніж попередній), «upgrade» (призначення вищого грифу секретності, ніж попередній), «marking» (фізичний акт ідентифікації рівня секретності документа). Наказ встановлював три можливих варіанти для розсекречування документів та інформації. Перший – автоматичне розсекречування («automatic») – передбачав зазначення на документі дати або назви специфічної події, після яких документу міг бути знижений рівень секретності або він міг бути розсекречений зовсім. Другий – не автоматичний («non-automatic») – передбачав зниження рівня секретності або розсекречування документа, коли уповноважені на це органи не бачать жодних підстав для продовження терміну перебування документа під існуючим грифом або і взагалі у стані секретності. Третій – перегляд призначених класифікаційних рівнів («review of assigned classification») – вимагав від кожного департаменту, управління, установи, у володінні якої знахо-

¹⁸⁵ EO 10290 Regulations Establishing Minimum Standards for the Classification, Transmission, and Handling, by Departments and Agencies of the Executive Branch, of Official Information Which Requires Safeguarding in the Interest of the Security of the United States. September 24, 1951 [Electronic resource] // The American Presidency Project. – Mode of access: <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=78426#axzz1is6pXN3G>. – Title from screen.

дилася засекречена інформація, організувати її перегляд на предмет зниження або зняття рівня секретності так швидко, як тільки умови для перебування її на відповідному рівні секретності зміняться. Голова кожної установи був відповідальним за реалізацію в ній указу EO 10290, він також мав право встановити більш високі стандарти, ніж вимагав EO.

Президент США Д. Д. Ейзенхауер у EO 10501 «*Safeguarding Official Information in the Interests of the Defense of the United States*»¹⁸⁶ («Охорона офіційної інформації в інтересах оборони Сполучених Штатів») від 5 листопада 1953 року відібрав у 28 управлінь, комісій, установ права на засекречування інформації, ще в 17 установ таке право було закріплене тільки за першим керівником, без можливості делегувати його своїм заступникам і працівникам. EO 10501 знов повернувся до терміна «national defense» («національна оборона») як базового для класифікації замість «national security» («національна безпека») і відмінив класифікаційний рівень «Restricted» («Обмежено»), а також визначив кожен із класифікаційних рівнів. «*Top Secret*» був визначений як рівень секретності, який відповідає інформації або матеріалам оборонних аспектів найвищого ступеня і несанкціоноване розголошення яких могло спричинити *найгіршу шкоду* нації. Серед наведених прикладів такої шкоди – розрив дипломатичних відносин, який може вплинути на оборону США, напад армії ворожої країни на США та їх союзників, війна, підрих військових, оборонних планів, розвідувальних операцій, наукових і технологічних розробок, життєво важливих для національної оборони. «*Secret*» означав класифікаційний рівень оборонної інформації або матеріалу, несанкціоноване відкриття якого могло нанести *серйозну шкоду* нації. Серед прикладів – нараження на небезпеку у міжнародних відносинах, зниження ефективності програм і політики, життєво важливих для національної оборони, провал важливих військових або оборонних планів, наукових і технологічних розробок, розвідувальних операцій. Для визначення «*Confidential*» використана характеристика «нанесення згубних для оборонних інтересів наслідків». Наказ Д. Д. Ейзенхауера вперше ввів поняття «trustworthy» (вартий довіри) стосовно осіб, які мали доступ до засекречених документів, передбачав їх навчання, організацію спеціальних тренінгів та орієнтаційних програм. Він вимагав від керівників призначення спеціальних працівників, відповідальних за організацію перегляду документів для зниження грифів або розсекречування.

Секція 4 «Declassification, Downgrading or Upgrading» («Розсекречування, пониження та підвищення грифів секретності») встановлювала процедури автоматичного (а), неавтоматичного розсекречування (b), пониження і підвищення рівня секретності (f, g). У ній же було визначено, що у разі передачі засекреченого

¹⁸⁶ EO 10501 Safeguarding Official Information in the Interests of the Defense of the United States. November 5, 1953 [Electronic resource] // Federation of American Scientists. – Mode of access: <http://www.fas.org/irp/offdocs/eo10501.htm>. – Title from screen.

документального фонду від однієї установи іншій без надання відповідних прав щодо розсекречування та подальшої за цим ліквідації установи, що здійснила таку передачу, установа-отримувач через п'ять років після ліквідації могла самостійно розсекретити документи ліквідованої установи. Проте, якщо вона мала відомості, що будь-яка інша установа виявляє інтерес до цих документів, вона повинна була повідомити зацікавлену сторону про свій намір здійснити розсекречування. Протягом 30 днів із моменту отримання повідомлення зацікавлена сторона мала або надати свою згоду на розсекречення, або заперечити його. Та все ж установа – розпорядник документів – могла на свій розсуд ухвалити остаточне рішення щодо розсекречування документів, що знаходились у неї на зберіганні, або пониження рівня їх секретності. Наказ Президента США Д. Д. Ейзенхауера EO 10501 був реальним кроком у напрямку розсекречування і звужень повноважень федеральних органів у напрямку засекречування інформації, а також важливим для ухвалення в подальшому закону «Про свободу інформації» – «The Freedom of Information Act»¹⁸⁷.

Наказ Президента США Д. Д. Ейзенхауера EO 10816 від 5 травня 1959 року «*Amendment of Executive Order No 10501 of November 5, 1953, Relating to Safeguarding Official Information in the Interests of the Defense of the United States*»¹⁸⁸ («Зміни до EO № 10501 від 5 листопада 1953 року, що відносяться до охорони офіційної інформації в інтересах оборони Сполучених Штатів») увів поняття доступу до засекречених матеріалів у зв'язку з необхідністю проведення історичних досліджень. Кожен керівник департаменту або установи, у розпорядженні яких знаходилися засекречені документи оборонного характеру, міг надати досліднику доступ до них за умови, якщо його дослідження відповідає інтересам національної оборони та не підлягає публікації, а стосовно самого дослідника з'ясовано, що він «вартий довіри» – «trustworthy».

EO 10901, підписаний Д. Д. Ейзенхауером 9 січня 1961 року, «*Amendment of Executive Order 10501, Relating to Safeguarding Official Information in the Interests of the Defense of the United States*»¹⁸⁹ («Зміни до виконавчого наказу 10501, що стосуються зберігання офіційної інформації в інтересах оборони Сполучених Штатів») визначав, керівники яких федеральних органів влади мають право делегувати

¹⁸⁷ McCrann G.-E. An Examination of the Conditions Surrounding the Passage of The 1966 U. S. Freedom of Information Act // Open Government: a journal on Freedom of Information. – 2007, April 24. – Vol. 3. – № 1 [Electronic resource] // Open Government Journal. – Mode of access: <http://www.opengovjournal.org/issue/view/80>. – Title from screen.

¹⁸⁸ EO 10816 Amendment of Executive Order No. 10501 of November 5, 1953, Relating to Safeguarding Official Information in the Interests of the Defense of the United States. 1959, May 7 [Electronic resource] // Federation of American Scientists. – Mode of access: <http://www.fas.org/irp/offdocs/eo/eo-10816.htm>. – Title from screen.

¹⁸⁹ EO 10901 Amendment of Executive Order 10501, Relating to Safeguarding Official Information in the Interests of the Defense of the United States. January 9, 1961 [Electronic resource] // Wikisource. Executive Order 10901. – Mode of access: http://en.wikisource.org/wiki/Executive_Order_10901. – Title from screen.

свої повноваження щодо засекречування документів заступникам або іншим відповідальним особам, а які повинні виконувати цю місію самостійно. Серед перших – Президент США, керівники департаментів фінансів, оборони, Армії, Флоту, Військово-повітряних сил, юстиції, торгівлі, праці, Комісії з атомної енергетики, Федеральної авіаційної агенції, Бюро бюджету, Ради національної безпеки та інші.

У 1950-ті рр. проблема надмірного засекречування інформації дуже гостро постала у Сполучених Штатах. Навіть департаменти охорони здоров'я, освіти, соціального забезпечення, які не мали нічого спільного з обороною країни, засекречували свої документи. Надмірне засекречування розглядалось як «паперова завіса», і чиновники, а не громадяни вирішували, що і скільки вони будуть розповідати про свою владу¹⁹⁰. Безперечно, що перші серйозні кроки на шляху розсекречування документів здійснив Президент США Дж. Ф. Кеннеді своїм наказом EO 10964 від 20 вересня 1961 року «*Amendment of Executive Order No. 10501 Entitled "Safeguarding Official Information in the Interests of the Defense of the United States"*» («Зміни до указу EO 10501 «Охорона офіційної інформації в інтересах оборони Сполучених Штатів»»)¹⁹¹. Наказ Дж. Ф. Кеннеді розділив секретні документи на чотири групи. До першої були віднесені документи, створені іноземними урядами або міжнародними організаціями, стосовно яких уряд Сполучених Штатів не мав відповідної юрисдикції, тому вони виключались із автоматичного розсекречування. До другої групи належали документи, вилучені главами департаментів із автоматичного розсекречування або пониження рівня секретності. Третю групу складали документи, для засекречування яких на певний період могло бути знайдене обґрунтоване виправдання. Такі документи автоматично переглядалися з інтервалом у 12 років на предмет зниження рівня секретності, але автоматично не розсекречувались. І, нарешті, у четверту групу включались усі інші документи, що не увійшли до трьох попередніх груп, через кожні три роки вони підлягали перегляду для автоматичного зниження рівня секретності, а через 12 років автоматично розсекречувались. Органи, уповноважені встановлювати грифи секретності, повинні були відповідним чином маркувати документи для визначення відповідної дати або події, після яких засекречені документи могли б отримати нижчі грифи секретності або бути розсекреченими. Здійснення такої процедури дало можливість установити відповідний розклад для автоматичного розсекречування документів. У випадку, коли орган, який став ініціатором

¹⁹⁰ McCrann G.-E. An Examination of the Conditions Surrounding the Passage of The 1966 U. S. Freedom of Information Act // Open Government: a journal on Freedom of Information. – 2007, April 24. – Vol. 3. – № 1 [Electronic resource] // Open Government Journal. – Mode of access: <http://www.opengovjournal.org/issue/view/80>. – Title from screen.

¹⁹¹ EO 10964 Amendment of Executive Order No. 10501 Entitled Safeguarding Official Information in the Interests of the Defense of the United States. September 20, 1961 [Electronic resource] // The American Presidency Project. – Mode of access: <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=58902#axzz1is6pXN3G>. – Title from screen.

розсекречування документів раніше встановленої дати, здійснив розсекречування, він повинен був повідомити всі установи, яким ці документи були надіслані, про факт їх розсекречування для проведення відповідної процедури на місцях. EO 10985 та EO 11097 Президента США Дж. Ф. Кеннеді¹⁹² були направлені на зміни повноважень деяких установ щодо засекречування документів.

Проте Дж. Ф. Кеннеді мав змішані поняття про те, що таке права громадськості на інформацію. Невдовзі він заявив пресі, що вороги Сполучених Штатів вихваляються тим, що найкращі розвідувальні дані вони отримують з американських газет. Головною причиною для зміни думки Дж. Ф. Кеннеді була Кубинська криза (жовтень 1962 р.). У цей період жоден із журналістів не був допущений на американські військові об'єкти і вся інформація, яку отримувала преса, надходила до неї на брифінгах Департаменту оборони¹⁹³. Президент США Л. Б. Джонсон взагалі не любив пресу і намагався поставити її під контроль, а також вважав, що будь-яке розповсюдження небажаної для уряду інформації є злом для інтересів нації.

Після Другої світової війни документи федеральних департаментів і установ були малодоступні не тільки громадськості, а й членам Конгресу. Президент задля збереження конституційної незалежності і паритетності його гілки влади енергійно відбивав спроби Конгресу і судів отримати доступ до документів органів виконавчої влади. Повноваження Конгресу стосовно доступу до цих документів були датовані ще 1790-ми рр., а права Президента США базувалися на Конституції. «*The Housekeeping Statute*» (Title 5, Sec. 301 U. S. C.)¹⁹⁴, прийнятий Конгресом ще 1789 р., зобов'язував чиновників урядових установ упорядковувати та зберігати документи, створені у процесі їх діяльності. Американський дослідник Дж. Дж. Мітчелл довів, що чиновники розглядали це не як обов'язок, а як право не надавати громадськості доступ до документів на підставі того, що вони повинні зберегти ці документи, а використання може їх пошкодити¹⁹⁵. Федеральні департаменти оборони, торгівлі, юстиції, праці, пошти, цивільної служби, фінансів і навіть Смітсонівські інституції та інші перекручували положення «The

¹⁹² EO 10985 Amendment of EO No. 10501 relating to safeguarding official Information in the interests of the defense of the United States. January 12, 1962 [Electronic resource] // Federation of American Scientists. – Mode of access: <http://www.fas.org/irp/offdocs/EO10985.htm>. – Title from screen ; EO 11097 Amendment of EO No.10501 relating to safeguarding official Information in the interests of the defense of the United States. February 28, 1963 [Electronic resource] // Federation of American Scientists. – Mode of access: <http://www.fas.org/irp/offdocs/EO11097.htm>. – Title from screen.

¹⁹³ McCrann G.-E. An Examination of the Conditions Surrounding the Passage of The 1966 U. S. Freedom of Information Act // Open Government: a journal on Freedom of Information. – 2007, April 24. – Vol. 3. – № 1 [Electronic resource] // Open Government Journal. – Mode of access: <http://www.opengovjournal.org/issue/view/80>. – Title from screen.

¹⁹⁴ The Housekeeping Statute (Title 5, Sec. 301 U. S. C.) [Electronic resource] // US Code. – Mode of access: <http://us-code.vlex.com/vid/sec-departmental-regulations-19266218>. – Title from screen.

¹⁹⁵ Mitchell John J. Government secrecy in theory and practice «Rules and regulations» as an autonomous screen [Text] / John J. Mitchell // Columbia Law Review. – 1958, February. – Vol. 58. – № 2. – P. 199–210.

Housekeeping Statute» і відмовляли у доступі до своїх документальних фондів громадськості і Конгресу. Більшість із установ маніпулювали інформацією, щоб приховати порушення законодавства та недбалість чиновників і уникнути критики. Тому Конгрес був змушений внести поправку до «The Housekeeping Statute», яка чітко вказувала, що обов'язок зберігати інформацію не є правом обмежувати доступ до неї¹⁹⁶. Ухвалений 1946 року «*Federal Administrative Procedure Act*» («Федеральний закон про адміністративні процедури»)¹⁹⁷ хоча й надавав громадськості можливість доступу до офіційних документів, проте установи могли обмежувати цей доступ ніби у громадських інтересах та з добрими намірами, тобто рішення про доступ залежало від самої установи. Отже, не тільки американські громадяни, а й Конгрес не мав реального доступу до документів федеральних органів влади. Через це Конгрес почав шукати вирішення проблеми доступу, яка з часом вилилася в ухвалення чотирьох важливих для американського народу законів: «The Freedom of Information Act» (1966 р.), «The Federal Advisory Committee Act» (1972 р.), «The Privacy Act» (1974 р.), «The Sunshine in Government Act» (1976 р.)¹⁹⁸. Американські дослідники відзначають неоціненний внесок у розбудову прозорості і відкритості американського уряду конгресменів Дж. Е. Мосса та Дж. У. Мак-Кормака, які були лідерами підкомітету з урядової інформації Конгресу США (the House Government Information Subcommittee), відомого як Підкомітет Мосса (Moss Subcommittee), створеного у 1955 р. Саме цей комітет розробив проект «The Freedom of Information Act» і добився підписання його Президентом США Л. Б. Джонсоном.

«*The Freedom of Information Act*» (FOIA) (закон «Про свободу інформації») 1966 року виділив дев'ять категорій інформації, звільнених від обов'язкового надання за запитом громадян, а саме: 1) (a) документи, засекречені в інтересах національної оборони і зовнішньої політики; (b) документи, класифіковані як секретні згідно з урядовими постановами; 2) документи, які стосуються внутрішніх правил розпорядку і поведінки персоналу установи; 3) документи, які не підлягають оприлюдненню за іншим, ніж закон «Про свободу інформації», актом, за умови, якщо такий закон виключає вільне тлумачення і встановлює конкретні критерії для приховування інформації; 4) якщо в документах міститься торгово-промислового, комерційного або фінансового характеру, отримана від будь-якої особи

¹⁹⁶ McCrann G.-E. An Examination of the Conditions Surrounding the Passage of The 1966 U. S. Freedom of Information Act // Open Government: a journal on Freedom of Information. – 2007, April 24. – Vol. 3. – № 1 [Electronic resource] // Open Government Journal. – Mode of access: <http://www.opengovjournal.org/issue/view/80>. – Title from screen.

¹⁹⁷ Federal Administrative Procedure Act. P.L. 79-404, 60 Stat. 237, enacted June 11, 1946 [Electronic resource] // Medical and Public Health Law Site. – Mode of access: http://biotech.law.lsu.edu/Courses/study_aids/adlaw/. – Title from screen.

¹⁹⁸ Ginsberg W. R. Access to Government Information In the United States [Text] / Wendy R. Ginsberg // Congressional Research Service Report for Congress prepared for Members and Committees of Congress. August 31, 2009. – Library of Congress, Washington, D. C. – P. 1.

на умовах конфіденційності або законних привілеїв; 5) листування в межах установи або між установами за умови, якщо така (такі) установа знаходиться у стані судового процесу; 6) документи про особисті справи або стан здоров'я, оприлюднення яких може розглядатись як вторгнення у приватне життя; 7) документи, зібрані з метою правового примусу: (а) якщо це зашкодить здійсненню правопримусових дій; (b) позбавить особу права на справедливий і неупереджений розгляд її справи у суді; (c) буде неправомірним порушенням недоторканності особистого життя; (d) дозволить ідентифікувати конфіденційне джерело, у тому числі державну, місцеву або закордонну установу, орган, приватний заклад, що надало інформацію на конфіденційній основі, або дозволить ідентифікувати джерело, що надало інформацію на конфіденційній основі у ході кримінального розслідування чи законно здійснюваних розвідувальних операцій в інтересах державної безпеки; (e) розкриє методи і процедури слідства і переслідування, що проводяться з метою правопримусу, або розкриє загальні методи слідства і переслідування, що проводяться з метою правопримусу, якщо є підстави вважати, що таке розголошення надасть можливість уникнення відповідальності згідно із законом; (f) поставить під загрозу життя або фізичну безпеку будь-якого індивіда; 8) документи щодо проведення перевірок, звіти, зведення, підготовлені самою установою для органів, відповідальних за регулювання та нагляд за фінансовою діяльністю або від їх імені, або для їх використання; 9) документи, що містять геологічні і геофізичні дані та інформацію, у тому числі мапи з місцезнаходженням свердловин. Проте будь-яка частина цього документа, звільнена від засекречених даних, повинна бути виданою за запитом. Крім того, установа може не видавати документи за запитом, якщо: проводиться кримінальне розслідування у зв'язку з можливим порушенням кримінального права; якщо є підстави вважати, що суб'єкт такого розслідування не підозрює про його проведення; у всіх випадках, коли може бути ідентифікований інформатор, який надає інформацію під своїм власним прізвищем; у всіх випадках, коли запит подається для отримання права доступу до документів, що утворюються і зберігаються у ФБР і стосуються зовнішньої розвідки, контррозвідки, міжнародного тероризму. Закон був підписаний Президентом США Л. Б. Джонсоном 4 липня 1966 р., важливі для нашої теми зміни до нього вносилися 1996 р. та 2002 р.¹⁹⁹ Він надав американсь-

¹⁹⁹ «*The Electronic Freedom of Information Act Amendments*» (November 1, 1996 (E-FOIA)) зобов'язував усі установи, що ведуть свої документи в електронних форматах, надати до них доступ станом на 1 листопада 1996 р. та після цієї дати. Установи також повинні організувати у себе роботи електронних читальних залів, у яких забезпечити громадянам доступ до документів в електронних форматах. The Freedom of Information Act U.S.C. § 552, As Amended By Public Law No. 104-231, 110 Stat. 3048 [Electronic resource] // United States Department of Justice. – Mode of access: http://www.justice.gov/oip/foia_updates/Vol_XVII_4/page2.htm. – Title from screen.

«*The Intelligence Authorization Act*» (November 14, 2002) вніс зміни до закону «Про свободу інформації» під назвою «*Prohibition on Compliance with Requests for Information Submitted by Foreign Governments*» («Заборона надання інформації за запитом іноземних урядів») і встановив заборону на надання інформації за запитами, надісланими іноземними урядами відповідно до закону «Про свободу ін-

ким громадянам право звертатись із запитами до будь-яких федеральних органів, установ, очікувати, що у десятиденний термін їх запити будуть розглянуті, а у двадцятиденний – виконані, а також захищати свої інтереси в судах. Кожна установа повинна опублікувати у Федеральному реєстрі інформацію про свою структуру, мету існування, завдання і функції, плани, звіти, накази, форми для подання запитів, правила їх подання, вартість послуг тощо. На 1 березня кожного календарного року установи подають звіт спікеру Палати представників і голові Сенату про кількість запитів та їх виконання, а Секретар юстиції надає звіт про виконання установами положень FOIA²⁰⁰.

Із врахуванням FOIA Президентом США Р. М. Ніксоном 8 березня 1972 року був виданий указ EO 11652 «*Classification and Declassification of National Security Information*»²⁰¹ («Засекречування (класифікація) і розсекречування інформації з національної безпеки»). EO 11652 здійснив декілька важливих змін в урядовій системі засекречування документів. До секретної належала інформація, яка вимагала захисту від несанкціонованого доступу в інтересах національної безпеки та міжнародних відносин. Уперше був використаний термін «*reasonableness*» (коректність, розумність) як тест для визначення рівня секретності. Для застосування грифу «*Top Secret*» вимагалось, щоб від несанкціонованого оприлюднення документа було «розумно» очікувати *виключно важкої шкоди* інтересам національної безпеки (нападу ворожої армії проти США або їх союзників, руйнування міжнародних відносин, що вплинули б на безпеку країни, життєво важливих оборонних планів, комплексних криптографічних та комунікаційних розвідувальних систем, зриву розвідувальних операцій, оприлюднення важливих для національної безпеки наукових і технологічних досліджень). Від несанкціонованого розголошення інформації з грифом «*Secret*», можливо, було «розумно очікували серйозної шкоди національній безпеці», а «*Confidential*» – «шкоди». Право на встановлення грифу «*Top Secret*» було відібрано у 31 установи і залишено тільки за ЦРУ, Комісією з атомної енергетики, Національним комітетом з авіації та космонавтики і дослідження космічного простору, Агентством з міжнародного розвитку, Агентством з контролю

інформації». Як результат, такі розвідувальні управління США, як ЦРУ, Управління національної безпеки, Управління військової розвідки, Національне управління картографічних та фотовідеоматеріалів (діяло у 1996–2003 рр.), Національне управління розвідки, розвідувальні управління Департаменту оборони, розвідувальні підрозділи Армії, Флоту, Військово-повітряних сил, морського корпусу, ФБР, департаменти фінансів, енергетики, берегової охорони, внутрішньої безпеки, бюро розвідки та досліджень Державного департаменту тощо, не можуть розсекречувати свої документи для виконання запитів іноземних урядів. United States Department of Justice. Office of Information and Privacy [Electronic resource] // FOIA Post. – Mode of access: <http://www.justice.gov/oip/foiapost/2002foiapost38.htm>. – Title from screen.

²⁰⁰ «The Freedom of Information Act» (FOIA) // Basic Laws and Authorities of the National Archives and Records Administration. – Washington, D. C. : NARA, 2000. – P. A-37 – A-43.

²⁰¹ EO 11652 Classification and Declassification of National Security Information. March 8, 1972 [Electronic resource] // Federation of American Scientists. – Mode of access: <http://www.fas.org/irp/offdocs/eo/eo-11652.htm>. – Title from screen.

~~CONFIDENTIAL~~

1 - Mr. A. Rosen
1 - Mr. T. Bishop

The Acting Attorney General April 25, 1972

Director, FBI 1 - Mr. E. S. Miller
1 - Mr. R. L. Shackelford
1 - Mr. T. F. Smith (Morner)
1 - Mr. E. L. Pence

JOHN WINSTON LENNON
SECURITY MATTER - NEW LEFT

9863 ADD/JS
7/2/92
CONFIDENTIAL
K-73 RFE/160m
4-5-73
1678 RFP/KS 1-16-86

John Winston Lennon is a British citizen and former member of the Beatles singing group.

(b1) b2

Despite his apparent ineligibility for a United States visa due to a conviction in London in 1968 for possession of dangerous drugs, Lennon obtained a visa and entered the United States in 1971.

Lennon had contributed \$75,000 to a newly organized New Left group formed to disrupt the Republican National Convention. The visas of Lennon and his wife, Yoko Ono, expired on February 29, 1972, and since that time Immigration and Naturalization Service (INS) has been attempting to deport them. During the Lenon's most recent deportation hearing at INS, New York, New York, on April 18, 1972, their attorney stated that Lennon felt he was being deported due to his outspoken remarks concerning United States policy in Southeast Asia. The attorney requested a delay in order that character witnesses could testify for Lennon, and he then read into the court record that Lennon had been appointed to the President's Council for Drug Abuse (National Commission on Marijuana and Drug Abuse) and to the faculty of New York University.

REC 27 100-469978-6
APR 26 1972
100-469910
MLP:plm
(10)

~~CONFIDENTIAL~~
Group 1
Excluded from automatic
downgrading and
declassification

SEE NOTE PAGE TWO
EM

ALL INFORMATION CONTAINED
HEREIN IS UNCLASSIFIED EXCEPT
WHERE SHOWN OTHERWISE

HQ-11

Лист директора ФБР Едгара Гувера Генеральному аторнею США про встановлення степення за лідером групи «Бітлз» Джоном Ленноном та його дружиною Йоко Оно від 25 квітня 1972 року, одержаний на запит FOIA із вилученням нерозсекреченої інформації істориком Джоном Вінером (Jon Wiener). Аркуш 1.

над озброєнням і роззброєнням, Державним департаментом, а також департаментами фінансів, оборони, Армії, Військово-морського флоту, Військово-повітряних сил, юстиції. Гриф «Secret» могли встановлювати Федеральна комісія зв'язку, Експортно-імпорتنний банк США, Комісія цивільної служби, Інформаційне агентство США, Адміністрація служб загального призначення, Рада з цивільної авіації, Федеральна морська комісія, Федеральна комісія з енергетики, Національна наукова фундація, Корпорація закордонних приватних інвестицій, департаменти транспорту, торгівлі, охорони здоров'я, освіти і соціального забезпечення.

Уперше з'явилася заборона щодо засекречування інформації для приховування неефективних дій, адміністративних помилок, попередження можливих труднощів, які можуть виникнути перед установами або особами, для обмеження конкуренції та незалежної ініціативи (Sec. 4). Також вперше стало можливим засекречувати документи по частинах «portion mark» із метою сприяти оприлюдненню, цитуванню або іншому використанню несекретних частин документа. Чітко був розписаний розклад розсекречування «*General Declassification Schedule*»: від «Top Secret» до «Secret» документ доходив за два роки та від «Secret» до «Confidential» ще за два. Від «Confidential» до повного розсекречення проходило шість років. Проте установа, що встановлювала гриф «Top Secret», могла виключити документ із загального розкладу розсекречування, у разі чого він спеціально переглядався через 10 років після дати встановлення цього грифу на предмет можливого зниження грифу або розсекречення. До документів, із моменту створення і засекречення яких минуло 30 років і більше, застосовувалось автоматичне розсекречення. Крім того, у законодавстві з'явилося поняття перегляду вилучених із розсекречення матеріалів за запитом («Mandatory Review of Exempted Material»). Документи, термін секретності яких був подовжений і які через це випали із загального розкладу розсекречування, після закінчення десятирічного терміну могли бути переглянуті та розсекречені у відповідь на публічний запит. З 1995 року за EO 12958 Президента США У. Клінтона заявник отримав право скаржитись до Міжвідомчої апеляційної комісії (Interagency Security Classification Appeals Panel (ISCAP)).

При Раді національної безпеки був утворений Міжвідомчий комітет із розсекречування документів (Interagency Classification Review Committee), який, крім своїх основних функцій, повинен був реагувати на пропозиції і скарги установ і громадян. Він складався з членів Державного департаменту, Комісії з атомної енергетики, ЦРУ, департаментів юстиції і оборони. Подальший розвиток отримали тренувальні та орієнтаційні програми, які включали інструктаж для нових спеціалістів, періодичну перепідготовку протягом строку служби та вихідний інструктаж для тих, хто залишав роботу. До санкцій за порушення EO вперше було внесено адміністративне стягнення за неодноразове безпідставне засекречування документів або встановлення надмірно високого грифу секретності.

На рівні Президента країни було визнано, що за весь час існування Сполучених Штатів система розсекречування документів фактично не працювала, тому у фондах NARA накопичилася величезна кількість секретних документів. Тільки за період Другої світової війни ця цифра складала 160 млн аркушів, а за період з 1946 р. до 1954 р. – більше ніж 300 млн аркушів. 3 серпня 1971 року Президент США Р. М. Ніксон звернувся до Конгресу з проханням виділити 636 тис. доларів для проведення робіт із розсекречування в Національному архіві США. Також він ініціював видання документальної серії «Foreign Relations of the United States», починаючи з 1861 року²⁰². Наказ Р. М Ніксона EO 11714 від 24 квітня 1973 року та наказ Дж. Форда EO 11862 від 11 червня 1975 року внесли не варті розгляду в нашій праці зміни у попередній EO 11652. Вони враховували незначні поправки до FOIA, внесені 1974 р., а також ухвалені 1972 року «The Federal Advisory Committee Act» («Закон про Федеральний консультативний комітет») та 1974 року «The Privacy Act».

«The Federal Advisory Committee Act»²⁰³ ухвалений Конгресом 6 жовтня 1972 року, не розповсюджується на консультативні комітети Центрального розвідувального управління та Федеральної резервної системи. Президент повинен звітувати Конгресу про діяльність Президентського консультативного комітету. Інформація про діяльність консультативних комітетів, їх щорічні звіти, протоколи публікуються у Федеральному реєстрі. Усі їх зустрічі повинні проводитися відкрито, а всі документи доступні для публічного інспектування у фондах Бібліотеки Конгресу США. Так само доступними для громадськості мають бути документи консультативних комітетів Національної академії наук та Національної академії публічної адміністрації. Проте в § 10 (d) та в § 15 (b(3)) зазначено про можливість проведення закритих засідань, якщо питання, що стоїть на порядку денному, належить до будь-якого з дев'яти виключених розділів закону «Про свободу інформації» (552(b) of Title 5, United States Code). Про такі засідання складається відповідний звіт для громадськості, який не розкриває суті порушених секретних питань.

Згідно з федеральним законом «The Privacy Act»²⁰⁴ («Закон про захист приватного життя громадян»), прийнятим Конгресом 31 грудня 1974 р., жодна уста-

²⁰² Statement on Establishing a New System for Classification and Declassification of Government Documents Relating to National Security. EO 11652 of March 8, 1972 [Electronic resource] // Federation of American Scientists. – Mode of access: <http://www.fas.org/irp/offdocs/eo/eo-11652.htm>. – Title from screen ; Memorandums About Acceleration of Publication of «Foreign Relations of the United States» Series. March 8, 1972 [Electronic resource] // Federation of American Scientists. – Mode of access: <http://www.fas.org/irp/offdocs/eo/eo-11652.htm>. – Title from screen.

²⁰³ Federal Advisory Committee Act. October 6, 1972 [Electronic resource] // U.S. General Services Administration. – Mode of access: http://www.gsa.gov/graphics/ogp/without_annotations_R2G-b4T_0Z5RDZ-i34K-pR.pdf. – Title from screen.

²⁰⁴ The Privacy Act (5 U.S.C. § 552a). December 31, 1974 [Electronic resource] // United States Department of Justice. – Mode of access: <http://www.justice.gov/opcl/privstat.htm>. – Title from screen.

нова не має права надавати будь-яку інформацію про фізичну особу (у тому числі відомості про освіту, фінансові операції, сплату податків, стан здоров'я, послужний список, дані про судимості, ідентифікаційний номер, фотографію, відбитки пальців або запис голосу) жодній іншій фізичній особі або установі без письмової заяви та письмового дозволу тієї особи, про яку ця інформація зібрана, за винятком тих випадків, коли така інформація надається установою, яка у межах виконання покладених на неї обов'язків збирає зазначені дані, Бюро перепису населення, Національному архіву для постійного зберігання або експертизи цінності, органам цивільного і кримінального права у рамках, санкціонованих законом, приватним особам у разі загрози їх життю та фізичній безпеці, палатам Конгресу, Генеральному контролеру в процесі виконання повноважень Генерального звітно-ревізійного управління, на постанову суду. Кожна установа повинна вести облік надання інформації за запитами і зберігати облікові дані протягом п'яти років із моменту виконання запиту. Установи зобов'язані надавати фізичним особам доступ до даних, зібраних про них, видавати копії цих записів, змінювати і виправляти ці дані на вимогу заявника, який має право не погоджуватися з відмовою щодо виправлення даних. Установи, які ведуть системи даних, збирають їх у межах, необхідних для виконання їх функцій, інформують фізичні особи про свої повноваження щодо збору інформації про них, а також про мету, напрями використання інформації, можливі наслідки, політику і практику зберігання даних, контроль за доступом і видаленням даних тощо. Суди мають право наказати будь-якій установі видати фізичній особі інформацію про неї, якщо буде встановлено незаконність відмови. Суд також має право у закритому засіданні вивчити зміст цих даних для з'ясування законності відмови.

«The Privacy Act» також визначив категорії інформації, які можуть бути вилучені керівниками установ з-під виконання статей цього закону, а саме: документи та інформація розслідувань, що проводяться ЦРУ, іншими установами, що здійснюють функції кримінальних розслідувань, охорону особистої безпеки Президента США або інших фізичних осіб. Це також може бути матеріал розвідувального характеру, зібраний стосовно цивільних федеральних службовців, військових або осіб, які працюють на уряд за контрактом, із метою визначення відповідності посаді, на якій вони перебувають або на яку претендують; атестаційний або екзаменаційний матеріал, що використовується для оцінювання знань при підвищенні за посадою. У кожній установі відповідно до цього закону були утворені Ради з визначення цілісності даних для нагляду та координації дій різних підрозділів установи щодо виконання «The Privacy Act». Починаючи з 1974 року, Президент США кожні два роки подає спікеру Палати представників та голові Сенату звіт щодо виконання «The Privacy Act».

Закон також передбачає передачу зібраних федеральними установами даних, що мають історичну цінність, про фізичні особи на постійне зберігання до

Національного архіву США. Проте архів має право видавати дану інформацію тільки на запити установ-фондоутворювачів. Таким чином, фізична особа повинна адресувати свій запит не до NARA, а безпосередньо до установи. На цей факт вже вказувала російська дослідниця американських архівів Т. С. Кабочкіна²⁰⁵.

13 вересня 1976 року Конгрес ухвалив ще один важливий для відкритості федеральних органів влади закон «*The Government in the Sunshine Act*»²⁰⁶. Відповідно до положень цього закону, кожне засідання Конгресу, федерального уряду, федеральних департаментів, установ, комісій стали проводитися відкрито, крім тих засідань, які, на думку установи, стосуються: секретних питань національної оборони та міжнародних відносин, визначених чинними ЕО; внутрішніх правил роботи персоналу установи; комерційної або фінансової інформації, отриманої з конфіденційного джерела; обвинувачення особи у здійсненні злочину, якщо розголошення інформації зашкодить проведенню слідства або позбавить особу права на неупереджене судове рішення; слідчих дій компетентних органів; регулювання курсу валют, цінних паперів, товарів, розголошення яких призведе до фінансових спекуляцій і поставить під загрозу стабільність будь-якої фінансової установи; приватного життя особи; цивільного позову до установи, розгляду справи установи в іноземному суді або міжнародному трибуналі; фінансових перевірок в установах і підготовлених за ними актів, звітів контролюючих фінансових органів; запланованих заходів установи, якщо остаточне рішення за ними ще не ухвалено й установа після прийняття рішення сама оприлюднить його (Sec. (c)). Рішення щодо проведення закритих засідань або окремих частин цих засідань ухвалюється голосуванням їх учасників, оформлюється відповідним протоколом, який доводиться до відома громадськості з поясненням причин проведення закритого засідання протягом того ж дня. Юрисконсульт установи публічно підтверджує законність рішення. Не менше ніж за тиждень установа дає оголошення про дату, місце проведення і тему засідання, інформує громадськість про те, якого типу це засідання, відкритого чи закритого, надає контактну інформацію про посадову особу, відповідальну за зв'язки з громадськістю та виконання запитів, що можуть надійти у зв'язку із проведенням засідання. Установи ведуть протоколи засідань та роблять їх аудіозаписи (у тому числі закритих засідань), які повинні зберігатися протягом двох років із дати засідання. Копії протоколів та аудіозаписи відкритих засідань знаходяться у відкритому доступі для громадськості. Суд має право переглянути рішення установи про проведення закритого засідання та в судовій камері вивчити протоколи, документи й

²⁰⁵ Кабочкіна Т. С. Федеральные центры документации США. История, современный опыт [Текст] / Т. С. Кабочкіна // Отечественные архивы. Научно-теоретический и научно-практический журнал. – М., 1992. – № 6. – С. 97–98.

²⁰⁶ The Government in the Sunshine Act (P.L. 94-409, 90 Stat. 1241, 5 U. S. C. § 552b). September 13, 1976 [Electronic resource] // U.S. General Services Administration. – Mode of access: http://www.gsa.gov/graphics/ogp/SunshineAct_R2B-x3-g_0Z5RDZ-i34K-pR.pdf. – Title from screen.

аудіозаписи закритого засідання. Отже, «The Government in the Sunshine Act» став значним кроком на шляху удоступнення інформації про процес ухвалення рішень американського уряду для громадськості.

З урахуванням вищепроаналізованих законів Президент США Дж. Картер 28 червня 1978 року підписав наказ EO 12065 «*National Security Information*»²⁰⁷ («Інформація з національної безпеки»), введений у дію з 1 грудня 1978 року. Він балансував між необхідністю задовольняти громадські інтереси у доступі до урядової інформації і необхідністю захищати від несанкціонованого розголошення визначені законом засекречені документи. Якщо існував будь-який сумнів щодо встановлення високого грифу секретності, EO 12065 вимагав надавати документу нижчий гриф, а якщо був сумнів до засекречування документа, його не варто було засекречувати взагалі. Уперше в законодавство було введено положення, відповідно до якого документи розсекречувалися, якщо публічний інтерес до їх розсекречування переважав над необхідністю захисту такої інформації. EO 12065 установив максимальний термін секретності документів від 6 до 30 років, який залежав від специфічних критеріїв інформації. На документах, засекречених на період більше шести років, указувалася причина такого терміну секретності та прізвище офіційної особи, яка встановила цей термін. Документи, засекречені на період більше 20 років, підлягали періодичному переглядові. Фундаментальні наукові дослідження, які не стосувалися питань національної безпеки, взагалі не відносилися до секретних. Встановлювалася заборона на повторне засекречування вже розсекречених документів та заборона засекречування документів із метою приховування порушень законодавства. Кожна установа повинна була розробити довідники та інструкції з класифікації своїх документів. Інструкції з засекречування документів затверджувалися посадовими особами, які мали право встановлювати гриф «Top Secret», і вважалися секретними, довідники з розсекречування до секретних не належали. EO 12065 визначав сім категорій секретної інформації, яка стосувалася: 1) військових планів, зброї та операцій; 2) іноземних урядів; 3) розвідувальної діяльності, джерел та методів; 4) міжнародних відносин; 5) наукових, технологічних та промислових проектів національної безпеки; 6) програм уряду США із захисту ядерних матеріалів та засобів; 7) інших категорій інформації з національної безпеки, які визначені такими, що вимагають захисту відповідно до рішень Президента або уповноважених ним осіб. Критерієм визначення конфіденційної інформації став «identifiable damage» – «ідентифікована шкода».

²⁰⁷ EO 12065 National Security Information, June 28, 1978 (43 F. R. 28949), as amended by EO 12148, July 20, 1979 (44 F.R. 43239); EO 12163, September 29, 1979 (44 F.R. 56673), which related to classification and declassification of national security information and material [Electronic resource] // Federation of American Scientists. – Mode of access: <http://www.fas.org/irp/offdocs/eo/eo-12065.htm>. – Title from screen.

Право визначати політику в галузі програм з інформаційної безпеки було вручене Раді національної безпеки. Адміністрація служб загального призначення була відповідальна за впровадження та моніторинг цих програм. У її складі утворювалось Information Security Oversight office (ISOO)²⁰⁸ (Управління по нагляду за інформаційною безпекою). Його директор призначався керівником GSA після затвердження кандидатури Президентом США. Управління стало правонаступником Міжвідомчого комітету з розсекречування документів (ICRC), утвореного згідно з EO 11652. 1975 року ICRC був уведений до складу Національного архіву США (NARS), який тоді був структурним підрозділом GSA, таким чином ISOO також стало структурним підрозділом NARS.

ISOO відповідає за впровадження та реалізацію виконавчих наказів, виданих Президентом; розробляє стандарти для засекречування і розсекречування документів та принципи маркування засекречених документів, типові інструкції з охорони і розповсюдження засекреченої інформації уповноваженим установам; займається освітніми і тренувальними програмами для спеціалістів режимно-секретних підрозділів; проводить інспекторські перевірки в установах на їх відповідність політиці уряду в галузі інформаційної безпеки; реагує на скарги та пропозиції установ і громадян щодо засекречування та розсекречування інформації; вносить пропозиції Президенту щодо змін у політиці інформаційної безпеки; збирає звіти з установ, узагальнює їх і готує щорічний звіт з інформаційної безпеки Президенту США²⁰⁹, звіт про витрати федерального уряду на охорону секретної інформації, звіт із виконання Національної програми з промислової безпеки (National Industrial Security Program (NISP)), а також звіт щодо документів, які вилучені з публічного доступу в NARA з класифікаційних причин. 1978 року в складі ISOO був створений Міжвідомчий комітет інформаційної безпеки (на сьогодні не діючий), до складу якого увійшли представники Державного департаменту, департаментів оборони, фінансів, енергетики, внутрішньої політики, Ради Національної безпеки, директор ЦРУ, Генеральний прокурор, Архівіст США, директор ISOO (голова комітету). Комітет був дорадчим органом і консультував директора ISOO з питань інформаційної безпеки. На сьогодні при ISOO

²⁰⁸ Information Security Oversight office (ISOO) [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/isoo/about/>. – Title from screen. ISOO замінило the Interagency Classification Review Committee (ICRC), утворений відповідно до EO 11652 Classification and Declassification of National Security Information and Material (підписаний Президентом США Р. М. Ніксоном 1972 р.).

²⁰⁹ На офіційному веб-сайті ISOO представлені звіти за період з 1979 р. до 2011 р. включно. Кожен звіт містить аналітичну інформацію та цифрові показники із засекречування та розсекречування документів, загальні та в розрізі установ, які здійснюють відповідну діяльність. Інформація про розсекречування документів представлена відповідно до чотирьох програм із розсекречення: автоматичне розсекречування (automatic declassification), систематичне розсекречування (systematic declassification review), дискретне розсекречування (discretionary declassification review), розсекречування за запитом (mandatory declassification review). Reports ISOO [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/isoo/reports/index.html>. – Title from screen.

функціонують Міжвідомча апеляційна комісія з питань класифікації документів (Interagency Security Classification Appeals Panel (ISCAP)), Наглядний комітет із реалізації Національної програми промислової безпеки (National Industrial Security Program Policy Advisory Committee (NISPPAC)), робоча група з управління процесами класифікації документів (Classification Management Working Group (CMWG)), Консультативний комітет із реалізації політики інформаційної безпеки в державному, місцевих, плеємінних і приватних секторах (State, Local, Tribal, and Private Sector Policy Advisory Committee (SLTPS-PAC)).

Абсолютною протилежністю EO 12065 був наказ Президента США Р. Рейгана EO 12356 від 2 квітня 1982 року «*National Security Information*»²¹⁰ («Інформація з національної безпеки»), у якому він визначив, що при наявності найменшого сумніву щодо визначеного рівня секретності інформацію слід охороняти на найвищому рівні й очікувати при цьому на рішення уповноваженого органу щодо відповідного грифу секретності. А якщо взагалі існував розумний сумнів щодо необхідності засекречування інформації, її слід охороняти так, ніби вона засекречена, також очікуючи визначення уповноваженого органу. Таке рішення відповідний орган повинен був ухвалити протягом 30 днів. EO 12356 відміняв терміни секретності (6, 20 і 30 років), встановлені наказом Дж. Картера. У Sec. 1.4 (a) було визначено, що інформація повинна бути засекречена так довго, як того вимагають умови національної безпеки. Указ надавав підстави для повторного засекречування вже розсекреченої інформації (Sec. 1.6(c)) у разі визнання, що вона вимагає захисту в інтересах національної безпеки. З усіх установ тільки Національний архів США мав право проводити систематичний перегляд документів для розсекречення або пониження грифів секретності, консультуючись під час цього процесу з керівниками установ, що створили і засекретили ці документи. Секретар оборони та директор ЦРУ повинні були розробити та затвердити спеціальні процедури для перегляду і розсекречування криптографічної інформації та документів про здійснення розвідувальної діяльності, джерела та методи розвідки. Фактично указ Р. Рейгана перекреслив усі зусилля щодо розсекречування накопичених документів. За 14 років його дії було розсекречено 100 млн аркушів документів, у той час як за три роки дії наказу Дж. Картера було розсекречено також 100 млн аркушів²¹¹.

Через такий стан справ протягом 1991–1992 рр. у Сполучених Штатах розгорівся скандал. Приводом для нього стали протести громадськості, викликані прем'єрою фільму режисера Олівера Стоуна «JFK» (Дж. Ф. Кеннеді). У фільмі

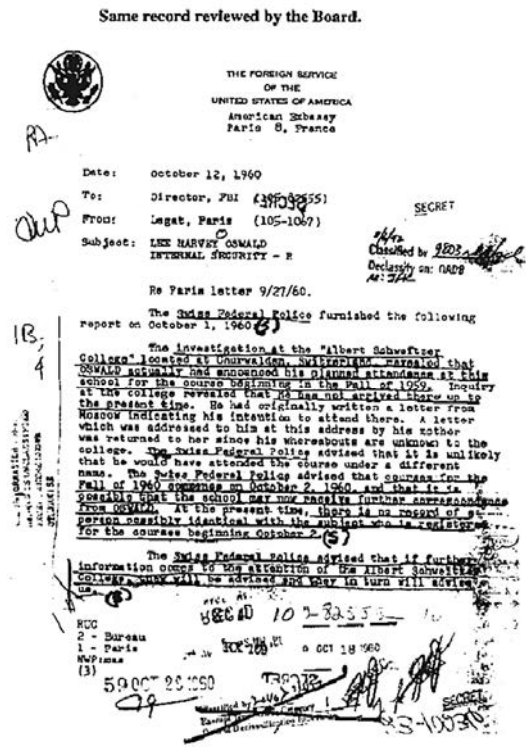
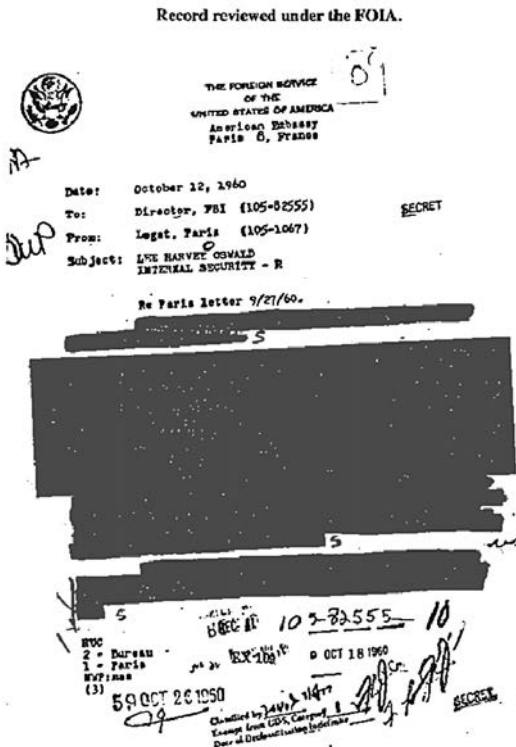
²¹⁰ EO 12356 National Security Information. April 2, 1982 1994 [Electronic resource] // Federation of American Scientists. – Mode of access: <http://www.fas.org/irp/offdocs/eo12356.htm>. – Title from screen.

²¹¹ David J. Two Steps Forward, One Step Back: Mixed Progress Under the Automatic/Systematic Declassification Review Program [Text] / James David // American Archivist. – 2007, Winter. – Vol. 70. – № 2. – P. 225–226.

висвітлюються події, що призвели до вбивства Президента США Дж. Ф. Кеннеді, та некоректне (на думку О. Стоуна) розслідування комісії Уоррена (the Warren Commission) і Спеціального комітету Білого Дому (the House Select Committee on Assassinations), у результаті якого Лі Харві Освальд був визнаний винним. За версією фільму, до змови з метою державного перевороту і вбивства Дж. Ф. Кеннеді був причетний його наступник Л. Б. Джонсон. І хоча О. Стоуна ще до прем'єри почали критикувати за вільне тлумачення подій, викладена ним у фільмі ідея спричинила гучні протести проти політики уряду, бо більшість документів стосовно вбивства Президента Дж. Ф. Кеннеді на той час уже 30 років знаходилася на секретному зберіганні у ЦРУ, ФБР, комітетах Конгресу США, Державному департаменті, департаментах юстиції, фінансів, Армії, Флоту, авіації, Раді національної безпеки, Управлінні з національної безпеки, Службі натуралізації та імміграції, офісі Секретаря оборони, Управлінні військової розвідки, Військовому інституті патології, Білому Домі та інших установах і могла б бути розсекречена тільки 2029 року. Отже, Конгрес змушений був ухвалити «*President John F. Kennedy Assassination Records Collection Act*»²¹² (закон «Про створення колекції документів з убивства Президента Дж. Ф. Кеннеді»), що вступив у дію 26 жовтня 1992 року. Метою цього законодавчого акта було створення колекції документів федеральних органів влади в Національному архіві США щодо убивства Дж. Ф. Кеннеді, розсекречування цих документів та надання вільного доступу до них громадськості. Усі установи повинні були в термін 300 днів після виходу закону організувати виявлення у своїх документальних фондах документів з історії убивства, несекретні і вже розсекречені відразу передати до NARA, створені третіми установами направити до документоутворювачів для відповідного опрацювання згідно із законом, розсекретити та визначитись із подовженням термінів секретності тих документів, що не могли бути розсекреченими, і, нарешті, усі документи та створені з них електронні копії передати до Національного архіву. Підставою для подовження термінів секретності деяких документів щодо вбивства Дж. Ф. Кеннеді були чіткі й обґрунтовані докази того, що оприлюднення їх може спричинити реальну загрозу національній обороні, зовнішній політиці США, проведенню розвідувальних операцій, що воно призведе до ідентифікації особистості агента розвідки, розкриття джерел та методів розвідки, людини, яка надала конфіденційну інформацію і ще жива на момент її оприлюднення, буде необґрунтованим вторгненням у приватне життя, виявить заходи безпеки Президента та урядових чиновників. Ці докази мали бути настільки суттєвими, щоб необхідність засекречування документів перевищила громадський інтерес до них. Усі документи, передані до NARA і включені до колекції, ставали доступними корис-

²¹² President John F. Kennedy Assassination Records Collection Act. (44 U. S. C. § 2107) // Basic Laws and Authorities of the National Archives and Records Administration. – Washington, D. C. : NARA, 2000. – P. 16.

тувачам для ознайомлення і копіювання через 90 днів після їх надходження до архіву. Для координації усіх робіт зі створення колекції та ухвалення остаточних рішень щодо розсекречування документів була створена Комісія з перегляду документів про вбивство (the Assassinations Records Review Board). До складу Комісії включили досвідчених фахівців зі значним послужним списком: суддю штату Міннесота Дж. Р. Танхейма, почесного професора історії Колумбійського університету Г. Фр. Граффа, професора історії Університету штату Огайо К. Л. Холла, бібліотекаря Принстонського університету У. Л. Джойса, ад'юнкта історії Американського університету А. К. Нелсон. Комісія розпочала свою роботу 1 жовтня 1994 року й оприлюднила офіційний звіт 30 вересня 1998 року. Результатом роботи Комісії стала колекція на більш ніж 5 млн аркушів документів, фотографій, а також кіноплівок, аудіозаписів та предметів. 98 % колекції було розсекречено і надійшло у відкритий доступ у NARA²¹³.

Лист Посольства США у Парижі (Франція) директору ФБР від 12 жовтня 1960 року про відсутність Лі Харві Освальда у коледжі Швейцарії, засекречений під грифом «SECRET», потім переглянутий відповідно до FOIA, а згодом розсекречений PIDB

²¹³ Final Report of the Assassination Records Review Board. September 30, 1998. – Washington, ARRB, 1998 [Electronic resource] // History Matters Home. – Mode of access: http://history-matters.com/archive/jfk/arrb/report/html/arrb_fin_004.htm. – Title from screen.

Іншим важливим документом із розсекречування 90-х років ХХ ст. був «*Nazi War Crimes Disclosure Act*» (закон «Про розсекречування документів про злочини фашистів у Другу світову війну»)²¹⁴, ухвалений Конгресом 8 жовтня 1998 року. Відповідно до закону всі документи, що знаходилися на зберіганні в департаментах і установах США та висвітлювали злочини фашистів проти людства у період між 23 березня 1933 року і 8 травня 1945 року, розсекречувались і ставали доступними у Національному архіві США. Для виконання поставленого законом завдання була створена Міжвідомча робоча група з перегляду документів про злочини нацистів періоду війни (Nazi War Criminal Records Interagency Working Group), до якої увійшли Архівіст США, директор Меморіального музею Голокосту, представники ЦРУ, Ради національної безпеки, Державного департаменту та інших органів. Робоча група визначила, що на зберіганні у різних установах США перебувало понад 600 млн аркушів документів з цієї тематики, із яких перегляду потребувало 100 млн. Найцінніші з них знаходилися в ЦРУ, Департаменті оборони, ФБР та Національному архіві США. До осені 1999 року не справдилися надії розсекретити близько 300 тис. аркушів цих документів – було розсекречено трохи більше 126 тис. аркушів. Для завершення робіт із перегляду та розсекречування усіх документів до встановленого в законі строку, жовтень 2001 року, необхідно було виділити 38 млн доларів та задіяти 600 співробітників щороку²¹⁵.

6 грудня 2000 року Конгрес видав «*Japanese Imperial Government Disclosure Act*»²¹⁶ (закон «Про розсекречування документів японського імперського уряду»), який передбачав розсекречування документів про злочини проти людства, здійснені японськими військовими у період з 18 вересня 1831 р. до 31 грудня 1948 р. Виконання робіт було доручено все тій же Міжвідомчій робочій групі з перегляду документів про злочини нацистів. У різних департаментах і установах було виявлено ще 20 млн аркушів документів, що стосувалися злочинів японських військових, і потребували перегляду, із них, за оцінками групи, потребували розсекречування 200 тис. аркушів. На той момент у процесі перегляду знаходилося більш ніж 10 млн аркушів документів про злочини нацистів. Тому через встановлений у законі термін – один рік – групі вдалося розсекретити тільки 18 тис. аркушів документів про японські злочини²¹⁷. У 2004 та 2005 рр. Конгрес і

²¹⁴ Nazi War Crimes Disclosure Act (5 U. S. C. 522 note) [Text] // Basic Laws and Authorities of the National Archives and Records Administration. – Washington, D. C. : NARA, 2000. – P. 49–51.

²¹⁵ Implementation of the Nazi War Crimes Disclosure Act. An Interim Report to Congress. October 27, 1999 [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/iwg/reports/nazi-war-crimes-interim-report-october-1999/>. – Title from screen.

²¹⁶ Japanese Imperial Government Disclosure Act (P.L. 106–567). December 6, 2000 [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/iwg/about/iwg-title-8.html>. – Title from screen.

²¹⁷ Implementation of the Japanese Imperial Government Disclosure Act and the Japanese War Crimes Provisions of the Nazi War Crimes Disclosure Act An Interim Report to Congress. 2002, January [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/iwg/reports/japanese-interim-report-march-2002-1.html#status>. – Title from screen.

Президент США Дж. У. Буш подовжували роботу групи спочатку на рік, а потім до березня 2007 р. для проведення розсекречування документів ЦРУ²¹⁸. Остаточний звіт Міжвідомчої робочої групи був представлений Конгресу тільки у квітні 2007 р.²¹⁹ За остаточним звітом розсекречено 8,5 млн аркушів документів про нацистські злочини та 142 тис. аркушів про злочини японських військових. Загальна вартість виконаних робіт склала 30 млн доларів, тобто розсекречування одного аркуша коштувало американським платникам податків близько 3,5 долара²²⁰. Дослідникам стали доступні 1,2 млн аркушів Офісу стратегічних служб (OSS), більше 114 200 аркушів ЦРУ, 43 500 аркушів ФБР, 20 тис. аркушів Корпусу армійської контррозвідки (Army Counterintelligence Corps) і більше 7 млн аркушів інших документів. Розсекречування цих документів не привело до повного перегляду історії Другої світової війни, а лише дало змогу деталізувати деякі її сторінки. Більшість документів, незважаючи на їх поважний вік (50 і 60 років), так і залишилися на секретному зберіганні. Серед причин такої ситуації голова Міжвідомчої робочої групи С. Гарфінкел назвав рутинність процесу розсекречування документів, бажання федеральних установ залишити на секретному зберіганні документи про діяльність розвідки, її джерела та методи, панування думки, що оприлюднення документів може нанести шкоду національній безпеці та міжнародним відносинам Сполучених Штатів, особливо в частині передавання інформації розвідувального характеру від урядів інших країн США (наведений приклад передачі інформації від уряду Великобританії OSS).

Ще один негативний момент був оприлюднений С. Гарфінкелом. Установи часто впадали в паніку перед необхідністю переглядати такі великі обсяги старих документів, тому на виконання цих робіт, за відсутності достатньої кількості власних працівників, вони наймали контракторів, яким було вигідно залишити на секретному зберіганні настільки велику кількість документів, наскільки вони могли це зробити. Він висловив надію, що, нарешті, посадовці, відповідальні за ухвалення рішень із розсекречування документів у ЦРУ, ФБР, Управлінні з національної безпеки, департаментах державному, оборони, Армії, Флоту, Повітряних сил, на прикладі діяльності Міжвідомчої робочої групи визнали, що державним секретам, навіть секретам розвідки, настав кінець²²¹.

С. Гарфінкел наголосив на тому, що видання цих двох законів узагалі не було б необхідним, якби нормально діяв механізм систематичного розсекречування, і надав свої рекомендації щодо його удосконалення. По-перше, Конгресу слід було

²¹⁸ David J. Two Steps Forward, One Step Back: Mixed Progress Under the Automatic/Systematic Declassification Review Program [Text] / James David // The American Archivist. – 2007, Winter. – Vol. 70. – № 2. – P. 226.

²¹⁹ Nazi War Crimes and Japanese Imperial Government Records Interagency Working Group. Final Report to the United States Congress [Text]. – Washington. – 2007, April. – 139 p.

²²⁰ Ibid. – P. 43, 77.

²²¹ Ibid. – P. xi–xiii, 77.

забезпечити нормальну роботу вже існуючих систем розсекречування документів, збільшити штат працівників, задіяних на виконанні цих робіт, і підвищити рівень їх підготовки. По-друге, робоча група визнала, що може існувати категорія документів (про хімічну, біологічну, ядерну зброю), термін секретності яких повинен бути максимально довгим, навіть 75 років, але настає такий момент, коли захист цих документів уже є неефективним, оскільки технології та наукові секрети стають уже широко відомі. Отже, група рекомендувала на таких документах проставляти дату повного розсекречування. По-третє, аналогічні проекти повинні, на думку групи, бути націленими лише на розсекречування окремих груп документів за запитом громадськості і не розрахованими на масштабні розсекречування, бо тут доведена їх повна неефективність. По-четверте, законодавство повинно чітко визначати кінцеву мету і повноваження кожного органу, що має її реалізувати. По-п'яте, до складу комісій з перегляду документів варто залучати представників громадськості, що забезпечить відкритість діяльності уряду і зменшить рівень скептицизму у суспільстві. По-шосте, базою реалізації подібних законодавчих актів повинно бути відповідне фінансування²²². Проте, незважаючи на достатньо незначну кількість розсекречених документів, це був значний крок американського уряду на шляху відкритості і прозорості після EO 12356 Р. Рейгана.

Розсекречування документів періоду Другої світової війни та післявоєнних часів тривало і за наказом Президента США У. Клінтона EO 12937 «*Declassification of Selected Records Within the National Archives of the United States*»²²³ («Розсекречення вибраних документів у Національному архіві Сполучених Штатів»), виданого 10 листопада 1994 року. Було розсекречено 43,9 млн аркушів документів ФБР, морського корпусу, Офісу стратегічних служб, штаб-квартири американської зони окупації, театрів воєнних дій, Армії, Флоту, Військово-повітряних сил тощо. Це був чітко перелічений список колекцій, що на той час уже зберігались у Національному архіві і складала всього 14 % від загальної кількості засекречених документів NARA. 22 лютого 1995 року Президент США У. Клінтон підписав EO 12951 «*Release of Imagery Acquired by Space-Based National Intelligence Reconnaissance Systems*»²²⁴ («Оприлюднення кінофотодокументів, зібраних аеросистемами Corona, Argon, Lanyard Управління національної розвідки»). Директору ЦРУ було доручено розробити п'ятирічну програму перегляду застарілих знімків із інших аеросистем і щорічно звітувати Президенту США про її виконання. Старі

²²² Nazi War Crimes and Japanese Imperial Government Records Interagency Working Group. Final Report to the United States Congress [Text]. – Washington. – 2007, April. – P. 77–80.

²²³ EO 12937 Declassification of Selected Records Within the National Archives of the United States. November 10, 1994 [Electronic resource] // Federation of American Scientists. – Mode of access: <http://www.fas.org/sgp/clinton/eo12937.html>. – Title from screen.

²²⁴ EO 12951 Release of Imagery Acquired by Space-Based National Intelligence Reconnaissance Systems. February 22, 1995 [Electronic resource] // Federation of American Scientists. – Mode of access: <http://www.fas.org/sgp/clinton/eo12951.html>. – Title from screen.

знімки із систем Corona, Argon, Lanyard були передані до NARA. Відповідно до цього указу 2003 року були розсекречені знімки з космічних супутників KH-7 і KH-9²²⁵.

17 квітня 1995 року Президент США У. Клінтон підписав EO 12958 «*Classified National Security Information*»²²⁶ («Засекречування інформації з національної безпеки»), який вніс радикальні зміни у процедури розсекречування документів і забезпечив реальні стимули для перегляду засекречених документів NARA, президентських бібліотек, федеральних органів виконавчої влади.

З виходом EO 12958 уповноважені органи, перш ніж засекретити інформацію, повинні були ідентифікувати та описати очікувану шкоду від її несанкціонованого розголошення. У своєму наказі У. Клінтон повернувся до положень EO 12065 Дж. Картера і визначив, що при існуванні сумніву щодо потрібного рівня секретності інформацію слід було засекречувати під нижчим грифом, а при існуванні будь-якого сумніву щодо необхідності засекречування інформація залишалася не секретною. Найбільш значні зміни відбулися у встановленні часових обмежень на терміни секретності. Уповноважені органи при засекречуванні повинні були зазначити дату або подію, після якої документи розсекречувалися (це положення зустрічалося і у попередніх указах), але не довше 10 років. Якщо вони не могли встановити відповідну дату або подію, документ підпадав під розсекречування через 10 років. Проте відповідні органи могли вилучити із розсекречування документи, що стосувалися людини, яка надала інформацію на конфіденційних підставах, розвідувальної діяльності, джерел та методів розвідки, криптографічних систем, зброї масового знищення, найсучасніших технологій виробництва зброї, військових планів або планів з удосконалення національної безпеки та попередження надзвичайних ситуацій, міжнародних відносин, дипломатичної діяльності, захисту Президента та інших членів уряду, а також інформації, розголошення якої могло спричинити порушення законів та міжнародних угод. За шість місяців перед встановленою для розсекречування датою установа могла представити на затвердження Міжвідомчій апеляційній комісії з питань класифікації документів (ISCAP) переліки документів, що не підпадали під категорії вилучення, визначені EO 12958, проте, на думку установи, їх не варто було розсекречувати. У цих переліках установа повинна була запропонувати дати або події, що могли б призвести до розсекречування перелічених документів. Протягом п'яти років від виходу указу всі секретні документи федеральних установ, Національного архіву та Президентських бібліотек, що мали історичну цінність та від дня створення яких минуло 25 років і більше, автоматично переглядалися

²²⁵ David J. Two Steps Forward, One Step Back: Mixed Progress Under the Automatic/Systematic Declassification Review Program [Text] / James David // *The American Archivist*. – 2007, Winter. – Vol. 70. – № 2. – P. 226.

²²⁶ EO 12958 *Classified National Security Information*. April 17, 1995 // *Basic Laws and Authorities of the National Archives and Records Administration*. – Washington, D. C. : NARA, 2000. – P. A-9 – A-25.

і розсекречувались. У перший рік дії указу установи повинні були розсекретити 15 % своїх секретних матеріалів. Але і тут керівники не були позбавлені права подати заяву на вилучення документів із розсекречування. Кожна установа повинна була здійснювати систематичний перегляд документів, вилучених із автоматичного розсекречування, та від дня створення яких минуло 25 років, за єдиною державною програмою. Окремі програми розроблялися Секретарем оборони щодо систематичного перегляду криптографічної інформації та директором ЦРУ щодо документів розвідувальної діяльності. Для надання доступу громадськості до інформації про розсекречені документи Архівісту США та директору ISOO доручалося створити на державному рівні єдину базу даних. Передбачалося також розсекречування документів у відповідь на запит установи або громадянина. Але документи, вилучені з розсекречування діючим Президентом та утвореними ним комітетами і комісіями Білого Дому, не могли бути розсекречені таким чином. Проте Архівіст США, на виконання запиту, мав право знижувати грифи секретності та розсекречувати документи колишніх президентів. Повторне засекречування раніше розсекреченої інформації знов було заборонене.

20 квітня 1995 року згідно з EO 12958 була створена Міжвідомча апеляційна комісія з питань класифікації документів (Interagency Security Classification Appeals Panel (ISCAP)). До її складу увійшли директор ISOO (виконує функції виконавчого секретаря), державний секретар та секретар оборони, директор ЦРУ, Архівіст США, Генеральний прокурор, радник Президента у справах національної безпеки. Інформаційну підтримку діяльності ISCAP забезпечує ISOO. Комісія стала форумом для розгляду суперечок із розсекречування документів. Ці суперечки стосуються зміни рівнів секретності, розгляду заяв установ щодо вилучення документів із автоматичного розсекречування та апеляцій фізичних і юридичних осіб на рішення федеральних установ утриматися від розсекречування документів у відповідь на запит. Також комісія виступає радником Президента у справах національної безпеки.

Цим же наказом була створена Наглядова рада з реалізації політики інформаційної безпеки (Information Security Policy Advisory Council), що складалась із семи членів, яких призначав Президент на термін не більше чотирьох років із числа працівників не федеральних державних установ. Утворення такої ради забезпечувало Президента та інших державних керівників рекомендаціями щодо реалізації EO 12958 та гарантувало відкритість діяльності уряду в розсекречуванні інформації.

Протягом перших чотирьох років реалізації EO 12958 було розсекречено 720 млн аркушів документів, що перевищило усі показники розсекречування минулих років²²⁷. Але все ж це була невелика частина від загальної кількості сек-

²²⁷ Quist A. S. Classification under Executive orders [Text] / Arvin S. Quist // Security Classification of Information / Prepared for the Oak Ridge National Laboratory. – Oak Ridge, TN, 2002. – Vol. 1. – P. 68.

ретних документів, що зберігалися в архівах федеральних органів влади. Під розсекречування не підпали матеріали обмеженого доступу (Restricted Data (RD) or Formerly Restricted Data (FRD)) за законом «Про атомну енергетику» (the Atomic Energy Act). Департамент енергетики повідомив, що станом на 1995 рік у його архівах зберігається близько 8 млрд аркушів документів на паперовій основі і велика необрахована кількість документів на інших носіях інформації, серед яких від 2 до 3 млрд аркушів секретних документів. За даними ФБР, у його сховищах станом на 1998 рік нараховувалося близько 16 млрд аркушів секретних документів, у тому числі 4 млрд із постійними термінами зберігання, на паперових носіях і необрахована кількість на інших носіях інформації. ЦРУ у 2002 році повідомило, що на 1986 рік його архів зберігав майже 912 млн аркушів секретних документів на паперових носіях і 30 тис. куб. футів на інших носіях²²⁸. Ніхто не обраховував загальну кількість документів із обмеженим доступом у всіх федеральних департаментах і установах США. Автоматичне/систематичне розсекречування стосувалося лише документів установ, що пройшли через експертизу цінності Національного архіву США і були визначені як документи постійного терміну зберігання, та не торкалось неоцінених документів і документів тимчасових термінів зберігання. Незчисленна кількість таких документів накопичилась у федеральних центрах документації (FRC). Документи постійних термінів зберігання можна було розсекречувати за 25 років із моменту створення або за п'ять років після того, як експертиза цінності визначила їм постійний термін. Неможливість проведення експертизи цінності документів у короткі терміни затримувала розсекречування. Наприклад, колекція документів про керовані ракети за 1944–1951 рр. із FRC у Сьютленді, якби була віднесена у 2010 році до категорії документів постійного зберігання, підпала б під розсекречування тільки 2015 року. Загалом у тому ж Сьютленді, за даними 1995 року, зберігалось 1,62 млрд аркушів секретних документів різних організацій, серед яких понад 1 млрд із постійними термінами зберігання, 61 млн таких, що не пройшли ще експертизу цінності, 393 млн із тимчасовими термінами та 164 млн очікували проведення експертизи²²⁹.

Хоча деякі установи швидко проводили перегляд їх документів для розсекречування, були й такі, що не встигали виконати цю роботу до квітня 2000 року, як того вимагав EO 12958. Тому 19 листопада 1999 року EO 13142 вніс поправки²³⁰ до вже існуючого указу, що переносили дату автоматичного розсекречування для установ, в архівах яких зберігалися тільки їх документальні фонди, на

²²⁸ James D. Two Steps Forward, One Step Back: Mixed Progress Under the Automatic/Systematic Declassification Review Program [Text] / David James // *The American Archivist*. – 2007, Winter. – Vol. 70. – № 2. – P. 233, 235–236.

²²⁹ Ibid. – P. 233, 235–236.

²³⁰ EO 13142 Amendment to Executive Order 12958 – Classified National Security Information. November 19, 1999 // *Basic Laws and Authorities of the National Archives and Records Administration*. – Washington, D. C. : NARA, 2000. – P. A–26.

жовтень 2001 року, і для установ, в архівах яких знаходилися документи декількох установ і містилась інформація щодо розвідувальних джерел та методів, на квітень 2003 року.

14 жовтня 1994 року був підписаний У. Клінтоном напередодні ухвалений Конгресом «*Intelligence Authorization Act for Fiscal Year 1995*», який вніс зміни до «The National Security Act» 1947 року (розглянутий нами вище разом зі змінами). Разом із іншим, він поклав на Президента відповідальність за визначення процедур доступу до секретної інформації. На цій підставі 2 квітня 1995 року У. Клінтон видав наказ EO 12968 «*Access to Classified Information*»²³¹ («Доступ до засекреченої інформації»), у якому визначив процедури надання допуску працівникам федеральних установ, до функцій яких відносилось опрацювання секретних документів.

27 грудня 2000 року Конгрес ухвалив «*Public Interest Declassification Act*»²³² («Закон із розсекречування документів, які представляють екстраординарний інтерес для громадськості»), відповідно до якого була створена Комісія з розсекречування документів, що представляють «екстраординарний інтерес» для громадськості (Public Interest Declassification Board (PIDB)). Комісія є виконавчим органом влади, складається з дев'яти членів, п'ять із яких призначаються Президентом, а чотири – Конгресом. Її виконавчим секретарем є директор ISOO. До функцій Комісії належало: консультування Президента та членів уряду з питань національної безпеки, розсекречування документів та їх подальшого оприлюднення; організація широкого доступу громадськості до розсекречених матеріалів із національної безпеки; підтримка наглядових і законодавчих функцій Конгресу в галузі розсекречування, політичної ролі виконавчих органів влади у цьому питанні; забезпечення історичного аналізу і визначення нових шляхів досліджень питань національної безпеки.

11 вересня 2001 року весь світ здригнувся від терористичних актів на території США, у результаті яких загинуло близько трьох тисяч осіб. Безумовно, що ці та інші події у світі вплинули на політику США в галузі інформаційної безпеки.

26 жовтня 2001 року Конгрес ухвалив «*The Patriot Act*»²³³ («Патріот-акт»), який у цілому вплинув на зміни в американському законодавстві тих років. Пра-

²³¹ EO 12968 Access to Classified Information. August 2, 1995 // Basic Laws and Authorities of the National Archives and Records Administration. – Washington, D. C. : NARA, 2000. – P. A-27 – A-34.

²³² Public Interest Declassification Act (P. L. 106–567, title VII, 114 Stat. 2856). December 27, 2000 [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/pidb/public-law-106-567.pdf>. – Title from screen.

Незначні зміни до повноважень Комісії внесені Section 1102 «the Intelligence Reform and Terrorism Prevention Act» (закон «Про реформу розвідувальних органів і попередження тероризму»), ухвалений Конгресом 17 грудня 2004 р. Section 1102 The Intelligence Reform and Terrorism Prevention Act. 17 December, 2004 [Electronic resource] // National Counterterrorism Center. – Mode of access: <http://www.nctc.gov/docs/irtpa.pdf>. – Title from screen.

²³³ Uniting and Strengthening America by Providing Appropriate Tools Required to Intercept and Obstruct Terrorism (USA PATRIOT) Act of 2001 (P. L. 107–56). October 26, 2001 [Electronic resource] // U.S. Government Printing Office. – Mode of access: <http://www.gpo.gov/fdsys/pkg/PLAW-107publ56/pdf/PLAW-107publ56.pdf>. – Title from screen.

воохоронні органи отримали права прослуховування телефонів, перегляду електронної пошти, медичних, фінансових і інших документів. У цьому контексті новий наказ EO 13292 «Further amendment to Executive Order 12958, as amended, Classified National Security Information»²³⁴ (Подальші зміни до EO 12958), підписаний Президентом США Дж. У. Бушем 25 березня 2003 року, дозволяв засекречувати більшу кількість інформації і на довші терміни. Термін секретності встановлювався на рівні 10 років, проте уповноважені органи мали право засекречувати інформацію терміном до 25 років. EO 13292 повернувся до положення, що при наявності сумніву в доцільності засекречування інформацію слід засекретити. Знов дозволялося повторне засекречування вже розсекреченої інформації. До категорій секретної інформації були додані наукові, технологічні або економічні розробки у галузі національної безпеки, що включали заходи боротьби з тероризмом; вразливості інфраструктури або служб захисту, що також стосувалися оборони країни від транснаціонального тероризму. Секретна інформація, надана іноземними урядами, зберігала у Сполучених Штатах той же рівень секретності, який їй визначила країна-кореспондент, або могла отримати новий гриф секретності відповідно до законодавства США. Усі секретні документи, від дати створення яких минуло 25 років і які передані до Національного архіву США станом на дату введення у дію EO 13292, розсекречувались Архівістом США відповідно до діючого законодавства та угод із керівниками установ-документоутворювачів. Але дата автоматичного розсекречування документів переносилась із квітня 2003 року на 31 грудня 2006 року. Кожна установа, крім ліквідованих без правонаступника, перед передачею документів постійного зберігання до Національного архіву США повинна була їх розсекретити. Від Архівіста США вже не вимагалось ведення єдиної бази даних розсекречених документів, замість цього директор ISOO повинен був забезпечувати ефективне використання та взаємозв'язок між базами даних різних установ. Указ Дж. У. Буша вперше надавав віце-президенту практично такі ж права у галузі секретності інформації, як і президенту.

Фактично EO 13292 не тільки призупинив процеси розсекречування документів, а й повернув їх у зворотному напрямі. У федеральних органах влади швидко збільшувалася кількість секретних документів. Обмежувався доступ до інформації не тільки для громадськості, а й для членів Конгресу США²³⁵. 27 листопада 2002 року Конгрес ухвалив закон про створення Національної комісії з розслідування терористичних атак на Сполучені Штати (the National Commission on Terrorist Attacks upon the United States) 11 вересня 2001 року (відома як Комісія

²³⁴ EO 13292 Further amendment to Executive Order 12958, as amended, Classified National Security Information. March 25, 2003 [Electronic resource] // Federation of American Scientists. – Mode of access: <http://www.fas.org/sgp/bush/eoamend.html>. – Title from screen.

²³⁵ Secrecy in the Bush Administration [Text] / United States House of Representatives Committee on Government Reform ; Minority Staff Special Investigations Division [For Waxman H. A.]. – 2004, September 14. – Washington D. C. – P. vii–viii.

9/11)²³⁶. Протягом усього розслідування Адміністрація Дж. У. Буша чинила опір або затримувала надання Конгресу необхідної важливої інформації, у тому числі президентських документів. Вносилися зміни в раніше ухвалені законодавчі акти з метою обмеження доступу до інформації. Так, «The Presidential Records Act»²³⁷, ухвалений 1978 р., про який у даній монографії вже йшлося вище, фактично був призупинений виданим Президентом США Дж. У. Бушем ЕО 13233²³⁸ «*Further Implementation of the Presidential Records Act*»²³⁹. Він відсунув на невизначений термін відкриття документів Р. Рейгана та Дж. Г. У. Буша і дозволив колишнім Президентам погоджуватись або не погоджуватися на надання доступу до їх документів. 1 жовтня 2007 року суд округу Колумбія визнав ЕО 13233 таким, що суперечить американському законодавству²⁴⁰. Адміністрація Дж. У. Буша видала ряд директив, які дозволяли федеральним органам влади утримуватися від розсекречення у відповідь на запити організацій і громадян відповідно до закону «Про свободу інформації» (FOIA).

Відповідно до Меморандуму керівникам федеральних департаментів Генерального прокурора Дж. Д. Ешкрофта від 12 жовтня 2001 року їх керівники могли утримуватися від розсекречення своїх документів у відповідь на запит FOIA, «якщо вони не мали достатньої правової основи» на їх розсекречування. Наприклад, на запити громадськості щодо документів про реалізацію Адміністрацією Дж. У. Буша Національної енергетичної політики Департамент енергетики вилучив із доступу відповідно до виключень FOIA понад 4,5 тис. документів²⁴¹.

²³⁶ The National Commission on Terrorist Attacks upon the United States [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.9-11commission.gov>. – Title from screen.

²³⁷ The Presidential Records Act (44 U.S.C. Chapter 22) // Basic Laws and Authorities of the National Archives and Records Administration. – Washington, D. C. : NARA, 2000. – P. 32–35.

²³⁸ У Розділі 3 монографії вже йшлося про те, що Президент США Р. Рейган у 1989 р. на виконання «The Presidential Records Act» підписав ЕО 12667, яким встановив обмеження на свої документи на 12 років. Президент США Дж. Буш відкладав відкриття документів Р. Рейгана, намагаючись у такий спосіб призупинити або відсунути у часі насамперед удоступнення документів свого батька, Президента США Дж. Г. У. Буша. З цією метою Дж. У. Буш видав ЕО 13233. *Kumar M. J.* Executive Order 13233 Further Implementation of the Presidential Records Act [Text] / Martha J. Kumar // *Presidential Studies Quarterly*. Center for the Study of the Presidency and Congress. – 2002, March. – Vol. 32. – № 1. – P. 194–209.

²³⁹ ЕО 13233 Further Implementation of the Presidential Records Act. November 1, 2001 [Electronic resource] // Federation of American Scientists. – Mode of access: <http://www.fas.org/irp/offdocs/eo/eo-13233.htm>. – Title from screen.

²⁴⁰ Memorandum opinion (October 1, 2007) United States District Court for the District of Columbia / Civil Action No. 01-2447 (СКК) / American Historical Association, plaintiffs, National Archives and Records Administration, defendants [Electronic resource] // The George Washington University Mode of access: <http://www2.gwu.edu/~nsarchiv/news/20071001/PRAdecision.pdf>. – Title from screen ; Court Rules Delay in Release of Presidential Papers is Illegal. October 1, 2007 [Electronic resource] // The George Washington University. – Mode of access: <http://www.gwu.edu/~nsarchiv/news/20071001/index.htm>. – Title from screen.

²⁴¹ Secrecy in the Bush Administration [Text] / United States House of Representatives Committee on Government Reform ; Minority Staff Special Investigations Division [For Waxman H. A.]. – 2004, September 14. – Washington D. C. – P. vii–viii.

~~SECRET~~
~~UNCLASSIFIED~~

NSC/DCS 13140
CHAPTER 26 FN# 16
C 06420

Finding Pursuant to Section 662 of
The Foreign Assistance Act of 1961,
As Amended, Concerning Operations
Undertaken by the Central Intelligence
Agency in Foreign Countries, Other Than
Those Intended Solely for the Purpose
of Intelligence Collection

W-44659

I hereby find that the following operation in a foreign country (including all support necessary to such operation) is important to the national security of the United States, and direct the Director of Central Intelligence, or his designee, to report this finding to the intelligence committees of the Congress pursuant to Section 501 of the National Security Act of 1947, as amended, and to provide such briefings as necessary:

SCOPE

Central America

PURPOSE

Support and conduct [redacted] paramilitary operations against [redacted] Nicaragua

The White House
Washington, D. C.
December 1, 1981

Ronald Reagan

~~SECRET~~
~~UNCLASSIFIED~~

Partially Declassified
Under E.O. 13526
By B. [redacted]

4395

~~SECRET~~
~~UNCLASSIFIED~~

DERIVATIVE CL BY CIA
 DECLASSIFIED BY 19 Nov 2001
EXT BYED 6 YEARS BY 09d 5
REASON

Лист Президента США Рональда Рейгана до ЦРУ з дорученням щодо надання допомоги контрас Нікарагуа у боротьбі проти санданістів, 1 грудня 1981 року, на який був установлений гриф «SECRET», знятий 2001 року

19 березня 2002 року радник Президента Е. Х. Кард оприлюднив Меморандум керівникам виконавчих департаментів і установ «*Action to Safeguard Information Regarding Weapons of Mass Destruction and Other Sensitive Documents Related to Homeland Security*» («Дії для збереження інформації про зброю масового знищення та інші чуттєві документи, що належать до внутрішньої безпеки країни»), який у більшості стосувався не секретних документів, а тих, що містили так звану «sensitive information» (чуттєву інформацію), яка не підпадала під критерії засекречування, але належала до внутрішньої безпеки США. Меморандум рекомендував керівникам у своїх відмовах на доступ до інформації посилатися на те, що ця інформація відноситься до внутрішніх правил і практики роботи персоналу (пункт 2 статті (b) FOIA). На підставі цього пункту Департамент оборони відмовив Асоціації американських вчених у видачі несекретного звіту Центру стратегічних і міжнародних досліджень про терористичну атаку із застосуванням вірусу сибірки у 2001 році, незважаючи на те, що Асоціація розробляла рекомендації з удосконалення захисту від біотерористичних атак. Відредагований звіт був виданий через два роки, коли Асоціація вже надіслала Департаменту оборони своє рішення про відмову у проханні²⁴². 25 листопада 2002 року був ухвалений «Critical Infrastructure Information Act of 2002 (CIIA)»²⁴³ (закон «Про інформацію про життєво важливі об'єкти інфраструктури»), який є частиною «Homeland Security Act of 2002» (закон «Про внутрішню безпеку»). Закон визначив систему захисту інформації про об'єкти інфраструктури від умисних терористичних фізичних або комп'ютерних нападів²⁴⁴. На підставі цього закону федеральні органи влади, помітивши документи як «critical infrastructure information», почали утримуватися від їх видачі за запитами FOIA.

2003 року Адміністрація Дж. У. Буша призупинила оприлюднення документів постійного зберігання про Кубинську ракетну кризу (жовтень 1962 р.) та Корейську війну (1950–1953), хоча раніше більшість цих документів уже була розсекречена, за винятком деяких фрагментів²⁴⁵. Докладний аналіз політики Адміністрації Дж. У. Буша в галузі інформаційної безпеки, прийнятих змін до законодавчо-нормативних актів, вилучень документів з-під впливу закону «Про свободу

²⁴² Secrecy in the Bush Administration [Text] / United States House of Representatives Committee on Government Reform ; Minority Staff Special Investigations Division [For Waxman H. A.]. – 2004, September 14. – Washington D. C. – P. vii–viii.

²⁴³ Critical Infrastructure Information Act of 2002 (CIIA) (Title II, Part B of the Homeland Security Act, P. L. No. 107–296). November 25, 2002 [Electronic resource] // JUSTIA US Law. – Mode of access: <http://law.justia.com/cfr/title06/6-1.0.1.1.9.html>. – Title from screen.

²⁴⁴ Stevens M. G. Homeland Security Act of 2002: Critical Infrastructure Information Act [Text] / Maria Gina Stevens // Report for Congress. February 28, 2003 [Order Code RL31762]. – Congressional Research Service; The Library of Congress. – 16 p.

²⁴⁵ Secrecy in the Bush Administration [Text] / United States House of Representatives Committee on Government Reform ; Minority Staff Special Investigations Division [For Waxman H. A.]. – 2004, September 14. – Washington D. C. – P. vii–viii ; Secrecy in the Bush Administration [Text] / Editor Siegfried D. Barone. – 2006, Nova Science Publishers, Inc. – 110 p.

C01179013

(b)(1)
(b)(3)
EO 12958 1.4(b)<25Yrs
EO 12958 1.4(c)<25Yrs
EO 12958 1.4(d)<25Yrs
EO 12958 1.4(e)<25Yrs
EO 12958 3.5(c)

~~Top Secret~~

Intelligence Report

DCI Counterterrorist Center

27 January 1999

How Bin Ladin Commands a Global Terrorist Network

Usama Bin Ladin is the ultimate decisionmaker in the organization he calls al-Qa'ida or the "Base." He is directly involved in the planning of terrorist operations and oversees those in his group responsible for terrorism even when he is one step removed from the details.

- *Bin Ladin is the commander or "amir" of al-Qa'ida—members pledge loyalty to him personally—and chairs a leadership council that makes policy decisions. His deputy Muhammad 'Atif appears responsible for managing day-to-day activities, including terrorist operations.*
- *Al-Qa'ida on paper is structured like a global criminal syndicate or mini-state, with political, financial, administrative, legal, military, security, and intelligence components.*
- *[redacted] we have identified several senior leaders of al-Qa'ida, other key personnel, and several operational hubs. Bin Ladin's lieutenants in Afghanistan pull the strings that move terrorist, military, and political operatives worldwide—both those who have sworn personal loyalty to Bin Ladin and members of closely allied groups. [redacted]*

Al-Qa'ida's wide network in some 60 countries, as well as its ties to like-minded groups, enables it to conduct more than one major terrorist operation simultaneously and adapt readily to change.

- *Al-Qa'ida develops relationships with sympathetic groups and individuals through its own religious, military, and terrorist training programs in Afghanistan, assistance to Islamic insurgent movements in various countries, and exploitation of contacts in certain Islamic relief organizations.*

APPROVED FOR RELEASE
DATE: 25-April-2012

359-
39

CTCI 99-40003

Перший аркуш Звіту ЦРУ про вивчення методів Усами бен Ладена по управлінню глобальною терористичною мережею, що охоплює 60 країн світу, у якому вилучено ще й досі засекречену інформацію. 27 січня 1999 року.

Із розсекречених документів Комісії 9/11

інформації» (FOIA) викладений у аналітичному огляді «Безпека в Адміністрації Буша», підготовленого для конгресмена Г. А. Ваксмана з Комітету урядових реформ Палати представників Конгресу США. Порівняльний аналіз звітів ISOO свідчить, що з 1993 р. до 2010 р. у федеральних органах влади Сполучених Штатів показники засекречування документів майже втричі перевищили розсекречування.

20 січня 2009 року на пост Президента США вступив Б. Х. Обама, демократ і перший чорношкірий Президент США. Його Адміністрація взяла курс на нормалізацію ситуації в країні за планом так званих антикризових заходів. 2009 року з державного бюджету США було витрачено 8,8 млрд доларів на заходи інформаційної безпеки, із них 1,3 млрд на засекречування інформації (перевірку осіб, допущених до роботи із секретними документами, їх навчання, безпеку структур, що зберігають секретні документи). Розсекречування документів, незважаючи на низькі показники, коштувало американському народу в 2009 році 44,7 млрд доларів²⁴⁶. Незважаючи на витрати, американський уряд переслідували несанкціоновані витоки інформації. Тільки «Wikileaks.org's» опублікувала online понад 600 аркушів урядових і дипломатичних документів часів війни в Афганістані та Іраку. Це спонукало Б. Обаму 27 травня 2009 року видати Меморандум до керівників виконавчих органів влади «*Classified Information and Controlled Unclassified Information*»²⁴⁷ («Класифікована інформація і контрольована некласифікована інформація») про безпрецедентні заходи створення відкритості й прозорості в діяльності уряду США. Він поставив завдання засекречування тільки тієї інформації, що відповідає інтересам національної безпеки, захищає американських громадян і їх законні права. Відповідно до Меморандуму був здійснений аналіз політики засекречування і розроблені відповідні рекомендації, які згодом вилились у підписання EO 13526. Обговорювання рекомендацій проводилося відкрито через Інтернет-сайт Комісії з розсекречування документів, що представляють «екстраординарний інтерес» для громадськості (PIDB). Тільки з 29 червня до 10 липня 2009 року на адресу сайту надійшло 150 коментарів. Крім того, 8 липня 2009 року Комісія провела зустріч із громадськістю і всі зібрані пропозиції передала раднику Президента США з національної безпеки. Після

²⁴⁶ Відомості про щорічні витрати на засекречування і розсекречування інформації не доступні громадськості США. ISOO щорічно публікує у своїх звітах Президенту суми витрат на політику засекречування, проте ці суми, як указує аналітик Конгресу К. Р. Косар, взяті зі звітів установ, які не перевіряються ISOO. Також звіти ISOO не включають витрат ЦРУ, Управління військової розвідки, офісу Директора національної розвідки та інших розвідувальних структур. Kosar K. R. *Classified Information Policy and Executive Order 13526 / Congressional Research Service Report for Congress*. December 10, 2010 [Electronic resource] // Federation of American Scientists. – Mode of access: <http://www.fas.org/sgp/crs/secrecy/R41528.pdf>. – Title from screen.

²⁴⁷ Memorandum for the heads of executive departments and agencies «*Classified Information and Controlled Unclassified Information*». May 27, 2009 [Electronic resource] // The White House. – Mode of access: <http://www.whitehouse.gov/the-press-office/presidential-memorandum-classified-information-and-controlled-unclassified-informat>. – Title from screen.

міжвідомчої перевірки стану секретності в федеральних органах влади та громадського обговорення світ побачив Меморандум Б. Обама від 29 грудня 2009 року про введення EO 13526 «*Classified National Security Information*»²⁴⁸ («Класифікована інформація з національної безпеки»), а разом із ним і новий указ²⁴⁹.

EO 13526 мав на меті створити єдину систему для засекречування, безпечно зберігання та розсекречування інформації з національної безпеки. Він зберіг давно впроваджені рівні секретності: «цілком таємно», «таємно» і «конфіденційно». Перелік інформації, що підлягає засекречуванню, обмежений планами військових операцій, документацією про зброю та її системи, розвідувальну діяльність, її методи та джерела, криптографічними повідомленнями, матеріалами про міжнародні відносини США, у тому числі якщо вони отримані з конфіденційних джерел, науковими, технологічними й економічними рішеннями, що мають вплив на національну безпеку, програмами уряду США по захисту ядерних матеріалів і обладнання, документацією про вразливі місця систем, установок, інфраструктур, проектів служб захисту національної безпеки, документами про розвиток, виробництво та використання зброї масового знищення. EO 13526 забороняє засекречувати інформацію з метою приховування порушень законодавства, неефективності дій та адміністративних помилок, попередження публічної ганьби посадових осіб, департаментів та установ, обмеження конкуренції, перешкоджання розголошенню інформації, що не вимагає захисту в інтересах національної безпеки. Також заборонено засекречування наукових досліджень, які безпосередньо не стосуються національної безпеки.

Збережені два етапи засекречування: «original classification» (оригінали документів засекречуються федеральними департаментами або установами, що їх створюють), «derivative classification» (засекречуються документи, створені на підставі або з використанням/узагальненням уже секретних документів іншими установами). Права «original classification» мають Президент, віце-президент, керівники майже двох десятків федеральних департаментів або особи, яким делеговані такі повноваження. EO 13526 проводить чітке співвідношення між рівнем керівника і його правом надавати той чи інший гриф секретності. Наприклад, директор Національного управління по контролю за наркотиками має право надавати гриф секретності «Top Secret» (або будь-який гриф нижчого рівня), а міністр торгівлі може засекретити документи не вище рівня «Secret». Усі особи, що мають право засекречувати документи, повинні проставляти на них не тільки гриф, а й свої прізвища, назви установ і посад, етап секретності (original/

²⁴⁸ Memorandum for the Heads of Executive Departments and Agencies «Implementation of the Executive Order, «Classified National Security Information» of December 29, 2009 // Federal Register. – 2010, Tuesday, January 5. – Vol. 75. – № 2. [Presidential Documents]. – P. 733–734.

²⁴⁹ EO 13526 Classified National Security Information. December 29, 2009 [Electronic resource] // The White House. – Mode of access: <http://www.whitehouse.gov/the-press-office/executive-order-classified-national-security-information>. – Title from screen.

derivative), конкретну дату або подію, після якої документи будуть розсекречені. Усі фахівці, що проводять засекречування інформації на етапі «original», повинні проходити спеціальну перепідготовку кожен рік, на етапі «derivative» – кожні два роки. Встановлений термін секретності сягає 10 років, крім тих випадків, коли розсекречування інформації може ідентифікувати особу, яка надала її на конфіденційній основі, або інформація стосується визначальних характеристик зброї масового знищення. Така інформація може залишатися секретною від 25 до 75 років.

Розсекречування відповідно до EO 13526 здійснюють установи з правами «original». Вони можуть розсекретити документи, вилучити їх із розсекречування згідно із положеннями діючого законодавства або визначити інші установи, які мають причини залишити документи у стані секретності. Документи можуть бути розсекречені повністю або частково, не розсекречені або перед розсекречуванням відредаговані.

Виділено п'ять напрямів розсекречування. *Перший* – установа може розсекретити документи незалежно від встановленого терміну секретності, якщо самі причини перебування документа в стані секретності відпадуть. *Другий* – документ може бути розсекречений за рішенням ISCAP, якщо дві установи оскаржують його секретність. *Третій* – секретні документи, із дня створення яких минуло 25 років, розсекречуються автоматично на підставі «automatic declassification». Проте в EO 13526 перелічено дев'ять виключень, відповідно до яких установи можуть вилучити документи з автоматичного розсекречування, у разі якщо розсекречення: 1) ідентифікує особу, яка була джерелом конфіденційних розвідувальних даних, встановить її зв'язок із розвідками або спецслужбами іноземних держав чи міжнародних організацій, або розсекречування погіршить ефективність розвідметодів, що використовуються досі чи знаходяться на стадії розробки; 2) розкриє інформацію, яка зможе сприяти розробці, виробництву та використанню зброї масового знищення; 3) нанесе шкоду криптографічним системам США; 4) перешкоджатиме розробці нових технологій зброї; 5) розкриє назви, номери, оперативні й тактичні елементи нових воєнних планів США; 6) сприятиме погіршенню міжнародних відносин та дипломатичних стосунків США; 7) погіршить захист Президента, віце-президента та інших посадових осіб; 8) зменшить готовність структур національної безпеки до надзвичайних ситуацій, відкриє вразливості систем та інфраструктур національної безпеки; 9) порушить договори, міжнародні угоди, які не допускають автоматичного розсекречування документів через 25 років. *Четвертий* – установа, яка з певних причин вважає, що документи мають залишитися засекреченими, повинна передати їх перелік на розгляд ISCAP, і в разі позитивного рішення перелічені документи будуть залишені засекреченими ще на термін 50 років, після чого вони підпадуть під систематичний перегляд для розсекречування «systematic

declassification». Щоб залишити ці документи і через 50 років у стані секретності, установа знов повинна буде подати новий запит до ISCAP. П'ятий – документи можуть бути розсекречені на запит представника громадськості («mandatory declassification review»), поданий відповідно до FOIA. У цьому випадку орган влади з правами «original», що засекретив запитувані документи, повинен оцінити, наскільки вони відповідають стандартам на подовження періоду секретності. Певні категорії документів звільнені від розсекречування за запитами громадськості. До них належать документи, секретність яких визначена Президентом або віце-президентом, спогади розвідників тощо.

EO 13526 у складі Національного архіву США заснував новий орган – *Національний центр розсекречування* (National Declassification Center (NDC)). Фактично центр працював у складі NARA вже з 2006 року. Він був заснований як засіб для зменшення значної кількості секретних документів, переданих до Національного архіву і не розсекречених до цього департаментами і установами. Згідно з EO 13526 директор центру призначається Архівістом США за погодженням із керівниками основних департаментів, що створюють секретні документи. Штат центру складається із 75 осіб. На момент виходу EO 13526 співробітники центру підраховали, що у NARA зберігається 418 млн аркушів документів більш ніж 25-річної давнини, переданих установами до архіву без розсекречування. Меморандум від 29 грудня 2009 року, що супроводжував EO 13526, поставив перед Центром та керівниками департаментів завдання ліквідувати відставання у розсекречуванні в період до 31 грудня 2013 року.

EO 13526 встановив базові стандарти для допуску осіб до роботи з секретною інформацією, умови передавання інформації від установи з правами «original» до інших установ, надав ISOO право видавати обов'язкові правила для захисту, зберігання, розповсюдження, передачі, знищення і обліку секретних документів. Також ISOO повинен розробляти стандарти освітніх програм та програм самоконтролю для співробітників тих установ, які ведуть роботу із секретною інформацією. На виконання положень EO 13526 28 червня 2010 року ISOO оприлюднено у Федеральному реєстрі «Classified National Security Information; Final Rule»²⁵⁰ («Правила засекречування та розсекречування документів»).

7 жовтня 2010 року Б. Обама підписав закон Конгресу «*The Reducing Over-Classification Act*»²⁵¹ («Закон про зменшення надмірного засекречування документів», Н. Р. 553), направлений на зменшення кількості секретної інформації у федеральних органах, сприяння обміну інформацією між ними та розвиток освітніх

²⁵⁰ Classified National Security Information; Final Rule (32 CFR Parts 2001 and 2003) // Federal Register. – 2010, Monday, June 28. – Vol. 75. – № 123 [Rules and Regulations]. – P. 37254–37280.

²⁵¹ The Reducing Over-Classification Act. January 5, 2010 [Electronic resource] // U.S. Government Printing Office. – Mode of access: http://frwebgate.access.gpo.gov/cgi-bin/getdoc.cgi?dbname=111congress_bills&docid=f:h553enr.txt.pdf. – Title from screen.

програм. Причиною цього було невдале розслідування терористичних атак 11 вересня 2011 року, коли фактично був порушений обмін інформацією між різними установами, що унеможливило швидкий і успішний розгляд справи. У зв'язку з ухваленням цього закону 18 серпня 2010 року Б. Обама підписав EO 13549²⁵², спрямований на заснування Національної програми з охорони та обігу секретної інформації про національну безпеку «Classified National Security Information Program». Програма передбачала вдосконалення зберігання та керування доступом до секретної інформації федеральних органів влади урядів штатів та органів і установ місцевих, племінних та приватних секторів.

Як видно з аналізу, наведеного в Додатку Д-3 наприкінці монографії, протягом останніх років «холодної війни» показники засекречування документів у США переважали над показниками розсекречування, але вже з початку 1990 року розсекречування документів у Сполучених Штатах набирає обертів і його показники стають вищими від засекречування. Причиною цього була зміна загальної політичної ситуації у світі, пов'язаної із розпадом Радянського Союзу, усього соціалістичного табору, скасуванням військових структур Організації Варшавського Договору (1 липня 1991 р. у Празі підписано протокол про призупинення дії Договору) та закінченням «холодної війни». З 1995 року показники розсекречування піднялися ще вище у зв'язку із EO 12958 У. Клінтона та змінами політичного курсу США на так зване «світове лідерство». США пропагували у всьому світі демократію, ринкову економіку, створення зон вільної торгівлі. У. Клінтон ініціював перетворення НАТО на політичну організацію та розширення її на Схід. США брали участь в урегулюванні конфліктів у Косово, між Ізраїлем та Палестиною, Боснією і Герцеговиною. Внутрішньополітичний курс У. Клінтона у цей період був направлений на відродження Америки і знаменував собою завершення «неоконсервативної хвилі» 1981–1992 рр. президентів США Р. Рейгана та Дж. Г. У. Буша. Економіка США знаходилась на підйомі, вдалося скоротити дефіцит державного бюджету, реалізувати певні соціальні програми.

1998 року позначений різким спадом у розсекречуванні документів. Це пов'язано з невдачами політики У. Клінтона на міжнародній арені та падінням його рейтингу в межах Сполучених Штатів. У 1998–1999 рр. у Перській затоці спалахнув конфлікт США з Іраком у зв'язку з відмовою Іраку від співробітництва з міжнародними інспекторами США і Великобританії. США провели проти Іраку воєнну операцію «Лисиця пустелі», а після її завершення іракські сили протиповітряної оборони почали регулярно обстрілювати американські і британські літаки, що патрулювали повітряний простір, і це призводило до жертв серед цивільного

²⁵² EO 13549 Classified National Security Information Programs for State, Local, Tribal, and Private Sector Entities. August 18, 2010 [Electronic resource] // The White House. – Mode of access: <http://www.whitehouse.gov/the-press-office/2010/08/18/executive-order-classified-national-security-information-programs-state>. – Title from screen.

населення. 23 липня 1999 року У. Клінтон підписав законопроект про створення системи протиракетної оборони для захисту всієї території країни від балістичних ракет великої дальності «країн-ізгоїв»: Іраку, Ірану, Афганістану тощо. Це сприяло поширенню серед населення США атмосфери страху. У внутрішній політиці США 1998 рік пов'язаний із імпічментом У. Клінтона через лжесвідчення та перешкоджання слідству за позовом Моніки Лівінскі. Процедура імпічменту була проведена Палатою представників Конгресу США, та хоча пізніше Сенат виправдав У. Клінтона і дозволив йому завершити другий термін на посту Президента, скандал не сприяв нормалізації внутрішньополітичної ситуації в країні. Тож із 1998 року почався різкий спад відкритості та прозорості у діяльності Адміністрації У. Клінтона, а у зв'язку з цим і зниження показників розсекречування документів федеральних органів влади. І хоча 2000 року відбулося незначне підвищення показників розсекречування, атака 11 вересня 2001 року та реальна загроза тероризму остаточно звела нанівець усю так звану відкритість і прозорість американського уряду, і, врешті-решт, показник засекречування документів федеральних органів влади США перевищив показник розсекречування.

Результатом політики Б. Обама у галузі розсекречування стало відкриття громадськості ряду важливих комплексів документів. Так, у травні 2009 року в Національному архіві США було розсекречено 150 куб. футів документів Національної комісії з розслідування терористичних атак на Сполучені Штати (Комісія 9/11), що склало 35 % усіх текстових матеріалів, зібраних у ході розслідування. Розсекречування цих документів продовжується Національним архівом США, оскільки до встановленого Комісією терміну, січня 2009 року, обробити всі наявні секретні матеріали архів не встиг²⁵³. Наприкінці 2009 року Національний архів отримав першу частину так званих «А-файлів» Американської служби громадянства та імміграції. Загальна кількість «А-файлів» складає 53 млн. У них міститься інформація про історію американської імміграції з середини ХХ ст. – до початку ХХІ ст., фотографії, особисте листування, свідоцтва про народження та шлюб, медичні документи, візи, документи про натуралізацію тощо не тільки на тих осіб, які на законних підставах іммігрували до США, але й тих, хто прибув у країну нелегально. Нарешті громадськість отримає доступ до інформації про утримання японських іммігрантів у таборах для інтернованих громадян, про життя китайців після відміни китайського «Закону про виключення», про людей, які подали прохання на переселення родичів на підставі «Закону про імміграцію» 1924 року²⁵⁴. Того ж 2009 року Національний центр документів із особового складу в Сент-Луїсі оголосив про розсекречення 6 млн документів федеральних

²⁵³ NARA Opens 9/11 Commission Records // Information Management. An ARMA International Publication. – USA. – 2009, March/April. – Vol. 43. – № 2. – P. 7.

²⁵⁴ Immigrant Files to Become Permanent at NARA // Information Management. An ARMA International Publication. – USA. – 2009, September/October. – Vol. 4. – № 5. – P. 19.

цивільних службовців за період від середини 1800-х рр. до 1951 р. Вони стануть суттєвим доповненням до вже доступної колекції 9 млн справ військовослужбовців²⁵⁵. Крім того, ще раз згадаємо, що Б. Обама видав наказ EO 13489 про зменшення безпрецедентного контролю колишніх президентів та членів їх сімей над документами Білого Дому, введений 1 листопада 2001 року EO 13233 Дж. У. Буша²⁵⁶.

Проте, як зазначає аналітик Конгресу К. Р. Косар, ще рано говорити про успіх чи провал політики Б. Обама. Уже виникло багато питань через впровадження нового законодавства. Зараз федеральні департаменти й установи переглядають внутрішні інструкції, правила, довідники із засекречування та розсекречування інформації. Управління менеджменту і бюджету наказало федеральним органам влади засновувати групи для оцінки інформаційної безпеки, включати до них експертів із контррозвідки, інформаційної безпеки, які зможуть внести суттєві пропозиції щодо вдосконалення зберігання секретних документів і їх належного розсекречування. Конгрес проводив слухання по розгляду звітів установ із забезпечення зберігання секретної інформації. Тож процес реформування триває, і його результати можуть бути оцінені лише з часом. Проте показники звіту ISOO за 2011 рік свідчать про повільний прогрес у галузі розсекречування документів. Так, органи виконавчої гілки влади переглянули на предмет розсекречування протягом 2011 року 52 760 524 аркуші документів, із них розсекречено 26 720 121 аркуш, що складає тільки 50 %. Натомість засекречено 127 072 аркушів (original) та 92 064 862 аркуші (derivative) в органах виконавчої гілки влади. Збільшення показників засекречування приблизно на 20 % у цілому ISOO пояснює вдосконаленням роботи із класифікації електронних документів²⁵⁷. Проте, порівняно з іншими роками, очевидно, що засекречування документів в органах влади США стрімко зростає.

У цілому аналіз основних законодавчо-нормативних актів, що регулювали процеси засекречування та розсекречування документів у США з кінця XVIII століття до наших днів, свідчить про таке. До середини XX ст. інформаційна безпека була проблемою Армії і Флоту Сполучених Штатів. У другій половині XX ст. засекречувати документи стали й федеральні органи виконавчої влади, а регулювання цих процесів на себе перебрали Президент і деякою мірою Конгрес США. Була створена незчисленна кількість секретних документів, на зберігання й охорону яких витрачалися мільярди доларів платників податків. Важливу роль

²⁵⁵ NPRS Opens Six Million Personnel Records [Text] // Information Management. An ARMA International Publication. – USA. – 2009, September/October. – Vol. 43. – № 5. – P. 9.

²⁵⁶ EO 13489 Presidential Records. January 21, 2009 [Electronic resource] // The White House. – Mode of access: <http://www.whitehouse.gov/the-press-office/presidential-records>. – Title from screen.

²⁵⁷ The fiscal year 2011 Report to the President under Executive Order 13526 // Information Security Oversight Office. May 18, 2012. – Washington, D. C. [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/isoo/reports/2011-annual-report.pdf>. – Title from screen.

у їх розсекречуванні відіграла активна позиція американського народу, який спонукав уряд стати на шлях розсекречування й оприлюднення життєво важливої для нації інформації. Політика уряду залежала від міжнародного становища та внутрішньої ситуації в країні і просувалась із перемінним успіхом. Неодноразово навіть видавалися накази, відповідно до яких раніше вже оприлюднені документи ставали секретними знову. Проте кожний новий наказ Президента США вдосконалював не тільки систему засекречування, а й систему розсекречування документів. Врешті-решт, в американському законодавстві з'явилася чітко прописана система розсекречування документів. Створені відповідні органи для контролю і здійснення процедур розсекречування, консультування Президента й органів влади з даних питань, розглядів запитів і апеляцій фізичних та юридичних осіб щодо розсекречування документів. Важливо, що всі ці органи (ISOO, PIDB, ISCAP, NDC) або є структурними підрозділами Національного архіву та Адміністрації документації, або до їх складу входить Архівіст США. Отже, Національний архів здійснює безпосередній вплив на процеси розсекречування на державному рівні, а Архівіст США є державним експертом із питань розсекречування. Безумовно, що такий підхід сприяє кращому розумінню політики уряду американським народом, відкритості й прозорості влади.

4.4 АМЕРИКАНСЬКІ ПРОГРАМИ ЗАХИСТУ ЖИТТЄВО ВАЖЛИВИХ АРХІВІВ В УМОВАХ ТЕХНОГЕННИХ І ПРИРОДНИХ КАТАСТРОФ СУЧАСНОГО СВІТУ

Проблема втрати документальної історичної спадщини під час катастроф техногенного і природного характеру на сучасному етапі історії людства має не індивідуальний, а всезагальний характер. 1996 року в рамках програми ЮНЕСКО «Пам'ять світу» був виданий перелік бібліотек і архівів, постраждалих протягом ХХ ст. У ході його підготовки Міжнародна Рада Архівів здійснила анкетування 6250 архівів у 105 країнах світу, із них 6000 повідомили про втрати документів у надзвичайних ситуаціях протягом ХХ ст. До поняття «катастрофа» були віднесені: воєнні конфлікти, пожежі (випадкові і підпали), повені (природні і штучні), землетруси, громадянські заворушення, тероризм, нашествия бактерій, комах і гризунів, цвіль і вологість, пил, забруднення, погане зберігання, несанкціоноване знищення, переміщення архівних установ, крадіжки, процес використання²⁵⁸. Наприкінці ХХ ст. й Україна опинилася серед тих країн, що постраждали від незворотної втрати документальної історичної спадщини. Катастрофа на Чорнобильській АЕС, пожежа у Кам'янець-Подільському міському архіві, аварія

²⁵⁸ Memory of the World: Lost Memory – Libraries and Archives destroyed in the Twentieth Century / Prepared for UNESCO on behalf of IFLA by Hans van der Hoeven and on behalf of ICA by Joan van Albada [Text]. – Paris : UNESCO, 1996. – P. ii.

опалювальної системи у Національній бібліотеці імені В. І. Вернадського назавжди забрали з собою надзвичайно цінні історичні джерела з історії українського народу і держави.

Третє тисячоліття принесло з собою нові катастрофи, актуалізувавши питання про захист архівів. Архіви Центральної Європи постраждали від повені 2002 року²⁵⁹ (німецькі та чеські архівісти розповідали про втрати документів на XV Міжнародному конгресі архівів, Відень, Австрія, 2004); архіви провінції Керман (Іран) – від землетрусу 2003 року (після землетрусу м. Бам включене до списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО); архіви Індонезії, Шрі-Ланки, Індії і Таїланду – від землетрусу в Індійському океані і гігантського цунамі 2004 року (регіональна філія Міжнародної Ради Архівів «SARBICA» започаткувала спеціальний комітет для підготовки до катастроф і упередження втрат архівів); того ж року ураган «Айван» викликав 117 смерчей на території країн Карибського басейну (2004 року регіональне відділення Міжнародної Ради Архівів «CARBICA» визначило свої архіви такими, що перебувають у зоні ризику, і розробило для них «Caribbean Archives Taskforce for Disaster Preparedness (CARTAS)» («План підготовки архівів до катастроф»), рекомендований до впровадження в усіх країнах регіону)²⁶⁰; 2005 року в результаті землетрусу нанесено нищівних збитків архівам провінції Кашмір (Пакистан); через тропічні шторми – архівам Сальвадору, Гондурасу, Гватемали, Куби, Багамських і Бермудських островів.

У серпні 2005 року масивні втрати документів і збитки були нанесені архівам США ураганом «Катріна», а згодом «Рита»: постраждали архівні депозитарії штатів Алабама, Флорида, Міссісіпі, Техас, Луїзіана (архівісти компанії «Murphy Oil Corp.» боролися не тільки з повинню та ураганом, а ще й потоками токсичних речовин)²⁶¹. На XVI Міжнародному конгресі архівів (Куала-Лумпур, Малайзія, 2008) американські архівісти розповіли про збитки, які понесли їх архіви під час урагану «Катріна», і програми запобігання втратам, збереження та відновлення історичних документів під час/після техногенних та природних катастроф.

2011 року Японія одночасно пережила землетрус, цунамі й техногенну катастрофу на АЕС «Фукусіма-1» та «Фукусіма-2». Японія вже мала досвід рятування і реставрації документів після землетрусу в провінції Кобе (1995 р.) та в інших регіонах країни (2000–2010). 1976 року було засноване Японське товариство архівних інституцій (JSAI), членами якого сьогодні є 141 архівна установа та

²⁵⁹ Taboroff J. Natural Disasters and Urban Cultural Heritage: A Reassessment. Building Safer Cities: The Future of Disaster Risk [Text] / June Taboroff ; Edited by Alcira Kreimer, Margaret Arnold, Anne Carlin. – Washington, D. C. : The World Bank, 2003. – P. 233–240.

²⁶⁰ The Caribbean Archives Taskforce for Disaster Preparedness (CARTAS) [Electronic resource] // CARBICA Statement on records and archives in Haiti. – Mode of access: <http://cartas-carbica.blogspot.com>. – Title from screen.

²⁶¹ Swartz N. Dealing with Disaster [Text] / Nikki Swartz // Information Management Journal. – 2006, July–August. – Vol. 40. – № 4. – P. 29–34.

283 особи. 1995 року після землетрусу в Кобе виникла волонтерська організація «Shiryo-Net». Відразу після 11 березня 2011 року JSAI розпочало визначення втрат архівних документів, 30 березня започаткувало Програму спасіння культурної спадщини «Cultural Property Rescue Program» (фактично діяло дві програми: для публічних та історичних документів), 4 квітня волонтери «Shiryo-Net» здійснили свій перший виїзд до м. Ісіномаки. 26 травня 2011 року JSAI заснувало комітет «Great East Japan Earthquake emergency relief committee», члени якого обстежували історичні документи та архівні будинки в зоні катастрофи. З 29 серпня до 22 вересня 2011 року в зону лиха добровільно поїхало працювати 49 членів JSAI. Тільки в м. Рікудзентаката (префектура Івате, місто було змито водою) волонтерам удалося врятувати з води 12 тис. томів документів і реставрувати 5 тис. із них²⁶².

Після прийняття Гаазької конвенції про захист культурної спадщини у ході воєнних конфліктів (1954 р.), на 9-й Конференції ЮНЕСКО у Нью-Делі (1956 р.) було створено Міжнародний центр для вивчення проблем зберігання і відновлення культурної спадщини (ICCROM)²⁶³, до якого на сьогодні вже приєдналися 132 держави. 1996 року був створений Міжнародний комітет «Блакитний щит» (Blue Shield (ICBS)), який об'єднав професіоналів у галузі захисту архівів, бібліотек, музеїв, пам'ятників культури від катастроф та війни. До складу ICBS входять Міжнародна Рада Архівів (ICA), Міжнародна рада музеїв (ICOM), Міжнародна федерація бібліотечних асоціацій та інституцій (IFLA), Міжнародна рада пам'ятників і об'єктів культурної спадщини (ICOMOS), Координаційна рада асоціацій архівів аудіовізуальних документів (ССААА). Штаб-квартири ICBS засновано вже в 20 країнах світу і ще планується їх відкриття у 19 країнах²⁶⁴. 2010 року Архівна служба Нідерландів під егідою Міжнародної Ради Архівів та в рамках ICBS видала Атлас хімічних, механічних, водних, біологічних пошкоджень архівних документів для оцінки нанесеної архівним документам шкоди²⁶⁵. Значну роботу у напрямі збереження світової історико-культурної спадщини проводить Світовий банк (World Bank Institute (WBI)), який разом із конференціями, симпозіумами, навчальними семінарами, різноплановими публікаціями спеціальної літератури виділяє кошти на реалізацію широкомасштабних програм із запобігання,

²⁶² Sasaki Kazuko. Cooperation and Recovery after the March 11th East Japan Earthquake: From the Standpoint of voluntary groups and JSAI [Electronic resource] // International Council on Archives. – Mode of access: <http://www.ica2012.com>. – Title from screen.

²⁶³ International Centre for the Study of the Preservation and Restoration of Cultural Property (ICCROM). Brief history [Electronic resource] // The International Council of Museums-ICOM. – Mode of access: <http://www.iccrom.org/>. – Title from screen.

²⁶⁴ International Committee of the Blue Shield [Electronic resource]. – Mode of access: <http://icom.museum/programmes/museums-emergency-programme/international-committee-of-the-blue-shield/>. – Title from screen.

²⁶⁵ Van der Most P. Archives Damage Atlas. A tool for assessing damage [Text] / Peter Van der Most, John Havermans Defize. – Hague : Metamorfoze, 2010. – 145 p.

рятування та відновлення архівів, музеїв і бібліотек²⁶⁶. Це близько 500 проектів у різних країнах світу, спрямованих на величезний спектр проблем – від ліквідації бідності до збереження пам'яті і передачі знання.

Питання готовності архівів до стихійних лих і дій архівістів у надзвичайних ситуаціях було предметом розгляду XL (Квебек, Канада, 2007 р.) та XLIII (Тоledo, Іспанія, 2011 р.) Міжнародних конференцій Круглого столу архівів. XVII Міжнародний конгрес архівів зібрався у м. Брісбен (Австралія) у серпні 2012 року. За рік до Конгресу провінція Квінсленд потерпала від найсильнішої повені за останні 50 років, будинки у Брісбені були затоплені водою на рівні 5 метрів, а деякі покриті брудом аж до дахів, повінь та землетрус нанесли збитки й архівам Кентербері (Нова Зеландія). На Конгресі архівісти Австралії і Нової Зеландії повідомили про неможливість реставрації пошкоджених документів і потребу виділення їх до знищення²⁶⁷. Національний архів Австралії ще 2000 року випустив підручник для підготовки архівів до катастроф «Disaster Preparedness Manual for Commonwealth Agencies», а 2010 року прийнято Національну стратегію підготовки до катастроф і відновлення архівних документів «National Disaster Preparedness and Recovery Strategy for Archival Records»²⁶⁸. Державний архів провінції Квінсленд (Брісбен) 2012 року на своєму веб-сайті запровадив спеціальну рубрику «Disaster preparedness and recovery» («Підготовка до катастроф і відновлення»), на якій оприлюднені Інструкція для публічних органів влади з підготовки до катастроф – «Disaster preparedness and response for public records. A guideline for Queensland public authorities» та Інструкція для визначення і управління життєво важливими документами – «Identifying and managing vital records», а також цілий ряд необхідних методичних матеріалів²⁶⁹.

²⁶⁶ World Bank Institute [Electronic resource]. – Mode of access: <http://web.worldbank.org>. – Title from screen; Disaster Risk Management in a Changing Climate // Discussion Paper prepared for the World Conference on Disaster Reduction on behalf of the Vulnerability and Adaptation Resource Group (VARG) ; World Conference on Disaster Reduction (WCDR) in Kobe, Japan, January 18–22, 2005 [Electronic resource] // PreventionWeb.net Homepage. – Mode of access: http://www.preventionweb.net/files/7788_DR_Minachanging-climate1.pdf. – Title from screen.

²⁶⁷ Horner Josephine (Queensland State Archives), Austin Lisa (Archives New Zealand). Recordkeeping and Natural Disasters – the Queensland Floods and the Canterbury Earthquake: a comparison [Electronic resource] // International Council on Archives. – Mode of access: <http://www.ica2012.com>. – Title from screen ; Disaster preparedness and recovery. Queensland State Archives [Electronic resource] // Queensland State Archives. – Mode of access: <http://www.archives.qld.gov.au/Recordkeeping/Disaster/Pages/Default.aspx>. – Title from screen.

²⁶⁸ Disaster Preparedness Manual for Commonwealth Agencies [Text]. – National Archives of Australia, 2000. – 25 p. ; National Disaster Preparedness and Recovery Strategy for Archival Records. November 2010 [Text]. – National Archives of Australia. – 18 p.

²⁶⁹ Disaster preparedness and response for public records. A guideline for Queensland public authorities [Text]. – Queensland State Archives ; Department of Science, Information Technology, Innovation and the Arts, 2012. – 32 p. ; Identifying and managing vital records [Text]. – Queensland State Archives, 2011. – 4 p. ; Queensland State Archives [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.qld.gov.au/Recordkeeping/Disaster/Pages/Default.aspx>. – Title from screen.

У США про запобігання втратам життєво важливих документів йшлося ще з XIX ст. Федеральне агентство з надзвичайних ситуацій США стверджує, що воно веде свою історію від закону про допомогу містам Нью-Гемпширу, постраждалим від пожежі, ухваленого Конгресом США 1803 року. Після цього Конгрес ухвалював відповідні закони про надання надзвичайної допомоги різним населеним пунктам і установам, постраждалим від ураганів, землетрусів, повеней та інших катастроф, понад 100 разів²⁷⁰. Федеральна програма захисту документів, важливих для відновлення роботи органів влади усіх рівнів, впроваджена у США у 1950-х рр. на виконання виконавчого наказу Президента США Г. С. Трумена від 17 квітня 1952 року EO 10346 «*Preparation by Federal Agencies of Civil Defense Emergency Plans*» («Підготовка федеральними агентствами планів цивільного захисту в надзвичайних ситуаціях»)²⁷¹. Наказ був виданий на виконання закону про цивільну оборону «*Federal Civil Defense Act*» (1950 р.)²⁷².

У 1960-ті рр. США постраждали від ряду ураганів (Карла (1962), Бетсі (1965), Камілла (1969), Агнес (1974)), землетрусів на Алясці (1964) та в Каліфорнії (1971). Усе це привернуло увагу уряду до розвитку законодавства про надзвичайні ситуації: 1968 року прийнято федеральний «Закон про захист від повеней», 1974 року – про ліквідацію наслідків стихійних лих «*Disaster Relief Act*»²⁷³ (зміни 1988, 2000 та 2006 рр.), відповідно до якого кожна агенція розробляла у

Висушування документів
в архівосховищі Бібліотеки штату Вірджинія
після Великої повені 1977 року

²⁷⁰ Federal Emergency Management Agency (FEMA). Prepared. Responsive. Committed [Text] / FEMA Number B-653. – Washington, 2008. – 6 p.

²⁷¹ Harry S. Truman. Executive Order 10346 [Preparation by Federal Agencies of Civil Defense Emergency Plans. April 17, 1952] [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=78459>. – Title from screen.

²⁷² Cohen W. J. Federal Civil Defense Act of 1950: Summary and Legislative History [Text] / Wilbur J. Cohen, Evelyn F. Boyer // Bulletin Social Security. – 1951, April. – P. 11–16.

²⁷³ An Act Entitled the «Disaster Relief Act Amendments of 1974» (P. L. 93–288) May 22, 1974 [Electronic resource] // Homeland Security Digital Library (HSDL). – Mode of access: <https://www.hsdl.org/?view&did=458661>. – Title from screen.

себе план заходів на час катастроф. Централізація функцій управління надзвичайними ситуаціями відбулася на підставі наказу Президента США Дж. Картера EO 12127 від 31 березня 1979 року, за яким було створене Federal Emergency Management Agency (Федеральне агентство з надзвичайних ситуацій, FEMA)²⁷⁴. До його складу увійшли Федеральне управління страхування, Національна адміністрація попередження та боротьби з пожежами, Федеральне агентство по забезпеченню готовності до стихійних лих Адміністрації служб загального призначення, Федеральна адміністрація допомоги при катастрофах, Національна служба погоди, від Департаменту оборони до нового агентства були передані функції цивільної оборони. На FEMA були покладені функції планування і реалізації програм з управління надзвичайними ситуаціями: керівництво, контроль та оповіщення. Аварія на Чорнобильській АЕС спричинила видання у США 23 листопада 1988 року закону «*Robert T. Stafford Disaster Relief and Emergency Assistance Act*» (PL 100–707, що уточнював і розширював повноваження FEMA) та ряду наказів Президента США Р. Рейгана від 18 листопада 1988 р.: EO 12656 – про відповідальність за готовність до надзвичайних ситуацій; EO 12657 – про надання з боку FEMA комерційним атомним електростанціям допомоги у їх приготуваннях до аварій; EO 12658 – про президентську комісію з аварійних ситуацій на атомних електростанціях. Закінчення «холодної війни» (1991) дозволило FEMA змістити акценти своєї діяльності та ресурси з організації цивільної оборони на підготовку до попередження та ліквідації наслідків стихійних лих. Після терористичних атак 11 вересня 2001 року на агентство була покладена відповідальність за підготовку населення до боротьби зі зброєю масового знищення та тероризмом. 2003 року FEMA поєднало 22 федеральних агентства і стало Департаментом внутрішньої безпеки (Department of Homeland Security)²⁷⁵.

Відповідно до «Закону про заснування Департаменту внутрішньої безпеки» від 25 листопада 2002 року на Департамент також покладено обов'язки збирання, зберігання, контролювання, використання і захисту інформації (документів та інформації усного обігу) про «критичну інфраструктуру»²⁷⁶ («critical infra-

²⁷⁴ Executive Order 12127. – Federal Emergency Management Agency. 31 March 1979, 44 FR 19367, 3 CFR, 1979 Comp. – P. 376.

²⁷⁵ FEMA. Prepared. Responsive. Committed [Text]. – FEMA Number B-653. – Washington, 2008. – 6 p.

²⁷⁶ Відповідно до секцій 201–225 Розділу II «Інформаційний аналіз і захист інфраструктури», «Закону про заснування Департаменту внутрішньої безпеки» (PL 107–206) від 25 листопада 2002 р. утворено Управління інформаційного аналізу і захисту інфраструктури. Його керівник призначається зі згоди Сенату Президентом США. До функцій Управління належить збір, аналіз і захист інформації, у тому числі розвідувального характеру, про ключові ресурси і критично важливу інфраструктуру, що включає усі типи систем комунікації і передачі даних (зв'язку, інформаційних і телекомунікаційних систем (у тому числі супутники), системи електронних фінансових розрахунків та майнового характеру), виробництва та розподілу електроенергії, комп'ютерні системи і мережі, програмне й апаратне забезпечення, бази даних; аналіз інформації з метою з'ясування уразливості об'єктів як федерального, так і місцевого значення, визначення можливих типів терористичних атак на них і видів захисту; розробки і реалізації програм захисту інформації про інфраструктуру критичного характеру. Homeland Security Act 2002, Public Law 107-296 [Electronic resource] // Department Homeland Security. – Mode of access: http://www.dhs.gov/xlibrary/assets/hr_5005_enr.pdf. – Title from screen.

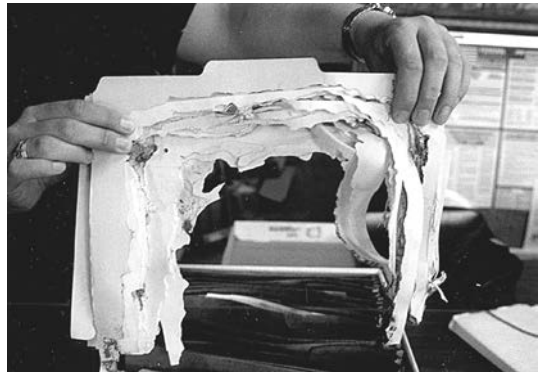
Пошкодження коробок з архівними документами на нижньому рядку стелажів в Архіві штату Північна Кароліна в результаті урагану Френ, 1996 рік

structure information», до якої входить будь-яка інформація про інфраструктуру країни стратегічного призначення, зокрема про комп'ютерні системи, комунікації, технології, яка може підпасти під атаки терористів), розробки і впровадження програм і стандартів, координації діяльності органів влади усіх рівнів у галузі інформації про «критичну інфраструктуру»²⁷⁷. Закон про внесення змін до законодавчих актів у зв'язку з ураганом Катріна «*Post-Katrina Emergency Management Reform Act*» від 4 жовтня 2006 року уточнював напрями державної політики у сфері надзвичайних ситуацій, повноваження і обов'язки кожного органу виконавчої влади, встановлював розміри асигнувань, спрямовані на відновлення життя постраждалих від надзвичайних ситуацій територій, визначав порядок заснування фондів допомоги потерпілим, встановлював вимоги до відповідних програм органів влади й установ, надавав FEMA додаткові повноваження у частині реалізації національного плану реагування на природні і техногенні катастрофи «*National Response Plan*» і керівництва програмами дій органів влади у надзвичайних ситуаціях «*Emergency Management Agency Public Assistance*

²⁷⁷ An Act to establish the Department of Homeland Security, and for other purposes (Public law 107-296 – November 25, 2002) [Electronic resource] Official website of the Department of Homeland Security. – Mode of access: <http://www.dhs.gov/homeland-security-act-2002>. – Title from screen.

Program»²⁷⁸. Директор FEMA входить до складу Ради національної безпеки (до повноважень якої належать і надзвичайні ситуації), FEMA відповідно до своїх повноважень видає циркуляри, які визначають відповідальність інших органів влади стосовно підготовки і дій у надзвичайних ситуаціях (Federal Preparedness Circulars (FPCs), у тому числі й стосовно зберігання документів)²⁷⁹.

Вищезазначені законодавчо-нормативні акти, та особливості EO 12656 (1988 р.), спрямовують кожен орган і установу виконавчої гілки влади на підготовку до надзвичайної ситуації (у пункті (d) Секції 104 Частини 1 EO 12656 «Management of National Security Emergency Preparedness» вказується, що функції щодо підготовки до надзвичайних ситуацій розділені між керівниками різних федеральних департаментів і установ за галузевим принципом). Секція 202 Частини 2 EO 12656 покладає відповідальність на керівників органів влади за безпечне зберігання життєво важливих ресурсів, засобів, документів. Секція 2001 Частини 20 EO 12656 за Національним архівом і Адміністрацією документації США визнає повноваження у галузі публікації у Федеральному реєстрі (Federal Register) законів Конгресу та розпоряджень федерального уряду США у сфері надзвичайних ситуацій та покладає на архів відповідальність за підготовку інструкцій, розвиток процедур обробки і зберігання документів, які мають *критичне* значення для функціонування федерального уряду в надзвичайних ситуаціях (Develop emergency procedures for providing instructions and advice on the handling and preservation of records critical to the operation of the Federal Government in national security emergencies)²⁸⁰.

Пошкодження документів термітами
в Архіві штату Міссурі

²⁷⁸ Post-Katrina Emergency Management Reform Act, Public law 109-295. October 4, 2006 [Electronic resource] // U. S. Government Printing Office. – Mode of access: <http://www.gpo.gov/fdsys/pkg/PLAW-109publ295/pdf/PLAW-109publ295.pdf>. – Title from screen.

²⁷⁹ Federal Preparedness Circular 65, June 15, 2004 [Electronic resource] // Federal Emergency Management Agency (FEMA). – Mode of access: http://www.fema.gov/pdf/library/fpc65_0604.pdf. – Title from screen.

Пункт «g» Розділу 10 стосується планування програм захисту життєво важливих документів і баз даних (emergency operating records, legal and financial records).

²⁸⁰ Executive Order 12656. – Assignment of emergency preparedness responsibilities. Nov. 18, 1988, 53 FR 47491, 3 CFR, 1988 Comp. – P. 585.

Національний архів США 1999 року уклав Інструкцію щодо зменшення наслідків шкоди та відновлення документів, постраждалих у катастрофах «Vital Records and Records Disaster Mitigation and Recovery: An Instructional Guide»²⁸¹. Важливо зазначити, що за законодавством США у надзвичайних ситуаціях врятуванню підлягають не унікальні документальні пам'ятки чи документи історичної цінності, а документи життєво важливого значення (vital records, right-and-interests records, essential records), необхідні для відновлення роботи органів влади усіх рівнів і установ після катастрофи, юридичні документи, що підтверджують права і визначають обов'язки установ, їх співробітників, громадян (для приватних компаній – права та обов'язки власників і акціонерів, розміри внесків), документи про фінансові зобов'язання, розрахунки установ або осіб, делегування відповідних повноважень, встановлення соціального та пенсійного забезпечення, компенсаційних виплат, договори, контракти та інші документи, у тому числі створені в електронних системах, необхідні для підтвердження фінансових та юридичних прав установ і громадян. Важливе значення мають акти громадянського стану, у тому числі записи про народження, шлюб, смерть, розлучення, стан здоров'я. Зберігаються документи, які можуть висвітлити роботу органів влади та установ під час розгортання надзвичайної ситуації (emergency-operating records). Хоча, як зазначено в інструкції, цей список не є вичерпним. Деякі агенції, наприклад NASA (Національне агентство аеронавтики і космічного простору), включають до життєво важливих документи історичного значення, відібрані Національним архівом США для постійного зберігання.

Фактично під час планування розробляється дві програми: врятування життєво важливих документів (Vital records program) та зменшення наслідків катастрофи і відновлення документів (Records disaster mitigation and recovery programs). До цих програм може бути включено від 1 % до 7 % від загального обсягу документів в установі. У процесі планування інструкція рекомендує зосереджуватися на управлінні інформаційними ресурсами, обробці автоматизованих даних, управлінні документацією, безпеці та засобах менеджменту. Тому саме з цих сфер залучаються спеціалісти до створення планів і програм. Планування фокусується на реальних і потенційних ризиках, які можуть вплинути на організацію роботи установи і зберігання документів: пожежі, урагани, землетруси, повені, виверження вулканів, торнадо, саботаж, порушення громадського порядку, тероризм тощо. У разі розташування архівних установ у зоні потенційних природних катаклізмів слід вивчити їх історію, наслідки, з'ясувати прогнози спеціалістів відповідних галузей.

Наступним етапом планування є з'ясування типів ризиків для визначення видів захисту і відповідальності. Наприклад, загроза терористичної атаки

²⁸¹ Vital Records and Records Disaster Mitigation and Recovery: An Instructional Guide. – 1999 Web Edition [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/records-mgmt/vital-records/#DisasterSteps>. – Title from screen.

характеризується як найвищий рівень ризику, а незначна повинь, що може спричинити мінімальну шкоду, – як найнижчий.

Програма «Vital records»²⁸² направлена на організацію роботи архівної установи чи архівного підрозділу іншої установи у ході надзвичайної ситуації та на відновлення їх нормального функціонування після катастрофи. Вона повинна визначати дві категорії документів: 1) про діяльність установи в процесі надзвичайної ситуації (emergency-operating records) та 2) про підтвердження юридичних і фінансових прав установи і громадян, на яких могла прямо вплинути її діяльність (right-and-interests records).

Наприклад, у програмі Комісії ядерного регулювання до 1-ї категорії включені документи про мобілізацію армійських підрозділів, захист матеріальних та людських ресурсів, заходи для збереження громадського здоров'я і підтримання безпеки, діяльність у сфері цивільної оборони тощо (плани роботи, директиви, плани будівель та інженерних мереж, списки працівників, їх адреси і номери телефонів, повноваження тощо). Усі ці документи потрібні у доступних форматах, перегляд яких не залежить від спеціальної техніки (краще паперових), для організації роботи Комісії у ході катастрофи. Вони будуть використовуватися співробітниками в роботі і змінювати дислокацію разом із установою, а після завершення подій дозволять установити послідовність і коректність дій керівництва та співробітників установи. Усі документи мають гриф обмеження доступу. Розпорядження ними покладено на Центр із надзвичайних ситуацій (Emergency operations center), який зобов'язана створити кожна установа на випадок надзвичайної ситуації.

Документи 2-ї категорії (про виплату заробітної плати, відпустки, соціальне страхування, пенсійне забезпечення, розгляд судових справ, договірні зобов'язання) можуть зберігатись як в архівному підрозділі Комісії ядерного регулювання, так і Федеральному центрі документації у Вашингтоні, вони підлягають мікрофільмуванню²⁸³ (обов'язкове зберігання їх у паперових форматах не потрібне) та евакуації²⁸⁴.

²⁸² Vital Records Program / Vital Records and Records Disaster Mitigation and Recovery: An Instructional Guide. – 1999 Web Edition [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/records-mgmt/vital-records/#DisasterSteps>. – Title from screen.

²⁸³ У Законі про використання фотодокументів «An Act to provide for the disposition of certain photographed records of the United States Government and for other purposes» від 24 вересня 1940 р. визначено, що фотографії та мікрофільми документів, виготовлені відповідно до мінімальних вимог Національного бюро стандартів, мають таку ж правову силу, як і їх оригінали, і приймаються як юридичний доказ. An Act to provide for the disposition of certain photographed records of the United States Government and for other purposes. 24 September, 1940 (54 Stat. 958–959) / NARA and Federal Records: Laws and Authorities and Their Implementation. – Washington : NARA, 1988. – P. 3–1.

²⁸⁴ Nuclear Regulatory Commission Vital Records Directive. – Vol. 3. – Part 2. Records Management. NRC Records Management Program. Handbook 3.53 ; Part V [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/records-mgmt/vital-records/appendix-c.html>. – Title from screen.

Органи влади та установи повинні визначити посадових осіб, відповідальних за створення і реалізацію програми, розробити плани зберігання життєво важливих документів (vital records plan). План поділяється на дві частини: перша містить опис документів, друга – конкретні заходи їх зберігання і періодичного оновлення. До опису включаються назви підрозділів, у діяльності яких утворюються життєво важливі документи, назви серій, які містять такі документи, розрізнення документів у серіях за їх категоріями («emergency-operating» або «right-and-interests»), види носіїв інформації, фізичне розташування місця зберігання копій кожної серії у випадку надзвичайної ситуації, частота оновлення документів (копій). Основним засобом забезпечення збереженості документів є їх мікрофільмування. Установа повинна визначитись із місцем зберігання копій, яке має бути віддаленим і не підпадати під той же ризик, як і місце розташування установи.

Програма «Vital records» включає періодичне проведення навчання керівників та спеціалістів, відповідальних за її підготовку і реалізацію в установі, та тестування і перевірку ефективності.

Програма «Records disaster mitigation and recovery programs»²⁸⁵ спрямована на відновлення діяльності установи та її документів після катастрофи. Програма включає такі етапи (Disaster Planning Steps): 1) створення відповідних комітетів, робочих груп, команд працівників і визначення їх обов'язків (планування, характеристику «відповіді стихійному лиху» (рятувальних заходів) та методів відновлення); 2) навчання членів комітетів, робочих груп; 3) здійснення аналізу ризиків (виявлення потенційних проблем архівних будівель (споруд, у яких розміщені архіви установ), аналізу політики архіву (установи) та обладнання у сфері протипожежного захисту, розроблення заходів по врятуванню людей, методики оцінки збитків, нанесених стихійним лихом; 4) встановлення мети і термінів реалізації програми; 5) графіки звітності і підзвітності; 6) оцінка документів і визначення їх пріоритетності; 7) виявлення потенційних джерел нанесення шкоди; 8) з'ясування можливостей профілактики і потреб у захисті (матеріали, обладнання, фінансові джерела, їх оновлення і поповнення); 9) аналіз фінансової політики у сфері підготовки до надзвичайних ситуацій; 10) підготовка і поширення планів серед зацікавлених сторін (навчання, тестування і перевірки); 11) оцінка планів і регулярне оновлення.

Важливе значення має визначення рівнів ризиків та джерел нанесення збитків. Оскільки для документів найнебезпечнішими є вода, вогонь і дим, значна увага приділяється системам пожежогасіння та відповідним типам вогнегасників, придатним для гасіння пожежі у сховищах документів. У царині електронних та аудіовізуальних документів перевага віддається створенню відповідного

²⁸⁵ Records disaster mitigation and recovery programs / Vital Records and Records Disaster Mitigation and Recovery: An Instructional Guide. 1999 Web Edition [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/records-mgmt/vital-records/#DisasterSteps>. – Title from screen.

числа копій, оскільки єдиний примірник може бути пошкодженим настільки, що не підлягатиме реставрації.

План аварійного відновлювання документів (records recovery plan)²⁸⁶ повинен включати такі елементи: 1) вступ (використання документів, відповідальність персоналу, загальна інформація про об'єкт та обладнання); 2) список рятувальних служб (пожежна частина, поліція, шпиталь, служби аварійної зупинки комунікацій (постачання води, газу, електроенергії тощо), список комунальних служб, список волонтерів; 3) списки телефонів і порядок інформування; 4) пріоритетність документів; 5) організація реагування (повноваження керівників, відповідальних за організацію рятувальних заходів, оцінка ситуації, організація і пріоритетність дій, створення командного пункту, усунування паніки, контроль середовища, робота зі ЗМІ, фінансове і матеріальне забезпечення заходів, організація безпеки, створення відповідних умов для людей, проведення тренувань рятувальних дій); 6) списки служб, які можуть надати допомогу у відновленні документів (назви компаній, прізвища відповідальних співробітників, контактні дані, спеціалізація у сфері аварійного відновлення документів); 7) описування технік і способів рятування; 8) план рятування і консервації документів. Важливо, щоб особи, задіяні у рятувальних заходах, мали уявлення про види носіїв інформації, із якими їм доведеться зіткнутися, оскільки неправильне поводження

²⁸⁶ Наприклад, «Records recovery plan» філії Національного архіву США і Федерального центру документації у Південно-Західному регіоні (Форт Ворт, Техас) включає такі розділи: 1) упередження катастрофи (постійний контроль температури і вологості; дотримання правил розміщення документів у сховищах; заходи з протипожежної безпеки; моніторинг систем водопостачання; спостереження за рівнем підйому води у річці та повеннями; плани евакуації, система оповіщення і навігація аварійних виходів із будівлі); 2) створення рятувальної команди (визначення місії, створення і впровадження планів дій у надзвичайних ситуаціях (при пожежі, пошкодженні документів водою, зараженні документів паразитами, комахами, нашесті гризунів, бомбовому ударі (вибуху), серйозному пошкодженні здоров'я співробітників, бурі, зливі води / падінні снігу або льоду з даху, аварії опалювальної системи, токсичного зараження хімічними речовинами, землетрусі), визначення конкретних кроків по врятуванню документів (документів обмеженого доступу; документів, які можуть бути висушені без заморожування; документів, які потребують заморожування; робота з документами після висушування; робота з фотодокументами і мікрофільмами), порядок документування рятувальних заходів); 3) система оповіщення співробітників про розміщення засобів пожежогасіння; 4) система евакуації; 5) система аварійних виходів; 6) списки працівників, відповідальних за зберігання ключів, охорону приміщень, власників 35-мм камер, радіооператорів; 7) процедури повідомлення відповідальних працівників Національного архіву США про надзвичайну ситуацію; 8) списки рятувальних служб (Федеральної служби профілактичного технічного обслуговування, пожежного департаменту, швидкої медичної допомоги, шпиталю, поліції, комунальних служб, департаменту екології); 9) список номерів телефонів і адреси всіх працівників архіву і центру документації, які працюють на основі постійної зайнятості, та членів рятувальної команди; 10) адреса, шляхи і способи транспортування до притулку; 11) списки пріоритетних документів, які підлягають першочерговому врятуванню і відновленню; 12) списки обладнання, необхідного для рятувальних і відновлюваних робіт, та контакти компаній для їх придбання (помпи для відкачки води, засоби для прибирання, обладнання для вакуумного зволоження/висушування документів, морозильні камери, низькотемпературні субліматори, засоби глибокої заморозки, пластикові контейнери, сухий лід); 13) списки індивідуальних рятувальних засобів; 14) списки й адреси компаній, які працюють у сфері аварійного відновлювання фотографій, негативів, мікрофільмів, електронних документів. National Archives Southwest Region and Federal Records Center. Fort Worth, Texas. Disaster Plan [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/records-mgmt/vital-records/appendix-d.html#PartII>. – Title from screen.

з негативами, мікрофільмами, фотографіями, дисками може призвести до безповоротної втрати інформації. Рятувати і відновлювати документи з обмеженим доступом повинні особи, які мають відповідні допуски до державної таємниці.

Національний архів США створив спеціальний навчальний центр для підвищення кваліфікації спеціалістів з управління документацією «Records Management Training Learn Center»²⁸⁷. Центр реалізує навчальну програму, яка включає курси з експертизи цінності і відбору документів на постійне зберігання, виділення документів до знищення, управління документами в установі, визначення строків зберігання документів, передачі документів на зберігання до центрів документації (тимчасове зберігання) й архівів. Зокрема, у центрі проводяться навчання за напрямками: підготовка архівів до надзвичайних ситуацій та їх відновлення, планування заходів і їх здійснення для врятування життєво важливих документів²⁸⁸.

Національний архів та Адміністрація документації США, Товариство американських архівістів, регіональні та місцеві професійні об'єднання архівістів, архіви штатів постійно проводять роботу з установами по плануванню і впровадженню рятувальних заходів, семінари для архівістів і менеджерів з управління документацією в установах щодо їх майбутніх дій в умовах надзвичайних ситуацій.

Рада директорів архівів штатів (CoSA) 2005 року створила спеціальний ресурсний центр IPER (Intergovernmental preparedness for essential records), який реалізує навчальні програми (школи, семінари, конференції), веде веб-сайт, на якому архівні установи штатів розміщують свої програми, методичні матеріали, діляться досвідом²⁸⁹. Для заснування і забезпечення діяльності IPER у вигляді гранту FEMA виділила 2,6 млн доларів.

²⁸⁷ У складі FEMA функціонує навчальний інститут протипожежного захисту «International Disaster / Fire Training Institute, Inc.», який пропонує різнопланові курси з протистояння техногенним і природним катастрофам та терористичній загрози. International Disaster Fire Training Institute [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.all-hazards.com/index.html>. – Title from screen.

Ресурсні центри створені такими установами, як: Архів Смітсонія-Інституту (Вашингтон) (Smithsonian Institution Archives [Electronic resource]. – Mode of access: <http://siarchives.si.edu/services/disaster-prevention-preparedness-and-response>. – Title from screen), Американська асоціація історії штатів і зберігання місцевої культурної спадщини (American Association for State and Local History and Heritage [Electronic resource] // Preservation's Institute of Museum and Library Services. – Mode of access: http://www.ims.gov/collections/prepare_prep.aspx). – Title from screen). Управління зберігання Бібліотеки Конгресу США (<http://www.loc.gov/preservation>), Північно-Східний центр консервації документів (Northeast Document Conservation Center's (NEDCC), Американський інститут консервації (American Institute for Conservation's (AIC)), Центр консервації мистецтва та історичних артефактів (Conservation Center for Art & Historic Artifacts' (CCAHA)) та інші інституції.

Середньоатлантична регіональна конференція архівів (Mid-Atlantic Regional Archives Conference, MARAC) заснувала спеціальний фонд «MARAC Ad hoc Disaster Relief Committee» для підтримки за допомогою грантів архівів (у тому числі й приватних), постраждалих внаслідок катастроф. MARAC Ad hoc Disaster Relief Committee [Electronic resource] // Mid-Atlantic Regional Archives Conference. – Mode of access: <http://www.marac.info/disaster-relief>. – Title from screen.

²⁸⁸ Emergency Preparedness and Response for Business Information (EPRBI); Emergency Planning and Response for Vital Records and Essential Information [Electronic resource] // Records Management Training Learn Center. – Mode of access: <https://nara.learn.com/learncenter.asp>. – Title from screen.

²⁸⁹ Preparedness and planning. Council of State Archivists. Resource Center [Electronic resource] // CoSA Resource Center – Council of State Archivists. – Mode of access: <http://rc.statearchivists.org/Resource-Center/Topics/Emergency-planning-and-response/Preparedness-and-planning.aspx>. – Title from screen.

Пошкодження у читальній залі публічної бібліотеки Білоксі, штат Міссісіпі,
після урагану Катріна, вересень 2005 року

Програми підготовки архівів штатів до катастроф включають (на прикладі Програми штату Аризона): 1) укладання плану дій у катастрофі (disaster plan) (мапи розміщення пріоритетних документів у сховищах та шляхи їх евакуації, довідники телефонів співробітників архіву, волонтерських команд та служб порятунку, списки засобів порятунку та їх місцезнаходження, послідовність кроків, які потрібно виконати), 2) мікрофільмування усіх життєво значущих документів із паперовою основою, 3) створення копій усіх цифрових документів, 4) інформування персоналу архіву про ризики, які можуть спричинити пожежу чи затоплення документів

Врятування документів командою архівістів NARA та CoSA у Новому Орлеані після урагану Катріна, листопад 2005 року

водою, та заходи щодо їх попередження, 5) навчання персоналу користуванню засобами порятунку людей і документів, 6) як обов'язковий елемент – щорічне обстеження даху, електромережі, протипожежних систем і засобів, вікон, обладнання архівної будівлі і їх вчасна заміна. Плани оновлюються не рідше одного разу на рік. Кожен працівник архіву та волонтер повинен мати дві копії плану дій під час катастрофи (на роботі й удома), щоденно дотримуватися правил охоронної і пожежної безпеки на робочому місці, пройти психологічне тренування для попередження паніки, розуміти свою роль і відпрацювати свої дії на випадок надзвичайної ситуації, бути готовим до імпровізації у разі непередбачуваного розвитку подій. Кожен відділ або департамент архіву повинен укласти списки документів (із зазначенням їх вартості) та пріоритети їх рятування: всього чи того, що дозволяє час. Під час укладання цих списків співробітники мають відповісти на питання: чи має документ цінність, чи можна його замінити іншим, вартість заміни чи реставрації, наскільки важливий документ для колекції або дослідника, у яких форматах він доступний²⁹⁰.

Важливе значення має укладання в архівах штатів планів відновлення документів після катастроф. Вони передбачають: 1) визначення характеру шкоди (вогонь, дим, сажа, чиста або брудна вода, сирість, пліснява тощо) та видів пошкоджених матеріалів (книги, документи, мікрофільми, фотографії, цифрові документи), можливостей їх заміни (або наявності їх інформації в інших документах), шляхів реставрації в архіві чи поза його межами; 2) фотографування збитків; 3) наявність в архівах і підключення у перші ж часи після катастрофи портативних генераторів енергії, pomp для відкачки води, вентиляторів для циркуляції

²⁹⁰ *McColgin M.* Disaster Planning for Governments in Arizona [Text] / Michael McColgin, Toby Murray. – Las Vegas : Arizona State Archives, University of Nevada, 2002. – P. 2–7.

повітря, термометрів, гігрометрів, гігротермографів, психрометрів для здійснення замірів, вологопоглиначів (ефективні лише у невеликих депозитаріях); 4) організацію роботи рятувальної команди, у якій кожен член повинен мати відповідний допуск до такого виду робіт і пройти навчання; 5) стабілізацію повітря, очистку приміщень архіву, переміщення документів²⁹¹.

Архів повинен укласти плани і вжити заходів до навчання співробітників процедурам відновлення документів після повеней або рятування від вогню водою. Вони включають організацію: 1) висушування паперових документів холодним і сухим повітрям відкритим способом (будь-яке підвищення температури спричинить появу плісняви, висушування розпочинається після стабілізації температури і повітря); 2) заморожування вологих паперових документів (обов'язковому заморожуванню підлягають документи, зшиті у томи, і книги). Було здійснено відповідне дослідження, що документи без будь-якого погіршення можуть зберігатись у замороженому стані понад 10 років, а після цього бути успішно відновленими; швидке заморожування мінімізує кристалізацію льоду, а також зменшує наслідки задимлення документів після пожежі. Кращими способами є вакуумне заморожування або висушування вологих документів. Архівістів потрібно було навчити процедурам роботи з пошкодженими фотоматеріалами (очищуванню, промиванню, висушуванню на екранах та відкритим способом і транспортуванню до фотолaboratorії), мікроформами і мікрофільмами (очищуються, заливаються водою у контейнерах або заморожуються для транспортування до laboratorії), цифровими носіями інформації (негайно транспортуються до спеціальних laboratorій, оскільки їх перебування у воді спричиняє непоправні пошкодження) у перші три доби після катастрофи²⁹².

Переживаючи і спостерігаючи катастрофи, працівники інституцій пам'яті (архівісти, музейники, бібліотекарі) є свідками загибелі сотень тисяч людей, а разом із цим і втрати пам'яті про них, адже ці катастрофи безповоротно забирають із собою архіви, музейні колекції, бібліотечні фонди. Постраждали у катастрофах люди іноді не мають жодного документа, аби підтвердити свій статус і захистити права. Зважаючи на це, у розробці програм захисту архівів під час катастроф американські архівісти зосередились не на історичних документах, а на документах життєво важливого значення. Архівісти співпрацюють із Департаментом внутрішньої безпеки та його підрозділами, розробляють і впроваджують програми попередження втрат архівів у час катастроф та відновлення після них, проводять тренувальні навчання для співробітників архівів і установ, створюють веб-портали для отримання відповідних методичних посібників, інструкцій і обміну досвідом. Уникнути катастроф у сучасному світі практично неможливо, тому головним завданням архівістів стає мінімізація втрат архівних документів.

²⁹¹ *McColgin M.* Disaster Planning for Governments in Arizona [Text] / Michael McColgin, Toby Murray. – Las Vegas : Arizona State Archives, University of Nevada, 2002. – P. 8.

²⁹² *Ibid.* – P. 9–13.

* * *

Розглянувши ключові питання, на яких зосереджувались американські архівісти з моменту появи архівної професії у США, наголошуємо на безумовній цінності їх теоретичних міркувань з приводу експертизи цінності документів. Ще на початку ХХ ст. в американських архівах не мали уявлення про експертизу цінності, тож прагнули зберігати все. Ознайомившись із європейськими архівними принципами, американці дійшли висновку про неможливість їх цілковитого впровадження у вітчизняну архівну практику. Однак ідеї таких видатних представників європейської архівної науки, як Х. фон Зібель, Фр. Мейнеке, М. Лехман, В. Ліперт, А. Бреннеке, С. Мюллер, Я. Фейт і Р. Фруїн, К. О. Мюллер, Х. О. Мейснер і особливо Ч. Х. Дженкінсон, значно вплинули на формування поглядів американських архівістів на експертизу цінності документів.

Американські архівісти у пошуках правильних підходів до експертизи цінності документів виходили насамперед із практичних потреб і навіть самі стали сперечатися з приводу наявності чи відсутності архівної теорії у США. У розвитку теорії ЕЦ у США можна виокремити шість періодів:

- перший, з середини 1930-х і до середини 1950-х рр., – «час усвідомлення особливостей американських архівів і критики теорії видатного британського архівіста Ч. Х. Дженкінсона»;
- другий, з середини 1950-х і до середини 1960-х рр., – американської «класичної теорії» (таку характеристику періоду дала Т. Х. Петерсон²⁹³);
- третій, середина 1960-х – кінець 1970-х рр., – «період критики теорії Т. Р. Шелленберга»²⁹⁴;
- четвертий, 1980-ті – 1990-ті рр., – «період ревізії американської архівної теорії»;
- п'ятий, кінець 1990-х – початок 2000-х рр., – «формування і розвитку теорії експертизи цінності електронних документів»;
- шостий, сучасний, – «розвитку експертизи цінності у контексті соціальної епістемології».

У першому періоді розвитку експертизи цінності у США непересічний внесок у розвиток теорії зробили М. К. Нортон, Ф. К. Брукс, Е. Дж. Ліхі та Ф. Бауер. Вони виходили із сучасних їм потреб архівної галузі США: здійснення експертизи цінності накопичених упродовж усієї історії держави значних обсягів документів в установах, які очікували прийому на зберігання до архівів. М. К. Нортон висунула ідею доказової цінності документів. Ф. К. Брукс запропонував концепції «життєвого циклу документів» та «ідеальної програми», у ході якої в установах

²⁹³ Peterson T. H. The National Archives and the Archival Theorist Revisited, 1954–1984 [Text] / Trudy Huskamp Peterson // American Archivist. – 1986, Spring. – Vol. 49. – № 2. – P. 125–133.

²⁹⁴ Труді Петерсон у згаданій статті цей період датує 1966–1986 рр., проте вона його пов'язує не з розвитком експертизи цінності, а з рішеннями проблем доступу до документів. Peterson T. H. The National Archives and the Archival Theorist Revisited, 1954–1984 [Text] / Trudy Huskamp Peterson // American Archivist. – 1986, Spring. – Vol. 49. – № 2. – P. 126.

систематизація документів мала відбуватися таким чином, щоб на момент їх передачі до архіву цінні документи були відділені від нецінних. Учений запропонував два критерії цінності: для документоутворювача та для вивчення адміністративної історії. Е. Дж. Ліхі зосередився на відборі документів на знищення, створенні переліків документів зі строками зберігання, мікрофільмуванні документів як одному із способів зменшення їх колосальних обсягів. Ф. Бауер встановив відповідність між обсягом документів, які архів може зберегти, та коштами, виділеними на його утримання урядом. У цих ідеях відчувається цілком американський прагматичний підхід до вирішення проблеми. Що ж до історичної цінності документів, то на той час американські архівісти не вели мову про неї, хоча й не заперечували цілком. М. К. Нортон указувала, що документи, насамперед, мають цінність для урядовців і архіви служать потребам уряду, а Ф. К. Брукс так і не зміг надати визначення історичній цінності документів. Між тим ідеї вчених дозволили вирішити головну проблему, яка стояла перед архівами на той час, – відібрати і прийняти на постійне зберігання до Національного архіву США цінні документи федерального уряду. Пропозиції вчених були закріплені у законодавчих актах 1943, 1945, 1950 рр. Для подальшого запобігання виникненню подібної проблеми у федеральних установах США були введені програми управління документацією та створені спеціальні установи – федеральні центри документації, які взяли на себе експертизу цінності, контролювання строків зберігання документів, відбір на зберігання цінних документів і знищення нецінних. Таким чином, була створена цілком розумна і варта уваги система відбору і поповнення архівів цінними для історії і громадян документами.

Упродовж другого періоду була розвинена американська «класична теорія». Її фундатором став Т. Р. Шелленберг. Хоча на той момент його ідеї щодо первинної і вторинної цінності документів мали непересічний успіх, із часом вони були піддані критиці. Під первинною цінністю Шелленберг розумів цінність документу для поточної діяльності установи. Під вторинною – цінність, якої документ набував, вийшовши зі свого активного використання. У вторинній цінності Шелленберг виділяв два критерії: доказовий та інформаційний. Знов-таки, очевидно, що Шелленберг не вів мову про історичну цінність документа і його підхід був ще більш прагматичний, ніж попередників. Тим більше що Шелленберг, як співробітник Національного архіву США, зосередив свою увагу лише на експертизі цінності федеральних документів, а американська архівна спільнота чекала на концепцію, прийнятну для усієї архівної системи США. Варто зауважити, що фактично Шелленберг не подав власних ідей щодо експертизи цінності, він лише узагальнив та інтерпретував уже існуючі концепції, а його визначення первинної і вторинної цінності документів надто розмиті й незрозумілі для застосування.

У своєму узагальненні Шелленберг спирався на ідеї попередників минулих 30–50-х рр. ХХ ст., хоча на черзі дня вже поставала проблема експертизи цінності документів нової соціальної історії, представники якої були орієнтовані на дослі-

дження пересічного громадянина, та величезних обсягів машиночитаних документів. Найкраще прислужилася вирішенню цієї проблеми концепція вибіркової експертизи цінності П. Левінсона. Він використовував критерії доказовості та інформативності, поняття типових і репрезентативних документів, випадкового та обраного зразка, для визначення якого вводив критерій значущості. До речі, ідеї цього вченого, на відміну від Шелленберга, фактично не критикували, а, навпаки, із ними експериментували, їх наслідували і розвивали. Виявилось, що, на перший погляд, цілком прагматичні ідеї Левінсона щодо використання статистичних і математичних методів відбору з успіхом забезпечують відображення історії країни й американського народу в архівних колекціях, причому у всій багатогранності і багатстві кольорів. Розвинені послідовниками, вони були впроваджені у посібниках і програмах міжнародного значення.

Навпаки, ідеї Шелленберга були критиковані цілою плеядою вчених на третьому періоді розвитку теорії експертизи цінності, коли вже цілком зрозумілим стало, що різні прошарки населення прагнуть залишити свій слід в архівах, а історики орієнтуються на дослідження масових документів. Основний опонент Шелленберга Т. Мітчелл указував, що поняття доказової та інформаційної цінності зводяться до цінності історичної. Проте знов-таки американський прагматизм не дозволив Мітчеллу всебічно обґрунтувати поняття історичної цінності. Вчений дійшов висновку, що найкраще оцінювати документи на підставі їх власної цінності. Хоча Мітчелл прохолодно ставився до стандартів і правил, але, врешті-решт, сам запропонував абсолютно чіткі «вісім пунктів», упевнившись у виконанні яких, архівіст міг прийняти «безпомилкове» рішення щодо подальшої долі документів.

Невизначеність і невпевненість, підставою для якої стали ідеї Шелленберга та їх подальша критика, привели на четвертому періоді до дискусії про відсутність американської архівної теорії. Цілий ряд учених, серед яких і Л. Дюранті, заявили про нежиттєздатність американської архівної теорії. Це дало підстави Л. Раппорту запропонувати революційного змісту ідею про проведення повторної експертизи цінності вже прийнятих на зберігання до архівів документів. У цей же період нападки Адміністрації служб загального призначення на Національний архів США та звинувачення архіву в надмірному знищенні оригіналів і заміні їх мікрофільмами призвели до обґрунтування критерію цінності оригіналу документа в його фізичній формі. Воно знайшло своє відображення у працях Дж. О'Тула, Ш. Мак-Ренор та інших учених.

У цей же період по-новому розкривається проблема документів недержавного сектору. Якщо раніше вважалося, що історія країни відбивається насамперед у документах державних установ, то в цей період очевидно стала необхідність відбору на зберігання документів соціальних рухів та громадських організацій. Пролунала ідея стосовно того, що не лише архівісти (або адміністратори) несуть відповідальність за репрезентативний відбір історичних документів, а й громадські організації та дослідники, чий інтерес полягає у вивченні соціальної історії.

П'ятий період пов'язаний із пошуком підходів до експертизи цінності електронних документів. Спостереження за розвитком теорії експертизи цінності у США дозволили німецькій вченій А. Менне-Харіц дійти висновку про відсутність фундаментальних принципів експертизи цінності традиційних документів і страх архівістів перед втратою цифрової спадщини людства у разі, якщо вони не будуть знайдені. Однак і тут цілковитий прагматизм американців привів їх до встановлення головного критерію цінності, а саме автентичності. Автентичність цілком дорівнює доказовості. Справжність, надійність і цілісність також служать доказовості. Коло замкнулося: розвиток теорії експертизи цінності у США починався із обґрунтування доказовості і завершився нею. Це дозволило дійти висновку, що експертиза цінності у США направлена, насамперед, на відбір документів, у яких містяться докази, причому неважливо, що документи доводять або підтверджують: дії уряду, справжність історичних подій в історії держави або житті окремого громадянина. Документ для американців повинен містити докази. Усі інші види цінності є другорядними. Більше того, у процесі розвитку теорії експертизи цінності низка американських вчених заговорила про цінність не документа, а інформації, яка також розглядається з точки зору доказовості. Це характерно для американців, які ще з 1940-х років дійсно знищували більшу частину оригіналів документів, залишаючи на зберігання їх мікрофільми, які фізично не є документом, а лише носієм інформації. У США навіть був ухвалений ряд законів (1940 та 1943 рр.), у яких йшлося про те, що мікрофільм, за відсутності оригіналу, повинен бути прийнятий як доказ у суді та в інших установах.

Із доказовістю цілком узгоджуються сучасні ідеї американських учених щодо архівів як соціальної юстиції, влади архівів і відповідальності архівістів. Історична цінність так і не була повністю обґрунтована американськими вченими. Натомість у нових ідеях і нових дискусіях в американській архівній спільноті йдеться про різнопланові та неоднорідні цінності, які має сучасне суспільство, і необхідність таких методів експертизи цінності, використання яких гарантує репрезентативне представлення у майбутньому цінностей кожного прошарку населення і соціальної групи. Інтереси урядових установ, про які свого часу говорила Нортон, та інтереси істориків, про які теж точилося стільки розмов, на сучасному етапі відкидаються, і на перший план виходять інтереси суспільства у цілому. Тому Р. К. Шеффер визначив завдання архівіста як служіння суспільству у цілому. Р. Джімерсон додав, що архівіст повинен забезпечити майбутнє, відбираючи не лише документи державних установ, політичної, соціальної та інтелектуальної еліти, а й відкриваючи нові світи документального матеріалу про життя, бажання і потреби звичайних людей. Першочергова роль у цьому належить експертизі цінності. Отже, дискусії американських архівістів не припинились, їх архівна теорія «жива» і продовжує свій розвиток.

Наукові пошуки у сфері систематизації архівних колекцій пов'язані з необхідністю організації зберігання, описування, фізичного та інтелектуального кон-

тролю архівних документів у Національному архіві США. Хоча перші спроби систематизації архівних колекцій були здійснені в архівах штатів протягом XIX – початку XX ст., але уніфікованої системи так і не було створено. Крім того, архівістам довелося обстоювати методи архівної систематизації у боротьбі із представниками суміжної галузі – бібліотекарями та хранителями манускриптів. Спочатку навіть не існувало поняття «систематизація», замість нього використовувалося бібліотечне поняття «класифікація». У. Г. Ліланд наполягав на впровадженні в американських архівах європейських архівних принципів «походження», «поваги до фонду» та «оригінального порядку». Після Міжнародного конгресу архівістів і бібліотекарів у Брюсселі 1910 року американці ознайомились із підручником С. Мюллера, Я. Фейта і Р. Фруїна «Manual for the Arrangement and Description of Archives» («Систематизація і описування архівів», 1898 р.), що пропагував зазначені принципи. Однак із часом американські архівісти усвідомили, що американські та європейські архіви мають відмінності, які не дозволяють цілком застосувати розроблені європейцями принципи. Показовим тут є досвід Д. Роуланда, директора Департаменту архівів і історії штату Міссісіпі, який спробував систематизувати архівні документи, що роками були звалені на горищі Капітолію штату. Відновити їх відповідно до оригінального порядку, який вони мали в установі, так і не вдалося. Крім того, Д. Роуланд одним із перших висунув ідею заміщувати пропуски в архівних колекціях копіями документів. Метою Роуланда було досягнення інформаційної цілісності колекції. До висновку про непридатність європейських схем систематизації дійшов і Т. Р. Шелленберг. Він писав, що в європейських архівах документи вже у діловодстві відкладалися таким чином, щоб відбивати адміністративну діяльність установ, тому архівістам легко дотримуватися принципів «поваги до фонду» та «походження»; для американських архівістів, які отримали у спадок від установ неупорядковані колосальні обсяги документів, реконструювати комплекс документів відповідно до адміністративної діяльності установи практично неможливо. Крім того, європейський підхід враховував, на погляд Шелленберга, лише інтереси істориків, ігноруючи потреби урядовців. Тому з огляду на американські умови жоден європейський принцип не міг бути впроваджений у США без змін. У 1939 році Шелленберг пропонував використовувати класифікацію документів відповідно до функцій установи. Національний архів США розробляв різні схеми систематизації (класифікації), але всі вони були автономні, жодна з них не могла бути застосована до ряду комплексів архівних документів. В архіві була введена Програма систематизації і описування документів, але її виконання перервала необхідність зосередження на завданнях, що постали перед архівістами у часи Другої світової війни. Після війни перше теоретичне обґрунтування систематизації документів у Національному архіві США здійснив знов-таки Т. Р. Шелленберг. Однак жодної серйозної концепції систематизації Шелленберг не запропонував: він відкинув європейський принцип

«оригінального порядку» і вказав, що архівіст може застосовувати будь-який принцип усередині серії, аби тільки самі серії не змішувались. Як і з експертизою цінності, ідеї Шелленберга були незрозумілими і підданими критиці вже його сучасниками.

На думку більшості американських учених, найкращим чином виклав концепцію систематизації О. В. Холмс. Його п'ять рівнів були впроваджені у всіх архівних установах США. Вони передбачали чітку ієрархію процесів систематизації на рівнях депозитарію, групи або підгрупи документів, серії, файлів, документів у файлі. Концепція систематизації О. В. Холмса закріпила остаточне відокремлення американської архівної справи від європейської, оскільки в ній не використовувалося поняття «архівного фонду». «Рівні Холмса» не лише уможливили здійснення систематизації архівних колекцій, а й сприяли описуванню архівних документів і створенню архівних довідників.

Наступною ключовою проблемою, яка хвилювала всіх американських громадян, а не лише архівістів, і залишається на порядку денному й на сучасному етапі історії, є секретність. Вона бере свої витoki із засекречування журналів Континентальних конгресів. У XIX ст. секретні документи в основному створювалися в Армії та Військово-морському флоті США. Цілий ряд правил і наказів регламентував доступ, розповсюдження, пересилку секретних документів, уводив терміни «таємно», «конфіденційно», «тільки для офіційного використання», «обмежено», «документ», «засекречений документ» та інші. На створення цих правил значно вплинули регламентації засекречування документів у Франції та Великобританії. Перше розсекречування документів у Військовому департаменті датується 1907 роком.

Офіційно про наявність секретів в американському уряді Конгрес повідомив 1911 року у законі про превентивні заходи щодо розголошення національних оборонних секретів «Defense Secrets Act». Однак визначення поняття «таємниця» закон не надав. Наступний, ухвалений замість нього, закон про шпіонаж (1917 р.) окреслив коло документів, що належать до оборонної інформації, а закон про торгівлю з ворогом (1917 р.) надав Президенту США право оголошувати секретною інформацію про наукові відкриття і винаходи.

Регулювання політики засекречування і розсекречування документів за традицією Конгрес віддав Президенту США. Першим виконавчий наказ про захист інформації в сфері національної оборони видав Фр. Д. Рузвельт. Від акта Рузвельта ведуть свою історію президентські накази щодо засекречування і розсекречування документів у виконавчих органах влади. Останній такий наказ виданий діючим Президентом США Б. Х. Обамою. Важливо, що саме наказ Рузвельта надавав право цивільним структурам виконавчої гілки влади засекречувати інформацію. «The National Security Act», ухвалений Конгресом 1947 року, створював Раду національної безпеки і Центральне розвідувальне управління. Використаний у законі термін «classified information» означав інформацію або матеріали, створені і чітко маркіровані, або чітко представлені згідно із законом чи виконавчим нака-

зом Президента, які вимагають спеціального ступеня захисту від несанкціонованого «розкриття» з причин національної безпеки. Президент США Г. С. Трумен у ЕО 10290 від 24 вересня 1951 року, що поширювався на увесь федеральний уряд, визначив секретну інформацію як інформацію з безпеки країни і встановив вимоги до засекречення інформації у мирний час. Наказ встановлював три варіанти розсекречування: автоматичний, неавтоматичний та за допомогою перегляду. Наказ Президента США Д. Д. Ейзенхауера ЕО 10816 від 5 травня 1959 року ввів поняття доступу до засекречених матеріалів у зв'язку з необхідністю проведення історичних досліджень. Серйозні зрушення у бік розсекречування документів урядом США здійснено за часів Президента США Дж. Ф. Кеннеді, у тому числі були розроблені розклади для автоматичного розсекречування документів.

1966 року відбулася надзвичайна подія в історії США – ухвалено закон «Про свободу інформації», який відкрив широкій громадськості доступ до урядової інформації, крім її дев'яти категорій, виокремлених у обмежений доступ. Важлива риса американського закону полягає у тому, що у випадку, коли документ містить секретну інформацію, вона видаляється із доступу, а увесь документ може бути виданий на запит FOIA. Тобто документ засекречується частинами (про це було зазначено ще й у виданому на виконання FOIA виконавчому наказі Р. М. Ніксона ЕО 11652). У ЕО 11652 Президента США Р. М. Ніксона 1972 року вперше було використано термін «reasonableness» як тест для визначення рівня секретності та вперше з'явилася заборона засекречування інформації для приховування неефективних дій, адміністративних помилок, обмеження конкуренції тощо. Згодом при Раді національної безпеки був створений Міжвідомчий комітет із розсекречування документів, який 1975 року був уведений до складу Національного архіву США.

У 1970-ті роки США визнали, що система розсекречування документів у країні фактично відсутня. Як не дивно, саме Р. М. Ніксон, який згодом намагався знищити власні документи, що містили інформацію про Уотергейтський скандал, і 20 років судився з цього приводу з урядом і Національним архівом США, 1971 року звертався до Конгресу з проханням виділити асигнування для проведення робіт із розсекречування документів у Національному архіві.

1974 року світ побачив закон про захист приватного життя громадян «The Privacy Act». Виданий за ним наказ Дж. Картера ЕО 12065 «National Security Information» 1978 року вже вимушений був балансувати між необхідністю задовольняти громадські інтереси у доступі до урядової інформації і необхідністю захищати від несанкціонованого розголошення визначені законом засекречені документи приватного характеру. Політику в галузі інформаційної безпеки визначала Рада національної безпеки, а Адміністрація служб загального призначення моніторила програми інформаційної безпеки. З цією метою у її складі було утворене Управління по нагляду за інформаційною безпекою, ISOO, яке стало

правонаступником Міжвідомчого комітету із розсекречування. ISOO, як і Міжвідомчий комітет, стало структурною частиною Національного архіву США.

Політика секретності посилилася за часів Президента США Р. Рейгана, який у EO 12356 указав, що при наявності найменшого сумніву щодо необхідності засекречування інформації її слід охороняти так, ніби вона засекречена, і очікувати рішення відповідного органу.

Початком важливого етапу «потепління» (1990-ті рр.) у політиці США щодо розсекречування стало ухвалення Конгресом США на вимогу громадськості закону про створення колекції документів із убивства Президента Дж. Ф. Кеннеді в Національному архіві США (1992 р.). У 1990-ті – на початку 2000-х рр. видається ряд законів: «Про розсекречування документів про злочини фашистів у Другу світову війну» (1998 р.), «Про розсекречування документів японського імперського уряду» (2000 р.). Поява цих законів була спричинена кінцем «холодної війни» і потеплінням міжнародних відносин у світі. Президентом США У. Клінтоном було видано ряд виконавчих наказів по розсекречуванню документів у Національному архіві США: EO 12937 про розсекречення вибраних документів у Національному архіві Сполучених Штатів (1994 р.), EO 12951 про оприлюднення кінофотодокументів, зібраних аеросистемами Corona, Argon, Lanyard Управління національної розвідки (1995 р.), EO 12958 про засекречування інформації з національної безпеки (1995 р.), у якому йшлося про розсекречення документів Національного архіву, президентських бібліотек та федеральних органів виконавчої влади. У. Клінтоном, на противагу Р. Рейгану, було визначено, що при існуванні сумніву щодо відповідного рівня секретності інформацію слід було засекречувати під нижчим грифом, а при існуванні будь-якого сумніву щодо необхідності засекречування інформація залишалась не секретною. 1995 року була створена Міжвідомча апеляційна комісія з питань класифікації документів та Наглядова рада з реалізації політики інформаційної безпеки. За цими законами і наказами у Національному архіві США та федеральних архівних установах його системи були розсекречені значні обсяги секретних архівних документів. Разом із тим у 1995 році ще раз було підтверджено право Президента США визначати процедури доступу до секретної інформації. Користуючись цим правом, У. Клінтон видав EO 12968 про доступ до засекреченої інформації і визначив у ньому процедури надання допусків працівникам федеральних установ, в обов'язки яких входила робота із секретними документами. У 2000 році Конгрес ухвалив «Public Interest Declassification Act», відповідно до якого була створена Комісія з розсекречування документів, що представляли «екстраординарний інтерес» для громадськості.

Однак «потепління» у сфері розсекречування документів було перерване терористичними актами 11 вересня 2001 року. По-перше, вони спричинили видання Конгресом «The Patriot Act» (2001 р.), за яким правоохоронні органи могли прослуховувати телефони і переглядати будь-які документи персонального характеру. По-друге, був прийнятий ряд виконавчих наказів Президента США, на-

правлених на посилення секретності в усіх галузях життєдіяльності американського суспільства, були припинені або уповільнені процеси розсекречування документів і в Національному архіві США. На Діаграмі «Співвідношення показників засекречування та розсекречування у період з 1982 р. до 2011 р.» (Додаток Д-3 наприкінці монографії), побудованій автором на підставі звітів ISOO, чітко виокремлюються 1997–1999 рр., коли показники розсекречування документів були найвищими в історії США, та різкий їх спад, пов'язаний із терористичними атаками 2001 р. та скандалом Клінтон – Лівінські.

Новий етап «потепління» у політиці розсекречування документів почався із обранням на пост Президента США демократа Б. Обама 2009 року. Його Адміністрація взяла курс на відкритість і прозорість у діяльності уряду США. Меморандум Б. Обама до керівників виконавчих органів влади «Classified Information and Controlled Unclassified Information» 27 травня 2009 року поставив завдання засекречувати лише ту інформацію, що відповідає інтересам національної безпеки. Проект ЕО 13526 «Classified National Security Information» відкрито обговорювався громадськістю. Він встановив систему з п'яти напрямів розсекречування, створив у Національному архіві США Національний центр розсекречування. 2010 року Б. Обама підписав закон про зменшення надмірного засекречування документів. Однак, як свідчить аналіз, представлений у Додатку Д-3, показники засекречування інформації йдуть угору, а розсекречування – зменшуються. Ще рано надавати оцінку політиці Б. Обама у галузі розсекречування документів, однак очевидно є невідповідність задекларованих ним принципів реально здійснюваним крокам. Отже, невідомо, яка кількість засекречених документів буде додана до тих, що вже зберігаються у Національному архіві США, і як архів, зважаючи на наявні законодавчо-нормативні акти, зможе забезпечити їх розсекречування. У планах Національного архіву, про які йшлося у Розділі 3 даної монографії, архівісти встановили за мету пришвидшити розсекречування документів. Імовірно, проблему слід розглядати у двомірному контексті: або у США слова законів розходяться із реальними справами і процеси засекречування дійсно пришвидшилися, а кількість засекречених документів збільшилася; або NARA не володіє відповідними ресурсами і не встигає виконувати задекларовані у законах заходи із розсекречування. Останнє все-таки залишає надію американським громадянам і світовій громадськості на реальну появу відкритості й прозорості в діяльності уряду США.

Беззаперечним є позитивний досвід США зі створення програм захисту архівних документів в умовах техногенних і природних катастроф. Ця проблема наприкінці ХХ ст. – на початку ХХІ ст. набула всесвітнього характеру. В архівних документах відбивається історія країни, її уряду і народу. Впровадження програм запобігання руйнуванню архівних документів під час лиха і їх відновлення гарантує збереженість історичного знання і його передачу прийдешнім поколінням. Однак американські архівісти під іншим кутом зору розглядають цю проблему.

Вони фокусуються на так званих життєво важливих документах. Це документи, які необхідні для відновлення діяльності органів влади і установ після катастрофи та висвітлення їх роботи під час розгортання надзвичайної ситуації; юридичні документи, що визначають права й обов'язки офіційних установ та їх співробітників, права й обов'язки власників і акціонерів, розміри їх внесків у приватних компаніях; документи про фінансові зобов'язання та розрахунки, делегування повноважень, соціальне та пенсійне забезпечення, компенсаційні виплати, договори, контракти, акти громадянського стану та інші документи, у тому числі створені в електронних системах. EO 12656 «Assignment of emergency preparedness responsibilities» спрямовує кожен орган і установу виконавчої гілки влади на підготовку до надзвичайної ситуації. Американські архівісти, співпрацюючи з Департаментом внутрішньої безпеки, розробляють два види програм: врятування життєво важливих документів та зменшення наслідків катастрофи і відновлення документів. У першій програмі визначаються категорії документів, на врятування яких у надзвичайній ситуації будуть направлені зусилля архівістів. У другій – заходи і правила аварійного відновлення документів після катастрофи. Відповідні програми розробляє кожен архів штату. Національний архів США, Товариство американських архівістів, архіви штатів, регіональні та місцеві професійні об'єднання архівістів постійно проводять роботу з установами з планування і впровадження рятувальних заходів, семінари та тренування для архівістів і менеджерів з управління документацією, на яких вивчаються, моделюються можливі надзвичайні ситуації та відпрацьовуються дії рятувальних команд. Радою директорів архівів штатів (CoSA) створений спеціальний ресурсний центр IPER, одним із раціональних заходів якого є ведення веб-сайту, на якому представлені інструкції, методичні рекомендації, найкращі програми, а також інша інформація, що може прислужитися архівістам для підготовки до надзвичайної ситуації. Важливо також зауважити, що до рятувальних команд спеціально включаються спеціалісти, які мають допуск до державної таємниці, і лише вони повинні брати участь у врятуванні документів з обмеженим доступом. Однією з особливостей американських програм є те, що вони приділяють увагу психологічній підготовці персоналу до поведінки у надзвичайній ситуації. Головне завдання архівістів американські колеги вбачають у мінімізації втрат життєво важливих документів, оскільки саме вони забезпечують інтереси і права установ і громадян.

У цілому зусилля архівістів США щодо кожного із розглянутих напрямів були спрямовані на забезпечення репрезентативного поповнення архівів цінними для історії та людства документами, забезпечення їх збереженості і захисту, удоступнення дослідникам і широкій громадськості. Починаючи з 1934–1936 рр., ці зусилля і вжиті заходи мали перемінну результативність. Проте на сучасному етапі розвитку архівної галузі США досягнуті американськими архівістами результати виглядають цілком успішними і вартими здійснення спроб щодо використання американського досвіду в практиці роботи архівістів інших країн.

Розділ 5

ТОВАРИСТВА АРХІВІСТІВ СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ АМЕРИКИ

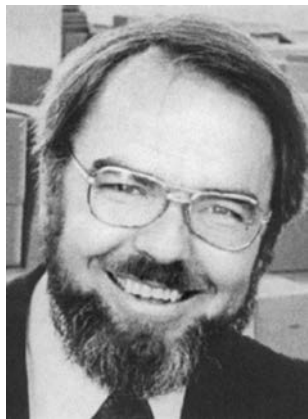
У Сполучених Штатах Америки, як і в багатьох країнах світу, професійні об'єднання архівістів відіграють важливу роль у формуванні державної політики у сфері архівної справи, розвитку архівної галузі, науки, освіти, комунікаціях архівістів. Витоки об'єднання хранителів історії у США беруть свій початок у XVIII ст. із заснування історичних товариств штатів, які взяли на себе відповідальність за зберігання документального надбання американського народу і створення перших архівних установ. Із часом в інтересах істориків та архівістів виникли розбіжності, адже архівісти усвідомили головну мету своєї професії – поповнення архівів цінними для американської нації історичними документами, їх надійний захист і зберігання. Розуміючи особливості своєї місії, 29 грудня 1936 року на установчих зборах у Провіденсі (штат Род-Айленд) вони об'єдналися у національну професійну організацію – Товариство американських архівістів. На цій же зустрічі був затверджений Статут організації, а вже на наступній, 18 червня 1937 року у Вашингтоні, проголошений перший президентський адрес 1-го президента Товариства А. Р. Ньюсома, у якому визначені цілі Товариства й окреслені його завдання¹. Засновники професійної організації архівістів убачали в ній перш за все наукову архівну інституцію. У цьому контексті в даному розділі розглядаються історія Товариства американських архівістів, описуються структура та основні напрями діяльності, головними з яких є підтримання комунікацій між архівістами, видання та розповсюдження професійної літератури, сприяння освіти та підвищенню кваліфікації архівістів, стандартизація, міжнародна діяльність тощо. Увагу приділено місцевим, регіональним та національним професійним організаціям архівістів США, насамперед Академії сертифікованих архівістів.

¹ Newsome A. R. Objectives of the Society of American Archivists [Text] / Albert Ray Newsome // American Archivist. – 1963, July. – Vol. 26. – № 3. – P. 299–304.

5.1 ТОВАРИСТВО АМЕРИКАНСЬКИХ АРХІВІСТІВ: НА ШЛЯХУ ДО ЛІДЕРСТВА У ПРОФЕСІЇ

(з середини 1930-х до початку 1970-х рр.)

У президентському адресі, оголошеному на 47-й щорічній зустрічі Товариства американських архівістів 5 жовтня 1983 року в Міннеаполісі (штат Міннесота), Фр. Дж. Кук запропонував періодизацію історії SAA. Упродовж 1936–1974-х рр. учений виокремив три періоди: 1) «зростання у Депресію та Війну,

ФРЕНК ДЖ. КУК,
38-й президент SAA
(1982–1983)

1936–1945 рр.», 2) «дорослішання, 1946–1957 рр.» та 3) «професіоналізації Асоціації, 1958–1974 рр.».

У *перший період* тривало формування SAA як професійного об'єднання архівістів, визначалися його пріоритетні завдання та напрями діяльності, налагоджувалися стосунки з іншими організаціями, насамперед із Американською історичною асоціацією; з'ясовувалася роль NARA в справах SAA, визначалася політика друкованого органу Товариства – журналу «The American Archivist». Кінець 1930-х – перша половина 1940-х рр. були важкими часами в історії США – періодом «Великої депресії» та відновлення після економічної кризи з поступовим входженням до Другої світової війни, за яких американські архівісти не стали лише спостерігачами історії свого народу та всього людства, а брали найактивнішу участь у боротьбі за ліквідацію наслідків кризи та перемогу над фашизмом. Період 1936–1945 рр. став вирішальним у становленні SAA як організації, що представляє інтереси архівної галузі та архівістів у США.

Другий період характеризується початком співробітництва SAA з міжнародною архівною спільнотою, формуванням Ради та структуруванням комітетів, вирізняється комплексністю, чисельністю та результативністю архівних програм, визнанням ролі SAA як представника архівної професії у США, а також появою напруги між Національним архівом США та архівістами штатів.

Третій період Фр. Дж. Кук вважав кризовим, оскільки зменшилася зацікавленість у міжнародному співробітництві, зросла напруга в керівництві організації, комітетах і комісіях, із кожним днем поглиблювався конфлікт між проводом SAA та його членами, Національний архів віддалявся від справ SAA, бюджет організації був незадовільним, відтак виникла загроза фрагментації організації через зростання впливу регіональних груп і архівістів. Криза призвела до усвідомлення необхідності реформування та демократизації SAA, більш чуйного реагування на потреби її членів, що, врешті, вилось у створення так званих Комітетів 1970-х років і зумовило зміни в діяльності організації².

² Cook F. J. The Blessings of Providence on an Association of Archivists [Text] / Frank J. Cook // American Archivist. – 1983, Fall. – Vol. 46. – № 4. – P. 374–399.

З огляду на те, що після виходу праці Фр. Дж. Кука SAA пройшло значний шлях, у якому зберігало позиції лідера в архівній галузі США, на сьогодні період 1936–1974 рр. у цілому можна назвати «шляхом до лідерства».

Історія першого десятиліття SAA проаналізована його першим секретарем Ф. К. Бруксом у промові «The First Decade of the Society of American Archivists» («Перша декада Товариства американських архівістів») на 10-й щорічній зустрічі Товариства у Вашингтоні 25 жовтня 1946 року. Брукс указав, що в історії SAA за 1936–1946 рр. виокремлюються два етапи: перші п'ять років – організаційної роботи, другі – воєнних часів. Він також виділив чотири головних напрями роботи Товариства за тих часів: «членство», «зустрічі», «публікації» і «комітети»³.

Усі члени, 243 особи та 18 інституцій, зараховані до SAA до дати проведення 1-ї зустрічі в червні 1937 року, вважалися фундаторами Товариства. У цьому складі переважали історики за фахом, але архівісти за професією та переконаннями. Фаховий характер SAA проявився лише з роками: станом на 1943 рік 41 % індивідуальних членів працював у архівних установах, 29 % – в історичних товариствах або агенціях, які зберігали історичні манускрипти, 16 % – у федеральних установах, 1,5 % – у бізнес-структурах, 10 % – в інших установах. Розподіл працівників архівів виглядав таким чином: 27 % із них працювали в Національному архіві США, 16 % – в архівах штатів⁴. При створенні SAA організаційний комітет вирішив, що його членами можуть ставати лише особи, безпосередньо причетні до зберігання архівів або історичних манускриптів. Час від часу поставало питання про прийом до Товариства офіційних посадовців органів, що здійснювали по відношенню до архівів контрольно-наглядові функції, членів опікунських рад товариств, осіб, зацікавлених в архівах, але не задіяних в архівній роботі, але провід Товариства побоювався втратити професійний контроль над ухваленням рішень. Проте вже 1941 року було додатково встановлено ще два класи членства: почесні члени та іноземні. Першим почесним членом став Президент США Фр. Д. Рузвельт, пізніше – американський історик В. Х. Палтсіц. Першими іноземними членами були видатний британський архівіст Ч. Х. Дженкінсон, старійшина

³ *Brooks P. C. The First Decade of the Society of American Archivists [Text] / Philip C. Brooks // American Archivist. – 1947, April. – Vol. 10. – № 2. – P. 121.*

⁴ Статистичні дані, наведені у тексті, взяті у вже згаданій праці Ф. К. Брукса. Однак вони містять арифметичні помилки, а отже, дають уяву лише про склад SAA у перше десятиліття його діяльності. Л. Каппон наводить інші дані: із 226 членів – засновників Товариства – 83 особи працювали в Національному архіві США, 19 – були співробітниками архівів штатів, 56 – хранителями манускриптів, 20 – істориками. Очевидно, що його дані неповні. Каппон також указує, що до складу Товариства входило декілька бібліотекарів, але невдовзі частина з них покинула SAA, бо не бажала «нянчитися з інфантильним товариством». За словами Каппона, жоден із членів не був архівістом за фахом і не мав на той час можливості отримати спеціальність архівіста в університеті. *Cappon L. J. The Archival Profession and the Society of American Archivists [Text] / Lester J. Cappon // American Archivist. – 1952, July. – Vol. 15. – № 3. – P. 195–204.*

латиноамериканських архівістів, кубинець Х. Ллаверіас, голова Адміністрації державних архівів Італії Е. Ре⁵.

На думку Ф. К. Брукса як секретаря SAA, створення комітетів Товариства в перше десятиліття було безсистемним. Загалом їх можна класифікувати відповідно до різних напрямів діяльності SAA: міжнародні відносини, сприяння популяризації архівної справи в суспільстві, розвиток співробітництва архівних агенцій на теренах США, обмін публікаціями та копіями документів, становлення термінології, підвищення кваліфікації архівістів, класифікація (систематизація) і каталогізація архівних документів, устаткування архівних депозитаріїв, зменшення документообігу, кіно-, фото-, фоноархіви, мапи і графічні документи, публікації архівних документів. Одним із найважливіших комітетів був Комітет із питань створення уніфікованого архівного законодавства, очолюваний А. Р. Ньюсомом. Ф. К. Брукс оцінив діяльність Комітету Ньюсома як найефективнішу серед усіх комітетів: було запропоновано три проекти законів для архівів штатів, проект із контролю за публічними документами і проект зі створення Департаменту архівів та історії⁶. Департаменти архівів та історії на 1940-ві рр. були створені у штатах Алабама, Міссісіпі, Північна Кароліна і Південна Кароліна, Арканзас, Вірджинія, Техас, Теннессі, Джорджія і Луїзіана⁷. Важливе значення також мав Комітет із питань управління документацією, головою якого був Е. Дж. Ліхі. Ф. К. Брукс спеціально підкреслив важливість роботи Комітету, очолюваного У. Г. Ліландом, діяльність якого була спрямована на забезпечення збереженості архівних документів під час війни та надзвичайних ситуацій. Загалом у складі SAA були створені чотири комітети цього напрямку: захисту архівів від небезпеки війни (голова Р. Д. В. Коннор), зберігання архівів у надзвичайних ситуаціях (голова К. Харріс), історії і організації урядових установ у надзвичайних ситуаціях (голова С. Дж. Бакк), збирання і зберігання матеріалів із історії надзвичайних ситуацій (голова У. Г. Ліланд). У співробітництві з Національним архівом США, Комітетом консервації культурних ресурсів Національної ради з планування ресурсів комітети SAA підготували бюлетень «The Care of Records in the National Emergency» («Догляд за документами нації у часи надзвичайних ситуацій») та методичний посібник «Handbook of Federal World War Agencies and Their Records» («Федеральні установи часів Світової війни і їх документи») ⁸. Значну роботу для фор-

⁵ *Brooks P. C.* The First Decade of the Society of American Archivists [Text] / Philip C. Brooks // *American Archivist*. – 1947, April. – Vol. 10. – № 2. – P. 122.

⁶ *Brooks P. C.* The First Decade of the Society of American Archivists [Text] / Philip C. Brooks // *American Archivist*. – 1947, April. – Vol. 10. – № 2. – P. 125–126 ; A proposed model act to create a State Department of Archives and History [Text] // *American Archivist*. – 1944, April. – Vol. 7. – № 2. – P. 130–133.

⁷ *Cappon L. J.* The Fourth Annual Meeting of the Society of American Archivists. Montgomery, Alabama. November 11 and 12, 1940 [Text] / Lester J. Cappon // *American Archivist*. – 1941, January. – Vol. 4. – № 1. – P. 18.

⁸ *Brooks P. C.* The First Decade of the Society of American Archivists [Text] / Philip C. Brooks // *American Archivist*. – 1947, April. – Vol. 10. – № 2. – P. 125–126 ; A proposed model act to create a State Department of Archives and History [Text] // *American Archivist*. – 1944, April. – Vol. 7. – № 2. – P. 130–133.

мування принципів архівної освіти і підвищення кваліфікації архівістів провів Комітет із освіти, послідовно очолюваний провідними американськими вченими С. Ф. Бемісом, Т. К. Пізом і Е. М. Познером.

Ф. К. Брукс заявив, що Товариство регулярно скликало щорічні зустрічі, навіть не звертаючи уваги на обмеження, встановлені у воєнні часи Управлінням з контролю за переміщенням. Географія зустрічей SAA представлена сесіями у Вашингтоні, Спрингфілді, Аннаполісі, Монтгомері, Хартфордді та у воєнні часи – у Ричмонді, Принстоні, Харрисбурзі, Індіанополісі. Іноді Товариство проводило спільні засідання з Американською історичною асоціацією, Американською бібліотечною асоціацією, Американською асоціацією політичних наук та Американською асоціацією історії штатів і округів⁹.

На щорічних зустрічах до порядку денного вносилися найважливіші для американської архівної спільноти питання. Аналіз питань, розглянутих членами SAA на деяких знакових засіданнях, дозволяє найкращим чином висвітлити діяльність Товариства та основні пріоритети архівної галузі США протягом 1936–1946 рр.

Суттєве значення мало обговорення архівних проблем на зустрічі в Монтгомері в листопаді 1940 р. К. Ч. Кріттенден з Історичної комісії Північної Кароліни визначив пріоритети розвитку архівної галузі США на той час: 1) централізація управління архівами, що, на його думку, була б сприятливим чинником для впровадження єдиного архівного законодавства; 2) популяризація архівів і архівної професії через засоби масової інформації, патріотичні товариства та історичні музеї; 3) збільшення фінансування архівів, як вважав Кріттенден, безпосередньо впливало з їх популярності й усвідомлення суспільством важливості зберегання документальної історичної спадщини; 4) підтримка архівами та архівістами проєктів WPA із укладання описів архівних документів часів «Нового курсу» Президента США Фр. Д. Рузвельта; 5) вирішення проблеми постійно зростаючих обсягів документації. Кріттенден указав, що увесь попередній час архівісти опікувалися тільки збереганням документів і ніколи не порушували питання про їх знищення, тож формування політики і розробка законодавства про виділення нецінних документів до знищення були важливими для подальшої долі архівів¹⁰.

На цій же зустрічі Е. М. Познер представив свій звіт про вивчення стану архівної освіти в європейських країнах «European Experiences in Training Archivists» («Європейський досвід підготовки архівістів»)¹¹. Він доповів, що у Європі

⁹ *Brooks P. C.* The First Decade of the Society of American Archivists [Text] / Philip C. Brooks // *American Archivist.* – 1947, April. – Vol. 10. – № 2. – P. 125–126 ; A proposed model act to create a State Department of Archives and History [Text] // *American Archivist.* – 1944, April. – Vol. 7. – № 2. – P. 130–133.

¹⁰ *Cappon L. J.* The Fourth Annual Meeting of the Society of American Archivist. Montgomery, Alabama. November 11 and 12, 1940 [Text] / Lester J. Cappon // *American Archivist.* – 1941, January. – Vol. 4. – № 1. – P. 13–25.

¹¹ *Posner E.* European experiences in training archivists [Text] / Ernst Posner // *American Archivist.* – 1941, January. – Vol. 4. – № 1. – P. 26–37.

(зокрема, у містах Парижі, Відні, Берліні, Празі, Брюсселі, Гаазі, а також у країнах Іспанії, Італії і Росії) існували навчальні заклади, спеціально створені для підготовки архівістів, перші навчальні програми були розроблені ще в 1790-х рр. (університет Майнца, Німеччина), призначення на посади в архівах здійснювалося тільки на підставі диплома про закінчення школи архівістів і здачі фінального іспиту. Учений пропонував запровадити в США навчання претендентів на посади архівістів (на зразок того, як призначались архівісти в Public Record Office (Національний архів Великобританії)), викладання їм методології і методів історичних досліджень, проведення для них лабораторних занять на базі архівів. Натомість С. Дж. Бакк вступив у дискусію із доповіддю «The Training of American Archivists» («Навчання американських архівістів»), де вказав на відмінності між функціями архівіста і бібліотекаря, обґрунтував поняття «архівна наука», якою повинні були оволодіти майбутні архівісти, окреслив коло навчальних предметів, необхідних для фахової підготовки архівіста. У своєму виступі Бакк визначив, що саме входить до поняття «archival есопому» (організація діяльності архівів)¹²: 1) природа та цінність архівів, 2) формування архівів, 3) статус і функції архівних установ, 4) внутрішня організація, 5) будинки й обладнання, 6) набір і навчання персоналу, 7) експертиза цінності та відбір архівних матеріалів, 8) зберігання та реставрація архівних документів, 9) систематизація й описування архівних документів, 10) копіювання архівних матеріалів, 11) редагування та публікація архівних документів, 12) послуги архівів, у тому числі організація виставок, 13) вирішення проблем спеціальних типів архівів (місцевих, бізнес-структур та церковних), 14) вирішення проблем спеціальних видів архівних документів (мапи, кіно-, фото-, фонодокументи). Опанування «archival есопому», на думку вченого, було основним завданням студентів, які прагнули здобути архівну освіту. Важливість цього засідання підкреслюється ще й тим, що воно відбулося в несприятливий для архівної галузі момент. Усі питання, порушені американськими архівістами, слід розглядати в контексті того, що на той час США ще фактично не оговталися після «Великої депресії», яка охопила всі галузі економіки і соціальної сфери, і вже знаходилися напередодні вступу в Другу світову війну.

У ході війни для архівістів США першочерговим було вирішення проблеми збирання і зберігання документів воєнного періоду. Їй було приділено увагу на 6-й щорічній зустрічі SAA в Ричмонді (Вірджинія) 26 жовтня 1942 року¹³. Існувало два рівні цієї проблеми: 1) зберігання офіційних документів федеральних урядових установ і урядів штатів; 2) документування життя пересічних громадян у ході Другої світової війни. Цій проблемі присвячено доповіді, що оголосили

¹² Buck S. J. The Training of American Archivists [Text] / Solon J. Buck // American Archivist. – 1941, April. – Vol. 4. – № 2. – P. 84–90.

¹³ Burt H. S. The sixth annual meeting of the Society of American Archivist. Richmond, Virginia. October 26 and 27, 1942 [Text] / Harold S. Burt // American Archivist. – 1943, January. – Vol. 6. – № 1. – P. 19–27.

О. В. Холмс, У. Д. Мак-Кейн та Дж. С. Дуглас із Військового департаменту й інші. Фактична реалізація програми забезпечення збереженості військових документів розпочалася спонтанно Військовим департаментом США з 1 грудня 1942 р., коли було засновано центр документації в Омасі. Ф. К. Брукс наполягав на посиленні відповідальності архівістів за реалізацію програми Національного архіву США з управління документацією установ, причетних до військових справ. Передусім він рекомендував увести до штату кожної установи посадову особу, відповідальну за збереження її архіву, експертизу цінності документів, відбір документів постійної цінності і передачу їх на зберігання до Національного архіву. Р. Г. Бахмер наголошував на необхідності визначення в питанні, які документи в установах мають тимчасовий характер, а які потребують постійного зберігання. Із цією метою він вказав на шість кроків, які необхідно було пройти кожному відповідальному за архів установи, щоб досягти збереженості цінних документів: 1) усвідомлення стандартів цінності; 2) регулярність упорядкування документів із відокремленням матеріалів тимчасового зберігання від постійного; 3) забезпечення захисту цінних документів; 4) інформування архівної інституції про те, які документи вона може отримати для постійного зберігання; 5) укладання описів; 6) класифікація (йдеться про систематизацію) документів постійної цінності.

Документування життя країни в роки Другої світової війни в США здійснювалося шляхом залучення широкої громадськості до різноманітних програм. Як-от, у штаті Огайо губернатором було створено спеціальну комісію із двадцяти осіб, відповідальних за збирання, систематизацію, каталогізацію та передачу до архіву постанов федерального уряду та адміністрації штату, памфлетів, газет, листів, публікацій тощо, натомість у Нью-Йорку до документування повсякденного життя залучалися школярі. С. Дж. Бакк указав на те, що архівісти мають використовувати патріотичні почуття американців і більше пропагувати серед них волонтерські програми. Члени SAA вважали, що волонтери мають відіграти свою роль у збиранні листів військовослужбовців із фронту, плакатів, фотографій, документів генеалогічного характеру.

1943 року на сьомій зустрічі SAA у Принстоні (Нью-Джерсі) уже обговорювалися шляхи вирішення проблем, які очікували на архівістів у повоєнний період: будівництво безпечних для зберігання архівних документів споруд, співробітництво з архітекторами, устаткування архівів належним обладнанням, крім того, оцінювалися результати ухвалених у ході війни рішень щодо експертизи цінності документів та передбачались інформаційні потреби майбутніх дослідників¹⁴.

¹⁴ *Franklin N. W.* The seventh Annual Meeting of the Society of American Archivist. Princeton, New Jersey. November 15 and 16, 1943 [Text] / Neil W. Franklin // *American Archivist*. – 1944, January. – Vol. 7. – № 1. – P. 18–27.

Аналогічні питання розглядалися на восьмій зустрічі SAA 8–9 листопада 1944 року в Харризбурзі (Пенсільванія)¹⁵. К. Ч. Криттенден так і назвав свою доповідь – «The State Archivist Looks to the Future»¹⁶ («Архівісти штатів дивляться у майбутнє»). У ній він заперечив непотрібне, на його думку, витрачання часу архівістами на історичні та генеалогічні дослідження, редагування та публікацію документів, неархівну роботу (випуск історичних журналів, співробітництво з музеями, школами, святкування річниць тієї чи іншої історичної події тощо). Учений вбачав майбутню роль архівіста у забезпеченні установ і громадян потрібною їм інформацією, а звідси він визначав три завдання для архівістів майбутнього: 1) експертиза цінності та відбір цінних документів для зберігання в архіві, 2) створення відповідних умов для забезпечення збереженості та укладання довідників для удотуплення використання документів, 3) консультування співробітників установи щодо вирішення проблем із документами поточного характеру. Він наполягав назвати архів «The National Records», або «The Public Record Office» (як у Великобританії), або «Hall of Records», як це зробили в Мериленді, тоді стане очевидним, що ця установа має справу з документами. Така назва, на думку К. Ч. Криттендена, стала б більш зрозумілою людям, ніж «архів». У світлі майбутнього М. К. Нортон у своєму президентському адресі «Some Legal Aspects of Archives»¹⁷ («Деякі юридичні аспекти архівів») указала на відсутність у законах США чіткого визначення поняття «records» (документи), що спричиняло повсюдне знищення цінних документів, хоча це й заборонено законодавством. Ми не сподіваємося на те, що можемо зберегти все, відзначала видатна вчена, але місцеві посадові особи повинні отримати інструкції щодо розпорядження їх документами, бо вони не можуть відрізнити, які документи мають приватний характер, а які є публічними. Особливе значення М. К. Нортон надавала документам, які б могли бути використаними як юридичний доказ у суді. Вона вважала, що американська архівна література взагалі проігнорувала проблеми, пов'язані із доказовою цінністю документів (зокрема, підтвердження оригінальності документа, використання завіреної копії, її відповідне оформлення тощо). Тож як президент SAA того року М. К. Нортон винесла на порядок денний питання про обґрунтування в американському архівному законодавстві юридичної цінності архівних документів.

¹⁵ Peckham H. H. The eighth Annual Meeting of the Society of American Archivist. Harrisburg, Pennsylvania. November 8 and 9, 1944 [Text] / Howard H. Peckham // American Archivist. – 1945, January. – Vol. 8. – № 1. – P. 12–18.

¹⁶ Crittenden C. The State Archivist Looks to The Future [Text] / Christopher Crittenden // American Archivist. – 1945, July. – Vol. 8. – № 3. – P. 185–193.

¹⁷ Norton M. C. Some Legal Aspects of Archives [Text] / Margaret Cross Norton // American Archivist. – 1945, January. – Vol. 8. – № 1. – P. 1–11.

На останній зустрічі SAA воєнного періоду, що відбулася в Індіанполісі 6–7 листопада 1945 року, на розгляд були винесені питання: про виготовлення і вартість обладнання для архівів, підготовку методичних посібників із управління документацією «Manuals for Records» (підготовлений Ф. К. Бруксом за дорученням Комітету з управління документацією SAA) та «Manuals for Local Records Officials» (Г. С. Барта з Бібліотеки штату Коннектикут), мікрофільмування документів урядових установ воєнного періоду як один із методів зменшення їх обсягів. Брукс визначив п'ять контрольних фаз для управління документацією: контроль на моменті створення документа, управління поточними документами, відокремлення документів постійного і тимчасового зберігання, подальше розпорядження нецінними документами, адміністрування цінних неактивних документів¹⁸. Більша частина зустрічі була присвячена діяльності архівістів і документам воєнного часу¹⁹.

На зустрічі Товариства американських архівістів, що відбулася у Вашингтоні 24–25 жовтня 1946 року²⁰, на першій же сесії були обговорені проблеми створення Путівника по архівних колекціях документів часів Другої світової війни. Цей Путівник був розрахований насамперед на самих архівістів, він мав на меті допомогти їм розібратися у «комплексності і калейдоскопічному характері урядових установ воєнного часу», аналізувати їх функції, розуміти різні аспекти діяльності уряду для систематизації документів воєнного періоду і забезпечення потреб майбутніх користувачів. 29 липня 1946 року план підготовки Путівника та упорядкування документів воєнного періоду був схвалений Президентом США Г. С. Труменом. План відомий під назвою «The World War II Records Project» («Проект Документи Другої світової війни»). Документи установ воєнного часу були систематизовані в серії та групи серій, на них укладені описи²¹. Серед інших важливих питань, обговорюваних архівістами, – методи роботи з кінофотодокументами установ воєнного періоду²² та роль документа в управлінні установою²³.

¹⁸ *Josephson B. E.* The ninth annual meeting of the Society of American Archivist. Indianapolis, Indiana. November 6 and 7, 1945 [Text] / Bertha E. Josephson // *American Archivist*. – 1946, April. – Vol. 9. – № 2. – P. 101–109.

¹⁹ *Holms O. W.* The National Archives and the protection of records in war areas [Text] / Oliver W. Holms // *American Archivist*. – 1946, April. – Vol. 9. – № 2. – P. 110–127.

²⁰ *Bahmer R. H.* The tenth annual meeting of the Society of American [Text] / Robert H. Bahmer // *American Archivist*. – 1946, April. – Vol. 10. – № 1. – P. 3–8.

²¹ *Hamer P. M.* Guides to Records of World War II [Text] / Philip M. Hamer // *The American Archivist*. – 1947, October. – Vol. 10. – № 4. – P. 339–345.

²² *Holmes D. C.* Wartime Photographic Activities and Records Resulting Therefrom [Text] / Donald C. Holmes // *American Archivist*. – 1947, July. – Vol. 10. – № 3. – P. 287–293.

²³ *Marx F. M.* The Role of Records in Administration [Text] / Fritz Morstein Marx // *American Archivist*. – 1947, July. – Vol. 10. – № 3. – P. 241–248.

ЛЕСТЕР ДЖЕСС КАППОН,
12-й президент SAA
(1956-1957)

Підсумки діяльності SAA за 1936–1951 рр. підвів Л. Каппон у статті, присвяченій становленню архівної професії і Товариству американських архівістів²⁴. Каппон відзначив декілька позитивних здобутків SAA.

Першим із них, як підкреслив учений, було те, що, хоча в заснуванні архівних установ неоціненну роль відіграли історики, при створенні Статуту SAA передбачило входження до кола його членів представників усіх професій, причетних до збирання, зберігання і використання архівів (істориків, хранителів манускриптів, архівістів, бібліотекарів, державних службовців тощо). Тож «різноманітне членство є однією із найсильніших рис Товариства».

Другим позитивним моментом було усвідомлення ролі архівіста в зберіганні балансу між інтересами установи-документоутворювача і майбутнього дослідника. Архівісти задекларували принцип «документи сьогодення є архівами завтрашнього». Уперше саме архівісти, а не історики (які вважали архівами лише документи минулого), звернули увагу на активні та напівактивні документи установ і дійшли висновку про переваги експертизи цінності для формування архівних колекцій та корисність виділення нецінних документів до знищення для звільнення архівів майбутнього від перевантаження макулатурою. Важливим було введення поняття «retirement» («вилучення з обігу» – передбачає, що документи офіційного походження, визнані нецінними для подальшого постійного зберігання в Національному архіві США та архівах штатів, можуть бути передані на зберігання іншим зацікавленим архівним інституціям: приватним, університетським, церковним архівам, архівам бізнес-корпорацій, громадських рухів і об'єднань) замість «destruction» (знищення документів). Усе це породило в середовищі архівістів ідею про створення програм управління документацією. Ф. К. Брукс 1949 року опублікував Бюлетень Національного архіву «Public Records Management» («Управління публічними документами»), деякі архівісти навіть залишили архівну роботу і стали менеджерами з управління документацією²⁵.

Як третє, указано, що архівісти пройшли значний шлях у визначенні цінності документів, їх відборі на постійне зберігання, систематизації та описуванні, підготовці архівних довідників, реставрації та удосконаленні зберігання.

²⁴ Cappon L. J. The Archival Profession and the Society of American Archivists [Text] / Lester J. Cappon // American Archivist. – 1952, July. – Vol. 15. – № 3. – P. 195–204.

²⁵ Лестер Каппон може тут згадувати Е. Дж. Ліхі, який дійсно звільнився з Національного архіву США 1948 року. Ліхі організував Національну раду документації, некомерційну організацію для сприяння управлінню документацією. 1953 року залишив пост у Національній раді документації, щоб заснувати власні компанії «Бізнес-архів Ліхі», «Ліхі енд Компані», які надавали консультації з менеджменту документації.

Четвертим здобутком Л. Каппон вважав те, що SAA відіграло значну роль у становленні архівної освіти, підвищенні кваліфікації та розповсюдженні архівних знань через щорічні зустрічі, архівну літературу, у тому числі через журнал «The American Archivist». Учений зазначив, що вдала реалізація програм підготовки архівістів стала можливою завдяки двом факторам: поєднанню навчання в університеті з практичними заняттями на базі архівних установ та лідерству видатних учених, які по суті були як істориками, так і архівістами. Важливе значення мала програма підготовки архівістів, запроваджена Е. М. Познером в Американському університеті у Вашингтоні (1939 р.). Вона включала курси історичних, політичних та архівних наук і була взята за основу іншими навчальними закладами Сполучених Штатів. Пізніше Познер запровадив два напрями підготовки спеціалістів: істориків-архівістів і менеджерів з управління документацією.

Отже, Л. Каппон дійшов висновку, що за 15 років (які включають раніше визначений період 1936–1946 рр.) діяльності Товариство американських архівістів досягло своєї головної мети – забезпечило становлення і розвиток нової для США архівної професії і співробітництва архівістів у їх середовищі. Цілком погоджуємося з висновком видатного американського вченого і знаного у всьому світі архівіста Л. Каппона.

Повоєнний період, як зазначав Фр. Дж. Кук, характерний долученням американських архівістів до міжнародних архівних справ. Активне включення архівістів США в міжнародну діяльність відбулося ще напередодні Другої світової війни. Підсумки цієї роботи були підведені на щорічній зустрічі SAA, що відбулася в Індіанapolisі 6–7 листопада 1945 р., про яку вже йшлося вище. Сесії, на яких заслуховувалися звіти про діяльність американських архівістів на фронтах війни, у звільнених від нацистської окупації країнах, проходили під загальною назвою «Archives of Enemy and Occupied Countries» («Архіви ворога та окупованих країн»). Головою Комітету міжнародних відносин SAA О. В. Холмсом була висвітлена робота американських архівістів по врятуванню архівів окупованих країн. Так, він доповів, що за сприяння Президента США Фр. Д. Рузвельта та під керівництвом видатного американського вченого-архівіста Е. М. Познера, інших представників Національного архіву США напередодні війни був укладений список архівів Німеччини «Archival Repositories in Germany», у ході війни – огляд управління італійськими архівами «The Administration of Current Records in Italian Public Agencies», путівник «Information on German Records», що розкривав організаційні й технічні аспекти зберігання архівних документів у Німеччині та служив посібником посадовим особам, до обов'язків яких входило розпорядження захопленими німецькими архівами. Фактично вже під час окупації (робота тривала до 1943 р.) були укладені списки архівів та топографічний атлас архівів європейських країн (Іспанії, Італії, Франції, Югославії, Румунії, Болгарії, Бельгії, Голландії, Данії, Австрії, Угорщини, Норвегії, Люксембургу, Чехословаччини, Швеції,

Швейцарії, Португалії, Польщі), а також Філіппінських островів, нідерландської частини Індії, французької частини Індокитаю, Таїланду, Японії, Кореї, окупованої японцями частини Китаю – у цілому до списків включено понад 1700 архівів. На кожній мапі атласу зазначалося місце розташування архівних установ. Він використовувався американськими військовими, щоб уникнути бомбардувань архівів цих країн та для перевірок стану архівних споруд і документальних комплексів, здійснюваних Управлінням військової поліції, таборами військовополонених та переміщених осіб (Provost Marshal General's Office). Представники Національного архіву США були направлені на європейський, середземноморський, тихоокеанський театри воєнних дій, у тому числі до Німеччини, Італії, Японії та Філіппін, для організації охорони та зберігання архівів цих країн²⁶. 1949 року Департамент Армії США направив Е. М. Познера до Німеччини для проведення огляду німецьких архівів у американській зоні окупації та здійснення експертизи цінності документів Військового управління США в Німеччині²⁷.

Упродовж 1946–1948 рр. в американській зоні окупації була організована робота щодо повернення архівних і бібліотечних фондів, вилучених нацистами (Hitler's Einsatzstab Reichsleiter Rosenberg) у ході Другої світової війни в різних окупованих країнах, їх власникам. 2 березня 1946 року був заснований «Offenbach Archival Depot» (спеціальний розподільний пункт культурних цінностей). Його керівником став співробітник Національного архіву США С. Дж. Помрінж, який отримав широкі повноваження. Розподільний пункт був забезпечений приміщеннями, співробітниками (до 28 березня 1946 року штат співробітників уже складав 180 осіб основного персоналу та 30 обслуговуючого), охороною. Помрінж згадував, що охорона була вкрай важлива, оскільки уникнути крадіжок цінних документів, зосереджених на пункті, було неможливо, тому навіть здійснювалися вибіркові обшуки співробітників із роздяганням. На розподільному пункті здійснювалась

СЕЙМОР ДЖ. ПОМРІНЖ,
перший керівник
«Offenbach Archival Depot»,
перший викладач курсу
з управління документа-
цією в Американському
університеті

ідентифікація документальних матеріалів за країною, мовою, у разі можливості за бібліотекою або архівом. Капітан І. Бенкович, який згодом став наступником Помрінжа на посаді, розробив систему ідентифікації книг за штампами бібліотек усередині, ще один працівник за-

²⁶ Holms O. W. The National Archives and the protection of records in war areas [Text] / Oliver W. Holms // American Archivist. – 1946, April. – Vol. 9. – № 2. – P. 110–127.

²⁷ Menne-Haritz A. Ernst Posner's Archives and the Public Interest [Text] / Angelika Menne-Haritz // American Archivist. – 2005, Fall-Winter. – Vol. 68. – № 2. – P. 323–332 ; Ross A. R. Ernst Posner: The Bridge between the Old World and the New [Text] / Rodney A. Ross // American Archivist. – 1981, Fall. – Vol. 44. – № 4. – P. 304–312.

пропонував систему висушування книг і документів (власне їх просто прищеплювали до мотузки і підвішували у теплому приміщенні для просушки). За станом на серпень 1947 року 2 млн книг було ідентифіковано й повернуто країнам-власникам. С. Дж. Помрінж у своїх спогадах написав, що він пишається тим, що повернення 93 % матеріалів було здійснено американською службою. Із зазначених 2 млн матеріалів Німеччині передали 700 тис., Нідерландам – 329 тис., Франції – 328 тис., СРСР – 232 тис., Італії – 225 тис. книг і архівних справ. Понад 10 тис. справ і книг було повернуто кожній із таких країн, як Бельгія, Чехословаччина, Великобританія, Греція, Угорщина, Югославія, 25 тис. – Польщі, а також значні обсяги документів і книг передані Інституту єврейських досліджень (Нью-Йорк) та місії Бібліотеки Конгресу²⁸. У тому числі з лютого до травня 1946 року Помрінж організував повернення книг і музейних експонатів бібліотекам і музеям, із яких вони були вилучені: єврейської Бібліотеки Розенталіна (знаходиться в Амстердамі), колекції Дослідницького інституту ідишу «YIVO» (створений у Польщі, знаходиться у Нью-Йорку), найбільшої в Європі бібліотеки навчальної літератури «Strashun Library»²⁹.

Важливі рішення, що вплинули на розвиток архівів усєї планети, були ухвалені керівництвом Національного архіву США наприкінці Другої світової війни. Улітку 1945 року в Сан-Франциско відбулася установча Конференція Об'єднаних Націй по створенню міжнародної організації, на якій був прийнятий Статут ООН (26 червня 1945 р.). Національний архів США, очолюваний тоді архівістом США С. Дж. Бакком, підготував Конференції пропозиції по заснуванню міжнародного архіву – «Proposal for the Establishment of a United Nations Archives» («Пропозиції по заснуванню архіву Об'єднаних Націй»)³⁰. Мета заснування архіву ООН, з погляду архівістів США, полягала у створенні архівного депозитарію для зберігання чотирьох видів документів: 1) непоточних документів ООН і її структурних частин; 2) архівів міжнародних організацій, для яких Об'єднані Нації були правонаступником (йшлося про документи Ліги Націй) або які увійдуть до них повністю чи частково; 3) документів міжнародних конференцій, тимчасових міжнародних

²⁸ Pomrenze Seymour J. Personal Reminiscences of the Offenbach Archival Depot, 1946–1949. Fulfilling International and Moral Obligations / Offenbach Archival Depot: Establishment and Operation [Electronic resource] // United States Holocaust Memorial Museum. – Mode of access: <http://www.ushmm.org/information/exhibitions/online-features/special-focus/offenbach-archival-depot/establishment-and-operation>. – Title from screen.

²⁹ Guide to the Colonel Seymour J. Pomrenze (1916–2011) Papers undated, 1809–2008, bulk 1979–1999, P–933, Processed by Kevin Schlottmann as part of the Leon Levy Archival Processing Initiative, made possible by the Leon Levy Foundation / American Jewish Historical Society Center for Jewish History [Electronic resource] // Center for Jewish History • Archival Finding Aids. – Mode of access: <http://findingaids.cjh.org/?pID=1463157>. – Title from screen.

³⁰ Claus R. The United Nations Archives [Text] / Robert Claus // American Archivist. – 1947, April. – Vol. 10. – № 2. – P. 129–132.

організацій, створених для виконання спеціальних завдань³¹; 4) документів міжнародного значення і важливості, які повинні були зберігатися під міжнародним контролем, наприклад, документів Генерального Штабу гітлерівської Німеччини. Р. Клосом із Національного архіву США був підготовлений документ «Essential Functions of a United Nations Archives» («Важливі функції Архіву Об'єднаних Націй», опублікований у Бюлетені Генерального Секретаріату ООН 28 березня 1947 р.), який визначав функції майбутнього архіву: 1) експертиза цінності і розпорядження (виділення до знищення або передача на зберігання до інших архівних інституцій) непоточних документів; 2) передача на зберігання документів із постійними термінами відразу після їх виходу з активного користування в органах ООН; 3) ремонт, реставрація і зберігання документів; 4) систематизація та описування документів; 5) обслуговування користувачів: міжнародних організацій, членів ООН і вчених. Витоки архіву походять із Конференції у Сан-Франциско (весна – літо 1945 р.) та Комісії у Лондоні (осінь 1945 р.), коли в Службі документації Секретаріату функціонував архівний підрозділ і його керівником був А. Пардо. Проте американські архівісти вважають, що фактично архів почав працювати з моменту призначення його директором Р. Клоса, тобто з 6 жовтня 1946 року³².

Згодом С. Дж. Бак виступив із ідеєю створення міжнародної архівної програми «A Proposed Archives Program for the United Nations Educational, Scientific, and Cultural Organization». Його пропозиції передбачали: 1) проведення Міжнародного конгресу архівістів (попередньо планувалося його проведення на 1947 рік, але в дійсності 1-й Міжнародний конгрес архівів відбувся 21–26 серпня 1950 року в Парижі. На Конгресі було представлено 350 архівістів із 30 країн світу), 2) заснування Міжнародного комітету архівістів для організації конгресів, під-

³¹ Питання створення єдиного архіву міжнародних організацій дискутується ще й досі. Воно обговорювалося на XIII Міжнародній конференції Круглого столу архівів (13–16 вересня 1971 р., Бонн, ФРН), після якої архівісти Польщі, Туреччини, архіву Ліги Націй, Міжнародної спілки телекомунікацій висловили сумніви стосовно концентрації фондів міжнародних організацій у рамках одного архіву через виникнення суперечності між принципами «походження» і «належності». Генеральний директор державних архівів ПНР Л. Хайн для розв'язання цієї проблеми пропонував створити центральний осередок обліку та інформації, що давав би можливість використовувати архівні матеріали без потреби в їх фізичному переміщенні. Занепокоєння долею архівів міжнародних організацій, пропозиції по організації їх документів та доступу до них як до важливої джерельної бази історії міжнародних відносин пролунали у доповідях В. П. Тарасова (Росія) та А. Флері (Швейцарія) на XIII Міжнародному конгресі архівів у Пекіні (1996 р.). Проблема забезпечення збереженості та використання документів міжнародних організацій Центральної і Східної Європи була у фокусі уваги учасників міжнародного зібрання архівістів у Варшаві (13–14 жовтня 2000 р.) та Міжнародної конференції Круглого столу архівів у Кейптауні (20–25 жовтня 2003 р., ПАР). Хайн Л. До проблеми архівів міжнародних установ [Текст] / Л. Хайн // Архіви України. – К., 1972. – № 1 (111). – С. 10–11 ; Банасюкевич В. Д. XIII Международный конгресс архивов (Краткий обзор докладов и выступлений) [Текст] / В. Д. Банасюкевич // Отечественные архивы: Научно-практический журнал. – М., 1997. – № 2. – С. 84–90 ; Матяш І. Б. Архівознавство: методологічні засади та історія розвитку [Текст] / І. Б. Матяш. – К., 2012. – С. 450–451, 491.

³² Holmes O. W. Toward an International Archives Program and Council, 1945–1950 [Text] / Oliver W. Holmes // American Archivist. – 1976, July. – Vol. 39. – № 3. – P. 287–290.

тримання стосунків між архівістами та ЮНЕСКО, створення в Секретаріаті ЮНЕСКО підрозділу, відповідального за архіви та архівне співробітництво на планеті³³. Міжнародну раду архівів (International Council on Archives, ICA) засновано на установчій конференції 9 червня 1948 року в Парижі, С. Дж. Бакка обрано одним із двох перших віце-президентів (першим президентом став Ш. Самаран, Генеральний директор архівів Франції, ще одним віце-президентом – знаний у всьому світі британський архівіст Ч. Х. Дженкінсон)³⁴. Сьогодні ICA включає 1500 членів різних категорій із 195 країн світу.

Таким чином, американські архівісти вжили значних заходів під час Другої світової війни для запобігання втратам архівів у ході воєнних дій, після війни стали ініціаторами створення Міжнародної ради архівів, Архіву ООН, пропонували створити Архів міжнародних організацій, опікувалися проблемами архівів європейських країн, постраждалих від нацистської окупації тощо. Питання міжнародної архівної діяльності активно обговорювалися на щорічних зустрічах SAA.

На початку «холодної війни» Президентом США Г. С. Труменом була оголошена програма допомоги країнам, що розвиваються, «Point Four Program» (20 січня 1949 р.). Сама ідея мала давню історію. Ще з кінця XIX ст. великому промислово-му і банківському капіталу було тісно у кордонах США. Американські політики намагалися поширити вплив на увесь Американський континент і острови Тихого океану, оволодіти ринками Східної Азії. Державний секретар США У. Г. Сьюард ще наприкінці 1860-х рр. заявив, що США повинні встановити «контроль над усім світом». Але на той час країна ще не мала достатньо ресурсів для експансії на всі континенти, тому зосереджувала свою увагу на збільшенні експорту до Мексики, Канади, Куби, країн Південної Америки, Карибського басейну та островів Тихого океану. Як обґрунтування економічної діяльності США у цьому регіоні виникла теорія панамериканізму – політичної, економічної та духовної спільності інтересів усіх народів, які населяли Американські континенти. Вашингтонська конференція 1889 року заснувала Міжнародний союз американських республік, 1910 року перейменований на Панамериканський союз. Одним із засобів розширення впливу США в Латинській Америці стала реалізація доктрини Президента США Дж. Монро, проголошена 2 грудня 1823 р., та виникнення нової її версії – доктрини Державного секретаря США Р. Олні (20 червня 1895 р.). Обидві заперечували будь-які форми європейського контролю над латиноамериканськими

³³ *Buck S. J.* The Archivist's «One World». Presidential address, delivered at the tenth annual meeting of the Society of American Archivists, at Washington, October 24, 1946 [Text] / Solon J. Buck // *American Archivist*. – 1947, January. – Vol. 10. – № 1. – P. 9–24.

³⁴ *Матяш І. Б.* Архівознавство: методологічні засади та історія розвитку [Текст] / І. Б. Матяш. – К., 2012. – С. 393–436, 477–484 ; *Лозицький В. С.* Історія міжнародного архівного співробітництва (1898–1998 рр.) [Текст] / В. С. Лозицький. – К., 1999. – С. 17–28.

країнами і стали використовуватися для витіснення європейських держав із політичного життя Західної півкулі. На теренах самих США після Війни за незалежність (1775–1783 рр.) розвинулися концепції «визначення долі», «обраності народу», «винятковості американського шляху розвитку», «унікальності американської демократії», її переваги над європейськими державними системами. Усе це стало джерелом американської експансіоністської ідеології³⁵.

Програма Адміністрації Президента США Г. С. Трумена, крім експансії США по всіх континентах, була одним із засобів здобуття перемоги у «холодній війні» з СРСР³⁶. Вона передбачала надання допомоги країнам, що розвиваються, не стільки грошима, скільки наданням консультативної технічної допомоги. Ця програма реалізовувалась одночасно із «Планом Маршалла» (протягом 1948–1952 рр.) і поширювалася на країни, які погоджувалися співпрацювати із США³⁷. Значний вплив здійснили американські архівісти на розвиток архівної справи в Австралії та Новій Зеландії. 1954 року видатний американський вчений Т. Р. Шелленберг на кошти гранту програми Фулбрайт викладав лекційні курси у цих країнах, згодом ідеї вченого були впроваджені у практику роботи архівів цих країн³⁸. Майже одночасно Т. Дж. Пагліз та А. Янг поїхали на Філіппіни, Ф. К. Брукс – до Панами, представники Національної ради з управління документацією (National Records Management Council) – до Ізраїлю³⁹. Панама була однією з перших латиноамериканських країн, уряд якої виділив кошти на спорудження архіву і видав архівний закон (1924 р.). Проте з часом сховища Національного архіву Панами переповнилися архівними документами, таке саме становище було й в установах. Країна потребувала впровадження методик з управління документацією та експертизи цінності, уведення до законодавства положень про виділення документів до знищення, освітніх програм для архівістів. Відповідно до програми «Point Four» у

³⁵ Болховитинов Н. Н. Доктрина Монро (Происхождение и характер) [Текст] / Н. Н. Болховитинов. – М. : Изд-во межд. отношений, 1959. – 336 с. ; Сантос Лабоурдетте М. К. Вторая Панамериканская конференция 1901–1902 гг. и освещение её кубинской прессой [Текст] : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. ист. наук / Сантос Лабоурдетте М. К. – М., 1984. – 18 с. ; Антясов М. В. Панамериканизм: идеология и политика [Текст] / М. В. Антясов. – М. : Мысль, 1981. – 296 с.

³⁶ У роки «холодної війни» СРСР активно розвивав програми співробітництва та міжнародної допомоги архівам соціалістичних країн, що в цілому вилилось у перебудову архівних галузей кожної з цих країн на кшталт радянської. Підготовка спеціалістів здійснювалась у рамках міжнародної допомоги на базі Московського державного історико-архівного інституту. Дані питання висвітлено у таких роботах: Бржостовская Н. В. Архивы и архивное дело в зарубежных странах (История и современная организация) [Текст] / Н. В. Бржостовская. – М. : МГИАИ, 1971. – 311 с. ; Стронский Г. И. Сотрудничество СССР и европейских социалистических стран в области исторической науки (вторая половина 40-х – 50-е годы) [Текст] : дис. ... канд. ист. наук : спец. 07.00.03 «Всеобщая история» / Стронский Генрих Иосифович. – Львов, 1984. – 225 с.

³⁷ Капица Л. М. Международный институт иностранной помощи [Текст] / Л. М. Капица // Вестник МГИМО-университета. – М., 2011. – № 4 (19). – С. 71–98.

³⁸ Rhoads J. B. An Archivist of intellect and industry. In Memoriam. Theodore R. Schellenberg. 1903–1970 [Текст] / James B. Rhoads // American Archivist. – 1970, April. – Vol. 33. – № 2. – P. 191–194.

³⁹ Brooks P. C. Archival Heritage Meets Modern Records in Panama [Text] / Philip C. Brooks // American Archivist. – 1955, April. – Vol. 18. – № 2. – P. 152.

Панамському університеті читалися курси для архівістів і діловодів державних установ, їх слухачами вже в перший рік стали 144 особи. Групі з 15 найбільш здібних слухачів викладалися поглиблені курси з архівного права, архівознавства та діловодства. За програмою «Point Four» два панамських спеціалісти, Е. М. де Гранді та М. Команто, стажувались у Національному архіві США, департаментах бюджету, охорони здоров'я, освіти і соціального забезпечення, навчалися в Американському університеті у Вашингтоні. Ф. К. Брукс вважав панамський проект одним із найуспішніших у програмі «Point Four»⁴⁰.

17 років наполегливої праці віддали американські архівісти заснуванню Національного архіву та центру документації у Тегерані (Іран). У жовтні 1954 року заступник Архівіста США Г. Е. Енжел прибув до Тегерана на запрошення ректора Тегеранського університету А. А. Сайєссі для викладання курсів архівознавства і діловодства. Декілька міністерств запросили Г. Е. Енжела провести аналіз стану архівної справи і діловодства в їх відомствах. Результатом цієї роботи, здійсненої у співробітництві з університетом Південної Каліфорнії та Місією США у Тегерані, стали рекомендації щодо створення архівного законодавства, заснування Національного архіву Ірану, описування архівів і документів уряду, виділення документів до знищення у державних установах, удосконалення методів управління документацією, навчання архівістів та рекордз-менеджерів. Улітку 1955 року в Ірані розпочався проект із вдосконалення управління документацією, який США підтримували протягом 11 років. Його було ініційовано Р. Джоллі з Університету Південної Каліфорнії. Поспіль із періодичними лекційними курсами у Тегеранському університеті, тривала розробка проекту архівного закону, організація національного архіву та центру документації для тимчасового зберігання документів державних установ. На посади керівників цих агенцій були запропоновані особи, які навчалися і працювали у США: архівіст С. Пархам, випускник Колумбійського та Каліфорнійського університетів, і менеджер із управління документацією М. Вазірія, який пройшов шестимісячне стажування з управління документацією в урядових агенціях і центрах документації США. У травні 1970 року проект архівного закону Ірану був розглянутий і ухвалений парламентом цієї країни. Закон засновував Національний архів Ірану, Центр документації та Архівну раду, до якої увійшли міністри культури та іноземних справ, генеральний прокурор та інші високопосадовці. Секретарем Архівної ради був призначений директор Національного архіву Ірану. Закон також передбачав передачу документів від установ до архіву через 40 років після їх утворення, порядок доступу до архівних документів, процедури виділення їх до знищення тощо. Водночас із законом парламентом Ірану було ухвалено рішення про будівництво споруд для

⁴⁰ Brooks P. C. Archival Heritage Meets Modern Records in Panama [Text] / Philip C. Brooks // American Archivist. – 1955, April. – Vol. 18. – № 2. – P. 158-159.

архіву і центру документації. Г. Е. Енжел звітував про утворення архіву Ірану на щорічній зустрічі Товариства американських архівістів 15 жовтня 1971 року в Сан-Франциско⁴¹.

27 жовтня 1961 року у Вашингтоні на I Міжамериканському архівному семінарі була заснована Міжамериканська технічна рада архівів (Inter-American Archives Technical Council), до складу якої увійшли 17 латиноамериканських країн. Семінар проходив під керівництвом видатного американського вченого і архівіста Т. Р. Шелленберга. Йому ж належала ідея створення Ради. 28 архівних інституцій латиноамериканських країн знаходились у незадовільного стану будинках, не існувало жодної архівної законодавчо-нормативної бази, навчального закладу, періодичного видання, путівника по архіву, архівісти отримували низьку заробітну плату. Над вирішенням цих проблем і збиралася працювати Міжамериканська технічна рада архівів, у складі якої були створені комітети: із систематизації архівів (очолив Т. Р. Шелленберг), архівних програм (Л. Р. Моралес із Пуерто-Рико), освіти (А. З. Таноді, Аргентина), термінології (Дж. С. Улібаррі, США), описування й укладання архівних путівників (Г. Мендоза Лоза, Болівія), палеографії і дипломатики (А. М. Карло, Венесуела), архівного законодавства (Р. Етчепареборда, Аргентина), мікрофільмування (Л. Ф. Малага, Перу). Фонд Рокфеллера виділив щедрий грант для створення Путівників по джерелах з історії країн Латинської Америки, до проекту долучився колишній працівник Національного архіву США, директор Інституту Латиноамериканських студій Дж. П. Гаррісон. Ще один напрям діяльності Міжамериканської технічної ради архівів стосувався освітніх програм для навчання архівістів Національного архіву Мексики. Його очолив Дж. І. Р. Маріє, голова архівної служби Мексики, фінансував Фонд Форда, а викладати архівні курси в університеті Мехіко збирався сам Т. Р. Шелленберг. Із часом у цих країнах почали виникати професійні спілки архівістів, перші з них з'явилися у Сальвадорі, Мексиці, Перу; школи архівістів – в Аргентині та Мексиці. Згодом цей процес вилився у створення регіональних філій Міжнародної Ради Архівів⁴².

Архівісти США відіграли провідну роль у становленні архівної справи в країнах Карибського басейну. Більшість цих країн або не мали архівних установ і традицій, або, здобувши незалежність, отримали постколоніальні архіви, сформовані під впливом архівних традицій Франції, Великобританії, Іспанії, Нідерландів, і самостійно не могли подолати накопичених проблем. Перша конференція архівістів Карибського басейну, фінансово підтримана урядом Ямайки, відбулася в м. Мона (поблизу м. Кінгстон, Ямайка), 20–27 вересня 1965 року. У ній взяли

⁴¹ Angel H. E. Archives in Developing Countries : Iran as a Case Study [Text] / Herbert E. Angel // American Archivist. – 1972, April. – Vol. 35. – № 2. – P. 173–181.

⁴² Ulibarri G. S. The Inter-American Technical Council on Archives [Text] / George S. Ulibarri // American Archivist. – 1964, January. – Vol. 27. – № 1. – P. 73–80.

участь представники Антигуа, Барбадосу, Бермудів, Гренади, Британської Гвіани, Британського Гондурасу, Британських Віргінських островів, Домініки, Гваделупи, Ямайки, Монтсеррату, Ангільї, Нідерландських Антильських островів, Сент-Кітсу і Невісу, Сент-Люсії і Сент-Вінсенту, Суринаму, Тринідаду і Тобаго, Пуерто-Рико, Великобританії, США, Нідерландів, а також ряду наукових інституцій та міжнародних організацій, у тому числі ЮНЕСКО. Т. Р. Шелленберг головував на пленарному засіданні та оголосив дві промови про принципи архівної експертизи цінності та організацію архівної освіти у країнах Карибського басейну. На цій конференції були визначені першочергові потреби в організації архівів, спорудженні архівних депозитаріїв, створенні архівного законодавства, архівної освіти, укладанні путівників по архівах, мікрофільмуванні документів у архівах колишніх метрополій для поповнення джерельної бази архівів постколоніальних країн. На конференції було обрано організаційний комітет для заснування Карибської історичної асоціації⁴³. Зусиллями Асоціації через десять років було проведено Другу карибську архівну конференцію (27–31 жовтня 1975 р., Гваделупа і Мартініка). 1974 року в Лімі (Перу) була заснована Міжамериканська асоціація архівістів (Inter-American Association of Archivists), першим президентом якої став А. Л. Лопез, директор Національного архіву Колумбії. До цієї організації увійшли дві головні Карибські країни – Колумбія і Венесуела, одночасно вони входили й до Карибського регіону, тому не могли визначитись, до якої з асоціацій, Міжамериканської чи Карибської, їм входити, і, крім Лопеза, не прислали жодного делегата. Врешті-решт архівісти цих країн вирішили увійти до обох асоціацій. Через політичні причини не були присутні й архівісти Куби. США представляли О. В. Холмс, А. Лейзінгер, Канаду – У. Сміт. Конференція ухвалила понад десять резолюцій, направлених на створення архівних установ, організацію їх роботи та розвиток міжінституціонального і міжнародного співробітництва⁴⁴.

Таким чином, програма надання технічної допомоги «Point Four», хоча й була започаткована США як альтернатива розповсюдженню комуністичних ідей у світі, мала свої позитивні наслідки для збереження історичної культурної спадщини цілого ряду країн. На V Міжнародному конгресі архівів (Брюссель, Бельгія, 1–5 вересня 1964 р.) А. Бейн, державний архівіст Ізраїлю, поставив перед Міжнародною радою архівів питання про розширення технічної допомоги архівам країн, що розвиваються⁴⁵. На VI Міжнародному конгресі архівів (Мадрид, Іспанія, 3–7 вересня 1968 р.) у вітальному адресі Е. Сабб наголосив на необхідності

⁴³ Schellenberg T. R. Caribbean Archives Conference, 1965 [Text] / T. R. Schellenberg // American Archivist. – 1966, July. – Vol. 29. – № 3. – P. 387–393.

⁴⁴ Holmes O. W. The International Scene: Report on the Second Caribbean Archives Conference. October 27–31, 1975 [Text] / Oliver Wendell Holmes // American Archivist. – 1976, January. – Vol. 39. – № 1. – P. 69–72.

⁴⁵ Smith W. I. The ICA and Technical Assistance to Developing Countries [Text] / Wilfred I. Smith // American Archivist. – 1976, July. – Vol. 39. – № 3. – P. 343–351.

розширення технічної допомоги постколоніальним країнам у збереженні їх документованого культурного надбання. Про технічну допомогу також ішлося на спеціальній Вашингтонській конференції Міжнародної ради архівів (1967 р.), конференції SAA у Оттаві (Канада, 1968 р.) та наступній зустрічі ICA у Медісоні (штат Вісконсин, США), на якій було ухвалено рішення направити двох експертів ICA до Африки: М. Рігера (США) – до Західної Африки, Дж. Р. Іда (Великобританія) – до Східної і Центральної Африки, для підготовки звіту про умови зберігання архівів в африканських країнах. На VII Міжнародному конгресі архівів (Москва, СРСР, 22–25 серпня 1972 р.) у доповіді директора Національного архіву Індії Ш. Н. Прасада було підраховано, що протягом 1957–1970 рр. ЮНЕСКО організувала 61 проект підтримки архівів у 38 постколоніальних країнах⁴⁶. Отже, ініціативи американських архівістів у сфері забезпечення збереженості архівів в інших країнах були цілком позитивно оцінені міжнародною архівною спільнотою.

Із заснуванням Міжнародної ради архівів та започаткуванням міжнародних архівних конгресів, а згодом і конференцій Круглого столу архівів, американські архівісти були їх активними учасниками.

На I Міжнародному конгресі архівів (Париж, Франція, 21–26 серпня 1950 р.) до делегації від Сполучених Штатів входили: 3-й Архівіст США У. К. Гровер, видатний учений і архівіст із Іллінойсу М. К. Нортон, голова Комітету з Міжнародних відносин SAA О. В. Холмс, Л. К. Борн із Бібліотеки Конгресу США та С. Дж. Бакк, який брав участь як один із засновників Міжнародної ради архівів⁴⁷.

М. К. Нортон на сторінках журналу «The American Archivist» висвітлила роботу I Міжнародного конгресу архівів і пропозиції США світовій архівній спільноті. Американська делегація представила проекти двох резолюцій⁴⁸. Перша з них стосувалася створення спеціального комітету для вивчення ефективності зусиль із метою збереження архівів Другої світової війни (у ній ішлося про отримання звітів від кожної держави щодо зазначених архівів, розробку стандартів зберігання архівів у воєнний час, які могли б бути адаптовані кожною країною (резолюцію ухвалено)). Друга резолюція була спрямована на створення спеціального комітету для формулювання принципів розширення свободи доступу вчених до архівів. У. К. Гровер пояснив, що американські архіви з деякими обмеженнями в адміністративних і таємних цілях доступні для дослідження з дати надходження документів до них, тоді як європейські архіви закриті на період 50 років і більше. Американська сторона не наполягала на скороченні цього періоду, але наголошувала на необхідності визначення принципів, на яких у майбут-

⁴⁶ *Smith W. I.* The ICA and Technical Assistance to Developing Countries [Text] / Wilfred I. Smith // *American Archivist*. – 1976, July. – Vol. 39. – № 3. – P. 345.

⁴⁷ *Holmes O. W.* Toward an International Archives Program and Council, 1945–1950 [Text] / Oliver W. Holmes // *American Archivist*. – 1976, July. – Vol. 39. – № 3. – P. 290–296.

⁴⁸ *Norton M. C.* The First International Congress of Archivists, Paris, France August 21–26, 1950 [Text] / Margaret Cross Norton // *American Archivist*. – 1951, January. – Vol. 14. – № 1. – P. 13–32.

ньому ці обмеження будуть ґрунтуватися. У. К. Гровер також вважав, що заснування цього комітету могло б сприяти створенню і координації програм обміну мікрофільмами між різними країнами. Асамблея у цілому прийняла принципи розширення доступу до архівів і обміну мікрофільмами (Розділ 2 Конституції ICA), проте на той час не знайшла рішення стосовно їх практичного впровадження⁴⁹.

Важливе значення мала ініціатива США (представлена у виступі Л. К. Борна) стосовно впровадження мікрофільмування в роботу архівів. Він підкреслив, що мікрофільмування може бути використано в цілях зменшення обсягів масових документів (із подальшим знищенням оригіналів), створення страхових фондів та фондів користування, публікації і розповсюдження копій архівних документів із науковою метою, обміну мікрофільмами між архівними інституціями та різними країнами. Як приклад співробітництва у цій галузі Л. К. Борн навів англо-американський проект із мікрофільмування архівів міністерств іноземних справ Німеччини та Японії, видання на мікрофільмах ранніх законодавчих актів Конгресу, урядів штатів і територій США. Борн зазначив, що на американському континенті 1-й Конгрес істориків США і Мексики (Монтеррей, Мексика, вересень 1949 р.) прийняв принципи співробітництва в галузі збереження і розповсюдження мікрофотокопій рідкісних і неопублікованих документів з історії Америки з метою їх подальшого включення до американських і європейських архівів. Борн запропонував створити міжнародний комітет, завданням якого було б детальне вивчення проблеми мікрофільмування архівів, аналіз важливості мікрофільмування для розвитку науки як на національних, так і на міжнародному рівнях, розгляду звітів Міжнародної ради архівів та країн-членів з аналізом результатів роботи у цій галузі та з удоступнення архівів⁵⁰. І хоча на той час європейські архівісти, які не мали такого досвіду в мікрофільмуванні, як їх американські колеги, побачили значні перешкоди (і на рівні законодавства, і технічні) для організації цієї роботи, але з часом у всьому світі мікрофільм було визнано єдиним можливим варіантом створення страхових фондів. На сьогодні мікрофільм залишається основою страхового фонду архівів, створених на паперовій основі, цифрова копія документа розглядається лише як фонд користування (за винятком США, на теренах яких мікрофільм має таку ж доказову силу, як і оригінал).

28 грудня 1951 року на спільній зустрічі Товариства американських архівістів та Американської історичної асоціації в Нью-Йорку, яка була знаковою, оскільки її проведено на наступний рік після I Міжнародного конгресу архівів, американські архівісти обговорювали проекти, які вони розпочали або планували запропонувати міжнародній архівній спільноті. З основною доповіддю

⁴⁹ Norton M. C. The First International Congress of Archivists, Paris, France August 21–26, 1950 [Text] / Margaret Cross Norton // *American Archivist*. – 1951, January. – Vol. 14. – № 1. – P. 17–18.

⁵⁰ Ibid. – P. 24–27.

«International Cooperation to Preserve Historical Source Materials» («Міжнародне співробітництво заради збереження історичних джерел») виступив Л. К. Борн⁵¹. У цій доповіді йшлося про визначення спільної мети для архівістів усього світу щодо забезпечення збереженості та доступності архівів. Борн зазначив, що Бібліотека Конгресу США у рамках програми міжнародного співробітництва розпочала копіювання на мікрофільми бібліографічних засобів, таких як каталоги, путівники, календарі, описи, списки, покажчики до ключових джерельних матеріалів, які, безсумнівно, також були історичними джерелами. Ця робота у майбутньому могла надати значні переваги США та іншим країнам в доступності історичних джерел для дослідження вченими. Також пропозиція США включала ідею про заснування депозитарію копій архівних документів у кожній із півкуль планети для забезпечення збереженості архівів та надання можливості вченим досліджувати історичні документи й обмінюватися знаннями у наближених депозитаріях. Це послужило б і лібералізації взаєморозуміння між різними націями. Борн у своїй доповіді вказав, що справжній захист архівів – це відсутність війни, але оскільки людству не вдається вирішити свої спірні питання іншим чином, захист історичної спадщини у час війни слід розглядати у трьох площинах: евакуація архівів, створення численних копій та встановлення чітких і непорушних міжнародних правил ставлення до архівів у час війни. Йшлося також про ту частину «Плану Маршалла»⁵², у якій були визначені заходи щодо попередження втрати архівів. Одним із головних заходів було мікрокопіювання важливих історичних документів Західної цивілізації. Не всі країни дружньо ставилися до цієї ідеї, побоюючись «культурної експансії» США, однак на той час мікрофільмування своїх документів уже розпочала Великобританія.

Борн говорив про ще більш амбіційний проект, який запропонувала Американська історична асоціація. Йшлося про виділення мікрокопіювальних камер і створення на американський кошт страхових фондів документів у архівах країн Європи. Натхненником цієї програми був професор Е. Л. Еріксон, голова Комітету документальних репродукцій Американської історичної асоціації. На той час уже була обрахована вартість створення страхових фондів та технічні можливості роботи мікрофільмувальних камер для деяких архівів Фінляндії, Франції (Archives Nationales in France), Австрії (Haus-, Hof- und Staatsarchiv, General State Archives) та ще семи провінційних архівних установ. Інші умови копіювання архівів запропонував С. Б. Чайлд, консультант із питань архівів і бібліотек Американської воєнної адміністрації в Німеччині. У них ішлося про здійснення копіювання

⁵¹ *Born L. K. International Cooperation to Preserve Historical Source Materials [Text] / Lester K. Born // American Archivist. – 1952, July. – Vol. 15. – № 3. – P. 219–230.*

⁵² «План Маршалла» – програма відновлення Європи після Другої світової війни. Запропонований 1947 року Державним секретарем США Джорджем К. Маршаллом. У реалізації плану взяли участь 17 європейських країн. Реалізація плану припинена у другій половині 1960-х рр. через наполягання країн, що отримували американську допомогу, обміняти долари на золото.

архівних документів у постраждалих від нацистської окупації європейських країнах за рахунок Німеччини та її союзників як одну з форм репарації. Для цього збиралися дані з різних країн про втрати архівів від вогню, бомбових ударів, крадіжок тощо під час Другої світової війни.

У частині підписання міжнародних угод щодо захисту архівів під час війни Л. К. Борн указав, що найкращим його прикладом був «Пакт Реріха», підписаний у Вашингтоні 21 країною – членами Панамериканського союзу 15 квітня 1935 року (ратифікований 10-ма країнами). Ініціатором цього Пакту, який, власне, є першим міжнародним договором у сфері захисту культурної спадщини, був російський художник Микола Костянтинович Реріх. 14 травня 1954 року на його підставі Генеральна конференція ЮНЕСКО на міжнародній конференції у Гаазі (21 квітня – 14 травня 1954 року), у якій брали участь 56 країн, у тому числі й СРСР, Україна та Білорусія, прийняла Гаазьку конвенцію про захист культурних цінностей у випадку міжнародного конфлікту. Станом на 2004 рік конвенція була ратифікована 108 країнами світу. Додатковий протокол до неї, що передбачає заборону вивезення культурних цінностей із території супротивника та їх повернення після закінчення воєнних дій, ратифіковано 87 країнами. 1972 року ЮНЕСКО прийняла Конвенцію про охорону всесвітньої культурної і природної спадщини. Л. К. Борн повідомив, що у складі Міжнародної ради архівів на I Міжнародному конгресі архівів були засновані Комітет із удоступнення архівів та Комітет із захисту архівів під час війни. До першого американські архівісти увійшли як його члени, головою другого став Архівіст США У. К. Гровер.

Л. К. Борн у своїй доповіді дійшов висновку, що лише зусиллями архівістів і вчених неможливо подолати існуючі міжнародні проблеми у сфері захисту архівів під час війни. Він вказав на необхідність співробітництва з Армією США, в особливості із SHAPE (Верховне головне командування об'єднаними збройними силами НАТО у Європі) у частині розробки планів і директив по захисту архівів та інших культурних цінностей від втрат під час війни та збройних конфліктів.

Таким чином, на I Міжнародному конгресі архівів та після нього архівісти США активно пропагували на міжнародній арені розроблення заходів щодо запобігання втратам архівів під час війни, мікрофільмування як один із засобів забезпечення збереженості інформації та розширення доступу до архівів.

Тема мікрофільмування була продовжена американськими архівістами на II Міжнародному конгресі архівів, який відбувся у містечку Схевенінген (Scheveningen, морський курорт поблизу Гааги, Нідерланди) 14–21 червня 1953 р. за участю 400 делегатів від 20 країн⁵³. США представляли Л. К. Борн та три делегати від штату Вірджинія. Від імені SAA вони подали на розгляд декілька резолюцій,

⁵³ Van Schreeven W.J. The International Congress on Archives, 1953 [Text] / William J. Van Schreeven // American Archivist. – 1954, January. – Vol. 17. – № 1. – P. 37–45.

дві з яких були одногосно прийняті учасниками Конгресу. Перша стосувалася підготовки універсальної бібліографії з управління архівами, друга – підготовки путівника по архівах різних країн. Л. К. Борн прочитав доповідь від імені відсутнього Архівіста США У. К. Гровера «Communication With Displacement of Documents» («Процес передачі інформації за допомогою переміщення документів»), у якій йшлося про видавання/отримання архівних документів у тимчасове користування як усередині країн, так і на міждержавному рівні. Аналіз свідчив, що національні хартії, документи, які мали цінність як твори мистецтва, оригінали з крихкою основою ніколи не надавались у тимчасове користування. Стосовно видачі деяких документів рішення ухвалювалися не директорами архівних установ, а міністерствами, яким вони підпорядковані. Жодного разу документи не надавались приватним особам, а лише установам, у яких вони працюють. Тому вчені були обмежені у своїх правах користування. Значна кількість документів видавалась установам, які їх створили. Найбільша кількість виданих у тимчасове користування документів стосувалась експонування на виставках. У ході здійсненого аналізу американські архівісти дійшли висновку, що найкращим рішенням усіх проблем, які супроводжували видачу документів у тимчасове користування, було мікрофільмування. Використання мікрофільму мало низьку вартість порівняно з отриманням оригіналу в тимчасове користування, він дозволяв користувачу досліджувати документ поза межами архіву, мікрофільм «робив світ відкритим для наукових досліджень»⁵⁴.

Американські архівісти стали ініціаторами, організаторами і господарями позачергового Міжнародного конгресу архівів у Вашингтоні, 9–14 травня 1966 року. З ідеєю про його проведення виступив 3-й Архівіст США У. К. Гровер. Організаційні питання перебрав на себе 4-й Архівіст США Р. Г. Бахмер. Слід підкреслити той факт, що американська сторона взяла на себе витрати на проїзд архівістів Східної півкулі Землі до США: завдяки гранту, отриманому від Ради бібліотечних ресурсів, до Сполучених Штатів прибули делегати з 33-х європейських, азійських, африканських країн та Австралії. Західна півкуля, крім США, була представлена ще 19 країнами. Крім того, у Конгресі взяли участь представники ООН, ЮНЕСКО, Панамериканського інституту географії та історії, Міжнародної асоціації розвитку бібліотек Африки. Американською стороною були встановлені критерії відбору делегатів архівних інституцій США для уникнення дисбалансу у представництві. У цілому в роботі позачергового Конгресу взяли участь 173 делегати. Приймаюча сторона забезпечила переклад усіх документів Конгресу та виступів учасників чотирма мовами (англійською, французькою, іспанською та німецькою). Конгрес «Archives for Scholarship: Encouraging Greater Ease

⁵⁴ Van Schreeven W. J. The International Congress on Archives, 1953 [Text] / William J. Van Schreeven // American Archivist. – 1954, January. – Vol. 17. – № 1. – P. 43–44.

of Access» («Архіви для вчених: сприяння більш легкому доступу») цілком був присвяченій проблемі спрощення доступу до архівів, публікації архівних документів, у тому числі й на мікрофільмах, мікрофільмуванню та міжнародному співробітництву в цій сфері, розвиткові архівної галузі у постколоніальних країнах⁵⁵. На формування тематики Конгресу значно вплинула загальна ситуація у США, пов'язана із рухом за права і свободи громадян, у тому числі й за свободу інформації, що стало приводом для ухвалення закону «Про свободу інформації» (FOIA, 1966 р.). На відкритті Конгресу виступив Л. Г. Баттерфілд, головний редактор проекту з публікації документів родини Адамсів та автор статті «The Scholar's One World» («Єдиний світ учених»)⁵⁶. Із доповіддю про Національну програму публікації документів виступив О. В. Холмс⁵⁷, переваги мікрофільмування архівних документів, у галузі якого США стали світовими лідерами, висвітлив А. Лейзінгер⁵⁸.

Перша проблема, спільного розв'язання якої так і не знайшли делегати Конгресу, – відміна або зменшення періоду обмеження доступу до архівів. На той момент делегати змогли домовитися тільки про розробку міжнародного стандарту, яким був би встановлений період обмеження доступу в 25–35 років. Посилаючись на цей стандарт як на зразковий, захисники лібералізації доступу до архівів змогли б вимагати відповідних змін у своїх країнах. Другою проблемою була дискримінація іноземних дослідників. Пропонувалося надати їм рівні з громадянами власних країн права доступу до архівів, увести «міжнародну читацьку картку» дослідника. Увагу учасників Конгресу також привернула необхідність проведення роботи з укладання довідкового апарату як основного засобу надання інтелектуального доступу до архівних документів. Незважаючи на сумніви делегатів деяких країн, була ухвалена цілком позитивна резолюція про розвиток програм публікації історичних документів на мікрофільмах. Шість резолюцій Конгресу були спрямовані на: 1) поновлення роботи по створенню Міжнародної

⁵⁵ У 1950-х рр. незалежність отримали Лівія, Судан, Гана, Марокко, Туніс, Гвінея. У 1960-ті рр. від колоніальної залежності звільнилися на Африканському континенті 34 країни, у т. ч. Нігерія, Сьєрра-Леоне, Уганда, Бурунді, Руанда, Кенія, Занзібар, Танзанія, Гамбія, Ботсвана, Лесото, Маврикій, Екваторіальна Гвінея, Свaziленд та інші. 1960 рік, протягом якого незалежними стали 17 африканських країн, був проголошений ООН «роком Африки». В Азії ще на початку 1940-х рр. незалежність отримали Сирія і Ліван, у 1947 р. – Індія і Пакистан, у другій половині 1950-х рр. – Аден, Кувейт, Бахрейн, Малайзія, Сінгапур. Процес деколонізації країн Азії і Африки тривав і в 1970–1980-ті рр.

⁵⁶ *Butterfield L. H. The Scholar's One World [Text] / L. H. Butterfield // American Archivist. – 1966, July. – Vol. 29. – № 3. – P. 343–361.*

⁵⁷ *Холмс О. В. Национальная программа публикации документов. Публикация документов в Западном полушарии [Текст] / О. В. Холмс ; Главное архивное управление при Совете Министров СССР ; пер. с франц. И. Минаевой, И. Попова // Бюллетень зарубежной архивной информации [август]. – М., 1966. – Вып. 28. – С. 1–49.*

⁵⁸ *Лейзінгер А. Х. Использование микрофильмирования в архивах для исследований и публикаций; проблемы микрофильмирования в США [Текст] / А. Х. Лейзінгер ; Главное архивное управление при Совете Министров СССР ; пер. с англ. И. Минаевой, З. Мурашова, И. Попова // Бюллетень зарубежной архивной информации [август]. – М., 1966. – Вып. 28. – С. 73–134.*

архівної бібліографії, укладання якої було призупинено через відсутність фінансування та співробітників 1960 року; 2) заснування Міжнародного центру архівної документації; 3) закінчення роботи зі створення Путівника по джерелах з історії Латинської Америки і Африки, які зберігаються поза межами цих континентів; 4) початок укладання Путівника по джерелах, що зберігаються в архівах Латинської Америки, Азії і Африки; 5) реалізацію проекту ЮНЕСКО «Загальна історія Африки»; 6) визначення у структурі національних програм мікрофільмування частки для фільмування архівних документів і поповнення архівів постколоніальних країн, історія яких залежала від ресурсів, що зберігаються за кордоном. Ряд резолюцій було направлено на надання фінансової допомоги з бюджету ЮНЕСКО архівам постколоніальних країн, створення архівного корпусу миру «rease corps» для надання технічної допомоги архівним установам цих держав, заснування регіональних проектів в африканських країнах під егідою ЮНЕСКО та Міжнародної ради архівів, вивчення проблеми забезпечення збереженості фільмів в умовах тропіків, створення регіональних філій ICA в Південно-Східній Азії та Африці⁵⁹. Не вдалося ухвалити жодної резолюції, спрямованої на розповсюдження та урегулювання міжнародного обміну архівними довідниками, документальними публікаціями і мікрофільмами⁶⁰.

Секретар Виконавчого комітету Міжнародної ради архівів Ш. Кечкеметі у своїй статті «The Spirit of Washington: ICA Congress of 1966»⁶¹ (Дух Вашингтону: Міжнародна рада архівів, Конгрес, 1966) написав, що «позачерговий Конгрес у Вашингтоні відкрив нову еру в історії Міжнародної ради архівів і, можливо, в історії архівів взагалі»⁶².

Ш. Кечкеметі відзначив три фактори таких змін, зумовлені роботою цього конгресу. Першим вказано, що хоча Міжнародна рада архівів була заснована з ініціативи Сполучених Штатів, натомість майже 15 років її визнанням лідером і «монополістом» була Франція, а, отже, ICA була «європейською» «франкомовною» організацією. Епізодично до її роботи підключались інші країни. Ідея заснування регіональних філій виникла 1958 року зі спроби заснувати Міжамериканську технічну раду архівів. На Брюссельському міжнародному конгресі архівів (1964 р.) концепція створення регіональних філій була включена до Статуту Міжнародної ради архівів. Проте лише з Вашингтонського конгресу, коли США

⁵⁹ Resolutions, Recommendations and Wishes of the Extraordinary International Archives Congress held in Washington, May 9–13, 1966 // Archivum. Revue Internationale des Archives publiée avec le concours financier de l'UNESCO et sous les auspices du Conseil International des Archives. Actes du Congrès International extraordinaire des Archives (Washington, 9–13 mai 1966) – Vol. XVI (1966). – Paris : Presses Universitaires de France, 1969. – P. 233–237.

⁶⁰ Rieger M. Archives for Scholarship: The Washington Extraordinary Congress of the International Council on Archives [Text] / Morris Rieger // American Archivist. – 1967, January. – Vol. 30. – № 1. – P. 87.

⁶¹ Kecskeméti C. The Spirit of Washington: ICA Congress of 1966 [Text] / Charles Kecskeméti // American Archivist. – 1969, April. – Vol. 32. – № 2. – P. 133–138.

⁶² Ibid. – P. 134.

посіли місце, що належало їм ще з 1948–1950 рр., Італія, Малайзія, Іспанія, Угорщина, Сенегал, а згодом Нідерланди, Бельгія, Велика Британія і СРСР зайняли активну позицію в організації і взяли на себе виконання спеціальних завдань у рамках Міжнародної ради архівів. Сполучені Штати продемонстрували, що для кожної країни є місце в ІСА, яка саме з 1966 року, на думку Ш. Кечкеметі, набула характеру міжнародної організації з двома робочими мовами. Поспіль значно збільшилася кількість країн-членів Міжнародної ради архівів: із 32 (на 1950 р.) до 80 (на 1968 р.). 1968 року завдяки зусиллям Малайзії було засновано регіональну філію для країн Південно-Східної Азії (SARBICA – регіональна філія для країн Південно-Східної Азії, створена на конференції в Куала-Лумпур (Малайзія) 1968 року з ініціативи директора Національного архіву Малайзії А. Джантан та на кошти гранту Програми розвитку ЮНЕСКО (United Nations Development Programme (UNDP)), а згодом створено філію ІСА для африканських (ESARBICA – регіональна філія для країн Східної і Південної Африки, створена 1969 р. на конференції у Найробі (Кенія)) та інших країн⁶³. У створенні регіональних філій Ш. Кечкеметі вбачав найкращий засіб залучення нових країн до членства в ІСА⁶⁴.

Другим позитивним фактором, який підкреслив Ш. Кечкеметі, не применшуючи внесок Генерального директора Національного архіву Франції Ш. Бребана у розвиток міжнародного співробітництва і започаткування Міжнародної конференції Круглого столу архівів (1954 р.) та Міжнародних курсів архівістів у Парижі (1951 р.), є те, що нове дихання співробітництву архівістів надав Генеральний директор Королівського архіву Бельгії Е. Сабб, який очолив ІСА 1965 року, одночасно з прийняттям рішення про проведення Позачергового конгресу у Вашингтоні. Період трансформації ІСА розпочався з підготовки серії путівників по джерелах з історії націй: Латинської Америки, Африки, Азії, Океанії. Робота над путівниками вимагала тісної співпраці архівістів, робила необхідними постійні зустрічі для обговорення виконуваної роботи. У результаті відпала необхідність напередодні Конгресу проводити анкетування архівних інституцій країн-членів ІСА. На порядок денний у Вашингтоні вперше були винесені питання, в основі яких не лежали відповіді на питальники. Доповідь по кожному питанню

⁶³ ALA – Асоціація архівів Латинської Америки, Іспанії і Португалії (Ліма (Перу) 1973 р., стала регіональною філією ІСА 1976 р.); CARBICA – Асоціація архівів країн Карибського басейну (Гваделупа (Мартініка), 1975 р.); SWARBICA – регіональна філія ІСА для країн Південної і Західної Азії (Нью-Делі (Індія), 1976 р.); WARBICA – регіональна філія ІСА для країн Західної Африки (Дакар (Сенегал), 1977 р.); PARBICA – Тихоокеанська регіональна філія ІСА (Сува (Фіджі), 1981 р.); CENARBICA – Асоціація архівів країн Центральної Африки (Бангі (Центральноафриканська Республіка), 1982 р., як філія ІСА – Севілья (Іспанія), 2000 р.); ARBICA – регіональна філія ІСА для арабських країн (Севілья, Іспанія, 1985 р.); EASTICA – регіональна організація архівів країн Східної Азії (Пекін (Китай), 1993 р.); EURASICA – Євразійське відділення ІСА (Москва (Росія), 2000 р.); EURBICA – Європейська регіональна філія ІСА (Флоренція (Італія), 2001 р.); NAANICA – Північноамериканська архівна мережа (стала філією ІСА – Відень (Австрія), 2004 р.).

⁶⁴ *Kecskeméti C.* The Spirit of Washington: ICA Congress of 1966 [Text] / Charles Kecskeméti // *American Archivist*. – 1969, April. – Vol. 32. – № 2. – P. 134–135.

супроводжувалася дискусією, яка виливалася у відповідну резолюцію: 18 ухвалених резолюцій Конгресу стали першим прецедентом в історії ІСА. Ідея співпраці з метою допомоги країнам, що розвиваються, народилася ще до Вашингтонського конгресу, але саме там вона була офіційно проголошена. Іншим напрямом співробітництва архівістів стала підготовка серії підручників із будівництва архівних споруд, організації архівних шкіл, мікрофільмування, архівного законодавства⁶⁵.

І, нарешті, третім позитивним внеском Вашингтонського конгресу Кечкеметі вважав залучення до фінансування архівних проектів не лише субвенцій із бюджету ЮНЕСКО, а й із приватних фондаций. Так, організацію Конгресу було профінансовано за рахунок гранту Ради бібліотечних ресурсів США, проїзд членів ІСА до Африки був оплачений Фондом Рокфеллера, до фінансування архівних проектів долучився і Фонд Форда⁶⁶. Відтак Міжнародна рада архівів отримала нові джерела для фінансування програм по лібералізації доступу до архівів, дослідженню використання мікрофільмування як засобу документальних публікацій, організації професійного навчання архівістів, підготовки путівників тощо.

Вашингтонський конгрес у цілому значно вплинув на розвиток архівної освіти й архівних інституцій країн, що розвиваються⁶⁷. Міжнародна рада архівів, зваживши на те, що тренування за кордоном занадто затратне для архівістів постколоніальних країн, а створення навчальних центрів у кожній окремій країні – для самої Ради, ухвалила рішення про заснування регіональних архівних курсів. Тренувальні центри були відкриті для франкомовних країн Африки у Дакарі, Сенегал (жовтень 1971 р. – Школа бібліотекарів, архівістів і документалістів Університету Дакару, база практики – Національний архів Сенегалу, фундатором центру і першим директором був Ш. Кечкеметі), для англомовних країн Африки в Аккрі, Гана (осінь 1973 р. – Школа бібліотекознавства Університету Гани, база практики – Національний архів Гани), для архівістів Південно-Східної Азії у Куала-Лумпур, Малайзія (1973 р. – Інститут архівної науки Південно-Східної Азії Університету Малайзії, база практики – Національний архів Малайзії). У 1967 році через значні потреби для навчання архівістів Тропічної Африки був заснований ще один тренувальний центр у цьому регіоні. Ш. Кечкеметі з цією метою підготував Програму для архівних професійних тренувань у країнах, що розвиваються (Program of Archival Professional Training for Developing Countries). Поспіль із нею з'явилася Програма архівного тренувального центру Тропічної Африки (Archival Training Centers in Tropical Africa). Фінансову підтримку цим проектам надавали

⁶⁵ *Kecskeméti C.* The Spirit of Washington: ICA Congress of 1966 [Text] / Charles Kecskeméti // *American Archivist.* – 1969, April. – Vol. 32. – № 2. – P. 135–136.

⁶⁶ *Ibid.* – P. 136–138.

⁶⁷ *Rieger M.* Archives in Developing Countries: The Regional Training Center Movement [Text] / Morris Rieger // *American Archivist.* – 1972, April. – Vol. 35. – № 2. – P. 164.

ЮНЕСКО, ASEAN (Асоціація країн Південно-Східної Азії), фонди Рокфеллера, Форда, Карнегі⁶⁸.

Відповідно до резолюцій Вашингтонського конгресу восени 1966 року Виконавчий комітет Міжнародної ради архівів на зустрічі у Мюнхені заснував два спеціальних комітети: Комітет із лібералізації та Комітет із мікрофільмування. Перший спрямував свої зусилля на розв'язання проблем лібералізації доступу до архівів. Другий своє головне завдання вбачав у дослідженні найбільш економічних і швидких методів публікації архівних джерел та вивченні мікрофільмування як способу публікації. Спонсором обох комітетів виступила Рада бібліотечних ресурсів (США). Комітет із мікрофільмування зустрічався тричі: 11–13 жовтня 1967 року в Національному архіві США, 7–9 травня 1968 року в Національному архіві Угорщини в Будапешті та 2 вересня 1968 року в Мадриді (Іспанія). Його головою був спеціальний помічник Архівіста США А. Лейзінгер. Комітет здійснив анкетування країн-членів ІСА щодо впровадження мікрофільмування та стану роботи із видання мікрофільмових публікацій, звіт та рекомендації ІСА з даного питання А. Лейзінгер оприлюднив на VI Міжнародному конгресі архівів (Мадрид, Іспанія, 3–7 вересня 1968 р.)⁶⁹.

Відтак Позачерговий конгрес, скликаний за ініціативою американських архівістів, відкрив нову еру розвитку міжнародного співробітництва і став точкою відліку нової історії Міжнародної ради архівів. Таким чином, починаючи з 1946 року та до кінця 1960-х рр. американські архівісти, об'єднані SAA, здійснили значний внесок у розвиток міжнародного співробітництва архівістів та архівної справи людства в цілому.

Однак у цей період всередині американської архівної спільноти починають виникати певні труднощі, що згодом призвело до необхідності реформування структури і діяльності SAA в цілому.

У 1950-х роках у частині структурування комітетів, позитивно оціненого Фр. Дж. Куком, SAA досягло більшої чіткості, ніж у попередній період. На 1954–1955 рр. у структурі SAA були створені комітети за чотирма профілями: 1) адміністративні, 2) технічні консультативні, 3) загальні допоміжні та 4) спеціальні. До комітетів адміністративного профілю належали: ревізійна комісія, комітет із урегулювання місцевих архівних справ, членський комітет, комітет із номінацій, комітет із програм. До технічних комітетів належали: комітет аудіовізуальних документів, комітет із бібліографії, комітет архівних споруд і обладнання,

⁶⁸ *Rieger M. Archives in Developing Countries: The Regional Training Center Movement [Text] / Morris Rieger // American Archivist. – 1972, April. – Vol. 35. – № 2. – P. 163–171.*

⁶⁹ *Leisinger A. H. Report of the Microfilming Committee of the International Council on Archives [Text] / Albert H. Leisinger // Archivum. Revue Internationale des Archives publiée avec le concours financier de l'UNESCO et sous les auspices du Conseil International des Archives. Actes du VI Congrès International des Archives (Madrid, 3–7 septembre 1968). – Vol. XVIII (1968). – Paris : Presses Universitaires de France, 1970. – P. 49–69.*

комітет міжнародних відносин, комітет із мікрографії, комітет методів зберігання, комітет професійних стандартів і тренувань, комітет із управління документацією. Систему допоміжних комітетів склали: комітет бізнес-документів, комітет церковних документів, комітет документів коледжів та університетів, комітет архівів трудових спілок, комітет муніципальних документів, комітет документів штатів. До спеціальних були віднесені: комітет по зв'язках із громадськістю, комітет із резолюцій та об'єднаний комітет історичних манускриптів⁷⁰. Крім зазначених, утворювалися спільні комітети з іншими професійними організаціями. Наприклад, був заснований Об'єднаний комітет із Американською асоціацією історії штатів і округів із питань історичних манускриптів, діяльність якого призвела до укладання Національного зведеного каталогу колекцій манускриптів (National Union Catalog of Manuscript Collections). Для співпраці із Американською бібліотечною асоціацією був заснований спільний ALA-SAA-комітет із бібліотечно-архівних відносин.

Хоча комітети відігравали важливу роль у просуванні місії SAA, але до кінця 1960-х рр. стало зрозумілим, що деякі з них працюють неефективно. Основними причинами цього було те, що члени комітетів проживали у різних регіонах країни і спілкувалися між собою листами або телефоном, не чітко була визначена відповідальність комітетів, частина з них уже не відповідала потребам архівістів. Тому Рада SAA переглянула структуру постійних комітетів і на 1969 рік здійснила їх реорганізацію. Кілька комітетів було ліквідовано, функції та обов'язки інших розширені. Були утворені нові комітети, а саме: комітет машиночитаних документів, комітет усної історії, комітет міських і промислових архівів, комітет із проблем доступу і фотокопіювання. Проте здійснена реорганізація не допомогла удосконаленню діяльності SAA⁷¹.

Відповідальні співробітники Офісу SAA та члени Ради, 1956 рік.

Зліва направо (стоять): Г. Браун, У. К. Гровер (секретар), К. Л. Тревер (редактор «The American Archivist»).

Зліва направо (сидять): Е. М. Познер (президент SAA), У. Овермен (скарбник), Е. Сміт, Д. Рензі, Л. деВалінгер, Г. Едмундс (віце-президент)

⁷⁰ Lethbridge M. C. The Society of American Archivists Reports for the Year 1953-1954 [Text] / Mary C. Lethbridge, Roy Hart // American Archivist. – 1955, January. – Vol. 18. – № 1. – P. 85-86.

⁷¹ Biography/History. Society of American Archivists Records, 1935-[ongoing] / Archival Resources in Wisconsin: Descriptive Finding Aids [Electronic resource] // University of Wisconsin Digital Collections. Archival Resources in Wisconsin: Descriptive Finding Aids. – Mode of access: <http://digicoll.library.wisc.edu/cgi/f/findaid/findaid-idx?c=wiarchives;view=reslist;subview=standard;didno=uw-mil-uwmms0172;focusrgn=bioghist;cc=wiarchives;byte=24341718>. – Title from screen.

1960-ті рр. у середовищі Товариства американських архівістів характеризуються як період кризи, аналізу та пошуку нового змісту, перегляду формату діяльності. Цей період слід розглядати у контексті загальної історії США 1960-х років, у які відбувалася переоцінка цінностей в американському суспільстві, уся країна була охоплена соціальними рухами. Безумовно, що американські архівісти не могли знаходитись осторонь цих процесів, оскільки вони перебували у самій гущі подій⁷².

Між тим Національний архів США опікувався лише системою федеральних архівних установ. Для цього в Архіві були свої причини: із 1949 року він перебував у підпорядкуванні Адміністрації служб загального призначення і не міг проводити самостійну політику. Діяльність архіву була спрямована у той час на введення і вдосконалення програм управління документацією у федеральних відомствах. SAA поглинула бюрократизація і концентрування на проблематиці архівних установ, архівних документів і архівістів федерального рівня. Інтереси архівних установ і архівістів штатів, округів, муніципалітетів, університетів, громадських організацій, релігійних конфесій залишилися поза увагою NARS і SAA. Між провідом SAA і регіональними архівістами посилювалося розмежування у цілях, які вони ставили перед собою, регіонали були невдоволені ігноруванням їх проблем керівництвом Товариства. Засновник журналу «*Journal of Western Archives*» Г. Дейнес III зауважив, що значна кількість архівістів не долучилася до SAA, не брала участі у конференціях, семінарах і тренувальних програмах Товариства через високу вартість членства та необхідність витрат для проїзду до місця проведення заходів. Водночас регіональні архівісти критикували журнал «*The American Archivist*», бо вважали, що він не публікує статей, які відповідають їх специфічним потребам. Ці архівісти більше схилилися до регіональних організацій, членство в яких, на їх думку, давало кращий результат: не вимагало сплати великого розміру членських внесків, дозволяло регулярно відвідувати конференції, зустрічатись із колегами, обговорювати спільні проблеми, обмінюватися досвідом їх вирішення, отримувати можливості післядипломної архівної освіти, підвищення кваліфікації, професійної соціалізації та юридичного захисту. Важливу роль відігравав також той факт, що регіональні архівісти більше зіштовхувалися з проблемами, пов'язаними із визнанням статусу архівної професії на місцях, ніж співробітники Національного архіву⁷³.

Відтак на теренах США розпочався процес утворення незалежних від SAA професійних об'єднань архівістів у містах, штатах, регіонах. Перша місцева організація архівістів «Архівна асоціація штату Мічиган» була створена у 1958 році.

⁷² *Mason P. P.* Archives in the Seventies: Promises and Fulfillment [Text] / Philip P. Mason // *American Archivist*. – 1981, Summer. – Vol. 44. – № 3. – P. 206.

⁷³ *Gordon D. III*. Tilting at Windmills: Reflections on the Establishment of the Journal of Western Archives [Text] / Daines III J. Gordon // *Journal of Western Archives*. – 2010. – Vol. 1. – Issue 1. – Article 1. – P. 3–4.

Виникненню місцевих і регіональних організацій архівістів також сприяло поповнення кадрового складу архівних установ представниками нової генерації архівістів, що вже мали фахову архівну освіту, та жінками, що сприяло на початку 1970-х рр. демократизації професії⁷⁴. Найбільшими і найвпливовішими серед професійних організацій були Конференція архівів Середнього Заходу (Midwest Archives Conference, MAC, на 1972 рік об'єднавала 700 членів) і Середньоатлантична регіональна архівна конференція (Mid-Atlantic Regional Archives Conference, MARAC, що на 1972 рік включала 600 членів)⁷⁵.

Деякий час NARS і SAA розглядали новостворені організації як загрозу дефрагментації галузі: «Some SAA members are equally apprehensive about the regional organizations. They view MAC and its counterparts as an attempt to circumvent, undermine, and even destroy the SAA. They see the new organization as a challenge to the authority and prestige of the SAA» («Деякі члени SAA налякані регіональними організаціями. Вони дивляться на MAC та її подібні [організації] як на спробу обійти, підірвати і навіть зруйнувати SAA. Вони вбачають у нових організаціях виклик авторитету та престижу SAA»)⁷⁶.

Криза призвела до усвідомлення необхідності реформування і демократизації SAA. У серпні 1970 року президент SAA Г. Кан скликав лідерів архівної професії на нараду, у результаті діяльності якої були створені Комітети 1970-х рр. До їх складу увійшли Фр. Б. Еванс, У. Харріфорд, Г. Кан, Д. Ларсон, М. Л. Мак-Крі, Х. Тейлор, Дж. Хем, Ч. Е. Лі. Головою Комітетів 1970-х рр. стали Ф. П. Мейсон та М. Дейтріх. На кошти гранту Ради бібліотечних ресурсів комітети зустрічалися шість разів між груднем 1970 р. та лютим 1972 р.⁷⁷ Фінальний звіт Комітетів 1970-х років був опублікований у квітні 1972 року. У ньому пропонувалося таке⁷⁸:

⁷⁴ *Mason P. P.* The Society of American Archivists at the Crossroads [Text] / Philip P. Mason // *American Archivist*. – 1972, January. – Vol. 35. – № 1. – P. 7, 9 ; *Crawford M. I.* Women in Archives: A Program for Action [Text] / Miriam I. Crawford // *American Archivist*. – 1973, April. – Vol. 36. – № 2. – P. 225–226 ; *Gordon D. III J.* Tilting at Windmills: Reflections on the Establishment of the Journal of Western Archives [Text] / Daines III J. Gordon // *Journal of Western Archives*. – 2010. – Vol. 1. – Issue 1. – Article 1. – P. 3–4 ; *Kenney A. R.* SAA Is Us: Promoting Participation in the Work of the Society [Text] / Anne R. Kenney // *American Archivist*. – 1993, Spring. – Vol. 56. – № 2. – P. 342–347.

⁷⁵ *Quinn P. M.* Regional Archival Organizations and the Society of American Archivists [Text] / Patrick M. Quinn // *American Archivist*. – 1983, Fall. – Vol. 46. – № 4. – P. 434.

⁷⁶ *Ibid.* – P. 436.

⁷⁷ *Mason P. P.* Archives in the Seventies: Promises and Fulfillment [Text] / Philip P. Mason // *American Archivist*. – 1981, Summer. – Vol. 44. – № 3. – P. 200.

⁷⁸ *Mason P. P.* The Society of American Archivists in the Seventies Report of the Committee for the 1970's [Text] / Philip P. Mason // *American Archivist*. – 1972, April. – Vol. 35. – № 2. – P. 193–217.

У січні 1975 р. був опублікований фінальний звіт Комітету по статусу жінок в архівній професії. *Deutrich E. M.* Women in Archives: A Summary Report of the Committee on the Status of Women in the Archival Profession [Text] / Mabel E. Deutrich // *American Archivist*. – 1975, January. – Vol. 38. – № 1. – P. 43–46 ; *Freivogel E. Fr.* Women in Archives: The Status of Women in the Academic Professions [Text] / Elsie Freeman Freivogel // *American Archivist*. – 1973, April. – Vol. 36. – № 2. – P. 183–201.

1. Оскільки було з'ясовано, що практично неможливо знайти людину, яка б добровільно займалася щоденними справами у SAA на безоплатній основі, Комітети 1970-х рр. рекомендували увести посаду виконавчого директора на платній основі. Виконавчий директор мав перебрати на себе обов'язки обраного секретаря SAA, стати членом Ради SAA і Комітетів, але без права голосу, виконувати директиви керівного органу SAA, нести основну відповідальність за підготовку щорічного бюджету SAA. До його обов'язків також входило реагування на зростаючі потреби і вимоги членів, ініціювання і контроль програм SAA, підтримання зв'язку з іншими професійними організаціями, відстежування змін федерального законодавства, положення якого можуть впливати на архівну професію, пошук грантів, необхідних для розвитку програм SAA тощо. Особа, яка пропонувалася на посаду виконавчого директора, повинна була мати докторський ступінь, п'ять років досвіду роботи у великій архівній установі, уміння спілкуватись із громадськістю, володіти ораторським мистецтвом і мати письменницький хист, адміністративні здібності та вірність професії. Виконавчий директор обирався Радою SAA, із ним підписувався дворічний контракт із можливістю подовження за умов ефективного виконання обов'язків. Його заробітна платня мала відповідати кваліфікації, досвіду і обсягам виконуваної роботи.

Разом із встановленням посади виконавчого директора створювався його офіс у складі двох секретарів, які також мали відпрацьовувати на платній основі 40-годинний робочий тиждень. Функції скарбника SAA обмежувалося до здійснення аудиту і виплат.

2. Комітети 1970-х рр. запропонували подовжити практику обрання президента та скарбника SAA строком на один рік, рекомендували віце-президенту автоматично вступати на президентську посаду та активізувати свою участь у справах організації. Відтак закріплювалася практика призначення комітетів SAA віце-президентом задовго до проведення щорічних зборів. Фінансовий комітет було ліквідовано і замість нього утворено Виконавчий комітет у складі президента (голови комітету), віце-президента, скарбника і одного з членів Ради SAA. Виконавчий комітет мав діяти як виконавчий орган Ради SAA і звітувати на її зустрічах. Кількість членів Ради обмежувалася 8 особами (при утворенні SAA кількість членів Ради дорівнювала п'яти особам), яких обирали через номінації і голосування.

3. Збільшувалася кількість членів Комітету із номінацій від трьох до п'яти осіб. Комітет повинен був проводити номінації за допомогою укладання списку кандидатур із урахуванням профілювання архівної галузі, віку, статі, походження із відповідної географічної місцевості, національності, етнічної належності, раси. Не можна було номінувати особу, яка відкрито пропагує дискримінацію за расою, статтю, національністю, політичними або релігійними переконаннями. Для кожної виборної посади пропонувалося по декілька кандидатур. За два міся-

ці до щорічних зборів Комітет мав розіслати виборчий бюлетень із списками кандидатів на кожну посаду та їх короткими біографічними нарисами. Усі кандидати повинні були письмово надавати свою згоду на номінацію. Відтак члени SAA мали повертати за місяць до щорічної зустрічі опрацьований бюлетень до Комітету із номінацій. Усі кандидати повідомлялися про результати виборів негайно. Водночас імена обраних оголошувалися публічно на щорічних зборах, а перелік голосів був доступний для ознайомлення в офісі SAA.

4. Пропонувалися різні форми зв'язку із регіональними організаціями архівістів. «Вільна» форма передбачала, що регіональна організація на всіх своїх публікаціях, рекламних матеріалах тощо зазначає, що вона співробітничала із SAA. Форма «подвійного членства» означала, що усі члени регіональних організацій автоматично ставали членами SAA і, навпаки, члени SAA входили до складу регіональних організацій. SAA пропонувало свої бухгалтерські послуги з виписування рахунків для сплати членських внесків, у яких би враховувались і внески до SAA, і внески до регіональної організації.

Важливо, що в 1970-х рр. саме MAC своєю публікацією у «MAC Newsletter» (січень, 1973 р.) зробила перший крок до порозуміння регіональних і місцевих професійних організацій архівістів із Товариством американських архівістів. MAC констатувала напруженість у стосунках із SAA і те, що SAA і регіональні організації служать різним цілям. Регіональні архівісти розглядали SAA як організацію, яка нічого не робить «do nothing organization», натомість MAC була ближче до них не тільки з огляду на географічні відстані, а насамперед через те, що вона представляла їх інтереси. Регіонали вважали, що SAA повинно приділяти більше уваги потребам архівістів низової ланки, бо з появою штаб-квартири та постійного штату залучення пересічних архівістів до справ SAA зменшилося, і більш того – воно віддалилося від них. Разом із тим, MAC заявила, що жодного суперництва не повинно бути між регіоналами і SAA, а лише дух співробітництва. MAC категорично виступила проти того, щоб регіональні організації ставали філіями, підрозділами або вливалися до SAA. З погляду MAC, кожна організація мала визначити свою власну роль у професії і визнати заслуги інших професійних об'єднань⁷⁹.

5. Комітети 1970-х рр. підтверджували, що SAA було, насамперед, науковою інституцією, діяльність якої спрямовувалася на співробітництво у галузі наукових досліджень. Ішлося про швидке зростання дослідницького використання архівних документів і у зв'язку з цим ускладнення стосунків між архівістами та істориками. Зазначалося, що архівісти та історики знаходяться по різні боки: перші відповідають за збереженість і управління архівами, другі використовую-

⁷⁹ Quinn P. M. Regional Archival Organizations and the Society of American Archivists [Text] / Patrick M. Quinn // *American Archivist*. – 1983, Fall. – Vol. 46. – № 4. – P. 436.

ють їх для успішної реалізації своїх дослідницьких проектів. Інтереси істориків іноді не збігаються із загальноприйнятими архівними стандартами, через це вони чинять тиск на архівістів. Однак архівісти будь-що повинні дотримуватися стандартів забезпечення збереженості архівних документів, точно слідувати принципам і умовам, на яких державні органи, автори манускриптів віддають свої документи під опіку архівістів. Привілейований доступ і особливі послуги або свавільна дискримінація у наданні доступу до архівів не повинні мати місця. На SAA покладался обов'язок розгляду скарг на адресу архівістів або з боку архівістів – на адресу істориків щодо порушень у сфері використання архівних документів. Із цією метою SAA могло засновувати спеціальні комітети або його представники могли входити за узгодженням до складу міжвідомчих і внутрішньовідомчих комісій, які розглядали подібні скарги, проводили службові розслідування стосовно звинувачень у політичному або іншому втручанні в роботу архівних органів, дискримінації їх співробітників при призначенні на посади або кар'єрному просуванні за ознаками раси, статі, національності, політичних або релігійних поглядів тощо. Рекомендації таких комітетів і комісій передавалися Раді SAA для розгляду і розроблення відповідних рекомендацій для подальшого використання. Вона мала виступати як «єдиний голос архівної професії» у проголошенні поглядів архівістів щодо їх потреб і інтересів перед Конгресом США. Для підтримки взаємовигідних стосунків із представниками інших професій Товариство мало взяти на себе роз'яснення місії архівістів і сутності архівної роботи. Передусім SAA пропонувало проведення спільних зустрічей, конференцій, випуск спільно профінансованих публікацій, об'єднання ресурсів для допомоги особам, які шукають роботу. Із цією метою члени SAA повинні були самостійно проводити або допомагати в організації архівних курсів у закладах вищої освіти, місцевих громадах, особливо для людей з вищою історичною освітою. На думку Комітетів 1970-х рр., співпраця з організаціями професійних істориків допомогла б у компетентній підготовці архівістів та навчанні істориків користуванню архівними матеріалами.

6. Ще раз підкреслювалася провідна роль спеціалізованих комітетів SAA у розвитку архівної професії. Важливим було те, що голова та члени комітетів обиралися завчасно до проведення щорічної зустрічі і на термін до трьох років. Голови комітетів призначались і усувались від обов'язків президентом. Він же мав наприкінці кожного року оцінювати результати роботи голови комітету та його команди. Члени комітету також мали можливість висунути свою кандидатуру на пост голови комітету. Оскільки не всі комітети могли працювати через листування та телефонні розмови, збільшувалися бюджетні асигнування для організації зустрічей членів комітетів. Заохочувалося призначення до комітетів осіб із однієї географічної місцевості та самостійний пошук членами SAA коштів для забезпечення роботи комітетів. Мета і завдання кожного комітету визначались і

оприлюднювалися щорічно в січевому випуску журналу «The American Archivist». Для пришвидшення та розширення обміну інформацією між комітетами здійснювався обмін звітами, проводилися весняні конференції для Ради і комітетів SAA. Непересічне значення для розвитку архівної справи мало анкетування членів SAA щодо потреб в організації нових комітетів, які засновувалися на виклики архівної професії. Також анкетування давало можливість виявити осіб, готових до роботи у комітетах.

7. Комітети 1970-х рр. рекомендували активізувати роботу редакції журналу «The American Archivist» таким чином, щоб він міг публікувати статті з найбільш актуальних питань архівної справи, що цікавлять широкі кола архівістів США і закордоння, а також дослівні переклади з іноземних періодичних видань. SAA повинно було обдумати публікацію серії брошур, у яких чітко роз'яснювалися принципи та методи архівної роботи і їх практичне застосування. Планувався випуск бюлетеня «SAA Newsletter» (сучасна назва – «Archival Outlook»), у якому вміщувалась інформація, яку складно знайти архівістам, а також новини архівної галузі. Комітет із публікацій пропонував іншим комітетам готувати видання за їх профілем, укладав плани публікацій, заохочував до пошуку грантів, переглядав початкову концепцію, дизайн і формат запропонованих публікацій, контролював їх стандарти та якість, у тому числі якщо публікація здійснювалася на мікрофільмах. SAA мало намір ліквідувати Комітет із публікацій після розширення складу Редакційної колегії до семи осіб, а також визначення особи, здатної стати редактором на постійній основі.

8. У лютому 1971 року Комітети 1970-х рр. розіслали анкети 900 індивідуальним членам SAA і станом на 15 червня 1971 року 587 членів надали свої відповіді. У ході анкетування було встановлено, що SAA повинно розширити свої послуги членам, а саме: видати серії технічних посібників і буклетів на різноманітні теми з архівної справи, враховуючи потреби початківців і досвідчених архівістів; здійснювати періодичні комплексні опитування про розмір заробітної плати; встановити знижки на придбання архівних і бібліотечних видань; забезпечити страхування, чартерні рейси та багатоманітне членство. Респонденти вказали на необхідність розширення програм комітетів SAA у сфері задоволення потреб архівістів, що працюють із документами недержавного сектору або з документами на непаперових носіях, кіноплівкою, газетами, мапами, комп'ютерними дисками, усною історією тощо. Члени SAA наголосили на важливості безпосередньої участі архівістів у вирішенні таких проблем, як надмірне засекречування федеральних документів в ім'я безпеки, надмірне обмеження доступу до манускриптів і архівних матеріалів, невиправдане порушення конфіденційності задля задоволення політичних інтересів, елітарність у відборі манускриптів. SAA повинно було висловити офіційну думку щодо цих спірних питань, які впливали на архівну професію. Одним із пріоритетних завдань вважалося проведення кампанії із

залучення нових членів до SAA: було встановлено за мету довести кількість членів до 4 тис. до 1980 року. Засновувався постійний членський комітет SAA, до складу якого мали входити представники кожного штату і території. Він мав пропагувати вступ до SAA архівістам регіонів, надсилаючи їм листи поштою, запрошуючи їх на зустрічі, друкуючи статті у професійних журналах тощо. Водночас було рекомендовано заснування Комітету з питань просування представників національних, релігійних та соціальних меншин в архівній професії.

9. Фундаментом для розвитку архівної справи у США Комітети 1970-х рр. визначили архівну освіту та підвищення кваліфікації архівістів. Було визнано, що з 1937 року SAA зробило багато у цій сфері, проте недостатньо. На 1970-й рік існував широкий спектр студій, інститутів, курсів, іноді з відповідною акредитацією від освітніх органів. Однак занепокоєння SAA викликали кваліфікованість професорсько-викладацького складу, акредитація і спонсорство програм, зміст навчальних планів і учбових матеріалів. Оскільки питання освіти знаходились у віданні університетів і коледжів, деякі члени SAA вважали, що Товариство повинно обмежитися висловленням рекомендацій, побажань і порад. Інші ж вважали таку позицію бездіяльністю. Призначення на посади архівістів і хранителів манускриптів іноді здійснювалося безвідносно до профілю освіти і рівня кваліфікації особи. Так само й викладання архівних курсів покладалося на викладачів, далеких від архівної справи. Комітети 1970-х рр. визначили сім пріоритетних напрямів для досягнення позитивних результатів у сфері архівної освіти і підвищення кваліфікації архівістів. По-перше, наголошувалося на тому, що для управління сучасними архівами потрібно сполучення академічної кваліфікації, тренування і досвіду. У попередні роки надто багато уваги віддавалося проблемі вибору місця підготовки архівіста – на кафедрі історії чи в бібліотечній школі – і зовсім мало головній проблемі – кваліфікованості викладача. Насамперед Комітети 1970-х рр. радили сфокусуватися на належній підготовці професорсько-викладацького складу, який повинен, крім високого академічного рівня, мати безпосередній досвід роботи в архівній галузі. По-друге, розслідування, проведене Комітетами 1970-х рр., показало наявність практичних проблем в отриманні відповідної акредитації для архівних курсів. Без відповідної акредитації такі курси не мали сенсу і не служили професійній меті. Отже, Комітету з освіти було рекомендовано не намагатись офіційно схвалювати будь-які конкретні архівні курси, а розробити систему стандартів, які б допомагали у здійсненні розробки й оцінювання таких курсів із урахуванням того, що архівна справа є інтегрованою спеціальністю і вимагає як теоретичного навчання, так і практичних тренувань. По-третє, через відсутність уніфікованої та усталеної термінології, узгодженості змісту архівних курсів їх викладання перебувало на низькому рівні. Тому було рекомендовано розробити мінімальні стандарти, навчальні матеріали і навчальні плани для професійної освіти і тренування. Комітету професійних стандартів

рекомендовано брати активну участь у створенні навчальних планів, формуванні архівних курсів, укладанні термінологічних словників. По-четверте, у фундаменті, на якому ґрунтувався зміст архівних курсів, лежали посібники, підручники, довідники та інші навчальні матеріали. Однак вони потребували видозміни таким чином, щоб у них висвітлювались усі основні архівні функції. Існувала нагальна потреба у підготовці і виданні архівної хрестоматії або навіть серії хрестоматій. Комітети 1970-х рр. зазначали, що вони не нав'язують стандартної методології, але наголошують на тому, що архівісти не повинні вчитися виключно «методом спроб і помилок». По-п'яте, оскільки на той час SAA ще не могло заповігати призначенню на посади архівістів осіб без відповідної освіти, Комітету з освіти було рекомендовано розробити відповідні кваліфікаційні вимоги до кожної з посад, наявних в архівах, і сприяти їх впровадженню. Компетентна програма підготовки архівіста мала включати підготовку претендента на посаду до і після призначення. По-шосте, було визнано, що ідеальна підготовка архівіста повинна включати аудиторні заняття, лекції та семінари високого рівня і стажування на робочому місці. Традиція навчання на робочому місці не могла замінити жодного аудиторного заняття, тому пріоритет надавався стажуванню в архівних установах, а на працюючих архівістів покладався обов'язок забезпечувати проведення такого стажування навіть для осіб, які не будуть у подальшому працювати у даній архівній установі. По-сьоме, на той час SAA не мало можливості розробити власну програму і налагодити випуск дипломованих архівістів із отриманням наукових ступенів або ж підтримувати такі програми у випадку їх появи. Тому Комітет рекомендував підготовку магістрів і аспірантів за програмами у галузі історії, бібліотечної справи і соціальних наук. SAA прагнуло розробити низку рекомендацій для створення вступних і поглиблених курсів із архівної справи, у тому числі стажування, для пост-бакалаврських програм на цих спеціальностях.

10. Комітети 1970-х рр. цілком позитивно оцінили діяльність SAA у сфері організації і проведення щорічних зустрічей. Комітету з програм було рекомендовано запрошувати нових промовців на кожні щорічні збори, особливу увагу приділяти молодим членам Товариства та збільшенню представництва архівних організацій у програмах зборів. Місце проведення і спонсорування регіональних симпозіумів рекомендувалося визначати за щільністю проживання членів SAA.

11. SAA цілком усвідомлювало, що його діяльність визначається наявністю необхідних для її підтримки коштів. Тому найвищий пріоритет віддавався кампанії за збирання коштів, із цією метою був заснований спеціальний комітет. Відтак важливими заходами були: збільшення членів SAA, в особливості інституційних, які могли б підтримувати своїми внесками діяльність Товариства; підвищення суми щорічного членського внеску; збільшення доходів від реєстраційних внесків, які сплачували члени SAA за участь у щорічних зборах. Додаткові джере-

ла потрібно було віднайти для публікацій SAA, проведення студій і семінарів, розвитку програми нагород і стипендій та на інші витрати.

Проблеми недостатності простору в архівних депозитаріях для приймання і розміщення архівних колекцій, невідповідних умов зберігання архівних документів, швидкої зміни технологій, збільшення та урізноманітнення потреб користувачів, незадовільного фінансування, експертизи цінності і відбору на постійне зберігання саме тих документів, які б повною мірою відображали історію нації, були визнані спільними для усієї архівної галузі США і такими, що набувають масштабів національної катастрофи («comes close to being a national disaster»). В архівному середовищі заговорили про співробітництво архівних інституцій, підвищення професіоналізму архівістів, пошуки джерел фінансування місцевих архівних установ із федерального та позадержавного бюджетів, а також про те, що розквіт регіональних і місцевих професійних організацій відображає і прискорює комунікації архівістів і є суттєвим для розвитку кооперації (у тому числі з бібліотечними, історичними закладами, університетами) та архівної професії в цілому⁸⁰.

ФІЛІП ПАРКЕР МЕЙСОН,
президент SAA
(1970–1971), голова Комітетів 1970-х рр.

Таким чином, Комітети 1970-х рр. внесли пропозиції удосконалити роботу SAA у восьми головних напрямках: формуванні організаційної структури і визначенні напрямів діяльності, відносинах із іншими професійними організаціями, системі комітетів, видавничій діяльності, членстві та розвитку членських стосунків, освіті та підвищенні кваліфікації кадрів, проведенні щорічних нарад, конференцій і симпозіумів, фінансуванні. У відповідності з рекомендаціями Комітетів 1970-х рр. був схвалений ряд поправок до Статуту та Регламенту роботи SAA. Головними змінами вважаються: уведення посади виконавчого директора, створення Виконавчого комітету для забезпечення роботи Ради SAA в період між засіданнями та започаткування видання «SAA Newsletter». Чергові зміни в структурі SAA відбулися в період 1978–

1985 рр.: були створені секції і круглі столи, які дозволяють проводити міжкомітетську роботу, співпрацювати в разі виникнення споріднених питань. Результати, досягнуті Комітетами 1970-х рр., дозволили SAA конкретніше усвідомити мету і головні завдання організації, узгодити її діяльність із іншими професійними організаціями архівістів та представників суміжних професій і, врешті, закріпити за собою статус лідера архівної професії у США.

Як бачимо, Товариство американських архівістів пройшло значний шлях від 1936 р. до початку 1970-х рр.: із маленької організації зацікавлених у розвитку

⁸⁰ The future of Archival Cooperation / Fleckner A. J. Cooperation as a Strategy for Archival Institutions [Text] / John A. Fleckner // American Archivist. – 1976, October. – Vol. 39. – № 4. – P. 457.

архівної справи осіб до справжнього національного професійного об'єднання архівістів. Воно почало здійснювати значний вплив не лише на розвиток архівної справи всередині країни, а й на міжнародному рівні. Крім того, американські архівісти об'єдналися по всій країні в професійні організації, і це свідчило про те, що архівна професія, яка на 1930-ті рр. ще вважалась «новонародженою», до початку 1970-х рр., за аналогією із висловленням Фр. Дж. Кука, уже зросла, виховала своїх членів як справжніх професіоналів і стала «дорослою».

5.2 ВИНИКНЕННЯ МІСЦЕВИХ, РЕГІОНАЛЬНИХ І НАЦІОНАЛЬНИХ ПРОФЕСІЙНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ АРХІВІСТІВ США. ЇХ МЕРЕЖА, РОЛЬ І ЗАВДАННЯ (від початку 1970-х рр. до сьогодні)

Серед професійних організацій архівістів США можна виокремити три категорії: місцеві, регіональні та національні об'єднання архівістів.

До першої категорії, *місцевих професійних організацій*, належать організації архівістів штатів, міст, географічних ареалів США. Серед них: архівні асоціації, круглі столи, групи, конференції, товариства, консорціуми, ради, різного роду територіальні об'єднання тощо (автор намагався здійснювати переклад назв організацій якомога ближче до їх оригінальних англійських назв). У ході дослідження взято до уваги всю територію США й період із кінця 1950-х рр. до сьогодні та виявлено такі професійні об'єднання архівістів:

- *Архівні асоціації штатів Південна Кароліна* (1999 р.) і *Мічиган* (1958 р.)⁸¹;
- *Архівісти і менеджери з управління документацією штату Арканзас* (1979 р., зараз не існує);
- *Архівний круглий стіл м. Клівленд*, штат Огайо (1989 р.)⁸²;
- *Архівісти району м. Чикаго* (1982 р., до її складу входять ще дві організації: архівістів медичних закладів «Chicago Area Medical Archivists» та релігійних організацій «Chicago Area Religious Archivists»); *Архівісти району Канзас-Сіті* (заснована 3 листопада 1978 р.⁸³); *Архівісти округу Колумбія* (виявлена станом на 1983 р., у наш час не існує); *Архівісти району м. Сіетл* (1985 р.), *Хьюстону та Техасу* (1998 р.); *Архівісти району м. Сан-Франциско*; *Архівісти штату Нью-Йорк*; *Архівісти м. Новий Орлеан*; *Архівісти Центрального Техасу* (1988 р. – об'єднує архівістів м. Остін, штат Техас; 1989 р. – перейменована на Асоційованих

⁸¹ South Carolina Archival Association [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.scarchivists.org>. – Title from screen ; Michigan Archival Association [Electronic resource]. – Mode of access: <http://miarchivists.wordpress.com>. – Title from screen.

⁸² Cleveland Archival Roundtable [Electronic resource]. – Mode of access: – <http://clevelandarchivists.wordpress.com>. – Title from screen.

⁸³ Moss Patsy. Kansas City Area Archivists Association The First 25 Years. A brief history [Electronic resource] // Kansas City Area Archivists Association, 2004. – Mode of access: <http://www.kcarchivists.org/kcaa/files/9913/1648/0349/KCAAhistory-2004.pdf>. – Title from screen.

- архівістів Остіну (Austin Archivists Associated); 2007 р. – на Архівістів Центрального Техасу)⁸⁴;
- *Архіви та музеї штату Мен* (веде базу «Архіви та музеї»)⁸⁵;
 - *Асоціація архівістів штату Гаваї*⁸⁶; *Асоціація архівістів району м. Сент-Луїс* (1972 р.)⁸⁷;
 - *Асоціація архівів і манускриптів штату Луїзіана*⁸⁸;
 - *Група архівів штату Нью-Гемпшир* (7 травня 1988 р.); *Група архівів басейну річки Коннектикут* (1989 р., район Спрингфілду та Амхерсту (штат Массачусетс), Хартфорду (штат Коннектикут)⁸⁹;
 - *Бостонська група архівістів* (виявлена за даними на 1983 р., на сьогодні не існує); *Група архівістів долини річки Делавер* (1980 р., об'єднує архівістів штатів Делавер, Нью-Джерсі, Пенсільванія), *Група архівістів Південно-східного Вісконсину*⁹⁰;
 - *Круглий стіл архівістів метрополії Нью-Йорк* (міста) (1979 р., із 2010 р. веде програму архівної освіти «K-12 Archives Education Institute»)⁹¹;
 - *Круглий стіл архівів міст-побратимів* (1982 р.). Організація архівів міст-побратимів (twin cities) включає архівістів 186 міст і населених пунктів мегаполісу Міннеаполіс – Сент-Пол, Міннесоти та Західного Вісконсину; *Круглий стіл архівів долини Майамі* (об'єднує архівістів навколо м. Дейтон, штат Огайо)⁹²;

⁸⁴ Chicago Area Archivists [Electronic resource]. – Mode of access: <http://chicagoarchivists.org>. – Title from screen ; Seattle Area Archivists [Electronic resource]. – Mode of access: <http://seattleareaarchivists.wordpress.com>. – Title from screen ; Kansas City Area Archivists [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.kcarchivists.org>. – Title from screen ; Archivists of the Houston Area [Electronic resource]. – Mode of access: <http://houstonarchivists.org>. – Title from screen ; Bay Area Archivists (San Francisco) [Electronic resource]. – Mode of access: <http://bayareaarchivists.pbworks.com>. – Title from screen ; Capital Area Archivists of New York [Electronic resource] // University at Albany Libraries. – Mode of access: <http://library.albany.edu>. – Title from screen ; Greater New Orleans Archivists [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.gnoarchivists.org>. – Title from screen ; Archivists of Central Texas [Electronic resource] // University of Texas Libraries. – Mode of access: <http://www.lib.utexas.edu/taro/aushc/00095/ahc-00095.html>. – Title from screen.

⁸⁵ Maine archives and Museums [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.mainemuseums.org>. – Title from screen.

⁸⁶ Association of Hawai'i Archivists [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www2.hawaii.edu/~wertheim/AHA/>. – Title from screen.

⁸⁷ Association of St. Louis Area Archivists [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.stlarchivists.org>. – Title from screen.

⁸⁸ Louisiana Archives and Manuscripts Association [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.louisianaarchivists.org>. – Title from screen.

⁸⁹ New Hampshire Archives Group [Electronic resource]. – Mode of access: <http://nharchivesgroup.weebly.com/>. – Title from screen ; Connecticut River Archives Group [Electronic resource]. – Mode of access: <http://ljohnson.web.wesleyan.edu>. – Title from screen.

⁹⁰ Delaware Valley Archivists Group [Electronic resource]. – Mode of access: <http://dvarchivists.org>. – Title from screen ; Southeastern Wisconsin Archivists Group [Electronic resource]. – Mode of access: <http://swagwiki.wetpaint.com>. – Title from screen.

⁹¹ Archivists Round Table of Metropolitan New York [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.nycarchivists.org>. – Title from screen.

⁹² Twin Cities Archives Round Table [Electronic resource]. – Mode of access: <http://tcartmn.org>. – Title from screen ; Miami Valley Archives Roundtable [Electronic resource] // Lisa P. Rickey, an archivist in the Miami Valley. – Mode of access: <http://lisarickey.wordpress.com/tag/mvar/>. – Title from screen ; <http://miamivalleyarchivesroundtable.wordpress.com/>. – Title from screen.

- *Круглий стіл архівів, генеалогії і місцевої історії Техаської бібліотечної асоціації* (Бібліотечна асоціація утворена 2 червня 1902 року, Круглий стіл створено в липні 2010 року шляхом об'єднання двох круглих столів – архівів і місцевої історії (створений 1950 р.) та генеалогії (перший доступний в Інтернеті протокол засідання Круглого столу датується 9 липня 2008 р.))⁹³;
- *Конференція архівів штату Нью-Йорк (Конференція архівів, розташованих навколо озера Онтаріо* (1969 р.; 2003 року перейменована на Конференцію архівів штату Нью-Йорк, об'єднує архівістів США і Канади, які живуть і працюють у регіоні)⁹⁴;
- *Конференція архівістів Лонг-Айленду* (1974 р., проводить конференції)⁹⁵;
- *Професіонали архівів і музеїв Гранд-Репідс* (1982 р., сьогодні не існує);
- *Рада архівів штату Кентуккі* (1976 р., перша зустріч членів ради відбулася 28 березня 1977 р.)⁹⁶;
- *Рада зберігання архівів, бібліотек і музеїв Палметто (PALMCOPI), до складу якої увійшли дев'ять регіонів штату Південна Кароліна; Рада архівів, бібліотек і музеїв Чарльстону*⁹⁷;
- *Товариство архівістів штату Північна Кароліна* (1968 р.); *Товариство архівістів штату Огайо* (1968 р.); *Товариство архівістів штату Джорджія* (1969 р.); *Товариство архівістів штату Каліфорнія* (1971 р., щорічно здійснює двотижневу програму підвищення кваліфікації архівістів «Western Archives Institute» на базі Університету Каліфорнії в Риверсайді); *Товариство архівістів штату Індіана* (1972 р.); *Товариство архівістів штату Теннессі* (1977 р.); *Товариство архівістів штату Алабама* (1977 р.); *Товариство архівістів штату Міссісіпі* (1977 р.); *Товариство архівістів штату Флорида* (1983 р.)⁹⁸;
- *Консорціум архівістів Айови* (1976 р., до 1998 р. – *Товариство зберігання історичних матеріалів штату Айова*).

⁹³ Archives, Genealogy, and Local History Round Table [Electronic resource] // Texas Library Association. – Mode of access: <http://www.txla.org/groups/AGLHRT-history>. – Title from screen.

⁹⁴ Lake Ontario Archives Conference [Electronic resource] // New York Archives Conference. – Mode of access: http://www.nyarchivists.org/nyac/wp-content/uploads/2010/12/LOAC_by-laws_1992.pdf. – Title from screen.

⁹⁵ Long Island Archives [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.lilrc.org/newsletter/dhvp17n1.pdf>. – Title from screen.

⁹⁶ Kentucky Council on Archives [Electronic resource]. – Mode of access: <http://kyarchivists.org>. – Title from screen.

⁹⁷ Palmetto Archives, Libraries & Museums Council on Preservation [Electronic resource]. – Mode of access: <http://palmcops.org>. – Title from screen ; Charleston Archives, Libraries and Museums Council [Electronic resource]. – Mode of access: <http://calm-sc.blogspot.com>. – Title from screen.

⁹⁸ Society of Alabama Archivists [Electronic resource]. – Mode of access: <http://alarchivists.org>. – Title from screen ; Society of Georgia Archivists [Electronic resource]. – Mode of access: <http://soga.org>. – Title from screen ; Society of Tennessee Archivists [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.tennesseearchivists.org>. – Title from screen ; Society of Mississippi Archivists [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.msarchivists.org>. – Title from screen ; Society of North Carolina Archivists [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.ncarchivists.org>. – Title from screen ; Society of Ohio Archivists [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.ohioarchivists.org>. – Title from screen ; Society of Florida Archivists [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.florida-archivists.org>. – Title from screen ; «Society of Indiana Archivists [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.inarchivists.org>. – Title from screen.

Крім організацій, стосовно яких виявлено достатньої інформації, існує цілий ряд професійних об'єднань, про діяльність яких майже нічого не відомо: *Архівісти релігійних конгрегацій Нового Орлеану* (Archivists for Religious Congregations of New Orleans), *Архівісти і бібліотекарі округу Фейєрфілд* Історичного товариства штату Південна Кароліна (Archivists/Librarians of Fairfield County Historical Societies), *Архівісти релігійних інституцій м. Нью-Йорк* (Archivists of Religious Institutions), *Група зберігачів документів і фотографій штату Аризона* (Arizona Paper and Photograph Conservation Group), *Коаліція архівістів і професіоналів-документознавців Західної Пенсільванії* (Coalition of Archivists and Records Professionals in Western Pennsylvania), *Зберігачі і архівісти округу Ланкастер* штату Пенсільванія (Curators and Archivists of Lancaster County), *Метроплекс-архівісти* (Metroplex Archivists – організація, що об'єднує архівістів найбільшого в США урбаністичного мегаполісу Даллас-Плано-Ірвінг і Форт-Уерт-Арлінгтон), *Архівісти району м. Портленд* (Portland Area Archivists), *Архівний консорціум м. Су* округів Плімут і Вудбері штату Айова (Siouxland Archival Consortium), *Архівісти і зберігачі м. Вілламетт* штату Орегон (South Willamette Archivists and Curators), *Група архівістів Південної Флориди* (Southeast Florida Archivists Group), *Архівісти району м. Спокани* штату Вашингтон (Spokane Area Archivists), *Архівісти району м. Спрингфілд* штату Міссурі (Springfield Area Archivists), *Архівісти католицьких організацій південно-західного Огайо, південно-західної Індіани та північного Кентуккі* (Tri-State Catholic Archivists).

Таким чином, у ході дослідження виявлено 54 професійні організації архівістів місцевого рівня, створених протягом другої половини ХХ ст.⁹⁹, три з них припинили своє існування після 1983 року; про 14 не лише автор монографії, а й американські дослідники достатньої інформації не встановили, хоча опосередковано зустрічаються свідчення, що підтверджують їх наявність (очевидно, вони зареєстровані, але активної діяльності не здійснюють); 37 організацій представлені власними веб-сайтами в Інтернеті; 29 мають свої періодичні видання; дві здійснюють освітні програми, а саме – *Круглий стіл архівістів метрополії Нью-Йорк та Товариство архівістів Каліфорнії*.

⁹⁹ The A*CENSUS (Archival Census and Education Needs Survey in the United States) [Text] ; working Group: Victoria Irons Walch (Principal Research Consultant), Nancy P. Beaumont (Principal Investigator), Elizabeth Yakel, Jeannette Bastian, Nancy Zimmelman, Susan Davis, Anne Diffendal // American Archivist. – 2006, Fall-Winter. – Vol. 69. – № 2. – P. 302–303 ; Regional, State/Provincial & Local [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/category/organizational-scope/regional-state/provincial-local>. – Title from screen ; Organizations Serving Archivists and Others Who Work with Historical Records [Electronic resource] // Council of State Archivists. – Mode of access: <http://www.statearchivists.org/connections/archivalassns.htm>. – Title from screen ; Peter Nelson. Directory of Regional, State and Local Archival Organizations in the United States [Electronic resource] // Regional, State and Local Archival Organizations in the United States. – Mode of access: <http://www.geocities.com/archivy/reginals/usa.htm>. – Title from screen.

Місцеві професійні організації архівістів діють на підставі статутів і регламентів (bylaws (встановлюють структуру організації та обов'язки членів правління), constitution (декларує мету, принципи, завдання організації)), якими визначені цілі організацій, принципи членства, керівний склад, правила обрання та повноваження президента, віце-президента, колишнього президента, секретаря, скарбника, редактора періодичного видання та веб-сайту, директорів, які входять до Ради директорів і очолюють різні напрями діяльності організації, структуру, склад і правила обрання комітетів та їх голів (зазвичай, обираються: комітет по організації і проведенню виборів (nominating committee), членський комітет (membership committee), комітет по проведенню щорічних зустрічей (annual meeting committee), комітет по стипендіях (scholarship committee), комітет з освіти (education committee)); визначаються періодичність проведення щорічних та позачергових зустрічей, правила внесення поправок до статутів¹⁰⁰.

Як правило, місцеві організації фокусують свою діяльність на таких напрямках: 1) надання можливостей архівістам – членам професійного об'єднання – зустрічатися разом для обміну думками, досвідом, пошуку шляхів вирішення спільних проблем; 2) розповсюдження інформації, у якій зацікавлене місцеве архівне товариство, у тому числі про архівні програми і ресурси; 3) сприяння збиранню, зберіганню, описуванню, удоступленню і використанню архівних документів, реалізації програм управління документацією на місцевому рівні; 4) розвиток архівної освіти і програм підвищення кваліфікації архівістів у межах міста, району, штату; 5) просування ідеї співробітництва як у середовищі архівістів, так і з представниками суміжних професій¹⁰¹. Місцеві організації є невеликими за кількістю членів, фактично не структурованими, більш соціально орієнтованими, але іноді бюджетно не спроможними надавати фінансову підтримку своїм членам (бюджети формуються за рахунок сплати членських внесків та пожертвувань). Архівісти, які входять до складу місцевих організацій, одночасно вступають до регіональних або національних архівних професійних об'єднань.

До другої категорії – *регіональних професійних об'єднань архівістів* – належать організації, що включають архівні установи та архівістів відразу декількох штатів.

¹⁰⁰ Bylaw of the Society of Georgia Archivists [Electronic resource] // Society of Georgia Archivists. – Mode of access: <http://www.soga.org/aboutus/leaders/bylaws>. – Title from screen.

¹⁰¹ Chicago Area Archivists (CAA) By-Laws [Electronic resource] // Chicago Area Archivists. – Mode of access: http://chicagoarchivists.org/Resources/Documents/caa_bylaws_2011103.pdf. – Title from screen ; Constitution of the Kentucky Council on Archives [Electronic resource] // Kentucky Council on Archives. – Mode of access: <http://kyarchivists.org/sites/default/files/KCA%20Constitution%20May%202012.pdf>. – Title from screen ; Constitution and by-laws of the New York Archives Conference [Electronic resource] // New York Archives Conference. – Mode of access: http://www.nyarchivists.org/nyac/wp-content/uploads/2011/03/NYAC_bylaws_rev2010_final.pdf. Title from screen ; Constitution Association of St. Louis Area Archivists [Electronic resource] // Association of St. Louis Area Archivists. – Mode of access: <http://www.stlarchivists.org/index.php?pr=Constitution>. – Title from screen.

До Конференції архівістів Міжгірського регіону (Conference of Inter-Mountain Archivists (CIMA)) входять архівісти штатів Юта, Невада, Аризона, Айдахо та Нью-Мексико. Організація була заснована у Солт-Лейк-Сіті 7 вересня 1973 року з метою співробітництва й обміну інформацією між особами, групами та інституціями, зацікавленими в збереженості й використанні архівних документів і манускриптів, сприянні дослідженням у галузі архівної справи, архівної методології, консервації документів, заснуванні форуму для дискусій із спільних проблем, освіти та підвищення кваліфікації архівістів, менеджерів з управління документацією, хранителів манускриптів, власників приватних колекцій.

Структура організації включає: президента, віце-президента/виконавчого президента (виборні посади терміном на 1 рік), секретаря/скарбника (виборні посади терміном на 2 роки), раду членів (обирається терміном на 2 роки) та комітети. Серед комітетів представлені: номінаційний (займається виборами керівного складу організації), програмний (відповідає за підготовку програм проведення щорічних зустрічей), членський (сприяє збільшенню і збереженню кількості членів організації), освітянський (відповідає за розвиток тренувальних програм для архівістів), видавничий (редагує і публікує друковане видання організації «CIMA Newsletter», також організація є спонсором видання «Journal of Western Archives»), нагородний (встановлює види відзнак, представляє до нагородження за видатні досягнення в архівній галузі). Відповідно до статуту організація проводить три види конференцій: дві щорічні (весняна й осіння), спеціальні (збираються на вимогу президента або 15 членів), на запрошення (відповідне повідомлення має бути розіслане членам організації за 30 днів до призначеного засідання)¹⁰².

У складі організації діє центр стажування для молодих архівістів. Організація стажування здійснюється шляхом подання заяв від тих, хто бажає удосконалити свої знання, та вже відомих майстрів архівної справи, які згодні навчати своїх молодших колег. У разі домовленості обох сторін організація забезпечує відповідні умови для проходження стажування. Кар'єрний центр CIMA здійснює моніторинг вакансій в архівах та архівних підрозділах установ для влаштування на роботу спеціалістів.

Архівні інституції та архівісти штатів Аляска, Айдахо, Монтана, Орегон та Вашингтон представлені у рамках організації *Архівісти Північного Заходу* (Northwest Archivists). Статут організації побудований на підставі законодавства штату Айдахо. Її членом може стати будь-яка особа, зацікавлена у збереженні та використанні архівних матеріалів і згодна сплачувати членські внески. Організація проводить чергові та спеціальні (скликається на вимогу президента та за згодою більшості Виконавчого комітету, а також на письмову вимогу 10 % членів орга-

¹⁰² The Conference of Inter-Mountain Archivists (CIMA). Bylaws. Revised July 2012 [Electronic resource] // Conference of Inter-Mountain Archivists. – Mode of access: <http://cimarchivists.org/bylaws/>. – Title from screen.

CONFERENCE OF INTER-MOUNTAIN ARCHIVISTS

[Home](#)[About](#)[Officers](#)[Bylaws](#)[Members](#)[Join CIMA](#)[Conferences](#)[Careers](#)

Bylaws

Conference of Inter-Mountain Archivists BYLAWS

1. Name

1. The name of this organization shall be the Conference of Inter-Mountain Archivists (CIMA).

2. Purpose

1. The Conference of Inter-Mountain Archivists is a professional organization established to promote cooperation and facilitate the exchange of information among individuals, groups, and institutions in the intermountain states and adjoining areas who are interested in the preservation and use of archival and manuscript materials; to disseminate information on research materials, archival methodology, and conservation techniques; to provide a forum for the discussion of matters of common concern; and to further the education and training of archivists, curators, records managers and custodians of private papers.

JWA
Journal of Western Archives

CIMA is a proud sponsor of the Journal of Western Archives.

[Subscribe to RSS](#)

CIMA - Conference of Inter-Mountain Archivists

Нравится 65

Сторінка офіційного веб-сайту Конференції архівістів Міжгірського регіону

нізації) зустрічі. Достатній кворум для ухвалення будь-якого рішення – 10 %. Керівний склад організації представлений президентом, віце-президентом, секретарем, скарбником та Виконавчим комітетом із п'яти директорів від штатів, які входять до складу професійного об'єднання. Виконавчий комітет здійснює керівництво організацією, вирішує усі питання між щорічними зустрічами членів організації. Директор Комітету забезпечує співпрацю організації з іншими національними, регіональними та місцевими професійними об'єднаннями архівістів. Серед комітетів: номінаційний, програмний, із організації і проведення місцевих заходів, публікацій, нагородний. Голова Комітету з публікацій має право призначати усіх його членів, крім головного редактора офіційного щоквартального видання організації «Easy Access»¹⁰³.

¹⁰³ By-Laws of Northwest Archivists, Incorporated. Revised: May 20, 2006 [Electronic resource] // The Northwest Archivists, Inc. – Mode of access: http://northwestarchivistsinc.wildapricot.org/resources/Documents/By_Laws_NorthwestArchivists.pdf. – Title from screen.

Northwest Archivists, Inc.

- Home
- About NWA
- Membership
- Jobs in the NW
- Education & Events
- Publications
- News & announcements
- Awards
- Links
- Discussion Forum

Email
Password
 Remember me
 [Forgot password](#)

Welcome!

The Northwest Archivists, Inc. is a regional association of professional archivists, users of archives, and others interested in the preservation and use of archival materials in the Pacific Northwest United States, including Alaska, Idaho, Montana, Oregon, and Washington.

The organization holds a general meeting once a year with a program to enhance professional development and networking among archivists throughout the region.

2014 Annual Meeting: Call for Proposals!

The 2014 Northwest Archivists Conference will be held Thursday May 29 through Saturday May 31, 2014 at the Davenport Hotel in Spokane, Washington.

Now is the time to start thinking of your ideas for session proposals! See the [Call for Proposals](#) page for more information.

Proposals are also being accepted for pre-conference workshops. See the bottom of the [Annual Meeting](#) page for details.

News & Announcements

[NWA Policies and Procedures Manual Updated](#)

08 Nov 2013 1:31 PM • [Emily Dominick](#)

[FREE Protecting Cultural Collections Workshops in Seattle!](#)

09 Sep 2013 10:19 AM • [Emily Dominick](#)

Сторінка офіційного веб-сайту організації Архівісти північного Заходу

Організація надає можливість архівістам регіону вдосконалювати свою освіту шляхом участі в тренувальних програмах, семінарах та індивідуальних стажуваннях. Представлений нею план заходів із підвищення кваліфікації на період із вересня 2012 року до червня 2013 року включає понад 30 семінарів із архівної практики, управління документацією, експертизи цінності та організації зберігання електронних документів і архівів, стандартів архівного описування (DACS, EAC-CPF, EAD), захисту архівів від природних і техногенних катастроф, колекціонування джерел усної історії тощо. Щорічно організація виділяє стипендію студентам коледжів для стимулювання їх бажання освоювати професію архівіста або менеджера з управління документацією. Стипендія надається й практикуючим архівістам для участі у професійних семінарах, конференціях, інститутах. Веб-сайт організації інформує дослідників про архіви Північного Заходу, у тому числі архіви штатів, округів, релігійні, університетські, музейні, бізнес-структур, склад і зміст колекцій, архівні послуги, а також про історичні та генеалогічні товариства.

Товариство архівістів Скелястих гір (Society of Rocky Mountain Archivists (SRMA)), що виникло як професійна архівна асоціація штату Колорадо (включає архіви та архівістів штатів Колорадо і Вайомінг), має чотири види членства: індивідуальне, студентське, спонсорське, інституційне. Термін членства триває з січня до грудня. Особа, яка не сплатила членські внески до 1 березня, вважається такою, яка бажає покинути ряди організації. Розмір членського внеску визначається Радою директорів, його структура доводиться членам організації за 30 днів до чергового щорічного засідання для погодження. Керівний склад і структура організації схожі з аналогічними професійними об'єднаннями.

Серед важливих напрямків діяльності Товариства – консультування архівів, бібліотек, історичних товариств і культурних інституцій щодо організації збереження їх колекцій та планування роботи з врятування документів під час природних і техногенних катастроф, пожеж, повеней, консервації, ремонту та відновлення документів. Товариство підтримує зв'язок із усіма компаніями та установами, які можуть допомогти архівам у виконанні цих завдань, розповсюджує літературу на дану тематику. Кар'єрний центр надає можливості влаштування на роботу випускникам ВНЗ та досвідченим архівістам і менеджерам з управління документацією¹⁰⁴.

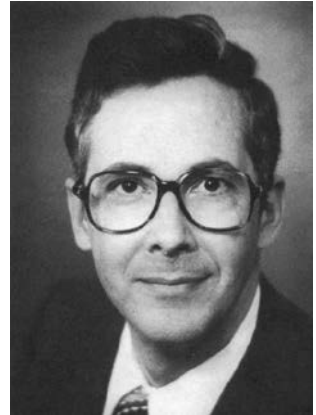
Архівісти, бібліотекарі, зберігачі, реставратори, менеджери з управління документацією штатів Аризона, Арканзас, Луїзіана, Оклахома, Нью-Мексико і Техас протягом сорока років співпрацюють у складі *Товариства Південно-Західних архівістів* (Society of Southwest Archivists, SSA, 1972 р.). У Конституції Товариства зазначено, що воно створено з метою просування цінних результатів досліджень у галузі архівної справи й управління документацією, адаптації принципів та стандартів зберігання і систематизації документів, надання різнопланових можливостей отримання архівної освіти і підвищення кваліфікації архівістів, менеджерів з управління документацією та власників приватних колекцій, підтримання і розширення співпраці зі спеціалістами суміжних галузей, співробітництва з іншими професійними організаціями й інституціями, що зберігають і використовують документальне історичне надбання американського народу¹⁰⁵. До складу Товариства входять архівісти, бібліотекарі, зберігачі, реставратори, музейники, менеджери з управління документацією, студенти, історики, генеалогі, волонтери та інші особи, зацікавлені в зберіганні архівів нації.

Для розвитку архівної освіти Комітет професійного розвитку SSA організовує безоплатні семінари з різних аспектів архівної роботи, запрошує висококваліфікованих викладачів, надає стипендії слухачам. Існує декілька видів стипендій: А. О. Геберта, Дж. М. Колдвелла, Д. Б. Грейсі II, «SSA Annual Meeting Scholarship». Стипендія імені А. О. Геберта «A. Otis Hebert, Jr. Continuing Education Scholarship»,

¹⁰⁴ Constitution of the Society of Rocky Mountain Archivists [Electronic resource] // Society of Rocky Mountain Archivists. – Mode of access: <http://www.srmarchivists.org/about-us/documentation/constitution/>. – Title from screen.

¹⁰⁵ Constitution of the Society of Southwest Archivists [Electronic resource] // Society of Southwest Archivists. – Mode of access: <http://southwestarchivists.org/PDF/constitution.pdf>. – Title from screen.

1-го президента SSA, надається архівістам, історикам, викладачам і експертам, які бажають удосконалити свою освіту, але установи, у яких вони працюють, не мають можливостей для фінансування цього навчання. Обсяг стипендії – 1 тис. доларів на один календарний рік, вона може бути використана переможцями конкурсу для оплати участі у семінарах, архівних інститутах, щорічних зустрічах Товариства. Стипендія заснована 1985 року, її фінансову основу склав спадок А. О. Геберта. Стипендія імені 1-го архівіста Університету штату Оклахома Дж. М. Колдвелла «John Michael Caldwell Student Scholarship», який став ініціатором серії перших пересувних виставок історичних документів, заснована 2000 року і надається на підставі конкурсу бажаючим вступити до університету за спеціальностями «архівознавство», «бібліотечна справа», «історія». Друга студентська стипендія імені директора архіву штату Техас та президента SAA і АСА Д. Б. Грейсі II «David B. Gracy II Student Scholarship» надається бажаючим вивчати архівознавство, бібліотечну справу, інформаційні науки та історію. Право на отримання студентських стипендій розповсюджується тільки на членів Товариства. Фінансова підтримка працюючим архівістам надається Товариством у вигляді стипендії «SSA Annual Meeting Scholarship», використовуючи яку, вони можуть стати учасниками щорічних зустрічей професійних архівних об'єднань.

ДЕВІД Б. ГРЕЙСІ ІІ,
39-й президент SAA
(1983–1984),
президент АСА
(1999–2000)

SSA встановило нагороди за видатні досягнення в архівній професії: 1974 року заснована нагорода імені сестри Домініканського монастиря Мері Клод, 1977 року – премія Комітету нагород за видатну службу в архівній галузі. Мері Клод пішла до монастиря 1932 року, протягом 1933–1960 рр. вона була бібліотекарем і керівником хору початкової і вищої школи при монастирі. 1961 року Клод отримала ступінь магістра архівних наук в університеті штату Техас, а за рік до того вона очолила Архів католицької церкви в Остіні (штат Техас). Протягом 14 років перебування на цій посаді вона наполегливо збирала до архіву документи католицького духовенства, релігійних товариств, парафій і діоцезій штату, написала цілий ряд наукових праць у галузі церковної історії та архівної справи. Нагорода імені сестри Мері Клод надається особам, які здійснили значний внесок у збирання, зберігання і використання архівів релігійних інституцій. Із часу заснування лауреатами цієї нагороди стало 35 осіб¹⁰⁶.

Архівісти штатів Мен, Нью-Гемпшир, Вермонт, Массачусетс, Род-Айленд і Коннектикут об'єднані у регіональну асоціацію *Архівісти Нової Англії* (New

¹⁰⁶ Scholarships [Electronic resource] // Society of Southwest Archivists. – Mode of access: <http://southwestarchivists.org/scholarship.html>. – Title from screen.

England Archivists, NEA), яка функціонує за законами штату Массачусетс. 2013 року архівісти відсвяткували 40-ву річницю з дня її утворення (1973 р.). Відповідно до Стратегічного плану на 2010–2015 рр. NEA працює над збільшенням кількості членів, розширює присутність в Інтернеті для удосконалення комунікативних можливостей архівістів, відшукує нові джерела фінансування організації для підтримки освітніх архівних програм. Це фактично єдина професійна організація архівістів, яка встановила, що одним із пріоритетів її діяльності є співробітництво з політиками та виборними офіційними особами з метою просування інтересів архівних установ і архівістів¹⁰⁷. NEA двічі на рік проводить зустрічі у форматі круглого столу для обміну досвідом і дискусій, здійснює моніторинг вакансій для працевлаштування членів організації, співробітничав з декількома навчальними закладами. Організація присуджує два види відзнак: «Distinguished Service Award» за значний внесок у професію та «Archival Advocacy Award» за політичну, фінансову і громадську підтримку архівних програм. Із 1990 року NEA на конкурсній основі видає гранти: імені Річарда Хааса «Richard L. Haas Grant» для підтримки інтегрованих проектів, що розвивають співробітництво архівістів і менеджерів з управління документацією) та імені Річарда Хейла «Hale Award» для покриття витрат на участь у заходах, організованих Національною асоціацією урядових архівів і адміністраторів документації та Національною організацією «Рада архівістів штатів» (CoSA).

На теренах штатів Нью-Йорк, Нью-Джерсі, Пенсільванія, Мериленд, Делавер, Вірджинія, Західна Вірджинія і округу Колумбія 1972 року створено *Середньоатлантичну регіональну архівну конференцію* (Mid-Atlantic Regional Archives Conference, MARAC). Організація видає вісник «Mid-Atlantic Archivist» та спеціалізовані видання з проблем планування програм захисту архівів від техногенних і природних катастроф, розвитку виставкової діяльності, залучення волонтерів до роботи в архівах, експертизи цінності документів, систематизації і описування документів конгресменів США та з інших питань. Із 1972 року організація двічі на рік проводить наукові конференції. Тематика конференцій охоплює широке коло питань архівної теорії і практики, діяльності архівів. На межі XXI ст. архівісти обговорювали виклики сучасної епохи, які провокують відповідні зміни потреб користувачів, а отже, й вимагають змін у підходах в роботі архівістів і архівів. Назвемо лише декілька тем конференцій: «Archival Challenges and Solutions for the 21st Century» (1998 р., «Архівні проблеми та їх вирішення у XXI ст.»), «Tales From the Basement: Managing People, Time, and Technology in the Archives» (2000 р., «Фундамент архівної галузі: управління кадрами, часом і технологіями»), «Old Bits, New Bytes: Archival Collections – Past, Present, and Future» (2001 р., «Електронні документи: минуле, сучасність, майбутнє»), «A New Deal for Archivists: the

¹⁰⁷ New England Archivists Strategic Plan [Electronic resource] // New England Archivists. – Mode of access: http://www.newenglandarchivists.org/pdfs/nea_strategic_plan.pdf. – Title from screen.

Expanding Scope and Content of Archival Responsibilities» (2002 р., «Новий курс для архівістів: зростання відповідальності за обсяги та зміст архівних холдингів»), «The Golden Triangle: History, Archives, and Records Management» (2004 р., «Золотий трикутник: історія, архіви і управління документацією»), «Things Unique: Archives, Culture, and History» (2005 р., «Унікальні пам'ятки: архів, культура та історія»), «Exploring Our Cultural Heritage» (2006 р., «Дослідження нашої культурної спадщини»), «Making History Local» (2008 р., «Створення історії регіонів»), «Bridges and Tunnels: Building Archival Connections» (2009 р., «Мости і тунелі: створення архівних комунікацій»), «An Enduring Profession» (2012 р., «Вічно жива професія»). У ході роботи конференцій архівісти оголошують наукові доповіді, відвідують практичні семінари та екскурсії. Конференція MARAC є форумом архівної науки в США і фактично об'єднує науковців з усієї країни.

MARAC встановила декілька нагород за високі досягнення у сфері архівної науки і практики. Почесна премія Арліна Кастера, редактора Єдиного національного каталогу манускриптів, присуджується членам організації за найкращу монографію, науково-популярну статтю, довідник, виставку архівних документів. Почесним призом пам'яті помічника директора Бібліотеки Корнелівського університету Герберта Фінча «Herbert C. Finch Online Publication Award» нагороджуються архівісти або архівні інституції за кращу on-line публікацію, віртуальну виставку, веб-сайт, веб-сторінку, мета яких полягає в популяризації та використанні архівних документів. Нагородою за видатні досягнення «MARAC's Distinguished Service Award» відзначаються члени організації, які здійснили вагомий внесок як у її діяльність, так і в архівну професію в цілому. Водночас особливою є нагорода за підготовку кращого довідника «Finding Aid Award»: вона стимулює розробку і видання архівних довідників усіх типів. Комітетом із присудження цієї нагороди встановлені вимоги до укладання архівних довідників. MARAC також пропонує своїм членам фінансову допомогу і стипендію імені видатного американського вченого-архівіста Леонарда Раппорта для участі в конференціях та літній і зимовій сесіях Інституту сучасних архівів.

Із лютого 2012 року MARAC затвердила Стратегічний план розвитку, визначивши три основні цілі організації: 1) розвиток професійного співробітництва в архівній професії, 2) розширення архівної освіти та підвищення кваліфікації архівістів, демонстрація цінності історичних документів, 3) підтримка архівних установ і архівістів¹⁰⁸.

¹⁰⁸ Constitution/Bylaws [MARAC Previous Conference Schedules. Arline Custer Memorial Award. MARAC C. Herbert Finch Online Publication Award. MARAC Distinguished Service Award Committee. Finding Aid Awards. MARAC Education Committee. MARAC Strategic Plan. Adopted by Steering Committee 3 February 2012] [Electronic resource] // Mid-Atlantic Regional Archives Conference. – Mode of access: <http://www.marac.info/>. – Title from screen.

MARAC

Mid-Atlantic Regional Archives Conference

Mid-Atlantic Regional Archives Conference
Dickinson College
P.O. Box 1773
Carlisle, PA 17013
Phone number 717/ 713-9973
Fax number 717/ 245-1439
E-mail: administrator@marac.info

[Login](#)

[Home](#) [About](#) [Membership](#) [Conferences](#) [Workshops](#) [Committees](#) [Publications](#) [Awards/Scholarships](#) [Links](#) [Donate](#)

MARAC Strategic Plan

Adopted by Steering Committee 3 February 2012.

The MARAC Chair will review the plan annually to ensure that MARAC committees are engaged in appropriate tactics to meet our objectives.

Vision Statement

To promote and sustain the Mid-Atlantic archival community by providing exceptional and affordable conferences and professional development and educational opportunities, thereby fostering collegiality, collaboration and professionalism

Core Values

MARAC is committed to:

- Promoting and upholding professional standards, practices, and ethics.
- Providing high quality programming and resources at a good value.
- Encouraging community and collegiality within the archival and history communities and among their patrons and users.
- Facilitating continuous skill improvement, professional development, and education.
- Promoting the preservation, use and professional management of archival collections and institutions in the Mid-Atlantic region.

Сторінка офіційного веб-сайту Середньоатлантичної регіональної архівної конференції

Конференція архівів Середнього Заходу (Midwest Archives Conference, MAC), створена 1972 року, є найбільшою у США професійною асоціацією архівістів. Вона включає 13 штатів країни (Іллінойс, Індіана, Айова, Канзас, Кентуккі, Мічиган, Міннесота, Міссурі, Небраска, Північна Дакота, Південна Дакота, Огайо і Вісконсин), 117 інституцій (урядових, релігійних, університетських, корпоративних архівів, історичних товариств, депозитаріїв манускриптів і спеціальних колекцій) та близько тисячі індивідуальних членів. Крім того, до її складу входять архівісти ще 30 штатів і п'яти зарубіжних країн¹⁰⁹.

Головна мета організації полягає у розвитку співробітництва й обміні професійною інформацією серед архівістів і архівних інституцій усіх рівнів даного регіону США. MAC із 1972 року двічі на рік проводить наукові конференції, що збирають учених і архівістів з усієї країни і з-за кордону. З 1976 року MAC видає журнал «Archival Issues».

Організацією встановлено декілька видів нагород для своїх членів і стипендіальний фонд. Серед нагород найпрестижнішою є премія на честь «легендарного піонера американської архівної професії», завідуючої архівом штату Іллінойс,

¹⁰⁹ What is the Midwest Archives Conference? [Electronic resource] // Midwest Archives Conference. – Mode of access: <http://www.midwestarchives.org/what-is-mac>. – Title from screen.

1-го віце-президента, члена Ради, президента Товариства американських архівістів, редактора журналу «The American Archivist» Маргарет Кросс Нортон «Margaret Cross Norton Award». Нагорода заснована 1985 року і надається авторові кращої статті. Президенти МАС заснували «MAC Presidents' Award» (1986 р.) для відзначення архівістів і архівних інституцій за значний внесок в архівну професію, а 1993 року МАС встановила премію за найкращу статтю авторам, які написали й опублікували свою першу в житті наукову працю «New Author Award». Членський комітет МАС щорічно номінує десять членів на надання статусу «Emeritus Member» (почесний член) за вагомий внесок у діяльність і популяризацію організації. Стипендії імені Луїзи Хопкінс Боуен «Louisa Bowen Memorial Scholarship for Graduate Students in Archival Administration» та Арчі Мотлі «Archie Motley Memorial Scholarship for Minority Students» надаються, відповідно, магістрам архівної спеціальності та студентам, які походять з етнічних і соціальних меншин. МАС також виділяє фінансову допомогу новим членам, які вперше збираються відвідати Конференцію («MAC Emeritus Scholarship for First-Time Meeting Attendees»).

"Preserving the Documents of the Past and Making Them Accessible to the Future!"

[Home](#) [About MAC](#) [Membership](#) [Meetings](#) [Publications](#) [Awards](#) [Contacts](#) [Login](#)

[Join MACI](#)
[Event Calendar](#)
[Educational Resources](#)
[Volunteer with MAC](#)
[Support MAC](#)
[MAC Forums](#)
[MAC Award Winners 2013](#)
[2014 Annual Meeting](#)
[- 2014 Call for Proposals](#)

Archival Issues The Journal of the Midwest Archives Conference

Archival Issues is published twice each year and has an international readership. The journal is one of the premier outlets for archival literature, and its scope extends well beyond the Midwest.

The Editorial Board of the Midwest Archives Conference strives to publish articles that will interest and educate a broad range of information professionals. Acceptable topics for articles cover the full range of archival activity. The journal also publishes reviews of current books on archival theory and practice.

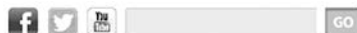
Сторінка офіційного веб-сайту на Конференції архівів Середнього Заходу

Третя категорія включає професійні організації архівістів із національним статусом, які об'єднують архіви, архівістів і професійні архівні організації регіонального і місцевого рівнів. До їх складу входять члени Товариства американських архівістів. Провідна роль належить *Національній асоціації урядових архівів і адміністраторів документації* (National Association of Government Archives and Records Administrators, NAGARA) та *Раді архівістів штатів* (Council of State Archivists (CoSA)), про діяльність яких уже йшлося у попередніх розділах монографії.

Статус національних також мають організації: *Академія сертифікованих архівістів* (Academy of Certified Archivists), *Асоціація архівістів кіновідеоархівів* (Association of Moving Image Archivists, AMIA), *Секція хранителів манускриптів і рідкісних книг Американської бібліотечної Асоціації* (Rare Books and Manuscripts Section, ALA), *«Архівісти релігійних конгрегацій жінок»* (Archivists for Congregations of Women Religious), *«Асоціація архівістів католицьких єпархій»* (Association of Catholic Diocesan Archivists), *«Національна організація єпископальних істориків і архівістів»* (National Episcopal Historians and Archivists), *«Національна організація архівістів релігійних інституцій»* (Archivists of Religious Institutions). Найпрестижнішим є членство в *«Академії сертифікованих архівістів»*, члени якої складають еліту кадрового складу американських архівів.

Важливу роль в архівній галузі США відіграє *Асоціація архівістів кіновідеоархівів*. Вона є найбільшою у світі професійною організацією архівістів і архівних інституцій, зацікавлених у збереженні кіновідеодокументів. Асоціація виникла наприкінці 1960-х рр., довгий час була відома як Дорадчий комітет кіно- і телевізійних архівів, до складу якого входили декілька сотень архівістів із більш ніж 100 регіональних і місцевих інституцій. 1990 року організація збільшилася до 750 індивідуальних та інституційних членів Сполучених Штатів, Канади та інших країн світу і змінила свою назву. Її члени представляють різні медіа-структури: кіно, телебачення, відео та інтерактивні медіа, виробників класичних і сучасних голлівудських постановок, кінохронік, документальних фільмів, національних, регіональних і місцевих телевізійних програм, авторів фільмів відеоарту, аматорського кіно та медіа етнічних і соціальних меншин.

Організація включає цілий ряд комітетів і спеціальних груп. Навіть їх простий перелік дає уявлення про широкомасштабну діяльність AMIA. До складу AMIA входить 25 комітетів: 1) розвитку співробітництва між академічними та архівними колами; 2) сприяння доступу до колекцій кінофотовідеоархівів; 3) формування політики AMIA і співпраці в середовищі членів організації і з громадськістю; 4) нагород, стипендій і стажувань; 5) каталогізації, метаданих і стандартів каталогізації кіновідеодокументів; 6) організації і проведення конференцій; 7) охорони авторських прав; 8) фінансового розвитку; 9) проблем оцифрування; 10) розвитку діяльності організації; 11) освіти; 12) стратегічного плану-

Become a Member

PROGRAMS & INITIATIVES

The Association has a board range of programs and project that benefit the moving image field. A number of public and professional programs promote education and provide a forum to share information and work together on projects that advance the field.

Сторінка офіційного веб-сайту Асоціації архівістів кіновідеоархівів

вання, розвитку майбутніх проектів АМІА як міжнародної архівної організації; 13) керівництва організацією, забезпечення співпраці комітетів усередині АМІА й усунення конфліктів; 14) незалежних медіагруп, сприяння збереженості та доступу до продуктів експериментального і документального кіно-, відео-, електронного та Інтернет-мистецтва; 15) міжнародної діяльності; 16) сприяння збереженості і доступу до кіновідео мистецтва лесб'янок, геїв і трансгендерів; 17) забезпечення потреб членів організації, розширення членської бази і волонтерської роботи; 18) документації, що супроводжує випуск кінофотовідеопродукції; 19) збереження і доступу до випусків новин, документальних фільмів і телевізійних програм приватних і державних трансляційних корпорацій; 20) проблем збереженості фільмів на нітратній плівці; 21) організації і проведення щорічних виборів проведу АМІА; 22) удосконалення технологій зберігання,

копіювання і використання кіновідеодокументів; 23) публікації вісника «AMIA Newsletter», журналу «The Moving Image» та інших спеціальних видань організації; 24) короткометражних та аматорських фільмів; 25) забезпечення присутності AMIA в Інтернет-просторі¹¹⁰.

Таким чином, фактично всі архівісти й архівні інституції США об'єднані в професійні асоціації. Вони виникали як неформальні об'єднання архівістів місцевих архівних установ, відтак із часом їх діяльність набула офіційного характеру. На сьогодні вони стали авторитетними інституціями, що впливають на формування політики як федерального рівня, так і урядів штатів у галузі архівної справи та управління документацією, забезпеченні комплектування, зберігання та використання архівних колекцій, сприяють професійній освіті і співробітництву архівістів. Професійні організації місцевого рівня є соціально орієнтованими, оскільки серед основних завдань їх діяльності визначені такі, як підтримка своїх членів, обмін професійним досвідом та ідеями, розповсюдження професійно необхідної інформації. Регіональні організації мають складнішу структуру, об'єднують велику кількість членів, яким надають у тому числі й фінансову підтримку, здійснюють масштабні проекти з професійної освіти та підвищення кваліфікації тощо. Такі організації, як MARAC і MAC, є науковими інституціями, вони залучають архівістів до наукової роботи, сприяють їх науковим дослідженням. Найвищий рівень мають національні організації. Характерно, що кожна з них має свою спеціалізацію: NAGARA зосереджена на формуванні єдиної архівної політики в галузі архівної справи й управлінні документацією, CoSA сприяє фінансуванню архівних установ за допомогою грантів NHPRC, Академія сертифікованих архівістів лобіює ідею набуття архівістами найвищого рівня кваліфікації, AMIA опікується зберіганням кіновідеодокументів. Як професійні корпорації усі організації мають «цеховий» характер: сприяють влаштуванню на роботу до архівів кваліфікованих фахівців із відповідною освітою, насамперед на керівні посади, підтримують і захищають своїх членів. Сьогодні можна констатувати, що багатогранна діяльність професійних об'єднань архівістів стала одним із головних чинників сталого розвитку архівної галузі США, сприяє успішній реалізації основних функцій архівних установ у забезпеченні збереженості, використанні та поповненні архівів цінними для американської нації документами.

¹¹⁰ Association of Moving Image Archivists [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.amianet.org/groups/groups.php>. – Title from screen.

5.3 ТОВАРИСТВО АМЕРИКАНСЬКИХ АРХІВІСТІВ: ШЛЯХ У ХХІ ст.

*(установчі та програмні документи, структура,
основні напрями діяльності)*

На теперішній час Товариство американських архівістів здійснює свою діяльність на підставі Статуту¹¹¹, останні зміни до якого внесено у серпні 1997 р., серпні 2010 р. та серпні 2011 р. Додатково до Статуту SAA керується у своїй щоденній діяльності Регламентом роботи¹¹², який уточнює і конкретизує положення Статуту.

Статутом визначено, що SAA є професійною організацією, створеною для забезпечення ефективної співпраці між особами, що займаються документуванням людського досвіду. Мета організації полягає в тому, щоб стимулювати і публікувати результати досліджень у галузі архівної справи та управління документацією; сприяти впровадженню раціональних принципів і стандартів всіма державними і приватними установами, відповідальними за збереження архівів і управління документами; виховувати у громадськості краще розуміння природи і цінності архівної роботи та архівів; розвивати професійні стандарти, насамперед у сфері освіти архівістів, менеджерів з управління документацією і хранителів манускриптів; поліпшувати умови і збільшувати можливості для отримання такої освіти; підтримувати і зміцнювати стосунки з істориками, бібліотекарями, викладачами, державними службовцями та представниками інших суміжних дисциплін; співпрацювати з професійними організаціями, культурними та освітніми установами і міжнародними організаціями, що мають спільні інтереси у сфері збереження та використання документальної спадщини.

Статутом передбачена наявність декількох категорій членства:

1. *Індивідуальне повне членство* відкрите для тих, хто працює або іншим шляхом залучений до зберігання, вивчення, викладання чи контролювання документів, архівів, манускриптів, та тих, хто бажає підтримувати цілі SAA. Повні члени мають право обіймати посади в Товаристві; голосувати за посадових осіб, радників і членів Комітету з номінацій; брати участь у голосуванні з усіх питань, що вимагають колегіального ухвалення рішення усією громадою Товариства в цілому; бути членами комітетів, круглих столів та інших структурних частин SAA й отримувати періодичні видання Товариства та переваги від його програм і послуг.
2. *Індивідуальне асоційоване членство* обмежується колом тих, хто бажає підтримувати цілі SAA, але безпосередньо не відповідає за зберігання або контроль документів, архівів, манускриптів та не займається вивченням або викладанням

¹¹¹ Constitution of the Society of American Archivists [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/governance/handbook/section1/constitution>. – Title from screen.

¹¹² Bylaws of the Society of American Archivists [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/governance/handbook/section1/bylaws>. – Title from screen.

- архівознавства. Асоційовані члени мають право бути членами секцій, круглих столів та цільових груп і отримувати переваги від програм та послуг Товариства, однак вони не мають права голосу та обрання на посади. Індивідуальним асоційованим членом може стати іноземець, але він також не матиме права голосу.
3. *Індивідуальне студентське членство* відкрите для студентів, які здобувають учений ступінь. Члени-студенти можуть голосувати за посадовців, радників, членів Комітету з номінацій і з усіх питань, які вимагають голосування. Вони мають право обіймати будь-яку посаду в Товаристві, бути членами структурних частин SAA й отримувати переваги від його програм та послуг.
 4. *Інституційне членство* відкрите для установ чи органів, відповідальних або істотно зацікавлених у зберіганні, вивченні, викладанні, контролі або використанні документів, архівів і манускриптів. Кожна організація має право визначати основну контактну особу, якій доручається голосувати, займати посади в Товаристві від імені організації. SAA направляє свої видання всім інституційним членам.
 5. *Почесне членство* надається на знак визнання заслуг особи перед Товариством. Воно може бути поширене на будь-кого, обраного більшістю у дві третини голосів від повних членів Ради SAA, після номінації не менш як десяти членів. Почесне членство є довічним, почесні члени не зобов'язані сплачувати внески та здійснювати інші виплати. Вони отримують усі привілеї повних індивідуальних членів. Число почесних членів не повинно перевищувати десяти осіб у будь-який час.
 6. Для визнання унікальних досягнень у професії та роботі Товариства запроваджений *особливий клас індивідуальних членів «Fellows»*, який формується з членів, обраних 75 % голосів Комітету з відбору «Fellows». Кількість «Fellows» не повинна перевищувати 5 % від загальної кількості індивідуальних членів, оголошеної на останній щорічній зустрічі Товариства. Жоден із членів SAA не може бути обраним як «Fellows», якщо він не був повноправним членом Товариства з «доброю репутацією» принаймні сім років поспіль перед обранням.

Усі члени зараховуються до SAA після першої сплати членських внесків і отримують усі переваги від членства протягом періоду, за який внески були сплачені. Членство з «доброю репутацією» припиняється, якщо внески прострочені на 28 днів. Зміни до розміру та порядку сплати членських внесків приймаються більшістю голосів членів з правом голосу на референдумі Товариства.

Посадовими особами Товариства є президент, віце-президент і скарбник. Президент і віце-президент перебувають на своїх посадах протягом одного року, вступають на посаду наприкінці щорічних зборів одразу після обрання і не можуть бути переобрані відразу. Віце-президент автоматично стає президентом наприкінці щорічних зборів наступного року або у разі вакансії президента. Скарбник обирається строком на три роки, вступає на посаду наприкінці щорічних зборів одразу після обрання і не може негайно переобиратися.

Президент SAA головує на щорічних зустрічах Товариства, Ради, виконавчого комітету та інших засіданнях. Традиційно президент призначає голів та членів комітетів, цільових та робочих груп на початку своєї каденції. Якщо будь-яка з посад вимагає перепризначення, його здійснює віце-президент за узгодженням

із президентом. Президент утворює та ліквідує постійні комітети й робочі групи за рекомендацією Ради. Він направляє представників SAA до зовнішніх комітетів, призначає новообраних членів Ради до комітетів, підписує трудову угоду із виконавчим директором.

Із часу оголошення 1-м Президентом А. Р. Ньюсомом 18 червня 1937 року першого в історії Товариства американських архівістів президентського адресу на перших щорічних зборах, що проходили в Національному архіві США у Вашингтоні, уже понад 75 років кожен президент готує і оприлюднює на щорічних зборах SAA своє послання архівній спільноті США. Тож «президентські адреси» Товариству американських архівістів стали традицією. У цьому документі визначаються пріоритети та основні напрями діяльності SAA на час каденції президента. Президентський адрес висвітлює основне дискусійне питання, що турбує громаду архівістів. Іноді президентські адреси мають історичний зміст.

У президентських адресах А. Р. Ньюсом визначив цілі і завдання Товариства американських архівістів, вбачаючи у SAA наукову інституцію; порушив питання уніфікації архівного законодавства у США¹¹³. У. Г. Ліланд у своєму адресі запропонував план дії архівіста у надзвичайних ситуаціях¹¹⁴. Р. Д. В. Коннор прозвітував про роботу Національного архіву США під його керівництвом¹¹⁵. М. К. Нортон розвинула поняття доказової (юридичної) цінності документів¹¹⁶. С. Дж. Бакк оприлюднив свої ідеї щодо започаткування Міжнародних конгресів архівів, створення Міжнародного комітету архівістів, архіву міжнародних організацій¹¹⁷.

К. Ч. Кріттенден указав на завдання архівіста як державного службовця: служіння урядовим установам, неурядовим організаціям, ученим і дослідникам, громадськості; підвищення професійних стандартів; визначення очікувань суспільства у майбутньому; розвиток і підтримання збалансованих програм для розвитку архівів¹¹⁸.

Ф. К. Брукс розглянув стосунки і розподілення відповідальності між архівістами та їх колегами: адміністраторами, які створюють документи, діловодами, що здійснюють функцію управління документацією у державних і недержавних

¹¹³ *Newsome A. R. Objectives of the Society of American Archivists [Text] / Albert Ray Newsome // American Archivist. – 1963, July. – Vol. 26. – № 3. – P. 299–304 ; Newsome A. R. Uniform State Archival Legislation [Text] / Albert Ray Newsome // American Archivist. – 1939, January. – Vol. 2. – № 1. – P. 1–16.*

¹¹⁴ *Leland W. G. The Archivist In Times of Emergency [Text] / Waldo G. Leland // American Archivist. – 1941, January. – Vol. 4. – № 1. – P. 1–12.*

¹¹⁵ *Connor R. D. W. Adventures of an Amateur Archivist [Text] / R. D. W. Connor // American Archivist. – 1943, January. – Vol. 6. – № 1. – P. 1–17.*

¹¹⁶ *Norton M. C. Some Legal Aspects of Archives [Text] / Margaret Cros Norton // American Archivist. – 1945, January. – Vol. 8. – № 1. – P. 1–11.*

¹¹⁷ *Buck S. J. The Archivist's «One World» [Text] / Solon J. Buck // American Archivist. – 1947, January. – Vol. 10. – № 1. – P. 9–24.*

¹¹⁸ *Crittenden C. C. The Archivist as a Public Servant [Text] / Christopher Crittenden // American Archivist. – 1949, January. – Vol. 12. – № 1. – P. 3–8.*

установах; відносини між архівістами і зберігачами манускриптів, архівістами і бібліотекарями. Брукс указав, що всі разом, архівісти і їх колеги, несуть спільну відповідальність за поінформованість державних діячів, політиків, державних службовців про минулий досвід, зафіксований у документах і книгах. Інформування органів влади про історичні події минулого, ухвалені рішення та їх наслідки, на думку Брукса, є головним обов'язком усіх тих, хто причетний до роботи з документами¹¹⁹.

У. Д. Мак-Кейн для підготовки свого президентського адреса переглянув 5161 сторінку журналу «The American Archivist», виокремив терміни цінності, що зустрічаються в американському архівознавстві: «valuable records», (цінні документи), «records of enduring value» (документи довготривалої цінності), «records of continuing value» (документи подовженої цінності), «records of permanent or relatively permanent historical and administrative significance» (документи постійного чи відносно постійного історичного або адміністративного значення), «documents of purely historical value» (документи лише історичної цінності), «important records» (важливі документи), «valuable documents» (цінні документи), «historic treasures» (історичні скарби), «records of permanent value or historic interest» (документи постійної цінності або історичного інтересу), «permanently valuable material» (постійно цінні матеріали), «primary source material» (першоджерельні матеріали), «records of legal, administrative, or historical value» (документи юридичної, адміністративної або історичної цінності). Оскільки усі терміни, на думку Мак-Кейна, врешті можна звести до одного «historical value» (історична цінність), учений розглянув саме цей термін і його варіанти. Він стверджував цінність документів для управління державою, для збереження пам'яті нації, для протистояння політичним і культурним впливам ворожих держав і політичних ідей, для дослідження історії Армії, маленьких і великих міст, селищ країни, родинної і сімейної історії, доведення політичних і майнових прав. Мак-Кейн зазначив, що незважаючи на всі дефініції терміна «історична цінність», найкраще його визначення, опубліковане у журналі «The American Archivist», було надане понад 300 років тому Балтазаром Боніфацієм, який писав про те, що якби людство було позбавлене цих дорогоцінних крихт [документів], воно повинно було б мацати у темряві руками, щоб відчутти шлях, яким слід іти не лише в історії, а й в інших дисциплінах; тому не існує нічого більш корисного для інструктажу і навчання людей... ніж накопичені томи, документи і записи. Мак-Кейн закликав архівістів не ігнорувати історичної цінності документів, роз'яснювати громадськості цінність, важливість історичних документів і корисність їх дослідження¹²⁰.

¹¹⁹ Brooks P. C. Archivists and Their Colleagues: Common Denominators [Text] / Philip C. Brooks // American Archivist. – 1951, January. – Vol. 1. – № 1. – P. 33–45.

¹²⁰ McCain W. D. The Value of Records [Text] / William D. McCain // American Archivist. – 1953, January. – Vol. 16. – № 1. – P. 3–11.

У. К. Гровер указав, що архівісти народилися від істориків, а Товариство американських архівістів – від Американської історичної асоціації. Конференції американських архівістів були підтримані Комісією публічних архівів, яка також об'єднала багатьох молодих людей всієї країни, зацікавлених у збереженості архівів. Гровер згадав, що 1-й президент SAA А. Р. Ньюсом спеціально наголошував на тому, що SAA створено, насамперед, для розвитку архівної науки. Із часом від професії архівіста народилася професія менеджера з управління документацією. Вона має свої цілі та свої професійні стандарти, але нерозумно відділяти архівістів від менеджерів з управління документацією, оскільки вони мають спільну мету та інтереси. Гровер порівняв систему членства в професійних організаціях архівістів європейських країн та інших професійних організаціях у США. Він зазначив, що Товариство американських архівістів відкрито для усіх, хто підтримує його цілі, але разом із тим існують перешкоди, які заважають інтенсивному розвитку Товариства, головна з яких – відсутність постійно діючого секретаріату, який би опікувався справами Товариства. Учений наголошував на необхідності розробки та впровадження професійних стандартів та залучення нових членів¹²¹.

М. Л. Редофф, виголошуючи свій президентський адрес, підтримав думку У. К. Гровера стосовно спільної мети та спільних інтересів, які мають архівісти та менеджери з управління документацією. Натомість Редофф указав на відмінності завдань, які щоденно виконують представники цих професій. Він зазначив, що архівіст повинен розумітися на управлінні документацією, а менеджер усвідомлювати цінність документа для майбутнього. Якщо раніше архівістами ставали історики або юристи, зацікавлені у збереженості документів, то з часом ситуація змінилася, виникли нові типи документів, насамперед машиночитані. Архівісти знаються на історичних науках, палеографії і дипломатиці, але не знайомі з машинами. Менеджери, навпаки, народилися від будь-яких професій, не пов'язаних із історичними науками. Представники обох професій шкодують про свою необізнаність у теорії і методах роботи своїх суміжників. Редофф згадав, що свого часу Комітет із освіти С. Ф. Беміса встановив вимоги до освітнього рівня архівіста. Однак із того часу недостатньо зроблено у цьому напрямі, і посади в архівах ще заповнюються особами, які не мають відповідної професійної підготовки. Він запропонував установити нові вимоги до підготовки архівістів, які мають бути обізнаними і в історії державних установ, і в управлінні документацією, і у роботі машин, що створюють документи. Навчальні програми повинні орієнтуватися на спеціалістів, які зможуть опікуватися документами протягом усієї їх життєвої історії. Вчений наполягав на оновленні редакторської політики журналу «The American Archivist», підтримав ідею про започаткування постійно діючого

¹²¹ Grover W. C. Archives: Society and Profession [Text] / Wayne C. Grover // American Archivist. – 1955, January. – Vol. 18. – № 1. – P. 3–10.

оплачуваного секретаріату SAA та встановлення заохочувальних відзнак для архівістів за особливі досягнення у професії¹²².

Л. Дж. Каппон указав, що архівіст народився від історика, як і Товариство американських архівістів, Комісія публічних архівів та Комісія історичних манускриптів походили від Американської історичної асоціації. Історики стали архівістами, а оскільки історики були вченими, то й перші архівісти стали вченими. Із часом архівісти та історики почали віддалятися. Причиною для розбіжностей між ними був значний обсяг документів, із якими доводилося працювати архівістам. Національний архів США став лабораторією, у якій опрацьовувалися методи роботи із величезними комплексами документів, у тому числі управління поточними документами федеральних відомств та виділення до знищення нецінних документів. Це привело до народження нової професії – менеджера з управління документацією. Разом із тим, архівіст повинен працювати в протилежних напрямках: із одного боку, контролювати відбір документів на зберігання ще в той час, як вони знаходяться в руках менеджера з управління документацією; з іншого боку, наближати себе до цінних документів із метою надання у майбутньому допомоги досліднику-історик. Менеджмент документації, як і мікрофільмування, яке вважалося панацеєю та у свій час намагалося вирватися поза межі архівної професії, є лише однією зі складових роботи архівіста. У другій половині 1950-х рр. управління документацією віддаляло архівіста від історії. Однак очікувалося, що через деякий час відкриються нові перспективи, які змінять мислення та стануть пануючими. Тож архівіст майбутнього залишиться близьким до потреб учених. Підтвердженням цієї думки було видання путівників та інших довідників, які архівісти створювали для забезпечення потреб учених, та масштабні проекти з видання історичних документів. Тому непересічної важливості набувало, на думку Л. Дж. Каппона, прагнення поєднати усе краще в професії архівіста і вбачати його членом родини істориків¹²³.

У. Д. Овермен порушив у президентському адресі питання забезпечення збереженості документів у бізнес-корпораціях. Він зробив акцент на тому, що документи бізнесу все більше стають цікавими вченим: вони необхідні, насамперед, для написання історії корпорації або використання у цілях того ж самого бізнесу. Проте зберігання цього виду документів у бібліотеках неможливе, оскільки за своїм обсягом вони перевищують усі наявні площі. Великі корпорації створюють свої архіви і беруть у штат архівістів і менеджерів документації. На жаль, не всі фірми спроможні заснувати власні архіви. Відтак завдання SAA полягає у проведенні роз'яснювальної компанії серед бізнесменів і співробітників корпорацій

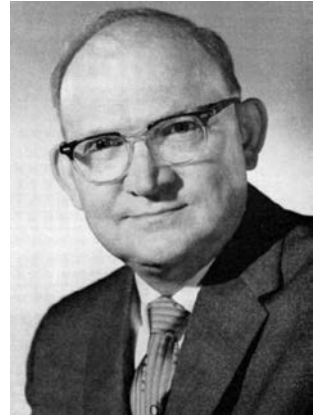
¹²² Radoff M. L. What Should Bind Us Together [Text] / Morris L. Radoff // American Archivist. – 1956, January. – Vol. 19. – № 1. – P. 3–9.

¹²³ Cappon L. J. Tardy Scholars Among the Archivists [Text] / Lester J. Cappon // American Archivist. – 1958, January. – Vol. 21. – № 1. – P. 3–16.

для стимулювання їх інтересу до вирішення проблеми забезпечення збереженості документів постійної цінності та ефективного виділення до знищення нецінних документів. Особливу увагу вчений приділив освіті та підвищенню кваліфікації бізнес-архівіста, який повинен бути не лише істориком, а й має опанувати політичні науки, економіку, статистику та добре знатися на сфері діяльності своєї корпорації¹²⁴.

М. Г. Брайєн оглянула розвиток американських архівів у 1930–1960-х рр. і вказала, що «ера паперових документів» добігає кінця, архівісти та менеджери з управління документацією повинні зосередитися на кіно-, фото-, фоно-, машиночитаних та електронних документах¹²⁵. Д. К. Рензі обґрунтувала поняття «лідера архівної професії», важливими рисами якого повинні бути інтелект і креативність, позитивне ставлення, «любов» до конкретної людини, бажання брати на себе відповідальність і повноваження. Учена вказала, що справжній лідер повинен, насамперед, усвідомлювати себе як професіонала. Лідер архівістів є експертом людської природи, але він не має права ідеалізувати себе або інших. Лідер повинен бути мудрим перфекціоністом, ентузіастом, розуміти мету і напрямок діяльності, надихати інших, бути впевненим, але гнучким, здатним приймати рішення. Справжній лідер у професії повинен бути майстром своєї справи, дотримуватися високих особистих та професійних стандартів, удосконалювати свій фаховий рівень, визнавати таланти інших, протистояти стресам¹²⁶.

Р. М. Ворнер висвітлив своє бачення проблем і потрібних змін у системі президентських бібліотек. Він зазначив, що фокусування уваги на президентських документах нанесло шкоду архівній професії в цілому, оскільки відволікло архівістів від інших документальних комплексів. Ворнер висвітлив історію створення Президентської бібліотеки Джеральда Форда, подав пропозиції щодо майбутнього системи президентських бібліотек, зауваживши, що через надзвичайні обсяги накопичуваних президентських документів створення єдиного центру для їх зберігання буде не ефективним. Дослідницька цінність бібліотек зменшується через обмеження доступу до документів, а допуск громадськості лише до відвідування музеїв зменшує наукову користь створення президентських бібліотек. Через це важливим, на думку Ворнера, було заснування наукових програм при

УІЛЬЯМ ОВЕРМЕН,
13-й президент SAA
(1957–1958)

¹²⁴ Overman W. D. The Pendulum Swings [Text] / William D. Overman // American Archivist. – 1959, January. – Vol. 22. – № 1. – P. 3–10.

¹²⁵ Bryan M. G. Changing Times [Text] / Mary Givens Bryan // American Archivist. – 1961, January. – Vol. 24. – № 1. – P. 3–10.

¹²⁶ Renze D. C. The Archivist's Challenge: To Lead – or Not To Lead [Text] / Dolores C. Renze // American Archivist. – 1967, January. – Vol. 30. – № 1. – P. 5–16.

президентських бібліотеках, проведення національних семінарів учених і державних службовців. Оскільки президентські бібліотеки розміщено у різних регіонах країни, учений розглядав можливість надання їм статусу регіональних архівів для зберігання документів територіальних підрозділів федеральних відомств, розміщених у даному регіоні, пропонував, щоб бібліотеки взяли на себе роль регіональних центрів консервації та фотокопіювання документів¹²⁷.

М. Брічфорд розглянув роль університетів як центрів академічного та культурного життя, починаючи з XII ст. у Франції, Італії, Іспанії, Англії, Чехії, Німеччині. Вчений указав, що з часів середньовіччя університети були видавничими, бібліотечними та архівними центрами. Він зазначив, що американські університети відіграють важливу роль не лише у сфері вищої освіти, а й у розвитку нації у цілому. Від часу заснування Гарварду в 1636 році та до 1977 року в США засновано 2700 ВНЗ, 730 тис. факультетів, вищу освіту отримали понад 10 млн американців. Унікальну цінність мають архіви американських університетів. Із 1966 року в складі SAA функціонував Комітет архівів коледжів і університетів (заснований 1949 року, але перші університетські архівісти приєдналися до нього лише в 1965 році), архівні підрозділи засновано в 1183 ВНЗ, у них зберігається понад 912 тис. футів документів. Враховуючи цінність університетських архівів, Брічфорд вбачав необхідними такі заходи щодо вдосконалення роботи університетських архівів, як розвиток процедур експертизи цінності документів, вирішення проблем їх консервації, описування, організації доступу тощо. Учений наголосив на особливості місії університетського архівіста, який відіграє важливу роль у навчальному процесі¹²⁸.

Фр. Б. Еванс зазначав у своєму президентському адресі, що зосередження архівів на інституційних документах має європейське походження. Національний архів США від часу свого заснування розпочав із адаптації європейських практик, але, оскільки вони були визнані непридатними для США, NARA розвинув ієрархічну систему систематизації і описування архівних документів, у центрі якої знаходиться концепція групи документів та серії; відповідно, адаптуючи задекларований у ході Французької революції принцип вільного доступу до архівів, саме NARA відкрив свої двері та робить документи доступними настільки швидко, наскільки це можливо; NARA став піонером мікрофільмування; сформулював концепцію життєвого циклу документів, упровадив програми управління документацією. Важливе значення мало запровадження викладання архівознавчих курсів Т. Р. Шелленбергом та Е. М. Познером. Національна комісія історичних

¹²⁷ Warner R. M. The Prologue Is Past [Text] / Robert M. Warner // American Archivist. – 1978, January. – Vol. 41. – № 1. – P. 5–15.

¹²⁸ Brichford M. Academic Archives: Uberlieferungsbildung [Text] / Maynard Brichford // American Archivist. – 1980, Fall. – Vol. 43. – № 4. – P. 449–460.

публікацій видала путівники по більш як 1300 архівних депозитаріях США від Національного архіву до місцевих архівних установ. Еванс підкреслив значення рішень Комітетів 1970-х рр. для розвитку співробітництва в архівній галузі США, підніс значення утворення NAGARA, указав на важливість співробітництва з Міжнародною радою архівів, особливо в частині реалізації програми RAMP (Міжнародна програма управління документами і архівами). Відтак він вбачав загрози майбутнього у перетворенні архівів на ефемерні органи, дискредитації традиційної архівної теорії і практики, формуванні погляду на архіви як на зайву сировину історії та її відкидання, нехтуванні матеріальними потребами архівів. В адресі Еванса пролунав заклик до використання архівних документів, які зберігає архів, для впливу на владні інституції з метою забезпечення збереженості архівів для майбутнього¹²⁹.

ФРЕНК Б. ЕВАНС,
44-й президент SAA
(1988-1989)

Т. Х. Петерсон звернула увагу на те, що у сучасному не паперовому світі з'явилася загроза втрати майбутнім дослідником здатності працювати з паперовими архівами, оскільки він не читає і не пише, а сприймає світ через аудіовізуальні засоби. Тому завдання архівіста полягає у тому, щоб стати посередником між документами і дослідниками. Виконуючи це завдання, архівіст повинен створити комп'ютеризований науково-довідковий апарат, зручний для використання дослідниками. Архівіст має подбати про використання символів і фотографій, надання усних відповідей замість письмових для задоволення інформаційних потреб людей, не здатних до читання¹³⁰.

У президентському адресі Л. Дюранті йшлося про зміни у Всесвіті документів, які викликають потребу змінювати роль архівіста. Архівіст може опиратися змінам у сфері документів тільки завдяки між- та мультидисциплінарним інтернаціональним зусиллям. Дюранті вбачала три ареали змін: методи архівіста й архівна місія, робота архівіста й архівні функції, професійні питання архівної практики і науки. Переосмислюючи існуючі методи, архівіст повинен врахувати, що в сучасному світі він не має права зосереджуватися лише на одному типі архівів або документах, утворених на якомусь певному матеріальному носії. Архівіст несе відповідальність за інформацію в цілому. Світ змінюється, і в архівіста виникає значна кількість функцій, які раніше вважалися не архівними, проте це не

¹²⁹ *Evans F. B. American Archives, 1959-89: A Personal Perspective [Text] / Frank B. Evans // American Archivist. - 1992, Winter. - Vol. 53. - № 1. - P. 12-21.*

¹³⁰ *Peterson T. H. Reading, 'Riting, and 'Rithmetic: Speculations on Change in Research Processes [Text] / Trudy H. Peterson // American Archivist. - 1992, Summer. - Vol. 55. - № 3. - P. 414-419.*

означає, що змінюється архівна місія. Неспецифічні функції заповнюють увесь день архівіста. Для уникнення цього слід побудувати міцний альянс із представниками суміжних професій: бібліотекарями, юристами, програмістами тощо. Оскільки архівна справа не може існувати без наукових підходів і обґрунтувань, потрібно подолати дихотомію між практикою і наукою. Загалом роль архівної справи не змінилася з часів Французької революції: архівісти в усіх архівах повинні зберігати документи для майбутніх поколінь, забезпечуючи їх автентичність. Хоча методи й обов'язки архівістів змінилися, вони не повинні забувати про свою місію, стверджувала Л. Дюранті¹³¹.

Р. Джімерсон порівнював архів із «храмом», «в'язницею» і «рестораном», у кожному випадку вказуючи на силу, владу і міць, які має архів. У баченні вченого архів є храмом знань і пам'яті нації, архів як в'язниця символізує владу, контроль, управління та безпеку зберігання документів, архів як ресторан свідчить про роль архівістів як інтерпретаторів і посередників між документами і користувачами. Зважаючи на це, Джімерсон визначив завдання SAA: 1) відповідати новітнім технологіям, 2) гарантувати архівам і архівістам можливість «відображати» різноманіття і багатогранність життя суспільства, 3) збільшувати знання про архіви, підвищувати суспільну значимість архівів, приділяючи увагу роботі та користі архівів для країни в цілому¹³².

Х. Р. Тіббо у президентському адресі вказала на 2002 рік як на початок «цифрової ери» в архівах США, за якої 99 % інформації утворюється у цифровому вигляді. Тіббо зазначила, що Маргарет Хедстром описала електронні документи як «електронну інкунабулу», яка викликає значні зміни в створенні та використанні інформації. Відтак потреба в збереженні електронних документів привела до таких проектів, як InterPARES та створення Архіву електронних документів «ERA», впровадження в установах програм управління електронними документами, підготовки фахівців у сфері довготермінового зберігання електронних документів. Вчена прозвітувала, що SAA запровадила програму «Digital Archives Specialist», яка фокусується на підготовці спеціалістів у сфері цифрових архівів¹³³.

ХЕЛЕН Р. ТІББО,
66-й президент SAA
(2010-2011)

¹³¹ *Duranti L.* Meeting the Challenge of Contemporary Records: Does It Require a Role Change for the Archivist? [Text] / Luciana Duranti // *American Archivist*. – 2000, Spring–Summer. – Vol. 63. – № 1. – P. 7–14.

¹³² *Jimerson R. C.* Embracing the Power of Archives [Text] / Randall C. Jimerson // *American Archivist*. – 2006, Spring–Summer. – Vol. 69. – № 1. – P. 19–32.

¹³³ *Tibbo H. R.* On the Occasion of SAA's Diamond Jubilee: A Profession Coming of Age in the Digital Era [Text] / Helen R. Tibbo // *American Archivist*. – 2012, Spring–Summer. – Vol. 75. – № 1. – P. 17–34.

ГРЕГОР
ТРІНКАУС-РЕНДАЛЛ,
67-й президент SAA
(2011-2012)

ДЖЕКІ ДУЛІ,
68-й президент SAA
(2012-2013)

Про завдання SAA у сфері забезпечення збереженості електронних документів, розвитку співробітництва із музеями, бібліотеками, інформаційними організаціями йшлося й у президентському адресі Г. Трінкауса-Рендалла¹³⁴. Питання підготовки молодих спеціалістів-архівістів у США та проблеми їх працевлаштування було порушено у президентському адресі Дж. М. Дулі¹³⁵.

Отже, президентські адреси є одним із найважливіших документів SAA – їх очікують і на них спираються у визначенні пріоритетів професійної діяльності усі архівісти США. Непересічний інтерес вони представляють і для світової архівної спільноти. Крім того, за президентськими адресами можна прослідкувати зміну пріоритетів SAA від визначення завдань самого Товариства до вирішення проблем управління документацією у установах та співпраці із представниками нової професії менеджера з управління документацією, до президентських бібліотек, університетських і бізнес-архівів, електронних документів та місії і завдань архівіста майбутнього.

Чинним Статутом SAA передбачено, що *віце-президент* виконує обов'язки президента у разі його відсутності, недієздатності або звільненні з посади. Він призначає голову та членів Програмного комітету, Комітету з номінацій та Комітету з проведення щорічних зборів.

Скарбник несе відповідальність за планування фінансової політики SAA, головує у Фінансовому комітеті, готує рекомендації щодо визначення фінансової політики і подає їх Раді SAA, разом із Радою, Фінансовим коміте-

том і виконавчим директором планує збалансований річний бюджет і формує резервні фонди SAA, аналізує фінансові звіти SAA, робить доповідь про фінансовий стан організації, спільно з Радою розглядає і затверджує пропозиції щодо зовнішньої підтримки діяльності SAA, переглядає раз на три роки структуру членських внесків. Скарбник є членом виконавчого комітету і головує на щорічних зборах і засіданнях SAA у разі відсутності президента та віце-президента.

¹³⁴ Trinkaus-Randall G. The Good, the Bad, and the Ugly: The Archival Profession and Future Challenges. San Diego, California, August 10, 2012 [Text] / Gregor Trinkaus-Randall // American Archivist. – 2013, Spring-Summer. – Vol. 76. – № 1. – P. 10-18.

¹³⁵ Dooley Jackie. Feeding Our Young. SAA Presidential Address. New Orleans, 16 August 2013 [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/history/leaders/jackie-m-dooley/2013-saa-presidential-address-by-jackie-dooley>. – Title from screen.

Загальне управління Товариством американських архівістів здійснює виборний орган – Рада SAA, до якої входять президент, віце-президент, скарбник і дев'ять радників, обраних громадою Товариства. Три з дев'яти радників обираються на кожних щорічних виборах строком на три роки. Радники не можуть бути переобрані відразу. У разі виникнення вакансії радника, віце-президента або скарбника вона може бути заповнена Радою. Призначена Радою особа виконує обов'язки до наступних виборів, під час яких посада займається через номінацію та голосування. Члени Ради не можуть бути головами комітетів або інших структурних частин SAA.

Рада обговорює та ухвалює попереднє рішення щодо внесення змін до Статуту SAA, готує та приймає зміни до Регламенту SAA та резолюцій щорічних зустрічей, які згодом виносяться на розгляд щорічних зборів членів SAA. Рада приймає постанови, які сприяють врегулюванню адміністративних справ Товариства. Поправки до Статуту SAA можуть бути рекомендовані більшістю членів Ради або запропоновані у письмовій формі з підписами не менш ніж 5 % членів SAA з правом голосу. Усі зміни подаються виконавчому директору за 100 днів до дати проведення щорічних зборів. Копії запропонованої поправки розповсюджуються виконавчим директором відповідно до методики, затвердженої Радою, серед членів SAA з правом голосу за 60 днів до засідання, на якому їх розглядатимуть. Поправки можуть бути прийняті двома третинами голосів присутніх членів із правом голосу на референдумі, що проводиться у відповідності з Регламентом SAA. Зміни до Статуту та постанов публікуються на веб-сайті SAA і повинні бути доступними будь-якому члену. Прийняття чи зміна положень постанов здійснюється або двома третинами голосів членів Ради, або більшістю в дві третини голосів присутніх членів з правом голосу. Водночас поправки до постанов можуть бути рекомендовані більшістю членів Ради або запропоновані в письмовій формі не менш ніж 5 % членів SAA з правом голосу. Усі зміни мають бути подані виконавчому директору щонайменше за 60 днів до дати проведення річних зборів. Вони розповсюджуються виконавчим директором відповідно до методики, затвердженої Радою, серед членів SAA з правом голосу за 30 днів до засідання.

Рада визначає цілі SAA, розглядає плани роботи та щорічні звіти комітетів, робочих груп, круглих столів і секцій. Також вона аналізує організаційну структуру SAA, створює та ліквідує комітети, робочі групи, круглі столи й секції; заслуховує та схвалює звіт президента, виконавчого директора та Виконавчого комітету; розглядає і затверджує річний бюджет і фінансовий звіт SAA, бюджетні запити структурних частин SAA, визначає систему бухгалтерського обліку та методи його ведення, виявляє й оцінює потенційні джерела поліпшення фінансування, проводить щорічний аудит і публікує його висновок, доглядає за іншими матеріальними активами SAA, створює спеціальні цільові фонди для реалізації проєктів, визначає розмір передплати за періодичні видання, опікується фінансови-

ми клопотаннями членів SAA тощо. При цьому Рада призначає архівіста Товариства і за необхідності здійснює інші призначення.

Рада сприяє співпраці з регіональними професійними об'єднаннями архівістів США, налагоджує канали зв'язку, направляє представників до професійних організацій суміжних галузей, заохочує спілкування та співпрацю між архівістами США та інших країн. Рада забезпечує співробітництво SAA з Академією сертифікованих архівістів.

Водночас Рада обирає почесних членів SAA, Комітет із обрання «Fellows», членів Ради для представництва у Виконавчому комітеті. Однією з важливих функцій Ради є дотримання в середовищі SAA етнічної, расової, вікової, релігійної, соціальної тощо різноманітності членства. Інша важлива функція – збір та поширення матеріалів про діяльність SAA. Рада періодично переглядає діяльність SAA, вирішує поточні проблеми, встановлює власні цілі і визначає пріоритети у напрямках роботи.

Члени Ради SAA зустрічаються на щорічних зборах або на інших засіданнях. Позачергові засідання Ради скликаються виконавчим директором за письмовою вимогою президента або трьох членів Ради.

Рада SAA утворює *Виконавчий комітет*, який діє від імені Ради в період між її засіданнями, призначає *виконавчого директора*. У Виконавчому комітеті головує президент. Виконавчий комітет здійснює оцінку роботи виконавчого директора, визначає річний рівень компенсації співробітникам виконавчого апарату. Крім випадків, коли Рада або її Виконавчий комітет проводять закриті засідання, виконавчий директор бере участь у засіданнях Ради, Виконавчого комітету, щорічних зборах Товариства, веде їх протоколи, але не має права голосу.

До обов'язків виконавчого директора належить управління справами SAA: він керує центральним офісом SAA, наймає його персонал, визначає коло обов'язків співробітників, перевіряє результативність їх роботи. Виконавчий директор підтримує зв'язок між членами комітетів, робочих груп, секцій, круглих столів та особисті контакти з членами Товариства. Із його офісу здійснюється розсилка усїєї інформації та публікацій SAA. Разом із скарбником виконавчий директор планує бюджет Товариства, розподіляє його ресурси, опікується майном SAA, відшукує зовнішнє фінансування для підтримки проектів Товариства, звітує про використання цих коштів. Водночас він підтримує зв'язки з федеральними органами влади та урядовими установами штатів, рішення яких впливають на архівну галузь, професійними асоціаціями, громадськими організаціями, засобами масової інформації.

Із часу заснування в 1936 році та до 1972 року справами SAA опікувався обраний секретар, який виконував свої обов'язки на безоплатній основі. Секретарями SAA були видатні американські архівісти Ф. К. Брукс (1936–1942), Л. Дж. Каппон (1942–1950), Р. Томас (1950–1953), Г. Едмундс (1953–1955), Г. Браун (1955–

1956), Д. К. Рензі (1956–1963), Ф. П. Мейсон (1963–1968), Дж. Хем (1968–1971). Останнім секретарем SAA в 1971–1972 рр. та першим виконавчим директором, але ще на безоплатній основі в 1973–1974 рр., був Р. М. Ворнер, який згодом став президентом SAA та 6-м Архівістом США. Р. М. Ворнер запропонував розмістити постійно діючий офіс SAA в будинку аспірантури Університету штату Мічиган. На сьогодні виконавчий офіс SAA знаходиться в м. Чикаго (штат Іллінойс) за адресою: «17 North State Street, Suite 1425, Chicago, IL, 60602–3315, 312–606–0722; toll-free: 866-SAA–7858».

Джудіт А. Коукі тимчасово виконувала обов'язки виконавчого директора протягом 1973–1974 рр. Першим оплачуваним виконавчим директором стала Е. М. Кемпбел. На посаді виконавчого директора SAA працювали: Д. К. Ніл, Т. Л. Еріксон, Е. П. Діффендел, С. Е. Фокс, К. Дендлер. Із 2003 року виконавчим директором SAA працює Н. П. Бомонт.

Із 1937 року SAA щорічно скликає *загальні збори*, час і місце проведення яких визначаються Радою. Спеціальні засідання скликаються двома третинами голосів Ради. Повідомлення про проведення засідання надсилається виконавчим директором за 30 днів до дати проведення. Сто індивідуальних членів складають кворум для ухвалення рішень на засіданні, за відсутності такого кворуму засідання переноситься на інший день.

Резолюції, ухвалені на щорічних зборах або представлені в письмовому вигляді з підписами 1 % членів SAA з правом голосу, які просять Раду вжити певних заходів, повинні офіційно розглядатись і своєчасно виноситись на голосування Ради, після чого відразу члени SAA повідомляються про результати обговорення. Якщо понад 10 % членів не згодні з рішенням Ради та подали петицію про це до Виконавчого комітету протягом 90 днів після повідомлення, у наступні 180 днів має бути проведений спеціальний референдум, у якому рішення ухвалюються за умови, що 30 % членів, які брали участь у голосуванні, погодилися з ним.

У структурі SAA діють *постійні комітети*, які зустрічаються восени на щорічних зборах. Їх додаткові зустрічі обмежені через відсутність достатнього фінансування. Запит на проведення додаткової зустрічі подається на розгляд Ради і потребує серйозного обґрунтування. Голови комітетів несуть відповідальність за підготовку протоколу засідання комітету. Його копія передається президенту SAA після засідання. Також голови комітетів несуть відповідальність за документування усієї діяльності комітету, підготовку щорічного звіту, трирічного перспективного плану, бюджетного запиту, які передаються для подальшого розгляду і затвердження Радою. Якщо комітет бажає отримати додаткове фінансування із зовнішнього джерела, він повинен спочатку отримати згоду Ради, а потім звертатися до потенційного джерела фінансування. У Регламенті роботи SAA чітко розписана процедура усунення бездіяльних членів комітетів. Голова комітету в разі необхідності усунення бездіяльного члена повинен повідомити пре-

зидента про його незадовільну роботу. Той, у свою чергу, має зв'язатись із членом комітету і з'ясувати обставини невиконання ним своїх обов'язків. Особі надається право надати обґрунтоване пояснення. Після прийняття або відмови пояснення президентом особа листом повідомляється про її наступне усунення від членства у комітеті.

На теперішній час у структурі SAA функціонують такі комітети¹³⁶:

- *Об'єднаний комітет Товариства американських архівістів, Американської бібліотечної асоціації, Американської асоціації музеїв у справах архівів, бібліотек і музеїв.* Мета діяльності комітету полягає у визначенні спільної політики та реалізації програм забезпечення збереженості культурної спадщини американської нації і розвитку співробітництва між інституціями та членами цих галузей;
- *Комітет із призначень,* до завдань якого належить сприяння президенту та віце-президенту в обранні кандидатур для призначення їх головами і членами комітетів та робочих груп, заповненні вакансій у разі їх виникнення;
- *Комітет із нагороджень* розглядає кандидатури, запропоновані для нагородження, оцінює і вибирає переможців у кожній категорії, планує і проводить церемонію нагородження, розглядає пропозиції щодо встановлення нових нагород, розробляє їх критерії та надає рекомендації Раді SAA;
- *Комітет із захисту інтересів архівів та державної політики* сприяє SAA у зосередженні його уваги та ресурсів для здійснення впливу на встановлення пріоритетів державної політики в галузі архівної справи. Комітет розробляє проекти програмних документів, офіційних заяв і коментарів SAA, опрацьовує матеріали, отримані від членів SAA та експертів, аналізує законодавчі та нормативні акти, співпрацює з органами державної влади, іншими установами, які здатні сприяти просуванню інтересів SAA. Комітет розробляє і погоджує стратегію SAA та його Ради щодо оперативного й адекватного реагування на зміни державної політики та ситуації у країні;
- *Комітет із освіти* оцінює потреби архівної професії у цій сфері, розробляє і сприяє впровадженню стандартів освітніх програм для студентів архівних спеціальностей університетів та для підвищення кваліфікації працюючих архівістів, консультує Управління освіти SAA;
- *Комітет із етики й професійної поведінки* наглядає за дотриманням Кодексу етики архівістів, рекомендує внесення відповідних змін до нього;
- *Комітет із обрання членів «Fellows» SAA* стежить за проведенням процедури обрання відповідно до критеріїв, встановлених Статутом і Регламентом роботи;
- *Комітет із різноманітності* сприяє присутності серед членів SAA представників різних груп суспільства та дотриманню їх прав;
- *Фінансовий комітет* відповідає за стан фінансових справ Товариства, інвестиційні програми, бюджет тощо;
- *Комітет із організації і проведення щорічних зустрічей «Host Committee»* та інших виїзних засідань SAA;

¹³⁶ Directory of SAA Leaders. Committees [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: http://saa.archivists.org/Scripts/4Disapi.dll/4DCGI/committees/ListingCommittees.html?Action=List_Committees&CommWGStatus=Committees. – Title from screen.

- *Членський комітет* сприяє збільшенню чисельності членів SAA, у тому числі за рахунок представників афро-американського, латиноамериканського, азійського, тихоокеанського та індіанського походження, реагує на різноманітні потреби членів Товариства;
- *Консультативна група підтримки програм «Mosaic Program Advisory Group»* Асоціації наукових бібліотек та Товариства американських архівістів із наставництва, популяризації кращого досвіду роботи, кар'єрного розвитку, лідерства, у тому числі представникам расових і етнічних меншин;
- *Комітет із відбору претендентів для участі в «Mosaic Program»*;
- *Комітет із номінацій* організує відбір кандидатур і їх номінацію для обрання на посади президента, віце-президента тощо на щорічних зборах SAA. Діє відповідно до Статуту та Регламенту роботи;
- *Програмний комітет* розглядає подані від інших комітетів та членів SAA пропозиції щодо включення відповідних питань до програм конференцій, щорічних зустрічей, забезпечує наповнення змісту програм конференцій і зустрічей актуальною для американських архівістів тематикою;
- *Комітет по стандартах* контролює і координує процес розвитку та перегляду стандартів, що стосуються архівної практики та архівної професії, забезпечення ефективної взаємодії з іншими організаціями зі стандартизації у США, діяльність яких впливає на роботу архівних установ.

Крім комітетів, до структури SAA входять *підкомітети*¹³⁷:

- до Комітету по стандартах – Технічний підкомітет із архівного описування (стандарт «DACS»), Технічний підкомітет із кодованого архівного описування (стандарт «EAD»), Технічний підкомітет по стандартах щодо архівних будівель і обладнання (стандарт «AFG»), Спеціальний підкомітет по перегляду і розвитку вимог щодо повторної експертизи цінності документів (стандарт «DRT»), Технічний підкомітет по кодованому архівному контексту згідно із стандартом описування організацій, осіб і родин, які створюють, зберігають і використовують документи (стандарт «EAC-CPF»), Спеціальна група «Schema Development Team» для спостереження за змінами XML-технологій;
- до Комітету з освіти – Підкомітет із підготовки архівних спеціалістів для роботи із документами на цифрових носіях;
- до Програмного комітету – Підкомітет із розвитку студентських програм.

Секції SAA розподілено за такою тематикою: Секція комплектування та експертизи цінності; Секція архівістів, які зберігають релігійні колекції; Секція бізнес-архівів; Секція архівів університетів і коледжів; Секція описування документів; Секція електронних документів; Секція урядових документів; Секція депозитаріїв манускриптів; Секція музейних архівів; Секція усної історії; Секція зберігання; Секція довідкового апарату, удоступнення документів для дослідників та організації виставок і публічних заходів; Секція візуальних матеріалів¹³⁸.

¹³⁷ Directory of SAA Leaders. Subcommittees [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: http://saa.archivists.org/Scripts/4Disapi.dll/4DCGI/committees/ListingSubcommittees.html?Action=List_Committees&CommWGStatus=Subcommittees. – Title from screen.

¹³⁸ SAA Sections [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: http://saa.archivists.org/Scripts/4Disapi.dll/4DCGI/committees/Sections.html?Action=List_Committees&CommWGStatus=Sections. – Title from screen.

Досить різноманітними є *постійно діючі круглі столи SAA*¹³⁹, які функціонують у складі комітетів (можуть утворюватися міжкомітетські та міжсекційні круглі столи). На теперішній час функціонують круглі столи: архітектурних документів; викладачів архівознавчих дисциплін; архівної історії; архівного менеджменту; «кольорових» архівістів і архівів (архівних установ, що зберігають документи громад небілого населення Північної Америки); міжнародних архівних справ; трудових архівів; архівів латиноамериканської і карибської культурної спадщини; документів місцевих урядів; метаданих і цифрових об'єктів; військових архівів; архівів корінних американців; приватності та конфіденційності; архівів публічних бібліотек і спеціальних колекцій, аудіодокументів; управління документацією; дослідницьких бібліотек; науки, технологій і медицини; безпеки; каталогізації і доступу до візуальних матеріалів; веб-архівування; жінок-архівістів; жіночих колекцій та інші.

Три *робочі групи*, які діють поза межами комітетів, опікуються питаннями ведення дискусії про зберігання і використання культурної спадщини «Cultural Heritage Working Group», проблемами інтелектуальної власності «Intellectual Property Working Group», підтримки Глосарію архівної термінології «Glossary Working Group»¹⁴⁰.

Однією із важливих структурних частин SAA є *спеціальний фонд* «Special Funds», місія якого полягає у фінансуванні громадських і професійних освітніх ініціатив через програми і стипендії, а також підтримці досліджень, публікацій і нагороджень. У складі фонду діє Комітет із розвитку фонду, до якого входять віце-голова Фонду, виконавчий директор та три члени. Головна мета існування фонду – пошук потенційних спонсорів та благодійників, робота з експертами по збору коштів, проведення спеціальних кампаній із метою отримання додаткового фінансування. 2005 року в складі фонду створений Гранд-фонд «National Disaster Recovery Fund for Archives» для допомоги архівним установам, постраждалим від урагану «Катріна» та інших природних і техногенних катастроф.

Непересічне значення має робота SAA, у тому числі його спеціального фонду, із підтримки в середовищі архівістів прагнення до навчання, професійних здобутків, ініціативного мислення, лідерства тощо. Із цією метою SAA встановило ряд *нагород і стипендій*.

1959 року встановлено першу нагороду SAA на честь видатного американського вченого, фундатора Конференцій американських архівістів та Товариства американських архівістів У. Г. Ліланда «Waldo Gifford Leland Award». Нею

¹³⁹ SAA Roundtables [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: http://saa.archivists.org/Scripts/4Disapi.dll/4DCGI/committees/Roundtables.html?Action=List_Committees&CommWGStatus=Roundtables. – Title from screen.

¹⁴⁰ Directory of SAA Leaders. Working Groups [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: http://saa.archivists.org/Scripts/4Disapi.dll/4DCGI/committees/ListingWGs.html?Action=List_Committees&CommWGStatus=Working%20Groups. – Title from screen.

нагороджуються автори кращої монографії, покажчика, документальної публікації, виданої англійською мовою протягом попереднього календарного року. Праця автора-переможця має бути значним внеском у розвиток архівної історії, теорії і практики¹⁴¹.

1964 року засновано винагороду «Distinguished Service Award», якою нагороджуються архівні установи, неприбуткові організації, освітні програми, урядові організації за внесок в архівну професію, а саме – за просування архівної теорії і нових методів роботи, розвиток архівних програм тощо¹⁴².

1973 року SAA встановило нагороду імені видатних американських архівістів Ф. М. Хамера та Е. Х. Кеган «Philip M. Hamer and Elizabeth Hamer Kegan Award» для архівістів, редакторів, колективів та організацій за видатні заслуги в популяризації, публікації архівних документів, організації виставок та публічних презентацій¹⁴³.

1974 року SAA спільно з Товариством Південно-Західних архівістів установило меморіальну нагороду на пошану монахині Домініканського монастиря, архівіста Католицького архіву Техасу в Остіні сестри Мері Клод «Sister M. Claude Lane, O. P., Memorial Award» за видатні досягнення у сфері релігійних архівів¹⁴⁴.

1979 року SAA заснувало грант імені видатного американського архівіста, 14-го президента SAA у 1958–1959 рр., голови Національної комісії історичних публікацій, фундатора принципів і методів систематизації архівних колекцій О. В. Холмса для підтримки архівістів США та Канади, які прагнуть взяти участь у щорічних зборах Товариства американських архівістів. Переможцям виділяються кошти на подорожування, проживання та сплату реєстраційного внеску¹⁴⁵.

1980 року Рада SAA на прохання Комітету по відбору «Fellows» встановила нагороду «Council Exemplary Service Award» за спеціальний внесок в архівну про-

ЕЛІЗАБЕТ ХАМЕР КЕГАН,
31-й президент SAA
(1975–1976)

¹⁴¹ Waldo Gifford Leland Award. Section XII: Fellows, Awards, and Scholarships. Governance Manual [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/governance/handbook/section12-leland>. – Title from screen.

¹⁴² Distinguished Service Award. Section XII: Fellows, Awards, and Scholarships. Governance Manual [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/governance/handbook/section12-service>. – Title from screen.

¹⁴³ Philip M. Hamer and Elizabeth Hamer Kegan Award. Section XII: Fellows, Awards, and Scholarships. Governance Manual [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/governance/handbook/section12-hamer>. – Title from screen.

¹⁴⁴ Sister M. Claude Lane, O. P., Memorial Award. Section XII: Fellows, Awards, and Scholarships. Governance Manual [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/governance/handbook/section12-lane>. – Title from screen.

¹⁴⁵ Oliver Wendell Holmes Travel Award. Section XII: Fellows, Awards, and Scholarships. Governance Manual [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/governance/handbook/section12-holmes>. – Title from screen.

фесію і SAA. Нею нагороджуються особи за унікальні досягнення, за які не передбачено звичайних нагород¹⁴⁶.

У 1982 році SAA встановило нагороду імені видатного американського архівіста німецького походження, 11-го президента SAA у 1955–1956 рр. Е. М. Познера «*Fellows' Ernst Posner Award*», яка присуджується авторові кращого есе з архівного управління, історії, теорії, методології, опублікованого у журналі «*The American Archivist*»¹⁴⁷.

1984 року була заснована нагорода на честь видатного американського архівіста Ч. Фр. У. Коукера¹⁴⁸, редактора журналу «*The American Archivist*», директора Інституту сучасних архівів Національного архіву США, генерального редактора серії базових підручників SAA «*Basic Manual Series*» – «*C.F.W. Coker Award for Description*». Нею нагороджуються архівісти та архівні колективи за значні досягнення у сфері архівного описування, створення архівних довідників, путівників та інших видів науково-довідкового апарату. Вона також стимулює інтерес архівістів до вдосконалення описових засобів (створення описових стандартів, словників елементів даних, тезаурусів) та розвитку традиційних і автоматизованих пошукових систем, баз даних тощо¹⁴⁹.

1987 року засновано приз на честь першого головного редактора журналу «*The American Archivist*» Т. К. Піза «*Theodore Calvin Pease Award*», що присуджується студентам, які вивчають архівні науки, за кращий твір, написаний упродовж попереднього навчального року. Переможцям надається сертифікат, премія у 100 доларів, їх праця публікується у журналі «*The American Archivist*»¹⁵⁰.

1989 року SAA встановило нагороду імені батька-засновника Національного архіву США Дж. Фр. Джеймсона «*J. Franklin Jameson Archival Advocacy Award*», яка присуджується особам та інституціям за їх довготривале і значне сприяння інтересам архівних установ. Це сприяння може здійснюватись у формах захисту архівів і архівістів, популяризації архівної роботи та архівних джерел, лобюванні архівного законодавства або фінансових внесків¹⁵¹.

¹⁴⁶ Council Exemplary Service Award. Section XII: Fellows, Awards, and Scholarships. Governance Manual [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/governance/handbook/section12-council>. – Title from screen.

¹⁴⁷ Fellows' Ernst Posner Award. Section XII: Fellows, Awards, and Scholarships. Governance Manual [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/governance/handbook/section12-posner>. – Title from screen.

¹⁴⁸ *McCree M. L. C. F. W. Coker*. Section XII: Fellows, Awards, and Scholarships. Governance Manual [Text] / Mary Lynn McCree // *American Archivist*. – 1984, Summer. – Vol. 47. – № 3. – P. 335–337.

¹⁴⁹ *C.F.W. Coker Award for Description*. Section XII: Fellows, Awards, and Scholarships. Governance Manual [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/governance/handbook/section12-coker>. – Title from screen.

¹⁵⁰ *Theodore Calvin Pease Award*. Section XII: Fellows, Awards, and Scholarships. Governance Manual [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/governance/handbook/section12-pease>. – Title from screen.

¹⁵¹ *J. Franklin Jameson Archival Advocacy Award*. Section XII: Fellows, Awards, and Scholarships. Governance Manual [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/governance/handbook/section12-jameson>. – Title from screen.

1993 року SAA запровадило грант імені першого співробітника Національного архіву США афро-американського походження, редактора журналу «The American Archivist» у 1968–1971 рр., видатного американського історика Г. Т. Пінкетта «Harold T. Pinkett Minority Student Award» для підтримки участі студентів афро-американського, азійського, латино-американського та індіанського походження у щорічних зустрічах SAA, засіданнях Круглого столу «кольорових» архівів і архівістів¹⁵².

1993 року встановлено нагороду «Preservation Publication Award» авторам і редакторам опублікованих праць, у яких розвинено нові теорії, методи, узагальнено принципи й практику роботи, представлено результати інноваційних досліджень у сфері забезпечення збереженості архівних документів або історії архівної професії¹⁵³.

У січні 1998 року видатний американський архівіст та 29-й президент SAA у 1973–1974 рр. Дж. Хем і його дружина Елсі заснували стипендіальний фонд імені Дж. Хема. Із 2008 року метою фонду є фінансова підтримка студентів архівних спеціальностей другого року навчання. Щорічно видається дві стипендії розміром 7,5 тис. доларів кожна. Претендент повинен представити, крім значних досягнень у навчанні, листи з відповідними рекомендаціями, опубліковані статті, опис свого майбутнього проекту та продемонструвати здатність мислити як архівіст. Для розгляду документів і ухвалення рішень щодо надання цієї стипендії у складі Комітету із нагороджень функціонує Підкомітет стипендії Хема¹⁵⁴.

2005 року для підтримки участі студентів та нещодавніх випускників архівних факультетів ВНЗ у щорічних зборах SAA був заснований спеціальний приз у 1 тис. доларів на честь нью-йоркського юриста і колекціонера-філателіста Д. Петерсона «Donald Peterson Student Travel Award». Для його отримання студент повинен бути членом SAA та активним учасником комітетів, секцій і круглих столів або представити цінного змісту презентацію, варту оприлюднення на щорічних зборах SAA¹⁵⁵.

2005 року встановлено нагороду «Spotlight Award» для визнання внеску архівістів, які ефективно і швидко діяли у непередбачуваній ситуації, що склалася в їх установі, виконали важливий проект, надали інноваційні або креативні ідеї

¹⁵² Harold T. Pinkett Minority Student Award. Section XII: Fellows, Awards, and Scholarships. Governance Manual [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/governance/handbook/section12-pinkett>. – Title from screen.

¹⁵³ Preservation Publication Award. Section XII: Fellows, Awards, and Scholarships. Governance Manual [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/governance/handbook/section12-preservation>. – Title from screen.

¹⁵⁴ F. Gerald Ham Scholarship. Section XII: Fellows, Awards, and Scholarships. Governance Manual [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/governance/handbook/section12-ham>. – Title from screen.

¹⁵⁵ Donald Peterson Student Travel Award. Section XII: Fellows, Awards, and Scholarships. Governance Manual [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/governance/handbook/section12-peterson>. – Title from screen.

для урегулювання серйозних проблем. Переможцям надається сертифікат та кошти для сплати реєстраційного внеску для участі у щорічних зборах SAA¹⁵⁶.

2008 року Рада SAA заснувала стипендіальний фонд «Mosaic Scholarship» для фінансової підтримки осіб азійського, афро-американського, латино-американського, іспанського, індіанського походження, корінних жителів Аляски, Гавайських та Тихоокеанських островів, які прагнуть архівної освіти та демонструють здібності для її отримання та різностороннього розвитку архівної професії в Америці. Щороку надається дві стипендії розміром 5 тис. доларів кожна. Переможці автоматично отримують на один рік членство в SAA та можуть відвідати його щорічні збори¹⁵⁷.

У жовтні 2010 року Генеральна комісія архівів та історії Об'єднаної методистської церкви заснувала стипендію імені Ж. Форман, яка 18 років поспіль була архівістом Південно-західної Техаської конференції Об'єднаної методистської церкви і написала її історію «We Finish to Begin: A History of Travis Park United Methodist Church, 1846–1991». Одна стипендія розміром 10 тис. доларів надається особам азійського, афро-американського, латино-американського, іспанського, індіанського походження, корінним жителям Аляски, Гавайських та Тихоокеанських островів, які прагнуть отримати професію архівіста, демонструють значні досягнення у навчанні. Переможець запрошується для участі у щорічних сесіях Конференції Об'єднаної методистської церкви¹⁵⁸.

2011 року SAA встановило нагороду «Archival Innovator Award» для архівістів, груп архівістів, архівних установ за інноваційні підходи та креативну діяльність у сфері популяризації архівної роботи, організації виставок документів, розвитку архівних програм¹⁵⁹.

Для підтримки стратегічних пріоритетів SAA у сфері різноманітності 2011 року була заснована нагорода «Diversity Award». Нею нагороджуються архівісти, групи архівістів та архівні установи за внесок у розвиток різноманітності в архівній професії, SAA або сфері комплектування та популяризації архівних документів. 1992 року SAA розробило основні напрями політики рівних можливостей для запобігання дискримінації. 2006 року Рада SAA прийняла план «Стратегічні

¹⁵⁶ Spotlight Award. Section XII: Fellows, Awards, and Scholarships. Governance Manual [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/governance/handbook/section12-spotlight>. – Title from screen.

¹⁵⁷ Mosaic Scholarship. Section XII: Fellows, Awards, and Scholarships. Governance Manual [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/governance/handbook/section12-mosaic>. – Title from screen.

¹⁵⁸ Josephine Forman Scholarship. Section XII: Fellows, Awards, and Scholarships. Governance Manual [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/governance/handbook/section12-forman>. – Title from screen.

¹⁵⁹ Archival Innovator Award. Section VII: Committees and Boards for general guidelines SAA Awards Program. Governance Manual [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/governance/handbook/section12-innovators>. – Title from screen.

пріоритети», у якому наголосила на актуальності та необхідності повноти документування подій у всіх сферах життєдіяльності суспільства та збирання історичних документів про життя всіх прошарків населення. Цей план переглядається щорічно. 9 серпня 2010 року SAA прийняла «Заяву про різноманітність», у якій ще раз підкреслила прагнення американських архівістів забезпечити відображення в архівах усієї різноманітності сучасного суспільства¹⁶⁰. Для отримання сертифіката «Diversity Award» архівісти або установа повинні продемонструвати значні досягнення у виконанні Плану і положень Заяви.

2011 року SAA з метою сприяння молодим архівістам, які пропрацювали в архівних установах понад 2 роки, але менше ніж 10 років, і виявили лідерські здібності, встановило відзнаку «Emerging Leader Award». Особи, що представляються до неї, повинні бути членами SAA, співпрацювати в місцевих, регіональних, національних архівних або культурних асоціаціях, мати архівну, бібліотечну, архівну або інформаційну освіту, отримати сертифікат Академії сертифікованих архівістів¹⁶¹.

Однією із форм визнання значних заслуг в архівній професії та перед Товариством американських архівістів є надання його члену статусу «Fellow».

Як *основні напрями діяльності* Товариства американських архівістів визначимо:

1. Підтримання On-line кар'єрного центру для допомоги архівістам у пошуку роботи в архівних установах країни.

2. Надання експертних консультацій з усіх напрямів архівної справи, управління документацією та організації діяльності архівних установ. Відповідно на веб-сайті SAA запроваджено спеціальну директорію «Directory of Archival Consultants»¹⁶², яка акумулює інформацію про архівних консультантів, види їх послуг та допомагає потенційним користувачам у пошуку архівного консультанта у своєму регіоні.

3. Підтримання зв'язків із архівними організаціями у США та Канаді, міжнародними архівними організаціями та професійними організаціями суміжних галузей. Веб-сайт SAA надає можливість виходу на офіційні веб-сайти усіх професійних організацій архівістів та представників суміжних галузей¹⁶³.

4. Підтримка Глосарію термінології «A Glossary of Archival and Records Terminology», використовуваної в архівній справі та у сфері управління докумен-

¹⁶⁰ SAA Statement on Diversity. Adopted by the SAA Council August 9, 2010 [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/statements/saa-statement-on-diversity>. – Title from screen.

¹⁶¹ Emerging Leader Award. Section XII: Fellows, Awards, and Scholarships. Governance Manual [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/governance/handbook/section12-emerging-leader>. – Title from screen.

¹⁶² Directory of Archival Consultants [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/consultants>. – Title from screen.

¹⁶³ Associated Organizations and Associations [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/assoc-orgs>. – Title from screen.

тацією¹⁶⁴. До питання відсутності (нестійкості) архівної термінології у США і необхідності її унормування американські архівісти завжди ставилися дуже серйозно. Ще 1943 року Р. Р. Хілл¹⁶⁵ намагався обґрунтувати поняття «archive», «archival», «archivist». Відтак після Міжнародного конгресу архівів у Гаазі 1953 року, де розглядалося питання уніфікації архівної термінології, у складі SAA був створений Комітет із термінології. 1956 року П. Левінсон уклав «Glossary of Records Terminology», 1957 року К. Манден – «Glossary of Archival and Records Administration Terms Applicable to the Work of the Departmental Records Branch». 1964 року в США був розповсюджений «Lexicon of Archive Terminology», підготовлений Міжнародною радою архівів. 1965 року Е. Томпсон уклав «A Glossary of American Historical and Literary Manuscript Terms», а 1966 року Національний архів видав «Glossary for Records Management». Попри все Г. Т. Пінкетт 1970 року визнав, що вживані на той час архівні терміни у США потребують їх обґрунтування та внесення до професійних словників¹⁶⁶. 1974 року Комітет із термінології Товариства американських архівістів видав «A Basic Glossary for Archivists, Manuscript Curators, and Records Managers»¹⁶⁷. 1992 року Л. Дж. Беллардо та Л. Л. Беллардо підготували друге видання «A Basic Glossary for Archivists...».

2005 року Р. Пірс-Мозес створив на веб-сайті SAA Базу даних «A Glossary of Archival and Records Terminology»¹⁶⁸, до якої увійшли понад 2000 статей, більше ніж 600 термінів. Оскільки американська термінологія сформувалася, більше покладаючись на практику роботи, ніж на теорію, Пірс-Мозес не лише дав визначення усім уведеним до БД термінам, а й пояснив їх за допомогою більш як 6300 цитат із 500 джерел професійної літератури (на веб-сайті опубліковано лише 700 цитат із 280 джерел). Це було зроблено для того, щоб продемонструвати різноплановість терміна, його значення під час використання у різних контекстах. Також до БД були внесені відповідні перехресні посилання між термінами¹⁶⁹.

Нарешті 2012 року Рада SAA створила спеціальну робочу групу для підтримки «A Glossary...» із метою моніторингу появи нових термінів, видозміни значення вже вживаних термінів та набуття впевненості, що «A Glossary...» жорстко дотримується найвищих професійних стандартів.

¹⁶⁴ A Glossary of Archival and Records Terminology [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/glossary>. – Title from screen.

¹⁶⁵ Hill R. R. Archival terminology [Text] / Roscoe R. Hill // American Archivist. – 1943, October. – Vol. 6. – № 4. – P. 206–211.

¹⁶⁶ Pinkett H. T. A Glossary of Records Terminology: Scope and Definitions [Text] / Harold T. Pinkett // American Archivist. – 1970, January. – Vol. 33. – № 1. – P. 53–56.

¹⁶⁷ Evans F. B. A Basic Glossary for Archivists, Manuscript Curators, and Records Managers [Text] / Frank B. Evans, Donald F. Harrison, Edwin A. Thompson (compiler), William L. Rofes // American Archivist. – 1974, July. – Vol. 37. – № 3. – P. 415–433.

¹⁶⁸ Pearce-Moses Richard. The Archival Lexicon [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/glossary/archival-lexicon>. – Title from screen.

¹⁶⁹ Pearce-Moses R. A Glossary of Archival and Records Terminology [Text] / Richard Pearce-Moses. – Chicago, IL, 2005. – 433 p.

5. Підтримка Тезаурусу для використання в архівах коледжів і університетів «Thesaurus for Use in College and University Archives», який містить 1300 термінів¹⁷⁰.

6. Сприяння захисту та популяризації архівів, архівної роботи й архівних документів. Для виконання цієї функції SAA надає методичну допомогу архівним установам в організації і проведенні архівних місячників¹⁷¹, використанні методів паблік-рілейшнз тощо.

7. Інформування суспільства про основні цінності та функціональні обов'язки архівістів. У травні 2011 року Рада SAA затвердила заяву «Core Values of Archivists» («Основні цінності архівістів»). Водночас SAA доводить архівістам Кодекс етики архівіста, спостерігає за змінами в потребах і настроях суспільства і відповідно до них вносить зміни до Кодексу. Останні зміни внесено у лютому 2005 року та січні 2012 року¹⁷².

8. Розробляє, розглядає, впроваджує та здійснює моніторинг архівних стандартів, підтримує директорію архівних стандартів на веб-сайті SAA «Standards Portal».

9. Шляхом анкетування здійснює національні переписи «Archival CENSUS» та огляди в архівній галузі як загальні, так і тематичні (наприклад, перепис освіти працюючих в архівній галузі, перепис заробітної плати в архівних установах тощо), узагальнює зібрані статистичні матеріали, публікує висновки у журналі «The American Archivist» та на веб-сайті SAA.

10. Проводить роз'яснювальну роботу серед потенційних користувачів архівів щодо пошуку та використання архівних документів. Із цією метою SAA підготовлено довідник «Використання архівів: путівник для ефективного дослідження»¹⁷³, у якому вміщено інформацію про типи архівних установ у США, відмінності роботи в архівах і бібліотеках, бази даних архівних депозитаріїв та колекцій, види архівних довідників (веб-сайти, каталоги, покажчики тощо). Довідник допомагає користувачеві належним чином підготуватися до візиту в архівну установу та для роботи в читальному залі, а саме – роз'яснює, як зробити запит, які обмеження доступу існують в архівах, як скопіювати архівні документи тощо.

11. Публікує та розповсюджує архівні періодичні видання та іншу літературу, у тому числі журнал «The American Archivist», вісник «Archival Outlook», список

¹⁷⁰ Thesaurus for Use in College and University Archives. Introduction [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/thesaurus/introduction>. – Title from screen.

¹⁷¹ American Archives Month: The Power of Collaboration [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/initiatives/american-archives-month>. – Title from screen.

¹⁷² Core Values of Archivists. Code of Ethics for Archivists [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: http://www2.archivists.org/statements/saa-core-values-statement-and-code-of-ethics#core_values. – Title from screen.

¹⁷³ Schmidt L. Using Archives: A Guide to Effective Research [Text] / Laura Schmidt. – Chicago, IL, 2011. – 16 p.

членів SAA, інформацію про вакансії в архівних установах, брошури, стандарти, довідники, оприлюднює кращий досвід роботи. Через веб-сайт SAA надає доступ до видань SAA, у тому числі відкритий доступ до журналу «The American Archivist».

12. Проводить щорічні зустрічі членів SAA та спільні зустрічі SAA з іншими професійними організаціями архівістів і представників суміжних галузей. Зокрема, SAA інформує членів про проведення зустрічей, надсилає їх програми, публікує протоколи й матеріали, оприлюднені на засіданнях¹⁷⁴. 12 серпня 2013 року Рада SAA прийняла принципи та пріоритети для постійного вдосконалення щорічних зустрічей Товариства¹⁷⁵.

13. Підтримує на веб-сайті SAA директорію архівної освіти «Directory of Archival Education», у якій зібрано інформацію про коледжі й університети, де бажаючі особи можуть отримати архівну освіту, рівень їх акредитації, перелік спеціальностей, ступені (Bachelor's, Master's, Ph.D), сертифікати тощо¹⁷⁶.

14. Підтримує на веб-сайті SAA директорію післядипломної подовженої освіти та підвищення кваліфікації архівістів, у якій надає інформацію про час, місце проведення та умови участі в літніх школах і семінарах, їх тематику, програми, викладачів, необхідні для зарахування слухачів документи¹⁷⁷.

15. Підтримує сертифіковану програму підготовки архівістів для роботи з електронними та оцифрованими документами «Digital Archives Specialist». Через веб-сайт надає інформацію про можливість отримання освіти у сфері електронних документів і архівів, терміни та університети, які проводять чергові семінари, курси перепідготовки та підвищення кваліфікації, надає необхідну навчальну і методичну літературу¹⁷⁸.

16. Розробляє, затверджує, впроваджує, моніторить та переглядає пріоритети й стандарти архівної університетської освіти та підвищення кваліфікації архівістів.

¹⁷⁴ The annual meeting of the Society of American Archivists [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/conference>. – Title from screen.

¹⁷⁵ Principles and Priorities for Continuously Improving the SAA Annual Meeting (As adopted by the SAA Council, August 12, 2013) [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/statements/principles-and-priorities-for-continuously-improving-the-saa-annual-meeting>. – Title from screen.

¹⁷⁶ Directory of Archival Education [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/dae>. – Title from screen.

¹⁷⁷ Continuing Education Calendar [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://saa.archivists.org/Scripts/4Disapi.dll/4DCG1/events/ConferenceList.html?Action=GetEvents>. – Title from screen ; Continuing Professional Education Catalog [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/prof-education/course-catalog>. – Title from screen ; Meet Your Workshop Instructor [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/prof-education/faculty>. – Title from screen.

¹⁷⁸ Digital Archives Specialist (DAS) Curriculum and Certificate Program [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/prof-education/das>. – Title from screen.

17. Підтримує зв'язок між членами SAA, залучає нових членів до організації, роз'яснює переваги членства у SAA, надає стипендії, гранти, нагороди членам SAA, забезпечує членів необхідною професійною літературою, інформацією про діяльність Товариства та надає інші послуги, передбачені кожною категорією членства відповідно до Статуту та Регламенту роботи.

18. Інформує про проведення виставок архівного обладнання і технологій «International Archives and Information Technology Expo»¹⁷⁹.

19. Підтримує офіційний веб-сайт «Society of American Archivists» – <http://www2.archivists.org>. Оприлюднює на сайті новини архівної галузі, Товариства американських архівістів, його політику та стратегічні пріоритети, плани роботи, звіти, ухвалені резолюції на щорічних зустрічах та інших засіданнях тощо.

Суттєву частину діяльності Товариства американських архівістів займає *міжнародне співробітництво*, насамперед із Міжнародною радою архівів. Так, американські архівісти та вчені є активними учасниками кожного Міжнародного конгресу архівів та конференції Круглого столу архівів. Із 1970-х рр. і донині їх ініціативи на міжнародній арені в основному фокусувалися на проблемі забезпечення збереженості машиночитаних, а згодом електронних документів, розвиткові стандартів для архівного описування, вони обстоювали незалежність ІСА від політичних впливів.

1976 року Міжнародний конгрес архівів, у якому брали участь 1400 архівістів із 86 країн, знову відбувся у Вашингтоні (VIII Міжнародний конгрес архівів на тему «Революція в сучасній архівній справі», 27 вересня – 1 жовтня 1976 р.)¹⁸⁰. Теми чотирьох пленарних сесій були присвячені управлінню документацією та експертизі цінності, технологічним нововведенням в архівах, зростанню кількості дослідників у читальних залах, збільшенню архівних інституцій у країнах Третього світу. На першому пленарному засіданні з доповіддю «Управління документацією як сучасна архівна функція» виступив американський архівіст А. Рікс. Метою його виступу була популяризація служби документації, утвореної у Сполучених Штатах після прийняття «Federal Records Act» (1950). На 1976 рік у США уже сформувалась і з успіхом зарекомендувала себе система федеральних центрів документації, створена для тимчасового зберігання документів, що вийшли з активного обігу у федеральних установах, їх експертизи цінності, контролю за термінами зберігання, знищення або передачі до архіву. У доповіді йшлося про ефективність вирішення проблеми тимчасового зберігання документів у центрах документації, визначену економією видатків, направлених на ці цілі, здійсненням науково обґрунтованої експертизи цінності документів, яка за та-

¹⁷⁹ International Archives and Information Technology Expo [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/conference/expo>. – Title from screen.

¹⁸⁰ McReynolds M. R. Archival Revolution or Evolution: The 8th International Congress on Archives [Text] / Michael R. McReynolds // American Archivist. – 1978, January. – Vol. 41. – № 1. – P. 17–20.

ких умов розпочинається ще у діловодстві, економним використанням простору сховищ. А. Рікс підкреслив, що Національний архів США здійснив обстеження процесів роботи з документами більш як у тисячі установ, що враховували увесь «життєвий цикл» документа від створення до знищення або передачі до архіву. Першочергова увага приділялася запобіганню утворенню малоефективних документів (зайвим звітам, питальникам, листам тощо)¹⁸¹. У результаті подібних досліджень у США дійшли висновків про необхідність видання закону про зменшення обсягів роботи з документами «Paperwork Reduction Act» (1980), який передбачав зменшення документування окремих процесів в установах, максимальне підвищення корисності інформації, що збиралася й узагальнювалася федеральними органами влади, реалізацію єдиної інформаційної політики у федеральних відомствах, використання комп'ютерної техніки для автоматизованої обробки і передачі даних, забезпечення збирання, зберігання, використання і розповсюдження секретної інформації тощо¹⁸². На міжнародному рівні досвід США вплинув на заснування та розвиток спільної програми ЮНЕСКО та ICA – «RAMP» (Records and Archives Management Program – Програма управління документами та архівами)¹⁸³. У ході роботи Конгресу делегати могли безпосередньо ознайомитись із роботою Національного центру документації у Вашингтоні¹⁸⁴ (Washington National Records Center). VIII Міжнародний конгрес архівів ухвалив ряд важливих резолюцій, одна з яких стосувалася розширення контролю архівів за службами діловодства установ, створення системи проміжних сховищ, експертизи цінності документів, у тому числі тих, що читаються за допомогою машин¹⁸⁵. Наприкінці Конгресу Президентом Міжнародної ради архівів було обрано Архівіста США Дж. Б. Родса¹⁸⁶.

Тему забезпечення збереженості документів, що читаються машинами, американські архівісти продовжили на IX Міжнародному конгресі архівів у Лондоні (15–19 вересня 1980 р.). Саме там уперше прозвучав термін «цифрові документи»¹⁸⁷. У доповіді Ч. Доллара «Кількісна історія і архіви»¹⁸⁸ йшлося про розвиток

¹⁸¹ VIII Міжнародний конгрес архівів [Text] // Архіви України. – К. : Головне архівне управління при Раді Міністрів УРСР, 1977. – № 2 (142). – С. 16–17.

¹⁸² Макаренко З. Н. Закон о сокращении объема работы с документами [Text] / З. Н. Макаренко // Документоведение. Документационное обеспечение управления. – М. : ВНИИДАД, 1982. – № 1 (9). – С. 8.

¹⁸³ Evans F. B. Promoting Archives and Research: A Study in International Cooperation [Text] / Frank B. Evans // American Archivist. – 1987, Winter. – Vol. 50. – № 1. – P. 57.

¹⁸⁴ McReynolds M. R. Archival Revolution or Evolution: The 8th International Congress on Archives [Text] / Michael R. McReynolds // American Archivist. – 1978, January. – Vol. 41. – № 1. – P. 20.

¹⁸⁵ VIII Міжнародний конгрес архівів [Text] // Архіви України. – К. : Головне архівне управління при Раді Міністрів УРСР, 1977. – № 2 (142). – С. 23–24.

¹⁸⁶ Там само. – С. 25.

¹⁸⁷ Мітюков О. Г. IX Міжнародний конгрес архівів [Text] / О. Г. Мітюков // Архіви України. – К., 1980. – № 6 (164). – С. 6.

¹⁸⁸ Dollar C. M. Quantitative History and Archives [Text] / Charles M. Dollar // Archivum. Proceedings of the 9th International Congress on Archives (London, 15–19 September, 1980). International Council on Archives. Vol. XXIX. – K. G. Saur München. New York. London. Paris, 1982. – P. 46–52.

ЧАРЛЬЗ М. ДОЛЛАР,
міжнародний експерт
з питань життєвого циклу
електронних документів

нового методу історичних досліджень – статистичного аналізу історичних подій і використання цифрових документів із статистики політичного і громадського життя. Учений зосередив увагу делегатів на проблемах забезпечення збереженості документів, що читаються ЕОМ (перфокарт і магнітних дисків)¹⁸⁹, встановленні критеріїв та експертизі цінності для їх відбору на зберігання, впровадження комп'ютерних технологій у роботу архівів зі створення довідкового апарату. У Сполучених Штатах тема забезпечення збереженості перфокарт активно обговорювалась архівістами і до Лондонського конгресу і після нього, у тому числі було опубліковано декілька праць Ч. Долларом, М. Фішбейном та іншими вченими¹⁹⁰. Актуальною ця тема була й для розвинених країн Європи. Ч. Доллар зазначив, що при експертизі

цінності документів, які читаються ЕОМ, повинні застосовуватися ті самі критерії, що й до документів на інших носіях інформації: юридичної, доказової та інформаційної цінності (the legal, evidential, and informational value of records). Слід враховувати, що комп'ютерні записи поділяються на первинні дані «processing files», які не мають фіксації на встановлену дату і багаторазово оновлюються (до 60 %), та «master files» (із фіксованою у часі інформацією, саме вони підлягали прийому на зберігання). Підкреслювалася важливість перевірки надійності й

¹⁸⁹ Йдеться про перфокарти, або, як ці документи називались у США, «punch card records». У США створювались і читалися за допомогою табуляційних машин Германа Холлерита (виробник – компанія ІВМ, ще одним відомим виробником у США була компанія Powers). Перфокарти у США використовувалися для обробки результатів переписів населення з 1890 р. Вони були основним носієм інформації у комп'ютерах 20–50 рр. XX ст. (у комп'ютерах UNIVAC-I програмування здійснювалося на Фортрані, а інформацію зберігали на перфокартах), у подальшому перфокарти були замінені гнучкими магнітними дисками великого розміру. Колесников Е. А. Онтология бумажных носителей данных [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eakolesnikov.narod.ru/PunchedCards.pdf>. – Заголовок с екрана.

У США Законом від 5 серпня 1939 р. «An Act to provide for the disposition of certain records of the United States Government» (Розділ 2) перфокарти віднесено до основних видів документів, що підлягали передачі на постійне зберігання до Національного архіву США. NARA and Federal Records: Laws and Authorities and Their Implementation. A Report of the Task Force on NARA Responsibilities for Federal Records and Related Documentation. – Washington, D. C. : National Archives and Records Administration, 1988. – Appendix C. 2–1.

¹⁹⁰ Lawson M. G. The Machine Age in Historical Research [Text] / Murray G. Lawson // American Archivist. – 1948, April. – Vol. 11. – № 2. – P. 141–149; Fishbein M. H. Appraising Information in Machine Language Form [Text] / Meyer H. Fishbein // American Archivist. – 1972, January. – Vol. 35. – № 1. – P. 35–43; Dollar C. M. Appraising Machine-Readable Records [Text] / Charles M. Dollar // American Archivist. – 1978, October. – Vol. 41. – № 4. – P. 423–430; Dollar C. M. Archivists, Archives, and Computers: A Starting Point [Text] / Charles M. Dollar, Carolyne L. Geda // American Archivist. – 1979, April. – Vol. 42. – № 2. – P. 149–151; Fishbein M. H. Reflections on Appraising Statistical Records [Text] / Meyer H. Fishbein // American Archivist. – 1987, Spring. – Vol. 50. – № 2. – P. 226–234; Cunliffe W. Writing a General Records Schedule for Electronic Records [Text] / William Cunliffe, Michael Miller // American Archivist. – 1989, Summer. – Vol. 52. – № 3. – P. 350–356; O'Neill M. A. Punch Card Records: Precursors of Electronic Records [Text] / Margaret Adams O'Neill // American Archivist. – 1995, Spring. – Vol. 58. – № 2. – P. 182–201.

достовірності інформації (the reliability and validity of the data) для уникнення можливих правопорушень, документаційного супроводження прийому комп'ютерних файлів, перевірки їх фізичного стану (відповідність типу файлу наявним комп'ютерним драйверам, прочитуваність запису, якість магнітного сигналу), можливість подальшого аналізу даних дослідниками із використанням комп'ютерів, компактність запису файлів на одній одиниці носія інформації для подальшої систематизації і розміщення у сховищі. Оскільки комп'ютерні файли могли читатися тільки тим програмним забезпеченням, у якому вони створені, враховувалася необхідність постійного оновлення програмного забезпечення та комп'ютерної техніки в архівах. Ч. Доллар запропонував алгоритм експертизи цінності документів, що читаються машинами¹⁹¹.

1982 року американські архівісти на XXI Міжнародній конференції Круглого столу архівів долучилися до тих країн, що протистояли політичним впливам на Міжнародну раду архівів. Конференція, у якій брали участь представники 38 країн світу, проходила в Куала-Лумпур (Малайзія) у складній міжнародній обстановці¹⁹². У фокусі конференції було важливе для архівістів усіх країн питан-

¹⁹¹ *Dollar C. M. Appraising Machine-Readable Records [Text] / Charles M. Dollar // American Archivist. – 1978, October. – Vol. 41. – № 4. – P. 426–427.*

¹⁹² 1982 рік був складним у світовій політиці: світ майже опинився на межі Третьої світової війни. У 1970 р. із Йорданії до Лівану була вигнана Організація визволення Палестини (ОВП). Статус палестинських біженців у Лівані визначався Каїрською угодою від 3 листопада 1969 року, підписаною за підтримки Ліги Арабських Держав. Однак ОВП узурпувала владу в Південному Лівані і перетворила його на плацдарм для постійних терористичних актів проти Ізраїлю. До бойовиків приєдналися добровольці з Іраку, Лівії та Південного Ємену. ОВП активно допомагала Сирія, їй, у свою чергу, постачав військову техніку і фахівців СРСР, а США активно надавали допомогу озброєнням і армійськими фахівцями Ізраїлю. У результаті дій ОВП та атак ізраїльської армії у відповідь напередодні 1982 року вже загинула значна кількість мирних жителів. Після вбивства в Парижі ізраїльського дипломата Якова Бара Сімантова та замаху в Лондоні на ізраїльського посла Шломо Аргова Ізраїль 5 червня 1982 року ухвалив рішення про вторгнення до Лівану для ліквідації ОВП. Почалася Ліванська війна 1982 року. Військові дії фактично дійшли кінця вже до вересня 1982 року. За посередництва США 18 серпня 1982 року було підписано угоду, згідно з якою ОВП почала евакуацію в інші арабські країни, а Ізраїль прийняв зобов'язання не просуватися вглиб Бейрута. Однак перемир'я було зірване вбивством щойно обраного Президента Лівану Башира Жмайеля. Ізраїльські війська зайняли Бейрут. 16–17 вересня 1982 року ліванські християни-фалангісти влаштували зачистку бойовиків ОВП у таборах Сабра і Шатіла, яка фактично перетворилася на масову різанину палестинців. Різанина викликала сплеск антиізраїльських настроїв у світі й антивоєнних настроїв у самому Ізраїлі. Остаточна угода про мир між Ліваном та Ізраїлем була підписана в травні 1983 року. Булат П. *Война 1982 г. в Ливане – «Мир Галилее»*. Об истории одного мифа. Часть IV. Шесть дней [военно-патриотический сайт «Отвага»]. – Режим доступа: <http://otvaga2004.ru/voyny/wars-mid-east/wars-arab/mir-galilee-4/>. – Заголовок с экрана ; Ливанская война [Электронный ресурс] // Электронная еврейская энциклопедия. – Режим доступа: <http://www.eleven.co.il/article/12442>. – Заголовок с экрана ; Военная помощь СССР странам Ближнего и Среднего Востока. Участие контингента советских войск в арабо-израильских войнах (1956–1982 гг.) / Россия (СССР) в войнах второй половины XX века. – М. : Триада-фарм, 2002. – С. 447–482 ; Поборцев А. *Бейрут-82: неизвестная война Брежнева*. Документальный фильм. НТВ, 2009 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://video.mail.ru/mail/burun-1/1262/3514.html>. – Заголовок с экрана ; *Gilbert M. The Routledge Atlas of the Arab-Israeli Conflict. 8th Edition with thirty-two new maps [Terrorism inside Israel, 1975 ; Israel, the P. L. O., and the Lebanon, 1976–1978 ; The balance of forces in the Lebanon, 1981 ; Civilians killed and wounded in terrorist attacks, January 1980 – October 1982 ; The war in Lebanon, 6 June 1982 – 21 August 1982] [Text] / Martin Gilbert. – London and New York, 2005. – P. 100, 107, 113, 114, 124.*

ня – політика національних та державних архівів в області мікрофільмування з метою створення страхових фондів, фондів користування для заміни ними оригіналів архівних документів, публікації історичних джерел. Йшлося також про розробку стандартів для програм мікрофільмування всіх видів. Водночас на конференції ІСА планувалося прийняти Внутрішній регламент Міжнародної конференції Круглого столу архівів. Державна архівна служба Малайзії збиралася запросити учасників на відкриття нової будівлі Національного архіву¹⁹³. Однак уряд Малайзії не надав своєї згоди для в'їзду до країни ізраїльських архівістів. Із 1969 року Малайзія була членом Організації ісламського співробітництва (Organisation of Islamic Cooperation), створеної з метою забезпечення ісламської солідарності в соціальній, економічній і політичній сферах, а також підтримки Організації визволення Палестини¹⁹⁴. Директором Національного архіву Малайзії в ті роки була професійний архівіст, мистецтвознавець і прогресивний громадський діяч Закіах Ханум А. Х., яка активно співробітничала у Виконавчому Комітеті Міжнародної ради архівів у Парижі, очолювала Асоціацію архівістів і менеджерів з управління документацією Малайзії¹⁹⁵. Архівісти Малайзії не підтримували рішення свого уряду щодо відмови ізраїльським колегам у в'їзді до країни¹⁹⁶. Перебуваючи у відрядженні в Токіо, Архівіст США Р. М. Ворнер дізнався, що уряд Малайзії не дозволяє ізраїльському делегату приїхати до Куала-Лумпур на конференцію. Він тут же зв'язався з представником Американського посольства Фр. Тату, який повідомив, що Державний департамент США у цій справі вже висловив свій протест Міністерству закордонних справ Малайзії. Американська позиція полягала в тому, щоб підтримати право Ізраїлю на участь у цій неполітичній, професійній зустрічі. Однак уряд Малайзії залишився непохитним, а деякі делегати з мусульманських країн навіть наполягали на тому, щоб повністю заборонити Ізраїлю брати участь у Міжнародній раді архівів. Американське посольство, підтримуючи політику свого уряду в ізраїльському питанні, у той же час не хотіло піднімати галасу навколо цієї проблеми. Ворнер, обговорюючи проблему з Послом США в Малайзії Р. Д. Палмером, запропонував підготувати заяву, яка б не схвалювала політизацію міжнародних професійних зустрічей, оголосити її до початку роботи

¹⁹³ Митюков О. Г. XXI Міжнародна конференція Круглого Стола Архівів [Text] / О. Г. Митюков // Архіви України : науково-інформаційний бюлетень Головного архівного управління при Раді Міністрів Української РСР. – 1983, березень-квітень. – № 2 (178). – С. 17–24.

¹⁹⁴ Malaysia. Islam, Society and Politics [Text] / Ed. by Hooker Virginia, Othman Norani. – Singapore : Institute of Southeast Asian Studies, 2003. – 263 p. ; Ufen Andreas (Institute of Asian Studies, Germany). Malaysia. Mobilising Political Islam: Indonesia and Malaysia Compared [Text] // Commonwealth and Comparative Politics. – 2009, July. – Vol. 47. – № 3. – P. 322.

¹⁹⁵ Datuk Zakiah Hanum Haji Abdul Hamid [Electronic resource] // Arkib Negara Malaysia: National Archives Malaysia. – Mode of access: <http://www.arkib.gov.my/en/datuk-zakiah-hanum-haji-abdul-hamid>. – Title from screen ; *Abishegan J.* Datuk Zakiah Hanum [Text] / Joanna Abishegan // Sunday Style. New Sunday Times. – 1993, March 14. – P. 5.

¹⁹⁶ Warner R. M. International Archival Adventures: A Reminiscence [Text] / Robert M. Warner // American Archivist. – 1992, Spring. – Vol. 55. – № 2. – P. 362.

конференції і домогтися підтримки її учасниками. Ворнер усвідомлював, що будь-яке рішення, прийняте США з даного питання, мало б величезний вплив на кожного делегата і на долю Круглого столу архівів у цілому, оскільки Сполучені Штати свого часу виступили ініціаторами створення ІСА. Думки делегатів розділилися: представники Нідерландів та Швеції наполягали на більш різкому листі, Великобританія бажала зробити менш категоричну заяву. У наступні два дні Ворнер писав свою промову та погоджував її текст із Посольством США в Малайзії та Державним департаментом у Вашингтоні. Одночасно він спілкувався з делегатами з різних країн, намагаючись переконати їх у важливості подібної заяви. Делегати з Німеччини, Франції, Канади, Великобританії, Бельгії та Швеції погодилися підтримати Ворнера. На заключному засіданні конференції, після оголошення більш радикальної заяви делегата від Нідерландів, Президент ІСА А. У. Меббс надав слово Ворнеру, який виголосив таку промову: «Від імені уряду Сполучених Штатів і від себе особисто я хочу підтримати позицію нашого колеги з Нідерландів. Ця зустріч має справу з професійними та технічними проблемами архівів із усього світу і проходить у дружній і конструктивній обстановці, яку забезпечує наш господар – Національний архів Малайзії. Проте згустилися хмари над цією нарадою, про які переді мною говорив наш голландський колега. Член ІСА «з доброю репутацією», який має право на участь у цьому Круглому столі, не отримав дозволу прибути на зібрання із політичних міркувань, не залежних від Національного архіву Малайзії. Політичний вплив на цю професійну зустріч є сумним і прикрим для всіх зацікавлених сторін у міжнародному розвитку архівної справи. Але ми можемо винести з цього досвіду урок, щоб ніколи в подальшому Конференції Круглого столу не опинились у такому становищі. Ми повинні наполягати, щоб будь-яка приймаюча країна гарантувала прийом усіх членів Круглого столу. У цей період, коли світ зіштовхується з багатьма проблемами, у нас є спеціальна нагода заявити, щоб такій організації, як Круглий стіл, яка спрямована на технічні, професійні і культурні теми, дозволено було процвітати і функціонувати в умовах високого рівня професіоналізму, вільною від тягаря політичних обмежень»¹⁹⁷. Р. М. Ворнера підтримали делегати від Нідерландів, Німеччини, Франції, Канади, Великої Британії, Бельгії, Швеції, Радянського Союзу та інших країн¹⁹⁸. Заявою Ворнера був створений прецедент, щоб надалі на подібні професійні зустрічі не чинився політичний тиск і ніякі міжнародні конфлікти не могли впливати на професійну діяльність архівістів, покликаних дбати про документальну спадщину людства.

На Х Міжнародному конгресі архівів (17–21 вересня 1985 р., Бонн, Федеративна Республіка Німеччина) Дж. Е. О'Нілл у доповіді «Автоматизація науково-

¹⁹⁷ Warner R. M. International Archival Adventures: A Reminiscence [Text] / Robert M. Warner // American Archivist. – 1992, Spring. – Vol. 55. – № 2. – P. 363.

¹⁹⁸ Ibid. – P. 362–363.

довідкового апарату архівів» указав на автоматизацію як головний чинник встановлення фізичного й інтелектуального контролю над документами на кожному етапі їх архівного опрацювання. Необхідність міжнародного обміну копіями архівних документів колишньої колоніальної або окупаційної влади, країн, постраждалих при вимушеній зміні кордонів або масових міграцій населення, обґрунтував Р. Волф¹⁹⁹, старший архівіст Національного архіву США, який протягом більше ніж тридцяти років був експертом із документів нацистського уряду Німеччини (за його пропозицією США повернули уряду Західної Німеччини оригінали персональних справ членів нацистської партії, 2004 року він був одним із розробників закону про розсекречування документів про злочини нацистів у Другу світову війну, що зберігались у Національному архіві США (Nazi War Crimes Disclosure Act)) та консультантом Меморіального Музею голокосту у Вашингтоні²⁰⁰. Р. Волф доповів, що вперше рішення про повернення документів ФРН, не включених до складу американських архівів, було ухвалено Конгресом США 1953 року. Протягом 1956 і 1968 рр. до ФРН передано майже 8 тис. погонних метрів документів; із 1961 року Національний архів США надсилав до німецьких архівів, у тому числі до Баварського державного архіву 1983 року, спеціалістів і технічні засоби для описування, мікрофільмування і картонування документів. США прийняли рішення не передавати до Німеччини документи Нюрнберзького процесу та інших судових засідань по звинуваченню військових злочинців та документи стратегічних бомбардувань США, інші трофейні документи планувалося повернути шляхом передачі оригіналів, обміну або у формі копій²⁰¹. На Боннському конгресі Р. М. Ворнера було обрано до Комітету архівного розвитку Міжнародної ради архівів, завданням якого була допомога архівам країн Третього світу²⁰².

На XI Міжнародному конгресі архівів (22–26 серпня 1988 р., Париж, Франція, 122 країни-учасниці), присвяченому темі «нових архівів», американські архівісти були представлені практично у всіх комітетах і комісіях Міжнародної ради архівів, виступали на всіх сесіях. Л. Хекмен із архіву штату Нью-Йорк на засіданні секції муніципальних архівів репрезентував доповідь про роботу з документами в місцевих установах штатів та про муніципальні архіви, наголошуючи на їх особливостях у кожному штаті США. Крім того, він був членом Комітету з питань по-

¹⁹⁹ Матяш І. Б. Архівознавство: методологічні засади та історія розвитку : навчальний посібник [Текст] / І. Б. Матяш. – К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2012. – С. 417–419.

²⁰⁰ Wolfe Robert. A Brief Chronology of the National Archives Captured Records Staff. – 2000, January [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/research/holocaust/articles-and-papers/symposium-papers/chronology-of-captured-records-staff.html>. – Title from screen.

²⁰¹ X Міжнародний конгрес архівів // Архіви України : науково-інформаційний бюлетень Головного архівного управління при Раді Міністрів Української РСР. – К., 1985. – № 1 (189). – С. 33.

²⁰² Warner R. M. International Archival Adventures: A Reminiscence [Text] / Robert M. Warner // American Archivist. – 1992, Spring. – Vol. 55. – № 2. – P. 365.

точних документів. Фр. Блоуїн, директор Архіву Історичної бібліотеки Університету Мічигану, брав участь у роботі Комітету з освіти. М. Сніффін-Марінофф із коледжу Сіммонс виступила на Міжнародному колоквиумі з проблем архівної освіти, Е. Ван Кемп з Гуверівського інституту працювала у складі Комітету бізнес-архівів, М. Деніелс та С. Стоун з Національної галереї мистецтв були офіційними представниками США у робочій групі з архітектурних документів. С. Стоун представила доповідь про створення міжнародної бази даних архітектурних креслень. Х. Семюелс, директор Інституту архівів і спеціальних колекцій Массачусетського технологічного інституту, на першій зустрічі робочої групи архівів науки і технологій представила звіт, узагальнений нею на підставі анкетування 25 респондентів із різних країн із питань збереження документів сфери науки і технологій. Відповіді продемонстрували проблеми відсутності законодавчого регулювання у сфері комплектування державних архівів даним видом документів, занадто значного відтермінування строку їх передачі до архівів (від 20 до 60 років у різних країнах), проблеми експертизи цінності та відбору на зберігання, автоматизації архівних установ цього типу та інші. Група запропонувала ІСА шукати відповіді на питання у співробітництві з Міжнародною радою наукових союзів, Міжнародною федерацією бібліотечних асоціацій (IFLA), Комітетом по даних для науки і техніки (CODATA), національними академіями наук, міжнародними міждисциплінарними організаціями. У зустрічі архівістів католицьких діоцезій Ватикану, на якій виникли дебати стосовно мікрофільмування метричних документів Генеалогічним товариством Юта (штат Юта, США), взяла участь Е. Йакел, куратор проекту технічної допомоги релігійним архівам. Дж. Фоджерті з Історичного товариства штату Міннесота був членом Комітету аудіовізуальних архівів, до інтересів якого входило широке коло питань від експертизи цінності нових телевізійних фільмів, забезпечення збереженості фотографій в умовах тропіків та до раціоналізації різниці між усною історією та усною традицією, таких важливих для країн Третього світу. У контексті цього ж напрямку К. Жаклін, архівіст із Корнелівського університету, взяла участь у семінарі, організованому французькими колегами на базі військового архіву аудіовізуальних документів «Fort-d'Ivry-sur-Seine», із питань створення пошукових баз даних фотографій²⁰³. Та, мабуть, найбільше значення мала промова на пленарному засіданні асистента Архівіста США Т. Х. Петерсон «Машиночитані документи як архіви», у якій доповідь зупинилася на особливостях експертизи цінності документів, що читаються машинами, потенційній втраті інформації у результаті використання стрічок, касет, відео- та оптичних дисків і через швидке старіння комп'ютерного обладнання, проблемі укладання науково-довідкового апарату до цих видів

²⁰³ Bartlett N. Eleventh Congress of the International Council on Archives: An American Perspective [Text] / Nancy Bartlett // *American Archivist*. – 1989, Spring. – Vol. 52. – № 2. – P. 238-245.

документів. Петерсон зазначила, що на електронні носії можна переводити й документи з традиційних носіїв інформації. Вона дійшла висновку, що поява документів, створених у результаті використання комп'ютерних технологій, приведе до змін у практиці роботи, оновлення архівної теорії, хоча відбуватись усе це буде на підставі основних архівних принципів, успадкованих від традиційних архівів²⁰⁴.

На XII Міжнародному конгресі архівів, що проходив 6–11 вересня 1992 року у Монреалі (Канада), і був присвячений трансформації професії архівіста в епоху інформації²⁰⁵, значна частина засідань фокусувалася на архівних стандартах. Основна доповідь із цього питання була проголошена відомим американським ученим Р. Дж. Коксом, у якій науковець підкреслив значення професійних стандартів, особливо в галузі архівного описування²⁰⁶.

Кінець 1980-х – початок 1990-х рр. у Північній Америці характеризується палкими дискусіями з питань стандартизації архівного описування. З цього пи-

²⁰⁴ Peterson T. H. Machine-readable records as archival materials [Text] / Trudy Huskamp Peterson // Archivium. Proceedings of the 11th International Congress on Archives (Paris, 22–26 August, 1988). International Council on Archives. – Vol. XXXV. – K. G. Saur München. New York. London. Paris, 1989. – P. 83–88.

²⁰⁵ Тарасов В. П. XII Международный конгресс архивов [Текст] / В. П. Тарасов // Отечественные архивы : Научно-теоретический и научно-практический журнал. – М., 1993. – № 1. – С. 116–117.

²⁰⁶ Питання створення стандартів із архівного описування вперше було порушене на засіданні експертів Міжнародної ради архівів 4–7 жовтня 1988 року в Оттаві (Канада). Одна з резолюцій цього засідання доручала ІСА створити у своєму складі робочу групу архівістів, добре обізнаних із теорією і практикою архівного описування, для розвитку стандартів архівного описування як у традиційних, так і в автоматизованих системах. Робоча група та Комісія з розвитку стандартів архівного описування (Ad Hoc Commission on Descriptive Standards) засновані на засіданні у Вроцлаві (Польща) 1990 року, координатором проекту став Х'юго Лінберт Фліп Стібб із Національного архіву Канади. На спільному засіданні ЮНЕСКО та Виконавчого комітету ІСА (1989 р., Париж, Франція) був затверджений перспективний план для розвитку стандартів архівного описування. «Принципи архівного описування» розглядалися у жовтні 1990 року (Кобленц (Hohr-Grenzhausen, Koblenz), Німеччина), січні (Мадрид, Іспанія) та лютому (Оттава, Канада) 1992 року та були затверджені на Монреальському конгресі. Вони окреслювали цілі архівного описування, терміни, одиниці описування, організацію і структуру описування, елементи дескриптивної інформації, подавали схему пошуку, підкреслювали значення базових архівних принципів «походження» та «поваги до фонду» в архівному описуванні. Базуючись на зазначених «Принципах архівного описування», Комісія представила Конгресу перший варіант міжнародного стандарту архівного описування «ISAD(G): General International Standard Archival Description». Остаточний варіант ISAD(G) був затверджений у Стокгольмі (1993 р.). У своїй основі ISAD узагальнював принципи і практики, загальноприйняті на теренах Північної Америки. Можливо, тому ISAD(G) був із успіхом застосований, насамперед, архівістами Центральної і Латинської Америки, в основу національних стандартів його поклали й скандинавські архівісти, в інших країнах стандарт не набув значного поширення. Між тим Міжнародна рада архівів у Стратегічному плані на 2000–2010 рр., затвердженому на XIV Міжнародному конгресі архівів, визначила необхідність подальшого розвитку архівних стандартів, у тому числі й з архівного описування. *Stibbe Hugo L. P. A contribution to the ICA. Workshop on Archives Description Standards, Hong Kong: 18–24 February, 1997* [Electronic resource] // EASTICA. – Mode of access: http://www.eastica.org/EAArchive/EAA03/EAA03_HugoLPStibbe.htm. – Title from screen ; Statement of Principles Regarding Archival Description [Text] / Archivaria. The Journal of the Association of Canadian Archivists. – 1992, Summer. – № 34 – P. 12–16 ; ISAD(G) : General International Standard Archival Description [Text] // Archivaria. The Journal of the Association of Canadian Archivists. – 1992, Summer. – № 34 – P. 17–32 ; Папакін Г. В. Загальний Міжнародний стандарт архівного описування ISAD(G) та перспективи його впровадження в Україні (на прикладі фамільного фонду Скоропадських ЦДІАК) [Text] / Г. В. Папакін // Архіви України : науково-практичний журнал. – К., 2001. – № 4–5 (247). – С. 11–12, 14.

таньня на сторінках журналів «The American Archivist» та «Archivaria» висловлювали свої думки американські та канадські вчені²⁰⁷. Один із видатних архівних мислителів ХХ століття Д. Бірман наголосив на значному внескові американських архівістів у розвиток стандартів архівного описування²⁰⁸. Цієї ж думки дотримувався й Г. В. Папакін, який вказав, що «американці стали незаперечними піонерами... оскільки у США втручання комп'ютера в архівне життя датується початком 1970-х років, коли старій дискусії щодо архівного описування було надано нового змісту»²⁰⁹. Д. Бірман писав, що архівісти США, відштовхнувшись від методик Брукса та Шелленберга, багато років експериментували, більше покладаючись на доцільність рішень та практичні потреби, ніж на загальноприйняті у світі принципи²¹⁰. Першим американським стандартом описування був «MARC», застосований для контролю колекцій манускриптів Бібліотеки Конгресу США з 1965–1966 рр., наступну його версію «MARC-АМС», або «APPM», С. Хенсен із Бібліотеки Конгресу на початку 1980-х рр. намагався пристосувати для каталогізації архівів та документів особового походження, проте «MARC» не відповідав ні вимогам архівістів і їх колекціям, ні потребам користувачів, бо міг описувати архівні документи лише на рівні рекордз-групи, не звертаючись до опису серій і справ. М. Кук, порівнюючи американський «MARC» та британський «MAD»

²⁰⁷ *Bearman D.* Archives and Manuscript Control with Bibliographic Utilities: Challenges and Opportunities [Text] / David Bearman // *American Archivist*. – 1989, Winter. – Vol. 52. – № 1. – P. 26–39; *Weber L. B.* Archival Description Standards: Concepts, Principles, and Methodologies [Text] / Lisa B. Weber // *American Archivist*. – 1989, Fall. – Vol. 52. – № 4. – P. 504–513; *Szary R.* Archival Description Standards: Scope and Criteria [Text] / Richard Szary // *American Archivist*. – 1989, Fall. – Vol. 52. – № 4. – P. 520–526; *Thibodeau S. G.* External Technical Standards for Data Contents and Data Values: Prospects for Adoption by the Archival Community [Text] / Sharon Gibbs Thibodeau // *American Archivist*. – 1990, Winter. – Vol. 53. – № 1. – P. 94–98; *Stout L. J.* Doing it by the Numbers: Standard Statistics for Describing Archives [Text] / Leon J. Stout // *American Archivist*. – 1990, Winter. – Vol. 53. – № 1. – P. 68–75; *Matters M.* Reconciling Sibling Rivalry in the AACR 2 «Family»: The Potential for Agreement on Rules for Archival Description of All Types of Materials [Text] / Marion Matters // *American Archivist*. – 1990, Winter. – Vol. 53. – № 1. – P. 76–93; *Weber L. B.* The «Other» USMARC Formats: Authorities and Holdings. Do We Care to be Partners in this Dance, too? [Text] / Lisa B. Weber // *American Archivist*. – 1990, Winter. – Vol. 53. – № 1. – P. 44–51; *Cook M.* The British Move Toward Standards Of Archival Description: The MAD Standard [Text] / Michael Cook // *American Archivist*. – 1990, Winter. – Vol. 53. – № 1. – P. 130–138; *Walch V. I.* The Role of Standards in the Archival Management of Electronic Records [Text] / Victoria Irons Walch // *American Archivist*. – 1990, Winter. – Vol. 53. – № 1. – P. 30–43; *Bearman D.* Documenting Documentation [Text] / David Bearman // *Archivaria. The Journal of the Association of Canadian Archivists*. – 1992, Summer. – № 34. – P. 33–49; *Cook M.* Description Standards: The Struggle Towards the Light [Text] / Michael Cook // *Archivaria. The Journal of the Association of Canadian Archivists*. – 1992, Summer. – № 34. – P. 50–57; *Stibbe Hugo L. P.* Implementing the Concept of Fonds: Primary Access Point, Multilevel Description and Authority Control [Text] / Philip Leendert Stibbe Hugo // *Archivaria. The Journal of the Association of Canadian Archivists*. – 1992, Summer. – № 34. – P. 109–137; *Haworth K. M.* The Development of Descriptive Standards in Canada: A Progress Report [Text] / Kent M. Haworth // *Archivaria. The Journal of the Association of Canadian Archivists*. – 1992, Summer. – № 34. – P. 75–90.

²⁰⁸ *Bearman D.* Documenting Documentation [Text] / David Bearman // *Archivaria. The Journal of the Association of Canadian Archivists*. – 1992, Summer. – № 34. – P. 33–49.

²⁰⁹ *Папакін Г. В.* Загальний Міжнародний стандарт архівного описування ISAD(G) та перспективи його впровадження в Україні (на прикладі фамільного фонду Скоропадських ЦДІАК) [Текст] / Г. В. Папакін // *Архіви України: науково-практичний журнал*. – К., 2001. – № 4–5 (247). – С. 3–24.

²¹⁰ *Bearman D.* Documenting Documentation [Text] / David Bearman // *Archivaria. The Journal of the Association of Canadian Archivists*. – 1992, Summer. – № 34. – P. 35–36.

стандарти з архівного описування, указував, що «MARC» базувався на бібліотечних принципах, тому «MAD», особливостями якого були структурований підхід до описування, багаторівневність, концепції «мікро-» та «макро-»-описань, містив 82 елементи описування та охоплював практично всі види архівних документів, був більш придатним для його адаптації під час розробки міжнародних стандартів архівного описування²¹¹. Американські архівісти й самі розуміли недосконалість свого стандарту: на 1991–1992 рр. різні версії «MARC» використовували понад 50 % із 200 наукових архівів США, за кордоном цей стандарт із успіхом впровадили лише архівісти Швеції²¹². Із 1984 року американські архівісти розробляли свої національні бази даних, застосовуючи бібліографічні підходи міжнародних організацій «Дослідження інформаційної мережі бібліотек» (Research Libraries Information Network (RLIN)), «Центр он-лайнної комп'ютерної бібліотеки» (Online Computer Library Center (OCLC)), автоматизованої бібліотечної системи університету Торонто «UTLAS» та інших. 1989 року в складі Товариства американських архівістів, яке фокусувалося на розробці архівних стандартів ще з 1950-х рр., була створена робоча група по стандартах архівного описування (Working Group on Standards for Archival Description (WGSAD))²¹³, 1990 року у складі Товариства американських архівістів був створений Комітет по стандартах. 1994 року діючі стандарти США були узагальнені робочою групою у виданні «Standards for Archival Description: A Handbook». У подальшому американські архівісти розробили та впровадили в практику роботи стандарт архівного описування «Describing Archives: A Content Standard, DACS» (розроблений для впровадження в архівних установах США на основі другого видання Міжнародного стандарту архівного описування ISAD(G) (ICA, 1999 р.) для описування документів офіційного та особового походження, колекцій манускриптів) та стандарт кодованого архівного описування «Encoded Archival Description, EAD» (ініційований бібліотекою Каліфорнійського університету (Берклі, штат Каліфорнія, 1993 р.) для розвитку кодованих стандартів для машиночитаних пошукових довідників (EAD описує набір і тип даних, використовуваних для створення архівних інформаційно-пошукових систем), удосконалений 2002 р. у вигляді EAD DTD (Docu-

²¹¹ Cook M. Description Standards: The Struggle Towards the Light [Text] / Michael Cook // *Archivaria*. The Journal of the Association of Canadian Archivists. – 1992, Summer. – № 34. – P. 53–54.

²¹² Папакін Г. В. Загальний Міжнародний стандарт архівного описування ISAD(G) та перспективи його впровадження в Україні (на прикладі фамільного фонду Скоропадських ЦДІАК) [Текст] / Г. В. Папакін // *Архіви України : науково-практичний журнал*. – К., 2001. – № 4–5 (247). – С. 5.

²¹³ Матеріали Робочої групи по стандартах архівного описування (Working Group on Standards for Archival Description (WGSAD)), опубліковані у журналі «*American Archivist*» (1989, Fall, Vol. 52, № 4), включають: Introduction (P. 432–435); Report of the Working Group on Standards for Archival Description (P. 440–461); Recommendations of the Working Group on Standards for Archival Description (P. 462–477); Checklist of Standards for Archival Description (P. 478–492); List of Manuals Providing Guidance or Instruction on the Description of Archives and Manuscripts (P. 494–496); Select Bibliography on Standards for Archival Description (P. 498–502); Abstracts of Background Papers Prepared for the Second Meeting (P. 528–532); Members of the Working Group on Standards for Archival Description (P. 534–537).

ment Type Definition) із використанням XML). Деякі фахівці вважали американський стандарт EAD конкурентом ISAD(G). Проте ISAD(G) орієнтований на розкриття змісту архівних документів та на представлення інформації про них у великих базах даних. В EAD аналізу піддається текстуальна структура пошукових засобів. Тому він не міг би бути конкурентом ISAD(G) через свої специфічні цілі та завдання. Швидше за все мають рацію ті вчені (Н. Брюбах, А. Менне-Харіц), які висловилися за поєднання обох стандартів для створення інструменту «взаємопов'язаного і всеохоплюючого висвітлення змісту документів відповідно до їх контексту і структури», оскільки обидва вони спрямовані на обмін дескриптивною інформацією поза архівними інституціями своїх країн²¹⁴.

Співробітництво американських і канадських архівістів у галузі стандартизації архівного описування знайшло своє продовження на XVII щорічній конференції Асоціації канадських архівістів, у яку фактично переріс XII Міжнародний конгрес архівів (Конгрес закінчив свою роботу 11 вересня, конференція відбувалася 12–15 вересня 1992 року, Монреаль, Канада)²¹⁵. Згодом Комісією з розвитку стандартів архівного описування був представлений Міжнародний стандарт описування архівних документів корпоративних організацій, особового та родинного походження «ISAAR(CPF): International Standard Archival Authority Record for Corporate Bodies, Persons and Families», остаточна версія якого була затверджена Міжнародною радою архівів на засіданні 15–20 листопада 1995 року в Парижі.

Тема розвитку стандартів архівного описування знайшла своє місце й під час роботи XIII Міжнародного конгресу архівів (2–7 вересня 1996 р., Пекін, КНР)²¹⁶. Комісія з розвитку стандартів архівного описування Міжнародної ради архівів була перетворена на постійно діючий Комітет, якому було доручено перегляд версії ISAD(G) (1994 р.). Важливість стандартизації підкреслив у своїй доповіді «Віртуальні архіви» Д. Бірман. Учений зазначив, що всі документи майбутнього

²¹⁴ Папакін Г. В. Загальний Міжнародний стандарт архівного описування ISAD(G) та перспективи його впровадження в Україні (на прикладі фамільного фонду Скоропадських ЦДІАК) [Текст] / Г. В. Папакін // Архіви України : науково-практичний журнал. – К., 2001. – № 4–5 (247). – С. 14–15.

²¹⁵ MacNeil H. Dismantling the Tower of Babel: Developing a Common Language Through Descriptive Standards [Text] / Heather MacNeil // Archivaria. The Journal of the Association of Canadian Archivists. – 1993, Spring. – № 35. – P. 5–6 ; Hensen S. L. The First Shall Be First: APPM and its Impact on American Archival Description [Text] / Steven L. Hensen // Archivaria. The Journal of the Association of Canadian Archivists. – 1993, Spring. – № 35. – P. 64–70 ; Duranti L. Origin and Development of the Concept of Archival Description [Text] / Luciana Duranti // Archivaria. The Journal of the Association of Canadian Archivists. – 1993, Spring. – № 35. – P. 47–54 ; Hives C. L. Using Descriptive Standards as a Basis for Cooperation: The British Columbia Archival Union List Project [Text] / Christopher L. Hives, Blair Taylor // Archivaria. The Journal of the Association of Canadian Archivists. – 1993, Spring. – № 35. – P. 71–85 ; Isaac G. Right from the Start: Developing Predescriptive Standards at the British Columbia Archives and Records Service [Text] / Glen Isaac, Derek Reimer // Archivaria. The Journal of the Association of Canadian Archivists. – 1993, Spring. – № 35. – P. 86–98 ; Cook M. MAD2: Reassessing the Experience [Text] / Michael Cook // Archivaria. The Journal of the Association of Canadian Archivists. – 1993, Spring. – № 35. – P. 15–23.

²¹⁶ Банасюкевич В. Д. XIII Международный конгресс архивов (Краткий обзор докладов и выступлений) [Текст] / В. Д. Банасюкевич // Отечественные архивы: Научно-практический журнал. – М., 1997. – № 2. – С. 84–90.

будуть створюватися в електронному середовищі, тому не важливим буде фізичне знаходження депозитарію документів та його приналежність певній інституції, пріоритетності набуде доступність цих документів та здійснення архівного контролю за ними. «Віртуальний архів» майбутнього буде підтримуватися не традиційними методами архівної практики, а через контроль інформації про документи, дотримання строків їх зберігання, розпорядження ними (залишення для постійного зберігання чи виділення до знищення) і шляхів доступу до них. Саме у цьому контексті Бірман вказав на необхідність розробки та «впровадження стандартів і методів сьогодні», тому що «за відсутності таких стандартів витрати на міграцію документів через генерації програмного й апаратного забезпечення перевищать сьогоднішні затрати на управління паперовими архівами, але з адаптацією відповідних стандартів гранична вартість поточного управління архівними документами буде мінімальною». Учений зупинився на двох важливих умовах, виконання яких надало б у майбутньому гарантії доказової цінності документа та забезпечило б довготривале зберігання документів без постійної повторної міграції їх інтелектуального змісту. Документ, який не задовольняє вимогам «цілісності», «надійності», «автентичності», не може в подальшому використовуватись як доказ, тому важливе значення мають стандарти, що охоплюють увесь життєвий цикл документа від створення до архівування. Школою бібліотечних і інформаційних наук університету Пітсбурга був реалізований проєкт по виокремленню властивостей, які мають належати документу для набуття ним доказовості. Фактично був визначений набір метаданих, що включали час, місце і функцію, виконуючи яку, установа/особа створила документ, тощо. Метадані повинні безвідривно супроводжувати документ як «конверт» у будь-яких генераціях програмного чи апаратного забезпечення (метод інкапсуляції – «encapsulation»). Вони мають гарантувати відкриття документа в будь-якому новому середовищі й доводити його доказовість. Тому важливою є «еталонна модель» стандарту, яка буде служити орієнтиром для розробників стандартів для програмного й апаратного забезпечення. Учений поділив елементи метаданих на шість шарів (кластерів, побудованих ієрархічно та взаємозалежно), які містять інформацію про 1) реєстрацію документа, 2) умови доступу і використання, таємність або конфіденційність, 3) структуру метаданих, 4) контекст, 5) зміст, 6) історію використання (інформацію про внесення змін до документа, його знищення (коли, ким і за яких умов) тощо). Зміст метаданих повинен задовольняти умовам доказовості, а запропонована вченим «еталонна модель», на його думку, могла б бути використаною не тільки під час перенесення документа з однієї генерації електронної системи до іншої, а й при електронному документообігу між різними установами²¹⁷.

²¹⁷ Bearman David. Virtual Archives. ICA Meeting, September 1996, Beijing [Electronic resource]. – Mode of access: <http://web.archive.org/web/20001022231601/www.sis.pitt.edu/~nhprc/prog6.html>. – Title from screen.

Вирішення проблем стандартизації для забезпечення збереженості електронних документів стало ключовим у проекті «InterPARES»²¹⁸, ідея якого належала президенту SAA, директору Центру міжнародних досліджень сучасних документів і архівів UBC (Канада), доктору Л. Дюранті. Безпосередню участь у проекті брали такі американські вчені: Е.Джилліленд-Світленд, М. Клунен, Ш. Фарб із Каліфорнійського університету, Лос-Анджелес; Ф.Еппард із університету штату Нью-Йорк в Олбані; К. Тібодо та Дж. Бейрон із Національного архіву США; П. К. Херіхерен із університету Джона Хопкінса; С. Чен із університету штату Флорида; Л. Стоут із університету штату Пенсільванія, Ф. Ітон та Д. Бірман з Смітсонівського інституту, У. Андервуд із Технологічного науково-дослідного інституту Джорджії, Р. Пірс-Мозес із Бібліотеки та архіву штату Аризона й інші. Проект InterPARES мав не тільки значний вплив на розвиток стандартизації в галузі електронних документів, він ще й об'єднав навколо американських та канадських вчених, які виступили його ініціаторами, представників усіх континентів, що дало нове дихання міжнародному співробітництву зі збереження історичного документованого надбання людства. На XIV Міжнародному конгресі архівів (21–26 вересня 2000 р., Севілья, Іспанія) Л. Дюранті в промові «Вплив технологічних змін на архівну теорію»²¹⁹ доповіла міжнародній архівній спільноті про результати проектів «UBC Project» та «InterPARES 1». Учена зазначила, що поява електронних документів не змінює архівну теорію в цілому, цей концепт вона довела, демонструючи, як давня наука дипломатика може бути застосована до електронних документів. Електронні документи, на думку Л. Дюранті, є лише новим витком розвитку, ще однією складовою архівної теорії.

К. Тібодо з Національного архіву США в промові «Зберігання і міграція електронних документів: сучасний стан» на XIV Міжнародному конгресі архівів²²⁰ наголосив на більшій небезпеці для електронних документів від міграції, ніж від старіння апаратного та програмного забезпечення. Учений назвав колег, які займалися проблемою забезпечення збереженості електронних документів, з Національного архіву Франції (CONSTANCE), Національного архіву Канади (ERICSON), Національного архіву США (AERIC), архівів Швеції та Великобританії, Британського інституту стандартів, Королівської бібліотеки Нідерландів та інші. У цілому вони розділилися на два табори: одні вважали, що, законсервувавши в архівах

²¹⁸ Див. детальніше про проект InterPARES у додатку наприкінці монографії.

²¹⁹ Duranti Luciana. The Impact of Technological Change on Archival Theory. XIV Congreso Internacional de Archivos, 21–26 September 2000. Seville, Spain [Electronic resource] // The InterPARES Project. – Mode of access: www.interpares.org/display_file.cfm?doc=ip1_dissemination_cp_duranti_cia_2000.pdf. – Title from screen.

²²⁰ Thibodeau Kenneth. Preservation and Migration of Electronic Records: The State of the Issue, 14th International Congress on Archives, 22–28 September 2000. Seville, Spain [Electronic resource] // The InterPARES Project. – Mode of access: www.interpares.org/display_file.cfm?doc=ip1_dissemination_cp_thibodeau_ica_2000.pdf. – Title from screen.

технологічний прогрес, вони зможуть забезпечити автентичність і надійність електронних документів; інші, навпаки, занадто поклалися на технологічні зміни, проте поки ці зміни відбуваються в швидкій прогресії, автентичність і надійність документів може постраждати. Тібодо зазначив, що інтернаціональна команда вчених у ході проекту «InterPARES 1» дійшла висновку про неможливість збереження електронних документів (на відміну від паперових, назавжди «прив'язаних» до свого носія) і поставила за мету підтримання їх відтворення у такому стані, щоб під час кожної міграції вони демонстрували цілісність і автентичність.

К. Тібодо доповів, що паралельно до проекту «InterPARES 1» Національний архів США спонсорував дослідження архітектури управління інформацією, пов'язані із введенням стандарту ISO для Відкритих архівних інформаційних систем (OAIS). Було встановлено, що архівна інформаційна система має бути побудована таким шляхом, щоб бути готовою до заміни будь-якого компонента програмного чи апаратного забезпечення з мінімальними втратами. Проект спирався на аксіоми принципу «походження», ієрархічність структури архівних фондів та поняття електронного документа, встановлене Міжнародною радою архівів у «Guide on electronic records». Враховувалося, що документ залишається таким, якщо зберігає свою форму. Тому до важливих для зберігання змісту (content), структури (structure) і контексту (context) документа проект долучив форму (appearance of the record) і гіперпосилання (hyperlinks, для визначення відношення документів до інших документів у архівній колекції). Метод інкапсуляції із використанням метаданих дозволяє трансформувати документ у будь-який формат, залежний від нової технології. Він міг би бути застосованим як до колекцій, так і до індивідуальних документів. К. Тібодо вказав, що з двох методів зберігання форми документа («Multi-Valent Documents» та «eXtensible Style Sheet Language (XSSL)») другий, що визначає атрибути документа і несе в собі інформацію про те, як він повинен бути оформлений, як і де повинні розташовуватися дані, міг би більше зацікавити архівістів, він би дозволив трансформувати документ у будь-який формат, навіть у той, який ще не з'явився. Тібодо зазначив, що всі дослідження ще знаходились у розробці, проте важливим було те, що вони не потребували винаходу жодної спеціальної для архівів технології (архівні рішення повинні спиратися на нові покоління Інтернет- та інформаційних технологій) і дозволяли комбінувати архівні фонди з бібліотечними, музейними та іншими науковими колекціями. Таким чином, пропозиції американських і канадських архівістів стосовно збереженості електронних документів цілком відповідали стурбованості архівістів усього світу за долю цифрової спадщини людства.

Проблема збереженості електронних документів була предметом розгляду на першій у новому тисячолітті Міжнародній конференції Круглого столу архівів (Рейк'явік, Ісландія, 2001 р.), а 2003 року ЮНЕСКО прийняла Хартію про збере-

ження цифрової спадщини, визнавши її як унікальний ресурс людських знань у всіх галузях життєдіяльності людства. Хартія визначала вільний доступ до цифрової спадщини, необхідність захисту від втрат, відбору цифрових матеріалів для збереження, встановлення спільних стандартів і рішень щодо сумісності та спільного використання ресурсів, підкреслювала відповідальність державних, наукових інституцій, виробників та розповсюджувачів цифрових матеріалів за співробітництво з бібліотеками, архівами, музеями та іншими організаціями, діяльність яких спрямована на збереження історичної спадщини²²¹. Для США 2003 рік характерний початком робіт зі створення Архіву електронних документів «Electronic Records Archives, ERA»²²².

На XV Міжнародному конгресі архівів, який проходив під загальним гаслом «Архіви, Пам'ять і Знання» (23–28 серпня 2004 р., Відень, Австрія)²²³, непересічне значення мала доповідь американської дослідниці П. К. Грімстед, присвячена проблемам переміщених архівів «Displaced Archives on the Eastern Front: Reflections on Unresolved Legal, Political, and Humanitarian Issues» («Переміщені архіви східного фронту: віддзеркалення невирішених правових, політичних і гуманітарних проблем»)²²⁴. Доповідь видатної вченої була побудована на результатах майже 35-річного вивчення проблеми архівної спадщини України, Росії та інших пострадянських держав, згодом викладеного у книзі «Трофеї війни і імперія: архівна спадщина України, Другої світової війни і міжнародна політика реституції» (видана Українським науково-дослідним інститутом Гарвардського університету, 2001 р.)²²⁵. Ш. Кечкеметі назвав цю книгу «ною главою в історії архівної літератури»²²⁶. У ній П. К. Грімстед представила методіку виявлення і визначення української архівної спадщини за кордоном, яка може слугувати зразком для використання іншими країнами. Вона проаналізувала архівні джерела пострадянських республік, Німеччини, США, Польщі, Франції та інших країн і довела, що зміщення архівів, викликане Другою світовою війною, значно впливає

²²¹ Хартія о сохранении цифрового наследия. Принята на 32-й Генеральной конференции ЮНЕСКО. Париж, Франция, октябрь 2003 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.ifapcom.ru/files/Documents/digital_heritage_preserv.pdf. – Заголовок с экрана.

²²² Carlin J. W. The ERA: An Archives of the Future and for the Future [Text] / John W. Carlin // Prologue. – 2004, Spring. – Vol. 36. – № 1. – P. 4–5.

²²³ «Архіви, Пам'ять і Знання»: нове гасло «відкритого конгресу» відкритого суспільства (XV Міжнародний конгрес архівів, 23–28 серпня 2004 р., м. Відень, Австрійська Республіка) [Текст] // Архіви України: науково-практичний журнал. – К., 2004. – № 4–6 (255). – С. 5–21.

²²⁴ Grimsted P. K. Displaced Archives on the Eastern Front: Reflections on Unresolved Legal, Political, and Humanitarian Issues [Text] / Patricia Kennedy Grimsted // Comma. – 2005, Liverpool University Press. – № 3. – P. 1–15.

²²⁵ Grimsted P. K. Trophies of War and Empire: The Archival Heritage of Ukraine, World War II, and the International Politics of Restitution [Text] / Patricia Kennedy Grimsted / Harvard Papers in Ukrainian Studies. – Cambridge, Mass. : Harvard Ukrainian Research Institute, 2001. – 749 p.

²²⁶ Marshall J. A. Trophies of War and Empire: The Archival Heritage of the Ukraine, World War II, and the International Politics of Restitution. Review essay [Text] / Jennifer A. Marshall // American Archivist. – 2003, Spring/Summer. – Vol. 66. – № 1. – P. 202.

на дипломатичні стосунки між державами. П. К. Грімстед визнала, що Україна має цілком обґрунтоване право пред'явити претензії для повернення своїх архівів із Польщі, Австрії, Угорщини, Чехії, Словаччини, Румунії, Туреччини. Проте, оскільки ці архіви стали частиною спільної спадщини цих народів, питання реституції слід розглядати у спектрі від повернення оригіналів, передачі мікро-, фото- або цифрових копій аж до створення спільних архівних інформаційних систем, путівників та довідників. Проблема переміщених архівів була визнана міжнародною архівною спільнотою загальною для усіх країн²²⁷. Сполучені Штати, як і більшість держав, зберігали у своїх архівах документи інших країн, та ще з кінця XIX ст. виявляли, описували та копіювали в архівах Франції, Великобританії, Іспанії, Мексики, Куби документи американського походження. Міжнародною радою архівів була прийнята концепція «Спільна архівна спадщина», проте для вирішення проблеми її не вистачало. Наприклад, після розпаду Радянського Союзу Росія не тільки оголосила себе правонаступницею наявних на її території архівів пострадянських республік, а 1998 року ухвалила закон про націоналізацію трофеїв, захоплених під час війни, і з цього часу для будь-якої реституції вимагається спеціальний акт парламенту. Тому П. К. Грімстед запропонувала розробити і впровадити міжнародні принципи і стандарти, які б урегулювали проблеми передачі або реституції архівів²²⁸.

У цьому контексті вчені Сполучених Штатів 1989 року розпочали спільний проект із державними архівами В'єтнаму з копіювання документів і створення спільного архівного ресурсу в Інтернеті «Віртуальний в'єтнамський архів»²²⁹. Виявленню і скануванню підлягали документи з архівів В'єтнаму і США з історії війни у В'єтнамі (1965–1973), а також збирання усної історії шляхом інтерв'ю в'єтнамських громадян та американських військовослужбовців, які пережили війну. У Техаському університеті був створений В'єтнамський центр, місія якого полягає в стимулюванні наукових досліджень, збиранні та зберіганні архівних документів, підтримці навчальних програм, а також фінансуванні проектів. Центр акумулює зусилля всіх, хто займається дослідженнями в'єтнамської війни. Один раз на три роки він проводить симпозиуми, а між симпозиумами – конференції. На одному із симпозиумів (Люббок, штат Техас, США; 13–15 березня 2008 р.) обговорювалися теми: «Архівні дослідження у В'єтнамі: історична перспектива», «Міжнародні організації та їх бачення війни у В'єтнамі», «Політичні війни у республіканському В'єтнамі» тощо. Сьогодні Центр діє як «Архів сучасної

²²⁷ Папакін Г. В. Переміщені архіви: спадщина поділеного світу (тези) [Текст] / Георгій Володимирович Папакін // Архіви України : науково-практичний журнал. – К., 2004. – № 3 (254). – С. 87–88.

²²⁸ Marshall J. A. Trophies of War and Empire: The Archival Heritage of the Ukraine, World War II, and the International Politics of Restitution. Review essay [Text] / Jennifer A. Marshall // American Archivist. – 2003, Spring/Summer. – Vol. 66. – № 1. – P. 202–205.

²²⁹ Детально проєкт «Віртуальний в'єтнамський архів» описано автором у статті: Левченко Л. Л. Особливості функціонування Інтернет-сайтів архівних служб країн Південно-Східної Азії [Текст] / Л. Л. Левченко // Архіви України : науково-практичний журнал. – К., 2009. – Вип. 3–4 (264). – С. 213–226.

американської війни»: він вивчає війни і дипломатію у період після в'єтнамської війни. Останнім часом Центр розробляє проблеми, пов'язані з військовими операціями в Іраку «Щит пустелі», «Буря в пустелі», терористичною атакою 11 вересня 2001 року на Всесвітній торговельний центр у Нью-Йорку на Пентагон, війною в Косово, операцією «Іракська свобода», «Непохитна свобода» у ракурсі розгляду питань національної безпеки, діяльності військової розвідки, розвитку нових технологій та їх впливу на дипломатію і військові операції, а також особистий життєвий досвід американських військовослужбовців і їх дружин у період після в'єтнамської війни. Відправна дата досліджень Центру – 1975 рік, заключна дата лишається відкритою. Основну увагу центр приділяє збиранню та зберіганню архівних документів і фотографій періоду після в'єтнамської війни і створенню «Архіву сучасної американської війни»²³⁰.

Д. Кокс 2011 року представив аналіз діяльності Товариства американських архівістів і Національного архіву США у сфері забезпечення збереженості архівів під час воєнних дій²³¹. Учений доповів, що у ході Іракської війни, коли американські війська у квітні 2003 року наблизилися до Багдаду, уряд Іраку віддав наказ Національному архіву Іраку знищити документи Арабської соціалістичної партії Баас за 1963–2003 рр. Однак іракські архівісти, піддаючи себе значному ризику, відмовилися виконувати цей наказ. Прибічники партії увійшли до архіву і знищили ці документи, щоб приховати докази злочинів минулого. Народ Іраку був обурений таким вчинком, оскільки незворотно втратив значну частину своєї історії. Врешті архіви Іраку опинились під контролем США: 48 коробок з архівними документами потрапили на армійський військовий склад у Катарі, а ще 7 млн справ – до Інституту Гувера Стенфордського університету. Товариство американських архівістів закликала свій уряд повернути ці документи іракському народові. Д. Кокс вказав на вивезення армійськими силами США архівів нацистського уряду Німеччини, імперського уряду Японії, архівів Республіки В'єтнам, Гренади (операція під кодовою назвою «Urgent Fury» 1983 р.), Панами (операція під кодовою назвою «Just Cause», 1989 р., захоплено понад 15 тис. коробок архівних документів), Іраку (операція «Буря у пустелі», 1991 р.), архівів Гаїті та Афганістану до Сполучених Штатів. Він зазначає, що Гаазька конвенція 1907 року дійсно дозволяла за необхідності знищувати майно ворога, але разом з тим вона захищала мистецькі, наукові і історичні цінності, у Гаазькій конвенції 1954 року вже йшлося про захист культурних ресурсів у ході збройних конфліктів, а у Конвенції ЮНЕСКО 1970 року про заборону вивезення та передачі права власності на культурні цінності. Д. Кокс зазначив, що націоналізм і інтернаціоналізм стосовно

²³⁰ The Archive of Modern American Warfare [Electronic resource] // Vietnam Center and Archive at Texas Tech University. – Mode of access: <http://www.pwvc.ttu.edu>. – Title from screen.

²³¹ Cox D. National Archives and International Conflicts: The Society of American Archivists and War [Text] / Douglas Cox // *American Archivist*. – 2011, Fall-Winter. – Vol. 74. – № 2. – P. 451–481.

архівів війни вступають у конфлікт. Вчений наполягав, що цього не повинно бути, оскільки втрата національної історичної спадщини автоматично призводить до втрати культурної спадщини людства у цілому. Вчений згадав про зусилля архівістів США щодо захисту архівів під час воєнних конфліктів від президентського адресу У. Г. Ліланда «Archivists in Times of National Emergency» (1941 р.); листа директора першої президентської бібліотеки Фр. У. Шипмана Президенту США Фр. Д. Рузвельту про необхідність захисту архівів окупованих країн (1943 р.); утворення у складі SAA спеціального комітету по захисту архівів у національній небезпеці; діяльності Е. М. Познера у сфері захисту архівів Європи під час Другої світової війни; ідей С. Дж. Бака, висловлених 1946 року у його президентському адресі «The Archivist's 'One World'»; заяви SAA про знищення архівів у Югославії 1999 року; боротьби за повернення архівів, вивезених за часів Другої світової війни із Смоленська, Росія (повернуті 2002 р.); дослідження П. К. Грімстед, у ході якого нею було з'ясовано, що архівісти Одеси відмовились виконувати наказ уряду СРСР про знищення архівних документів, які не вдавалось евакуювати перед нацистським вторгненням; спільної заяви Товариства американських архівістів та Асоціації канадських архівістів про повернення архівів Іраку (2008 р.). Вчений указав, що Національний архів США починаючи з Другої світової війни завжди був у центрі цієї боротьби. Більше того, він був створений як оборонна агенція і навіть у часи Другої світової війни поділяв свій будинок з Управлінням стратегічних служб (OSS), яке було попередником ЦРУ. Разом з тим, Д. Кокс наголосив на тому, що стосунки між архівістами і урядом та військовими далекі від ідеальних, швидше це протистояння. Архівісти прагнуть керувати урядовцями у вирішенні проблем архівів війни, але частіше натикаються на «глухі вуха». Архівісти США наполягають на повазі національних інтересів, реституції захоплених документів та одночасно на наданні вільного доступу до документів для досліджень, мікрофільмуванні і створенні архівів мікрофільмів для загального доступу. Проте й тут виникає протиріччя, оскільки повага національних інтересів автоматично не забезпечує доступ до документів. Наприклад, Д. Кокс вказав на документи, захоплені Армією США у ході конфлікту у Гренаді, які уряд цієї країни просив не лише повернути, а й припинити їх публікацію. Однак, після повернення оригіналів, мікрофільми на наказом Розвідувального управління Міністерства оборони США були зроблені доступними для дослідників у NARA. З іншого боку, повернені оригінали зачасту підпадають під небезпеку знищення у власній країні. Невідома доля повернутих оригіналів до Гренади; адвокат з прав людини не зміг отримати доступ до повернутих документів в уряді цієї країни і побоювався, що ймовірно вони були знищені; президент Панами заявив, що він не прагне повернення вилучених в його країні документів і намірений знищити їх. Д. Кокс зазначив, що захоплені документи мікрофільмуються у США ще з часів мікрофільмування та каталогізації документів нацистського уряду Німеччини. У про-

суванні ідеї мікрофільмування Національний архів США співпрацював разом із Комітетом вивчення воєнних документів Американської історичної асоціації та військовими. Іракські документи були не лише мікрофільмовані, до 15 % з них були перекладені на англійську мову, а інші стали частиною проекту «Iraqi Perspectives Project» в Інтернеті. Іракські і афганські документи також удоступнені для вивчення у дослідницькому центрі Національного університету оборони. З цього приводу уряд Іраку висловив своє обурення. Д. Кокс дійшов висновку про необхідність нової дискусії з приводу архівів війни. Він вважає, що архівісти знаходяться у незavidному становищі, оскільки «повинні йти по лезу», їх дії можуть бути визнані, як героїчними, так і зрадницькими. Дослідження Д. Кокса є не просто оригінальним і критичним, подібної постановки проблеми ще не було за усю історію американської архівної літератури. Вчений розглянув усі аспекти даної проблеми і врешті закликав до її серйозного обговорення.

Цілком обґрунтовано можна стверджувати, що на початку ХХІ ст. істотно змінився погляд на архіви, а отже, й із ним роль самих архівів і професія архівіста. Із свого роду «недоступного, закритого складу паперів» архів перетворився на інституцію пам'яті, на «шосту владу» (після законодавчої, виконавчої, судової, преси, яку називають «четверта влада у державі», та телебачення), здатну впливати на суспільство, громадян і уряди, а разом із цим на теперішнє і майбутнє. Тенденцію зміни архівної філософії вчасно відчули американські архівісти: в американському архівознавстві, як теоретичному, так і практичному, розвиваються концепції: «архіви як інституції пам'яті», «влади архівів», «відповідальності архівів», з'являється нова архівна парадигма. У цілому вони відповідають світовим тенденціям та ідеям, започаткованим у свій час французькими архівістами і мислителями, проте в американському архівному середовищі вони набули нової інтерпретації.

На XVI Міжнародному конгресі архівів «Архіви, управління і розвиток: планування майбутнього суспільства» (21–27 липня 2008 року, Куала-Лумпур, Малайзія) американськими вченими були проведені круглі столи, на яких обговорювалися такі теми: «Плюралізація архівної парадигми через освіту», «Повернення до теорії в архівній практиці й освіті», «Трансформація архівної освіти», «Архівні потреби громад Тихоокеанських країн», «Потреби архівної освіти австралійських тубільних громад», «Нові концепції архівних досліджень в галузі науки і практики» та інші. В основу розглянутих тем був покладений проект Каліфорнійського університету в Лос-Анджелесі, університету «Monash» у Мельбурні (Австралія) та університету «Renmin» у Пекіні (Китай), «Pacific RIM Research Program» із дослідження та розвитку навчальних і науково-дослідних програм у галузі архівної освіти, науки і практики. Фінансування проекту здійснювалося Каліфорнійським університетом, який із 1986 року надає підтримку освітнім і науковим проектам для країн Південно-Східної Азії, Східної Азії, Австралії, Нової Зеландії, Тихоокеанських островів, Латиноамериканських країн Тихоокеанського регіону. Архівні

проекти очолює Е. Джилліленд-Світленд, доктор інформаційних і бібліотечних наук, професор, директор центру «Інформація як доказ» Вищої школи освіти та інформаційних студій Каліфорнійського університету в Лос-Анджелесі. Доповідачі констатували, що традиційна архівна парадигма склалася після Французької революції у XVIII ст. і базується на європейських ідеях про природу документа й архіву. У цій парадигмі немає жодного місця для культури з нетекстовими механізмами документування рішень, дій, стосунків або пам'яті, таких як усна історія, слухова або кінетична (за допомогою рухів) традиція. Проте саме таке документування характерне для тубільних культур, у тому числі Тихоокеанського регіону, і це виходить за рамки традиційної архівної парадигми. Тубільні племена передавали інформацію через танці, тату, традиційні обряди, збережені людьми, які володіли цими знаннями і передавали їх усним шляхом, через малюнки, танці, кожного дня плекаючи нові методи для їх накопичення й передачі. Вони акумулювали історії, легенди, імена людей, назви місцин тощо. Країни Тихоокеанського регіону перебували під владою європейських та азійських імперій, євангелізму, католицизму понад 400 років. Наприклад, Філіппіни 333 роки знаходилися під владою Іспанії, 46 років під владою США та 4 роки під японською окупацією. Здобувши суверенітет, філіппінці усвідомили, що традиційна і колоніальна архівні системи не відповідають потребам збереженості їх історичної спадщини і передачі знання. Розроблені архівні стандарти і практики не враховують нетрадиційні документи (тату на Самоа, тапас на Тонга, кам'яні гроші на Япі (Федеративні Штати Мікронезії)) як документи. Натомість ці документи мають важливу культурну, духовну, релігійну та іншу цінність. Процеси асиміляції та глобалізації, вплив культур інших народів спричиняють забування, яке, у свою чергу, призводить до втрати культурної самобутності. Ця проблема характерна й для жертв геноциду, апартеїду, примусово переселених народів тощо. Архіви не можуть дозволити собі втратити цю інформацію, оскільки втрата призведе до порушення індивідуальних і колективних прав, а люди повинні відходити від цих травматичних подій і мають притягти злочинців до відповідальності через документи, які вони самі зберегли. Із метою збереження нетрадиційних документів 2005 року в університетах США, Канади, Австралії та Китаю уведено експериментальні архівні програми, спрямовані на вивчення архівних традицій тубільних племен²³².

ЕНН
ДЖІЛЛІЛЕНД-СВІТЛЕНД,
директор Центру
«Інформація як доказ»

²³² Gilliland A. Pluralizing the Archival Paradigm: Can Archival Education in Pacific Rim Communities Address the Challenge? [Text] / Anne Gilliland, Sue McKemish, Kelvin White, Yang Lu, Andrew Lau // American Archivist. – 2008, Spring/Summer. – Vol. 71. – № 1. – P. 87–17.

На Малайзійському конгресі американські архівісти порушили ще одне важливе для усього сучасного людства питання – збереження та відновлення історичних документів під час/після техногенних та природних катастроф.

XVII Міжнародний конгрес архівів (20–24 серпня 2012 р., Брісбен, Австралія) зосереджувався на таких тематичних напрямках, як робота архівів в умовах глобалізації, об'єднання архівних ресурсів світу та надання доступу до архівів через Інтернет, а у зв'язку з цим застосування «хмарних» технологій, розроблення і впровадження єдиних стандартів описування, вирішення проблеми забезпечення збереженості електронних документів, спорудження безпечних архівних будинків, виживання архівів в умовах кліматичних змін, захист архівів від природних і техногенних катастроф, удосконалення архівного законодавства та державної політики у сфері архівної справи. США були представлені численною делегацією архівістів із різних архівних і наукових установ країни.

К. Лі з університету Північної Кароліни у доповіді «Застосування методів цифрової криміналістичної експертизи в архівах для автентифікації, описування і забезпечення доступу»²³³ розвинув на Конгресі тему про застосування методів криміналістичної експертизи для визначення автентичності цифрових документів. Учений вказав, що старі принципи «походження» (provenance), «оригінального порядку» (original order – збереження систематизації документального комплексу, яку він мав в установі-документоутворювачі) і «ланцюга відповідальності – гарантування незмінності документа у процесі зміни його власників або розпорядників» (chain of custody) у галузі електронних документів, «народжених» у цифрових системах «born digital», мають ширше трактування, ніж у сфері документів на традиційних носіях інформації. Так, етимологія терміна «походження» не може визначатися як просто ізольований момент утворення, для цифрового документа важлива вся його життєва історія «life history» (ті, хто вплинув на утворення документа, хто його отримав, розпорядники, які передали його через певний час, контекст (характеристика середовища, у якому існував документ на кожному етапі, аж до специфічних даних про конфігурацію комп'ютерної системи)). Документування його життєвої історії важливе для підтвердження автентичності цифрового документа. Збереження «оригінального порядку» визначає різні форми для навігації та забезпечення доступу до документа. У цифрових системах «оригінальний порядок» тісно пов'язаний із «ланцюгом відповідальності». Ідеальна система обліку повинна забезпечити «бездоганну лінію відповідального зберігання» під час переходу документа з одного середовища зберігання до іншого, переведення з одного формату до іншого за допомогою контролю, документування та обліку всіх трансформацій і змін стану документа протягом

²³³ Lee Christopher A. Archival Application of Digital Forensics Methods for Authenticity, Description and Access Provision [Electronic resource] // International Council on Archives Congress. – Mode of access: <http://www.ica2012.com/files/data/Full%20papers%20upload/ica12Final00290.pdf>. – Title from screen.

КРИСТОФЕР ЛІ,
провідний спеціаліст
у сфері управління
цифровими колекціями

усього періоду його існування аж до знищення. Це доведе відповідність документа юридичним вимогам, автентичність, доказову цілісність. Оскільки на практиці «ідеальних систем» не буває, К. Лі рекомендував архівістам проводити розслідування життєвої історії кожного отриманого ними диска чи файлу та розповів про реалізовані в США проекти «Computer Forensics and Born-Digital Content in Cultural Heritage Collections» та «BitCurator». Однією з проблем, яку в тому числі намагалися подолати проекти, було регулювання доступу користувачів до таємної або конфіденційної інформації, класичним прикладом таких архівних документів є кримінальні справи, у яких обмежено доступ до певних свідчень. К. Лі наголосив на нагальній потребі опанування архівістами, які працюють із цифровими документами, професійної мови і навичок криміналістів (створення власного словника професійних термінів і запозичення інформації з професійної криміналістичної літератури).

Значну увагу світової архівної спільноти на Конгресі в Брісбені привернула доповідь Д. Пітті²³⁴, директора Інституту прогресивних технологій у гуманітарній сфері (Institute For Advanced Technology in The Humanities), який у США очолює напрям досліджень у галузі EAD та EAC-CPF стандартів. Д. Пітті представив проект «Соціальні мережі й архівний контекст» (The Social Networks and Archival Context Project, SNAC). Учені здійснюють свої дослідження, інтуїтивно звертаючи увагу на якісь зачіпки: імена, події, факти, назви тощо, що наводять їх на певну думку, а потім і до певних висновків. SNAC є безпрецедентним проектом, що має на меті не тільки допомогти вченим із усього світу в здійсненні їх досліджень, забезпечивши інтелектуальний доступ до архівів, а й створити ресурс, що дозволить усвідомити соціоісторичний контекст (люди, прізвища, організації тощо), в умовах якого документи були створені. Реалізація проекту дозволить ученим здійснювати їх дослідження швидше й ефективніше. Для створення нової системи історичних досліджень проект використовує нещодавно випущений Товариством американських архівістів стандарт кодуваної інформації про людей, корпоративні організації, родини – «Encoded Archival Context-Corporate Bodies, Persons, and Families (EAC-CPF)». Йдеться вже не просто про архівне описування, а про комбінування та інтеграцію різних даних описування документів, різних методів описування, архівних, музейних, бібліотечних баз даних, додавання географіч-

²³⁴ The Social Networks and Archival Context Project (SNAC) [Electronic resource]. – Mode of access: <http://socialarchive.iath.virginia.edu/proposal.html>. – Title from screen. Доповідь Деніела Пітті автором монографії записано на диктофон під час її проголошення на XVII Міжнародному конгресі архівів (Брісбен, Австралія, серпень 2012 р.).

них координат і назв, хронологічних біографій, списків дат, імен, найменувань, подій і представлення цього всього різними мовами. Такий масштабний відкритий ресурс дозволить ученим працювати в режимі «питання до системи-відповідь», здійснювати порівняння, поглиблений аналіз, розширювати межі своїх пошуків без жодних обмежень. Сприяння проекту надають національні архіви США, Великобританії і Франції, Смітсонівський інститут, Бібліотека Конгресу США та Британська бібліотека, Національна бібліотека Франції, а також OCLC, у розпорядженні якої більше одного мільйона MARC архівних описань каталогу WorldCat (а також Virtual International Authority File та Getty Vocabulary Program).

Як бачимо, американські архівісти зверталися до міжнародної архівної спільноти з промовами, у яких містилися важливі ініціативи щодо забезпечення збереженості та удоступнення архівів. На Міжнародному конгресі архівів у Брісбені американські архівісти приєдналися до Всесвітньої Декларації архівів, яка ще раз підкреслила важливість архівів для забезпечення прав людини. Майже водночас, 26–28 вересня 2012 року, у Ванкувері (Канада) американські архівісти були серед представників 110 країн світу, які поставили свої підписи під Декларацією ЮНЕСКО «Пам'ять світу у цифрову еру: оцифрування та зберігання», у якій ідеться про право доступу кожної людини до інформації.

Крім Міжнародної ради архівів та ЮНЕСКО, Товариство американських архівістів підтримує тісні зв'язки з Асоціацією архівів і документів Великобританії та Ірландії, Асоціацією архівістів Швеції, Асоціацією архівістів, бібліотекарів, музейників і документознавців Іспанії, Асоціацією архівістів Бразилії, Асоціацією бібліотекарів, архівістів і документознавців Португалії, Асоціацією французьких архівістів, Австралійським товариством архівістів, Ірландським товариством архівів, Адміністрацією державних архівів Китайської Народної Республіки, Королівським товариством архівістів Нідерландів, Італійською національною асоціацією архівістів.

Фінансові активи Товариства американських архівістів розподіляються на фонди, що відображають загальну діяльність, спеціальні проекти тощо. Для сприяння досягненню цілей і виконанню завдань архівної професії у США Рада SAA створює спеціальні цільові фонди проектів окремо від загальних та благодійних фондів. Рада може створювати постійні благодійні фонди. Рада несе відповідальність за принципи, якими керується при використанні коштів. Фінансовий контроль над фондами та активами підтримується шляхом бухгалтерського обліку. Щорічно здійснюється аудит фінансових справ і публікується звіт про аудит.

Документи SAA, у тому числі його Ради, структурних підрозділів зберігаються посадовими особами, радниками, виконавчим директором та головами комітетів і у встановленому порядку передаються ними їхнім наступникам. Неактивні документи оцінюються Радою та архівістом SAA: документи подовженої

цінності передаються на зберігання до архіву SAA, і Рада визначає принципи доступу до них.

У Статуті SAA зазначено, що організація діє на підставі законів округу Колумбія і може бути розпущена на підставі рішення, ухваленого двома третинами членів, присутніх на зборах. У разі ліквідації майно, фінансові та матеріальні активи переходять до установ, призначених діючою Радою під час припинення діяльності.

16 травня 2013 року Рада SAA оприлюднила Стратегічний план на 2013–2018 рр.²³⁵, яким визначено чотири основних пріоритети діяльності Товариства:

- захист архівістів і архівів; сприяння кар'єрному зростанню архівістів; розвиток професійних знань; задоволення потреб членів Товариства.

За звітом SAA за 2011 рік кількість його членів дорівнює 5999, у тому числі 5452 індивідуальних члени та 547 інституцій. Загальний бюджет Товариства 2011 року доведено до 2,5 млн доларів²³⁶.

Таким чином, на сучасному етапі Товариство американських архівістів являє собою складну за структурою професійну організацію, яка вважає своєю головною метою піднесення статусу архівів, архівістів і значення архівних джерел у суспільстві, підтримання наукових досліджень у галузі архівної справи, розвиток співробітництва архівістів та архівних установ між собою, із представниками суміжних професій та на міжнародній арені, сприяння освіті та підвищенню кваліфікації архівістів, їх кар'єрному зростанню та захисту. До головних напрямів діяльності також відноситься розробка, впровадження, моніторинг і удосконалення професійних стандартів, видання та розповсюдження архівної літератури, інформування архівістів про події в архівній галузі країни та світу, популяризація кращого досвіду роботи, підтримка інновацій, міжнародне співробітництво. Позитивною рисою в діяльності SAA є стимулювання зацікавленості її членів до навчання, наукових досліджень, активної роботи в SAA. Із цією метою SAA встановило цілий ряд стипендій, заохочувальних призів, нагород за видатні заслуги. Інша позитивна риса SAA – сприяння різноманітності в усіх її аспектах: від запобігання дискримінації до забезпечення повноцінного комплектування архівів документами сучасної епохи. Важливо, що останніми роками SAA чітко встановило собі за мету – впливати на державну політику у сфері архівної справи та управління документацією, заснувавши для її досягнення спеціальний комітет. Очевидним є той факт, що успішну роботу SAA здійснює завдяки наявності постійного офісу, виконавчого комітету, виконавчого директора та його апарату,

²³⁵ Strategic Plan 2013–2018: Vision, Mission, Values, Goals, and Strategies. As Adopted by the SAA Council, May 16, 2013 [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: http://files.archivists.org/governance/strategicplan/2013-2018StrategicPlan_052013.pdf. – Title from screen.

²³⁶ Annual Report Society of American Archivist. July 1, 2010 – June 30, 2011 [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/sites/all/files/SC%20annual%20report%202011.pdf>. – Title from screen.

оскільки на безоплатній основі виконання такого обсягу роботи лише силами ентузіастів було б неможливим. Однак, як і у попередні десятиліття, SAA відчуває недостатність фінансових засобів, через що Товариство вимушене здійснювати свою роботу, використовуючи інформаційні технології та комунікаційні засоби зв'язку. Значні зусилля SAA докладає до поповнення свого бюджету за рахунок спонсорських і благодійних внесків. У цілому ж SAA вдається вчасно і вдало реагувати на потреби архівістів і архівних установ, відповідати на виклики сучасності, об'єднувати архівістів і вчених для участі у міжнародних архівних справах та бути лідером серед архівних професійних організацій США.

5.4 АРХІВНА ПЕРІОДИКА – «ГОЛОС ПРОФЕСІЇ»²³⁷ АРХІВІСТІВ США (журнал «The American Archivist» та інші періодичні видання професійних організацій архівістів США)

Журнал «The American Archivist» побачив світ 1938 року. До цієї важливої для американських архівістів події публікації про діяльність архівів і архівістів здійснював журнал Американської історичної асоціації «The American Historical Review» (виходив з 1895 р.). На його сторінках знайшли висвітлення важливі для того періоду історії американських архівів події: створення Комісії історичних манускриптів, Комісії публічних архівів, Конференції американських архівістів, звіт делегації американських архівістів про роботу I-го Міжнародного конгресу архівістів і бібліотекарів у Брюсселі (1910), створення Департаментів архівів та історії в штатах Алабама (1901) і Міссісіпі (1902)²³⁸. Журнал публікував звіти про виявлення документів із американської історії в архівах Великобританії, Франції, Іспанії²³⁹ тощо.

²³⁷ Фразу «голос професії» – «Voice of a Profession» запозичено у К. Л. Тревера зі статті: *Trever K. L. The American Archivist: The Voice of a Profession* [Text] / Karl L. Trever // *American Archivist*. – 1952, April. – Vol. 15. – № 2. – P. 148–152.

²³⁸ Про діяльність Комісії історичних манускриптів див.: *The New Haven Meeting of the American Historical Association* [Text] / *American Historical Review*. – 1899, April. – Vol. 4. – № 3. – P. 409–422 ; про діяльність Комісії публічних архівів див.: *The Meeting of the American Historical Association at Providence* [Text] / *American Historical Review*. – 1907, April. – Vol. 12. – № 3. – P. 483–506 ; про діяльність Томаса Оуена, директора Департаменту архівів і історії штату Алабама див.: *The Meeting of the American Historical Association at Chicago* [Text] / *American Historical Review*. – 1905, April. – Vol. 10. – № 3. – P. 489–510 ; *The Meeting of the American Historical Association at New York (1st Conference of Archivists)* [Text] // *American Historical Review*. – 1910, April. – Vol. 15. – № 3. – P. 475–495 ; *The Meeting of the American Historical Association at Indianapolis (Bryusselsky Congress, 1910)* [Text] / *American Historical Review*. – 1911, April. – Vol. 16. – № 3. – P. 453–475 ; *Jameson J. F. The American Historical Association, 1884–1909* [Text] / John Franklin Jameson // *American Historical Review*. – 1909, October. – Vol. 15. – № 1. – P. 1–20.

²³⁹ Про проблему виявлення документів з історії Луїзіани в іспанських архівах див.: *The Meeting of the American Historical Association at New Orleans* [Text] / *American Historical Review*. – 1904, April. – Vol. 9. – № 3. – P. 437–455 ; *Andrews C. M. American Colonial History in British Archives* [Text] / C. M. Andrews // *American Historical Review*. – 1905, January. – Vol. 10. – № 2. – P. 325–349 ; *The Meeting of the American Historical Association at Madison* (Звіт директора Департаменту архівів і історії штату Міссісіпі про виявлення документів в архівах Великобританії, Франції, Іспанії) [Text] / *American Historical Review*. – 1908, April. – Vol. 13. – № 3. – P. 433–458.

Після утворення Товариства американських архівістів у контексті «просування принципів архівної організації і забезпечення співробітництва серед архівістів і архівних інституцій» важливості набуло започаткування власного друкованого органу SAA. Проте перша спроба здійснити фахове видання видалася невдахою: влітку 1937 року професор Т. К. Піз підготував до публікації перше число «Proceedings» (Наукові праці), але єдиний том на 103 сторінки вийшов обмеженим накладом²⁴⁰.

Ідею журналу «The American Archivist» Т. К. Піз презентував у січні 1938 року. У першому номері журналу було зазначено, що він має на меті бути корисним членам професії наскільки це можливо «to be as useful as possible to the members of the profession»²⁴¹. Т. К. Піз запропонував створити у журналі чотири рубрики за такими напрямками: 1) статті, що висвітлюють різні аспекти організації та діяльності архівів, або статті про зміст документальних колекцій архівів; 2) реферати статей із зарубіжних журналів; 3) новини; 4) анотації книг²⁴². Це був стандартний формат для американських історичних журналів, але деякі члени SAA вважали, що журналу слід бути більш професійним, ніж історичним²⁴³. Піз спрямував свої зусилля на висвітлення європейських архівних традицій, але поспіль із цим віддавав перевагу статтям про методи використання архівних документів в історичних дослідженнях більше, ніж публікаціям про експертизу цінності, систематизацію та описування, через що серед членів SAA запанувала творча напруга²⁴⁴. Проте Ф. К. Брукс зазначив, що Товариству вдалося протягом усієї Другої світової війни видавати «The American Archivist», хоча й існували побоювання, що його можуть закрити, але провід SAA та редакція вірили, що журнал був не чим іншим, як архівним фаховим виданням²⁴⁵.

ТЕОДОР КАЛЬВІН ПІЗ,
перший редактор журналу
«The American Archivist»,
(1938–1946)

²⁴⁰ Brooks P. C. The First Decade of the Society of American Archivists [Text] / Philip C. Brooks // American Archivist. – 1947, April. – Vol. 10. – № 2. – P. 123–124.

²⁴¹ Цит. за Conway P. Open-Access Publishing and the Transformation of the American Archivist Online [Text] / Paul Conway, William E. Landis // American Archivist. – 2011, Fall-Winter. – Vol. 74. – № 2. – P. 482.

²⁴² Brooks P. C. The First Decade of the Society of American Archivists [Text] / Philip C. Brooks // American Archivist. – 1947, April. – Vol. 10. – № 2. – P. 124.

²⁴³ Cook J. F. The Blessings of Providence on an Association of Archivists [Text] / Frank J. Cook // American Archivist. – 1983, Fall. – Vol. 46. – № 4. – C. 379.

²⁴⁴ Stephenson S. M. The American Archivist, 1971 to 1990: A Demographic Analysis of the Articles [Text] / Mary Sue Stephenson // American Archivist. – 1992, Fall. – Vol. 55. – № 4. – P. 539.

²⁴⁵ Brooks P. C. The First Decade of the Society of American Archivists [Text] / Philip C. Brooks // American Archivist. – 1947, April. – Vol. 10. – № 2. – P. 124.

У липні 1946 року редакцію журналу очолила видатний американський архівіст М. К. Нортон. Відразу змінилася політика редакції. Нортон наполягала на публікації матеріалів більш практичного значення, але й архівній теорії приділяла належну увагу. У той час розгорнулася палка дискусія, навіть конфлікт між представниками нової для Сполучених Штатів професії «архівіст», яку представляли Нортон, її колеги (архівісти штатів) і Національний архів США, та зберігачами манускриптів – документів особового походження, що зберігаються у відділах манускриптів бібліотек. Останні традиційно сповідували бібліотечні принципи роботи з документами. Нортон обстоювала погляд на архівні документи як на юридичні докази, першочергове використання документів для адміністративних потреб та принципи управління документацією. З іншого боку, зберігачі манускриптів та частина архівістів захищали традиційний погляд на архівні документи як на історичні цінності та використання їх, насамперед, в історичних дослідженнях. Як зазначив у своїй праці Л. Джілліленд-Світленд, під час редакторства М. К. Нортон «журнал був звільнений від впливу історичної школи, більше не публікував статті, які деталізували наукове використання архівних матеріалів» (the journal was purged of the influence of historical scholarship, no longer publishing articles that detailed the scholarly use of archival materials)²⁴⁶.

Із 1949 року редактором журналу «The American Archivist» став Карл Л. Тревер²⁴⁷. Враховуючи те, що засновники SAA визначили широке коло членства в організації, до початку 1950-х рр. Товариство поповнилося працівниками Національного архіву США та архівів штатів, архівних відділів різних інституцій, зберігачами манускриптів, менеджерами з управління документацією, експертами зі зберігання, копіювання та використання документів, К. Л. Тревер вважав, що й друкований орган SAA, журнал «The American Archivist», повинен відбивати інтереси всіх категорій членів і разом із тим сприяти єдності професії. Вчений скаржився, що втримати такий баланс було дуже важко і відбір статей редакцією для публікації в журналі не залежав лише від політики редакції, а частіше від кількості та тематики представлених пропозицій²⁴⁸. Він зазначав, що більше всіх критикують журнал ті, хто менше всіх зробив для його розвитку. Тревер визначив цілі, досягненню яких повинен був служити журнал: 1) підвищенню статусу архівної професії, архівів і архівістів у суспільстві, 2) розвитку співробітництва архівістів і спеціалістів суміжних галузей, 3) інформуванню американських архівістів, які у свій час запозичили європейську теорію і практику архівної роботи, а згодом

²⁴⁶ Gilliland-Swetland L. J. The Provenance of a Profession: The Permanence of the Public Archives and Historical Manuscripts Traditions in American Archival History [Text] / Luke J. Gilliland-Swetland // American Archivist. – 1991, Spring. – Vol. 54. – № 2. – P. 166.

²⁴⁷ Leisinger A. H. Karl L. Trever [Text] / Albert H. Leisinger // American Archivist. – 1984, Summer. – Vol. 47. – № 3. – 1984, Summer. – P. 337–340.

²⁴⁸ Trever K. L. The American Archivist: The Voice of a Profession [Text] / Karl L. Trever // American Archivist. – 1952, April. – Vol. 15. – № 2. – P. 148.

не лише розвинули власні методики, а й виступили з ініціативою створення міжнародної організації архівістів, про стан, діяльність та перспективи розвитку архівів, архівної теорії і практики за кордоном; 4) прищепленню професійної культури кожному архівісту та вихованню його як особистості в професії; ознайомленню архівіста з філософією його професії, новими досягненнями і кращими вітчизняними та закордонними практиками роботи; цінністю документів, які знаходяться у розпорядженні архіву; наданню архівісту можливості висловлювати свої думки, ідеї, пропозиції, обговорювати їх із колегами²⁴⁹.

КАРЛ ТРЕВЕР,
редактор журналу «The American Archivist»,
(1949–1956)

Водночас К. Л. Тревер розумів, що журнал ще не відповідав визначеним ним вимогам. Основні перешкоди на шляху вдосконалення редакторської політики він вбачав у 1) відсутності достатньої кількості і тематичної різноплановості науково-теоретичних праць, 2) невідповідній кількості статей, які б висвітлювали практику роботи архівістів (заходи М. К. Нортон щодо збільшення кількості публікацій практичного характеру не мали істотного успіху; причина цього, як вважав К. Л. Тревер, насамперед полягала в недовірі архівістів-практиків до редакції та впевненості у то-

му, що колеги з інших архівних інституцій не зацікавлені їх досвідом), 3) високої собівартості друкування журналу (знижити собівартість К. Л. Тревер намагався, розміщуючи на сторінках журналу рекламні оголошення, корисні для архівістів)²⁵⁰. Репрезентативне видання, зазначав він, із успіхом може служити головної меті – популяризації архівів і архівної професії у суспільстві, наслідком якої стане збереженість документального історичного надбання американського народу.

Поспіль Комітети 1970-х рр. Товариства американських архівістів²⁵¹ здійснили аналіз політики, структури та діяльності SAA за попередній період. Принагідно разом із рекомендаціями щодо вдосконалення самого Товариства американських архівістів вони вказали на зміни, яких потребувала політика редакції журналу «The American Archivist». Передусім журнал повинен був відповідати професійним інтересам і потребам усіх членів Товариства, постійно змінювати стиль і наголос у відповідності до змін професійних орієнтирів, сприяти висвітленню

²⁴⁹ Trever K. L. The American Archivist: The Voice of a Profession [Text] / Karl L. Trever // American Archivist. – 1952, April. – Vol. 15. – № 2. – P. 148–152.

²⁵⁰ Ibid. – P. 153–155.

²⁵¹ Quinn P. M. Regional Archival Organizations and the Society of American Archivists [Text] / Patrick M. Quinn // American Archivist. – 1983, Fall. – Vol. 46. – № 4. – P. 436.

методів роботи спеціалістів суміжних із архівною галузєй. Крім того, до змісту журналу пропонувалося включати матеріали знакових для галузі симпозіумів, анотації та переклади статей з іноземної періодики, коментарі, інші матеріали, необхідні для подальшого розвитку архівіста як спеціаліста. На журнал покладалася публікація статей, які б висвітлювали практику та методи роботи архівних установ регіонального рівня (причому вони не мали конкурувати зі схожими публікаціями, розміщеними у виданнях регіональних товариств архівістів). У цих статтях слід було уникати довгих розповідей про саме дослідження, а надавати лише його результати, ясне і практичне рішення зазначеної спільної проблеми. Час від часу журнал публікував підручники і посібники, корисні для студентів. Комітету з публікацій (Publications Committee) надавалося право аналізу видавничої діяльності Товариства, визначення мети та змін цієї роботи, формату видань (у тому числі й SAA Newsletter, який планувалося видавати шість разів на рік), фінансових джерел, наймати редактора (ним міг бути один із колишніх членів редакційної колегії) на постійній основі. Редакційна колегія (Editorial Board) була розширена до семи членів, на яких покладалася перегляд усіх публікацій Товариства²⁵².

Із оприлюдненням фінального звіту Комітетів 1970-х рр. завершився черговий період розвитку архівної літератури (почався 1936 р. із утворенням Товариства американських архівістів)²⁵³. Незважаючи на зазначені проблеми минулого періоду, редактор журналу «The American Archivist» у 1991–1995 рр. Р. Кокс, характеризуючи 1936–1970-ті рр., дійшов висновку, що «журнал [«The American Archivist»] революціонізував архівні твори й архівну професію, забезпечуючи форум для архівних статей, які до 1938 року не мали жодного шансу на публікацію», став «головним професійним ланцюжком між архівістами», «голосом професії» (фраза запозичена в К. Л. Тревера). Разом із виданнями Національного архіву тих часів «Bulletins» та «Staff Information Papers» журнал «The American Archivist» здійснював свій внесок у розвиток методів експертизи цінності, систематизації,

²⁵² Mason P. P. The Society of American Archivists in the Seventies. Report of the Committee for the 1970's [Text] / Philip P. Mason // American Archivist. – 1972, April. – Vol. 35. – № 2. – P. 203–204.

²⁵³ Див. про періодизацію розвитку архівної літератури Р. Кокса у Розділі 1 даної монографії. Перший період Кокс називає «gestation» («вагітності»), його початок він пов'язує з утворенням департаментів архівів і історії у штатах Алабама (1901) і Міссісіпі (1902), які були першими самостійними архівними установами на теренах США, а кінець – із заснуванням SAA (1936). Кокс вказує, що у цей період не існувало видання, яке б репрезентувало статті архівістів, крім обмеженого простору в «The American Historical Review», розвиток архівної літератури відбувався під егідою історичних товариств, формуванню архівної теорії не приділялося належної уваги через постійну боротьбу за створення архівних установ, насамперед Національного архіву США. 1936–1972 рр. Кокс називає періодом «Formation of an Archival Literature» (формування архівної літератури) і цілком коректно пов'язує з історією SAA і NARA, які змагалися за домінування в галузі (Cox R. J. American Archival Literature: Expanding Horizons and Continuing Need, 1901–1987 [Text] / Richard J. Cox // American Archivist. – 1987, Summer. – Vol. 50. – № 3. – P. 306–323).

класифікації, консервації, мікрофільмування, зберігання та розпорядження архівними документами, управління документацією та архівну професію у цілому. Важливе значення мали публікації, присвячені створенню архівних довідників, описуванню архівних документів, історії архівів, професійній освіті архівістів, звіти архівних установ²⁵⁴. На сторінках журналу протягом 1936–1970 рр. побачили світ статті видатних американських учених і архівістів тих часів: Ф. К. Брукса, Р. Д. В. Коннора, Е. М. Познера, М. К. Нортон, Ф. М. Хамера, У. Г. Ліланда, С. Дж. Бака, Г. Кана, Е. Дж. Ліхі, К. Л. Тревера, К. Ч. Кріттендена, Л. Дж. Каппона, О. В. Холмса, Т. Р. Шелленберга, П. Левінсона, У. К. Гровера, М. Фішбейна, Т. Мітчела, В. Гондоса, Дж. Хема, Фр. Б. Еванса, Ф. П. Мейсона, А. Р. Ньюсома, Р. Г. Бахмера та інших. Водночас Р. Кокс висловив сумнів, що всі ці публікації привели до створення солідного фундаменту архівної професії, стандартів і теорії²⁵⁵.

Комітети 1970-х рр. попри все визнали наявність архівної школи в США та винесли на порядок денний нові завдання, що постали перед американськими архівістами. Товариство американських архівістів отримало грант від NHPRC і фінансово підтримало видання серії публікацій, що стали фундаментом для подальшого розвитку професійної теорії і практики²⁵⁶. Ці публікації були викликані, насамперед, необхідністю реалізації широкомасштабної освітньої програми для молоді «третьої генерації» американських архівістів²⁵⁷. З'явилася значна кількість підручників, монографій, статей, але головною ареною для публікацій залишався журнал «The American Archivist». Із 1971 року він поділявся на п'ять рубрик: 1) рецензії книг, 2) реферати зарубіжної періодики, 3) спеціальні коментарі, 4) новини галузі, 5) статті²⁵⁸. До 1990-х рр. кількість рубрик журналу значно збільшилася. У заяві редакційної колегії журналу за 1994 рік було визначено, що журнал відображає тенденції теоретичного та практичного розвитку архівної професії в Північній Америці; висвітлює взаємовідносини між архівістами, утворювачами та користувачами архівів, а також культурні, соціальні, юридичні, технологічні аспекти, що впливають на природу документованої інформації, необхідність її створення і зберігання. Відтак 1994 року журнал включав уже вісім рубрик: оригінальні дослідження (Research Articles), аналітичні звіти з досвіду роботи архівів і архівістів (Case Studies), коментарі (Perspectives), статті про розвиток архівної справи за кордоном (International Scene), ановану бібліографію професійної літератури (Professional Resources), звіти за проектами (Project

²⁵⁴ Cox R. J. American Archival Literature: Expanding Horizons and Continuing Need, 1901–1987 [Text] / Richard J. Cox // American Archivist. – 1987, Summer. – Vol. 50. – № 3. – P. 310.

²⁵⁵ Ibid. – P. 311.

²⁵⁶ Ibid. – P. 312.

²⁵⁷ Mason P. P. Archives in the Seventies: Promises and Fulfillment [Text] / Philip P. Mason // American Archivist. – 1981, Summer. – Vol. 44. – № 3. – P. 199, 201–202, 204.

²⁵⁸ Stephenson S. M. The American Archivist, 1971 to 1990: A Demographic Analysis of the Articles [Text] / Mary Sue Stephenson // American Archivist. – 1992, Fall. – Vol. 55. – № 4. – P. 541.

ЕДВАРД УЕЛДОН,
редактор журналу
«The American Archivist» (1972–1975),
37-й президент SAA
(1981–1982)

Reports), огляди архівної літератури, довідників, аудіовізуальних матеріалів, виставок, програмного забезпечення (Reviews), листи до редакції з коментарями та відгуками до нещодавно надрукованих статей (Forum)²⁵⁹.

М. С. Стефенсон із університету Британської Колумбії стверджувала, що протягом 1972–1990-х рр. редакторська політика «The American Archivists», незважаючи на гучні заяви редакторів журналу Е. Уелдона (1972–1975)²⁶⁰ та Д. Клаассена (1989–1991)²⁶¹, залишалася доволі сталою, але це все одно дозволило журналу бути джерелом інформації про діяльність архівних установ, забезпечувати публікацію статей із усього світу, форумом, на якому архівісти обмінювались ідеями та інформацією, що представляла спільний інтерес. У цей період змінився фізичний вигляд статей, модифікувалася їх внутрішня структура і зміст²⁶². Важливим фактом, на якому акцентувала увагу М. С. Стефенсон, була значна перевага кількості публікацій авторів, які не працювали і не проживали у Вашингтоні²⁶³. Так, у період 1971–1980 рр. із 201 автора тільки 64 (31,8 %) представляли Вашингтон, інші – регіональні архівні та інші інституції; у 1981–1990 рр. – із 194 авторів 38 (19,6 %) були з Вашингтона, інші – із регіонів²⁶⁴.

Стефенсон відмітила зміщення акцентів із публікацій про систематизацію і описування документів у бік теорії експертизи цінності²⁶⁵. Слід зауважити, що 1970–1990-ті рр. були періодом дискусії між прибічниками теорії експертизи цінності видатного американського вченого-архівіста Т. Р. Шелленберга і його критиками. Із питань експертизи цінності у 1970-ті рр. опублікували свої праці Т. Мітчелл, М. Фішбейн, Дж. Хем, Е. Мак-Кей, Ч. Доллар; у 1980–1990-ті рр. –

²⁵⁹ Editorial policy [Text] / *The American Archivist*. – 1994, Winter. – Vol. 57. – № 3. – P. 162.

²⁶⁰ *Weldon E. Archives and the Challenges of Change* [Text] / Edward Weldon // *American Archivist*. – 1983, Spring. – Vol. 46. – № 2. – P. 125.

²⁶¹ *Klaassen D. J. Achieving Balanced Documentation: Social Services from a Consumer Perspective* [Text] / David J. Klaassen // *The Midwestern archivist*. – 1986. – Vol. XI. – № 2. – P. 111–124.

²⁶² *Stephenson S. M. The American Archivist, 1971 to 1990: A Demographic Analysis of the Articles* [Text] / Mary Sue Stephenson // *American Archivist*. – 1992, Fall. – Vol. 55. – № 4. – P. 539, 541.

²⁶³ *Ibid.* – № 4. – P. 555–557.

²⁶⁴ Поль Конвей та Уільям Лендіс продовжили аналіз авторів за місцем проживання та роботи і дійшли висновку, що активізація регіональних архівістів у написанні статей до «The American Archivist» посилилася після 1990 р. Так, у 1991–2000 рр. із 269 авторів тільки 11,9 % представляли Вашингтон і ще менше столичних авторів, тільки 2,7 % із 188 осіб було опубліковано протягом 2000–2010 рр. *Conway P. Open-Access Publishing and the Transformation of the American Archivist Online* [Text] / Paul Conway, William E. Landis // *American Archivist*. – 2011, Fall-Winter. – Vol. 74. – № 2. – P. 491–492.

²⁶⁵ *Stephenson S. M. The American Archivist, 1971 to 1990: A Demographic Analysis of the Articles* [Text] / Mary Sue Stephenson // *American Archivist*. – 1992, Fall. – Vol. 55. – № 4. – P. 547–549.

Фр. Бурк, Г. Кімболл, Л. Каппон, Л. Дюранті, Фр. Боулс, М. Грін, Л. Раппорт, К. Бенедікт, Дж. Хем²⁶⁶.

Т. Х. Петерсон вважала період 1966–1984 рр. (а йдеться про 1972–1992 рр.) часом формування теорії доступу до архівних документів і, відповідно, появи ряду публікацій на цю тему, що були викликані ухваленням законів «Про свободу інформації» (FOIA, 1966 р.), «Про захист приватного життя» (Privacy Act, 1974 р.), «Про відкритість і прозорість діяльності уряду» (Government in the Sunshine Act, 1976 р.). Дослідники вимагали перегляду архівних документів на предмет їх розсекречування. 1979 року Товариство американських архівістів та Американська бібліотечна асоціація оприлюднили принципи рівного доступу всіх дослідників до архівних документів та ідею, що інформація про документи обмеженого доступу має бути відома користувачам²⁶⁷. На тему доступу в зазначений період у «The American Archivist» опубліковані статті французького архівіста І. Перотіна про забезпечення доступу до архіву Ліги Націй; В. Р. Стіворт про захист конфіденційної інформації про особу, що міститься в судових справах; директора Американського Союзу цивільних свобод А. Рейтмена про етичні проблеми балансування архівістів між конституційними правами громадян на свободу інформації та захистом конфіденційної інформації про особу; редактора «The American Archivist» Г. Пінкетта²⁶⁸ про англо-американську політику доступу громадськості до публічних документів уряду; Д. Бірмана про очікування результа-

²⁶⁶ Mitchell T. W. New Viewpoints on Establishing Permanent Values of State Archives [Text] / Thornton W. Mitchell // American Archivist. – 1970, April. – Vol. 33. – № 2. – P. 163–174 ; Fishbein M. H. A Viewpoint on Appraisal of National Records [Text] / Meyer H. Fishbein // American Archivist. – 1970, April. – Vol. 33. – № 2. – P. 175–187 ; Ham G. F. The Archival Edge [Text] / Gerald F. Ham // American Archivist. – 1975, January. – Vol. 38. – № 8. – P. 5–12 ; McKay E. Random Sampling Techniques: A Method of Reducing Large, Homogeneous Series in Congressional Papers [Text] / Eleanor McKay // American Archivist. – 1978, July. – Vol. 41. – № 3. – P. 281–289 ; Dollar C. M. Appraising Machine-Readable Records [Text] / Charles M. Dollar // American Archivist. – 1978, October. – Vol. 41. – № 4. – P. 423–430 ; Burke F. G. The Future Course of Archival Theory in the United States [Text] / Frank G. Burke // American Archivist. – 1981, Winter. – Vol. 44. – № 1. – P. 40–46 ; Kimball G. D. The Burke-Cappon Debate: Some Further Criticisms and Considerations for Archival Theory [Text] / Gregg D. Kimball // American Archivist. – 1985, Fall. – Vol. 48. – № 4. – P. 369–376 ; Cappon L. J. What, Then, Is There To Theorize About? [Text] / Lester J. Cappon // American Archivist. – 1982, Winter. – Vol. 45. – № 1. – P. 19–25 ; Duranti L. The Concept of Appraisal and Archival Theory [Text] / Luciana Duranti // American Archivist. – 1994, Spring. – Vol. 57. – № 2. – P. 328–344 ; Boles F. Et Tu Schellenberg? Thoughts on the Dagger of American Appraisal Theory [Text] / Frank Boles, Mark A. Greene // American Archivist. – 1996, Summer. – Vol. 59. – № 3. – P. 298–310 ; Boles F. Mix Two Parts Interest to One Part Information and Appraise Until Done: Understanding Contemporary Record Selection Processes [Text] / Frank Boles // American Archivist. – 1987, Summer. – Vol. 50. – № 3. – P. 356–368 ; Rapport L. No Grandfather Clause: Reappraising Accessioned Records [Text] / Leonard Rapport // American Archivist. – 1981, Spring. – Vol. 44. – № 2. – P. 143–150 ; Benedict K. Invitation to a Bonfire: Reappraisal and Deaccessioning of Records as Collection Management Tools in an Archives – A Reply to Leonard Rapport [Text] / Karen Benedict // American Archivist. – 1984, Winter. – Vol. 47. – № 1. – P. 43–49 ; Ham G. F. Archival Choices: Managing the Historical Record in an Age of Abundance [Text] / Gerald F. Ham // American Archivist. – 1984, Winter. – Vol. 47. – № 1. – P. 11–22.

²⁶⁷ Peterson T. H. The National Archives and the Archival Theorist Revisited, 1954–1984 [Text] / Trudy H. Peterson // American Archivist. – 1986, Spring. – Vol. 49. – № 2. – P. 131–132.

²⁶⁸ Helms Douglas. Harold T. Pinkett [Electronic resource] // American Historical Association. – Mode of access: <http://www.historians.org/perspectives/issues/2001/0111/0111mem1.cfm>. – Title from screen.

тів впровадження автоматизованих систем пошуку архівної інформації; Р. Літла про результати його докторської дисертації з методів індексування архівних документів для створення пошукових систем в архівах; М. Джо Паг про створення пошукових систем для організації доступу до архівних документів; Е. Ван Кемп про адаптацію принципів доступу, задекларованих SAA, у бізнес-архівах; виконавчого секретаря Організації американських істориків Дж. Хофф-Уїлсона про принципи етики доступу та використання конфіденційних матеріалів; Р. Гезелбрахта про аналіз політики доступу до манускриптів у Бібліотеці Конгресу США та до документів особового походження в системі президентських бібліотек NARA; Е. Деніелсон про принципи забезпечення рівного доступу до відкритих архівних ресурсів²⁶⁹.

Детальний аналіз журналу «The American Archivist» (із урахуванням журналів «Archivaria», «Midwestern Archivist» («Archival Issues»), «Provenance») на предмет оприлюднення результатів архівних наукових досліджень протягом 1970–1992 рр. здійснив Р. Кокс (праця за 1994 р.). Учений зазначив, що у 1980-ті рр. «The American Archivist» уже співіснував із архівною періодикою, що видавалася регіональними та місцевими товариствами архівістів, Національним архівом США, бібліотеками й університетами²⁷⁰.

Результатом роботи майже кожного місцевого та регіонального професійного об'єднання архівістів було заснування свого власного друкованого органу. *Архівна асоціація штату Мічиган* розпочала публікацію вісника «Open Entry». *Товариство архівістів штату Північна Кароліна* започаткувало два видання: вісник «The North Carolina Archivist» та журнал «The Journal for the Society of North

²⁶⁹ Pérotin Y. Facilitating Access to the League of Nations Archives [Text] / Yves Pérotin // American Archivist. – 1972, January. – Vol. 35. – № 1. – P. 23–34 ; Stewart V. R. Problems of Confidentiality in the Administration of Personal Case Records [Text] / Virginia R. Stewart // American Archivist. – 1974, July. – Vol. 37. – № 3. – P. 387–398 ; Reitman A. Freedom of Information and Privacy: The Civil Libertarian's Dilemma [Text] / Alan Reitman // The American Archivist. – 1975, October. – Vol. 38. – № 4. – P. 501–508 ; Pinkett H. T. Accessioning Public Records: Anglo-American Practices and Possible Improvements [Text] / Harold T. Pinkett // American Archivist. – 1978, October. – Vol. 41. – № 4. – P. 413–421 ; Bearman D. Automated Access to Archival Information: Assessing Systems [Text] / David Bearman // American Archivist. – 1979, April. – Vol. 42. – № 2. – P. 179–190 ; Lytle R. H. Intellectual Access to Archives: I. Provenance and Content Indexing. Methods of Subject Retrieval [Text] / Richard H. Lytle // American Archivist. – 1980, Winter. – Vol. 43. – № 1. – P. 64–75 ; Lytle R. H. Intellectual Access to Archives: II. Report of an Experiment Comparing Provenance and Content Indexing. Methods of Subject Retrieval [Text] / Richard H. Lytle // American Archivist. – 1980, Spring. – Vol. 43. – № 2. – P. 191–206 ; Pugh M. J. The Illusion of Omniscience: Subject Access and the Reference Archivist [Text] / Mary Jo Pugh // American Archivist. – 1982, Winter. – Vol. 45. – № 1. – P. 33–44 ; Van Camp A. Access Policies for Corporate Archives [Text] / Anne Van Camp // American Archivist. – 1982, Summer. – Vol. 45. – № 3. – P. 296–298 ; Hoff-Wilson J. Access to Restricted Collections: The Responsibility of Professional Historical Organizations [Text] / Joan Hoff-Wilson // American Archivist. – 1983, Fall. – Vol. 46. – № 4. – P. 441–447 ; Geselbracht R. H. The Origins of Restrictions on Access To Personal Papers at the Library of Congress and the National Archives [Text] / Raymond H. Geselbracht // American Archivist. – 1986, Spring. – Vol. 49. – № 2. – P. 142–162 ; Danielson E. S. The Ethics of Access [Text] / Elena S. Danielson // American Archivist. – 1989, Winter. – Vol. 52. – № 1. – P. 52–62.

²⁷⁰ Cox R. J. An Analysis of Archival Research, 1970–92, and the Role and Function of the American Archivist [Text] / Richard J. Cox // American Archivist. – 1994, Spring. – Vol. 57. – № 2. – P. 278–288.

Carolina Archivists». *Товариство архівістів штату Огайо* підготувало до видання вісник «The Ohio Archivist». Із 1972 року здобутком *Товариства архівістів штату Джорджія* став вихід щорічника «Georgia Archive» (зараз «Provenance»). *Товариство архівістів штату Каліфорнія* у 1970-х рр. заснувало щоквартальний вісник «Society of California Archivists Newsletter», а 2002 року долучилося до тих професійних об'єднань, які започаткували журнал «Journal of Western Archives». Видання вісників реалізували також *Асоціація архівістів штату Гаваї* – «Association of Hawai'i Archivists Newsletter» та *Асоціація архівістів району м. Сент-Луїс* – «Acid Free Press». *Конференція архівістів Лонг-Айленду* 1974 року розпочала публікацію вісника «Long Island Archives. Newsletter of the Documentary Heritage Program Long Island Library Resources Council», *Рада архівів штату Кентуккі* 1976 року – вісник «Newsletter of the Kentucky Council on Archives». 1977 року були засновані видання товариств архівістів штатів *Теннессі* (вісник «Tennessee Archivist»), *Алабама* («The Alabama Archivist»), *Miccicini* (доступний тепер у on-line форматі журнал «The Primary Source»).

Професійна організація архівістів *м. Канзас-Сіті* з 1981 року публікує вісник «Extra Format», із серпня 1982 року видає щоквартальник «The Dusty Shelf». Вісник «Metropolitan Archivists» є друкованим органом міської організації *Круглий стіл архівістів метрополії Нью-Йорк*. *Група архівістів долини річки Делавер* із 1980 року розпочала видання вісника «The Archival Arranger Newsletter»; *Група архівістів Південно-Східного Вісконсину* започаткувала «SWAG News». Організація архівів міст-побратимів *Круглий стіл архівів міст-побратимів* у рік свого заснування (1982 р.) підготувала до публікації вісник «The Twin Cities Archives Round Table Newsletter». *Товариство архівістів штату Флорида* з 1983 року розпочало видання щоквартального журналу «The Florida Archivist». Організація *Архівісти району м. Сіетл* із 1985 року заснувала вісник «Newsletter», а *Архівісти штату Нью-Йорк* – «Capital Area Archivists of New York». *Група архівів штату Нью-Гемпшир*, що об'єдналася на установчих зборах 7 травня 1988 року, започаткувала вісник «Inventory Newsletter». Організація *Архівісти Центрального Техасу* з 1989 року друкує «Newsletter Austin Archivists Associated», а професійне об'єднання *Архіви і музеї штату Мен* із 1997 року видає «Maine Archives and Museums Newsletter».

Архівісти, бібліотекарі, зберігачі, реставратори, менеджери з управління документацією штатів Аризона, Арканзас, Луїзіана, Оклахома, Нью-Мексико і Техас, що об'єдналися у *Товариство Південно-Західних архівістів (SSA)*, розпочали видання журналу «The Southwestern Archivist». Він надав можливість членам Товариства публікувати статті, оприлюднювати результати своїх теоретичних і практичних розвідок, звіти про діяльність архівів та повідомлення про поповнення їх колекцій. На сторінках видання містяться дослідження про масштабні проекти, що реалізуються архівами і науковими інституціями Південного Заходу США у

рамках міжнародного співробітництва (наприклад, проект створення БД документів з історії війни у В'єтнамі).

Створена на теренах штатів Нью-Йорк, Нью-Джерсі, Пенсільванія, Мериленд, Делавер, Вірджинія, Західна Вірджинія та округу Колумбія *Середньоатлантична регіональна архівна конференція* (MARAC) зробила своїм друкованим органом вісник «Mid-Atlantic Archivist».

Найбільша в США професійна асоціація архівістів, *Конференція архівів Середнього Заходу* (MAC), із 1976 року розпочала видання журналу «Archival Issues» (до 1992 р. відомий як «The Midwestern Archivist»). На його сторінках оприлюднювали результати своїх досліджень відомі американські вчені-архівісти Дж. О'Тул, М. Грін, Р. Кокс, Дж. Хем, Фр. Боулс, Р. Джімерсон, Р. М. Ворнер, Т. Еріксон, Л. Хекмен, Л. Дюранті та інші. MAC також публікує вісник «MAC Newsletter» та інформаційні бюлетені «Midwest Archives Conference Advertising» і «Annual Meeting Program».

Конференція архівістів Міжгірського регіону (CIMA) з 1973 року видає «CIMA Newsletter», а також є спонсором видання «Journal of Western Archives». Архівісти штатів Мен, Нью-Гемпшир, Вермонт, Массачусетс, Род-Айленд і Коннектикут, об'єднані у регіональну асоціацію *Архівісти Нової Англії* (NEA), зробили своїм друкованим органом із 1973 року вісник «NEA Newsletter».

Товариство архівістів Скелястих гір (SRMA) здійснює щоквартальний випуск видання «The Rocky Mountain Archivist», на сторінках якого висвітлюються новини галузі, національних, регіональних і місцевих архівних інституцій, інформація про вакансії, повідомлення про різнопланові архівні заходи, оголошення про гранти, розгортаються дискусії на професійні теми.

Таким чином, із утворенням місцевих і регіональних професійних організацій американських архівістів журналу «The American Archivist» уже довелося конкурувати з їх виданнями.

Серйозним конкурентом «The American Archivist» став журнал Асоціації канадських архівістів – «Archivaria», започаткований 1975 року, на шпальтах якого знайшли своє місце публікації американських авторів та статті канадських дослідників із історії архівів, теорії та практики архівної справи у США²⁷¹. Перший редактор «Archivaria» П. Бове мав на меті висвітлення теоретичних проблем, практичних рішень, юридичних і етичних аспектів, технологічних нововведень, історії архівів, біографій архівістів, аналізу зберігання документів у часі й просторі, стосунків архівістів, користувачів та спеціалістів суміжних галузей незалежно від географічних та інтелектуальних кордонів²⁷². Перший огляд

²⁷¹ Archivaria [Electronic resource] // Association of Canadian Archivists. – Mode of access: <http://journals.sfu.ca/archivar/index.php/archivaria/index>. – Title from screen.

²⁷² Thompson T. Archivaria: A Brief Introduction to the Journal of the Association of Canadian Archivists [Text] / Terry Thompson // American Archivist. – 1988, Winter-Spring. – Vol. 51. – № 1-2. – P. 132.

«Archivaria» за 18 років випуску журналу здійснив 1994 року його редактор Дж. Етертон, оприлюднивши його на сторінках «The American Archivist»²⁷³. Він зазначив, що журнал «Archivaria» розвинувся у бік теоретичного і філософського видання, а найбільший внесок здійснили такі автори, як Л. Дюранті (підкреслено роль вченої у застосування дипломатики у практиці роботи сучасних архівів), Т. Кук, Х. Тейлор, Д. Бірмен, Т. Іствуд, Б. Крег. Працями цих же авторів може пишатися й «The American Archivist».

Із 1969 року Національний архів США започаткував щоквартальне видання журналу «Prologue», основна мета якого полягає у публікації статей із американської історії, написаних на підставі архівних документів, та висвітленні роботи архіву²⁷⁴. Архівні публікації з'явилися на сторінках журналів: «Journal of the American Society for Information Science and Technology» (перше число вийшло в січні 1950 р. під назвою «Annual Review of Information Science and Technology» (у цифровій бібліотеці WILEY за період 1950–1969 рр. назва журналу зазначена як «American Documentation») і включало ряд статей із технологій мікрофільмування архівних документів)²⁷⁵; «Public Historian» (видається Каліфорнійським університетом із 1978 р.)²⁷⁶, редактором якого певний час був відомий американський учений у галузі управління документацією Б. У. Дірстайн; «Journal of Library Administration» (видається з 1980 р.)²⁷⁷; а також видання, орієнтовані на висвітлення царини управління документацією, – «Records Management Journal» (видається з 1989 р.)²⁷⁸ та «Records and Information Management Journal» (журнал Міжнародної асоціації менеджерів із управління документацією «ARMA International», заснованої 1955 р.)²⁷⁹. Із 1979 року Асоціація документального редагування (Association for Documentary Editing, заснована 1978 р.) видає журнал для редакторів збірників архівних документів «Documentary Editing» (із 2012 р. журнал перейменовано на «Scholarly Editing: The Annual of the Association for Documentary Editing»)²⁸⁰. Найбільша у світі Асоціація архівістів кіновідеоархівів

²⁷³ Atherton J. The Contribution of Archivaria to the Development of the Canadian Archival Profession [Text] // Jay Atherton // American Archivist. – 1994, Spring. – Vol. 57. – № 2. – P. 270–277.

²⁷⁴ National Archives and Records Administration [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/publications/prologue/author-guidelines.html>. – Title from screen.

²⁷⁵ Journal of the American Society for Information Science and Technology [Electronic resource]. – Mode of access: [http://onlinelibrary.wiley.com/journal/10.1002/\(ISSN\)1532-2890/issues](http://onlinelibrary.wiley.com/journal/10.1002/(ISSN)1532-2890/issues). – Title from screen.

²⁷⁶ The Public Historian [Electronic resource] // The Public Historian : University of California Press. – Mode of access: <http://ucpressjournals.com/journal.php?j=tp>. – Title from screen.

²⁷⁷ Journal of Library Administration [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.tandfonline.com/loi/wjla20?open>. – Title from screen.

²⁷⁸ Records Management Journal [Electronic resource] // Emerald Group Publishing Limited. – Mode of access: <http://www.emeraldinsight.com/journals.htm>. – Title from screen.

²⁷⁹ Records and Information Management Journal [Electronic resource] // ARMA International. – Mode of access: <http://www.arma.org/imj/>. – Title from screen.

²⁸⁰ Scholarly Editing: The Annual of the Association for Documentary Editing [Electronic resource] // Association for Documentary Editing. – Mode of access: <http://scholarlyediting.org>. – Title from screen.

(Association of Moving Image Archivists, AMIA)²⁸¹ із 2000 року розпочала видання журналу «The Moving Image»²⁸², публікації якого присвячені технологіям збереження, реставрації, описування, експертизи цінності, доступу та використання кіновідеодокументів на плівкових та цифрових носіях.

2002 року у світ вийшло перше число журналу «Journal of Archival Organization»²⁸³, який має характер міжнародного архівного видання. На його сторінках публікуються статті з усіх аспектів управління архівами та кадрової політики в них, техніки і процедур упорядкування документів для подальшого зберігання, систематизації, описування (у тому числі з укладання довідників, створення каталогів колекцій архівних документів і манускриптів на базі MARC та AACR2) і забезпечення інтелектуального і фізичного доступу до всіх типів архівних документів, у тому числі електронних, пошуку історичних документів в інформаційних системах, стандартизації, насамперед стандартів групи «Encoded Archival Description (EAD)», проєктів архівних установ у царині створення архівних колекцій, їх зберігання, оцифрування та розміщення на веб-сайтах у мережі Інтернет. Електронна версія журналу розміщена на платформі цифрової бібліотеки «Taylor & Francis, Inc», журнал виходить чотири рази на рік²⁸⁴. Редакторська політика зосереджена, насамперед, на публікації оригінальних наукових досліджень і статей.

Регіональні професійні організації архівістів Заходу Сполучених Штатів (*Конференція архівістів Міжгірського регіону, Товариство архівістів штату Каліфорнія, організація Архівісти Північного Заходу, Товариство архівістів Скелястих гір*) 2002 року об'єднались у бажанні створити регіональний архівний журнал західних архівістів. 2003 року ініціативною групою було розроблене технічне завдання і бізнес-план «The Journal of Western Archives and Curatorial Studies: A Proposal» для створення журналу, проте собівартість його видання була зависока для членів цих товариств. 2008 року виникла ідея заснувати журнал на принципах «open access» (відкритого доступу), архівні організації надали фінансову підтримку, а Університет штату Юта – хостінг для фізичного розміщення веб-сайту журналу. Перше число журналу «Journal of Western Archives» вийшло у світ 6 листопада 2010 року²⁸⁵. Заслуга створення цього видання належить Г. Дейнесу,

²⁸¹ Association of Moving Image Archivists [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.amianet.org/groups/groups.php>. – Title from screen.

²⁸² The Moving Image [Electronic resource] // University of Minnesota Press. – Mode of access: <http://www.upress.umn.edu/journal-division/Journals/the-moving-image>. – Title from screen.

²⁸³ Carter R. C. Introducing the Journal of Archival Organization [Text] / Ruth C. Carter, Thomas J. Frusciano // Journal of Archival Organization. – Philadelphia : The Haworth Press, Inc., 2002. – Vol. 1(1). – P. 1-4.

²⁸⁴ Journal of Archival Organization [Electronic resource] // Taylor & Francis, Inc. – Mode of access: <http://www.tandfonline.com/action/aboutThisJournal>. – Title from screen.

²⁸⁵ Gordon Daines III J. Tilting at Windmills: Reflections on the Establishment of the Journal of Western Archives [Text] / Daines III J. Gordon // Journal of Western Archives. – 2010. – Vol. 1. – Issue 1. – Article 1. – P. 1-16.

який вбачав у заснуванні журналу архівістів Заходу США один із ключових моментів самоствердження професії архівіста на регіональному рівні, потенціал для розвитку співробітництва, післядипломної освіти, соціалізації та захисту архівіста як члена професії.

Співіснуючи з іншими виданнями, журнал «The American Archivist» повинен був боротися як за свого автора, так і за читача. Р. Кокс як редактор журналу свого часу переслідував пріоритети публікації результатів архівних наукових досліджень. Учений зазначив, що оскільки професія архівіста базується на теорії, методології і практиці, наукові дослідження в архівній галузі мають бути направлені на пошук та обґрунтування правильності рішень для архівних інституцій та оцінювання архівної діяльності²⁸⁶. Тож редакційна колегія журналу «The American Archivist» під керівництвом Р. Кокса спрямувала свої зусилля на публікацію корисних для архівістів і розвитку архівної галузі наукових досліджень.

В аналізі, представленому в праці за 1994 рік, Р. Кокс виявив 88 наукових праць, опублікованих у чотирьох архівних журналах упродовж 22 років (з 1970 до 1992 рр.): із них 54 побачили світ у «The American Archivist», 24 – в «Archivaria», 9 – у «Midwestern Archivist» («Archival Issues») і 1 – у «Provenance»²⁸⁷. Учений визначив, що за 22 роки було три пікових підйоми в архівних дослідженнях: 1988 року вони вилились у публікацію в «The American Archivist» матеріалів наукової конференції 1987 року по архівному менеджменту, експертизі цінності, науково-довідковому апарату і використанню архівних документів; 1991 року – матеріалів конференції по дослідженню електронних документів; упродовж 1989–1992 рр. – наукову дискусію з архівної теорії, історії, консервації і зберігання, науково-довідкового апарату і використання документів, фінансового аналізу архівних функцій²⁸⁸.

Хоча тематика наукових досліджень виглядала достатньо різноманітною, Кокс згрупував їх у декілька напрямів: менеджмент архівних програм, експертиза цінності, технології зберігання архівних документів, використання та створення науково-довідкового апарату, стандартизація в систематизації і описуванні документів, програми популяризації архівів (виставки, семінари, публікації та

ДЖ. ГОРДОН ДЕЙНЕС III,
архівіст і асистент голови
Департаменту манускриптів
Спеціальної колекції
Тома Перрі в Університеті
Брігама Янга,
один із засновників жур-
налу «Journal of Western
Archives»

²⁸⁶ Cox R. J. An Analysis of Archival Research, 1970–92, and the Role and Function of the American Archivist [Text] / Richard J. Cox // American Archivist. – 1994, Spring. – Vol. 57. – № 2. – P. 281.

²⁸⁷ Ibid. – P. 279.

²⁸⁸ Ibid. – P. 282.

освітні програми). Найбільша кількість публікацій була виявлена Коксом із напрямку «менеджмент архівних програм». Серед відзначених Р. Коксом учених, які розробляли даний напрям архівної науки у 1970–1992 рр., у журналі «The American Archivist» опублікували статті: Ч. Бові, Фр. Кук, Ж. Гоггін, Д. Мак-Кой, Т. Х. Петерсон, М. Л. Редофф, П. Сіфтон, К. Дж. Маттерн, Р. Росс, Дж. Сміт, У. Бердселл, М. Пасіфіко, Р. Р. Сімпсон, П. Конвей, М. Дейтріх, Фр. Б. Еванс, Р. М. Ворнер, Дж. Бейн та інші²⁸⁹.

П. Конвей та У. Лендіс зазначили, що фокусування редакторської політики на архівних наукових дослідженнях, започатковане за часів Р. Кокса, знайшло своє продовження в часи перебування на посту редактора «The American Archivist» Ф. Еппарда та М. Джо Паг. На сторінках журналу з'явилися публікації провідних американських учених, які відстоювали нові погляди на архіви і професію архівіста. К. Фут, Т. Хайкерсон, Т. Несміт, Б. Крег, Р. Кокс, Дж. Бастіан, Дж. Міффлін²⁹⁰

²⁸⁹ *Bowie C. W.* The Wisconsin Historical Records Survey, Then and Now [Text] / Chester W. Bowie // *American Archivist*. – 1974, April. – Vol. 37. – № 2. – P. 247–261 ; *Cook F. J.* The Blessings of Providence on an Association of Archivists [Text] / Frank J. Cook // *American Archivist*. – 1983, Fall. – Vol. 46. – № 4. – P. 374–399 ; *Goggin J.* Carter G. Woodson and the Collection of Source Materials for Afro-American History [Text] / Jacqueline Goggin // *American Archivist*. – 1985, Summer. – Vol. 48. – № 3. – P. 261–271 ; *Goggin J.* That We Shall Truly Deserve the Title of «Profession»: The Training and Education of Archivists, 1930–1960 [Text] / Jacqueline Goggin // *American Archivist*. – 1984, Summer. – Vol. 47. – № 3. – P. 243–254 ; *McCoy D. R.* The Crucial Choice: The Appointment of R. D. W. Connor as Archivist of the United States [Text] / Donald R. McCoy // *American Archivist*. – 1974, July. – Vol. 37. – № 3. – P. 399–413 ; *Peterson T. H.* The Iowa Historical Records Survey, 1936–1942 [Text] / Trudy H. Peterson // *American Archivist*. – 1974, April. – Vol. 37. – № 2. – P. 223–245 ; *Radoff M. L.* The Maryland Records in the Revolutionary War [Text] / Morris L. Radoff // *American Archivist*. – 1974, April. – Vol. 37. – № 2. – P. 277–285 ; *Sifton P. G.* The Provenance of the Thomas Jefferson Papers [Text] / Paul G. Sifton // *American Archivist*. – 1977, January. – Vol. 40. – № 1. – P. 17–30 ; *Mattern C. J.* Lyman Copeland Draper: An Archivist's Reappraisal [Text] / Carolyn J. Mattern // *American Archivist*. – 1982, Fall. – Vol. 45. – № 4. – P. 444–454 ; *Ross R. A.* Ernst Posner: The Bridge between the Old World and the New [Text] / Rodney A. Ross // *American Archivist*. – 1981, Fall. – Vol. 44. – № 4. – P. 304–312 ; *Ross R. A.* Waldo Gifford Leland: Archivist by Association [Text] / Rodney A. Ross // *American Archivist*. – 1983, Summer. – Vol. 46. – № 3. – P. 264–276 ; *Smith J. F.* Theodore R. Schellenberg: Americanizer and Popularizer [Text] / Jane F. Smith // *American Archivist*. – 1981, Fall. – Vol. 44. – № 4. – P. 313–326 ; *Birdsall W. F.* The Two Sides of the Desk: The Archivist and the Historian, 1909–1935 [Text] / William F. Birdsall // *American Archivist*. – 1975, April. – Vol. 38. – № 2. – P. 159–173 ; *Pacifico M. F.* Founding Mothers: Women in the Society of American Archivists, 1936–1972 [Text] / Michele F. Pacifico // *American Archivist*. – 1987, Summer. – Vol. 50. – № 3. – P. 370–389 ; *Simpson R. R.* Leland to Connor: An Early Survey of American State Archives [Text] / Robert R. Simpson // *American Archivist*. – 1973, October. – Vol. 36. – № 4. – P. 513–522 ; *Conway P.* Perspectives on Archival Resources: The 1985 Census of Archival Institutions [Text] / Paul Conway // *American Archivist*. – 1987, Spring. – Vol. 50. – № 2. – P. 174–191 ; *Deutrich M. E.* Women in Archives: A Summary Report of the Committee on the Status of Women in the Archival Profession [Text] / Mabel E. Deutrich // *American Archivist*. – 1975, January. – Vol. 38. – № 1. – P. 43–46 ; *Evans F. B.* American Archivists and Their Society: A Composite View [Text] / Frank B. Evans, Robert M. Warner // *American Archivist*. – 1971, April. – Vol. 34. – № 2. – P. 157–172 ; *Bain G.* State Archival Law: A Content Analysis [Text] / George Bain // *American Archivist*. – 1983, Spring. – Vol. 46. – № 2. – P. 158–174.

²⁹⁰ *Foote K. E.* To Remember and Forget: Archives, Memory, and Culture [Text] / Kenneth E. Foote // *American Archivist*. – 1990, Summer. – Vol. 53. – № 3. – P. 378–392 ; *Hickerson T. H.* Ten Challenges for the Archival Profession [Text] / Thomas H. Hickerson // *American Archivist*. – 2001, Spring–Summer. – Vol. 64. – № 1. – P. 6–16 ; *Nesmith T.* Seeing Archives: Postmodernism and the Changing Intellectual Place of Archives [Text] / Tom Nesmith // *American Archivist*. – 2002, Spring–Summer. – Vol. 65. – № 1. – P. 24–41 ; *Craig B. L.* Selected Themes in the Literature on Memory and Their Pertinence to Archives [Text] / Barbara L. Craig // *American Archivist*. – 2002, Fall–Winter. – Vol. 65. – № 2. – P. 276–289 ; *Cox R. J.* Making the Records Speak:

розвивали ідеї про архіви як інституції пам'яті, як індивідуальної, так і колективної. Концепцію влади архіву в інформаційному суспільстві розбудовували Р. Шеффер, М. Грін, Е. Деніелсон, Р. Джімерсон, Е. С. Джонсон²⁹¹. На погляд цих учених, архіви відіграють визначальну роль у зберіганні культурної спадщини людства та захисті прав і інтересів громадян, насамперед, «right to know» (права знати правду). У цьому контексті архіви є «бастіонами» спротиву політичній еліті, яка намагається маніпулювати інформацією з метою укріплення злочинів проти людства, етнічних і соціальних меншин, випадків зловживання владою та корупції. Поява електронних документів, розвиток Інтернету, процеси глобалізації і демократизації істотно змінили погляди на природу, експертизу цінності, описування, удоступнення документів та підготовку архівістів нової генерації. Цим змінам приділили увагу Л. Дюранті, Дж. О'Тул, Р. Пірс-Мозес, Дж. Іо, Е. Локвуд, Л. Міллар, Дж. Райлі та К. Шеферд, Х. Тіббо та Л. Міхо, М. Лайт і Т. Гірі, А. Менне-Харіц, В. Дафф, Е. Джилленд-Світленд та інші²⁹². Аналогічні тренди висвітлювали й інші періодичні видання, насамперед журнал «Archivaria».

ФІЛІП ЕППАРД,
редактор журналу
«The American Archivist»
(1996–2005)

Archival Appraisal, Memory, Preservation, and Collecting [Text] / Richard J. Cox // American Archivist. – 2001, Fall-Winter. – Vol. 64. – № 2. – P. 394–404; Cox R. J. Public Memory Meets Archival Memory: The Interpretation of Williamsburg's Secretary's Office [Text] / Richard J. Cox // American Archivist. – 2005, Fall-Winter. – Vol. 68. – № 2. – P. 279–296; Bastian J. A. Flowers for Homestead: A Case Study in Archives and Collective Memory [Text] / Jeannette A. Bastian // American Archivist. – 2009, Spring-Summer. – Vol. 72. – № 1. – P. 113–132; Mifflin J. «Visible Memory, Visual Method»: Objectivity and the Photographic Archives of Science [Text] / Jeffrey Mifflin // American Archivist. – 2011, Spring-Summer. – Vol. 74. – № 1. – P. 323–341.

²⁹¹ Schaeffer R. C. Transcendent Concepts: Power, Appraisal, and the Archivist as «Social Outcast» [Text] / Roy C. Schaeffer // American Archivist. – 1992, Fall. – Vol. 55. – № 4. – P. 608–619; Greene M. A. The Power of Meaning: The Archival Mission in the Postmodern Age [Text] / Mark A. Greene // American Archivist. – 2002, Spring-Summer. – Vol. 65. – № 1. – P. 42–55; Greene M. A. The Power of Archives: Archivists' Values and Value in the Postmodern Age (with an Introduction by Dennis Meissner) [Text] / Mark A. Greene // American Archivist. – 2009, Spring-Summer. – Vol. 72. – № 1. – P. 17–41; Danielson E. S. Privacy Rights and the Rights of Political Victims: Implications of the German Experience [Text] / Elena S. Danielson // American Archivist. – 2004, Fall-Winter. – Vol. 67. – № 2. – P. 176–193; Jimerson R. C. Embracing the Power of Archives [Text] / Randall C. Jimerson // American Archivist. – 2006, Spring-Summer. – Vol. 69. – № 1. – P. 19–32; Jimerson R. C. Archives for All: Professional Responsibility and Social Justice [Text] / Randall C. Jimerson // American Archivist. – 2007, Fall-Winter. – Vol. 70. – № 2. – P. 252–281; Johnson E. S. Our Archives, Our Selves: Documentation Strategy and the Re-Appraisal of Professional Identity [Text] / Elizabeth Snowden Johnson // American Archivist. – 2008, Spring-Summer. – Vol. 71. – № 1. – P. 190–202.

²⁹² Концепція документа: Duranti L. Meeting the Challenge of Contemporary Records: Does It Require a Role Change for the Archivist? [Text] / Luciana Duranti // American Archivist. – 2000, Spring-Summer. – Vol. 63. – № 1. – P. 7–14; O'Toole J. M. Democracy and Documents in America [Text] / James M. O'Toole // American Archivist. – 2002, Spring-Summer. – Vol. 65. – № 1. – P. 107–115; Pearce-Moses R. Janus in Cyberspace: Archives on the Threshold of the Digital Era [Text] / Richard Pearce-Moses // American Archivist. – 2007, Spring-Summer. – Vol. 70. – № 1. – P. 13–22; Yeo G. Concepts of Record (1): Evidence, Information, and Persistent Representations [Text] / Geoffrey Yeo // American Archivist. – 2007, Fall-Winter. – Vol. 70. – № 2. – P. 315–343; Yeo G. Concepts of Record (2): Prototypes and Boundary Objects [Text] / Geoffrey Yeo // Ameri-

МЕРІ ДЖО ПАГ,
редактор журналу
«The American Archivist» (2006–2011)

Наявність великої кількості архівних періодичних видань (у тому числі вісників (newsletters)), а також удосконалення інформації про діяльність архівних установ і професійних об'єднань архівістів національного, регіонального і місцевого рівнів²⁹³ завдяки веб-сайтам (які у США з'явилися у середині 1990-х рр.) у всесвітній мережі Інтернет значно вплинули на редакторську політику журналу «The American Archivist», оскільки відпала необхідність у докладному висвітленні роботи архівних установ, зі сторінок журналу зникли щорічні переліки виданих книг, статей, їх замінили огляди веб-сайтів, Рада SAA ухвалила рішення перевести публікації протоколів засідань Товариства з друкованого у цифровий формат і розмістити їх на веб-сайті SAA²⁹⁴. Журнал все більше змінювався у напрямі наукового видання не тільки

під впливом бажання редакторів публікувати результати архівних наукових досліджень, а й відповідно до віянь сучасної епохи.

Зміна ролі архівіста в інформаційну еру теж викликала потреби в черговому удосконаленні редакторської політики журналу. Цього разу йшлося про переведення журналу «The American Archivist» у цифровий формат, розміщення його в мережі Інтернет у «open access» (відкритий доступ). П. Конвей та У. Лендіс

can Archivist. – 2008, Spring–Summer. – Vol. 71. – № 1. – P. 118–143 [and other] ; *експертиза цінності документів* : Lockwood E. «Imponderable Matters»: The Influence of New Trends in History on Appraisal at the National Archives [Text] / Elizabeth Lockwood // American Archivist. – 1990, Summer. – Vol. 53. – № 3. – P. 394–405 ; Duranti L. The Concept of Appraisal and Archival Theory [Text] / Luciana Duranti // American Archivist. – 1994, Spring. – Vol. 57. – № 2. – P. 328–344 [and other] ; *описування документів* : Millar L. An Obligation of Trust: Speculations on Accountability and Description [Text] / Laura Millar // American Archivist. – 2006, Spring–Summer. – Vol. 69. – № 1. – P. 60–78 ; Riley J. A Brave New World: Archivists and Shareable Descriptive Metadata [Text] / Jenn Riley, Kelcy Shepherd // American Archivist. – 2009, Spring–Summer. – Vol. 72. – № 1. – P. 91–112 [and other] ; *питання доступу* : Tibbo H. R. Finding Aids on the World Wide Web [Text] / Helen R. Tibbo, Lokman I. Meho // American Archivist. – 2001, Spring–Summer. – Vol. 64. – № 1. – P. 61–77 ; Michelle L. Colophons and Annotations: New Directions for the Finding Aid [Text] / Light Michelle, Tom Hury // American Archivist. – 2002, Fall–Winter. – Vol. 65. – № 2. – P. 216–230 [and other] ; *архівна освіта* : Menne-Haritz A. Archival Training in a Changing World [Text] / Angelika Menne-Haritz // American Archivist. – 2000, Fall–Winter. – Vol. 63. – № 2. – P. 341–352 ; Duff W. M. Digital Preservation Education: Educating or Networking? [Text] / Wendy M. Duff, Amy Marshall, Carrie Limkilde, Marlene van Ballegoie // American Archivist. – 2006, Spring–Summer. – Vol. 69. – № 1. – P. 188–212 ; Gilliland A. Pluralizing the Archival Paradigm: Can Archival Education in Pacific Rim Communities Address the Challenge? [Text] / Anne Gilliland, Sue McKemish, Kelvin White, Yang Lu, Andrew Lau // American Archivist. – 2008, Spring–Summer. – Vol. 71. – № 1. – P. 87–117 [and other].

²⁹³ Важливе значення мають веб-сайти регіональних професійних об'єднань архівістів, що стали науковими інституціями: Конференція архівів Середнього Заходу, Середньоатлантична регіональна архівна конференція. Midwest Archives Conference, MAC [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.midwestarchives.org>. – Title from screen ; Mid-Atlantic Regional Archives Conference, MARAC [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.marac.info/>. – Title from screen.

²⁹⁴ Conway P. Open-Access Publishing and the Transformation of the American Archivist Online [Text] / Paul Conway, William E. Landis // American Archivist. – 2011, Fall–Winter. – Vol. 74. – № 2. – P. 492–493.

підкреслили той факт, що перехід найстарішого у світі архівного журналу в електронний формат на підставі «open access» став значним кроком на шляху забезпечення здійснення наукових досліджень в архівній галузі на найвищому рівні, широкому використанні їх результатів під час навчального процесу в університетах та професійної діяльності вчених, архівістів і спеціалістів суміжних галузей, удосконаленні комунікацій та обміну інформацією в науковому світі²⁹⁵.

SAA намагалася максимально використати переваги «open access»²⁹⁶. По-перше, можливості «rolling publication practices». «The American Archivist» змінив наприкінці 1990-х рр. періодичність видання зі щоквартального на один випуск на рік, а з 2000 року почав виходити двічі на рік (весна-літо, осінь-зима). Така періодичність постійно гальмувала публікацію нових результатів наукових досліджень, їх використання, репрезентацію інноваційних архівних технологій. «Rolling publication practices» дозволяє оприлюднити наукову працю або статтю відразу, як вона надійшла до редакції.

Другою перевагою є підтримка інтерактивності, здійснення «peer review» (оцінювання наукового внеску автора його колегами), надання можливостей для апробації наукових досягнень (preprint – попередня публікація статті, частини дисертації, монографії; здійснюється з метою обговорення), обміну ідеями і думками – «supporting active interaction with readers through the use of social network technologies» (підтримка активної взаємодії з читачами через використання технологій соціальних мереж). Сьогодні SAA використовує з цією метою «Research Forum» на сайті: <http://www2.archivists.org/proceedings/researchforum>.

Третьою перевагою є можливість збільшення рубрик журналу, розміщення статей без встановлення обмежень щодо їх розміру, а також публікація так званої «gray literature» (неопублікованих рукописів, конспектів лекцій, неформальна публікація монографій, які ще не мають відповідного бібліографічного описання для посилання на них).

Натомість разом із перевагами, які надає використання технологій «open access», постав ряд проблем, пов'язаних із захистом прав інтелектуальної влас-

Обкладинка ювілейного номера журналу «The American Archivist», виданого у рік 75-річчя SAA

²⁹⁵ Conway P. Open-Access Publishing and the Transformation of the American Archivist Online [Text] / Paul Conway, William E. Landis // American Archivist. – 2011, Fall-Winter. – Vol. 74. – № 2. – P. 482–483.

²⁹⁶ Conway P., Landis W. E. Open-Access Publishing and the Transformation of the American Archivist Online [Text] / Paul Conway, William E. Landis // American Archivist. – 2011, Fall-Winter. – Vol. 74. – № 2. – P. 502–504.

ності, етичними принципами використання інформаційних і комунікаційних технологій, фінансуванням видання тощо.

Однією із цих проблем є використання формату публікації: триває обговорення, який із двох форматів – «Green OA» чи «Gold OA» (або їх гібрид) – є більш прийнятним. «Green OA» дозволяє авторам самостійно розміщувати їх статті у Web-доступних цифрових репозиторіях, здійснювати їх самоархівування, встановлювати обмеження на їх використання і передрукування, управляти своїми правами інтелектуальної власності. «Gold OA» більше фокусується на ролі журналу, а не автора, зберігається статус-кво видання, контроль редакційної колегії, управління «peer review» та ієрархічна структура традиційного друкованого журналу²⁹⁷.

Друга проблема – фінансового плану. З одного боку, зменшуються витрати на друкування накладу паперового видання та його розповсюдження, з іншого – потрібно здійснювати фінансову підтримку депозитаріїв, які надають місце для розміщення авторських статей, та розвитку інноваційних інформаційно-комунікаційних технологій. Пересічні громадяни вважають, що публікації «open access» безкоштовні як для авторів, так і для користувачів. Існує дві моделі утримання наукового видання: надходжень від передплатників та за рахунок авторів і спонсорів, у ролі яких можуть виступати університети, наукові товариства та інші інституції. При фінансуванні публікації «open access» увесь тягар фінансових витрат лягає на авторів і спонсорів. Видавці журналів «open access» повинні підтримувати систему on-line доступу й перегляду, коректури, літературного і наукового редагування, графічний дизайн, макетування, маркетинг тощо. Тому моральна мотивація наукових товариств і професійних асоціацій до безкоштовного розповсюдження їх наукових видань є недостатньою. Між тим, наукові видання відчують тиск із боку авторів і користувачів щодо зменшення вартості розміщення та використання публікацій²⁹⁸.

Третє. Багато хто змішує поняття «open access» (відкритий доступ) і «open source» (відкрите програмне забезпечення). Депозитарії відкритого доступу можуть бути створені на платформах відкритого програмного забезпечення, але автоматично це надасть доступ не тільки до статей авторів, а й до вихідних кодів програмного забезпечення, що, у свою чергу, є загрозою несанкціонованої зміни (спотворення, знищення) програмного продукту, на якому побудований депозитарій²⁹⁹.

Четверте. «Open access» не захищає права автора, натомість він спонукає самого автора розпоряджатися своєю інтелектуальною власністю та захищати її за

²⁹⁷ Conway P. Open-Access Publishing and the Transformation of the American Archivist Online [Text] / Paul Conway, William E. Landis // American Archivist. – 2011, Fall-Winter. – Vol. 74. – № 2. – P. 483–485.

²⁹⁸ Ibid. – P. 483–485, 488.

²⁹⁹ Ibid. – P. 486.

допомогою публічних ліцензій, впроваджених некомерційною організацією «Creative Commons Corporation», яка переслідує мету легального вільного розповсюдження та використання наукових і мистецьких творів³⁰⁰.

Як зазначали П. Конвей та У. Лендіс із урахуванням вищесказаного, SAA поки що не визначилось остаточно із майбутнім форматом публікації статей. «Green OA» і «Gold OA» та їх гібриди мають як свої переваги, так і недоліки. «Gold OA» є економічно не вигідним форматом при малій кількості членів Товариства – прихильників журнальних публікацій. Формат «Green OA» неможливо застосувати через бажання SAA зберегти ієрархічну структуру традиційного видання (том – номер – стаття) та відсутність доступу деяких авторів до цифрових депозитаріїв. SAA знаходиться у пошуку гнучкого альтернативного формату видання «The American Archivist», який би використовував усі переваги «open access», забезпечував збереження інтелектуальних прав авторів та надавав фінансову підтримку самому виданню³⁰¹.

Проте виклики інформаційного суспільства спонукали SAA і редакцію журналу «The American Archivist» до створення on-line версії видання, незважаючи на не вирішеність певних проблем і недоліки існуючих форматів. Перше технічне завдання для створення on-line версії з'явилося 2002 року (прийняті рішення виявилися невдалими). 2006 року було засновано дві комісії: 1) для розробки плану (Business Plan Working Group) у складі П. Конвея (голова), Дж. Е. Бастіан, Д. Мейсснера та Р. Спіндлера; 2) для вирішення технічних проблем (Technical Issues Working Group) у складі У. Лендіса (голова), С. Хамбергер, К. Прома та М. Шелстеда³⁰². Ці комісії займалися реалізацією проекту «The American Archivist Online», що включав три фази.

Перша фаза була завершена 15 серпня 2007 року. Вісім томів журналу (із № 2, тому 63 за осінь-зиму 2000 р. до № 1, тому 70 за весну-літо 2007 р.), котрі мали як типографський, так і електронний варіанти³⁰³, були розміщені на серверах MetaPress³⁰⁴ і стали доступними в Інтернеті.

На другій фазі 2007 року Рада SAA виділила фінансування на оцифрування ще 62 томів журналу, виданих у період з 1938 року до весни-літа 2000 року і підготовлених для оцифрування під керівництвом Т. Брінеті. Контракт для здійснення сканування томів журналу був підписаний із Міжнародною бібліотечною організацією OCLC, яка, у свою чергу, заключила субпідряд на виконання робіт із

³⁰⁰ Conway P. Open-Access Publishing and the Transformation of the American Archivist Online [Text] / Paul Conway, William E. Landis // American Archivist. – 2011, Fall-Winter. – Vol. 74. – № 2. – P. 486–487.

³⁰¹ Ibid. – P. 488, 494–495.

³⁰² Ibid. – P. 493.

³⁰³ Pugh M. J. Readers: What Do You Think about the American Archivist? [Text] / Mary Jo Pugh // American Archivist. – 2009, Fall-Winter. – Vol. 72. – № 2. – P. 306–307.

³⁰⁴ MetaPress – провайдер, який надає хостинг сайтам наукових інституцій, електронним журналам і цифровим книгозбіркам: <http://marketing.metapress.com/about-us/>.

«Back Stage Library Works (BSLW)», штат Юта. Файли сканованих статей у форматах «tiff» та «pdf», а також метадані до кожного файлу, які дозволяли пов'язати файл із відповідним томом і номером, розміщувалися на сайті <http://archivists.metapress.com>, вхід до якого забезпечувався через веб-портал Товариства американських архівістів www.archivists.org³⁰⁵.

Третя фаза пов'язана із започаткуванням SAA обов'язкової публікації наступних томів журналу в цифровому форматі, для якої використовується файл, призначений для типографського друку.

У квітні 2009 року SAA підписало угоду з JSTOR для приєднання «The American Archivist» до цифрової бібліотеки «Arts & Sciences IV» JSTOR³⁰⁶. Метою співпраці SAA і JSTOR було досягнення не тільки можливостей широкого доступу вчених і студентів до публікацій журналу в on-line режимі, а й забезпечення збереженості цифрових копій журналу в електронних депозитаріях JSTOR³⁰⁷. Частково журнал доступний також у цифровій бібліотеці «HathiTrust».

Для вирішення проблеми авторського права SAA у співробітництві з «Intellectual Property Working Group» (робоча група з питань інтелектуальної власності) розробило та впровадило проект угоди з авторами, яким передбачено збереження авторського права за авторами статей. Разом із цим автори передають права SAA на публікацію, переклад і розповсюдження статей, розміщення їх в електронних бібліотеках тощо. SAA набуло авторських прав (copyright) від авторів статей із 1964 року. Відповідно до угоди з авторами SAA поширює право друкування статті типографським способом і на публікацію її у цифровому форматі, стверджуючи при цьому, що цифровий образ є точною копією оригінальної публікації. Будь-яке наступне використання вперше опублікованих у журналі статей повинно містити обов'язкове посилання на «The American Archivist»³⁰⁸.

ТЕРЕЗА БРІНЕТІ,
директор публікацій SAA
(1988–2013)

³⁰⁵ Pugh M. J. Readers: What Do You Think about the American Archivist? [Text] / Mary Jo Pugh // American Archivist. – 2009, Fall-Winter. – Vol. 72. – № 2. – P. 306–307 ; Conway P. Open-Access Publishing and the Transformation of the American Archivist Online [Text] / Paul Conway, William E. Landis // American Archivist. – 2011, Fall-Winter. – Vol. 74. – № 2. – P. 498.

³⁰⁶ JSTOR – цифрова бібліотека більш ніж 1500 академічних журналів, книг та інших джерел: <http://www.jstor.org/>. Заснована 1995 р. Крім JSTOR, у світі існують й інші цифрові сховища електронних журналів – Portico (<http://www.portico.org/digital-preservation/>), CLOCKSS (<http://www.clockss.org/clockss/Home>), HathiTrust Digital Library, <http://www.hathitrust.org/> [and other].

³⁰⁷ Pugh M. J. Readers: What Do You Think about the American Archivist? [Text] / Mary Jo Pugh // American Archivist. – 2009, Fall-Winter. – Vol. 72. – № 2. – P. 306–307.

³⁰⁸ Pugh M. J. Readers: What Do You Think about the American Archivist? [Text] / Mary Jo Pugh // American Archivist. – 2009, Fall-Winter. – Vol. 72. – № 2. – P. 308 ; Conway P. Open-Access Publishing and the Transformation of the American Archivist Online [Text] / Paul Conway, William E. Landis // American Archivist. – 2011, Fall-Winter. – Vol. 74. – № 2. – P. 496.

САА дозволило доступ до всіх випусків журналу тільки членам Товариства. Для широкого загалу читачів доступ до всіх номерів, крім тих, що були опубліковані в останні три роки (тобто шести випусків). Читачі, зацікавлені у статтях із останніх шести номерів, отримали можливість їх придбання за відповідну плату. Таким чином, учені, архівісти, студенти, широка громадськість з усього світу отримали можливість ознайомлення фактично з усім корпусом статей, опублікованих у журналі «The American Archivist».

Серед іншої архівної періодики США технології «open access» використовують журнали: «Archivaria» (у безоплатному доступі у «pdf»-файлах представлені усі статті з № 1, тому 1, що вийшов узимку 1975–1976 рр., до останнього числа (№ 75), що вийшло навесні 2013 р.) та «Archival Issues»³⁰⁹ («Midwestern Archivist»).

Журнали «Journal of Archival Organization» (у цифровому форматі наявні усі числа журналу з № 1 за 2002 рік до № 2 за 2012 рік, доступ до яких надається за плату, у вільному користуванні № 3–4 за 2008 рік та № 3–4 за 2011 рік), «Journal of the American Society for Information Science and Technology» (доступ надано до усіх чисел з січня 1950 року (№ 1, Том 1) до листопада 2012 року (№ 11, том 63), але потрібна або колективна, або індивідуальна угода та відповідна плата за користування бібліотекою <http://onlinelibrary.wiley.com>), «The Public Historian» (електронна версія журналу розміщена на платформі JSTOR, представлені усі числа журналу з № 1, виданого восени 1978 року, до № 3, що вийшов улітку 2012 року, доступ до статей надається за відповідну плату) безоплатного доступу до публікацій не надають. Вартість оплати за користування статтями складає від 36 доларів США («Journal of Archival Organization») до 12 доларів США («The Public Historian»). Вартість отримання «усунутих» із вільного доступу на трирічний період статей із журналу «The American Archivist» – 18 доларів США.

Спеціаліст зі створення каталогів манускриптів і метаданих К. Німер із Університету Брігама Янга здійснив анкетування американських архівістів і бібліотекарів для оцінювання їх читацького інтересу до професійної періодики³¹⁰. Опубліковані ним 2009 року результати свідчать, що американські архівісти більше схиляються до читання журналу «The American Archivist» (його читає 71,3 % респондентів³¹¹), 22,3 % воліють читати журнал «Archival Issues», 9,8 % –

³⁰⁹ Користування ресурсом University of Wisconsin Milwaukee's Institutional Repository (<http://minds.wisconsin.edu/handle/1793/43546>), на платформі якого розміщено всі числа журналу, починаючи з 1976 р., викликає певні складнощі. Тому українському дослідникові краще скористатися індексами статей (розміщені на сайті <http://www.midwestarchives.org/archival-issues>) для вибору потрібної, потім увести її назву в пошукач (<http://minds.wisconsin.edu/handle/1793/43546/browse?type=title>) і отримати файл у форматі «pdf». Ресурс безкоштовний, журнал утримується за рахунок передплати членів МАС.

³¹⁰ Nimer C. L. Reading and Publishing within the Archives Community: A Survey [Text] / Cory L. Nimer // American Archivist. – 2009, Fall-Winter. – Vol. 72. – № 2. – P. 311–330.

³¹¹ У жовтні 2005 року Товариство американських архівістів повідомило, що журнал «The American Archivist» має більш ніж 4900 передплатників. Mary Jo Pugh – Named Editor of American Archivist [Electronic resource] // Society of American Archivist. – Mode of access: <http://www.archivists.org/news/pugh-Oct05.asp>. – Title from screen.

«Archivaria», 9,1 % – «Journal of Archival Organization», 4,6 % – «Provenance», 1,2 % – «The Moving Image», 0,9 % – «Archival Science», 0,6 % – «Journal of the Society of Archivists», 0,6 % – «Manuscripts and Archives», а 25,0 % – узагалі не читають архівну періодику. Більшість респондентів (70,7 %) заявила, що вони зацікавлені в ознайомленні з тими типами статей, які висвітлюють конкретний досвід роботи колег (case studies), для 49,4 % опитуваних корисними виявились теоретичні есе (theoretical essays), 43,9 % полюбують читати про хід реалізації архівних проєктів (works in progress), 42,7 % – літературні огляди (literature reviews). За тематичною спрямованістю архівістів більше цікавили статті з оцифрування документів (51,2 %), пошук документів в архівах і програми їх популяризації (47,6 %), архівний менеджмент (46,6 %), описування (46,0 %) і зберігання (41,5 %), комплектування і експертиза цінності (39,6 %), електронні документи (39,6 %), систематизація (39,0 %), етика (37,2 %), інша тематика (6,7 %) ³¹². Більшість респондентів (52,4 %) бажала користуватися друкованими виданнями (до речі, про цей факт, як про проблему, говорили у своїй статті П. Конвей та У. Лендіс), а не цифровими бібліотеками. Натомість у віковому вимірі молода генерація архівістів надавала перевагу саме електронним публікаціям ³¹³. У цілому К. Німер дійшов висновку, що архівісти не є надто читаючою публікою порівняно з бібліотекарями: в середньому архівісти читають 1,26 журналу на місяць, бібліотекарі – від 3 до 5 видань. Проте К. Німер вбачає у цьому факті потенціал для подальшого розвитку архівної спільноти.

Здійснений огляд архівної періодици США дозволяє дійти висновків стосовно концепції, закладеної в її основу:

- архівні журнали у США мають чітке професійне спрямування і не містять історичних, джерелознавчих публікацій, за виключенням статей із історії архівних установ, повідомлень про створення або поповнення архівних колекцій та біографічних нарисів провідних американських архівістів, а також не публікують тексти архівних документів;
- у своїй більшості журнали видаються професійними об'єднаннями архівістів, крім журналу і вісника Національного архіву США, територіально вони охоплюють усі Сполучені Штати та можуть бути розподілені на видання національного («The American Archivist» та інші), регіонального та місцевого рівнів;
- архівна періодика відбиває професійні інтереси архівістів, зберігачів манускриптів, менеджерів із управління документацією і спеціалістів суміжних із архівною галузей;
- тематика архівних журналів охоплює усі напрями діяльності архівних установ різних типів (федеральних архівів та архівів штатів, державних установ, бізнес-

³¹² Nimer C. L. Reading and Publishing within the Archives Community: A Survey [Text] / Cory L. Nimer // American Archivist. – 2009, Fall-Winter. – Vol. 72. – № 2. – P. 319–320.

³¹³ Огляд науково-дослідної роботи студентів, здійснений 2008 року В. Дафф та Дж. Черрі, показав, що у своїх дослідженнях 91,3 % респондентів використовує журнальні статті. Duff W. M. Archival Orientation for Undergraduate Students: An Exploratory Study of Impact [Text] / Wendy M. Duff, Joan M. Cherry // American Archivist. – 2008, Fall-Winter. – Vol. 71. – № 2. – P. 513.

- корпорацій, релігійних конфесій, університетів, громадських об'єднань тощо), науково-дослідних інституцій архівної галузі, професійних об'єднань архівістів;
- важливим чинником є те, що тематика статей визначається не політикою редакції, а насамперед, читацьким і авторським інтересом, тому й рубрики журналів не є сталими, а змінюються відповідно до напрямів, що розробляються архівною наукою, і потреб практичного характеру;
 - редакторська політика журналів у значному ступені залежить і від позиції редакційної колегії та головного редактора, зокрема в «The American Archivist» вона змінювалася від спрямування журналу на висвітлення питань використання архівних документів у наукових дослідженнях (Т. К. Піз) до вирішення практичних проблем архівної галузі (М. К. Нортон) та публікації результатів наукових досліджень (Р. Кокс, Ф. Еппард, М. Дж. Пагх);
 - позитивними характеристиками архівних журналів є їх дискусійність, направлена на вирішення нагальних теоретичних та практичних питань діяльності архівних установ, та інтерактивність, посилена останнім часом наданням відкритого доступу до їх публікацій у мережі Інтернет та можливістю зворотного зв'язку на читацьких форумах;
 - хоча провідні архівні журнали спрямовані, насамперед, на оприлюднення результатів наукових досліджень вчених, які представляють архівну науку як Сполучених Штатів, так і інших країн світу, регіональні і місцеві видання залучають усіх архівістів країни до співпраці, обговорення спільних проблем, висловлення думок, оприлюднення результатів роботи, обміну досвідом;
 - архівна періодика є одним із консолідуючих чинників архівної спільноти США, засобом розповсюдження архівних знань, популяризації архівів, «голосом» архівної професії.

У світовій площині архівна періодика США, особливо найстаріший у світі і, без перебільшення можна сказати, один із найпопулярніших архівних журналів «The American Archivist», є взірцем досвіду видання професійних архівних журналів, прикладом для наслідування, а також джерелом для дослідження історії архівів, архівної теорії, практики роботи архівних установ і всієї архівної галузі Сполучених Штатів у цілому. «The American Archivist» завдяки постійній і наполегливій роботі з передрукування та реферування публікацій з іноземних періодичних видань може також виступати джерелом висвітлення історії, теорії і практики архівної справи фактично всіх країн світу.

5.5 ОСВІТА ТА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ АРХІВІСТІВ ЯК ГОЛОВНИЙ ЧИННИК УСПІШНОГО РОЗВИТКУ АРХІВНОЇ ГАЛУЗІ США

(архівісти-освітяни, дискусії, університети, освітні стандарти)

У 1930-ті рр. у щойно створений Національний архів США приходили на роботу спеціалісти усіх галузей, крім архівної, тому що підготовка архівістів американськими ВНЗ ніколи раніше не здійснювалася. У США існував ще й інший бар'єр, що не дозволяв галузі розвиватися самостійно й успішно: архіви США

формувався, використовуючи бібліотечні принципи і методи роботи. Бібліотекарі зі своїми методами й правилами здійснювали сильний тиск на архівістів, але організація роботи бібліотек і архівів має суттєві відмінності. Тому перед США на ті часи постало завдання не тільки швидкого налагоджування випуску професіоналів-архівістів, перепідготовки спеціалістів, які прийшли до архівів з інших галузей, а й надання статусу архівній професії, формування її канонів.

СЕМЮЕЛ ФЛЕГГ БЕМІС,
голова Комітету
з освіти SAA (1938),
президент АНА (1961)

Уперше проблема професійної освіти в США була висвітлена У. Г. Ліландом на 1-й Конференції американських архівістів 1909 року. Тоді ж учений порушив питання про створення архівного підручника та викладання архівних курсів в університетах і бібліотечних школах США. Після заснування Національного архіву й Товариства американських архівістів наступним кроком стало створення у складі SAA Комітету з освіти архівістів на чолі з С. Ф. Бемісом. На 2-й щорічній зустрічі SAA 24 жовтня 1938 року в Спрингфілді (штат Іллінойс) Комітет Беміса представив звіт³¹⁴, у якому містився аналіз підготовки архівістів у Великобританії, Австрії, Німеччині, Іспанії та пропозиції щодо започаткування архівної освіти в США. Комітет відразу відкинув ідею підготовки архівістів на базі бібліотечних курсів і програм. Враховуючи

опрацьований європейський досвід, Комітет дійшов висновку, що архівіст – це професійний історик із навичками архівної роботи, тому вирішальну роль у його освіті повинні відігравати курси історії, політичних наук, архівної теорії і практики. Звичайно, архівіст повинен знатися на бібліотечній справі, але лише для організації і забезпечення роботи архівних науково-довідкових бібліотек. Важливою рекомендацією Комітету стала обов'язкова практика майбутніх архівістів на базі Національного архіву США або архівів штатів.

Комітет розподілив архівних працівників на дві групи. До першої були віднесені керівники і співробітники підрозділів Національного архіву США, архівів штатів і муніципалітетів (архівісти 1-го класу). Від них вимагався ступінь доктора філософії із американської історії (PhD) і фундаментальні знання про американську політичну систему, історію США, всесвітню історію, міжнародні відносини, архівну теорію та практику, історіографію, джерелознавство, дипломатику, палеографію та інші спеціальні історичні дисципліни, історію архівів та архівної справи, стан зарубіжного архівознавства (особливий наголос робився на вивченні

³¹⁴ Bemis S. F. The Training of Archivists in The United States. [In its original form this was a committee report presented by Mr. Bemis at the second annual meeting- of the Society of American Archivists, Springfield, Illinois, October 24, 1938] [Text] / Samuel Flagg Bemis// American Archivist. – 1939, July. – Vol. 2. – № 3. – P. 154–161.

розвитку архівної галузі Німеччини, Франції, Голландії та Великобританії), бібліотекознавство (у тому числі про класифікацію та каталогізацію). Їх дисертації повинні були включати широке коло архівних документів і манускриптів. Важливим моментом у залученні слухачів на цю спеціальність могло бути надання права викладання американської історії після отримання відповідного диплома. Друга група складалася з працівників архівних установ нижчого рівня (архівісти 2-го класу): архівів штатів, округів, муніципалітетів, держустанов, бізнес-структур, корпорацій, банків і т.д. Вони повинні були отримати ступінь магістра в соціальних науках, вивчивши курси, передбачені для архівістів 1-го класу (у дещо меншому обсязі), і освоїти методики оцінки та експертизи цінності документів, історію місцевих держустанов, економіку, соціологію, бібліотекознавство. Термін підготовки для отримання ступеня магістра становив два роки, після цього здібніші слухачі могли продовжити свою освіту для отримання ступеня PhD. Майже чотири десятиліття рекомендації Комітету Беміса відігравали визначальну роль не тільки при формуванні курсів для підготовки архівістів, а й філософії самого поняття «архівіст». Але, як зауважив у своїй статті Х. Г. Джонс, далі складання звіту SAA в той час не пішло, і головна заслуга в розвитку архівної освіти в США належить цілому ряду видатних американських учених-архівістів та істориків³¹⁵.

С. Дж. Бакк, наполягаючи на різниці між підходами в підготовці бібліотекаря і архівіста, запропонував розвиток архівної освіти як комбінації частин багатьох інших наук або галузей знань, а також принципів і технік, напрацьованих у ході практичної роботи. На його думку, професійний архівіст, крім фундаментальної підготовки з історії та історичних методів, повинен був отримати знання про природу та цінності архівів, їх формування, експертизу цінності, статус і функціонування архівної установи, її внутрішню організацію, будівлі й обладнання, набір і навчання персоналу, зберігання, відновлення, реставрацію архівних документів, їх систематизацію та описування, копіювання, редагування та публікацію, роботу зі спеціальними видами документів (мапами, кінофонодокументами) і різними типами архівів (місцевими архівами, бізнес-архівами, церковними архівами). С. Дж. Бакк представив ці вимоги, викладаючи лекційні курси «Архіви та історичні манускрипти» у Колумбійському університеті (Нью-Йорк, Манхеттен) у 1938 році. Хоча його курс відвідували лише 14 студентів, в історії вищої школи США ця спроба розглядається як перше системне викладання історії, теорії та практики архівної справи. Улітку 1940 року М. К. Нортон прочитала в Бібліотечній школі Колумбійського університету курс «Архівна організація» (archival esopony), спеціально створений як вступ до спеціальності для студентів, що ба-

³¹⁵ Jones H. G. Archival Training in American Universities, 1938–68 [Text] / H. G. Jones // American Archivist. – 1968, April. – Vol. 31. – № 2. – P. 136.

жали будувати кар'єру в галузях як бібліотечної, так і архівної справи. Однак подальше викладання архівних курсів у Колумбійському університеті було не вигідним через його віддаленість від Вашингтона, де був розташований Національний архів США. У 1940-ві рр. спроби викладання архівознавства в Гарвардському, Чиказькому та Іллінойському університетах теж виявилися неефективними³¹⁶.

Знаходячись уже на посаді Архівіста США, С. Дж. Бакк встановив дружні відносини з Американським університетом у Вашингтоні і на його базі створив спеціальний центр для підготовки архівістів, де восени 1939 року під керівництвом Е. М. Познера почалася реалізація 2-семестрової програми «Історія та управління архівами» (3 лекційні години щотижня)³¹⁷. Слухачами програми були в основному співробітники Національного архіву США.

Видатний американський історик і архівіст німецького походження Е. М. Познер мав ширший погляд на підготовку фахівців у галузі архівної справи. Він вважав, що архівна освіта повинна відповідати стандартам вищої школи і бути настільки всеосяжною, щоб людина, яка одержала її, була готова самостійно адаптувати себе до будь-яких вимог обраної професії. Познер першим став наполягати на викладанні курсу управління поточною документацією держустанов³¹⁸. 1954 року він створив перший в Америці Інститут менеджерів із управління документацією у структурі Американського університету. Цьому сприяв грант від корпорації Карнегі. З 1955 року університет став видавати дипломи випускникам, які засвоїли вісім історичних курсів, у тому числі два з архівної справи та два з управління документацією. Е. М. Познер запросив до університету видатних американських учених-архівістів Т. Р. Шелленберга та О. В. Холмса для викладання архівознавства, натомість ад'ютантові Офісу Генерального штабу Департаменту армії С. Дж. Помрінжу запропонував викладання двосеместрового курсу управління документацією. Однак після звільнення Познера з поста декана 1961 року уніфікована програма була розділена на дві: архівну та управління документацією. Тим не менш, архівні курси Американського університету послужили зразком для формування аналогічних у навчальних закладах по всій території США³¹⁹. Разом із першим випуском спеціалістів 1955 року в США була

³¹⁶ Jones H. G. Archival Training in American Universities, 1938–68 [Text] / H. G. Jones // American Archivist. – 1968, April. – Vol. 31. № 2. – P. 139.

³¹⁷ Buck S. J. The Training of American Archivists [Text] / Solon J. Buck // American Archivist. – 1941, April. – Vol. 4. – № 2. – P. 84–90.

³¹⁸ Jones H. G. Archival Training in American Universities, 1938–68 [Text] / H. G. Jones // American Archivist. – 1968, April. – Vol. 31. – № 2. – P. 138 ; Evans F. B. Postappointment Archival Training: A Proposed Solution for a Basic Problem [Text] / Frank B. Evans // American Archivist. – 1977, January. – Vol. 40. – № 1. – P. 59.

³¹⁹ Аналіз факультетів і курсів Американського університету на сьогоднішній день свідчить про відсутність напряму підготовки архівістів на базі цього ВНЗ. Не вказує на цей університет у своєму огляді й Елізабет Йакел. Yakel E. The Future of the Past: A Survey of Graduates of Master's-Level Archival Education Programs in the United States [Text] / Elizabeth Yakel // American Archivist. – 2000, Fall-Winter. – Vol. 63. – № 2. – P. 301–321.

заснована Американська асоціація менеджерів з управління документацією (ARMA). Сьогодні кількість її членів сягає майже 11 тисяч рекордз-менеджерів, архівістів, бібліотекарів, юристів, спеціалістів у галузі інформаційних технологій із США, Канади та ще 30 країн світу³²⁰.

Оскільки в Американському університеті лекції та семінари були розраховані в першу чергу на студентів денної форми навчання та працівників федеральних установ, розташованих у Вашингтоні, Е. М. Познер 1945 року в співпраці з Національним архівом США, Центром документації у Мериленді, Відділом манускриптів Бібліотеки Конгресу заснував літній інститут для підвищення кваліфікації практикуючих архівістів (у різні роки проводилися 2–3–4-тижневі заняття)³²¹. Слухачами цього інституту відразу ж стали сотні архівістів із США та інших країн. Головне значення цих літніх занять полягало не у вивченні архівознавства, а в тій атмосфері, яка дозволяла надихнути архівістів і розвинути їх бажання до самостійного підвищення кваліфікації та вдосконалення своїх знань і умінь.

Практично паралельно з Американським університетом викладання архівознавчих курсів було розпочато в університеті Денвера. 1950 року архівіст штату Колорадо Д. К. Рензі започаткувала підготовчий курс із управління архівами, а два роки потому програма була переведена у Вищу школу бібліотекознавства в якості дворічного курсу «Зберігання та управління архівів». 1968 року в університеті Денвера викладання архівознавства складалося з наступних розділів. В осінній семестр студентам викладали «Вступ в історичні архіви». Зимовий семестр присвячували принципам роботи архівних установ США. Протягом весняного семестру вивчався курс «Архівні зібрання та колекції манускриптів: організація, управління і робота галузі» (курс був присвячений будівлям та розміщенню архівних документів у них, обладнанню, реставрації та зберіганню архівних документів). У третьому семестрі також навчали основам криптографії та сфрагістики. Кожен семестр супроводжувався відвідуванням архівів та їх сховищ. Ці курси читалися студентам різних спеціальностей, більшість із яких у подальшому не обрала архівну роботу за свою професію, але ознайомлення з основами архівознавства для них було корисним досвідом.

1962 року університет Денвера спільно з Відділом архівів і публічних документів штату Колорадо відкрив літню школу «Інститут архівних наук і супутніх галузей регіональної історії, історії штатів і округів». Уже в перший рік у роботі школи взяли участь 100 практикуючих архівістів. Аналогічні програми в 1960-ті роки розвивали університет Уейна (штат Мічиган), де провідну роль у формуванні архівних курсів зіграв Ф. П. Мейсон – професор історії і директор Архіву

³²⁰ American Records Management Association (ARMA International) [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.arma.org/about/overview/index.cfm>. – Title from screen.

³²¹ Goggin J. That We Shall Truly Deserve the Title Of «Profession». The Training and Education of Archivists, 1930–1960 [Text] / Jacqueline Goggin // *American Archivist*. – 1984, Summer. – Vol. 47. – № 3. – P. 243–254.

праці й урбаністики, та університет Північної Кароліни, у якому архівні курси передбачали 150-годинну практику в архівах. У 1966–1967 рр. курс архівознавства у Мередіт-коледжі університету Північної Кароліни викладав відомий американський учений-архівіст Х. Г. Джонс, у той час ад'юнкт-професор історії і директор Департаменту архівів та історії штату³²².

Фр. Б. Еванс зазначав, що визначальна роль у становленні принципів архівної освіти в США безумовно належить видатному американському вченому Т. Р. Шелленбергу, про викладацьку діяльність якого в Американському, Католицькому, Колумбійському та Сіракузькому університетах, а також в Університеті штату Іллінойс, Вищій школі бібліотекознавства штату Техас, Школі бібліотечної справи Університету штату Вашингтон уже зазначалося вище. Протягом 1958–1961 рр. Шелленберг очолював Інститут архівного управління при Американському університеті. Пізніше вчений читав курси архівного менеджменту в Школі бібліотечного обслуговування Колумбійського університету, що, ймовірно, вплинуло на формування його думки про місце викладання архівознавства. У праці Т. Р. Шелленберга «*The Management of Archives*» уперше після звіту Комітету Беміса були представлені значні зміни у філософії підходів до архівної професії та освіти. Шелленберг стверджував у своїй книзі, що методи бібліотечної освіти більше підходять для підготовки архівістів, ніж методи викладання історії, тому архівознавство слід викладати в бібліотечних школах. Він намагався створити синтетичний курс, який би однаково підходив як для бібліотекарів, так і для архівістів. Шелленберг виходив із того, що бібліотекарі зберігають цінні манускрипти, не отримавши спеціальних знань у галузі архівної справи. Учений також намагався адаптувати принципи і методи, розроблені для документів установ, до формування архівних колекцій особового походження. Він вважав розподіл між архівістами та хранителями манускриптів надуманим і таким, що не мав жодних підстав. Його спроба «наведення мостів» між архівістами та бібліотекарями з їх непримиренними техніками викликала палкі дискусії та критику, в основі якої лежало усвідомлення необхідності становлення архівознавства як самостійної галузі науки і навчальної дисципліни. Головним опонентом Шелленберга виступив Х. Г. Джонс. Обидва вчених представили свої доповіді з цього питання на сесії «Різні підходи до підготовки архівістів» щорічної зустрічі Товариства американських архівістів, що проходила 6 жовтня 1966 року в Атланті (штат Джорджія). Джонс виступив з доповіддю «Архівне навчання в американських університетах», а Шелленберг – «Архівне навчання в бібліотечних школах»³²³.

³²² Jones H. G. Archival Training in American Universities, 1938–68 [Text] / H. G. Jones // American Archivist. – 1968, April. – Vol. 31. – № 2. – P. 135–154.

³²³ Schellenberg T. R. Archival Training in Library Schools [Text] / T. R. Schellenberg // American Archivist. – 1968, April. – Vol. 31. – № 2. – P. 155–165 ; Jones H. G. Archival Training in American Universities, 1938–68 [Text] / H. G. Jones // American Archivist. – 1968, April. – Vol. 31. – № 2. – P. 135–154.

Х. Г. Джонс принципово погодився з Т. Р. Шелленбергом, що рівень і організація навчання майбутніх фахівців архівної справи в США не перебували на належному рівні. Однак та альтернатива, яку пропонував Шелленберг, для Джонса, як і для багатьох інших, була неприйнятна. Джонс досить доказово обґрунтував свою позицію з цього питання. По-перше, хранителі манускриптів у бібліотеках та архівісти в архівах забезпечували зберігання різних обсягів документів. У середньому в кожній бібліотеці зберігалось менше одного кубічного фута манускриптів. По-друге, незаперечним був той факт, що бібліотекарям корисно вивчити деякі архівні курси, але підготовка архівіста неможлива без фундаментального вивчення історичних наук, а бібліотекарі часто заперечують необхідність освоєння курсів історії. Джонс запропонував чітко позначити історичні школи, які в кооперації з провідними архівними інституціями могли б забезпечити підготовку студентів для отримання ступеня магістра з історії, теорії та практики архівної справи. Це була програма, чітко орієнтована на вивчення історичних курсів.

Шелленберг до часу проведення щорічної зустрічі SAA декілька разів переглянув свою позицію і зупинився на тому, що манускрипти мають природу архівних документів, і з ними треба працювати, дотримуючись архівних принципів і техніки. А оскільки на всі архівні функції впливають шляхи, якими документи створюються, використовуються і зберігаються, архівіст повинен освоїти управління документацією. Щоб ефективно працювати з поточними документами, він зобов'язаний вивчити курси історії, архівної методології, технічних методів зберігання, ремонту, копіювання архівних документів, бібліотечних наук та управління документацією.

Наполягаючи на необхідності стандартизації як передумови для професіоналізму в архівній роботі, Шелленберг запропонував вступний курс стандартизації в Американському університеті та літніх інститутах. Він також вважав за необхідне додати викладання спеціальних курсів систематизації та описування документів, організації їх зберігання, ремонту та реставрації, фотокопіювання, бібліотечних систем класифікації, обслуговування дослідників, урядових документів. Наприкінці кар'єри вчений дійшов висновку, що історики виявляють очевидний інтерес до історичних досліджень і тому вважають, що вивчення методів архівної роботи неважливо і обмежує їх дослідницьку ініціативу. У цьому його погляд перегукувався з думкою Ч. Х. Дженкінсона про істориків³²⁴. Архівіст, навчений як історик, буде більше звертати увагу на значення і зміст документа, ніж просто забезпечувати його збереження і пошук. Із такою ж щирістю вчений висловився відносно бібліотекарів, які помилково переносили методи бібліотечної роботи

³²⁴ *Jenkinson H. A Manual of Archive Administration. New and revised edition [Text] / Hilary Jenkinson. – London : Percy Lund, Humphries and Co LTD, 1937. – 282 p.*

на архівні документи, намагалися систематизувати їх за предметами (темами) і, на думку Шелленберга, взагалі втратили здатність до наукової роботи, ставлячись до класифікації та каталогізації як до рутинного процесу. Незважаючи на цю небезпеку, Шелленберг вважав, що якщо бібліотекарі зрозуміють різницю між книгою, публікацією і архівним документом, вони зможуть ефективно вивчати архівні курси. Він вбачав дві причини, чому в бібліотечних школах архівні курси будуть викладатися найкращим чином. Перша полягала в усвідомленні цінності методологічного навчання, друга – у тому, що бібліотекарі роками здійснювали місію служіння суспільству й інстинктивно робили доступними матеріали, що знаходилися в їх розпорядженні. Бібліотекарі також розвивали співробітництво, а не конкуренцію, а в кооперації ефективно може розвиватися методологія і спільне використання архівних матеріалів.

Нові генерації архівістів на основі конфлікту Шелленберг – Джонс десятиліттями сперечалися і не дійшли згоди в питанні, де ж краще навчати архівістів – на базі історичних чи бібліотечних шкіл. Джонс навіть зробив опитування думки членів Товариства американських архівістів із цього приводу і на його базі запропонував заснувати Інститут архівознавства та документаційного менеджменту, але його ідея так і залишилася нереалізованою.

1970 року Фр. Б. Еванс і Р. М. Ворнер здійснили огляд архівної професії в США і дійшли висновку, що тільки мала частина архівістів пройшла профільне навчання (31,2 % опитаних прослухали архівні курси, 2,9 % – курс управління документацією, 14,2 % – бібліотечних наук). Більше того, університети, які пропонували архівні курси, як правило, мали у своєму штаті лише одного викладача, діяльність якого визначала зміст архівознавчого курсу та методику його викладання, жодної співпраці або обміну ідеями серед викладачів не було відзначено³²⁵.

Рекомендації, представлені Р. М. Ворнером, який у той час очолював Комітет із освіти та навчання SAA, включали такі пункти: 1) Започаткування конференцій викладачів архівних наук за рахунок спонсорських коштів Товариства американських архівістів, надання грантів усім викладачам для участі в цих конференціях, проведення їх на базі престижного навчального закладу за участю представників SAA, керівників і провідних фахівців архівної та суміжних галузей; 2) Підвищення відповідальності SAA за політику в галузі архівної освіти. З цього напрямку Р. М. Ворнер рекомендував SAA збирати та з інтервалом в один або два роки публікувати дані про університети, що пропонують архівні курси, надавати опис цих курсів, указувати на можливість проходження практики в архівних установах; 3) Зміна ролі та відповідальності Комітету з освіти і навчання SAA, входження до його складу провідних учених бібліотечних, історичних наук та

³²⁵ *Evans F. B. American Archivists and Their Society: A Composite View [Text] / Frank B. Evans, Robert M. Warner // American Archivist. – 1971, April. – Vol. 34. – № 2. – P. 157–172.*

суміжних дисциплін; активізація діяльності Комітету в напрямку розвитку вузькоспеціальних архівних курсів для удосконалення знань архівістів, які отримали профільну освіту. Наприклад, організація в ході літніх шкіл викладання курсів програмування, статистики, кінофотодокументів і кінофотоархівів, семінарів із проблематики архівів великих мегаполісів, здійснення інформаційного пошуку в архівах; 4) SAA потребувало додаткового фінансування для реалізації освітніх програм. Враховуючи те, що архівна галузь надто вузька для створення всеосяжної освітньої програми, Р. М. Ворнер рекомендував комбінувати її курси з вивченням історичних та бібліотечних дисциплін, запрошуючи для цього відповідних фахівців цих галузей³²⁶.

Комітети 1970-х рр. під керівництвом Ф. П. Мейсона склали звіт, у якому зазначалося, що, якщо американські архівісти бажають розвивати їх потенціал і отримати визнання як професіонали, усі свої зусилля вони повинні направити на вдосконалення системи архівної освіти. Комітети 1970-х рр. дали сім рекомендацій для розробки курсу Товариства у сфері архівної освіти, про які вже йшлося вище у даній монографії. Планувалося розроблення стандартів оцінювання для курсів, інститутів і навчальних програм; видання підручників, хрестоматій та термінологічних словників; розробка кваліфікаційних вимог до кожної з посад в архіві; організація стажувань та інтернатур. Підготовку дипломованих архівістів пропонувалося здійснювати на базі навчальних закладів суміжних спеціальностей, історичних, бібліотечних, соціальних наук, до яких включати архівознавчі курси, пропонуючи бакалаврам продовжити їх навчання за магістерськими і докторськими програмами з підготовкою дисертації з архівних наук. Особлива увага приділялася якості професорсько-викладацького складу³²⁷. Таким чином, Комітети 1970-х рр. на той час фактично визнали відсутність потенціалу в архівній галузі для підготовки професійних архівістів.

Однак поступово в США рекомендації Р. М. Ворнера і Ф. П. Мейсона стали виконуватися. У березні 1973 року SAA спонсорувало проведення першої конференції викладачів архівознавчих дисциплін, у якій брало участь 10 викладачів. У 1970-ті роки регіональні товариства архівістів активізували проведення щорічних і піврічних одно-, дводенних семінарів³²⁸. Комітет із термінології розробив і опублікував 1974 року словник термінології, використовуваної архівістами, хранителями манускриптів і фахівцями у сфері управління документацією³²⁹. Уні-

³²⁶ Warner R. M. Archival Training in the United States and Canada [Text] / Robert M. Warner // American Archivist. – 1972, July – October. – Vol. 35. – № 3–4. – P. 347–358.

³²⁷ Mason P. P. The Society of American Archivists in the Seventies: Report of the Committee for the 1970's [Text] / Philip P. Mason // American Archivist. – 1972, April. – Vol. 35. – № 2. – P. 193–217.

³²⁸ Evans F. B. Postappointment Archival Training: A Proposed Solution for a Basic Problem [Text] / Frank B. Evans // American Archivist. – 1977, January. – Vol. 40. – № 1. – P. 67.

³²⁹ Evans F. B. A Basic Glossary for Archivists, Manuscript Curators, and Records Managers [Text] / Frank B. Evans, Donald F. Harrison, Edvin A. Thompson (compiler), William L. Rofes // American Archivist. – 1974, July. – Vol. 37. – № 3. – P. 415–433.

верситети Уейна в Денвері, Північної Кароліни, Вісконсина, Урбана в Іллінойсі включили архівні курси в підготовку істориків та бібліотекарів. 1977 року Товариством американських архівістів були розроблені «Guidelines for the Development of a Curriculum for a Master of Archival Studies Degree» («Керівні принципи для розвитку навчальних курсів для отримання ступеня магістра архівних наук») ³³⁰, які є стандартом для підготовки дипломованих фахівців із архівної справи, але головна проблема залишалася невирішеною.

Натхненні випуском «Керівних принципів...», провідні американські архівісти зажадали негайного заснування повноцінного ліцензованого факультету архівної справи ³³¹. Почалася дискусія про те, що вважати архівною роботою та які категорії архівних працівників належать до архівістів. Фр. Дж. Бурк вважав, що таке визначення повинні дати федеральні органи та уряди штатів, оскільки вони є найбільш значними роботодавцями архівістів. П. Квінн відзначив зростання архівів університетів та коледжів і наполягав на магістерському дипломі для отримання посади в архівній установі подібного типу. Е. Фр. Фрейвогел указувала, що в архівах працює велика кількість співробітників, але не всіх їх можна назвати архівістами. Т. Х. Петерсон наполягала на тому, що професія не може визначати себе сама і за розробкою кваліфікаційних стандартів Національний архів США повинен звернутися до Комісії цивільної служби. Ч. Е. Лі, навпаки, вважав, що саме архівісти повинні розробляти кваліфікаційні вимоги, і в цьому вбачав перевагу, що таким чином вони будуть у змозі захистити себе і свою професію. Він заявив, що не дав би звання архівіста нікому, хто не пропрацював, принаймні, один рік у сховищі архіву. Дж. Кервуд порушив питання перепідготовки архівістів, які повинні навчитися приймати ефективні рішення, працюючи і в музеї, і в історичному товаристві, і в архіві. Із ним погодилася Т. Х. Петерсон, проте вона вказала на те, що, звуживши рамки архівної професії, можна було втратити талановитих молодих людей, які працюють в архіві, але не мають достатньо сил для продовження своєї освіти ще на два роки. П. Квінн відповів, що таке навчання має бути розраховане не на два, а на три роки і рік стажування. Ч. Е. Лі, повернувшись до питання перепідготовки, указав на те, що це дійсно дуже складна проблема і необхідно заснувати стипендіальну програму для того, щоб молоді архівісти могли придбати знання і досвід в управлінні документацією, збереженні об'єктів культурної спадщини та інших вузькоспеціальних галузях. Усіх сперечальників повернув до реальності Дж. Хем, який висловив думку Комітету з освіти і

³³⁰ «Guidelines for the Development of a Curriculum for a Master of Archival Studies Degree» (Керівні принципи до розвитку навчальних курсів для отримання ступеня магістра архівних наук) уперше були розроблені SAA 1977 року, переглянуті 1988, 1994 рр. Guidelines for a Graduate Program in Archival Studies. Introduction [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/gpas>. – Title from screen.

³³¹ Conway P. Archival Education and the Need for Full-Time Faculty [Text] / Paul Conway // American Archivist. – 1988, Summer. – Vol. 51. – № 3. – P. 254–265.

професійного розвитку про те, що повноцінна академічна програма, незважаючи на вжиті зусилля, не може бути розпочата. Він додав, що планується відкриття додаткової спеціалізації на факультетах історичних та бібліотечних наук (minor) із проходженням практики в архівних установах. Хем також зауважив, що нікого з працюючих в архівах не можна позбавляти статусу архівіста. У. Ранделл додав, що коло архівних дисциплін повинно бути розширене за рахунок вивчення дисциплін бухгалтерії, планування бюджету, організації платних послуг архівів, способів отримання і використання спонсорської допомоги, паблік-релейшнз тощо. На порядку денному стояло завдання встановлення вимог до фінальних іспитів для отримання диплома архівіста, акредитації архівних освітніх програм, у зв'язку з чим Ф. П. Мейсон запропонував вивчити питання сертифікації та акредитації в суміжних професіях³³². Підсумок дискусії підвів директор NHPRC Фр. Дж. Бурк на щорічній зустрічі Товариства американських архівістів, що відбулася в Цинциннаті 2 жовтня 1980 року. Він заявив, що, якщо професія хоче розвиватися, архівісти повинні перейти «від семінару до академії не для одного дня на тиждень або одного тижня на рік, а для постійного кар'єрного розвитку», «в університетах архівісти мають створити свою концепцію нової філософії архівів і зберігання документів про досвід людства»³³³.

1981 року в Університеті Британської Колумбії (Канада) розпочато підготовку магістрів архівних наук. Це була перша в Північній Америці університетська архівна програма. Її успіх продемонстрував життєздатність концепції про існування окремого напрямку підготовки фахівців у галузі архівної справи³³⁴. Сьогодні Школа бібліотечних, архівних та інформаційних наук Університету Британської Колумбії видає дипломи магістрів і докторів філософії архівних, бібліотечних та інформаційних наук, магістрів архівних наук. Навчальна програма включає курси систематизації та описування архівних документів, дипломатики, відбору й прийому на зберігання документів, управління документацією, документи держустанов, інформаційні технології в архівах, історію зберігання документів, архівні системи і професію, архівні публічні послуги, управління аудіовізуальними та нетекстовими документами, архівний і бібліотечний менеджмент, автоматизацію в архівах, системи документації у цифровому світі, архівне законодавство, бізнес-архіви, теорію і практику роботи з архівними документами та інші. Під час навчання студенти проходять три види практики в архівних установах. На першому курсі протягом трьох місяців вони виконують роботу у сховищах архі-

³³² Peterson T. H. Professional Archival Training [Text] / Trudy H. Peterson, Patrick M. Quinn, Hugh A. Taylor // *American Archivist*. – 1977, July. – Vol. 40. – № 3. – P. 315–320.

³³³ Burke F. G. The Future Course of Archival Theory in the United States [Text] / Frank G. Burke // *American Archivist*. – 1981, Winter. – Vol. 44. – № 1. – P. 40–46.

³³⁴ Martin R. S. The Development of Professional Education for Librarians and Archivists in the United States: A Comparative Essay [Text] / Robert Sidney Martin // *American Archivist*. – 1994, Summer. – Vol. 57. – № 3. – P. 544–558.

вів або центрів документації під наглядом старшого архівіста. На другому – беруть участь в одному з проектів архіву, на третьому – протягом восьми місяців виконують реальну архівну роботу³³⁵.

Сьогодні більше 37 університетів у США включили архівні курси у свої програми або безпосередньо здійснюють підготовку архівістів із дипломами бакалавра, магістра чи доктора філософії в архівних науках. Архівні курси до програм підготовки фахівців суміжних спеціальностей включили: Каліфорнійський університет у Риверсайді, Гавайський університет, коледж «Квінс» міського університету Нью-Йорка, Університет Святого Джона в Нью-Йорку та Університет штату Нью-Йорк у Олбані, школи інформаційних і бібліотечних наук університетів Аризони, Північної і Південної Кароліни, університети штату Огайо (у Кенті та Дейтоні), університети Дрексела і Темпла у Філадельфії та Школа інформаційних наук університету в Пітсбурзі (штат Пенсільванія), університет штату Техас у Остіні. Ці ВНЗ видають дипломи магістрів історії зі спеціалізацією в архівному менеджменті, випускають бакалаврів, магістрів і докторів філософії у галузі інформаційних наук і бібліотекознавства.

Університет міста Сан-Хосе (штат Каліфорнія) готує магістрів управління документацією та архівами; Вища школа бібліотечних і інформаційних наук Домініканського університету штату Іллінойс (місто Ривер Форест, передмістя Чикаго) готує бакалаврів ресурсів і служб архівної і культурної спадщини, які продовжують свою освіту в приватному університеті католицького ордена єзуїтів Лойоли в Чикаго, де отримують ступінь магістра або доктора філософії з історії; школа бібліотечних та інформаційних наук «Палмер» приватного університету Лонг-Айленду в Брукліні (Нью-Йорк) випускає спеціалістів за двома спеціальностями: «архіви» та «управління документацією» (постмагістерська освіта); інститут «Пратт» (Нью-Йорк) надає постмагістерську освіту зі спеціальності «архівознавство»; університет штату Канзас (місто Ємпорія) готує архівістів традиційних архівів; коледж «Сіммонс» (штат Массачусетс) видає подвійний магістерський диплом з архівних та історичних наук; з осені 2010 року розпочав магістерську програму підготовки архівістів Массачусетський університет у Бостоні; дипломи магістрів і докторів філософії з архівних наук видає Університет штату Мериленд, який розпочав підготовку фахівців у галузі архівної справи 1965 року; спеціалістів-архівістів готують Університет Уейна і Школа інформації Мічиганського університету в Анн-Арбор (штат Мічиган) та інші. Вивчення їх діяльності може бути предметом окремого дослідження. Більш докладно зупинимося лише на тих, що мають певні відмінності від типових.

³³⁵ School of Library, Archival and Information Studies at The University of British Columbia [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.slais.ubc.ca/about/history.htm>. – Title from screen.

Каліфорнійський університет у Лос-Анджелесі пропонує програми підготовки магістрів і докторів філософії в архівних науках зі спеціалізацією у кіно- і телевізійних архівах. Його курси включають не тільки вивчення традиційної теорії і практики архівної роботи, а й архівування Інтернет-сайтів, кіно- і фотоархівів, управління електронними документами, теорію і практику збору усної історії та етнографічної роботи, розвиток медіа-засобів тощо. Студенти мають можливість проходити практику в понад 150 архівних інституціях, у тому числі у філіалі Національного архіву США, розташованого у регіоні, Архіві кіно і телебачення, Архіві документів усної історії, Архіві етнографічної музики, лабораторії мультимедіа й інформаційних технологій³³⁶.

Коледж інформації і математичних наук Університету «Клейтон», розташований поряд із філіалом Національного архіву США в Атланті та Архівом штату Джорджія, готує магістрів у галузі електронних архівів і цифрових документів. Значна увага приділяється вивченню експертизи цінності цифрових документів, он-лайнному листуванню, організації їх зберігання, доступу до них, зміні форматів, програмного забезпечення, законодавчо-нормативному супроводженню і професійній етиці. Програма підготовки архівістів цифрової ери була заснована 2010 року, а з осіннього семестру 2012 року університет розпочав викладання своїх курсів для студентів інших навчальних закладів через Інтернет³³⁷.

Відразу *шість університетів Нью-Йорка* готують архівістів. Один із них, *Вища школа мистецтва і науки Нью-Йоркського університету*, готує архівістів і хранителів манускриптів, редакторів історичних документальних видань, істориків, що спеціалізуються на усній історії та управлінні культурними ресурсами, спеціалістів у галузі новітніх медіа зі ступенями магістра і доктора філософії. Від студентів вимагають відвідувати семінари, метою яких є участь у проектах з підготовки до видання джерел американської історії, у тому числі й публікації їх в Інтернеті, підготовка путівників, анотування архівних документів, організація виставок документів, екскурсій по архівах, аудіо- і відеопрезентацій історичних джерел. Курс «Історія і відеодокументи» фокусує увагу студентів на важливості таких історичних джерел, як фотографія, плакат, журнальна ілюстрація, рекламний проспект, аудіовідеодокументи³³⁸.

П'ять американських університетів – *«Оберн» (штат Алабама), університети штатів Індіана, Теннессі, Вісконсин, Луїзіана* – розвивають співробітництво та кооперацію у напрямку підготовки фахівців із архівного менеджменту. Заняття

³³⁶ Graduate School of Education and Information Studies at the University of California, Los Angeles [Electronic resource] // UCLA Department of Information Studies. – Mode of access: <http://is.gseis.ucla.edu/>. – Title from screen.

³³⁷ College of Information and Mathematical Sciences at the Clayton State University [Electronic resource] // Clayton State University. – Mode of access: <http://cims.clayton.edu/mas/Default.htm>. – Title from screen.

³³⁸ Graduate School of Arts and Sciences at the New York University [Electronic resource] // Archives and Public History Digital. – Mode of access: <http://aphdigital.org>. – Title from screen.

проводяться за допомогою сучасних засобів аудіо- і відеотехнологій та Інтернету: викладач, який знаходиться в одному з університетів, може читати лекцію і спілкуватися зі студентами, присутніми на заняттях у чотирьох інших університетах. Завдяки сучасним технологіям студенти можуть вивчати курси, запропоновані їм не тільки рідним ВНЗ, а й будь-яким іншим, що входять до програми³³⁹.

Місія і мета навчання архівістів визначається пріоритетами, встановленими для архівної професії та архівів Товариством американських архівістів. «Guidelines for a Graduate Program in Archival Studies» («Керівні принципи для програм вищої освіти в архівних науках») уже в XXI ст. переглядалися тричі: у 2002, 2005 і 2011 рр.³⁴⁰ Цей документ визначає мінімальні стандарти, передбачені для програм архівної освіти. ВНЗ ставлять перед собою різні цілі: одні готують архівістів зі спеціалізацією на роботі з традиційними архівами, другі – хранителів манускриптів, треті – спеціалістів у галузі управління документацією, і вже зовсім новий напрямок, на який звернули увагу практично усі університети, – підготовка архівістів для роботи з електронними документами й архівами. Часто ВНЗ пропонують комбіновані програми, наприклад, архіви та управління документацією. Окремі ВНЗ поєднують програми підготовки архівістів і бібліотекарів, а інші беруть за основу те, що архівіст – це, перш за все, історик, і його підготовка вимагає поглибленого вивчення історичних дисциплін. Новітні інтегровані програми забезпечують підготовку архівістів у контексті розвитку інформаційних технологій і комп'ютеризації. Та абсолютно всі навчальні заклади згодні з тим, що підготовка архівістів не може здійснюватись у відриві від практичної бази – архівних установ, тому всі ВНЗ передбачають у своїх програмах не менше ніж 120-годинну практику в архівах і центрах документації. Міждисциплінарний характер архівної освіти визначає різнопланове розуміння вищими навчальнимикладами складу та змісту архівних курсів. Але всі вони повинні працювати на досягнення єдиної мети, визначеної SAA: забезпечити майбутніх архівістів фундаментальними знаннями з історії, теорії, практики архівної справи, суміжних дисциплін, розвинути критичне мислення та мистецтво прийняття рішень у галузі роботи з документами державних, приватних, наукових, бізнес та інших структур, а також у сфері захисту культурного майна, підготувати студентів до самостійних наукових досліджень, навчити архівістів майбутнього управлінню, організації і використанню цифрових документів у всіх їх форматах, довести їм принципи професійної етики і соціальної відповідальності, розкрити правові аспекти професії.

Післядипломна освіта архівістів також побудована на вимогах, встановлених SAA, «Guidelines for the Development of Post-Appointment and Continuing Education

³³⁹ Society of American Archivists [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/dae/saac>. – Title from screen.

³⁴⁰ Guidelines for a Graduate Program in Archival Studies. Introduction [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/gpas>. – Title from screen.

and Training Programs, PACE» («Керівні принципи для розвитку післядипломної і безперервної освіти і навчальних програм»)³⁴¹, 30 серпня 1997 року. Із листопада 2006 року вони були перезатверджені у вигляді документа «Guidelines for Archival Continuing Education, ACE» («Керівні принципи для архівної безперервної освіти»)³⁴². PACE-програма розрахована і на те, що більшість архівістів має профільну освіту (archivists), і на те, що деякі з них прийшли на роботу в архів з інших галузей (employers of archivists). Перші потребують поглиблення своїх знань, другі – перепрофілювання. Тому PACE передбачає три напрямки, розраховані на аудиторії різного рівня. Перший, «Introductory», передбачає навчання співробітників архівів, які отримали непрофільну освіту і не мають досвіду роботи в архівах. Вони отримують базові знання з теорії і практики архівної роботи. Другий, «Advanced», розрахований на кваліфікованих спеціалістів із профільним дипломом і досвідом роботи. Слухачам надається можливість глибоко вивчати інноваційні напрямки роботи, обговорювати архівну теорію і практику та ділитися своїм досвідом, беручи участь у різнопланових семінарах. Третій, «Ancillary», направлений на керівників і працівників органів, що контролюють архівні установи, дослідників, волонтерів і осіб, просто зацікавлених в отриманні архівних знань.

Предметні галузі, охоплені післядипломною і безперервною освітою, відображають три ареали знань: контекстуальні, архівні та додаткові. *Контекстуальні знання* передбачають розуміння архівістами політичних, адміністративних, юридичних, економічних, соціальних, культурних процесів, у яких документи створюються і використовуються. Більш специфічний контекст представляють межі, у яких створюються документи фінансових, релігійних, наукових, сімейних сфер. Компонентами контекстуального ареалу є: вивчення походження, розвитку, природи американських інституцій як державних, так і приватних, їх відповідальності, функцій, процедур і процесів; походження, розвитку і структури юридичної системи США, на базі якої ці інституції діють, принципи, методи і процедури фінансової системи США.

Архівні знання є стрижнем післядипломної освіти. Їх компоненти охоплюють вивчення історичного розвитку систем створення і зберігання документів різних цивілізацій, від античних до сучасних, структури архівної мережі Західного Світу і США, типів архівних установ і програм, політики, законодавства, правил, що впливають на архівну роботу в США, місії, ролі, етики й цінності архівної професії, різних аспектів організаційної культури, структури, процесів комунікацій-

³⁴¹ «Guidelines for the Development of Post-Appointment and Continuing Education and Training Programs (PACE)» («Керівні принципи для розвитку післядипломної і безперервної освіти і учбових програм»), затверджені Радою Товариства американських архівістів 30 серпня 1997 року, перезатверджені 2002, 2005–2006 рр. Society of American Archivists [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/prof-education/pace-guidelines>. – Title from screen.

³⁴² Guidelines for Archival Continuing Education (ACE) [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/prof-education/ace-guidelines>. – Title from screen.

них систем, які належать до створення і використання документів, класифікації, зберігання і розподілення, пошуку документів в інформаційних системах, програм управління електронними документами, інформаційних технологій. Вивчення архівних наук фокусується на архівній теорії, методології та практиці, аналізі фундаментальних ідей про природу архівів, архівних документів і функцій. Значна увага приділяється документам у новітніх цифрових форматах і відповідним змінам архівної думки і практики, пов'язаним із появою цього феномену. Для удосконалення знань архівістів, які спеціалізуються на роботі з цифровими документами, розроблена спеціальна програма – «Digital Archives Specialist (DAS) Curriculum and Certificate Program» («Спеціалісти цифрових архівів»)³⁴³. Оскільки архівні знання і професійна культура не мають географічних і національних кордонів, кожен компонент архівних знань вивчається в міжнародному та мультикультурному контексті.

The screenshot shows the SAA website page for the Digital Archives Specialist (DAS) Curriculum and Certificate Program. The page includes the SAA logo, navigation menus (Home, The Archives Profession, About Us, Education & Events, Publications, Members, Groups), and a search bar. The main content area is titled "Digital Archives Specialist (DAS) Curriculum and Certificate Program" and contains the following text:

Are you challenged by the born-digital records in your institution's collections? You're not alone!

SAA is committed to providing education and training to ensure that archivists adopt appropriate practices for appraising, capturing, preserving, and providing access to electronic records. That's why we've developed the Digital Archives Specialist (DAS) Curriculum and Certificate Program, designed to provide you with the information and tools you need to manage the demands of born digital records.

The DAS Curriculum, developed by experts in the field of digital archives, is structured in tiers of study that guide you to choose courses based on your specific knowledge, training and needs. You can choose individual courses—or you can take your learning to the next level by earning a **Digital Archives Specialist Certificate** from SAA after completing required coursework and passing both course and comprehensive examinations.

The DAS Curriculum is structured in four tiers of study:

- **Foundational Courses** focus on the essential skills that archivists need to manage digital archives. They focus primarily, but not exclusively, on the needs of practitioners—archivists who are or will be working directly with electronic records. These courses present information that an archivist might implement in the next year.
- **Tactical and Strategic Courses** focus on the skills that archivists need to make significant changes in their organizations so that they can develop a digital archives and work seriously on managing electronic records. They focus primarily, but not exclusively, on the needs of managers—those archivists who manage other professionals and who oversee programmatic operations. These courses present information that an archivist might implement in the next five years.
- **Tools and Services Courses** focus on specific tools and services that archivists need to use for their work with digital archives. They are practical courses focused on specific software products and other tools and they focus primarily, but not exclusively, on the needs of practitioner archivists. These courses present information that an archivist could implement immediately.
- **Transformational Courses** focus on the skills that archivists need to change their working lives dramatically and transform their institutions into full-fledged digital archives. They focus primarily, but not exclusively, on the needs of administrators—those archivists with oversight over the entire archival enterprise of an institution. These courses present information that an archivist might implement over the course of the next 10+ years.

The sidebar on the right contains a graphic with the text "DAS Digital Archives Specialist" and "Society of American Archivists". Below the graphic are links to "DAS Curriculum Structure", "Currently Scheduled DAS Courses", "Listing of DAS Courses and Instructions", "Course Examinations", "Frequently Asked Questions (and Answers)", "Glossary of Audience Types", "Diary of a DAS Student", and "Twitter: #SAA_DAS".

Сторінка веб-сайту Товариства американських архівістів, на якій роз'яснено структуру програми підготовки спеціалістів для цифрових архівів

³⁴³ Digital Archives Specialist (DAS) Curriculum and Certificate Program [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/prof-education/das>. – Title from screen.

Необхідність отримання *додаткових знань* пов'язана з тим, що архівіст повинен знатися на фізичній природі носія документа, причинах можливого погіршення його стану і методах попередження втрати, шляхах врятування архівів під час катастроф техногенного і природного характеру, розвитку широкомасштабних програм забезпечення зберігання, у тому числі на новітній техніці архівних холдингів і технологіях зберігання. Важливим компонентом є знання в галузі інформаційних технологій (комп'ютерного і програмного забезпечення, телекомунікаційних та інформаційних мереж, створення і використання БД тощо), бібліотечних наук, управління фінансовими і людськими ресурсами, безпеки функціонування архівних споруд і обладнання, проведення аналітичної та планово-звітної роботи, методів дослідження історичних джерел. Мистецтво архівіста як історика дозволяє йому повною мірою забезпечити поповнення архіву дійсно цінними для майбутніх поколінь документами, тому розширення та поглиблення знань у галузі історії завжди посідає важливе місце в освіті архівіста.

Для підвищення кваліфікації архівістів у США використовуються різні форми занять: практичні, семінари, курси, інститути, стажування, інтернатури, професійно орієнтовані конференції, різні форми методичної допомоги, консультацій, виїзних семінарів, дистанційного навчання (телеконференції, Інтернет-курси, домашнє навчання), розповсюдження професійної літератури. Може бути заявлена одна тема, яка розглядатиметься на рівнях, доступних кожній категорії аудиторії, або ж – серія взаємопов'язаних тем. Особлива увага приділяється відбору викладацького складу. Це мають бути кваліфіковані фахівці, досягнення яких представлені публікаціями їх наукових праць, виступами на конференціях, роботою у професійних асоціаціях, академічною діяльністю. Викладачі повинні продемонструвати своє мистецтво не тільки як лектори, але й здатність до укладання навчальних і методичних матеріалів, у тому числі розрахованих на самостійну роботу слухачів. Заняття проводяться на базі різних університетів; графіки їх проведення, списки викладачів публікуються на сайті Товариства американських архівістів (регіональних професійних організацій архівістів); запис слухачів також здійснюється за допомогою SAA.

Перший Національний форум архівної безперервної освіти (The National Forum on Archival Continuing Education (NFACE)) відбувся 27–29 квітня 2000 року в Декатурі (штат Джорджія)³⁴⁴. Він зібрав 120 учасників від 45 організацій, що займаються безперервною архівною освітою в США, серед яких було 43 координатори післядипломної архівної освіти від штатів. Метою форуму був розвиток співробітництва, партнерства і кооперації різних архівних асоціацій (національних, релігійних, штатів, округів), навчальних закладів у напрямку розвитку й

³⁴⁴ National Forum on Archival Continuing Education (NFACE). Final Report, July 2002 [Electronic resource] // The Council of State Archivists (CoSA). – Mode of access: <http://www.statearchivists.org/reports/NFACE/FinalReport/NFACEfinal.pdf>. – Title from screen.

удоступнення післядипломної освіти, удосконалення її якості, розширення бази для організації навчання працівників регіональних архівів, реалізації ініціатив щодо засвоєння архівістами теорії та практики роботи з електронними документами та електронними архівами.

Американські колеги не складають щорічних кадрових звітів по галузі, як це роблять українські архівісти. Періодично вони проводять так званий перепис працюючих у галузі. Останній такий перепис, результатами якого вдалося скористатися автору, відбувся 2006 року. Оскільки архівістів у США об'єднує Товариство американських архівістів, яке на сьогодні визначає професійну політику в галузі архівної справи, у тому числі й щодо архівної освіти, то переписи проводить не NARA, а SAA. Перепис 2006 року проведений завдяки наданню гранту від Інституту Служби музеїв і бібліотек. Методика проведення цих переписів має свої особливості. SAA розсилає опитувальні листи по країні, отримує відповіді та на їх базі будує свої статистичні висновки. 2006 року SAA розповсюдило 12 тисяч опитувальних листів і отримало 5620 відповідей, що склало 47 %. Важко оцінити репрезентативність цих Переписів, але в США вони визнаються такими.

Отже, серед тих, хто надіслав відповідь, 52,6 % зазначили, що мали фахову архівну освіту, 2,7 % були студентами фахових навчальних закладів. Ступінь магістра мали 47,4 %, натомість тільки 8,4 % мали ступінь доктора філософії. Динаміку щодо збільшення кількості дипломованих архівістів показала гістограма їх розподілу за віком і за освітою. Так, серед архівістів віком 65 років і більше архівну освіту назвали базовою 15 % респондентів, у віковій групі 60–64 роки – близько 20 %, і далі, відповідно, у групах 55–59 років – понад 20 %, 50–54 роки – 30 %, 45–49 років – понад 30 %, 40–44 роки – близько 40 %, 35–39 років – понад 40 %, 30–34 роки – понад 60 %, 20–29 років – майже 70 % і до 25 років – понад 50 %. Це вказує на те, що з роками до американських архівів усе більше приходять фахівців, які закінчили фахові навчальні заклади (у тому числі зі ступенем магістра архівних наук), а отже, свідчить про прогрес архівної освіти у США, а також популярність архівної професії серед молоді. Проте SAA зазначило, що ця кількість дипломованих спеціалістів є ще недостатньою для американських архівів, оскільки, на їх погляд, забагато респондентів показали, що архівну освіту вони отримали або без відриву від роботи у спеціалізованих навчальних закладах та на тренувальних програмах (тобто були прийняті на роботу з іншим дипломом), або шляхом самоосвіти.

Укладачі Перепису піддали критиці діяльність SAA у напрямку сприяння збільшенню повноцінних навчальних закладів, що готують PhD та викладачів архівознавства. Вони вказали на недостатню кількість останніх, поважний вік (у своїй більшості професорсько-викладацький склад був старший від 50 років) і те, що вони не були спеціально підготовлені як викладачі, а будували свою кар'єру як архівісти, тобто не на достатньому рівні володіли методикою викладання.

Також відзначено парадокс у тому, що серед молоді дуже мало бажаючих або тих, хто має можливість отримати ступінь доктора філософії, а отже, у майбутньому стати викладачами. Відзначено недостатню кількість спеціальних програм, які б сприяли підготовці викладачів архівознавчих дисциплін. У цьому укладачі Перепису побачили загрозу для подальшого розвитку архівної освіти через те, що з часом може скластися ситуація, при якій навіть за наявності великої кількості бажаючих вивчати архівознавство не буде кому його викладати. Тож американські колеги поставили перед собою стратегічне завдання – розвивати на національному рівні програми для підготовки докторів філософії в архівних науках, які у подальшому візьмуть на себе підготовку фахівців архівної галузі³⁴⁵.

У сфері післядипломної освіти Перепис засвідчив зміщення акцентів із перепідготовки спеціалістів, які прийшли до архівів з інших галузей, на вдосконалення знань дипломованих архівістів. Хоча доволі-таки значна кількість респондентів (41 %) відповіла, що вони отримали архівну освіту саме завдяки перепідготовці в системі підвищення кваліфікації або самоосвіті. В архівній галузі США зараз триває дискусія стосовно «basic» (базової) і «advanced» (підвищеного рівня) освіти, «core» (основних) та спеціалізованих курсів. Відповідно, перші потрібні для перепрофілювання спеціалістів, які не мають профільного диплома, а другі – для удосконалення знань дипломованих архівістів.

Американські архівісти беруть активну участь у програмах підвищення кваліфікації, проведення більшості з яких забезпечується професійними архівними організаціями. Станом на 2006 рік через національні або міжнародні архівні асоціації підвищили свою кваліфікацію 55,5 %, через регіональні архівні асоціації – 57,4 %, архівні асоціації штатів та округів – 55,6 %, у неархівних професійних асоціаціях архівні курси прослухали 28,3 %, роботодавці організували навчання 30,0 % працівників архівів (один і той же працівник проходив підвищення кваліфікації декілька разів)³⁴⁶. Серед напрямів, які американські архівісти останніми роками вважають за найнеобхідніші для удосконалення своєї освіти, – оцифрування документів, експертиза цінності, прийом документів до архівів, організація зберігання та доступу до електронних документів, копіювання й консервація документів. Указуючи на бар'єри, котрі заважають здобувати післядипломну та безперервну освіту архівістам, Перепис відзначив високу вартість навчання як основну перешкоду для отримання освіти. Гранти, що надаються професійними

³⁴⁵ The A*CENSUS (Archival Census and Education Needs Survey in the United States) [Text] ; working Group: Victoria Irons Walch (Principal Research Consultant), Nancy P. Beaumont (Principal Investigator), Elizabeth Yakel, Jeannette Bastian, Nancy Zimmerman, Susan Davis, Anne Diffendal // American Archivist. – 2006, Fall-Winter. – Vol. 69. – № 2. – P. 294, 295, 300, 328, 350, 351, 364, 365.

³⁴⁶ The A*CENSUS (Archival Census and Education Needs Survey in the United States) [Text] ; working Group: Victoria Irons Walch (Principal Research Consultant), Nancy P. Beaumont (Principal Investigator), Elizabeth Yakel, Jeannette Bastian, Nancy Zimmerman, Susan Davis, Anne Diffendal // American Archivist. – 2006, Fall-Winter. – Vol. 69. – № 2. – P. 367–395.

організаціями та різного роду фондами, та фінансування на ці цілі, передбачуване архівами, на погляд укладачів, є недостатніми.

Останнім часом у США зроблені значні кроки в напрямі активізації розвитку архівної освіти. На офіційному веб-сайті SAA створено спеціальну директорію «Архівна освіта», у якій викладено Стратегічний план популяризації та поглиблення архівної освіти, представлено всі навчальні заклади, що пропонують спеціальність архівіста. 2009 року в США запроваджена програма «Building the Future of Archival Education and Research Initiative, AERI» («Розбудова майбутнього архівної освіти і дослідницьких ініціатив»), яка працює у восьми американських університетах. Вона має декілька складових.

Перша з них – «Архівна освіта і дослідницькі інститути» – проведення літніх інститутів для студентів, магістрів і здобувачів PhD ступеня. Почергово літні інститути приймають провідні університети країни: Каліфорнійський (Лос-Анджелес, 2009 р.), Мічиганський (Анн-Арбор, 2010 р.), Сіммонс-коледж (Бостон, 2011 р.), знов Каліфорнійський (Лос-Анджелес, 2012 р.), Техаський (Остін, 2013 р.), Пітсбурзький (2014 р.), Північної Кароліни (2015 р.). Програма пропонує стипендії для здобувачів ступеню PhD для відвідування літніх інститутів. Програми курсів цих інститутів включають лекційні, семінарські та інші види занять. Тематика курсів дуже різнопланова і більш спеціалізована, ніж та, що викладається протягом навчального року в університеті. Наприклад, літній інститут 2013 року в Остіні пропонував студентам курси: «Архіви і Латиноамериканська автентичність», «Дефініції навколо професії і дисциплін культурної спадщини», «Аналіз діловодства як культурної практики», «Родинні, сімейні та особові архіви», «Теорія дослідження і методи архівного студювання», «Громадські архіви», «Розвиток в архівній педагогіці», «Архівне різноманіття та архівна етика», «Люди і цифрові архіви», «Соціальні медіа та індивідуальність», «Концептуалізація, розвиток і оцінювання цифрового зберігання», «Побудова співробітництва архівної дослідницької спільноти», «Систематизація та описування у цифровому середовищі», «Докторська кар'єра», «Соціальні медіа для комунікацій» та інші. Особливістю таких інститутів є зближення майбутніх колег на заняттях, за обіднім столом, на святковій вечері у ресторані, під час екскурсії. Фундатор літніх інститутів у США Е. М. Познер вважав, що головне їх значення полягало не у вивченні архівознавства, а в тій атмосфері, яка надихає архівістів на самостійне вдосконалення своїх знань³⁴⁷. Отже, мета літніх інститутів полягає не лише в поглибленні знань, а й у єднанні з професією, колом колег і стимулюванні інтересу до наукових досліджень.

³⁴⁷ Goggin J. That We Shall Truly Deserve the Title Of «Profession». The Training and Education of Archivists, 1930–1960 [Text] / Jacqueline Goggin // American Archivist. – Vol. 47. – № 3. – P. 243–254.

JUNE 17-21, 2013 - AUSTIN, TEXAS

aeri@ischool.utexas.edu

HOME

ABOUT AERI

CALL FOR PROPOSALS

SCHOLARSHIPS

SCHEDULE

PARTICIPANTS' BIOS

INFO FOR PRESENTERS

REGISTRATION

TRAVEL ACCOMMODATIONS

EXPLORE AUSTIN

UT AERI E-MAIL

aeri@ischool.utexas.edu

UT AERI ADDRESS

School of Information, 1616
Cuadalupe Suite #5 202, Austin,
Texas 787C1-1213

About AERI: Archival Education and Research Institutes

Funded by two four-year grants from the Institute of Museum and Library Services, annual week-long Archival Education and Research Institutes (AERI) are hosted by partner institutions. Past institutes were held at UCLA in 2009, University of Michigan Ann Arbor in 2010, Simmons College in 2011, and UCLA in 2012. Future institutes will be held by University of Texas at Austin in 2013, University of Pittsburgh in 2014, and University of North Carolina in 2015. The Institutes are designed to strengthen education and research and support academic cohort-building and mentoring. Institutes are open to all academic faculty and doctoral students working in Archival Studies, both nationally and internationally.

A second component of AERI is the encouragement of a larger and more diverse cohort of doctoral students in Archival Studies. For this, several funding opportunities have been made available. The Emerging Archival Scholars Program (2011-2015) provides up to six scholarships for minority students at the undergraduate and graduate levels who are considering a doctoral degree in Archival Studies to attend AERI 2012 as well as additional mentoring and research opportunities. The Archival Education and Research (AER) Doctoral Fellows comprise two cohorts (2011 and 2012) of doctoral students who have been awarded 4-year fellowships to undertake a doctoral program focusing on Archival Studies at one of the eight participating colleges or universities through competitive 4-year Fellowships.

The goal of AERI is to advance the field of Archival Studies in the following ways:

1. Create a dynamic community of researchers, teachers, and students to help mentor doctoral students and faculty in areas such as thesis writing, grant writing, publishing, and career development.
2. Advance curriculum development in Archival Studies.
3. Further current research development through presentations, posters, and workshop activities.
4. Foster interest in future collaborations both nationally and internationally.

AERI will provide a dynamic venue for archival researchers and teachers to interact in an intensive, collegial collaborative environment.

University of Texas at Austin

UT School of Information

AERI MAIN

Last updated May 2013

Веб-сайт програми «Архівна освіта і дослідницькі інститути»

Друга складова програми має два напрями. Перший – «Підготовка архівних учених» – підтримка студентів і аспірантів різних соціальних, етнічних і релігійних менших, які бажають здобути ступінь PhD в архівних науках та стати професорами університетів. Програма розрахована на 2011–2015 рр. У ході програми відбирається талановита молодь, яка продемонструвала здатність до наукових досліджень і викладацької діяльності та яку навчають, як здобути кар'єру в архівній науці, процесу наукового дослідження в архівах і архівістиці тощо. Другий – «Докторський стипендіант» – надання стипендій на чотири роки молодим науковцям, які працюють над докторськими дисертаціями в архівних науках. Останній набір на цей напрям відбувся восени 2011 року³⁴⁸.

Університети США звернули увагу ще на одну складову нової архівної парадигми, яка враховує не лише традиційні та електронні документи, а й усну історію, слухову або кінетичну традицію. Однак таке документування притаманне

³⁴⁸ Building the Future of Archival Education and Research Initiative [Electronic resource] // University of California, Los Angeles, 2013. – Mode of access: <http://aeri.gseis.ucla.edu/index.htm>. – Title from screen.

тубільним культурам. Асиміляція, глобалізація, вплив інших культур викликає забування, а отже, втрату культурної самобутності. Проблема стосується не тільки тубільних культур, а й жертв геноциду, примусових переселень, апартеїду, політики державних секретів тощо. Заради збереження нетрадиційних документів США, Канада, Австралія, Китай 2005 року ввели архівні програми в університетах, спрямовані на вивчення культурних традицій тубільних племен, їх національних архівних методів і практики роботи. Ініціатором виступив Каліфорнійський університет у Лос-Анджелесі. 2008 року викладачі обговорили спільні проблеми на XVI Міжнародному конгресі архівів у Куала-Лумпур (Малайзія). Ці програми є експериментальними, їх досвід спочатку планувалося поширити на Тихоокеанський регіон. Проблема полягає у визначенні того, який контингент буде навчатися по таких програмах (до речі, студентам, які бажають отримати подібну архівну освіту, надається фінансова підтримка), хто буде навчати, що включати до таких архівних курсів, звідки брати знання та професіоналів, які можуть їх надати³⁴⁹.

Таким чином, найважливішою місією Товариства американських архівістів є сприяння підвищенню популярності архівної професії у США, встановлення її стандартів і пріоритетів, акумуляція і поширення інформації про навчальні заклади, у яких можна отримати диплом архівіста, забезпечення можливості підвищення кваліфікації працівників архівних установ з усіх напрямів архівної роботи. Американські архівісти ще з зачаткування своєї професії визнали архівну освіту основною рушійною силою у розвитку своєї галузі. Тож основним завданням SAA було і залишається сприяння навчанню майбутніх фахівців архівної справи в університетах та підвищенню кваліфікації працюючих архівістів.

5.6 АКАДЕМІЯ СЕРТИФІКОВАНИХ АРХІВІСТІВ

Квінтесенцією вимог американських архівістів до кваліфікаційного рівня у своїй професії стала сертифікація архівістів. Довгий час у Товаристві американських архівістів тривала дискусія про значення професіоналізму архівістів. Виникла вона на тлі боротьби архівістів за визнання своєї професії в США. 1953 року Президент США Д. Д. Ейзенхауер намагався змістити зі свого поста Архівіста США У. К. Гровера і зробити посаду Архівіста США політичною. Завдяки зусиллям Американської історичної асоціації та Товариства американських архівістів спроби Ейзенхауера втягнути архіви на суто політичну арену були невдалими³⁵⁰.

³⁴⁹ Gilliland A. Pluralizing the Archival Paradigm: Can Archival Education in Pacific Rim Communities Address the Challenge? [Text] / Anne Gilliland, Sue McKemmish, Kelvin White, Yang Lu, Andrew Lau // *American Archivist*. – 2008, Spring/Summer. – Vol. 71. – № 1 – P. 87 – 117.

³⁵⁰ Byers Jim. Certification in America: The ACA Example [Electronic resource] // *Academy of Certified Archivists*. – Mode of access: <http://www.certifiedarchivists.org/about-us/history/35.html>. – Title from screen.

Цей факт став каталізатором у боротьбі архівістів за самостійність своєї професії і примусив архівістів старшої генерації серйозно замислитися над її статусом і визнанням. Д. К. Рензі з Архіву штату Колорадо направила листи керівникам архівів і членам Товариства американських архівістів із пропозицією створити у складі SAA систему членства, пов'язану сертифікацією. Вона пропонувала, щоб кожного року члени Товариства склали іспит на право членства. Пропонувалося три категорії членів: сертифіковані професійні архівісти, зареєстровані архівісти, асоційовані члени. Процесом, на погляд Рензі, міг би керувати Американський інститут архівістів, який слід було б створити у складі Товариства. Рекомендації Рензі не були прийняті через те, що члени SAA не хотіли обмежувати своє членство. Проте лист Д. К. Рензі порушив питання про визнання архівіста як професіонала, необхідність встановлення стандартів професії, системи навчання та підвищення кваліфікації, і над цим питанням зосередились усі в галузі³⁵¹.

Дискусія про сертифікацію тривала усі наступні роки. 1977 року Фр. Б. Еванс написав статтю про розвиток архівної освіти у США, у якій вказав на незадовільний рівень освіти співробітників архівів. Еванс писав, що чекати допомоги від істориків і бібліотекарів у формуванні архівної професії не варто: архівісти повинні навчати архівістів³⁵². 1977 року в США з'явився Інститут сертифікованих спеціалістів із управління документацією, хоча саме поняття управління документацією у США тільки зароджувалося. Сертифікація рекордз-менеджерів відбувалася двома шляхами: шляхом надання документів, що підтверджують освіту та стаж роботи, і шляхом складання іспиту.

У 1970-ті рр. Комітет освіти і професійного розвитку Товариства американських архівістів вирішив проблему акредитації освітніх програм, але перейти до сертифікації спеціалістів не спромігся через своє негативне ставлення до цієї теми. Проте ідею все ж таки було підтримано. 1982 року SAA випустило буклет «Evaluation of Archival Institutions: Services, Principles, and Guide to Self-Study» («Оцінювання архівних інституцій: служби, принципи та інструкції для самовивчення»), у якому викладено принципи для оцінювання архівних інституцій. У травні 1984 року Рада SAA доручила Комітету освіти розробити План сертифікації працівників архівних установ. Удосконалений План був опублікований 1986 року в Бюлетені SAA «Newsletter». У ході дискусії на зимовій зустрічі Ради SAA 1987 року Фр. Блоуїн та Т. Х. Петерсон запропонували створити нову структуру – «Академію сертифікованих архівістів». Голосуванням восьми проти двох було ухвалено рішення утворити Тимчасову комісію для проведення сертифікації³⁵³.

³⁵¹ *Evans F. B. Postappointment Archival Training: A Proposed Solution for a Basic Problem [Text] / Frank B. Evans // American Archivist. – 1977, January. – Vol. 40. – № 1. – P. 57–74.*

³⁵² *Ibid.* – P. 74.

³⁵³ *Ibid.* – P. 57–74.

1988 року Рада SAA перезатвердила «Керівні принципи для програм вищої архівної освіти», до яких включила позиції щодо проведення сертифікації спеціалістів. Наступного року було видано «Методичний посібник для оцінювання архівів і планування», що надавав інструкції, яким чином, крок за кроком, здійснювати оцінювання відповідно до встановлених стандартів.

1989 року відбулася організаційна зустріч ініціативної групи архівістів, на якій було створено Академію сертифікованих архівістів, а Тимчасову комісію скасовано. Мета заснування Академії полягала у 1) встановленні стандартів архівної професії і забезпеченні стимулів для архівістів підтримувати і вдосконалювати свою професійну компетентність; 2) підтвердженні кваліфікації шляхом представлення документів про освіту і набутий досвід або складанням іспиту; 3) розвитку й адмініструванні програм сертифікації та підтримки сертифікації архівістів у США і на міжнародному рівні; 4) популяризації сертифікації та її переваг у середовищі та поза архівною професією; 5) пропагуванні серед архівістів переваг високого рівня професійних знань³⁵⁴.

Керівний склад Академії представлений президентом, віце-президентом (обираються терміном на один рік), секретарем і скарбником (обираються на два роки). Члени правління поділяються на декілька комітетів: виконавчий (діє у міжсесійний період), фінансовий, організації і проведення виборів, екзаменаційного розвитку (оцінює та переглядає екзаменаційні вимоги, відповідає за документи і процедури проведення іспитів). До правління входять керівники: екзаменаційної адміністрації (відповідає за різні аспекти проведення іспитів), програми сертифікаційної підтримки, програми популяризації сертифікації архівістів у середовищі та поза межами архівної професії³⁵⁵.

ГРЕГОРІ С. ХАНТЕР,
перший президент
Академії сертифікованих
архівістів

У вересні 1989 року проведено першу сертифікацію спеціалістів в архівах. Її здійснювали двома шляхами: перший – представлення документів, що підтверджують інформацію про освіту та стаж роботи в архівних установах, другий – проведення іспиту з теорії і практики архівної справи. Першим шляхом отримували сертифікати архівісти трьох категорій: 1) із дипломом магістра архівних наук та стажем роботи не менше п'яти років в архівних установах, 2) із дипломом магістра і шістьма роками досвіду роботи в архівах, 3) із дипломом бакалавра і сімома роками стажу. Усі інші

³⁵⁴ Bylaws. Section 2. Purposes [Electronic resource] // Academy of Certified Archivists. – Mode of access: <http://www.certifiedarchivists.org/about-us/history/35.html>. – Title from screen.

³⁵⁵ Bylaws. Article VI. Board of regents [Electronic resource] // Academy of Certified Archivists. – Mode of access: <http://www.certifiedarchivists.org/about-us/history/35.html>. – Title from screen.

отримали можливість складати іспити. Архівістів, які отримали сертифікат, що підтверджує їх освіту і стаж роботи, виявилось 689 осіб, а тих, хто пройшов через іспит, – 20³⁵⁶.

Сьогодні процедура отримання сертифіката передбачає визначення відповідності архівіста освітньому стандарту, встановлення рівня його професійного досвіду, складання сертифікаційного іспиту. Рівень освіти архівіста має відповідати стандартам, розвиненим у «Role Delineation Statement» (RDS) – документі, який визначає базові знання, необхідні для виконання архівної роботи, і встановлює екзаменаційні вимоги. RDS переглядається раз на п'ять років на відповідність найсучаснішим теоретичним та практичним досягненням архівної професії (12 серпня 2009 року на засіданні Академії в Остіні (Техас) був представлений чинний на сьогодні RDS). Кожні п'ять років архівіст повинен пройти повторну сертифікацію. Він складає іспит у тому ж самому форматі, як і при першій сертифікації, або надає документи про свій професійний внесок за минулий п'ятирічний період та удосконалення освіти.

Для допуску до іспиту Академія поділяє архівістів на декілька категорій за освітнім рівнем та професійним досвідом: 1) магістри архівного менеджменту (кандидат повинен надати диплом і відпрацювати 1 рік в архівній установі); 2) магістри архівної справи (диплом і 2 роки роботи в архіві); 3) раніше сертифіковані архівісти, які втратили право бути сертифікованими з різних причин; 4) сертифіковані архівісти, які бажають підтвердити свій сертифікат. Випускники університетів, які прослухали архівні курси протягом дев'яти семестрів, допускаються до іспиту без стажу роботи в архівній установі. У разі успішного складання іспиту вони отримують сертифікат на один рік і три роки на пошуки роботи, протягом яких цей сертифікат є дійсним. Крім того, вони звільняються від сплати за іспит до початку своєї професійної діяльності³⁵⁷.

Кандидати подають заяви встановленої форми у відповідні терміни і представляють документи, що підтверджують дані про освіту, стаж і характер виконуваної роботи в архівній установі. Комісія розглядає кандидатури бажаючих отримати сертифікат і визначає рівень їх освіти і досвіду для допуску до сертифікації. Про відмову в отриманні допуску кандидат повідомляється у письмовій формі. Він має право подати апеляцію, яка розглядається комітетом у складі президента, секретаря і скарбника Академії. Разом із поданням заяви кандидат сплачує внесок 50 доларів, який не повертається йому в разі відмови. У разі успішного складання іспиту архівіст сплачує внесок у 150 доларів і щорічно як

³⁵⁶ The A*CENSUS (Archival Census and Education Needs Survey in the United States) [Working Group: Victoria Irons Walch (Principal Research Consultant), Nancy P. Beaumont (Principal Investigator), Elizabeth Yakel, Jeannette Bastian, Nancy Zimmelman, Susan Davis, Anne Diffendal] // *American Archivist*. – 2006, Fall-Winter. – Vol. 69. – № 2. – P. 294, 419–436.

³⁵⁷ The archival certification [Text] / *Handbook for Archival Certification*. – Albany (New York) : Academy of Certified Archivists, 1998. – P. 9–10, 14–15.

член Академії ще 50 доларів. Академія може організувати проведення виїзного іспиту в місті (архіві) при наявності п'яти кандидатів. Результати іспитів повідомляються через 4–6 тижнів. Успішні результати іспиту надають право кандидату стати членом Академії сертифікованих архівістів і отримати сертифікат на п'ятирічний термін³⁵⁸.

Під час іспиту архівіст повинен продемонструвати свої знання відповідно до розділів «Role Delineation Statement» (RDS):

- 1) загальні знання (вплив соціальних, культурних, економічних, політичних і технологічних факторів на еволюцію і характеристики документів і управління ними; походження, розвиток і визначення архівних концепцій, принципів, практик і методів; розвиток архівних інституцій і програм; спільне і відмінне у природі документів офіційного та особового походження; теорія, методологія і практика роботи з документами на різних носіях інформації; стандарти та кращі практики архівної роботи; концепції життєвого циклу документів; основні функції архіву (комплектування, зберігання, описування, облік, використання архівних документів); комп'ютерні технології, електронні комунікації в архівах; on-line-обмін інформацією, веб-сайти архівів)³⁵⁹;
- 2) експертиза цінності, відбір документів на постійне та довготермінове зберігання та виділення документів до знищення, прийом документів на зберігання до архіву (у т.ч. із адміністративної історії установ; визначення джерел комплектування архіву; законодавство, правила, процедури в галузі передавання документів на зберігання до архіву; юридична, інформаційна, адміністративна, фінансова цінність документів; методи експертизи цінності та вибіркової експертизи; створення та використання переліків документів, укладання описів документів)³⁶⁰;
- 3) систематизація та описування документів (у т.ч. «принцип походження»; роль доступу та пошуку документів у рішеннях про систематизацію і описування; ієрархічні рівні систематизації; технології, практики і методи архівної систематизації; рівні, типи і компоненти пошукових довідників; стандарти MARC, EAD, AACR2, LCHS, SGML, XML, HTML/XHTML і Dublin Core; використання стандартів у описуванні документів)³⁶¹;
- 4) організація доступу до архівних документів і робота служби читальних залів (визначення інформаційних потреб користувачів; політика і керування доступом; компоненти служби використання архівних документів, організація її роботи; стратегії та напрями наукових, журналістських, генеалогічних та інших досліджень із використанням архівних документів; виконання запитів за архівними документами; планування роботи у сфері використання документів)³⁶²;
- 5) зберігання та захист документів (у т.ч. забезпечення збереженості документів на різних носіях інформації; мікрофільмування, технології консервування та реставрації документів; обладнання архівосховищ; кліматичний контроль; пла-

³⁵⁸ Role Delineation Statement for Professional Archivists [Text] / Handbook for Archival Certification. – Albany (New York) : Academy of Certified Archivists, 1998. – P. 24.

³⁵⁹ Ibid. – P. 18.

³⁶⁰ Ibid. – P. 18–19.

³⁶¹ Ibid. – P. 20.

³⁶² Ibid. – P. 20–21.

нування заходів, направлених на упередження крадіжок архівних документів, втрати архівів під час природних та техногенних катастроф; відновлення архівів)³⁶³;

- 6) програми допомоги, захисту й стимулювання (популяризація архівів і архівних документів через громадські та освітні програми; організація підтримки архівних програм потенційними донорами та партнерськими інституціями; розвиток програм, направлених на підтримку виставкової діяльності, проведення конференцій, проекти оприлюднення архівних документів, у тому числі в електронних виданнях та медіа і телевізійних програмах; методи презентації архівних документів та інформації про них; організація співробітництва з партнерськими інституціями)³⁶⁴;
- 7) керівництво архівними програмами (стратегічне бачення, встановлення пріоритетів, розробка політики, стандартів і процедур, планування, визначення джерел та обсягів фінансування, залучення необхідних для реалізації програми співробітників, ресурсів, обладнання тощо)³⁶⁵;
- 8) професійна, етична та юридична відповідальність (міжнародні, національні, регіональні та місцеві організації, діяльність яких пов'язана з архівами; дослідження і література з архівної історії, теорії, методології та практики; вплив соціальних, культурних, економічних і правових систем на відповідальність архівістів; законодавство, нормативна база, етичні норми служби використання документів і обслуговування дослідників, копіювання документів; свобода інформації і приватні права; конфіденційність; секретність; права доступу до інформації; використання архівних документів як судових доказів; законодавчо-нормативні акти, що визначають публічні документи, регулюють їх збереження, цілісність, розпорядження ними і доступ до них; професійні кодекси і стандарти, такі як Кодекс етики Товариства американських архівістів, Спільна заява Товариства американських архівістів та Американської бібліотечної асоціації про стандарти доступу до наукових досліджень тощо)³⁶⁶.

У разі проходження сертифікації шляхом «certification by petition» представлення відповідних документів (підтвердження раніше отриманого сертифікату / пересертифікації) діяльність архівіста повинна бути оцінена не менше ніж у 100 балів із 200 можливих у п'яти секціях: «професійна зайнятість» (40), «освіта» (60), «участь у професійних програмах» (45), «професійна служба» (30), «письменництво, видавнича і редакторська робота» (25). За діяльність у галузі управління документацією архівіст може набрати додаткові бали, лише якщо поспіль із нею він виконував роботу із систематизації, описування, зберігання архівних документів, обслуговування дослідників у читальних залах тощо. Додатково оцінюється членство у Товаристві американських архівістів та інших професійних організаціях архівістів.

³⁶³ Role Delineation Statement for Professional Archivists [Text] / Handbook for Archival Certification. – Albany (New York) : Academy of Certified Archivists, 1998. – P. 21–22.

³⁶⁴ Ibid. – P. 22.

³⁶⁵ Ibid. – P. 23.

³⁶⁶ Ibid. – P. 24.

Архівіст подає заяву (petition), у якій представляє інформацію про себе, свою освіту і роботу. У секції «професійна зайнятість» архівіст надає дані про свою роботу за останні п'ять років: вид роботи/проекту, короткий зміст роботи і рівень своєї відповідальності/функції, назву, адресу, контактну та іншу інформацію про архівну установу, у якій він працював. Він наводить інформацію про характер зайнятості: постійна (35 годин на тиждень, 50 тижнів на рік, 1750 годин на рік) або часткова (вказується відсоток часу, відпрацьований архівістом: 0,5 річної ставки дає право на отримання 4 балів). До професійної зайнятості віднесені: виконання безпосередньо архівної роботи, викладання теорії і практики архівної справи; консультування організацій і приватних осіб із питань організації, зберігання, систематизації, описування, використання архівних документів.

Архівіст повинен надати відомості про свою базову архівну освіту в секції «освіта». Допускається вивчення будь-яких архівних курсів (але лише архівних), наприклад: відбір документів на зберігання, систематизація і описування документів, служба читальних залів і доступу до документів, зберігання та захист документів, архівне законодавство й етика архівіста, керування архівними програмами тощо.

Інформацію про підвищення кваліфікації архівіст надає у секції «участь у професійних програмах». Семінари, конференції, інститути, архівні класи та інші програми підвищення кваліфікації повинні чітко відповідати архівній тематиці, що підтверджується відповідними документами. Зазначаються дати і місця їх проведення, назви, теми оприлюднених архівістом повідомлень, подаються програми. У цій секції архівіст зазначає інформацію про свою участь у чергових засіданнях або сесіях міжнародних, національних, регіональних і місцевих професійних організацій архівістів. Окремо оцінюється підготовка доповідей, оголошених під час проведення цих заходів.

Про членство та очолювання міжнародних, національних, регіональних і місцевих організацій архівістів, а також їх структурних підрозділів, комітетів і комісій, крім самої Академії сертифікованих архівістів, ідеться в секції «професійна служба». У ній же зазначається будь-яка професійна діяльність, не включена до перерахованих категорій, наприклад, допомога молодим архівістам, організація архівних тренінгів поза межами архівної установи, у якій працює архівіст, або професійної організації, членом якої він є. Членство в Академії сертифікованих архівістів додаткових балів не надає.

У відповідності з інформацією, представленою архівістом у секції «письменництво, видавнича і редакторська робота», надаються бали за статті, книги, блоги, веб-сайти, опубліковані архівістом як самостійно, так і у співавторстві, крім публікацій, участь у яких він брав як працівник відповідної архівної інституції (виданих за планами видавничої діяльності цих архівних установ)³⁶⁷.

³⁶⁷ Recertification Definitions and Special Instructions [Electronic resource] // Academy of Certified Archivists. – Mode of access: <http://www.certifiedarchivists.org/members-area/71.html>. – Title from screen.

ACADEMY OF CERTIFIED ARCHIVISTS

Home | Get Certified | Members Area | About Us | Other Resources

President's Address

Welcome to the Academy of Certified Archivists' home on the web! Since its inception in 1989, ACA has served its membership and the profession at large by promoting high standards for archival practice and by taking a leadership role in defining professional standards. The Academy develops a certification examination that covers seven defined areas, or domains, of archival knowledge and administers the exam every August. As an ongoing process, the Academy evaluates and revises the exam to reflect best practices.

The Academy encourages and supports ongoing professional development and growth by requiring our members to petition for recertification every five years. ACA members thus are active learners and participants in the archival field. In addition to a wide range of professional activities, they attend and participate in conferences, symposia and workshops, and stay abreast of the latest theoretical and practical thinking for the field. Recertification also provides recognition for contributors made to the profession, whether as a volunteer in an archival organization, as a writer contributing to archival journals and publications, or as an archivist performing the myriad duties fundamental and inherent in archival enterprise.

Search

Recent Posts

- 2014 Exam Applications and Recertification Forms now available!
- ICA Call for Papers
- Fall 2013 ACA News Now Available
- International Council on Archives Newsletter
- ICA/SPA Report from Gregor Trinkaus-Randall

Recent Comments

Archives

- January 2014
- December 2013
- November 2013
- October 2013
- April 2013

Categories

- Uncategorized

Meta

Сторінка веб-сайту Академії сертифікованих архівістів, на якій опубліковано президентський адрес чинного президента АСА Лори Мак-Лемор

Хоча Товариство американських архівістів свого часу з великими сумнівами ухвалило рішення про проведення сертифікації архівістів, сьогодні воно вважає сертифікацію значним досягненням існування та розвитку архівної професії. По-перше, сертифікат архівіста демонструє наявність у нього відповідних знань як у професіонала. Сертифікат визнається державними, комерційними та іншими організаціями. Він відіграє значну роль при прийомі співробітника на роботу і надає йому переваги перед іншими претендентами на посаду. По-друге, сертифікат дає можливість отримати значне кар'єрне зростання, вищу заробітну плату в галузі та інші переваги. Архівний перепис 2006 року показав, що серед респондентів 82,7 % належали до Товариства американських архівістів і 77,5 % до Академії сертифікованих архівістів (у тому числі 79 % із них були одночасно й членами Товариства)³⁶⁸. Укладачі Перепису зазначили, що сертифіковані архівісти виявляють більшу професійну активність, беруть участь у професійних асоціаціях, конференціях, симпозиумах. Тому перед Товариством американських архівістів

³⁶⁸ The A*CENSUS (Archival Census and Education Needs Survey in the United States) [Working Group: Victoria Irons Walch (Principal Research Consultant), Nancy P. Beaumont (Principal Investigator), Elizabeth Yakel, Jeannette Bastian, Nancy Zimmelman, Susan Davis, Anne Diffendal] // *American Archivist*. – 2006, Fall-Winter. – Vol. 69. – № 2. – P. 425.

ставиться завдання сприяти розвитку сертифікації та збільшенню кількості сертифікованих архівістів. Важливе значення для архівної професії має «Role Delineation Statement» (RDS), який встановлює високі професіональні стандарти, дає чітке розуміння про сутність професії архівіста і забезпечує її прогресивний розвиток.

5.7 РОЛЬ SAA У РОЗВИТКОВІ ПРОФЕСІЙНИХ СТАНДАРТІВ АРХІВНОЇ ГАЛУЗІ США

Основну діяльність із розробки та впровадження стандартів в архівній галузі виконує Товариство американських архівістів, яке сфокусувалося на стандартизації ще на початку 1950-х рр.

Кількість стандартів, розроблених або запозичених із суміжних галузей і впроваджених у практику роботи американськими колегами до кінця 1980-х рр., за підрахунками В. А. Волч та М. Маттерс, сягала 550 одиниць³⁶⁹. Американські архівісти зауважували, що ця кількість така велика, що з них можна вибирати, але коли варіантів занадто багато, то краще вже нічого не вибирати. Тож восени 1989 року була створена Робоча група по стандартах архівного описування (Working Group on Standards for Archival Description, WGSAD), яка проаналізувала весь комплекс архівних стандартів і обрала 86, які дійсно були впроваджені в роботу архівних установ, і ще 157, які могли б бути корисними для архівів і архівістів³⁷⁰. 1994 року всі діючі стандарти були узагальнені Робочою групою у виданні «Standards for Archival Description: A Handbook...».

1990 року у складі SAA був створений Комітет по стандартах, до кола обов'язків якого входить контроль і координація процесу розвитку і перегляду стандартів, що стосуються архівної практики та архівної професії, забезпечення ефективної взаємодії з іншими організаціями по стандартизації у США³⁷¹, робота яких впливає на архівну галузь.

³⁶⁹ *Walch V. I. Standards for Archival Description: A Handbook: Information Systems, Data Exchange, Cataloging, Finding AIDS, Authority Control, Editing And Publis [Text] / Victoria Irons Walch, Marion Matters. – The Society of American Archivists, 1994. – P. 1–2.*

³⁷⁰ Checklist of Standards for Archival Description [Text] // *American Archivist*. – 1989, Fall. – Vol. 52. – № 4. – P. 478–490.

³⁷¹ *Національна організація по стандартизації інформації* (National Information Standards Organization, NISO) – некомерційна організація, акредитована Американським національним інститутом стандартів (National Institute for Standards and Testing, ANSI). Визначає, розробляє, затверджує і публікує технічні стандарти для управління інформацією. Стандарти NISO розповсюджуються як на традиційні, так і на нові цифрові технології та розраховані на повний спектр інформаційних потреб і послуг. NISO створена 1939 р., до її складу входять керівники більш ніж 70 організацій у галузях видавничої справи, бібліотек, інформаційних технологій, засобів масової інформації. Сотні експертів і практиків працюють у складі її робочих груп і комітетів. Представники NISO входять до складу технічної консультативної групи (TAG), підкомітету TC 46/SC 9 «Виявлення і описування» Міжнародної організації по стандартизації (International Organization for Standardization, ISO). National Information Standards Organization [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.niso.org>. – Title from screen.

До складу Комітету входить декілька підкомітетів і робочих груп. *Технічний підкомітет із архівного описування* (Technical Subcommittee for Describing Archives: A Content Standard, TS-DACS) створений у серпні 2010 року для контролю, моніторингу та супроводження впровадження стандарту з архівного описування (Describing Archives: A Content Standard, DACS)³⁷². Цей стандарт був розроблений на базі другого видання Міжнародного стандарту архівного описування (General International Standard Archival Description. – ICA, 1999 р.) і розрахований на описування архівів, що зберігають документи офіційного та особового походження, колекції манускриптів та інші типи матеріалів.

Технічний підкомітет із кодованого архівного описування (Technical Subcommittee on Encoded Archival Description, TS-EAD) розпочав свою роботу у лютому 2010 року; відповідає за впровадження стандарту «Кодованого архівного описування» (Encoded Archival Description, EAD)³⁷³. Створення EAD-стандарту було ініційоване бібліотекою Каліфорнійського університету (Берклі, штат Каліфорнія,

Асоціація по управлінню інформацією і зображеннями (Association for Information and Image Management (AIIM)) – неприбуткова організація, що забезпечує проведення незалежних досліджень, реалізацію освітніх і сертифікаційних програм для професіоналів у галузі інформації, у тому числі розробляє технічні стандарти. Створена 1943 р. До складу входить 19 комітетів по стандартах у галузі електронних документів і образів та інформаційних технологій. Association for Information and Image Management (AIIM) [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.aiim.org>. – Title from screen.

Американська бібліотечна асоціація (American Library Association (ALA)) заснована 1876 р. Займається впровадженням стандартизації у бібліотечній галузі. 1982 р. на щорічній конференції ALA засновано Комітет по бібліотечних стандартах. 1983 р. Комітетом видано перший «ALA Standards Manual», перевидання якого відбулося 2001 р. American Library Association (ALA) [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.ala.org/tools/guidelines/standardsguidelines>. – Title from screen.

Американський інститут охорони історичних і мистецьких творів (American Institute for the Conservation of Historic and Artistic Works (AIC)) об'єднує реставраторів, викладачів, учених, архівістів, мистецтвознавців із більш ніж 20 країн світу, які переслідують єдину мету – зберегти матеріальні свідчення минулого людства. Створений 1972 р. Відіграє важливу роль у розвитку і підтриманні професійних стандартів, сприяє проведенню досліджень і їх публікації, надає можливості для отримання освіти, обміну думками серед реставраторів та спеціалістів суміжних галузей. American Institute for the Conservation of Historic and Artistic Works (AIC) [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.conservation-us.org>. – Title from screen.

ARMA (The Authority on Managing Records and Information) International – міжнародна асоціація спеціалістів у галузі управління документацією. Розробка стандартів у галузі управління документацією – основний напрямок діяльності ARMA. Акредитована ANSI як організація з розвитку стандартизації, входить до складу комітету EC 46/SC 11 «Архіви і управління документацією» Міжнародної організації по стандартизації, ISO. Розробляє стандарти як у галузі традиційної документації, так і для управління електронними документами. ARMA [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.arma.org/standards/development/index.cfm>. – Title from screen.

Комітет по стандартах SAA співпрацює з Міжнародною організацією по стандартизації International Organization for Standardization (International Organization for Standardization, ISO [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.iso.org/iso/home.html>. – Mode of access), Комітетом по стандартах Міжнародної Ради Архівів (Committee on Best Practices and Standards (CBPS) [Electronic resource] // International Council on Archives. – Mode of access: <http://www.ica.org/1402/about-committee-on-best-practice-standards/about-committee-on-best-practice-standards.html>. – Title from screen).

³⁷² Technical Subcommittee on Describing Archives : A Content Standard (TS-DACS) [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://saa.archivists.org>. – Title from screen.

³⁷³ Technical Subcommittee on Encoded Archival Description (TS-EAD) [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://saa.archivists.org>. – Title from screen.

1993 р.) для розвитку кодованих стандартів для машиночитаних пошукових довідників, таких як описи, реєстри, індекси тощо, що створюються архівами, бібліотеками, музеями, депозитаріями манускриптів для підтримки використання документів, зберігання яких вони забезпечують за допомогою Standard Generalized Markup Language (SGML, стандартна узагальнена мова розмітки)³⁷⁴. EAD описує набір і тип даних, які в подальшому використовуються для створення архівних інформаційно-пошукових систем. Стандарт був удосконалений 2002 року у вигляді EAD DTD (Document Type Definition) із використанням XML (розширювана мова розмітки, яка використовується для зберігання структурованих даних, обміну даними між БД, пересилки інформації між системами документообігу, а також для створення на його основі більш специфічних мов розмітки). Стандарт встановлює принципи створення, розробки і підтримки схем кодування для архівних і бібліотечних пошукових систем, підтримує реєстри і сховища для записів будь-якої довжини усіх видів архівних одиниць зберігання, у тому числі текстових, аудіовізуальних і електронних документів. Схема кодування базується на SGML: ISO 8879 у формі DTD і складається з двох частин: власне DTD і детальне керівництво по використанню з прикладами. Розробники створили XML-представлення DTD, а також розробили конвертори для конвертації SGML-файлів у XML³⁷⁵. Цей стандарт має певний термін дії, пов'язаний із прогресом інформаційних технологій, тому підкомітет підтримує постійний зв'язок із «Network Development and MARC Standards Office of the Library of Congress»³⁷⁶ та «Schema Development Team»³⁷⁷ для додержання функціональності стандарту і його періодичного перегляду³⁷⁸.

³⁷⁴ Development of the Encoded Archival Description DTD. Introduction / Encoded Archival Description. Version 2002 [Electronic resource] // Library of Congress. – Mode of access: <http://www.loc.gov/ead>. – Title from screen.

³⁷⁵ Kiesling K. EAD as an Archival Descriptive Standard [Text] / Kris Kiesling // American Archivist. – 1997, Summer. – Vol. 60. – № 3. – P. 344–354.

³⁷⁶ Програма MARC уперше була розроблена Бібліотекою Конгресу США 1966 р. із метою отримання даних у машиночитаній формі. У 1968 р. на підставі MARC розроблений формат MARC II для забезпечення гнучкості рішень каталогізації і бібліографічного описування будь-яких видів документів і використання структури запису в автоматизованих системах. Протягом 1970-х рр. з'явилося багато версій цього формату, орієнтованих на національні правила каталогізації. 1977 р. для забезпечення їх сумісності Міжнародна федерація бібліотечних асоціацій розробила формат Universal MARC. На базі узгодження канадських і американських форматів MARC 1999 р. розроблений MARC-21 і всі організації, що використовували різні версії формату MARC раніше, повинні були перейти на MARC-21 і відстежувати його зміни. Для виконання цієї функції у складі Бібліотеки Конгресу США засновано Network Development and MARC Standards Office.

³⁷⁷ Schema Development Team (Development and Review Team) (SDT-DRT) – спеціальна група у складі Комітету по стандартах SAA, яка відстежує зміни мови описування структури XML – документа (XML Schema та мови схем – DTD schema language) і Document Type Definitions (DTD) та все, що пов'язано зі стандартами платформи XML, технологіями XML, і подає пропозиції для підтримання і подальшого розвитку стандартів «Encoded Archival Description» (TS-EAD) і «Encoded Archival Context – Corporate Bodies, Persons, and Families» (TS-EAC-CPF).

³⁷⁸ Design Principles. For Enhancements to EAD (December 2002) / Encoded Archival Description. Version 2002 [Electronic resource] // Library of Congress. – Mode of access: <http://www.loc.gov/ead/eaddesgn.html>. – Title from screen.

Також у складі Комітету по стандартах функціонує *Робоча група по кодованому архівному контексту* (Working Group on Encoded Archival Context Corporate Bodies, Persons, and Families, EAC-CPF WG), до обов'язків якої входить інтелектуальний і технічний розвиток стандарту для поіменного контролю і описування утворювачів документів (корпорацій, окремих осіб та родин), в основі якого – XML-Schema-технології. Розробка цього стандарту почалась із зустрічі ініціативної групи архівістів у Торонто (Канада) у березні 2001 року. Робоча група, що працювала над створенням стандарту, представила його на розгляд Ради SAA у січні 2011 року. Цей стандарт підтримується SAA у співробітництві з Берлінською державною бібліотекою. EAC спрямований на описування організацій, осіб і родин, які створюють, зберігають і використовують документи і є відповідальними за них. Контекст створення і використання документів є комплексним і охоплює особи, родини, організації, товариства, а також функції, діяльність, ділові стосунки, географічні місцевості, події тощо. Із розумінням цього контексту дослідник може використовувати і інтерпретувати документи більш повно. Контекстуальна інформація про документоутворювачів також може бути використана як компонент традиційного архівного описування або в незалежних системах і продуктах, зосереджених на змісті³⁷⁹.

Технічний підкомітет по стандартах щодо архівних будівель і обладнання (Technical Subcommittee on Archival Facilities Guidelines, TS-AFG) забезпечує контроль, супроводження і перегляд групи стандартів «Archives and Special Collections Facilities: Guidelines for Archivists, Librarians, Architects, and Engineers» («Засоби для зберігання архівів і спеціальних колекцій: посібник для архівістів, бібліотекарів, архітекторів і інженерів»), які встановлюють вимоги до спорудження нових архівних будівель або перебудови і пристосування інших будівель для розміщення архівних установ, їх конструкцій, охоронних та протипожежних систем, підйомників, обладнання, функціонального простору для розташування архівних документів³⁸⁰.

До складу Комітету по стандартах SAA входить *спеціальний підкомітет із перегляду і розвитку вимог щодо повторної експертизи цінності документів*, що вже були прийняті на зберігання до архівів, та їх вилучення з архівних колекцій (Reappraisal and Deaccessioning Development and Review Team (RD-DRT)). Необхідний для здійснення цієї процедури стандарт «Guidelines for Reappraisal and Deaccessioning»³⁸¹ був прийнятий 2011 року після довгих дискусій і сперечань

³⁷⁹ Encoded Archival Context – Corporate Bodies, Persons, and Families [Electronic resource] // EAC-CPF – Staatsbibliothek zu Berlin. – Mode of access: <http://eac.staatsbibliothek-berlin.de/>. – Title from screen.

³⁸⁰ Technical Subcommittee on Archival Facilities Guidelines [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://saa.archivists.org>. – Title from screen.

³⁸¹ Guidelines for Reappraisal and Deaccessioning [Deaccessioning and Reappraisal Development and Review Team : Peter Blodgett, Huntington Library, Jeremy Brett, University of Iowa, Cathi Carmack, Tennessee State Library and Archives, Anne Foster, National Parks Service, Laura Uglean Jackson, University of Wyoming

стосовно повторної експертизи цінності документів. Дискусії виникли з початку 1980-х і вилилися 2009 року у призначення SAA спеціальної групи для розробки професійного стандарту, який би встановлював мінімальний набір правил для ухвалення рішень під час перегляду колекцій, їх аналізу та виділення з них документів, які втратили свою історичну цінність. Стандарт забезпечує базові концептуальні і структурні рамки для архівістів, зберігачів, адміністраторів, комісій щодо планування і проведення роботи з перегляду колекцій, визначає крок за кроком процедуру перегляду і виділення документів, яка може бути адаптована архівом будь-якого типу і розміру, дає впевненість у тому, що процес проходить прозоро і не наносить шкоди інтересам громадськості, дослідників та тих, хто передав ці документи до архівів.

При Комітеті по стандартах SAA функціонує *спеціальна робоча група для розгляду проектів нових стандартів*, їх аналізу та перегляду вже існуючих стандартів. Будь-яка організація або ініціативна група, яка виходить із проектом нового стандарту або з пропозиціями щодо перегляду вже існуючого стандарту, повинна надати його робочій групі для аналізу, після чого проект представляється на розгляд Комітету по стандартах SAA. Комітет по стандартах розробив чіткі вимоги щодо процедур подачі проектів архівних стандартів, їх розгляду, обговорення, прийняття, надання зауважень до них, відхилення та подання апеляцій. Розроблені процедури щодо впровадження у практику роботи архівних установ стандартів суміжних галузей. Для розгляду проекту стандарту подається офіційний ініціативний запит і проект стандарту, усі зауваження до проекту та хід його обговорення публікуються на сторінках періодичних видань SAA, оприлюднюється повний текст запропонованого проекту, до участі в обговоренні залучаються не тільки архівні установи, але й інші зацікавлені сторони. Комітет повинен упевнитися, що у ході розгляду всім поданим зауваженням приділено належну увагу. Фінальне рішення ухвалює Рада SAA. Після прийняття стандарту підкомітети Комітету по стандартах займаються підтримкою і моніторингом ходу впровадження стандарту, виявляють непорозуміння та незручності у його застосуванні та в разі необхідності організують його перегляд.

Американські архівісти розподіляють стандарти на чотири категорії³⁸²:

- *технічні стандарти* (найбільш жорсткі та точні в усій ієрархії стандартів, наприклад комп'ютерний стандарт «ANSI X3.4», який визначає характеристики ASCII (American Standard Code for Information Interchange));

(Chair), Chela Scott Weber, Brooklyn Historical Society, Linda Whitaker, Arizona Historical Foundation, Arizona State University, Marcella Wiget, Kansas State Historical Society] [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://saa.archivists.org>. – Title from screen.

³⁸² Report of the Working Group on Standards for Archival Description. Archival Description Standards: Establishing a Process for Their Development and Implementation [Text] // American Archivist. – 1989, Fall. – Vol. 52. – № 4. – P. 452–453.

- *конвенційні стандарти* (правила або професійні стандарти), наприклад, «USMARC Format for Archival and Manuscripts Control»³⁸³ (Американський формат MARC для контролю за архівами та манускриптами) або правила каталогізації архівних документів. Такі стандарти допускають певні відхилення при застосуванні їх у конкретній архівній установі, у практиці роботи різних архівних інституцій процедури, встановлені ними, можуть бути схожими, але не обов'язково абсолютно ідентичними);
- *керівництва в роботі* (служать критеріями роботи, які визначають продукти або програми, наприклад, «Inventories and Registers: A Handbook of Techniques and Examples»³⁸⁴ («Описи та реєстри: посібник із техніками і прикладами»));
- *практики роботи* (методичні рекомендації, що базуються на досвіді і дослідженнях та демонструють, що вони є оптимальними й ефективними засобами для досягнення бажаного результату).

Архівні стандарти поділяються на *внутрішні і зовнішні*³⁸⁵. Цей розподіл залежить від авторів стандарту. Внутрішні стандарти розроблені архівістами для архівів, але іноді дуже важко провести межу між внутрішніми і зовнішніми стандартами. Головним чином американські колеги визначають місце стандарту в залежності від того, наскільки у подальшому він буде впливати на їх роботу. Зовнішні стандарти розроблені поза межами архівної галузі та з різних причин застосовуються в роботі архівістів. Це можуть бути такі загальноприйняті стандарти, як «ASCII code», або розвинені та впроваджені спеціалістами суміжних галузей, як, наприклад, специфікація для мікрофіш, розроблена Асоціацією по управлінню інформацією і зображеннями.

В архівній галузі стандарти розподіляються ще й за рівнями описування³⁸⁶. Перший рівень – це *стандарти для інформаційних систем*. Вони діють на найширшому рівні, намагаючись визначити всі компоненти частин описової системи у сховищі або мережі сховищ. Стандарт інформаційної системи описує ролі та взаємовідносини серед компонентів системи. Його значення полягає в тому, що системи, які виконують схожі функції у різних місцинах стають більш гармонійними й уніфікованими в їх підходах та більш плідно співпрацюють і обмінюють-

³⁸³ USMARC Concise Formats – це комплекс спеціалізованих форматів для запису бібліографічних, класифікаційних даних, даних про фонди і громадську інформацію. Формати USMARC. Краткое описание [Text] / USMARC Concise Formats : в 3 ч. Ч. 1. Формат USMARC для библиографических данных / подгот. Службой развития сети и стандартов MARC ; пер. с англ. и науч. ред. С. А. Беляниной, И. В. Мельник, А. Н. Пака, Р. А. Кругловой ; под общ. ред. А. И. Земскова и др. чл. пост. ком. по UNIMARC Я. Л. Шрайберга ; ГПНТБ России. – М., 1996. – 176 с.

³⁸⁴ Inventories and registers: a handbook of techniques and examples [Text]. – Society of American Archivists, Committee on Finding Aids, 1976. – 36 p.

³⁸⁵ Report of the Working Group on Standards for Archival Description. Archival Description Standards: Establishing a Process for Their Development and Implementation [Text] // American Archivist. – 1989, Fall. – Vol. 52. – № 4. – P. 453–454.

³⁸⁶ Report of the Working Group on Standards for Archival Description. Archival Description Standards: Establishing a Process for Their Development and Implementation [Text] // American Archivist. – 1989, Fall. – Vol. 52. – № 4. – P. 454.

ся даними. Стандарти другого рівня описують *структуру даних*. Вони визначають елементи інформації, що містяться в компонентах інформаційної системи як на вході (аркуші прийому документів, акти дарування), так і у процесі роботи (реєстри, каталоги, описи, топографічні картки), та типи документів. Стандарти уніфікованої структури даних, адаптовані архівами, повинні визнавати право різних організацій на різнопланові методи і механізми контролю. *Контент даних* описують стандарти третього рівня, які визначають правила для інформації в кожному елементі, визначеному стандартом структури даних. І, нарешті, *специфічні особливості даних* описують стандарти четвертого рівня, до компетенції яких належать списки або таблиці термінів, імен, літерно-цифрових кодів, які застосовуються на вході до визначеного елементу даних. Ці стандарти включають списки кодів і тезаурусів, вони збільшують інтегрованість даних.

Сьогодні стандарти в архівній галузі США направлені на встановлення вимог і правил роботи по адмініструванню і керівництву архівними інституціями, систематизації, описуванню і оцифруванню архівних документів, організації освіти архівних працівників, обслуговуванню дослідників і наданню доступу до архівних документів, а також сфокусовані на унормуванні ціннісних, юридичних і етичних аспектів роботи архівістів.

Архівна галузь США активно адаптує і впроваджує міжнародні стандарти, розроблені Міжнародною організацією стандартизації та Міжнародною Радою Архівів. Так, у галузі управління документацією і реалізації програм розпорядження (експертизи цінності та відбору документів на постійне зберігання, знищення або для передачі на зберігання архівним установам інших рівнів) документами федеральних установ Національний архів США, використовуючи стандарт ISO 15489 – 1:2001 «Information and documentation – Records management», розробив General Records Schedules (Перелік документів зі строками зберігання, GRS), яким встановлено строки зберігання документів для усіх федеральних установ³⁸⁷.

У царині стандартів, що визначають вимоги до оцифрування документів на традиційних носіях, електронних документів та архівів, важливе значення мають проекти груп InterPARES³⁸⁸ та OCLC³⁸⁹. У рамках проекту InterPARES розви-

³⁸⁷ General Records Schedule / National Archives and Records Administration [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/records-mgmt/grs/grs-trs22.html>. – Title from screen.

³⁸⁸ International Research on Permanent Authentic Records in Electronic Systems [Electronic resource] // InterPARES. – Mode of access: <http://www.interpares.org/>. – Title from screen. Міжнародні дослідження аутентичних документів постійного терміну зберігання у електронних системах.

³⁸⁹ Online Computer Library Center (OCLC) створена 1967 р., об'єднує понад 25 тисяч бібліотек, архівів і музеїв у 170 країнах світу. Використовуючи передові комп'ютерні технології і глобальне бібліотечне співробітництво, OCLC намагається зменшити вартість і вдосконалити обслуговування користувачів через створення online каталогів. Бібліотеки-члени OCLC разом створюють і підтримують WorldCat – OCLC Online Union Catalog, найбільший у світі online-каталог. До складу організації входить центр оцифрування і мікрофільмування – OCLC Preservation Service Center. Сьогодні OCLC розвиває

нено міжнародні, національні та організаційні стратегії та стандарти для довготермінового та постійного зберігання автентичних електронних документів. Із останніх розробок, які активно просуває OCLC – «Well-intentioned practice for putting digitized collections of unpublished materials online (W-IP)» («Позитивна практика просування оцифрованих колекцій неопублікованих матеріалів в online-середовищі»), що встановлює підходи до оцифрування неопублікованих матеріалів, авторів і власників, яких неможливо ідентифікувати, демонструє можливості колективного управління авторським правом, обов'язки, пов'язані з широкомасштабними проектами оцифрування архівних документів. Зараз триває активне обговорення проекту цього документа, і за умови його прийняття він створить правове й етичне поле, у якому зможуть діяти архівісти при відсутності можливості встановлення особи або організації, яка може пред'явити права власності на архівні колекції або навіть окремі їх серії.

Таким чином, Товариство американських архівістів із 1950-х рр. узяло на себе виконання одного із найголовніших завдань – розробку і впровадження професійних стандартів в архівних установах США незалежно від їх типу. В американській архівній галузі стандарти впроваджені на всіх етапах роботи: в управлінні документацією, в експертизу цінності документів, при прийомі документів до архіву, у процесах зберігання і використання, у тому числі електронних документів тощо. SAA налагодило систему розгляду, прийняття стандартів, їх апробації та перегляду. Позитивною складовою процесу впровадження стандартів є їх широке обговорення не тільки архівістами, а й зацікавленими сторонами. Специфічною рисою архівної галузі США є те, що під стандартами розуміють правила роботи архівів, які, власне, не є жорсткими, а засновані на принципі домовленості. Поняття «стандарт» архівісти США розглядають як гарантію високої якості роботи, тому зрозумілим є їхнє прагнення стандартизувати всі напрямки роботи, у тому числі архівну освіту.

технологію Web scale, концепція якої полягає у використанні хмарних технологій для поєднання якомога більшої кількості бібліотечних мереж, їх каталогів, розвитку співпраці для організації оперативного доступу користувачів до їх ресурсів. OCLC має на меті створити наявність потужної, єдиної бібліотеки в Інтернеті та надавати послуги користувачам у будь-який необхідний момент. Online Computer Library Center [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.oclc.org/us/en/default.htm>. – Title from screen.

* * *

Отже, із 1936 року і до сьогодні Товариство американських архівістів пройшло значний шлях, на якому, зберігаючи свої лідерські позиції, об'єднувало архівістів США та забезпечувало сталий розвиток архівної галузі, опікуючись важливими для неї науковими та практичними питаннями.

Хоча свого часу Фр. Дж. Кук запропонував розподіл 1936–1974 рр. в історії SAA на три часових проміжки, на думку автора монографії, увесь цей період слід визначити як «шлях SAA до лідерства», на якому організація усвідомлювала свою мету, завдання, випробовувала різні форми роботи, а час від 1974 року назвати періодом «лідерства у професії». Розподілом між цими періодами є перегляд діяльності SAA Комітетами 1970-х рр.

У передвоєнні, воєнні та перші повоєнні роки SAA було порівняно невеликою за кількістю членів організацією. Його комітети хоча й створювалися безсистемно, але зосереджували свою увагу на найбільш актуальних для архівної галузі США проблемах. Серед них: впровадження уніфікованого архівного законодавства (Комітет Ньюсома), захист архівів у час небезпеки (комітети Ліланда, Коннора, Харріса, Бакка), професійна освіта архівістів (Комітет Беміса, Піза та Познера), управління документацією (Комітет Ліхі). Комітет Ньюсома запропонував три проекти архівних законів для штатів, найважливішим із яких вважається проект закону про створення незалежної установи – департаменту архівів і історії. Пропозиції комітетів із захисту архівів у надзвичайних ситуаціях були взяті до уваги під час організації роботи Національного архіву США у воєнні роки. Комітет Беміса встановив вимоги до якості і рівня освіти, що вимагалася від архівістів. Ідеї Ліхі були адаптовані у повоєнні роки під час роботи Гуверівських комісій, розробки і впровадження програм управління документацією у федеральних органах влади та урядових установах штатів.

Важливим для SAA у першу декаду було проведення щорічних зустрічей, оскільки на них не лише обговорювалися питання, що хвилювали всю архівну спільноту країни, а перш за все гуртувалася архівна спільнота. Серед питань, що набули найбільшої актуальності на той час: підтримка архівістами проектів WPA часів «нового курсу» по описуванню архівних документів; організація управління архівами та концентрація архівних документів; експертиза цінності документів; започаткування викладання архівних курсів у ВНЗ, навчання працівників архівів, які не мали фахової освіти; відбір на зберігання документів установ, причетних до військових справ, та документування життя американських громадян періоду Другої світової війни. На останніх зустрічах воєнного періоду обговорювалися завдання архівістів у сфері управління документацією, спорудження архівних будинків, устаткування їх відповідним обладнанням для забезпечення умов зберігання, укладання Путівника по документах Другої світової війни.

Серед позитивних здобутків першої декади існування SAA: формування різноманітного членського складу Товариства завдяки входженню до нього представників різних типів архівних установ та суміжних галузей, концентрування уваги на проблематиці управління поточними документами установ, розробка методів експертизи цінності, підготовка архівних довідників, започаткування архівної освіти в університетах. У цілому протягом 1936–1946 рр., за висновком Л. Дж. Каппона, SAA забезпечило становлення і розвиток нової для США архівної професії та співробітництво архівістів усередині неї.

Наприкінці Другої світової війни американські архівісти активно включаються у міжнародну діяльність. Розвиваючи свої ідеї щодо міжнародного архівного співробітництва, США ініціювали створення Міжнародної Ради Архівів, започаткування міжнародних архівних конгресів, заснування Архіву ООН. Вони також пропонували створити Архів міжнародних організацій, але ця ідея залишилася нереалізованою. У частині забезпечення збереженості архівних документів архівісти США здійснили значні заходи, спрямовані на запобігання втратам архівів окупованих країн у ході Другої світової війни. Після війни в американській зоні окупації архівісти США опікувалися реституцією архівних і бібліотечних фондів країнам, у яких вони були вилучені нацистами. С. Дж. Помрінж підкреслив у своїх спогадах, що 93 % матеріалів було повернуто країнам-власникам. США наполягали на підписанні міжнародних угод щодо захисту архівів у ході воєнних конфліктів. Л. К. Борн вказав на цінність першого в історії людства міжнародного договору, у якому йшлося про захист культурної спадщини, – «Пакту Реріха», на основі якого у подальшому ЮНЕСКО прийняла Гаазьку конвенцію про захист культурних цінностей у випадку міжнародного конфлікту. Мікрофільмування американські архівісти вважали панацеєю для упередження втрат документів, розширення доступу до них та публікації, вони активно пропагували свій досвід із мікрофільмування міжнародній архівній спільноті ще з 1-го Міжнародного конгресу архівів у 1950 році. Їх наполегливість спричинила заснування Комітету із мікрофільмування у складі Міжнародної Ради Архівів. Із часом мікрофільмування було визнано єдиним можливим способом для створення страхового фонду документів.

Після Другої світової війни на порядок денний було винесено питання надання допомоги країнам, що розвиваються. Для її організації була започаткована програма надання технічної допомоги «Point Four». Програма мала політичний підтекст, оскільки виникла як альтернатива розповсюдженню комуністичних ідей у світі. Однак вона мала свої позитивні наслідки для збереження історичної культурної спадщини та розвитку архівів цілого ряду країн у Центральній та Латинській Америці, Африці, Азії, а також в Австралії та Новій Зеландії. У країнах, що долучилися до неї, були ухвалено архівні закони, збудовано приміщення архівів, уведено програми управління документацією, започатковано викладання

архівних курсів в університетах. Архівісти цих країн отримали можливість проходити стажування в архівних установах США.

Іншими важливими ініціативами США на міжнародній арені у сфері забезпечення збереженості архівів були пропозиції щодо впровадження технологій консервації документів, у тому числі ламінування, створення центрів документації як проміжних сховищ для тимчасового зберігання неактивних документів установ; прийому на постійне зберігання машиночитаних документів.

У сфері удоступнення архівних документів ініціативи американських архівістів стосувалися формулювання уніфікованих принципів доступу, надання іноземним дослідникам однакових прав доступу із вітчизняними, скорочення періоду обмеження доступу. Питання розширення свободи доступу було порушене американцями вже на I Міжнародному конгресі архівів. Американська позиція у цьому питанні була більш демократичною, ніж європейських країн, у яких доступ до документів обмежувався на різні терміни. США навіть пропонували запровадити використання «міжнародної читацької карти» дослідника. Важливими заходами у сфері доступу американські архівісти вважали підготовку архівних довідників і обмін ними між різними країнами, публікацію документів на мікрофільмах з метою їх передавання іншим архівним установам для організації виставок (ця пропозиція вносилася замість видачі оригіналів архівних документів для експонування на виставках) та інших видів використання.

Архівісти США безпосередньо брали участь у всіх міжнародних конгресах та конференціях круглого столу, активно співпрацювали у численних комітетах ІСА. Непересічне значення для розвитку міжнародного співробітництва та інституту міжнародної допомоги в архівній галузі мав позачерговий Міжнародний конгрес архівів у Вашингтоні (1966 р.), котрий дав поштовх розбудові архівних галузей країн, що розвиваються, заснуванню регіональних філій Міжнародної Ради Архівів, виданню серії путівників по документальних колекціях, створенню навчальних центрів для архівістів. Хоча Ш. Кечкеметі вказував, що після створення ІСА США дещо віддалилися від міжнародних архівних справ і лише після Вашингтонського конгресу повернули свої позиції, натомість із ним можна посперечатись, оскільки аналіз свідчить, що архівісти США завжди були серед лідерів міжнародного архівного руху.

У 1950-ті роки всередині SAA відбувається структурування комітетів за адміністративним, технічним, допоміжним та спеціальним напрямками діяльності, утворюються спільні комітети з іншими історичними та професійними організаціями країни. Оскільки в 1960-х рр. організація констатувала низький рівень роботи комітетів, їх невідповідність потребам архівної галузі, 1969 року була проведена реорганізація комітетів, однак вона не дала позитивних результатів через накопичені проблеми, головна з яких полягала у відірваності SAA та Національного архіву від архівної спільноти у штатах. По всій країні почали виникати

місцеві і регіональні професійні організації архівістів. Процеси об'єднання архівістів США у професійні товариства відбувались у контексті соціальних рухів 1960-х рр. Назріла об'єктивна потреба перегляду та реорганізації усієї діяльності SAA. Для аналізу роботи SAA були створені Комітети 1970-х рр. Вони рекомендували: реорганізувати управління справами Товариства, започаткувавши посаду оплачуваного виконавчого директора, виконавчий офіс та Виконавчий комітет, який став опікуватися поточними проблемами організації у період між сесіями Ради; налагодити співробітництво з місцевими і регіональними організаціями архівістів; активізувати роботу щодо роз'яснення місії SAA та членів архівної професії історикам, представникам суміжних галузей та широкій громадськості; удосконалити роботу комітетів, посилювати комунікації всередині них; ширше залучати членів SAA до участі у виконанні пріоритетних завдань організації, удосконалити систему професійної освіти архівістів тощо. Рекомендації Комітетів 1970-х рр. дозволили SAA перебудувати свою діяльність, залучити до організації нових членів, краще відповідати потребам галузі та архівістів, впливати на державну політику у сфері архівів, представляти інтереси архівів і архівістів на всіх рівнях і дійсно стати лідером серед професійних організацій американських архівістів і в архівній професії в цілому.

1960–1970-ті рр. були періодом кризи, але й періодом розвитку архівної спільноти США, оскільки саме у цей час виникла більшість професійних організацій американських архівістів. Вони поділяються на місцеві, регіональні та національні. Місцеві організації, представлені численними архівними асоціаціями, круглими столами, товариствами, переважно вбачають свою мету у створенні форуму для спілкування між архівістами, хранителями манускриптів, представниками суміжних галузей одного міста, району, штату, розвитку співробітництва між ними, обміну професійною інформацією тощо.

Регіональні професійні об'єднання архівістів – Конференція архівістів Міжгірського регіону, Архівісти Північного Заходу, Товариство архівістів Скелястих гір, Товариство Південно-Західних архівістів, Архівісти Нової Англії, Середньоатлантична регіональна архівна конференція, Конференція архівів Середнього Заходу – об'єднують архівістів декількох штатів. Ці організації великі за кількістю членів, складні за структурою. Вони вбачають свою мету, як і SAA, у розвитку наукових досліджень, виданні і розповсюдженні професійної літератури, організації підвищення кваліфікації, проведенні наукових конференцій тощо.

Національні професійні організації архівістів сформовані за тематичною ознакою або конкретним завданням, на яке чітко спрямована їх діяльність. Наприклад, Рада архівістів штатів (CoSA) забезпечує інтереси місцевих архівівних установ в отриманні грантів Національної комісії історичних публікацій і документів для реалізації проектів у сфері збереження та публікації архівних документів, підвищення кваліфікації архівістів. Національна асоціація урядових архі-

вів і адміністраторів документації (NAGARA) фокусується на питаннях розвитку законодавчої бази, наукових досліджень у сфері архівів і управління документацією. Тематично спрямованими є Асоціація архівістів кіновідеоархівів, товариства і асоціації архівістів релігійних інституцій (AMIA). Усі професійні організації архівістів США сприяють працевлаштуванню дипломованих фахівців, захищають їх інтереси, протистоять політичним та корупційним впливам на архіви та їх співробітників.

Співіснуючи з низкою професійних організацій архівістів, Товариство американських архівістів на сучасному етапі розвитку зберігає свої лідерські позиції. Воно є складною за структурою та різноманітними функціями організацією. Його структура представлена Радою, до якої входять президент, віце-президент, скарбник та радники, її Виконавчим комітетом, численними професійними комітетами, секціями, круглими столами. Ефективна робота організації забезпечується наявністю постійного оплачуваного виконавчого апарату, очолюваного виконавчим директором. Членство в SAA має декілька категорій: індивідуальне повне членство для архівістів США та співробітників інших інституцій, які безпосередньо опікуються архівними документами як офіційного, так і особового походження; індивідуальне асоційоване членство для тих, хто безпосередньо не працює в архівних установах, але підтримує інтереси архівів і SAA, а також для іноземців; індивідуальне студентське членство для майбутніх архівістів; інституційне членство для архівних установ усіх типів. Особливі категорії членства складають: почесне членство та «Fellows», яке надається Комітетом із відбору «Fellow» за особливі досягнення у сферах архівної науки та практики.

Діяльність SAA на сучасному етапі спрямована у декількох напрямках, основними з яких є: професійна освіта та підвищення кваліфікації, у т. ч. у сфері електронних документів та електронних архівів; видання та розповсюдження професійної літератури; забезпечення роботи усієї архівної галузі США за єдиними професійними стандартами та сталого розвитку професійної термінології; протистояння дискримінації в архівній професії та захист інтересів архівістів; сприяння різноманітності архівних колекцій і архівних колективів, дотримання високих етичних норм. Одним із найголовніших напрямів діяльності SAA є забезпечення активної позиції архівістів у сфері формування державної архівної політики. З цією метою нещодавно SAA створило Комітет із захисту інтересів архівів та державної політики. Важливу роль у розвитку архівної професії відіграє спеціальний фонд SAA, у якому формуються фінансові ресурси для підтримки різного виду нагород, грантів і стипендій. Стимулювання архівістів та студентів до професійного зростання, лідерства у професії, наукових досліджень є одним із головних завдань SAA. Його виконання забезпечує інноваційну діяльність архівістів і архівних колективів, прагнення до найкращого виконання професійних завдань.

Одним із основних напрямів діяльності SAA залишилося міжнародне співробітництво та підтримання зв'язку із професійними організаціями архівістів різних країн. Починаючи з 1970-х рр. архівісти США на міжнародній арені говорили про впровадження комп'ютерних технологій у роботу архівів, використання комп'ютерів для управління архівними холдингами, обліку та описування архівних колекцій, створення БД як універсального типу архівного довідника, розроблення і впровадження архівних стандартів. Основною проблемою кінця ХХ ст. – початку ХХІ ст. стало забезпечення збереженості електронних документів. Американські архівісти і науковці для вирішення проблеми електронних документів об'єднали вчених різних галузей науки, самі долучилися до різних міжнародних проектів. Надзвичайно цінним у сфері переміщених архівів виглядає дослідження американської вченої П. К. Грімстед, яка наполягала на розробленні та впровадженні міжнародних принципів і стандартів для урегулювання проблем реституції архівних документів. Для сприяння вирішенню цієї проблеми Міжнародна Рада Архівів прийняла концепцію про спільну архівну спадщину. Останні інновації та пропозиції США на міжнародній архівній арені стосувалися зберігання архівів нетрадиційних документів та підготовки спеціалістів, які можуть працювати із нетекстовими документами; врятування архівів під час природних і техногенних катастроф; використання «хмарних технологій» та соціальних мереж для сприяння вченим і громадськості у здійсненні досліджень за архівними документами. Ці пропозиції перебувають у контексті забезпечення збереженості й удосконалення архівів і цілком відповідають потребам сучасного інформаційного суспільства.

Головною проблемою для SAA на сучасному етапі залишається відсутність достатніх фінансових ресурсів для розвитку організації і підтримки її проектів. Хоча за 75 років чисельність індивідуальних та інституційних членів організації зростає майже в 25 разів, а бюджет із 1 тис. до 2,5 млн доларів, фінансові проблеми не дозволяють організації навіть повноцінно забезпечувати коштами зустрічі членів комітетів, секцій і круглих столів. SAA постійно знаходиться у пошуку додаткових джерел фінансування, оскільки забезпечити успішне виконання великої кількості завдань, що стоять перед Товариством, лише на членські внески неможливо.

Товариство американських архівістів виникло в результаті архівного руху. В обох періодах, виокремлених в історії SAA, «шляху до лідерства» та «лідерства», також вбачаються ознаки архівного руху. Однак, якщо в архівному русі до 1936 року головними учасниками були архівісти з дипломом історика, юриста, бібліотекаря, то з 1936 року відбувався процес професіоналізації архівної галузі у США. Учасниками архівного руху поступово стали дипломовані архівісти. Архівний рух перетворився на суто професійне явище. Важливу роль у розвитку архівної справи та професіоналізації архівістів у США відіграє професійна періо-

дика, освіта і стандарти (або правила роботи). Ці три складові є найважливішими напрямками діяльності Товариства американських архівістів. Саме завдяки їх поєднанню і повсякчасній увазі до проблем, що виникають у цих сферах, американські архівісти не стоять на місці, а забезпечують сталий розвиток архівної справи відповідно до постійно оновлюваних потреб інформаційного суспільства.

1938 року SAA започаткувала видання професійного журналу американських архівістів «The American Archivist», усвідомлюючи необхідність друкованого органу, який міг би стати засобом розповсюдження професійної інформації та обміну думками. Ідея започаткування журналу належала Т. К. Пізу. Протягом 75-річної історії SAA редакторська політика журналу неодноразово змінювалася. М. К. Нортон вбачала у ньому джерело практичних знань, К. Л. Тревер намагався відбивати в журналі інтереси усіх категорій членів SAA і сприяти єдності професії, Р. Кокс вважав, що журнал, насамперед, має бути науковим виданням. Журнал став «голосом професії», на його сторінках оприлюднювалися статті з історії, теорії і практики архівної справи США та закордоння, дискусії, документи, протоколи, переклади тощо. Використовуючи публікації журналу, можна з'ясувати історію розвитку архівної справи не лише в Північній Америці, а й на інших континентах. Усвідомлюючи значення журналу «The American Archivist», SAA ухвалило рішення перевести його в електронний формат, починаючи від першого числа, і надати відкритий доступ до всіх його публікацій. Однак журнал «The American Archivist» є не єдиним професійним виданням американських архівістів. Із виникненням місцевих і регіональних професійних організацій американських архівістів започатковано цілу низку професійних видань: щорічника Товариства архівістів Джорджії «Provenance», журналу архівних організацій «Journal of Archival Organization», журналу для редакторів збірників архівних документів «Scholarly Editing: The Annual of the Association for Documentary Editing», журналу Конференції архівів Середнього Заходу «Midwestern Archivist» та інших. Серйозним конкурентом «The American Archivist» стало видання Асоціації канадських архівістів «Archivaria», яке має більш теоретичне, навіть архівно-філософське спрямування, ніж прагматичний «The American Archivist». Усі періодичні видання сприяють поширенню архівних знань і кращого досвіду, освіті та самоосвіті архівістів, науковим дослідженням, обміну думками.

Для вирішення проблеми освіти SAA діяло і продовжує працювати у трьох напрямках: підготовка фахівців в університетах, перенавчання співробітників, яких прийнято на роботу без відповідної фахової освіти (навчання до та після прийняття на роботу), підвищення кваліфікації. Уперше вимоги до рівня освіти архівістів було встановлено у звіті Комітету освіти С. Ф. Беміса (1938 р.). Архівістів розподілено на два класи: 1) керівники і провідні співробітники підрозділів Національного архіву США, архівів штатів і муніципалітетів; 2) працівники архівів штатів, муніципалітетів, округів, архівних підрозділів держустанов, бізнес-

структур, університетів, громадських і релігійних організацій, історичних товариств. Від першого класу вимагався ступінь доктора філософії з американської історії, від другого – магістра. Довгий час тривала дискусія стосовно того, де саме слід навчати архівістів – у бібліотечних школах чи на історичних факультетах університетів, обговорювався перелік та зміст навчальних дисциплін, необхідних для засвоєння майбутніми архівістами. Найліпше зміст дискусії відбився у суперечці Т. Р. Шелленберга, який вважав, що архівістів слід навчати при бібліотечних школах, і Х. Г. Джонса, який пропонував заснувати Інститут архівознавства та документаційного менеджменту. Перший курс архівознавства «Архіви й історичні манускрипти» був прочитаний С. Дж. Бакком у Колумбійському університеті (Нью-Йорк, Манхеттен, 1938 р.). 1939 року видатним американським істориком-архівістом німецького походження Е. М. Познером засновано двосеместрову програму «Історія і управління архівами» в Американському університеті (Вашингтон, округ Колумбія). Ним же 1945 року засновано перший літній інститут для підвищення кваліфікації працівників архівних установ, а 1954 року – Інститут менеджерів з управління документацією при Американському університеті. У 1958–1961 рр. Т. Р. Шелленберг очолив Інститут архівного управління при Американському університеті, а також викладав архівознавчі курси у цілому ряді інших університетів країни. Комітети 1970-х рр. під головуванням Ф. П. Мейсона та Р. М. Ворнер, який очолював у 1970-х рр. Комітет із освіти SAA, рекомендували переглянути принципи архівної освіти, розробити вимоги до підготовки спеціалістів-архівістів у ВНЗ країни та кваліфікаційні вимоги до кожної із посад в архівах тощо. 1977 року SAA розробило «Керівні принципи для розвитку навчальних курсів для отримання ступеня магістра архівних наук». Післядипломна освіта архівістів побудована на вимогах, встановлених SAA у «Керівних принципах для розвитку післядипломної і безперервної освіти і навчальних програм» (1997 р.). Усі керівні принципи і вимоги періодично переглядаються SAA і удосконалюються відповідно до потреб сучасності. Нині понад 37 університетів США включили архівні курси до своїх програм. SAA на офіційному веб-сайті започаткувало спеціальну рубрику, у якій представляє ВНЗ, що пропонують архівні та документознавчі курси різного змісту. Для підвищення кваліфікації архівістів у США використовуються різні форми занять: практичні, семінари, курси, інститути, стажування, інтернатури, професійно орієнтовані конференції, різні форми методичної допомоги, консультацій, виїзних семінарів, дистанційного навчання (телеконференції, Інтернет-курси, домашнє навчання), розповсюдження професійної літератури. Останній Перепис архівної професії у США (2006 р.) засвідчив постійне підвищення чисельності дипломованих архівістів (із дипломом магістра) в архівних установах США, зміщення акценту з передпідготовки спеціалістів, які прийшли до архівів із дипломами інших спеціальностей, на удосконалення знань дипломованих архівістів. Разом із тим, Перепис ви-

явив проблему із недостатньою кількістю архівістів зі ступенем доктора філософії в архівних науках, які б могли займатися викладацькою практикою. Тому в США започатковано програми, що мають на меті підготовку обдарованої молоді, яка бажає отримати наукові ступені, для викладання архівознавчих і документознавчих курсів. Значна увага приділяється підготовці фахівців для роботи з електронними документами та електронними архівами, а також нетрадиційними документами.

Особливе місце серед професійних архівних організацій США належить Академії сертифікованих архівістів. Вона не лише сприяє «цеховості» архівної професії, а й надає можливість кар'єрного зростання, формуючи елітний прошарок архівістів, стимулює архівістів до професійного самовдосконалення, постійного підвищення кваліфікації, наукових досліджень, активної професійної позиції. Академія сертифікованих архівістів була створена 1989 року, й у вересні цього ж року проведена перша сертифікація архівістів. Рівень освіти сертифікованого архівіста повинен відповідати «Role Delineation Statement» – документу, який визначає базові знання, необхідні для виконання архівної роботи, і встановлює екзаменаційні вимоги. Сертифікація проводиться шляхом складання іспиту або представлення документів, які підтверджують науковий та практичний внесок архівіста в розвиток архівної галузі. Сертифікат архівіста свідчить про наявність у нього відповідних професійних знань і навичок. Сертифікат визнається державними, комерційними та іншими організаціями, відіграє значну роль при прийомі архівіста на роботу і надає йому переваги перед іншими претендентами на посаду, надає можливість отримати значне кар'єрне зростання, вищу заробітну плату по галузі та інші переваги. Сертифіковані архівісти виявляють більшу професійну активність, беруть участь у професійних асоціаціях, конференціях, симпозіумах. Тому Товариство американських архівістів сприяє розвитку сертифікації і збільшенню кількості сертифікованих архівістів.

У сфері розвитку професійних стандартів у США до кінця 1980-х рр. накопилася значна кількість стандартів, які потребували перегляду та оновлення. 1989 року була заснована робоча група з перегляду стандартів, а згодом – Комітет по стандартах SAA, кожен підкомітет якого спрямований на підтримку певної групи стандартів. У складі Комітету функціонує також спеціальна група для розгляду проектів нових стандартів. Архівні стандарти у США поділяються на «технічні», «конвенційні», «для керівництва в роботі» та «практики роботи», а також на зовнішні та внутрішні. Власне стандартами є технічні та конвенційні стандарти, усі інші відносяться до правил роботи або методичних рекомендацій, встановлених на підставі домовленостей між архівістами та в результаті досвіду роботи в певному напрямі. Серед основних американських стандартів використовуються такі: архівного описування (DACS), кодованого архівного описування (EAD, EAD DTD), кодованого архівного контексту для контролю та описування

утворювачів документів (корпорацій, окремих осіб та родин) (EAC-CPF), спорудження, перебудови та обладнання архівних будівель (AFG), повторної експертизи цінності (RD-DR), контролю за архівами і манускриптами (USMARC), укладання описів і реєстрів (Inventories and Registers). Американські архівісти враховують при розробленні своїх стандартів рекомендації і стандарти ISO та ICA. Процес впровадження стандартів включає їх широке обговорення працівниками архівної галузі, подання пропозицій, період апробації стандарту та внесення змін. Комітет по стандартах здійснює моніторинг впровадження стандартів в архівних установах США, збирає пропозиції щодо їх удосконалення та організовує перегляд стандарту.

Отже, Товариство американських архівістів нині дійсно є організацією архівістів, яка діє на наукових засадах, визначених свого часу його першим президентом А. Р. Ньюсомом. Крім того, воно стало органом, що впливає на державну політику у сфері архівної справи, постійно оновлюється, реагуючи на потреби архівної галузі та американського суспільства, підтримує розвиток архівної професії та репрезентує її в країні. Воно є одним із найпотужніших професійних об'єднань архівістів у світі.

ПІСЛЯМОВА

Сучасний стан архівів і архівної справи США є результатом політичного, соціально-економічного, культурного та ментального розвитку цієї країни та її етнічно неоднорідних народів, які згодом перетворилися на американську націю. Американцям завжди закидали прагматизм, вказували на негативні риси масової культури, що «вбивають» національні та навіть загальнолюдські цінності. Однак їх ставлення до збереження своєї історії наводить на абсолютно протилежні висновки. Знаковим є те, що у XVIII ст. рух за збереження історичного надбання американської нації, що народжувалася, очолив жрець – священник Джеремі Белкнеп. Важлива позиція громадян США, в особливості еліти суспільства, що яскраво свідчить про повсякчасне усвідомлення ними цінності архівів. Саме позиція інтелектуальної еліти (істориків, юристів, священників, журналістів, освітян) протягом усієї історії Сполучених Штатів забезпечувала збереженість історичного документального надбання.

Архіви утворювалися не лише органами влади різних рівнів, а насамперед історичними та іншими численними товариствами, університетами, коледжами, релігійними закладами, бізнес-структурами, виникали при бібліотеках. Набуття архівами права постійного зберігання документів органів влади визначило ті депозитарії, які стали офіційними архівами штатів та федерального уряду.

Архівна справа розпочиналася першими архівістами із застосування бібліотечних методів, експериментів, помилок, спроб, дискусій, запозичення європейських знань і досвіду. Професіоналізм, вихованню якого американські архівісти приділяють найбільшу увагу, розвиток архівної освіти і науки привели до сучасної високорозвиненої архівної галузі США.

В історії архівів та процесі розвитку архівної справи в Сполучених Штатах Америки виокремлюється три етапи:

1-й етап – «*колоніальний*». Він починається від заселення континенту переселенцями з Європи, формування метрополіями або вільними колоністами органів влади та самоуправління в колоніях і завершується на Сході США 1776 роком, на території колонії Луїзіана – 1803 роком, на Заході (у Техасі, Нью-Мексико, Землі Орегон) – у 1845–1848 роках. Республіка Вермонт, Республіка Техас, Королівство Гаваї до вступу до складу США були протодержавами або державами із власними урядами. Тож чітко визначити хронологічні межі періоду одно-

значно для усієї території США не можливо. Зокрема, американський учений Т. Мітчелл вважав встановлення будь-якої «магічної дати», єдиної або універсальної для всієї території країни, в американській архівістиці непрофесійним підходом, оскільки різниця в датуванні історичних подій на рівні штатів надто значна¹.

Ключові події етапу:

- 1528 рік – початок «документального періоду» (Твітчелл) на території Нью-Мексико, утворення іспанськими органами влади архіву (м. Санта-Фе);
- 1666 рік – спорудження Офісу Секретаря провінції Мериленд, влаштування у ньому сховища для архіву та покладання на Секретаря обов'язку зберігання офіційних документів;
- 1682 рік – утворення архіву колонії Луїзіана, призначення Ж. де ля Метарі збирачем та зберігачем історичних документів;
- 1692 рік – ухвалення Генеральною асамблеєю провінції Мериленд першого закону про архіви, яким документи урядових установ оголошено публічними;
- 1694 рік – ухвалення Генеральною асамблеєю колонії Південна Кароліна «Закону для кращого і більш певного обліку і збереження старих реєстрів і публічних документів цієї частини Провінції»;
- 1716 рік – початок «документального періоду» у іспанському м. Накогдочес (Техас);
- 1717 рік – заснування нотаріального архіву у Новому Орлеані;
- 1717 рік – створення за наказом британських колоніальних органів влади Бібліотеки у Нью-Гемпширі;
- 1731 рік – початок «документального періоду» у столиці Техасу м. Сан-Антоніо де Бексар;
- 1741 рік – ухвалення Генеральною асамблеєю колонії Коннектикут рішення про покладання обов'язку зберігання й упорядкування документів на Секретаря колонії;
- 1769 рік – утворення Комітету для вивчення документів про права на землі колонії Коннектикут;
- 1772 рік – ухвалення Генеральної асамблеєю колонії Коннектикут резолюції про надання доступу для публічного використання документів в архіві колонії;
- 1782 рік – ухвалення Асамблеєю Республіки Вермонт рішення про направлення документів урядових установ на зберігання до Офісу Секретаря Республіки;
- 1797 рік – утворення архіву католицької діоцезії Луїзіани та обох Флорид, призначення на посаду архівіста Фр. Брютіна;
- 1839 рік – заснування бібліотеки для зберігання документів у Республіці Техас;
- 1847 рік – ухвалення рішення про збирання і упорядкування документів Міністерства іноземних справ Королівства Гаваї;
- 1892 рік – початок систематизації й упорядкування архівів Королівства Гаваї.

¹ *Mitchell T. W. New Viewpoints on Establishing Permanent Values of State Archives [Text] / Thornton W. Mitchell // American Archivist. – 1970, April. – Vol. 33. – № 2. – P. 163–174.*

Цей період характерний створенням органами влади в іспанських, французьких, британських колоніях перших архівів, виданням законодавчих актів у сфері архівної справи, призначенням хранителів архівів. Однак жодних наукових методів не впроваджувалося, в основному документи просто накопичувалися в архівах і «виживали», якщо їм вдавалось уникнути пожежі, повені, нападу індіанців або недбалого ставлення необізнаних із їх цінністю чиновників. Значну частку колоніальних документів було вивезено до метрополій. Основна причина вилучення документів із північноамериканських колоній полягала у тому, що їх правове значення переважало над історичною цінністю, оскільки вони закріплювали права землевласників.

2-й етап – *«формування та становлення архівної галузі США».*

Початок другого етапу *на федеральному рівні* визначається утворенням Т. Джефферсоном у складі Державного департаменту Бібліотеки (17 вересня 1787 року Президент США Дж. Вашингтон підписав закон про заснування Департаменту іноземних справ), у якій зберігались як Хартії свободи американського народу, так і дипломатичне листування та інші державні папери; його кінець датується 1934 роком, тобто датою ухвалення Конгресом США закону про утворення Національного архіву США.

На *рівні штатів* обов'язки зберігання публічних документів органів влади покладалися конституціями штатів на секретарів штатів. На думку автора, встановлення кінцевих дат другого етапу щодо діяльності органів влади штатів в архівній сфері не є можливим, оскільки ще на початку XXI ст. у штатах тривав процес утворення офіційних архівів.

На другому етапі визначальною була активна громадська позиція еліти американського суспільства. У цілому в результаті розгляду історії архівного руху, утворення архівів і становлення архівної галузі США автором здійснено виокремлення напрямів руху, що розвивалися від 1791 року до 1936 року: 1) рух історичних товариств за збереження архівів і утворення архівних установ у штатах, про який йшлося як про архівний рух історичних товариств; 2) рух істориків за утворення Національного архіву США, який є складовою архівного руху історичних товариств; 3) рух істориків-архівістів за конституювання архівної професії в США.

Рух історичних товариств у США не припинився, але «архівний рух» історичних товариств за утворення архівних установ у штатах (ми маємо на увазі офіційні архіви, які зберігають документи органів влади постійно) із утворенням Національного архіву США (1934) та Товариства американських архівістів (1936) завершився, відтак розпочався професійний рух архівістів, очолюваний NARA та SAA.

Історичні товариства як такі продовжують відігравати важливу роль у державі та суспільстві, але вже не визначають архівну політику, бо цю роль перебравли

на себе NARA та SAA. Історичні товариства спрямували свої зусилля на розвиток історичної освіти, історичні дослідження, опіку над об'єктами культурної спадщини, не залишаючи при цьому архівної сфери: 11 історичних товариств є офіційними архівами штатів, а в складі інших функціонують архіви манускриптів та інших документів неофіційного походження. Отже, зазначимо, що встановлення кінцевої дати руху історичних товариств не можливе через його продовження і навіть більше – перетворення на загальнонаціональну справу збереження, дослідження, популяризації американської історії.

Відтак хронологічні межі архівного руху історичних товариств встановлено від 1791 року (започаткування Дж. Белкнепом першого Історичного товариства в Бостоні) до 1936 року (утворення Товариства американських архівістів); руху істориків за заснування NARA від 1908 року (заснування Дж. Фр. Джеймсоном Комітету для створення Національного архіву) до 1934 року (заснування Національного архіву США); руху істориків-архівістів за конституювання архівної професії від 1884 року (утворення Американської історичної асоціації) до 1936 року (утворення Товариства американських архівістів).

Результатами архівного руху історичних товариств у штатах стало утворення офіційних архівів штатів або покладання на самі історичні товариства обов'язку зберігати документи публічних органів влади постійно; руху істориків на федеральному рівні – утворення Національного архіву США; руху істориків-архівістів – виникнення професії архівіста у США.

До ключових подій другого етапу належать:

- 1) 1791 рік – заснування Дж. Белкнепом Массачусетського історичного товариства, що дало поштовх архівному рухові;
- 2) 1884 рік – започаткування Американської історичної асоціації, яка об'єднала істориків усіх США, зацікавлених не лише у дослідженнях, а й у збереженні історичних джерел. На наш погляд, ця подія має навіть більше значення, ніж заснування Комісії публічних архівів (1899), оскільки Комісія вже була продуктом роботи Асоціації, вона навряд чи б виникла, якби історики не створили свою національну організацію. Однак не можна зменшувати роль Комісії публічних архівів, яка відіграла свою позитивну роль у з'ясуванні реального стану архівів у 22 штатах США, утворенні архівів у ряді штатів, описуванні складу і змісту архівних колекцій;
- 3) 1901 рік – заснування Департаменту архівів та історії штату Алабама, оскільки ця подія змінила бачення місця архівів у системі органів влади й суспільстві в цілому. Як з'ясувалося, архів може бути не лише інституцією, яка виконує функції зберігання й удоступнення архівних документів, а й виступати незалежним органом у структурі виконавчої гілки влади, що контролює архівну роботу в інших департаментах і відомствах. Функції архіву мають міжгалузеву природу, і виконувати їх належним чином він може лише самостійно визначаючи політику у сфері архівної справи та управління документацією;

- 4) 1903 рік – визначення Бібліотеки Конгресу США (заснована 1800 року) як депозитарію документів федерального уряду США дало можливість сконцентрувати у ній документальні колекції президентів США, документи Конгресу США. Також Бібліотека прийняла на зберігання документи з Архівів Державного департаменту США, згодом у структурі Бібліотеки був утворений Відділ манускриптів, а вже у XX ст. – Інститут сучасних архівів (який попередньо був утворений у складі Національного архіву, але через відсутність належного фінансування був переданий до Бібліотеки). Бібліотечні методи значний час впливали на систематизацію й описування архівних колекцій у США;
- 5) 1909 рік – започаткування У. Г. Ліландом Конференцій американських архівістів. Конференція відіграла ключову роль у згуртуванні істориків, які зосереджувалися на зберіганні архівів, і врешті послужила тим позитивним фактором, що сприяв їх виокремленню до самостійної професії. Разом із тим на конференціях віднайшли своє місце обговорення проблем архівної теорії і практики, що привело до відмежування архівних методів роботи від бібліотечних. Тож, за висловленням У. Г. Ліланда, Конференція дійсно була «місцем народження і колискою професії архівіста в Америці»;
- 6) 1910 рік – участь делегації американських істориків у роботі 1-го Міжнародного конгресу істориків і бібліотекарів у Брюсселі: саме з нього розпочалося реальне ознайомлення американців із принципами та методами європейської архівістики. Хоча їх цілковите впровадження в США так і не відбулося, але певні елементи послугували розвиткові та становленню американської архівістики;
- 7) 1934 рік – видання першого федерального архівного закону та створення Національного архіву США та Національної комісії історичних публікацій. Фактично ця дата визначає час народження державної архівної служби США;
- 8) 1935 рік – ухвалення закону «Про Федеральний реєстр», який поклав на NARA функції оприлюднення законодавчо-нормативних актів, що дало змогу архіву сконцентрувати в собі увесь комплекс державних актів та посісти важливе місце у нормотворчій діяльності державних органів влади;
- 9) 1935–1936 роки – започаткування проектів WPA «Historical Records Survey» та «Survey of Federal Archives» з описування архівних документів у США в роки політики «нового курсу» Президента США Фр. Д. Рузвельта дало можливість, залучивши до роботи в архівах значну кількість безробітних представників інтелектуальних кіл, описати архівні документи, укласти на них покажчики і каталоги, а також сприяло популяризації архівів у суспільстві та поповненню їх працівниками. Однак американськими дослідниками результати проектів не визнані значними для розвитку архівної галузі;
- 10) 1936 рік – заснування Товариства американських архівістів, яке відразу було визначене науковою інституцією, а отже, взяло на себе вирішення найважливіших для становлення та розвитку архівної галузі питань: видання та розповсюдження архівної літератури, архівної освіти та підвищення кваліфікації, впровадження єдиної термінології та стандартів тощо. Причинами створення SAA стало усвідомлення істориками-архівістами себе як членів окремої від істориків професії, мета якої полягає у збереженні історичного документального надбання нації.

Серед багатьох діячів американської архівної історії, про яких йшлося у монографії, слід виокремити тих, чії діяльність та ідеї відіграли революційну роль у розвиткові архівів та архівної справи в США на другому етапі:

- *Дж. Белкнепа* – фундатора Массачусетського історичного товариства, реалізація його ідеї про національний план створення історичних товариств привела до утворення архівів штатів;
- *Т. Оуена* – засновника і першого директора Департаменту архівів та історії штату Алабама, який запропонував тип архівної установи – департамент як незалежний орган виконавчої гілки влади в штаті;
- *Дж. Фр. Джеймсона* – засновника Національного архіву США. Хоча він не першим запропонував ідею створення федерального архіву, але саме його наполегливість привела до утворення NARA;
- *У. Г. Ліланда* – засновника Конференції американських архівістів. Ідеї цього вченого стали визначальними у формуванні архівної професії в США.

Для другого етапу характерна боротьба історичних товариств за збереження архівних документів як офіційного, так і неофіційного походження. Важливо, що у перші роки розгортання діяльності історичних товариств їх члени вбачали шлях до збереження архівних документів у публікації. У США було видано багатотомні серії збірників архівних документів (наприклад, значних обсягів видавничу діяльність здійснювали історичні товариства штатів Нью-Йорк і Пенсільванія). Хоча згодом видавнича діяльність не припинилася, а розгорнулася ширше, члени історичних товариств почали порушувати питання про зберігання оригіналів, вимагати від органів влади передавання публічних документів на зберігання до архівів та перебирати на себе контроль за офіційними архівами. На другому етапі вже відбуваються перші спроби впровадження наукових методів роботи. Щоправда, вони були досить різноманітними (навіть не можна назвати їх цілком бібліотечними, оскільки кожен архівіст розробляв і впроваджував ті методи роботи, що видавалися йому зручними і правильними), не ґрунтувались на єдиних стандартах, однак архіви систематизувались і описувались, складалися описи і покажчики, каталоги. Важливо, що вже в перші роки діяльності історичні товариства звернули увагу на відсутність повного комплексу джерел із колоніальної історії Америки. Найсміливіші історики перетнули океан і виявляли документи в архівах Франції, Великобританії, Іспанії, а також здійснювали цю роботу у сусідніх країнах – Мексиці та Кубі. Позиція органів влади дійсно не є однозначною і цілком позитивною. Однак деякі губернатори були членами історичних товариств і президентами, докладали зусиль до збирання, збереження архівів, спорудження архівних будинків, лобювали архівні закони в Генеральних асамблеях і законодавчих зборах штатів, навіть ставали керівниками архівів. На Заході США частина історичних товариств була утворена за сприяння та з ініціативи органів влади. Проте слід зазначити, що вирішення архівних проблем у пе-

реважній більшості штатів значною мірою залежало від наполегливої праці членів історичних товариств.

У цілому другий етап (більший відрізок якого припадає на XIX ст.) відзначається активною громадською позицією істориків та інших численних представників інтелігенції в налагодженні архівної справи. Недаремно видатний російський американіст професор В. В. Согрін процитував у своїй праці А. де Токвіля: «Американці незалежно від їх віку, стану і положення в суспільстві невтомно об'єднуються в асоціації. Не тільки в торгівлі та промислові, у яких беруть участь всі, але і в тисячі інших – релігійні і моральні, серйозні або дріб'язкові, загальні і вузькофахові, гігантські за розміром і крихітні... Якщо у Франції на чолі будь-якої нової справи ви знайдете урядовий орган, а в Англії якогось земельного магната, у Сполучених Штатах ви щоразу на цьому місці виявите асоціацію». Согрін у своїх дослідженнях спостерігав розвиток громадянського суспільства у США. Він вважав, що вони значно перевищили Старий Світ у цій справі. Це дало вченому підстави приєднатися до тих науковців, хто вважав XIX ст. «золотим століттям» громадянського суспільства у Сполучених Штатах². Ми ж спостерігали цей феномен на прикладі діяльності історичних товариств у архівній сфері та впевнилися у їх визначальній ролі у формуванні архівної галузі США. Саме широка участь громадськості у забезпеченні збереженості історичних джерел відрізняє формування архівної галузі США від інших країн. У першій третині XX ст. історики поширили свій рух на федеральні архіви. Вони порушили перед владою питання про заснування Національного архіву США, довели його необхідність і домоглися створення.

Характерною особливістю формування архівної галузі США на рівні штатів є розтягнутість цього процесу в часі. Архіви виникали там, де з'являлися білі переселенці, утворювались органи влади та інші інституції. Освоєння території Північноамериканського континенту відбувалося шляхом фронтиру та офіційної експансії. Фронтир сформував характер американської нації, він мав свої відмінності в залежності від політичних, економічних, природних умов, у яких перебувало населення кожного регіону, етнічного та релігійного складу переселенців. Через це кожний регіон, навіть кожен штат, розвинув свій особливий погляд на місце і роль архіву. Відтак, визначаючи завдання членів Комісії публічних архівів у штатах, її провід, не виявивши схожих архівів хоча б у двох із них, рекомендував застосування творчого підходу в описуванні архівів.

Поселенці Нової Англії добре пам'ятали традиції архівної справи на їх прабатьківщині, тож, навіть започаткувавши архівний рух, члени історичних товариств вважали, що відповідальність за архіви мають взяти на себе органи влади.

² Согрін В. В. Цивілізаційне і міждисциплінарне вивчення історії США / Владимир Викторович Согрін [Текст] // Новая и новейшая история. – М., 2012. – № 1. – С. 28–29.

На Півдні історично склалися зовсім інші умови, які згодом призвели до сепаратистських настроїв, прагнення вийти зі складу Союзу та Громадянської війни (1861–1865). Південцям закидали інтелектуальну і культурну відсталість, але фронтір-характер спонукав їх до заснування Департаментів архівів та історії, незалежних та публічних архівів. У промисловому регіоні Північного Сходу утворювалися колегіальні архівні органи – історичні комісії та товариства. А в класичних фронтір-зонах Заходу, заселення яких відбувалося після ухвалення «Закону про гомстеди» (1862) архівами переважно стали історичні товариства. Політична і культурна невизначеність певних регіонів, як-от Теннессі та Кентуккі, які знаходилися на межі між Півднем і Північчю, призвела й до невизначеності з політикою в архівній сфері. Тут органи влади не могли дати собі ради в політичних питаннях, архіви взагалі залишалися поза їх увагою, тому історики вимушені були опікуватись архівами самотужки, навіть рятувати їх від нерозважливих дій урядовців. У Тихоокеанському регіоні, розтягнутому географічно та поділеному на континентальну й острівну частини, взагалі формування архівів не мало спільних рис. Вирішальне значення мав той факт, що американські штати фактично є окремими республіками, у яких архівна сфера підпадає під дію місцевого законодавства. Усе це привело до того, що в архівній системі США існують декілька типів архівних установ штатів: 1) незалежні публічні архіви, 2) архіви, підпорядковані секретарям штатів, 3) департаменти архівів та історії, 4) історичні товариства та історичні комісії, 5) архіви штатів та адміністрації документації, 6) архівні підрозділи бібліотек, 7) архівні відділи, що є структурними підрозділами не архівних департаментів. Однак, як ми спостерігали, архівна система США не є сталою, увесь час відбуваються зміни як у підпорядкуванні архівів, так і в їх статусі.

3-й етап – «*власне архівного розвитку*» – розпочався від утворення Національного архіву США (1934) та заснування Товариства американських архівістів (1936) і триває донині.

Ключові події третього етапу такі:

- 1) 1938 рік – вихід у світ першого числа журналу «The American Archivist», який став відбивати інтереси американських архівістів як професіоналів самостійної галузі життєдіяльності суспільства;
- 2) 1938–1941 рік – створення Бібліотеки Фр. Д. Рузвельта. Принципи, закладені Президентом США Фр. Д. Рузвельтом у функціонування своєї бібліотеки змінили погляд на документи Президентів США. Хоча законодавством й не було закріплено приватне право власності президентів США на їх документи, але за більше ніж за півтора століття склалася традиція, за якою кожен президент на власний розсуд розпоряджався своїми документами. Принципи, закладені Рузвельтом, із часом змінили цю ситуацію: на законодавчому рівні президентські документи були оголошені власністю американського народу, а президентські бібліотеки стали структурною складовою федеральної архівної системи США;

- 3) 1945 рік – ініціювання архівістами Сполучених Штатів утворення Міжнародної ради архівів дозволило об'єднати архівістів усієї планети у рамках професійної архівної організації;
- 4) 1948 рік – започаткування програми технічної допомоги «Point Four», не зважаючи на її антикомуністичне спрямування, мало ключове значення для утворення архівів у ряді країн, що розвивалися;
- 5) 1949 рік – підпорядкування Національного архіву США Адміністрації служб загального призначення та покладання на нього функцій управління документацією у федеральних органах влади. З одного боку, таке рішення влади сприяло удосконаленню ділових процесів та архівної роботи в установах, що, як наслідок, привело до повноцінного поповнення архівів історично цінними документами. Важливу роль у цьому процесі почали відігравати федеральні центри документації. З іншого боку, перебування архіву у статусі залежної агенції від політично керованої GSA гальмувало повноцінний розвиток архіву, в особливості реалізацію його академічних функцій та міжнародне співробітництво, але дало змогу архівістам дійти висновку, що архів тільки тоді повноцінно зможе виконувати свою місію, коли він самостійно буде визначати політику та пріоритети в архівній галузі;
- 6) 1953 рік – спроба Президента США Д. Д. Ейзенхауера змістити зі своєї посади Архівіста США У. К. Гровера і зробити посаду Архівіста США політичною згуртувала архівістів та істориків усіх США, які не лише врятували Гровера від звільнення, а й розгорнули рух за подальшу професіоналізацію архівної галузі, що врешті привело до утворення Академії сертифікованих архівістів, започаткування сертифікації, встановлення контролю з боку SAA та інших професійних організацій архівістів над призначенням на керівні та інші посади в архівах дипломованих фахівців-архівістів;
- 7) 1960-ті роки – на хвилі соціальних рухів в американському суспільстві починають виникати місцеві та регіональні професійні організації архівістів, що зближує архівістів різних штатів, міст, інституцій, корпорацій тощо між собою, дозволяє розвивати активне співробітництво, наукову діяльність, професійну освіту на місцевому та регіональному рівнях;
- 8) 1964 рік – започаткування програми грантів Національної комісії історичних публікацій для розширення видавничої діяльності архівних установ із публікації джерел національної пам'яті. Програма кардинально змінила ситуацію у справі публікації архівних першоджерел. Широкими накладками видані серії документів батьків-засновників нації, Конгресу США, борців за свободу чорних рабів, лідерок жіночих рухів, документів з історії корінних народів Америки тощо. Публікація документів здійснюється багатотомними серіями книг, на мікрофільмах, цифрових носіях та в Інтернеті;
- 9) 1964 рік – вихід у світ книги Е. М. Познера «American State Archives», яка мала істотний вплив на впровадження програм управління документацією на рівні штатів та округів і удосконалення архівного законодавства штатів;
- 10) 1966 рік – проведення позачергового Міжнародного конгресу архівів у Вашингтоні дозволило підвищити статус американської архівної служби у світовій архівній спільноті, архівісти США запропонували на міжнародній арені спрощення доступу іноземним дослідникам до архівів та мікрофільмування як засіб

- створення страхових фондів та удоступнення архівних джерел (комітет із мікрофільмування ІСА очолив американський архівіст А. Лейзінгер). Конгрес також сприяв утворенню регіональних відділень ІСА на всій земній кулі;
- 11) 1968 рік – заснування на базі федеральних центрів документації регіональних філіалів Національного архіву США дало можливість вирішити проблему із забезпеченням збереженості документів територіальних підрозділів федеральних органів влади та наблизити їх до дослідників і користувачів;
 - 12) 1970–1972 роки – діяльність Комітетів 1970-х рр. Товариства американських архівістів привела до перебудови роботи SAA на демократичних засадах та до набуття ним статусу дійсно професійної наукової організації;
 - 13) 1974 рік – поширення програми грантів Національної комісії історичних публікацій на проекти із забезпечення збереженості архівних документів у штатах, округах та інших архівних інституціях дозволило спрямувати фінансові потоки в архівній галузі від федерального бюджету до місцевих архівних установ. 1975 року утворюються Дорадчі комісії з історичних документів (SHRAB) у штатах, які стали представниками NHPRC на місцях, що внесло в децентралізовану архівну систему США суттєвий елемент централізації, підґрунтя якої складає Закон «Про Національну комісію історичних публікацій і документів»;
 - 14) 1974 рік – утворення Національної асоціації архівів штатів і адміністраторів документації (NASARA) сприяло уніфікації архівного законодавства та розвитку співробітництва у рамках NASARA-NAGARA спеціалістів архівів та менеджерів із управління документацією;
 - 15) 1984 рік – здобуття Національним архівом США статусу незалежної федеральної агенції, повернення архіву та Архівісту США усіх прав, визначених законодавством 1934 року, дало можливість повноцінного розвитку архіву та підвищенню його ролі як лідера архівної галузі країни. Заслуга у звільненні архіву від GSA належить Архівісту США Р. М. Ворнеру, який активно обстоював принцип «архіви поза політикою» як всередині США, так і на міжнародній арені;
 - 16) 1989 рік – утворення Ради координаторів історичних документів (COSHRC), на базі якої згодом виникла Рада архівістів штатів (CoSA), до якої входять директори архівів штатів, які водночас очолюють SHRAB. Рада контролює розподілення коштів грантів серед архівів штатів та інших архівних інституцій США і сприяє співробітництву архівів різних типів;
 - 17) 1989 рік – заснування Академії сертифікованих архівістів та запровадження сертифікації архівістів у США завершило процес формування архівної професії у США як окремого професійного «цеху», до якого входять дипломовані фахівці;
 - 18) 1989–1990 роки – перегляд професійних стандартів Робочою групою по стандартах архівного описування SAA, виникнення Комітету по стандартах у складі Товариства американських архівістів унормували процес розробки, прийняття, розвитку, впровадження і перегляду архівних стандартів у США;
 - 19) 1994 рік – Національний архів США вперше презентував свій веб-сайт, розпочалася ера присутності американських архівів у Всесвітній мережі Інтернет;
 - 20) 1998 рік – започаткування Національним архівом США наукових досліджень у сфері забезпечення збереженості електронних документів мало визначальний вплив на створення системи «ERA». Наукові здобутки вчених важливі не лише

для США, а й для архівістів усього світу, оскільки проблема зберігання цифрової спадщини людства є спільною для усіх країн планети;

- 21) 2000 рік – започаткування програми по створенню Архіву електронних документів «ERA»;
- 22) 2003 рік – прийняття рішення про створення Архіву електронних документів «ERA», що мало вирішальне значення для організації зберігання електронних документів федерального уряду США.

Для третього етапу властиве становлення наукових методів архівної роботи у США. А. Р. Ньюсом у своєму першому президентському адресі SAA визначив архівну галузь науковою. Насамперед становлення наукових методів роботи стосувалось експертизи цінності і відбору документів на зберігання, систематизації та описування архівних колекцій. У Національному архіві США це були проблеми «номер один», які потребували негайного вирішення у зв'язку із надходженням значних обсягів документів від федеральних органів влади. Архів став лабораторією, у якій здійснювалися численні експерименти, були розвинуті види цінності документів (доказова, інформаційна, адміністративна, історична, внутрішня цінність оригіналу). Т. Р. Шелленберг увів і обґрунтував поняття первинної та вторинної цінності, а критика його ідей наштовхнула на думку про необхідність перегляду архівних колекцій, уже прийнятих на зберігання до архівів (висловлена Л. Раппортом). Із виникненням концепції «нової соціальної історії», прихильники якої надавали важливості дослідженню масових і машиночитаних документів, важливим було обґрунтування П. Левінсоном методів вибіркової експертизи цінності, які дозволяли створювати із величезних за обсягом, але малоінформативних документальних комплексів архівні колекції значної історичної цінності у зручній для опрацювання дослідниками формі. Розробленню методів експертизи цінності електронних документів сприяв міжнародний проект InterPARES. Із часом розвиток теорії експертизи цінності в США дозволив архівістам дійти висновку, що архіви не служать історикам чи урядовцям, вони служать суспільству в цілому, відтак на архівістах лежить величезна відповідальність за адекватне представлення усього різноманіття історії нашого суспільства у майбутньому.

Експерименти із систематизацією документів узагальнив та обґрунтував О. В. Холмс у праці «Архівна систематизація – п'ять різних операцій на п'яти різних рівнях» (1964). В американських архівах не прижилась європейська система поділу архівних документів за архівними фондами. Американці напрацювали свою власну ієрархічну систему, за якою архівні холдинги поділяються на рекордз-групи (групи документів) та серії. Така система дозволяє створювати в архівах США адекватні архівні колекції та описувати їх відповідним чином, у тому числі для представлення в електронних довідниках. Необхідність стандартизації описування документів викликала розробку і впровадження стандартів архівного описування (DACS), кодованого архівного описування (EAD, EAD DTD),

кодованого архівного контексту для контролю і описування утворювачів документів (корпорацій, окремих осіб та родин) (EAC-CPF).

Однозначне рішення про співпрацю із науково-дослідними інститутами, університетами та вченими різних галузей ухвалили американські архівісти, коли перед ними постала проблема збереження електронних документів. Численні наукові інституції запропонували NARA результати своїх наукових експериментів, що дало змогу створити Архів електронних документів «ERA».

Важливе значення на третьому етапі мав розвиток теорії доступу. У представлений монографії не висвітлено теоретичні питання організації доступу, оскільки законодавчі аспекти означеної проблеми автор вважає ще важливішими. Теорія, основи якої були закладені ще французькими архівістами у ході Великої французької революції (1789–1799)³, у цьому питанні ніколи не приводить до відкритості архівів і удоступнення документів для досліджень. Аналіз американських законів та виконавчих наказів Президентів США, а також діяльності американських архівістів у напрямі удоступнення архівів свідчить лише про розбіжності у позиціях американської влади та архівістів у цьому питанні. Архівісти виступають за відкритість архівів, представники влади намагаються приховати не лише інформацію, дійсно варту секретного або конфіденційного зберігання, а й свої прорахунки та злочини. З ухваленням закону «Про свободу інформації» (1966) американці отримали права на доступ до публічних документів будь-якого органу влади, за винятком тих документів, що визнані законодавством таємними. Уведення закону «Про захист приватного життя» (1974) примусило архівістів балансувати між правом на доступ та захистом конфіденційної інформації. Як і в кожній державі, у США ухвалюються закони, а поряд із ними існує цілий ряд підзаконних актів, а саме йдеться про виконавчі накази президентів. Саме ними активно користується виконавча влада, щоб регулювати доступ до інформації в своїх інтересах. Із часу оприлюднення Президентом США Фр. Д. Рузвельтом 22 березня 1940 року ЕО 8381 в історії США були періоди як активного розсекречування, так і надмірного засекречування документів. Вирішальне значення у розсекречуванні документів у США завжди відіграла громадська позиція американських істориків (Американської історичної асоціації, Організації американських істориків та інших громадських об'єднань), архівістів (Товариства американських архівістів) та суспільства в цілому. Вона виявилась у питаннях із розсекречуванням документів, що стосуються вбивства Президента США Дж. Ф. Кеннеді, удоступненням документів Президента США Р. М. Ніксона,

³ Йдеться про перший французький закон про архіви, ухвалений 7 мессидора II року (24 червня 1794 року). Прозорова В. Б. Проблемы и реформы архивного законодательства Франции 1994–2008 гг. Французский закон об архивах от 15 июля 2008 г.: история подготовки / Виктория Борисовна Прозорова // Вестник архивиста. Российский историко-архивоведческий журнал. – М., 2012. – № 2. – С. 183–192.

визнанням незаконним рішення Президента США Дж. У. Буша стосовно засекречування документів Президентів Р. Рейгана та Дж. Г. У. Буша, а також у створенні проектів Федерації американських вчених щодо роз'яснення законодавства у сфері засекречування і розсекречування та зі збору й оприлюднення розсекречених документів Архівом національної безпеки, заснованим С. Армстронгом. Про значні кроки у справі розсекречування документів свідчить видання 29 грудня 2009 року Президентом США Б. Обамою ЕО 13526 «Класифікована інформація з національної безпеки», за яким створено єдину систему для засекречування, безпечного зберігання та розсекречування інформації з національної безпеки та в структурі Національного архіву США створено Національний центр розсекречування. Обсяги секретних документів, що зберігаються у NARA і потребують розсекречування, колосальні, а між тим звіти ISOO свідчать, що кількість секретних документів у США зростає. Відтак секретність є дійсно серйозною проблемою у США, і лише зусиль архівістів для її вирішення буде замало, але їх професійна позиція є важливою.

У сфері забезпечення збереженості значна увага архівістів США в наші дні зосереджена на убезпеченні архівів від втрат і пошкоджень у природних і техногенних катастрофах. Архівісти США активно співпрацюють із Департаментом внутрішньої безпеки, розробляють і впроваджують програми дій у надзвичайних ситуаціях, навчають співробітників архівів організації рятувальних заходів та підготовці пошкоджених документів до реставрації і відновлювання. Американські програми відрізняються від українських тим, що вони спрямовані не на захист історичних документів, а на документи життєво важливого значення, а саме ті, що дозволяють відновити діяльність органів влади та установ після катастроф, простежити розвиток подій, діяльність органів влади з організації рятувальних заходів під час катастрофи, акти громадянського стану, документи про фінансові розрахунки, зобов'язання, внески, пенсійне та соціальне забезпечення громадян тощо. Значну роботу у сфері навчання архівістів діям у надзвичайних ситуаціях проводить Товариство американських архівістів, Рада архівістів штатів та інші професійні організації архівістів.

Для третього етапу також властива значна активність архівістів США в різного роду професійних організаціях, насамперед Товаристві американських архівістів, а також Конференції архівістів Міжгірського регіону, Товаристві архівістів Скелястих гір, Товаристві Південно-Західних архівістів, Середньо-атлантичній регіональній архівній конференції, Конференції архівів Середнього Заходу, Асоціації архівістів кіновідеоархівів, організаціях «Архівісти Нової Англії» та «Архівісти Північного Заходу» та інших. Архівісти постійно беруть участь у щорічних зборах, конференціях, дискусіях, оприлюднюють на сторінках професійних видань наукові публікації та статті із досвіду роботи. Професійні організації сприяють освіті архівістів та підвищенню кваліфікації, поінформованості про

найсучасніші наукові досягнення, нові стандарти та кращий досвід роботи в галузі, матеріально стимулюють професійну активність архівістів, запроваджуючи численні гранти, стипендії та нагороди. Важливо, що до професійних організацій архівістів залучаються студенти університетів. Зважаючи на незначну кількість працівників архівної сфери, порівняно з іншими галузями життєдіяльності суспільства, а також той незаперечний факт, що архівісти мають притаманні лише їм особливі цінності та риси характеру, які орієнтують їх на роботу із минулим та неприбуткову діяльність на користь суспільства, іноді вони відчують себе як «social outcast» («соціальні ізгої»)⁴. Відтак важливою є моральна підтримка, яку надають професійні організації своїм членам, організація літніх інститутів, у ході яких не лише підвищується кваліфікація, а й відбувається спілкування та встановлюються дружні зв'язки між колегами. Оскільки американське суспільство відрізняється крайньою неоднорідністю за етнічним та релігійним складом, непересічне значення має юридичний захист архівістів від дискримінації за расовою ознакою, релігійними поглядами, статтю тощо, який надають професійні об'єднання своїм членам.

Особливе місце серед професійних організацій посідає SAA, яке у своєму розвитку пройшло два етапи: «шлях до лідерства у професії» (від середини 1930-х рр. до початку 1970-х рр.) та «лідерства у професії» (від початку 1970-х рр. донині). Важливе значення для перебудови діяльності SAA відіграли Комітети 1970-х рр. Причиною їх виникнення стало усвідомлення архівістами, що SAA поглинула бюрократизація і воно не відбивало інтереси усіх членів професії, в особливості працівників місцевих і регіональних архівів. На хвилі соціальних рухів 1960-х рр. американці ще активніше виявляли свою громадську позицію, відтак по усій країні виникли місцеві і регіональні професійні організації архівістів. Тож SAA довелося налагоджувати свою роботу у співробітництві із ними, а журналу «The American Archivist» змінювати редакторську політику відповідно до потреб усіх членів архівної спільноти. Із плином часу SAA зосередилося на завданнях, виконання яких на загальнонаціональному рівні дозволило встановити вимоги до архівної освіти (розроблені критерії університетських курсів і програм), зосередитись на видавничій діяльності (видані серії базових підручників SAA «Basic Manual Series»), розробити і впровадити єдині по архівній галузі країни стандарти та запровадити процедури їх перегляду, удосконалення та розробки й уведення нових стандартів, унормувати архівну термінологію, здійснювати ефективну міжнародну діяльність тощо. Сьогодні чисельні комітети, секції та круглі столи Товариства охоплюють як увесь спектр архівів у США (штатів, округів, муніципалітетів, університетські, релігійні, фотокіновідеоархіви тощо), так і усі напрями діяльності архівів і архівістів.

⁴ *Schaeffer R. C.* Transcendent Concepts: Power, Appraisal, and the Archivist as «Social Outcast» [Text] / Roy C. Schaeffer // *American Archivist.* – 1992, Fall. – Vol. 55. – № 4. – P. 608–619.

Окремо слід вказати на те, що американці на етапі становлення архівної справи та в період перед Другою світовою війною активно запозичували європейські знання і досвід. У роки Другої світової вони вперше долучились до міжнародного архівного співробітництва, допомагаючи окупованим країнам захистити їх архіви від втрат. У повоєнні роки в американській зоні окупації був створений спеціальний розподільний пункт «Offenbach Archival Depot», який опікувався поверненням бібліотечних та архівних колекцій, вилучених командою Розенберга в окупованих країнах, Архівіст США С. Дж. Бакк під час створення ООН запропонував заснувати архів цієї міжнародної організації та Міжнародну раду архівів для проведення конгресів архівістів та розвитку міжнародного архівного співробітництва. Згодом архівісти США у форматі програми «Point Four» допомагали різним країнам у створенні архівних служб, стали ініціаторами заснування Міжнародної технічної ради архівів, організаторами і учасниками Міжнародних конгресів архівів, на яких вони вже репрезентували власний напрацьований досвід. Непересічне значення на початку XXI ст. мають пропозиції архівістів США у сфері розробки і впровадження міжнародних архівних стандартів, рішень із організації зберігання електронних документів, забезпечення їх автентичності.

На третьому етапі історії американських архівів та архівної справи у США ключову роль відіграли такі діячі архівної галузі, як:

- *Р. Д. В. Коннор* – 1-й Архівіст США, створив професійний штат NARA, організував передачу документів від федеральних департаментів, накопичених упродовж усієї їх історії, на зберігання до архіву, організаційно забезпечив заснування Бібліотеки Президента США Фр. Д. Рузвельта;
- *С. Дж. Бакк* – 2-й Архівіст США, ініціював програму мікрофільмування документів, заснування регіональних депозитаріїв для зберігання документів територіальних підрозділів федеральних органів влади, уведення програм управління документацією та створення федеральних центрів документації, заснування Міжнародної ради архівів та Архіву ООН, започаткував перший університетський архівний курс;
- *А. Р. Ньюсом* – 1-й президент SAA, визначив напрями роботи Товариства американських архівістів та наукове спрямування цієї організації;
- *М. К. Нортон* – 4-й президент SAA, визначила завдання архівів як служіння урядовцям і потребам уряду, увела поняття доказового виду цінності документів;
- *Е. М. Познер* – 11-й президент SAA, заснував Інститут менеджерів із управління документацією в Американському університеті, написав працю «American State Archives: Public record Keeping in the Fifty States, Practices and Goals», яка сприяла удосконаленню архівного законодавства штатів у частині управління документацією та введенню програм управління документацією в штатах;
- *П. Левінсон* – запропонував концепцію вибіркової експертизи цінності;
- *О. В. Холмс* – 14-й президент SAA, запропонував ієрархічну систематизацію архівних колекцій за групами документів і серіями, адаптовану всіма архівними депозитаріями США;

- *Х. Г. Джонс* – 24-й президент SAA, заснував перший рух за незалежність Національного архіву (1968–1969), автор книги «The Records of a Nation: Their Management, Preservation and Use», якою «розбудив» архівну спільноту США та довів, що академічні функції та функції управління документацією будуть виконуватися повноцінно за умови звільнення NARS від GSA;
- *Ч. Е. Лі* – 27-й президент SAA, ініціював реформування NHPC і поширення її діяльності на архівні установи штатів та інші архівні інституції в частині фінансування проектів із забезпечення збереженості документів із федерального бюджету за програмою грантів;
- *Е. Дж. Ліхі* – «піонер» у галузі управління документацією, член обох Гуверівських комісій (1947–1948, 1953–1956). Роль Ліхі в історії американських архівів неоднозначна. З одного боку, його ідеї мали ключове значення для унормування ділових процесів в органах державної влади федерального рівня, введення програм управління документацією, переліків документів, визначення критеріїв для відбору документів для знищення. З іншого боку, до кінця непродумані пропозиції Ліхі щодо створення Федеральної адміністрації документації, інкорпорування до її складу Національного архіву та усіх депозитаріїв, що зберігали непоточні документи федерального уряду, призвела до підпорядкування NARA GSA та гальмування його академічних функцій і повноцінного розвитку;
- *Т. Р. Шелленберг* – ідеї вченого щодо первинної і вторинної цінності документів на довгий час визначили практику експертизи цінності документів. Однак Шелленберг розділив світ вчених-архівістів навпіл: одні вважали його ідеї геніальними, інші різко критикували за відхилення архівної теорії від «усього іншого західного світу» у бік прагматизму і навіть за те, що американська архівна теорія стала нежиттєздатною. Інші пропозиції Шелленберга у сфері архівної освіти та систематизації документів також не привели до успішного розвитку архівної галузі, оскільки вони були неоднозначні. Шелленберг не міг визначитись із тим, у якому закладі краще навчати архівіста: на історичному факультеті чи в бібліотечній школі; до кінця не продумав зв'язок між систематизацією документів і їх подальшим описуванням. Заслуга Шелленберга насамперед полягає в узагальненні теоретичних напрацювань попередників, які він виклав у працях «Modern Archives: Principles and Techniques» (1956), «The Management of Archives» (1965), і формулюванні на їх базі так званої «класичної архівної теорії». Слід зазначити, що увага до ідей Шелленберга швидше спричинена тим, що його праці були перекладені багатьма мовами світу. У самих США та в інших країнах на адресу Шелленберга надійшло більше критики (Т. Мітчелл, Х. Г. Джонс, Л. Дюранті, А. Менне-Харіц та інші), ніж позитивних відгуків; на його честь не встановлено жодної премії, відзнаки або винагороди;
- *Р. М. Ворнер* – 6-й Архівіст США, очолив боротьбу американських архівістів за звільнення Національного архіву США з підпорядкування Адміністрації служб загального призначення та домогся повернення йому статусу незалежної урядової агенції, на міжнародній арені обстоював неполітичний характер Міжнародної ради архівів.

Архівна система США у ході свого історичного розвитку набула особливих, притаманних лише цій країні характеристик. Серед них:

- наявність двох рівнів у структурі архівної системи – федерального і штатів; централізація управління архівною галуззю на федеральному рівні та децентралізація – на рівні штатів, що дає всі підстави визначити архівну систему США як змішану, а не класичну децентралізовану;
- забезпечення єдиного регулювання архівної справи у країні шляхом об'єднання керівників і співробітників архівів у незалежні професійні організації, серед яких у сфері управління архівною галуззю провідну роль відіграють SAA, CoSA та NAGARA, впровадження єдиних архівних стандартів та організації фінансування місцевих архівів із федерального бюджету за допомогою програми грантів NHPRC;
- наявність декількох типів архівних установ у структурі архівної системи;
- співіснування двох рівнів архівного законодавства – федерального і штатів; присутність на рівні штатів 50 окремих систем інформаційного й архівного права, у цілому схожих за положеннями, включеними до аналогічних законів та законодавчо-нормативних актів;
- концентрація документів офіційного походження (утворених органами влади) в офіційних архівах (Національному архіві США та архівних установах його системи і архівах штатів) і розосередження більшості документів неофіційного походження численними архівами історичних товариств (які не є офіційними архівами), бібліотек, університетів, приватними колекціями, архівами корпорацій та професійних союзів;
- чіткий розподіл на безпосередньо архівні функції і функції управління документацією, які на федеральному рівні виконуються NARA, у ряді штатів сукупно покладаються на архівні установи, а в інших розподіляються між архівними установами та спеціалізованими організаціями, що опікуються управлінням документацією;
- наявність проміжних сховищ (федеральних центрів документації, центрів документації штатів) для зберігання неактивних документів установ до прийняття остаточного рішення стосовно їх подальшої долі (направлення на постійне зберігання до офіційного архіву; передача на зберігання до архівів університетів, бібліотек, товариств, приватних колекцій; знищення),
- правомірність заміщення оригіналу документу (як постійної цінності, так і довготривалої) його мікрофотокопією, надання їй такої ж юридичної сили, як і оригіналу;
- ключова роль професійних об'єднань архівістів, насамперед SAA, NAGARA, CoSA, ACA, у вирішенні професійних наукових і практичних завдань галузі;
- обстоювання деполітизації управління архівною галуззю, дотримання принципу «архіви поза політикою» та «чистоти» кадрового складу «цеху» архівістів.

У цілому аналіз історичного розвитку американських архівів та архівної справи свідчить, що їх історія відбиває історію США та її народів і є її органічною складовою, а також вказує на важливу роль громадськості, насамперед інтелектуальної еліти суспільства, і професійної позиції архівістів. Саме ці два фактори

дозволили створити в США сучасну архівну галузь із її принципами науковості, професіоналізму, що формується завдяки освіті та повсякчасній увазі до підвищення кваліфікації архівістів, відкритості архівів.

Автор чітко усвідомлює той факт, що хоча здійснене дослідження є доволі масштабним, але, завершивши його, ми лише зазирали за край тієї неосяжної сфери, що опікується документальною спадщиною американської нації. Поза межами дослідження фактично залишились архіви округів і муніципалітетів, історичних, генеалогічних та інших товариств, університетів і коледжів, патріотичних і релігійних товариств, архіви церковні, профспілкові, приватні, трудові, спеціальні колекції тощо. Автор не приділив належної уваги методам описування архівних колекцій, фізичного збереження та реставрації архівних документів, розвитку теорії доступу та іншим питанням. Цікавим і повчальним було б більш детальне вивчення біографій американських істориків і архівістів. Цим колом питань визначаються перспективи подальших досліджень у галузі історії американських архівів і архівної справи, досвід яких безумовно є корисним і вартим розгляду.

ДОДАТКИ

Додаток А

ПЕРЕЛІК ЗАГАЛЬНОВЖИВАНИХ У США АБРЕВІАТУР НАЗВ ІЗ РОЗШИФРОВКОЮ І ПЕРЕКЛАДОМ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ

- AACR2**..... Anglo-American Cataloguing Rules, Англо-Американський стандарт правил і конструкцій, що використовуються для каталогізації у бібліотеках
- AASLH**..... American Association for State and Local History, Американська асоціація історії штатів і округів
- ACA**..... Academy of Certified Archivists, Академія сертифікованих архівістів
- ACDA**..... Association of Catholic Diocesan Archivists, Асоціація архівістів католицьких єпархій
- ACE**..... Guidelines for Archival Continuing Education, Керівні принципи для архівної безперервної освіти
- ACFR**..... Administrative Committee of the Federal Register, Адміністративний комітет Федерального реєстру
- ACRL**..... Association of College and Research Libraries, Асоціація бібліотек коледжів і дослідницьких інституцій
- ACWR**..... Archivists for Congregations of Women Religious, Архівісти жіночих релігійних конгрегацій
- AERIC**..... Archival Electronic Records Inspection and Control, Відділ перевірки і контролю Центру електронних документів Національного архіву США
- AHA**..... American Historical Association, Американська історична асоціація
- AIC**..... American Institute for the Conservation of Historic and Artistic Works, Американський інститут охорони історичних і мистецьких творів
- AIIM**..... Association for Information and Image Management, Асоціація спеціалістів з управління інформацією і зображеннями
- ALA**..... American Library Association, Американська бібліотечна асоціація
- AMIA**..... Association of Moving Image Archivists, Асоціація архівістів кіновідеоархівів
- ANSI X3.4 (ASCII), ANSI X3.41, ANSI X3.64** · American National Standard for Information Systems, Additional Controls For Use With American National Standard Code for Information Interchange, Американські національні стандарти для інформаційних систем, Додаткові елементи управління для викофростання з Американськими національними стандартами обміну інформацією
- APS**..... Archival Preservation System, Відділ зберігання Центру електронних документів Національного архіву США
- ARI**..... Archivists of Religious Institutions, Національна організація архівістів релігійних інституцій

- ARMA** Association of Record Managers and Administrators, Асоціація менеджерів і адміністраторів документації
- ASCII** American Standard Code for Information Interchange, Американський стандарт для кодування інформаційного обміну
- CCAAA** International Association of Sound and Audiovisual Archives, Координаційна Рада Асоціацій Архівів Аудіовізуальних Документів
- CENSUS** Archival Census and Education Needs Survey in the United States, Огляд архівної професії і освітньо-кваліфікаційного рівня архівістів у США
- CERIS** Committee on Electronic Records and Information Systems, Комітет електронних документів і інформаційних систем Національної асоціації урядових архівів і адміністраторів документації (NAGARA)
- CFR** Code of Federal Regulations, Кодекс федеральних правил
- CIA** the Central Intelligence Agency, Центральне розвідувальне управління
- CIIA** Critical Infrastructure Information Act of 2002, закон Про інформацію про життєво-важливі об'єкти інфраструктури
- CIMA** Conference of Inter-Mountain Archivists, Конференція архівістів Міжгірського регіону
- CISCRA** Centre for International Study of Contemporary Records and Archives, Центр міжнародних досліджень сучасних документів і архівів Університету Британської Колумбії
- CMWG** Classification Management Working Group, робоча група з управління процесами класифікації (засекречування) документів
- CODATA** The Committee on Data for Science and Technology, Комітет по даних для науки і техніки
- COSHRC** Council of State Historical Records Coordinators, Рада координаторів історичних документів штатів
- CoSA** Council of State Archivists, Рада архівістів штатів
- CPRB** Civilian Personnel Records Branch, філіал для зберігання документів цивільного персоналу
- DACS** Describing Archives: A Content Standard, Стандарт архівного описування змісту
- DAS** Digital Archives Specialist, Програма підготовки спеціалістів для цифрових архівів
- DIA** the Defense Intelligence Agency, Управління військової розвідки
- DODMPC** ... Department of Defense Military Personnel Records Center, Центр зберігання персональних документів військовослужбовців Департаменту оборони США
- DRB** Demobilized Records Branch, філіал для зберігання документів демобілізованих військовослужбовців
- DTD** Document Type Definition, визначення типу документа, мова для запису фактичних синтаксичних правил метамов розмітки тексту SGML та XML
- EAC-CPF WG** · Working Group on Encoded Archival Context Corporate Bodies, Persons, and Families, Робоча група із впровадження стандарту кодованого архівного змісту (назв та іншої інформації) корпоративних організацій, осіб і родин (розформована 2011 р.)
- EAC-CPF** Encoded Archival Context for Corporate Bodies, Persons, and Families, стандарт кодованого архівного змісту корпоративних організацій, осіб і родин
- EAD** Encoded Archival Description, Стандарт кодованого архівного описування
- EO** Executive Order, виконавчий наказ Президента США, нормативно-правовий акт
- ERA** Electronic Records Archives, Архів електронних документів
- ERA POST**... ERA Program Office Support Team, Управління командної підтримки програми «ERA»
- FAS** Federation of American Scientists, Федерація американських вчених
- FEMA** Federal Emergency Management Agency, Федеральне агентство з надзвичайних ситуацій
- FIRM** Federal Information and Records Managers Council, Рада менеджерів з управління федеральною інформацією і документами
- FOIA** Freedom of Information Act, Закон про свободу інформації (1966 р.)
- FRC** Federal Records Center, федеральний центр документації

- Georgia Tech** · Georgia Institute of Technology, Технологічний інститут штату Джорджія
- GPO** U.S. Government Printing Office, Управління урядового друку (державна друкарня)
- GRS** General Records Schedules, Перелік типових документів зі строками зберігання
- GSA** General Services Administration, Адміністрація служб загального призначення
- HCO** Human Capital Office, Управління людських ресурсів Національного архіву США
- HRS** Historical Records Survey, Огляд історичних документів – проєкт WPA з описування документів у штатах США часів «нового курсу» Президента США Фр. Д. Рузвельта», тривав з 16 листопада 1935 р. до 1 лютого 1943 р.
- ICA** International Council on Archives, Міжнародна Рада Архівів
- ICBS** Міжнародний Комітет «Блакитний щит» («Blue Shield»)
- ICCROM** International Centre for the Study of the Preservation and Restoration of Cultural Property, Міжнародний центр для вивчення проблем зберігання і відновлення культурної спадщини
- ICOM** the International Council of Museums, Міжнародна Рада Музеїв
- ICOMOS** International Council on Monuments and Sites, Міжнародна Рада Пам'ятників і Об'єктів Культурної Спадщини
- ICRC** Interagency Classification Review Committee, Міжвідомчий комітет з розсекречування документів, утворений Радою національної безпеки США
- IFLA** International Federation of Library Associations and Institutions, Міжнародна Федерація Бібліотечних Асоціацій та Інституцій
- IIMC** International Institute of Municipal Clerks, Міжнародний інститут службовців муніципалітетів
- InterPARES** · International Research on Permanent Authentic Records in Electronic Systems, Міжнародні дослідження аутентичних документів постійного терміну зберігання в електронних системах
- IPWG** Intellectual Property Working Group, Робоча група з питань інтелектуальної власності Товариства американських архівістів
- IPER** Intergovernmental preparedness for essential records, Міжурядовий ресурсний центр для підготовки врятування життєво важливих документів у надзвичайних ситуаціях
- ISCAP** Interagency Security Classification Appeals Panel, Міжвідомча апеляційна комісія з питань класифікації документів
- ISO** International Organization for Standardization, Міжнародна організація стандартизації
- ISOO NARA** · Information Security Oversight Office, Управління по нагляду за інформаційною безпекою Національного архіву США
- JCP** Joint Committee on Printing, Об'єднаний комітет (обох палат Конгресу США) з питань друку
- JSTOR** цифрова бібліотека з on-line доступом
- MAC** Midwest Archives Conference, Конференція архівів Середнього Заходу
- MARAC** Mid-Atlantic Regional Archives Conference, Середньо-Атлантична регіональна архівна конференція
- MARC** Machine-Readable Cataloging, група англо-американських та побудованих на їх базі національно орієнтованих стандартів для бібліотечної каталогізації у машиночитаній формі (BNB MARC, MARC II, UKMARC, INTERMARC, USMARC, AUSMARC, CANMARC, DanMARC, LCMARC, NorMARCV, SwaMARC, UNIMARC та інші)
- MPRC** Military Personnel Records Center, центр зберігання персональних документів військовослужбовців
- NAANICA** North American Archival Network of the International Council of Archives, Північно-Американська архівна мережа Міжнародної Ради Архівів
- NAGARA** National Association of Government Archives and Records Administrators, Національна асоціація урядових архівів і адміністраторів документації
- NARA** National Archives and Records Administration, Національний архів і Адміністрація документації (назва Національного архіву США у 1934–1949 рр.; з 1985 р. і донині)

- NARS**..... National Archives and Records Services, Національний архів і Служба документації (назва Національного архіву США у 1950–1984 рр.)
- NASARA**..... National Association of State Archives and Records Administrators, Національна асоціація архівів штатів і адміністраторів документації
- NCON** Congressional Affairs Staff, Управління у справах Конгресу Національного архіву США
- NCSA** National Center for Supercomputing Applications, University of Illinois at Urbana – Champaign, Національний центр суперкомп'ютерних прикладних задач Університету штату Іллінойс
- NDC** National Declassification Center, Національний центр розсекречування (функціонує у складі Національного архіву США)
- NEA**..... New England Archivists, Архівісти Нової Англії, регіональне професійне об'єднання архівістів
- NEHA** National Episcopal Historians and Archivists, Національна організація єпископальних істориків і архівістів
- NFACE** the National Forum on Archival Continuing Education, Національний форум архівної безперервної освіти
- NITRD** Networking and Information Technology Research and Development Program, Програма розвитку досліджень у галузі мережових і інформаційних технологій
- NISO** National Information Standards Organization, Національна організація інформаційних стандартів
- NISPPAC**..... National Industrial Security Program Policy Advisory Committee, Наглядний комітет з реалізації Національної програми промислової безпеки
- NIST** National Institute for Standards and Testing або National Institute of Standards and Technology, Американський Національний інститут стандартів і тестування (технологій)
- NHPC** National Historical Publications Commission, Національна комісія історичних публікацій (назва Комісії у 1934–1974 рр., з грудня 1974 р. – **NHPRC**)
- NHPRC** National Historical Publications and Records Commission, Національна комісія історичних публікацій і документів (назва **NHPC** до 1974 р.)
- NGA** the National Geospatial–Intelligence Agency, Національне агентство геопросторової розвідки
- NPRC**..... National Personnel Records Center, Національний центр документації з особового складу
- NRO** the National Reconnaissance Office, Національного управління розвідки
- NSA** the National Security Agency, Агентство Національної безпеки
- NSC** the National Security Council, Рада національної безпеки
- NSCDA**..... The National Society of The Colonial Dames of America, Національне товариство колоніальних дам Америки
- ОАН**..... Organization of American Historians, Організація американських істориків
- OCLC** Online Computer Library Center, Міжнародна науково-дослідна організація бібліотечного обслуговування та розширення доступу до інформації
- OAIS** Open Archival Information System, Відкриті архівні інформаційні системи
- OGIS** Office of Government Information Services, Управління служб урядової інформації
- OMB** Office of Management and Budget, Управління менеджменту і бюджету
- ОПМ**..... Office of Personnel Management, Офіс управління персональними справами
- OSS** Office of Strategic Services, Управління (Офіс) стратегічних служб
- OWI** Office of War Information, Управління військової інформації
- PACE** Post-Appointment and Continuing Education and Training Programs, Керівні принципи для розвитку післядипломної і безперервної освіти і навчальних програм, затверджені Радою SAA 30 серпня 1997 р., перезатверджені 2002, 2005–2006 рр.
- PIDB**..... Public Interest Declassification Board, Комісія з розсекречування документів, що представляють «екстраординарний інтерес» для громадськості

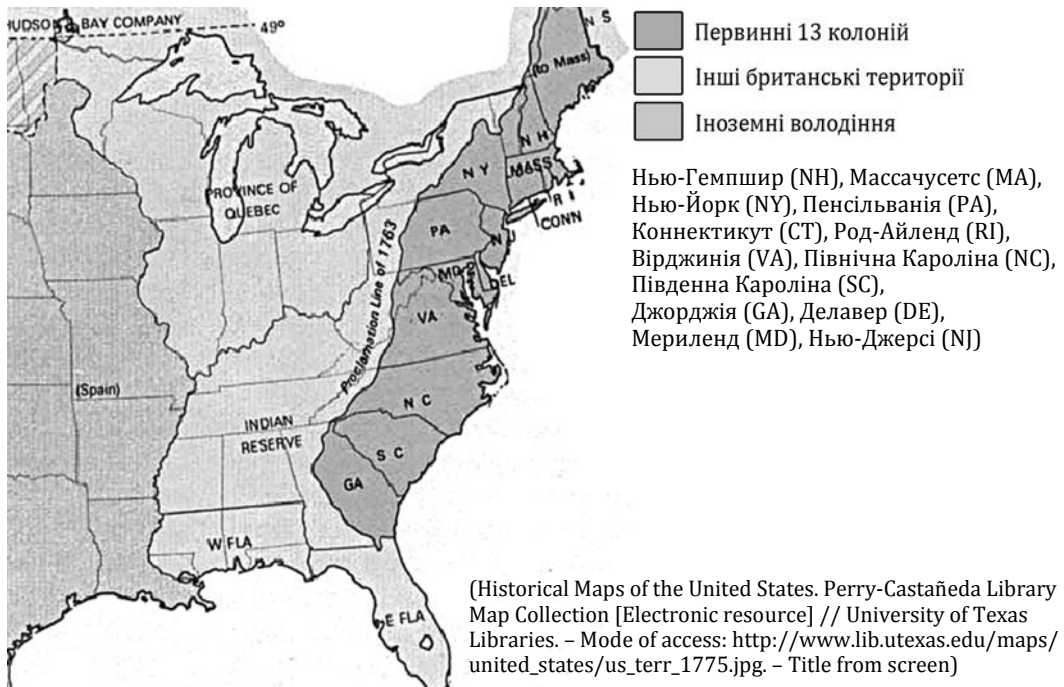
- P.L.** Публічні закони США, розділ законодавства
- PMO** ERA Program Management Office, Управління по реалізації програми Архіву електронних документів «ERA»
- PROD**..... Commission on Paperwork Required by Offices and Departments, Комісія з паперової роботи, яку вимагають від приватних компаній урядові департаменти і управління
- PROFS**..... PProfessional Office System, комп'ютерна система, розроблена корпорацією IBM 1981 року для створення і зберігання електронних документів у офісах
- PWA**..... Public Works Administration (Federal Emergency Administration of Public Works – назва до 1939 р.), Адміністрація громадських робіт, діяла у часи «нового курсу» Президента США Фр. Д. Рузвельта у 1933–1943 рр.
- RAMP** Records and Archives Management Programme, Програма управління архівами і документами, заснована ЮНЕСКО 1979 р.
- RBMS**..... Rare Books and Manuscripts Section, Association of College and Research Libraries, a division of the American Library Association, Секція хранителів манускриптів і рідкісних книг Асоціації бібліотек коледжів і дослідницьких інституцій ALA
- RD–DRT** Reappraisal and Deaccessioning Development and Review Team, Підкомітет SAA по перегляду і розвитку вимог до повторної експертизи цінності документів
- SAA**..... the Society of American Archivists, Товариство американських архівістів
- SDSC**..... San Diego Supercomputer Center, Суперкомп'ютерний центр, Сан-Дієго, Каліфорнія
- SDT–DRT**.... Schema Development Team (Development and Review Team), Спеціальна група у складі Комітету по стандартах SAA для відслідковування змін мови описування структури XML-документа – XML Schema та мови схем – DTD-schema language) і Document Type Definitions (DTD)
- SFA** Survey of Federal Archives, Огляд федеральних архівів – проект WPA з описування федеральних історичних документів часів «нового курсу» Президента США Фр. Д. Рузвельта тривав з січня (квітня) 1936 р. до 30 червня 1942 р. Від червня 1937 р. був частиною **HRS**.
- SHRAB**..... State Historical Records Advisory Board, Дорадча комісія з історичних документів штатів
- SGML** Standard Generalized Markup Language, Стандартна узагальнена мова розмітки
- SLTPS–PAC** · State, Local, Tribal, and Private Sector Policy Advisory Committee, Консультативний комітет з реалізації політики інформаційної безпеки в державному, місцевих, плеємінних і приватних секторах
- SRMA**..... Society of Rocky Mountain Archivists, Товариство архівістів Скелястих гір
- SSA**..... Society of Southwest Archivists, Товариство Південно-Західних архівістів
- TACC**..... Texas Advanced Computing Center, Техаський центр перспективних комп'ютерних технологій Університету штату Техас, м. Остін
- TS–DACs**.... Technical Subcommittee for Describing Archives: A Content Standard, Технічний підкомітет з архівного описування SAA
- TS–EAD** Technical Subcommittee on Encoded Archival Description, Технічний підкомітет з кодованого архівного описування SAA
- TS–AFG**..... Technical Subcommittee on Archival Facilities Guidelines, Технічний підкомітет по стандартах архівних будівель і обладнання SAA
- WGSAD**..... Working Group on Standards for Archival Description, Робоча група по стандартах з архівного описування SAA
- WorldCat OCLC** · бібліотечний on-line каталог
- WPA**..... Works Progress Administration (Work Projects Administration) – Адміністрація прогресу робіт (Адміністрація робочих проектів – назва до 1939 р.), діяла у часи «нового курсу» Президента США Фр. Д. Рузвельта у 1935–1943 рр.
- XML**..... eXtensible Markup Language, розширююча мова розмітки
- U.S.C.**..... United States Code, Кодекс Сполучених Штатів

Додаток Б

ПОЯСНЕННЯ ЗАГАЛЬНОІСТОРИЧНОГО ХАРАКТЕРУ

Б-1 Довідка про зростання території США та формування адміністративно-територіального поділу

Перші тринадцять колоній, що увійшли до складу США: Делавер (колонія), Пенсільванія (провінція), Нью-Джерсі (провінція), Джорджія (провінція), Коннектикут (колонія), Массачусетс-Бей (провінція у складі території Массачусетсу і Мену), Мериленд (провінція), Південна Кароліна (провінція), Нью-Гемпшир (провінція), Нью-Йорк (провінція у складі територій Нью-Йорку і Вермонту), Північна Кароліна (провінція у складі територій Північна Кароліна і Теннессі), Род-Айленд (колонія і територія плантації Провіденс), Вірджинія (колонія і домініон Вірджинія у складі територій Вірджинії, Західної Вірджинії і Кентуккі) до здобуття незалежності належали Британській імперії (*mapa 1*). Кожна колонія мала свою систему самоуправління, місцеві уряди. 4 липня 1776 року 12 колоній (крім Нью-Йорку) проголосували за Декларацію незалежності. 1787 року була прийнята Конституція США, за якою утворено федеративну державу Сполучені Штати Америки. Першим Президентом США обрано 30 квітня 1789 році Джорджа Вашингтона.

Mapa 1. Розподіл територій британських колоній за станом на 1775 рік

Колонії-засновники США набули статусу штатів (від 1-го до 13-го) у такому порядку: Делавер – 7 грудня 1787 року, Пенсільванія – 12 грудня 1787 року, Нью-Джерсі – 18 грудня 1787 року, Джорджія – 2 січня 1788 року, Коннектикут – 9 січня 1788 року, Массачусетс – 6 лютого 1788 року, Мериленд – 28 квітня 1788 року, Південна Кароліна – 23 травня 1788 року, Нью-Гемпшир – 21 червня 1788 року, Нью-Йорк – 26 липня 1788 року, Вірджинія – 25 червня 1788 року, Північна Кароліна – 21 листопада 1789 року, Род-Айленд – 29 травня 1790 року.

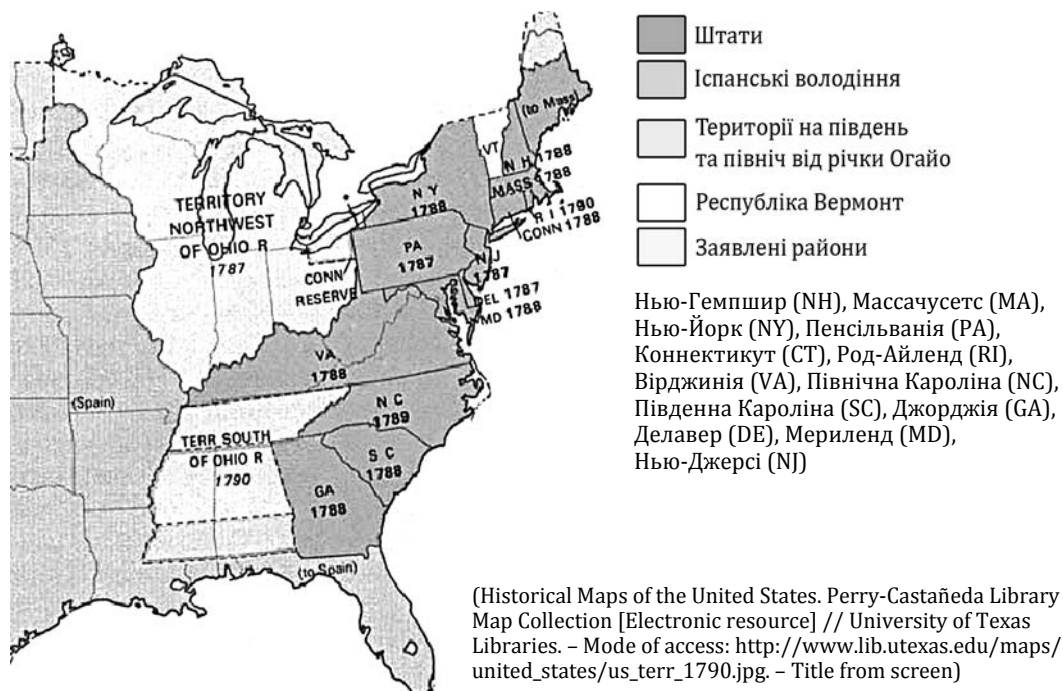
14-м штатом США став Вермонт. Перше поселення у Вермонті заснували англійці у 1724 р. У 1777–1791 рр. на території Вермонту існувала незалежна Республіка Вермонт. 4 березня 1791 року Вермонт увійшов до складу США (*мана 2*).

1776 року мешканці Західної Вірджинії порушили перед Конгресом питання про створення власного штату. У жовтні 1862 року на референдумі західні вірджинці проголосували за відділення від Вірджинії. 35-й за порядком штат Західна Вірджинія створено 20 червня 1863 року.

1791 року із штату Мериленд виділено федеральний округ Колумбія, 17 листопада 1800 року Вашингтон, D.C. остаточно визначений як столиця США.

1 червня 1792 року від Вірджинії відділився Кентуккі, який став 15-м штатом. Територія Міссісіпі, утворена 1798 року, стала 20-м штатом США 10 грудня 1817 р.

На території штату Мен перші поселення засновані французами (1604) та англійцями (1607). Між Англією і Францією увесь час тривало суперництво за землі Мену. Після проголошення незалежності і до 1820 року територія Мену входила до складу Массачусетсу. Після Міссурійського компромісу (угода від 1820 року про прийняття до США штату Міссурі як рабовласницького та штату Мен як вільного), 15 березня

Мана 2. Сполучені Штати Америки та прилеглі території за станом на 1790 рік

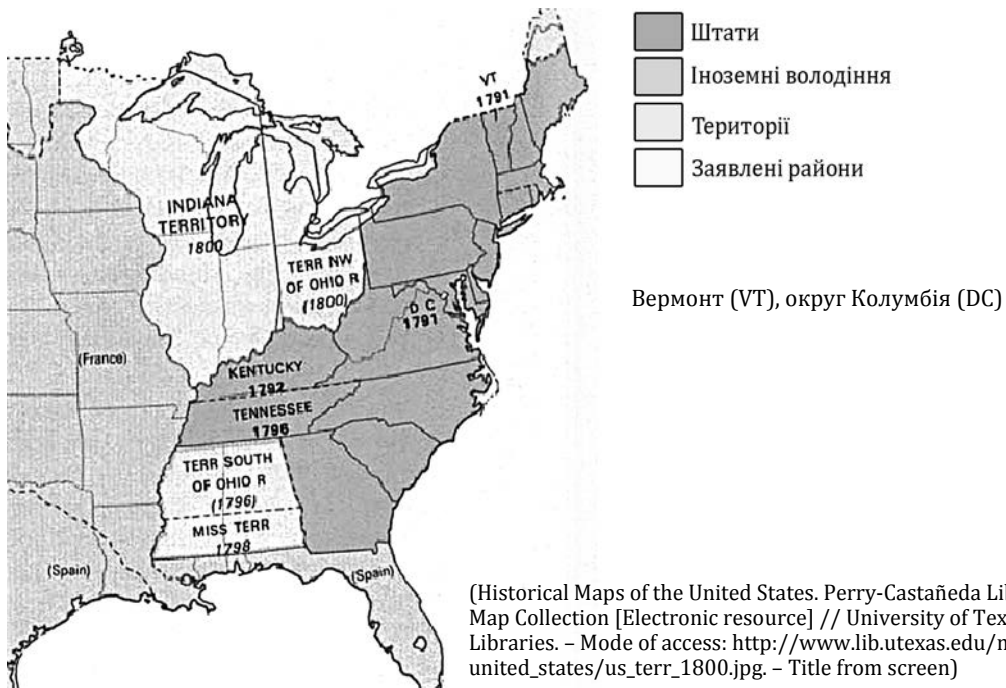
1820 року, Мен відділився від Массачусетсу і отримав статус вільного від рабства 23-го штату США.

1787 року відповідно до Акту Конгресу від 1785 року була створена «Territory North-west of Ohio river» (Північно-західна територія річки Огайо). На ній із часом утворилися штати Огайо (1 березня 1803 р.), Індіана (11 грудня 1816 р.), Іллінойс (3 грудня 1818 р.), Мічиган (26 січня 1837 р.), Вісконсин (29 травня 1848 р.). 1858 року частина цієї території увійшла до складу штату Міннесота, утвореного 11 травня цього ж року (*мана 2*).

У колоніальний період території на південь від річки Огайо формально вважалися частиною Північної Кароліни, географічно відділеними від неї горами Аппалачі. 1789 року законодавчі збори Північної Кароліни поступилися правами на землі за горами Конгресу США, який створив на них «Territory South of Ohio river» (Територія Півдня річки Огайо), столицею якої стало м. Ноксвілл. 1 червня 1796 року на ній утворено 16-й штат США – Теннессі (*мана 3*).

Значне збільшення території Сполучених Штатів відбулося 1803 року, коли США придбали колонію Луїзіана. Її площа складала 828 тис. кв. миль або 2 млн 100 тис. кв. км і охоплювала території або частини територій 15 сучасних штатів США і двох канадських провінцій. Вона включала сучасні штати Арканзас, Міссурі, Айова, Оклахома, Канзас і Небраска, південну частину Міннесоти, що на заході річки Міссісіпі, східну половину Колорадо, Луїзіану по річці Міссісіпі, у тому числі сучасне м. Новий Орлеан, майже всю Південну Дакоту і Північну Дакоту, північний схід Нью-Мексико, північний Техас, більшу частину Монтани і частину Вайомінгу.

На території колонії Луїзіана згодом виникли такі штати: Луїзіана (30 квітня 1812 р.), Алабама (14 грудня 1819 р., до кордонів штату на той час входила лише час-

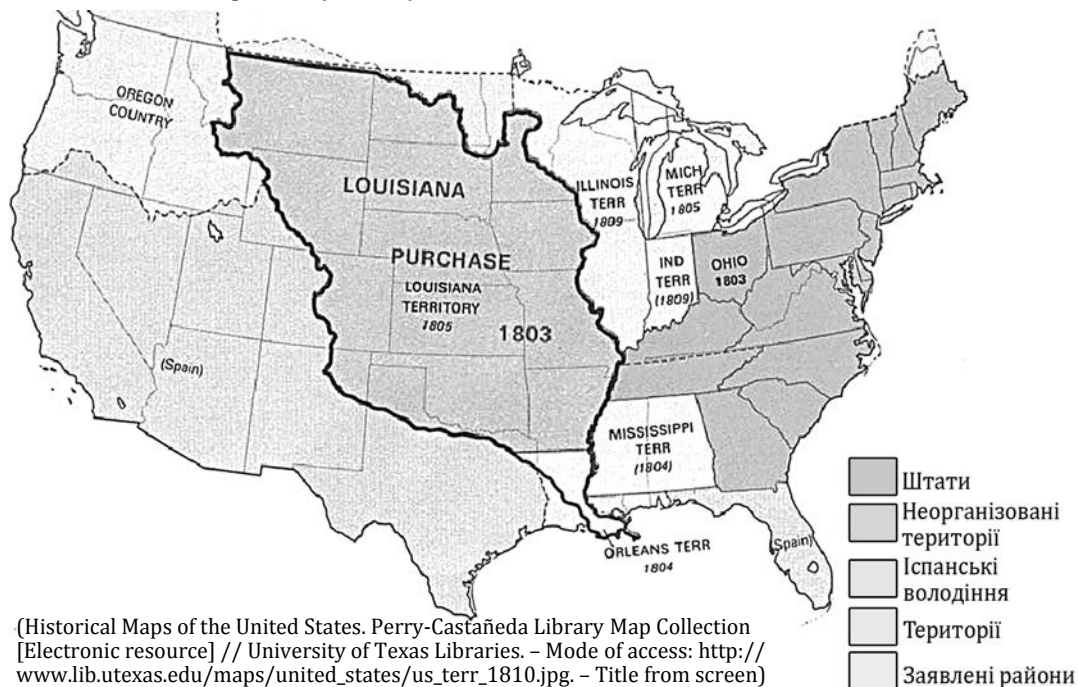

Мана 3. Сполучені Штати Америки та інкорпоровані території станом на 1800 рік

тина його сучасної території), Міссурі (10 серпня 1821 р.), Арканзас (15 червня 1836 р.), Айова (28 грудня 1846 р.), Мінесота (1858 року під час утворення штату південну частину поєднано з північно-східною), Канзас (29 січня 1861 р.), Небраска (1 березня 1867 р.), Колорадо (1 серпня 1876 р.), Південна Дакота (2 листопада 1889 р.), Північна Дакота (2 листопада 1889 р.), Монтана (8 листопада 1889 р.), Вайомінг (10 липня 1890 р.), Оклахома (16 листопада 1907 р.) (*мана 4*).

З 1513 року територія Флориди була іспанським володінням. За Паризьким мирним договором (1763 року, між Великобританією і Португалією та Францією і Іспанією) Флорида перейшла до Великобританії. За угодою від 2-3 вересня 1782 року, підписаною у ході Американської революції (1775–1783 рр. – війна за незалежність) Великобританія поступилася Флоридою Іспанії. 22 лютого 1819 року Іспанія продала Флориду США. З 3 березня 1845 року Флорида стала 27-м штатом США. Територія Західної Флориди була приєднана в 1810–1813 рр.

Кордони між США та Британською імперією були визначені Англо-американською конвенцією, підписаною у Лондоні 20 жовтня 1818 р. Кордон проходив по 49-й паралелі від озера Ері до Скелястих гір. Територія Орегон знаходилась у спільному користуванні англійців і американців, що призводило до постійних суперечок. Група експансіоністів у Конгресі США пропонувала провести кордон по 54°40' північної широти, тобто включити до складу США увесь Орегон аж до південного кордону російської Аляски. Назривала війна. Водночас 1846 року США розпочали війну з Мексикою через анексію Техасу. Вести війну на два фронти США не могли, тому 15 червня 1846 року між США і Великобританією був підписаний Орегонський договір, яким встановлено кордон між американськими і англійськими володіннями на Орегонській землі по 49 паралелі (*мана 5*).

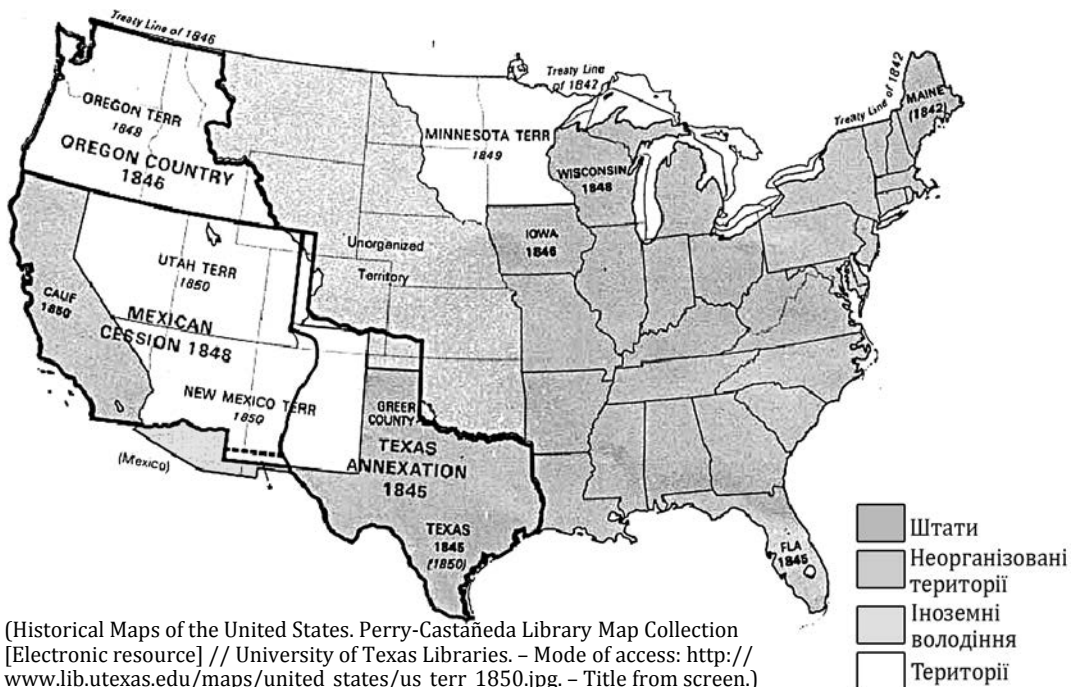

Мана 4. Територія колонії Луїзіана, придбаної США у Франції 1803 року

1848 року була створена Територія Орегон, на якій із часом створено штати Орегон (14 лютого 1859 р.), Вашингтон (11 листопада 1889 р.), Айдахо (3 липня 1890 р.). Частина території увійшла до штату Монтана (*мана 5*).

На початку 1820-х рр. переселенці з півдня США почали заселяти мексиканський Техас. Невдовзі вони склали більшість його населення і заявили про вихід зі складу Мексики. Почалася війна за незалежність Техасу, яка 1836 р. закінчилася утворенням Республіки Техас. У 1837–1845 рр. розглядалися пропозиції з обох сторін, Техасу і США, про інтеграцію Республіки Техас до складу США. 13 жовтня 1845 року мешканці Техасу проголосували за його анексію Сполученими Штатами. Президент США Джеймс Полк підписав документи про інтеграцію 29 грудня 1845 р. Таким чином, Техас став 28-м штатом США. Анексія Техасу призвела до Мексиканської війни (1846–1848), у результаті якої Мексика уступила США Верхню Каліфорнію і Нову Мексику, тобто землі сучасних штатів Каліфорнія, Нью-Мексико, Аризона, Невада і Юта. Понад 76 тис. кв. миль (120 тис. кв. км) США придбали 1853 року у Мексики за мирною угодою, підписаною американським послом у Мексиці Джеймсом Гадсденом (1788–1858). На теперішній час ця земля, розташована на півдні р. Гіла та західніше Ріо-Гранде, входить до складу штатів Аризона та Нью-Мексико.

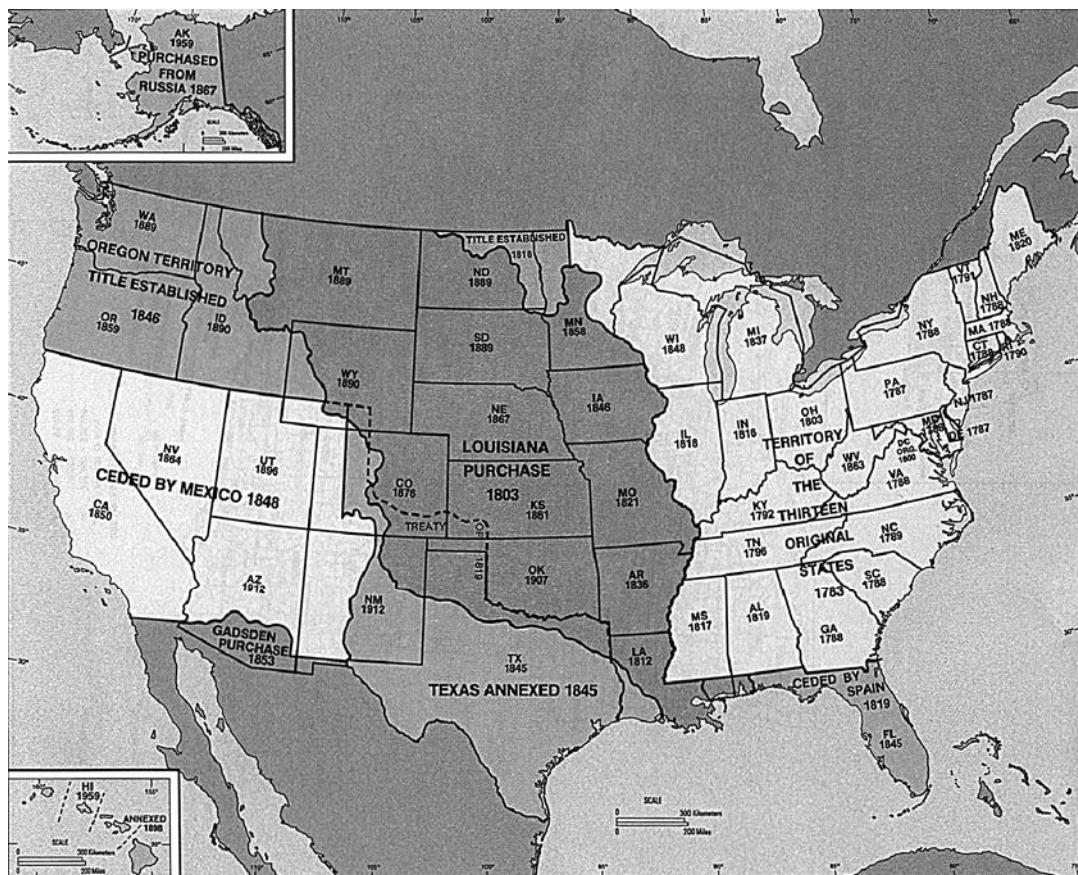
На зазначених територіях згодом утворилися штати: Каліфорнія (9 вересня 1850 р.), Невада (31 жовтня 1864 р.), Юта (4 січня 1896 р.), Нью-Мексико (6 січня 1912 р.), Аризона (14 лютого 1912 р.), частина території увійшла до штату Колорадо, утвореного 1876 р. (*мана 5*).

Мана 5. Анексія Техасу 1845 року; американська територія Орегону, отримана за угодою між Великобританією і США 1846 року; приєднані території після Мексиканської війни

18 серпня 1856 року Конгрес США ухвалив федеральний закон, який дозволяв громадянам США заселяти і освоювати острови з покладами гуано, що не перебували під юрисдикцією інших держав. До складу США увійшли острови Бейкер, Джарвіс, Холленд, риф Кінгмен, атоли Джонстон та Мідуей.

1867 року США придбали у Російської імперії Аляску та ряд невеликих островів. 1898 року США анексували Гавайські острови. У результаті Паризького мирного договору від 10 грудня 1898 року, яким завершилась Іспано-американська війна, Іспанія уступила США острів Пуерто-Ріко і продала Філіппінські острови. 1916 року США придбали у Данії Віргінські острови. У 1959 році Аляска (3 січня) та Гаваї (21 серпня) стали відповідно 49-м і 50-м штатом США (мана 6).

Мана 6. Узагальнений вигляд територіального зростання Сполучених Штатів Америки із зазначенням сучасного розподілу території країни на штати:

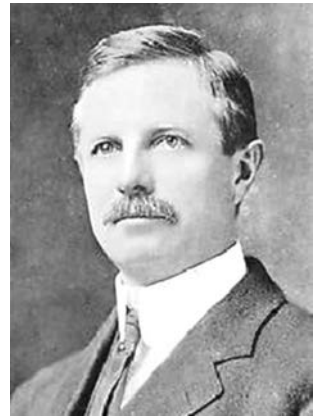
Айдахо (ID), Айова (IA), Алабама (AL), Аляска (AK), Аризона (AZ), Арканзас (AR), Вайомінг (WY), Вашингтон (WA), Вермонт (VT), Вірджинія (VA), Вісконсин (WI), Гаваї (HI), Делавер (DE), Джорджія (GA), Західна Вірджинія (WV), Іллінойс (IL), Індіана (IN), Каліфорнія (CA), Канзас (KS), Кентуккі (KY), Колорадо (CO), Коннектикут (CT), Луїзіана (LA), Массачусетс (MA), Мінесота (MN), Міссурі (MO), Мічиган (MI), Монтана (MT), Мен (ME), Мериленд (MD), Небраска (NE), Невада (NV), Нью-Гемпшир (NH), Нью-Джерсі (NJ), Нью-Йорк (NY), Нью-Мексико (NM), Огайо (OH), Оклахома (OK), Орегон (OR), Пенсільванія (PA), Род-Айленд (RI), Північна Дакота (ND), Північна Кароліна (NC), Теннесі (TN), Техас (TX), Флорида (FL), Південна Дакота (SD), Південна Кароліна (SC), Юта (UT)

Б-2 Концепція американського фронтиру та визначення фронтір-зон

*О, дай мені притулок там,
Де бізони живуть,
Де олені пустують в лісах,
Де так рідко в обличчя кинуть зле слівце,
І де далечінь не завжди в хмарах.*

Американська народна пісня

1893 року американський історик Дж. Фр. Тернер (1861–1932) запропонував концепцію «frontier society» (прикордонного суспільства)¹. На думку вченого, який народився у Вісконсині, що також входив до зони Фронтір, не можливо зрозуміти американську історію, не враховуючи при цьому територіальну, географічну, культурну і соціологічну складові. Тернер вважав, що європейський вплив відчувався лише на першому етапі формування американського суспільства, а власне коріння американської нації слід шукати в освоєнні «Дикого Заходу». Тернер писав, що «дикість змінює колоніста. Вона знаходить його європейцем по сукні, роду діяльності, інструментам, способам подорожування і образу думки. Вона витягує його з залізничного вагона і садить у каное з березової кори. Вона зриває з нього одяг цивілізації і вдягає у мисливську сорочку і мокасини. Вона поселяє його в хатини черокі та ірокезів і споруджує

ДЖЕКСОН ФРЕДЕРІК
ТЕРНЕР

навколо нього індіанський частокіл. Довгий час йому доводиться вирощувати індіанське зерно і орати гострою палицею»². У боротьбі за виживання формується новий характер переселенця. Він вже не той європейець, що нещодавно вступив на американський континент, він – волелюбний, заповзятливий, винахідливий, життєрадісний, авантюрний і навіть жорстокий американець, індивідуаліст і людина широкої душі. Вчений називав фронтір «лінією найбільш швидкої і ефективною американізації»³. Він ідеалізував американський Захід, вважаючи його кордоном, де народились ідеали свободи і демократії, а головне нова американська нація – етнокультурна спільнота, яку відрізняють від європейських націй власні риси і самосвідомість.

Американський фронтір характеризується поверненням переселенців до простого господарювання, їх адаптацією до нового середовища, еволюцією регіонів у процесі експансії від примітивної економіки і політичних умов фронтиру в комплексність міського життя і мануфактурної цивілізації. Для Тернера Фронтір був прикордонною смугою, «місцем зустрічі дикості і цивілізації», областю «вільних земель» північно-

¹ Тёрнер Ф. Д. Фронтир в американской истории [Текст] / Фредерик Дж. Тёрнер ; пер. с англ. А. И. Петренко. – М. : Весь мир, 2009. – 304 с.

² Turner F. J. The Significance of the Frontier in American History [Text] / Frederick Jackson Turner // Annual Report of the American Historical Association for the Year 1893. – Washington, 1894. – P. 201.

³ Ibid.

американського континенту, яка освоювалася білими поселенцями і постійно пересувалася в залежності від експансії на Захід. Вчений визначив стадії просування лінії Фронтіру у просторовому вимірі від Атлантичного до Тихоокеанського узбережжя, у часовому – з XVII ст. до 1880 р.⁴

Російський культуролог О. М. Судакова вбачає значення концепції Тернера у тому, що вчений надав терміну «фронтір» культурологічний зміст, вказавши, як на його економічну і соціальну, так і на культурну складову; звернув увагу на те, що просування фронтіру було процесом, результатом якого стало формування культури нової особистості і нового суспільства; підкреслив неоднорідність культури фронтіру, що формувалася під впливом на неї місця і часу просування смуги заселення⁵.

На сучасному етапі розвитку історичної науки концепція Тернера стала предметом компаративістських досліджень багатьох російських вчених. Серед зроблених ними висновків особливе значення для дослідження історії архівів мають такі:

- Фронтір є зоною протистояння центру і периферії;
- у цій зоні формуються основні тенденції, що визначають подальший розвиток територій;
- Фронтір – зона «особливих соціальних умов», «контакту», «нестійкої рівноваги», «рухомого кордону», на якому змішуються різні етноси, культури, мови, традиції, релігії, форми свідомості та світосприйняття, і під впливом географічних, кліматичних, політичних, економічних умов у короткий час складається нове суспільство із модерною культурою;
- серед головних цінностей, що формуються у суспільстві Фронтіру, на першому місці стоять свобода від усталених традицій та індивідуалізм. Прагнення свободи підштовхує людей до її захисту, самоповаги, з одного боку, а з другого – до поваги права на свободу іншого. Сприйняття свободи в такому сенсі сприяє розвитку демократії. Однак ворожі до людини умови існування і важка праця на неосвоєній землі вимагають об'єднання зусиль, практична розважливність наочно демонструє необхідність створення колективів, товариств, асоціацій для подолання спільних проблем і перешкод⁶.

⁴ Turner F.J. The Significance of the Frontier in American History [Text] / Frederick Jackson Turner // Annual Report of the American Historical Association for the Year 1893. – Washington, 1894. – P. 202–206.

⁵ Судакова О. Н. Концепт «Сибирская культура» в теории фронта [Текст] / О. Н. Судакова // Исторические, философские, политические и юридические науки, культурология и искусствоведение. Вопросы теории и практики. – Тамбов : Грамота, 2012. – № 4 (18): в 2-х ч. – Ч. 1. – С. 180.

⁶ Болховитинов Н. Н. О роли «подвижной границы в истории США (критический анализ концепции Ф. Тернера) [Текст] / Н. Н. Болховитинов // Вопросы истории. – 1962. – № 9. – С. 57–74 ; Замятина Н. Ю. Зона освоения (фронтір) и ее образ в американской и русской культурах [Текст] / Н. Ю. Замятина // Общественные науки и современность. – 1998. – № 5. – С. 75–88 ; Агеев А. Д. Американский «фронтір» и «сибирский рубеж» как факторы цивилизационного разлома [Текст] / А. Д. Агеев / Американский и сибирский фронтір. – Томск, 1997. – Вып. 2. – С. 30–36 ; Агеев А. Д. Сибирь и американский Запад: движение фронтіров [Текст] / А. Д. Агеев. – М. : Аспект-Пресс, 2005. – 381 с. ; Резун Д. Я. Фронтір в истории Сибири и Северной Америки в XVII–XX вв.: общее и особенное [Текст] / Д. Я. Резун. – Новосибирск : РИПЕЛ, 2005. – 130 с. ; Якушенков С. Н. Американский фронтір и российские аналоги в Поволжье и на Нижней Волге [Текст] / С. Н. Якушенков, О. С. Якушкова // Каспийский регион: политика, экономика, культура. – 2010. – № 1 (22). – С. 109–114 ; Иванова Л. М. Роль фронтіра в истории США [Электронный ресурс] // Pandia.ru. – Режим доступа: <http://www.pandia.ru/text/78/024/2401.php>. – Название с экрана ; Судакова О. Н. Концепт «Сибирская культура» в теории фронта [Текст] / О. Н. Судакова // Исторические, философские, политические и юридические науки, культурология и искусствоведение. Вопросы теории и практики. – Тамбов : Грамота, 2012. – № 4 (18): в 2-х ч. – Ч. 1. – С. 179–183.

Важливим для дослідження теми розвитку архівної справи є підхід до поняття Фронтир видатного російського вченого А. Д. Агеєва (1947–2002). За Агеєвим, Фронтир є поняттям не тільки географічним, економічним, соціальним, правовим, але й політичним. Фронтир – це фізичне переміщення людини, уже звиклої до громадянського стану, в умови стану природного. Однак природний стан не наставав на вічно, його рецидив тривав недовго. Люди одразу ж починали гуртуватися в колективи. Громада повною мірою виступала в ролі суверена. Йдучи від примітивних атрибутів прямої демократії, американський Захід формував виборні, постійні органи влади і з часом інтегрувався в усталені структури республіканського ладу і представницької демократії⁷.

Агеєв вказував, що для жителів 13 перших англійських колоній «Заходом» були території на захід від Аллеганських гір до р. Міссісіпі. Перші колонії несли на собі відбиток англійської культури і традицій. У середині XIX ст. території на схід від р. Міссісіпі західними вже не називались. Топонім «Захід» переміщувався разом із просуванням дослідників і поселенців до Тихого океану.

Однією з визначальних рис американського Фронтиру Агеєв називав взаємодію і взаємообмін різнорідних культурних потенціалів носіїв соціально-культурних типів, які різко відрізнялись один від одного; цей фактор у «плавильному котлі» стимулював соціально-економічну динаміку. Ще одним важливим висновком Агеєва є те, що американська бінарна система «метрополія-колонія» була саморегулюючою системою, у той час, як, наприклад, у Російській імперії – це була система, яку регулювали зверху.

Агеєв також вказував на різницю ментальності жителів американської Півночі та Півдня. Плантатори були людьми хоробрими, відчайдушними, щедрими, але при цьому ледачими та честолюбними, а янки – розважливими, схильними до наполегливої праці, але жадібними, бюрократами і прагматиками. Прагнення південних штатів усіма силами відстоювати свої права до середини XIX ст. призвело до інтерпретації доктрини прав як права штатів на вільний вихід із Союзу. Ініціатором у грудні 1860 року виступила Південна Кароліна. У січні-лютому 1861 року із Союзу вийшли Міссісіпі, Флорида, Алабама, Джорджія, Луїзіана, Техас, Теннессі, а потім Арканзас, Вірджинія і Північна Кароліна. У лютому 1861 року була утворена Конфедерація. 12 квітня 1861 року між Північчю і Півднем почалася чотирирічна кровопролитна Громадянська війна. Агеєв писав, що сучасна американська історіографія пояснює суть конфлікту з точки зору цивілізаційного підходу. Це був більше конфлікт у сфері культури, ніж політики чи ідеології. Північ намагалася поширити свої культурні нормативи на Південь і навпаки. Однак дослідник не відкидає факту, що в основі американського сепаратизму лежали економічні та політичні інтереси основних прошарків американського суспільства.

Агеєв вказував й на те, що плантатори Півдня більше, ніж підприємці Нової Англії, були зацікавлені в експансії на Захід. У підприємців Нової Англії у розпорядженні були ще північно-західні території, оскільки їх діяльність не вимагала значних земельних угідь. Плантатори вже перед купівлею Луїзіани межували із р. Міссісіпі і не мали місця для розширення своїх володінь.

⁷ Агеєв А. Д. Сибирь и американский Запад: движение фронтиров. Введение [Текст] / А. Д. Агеєв. – М. : Аспект-Пресс, 2005.

Тож очевидно, що А. Д. Агеев розрізняв не лише політичні та соціально-економічні особливості різних регіонів США, а й культуру і менталітет Нової Англії, Півночі, Старого Півдня, «Дикого Заходу»⁸.

У сучасній американістиці під поняттям «Фронтир» у вузькому сенсі розуміють територію освоєння або контактну зону, де щільність населення складала від 2 до 6 осіб на квадратну милю. Фронтир є смугою між заселеною і освоєною територією та незаселеною. У США під цю зону підпадали не лише незаселені території, а й землі, на яких проживали індіанці. Європейці, постійно прагнучи нових земель, просувалися на захід, північ та південь північноамериканського континенту і у зонах Фронтир стикалися з індіанськими племенами. Між новими поселенцями та індіанцями розвивалася торгівля та відбувалися збройні сутички. Крім індіанців, перешкодою на шляху переселенців ставало прагнення Великобританії, Франції, Іспанії, Мексики до утримання північноамериканських територій за собою, що, так само, як і з індіанцями, призводило до воєн та дрібних збройних конфліктів. Такі стосунки, разом із незвичними для європейців географічними та кліматичними умовами, важкою працею по обробці цілинних земель, впливали на формування ментальності американців, їх політичні та соціальні інститути, культуру.

У широкому сенсі сучасні американісти називають Фронтир – макросистемою, контактною зоною, де відбувається обмін різного роду соціальним і культурним досвідом. Це вже «не локальне явище американського Заходу, а феномен капіталістичної світосистеми»⁹.

У американській територіальній експансії виділяють два колонізаційних потоки: «північний», який прокладали промисловці та торговці Нової Англії до багатого лісом і хутром Орегону, та «південний», по якому просувались переселенці до Нової Мексики, Техасу і Каліфорнії.

У XVII ст. – лінія Фронтир проходила по землях Атлантичного узбережжя, поселення засновувались уздовж річок, які впадають до Атлантичного океану.

У першій чверті XVIII ст. – торговці просувалися з Делаверу і території індіанців Шоні (у XVII ст. жили на сході р. Делавер та поступово мігрували на захід уздовж р. Огайо) до Огайо. Губернатор А. Спотсвуд (Alexander Spotswood) 1714 року організував експедицію з Вірджинії через Блакитний хребет гір Аппалачі до долини Шенандоа, Вірджинія. Наприкінці першої чверті XVIII ст. шотландсько-ірландські переселенці та німецькі палатини (протестанти з електорату Пфальц у Німеччині, які прибули до Північної Америки у 1709–1710 рр.) просунулись у долину Шенандоа та регіон П'єдмонт (Кароліна). Інша частина палатинів, що оселилася на берегах р. Гудзон, Нью-Йорк, отримала патенти на землі могоавків. На кінець першої чверті XVIII ст. лінія Фронтир вже проходила біля сучасного м. Бредфорд у Пенсільванії. Поселення почи-

⁸ Агеев А. Д. Сибирь и американский Запад: движение фронтиров. Заключение [Текст] / А. Д. Агеев. – М. : Аспект-Пресс, 2005.

⁹ Агеев А. Д. Сибирь и американский Запад: движение фронтиров [Текст] / А. Д. Агеев. – М. : Аспект-Пресс, 2005. – С. 8, 13 ; Судакова О. Н. Концепт «Сибирская культура» в теории фронта [Текст] / О. Н. Судакова // Исторические, философские, политические и юридические науки, культурология и искусствоведение. Вопросы теории и практики. – Тамбов : Грамота, 2012. – № 4 (18): в 2-х ч. – Ч. 1. – С. 181.

налися від Нової річки (приток р. Канаха, Західна Вірджинія) і верхів'я р. Ядкін (Блакитний хребет) і розташовувались аж до французького кордону (колонія Луїзіана). Королівський указ 1763 року забороняв селитися вдалині від річок, що течуть до Атлантики, але він систематично порушувався.

У період Американської революції (1775–1783) лінія Фронтір уже перетинала гори Аллегени в Кентуккі і Теннессі та йшла вверх по р. Огайо. Перший перепис населення 1790 року заселеною вважав територію від узбережжя Мена, включав Нову Англію (крім частин Вермонту і Нью-Гемпширу), Нью-Йорк по р. Гудзон до р. Могавк (біля Скенектеді), східну і південну Пенсільванію, Вірджинію (долина Шенандоа), Кароліни і східну Джорджію. Далі від цього регіону були маленькі поселення у Кентуккі, Теннессі, Огайо. Гори між ними і Атлантичним узбережжям вимагали значних зусиль для транспортування товарів та усього необхідного для життя поселенців.

Перепис 1820 року заселеною вважав територію Огайо, південну Індіану і Іллінойс, південно-східний Міссурі, частину колонії Луїзіана. Цей заселений європейцями регіон був оточений індіанськими територіями. Управління індіанськими племенами стало предметом політичного інтересу. Зона Фронтір у цей час знаходилась у регіоні Великих озер, де діяла Американська компанія по торгівлі хутром з індіанськими племенами, у районі Міссісіпі аж до Скелястих гір, у Флориді. Типовою Фронтір-зоною Тернер вважав поселення по р. Міссісіпі.

Розвиток навігації по каналу Ері (шлях транспортування зерна з долини Огайо до Атлантичного узбережжя) та зацікавленість у розведенні бавовняних та рисових культур у першій чверті XVIII ст. спонукали американців переселятися далі на захід і освоювати нові регіони (вирощування бавовняних культур – Вірджинія, Південна Кароліна, Джорджія, Алабама, Міссісіпі, а також частково території Флориди, Луїзіани і східного Техасу; вирощування рису – Південна Кароліна, Джорджія, а також Луїзіана (територія сучасного штату), Арканзас, Схід Техасу, Північна Кароліна, Міссісіпі, Флорида, Алабама); поклади залізної руди привертала увагу переселенців до Міссурі, Вісконсину, Луїзіани, Кентуккі, Теннессі.

У середині XIX ст. фронтір-зона вже пролягала через Міннесоту, індіанські території, Небраску і Канзас¹⁰.

У 1820–1830-х рр. до США прибуло 152 тис. переселенців із Європи, у 1831–1840 рр. – 600 тис. осіб, у 1841–1850 рр. – 1700 тис. осіб, в останнє десятиліття перед Громадянською війною (1861–1865) – 2600 тис. осіб, у роки Громадянської війни – 2314 тис. осіб¹¹. У середині XIX ст. США вже були покриті густою залізничною мережею, швидкими темпами розвивалася промисловість. Після анексії Техасу (1845), Мексиканської війни (1846–1848) та приєднання Орегону (1846) США отримали значні території, що потребували освоєння.

20 травня 1862 року в США під впливом правлячої республіканської партії, а та-

¹⁰ Turner F.J. The Significance of the Frontier in American History [Text] / Frederick Jackson Turner // Annual Report of the American Historical Association for the Year 1893. – Washington, 1894. – P. 202–206.

¹¹ Ефимов А. В. Промышленный переворот в США. Его общие и особенные черты. Машиностроение. Транспорт [Текст] / А. В. Ефимов / Очерки истории США. 1492–1870 гг. – М. : Учпедгиз, 1958. – С. 185, 196.

кож із метою привертання симпатій якомога більшої кількості населення до сіверян у ході Громадянської війни (1861–1865) Президент США Авраам Лінкольн ініціював Закон про земельні наділи (Гомстед-акт), за яким кожен громадянин, якому виповнився 21 рік і який не воював в армії Конфедерації, заплативши 10 дол., міг отримати земельний наділ у 160 акрів (65 гектарів). Щоб стати повноправним власником землі, достатньо було прожити на ній 5 років, збудувати хатинку, поставити огорожу, завести невеличке господарство. Закон вступив в силу з 1 січня 1863 р. Крім того, 1 січня 1863 року в США відмінено рабство, що дало можливість й чорношкірому населенню брати участь у боротьбі за землю. Закон про гомстеди був відмінений 1976 року, а на Алясці – 1984 року.

Незаможні білі американці, чорношкірі, іммігранти, починаючи з 1860-х рр., масово залишали східні та південні території США і переселялись на захід від Міссісіпі у неосвоєні регіони Великих рівнин, землі Середнього Заходу і Тихоокеанського узбережжя. Приблизно за тридцять років уся земля була розділена між новими власниками, рух переселенців і боротьба за вільну землю припинились. За Гомстед-актом у США було роздано понад 2 млн наділів загальною площею 285 млн акрів (115 тис. гектар), що складало 12 % території країни¹².

Таким чином, поняття «Фронтір» включає рухомі зони, які від кінця XVII ст. – кінця XIX ст. переміщувалися зі сходу на захід північноамериканського континенту, від Атлантичного до Тихоокеанського узбережжя. У цих зонах під час освоєння територій, у своєрідних природних, політичних, економічних, соціальних і культурних умовах сформувались американська нація, якій притаманні особливі риси, цінності і культура. Архіви не могли формуватись у вакуумі, документальні комплекси і архівні установи утворювались під впливом фронтір-процесу і тому були продуктом цього процесу, відчули на собі його вплив і несуть на собі його риси.

Лариса ЛЕВЧЕНКО

Б-3 Сучасне районування Сполучених Штатів Америки

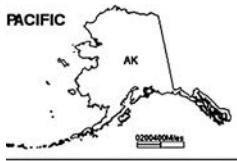
(за даними Бюро перепису населення США. United States Census Bureau [Electronic resource] // Census Bureau Homepage. – Mode of access: http://www.census.gov/econ/census07/www/geography/regions_and_divisions.html ; http://www.census.gov/geo/www/us_regdiv.pdf. – Title from screen)

За сучасним районуванням (на 2013 р.) штати США групуються у такі регіони:

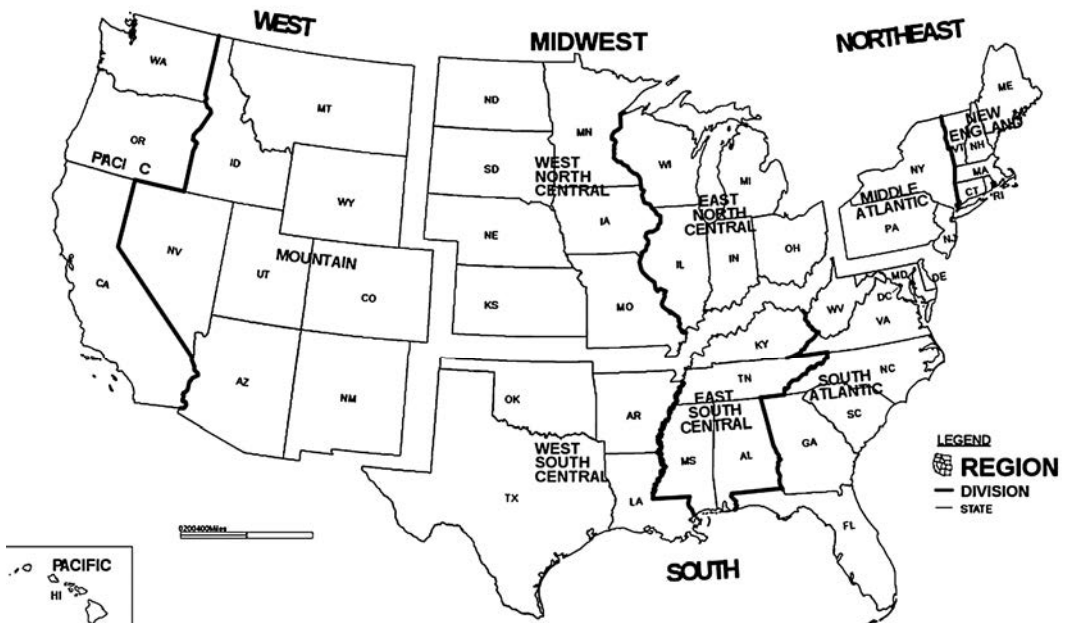
- *Нова Англія* (Мен, Нью-Гемпшир, Вермонт, Массачусетс, Род-Айленд, Коннектикут);
- *Середньоатлантичні штати* (Нью-Йорк, Нью-Джерсі, Пенсільванія);

¹² Куропятник Г. Гомстед-акт и сельское хозяйство в годы войны с Югом, 1861-1865 [Текст] / Геннадий Куропятник // Американский ежегодник, 2003. – М., 2005. – С. 154–172 ; Куропятник Г. Земельный вопрос в Конгрессе США в середине XIX века [Текст] / Геннадий Куропятник // Американский ежегодник, 1995. – М., 1996. – С. 48–69 ; Куропятник Г. Раздел земель Запада и общенациональный кризис в США, 1857–1860 гг. // Американский ежегодник, 1997. – М., 1997. – С. 73–98.

- Північно-східні центральні штати (Огайо, Індіана, Іллінойс, Мічиган, Вісконсин);
- Північно-західні центральні штати (Міннесота, Айова, Міссурі, Південна Дакота, Північна Дакота, Небраска, Канзас);
- Південноатлантичні штати (Делавер, Меріленд, Південна Кароліна, Північна Кароліна, Джорджія, Вірджинія, Західна Вірджинія, Флорида та округ Колумбія);
- Південно-східні центральні штати (Кентуккі, Теннессі, Алабама, Міссісіпі);
- Південно-західні центральні штати (Арканзас, Луїзіана, Оклахома, Техас);
- Гірські штати (Монтана, Айдахо, Вайомінг, Колорадо, Нью-Мексико, Аризона, Юта, Невада);
- Тихоокеанські штати (Вашингтон, Орегон, Каліфорнія, Аляска, Гаваї).

Census Regions and Divisions of the United States

Айдахо (ID), Айова (IA), Алабама (AL), Аляска (AK), Аризона (AZ), Арканзас (AR), Вайомінг (WY), Вашингтон (WA), Вермонт (VT), Вірджинія (VA), Вісконсин (WI), Гаваї (HI), Делавер (DE), Джорджія (GA), Західна Вірджинія (WV), Іллінойс (IL), Індіана (IN), Каліфорнія (CA), Канзас (KS), Кентуккі (KY), Колорадо (CO), Коннектикут (CT), Луїзіана (LA), Массачусетс (MA), Міннесота (MN), Міссурі (MO), Мічиган (MI), Монтана (MT), Мен (ME), Меріленд (MD), Небраска (NE), Невада (NV), Нью-Гемпшир (NH), Нью-Джерсі (NJ), Нью-Йорк (NY), Нью-Мексико (NM), Огайо (OH), Оклахома (OK), Орегон (OR), Пенсильванія (PA), Род-Айленд (RI), Північна Дакота (ND), Північна Кароліна (NC), Теннессі (TN), Техас (TX), Флорида (FL), Південна Дакота (SD), Південна Кароліна (SC), Юта (UT).

Б-4 Система органів управління

Система органів управління у британських колоніях Північної Америки

Британські колонії на середину XVII ст. поділялись на три групи:

- коронні – перебували під управлінням королівських чиновників (Массачусетс, Нью-Гемпшир, Нью-Йорк, Нью-Джерсі, Вірджинія, Північна Кароліна, Південна Кароліна, Джорджія);
- приватновласницькі – належали окремим особам, відповідно до виданого на них патенту (Пенсільванія, Делавер, Мериленд);
- колонії з правами самоврядування, отриманими на підставі королівських хартії (Коннектикут, Род-Айленд).

Колоніями керували губернатори, призначувані королем, власниками колоній або обрані жителями колонії, які мали право брати участь у виборах.

Представницькими органами колоній були Генеральні асамблеї або законодавчі збори колоній. У коронних колоніях законодавчі збори виглядали як двопалатні парламенти, однак на їх рішення могло бути накладене вето губернатором, воно могло бути відмінене королем або Таємною радою. Верхня палата (Сенат) колоніального парламенту призначалася губернатором, до нижньої палати (Палата представників) на підставі англійського виборчого права населення обирало представників. Виборчим правом користувалося від 2 % до 10 % населення, яке могло пройти високий майновий ценз. У Коннектикуті, який фактично мав республіканську форму правління, губернатор і Генеральний суд (представницький орган) обирались усім населенням, у Род-Айленді існував однопалатний парламент.

Термін «Генеральна асамблея» уперше введений поселенцями колонії Вірджинія 1611 року. Лідери Вірджинської компанії зустрічалися хоча б один раз на тиждень для узгодження своїх дій щодо управління колонією. П'ять членів цієї ради, призначених королем і 15 – самою компанією, складали кворум. Для прийняття найважливіших постанов 1621 року компанія впровадила «Ordinance and Constitution» (накази і постанови), відповідно до яких створено уряд «Council of State» (фактично Раду штату) для допомоги губернатору і представницький орган, що обирався всіма колоністами з різних міст і селищ. Цей представницький орган отримав назву «Генеральна асамблея». Він мав зустрічатися щорічно, щоб ухвалювати закони колонії більшістю голосів, за умови належності губернатору права вето. До 1776 року термін «Генеральна асамблея», який вже однозначно визначав законодавчий орган, став близьким усім незалежним колоніям і був прийнятий на озброєння під час утворення держави США для законодавчих органів штатів¹³.

Система органів управління у французьких колоніях Північної Америки

У Новій Франції управління здійснював генерал-губернатор, призначуваний королем Франції. На генерал-губернатора покладалося завдання забезпечення оборо-

¹³ Gold D. M. Democracy in session: a history of the Ohio General Assembly [Text] / David M. Gold. – Athens : Ohio University Press, 2009. – P. 4.

ноздатності. Другою особою у колонії був головний інтендант, до відання якого відносилися питання юстиції, фінансів і поліції. Крім цих посадових осіб, у колонії діяв колегіальний орган – Верховна рада. Меншими від генерал-губернаторства адміністративно-територіальними одиницями були губернаторства.

Система органів управління у іспанських колоніях Північної Америки

Верховна влада над американськими колоніями належала іспанському королю. Органи управління колоніями в Іспанії представлені Торговою палатою в Мадриді (заснована 1503 р.), Вищою королівською радою у справах обох Індій (існувала у період 1524–1834 рр.). Рада здійснювала безпосереднє адміністративне управління, видавала законодавчо-нормативні акти, керувала фінансами і навіть діяльністю церкви. У колоніях влада належала віце-королям, які призначалися на 4–6 років і отримували повноваження намісника монарха. У ряді земель із аналогічними правами Вищою королівською радою призначалися генерал-капітани, однак їх статус був дещо нижчим. Вищим урядовим органом у віце-королівстві або генерал-капітанстві була *аудієнсія*, на яку покладалися законодавчі, адміністративні й судові функції. До аудієнсії входили іспанські чиновники і церковники. Віце-король або генерал-капітан призначав губернаторів провінцій, наділених військовими, судовими і адміністративними повноваженнями. З початку XVIII ст. колонії поділялись на фінансові інтендантства. На індіанських територіях утворювались індіанські общини на чолі з вождями. Військові гарнізони знаходились під командуванням капітанів, підпорядкованих віце-королям. У містах мешканці обирали міські ради (кабільдо), до рад входили радники-рехідори.

Органи влади Сполучених Штатів Америки (федеральні та штатів)

З утворенням держави США конституції штатів закріпили республіканську форму правління, двопалатний законодавчий орган та інститут губернаторства. Винятком була Пенсільванія, де був створений однопалатний парламент, а виконавча влада доручалася Раді, яку очолював президент. За «Статтями Конфедерації і Вічного Союзу» 1781 року кожен з 13 штатів зберігав свій суверенітет у зовнішніх і внутрішніх справах. Для управління справами Конфедерації створювався однопалатний Конгрес, до якого штати направляли делегації з правом одного голосу. Між сесіями Конгресу управління здійснював «комітет штатів», до складу якого входило по одному представнику від кожного члена Конфедерації.

За Конституцією, прийнятою 17 вересня 1787 року, ратифікація якої затягнулася на 18 місяців і завершилась 4 березня 1789 року, була заснована федерація і встановлена республіканська форма правління, що базувалась на розподілі влади на три гілки: законодавчу, виконавчу і судову. Вища законодавча влада належала двопалатному Конгресу, що складався з Сенату (обирався законодавчими органами штатів строком на шість років із оновленням 1/3 складу кожні два роки) та Палати представників (обиралася на два роки шляхом прямих виборів). Законопроект, ухвалений однією палатою, вимагав схвалення іншою палатою. Вища виконавча влада належала президенту, якого обирали на чотири роки через колегію представників, яка у свою чергу

обиралась безпосередньо у штатах. Президент був головою держави і головою уряду. Він призначав усіх вищих посадових осіб, послів, членів Верховного суду США, був головнокомандувачем армії, мав права помилування і відстрочки вироків, керував державою за допомогою підпорядкованого йому держапарату. Президент мав право збирати позачергові сесії Конгресу і накладати вето на законопроекти, ухвалені Конгресом (вето скасовувалося повторним схваленням законопроекту у дві третини голосів кожної палати Конгресу).

За всю історію США до Конституції було прийнято 26 поправок, перші десять з них складають Білль про права.

На сучасному етапі історії система влади у США розподілена на законодавчу (Конгрес), виконавчу (Президент) та судову (Верховний суд). Кожен штат має у Сенаті двох представників. Кількість представників у Палаті представників визначається в залежності від кількості населення кожного штату. Сенатори обираються на шестирічний термін, представники – на дворічний. При Конгресі США функціонує ряд незалежних агентств, у тому числі: Бюджетна служба Конгресу США (Congressional Budget Office), Бібліотека Конгресу США, Управління по захисту інтелектуальних прав власності (U.S. Copyright Office), Управління загального обліку (Government Accountability Office), Управління Головного контролера (ревізора) США (Comptroller General of the United States), Управління урядового друку (типографія) (U.S. Government Printing Office, GPO) тощо.

Органи виконавчої влади Федерального уряду США представлені: Президентом США, Віце-президентом США, виконавчими департаментами США, незалежними агентствами, корпораціями федерального уряду США, радами, комісіями і комітетами, федеральними консультативними комітетами.

При Президенті США функціонують:

- Виконавчий офіс Президента США (Адміністрація Президента США) – Executive Office of the President, який очолює голова апарату Білого Дому (Голова Адміністрації Президента США). До виконавчого офісу входить ряд управлінь, а також помічники і радники Президента США;
- Кабінет Президента США, членами якого є Віце-президент США, Голова Адміністрації Білого Дому, секретарі департаментів.

Виконавчі департаменти США:

- Державний департамент (Department of State);
- Департамент внутрішніх справ (Department of the Interior);
- Департамент фінансів (державного казначейства) (Department of the Treasury);
- Департамент юстиції (Department of Justice);
- Департамент оборони (Department of Defense);
- Департамент внутрішньої безпеки (Department of Homeland Security);
- Департамент транспорту (Department of Transportation);
- Департамент праці (Department of Labor);
- Департамент у справах ветеранів (Department of Veterans Affairs);
- Департамент освіти (Department of Education);
- Департамент торгівлі (Department of Commerce);
- Департамент енергетики (Department of Energy);
- Департамент охорони здоров'я і соціальних служб (Department of Health and Human Services);

- Департамент сільського господарства (Department of Agriculture);
- Департамент житлового і міського розвитку (Department of Housing and Urban Development).

Кожен департамент очолює Секретар, крім Департаменту юстиції, який очолює Генеральний аторней (прокурор).

До незалежних агенцій відносяться:

- Національний архів та Адміністрація документації (National Archives and Records Administration);
- Адміністрація служб загального призначення (General Services Administration);
- Консультативна рада охорони пам'яток історії (Advisory Council on Historic Preservation);
- Комісія рівних можливостей у сфері зайнятості (Equal Employment Opportunity Commission);
- Офіс управління персоналом (Office of Personnel Management);
- Центральне розвідувальне управління (Central Intelligence Agency);
- Федеральна комісія з питань комунікацій (Federal Communications Commission) та інші.

У штатах США влада також розподілена на три гілки: законодавчу, виконавчу і судову.

У штатах законодавчі органи називаються законодавчими зборами (Legislature) або Генеральними асамблеями (General Assembly). У 49 штатах законодавчі органи представлені двопалатними парламентами, крім Небраски, у якій із 1934 року функціонує однопалатний законодавчий орган. Верхня палата парламенту носить назву Сенату, нижня – Палати представників.

Генеральні асамблеї діють у штатах: Арканзас, Айова, Вермонт, Вірджинія, Делавер, Джорджія, Іллінойс, Індіана, Кентуккі, Колорадо, Коннектикут, Мериленд, Міссурі, Огайо, Північна Кароліна, Південна Кароліна, Пенсільванія, Род Айленд, Теннессі. В Орегоні і Північній Дакоті законодавчий орган штату називається Законодавча асамблея (Legislative Assembly).

Законодавчі збори створено у штатах: Алабама, Аляска, Аризона, Айдахо, Вашингтон, Вісконсин, Вайомінг, Гаваї, Західна Вірджинія, Каліфорнія, Канзас, Луїзіана, Мен, Мічиган, Міннесота, Міссісіпі, Монтана, Небраска, Невада, Нью-Джерсі, Нью-Мексико, Нью-Йорк, Оклахома, Південна Дакота, Флорида, Юта.

У Нью-Гемпширі вищим законодавчим органом штату є Генеральний суд (General Court), У Массачусетсі – Генеральний суд і Палата представників.

На чолі кожного штату стоїть губернатор, який обирається населенням штату. У більшості штатів обирають ще й віце-губернатора, крім Аризони, Мену, Нью-Гемпширу, Орегону, Теннессі, Західної Вірджинії і Вайомінгу, де функції віце-губернатора виконує президент Сенату штату.

Судова влада у штатах представлена Верховними судами штатів.

Штати поділяються на округи і міста. В округах діють законодавчі, виконавчі і судові органи влади, які також формуються через вибори. Основними посадовими особами в округах є шериф, аторней, суддя, мировий суддя, голова податкової служби, ревізор (контролер) та інші. У містах діють муніципальні ради і мери.

Додаток В

ПЕРЕКЛАДИ

В-1 Акт про заснування департаменту архівів та історії штату Алабама, з описом його функцій, обов'язків і встановленої відповідальності¹

No. 476.

AN ACT,

S. 526.

TO ESTABLISH A DEPARTMENT OF ARCHIVES AND HISTORY FOR THE STATE OF ALABAMA, TO PRESCRIBE ITS FUNCTIONS AND DUTIES, AND TO PROVIDE FOR ITS MAINTENANCE.

SECTION 1. *Be it enacted by the General Assembly of Alabama, That there is established for the State of Alabama, a "Department of Archives and History" to be located in the State Capitol in apartments to be set aside for its use by the Governor; and the objects and purposes of the said department are the care and custody of official archives, the collection of materials bearing upon the history of the State, and of the territory included therein, from the earliest times, the completion and publication of the State's official records, and other historical materials, the diffusion of knowledge in reference to the history and resources of the State, the encouragement of historical work and research, and the performance of such other acts and requirements as may be enjoined by law.*

SECTION 2. *Be it further enacted, (1) That said department shall be under the control of a board of nine trustees, one from each Congressional district, and the names of the said trustees, with their particular terms of service, are as follows, viz.: Peter J. Hamilton, for the First Congressional District, to serve two years; Jefferson M. Falkner, for the Second District, to serve two years; W. D. Jelks, for the Third District, to serve two years; J. H. Johnson, for the Fourth District, to serve four years; W. H. Blake, for the Fifth District, to serve four years; Henry B. Foster, for the Sixth District, to serve four years; Oliver D. Street, for the Seventh District, to serve six years; William Richardson, for the Eighth District, to serve six years; and Samuel Will John, for the Ninth District, to serve six years, the beginning of the several terms of service for the purposes of this act to be January 1, 1901. (2) The said board shall have the power and authority to fill all vacancies occurring therein, whether by expiration of term of service, or by death or resignation, but the names of all newly elected members shall be communicated to the next ensuing regular session of the State Senate for confirmation, and*

¹ Оpubліковано: *Halley R. A. The preservation of Tennessee History [Text] / R. A. Halley // The American Historical Magazine and Tennessee Historical Society Quarterly. - Nashville : Goodpasture Book Company, 1903. - Vol. VIII. - P. 61-63.*

in case it shall reject any of the said newly elected trustees it shall proceed forthwith to fill the vacancy, or vacancies, by an election. (3) All trustees appointed to succeed the present members or their successors whose respective terms shall have fully expired, shall serve for a term of six years, and appointees to fill vacancies by death or resignation, shall only serve out the unexpired terms of their predecessors. (4) The said board shall within ten days after the approval of this act proceed to organize said department. It shall hold at the State Capitol at least one regular meeting during the year, and as many special meetings as may be necessary, and at said meetings five members shall constitute a quorum. (5) The Governor of the State shall be ex-officio a member of the said board, and he shall as far as possible lend every encouragement to the success and upbuilding thereof, (6) The director hereinafter provided shall be the secretary of the board. (7) The trustees shall receive no compensation for their services other than the amounts of their traveling expenses actually paid out while in attendance on the meetings of the board, or on the business of the department. (8) The said board is empowered to adopt rules for its own government, and also for the government of the department; to elect a director, and to provide for the selection or appointment of other officials, or employees, as may be authorized; to provide for the publication of historical material pertaining to the State under the supervision of the director; to have the direction and control of the marking of historical sites, or houses, and the exploration of pre-historic and Indian mounds and other remains existing in the State; to control and expend such appropriations as may be made for the maintenance of the department; and to do and perform such other acts and things as may be necessary to carry out the true intent and purpose of this act.

SECTION 3. *Be it further enacted,* (1) That the department shall be under the immediate management and control of a director, to be elected by the Board of Trustees, whose term of service shall be six years, and until his successor is elected and qualified. (2) He shall take an oath of office as other public officials, and shall be commissioned in like manner. (3) He shall devote his time to the work of the department, using his best endeavor to develop and build it up, so as to carry out the design of its creation, and shall receive for his services the sum of eighteen hundred (\$1,800) dollars per annum, payable monthly as other State officials, and a continuing appropriation for the said annual salary is hereby made. (4) He shall have the control and direction of the work and operations of the department, he shall preserve its collections, care for the official archives that may come into its custody, collect as far as possible all materials bearing upon the history of the State, and of the territory included therein, from the earliest times, prepare the biennial register hereinafter provided, diffuse knowledge in reference to the history and resources of the State; and he is charged with the particular duty of gathering data concerning Alabama soldiers in the war between the States.

(5) He shall make an annual report to the Board of Trustees to be by them transmitted to the Governor, to be accompanied by such historical papers and documents as may be deemed of importance by him, and the director shall contract for the printing and binding of the said report which shall be paid for as other public printing and binding. (6) He shall prepare for the press, contract for and supervise the publication of volume two of the report of the Alabama History Commission, the said volume to be similar to volume one of said report as to printing, paper and binding, and to be paid for out of the public printing fund to be available after October 1, 1901.

SECTION 4. *Be it further enacted,* That any State, county or other official is hereby authorized and empowered in his discretion to turn over to the department for permanent preservation therein any official books, records, documents, original papers, newspaper files and printed books not in current use in their offices. When so surrendered copies therefrom shall be made and certified by the director upon the application of any person interested, which certification shall have all the force and effect as if made by the officer originally in the custody of them and for which the same fees shall be charged to be collected in advance.

SECTION 5. *Be it further enacted,* That an official and statistical register of the State of Alabama shall be compiled every two years by the director, to contain (1) brief sketches of the several State officials, the members of Congress from Alabama, the Supreme Court Judges, the members of the Senate and House of Representatives of the State of Alabama, (2) rosters of all State and county officials, (3) lists of all State institutions, with officials, (4) State and county population and election statistics, and (5) miscellaneous statistics; and said register shall be published in an edition of one thousand copies for free distribution, the printing and binding to be paid for as other printing and binding heretofore provided.

SECTION 6. *Be it further enacted,* That the department is charged with the duty of making special effort to collect data in reference to soldiers from Alabama in the war between the States, both from the War Department at Washington, and also from private individuals, and to cause the same to be prepared for publication as speedily as possible.

SECTION 7. *Be it further enacted,* That in addition to the salary of the director hereinabove appropriated, the sum of seven hundred (\$700) dollars annually is hereby appropriated for the maintenance of the said department, and the auditor is hereby authorized to draw his warrant on the State Treasurer for the whole or any part of the said amount, in such sums and in such manner as may be authorized by the Board of Trustees. All printing, blanks, circulars, notices, or forms, which may be needed for the use of the said department, that may be embraced in class four of the public printing act, shall be executed by the public printer, and shall be paid for as other official work done by him.

Approved February 27, 1901.

Неофіційний авторський переклад

Секція 1. Генеральна асамблея штату Алабама стверджує, що у штаті Алабама створений «Департамент архівів і історії», який повинен бути розташований у Капітолії штату в приміщеннях, які будуть виділені для цього губернатором; цілями і завданнями зазначеного департаменту є догляд і зберігання офіційних архівів, збір матеріалів, що мають значення для історії штату і територій, які були включені до нього в минулому, компіляція і публікація офіційних документів штату та інших історичних джерел, поширення знань, пов'язаних із історією та ресурсами штату, сприяння історичній роботі та дослідженням, а також виконання інших актів і вимог, які можуть бути приписані законом.

Секція 2. Подальшим уводиться, (1) зазначений департамент підлягає контролю дев'яти попечителів, по одному від кожного виборчого округу для виборів до Конгресу, імена зазначених попечителів та конкретні терміни їх служби відповідно такі: П. Дж. Гамільтон², від першого виборчого округу, для служби на два роки; Дж. М. Фолкнер³, від другого виборчого округу, для служби на два роки; У. Д. Джелкс⁴, від третього виборчого округу, для служби на два роки; Дж. Г. Джонсон⁵, від четвертого виборчого округу, для служби на чотири роки; У. Г. Блейк⁶, від п'ятого виборчого округу, для служби на чотири роки; Г. Б. Фостер⁷, від шостого виборчого округу, для служби на чотири роки; О. Д. Стріт⁸, від сьомого виборчого округу, для служби на шість років; У. Річардсон⁹, від восьмого виборчого округу, для служби на шість років; С. У. Джон¹⁰, від дев'ятого виборчого округу, для служби на шість років; початком декількох строків служби для цілей цього акту є 1 січня 1901 року. (2) Зазначена рада матиме владу і повноваження на заповнення вакансій, що з'являться як у результаті закінчення

² *Гамільтон Пітер Джозеф* (Peter Joseph Hamilton; 1859–1927) – історик і юрист; адвокат штату Алабама; член Історичного товариства Алабами; член Генеральної асамблеї штату Алабама.

³ *Фолкнер Джефферсон Менлі* (Jefferson Manly Falkner; 1843–1907) – ветеран Армії Конфедерації; подарував землю для спорудження будинку ветеранам Конфедерації у окрузі Чілтон, Алабама (1902 р.) ; член Генеральної асамблеї штату Алабама.

⁴ *Джелкс Уільям Дорсі* (William Dorsey Jelks; 1855–1931) – губернатор штату Алабама у 1901–1907 рр.

⁵ *Джонсон Джозеф Генрі* (Joseph Henry Johnson; 1851–1939) – громадський діяч Алабами; засновник Інституту для глухих і сліпих штату Алабама; член Генеральної асамблеї штату Алабама.

⁶ *Блейк Уїтт Хефлін* (Wyatt Heflin Blake; 1856–1933) – лікар, освітянин, громадський діяч; член Генеральної асамблеї штату Алабама.

⁷ *Фостер Генрі Бекон* (Foster Henry Bacon; 1863–р.с.) – юрист, історик; член Палати представників Алабами (1898–1902); дослідник історії Баптистської асоціації округу Таскалус, Алабама; член Генеральної асамблеї штату Алабама.

⁸ *Стріт Олівер Дей* (Street Oliver Day; 1866–1944) – юрист, політик-республіканець; голова виконавчого комітету Республіканської партії 7-го конгресного округу Алабами (1904–1908); аторней Північної Алабами (1907–1914); спеціальний помічник Генерального Аторнею США (1914–1920); на час ухвалення закону – член Генеральної асамблеї штату Алабама.

⁹ *Річардсон Уільям* (Richardson William; 1839–1914) – юрист, політик; член Палати представників Конгресу США від 8-го округу Алабами; член Генеральної асамблеї штату Алабама

¹⁰ *Джон Семюель Уїл* (Samuel Will John; 1845– р. с. невід.) – юрист, політик-демократ; член Юридичної колегії Алабами, голова Комітету із кодифікації законів Алабами; член Генеральної асамблеї штату Алабама; член Історичної комісії Алабами; помічник Т. А. Оуена у заснуванні Департаменту архівів та історії штату Алабама.

строку служби, так і з причин смерті та відставки, але імена всіх новообраних членів повинні оголошуватися на наступній регулярній зустрічі Сенату штату для затвердження, а у випадку відхилення будь-кого з новообраних попечителів, вони мають заповнити вакансію, або вакансії шляхом виборів. (3) Усі попечителі, які обираються як наступники діючих членів або їх наступники, будуть служити шість років, а особи, призначені у випадку смерті або відставки, служитимуть тільки до кінця строку їх попередників. (4) Зазначена рада повинна протягом десяти днів після схвалення цього акту організувати зазначений департамент. Слід регулярно проводити хоча б одну зустріч у Капітолії штату упродовж року, і стільки, скільки потрібно, спеціальних зустрічей; на таких зустрічах п'ять членів складатимуть кворум. (5) Губернатор штату є членом зазначеної ради за правом посади (ex-officio) і повинен, наскільки це можливо, сприяти успіху і розвитку цієї установи. (6) Директор, у подальшому призначений, повинен бути секретарем ради. (7) Попечителі не отримуватимуть компенсації за свою службу, крім витрат на відрядження, які виплачуватимуться під час відвідування зустрічей ради або у разі подорожей у справах департаменту. (8) Зазначена рада має право: визначати правила самоуправління, а також управління департаментом; обирати директора і забезпечувати відбір і призначення інших посадових осіб або співробітників згідно із визначеною чисельністю; забезпечувати публікацію історичних матеріалів про штат під наглядом директора; опікуватись і контролювати визначення історичних місць, будинків або дослідження доісторичних та індіанських курганів та інших останків на території штату; контролювати та призначати асигнування за потребою для підтримки департаменту; складати і ухвалювати інші аналогічні акти та рішення, якщо вони необхідні для виконання істинного призначення і завдань цього акту.

Секція 3. Подальшим уводиться, (1) Департамент буде знаходитися під прямим управлінням і контролем директора, який буде обиратися радою попечителів, строк його служби буде становити шість років, до вибору і призначення його наступника. (2) Перед вступом на посаду він повинен скласти присягу, як і інші офіційні посадові особи, і розпочати роботу у визначений для них спосіб. (3) Він повинен присвячувати свій час роботі департаменту, докладаючи усіх зусиль для його розвитку і удосконалення, щоб досягти мети його створення, і буде отримувати одну тисячу вісімсот доларів (\$1800) на рік за свою службу, які будуть виплачуватися щомісячно, як і іншим посадовим особам штату, які отримують продовжувані виплати щорічної зарплати. (4) Він здійснюватиме контроль і керівництво роботою і функціонуванням департаменту, зберігатиме його зібрання, піклуватиметься офіційними архівами, які можуть потрапити під його опіку, збиратиме, наскільки це можливо, матеріали, пов'язані з історією штату і територіями, що були включені до нього в минулому, готуватиме дворічний реєстр, поширюватиме знання, пов'язані з історією і ресурсами штату; він також має особливий обов'язок – збирати відомості про солдат із Алабами, що брали участь у війні між штатами. (5) Він повинен надавати щорічний звіт Раді попечителів для передачі губернатору з додатком тих історичних паперів і документів, які можуть бути важливими для нього, директор повинен забезпечити друкування і опрацювання звіту, які будуть оплачуватися як і інші звіти і роботи з їх опрацювання. (6) Він повинен

підготувати для преси, замовити і проконтролювати публікацію другого тому звіту Історичної комісії Алабами, зазначений том має бути подібним до тому першого в частині друку, паперу і палітурки і бути оплаченим із фонду бюджету штату, призначеного для оплати друкування і доступного з 1-го жовтня 1901 року.

Секція 4. Подальшим уводиться: будь-яка посадова особа штату, округу тощо має дозвіл і повноваження на свій розсуд передавати департаменту на постійне зберігання будь-які офіційні книги, записи, документи, оригінальні папери, газетні файли і надруковані книги, що не використовуються у поточній роботі в офісі. На запит будь-якої зацікавленої особи директор повинен виготовляти і завіряти копії. Завірена копія має усю силу і ефективна так само, як і оригінал, створений посадовою особою, яка зберігає їх, і коштуватиме так само, а оплата за неї стягуватиметься заздалегідь.

Секція 5. Подальшим уводиться: офіційний статистичний реєстр штату Алабама повинен складатися раз на два роки директором і містити в собі (1) короткі нариси про декількох посадових осіб штату, членів Конгресу з Алабами, суддів Верховного суду, членів Сенату і Палати представників штату Алабама, (2) список усіх посадових осіб штату і округів, (3) списки усіх установ штату та посадових осіб, (4) відомості про населення штату і округів та статистику виборів, (5) різноманітні статистичні дані; зазначений реєстр повинен бути опублікованим накладом в тисячу примірників для вільного розповсюдження, друк і оправлення оплачуватимуться як і в інших випадках друкування і оправлення, зазначених вище.

Секція 6. Подальшим уводиться: Департамент зобов'язаний вжити спеціальні заходи для здобування відомостей про солдат із Алабами, що брали участь у війні між штатами як у Військовому відомстві у Вашингтоні, так і в приватних осіб, і сприяти їх підготовці до публікації якнайшвидше.

Секція 7. Подальшим уводиться: додатково до заробітної плати директора, визначеної вище, сума у сімсот (\$700) доларів щорічно має бути призначена на підтримку зазначеного департаменту; ревізор у такому випадку вповноважений подавати свій фінансовий аналіз Скарбнику штату у повному або частковому обсязі у таких сумах і таким способом, як визначено Радою попечителів. Увесь друк, бланки, циркуляри, записи або форми, потрібні зазначеному департаменту і визначені у статті четвертій закону штату про друкування, виготовлятимуться друкарем штату і оплачуватимуться, як і інша офіційна робота, що виконується ним.

27 лютого 1901 року

**В-2 Акт про передачу історичних архівів
Державного департаменту бібліотеці конгресу США ¹¹**

Неофіційний авторський переклад¹²

«Історичні архіви Державного департаменту, відомі як Революційні архіви, що включають: 1) документи і папери Континентальних конгресів, 2) папери Джорджа Вашингтона, 3) папери Джеймса Медісона, 4) папери Томаса Джефферсона, 5) папери Александра Гамільтона, 6) папери Джеймса Монро, 7) папери Бенджаміна Франкліна владою, наданою Актом Конгресу, що має назву «Акт про виділення коштів на законодавчі, виконавчі та судові витрати держави на фінансовий рік, який закінчується 30 червня 1904 року, а також на інші потреби», затвердженим 25 лютого 1903 року, наказано передати з Державного департаменту, за винятками та застереженнями щодо кожної переліченої тут колекції, розумно допущеними Державним

The historical archives in the Department of State, known as the Revolutionary archives, and comprising (1) the records and papers of the Continental Congress; (2) the papers of George Washington; (3) the papers of James Madison; (4) the papers of Thomas Jefferson; (5) the papers of Alexander Hamilton; (6) the papers of James Monroe; (7) the papers of Benjamin Franklin; are by authority provided by the Act of Congress, entitled "An Act making appropriations for the legislative, executive, and judicial expenses of the government for the fiscal year ending June 30, 1904, and for other purposes," approved February 25, 1903, hereby ordered to be transferred from the Department of State with such exceptions and reservations in each collection herein enumerated as in the discretion of the Secretary of State may be required for the continuity and completeness of the records and archives of the Department of State—to the possession and custody of the Library of Congress, to be there preserved and rendered accessible for historical and other legitimate uses under such rules and regulations as may from time to time be prescribed by the Librarian of Congress.

The transfer here directed shall be made on the 1st day of July, 1903, or as promptly thereafter as shall be found conveniently practicable to the Department of State and the Library of Congress.

THEODORE ROOSEVELT.

WHITE HOUSE, March 9, 1903.¹

секретарем для забезпечення збереженості цілісності й повноти документів і архівів Державного департаменту, – у володіння і під опіку Бібліотеки Конгресу, де вони будуть зберігатися і стануть доступними для історичного та іншого легітимного використання згідно з правилами і нормами, які час від часу будуть встановлюватися Бібліотекарем Конгресу.

Описане тут переміщення має бути здійснене 1 липня 1903 року або так швидко, як тільки буде зручно Державному департаменту і Бібліотеці Конгресу».

Теодор РУЗВЕЛЬТ

Білий Дім, 9 березня, 1903

¹¹ *Hunt G.* The Department of State of the United States. Its History and Functions [Text] / Gaillard Hunt. – New Haven : Yale University Press, London : Humphrey Milford Oxford University Press, MDCCCXIV, 1914. – P. 324.

¹² Біографічні відомості на осіб, прізвища яких наведено у тексті Акту – див. у Словнику персоналій.

**В-3 Акт про заснування Національного архіву
уряду Сполучених Штатів**
*(Act of June 19, 1934 «National Archives Act»,
Public Law 73-432, 48 STAT 1122)*

H. R. 8910

(PUBLIC... NO. 432... 73rd CONGRESS)

**Seventy-third Congress of the United States of America;
At the Second Session.**

Began and held at the City of Washington on Wednesday, the third
day of January, one thousand nine hundred and thirty-four.

AN ACT

To establish a National Archives of the United States Government,
and for other purposes.

*Be it enacted by the Senate and House of Representatives of the
United States of America in Congress assembled, That there is
herby created the Office of Archivist of the United States, the
Archivist to be appointed by the President of the United States,
by and with the advice and consent of the Senate.*

Sec. 2. The salary of the Archivist shall be \$10,000 annually. All
persons to be employed in the National Archives Establishment
shall be appointed by the Archivist solely with reference to their
fitness for their particular duties and without regard to civil-service
law; and the Archivist shall make rules and regulations for the
government of the National Archives; but any official or employee
with salary of \$5,000 or over shall be appointed by the President
by and with the advice and consent of the Senate.

Sec. 3. All archives or records belonging to the Government of
the United States (legislative, executive, judicial, and other) shall
be under the charge and superintendence of the Archivist to this
extent: He shall have full power to inspect personally or by deputy
the records of any agency of the United States Government what-
soever and wheresoever located, and shall have the full cooperation
of any and all persons in charge of such records in such inspections,
and to requisition for transfer to the National Archives Establish-
ment such archives, or records as the National Archives Council,
hereafter provided shall approve for such transfer, and he shall
have authority to make regulations for the arrangement, custody,
use, and withdrawal of material deposited in the National Archives
Building: *Provided, That any head of an executive department,
independent office, or other agency of the Government may, for
limited periods, not exceeding in duration his tenure of that office,
except from examination and consultation by officials, private indi-
viduals, or any other persons such confidential matter transferred
from his department or office, as he may deem wise.*

Sec. 4. The immediate custody and control of the National
Archives Building and such other buildings, grounds, and equip-
ment as may from time to time become a part of the National

H. R. 8910—2

Archives Establishment (except as the same is vested by law in the Director of National Buildings, Parks, and Reservations) and their contents shall be vested in the Archivist of the United States.

SEC. 5. That there is hereby created also a National Historical Publications Commission which shall make plans, estimates, and recommendations for such historical works and collections of sources as seem appropriate for publication and/or otherwise recording at the public expense, said Commission to consist of the Archivist of the United States, who shall be its chairman; the historical adviser of the Department of State; the chief of the historical section of the War Department, General Staff; the superintendent of naval records in the Navy Department; the Chief of the Division of Manuscripts in the Library of Congress; and two members of the American Historical Association appointed by the president thereof from among those persons who are or have been members of the executive council of the said association: *Provided*, That the preparation and publication of annual and special reports on the archives and records of the Government, guides, inventory lists, catalogs, and other instruments facilitating the use of the collections shall have precedence over detailed calendars and textual reproductions. This Commission shall meet at least once a year, and the members shall serve without compensation except repayment of expenses actually incurred in attending meetings of the Commission.

SEC. 6. That there is hereby further created a National Archives Council composed of the Secretaries of each of the executive departments of the Government (or an alternate from each department to be named by the Secretary thereof), the Chairman of the Senate Committee on the Library, the Chairman of the House Committee on the Library, the Librarian of Congress, the Secretary of the Smithsonian Institution, and the Archivist of the United States. The said Council shall define the classes of material which shall be transferred to the National Archives Building and establish regulations governing such transfer; and shall have power to advise the Archivist in respect to regulations governing the disposition and use of the archives and records transferred to his custody.

SEC. 7. The National Archives may also accept, store, and preserve motion-picture films and sound recordings pertaining to and illustrative of historical activities of the United States, and in connection therewith maintain a projecting room for showing such films and reproducing such sound recordings for historical purposes and study.

SEC. 8. That the National Archives shall have an official seal which will be judicially noticed.

H. R. 8910—3

SEC. 9. That the Archivist shall make to Congress, at the beginning of each regular session, a report for the preceding fiscal year as to the National Archives, the said report including a detailed statement of all accessions and of all receipts and expenditures on account of the said establishment. He shall also transmit to Congress the recommendations of the Commission on National Historical Publications, and, on January 1 of each year, with the approval of the Council, a list or description of the papers, documents, and so forth (among the archives and records of the Government), which appear to have no permanent value or historical interest, and which, with the concurrence of the Government agency concerned, and subject to the approval of Congress, shall be destroyed or otherwise effectively disposed of.

SEC. 10. That there are hereby authorized such appropriations as may be necessary for the maintenance of the National Archives Building and the administration of the collections, the expenses, and work of the Commission on National Historical Publications, the supply of necessary equipment and expenses incidental to the operations aforesaid, including transfer of records to the Archives Building; printing and binding; personal services in the District of Columbia and elsewhere; travel and subsistence and per diem in lieu of subsistence, notwithstanding the provisions of any other Acts; stenographic services by contract or otherwise as may be deemed necessary; purchases and exchange of books and maps; purchase, exchange, and operation of motor vehicles; and all absolutely necessary contingent expenses, all to be expended under the direction of the Archivist, who shall annually submit to Congress estimates therefor in the manner prescribed by law.

SEC. 11. All Acts or parts of Acts relating to the charge and superintendency, custody, preservation, and disposition of official papers and documents of executive departments and other governmental agencies inconsistent with the provisions of this Act are hereby repealed.

Approved
June 19 - 1934
Franklin D. Roosevelt

Henry Rainey
Speaker of the House of Representatives.
Charles McNary
Vice President of the United States and
President of the Senate.

Неофіційний авторський переклад

**Сімдесят третій Конгрес Сполучених Штатів Америки;
Друга сесія, Почата і проведена у місті Вашингтон у середу,
року тисяча дев'ятсот тридцять четвертого, третього дня січня**

Уводиться Сенатом і Палатою представників Сполучених Штатів Америки при зібраному Конгресі, що цим створюється Офіс Архівіста Сполучених Штатів, Архівіст буде призначатися Президентом Сполучених Штатів зі згоди та за порадою Сенату.

Секція 2. Зарплата Архівіста становитиме \$10000 щорічно. Усі особи, що будуть найматися Національною архівною установою, повинні призначатись Архівістом виключно у відповідності до їх здатності до виконання окремих обов'язків без урахування закону про цивільну службу; Архівіст повинен встановлювати правила і норми для управління Національним архівом; але будь-який посадовець чи співробітник з зарплатнею рівною або вище \$5000 призначатиметься Президентом зі згоди та за порадою Сенату.

Секція 3. Усі архіви і документи, що належать уряду Сполучених Штатів (законодавчі, виконавчі, судові та інші) повинні знаходитися під опікою і наглядом Архівіста таким чином: він отримує повну владу обстежувати самостійно або через представника документи будь-яких органів уряду Сполучених Штатів, де б вони не розміщувалися, і матиме повну взаємодію з будь-якими особами, які опікуються документами, що обстежуються, матиме право вимагати передавання до Національної архівної установи таких архівів або документів, які схвалені до передавання Національною архівною радою, описаною нижче, матиме повноваження уводити норми для систематизації, захисту, використання і вилучення із доступу матеріалів, що зберігаються в Національній архівній будівлі, за умови, що будь-який голова виконавчого департаменту, незалежного управління або іншого органу уряду, може, на обмежений період, який не перевищуватиме строк його перебування на посаді, вилучити з доступу для дослідження і виконання запитів посадовців, приватних осіб, або інших осіб такі конфіденційні матеріали, передані з його департаменту чи управління, які він вважатиме за потрібне.

Секція 4. Безпосереднє розпорядження і контроль над Національним архівним будинком та іншими такими будівлями, землею і обладнанням, які час від часу можуть ставати частиною Національної архівної установи (крім випадків, коли перелічене ввірене законом Директору національних будинків, парків і резервацій), і їх вміст вручається Архівісту Сполучених Штатів.

Секція 5. Цим також створюється Національна комісія історичних публікацій, яка повинна розробляти плани, оцінки і рекомендації для тих історичних робіт і колекцій джерел, що підходять для публікації і/або іншого оприлюднення за державний кошт; до складу цієї Комісії входить Архівіст Сполучених Штатів, який буде її головою; радник з питань історії з Державного департаменту; голова історичної секції Генерального штабу Військового департаменту; суперінтендант військово-морської документації Військово-морського департаменту; голова Відділу манускриптів Бібліотеки Конгресу; два члени Американської історичної асоціації, призначені її президентом з осіб, які є або були членами виконавчої ради вищезазначеної організації; за умови, що підготовка і публікація щорічних і спеціальних звітів про архіви і документи уряду,

путівників, описів, каталогів та інших засобів, що допомагають у використанні колекцій, матиме пріоритет над детальними календарями і текстовими репродукціями. Ця Комісія зустрічатиметься щонайменш раз на рік, і члени служитимуть без грошової винагороди, крім компенсації витрат, викликаних відвідуванням засідань Комісії.

Секція 6. Цим також створюється Рада Національного архіву, до складу якої входитимуть Секретарі кожного виконавчого департаменту уряду (або представники від кожного департаменту, призначені його Секретарем), голова Бібліотечного комітету Сенату, голова Бібліотечного комітету Палати представників, Бібліотекар Конгресу, Секретар Смітсонівського інституту та Архівіст Сполучених Штатів. Вищевказана Рада визначатиме класи матеріалів, які передаватимуться до Національного архівного будинку, і встановлюватиме правила управління таким передаванням; також вона матиме повноваження надавати поради Архівісту стосовно управління розпорядженням і використання архівів і документів, переданих під його опіку.

Секція 7. Національний архів також може приймати, накопичувати і зберігати кіно- і аудіодокументи, що відносяться до/і ілюструють історичну діяльність Сполучених Штатів, і у зв'язку з цим утримувати кіноапаратну кімнату для демонстрації таких фільмів і відтворення таких аудіозаписів для історичних цілей і вивчення.

Секція 8. Національний архів матиме юридично визнану офіційну печатку.

Секція 9. Архівіст на початку кожної чергової сесії повинен подавати звіт Конгресу за попередній фінансовий рік про Національний архів. Ця доповідь має включати детальний виклад всіх надходжень, підтверджених квитанціями, та витрати по рахунках цієї установи. Він також має повідомляти Конгрес про рекомендації Національної комісії історичних публікацій, і 1 січня кожного року зі згоди Ради надавати список або опис паперів, документів тощо. (з архівів і документів уряду), які не продемонстрували жодної постійної цінності або історичного інтересу, і, які за погодженням із зацікавленими урядовими управліннями і після схвалення Конгресу, будуть знищені або утилізовані іншим ефективним способом.

Секція 10. Цим уповноважуються такі асигнування, які можуть бути необхідними для підтримання Національного архівного будинку і адміністрування колекцій, витрат і роботи Національної комісії історичних публікацій, постачання необхідного обладнання і витрат на управління вищесказаним, у тому числі на передавання документів до архівного будинку; друкування і опрацювання; персональної служби в окрузі Колумбія й інших місцях; кошти на подорожі, відрядження і добові виплати під час відрядження, без врахування коштів, що виділяються згідно з іншими актами; стенографічні послуги за контрактом і іншими угодами у разі необхідності; придбання і обмін книгами і мапами; придбання, обмін і експлуатація автомобілів; і абсолютно всі необхідні помірковані витрати, усе повинно витрачатися під керівництвом Архівіста, який щорічно подаватиме до Конгресу кошторис, способом, встановленим законом.

Секція 11. Усі Акти і частини Актів, що відносяться до призначення і контролю, нагляду, зберігання і розпорядження офіційними паперами і документами виконавчих департаментів і інших урядових управлінь, що суперечать положенням цього Акту, відмінено.

*Спікер Палати представників
Вице-президент Сполучених Штатів і Президент Сенату*

В-4 Акт про внесення змін до Розділу 44 Кодексу Сполучених Штатів про реорганізацію Національної комісії історичних публікацій у Національну комісію історичних публікацій і документів, про збільшення членства цієї комісії та про збільшення асигнувань коштів цієї комісії

Public Law 93-536
93rd Congress, H. R. 15818
December 22, 1974

An Act

To amend title 44, United States Code, to redesignate the National Historical Publications Commission as the National Historical Publications and Records Commission, to increase the membership of such Commission, and to increase the authorization of appropriations for such Commission.

Be it enacted by the Senate and House of Representatives of the United States of America in Congress assembled, That (a) chapter 25 of title 44, United States Code, is amended by inserting "AND RECORDS" immediately after "PUBLICATIONS" in the chapter heading.

(b) Section 2501 of such title is amended by inserting "two members of the Society of American Archivists to be appointed, for terms of four years, by the Society of American Archivists; two members of the American Association for State and Local History to be appointed, for terms of four years, by the American Association for State and Local History;" immediately after the last semicolon in such section.

(c) Section 2504 (b) of such title is amended by—

(1) striking out "1973" and inserting in lieu thereof "1975"; and

(2) striking out "\$2,000,000" and inserting in lieu thereof "\$4,000,000".

SEC. 2. The chapter analysis at the beginning of title 44, United States Code, is amended by striking out

"25. National Historical Publications Commission"

and inserting in lieu thereof

"25. National Historical Publications and Records Commission".

Approved December 22, 1974.

National Historical Publications Commission.

Name change.

44 USC 2501.

Membership

increase.

88 STAT, 1734

88 STAT, 1735

Appropriation.

Неофіційний авторський переклад

Публічний закон 93-536

93-й Конгрес, Х.Р. 15818

22 грудня 1974 року

Встановлено Сенатом і Палатою представників Сполучених Штатів Америки, що (а) глава 25 Розділу 44 Кодексу Сполучених Штатів Америки змінена доповненням «і документи» одразу ж після «публікації» в назві глави.

б) **Секція 2501** цього Розділу змінена додаванням «два члени Товариства американських архівістів повинні бути призначені на строк чотири роки Товариством американських архівістів; два члени Американської асоціації історії штатів і округів повинні бути призначені на строк чотири роки Американською асоціацією історії штатів і округів» одразу після останньої крапки з комою у цій секції.

с) **Секція 2504** (b) цього Розділу змінена –

(1) викресленням «1973» і внесенням замість нього «1975»;

і (2) викресленням «\$2,000,000» і внесенням замість цього «4,000,000».

Секція 2. Аналіз розділу на початку Розділу 44 Кодексу Сполучених Штатів змінено викресленням

«25. Національна комісія історичних публікацій»

і внесенням замість цього

«25. Національна комісія історичних публікацій і документів»

Схвалено 22 грудня 1974 року

В-5 Закон про національну комісію історичних публікацій і документів

(44 Кодексу Сполучених Штатів, Розділ 25)

Неофіційний авторський переклад

§ 2501. Створення; склад; призначення і терміни перебування на посадах; вакансії; проведення засідань

§ 2502. Заміщення вакансій

§ 2503. Виконавчий директор; штат; витрати на відрядження

§ 2504. Функції; затвердження грантів на колекціонування, відновлення і публікацію документальних архівних матеріалів

§ 2505. Спеціальні консультативні комітети; членство; компенсації

§ 2506. Документи для отримання грантів

§ 2501. Створення; склад; призначення і терміни перебування на посадах; вакансії; проведення засідань

(a) Національна комісія історичних публікацій і документів складається з 15 членів:

(1) посадові особи:

A) Архівіст США – голова Комісії;

B) Бібліотекар Конгресу¹³ (або особа, висунута Бібліотекарем);

C) один Сенатор, призначений Головою Сенату;

D) один Представник, призначений Спікером Палати Представників;

E) один член юридичного відділу Уряду, призначений Міністром юстиції США;

¹³ *Бібліотекар Конгресу* – посадова особа, яка очолює Бібліотеку Конгресу США. Посада введена згідно з Актом Конгресу про заснування Бібліотеки у 1800 р.

- F) один представник Державного Департаменту, призначений Державним Секретарем;
- G) один представник Департаменту оборони, призначений Секретарем оборони;
- (2) один член від кожної з наступних організацій, призначений Радою управляючих або Радою представників таких організацій:
 - A) Американської історичної асоціації;
 - B) Організації Американських істориків¹⁴;
 - C) Товариства американських архівістів;
 - D) Американської асоціації історії штатів і територій¹⁵;
 - E) Асоціації документального редагування;
 - F) Національної асоціації урядових архівів і адміністраторів документації;
- (3) два члени, які є видатними спеціалістами в галузі гуманітарних або прикладних наук, мистецтва, архівної або бібліотечної справи, призначені Президентом США.
- (b) (1) Члени, висунуті на посади згідно з підсекцією (а), призначаються не більше ніж на 2 терміни по 4 роки, за виключенням
 - A) члена, визначеного відповідно до підсекції (а) (1) (D), який призначається не більше ніж на чотири дворічних терміни;
 - B) Архівіст США і Бібліотекар Конгресу є посадовими особами, які працюють на постійній основі.
- (2) Член може продовжувати служити на посаді після завершення терміну до того часу, поки його заступник буде призначений, але не більше одного року.
- (c) Комісія проводить свої засідання один раз на рік або за рішенням її Голови.
- (d) Відвід. Члени комісії можуть взяти самовідвід під час голосування у справах або потенційній справі, якщо присутній конфлікт інтересів, у тому числі відносно справи, що могла б бути вигідною для них або органу, який вони представляють.

§ 2502. Заміщення вакансій

Особа, висунута, щоб заповнити вакансію члена Комісії, призначається до закінчення терміну повноважень посадової особи, правонаступником якої вона стане. Її призначення повинно бути здійснене на тих же самих підставах, як і призначення її попередника.

¹⁴ *Організація Американських істориків* (The Organization of American Historians (ОАН)), підтримується внесками членів, кількість яких нараховує 7800 осіб, та університетом Індіани. Створена 1907 року. Члени організації – практикуючі історики, професорсько-викладацький склад ВНЗів, учителі шкіл, архівісти, хранителі музеїв, студенти. Мета організації – розвивати освітні програми, пропагувати викладання історії США, публікувати історичні праці.

¹⁵ *Американська асоціація історії штатів і округів* (American Association for State and Local History (AASLH)), створена у 1904 році. під егідою Американської історичної асоціації. Пізніше перейменована на Конференцію історичних товариств штатів і територій. У грудні 1940 року стала самостійною організацією під сучасною назвою. Підтримується внесками членів, в організації працюють волонтери. Мета організації – підтримувати членів, які зберігають, вивчають і пропагують історію штатів і територій, що входять до складу США, та минуле усього американського народу.

§ 2503. Виконавчий директор; штат; витрати на відрядження

- (a) Комісія може призначати, без звернення до розділу 51 статті 5¹⁶, виконавчого директора. Голова може призначати інших співробітників з метою виконання цього розділу.
- (b) Членам Комісії дозволені витрати на відрядження (у тому числі готельні) у тому ж обсязі і ступені, як і особам, що знаходяться на державній службі на непостійній основі, дозволені витрати на відрядження відповідно до секції 5703 розділу 5 Кодексу Сполучених Штатів¹⁷.

§ 2504. Функції; затвердження грантів на колекціонування, відновлення і публікацію документальних архівних матеріалів

- (a) Комісія планує, оцінює і рекомендує історичні праці і колекції джерел, які вважає підходящими для зберігання, публікації або відновлення в інший спосіб за громадський рахунок. Голова Комісії передає Президенту і Конгресу час від часу, але не менше ніж один раз на два роки, плани, оцінювання і рекомендації, розроблені і затверджені Комісією.
- (b) Комісія співробітничает з федеральними органами, установами штатів і територій, недержавними інституціями, товариствами і приватними особами, допомагає і сприяє їм у збиранні, зберіганні, редагуванні і публікації документів видатних громадян Сполучених Штатів, та інших документів, які можуть бути важливими для розуміння і підвищення цінності історії Сполучених Штатів.
- (c) Комісія може створювати інститути, реалізовувати тренувальні й освітні програми, рекомендувати кандидатів для співробітництва, що відноситься до діяльності Комісії, і може розповсюджувати інформацію про документальні джерела через путівники, довідники та інші технічні публікації.
- (d) Комісія може рекомендувати витрати виділених або пожертвованих коштів для збирання, описування, зберігання, складання і публікації (у тому числі мікрофільмування та репродукції в інших формах) документальних джерел, важливих для історії Сполучених Штатів і для діяльності, описаної у підсекції (c).
- (e) Архівіст Сполучених Штатів може, у межах фондів, виділених і пожертвованих коштів, видавати гранти установам штатів і територій та неприбутковим організаціям, інституціям і приватним особам для діяльності, описаної в секції (d), після розгляду порад і рекомендацій Комісії.
- (f) Гранти для президентських центрів історичної майстерності.
 - (1) Загальні положення. Архівіст США за рекомендацією Комісії може надати гранти на конкурентній основі й у відповідності до цієї підсекції визначеній організації з метою підтримки зберігання історичних джерел, забезпечення публічного доступу до історичних документів і архівів колишнього Президента, який не має президентської бібліотеки, що управляється і підтримується федеральним урядом відповідно до секції 2112 (загальновідомої як «Закон про Президентські Бібліотеки 1955 року»).

¹⁶ Закон посилається на статтю 5 Розділу 51 Кодексу Сполучених Штатів, якою визначено класифікацію посад відповідно до кваліфікаційних вимог, обов'язків і виконуваної роботи та розмір заробітної плати.

¹⁷ Закон посилається на статтю 57 Розділу 57 Кодексу Сполучених Штатів, якою визначено, що особам, які знаходяться на державній службі на непостійній основі, виконують роботу експертів або консультантів і отримують заробітну плату поденно або працюють безоплатно чи за один долар на рік, дозволено покриття витрат на відрядження у справах конкретно виконуваної роботи.

- (2) Відповідна організація. У даній підсекції відповідна організація визначена як (А) організація, описана відповідно до секції 501 (с) (3) Податкового Кодексу 1986 року і звільнена від оподаткування відповідно до секції 501 (а) цього Кодексу¹⁸; або (В) уряд штату чи території Сполучених Штатів.
- (3) Використання фондів. Кошти, отримані відповідною організацією згідно з параграфом (1), мають бути використані для підтримки зберігання історичних документів, забезпечення публічного доступу до історичних документів та архівів колишнього Президента, як визначено у параграфі (1).
- (4) Заборона на використання фондів. Кошти, отримані відповідною організацією згідно з параграфом (1), не можуть бути використані для підтримки, поточних видатків, спорудження жодних засобів у будинках, в яких зберігаються історичні документи або архіви колишнього Президента, як визначено у параграфі (1).
- (5) Заява.
- (А) Загальні положення. Відповідна організація, що намагається отримати грант відповідно до підсекції, повинна представити Комісії заяву у встановлений термін і у встановлений спосіб, що містить або супроводжується тією інформацією, яку вимагає Комісія, у тому числі з визначенням діяльності, для здійснення якої грант потрібен організації у відповідності до даної підсекції.
- (В) Розгляд заяви. Комісія не розглядає і не рекомендує заяви на гранти, представлені відповідно до підпараграфа (А), якщо відповідною організацією не доведено, що така організація –
- (i) володіє стосовно колишнього Президента, як визначено у параграфі (1), історичними працями і колекціями історичних джерел, які Комісія визнає такими, що потребують зберігання, публікації або відновлення іншим способом за громадські кошти;
 - (ii) має відповідні засоби і місце для зберігання і надання публічного доступу до історичних праць і колекцій історичних джерел;
 - (iii) гарантує зберігання і надання публічного доступу до таких історичних праць і колекцій історичних джерел безкоштовно для населення;
 - (iv) має освітні програми, які роблять використання таких документів частиною місії відповідної організації;
 - (v) сформувала фонди з нефедеральних джерел для підтримки зусиль організації у сприянні зберіганню історичних документів і публічному доступу до історичних праць і колекцій історичних джерел у сумі, що дорівнює сумі тих коштів, які організація бажає отримати у вигляді гранту у відповідності до цієї підсекції;
 - (vi) координує будь-яку відповідну федеральну програму або діяльність, у тому числі програми і діяльність, віднесені до президентських архівних депозитаріїв;
 - (vii) координує будь-яку відповідну нефедеральну програму або діяльність, у тому числі програми і діяльність, здійснювані урядом штату або територією і приватною освітньою історичною організацією;
 - (viii) має реальний план для зберігання і забезпечення публічного доступу до історичних праць і колекцій історичних джерел.

¹⁸ Підпараграф 501 (с) (3) Податкового Кодексу США 1986 року звільняє від оподаткування благодійні, неприбуткові, релігійні і освітянські організації.

- (g) (1) Для мети, визначеної у цій секції, Національній комісії історичних публікацій і документів затверджено виділення асигнувань у таких обсягах:
- (A) \$6,000,000 у 1989 фінансовому році;
 - (B) \$8,000,000 у 1990 фінансовому році;
 - (C) по \$10,000,000 у 1991, 1992 і 1993 фінансових роках, відповідно;
 - (D) \$6,000,000 у 1994 фінансовому році;
 - (E) \$7,000,000 у 1995 фінансовому році;
 - (F) \$8,000,000 у 1996 фінансовому році;
 - (G) \$10,000,000 у 1997 фінансовому році;
 - (H) \$10,000,000 у 1998 фінансовому році;
 - (I) \$10,000,000 у 1999 фінансовому році;
 - (J) \$10,000,000 у 2000 фінансовому році;
 - (K) \$10,000,000 у 2001 фінансовому році;
 - (L) \$10,000,000 у 2002 фінансовому році;
 - (M) \$10,000,000 у 2003 фінансовому році;
 - (N) \$10,000,000 у 2004 фінансовому році;
 - (O) \$10,000,000 у 2005 фінансовому році;
 - (P) \$10,000,000 у 2006 фінансовому році;
 - (Q) \$10,000,000 у 2007 фінансовому році;
 - (R) \$10,000,000 у 2008 фінансовому році;
 - (S) \$10,000,000 у 2009 фінансовому році.
- (2) Суми асигнувань, передбачені у цій підсекції, повинні бути доступними до повного витрачання, як встановлено у затвердженому Акті.

Примітка. Гранти для створення БД документів штатів і територій періодів рабовласництва, звільнення від рабства і періоду Реконструкції після Громадянської війни (Публ. Зак. 110-404, § 8)

- (a) Загальні положення. Виконавчий директор Національної комісії історичних публікацій і документів Національного Архіву і Адміністрації Документації може надавати гранти штатам, коледжам і університетам, музеям, бібліотекам і генеалогічним товариствам для зберігання документів і створення електронних пошукових БД, що містять документи місцевого значення періодів рабовласництва, звільнення від рабства і періоду Реконструкції після Громадянської війни.
- (b) Збереження. Будь-які БД, створені на кошти гранту відповідно до даної секції, повинні підтримуватись відповідними установами або інституціями, призначеними Виконавчим директором Національної комісії історичних публікацій і документів.

§ 2505. Спеціальні консультативні комітети; членство; компенсації

Комісія може засновувати спеціальні дорадчі комітети для отримання консультацій і рекомендацій від провідних істориків, політологів, архівістів, бібліотекарів та інших спеціалістів Нації. Членам спеціальних наглядових комітетів повинні покриватись витрати на відрядження та інші витрати на тих же підставах, що й членам Комісії.

Примітка. Наглядний комітет для рецензії редакції проекту «Батьки – засновники Нації» (Публ. Зак. 110-404, § 5)

- (a) Установчі положення. Архівіст Сполучених Штатів може заснувати наглядовий комітет для

- (1) перегляду проведення редагування проекту «Батьки – засновки Нації», що фінансується Національною комісією історичних публікацій і документів;
 - (2) під час консультацій розвивати у різних напрямках проекти «Батьки – засновники Нації», що здійснюються різними інституціями, відповідно визначаючи спільні цілі для проектів, описані у параграфі (1);
 - (3) щорічно переглядати такі цілі і звітувати на щорічному засіданні Архівісту США про просування проектів різних інституцій;
 - (4) на щорічній зустрічі рекомендувати Архівісту США проведення заходів, що мають на меті допомогу і сприяння реалізації проектів;
- (b) Звіти наглядовому комітету. Кожен з проектів, визначений відповідно до підсекції (a) (1), повинен щороку представляти наглядовому комітету, заснованому відповідно до підсекції (a), звіт про просування проекту до завершення і досягнення визначеної мети та надавати інформацію про допомогу, якої він потребує, щоб досягти цієї мети, у тому числі про таке:
- (1) Загальні суми асигнувань, які проект отримав у звітному фінансовому році, у пропорціях від
 - (A) джерел федерального уряду, уряду штату і території;
 - (B) провідної інституції проекту;
 - (C) приватних або громадських фондаций;
 - (D) приватних осіб.
 - (2) Інформацію про всі напрямки діяльності, реалізовані з використанням недержавних джерел фінансування.
 - (3) Будь-яку іншу інформацію, що відноситься до виконання поставленої мети у звітному фінансовому році.
- (c) Структура; засідання; звіт; завершення діяльності; діяльність. Наглядний комітет, заснований відповідно до підсекції (a), повинен
- (1) складатися з 3-х істориків, визнаних на національному рівні, призначуваних не більше ніж на два чотирирічних терміни послідовно;
 - (2) проводити засідання з періодичністю не менше ніж один раз на рік;
 - (3) представити звіт, що має містити інформацію, визначену підсекцією (b), Комітету внутрішньої безпеки і урядових справ Сенату і Комітету з контролю і державних реформ Палати Представників не пізніше ніж через 1 рік після дати введення Акта і надалі подавати такий звіт щорічно;
 - (4) завершити свою роботу через 8 років на день введення Акта [13 жовтня 2008 року];
 - (5) рекомендувати законодавчі або виконавчі дії, які слід застосувати для досягнення цілей проекту «Батьки – засновники Нації».

§ 2506. Документи для отримання грантів

- (a) Кожен претендент на отримання гранту, відповідно до секції 2504 цього закону, повинен представити такі документи, яких вимагає Архівіст Сполучених Штатів, у тому числі такі, що повністю висвітлюють суми і їх розподіл претендентом за напрямками виконання проекту, загальну вартість проекту або пропорційно сумі коштів у співвідношенні до загальної вартості проекту, надані на виконання проекту іншими фондами, будь-які інші документи, визначені фактичним аудитом.
- (b) Архівіст США і Генеральний контролер Сполучених Штатів або їх уповноважені представники повинні мати доступ до бухгалтерських книг, з метою проведення аудиту і перевірки, паперів і документів претендента, що стосуються отримання гранту відповідно до секції 2504 цього закону.

В-6 Кодекс архівіста¹⁹

The Archivist's Code

The archivist has a moral obligation to society to preserve evidence on how things actually happened and to take every measure for the physical preservation of valuable records. On the other hand, he has an obligation not to commit funds to the housing and care of records that have no significant or lasting value.

The archivist must realize that in selecting records for retention or disposal he acts as the agent of the future in determining its heritage from the past. Therefore, insofar as his intellectual attainments, experience, and judgment permit, he must be ever conscious of the future's needs, making his decisions impartially without taint of ideological, political, or personal bias.

The archivist must be watchful in protecting the integrity of records in his custody. He must guard them against defacement, alteration, or theft; he must protect them against physical damage by fire or excessive exposure to light, damp, and dryness, and he must take care to see that their evidentiary value is not impaired in the normal course of rehabilitation, arrangement, and use.

The archivist should endeavor to promote access to records to the fullest extent consistent with the public interest, but he should carefully observe any established policies restricting the use of records. Within the bounds of his budget and opportunities, he should work unremittingly for the increase and diffusion of knowledge, making his documentary holdings freely known to prospective users through published finding aids and personal consultation.

The archivist should respond courteously and with a spirit of service to all proper requests, but he should not waste time responding in detail to frivolous or unreasonable inquiries. He should not place unnecessary obstacles in the way of those who would use the records, but rather should do what ever he can to spare their time and ease their work. Obviously, he should not idly discuss the work and findings of one searcher with another, but where duplication of research effort is apparent, he may properly inform one searcher of the work of another.

The archivist should not profit from any commercial exploitation of the records in his custody, nor should he withhold from others any information he has gained as a result of his archival work in order to carry out private professional research. He should, however, take every legitimate advantage of his favored situation to develop his professional interests in historical or other research.

The archivist should freely pass on to his professional colleagues the results of his own or his organization's research that add to the body of archival knowledge. Likewise, he should leave to his successors a true account of the records in his custody and of their proper organization and arrangement.

Wayne C. Form

Archivist of the United States

General Services Administration

¹⁹ Grover C. W. The Archivist's Code [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/global-pages/larger-image.html?i=/publications/prologue/2009/winter/images/grover-code-l.jpg&c=/publications/prologue/2009/wint>. – Title from screen.

Неофіційний авторський переклад

КОДЕКС АРХІВІСТА

Архівіст має моральне зобов'язання перед суспільством зберігати докази того, як насправді відбувалися події, і вживати будь-яких заходів для фізичного зберігання цінних документів. З іншого боку, він не зобов'язаний витратити асигнування на розміщення і догляд документів, які не мають значної або тривалої цінності.

Архівіст повинен розуміти, що при виборі документів на зберігання або на знищення він виступає представником майбутнього у визначенні його спадщини з минулого. Усвідомлюючи рівень свого інтелектуального розвитку, досвіду і суджень, він повинен передбачати потреби майбутнього і приймати рішення об'єктивно, без будь-якої ідеологічної, політичної або особистої упередженості.

Архівіст повинен пильнувати і захищати цілісність документів, що знаходяться під його опікою. Він має охороняти їх від псування, видозміни і крадіжки; він має захищати їх від фізичного пошкодження вогнем або надмірного впливу світла, вологості чи сухості; він має подбати, щоб їх доказова цінність не погіршилась під час звичайних робіт з реставрації, систематизації і використання.

Архівіст повинен прагнути розширення доступу до документів для задоволення публічного інтересу в повному обсязі, але він має ретельно дотримуватись будь-яких встановлених принципів, що обмежують використання документів. У межах свого бюджету і можливостей, він має невпинно працювати над збільшенням і розповсюдженням знань, популяризуючи свої документальні зібрання потенційним користувачам за допомогою публікації пошукових довідників і особистих консультацій.

Архівіст повинен ввічливо і компетентно відповідати на всі суттєві запити, але він не повинен витратити час на детальні відповіді на нерозсудливі запити. Він не повинен ставити зайві перешкоди користувачам, натомість він має зробити все можливе для того, щоб зекономити їм час і полегшити їх роботу. Звичайно, він не повинен обговорювати роботу і знахідки одного дослідника з іншим, але якщо повторення дослідження очевидне, він повинен коректно повідомити одного дослідника про роботу іншого.

Архівіст не повинен отримувати прибуток від будь-якого комерційного використання документів, що знаходяться під його опікою, він також не повинен приховувати від інших будь-яку інформацію, яку він отримав у результаті своєї архівної роботи, задля здійснення власного професійного дослідження. Однак він може користуватися всіма правомірними перевагами його привілейованого становища для розвитку власних професійних інтересів в історичних або інших дослідженнях.

Архівіст повинен вільно передавати своїм колегам по професії результати своїх досліджень або досліджень своєї організації, які збагачують історичні знання. Так само, він повинен залишити своїм наступникам правдивий звіт про документи, що знаходились під його опікою, та про їх розташування і систематизацію.

Уейн К. Гровер

Архівіст Сполучених Штатів

Адміністрація служб загального призначення

Додаток Г

СХЕМИ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ СТРУКТУРИ АРХІВІВ США

Г-1 Організаційна структура Відділу архівів і манускриптів Департаменту архівів та історії штату Північна Кароліна¹

Пояснення до організаційної структури Департаменту архівів і історії Північної Кароліни (Відділ архівів і манускриптів) станом на 1960 рік

Департамент архівів і історії очолював Архівіст штату, у підпорядкуванні якого знаходились адміністрація, проект мікрофільмування газет, секція архівів, секція місцевих документів та секція документів штату.

На Адміністрацію «**Administration**» (очолював Архівіст) покладалась функція координації роботи різних секцій, листування і виконання запитів, кадрового та фінансового управління, забезпечення співробітництва різних секцій.

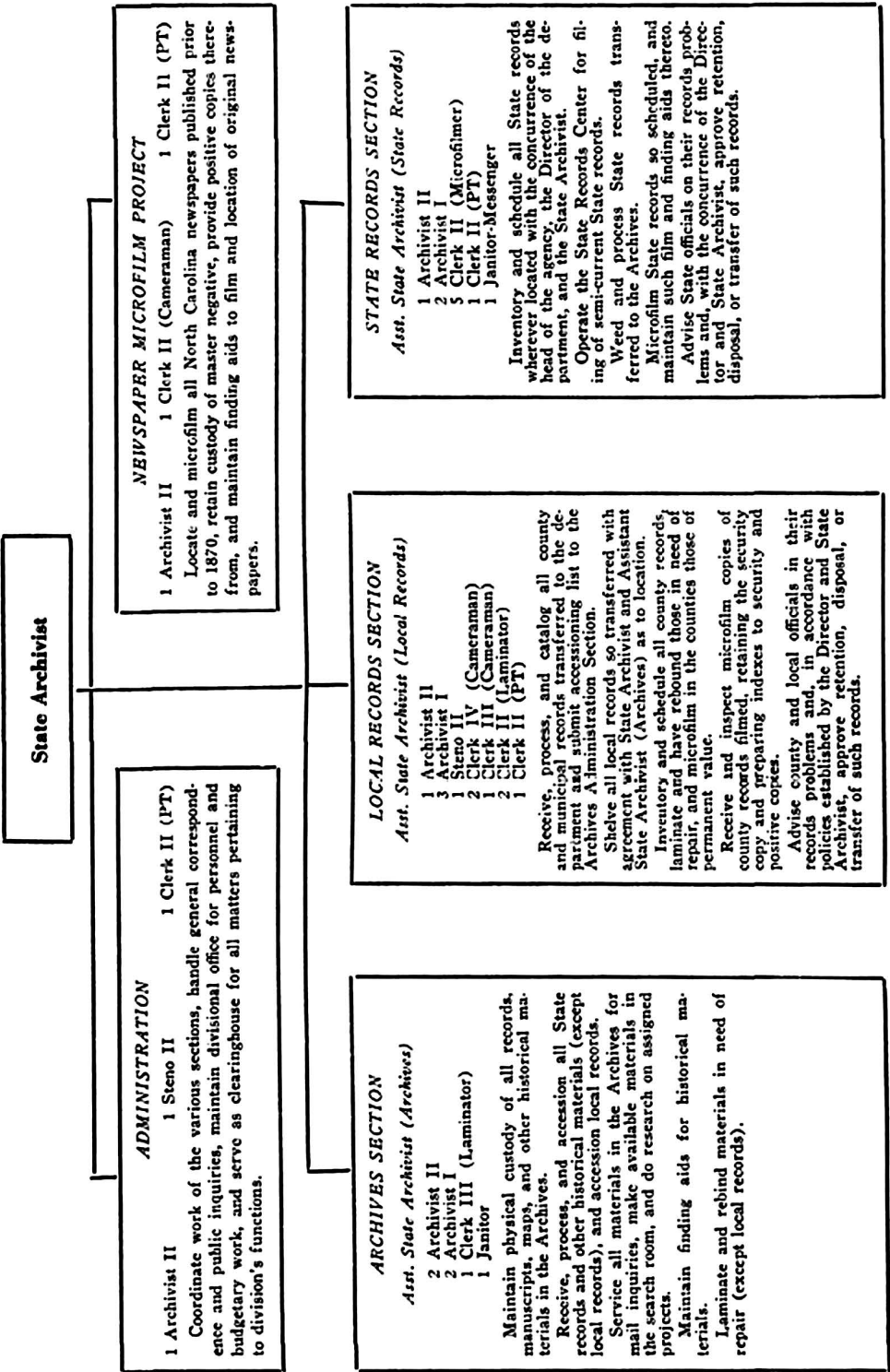
Проект мікрофільмування газет «**Newspaper microfilm project**» (очолював Архівіст) виявляв і мікрофільмував усі газети, опубліковані на території штату до 1870 року, акумулював негативи, виготовляв позитивні копії, підтримував дієвість науково-довідкового апарату до мікрофільмів та оригіналів газет.

Секція архівів «**Archives section**» (очолював помічник Архівіста) забезпечувала фізичне зберігання документів, манускриптів, мап та інших історичних матеріалів в архіві. Виконувала функції комплектування архіву, опрацювання документів, надання доступ до документів штату та округів; створювала і підтримувала систему науково-довідкового апарату; займалась ламінуванням та підшивкою документів, які потребували ремонту. До складу секції входило 2 архівісти 1-ї категорії, 2 архівісти 2-ї категорії, ламінувальник та прибиральник.

Секція місцевих документів «**Local records section**» (очолював помічник Архівіста) забезпечувала приймання, опрацювання, каталогізацію усіх документів округів та муніципалітетів, організовувала передачу документів від округів до Департаменту, представляла супроводжувальні документи на розгляд секції «Адміністрації» архіву. Розміщувала документи округів на полицях за узгодженням з Архівістом і помічником Архівіста. Укладала описи, переліки документів зі строками зберігання, ламінувала і підшивала документи, які потребували ремонту, мікрофільмувала документи округів постійної цінності. Зберігала і перевіряла якість мікрофільмів, готувала показники до мікрофільмів і виготовляла позитивні копії. Надавала поради працівникам установ округів і місцевих адміністрацій у вирішенні їх проблем із документами.

¹ Jones H. G. North Carolina's Local Records Program [Text] / Houston G. Jones // American Archivist. – 1961, January. – Vol. 24. – № 1. – P. 36.

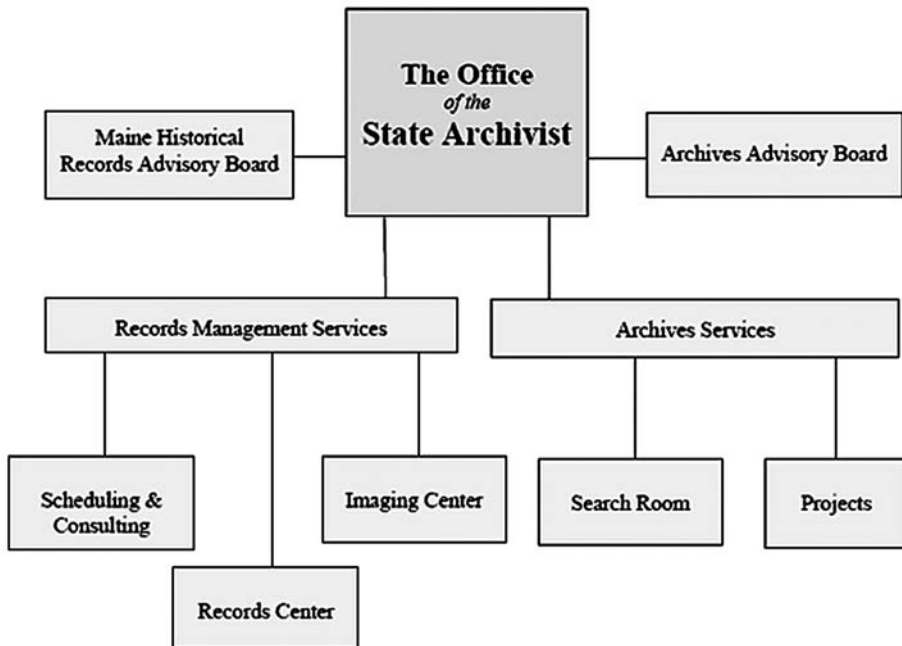
NORTH CAROLINA DEPARTMENT OF ARCHIVES AND HISTORY — DIVISION OF ARCHIVES AND MANUSCRIPTS

Відповідно до політики у сфері управління документацією забезпечувала вчасну експертизу цінності, знищення нецінних документів та відбір на зберігання документів постійної цінності. До складу секції входили 3 архівісти 1-ї категорії, один архівіст 2-ї категорії, друкарка-стенографістка, 2 ламінувальники, 3 оператори камери мікрофільмування, один клерк.

Секція документів штату «**State records section**» (очолював помічник Архівіста) укладала описи і переліки документів зі строками зберігання на усі документи штату без урахування їх розташування за погодженням з керівниками установ, директором Департаменту і Архівістом штату. Керувала Центром документації штату у частині упорядкування напівактивних документів штату. Перевіряла та опрацьовувала документи штату, передані до архіву. Мікрофільмувала документи штату, підтримувала у належному стані науково-довідковий апарат до них. Надавала поради посадовим особам штату у вирішенні їх проблем із документами, за погодженням із директором та Архівістом штату затверджувала довготермінове зберігання, виділення до знищення, передавання документів штату. До секції входили 1 архівіст 2-ї категорії, 2 архівісти 1-ї категорії, 5 мікрофільмувальників, 1 клерк та 1 прибиральник-кур'єр.

Г-2 Організаційна структура Архіву штату Мен станом на 2012 рік ²

² Maine State Archives Organization Chart [Text] // Records Management Manual. – Maine State Archives : Division of Records Management Services. – 2012, July. – P. 5–19.

**Пояснення до організаційної структури
Архіву штату Мен**

The Office of the State Archivist – Офіс Архівіста штату

Maine State Historical Records Advisory Board (MSHRAB) – Дорадча комісія з історичних документів штату Мен (координує питання зберігання і доступу до документів, забезпечує підвищення кваліфікації архівістів та співробітництво установ архівної галузі штату, сприяє отриманню архівами штату грантів від Національної комісії з публікації історичних джерел і документів США (National Historical Publications and Records Commission, NHPRC) для підтримання програм забезпечення збереженості та доступу до документів, керує підготовкою проектів і вивчає запити архівів на фінансування за грантами, допомагає розвивати видавничу діяльність архівів з популяризації важливих архівних документів)

Archives Advisory Board – Дорадча комісія архіву (розглядає і затверджує подані установами штату, округів, муніципалітетів переліки документів зі строками зберігання (такі переліки установа повинна подати на розгляд перед передачею документів на зберігання до Центру документації штату); встановлює терміни зберігання документів в установах і Центрі документації штату; визначає подальшу долю документів: постійне зберігання в архіві, знищення або передача на зберігання іншим архівним установам (архівам університетів, релігійним, приватним тощо))

Records Management Services – Служба управління документацією

Scheduling and Consulting – підрозділ консультування установ штату та місцевих адміністрацій за програмами управління документацією, розробки переліків документів установ зі строками зберігання, укладання описів документів постійного, довготривалого зберігання та списків документів, виділених до знищення

Records Center – Центр документації штату (зберігає неактивні, напівактивні документи та документи з постійними термінами зберігання до встановленого строку їх передачі на зберігання до архіву; контролює дотримання строків зберігання; за погодженням з установою знищує документи, строки зберігання яких закінчилися, та передає на зберігання до архіву документи постійних термінів зберігання; юридично право розпорядження документами (у тому числі й у галузі доступу до них), що знаходяться у Центрі документації, закріплено за установами - документоутворювачами

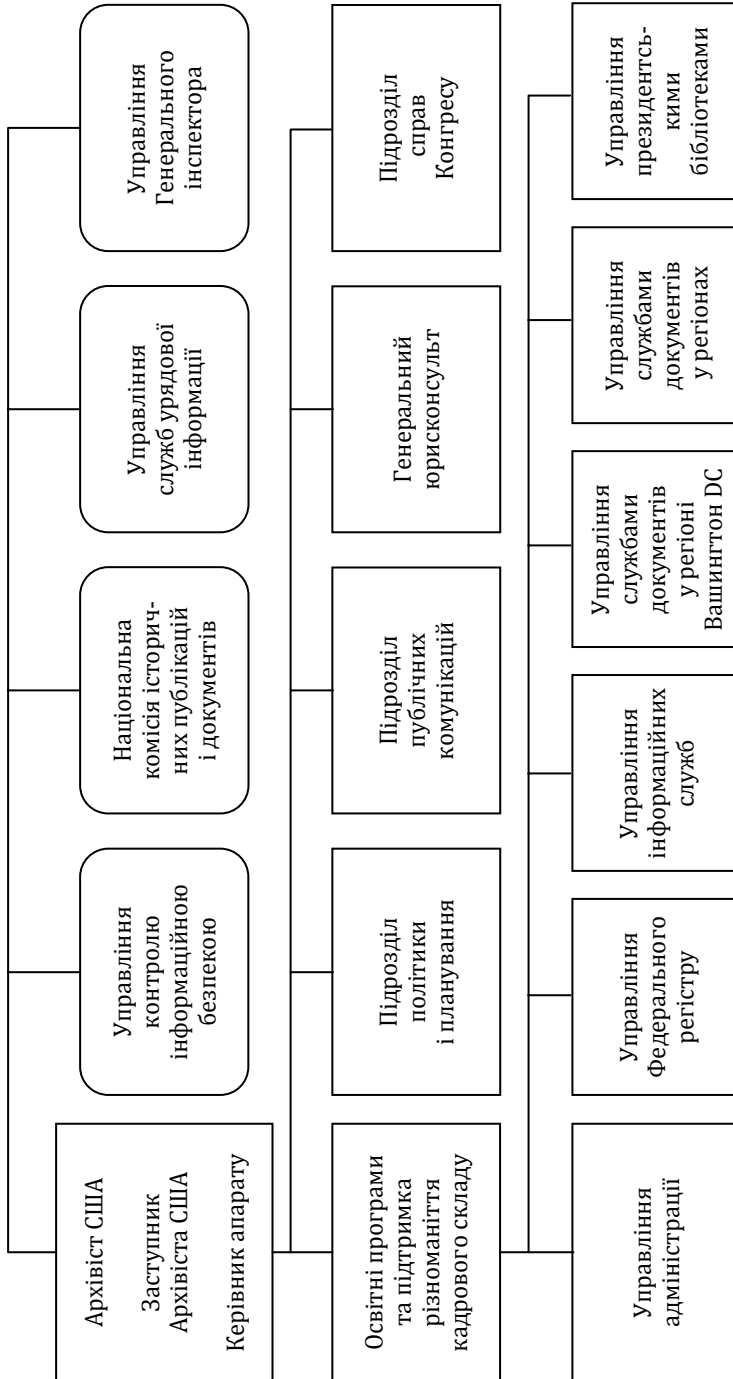
Imaging Center – підрозділ мікрофільмування і оцифровування документів

Archives Services – Служба архіву (зберігання і забезпечення доступу до архівних документів)

Search Room – Читальна зала

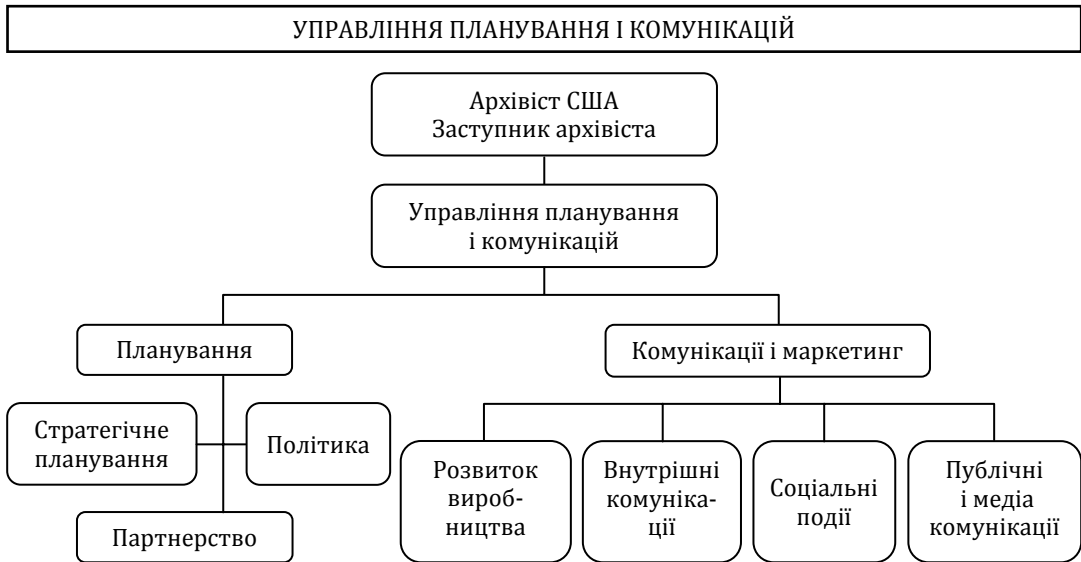
Projects – реалізація проектів за грантами NHPRC (Наприклад, протягом 1980-2012 рр. архів штату Мен працював над реалізацію проектів: «До 150-річчя Громадянської війни» (проводив семінари для архівістів з каталогізації і оцифровування джерел з історії Громадянської війни), з удосконалення зберігання і доступу до історичних документів, у тому числі машиночитаних, з розвитку електронних комунікаційних систем у репозиторіях штату, з популяризації використання архівних документів у навчальних процесах початкових та середніх шкіл та інші. NHPRC фінансувала місцеву комісію для видачі грантів архівам округів, муніципалітетів, навчальних закладів тощо³).

³ Grants by State and Territory. Maine Grants span 1980–2012 [Electronic resource] // NHPRC – Mode of access: <http://www.archives.gov/nhprc/projects/states-territories/me.html>. – Title from screen.

Г-3 Організаційна структура Національного архіву США станом на 2009 рік⁴ (до реорганізації)

⁴ NARA's Organizational Structure / Preserving the Past to Protect the Future. Performance and Accountability Report. 2009 [Electronic resource]. – P. 5 // NARA. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/plans-reports/performance-accountability/2009/index.pdf>. – Title from screen.

Г-4.1 Організаційна структура управління планування і комунікацій⁶

Г-4.2 Організаційна структура управління людських ресурсів⁷

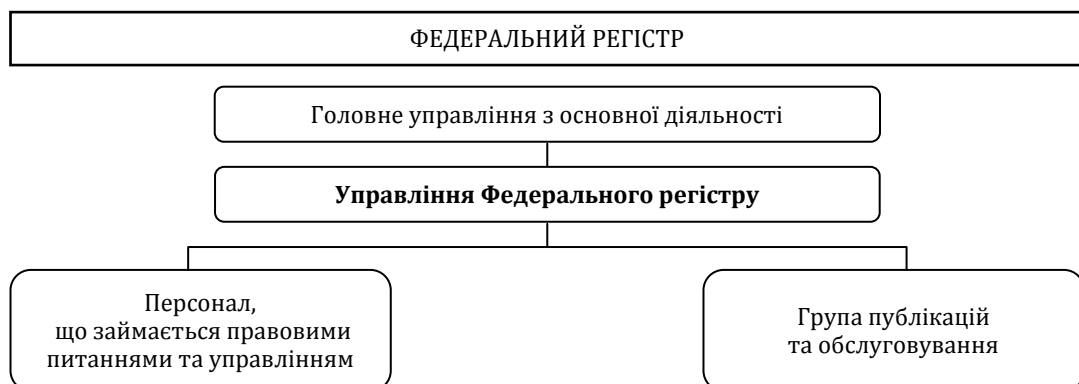
⁶ Strategy and Communications Office. A Charter for Change: Charting the Course. Transformation Launch Team. Final Report. – 2011, January. – P. 21.

⁷ Human Capital Office. A Charter for Change: Charting the Course. Transformation Launch Team. Final Report. – 2011, January. – P. 24.

Г-4.3 Організаційна структура Головного управління з основної діяльності⁸

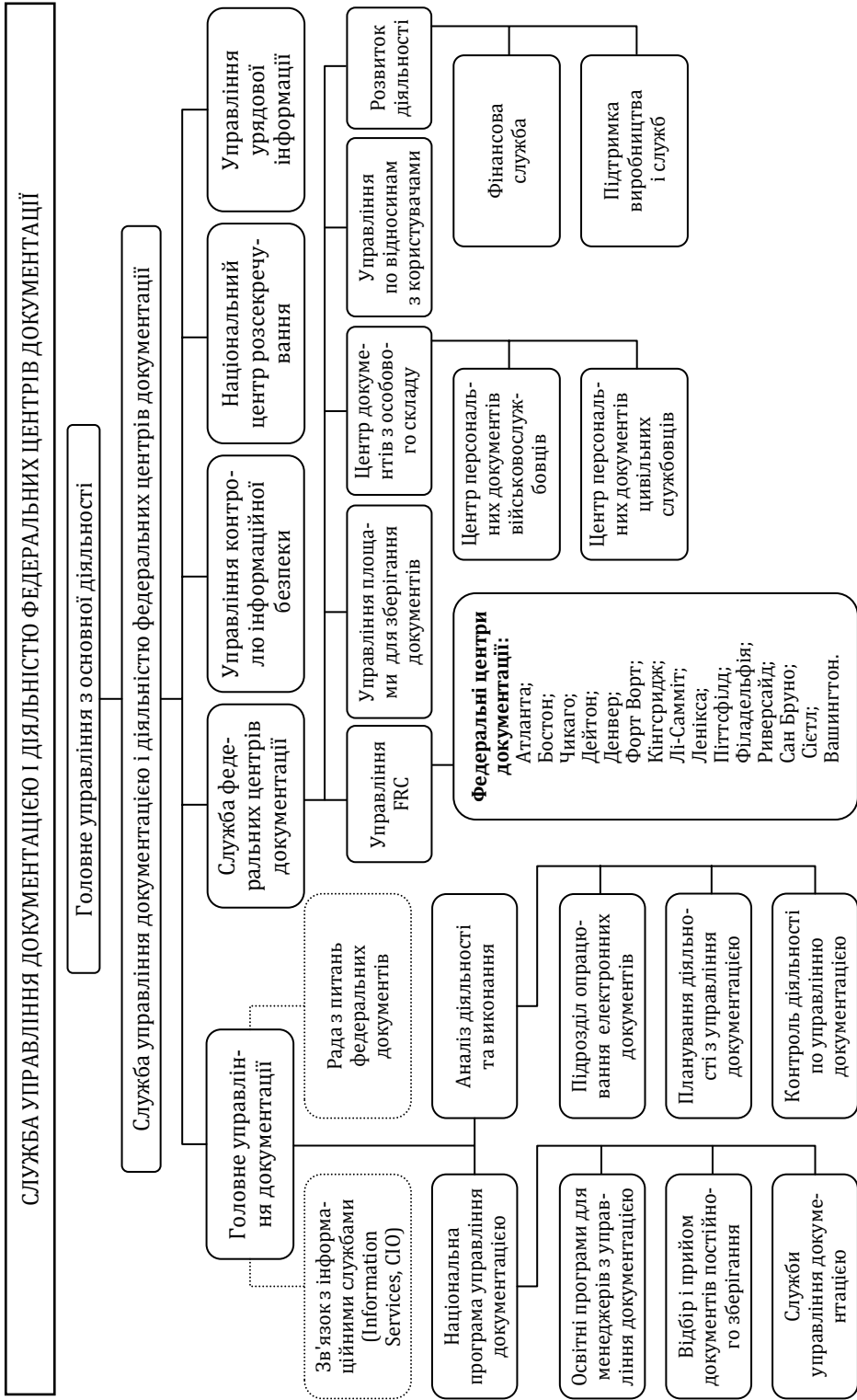
Г-4.4 Організаційна структура Управління федерального реєстру⁹

⁸ Chief Operating Officer. A Charter for Change: Charting the Course. Transformation Launch Team. Final Report. – 2011, January. – P. 28.

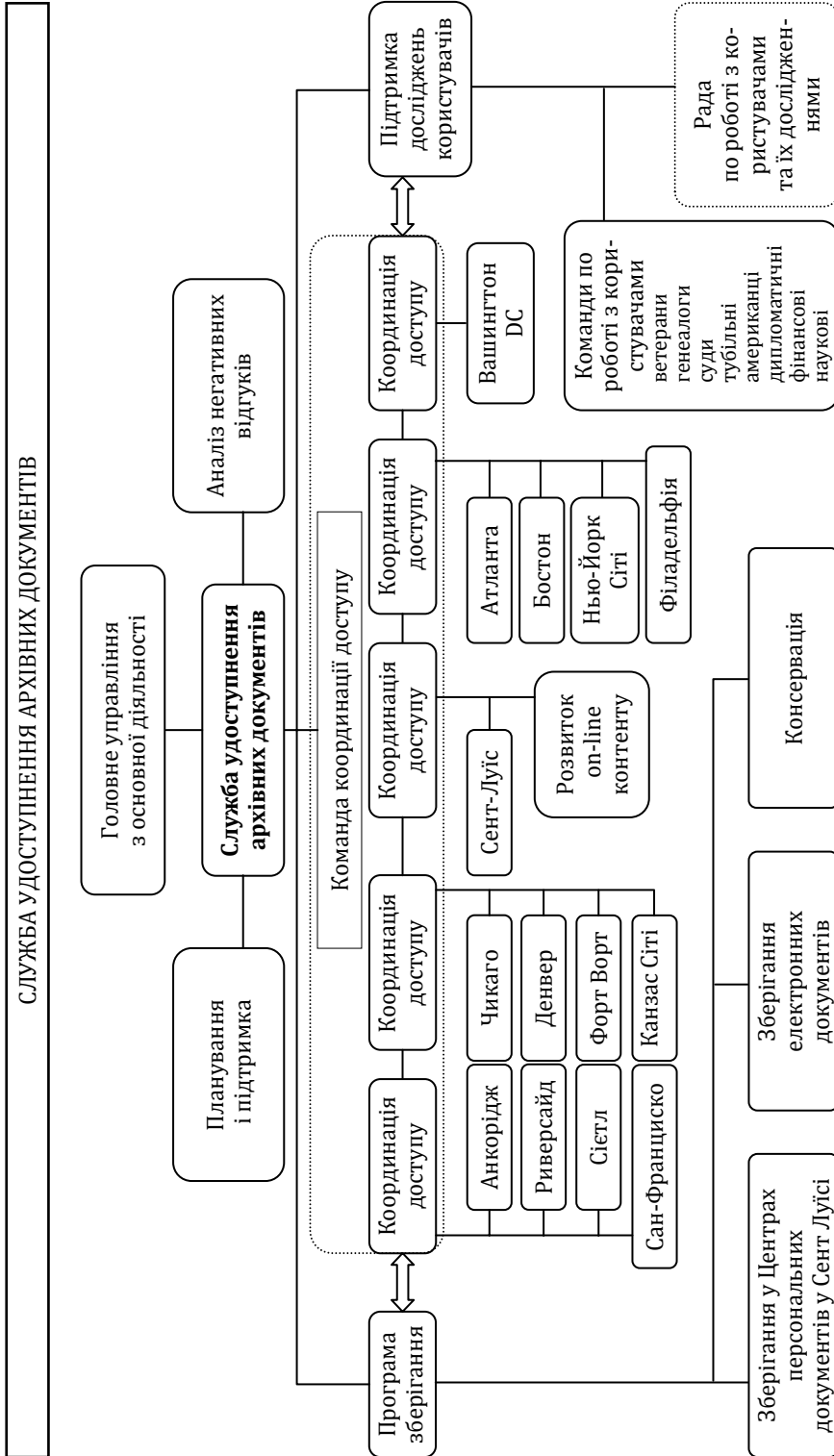
⁹ Federal Register. A Charter for Change: Charting the Course. Transformation Launch Team. Final Report. – 2011, January. – P. 32.

Г-4.5 Організаційна структура служби управління документацією в установах¹⁰

¹⁰ Agency Services. A Charter for Change: Charting the Course. Transformation Launch Team. Final Report. – 2011, January. – P. 35.

Г-4.6 Організаційна структура служби у доступу архівних документів у системі NARA¹¹

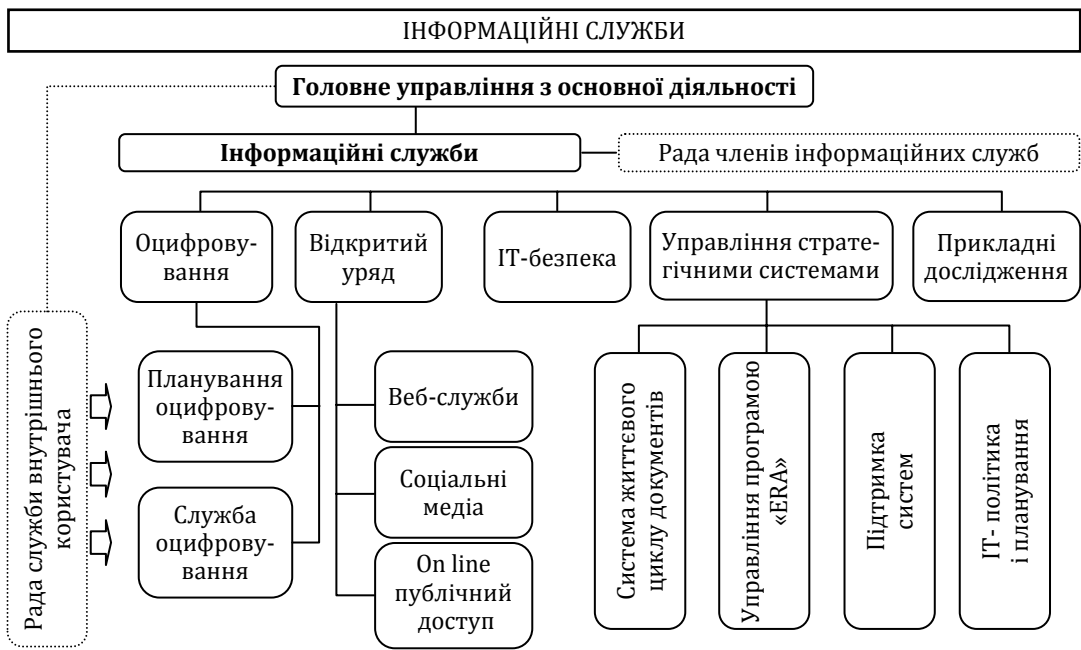

¹¹ Research Services. A Charter for Change: Charting the Course. Transformation Launch Team. Final Report. – 2011, January. – P. 39.

Г-4.7 Організаційна структура служби законодавчих архівів, президентських бібліотек і музеїв¹²

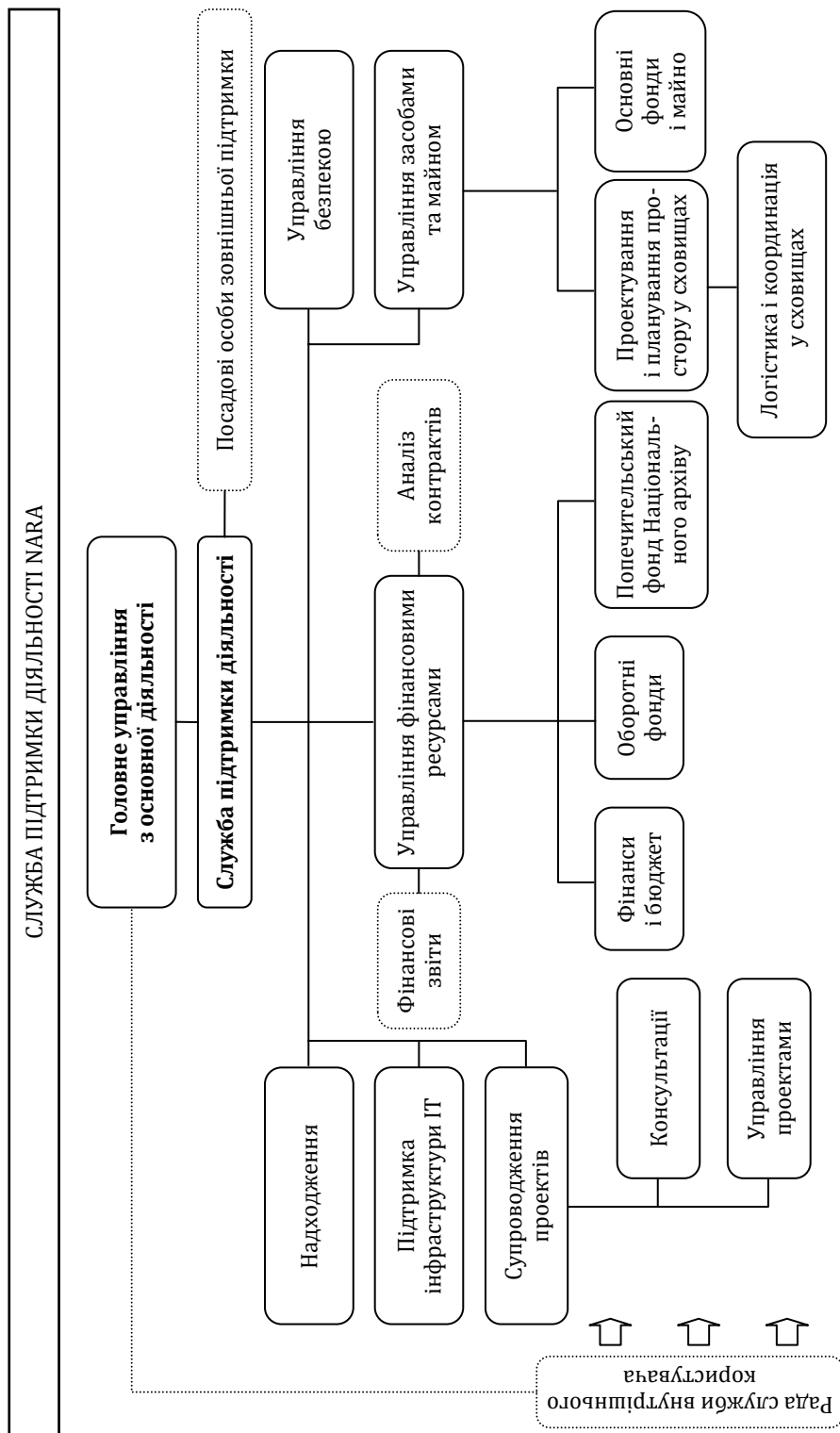
Г-4.8 Організаційна структура інформаційних служб¹³

¹² Legislative Archives, Presidential Libraries, and Museum Services. A Charter for Change: Charting the Course. Transformation Launch Team. Final Report. – 2011, January. – P. 46.

¹³ Information Services. A Charter for Change: Charting the Course. Transformation Launch Team. Final Report. – 2011, January. – P. 51.

Г-4.9 Організаційна структура Служби підтримки діяльності NARA ¹⁴

¹⁴ Business Support Services. A Charter for Change: Charting the Course. Transformation Launch Team. Final Report. – 2011, January. – P. 56.

Додаток Д

ТАБЛИЦІ

Д-1 Хронологічна таблиця ключових дат, від яких ведуть свій початок архіви штатів
(впорядкована за датами утворення історичних товариств)

Назва штату	Дата утворення історичного товариства	Дата утворення архівної установи або покладання функцій зберігання документів офіційного походження на історичне товариство	Дата утворення бібліотеки, на яку покладено зберігання архівів, або дата покладання функцій зберігання документів офіційного походження на бібліотеку
1	2	3	4
Массачусетс	1791	1835 – призначення архівіста, 1846 – відкриття архіву штату Массачусетс	-
Нью-Йорк	1804	-	1847 – прийняття рішення про передавання непоточних документів органів влади на зберігання до Бібліотеки Університету штату
Теннессі	1820	1854 – Бібліотеку і Архів штату злито в одній структурі й утворено TSA	
Мен	1822	1927 – створення Бібліотеки і Архіву штату в підпорядкуванні Секретаря штату та Історичного товариства	
Род-Айленд	1822	1965 – утворення Офіса Архівіста штату	-
Нью-Гемпшир	1823	Точну дату утворення архіву не виявлено	
Коннектикут	1825	1961 – Відділ управління документацією і архівами	1772 – ухвалення резолюції про надання доступу для використання документів в архіві колонії 1909 – оголошення Бібліотеки офіційним архівом штату
Пенсільванія	1825	-	1903 – утворення Відділу публічних документів у складі Бібліотеки штату
Іллінойс	1827	-	1921 – заснування Архівного відділу Бібліотеки штату Іллінойс, 1925 – надання Архіву Бібліотеки прав приймання на зберігання документів органів влади штату

Д О Д А Т К И

Мічиган	1828	1913 – утворення Історичної комісії Мічигану	–	1913 – утворення Департаменту архівів і історії з правом зберігання документів органів влади штату у складі Бібліотеки
Індіана	1830	1915 – утворення Історичної комісії Індіани	–	1895 – переміщення документів офіційного походження на зберігання до Бібліотеки штату
Вірджинія	1831	–	–	
Огайо	1831 – утворення історичного і філософського товариства	1959 – визнання Історичного товариства Огайо офіційним архівом штату	–	
Луїзіана	1835 – утворення першого історичного товариства, 1889 – утворення історичної асоціації	1682 – утворення архіву колонії Луїзіана, 1717 – видання закону про нотаріальний архів, 1797 – утворення архіву католицької діоцезії та призначення архівіста, 1935 – утворення Департаменту архівів і рукописів Університету штату, 1956 – утворення Архіву і служби документації штату	–	
Кентуккі	1836	1958 – прийняття Акта про утворення Архіву штату	–	
Арканзас	1837 – антикварне товариство	1905 – утворення Арканзаської історичної комісії	–	
Вермонт	1838	1782 – утворення архіву в Офісі Секретаря Республіки Вермонт, 2003 – створення Архіву штату Вермонт	–	
Джорджія	1839	1918 – утворення Департаменту архівів і історії	–	
Мериленд	1844	1666 – владштування сховища для архіву в Офісі Секретаря провінції, 1692 – ухвалення закону про архів, 1934 – створення «Hall of Records»	–	
Північна Кароліна	1844	1903 – заснування Історичної комісії штату	–	
Міссурі	1844 – Історичне і філософське товариство	1965 – утворення Департаменту документальної служби	–	
Нью-Джерсі	1845	Точну дату утворення архіву не виявлено	–	
Вісконсин	1848	Дату надання Історичному товариству прав зберігання документів органів влади не встановлено	–	
Міннесота	1849	1915 – Історичне товариство уповноважене приймати на зберігання документи органів влади штату	–	
Алабама	1850	1901 – утворення Департаменту архівів і історії	–	

1	2	3	4
Південна Кароліна	1855	1694 – ухвалення закону про облік і збереження реєстрів і публічних документів колонії, 1905 – утворення Департаменту архівів і історії	-
Айова	1857	Дату надання Історичному товариству прав зберігання документів органів влади не встановлено	-
Міссісіпі	1858	1902 – утворення Департаменту архівів і історії	-
Нью-Мексико	1859	1528 – утворення архіву іспанськими колоніальними органами влади, 1846 – призначення хранителя іспанських архівів органами влади США, 1959 – прийняття Акта про створення Комісії публічних документів, Архіву і Центру документації штату	-
Північна Дакота	близько 1861 року	Дату надання Історичному товариству прав зберігання документів органів влади не встановлено	-
Аризона	1864 – Історичне товариство, 1870, 1884 – Історичне товариство піонерів Аризони	2010 – утворення комплексної агенції Бібліотеки, Архіву і публічних документів штату Аризона	1866 – утворення Бібліотеки Території Аризона
Монтана	1865	1891 – прийняття Акта про надання Історичному товариству статусу офіційної агенції штату	-
Орегон	1873 – Асоціація піонерів Орегону	1931 – секретар штату зобов'язаний передавати документи урядових установ штату на зберігання до Історичного товариства, 1946 – призначено Архівіста штату	1849 – засновано бібліотеку 1947 – Архів підпорядковано Бібліотеці штату
Канзас	1875	1905 – оголошення Історичного товариства офіційним депозитарієм документів органів влади штату	-
Небраска	1878	1905 – прийняття Закону про передачу документів органів влади штату та інших урядових установ на зберігання до Історичного товариства	-
Колорадо	1879	1943 – утворення Відділу архіву штату, 1951 – підпорядкування Відділу Історичному товариству, 1959 – набуття Відділом статусу самостійної агенції	-
Західна Вірджинія	1890	1905 – створення Бюро архівів і історії	-

Д О Д А Т К И

Делавер	1891		1905 – Публічний архів штату Делавер		-
Південна Дакота	1891		1975 – прийняття Закону про створення Архіву штату у складі Історичного товариства		-
Вашингтон	1891		Точну дату утворення Архіву штату не встановлено		1853 – заснування бібліотеки для зберігання документів територіального уряду
Гаваї	1892		1847 – збір і упорядкування документів у Міністерстві іноземних справ Королівства Гаваї, 1905 – утворення Публічного архіву території Гаваї, 1915 – оголошення Архіву офіційним депозитарієм документів уряду Території Гаваї		-
Оклахома	1893		1934 – прийняття Конгресом США Закону про надання Історичному товариству Оклахоми прав офіційного депозитаря федеральних документів		1967 – утворення Департаменту Бібліотеки, яка є Архівом штату Оклахома
Юта	1894 – Генеалогічне товариство Юта 1897 – Історичне товариство штату Юта		1951 – прийняття Закону про надання Історичному товариству штату Юта права призначати Архівіста штату як законного попечителя офіційних документів, 1963 – перепідпорядкування Архіву Департаменту служб загального призначення		-
Вайомінг	1895		1943 – прийняття закону про передачу документів органів влади на зберігання Історичному штату, 1951 – утворення Архіву та Історичної комісії штату		-
Техас	1897 – історична асоціація		-		1839 – заснування Бібліотеки для зберігання документів, 1909 – утворення Бібліотечної та Історичної комісії штату Техас як окремого департаменту, 1959 – заснування Бібліотечної і архівної комісії штату Техас
Каліфорнія	1900 – Історична асоціація		1850 – прийняття Акта про публічні архіви		-
Невада	1904		-		1965 – утворення Відділу Архівів і Документів, 1979 – підпорядкування Відділу Бібліотеці штату
Айдахо	1907		Кінець 1950-х – початок 1960-х рр. – утворення Архіву штату Айдахо		-
Флорида	1856, 1921		-		1925 – створення Бібліотеки та оголошення Секретаря штату Бібліотекарем штату
Аляска	-		1970 – утворення Архіву штату Аляска		-

Д-2 Список архівних установ штатів, упорядкований за типами, із зазначенням назви архіву, підпорядкування, назви англійською мовою, місцезнаходження, адреси офіційного веб-сайту, доповнений відомостями про місцезнаходження і адреси офіційних веб-сайтів історичних товариств, які не виконують функції офіційних архівів

Назва архіву	Підпорядкованість архіву	Підрозділ, який виконує функції управління документацією	Назва архівної установи англійською мовою (у т.ч. історичного товариства), адреса, веб-сайт	Адреса історичного товариства штату, яке не виконує функції офіційного архіву
1	2	3	4	5
Незалежні публічні архіви				
Архів штату Меріленд	Губернатор штату	Управління документацією здійснює Архів штату	Maryland State Archives 350 Rowe Boulevard Annapolis, MD 21401 http://msa.maryland.gov/	The Maryland Historical Society 201 West Monument Street Baltimore, MD 21201. http://www.mdhs.org/
Публічний архів штату Делавер	Губернатор штату	Управління документацією здійснює Архів штату	Delaware Public Archives 121 Martin Luther King Jr. Blvd. North Dover, DE 19901 http://archives.delaware.gov/	Delaware Historical Society 505 N. Market Street, Wilmington, Delaware 19801. http://www.hsd.org/ The National Society of The Colonial Dames of America. http://www.nscda.org/site3/index2.php
Архіви штатів, підпорядковані секретарям штатів				
Архів Масачусетсу	Секретар Масачусетської співдружності	Підрозділ управління документацією, підпорядкований Секретарю Співдружності, здійснює управління документацією	Massachusetts Archives Secretary of the Commonwealth of Massachusetts 220 Morrissey Blvd. Boston, MA 02125 http://www.sec.state.ma.us/arc/arcidx.htm	Massachusetts Historical Society 1154 Boylston Street Boston, MA 02215-3695 http://www.masshist.org
Архів штату Мен	Секретар штату	Управління документацією здійснює Архів штату	Maine State Archives Department of Secretary of State 84 State House Station, Augusta, Maine 04333. http://www.maine.gov/sos/arc/about/index.html	Maine Historical Society 489 Congress Street Portland, ME 04101 http://www.mainehistory.org/
Архів штату Іллінойс	Секретар штату	Управління документацією здійснює Архів штату	Illinois State Archives Secretary of State Margaret Cross Norton Building Capitol Complex Springfield, IL 62756 http://www.cyberdriveillinois.com/departments/archives/	Illinois State Historical Society Springfield, IL 62705-1800 http://www.historyillinois.org/

Д О Д А Т К И

Архів штату Міссурі	Департамент служб документатції Офісу Секретаря штату	Управління документацією здійснює Архів штату	Missouri State Archives Records Services Department of the office of the Secretary of State 600 West Main Street Jefferson City, MO 65101 http://www.sos.mo.gov/archives	The State Historical Society of Missouri 1020 Lowry Street, Columbia, Missouri 65201 http://shs.umsystem.edu/index.shtml
Архів штату Аризона	Секретарю штату підпорядковані Бібліотека, Архів і Відділ публічних документів як окремі підрозділи	Управління документацією здійснює Архів штату	Arizona State Archives Arizona State Library, Archives, and Public records Arizona Secretary of State 901 W. Madison Phoenix, AZ 85009 http://www.azlibrary.gov	Arizona Historical Society http://www.arizonahistoricalociety.org/library-and-archives/
Архів штату Каліфорнія	Офіс Секретаря штату	Управління документацією здійснює Архів штату	California State Archives Office of the Secretary of State 1020 O Street Sacramento, CA 95814 http://www.sos.ca.gov/archives	California Historical Society http://www.californiahistoricalsociety.org Conference of California Historical Societies 112 Harvard Ave, #15 Claremont, CA 91711 http://www.californiahistorian.com/
Архів штату Луїзіана	Секретар штату	Управління документацією здійснює Архів штату	Louisiana State Archives Louisiana Secretary of State Baton Rouge, LA 70804-9125 http://www.sos.la.gov/HistoricalResources/LearnAboutTheArchives/Pages/default.aspx	Louisiana Historical Society http://www.louisianahistoricalociety.org
Архів штату Орегон	Секретар штату	Управління документацією здійснює Архів штату	Oregon State Archives Oregon Secretary of State 800 Summer St NE Salem, OR 97310 http://www.arcweb.sos.state.or.us	Oregon Historical Society 1200 SW Park Avenue Portland, OR 97205 http://www.ohs.org/
Архів штату Вашингтон	Секретар штату	Окремий від архіву підрозділ управління документацією, підпорядкований Секретарю штату, здійснює управління документацією	Washington State Archives State Government Archives Secretary of State 1129 Washington Street SE Olympia, WA 98504 http://www.sos.wa.gov/archives/	Washington State Historical Society 1911 Pacific Avenue, Tacoma, WA 98402 http://www.washingtonhistory.org/

1	2	3	4	5
Архів штату Нью-Джерсі	Департамент штату	Управління документацією здійснює Відділ доходів і обслуговування підприємств Казначейства штату	New Jersey State Archives Department of State 225 West State Street-Level 2 Trenton, NJ 08625-0307 http://www.nj.gov/state/archives/index.html	The New Jersey Historical Society 52 Park Place - Newark, NJ 07102 http://www.jerseyhistory.org/
Архіви і Адміністрації Документації штатів²				
Архів і Адміністрація документації штату Вермонт	Офіс Секретаря штату	Служба управління документацією	Vermont State Archives and Records Administration Office of the Secretary of State 1078 Route 2, Middlesex Montpelier, Vt. 05633-7701 http://vermont-archives.org/	Vermont Historical Society 60 Washington St., Barre, VT 05641 (802) 479-8500 http://vermonthistory.org/
Архів штату і Адміністрація публічних документів штату Род Айленд	Офіс Секретаря штату	Служба управління документацією	Rhode Island State Archives and Public Records Administration Rhode Island Office of the Secretary of State 337 Westminster St, Providence, RI 02903 http://www.sec.state.ri.us/Archives	Rhode Island Historical Society (RIHS) RIHS Library 121 Hope Street Providence, RI 02906 http://www.rihs.org/
Відділ архіву і управління документацією Нью-Гемпширу	Секретар штату	Управління документацією безпосередньо здійснює Відділ управління документацією	Division of Archives and Records Management Secretary of State New Hampshire 71 South Fruit Street Concord, NH 03301 http://sos.nh.gov/arch_rec_mgmt.aspx	New Hampshire Historical Society Library 30 Park Street, Concord, NH 03301 https://www.nhhistory.org/library.html
Департаменти архівів і історії				
Департамент архівів і історії Південної Кароліни		Відділ департаменту	South Carolina Department of Archives and History 8301 Parklane Road, Columbia, SC 29223 http://scdah.sc.gov/Pages/default.aspx	South Carolina Historical Society The Fireproof Building, 100 Meeting Street Charleston, South Carolina 29401 www.southcarolinahistoricalscociety.org/
Департамент архівів і історії Алабами		Відділ департаменту	Alabama Department of Archives and History 624 Washington Ave. Montgomery, AL 36130 http://www.archives.alabama.gov/	Alabama Historical Association http://www.archives.state.al.us/aha/aha.html State of Alabama Historic Preservation Office Alabama Historical Commission http://www.preserveala.org/

Служба Архіву та документації і Відділ урядових документів Міссісіпі	Департамент архівів та історії Міссісіпі	Служба документації	Archives and Records Services, and Government Records Divisions Mississippi Department of Archives and History William F. Winter Archives and History Building 200 North St. Jackson, MS 39201 http://mdah.state.ms.us/	Mississippi Historical Society http://mshistorynow.mdah.state.ms.us/
Історичні товариства⁴				
Архів штату Огайо	Історичне товариство Огайо	Функція управління документацією належить Департаменту адміністративних служб; Центр документації штату	State Archives Ohio Historical Society 800 E. 17th Avenue Columbus, OH 43211 http://www.ohiohistory.org/	-
Дослідницький центр Історичного товариства Монтани	Історичне товариство Монтани	Функція управління документацією належить Відділу документаційного і інформаційного менеджменту, підпорядкованого Секретареві штату (Управління документацією і Центр документів і підприємств належать компанії «Montana records Management, LLP» (1994))	Montana Historical Society Research Center Montana Historical Society 225 N Roberts St Helena, MT 59620-1201 http://mhs.mt.gov/research/library/collections.asp	-
Архів штату Південна Дакота	Історичне товариство штату Південна Дакота Департаменту туризму штату Південна Дакота	Управління документацією здійснює Бюро адміністрації штату Південна Дакота	State Archives South Dakota State Historical Society South Dakota Department of Tourism 900 Governors Dr. Pierre, SD 57501 http://history.sd.gov/Archives/	-
Архів штату Північна Дакота	Історичне товариство штату Північна Дакота	Функція управління документацією належить Департаменту інформаційних технологій Офісу губернатора штату	State Archives State Historical Society of North Dakota 612 East Boulevard Ave. Bismarck, North Dakota 58505 http://history.nd.gov/archives/	-

1	2	3	4	5
Історичне товариство Оклахоми , Дочірній філіал Національного архіву США	Історичне товариство Оклахоми	-	Oklahoma Historical Society Oklahoma History Center 800 Nazih Zuhdi Drive Oklahoma City, OK 73105 http://www.okhistory.org/research/index	-
Архів штату Міннесота	Історичне товариство Міннесоти	Функція управління документацією належить Історичному товариству, якому підпорядковано й Центр документації штату	Minnesota State Archives Minnesota Historical Society 345 W. Kellogg Blvd., St. Paul, MN 55102-1906 http://www.mnhs.org	-
Бібліотека і Архів Небраски	Історичне товариство штату Небраска	Функція управління документацією належить Відділу управління документацією, також підпорядкованого Секретареві штату	Library / Archives Nebraska State Historical Society 1500 "R" Street Lincoln, Nebraska 68501 http://www.nebraskahistory.org/lib-arch/index.shtml	-
Архів штату Канзас	Історичне товариство Канзасу	Функція управління документацією належить Історичному товариству, якому підпорядковано й Центр документації штату	State Archives Kansas Historical Society 6425 SW 6th Avenue Topeka KS 66615-1099 http://www.kshs.org	-
Бібліотека і Архів Історичного товариства штату Айова	Історичне товариство штату Айова	Функція управління документацією належить Історичному товариству, якому підпорядковано й Центр документації штату	Iowa State Historical Society Library and Archives Iowa State Historical Society State of Iowa Historical Building (Des Moines) 600 East Locust Des Moines, Iowa, 50319 515-281-5111 http://www.iowahistory.org/archives/index.html	-

Архів штату Айдахо	Історичне товариство штату Айдахо	Управління документацією здійснює Відділ постачання Департаменту адміністрації	Idaho State Archives Idaho State Historical Society 2205 Old Penitentiary Rd. Boise, ID 83712 http://history.idaho.gov/idaaho-history-center	-
Архів штату Вісконсин	Історичне товариство Вісконсину	Функція управління документацією належить Відділу оперативних заходів Департаменту адміністрації	Wisconsin State Archives Wisconsin Historical Society Library Mall of the University of Wisconsin-Madison campus 816 State Street Madison, WI 53706 http://www.wisconsinhistory.org/libraryarchives/staterec/	-
Історичні комісії				
Архів Мічигану	Історична комісія Мічигану Департаменту природничих ресурсів	Управління документацією є функцією Служби управління документацією Департаменту технологій, менеджменту і бюджету	Archives of Michigan Michigan Historical Commission Michigan Department of Natural Resources 702 W. Kalamazoo St., Lansing, MI 48909 http://www.michigan.gov/dnr/0,4570,7-153-54463_19313---,00.html	Historical Society of Michigan 5815 Executive Drive Lansing, MI 48911 http://www.hsmichigan.org/
Архів штату Техас	Бібліотечна і архівна комісія штату Техас	Бібліотечна і архівна комісія Техасу складається з шести відділів: адміністрації, відділу інформаційних технологій, відділу управління документацією штату і місцевих адміністрацій, до якого у тому числі входять служба мікрофільмування і Центр документації штату, служби архівів і інформації, відділу мережі бібліотек і бібліотечного розвитку, програми звукових книг	Texas State Archives Texas State Library and Archives Commission Lorenzo de Zavala State Archives and Library Building 1201 Brazos St Austin, TX 78701 https://www.tsl.state.tx.us/landing/archives.html	Texas State Historical Association 1400 W. Highland St Denton, TX 76201 http://www.tshaonline.org

1	2	3	4	5
Архів штату Пенсильванія	Історична і музейна комісія штату Пенсильванія	Спільно з Секретарем Адміністрації штату Комісія реалізує програму управління документацією для всіх установ виконавчої гілки влади, керує Центром документації штату	Pennsylvania State Archives The Pennsylvania Historical and Museum Commission 350 North Street, Harrisburg, PA 17120 http://www.portal.state.pa.us/portal/server.pt/community/state_archives/	Historical Society of Pennsylvania 1300 Locust Street Philadelphia, PA 19107 http://hsp.org
Історична комісія Арканзасу	Історична комісія Арканзасу	Управління документацією є функцією приватної компанії «Arkansas Records Management, Inc.».	Arkansas History Commission One Capitol Mall Little Rock, Arkansas 72201 http://www.ark-ives.com/ North East Arkansas Regional Archives 11 Seventh Street Powhatan, Arkansas 72458 http://www.ark-ives.com/neara/ Southwest Arkansas Regional Archives 201 Highway 195 South Washington, Arkansas 71862. http://www.ark-ives.com/sara/	Arkansas Historical Association 416 Old Main, University of Arkansas Fayetteville, AR 72701 http://arkansashistoricalassociation.org/
Архів Нью-Мексико	Комісія публічних документів Нью-Мексико	Комісія публічних документів включає п'ять підрозділів: відділ адміністративних законів (веде Реєстр законодавчих актів штату), відділ адміністративних служб, архів і історична служба, офіс Історика штату, служба управління документацією (включає підрозділи електронних документів, мікрофільмування та Центр документації штату)	New Mexico Commission of Public Records State Records Center and Archives Archives and Historical Services Division An Affiliated Archives of the National Archives and Records Administration New Mexico State Records and Archives 1205 Camino Carlos Rey Santa Fe, New Mexico 87507 http://www.nmcpr.state.nm.us/archives/archives_hm.htm	Historical Society of New Mexico Santa Fe, New Mexico 87504 http://www.hsnm.org/

Архів штату Індіана	Комісія публічних документів Індіани	Управління документацією здійснюється Комісією публічних документів	Indiana Commission on Public Records 402 W. Washington Street, Room W472 Indianapolis, IN 46204-2744 http://www.in.gov/icpr/ Indiana State Archives 6440 East 30th Street Indianapolis, IN 46219-1007 http://www.in.gov/icpr/2358.htm Indiana State Library 315 West Ohio Street Indianapolis, IN 46202 http://www.in.gov/library/	Indiana Historical Society Eugene and Marilyn Glick Indiana History Center 450 West Ohio Street Indianapolis, IN 46202-3269 http://www.indianahistory.org/
Бібліотечна система				
Бібліотека штату Вірджинія	Бібліотека Вірджинії	Функція управління документацією належить Службі аналізу документів	Library of Virginia 800 East Broad Street, Richmond, Virginia 23219-8000 http://www.lva.virginia.gov/	Virginia Historical Society 428 North Boulevard, Richmond, Virginia 23220 http://www.vahistorical.org/
Бібліотека штату Коннектикут	Бібліотека штату Коннектикут	Функція управління документацією належить Управлінню Адміністратора публічних документів	Connecticut State Library 231 Capitol Avenue, Hartford, CT 06106 http://www.ctstatelibrary.org	Connecticut Historical Society One Elizabeth Street Hartford, CT 06105 http://www.chs.org
Бібліотека і архів штату Теннесі	Секретар штату	Відділ управління документацією знаходиться під управлінням Комісії публічних документів, підпорядкованій Секретарю штату	Tennessee State Library and Archives Tennessee Secretary of State 403 7th Avenue North, Nashville, TN 37243 http://www.tn.gov/tsla/	The Tennessee Historical Society War Memorial Building, Ground Floor Nashville, TN 37243 http://www.tennesseehistory.org/
Архів штату Флорида Відділу бібліотек і інформаційних служб	Департамент штату Флорида	Програма управління документацією є складовою частиною Відділу бібліотек і інформаційних служб Департаменту штату	State Archives of Florida Division of Library and Information Services Florida Department of State R.A. Gray Building 500 South Bronough Street Tallahassee, FL 32399-0250 http://dlsis.dos.state.fl.us/index_Researchers.cfm	Florida Historical Society 435 Brevard Ave., Cocoa Village FL 32922 http://myfloridahistory.org/

1	2	3	4	5
Відділ архівів і управлінської документацією Оклахоми	Департамент бібліотек Оклахоми	Функція управління документацією належить Відділу архівів і управління документацією Департаменту; директор Департаменту бібліотек є Архівістом і Адміністратором документації штату	State Archives Oklahoma Department of Libraries 200 NE 18th St Oklahoma City, Oklahoma http://www.odl.state.ok.us/agency/index.htm	Oklahoma Historical Society Oklahoma History Center 800 Nazih Zuhdi Drive, Oklahoma City, OK 73105 http://www.okhistory.org/
Архів штату Невада	Бібліотечна і архівна програми є складовою Департаменту адміністрації штату	Управління документацією є окремим напрямком діяльності Департаменту адміністрації штату	Nevada State Archives Nevada State Library and Archives Department of Administration 100 North Stewart Street Carson City, NV 89701 http://nsla.nevadaculture.org	Nevada Historical Society Nevada Division of Museums and History 708 North Curry Street Carson City, NV 89703 http://museums.nevadaculture.org
Система закладів освіти				
Архів штату Нью-Йорк	Департамент освіти штату Нью-Йорк	Функція управління документацією належить Архіву штату	New York State Archives New York State Education Department Cultural Education Center Albany, NY 12230 http://www.archives.nysecd.gov/aindex.shtml	New-York Historical Society 170 Central Park West at Richard Gilder Way (77th Street) New York, NY 10024 http://www.nyhistory.org/
Архів штату Джорджія	Комісія регентів Університетської системи штату Джорджія	Функція управління документацією належить Архіву штату	Georgia Archives Board of Regents of the University System of Georgia 5800 Jonesboro Road Morrow, GA 30260 http://www.georgiaarchives.org/	Georgia Historical Society Savannah Office: 501 Whitaker Street Savannah, GA 31401 Atlanta Office: 260 14th Street, N.W., Suite A-148 Atlanta, GA 30318 http://www.georgiahistory.com
Департамент Бібліотек і Архіву Кентуккі	Кабінет освіти і розвитку трудових ресурсів штату Кентуккі	Структурні підрозділи Кабінету: Бібліотека, Архів, підрозділ (служба) управління документацією	Kentucky Department for Libraries and Archives Kentucky Education and Workforce Development Cabinet Street Address: 300 Coffee Tree Road Frankfort, Kentucky 40601 http://klla.ky.gov/archivists/Pages/default.aspx	Kentucky Historical Society 100 W. Broadway Frankfort, KY 40601 http://history.ky.gov/

Архів штату Аляска	Відділ бібліотек, архівів і музеїв, Департамент освіти і раннього розвитку	Функція управління документацією належить Архіву штату	Alaska State Archives 141 Willoughby Avenue Juneau, AK 99811-0525 http://archives.alaska.gov/	Alaska Historical Society http://www.alaskahistoricalociety.org/
Система закладів культури				
Архів штату Вайомінг	Відділ культурних ресурсів Департаменту парків і культурних ресурсів штату	Управління документацію здійснюється Архівом штату	Wyoming State Archives Office Park and Cultural Resources Barrett Building 2301 Central Avenue Cheyenne, WY 82002 http://wyoarchives.state.wy.us/	Wyoming State Historical Society Wheatland, WY 82201 http://www.wyshs.org/
Секція архівів і історії Західної Вірджинії	Відділ культури і історії	Управління документацію здійснюється Архівом штату	West Virginia Archives and History West Virginia Division of Culture and History Culture Center at the State Capitol Complex in Charleston The Culture Center; 1900 Kanawha Boulevard, E.; Charleston, WV 25305-0300 http://www.wvculture.org/history/wvsamenu.html	Culture Center Division of Culture and History http://www.wvculture.org/index.aspx
Відділ архівів і документації Північної Кароліни	Департамент культурних ресурсів	Управління документацію здійснюється Відділом документації	State Archives of North Carolina Division of Archives and Records of the Department of Cultural Resources State Archives of North Carolina 4614 Mail Service Center Raleigh, N.C. 27699-4614 Physical address: 109 E. Jones St. Raleigh, N.C. 27601 http://www.archives.ncdcr.gov/default.htm	North Carolina Office of Archives and History Mailing Address: 4610 Mail Service Center Raleigh, NC 27699-4610 Physical Location: 109 E. Jones St. Raleigh, NC 27601 http://www.history.ncdcr.gov/
Архіви, підпорядковані департаментам адміністративно-господарського призначення				
Архів штату Колорадо	Департамент персоналу і адміністрації Колорадо	Управління документацію здійснюється Архівом штату	Colorado State Archives Colorado Department of Personnel and Administration 1313 Sherman, Room 1B20 Denver, CO 80203 http://www.colorado.gov/dpa/doing/archives/	History Colorado Colorado State Historical Society 1200 Broadway Denver, CO 80203 http://www.historycolorado.org

З а к і н ч е н н я

1	2	3	4	5
Відділ архівів і служба документалогії Юти	Департамент адміністративних служб Юти	Управління документалогією здійснюється Службою документалогії у складі Відділу	Division of Archives and Records Service Utah Department of Administrative Services 346 South Rio Grande St. Salt Lake City, UT 84101-1106 http://www.archives.state.ut.us/	Utah Division of State History 300 S. Rio Grande Street (450 West) Salt Lake City, UT 84101 http://heritage.utah.gov/history
Архів штату Гаваї	Департамент бухгалтерії і служб загальноного призначення	Управління документалогією здійснюється Архівом штату	Hawai'i State Archives Department of Accounting and General Services 364 S. King Street Honolulu, Hawai'i 96813 http://ags.hawaii.gov/archives/	Hawaiian Historical Society 560 Kawaiahao St Honolulu, HI 96813 https://www.hawaiianhistory.org

- 1 Типова структура Архіву, підпорядкованого Секретарю штату, представлена на прикладі штату Мен – Додаток Г.
- 2 Типова структура Архіву й адміністрації документалогії представлена службою управління документалогією та інформацією, Центром документалогії штату, службою записів актів громадянського стану і генеалогічних досліджень, службою зберігання і доступу до документів постійних термінів, службою ідентифікації документів (проставлення апострофів), службою публічних нотаріусів.
- 3 Структурно департаменти побудовані так само, як і архіви, підпорядковані секретарям штатів. Основною їх відмінністю є вищий статус установи і наявність підрозділу зі зберігання об'єктів культурної спадщини та освітніх програм у галузі історії. Наприклад, «State Historic Preservation Office» (Південна Кароліна) або «Historic Preservation Division» (Міссісіпі), що входять до складу цих департаментів, відповідають за історичні заповідники, архітектурні пам'ятки, меморіали тощо, ведення реєстру об'єктів культурної спадщини та програми їх зберігання. Приклад організаційної структури Відділу архівів і манускриптів Департаменту архівів і історії Північної Кароліни на 1960 рік представлений у Додатку Г.
- 4 Історичні товариства структурно представлені комплексом музейних, архівних, бібліотечних, археологічних, освітніх програм та програм збереження об'єктів культурної спадщини. Архівна програма історичного товариства має дві складові: зберігання архівних колекцій (служба зберігання, контролю за мікрокліматом у сховищах, каталогізації, оцифровування і мікрофільмування документів) і використання (служба читальних залів і публікації архівних документів). Архівні колекції поділяються на манускрипти, архівні документи державних установ (розподіляються на архівні колекції документів штату і місцевих адміністрацій округів, газетних фондів, фотодокументи, документи, зібрані за проектами усної історії, мапи тощо. Також можуть бути виокремлені тематичні комплекси документів, наприклад, комплекси документів генеалогічного характеру або тематичні комплекси, пов'язані з певними історичними періодами. Дорадчі комісії історичних документів (Historical Records Advisory Board) співпрацюють з історичними товариствами і забезпечують керівництво і підтримку програм архівних служб.

Д-3 Порівняльний аналіз показників розсекречування і засекречування документів у федеральних органах влади США за період дії EO 12356, EO 12958 та EO 13292 (за даними звітів ISOO, підготовленими для Президента США)

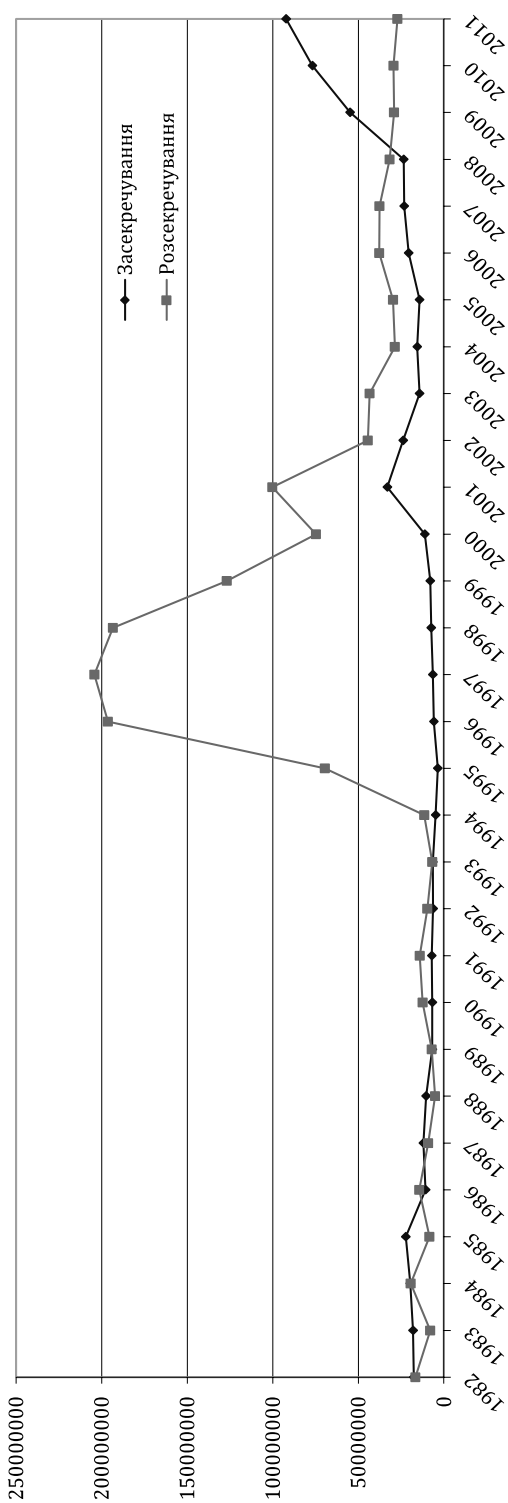
1	2	3	4	5	6	7	8	9	Загальний показник розсекречених документів, в аркушах (перша цифра – без MDR; друга цифра – загальний показник)
Період дії EO									
1									10
Розпочато відповідно до EO 12065 и продовжено відповідно до EO 12356, уведеного в дію з 1 серпня 1982	1982 ¹	1055152	16449459	17504611	дані відсутні	16582972	дані відсутні	5945	<u>16582972</u> <u>16588917</u>
	1983 ²	864099	«близько» 17000000	«близько» 18000000	дані відсутні	7848295	дані відсутні	175000	7848295 8023295
EO 12356 (2 квітня 1982 р., Р. Рейган)	1984 ³	881943	18725793	19607736	дані відсутні	10900000	дані відсутні	325530	10900000 19320164
	1985 ⁴	830641	21492254	22322895	дані відсутні	8107047	дані відсутні	313117	8107047 8420164
	1986 ⁵	1221110	9548538	10769648	дані відсутні	14272268	дані відсутні	159415	14272268 14431683
	1987 ⁶	2030770	9825128	11855898	дані відсутні	8984613	дані відсутні	143756	8984613 9128369
	1988 ⁷	2508693	7920692	10429385	дані відсутні	4927193	дані відсутні	220797	4927193 5147990
	1989 ⁸	501794	6294707	6796501	дані відсутні	7021857	дані відсутні	108493	7021857 7130350
	1990 ⁹	490975	6306745	6797720	дані відсутні	12219733	дані відсутні	118730	12219733 12338463

Продовження

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	1991 ¹⁰	511868	6595149	7107017	дані відсутні	<u>13968758</u>	дані відсутні	130425	<u>13968758</u> <u>14099183</u>
	1992 ¹¹	480843	5868689	6349532	дані відсутні	<u>9426011</u>	дані відсутні	220469	<u>9426011</u> <u>9646480</u>
	1993 ¹²	245951	6162737	6408688	дані відсутні	<u>6588456</u> ¹³	дані відсутні	228782	<u>6588456</u> <u>6817238</u>
	1994 ¹⁴	204683	4569214	4773897	дані відсутні	<u>11222780</u> ¹⁵	дані відсутні	268130	<u>11222780</u> <u>11490910</u>
(20 січня 1993 р. на пост Президента США вступив У. Клінтон)	1995 ¹⁶	167840	3411665	3579505	дані відсутні	23538887 (1995) <u>69000000</u> ¹⁷	дані відсутні	473892	23538887 (1995) – без MDR <u>24012779</u> (1995) – разом з MDR <u>69473892</u>
	1996 ¹⁸	105163	5684462	5789625	<u>196058274</u>		дані відсутні	243684	<u>196058274</u> <u>196301958</u>
	1997 ¹⁹	158788	6361366	6520154	<u>204050369</u>		дані відсутні	92142	<u>204050369</u> <u>204142511</u>
	1998 ²⁰	137005	7157763	7294768	<u>193155807</u>		дані відсутні	257610	<u>193155807</u> <u>193413417</u>
	1999 ²¹	169735	7868857	8038592	<u>126809769</u>		дані відсутні	84141	<u>126809769</u> <u>126893910</u>
(20 січня 2001 р. на пост Президента США вступив Дж. У. Буш)	2000 ²²	220926	дані відсутні	11150869 ²³	<u>74644993</u>		дані відсутні	90485	<u>74644993</u> <u>74735478</u>
	2001 ²⁴	260678	32760209	33020887 ²⁵	<u>100104990</u>		дані відсутні	132397	<u>100104990</u> <u>100237387</u>
	2002 ²⁶	217288	23528041	23745329	<u>44365711</u>		дані відсутні	150215	<u>44365711</u> <u>44515926</u>
(ЕО 13292 (25 березня 2003 р., Дж. У. Буш)	2003 ²⁷	234052	13993968	14228020	<u>43093233</u>		дані відсутні	299284	<u>43093233</u> <u>43392517</u>
	2004 ²⁸	351150	15294087	15645237	<u>28413690</u>		дані відсутні	288785	<u>28413690</u> <u>28702475</u>
	2005 ²⁹	258633	13948140	14206773	<u>29540603</u>		дані відсутні	137312	<u>29540603</u> <u>29677915</u>

ДОДАТКИ

2006 ³⁰	231995	20324450	20556445	37647993	дані відсутні	119194	37647993 37767187
(20 січня 2009 р. на пост Президента США вступив Б. Х. Обама)							
2007 ³¹	233639	22868618	23102257	37249390	дані відсутні	431371	37249390 37680761
2008 ³²	203541	23217557	23421098	31443552	дані відсутні	240510	31443552 31684062
2009 ³³	183224	54651765	54834989	28812249	дані відсутні	271864	28812249 29084113
2010 ³⁴	224734	76571211	76795945	24238273	4630410	309693	29050290 29359983
(29 грудня 2009 р., Б. Х. Обама)							
2011 ³⁵	127072	92064862	92191934	23338707	123193	349951	26720121 27070072

Співвідношення показників засекречування та розсекречування у період з 1982 р. до 2011 р.

- ¹ Annual Report to the President FY 1982 E.O. 12065. June 30, 1983 [Summary of FY 1982 Program Activity] ; Information Security Oversight Office. – Washington, D. C. – P. 6, 7, 9, 11 [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/isoo/reports/1982-annual-report.pdf>. – Title from screen.
- ² Annual Report to the President FY 1983. Established under E.O. 12065 and continued under E.O. 12356, effective August 1, 1982. March 16, 1984 [Summary of FY 1983 Program Activity] ; Information Security Oversight Office. – Washington, D. C. [27 p.] [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/isoo/reports/1983-annual-report.pdf>. – Title from screen.
- ³ Annual Report to the President FY 1984 E.O. 12356. April 26, 1985 [Summary of FY 1984 Program Activity] ; Information Security Oversight Office. – Washington, D. C. [33 p.] [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/isoo/reports/1984-annual-report.pdf>. – Title from screen.
- ⁴ Annual Report to the President FY 1985 E.O. 12356. March 24, 1986 [Summary of FY 1985 Program Activity] ; Information Security Oversight Office. – Washington, D. C. [36 p.] [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/isoo/reports/1985-annual-report.pdf>. – Title from screen.
- ⁵ Annual Report to the President FY 1986 E.O. 12356. March 30, 1987 [Summary of FY 1986 Program Activity] ; Information Security Oversight Office. – Washington, D. C. [39 p.] [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/isoo/reports/1986-annual-report.pdf>. – Title from screen.
- ⁶ Annual Report to the President FY 1987 E.O. 12356. March 18, 1988 [Summary of FY 1987 Program Activity] ; Information Security Oversight Office. – Washington, D. C. [37 p.] [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/isoo/reports/1987-annual-report.pdf>. – Title from screen.
- ⁷ Annual Report to the President FY 1988 E.O. 12356. March 21, 1989 [Summary of FY 1988 Program Activity] ; Information Security Oversight Office. – Washington, D. C. [40 p.] [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/isoo/reports/1988-annual-report.pdf>. – Title from screen.
- ⁸ The FY 1989 Report to the President is to examine the information security program under E.O. 12356. March 26, 1990 [Summary of FY 1989 Program Activity] ; Information Security Oversight Office. – Washington, D. C. [33 p.] [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/isoo/reports/1989-annual-report.pdf>. – Title from screen.
- ⁹ The FY 1990 Report to the President is to examine the information security program under E.O. 12356. March 19, 1991 [Summary of FY 1990 Program Activity] ; Information Security Oversight Office. – Washington, D. C. [26 p.] [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/isoo/reports/1990-annual-report.pdf>. – Title from screen.
- ¹⁰ The FY 1991 Report to the President is to examine the information security program under E.O. 12356. March 16, 1992 [Summary of FY 1991 Program Activity] ; Information Security Oversight Office. – Washington, D. C. [30 p.] [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/isoo/reports/1991-annual-report.pdf>. – Title from screen.
- ¹¹ The FY 1992 Report to the President is to examine the information security program under E.O. 12356. February 16, 1993 [Summary of FY 1992 Program Activity] ; Information Security Oversight Office. – Washington, D. C. [26 p.] [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/isoo/reports/1992-annual-report.pdf>. – Title from screen.
- ¹² The FY 1993 Report to the President is to examine the information security program under E.O. 12356. March 1, 1994 [Summary of FY 1993 Program Activity] ; Information Security Oversight Office. – Washington, D. C. [38 p.] [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/isoo/reports/1993-annual-report.pdf>. – Title from screen.
- ¹³ У звіті за 1993 р. представлені тільки показники за програмою систематичного розсекречування.
- ¹⁴ The FY 1994 Report to the President is to examine the security classification program under E.O. 12356. May 31, 1995 [Summary of FY 1994 Program Activity] ; Information Security Oversight Office. – Washington, D. C. [59 p.] // [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/isoo/reports/1994-annual-report.pdf>. – Title from screen.
- ¹⁵ У звіті за 1994 р. представлені тільки показники за програмою систематичного розсекречування.

¹⁶ The FY 1995 Report to the President» is the last to examine the security classification program under Executive Order 12356. September 16, 1996 [Summary of FY 1995 Program Activity] ; Information Security Oversight Office. – Washington, D. C. [31 p.] [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/isoo/reports/1995-annual-report.pdf>. – Title from screen.

¹⁷ У звіті за 1995 р. подано тільки показники за програмою систематичного розсекречування. За аналізом, представленим у звіті ISOO за 2010 р. та за 2011 р., загальний показник і систематичного, і автоматичного розсекречування у 1995 р. склав 69 млн аркушів.

¹⁸ The FY 1996 Report to the President under Executive Order 12958 [Summary of FY 1996 Program Activity] ; Information Security Oversight Office. – Washington, D. C. [37 p.] [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/isoo/reports/1996-annual-report.pdf>. – Title from screen.

¹⁹ The FY 1997 Report to the President under Executive Order 12958 [Summary of FY 1997 Program Activity] ; Information Security Oversight Office. August 31, 1998. – Washington, D. C. [39 p.] [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/isoo/reports/1997-annual-report.pdf>. – Title from screen.

²⁰ The FY 1998 Report to the President under Executive Order 12958 [Summary of FY 1998 Program Activity] ; Information Security Oversight Office. August 31, 1999. – Washington, D. C. [40 p.] [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/isoo/reports/1998-annual-report.pdf>. – Title from screen.

²¹ The FY 1999 Report to the President under Executive Order 12958 [Summary of FY 1999 Program Activity] ; Information Security Oversight Office. – Washington, D. C. [37 p.] [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/isoo/reports/1999-annual-report.pdf>. – Title from screen.

²² The FY 2000 Report to the President under Executive Order 12958 [Summary of FY 2000 Program Activity] ; Information Security Oversight Office. September 17, 2001. – Washington, D. C. [28 p.] [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/isoo/reports/2000-annual-report.pdf>. – Title from screen.

²³ Показник засекречування, поданий за аналізом, представленим у Звіті ISOO 2010 р., у звіті за 2000 р. узагальнений показник відсутній.

²⁴ The FY 2001 Report to the President under Executive Order 12958 [Summary of FY 2001 Program Activity] ; Information Security Oversight Office. September 20, 2002. – Washington, D. C. [24 p.] [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/isoo/reports/2001-annual-report.pdf>. – Title from screen.

²⁵ В аналізах, представлених у Звітах ISOO за 2010 р. та 2011 р., вказано, що у 2001 р. засекречено 8390057 аркушів згідно «derivative» класифікації, що разом з 260678 «original» класифікації мало б скласти 8650735 засекречених аркушів, проте у самому звіті ISOO за 2001 р. вказано, що «проти минулого [2000] року кількість аркушів, засекречених згідно «derivative» класифікації виросла відповідно з 10015727 до 32760209, що разом з «original» класифікацією склало 33020887 аркушів. Отже, ми не маємо можливості встановити істину, оскільки звіти ISOO надають нам різні показники. The FY 2001 Report to the President under Executive Order 12958 ; Information Security Oversight Office. September 20, 2002. – Washington, D. C. [P. 2] [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/isoo/reports/2001-annual-report.pdf>. – Title from screen.

²⁶ The FY 2002 Report to the President under Executive Order 12958 [Summary of FY 2002 Program Activity] ; Information Security Oversight Office. – Washington, D. C. [60 p.] [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/isoo/reports/2002-annual-report.pdf>. – Title from screen.

²⁷ The FY 2003 Report to the President under Executive Order 12958 as amended on March 25, 2003 [Summary of FY 2003 Program Activity] ; Information Security Oversight Office. March 25, 2004. – Washington, D. C. [29 p.] [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/isoo/reports/2003-annual-report.pdf>. – Title from screen.

²⁸ The FY 2004 Report to the President under Executive Order 12958 as amended on March 25, 2003 [Summary of FY 2004 Program Activity] ; Information Security Oversight Office. March 31, 2005. – Washington, D. C. [36 p.] [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/isoo/reports/2004-annual-report.pdf>. – Title from screen.

²⁹ The FY 2005 Report to the President under Executive Order 12958 as amended on March 25, 2003 [Summary of FY 2005 Program Activity] ; Information Security Oversight Office. March 25, 2006. – Washington, D. C. [32 p.] [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/isoo/reports/2005-annual-report.pdf>. – Title from screen.

³⁰ The FY 2006 Report to the President under Executive Order 12958 as amended on March 25, 2003 [Summary of FY 2006 Program Activity.] ; Information Security Oversight Office. March 31, 2007. – Washington, D. C. [36 p.] [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/isoo/reports/2006-annual-report.pdf>. – Title from screen.

³¹ The FY 2007 Report to the President under Executive Order 12958 as amended on March 25, 2003 [Summary of FY 2007 Program Activity] ; Information Security Oversight Office. May 30, 2008. – Washington, D. C. [36 p.] [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/isoo/reports/2007-annual-report.pdf>. – Title from screen.

³² The FY 2008 Report to the President under Executive Order 12958 as amended on March 25, 2003 [Summary of FY 2008 Program Activity] ; Information Security Oversight Office. January 12, 2009. – Washington, D. C. [32 p.] [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/isoo/reports/2008-annual-report.pdf>. – Title from screen.

³³ The FY 2009 Report to the President under Executive Order 12958 as amended on March 25, 2003 [Summary of FY 2009 Program Activity] ; Information Security Oversight Office. March 31, 2010. – Washington, D. C. [32 p.] [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/isoo/reports/2009-annual-report.pdf>. – Title from screen.

³⁴ The FY 2010 Report to the President under Executive Order 113526 [Summary of FY 2010 Program Activity] ; Information Security Oversight Office. April 15, 2011. – Washington, D. C. [32 p.] [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/isoo/reports/2010-annual-report.pdf>. – Title from screen.

³⁵ The FY 2011 Report to the President under Executive Order 13526 [Summary of FY 2011 Program Activity] ; Information Security Oversight Office. May 18, 2012. – Washington, D. C. [26 p.] [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/isoo/reports/2011-annual-report.pdf>. – Title from screen.

Додаток Ж

ПОЯСНЕННЯ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ МІЖНАРОДНОГО ПРОЕКТУ InterPARES

Реалізація проекту InterPARES включала три фази.

InterPARES (1999–2001 рр.) фокусувався на проблемі автентичності електронних документів, створених і підтримуваних у БД (база даних) і системах управління документацією. Термін «автентичний» означав цінний [документ] для прийому [на зберігання], вартий віри, яка підтверджується фактами та базується на них. «Автентичний» є синонімом слів і фраз «справжній», «не підроблений», «не імітований», «не фальсифікований», «той, що походить від джерела». Автентичний документ повинен набути якостей «bona fide», тобто бути утвореним зі щирими намірами, пройти усі передбачені процедури і свідчити про те, що він вільний від корупційного втручання або підробки.

Проект уводив поняття «презумпція автентичності» (базується на ступені відповідності документа вимогам автентичності) та «верифікація автентичності» (процес аналізу документа та даних про нього, зіставлення даних із іншими відомостями про документ).

Вимоги до автентичності ЕД (електронний документ) у процесі зберігання встановлювалися технічним завданням проекту «Benchmark Requirements Supporting the Presumption of Authenticity of Electronic Records» і включали: 1) атрибути документа (автор, дати створення, пересилання, надходження на зберігання, назва установи, її підпорядкованість, типи анотацій, додатків до документа тощо); 2) права доступу (документоутворювач визначає права утворення, модифікації, анотування, переміщення, знищення документа); 3) процедури захисту (документоутворювач визначає процедури, щоб попередити, дослідити, коректно знищити або змінити документ); 4) процедури захисту для гарантування справжності та цілісності документа у разі некоректної роботи програмного та апаратного забезпечення або технологічних змін; 5) форми документування процедур, які виконує документоутворювач або яких

Ініціатор і керівник проекту InterPARES доктор Лючіана Дюранті та автор монографії, Брісбен, Австралія, 2012 рік

вимагають законодавчо-нормативні акти; 6) специфічні правила автентифікації (якщо вони відрізняються від типових через особливості установи або юридичні вимоги); 7) у разі існування декількох копій одного й того ж документа документоутворювач повинен зазначити, яка копія є офіційним документом; 8) переміщення та передачу відповідної документації (коли документ переходить із активного у напівактивне та неактивне використання та мігрує з однієї електронної системи до іншої, документоутворювач повинен визначитись із тим, яка документація має супроводжувати документ на його шляху).

Під «автентифікацією ЕД» проект розумів декларацію (підтвердження) автентичності на будь-якому моменті у часі особою, що має відповідні повноваження для такої авторитетної заяви. Декларація може набувати форми слова або символу, що вводиться у документ для визнання автентичності. Одним із видів технології автентифікації проект визначив електронний цифровий підпис.

У ході проекту вчені встановили, що автентичність має бути підтверджена, насамперед, у процесі експертизи цінності документа, а потім під час його зберігання. Документ повинен продемонструвати свою «справжність» (identity) і «цілісність» (integrity). Атрибути справжності виокремлюються з самого документа та з метаданих, які відносяться як до документа, так і до різних контекстів метаданих. Контексти розподіляються на: документальний (архівний фонд, до якого належить документ, і його внутрішня структура), процедурний (процес діяльності, у ході якого документ був створений), технологічний (характеристики технічних компонентів комп'ютерної системи, у якій було створено документ), походження (документоутворювач, його повноваження, структура і функції), юридично-адміністративний (юридична й організаційна система, до якої належить документоутворювач).

«Цілісність» документа визначається перевіркою цілісності даних (наприклад, із використанням хеш-функції, яка перетворює сукупність даних на послідовність чисел; якщо дані змінюються, то й послідовність чисел, згенерована хеш-функцією, зміниться). Автентифікація не може бути відділена від цілісності, якщо до документа були внесені зміни, він буде мати інше джерело походження. Перевіряється цілісність самого документа і його метаданих із різних контекстів.

Щоб підтвердити автентичність документа у ході його зберігання, усі технологічні та адміністративні процедури, що використовуються для зберігання ЕД, мають гарантувати його справжність і цілісність. Вони є базовими для виготовлення аутентичної копії документа. Вимоги до копії ЕД встановлені «Baseline Requirements», вони включають: 1) систему безпеки, моніторинг і контроль за передачею, зберіганням і репродукуванням ЕД із метою гарантії справжності та цілісності документа; 2) документування процедури копіювання (дата і прізвище відповідальної особи; взаємозв'язок між документом, утвореним документоутворювачем, та копією, створеною зберігачем; вплив процесу копіювання на форму, зміст, доступність і використання документа; зазначення того, чи увесь документ скопійовано, чи лише його певні частини); 3) архівне описування (характеристика фонду, у якому зберігається електронний документ; інформація про юридично-адміністративний, процедурний, документальний контекст та контекст походження; відомості про зміни ЕД, здійснені

документоутворювачем із моменту утворення ЕД). Автентичність копії також повинна підтверджуватися тим, що її виготовила уповноважена на це особа або установа. У разі відповідності всім встановленим вимогам не важливим стає той факт, чи є ця копія лише копіюванням змісту документа, копією з копії або копією з оригіналу. Оскільки усіх вимог дотримано, права і повноваження установи й особи, яка виготовила копію, підтверджені, копія визнається автентичною.

Із кожного напрямку роботи робочі групи підготували окремі звіти, у т.ч. вимоги до оцінювання та підтримання довіри до електронних документів, експертизи цінності електронних документів; робочі моделі процесу відбору документів на зберігання, робочі моделі процесу зберігання електронних документів; процедури зберігання електронних документів. Протестовані моделі, розвинуті проектом, а всі звіти узагальнені у «The Long-Term Preservation of Authentic Electronic Records: Findings of the InterPARES Project» (Довготермінове зберігання автентичних електронних документів: знахідки проекту InterPARES).

InterPARES 2 (2002–2006 рр.) був націлений на розвиток теоретичного розуміння документів, генерованих у інтерактивних і динамічних системах, процесів їх створення, теперішнього і потенційного використання у державному, науковому та мистецькому секторах, і з урахуванням цього розуміння на формулювання методології для: 1) гарантування, що документи, створені з використанням зазначених систем, мають відповідний ступінь довіри під час використання їх утворювачами як до контенту (надійність і точність), так і як до документів (автентичність); 2) відбору документів, які потребують подальшого зберігання з юридичних, адміністративних, соціальних і культурних причин, після зникнення потреб у їх утворювачів до подальшого використання цих документів; 3) довготермінового зберігання документів в автентичній формі; 4) аналізу та оцінки перспективних технологій для впровадження розробленої методології шляхом, що відповідає культурній багатоманітності й плюралізму. InterPARES 2 цілком спирався на результати, отримані у ході реалізації InterPARES 1. Підготовлені за результатами InterPARES 2 продукти в тому числі включають: концепцію документа в інтерактивному, динамічному середовищі; принципи для розвитку політики, стратегії та стандартів для довготермінового зберігання електронних документів; рекомендації (для індивідуальних осіб) для створення і забезпечення збереженості цифрового матеріалу (у тому числі захисту від несанкціонованого втручання, корупції, старіння); інструкцію для розробки стратегії зберігання електронних документів в установі (у тому числі експертизи цінності, визначення потрібної інфраструктури, кола відповідальних працівників, сховища та створення відповідних умов для зберігання, встановлення систем охорони та планування заходів із попередження втрати документів під час природних та техногенних катастроф), а також базові вимоги щодо презумпції автентичності електронних документів та підтримання автентичності під час створення копій.

InterPARES 3 (2007–2012 рр.) мав на меті впровадження результатів двох перших фаз проекту InterPARES (у тому числі теорії зберігання автентичних документів у цифрових системах) для організації зберігання електронних документів в архівних підрозділах установ, невеликих та середніх за обсягами документів архівах, а також архі-

вних установах із обмеженими ресурсами. Фінальні звіти команд дослідників із кожної країни розміщено на офіційному веб-сайті «InterPARES 3». Крім аналізу законодавчо-нормативних актів, що регулюють галузь електронних документів на місцевому та регіональному рівнях, напрацювання відповідних рекомендацій щодо їх удосконалення, були розроблені освітні модулі для навчання архівістів та спеціалістів інших галузей практикам управління, зберігання й використання електронних документів, службові програми для міграції змісту електронних документів тощо.

ДЖЕРЕЛА

1. Authenticity Task Force Report [Electronic resource] // InterPARES Project. – Mode of access : http://www.interpares.org/book/interpares_book_d_part1.pdf. – Title from screen.
2. Benchmark Requirements Supporting the Presumption of Authenticity of Electronic Records / Requirements for Assessing and Maintaining the Authenticity of Electronic Records. Authenticity Task Force [Electronic resource] // InterPARES Project. – Mode of access : http://www.interpares.org/book/interpares_book_k_app02.pdf. – Title from screen.
3. Baseline Requirements / Requirements for Assessing and Maintaining the Authenticity of Electronic Records [Electronic resource] // InterPARES Project. – Mode of access : http://www.interpares.org/book/interpares_book_k_app02.pdf. – Title from screen.
4. The Long-term Preservation of Authentic Electronic Records: Findings of the InterPARES Project [Electronic resource] //. – Mode of access : <http://www.interpares.org/book/index.cfm>. – Title from screen.
5. International Research on Permanent Authentic Records in Electronic Systems (InterPARES) 2 : Experiential, Interactive and Dynamic Records [Electronic resource] // InterPARES Project. – Mode of access : <http://www.interpares.org/ip2/book.cfm>. – Title from screen.
6. The International Research on Permanent Authentic Records in Electronic Systems (InterPARES) 3 [Electronic resource] // InterPARES Project. – Mode of access : http://www.interpares.org/ip3/ip3_index.cfm. – Title from screen.

Додаток 3

СЛОВНИК ПЕРСОНАЛІЙ¹

Список основних скорочень словника

Прикметники і дієприкметники, що закінчуються на:

-авський,	-ативний,	-ентальний,	-ицький,	-інський,	-овський,
-адський,	-атський,	-енький,	-ичий,	-ірський,	-одський,
-жний,	-ацький,	-ерський,	-ичний,	-істий,	-ольський,
-азький,	-евий,	-еський,	-іальний,	-ічий,	-орський,
-айський,	-ейський,	-ецький,	-івний,	-ічний,	-ський,
-альний,	-ельний,	-ивний,	-івський,	-кий,	-уальний,
-альський,	-ельський,	-инський,	-ійний,	-ний,	-чий,
-аний,	-ений,	-ирський,	-ійський,	-ній,	-яний,
-анський,	-енний,	-истий,	-ільний,	-ований,	-янський,
-арський,	-енський,	-иський,	-ільський,	-овий,	

скорочуються відсіканням цієї частини слова.

Прикметники, утворені від власних імен, скорочують відсіканням частини *-ський*.

адм.	– адміністративний
азіат.	– азіатський
акад.	– академія
Американ.	– Американський (в офіційних назвах)
амер.	– американський
англ.	– англійський
антикв.	– антикварний
ап.	– апостол
археол.	– археологічний
архів.	– архівний
асист.	– асистент
асоц.	– асоціація
афр.	– африканський
берез.	– березень
біогр.	– біографічний
б-ка	– бібліотека
б-кар	– бібліотекар
бібл.	– бібліотечний, бібліотечне
біогр.	– біографічний
верес.	– вересень
вид.	– видання, видано

¹ У Словнику наведено біографічні відомості на осіб, будь-яким чином пов'язаних із архівами США, прізвища яких наводились в основному тексті монографії та піддавались транслітерації.

викл.	– викладач
від.	– відділ
ВМФ	– Військово-морський флот
в.о.	– виконуючий обов'язки
генеалог. т-во	– генеалогічне товариство
ген.	– генеральний
геогр.	– географічний
гол.	– головний
грец.	– грецький
гр-нин	– громадянин
громад.	– громадський
груд.	– грудень
губ-р	– губернатор
демократ.	– демократичний
деп.	– департамент
дер-ва	– держава
держ.	– державний
дир.	– директор
дис.	– дисертація
д-р	– доктор
європ.	– європейський
жовт.	– жовтень
зав.	– завідувач, завідуючий
закін.	– закінчив
засн.	– засновник
заст.	– заступник
жін.	– жіночий
журн.	– журнал
ін-т	– інститут
ін.	– інший
ісп.	– іспанський
істор.	– історичний
істор. т-во	– історичне товариство
істор.-генеалог. т-во	– історико-генеалогічне товариство
канад.	– канадський
каф.	– кафедра
квіт.	– квітень
кер.	– керівник
колоніал.	– колоніальний
команд.	– командувач
ком-т	– комітет
конг.	– конгрес
конф.	– конференція
королів.	– королівський
к-ра	– культура
лип.	– липень
лис.	– листопад
літ.	– література, літературний
лют.	– лютий
мист-во	– мистецтво

Д О Д А Т К И

міжнар.	– міжнародний
мін-во	– міністерство
м.	– місто
міськ.	– міський
млн	– мільйон
млрд	– мільярд
нац.	– національний
нач.	– начальник
нім.	– німецький
орг-ція	– організація
ООН	– Організація Об'єднаних Націй
офіц.	– офіційний
пер.	– переклад, перекладач
політ.	– політичний
пом.	– помічник
поч.	– початок
почес. чл.	– почесний член
прибл.	– приблизно
пров.	– провінція
проф.	– професор
ред.	– редактор
реліг.	– релігійний
р.н. невід.	– рік народження невідомий
р.н.	– рік народження
р.с. невід.	– рік смерті невідомий
р.с.	– рік смерті
серп.	– серпень
січ.	– січень
ст.	– старший
стат.	– статистичний
теор.	– теоретичний
тер.	– територія
Тер.	– Територія (адміністративно-територіальна одиниця США)
тис.	– тисяча
т-во	– товариство
трав.	– травень
ун-т	– університет
ф-т	– факультет
ФБР	– Федеральне Бюро Розслідувань
філол.	– філологічний
філос.	– філософський
франц.	– французький
церк.	– церковний
ЦРУ	– Центральне розвідувальне управління
черв.	– червень
чит. зала	– читальна зала
чл.	– член
чл.-засн.	– член-засновник
шк.	– школа
шт.	– штат
юрид.	– юридичний

Англомовні аббревіатури

AASLH	– Американська асоціація історії штатів і округів
ACA	– Академія сертифікованих архівістів
ANA	– Американська історична асоціація
ALA	– Американська бібліотечна асоціація
SIMA	– Конференція архівістів Міжгірського регіону (професійна організація архівістів)
COSHR	– Рада координаторів історичних документів штатів
ICA	– Міжнародна рада архівів
ISO	– Міжнародна організація стандартизації
Georgia Tech	– Технологічний інститут штату Джорджія
GSA	– Адміністрація служб загального призначення
MAC	– Конференція архівів Середнього Заходу (професійна організація архівістів)
MARAC	– Середньо-Атлантична регіональна архівна конференція (професійна організація архівістів)
NAGARA	– Національна асоціація урядових архівів і адміністраторів документації
NARA	– Національний архів і Адміністрація документації
NARS	– Національний архів і Служба документації
NEA	– Архівісти Нової Англії (професійна організація архівістів)
NHPC	– Національна комісія історичних публікацій
NHPRC	– Національна комісія історичних публікацій і документів
NSCDA	– Національне товариство колоніальних дам Америки
OAH	– Організація американських істориків
SAA	– Товариство американських архівістів
SDSC	– Суперкомп'ютерний центр, Сан-Дієго, Каліфорнія
SHRAB	– Дорадча комісія з історичних документів штатів

А

Абрахам, Террі (Abraham Terry) – співробітник

Від. манускриптів і архівів Б-ки Ун-ту шт. Вашингтон (до 1984 р.); голова спец. колекції і архіву Б-ки Ун-ту Айдахо (з 1984 р.). Автор праці «Oliver W. Holmes Revisited: Levels of Arrangement and Description in Practice» (*American Archivist*; 1991, Summer; Vol. 54, № 3; P. 371).

Адамс, Герберт Бакстер (Herbert Baxter Adams; 1850–1901) – проф. історії Ун-ту Джона Хопкінса; секретар АНА (1884–1900).

Адамс, Джон (John Adams; 1735–1826) – 1-й віце-президент США (1789–1797), Президент США (1797–1801).

Адамс, Джон Квінсі (John Quincy Adams; 1767–1848) – Держ. секретар США (1817–1825); Президент США (1825–1829).

Адамс, Джордж Бартон (George Burton Adams; 1851–1925) – видат. амер. історик-мідівіст; проф. історії Ельського ун-ту (1888–1925);

чл.-засн., президент АНА (1907–1908); чл. Ком-ту з публікацій АНА.

Адамс, Романзо (Romanzo Adams; 1868–1942) – проф. економіки Ун-ту Невади; один із засн. Істор. т-ва Невади.

Аддамс, Джейн (Jane Addams; 1860–1935) – філософ, соціолог, лідер руху суфражисток у США. У 1931 р. першою з амер. жінок нагороджена Нобелів. премією миру; піонер посел. руху і засн. будинків для бідних переселенців з Європи (засн. Hull House у м. Чикаго, Іллінойс, 1889 р.) – центрів, в яких добровольці з середнього класу допомагали емігрантам облаштуватися у США. Рух поширився по всій країні, до 1913 р. засн. 413 будинків у 32 шт., до 1920 р. – 500 будинків.

Адкінс, Елізабет У. (Elizabeth W. Adkins) – сертифік. архівіст і менеджер з управління документацією; архівіст «Ford Motor Company»; дир. «Global Records and Information Management, CSC»; президент АНА (1995–1996); скарбник (2000–2004) та 62-й президент АНА

- (2006–2007); голова Секції бізнес-архівів SAA; почес. чл. SAA (2002); за видатні заслуги в архівістиці нагороджена 2006 р. відзнакою АСА; автор числ. праць у галузі архівістики.
- Александр, Джон Генрі** (John Henry Alexander; 1812–1867) – юрист, інженер, геолог, викл. ун-тів Пенсільванії і Мериленду; чл. Американ. філос. т-ва; Геогр. і стат. т-ва; істор. т-в Пенсільванії і Мериленду.
- Александр, Уільям ДеВітт** (William DeWitt Alexander; 1833–1913) – письменник, лінгвіст; фундатор, секретар і президент Гавай. істор. т-ва; чл. Ради комісіонерів Публ. архіву Гаваїв.
- Аллен, Ендрю Хассі** (Andrew Hussey Allen; 1855–1921) – б-кар Держ. деп. США (прибл. у 1893–1899); 1893 р. започаткував вид. «Bulletin of Rolls and Library» для публікації каталогів, індексів і важливих документів з колекції архівів Держ. деп. США.
- Аллен, Ітан** (Ethan Allen) – єпископальний священник, один з перших чл. Істор. т-ва шт. Мериленд.
- Аллен, Уільям** (William Allen; 1784–1868) – президент Боудин-коледжу, автор «American Biographical and Historical Dictionary» (1809); один із засн. Істор. т-ва шт. Мен.
- Алсберг, Поль** (Paul Alsberg; 1919–2006) – архівіст Центр. сіоніст. архіву в Єрусалимі (з 1949 р.); співробітник Держ. архіву Ізраїлю (з 1957 р.); Держ. Архівіст Ізраїлю (1971–1990); викл. (з 1956 р.) та асоційов. проф. (з 1985 р.). Hebrew ун-ту в Єрусалимі; чл. різних ком-тів ICA, у т. ч. Виконав. ком-ту (1972–1974); почес. чл. ICA (1988).
- Андервуд, Уільям** (William Underwood) – вчений у галузі зберігання, відновлення і описування цифр. документів; співробітник Georgia Tech; кер. проекту «PERPOS»; учасник проекту «InterPARES II»; чл. Консулт. ком-ту систем косміч. даних (Consultative Committee for Space Data Systems).
- Андерсон, Мері** (Mary Anderson; 1872–1964) – дир. Бюро у справах жінок Деп. праці США (1920–1944).
- Аргов, Шломо** (Shlomo Argov; 1929–2003) – видат. ізраїльський дипломат; посол Ізраїлю у Великобританії (1979–1982).
- Армстронг, Скотт** (Scott Armstrong) – журналіст «Washington Post», чл. сенат. ком-ту з Уотергейту; засн. Архіву нац. безпеки.
- Аронссон, Патрісія** (Patricia Aronsson) – спеціаліст у галузі архів. та документац. стандартів; архівіст NARA.
- Артур, Честер Алан** (Chester Alan Arthur; 1829–1886) – віце-президент США з 4 берез. до 19 верес. 1881 р., Президент США (1881–1885).
- Аткінсон, Алато Леонард Чарльз** (Alatau Leonard Charles Atkinson; 1871–1927) – Секретар Тер. Гаваї; чл. Ради комісіонерів Публ. архіву Гаваїв.
- Аффхолтер, Денніс Поль** (Affholter Dennis Paul) – співробітник законодав. зборів шт. Флорида; заст. дир. Ради ювенальної юстиції з питань звітності; співробітник Ін-ту соц. і економ. розвитку; учасник 47-ї конф. SAA 1983 р. у Міннеаполісі, шт. Міннесота.

Б

- Багбі, Лестер Гладстоун** (Lester Gladstone Bugbee; 1869–1902) – проф. історії Ун-ту шт. Техас в Остіні; засн., секретар і скарбник Істор. асоц. шт. Техас (1897–1901); хранитель, дослідник і пер. Бексар-архіву.
- Бакк, Солон Джастес** (Solon Justus Buck; 1884–1962) – видат. амер. історик-архівіст; асист. (1910–1911), асоційов. проф. (1912–1914) Деп. історії Ун-ту Іллінойсу; асист. проф. Ун-ту Міннесоти (з 1914 р.); секретар Конф. істор. т-в шт. і округів (1913); президент Істор. асоц. долини Міссісіпі (1922–1923); чл. та президент (1928–1929) Сільськогосподар. істор. т-ва; чл. Американ. антикв. т-ва; суперінтендант Істор. т-ва Міннесоти; проф. історії Ун-ту Пенсільванії (з 1931 р.); кер. Істор. т-ва Захід. Пенсільванії; ред. журн. «Western Pennsylvania Historical Magazine»; співробітник NARA (з 1935 р.); викл. архів. курсів Колумбійського (1938–1939) та Американ. (1939–1941) ун-тів; секретар з прийняття благод. внесків (1926) та скарбник (1936–1956) АНА; чл. Комісії публ. архівів АНА; 2-й Архівіст США (1941–1948) та 5-й Президент SAA (1945–1947); кер. Від. манускриптів Б-ки Конгресу США (1948–1951); чл. NHPC (1951–1954); чл. Істор. асоц. Пенсільванії, істор. т-в Міннесоти, Вісконсину, Оклахоми, Захід. Пенсільванії; засн. Американ. ін-ту документації; один із фундаторів та один із двох перших віце-президентів ICA; чл. Британ. асоц. документації.
- Баллард, Генрі Адамс** (Henry Adams Bullard; 1788–1851) – суддя Верхов. суду Луїзіани; Секретар шт. та чл. Палати представників шт. Луїзіана; чл. Палати представників Конгресу США від шт. Луїзіана (1831–1834, 1850–1851); фундатор Істор. т-ва Луїзіани; президент Істор. т-ва Луїзіани (1836; 1847).
- Бандельєр, Адольф Френсіс Альфонс** (Adolph Francis Alphonse Bandelier; 1840–1914) –

амер. археолог і етнолог швейцар. походження; дослідник індіан. к-р півден. заходу США, Мексики і Півден. Америки (Еквадор, Болівія, Перу); відомий дослідник доколумб. цивілізацій.

Барнвелл, Джозеф Уолкер (Joseph Walker Barnwell; 1846–1930) – юрист із Чарльстону; один із чл.-засн. та президент Істор. т-ва Півден. Кароліни.

Баррет, Джей Емос (Jay Amos Barrett; 1865–1936) – пом. секретаря і б-каря Істор. т-ва шт. Небраска.

Барроу, Уільям Дж. (William J. Barrow; 1904–1967) – видат. учений, винахідник ламінатора архів. документів; працював у Б-ці Вірджинії; чл. Лондон. королів. т-ва мист-в.

Бар-Сіман-Тов, Яков (Yakov Bar-Siman-Tov; 1946–2013) – дипломат, вчений, спеціаліст у галузі міжнар. конфліктів; проф. міжнар. відносин в Ун-ті Єрусалиму «Hebrew University of Jerusalem»; голова Єрусалим. ін-ту ізраїльських студій.

Барт, Гарольд С. (Harold S. Burt) – співробітник Б-ки шт. Коннектикут.

Бартлетт, Річард (Richard Bartlett; 1792–1837) – один із засн. і чл. Істор. т-ва шт. Нью-Гемпшир; Секретар шт. Нью-Гемпшир (1825–1829); вид. «New Hampshire Journal» (1829–1832); автор праці «Remarks and Documents Relating to the Preservation and Keeping of Public Archives» (1837).

Бартон, Кларісса Харлоу (Clarissa Harlowe Barton (Clara Barton); 1821–1912) – засн. Американ. Червоного Хреста.

Бассенс, Лінн (Lynn A. Bassanese) – співробітник Б-ки і Музею Фр. Д. Рузвельта (з 1972 р.); хранитель, спеціаліст по зв'язках із громадськістю, архівіст, дир. публ. програм, заст. дир. та дир.

Бассетт, Джон Спенсер (John Spencer Bassett; 1867–1928) – проф. історії Ун-ту Дюка (м. Дарем, шт. Північ. Каліфорнія), секретар АНА (1919–1928).

Бастард, Брюс (Bruce I. Bustard) – співробітник музейних програм NARA. Співавтор вид. «The Public Vaults Unlocked: Discovering American History in the National Archives» (2005).

Бастіан, Дженнетт Елліс (Jeannette Allis Bastian) – дир. Б-ки й архіву Вірджин. островів (1987–1998); ад'юнкт ф-ту Ун-ту Вірджин. островів імені Святого Томаса; проф. архів. менеджменту і дир. архів. програм Шк. бібл. і інформат. наук Сіммонс-коледжу в Бостоні, Массачусетс (з 1999 р.). Сфера наук. інтересів – архіви, історія і колективна пам'ять; архів. методи і служби; експертиза цінності архівів і манускриптів. Чл. різних ком-тів SAA, у т. ч.

Ком-ту з архів. освіти і проф. розвитку (2003–2003); ред. рубрики «Reviews» у журн. «The American Archivist»; чл. робочої групи з питань культур. майна SAA (з 2010 р.). Учасник архів. перепису 2006 р. «A*CENSUS».

Баттерфілд, Лайман Генрі (Lyman Henry Butterfield; 1909–1981) – гол. ред. проекту публікації документів родини Адамсів та автор промови «The Scholar's One World» на відкритті позачерг. Міжнар. конг. архівів у Вашингтоні (1966); співробітник Принстон. ун-ту (1946–1951); дир. Ін-ту ранньої амер. історії і к-ри у Вільямсбурзі (з 1954 р.); чл. Ком-ту образотвор. мист-ва Білого Дому в Адміністрації Президента США Дж. Ф. Кеннеді; чл. Массачусет. істор. т-ва.

Бауер, Філіп (Philip G. Bauer) – співробітник NARS; пом. дир. з питань управління документацією (на 1955 р.), ред. «The American Archivist» (1957–1959); автор праць: «An essay on the appraisal of current and recent records» (1944); «The appraisal of current and recent records» (1946), «Public archives in the United States» (1958).

Бауманн, Роуланд М. (Roland M. Baumann) – голова Від. архівів і манускриптів Істор. і музей. комісії Пенсільванії (у 1980-х рр.); викл. архів. менеджменту в Міллерсвілл-ун-ті Пенсільванії та Ун-ті шт. Пенсільванія. Автор підручника «A Manual of archival techniques» (Pennsylvania Historical and Museum Commission, 1979).

Бахмер, Роберт Генрі (Robert Henry Bahmer; 1904–1990) – співробітник Нац. архіву США (з 1936 р.); у роки Другої світової війни очолював управління документацією ВМФ США та в Офісі Ген. ад'ютанта Армії США; заст. Архівіста США (1948–1965); 4-й Архівіст США (7 лис. 1965 р. – 9 берез. 1968 р.); Ген. секретар ІСА (1956–1963); 17-й президент SAA (1961–1962).

Бейкер, Рей Стеннерд (Ray Stannard Baker; 1870–1946) – журналіст, прес-секретар Президента США В. Вільсона під час підписання Версальського миру (1919); опублікував 15 томів істор. і біогр. дослідження про життя і діяльність Президента США В. Вільсона та документи з його колекції. Останній том вийшов 1940 р.

Бейн, Александер (Alexander Bein; 1903–1988) – дир. Центр. сіоніст. архіву та перший Держ. Архівіст Ізраїлю.

Бейн, Джордж У. (George W. Bain) – архівіст Істор. т-ва Огайо (з 1977 р.); викл. ун-тів Мічигану та Огайо; чл. SAA (з 1979 р.), MAC та Т-ва архівістів Огайо; президент Істор. т-ва округу Атенс, Огайо.

- Бейрон, Джейсон Р.** (Jason R. Baron) – юрист; атторней і ст. радник Деп. юстиції США (у 1980-х рр.); вчений-архівіст у галузі електрон. документів; дир. Від. із ведення судових справ для Нац. архіву США «Litigation for the U.S. National Archives» (1988–2013); один із засн. Нац. ін-ту стандартів і технологій «U. S. National Institute of Standards and Technology TREC Legal Track»; у 1990-х рр. працював над вирішенням проблеми забезпечення збереженості e-mail-повідомлень у Білому Домі; учасник проекту «InterPARES». 2011 р. нагороджений премією Е. Дж. Ліхі за значний внесок у розвиток документац. і інформац. менеджменту.
- Бейтс, Альберт Карлос** (Albert Carlos Bates; 1865–1954) – б-кар Істор. т-ва шт. Коннектикут (1893–1940), чл. Комісії публ. архівів АНА.
- Беккер, Едді** (Eddie Becker) – історик, дослідник історії рабства і расизму в США; разом із Скоттом Армстронгом подавав позов з приводу недоступності для досліджень документів Президента США Дж. Г. У. Буша.
- Белкнеп, Джеремі** (Jeremy Belknap; 1744–1798) – священник, історик, засновник Массачусет. іст. т-ва та руху іст. т-в у США (1791).
- Беллардо, Лінн Леді** (Lynn Lady Bellardo) – автор термінолог. словника для архівістів, хранителів манускриптів та менеджерів з управління документацією «A Glossary for Archivists, Manuscript Curators, and Records Managers» (Chicago: SAA, 1992).
- Беллардо, Льюїс Дж.** (Lewis J. Bellardo) – президент NAGARA (1984–1986); автор термінолог. словника для архівістів, хранителів манускриптів та менеджерів з управління документацією «A Glossary for Archivists, Manuscript Curators, and Records Managers» (Chicago: SAA, 1992).
- Беміс, Семюел Флегг** (Bemis Samuel Flagg; 1891–1973) – видат. амер. історик; співробітник Ін-ту Карнегі (1923–1924); голова Деп. історії Ун-ту Дж. Вашингтона (1924–1934); викл. Гарвард. ун-ту (1934–1935); проф. історії Єльського ун-ту (1935–1960); президент АНА (1961); чл. SAA; голова першого Ком-ту з освіти SAA (1938).
- Бенедікт, Карен** (Karen Benedict) – архівіст Нац. страх. компанії «Nationwide Insurance Companies» (Колумбус, Огайо) з 1975 р.; чл. SAA, MAC, ALA, Асоц. коледжів і дослідн. б-к, Т-ва архівістів Огайо; чл. Ради SAA (1993–1996); Ком-ту проф. етики; представник SAA в ICA. Автор праці «Ethics and the Archival Profession: Introduction and Case Studies» (2003) та ін.
- Бенковіч, Ісаак** (Isaac Bencowitz; 1896–1972) – капітан Армії США, кер. «Offenbach Archival Depot» (1946).
- Бенкрофт, Фредерік** (Frederic A. Bancroft; 1860–1945) – б-кар Держ. деп. (1888–1892); чл. АНА.
- Бенкхед, Джон Холліс** (John Hollis Bankhead; 1842–1920) – бізнесмен; чл. Демократ. партії; сенатор США від шт. Алабама (1907–1920); батько Оуен Марі Бенкхед і тесть Оуена Томаса МакАдори.
- Беннінг, Емілі Генрі** (уродж. Ешенбург (Emily Henry G. Banning, Eschenburg); 1825–1897) – 1-й президент NSCDA у шт. Делавер (1892–1896); автор п'ятитомника «Genealogical notebooks, 1850–1887».
- Бенсон, Егберт** (Egbert Benson; 1746–1833) – політик і юрист; один із засн. держави США, представник від Нью-Йорку на Континент. Конг. (1774–1781); ген. атторней шт. Нью-Йорк (1777–1788); чл. Палати представників Конгресу США (1787–1888, 1789–1793, 1812–1813); чл. та 1-й президент Нью-Йорк. істор. т-ва (1804–1816).
- Бент, Чарльз** (Charles Bent; 1799–1847) – перший цив. губ-р Тер. Нью-Мексико (1846–1847); загинув під час повстання мексиканців у Таосі (Нью-Мексико) 19 січ. 1847 р.
- Бервік, Уільям** (Berwick William) – учасник Конф. амер. архівістів 1916 р. у Цинцинніті, шт. Огайо.
- Бердселл, Уільям Ф.** (William F. Birdsall) – асист. дир. публ. служб Б-ки Ун-ту Манітоби у Вінніпезі, Канада; 1973 р. в Ун-ті Вісконсину захистив дис. на тему професій. самовизначення амер. архівістів у 1909–1936 рр. (історія Конф. амер. архівістів) «The American Archivists' Search for Professional Identity, 1909–1936».
- Берзел, Мері Уїлхауз** (Mary Wheelhouse Berthel; 1894–1962) – чл. Істор. т-ва Міннесоти; автор праці «The Minnesota Historical Society: Highlights of a Century» (Minnesota History; 1949, December; Vol. 30, № 4; P. 293–330), написаної у співавторстві з Гарольдом Діном Кейтером.
- Беркел, Ніколас** (Nicholas C. Burckel) – дир. архіву і дослідн. центру Б-ки Ун-ту Вісконсин у Парксайд; асоц. декан бібл. ф-ту Вашингтон. ун-ту; асоц. проф. Шк. бібліотеч. і інформ. наук Ун-ту Міссурі; декан бібл. ф-ту й асоц. проф. історії католиц. та єзуїт. ун-ту «Marquette»; чл. Ради (1988–1991) та 52-й президент SAA (1996–1997); регент АСА; чл. MAC; чл. Ради бібл. ресурсів.
- Бермудес, Франциско** (Francisco Bermudes) – нотаріус, архіваріус діоцезії Луїзіани й обох Флорид з 1801 р.

- Бернд-Клодт, Мензі Л.** (Menzi L. Behrnd-Klodt) – архівіст і юрист; чл. SAA. Спеціалізується у сферах інтелектуал. власності, контракт. права, ліцензій, корпоратив. архівів і програм управління документацією. Автор праць «Navigating Legal Issues in Archives» (2008) та «Privacy and Confidentiality Perspectives: Archivists and Archival Records» (у співавторстві з П. Вошем, 2005).
- Бернер, Річард** (Richard C. Berner) – хранитель манускриптів Б-ки Ун-ту Вашингтону (1958–1967); голова університет. архіву та від. манускриптів Ун-ту Вашингтону у м. Сіетл. Автор праці «Archival Theory and Practice in the United States: A Historical Analysis» (University of Washington Press, 1983) та ін.
- Бернет, Девід Гавернер** (David Gouverneur Burnet; 1788–1870) – президент Республіки Техас із 17 берез. до 22 жовт. 1836 р.
- Беррідж, Генрі Світсер** (Henry Sweetser Burtage; 1837–1926) – 1-й історик шт. Мен (1907–1926); президент Істор. т-ва шт. Мен.
- Беррієн, Джон Макферсон** (John Macpherson Berrien; 1781–1856) – юрист, сенатор та Ген. аторней США за часів Президента США Е. Джексона (1829–1837); засн. і 1-й президент Істор. т-ва Джорджії (з 1839 р.).
- Беттл, Кемп П.** (Kemp P. Battle; 1831–1919) – президент Ун-ту Північ. Кароліни; засн. другого Істор. т-ва Північ. Кароліни.
- Бечлос, Майкл Річард** (Michael Richard Beschloss; 1955 р. н.) – історик, спеціаліст з історії ін-ту президентства в США; чл. фондів підтримки Істор. асоц. Білого Дому та Фонду Нац. архіву США; чл. комісії Смітсоніїв. нац. музею амер. історії; ред. істор. колонки газ. «The New York Times» (з 2013 р.).
- Біван, Джозеф Велленс** (Joseph Varence Bevan; 1798–1830) – історіограф, 1-й офіц. історик шт. Джорджія.
- Біксбі, Уільям Кіней** (William Keeney Bixby; 1857–1931) – бізнесмен, фінансист, приват. колекціонер; президент Істор. т-ва Міссурі (1907–1913 та 1925–1930).
- Бікфорд, Крістофер П.** (Christopher P. Bickford) – історик, ред.; дир. Істор. т-ва Коннектикуту (у 1970-х рр.); дир. Істор. т-ва «Pettaquamscutt» у Род Айленді та Істор. т-ва округу Нью Лондон у Коннектикуті (у 1980–1990-х рр.).
- Бінклі, Роберт Седрік** (Robert Cedric Binkley; 1897–1940) – історик, проф. історії. Викл. у Нью-Йоркському (1927–1929), Стенфордському (1930), Гарвардському (1932–1933), Колумбійському (1937–1938) ун-тах. Виявляв і збирав документи з історії США у Франції і Великобританії. Чл. Об'єдн. ком-ту з дослідн. матеріалів Американ. ради наук. т-в та
- Дослідн. ради соц. наук. Зробив значний внесок у розвиток методів перекладу документів, особливо з рідкісних мов країн Центр. і Схід. Європи, врятування, придбання та мікрофільмування унік. і важливих документів з історії збройних конфліктів в Азії та Європі.
- Бірман, Девід** (David Bearman) – заст. дир. Від. управління інформац. ресурсами Смітсоніїв. ін-ту (з 1986 р., США); партнер-засновник Консультат. групи «Archives & Museum Informatics» («Архівна і музейна інформатика») (Торонто, Канада).
- Бірс, Генрі** (Henry P. Beers) – співробітник Нац. архіву США на початку 1940-х рр.
- Блеген, Теодор Крістіан** (Theodore Christian Blegen; 1891–1969) – історик, дослідник історії шт. Міннесота та норвезько-амер. імміграції; проф. історії (1920–1927) Хемлайн ун-ту (Hamline University) у м. Сент Поль; проф. історії (1927–1939) і декан аспірантури (1940–1960) Ун-ту Міннесоти; чл. та голова Істор. т-ва Міннесоти (1922–1939 та 1960–1969); чл. Норвезько-амер. істор. асоц.; президент ОАН (1943); фундатор та президент Т-ва історії лісу; чл. Норвезьк. акад. наук та Норвезьк. Королів. т-ва; почес. чл. Ун-ту Осло; чл. організац. ком-ту зі створення SAA.
- Блеквелл, Елізабет** (Elizabeth Blackwell; 1821–1910) – перша жінка з вищою мед. освітою у США.
- Блеквуд, Ібра Чарльз** (Ibra Charles Blackwood; 1878–1936) – губ-р шт. Півден. Кароліна (1931–1935).
- Блер, Рут** (Ruth Blair) – історик і дир. Деп. архівів і історії шт. Джорджія (1920–1930); чл. організац. ком-ту зі створення SAA; чл. Ради SAA (1936–1938).
- Блер, Френсіс Престон** (Francis Preston Blair; 1791–1876) – журналіст і впливовий політик, ред. друков. органу Демократ. партії США «Washington Globe»; засн. друков. органу Конгресу США «Congressional Globe»; один із засн. Республік. партії США.
- Бліз, Коул Лівінгстон** (Cole Livingston Blease; 1868–1942) – губ-р шт. Півден. Кароліна (1911–1915).
- Блоуїн, Френсіс** (Francis X. Blouin; 1946 р.н.) – проф. історії і бібл. наук Шк. інформації і Деп. історії Ун-ту Мічиган; співробітник (з 1974 р.); архівіст Істор. колекції шт. Мічиган (прибл. 1975–1976); дир. архіву Істор. б-ки Бентлі «Bentley» Ун-ту Мічигану (з 1981 р.); почес. чл. SAA, чл. Комісії дир. Ради бібл. та інформац. ресурсів.
- Бове, Пітер** (Peter Bower) – перший ред. журн. Асоц. канад. архівістів «Archivaria» (з 1975 р.), Архівіст пров. Манітоба (з 1982 р.)

- Бові, Александер** (Alexander Bowie; 1789–1866) – 1-й президент Істор. т-ва Алабами (з 1850 р.).
- Бові, Честер У.** (Chester W. Bowie) – історик з Ун-ту Вісконсину (з 1970-х рр.).
- Бойд, Джуліан Паркс** (Julian Parks Boyd; 1903–1980) – проф. історії Принстон. ун-ту, президент АНА (1964); голова Об'єдн. ком-ту зі статусу Нац. архіву США (Joint Committee on the Status of the National Archives).
- Болтон, Герберт Юджин** (Herbert Eugene Bolton; 1870–1953) – учень і опонент фундатора фронтир-концепції Фредеріка Джексона Тернера; проф. історії Ун-ту Каліфорнії у Берклі; дир. Б-ки Бенкрофт; президент АНА (1932); дослідник ісп. колонізації Америки.
- Бомонт, Ненсі Перкін** (Nancy Perkin Beaumont) – виконав. дир. SAA (з 2003 р.).
- Бордлі, Стівен** (Stephen Bordley; 1710–1764) – секретар Ком-ту з інспекції архів. документів нижньої палати Ген. асамблеї пров. Мериленд (1739–1940).
- Борн, Лестер Крюгер** (Lester Kruger Born; 1903–1969) – архівіст і історик; координатор програм по мікрофільмуванню Б-ки Конгресу США; співробітник Нац. архіву США; Ген. секретар ICA (1950–1956).
- Боскетт, Томас Уільям** (Thomas William Bauskett; 1866–1917) – історик шт. Флорида.
- Ботьє, Роберт-Анрі** (Robert-Henri Bautier; 1922–2010) – франц. історик-мідівіст; співробітник Нац. архіву Франції (з 1943 р.); проф. Шк. хартій (з 1961 р. викл. дипломатики і архівістики); відповід. ред. журн. «Archivum» (з 1951 р.); відповід. секретар Міжнар. конф. Круглого столу архівів (1954–1970); куратор музею Ланже (1986–1991); президент Міжнар. ком-ту дипломатики; президент Франц. ком-ту істор. наук.
- Боуен, Луїза Хопкінс** (Louisa Hopkins Bowen; р.н. невід. – 1996) – архівіст Уейн-ун-ту (з 1975 р.); архівіст Нац. комісії жіночої орг-ції боротьби проти расизму «YWCA» (Нью-Йорк Сіті) у 1976–1978 рр.; каталогізатор і архівіст Ун-ту в Мемфісі (1978–1980); хранитель манускриптів у Б-ці Ун-ту Півден. Іллінойсу (м. Карбондейл); архівіст Ун-ту Півден. Іллінойсу у м. Едвардсвілл; чл. SAA та MAC; президент Асоц. архівістів району м. Сент Луїс.
- Боулс, Френк** (Boles Frank) – історик, архівіст; архівіст та дир. Істор. б-ки Бентлі (Анн Арбор, Мічиган); дир. Історич. б-ки Кларк Ун-ту Мічигану (з 1991 р.); голова Ком-ту освіти і профес. розвитку SAA; почес. чл. SAA (1997); 64-й президент SAA (2008–2009); чл. MAC, Архів. асоц. Мічигану та Чиказького істор. т-ва.
- Брайен, Мері Гівенс** (Mary Givens Bryan; 1910–1964) – Архівіст шт. Джорджія, дир. Деп. архівів і історії шт. Джорджія (1951–1964); голова Ком-ту по документах шт. SAA (1954–1957); 15-й президент SAA (1959–1960); автор числ. наук. праць з архів. законодавства та управління архівами шт. у США.
- Брайен, Чарльз Ф.** (Bryan F. Charles) – дослідник історії Істор. т-ва Вірджинії; президент Істор. т-ва Вірджинії; президент AASLH; почес. чл. Істор. т-ва Вірджинії та Американ. антикв. т-ва (2009).
- Брайер, Герберт Олівер** (Herbert Oliver Brayer; 1913 р.н.) – 1-й Архівіст Колорадо (1943–1949), 12-й віце-президент SAA (1947–1949).
- Браун, Генрі** (Henry Browne) – католицький священник; перший архівіст центру істор. досліджень і університет. архіву Американ. католицького ун-ту (з 1940 р.); секретар SAA (1955–1956).
- Браун, Еверетт С.** (Everett S. Brown; 1886–1964) – співробітник Адм. по харчових продуктах (1917–1920); учасник Конф. публ. архівів 27–29 груд. 1917 р. у Філадельфії.
- Браун, Едгар Аллан** (Edgar Allan Brown; 1888–1975) – чл. Палати представників і сенатор шт. Півден. Кароліна у 1920-х рр.; голова Демократ. партії шт. Півден. Кароліна.
- Браун, Роберт Малколм** (Robert Malcolm Brown; 1911–1965) – історик, 1-й Архівіст шт. Міннесота (1950–1965); чл. Архів. комісії Міннесоти, Істор. т-ва Міннесоти та SAA; менеджер з управління документацією, чл. (1956–1963) та голова (1958–1969) Ком-ту по документах шт. Міннесота.
- Браун, Уільям Хенд** (William Hand Browne; 1828–1912) – перший ред. журн. Істор. т-ва шт. Мериленд «Maryland Historical Magazine», ред. серії вид. «Archives of Maryland».
- Бребан, Шарль** (Charles Braibant; 1889–1976) – Ген. дир. Нац. архіву Франції (1948–1959); президент ICA (1950–1953).
- Бредфорд, Томас** (Thomas Bradford; 1745–1838) – видавець, чл. родини Бредфордів, друкарів із Філадельфії.
- Бредфорд, Уільям** (William Bradford; 1719 (1721)–1791) – друкар з Філадельфії періоду Американ. революції (1775–1783).
- Бредшер, Джеймс Грегорі** (James Gregory Bradsher) – історик, архівіст; спеціаліст у сфері експертизи цінності, систематизації та описування документів; співробітник NARA; учасник проектів по експертизі цінності та виділенню до знищення судових справ ФБР (у 1980-х рр.); з 1996 р. став експертом із розсекречування нім. документів про Голокост євреїв часів Другої світової війни; спів-

автор монографії «The Files of the Massachusetts Superior Court, 1859-1959: An Analysis and a Plan for Action: a report of the Massachusetts Judicial Records Committee of the Supreme Judicial Court (Boston: G.K. Hall, 1979); автор підручника «Managing Archives and Archival Institutions» (1989), числ. статей.

Бреннеке, Адольф (Adolf Brenneke; 1875–1946) – нім. історик і прусський архівіст; д-р філос. (1898); стажер держ. архіву Марбурга (1899); співробітник держ. архівів Мюнстера (прибл. 1900 або 1901), Гданська (1905–1908), Ганновера (1908–1930), Таємного архіву (Geheime Staatsarchiv) у Берліні (з 1930; з 1936 – дир. архіву, вийшов у відставку 1943 р.). Праці А. Бреннеке опубліковані Пруським ін-том архівознавства в книзі «Archivkunde» після його смерті.

Брінеті, Тереза (Teresa Brinati) – дир. публікацій SAA упродовж 25 років: «Archival Outlook», «Archival Fundamentals Series» (1988–1992), автор «Providing Reference Services SAA», виконав. ред. «The American Archivist» (2006–2011).

Брічфорд, Мейнард Дж. (Maynard J. Brichford; 1926 р.н.) – співробітник Вісконсин. Істор. т-ва (з 1955 р.); архівіст Ун-ту шт. Іллінойс (1963–1995); проф. бібл. наук Ун-ту Іллінойсу (1967–1999); 35-й президент SAA (1979–1980).

Бродхед, Ромейн Джон (Romeyn John Brodhead; 1814–1873) – чл. Нью-Йорк. істор. т-ва.

Брукс, Джек Беском (Jack Vascom Brooks; 1922–2012) – чл. Палати представників Конгресу США від шт. Техас (1953–1995), ініціатор прийняття «Paper Reduction Act of 1980».

Брукс, Джордж Р. (George R. Brooks) – дир. Істор. т-ва Міссурі у 1960–1970-х рр.

Брукс, Філіп Кулідж (Philip Coolidge Brooks; 1906–1977) – історик-архівіст, учений, співробітник Нац. архіву США (з 1935 р.); чл. Комісії з планування безпеки нац. ресурсів (1948–1950); гол. архівіст Від. воен. документів (1950–1951); гол. архівіст Від. дипломат. і юрид. документів (1951–1953); кер. Федер. центру документації у Сан Бруно (шт. Каліфорнія) (1953–1957); 1-й дир. Президент. б-ки Г. С. Трумена (1957–1971); 1-й секретар (1936–1942) та 7-й президент (1949–1951) SAA, викл. архів. наук в Американ. ун-ті.

Брюбах, Нільс (Brübach Nils (*нім.*); 1962 р.н.) – архівіст Держ. архіву Марбурга (1993–1995); ст. викл. Архів. шк. Марбурга (Німеччина).

Брютін, Франциско (Francisco Brutin) – архіваріус діоцезії Луїзіани і обох Флорид (1797–1801).

Бумс, Йоханнес (Ганс) Хейнрік (Johannes (Hans) Heinrich Booms; 1924–2007) – голова

архіву Федеративної Республіки Німеччина (1972–1989); президент ICA (1984–1988).

Бун, Деніел (Daniel Boone; 1734–1820) – засн. перших поселень на тер. сучас. шт. Кентуккі.

Бурк, Френк Джеральд (Frank Gerard Burke; 1927 р.н.) – історик, архівіст; співробітник колекції манускриптів Б-ки Ун-ту Чикаго та Від. манускриптів Б-ки Конгресу США; співробітник NARS з 1967 р., у т. ч. виконавчий дир. NHPRC; в. о. Архівіста США з 16 квіт. 1985 р. до 4 груд. 1987 р.; проф. бібліотек. і інформац. наук Ун-ту шт. Мериленд (з 1988 р.); 47-й президент SAA (1991–1992).

Бутчер, Соломон Д. (Solomon D. Butcher; 1856–1927) – видат. амер. фотограф.

Буш, Джордж Герберт Уокер (George Herbert Walker Bush; 1924 р.н.) – Президент США (1989–1993).

Буш, Джордж Уокер (George Walker Bush; 1946 р.н.) – Президент США (2001–2009).

Бюрен Ван, Мартін (Martin Van Buren; 1782–1862) – Держ. секретар США (1829–1831); посол США у Великобританії (1831–1832); віце-президент США (1833–1837); Президент США (1837–1841).

Б'юкенен, Джеймс (James Buchanan; 1791–1868) – Держ. секретар США (1845–1849); посол США у Великобританії (1853–1856); Президент США (1857–1861).

В

Вазірнія, Мелді (Meldi Vazirnia) – менеджер з управління документацією; пройшов шестимісячне стажування з управління документацією в уряд. агенціях і центрах документації США; призначений кер. центру документації Ірану (між лип. 1965 р. і берез. 1966 р.).

Вайдемен, Крістін (Christine Weideman) – асист. архівіста Істор. б-ки Бентлі Ун-ту Мічигану; дир. Деп. манускриптів і архівів Б-ки Єльського ун-ту (з 2008 р.); почес. чл. SAA.

Вайер, Джін Елізабет (Jeanne Elizabeth Wier; 1870–1950) – проф. і чл. Деп. історії і політ. наук Ун-ту Невади; один із засн. і виконав. голова Істор. т-ва Невади (1904–1950).

Вайї, де Наталіс (Natalis de Wailly (*франц.*); 1805–1886) – працював у Королів. архіві Франції (1830–1853), Кабінеті манускриптів Імператор. б-ки (з 1954 р. – Нац. б-ка Франції); один із засн. Шк. хартій, чл. франц. архів. комісії.

Вайола, Герман Дж. (Herman J. Viola) – історик, спеціаліст з історії Америк. Заходу; архівіст NARS; перший ред. журн. Нац. архіву США «Prologue: The Journal of the National Archives»; дир. Нац. музею антропології (з 1972 р.);

- почес. хранитель Смітсоніів. нац. музею природн. історії. Автор книги «The National Archives of the United States» (1984).
- Ваксман, Генрі Арнолд** (Henry Arnold Waxman; 1939 р.н.) – амер. політик; демократ; чл. Палати представників від шт. Каліфорнія (1975–2013).
- Ванкувер, Джордж** (George Vancouver; 1757–1798) – нач. морської експедиції на барку «Діскавері» по картографуванню і дослідженнях Сандвічевих (Гавайських) островів, тихоокеан. узбережжя Північ. Америки (північ. частини шт. Каліфорнія, шт. Орегон і Вашингтон, півден. частини канад. провінції Британ. Колумбія).
- Вашингтон, Башрод** (Bushrod Washington; 1762–1829) – син брата (племінник) 1-го Президента США Дж. Вашингтона, Вашингтона Джона Огастина (John Augustine Washington); суддя Верховного суду США (1798–1829).
- Вашингтон, Букер Талієфферро** (Booker Taliaferro Washington; 1856–1915) – видат. просвітитель, політик, письменник, борець за права афро-амер. населення Північ. Америки. Виск. Хемптон. ін-ту для чорношкірих та індіанців; викл. та дир. (з 1881 р.) Індустр. педагог. ін-ту для чорношкірих студентів (м. Таскиги, шт. Алабама). Радник Президента США Т. Рузвельта.
- Вашингтон, Джордж** (George Washington; 1732–1799) – 1-й Президент США (1789–1797).
- Вашингтон, Джордж Корбін** (George Corbin Washington; 1789–1854) – внучатий племінник 1-го Президента США Дж. Вашингтона; чл. Палати представників Конгресу США від шт. Меріленд (1827–1833, 1835–1837).
- Віджил, Дон Донаціано** (Don Donaciano Vigil; 1802–1877) – Секретар Нью-Мексико; переписувач земель і хранитель ісп. архіву Нью-Мексико; губ-р Тер. Нью-Мексико (1847–1848).
- Вільсон, Томас Вудро** (Thomas Woodrow Wilson; 1856–1924) – Президент США (1913–1921).
- Во, Роберт** (Roberts Vaux; 1786–1836) – юрист, громад. діяч, один із засн. Істор. т-ва Пенсильванії (1825) та Т-ва розвитку публ. шк. Пенсильванії (1827), чл. Американ. філос. т-ва.
- Воган, Джон** (John H. Vaughan; 1880–1924) – історик, проф. історії та економіки коледжів і ун-тів Чикаго, Нью-Мексико, Каліфорнії; президент Освіт. асоц. Нью-Мексико (1915); автор праці «History and Government of New Mexico» (1921), чл. Комісії публ. архівів АНА від Нью-Мексико.
- Вогт, Джордж Л.** (George L. Vogt) – дир. Деп. архівів та історії шт. Півден. Кароліна (1987–1995).
- Волф, Роберт** (Robert Wolfe; 1921 р.н.) – офіцер Армії США; учасник Другої світової війни; ст. архівіст Нац. архіву США (1961–2005); експерт по документах нацист. уряду Німеччини. За пропозицією Р. Волфа США повернули уряду Захід. Німеччини оригінали персон. справ чл. нацист. партії; 2004 р. Волф був одним із розробників Закону про розсекречування документів про злочини нацистів у Другу світову війну, що зберігались у NARA (Nazi War Crimes Disclosure Act), та консультантом Мемор. музею Голокосту у Вашингтоні.
- Волч, Вікторія Айронс** (Victoria Irons Walch; 1950 р.н.) – співробітник Архіву шт. Іллінойс, Чиказького істор. т-ва, Нац. архіву США; фріланс-архівіст (з 1984 р.); чл. SAA; виконав. дир. CoSA; голова робочої групи SAA з перегляду стандартів архів. описування; автор посібника «Standards for Archival Description: A Handbook» (1994); голова робочої групи з проведення архів. перепису 2006 р. «A*CENSUS».
- Волч, Тімоті** (Timothy Walch) – асоційов. дир. SAA (1975–1979); програм. аналітик NHPRC (1979–1981); бюджет. аналітик NARS (1981–1982); співдир. Ін-ту сучас. архівів Нац. архіву США (1981–1988); голова Від. публікацій Нац. архіву США (1982–1988); асист. дир. (1988–1993) та дир. (1993–2011) президент. б-ки Г. Гувера; консультант музеїв і архівів (з 2011 р.).
- Ворнер, Роберт Марк** (Robert Mark Warner; 1927–2007) – дир. Мічиган. істор. колекції Б-ки «Bentley» (1966–1980, 1988–1991); проф. бібл. і інформац. наук ун-ту шт. Мічиган (1974–1980); 6-й Архівіст США (1980–1985); декан ф-ту бібл. і інформац. студій Мічиган. ун-ту (1985–1992); чл. Ради (1967–1971), секретар (1971–1972), виконав. дир. (1973), віце-президент і 32-й президент (1976–1977) SAA.
- Вортон, Френсіс** (Francis Wharton; 1820–1889) – юрисконсульт Держ. деп. США (1885–1889).
- Воршем, Джеймс** (James Worsham) – співробітник вид. «Chicago Tribune» та «Boston Globe»; ред. публікацій журн. «Prologue: The Journal of the National Archives» (з 1999 р.).
- Вош, Пітер Дж.** (Peter J. Wosh) – дир. служб архівів і б-к Американ. біблій. т-ва у Нью-Йорку (1984–1994); співред. проекту техн. допомоги релігій. архівам (1987–1989); голова Секції релігій. архівів SAA (1987); кер.

диплом. програм з архів. і публ. історії Нью-Йорк. ун-ту (з 1994 р.); автор праці «Waldo Gifford Leland and the Origins of the American Archival Profession» (Chicago: SAA, 2011).

Вуд, Річард Джордж (Richard George Wood; 1900 р. н.) – співробітник Нац. архіву США; ред. «Reviews» журн. «The American Archivist» (1944–1956), чл. редколегії «The American Archivist»; дир. Істор. т-ва Вермонту; почес. чл. SAA.

Вуді, Роберт Хіллард (Robert Hilliard Woody; 1903–1985) – історик; проф. європ. та амер. історії Ун-ту Дюка (Duke University (м. Дарем, шт. Північ. Каліфорнія)) у 1929–1970 рр.; чл. редколегії «Journal of Southern History»; чл. Ради Півден. істор. асоц.; президент Істор. т-ва Північ. Кароліни (1954–1955).

Г

Гайар, Чарльз Етьєн Артур (Charles Étienne Arthur Gayarré; (франц.); 1805–1895) – Секретар шт. Луїзіана (1845–1853); президент Істор. т-ва Луїзіани (1859 і 1879).

Галлатін, Абрам Альфонс Альберт (Abraham Alfonse Albert Gallatin; 1761–1849) – держ. і політ. діяч; Секретар фінансів США, який найдовше за ін. перебував на посаді (1801–1814).

Галловей, Патрісія (Patricia Galloway) – проф. Шк. інформації Ун-ту Техасу в Остіні; біограф 1-го архівіста шт. Міссісіпі Данбера Роулєнда.

Гамільтон, Александер (Alexander Hamilton; 1755(1757)–1804) – дипломат, політик і військ. діяч часів війни за незалежність (1775–1783); Секретар фінансів США (1789–1795).

Гаммон, Семюел Р. (Samuel R. Gammon) – історик і дипломат, виконав. дир. АНА (1981–1994).

Гарвей, Маркус (Marcus Garvey; 1887–1940) – засн. Універс. асоц. негритян. удосконалення та Ліги африкан. общин у США; просував ідею «африканського фундаменталізму» та створення «негритянського світу» на африканському континенті.

Гардінг, Уоррен Гамаліел (Warren Gamaliel Harding; 1865–1923) – Президент США (1921–1923).

Гаррісон, Бенджамін (Benjamin Harrison; 1833–1901) – онук 9-го Президента США У. Г. Гаррісона; Президент США (1889–1893).

Гаррісон, Джон Паркер (John Parker Harrison) – співробітник NARS; дир. Ін-ту Латинамерикан. студій Ун-ту Техасу (Institute of Latin American Studies, University of Texas at Austin).

Гаррісон, Кертіс У. (Curtis W. Garrison; 1901–1979) – історик-архівіст; чл. організац. комітету SAA; автор статті «Economic Material in

the Pennsylvania Archives and Other Depositories», опубл. у «Bulletin of the Business Historical Society (Vol. 8, № 6 (Dec., 1934), P. 97–101).

Гаррісон, Уільям Генрі (William Henry Harrison; 1773–1841) – Президент США з 4 берез. до 4 квіт. 1841 р.

Гарфілд, Джеймс Абрам (James Abram Garfield; 1831–1881) – Президент США з 4 берез. до 19 верес. 1881 р.

Гарфінкел, Стивен (Steven Garfinkel) – голова Міжвідом. робочої групи по розсекречуванню документів про злочини нацистів та япон. імпер. уряду часів Другої світової війни «The Nazi War Crimes and Japanese Imperial Government Records Interagency Working Group».

Геберт, Адам Отіс (Adam Otis Hebert; 1930–1976) – історик-архівіст; дир. Деп. архівів і історії Луїзіани (1966–1974); дир. Центру франкомовних досліджень «Acadian and Creole Folklore» Південно-Захід. Луїзіани (м. Лафайет) у 1974–1976 рр.; засн. та перший президент SSA (з 1971 р.).

Гезелбрахт, Реймонд (Raymond H. Geselbracht) – історик; архівіст Управління президент. б-к NARA; учасник проектів у б-ках президентів США Фр. Д. Рузвельта та Р. М. Ніксона.

Гентзлер, Лінн Волф (Lynn Wolf Gentzler) – архівіст Колекції істор. манускриптів Заходу США в Ун-ті Міссурі (прибл. 1975–1976); чл. Істор. т-ва Міссурі; ред. вісника Істор. т-ва Міссурі «Missouri Times» та програми публікації «The Missouri Historical Review».

Герік, Марта Л. (Martha L. Gericke; 1887–1957) – б-кар Держ. деп. США (1926–1948).

Гіббс, Роберт Уїлсон (Robert Wilson Gibbes; 1809–1866) – геолог, хімік, колекціонер, історик з Півден. Кароліни.

Гізо, Франсуа П'єр Гійом (François Guizot (франц.); 1787–1874) – франц. історик, політ. і громад. діяч; Міністр освіти та Міністр внутрішніх справ Франції; Прем'єр-Міністр Франції (1847–1848).

Гінзберг, Венді Р. (Wendy R. Ginsberg) – аналітик Служби досліджень для Конгресу США Б-ки Конгресу США.

Гірі, Том (Нугу Том) – кер. Від. манускриптів та рідкісних книг Б-ки Єльського ун-ту (2001–2010); кер. Спец. колекції системи б-к Каліфорнійського ун-ту в Лос-Анджелесі (UCLA) з 2010 р.

Говард, Джозеф (Joseph Howard) – чл. Істор. т-ва Род-Айленду (1822–1868); б-кар Істор. т-ва Род-Айленду (1824–1825); меценат.

Говард, Джордж Елліотт (George Elliott Howard; 1849–1928) – проф. історії Ун-ту

- Небраски (1879–1891); проф. історії у Стенфорді (1891–1901); викл. Корнелів. ун-ту (1902) та Ун-ту Чикаго (1903–1904); секретар Істор. т-ва шт. Небраска.
- Гове, Луїс Мак-Генрі** (Louise McHenry Howe; 1871–1936) – репортер «New York Herald»; політ. радник Президента США Фр. Д. Рузвельта.
- Гове, Уільям Уірт** (William Wirt Howe; 1833–1909) – суддя Верхов. Суду Луїзіани.
- Говелл, Джордж Р.** (George R. Howell; 1833–1899) – голова Секції манускриптів Б-ки Ун-ту шт. Нью-Йорк (1889–1899).
- Гоггін, Жаклін** (Goggin Jacqueline) – історик, джерелознавець; ред. проектів із вид. документів фундатора Нац. архіву США Дж. Фр. Джеймсона «J. Franklin Jameson Papers» та афро-амер. історика і журналіста, засн. Асоц. досліджень афро-амер. життя і історії Картера Вудсона «Carter G. Woodson Collection of Negro Materials».
- Годард, Джордж Сеймур** (George Seymour Godard; 1865–1936) – пом. б-каря (1898–1900), б-кар (1900–1936) Б-ки шт. Коннектикут.
- Голдман, Емма** (Emma Goldman; 1869–1940) – відома анархістка, одна з провід. діячок руху амер. радикалізму і фемінізму.
- Гомперс, Семюель** (Samuel Gompers; 1850–1924) – лідер профсоюзн. руху в США; засн. і перший президент Американ. асоц. праці (1886–1924).
- Гондос, Віктор** (Victor Gondos) – голова Від. документів армії і повітряних сил NARS; чл. Американ. ін-ту архітектури; ред. «Military Affairs»; чл. Ком-ту архів. будинків і обладнання SAA; чл. Ради SAA (1966–1970); почес. чл. SAA.
- Гонзалес, Альберто Р.** (Alberto R. Gonzales; 1955 р. н.) – адвокат, політик; юрисконсульт Білого Дому (2001–2005); Ген. прокурор США (2005–2007).
- Гордон, Уільям** (William Gordon; 1727–1807) – британ. історик, автор першої праці з історії США «History of the Rise, Progress and Establishment of the Independence of the United States of America: including an account of the late war; and of the thirteen colonies, from their origin to that period» (1788).
- Гранді, де Естела Морено** (Estela Moreno de Grandi) – архівіст із Панами, стажувалась у Нац. архіві США за програмою «Point Four».
- Грант, Улісс Сімпсон** (Ulysses Simpson Grant; 1822–1885) – політ. і військ. діяч; команд. Армії сіверян у Громадян. війну (1861–1865); генерал Армії США (1866–1869); Президент США (1869–1877).
- Графф, Генрі Франклін** (Henry Franklin Graff) – почес. проф. історії Колумбійського ун-ту; чл. незалежної комісії із розсекречування документів про вбивство Президента США Дж. Ф. Кеннеді «Assassination Records Review Board» (1994–1998).
- Грегори, Енн Кінг** (Anne King Gregorie; 1887–1960) – проф. історії Ун-ту Півден. Кароліни; кер. проекту WPA з описування істор. документів «Historical Records Survey» часів «нового курсу» Президента США Фр. Д. Рузвельта у шт. Півден. Кароліна.
- Грейсі, ІІ Девід Б.** (David B. Gracy II) – співробітник Архіву Ун-ту шт. Техас в Остіні; дир. Архіву шт. Техас; 39-й президент SAA (1983–1984) і президент АСА (1999–2000).
- Грейсон, Джон Брекінрідж** (John Breckinridge Grayson; 1806–1861); бригад. генерал Армії конфедератів у часи Громадян. війни (1861–1865); 1-й президент Істор. т-ва Нью-Мексико (з 1859 р.).
- Гренхолм, Дженніфер Малхерн** (Jennifer Mulhern Granholm; 1959 р.н.) – губ-р шт. Мічиган (2003–2011).
- Грідер, Джордж Уільям** (George William Grider; 1912–1991) – офіцер ВМФ США; амер. політик; демократ; чл. Палати представників Конгресу США від м. Мемфіс, Теннессі (1965–1967).
- Грімстед, Патрісія Кеннеді** (Patricia Kennedy Grimsted; 1935 р. н.) – незалеж. дослідник; першою опублікувала низку праць про архіви СРСР, Росії та України; ст. дослідник в Ін-ті україн. досліджень Гарвард. ун-ту; почесн. чл. Міжнар. ін-ту соц. історії в Амстердамі; чл. Девіс-центру російських і євразійських студій.
- Грін, Марк** (Mark A. Greene) – історик, архівіст; архівіст Карлетон-коледжу (Carleton College; 1985–1989); куратор програми комплектування манускриптами Істор. т-ва Міннесоти; голова програм Дослідн. центру Г. Форда у м. Дірборн, Мічиган; дир. Центру амер. спадщини Ун-ту Вайомінгу (з 2002 р.); співголова Ком-ту освіти і профес. розвитку SAA; чл. Ради SAA (1999–2001); 63-й президент SAA (2007–2008).
- Грінхау, Роберт** (Robert Greenhow; 1800–1854) – пер. і б-кар Держ. деп. США (прибл. з 1828 р.).
- Гровер, Уейн Клейтон** (Wayne Clayton Grover; 1906–1970) – репортер видавництва «Deseret News»; співробітник Нац. архіву США (з 1935 р.); нач. Деп. військ. документів NARA; пом. 2-го Архівіста США С. Дж. Бакка (1940–1943); кер. підрозділу управління документацією Офісу Ген. Ад'ютанта в роки Другої світової війни, перебував із культур. місією у

- країнах Кариб. басейну (1948), 3-й Архівіст США (1948–1965), 9-й президент SAA (1953–1954), за участь у Другій світовій війні нагороджений медаллю «Legion of Merit».
- Гувер, Герберт Кларк** (Herbert Clark Hoover; 1874–1964) – Президент США (1929–1933), голова 1-ої (1947–1949) та 2-ої (1953–1955) Гуверівських комісій із реорганізації виконавчих органів влади федерального рівня в США.
- Гувер, Джон Едгар** (John Edgar Hoover; 1895–1972) – дир. ФБР (1924–1972).
- Гуделл, Абнер Чені** (Abner Cheney Goodell; 1831–1914) – історик, упорядник законодав. актів шт. Массачусетс.
- Гуїнта, Мері** (Mary A. Guinta) – амер. дослідниця; пом. директора програми публікацій NHPRC; чл. Асоц. документ. редагування у 1980-х рр.
- Гутермен, Бенджамін** (Benjamin Guterman) – співробітник NARA; ред. «The Federalist. Newsletter of the Society for History in the Federal Government» (на 2013 р.).
- Д**
- Даллас, Ірвін** (Dallas Irvine) – співробітник NARS 1960-1970-х рр., автор першої комплексної праці з історії законодавчого регулювання політики засекречування і розсекречування документів у США «Origin of defense-information in the Army and former War Department» (Washington: NARS GSA, 1972).
- Данлеп, Леслі Уайттекер** (Leslie Whittaker Dunlap; 1911–2010) – історик; співробітник Публ. б-ки Нью-Йорка; викл. Ун-ту Вісконсину; співробітник Б-ки Конгресу США; викл. UBC (Ванкувер, Канада); викл. Ун-ту Іллінойсу; викл. Ун-ту Айови (1958–1981). Автор понад 20 книг і числ. статей. Автор праці «American Historical Societies, 1790–1860» (Madison, Wisconsin, 1944).
- Данн, Джекоб П'ятт** (Jacob Piatt Dunn; 1855–1924) – історик, журналіст; б-кар шт. Індіана (1899–1919); президент Комісії Публ. б-ки шт. Індіана (1899–1914).
- Данн, Керолайн** (Caroline Dunn) – дочка Данна Джекоба П'ятта; б-кар шт. Індіана (1939–1973).
- Дарт, Анрі Плоше** (Henry Plauché Dart (*франц.*); 1858–(1935-?)) – юрист, архівіст Істор. т-ва Луїзіани, ред. «Louisiana Quarterly».
- Дартер, Льюїс Дж. молодший** (Lewis J. Darter, Jr.; 1908–2004) – співробітник Нац. архіву США (1936–1945; 1958–1968): брав участь у проекті WPA з описування документів за часів «нового курсу» Президента США Фр. Д. Рузвельта; розробляв ген. перелік документів зі строками зберігання для федер. установ; заст. асист. Архівіста США з питань експертизи цінності (1958–1968). У 1945–1958 рр. працював цив. архівістом ВМФ США.
- Дафф, Венді М.** (Wendy M. Duff) – проф. бібл. і інформац. наук Ун-ту Торонто, Канада; дир. Ін-ту цифр. управління; викл. управління архівами і документацією. У дослідженнях фокусується на організації доступу до архівних документів, у т. ч. у цифр. середовищі, та забезпеченні їх використання; зближенні архівів, б-к і музеїв як інституцій, що зберігають документ. істор. спадщину людства. Чл. робочої групи з розробки і впровадження стандарту EAD; чл. Ком-ту стандартів Канад. ради архівів.
- деВалінгер, Леон** (Leon deValinger; 1905–2000) – історик-архівіст; кер. Публ. архіву шт. Делавер (1941–1970); 18-й президент SAA (1962–1963).
- Девід, Джеймс** (David James) – хранитель Колекції безпеки косміч. простору і дальніх ракет Смітсонів. нац. музею авіації і космонавтики. Автор статті «Two Steps Forward, One Step Back: Mixed Progress Under the Automatic/Systematic Declassification Review Program» (American Archivist; 2007, Fall/Winter; Vol. 70, № 2; P. 219–251).
- Девідсон, Елізабет** (Elizabeth Davidson) – каталогізатор колекції Істор. т-ва шт. Мериленд (1902–1943).
- Девідсон, Керолайн** (Caroline Davidson) – каталогізатор колекції Істор. т-ва шт. Мериленд (1902–1943).
- ДеВіль, Уїнстон** (Winston DeVillie; 1937 р. н.) – історик і генеалог.
- Девіс, Джефферсон Фініс** (Jefferson Finis Davis; 1808–1889) – військ. і політ. діяч; Президент Конфедеративних Штатів Америки (1861–1865).
- Девіс, Едвін Адамс** (Edwin Adams Davis; 1904–1994) – д-р історії Ун-ту шт. Луїзіана; перший президент реорганізованої Істор. асоц. Луїзіани (з 1958 р.); дир. Деп. архівів і рукописів Ун-ту шт. Луїзіана (прибл. з 1935 р. до 1956 р.). Е. А. Девіса вважають «батьком-засновником» архіву шт. Луїзіана (father of the Louisiana state archives).
- Девіс, Елмер** (Elmer Davis; 1890–1958) – репортер; дир. Управління воен. інформації (United States Office of War Information, OWI); 1941 – верес. 1945).
- Девіс, Ендрю Мак-Фарланд** (Andrew McFarland Davis; 1833–1920) – історик; кер. Массачусет. архіву (прибл. з 1900 р.); чл. Массачусет. істор. т-ва; чл. і віце-президент Аме-

- рикан. антикв. т-ва (з 1882 р.); чл. Американ. акад. мист-в і наук; один із засн. і віцепрезидент Колоніал. т-ва Массачусетсу.
- Девіс, Інніс К.** (Innis C. Davis) – Архівіст шт. Захід. Вірджинія (1935–1941); засн. і ред. журн. Бюро архівів і історії шт. Захід. Вірджинія «Newsletter».
- Девіс, Сьюзен Е.** (Susan E. Davis) – консультант з архів. освіти і спец. досліджень Коледжу інформац. студій Ун-ту Мериленду; чл. SAA; чл. робочої групи по проведенню перепису архів. професії у США «A*CENSUS» (2006).
- ДеВітт, Джон** (John H. DeWitt; 1872–1937) – суддя; президент Істор. т-ва Теннесі (1913–1937).
- Дей, Томас** (Thomas Day; 1777–1855) – юрист, президент Істор. т-ва Коннектикуту (1839–1855); засн. Ком-ту з публікацій Історич. т-ва Коннектикуту (1840).
- Дей, Дебора Козорт** (Deborah Cozort Day) – асист. архівіста Ін-ту архівів Массачусет. технолог. ін-ту; архівіст Скріппсов. ін-ту океанографії Ун-ту Каліфорнії у Сан-Дієго.
- Дейнес, Байрон У.** (Byron W. Daynes) – проф. Деп. політ наук Ун-та Бригама Янга, шт. Юта.
- Дейнес III, Гордон Дж.** (J. Gordon Daines III) – співробітник Істор. т-ва Орегону; співробітник Архіву і служби документації шт. Юта; архівіст і асист. Голови Деп. манускриптів Спец. колекції імені Л. Тома Перрі Ун-ту Бригама Янга (Юта); чл. SAA (з 2001 р.); чл. Ком-ту з освіти (2002–2005); чл. робочої групи з перепису архівної професії «A*CENSUS»; чл. Ради (2001–2003) та президент (2003–2006) СІМА; спеціаліст із впровадження Web 2.0-технологій у діяльність архівів; ініціатор проекту «The Interactive Archivist».
- Дейтріх, Мейбл Е.** (Mabel E. Deutrich; 1915–1998) – співробітник NARS з 1971 р.; дир. Від. воєн. архівів NARS; почес. чл. SAA; асист. Архівіста США (1975–1979); голова Ком-ту зі статусу жінок в архівах на початку 1970-х рр. Автор праці «Clio Was A Woman: Studies In The History Of American Women» (1980) та ін.
- Дендлер, Керолл** (Carroll Dendler) – тимчасово в. о. виконав. дир. SAA у 2002–2003 рр.
- Деніелс, Мейджин** (Maygene Daniels) – співробітник Управління президент. б-к, Від. експертизи цінності документів, Від. аудіовізуал. архівів NARS; дир. Ін-ту сучас. архівів та координатор програм підвищення кваліфікації працівників NARS (до 1984 р.); кер. Архіву Нац. галереї мист-в (з 1984 р.); учасник XI Міжнар. конг. архівів (1988 р., Париж, Франція); 50-й президент SAA (1994–1995); президент ACA (1990–1992).
- Деніелсон, Елена С.** (Elena S. Danielson) – архівіст Гуверів. ін-ту війни, революції і миру (з 1978 р.); чл. SAA.
- Дерріда, Жак** (Jacques Derrida; 1930–2004) – франц. єврейський філософ, теоретик літ., засн. деконструктивізму.
- Джадд, Алберт Френсіс, молодший** (Albert Francis Judd, Jr.; 1874–1939) – юрист; чл. Ради комісіонерів Публ. архіву Гаваїв.
- Джадд, Сільвестр** (Sylvester Judd; 1813–1853) – уродженець Массачусетсу, систематизатор колекції документів колонії Коннектикут.
- Джантан, Алві** (Alwi Jantan; 1935 р.н.) – дир. Нац. архіву Малайзії (1966–1971).
- Джеймс, Чарльз Пінклі** (Charles Pinckney James; 1818–1899) – юрист у Цинциннаті (1840–1850); проф. права у коледжі Цинциннаті; суддя Верхов. суду Цинциннаті, Огайо; приват. юрист у Вашингтоні, Д. С. (1864–1879); проф. Ун-ту Джорджтауну (1870–1874); суддя округу Колумбія (1879–1892).
- Джеймсон, Джон Франклін** (John Franklin Jameson; 1859–1937) – проф. історії Ун-ту Брауна (Провіденс, шт. Род-Айленд; 1888–1901) та Ун-ту Чикаго (1901–1905); один із засн. (1884) і президент АНА (1907); перший голова Комісії істор. манускриптів АНА (1895); гол. ред. «The American Historical Review» (1895–1901 і 1905–1928); кер. Деп. істор. досліджень Карнегі-ін-ту (1905–1928); кер. Від. манускриптів Б-ки Конгресу США (з 1928 р.); очільник руху істориків за створення NARA (1908–1934).
- Джекобсен, Гарольд Т.** (Harold T. Jacobsen) – дир. Від. мікрофільмування документів Генералог. т-ва Юта; архівіст Істор. т-ва шт. Юта (1963–1983).
- Джексон, Ендрю** (Andrew Jackson; 1767–1845) – Президент США (1829–1837).
- Дженвер, Анна Рід Родні** (Anne Read Rodney Janvier; 1873–1940) – 3-й президент NSCDA у шт. Делавер (1998); автор «History of the National Society of the Colonial Dames of America in the State of Delaware» (1935).
- Дженкінс, Уільям Самнер** (William Sumner Jenkins; 1902–1978) – мікрофільмувальник з Ун-ту Північ. Кароліни.
- Дженкінсон, Чарльз Хіларі** (Charles Hilary Jenkinson; 1882–1961) – британ. архівіст і архів. теоретик, співробітник Нац. архіву Великобританії (Public Record Office) з 1906 р.; виконував роботу по систематизації і класифікації середньовіч. документів (1906–1911), керував і реорганізовував служби чит. залів (1912–1921), реставрації і ремонту документів (1922–1929), депозитаріїв (1929–1938); секретар та гол. асист. Хранителя (1938–

1947); заст. Хранителя (1947–1954) Нац. архіву Великобританії. Автор праці «Manual of Archive Administration» (перше видання 1922 р.; друге – 1937 р.). Давав лекції з англ. палеографії та дипломатики норман. завоювання як лектор «Maitland memorial» в Ун-ті Кембріджу (1911–1933), викл. дипломатику і архівознавство у Королів. коледжі Лондона (King's College) у 1920–1947 рр.; викл. палеографію і архівознавство у Шк. бібл. наук в Університет. коледжі Лондона (1920–1925). Секретар Археол. т-ва Суррей; засн., секретар (1932–1947) та віце-президент (1954–1961) Британ. асоц. документації; президент Єврейського істор. т-ва в Англії (1953–1955); президент Т-ва архівістів Великобританії (1955–1961); один із двох перших віце-президентів ІСА. У Другу світову війну був радником Воєнного офісу з питань захисту архівів окупованих країн.

Джефферіс, Річард Маннінг (Richard Manning Jefferies; 1889–1964) – губ-р шт. Півден. Кароліна (1942–1943).

Джефферсон, Томас (Thomas Jefferson; 1743–1826) – Держ. секретар (1789–1793); Президент США (1801–1809).

Джилліленд-Світленд, Енн Дж. (Anne J. Gilliland-Swetland) – проф. інформац. і бібл. наук; дир. Центру «Інформація як доказ» (Center for Information as Evidence) Ун-ту Каліфорнії у Лос-Анджелесі; почес. чл. SAA (2000).

Джилліленд-Світленд, Люк Дж. (Luke J. Gilliland-Swetland) – випускник Ун-ту Мічигану, архівіст Музею Генрі Форда та Архіву «Greenfield Village» у м. Діборн, Мічиган (у 1990-х рр.). Автор статті «The Provenance of a Profession: The Permanence of the Public Archives and Historical Manuscripts Traditions in American Archival History», за яку у серп. 1991 р. отримав приз Т. К. Піза за кращу студентську працю.

Джімерсон, Рендалл К. (Randall C. Jimereson) – амер. історик; ред. у проєкті «Temperance and Prohibition Papers Project» Істор. б-ки Бентлі Ун-ту Мічигану (1976–1977); проф. історії Ун-ту Коннектикуту (викл. курсів «Архіви і манускрипти»; «Практика архівного менеджменту») у 1980–1994 рр.; Архівіст і дир. Колекції істор. манускриптів Ун-ту Коннектикуту (1979–1994); ст. архівіст Архіву Нац. парку «Mount Rainier» (1995–2000); дир. магістер. програм архівів та управління документацією (з 1994 р.) та проф. історії (з 2000 р.) Ун-ту Захід. Вашингтону (м. Беллінгхем, шт. Вашингтон); президент NEA та 60-й президент SAA (2004–2005). Автор праць: «Embracing the Power of Archives» (SAA, 2005); «Archives

for All: Professional Responsibility and Social Justice» (American Archivist; 2007, Fall-Winter; Vol. 70, № 2; P. 252–281); «Archives Power: Memory, Accountability, and Social Justice» (SAA, 2009) та ін.

Джойс, Уільям Л. (William L. Joyce) – б-кар Нью-Йорк. публ. б-ки; б-кар Принстон. ун-ту; чл. незалеж. комісії із розсекречування документів про вбивство Президента США Дж. Ф. Кеннеді «Assassination Records Review Board» (1994–1998); чл. Ради SAA (1981–1985); 42-й президент SAA (1986–1987).

Джоллі, Рей (Ray Jolly) – вчений з Ун-ту Півден. Каліфорнії; працював у Тегерані (Іран) над створенням Нац. архіву Ірану за програмою «Point Four» у 1950-1960-х рр.

Джонс, Еван (Evan Jones) – клерк пров. Мериленд; чл. Комісії зі збереження і описування документів (прибл. 1717–1742).

Джонс, Мері Харріс (Mary Harris Jones; 1837–1930) – учитель і журналіст; своєю діяльністю привертала увагу уряду і громадськості до проблем шахтарів та працівників ін. індустр. підприємств; організатор числ. страйків (Марш дочок шахтарів, Марш дітей шахтарів та ін.); чл. соціал-демократ. партії та соціаліст. партії США. З 1897 р. відома як Мати Джонс; у 1902 р. визнана «найнебезпечнішою жінкою Америки».

Джонс, Стелла Мод (Stella Maude Jones; 1889–1955) – Архівіст Гаваїв (1931–1954).

Джонс, Томас П. (Thomas P. Jones; 1774–1848) – перший кер. Бюро архівів Держ. деп. США.

Джонс, Хьюстон Гвінн (Houston Gwynn Jones; 1924 р.н.) – історик-архівіст; фріланс кореспондент і ред. щотижневої газети (1949–1950); проф. історії різних коледжів Північ. Кароліни і Джорджії (1950–1956); Архівіст шт. Північ. Кароліна (1956–1968) та дир. Деп. архівів і історії Північ. Кароліни (1968–1974); проф. історії Мередіт-коледжу Ун-ту Північ. Кароліни (1966–1967); б-кар Істор. колекції Ун-ту шт. Північ. Кароліна (1974–1993); віце-президент (1967–1968) та 24-й президент SAA (1968–1969); засн. руху за надання Нац. архіву США статусу незалеж. агенції виконав. гілки влади (1968 р.); автор книги «The Records of a Nation: Their Management, Preservation and Use» (1969 р.); ініціатор і організатор Конф. до 150-річчя з дня засн. Істор. колекції Північ. Кароліни (1994 р.); почес. куратор Колекції Істор. т-ва Ун-ту Північ. Кароліни і почес. проф. історії Ун-ту Північ. Кароліни у м. Чепел Хілл (на 2013 р.); автор числ. праць у галузі архівістики. Почес. чл. (1961) та пожиттєвий чл. SAA.

Джонсон, Аллен (Allen Johnson; 1870–1931) – проф. історії і політ. наук Гріннелл-коледжу в

- Айові (1898–1905), Боудин-коледжу (1905–1909) та Єльського ун-ту (1910–1926), чл. АНА, Амер. асоц. політ наук та Істор. т-ва шт. Мен; ред. 50-томного вид. «Chronicles of America» (1919–1921) та ін.
- Джонсон, Джеффри Огден** (Jeffery Ogden Johnson) – менеджер Бюро довідкової служби Архіву шт. Юта; чл. Асоц. історії мормонів (прибл. 1980-ті рр.).
- Джонсон, Елізабет Сноуден** (Johnson Elizabeth Snowden) – автор статті «Our Archives, Our Selves: Documentation Strategy and the Re-appraisal of Professional Identity» (American Archivist; 2008, Spring-Summer; Vol. 71, № 1; P. 190–202), за яку авторка отримала приз Т. К. Піза за кращу студент. працю 2007 р.
- Джонсон, Ендрю** (Andrew Johnson) – віцепрезидент США (з 4 берез. 1865 р.), Президент США (1865–1869).
- Джонсон, Ліндон Бейнс** (Lyndon Baines Johnson; 1908–1973) – Президент США (1963–1969).
- Джонстоун, Уільям Престон** (William Preston Johnstone; 1831–1899) – 1-й президент Тулейн. ун-ту Нового Орлеану (Tulane University).
- Діл, Натан** (Nathan Deal) – губ-р шт. Джорджія (2013 р.).
- Діллон, Джон** (John Dillon; 1808–1879) – історик; б-кар шт. Індіана; пом. Секретаря шт. Індіана; актив. чл. Істор. т-ва шт. Індіана.
- Ділман, Льюїс** (Louis H. Dielman) – ред. журн. Істор. т-ва шт. Мериленд «Maryland Historical Magazine» (1910–1937).
- Діркс, Джон М.** (John M. Dirks) – історик, економіст; співробітник Архіву Онтаріо (Канада).
- Дірстайн, Брюс Уільям** (Bruce William Dearstyne; 1944 р. н.) – архівіст Архіву шт. Нью-Йорк; співробітник Управління історії шт. Нью-Йорк; виконавчий дир. NAGARA; проф. Коледжу інформац. наук Ун-ту Мериленду; чл. SAA.
- Діффендел, Енн Полк** (Anne Polk Diffendal) – виконав. дир. SAA (1991–1994).
- Додд, Уільям Едвард** (William Edward Dodd; 1869–1940) – посол США у Німеччині (1933–1937).
- Доллар, Чарльз М.** (Dollar M. Charles) – історик, архівіст; весвітньо визнаний експерт з управління життєвим циклом електрон. документів; історик в Ун-ті шт. Оклахома (1968–1974); дир. Від. архівів машиночит. документів NARS; кер. Програми електрон. документів Нац. архіву США (1974–1994); викл. архівістики у Шк. бібл. інформац. та архів. наук UBC (Ванкувер, Канада; 1994–1999); незалеж. консультант «Cohasset Associates and Dollar Consulting» (з 1999 р.). Як чл. SAA та ICA працював над вирішенням проблеми електрон. документів у числ. ком-тах і комісіях, входив до складу Ради по стандартах Асоц. інформації і управління зображеннями ISO. Лауреат Премії Е. Дж. Ліхі (2006). Автор праць: «Archival Theory and Information Technologies: The Impact of Information Technologies on Archival Principles and Methods» (Macerata, Italy: University of Macerata; 1992); «Authentic Electronic Records: Long-Term Access Strategies» (Chicago: Cohasset Associates, 1999).
- Донах'ю, Рейчел** (Rachel Donahue) – асист. Ін-ту гуманітар.технологій Ун-ту Мериленду; чл. Ком-ту електрон. документів SAA (2003–2006); учасник проекту «BitCurator».
- Донехі, Елвін Віктор** (Alvin Victor Donahey; 1873–1946) – губ-р Огайо (1923–1929).
- Доніфан, Александер Уільям** (Alexander William Doniphan; 1808–1887) – юрист і політик; доброволець Армії США; учасник мексикано-амер. війни (1846–1848); широко відомий тим, що врятував від страти релігійного лідера мормонів Джозефа Сміта у 1838 р.
- Доул, Сенфорд Баллард** (Sanford Ballard Dole; 1844–1926) – Президент Гавайської Республіки (1893–1900); 1-й губ-р Тер. Гаваї (1900–1903).
- Доусон, Едгар** (Edgar Dawson; 1873–1946) – проф. історії коледжу Делаверу, асист. проф. історії і соц. наук Принстон. ун-ту, лектор унів. Орегону, Колорадо, Колумбійського та Каліфорнійського; викл. Normal-коледжу м. Нью-Йорк; президент (1912–1913) та секретар (1913–1918) Асоц. вчителів історії серед. шк.; один із засн., секретар (1921–1928) і президент (1929–1930) Нац. ради соц. наук; чл. Комісії публ. архівів АНА; автор звіту про Публ. архів Делаверу (1906).
- Драйден, Джин Е.** (Jean E. Dryden) – консультант з питань архівів, б-к і управління документацією; чл. Ком-ту автор. прав Асоц. канад. архівістів; власник фірми з надання консультацій у сфері автор. прав (прибл. 1998 р.); викл. Коледжу інформац. наук Ун-ту Мериленду; чл. SAA.
- Драпер, Лайман Копленд** (Lyman Copeland Draper; 1815–1891) – син першого поселенця Массачусетсу, засн. м. Роксбері (Roxbury (1630 р., зараз передмістя Бостона) Джеймса Драпера (James Draper, 1618–1694); секретар Істор. т-ва Вісконсину (1854–1886).
- Дрейк, Семюел Гарднер** (Samuel Gardner Drake; 1798–1875) – знаний амер. колекціонер книг, документів, предметів мист-ва з історії корін. жителів Америки. Засн. першого в світі генеалог. журн. «The New England Historical and genealogical Register». Автор

праць і збірників документів: «Indian Biography, containing the lives of more than two hundred Indian Chiefs» (1832), «The book of the Indians of North America: comprising details in the lives of about five hundred chiefs and others, the most distinguished among them» (включає деталі життя близько 500 індіан. вождів, 1833) та ін.

Дуайт, Теодор Фрелінгайзен (Theodore Frelinghuysen Dwight; 1846–1917) – б-кар Держ. деп. США (1875–1888).

Дуглас, Джесс Стівер (Jesse Steiwer Douglas; 1909–1965) – військ. історик; дир. Управління документації Деп. армії; очолював істор. дослідження у Деп. армії; чл. SAA.

Дуглас, Фредерік (Frederick Douglass; 1818–1895) – пройшов шлях від раба до політ. діяча; борець за свободу чорних рабів, за надання виборчих прав чорношкірим та за відміну смерт. кари в США.

Дулі, Джекі М. (Jackie M. Dooley) – спеціаліст OCLC; 68-й президент SAA (2012–2013).

Дункан, Стівен (Stephen Duncan; 1787–1867) – лікар, плантатор, один із засн. Істор. т-ва Пенсільванії (1825).

Дюбуа, Уільям Едвард Бергхардт (William Edward Burghardt Du Bois; 1868–1963) – афро-амер. просвітянин, соціолог, письменник, ред., піонер руху протесту червоношкір. населення США першої половини ХХ ст.

Дювал, Бенджамін Т. (Benjamin T. Duval; 1825 (1827)–1905) – юрист, колекціонер з Арканзасу.

ДюПонсо, Пітер Стівен (Peter Stephen DuRoi-seau; 1760–1844) – француз, гр-нин США з 1781 р.; юрист; 2-й президент Істор. т-ва Пенсільванії (1836–1844).

Дюранті, Лючіана (Luciana Duranti) – всесвітньовідомий учений у галузі історії, дипломатки та архів. наук, архівіст із проектів Італій. нац. дослідн. ради (1974–1977); архівіст Держ. архіву Риму (1978–1982); проф.-дослідник у Спец. шк. для архівістів і б-карів Ун-ту Риму (1982–1987); проф. магістратури архів. наук Шк. бібл., архів. і інформац. наук UBC (Ванкувер, Канада); президент SAA (1998–1999); дир. CISCRA; кер. міжнар. проекту InterPARES (1999–2012). Автор числ. праць із дипломатки, архівістики, у т. ч. експертизи цінності, забезпечення збереженості електрон. документів, архів. історії.

Дошатель, Шарль Марі Тангі (Charles Marie Tanne-guy Duchâtel (франц.); 1803–1867) – граф, франц. держ. діяч, Міністр внутріш. справ у Кабінеті Сульта.

Дьюї, Нельсон (Nelson Dewey; 1813–1889) – губ-р шт. Вісконсин (1848–1852); 1-й президент Істор. т-ва Вісконсину.

Е

Еберлі, Енжеліна (Angelina Eberly) – хранителька архіву Республіки Техас часів збройних конфліктів між Республікою Техас і Мексикою (1836–1845).

Еванс, Елвуд (Elwood Evans; 1828–1898) – історик, юрист і журналіст; б-кар Тер. Вашингтон (1877–1879); перший президент Істор. т-ва Тер. Вашингтон.

Еванс, Лютер Харріс (Luther Harris Evans; 1902–1981) – історик і політолог. Викл. у Нью-Йорк. і Принстон. ун-тах та Дартмут. коледжі (1927–1935). Керував проектом «Historical Records Survey» (1935–1939). Протягом 1939–1945 рр. очолював Службу юрид. допомоги Б-ки Конгресу. 10-й Б-кар США (1945–1953): у часи перебування на посаді збільшив фонд Б-ки Конгресу з 24,9 млн. томів (1945) до 31,6 млн. томів (1953). Ген. дир. ЮНЕСКО (1953–1957). На цьому посту фокусував свою діяльність на розвитку сільської освіти в країнах Латин. Америки, культур. обмінові Захід-Схід та захисті культур. спадщини у війнах. Ініціатор Всесвіт. конвенції захисту автор. прав (1952). З 1958 р. – дир. Ін-ту вивчення громад. думки Брукінгса (Brookings Institution); з 1962 р. – дир. міжнар. і правових колекцій Б-ки Колумбійського ун-ту. Після виходу на пенсію 1971 р. став президентом Союзу федералістів.

Еванс, Макс Дж. (Max J. Evans) – архівіст Церкви Ісуса Христа Святих останніх днів; заст. Архівіста шт. Вісконсин; дир. Б-ки Істор. т-ва шт. Вісконсин; чл. робочої групи SAA з розробки технічного завдання для створення Нац. інформац. системи (NISTF); голова Ком-ту інформац. обміну в архів. системах SAA.

Еванс, Френк Б. (Frank B. Evans) – амер. історик; викл. історії Ун-ту Пенсільванії (1949–1958); співробітник Архіву шт. Пенсільванія (1958–1961); Архівіст шт. Пенсільванія (1961–1963); співробітник Нац. архіву США (з 1963 р.); кер. програм підвищення кваліфікації архівістів у Нац. архіві США та проф. Деп. історії Американ. ун-ту (1963–1976); спеціаліст програми архівного розвитку ЮНЕСКО (1976–1984); чл. Ради SAA (1968–1972); чл. Комітетів 1970-х рр.; 44-й президент SAA (1988–1989); президент АСА (1994–1995); автор понад 60 праць у сфері управління архівами та документацією.

Еверетт, Едвард (Edward Everett; 1794–1865) – губ-р шт. Массачусетс (1836–1840).

Едвардс, Едвін Вашингтон (Edwin Washington Edwards; 1927 р. н.) – губ-р шт. Луїзіана (1972–1980, 1984–1988, 1992–1996).

- Едді, Генрі Говард** (Henry Howard Eddy; 1899–1965) – дир. проекту WPA «Historical Records Survey» по описуванню архівів у часи «нового курсу» Президента США Фр. Д. Рузвельта у шт. Вермонт; співробітник Б-ки Президента США Фр. Д. Рузвельта; Архівіст шт. Північ. Кароліна та дир. Деп. архівів і історії Північ. Кароліни; Архівіст Співдружності Пенсільванія (1948–1962); чл. Істор. т-ва Вермонту (1941–1964); чл. SAA.
- Едісон, Томас Алва** (Thomas Alva Edison; 1847–1931) – амер. винахідник; удосконалювач телеграфу, телефону, кіноапаратури, електрон. лампи накалювання.
- Едмундс, Генрі Е.** (Henry E. Edmunds) – архівіст «Ford Motor Company»; секретар SAA (1953–1955).
- Ейзенхауер, Джулія Ніксон** (Julie Nixon Eisenhower; 1948 р.н.) – донька Президента США Р. М. Ніксона.
- Ейзенхауер, Дуайт Девід** (Dwight David Eisenhower; 1890–1969) – генерал Армії США (1944); Президент США (1953–1961).
- Ейкін, Джейн** (Jane Aikin) – чл. ф-тів та адм. унів. Індіани (м. Блумінгтон) та Кенту (Огайо); дир. Від. дослідн. програм в орг-ції підтримки гуманітар. програм досліджень, освіти, зберігання культурної спадщини «National Endowment for the Humanities».
- Еймс, Герман Ванденбург** (Herman Vandenburg Ames; 1865–1935) – випускник Амхерст-коледжу, доктор. ступінь отримав у Гарварді, навчався у Лейпцигу і Хайдельбергу (Німеччина). Викл. в ун-тах Мічигану, Огайо, Пенсільванії; декан Аспірант. школи Ун-ту Пенсільванії. Нагороджений почес. ступенем д-ра наук DClitt від Ун-ту Пенсільванії за видатні заслуги у галузі науки. За запропоновані поправки до Конституції США отримав приз Дж. Уїнзора (Justin Winsor prize) від АНА. Десять років поспіль очолював Комісію публ. архівів АНА (1901–1911). Президент Асоц. вчителів історії Серед. штатів і Мериленду; чл. Ком-ту Нац. конф. по стандартах коледжів і серед. шк.; секретар Асоц. коледжів і підготовчих шкіл Серед. штатів і Мериленду.
- Екерслі, Тімоті** (Timothy Eckersley) – фундатор Б-ки звук. документів «BBC's Permanent Library»; кер. Архіву аудіо документів «BBC Sound Archives» (Великобританія); з 1954 р. – кер. Архіву аудіо документів «Radio Hamburg» (Німеччина).
- Елліот, Джонатан** (Jonathan Elliot; 1784–1846) – історик і політик, колекціонер документів з історії Конституції США.
- Елліот, Уільям** (William Elliott; 1838–1907) – чл. Палати представників Конгресу США від Півден. Кароліни (1887–1893 та 1895–1903).
- Емерсон, Натаніель Брайт** (Nathaniel Bright Emerson; 1839–1915) – збирач міфів і легенд гавай. народу.
- Еммісон, Фредерік** (Дерік; Frederick G. Emmison; 1907–1995) – видат. архівіст Великобританії; перший архівіст графства Ессекс (1938–1969); чл.-засн. Британ. асоц. документації «British Records Association» (1932) та Т-ва місцевих архівістів «Society of Local Archivists» (1947).
- Енґлер, Джон Матіас** (John Mathias Engler; 1948 р.н.) – губ-р шт. Мічиган (1991–2003).
- Ендрессен, Джон Крістіан Людвіг** (John Christian Ludvig Andreassen; 1909 р.н.) – ген. дир. проекту WPA з описування документів у шт. Луїзіана у 1937 р.; працював у WPA (1941–1943) та у FWA (1943–1950); представник Агенції відновлення і реабілітації ООН у Лондоні (1944–1945), Швеції (1945) і Австрії (1945–1946); кер. Адміністр. офісу Б-ки Конгресу США (1946(1948)–1952); дир. Архіву шт. Луїзіана (1955–1956); архівіст канад. нац. залізниці (Монреаль, Канада) та консультант з питань архівів і управління документацією «Records Management Company» (Монреаль, Канада) упродовж 1961–1968 рр.; архівіст Ун-ту Мак-Гілла (Монреаль, Канада). Один із засн. SAA та Асоц. менеджерів і адміністраторів з управління документацією Канади у м. Монреаль.
- Ендрюс, Реймонд** (Raymond Andrews; 1934–1991) – афро-амер. письменник.
- Енжел, Герберт Едмунд** (Herbert Edmund Angel) – заст. Архівіста США; віце-президент (1956–1957) та 22-й президент SAA (1966–1967).
- Ентоні, Сьюзан Браунелл** (Susan Brownell Anthony; 1820–1906) – суфражистка, борець за права жінок у США; у 1869 р. засн. Нац. асоц. жінок-суфражисток; у 1868–1870 рр. вид. жіночої газети «Revolution».
- Еппард, Філіп Б.** (Philip B. Eppard) – ред. «The American Archivists» (1996–2005). Працював в Ун-ті шт. Нью-Йорк (1988–2010); декан Шк. інформац. наук і політики (1995–2003); проф. і голова Деп. інформац. студій (2003–2010). Учасник проекту по дослідженню електрон. документів «InterPARES»; один із організаторів 1-ї Міжнар. конф. з історії документів і архівів (International Conference on the History of Records and Archives, CHORA, 2003, Торонто, Канада). Чл. Ком-ту з освіти і профес. розвитку SAA, Дорад. ком-ту архіву шт. Нью-Йорк, MARAC. Автор і ред. праць: «Critical Essays on John O'Hara (Critical Essays on American Literature)» (1994), «Preserving the Authenticity of Contingent Digital Objects» (у

співавторстві з Anne J. Gilliland-Swetland, 2000) та ін.

Еріксон, Едгар Льюїс (Edgar Lewis Erickson; 1902–1968) – проф. історії (1938–1967); голова Ком-ту документ. репродукцій АНА.

Еріксон, Тімоті Л. (Timothy L. Ericson) – архівіст і хранитель мап в Істор. т-ві шт. Вісконсин (1974–1976); університет. архівіст і дир. дослідн. центру Ун-ту Вісконсину в м. Рівер-Фолс (1980–1984); викл. Ун-ту Вісконсину у Мілуокі; відповід. за освітні програми чл. SAA (з 1987 р.); тимчасово в. о. виконав. дир. SAA (1990–1991); чл. Ради (1993–1996) та 59-й президент SAA (2003–2004).

Естеваз, Марія (Maria Estevas) – кер. проекту «Information Visualization for Electronic Records Representation and Analysis» ТАСС Ун-ту шт. Техас, м. Остін (2009–2014).

Етертон, Джей (Jay Atherton; 1936–2012) – співробітник Нац. архіву Канади з 1961 р.; президент Асоц. канад. архівістів (1989–1990); ред. журн. «Archivaria» (1993–1996).

Етчепареборда, Роберто (Roberto Etcheparebordea; 1923–1985) – історик, проф. дипломатики з Аргентини; Міністр інозем. справ Аргентини (1961–1962); голова Ком-ту архів. законодавства Міжамерикан. техн. ради архівів (з 1961 р.).

Ешкрофт, Джон Девід (John David Ashcroft; 1942 р. н.) – Ген. Аторней США (2001–2005).

Ж

Жаклін, Кетлін (Kathleen Jacklin) – архівіст з Б-ки Корнелівського ун-ту; чл. SAA.

Жмайель, Башир (Bashir Gemayel; 1947–1982) – Президент Лівану 1982 р.; вбитий до вступу на посаду.

З

Закіах, Ханум Абдул Хамід (Zakiah Hanum Abd Namid; 1937 р.н.) – архівіст, мистецтвознавець, громад. діячка; співробітник Нац. архіву Малайзії (з 1961 р.); дир. Нац. архіву Малайзії (1980–1995); активний співробітник Виконав. ком-ту ICA (1980–1984); голова Асоц. архівістів і менеджерів з управління документацією Малайзії.

Зібель, фон Хайнрік (Генріх) Карл Людольф (Heinrich Karl Ludolf von Sybel; 1817–1895) – нім. історик; дир. Пруського держ. архіву (з 1875 р.); брав участь у виданні актів нім. сеймів та публікації архів. документів у серії «Monumenta Germaniae historica».

Зімелман, Ненсі (Nancy Zimmelman) – співробітник Архіву шт. Каліфорнія; чл. SAA та Т-ва

архівістів Каліфорнії; чл. робочої групи по проведенню перепису архів. професії у США «A*CENSUS» (2006).

І

Іглтон, Томас Френсіс (Thomas Francis Eagleton; 1929–2007) – сенатор США від шт. Міссурі (1968–1987).

Ід, Джеффри Реймонд (Jeffery Raymond Ede) – Хранитель публ. документів Великобританії (1970–1978).

Ід, Уільям Браун (William Brown Ide; 1796–1852) – Президент Каліфорній. Республіки (14 червня – 9 лип. 1846 р.).

Ікінс, Джон (John Eakins; 1801 – прибіл. 1861) – один із засн. Істор. т-ва Теннессі.

Ілс, Анна Брюнер (Anna Bruner Eales) – співробітник NARA, співавтор «Guide to Genealogical Research in the National Archives» (2001) та автор статей з історії Нац. архіву США у Другу світову війну.

Імрей, Джін (Jean Imray) – архівіст Асоц. благод. фондів для підтримки освіти, добробуту, церкви, мист-ва і збереження істор. спадщини Компанії «Mercers» (Лондон, Великобританія).

Інгліс, Гевін (Gavin Inglis) – спеціаліст у сфері впровадження XML-технологій та стандарту EAD; чл. робочої групи проекту NANSI по впровадженню у Б-ці Ун-ту Едінбургу (Великобританія) стандартів EAD, ISAD, ISAAR.

Інгліш, Гленн Лі (Glenn Lee English; 1940 р. н.) – чл. Палати представників Конгресу США від шт. Оклахома (1975–1994).

Іо, Джеффри (Geoffrey Yeoe) – архівіст у шпиталі Святого Бартоломео, Королів. коледжі Лондона (Royal College), Корпорації міста (Лондон, Великобританія); викл. Університет. коледжу Лондона (1995–1997; з 2000 р.); дир. сертифіков. програм архівів і управління документацією у Шк. бібл., архів. та інформац. наук Університет. коледжу Лондона (2002–2005); проф. Шк. бібл., архів. та інформац. наук UBC (Канада).

Іствуд, Террі М. (Terry M. Eastwood; 1943 р. н.) – видат. канад. вчений у галузі міжнар. архів. освіти і розробки архів. дескрипт. стандартів, систематизації і описування, експертизи цінності архів. документів, електрон. документів і архівів, історії і розвитку архів. інституцій та архів. професії, асист. проф. (з 1981 р.), проф. (з 1986 р.); очільник архів. програм Колумбійського ун-ту; викл. архів. курсів у Захід. архів. ін-ті у Солт Лейк Сіті (шт. Юта, США), Ун-ті Каліфорнії у Берклі (США), Асоц. бразильських архівістів у Ріо-де-Жанейро

(Бразилія) тощо; ред. журн. канад. архівістів «Archivaria» (1981–1982), віце-президент (1977–1978), президент (1978–1979) Асоц. канад. архівістів, почес. чл. SAA (з 1990 р.) та Асоц. канад. архівістів (з 2007 р.).

Істербі, Джеймс Гарольд (James Harold Easterby; 1898–1960) – дир. Деп. архівів і історії шт. Півден. Кароліна (1949–1960); почес. чл. SAA (1958).

Ітон, Фіннітт (Fynnette Eaton) – історик; фахівець у галузі зберігання електрон. документів; дир. Від. техн. служб Смітсонів. ін-ту; кер. техн. служб. Центру електрон. документів NARA (з 2002 р.); один із реалізаторів програми створення Архіву електрон. документів «ERA» (з 2006 р.).

Й

Йакел, Елізабет (Elizabeth Yakel) – архівіст; асист. проф. Шк. інформації в архівах і управлінні документацією Ун-ту Мічигану; почес. чл. SAA (1999). Чл. робочої групи з архів. перепису 2006 р. «A*CENSUS».

Йейтс, Джон Ван Несс (John Van Ness Yates; 1779–1839) – Секретар шт. Нью-Йорк (1818–1826).

Йонг, Джуліан Чендлер (Julien Chandler Yonge; 1879–1962) – син Йонг Філіпа Кіза; колекціонер з Пенсаколи, шт. Флорида; один з провід. чл. Істор. т-ва Флориди.

Йонг, Філіп Кіз (Philip Keyes Yonge; 1850–1934) – батько Йонг Джуліана Чендлера; освітянин; колекціонер з Пенсаколи, шт. Флорида; голова Комісії по контролю за вищою освітою уряду шт. Флорида; чл. Істор. т-ва Флориди (1902–1934); президент Істор. т-ва Флориди (1932–1934).

К

Каген, Семюел Дж. (Samuel J. Kagan) – архівіст; кер. Від. історії і архівів б-ки шт. Індіана (з 1933 р.); кер. проекту WPA по укладанню описів на документи установ шт. і округів «Indiana Historical Records Survey» часів «нового курсу» Президента США Фр. Д. Рузвельта (1936–1939).

Калакауа I (David La'amea Kamanakapu'u Mahinulani Nalaaiehuokalani Lumialani Kalākaua *(завай.)*; 1836–1891) – король Королівства Гаваї (1874–1891).

Калверт, Бенедикт Леонард (Benedict Leonard Calvert; 1700–1732) – губ-р пров. Мериленд (1727–1731); син 4-го лорда Балтімору Бенедикта Леонарда Калверта (Benedict Leonard

Calvert; 1679–1715) та брат Чарльза Калверта (Charles Calvert; 1699–1751), 5-го лорда Балтімору (1715–1751).

Калверт, Джордж (George Calvert, 1st Baron Baltimore; 1579–1632) – перший губ-р землевласників пров. Мериленд (1634–1647).

Калверт, Сеціліус (Cecilius Calvert; 1702–1765) – гол. секретар пров. Мериленд (1729–1765); син Бенедикта Леонарда Калверта (Benedict Leonard Calvert), 4-го лорда Балтімору (1679–1715).

Калсруд, Карл Дж. (Kulsrud J. Carl) – співробітник NARA, автор однієї з перших праць із вибірк. експертизи цінності «Sampling Rural Rehabilitation Records for Transfer to the National Archives» (American Archivist; 1947, October; Vol. 10, № 4, P. 328–334).

Камерон, Росс Дж. (Ross J. Cameron) – співробітник Служби електрон. і спец. медіа документів NARA.

Камехамах I Великий (Kamehameha I *(завай.)*; 1758–1819) – король Королівства Гаваї (1782–1819).

Камехамах III (Keaweawe'ula Kīwala'ō Kauikeaouli Kaleiōpapa *(завай.)*; 1813–1854) – король Королівства Гаваї (1825–1854).

Кан, Герман (Herman Kahn, 1907–1975) – архівіст, учений, викл. історії в Ун-ті Міннесоти (1929–1931), учит. коледжі шт. Небраска (1931–1933), Гарвард. ун-ті (1933–1934); історик Служби нац. парків (1934–1936); голова від. Внутріш. деп. NARA (1942–1946); дир. Управління документів природн. ресурсів (1946–1948); дир. президент. б-ки Фр. Д. Рузвельта; пом. Архівіста США з питань цив. архівів (1962–1964) та президент. б-к (1964–1968); голова програми зберігання манускриптів та архівів Єльського ун-ту (з 1968 р.). Чл. Ради (1959–1963), віце-президент (1968–1969) та 25-й президент (1969–1970) SAA, почес. чл. SAA (1958). На 1975 р. – представник Об'єдн. ком-ту АНА, ОАН та SAA; чл. Консульт. Ком-ту NARS; чл. Комісії публ. документів.

Каппон, Лестер Джесс (Lester Jesse Cappon; 1900–1981) – музикант (піаніст); історик-архівіст; співробітник Ін-ту досліджень у соц. науках (1926–1927; 1928–1930); проф. Деп. історії Ун-ту Вірджинії у м. Чарлотсвілль (1930–1945); архівіст Б-ки Ун-ту Вірджинії (1930–1945); кер. проекту WPA «Historical Records Survey» у шт. Вірджинія часів «нового курсу» Президента США Фр. Д. Рузвельта (1936–1937); кер. проекту зі збирання істор. документів про участь США у Другій світовій війні на тер. шт. Вірджинія; ред. «Albemarle County Historical Society's Pa-

- pers» (1940–1945); дир. Ін-ту ранньої амер. історії і к-ри (1945–1969); ред. «William and Mary Quarterly» (1955–1956; 1962–1963); шеф-ред. проекту «Atlas of American History Project» (1970); кер. числ. проектів з публікації джерел з історії США; чл. Півден. істор. асоц. (з 1949 р.); 12-й президент SAA (1956–1957); чл. Асоц. документ. редагування (1979–1980); у 1947–1953 рр. читав лекції у літніх ін-тах Е. М. Познера; чл. ОАН, Істор. т-ва шт. Вісконсин, Асоц. нац. парків та ін.
- Кард, Ендрю Хілл молодший** (Andrew Hill Card, Jr.; 1947 р. н.) – амер. політик; голова Адміністрації Президента США Дж. У. Буша (2001–2006).
- Карлін, Джон Уільям** (John William Carlin; 1940 р.н.) – губ-р шт. Канзас (1979–1987); голова Нац. асоц. губ-в (1984–1985); 8-й Архівіст США з 30 трав. 1995 р. до 15 лют. 2005 р.; голова NHPRC (1995–2005); проф. Деп. політ. наук Шк. лідерства Ун-ту шт. Канзас. З посади Архівіста США звільнений Президентом США Дж. У. Бушем через намір розсекретити документи Президента США Дж. Г. У. Буша всупереч забороні, накладеній EO 13233.
- Карло, Агустін Міларес** (Agustin Millares Carlo; 1893–1980) – палеограф, бібліограф; викл. Нац. ун-ту Сулія у Венесуелі; чл.-кореспондент Нац. акад. історії Венесуели; голова Ком-ту палеографії і дипломатики Міжамерикан. техн. ради архівів (з 1961 р.).
- Карлтон, Гай** (Guy Carleton, 1st Baron Dorchester; 1724–1808) – губ-р пров. Квебек (1768–1778, 1785–1795); губ-р Британ. Північ. Америки (1768–1778); команд. Британ. корпусу в ході війни за незалежність (1775–1783).
- Кармен, Джеральд** (Gerald P. Carmen; 1930 р. н.) – кер. GSA (1981–1984).
- Карнегі, Ендрю** (Andrew Carnegie; 1835–1919) – амер. бізнесмен і меценат; засн. Карнегі ін-ту у Вашингтоні і мережі публ. б-к у США.
- Карні, Стівен Уотс** (Stephen Watts Kearny; 1794–1848) – генерал, зробив значний внесок у перемогу США в мексикано-амер. війні (1846–1848); військ. губ-р Нью-Мексико з серп. до верес. 1846 р.; військ. губ-р Каліфорнії у 1847 р.
- Карсон, Клейборн** (Clayborne Carson) – др історії; проф. історії Стенфорд. ун-ту; виконав. дир. Науково-дослід. ін-ту М. Л. Кінга.
- Картер, Джеймс Ерл «Джиммі»** (James Earl «Jimmy» Carter; 1924 р. н.) – Президент США (1977–1981).
- Картер, Джордж Роберт** (George Robert Carter; 1866–1933) – губ-р Гаваїв (1903–1907).
- Картер, Кларенс Едвін** (Clarence Edwin Carter; 1881–1961) – проф. історії ун-тів Маямі, Оксфорду, Огайо, Техасу; президент Істор. асоц. долини Огайо (1922–1923); президент Істор. асоц. долини Міссісіпі (1937–1938); ред. проекту «Territorial Papers of the United States» (з 1931 р. – прибіл. до 1961 р.); розробник «Інструкції з публікації документів у вигляді мікрофільмів» Нац. архіву США.
- Картер, Родні** (Rodney G. S. Carter) – вчений у галузі історії й інформації, архівіст Релігійного ордену госпітальєрів Святого Йосифа (Кінгстон, Онтаріо, Канада).
- Касс, Льюїс** (Lewis Cass; 1782–1866) – цив. губ-р Тер. Мічиган (1813–1831); Секретар у військ. справах в уряді Президента США Е. Джексона (1831–1836); посол США у Франції (1836–1842); сенатор США (1845–1848 та 1849–1857); Держ. Секретар США в часи Президента США Дж. Бьюкенена (1857–1860).
- Кастер, Арлін** (Arline Custer; 1909–1975) – редактор Єдиного нац. каталогу манускриптів.
- Каткліфф, Бен** (Ben F. Cutcliffe) – співробітник деп. сільськ. господарства, армії та військово-повітряних сил уряду США, регіон. дир. NARS у Канзас Сіті (прибіл. 1962–1963).
- Каулукоу, Джон Лот** (John Lot Kaulukou (гавай.); 1852–1917) – суддя; спікер Палати представників Королівства Гаваї (1880–1886).
- Кашинг, Джонатан Пітер** (Jonathan Peter Cushing; 1793–1835) – уродж. Нової Англії; президент Хемпден-Сідні коледжу (Hampden-Sydney College), один із засн. Істор. т-ва Вірджинії.
- Квінн, Патрік М.** (Patrick M. Quinn) – штатний співробітник Істор. т-ва шт. Вісконсин (1966–1971); пом. архівіста Ун-ту Вісконсин (1972–1974); університет. архівіст Північно-захід. ун-ту у м. Еванстон, Іллінойс; чл. SAA (з 1967 р.); голова Ком-ту регіон. архів. діяльності та Секції архівів коледжів і ун-тів SAA (1982–1983); президент АСА (2000–2001).
- Квіст, Арвін С.** (Arvin S. Quist) – юрист, аторней шт. Теннессі; автор чотиритом. праці «Classification of Information», підготовл. за замовленням та на кошти уряду США, а також за контрактом з Асоц. «Oak Ridge Classification Associates» та за підтримки представника Асоц. амер. учених Стівена Афтергуда.
- Кворлс, Роберт Томас** (Robert Thomas Quarles; 1891–1968) – син Роберта Томаса Кворлса; чл. Істор. т-ва Теннессі.
- Кеген, Елізабет Е. Хамер** (Elizabeth E. Hamer Kegan) – асист. Б-каря Б-ки Конгресу США (з 1963 р.); 31-й президент SAA (1975–1976).

- 1973 р. на честь видат. архівістів Ф. М. Хамера та Е. Х. Кеген SAA заснувало нагороду «Philip M. Hamer and Elizabeth Hamer Kegan Award» за підготовку кращого довідника, збірника документів, фільму та ін. матеріалів, які удоступнюють і популяризують істор. документи.
- Кедвеледер, Джон Лемберт** (John Lambert Cadwalader; 1836–1914) – пом. Держ. секретаря США (1874–1877); президент Асоц. адвокатів Нью-Йорк Сіті (1906–1907); президент Нью-Йорк. публ. б-ки; чл. низки музей. попеч. фондів.
- Кейтер, Гарольд Дін** (Harold Dean Cater) – чл. Істор. т-ва Міннесоти; автор праці «The Minnesota Historical Society: Highlights of a Century» (Minnesota History; 1949, December; Vol. 30, № 4; P. 293–330), написаної у співавторстві з Мері Уїлхауз Берзел.
- Келкер, Лютер Р.** (Luther R. Kelker; р. н. невід. – 1915) – хранитель документів у Пенсільванії, кер. Від. публ. документів Б-ки шт. Пенсільванія (1903–1915).
- Келлар, Герберт Ентоні** (Herbert Anthony Kellar; 1887–1955) – колекціонер, чл. Комісії публ. архівів АНА; куратор колекції Істор. асоц. «McCormick», віце-президент SAA (1948–1949).
- Келхун, Джон Колдвелл** (John Caldwell Calhoun; 1782–1850) – політ. і держ. діяч; чл. Палати представників та Сенату від Півден. Кароліни (1811–1817; 1832–1843, 1845–1850); Секретар Військ. деп. США (1817–1825); Держ. секретар США (1844–1845); віце-президент США (1825–1832).
- Кемп, Брайен** (Brian Kemp) – Секретар шт. Джорджія (2013 р.).
- Кемп, Енн Ван** (Anne Van Camp) – віце-президент Інформац. служб холдинг. компанії «Chase Manhattan Corp.» (1979–1989); дир. Архіву Гуверів. ін-ту війни, революції і миру Стенфорд. ун-ту (1989–1996); дир. Архіву Смітсонів. ін-ту (з 1996 р.); учасник XI Міжнар. конгр. архівів (1988 р., Париж, Франція).
- Кемп, Френсіс Адріан Ван Дер** (Francis Adrian Van Der Kemp; 1752–1829) – пер. документів голланд. колоніал. органів влади Нью-Йорку.
- Кемпбелл, Енн Морган** (Ann Morgan Campbell) – перший оплачуваний виконав. дир. SAA (1974–1986).
- Кемпбелл, Уільям Массіллон** (William Massillon Campbell; 1805–1849) – юрист м. Сент Чарльз і м. Сент Луїс; чл. Сенату шт. Міссурі від м. Сент Луїса (1830–1849); чл. конституц. конвенції шт. Міссурі від м. Джефферсон Сіті (1845); засн. і 1-й президент Істор. і філос. т-ва Міссурі (з 1844 р.).
- Кемпбелл, Уільям Паркер** (William Parker Campbell; 1843–1924) – журналіст, чл. Асоц. видавництва Тер. Оклахома, фундатор Істор. т-ва Оклахоми.
- Кенделл, Амос** (Amos Kendall; 1789–1869) – юрист, журналіст і політик; ред. «Argus of Western America»; Ген. поштмейстер США (1835–1840).
- Кенделл, Бенджамін Фрімен** (Bion (Benjamin) Freeman Kendall; 1827 – р. с. невід.) – б-кар Тер. Вашингтон (1853–1857).
- Кендлер, Аллен Деніел** (Allen Daniel Candler; 1834–1910) – губ-р шт. Джорджія (1898–1902); хранитель документів шт. Джорджія (1902–1910).
- Кеннеді, Бернард Р.** (Bernard R. Kennedy) – перший керівник Управління Федерального реєстру (1935–1959).
- Кеннеді, Джон Пендлетон** (John Pendleton Kennedy; 1795–1870) – юрист, письменник, політик; один із засн. та авторів Статуту і Регламенту Істор. т-ва шт. Мериленд.
- Кеннеді, Джон Фіцджеральд** (John Fitzgerald Kennedy; 1917–1963) – Президент США (1961–1963).
- Кент, Джордж О.** (George O. Kent) – історик Істор. управління Держ. деп. США (1953–1966); проф. сучас. європ. історії Ун-ту Мериленду (прибл. 1990-ті рр.). Ред. каталогу мікрофільмів «German Foreign Ministry 1920–1945 (Hoover Institution, 1962–1972)» та автор праці «Historians and Archivists, a collection of essays on recent German history and archival policy» (George Mason University Press, 1992).
- Кервуд, Джон** (John Kerwood) – співробітник мережі дослідн. Центрів у шт. Огайо; чл. SAA (у 1970-х рр.).
- Керон, Деніел Дж.** (Daniel J. Caron; 1957 р. н.) – Б-кар і Архівіст Канади (2009–2013); проф. ун-тів у Конкордії, Оттаві та ін.
- Керролл, Бартоломео Риверс** (Bartholomew Rivers Carroll; 1807–1865) – історик з Півден. Кароліни.
- Кершоу, Джозеф Бреверд** (Joseph Brevard Kershaw; 1822–1894) – генерал Армії Конфедерації; юрист, політик, президент Сенату шт. Півден. Кароліна.
- Кетелаар, Ерік** (Eric Ketelaar; 1944 р.н.) – юрист, історик; Нац. Архівіст Нідерландів (1989–1997); Ген. інспектор Держ. архів. служби Нідерландів (1997–2001); проф. архівістики Деп. історії Ун-ту Лейден, Півден. Голландія (1992–2002); проф. Шк. інформації Ун-ту Мічигану (США), Ун-ту Гакусюїн (Токіо, Японія), Ун-ту Торонто (Канада); проф. архі-

- вістики Деп. архів. і інформац. студій Ун-ту Амстердама, Нідерланди (1997–2009); проф. ф-ту інформац. технологій Держ. ун-ту Австралії (Monash University, Мельбурн; 2003–2008). Віце-президент, президент і голова Ком-ту з автоматизації Королів. т-ва голланд. архівістів. Секретар із стандартизації ІСА (1980–1984), голова Комісії з управління документацією (1996–2000), віце-президент та президент (1998–2000) ІСА. Почес. президент ІСА (з верес. 2000 р.). Автор понад 350 статей, книг та ін. праць у галузі архівістики, у т. ч. автор Путівника по законодавству у сфері архівів і управління документацією ЮНЕСКО «Archival and records management legislation and regulations: a RAMP study with guidelines» (Париж, 1985 р.). Ред. декількох архів. журн., у т. ч. «Archival Science. International Journal on Recorded Information».
- Кетон, Джон Т.** (John T. Caton) – радник з документації Від. управління документацією Б-ки шт. Іллінойс; чл. Ком-ту з управління документацією SAA.
- Кечкеметі, Шарль** (Charles Kecskeméti) – франц. історик і архівіст; Ген. секретар ІСА (1964–1970); виконав. секретар ІСА (1970–1988); виконав. дир. ІСА (1988–1998); почес. Ген. секретар Міжнар. ком-ту комп'ютеризації Архіву Комінтерну (з 2000 р.).
- Кімболл, Грегг Д.** (Gregg D. Kimball) – історик; спеціаліст із систематизації і описування в Колекції манускриптів Нац. мед. Б-ки; дир. Від. освіти і зв'язків із громадськістю Б-ки Вірджинії (на 2009 р.). Сфера наук. інтересів: історія матеріальної культури та Півдня США. Автор праці «The Burke-Carpon Debate: Some Further Criticisms and Considerations for Archival Theory» (American Archivist; 1985, Fall; Vol. 48, № 4; P. 369–376.).
- Кінг, Коретта Скотт** (Coretta Scott King) – засн. і президент Кінг-центру (з 1968 р.).
- Кінг, Мартін Лютер** (Martin Luther King; 1929–1968) – афро-амер. баптист. проповідник; лідер Руху за громадян. права чорношкірих у США. Лауреат Нобелів. премії миру (1964 р.). Загинув 4 квіт. 1968 р. від пострілу снайпера.
- Кінг, Пендлтон** (Pendleton King; 1844–1913) – кер. Бюро індексів і архівів Держ. деп. США (1894–1905); колекціонер, власна колекція якого налічувала понад 7 тис. томів; нині колекція зберігається у Б-ці Ун-ту Північ. Кароліни.
- Кінгсбері, Джозеф Томас** (Joseph Thomas Kingsbury; 1853–1937) – чл. Анти-мормон. лібер. партії; президент Ун-ту Дезерет (нині – Ун-т шт. Юта); президент Істор. т-ва шт. Юта (1908–1909).
- Кіплі, Девід Р.** (David R. Kerpley) – історик; співробітник Деп. праці США; інструктор амер. історії Ун-ту Мериленду; Архівіст Служби лісів США; спеціаліст NARS по документах Конгресу США; чл. Комітету з номінацій MARAC; чл. SAA.
- Кіршенбаум, Меттью** (Matthew Kirschenbaum) – проф. Деп. англ. мови та асист. дир. Ін-ту гуманітар. технологій Ун-ту Мериленда; кер. проекту «BitCurator» та «Computer Forensics and Born-Digital Content in Cultural Heritage Collections».
- Клаассен, Девід** (David Klaassen) – ред. журн. «The American Archivist» (1989–1991). Архівіст Архіву історії соц. забезпечення (Social Welfare History Archives) при Ун-ті шт. Міннесота (1975–2011). Автор статей «Achieving Balanced Documentation: Social Services from a Consumer Perspective» (1986), «The Archival Intersection: Cooperation Between Collecting Repositories and Nonprofit Organizations» (1990).
- Клампенхауер, Річард** (Richard Klumpenhouwer; 1959 р. н.) – співробітник Нац. архіву і Б-ки Канади; 1988 р. захистив дис. «Concepts of value in the archival appraisal literature» в УВС (Ванкувер, Канада); чл. Т-ва архівів Альберти; чл. та голова Ком-ту з освіти Т-ва юрид. архівів Альберти (Канада).
- Кларк, Джон** (John Clark; 1761–1821) – губ-р шт. Делавер (1817–1820); ініціатор першого проекту по створенню архіву в Делавері (1817).
- Кларк, Роберт (Боб)** (Robert (Bob) Clark) – ст. архівіст Б-ки Президента США Фр. Д. Рузвельта (на 2013 р.).
- Кларк, Томас Діонісіус** (Thomas Dionysius Clark; 1903–2005) – голова Деп. історії Ун-ту Кентуккі (1942–1965). В ун-ті працював протягом 1931–2001 рр., помер у віці 101 року. Очільник руху за створення архіву шт. Кентуккі.
- Кларк, Уільям** (William Clark; 1770–1838) – амер. першопроходець, держ. діяч; учасник експедиції «Льюїса і Кларка» на захід Американ. континенту (1803–1806); губ-р Міссурі (1813–1821).
- Клей, Генрі** (Henry Clay; 1777–1852) – юрист, політ. і держ. діяч; спікер Палати представників Конгресу США (1811–1814, 1815–1820, 1823–1825); Держ. секретар США (1825–1829).

- Клейборн, Уільям Чарльз Коул** (William Charles Cole Claiborne; 1773–1817) – 1-й губ-р шт. Луїзіана (1812–1816).
- Клепп, Елмон У.** (Almon W. Clapp) – друкар Конгресу США (Congressional Printer) у 1869–1876 рр., кер. Держ. друкарні у 1876–1877 рр.
- Клівленд, Стівен Гровер** (Stephen Grover Cleveland; 1837–1908) – Президент США (1885–1889 та 1893–1897).
- Клінтон, ДеВітт** (DeWitt Clinton; 1769–1828) – мер м. Нью-Йорк (1803–1807, 1808–1810, 1811–1815); губ-р шт. Нью-Йорк (1817–1822, 1825–1828); засн. Нью-Йорк. істор. т-ва.
- Клінтон, Уільям Джефферсон «Білл»** (William Jefferson «Bill» Clinton; 1946 р.н.) – Президент США (1993–2001).
- Клод, Мері** (Тереза Анджела Лейн (Theresa Angela Lane); Mary Claude Lane; 1915–1974) – черниця Домінікан. монастиря (з 1932 р.); б-кар (1933–1960) Домінікан. монастиря; кер. Архіву католицької церкви в Остіні, шт. Техас (1961–1974); чл. SAA.
- Клос, Роберт** (Robert Claus; 1914–2004) – Архівіст Архіву ООН (з жовт. 1946 р.).
- Клоусон, Орсон Спенсер** (Orson Spencer Clawson; 1879–1917) – президент Істор. т-ва шт. Юта (1912–1917).
- Клуен, Мішель Валері** (Michèle Valerie Cloonan) – асоційов. проф. Деп. інформац. наук Каліфорн. ун-ту «UCLA»; проф. Вищої шк. бібл. і інформац. наук Сіммонс-коледжу (Бостон, Массачусетс); учасник проекту «InterPARES».
- Кой, Оуен Кочран** (Owen Cochran Coe; 1884–1952) – проф. історії Ун-ту Півден. Каліфорнії (1925–1950); секретар і дир. комісії по реалізації проекту WPA часів «нового курсу» Президента США Фр. Д. Рузвельта (1936); дир. Істор. асоц. шт. Каліфорнія (1923–1950).
- Кок, Сінтія М.** (Cynthia M. Koch) – дир. музею «National Historic Landmark Old Barracks Museum» у Трентоні, Нью Джерсі (1979–1993); виконав. дир. Гуманітар. ради Нью-Джерсі (1993–1997); асоц. дир. Нац. комісії з питань суспільства, к-ри і обцин Ун-ту Пенсільванії (1997–1999); дир. Б-ки і Музею Президента США Фр. Д. Рузвельта (1999–2011).
- Кокс, Дуглас** (Douglas Cox) – співробітник Б-ки Міжнар. кримін. трибуналу у Руанді (Танзанія, 2002); співробітник юрид. асоц. «Allen and Overy LLP» (2002–2008); учасник програми юрид. б-ки Деп. корекції (з питань надзвичайних ситуацій і захисту населення) м. Нью-Йорк (2008); асоційов. проф. юрид. б-к та міжнар. юрид. б-карів Шк. права Ун-ту Нью-Йорк Сіті (з 2009 р.). Автор праць: «Archives and Records in Armed Conflict: International Law and the Current Debate over Iraqi Records and Archives» (2010), «Burn After Viewing: The CIA's Destruction of the Abu Zubaydah Tapes and The Law of Federal Records» (2011), «“Inalienable” Archives: Korean Royal Archives as French Property under International Law» (2011) та ін.
- Кокс, Патрісія Ніксон** (Patricia «Tricia» Nixon Cox; 1946 р.н.) – донька Президента США Р. М. Ніксона.
- Кокс, Річард Дж.** (Richard J. Cox) – видатн. амер. учений; ред. журн. «The American Archivist» (1991–1995). Професійну кар'єру розпочав 1972 р. в Архіві шт. Нью-Йорк. Працював у Деп. архівів і історії шт. Алабама, істор. т-вах Балтімору і Мериленду. Викл. (1988), асист. проф. (1992), асоційов. проф. (1996), проф. (з 2000 р.) у Шк. інформац. наук Ун-ту Пітсбурга. Чл. Ради (1986–1989), чл. та голова Ком-ту з освіти і профес. розвитку (1986–1989), почес. чл. (з 1989 р.) SAA. Ред. журн. «Records and Information Management Journal» (2001–2007). Автор числ. статей і монографій, серед яких «American Archival Analysis: The Recent Development of the Archival Profession in the United States» (1990), «Managing Institutional Archives: Foundational Principles and Practices» (1992), «The First Generation of Electronic Records Archivists in the United States: A Study in Professionalization» (1994), «Closing an Era: Historical Perspectives on Modern Archives and Records Management» (2000), «Managing Records as Evidence and Information» (2001), «No Innocent Deposits: Forming Archives by Rethinking Appraisal» (2004), «Lester J. Cappon and Historical Scholarship in the Golden Age of Archival Theory» (2004), «Archives and Archivists in the Information Age» (2005), «Archival Anxiety and the Vocational Calling» (2011) та ін.
- Кокс-Поль, Лорі** (Lori Cox-Paul) – співробітник Філіалу NARA у Канзас-Сіті.
- Колдвелл, Говард Уолтер** (Howard Walter Caldwell; 1853–1927) – проф. і кер. Деп. історії Ун-ту Небраски (1906–1922); секретар Істор. т-ва шт. Небраска (1909–1917).
- Колдвелл, Джон Майкл** (John Michael Caldwell; 1951–1998) – перший архівіст Центру конгрес. архівів імені Карла Алберта Ун-ту Оклахома.
- Колсруд, Оле** (Ole Kolsrud; 1941 р.н.) – норвезький історик і архівіст; ст. архівіст Нац. архіву Норвегії в Осло (1971–2013).
- Команто, Марі** (Mary Comanto) – архівіст із Панами, стажувалась у Нац. архіві США за програмою «Point Four».
- Конвей, Пол** (Paul Conway; 1953 р.н.) – архівіст Б-ки Президента США Дж. Р. Форда (1978–

- 1988); штатний співробітник SAA (з 1988 р.). 1991 р. захистив доктор. дис. на тему організації зберігання док-тів у США «Archival Preservation in the United States and the Role of Information Sources». Проф. Шк. інформації Ун-ту Мічигану. Сфера наук. інтересів – цифрове зберігання та електронні медіа.
- Коннор, Дженнетт Тербер** (Jeannette Thurber Connor; 1872–1927) – фундатор Істор. т-ва шт. Флорида.
- Коннор, Роберт Діггес Вімберлі** (Robert Digges Wimberly Connor; 1878–1950) – учитель історії; чл., секретар, президент Літ.-істор. асоц. шт. Північ. Кароліна (1903–1921); фундатор і дир. Істор. комісії Північ. Кароліни (1906–1920); проф. історії і права Ун-ту Північ. Кароліни (1920–1934, 1941–1950); 1-й Архівіст США (1934–1941); 3-й президент SAA (1941–1943); дослідник історії Північ. Кароліни.
- Конрад, Генрі Клей** (Henry Clay Conrad; 1852–1930) – історик, адвокат; суддя Верхов. суду Делаверу; засн. Комісії публ. архівів у Делавері; Архівіст шт. Делавер і кер. Публ. архіву шт. Делавер у 1924–1930-х рр.
- Корі, Алберт Б.** (Albert B. Corey; 1898–1963) – історик шт. Нью-Йорк (1946–1963), один із чл.-засн. і президентів AASLH.
- Кортельйо, Джордж Брюс** (George Bruce Cortelyou; 1862–1940) – секретар Президента США У. Мак-Кінлі (1900–1903); 1-й Секретар торгівлі і праці США (1903–1904); Секретар фінансів США (1907–1909); Ген. поштмейстер США (1905–1907).
- Косар, Кевін Р.** (Kevin R. Kosar; 1970 р. н.) – спеціаліст у галузях політ. наук, конституц. історії та економіки; співробітник дослідн. служби Б-ки Конгресу США; автор аналіт. оглядів для членів Конгресу США.
- Коукер, Чарльз Фредерік Уільямс** (Charles Frederick Williams Coker; 1932–1983) – асист. Архівіста Деп. архівів і історії шт. Північ. Кароліни (1963–1970); Архівіст шт. Північ. Кароліна (1970–1973), голова відділу друков. документів NARS (1973–1978); голова Секції довідників і обслуговування читачів Від. манускриптів Б-ки Конгресу США (1978–1983); дир. Ін-ту сучас. архівів Нац. архіву США; викл. курсу «Історія і управління сучасними архівами і манускриптами» Ун-ту Мериленду і Вищої шк. б-к і інформац. наук Католицького ун-ту Америки; ред. журн. «The American Archivist» (1975–1978); ген. ред. серії базових підручників SAA «Basic Manual Series»; почесн. чл. SAA (з 1976 р.), чл. Літ. і істор. асоц. Північ. Кароліни, Т-ва манускриптів, Конф. південно-атлант. архівів і документів, Асоц. спец. б-к.
- Коукі, Джудіт** (Judith A. Koucky) – співробітник Ун-ту Мічигану; в. о. секретаря SAA у 1973–1974 рр.
- Коулмен, Крістофер Б.** (Christopher B. Coleman) – чл. Істор. т-ва Індіани (1924–1944); ред. «The Indiana Quarterly Magazine of History».
- Коутс, Бенджамін Хорнор** (Benjamin Hornor Coates; 1797–1881) – лікар, поет, чл. Акад. природн. наук, ред. першого мед. журн. «North American Medical and Surgical Journal», один із засн. Істор. т-ва Пенсільванії (1825).
- Кохен, Мендес** (Mendes Cohen; 1831–1915) – президент Істор. т-ва шт. Мериленд (1903–1913).
- Крег, Барбара Л.** (Barbara L. Craig) – архівіст Архіву Онтаріо (Канада) з 1970 р.; ред. і в. о. дир. Центру досліджень в інформац. науках Ун-ту Торонто (Канада) з 1994 р.; асоційов. проф. (з 1997 р.) та проф. (з 2009 р.) ф-ту інформац. наук Ун-ту Торонто (Канада); чл. Асоц. канад. архівістів та Канад. ради архівів; чл. редколегії та гол. ред. «Reviews» журн. «The American Archivist» (з 1995 р.); автор числ. книг і статей у галузі архів. наук.
- Крейн, Уільям Керей** (William Carey Crane; 1816–1885) – священник; 1-й президент Істор. т-ва шт. Міссісіпі.
- Кренделл, Френсіс Осбері** (Francis Asbury Crandall; 1837–1915) – ред. і б-кар, перший суперінтендант публ. документів Деп. внутр. ріш. справ (1895–1897).
- Кріттенден, Крістофер Чарльз** (Christopher Charles Crittenden; 1902–1969) – видатн. амер. архівіст; інструктор історії Ельського ун-ту (1924–1925); інструктор історії та асист. проф. Ун-ту Північ. Кароліни (1926–1935); секретар Істор. комісії шт. Північ. Кароліна (Деп. архівів і історії Північ. Кароліни, 1935–1968); дир. проекту WPA з описування документів у шт. Північ. Кароліна «Historical Records Survey» часів «нового курсу» Президента США Фр. Д. Рузвельта (1936–1937); голова Конф. істор. т-в (1938–1940); засн. і 1-й президент AASLH (1940–1942); віце-президент (1944–1945) та 6-й президент SAA (1947–1949); чл. Ради SAA (1946–1947 та 1950–1954); асист. дир. проекту по збиранню і описуванню документів часів Другої світової війни у NARA (1946–1947); гол. ред. журн. «North Carolina Historical Review»; секретар і скарбник Літ. і істор. асоц. шт. Північ. Кароліна (1935–1969); президент Археолог. т-ва Північ. Кароліни (1948–1950, 1955–1956); президент Істор. т-ва Північ. Кароліни (1956–1957).
- Кроненветт, Філіп Н.** (Philip N. Cronenwett) – б-кар Спец. колекції Б-ки Дартмут. Коледжу (м. Ганновер, Нью-Гемпшир).

Кросс, Натаніель (Nathaniel Cross; 1802–1866) – проф. Ун-ту Нешвілла; 1-й президент Істор. т-ва Теннессі (з 1849 р.).

Кувельє, Марі-Шарль-Жозеф-Теодор (Marie-Charles-Joseph-Theodore (Joseph) Cuvelier); 1869–1947) – історик, бельгій. архівіст, вчений-новатор у галузі архів. освіти; держ. архівіст м. Льеж (з 1894 р.); асист. Хранителя Архіву м. Брюгге (з 1896 р.); співробітник Держ. архіву у Брюсселі (з 1900 р.); в. о. Держ. Архівіста (з 1912 р.) та Держ. Архівіст Бельгії (1913–1935); один із фундаторів Бельгій. асоц. б-карів і архівістів (1907); учасник 1-го Міжнар. конг. архівістів і б-карів у Брюсселі (1910); ініціатор створення проміж. сховищ для тимчас. зберігання документів (1923); чл. Королів. істор. комісії, кореспондент Королів. акад. Бельгії, чл. Королів. акад. фламанд. мови і літ. та Королів. комісії з топоніміки і діалектології.

Кук, Джеймс (James Cook; 1728–1779) – англ. мореплавець, картограф і дослідник Ньюфаундленду, Гавай. островів, схід. узбережжя Канади, Австралії, Нової Зеландії, захід. узбережжя Північ. Америки, Тихого, Індійського і Атлантичного океанів.

Кук, Джон (John Cook) – 1-й б-кар Б-ки шт. Нью-Йорк (1818–1823).

Кук, Майкл (Michael Cook) – дир. Нац. архіву Танзанії (1964–1966); кер. навчальних архів. програм для англомовних архівістів Африки в Ун-ті Гани (1975–1977); голова Ком-ту з освіти ICA (1984–1988); чл. Ком-ту з автоматизації ICA; консультант ЮНЕСКО з архів. розвитку; дир. проекту з архів. описування Ун-ту Ліверпуля (Великобританія). Автор праць: «Archive Administration» (1977), «Archives and the Computer» (1980, 1986), «The Management of Information from Archives» (1986), «Manual of Archival Description» (1989).

Кук, Террі (Terry Cook) – історик-архівіст, видат. учений; співробітник Нац. архіву Канади (1975–1998); проф. архів. студій Ун-ту Манітоби, Канада (1998–2012); ад'юнкт-проф. інформац. і архів. студій Ун-ту Оттави, Канада (з 2010 р.); чл. і почес. чл. Асоц. канад. архівістів (з 1975 р.), SAA (з 1980 р.), чл. Королів. т-ва Канади (з 2010 р.); сертифік. консультант з питань експертизи цінності, електрон. і цифр. документів, архів. етики «Clio Certified Consultant Program» у регіоні Оттави (з 1998 р.).

Кук, Френк Дж. (Frank J. Cook) – дир. Від. архівів Ун-ту Вісконсин-Мадісон; 38-й президент SAA (1982–1983); почес. чл. SAA.

Кулі, Еверетт Л. (Everett L. Cooley; 1918–2006) – 1-й архівіст Істор. т-ва шт. Юта (1954–1960);

дир. Істор. т-ва шт. Юта (1961–1969); дир. Спец. колекції Ун-ту шт. Юта (1969–1983).

Кулідж, Джон Калвін (John Calvin Coolidge; 1872–1933) – віце-президент США (1921–1923); Президент США (1923–1929).

Л

Лайонс, Кертіс Джер (Curtis Jere Lyons; 1833–1914) – чл. Гавай. істор. т-ва.

Лайт, Мішель (Michelle Light) – голова Спец. колекції і архіву Ун-ту Каліфорнії у м. Ірвайн, Каліфорнія; шт. САА.

Ламар, Мірабо Бонапарт (Mirabeau Buonaparte Lamar; 1798–1859) – Президент Республіки Техас (1838–1841); відомий тим, що виділив землю під будівництво Ун-ту Техасу «A&M» та Ун-ту шт. Техас в Остіні.

Ларсон, Девід (David Larson) – чл. Істор. т-ва Огайо; почес. чл. SAA; чл. Ком-тів 1970-х рр.

Ласса, де П'єр Клемент (Pierre Clement de Laussat (*фр.*); 1756–1835) – барон, франц. колоніал. префект, здійснював наглядові функції під час передавання Луїзіани від Іспанії до Франції та від Франції до США.

Латроб, Джон Хазлехерст Боневал (John Hazlehurst Boneval Latrobe; 1803–1891) – чл. Американ. т-ва дослідження історії колоніал. періоду «American colonization society» (з 1824 р.) та президент (з 1853 р.); засновник Т-ва дослідження історії колоніал. періоду шт. Мериленд «Maryland Colonization Society»; президент Істор. т-ва шт. Мериленд (1871–1891).

Лафайєт, Жильєр (Marie-Joseph Paul Yves Roch Gilbert du Motier, marquis de La Fayette (*франц.*); 1757–1834) – генерал, учасник Американ. революції (1775–1783) та Великої франц. революції (1789–1799).

Левінсон, Поль (Paul Lewinson; 1900–1988) – історик, музикознавець, лінгвіст, архівіст; асист. проф. Суортмор. коледжу в Пенсільванії; інструктор в Ун-ті шт. Огайо (1927–1932); співробітник Нац. архіву США (1935–1960); заст. інспектора з експертизи цінності непоточ. документів федер. деп., дир. Від. у Деп. труд. архівів; дир. Від. документів промисл. підприємств; чл. та голова Ком-ту труд. архівів SAA. Фундатор концепції вибірк. експертизи цінності документів, автор праці «Archival Sampling» (American Archivist; 1957, October; Vol. 20, № 4; P. 291–312).

Лейзінгер, Алберт (Albert H. Leisinger; 1915–1991) – дир. Від. виставок і публікацій Управління цив. архівів NARS; заст. асист. Архівіста США; голова Ком-ту з мікрофільмування ICA (з 1963 р.).

- Лем'є, Дональд Дж.** (Donald J. Lemieux) – чл. Істор. т-ва Луїзіани; кер. Архіву шт. Луїзіана з 1974 р.
- Лем'є, Вікторія Л.** (Victoria L. Lemieux) – асист. проф. і виконав. дир. Міждисциплінар. центру медіа і графічних документів Шк. бібл., архів. і інформац. наук UBC (Ванкувер, Канада). Сфера наук. інтересів: фінансові документи і інформац. системи; інформац. помилки у фінанс. системах; ризики в управлінні документами і інформацією тощо.
- Лемб, Уільям Кей** (William Kaye Lamb; 1904–1999) – Архівіст і Б-кар пров. Британ. Колумбія (1934–1940); Б-кар Ун-ту Британ. Колумбії (UBC, Ванкувер) у 1940–1948 рр.; Архівіст домініону Канада (1948–1953); Архівіст і Б-кар Канади (1953–1969). Почес. чл. правління Королів. т-ва Канади (1949); президент Королів. т-ва Канади (1965–1966); віце-президент та президент Канад. істор. асоц.; чл. та віце-президент Канад. бібл. асоц., чл. Бібліограф. т-ва Канади та віце-президент (1963–1964); 20-й президент SAA (1964–1965).
- Леммон, Альфред Е.** (Alfred E. Lemmon) – хранитель манускриптів Істор. колекції Нового Орлеана; дир. дослідницького центру «Williams Research Center»; дослідник ісп. документів Луїзіани і Нью-Мексико.
- Лендіс, Уільям Е.** (William E. Landis) – Б-кар Спец. колекції манускриптів і архівів Ун-ту Каліфорнії в м. Ірвайн; координатор з оцифрування наук. журн. для «JSTOR»; голова Від. систематизації, описування та метаданих архівів і манускриптів Б-ки Єльського ун-ту; голова служб дослідження та інструктування Спец. колекції Б-ки «Louis Round Wilson» Ун-ту Північ. Кароліни у м. Чепел Хілл. Протягом 1997–2003 рр. входив до робочої групи SAA зі створення нової версії стандарту EAD та розробки техн. завдання для нової версії стандарту DACS; чл. різних комітетів SAA та редколегії журн. «The American Archivist».
- Лентзер, Джейсон С.** (Jason S. Lantzer) – ад'юнкт-проф. історії Ун-ту Індіани «IUPUI»; чл. АНА (з 2005).
- Леопольд, Річард Уільям** (Richard William Leopold; 1912–2006) – історик, фахівець у галузі історії дипломатії; проф. історії Північно-Захід. ун-ту, Еванстон-Чикаго, Іллінойс (1948–1980); президент Т-ва істориків амер. міжнар. відносин (1970); ОАН (1976); чл. Наглядного консультант. ком-ту за паперами Президента США В. Вільсона та Комісії дир. Ін-ту Б-ки Президента США Г. С. Трумена; чл. ін. комісій і ком-тів.
- Лер, Арнольд Йохан Фердинанд Ван** (Arnold Johan Ferdinand Van Laer; 1869–1955) – голова Секції манускриптів Б-ки ун-ту шт. Нью-Йорк (з 1899 р.), учасник Конф. амер. архівістів та 1-го Міжнар. конг. архівістів і б-карів у Брюсселі (1910).
- Леслі, Александер** (Alexander Leslie; 1731–1794) – генерал Британ. армії, команд. британ. корпусом у ході війни за незалежність Північно-Американ. шт. (1775–1783).
- Лессер, Чарльз** (Charles H. Lesser) – історик; дослідник історії Деп. архівів і історії Півден. Кароліни.
- Летроп, Алан К.** (Alan K. Lathrop) – хранитель Від. манускриптів (архітектур. документів) Б-ки Ун-ту Міннесоти. Сфера наук. інтересів: релігійна архітектура Міннесоти та архітектур. документи.
- Лехман, Макс** (Max Lehmann; 1845–1929) – німецький історик; викл. Військ. акад. у Берліні, проф. історії в ун-тах Марбурга, Лейпцига та Геттінгена.
- Лі, Джон М.** (John M. Lea; 1818–1903) – президент Істор. т-ва Теннессі (1884–1903).
- Лі, Джон У. М.** (John W. M. Lee) – б-кар Істор. т-ва шт. Мериленд у 1888 р.
- Лі, Еліза Престон** (уродж. Ноден Корбі (Eliza Preston Lea, Naudain Corbit) – 6-й президент NSCDA у шт. Делавер (з 1913 р.).
- Лі, Крістофер** (Christopher (Cal) Lee) – вчений у галузі електрон. документів; проф. Шк. інформац. і бібл. наук Ун-ту Північ. Кароліни (з 2005 р.); чл. SAA; кер. проекту «BitCurator» та «Computer Forensics and Born-Digital Content in Cultural Heritage Collections».
- Лі, Чарльз Едвард** (Charles Edward Lee; 1918–2008) – дир. Деп. архівів і історії Півден. Кароліни (1964–1986); 27-й президент SAA (1971–1972).
- Лідекер, Роберт Колфакс** (Robert Colfax Lydecker; 1857–1924) – купець, букмекер, фрахтовий агент; секретар Ради комісіонерів Публ. архіву Гаваїв; 1-й Архівіст Гаваїв (з 1905 р.).
- Ліланд, Уалдо Гіффорд** (Waldo Gifford Leland; 1879–1966) – видат. амер. історик, один із фундаторів Нац. архіву США та SAA; співробітник Карнегі-ін-ту (з 1903 р.); секретар АНА (1908–1920); засн. Конф. амер. архівістів (1909–1935); делегат 1-го Міжнар. конг. б-карів і архівістів у Брюсселі (1910); кер. місії Карнегі-ін-ту по виявленню документів з амер. історії у Франції (1907–1914 та 1922–1927); 2-й президент SAA (1939–1941); організатор Президента. б-ки Фр. Д. Рузвельта (1938–1939); голова Американ. ради наук. т-в (1927–1946); президент Міжнар. академ. союзу та Міжнар. ком-ту істор. наук (1938–1947); голова Консультац. комісії Нац. служби пар-

- ків (1935–1950); почес. консультант Б-ки Конгресу США. 1959 р. у США на честь У. Г. Ліланда засн. щорічну премію для нагородження за кращу працю у галузі архівознавства.
- Ліліуокалані** (Lydia Lili'u Loloku Waliana We-wehi Kamaka'eha (*гаваї.*)); 1836–1917) – остан. Королева Королівства Гаваї (1891–1893).
- Ліндлі, Харлоу** (Harlow Lindley; 1875–1959) – проф. Деп. історії Ерлем-коледжу (Earlham College) (1899–1928); дир. Деп. історії і архівів Б-ки шт. Індіана (1913–1924); секретар (1915–1923) і дир. (1923–1924) Істор. комісії Індіани; куратор історії (1929–1934) та секретар (1934–1946) Істор. і археол. т-ва шт. Огайо; чл. Комісії публ. архівів.
- Лінкольн, Авраам** (Abraham Lincoln; 1809–1865) – Президент США (1861–1865).
- Лінкольн, Роберт Тодд** (Robert Todd Lincoln; 1843–1926) – син Президента США А. Лінкольна; юрист; посол США у Великобританії (1889–1893); Військ. секретар США (1881–1885).
- Лінч, Кліффорд** (Clifford Lynch) – ад'юнкт-проф. Шк. інформації Ун-ту Каліфорнії у Берклі; дир. Коаліції мережевої інформації (Coalition for Networked Information) – орг-ції, що надає підтримку розвиткові цифр. інформац. технологій для просування наук. комунікацій та збагачення інтелектуальної продуктивності.
- Лінч, Томас молодший** (Thomas Lynch, Jr.; 1749–1779) – представник Півден. Кароліни, який поставив підпис під Декларацією незалежності 4 лип. 1776 р.
- Ліперт, Волдемар** (Woldemar Lippert; 1861–1937) – нім. архівіст і історик; розпочав кар'єру клерком у Держ. архіві Дрездена (Hauptstaatsarchiv Dresden) у 1891 р. та завершив кер. Держ. архівів Саксонії у Дрездені (Das Sächsische Hauptstaatsarchiv Dresden; призначений на посаду в 1919 р.); почес. д-р Лейпциг. ун-ту; чл. Асоц. саксон. давнини (1890 р.); засн. Асоц. т-в саксон. історії і давнини (1926); ред. журн. «Neues Archiv für sächsische Geschichte» (1926–1936); постійний чл. Саксонської істор. комісії (з 1905 р.); чл. Істор. т-ва Дрездена; чл. Ради по саксон. пам'ятниках.
- Ліпінські, Томас** (Tomas A. Lipinski) – юрист-практик у сфері академ. і публ. б-к; викл. літніх ін-тів Шк. бібл. і інформац. наук Ун-ту Іллінойсу в м. Урбана-Шампейн; виконав. асоційов. декан і проф. Шк. бібл. і інформац. наук Ун-ту Індіани (з 2011 р.).
- Літл, Річард** (Richard H. Lytle) – дослідник, 1979 р. в Ун-ті Мериленду захистив доктор. дис. на тему пошуку інформації в архівах «Subject Retrieval in Archives: A Comparison of the Provenance and Content Indexing Method».
- Літтлджон, Джон** (John Littlejohn – «Guardian of the Declaration of Independence» («Хранитель Декларації незалежності»); 1756 – 13 трав. 1836 р.) – методист. священик у Лісбургу (Leesburg); шт. Вірджинія.
- Ліхі, Емметт Джозеф** (Emmett Joseph Leahy; 1910–1964) – видат. амер. вчений у сфері управління документацією. Працював у Федер. торг. комісії (Federal Trade Commission). Співробітник NARA (з 1935 р.); дир. з координації документац. роботи у Деп. ВМФ США (з верес. 1941 р.); кер. Управління документацією ВМФ (з жовт. 1942 р. по лис. 1945 р.). Протягом 1946–1947 рр. працював у компанії «Remington Rand, Inc.», згодом засн. і став виконав. дир. неприбутк. орг-ції «Нац. рада з управління документацією». Водночас засн. і очолив «Business Archives Center» – архів для зберігання документів комерц. фірм. 1953 р. відкрив власну приват. компанію із надання консультацій з управління документацією «Leahy and Co.» та архів «Leahy Archives, Inc.», до якого увійшов «Business Archives Center». Обом компаніями управляв до своєї смерті 23 черв. 1964 р. Голова Ком-ту з управління документацією SAA (1936–1940-ві рр.); чл. обох Гуверів. комісій (1947–1948, 1953–1956); один із ініціаторів прийнятого 1950 р. Конгресом США Закону про федер. документи «Federal Records Act». Розробник вимог до відбору документів для знищення, ініціатор укладання типових переліків документів органів держ. влади зі строками зберігання (ідея впроваджена у Законі про розпорядження документами «Record Disposal Act», 1943). Автор праці «Modern records management: a basic guide to records control, filing, and information retrieval» (у співавторстві з Крістофером Камероном; McGraw-Hill, 1965). 1967 року на честь Е. Дж. Ліхі у США заснована нагорода за видатні професійні досягнення у галузі документац. і інформац. менеджменту.
- Ллаверіас, Хоакін Мартінес** (Joaquín Llaverías Martínez; 1875–1956) – кубин. архівіст; учасник 1-го Міжнар. конг. архівістів і б-карів у Брюсселі (1910); кер. Нац. архіву Куби; перший інозем. почес. чл. SAA.
- Ловетт, Роберт У.** (Robert W. Lovett) – хранитель манускриптів і архіву Б-ки Бейкер «Baker Library» (бізнес-шк.) Гарвард. ун-ту (у 1960-х рр.); почес. чл. SAA; голова секції бізнес-архівів SAA (1968–1969 рр.).
- Лоєвенгейм, Френсіс Л.** (Francis L. Loewenheim; 1927–1997) – проф. історії Ун-ту Уільяма Марша Райса, Хьюстон, шт. Техас; автор праць: «Peace or Appeasement? Hitler, Cham-

berlain and the Munich Crisis» (1965), «Roosevelt and Churchill: Their Secret Wartime Correspondence» (1975), «The Diplomats: 1939–1979» (1994).

Локвуд, Елізабет (Elizabeth Lockwood) – архівіст із доступу NARA (у 1990-х рр.); автор статті «The Influence of New Trends in History on Appraisal at the National Archives» (American Archivist; 1990, Summer; Vol. 53, № 3; P. 394–405).

Лонг, Ерл Кемп (Earl Kemp Long; 1895–1960) – губ-р шт. Луїзіана (1939–1940, 1948–1952, 1956–1960).

Лопез, Альберто Лі (Alberto Lee Lopez) – дир. Нац. архіву Колумбії.

Лоуелл, Говард (Howard P. Lowell) – Архівіст шт. Оклахома (до 1990 р.); Архівіст та Адміністратор з управління документацією шт. Делавер (з 1990 р. до жовт. 2000 р.); президент NAGARA (1993–1994); координатор NHPRC; дир. Програми сучас. документів NARA з 18 лис. 2003 р.

Лукас, Лідія (Lydia Lucas) – голова техн. служби Від. архівів і манускриптів Істор. т-ва шт. Міннесота; чл. SAA.

Луцкер, Майкл Арнольд (Michael Arnold Lutzker; 1929–2011) – дир. програм архів. менеджменту і істор. редагування та асоційов. проф. історії Нью-Йорк. ун-ту.

Льюїс, Вірджил Енсон (Virgil Anson Lewis; 1848–1912) – один із засн. Істор. і антикв. т-ва Захід. Вірджинії; дир. Бюро архівів і історії шт. Захід. Вірджинія (1905–1912).

Льюїс, Девід Л. (David L. Lewis) – проф. бізнес-історії Шк. бізнес-адміністрації Ун-ту Мічигану (1968–2008); чл. редколегії журн. «Michigan Quarterly Review»; чл. SAA, АНА, Істор. т-ва Мічигану, Т-ва істориків автомобілів. промисловості та ін.

М

Магоффін, Берайя (Beriah Magoffin; 1815–1885) – губ-р шт. Кентуккі у 1859–1862 рр.

Майер, Бранц (Brantz Mayer; 1809–1879) – юрист; один із засн. та авторів Статуту і Регламенту Істор. т-ва шт. Мериленд; президент Істор. т-ва Мериленду (1867–1871).

Майерс, Ірен Т. (Irene T. Myers) – історик, чл. Комісії публ. архівів АНА від Кентуккі.

Мак-Артур, Дуглас (Douglas MacArthur; 1880–1964) – генерал Армії США (1944).

Мак-Гуайєр, Джеймс (James C. McGuire) – адміністратор маєтку Доллі Медісон, дружини 4-го Президента США Дж. Медісона; організатор аукціону з продажу майна Доллі Медісон (1851). Колекція, зібрана Мак-Гуайєром, була

продана на аукціоні у Філадельфії 6–7 груд. 1892 року приватним колекціонерам, у т. ч. й рукописи Дж. Медісона.

Мак-Доналд, Морін (Maureen MacDonald) – співробітник NARA; кер. проекту із публікації унік. документів NARA, у т. ч. в мережі Інтернет, «Records of Our National Life. American History at the National Archives».

Мак-Доналд, Уільям (William MacDonald; 1863–1939) – історик, журналіст; випускник Гарвард. ун-ту (1892), доктор. ступінь отримав у Юніон-коледжі. Викл. історію і економіку у Політехн. ін-ті м. Вустер, Массачусетс; проф. політ. наук і історії у Боудин-коледжі (1893–1901); проф. історії в Ун-ті Брауна (1901–1917); лектор в ун-тах Каліфорнії (1917–1918) та Єлю (1924–1926); кореспондент і ред. «The Nation» (спец. кореспондент у Франції), «The Freeman», «Commercial and Financial Chronicle». У 1899–1901 рр. – перший голова Комісії публ. архівів АНА.

Мак-Елрой, Роберт Мак-Натт (Robert McNutt McElroy; 1872–1959) – проф. історії Принстон. ун-ту (1898–1916); викл. історії в ун-тах Китаю (1916–1917) і Великобританії (1920–1930-ті рр.); біограф С. Г. Клівленда та Дж. Девіса.

Мак-Ілвейн, Розамунда (Rosamond McIlvaine; 1872–1934) – 4-й президент NSCDA шт. Делавер (1898–1903).

Мак-Ілвейн, Генрі Рід (Henry Read McIlwaine; 1864–1934) – б-кар шт. Вірджинія (1907–1934).

Мак-Кей, Елеонор (Eleanor McKay; 1946 р. н.) – архівіст Істор. т-ва шт. Вісконсин; архівіст Колекції долини Міссісіпі Ун-ту шт. Міссісіпі у Мемфісі; чл. SAA.

Мак-Кейн, Уільям Девід (William David McCain; 1907–1993) – Архівіст шт. Міссісіпі, дир. Деп. архівів і історії шт. Міссісіпі (1938–1955); асист. Архівіста США (1935–1937); президент SAA (1951–1953); президент Ун-ту Півден. Міссісіпі (1955–1975); лідер орг-ції Сини ветеранів Конфедерації (1953–1993).

Мак-Кінлі, Альберт Едвард (Albert Edward McKinley; 1870–1936) – проф. історії Ун-ту Пенсільванії.

Мак-Кінлі, Уільям (William McKinley; 1843–1901) – Президент США (1897–1901).

Мак-Кой, Дональд Р. (Donald R. McCoy; 1928–1996) – проф. історії Ун-ту Канзасу (1957–1995); президент Істор. т-ва шт. Канзас (1981–1982); автор книги «The National Archives: America's Ministry of Documents, 1934–1968» (1978). Почес. чл. SAA. Консультант різних ком-в Нац. архіву США, президент. б-к Г. С. Трумена та Д. Д. Ейзенхауера.

- Мак-Кол, Семюель Уолкер** (Samuel Walker McCall; 1851–1923) – чл. Палати представників Конгресу США від шт. Массачусетс (1893–1913); 47-й губ-р Массачусетсу (1916–1919).
- Мак-Корма́к, Джо́н Уї́льям** (John William McCormack; 1891–1980) – амер. політик з Бостона, Массачусетс; демократ; чл. (1928–1971) та спікер (1962–1971) Палати представників Конгресу США; чл. Підком-ту Мосса, в якому був розроблений FOIA.
- Мак-Кормік, Річард Канінгем** (Richard Cunningham McCormick; 1832–1901) – політик, бізнесмен, журналіст; секретар Тер. Аризона (1863–1866); губ-р Тер. Аризона (1866–1868).
- Мак-Коун, Р. М.** (R. M. McCown) – Секретар шт. Півден. Кароліна (1907–1908).
- Мак-Крі, Мері Лінн** (Mary Lynn McGree) – співробітник Ун-ту Іллінойсу в Чикаго; почес. чл. SAA; чл. Ком-тів 1970-х рр.
- Мак-Лейн, Луїс** (Louis McLane; 1786–1857) – Держ. секретар США (1833–1834).
- Мак-Логхлін, Ендрю Каннінгем** (Andrew Cunningham McLaughlin; 1861–1947) – дир. Карнегі-ін-ту (з 1903 р.); 14-й президент АНА (1914); лауреат Пулітцерів. премії у галузі історії (1936).
- Мак-Мастер, Джон Бак** (John Bach McMaster; 1852–1932) – амер. історик. Розпочинав кар'єру як інженер (1873–1877) та інженер-консультант Принстон. ун-ту (1877–1883); став проф. історії ун-ту Пенсільванії (1883). Автор праць: «History of the People of the United States from the Revolution to the Civil War» (1883), «A School History of the United States» (1897) та «Life of Benjamin Franklin» (1887).
- Мак-Мастер, Фітц Хью** (Fitz Hugh McMaster; 1867–1950) – журналіст, ред. і видавець; чл. Палати представників Півден. Кароліни від округу Чарльстон (1900–1902); чл. Істор. комісії Півден. Кароліни (1906–1908); чл. Страхової комісії Півден. Кароліни (1908–1918); голова Червого Хреста у роки Першої світової війни.
- Мак-Міллін, Бентон** (Benton McMillin; 1845–1933) – губ-р шт. Теннессі (1899–1903).
- Мак-Ніл, Хезер** (Heather MacNeil) – асоційов. проф. архів. наук ф-ту інформації Ун-ту Торонто (Канада); дослідниця теорії і методів архів. систематизації й описування, автентифікації архів. документів у аналог. і цифр. середовищі.
- Мак-Рейнолдс, Майкл Р.** (Michael R. Reynolds) – чл. SAA, на 39-х щорічних зборах SAA виступив із доповіддю про методи вибіркової експертизи цінності (Філадельфія, Пенсільванія, 1975).
- Мак-Ренор, Шона** (Shauna A. McRanor) – д-р філос. Ун-ту Вікторії (Канада); у 1990-х рр. під час написання дис. з архів. наук у Шк. бібл., архів. і інформац. наук UBC (Ванкувер, Канада) опублікувала статтю «A Critical Analysis of Intrinsic Value» (American Archivist; 1996, Fall; Vol. 59, № 4; P. 400–411), яка отримала приз Т. К. Піза за кращу працю.
- Малага, Луїс Ф.** (Luis F. Malaga, 1919 – р. с. невід.) – б-кар з Перу; дир. б-к і архівів муніципалітету Ліми (1956–1962); голова Ком-ту з мікрофільмування Міжамерикан. техн. ради архівів (з 1961 р.).
- Малон, Думас** (Dumas Malone; 1892–1986) – історик, бібліограф, ред.; чл. АНА; лауреат Пулітцерів. премії у галузі історії (1975).
- Манден, Кен** (Ken Munden) – автор термінолог. словника «Glossary of Archival and Records Administration Terms Applicable to the Work of the Departmental Records Branch», вид. Офісом Ген. ад'ютанта Армії США у 1957 р.
- Маріє, Джордж Ігнасіо Рубіо** (Jorge Ignacio Rubio Mane; 1904–1988) – історик, дослідник історії Юкатану; чл. і секретар Мексикан. акад. історії; дир. Нац. архіву Мексики; кер. освіт. програм із навчання архівістів Мексики Міжамерикан. техн. ради архівів; президент Американ. ради архівів (з 1963 р.).
- Маркан, Робер** (Marquant Robert) – франц. історик-архівіст; гол. архівіст Деп. архівів провінції Ло і Гаронна; голова служби консервації дирекції Нац. архівів Франції (1958–1961); чл. ICA; автор числ. праць у галузі архівістики.
- Мартін, Джеймс У.** (James W. Martin) – викл. Ун-ту Кентуккі.
- Мартін, Френсіс Ксав'єр** (Francis Xavier Martin; 1762–1846) – юрист; Ген. аторней Луїзіани (1809–1810, 1813–1815); суддя Верхов. суду тер. Орлеану (1810–1813); суддя Верхов. суду Луїзіани (1815–1846); президент Істор. т-ва Луїзіани у 1846 р.
- Маршалл, Джеймс У.** (James W. Marshall) – першовідкривач золота у Каліфорнії.
- Маршалл, Джон Джеймс** (John James Marshall; 1755–1835) – юрист; 1-й президент Істор. т-ва Вірджинії (з 1831 р.).
- Маршалл, Джордж Кетлетт** (George Catlett Marshall; 1880–1959) – держ. і військовий діяч США, Держ. секретар (1947–1949), Секретар оборони (1950–1951), ініціатор Плана Маршалла, лауреат Нобелів. премії миру.
- Маршалл, Томас М.** (Thomas M. Marshall) – проф. історії; чл. Комісії публ. архівів АНА від Айдахо.
- Матіас, Чарльз Мак-Карді** (Charles McCurdy Mathias; 1922–2010) – сенатор США від шт. Мериленд (1969–1987).

- Маттерн, Керолін Дж.** (Carolyn J. Mattern) – історик; архівіст Істор. т-ва Вісконсину; архівіст Ун-ту Флориди (у 1980-х рр.); чл. SAA; біограф Л. К. Драпера.
- Маттерс, Маріон** (Marion Matters) – співробітник Істор. т-ва Міннесоти; співробітник Управління бібл. розвитку і служб шт. Міннесота; відповідальний співробітник SAA з питань автоматизації (у 1990-х рр.).
- Мейбс, Альфред У.** (Alfred W. Mabbs; 1921–2009) – співробітник Нац. архіву Великобританії (Public Record Office) з 1938 р.; Хранитель публ. документів Великобританії (1978–1982); почес. чл. Королів. істор. т-ва Великобританії (1954) та Т-ва антикварів Великобританії (1979); гол. ред. «Hertfordshire Record Society» (1991–1996); президент ICA (1980–1982).
- Меверс, Френк** (Frank C. Mevers) – 1-й Архівіст шт. Нью-Гемпшир (1979–2010); кер. Від. управління документацією і архівами Деп. штату Нью-Гемпшир (1979–2010).
- Медісон, Джеймс** (James Madison; 1751–1836) – Держ. секретар США (1801–1809); Президент США (1809–1817).
- Медісон, Доллі Пейн Тодд** (Dolley Payne Todd Madison; 1768–1849) – дружина Президента США Дж. Медісона, перша леді США (1809–1817). У першому шлюбі – Доллі Пейн Тодд. (дружина Джона Тодда).
- Мейнеке, Фредерік** (Friederich Meinecke (нім.); 1862–1954) – нім. історик, представник нім. філос. шк. історизму; архівіст Держ. архіву Німеччини (1887–1901); ред. журн. «Historische Zeitschrift» (1896–1935); голова Рейхскомісії з питань історії (Historische Reichskommission; 1928–1935); засн. Вільного ун-ту у Берліні (Freie Universität Berlin; 1948). Автор праць «Weltbürgertum und Nationalstaat» (1908), «Idee der Staatsräson in der neueren Geschichte» (1924), «Die Entstehung des Historismus» (1936); «Die deutsche Katastrophe» (1946).
- Мейснер, Хайнрік Отто** (Heinrich Otto Meisner (нім.); 1890–1976) – нім. історик і архівіст; стажер держ. архіву Штеттину; співробітник Таємного держ. архіву Пруссії (Preußischen Geheimen Staatsarchiv) з 1914 р.; викл. Пруського ін-ту архівознавства (1922 р.); кер. Архіву Бранденбург-пруського дому (з 1925 р.); вивчав архіви РСР у 1928–1935 рр.; співробітник управління архівами у Потсдамі (з 1935 р.); викл. Ін-ту архівознавства у Потсдамі (з 1950 р.); чл. Акад. наук у Берліні (1961 р.). Автор праці «Schutz und Pflege des staatlichen Archivgutes mit besonderer Berücksichtigung der Kassationsprobleme» (Archivalische Zeitschrift, 1939, № 45) та ін.
- Мейсон, Філіп Паркер** (Philip Parker Mason; 1927 р. н.) – проф. історії; дир. Архіву праці і урбаністики (Archives of Labor and Urban Affairs) Ун-ту Уейна у Детройті, Мічиган; президент істор. т-ва Мічигану; голова Асоц. Б-ки Уільяма Л. Клемента Ун-ту Мічигану; секретар (1963–1968) та 26-й Президент SAA (1970–1971); голова Комітетів 1970-х рр. SAA.
- Мейсснер, Денніс** (Dennis Meissner) – голова Управління колекціями Істор. т-ва Міннесоти; почес. чл. SAA; спеціаліст у сфері систематизації, описування і управління великими колекціями архів. документів, у т. ч. у цифр. середовищі; чл. амер. і міжнар. робочих груп по впровадженню стандарту EAD.
- Мендоза Лоза, Гуннар** (Gunnar Mendoza Loza; 1914–1994) – піонер архів. науки у Болівії; дир. Нац. архіву Болівії; голова Ком-ту з описування і укладання архів. путівників Між-американ. техн. ради архівів (з 1961 р.).
- Менлі, Базіл** (Basil Manly; 1798–1868) – священник, один із засн. Південноамер. баптист. церкви, президент Ун-ту Алабами у Таскалусі (1837–1855); засн. та 1-й віце-президент Істор. т-ва Алабами.
- Менне-Харіц, Анжеліка** (Angelika Menne-Haritz; 1949 р. н.) – нім. архівіст; кер. досліджень Архів. шк. Марбурга (1988–1993); дир. Архів. шк. Марбурга (1994–2001); дир. Фонду архівів «Stiftung Archiv der Parteien und Massenorganisationen» (2002–2006); віце-президент федер. архівів Німеччини (Bundesarchiv; з 2006 р.).
- Меренесс, Ньютон Деннісон** (Mereness Newton Dennison; 1868–1961) – амер. історик, дослідник історії Мериленду та ін. амер. колоній.
- Мерівезер, Кольєр** (Colyer Meriwether; 1858–1920) – історик, освітянин; один із засн., секретар і скарбник Півден. істор. асоц., чл. АНА, Азіат. т-ва Японії; працював у Деп. освіти у м. Сендай, Японія (1889–1892).
- Мерівезер, Льюїс** (Meriwether Lewis; 1774–1809) – амер. першопроходець, держ. діяч; учасник експедиції «Льюїса і Кларка» на захід континенту (1803–1806).
- Мерівезер, Роберт Л.** (Robert L. Meriwether; 1919–1958) – проф. історії Ун-ту Півден. Кароліни; засн. б-ки Ун-ту Півден. Кароліни; засн. і 1-й дир. Б-ки шт. Півден. Кароліна.
- Мерривезер, Девід** (David Merriwether (Meriwether)); 1800–1892) – 3-й губ-р Тер. Нью-Мексико (1853–1857).
- Мессерсміт, Джордж Строссер** (George Strausser Messersmith; 1883–1960) – пом. Держ. секретаря, відомий амер. дипломат.

- Метарі, де ля Жак** (Jacques de la Metairie (*фр.*); 1636 – р. с. невід.) – нотаріус у форті Фронтенак, Канада; землевласник в Арканзасі і Луїзіані.
- Механ, Альфред Тайер** (Alfred Thayer Mahan; 1840–1914) – амер. історик. Морський офіцер, геодезист; адмірал (1885). Закінчив Військово-морську акад. в Аннаполісі (1859). Викл. історії у Військово-морському коледжі. Автор праць: «The Influence of Sea Power in History, 1660–1783» (1890), «Influence of Sea Power on the French Revolution» (1892), «Life of Farragut» (1892), «The Life of Nelson, the Embodiment of the Sea Power of Great Britain» (1897), «Sea Power in its Relation to the War of 1812» (1905), «From Sail to Steam» (1907).
- Міллер, Лора** (Laura Millar) – архів. консультант; викл. ряду ун-тів; чл. SAA; індивід. чл. ICA; автор посібника «Archives: Principles and Practices» (Neal-Schuman Publishers, Inc.; 2010), написаного на підставі 25-річного досвіду роботи в архівах. Лауреат премії У. Г. Ліланда 2011 р.
- Мілледж, Гаррієт Грешем** (Harriet Gresham Milledge; 1882– р. с. невід.) – учитель музики з Джорджії; дружина Александра Семюеля Саллі.
- Міллер, Абігейл Морган Чарльз** (уродж. Вуднатт (Abigail Morgan Charles R. Miller, Woodnutt) – 5-й президент NSCDA у шт. Делавер (1903–1913).
- Міллер, Девід Хантер** (David Hunter Miller) – юрист у Нью-Йорк Сіті (1911–1929); експерт із даних на Паризькій мирній конф. (1917–1919); радник з історії Держ. деп. США (1929–1944); голова делегації США на Конф. кодифікації міжнар. законодавства у Гаазі (1930).
- Міллер, Пейдж Патнам** (Page Putnam Miller) – голова Нац. координац. ком-ту зі сприяння історії (1980–2000); чл. SAA та ОАН.
- Міллер, Семюель** (Samuel Miller; 1769–1850) – пастор пресвітеріан. Церкви; проф. церк. історії Принстон. духов. семінарії; засн. Нью-Йорк. істор. т-ва; автор числ. істор. праць.
- Мітчелл, Джон Дж.** (John J. Mitchell) – випускник юрид. шк. ун-тів Джорджтаута (1942) та Джорджа Вашингтона (1953); чл. Верхов. суду Нью-Йорку та Колегії Верхов. суду США; голова Секції адм. законів Ком-ту публ. інформації Асоц. амер. юристів; голова ради Підком-ту уряд. інформації Комітету з діяльності уряду Білого Дому.
- Мітчелл, Торнтон У.** (Thornton W. Mitchell; 1916–2003) – архівіст, учений, співробітник NARA (1941–1947); співробітник Центру управління документацією ВМФ США (Лос-Анджелес, Каліфорнія; 1947–1948); в. о. дир. Федеральн. центру документації у Сан-Франциско (1948–1950); співробітник управління документацією NARS регіону Сан-Франциско (1950–1955); голова Ради з управління документацією при Архіві шт. Іллінойс (1956–1957); регіон. менеджер Ради з управління документацією Тихоокеан. регіону (1957–1960); консультант з управління документацією Деп. псих. гігієни і корекції у шт. Огайо (1960–1961); співробітник Деп. архівів і історії Північ. Кароліни (з 1961 р.); Архівіст шт. Північ. Кароліна (1973–1981); голова Ком-ту з номінацій SAA (1961–1962); автор числ. праць у галузі архівістики.
- Міффлін, Джеффрі** (Jeffrey Mifflin) – архівіст і консультант Архіву і спец. колекції Массачусет. ген. шпиталю; спеціаліст у сфері використання візуальних документів і фотографій; чл. SAA.
- Міхен, Дженніфер** (Jennifer Meehan) – спеціаліст з описування рідкісних книг і рукописів; співробітник Від. рідкісних книг і манускриптів Б-ки Єльського ун-ту, Архіву амер. мист-ва Смітсоніїв. ін-ту та Спец. колекції Б-ки Технологіч. ун-ту Вірджинії; чл. SAA.
- Міхо, Локман** (Lokman I. Meho) – спеціаліст у сфері використання Web-технологій для організації доступу до документів; університет. б-кар Американ. ун-ту в Бейруті; дир. Б-ки Американ. ун-ту в Бейруті (Ліван).
- Монелл, Гілберт** (Gilbert C. Monell; 1816–1881) – лікар, політик; фундатор Істор. т-ва Небраски.
- Монро, Джеймс** (James Monroe; 1758–1831) – Держ. секретар США (1811–1817); Секретар оборони США (1814–1815); Президент США (1817–1825).
- Монтгомері, Брюс** (Bruce P. Montgomery) – проф. історії і голова Істор. колекції та Архіву Ун-ту Колорадо у м. Боулдер (на 2013 р.).
- Монтгомері, Томас Лінч** (Thomas Lynch Montgomery; 1862–1929) – кер. Б-ки шт. Пенсільванія.
- Монтесума, Карлос** (Carlos Montezuma or Wassaja; 1866–1923) – лікар, учитель, борець за права індіанців Північ. Америки; засн. Т-ва амер. індіанців (1911); викл. Шк. для індіанців у м. Карлайл, шк. Аризона.
- Моралес, Луїс М. Родрігес** (Luis M. Rodriguez Morales) – дир. Ген. архіву Пуерто-Рико; голова Ком-ту архів. програм Міжамерикан.техн. ради архівів (з 1961 р.).
- Морган, Дейл Лоувелл** (Dale Lowell Morgan; 1914–1971) – онук мормон. ап. Орсона Пратта

- (Orson Pratt, 1811–1881, лідер Церкви Ісуса Христа Святих остан. днів); мормон; видат. амер. історик; чл. Істор. т-ва шт. Юта; ред. «Utah Historical Quarterly» (1947–1954); актив. учасник проекту WPA «Historical Records Survey» часів «нового курсу» Президента США Фр. Д. Рузвельта у шт. Юта; ст. історик Б-ки Бенкрофт Ун-ту Каліфорнії (1954–1971).
- Морріс, Джон Готліб** (John Gottlieb Morris; 1803–1895) – священик, президент Синоду Мериленду та Ген. Синоду; проф. природн. історії ун-ту Мериленду; президент Акад. мист-в і наук Мериленду (1870); перший президент Т-ва досліджень історії німців Мериленду (1886); засн. Лютеран. істор. т-ва; президент Істор. т-ва шт. Мериленд (1894).
- Морріс, Річард Брендон** (Richard Brandon Morris; 1904–1989) – видат. амер. історик, дослідник правових аспектів діяльності амер. піонерів у колоніал. період, політ. історії Американ. революції та створення Конституції; проф. історії Коледжу м. Нью-Йорк Сіті (1927–1949), Колумбійського ун-ту (1949–1973); лектор Бостонського та Нью-Йоркського ун-тів. Автор праць: «The American Revolution Reconsidered» (1970) та «Seven Who Shaped Our Destiny: The Founding Fathers as Revolutionaries» (1973).
- Морріс, Роберт К.** (Robert C. Morris; 1851–1921) – клерк Верхов. суду Вайомінгу (1897–1903); секретар Істор. т-ва Вайомінгу (1895–1915).
- Мосс, Джон Емерсон** (John Emerson Moss; 1915–1997) – політ. діяч, демократ; чл. Палати представників Конгресу США від шт. Каліфорнія (1953–1978); автор закону «Про свободу інформації» (FOIA; 1966).
- Мотлі, Арчі** (Archie Motley; 1934–2002) – історик; чл. Чиказького істор. т-ва; почес. чл. SAA.
- Мулліган, Тімоті** (Timothy P. Mulligan) – архівіст NARA (прибл. 1975–2009). Дослідник історії Другої світової війни; автор путівника «World War II: Guide to Records Relating to U.S. Military Participation». Нагороджений премією SAA «C. F. W. Coker award» 2009 р.
- Муньос, Хуан Бауїста** (Juan Bautista Muñoz (*ісп.*); 1745–1799) – викл. філософії і теології в Ун-ті Валенсії, Іспанія; дослідник історії Нового Світу; ініціатор створення Ген. архіву Індій (Archivo General de Indias).
- Мур, Джон Бассетт** (John Bassett Moore; 1860–1947) – клерк Держ. деп. США (прибл. 1885–1886); пом. Держ. секретаря США (1886–1891); проф. міжнар. права і дипломатії Колумбійського ун-ту (1891–1924); суддя Постійн. суду Міжнар. Арбітражу в Гаазі (1912); чл. Міжнар. Вищої Комісії Панамерикан. фінанс. конг. (1915); Надзвичайний Посланник США; делегат і президент Міжнар. конф. у Гаазі з питань авіації і радіо під час війни (1923); суддя Світового суду Ліги Націй (1921–1928).
- Мур, Джон Тротвуд** (John Trotwood Moore; 1858–1929) – б-кар шт. Теннессі (1919–1929); кер. Б-ки і архіву шт. Теннессі (1927–1929).
- Мур, Мері Деніел** (Mary Daniel Moore; 1875–1957) – кер. Б-ки і архіву шт. Теннессі (1929–1949).
- Мур, Рейган У.** (Reagan W. Moore) – координатор досліджень розвитку grid-технологій для їх застосування в електрон. б-ках і архівах; дир. напряму інтенсивного обчислювання даних SDSC (Сан-Дієго); проф. інформації і бібл. наук Ун-ту Північ. Кароліни у м. Чепел Хілл.
- Мур, Якоб Бейлі** (Jacob Bailey Moore; 1797–1853) – один із засн. та чл. Істор. т-ва шт. Нью-Гемпшир; ред. і видавець колекції «Collections of the New Hampshire Historical Society, 1824–1832»; засн. і ред. журн. «New Hampshire Journal» (1826–1829); б-кар Істор. т-ва Нью-Йорку, ред. вид. «New York Daily Whig».
- Мюллер, Карл Отто** (Karl Otto Müller (*нім.*) – нім. історик-архівіст; автор праці «Fragen der Aktenausscheidung» (Archivalische Zeitschrift, 1926, № 36) та ін.
- Мюллер, Семюель** (Samuel Muller Fz.; 1848–1922) – голланд. історик; доктор права; муніцип. архівіст у м. Утрехт (з 1874 р.) та водночас держ. архівіст провінції Утрехт (1879–1920); засн. (1891) та кер. (з 1918 р.) Музею археології у м. Утрехт; чл. Королів. акад. наук (1885); почес. д-р філос. ф-та Утрехт. ун-ту (1913); президент Асоц. архівістів Нідерландів (1893–1910 та 1913–1920); у співавторстві з Й. (Я.) А. Фейтом та Р. Фруїном опублікував підручник із систематизації та описування архівів «Handleiding voor het ordenen en beschrijven van archieven» (1898); пер. і вид. в США у 1940 р. (S. Muller, J. A. Feith, R. Fruin. Manual for the Arrangement and Description of Archives. – New York, 1940).
- Мюррей, Артур** (Arthur Murray; 1851–1925) – проф. природн. і експеримент. філос. в Акад. Вест Поїнт (1881–1886); команд. 1-ї батареї Артилерії Армії США (1891–1896); проф. воен. наук і тактики Єльського ун-ту (1896–1898); нач. Шк. субмарин (1901–1906); бригад. генерал та команд. Артилерії Армії США (1906–1908); перший команд. берег. артилерії (1908–1911); команд. 3-го дивізіону Захід. деп. (1911–1915); віце-голова Американ. Червоного Хреста (1916); кер. Захід. деп. (1917–1918).

Н

- Найт, Джордж Уеллс** (George Wells Knight; 1858–1932) – історик з Ун-ту шт. Огайо; чл. Комісії публ. архівів АНА у шт. Огайо.
- Найт, Люсіан Ламар** (Lucian Lamar Knight; 1868–1933) – історик шт. Джорджія (1913–1917); засн. і 1-й дир. Істор. асоц. Джорджії (1917–1919); 1-й дир. Деп. архівів і історії шт. Джорджія (1919–1925).
- Невінс, Аллан** (Joseph Allan Nevins; 1890–1971) – історик і журналіст, біограф Президента США С. Г. Клівленда, а також Генрі Форда, Гамільтона Фіша та Джона Д. Рокфеллера; засн. Центру усної історії Б-ки Колумбійського ун-ту і розробник найстарішої у США програми збирання усної історії і методики записування істор. інтерв'ю (1948); президент АНА (1959). За даними на 2013 рік, Архів Центру усної історії зберігає одну з найбільших у США колекцій аудіо-, відео- та текстових записів усної історії – 8 тис. інтерв'ю.
- Нелб, Тоні Райєн** (Tawny Ryan Nelb) – історик-архівіст із 35-річним стажем, понад 25 років працює як незалеж. архів. консультант. Співробітник Деп. манускриптів і архівів Єльського ун-ту та Б-ки Президента США Г. К. Гувера; незалеж. консультант-архівіст та менеджер з управління архітектур. документами (з 1986 р.) у м. Мідленд, Мічиган; власниця фірми «Nelb Archival Consulting, Inc.». Авторка 3 книг і понад 40 статей у сфері архівістики і управління документацією. Лауреат Премії У. Г. Ліланда за працю про експертизу цінності архітектур. документів «Architectural Records: Managing Design and Construction Records» (у співавторстві із У. Лоувелл ((Waverly Lowell), 2007).
- Нелсон, Анна Кастен** (Anna Kasten Nelson) – ад'юнкт історії Американ. ун-ту; чл. незалеж. комісії із розсекречування документів про вбивство Президента США Дж. Ф. Кеннеді «Assassination Records Review Board» (1994–1998).
- Несміт, Том** (Tom Nesmith) – асоційов. проф. ф-ту мист-в Ун-ту Манітоби, Канада. Сфера наук. інтересів – історія, теорія і практика архів. роботи; архів. менеджмент; роль комунікацій і архівів у формуванні знання, пам'яті, суспільства.
- Нефф, Ендрю Лав** (Andrew Love Neff; 1878–1936) – голова Деп. історії і політ. наук Ун-ту шт. Юта.
- Ніколс, Ікабод** (Ichabod Nichols; 1784–1859) – священник, один із засн. Істор. т-ва шт. Мен.
- Ніколсон, Френсіс** (Francis Nicholson; 1655–1728) – губ-р домініону Нова Англія (1688–1689); губ-р Вірджинії (1690–1692, 1698–1705); губ-р Мериленду (1694–1698); губ-р Нової Шотії (1712–1715); губ-р Півден. Кароліни (1721–1725).
- Ніксон, Річард Мілхауз** (Richard Milhous Nixon; 1913–1994) – Президент США (1969–1974).
- Ніл, Донн** (Donn C. Neal) – виконав. дир. SAA (1986–1990).
- Нілл, Едвард Даффілд** (Edward Duffield Neill; 1823–1893) – священник; пастор пресвітеріанської церкви у м. Сент-Пол, Міннесота (з 1848 р.); секретар Істор. т-ва Тер. Міннесота (з 1849 р.); суперінтендант з публ. справ Тер. Міннесота (1851–1853); капелан шпиталю у роки Громадянської війни (1861–1865); приват. секретар президентів А. Лінкольна та Е. Джонсона; амер. консул у Дубліні (Ірландія) у 1869–1871 рр.; президент Макалістер-коледжу (Macalester College) у м. Сент-Пол у 1873–1893 рр.
- Німер, Корі Л.** (Cory L. Nimer) – каталогізатор манускриптів Спец. колекції Л. Тома Перрі Ун-ту Бригама Янга (Юта); відповідальний за впровадження стандартів EAD, MARC та розвиток метаданих у цифр. проєктах Спец. колекції Л. Тома Перрі Ун-ту Бригама Янга (Юта); ініціатор проєкту «The Interactive Archivist».
- Нокс, Дадлі Райт** (Dudley Wright Knox; 1877–1960) – офіцер ВМФ США; керуючий документами Деп. ВМФ США; один із засн. Військово-морської істор. фундації (1926).
- Норт, Олівер Лоуренс** (Oliver Laurence North; 1943 р.н.) – служив у В'єтнамі, підполковник Морського корпусу США (1968–1990); радник з питань нац. безпеки, військ. історик, куратор операцій з поставок зброї Ірану та передачі коштів нікарагуан. контраст, учасник скандалу Іран-контраст, після суду по справі визнаний невинним.
- Нортон, Маргарет Кросс** (Margaret Cross Norton; 1891–1984) – історик-архівіст, видат. вчений-теоретик, Архівіст шт. Іллінойс, зав. Архівом Б-ки шт. Іллінойс (1922–1957); 1-й віце-президент (1936–1937), чл. Ради (1937–1942), президент (1943–1945) SAA; ред. журн. «The American Archivist» (1946–1947). Автор статей «The Archives Department as an Administrative Unit in Government» (1930), «The Illinois State Archives Building» (1938), «Establishing Priorities for State Records: Illinois Experience» (1942), «Some Legal Aspects of Archives» (1945) та цілого ряду праць з експертизи цінності документів, які були узагальнені Т. Мітчеллом 1975 р. у вид. «Norton Margaret Cross. Norton on Archives: The Writings of Margaret Cross Norton on Archival and Records Management» / Ed.

Thorton W. Mitchell. – Carbondale, Illinois: Southern Illinois University Press, 1975).

Ньюберрі, Уолтер Луміс (Walter Loomis Newberry; 1804–1868) – бізнесмен, на кошти якого засн. Чиказьку незалеж. наук. б-ку «Newberry Library».

Ньюсом, Алберт Рей (Albert Ray Newsome; 1894–1951) – видат. амер. історик, архівіст; секретар Істор. комісії Північ. Кароліни (1926–1935); 1-й президент SAA (1936–1939); голова Деп. історії Ун-ту Північ. Кароліни (1935–1951). Автор числ. праць у галузі архівістики.

Ньюхолл, Енн Кліффорд (Ann Clifford Newhall) – виконав. дир. NHPRC (з серп. 1998 р.).

О

О'Каллаган, Едмунд Бейлі (Edmund Bailey O'Callaghan; 1797(1800)–1880) – чл. Нью-Йорк. істор. т-ва.

О'Ніл, Джеймс Едвард (James Edward O'Neill; 1929–1987) – архівіст, голова системи президент. б-к; дир. Б-ки Президента США Фр. Д. Рузвельта (кінець 1960-х – початок 1970-х рр.); асист. Архівіста США (1970–ті рр.); в. о. Архівіста США упродовж 1979 р. – лип. 1980 р.

О'Ніл, Маргарет Адамс (Margaret O'Neill Adams) – архівіст Ун-ту Вісконсину (у 1960-х рр.); архівіст Центру бізнесу і економіч. досліджень Ун-ту шт. Кентуккі; співробітник Від. машиночитан. документів Нац. архіву США; кер. програми Центру електрон. документації NARA (у 1980–1990-х рр.); розробник електрон. бази даних доступу до архів. документів; почес. чл. SAA.

О'Тул, Джеймс (James M. O'Toole) – пом. проф. історії і архівів Ун-ту Массачусетсу в Бостоні (у 1980-х рр.); кер. університет. магістер. програм з історії та методів архівної роботи; історик католицької церкви і релігії в Америці; у співавторстві з видатним амер. вченим Р. Коксом написав працю «Understanding Archives and Manuscripts», вид. SAA 2006 р.

Обама, Барак Хуссейн (Barack Hussein Obama; 1961 р. н.) – Президент США (з 2009 р.).

Овенден, Річард (Ovenden Richard) – б-кар; працював у різних б-ках, у т. ч. у Нац. б-ці Шотландії; з 2003 р. – хранитель спец. колекції, з 2011 р. – заст. дир. «Bodleian Libraries» Оксфорд. ун-ту; учасник проекту «BitCurator».

Овермен, Уільям Д. (William D. Overman) – кер. архів. деп. компанії «Firestone Tire and Rubber» (м. Акрон, шт. Огайо); чл. Археол. і істор. т-ва шт. Огайо; 13-й президент SAA (1957–1958).

Огі, Семюел (Samuel Aughey; 1831–1912) – секретар Істор. т-ва шт. Небраска.

Оглторп, Джеймс Едвард (James Edward Oglethorpe; 1696–1785) – британ. генерал; засн. колонії Джорджія.

Озборн, Чейз Селмон (Chase Salmon Osborn; 1860–1949) – губ-р шт. Мічиган (1911–1913).

Оклі, Томас Джексон (Thomas Jackson Oakley; 1783–1857) – чл. Ген. асамблеї шт. Нью-Йорк; засн. Б-ки шт. Нью-Йорк.

Олден, Тімоті (Timothy Alden; 1771–1839) – теолог, пастор церкви у Портсмуті, Нью-Гемпшир (з 1799 р.), учитель жіночих курсів у Бостоні, Ньюарку, Цинциннаті; перший президент Allegheny-коледжу в м. Мідвілл, Пенсільванія; автор першого каталогу б-ки Нью-Йорк. істор. т-ва.

Олденхаге, Клаус (Klaus Oldenhege) – архівіст Федеративної Республіки Німеччина; відповідав за проект мікрофільмування архівів амер. зони окупації у Німеччині; працював в архівах Потсдама; голова Деп. Бундесархіву в Кобленці; автор Федер. архів. акту (1988); скарбник ICA (1984–2000).

Олдрідж, Еверетт Оуен (Everett Owen Alldredge; 1912–1973) – видат. амер. вчений у галузі управління документацією; співробітник NARA (з 1940 р.); з 1943 р. працював під кер. Е. Дж. Ліхі у Центрі управління документацією ВМФ у Філадельфії; заснував низку центрів для зберігання документів ВМФ у Новому Орлеані, Меканіксбурзі, Нью-Йорку; з утворенням у складі NARS Від. управління документацією у січ. 1950 р. став одним із його перших працівників; 1954 р. нагороджений «GSA's Distinguished Service Award» за видатні заслуги у реалізації програми утворення системи федер. центрів документації у США; консультант Другої Гуверівської комісії (з 1954 р.); голова Від. (згодом – Управління) центрів документації NARA (з 1956 р.); у 1959–1971 рр. – асист. Архівіста США з питань управління документацією, відповідальний за підготовку посібників, навчання, розвиток програм та управління федер. центрами документації на тер. США; чл. ARMA та ін. проф. орг-цій менеджерів з управління документацією; 19-й президент SAA (1963–1964).

Олін, Уільям Міло (William Milo Olin, 1845–1911) – секретар шт. Массачусетс (1891–1911).

Олкотт, Луїза Мей (Louisa May Alcott; 1832–1888) – письменниця, аболіціоністка і феміністка; автор роману «Маленькі жінки» (1868).

Олні, Річард (Richard Olney; 1835–1917) – Ген. прокурор США (1893–1895); Держ. секретар США (1895–1897).

Олтер, Дж. Сесіл (J. Cecil Alter; 1879–1964) – б-кар, скарбник Істор. т-ва шт. Юта; ред. «Utah Historical Quarterly» (1927–1946).

Остин, Стівен Фуллер (Stephen Fuller Austin; 1793–1836) – засн. амер. поселень у Техасі.

Оуен, Марі Бенкхед (Marie Bankhead Owen; 1869–1958) – історик, громад. і політ. діячка, суфражистка, письменниця; 2-й дир. Деп. архівів і історії шт. Алабама (1920–1955); президент Ліги письменників Півдня США (League of Southern Writers) у 1916–1917 рр.; президент жін. відділення Півден. комерц. конгр. (Southern Commercial Congress); голова Нац. ліги зайнятості жінок (National League for Women's Service) у 1916–1918 рр.; голова юрид. від. Ліги боротьби проти ратифікації (Women's Anti-Ratification League) дев'ятнадцятої поправки (право жінок голосувати) до Конституції США у 1919 р.; ред. вид. «Uncle Remus's Magazine», «Southern Woman Magazine» та «Montgomery Advertiser», очільник демократ. руху за права жінок «Dixiecrats» з 1948 р.; чл. Правління Пенсійного фонду (Confederate Pension Board), Комісії з відзначення 100-річчя з дня засн. шт. Алабама (Alabama Centennial Commission); Комісії зі створення Меморіалу світової війни (Alabama Memorial World War Commission); Комісії парків шт. (State Park Commission); Комісії мемор. будинків (Capitol Building Commission), Комісії образотвор. мист-в (Fine Arts Commission); Комісії будівництва столиці шт. (Capitol Building Commission) та ін. Донька сенатора США Бенкхеда Джона Холліса та дружина 1-го дир. Деп. архівів і історії шт. Алабама Оуена Томаса Мак-Адорі.

Оуен, Томас Мак-Адорі (Thomas McAdory Owen; 1866–1920) – юрист, історик; чл. Істор. т-ва Алабами (з 1898 р.); чл. і 1-й президент Бібл. асоц. Алабами; автор законопроекту про створення Деп. архівів і історії у шт. Алабама і 1-й дир. Деп. архівів і історії шт. Алабама (1901–1920). Автор «History of Alabama» та «Dictionary of Alabama Biography». Чоловік Марі Бенкхед Оуен; зять сенатора США Бенкхеда Джона Холліса.

П

Паап, Чарльз У. (Charles W. Paape) – мікрофільмувальник з Іллінойсу; працював у Деп. архівів і історії шт. Півден. Кароліна у 1938 р.

Паг Мері Джо (Mary Jo Pugh) – видатн. амер. архівіст; ред. «The American Archivists» (2006–2011). Розпочала кар'єру архівіста в Істор. б-ці Бентлі Ун-ту шт. Мічиган; працювала як архівіст-консультант Смітсонів. ін-ту у шт. Каліфорнія, ст. архівіст Деп. істор. документів Морського нац. істор. парку в Сан-Франциско (2006) та в ін. установах. Почес.

чл. SAA з 1992 р.; чл. Ради АСА; чл. Т-ва архівістів шт. Каліфорнія; президент та ред. вісника «Open Entry» Архів. асоц. шт. Мічиган; рецензент Нац. фонду розвитку гуманітар. наук (National Endowment for the Humanities) та NHPRC. Автор статті «The Illusion of Omniscience: Subject Access and the Reference Archivist» (1983); ред. 1-ї серії архів. фундамент. праць «Archival Fundamentals Series (AFS)», у т. ч. редагувала праці провід. учених-архівістів США з основ. напрямів архів. роботи (T. Wilsted «Managing Archival and Manuscript Repositories (AFS)» (1991), M. Lynn Ritzen-thaler «Preserving Archives and Manuscripts (AFS)» (1993) та ін.). Ідеї вченої лягли в основу тому «Providing Reference Services for Archives and Manuscripts (2005), присвяч. науково-довідк. апарату архівів, пошуку і доступу до документів, що увійшов до 2-ї серії AFS.

Пагліз, Томас Дж. (Thomas J. Pugliese) – амер. вчений з Ун-ту Мічигану, учасник програми «Point Four» на Філіппінах у 1950-х рр.

Пайл, Уільям Андерсон (William Anderson Pyle; 1829–1889) – губ-р Тер. Нью-Мексико (1869–1871).

Палмер, Еліс Фрімен (Alice Freeman Palmer; 1855–1902) – амер. просвітителька; засн. Американ. асоц. жінок з університет. освітою.

Палмер, Рональд Д. (Ronald D. Palmer; 1932 р. н.) – амер. дипломат; посол США в Малайзії (1981–1983).

Палмер, Уільям Різ (William Rees Palmer; 1877 – 1960) – видат. історик; автор праць з історії індіанців Юти; чл. Істор. т-ва шт. Юта; офіц. історик шт. Юта та Церкви Ісуса Христа Святих остан. днів; учасник проекту WPA «Historical Records Survey» часів «нового курсу» Президента США Фр. Д. Рузвельта у шт. Юта.

Палтсіц, Віктор Хьюго (Victor Hugo Paltsits; 1867–1952) – автор першого (невиданого) архів. підручника в США; фундатор принципів і методів архів. справи в Північ. Америці; народився у Нью-Йорк Сіті. Закін. Ін-т Купера (Cooper). Вивчав нім., латину, грец., ісп. і франц. мови. Працював у Нью-Йорк. б-ці (Lenox Library) пом. у чит. залі (з 1 січ. 1888 р.); очолював Секцію амер. історії у Нью-Йорк. публ. б-ці та був пом. Б-каря (1888–1907 рр.). У 1907–1911 рр. – Історик шт. Нью-Йорк. На цій посаді двічі пропонував проекти законів про створення архіву, але натикався на опозицію Деп. освіти, який кер. архів. справою у шт. Нью-Йорк. Очолював Від. манускриптів Нью-Йорк. публ. б-ки (1913–1941). Головував у Комісії публ. архівів АНА (1911–1922). За внесок у розвиток архів. справи в США визнаний почес. чл. SAA.

- Папріц, Йоханнес** (Johannes Papritz; 1898–1992) – нім. історик і архівіст; працював в архівах Німеччини з 1925 р., у т. ч. у Держ. архіві Марбургу (з 1949 р.); дир. Держ. архіву та архів. шк. Марбурга (1954–1963).
- Пардо, Арвід** (Arvid Pardo; 1914–1999) – мальтійський дипломат, вчений, розмовляв на шести мовах; актив. учасник заснування ООН; в. о. Архівіста в Архіві ООН (1946).
- Парк, Бенджамін** (Benjamin Parke; 1777–1835) – військ., юрист; Ген. аторней Тер. Індіана (1804–1808); перший конгресмен від Індіани (1805–1808); делегат від округу Нокс на Конституц. конвенції шт. (1816); окруж. суддя Індіани (1817–1835); дир. Публ. б-ки Вінсеннес-ун-ту; 1-й президент Істор. т-ва Індіани.
- Парк, Юн** (Eun G. Park) – асоційов. проф. Шк. інформац. наук Ун-ту Мак-Гілла (Монреаль, Канада); дослідниця у сферах архівування та забезпечення збереженості електрон. документів.
- Пархам, Сайрус** (Cyrus Parham) – закінчив Колумбійський та Каліфорнійський ун-ти; ред. англомов. журн. «Tehran Journal» (1955–1963).
- Пасіфіко, Мішель Ф.** (Michele F. Pacifico) – архівіст Від. управління програмами і оцінювання Нац. архіву США (у 1980-х рр.); автор статті про жінок-архівісток у SAA «Founding Mothers: Women in the Society of American Archivists, 1936-1972» (American Archivist; 1987, Summer; Vol. 50; № 3; P. 370–389).
- Патнам, Герберт** (Herbert Putnam; 1861–1955) – Б-кар Конгресу США; дир. Б-ки Конгресу США (1899–1939).
- Паттон, Джордж Сміт** (George Smith Patton; 1885–1945) – генерал Армії США, гол. команд. танкового корпусу (1943–1945).
- Пауелл, Діна Хебіб** (Dina Nabib Powell; 1973 р.н.) – спец. пом. Президента США (2001–2003); пом. Президента США з питань президент. персоналу (2003–2005); пом. Держ. секретаря з питань освіти і культури (2005–2007).
- Пауелл, Уільям С.** (William S. Powell; 1891–1973) – б-кар Ун-ту Північ. Кароліни та Істор. т-ва Північ. Кароліни з 1917 р.
- Пейдж, Тед** (Thad Page) – співробітник Нац. архіву США (прибл. з 1945 р.); автор статті «R. D. W. Connor 1878-1950» (American Archivist; 1950, April; Vol. 13; № 2; P. 99–101).
- Пейн, Кларенс С.** (Clarence S. Paine; 1867–1916) – суперінтендант Істор. т-ва Небраски.
- Пепенфюз, Едвард** (Edward C. Papenfuss; 1943 р. н.) – пом. Архівіста шт. Мериленд; Архівіст шт. Мериленд і дир. Архіву шт. Мериленд (з 1975 р.); Е. К. Пейпнфюзу належить заслуга спорудження та устаткування сучасного будинку Архіву штату; відкриття веб-сайту Архіву в Інтернеті; впровадження Web-технологій; реалізації проекту з індексування архів. документів для представлення їх у мережі Інтернет «Maryland Hall of Records Indexing Project»; мікрофільмування колекції газет Мериленду. Почес. чл. SAA (1978); чл. Американ. антикв. т-ва (з 1987). Ред. путівника по документах Архіву Мериленду «Guide to Government Records at the Maryland State Archives» (1992–1996).
- Пелхем, Уільям** (William Pelham; 1803–1879) – Ген. землемір Арканзасу (1841–1849); Ген. землемір Нью-Мексико (1854–1860).
- Пеналвер-і-Карденас, де Луїс Ігнасіо Марія** (Luis Ignatius Maria de Peñalver y Cárdenas (i.c.n.); 1749–1810) – єпископ Луїзіани і обох Флорид (1794–1801).
- Пенн, Уільям** (William Penn; 1644–1718) – засн. колонії Пенсільванія та м. Філадельфія (1683).
- Пенніпекер, Семюель Уїткер** (Samuel Whitaker Pennypacker; 1843–1916) – вчений, колекціонер, оратор, письменник, історик, генеалог; 23-й губ-р шт. Пенсільванія (1903–1907); президент Істор. т-ва Пенсільванії (1900–1916).
- Перотін, Ів** (Yves Pérotin; 1922–1981) – франц. архівіст і вчений; керівник Архіву Ліги Націй в Офісі Об'єднаних Націй у Женеві (1966–1969); консультант Міжнар. орг-ції праці та ЮНЕСКО у Марокко, Перу, Іраку (1970); консультант Всесвітньої орг-ції охорони здоров'я (1972–1974); ред. посібника «Manuel d'Archivistique tropicale» (Париж, 1966); автор числ. праць у галузі архівістики.
- Першинг, Джон** (John J. Pershing; 1860–1948) – генерал Армії США, команд. амер. експедиц. сил у Першій світовій війні.
- Петерсен, Уільям Дж.** (William J. Petersen; 1901–1989) – проф. історії Деп. історії Ун-ту шт. Айова, консультант із досліджень Істор. т-ва Айова (1930–1947), суперінтендант Істор. т-ва Айови (1947–1963); голова дир. Істор. т-ва шт. Долини Міссісіпі. Автор понад 400 праць з історії Айови і Міссісіпі. На честь У. Петерсена Істор. т-во Айови встановило винагороду за значний внесок у дослідження історії Айови.
- Петерсон, Дональд** (Donald Peterson; 1908–1999) – Нью-Йорк. юрист; колекціонер-філателіст.
- Петерсон, Труді Хаскемп** (Trudy Huskamp Peterson) – видат. амер. архівіст, історик, співробітник Деп. спец. колекцій Ун-ту Айови та Ун-ту шт. Айова; співробітник Нац. архіву

- США (1968–1987); асист. Архівіста США (1987–1993); в. о. Архівіста США з 25 берез. 1993 р. до 29 трав. 1995 р.; чл. Об'єднаної Комісії МІА/POW's США і Росії (1992–1995); виконав. дир. Ін-ту медіа-досліджень (1996–1997); виконав. дир. Архіву відкритого суспільства (1995–1998); архівіст Вищої комісії у справах біженців ООН (1999–2002); архівіст-консультант (з 2002 р.), 46-й президент SAA (1990–1991).
- Петерсон, Чарльз Сейвідж** (Peterson Charles Savage; 1960–2005) – мормон. історик; дир. Істор. т-ва Юти (1969–1981); проф. історії Ун-ту шт. Юта (1971–1989); співред. (1971–1976) та ред. (1979–1989) журн «Western Historical Quarterly». Автор праць «Take Up Your Mission: Mormon Colonizing Along the Little Colorado River 1870-1900» (1973), «Look to the Mountains: Southeast Utah and the La Sal National Forest» (1975), «Utah: A Bicentennial History» (1977).
- Петтерсон, Аллекс Мак-Леод** (Patterson Alex McLeod; 1904 – р. с. невід.) – офіцер флоту (1927–1958), контр-адмірал; пом. Архівіста Північ. Кароліни з питань мікрофільмування, експертизи цінності документів округів і муніципалітетів (з 1958 р.); дир. Деп. архівів і історії Північ. Кароліни (з 1974 р.); шт. SAA, Літ. і істор. асоц. Північ. Кароліни, Генеалог. т-ва Північ. Кароліни; ряду військово-морських асоц., у т. ч. Військово-морського ін-ту. Автор підручника «The municipal records manual» (у співавторстві з Ф. Д. Геттон, 1971 р.)
- Піз, Теодор Кальвін** (Theodore Calvin Pease, 1887–1948) – видат. амер. архівіст; ред. журн. «Proceedings» (1936–1937) та «The American Archivist» (1938–1946); проф. історії (1926–1948) та голова Деп. історії (1942–1948) Ун-ту шт. Іллінойс; автор числ. праць з історії США та Іллінойсу. 1987 р. SAA встановило нагороду для студентів архів. спеціальності за кращу статтю на знак поваги до Т. К. Піза.
- Пій, Остін** (Austin Peay; 1876–1927) – губ-р шт. Теннессі (1923–1927).
- Пій VI** (1717–1799) – 250-й Папа Римський (1775–1799); засн. римсько-катол. єпархії Луїзіани та обох Флорид.
- Пікетт, Алберт Джеймс** (Albert James Pickett; 1810–1858) – історик; ініціатор створення Істор. т-ва Алабами.
- Пінкерт, Марвін** (Marvin Pinkert) – співробітник Музею науки і індустрії у Чикаго (1989–2000); дир. музей. програм NARA (з 2000 р.). Співавтор вид. «The Public Vaults Unlocked: Discovering American History in the National Archives» (2005).
- Пінкетт, Гарольд Т.** (Harold T. Pinkett; 1914–2001) – видат. амер. історик, архівіст. Перший працівник NARA афро-амер. походження. Ред. «The American Archivist» (1968–1971). Розпочав кар'єру в NARA у 1930-ті рр. з опитування документів Деп. сільського господарства. Очолював Від. документів галузей природн. ресурсів. Президент Т-ва історії лісового господарства (1976–1978) та Т-ва історії сільського господарства (1982–1983). Чл. редколегії журн. «Journal of Negro History» (1971–1979). Проф. історії (1970–1977) Ун-ту Говарда та Американ. ун-ту. Консультант з питань архівів ряду ун-тів і коледжів, Нац. ліги урбанізації, Нац. асоц. розвитку кольор. людей. Автор архів. програм Адміністрації округу Колумбія. Автор праць «Investigations of Federal Record-keeping, 1887–1906» (1958), «The Forest Service, Trail Blazer in Recordkeeping Methods» (1959), «Early Records of the U.S. Department of Agriculture» (1962), «Selective Preservation of General Correspondence» (1967), «The Archival Product of a Century of Federal Assistance to Agriculture» (1969), «A Glossary of Records Terminology: Scope and Definitions» (1970), «Accessioning Public Records: Anglo-American Practices and Possible Improvements» (1978), «American Archival Theory: The State of the Art» (1981).
- Пінкні, Роберт Квош** (Robert Quash Pinckney; 1802–1860) – секретар і президент Істор. т-ва Півден. Кароліни.
- Пінтард, Джон** (John Pintard; 1759–1844) – купець і філантроп; засн. Нью-Йорк. істор. т-ва.
- Пірс, Франклін** (Franklin Pierce; 1804–1869) – Президент США (1853–1857).
- Пірс-Мозес, Річард** (Richard Pearce-Moses) – архівіст, б-кар; вчений у галузі зберігання цифр. публікацій в Інтернеті та автоматизації обробки електрон. документів; консультант з питань місц. документів Бібл. і архів. комісії шт. Техас; куратор фотоархіву Б-ки і архіву шт. Аризона; заст. дир. Б-ки і архіву шт. Аризона; дир. програми Коледжу інформації та математ. наук Ун-ту Клейтон у м. Морроу, шт. Джорджія (з 2010 р.); 61-й президент SAA (2005–2006); чл. АСА (з 1989 р.); учасник проекту по знаходженню способів зберігання великих колекцій цифр. документів «National Digital Information Infrastructure and Preservation Program», «Inter PARES» та ін. Автор «A Glossary of Archival and Records Terminology» (Chicago, SAA, 2005).
- Піс, Ненсі Е.** (Nancy E. Pease) – проф. Шк. бібл. і інформац. наук Сіммонс-коледжу (Бостон, Массачусетс).

- Пітті, Деніел** (Daniel Pitti) – дир. Ін-ту прогресив. технологій у гуманітар. сфері (Institute For Advanced Technology in The Humanities) Ун-ту Вірджинії; автор архітектури архів. стандартів EAD та EAC-CPF.
- Познер, Ернст Максиміліан** (Ernst Maximilian Posner; 1892–1980) – видат. амер. вчений-архівіст нім. походження, співробітник Пруського держ. архіву (Prussian State Privy Archive; 1921–1935); проф. історії і архів. наук Американ. ун-ту у Вашингтоні (з 1939 р.), засн. та дир. (1954–1961) Ін-ту менеджерів з управління документацією (Американ. ун-т); 11-й президент SAA (1955–1956); повернувся до Німеччини (м. Вейбаден) у 1972 р. Автор праць: «American State Archives: Public record Keeping in the Fifty States, Practices and Goals» (1964), «Archives and the Public Interest» (1967), «The National Archives and the Archival Theorist» (1967), «Archives in the Ancient World» (1972) та ін.
- Полк, Джеймс Нокс** (James Knox Polk; 1795–1849) – Президент США (1845–1849).
- Поллін, Чарльз Оскар** (Charles Oscar Paulin; 1869–1944) – історик ВМФ США; співробітник Карнегі ін-ту (1910–1936); учасник Конф. амер. архівістів 1916 р. у Цинцинніті, шт. Огайо. Колекція Ч. О. Полліна у 1459 map та ін. документи зберігаються у Б-ці Конгресу США.
- Помрінж, Шолом (Сеймор) Джекоб** (Sholom (Seymour) Jacob Pomrenze); 1915–2011) – амер. архівіст і рекорд-менеджер; співробітник Нац. архіву США (1939–1942, 1947–1949), перший дир. «Offenbach Archival Depot» – розподільного пункту для архів. і книжних колекцій, вивезених нацистами з окупованих країн у роки Другої світової війни, опікувався поверненням колекцій б-кам і архівам Європи (Library Rosenthaliana, YIVO collection, Strashun Library of Vilna, Lithuania) (1945–1946); цив. співробітник Армії США – Архівіст Армії США, відповідальний за реституцію документів до Захід. Німеччини; консультант з питань управління документацією у В'єтнамі (1970–1971) та у ряді єврейських орг-цій (Hebrew Immigrant Aid Society, the National Jewish Welfare Board, the UJA-Federation of New York).
- Понд, Артур** (Arthur Pound; 1928–1968) – проф. амер. історії Пітсбурзького ун-ту (1935–1936); історик шт. і дир. Від. історії і архівів шт. Нью-Йорк (1940–1946).
- Портола де Ровіра, де Гаспар** (Gaspar de Portolà de Rovira; 1716–1784) – губ-р Північ. і Півден. Каліфорнії (1767–1770), засн. м. Сан-Дієго (1769).
- Постлес, Девід** (David Postles) – англ. історик; наук. співробітник Шк. істор. наук Ун-ту Лестера (м. Лестер, Великобританія).
- Поуп, Джон Рассел** (John Russell Pope; 1874–1937) – видат. амер. архітектор, який спроектував будинок Нац. архіву США на Пенсільванія-авеню, а також меморіал Джефферсона (1935) та Нац. галерею мистецтв (1941).
- Прасад, Шрі Нандан** (Shri Nandan Prasad; 1921 р. н.) – воєн. історик; дир. Нац. архіву Індії (1969–1979); чл. Виконав. ком-ту ICA (1972–1980); один із двох віце-президентів ICA, обраних на Міжнарод. конг. архівів у Вашингтоні (1976); з 1980 р. – кер. істор. досліджень Мін. оборони Індії.
- Прі, дю Антуан** (Antoine du Pré (*франц.*)) – нащадок і перший дослідник документ. спадщини барона П'єра Клемента де Ласса.
- Прінс, Леберон Бредфорд** (LeBaron Bradford Prince; 1840–1922) – 14-й губ-р Тер. Нью-Мексико (1889–1893).
- Прічард, Уільям** (William H. Pritchard) – чл. Істор. т-ва Джорджії.
- Пром, Крістофер** (Christopher Prom) – спеціаліст у сфері забезпечення збереженості цифр. документів і архівів; викл. програми підготовки спеціалістів для цифр. архівів SAA «SAA's Digital Archives Specialist»; викл. Ун-ту Техасу в Арлінгтоні; створив веб-сайт Архіву Ун-ту Іллінойсу.

Р

- Райвс, Джон** (John C. Rives; 1795–1864) – приват. видавець, друкар «The Congressional Globe».
- Райлі, Джени** (Jenn Riley) – спеціаліст у сфері управління метаданими; спеціаліст із цифр. медіа Цифров. б-ки Ун-ту Індіани (2000–2004); б-кар метаданих Цифров. б-ки Ун-ту Індіани (2004–2010); голова Цифров. б-ки й архіву Ун-ту Північ. Кароліни у м. Чепел Хілл (з 2010 р.); чл. SAA.
- Райлі, Стівен Т.** (Stephen T. Riley; 1908–1997) – криптограф; історик; фахівець у галузі колоніал. історії; дир. Масачусет. істор. т-ва упродовж 40 років; автор праці «The Massachusetts Historical Society, 1791–1959» (Boston: Massachusetts Historical Society, 1959).
- Райлі, Франклін Лафайет** (Franklin Lafayette Riley; 1868–1929) – кер. Баптист. коледжу для молодих жінок у Клінтоні, проф. історії Ун-ту Міссісіпі (з 1897 р.); секретар Істор. т-ва шт. Міссісіпі; ініціатор створення Деп. архівів і історії шт. Міссісіпі; чл. Комісії публ. архівів АНА.

- Райт, Елмон** (Almon R. Wright) – співробітник Від. класифікації документів Нац. архіву США у 1940–1950-ті рр.
- Райт, Сара Кетрін** (Sarah Catherine Wright) – дружина Джорджа Рейнсфорда Фейербенкса, 1-го президента Істор. т-ва Флориди.
- Рамсделл, Чарльз Уільям** (Charles William Ramsdell; 1877–1942) – вчений-історик із Техас. ун-ту; скарбник Істор. асоц. шт. Техас (1907–1942); президент Істор. асоц. долини Міссісіпі (1928–1929); президент Півден. істор. асоц. (1936); чл. АНА (1931–1934); голова Комісії публ. архівів АНА (1932).
- Ранделл, Уолтер молодший** (Walter Rundell, Jr.; 1928–1982) – асист. виконав. секретаря АНА (1961–1965); кер. огляду використання оригін. джерел у навчанні істориків Survey on the Use of Original Sources in Graduate History Training» (1965–1967); проф. історії Ун-ту Оклахоми (1967–1969), Айови (1969–1971); Мериленду (1971–1982). Чл. Ради SAA (1971), почес. чл. SAA (1974); 33-й президент SAA (1977–1978).
- Раппорт, Леонард** (Leonard A. Rapport; 1913–2008) – журналіст, історик, архівіст; лейтенант Армії США (1941–1948); співробітник NARS (1949–1984); кер. різних проектів NHPRC (1957–1969), у т. ч. «Constitutional Convention of 1787 and the Bill of Rights». Розробник методів повтор. експертизи цінності, автор праці «No Grandfather Clause: Reappraising Accessioned Records» (American Archivist; 1981, Spring; Vol. 44, № 2; P. 143–150).
- Расселл, Пітер** (Peter A. Russell) – викл. канад. студій в ун-тах Единбурга (1977–1980) та Бірмінгема (1983–1989) (Великобританія); співробітник Від. урядових архівів Нац. архіву Канади (кінець 1980-х рр.).
- Ре, Еміліо** (Re Emilio) – італійський архівіст і історик; надзвичайний уповноважений з питань італійських архівів Мін-ва внутріш. справ Італії; перший іноземн. почес. чл. SAA.
- Редвайн, Габріела** (Redwine Gabriela) – архівіст та спеціаліст із електрон. документів та метаданих Центру Гаррі Ренсома (Harry Ransom Center) Ун-ту Техасу в Остіні; учасник проекту «BitCurator».
- Реддінг, Бенджамін Бернард** (Benjamin Barnard Redding; 1824–1882) – Секретар шт. Каліфорнія (1863–1867).
- Редкліфф, Джордж Лавік Пірс** (George Lovic Pierce Radcliffe; 1877–1974) – історик, юрист і банкір; чл. (з 1908 р.), віце-президент (1933–1938), президент (1939–1964) та голова (1965–1974) Істор. т-ва Мериленду; чл. «Ком-ту трьох» зі збирання документів часів Першої світової війни у Мериленді (засн. 1920); кер. проекту WPA «Historical Records Survey» по укладанню описів архів. документів у шт. Мериленд, Делавер, Вірджинія, Захід. Вірджинія, Північ. Кароліна, Теннессі, Кентуккі та в окрузі Колумбія; голова Комісії по документах Другої світової війни (1942).
- Редофф, Морріс Леон** (Morris Leon Radoff; 1905–1978) – 2-й дир. «Hall of Records» шт. Мериленд (1939–1978); віце-президент (1945–1946) та 10-й президент (1954–1955) SAA.
- Рейган, Джон Хеннінгер** (John Henninger Reagan; 1818–1905) – чл. Палати представників США від шт. Техас (1857–1861, 1875–1887); Ген. поштмейстер Конфедеративних Штатів Америки (з берез. по трав. 1861 р.); Міністр фінансів Конфедеративних Штатів Америки (у квіт.-трав. 1865 р.); перший голова залізн. комісії Техасу (1891–1903).
- Рейган, Рональд Уїлсон** (Ronald Wilson Reagan; 1911–2004) – Президент США (1981–1989).
- Рейнолдс, Джон Хью** (John Hugh Reynolds; 1869–1954) – проф. історії і політ. наук Ун-ту Арканзасу; засн. Арканзас. істор. асоц. (1903); засн. і президент Арканзас. істор. комісії і Архіву шт. Арканзас (1905–1911); президент Хендрікс-коледжу (Hendrix College) Ун-ту Арканзасу (1912–1945); президент Асоц. вчителів шт. Арканзас; почес. д-р юриспруденції Ун-ту Арканзасу (1913); Півден. методист. ун-ту (1935) та Хендрікс-коледжу (1945).
- Рейтмен, Алан** (Alan Reitman; 1921–2012) – асоційов. дир. Американ. спілки захисту громадян. свобод (1949–1989).
- Ремзі, Александер** (Alexander Ramsey; 1815–1903) – 1-й губ-р Тер. Міннесота (1949–1953); 2-й губ-р Міннесоти (1960–1963); 1-й президент Істор. т-ва Тер. Міннесоти.
- Ремзі, Джеймс Геттіс Мак-Гріді** (James Gettys McGready Ramsey; р.н. невід. – 1884) – історик, колекціонер, фундатор Істор. і антикв. т-ва м. Ноксвілл; фундатор і президент (1874–1884) Істор. т-ва Теннессі.
- Рендолф, Томас Джефферсон** (Thomas Jefferson Randolph; 1792–1875) – ст. онук Президента США Т. Джефферсона; політик, чл. Палати представників Конгресу США від шт. Вірджинія; ректор Ун-ту Вірджинії; розпорядник майна колишнього Президента США Т. Джефферсона.
- Рензі, Долорес** (Dolores C. Renze; 1907–2002) – Архівіст шт. Колорадо (1949–1973); викл. архів. курсів у літньому ін-ті Ун-ту Денвера; ад'юнкт-проф. Ун-ту Денвера (1952–1985); секретар SAA (1956–1963); 21-й президент SAA (1965–1966).

- Ренфроу, Уільям Кері** (William Cary Renfrow; 1845–1922) – губ-р Тер. Оклахома (1893–1897).
- Ріверс, Уільям Джеймс** (William James Rivers; 1822–1909) – проф. коледжу (з 1865 р. – ун-т) Півден. Кароліни; один із засн. Істор. т-ва Півден. Кароліни.
- Рігер, Морріс** (Morris Rieger) – історик, архівіст; співробітник Нац. архіву США (1941–1972); кер програми архівів праці і транспорту (1948–1962); ст. спеціаліст Управління експертизи цінності документів. Заст. Ген. секретаря ICA (1966–1976), секретар Ком-ту архів. розвитку ICA; експерт ICA від Нац. архіву США з питань архівів Африки; голова Ком-ту міжнар. відносин SAA; один із організаторів позачергов. Міжнар. конг. архівів у Вашингтоні (1966); автор праць з організації архівів країн, що розвиваються.
- Рід, Генрі Клей** (Henry Clay Reed; 1899–1972) – викл. Ун-ту Делаверу (1924–1964); дир. Істор. т-ва Делаверу; чл. АНА; Американ. т-ва церков. історії, AASLH, Археол. т-ва Делаверу; Істор. т-ва Нью-Джерсі; автор числ. статей і книг з історії Делаверу.
- Рід, Джеймс** (James C. Reed; 1838–1897) – приват. секретар Президента США Ч. А. Артура.
- Рід, Джон Хетевей** (John Hathaway Reed; 1921–2012) – губ-р шт. Мен (1959–1962); засн. Архів. ком-ту шт. Мен.
- Рікс, Артел** (Artel Ricks) – спеціаліст у сфері управління документацією NARS; виступав із промовою «Records management as an archival function» на VIII Міжнар. конг. архівів у Вашингтоні (1976).
- Рікс, Джоел Едвард** (Joel Edward Ricks; 1889–1974) – захистив дис. на тему «Forms and Methods of Early Mormon Settlement in Utah and the Surrounding Regions: 1847–1877» (1930); проф. історії Сільськогосподар. коледжу шт. Юта; викл. Ун-ту шт. Юта (1922–1967); чл. та президент (1949–1957) Комісії по контролю за діяльністю Істор. т-ва шт. Юта.
- Рітчі, Алберт** (Albert Ritchie; 1834–1903) – президент Істор. т-ва шт. Мериленд (1896–1903).
- Річардс, Франклін Деві** (Franklin Dewey Richards; 1821–1899) – мормон, ап. Церкви Ісуса Христа Святих останніх днів; 1-й президент Істор. т-ва шт. Юта (1897–1902).
- Річардсон, Уільям Гарві** (William Harvie Richardson; 1795–1876) – 1-й 6-кар шт. Вірджинія (1828–1852).
- Річі, Чарльз Роберт** (Charles Robert Richey; 1923–1997) – федер. суддя США (1971–1997); вів справу з Уоттергейт. скандалу.
- Річнек, Барбара** (Barbara Richnak) – історик, автор праці про Роберта Л. Фултона та заснування Істор. т-ва Невади (Robert Fulton and the Founding of the Nevada Historical Society // Nevada Historical Society Quarterly; 1984, Fall; Vol. XXVII; № 3; P. 215–223)
- Роббін, Еліс** (Alice Robbin) – голова служби архівів соц. статист. і машиночитан. даних та бібл. програм Ун-ту Вісконсин-Медісон (з 1969 р.); співадміністратор Огляду розвитку програм прибутку Ін-ту дослідження бідності (з 1984 р.); проф. Шк. інформац. і бібл. наук Ун-ту Індіани у Блумінгтоні (2013 р.). Сфера наук. інтересів: інформац. політика, комунікації, соціальна інформатика, аналіз нац. і міжнац. інформац. інфраструктури та поведінки в Інтернеті.
- Роббінс, Томас** (Thomas Robbins; 1777–1856) – пастор церкви у Східному Віндзорі, засн. Істор. т-ва Коннектикуту.
- Робертс, Пітер Дж.** (Peter J. Roberts) – архівіст Спец. колекції і Архіву Б-ки Ун-ту шт. Джорджія в Атланти, асоцій. проф. Ун-ту шт. Джорджія (2013 р.).
- Робертсон, Деніел** (Daniel A. Robertson; 1813–1895) – журналіст і видавець «The Minnesota Democrat» (1850–1853); чл. Істор. т-ва Міннесоти.
- Робертсон, Джеймс Александер** (James Alexander Robertson; 1873–1939) – історик і бібліограф; дослідник історії Філіппін та Флориди; кер. Нац. б-ки Філіппін; засн. наук. б-ки Ун-ту Філіппін; ред. журн. з історії Латин. Америки і Іспанії «Hispanic American Historical Review»; 1-й дир. «Hall of Records» шт. Мериленд (1938–1939); чл. організац. ком-ту зі створення SAA; 3-й віце-президент SAA (1938–1939).
- Робертсон, Уолтер молодший** (Walter Robertson, Jr.; 1919–2006) – ст. адміністратор NARS (до 1975 р.). Одним із перших 1976 р. виступив за повернення Нац. архіву статусу незалеж. агенції у системі федеральних органів виконавчої гілки влади США.
- Робінсон, Джеймс Гарві** (James Harvey Robinson; 1863–1936) – фундатор концепції «нової історії» в амер. істор. науці, ред. «The American Historical Review» (1912–1920) і президент АНА (1929).
- Робінсон, Морган Пуатьо** (Morgan Poitiaux Robinson; 1876–1943) – голова Архів. деп. Б-ки шт. Вірджинія (1915–1918); 1-й архівіст шт. Вірджинія у 1918–1940(1943) рр.
- Родс, Джеймс Бертон** (James Berton Rhoads; 1928 р. н.) – співробітник Нац. архіву США (з 1952 р.); засн. Архівіста США (1966–1968); 5-й Архівіст США (10 берез. 1968 р. – 1979 р.); почес. чл. (1966), 30-й президент (1974–1975) та чл. Ради (1970–1973) SAA; президент АСА (1992–1994)..

- Розенкранц, Джеральд** (Gerald J. Rosenkrantz) – співробітник NARS; кер. програми збереження машиночитан. архівів NARS у 1970-х рр.
- Ройалл, Енн Ньюпорт** (Anne Newport Royall; 1769–1854) – перша жінка-журналіст у США.
- Рол, Уільям молодший** (William Rawle, Jr.; 1759–1836) – дир. Бібл. компанії Філадельфії; чл. Опікун. фонду Ун-ту Пенсільванії; Президент Т-ва за відміну рабства і покращення умов афр. раси; засн. Філадельф. акад. витонч. мист-в, один із засн. та 1-й президент Істор. т-ва Пенсільванії (1824–1836).
- Ронгон, Крістін** (Christine Rongone) – архівіст Істор. т-ва шт. Вісконсин; чл. МАС.
- Ропер, Майкл** (Michael Roper) – співробітник Нац. архіву Великобританії (Public Record Office) у 1959–1992 рр.; Ген. секретар ICA (1988–1992); почес чл. Асоц. співдружності архівістів і менеджерів з управління документацією (АСАРМ; 1996); викл. Університет. коледжу Лондона та UBC (Ванкувер, Канада).
- Росс, Лінвуд Ф.** (Linwood F. Ross) – заст. Секретаря шт. Мен; автор статті «The Adoption of an Archival Program for Maine» (American Archivist; 1966, July; Vol. 29, № 3; P. 395–402).
- Росс, Неллі Тейло** (Nellie Tayloe Ross; 1876–1977; померла у віці 101 року) – губ-р Вайомінгу (1925–1927); дир. Монетного двору США (1933–1953); чл. Демократ. партії.
- Росс, Родні** (Rodney A. Ross) – викл. Афро-амер. ун-ту Уілберфорс та Ун-ту Північно-захід. Індіани; співробітник Управління президент. б-к NARS (з 1977 р.); біограф У. Г. Ліланда та Е. М. Познера.
- Роуен, Джон** (John Rowan; 1773–1843) – суддя; засн. Істор. т-ва шт. Кентуккі.
- Роуз, Урія Мілтон** (Uriah Milton Rose; 1834–1913) – юрист, суддя, колекціонер; президент Арканзас. юрид. асоц. (1891); чл. та президент (1901–1902) Американ. юрид. асоц.; власник б-ки у 8 тис. томів.
- Роуланд, Буфорд** (Buford Rowland) – співробітник Нац. архіву США, автор статті «The Papers of the Presidents» (American Archivist; 1950, July; Vol. 13, № 3; P. 195–211).
- Роуланд, Данбер** (Dunbar Rowland; 1864–1937) – 1-й дир. Деп. архівів і історії шт. Міссісіпі (1902–1936); чл. делегації амер. архівістів на 1-му Міжнар. конгр. архівістів і б-карів у Брюсселі (1910); автор числ. праць з історії та архівістики.
- Роча, Гай Луїс** (Guy Louis Rocha; 1951 р. н.) – співробітник Істор. т-ва Невади (1976–1981); Архівіст шт. і кер. Архіву Невади (1981–2009).
- Рузвельт, Анна Елеонора** (Anna Eleanor Roosevelt; 1884–1962) – амер. громад. діячка, письменниця, борець за громадян. права; дружина Президента США Фр. Д. Рузвельта.
- Рузвельт, Теодор** (Theodore Roosevelt; 1858–1919) – Президент США (1901–1909).
- Рузвельт, Франклін Делано** (Franklin Delano Roosevelt; 1882–1945) – Президент США (1933–1945).
- Рут, Елізар** (Eleazar Root; 1802–1887) – освітнин, один з авторів Конституції Вісконсину; фундатор Істор. т-ва Вісконсину.
- Рут, Еліу** (Elihu Root; 1845–1937) – юрист, держ. діяч; Держ. секретар США (1905–1909); лауреат Нобелів. премії миру (1912).

С

- Сабб, Етьєн** (Etienne Sabbe; 1901–1969) – Ген. дир. Королів. архіву Бельгії (1955–1968); президент ICA (1964–1968).
- Сайєссі, Алі Акбар** (Ali Akbar Siassi; 1896 – р. с. невід.) – політ. і держ. діяч Ірану; ректор Тегеран. ун-ту (1942–1954); Міністр освіти Ірану (1943–1950); Міністр інозем. справ Ірану (1950–1951).
- Саймон, Луїс** (Louis A. Simon) – учасник Конф. амер. архівістів 1916 р. у Цинцинніті, шт. Огайо.
- Саллі, Александер Семюель** (Alexander Samuel Salley; 1871–1961) – секретар, скарбник, б-кар Істор. т-ва Півден. Кароліни; чл. Комісії публ. архівів АНА; 1-й дир. Деп. архівів і історії шт. Півден. Кароліна (1905–1949).
- Салліван, Джеймс** (James Sullivan; 1873–1931) – історик шт. Нью-Йорк (1916–1923); фундатор Нац. асоц. військово-істор. орг-цій.
- Салседо, де Хуан Мануель** (Juan Manuel de Salcedo) – генерал ісп. армії; губ-р ісп. Луїзіани (1801–1803).
- Салтонстолл, Гурдон** (Gurdon Saltonstall; при бл. 1708–1785) – колекціонер документів колонії Коннектикут.
- Саль, де ла Рене Роберт Кавальє** (Réne Robert Cavelier de la Salle (*франц.*); 1643–1687) – дослідник Північ. Америки, представник франц. короля Людовика XIV; оголосив басейн р. Міссісіпі володіннями Франції.
- Самаран, Шарль** (Charles Samaran; 1879–1982) – викл. і дир. Шк. хартій (з 1933 р.; 1935–1948); Ген. дир. архівів Франції (1941–1948); засн. Міжнар. комітету палеографії (1953); перший президент ICA (1948–1950); президент Ком-ту історико-наук. роботи (1960–1982).
- Сарджент, Томас** (Thomas Sergeant; 1782–1860) – суддя Верхов. Суду Пенсільванії; 3-й президент Істор. т-ва Пенсільванії (1845–1858).
- Саттер, Джон Огастас** (John Augustus Sutter; 1803–1880) – засн. поселення Нова Гельвеція (сучасне м. Сакраменто).

- Свейн, Девід Лоурі** (David Lowry Swain; 1801–1868) – губ-р Північ. Кароліни (1832–1835); президент Ун-ту Північ. Кароліни; засн. першого Істор. т-ва Північ. Кароліни.
- Свен, Роберт Т.** (Robert T. Swan) – історик з м. Бостон; чл. Америк. антикв. т-ва; чл. Комісії публ. архівів АНА від Массачусетсу.
- Свінні, Холмен Джеррі** (Holman Jerry Swinney; 1919 р. н.) – історик, дир. Істор. т-ва Айдахо (1956–1966); фундатор Архіву шт. Айдахо; президент Північно-схід. конф. музеїв (1976–1977); співробітник Музею і наук. центру в Рочестері (з 1984 р.).
- Седелла, де Антоніо** (Antonio de Sedella, уродж. як Francisco Ildefonso Mareno; 1748–1829) – пастор кафедр. собору Св. Луїса у Новому Орлеані (1787–1790 та 1795–1829); представник ісп. інквізиції.
- Сейр, Пітер Холберт** (Peter Halbert Sayre; 1835–1926) – інженер-будівельник каналів і залізниць у Нью-Йорку, Пенсільванії, Міннесоті і Колорадо.
- Семоеліен, Мері** (Mary Samouelian) – студент магістер. програми Шк. інформац. і бібл. наук Ун-ту Північ. Кароліни у м. Чепел Хілл; архівіст Б-ки Ун-ту Дюка (м. Дарем, шт. Північ. Каліфорнія) у 2009–2013 рр.; чл. SAA.
- Семпсон, Френсіс Осбері** (Francis Asbury Sampson; 1842–1918) – приват. колекціонер; б-кар, секретар Істор. т-ва Міссурі (з 1901 р.); ред. «Missouri Historical Review» (1906–1915).
- Семфорд, Уільям Джеймс** (William James Samford; 1844 – 11 черв. 1901 р.) – губ-р шт. Алабама (1900–1901).
- Семюелс, Хелен Уїлла** (Helen Willa Samuels) – архівіст Массачусет. технолог. ін-ту (з 1977 р.); спеціаліст у сфері управління електрон. документами; автор праці «Managing Electronic Evidence: A Risk Management Perspective» (1995); почес. чл. SAA.
- Сенгер, Маргарет Хіггінс** (Margaret Higgins Sanger; 1879–1966) – феміністка; борець за контроль над народжуваністю у світі та розповсюдження контрацепції; організатор першої Світової конф. по населенню; засн. і перший президент Міжнар. асоц. планування сім'ї та Американ. ліги контролю над народжуваністю.
- Сентен, Вернон Б.** (Vernon B. Santen) – голова Бюро управління документацією Офісу служб загал. призначення шт. Нью-Йорк (у 1960-х рр.). Автор праці «Protecting Historical Societies' Records» (у співавторстві з Г. У. Крокером; New York; 1972) та ін.
- Сілвестро, Клемент М.** (Silvestro M. Clement) – дир. Чиказького істор. т-ва (1964–1974) та музею «Our Historical Heritage» (Лексінгтон, Массачусетс); президент Консультат. ради з істор. зберігання (1974–1977); перший виконав. дир. AASLH (1957–1964); дослідник історії істор. т-в Нової Англії. Автор праці «Organizing a Local Historical Society» (Nashville: AASLH, 1977) та ін.
- Сіммонс, Річард** (Richard C. Simmons) – історик; спеціаліст із колоніал. історії та археології; чл. Істор. т-ва Делаверу (прибл. 1963 р.); автор праці «The Historical Society of Delaware, 1864–1964» (Delaware History; 1964, April; Vol. 11; P. 3–34).
- Сімсон, Роберт Р.** (Robert R. Simpson) – проф. історії і соц. наук Коукер-коледжу, м. Хартсвіль, Півден. Кароліна. Дослідник ранньої історії амер. архівів Алабами, Арканзасу, Міссісіпі. Автор статті «Leland to Connor: An Early Survey of American State Archives» (American Archivist; 1973, October; Vol. 36, № 4; P. 513–522).
- Сінк, Роберт** (Robert Sink) – архівіст Бруклінського музею; спеціаліст Секції манускриптів Нью-Йорк. публ. б-ки; архівіст і менеджер з управління документацією Нью-Йорк. публ. б-ки (з 1985 р.); дир. навчальних програм для архівістів Шк. бібл. служб Колумбійського ун-ту; чл. Ради SAA (1989–1992).
- Сінклер, Маркеріт Л.** (Marquerite L. Sinclair) – секретар, скарбник; б-кар Істор. т-ва шт. Юта у 1940-х рр.
- Сіосет, Джордж Лікін** (George Leakin Sioussat; 1878–1960) – історик, б-кар, архівіст; чл. АНА.
- Сіфтон, Пол** (Paul G. Sifton) – спеціаліст з ранньої амер. історії Від. манускриптів Б-ки Конгресу США, чл. SAA (у 1970-х рр.).
- Скордас, Гаст** (Gust Skordas; 1912–2000) – пом. Архівіста шт. Мериленд; дослідник історії ранніх поселень на тер. Мериленду; чл. Ради SAA (1962–1966).
- Скотт, Гарві Уайтфілд** (Harvey Whitefield Scott; 1838–1910) – перший б-кар Б-ки у Портленді; ред. журн. «Portland Oregonian»; приват. колекціонер.
- Скроггс, Уільям Оскар** (William Oscar Scroggs; 1879–1957) – економіст, журналіст, освітянин, декан аспірантури в Ун-ті шт. Луїзіана та Коледжі агрономії і механізації у м. Батон Руж; чл. Комісії публ. архівів АНА від Луїзіани.
- Скулкрафт, Генрі Роу** (Henry Rowe Schoolcraft; 1793–1864) – географ і етнограф; дослідник к-ри амер. індіанців; суперінтендант з індіан. справ Північ. деп. (1839–1841); чл. Комісії регентів Ун-ту Мічигану; засн. і видавець журн. «The Journal of Education», «The Souvenir of the Lakes»; один із фундаторів Істор. т-ва шт. Мічган.

- Слоун, Уільям Джеймс** (William James Sloan; 1816 – р. с. невід.) – військ. лікар; секретар Істор. т-ва Нью-Мексико (з 1859 р.).
- Сміт** (Smith) – кер. істор. секції Військ. деп. США.
- Сміт, Генрі Огастус Міддлтон** (Henry Augustus Middleton Smith; 1853–1924) – юрист і антиквар з Півден. Кароліни.
- Сміт, Джейн Ф.** (Jane F. Smith) – дир. Від. цив. архівів NARS (до 1980 р.); автор статті про Т. Р. Шелленберга «Theodore R. Schellenberg: Americanizer and Popularizer» (American Archivist; 1981, Fall; Vol. 44, № 4; P. 313–326).
- Сміт, Джон Спір** (John Spear Smith; 1787–1866) – сенатор шт. Мериленд, один із засн. та 1-й президент Істор. т-ва шт. Мериленд (1844–1866).
- Сміт, Джордж Вашингтон** (George Washington Smith; р. н. невід. – р. с. невід.) – адвокат, один із засн. і секретар Істор. т-ва Пенсільванії (1825) та Т-ва розвитку публ. шк. Пенсільванії (1827); засн. класів механіки в Ін-ті Франкліна (1824).
- Сміт, Ешбел** (Ashbel Smith; 1805–1886) – посол Республіки Техас у Англії і Франції (1842–1845).
- Сміт, Крістіна Руді** (Christina Rudy Smith) – співробітник (з 1974 р.) та голова (з 1983 р.) виставк. і музей. програм NARA. Співавтор вид. «The Public Vaults Unlocked: Discovering American History in the National Archives» (2005).
- Сміт, Річард Нортон** (Richard Norton Smith; 1953 р. н.) – історик, спеціаліст з історії президентства в США; з 1987 р. працював у різних президент. б-ках США: Б-ці Президента США Г. К. Гувера (дир.); Центрі Президента США Д. Ейзенхауера; Б-ці Президента США Р. Рейгана; Музеї Президента США Дж. Форда, Б-ці Президента США Дж. Форда. З 2001 р. – дир. Ін-ту політики Р. Дж. Доула в Ун-ті Канзасу; з 2003 р. – дир.-засн. президент. б-ки і музею А. Лінкольна та голова фонду підтримки б-ки.
- Сміт, Томас Бакінгем** (Thomas Buckingham Smith; 1810–1871) – юрист; секретар губ-ра Реймонда Ріда (Raymond Reid) у 1839–1840 рр.; округ. прокурор Півден. округу шт. Флорида; секретар посольства США у Мексиці (1850–1852); посланник США у Мадриді (1855–1858); досліджував історію Флориди в архівах Іспанії, перекладав документи з історії ісп. поселень у Флориді з ісп. і португал. мов на англ.; автор праць з історії ісп. Флориди.
- Сміт, Томас А.** (Thomas A. Smith) – дослідник президент. Центру спадщини 19-го Президента США Р. Б. Хейса «Hayes Presidential Center» (Огайо). Автор статті «Before Hyde Park: The Rutherford B. Hayes Library» (American Archivist; 1980, Fall; Vol. 43, № 4, P. 485–488) та ін.
- Сміт, Томас І.** (Thomas I. Smith; р. н. невід. – р. с. невід.) – капітан Армії Республіки Техас.
- Сміт, Уїлфред** (Wilfred I. Smith; 1919–1998) – співробітник Архіву Оттави (з 1950 р.); нач. Від. рукописів (1963–1964), дир. істор. відділення (1964–1965); пом. Архівіста домініону Канада, в. о. Архівіста домініону Канада (1968–1970), Архівіст і Б-кар Канади (1970–1984); 28-й президент SAA (1972–1973); заст. Ген. секретаря ICA (1976–1983); Ген. секретар ICA (1983–1984).
- Сміт, Уільям** (William Smith; 1769–1847) – канад. історик; чл. Нью-Йорк. істор. т-ва.
- Сміт, Чарльз Кілгор** (Charles Kilgore Smith; 1799–1866) – Секретар Тер. Міннесота; фундатор Істор. т-ва Тер. Міннесота.
- Смітер, Харріет Уїнфілд** (Harriet Wingfield Smither; 1879–1955) – архівіст, історик; архівіст Б-ки шт. Техас (1925–1953); ред. видань колекцій манускриптів «Papers of Mirabeau B. Lamar» (1927), «Journals of the Fourth Congress» (1929), «Journals of the Sixth Congress» (1940–1945) та ін.
- Снайдер, Рік Дейл** (Rick Dale Snyder; 1958 р. н.) – губ-р шт. Мічиган з 1 січ. 2011 р.
- Сніффін-Марінофф, Меган** (Megan Sniffin-Marinoff) – співробітник Шк. бібл. і інформ. наук Сіммонс-коледжу та Массачусет. технолог. ін-ту; заст. дир. Б-ки Шлейзінгерів; архівіст Б-ки Гарвард. ун-ту (з 2004 р.); учасник XI Міжнар. конг. архівів (1988 р., Париж, Франція); чл. SAA та NEA.
- Сноу Джон** (John Snow) – бізнесмен, секретар Істор. т-ва Алабами (1878), засновник журн. «Alabama Historical Reporter».
- Сноу, Уільям Джозеф** (William Joseph Snow) – проф. історії з Ун-ту Брігама Янга; чл. Комісії по контролю за діяльністю Істор. т-ва шт. Юта.
- Сото, де Ернандо** (Hernando de Soto; 1496 (1498)–1542) – мореплавець, конкістадор, очолював першу експедицію європейців у глибину північноамер. континенту, першим перетнув р. Міссісіпі.
- Спаркс, Джеред** (Jared Sparks; 1789–1866) – видат. амер. історик, священик, колекціонер і освітянин, професор історії (з 1838 р.) і президент Гарвард. ун-ту (1849–1853); ред. журн. «North American Review». Збирав автографи батьків-засн. амер. нації. Автор праць і збірників документів: першого в США видання документів Дж. Вашингтона «The Writings

of George Washington» (12 томів вийшли друком протягом 1834–1837 pp.), «The Works of Benjamin Franklin» (1836–1840), «The Library of American Biography» (1834–1838), «The Diplomatic Correspondence of the American Revolution» (1829–1830) та ін. Дж. Спаркс був першим амер. істориком, який здійснив подорож до Європи з метою виявлення і копіювання документів з амер. історії в архівах європ. країн.

- Спелдінг, Генрі Хармон** (Henry Harmon Spalding; 1803–1874), пресвітеріан. священик; засн. першого пост. поселення Лепвей (Larwai; 1836) в Айдахо.
- Спіндлер, Роберт** (Robert Spindler) – архівіст Пібоді-музею у м. Салем, Массачусетс; профес. консультант Архіву Корпорації «Polaroid», Комісії регентів Ун-ту Каліфорнії, Ун-ту аеронавтики «Embry-Riddle», Гол. морського музею та ін.; університет. архівіст і голова Деп. архівів і спец. колекцій Б-ки Ун-ту шт. Аризона. Почес. чл. SAA; 1998 р. нагороджений призом «C. F. W. Coker Prize» за внесок у розробку і впровадження стандарту EAD.
- Спотсвуд, Сьюзан** (Susan Spotswood) – 2-й президент NSCDA у шт. Делавер (1897–1898).
- Споффорд, Ейнсворт Ренд** (Ainsworth Rand Spofford; 1825–1908) – 6-й Б-кар США; дир. Б-ки Конгресу США (1864–1897).
- Стаббс, Джозеф Едвард** (Joseph Edward Stubbs; 1850–1914) – Президент Ун-ту Невади; один із засн. Істор. т-ва Невади.
- Стайлс, Кассіус** (Cassius C. Stiles; 1860–1938) – управляючий Публ. архіву Айови (1907–1937).
- Стейнволл, Сьюзан Д.** (Susan D. Steinwall) – журналіст; архівіст Архіву історії соц. забезпечення і Колекції Центру досліджень історії імміграції; дир. Дослідн. центру Ун-ту Вісконсину в м. Рівер Фолз (1984–1987); відповід. ред. журн. «The American Archivist» (у 1980-х pp.).
- Стек, Ларрі** (Larry Steck) – співробітник з наук. досліджень в Істор. колекції Мічигану; інструктор з історії у коледжі шт. Мічиган «Lake Michigan State College» у м. Бентон Харбор (прибл. 1975–1976 pp.).
- Стентон, Елізабет Каді** (Elizabeth Cady Stanton; 1815–1902) – суфражистка, борець за відміну смертної кари та права жінок у США; у 1869 р. засн. Нац. асоц. жінок-суфражисток; у 1868–1870 pp. вид. жіночу газету «Revolution».
- Степлс, Уільям Рід** (William Read Staples; 1798–1868) – історик; виконав. секретар та чл. Ком-ту публікацій Істор. т-ва Род Айленду (1826–1827), дослідник історії Істор. т-ва Род Айленду.
- Стерлінг, Дейл Александер** (Dale Alexander Stirling; 1956 р. н.) – історик з Деп. культур. ресурсів Аляски; на безоплат. основі опікувався колекцією архів. документів в Ун-ті Аляски; ред. «Poetry North Review» (1980–1985); колекціонер.
- Стетсон, Джон Б., молодший** (John B. Stetson, Jr.; 1884–1952) – посланник США у Польщі (1925–1929); засн. Істор. т-ва шт. Флорида.
- Стефенсон, Мері Сью** (Mary Sue Stephenson) – фахівець у галузі дослідницьких методів, використання, дизайну баз даних та індексування документів; асист. проф. Шк. бібл., архів. і інформац. наук UBC (Ванкувер, Канада).
- Стібб, Хьюго Ліндерт Філіп** (Hugo Leendert Philip Stibbe; 1934–2003) – архівіст з Нац. архіву Канади.
- Стівенс, Генрі** (Henry Stevens; 1791–1867) – священик, чл. Палати представників Вермонту (1826–1827); 1-й президент і 6-кар Істор. і Антикв. т-ва Вермонту (1838–1845); протягом 1846–1856 pp. зібрав колекцію манускриптів з ранньої історії Вермонту. Батько видат. книговидавця і книготоргівця Г. Стівенса.
- Стівенс, Генрі** (Henry Stevens; 1819–1886) – бібліограф, фундатор, випускник Міддлбарі-коледжу (1839), Єльського ун-ту (1843), Гарвард. ун-ту (1844); працював клерком у Деп. казначейства і Сенаті США; допомагав створювати колекції Смітсоніїв. ін-ту, Б-ки Конгресу та Нью-Йорк. публ. б-ки. 1845 року переїхав до Лондона, де став агентом Британського музею з закупівлі амер. книг та агентом Смітсоніїв. ін-ту та Б-ки Конгресу з закупівлі книг з Європи; один з перших видавців Біблії англ. мовою. На становлення наукових інтересів Г. Стівенса значний вплив здійснила дружба з видат. амер. колекціонером П. Форсом, яка зав'язалась між двома книгознавцями під час навчання Г. Стівенса у коледжі.
- Стівенс, Джіна Маріє** (Gina Marie Stevens) – юрист, аторней, аналітик Служби досліджень для Конгресу США Б-ки Конгресу США. Автор числ. праць у сфері доступу до засекречен. інформації.
- Стіворт Вірджинія Р.** (Virginia R. Stewart) – архівіст Ун-ту Іллінойсу у м. Чикаго, чл. Комітету SAA з питань комплектування архівів документами особового походження і манускриптами (прибл. 1970-ті pp.).
- Стітт, Сьюзан** (Susan Stitt; 1942–2001) – співробітник музеїв Північ. Кароліни і Нью-Йорку (до 1990 р.); президент і голова виконавчого офісу Істор. т-ва Пенсільванії (з 1990 р.).
- Стоун, Сара** (Sara Stone) – співробітник Нац. галереї мист-в; учасник XI Міжнар. конг. архівів (1988 р., Париж, Франція).

- Стоун, Уільям Олівер (Олівер Стоун)** (William Oliver Stone; 1946 р. н.) – амер. кінорежисер, сценарист, продюсер; 1991 р. випустив кінострічку «JFK» («Джон Ф. Кеннеді. Постріли у Далласі»), яка спричинила видання спец. закону про розсекречування документів з убивства Президента США Дж. Ф. Кеннеді та формування у NARA колекції документів цієї тематики.
- Стоут, Леон** (Leon (Lee) Stout) – університет. архівіст Ун-ту шт. Пенсільванія (1974–2001); голова публ. служб і Спец. колекції Б-ки Ун-ту шт. Пенсільванія; кер. проєктів усної історії; викл. архів. курсів; чл. SHRAV Пенсільванії (до 2010 р.); чл. NHPRC (2002–2009); голова і скарбник MARAC; 56-й президент SAA (2000–2001).
- Стрітер, Себастьян Ф.** (Sebastian F. Streeter; 1810–1864) – учитель; чл. міськ. Ради Балтімору, один із засн. та авторів Статуту і Регламенту Істор. т-ва шт. Мериленд.
- Строуп, Роджер Е.** (Rodger E. Stroup) – дир. Деп. архівів і історії шт. Півден. Кароліна (1997–2009).
- Сьюард, Уільям Генрі** (William Henry Seward; 1801–1872) – Держ. секретар США (1861–1869).
- Т**
- Тайлер, Джон** (John Tyler; 1790–1862) – віцепрезидент США з 4 берез. до 4 квіт. 1841 р.; Президент США (1841–1845).
- Тайлер, Лайон Гардінер** (Lyon Gardiner Tyler; 1853–1935) – син Президента США Дж. Тайлера; президент коледжу Уільяма і Мері (Уільямсбург, штат Вірджинія) у 1888–1919 рр.
- Такер, Джордж** (George Tucker; 1775–1861) – історик, філософ, літератор; голова Деп. філософії Ун-ту Вірджинії; один із засн. Істор. т-ва Вірджинії.
- Такер, Льюїс Леонард** (Louis Leonard Tucker) – історик шт. Нью-Йорк (1966–1976).
- Таноді, Ауреліо** (Aurelio Z. Tanodi, 1914 – р. с. невід.) – архівіст і історик; засн. сучасн. Арх. служби в Аргентині та ін. країнах Півден. Америки; дир. Нац. архіву Аргентини (1959–1986); дир. Шк. архівістів Ун-ту Кордови (University of Cordoba; Аргентина); голова Ком-ту з освіти Міжамерикан. техн. ради архівів (з 1961 р.). З 2003 р. день народження Таноді відзначається як День архівістів Півден. Америки.
- Танхейм, Джон Р.** (John R. Tunheim; 1953 р. н.) – юрист, суддя шт. Міннесота; голова незалеж. комісії, відповідальної за розсекречування документів про вбивство Президента США Дж. Ф. Кеннеді «Assassination Records Review Board» (1994–1998).
- Тарстон, Семюель Ройал** (Samuel Royal Thurston; 1815–1851) – юрист, політик, приват. колекціонер; делегат Конгресу США від Тер. Орегон (1849–1851).
- Тарстон, Томас Л.** (Thomas L. Thurston) – б-кар Держ. деп. США (з 1825 р.)
- Тату, Френсіс Дж.** (Francis J. Tatu; 1928 р. н.) – амер. дипломат; працював у Гонконгу, В'єтнамі, на Тайвані, у Манілі, Таїланді, Камбоджі, Катманду, Захід. Тиморі, Індонезії, Малайзії, Брунеї, Австралії. Чл. Асоц. дипломат. студій і тренувань.
- Тафт, Уільям Говард** (William Howard Taft; 1857–1930) – Президент США (1909–1913).
- Твейтс, Ребен Голд** (Reuben Gold Thwaites; 1853–1913) – журналіст і ред. «Wisconsin Historical Collections», секретар Істор. т-ва Вісконсину (1887–1913); фундатор і 1-й президент Вісконсин. бібл. асоц. (1892–1894); президент Американ. бібл. асоц. (1900).
- Твігчелл, Ральф Емерсон** (Ralph Emerson Twitchell; 1859–1925) – юрист на залізниці у м. Санта-Фе, Нью-Мексико; організатор територ. міліції у Нью-Мексико; з 1893 року – мер м. Санта-Фе, округ. прокур.; автор дизайну прапора шт. Нью-Мексико; дир. експозиції Нью-Мексико на виставці Панама-Каліфорнія у м. Сан-Дієго; регент Музею Нью-Мексико і регент Комісії Ун-ту Нью-Мексико «A&M». Протягом 1910–1924 рр. – віцепрезидент Істор. т-ва Нью-Мексико, з 1924 року – президент. Автор двох фундамент. Праць з історії Нью-Мексико: п'ятитомника «The Leading Facts of New Mexican History» (1911–1912) та двотомника «Spanish Archives of New Mexico» (1914). Ред. і видавець «Old Santa Fe – A Magazine of History, Archaeology, Genealogy, and Biography» (видавався у 1913–1916 рр.).
- Тейлор, Алберт Пірс** (Albert Pierce Taylor; 1872–1931) – Архівіст Гаваїв (1924–1931); актив. чл. Істор. т-ва.
- Тейлор, Джон** (John H. Taylor) – пастор, голова пост-президент. штабу Р. М. Ніксона (1984–1990); дир. приват. Б-ки Президента США Р. М. Ніксона (1994–2007).
- Тейлор, Дороті К.** (Dorothy K. Taylor) – мікрофільмувальник Деп. архівів і історії шт. Вайомінг.
- Тейлор, Закарі** (Zachary Taylor; 1784–1850) – Президент США з 4 берез. 1849 р. до 9 лип. 1850 р.
- Тейлор, Хью** (Hugh A. Taylor; 1920–2005) – Архівіст пров. Альберта (1965–1968); Архівіст пров. Нью-Брансуїк (1968–1971); дир. Істор. від Нац. архіву Канади (1971–1977); Архівіст

- пров. Нова Шотландія (1977–1982); почес. чл. SAA; чл. Ком-тів 1970-х рр.; 34-й Президент SAA (1978–1979).
- Тейт, Вернон Дейл** (Vernon Dale Tate; 1909–1989) – амер. архівіст. Виконав. секретар Нац. асоц. мікрофільмування (1944–1946; з 1952 р. – секретар і ред.). Працював мікрофільмувальником у Б-ці Конгресу США (1929–1935); на посаді нач. Від. фотоархівів у Нац. архіві США (1935–1946); у Другу світову війну служив у ВМФ США, після закінчення війни працював дир. Б-ки Массачусет. технолог. ін-ту (1947–1956); 6-кар і архівіст Академії ВМФ США (1956–1966). З 1966 р. перейшов на пост. роботу до Нац. асоц. мікрофільмування, де працював до виходу на пенсію 1973 р. Автор праць: «The Present Status of Equipment and Supplies for Microphotography: A Report Prepared for the Committee on Scientific Aids to Learning» (1938), «Journal of Documentary Reproduction, 1938-1942», «From Binkley to Bush» (1946) та ін. з технологій мікрографії, фотографії архів. документів. Власноруч упорядкував свої папери і передав їх на зберігання до Б-ки ун-ту Мічигану.
- Тенер, Джін Ф.** (Jean F. Tener) – архівіст Деп. рідкіс. Книг та спец. колекцій Б-ки Ун-ту Калгарі (Канада).
- Теппен, Бенджамін** (Benjamin Tarpen) – фундатор та 1-й президент Істор. і філос. т-ва Огайо.
- Тернбаух, Рой** (Roy C. Turnbaugh) – дир. Архіву Півден. Кароліни; президент NAGARA (1998–2000).
- Террелл, Джозеф Мерівезер** (Joseph Meriwether Terrell; 1861–1912) – губ-р шт. Джорджія (1902–1907).
- Тетнелл Уолтер** (Walter G. Tatnall) – архівіст Публ. архіву шт. Делавер (з 1913 р.)
- Тейффт, Ізраел Кіч** (Israel Keech Tefft; 1794–1862) – колекціонер; засн. колекції Істор. т-ва Джорджії.
- Тіббо, Хелен Р.** (Helen R. Tibbo) – фахівець у сфері створення архівних баз даних для академ. досліджень; співробітник Шк. інформац. і бібл. наук Ун-ту Північ. Кароліни у м. Чепел-Хілл; чл. редколегії «The American Archivist»; чл. Ради і 66-й президент SAA (2010–2011).
- Тібодо, Кеннет** (Kenneth Thibodeau) – амер. архівіст, вчений у галузі управління документацією, машиночитан. та електрон. документів, архівіст відділу машиночит. Документів NARA (1975–1978); голова Від. управління документацією Нац. ін-ту охорони здоров'я (1978–1988); дир. Центру електрон. документів NARA (1988–1995); голова Від. управління документацією Деп. оборони (1995); заст. дир. програми сучас. документів NARA (1996–1998); дир. проекту по створенню Архіву електрон. документів «ERA» (1998–2009); дир. Центру перспект. систем і технологій NARA (2009–2010); співробітник лабораторії інформац. технологій Нац. ін-ту стандартів і технологій (з 2011 р.); учасник проекту «InterPARES».
- Тін, Клод Холстід Ван** (Claude Halstead Van Tuine; 1869–1930) – амер. історик. Навчався в ун-тах Мічигану (1896), Лейпцига і Парижа (1897–1898); захистив доктор. дис. в ун-ті Пенсільванії (1900). Викладав історію в ун-ті Мічигану (1903–1930); з 1911 р. очолював Деп. історії ун-ту Мічигану, Істор. комісію шт. Мічиган, входив до Асоц. ред. журн. АНА «The American Historical Review». Автор праць: «The Loyalists in the American Revolution» (1902); «Guide to the Archives of the Government of the United States in Washington» (у співавторстві з У. Г. Ліландом; 1904); «The American Revolution» (1905); «School History of the United States» (у співавторстві з О. К. Мас-Логхліном; 1911); «Causes of the War of Independence» (1921); «India in Ferment» (1923); «England and America, Rivals in the American Revolution» (1927). Редагував «The Letters of Daniel Webster» (1902).
- Тодд, Джон Пейн** (John Payne Todd; 1792–1852) – син дружини Президента США Дж. Медісона, Доллі Пейн Медісон, від першого шлюбу з Джоном Тоддом.
- Толмедж, Джеймс Едвард** (James Edward Talmage; 1862–1933) – мормон, чл. Кворуму дванадцяти ап. Церкви Ісуса Христа Святих остан. Днів; президент Ун-ту Дезерет (Ун-т шт. Юта); президент Істор. т-ва шт. Юта (1909–1912).
- Томас, Адріана** (Adrienne C. Thomas) – історик-архівіст; заст. асист. Архівіста США з адміністр. служб та дир. Від. планування і аналізу в Офісі виконав. дир. (1984–1994); пом. Архівіста США з питань адміністрації і голова фінанс. офісу (1994–2007); в. о. Архівіста США (2008–2009). Стаж роботи у NARA – понад 40 років.
- Томас, Девід Йансі** (David Yancey Thomas; 1872–1943) – історик, викл. історії та політ. наук в ун-ті Флориди (1905–1907); проф. історії і політ. наук Ун-ту Арканзасу (1907–1912); проф. і голова Деп. істор. і політ. наук Ун-ту Арканзасу (1912–1940); фундатор Арканзас. істор. асоц. (лют. 1941 р.); чл. Комісії публ. архівів АНА у Флориді.
- Томас, Елберт Дункан** (Elbert Duncan Thomas; 1883–1953) – мормон, чл. Демократ. партії США; служив у місії мормон. церкви в Японії (1907–1912); проф. політ. наук і історії Ун-ту

- Юти (з 1912 р.); Сенатор США (1933–1951). Тесть 3-го Архівіста США У. К. Гровера, який був одружений з дочкою Сенатора – Естер (1913–2007).
- Томас, Ісайя** (Isaiah Thomas; 1749–1831) – колекціонер з Бостона, засн. Американ. антикв. т-ва.
- Томас, Роджер** (Roger Thomas) – архівіст Зали документів шт. Мериленд; секретар SAA (1950–1953).
- Томлін, Патрік Л.** (Patrick L. Tomlin) – магістр бібліотек. наук; 2008 р. у Шк. інформац. і бібліотек. наук Ун-ту Північ. Кароліни у м. Чепел Хілл захистив дис. «The Archival Unconscious: Thomas Owen and the Founding of the Alabama Department of Archives and History», присвячену історії першого в США Деп. архівів і історії шт. Алабама та його директора Т. М. Оуену.
- Томпсон, Едвін** (Edvin A. Thompson) – автор термінолог. словника «A Glossary of American Historical and Literary Manuscript Terms», виданого 1965 р.
- Томпсон, Кетрін М.** (Kathryn M. Thompson) – чл. Т-ва архівістів Великобританії; чл. Ком-ту з освіти (прибл. 1980-ті рр.); чл. Істор. асоц. Великобританії.
- Тоннер, Джон** (John A. Tonner) – б-кар Держ. деп. США.
- Топлович, Енн** (Ann Toplovich) – археолог, історик; заст. уповноваженого з питань консервації істор. об'єктів у шт. Теннессі; спеціаліст з істор. зберігання Істор. комісії Теннессі (1979–1983); виконав. дир. Істор. т-ва Теннессі (з 1990 р.); чл. AASLH; чл. числ. істор. комісій із відзначення ювілей. дат у шт. Теннессі.
- Топпан, Роберт Ноксон** (Robert Noxon Торпан; 1836–1901) – історик шт. Массачусетс; чл. Американ. антикв. т-ва, Американ. філос. т-ва, Массачусет. істор. т-ва, Антикв. т-ва Філадельфії, Істор.-генеалог. т-ва Нової Англії, Американ. істор. асоц.; учасник Міжнар. стат. конг. у Берліні (1863), Монетарного конг. у Парижі (1867), Міжнар. конг. з уніфікації мір, ваги та грошей у Парижі (1878). Автор праць «Historical Summary of Metallic Money» (Істор. огляд металевих грошей, 1884), «Monetary Unification» (Уніфікація монет, 1888) та ін.
- Торнтон, Мері Ліндсей** (Mary Lindsay Thornton) – б-кар Ун-ту та Істор. т-ва Північ. Кароліни.
- Трайон, Рой** (Roy H. Tryon) – дир. б-ки Ін-ту етніч. досліджень (Філадельфія); Архівіст Істор. т-ва шт. Вісконсин та Істор. б-ки Бентлі Ун-ту Мічигану; Архівіст і рекорд-менеджер шт. Півден. Кароліна; координатор SHRAP шт. Півден. Кароліна (1997–1998); Архівіст і менеджер з управління документацією шт. Делавер, кер. Бюро архівів і управління документацією шт. Делавер (1988–1990); президент NAGARA (1990–1992); голова COSHRC (1995–1996); представник NAGARA у NHPRC (з 2007 р.).
- Трамбалл, Девід** (David Trumbull; 1751–1822) – син губ-ра Джонатана Трамбалла.
- Трамбалл, Джеймс Хеммонд** (James Hammond Trumbull; 1821–1897) – онук губ-ра Джонатана Трамбалла і син Джона Трамбалла; ред. видавець, юрист, мовознавець; д-р юриспруденції та філології індіан. мов; політик, громад. діяч; чл. Американ. азіат. т-ва, Американ. філос. асоц.; чл. (з 1847 р.), секретар (1848–1863) та президент (1863–1889) Істор. т-ва шт. Коннектикут; 1-й б-кар Б-ки шт. Коннектикут (з 1854 р.).
- Трамбалл, Джозеф** (Joseph Trumbull; 1737–1778) – генерал, син губ-ра Джонатана Трамбалла, колекціонер документів колонії Коннектикут.
- Трамбалл, Джон** (John Trumbull; 1756–1843) – суддя, син губ-ра Джонатана Трамбалла; засн. Істор. т-ва Коннектикуту, 1-й президент Істор. т-ва Коннектикуту (1825–1839).
- Трамбалл, Джонатан** (Jonathan Trumbull, Sr.; 1710–1785) – губ-р колонії Коннектикут (1769–1776); чл. Ком-ту для вивчення документів Коннектикуту.
- Трамбалл, Фейт Уодсворт** (Faith Trumbull Wadsworth; 1769–1846), дружина Девіда Трамбалла.
- Тревер, Карл Л.** (Karl L. Trever; 1903–1984) – ред. журн. «The American Archivist» (1949–1956). Один із засн. SAA, актив. учасник створення архіву ООН та ІСА. Викл. історії і політ. наук в ун-тах Іллінойсу (1926–1930) та Бостона (1930–1933, у цей період отримав доктор. ступінь у Гарварді). Асист. у чит. залі Б-ки Конгресу США (1933–1936); архівіст (1936–1938), б-кар (1938–1944), організатор тренув. курсів для інозем. архівістів (1944–1947); зав. секції у Від. документів природн. ресурсів (1947–1951), зав. Від. виставок і публікацій (1951–1957), спец. пом. Архівіста США з управління президент. б-ками (1957–1964) NARS. Автор статей «Administrative History in Federal Archives» (1941), «The Organization and Status of Archival Training in the United States» (1948), «The American Archivist: The Voice of a Profession» (1952) та ін.
- Трейсі, Джеймс Дж.** (James J. Tracy) – зав. Архіву шт. Массачусетс, прибл. у 1890-х рр.
- Трент, Дженніфер** (Jennifer Grant) – учасник проекту InterPARES; ред. вид. «Archives and

Museum Informatics: the cultural heritage informatics quarterly» (1997–2000); вик. дир. консорціуму «Art Museum Image Consortium» (1997–2005); партнер у компанії «Archives & Museum Informatics» («Архівна і музейна інформатика»), засн. разом із Д. Бірманом для надання консультацій архівам і музеям у сфері зберігання цифрової документальної спадщини. Чл. Американ. асоц. музеїв.

- Трінкаус-Рендалл, Грегор** (Gregor Trinkaus-Randall) – спеціаліст у сфері консервації та забезпечення збереженості документів, у т. ч. на цифр. носіях; куратор програм врятування архівів у надзвичайних ситуаціях і відновлення постраждалих у катастрофах документів; спеціаліст зі зберігання документів Массачусет. комісії уповноважених б-к (з 1988 р.); почес. чл. SAA (2006); 67-й президент SAA (2011–2012); чл. ACA, NEA, MAC.
- Тріст, Ніколас Філіп** (Nicholas Philip Trist; 1800–1874) – амер. дипломат; консул США у Гавані, Куба (1833–1840).
- Троуп, Джордж Майкл** (George Michael Troup; 1780–1856) – губ-р шт. Джорджія (1823–1827); сенатор США від шт. Джорджія (1816–1818 та 1829–1833).
- Тру, Гордон Хейнс** (Gordon Haines True; 1868–1928) – проф. агрономії Ун-ту Невади; один із засн. Істор. т-ва Невади.
- Трумен, Гаррі С.** (Harry S. Truman; 1884–1972) – Президент США (1945–1953).
- Тшан, Рето** (Reto Tschan) – випускник курсу відомого канад. вченого Т. Іствуда з Шк. бібл., архів. і інформац. наук UBC (Ванкувер, Канада). Автор статті «A Comparison of Jenkinson and Schellenberg on Appraisal» (American Archivist; 2002, Fall; Vol. 65, № 2; P. 176–195), нагороджений 2002 р. призом Т. К. Піза за кращу студентську працю. Ст. архівіст «NBOS plc Group» (Единбург, Шотландія) та чл. Т-ва архівістів Шотландії.
- У**
- Уайлдер, Уільям** (William H. Wilder; 1836–1885) – приват. колекціонер із Луїзіани.
- Уайллі, Роберт Крічтон** (Robert Crichton Wylie; 1798–1865) – Міністр інозем. справ Королівства Гаваї (1845–1865).
- Уайстер, Каспер II** (Caspar Wistar, II; 1801–1867) – один із засн. Істор. т-ва Пенсільванії (1825).
- Уайт, Ендрю Діксон** (Andrew Dickson White; 1832–1918) – проф. історії Ун-ту Мічиган; 1-й президент АНА (1884–1885).
- Уайт, Сара** (Sara White) – асист. архівіста Істор. т-ва Вісконсину (Медисон, Вісконсин; у 2013 р.); чл. SAA.
- Уайтінг, Генрі** (Henry Whiting; 1788–1851) – бригад. Генерал Армії США; регент Ун-ту Мічигану; один із засн. та секретар Істор. т-ва Мічигану (1828–1833).
- Уайтхед, Уільям Еді** (William Adeed Whitehead; 1810–1884) – секретар Істор. т-ва шт. Нью-Джерсі, президент Бібл. асоц. Ньюарку (1845–1884).
- Уайтхілл, Уолтер Майр** (Whitehill Walter Muir; 1905–1978) – історик-мідівіст; дир. і б-кар Бостонського Атенауму (1946–1973; проф. історії Гарвард. ун-ту (1951–1972). Автор праці «Independent Historical Societies» (Boston Athenaeum, 1962). Колекція документів У. М. Уайтхілла, зібрана вченим упродовж за 1941–1978 рр. і упорядкована особисто, зберігається в Архіві Істор. т-ва Массачусетсу.
- Уартон, Томас** (Thomas I. Wharton; 1791–1856) – один із засн. Істор. т-ва Пенсільванії (1825).
- Уебстер, Деніел** (Daniel Webster; 1782–1852) – політ. і держ. діяч; Держ. секретар США (1841–1843, 1850–1852); сенатор (1827–1841, 1845–1850) та чл. Палати представників (1813–1817, 1823–1827).
- Уейлес, Бенджамін Леонард Ковінгтон** (Benjamin Leonard Covington Wailes; 1797–1862) – геолог, плантатор; президент першого Сільськогосподар. т-ва шт. Міссісіпі.
- Уейнстейн, Аллен** (Allen Weinstein) – історик; проф. історії Сміт-коледжу (1966–1981), Джорджтаун. ун-ту (1981–1984), Бостон. ун-ту (1985–1989); президент неприбутк. фундації Центр демократії (1985–2003), яка наглядала за проведенням виборів у Сальвадорі, Нікарагуа, Панамі, на Філіппінах і в Росії; дир. Б-ки Президента США Дж. Г. У. Буша (2004–2005), 9-й Архівіст США (2005–2008).
- Уелдон, Едвард** (Edward Weldon) – ред. «The American Archivist» ((1971)1972–1975). Працював на посадах дир. філії Нац. архіву США в Атланті, ст. архівіста з питань експертизи цінності, голови Ред. колегії Нац. архіву США, Архівіста шт. Нью-Йорк, асист. Архівіста США, дир. Деп. архівів і історії шт. Джорджія (1982–2000). Один із засн. та перший президент Т-ва архівістів шт. Джорджія, один із засн. MARAC. Почес. чл. (з 1974 р.) та 37-й президент SAA (1981–1982). Чл. Ради дир. NAGARA та NHPRC. Автор статей «Lest We Forget: Setting Priorities for the Preservation and Use of Historical Records» (1977), «Archives and the Challenges of Change» (1983). Т-вом архівістів шт. Джорджія 2000 р. засн. стипендію на честь Е. Уелдона для покриття витрат на участь архівістів у щорічних зустрічах чл. т-ва.

- Уеллес, Мерл У.** (Merle W. Welles; 1920–1995) – перший Архівіст та Історик шт. Айдахо.
- Уеллс, Френк Л.** (Frank L. Wells) – асист. координатора Міждеп. комісії по спрощенню офісних процедур, секретар Міждеп. комісії по спрощенню офісних процедур у другій половині 1920-х рр.
- Уестервелт, Уільям Дрейк** (William Drake Westervelt; 1849–1939) – священик конгрегац. Церкви, збирач гавай. легенд і фольклору; чл. Гавай. Істор. т-ва.
- Уїкс, Стивен Борегард** (Stephen Beauregard Weeks; 1865–1918) – історик, освітянин, колекціонер, суперінтендант індіан. шк. в Аризони; один із засн. Півден. істор. асоц.
- Уїлкінсон, Джеймс** (James Wilkinson; 1757–1825) – генерал, перший губ-р Тер. Луїзіана (1805–1807).
- Уїлкс, Чарльз** (Charles Wilkes; 1798–1877) – кер. Нац. науково-дослідн. експедиції по вивченню тихоокеан. узбережжя Північ. Америки, Антарктики, Австралії, Південно-Схід. Азії (1838–1842).
- Уїллард, Емма Харт** (Emma Hart Willard; 1787–1870) – активістка руху жінок за право отримувати вищу освіту; заснувала першу в США шк. вищої освіти для жінок у м. Трой, шт. Нью-Йорк.
- Уїллерд, Джеймс Філд** (James Field Willard; 1876–1935) – історик, проф. історії Ун-ту Колорадо (прибл. 1918 р.); чл. Комісії публ. архівів АНА від Вайомінгу.
- Уїлліс, Джордж** (George Wyllys; 1710–1796) – секретар колонії Коннектикут (1734–1796), чл. Ком-ту для вивчення документів Коннектикуту.
- Уїлсон, Джон Літтлджон** (John Littlejohn Wilson; 1813–1899) – філантроп і благодійник з Сент-Огастина, шт. Флорида.
- Уїлсон, Дон У.** (Don W. Wilson; 1942 р. н.) – історик, проф. Ун-ту Мічигану та Вошборн-ун-ту (Washburn University); Центру президент. досліджень у Техас. «А&М» ун-ті; архівіст Істор. т-в шт. Канзас та Істор. т-ва шт. Вісконсин; заст. дир. Б-ки Президента США Д. Д. Ейзенхауера; перший дир. Б-ки Президента США Дж. Р. Форда (1981–1987); 7-й Архівіст США з 4 груд. 1987 р. до 24 берез. 1993 р.; виконав. дир. Б-ки Президента США Дж. Г. У. Буша та Фундації Президентської б-ки Дж. Г. У. Буша (1993–1998).
- Уїлсон, Емілі Ллойд** (Emily Lloyd Wilson; 1868–1960) – історик і б-кар-ентузіаст з Істор. т-ва Сент-Огастина, шт. Флорида.
- Уїлсон, Льюїс Раунд** (Louis Round Wilson; 1876–1979) – б-кар Ун-ту та Істор. т-ва Північ. Кароліни з 1901 р.
- Уїлсон, Ян Е.** (Ian E. Wilson; 1943 р.н.) – Нац. Архівіст Канади (1999–2004), Б-кар і Архівіст Канади (з 2004 р.).
- Уїльямс, Артур Т.** (Arthur T. Williams) – президент Істор. т-ва Флориди (з 1924 р.).
- Уїнзор, Джастін** (Justin Winsor; 1831–1897) – куратор Бостон. публ. б-ки (1868–1877); б-кар Гарвард. ун-ту (з 1877 р.), один із засн. і перший президент ALA (1876–1885; лип. – жовт. 1897 р.), ред. 8-томного вид. «Narrative and Critical History of America» (1887); автор «Memorial History of Boston» (1881).
- Уїнзор, Малфорд** (Mulford Winsor; 1874–1957) – журналіст і видавець «Yuma Sun», «Morning Sun», «Daily Globe»; пом. клерка Палати представників Тер. Аризона (1901–1905); делегат Конститут. конвенції Аризони (1910); секретар губ-ра Аризони; сенатор шт. Аризона; дир. Деп. б-ки та архіву і б-кар шт. Аризона (1932–1957).
- Уїнстон, Гаррард Б.** (Garrard B. Winston) – в. о. Секретаря Казначейства США у другій половині 1920-х рр.
- Уїтні, Орсон Фергюсон** (Orson Ferguson Whitney; 1855–1931) – мормон, чл. Кворуму дванадцяти ап. Церкви Ісуса Христа Святих останніх днів; президент Істор. т-ва шт. Юта (1902–1908).
- Уїчард, Уїлліс Педжетт** (Willis Padgett Whitchard; 1940 р.н.) – юрист, історик, політик, суддя; засн. Бібл. асоц. м. Дарем (2000); чл. Палати представників, Сенату (1966–1980) та Верхов. суду (1986) шт. Північ. Кароліна; декан юрид. шк. Ун-ту Кемпбелла; чл. Істор. т-ва Північ. Кароліни.
- Уїбаррі, Джордж С.** (George S. Ulibarri) – співробітник NARS (з 1956 р.); голова Ком-ту з термінології та ген. секретар Міжамерикан. техн. ради архівів (з 1961 р.).
- Уолворс, Елворд Клеренс** (Alvord Clarence Walworth; 1868–1928) – проф. амер. історії; проф. історії Ун-ту Іллінойсу.
- Уолкер, Томас** (Thomas Walker; 1715–1794) – засн. перших поселень на тер. сучас. шт. Кентуккі.
- Уолкер, Чарльз Айріш** (Charles Irish Walker; 1814–1895) – юрист, історик і освітянин; доктор права (1874); чл. законодав. зборів шт. Мічиган (1840–1841); юрист у Детройті (1851–1881); один із засн. юрид. ф-ту та проф. права (1859–1876, 1879–1881, 1886–1887) Ун-ту Мічигану; суддя окруж. суду округу Уейн (1867); чл. і президент Детройт. комісії з питань освіти, актив. чл. Істор. т-ва Мічигану.
- Уоллес, Девід** (David A. Wallace) – асоц. проф. Шк. інформації Ун-ту Мічигану (на 2013 р.); чл. SAA.

Уолліс, Тікл Северн (Teackle Severn Wallis; 1816–1894) – президент Істор. т-ва шт. Мериленд (1892–1894).

Уолтерс, Тайлер О. (Tyler O. Walters) – співробітник Деп. архівів і історії шт. Північ. Кароліна (1987–1988); пом. архівіста Північно-захід. ун-ту (Чикаго – Еванстон; Іллінойс) у 1988–1992 рр.; університет. архівіст і асист. проф. (1992–1996), голова Деп. спец. колекцій (1996–1998) і асоційов. проф. (1997), дир. публ. служб і колекцій (1998) Б-ки Ун-ту шт. Айова; дир. Б-ки і Центру знань імені У. Р. Хеслтона (1998–2001); асоц. дир. технолог. і ресурс. служб Б-ки та інформ. центру Georgia Tech (з 2002 р.).

Уоррен, Джордж (George E. Warren) – Архівіст шт. Колорадо (1974–1987).

Уоррен, Ерл (Earl Warren; 1891–1974) – Голова Верховн. суду США (1953–1969). Голова комісії із розслідування обставин убивства Президента США Дж. Ф. Кеннеді «Warren Commission» (1963–1964).

Уорфілд, Едвін (Edwin Warfield; 1848–31 берез. 1920) – губ-р шт. Мериленд (1904–1908); президент Істор. т-ва шт. Мериленд (1913–1920), чл. Ком-ту «трюх» для збирання документів часів Першої світової війни у Мериленді (засн. у 1920).

Уоткінсон, Девід (David Watkinson; р. н. невід. – 1857) –бізнесмен, на кошти якого споруджено будинок для б-ки Істор. т-ва Коннектикуту (Watkinson Library of Reference).

Ф

Фагерланд, Лайза (Liisa Fagerlund) – кер. Архиву шт. Юта (1983–1986); актив. чл. NAGARA (Advanced Institute for Government Archivists – перспективне планування управління електрон. документами) у 1989–1990 рр.; кер. проекту «IRM» та ін.; кер. Секції архіву та управління документацією в ООН.

Фалб, Сьюзан Розенфелд (Falb Susan Rosenfeld) – історик; викл. історії Ун-ту Джорджтауну, Акад. ФБР, Американ. ун-ту, Ун-ту Співдружності Вірджинія, Гарвард. ун-ту; співробітник Від. цив. архівів і машиночит. документів Нац. архіву США; перший офіц. історик ФБР (1984–1994).

Фарб, Шерон (Sharon Farb) – б-кар Каліфорн. ун-ту (UCLA Library, Лос-Анджелес) з серп. 2007 р.; учасник проекту «InterPARES».

Фармер, Джон (John Farmer; 1789 – 13 серп. 1838) – чл. Массачусет. істор. т-ва, Істор. т-ва шт. Мен, чл. Амер. антикв. т-ва, секретар Істор. т-ва Нью-Гемпшира (1823–1838); Архівіст шт. Нью-Гемпшир (1837–1838); секретар

Т-ва боротьби проти рабства у Нью-Гемпширі; чл. Королів. т-ва Північних антикварів у Копенгагені (з серп. 1837 р.).

Фарнхем, Джон Хей (John Hay Farnham; 1791–1833) – юрист і політик; чл. Ген. асамблеї та клерк Сенату (1822–1833); засн. системи публ. шк. Індіани, фундатор Істор. т-ва Індіани.

Фейрбенкс, Джордж Рейнсфорд (George Rainsford Fairbanks; 1820–1906) – юрист; засн. і 1-й президент Істор. т-ва Флориди.

Фейт, Якоб (Йохан) Адріан (Jacob A. Feith (англ.); Johan Adriaan Feith (голланд.); 1858–1913) – голланд. архівіст; доктор права (1885); син архівіста м. Гронінген Генріха Октавія Фейта (Hendrik Octavius Feith, 1813–1895); співробітник Архіву Гронінгена (з 1884); держ. архівіст у м. Гронінген (з 1892 р.) один із засн. Асоц. архівістів Нідерландів (1891); у співавторстві із С. Мюллером та Р. Фруїном опублікував підручник із систематизації та описування архівів «Handleiding voor het ordenen en beschrijven van archieven» (1898); пер. і вид. у США в 1940 р. (S. Muller, J. A. Feith, R. Fruin. Manual for the Arrangement and Description of Archives. New York, 1940).

Фелт, Джозеф Барлоу (Joseph Barlow Felt; 1789–1869) – пастор конгрегац. церкви в Шароні та Гамільтоні, історик; чл. (з 1830 р.) Массачусет. істор. т-ва; Архівіст Массачусет. архіву (з 1835 р.) та б-кар Массачусет. істор. т-ва (1842–1854); чл. Ком-ту з редагування істор. вид. (з 1836 р.); чл. і б-кар Американ. антикв. т-ва (1841); засн. та секретар Американ. стат. асоц. (1839–1859); чл. (1845), президент (1850), почес. чл. (1855) Істор.-генеалог. т-ва Нової Англії; б-кар Конгрегац. бібл. асоц. Бостона (1852–1853); чл. масон. ложі.

Феннер, Джеймс (James Fenner; 1771–1846) – губ-р шт. Род-Айленд, 1-й президент Істор. т-ва Род-Айленду (1822–1833).

Фернас, Роберт Уїлкінсон (Robert Wilkinson Furnas; 1824–1905) – губ-р шт. Небраска (1873–1875).

Феррієро, Девід С. (David S. Ferriero) – б-кар; служив у ВМФ США під час війни у В'єтнамі; б-кар Дюк-ун-ту (Duke University, м. Дарем, шт. Північ. Кароліна) у 1996–2004 рр.; співробітник Б-ки Массачусет. технолог. ін-ту; дир. Нью-Йорк. публ. б-ки імені Ендрю У. Меллона (2004–2009); 10-й Архівіст США з 6 лис. 2009 р.

Ферріс, Вудбрідж Натан (Woodbridge Nathan Ferris; 1853–1928) – губ-р шт. Мічиган (1913–1917).

Філд, Маршалл (Marshall Field; 1834–1906) – бізнесмен, засновник компанії «Marshall Field

- and Company»; 1890 року подарував землю для заснування Ун-ту Чикаго; 1893 року подарував 1 млн дол. для створення Музею природн. історії у Чикаго (музей імені Маршалла Філда).
- Філіпс, Алберт Ф.** (Albert F. Philips; 1850–(1933 ?)) – президент Істор. т-ва шт. Юта (1926–1931).
- Філліпс, Пол Крайслер** (Paul Chrisler Phillips; 1883–1956) – проф. історії Ун-ту Монтани (1911–1954); чл. Комісії публ. архівів АНА від Монтани.
- Філліпс, Ульріх Боннелл** (Ulrich Bonnell Phillips; 1877–1934) – історик у шт. Джорджія.
- Філмор, Міллард** (Millard Fillmore; 1800–1874) – віце-президент США з 4 берез. 1849 р. до 9 лип. 1850 р.; Президент США (1850–1853).
- Філмор, Міллард Пауерс** (Millard Powers Fillmore; 1828–1889) – син Президента США М. Філмора; юрист, приват. секретар М. Філмора; клерк федер. суду.
- Фінч, Герберт** (Herbert C. Finch; р. н. невід. – 2005) – асист. дир. Б-ки Корнелівського ун-ту.
- Фіцпатрік, Джон Клемент** (John Clement Fitzpatrick; 1876–1940) – пом. голови Від. манускриптів Б-ки Конгресу США (1902–1928); автор праці з каталогізації і систематизації манускриптів «Notes on the Care, Cataloguing, Calendaring and Arranging of Manuscripts» (перше вид. 1913 р.; наступні вид. 1921, 1928, 1934 рр.).
- Фіш, Карл Расселл** (Carl Russell Fish; 1876–1932) – історик, проф. історії Ун-ту Вісконсин-Медісон; почес. чл. Королів. істор. т-ва Великобританії; чл. Комісії публ. архівів АНА від Вісконсину.
- Фішбейн, Мейер Гаррі** (Meyer Harry Fishbein) – історик, архівіст; співробітник Нац. архіву США у 1940–1980-х рр.: працював як спеціаліст по документах сфери бізнесу і економіки, дир. Від. експертизи цінності документів та дир. Від. воєнних архівів NARS (1957–1980-ті рр.); очолював Ком-т з автоматизації ІСА (у 1970-х рр.); почес. чл. та чл. Ради SAA.
- Фішел, Леслі молодший** (Leslie H. Fishel, Jr.; 1921–2010) – дослідник афро-амер. історії; дир. Вісконсин. істор. т-ва (1959–1969); фундатор колекції матеріалів з історії боротьби за громадян. права Вісконсин. істор. т-ва; засн. Вісконсин. ради місцевої історії.
- Флекнер, Джон** (John A. Fleckner) – гол. архівіст Смітсонів. нац. музею амер. історії (з 1982 р.); 45-й президент SAA (1989–1990).
- Флемінг, Френсіс Філліп** (Francis Phillip Fleming; 1841–1908) – адвокат, губ-р шт. Флорида (1889–1893); 2-й президент Істор. т-ва Флориди.
- Флік, Александер** (Alexander C. Flick; 1869–1942) – голова Деп. історії і політ. наук Сиракузького ун-ту (Syracuse University) шт. Нью-Йорк (1899–1923); історик і дир. Архіву шт. Нью-Йорк (1923–1939); чл. організац. ком-ту зі створення SAA.
- Флінн, Джордж** (George Q. Flynn) – проф. історії ун-тів у Сіетлі, Індіані, Майамі та Техас. техногол. ін-ті; чл. АНА та SAA.
- Флойд, Джон** (John Floyd; 1783–1837) – губ-р штату Вірджинія (1830–1834).
- Фоджерті, Джеймс** (James Fogerty) – дир. мережі регіон. архів. центрів Істор. т-ва шт. Міннесота.
- Фокс, Сьюзан Е.** (Susan E. Fox) – виконавчий дир. SAA (1994–2002).
- Форбс, Джон** (John Forbes) – б-кар Нью-Йорк. істор. т-ва (прибл. 1803–1804).
- Форд, Джеральд Рудольф** (Gerald Rudolph Ford; 1913–2006) – Президент США (1974–1977).
- Форд, Уортінгтон Чонсі** (Worthington Chauncey Ford; 1858–1941) – Президент АНА (1917); ред. серії «Батьки – засн. амер. нації»; перший голова Бюро статистики Держ. деп. США (1885–1889); кер. Від. манускриптів Б-ки Конгресу США (1902–1908/1903–1909).
- Форман, Жозефіна** (Josephine Forman) – архівіст Південно-захід. Техас. конф. Об'єдн. методист. церкви; автор історії методист. церкви в США «We Finish to Begin: A History of Travis Park United Methodist Church, 1846–1991».
- Форс, Пітер** (Peter Force; 1790–1868) – політик, колекціонер і видавець, архівіст, історик; зібрав колекцію документів з історії Американ. революції, документи якої охоплюють 1774–1776 рр. При купівлі колекції Конгресом США її вартість сягнула 100 тис. дол. Колекція зберігається у Б-ці Конгресу США.
- Фортъє, Елсі** (Alcee Fortier; 1856–1914) – проф. франц. мови Тулейн. ун-ту в Луїзіані, президент Істор. т-ва Луїзіани у 1888 р.
- Фортъє, Норман** (Normand Fortier) – архівіст Нац. архіву Канади (з 1992 р.); спеціаліст у сферах усної історії і експертизи цінності документів.
- Фостер, Джеймс У.** (James W. Foster) – ред. журн. Істор. т-ва шт. Мериленд «Maryland Historical Magazine» (1939–1950).
- Фостер, Джошуа Хілл** (Joshua Hill Foster; 1819–1904) – проф. філософії Ун-ту Алабами.
- Фостер, Теодор** (Theodore Foster; 1752–1828) – політик і колекціонер; засн. колекції Істор. т-ва шт. Мен; 1-й віце-президент Істор. т-ва шт. Род Айленд (1822–1828).

- Франклін, Бенджамін** (Benjamin Franklin; 1706–1790) – «батько-засн. амер. нації», політ. діяч, дипломат, учений. Підпис Б. Франкліна стоїть під Декларацією незалежності США, Конституцією США, Версальським мирним договором (1783). Розробник Великої держ. печатки США. Чл. Російської акад. наук.
- Фредерік, Роберт** (Robert A. Frederick) – історик; автор праці «Caches of Alaskana: Library and Archival Sources of Alaskan History» (Alaska Methodist University, 1967).
- Фрейвогел, Елсі Фрімен** (Elsie Freeman Freivogel) – голова Від. манускриптів Б-ки Ун-ту Вашингтону; асист. хранителя манускриптів Архіву амер. мистецтва Смітсонів. ін-ту; дир. програм академ. архів. освіти Управління освіт. програм NARS у 1970-х рр. Чл. Нац. орг-ції жінок. Чл. Ком-ту зі статусу жінок в істор. і бібл. професії 1970-х рр. SAA.
- Фрейдел, Френк** (Frank Freidel; 1916–1993) – перший біограф Президента США Фр. Д. Рузвельта і перший дослідник його документ. спадщини; проф. історії Гарвд. ун-ту (1955–1981).
- Фрімен, Роуланд** (Rowland G. Freeman; 1922 р. н.) – морський льотчик; кер. GSA у 1979–1981 рр.
- Фрімонт, Джон Чарльз** (John Charles Fremont; 1813–1890) – мандрівник і дослідник, губ-р Тер. Аризона (1878–1881); сенатор від шт. Каліфорнія (1850–1851); військ. губ-р Каліфорнії (14 січ. – 1 берез. 1847 р.).
- Фрін, Томас** (Thomas Frean; 1793–1861) – Ген. землемір шт. Півден. Кароліна.
- Фруїн, Роберт** (Fruin Robert; 1857–1935) – голланд. юрист і архівіст; співробітник Рейхсархіву в Утрехті (1888–1894); архівіст Рейхсархіву м. Мідделбург (1894–1912); голова Рейхсархіву у Гаазі (1912–1933); один із засн. Асоц. архівістів Нідерландів (1891); у співавторстві із С. Мюллером та Й. (Я.) А. Фейтом опублікував підручник із систематизації та описування архівів «Handleiding voor het ordenen en beschrijven van archieven» (1898); пер. і вид. в США у 1940 р. (S. Muller, J. A. Feith, R. Fruin. Manual for the Arrangement and Description of Archives. - New York, 1940).
- Фуллер, Сара Маргарет Оссолі (Маргарет Фуллер)** (Sarah Margaret Fuller Ossoli; 1810–1850) – журналіст, письменниця, критик; борець за права жінок; послідовниця трансценденталізму; автор першої книги про фемінізм – «Жінка XIX століття».
- Фултон, Роберт Ларден** (Robert Lardin Fulton; 1847–1924) – ред. «Reno Evening Gazette»; один із засн. Істор. т-ва Невади.

Фут, Кеннет Е. (Kenneth E. Foote) – проф. географії Ун-ту Техасу в м. Остін; проф. географії Деп. географії Ун-ту Колорадо у м. Боулдер. Сфера наук. досліджень – трагедії людства і знищення пам'яті і культури.

Х

- Хаас, Річард Л.** (Richard L. Haas; 1957–1987) – спеціаліст з управління документацією Ун-ту Цинциннаті (1979–1981); менеджер з управління документацією Архіву Гарвд. ун-ту (1982–1987); один із учасників дискусії про експертизу цінності архівних колекцій.
- Хаббард, Роберт Д.** (Robert D. Hubbard) – дир. з персоналу NARA.
- Хазард, Ебенезер** (Ebenezer Hazard; 1744–1817) – уродженець м. Філадельфія, Пенсільванія; закінчив Принстон. ун-т (1762); перший кер. Поштової служби США (1776–1782). Мандруючи поштовими шляхами, збирав джерела з ранньої історії Америки. Опублікував першу збірку документів з історії США «Historical Collections: Consisting of State Papers and Other Authentic Documents, Intended As Materials for An History of the United States of America» (Філадельфія; Т. 1 – 1792 р., 639 стор., Т. 2 – 1794 р., 654 стор.). Чл. Американ. філос. т-ва, Американ. акад. мист-ва і науки, Нью-Йорк. істор. т-ва та ін. громад. орг-цій. Колекція Е. Хазарда зберігається у Б-ці Американ. філос. т-ва; документи датуються 1766–1813 рр.
- Хазард, Семюель** (Samuel Hazard; 1784–1870) – син Ебенезера Хазарда; бізнесмен, історик, ред. і видавець; куратор Істор. т-ва Пенсільванії.
- Хайкерсон, Томас** (Thomas H. Hickerson) – асист. дир. Б-ки рідкісних книг, манускриптів і архівів Корнелів. ун-ту; чл. робочої групи по розробці стандартів архів. описування; 55-й президент SAA (1999–2000). Спеціаліст у сфері впровадження інформац. технологій та урядових реформ.
- Халл, Фелікс** (Felix Hull; 1915–2010) – історик; архівіст округу Кент; учасник програми RAMP; автор праці про використання методів вибіркової експертизи цінності «The use of sampling techniques in the retention of records: a RAMP study with guidelines» (1981).
- Халлібертон, Уільям Генрі** (William Henry Halliburton; 1816–1912) – юрист, колекціонер; заст. шерифа та клерк округу Арканзас (1847); голова Комісії публ. будинків округу Арканзас (1858); збирач податків по округу Арканзас часів Конфедеративних Штатів Америки (1861).

- Хамбергер, Сьюзен** (Susan Hamburger) – каталогізатор манускриптів Істор. т-ва Вірджинії та Ун-ту Вірджинії; архівіст і голова Секції описування Б-ки і Архіву шт. Вірджинія; асоційов. університет. б-кар Ун-ту шт. Флоріда; б-кар-спеціаліст у сфері каталогізації манускриптів Ун-ту шт. Пенсильванія. Чл. SAA та MARAC.
- Хамер, Філіп Мей** (Philip May Hamer; 1891–1971) – історик, архівіст, вчений, викладач. Випускник Уоффорд-коледжу, Південна Кароліна (1912), Трініті-коледжу (1915) (Duke University) та Ун-ту в м. Чаттануга, Теннессі. Доктор. дис. захистив в Ун-ті шт. Пенсильванія (1918). Проф. історії Ун-ту в м. Чаттануга та Ун-ту шт. Теннессі (1919–1935); один із фундаторів Істор. т-ва Схід. Теннессі; засн. і президент Півден. істор. асоц. Поступив на роботу до Нац. архіву США 1935 року, очолював описування федер. документів за проектом WPA «Survey of Federal Archives» часів «нового курсу» Президента США Фр. Д. Рузвельта (1936–1942). Перебуваючи на посаді дир. Деп. по контролю за документами «Record Control» Нац. архіву США протягом 1944–1951 рр., зі своїми співробітниками підготував путівник по документах Нац. архіву «Guide to the Records in the National Archives» (1948). Кер. спец. проекту з описування документів часів Другої світової війни. З 1951 року очолював NHPC. 16-й президент SAA (1960–1961). 1973 р. на честь видат. архівістів Ф. М. Хамера та К. Х. Керен SAA заснувало нагороду «Philip M. Hamer and Elizabeth Hamer Kegan Award» за підготовку кращого довідника, збірника документів, фільму та ін. матеріалів, які удоступнюють і популяризують істор. документи.
- Хамметт, Теодор М.** (Theodore M. Hammett) – співавтор монографії «The Files of the Massachusetts Superior Court, 1859-1959: An Analysis and a Plan for Action: a report of the Massachusetts Judicial Records Committee of the Supreme Judicial Court» (Boston: G.K. Hall, 1979).
- Хамфрі Хьюберт Гораціо** (Hubert Horatio Humphrey; 1911–1978) – віце-президент США при Президенті США Л. Джонсоні (1965–1969); чл. Демократ. партії; засн. орг-ції «Американці за демократичний рух».
- Хант, Едвін** (Edwin H. (A.) Hunt) – 1-й дир. Від. управління документацією і архівами Деп. адм. контролю шт. Нью-Гемпшир (з 1961 р.).
- Хант, Гейлард** (Gaillard Hunt; 1862–1924) – б-кар Держ. деп. США (1887–1909, 1917–1924); голова Від. манускриптів Б-ки Конгресу США (1909–1917); делегат 1-го Міжнар. конг. архівістів і б-рів у Брюсселі (1910); автор праці «The Department of State of the United States: Its History and Functions».
- Хант, Річард** (Richard Hunt) – історик; викл. Ун-ту Каліфорнії, Сан-Дієго та Лос-Анджелеса (Loyola Marymount University); співробітник NARA (з 1989 р.); дир. Центру законодав. архівів Нац. архіву США.
- Хантер, Грегорі С.** (Gregory S. Hunter) – сертифік. архівіст (з 1989 р.) і менеджер з управління документацією (з 1988 р.); д-р інформ. наук; дир. сертифік. програм в архівах і управлінні документацією; менеджер корпорації «ІТТ» і дир. архів. програм Об'єднан. фонду негрів. коледжів; проф. Шк. бібл. і інформ. наук «Palmer» (з 1990 р.); проф. бібл. і інформ. наук Коледжу освіти, інформації і технологій Ун-ту Лонг-Айленду (Нью-Йорк); президент ACA (1989–1990); ред. журн. «The American Archivist» (з 2012 р.); чл. SAA, ACA, ARMA, MARAC, Ін-ту сертифік. менеджерів з управління документацією, профес. орг-ції «Архівісти Круглого столу Метрополії Нью-Йорк». Протягом 2004–2009 рр. був одним із гол. проєктантів команди NARA, яка співпрацювала з корпорацією Локхід Мартін у створенні Архіву електрон. документів «ERA». Вченим особисто запропоновано чотири інноваційних винаходи у сфері забезпечення збереженості цифр. документів, на які він отримав патенти США та Європейського Союзу.
- Хардінг, Брюс** (Bruce C. Harding; 1925–2009) – Архівіст Істор. т-ва шт. Огайо (з 1959 р.); архівіст Істор. комісії Мічигану; архівіст Ун-ту шт. Огайо; дир. регіон. філіалу Нац. архіву США у Чикаго (1969–1974); президент від. ARMA у Чикаго; почес. чл. SAA (1971) та ARMA (1971).
- Харлан, Луїз Р.** (Louis R. Harlan; 1922–2010) – історик, президент АНА (1989); президент ОАН (1989–1990); ініціатор проекту публікації документів політ. лідера афро-американців Букера Таліеферро Вашингтона.
- Харрінгтон, Джон Пібоді** (John Peabody Harrington; 1884–1961) – амер. лінгвіст, етнолог, дослідник корінних народів Америки.
- Харріс, Верне** (Verne Harris) – архівіст, вчений у галузі архів. наук і управління документацією; дир. Істор. архіву ПАР; заст. дир. Нац. архіву ПАР (з 1993 р.); один із кер. Держ. архів. служби Південно-Африкан. Республіки; ред. Південно-Африкан. архів. журн. «South African Archives Journal».
- Харріс, Коллас** (Collas G. Harris; 1906–1981) – амер. архівіст. Закінчив військову академію «Augusta Military Academy» та ун-ти у Вашингтоні і Лексингтоні, Вірджинія. Протягом 1933–1934 рр. працював асист. виконав. сек-

- ретаря з персоналу у Федер. адміністрації з надання надзвичайної допомоги (Federal Emergency Relief Administration). Поступив на роботу до Нац. архіву 1934 р.; до 1942 р. працював в Управлінні бюджету NARA, протягом 1941–1942 р. був координатором із оборони Нац. архіву, виконав. секретарем, головою Виконав. підком-ту Ком-ту з консервації культур. ресурсів Комісії з планування природ. ресурсів; чл. Міждеп. ком-ту захисту від повітряних рейдів; голова Ком-ту захисту архівів від небезпеки війни SAA; голова Ком-ту з переміщення і зберігання архівів у надзвичайній ситуації. Протягом 1942–1948 рр. служив у корпусі Військо-повітряних сил США, майор. 1948 року повернувся до Нац. архіву США, працював дир. адміністр. служб архіву. З 1952 р. по 1956 р. працював у ЦРУ: в Японії, Південній Азії, Австралії і Новій Зеландії. Автор праць: «Archives and the War» (1942), «The protection of Federal records against hazards of war» (1942), «The conservation of cultural resources» (1942). Особисто упорядкував свої документи і протягом 1966–1976 рр. поступово передав їх на зберігання до Б-ки Джорджа Маршалла.
- Харріс, Уільям Холл** (William Hall Harris; 1852–1938) – президент Істор. т-ва шт. Мериленд (1921–1935).
- Харріфорд, Уїллі** (Willie Harriford) – співробітник Б-ки Мартіна Лютера Кінга; асист. декана Коледжу мист-в і науки Ун-ту Північ. Кароліни; почес. чл. SAA; чл. Ком-тів 1970-х рр.
- Харт, Стівен Гардінг** (Stephen Harding Hart; 1908–1993) – юрист у Денвері; проф. права; чл. Ген. асамблеї Колорадо; чл. Ради дир. (1938–1993) та президент (1959–1969 і 1973) Істор. т-ва Колорадо; перший посадовець шт., на якого були покладені функції зберігання археол. і істор. пам'яток (1967–1978); фундатор Від. архівів і документів шт. Колорадо; засн. Музею історії Колорадо (засн. 1977 р.).
- Харт, Джон** (John Hart) – королів. губ-р Мериленду (1714–1715); губ-р Мериленду часів землевласників (1715–1720).
- Хаселден, Реджиналд Берті** (Reginald Berti Haselden; 1881–1952) – історик, хранитель манускриптів Б-ки Хантінгтон (Huntington Library) у м. Сан Маріно, Каліфорнія, автор посібників по роботі із манускриптами, чл. організац. ком-ту зі створення SAA.
- Хастінгс, Хью** (Hugh Hastings; 1856–1916) – історик шт. Нью-Йорк (1895–1907).
- Хатчінсон, Тім** (Tim Hutchinson) – спеціаліст у сфері архів. описування, стандартів та впровадження Web-технологій в архів. практику; архівіст Ун-ту Вікторії (Торонто); архівіст Ун-ту Саскачевану; чл. Ради архівів і архівістів Саскачевану (Канада); чл. SAA.
- Хед, Едвін Л.** (Edvin L. Head; 1865 р. – р. с. невід.) – Архівіст шт. Каліфорнія (1911–1921); чл. Комісії публ. архівів АНА.
- Хедстром, Маргарет Л.** (Margaret L. Hedstrom) – проф. Шк. інформації Ун-ту Мічигану; координатор ф-ту архівів і управління документацією Ун-ту Мічигану; консультант архів. програм Світового Банку та ICA; дослідниця стратегій цифрового зберігання та зберігання культур. спадщини у країнах, що розвиваються. Автор статті «Understanding Electronic Incunabula: A Framework for Research on Electronic Records», опублік. у журн. «The American Archivist» (1991, Summer; Vol. 54, № 3, Р. 334–354), що визнана «пророцтвом» майбут. змін в архів. середовищі. Почес. чл. SAA. Б-ка Конгресу США 2008 р. назвала М. Л. Хедстром «піонером цифрового зберігання» (pioneer of digital preservation).
- Хейвіг, Алан Р.** (Alan R. Navig; 1940 р. н.) – історик, культуролог; проф. історії та архівіст Стефенс-коледжу у шт. Міссурі (м. Колумбія) у 1990–2000 рр.; чл. Істор. т-ва шт. Міссурі.
- Хейвуд, Джон** (John Haywood; 1762–1826) – суддя, фундатор Антикв. т-ва у Теннессі.
- Хейл, Річард У.** (Richard W. Hale) – історик, архівіст; кер. Архіву шт. Массачусетс (1961–1976); один із провід. чл. SAA та фундатор NEA.
- Хейлі, Джон** (John Hailey) – історик і б-кар, секретар Істор. т-ва Айдахо (1907–1921).
- Хейллі, Р. А.** (R. A. Halley) – чл. Комісії публ. архівів АНА у шт. Теннессі.
- Хейс, Ратерфорд Берчард** (Rutherford Birchard Hayes; 1822–1893); Президент США (1877–1881).
- Хейс, Уебб Кук** (Webb Cook Hayes; 1856–1934) – син Президента США Р. Б. Хейса; секретар Р. Б. Хейса часів його президентства; засн. президент. б-ки і музею Р. Б. Хейса.
- Хейфен, Ле-Рой Ребен** (LeRoy Reuben Hafen; 1893–1985) – мормон, історик шт. Колорадо; дир. музею шт. та ред. журн. «Colorado Magazine» (1924–1954); чл. Істор. т-ва Колорадо.
- Хекмен, Ларрі** (Larry Hackman) – Архівіст шт. Нью-Йорк; голова SHRAV шт. Нью-Йорк; перший дир. істор. програм NHPRC (1975–1981); співробітник президент. б-ки Дж. Ф. Кеннеді; чл. Ради та виконав. ком-ту SAA; голова програм ком-ту (1982) та Ком-ту зі встановлення цілей і пріоритетів архів. професії SAA.
- Хем, Джеральд Ф.** (Ham F. Gerald) – історик, архівіст; пом. в архіві Б-ки Ун-ту Кентуккі; куратор Колекції Захід. Вірджинії Б-ки Ун-ту

- Захід, Вірджинії; Архівіст шт. Вісконсин та голова Від. архівів і манускриптів Істор. т-ва шт. Вісконсин (з 1964 р.); чл. Ради SAA (1966–1968); секретар SAA (1968–1971); віце-президент SAA (1972–1973); 29-й президент SAA (1973–1974); чл. Комітетів 1970-х рр.
- Хендрікс, Уільям** (William C. Hendricks; 1825–1892) – Секретар шт. Каліфорнія (1887–1891).
- Хенсен, Стівен Л.** (Steve L. Hensen) – співробітник Від. манускриптів Б-ки Конгресу США; співробітник Спец. колекції ун-ту Дюка (м. Дарем, Північ. Кароліна; учасник і дир. проектів оцифрування унікальних документів Б-ки Ун-та Дюка «Duke Papirus Archive», «Ad*Access Project» та ін.; 57-й президент SAA (2001–2002).
- Херіхерен, П.** (P. C. Hariharan) – вчений у галузі забезпечення збереженості електрон. документів з Ун-ту Джона Хопкінса; дир. системи інжинірингу і безпеки; учасник проекту «InterPARES»
- Херндон, Даллас Табор** (Dallas Tabor Herndon; 1878–1953) – історик, дир. і виконав. секретар Арканзас. істор. комісії (1911–1951).
- Херст, Роджер** (Roger A. Hurst) – інструктор з описування документів у часи «нового курсу» Президента США Фр. Д. Рузвельта у шт. Індіана (1941–1942).
- Хеслін, Джеймс Дж.** (James J. Heslin; 1916–1999) – історик, б-кар; співробітник Б-ки Нью-Йорк. істор. т-ва (з 1956 р.); дир. Нью-Йорк. істор. т-ва (1960–1982 рр.); почес. дир. Нью-Йорк. істор. т-ва (1982).
- Хессе, Аделаїда Розалія** (Adelaide Rosalie Hasse; 1868–1953) – б-кар і бібліограф; кер. Б-ки Держ. друкарні (GPO; 1895–1897).
- Хетфілд, Марк Одом** (Mark Odom Hatfield; 1922–2011) – сенатор США від шт. Орегон (1967–1997).
- Хефнер, Лоретта Л.** (Loretta L. Hefner) – сертифік. архівіст і менеджер з управління документацією; інспектор центру документації Архіву шт. Юта. Укладач довідника неопублік. описів часів «нового курсу» Президента США Фр. Д. Рузвельта «WPA Historical Records Survey: A Guide to the Unpublished Inventories, Indexes, and Transcripts» (1980).
- Хіггінс, Сара** (Sarah Higgins) – спеціаліст із забезпечення збереженості електрон. документів та метаданих, ст. архівіст з проектів та координатор метаданих (2000–2006) Б-ки Ун-ту Единбургу; консультант по стандартах Центру цифр. відновлення (2006–2010); лектор Ун-ту Аберістві (Уельс, Великобританія) з 2010 р. Авторка числ. праць у сфері управління документацією. Чл. Т-ва архівістів Великобританії.
- Хілі, Ерін** (Erin Healey) – заст. прес-секретаря Білого Дому і речник Президента США Дж. У. Буша (2001–2009).
- Хілл, Ісаак** (Isaac Hill; 1789–1851) – губ-р шт. Нью-Гемпшир (1836–1839), власник та ред. вид. «New Hampshire Patriot».
- Хілл, Роско Р.** (Roscoe R. Hill; 1880–1960) – розпочав діяльність як співробітник проекту Карнегі ін-ту з укладання Анотов. каталогу документів з історії ісп. колонізації Північ. Америки (1911–1913); викл. ун-тів: Колумбійського, Каліфорнійського, Нью-Йоркського та Нью-Мексико (1913–1920); кер. Іспано-амер. шк. в Ель Піто, Нью-Мексико (1917–1919); співробітник Держ. деп. США (1920–1928); співробітник Б-ки Конгресу США (1928–1935) та NARA (1935–1946). У NARA керував Деп. класифікації, укладання реєстрів, описів та розробки класифікац. схем (1935–1941), після реорганізації якого очолив Від. архівів Держ. деп. (1941–1946); один із засн. SAA; чл. ком-тів SAA по класифікації і каталогізації; міжнар. відносинах і членству; почес. чл. SAA (1951).
- Хіндус, Майкл Стівен** (Michael Stephen Hindus) – амер. юрист, автор праць: «Prison and Plantation: Crime, Justice, and Authority in Massachusetts and South Carolina, 1767-1878 (Studies in Legal History)» (Univ of North Carolina, 1980) та «The files of the Massachusetts Superior Court, 1859-1959: An analysis and a plan for action: a report of the Massachusetts Judicial Records Committee of the Supreme Judicial Court, Boston, 1979» (G. K. Hall, 1980).
- Хіпс, Дженніфер Девіс** (Jennifer Davis Heaps) – архівіст Від. служб спец. медіа-архівів NARA. Сфера наук. інтересів: дослідження історії і адміністрації OSS. Автор праці «Tracking Intelligence Information: The Office of Strategic Services» (American Archivist; 1998, Fall; Vol. 61, № 2; P. 287–308).
- Хобсон, Барбара М.** (Barbara M. Hobson) – співавтор монографії «The Files of the Massachusetts Superior Court, 1859–1959: An Analysis and a Plan for Action: a report of the Massachusetts Judicial Records Committee of the Supreme Judicial Court» (Boston: G. K. Hall, 1979).
- Ходлі, Чарльз Джеремі** (Charles Jeremy Hoadly; 1828–1900) – б-кар Б-ки шт. Коннектикут (1855–1900).
- Хоес, Лоуренс** (Lawrence M. (Monroe) Hoes/Laurence Gouverneur Hoes; 1900–1978) – прапра-праонук Президента США Дж. Монро; засн. Меморіальної фундації Дж. Монро (1928) у Колоніал Біч (Colonial Beach), Вірджинія.
- Хоес, Росвелл Ренделл** (Roswell Randall Hoes; 1850–1921) – священник ВМФ США; колекціо-

нер документів з історії ісп.-амер. війн та ВМФ США.

Холден, Джеймс Остін (James Austin Holden; 1861–1918) – історик шт. Нью-Йорк (1911–1916).

Холл, Джеймс (James Hall; 1793–1868) – юрист; фундатор і 1-й президент Істор. та антикв. т-ва Іллінойсу (1827–1830); ред. «Illinois Weekly Intelligencer» та «The Illinois Monthly Magazine» («The Western Monthly Magazine»).

Холл, Керміт Ланс (Kermit Lance Hall; 1944–2006) – проф. історії Ун-ту шт. Огайо; чл. незалеж. комісії із розсекречування документів про вбивство Президента США Дж. Ф. Кеннеді «Assassination Records Review Board» (1994–1998).

Холмс, Олівер Венделл (Oliver Wendell Holmes; 1902–1982) – співробітник Нац. архіву США (з 1935 р.); голова внутрішнього деп. архіву (1938–1941), дир. з досліджень і опісування документів (1942–1945), програм. консультант (1945–1948); нач. Від. документів природ. ресурсів (1948–1961); виконав. дир. NCHP (1961–1972). Очолював Ком-т міжнар. відносин, чл. Ради (1948–1951), віцепрезидент (1957–1958) та 14-й президент SAA (1958–1959); голова Ком-ту профес. стандартів SAA (1960). Автор праці «Archival Arrangement – Five Different Operations at Five Different Levels» (Архівна систематизація – п'ять різних операцій на п'яти різних рівнях, 1964). Фундатор принципів і методів систематизації архів. документів в архівах США.

Хомшер, Лола М. (Lola M. Homsher; 1913–1986) – Архівіст Ун-ту Вайомінгу (з 1945 р.); Архівіст шт. Вайомінг та дир. Деп. архівів і історії шт. Вайомінг (з 1951 р.); секретар Істор. т-ва шт. Вайомінг (з 1953 р.); автор праць з історії Вайомінгу та архівістики.

Хопкінс, Руфус Клемент (Rufus Clement Hopkins; 1816 р. н.) – Архівіст шт. Каліфорнія (1866 р. – рік звільнення невідомий).

Хорн, Флора Діана Бін (Flora Diana Bean Horne; 1871–1951) – чл. мормон. церкви; чл. Генеалог. т-ва Юта; президент Міжнар. т-ва «Доньки піонерів Юти» (1921–1925); б-кар Істор. т-ва шт. Юта.

Хорнблюер, Джозеф Кортен (Joseph Coerten Hornblower; 1777–1864) – суддя; президент Істор. т-ва шт. Нью-Джерсі (1845–1864); борець за прийняття законів проти рабства в США.

Хортон, Френк Джефферсон (Frank Jefferson Horton; 1919–2004) – чл. Палати представників Конгресу США від шт. Нью-Йорк (1963–1993).

Хофф-Уїлсон, Джоан (Joan Hoff-Wilson) – історик і політолог; спеціаліст з питань зовнішньої політики США; проф. історії Ун-ту Індіани; викл. ун-тів шт. Аризона, Монтана, Вірджинія і Каліфорнія; виконав. дир. ОАН (1981–1989).

Хукер, Ізабелла Бічер (Isabella Beecher Hooker; 1822–1907) – лідерка руху суфражисток у США; просвітителька.

Х'юстон, Семюель (Samuel Houston; 1793–1863) – президент Республіки Техас (1836–1838 та 1841–1844).

Ч

Чайлд, Лідія Марія (Lydia Maria Child; 1802–1880) – письменниця, журналістка; представниця амер. аболіціонізму; борець за права жінок, індіанців та за відміну рабства у США.

Чайлд, Серджент Б. (Sargent B. Child) – архівіст; учасник «Historical Records Survey» часів «нового курсу» Президента США Фр. Д. Рузвельта; брав участь у підготовці до видання описів архівів шт. Північ. Кароліна, Вірджинія та загального списку публікацій проекту «Check List of Historical Records Survey Publications: Bibliography of Research Projects Reports» (у співавторстві із Д. П. Холмс; 1998); консультант з питань архівів і б-к Американ. військ. адміністрації у Німеччині; чл. Ради SAA (1942–1943).

Чайліс, Роза Пендлтон (Rosa Pendleton Chiles; 1866 – р. н. невід.) – учитель, історик, письменниця; соратник Дж. Фр. Джеймсона у русі за створення NARA.

Чен, Сю-Шін (Su-Shing Chen) – проф. Деп. комп'ютер. і інформат. наук та інжинірингу Ун-ту Флориди (University of Florida-Gainesville).

Чендлер, Алберт Бенджамін (Albert Benjamin Chandler; 1898–1991) – губ-р шт. Кентуккі (1935–1939).

Черч, Джеймс Едвард (James Edward Church; 1869–1959) – проф. латини Ун-ту Невади; один із засн. Істор. т-ва Невади.

Черчилль, Уїнстон (Winston Leonard Spencer Churchill; 1874–1965) – Прем'єр-Міністр Великобританії (1940–1945, 1951–1955).

Чеснут, Мері Бойкін Міллер (Mary Boykin Miller Chesnut; 1823–1886) – авторка щоденника, в якому описані події Громадян. війни (1861–1865) з точки зору представниці родини плантаторів амер. Півдня. Видання щоденника 1981 р. нагороджено Пулітцер. премією у галузі історії.

Честнут, Пол (Paul I. Chestnut) – співробітник Деп. манускриптів та служби чит. залів Перкінс б-ки Ун-ту Дюка (м. Дарем, Північ. Каро-

ліна); асист. Архівіста шт. у Від. архівів і документації Б-ки шт. Вірджинія (1978–1983); голова Секції наук.-довідк. служб та чит. залів Від. манускриптів Б-ки Конгресу США (з 1983 р.); чл. Ради SAA (1985–1988).

Чізелін, Уільям (William Chiselin) – клерк суду пров. Мериленд (1739–1740).

Ш

Шамбаух, Бенджамін Франклін (Benjamin Franklin Shambaugh; 1871–1940) – інструктор (1896–1900), проф. і голова (1900–1940) Деп. політ. наук Ун-ту Айови; президент Істор. т-ва шт. Айова (1907–1940); ред. журн. «Iowa Journal of History and Politics»; президент Істор. асоц. долини Міссісіпі (1910); Американ. асоц. політ. наук (1930); чл. Комісії публ. архівів АНА.

Шарп, Гораціо (Horatio Sharpe; 1718–1790) – губ-р землевласників Мериленду (1753–1768).

Шварц, Ніккі (Nikki Swartz) – асоційов. ред. журн. ARMA«The Information Management Journal» (з 2002 р.).

Шелдон, Еддісон Ервін (Addison Erwin Sheldon; 1861–1943) – чл. Комісії публ. архівів АНА; дир. Довідк. бюро з питань законодавства Ун-ту Небраски (1906–1916); суперінтендант, секретар та виконав. дир. Істор. т-ва шт. Небраска (1901–1911 та 1916–1943).

Шелленберг, Теодор Рузвельт (Theodore Roosevelt Schellenberg; 1903–1970) – видат. амер. архівіст, вчений; виконав. секретар Об'єдн. ком-ту з дослідження матеріалів Американ. ради наук. т-в та історик Служби нац. парків (1934–1935). Співробітник NARA (з 1935 р.); заст. експерта у Від. комплектування (1935–1938); нач. Деп. документів сільськ. господарства (1938–1945) NARA. Співробітник Архів. управління Адміністрації з регулювання цін (1945–1948). Асист. Архівіста США (1948–1950), дир. Деп. архівн. управління (1950–1956), асист. Архівіста США (1956–1963) і водночас кер. Офісу експертизи цінності документів (1962–1963). Викл. архів. курсів у Американському, Католицькому, Колумбійському, Сіракузькому ун-тах, а також в ун-ті шт. Іллінойс, у Вищій шк. бібліотекознавства Ун-ту шт. Техас (1960) і Шк. бібл. справи Ун-ту шт. Вашингтон (1962). Кер. Ін-ту архів. управління при Американ. ун-ті (1958–1961); викл. Шк. бібл. обслуговування Колумбійського ун-ту. Автор праць «Modern Archives: Principles and Techniques» (1956), «The Management of Archives» (1965) та ін.

Шеллі, Фред (Fred Shelley) – чл. Істор. т-ва Мериленду; співробітник Від. манускриптів Б-ки Конгресу США (у 1950–1960-х рр.); консультант програм президент. бібліотек; чл. SAA.

Шелстед, Марк (Mark Shelstad) – асоційов. архівіст та інформац. менеджер Ун-ту шт. Вайомінг (1993–2008); голова Спец. колекції Ун-ту Техасу в м. Сан-Антоніо (з 2008 р.).

Шеперд, Ілайя Хочкісс (Elihu Hotchkiss Sheperd) – вчений, військ. і освітянин; фундатор Істор. т-ва Міссурі.

Шерер, Огастас Хант (Augustus Hunt Shearer; 1878–1941) – історик і б-кар; чл. Комісії публ. архівів АНА від шт. Вермонт.

Шеферд, Келсі (Kelcy Shepherd) – спеціаліст у сфері управління метаданими та розвитку програмного забезпечення для стандартів MARC та EAD; голова цифр. програм Б-ки Амхерст-коледжу Ун-ту Массачусетсу в м. Амхерст; викл. курсів XML та метаданих у Шк. бібліотекознавства і інформ. наук Сіммонс-коледжу (Бостон, Массачусетс); чл. техн. підкомітетів SAA зі стандартів описування та EAD.

Шеффер, Рой (Roy C. Schaeffer) – випускник курсу проф. Л. Дюранті (UBC, Ванкувер, Канада); автор статті «Transcendent Concepts: Power, Appraisal, and the Archivist as "Social Outcast"» (American Archivist; 1992, Fall; Vol. 55, № 4; P.608–619), яка отримала приз Т. К. Піза за кращу студент. працю.

Шипман, Фред У. (Fred W. Shipman; 1900–1975) – співробітник Від. манускриптів Б-ки Конгресу США (з 1929 р.); пом. ред. вид. «Territorial Papers of the United States» у Держ. деп. США (1931); співробітник NARA (з 1935 р.); нач. Від. архівів Держ. деп. NARA (1936–1938); перший дир. Б-ки Президента США Фр. Д. Рузвельта (затверджений на посаді Президентом США Фр. Д. Рузвельтом 16 липня 1940 р.). Протягом 1943–1944 рр. працював над виявленням і відбором документів у Білому Домі, двічі був відряджений на европ. та тихоокеан. театри воєнних дій для огляду архівів союз. держав. 1948 р. очолив Комісію секретних ресурсів NARA; 1949 р. Комісія перейшла у підпорядкування Держ. деп. США, а Ф. Шипмана призначено відповідальним за управління документацією Держ. деп. США; у 1954 р. посаду трансформовано на б-каря Держ. деп. США. З цієї посади Ф. Шипман вийшов у відставку 30 червня 1970 р.

Шоу, Уільям Сміт (William Smith Shaw; 1778–1826) – засн. Т-ва Бостон. Атенаум «The Boston Athenaeum».

Шрок, Ненсі Карлсон (Nancy Carlson Schrock) – спеціаліст із забезпечення збереженості документів і книг б-к м. Уінчестер, Массачусетс та Колекції архітектур. документів і креслень фірми «Peabody and Stearns» у Бостон. публ. б-ці; у 1979–1982 рр. – дир. проекту NHPRC та НЕН по здійсненню огляду архітектур. архівів Бостону; чл. Істор. т-ва Уінчестера.

Шумейкер, Флойд (Floyd C. Shoemaker; 1886–1972) – амер. історик, секретар Істор. т-ва Міссурі.

Я

Янг, Артур Е. (Arthur E. Young) – амер. вчений з Ун-ту Мічигану, учасник програми «Point Four» на Філіппінах у 1950-х рр.

Янг, Джулія Маркс (Julia Marks Young) – пом. архівіста Істор. б-ки Бенлі Ун-ту Мічигану (до 1982 р.); дир. проекту забезпечення збереженості газет Міссісіпі і ад'юнкт-інструктор Шк. бібл. служби Ун-ту Півден. Міссісіпі (з 1982 р.); ред. журн. «The American Archivist» (1986–1988); дир. Від. архівів і управлін-

ня документацією Деп. архівів і історії шт. Міссісіпі; почес. чл. SAA (2011); президент CoSA (2011); учасник проекту «IPER»; чл. Консультат. ком-ту цифр. б-к Міссісіпі та Культур. альянсу Міссісіпі. Автор праці «Exploring the Black Box: The Appraisal of University Administrative Records» (у співавторстві із Фр. Боулсом; American Archivist; 1985, Spring; Vol. 48, № 2; P. 121–140).

Янг, Леві Едгар (Levi Edgar Young; 1874–1963) – чл. правління Церкви Ісуса Христа Святих останніх днів; один із семи президентів Кворуму Сімдесяти (Кворум священства Мелхиседека у Церкві Ісуса Христа Святих останніх днів) у 1909–1963 рр.; проф. історії Ун-ту шт. Юта; чл. Комісії по контролю за діяльністю Істор. т-ва шт. Юта.

Янг, Фредерік Джордж (Young Frederic George; 1858–1929) – проф. економіки та історії Ун-ту Орегону; чл. Істор. т-ва Орегону; секретар Орегон. комісії зі збереження культур. спадщини (з 1908 р.); ред. вид. «Sources of the History of Oregon» та журн. «Quarterly Journal of the Oregon Historical Society».

Додаток К

СЛОВНИК ОСНОВНИХ ТЕРМІНІВ І ПОНЯТЬ

А

Агенція • «agency» (агенція, орган, установа, організація) – структурна одиниця уряду, уповноважена за законом виконувати специфічні функції.

Агенція незалежна • «independent agencies» – агенції та корпорації федерального уряду США, до яких належить Національний архів і Адміністрація документації, що є частиною виконавчої гілки влади, але права президента стосовно них обмежені (президент не має права самостійно приймати рішення щодо звільнення керівника такої агенції). Існують поза структурою основних федеральних департаментів, очолюваних Секретарем Кабінету, функціонують на підставі спеціальних законів, ухвалених Конгресом США (NARA спирається на закон «Про Національний архів та Адміністрацію документації США» та інші), за їх діяльністю наглядають спеціально утворені комітети або комісії (при NARA створено Дорадчу раду архіву).

Американська архівна література • «American Archival Literature» («американська архівна література») або «the literature of a profession» (література професії) – увесь комплекс публікацій з історії, теорії і практики архівної справи США. Cox R. J. *American Archival Literature: Expanding Horizons and Continuing Need, 1901–1987* [Text] / Richard J. Cox // *American Archivist*. – 1987, Summer. – Vol. 50. – № 3. – P. 306–323.

Архів штату • «State archives» – зазвичай на українську перекладається як «державний архів». Однак у США дане поняття в такому значенні не вживається. Архівна система США дворівнева. На її першому рівні знаходиться Національний архів і Адміністрація документації та архівні установи, що входять до системи NARA (президентські бібліотеки, федеральні центри документації, філії Національного архіву, дочірні (партнерські) архіви). Це федеральні установи, що працюють на підставі федерального законодавства, фінансуються з федерального бюджету, збе-

рігають документи, важливі для усієї американської нації. Вони мають статус національних, федеральних архівів, про що зазначено в законодавстві, яке регламентує діяльність NARA. Американські архівісти ніколи не застосовують «state» до архівних установ, що входять до системи Національного архіву.

На другому рівні знаходяться архіви штатів. Саме вони в американській архівній літературі визначені як «state archives» (наприклад, «Idaho State archives»). Ці архівні установи є архівами штатів, водночас кожен штат США є самоврядною одиницею. Генеральна асамблея ухвалює архівне законодавство штату, визначає обсяги фінансування архіву, який зберігає документи, що належать територіальній громаді штату. Попри все штат не є державою. Отже, «state archives» стосовно архівів штатів слід передавати як «архів штату» (наприклад, «Архів штату Айдахо»), а не «державний архів».

Архівна економія • «archival economy» – застарілий термін, що означає поняття «організація діяльності архівів», «управління архівами», «архівна адміністрація». У США складові, що входять до поняття «archival economy» визначено С. Дж. Бакком у праці «*The Training of American Archivists*». Buck S. J. *The Training of American Archivists* [Text] / Solon J. Buck // *American Archivist*. – 1941, April. – Vol. 4. – № 2. – P. 84–90. Очевидно, що під поняттям «archival economy» розумілися усі напрями теорії і практики архівної справи, які пропонувалися до вивчення студентам архівної професії та застосовувалися у роботі архівів. Однак до жодного американського глосарію або словника термін «archival economy» не включено. Натомість широко використовується термін «архівна адміністрація» – «archives administration». Evans F. B. *A Basic Glossary for Archivists, Manuscript Curators, and Records Managers* [Text] / Frank B. Evans, Donald F. Harrison, Edwin A. Thompson, William L. Rofes // *American Archivist*. – Vol. 37. – № 3. – 1974, July. – P. 415–433.

Архівна професія • «archival profession» – термін, до якого належить усе, що стосується освіти, кар'єрного зростання архівістів і діяльності архівів. *Leland W. G.* The First Conference of Archivists, December 1909: The Beginnings of a Profession [Text] / *Waldo G. Leland* // *American Archivist*. – 1950, April. – Vol. 13. – № 2. – P. 109–120 ; *Cappon L. J.* The Archival Profession and the Society of American Archivists [Text] / *Lester J. Cappon* // *American Archivist*. – 1952, July. – Vol. 15. – № 3. – P. 195–204 ; *Bearman D.* 1982 Survey of The Archival Profession [Text] / *David Bearman* // *American Archivist*. – 1983, Spring. – Vol. 46. – № 2. – P. 233–241 ; *Ham G. F.* Planning for the Archival Profession [Text] / *Gerald F. Ham* // *American Archivist*. – 1985, Winter. – Vol. 48. – № 1. – P. 26–30 [and other].

Архівний менеджмент • «archives management» або «archives administration» – термін, що означає адміністрування, організацію, контроль за програмами експертизи цінності, розпорядження, комплектування, систематизації та описування, зберігання, автентифікації і забезпечення доступу до документів постійної цінності. Аналогічний до терміну «архівна справа» в Україні, під яким розуміють галузь життєдіяльності суспільства, що охоплює наукові, організаційні, правові, технологічні, економічні та інші питання діяльності юридичних і фізичних осіб, пов'язані із нагромадженням, обліком, зберіганням архівних документів та використанням відомостей, що в них містяться. *Pearce-Moses R.* A Glossary of Archival and Records terminology [Text] / *Richard Pearce-Moses*. – Chicago : Society of American Archivists, 2005. – P. 33, 239 ; Про Національний архівний фонд та архівні установи : закон України від 24 грудня 1993 р. № 3814–XII // Відом. Верховної Ради України. – 1994. – № 15. – Ст. 86.

Г

Група документів • «record group» – основна одиниця обліку і описування, визначена як комплекс документів, що мають спільне походження, характеризується ієрархічною організацією та розміром, що підходить для подальшої систематизації, описування, створення довідників та використання. Іноді може складатись із документів декількох установ, пов'язаних підпорядкуванням або спільною діяльністю. В інших випадках комплекс документів однієї установи може бути

розділено на декілька груп. Підлягає постійному зберіганню. *Pearce-Moses R.* A Glossary of Archival and Records terminology [Text] / *Richard Pearce-Moses*. – Chicago : Society of American Archivists, 2005. – P. 330–331.

Поняття і термін «fond» в американській архівістиці не вживається. На факт підміни двох понять вказував ще видатний британський архівіст Ч. Х. Дженкінсон у книзі «A Manual of Archive Administration» (цитату з книги Ч. Х. Дженкінсона наведено Р. Пірсом-Мозесом у «A Glossary...»). Дженкінсон писав, що «fond» має французьке походження і застосовується як компенсація відсутності кращого перекладу терміну «archive group» (Fonds we may render, for lack of a better translation, Archive Group). *Pearce-Moses R.* A Glossary of Archival and Records terminology [Text] / *Richard Pearce-Moses*. – Chicago : Society of American Archivists, 2005. – P. 173–174 ; *Jenkinson C. H.* A Manual of Archive Administration [Text] / *Charles Hilary Jenkinson*. – Percy Lund, Humphries, 1966. – P. 101.

Отже, із поняттям «record group» співвідносяться поняття «archive group» (архівна група) і «fonds d'archives» (*франц.* – архівний фонд), однак між собою вони не збігаються, насамперед за структурою. Поняття «archive group» було вперше уведене у Національному архіві (Public Record Office) Великобританії, де до такої групи належать документи однорідних установ, наприклад міністерств, без урахування розміру установи і створеного нею документального комплексу. У США така практика могла б призвести до створення занадто великих за обсягом комплексів документів, тому американські архівісти, увівши поняття «record group», розуміли під ним комплекс документів як рівня департаменту, так і рівня його структурних підрозділів (бюро). Іноді вони розділяють документальні комплекси великих установ на групи документів, зменшуючи таким чином обсяг документів у межах групи для кращої їх організації і зручнішого використання. Поняття «fonds d'archives», уведене французькими архівістами, означає комплекс документів, створений у діяльності одного фондоутворювача, який є незалежною установою. Воно не враховує розмір установи і обсяг створеного нею документального комплексу. Тому, на думку американських архівістів, його використання могло призвести в США до створен-

ня занадто мізерних комплексів документів. Використання «record group» дозволяє їм об'єднувати документи підпорядкованих установ у складі групи документів головного офісу (зазвичай рівня бюро). Також документи маленьких, формально незалежних, але фактично підпорядкованих агенцій, зачасти включаються до документального комплексу головної установи, із якою вони співпрацюють.

Таким чином, у США архівні документи систематизовані за «record group», які поділяються на «subgroup» (підгрупи) або відразу на «series» (серії):

«subgroup» – комплекс документів структурного підрозділу установи, включений до групи. *Pearce-Moses R. A Glossary of Archival and Records terminology [Text] / Richard Pearce-Moses. – Chicago : Society of American Archivists, 2005. – P. 374;*

«series» – групи схожих документів, організованих згідно з системою реєстрації документів (filing system). Серія є результатом створення, отримання або використання документів у ході тієї ж самої діяльності установи або виконання певної функції. Серія має початок і кінець, її складові пов'язані між собою. У середині серія може бути упорядкована за алфавітною, нумераційною або хронологічною схемами або представляти комплекс однотипних документів, наприклад, щорічні звіти. *Pearce-Moses R. A Glossary of Archival and Records terminology [Text] / Richard Pearce-Moses. – Chicago : Society of American Archivists, 2005. – P. 358.* В українській архівістиці «series» приблизно може відповідати комплексу документів, включеному до одного архівного опису одного фонду;

«subseries» – комплекс документів у серії, які відрізняються від цілого за типом, формою і змістом. В українській архівістиці приблизно відповідає комплексу документів, внесених до відповідного розділу опису. *Pearce-Moses R. A Glossary of Archival and Records terminology [Text] / Richard Pearce-Moses. – Chicago : Society of American Archivists, 2005. – P. 376.*

Група документів загальна, сукупна • «collective record group» – сукупна, загальна група документів; штучна колекція, об'єднує декілька груп документів, споріднених за видом діяльності та підпорядкуванням установ, що утворили невелику кількість доку-

ментів. *Pearce-Moses R. A Glossary of Archival and Records terminology [Text] / Richard Pearce-Moses. – Chicago : Society of American Archivists, 2005. – P. 77.* В українській архівістиці може відповідати поняттю «**об'єднаний архівний фонд**».

Д

Департамент • «department» – вживається у двох значеннях: 1) структурний підрозділ уряду (міністерство), орган виконавчої гілки влади на федеральному рівні або рівні штату; 2) структурний підрозділ академічної установи (відділ) або університету (факультет, кафедра).

Депозитарій • «depository», «repository» або «storehouse» (депозитарій) – місце, де документи, книги, накопичуються й зберігаються, скарбниця; під ним розуміють «archives» (архів), «depository» (депозитарій), «library» (бібліотеку), «records center» (центр документації), «historical society» (історичне товариство). *Pearce-Moses R. A Glossary of Archival and Records terminology [Text] / Richard Pearce-Moses. – Chicago : Society of American Archivists, 2005. – P. 343.*

Довідники • «finding aids» – 1) засоби, що забезпечують пошук інформації в колекціях документів; 2) описання документів (description), яке дозволяє встановити інтелектуальний і фізичний контроль над документами в депозитарії та допомагає користувачам отримувати доступ до документів і розуміти їх. До «finding aids» належать: «card indexes» (карткові індекси), «calendars» (календарі), «guides» (путівники), «inventories» (список серій), «shelf and container lists» (постеляжні та поконтейнерні списки), «folder list» (список тек), «registers» (реєстри):

«indexes, indices» – упорядкований список заголовків, який вказує на відповідну інформацію у документах, що організовані в іншому порядку;

«calendar» або «chronological inventory» – документи колекції, перелік яких наведено у довіднику в хронологічному порядку; може охоплювати всі документи колекції або за вибіркоvim принципом, а також включати інформацію про автора, одержувача, дату та місце створення документу, стислу анотацію, тип документу, кількість аркушів;

«guides» – описування холдингу одного або декількох архівів зазвичай на рівні колекцій;

«inventories» – список (опис) серій у колекції [призначення цього виду облікового та пошукового документу не збігається із прийнятим в українській архівістиці «описом справ фонду», приблизно дорівнює поняттю «список фондів»];

«shelf lists» – постелажний покажчик, опис депозитаріїв холдингу в порядку розміщення архівних контейнерів (коробок);

«container lists» – опис документів в архівній коробці (контейнері); зазвичай включає назву серії та опис першого і останнього «items» (документу) у коробці та не описує інші «items» у коробці між першим і останнім;

«folder list» – список справ (тек) у коробці, описує всі теки в коробці; включає інформацію про серію та дати документів у теці; дозволяє переглядати зміст колекції без фізичного доступу [відповідає прийнятому в українській архівістиці поняттю «опис справ фонду»];

«register» – перелік документів у формі списку. *Pearce-Moses R. A Glossary of Archival and Records terminology [Text] / Richard Pearce-Moses. – Chicago : Society of American Archivists, 2005. – P. 58, 89, 168, 173, 187, 200–201, 217–218, 338.*

Доктрина Монро • Найважливіший зовнішньополітичний акт уряду США 20-х рр. XIX ст. 2 грудня 1823 року Президент США Дж. Монро у щорічному посланні проголосив територію північноамериканського континенту закритою для подальшої колонізації європейськими державами. Приводом для цього стали результати Веронського конгресу (1822), на якому Іспанія висловила ідеї стосовно відновлення свого панування в Північній Америці, та претензії Великобританії щодо розширення її торговельних операцій на американських континентах. Центральним принципом доктрини Монро став поділ світу на європейську та американську системи. Європа не мала більше права втручатись у справи американського континенту, а США зобов'язувалися дотримувалися політики невтручання у внутрішні справи будь-якої європейської країни. Свого часу радянські автори в «Історії США» звернули увагу на

прямий зв'язок у тексті доктрини Монро зростання могутності та добробуту США з експансією і навели таку цитату з послання Дж. Монро: «У перші часи половина території в межах наших визнаних кордонів була незаселеною і дикою. Із тих пір була приєднана нова територія величезних розмірів, що охоплює багато річок, зокрема Міссісіпі, навігація по якій до океану мала колосальне значення для первинних штатів. По всій цій території наше населення поширювалося у всіх напрямках, і утворювалися нові штати в кількості, яка майже дорівнює тій, що склала перший кістяк нашого Союзу. Ця експансія нашого населення і приєднання нових штатів здійснили благодатний вплив на всі вищі інтереси Союзу, що у величезній мірі збільшило наші ресурси і дало нам силу і гідність держави, визнаної всіма». Провозглашені доктрини Монро [Текст] / *История США : в 4-х т. Т.1 / Н. Н. Болховитинов (редактор), М. С. Альперович, Р. Ф. Иванов, Л. Ю. Слезкин, А. А. Фурсенко. – М. : Изд-во «Наука», 1983. – С. 294–298 ; Болховитинов Н. Н. Доктрина Монро (происхождение и характер) [Текст] / Н. Н. Болховитинов. – М. : Изд-во Института международных отношений, 1959. – 336 с.*

Документ • В американській архівістиці розрізняють поняття «record», «document», «non-records», «manuscript», «papers».

«Record» (документ) – 1) рукописний або друкований документ офіційного походження, який може бути використаний як підтвердження або свідоцтво; 2) дані або інформація, зафіксовані на будь-якому носії, зі змістом, структурою, у контексті, які використовуються для відновлення людської пам'яті або з метою притягнення до відповідальності режимів, урядів, політичних і державних діячів, посадових осіб тощо; 3) дані або інформація, створені або отримані у ході діяльності людини або установи і збережені заради підтвердження цієї діяльності у майбутньому.

«Nonrecords» (недокумент) – матеріали, які не мають офіційного походження; копії, дублікати або публікації, що зберігаються з метою персонального використання або зручності; такі матеріали не включаються до переліків зі строками зберігання і знищуються без дозволу. Синонімом цього терміну є «nonofficial papers» (неофіційні папери).

«Document» (документ) – загальне поняття, яке традиційно розуміють як «текст, фіксований на папері», зазвичай в американському архівознавстві не вживається. Він може бути синонімом «record», а може означати фотографію, малюнок, звукозапис, відео, вебсторінку тощо.

«Manuscript» (манускрипт) – рукописний документ, неопублікований документ, авторський рукопис книги, статті або іншої праці.

«Papers» (папери) – 1) газети; 2) наукове есе або лекція, оприлюднена на конференції і представлена для публікації; 3) студентське есе; 4) документи торговельних операцій, які підтверджують боргові зобов'язання. *Pearce-Moses R. A Glossary of Archival and Records terminology [Text] / Richard Pearce-Moses. – Chicago : Society of American Archivists, 2005. – P. 126–128; 240; 326–330, 267.*

Документ активний, неактивний, напівактивний • «active records» або «current records» (поточні документи, активні документи) – документи, що знаходяться в активному використанні у процесі діяльності установи; «inactive records» або «noncurrent records» (неактивні, непоточні документи) – документи, що більше не потрібні установі для здійснення діяльності; «semiactive records» або «semicurrent records» (напівактивні, напівпоточні документи) – документи, що рідко використовуються або використовуються час від часу в діяльності установи. *Pearce-Moses R. A Glossary of Archival and Records terminology [Text] / Richard Pearce-Moses. – Chicago : Society of American Archivists, 2005. – P. 266.*

Документ у серії, підсерії, файлі • «item» або «piece» – документ у файлі, який фізично може складатися як із одного аркушу, так і з декількох. Поняття «item» може поширюватися на: одну фотографію, альбом із фотографіями, лист із декількох аркушів. *Pearce-Moses R. A Glossary of Archival and Records terminology [Text] / Richard Pearce-Moses. – Chicago : Society of American Archivists, 2005. – P. 220.*

Документи життєво важливі • «vital records», «right-and-interests records», «essential records» «emergency-operating records», «vital statistics» – 1) документи, у яких міститься інформація про важливі події життя, у тому числі народження, шлюб, розлучення, смерть тощо; 2) документи, необхідні для віднов-

лення роботи органів влади усіх рівнів і установ після катастрофи; юридичні документи, що підтверджують права і визначають обов'язки установ, їх співробітників, громадян (для приватних компаній – права та обов'язки власників і акціонерів, розміри внесків); документи про фінансові зобов'язання, розрахунки установ або осіб, делегування відповідних повноважень, встановлення соціального та пенсійного забезпечення, компенсаційних виплат; договори, контракти та інші документи, у тому числі створені в електронних системах, необхідні для підтвердження фінансових і юридичних прав установ і громадян. *Pearce-Moses R. A Glossary of Archival and Records terminology [Text] / Richard Pearce-Moses. – Chicago : Society of American Archivists, 2005. – P. 404–405.*

Доступ інтелектуальний • «access» – можливість визначити місцезнаходження відповідної інформації через використання пошукових засобів: каталогів, індексів, довідників тощо. *Pearce-Moses R. A Glossary of Archival and Records terminology [Text] / Richard Pearce-Moses. – Chicago : Society of American Archivists, 2005. – P. 2.*

Доступ обмежений, обмеження доступу • Обмеження доступу особам до /на використання матеріалів:

«access restrictions» – період часу або група осіб, яким дозволено або не дозволено доступ до документів (інформації);

«use restrictions» – умови використання документів, які можуть регулюватися правом на збереження таємниці приватного життя, авторським правом, умовами, встановленими особою, яка передала документи на зберігання, або фізичним станом документів. *Pearce-Moses R. A Glossary of Archival and Records terminology [Text] / Richard Pearce-Moses. – Chicago : Society of American Archivists, 2005. – P. 346.*

Доступ фізичний • «access» – надання/отримання дозволу на визначення місцезнаходження і пошук інформації для використання (через консультації або посилання) із урахуванням юридично встановлених обмежень на приватний, конфіденційний або таємний характер документів; фізичний процес пошуку інформації у комп'ютерних системах. *Pearce-Moses R. A Glossary of Archival and Records terminology [Text] / Richard Pearce-Moses. – Chicago : Society of American Archivists, 2005. – P. 2.*

Е

Експертиза цінності • «appraisal» – 1) процес ідентифікації документів, цінних для передачі на постійне зберігання до архіву; 2) процес визначення терміну, протягом якого мають зберігатися документи, базований на юридичних вимогах та поточній або потенційній користості; 3) процес визначення ринкової вартості документів (грошова експертиза цінності).

Як правило, в архівному контексті «appraisal» є процесом визначення документів, що мають постійну (архівну) цінність. «Appraisal» може стосуватись колекції документів, документоутворювача, серії, файлу (справи) та одиничного документу. «Appraisal» може здійснюватися до передавання, під час передавання та після передавання документів до архіву й базується на множинності факторів, таких як походження документів, зміст, автентичність і надійність, порядок і комплексність, фізичний стан і вартість подальшого зберігання, внутрішня цінність, властива лише даному документу як оригіналу («intrinsic value» – цінність, що походить від зовнішніх особливостей документу і не пов'язана зі змістом) та у випадку, якщо у разі втрати оригіналу або репродукування його зовнішні особливості можуть бути втраченими. *Pearce-Moses R. A Glossary of Archival and Records terminology [Text] / Richard Pearce-Moses. – Chicago : Society of American Archivists, 2005. – P. 22.*

«Evaluation» – визначення цінності документу з точки зору прийняття рішення щодо виділення його до знищення. «Evaluation» спирається на переліки документів зі строками зберігання «retention schedules» *Pearce-Moses R. A Glossary of Archival and Records terminology [Text] / Richard Pearce-Moses. – Chicago : Society of American Archivists, 2005. – P. 152.*

Експертиза цінності вибіркова • «sampling» – процес відбору зразків (items) із цілої колекції з метою формування репрезентативної вибірки, яка б змістовно представляла попередню колекцію як ціле. *Pearce-Moses R. A Glossary of Archival and Records terminology [Text] / Richard Pearce-Moses. – Chicago : Society of American Archivists, 2005. – P. 351.*

Експертиза цінності повторна • «reappraisal» – процес визначення матеріалів, які більше не заслуговують на подальше зберігання та які є «кандидатами» для видалення їх з архівних

холдингів. Архіви можуть здійснювати «gear-praisal» своїх холдингів у разі помилок, допущених у ході експертизи цінності документів, зміни політики депозитарію або у зв'язку зі зміною цінності матеріалів із плином часу. *Pearce-Moses R. A Glossary of Archival and Records terminology [Text] / Richard Pearce-Moses. – Chicago : Society of American Archivists, 2005. – P. 326.*

Епістемологія соціальна • Класична епістемологія розглядає три джерела знання: 1) об'єкт, що знаходиться у фокусі пізнавального інтересу [у даному випадку – документи], 2) суб'єкт із притаманними йому пізнавальними здібностями [архівіст, який здійснює експертизу цінності], 3) соціальні умови пізнання. Соціальна епістемологія зводить всі три джерела знання до одного – соціальних умов пізнання. Пізнається тільки те, що являє собою частину людського світу, і так, як це диктують соціальні норми і правила. *Касавин И. Т. Социальная эпистемология: понятие и проблемы. Эпистемология и философия науки [Текст] / И. Т. Касавин // Научно-теоретический журнал по общей методологии науки, теории познания и когнитивным наукам. – М. : «Канон+», 2006. – Т. VII. - № 1. – С. 4.*

Уперше термін «соціальна епістемологія» використала у своїй докторській дисертації Джесс Шера, теоретик бібліотечної справи. Предметом цієї науки вона вважала виробництво, розвиток, накопичення та споживання всіх форм мислення в контексті спілкування та всіх сфер сукупного соціального виробництва. *Касавин И. Т. Предмет и методы социальной эпистемологии. Язык, знание, социум [Текст] / И. Т. Касавин. – Проблемы социальной эпистемологии. – М. : Российская академия наук, институт философии, 2007. – С. 6.*

І

Інформація про критичну інфраструктуру •

«critical infrastructure information» – будь-яка інформація, яка може підпасти під атаки терористів, про інфраструктуру країни стратегічного призначення, у тому числі комп'ютерні системи, комунікації, технології. An Act to establish the Department of Homeland Security, and for other purposes (P. L. 107-296. – November 25, 2002) [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.dhs.gov/homeland-security-act-2002>. – Title from screen.

К

Каталогізація документів • «cataloging» – процес забезпечення доступу до матеріалів шляхом створення формальних описань, їх організації та поєднання запитів користувачів із відповідними матеріалами; «catalog» або «catalogue» – колекція систематизованих описань матеріалів. *Pearce-Moses R. A Glossary of Archival and Records terminology [Text] / Richard Pearce-Moses. – Chicago : Society of American Archivists, 2005. – P. 63.*

Приклади каталогів: «National Union Catalog» (OCLC); «National Union Catalog of Manuscript Collections, NUCMC» (Бібліотека Конгресу США), «Archival Research Catalog, ARC» (Національний архів США).

Класифікація (засекречування/ розсекречування) **документів** • «classification» («grading») – акт або процес, під час якого засекречується інформація;

«classified national security information» – засекречена інформація з національної безпеки;

«classification levels» – класифікаційні рівні або рівні секретності («Top Secret» (Цілком таємно), «Secret» (Таємно), «Confidential» (Конфіденційно));

«derivative classification» – похідна класифікація (засекречування), надання грифів секретності документам, утвореним шляхом перефразування або використання інформації із попередньо створених секретних документів; «declassification» – розсекречування документів;

«reclassification» – повторне засекречування раніше розсекречених документів;

«downgrade» – зниження рівня секретності документу, зниження грифу обмеження доступу;

«upgrade» – призначення вищого грифу секретності, ніж попередній;

«review of assigned classification» – перегляд призначених класифікаційних рівнів, перегляд грифів секретності;

«marking» (маркування) – фізичний акт ідентифікації рівня секретності документа;

«unclassified information» – інформація, яка не вимагає класифікації та спеціальної охорони;

«automatic» (автоматичне розсекречування) – процедура, яка передбачає зазначення на документі дати або назви специфічної

події, після яких документу може бути знижений рівень секретності або він може бути розсекречений зовсім;

«non-automatic» (неавтоматичний) – процедура, яка передбачає зниження рівня секретності або розсекречування документу, коли уповноважені на це органи не бачать жодних підстав на подовження терміну перебування документу під існуючим грифом або й взагалі в стані секретності. Executive Order 13526 «Classified National Security Information» of December 29, 2009 // Federal Register. – 2010, January, Tuesday. – Vol. 75. – № 2. – P. 707-731 [and other executive orders] ; Origin of defense-information in the Army and former War Department by Dallas Irvine. – The National Archives and Records Service General Services Administration [Typescript] – Washington, 1972. – 49 p. ; Quist A. S. Security Classification of Information [Text] : in 4 vol. Vol. 1 : Introduction, History and Adverse Impacts. – Oak Ridge, Tennessee : Oak Ridge National Laboratory, 1989 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.fas.org/sgp/library/quist/>. – Title from screen ; Quist A. S. Security Classification of Information [Text] : in 4 vol. Vol. 1 : Introduction, History and Adverse Impacts. – Oak Ridge, Tennessee : Oak Ridge National Laboratory, 1993 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.fas.org/sgp/library/quist2/index.html>. – Title from screen.

Колекція • «collection», «holdings» (синонім); вузьчі поняття – «archives», «artificial collection»; супутні поняття – «fonds», «manuscript collection», «manuscript group», «personal papers», «record group» – 1) група матеріалів із тими ж самими уніфікованими характеристиками; 2) матеріали, зібрані людиною, організацією, депозитарієм із різних джерел; штучна колекція. «Collection» також виступає синонімом поняття «record group», якщо джерело походження має уніфіковані характеристики. *Pearce-Moses R. A Glossary of Archival and Records terminology [Text] / Richard Pearce-Moses. – Chicago : Society of American Archivists, 2005. – P. 76.*

Конфедерація архів • Документи Військового департаменту (списки особового складу армії, списки загиблих, документи шпиталів, накази, листування офісів генерал-ад'ютанта, генерального інспектора, інженера, медичного, комісіонерського та інших відділів департаменту), а також Державного департаменту, Департаменту фінансів, Департаменту юстиції, Департаменту пошти, журнал Кон-

гресу Конфедерації (13 незалежних штатів Півдня США, які у 1861–1865 рр. виокремилися у незалежне державне утворення), контракти та ваучери військовослужбовців тощо. Загалом на 1907 р. нараховувалося близько 200 ящиків документів Конфедерації. Із цих документів були опубліковані 53 томи журналів Конгресу Конфедерації. *Van Tyne C. H. Guide to the Archives of the Government of the United States in Washington [Text] / Claude Halstead Van Tyne, Waldo Gifford Leland ; Second edition. – Washington, D. C. : Carnegie Institution, 1907. – P. 117.*

Сьогодні Архів Конфедерації зберігається в будинках Національного архіву США на College Park, MD та у Washington, D. C – Record Group 109 (1825–1900), series 109.1 – 109.15 «War Department Collection of Confederate Records» (1850–1900), 9286289 куб. футів документів.

Копіювання документів • «duplicate» або «сору» – копія документу або процес створення копії документу тим же самим автором і в той же час. «Duplicate» може мати силу оригіналу, а «сору» може бути репродукцією (фотокопією) із оригіналу. «Duplicate original» – копія документу, яка має таку ж юридичну силу як і оригінал, у тому числі підписи. *Pearce-Moses R. A Glossary of Archival and Records terminology [Text] / Richard Pearce-Moses. – Chicago : Society of American Archivists, 2005. – P. 135.*

О

Офіс • «office» (офіс) – частина урядової агенції, рівнем нижче департаменту.

П

Право «знати» • «Right to know» – право громадян на доступ до інформації про діяльність органів державної влади та місцевого самоуправління.

Приймання документів на зберігання • «accession» або «acquisition» – дані терміни в ролі іменників (*noun*) є синонімами, оскільки обидва означають комплекс документів, переданих на зберігання до архіву шляхом передачі, дарування, придбання тощо. Однак як дієслова (*verb*) вони мають відмінності. Термін «accession» іде далі, оскільки означає процес, під час якого архів закріплює за со-

бою юридичні права на документи, а отже, потребує встановлення первинного (базового рівня) інтелектуального та фізичного контролю над даним комплексом документів, тобто визначення його походження, утворювача, змісту, формату, фізичного обсягу. «Accessioning» складається із послідовності дій щодо первинної систематизації й описування документів. *Pearce-Moses R. A Glossary of Archival and Records terminology [Text] / Richard Pearce-Moses. – Chicago : Society of American Archivists, 2005. – P. 4, 7, 8.*

Приймання документів на зберігання повторне • «accretion» – термін означає додавання до існуючого в архіві комплексу документів (колекції) додаткових (нової порції) документів. *Pearce-Moses R. A Glossary of Archival and Records terminology [Text] / Richard Pearce-Moses. – Chicago : Society of American Archivists, 2005. – P. 6.*

Принцип «оригінального порядку» • «original order» (*англ.*), або «respect pour l'ordre intérieur» (*франц.*) – фундаментальний принцип архівів; передбачає збереження при систематизації оригінального порядку документів, який вони мали при їх утворенні та відкладенні в поточній діяльності установи. *Posner E. Some Aspects of Archival Development Since The French Revolution [Text] / Ernst Posner // – 1940, July. – Vol. 3. – № 3. – P. 159–172 ; Horsman P. New Respect for the Old Order: The Context of the Dutch Manual [Text] / Peter Horsman, Eric Ketelaar, Theo Thomassen // American Archivist. – 2003, Fall–Winter. – Vol. 66. – № 2. – P. 249–270.*

Принцип «походження», «поваги до фонду» • Фундаментальні принципи архівів: «principle of provenance» (принцип походження) та «respect des fonds» (поваги до фонду). Уперше термін «respect des fonds», як і сам принцип, було задекларовано Франсуа П'єром Гійомом Гізо 1839 року. Граф Шарль Марі Тангі Дюшатель 1841 року видав циркуляр «Instructions pour la mise en order et le classement des archives departementales et communales», який розвинув правила Гізо для департаментських і комунальних архівів. Принцип «поваги до фонду» застосовувався разом із «principle of provenance» і вимагав систематизації архівних документів у Національному архіві Франції відповідно до джерела їх походження (установи-документоутворювача) та оригінального порядку, згідно з яким документи відкладалися в устано-

ві, а не з нав'язаною штучною схемою систематизації. Один цілісний документальний комплекс (у Франції – «фонд») утворювався від однієї установи, два фонди від двох різних установ ніколи не змішувалися між собою. У практичному впровадженні зазначених принципів в архівах Франції вирішальну роль відіграв Наталіс де Вайї. *Gilliland A. Perpetuating and Extending the Archival Paradigm: The Historical and Contemporary Roles of Professional Education and Pedagogy* [Electronic resource] / A. Gilliland, K. White // *InterActions : UCLA Journal of Education and Information Studies*. – 2009: 5(1). – Mode of access: <http://escholarship.org/uc/item/7wp1q908#page-6>. – Title from screen.

В американській архівній літературі принцип «*respect des fonds*» уперше процитовано У. Г. Ліландом (*Leland W. G. Some Fundamental Principles in Relation to Archives* [Text] / Waldo Gifford Leland // *Annual Report of the American Historical Association for the year 1912*. – Washington, 1914. – P. 267); «*respect pour les fonds*» (франц.) – так термін звучить у праці Т. Р. Шелленберга (*Schellenberg T. R. Archival Principles of Arrangement* [Text] / T. R. Schellenberg // *American Archivist*. – 1961, January. – Vol. 24. – № 1. – P. 13.); «*respect pour le fonds*» (франц.) – процитовано у статті Е. Джилліленд та К. Уайта (*Gilliland A., White K. Perpetuating and Extending the Archival Paradigm: The Historical and Contemporary Roles of Professional Education and Pedagogy* [Electronic resource] // *InterActions : UCLA Journal of Education and Information Studies*. – 2009: 5(1). – Mode of access: <http://escholarship.org/uc/item/7wp1q908#page-6>. – Title from screen; Gilliland-Swetland Anne J. *Enduring Paradigm, New Opportunities: The Value of the Archival Perspective in the Digital Environment* [Electronic resource] // *CLIR*. – 2000, February. – Mode of access: <http://www.clir.org/pubs/abstract/pub89abst.html>). – Title from screen.)

У франкомовній літературі принцип звучить як «*le principe du respect des fonds*» (Philippe Grand. *État, nation, archives* // *Matériaux pour l'histoire de notre temps*. – 2006. – № 2(82). – P. 26–36 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.cairn.info/revue-materiaux-pour-l-histoire-de-notre-temps-2006-2-page-26.htm>). – Title from screen.)

Програма • «program» – означає функцію або діяльність установи. В американських архівах функції архівна та управління докумен-

тацією бувають об'єднані «joint», тобто архівна установа виконує всі притаманні архівам функції (програми) і функції (програми) управління документацією; або розділені «split», коли архівна установа виконує лише функції прийому документів на зберігання, систематизації, описування, безпосередньо зберігання, використання і надання доступу до документів, а на іншу установу покладено функцію управління документацією. *Walch V. I. State Archives in 1997: Diverse Conditions, Common Directions* [Text] / Victoria Irons Walch // *American Archivist*. – 1997, Spring. – Vol. 60. – № 2. – P. 132–151; *Pearce-Moses R. A Glossary of Archival and Records terminology* [Text] / Richard Pearce-Moses. – Chicago : Society of American Archivists, 2005. – P. 317.

Програма архівна • «archival program» – архівна функція, організація архівної роботи та служб, тобто контроль над відбором і передаванням документів до архіву, систематизація й описування документів, організація зберігання документів, мікрофільмування, забезпечення інтелектуального та фізичного доступу до документів; використання документів тощо.

Програма управління документацією • «records management program» («disposition program», «records administration program», «record disposition program», «records retention program») – функція управління документацією; діяльність, політика та процедури у сфері організації документаційного менеджменту в установі упродовж усього життєвого циклу документів від утворення до експертизи цінності, передачі на зберігання до архіву або знищення. «Програма управління документацією» є адміністративною програмою (планом дій, системою послідовних процедур) для забезпечення низьковартісного й ефективного подальшого зберігання та пошуку необхідних документів. Вона повинна спиратися на законодавство, бути всеохопною та відображати всі необхідні та юридично обґрунтовані процедури роботи із документами в установі. Спроба відійти від усталеного і закріпленого «програмою» порядку розглядається як руйнування доказовості документу і намагання обійти закон. Незаконне знищення документів є правопорушенням або злочином і карається відповідно до законодавства. *Pearce-Moses R. A Glossary of Archival and Records terminology* [Text] / Richard

Pearce-Moses. – Chicago : Society of American Archivists, 2005. – P. 334.

На федеральному рівні процедури, пов'язані із управлінням документацією в федеральних органах влади, закріплено в законах: «*Records management by the Archivist of the United States and by the Administrator of General Services (44 U.S.C. Chapter 29)*»; «*Records management by Federal Agencies (44 U.S.C. Chapter 31)*»; «*Disposal of Records (44 U.S.C. Chapter 33)*». Крім законів існує система стандартів, серед яких «*General Records Schedules (GRS)*» (Перелік документів зі строками зберігання) та «*DOD 5015.2-STD*» (Design Criteria for Electronic Records Management Software Applications – для електронних документів).

Р

Розпорядження документами • «disposition» – в американській архівній справі, доля документів, визнаних у результаті експертизи цінності (appraisal) нецінними та невартими витрачання коштів платників податків на їх подальше зберігання у федеральних або архівах штатів, не веде відразу до їх знищення. «Disposition» починається вже тоді, коли документи стають *неактивними* в установі. З установи вони передаються до федерального центру документації або центру документації штату для *тимчасового зберігання* (під час тимчасового зберігання юридичне право розпоряджатися документами належить установі), доки не прийде строк «final disposition». Тоді документи можуть бути: 1) відібрані для постійного зберігання у федеральному архіві або архіві штату; 2) мікрофільмовані з подальшим знищенням оригіналів; 3) передані зацікавленій архівній установі (архіву університету, релігійного або громадського товариства, приватного архіву, бібліотеки) для зберігання (у 1950-х рр. документи не передавали, а продавали); 4) знищені. Отже, термін «disposition» означає «розпорядження (розподілення, розміщення) документами»; «final disposition» – остаточне розпорядження. Під фізичним знищенням розуміють термін «destruction» (руйнування, знищення). Pearce-Moses R. A Glossary of Archival and Records terminology [Text] / Richard Pearce-Moses. – Chicago : Society of American Archivists, 2005. – P. 124 ; Шелленберг Т. Современные архивы: принципы и методы работы [Текст] /

Т. Шелленберг ; Главное архивное управление при Совете Министров СССР ; СИФ ОЦНТИ ВНИИ-ДАД ; пер. с англ. [не указано]. – № 1102 «п» [машинопись]. – М., [год не указан]. – С. 131–132 ; Records management by the Archivist of the United States and by the Administrator of General Services (44 U.S.C. Chapter 29) // Basic Laws and Authorities of the National Archives and Records Administration. – Washington, D. C. : NARA, 2000. – P. 40.

Ролл, «Bureau of Rolls» • Термін «roll» означає декілька понять: 1) документ, згорнутий у циліндр, сувій. Сувій часто виготовлений із шматків пергаменту або паперу, з'єднаних по краях разом, щоб утворити довгу смугу; 2) відрізок кіноплівки або аудіо-плівки, згорнутий у циліндр, часто на основі або бобіні; 3) список осіб або майна, укладений зі спеціальною метою, наприклад, список особового складу військового підрозділу, список платників податків; 4) записи офіційного розгляду справи у суді; 5) у кіноіндустрії – обертання камери вздовж осі, що проходить між камерою і об'єктом. Pearce-Moses R. A Glossary of Archival and Records terminology [Text] / Richard Pearce-Moses. – Chicago : Society of American Archivists, 2005. – P. 349.

Таким чином, термін «roll» у застосуванні до паперових документів означає сувій, список, протокол розгляду справи. Наприклад, у NARA зберігаються «the Dawes Rolls» або «Final Rolls» – списки членів «п'яти цивілізованих індіанських племен» черокі, крик, чокто, чикасо і семінолів, які були укладені під час перепису індіанського населення у 1899–1906 рр. і містять відомості про імена, стать, тип крові, номер персональної картки, дані про народження, смерть, шлюб, додаткове листування 101 тис. індіанців. Дані списки використовуються на теперішній час для доказу членства в племені та отримання відповідних пільг від держави. *Index to the Final Rolls of Citizens and Freedmen of the Five Civilized Tribes in Indian Territory. Prepared by the Commission and Commissioner to the Five Civilised Tribes and Approved by The Secretary of the Interior. On or Prior to March 4, 1907. – Compiled and Printed under Authority conferred by the Act of Congress, approved June 21, 1906 (34 Stat. L. 325).* Термін «roll» застосовувався ще у Британії в XIV ст. стосовно судових документів та списків членів гільдій. Наприклад, у 1901 р. під редакцією У. Феррера були опубліковані протоколи судових засідань судів графства Лан-

кастер 17-го і 18-го років правління Едварда II, 1323–1324 рр., які зберігалися в Національному архіві Великобританії: *Some Court Rolls of the Lordships, Wapentakes and Demesne Manors of Thomas, Earl of Lancaster, County of Lancaster. For the 17th and 18th years of Edward II, A.D., 1323-4. From the Original Rolls, preserved in the Public Record Office, London. Edited by William Farrer. Printed for The Record Society, 1901. – 196 p.*

Отже, зважаючи на те, що «roll» – це не тільки сувій у буквальному розумінні, а й довгий список, протокол засідання, який виглядає як звичайний документ, і також враховуючи те, що архів є зібранням документів, установою, що зберігає документи або відділом організації, у якому накопичуються неактивні документи, назву «Bureau of Rolls» краще перекласти як Бюро архівів, ніж Бюро сувоїв, але зважати на те, що до його функцій, насамперед, відносилося зберігання давніх документів.

С

Служба довідкова • «reference service» – служба надання консультацій дослідникам і користувачам архівів щодо місця знаходження необхідних документів та інформації й виконання запитів «request». Синонімом «reference service» є термін «reader service», тобто «читацька служба», яка включає реєстрацію дослідників «academic researchers, scholars» і користувачів «business users», копіювання документів і навіть допомогу у влаштуванні до готелю, організації харчування та паркінгу машини. *Pearce-Moses R. A Glossary of Archival and Records terminology [Text] / Richard Pearce-Moses. – Chicago : Society of American Archivists, 2005. – P. 336–337.*

Т

Товариство історичне • «historical society» (історичне товариство) – організація, яка опікується збереженням історичної спадщини, музеями, архівами, об'єктами культурної спадщини; збирає артефакти, книги, документи; сприяє історичним дослідженням, зацікавленості суспільства в ознайомленні та вивченні історії регіонів, певних періодів або тематики; історичні товариства є «quasi-governmental institutions» (квазі-урядовими інституціями), тобто вони засновані як при-

ватні організації, але на них покладено виконання певних функцій держави. *Pearce-Moses R. A Glossary of Archival and Records terminology [Text] / Richard Pearce-Moses. – Chicago : Society of American Archivists, 2005. – P. 192.*

Традиція історичних манускриптів • «historical manuscripts tradition» – управління історичними манускриптами та документами, базоване на бібліотечних принципах, за яких кожен «item» (документ) обліковується окремо, а не у складі колекції. У США була загальноприйнята з XVIII ст. до 1960 р. *Berner R. C. Archival Theory and Practice in the United States: A Historical Analysis [Text] / Richard C. Berner. – University of Washington Press, 1983. – P. 1–2.*

У

Упорядкування (обробка) документів • «processing» – обробка документів, до якої належать процедури систематизації «arrangement», описування «description», розміщення документів «housing» у сховищі, тобто підготовка документів до подальшого використання, а саме:

«arrangement» – 1) процес організації документів згідно з їх походженням і оригінальним порядком для захисту їх контексту й досягнення інтелектуального та фізичного контролю над матеріалами; 2) організація та послідовність «items» (документів) у колекції. Як правило, в архівах США документи систематизуються на рівні «folders» (справ, тек), систематизація всередині тек здійснюється у разі оплачування цього виду робіт за грантами або на кошти тих, хто передає документи на зберігання;

«description» – процес створення довідників або інших засобів, які уможливають доступ до документів та зменшують затрати часу на опрацювання оригінальних матеріалів із метою використання їх інформації.

До поняття «processing», крім «housing» (розміщення у сховищі), належить «boxing» (вміщення документів у коробки), «labeling» (наклеювання ярликів), а іноді й «preservation» (безпечне зберігання), «conservation» (унеможливлення пошкодження документів). У деяких архівах «accessioning» розглядається як частина «processing». *Pearce-Moses R. A Glossary of Archival and Records terminology [Text] / Richard Pearce-Moses. – Chicago : Society of American Archivists, 2005. – P. 27, 87, 112, 226,*

304–305; *Weideman C. Accessioning as Processing [Text] / Christin Weideman // American Archivist. – 2006, Fall–Winter. – Vol. 69. – № 2. – P. 274–283.*

Ф

Файл • «file» – тематично пов'язана між собою група документів, підшита в одній теці «folder». *Pearce-Moses R. A Glossary of Archival and Records terminology [Text] / Richard Pearce-Moses. – Chicago : Society of American Archivists, 2005. – P. 163.*

В українській архівістиці відповідає поняттю «архівна справа».

«checklist» – використовується для обліку файлів (архівних справ) та закріплення систематизації на рівні серії. Зазвичай розміщується за описом групи «inventories» як додаток. *Pearce-Moses R. A Glossary of Archival and Records terminology [Text] / Richard Pearce-Moses. – Chicago : Society of American Archivists, 2005. – P. 68.*

Х

Холдинг • В українській архівній термінології відсутній заміник для терміну «holdings», під яким розуміються сукупність усіх колекцій (рекорд-групи), які знаходяться на зберіганні в конкретній архівній установі (The whole of a repository's collections). *Pearce-Moses R. A Glossary of Archival and Records terminology [Text] / Richard Pearce-Moses. – Chicago : Society of American Archivists, 2005. – P. 192.*

Ц

Цінність адміністративна • «administrative value» – корисні та значимі документи для підтримання службової діяльності та повсякденного управління організацією. *Pearce-Moses R. A Glossary of Archival and Records terminology [Text] / Richard Pearce-Moses. – Chicago : Society of American Archivists, 2005. – P. 11.*

Цінність внутрішня • «intrinsic value» – корисність і значимість документу, що походить від його фізичних або комунікативних якос-

тей, успадкована в його оригінальній формі та незалежна від змісту; є інтегральною частиною його матеріальної природи і може бути втрачена при репродукуванні.

Поняття «intrinsic value» не є повною аналогією прийнятому в українській архівістиці критерію зовнішніх особливостей документу. Крім фізичної форми, естетичних і художніх якостей, інших унікальних зовнішніх особливостей, «intrinsic value» включає: вік документу; значимість документоутворювача (наприклад, відомий державний або політичний діяч, митець тощо), подій в історії, до яких належить документ, місця утворення документу; унікальність процесу виготовлення документу (наприклад, за допомогою особливих чорнил тощо); значимість для усвідомлення реалізації та впливу політики органів вищих рівнів на місцях. Документ також може набувати «intrinsic value», коли він є єдиним збереженим примірником, створеним на конкретну особу. *Pearce-Moses R. A Glossary of Archival and Records terminology [Text] / Richard Pearce-Moses. – Chicago : Society of American Archivists, 2005. – P. 217.*

Цінність доказова • «evidential value» – 1) якість документів, яка забезпечується інформацією про їх походження, функції та діяльність утворювачів; 2) в юридичному сенсі – документи, важливі для підтвердження або спростування фактів. «Evidential value» залежить більше від процесу утворення документу, ніж від його змісту. *Pearce-Moses R. A Glossary of Archival and Records terminology [Text] / Richard Pearce-Moses. – Chicago : Society of American Archivists, 2005. – P. 152–153.*

Цінність інформаційна • «informational value», «reference value», «research value» – корисні та значимі матеріали з точки зору їх змісту, незалежно від зовнішніх особливостей або доказової цінності. Т. Р. Шелленберг визначав «інформаційну цінність» як вторинну «secondary value». *Pearce-Moses R. A Glossary of Archival and Records terminology [Text] / Richard Pearce-Moses. – Chicago : Society of American Archivists, 2005. – P. 206.*

ПОКАЖЧИКИ

Предметно-тематичний покажчик

А

Автентична інформація, автентифікація

210, 226, 227, 232, 296, 433, 435, 440, 449, 545, 550, 589, 590, 591, 593, 686, 758, 786, 788, 795, 841, 858

Автоматизована система, автоматизовані технології

18, 56, 58, 59, 61, 425, 436, 438, 448, 449, 462, 584, 675, 767, 775, 784, 807

Агентство оборонне

387, 395, 396

Агенції

комплексна 284, 287

сервісна 343

офіційна 19, 34, 73, 105, 237, 238, 303, 316, 350, 351, 352, 353, 355, 406, 407, 410, 420, 450, 471, 475, 547, 550, 675, 709

штату 28, 195, 200, 269, 285, 286, 327, 349, 404

Адміністрації

військової документації 208, 397

документації 71, 101, 109, 125, 133, 135, 322, 326, 350, 369, 376, 381, 382, 405, 420, 452, 458, 460, 467, 469, 491, 493, 506, 515, 539, 674, 679, 751

служб загального призначення, GSA 123, 124, 125, 142, 143, 161, 221, 252, 351, 357, 359, 404, 405, 406, 413, 421, 422, 429, 450, 473, 474, 478, 483, 541, 547, 588, 639, 644, 672, 685, 689, 723

Американська архівна історія

15
Американська архівна теорія 18, 19, 20, 57, 58, 59, 95, 114, 165, 551, 564, 571, 586, 591, 683, 685, 742, 757, 766, 782, 787, 801, 802, 812, 822, 823, 824, 828, 836, 837

Американська класична теорія

17, 60, 569, 587, 684, 834

Анексія

116, 208, 220, 299, 300, 303

Архіви

американський 18, 20, 21, 43, 45, 62, 67, 69, 70, 72, 75, 88, 93, 96, 114

бізнес-архів 20, 64, 65, 114, 342, 416, 755, 759, 764, 781, 807, 824, 832

відомчий 65, 66, 73

генеральний 211

губернаторський 280, 281, 282

дочірній 137, 143, 224, 225, 227, 282, 287, 374, 375, 450, 470, 491, 548, 515

економіки 44, 64, 65

електронний, електронних документів, ERA 35, 101, 104, 383, 432, 433, 434, 436, 438, 440, 441, 446, 449, 451, 459, 461, 467

європейський 151, 203, 319, 323, 595, 610, 683, 687, 712

іспанський 90, 210, 213, 215, 218, 279, 281, 292, 300, 529

історичний 64, 211

метрополій 370, 711, 733

місцевий 28, 83, 91, 173, 210, 217, 334, 338, 352, 360, 368, 377, 519, 679, 723, 731, 736, 757, 824, 849, 862

національний 19, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 43, 45, 48, 57, 80, 82, 84, 86, 87, 89, 95, 101, 138, 176, 191, 203, 211, 215, 224, 281, 289, 293, 305, 328, 333, 338, 702, 704, 706, 723, 751, 756, 767, 775, 780, 788, 791, 810, 822, 831, 857

нотаріальний 209, 211, 213

Об'єднаних Націй 80, 705, 707, 860

окружний 29, 87, 91

офіційний 116, 257, 264, 265, 282, 286, 293, 304, 373

приватний 22, 44, 329, 342, 358, 360, 523

публічний 18, 22, 64, 76, 84, 124, 128, 137, 140, 145, 222, 243, 594, 754, 799

регіональний 33, 49, 223, 304, 355, 470

урядовий, уряду Сполучених Штатів, NARA 18, 19, 20, 21, 36, 65, 66, 67, 109, 203

федеральний, федеральних органів влади 32, 106, 129, 723, 821

цифровий 75, 841

штату 18, 19, 23, 26, 27, 28, 30, 31, 32, 84, 87, 90, 96, 101, 109, 111, 124, 126, 134, 143

Архівіст США, Архівіст Сполучених Штатів

173, 191, 251, 322, 359, 382, 400, 420, 421, 427, 429, 430, 452, 483, 499, 503, 565, 572, 648, 652, 667, 712, 715, 778

Архівне законодавство 17, 18, 27, 28, 31, 37, 41, 45, 66, 70, 100, 114, 117, 271, 303, 315, 325, 483, 489, 577, 620, 639, 654, 661, 751, 767, 795, 836

Архівні

відділ 33, 4, 48, 85, 121, 129, 135, 147, 151, 177, 252, 270, 278, 285, 298, 569, 826

довідник 15, 16, 173, 204, 283, 390, 398, 400, 516, 531, 601, 609, 643, 688, 700, 718, 743, 754, 767, 772, 860

інституція 27, 34, 96, 205, 235, 257, 331, 342, 401, 487, 506, 523, 548, 579, 693, 699, 702, 706, 713, 800, 805, 808, 828, 834, 844

література 15, 34, 50, 350, 589, 700, 703, 772, 789, 793, 798, 803

наука 15, 20, 781, 793, 807, 812, 813

принцип 117, 142, 169, 184, 203, 257, 296, 333, 344, 548, 555, 683, 687, 782, 800

Рада 109, 362, 426, 429, 667, 669, 679, 710, 718, 720, 742, 862

система 32, 46, 59, 106, 345, 382, 794, 807, 832

фонд 47, 59, 65, 333, 344, 687, 704, 714, 860

функції 18, 24, 27, 30, 32, 71, 78, 97, 100, 117, 121, 137, 351, 364, 369, 372, 376, 458, 491, 515, 547, 553, 698, 730, 748, 757, 812, 828, 847

Архівний рух, рух істориків 116, 120, 123, 136, 147, 169, 190, 191, 195, 197, 257, 294, 315, 327, 342, 344, 861

Архівознавство 16, 43, 47, 56, 59, 67, 71, 345, 378, 593, 709, 741, 752, 793, 823, 825, 839, 840, 866

Асоціації

адміністраторів і менеджерів документації, ARMA 109, 164, 350, 364, 742, 746, 862

архівістів 87, 863

архівістів католицьких єпархій 746, 781

архівістів кіновідеоархівів, AMIA 746, 748, 811

архівістів штатів і адміністраторів документації, NASARA 30, 349, 356, 358, 362, 723, 732, 740, 746, 808

архівна 723, 740, 807

бібліотечна 257, 294, 420, 427, 505, 506, 734, 806

видавництв 224

видавців 261, 530

військово-історичних організацій штатів 336, 391

економічна 319

істориків округів 147, 194

історична 79, 82, 84

історична і бібліотечна 149, 235, 257, 258, 294, 420, 425, 427, 505, 506, 531, 669, 722, 734, 746, 781, 806, 848, 852, 853

історії штатів і округів, AASLH 147, 152, 277, 285, 336, 697, 722

менеджерів з управління документацією, ARMA 778, 826

піонерів 296

політичних наук 319, 697

регіональна 741, 770, 809, 840

урядових архівів і адміністраторів документації, NAGARA 109, 350, 742, 746

Б

Бібліотеки

Гарвардського коледжу 119, 127

Конгресу США 36, 49, 59, 70, 88, 92, 128, 166, 186, 212, 214, 220, 281, 293, 299, 309, 311, 314, 322, 324, 344, 371, 384, 388, 403, 494, 496, 524, 537, 640, 712, 714, 783, 797

масонська 274

меморіальна 240

наукова 159, 214, 764

Національна 159, 166, 797

президентська 502

приватна 296, 499, 510, 511

публічна 145, 231, 240, 241, 496

університету 90, 185, 198, 213, 219, 493

цифрова 435, 533

штату 147, 196, 235, 241, 243, 394

Бібліотечна компанія 138, 139

Бюро

американської етнології 316

архівів Державного департаменту США 164, 166, 190, 300, 307, 310, 364, 371

архівів, законів і комісій 306, 307

архівів і історії 166, 167

архівів і управління документацією 164

бюджету 401, 409, 564, 633

виплат і контролю 307

внутрішніх справ 306, 307

дипломатичних справ 306

довідкове з питань законодавства 259

індексів і архівів 307, 311, 364, 371

індіанських справ 225, 227, 374

історичних досліджень 595

історії 237

консульських справ 306

перекладів і різних справ 307

помилувань, відстрочки вироків і авторських прав 307

управління земельною власністю 281, 282

В

Верховний суд США 346, 510, 540

Використання документів 124, 130, 152, 167, 201, 246, 314, 322, 366, 408, 421, 439, 601, 602, 678, 700, 801, 812, 837, 847, 848, 853, 854

Відділ

архівів і документів 285

архівів та історії 147

архівний 142, 234, 247, 297, 365, 560
 архіву і управління документацією 129, 151
 архіву штату 270, 271
 бібліотеки та архіву 253
 бібліотек і інформаційних служб 189
 бібліотеки штату 142, 234
 досліджень і публікацій 142
 жіночих професійних об'єднань, WPA 339
 інформаційних технологій 221, 283
 історичних служб 282
 історії 237, 242
 манускриптів 314
 мікрофільмування документів 277, 278
 публічних документів 135, 142, 145, 364, 365
 управління документацією 129, 221, 283, 450, 568
 у справах історії і культури 164
Відкриті архівні інформаційні системи, OAIS
 434, 438, 788
Вічний Союз 138, 305
**Весоюзний науково-дослідний інститут до-
 кументознавства і архівної справи, ВНДІДАС**
 20, 47, 50, 52, 53, 55, 56, 57, 68

Г

Гаазька конвенція 669, 715, 791, 860
Генеалогічне товариство, ЮТА 49, 133, 175, 267, 274, 278, 287, 781
Генеалогічні дослідження 30, 49, 101, 136, 167, 221, 267, 460, 515, 516, 700, 847
Генеральна асамблея 71, 121, 125, 130, 131, 133, 134, 141, 142, 145, 146, 154, 156, 159, 161, 162, 164, 166, 175, 177, 193, 221, 225, 234, 241, 270, 283, 538, 713
Генеральний юридичний радник 453
Головне архівне управління, ГАУ 18, 20, 47, 50, 425
Грант 29, 30, 32, 105, 109, 176, 183, 221, 253, 297, 298, 355, 358, 359, 360, 361, 368, 377, 403, 414, 422, 428, 451, 468, 519, 520, 527, 532, 534, 548, 679, 708, 710, 716, 719, 724, 728, 742, 748, 766
grid-технології 435

Д

Департаменти
 адміністративних служб 278
 адміністрації штату 262
 архівів і Адміністрації документації 133
 архівів та історії 32, 124, 168, 169, 175, 177, 186, 190, 195, 199, 200, 202, 205, 214, 326
 архівів і рукописів 214, 226
 бібліотеки штату 225
 бібліотек і архівів (бібліотеки та архіву) 197

будування 135
 військовий 182, 290, 308, 309, 312, 318, 319, 322, 325, 334, 364, 386, 397, 408, 472, 477, 533, 614
 внутрішньої безпеки 672, 682, 692
 генерального контролера 179, 218, 641
 громадської освіти 141
 Державний США 36, 88, 115, 300, 305, 306, 307, 309, 310, 319, 322, 334, 364, 371, 386, 625, 639, 644, 648, 778
 документаційної служби 201, 254
 здоров'я і психічної гігієни 157, 709
 іноземних справ 305, 613
 історії, мистецтв і культури 238
 історії та архівів 195, 237, 242
 історії та архівів і аналізу накопичених історичних документів і манускриптів 242
 історії та економіки 296
 історії та політичних наук 275, 285
 культури та історії 167
 культурних ресурсів 175, 177, 191, 274, 297
 мікрофільмування 274
 оборони 474, 658
 освіти 142, 149, 152, 219, 238, 270
 парків і туризму 223
 природничих ресурсів 239
 служб загального призначення 160, 278, 283, 297, 303
 страхування, статистики і історії 219
 федеральний 73, 85, 105, 457, 642, 656, 661, 666
 фінансів 293, 319
Депозитарії
 архівний 71, 422, 506, 516
 віртуальний 262
 історичний 119
 офіційний 146, 160, 301, 309, 314
 страхового фонду документації 297
Державний секретар 305, 324, 652, 707
Джерелознавство, джерела 17, 20, 23, 46, 55, 66, 413, 420, 453, 460, 710, 823
Діоцезія 188, 741, 781
Документальна спадщина 29, 35, 61, 116, 119, 136, 161, 206, 208, 209, 226, 233, 265, 304, 355, 420, 501, 521, 523, 572, 625, 667, 697, 749, 779
Документальний комплекс 29, 115, 120, 202, 211, 212, 215, 217, 227, 287, 291, 293, 304, 311, 346, 356, 375, 499, 555, 562, 571, 574, 576, 580, 589, 593, 595, 599, 600, 602, 604, 606, 611, 665, 687, 754, 755
Документаційний менеджмент 120, 211, 212, 215, 217, 227, 287, 291, 293, 311, 346, 356, 429, 499, 562, 577, 580, 589, 593, 595, 754
Документи
 автентичні, автентичність 296, 433, 435, 440, 449, 589, 590, 686, 786, 788, 795, 858

адміністративні 332, 484
 архівні 21, 49, 89, 128, 148, 165, 167, 209, 253, 271, 297, 304, 322, 333, 371, 375, 393, 428, 473, 493, 551, 597, 687, 772, 801, 828, 829
 аудіо- 448, 503, 509, 510, 512, 573, 834
 відео- 362, 381, 513, 747, 781
 воєнні, воєнного періоду 218, 277, 385, 398, 416, 424, 536, 596, 698, 701, 793
 генеалогічного характеру 101, 149, 152
 дублетні 316
 законодавчі 142, 172, 183
 земельні 130, 133, 157, 212, 219, 279, 281, 287, 293, 304, 355
 з особового складу 462, 474, 475, 477, 486, 665
 електронні 19, 20, 31, 35, 37, 39, 61, 86, 101, 103, 105, 109, 114, 134, 164, 170, 253, 289, 353, 362, 427, 429, 456, 459, 461, 666, 677, 683, 739, 755, 814, 821, 834, 865
 індіанських племен 224, 253
 історичні, історичного характеру 88, 129, 138, 180, 201, 209, 245, 272, 296, 300, 313, 363, 375, 383, 400, 410, 4556, 491, 494, 507, 517, 549, 558, 598, 669, 714
 кінодокументи 322, 323
 колоніальні, колоніального періоду 91, 130, 141, 146, 149, 150, 157, 161, 172, 181, 185, 202, 204, 209, 226, 287, 299, 304, 330, 370, 373, 493, 518
 конфіденційного характеру 149
 ліквідованих установ 347, 472, 567
 неактивні, непоточні 28, 217, 273, 297, 318, 351, 366, 376, 483, 515, 548, 568, 701, 861
 органів влади, законодавчих органів влади, урядових установ, зовнішньополітичної діяльності, дипломатичні і консульські, федеральних департаментів 75, 117, 133, 145, 151, 165, 167, 172, 177, 183, 190, 214, 233, 242, 252, 259, 262, 277, 287, 297, 308, 328, 343, 351, 365, 370, 375, 452, 477, 482, 515, 539, 542, 548, 869
 особового походження 21, 39, 59, 90, 134, 152, 311, 329, 343, 563, 603, 609, 783, 801, 807, 847
 офіційні 135, 173, 180, 202, 243, 503, 506, 508
 паперові 49, 351, 459, 509, 512, 534, 560, 653, 713
 персональні 381, 473, 486, 562, 580
 письмові, рукописні 252, 625
 постійної цінності, цінні 175, 296, 370, 401, 434, 547, 573, 582, 583, 586, 684, 699, 752
 поточні 308, 559
 президентські 36, 73, 103, 416, 423, 499, 501, 504, 506, 548
 публічні 130, 132, 133, 142, 165, 167, 172, 262, 271, 275, 284, 291, 296, 329, 339, 354, 367, 517, 541, 848
 текстові 484
 федеральні 357, 398, 403, 407, 478, 568

церковні 215
 цивільних службовців 472, 473, 475, 477, 486, 616, 666
 цифрові 681
Документи обмеженого доступу, конфіденційні, таємні, секретні
 гриф 440, 459, 613, 615, 616, 617, 618, 620, 626, 630, 637, 639, 643, 645, 651, 655, 661, 676, 690
 засекречування, система засекречування 37, 40, 68, 70, 92, 308, 455, 465, 550, 552, 613, 622, 624, 626, 631, 643, 646, 651, 728
 категорія документів, інформації 357, 400, 500, 562, 568, 574, 578, 590, 621, 623, 635, 643, 653, 655, 663, 676
 класи інформації, класифіковані справи 621, 635, 660
 класифікаційний рівень 631
 маркування 41, 613, 616, 617, 618, 620, 622, 624, 644
 рівень секретності 63, 631, 655
 таємні документи 620, 621, 622
Доступ до документів, доступ до архівів 37, 354, 455, 492, 498, 504, 617, 634, 792, 796, 861
Друкований орган 82, 413, 801
Дублетність 564, 570
Евакуація документів 157, 389, 392, 398, 560, 676
Експансія 116
Експертиза цінності, експертиза, ЕЦ
 вибіркова експертиза, експертиза, ЕЦ 553, 555, 557, 561, 572, 576, 653, 686, 698, 700, 706, 821, 840, 847, 859
 відбір, критерії відбору, методи відбору 84, 114, 135, 217, 449, 515, 552, 557, 560, 567, 573, 576, 580, 754, 847, 859
 знищення 28, 66, 71, 85, 100, 175, 185, 243, 251, 293, 318, 321, 343, 348, 457, 471, 481, 484, 488, 583, 587, 667, 670, 679, 847
 принципи невтручання, походження 113, 142, 183, 184, 203, 204, 257, 332, 333, 344, 551, 552, 554, 557, 595, 788, 795, 847
 рівні Холмса 608, 609, 611, 688
 систематизація 16, 37, 39, 42, 76, 86, 88, 114, 120, 122, 129, 132, 137, 142, 158, 169, 172, 178, 180, 187, 202, 220, 403, 413, 415, 609, 610, 684, 687, 688, 701, 706, 740, 756, 766, 800, 803, 805, 811, 824, 847
Експонування 237, 716
Електронний документообіг 543

З

Забезпечення збереженості, зберігання, строки зберігання 20, 29, 30, 35, 42, 48, 49, 69, 76, 83, 106, 116, 123, 129, 133, 136, 143, 233, 354, 357, 360, 527, 545, 548, 668, 677, 691, 696, 699, 787

Закон США 424, 566
Зала документів 159
Запит 49, 50, 69, 100, 225, 246, 367, 395, 400, 440, 455, 460, 464, 488, 491, 503, 635, 636, 641, 847
Захист документів 156, 293, 302, 351, 353, 416, 847
Захист культурних ресурсів, спадщини 392, 669, 715, 791, 860

I

Індексування архівних документів 121, 178, 182, 215, 280, 296, 302, 344, 352, 530, 538, 807
Інтегрована система управління документами АІМ, RMIS 31, 559, 561
Інтерактивний візуальний інтерфейс 437
Інформаційна безпека 436, 465, 625, 644, 654, 658, 660, 666, 689, 690
Інформаційний ресурс 65, 106, 109, 114, 400, 461, 675
Інформаційно-пошукова система 58, 459, 784, 853
Інформація цифрова 434, 437, 456, 490, 524, 545, 758

K

Капітолій штату 122, 135, 141, 165, 170, 186, 196, 199, 202, 204, 223, 234, 246, 250, 272, 286, 301, 456, 687
Карнегі-інститут 159, 312, 314, 315, 319, 323, 518, 595
Каталог, каталогізація 15, 19, 31, 39, 61, 78, 85, 100, 103, 120, 129, 137, 143, 144, 157, 159, 180, 186, 215, 219, 220, 226, 255, 278, 294, 306, 310, 333, 343, 372, 443, 464, 486, 538, 598, 605, 699, 746, 783
Катастрофа 12, 42, 75, 147, 352, 363, 550, 552, 584, 667
Квазі-юридичний 574
Кодекс архівіста, Кодекс етики архівіста 26, 107, 404, 763, 772, 848
Колегіальні органи, колегіальне управління 152, 247, 560
Колекції
 архівна 22, 29, 84, 89, 100, 101, 137, 151, 165, 170, 190, 194, 195, 232, 246, 252, 254, 280, 328, 332, 455, 459, 551, 552, 596, 685, 686, 687, 688, 701, 702, 731, 748, 766, 788, 811, 821, 854, 858, 863, 864
 газет 198, 261
 депозитаріїв 298
 документів особового походження 609, 827
 електронних документів 104, 437
 книг, музейних експонатів 158, 187, 198, 306, 494

манускриптів 172, 295, 315, 332, 342, 376, 388, 519, 578, 594, 600, 604, 609, 722, 783, 784, 826, 852
 негативів, фотографій 260, 395, 533
 опублікованих видань 259
 періодичних видань 158, 187, 194, 258
 приватна 22, 36, 119, 124, 211, 226, 242, 244, 301, 496, 737, 740
 приватних паперів 602
 релігійні 764
 рукописів Ернеста Хемінгуея 509
 цифрові 796

Комісії

архівна 159, 201, 221, 252, 769, 780
 бібліотечна 221, 225, 226
 бібліотечна і архівна 221
 військово-історична 336
 Докері-Кокрелла 317
 дорадча 101, 109
 дорадчі з історичних документів 238, 377, 527
 зі спорудження громадських будинків 183, 319
 з обстеження 121, 316
 з консервації культурних ресурсів 34, 389, 392, 393, 696
 з питань архіву і документації 217
 з публікації історичних джерел і документів 416, 453
 з реорганізації урядових установ, Гуверівська 76, 278, 366, 401, 402, 404, 405, 408, 409, 476, 478, 547, 859
 з розсекречування документів 654, 660, 690
 історична, з історії 142, 173, 179, 182, 195, 199, 221, 222, 223, 226, 228, 272, 286, 298
 історична і музейна 142, 152, 494
 історичних манускриптів 84, 246, 314, 323, 328, 754, 799
 історичних публікацій 11, 85, 105, 109, 164, 253, 320, 324, 358, 359, 516, 548, 756
 історичних служб 327, 336
 Кіпа 317, 324
 міжвідомча апеляційна 639, 645
 освітянська 241
 по документах штатів 262
 по контролю за Товариством штату Юта 275
 попечителів 295
 публічних архівів, публічних документів, публічної бібліотеки 15, 84, 124, 133, 135, 140, 148, 168, 179, 203, 222, 243, 246, 247, 282, 283, 328, 338, 377, 595, 596, 799
 регентів 145, 172
 спеціальна 366
 Тафта 316
 федеральна 159
 штату 223, 225

Комітети

архівів і бібліотек 235
 архівний, архіву штату 124, 148, 158,
 бібліотечного 131
 для вивчення документів, що підтверджували права на землі колонії 130
 для інспекції стану зберігання документів 155
 захисту від небезпеки війни 393
 з бібліографії 721
 з дослідження матеріалів 414
 зі статусу Національного архіву 412
 з питань друку 536
 з питань управління документацією 696
 з питань створення уніфікованого архівного законодавства 696
 з публікацій 803
 з публічних відносин 348
 з управління документацією 133, 701
 із мікрофільмування 721
 іноземних справ 305, 612
 історичний і літературний Американського філософського товариства 138
 Кокрелла 317
 консультативні 640
 міжвідомчий із розсекречування документів 690
 міжнародний «Блакитний щит» 669
 наглядовий 645
 Національної асоціації бібліотек штатів 235
 по документах штатів 349, 365
 по зберіганню звітів державних установ воєнного періоду 398
 по знищенню старих документів 124
 секретної кореспонденції 305
 спеціальний Білого Дому 646
 трудових архівів 572
 трьох 159, 315

Комітети 1970-х рр. 16, 76, 419, 694, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 757, 802, 803, 804, 830, 844, 862, 866

Комплектування архівів 17, 58, 196, 271, 307, 322, 343, 366, 390, 557, 798

Комп'ютерні технології, комп'ютерні системи 431, 432, 437, 491, 531, 673, 776, 782, 864

Конвертація наукових даних 437

Конвертування файлів 436

Конгрес архівістів і бібліотекарів 79, 146, 203, 205, 332, 553, 595, 670, 687, 706, 799

Конгрес США 70, 75, 224, 228, 229, 230, 279, 281, 292, 328, 381, 382, 422, 431, 442, 451, 479, 483, 574, 616, 627, 665, 671, 690, 780

Консервація і реставрація документів 37, 42, 49, 175, 234, 252, 353, 678, 679, 698, 706, 737, 740, 756, 840, 847

Консорціум архівістів 734

Континентальний конгрес 115, 138, 144, 153, 305, 306, 308, 399, 534, 612, 688

Конфедерація, конфедеративні штати 153, 169, 179, 182, 192, 199, 208, 249, 521, 536

Конференція 22, 46, 78, 79, 80, 84, 94, 111, 147, 176, 256, 294, 331, 332, 333, 334, 335, 337, 340, 341, 344, 347, 378, 388, 428, 430, 530, 557, 578, 595, 596, 669, 705, 707, 710, 715, 724, 734, 742, 744, 769, 777, 808, 809, 811, 862

Круглий стіл 80, 315, 670, 712, 719, 732, 733, 734, 742, 760, 765, 768, 774, 777, 778, 779, 788, 793, 808

Л

Лабораторія віртуальна 438

М

Манускрипт 29, 84, 91, 111, 145, 146, 166, 172, 187, 193, 224, 242, 243, 246, 281, 295, 311, 315, 323, 328, 339, 502, 519, 578, 594, 597, 695, 722, 783, 799, 801, 820, 827, 828, 853, 868

Маркування 41, 613, 616, 617, 618, 620, 622, 624, 644

Менеджмент документації 30, 303, 366, 754, 866

Метадані 434, 435, 437, 438, 439, 443, 446, 448, 545, 591, 746, 765, 786, 788, 820

Міжамериканська технічна рада архівів 414, 710, 718

Міжамериканський архівний семінар 414, 710

Міжнародна рада архівів 33, 47, 62, 388, 400, 425, 429, 667, 707, 712, 720, 790, 860

Міжнародний історичний конгрес 388

Міжнародний конгрес архівів 45, 47, 80, 227, 425, 550, 556, 668, 706, 711, 712, 715, 751, 774, 779, 787, 789, 795

Міжнародний союз американських республік 707

Мікрофільм, мікроформа 109, 151, 173, 175, 215, 227, 274, 297, 343, 373, 484, 486, 527, 532, 558, 562, 584, 682, 686, 713, 716, 792, 861

Мікрофільмування, мікрофотокопіювання 29, 33, 42, 49, 133, 134, 163, 165, 169, 175, 185, 205, 217, 224, 226, 243, 252, 270, 273, 274, 277, 343, 348, 352, 363, 375, 398, 409, 472, 488, 519, 529, 531, 562, 568, 677, 713, 715, 721, 860

Н

Надзвичайна ситуація, небезпека 80, 311, 356, 363, 389, 390, 391, 449, 461, 651, 662, 667, 670, 673, 676, 677, 692, 696

Науково-довідковий апарат 18, 21, 58, 89, 90, 388, 425, 529, 531, 606, 757, 767, 781, 812

Національна розвідка 628

Національне культурне надбання 392

Національний архів і Адміністрація документації 381, 422, 424, 450, 452, 467, 491, 506, 515

Національний архів і Служба документації 406

Національний форум архівної безперервної освіти 838

О

Облік документів 18, 203, 347, 425, 457, 847

Одиниця обліку 606, 610

ООН 8, 80, 278

Опис, індекс 26, 121, 128, 129, 133, 137, 143, 147, 154, 165, 168, 174, 178, 185, 202, 204, 270, 278, 338, 339, 485, 519, 529, 598, 601, 605, 677, 714, 767, 780, 785, 856

Описування 16, 19, 20, 24, 39, 61, 62, 91, 114, 122, 133, 149, 155, 185, 187, 213, 215, 226, 253, 270, 301, 330, 338, 339, 353, 376, 377, 395, 415, 436, 443, 449, 455, 459, 465, 472, 529, 597, 600, 601, 687, 688, 706, 709, 736, 742, 764, 784, 785, 796, 804, 805, 811, 812, 814, 815, 828, 832, 847, 851, 856, 867

Органи влади федеральні 115, 305

Офіс Архівіста Сполучених Штатів 124, 320, 322, 350, 385

Офіс Хранителя документів 168

Оцифрування 35, 448, 456, 533, 534

П

Пакт Реріха 715, 860

Панамериканський союз 334, 707, 715

Перелік документів, Генеральний перелік 28, 70, 71, 78, 85, 101, 175, 366, 368, 400, 401, 478, 484, 485, 568

Перфокарта 565, 585, 776

План Маршалла 627, 708, 714

Президентські бібліотеки, центри

Франкліна Д. Рузвельта 35, 36, 85, 385, 396, 491, 499, 500, 507

Гаррі С. Трумена 403, 416, 500, 508

Герберта Гувера 416, 500, 508

Джеральда Форда 418, 420, 512

Джиммі Картера 49, 425, 465, 512

Джона Ф. Кеннеді 416, 421, 508, 509

Джорджа Буша 467, 513, 514

Дуайта Д. Ейзенхауера 427, 500, 508

Ліндона Джонсона 404, 416, 420, 465, 500, 509

Річарда Ніксона 425, 465, 501, 510

Рональда Рейгана 66, 425, 512, 513

Уільяма Дж. Клінтона 513

Програми

ведення Федерального реєстру 534

грантів 377, 403, 453, 519, 534, 548

діловодства 365, 563

«ERA» 431, 432, 438, 446, 550

зберігання документів 49, 133, 350, 365, 691

мікрофільмування 185, 186, 217, 224, 243, 252, 274, 287, 302

Національного архіву 48

популяризації архівів 336, 697

управління архівами і документами 30, 66, 175, 176, 235, 757

управління документацією 19, 27, 28, 33, 75, 109, 142, 164, 174, 186, 238, 271, 302, 354, 365, 366, 401, 407, 470, 859

управління місцевими документами 365

Програмне забезпечення 61, 362, 433, 436, 438, 439, 440, 441, 442, 449, 450, 545

Професійні об'єднання архівістів, професійні спілки, професійні товариства 328, 693

Професіоналізація архівістів

архівні курси 16, 67, 235, 239, 272, 363, 414, 530, 679, 703, 708, 709, 710, 729, 756, 773, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 838, 840, 846, 866

архівна освіта 67, 93, 108, 815, 822, 825, 833, 835, 841, 842, 848, 849, 859, 863, 865, 866

літні інститути 86, 272, 826, 828, 841, 866

навчання архівістів 16, 44, 63, 86, 104, 106, 148, 165, 221, 257, 278, 345, 396, 416, 448, 457, 460, 462, 468, 530, 537, 554, 631, 660, 669, 677, 679, 681, 682, 698, 703, 709, 710, 720, 727, 729, 730, 737, 765, 793, 824, 826, 827, 829, 831, 832, 835, 836, 838, 839, 840, 842, 843, 844, 859, 865, 866, 867

нагороди, гранти, стипендії 26, 29, 30, 32, 105, 109, 131, 176, 183, 221, 253, 261, 285, 297, 298, 355, 358, 359, 360, 361, 362, 364, 368, 369, 377, 378, 392, 402, 403, 404, 414, 415, 416, 422, 428, 451, 463, 468, 486, 519, 520, 521, 527, 530, 532, 534, 548, 679, 708, 710, 716, 719, 720, 724, 725, 728, 731, 736, 737, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 748, 763, 765, 766, 767, 768, 769, 774, 798, 804, 809, 825, 829, 839, 840, 862, 863

підвищення кваліфікації 10, 12, 363, 384, 451, 463, 693, 696, 697, 703, 723, 729, 734, 736, 737, 739, 740, 743, 748, 763, 773, 798, 822, 826, 838, 840, 843, 844, 849, 862, 863, 865, 866, 867

професійні стандарти, стандарт професії 20, 78, 749, 753, 844, 845, 848, 851, 852, 853, 855, 856, 857, 858, 867

сертифікації архівістів, сертифікат 12, 86, 150, 156, 271, 383, 398, 404, 448, 541, 693, 746, 748, 767, 769, 770, 773, 832, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 867

спеціальний фонд, стипендіальний фонд 75, 496, 679, 744, 765, 768, 769

форми занять 838, 866

школи архівістів 60, 61, 109, 384, 414, 435, 557, 698, 710, 720, 804, 826, 832, 866

Ради

архівів 7, 33, 47, 62, 78, 176, 354, 383, 404, 414, 425, 668, 669, 707, 710, 712, 713, 715, 718, 719, 721, 775, 780, 782, 785, 797, 852, 860, 861
архівістів штатів 30, 109, 110, 362, 742, 746, 862

дорадча архіву 413

зберігання 734

комісіонерів 300, 302, 303

координаторів 362

міжнародна архівів 426, 429, 667, 669, 718, 720, 782, 864

національна 235, 365, 402, 708

Національного архіву 322, 565

національної безпеки 74, 513, 627, 633, 639, 644, 648, 674, 688, 689

Радянсько-американська комісія 18

Радянсько-американський симпозиум 18, 49, 50, 425

Регіональна філія Міжнародної ради архівів 668, 719

Регістр генеалогічний, федеральний 126, 534

Реєстр документів 177, 210, 221

Ресурси електронні 109, 262, 304, 438

Розсекречування 12, 19, 37, 41, 68, 70, 78, 424, 436, 451, 455, 459, 461, 612

Рятування, рятувальні заходи, рятувальні служби 197, 209, 217, 223, 389, 395, 400, 475, 550, 668, 669, 670, 675, 678, 679, 682, 692, 838, 864

С

Секретар штату 27, 96, 115, 124, 125, 127, 129, 134, 135, 165, 193, 217, 221, 233, 254, 291, 293

Сенат 92, 178, 207, 221, 223, 238, 291, 322, 382, 386, 421, 535, 637, 641, 665

Система цифрового контенту 545

Стандарт, стандартизація 20, 29, 30, 61, 62, 70, 77, 78, 86, 114, 134, 165, 166, 227, 274, 339, 345, 348, 349, 350, 351, 353, 357, 358, 362, 363, 378, 395, 405, 409, 415, 416, 426, 428, 430, 431, 432, 434, 435, 436, 438, 440, 446, 448, 454, 459, 460, 478, 483, 484, 485, 487, 489, 504, 529, 530, 531, 532, 537, 561, 564, 576, 585, 587, 622, 630, 631, 644, 663, 673, 685, 693, 699, 712, 717, 722, 727, 728, 729, 730, 739, 749, 751, 753, 755, 763, 764, 767, 771, 772, 773, 774, 778, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 794, 795, 796, 798, 800, 804, 811, 812, 822, 825, 828, 830, 831, 835, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 863, 864, 865, 867, 868

Статті Конфедерації 138, 305

Статут урядових департаментів 140

Страховий фонд документів 297, 400, 459, 713, 714, 778, 860

Схема кодування 853

Сховища тимчасові 471

Т

Теорія експертизи цінності документів 552, 569, 586, 593

Територіальний Канзас он-лайн 262

Територіальний підрозділ 355, 356, 357, 379, 477, 481, 515, 548, 756

Технологічне старіння, старіння форматів 436, 442, 443

Технологія зберігання 811, 838

Технологія «open access» 811, 815, 816, 817, 818, 820

Тимчасове зберігання 262, 370, 471, 472, 780, 485, 679

Товариства

американське азіатське 131

американських архівістів 819, 820, 827, 829, 832, 837, 838, 843, 844, 848, 850, 865

антикварне 22, 120, 122, 126, 166, 193, 221, 232, 241, 388

архівістів Скелястих гір 87, 265, 740, 809, 811, 862

боротьби проти рабства 127, 261

Бостонський Атенаум 122

генеалогічне 49, 133, 175, 267, 274, 278, 287, 375, 739, 781

дослідження колоніального періоду 157, 158
історичне 82, 119, 120, 123, 125, 131, 134, 141,

144, 147, 149, 157, 158, 164, 167, 172, 178, 179, 180, 187, 189, 190, 191, 193, 194, 195, 196, 198,

201, 205, 206, 213, 224, 231, 232, 236, 240, 241, 246, 250, 253, 255, 257, 259, 261, 262, 264, 265,

269, 270, 272, 273, 274, 275, 277, 282, 283, 285, 286, 287, 295, 296, 372, 375, 376, 388, 494, 517,

533

колоніальних дам 161, 162, 190, 379

королівське 127, 166, 797

молодіжне 236

наукове 343

пам'яті Уільяма Пенна 139

патріотичне 169, 697

перше історичне 119, 232

Південно-Західних архівістів 766, 808, 862

піонерів і історії 236

приватне Історичне товариство 195

сільськогосподарське 252, 388

У**Університети**

Брауна 315

Гаваїв 302

Денвера 831

Каліфорнії 734, 793, 794, 834

Колорадо 270
 Колумбійський 388, 414, 509, 824, 825, 827
 Лойоли 215, 226
 Невади 285
 Нотр-Дам 90, 212
 Орегону 296
 Південної Кароліни 185, 530
 Північної Кароліни 172, 173, 176, 326, 434, 435, 795
 ш т а т у
 Іллінойс 414, 436, 524, 825, 827
 Мічиган 418, 419, 425, 426, 512
 Мериленд 426, 433, 435, 438, 833
 Техас 414, 437, 741
 Юта 402, 811
Упорядкування документів 185, 298, 307, 548, 598, 699, 811
Управління
 з розсекречування 644
 документацією 830, 832, 833, 834, 835, 837, 844, 847, 848, 852, 857, 859, 860, 863, 866
 з основної діяльності 455
 історика штату Нью-Йорк 145, 147
 контролера публічних документів 145
 людських ресурсів 838
 перекладача і бібліотекаря 307
 планування і комунікацій 454
 по нагляду за інформаційною безпекою 689
 президентських бібліотек 451
 редактора документів штату 135
 рівних можливостей працевлаштування та просування по службі 453
 служб урядової інформації 451, 461
 урядового друку 88, 105, 494, 536, 546, 547
 у справах Конгресу 453
 Федерального реєстру 105, 450, 455, 544, 545, 546, 547, 550
 хранителя архівів 307
 Генерального інспектора 453, 465, 629
Управління архівами 32, 114, 116, 176, 332, 362, 374, 415, 451, 569, 697, 714, 726, 811, 825, 826, 866
Установа-документоутворювач 320, 364, 408, 471, 489, 548, 561, 562, 570, 587, 597, 600, 623, 646, 655, 684, 702, 795, 854

Ф

Файли 128, 184, 317, 318, 408, 429, 430, 431, 436, 437, 439, 442, 443, 446, 560, 599, 607, 608, 665, 688, 777, 796, 819, 820, 853
Федеральне архівне законодавство 346, 548
Федеральний план рівних можливостей 463
Федеральний реєстр 455, 461, 465, 539, 543, 544, 545, 546, 547, 550, 637, 640, 663
Федеральні установи 447, 448, 450, 470, 479, 480, 481, 483, 486, 488, 540, 541, 542, 568, 583, 641, 649, 651, 652

Федеральне агентство з надзвичайних ситуацій 672
Федерація історичних товариств 141
Федерація музеїв і історичних організацій 141
Філіал, філія 49, 225, 227, 287, 357, 374, 375, 383, 470, 473, 477, 481, 482, 483, 491, 492, 515, 548, 579, 834, 878
Фонд історії Мічигану 238
Фонд користування 713
Фонд Національного архіву 101, 451, 460, 467, 549
Формат, трансформація форматів 9, 55, 353, 431, 434, 436, 437, 439, 440, 442, 443, 446, 447, 448, 449, 450, 486, 526, 531, 534, 545, 548, 676, 681, 723, 728, 742, 788, 795, 800, 803, 808, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 835, 837, 846, 865
Фотокопіювання 182, 199, 281, 322, 343, 359, 532, 722, 756, 828
Фронтир-зона 116, 192, 231, 249, 374, 876
Фронтирсмени 266

Х

Хеш-функція 435, 591

Ц

Центральне розвідувальне управління, ЦРУ 302, 513, 627, 628, 637, 639, 640, 641, 644, 645, 646, 648, 649, 650, 652, 653, 688, 792

Центри

архівної документації 718
 для вивчення проблем зберігання і відновлення культурної спадщини 669
 документації, федеральний центр 13, 49, 50, 52, 53, 55, 56, 66, 67, 85, 89, 90, 97, 100, 101, 104, 114, 133, 136, 143, 163, 186, 217, 221, 235, 243, 247, 252, 262, 278, 281, 282, 283, 293, 295, 297, 354, 357, 366, 370, 377, 379, 383, 401, 407, 408, 409, 416, 426, 428, 450, 451, 455, 462, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 481, 483, 488, 490, 491, 515, 548, 550, 568, 628, 653, 665, 676, 678, 679, 684, 699, 709, 710, 774, 775, 826, 833, 835, 861
 дослідницький 221, 278, 286, 516
 з надзвичайних ситуацій 676
 історичний 224, 237, 238, 239
 культурної спадщини 264
 міжнародних досліджень сучасних документів і архівів 59, 433
 мікрофільмування 215, 676, 721, 857
 науково-дослідні 515
 по вивченню католицизму у США 212
 розсекречування 451, 155, 455, 459, 461, 663, 691

суперкомп'ютерного, суперкомп'ютерних
прикладних задач 436, 437

Церква Мормонська 267, 287, 375

Цифровий підпис 591

Ч

Чорнобильська АС 667, 672

Ю

ЮНЕСКО 8, 426, 509, 667, 668, 707, 711, 712,
715, 716, 718, 719, 720, 721, 775, 782, 788, 791,
797, 860

Я

Японське товариство архівних інституцій
668

А

AACR2 811, 847, 887

AASLH 29, 147, 174, 191, 285, 887

ACA 412, 741, 748, 843, 850, 867, 885

ACDA 746, 887

ACE 836, 887

ACFR 539, 887

ACRL 887, 891

ACWR 746, 887

AERIC 430, 787, 887

АНА 16, 18, 76, 84, 123, 124, 133, 135, 148, 152,
251, 259, 313, 314, 324, 328, 335, 337, 341, 419,
733, 823, 887

AIC 679, 852, 887

AJPM 852, 887

ALA 719, 722, 746, 852, 887

AMIA 746, 747, 748, 811, 863, 887

ANSI X3.4 (ASCII), ANSI X3.41, ANSI X3.64 855,
856, 887, 888

APS 429, 887

ARI 746, 887

ARMA 29, 35, 350, 354, 442, 665, 666, 810, 826,
852, 888

ASCII 855, 887, 888

С

CCAAA 669, 888

CENSUS 30, 93, 735, 772, 813, 840, 846, 850, 888

CERIS 353, 888

CFR 431, 483, 658, 663, 672, 674, 888

CIA 625, 627, 787, 888

CIIA 658, 888

CIMA 737, 809, 888

CISCRA 433, 888

CMWG 645, 888

CODATA 781, 888

COSHRC 362, 878, 888

CoSA 30, 109, 354, 362, 363, 364, 369, 378, 679,
681, 692, 742, 746, 748, 838, 862, 878, 888

CPRB 473, 888

D

DACS 739, 764, 784, 852, 867, 879, 888

DAS 75, 773, 837, 888

DIA 628, 637, 660, 888

DODMPRC 474, 888

DRB 473, 888

DTD 784, 853, 867, 879, 888

E

EAC-CPF WG 854, 888

EAC-CPF 78, 739, 764, 796, 853, 854, 868, 880,
888

EAD 19, 20, 61, 62, 78, 531, 739, 764, 784, 785,
796, 811, 847, 852, 853, 867, 879, 888

EO 73, 401, 459, 465, 466, 478, 479, 490, 504, 505,
539, 541, 619, 624, 625, 626, 627, 629, 630, 631,
632, 634, 637, 639, 640, 643, 645, 651, 652, 653,
655, 656, 660, 661, 662, 663, 664, 666, 672, 674,
689, 690, 691, 888

ERA 32, 35, 101, 104, 105, 381, 383, 431, 432, 434,
438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447,
449, 450, 451, 461, 462, 520, 521, 549, 550, 758,
789, 814, 878, 879, 880, 888

ERA POST 438, 888

F

FAS 41, 70, 624, 626, 631, 632, 634, 637, 640, 643,
645, 650, 655, 656, 660, 888

FEMA 671, 672, 673, 674, 679, 888

FIRM 354, 888

FOIA 71, 424, 443, 451, 455, 457, 461, 465, 475,
489, 503, 542, 582, 625, 627, 628, 635, 637, 638,
640, 647, 656, 658, 660, 663, 689, 717, 806, 888

FRC 104, 455, 456, 476, 477, 479, 480, 481, 485,
487, 488, 489, 490, 491, 515, 548, 653, 888

G

Georgia Tech 436, 889

GPO 70, 71, 73, 89, 385, 534, 535, 536, 537, 538,
539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 554, 663,
674, 889

GRS 78, 483, 484, 485, 486, 488, 491, 857, 889

GSA 33, 34, 94, 95, 405, 406, 407, 408, 409, 412,
419, 421, 424, 450, 510, 542, 543, 640, 642, 543,
644, 877, 889

Н

HCO 454, 889
HRS 270, 275, 338, 340, 519, 889

I

ICA 45, 58, 387, 412, 667, 669, 707, 711, 712, 713, 718, 719, 720, 721, 774, 775, 778, 779, 781, 782, 784, 786, 787, 852, 861, 868, 878, 889
ICBS 669, 889
ICCROM 669, 889
ICOM 669, 889
ICOMOS 669, 889
ICRC 644, 889
IFLA 667, 669, 781, 889
IIMC 354, 889
InterPARES 433, 590, 758, 787, 788, 857, 879, 889
IPWG 765, 819, 889
IPER 109, 363, 679, 692, 889
ISCAP 639, 645, 651, 652, 662, 663, 667, 889
ISO 434, 438, 440, 485, 487, 788, 851, 852, 853, 857, 868, 889
ISOO (NARA) 77, 455, 644, 652, 654, 660, 663, 666, 667, 889

J

JCP 536, 539, 889
JSTOR 819, 820, 889

M

MAC 724, 726, 744, 745, 748, 809, 820, 889
MARAC 679, 724, 742, 748, 809, 815, 889
MARC 20, 186, 531, 629, 783, 784, 797, 811, 847, 853, 856, 889
MPRC 474, 889

N

NAANICA 354, 719, 889
NAGARA 30, 109, 278, 350, 353, 354, 369, 379, 746, 748, 757, 863, 878, 885, 889
NARA 34, 35, 36, 43, 56, 61, 63, 66, 68, 70, 73, 75, 77, 101, 104, 106, 109, 114, 225, 311, 342, 350, 358, 377, 381, 382, 383, 386, 388, 393, 394, 395, 397, 398, 400, 401, 404, 405, 406, 420, 421, 422, 424, 426, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 469, 470, 478, 481, 483, 484, 485, 487, 488, 489,

491, 492, 493, 494, 500, 511, 512, 515, 516, 534, 543, 544, 545, 547, 548, 549, 550, 598, 599, 600, 601, 640, 642, 644, 650, 651, 646, 651, 663, 681, 691, 694, 756, 792, 807, 839, 881, 889
NARS 19, 94, 406, 407, 408, 409, 411, 412, 413, 414, 416, 417, 419, 420, 450, 471, 473, 474, 478, 479, 542, 543, 644, 723, 724, 884, 890
NASARA 29, 350, 351, 352, 353, 878, 890
NCON 453, 890
NCSA 436, 437, 890
NDC 663, 667, 890
NEA 742, 809, 890
NEHA 890
NFACE 838, 890
NITRD 432, 433, 851, 890
NISO 851, 890
NISPPAC 645, 890
NIST 890
NHPC 322, 324, 358, 518, 519, 521, 523, 884, 890
NHPRC 29, 30, 31, 32, 35, 62, 69, 85, 101, 105, 354, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 368, 369, 377, 378, 422, 428, 450, 451, 453, 516, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 526, 527, 530, 532, 533, 748, 786, 804, 832, 878, 885, 890
NGA 628, 690
NPRC 474, 489, 890
NRO 628, 890
NSA 628, 890
NSC 627, 890
NSCDA 161, 890

O

OAH 419, 890
OCLC 270, 531, 532, 784, 797, 818, 857, 858, 890
OAIS 434, 438, 788, 890
OGIS 451, 455, 890
OMB 359, 666, 890
OPM 475, 890
OSS 397, 402, 649, 792, 890
OWI 625, 626, 890, 980

P

PACE 836, 890
PIDB 71, 647, 654, 660, 667, 890
P.L. 26, 71, 72, 285, 406, 407, 423, 424, 465, 466, 472, 477, 478, 503, 504, 537, 539, 541, 543, 544, 545, 619, 627, 635, 642, 648, 654, 658, 671, 777, 891
PMO 432, 438, 439, 441, 443, 891
PROD 409, 891
PROFS 430, 891
PWA 183, 234, 891

R

RAMP 757, 775
RBMS 746, 891
RD-DRT 854, 891

S

SAA 16, 18, 23, 26, 28, 33, 46, 64, 68, 70, 75, 76, 77, 78, 80, 81, 84, 93, 96, 107, 108, 109, 114, 159, 160, 170, 173, 174, 191, 233, 251, 271, 316, 326, 340, 342, 343, 344, 347, 349, 350, 354, 356, 358, 378, 387, 398, 402, 404, 412, 415, 418, 419, 433, 463, 580, 592, 599, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 707, 712, 715, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 741, 749, 750, 751, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 787, 792, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 805, 807, 815, 816, 818, 819, 820, 823, 824, 828, 829, 830, 831, 835, 838, 839, 841, 843, 844, 845, 851, 852, 854, 855, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 891
SDSC 433, 891
SDT-DRT 853, 891
SFA 338, 340, 387, 519, 891
SHRAB 101, 238, 243, 359, 360, 362, 363, 364, 369, 377, 451, 527, 891

SGML 847, 853, 891
SLTPS-PAC 645, 891
SRMA 740, 809, 891
SSA 740, 741, 808, 891

T

TACC 437, 891
TS-DACS 852, 891
TS-EAD 852, 853, 891
TS-AFG 854, 891

W

WGSAD 784, 851, 891
WorldCat OCLC 797, 270, 857, 891
WPA 24, 91, 133, 174, 185, 215, 242, 270, 275, 276, 277, 292, 301, 338, 339, 340, 345, 377, 387, 519, 598, 697, 859, 891

X

XML 446, 545, 764, 785, 847, 853, 854, 891

U

U.S.C. 225, 359, 360, 422, 423, 424, 453, 465, 466, 479, 539, 540, 613, 634, 891

Географічний показник

А

Австралія 291, 414, 452, 588,670, 708, 716, 793, 794, 795, 796, 843, 860
 Австрія 668, 703, 714, 719, 789, 790, 823
 Азія 289, 291, 717, 718, 719, 860
 Айдахо, штат 96, 137, 265, 266, 268, 286, 287, 288, 331, 361, 365, 376, 481, 483, 737
 Айова, штат 21, 22, 26, 90, 96, 137, 233, 248, 249, 255, 255, 256, 257, 265, 330, 361, 376, 480, 482, 508, 594, 595, 597, 734, 735, 744
 Айова-Сіті, м., штат Айова 255
 Алабама, штат 16, 21, 22, 23, 24, 26, 27, 71, 84, 96, 180, 192, 193, 195, 198, 199, 200, 201, 205, 212, 222, 330, 354, 361, 366, 367, 368, 373, 480, 482, 628, 668, 696, 734, 799, 803, 808, 834
 Алеутський архіпелаг 290
 Аляска¹, округ, штат Аляска 290
 Аляска², штат 97, 116, 288, 290, 297, 298, 303, 304, 309, 361, 481, 482, 526,, 737, 769
 Америка 13, 16, 23, 33, 44, 48, 118, 119, 138, 150, 162, 167, 181, 190, 191, 192, 211, 233, 240, 245, 254, 262, 280, 391, 463, 520, 521, 527, 528, 534, 591, 664, 713
 Американське Самоа, США 361, 481, 482, 794
 Американський континент 707, 713
 Амстердам, столиця Нідерландів 705
 Амхерст¹, м., штат Массачусетс 313, 733
 Амхерст², м., штат Нью-Гемпшир 125
 Ангілья, о-в 711
 Англія 117, 121, 147, 150, 160, 177, 220, 468, 534, 555, 569, 756
 Анкоридж, м., штат Аляска 482, 515
 Аннаполіс (Енн Ерандел Таун), м., штат Мериленд 154, 157, 160, 307, 493, 697
 Анн-Арбор, м., штат Мічиган 67, 418, 512, 833, 841
 Антигуа, о-в 711
 Аппалачі, гори 153, 192, 228
 Аргентина 710
 Аризона, штат 96, 265, 268, 280, 283, 284, 287, 361, 366, 371, 481, 482, 681, 735, 737, 740, 787, 808, 833
 Арканзас¹, округ 222
 Арканзас², р. 248
 Арканзас³, штат 21, 22, 23, 83, 192, 206, 207, 208, 221, 222, 223, 227, 304, 361, 366, 374, 480, 513, 514, 696, 732, 740, 808
 Атланта, м., штат Джорджія 49, 512
 Атлантичне узбережжя 115, 372
 Атлантичний океан 229
 Афганістан 420, 660, 665, 791

Африка 153, 712, 716, 717, 718, 719, 720
 Африканський континент 717

Б

Багдад, столиця Іраку 791
 Балтимор, м., штат Мериленд 157, 158, 160, 191, 229
 Бам, м., Іран 668
 Барбадос 711
 Барлінгтон, м., штат Вісконсин 255
 Барнет, м., штат Вермонт 123
 Бексар, округ, штат Техас 219
 Белмонд, м., штат Вісконсин 255
 Бельгія 66, 166, 203, 703, 705, 719, 779
 Беніша, м., штат Каліфорнія 292
 Берклі, м., штат Каліфорнія 292, 294, 784, 852
 Берлін¹, м., штат Вісконсин 387
 Берлін², столиця Німеччини 698
 Бермудські острови (Бермуди) 668, 711
 Бессемер, м., штат Алабама 198
 Білорусія, див. Білорусь
 Білорусь (Білорусія) 20, 715
 Бісмарк, м., штат Північна Дакота 262, 263, 264
 Болгарія 703
 Болівія 710
 Бонн, м., Німеччина 779
 Бостон, м., штат Массачусетс 117, 118, 119, 122, 170, 246, 298, 310, 328, 333, 371, 480, 482, 496, 509, 515, 833, 841
 Бразилія 797
 Брансуїк, м., штат Мен 123
 Брисбен, м., Австралія 452
 Британія 554
 Британська Гвіана 711
 Британська Колумбія 59, 432, 433, 449, 805, 832
 Британська Північна Америка 157
 Британський Гондурас 711
 Британські Віргінські острови 711
 Британські колонії 119
 Бронкс, округ, штат Нью-Йорк 148
 Бруклін, округ у м. Нью-Йорк, штат Нью-Йорк 148, 416, 833
 Брюссель, столиця Бельгії 79, 146, 202, 203, 205, 332, 595, 687, 698, 711, 799
 Будапешт, столиця Угорщини 721
 Буффало, м., штат Нью-Йорк 229, 333, 496, 497

В

Вайомінг, штат 7, 90, 97, 208, 248, 249, 265, 266, 268, 272, 273, 274, 286, 330, 349, 361, 365, 375, 480, 740

- Вальехо, м., штат Каліфорнія 292
 Вандаля, м., штат Іллінойс 232
 Ванкувер, м., Канада 432, 797
 Ватикан 781
 Вашингтон¹, столиця США 18, 45, 49, 81, 140, 165, 180, 187, 188, 199, 202, 203, 240, 276, 281, 290, 291, 293, 299, 306, 309, 310, 312, 314, 316, 319, 320, 323, 339, 342, 355, 356, 382, 385, 392, 393, 394, 395, 399, 403, 405, 406, 414, 417, 420, 425, 441, 452, 457, 460, 465, 466, 469, 472, 473, 475, 481, 496, 503, 510, 512, 558, 597, 628, 676, 693, 695, 697, 701, 703, 709, 710, 715, 716, 718, 719, 751, 774, 775, 779, 780, 805, 825, 826, 833, 861, 866
 Вашингтон², округ Вашингтон, штат Міссісіпі 202
 Вашингтон³, штат 46, 96, 267, 268, 288, 294, 295, 296, 303, 304, 349, 361, 366, 375, 483, 735, 737, 827
 Вашингтон-на-Бразосі, м., Республіка Техас 219
 Велика Британія 719, 779
 Великі Озера, регіон 228, 229, 230, 231, 247, 374
 Великі рівнини, регіон 249, 374, 479
 Великобританія 17, 20, 45, 46, 61, 62, 68, 116, 117, 121, 134, 137, 151, 153, 158, 179, 186, 191, 203, 204, 207, 226, 228, 229, 248, 288, 291, 308, 371, 388, 399, 428, 517, 518, 566, 600, 613, 614, 626, 649, 664, 688, 700, 705, 710, 711, 712, 714, 779, 787, 790, 797, 799, 823, 824, 874
 Венесуела 710, 711
 Вермонт, штат 22, 96, 117, 123, 134, 135, 136, 137, 149, 331, 348, 361, 365, 366, 372, 480, 482, 741, 809
 Вест-Бренч, м., штат Айова 508
 Вест-Пойнт, м., штат Арканзас 492, 493
 В'єтнам 231, 582, 790, 791, 809
 Відень, столиця Австрії 668, 719, 789
 Вілламетт, м., штат Орегон 735
 Вілсон, м., штат Північна Кароліна 326
 Віннебаго, вул., м. Сент-Луїс, штат Міссурі 473
 Вінсен, м., штат Індіана 241
 Віргінські острови 361, 480, 482, 711
 Вірджинія, штат 22, 97, 150, 153, 154, 164, 165, 166, 189, 190, 191, 306, 347, 355, 361, 366, 373, 394, 426, 441, 471, 480, 482, 520, 530, 628, 671, 696, 698, 715, 742, 809
 Вірджинія-Сіті, м., штат Невада 269
 Вісконсин, штат 22, 96, 137, 215, 228, 230, 243, 244, 245, 246, 247, 255, 265, 330, 361, 365, 374, 376, 387, 388, 427, 480, 520, 578, 712, 744, 831, 834
 Вудбері, округ, штат Айова 735
- Г**
- Гаага, м., Нідерланди 698, 715, 771
 Гаваї, штат 97, 288, 291, 299, 300, 303, 304, 361, 375, 376, 481, 482, 733, 769
 Гавайська Республіка 291
 Гавайський архіпелаг 291
 Гавайські острови 116, 291, 298, 299, 301
 Гавана, столиця Куби 207, 210, 212, 214, 220
 Гайд-Парк, парк м. Нью-Йорк, США 491, 500, 507
 Гальбштат, див. Молочанськ
 Гарден, м., штат Канзас 413
 Гарден-Сіті, м., штат Нью-Йорк 474
 Гарланд, м., штат Юта 402
 Гваделупа 711, 719
 Голден-Сіті, м., штат Колорадо 270
 Голландія 118, 147, 151, 203, 332, 703, 824
 Голлівуд, р-н м. Лос-Анджелес, штат Каліфорнія 289
 Гонолулу, м., штат Гаваї 299, 301, 302
 Гранд-Каньйон 268
 Гранд-Репідс, м., штат Мічиган 512, 734
 Гренада 711, 791, 792
 Греція 705
 Гуам, о-в 482
- Д**
- Давній Єгипет 65
 Дакар, м., Сенегал 719, 720
 Дакота, територія Американського Старого Заходу 249, 268
 Даллас, м., штат Техас 514
 Даллас-Плано-Ірвінг, мегаполіс, штат Техас 735
 Данія 600, 703
 Дез Мойнс, м., штат Айова 233, 255
 Дейтон, м., штат Огайо 480, 733, 833
 Дейтон-Кінгсридж, м., штат Огайо 480
 Декатур, округ, штат Джорджія 838
 Делавер, р. 733, 808
 Делавер, штат 21, 22, 97, 153, 154, 160, 161, 162, 163, 164, 189, 190, 191, 348, 361, 373, 480, 482, 733, 742, 809
 Денвер, м., штат Колорадо 272, 280, 281, 480, 482, 515, 831
 Дентон, округ, штат Техас 493
 Детройт, м., штат Мічиган 230, 236, 238, 240, 309
 Джексонвілл, м., штат Флорида 187
 Джермантаун, м., штат Мериленд 441
 Джефферсон, округ, штат Алабама 198
 Джефферсон-Сіті, м., штат Міссурі 253, 333
 Джонстаун, м., штат Пенсільванія 394
 Джорджія, штат 21, 22, 31, 49, 63, 82, 83, 97, 153, 154, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 189, 190, 191, 198, 205, 349, 361, 366, 373, 436, 449, 473, 474, 480, 482, 512, 533, 609, 696, 734, 787, 808, 827, 834, 838, 865
 Дикий Захід 249, 355, 374, 375
 Діксі-штати 192
 Довер, м., округ Страффорд, штат Нью-Гемпшир 119

Долина Маямі 733
 Долина Міссісіпі 211, 214, 388
 Долина Огайо 228
 Долина Семі 512
 Долина Солт-Лейк 267
 Долина Шенандоа 153
 Домініка, о-в 711
 Дочестерська затока 509

Е

Ебілін, м., штат Канзас 508
 Еквадор 415
 Еленвуд, м., штат Джорджія 480
 Ель-Пресідіо-Реаль-де-Сан-Дієго, див. Сан-Дієго
 Енн Ерандел Таун, див. Аннаполіс
 Ері, канал 229

Є

Європа 43, 61, 66, 138, 158, 203, 260, 289, 332,
 370, 393, 396, 521, 553, 595, 697, 705, 714, 715,
 776, 792, 869

З

Захід США 289
 Західна Азія 719
 Західна Африка 712, 719
 Західна Вірджинія, штат 97, 153, 166, 167, 179,
 189, 190, 361, 394, 480, 482, 742, 809
 Західна Німеччина 780
 Західна Пенсільванія 388, 735
 Західний Вісконсин 733
 Земля Руперта 207
 Земля Файрлендс 231

І

Івате, префектура, Японія 669
 Ізраїль 664, 708, 711, 777, 778
 Іллінойс, штат 21, 22, 82, 96, 167, 215, 228, 230,
 232, 233, 234, 235, 247, 249, 276, 332, 337, 347,
 361, 366, 374, 387, 394, 414, 436, 449, 480, 559,
 560, 599, 712, 744, 762, 823, 827, 831, 833
 Іллінойс-Мічиган, канал 230
 Індепенденс, м., штат Міссурі 508
 Індіана, штат 21, 22, 23, 31, 96, 212, 228, 229,
 230, 233, 240, 241, 242, 243, 247, 265, 330, 348,
 361, 365, 374, 480, 734, 744, 834
 Індіанаполіс, м., штат Індіана 229, 332, 697, 701,
 703
 Індійський океан 668
 Індія 166, 668, 704, 712
 Індонезія 668
 Ірак 660, 664, 665, 777, 791, 792, 793

Іран 430, 665, 667, 709, 710
 Ірландія 121, 137, 797
 Ісіномакі, м., Японія 669
 Іспанія 116, 153, 159, 186, 189, 191, 207, 208,
 209, 210, 211, 212, 213, 215, 219, 220, 226, 248,
 268, 288, 332, 346, 371, 517, 566, 614, 670, 698,
 703, 710, 711, 719, 721, 756, 782, 787, 790, 794,
 797, 799, 823
 Італія 47, 158, 191, 332, 625, 696, 698, 703, 704,
 705, 719, 756, 797

Й

Йеллоустонський Національний парк, США 492
 Йорба Лінда, м., штат Каліфорнія 510, 511, 512

К

Каліфорнія, штат 87, 288, 289, 292, 293, 294,
 303, 304, 361, 433, 481, 482, 503, 510, 512, 734,
 784, 808, 811, 833, 852
 Кам'янець-Подільський, м., Україна 667
 Канада 20, 46, 55, 57, 61, 62, 228, 297, 298, 324,
 335, 417, 426, 432, 513, 581, 670, 707, 711, 712,
 734, 746, 766, 770, 779, 782, 785, 787, 794, 797,
 826, 832, 843, 854
 Канзас, штат 96, 113, 137, 208, 229, 248, 249,
 261, 262, 265, 267, 270, 289, 361, 366, 376, 413,
 427, 442, 480, 482, 508, 515, 744, 833
 Канзас-Сіті, м., штат Канзас 474, 480, 482, 732,
 808
 Карибський басейн 403, 668, 707, 710, 711, 719
 Кашмір, провінція, Пакістан 668
 Каягога, округ, штат Огайо 231
 Квебек¹, м., Канада 670
 Квебек², провінція, Канада 228
 Квінсленд, провінція, Австралія 670
 Кембридж, м., штат Массачусетс 119, 127, 508,
 534, 554
 Кемп-Девід, штат Мериленд 503
 Кент¹, м., штат Огайо 833
 Кент², округ, штат Делавер 155, 161
 Кентербері, регіон, Нова Зеландія 670
 Кентуккі, штат 21, 22, 97, 192, 193, 196, 197,
 205, 206, 211, 330, 361, 366, 373, 480, 482, 536,
 734, 735, 744, 808,
 Керман, м., Іран 668
 Китай 704, 719, 793, 794, 843
 Китайська Народна Республіка 419, 513, 797
 Кі Біскейн, м., штат Флориди 503
 Кінгстон, м., Ямайка 710
 Кларк, округ, штат Невада 481, 482
 Кларксбург, м., штат Західна Вірджинія 394
 Клівленд, м., штат Огайо 339, 732
 Коауїла, штат, Мексика 220
 Кобе, м., Японія 668, 669
 Коледж-Парк, м., штат Мериленд 426, 511

Коледж Стейшен, м., штат Техас 513
 Колорадо¹, р. 289
 Колорадо², штат 97, 248, 249, 265, 267, 280, 286,
 289, 315, 361, 365, 417, 480, 740, 826, 844
 Колумбія¹ 711
 Колумбія², округ 22, 288, 309, 329, 361, 395, 481,
 503, 532, 656, 732, 742, 798, 809, 833
 Колумбія³, м., штат Південна Кароліна 179, 180,
 333
 Колумбус, м., штат Огайо 231, 271
 Конкорд, м., штат Нью-Гемпшир 89, 123, 125
 Коннектикут¹, кол. Великобританії 118, 130,
 132
 Коннектикут², р. 733
 Коннектикут³, штат 21, 22, 97, 117, 123, 130,
 131, 133, 134, 137, 330, 361, 365, 480, 482, 701,
 733, 741, 809
 Копенгаген, м., Данія 127
 Кордильєр, гірська система 265
 Корея 704
 Королівство Гаваї 291, 298, 299, 376, 869, 870
 Куала-Лумпур, м., Малайзія 668, 719, 720, 777,
 778, 793, 843
 Куба 186, 209, 210, 211, 212, 219, 220, 226, 371,
 517, 614, 668, 707, 711, 790
 Куїнс, округ, штат Нью-Йорк 148

Л

Ланкастер, округ, штат Пенсільванія 735
 Лансінг, м., штат Мічиган 230, 236, 237
 Лас-Вегас, м., штат Невада 269
 Латиноамериканські країни 710, 793
 Латинська Америка 159, 289, 718, 719, 782
 Левісвілл, м., штат Техас 515
 Ленінград, м., РРФСР 425
 Лепвей, поселення, штат Айдахо 266
 Ліверпуль, м., Великобританія 429
 Ліма, столиця Перу 711, 719
 Лінкольн, м., штат Небраска 257
 Лі-Самміт, м., штат Міссурі 480
 Літл-Рок, м., штат Арканзас 221, 514
 Лічфілд, округ, штат Коннектикут 130
 Логан, м., штат Огайо 231
 Лонг-Айленд, о-в 734, 808
 Лондон, столиця Великобританії 45, 119, 120,
 130, 147, 149, 151, 158, 168, 327, 572, 706, 775,
 777
 Лорейн, м., штат Огайо 231
 Лос-Анджелес, м., штат Каліфорнія 87, 289, 512,
 524, 787, 793, 794, 834, 841, 843
 Лоуренс, округ, штат Арканзас 223, 227, 374
 Луїзіана¹, кол. Франції 192, 207, 208, 209, 248,
 269, 370, 869
 Луїзіана², штат 206, 207, 212, 213, 214, 215, 216,
 226, 361, 363, 366, 373, 480, 668, 696, 733, 740,
 808, 834

Люббок, м., штат Техас 790
 Люксембург 703

М

Мадрид, столиця Іспанії 188
 Малайзія 668, 717, 719, 720, 777, 778, 779, 793,
 843
 Манхеттен, округ, штат Нью-Йорк 148, 824, 866
 Марбург, Німеччина 60, 61, 570
 Марієтта, м., штат Огайо 231
 Маршаллові острови 482
 Массачусетс, штат 21, 22, 96, 117, 118, 119, 120,
 121, 122, 128, 137, 144, 170, 313, 315, 324, 330,
 347, 348, 361, 364, 366, 441, 480, 482, 496, 499,
 508, 534, 579, 733, 741, 742, 809, 833
 Массачусетс-Бей, кол. Великобританії 117
 Матаморос, м., Мексика 220
 Маундриджд, м., штат Канзас 413
 Медісон, м., штат Вісконсин 229, 245, 712
 Меканіксбург, м., штат Пенсільванія 473
 Мексика 116, 186, 208, 210, 212, 214, 219, 220,
 226, 265, 267, 268, 288, 289, 370, 415, 513, 707,
 710, 713, 790
 Мексиканська затока 207, 212, 229
 Мексиканська імперія 208, 218, 268
 Мельбурн, м., Австралія 793
 Мен, штат 809
 Мериленд¹, кол. Великобританії 157, 159, 160
 Мериленд², англійська провінція 24, 154, 155, 156
 Мериленд³, штат 20, 21, 22, 82, 97, 150, 153, 154,
 156, 157, 158, 159, 160, 161, 189, 190, 191, 349,
 361, 370, 371, 373, 404, 420, 426, 428, 43, 435,
 437, 438, 441, 480, 481, 482, 493, 496, 503, 628,
 700, 742, 809, 826, 833
 Мехіко, столиця Мексики 220, 415, 710
 Миколаїв, м., Україна 18, 327, 400, 410
 Мідлбері, м., штат Вермонт 135
 Мідлсекс, округ, штат Коннектикут 130
 Міжгірський регіон
 Міннеаполіс, м., штат Міннесота 694, 733
 Міннесота, штат 228, 248, 249, 250, 252, 341,
 349, 361, 365, 376, 480, 647, 744, 781
 Міссісіпі¹, долина 27, 211, 214, 388
 Міссісіпі², р. 228, 229, 248
 Міссісіпі³, штат 21, 22, 23, 26, 83, 96, 100, 192,
 193, 198, 200, 201, 202, 204, 205, 213, 215, 233,
 300, 355, 356, 361, 363, 373, 482, 517, 527, 668,
 680, 687, 696, 734, 799, 803, 808
 Міссурі, штат 21, 22, 82, 96, 208, 215, 223, 229,
 233, 248, 249, 253, 254, 255, 258, 264, 276, 289,
 317, 333, 361, 366, 377, 462, 473, 479, 480, 482,
 496, 508, 578, 674, 735, 744
 Мічиган, штат 22, 31, 67, 90, 173, 228, 230, 236,
 237, 238, 239, 240, 247, 328, 330, 349, 361, 365,
 374, 418, 419, 427, 480, 512, 578, 723, 732, 744,
 762, 807, 826, 833

Мобіл, м., штат Алабама 211
 Молочанськ, м., Запорізька область, Україна
 (Гальштат, кол., Молочанський менонітський округ) 413
 Мона, м., Ямайка 710
 Монреаль, м., Канада 785
 Монтана, штат 249, 265, 266, 269, 361, 376, 737
 Монтерей, м., штат Каліфорнія 289, 292
 Монтеррей, м., Мексика 713
 Монтпілієр, м., штат Вермонт 123, 134
 Монтроз, м., штат Колорадо 417
 Монтсеррат, о-в 711
 Мормонська стежка 249, 266, 276
 Москва, столиця Росії 712, 719

Н

Накогдочес, м., штат Техас 217, 220, 370
 Небраска, штат 63, 248, 249, 257, 260, 267, 361, 366, 472, 482, 744
 Невада, штат 97, 265, 269, 285, 286, 361, 366, 482, 737
 Невіс, о-в 711
 Нешвілл, м., штат Теннесі 194
 Нідерланди 346, 566, 715
 Нідерландська частина Індії 704
 Нідерландські Антильські острови 711
 Німеччина 20, 43, 61, 203, 256, 322, 388, 500, 513, 553, 569, 625, 698, 703, 704, 705, 714, 715, 779, 780, 782, 789, 791, 792, 824
 Нова Англія, регіон США 22, 116, 117, 118, 119, 121, 123, 126, 134, 136, 137, 153, 164, 229, 276, 371, 372, 741, 809, 862
 Нова Гельвеція, див. Сакраменто 289
 Нова Зеландія 414, 470, 708, 793, 860
 Нова Іспанія, кол. 208, 268, 269
 Нова Мексика, іспанська провінція 248
 Нова Франція, регіон США 228, 248
 Новий Амстердам, див. Нью-Йорк
 Новий Орлеан, м., штат Луїзіана 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 225, 226, 229, 370, 395, 681, 732, 735
 Новий Плімут, кол. Великобританії 118
 Новий Світ 211
 Ноксвілл, м., штат Теннесі 193, 194
 Норвегія 566, 703
 Норволк, м., штат Огайо 231
 Нормандія, французька провінція 397, 398
 Норфолк, м., штат Вірджинія 157
 Нуево-Мексико, іспанська провінція 268
 Ньюарк, м., штат Нью-Джерсі 149, 163
 Нью-Гейвен, м., штат Коннектикут 130
 Нью-Гемпшир¹, кол. Великобританії 22, 117, 118, 119, 125, 126
 Нью-Гемпшир², штат 21, 96, 119, 123, 127, 128, 129, 137, 349, 361, 365, 370, 480, 482, 671, 733, 741, 809

Нью-Делі, м., Індія 669, 719
 Нью-Джерсі, штат 21, 22, 91, 96, 128, 138, 149, 150, 151, 152, 331, 348, 349, 361, 366, 372, 480, 482, 530, 699, 733, 742, 809
 Нью-Йорк¹ (Новий Амстердам), м., штат Нью-Йорк 79, 127, 138, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 151, 152, 157, 178, 183, 229, 276, 301, 319, 331, 364, 372, 385, 394, 413, 416, 482, 498, 500, 507, 515, 572, 705, 713, 733, 735, 791, 808, 824, 833, 834, 866
 Нью-Йорк², штат 21, 55, 63, 79, 97, 128, 144, 146, 147, 148, 149, 151, 152, 160, 215, 233, 244, 330, 333, 348, 354, 355, 361, 365, 371, 372, 416, 420, 474, 480, 497, 699, 732, 734, 742, 780, 787, 809, 833
 Нью-Йорк-Сіті 128, 140, 148
 Ньюкасл, округ, штат Делавер 161
 Нью-Мексико, штат 21, 63, 90, 96, 208, 265, 267, 268, 279, 280, 281, 282, 283, 286, 287, 300, 330, 361, 366, 370, 371, 375, 480, 493, 737, 740
 Ньюпорт, м., штат Род-Айленд 125
 Ньютоң, м., штат Массачусетс 315, 441

О

Оаху, о-в 302
 Огайо¹, р. 228, 229
 Огайо², штат 21, 22, 24, 96, 112, 137, 228, 229, 231, 232, 240, 247, 265, 271, 276, 334, 361, 366, 374, 376, 394, 418, 480, 494, 497, 499, 572, 647, 699, 732, 733, 734, 735, 744, 833
 Огден, м., штат Юта 276, 480
 Одеса, м., Україна 792
 Океанія 414, 719
 Оклахома, штат 96, 97, 137, 206, 207, 208, 224, 225, 227, 229, 249, 267, 339, 361, 374, 376, 388, 420, 480, 493, 740, 808
 Оксфорд, м., Великобританія 388
 Олбані, м., штат Нью-Йорк 140, 144, 145, 148, 160, 333, 497, 787, 833
 Олександрія, м., штат Вірджинія 426
 Омас, м., штат Небраска 472, 473, 699
 Омаха, м., штат Небраска 257
 Орегон, штат 22, 31, 63, 96, 116, 267, 268, 288, 289, 296, 297, 303, 304, 361, 365, 375, 420, 481, 483, 526, 735, 737
 Орегонська земля 265, 288
 Орегонська стежка 249, 266, 288
 Остін, м., штат Техас 219, 226, 437, 509, 732, 741, 766, 833, 841, 846
 Острови Тихого океану 481, 482, 707
 Оттава, столиця Канади 712, 782

П

Палестина 664, 777
 Палметто, м., штат Південна Кароліна 734

- Панама 708, 791, 792
Париж, столиця Франції 48, 56, 147, 166, 207, 337, 389, 556, 647, 698, 706, 707, 712, 719, 777, 778, 780, 782, 785, 789
Пекін, столиця КНР 706, 719, 785, 793
Пенсакола, м., штат Флорида 186
Пенсільванія¹, кол. Великобританії 139, 160,
Пенсільванія², штат 21, 22, 24, 82, 96, 138, 140, 141, 142, 143, 151, 152, 160, 256, 330, 349, 361, 365, 366, 372, 394, 413, 473, 480, 482, 494
Пенсільванія-авеню, вул., м. Вашингтон 8, 34, 382, 394, 403, 411, 426, 457, 460, 465, 466, 468, 469
Пентагон, м., штат Вірджинія 474, 475, 511
Перл-Харбор, гавань 291, 302, 387, 388, 393
Перська затока 513, 664
Перу 710, 711, 719
Південна Азія 719
Південна Америка 706
Південна Африка 428, 719
Південна Дакота, штат 7, 96, 248, 249, 262, 263, 264, 361, 365, 480, 744
Південна Каліфорнія 22, 371, 481, 482, 708
Південна Кароліна, штат 22, 23, 26, 30, 83, 90, 96, 128, 151, 153, 154, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 184, 185, 186, 189, 190, 205, 288, 289, 333, 361, 365, 370, 373, 480, 482, 518, 696, 732, 734, 832
Південна Невада 481
Південна Флорида 735
Південний Захід США 808
Південний округ 292
Південноатлантичний регіон 153, 373
Південноатлантичні штати 153, 189, 191
Південно-Західна Індіана 735
Південно-Західний Арканзас 223
Південно-Західний Огайо 735
Південно-Західний регіон 208, 479, 678
Південно-Східна Азія 718, 719, 720, 721, 790, 793
Південно-Східний Арканзас 223
Південно-Східний Вісконсин 733, 808
Південно-Східний регіон 192, 205, 206, 373, 479
Південь 373
Південь США 153, 154, 190, 192, 205, 206, 258, 33, 372, 373
Північ 153, 192, 206
Північна Америка 118, 125, 138 228, 230, 231, 287, 288, 289, 295, 323, 371
Північна Вестфалія 61
Північна Дакота, штат 96, 137, 248, 249, 262, 263, 264, 361, 376, 480
Північна Каліфорнія 482
Північна Кароліна, штат 21, 22, 82, 91, 97, 126, 153, 154, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 189, 191, 205, 215, 288, 289, 326, 327, 33, 348, 356, 361, 366, 373, 394, 434, 449, 473, 474, 480, 482, 524
Північний Захід 231, 240, 244, 526
Північний Кентуккі 735
Північний округ 292
Північний Схід 309
Північний Рейн-Вестфалія, Німеччина 61
Північні Маріанські острови, США 482
Північноамериканський континент 26, 115, 116, 117, 370, 373, 374
Північно-Західна територія р. Огайо 228
Північно-Західний ордонанс 228
Південно-Західний центральний регіон 206, 248, 264, 373, 374
Північно-Західні американські райони 526
Північно-Західні центральні штати 265
Північно-Східний Арканзас 223
Північно-Східний регіон 479
Північно-Східні центральні штати 228, 265
Північно-Східні штати 265
Піттсбург, м., штат Пенсільванія 62, 786
Піттсфілд, м., штат Массачусетс 480
Плано, м., штат Техас 441
Плімут, округ, штат Айова 735
Плотина Гувера на р. Колорадо 289
Покіпсі, м., штат Нью-Йорк 233
Польща 43, 556, 704, 705, 706, 782, 789, 790
Портленд, м., штат Орегон 296, 735
Порт-Медисон 294
Портсмут, м., штат Огайо 394
Португалія 704, 719, 797
Постколоніальні країни 711, 712, 717, 718
Принстон, м., штат Нью-Джерсі 530, 697, 699
Провіденс, м., штат Род-Айленд 123, 342, 693
Прово, м., штат Юта 276
Пруссія 552, 600
Пуерто-Ріко, США 340, 361, 480, 482, 710, 711
- ## Р
- Радянський Союз 379, 425, 513, 664, 779, 790
Республіка Вермонт 372, 869
Республіка В'єтнам 791
Республіка Гаваї 291
Республіка Техас 208, 218, 219, 220, 268
Риверсайд, м., штат Каліфорнія 481, 482, 734, 833
Ривер Форест, м., штат Іллінойс 833
Ричмонд, м., штат Вірджинія 165, 471, 697, 698
Рівне, м., Україна 58
Рікудзентаката, м., Японія 669
Ріо-де-Жанейро, столиця Бразилії
Род-Айленд¹, кол. Великобританії 3, 22, 117, 118, 150
Род-Айленд², штат 21, 96, 123, 125, 342, 361, 480, 482, 693, 741, 808, 809
Роквілл, м., штат Мериленд 441
Рокфорд, м., штат Іллінойс 233
Ролі, м., штат Північна Кароліна 394

Російська імперія 116, 249, 259, 264, 290, 304
 Російська Федерація 56, 62, 64
 Росія 20, 43, 65, 264, 288, 290, 346, 513, 698, 706,
 719, 789, 790, 792
 Рочестер, м., штат Колорадо 315, 413
 Румунія 703, 790

С

Саванна, м., штат Джорджія 167, 473
 Сакраменто (Нова Гельвеція, поселення), м.,
 штат Каліфорнія 289, 292, 293, 294
 Сальвадор 668, 710
 Сальтільо, м., штат Коауїла, Мексика 220
 Самміт, округ, штат Огайо 231
 Сан-Антоніо де Бексар, м., штат Техас 218, 225
 Сан-Бруно, м., штат Каліфорнія 481
 Сан-Дієго (Ель-Пресідіо-Реаль-де-Сан-Дієго), м.,
 штат Каліфорнія 288, 289, 433, 437
 Сан-Ільдефонсо, м., Іспанія 207, 210
 Сан-Клементе, м., штат Каліфорнія 503
 Санкт-Меріс, м., провінція Мериленд 154
 Санта-Фе, м., штат Нью-Мексико 268, 279, 280,
 281, 282, 370, 493, 515
 Сан-Франциско, м., штат Каліфорнія 66, 292,
 481, 482, 705, 706, 710, 732
 Сан-Хосе, м., штат Каліфорнія 292, 833
 Сасекс, округ, штат Делавер 161
 Севілья, м., Іспанія 189, 211, 215, 220, 226, 719, 787
 Сенегал 719
 Сент-Вінсент, о-в 711
 Сент-Кітс, о-в 711
 Сент-Луїс, м., штат Міссурі 85, 255, 258, 336,
 337, 462, 473, 474, 475, 476, 477, 479, 481, 515,
 530, 665, 733, 808
 Сент-Люсія, о-в 711
 Сент-Огастин, м., штат Флорида 186, 187, 188
 Сент-Пітерсберг, м., штат Флорида 187
 Сент-Пол, м., штат Мінесота 252, 733
 Сентрал-Сіті, м., штат Колорадо 270
 Середній Захід США 87, 229, 247, 334, 724, 744,
 745, 815, 862
 Середньоатлантичний регіон 372
 Середньоатлантичні штати 3, 138, 151, 152, 372
 Сієтл, м., штат Вашингтон 481, 483, 515
 Сілвер Спринг, м., штат Мериленд 404
 Сіманкас, м., Іспанія 189, 211
 Скелясті гори 4, 27, 265, 286, 374, 375, 479
 Словаччина 790
 Солт-Лейк, долина, штат Юта 267
 Солт-Лейк-Сіті, м., штат Юта 276, 402, 737
 Сомервіль, м., штат Массачусетс 313
 Спокан, м., штат Вашингтон 735
 Сполучені Штати Америки, США 15, 16, 17, 18,
 19, 20, 21, 22, 23, 24, 26, 28, 32, 33, 34, 35, 36,
 37, 38, 41, 42, 43, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52,
 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65,

66, 67, 68, 69, 70, 72, 73, 74, 78, 79, 80, 82, 84,
 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 101,
 102, 103, 106, 109, 113, 114, 115, 116, 117, 118,
 119, 120, 121, 125, 127, 128, 129, 132, 133, 134,
 135, 138, 143, 144, 147, 148, 149, 151, 152, 153,
 154, 159, 160, 163, 164, 166, 167, 169, 170, 173,
 176, 177, 182, 186, 188, 191, 192, 193, 198, 199,
 201, 203, 205, 208, 210, 211, 212, 214, 215, 220,
 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 233, 235,
 240, 241, 247, 248, 249, 251, 254, 256, 258, 259,
 262, 265, 267, 268, 269, 276, 278, 279, 280, 281,
 282, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 296, 297,
 298, 299, 300, 302, 303, 305, 306, 308, 309, 310,
 311, 313, 314, 315, 316, 317, 321, 323, 324, 325,
 327, 331, 332, 333, 335, 338, 339, 341, 342, 344,
 345, 346, 348, 349, 350, 351, 354, 355, 356, 358,
 359, 363, 364, 366, 368, 369, 371, 372, 373, 374,
 375, 376, 377, 378, 379, 381, 382, 386, 387, 388,
 389, 391, 392, 393, 396, 398, 399, 401, 404, 406,
 409, 410, 412, 413, 414, 416, 417, 418, 420, 422,
 424, 425, 426, 427, 430, 433, 434, 439, 447, 449,
 450, 452, 458, 467, 469, 470, 472, 473, 475, 476,
 481, 483, 484, 487, 488, 491, 493, 494, 495, 500,
 501, 506, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 515, 516,
 517, 518, 521, 523, 524, 525, 528, 529, 531, 532,
 533, 534, 536, 540, 544, 545, 546, 547, 548, 549,
 550, 551, 552, 557, 558, 561, 563, 564, 565, 566,
 568, 569, 571, 574, 575, 581, 584, 586, 588, 590,
 591, 593, 594, 595, 596, 599, 600, 601, 605, 606,
 608, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 621, 622, 626,
 628, 629, 631, 637, 646, 648, 649, 653, 654, 657,
 658, 659, 660, 661, 664, 665, 668, 671, 672, 673,
 681, 683, 684, 686, 687, 688, 689, 691, 692, 693,
 694, 695, 696, 697, 698, 699, 703, 707, 708, 709,
 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 720,
 723, 728, 729, 731, 732, 734, 735, 742, 743, 744,
 746, 748, 751, 753, 756, 759, 761, 764, 766, 770,
 771, 774, 775, 776, 779, 780, 781, 783, 789, 790,
 791, 792, 794, 795, 796, 797, 799, 803, 804, 809,
 815, 820, 821, 822, 83, 824, 825, 826, 827, 829,
 830, 833, 836, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844,
 845, 851, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864,
 865, 866, 867
 Спринфілд¹, м., штат Іллінойс 347, 394, 697, 823
 Спринфілд², м., штат Массачусетс 697, 733
 Спринфілд³, м., штат Міссурі 697, 735
 СРСР 17, 18, 20, 43, 45, 47, 48, 49, 50, 55, 56, 57,
 58, 66, 67, 420, 425, 471, 719, 777
 Старий Захід США 249
 Старий Північний Захід 244
 Стокгольм, столиця Швеції 48, 782
 Су, м., штат Айова 735
 Суринам 711
 Східна Азія 707, 719, 720, 721, 793
 Східна Африка 712, 719
 Східний Віндзор, м., штат Коннектикут 130
 Сьютленд, м., штат Мериленд 481, 653

Т

Таїланд 668, 704
 Таллахассі, м., штат Флорида 186
 Таскалуса, м., штат Алабама 198
 Тегеран, столиця Ірану 709
 Теннессі, штат 22, 97, 192, 193, 194, 195, 196, 205, 206, 215, 361, 366, 373, 480, 482, 696, 734, 808, 834
 Територія Айдахо 266, 288
 Територія Айова 248
 Територія Аляска 290
 Територія Аризона 283
 Територія Арканзас 208
 Територія Вайомінг 266
 Територія Вашингтон 288
 Територія Вісконсин 230
 Територія Гаваї 291, 299, 300, 301
 Територія Дакота 248, 262, 263
 Територія Джефферсон 267
 Територія Іллінойс 230
 Територія Індіана 228
 Територія Канзас-Небраска 248, 249
 Територія Колорадо 267, 270, 271, 272
 Територія Луїзіана 248
 Територія Міннесота 250
 Територія Міссурі 248
 Територія Мічиган 230, 248
 Територія Монтана 266
 Територія Небраска 248, 262
 Територія Невада 269
 Територія Нью-Мексико 268, 279
 Територія Орегон 116, 288, 295
 Територія Юта 267, 269
 Техас¹, провінція 218
 Техас², штат 22, 23, 63, 116, 205, 206, 208, 212, 214, 215, 217, 218, 219, 220, 221, 225, 226, 227, 248, 249, 300, 309, 349, 361, 366, 370, 371, 373, 414, 420, 437, 441, 449, 480, 493, 509, 513, 514, 515, 521, 668, 678, 696, 732, 733, 740, 741, 790, 808, 827, 833, 846
 Тихий океан 481, 526, 707
 Тихоокеанське узбережжя 116, 137, 249, 266, 372, 526
 Тихоокеанський регіон 288, 291, 302, 303, 304, 375, 479, 793, 794
 Тихоокеанські острови 481, 482, 769, 793
 Тіпекану, р. 229
 Тобаго, о-в 711
 Токіо, столиця Японії 778
 Толедо, м., Іспанія 670
 Толлмедж, м., штат Огайо 231
 Тонга, о-в 794
 Торонто, м., Канада 784, 854
 Тринідад, о-в 711
 Тропічна Африка 720
 Туреччина 706, 790

У

Угорщина 703, 705, 719, 721, 790
 Узбережжя Нормандії 397
 Уїлмінгтон, м., штат Делавер 163
 Україна 20, 48, 61, 62, 63, 66, 264, 379, 413, 485, 667, 715, 782, 783, 784, 789, 790
 Умнак, о-в 290
 Уналашка, о-в 290
 Уобаш-Ері, канал 229

Ф

Федеративна Республіка Німеччина, ФРН 425, 706, 779, 780
 Федеративні Штати Мікронезії 794
 Фейерфілд, округ, штат Південна Кароліна 735
 Філадельфія, м., штат Пенсільванія 138, 139, 140, 151, 152, 334, 372, 473, 480, 482, 534, 833
 Філіппіни 159, 708, 794
 Філіппінські острови 704
 Флоренція, м., Італія 47, 719
 Флорида, штат 21, 22, 63, 83, 97, 116, 153, 154, 159, 186, 187, 188, 189, 191, 207, 209, 212, 215, 300, 361, 366, 371, 480, 482, 503, 668, 734
 Форт-Ворт, м., штат Техас 480, 482, 678
 Форт-Росс, російське поселення 288
 Форт-Уерт-Арлінгтон, мегаполіс, штат Техас 735
 Франкфорт, м., штат Кентуккі 197
 Франція 56, 61, 66, 116, 121, 137, 147, 151, 166, 203, 204, 207, 209, 210, 220, 260, 337, 346, 371, 517, 518, 521, 569, 600, 603, 613, 647, 688, 703, 707, 710, 712, 714, 718, 719, 756, 779, 780, 782, 787, 789, 790, 797, 799, 824
 Французька частина Індокитаю 704

Х

Хай-Поїнт, м., штат Північна Кароліна 473
 Харрисбург, м., штат Пенсільванія 160, 567, 697
 Хартфорд¹, м., штат Коннектикут 123, 697
 Хартфорд², округ, штат Коннектикут 733
 Хемпстид, округ, штат Арканзас 223, 227, 374
 Хьюстон, м., штат Техас 23, 219, 732

Ц

Центральна Америка 782, 860
 Центральна Африка 712, 719
 Центральна Європа 668, 706
 Центральна Каліфорнія 481, 482
 Центральний регіон Великих рівнин 479
 Центральний Техас 493, 732, 733, 808
 Цинциннаті, м., штат Огайо 228, 231, 334, 427, 832

Ч

Чарлоттесвіль, м., штат Вірджинія 530
Чарльстон¹, м., штат Західна Вірджинія 167, 179
Чарльстон², м., штат Південна Кароліна 178, 179, 181, 182
Чепел-Хілл, м., штат Північна Кароліна 22, 90, 173, 176
Чехія 756, 790
Чехословаччина 703, 705
Чикаго, м., штат, Іллінойс 229, 232, 277, 314, 480, 482, 520, 732, 762, 833

Ш

Швейцарія 388, 647, 706
Швеція 160, 332, 600, 703, 779, 784, 787, 797

Шенандоа, долина 153
Шотландія 121, 137
Шрі-Ланка 668

Ю

Югославія 703, 705, 792
Юта¹, округ 276
Юта², штат 26, 63, 97, 265, 267, 274, 275, 276, 277, 278, 287, 361, 366, 375, 402, 480, 737, 781, 819

Я

Ямайка 710, 711
Яп, штат, Федеративні Штати Мікронезії 794
Японія 291, 302, 396, 625, 668, 704, 713, 791

Іменний покажчик

А

Абрахам, Т. 605, 608, **970**
 Адамс, Г. Б. 201, 328, **970**
 Адамс, Дж. 119, 120, 381, 496,
 502, 520, 521, 533, **970**
 Адамс, Дж. Б. 324, **970**
 Адамс, Дж. К. 310, 313, 496,
 502, **970**
 Адамс, Р. 285, **970**
 Аддамс, Дж. 521, **970**
 Адкінс Е. У. **970**
 Александер, Дж. Г. 158, 190,
971
 Александер, У. ДеВітт 299, 300,
971
 Аллен, Е. Х. 310, **971**
 Аллен, І. 158, 190, **971**
 Аллен, У. 123, **971**
 Алсберг, П. 57, **971**
 Андервуд, У. 787, **971**
 Андерсон, М. 396, **971**
 Антоненко, І. Є. 66
 Антоненко, І. П. 66
 Аргон, Ш. 777, **971**
 Армстронг, С. 427, 430, 505,
 506, 881, **971**
 Аронссон, П. 38, **971**
 Артур, Ч. А. 498, **971**
 Аткинсон, А. Л. Ч. 300, 301, **971**
 Афхолтер, Д. П. 578, 579, **971**

Б

Багбі, Л. Г. 219, 226, 227, 328,
 379, **971**
 Бакк, С. Дж. 33, 80, 86, 90, 95,
 138, 251, 319, 337, 339, 341,
 342, 345, 382, 385, 387, 388,
 394, 395, 398, 400, 402, 403,
 519, 550, 696, 698, 699, 705,
 706, 707, 712, 751, 824, 825,
 859, 866, 883, **971**
 Баллард, Г. А. 213, **971**
 Бандельєр, А. Фр. А. 280, **971**
 Барнвелл, Дж. У. 181, **972**
 Баррет, Дж. Е. 258, **972**
 Барроу, У. Дж. 52, 165, 166,
 191, 379, 588, **972**
 Бар-Сіман-Тов, Я. 777, **972**
 Барт, Г. С. 701, **972**
 Бартлетт, Р. 88, 89, 127, 128,
 129, 137, 178, 372, 379, **972**

Бартон, К. Х. 522, **972**
 Баскаков, Е. Г. 45
 Бассенс, Л. 36
 Бассетт, Дж. С. 337, **972**
 Бастард, Б. 34, **972**
 Бастіан, Дж. Е. 39, 93, 813, 818,
972
 Баттерфілд, Л. Г. 717, **972**
 Бауер, Ф. 557, 567, 568, 587,
 683, 684, **972**
 Бауманн, Р. М. 31, **972**
 Бахмер, Р. Г. 27, 28, 33, 90, 382,
 404, 412, 413, 476, 699, 716,
 804, **972**
 Безбородова, І. В. 57, 58, 59
 Бейкер, Р. С. 498, **972**
 Бейн, А. 711, **972**
 Бейн, Дж. У. 31, 354, 813, **972**
 Бейрон, Дж. Р. 787, **973**
 Бейтс, А. К. 133, **973**
 Беккер, Е. 427, **973**
 Белкнеп, Дж. 22, 119, 120, 130,
 136, 144, 164, 371, 377, 379,
 517, 872, 874, **973**
 Беллардо, Л. Дж. 35, 771, **973**
 Беллардо, Л. Л. 771, **973**
 Беміс, С. Ф. 697, 753, 823, 824,
 859, 865, **973**
 Бенедікт, К. 38, 806, **973**
 Бенкович, І. 704, 973
 Бенкрофт, Фр. 310, **973**
 Бенкхед, Дж. Х. 198, **973**
 Беннінг, Е. Г. Дж. 162, **973**
 Бенсон, Е. 144, **973**
 Бент, Ч. 279, **973**
 Бервік, У. 334, **973, 989**
 Бердселл, У. Ф. 46, 47, 57, 335,
 336, 337, 341, 813, **973**
 Берзел, М. У. 21, **973**
 Беркел, Н. 37, **973**
 Бермудес, Фр. 209, **973**
 Бернд-Клодт, М. Л. 32, **974**
 Бернер, Р. 38, 51, 52, 605, 608,
974
 Бернет, Д. Г. 208, **974**
 Беррідж, Г. С. 124, **974**
 Беррієн, Дж. М. 167, **974**
 Беттл, К. 173, **974**
 Бечлос, М. Р. 35, **974**
 Бикова, Л. А. 69
 Біван, Дж. В. 168, **974**
 Біксбі, У. К. 254, **974**
 Бікфорд, К. 21, **974**

Бінклі, Р. С. 339, **974**
 Бірман, Д. 37, 430, 435, 590,
 783, 785, 786, 787, 806, **974**
 Бірс, Г. П. 364, **974**
 Блеген, Т. К. 257, 341, **974**
 Блеквелл, Е. 522, **974**
 Блеквуд, І. Ч. 183, **974**
 Блер, Р. 341, **974**
 Блер, Фр. П. 497, 536, **974**
 Бліз, К. Л. 182, **974**
 Блоуїн, Фр. 37, 38, 417, 418,
 578, 781, 844, **974**
 Бове, П. 809, **974**
 Бові, А. 198, **975**
 Бові, Ч. У. 813, **975**
 Бойд, Дж. П. 412, 519, **975**
 Болтон, Г. Ю. 214, **975**
 Бомонт, Н. П. 93, 762, **975**
 Бордлі, С. 156, **975**
 Борн, Л. К. 80, 712, 713, 714,
 715, 716, 860, **975**
 Боряк, Г. В. 63, 64
 Боскетт, Т. У. 187, **975**
 Боуен, Л. Х. 745, **975**
 Боулс, Фр. 38, 39, 580, 586, 587,
 588, 806, 809, **975**
 Брайер, Г. О. 271, **975**
 Брайєн, М. Г. 27, 30, 95, 169,
 170, 191, 271, 349, 379, 755,
975
 Брайєн, Ч. Ф. 22, 23, 164, 165,
975
 Браун, Г. 722, 761, **975**
 Браун, Е. А. 183, **975**
 Браун, Е. С. 334, **975**
 Браун, Р. М. 349, **975**
 Браун, У. Х. 159, **975**
 Бребан, Ш. 719, **975**
 Бредфорд, Т. 534, **975**
 Бредфорд, У. 534, **975**
 Бредшер, Дж. Г. 403, 579, 588,
975
 Бреннеке, А. 553, 554, 570, 683,
976
 Бржостовська, Н. В. 43, 44, 57
 Брінеті, Т. 818, 819, **976**
 Брічфорд, М. Дж. 235, 756, **976**
 Бродхед, Р. Дж. 144, 147, 151,
976
 Брукс, Р. Дж. 21, **976**
 Брукс, Дж. Б. 359, 420, **976**
 Брукс, Ф. К. 80, 85, 95, 385, 487,
 557, 561, 562, 563, 564, 588,

683, 684, 695, 696, 697, 699,
701, 702, 708, 709, 751, 752,
761, 783, 800, 804, **976**
Брюбах, Н. 785, **976**
Брютін, Фр. 209, 870, **976**
Бумс, Й. (Г.) X. 61, **976**
Бун, Д. 192, **976**
Бурк, Фр. Дж. 27, 58, 94, 586,
806, 831, 832, **976**
Бутчер, С. Д. 260, **976**
Буш, Дж. Г. У. 37, 427, 431, 436,
504, 505, 513, 656, 664, 881,
973, **976**
Буш, Дж. У. 37, 73, 442, 461,
467, 504, 505, 506, 514, 515,
624, 649, 655, 656, 658, 666,
881, 958, **976**
Бюрен, Ван М. 497, **976**
Б'юкенен, Дж. 313, 497, **976**

В

Вазірнія, М. 709, **976**
Вайдемен, К. 39, **976**
Вайер, Дж. Е. 285, **976**
Вайі, де Н. **976**, 1034
Вайола, Г. Дж. 34, **976**
Ваксман, Г. А. 93, 660, **977**
Ванкувер, Дж. 288, **977**
Вашингтон, Б. 496, **977**
Вашингтон, Б. Т. 524, **977**
Вашингтон, Дж. 36, 163, 164,
305, 308, 381, 468, 495, 496,
520, 533, 613, 871, 892, **977**
Вашингтон, Дж. К. 496, **977**
Виноградов, В. М. 57, 58, 59, 68
Віджил, Д. Д. 279, **977**
Вільсон, Т. В. 318, 498, 502,
529, 972, **977**
Во, Р. 139, **977**
Воган, Дж. Х. 330, **977**
Вогт, Дж. Л. 186, **977**
Волкотруб, О. Н. 68
Волф, Р. 780, **977**
Волч, В. А. 30, 93, 851, **977**
Волч, Т. 34, **977**
Ворнер, Р. М. 32, 90, 94, 95, 382,
417, 418, 419, 420, 421, 424,
425, 426, 429, 550, 755, 762,
778, 779, 780, 809, 813, 829,
830, 866, 878, 884, **977**
Вортон, Фр. 311, **977**
Воршем, Дж. 35, 321, **977**
Вош, П. Дж. 35, 974, **977**
Вуд, Р. Дж. 129, **978**
Вуді, Р. Х. 23, **978**

Г

Гайар, Ч. Е. А. 213, 226, 227,
978
Галлатін, А. А. А. 521, **978**
Галловей, П. 26, 203, 204, **978**
Гамільтон, А. 520, 915, **978**
Гаммон, С. Р. 420, **978**
Гарвей, М. 524, **978**
Гардінг, У. Г. 499, 502, **978**
Гармаш, В. М. 48, 51, 52, 53, 54,
55, 57, 58, 59, 68, 69, **978**
Гаррісон, Б. 497, 498, **978**
Гаррісон, Дж. П. 710, **978**
Гаррісон, К. У. 341, **978**
Гаррісон, У. Г. 497, **978**
Гарфілд, Дж. А. 498, 502, **978**
Гарфінкел, С. 649, **978**
Геберт, А. О. 740, **978**
Гезелбрахт, Р. 36, 807, **978**
Гельман-Виноградов, К. Б. 47,
54, 58, 59
Гентзлер, Л. В. 578, **978**
Герік, М. Л. 310, **978**
Гіббс, Р. У. 178, **978**
Гізо, Фр. П. Г. **978**, 1034
Гінзберг, В. Р. 92, **978**
Гірі, Т. 814, **978**
Говард, Дж. 124, **978**
Говард, Дж. Е. 258, 259, **978**
Гове, Л. М. 321, **979**
Гове, У. У. 213, **979**
Говелл, Дж. Р. 146, **979**
Гоггін, Ж. 813, **979**
Годард, Дж. С. 132, **979**
Голдман, Е. 523, **979**
Гомперс, С. 521, **979**
Гондос, В. 35, 51, 804, **979**
Гонзалес, А. Р. 505, **979**
Гордон, У. 119, **979**
Гранді, де Е. М. 709, **979**
Грант, У. С. 313, 521, **979**
Графф, Г. Фр. 647, **979**
Грегорі, Е. К. 184, 185, **979**
Грейсі ІІ, Д. Б. 741, **979**
Грейсон, Дж. Б. 282, **979**
Гренхолм, Дж. М. 238, 239, **979**
Грідер, Дж. У. 578, **979**
Грімстед, П. К. 789, 790, 792,
864, **979**
Грін, М. 39, 586, 587, 806, 809,
814, **979**
Грінхау, Р. 310, **979**
Гровер, У. К. 33, 34, 80, 90, 382,
390, 402, 403, 404, 405, 407,
410, 412, 476, 477, 508, 541,

550, 712, 715, 716, 722, 753,
804, 843, 877, 929, **979**
Гувер, Г. К. 50, 319, 320, 384,
401, 405, 408, 416, 455, 500,
502, 508, 541, 547, 574, **980**
Гувер, Дж. Е. 396, 638, **980**
Гуделл, А. Ч. 121, **980**
Гуінта, М. 524, **980**
Гутермен, Б. 35, **980**

Д

Даллас, І. 39, 41, 42, 385, 618,
980
Данлеп, Л. У. 22, 251, **980**
Данн, Дж. П. 241, **980**
Данн, К. 241, **980**
Дарт, А. П. 214, **980**
Дартер, Л. Дж. 37, **980**
Дафф, В. М. 62, 814, 821, **980**
деВалінгер, Л. 163, 191, 722,
980
Девід, Дж. 41, **980**
Девідсон, Е. 159, **980**
Девідсон, К. 159, **980**
ДеВілл, У. 217, **980**
Девіс, Дж. Ф. 204, **980**
Девіс, Е. 625, **980**
Девіс, Е. А. 23, 214, 227, **980**
Девіс, Е. М. 94, 122, **980**
Девіс, І. К. 167, **981**
Девіс, С. Е. 93, **981**
ДеВітт, Дж. 195, **981**
Дей, Д. К. 38, **981**
Дей, Т. 131, 137, **981**
Дейнес ІІІ, Г. Дж. 26, 723, 811,
812, **981**
Дейнес, Б. У. 512, **981**
Дейтріх, М. Е. 724, 813, **981**
Дендлер, К. 762, **981**
Деніелс, М. 588, 781, **981**
Деніелсон, Е. С. 807, 814, **981**
Дерріда, Ж. 428, **981**
Джадд, А. Фр. 300, 301, **981**
Джадд, С. 130, 137, **981**
Джантан, А. 719, **981**
Джеймс, Ч. П. 310, **981**
Джеймсон, Дж. Фр. 32, 35, 84,
181, 182, 203, 313, 314, 315,
316, 318, 319, 320, 323, 324,
325, 326, 327, 333, 338, 341,
377, 378, 379, 518, 585, 767,
872, 874, **981**
Джекобсен, Г. Т. 277, **981**
Джексон, Е. 167, 306, 314, 395,
497, **981**
Дженвер, А. Р. Р. 162, **981**
Дженкінс, У. С. 185, 271, **981**

Дженкінсон, Ч. Х. 45, 428, 554, 555, 556, 557, 558, 564, 569, 583, 591, 600, 683, 695, 707, 828, **981**, 1028
 Джефферіс, Р. М. 183, **982**
 Джефферсон, Т. 305, 307, 371, 381, 468, 496, 520, 521, 533, 915, **982**
 Джилліленд-Світленд, Е. Дж. 39, 87, 590, 787, 794, 814, **982**, 1034
 Джилліленд-Світленд, Л. Дж. 801, **982**
 Джімерсон, Р. К. 22, 56, 85, 378, 428, 591, 592, 686, 758, 809, 814, **982**
 Джойс, У. Л. 647, **982**
 Джоллі, Р. 709, **982**
 Джонс, Е. 155, **982**
 Джонс, М. Х. 523, **982**
 Джонс, С. М. 301, 302, 303, 304, **982**
 Джонс, Т. П. 306, **982**
 Джонс, Х. Г. 16, 22, 23, 29, 33, 51, 95, 169, 173, 174, 175, 176, 177, 191, 412, 502, 824, 827, 828, 829, 866, 884, **982**
 Джонсон, А. 123, 124, 137, **982**
 Джонсон, Дж. О. 91, **983**
 Джонсон, Е. 193, 521, **983**
 Джонсон, Е. С. 39, 581, 814, **983**
 Джонсон, Л. Б. 404, 407, 416, 420, 465, 500, 509, 634, 635, 636, 646, **983**
 Джонстоун, У. П. 213, **983**
 Діл, Н. 172, **983**
 Діллон, Дж. 240, **983**
 Ділман, Л. 159, **983**
 Діркс, Дж. М. 591, **983**
 Дірстайн, Б. У. 810, **983**
 Діфендел, Е. П. 21, 93, 762, **983**
 Додд, У. Е. 500, **983**
 Доллар, Ч. М. 37, 80, 364, 582, 775, 776, 777, 805, **983**
 Донах'ю, Р. 435, **983**
 Донехі, Е. В. 232, **983**
 Доніфан, А. У. 279, **983**
 Доул, С. Б. 291, **983**
 Доусон, Е. 161, **983**
 Драйден, Дж. Е. 62, **983**
 Драпер, Л. К. 244, 245, 246, 379, **983**, 998, 999
 Дрейк, С. Г. 246, **983**
 Дуайт, Т. Фр. 310, **984**
 Дуглас, Дж. С. 699, **984**
 Дуглас, Фр. 524, **984**

Дулі, Дж. М. 759, **984**
 Дункан, С. 139, **984**
 Дюбуа, У. Е. Б. 525, 526, **984**
 Дювал, Б. Т. 222, **984**
 ДюПонсо, П. С. 140, **984**
 Дюранті, Л. 46, 57, 59, 60, 433, 435, 551, 556, 586, 587, 588, 590, 593, 685, 757, 758, 787, 806, 809, 810, 814, 884, 963, **984**
 Дюшатель, Ш. М. Т. **984**, 1034
 Дьюї, Н. 244, **984**

Е

Еберлі, Е. 219, **984**
 Еванс, Е. 295, **984**
 Еванс, Л. Х. 338, 340, 598, 609, **984**
 Еванс, М. Дж. 56, 532, **984**
 Еванс, Фр. Б. 15, 24, 51, 86, 96, 382, 594, 596, 597, 599, 601, 605, 724, 756, 757, 804, 813, 827, 829, 844, **984**
 Еверетт, Е. 120, **984**
 Едвардс, Е. В. 217, **984**
 Едді, Г. Г. 19, 27, **985**
 Едісон, Т. А. 521, **985**
 Едмундс, Г. Е. 722, 761, **985**
 Ейзенхауер, Д. Д. 396, 404, 407, 427, 478, 500, 508, 519, 527, 541, 624, 631, 632, 689, 843, 877, **985**
 Ейзенхауер, Дж. Н. 510, **985**
 Ейкін, Дж. 34, **985**
 Еймс, Г. В. 140, 152, 168, 328, 329, **985**
 Екерслі, Т. 37, **985**
 Елліот, Дж. 310, **985**
 Елліот, У. 180, **985**
 Емерсон, Н. Б. 299, **985**
 Еммісон, Фр. 45, **985**
 Енглер, Дж. М. 238, **985**
 Ендрессен, Дж. К. Л. 215, **985**
 Ендрюс, Р. 609, **985**
 Енжел, Г. Е. 95, 359, 412, 419, 476, 477, 709, 710, **985**
 Ентоні, С. Б. 522, 529, **985**
 Еппард, Ф. Б. 787, 813, 822, **985**
 Еріксон, Е. Л. 714, **986**
 Еріксон, Т. Л. 762, 809, **986**
 Естевас, М. 437, **986**
 Етертон, Дж. 810, **986**
 Етчепареборда, Р. 710, **986**
 Ешкрофт, Дж. Д. 656, **986**

Є

Єремеев, С. Г. 62

Ж

Жаклін, К. 781, **986**
 Жмайель, Б. 777, **986**

З

Зайцева, Т. А. 68, 69, 524
 Закіах, Ханум А. Х. 778, **986**
 Зібель, фон Х. К. Л. 552, 603, 683, **986**
 Зімелман, Н. 93, **986**

І

Іглтон, Т. Фр. 420, **986**
 Ід, Дж. Р. 712, **986**
 Ід, У. Б. 289, **986**
 Ікінс, Дж. 194, **986**
 Ілс, А. Б. 34, 393, **986**
 Імрей, Дж. 46, **986**
 Інгліс, Г. 62, **986**
 Інгліш, Г. Л. 420, **986**
 Іо, Дж. 814, **986**
 Іствуд, Т. М. 428, 810, **986**
 Істербі, Дж. Г. 185, 186, **987**
 Ітон, Ф. 787, **987**

Й

Йакел, Е. 93, 825, **987**
 Йейтс, Ван Дж. Н. 143, **987**
 Йонг, Дж. Ч. 187, 189, **987**
 Йонг, Ф. К. 187, **987**

К

Кабочкіна (Волкова), Т. С. 45, 66, 67, 68, 471, 642
 Каген, С. Дж. 242, **987**
 Калакауа I 298, **987**
 Калверт, Б. Л. 155, **987**
 Калверт, Дж. 160, **987**
 Калверт, С. 156, **987**
 Калсруд, К. Дж. 571, **987**
 Камерон, Р. Дж. 38, **987**
 Камехамех I Великий 291, 298, **987**
 Камехамех III 298, **987**
 Кан, Г. 385, 568, 724, 804, **987**
 Каппон, Л. Дж. 15, 16, 586, 695, 702, 703, 754, 761, 804, 806, 860, **987**

- Каптелов, Б. І. 45
 Карапетянц, І. В. 64, 65
 Кард, Е. Х. 658, **988**
 Карлін, Дж. У. 382, 431, 432, 505, 550, **988**
 Карло, А. М. 710, **988**
 Карлтон, Г. 157, **988**
 Кармен, Дж. 419, **988**
 Карнегі, Е. 312, **988**
 Карні, С. У. 279, **988**
 Карсон, К. 526, **988**
 Картер, Дж. Е. 49, 417, 425, 465, 512, 543, 624, 643, 645, 651, 672, 689, **988**
 Картер, Дж. Р. 300, **988**
 Картер, К. Е. 518, **988**
 Картер, Р. 428, **988**
 Касс, Л. 236, **988**
 Кастер, А. 743, **988**
 Каткліфф, Б. 254, **988**
 Каулукоу, Дж. Л. 298, **988**
 Кашинг, Дж. П. 164, **988**
 Квінн, П. М. 80, 831, **988**
 Квіст, А. С. 41, 42, 613, 614, 616, 620, **988**
 Кворлс, Р. Т. 194, **988**
 Кеген, Е. Е. Х. 766, **988**
 Кедвеледер, Дж. Л. 310, **989**
 Кейтер, Г. Д. 21, 973, **989**
 Келкер, Л. Р. 140, 151, **989**
 Келлар, Г. Е. 251, **989**
 Келхун, Дж. К. 313, 521, **989**
 Кемп, Б. 172, **989**
 Кемп, Е. Ван 781, 807, **989**
 Кемп, Фр. А. Ван Д. 94, 147, 152, **989**
 Кемпбелл, Е. М. 762, **989**
 Кемпбелл, У. М. 253, **989**
 Кемпбелл, У. П. 224, 228, **989**
 Кенделл, А. 497, **989**
 Кенделл, Б. Фр. 294, **989**
 Кендлер, А. Д. 168, **989**
 Кеннеді, Б. Р. 385, 540, **989**
 Кеннеді, Дж. П. 157, **989**
 Кеннеді, Дж. Ф. 78, 358, 416, 421, 424, 508, 509, 624, 633, 634, 645, 646, 689, 690, 880, 979, 982, **989**
 Кент, Дж. О. 41, **989**
 Кервуд, Дж. 831, **989**
 Керон, Д. Дж. 39, **989**
 Керролл, Б. Р. 178, **989**
 Кершоу, Дж. Б. 179, **989**
 Кетеллаар, Е. 428, **989**
 Кетон, Дж. Т. 235, **990**
 Кечкеметі, Ш. 45, 718, 719, 720, 789, 861, **990**
 Кімболл, Г. Д. 586, 806, **990**
 Кінг, К. С. 526, **990**
 Кінг, М. Л. 50, 526, **990**
 Кінг, П. 307, **990**
 Кінгсбері, Дж. Т. 275, **990**
 Кіплі, Д. Р. 38, 579, 580, **990**
 Кіршенбаум, М. 435, **990**
 Клаассен, Д. 38, 805, **990**
 Клампенхауер, Р. 57, 561, **990**
 Кларк, Дж. 161, **990**
 Кларк, Р. (Б.) 36, **990**
 Кларк, Т. Д. 197, **990**
 Кларк, У. 527, **990**
 Клей, Г. 310, 521, **990**
 Клейборн, У. Ч. К. 210, **991**
 Клепп, Е. У. 536, **991**
 Клівленд, С. Г. 299, 317, 498, 502, **991**
 Клінтон, ДеВітт 144, 147, 151, **991**
 Клінтон, У. Дж. 431, 436, 513, 624, 639, 650, 651, 654, 664, 665, 690, 958, **991**
 Клод, М. 741, 766, **991**
 Клос, Р. 51, 706, **991**
 Клоусон, О. С. 275, **991**
 Клуунен, М. В. 787, **991**
 Кой, О. К. 294, **991**
 Кок, С. М. 36, **991**
 Кокс, Д. 791, 792, 793, **991**
 Кокс, П. Н. 510, **991**
 Кокс, Р. Дж. 7, 15, 16, 17, 18, 22, 23, 24, 29, 39, 86, 114, 154, 156, 190, 331, 428, 581, 782, 803, 804, 807, 809, 812, 813, 822, 865, **991**
 Кокс-Поль, Л. 475, **991**
 Колдвелл, Г. У. 258, 328, **991**
 Колдвелл, Дж. М. 740, 741, **991**
 Колсруд, О. 39, **991**
 Команто, М. 709, **991**
 Конвей, П. 805, 813, 815, 818, 821, **991**
 Коннор, Дж. Т. 189, **992**
 Коннор, Р. Д. В. 19, 23, 33, 35, 90, 94, 173, 191, 203, 319, 324, 326, 327, 339, 379, 382, 383, 384, 386, 387, 392, 499, 550, 572, 696, 751, 804, 883, **992**
 Конрад, Г. К. 163, **992**
 Корі, А. Б. 147, 152, **992**
 Кортельйо, Дж. Б. 498, **992**
 Косар, К. Р. 92, 660, 666, **992**
 Костомаров, М. Н. 69
 Коукер, Ч. Фр. У. 767, **992**
 Коукі, Дж. А. 762, **992**
 Коулмен, К. Б. 23, 27, **992**
 Коутс, Б. Х. 139, **992**
 Кохен, М. 158, **992**
 Крег, Б. Л. 810, 813, **992**
 Крейн, У. К. 201, **992**
 Кренделл, Фр. О. 538, **992**
 Крїттенден, К. Ч. 27, 77, 173, 174, 191, 356, 379, 697, 700, 751, 804, **992**
 Кроненветт, Ф. Н. 38, **992**
 Кросс, Н. 194, **993**
 Кувельне, Ж. 476, **993**
 Кузнецова, Н. П. 68
 Кук, Джеймс 291, 298, **993**
 Кук, Джон 145, **993**
 Кук, М. 783, **993**
 Кук, Т. 57, 61, 428, 581, 588, 810, **993**
 Кук, Фр. Дж. 51, 52, 340, 694, 695, 703, 732, 813, 859, **993**
 Кукарїна, Ю. М. 62, 63
 Кулешов, С. Г. 66, 433, 520
 Кулі, Е. Л. 277, 278, **993**
 Кулідж, Дж. К. 319, 499, 502, **993**
- ## Л
- Лайонс, К. Дж. 300, **993**
 Лайт, М. 814, **993**
 Ламар, М. Б. 220, **993**
 Ларін, М. В. 62
 Ларсон, Д. 724, **993**
 Ласса, де П. К. 210, **993**
 Латроб, Дж. Х. Б. 158, **993**
 Лафайет, Ж. 139, **993**
 Левінсон, П. 39, 85, 385, 568, 571, 572, 573, 574, 576, 577, 578, 579, 581, 685, 771, 804, 879, 883, **993**
 Лейзінгер, А. 50, 711, 717, 721, 878, **993**
 Лем'є, В. Л. 57, **994**
 Лем'є, Д. Дж. 217, **994**
 Лемб, У. К. 46, **994**
 Леммон, А. Е. 22, 23, 209, 210, 211, 214, 250, **994**
 Лендіс, У. Е. 805, 813, 815, 818, 821, **994**
 Лентзер, Дж. С. 36, **994**
 Леонт'єва, О. Г. 69
 Леопольд, Р. У. 501, **994**
 Лер, Ван А. Й. Ф. 79, 146, 332, 595, **994**
 Леслі, А. 157, **994**
 Лессер, Ч. 26, 180, 186, **994**
 Летроп, А. К. 39, **994**

- Лехман, М. 552, 683, **994**
 Лі, Дж. М. 194, **994**
 Лі, Дж. У. М. 158, 191, **994**
 Лі, Е. П. 162, **994**
 Лі, К. 435, 590, 795, 796, **994**
 Лі, Ч. Е. 28, 186, 191, 358, 724, 831, 884, **994**
 Лідекер, Р. К. 300, 301, **994**
 Ліланд, У. Г. 35, 79, 80, 83, 84, 90, 94, 176, 203, 311, 312, 315, 316, 318, 319, 325, 327, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 339, 341, 342, 344, 347, 363, 378, 379, 384, 389, 390, 391, 392, 551, 595, 596, 609, 687, 696, 751, 765, 792, 804, 823, 859, 873, 874, **994**, 999, 1001, 1009, 1014, 1034
 Ліліуокалані 291, 298, 299, **995**
 Ліндлі, Х. 242, 330, **995**
 Лінкольн, А. 395, 399, 494, 498, 502, 613, 903, **995**
 Лінкольн, Р. Т. 498, **995**
 Лінч, К. 590, **995**
 Лінч, Т. 183, **995**
 Ліперт, В. 553, 683, **995**
 Ліпінські, Т. 31, **995**
 Літл, Р. 807, **995**
 Літгджон, Дж. 306, **995**
 Ліхі, Е. Дж. 85, 88, 95, 254, 264, 366, 390, 402, 404, 405, 408, 476, 547, 557, 564, 566, 567, 571, 683, 684, 696, 702, 804, 859, 884, 973, 983, **995**, 1002
 Ллаверіас, Х. М. 696, **995**
 Ловетт, Р. У. 37, **995**
 Лоевенгейм, Фр. Л. 500, 501, **995**
 Локвуд, Е. 39, 589, 814, **996**
 Лонг, Е. К. 215, **996**
 Лопез, А. Л. 711, **996**
 Лоуелл, Г. 30, 164, **996**
 Лукас, Л. 578, **996**
 Луцкер, М. А. 38, **996**
 Льюїс, В. Е. 167, **996**
 Льюїс, Д. Л. 37, **996**
- М**
- Магоффін, Б. 193, **996**
 Майер, Б. 157, 158, **996**
 Майерс, І. Т. 330, **996**
 Мак-Артур, Д. 396, **996**
 Мак-Гуайер, Дж. К. 496, **996**
 Мак-Доналд, М. 35, **996**
 Мак-Доналд, У. 328, 329, **996**
 Мак-Елрой, Р. М. 498, **996**
 Мак-Ілвейн, Г. Р. 166, **996**
 Мак-Ілвейн, Р. 162, **996**
 Мак-Кей, Е. 37, 578, 580, 582, 805, **996**
 Мак-Кейн, У. Д. 355, 356, 358, 471, 699, 752, **996**
 Мак-Кінлі, А. Е. 391, **996**
 Мак-Кінлі, У. 299, 498, 502, 992, **996**
 Мак-Кой, Д. Р. 33, 34, 35, 114, 412, 813, **996**
 Мак-Кол, С. У. 324, **997**
 Мак-Кормац, Дж. У. 635, **997**
 Мак-Кормік, Р. К. 283, **997**
 Мак-Коун, Р. М. 180, **997**
 Мак-Крі, М. Л. 724, **997**
 Мак-Лейн, Л. 306, **997**
 Мак-Логхлін, Е. К. 319, **997**
 Мак-Мастер, Дж. Б. 315, 377, **997**
 Мак-Мастер, Ф. Х. 181, **997**
 Мак-Міллін, Б. 194, **997**
 Мак-Ніл, Х. 590, **997**
 Мак-Рейнолдс, М. Р. 580, **997**
 Мак-Ренор, Ш. 589, 685, **997**
 Малага, Л. Ф. 710, **997**
 Малон, Д. 325, **997**
 Манден, К. 60, 771, **997**
 Маріє, Дж. І. Р. 710, **997**
 Маркан, Р. **997**
 Мартін, Дж. У. 197, **997**
 Мартін, Фр. К. 213, **997**
 Маршалл, Дж. Дж. 164, **997**
 Маршалл, Дж. К. 473, **997**
 Маршалл, Дж. У. 289, **997**
 Маршалл, Т. М. 331, **997**
 Матіас, Ч. М. 420, **997**
 Маттерн, К. Дж. 244, 245, 813, **998**
 Маттерс, М. **851**,
 Магяш, І. Б. 57, 58, 61, 413, 414, 428, 706, 707, 780
 Меббс, А. У. 779, **998**
 Меверс, Фр. К. 129, **998**
 Медісон, Д. П. Т. 496, 520, 996, **998**
 Медісон, Дж. 164, 307, 381, 496, 520, 533, 915, 996, **998**
 Мейнеке, Фр. 552, 603, 683, **998**
 Мейснер, Х. О. 554, 683, **998**
 Мейсон, Ф. П. 22, 23, 231, 232, 349, 724, 731, 762, 804, 826, 830, 832, 866, **998**
 Мейсснер, Д. 818, **998**
 Мендоза Лоза, Г. 710, **998**
 Менлі, Б. 198, **998**
 Менне-Харіц, А. 57, 60, 61, 570, 590, 686, 785, 814, 884, **998**
 Меренесс, Н. Д. 389, **998**
 Мерівезер, К. 199, **998**
 Мерівезер, Л. 527, **998**
 Мерівезер, Р. Л. 184, 185, 186, **998**
 Меррівезер, Д. 279, 280, **998**
 Мессерсміц, Дж. С. 386, **998**
 Метарі, де ля Ж. 209, 870, **999**
 Механ, А. Т. 315, 377, **999**
 Міллар, Л. 814, **999**
 Мілледж, Г. Г. 182, **999**
 Міллер, А. М. Ч. 162, **999**
 Міллер, Д. Х. 325, **999**
 Міллер, П. П. 420, **999**
 Міллер, С. 144, **999**
 Мітчелл, Дж. Дж. 634, **999**
 Мітчелл, Т. У. 51, 85, 235, 379, 582, 583, 584, 585, 586, 685, 804, 805, 870, 884, **999**
 Міффлін, Дж. 813, **999**
 Міхен, Дж. 39, **999**
 Міхо, Л. 814, **999**
 Монелл, Г. К. 257, 258, **999**
 Монро, Дж. 116, 164, 307, 496, 707, 915, **999**, 1023, 1030
 Монтгомері, Б. 37, **999**
 Монтгомері, Т. Л. 140, **999**
 Монтесума, К. 526, **999**
 Моралес, Л. М. Р. 710, **999**
 Морган, Д. Л. 275, 276, **999**
 Морріс, Дж. Г. 158, **1000**
 Морріс, Р. К. 90, 272, **1000**
 Морріс, Р. Б. 471, **1000**
 Мосс, Дж. Е. 635, 997, **1000**
 Мотлі, А. 745, **1000**
 Мулліган, Т. 91, **1000**
 Муньос, Х. Б. 211, **1000**
 Мур, Дж. Б. 310, **1000**
 Мур, Дж. Т. 21, 195, **1000**
 Мур, М. Д. 195, **1000**
 Мур, Р. У. 434, 435, **1000**
 Мур, Я. Б. 127, **1000**
 Мурашова, З. С. 45, 46, 50, 717
 Мюллер, К. О. 553, 683, **1000**
 Мюллер, С. 553, 595, 600, 683, 687, **1000**
 Мюррей, А. 615, **1000**
- Н**
- Найт, Дж. У. 328, **1001**
 Найт, Л. Л. 169, **1001**
 Невінс, А. 509, **1001**
 Нелб, Т. Р. 39, **1001**

Нелсон, А. К. 647, **1001**
 Несміт, Т. 813, **1001**
 Нефф, Е. Л. 275, **1001**
 Ніколс, І. 123, **1001**
 Ніколсон, Фр. 155, **1001**
 Ніксон, Р. М. 37, 49, 416, 425,
 465, 500, 501, 502, 503, 510,
 511, 512, 624, 637, 640, 644,
 689, 880, 985, 991, **1001**
 Ніл, Д. К. 762, **1001**
 Нілл, Е. Д. 250, 251, **1001**
 Німер, К. Л. 26, 820, 821, **1001**
 Нокс, Д. Р. 325, **1001**
 Норт, О. Л. 430, **1001**
 Нортон, М. К. 3, 51, 52, 85, 88,
 167, 228, 233, 234, 235, 247,
 257, 337, 338, 341, 344, 374,
 378, 379, 557, 558, 559, 560,
 561, 591, 599, 609, 683, 684,
 700, 712, 745, 751, 801, 802,
 804, 822, 824, 865, 883, **1001**
 Ньюберрі, У. Л. 214, **1002**
 Ньюсом, А. Р. 80, 81, 91, 173,
 191, 338, 339, 341, 342, 343,
 344, 345, 347, 348, 378, 379,
 693, 696, 751, 763, 804, 859,
 868, 879, 883, **1002**
 Ньюхолл, Е. К. 35, **1002**

О

О'Каллаган, Е. Б. 144, 147, 152,
1002
 О'Нілл, Дж. Е. 65, 412, 413, 501,
 502, 779, **1002**
 О'Нілл Адамс, М. **1002**
 О'Тул, Дж. М. 85, 588, 589, 685,
 809, **1002**
 Обама, Б. Х. 11, 63, 73, 74, 447,
 458, 463, 467, 490, 506, 545,
 546, 624, 660, 661, 663, 664,
 665, 666, 688, 691, 881, 959,
1002
 Овенден, Р. 435, **1002**
 Овермен, У. Д. 23, 722, 754,
 755, **1002**
 Огі, С. 258, **1002**
 Оглторп, Дж. Е. 168, **1002**
 Озборн, Ч. С. 236, **1002**
 Оклі, Т. Дж. 145, **1002**
 Олден, Т. 144,
 Олденхаге, К. **1002**
 Олдрідж, Е. О. 51, 52, **1002**
 Олін, У. М. 121, **1002**
 Олкотт, Л. М. 522, **1002**
 Олні, Р. 707, **1002**
 Олгер, Дж. С.

Остін, С. Ф. 208, **1003**
 Оуен, М. Б. 200, 379, 973, **1003**
 Оуен, Т. М. 23, 26, 84, 180, 198,
 199, 200, 202, 205, 328, 330,
 373, 379, 799, 874, 912, **1003**

П

Паап, Ч. У. 185, **1003**
 Паг, М. Д. 588, 807, 813, 815,
 822, **1003**
 Пагліз, Т. Дж. 708, **1003**
 Пайл, У. А. 280, **1003**
 Палмер, Е. Фр. 522, **1003**
 Палмер, Р. Д. 778, **1003**
 Палмер, У. Р. 277, **1003**
 Палтсіц, В. Х. 79, 143, 147, 152,
 328, 331, 333, 335, 336, 337,
 341, 345, 379, 596, 695, **1003**
 Папакін, Г. В. 62, 782, 783, 784,
 785, 790
 Папріц, Й. **1004**
 Пардо, А. 706, **1004**
 Парк, Б. 240, **1004**
 Парк, Ю. Дж. 590, **1004**
 Пархам, С. 709, **1004**
 Пасіфіко, М. Ф. 813, **1004**
 Патнам, Г. 309, 315, **1004**
 Паттон, Дж. С. 396, **1004**
 Пауелл, Д. Х. 505, **1004**
 Пауелл, У. С. 173, **1004**
 Пейдж, Т. 35, 385, **1004**
 Пейн, К. С. 259, 260, **1004**
 Пелхем, У. 279, 280, **1004**
 Пеналвер-і-Карденас, де Л. І.
 М. 209, **1004**
 Пенн, У. 138, 139, 160, **1004**
 Пенніпекер, С. У. 140, 142, 151,
 379, **1004**
 Пепенф'юз, Е. 28, **1004**
 Перотін, І. 806, **1004**
 Першинг, Дж. Дж. 617, **1004**
 Петерсен, У. Дж. 256, **1004**
 Петерсон, Д. 768,
 Петерсон, Т. Х. 17, 24, 26, 38,
 39, 80, 340, 382, 427, 568,
 581, 605, 683, 757, 781, 782,
 806, 813, 831, 844, **1004**
 Петерсон, Ч. С. 276, **1005**
 Петтерсон, А. М. 28, **1005**
 Піз, Т. К. 330, 334, 697, 767,
 800, 822, 859, 865, 982, 983,
 997, **1005**
 Пій VI 207, **1005**
 Пій, О. 195, **1005**
 Пікетт, А. Дж. 198, **1005**
 Пінкерт, М. 34, **1005**

Пінкетт, Г. Т. 37, 50, 96, 382,
 463, 578, 768, 771, 806, **1005**
 Пінкні, Р. К. 178, **1005**
 Пінтард, Дж. 144, **1005**
 Пірс, Фр. 497, **1005**
 Пірс-Мозес, Р. 96, 771, 787,
 814, **1005**
 Піс, Н. Е. 38, **1005**
 Пітті, Д. 796, **1006**
 Познер, Е. М. 16, 19, 28, 30, 60,
 61, 95, 176, 177, 184, 204,
 349, 350, 366, 379, 388, 476,
 570, 697, 703, 704, 722, 756,
 767, 792, 804, 825, 841, 866,
 877, 883, 988, **1006**, 1009
 Полк, Дж. Н. 289, 313, 497, 521,
 896, **1006**
 Поллін, Ч. О. 334, **1006**
 Помрінж, С. Дж. 94
 Понд, А. 147, **1006**
 Портола де Ровіра, де Г. 288,
1006
 Постлес, Д. 46, **1006**
 Поуп, Дж. Р. 319, **1006**
 Прасад, Ш. Н. 712, **1006**
 Прі, дю А. 210, **1006**
 Принс, Б. 280, **1006**
 Прічард, У. 168, **1006**
 Пром, К. 818, **1006**

Р

Райвс, Дж. 536, **1006**
 Райлі, Дж. 814, **1006**
 Райлі, С. Т. 21, **1006**
 Райлі, Фр. Л. 201, 202, 205, 328,
 517, **1006**
 Райт, Е. Р. 39, **1007**
 Райт, С. К. 188, **1007**
 Рамсделл, Ч. У. 338, **1007**
 Ранделл, У. 95, 832, **1007**
 Раппорт, Л. 24, 85, 568, 572,
 587, 685, 743, 806, 879, **1007**
 Расселл, П. 57, **1007**
 Ре, Е. 696, **1007**
 Редвайн, Г. 435, **1007**
 Реддінг, Б. Б. 292, **1007**
 Редкліфф, Дж. Л. П. 159, **1007**
 Редофф, М. Л. 19, 24, 159, 160,
 191, 379, 753, 813, **1007**
 Рейган, Дж. Х. 220, **1007**
 Рейган, Р. У. 73, 419, 420, 425,
 430, 431, 504, 506, 512, 513,
 624, 645, 650, 656, 657, 672,
 690, 881, 957, **1007**
 Рейнолдс, Дж. Х. 222, **1007**
 Рейтмен, А. 806, **1007**

- Ремзі, А. 250, 265, **1007**
 Ремзі, Дж. Г. М. 193, 194, 517, **1007**
 Рендолф, Т. Дж. 496, **1007**
 Рензі, Д. К. 271, 755, 762, 826, 844, **1007**
 Ренфроу, У. К. 224, **1008**
 Рисков, О. І. 62, 69
 Ріверс, У. Дж. 179, **1008**
 Рігер, М. 572, 573, 712, **1008**
 Рід, Г. К. 163, **1008**
 Рід, Дж. К. 498, **1008**
 Рід, Дж. Х. 124, **1008**
 Рікс, А. 774, 775, **1008**
 Рікс, Дж. Е. 275, **1008**
 Рітччі, А. 158, **1008**
 Річардс, Фр. Д. 274, 275, **1008**
 Річардсон, У. Г. 912, **1008**
 Річі, Ч. Р. 427, **1008**
 Річнек, Б. 284, **1008**
 Роббін, Е. 31, **1008**
 Роббінс, Т. 130, 131, 137, **1008**
 Робертс, П. Дж. 39, **1008**
 Робертсон, Д. 251, **1008**
 Робертсон, Дж. А. 159, 160, 186, 187, 341, **1008**
 Робертсон, У. 34, **1008**
 Робінсон, Дж. Г. 328, **1008**
 Робінсон, М. П. 165, 379, **1008**
 Родс, Дж. Б. 90, 95, 281, 359, 382, 412, 416, 775, **1008**
 Розенкранц, Дж. Дж. 47, **1009**
 Ройалл, Е. Н. 522, **1009**
 Рол, У. 139, **1009**
 Ронгон, К. 578, **1009**
 Ропер, М. 68, **1009**
 Росс, Л. Ф. 350, **1009**
 Росс, Н. Т. 266, **1009**
 Росс, Р. 306, 813, **1009**
 Роуен, Дж. 196, **1009**
 Роуз, У. М. 222, **1009**
 Роуланд, Б. 36, 495, 497, 498, 499, **1009**
 Роуланд, Д. 26, 202, 203, 204, 205, 206, 213, 332, 379, 518, 595, 596, 597, 609, 687, **1009**
 Роча, Г. Л. 285, **1009**
 Рузвельт, А. Е. 508, 526, **1009**
 Рузвельт, Т. 309, 314, 315, 317, 498, 502, 915, 977, **1009**
 Рузвельт, Фр. Д. 19, 24, 35, 36, 85, 103, 133, 184, 215, 270, 321, 322, 326, 327, 338, 377, 386, 387, 394, 396, 398, 491, 499, 500, 501, 502, 507, 508, 518, 539, 565, 566, 583, 598, 623, 624, 625, 688, 695, 697, 703, 792, 873, 876, 880, 883, 889, 891, 972, 978, 980, 985, 987, 989, 991, 992, 994, 1000, 1002, 1003, **1009**
 Рут, Елізар 244, **1009**
 Рут, Еліу 32, 324, **1009**
- ## С
- Сабб, Е. 711, 719, **1009**
 Сайєссі, А. А. 709, **1009**
 Саймон, Л. А. 334, **1009**
 Саллі, А. С. 26, 151, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 190, 191, 373, 379, 518, 999, **1009**
 Салліван, Дж. 147, 336, **1009**
 Салседо, де Х. М. 210, **1009**
 Салтонстолл, Г. 130, **1009**
 Саль, де ла Р. Р. К. 207, 209, **1009**
 Самаран, Ш. 707, **1009**
 Сарджент, Т. 140, **1009**
 Саттер, Дж. О. 288, 289, **1009**
 Свейн, Д. Л. 172, **1010**
 Свен, Р. Т. 330, **1010**
 Свінні, Х. Дж. 286, **1010**
 Седелла, де А. 209, **1010**
 Сейр, П. Х. 270, **1010**
 Селіверстова, К. Т. 57
 Сельченкова, С. В. 57
 Семоелиен, М. 96, **1010**
 Семпсон, Фр. О. 254, **1010**
 Семфорд, У. Дж. 199, **1010**
 Семюелс, Х. У. 588, 781, **1010**
 Сенгер, М. Х. 523, **1010**
 Сентен, В. Б. 37, **1010**
 Сілвестро, К. М. 22, 23, 123, **1010**
 Сіммонс, Р. 21, **1010**
 Сімпсон, Р. Р. 813, **1010**
 Сінк, Р. 38, **1010**
 Сінклер, М. Л. 275, 277, **1010**
 Сіосет, Дж. Л. 325, **1010**
 Сіфтон, П. 813, **1010**
 Скордас, Г. 349, **1010**
 Скотт, Г. У. 296, **1010**
 Скроггс, У. О. 330, **1010**
 Скулкрафт, Г. Р. 236, **1010**
 Слоун, У. Дж. 282, **1011**
 Сміт 325, **1011**
 Сміт, Г. О. М. 181, **1011**
 Сміт, Дж. В. 139, **1011**
 Сміт, Дж. С. 157, **1011**
 Сміт, Дж. Ф. 569, 813, **1011**
 Сміт, Е. 220, **1011**
 Сміт, К. Р. 34, **1011**
 Сміт, Р. Н. 36, **1011**
 Сміт, Т. А. 36, **1011**
 Сміт, Т. І. 219, **1011**
 Сміт, Т. Б. 188, **1011**
 Сміт, Уїлфред 46, 711, **1011**
 Сміт, Уїльям 144, **1011**
 Сміт, Ч. К. 250, 265, **1011**
 Смітер, Х. У. 23, **1011**
 Снайдер, Р. Д. 239, **1011**
 Сніффін-Марінофф, М. 781, **1011**
 Сноу, Дж. 198, **1011**
 Сноу, У. Дж. 275, **1011**
 Сото, де Е. 192, 207, **1011**
 Сошников, В. Е. 69
 Спаркс, Дж. 22, 246, 496, **1011**
 Спелдінг, Г. Х. 266, **1012**
 Спіндлер, Р. 818, **1012**
 Спотсвуд, С. 162, **1012**
 Споффорд, Е. Р. 199, **1012**
 Стаббс, Дж. Е. 285, **1012**
 Стайлс, К. 233, 256, 257, 265, 379, 595, 597, 609, **1012**
 Старостін, Є. В. 45, 65
 Стейнволл, С. Д. 38, **1012**
 Стек, Л. 578, **1012**
 Стентон, Е. К. 522, 529, **1012**
 Степлс, У. Р. 124, **1012**
 Стерлінг, Д. А. 297, **1012**
 Стетсон, Дж. Б. 189, **1012**
 Стетфенсон, М. С. 805, **1012**
 Стібб, Х. Л. Ф. 782, **1012**
 Стівенс, Г. (батько) 135, 149, **1012**
 Стівенс, Г. (син) 149, 151, 152, **1012**
 Стівенс, Дж. М. 92, **1012**
 Стіворт, В. Р. 806, **1012**
 Стітт, С. 22, 23, 141, **1012**
 Стоун, О. 645, 646, **1013**
 Стоун, С. 781, **1013**
 Струт, Л. 787, **1013**
 Стрігер, С. Ф. 157, **1013**
 Струуп, Р. Е. 186, **1013**
 Сурінов, В. М. 68
 Сьюард, У. Г. 707, **1013**
- ## Т
- Тайлер, Дж. 497, **1013**
 Тайлер, Л. Г. 497, **1013**
 Такер, Дж. 164, **1013**
 Такер, Л. Л. 22, 23, 119, 147, **1013**
 Таноді, А. З. 710, **1013**
 Танхейм, Дж. Р. 647, **1013**
 Тарстон, С. Р. 296, **1013**
 Тарстон, Т. Л. 306, **1013**

Тату, Фр. Дж. 778, **1013**
 Тафт, У. Г. 316, 317, 318, 324, 498, 502, 565, 572, **1013**
 Твейтс, Р. Г. 245, **1013**
 Твітчелл, Р. Е. 90, 279, 280, 281, 282, **1013**
 Тейлор, А. П. 301, **1013**
 Тейлор, Д. К. 349, **1013**
 Тейлор, Дж. 510, 511, **1013**
 Тейлор, З. 497, **1013**
 Тейлор, Х. 46, 724, 810, **1013**
 Тейт, В. Д. 382, 394, 395, 397, **1014**
 Тенер, Дж. Ф. 46, **1014**
 Теппен, Б. 231, **1014**
 Тернбаух, Р. 31, **1014**
 Террелл, Дж. М. 168, **1014**
 Тетнелл, У. Дж. 162, **1014**
 Теффт, І. К. 167, **1014**
 Тишков, В. О. 69
 Тіббо, Х. Р. 758, 814, **1014**
 Тібодо, К. 382, 432, 442, 787, 788, **1014**
 Тін, К. Х. Ван 90, 312, **1014**
 Тодд, Дж. П. 496, 520, 998, **1014**
 Толмедж, Дж. Е. 275, **1014**
 Томас, А. 451, 467, 505, **1014**
 Томас, Д. Й. 189, 221, 22, **1014**
 Томас, Е. Д. 402, **1014**
 Томас, І. 122, **1015**
 Томас, Р. 761, **1015**
 Томлін, П. Л. 26, **1015**
 Томпсон, Е. 771, **1015**
 Томпсон, К. М. 46, **1015**
 Тоннер, Дж. 310, **1015**
 Топлович, Е. 21, **1015**
 Топпан, Р. Н. 94, 121, 137, **1015**
 Торнтон, М. Л. 173, **1015**
 Трайон, Р. 31, 164, **1015**
 Трамбалл, Д. 130, **1015**
 Трамбалл, Дж. Х. 131, 132, 137, **1015**
 Трамбалл, Дж. (генерал) 130, 137, **1015**
 Трамбалл, Дж. (суддя) 130, 131, 137, **1015**
 Трамбалл, Дж. (губернатор) 130, 131, 137, 379, **1015**
 Трамбалл, Ф. У. 131, **1015**
 Тревер, К. Л. 80, 722, 799, 801, 802, 803, 804, 865, **1015**
 Трейсі, Дж. Дж. 121, **1015**
 Трент, Дж. 590, **1015**
 Трінкау-Рендалл, Г. 759, **1016**
 Тріст, Н. Ф. 212, **1016**
 Троуп, Дж. М. 167, **1016**

Тру, Г. Х. 285, **1016**
 Трумен, Г. С. 17, 73, 398, 399, 401, 403, 405, 416, 478, 500, 508, 519, 541, 624, 626, 627, 629, 671, 689, 701, 707, 708, 976, 994, 996, **1016**
 Тшан, Р. 39, **1016**
 Тягунов, О. 48, 49, 50

У

Уайлдер, У. 212, **1016**
 Уайллі, Р. К. 298, **1016**
 Уайстер, Каспер II 139, **1016**
 Уайт, Е. Д. 328, **1016**
 Уайт, С. 39, **1016**
 Уайтінг, Г. 236, **1016**
 Уайтхед, У. Е. 149, **1016**
 Уайтхілл, У. М. 22, **1016**
 Уартон, Т. 139, **1016**
 Уебстер, Д. 521, **1016**
 Уейлес, Б. Л. К. 201, **1016**
 Уейнштейн, А. 382, 451, 505, 511, **1016**
 Уелдон, Е. 805, **1016**
 Уеллес, М. У. 286, **1017**
 Уеллс, Фр. Л. 364, **1017**
 Уестервелт, У. Д. 300, **1017**
 Уікс, С. Б. 199, **1017**
 Уілкінсон, Дж. 210, **1017**
 Уілкс, Ч. 289, **1017**
 Уіллард, Е. Х. 522, **1017**
 Уіллерд, Дж. Ф. 330, **1017**
 Уіллс, Дж. 130, **1017**
 Уілсон, Д. У. 36, 382, 427, 430, 504, **1017**
 Уілсон, Дж. Л. 187, **1017**
 Уілсон, Е. Л. 187, **1017**
 Уілсон, Л. Р. 173, **1017**
 Уілсон, Я. Е. 417, **1017**
 Уільямс, А. Т. 189, **1017**
 Уінзор, Дж. 121, **1017**
 Уінзор, М. 283, **1017**
 Уінстон, Г. Б. 364, **1017**
 Уїтні, О. Ф. 275, **1017**
 Уїчард, У. П. 22, 173, **1017**
 Улібаррі, Дж. С. 710, **1017**
 Уолворс, Е. К. 330, **1017**
 Уолкер, Т. 192, **1017**
 Уолкер, Ч. А. 236, **1017**
 Уоллес, Д. 41, **1017**
 Уолліс, Т. С. 158, **1018**
 Уолтерс, Т. О. 39, **1018**
 Уоррен, Дж. Е. 272, **1018**
 Уоррен, Е. 646, **1018**
 Уорфілд, Е. 158, 159, **1018**
 Уоткінсон, Д. 131, **1018**

Ф

Фагерланд, Л. 278, **1018**
 Фалб, С. Р. 579, **1018**
 Фарб, Ш. 787, **1018**
 Фармер, Дж. 88, 125, 126, 127, 137, **1018**
 Фарнхем, Дж. Х. 240, **1018**
 Фейербенкс, Дж. Р. 188, 1007, **1018**
 Фейт, Я. (Й.) А. 203, 553, 595, 600, 683, 687, 1000, **1018**
 Фелт, Дж. Б. 120, 121, 137, 379, **1018**
 Феннер, Дж. 124, **1018**
 Фернас, Р. У. 257, **1018**
 Феррієро, Д. С. 382, 452, 533, 546, **1018**
 Ферріс, В. Н. 236, **1018**
 Філд, М. 496, **1018**
 Філіпс, А. Ф. 275, **1019**
 Філліпс, П. К. 330, **1019**
 Філліпс, У. Б. 168, **1019**
 Філлмор, М. 497, **1019**
 Філлмор, М. П. 497, **1019**
 Фінч, Г. 743, **1019**
 Фіцпатрік, Дж. К. 609, **1019**
 Фіш, К. Р. 330, **1019**
 Фішбейн, М. Г. 37, 38, 51, 572, 582, 776, 804, 805, **1019**
 Фішел, Л. 22, 23, 244, **1019**
 Флекнер, Дж. 28, **1019**
 Флемінг, Фр. Ф. 188, 189, **1019**
 Флік, А. К. 147, 341, **1019**
 Флінн, Дж. 24, **1019**
 Флойд, Дж. 164, **1019**
 Фоджерті, Дж. 781, **1019**
 Фокс, С. Е. 762, **1019**
 Форбс, Дж. 144, **1019**
 Форд, Дж. Р. 359, 416, 418, 420, 427, 510, 512, 624, 640, 755, **1019**
 Форд, У. Ч. 299, 300, 304, 324, **1019**
 Форман, Ж. 769, **1019**
 Форс, П. 22, 496, **1019**
 Фортъє, Е. 213, **1019**
 Фортъє, Н. 57, **1019**
 Фостер, Дж. У. 159, **1019**
 Фостер, Дж. Х. 198, **1019**
 Фостер, Т. 124, **1019**
 Франклін, Б. 308, 381, 520, 521, 533, 915, **1020**
 Фредерік, Р. 297, **1020**
 Фрейвогел, Е. Фр. 831, **1020**
 Фрейдел, Фр. 36, **1020**
 Фрімен, Р. 588, **1020**

Фрімонт, Дж. Ч. 289, **1020**
 Фрін, Т. 178, **1020**
 Фруїн, Р. 203, 553, 595, 600,
 683, 687, 1000, 1018, **1020**
 Фуллер, С. М. 522, **1020**
 Фултон, Р. Л. 285, **1020**
 Фут, К. Е. 813, **1020**

X

Хаас, Р. Л. 38, 742, **1020**
 Хаббард, Р. Д. 388, **1020**
 Хазард, Е. 22, 119, 120, 137,
 141, 517, **1020**
 Хазард, С. 22, 141, 152, 379,
 517, **1020**
 Хайкерсон, Т. 813, **1020**
 Халл, Ф. 38, 580, **1020**
 Халлібертон, У. Г. 222, **1020**
 Хамбергер, С. 818, **1021**
 Хамер, Ф. М. 91, 339, 382, 393,
 398, 519, 564, 766, 804, 988,
1021
 Хамметт, Т. М. 579, **1021**
 Хамфрі, Х. Г. 533, **1021**
 Хант, Г. 88, 310, 332, 595, **1021**
 Хант, Е. 129, **1021**
 Хант, Р. 456, **1021**
 Хантер, Г. С. 845, **1021**
 Хардінг, Б. 232, **1021**
 Харлан, Л. Р. 524, **1021**
 Харрінгтон, Дж. П. 527, **1021**
 Харріс, В. 428, **1021**
 Харріс, К. Дж. 382, 389, 392,
 393, 696, 859, **1021**
 Харріс, У. Х. 158, **1022**
 Харріфорд, У. 724, **1022**
 Харт, Дж. 155, **1022**
 Харт, С. Г. 270, **1022**
 Хаселден, Р. Б. 341, **1022**
 Хастінгс, Х. 147, **1022**
 Хатчінсон, Т. 62, **1022**
 Хед, Е. Л. 293, 330, **1022**
 Хедстром, М. Л. 590, 758, **1022**
 Хейвіг, А. Р. 21, **1022**
 Хейвуд, Дж. 193, **1022**
 Хейл, Р. У. 742, **1022**
 Хейлі, Дж. 286, **1022**
 Хейллі, Р. А. 194, 195, **1022**
 Хейс, Р. Б. 36, 494, 495, 1011,
1022

Хейс, У. К. 494, 495, **1022**
 Хейфен, Л. Р. 270, **1022**
 Хекмен, Л. 28, 780, **1022**
 Хем, Дж. Ф. 28, 29, 38, 581, 582,
 588, 724, 762, 768, 804, 805,
 806, 809, 831, **1022**
 Хендрікс, У. 293, **1023**
 Хенсен, С. Л. 783, **1023**
 Херіхерен, П. К. 787, **1023**
 Херндон, Д. Т. 222, 223, 227,
1023
 Херст, Р. 91, **1023**
 Хеслін, Дж. Дж. 22, 23, **1023**
 Хессе, А. Р. 538, **1023**
 Хетфілд, М. О. 420, **1023**
 Хефнер, Л. Л. 91, 340, **1023**
 Хіггінс, С. 62, **1023**
 Хілі, Е. 505, **1023**
 Хілл, І. 126, 127, **1023**
 Хілл, Р. Р. 22, 96, 771, **1023**
 Хіміна, Н. І. 69
 Хіндус, М. С. 579, **1023**
 Хіпс, Дж. Д. 41, **1023**
 Хобсон, Б. М. 579, **1023**
 Ходлі, Ч. Дж. 94, 132, 137, **1023**
 Хоес, Л. М. 496, **1023**
 Хоес, Р. Р. 299, **1023**
 Холден, Дж. О. 147, **1024**
 Холл, Дж. 232, **1024**
 Холл, К. Л. 647, **1024**
 Холмс, О. В. 39, 50, 80, 95, 355,
 356, 357, 358, 382, 385, 412,
 413, 415, 416, 428, 471, 530,
 550, 554, 593, 605, 606, 607,
 608, 609, 611, 688, 699, 703,
 711, 712, 717, 766, 825, 879,
 883, **1024**
 Хомшер, Л. М. 272, 349, 375,
1024
 Хопкінс, Р. К. 292, 293, **1024**
 Хорн, Ф. Д. Б. 275, **1024**
 Хорнблоуер, Дж. К. 149, **1024**
 Хортон, Фр. Дж. 359, 420, **1024**
 Хофф-Уїлсон, Дж. 807, **1024**
 Хукер, І. Б. 523, **1024**
 Х'юстон, С. 208, 219, 221, **1024**

Ч

Чайлд, Л. М. 523, **1024**
 Чайлд, С. Б. 24, 714, **1024**

Чайліс, Р. П. 318, **1024**
 Чен, С. 787, **1024**
 Чендлер, А. Б. 197, **1024**
 Чепуренко, Я. О. 66
 Черч, Дж. Е. 285, **1024**
 Черчиль, У. 17, 398, **1024**
 Чеснут, М. Б. М. 523, **1024**
 Честнут, П. 38, **1024**
 Чізелін, У. 156, **1025**
 Чуковенков, А. Ю. 55, 69

Ш

Шамбаух, Б. Фр. 255, 256, 257,
 265, 328, 379, 594, 609, **1025**
 Шарп, Г. 156, **1025**
 Шварц, Н. 35, **1025**
 Шелдон, Е. Е. 259, 260, 261,
 265, 330, **1025**
 Шелленберг, Т. Р. 57, 60, 61, 85,
 86, 88, 95, 339, 404, 413, 414,
 415, 428, 518, 519, 528, 529,
 531, 533, 568, 569, 570, 571,
 582, 583, 586, 587, 588, 589,
 591, 593, 600, 601, 602, 603,
 604, 605, 606, 608, 683, 684,
 685, 687, 688, 708, 710, 711,
 756, 783, 804, 805, 825, 827,
 828, 829, 866, 879, 884, 1011,
1025, 1035, 1037
 Шеллі, Фр. 35, **1025**
 Шелстед, М. 818, **1025**
 Шеперд, І. Х. 253, **1025**
 Шерер, О. Х. 331, **1025**
 Шеферд, К. 814, **1025**
 Шеффер, Р. К. 85, 591, 686, 814,
1025
 Шипман, Фр. У. 35, 385, 500,
 792, **1025**
 Шоу, У. С. 122, **1025**
 Шрок, Н. К. 39, **1026**
 Шумейкер, Ф. К. 21, **1026**

Я

Янг, А. Е. 708, **1026**
 Янг, Дж. М. 38, **1026**
 Янг, Л. Е. 275, **1026**
 Янг, Ф. Дж. 296, **1026**

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ

Загальне законодавство та закони, що втратили чинність

1. About AMERICA. The Constitution of the United States of America with Explanatory Notes [Text]. – Washington, D. C. : U. S. Department of State ; Bureau of International Information Programs, 2004. – 88 p.

2. Act of January 12, 1938 now codified in 18 U. S. C. §§ 795 «Photographing and sketching defense installations», 796 «Use of aircraft for photographing defense installations», 797 «Publication and sale of photographs of defense installations». ONECLE [Electronic resource]. – Mode of access: <http://law.onecle.com/uscode/18/795.html> ; <http://law.onecle.com/uscode/18/796.html> ; <http://law.onecle.com/uscode/18/797.html>.

3. Administrative Procedure Act, APA, 5 U. S. C. 552 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/federal-register/laws/administrative-procedure/>. – Title from screen.

4. An Act Entitled the «Disaster Relief Act Amendments of 1974» (P. L. 93–288) May 22, 1974 [Electronic resource] // Homeland Security Digital Library (HSDL). – Mode of access: <https://www.hsdl.org/?view&did=458661>. – Title from screen.

5. An Act to amend the Act entitled «An Act to Provide for the Disposal of Certain Records of the United States Government» H R 44. P. L. 133 // United States Statutes at Large, containing the Laws concurrent resolutions enacted during the First Session of the Seventy-ninth Congress of the United States of America 1945 and proclamations, treaties, and international agreements other than treaties compiled, edited, indexed, and published by authority of law under the direction of the Secretary of State [Vol. 59 in two parts. Part 1. Public Laws]. – Washington : United States Government Printing Office, 1946. – P. 434.

6. An Act to establish a National Archives of the United States Government, and for other purposes (1934, S. 3681, H. R. 8910) [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov>. – Title from screen.

7. An Act to establish the Department of Homeland Security, and for other purposes (Public law 107–296 – November 25, 2002) [Electronic resource] Official website of the Department of Homeland Security. – Mode of access: <http://www.dhs.gov/homeland-security-act-2002>. – Title from screen.

8. An Act to Provide for the Disposal of Certain Records of the United States Government. 7 July 1943. H R 2943. P. L. 115 // United States Statutes at Large, containing the Laws concurrent resolutions enacted during the First Session of the Seventy-eight Congress of the United States of America 1943 and proclamations, treaties, and international agreements other than treaties compiled, edited, indexed, and published by authority of law under the direction of the Secretary of State [Vol. 57 in two parts. Part 1. Public Laws]. – Washington : United States Government Printing Office, 1944. – P. 380–383.

9. An Act to Provide for the Disposal of Certain Records of the United States Government [Sec. 13]. 1943, 7 July // NARA and Federal Records : Laws and Authorities and Their Implementation. – Washington : NARA, 1988. – P. 1–3.

10. An Act to provide for the disposition of certain photographed records of the United States Government and for other purposes. 1940, 24 September // NARA and Federal Records : Laws and Authorities and Their Implementation. – Washington : NARA, 1988. – P. 1–3.

11. Articles of War, Continental Congress, Art. 28, adopted June 30, 1775 by the Continental Congress // Journals of the Continental Congress, 1774–1789. – Vol. 2, 1775, May 10 – September 20. – Library of Congress, Washington, D. C. : U. S. Government Printing Office. – Washington, D. C., 1905. – P. 116.
12. Critical Infrastructure Information Act of 2002 (CIIA) (Title II, Part B of the Homeland Security Act, P. L. No. 107–296). November 25, 2002 [Electronic resource] // JUSTIA US Law. – Mode of access: <http://law.justia.com/cfr/title06/6-1.0.1.1.9.html>. – Title from screen.
13. Federal Administrative Procedure Act. P.L. 79–404, 60 Stat. 237, enacted June 11, 1946 [Electronic resource] // Medical and Public Health Law Site. – Mode of access: http://biotech.law.lsu.edu/Courses/study_aids/adlaw/. – Title from screen.
14. Federal Advisory Committee Act. October 6, 1972 [Electronic resource] // U.S. General Services Administration. – Mode of access: http://www.gsa.gov/graphics/ogp/without_annotations_R2G-b4T_0Z5RDZ-i34K-pR.pdf. – Title from screen.
15. Federal Property and Administrative Services Act (1949) (P. L. 107-207, 40 U. S. C. [Electronic resource]. – Mode of access: http://www.gsa.gov/graphics/ogp/P.L._107-217_R2-eyD_0Z5RDZ-i34K-pR.pdf. – Title from screen.
16. Federal Register Act (44 U. S. C. Chapter 15 або P. L. 74–220, July 26, 1935) [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/federal-register/laws/federal-register/>. – Title from screen.
17. Government Printing Office Electronic Information Access Enhancement Act, 44 U. S. C. 4101-4104 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.gpo.gov/fdsys/pkg/BILLS-103s564es/pdf/BILLS-103s564es.pdf>. – Title from screen.
18. Management and Promotion of Electronic Government Services (Title 44, Chapter 36, § 3606) [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/laws/management-promotion.html>. – Title from screen.
19. National Security Act of 1947 [Chapter 343; 61 Stat. 496; approved July 26, 1947] as amended through P. L. 110-53, enacted August 3, 2007 [Electronic resource] // U.S. Senate Select Committee on Intelligence. – Mode of access: <http://intelligence.senate.gov/nsaact1947.pdf>. – Title from screen.
20. Post-Katrina Emergency Management Reform Act, Public law 109–295. October 4, 2006 [Electronic resource] // U. S. Government Printing Office. – Mode of access: <http://www.gpo.gov/fdsys/pkg/PLAW-109publ295/pdf/PLAW-109publ295.pdf>. – Title from screen.
21. Printing Act, P. L. 90-620 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.gpo.gov/fdsys/pkg/USCODE-2011-title44/html/USCODE-2011-title44.htm>. – Title from screen.
22. Public Interest Declassification Act (P. L. 106–567, title VII, 114 Stat. 2856). December 27, 2000 [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/pidb/public-law-106-567.pdf>. – Title from screen.
23. Ratification of Constitutional Amendments [Electronic resource] // U. S. Constitution Online. – Mode of access: <http://www.usconstitution.net/constamrat.html#Am13>. – Title from screen.
24. The Foreign Intelligence Surveillance Act of 1978 amendments act of 2008. – P. L. 110–261. July 10, 2008 [Electronic resource] // U.S. Senate Select Committee on Intelligence. – Mode of access: <http://intelligence.senate.gov/laws/pl110261.pdf>. – Title from screen.
25. The Freedom of Information Act (FOIA) // Basic Laws and Authorities of the National Archives and Records Administration. – Washington, D. C. : NARA, 2000. – P. A-37 – A-43.
26. The Freedom of Information Act 5 U. S. C. § 552, As Amended By Public Law No. 104–231, 110 Stat. 3048 [Electronic resource]. – Mode of access: http://www.justice.gov/oip/foia_updates/Vol_XVII_4/page2.htm. – Title from screen.
27. The Government in the Sunshine Act (P.L. 94-409, 90 Stat. 1241, 5 U. S. C. § 552b). September 13, 1976 [Electronic resource] // U.S. General Services Administration. – Mode of access: http://www.gsa.gov/graphics/ogp/SunshineAct_R2B-x3-g_0Z5RDZ-i34K-pR.pdf. – Title from screen.

28. The Housekeeping Statute (Title 5, Sec. 301 U. S. C.) [Electronic resource] // US Code. – Mode of access: <http://us-code.vlex.com/vid/sec-departmental-regulations-19266218>. – Title from screen.
29. The Intelligence Reform and Terrorism Prevention Act. 17 December, 2004. Section 1102 [Electronic resource] // National Counterterrorism Center. – Mode of access: <http://www.nctc.gov/docs/irtpa.pdf>. – Title from screen.
30. The Internal Security Act [50 USC Chapter 23], September 12, 1950 [Electronic resource] // U.S. Code – House of Representatives. – Mode of access: <http://uscode.house.gov/download/pls/50C23.txt>. – Title from screen.
31. The Paperwork Reduction Act of 1980 (PRA), December 11, 1980 (P. L. 96–511 або 44 U. S. C. 3501 et seq.) [Electronic resource]. – Mode of access: http://www.thecre.com/pdf/Carter_PaperworkRedAct1980.PDF. – Title from screen.
32. The Privacy Act (5 U.S.C. § 552a). December 31, 1974 [Electronic resource] // United States Department of Justice. – Mode of access: <http://www.justice.gov/opcl/privstat.htm>. – Title from screen.
33. The Privacy Act (Title 5, § 552 a) // Basic Laws and Authorities of the National Archives and Records Administration. – Washington : NARA, 2000. – P. A-44 – A-55.
34. The Reducing Over-Classification Act. January 5, 2010 [Electronic resource] // U.S. Government Printing Office. – Mode of access: http://frwebgate.access.gpo.gov/cgi-bin/getdoc.cgi?dbname=111congress_bills&docid=f:h553enr.txt.pdf. – Title from screen.
35. Trading with the Enemy Act. October 6, 1917 [106. «The War Powers Act of 1917» (40 tat. L. 411) [Electronic resource] // Conservative USA. – Mode of access: <http://www.conservativeusa.org/eo/1917/enemy.htm>. – Title from screen.
36. Uniting and Strengthening America by Providing Appropriate Tools Required to Intercept and Obstruct Terrorism (USA PATRIOT) Act of 2001 (P. L. 107-56). October 26, 2001 [Electronic resource] // U.S. Government Printing Office. – Mode of access: <http://www.gpo.gov/fdsys/pkg/PLAW-107publ56/pdf/PLAW-107publ56.pdf>. – Title from screen.

Законодавчі акти штатів

37. Code of Alabama 1975, Sections 41-13-21. State Records Commission to make determination as to state records to be preserved or destroyed, etc., after or without microfilming ; classification of records ; state officers, etc., not to cause destruction, etc., of records without prior approval of commission; Supreme Court to determine disposition of court records [Electronic resource] // State Records Commission. – Mode of access: <http://www.archives.alabama.gov/officials/state100.html>. – Title from screen.
38. Code of Alabama 1975, Sections 41-13-22. Local Government Records Commission created; composition; certain members subject to removal ; compensation of members generally; meetings [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.alabama.gov/officials/local00.html>. – Title from screen.
39. Code of Alabama 1975, Sections 41-13-23. Local government commission to make determination as to county, municipal, etc., records to be preserved or destroyed, etc., after microfilming ; classification of records; officials not to cause destruction, etc., of records without prior approval of commission [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.alabama.gov/officials/local00.html>. – Title from screen.
40. Code of Alabama 1975, Sections 41-13-24. Conduct of surveys by State and Local Government Records Commissions authorized ; issuance, etc., by commissions of regulations classifying public records, etc. [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.alabama.gov/officials/local00.html>. – Title from screen.
41. 02-01: Accession Policy of the Indiana State Archives / Indiana Code 5-15-5.1 ; Chapter 5.1. State Commission on Public Records [Electronic resource] // Indiana State Archives. Indiana Commission on Public Records. – Mode of access: <http://www.in.gov/icpr/2358.htm> ; <http://www.in.gov/icpr/2347.htm>. – Title from screen.

42. A concurrent resolution on the death of Honorable Mulford Winsor [Text] // Acts Memorials and Resolutions of the First Regular Session of the twenty-third legislature of the State of Arizona. – 1957. – P. 196–197.

43. Connecticut State Library. Connecticut General Assembly, Senate Resolution of June 21, 1854 appointing the first State Librarian for the State of Connecticut [Text] // Senate Journal. – 1854, May Session. – P. 331.

44. Secretary of State Oregon. Administrative Overview. September 2001. P. 4 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://arcweb.sos.state.or.us/doc/>. – Title from screen.

45. Public Officials : Your Records Responsibilities and the Law. A Publication of the Alabama Department of Archives and History Approved by the State and Local Government Records Commissions January 1996. Government Records Division of the Department of Archives and History (ADAH) [Electronic resource]. – Mode of access: http://www.archives.state.al.us/ol_pubs/pub_off.html. – Title from screen.

46. Legislative Record of the One Hundred and Second Legislature of the State of Maine 1965. – Maine, Augusta : Daily Kennebec Journal, 1965. – P. 46.

Закони, на підставі яких здійснює діяльність Національний архів США «NARA Status»

47. Advisory Committee on the Records of Congress (Title 44, Chapter 27, § 2701–2706) // Basic Laws and Authorities of the National Archives and Records Administration. – Washington : NARA, 2000. – P. 38–39.

48. Coordination of Federal Information Policy (Title 44, Chapter 35) // Basic Laws and Authorities of the National Archives and Records Administration. – Washington : NARA, 2000. – P. 46–48.

49. Custody of records; Oklahoma Historical Society (22 U.S.C. §199a) // Basic Laws and Authorities of the National Archives and Records Administration. – Washington : NARA, 2000. – P. 5.

50. Disposal of Records (Title 44, Chapter 33, § 3301–3314) // Basic Laws and Authorities of the National Archives and Records Administration. – Washington : NARA, 2000. – P. 44–46.

51. Dissemination of Information within the United States (22 U.S.C. §1461 (b)) // Basic Laws and Authorities of the National Archives and Records Administration. – Washington : NARA, 2000. – P. 5.

52. Federal Register and Code of Federal Regulations (Title 44, Chapter 15, § 1501–1511) // Basic Laws and Authorities of the National Archives and Records Administration. – Washington : NARA, 2000. – P. 7–10.

53. Independent Counsel (28 U.S.C. §594) // Basic Laws and Authorities of the National Archives and Records Administration. – Washington : NARA, 2000. – P. 6.

54. Inspector General Act of 1987 (5 U.S.C. App. 3 §8G) // Basic Laws and Authorities of the National Archives and Records Administration. – Washington : NARA, 2000. – P. 4.

55. Japanese Imperial Government Disclosure Act (P.L. 106–567). December 6, 2000 [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/iwg/about/iwg-title-8.html>. – Title from screen.

56. Documents Relating to Japanese Internment (Title 50, Chapter 19, § 1989 b-6) // Basic Laws and Authorities of the National Archives and Records Administration. – Washington : NARA, 2000. – P. 48.

57. National Archives and Records Administration (Title 44, Chapter 21) [Text] / Basic Laws and Authorities of the National Archives and Records Administration. – Washington, D. C. : NARA, 2000. – P. 11–32.

58. National Archives Trust Fund Board Act (Title 44, Chapter 23, § 2301–2308) // Basic Laws and Authorities of the National Archives and Records Administration. – Washington : NARA, 2000. – P. 35–36.

59. National Historical Publications and Records Commission (Title 44, Chapter 25, § 2501–2506) // Basic Laws and Authorities of the National Archives and Records Administration. – Washington : NARA, 2000. – P. 36–38.

60. Nazi War Crimes Disclosure Act (5 U. S. C. 522 note) [Text] // Basic Laws and Authorities of the National Archives and Records Administration. – Washington, D. C. : NARA, 2000. – P. 49–51.
61. Official Territorial Papers (4 U.S.C. §141, 4 U.S.C. §142, 4 U.S.C. §143, 4 U.S.C. §144, 4 U.S.C. §145, 4 U.S.C. §146) // Basic Laws and Authorities of the National Archives and Records Administration. – Washington : NARA, 2000. – P. 3.
62. President John F. Kennedy Assassination Records Collection Act (Title 44, Chapter 21, § 2107) // Basic Laws and Authorities of the National Archives and Records Administration. – Washington : NARA, 2000. – P. 15–25.
63. Presidential archival depository (Title 44, Chapter 21, § 2112) // Basic Laws and Authorities of the National Archives and Records Administration. – Washington : NARA, 2000. – P. 28–30.
64. Presidential Elections and Vacancies (3 U.S.C. §6, 3 U.S.C. §11, 3 U.S.C. §12, 3 U.S.C. §13) // Basic Laws and Authorities of the National Archives and Records Administration. – Washington : NARA, 2000. – P. 44–46.
65. Presidential Records Act of 1978, 44 U.S.C. §§ 2201–2207; P. L. 95–591, 92 Stat. 2523, H. R. 13500, enacted November 4, 1978 [Electronic resource]. – Mode of access: http://en.wikisource.org/wiki/Presidential_Records_Act_of_1978. – Title from screen.
66. Presidential Records. 44 U. S. C. Chapter 22 [Text] / Basic Laws and Authorities of the National Archives and Records Administration. – Washington, June, 2000. – P. 32–35.
67. Records Management by Federal Agencies (Title 44, Chapter 31, § 3101–3107) // Basic Laws and Authorities of the National Archives and Records Administration. – Washington : NARA, 2000. – P. 42–43.
68. Records Management by the Archivist of the United States and by the Administrator of General Services (Title 44, Chapter 29, § 2901–2909) // Basic Laws and Authorities of the National Archives and Records Administration. – Washington : NARA, 2000. – P. 40–42.
69. The Presidential Libraries Act of 1955 (44 U. S. C. 2112) [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/presidential-libraries/laws/1955-act.html>. – Title from screen.
70. The Presidential Libraries Act of 1986. P. L. 99–323, H. R. 1349, Ninety-ninth Congress of the United States of America [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/presidential-libraries/laws/1986-act.html>. – Title from screen.
71. The Presidential Recordings and Materials Preservation Act (Title 44, Chapter 21, § 2111) // Basic Laws and Authorities of the National Archives and Records Administration. – Washington : NARA, 2000. – P. 26–28.
72. Treasury and General Government Appropriation Act, FY 2000 (Pub. L. 106–58) // Basic Laws and Authorities of the National Archives and Records Administration. – Washington : NARA, 2000. – P. 51–52.

Виконавчі накази Президента США

73. EO 8381 Defining Certain Vital Military and Naval Installations and Equipment, (Federal Register 5, 1147). March 22, 1940 [Electronic resource] // Federation of American Scientists. – Mode of access: <http://www.fas.org/irp/offdocs/eo/eo-8381.htm>. – Title from screen.
74. EO 9182 Consolidating Certain War Information Functions into an Office of War Information [Federal Register 7, 4468]. June 16, 1942 [Electronic resource] // Freedom of Information Act Electronic Reading Room. – Mode of access: http://www.foia.cia.gov/cgi/1942/Executive_Order_9182_13_Jun_1942.pdf. – Title from screen.
75. EO 9785 Providing for the More Efficient Use and for the Transfer and Other Disposition of Government Records [Electronic resource] // Harry S. Truman Library. – Mode of access: <http://trumanlibrary.org/executiveorders/index.php?pid=709>. – Title from screen.
76. EO 10104 Defining Certain Vital Military and Naval Installations and Equipment as Requiring Protection Against the General Dissemination of Information Relative There to, February 1, 1950 [Electronic resource] // Federation of American Scientists. – Mode of access: <http://www.fas.org/irp/offdocs/eo10104.htm>. – Title from screen.

77. EO 10290 Regulations Establishing Minimum Standards for the Classification, Transmission, and Handling, by Departments and Agencies of the Executive Branch, of Official Information Which Requires Safeguarding in the Interest of the Security of the United States. September 24, 1951 [Electronic resource] // The American Presidency Project. – Mode of access: <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=78426#axzz1is6pXN3G>. – Title from screen.

78. EO 10346 Harry S. Truman. [Preparation by Federal Agencies of Civil Defense Emergency Plans. April 17, 1952] [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=78459>. – Title from screen.

79. EO 10501 Safeguarding Official Information in the Interests of the Defense of the United States. November 5, 1953 [Electronic resource] // Federation of American Scientists. – Mode of access: <http://www.fas.org/irp/offdocs/eo10501.htm>. – Title from screen.

80. EO 10561 «Designating official Personal Folders in Government agencies as Records of the Civil Service Commission and Prescribing Regulations Relating to the Establishment, Maintenance, and Transfer thereof», September 13, 1954 [Electronic resource] // The American Presidency Project. – Mode of access: <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/?pid=60592>. – Title from screen.

81. EO 10816 Amendment of Executive Order No. 10501 of November 5, 1953, Relating to Safeguarding Official Information in the Interests of the Defense of the United States. 1959, May 7 [Electronic resource] // Federation of American Scientists. – Mode of access: <http://www.fas.org/irp/offdocs/eo/eo-10816.htm>. – Title from screen.

82. EO 10901 Amendment of Executive Order 10501, Relating to Safeguarding Official Information in the Interests of the Defense of the United States. January 9, 1961 [Electronic resource] // Wikisource. Executive Order 10901. – Mode of access: http://en.wikisource.org/wiki/Executive_Order_10901. – Title from screen.

83. EO 10964 Amendment of Executive Order No. 10501 Entitled “Safeguarding Official Information in the Interests of the Defense of the United States. September 20, 1961 [Electronic resource] // The American Presidency Project. – Mode of access: <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=58902#axzz1is6pXN3G>. – Title from screen.

84. EO 10985 Amendment of EO No. 10501 relating to safeguarding official Information in the interests of the defense of the United States». January 12, 1962 [Electronic resource] // Federation of American Scientists. – Mode of access: <http://www.fas.org/irp/offdocs/EO10985.htm>. – Title from screen.

85. EO 11097 Amendment of EO No.10501 relating to safeguarding official Information in the interests of the defense of the United States. February 28, 1963 [Electronic resource] // Federation of American Scientists. – Mode of access: <http://www.fas.org/irp/offdocs/EO11097.htm>. – Title from screen.

86. EO 11652 of March 8, 1972. Statement on Establishing a New System for Classification and Declassification of Government Documents Relating to National Security. [Electronic resource] // Federation of American Scientists. – Mode of access: <http://www.fas.org/irp/offdocs/eo/eo-11652.htm>. – Title from screen.

87. EO 12065 National Security Information, June 28, 1978 (43 F. R. 28949), as amended by EO 12148, July 20, 1979 (44 F.R. 43239); EO 12163, September 29, 1979 (44 F.R. 56673), which related to classification and declassification of national security information and material [Electronic resource] // Federation of American Scientists. – Mode of access: <http://www.fas.org/irp/offdocs/eo/eo-12065.htm>. – Title from screen.

88. EO 12127 Federal Emergency Management Agency. 31 March 1979, 44 FR 19367, 3 CFR, 1979 Comp. – P. 376.

89. EO 12356 National Security Information. April 2, 1982 [Electronic resource] // Federation of American Scientists. – Mode of access: <http://www.fas.org/irp/offdocs/eo12356.htm>. – Title from screen.

90. EO 12656 Assignment of emergency preparedness responsibilities. Nov. 18, 1988, 53 FR 47491, 3 CFR, 1988 Comp. – P. 585.

91. EO 12667 Presidential Records 18 January 1989 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.reagan.utexas.edu/archives/speeches/1989/011889f.htm>. – Title from screen.

92. EO 12937 Declassification of Selected Records Within the National Archives of the United States. November 10, 1994 [Electronic resource] // Federation of American Scientists. – Mode of access: <http://www.fas.org/sgp/clinton/eo12937.html>. – Title from screen.

93. EO 12951 Release of Imagery Acquired by Space-Based National Intelligence Reconnaissance Systems. February 22, 1995 [Electronic resource] // Federation of American Scientists. – Mode of access: <http://www.fas.org/sgp/clinton/eo12951.html>. – Title from screen.

94. EO 12958 Classified National Security Information. April 17, 1995 // Basic Laws and Authorities of the National Archives and Records Administration. – Washington, D. C. : NARA, 2000. – P. A-9 – A-25.

95. EO 12968 Access to Classified Information. August 2, 1995 // Basic Laws and Authorities of the National Archives and Records Administration. – Washington, D. C. : NARA, 2000. – P. A-27 – A-34.

96. EO 13142 Amendment to Executive Order 12958 – Classified National Security Information. November 19, 1999 // Basic Laws and Authorities of the National Archives and Records Administration. – Washington, D. C. : NARA, 2000. – P. A-26.

97. EO 13233 Further Implementation of the Presidential Records Act. November 1, 2001 [Electronic resource] // Federation of American Scientists. – Mode of access: <http://www.fas.org/irp/offdocs/eo/eo-13233.htm>. – Title from screen.

98. EO 13292 Further amendment to Executive Order 12958, as amended, Classified National Security Information. March 25, 2003 [Electronic resource] // Federation of American Scientists. – Mode of access: <http://www.fas.org/sgp/bush/eoamend.html>. – Title from screen.

99. EO 13489 Presidential Records. January 21, 2009 [Electronic resource] // The White House. – Mode of access: <http://www.whitehouse.gov/the-press-office/presidential-records>. – Title from screen.

100. EO 13526 Classified National Security Information. December 29, 2009 [Electronic resource] // The White House. – Mode of access: <http://www.whitehouse.gov/the-press-office/executive-order-classified-national-security-information>. – Title from screen.

101. EO 13549 Classified National Security Information Programs for State, Local, Tribal, and Private Sector Entities. August 18, 2010 [Electronic resource] // The White House. – Mode of access: <http://www.whitehouse.gov/the-press-office/2010/08/18/executive-order-classified-national-security-information-programs-state>. – Title from screen.

Президентські меморандуми і плани реорганізації

102. Memorandums About Acceleration of Publication of «Foreign Relations of the United States» Series. March 8, 1972 [Electronic resource] // Federation of American Scientists. – Mode of access: <http://www.fas.org/irp/offdocs/eo/eo-11652.htm>. – Title from screen.

103. Memorandum for the heads of executive departments and agencies «Classified Information and Controlled Unclassified Information». May 27, 2009 [Electronic resource] // The White House. – Mode of access: <http://www.whitehouse.gov/the-press-office/presidential-memorandum-classified-information-and-controlled-unclassified-informat>. – Title from screen.

104. Memorandum for the Heads of Executive Departments and Agencies «Implementation of the Executive Order, «Classified National Security Information» of December 29, 2009 // Federal Register. – 2010, Tuesday, January 5. – Vol. 75. – № 2. [Presidential Documents]. – P. 733-734.

105. Managing Government Records. Memorandum for the Heads of Executive Departments and Agencies [Electronic resource] // Office of the Press Secretary The White House. – November 28, 2011. – Mode of access: <http://www.whitehouse.gov>. – Title from screen.

106. Reorganization Plan № 20 (1950). – P. 132 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.gpo.gov/fdsys/pkg/USCODE-2011-title5/pdf/USCODE-2011-title5-app-reorganiz-other-dup37.pdf>. – Title from screen.

107. Reorganization Plan № 20 (1950). – P. 133 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.gpo.gov/fdsys/pkg/USCODE-2010-title5/pdf/USCODE-2010-title5-app-reorganiz-other-dup39.pdf>. – Title from screen.

Накази та правила Військового департаменту та інші розпорядження органів виконавчої влади

108. General Order № 35 by Headquarters of the Army. Washington, April 13, 1869 // Origin of defense-information in the Army and former War Department by Dallas Irvine. Annexes to Staff Information Paper. Annex A. – The National Archives and Records Service General Services Administration. – Washington, 1972. – 105 p.

109. General Order № 9 by Headquarters of the Army. Washington, March 1, 1897 // Origin of defense-information in the Army and former War Department by Dallas Irvine. Annexes to Staff Information Paper. Annex B. – The National Archives and Records Service General Services Administration. – Washington, 1972. – 105 p.

110. General Order № 52 by War Department. Washington, August 24, 1897 // Origin of defense-information in the Army and former War Department by Dallas Irvine. Annexes to Staff Information Paper. Annex C. – The National Archives and Records Service General Services Administration. – Washington, 1972. – 105 p.

111. General Order № 96 by War Department. – Washington, July 7, 1898 // Origin of defense-information in the Army and former War Department by Dallas Irvine. Annexes to Staff Information Paper. Annex D. – The National Archives and Records Service General Services Administration. – Washington, 1972. – 105 p.

112. The letter № 5539/5 by Chief of Artillery. Washington, October 3, 1907 // Origin of defense-information in the Army and former War Department by Dallas Irvine. Annexes to Staff Information Paper. Annex E. – The National Archives and Records Service General Services Administration. – Washington, 1972. – 105 p.

113. General Order № 36, Navy Department, Washington, D. C., August 20, 1909 // Origin of defense-information in the Army and former War Department by Dallas Irvine. Annexes to Staff Information Paper. Annex S. – The National Archives and Records Service General Services Administration. – Washington, 1972. – 105 p.

114. General Orders № 3 «Instructions relative to the safe-keeping of military records concerning seacoast defenses», War Department, February 16, 1912 // Origin of defense-information in the Army and former War Department by Dallas Irvine. – The National Archives and Records Service General Services Administration. – Washington, 1972. – P. 9-10.

115. Memorandum War Department, Office of the Judge Advocate General. May 19, 1913 // Origin of defense-information in the Army and former War Department by Dallas Irvine. Annexes to Staff Information Paper. Annex H. – The National Archives and Records Service General Services Administration. – Washington, 1972. – 105 p.

116. Compilation of Orders, Changes № 6. War Department, Washington, December 14, 1917 // Origin of defense-information in the Army and former War Department by Dallas Irvine. Annexes to Staff Information Paper. Annex K. – The National Archives and Records Service General Services Administration. – Washington, 1972. – 105 p.

117. General Orders № 64. Headquarters, American Expeditionary Forces, France, November 21, 1917 // Origin of defense-information in the Army and former War Department by Dallas Irvine. Annexes to Staff Information Paper. Annex I. – The National Archives and Records Service General Services Administration. – Washington, 1972. – 105 p.

118. Excerpt from Changes United States Navy Regulations, 1920, Reprinted, 1938, with all changes up to and including № 19 // Origin of defense-information in the Army and former War Department by Dallas Irvine. Annexes to Staff Information Paper. Annex Q. – The National Archives and Records Service General Services Administration. – Washington, 1972. – 105 p.

119. Army Regulations № 330-5, War Department, January 22, 1921 // Origin of defense-information in the Army and former War Department by Dallas Irvine. Annexes to Staff Information Paper. Annex L. – The National Archives and Records Service General Services Administration. – Washington, 1972. – 105 p.

120. Army Regulations № 330-5, War Department, February 12, 1935 // Origin of defense information in the Army and former War Department by Dallas Irvine. Annexes to Staff Information Paper. Annex M. – The National Archives and Records Service General Services Administration. – Washington, 1972. – 105 p.

121. Army Regulations № 330-5, War Department, February 11, 1936 // Origin of defense information in the Army and former War Department by Dallas Irvine. Annexes to Staff Information Paper. Annex N. – The National Archives and Records Service General Services Administration. – Washington, 1972. – 105 p.

122. To the Heads of all Departments and Agencies, Memorandum from Edward Klauber, Acting Director, Office of Waste Information. – Washington, D. C., March 13, 1944.

123. Federal Preparedness Circular 65, June 15, 2004 [Electronic resource] // Federal Emergency Management Agency (FEMA). – Mode of access: http://www.fema.gov/pdf/library/fpc65_0604.pdf. – Title from screen.

124. Nuclear Regulatory Commission Vital Records Directive. – Vol. 3. – Part 2. Records Management. NRC Records Management Program. Handbook 3.53 ; Part V [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/records-mgmt/vital-records/appendix-c.html>. – Title from screen.

125. Nuclear Regulatory Legislation. 111th Congress; 2nd Session. January 2011 // Office of the General Counsel U.S. Nuclear Regulatory Commission Washington, D. C. 20555-0001. – Vol. 1. – № 9 [Electronic resource] // Governmental Nuclear Regulatory Commission. – Mode of access: <http://www.nrc.gov/reading-rm/doc-collections/nuregs/staff/sr0980/v1/sr0980v1.pdf>. – Title from screen.

126. Official Personnel Folders (OPF), Archival Holdings & Access, ca. 1850–1951 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/st-louis/archival-programs/civilian-personnel-archival/index.html/> – Title from screen.

Судові рішення

127. Federal Crop Insurance Corporation v. Merrill, 332 U. S. 380 (1947), № 45, Argued October 16, 1947, Decided November 10, 1947.

128. Colin Hatch, Appellant, v. United States, Appellee. № 08–CF–1362. – March 22, 1954.

129. Judge Rules Against Effort By Bush to Control His Records. 28 Feb 1995 [Electronic resource] // The New York Times. – Mode of access: <http://www.nytimes.com/1995/02/28/us/judge-rules-against-effort-by-bush-to-control-his-records.html>. – Title from screen.

130. Court Rules Delay in Release of Presidential Papers is Illegal. October 1, 2007 [Electronic resource] // The George Washington University. – Mode of access: <http://www.gwu.edu/~nsarchiv/news/20071001/index.htm>. – Title from screen.

131. Memorandum opinion (October 1, 2007) United States District Court for the District of Columbia / Civil Action No. 01–2447 (CKK) American Historical Association, plaintiffs, National Archives and Records Administration, defendants. – P. 37–38 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www2.gwu.edu/~nsarchiv/news/20071001/PRAdecision.pdf>. – Title from screen.

Статутні, програмні, планово-звітні та інші документи Американської історичної асоціації, історичних товариств штатів та професійних організацій американських архівістів, президентські адреси

132. A proposed model act to create a State Department of Archives and History [Text] // American Archivist. – 1944, April. – Vol. 7. – № 2. – P. 130–133.

133. Alphabetical list of member of the Massachusetts Historical Society / A Short Account of Massachusetts Historical Society originally prepared by Charles Card Smith. – Boston : Printed for the Society, 1918. – 99 p.

134. Alvord C. W. Archives of the State of Illinois [Text] / Clarence Walworth Alvord, Theodore Calvin Pease // Annual Report of the American Historical Association for the year 1909. – Washington, 1911. – P. 383–463.
135. Ames V. H. Conference of Archivists [Text] / V. H. Ames // Annual Report of the American Historical Association for the year 1909. – Washington, 1911. – P. 339–341.
136. Annual Report Society of American Archivist. July 1, 2010 – June 30, 2011 [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/sites/all/files/SC%20annual%20report%202011.pdf>. – Title from screen.
137. Archival Innovator Award. Section VII: Committees and Boards for general guidelines SAA Awards Program. Governance Manual [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/governance/handbook/section12-innovators>. – Title from screen.
138. Bahmer R. H. The tenth annual meeting of the Society of American [Text] / Robert H. Bahmer // American Archivist. – 1946, April. – Vol. 10. – № 1. – P. 3–8.
139. Bartlett N. Eleventh Congress of the International Council on Archives: An American Perspective [Text] / Nancy Bartlett // American Archivist. – 1989, Spring. – Vol. 52. – № 2. – P. 238–245.
140. Bemis S. F. The Training of Archivists in The United States. [In its original form this was a committee report presented by Mr. Bemis at the second annual meeting- of the Society of American Archivists, Springfield, Illinois, October 24, 1938] [Text] / Samuel Flagg Bemis // American Archivist. – 1939, July. – Vol. 2. – № 3. – P. 154–161.
141. Brichford M. Academic Archives: Uberlieferungsbildung [Text] / Maynard Brichford // American Archivist. – 1980, Fall. – Vol. 43. – № 4. – P. 449–460.
142. Brooks P. C. Archivists and Their Colleagues: Common Denominators [Text] / Philip C. Brooks // American Archivist. – 1951, January. – Vol. 1. – № 1. – P. 33–45.
143. Brown E. S. Archives of the food administration as historical sources [Text] / Everett S. Brown // Annual Report of the American Historical Association for the year 1917. – Washington [on the front page the date specified]. – P. 124–135.
144. Bryan M. G. Changing Times [Text] / Mary Givens Bryan // American Archivist. – 1961, January. – Vol. 24. – № 1. – P. 3–10.
145. Buck S. J. The Archivist's «One World». Presidential address, delivered at the tenth annual meeting of the Society of American Archivists, at Washington, October 24, 1946 [Text] / Solon J. Buck // American Archivist. – 1947, January. – Vol. 10. – № 1. – P. 9–24.
146. Burt H. S. The sixth annual meeting of the Society of American Archivist. Richmond, Virginia. October 26 and 27, 1942 [Text] / Harold S. Burt // American Archivist. – 1943, January. – Vol. 6. – № 1. – P. 19–27.
147. Bylaw of the Society of Georgia Archivists [Electronic resource] // Society of Georgia Archivists. – Mode of access: <http://www.soga.org/aboutus/leaders/bylaws>. – Title from screen.
148. By-Laws of Northwest Archivists, Incorporated. Revised: May 20, 2006 [Electronic resource] // The Northwest Archivists, Inc. – Mode of access: http://northwestarchivistsinc.wildapricot.org/resources/Documents/By_Laws_NorthwestArchivists.pdf. – Title from screen.
149. Bylaws of the Society of American Archivists [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/governance/handbook/section1/bylaws>. – Title from screen.
150. Bylaws. Article VI. Board of regents [Electronic resource] // Academy of Certified Archivists. – Mode of access: <http://www.certifiedarchivists.org/about-us/history/35.html>. – Title from screen.
151. Bylaws. Section 2. Purposes [Electronic resource] // Academy of Certified Archivists. – Mode of access: <http://www.certifiedarchivists.org/about-us/history/35.html>. – Title from screen.
152. C.F.W. Coker Award for Description. Section XII: Fellows, Awards, and Scholarships. Governance Manual [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/governance/handbook/section12-coker>. – Title from screen.

153. Cappon L. J. Tardy Scholars Among the Archivists [Text] / Lester J. Cappon // *American Archivist*. – 1958, January. – Vol. 21. – № 1. – P. 3–16.
154. Cappon L. J. The Fourth Annual Meeting of the Society of American Archivist. Montgomery, Alabama. November 11 and 12, 1940 [Text] / Lester J. Cappon // *American Archivist*. – 1941, January. – Vol. 4. – № 1. – P. 13–25.
155. Chicago Area Archivists (CAA) By-Laws [Electronic resource] // Chicago Area Archivists. – Mode of access: http://chicagoarchivists.org/Resources/Documents/caa_bylaws_201103.pdf. – Title from screen.
156. Conference of Archivists [Text] // Annual Report of the American Historical Association for the year 1921 in one volume and a supplemental volume. – Washington : Government printing office, 1926. – 255 p.
157. Connor R. D. W. Adventures of an Amateur Archivist [Text] / R. D. W. Connor // *American Archivist*. – 1943, January. – Vol. 6. – № 1. – P. 1–17.
158. Constitution and by-laws of the New York Archives Conference [Electronic resource] // New York Archives Conference. – Mode of access: http://www.nyarchivists.org/nyac/wp-content/uploads/2011/03/NYAC_bylaws_rev2010_final.pdf. Title from screen.
159. Constitution Association of St. Louis Area Archivists [Electronic resource] // Association of St. Louis Area Archivists. – Mode of access: <http://www.stlarchivists.org/index.php?pr=Constitution>. – Title from screen.
160. Constitution of the Kentucky Council on Archives [Electronic resource] // Kentucky Council on Archives. – Mode of access: <http://kyarchivists.org/sites/default/files/KCA%20Constitution%20May%202012.pdf>. – Title from screen.
161. Constitution of the Society of American Archivists [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/governance/handbook/section1/constitution>. – Title from screen.
162. Constitution of the Society of Rocky Mountain Archivists [Electronic resource] // Society of Rocky Mountain Archivists. – Mode of access: <http://www.srmarchivists.org/about-us/documentation/constitution/>. – Title from screen.
163. Constitution of the Society of Southwest Archivists [Electronic resource] // Society of Southwest Archivists. – Mode of access: <http://southwestarchivists.org/PDF/constitution.pdf>. – Title from screen.
164. Constitution/Bylaws [MARAC Previous Conference Schedules. Arline Custer Memorial Award. MARAC C. Herbert Finch Online Publication Award. MARAC Distinguished Service Award Committee. Finding Aid Awards. MARAC Education Committee. MARAC Strategic Plan. Adopted by Steering Committee 3 February 2012] [Electronic resource] // Mid-Atlantic Regional Archives Conference. – Mode of access: <http://www.marac.info/>. – Title from screen.
165. Continuing Education Calendar [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://saa.archivists.org/Scripts/4Disapi.dll/4DCGI/events/ConferenceList.html?Action=GetEvents>. – Title from screen.
166. Continuing Professional Education Catalog [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/prof-education/course-catalog>. – Title from screen.
167. Cook F. J. The Blessings of Providence on an Association of Archivists [Text] / Frank J. Cook // *American Archivist*. – 1983, Fall. – Vol. 46. – № 4. – P. 374–399.
168. Core Values of Archivists. Code of Ethics for Archivists [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: http://www2.archivists.org/statements/saa-core-values-statement-and-code-of-ethics#core_values. – Title from screen.
169. Council Exemplary Service Award. Section XII: Fellows, Awards, and Scholarships. Governance Manual [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/governance/handbook/section12-council>. – Title from screen.

170. Davis A. M. Report of the Council; Report of the Treasurer; Report of the Cabinet-Keeper. Meeting, April, 1920 / Andrew McFarland Davis // Proceedings of the Massachusetts Historical Society. – 1920. – Vol. 53. – P. 140–176.

171. Deutrich E. M. Women in Archives: A Summary Report of the Committee on the Status of Women in the Archival Profession [Text] / Mabel E. Deutrich // American Archivist. – 1975, January. – Vol. 38. – № 1. – P. 43–46.

172. Directory of Archival Consultants [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/consultants>. – Title from screen.

173. Directory of Archival Education [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/dae>. – Title from screen.

174. Directory of SAA Leaders. Committees [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: http://saa.archivists.org/Scripts/4Disapi.dll/4DCGI/committees/ListingCommittees.html?Action=List_Committees&CommWGStatus=Committees. – Title from screen.

175. Directory of SAA Leaders. Subcommittees [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: http://saa.archivists.org/Scripts/4Disapi.dll/4DCGI/committees/ListingSubcommittees.html?Action=List_Committees&CommWGStatus=Subcommittees. – Title from screen.

176. Directory of SAA Leaders. Working Groups [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: http://saa.archivists.org/Scripts/4Disapi.dll/4DCGI/committees/ListingWGs.html?Action=List_Committees&CommWGStatus=Working%20Groups. – Title from screen.

177. Distinguished Service Award. Section XII: Fellows, Awards, and Scholarships. Governance Manual [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/governance/handbook/section12-service>. – Title from screen.

178. Donald Peterson Student Travel Award. Section XII: Fellows, Awards, and Scholarships. Governance Manual [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/governance/handbook/section12-peterson>. – Title from screen.

179. Dooley Jackie. Feeding Our Young. SAA Presidential Address. New Orleans, 16 August 2013 [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/history/leaders/jackie-m-dooley/2013-saa-presidential-address-by-jackie-dooley>. – Title from screen.

180. Dunn J. P. Report of the Public Library Commission of Indiana From November 1, 1901 to October 31, 1904 Indiana [Text] / Jacob P. Dunn, Elizabeth C. Earl, William W. Parsons // Annual Reports of the Officers of State of the State of Indiana. – Indianapolis : B. Burford, Contractor for State Printing and Binding, 1905. – P. 5–21.

181. Duranti L. Meeting the Challenge of Contemporary Records: Does It Require a Role Change for the Archivist? [Text] / Luciana Duranti // American Archivist. – 2000, Spring–Summer. – Vol. 63. – № 1. – P. 7–14.

182. Emerging Leader Award. Section XII: Fellows, Awards, and Scholarships. Governance Manual [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/governance/handbook/section12-emerging-leader>. – Title from screen.

183. F. Gerald Ham Scholarship. Section XII: Fellows, Awards, and Scholarships. Governance Manual [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/governance/handbook/section12-ham>. – Title from screen.

184. Fellows' Ernst Posner Award. Section XII: Fellows, Awards, and Scholarships. Governance Manual [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/governance/handbook/section12-posner>. – Title from screen.

185. Fleckner A. J. Cooperation as a Strategy for Archival Institutions [Text] / John A. Fleckner // American Archivist. – 1976, October. – Vol. 39. – № 4. – P. 447–459.

186. Gaskill N. B. Report on the condition of the public records of the state of New Jersey by a Committee of Citizens [Text] / Nelson B. Gaskill, Hiram E. Deats, William Libbey, Joseph S. Frelinghuysen, William M. Joranson, R. E. Walker, Carlos E. Godfrey, Thomas S. Chambers // Annual report of the American Historical Association for the year 1916. – Vol. 1. – Washington, 1919. – P. 165–199.
187. Grover W. C. Archives: Society and Profession [Text] / Wayne C. Grover // American Archivist. – 1955, January. – Vol. 18. – № 1. – P. 3–10.
188. Guidelines for a Graduate Program in Archival Studies. Introduction [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/gpas>. – Title from screen.
189. Guidelines for Archival Continuing Education (ACE) [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/prof-education/ace-guidelines>. – Title from screen.
190. Ham G. F. The Archival Edge [Text] / Gerald F. Ham // American Archivist. – 1975, January. – Vol. 38. – № 8. – P. 5–12.
191. Head E. L. The Public Archives of the State of California [Text] / Edwin L. Head // Annual Report of the American Historical Association for the year 1915. – Washington, 1917. – P. 281–309.
192. Henry W. E. Report on the Public Archives of Indiana [Text] / W. E. Henry // Annual Report of the American Historical Association for the year 1900. Vol. II. Report of the Public Archives Commission. – Washington : Government Printing Office, 1901. – P. 37–38.
193. Holmes O. W. The International Scene: Report on the Second Caribbean Archives Conference. October 27–31, 1975 [Text] / Oliver Wendell Holmes // American Archivist. – 1976, January. – Vol. 39. – № 1. – P. 69–72.
194. Introduction. An Act to Incorporate the Missouri Historical and Philosophical Society. Constitution. First Annual Meeting / Annals of the Missouri Historical and Philosophical Society. – Jefferson City : Metropolitan Print, 1848. – № 1. – P. 3–29.
195. J. Franklin Jameson Archival Advocacy Award. Section XII: Fellows, Awards, and Scholarships. Governance Manual [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/governance/handbook/section12-jameson>. – Title from screen.
196. Jimerson R. C. Embracing the Power of Archives [Text] / Randall C. Jimerson // American Archivist. – 2006, Spring–Summer. – Vol. 69. – № 1. – P. 19–32.
197. Josephine Forman Scholarship. Section XII: Fellows, Awards, and Scholarships. Governance Manual [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/governance/handbook/section12-forman>. – Title from screen.
198. Josephson B. E. The ninth annual meeting of the Society of American Archivist. Indianapolis, Indiana. November 6 and 7, 1945 [Text] / Bertha E. Josephson // American Archivist. – 1946, April. – Vol. 9. – № 2. – P. 101–109.
199. Kelker L. R. Report on the Public Archives of Pennsylvania [Text] / Luther R. Kelker // Annual report of the American Historical Association for the year 1900. – Vol. II. – Washington : Government printing office, 1901. – P. 267–293.
200. Laer A. J. F. The Lessons of the Catastrophe in the New York State Capitol at Albany on March 29, 1911 [Text] / Arnold J. F. Van Laer // The proceedings of the third Annual Conference of Archivists. Annual Report of the American Historical Association for the year 1911 : in two volumes. – Washington, 1913. – Vol. I. – P. 331–336.
201. Laer A. J. F. The work of The International Congress of Archivists and Librarians at Brussels, August 28–31, 1910 [Text] / Arnold J. F. Van Laer // Proceedings of the second annual conference of archivists. Annual Report of the American Historical Association for the year 1910. – Washington, 1912. – P. 282–292.
202. Leland W. G. American archival problems [Text] / W. G. Leland // Annual Report of the American Historical Association for the year 1909. – Washington, 1911. – P. 342–348.

203. Leland W. G. Some Fundamental Principles in Relation to Archives [Text] / Waldo Gifford Leland // Annual Report of the American Historical Association for the year 1912. – Washington, 1914. – P. 261–268.
204. Leland W. G. The Archives of the War [Text] / Waldo Gifford Leland // Annual Report of the American Historical Association for the year 1917. – Washington [on the front page the date specified]. – P. 117–120.
205. Leland W. G. The Archivist In Times of Emergency [Text] / Waldo G. Leland // American Archivist. – 1941, January. – Vol. 4. – № 1. – P. 1–12.
206. Lethbridge M. C. The Society of American Archivists Reports for the Year 1953–1954 [Text] / Mary C. Lethbridge, Roy Hart // American Archivist. – 1955, January. – Vol. 18. – № 1. – P. 46–52.
207. Lindley H. Report on the Archives of the State of Indiana [Text] / Harlow Lindley / Eleventh Report of the Public Archives Commission. Appendix B // Annual Report of the American Historical Association for the year 1910. – Washington, 1912. – P. 315–330.
208. Link A. S. The American Historical Association, 1884–1984: Retrospect and Prospect. Annual address of the president of the American Historical Association, delivered at December 28, 1984 [Text] / Arthur S. Link // The American Historical Review. – 1985, February. – Vol. 90. – № 1. – P. 1–17.
209. List printed indices to and description of archives and other repositories of historical manuscript // First Report of the Historical Manuscripts Commission. Report of the American Historical Association for the year 1896. In two volumes. – Vol. 1. – Washington, 1897. – P. 510–511.
210. Mason P. P. The Society of American Archivists in the Seventies: Report of the Committee for the 1970's [Text] / Philip P. Mason // American Archivist. – 1972, April. – Vol. 35. – № 2. – P. 193–217.
211. McCain W. D. The Value of Records [Text] / William D. McCain // American Archivist. – 1953, January. – Vol. 16. – № 1. – P. 3–11.
212. McCree M. L. C. F. W. Coker. [Text] / Mary Lynn McCree // American Archivist. – 1984, Summer. – Vol. 47. – № 3. – P. 335–337.
213. Mead N. P. Public Archives of Connecticut [Text] / Nelson P. Mead // Annual Report of the American Historical Association for the year 1906. In two volumes. – Vol. II. – Washington, 1908. – P. 53–127.
214. Mission and Goals 2012. Updated July 2011 and reaffirmed by the CoSA Board in February 2012 [Electronic resource]. – Mode of access: http://www.statearchivists.org/admin/plan/CoSA_Mission_Goals_2012_reaffirmed.pdf. – Title from screen.
215. Mosaic Scholarship. Section XII: Fellows, Awards, and Scholarships. Governance Manual [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/governance/handbook/section12-mosaic>. – Title from screen.
216. Munroe A. P. President's Annual Address [Text] / Addison P. Munroe // Rhode Island Historical Society. Collections. – 1931, April. – Vol. XXIV. – № 2. – P. 65–73.
217. Myers I. T. Report on the Archives of the State of Kentucky [Text] / Irene T. Myers // Annual Report of the American Historical Association for the year 1910. – Washington, 1912. – P. 331–363.
218. National Forum on Archival Continuing Education (NFACE). Final Report, July 2002 [Electronic resource] // The Council of State Archivists (CoSA). – Mode of access: <http://www.statearchivists.org/reports/NFACE/FinalReport/NFACEfinal.pdf>. – Title from screen.
219. New England Archivists Strategic Plan [Electronic resource] // New England Archivists. – Mode of access: http://www.newenglandarchivists.org/pdfs/nea_strategic_plan.pdf. – Title from screen.
220. Newsome A. R. Objectives of the Society of American Archivists [Text] / Albert Ray Newsome // American Archivist. – 1963, July. – Vol. 26. – № 3. – P. 299–304.
221. Newsome A. R. Uniform State Archival Legislation [Text] / Albert Ray Newsome // American Archivist. – 1939, January. – Vol. 2. – № 1. – P. 1–16.

222. Osgood H. L. Report on the Public Archives of New-York / Report of the Public Archives Commission [Text] / Herbert L. Osgood // Annual report of the American Historical Association for the year 1900. – Vol. II. – Washington : Government printing office, 1901. – P. 67–250.
223. Overman W. D. The Pendulum Swings [Text] / William D. Overman // American Archivist. – 1959, January. – Vol. 22. – № 1. – P. 3–10.
224. Paltsits V. H. An Historical Resume of the Public Archives Commission from 1899 to 1921 [Text] / Victor H. Paltsits // Annual Report of the American Historical Association for The Year 1922 : in Two Volumes and a Supplemental Volume. – Washington, 1928. – Vol. 1. – P. 152–163.
225. Paltsits V. H. Plan and scope of A «Manual of Archival Economy for the Use of American Archivists [Text] / V. H. Paltsits // Annual Report of the American Historical Association for the year 1912. – Washington, 1914. – P. 253–263.
226. Paltsits V. H. Tragedies in New York's Public Records. Reprinted from the Annual Report of the American Historical Association for the 1909 [Text] / V. H. Paltsits. – Washington, 1911. – P. 369–378.
227. Pease T. C. The problem of archive centralization with reference to local conditions in a Middle Western State [Text] / T. C. Pease // Annual Report of the American Historical Association for the year 1916 : in two volumes. – Washington, 1919. – Vol. I. – P. 151–154.
228. Perry A. Report of the Librarian and Cabinet Keeper for the Year 1894 [Text] / Amos Perry // Publications of the Rhode Island Historical Society. New Series. – Providence, 1895. – Vol. III (1895). – P. 32–42.
229. Peterson T. H. Reading, 'Riting, and 'Rithmetic: Speculations on Change in Research Processes [Text] / Trudy H. Peterson // American Archivist. – 1992, Summer. – Vol. 55. – № 3. – P. 414–419.
230. Phillips P. C. The archives of the State of Montana [Text] / Paul C. Phillips // Annual Report of the American Historical Association for the year 1912. – Washington, 1914. – P. 295–303.
231. Preservation Publication Award. Section XII: Fellows, Awards, and Scholarships. Governance Manual [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/governance/handbook/section12-preservation>. – Title from screen.
232. Principles and Priorities for Continuously Improving the SAA Annual Meeting (As adopted by the SAA Council, August 12, 2013) [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/statements/principles-and-priorities-for-continuously-improving-the-saa-annual-meeting>. – Title from screen.
233. Principles for Local Government Records. Adopted by the National Association of State Archives and Records Administrators [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.nagara.org/displaycommon.cfm?an=1&subarticlenbr=151>. – Title from screen.
234. Printed Records. Report on the Public Archives of North Carolina [Text] // Annual Report of the American Historical Association for the year 1900. In two volumes. – Vol. II (Report of the Public Archives Commission). – Washington, 1901. – P. 252–261.
235. Program of the thirty-first annual meeting of the American Historical Association, held in Washington, December 27–31, 1915 [Text] // Annual report of the American Historical Association for the year 1915. – Washington, 1917. – P. 46–47.
236. Radoff M. L. What Should Bind Us Together [Text] / Morris L. Radoff // American Archivist. – 1956, January. – Vol. 19. – № 1. – P. 3–9.
237. Recertification Definitions and Special Instructions [Electronic resource] // Academy of Certified Archivists. – Mode of access: <http://www.certifiedarchivists.org/members-area/71.html>. – Title from screen.
238. Register of National Society of the Colonial Dames of America in the State of Delaware [Text]. – Wilmington, 1913. – P. 5–7.
239. Renze D. C. The Archivist's Challenge: To Lead – or Not To Lead [Text] / Dolores C. Renze // American Archivist. – 1967, January. – Vol. 30. – № 1. – P. 5–16.
240. Report of the Public Archives Commission [Text] // Annual report of the American Historical Association for the year 1900. – Vol. II. – Washington : Government printing office, 1901. – 303 p.

241. Report of the Public Archives of Massachusetts / First Report of the Public Archives Commission / Annual report of the American Historical Association for the year 1900. Vol. 2. – Washington, D. C. : Government Printing Office, 1901. – P. 48–55.
242. Report on the Public Archives of Wisconsin // Annual report of the American Historical Association for the year 1905. – Vol. 1. – Washington, 1906. – P. 294–297.
243. Role Delineation Statement for Professional Archivists [Text] / Handbook for Archival Certification. – Albany (New York) : Academy of Certified Archivists, 1998. – 41 p.
244. Rieger M. Archives for Scholarship: The Washington Extraordinary Congress of the International Council on Archives [Text] / Morris Rieger // American Archivist. – 1967, January. – Vol. 30. – № 1. – P. 81–89.
245. Rieger M. The Fifth International Archives Congress [Text] / Morris Rieger // American Archivist. – 1965, January. – Vol. 28. – № 1. – P. 31–37.
246. Rowland D. The concentration of state and National archives [Text] / D. Rowland // Proceedings of the second annual conference of archivists. Annual Report of the American Historical Association for the year 1910. – Washington, 1912. – P. 293–314.
247. Russell C. Report on the Public Archives of Wisconsin [Text] / Carl Russell // Annual report of the American Historical Association for the year 1905. – Vol. 1. – Washington, 1906. – P. 377–419.
248. SAA Statement on Diversity. Adopted by the SAA Council August 9, 2010 [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/statements/saa-statement-on-diversity>. – Title from screen.
249. Scroggs W. O. The archives of the State of Louisiana [Text] / William O. Scroggs // Annual Report of the American Historical Association for the year 1912. – Washington, 1914. – P. 275–293.
250. Shambaugh B. F. Report on the Public Archives of Iowa / Report of the Public Archives Commission [Text] / Benjamin F. Shambaugh // Annual report of the American Historical Association for the year 1900. – Washington, D. C. : Government printing office, 1901. – Vol. II. – P. 39–46.
251. Shearer H. A. The Archives of Vermont [Text] / H. Augustus Shearer // Annual report of the American Historical Association for the year 1915. – Washington, 1917. – P. 317–355.
252. Sheldon A. E. Report on the Archives of the State of Nebraska [Text] / Addison E. Sheldon // Annual Report of the American Historical Association for the year 1910. – Washington, 1912. – P. 365–420.
253. Shelley F. The Publication Program of the Maryland Historical Society [Text] / Fred Shelley // American Archivist. – 1952, October. – Vol. 15. – № 4. – P. 313–316.
254. Simon L. A. Some consideration on the archives [Text] / Louis A. Simon // Annual Report of the American Historical Association for the year 1916 : in two volumes. – Washington, 1919. – Vol. I. – P. 147–151.
255. Sioussat G. L. A preliminary report upon the Archives of Tennessee [Text] / George Leakin Sioussat // Annual Report of the American Historical Association for the year 1906 in two volumes. Vol. II. – Washington : Government Printing Office, 1908. – P. 197–238.
256. Statement of Principles [Electronic resource] // The National Association of State Archives and Records Administrators (NASARA). – Mode of access: <http://www.nagara.org/displaycommon.cfm?an=1&subarticlenbr=150>. – Title from screen.
257. Swan R. T. The Massachusetts Public Record Commission and its work [Text] / Robert T. Swan // Annual report of the American Historical Association for the year 1901. – Washington, 1902. – Vol. 1. – P. 97–112.
258. The A*CENSUS (Archival Census and Education Needs Survey in the United States) [Text] ; working Group: Victoria Irons Walch (Principal Research Consultant), Nancy P. Beaumont (Principal Investigator), Elizabeth Yakel, Jeannette Bastian, Nancy Zimmelman, Susan Davis, Anne Diffendal // American Archivist. – 2006, Fall-Winter. – Vol. 69. – № 2. – P. 293–527.
259. The annual meeting of the Society of American Archivists [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/conference>. – Title from screen.

260. The Conference of Inter-Mountain Archivists (CIMA). Bylaws. Revised July 2012 [Electronic resource] // Conference of Inter-Mountain Archivists. – Mode of access: <http://cimarchivists.org/bylaws/>. – Title from screen.
261. The Meeting of the American Historical Association at Chicago [Text] // American Historical Review. – 1905, April. – Vol. 10. – № 3. – P. 489–510.
262. The Meeting of the American Historical Association at Indianapolis (Bryusselsky Congress, 1910) [Text] // American Historical Review. – 1911, April. – Vol. 16. – № 3. – P. 453–475.
263. The Meeting of the American Historical Association at Madison [Text] // American Historical Review. – 1908, April. – Vol. 13. – № 3. – P. 433–458.
264. The Meeting of the American Historical Association at New Orleans [Text] // American Historical Review. – 1904, April. – Vol. 9. – № 3. – P. 437–455.
265. The Meeting of the American Historical Association at New York (1st Conference of Archivists) [Text] // American Historical Review. – 1910, April. – Vol. 15. – № 3. – P. 475–495.
266. The Meeting of the American Historical Association at Providence [Text] // American Historical Review. – 1907, April. – Vol. 12. – № 3. – P. 483–506.
267. The National Society of The Colonial Dames of America its beginnings, its purpose and a record of its work, 1891–1913 [Text]. – Printed for the Society, MCMXIII. – 141 p.
268. The New Haven Meeting of the American Historical Association [Text] // American Historical Review. – 1899, April. – Vol. 4. – № 3. – P. 409–422.
269. The proceedings of the fifth Annual Conference of Archivists [Text] // Annual Report of the American Historical Association for the year 1913 : in two volumes. – Washington, D. C., 1915. – Vol. I. – 438 p.
270. The proceedings of the fourth Annual Conference of Archivists [Text] // Annual Report of the American Historical Association for the year 1912. – Washington, 1914. – P. 247–305.
271. The proceedings of the seventh Annual Conference of Archivists [Text] // Annual Report of the American Historical Association for the year 1916 : in two volumes. – Washington, 1919. – Vol. I. – P. 133–210.
272. The proceedings of the third Annual Conference of Archivists [Text] // The proceedings of the third Annual Conference of Archivists. Annual Report of the American Historical Association for the year 1911 : in two volumes. – Washington, 1913. – Vol. I. – P. 327–528.
273. Theodore Calvin Pease Award. Section XII: Fellows, Awards, and Scholarships. Governance Manual [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/governance/handbook/section12-pease>. – Title from screen.
274. Thesaurus for Use in College and University Archives. Introduction [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/thesaurus/introduction>. – Title from screen.
275. Thomas D. Y. Report on the Public Archives of Florida [Text] / David Y. Thomas // Annual Report of the American Historical Association for the Year 1906 in two volumes. – Vol. II. – Washington, 1908. – P. 149–158.
276. Tibbo H. R. On the Occasion of SAA's Diamond Jubilee: A Profession Coming of Age in the Digital Era [Text] / Helen R. Tibbo // American Archivist. – 2012, Spring-Summer. – Vol. 75. – № 1. – P. 17–34.
277. Trinkaus-Randall G. The Good, the Bad, and the Ugly: The Archival Profession and Future Challenges. San Diego, California, August 10, 2012 [Text] / Gregor Trinkaus-Randall // American Archivist. – 2013, Spring-Summer. – Vol. 76. – № 1. – P. 10–18.
278. Vaughan J. H. A preliminary report on the archives of New Mexico [Text] / John H. Vaughan // Annual Report of the American Historical Association for the year 1909. – Washington, 1911. – P. 469–490.
279. Viles J. Lessons to be Drawn from the Fire in the State Capitol, Jefferson City [Text] / Jonas Viles // The proceedings of the third Annual Conference of Archivists // Annual Report of the American Historical Association for the year 1911 : in two volumes. – Washington, 1913. – Vol. I. – P. 37–342.

280. Vital Records Program / Vital Records and Records Disaster Mitigation and Recovery: An Instructional Guide. – 1999 Web Edition [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/records-mgmt/vital-records/#DisasterSteps>. – Title from screen.

281. Waldo Gifford Leland Award. Section XII: Fellows, Awards, and Scholarships. Governance Manual [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/governance/handbook/section12-leland>. – Title from screen.

282. Warner R. M. The Prologue Is Past [Text] / Robert M. Warner // American Archivist. – 1978, January. – Vol. 41. – № 1. – P. 5–15.

283. Willard J. F. The public archives of Wyoming [Text] / James F. Willard // Annual report of the American Historical Association for the year 1915. – Washington, 1917. – P. 275–317.

284. Young F. G. Functions of the Oregon Historical Society [Text] / F. G. Young // The Quarterly of the Oregon Historical Society. – March, 1905 – December, 1905. – Vol. VI. – Salem, Oregon, 1905. – P. 403–410.

Планово-звітна документація та інші документи Національного архіву США та архівів штатів

285. A Charter for Change. Final Report. Archivist's Task Force on Agency Transformation. 38 p. [Electronic resource] // NARA. – 2010, October. – Mode of access: <http://blogs.archives.gov/aotus/wp-content/uploads/2010/10/transformation-report-2010-10-12.pdf>. – Title from screen.

286. A Descriptive List of Documentary Publications [Text] / Supported or Endorsed by the National Historical Publications and Records Commission. – Washington : National Archives and Records Administration, 2000. – P. 17–18.

287. Annual Employee Survey [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/plans-reports/employee-survey/>. – Title from screen.

288. Annual Performance Plans [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/plans-reports/performance-plan/>. – Title from screen.

289. Annual Report to the President FY 1982 E.O. 12065. June 30, 1983 [Summary of FY 1982 Program Activity] ; Information Security Oversight Office. – Washington, D. C. – P. 6, 7, 9, 11 [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/isoo/reports/1982-annual-report.pdf>. – Title from screen.

290. Annual Report to the President FY 1983. Established under E.O. 12065 and continued under E.O. 12356, effective August 1, 1982. March 16, 1984 [Summary of FY 1983 Program Activity] ; Information Security Oversight Office. – Washington, D. C. [27 p.] [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/isoo/reports/1983-annual-report.pdf>. – Title from screen.

291. Annual Report to the President FY 1984 E.O. 12356. April 26, 1985 [Summary of FY 1984 Program Activity] ; Information Security Oversight Office. – Washington, D. C. [33 p.] [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/isoo/reports/1984-annual-report.pdf>. – Title from screen.

292. Annual Report to the President FY 1985 E.O. 12356. March 24, 1986 [Summary of FY 1985 Program Activity] ; Information Security Oversight Office. – Washington, D. C. [36 p.] [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/isoo/reports/1985-annual-report.pdf>. – Title from screen.

293. Annual Report to the President FY 1986 E.O. 12356. March 30, 1987 [Summary of FY 1986 Program Activity] ; Information Security Oversight Office. – Washington, D. C. [39 p.] [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/isoo/reports/1986-annual-report.pdf>. – Title from screen.

294. Annual Report to the President FY 1987 E.O. 12356. March 18, 1988 [Summary of FY 1987 Program Activity] ; Information Security Oversight Office. – Washington, D. C. [37 p.] [Electronic

- resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/isoo/reports/1987-annual-report.pdf>. – Title from screen.
295. Annual Report to the President FY 1988 E.O. 12356. March 21, 1989 [Summary of FY 1988 Program Activity] ; Information Security Oversight Office. – Washington, D. C. [40 p.] [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/isoo/reports/1988-annual-report.pdf>. – Title from screen.
296. A Charter for Change: Charting the Course. Transformation Launch Team (Final Report). – 2011, January. – 71 p.
297. Buy American Act Report [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/plans-reports/other/buy-american.html>. – Title from screen.
298. Capital Planning [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/plans-reports/capital-planning/>. – Title from screen.
299. Crocker H. W. The New York State Local Record Program [Text] / Howard W. Crocker // American archivist. – 1957, January. – Vol. 20. – № 1. – P. 31–40.
300. Current Status of the ERA Project [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/era/status.html>. – Title from screen.
301. Cutcliffe B. F. Missouri – A Coordinated Records Program Needed [Text] / Ben F. Cutcliffe // American Archivist. – 1963, July. – Vol. 26. – № 3. – P. 361–363.
302. Diversity and Inclusion Strategic Plan National Archives and Records Administration [Electronic resource]. – March 16, 2012. – P. 37. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/plans-reports/strategic-plan/diversity-inclusion/diversity-inclusion-plan.pdf>. – Title from screen.
303. Eddy H. H. The Archival Program of Pennsylvania [Text] / Howard Henry Eddy // American Archivist. – 1949, July. – Vol. 12. – № 3. – P. 255–266.
304. Electronic Government. NARA's Fiscal Year 2011. United States Government Accountability Office. Report to Congressional Committees [Text]. – Washington, D. C., 2011. – 62 p.
305. Electronic Government. National Archives and Records Administration's Fiscal Year 2011 Expenditure Plan. United States Government Accountability Office. Report to Congressional Committees. March 2011 [Text]. – Washington, D. C., 2011. – P. 46.
306. Electronic Records Archives Requirements Document (RD v4.0) for the National Archives and Records Administration Electronic Records Archives Program Management Office (NARA ERA PMO). Final 07.30.2010. Revisions Prepared By: Electronic Records Archives Program Management Office Requirements Management Team. – 93 p. [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/era/about/requirements.pdf>. – Title from screen.
307. Executive Summary / Report to the Congress Study to identify measures necessary for a successful transition to a more electronic Federal depository library program as required by Legislative Branch Appropriation Act, 1996 (P. L. 104–53) [Text]. – Washington, D. C. : U. S. Government Printing Office, March 29, 1996. – P. 18.
308. Federal Equal Opportunity Recruitment Plan (FEORP) [Electronic resource]. – 2012. – P. 11, 14. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/plans-reports/strategic-plan/strategic-diversity/equal-opportunity.pdf>. – Title from screen.
309. Final Report of the Assassination Records Review Board. September 30, 1998. – Washington, ARRB, 1998 [Electronic resource] // History Matters Home. – Mode of access: http://history-matters.com/archive/jfk/arrb/report/html/arrb_fin_004.htm. – Title from screen.
310. Fish C. R. Report on the Public Archives of Wisconsin [Text] / Carl Russell Fish // Annual report of the American Historical Association for the year 1905. – Washington, 1906. – Vol. 1. – P. 377–419.
311. Forty Years of Publishing // Newsletter. – Washington : National Historical Publications and Records Commission. – 2004, Fall. – Vol. 32.3. – 20 p.
312. FY 2010 Request Sent to Congress [Text] // Prologue. – 2009, Summer. – Vol. 41. – № 2. – P. 66.

313. FY 2007. The Networking and Information Technology Research and Development Program. Supplement to the President's Budget. February 2006; FY 2008 – August 2007; FY 2009 – February 2008; FY 2010. – May 2009; FY 2011 – February 2010; FY 2012 – February 2011; FY 2013 – February 2012 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov>. – Title from screen.
314. FY 2011 Electronic Records Archives (ERA) Expenditure Plan. Updated January 13, 2010 [Electronic resource]. – Mode of access: http://assets.fiercemarkets.com/public/sites/govit/nara_foia.pdf. – Title from screen.
315. Historical Documentary Editions, 2000. A Descriptive List of Documentary Publications [Text] / Supported or Endorsed by the National Historical Publications and Records Commission. – Washington : National Archives and Records Administration, 2000. – P. 35–36.
316. Implementation of the Japanese Imperial Government Disclosure Act and the Japanese War Crimes Provisions of the Nazi War Crimes Disclosure Act An Interim Report to Congress. 2002, January [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/iwg/reports/japanese-interim-report-march-2002-1.html#status>. – Title from screen.
317. Implementation of the Nazi War Crimes Disclosure Act. An Interim Report to Congress. October 27, 1999 [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/iwg/reports/nazi-war-crimes-interim-report-october-1999/>. – Title from screen.
318. Jones H. G. North Carolina's Local Records Program [Text] / Houston Gwynn Jones // American Archivist. – 1961, January. – Vol. 24. – № 1. – P. 25–41.
319. Jones H. G. State archival-records management programs in the United States [Text] / Houston Gwynn Jones // Archivum. – Vol. XI for 1961. – Paris : Presser Universitaires de France, 1963. – P. 135–142.
320. Leisinger A. H. Report of the Microfilming Committee of the International Council on Archives [Text] / Albert H. Leisinger // Archivum. Revue Internationale des Archives publiée avec le concours financier de l'UNESCO et sous les auspices du Conseil International des Archives. Actes du VI Congrès International des Archives (Madrid, 3–7 septembre 1968). – Vol. XVIII (1968). – Paris : Presses Universitaires de France, 1970. – P. 49–69.
321. Levine D. The Management and Preservation of Local Public Records: Report of the State and Local Records Committee [Text] / David Levine // American Archivist. – 1977, April. – Vol. 40. – № 2. – P. 188–199.
322. Lytle R. H. Intellectual Access to Archives: I. Provenance and Content Indexing. Methods of Subject Retrieval [Text] / Richard H. Lytle // American Archivist. – 1980, Winter. – Vol. 43. – № 1. – P. 64–75.
323. Lytle R. H. Intellectual Access to Archives: II. Report of an Experiment Comparing Provenance and Content Indexing. Methods of Subject Retrieval [Text] / Richard H. Lytle // American Archivist. – 1980, Spring. – Vol. 43. – № 2. – P. 191–206.
324. Managing Government Records Directive [Electronic resource] // Office of Management and Budget, National Archives and Records Administration. – August 24, 2012. – Mode of access: <http://www.whitehouse.gov>. – Title from screen.
325. Marshall T. M. Report on the archives of Idaho [Text] / Thomas M. Marshall // Annual report of the American Historical Association for the year 1917. – Washington [б/д]. – P. 141–172.
326. McCain W. D. History and Program of the Mississippi State Department of Archives and History [Text] / William D. McCain // American Archivist. – 1950, January. – Vol. 13. – № 1. – P. 27–34.
327. McFadden William, McHenry Kenton, Kooper Rob. Advanced Information Systems for Archival Appraisals of Contemporary Documents; Research Reports : National Center for Supercomputing Applications (NCSA), University of Illinois at Urbana-Champaign, Urbana, IL [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/applied-research/nlsa/>. – Title from screen.

328. NARA and Federal Records: Laws and Authorities and Their Implementation. A Report of the Task Force on NARA Responsibilities for Federal Records and Related Documentation. – Washington, D. C. : National Archives and Records Administration, 1988. – Appendix C. 2–1.

329. NARA and Federal Records: Laws and Authorities and Their Implementation. – Washington : NARA, 1988. – P. 3–1.

330. NARA Transcontinental Persistent Archive Prototype. TR-10-04. October 1, 2010 [Electronic resource] // RERCI Technical Report series. – Mode of access: <http://www.renci.org/wp-content/pub/techreports/TR-10-04.pdf>. – Title from screen.

331. NARA Opens 9/11 Commission Records // In formational Management. An ARMA International Publication. – USA. – 2009, March/April. – Vol. 43. – № 2. – P. 7.

332. NARA's Performance Budget [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/plans-reports/performance-budget/>. – Title from screen.

333. National Archives and Records Administration FY 2013 Congressional Justification. February 13, 2012. NARA. [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/plans-reports/performance-budget/2013-performance-budget.pdf>. – Title from screen.

334. National Archives and Records Administration. 2012 Performance Budget – Congressional Justification. February 2011. Executive Summary. – P. I-1 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/plans-reports/performance-budget/2011/2012-performance-budget.pdf>. – Title from screen.

335. National Archives and Records Administration's (NARA) Implementation of the E-Government Act [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/plans-reports/e-gov/>. – Title from screen.

336. National Archives and Records Administration's 2012 FAIR Act Report [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/plans-reports/fair-act/>. – Title from screen.

337. Nazi War Crimes and Japanese Imperial Government Records Interagency Working Group. Final Report to the United States Congress [Text]. – Washington. – 2007, April. – 139 p.

338. Open Government Plan. 2012–2014. National Archives and Records Administration [Electronic resource]. – Version 2.0. – June 8, 2012. – 57 p. – Mode of access: <http://www.archives.gov/open/open-government-plan-2.0.pdf>. – Title from screen.

339. Open Government Plan. National Archives and Records Administration [Electronic resource]. – Version 1.0. – April 7, 2010. – 35 p. – Mode of access: <http://www.archives.gov/open/open-government-plan-1.0.pdf>. – Title from screen.

340. Open Government plan. National Archives and Records Administration [Electronic resource]. – Version 1.1. – June 25, 2010. – 37 p. – Mode of access: <http://www.archives.gov/open/open-government-plan-1.1.pdf>. – Title from screen.

341. Performance and Accountability Report [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/plans-reports/performance-accountability/>. – Title from screen.

342. PIV Credentials Report Homeland Security Presidential Directive 12 (HSPD-12) [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/plans-reports/other/piv-credentials-report.html>. – Title from screen.

343. Plain writing action plan [3b] [Electronic resource]. – 01.11.2013. – Mode of access: <http://www.archives.gov/open/plain-writing/reports/compliance-report-071311.pdf>. – Title from screen.

344. Preserving the Past to Protect the Future. Performance and Accountability Report [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – 2012. – 160 p. Mode of access: <http://www.archives.gov/about/plans-reports/performance-accountability/2012/par-complete.pdf>. – Title from screen.

345. Quarterly Report of Withdrawals of Previously Declassified Records [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/plans-reports/withdrawn/>. – Title from screen.

346. Report to the Congress Study to identify measures necessary for a successful transition to a more electronic Federal depository library program as required by Legislative Branch Appro-

priation Act, 1996 (P. L. 104–53) [Text]. – Washington, D. C. : U. S. Government Printing Office, March 29, 1996. – 203 p. [Every part was numbered from new page].

347. Ross L. F. The Adoption of an Archival Program for Maine [Text] / Linwood F. Ross // *American Archivist*. – 1966, July. – Vol. 29. – № 3. – P. 395–402.

348. STATEMENT by John W. Carlin, Archivist of the United States, to the Subcommittee on Government Management, Information, and Technology of the Committee on Government Reform House of Representatives Congress of the United States October 20, 1999 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/speeches/10–20–99.html>. – Title from screen.

349. Strategic Human Capital Plan. 2009–2014 [Electronic resource]. – 59 p. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/plans-reports/strategic-plan/human-capital/index.pdf>. – Title from screen.

350. Strategic Plan for the Recruitment, Hiring and Retention of Individuals with Disabilities. 2011–2015 [Electronic resource]. – 17 p. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/plans-reports/strategic-plan/strategic-diversity/recruitment.pdf>. – Title from screen.

351. Strategic Plan Update: Preserving the Past to Protect the Future, 2009 [Electronic resource]. 32 p. – Mode of access: www.archives.gov.us. – Title from screen.

352. Strategic Sustainability Performance Plan. 2012 [Electronic resource]. – 18 p. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/plans-reports/sustainability/2012-sustainability-plan.pdf>. – Title from screen.

353. Strategic Vision for the 21st Century [Text]. – Washington, D. C. : U. S. Government Printing Office, December 1, 2004. – 20 p.

354. Taking a byte out of History: the Archival Preservation of Federal Computer Records. Twenty-Fifth Report by the Committee on Government Operations. 101st Congress, 2d Session. House Report 101–978. – Washington : U. S. Government Printing Office, 1990. – 30 p.

355. The FY 2011 Report to the President under Executive Order 13526 [Summary of FY 2011 Program Activity] ; Information Security Oversight Office. May 18, 2012. – Washington, D. C. [26 p.] [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/isoo/reports/2011-annual-report.pdf>. – Title from screen.

356. The FY 1989 Report to the President is to examine the information security program under E.O. 12356. March 26, 1990 [Summary of FY 1989 Program Activity] ; Information Security Oversight Office. – Washington, D. C. [33 p.] [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/isoo/reports/1989-annual-report.pdf>. – Title from screen.

357. The FY 1990 Report to the President is to examine the information security program under E.O. 12356. March 19, 1991 [Summary of FY 1990 Program Activity] ; Information Security Oversight Office. – Washington, D. C. [26 p.] [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/isoo/reports/1990-annual-report.pdf>. – Title from screen.

358. The FY 1991 Report to the President is to examine the information security program under E.O. 12356. March 16, 1992 [Summary of FY 1991 Program Activity] ; Information Security Oversight Office. – Washington, D. C. [30 p.] [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/isoo/reports/1991-annual-report.pdf>. – Title from screen.

359. The FY 1992 Report to the President is to examine the information security program under E.O. 12356. February 16, 1993 [Summary of FY 1992 Program Activity] ; Information Security Oversight Office. – Washington, D. C. [26 p.] [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/isoo/reports/1992-annual-report.pdf>. – Title from screen.

360. The FY 1993 Report to the President is to examine the information security program under E.O. 12356. March 1, 1994 [Summary of FY 1993 Program Activity] ; Information Security Oversight Office. – Washington, D. C. [38 p.] [Electronic resource] // National Archives and Records

Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/isoo/reports/1993-annual-report.pdf>. – Title from screen.

361. The FY 1994 Report to the President is to examine the security classification program under E.O. 12356. May 31, 1995 [Summary of FY 1994 Program Activity] ; Information Security Oversight Office. – Washington, D. C. [59 p.] // [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/isoo/reports/1994-annual-report.pdf>. – Title from screen.

362. The FY 1995 Report to the President» is the last to examine the security classification program under Executive Order 12356. September 16, 1996 [Summary of FY 1995 Program Activity] ; Information Security Oversight Office. – Washington, D. C. [31 p.] [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/isoo/reports/1995-annual-report.pdf>. – Title from screen.

363. The FY 1996 Report to the President under Executive Order 12958 [Summary of FY 1996 Program Activity] ; Information Security Oversight Office. – Washington, D. C. [37 p.] [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/isoo/reports/1996-annual-report.pdf>. – Title from screen.

364. The FY 1997 Report to the President under Executive Order 12958 [Summary of FY 1997 Program Activity] ; Information Security Oversight Office. August 31, 1998. – Washington, D. C. [39 p.] [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/isoo/reports/1997-annual-report.pdf>. – Title from screen.

365. The FY 1998 Report to the President under Executive Order 12958 [Summary of FY 1998 Program Activity] ; Information Security Oversight Office. August 31, 1999. – Washington, D. C. [40 p.] [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/isoo/reports/1998-annual-report.pdf>. – Title from screen.

366. The FY 1999 Report to the President under Executive Order 12958 [Summary of FY 1999 Program Activity] ; Information Security Oversight Office. – Washington, D. C. [37 p.] [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/isoo/reports/1999-annual-report.pdf>. – Title from screen.

367. The FY 2000 Report to the President under Executive Order 12958 [Summary of FY 2000 Program Activity] ; Information Security Oversight Office. September 17, 2001. – Washington, D. C. [28 p.] [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/isoo/reports/2000-annual-report.pdf>. – Title from screen.

368. The FY 2001 Report to the President under Executive Order 12958 [Summary of FY 2001 Program Activity] ; Information Security Oversight Office. September 20, 2002. – Washington, D. C. [24 p.] [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/isoo/reports/2001-annual-report.pdf>. – Title from screen.

369. The FY 2002 Report to the President under Executive Order 12958 [Summary of FY 2002 Program Activity] ; Information Security Oversight Office. – Washington, D. C. [60 p.] [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/isoo/reports/2002-annual-report.pdf>. – Title from screen.

370. The FY 2003 Report to the President under Executive Order 12958 as amended on March 25, 2003 [Summary of FY 2003 Program Activity] ; Information Security Oversight Office. March 25, 2004. – Washington, D. C. [29 p.] [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/isoo/reports/2003-annual-report.pdf>. – Title from screen.

371. The FY 2004 Report to the President under Executive Order 12958 as amended on March 25, 2003 [Summary of FY 2004 Program Activity] ; Information Security Oversight Office. March 31, 2005. – Washington, D. C. [36 p.] [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/isoo/reports/2004-annual-report.pdf>. – Title from screen.

372. The FY 2005 Report to the President under Executive Order 12958 as amended on March 25, 2003 [Summary of FY 2005 Program Activity] ; Information Security Oversight Office. March 25, 2006. – Washington, D. C. [32 p.] [Electronic resource] // National Archives and Records

Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/isoo/reports/2005-annual-report.pdf>. – Title from screen.

373. The FY 2006 Report to the President under Executive Order 12958 as amended on March 25, 2003 [Summary of FY 2006 Program Activity.] ; Information Security Oversight Office. March 31, 2007. – Washington, D. C. [36 p.] [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/isoo/reports/2006-annual-report.pdf>. – Title from screen.

374. The FY 2007 Report to the President under Executive Order 12958 as amended on March 25, 2003 [Summary of FY 2007 Program Activity] ; Information Security Oversight Office. May 30, 2008. – Washington, D. C. [36 p.] [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/isoo/reports/2007-annual-report.pdf>. – Title from screen.

375. The FY 2008 Report to the President under Executive Order 12958 as amended on March 25, 2003 [Summary of FY 2008 Program Activity] ; Information Security Oversight Office. January 12, 2009. – Washington, D. C. [32 p.] [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/isoo/reports/2008-annual-report.pdf>. – Title from screen.

376. The FY 2009 Report to the President under Executive Order 12958 as amended on March 25, 2003 [Summary of FY 2009 Program Activity] ; Information Security Oversight Office. March 31, 2010. – Washington, D. C. [32 p.] [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/isoo/reports/2009-annual-report.pdf>. – Title from screen.

377. The FY 2010 Report to the President under Executive Order 113526 [Summary of FY 2010 Program Activity] ; Information Security Oversight Office. April 15, 2011. – Washington, D. C. [32 p.] [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/isoo/reports/2010-annual-report.pdf>. – Title from screen.

378. The New GRS. A Plan for Restructuring and Updating the General Records Schedules. September 2012. – Washington, D. C. : NARA, GRS Team, Records Management Services, Office of the Chief Records Officer, 2012. – 44 p.

379. The Open Government Partnership. National Action Plan for the United States of America. September 20, 2011 [Text]. – Washington, D. C., 2011. – 9 p.

380. The Strategic Information Resources Management Plan of the National Archives and Records Administration «Ready Access to Essential Evidence» [Electronic resource]. – September 1, 2006. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/plans-reports/info-resources/nara-irm-strategic-381.plan-2006.pdf>. – Title from screen.

382. The Strategic Information Resources Management Plan of the National Archives and Records Administration «Preserving the Past to Protect the Future» [Electronic resource]. – February 2008. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/plans-reports/info-resources/nara-irm-strategic-plan-2008.pdf>. – Title from screen.

383. The Strategic Information Resources Management Plan of the National Archives and Records Administration «Preserving the Past to Protect the Future» [Electronic resource]. – May 2012. – 32 p. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/plans-reports/info-resources/nara-irm-strategic-plan-2009.pdf>. – Title from screen.

384. Trust Fund Board Annual Report [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/plans-reports/trust-fund/index.html>. – Title from screen.

385. Tryon R. H. The South Carolina Archives: A Decade of Change and Program Development [Text] / Roy H. Tryon // American Archivist. – 1997, Spring. – Vol. 60. – № 2. – P. 166–183.

386. Underwood W. Advanced Decision Support for Archival Processing of Presidential Electronic Records: Final Scientific and Technical Report, September 22, 2006 – September 21, 2009 [Text] / William Underwood, Marlit Hayslett, Sheila Isbell, Sandra Laib, Sandra Sherrill, Matthew Underwood. – Atlanta, Georgia, 2009. – 37 p.

387. Veterans Operational Plan. 2011–2013 [Electronic resource]. – 28 p. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/plans-reports/strategic-plan/strategic-diversity/veterans.pdf>. – Title from screen.

Стандарти, інструкції

388. Checklist of Standards for Archival Description [Text] // *American Archivist*. – 1989, Fall. – Vol. 52. – № 4. – P. 478–490.

389. Design Principles. For Enhancements to EAD (December 2002) / Encoded Archival Description. Version 2002 [Electronic resource] // Library of Congress. – Mode of access: <http://www.loc.gov/ead/eaddesgn.html>. – Title from screen.

390. Development of the Encoded Archival Description DTD. Introduction / Encoded Archival Description. Version 2002 [Electronic resource] // Library of Congress. – Mode of access: <http://www.loc.gov/ead>. – Title from screen.

391. Digital Archives Specialist (DAS) Curriculum and Certificate Program [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/prof-education/das>. – Title from screen.

392. DoD 5015.02–STD RMA Design Criteria Standard [Electronic resource]. – Mode of access: <http://jitc.fhu.disa.mil/cgi/rma/standards.aspx>. – Title from screen.

393. Encoded Archival Context – Corporate Bodies, Persons, and Families [Electronic resource] // EAC-CPF – Staatsbibliothek zu Berlin. – Mode of access: <http://eac.staatsbibliothek-berlin.de/>. – Title from screen.

394. Expanding Acceptable Transfer Requirements: Transfer Instructions for Permanent Electronic Records [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/records-mgmt/initiatives/web-content-records.html>. – Title from screen.

395. Expanding Transfer Options for Electronic Records [Text] // *Federal Register*. – 2002, 30 December. – Vol. 67. – № 250. – P. 79517–79520.

396. Factors Affecting I/O performance when Accessing Large Arrays on HDF5's TeraGrid Cluster; Investigations into using HDF5 for product model data – B-Spline and Cartesian Point data in HDF5; Integration of HDF5 and the SRB for Object-level Data Access [Electronic resource]. – Mode of access: http://www.hdfgroup.org/projects/nara/nara_phase_2.html. – Title from screen.

397. General Records Schedules Transmittal № 22, April 19, 2010. Appendix 1: CFR and U. S. C. citation changes made in GRS, November 2009 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/records-mgmt/grs/grs-trs22.html>. – Title from screen.

398. Homeland Security Presidential Directive 12: Policy for a Common Identification Standard for Federal Employees and Contractors [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.dhs.gov/homeland-security-presidential-directive-12>. – Title from screen.

399. International Research on Permanent Authentic Records in Electronic Systems [Electronic resource] // *InterPARES*. – Mode of access: <http://www.interpares.org/>. – Title from screen.

400. International Standard ISO 15489-1 «Information and documentation – Records management. Part 1: General». – First edition 2001–09–15. – Printed in Switzerland. – 19 p.

401. Inventories and registers: a handbook of techniques and examples [Text]. – Society of American Archivists, Committee on Finding Aids, 1976. – 36 p.

402. ISAD(G) : General International Standard Archival Description [Text] // *Archivaria. The Journal of the Association of Canadian Archivists*. – 1992, Summer. – № 34 – P. 17–32.

403. ISO 14721:2012. Space data and information transfer systems. Open archival information system (OAIS). Reference model [Electronic resource] // ISO. – Mode of access: http://www.iso.org/iso/home/store/catalogue_tc/catalogue_detail.htm?csnumber=57284. – Title from screen.

404. Part 1220 Federal Records; General Subchapter B. Records Management [Electronic resource] // Code of Federal Regulations (CFR). NARA. November 2, 2009. – Mode of access: <http://preview.archives.gov/about/regulations/subchapter/b.html>. – Title from screen.

405. Part 1222 Creation and Maintenance of Federal Records. Subchapter B. Records Management [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/regulations/part-1222.html>. – Title from screen.
406. Part 1223 Managing Vital Records. Subchapter B. Records Management [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/regulations/part-1223.html>. – Title from screen.
407. Part 1225 «Scheduling Records». Subchapter B. Records Management [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/regulations/part-1225.html>. – Title from screen.
408. Part 1225.18, (b) i (c). «How do agencies request records disposition authority?» Scheduling Records. Subchapter B. Records Management [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/regulations/part-1225.html>. – Title from screen.
409. Part 1226 Implementing Disposition. Subchapter B. Records Management [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/regulations/part-1226.html>. – Title from screen.
410. [Part 1227 General Records Schedule [Electronic resource] // Code of Federal Regulations (CFR). NARA. November 2, 2009. – Mode of access: <http://preview.archives.gov/about/regulations/subchapter/b.html>. – Title from screen.
411. Part 1232 Transfer of Records to Records Storage Facilities. Subchapter B. Records Management [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/regulations/part-1232.html>. – Title from screen.
412. Part 1233 Transfer, Use, and Disposition of Records in a NARA Federal Records Center. Subchapter B. Records Management [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/regulations/part-1233.html>. – Title from screen.
413. Part 1236 Electronic Records Management. Subchapter B. Records Management [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/regulations/part-1236.html>. – Title from screen.
414. Part 1237. Audiovisual, Cartographic, and Related Records Management. Subchapter B. Records Management [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/regulations/part-1237.html>. – Title from screen.
415. Part 1238 Microforms Records Management. Subchapter B. Records Management [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/regulations/part-1238.html>. – Title from screen.
416. Part 1239 Program Assistance and Inspections. Subchapter B. Records Management [Electronic resource] // Code of Federal Regulations (CFR). NARA. November 2, 2009. – Mode of access: <http://preview.archives.gov/about/regulations/subchapter/b.html>. – Title from screen.
417. Part a-1232.10. Transfer of Records to Records Storage Facilities. Subchapter B. Records Management [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/regulations/part-1232.html>. – Title from screen.
418. Records disaster mitigation and recovery programs / Vital Records and Records Disaster Mitigation and Recovery: An Instructional Guide. 1999 Web Edition [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/records-mgmt/vital-records/#DisasterSteps>. – Title from screen.
419. Reference Model for an Open Archival Information System» (CCSDS 650.0-M-2) [Electronic resource] // CCSDS. – Mode of access: <http://public.ccsds.org/publications/archive/650x0m2.pdf>. – Title from screen.
420. Report of the Working Group on Standards for Archival Description. Archival Description Standards: Establishing a Process for Their Development and Implementation [Text] // American Archivist. – 1989, Fall. – Vol. 52. – № 4. – P. 431–537.
421. Rules of the Regents and Regulations of the Commissioner of Education. Part 185, Records of Public Corporations. Part 188, State Government Archives and Records Management. Part 189, Documentary Heritage Grants and Aid [Electronic resource] // The New York State Archives. –

Mode of access: http://www.archives.nysed.gov/a/policy_guidance/regulations.shtml. – Title from screen.

422. Sister M. Claude Lane, O. P., Memorial Award. Section XII: Fellows, Awards, and Scholarships. Governance Manual [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/governance/handbook/section12-lane>. – Title from screen.

423. Spotlight Award. Section XII: Fellows, Awards, and Scholarships. Governance Manual [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/governance/handbook/section12-spotlight>. – Title from screen.

424. Strategic Plan 2013–2018: Vision, Mission, Values, Goals, and Strategies. As Adopted by the SAA Council, May 16, 2013 [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: http://files.archivists.org/governance/strategicplan/2013–2018StrategicPlan_052013.pdf. – Title from screen.

425. Technical Subcommittee on Archival Facilities Guidelines [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://saa.archivists.org>. – Title from screen.

426. Technical Subcommittee on Describing Archives : A Content Standard (TS-DACS) [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://saa.archivists.org>. – Title from screen.

427. Technical Subcommittee on Encoded Archival Description (TS-EAD) [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://saa.archivists.org>. – Title from screen.

428. Vital Records and Records Disaster Mitigation and Recovery: An Instructional Guide. – 1999 Web Edition [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/records-mgmt/vital-records/#DisasterSteps>. – Title from screen.

429. Walch V. I. Standards for Archival Description: A Handbook: Information Systems, Data Exchange, Cataloging, Finding AIDS, Authority Control, Editing And Publis [Text] / Victoria Irons Walch, Marion Matters. – The Society of American Archivists, 1994. [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archivists.org/catalog/stds99/index.html>.

430. Working Group on Standards for Archival Description (WGSAD) [Introduction (P. 432–435) ; Report of the Working Group on Standards for Archival Description (P. 440–461) ; Recommendations of the Working Group on Standards for Archival Description (P. 462–477) ; Checklist of Standards for Archival Description (P. 478–492) ; List of Manuals Providing Guidance or Instruction on the Description of Archives and Manuscripts (P. 494–496) ; Select Bibliography on Standards for Archival Description (P. 498–502) ; Abstracts of Background Papers Prepared for the Second Meeting (P. 528–532) ; Members of the Working Group on Standards for Archival Description (P. 534–537)] // American Archivist. – 1989, Fall. – Vol. 52. – № 4.

Архівні документи, збірки документів та науково-довідковий апарат архівів

431. Athearn Frederic J. A Forgotten Kingdom : The Spanish Frontier in Colorado and New Mexico, 1540–1821. – Colorado : Bureau of Land Management, Cultural Resources Series, Number 29, 1989 [Electronic resource]. – Mode of access: http://www.nps.gov/history/history/online_books/blm/ut/29/contents.htm. – Title from screen.

432. Bentley Historical Library. University of Michigan. Claude Halstead Van Tyne papers (1885–1930), box 1 (1885–1923), folder 1–24.

433. Bixby William Keeney (1857–1931). Papers (1700–1931) [Electronic resource] // Missouri History Museum. – Mode of access: <http://collections.mohistory.org/archive/ARC:A0129>. – Title from screen.

434. Collection of the Rhode-Island Historical Society. Vol. 1. – Providence : Printed by John Miller, 1827. – 278 p.

435. Dale Morgan on the Mormons. Collected Works. Part I, 1939–1951 / edited, with introduction, by Richard L. Saunders // Kingdom in the West. The Mormons and the American frontier. – Vol. 14. – Norman : University of Oklahoma, 1963. – P. 27–44.

436. Durfee E. D. A Guide to the Henry Stevens, Sr. Collection at the Vermont State Archives [Text] / Eleazer D. Durfee, D. Gregory Sanford // Vermont State Archives [Without date]. – 162 p.
437. Finding Aid for the Philip M. Hamer Diary MS.0526 Special Collections online The University of Tennessee [Electronic resource]. – Mode of access: <http://dlc.lib.utk.edu/spc>. – Title from screen.
438. Francis Adrian Van Der Kemp, 1752–1829. An Autobiography together with extracts from his correspondence. Edited with an historical sketch by Helen Lincklaen Fairchild. – New York and London : G. P. Putnam's Sons, 1903. – 230 p.
439. Freedom Train Exhibit opens at the National Archives. Press Release № 50–2. September 16, 1949 // NARA, RG 64 «Records of the National Archives and Records Service», box 7. – P. 1–3.
440. Friedman Lara, Neal Kathi, Monahan Zac. Finding aid for Robert M. Warner Papers, 1958–1992 [Electronic resource] // University Archives and Records Program Bentley Historical Library University of Michigan. – Mode of access: <http://quod.lib.umich.edu/b/bhlead/umich-bhl-89405?rgn=main;view=text>. – Title from screen.
441. George C. Marshsall Foundation, Lexington, Virginia, № 6 Collas G. Harris, 1927–1966. Preface to collection. – P. 2–3.
442. George C. Marshsall Foundation, Lexington, Virginia, № 6 Collas G. Harris, 1927–1966, series 5 National archives, 1937–1952, series 5.1, box 17, folder 16 National Defense, 1945.
443. George C. Marshsall Foundation, Lexington, Virginia, № 6 Collas G. Harris, 1927–1966, series 5 National archives, 1937–1952, series 5.3, box 20, folders 20, Biographical information on K. Harris, 1934–1945, 1946–1952.
444. George C. Marshsall Foundation, Lexington, Virginia, № 6 Collas G. Harris, 1927–1966, series 5 National archives, 1937–1952, series 5.3, box 20, folders 21, Biographical information on K. Harris, 1934–1945, 1946–1952.
445. George C. Marshsall Foundation, Lexington, Virginia, № 6 Collas G. Harris, 1927–1966, series 5 National archives, 1937–1952, series 5.3, box 20, folders 22, Biographical information on K. Harris, 1934–1945, 1946–1952.
446. George W. Bush Presidential Library and Museum. 2943 SMU Boulevard, Dallas, TX 75205 72201 [Electronic resource]. – Mode of access: www.georgewbushlibrary.gov. – Title from screen.
447. Gerald R Ford Library. 1000 Beal Avenue. Ann Arbor, MI 48109 ; Gerald R. Ford Museum 303 Pearl Street NW. Grand Rapids, MI 49504–5353 [Electronic resource]. – Mode of access: www.fordlibrarymuseum.gov. – Title from screen.
448. Guide to Records of the National Archives [Text]. – Washington, D. C., NARA, 1948. – 684 p.
449. Guide to the Colonel Seymour J. Pomrenze (1916–2011) Papers undated, 1809–2008, bulk 1979–1999, P-933, Processed by Kevin Schlottmann as part of the Leon Levy Archival Processing Initiative, made possible by the Leon Levy Foundation / American Jewish Historical Society Center for Jewish History [Electronic resource] // Center for Jewish History • Archival Finding Aids. – Mode of access: <http://findingaids.cjh.org/?pID=1463157>. – Title from screen.
450. Guide to the Joshua Hill Foster papers MSS.0535 [Text] / University Libraries Division of Special Collections, The University of Alabama. – Tuscaloosa, Alabama. – 2009, November. – 17 p.
451. Hal Sayre papers, 1859–1925 [Electronic resource] // Archives, University of Colorado at Boulder Libraries. – Mode of access: <http://www.worldcat.org/oclc/68941500>. – Title from screen.
452. Hefner L. L. The WPA Historical Records Survey: A Guide to the Unpublished Inventories, Indexes, and Transcripts [Text] / Loretta L. Hefner. – Chicago : Society of American Archivists, 1980. – 42 p.
453. Herman Vandenburg Ames, 1865–1935, Papers, 1897–1935. University of Pennsylvania University Archives and Records Center [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.upenn.edu/faids/upt/upt50/ameshv.html>. – Title from screen.
454. Hurst R. A. Preface [Text] / Roger A. Hurst // Inventory of the County Archives of Indiana. Prepared by the Indiana Historical Records Survey, Division of Professional and Service Projects

Work Projects Administration. – № 87 «Warrick County (Boonville)». – Indianapolis, The Indiana Historical Historical Records Survey, 1940. – 378 p.

455. Indiana Historical Society. Manuscripts and Archives Department. Harlow Lindley Collection, 1790–1914. № 1948.0003. Finding aids [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.indianahistory.org/our-collections/collection-guides/harlow-lindley-collection-1790-1914.pdf>. – Title from screen.

456. Information control and propaganda: records of the Office of War Information. Part II. Office of Policy Coordination. Series A: Propaganda and Policy Directives for Overseas Programs, 1942–1945 ; Edited by David H. Culbert // A Guide to the Microfilm Edition of Research collections in the social history of communication. A microfilm project of University publications of America. General Editor Thomas Cripps. – 1986. – 104 p.

457. Jeannette Thurber Connor. Collection of Floridiana. Finding aid encoded by Library of Congress Manuscript Division, 2011. Washington, D. C., 2011 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://hdl.loc.gov/loc.mss/eadmss.ms011094>. – Title from screen.

458. Johnson J. O. Introduction to the Utah State Archives and Records Service [Text] / Jeffery Ogden Johnson // Mormon Americana: A Guide to Sources and Collections in the United States. – Provo, Utah BYU Studies, 1995. – 695 p.

459. Leland W. G. The archives of the federal Government [Text] / Waldo Gifford Leland // Records of the Columbia Historical Society. – Washington, D. C. : Historical Society of Washington, D. C., 1908. – Vol. 11. – P. 71–100.

460. Minnesota Historical Society. P. 1494. Buck, Solon Justus, 1884–1962. Papers, 1902–1935, 1960. Biographical Sketch.

461. Moore Jacob Bailey, 1797–1853. Jacob Bailey Moore papers: Guide. – Houghton Library, Harvard College Library. – Call No. : MS Am 800.51. [Electronic resource] // Harvard University Library. Online Archival Search Information System. – Mode of access: <http://oasis.lib.harvard.edu/oasis/deliver/~hou01615>. – Title from screen.

462. Morris R. C. Collections of the Wyoming Historical Society. Vol. I [Text] / Robert C. Morris. – Cheyenne, Wyoming : The Wyoming Historical Society, 1897. – 213 p.

463. Morton Michelle, Salta Marie. Finding Aid to the Documents Pertaining to the Adjudication of Private Land Claims in California, circa 1852–1904 [Electronic resource] // The Bancroft Library University of California, Berkeley. – Mode of access: http://www.oac.cdlib.org/findaid/ark:/13030/hb109nb422/entire_text/. – Title from screen.

464. Mulligan T. P. World War II: Guide to Records Relating to U. S. Military Participation [Text] / Timothy P. Mulligan. – Washington, D. C., NARA, 2008. – Vol. 1. – 172 p. ; – Vol. 2. – 1088 p.

465. National Archives and Records Administration. Record Group 393 (1817–1940. Records of United States Army Continental Commands, 1821–1920) / Matchette B. Robert. Guide to Federal Records in the National Archives of the United States. – 1995 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/research/guide-fed-records/about.html>.

466. National Archives and Records Administration. Record Group 49 (1685–1993 (documents for the period 1770–1982). Records of the Bureau of Land Management / Matchette B. Robert. Guide to Federal Records in the National Archives of the United States. – 1995.

467. New Jersey Historical Society. Manuscript Group 941, John Cruger (fl. 1713–1715) and Elias Neau (fl. 1713–1715) / William A. Whitehead (1810–1884). Folders 1–7.

468. Pennsylvania Constitution. September 28, 1776 [Text] / Record Group 26: Records of the Department of State, Basic Documents. 17 pages, bound. 18 3/4" × 15 1/2".

469. Raymond Andrews papers, 1947–1992 (bulk 1971–1991) [Electronic resource] // Emory Libraries and Information Technology. – Mode of access: <http://findingaids.library.emory.edu/documents/andrewsraymond673/>. – Title from screen.

470. Sampson, Francis Asbury (1842–1918), Collection, 1796–1958. C 3813 [Electronic resource] // The State Historical Society of Missouri. – Mode of access: <http://shs.umsystem.edu/manuscripts/invent/3813.pdf>. – P. 1–2. – Title from screen.

471. Shambaugh Family Papers. RG 99.0152. Collection Dates: 1880-s-1953 [Electronic resource]. – Mode of access: http://www.lib.uiowa.edu/spec-coll/archives/guides/shambaugh/shambaugh_family.htm. – Title from screen.
472. South Carolina Archives. Robert W. Gibbes Collection of Revolutionary War Manuscripts, 1773–1820. Call number : S 213089. Finding aid [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archivesindex.sc.gov/onlinearchives/Terms/Series/SeriesDescriptions/S213089.html>. – Title from screen.
473. Sparks, Jared, 1789–1866. Papers of Jared Sparks : an inventory [Electronic resource] // Harvard University Archives. OASIS. Online Archival Search Information System. – Mode of access: <http://oasis.lib.harvard.edu/oasis/deliver/~hua13005>. – Title from screen.
474. Special Collection Library University of Michigan. Vernon D. Tate Personal and Professional Papers, 1929–1989, Series C Speeches and Writings (1933–1973), box C2, folder 4 Microphotography in War time.
475. Special Collection Library University of Michigan. Vernon D. Tate Personal and Professional Papers, 1929–1989, Series C Speeches and Writings (1933–1973), box C3, folder 21 Speeches and Broadcasts Vernon Tate, 1933–1973.
476. Special Collection Library University of Michigan. Vernon D. Tate Personal and Professional Papers, 1929–1989, Series C Speeches and Writings (1933–1973), box C1, folders 1 Lists of Vernon Tate Publications.
477. Special Collections and Archives Division, U. S. Military Academy Library, 758 Cullum Road, West Point, New York 10996–171 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.library.usma.edu>. – Title from screen.
478. Stevens H. An Analytical Index to the Colonial Documents of New Jersey in the State Paper Office in England. Edited by William Adee Whitehead [Text] / H. Stevens. New York : Published for the Society D. Appleton and Company, 1858 // Collections of New Jersey Historical Society. – Vol. 5. – Newark, N. J. : Published by the Society, 1858. – 504 p.
479. Theodore F. Dwight Papers, 1668–1915. Guide to the Collection [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.masshist.org/findingaids/doc.cfm?fa=fa0230>. – Title from screen.
480. Twitchell R. E. The Spanish archives of New Mexico [Text] / Ralph Emerson Twitchell. – New foreword by Estevan Rael-Gálvez ; with a preface by Richard Melzer. Originally published : Cedar Rapids : Torch Press, 1914. Facsimile of original 1914 edition. – Santa Fe : Sunstone Press, 2008. – 620 p.
481. Tyne C. H. Guide to the Archives of the Government of the United States in Washington [Text] / Claude Halstead Van Tyne, Waldo Gifford Leland ; Second edition. – Washington, D. C. : Carnegie Institution, 1907. – 327 p.
482. University of Notre Dame Archives. – Diocese of Louisiana and the Floridas (1576–1803). – V-1-a D. S. Copy (Spanish). 1797 July 11. «Penalver names Francisco Brutin as archivist for the diocese of New Orleans, knowing that he has the necessary qualifications. By this document he receives the power and faculties required for the fulfillment of his duties. Father Isidro Quintero signs also as a secretary»; University of Notre Dame Archives. – Diocese of Louisiana and the Floridas (1576–1803). – V-1-a D. S. Copies 2 pp. 4 to. (Spanish). 1797 July 11. «Brutin appears before Penalver and swears that he will faithfully discharge his duties as archivist».
483. University of Notre Dame Archives. – Diocese of Louisiana and the Floridas (1576–1803). – V-3-j D. S. (Spanish) 3 pp. folio. 1802 June 21. «Hassett grants the dispensation and necessary notice is to be given to the pastor of the (Cathedral). Fran(cis)co Bermudes acts as secretary».
484. Wyoming. A Guide to its History and People [Text] / Compiled by Workers of the Writers' Program of the Works Progress Administration in the State of Wyoming. – Fifth printing, 1956. – 555 p.
485. Proprietary Records of South Carolina. Edited by Susan Baldwin, Harriott Cheves Leland. – Charleston: Published by the History Press, 2007. – Vol. 1. – 184 p.

Документи міжнародних організацій

486. International Council on Archives and UNESCO Meetings, September and November, 1986 [Text] // *American Archivist*. – 1987, Spring. – Vol. 50. – № 2. – P. 262–264.

487. Resolutions, Recommendations and Wishes of the Extraordinary International Archives Congress held in Washington, May 9–13, 1966 // *Archivum. Revue Internationale des Archives* publiée avec le concours financier de l'UNESCO et sous les auspices du Conseil International des Archives. Actes du Congrès International extraordinaire des Archives (Washington, 9–13 mai 1966) – Vol. XVI (1966). – Paris : Presses Universitaires de France, 1969. – P. 233–237.

**Документи, підготовлені дослідницькою службою
Бібліотеки Конгресу США для членів Конгресу США**

488. Ginsberg W. R. Access to Government Information In the United States [Text] / Wendy R. Ginsberg // Congressional Research Service Report for Congress prepared for Members and Committees of Congress. August 31, 2009. – Library of Congress, Washington, D. C. – 8 p.

489. Kosar Kevin R. Security Classification Policy and Procedure: EO 12958, as Amended. CRS Report for Congress, June 4, 2009 (Prepared for Members and Committees of Congress) [Electronic resource] // Federation of American Scientists. – Mode of access: <http://www.fas.org/sgp/crs/secretcy/R41528.pdf>. – Title from screen.

490. Kosar K. R. Classified Information Policy and Executive Order 13526 / Congressional Research Service Report for Congress. December 10, 2010 [Electronic resource] // Federation of American Scientists. – Mode of access: <http://www.fas.org/sgp/crs/secretcy/R41528.pdf>. – Title from screen.

491. Kumar M. J. Executive Order 13233 Further Implementation of the Presidential Records Act [Text] / Martha J. Kumar // *Presidential Studies Quarterly*. Center for the Study of the Presidency and Congress. – 2002, March. – Vol. 32. – № 1. – P. 194–209.

492. Secrecy in the Bush Administration [Text] / United States House of Representatives Committee on Government Reform ; Minority Staff Special Investigations Division [For Waxman H. A.]. – 2004, September 14. – Washington D. C. – 81 p.

**Праці американських учених, архівістів з історії архівів
та архівної справи**

493. A Brief History of NAGARA [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.nagara.org/displaycommon.cfm?an=1>. – Title from screen.

494. A Glossary of Archival and Records Terminology [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/glossary>. – Title from screen.

495. A Historical Sketch of the Louisiana State Archives [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.sos.la.gov/HistoricalResources/LearnAboutTheArchives/Pages/default.aspx>. – Title from screen.

496. A History of Maryland Historical Society, 1844–2006 [Text] // *Maryland Historical Magazine*. – 2006, Winter. – Vol. 101. – № 4. – P. 401–516.

497. A New Home for Nebraska History. The R Street Building / Here Open to All is the History of This People : 125 Years of the Nebraska State Historical Society [Electronic resource]. – Mode of access: <http://nebraskahistory.org/sites/mnh/125th/newhome.htm>. – Title from screen.

498. *Abishegan J.* Datuk Zakiah Hanum [Text] / Joanna Abishegan // *Sunday Style*. *New Sunday Times*. – 1993, March 14. – P. 5.

499. About the Council of State Archivists [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.statearchivists.org/about.htm>. – Title from screen.

500. About the Delaware Public Archives [Electronic resource]. – Mode of access: <http://archives.delaware.gov/aboutagency.shtml>. – Title from screen.

501. About the Illinois State Archives [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.cyberdriveillinois.com/departments/archives/about.html>. – Title from screen.

502. About the Missouri State Archives – St. Louis [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.sos.mo.gov/archives/resources/msastl/>. – Title from screen.
503. About the State Archives // Connecticut State Library [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.cslib.org/archives/about.htm>. – Title from screen.
504. About the Vermont State Archives and Records Administration (VSARA) [Electronic resource]. – Mode of access: <http://vermont-archives.org/about/>. – Title from screen.
505. Abraham T. Oliver W. Holmes Revisited: Levels of Arrangement and Description in Practice [Text] / Terry Abraham // American Archivist. – 1991, Summer. – Vol. 54. – № 3. – P. 370–377.
506. Adams C. S. Prospectus [Text] / Chas S. Adams // Publications of The Florida Historical Society. Quarterly. – 1908, April. – Vol. 1. – № 1. – P. 3–4.
507. Affholter D. P. Probability Sampling in Archives. Paper presented at the forty-seventh annual meeting of the Society of American Archivists, Minneapolis, Minnesota (1983, October) [Text] / Dennis P. Affholter / Young Julia Marks. Annotated Bibliography on Appraisal // American Archivist. – 1985, Spring. – Vol. 48. – № 2. – P. 190–191.
508. Aikin J. Preparing for a national emergency: the Committee on Conservation of Cultural Resources, 1939–1944 [Text] / Jane Aikin // Library Quarterly. – 2007, July. – Vol. 77. – № 3. – P. 257–286.
509. Alldredge E. O. The Federal Records Center, St. Louis: Personnel Files and Fiscal Records [Text] / Everett O. Alldredge // American Archivist. – 1955, April. – Vol. 18. – № 2. – P. 111–122.
510. Allen Johnson, 1909–1910 [Text] // Named professorships at Bowdoin college. Bowdoin College Bulletin. – Maine, Brunswick, 1976. – P. 43–44.
511. Aloufi Z. Appraisal at the Municipal Archives in Israel [Text] / Zohar Aloufi. – Atlanti ; Trieste, 2008. – Vol. 18. – P. 287–295.
512. Alsberg P. The Israel State Archives [Text] / Paul Alsberg // Guides to the archives in Israel. Vol. 1. – Jerusalem : Israel Archives Association, 1991. – 106 p.
513. Alsberg P. The Israel State Archives [Text] / Paul Alsberg // Archivaria. – 1978, Winter. – № 7. – P. 70–75.
514. Alsberg P. The Israel State Archives as a source for the history of Palestine during the period of Ottoman rule [Text] / Paul Alsberg // Studies on Palestine during the Ottoman Period / Ed. by Moshe Ma'oz. – Jerusalem : Magnes Press, 1975. – 582 p.
515. Altermatt R. Hidden Collections within Hidden Collections: Providing Access to Printed Ephemera [Text] / Rebecca Altermatt, Adrien Hilton // American Archivist. – 2012, Spring–Summer. – Vol. 75. – № 1. – P. 171–194.
516. American Archives Month: The Power of Collaboration [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/initiatives/american-archives-month>. – Title from screen.
517. Anderson R. B. Biographical Sketch of Lyman C. Draper, LL.D. Secretary of the State Historical Society of Wisconsin [Text] / Rasmus B. Anderson. – Cincinnati : Peter G. Thomson, Printer, 1881. – P. 5–31.
518. Andrews C. M. American Colonial History in British Archives [Text] / C. M. Andrews // American Historical Review. – 1905, January. – Vol. 10. – № 2. – P. 325–349.
519. Angel H. E. Archival Janus: The Records Center [Text] / Herbert E. Angel // American Archivist. – 1968, January. – Vol. 31. – № 1. – P. 5–12.
520. Angel H. E. Archives in Developing Countries : Iran as a Case Study [Text] / Herbert E. Angel // American Archivist. – 1972, April. – Vol. 35. – № 2. – P. 173–181.
521. Angel H. E. Emmett Joseph Leahy 1910–1964 [Text] / Herbert E. Angel // American Archivist. – 1964, October. – Vol. 27. – № 4. – P. 507–509.
522. Angel H. E. Federal Records Management Since the Hoover Commission Report [Text] / Herbert E. Angel // American Archivist. – 1953, January. – Vol. 16. – № 1. – P. 13–26.
523. Archives Becomes Independent [Text] // Abbey Newsletter. – 1984, December. – Vol. 8. – № 6.

524. Aronsson P. Appraisal of Twentieth-Century Congressional Collections [Text] / Patricia Aronsson / Archival Choices : Managing the Historical Record in an Age of Abundance ; Edited by Nancy E. Peace. – Lexington, Mass. D. C. Heath, 1984. – P. 81–104.
525. Atherton J. The Contribution of Archivaria to the Development of the Canadian Archival Profession [Text] / Jay Atherton // American Archivist. – 1994, Spring. – Vol. 57. – № 2. – P. 270–277.
526. Bagley B. C. Washington Activities in History [Text] / Clarence B. Bagley // The Quarterly of the Oregon Historical Society. – March, 1905 – December, 1905. – Vol. VI.– Salem, Oregon, 1905. – P. 411–416.
527. Bahmer R. H. The Archival Function in the States [Text] / Robert H. Bahmer // American Archivist. – 1959, April. – Vol. 22. – № 2. – P. 203–209.
528. Bain W. G. State Archival Law: A Content Analysis [Text] / George W. Bain // American Archivist. – 1983, Spring. – Vol. 46. – № 2. – P. 158–174.
529. Baird L. Alaska. The Last Frontier [Текст] / Lori Baird, Marcel Brousseau, Amber Rose / Fifty States. Every Question Answered. – New York : Metro Books, 2008. – P. 336–341.
530. Baird L. Arkansas. The Natural State [Text] / Lori Baird, Marcel Brousseau, Amber Rose / Fifty States. Every Question Answered. – New York : Metro Books, 2008. – P. 162–163.
531. Baird L. Hawaii. The Aloha State [Text] / Lori Baird, Marcel Brousseau, Amber Rose / Fifty States. Every Question Answered. – New York : Metro Books, 2008. – P. 342–347.
532. Baird L. Illinois. Land of Lincoln [Text] / Lori Baird, Marcel Brousseau, Amber Rose / Fifty States. Every Question Answered. – New York : Metro Books, 2008. – P. 206– 213.
533. Baird L. Indiana. The Hoosier State [Text] / Lori Baird, Marcel Brousseau, Amber Rose / Fifty States. Every Question Answered. – New York : Metro Books, 2008. – P. 200–205.
534. Baird L. Kentucky. The Bluegrass State. Tennessee. The Volunteer State. Mississippi. The Magnolia State. Alabama. The Heart of Dixie / Lori Baird, Marcel Brousseau, Amber Rose / Fifty States. Every Question Answered . – New York : Metro Books, 2008. – P. 112–113, 124–125, 142–143, 148–149.
535. Baird L. Michigan. The Wolverine State / Lori Baird, Marcel Brousseau, Amber Rose / Fifty States. Every Question Answered. – New York : Metro Books, 2008. – P. 188–193.
536. Baird L. Minnesota. Land of 10000 lakes. North Dakota. Peace Garden State. South Dakota. The Mount Rushmore State. Iowa. The Hawkeye State. Nebraska. The Cornhusker State. Missouri. The Show Me State. Kansas. The Sunflower State [Text] / Lori Baird, Marcel Brousseau, Amber Rose / Fifty States. Every question answered. – New York : Metro Books, 2008. – P. 224–225, 230–231, 236–237, 242–243, 248–249, 254–255, 260–261.
537. Baird L. Ohio. The Buckeye State [Text] / Lori Baird, Marcel Brousseau, Amber Rose / Fifty States. Every Question Answered. – New York : Metro Books, 2008. – P. 194–199.
538. Baird L. Oregon. The Beaver State [Text] / Baird Lori, Brousseau Marcel, Rose Amber / Fifty States. Every Question Answered. – New York : Metro Books, 2008. – P. 322–327.
539. Baird L. Wisconsin. The Badger State / Lori Baird, Marcel Brousseau, Amber Rose / Fifty States. Every Question Answered. – New York : Metro Books, 2008. – P. 214–219.
540. Baldacci David. The Library of Virginia: Virginia's Collective Experience [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.lva.virginia.gov/about/default.asp>. – Title from screen.
541. Baldwin C. C. Notice of Historical and Pioneer Societies in Ohio [Text] / C. C. Baldwin // Western Reserve and Northern Ohio Historical Society. – Cleveland. – 1875, July. – № 27. – 7 p.
542. Bancroft H. H. History of Arisona and New Mexico, 1530–1888 [Text] / Hubert Howe Bancroft. – San Francisco : The History Company, Publishers, 1889. – Vol. XVII. – 829 p.
543. Bancroft H. H. History of Nevada, Colorado and Wyoming, 1540–1888 [Text] / Hubert Howe Bancroft. – San Francisco : The History Company, Publishers, 1890. – Vol. XXV. – 828 p.
544. Bancroft H. H. History of Utah, 1540–1886 [Text] / Hubert Howe Bancroft. – San Francisco : The History Company, Publishers, 1889. Vol. XXVI. – 808 p.
545. Bancroft H. H. History of Washington, Idaho and Montana, 1845–1889 [Text] / Hubert Howe Bancroft. – San Francisco : The History Company, Publishers, 1890. – Vol. XXXI. – 836 p.

546. Bandurraga P. L. The Beginnings of Eight Dacades of Historical Work in Nevada [Text] / Peter L. Bandurraga // Nevada Historical Society Quarterly. – 1984, Fall. – Vol. XXVII. – № 3. – P. 207–208.
547. Barker E. C. Lester Gladstone Bugbee [Electronic resource] / Texas State Historical Association : [Handbook of Texas Online]. – Mode of access: <http://www.tshaonline.org/handbook/online/articles/fbu15>. – Title from screen.
548. Barker E. C. Lester Gladstone Bugbee: teacher and historian [Text] / Eugene C. Barker // The Southwestern Historical Quarterly. – 1945, July. – Vol. XLIX. – № 1. – P. 1–32.
549. Barnard H. An Account of the Connecticut Historical Society [Text] / Henry Barnard // Journal of the American Education Society. American Quarterly Register. – American Education Society. – 1840, November. – Vol. XIII. – № 2. – P. 284–292.
550. Barrese E. F. Luther Harris Evans [Text] / Edward F. Barrese // American Archivist. – 1982, Fall. – Vol. 45. – № 45. – P. 514–515.
551. Barrow W. J. Black Writing Ink of the Colonial Period [Text] / William J. Barrow // American Archivist. – 1948, October. – Vol. 11. – № 4. – P. 291–307.
552. Barrow W. J. Restoration Methods [Text] / William J. Barrow // American Archivist. – 1943, July. – Vol. 6. – № 3. – P. 151–154.
553. Bartlett I. S. History of Wyoming. Vol. 1 [Text] / I. S. Bartlett. – Chicago : The S. J. Clarke Publishing Company, 1918. – P. 124–133, 161–185, 213–224, 325–339, 352–411.
554. Bartlett I. S. The Louisiana Purchase [Text] / I. S. Bartlett. History of Wyoming. – Vol. I. – Chicago : The S. J. Clarke Publishing Company, 1918. – P. 84–92.
555. Bartlett R. Remarks and Documents Relating to the Preservation and Keeping of Public Archives [Text] / Richard Bartlett. – Concord : Printed by ASA M'Farland, 1837. – 72 p.
556. Bastian J. A. Flowers for Homestead: A Case Study in Archives and Collective Memory [Text] / Jeannette A. Bastian // American Archivist. – 2009, Spring-Summer. – Vol. 72. – № 1. – P. 113–132.
557. Bauer P. G. Records Management in the National Recovery Administration [Text] / Philip G. Bauer // Records administration studies. – Washington, D. C. : NARA, 1942, December. – 7 p.
558. Bauer P. G. The appraisal of current and recent records [Text] / Philip G. Bauer // Staff information circulars. – Washington, D. C. : NARA, 1946. – Vol. 13. – 25 p.
559. Baumann R. M. Samuel Hazard: Editor and Archivist for the Keystone State [Text] / Roland M. Baumann // The Pennsylvania Magazine of History and Biography. – 1983, April. – Vol. 107. – № 2. – P. 195–216.
560. Baumann R. M. The Administration of Access to Confidential Records in State Archives: Common Practices and the Need for a Model Law [Text] / Roland M. Baumann // American Archivist. – 1986, Fall. – Vol. 49. – № 4. – P. 349–369.
561. Bearman David. Virtual Archives. ICA Meeting, September 1996, Beijing [Electronic resource]. – Mode of access: <http://web.archive.org/web/20001022231601/www.sis.pitt.edu/~nhprc/prog6.html>. – Title from screen.
562. Bearman D. Archives and Manuscript Control with Bibliographic Utilities: Challenges and Opportunities [Text] / David Bearman // American Archivist. – 1989, Winter. – Vol. 52. – № 1. – P. 26–39.
563. Bearman D. Automated Access to Archival Information: Assessing Systems [Text] / David Bearman // American Archivist. – 1979, April. – Vol. 42. – № 2. – P. 179–190.
564. Bearman D. Documenting Documentation [Text] / David Bearman // Archivaria. The Journal of the Association of Canadian Archivists. – 1992, Summer. – № 34. – P. 33–49.
565. Bearman D. The Implications of Armstrong v. Executive of the President for the Archival Management of Electronic Records [Text] / David Bearman // American Archivist. – 1993, Fall. – Vol. 56. – № 4. – P. 674–689.
566. Bearman D., Trant J. Authenticity of Digital Resources: Towards a Statement of Requirements in the Research Process // D-Lib Magazine. 1998, June. – № 6 [Electronic resource] // D-Lib

- Magazine. The Magazine of Digital Library Research. – Mode of access: <http://www.dlib.org/dlib/june98/06bearman.html>. – Title from screen.
567. Behrnd-Klodt M. L. Navigating Legal Issues in Archives [Text] / Menzi L. Behrnd-Klodt. – Chicago : Society of American Archivists, 2008. – 329 p.
568. Bellardo Lewis. Preserving Our Federal Heritage in the Digital Era: What is NARA's Role in Creating the Government's Digital Archive? [Electronic resource] // Presentation at Federal Library and Information Center Committee Forum on Preserving Electronic Record. – March 27, 2001. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/speeches/03-27-01.html>. – Title from screen.
569. Benedict K. Invitation to a Bonfire: Reappraisal and Deaccessioning of Records as Collection Management Tools in an Archives – A Reply to Leonard Rapport [Text] / Karen Benedict // American Archivist. – 1984, Winter. – Vol. 47. – № 1. – P. 43–49.
570. Benedon W. The Records Center – A Proven Concept [Text] / W. Benedon // The International Records Management Journal. – 1988, July. – Vol. 4. – № 3. – P. 3–12.
571. Benson J. F. Ages of the Law : A Brief Legal History. Part I – 1803 to 1860 [Text] / Joseph Fred Benson // Journal of the Missouri Bar. – 2012, January-February. – № 25. – P. 24–30.
572. Berner R. C. Archival Theory and Practice in the United States: A Historical Analysis [Text] / Richard C. Berner. – Seattle : University of Washington, 1983. – 240 p.
573. Berner R. C. Arrangement and Description: Some Historical Observations [Text] / Richard C. Berner // American Archivist. – 1978, April. – Vol. 41. – № 2. – P. 169–181.
574. Berner R. C. Principles of Archival Inventory Construction [Text] / Richard C. Berner, Uli Haller // American Archivist. – 1984, Spring. – Vol. 47. – № 2. – P. 134–155.
575. Berthel M. W. The Minnesota Historical Society: Highlights of a Century [Text] / Mary W. Berthel, Harold D. Cater // Minnesota History. – 1949, December. – Vol. 30. – P. 293–330.
576. Berwick W. Repairing and Binding on Archives [Text] / W. Berwick // Annual Report of the American Historical Association for the year 1916 : in two volumes. – Washington, 1919. – Vol. I. – P. 154–161.
577. Beschloss M. Records of our national life: American history at the National Archives [Text] / Michael Beschloss, Maureen MacDonald. – Washington, D. C. : The Foundation for the National Archives, 2009. – 320 p.
578. Bickford C. P. The Connecticut Historical Society 1825–1975: A Brief Illustrated History [Text] / Christopher P. Bickford. – Hartford : Connecticut Historical Society, 1975. – 89 p.
579. Biographical Sketches of Representative Citizens of the Commonwealth Massachusetts. – Boston, M. A. : Graves and Steinbarger, 1901 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://genealogytrails.com/mass/wmolin.html>. – Title from screen.
580. Biography/History. Society of American Archivists Records, 1935–[ongoing] / Archival Resources in Wisconsin: Descriptive Finding Aids [Electronic resource] // University of Wisconsin Digital Collections. Archival Resources in Wisconsin: Descriptive Finding Aids. – Mode of access: <http://digicoll.library.wisc.edu/cgi/f/findaid/findaid-idx?c=wiarchives;view=reslist;subview=standard;didno=uw-mil-uwmmss0172;focusrgn=bioghist;cc=wiarchives;byte=24341718>. – Title from screen.
581. Birdsall W. F. The Two Sides of the Desk: The Archivist and the Historian, 1909–1935 [Text] / William F. Birdsall // American Archivist. – 1975, April. – Vol. 38. – № 2. – P. 159–173.
582. Blackburn L. Bob. Battle Cry for History : The First Century of the Oklahoma Historical Society [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.okhistory.org/about/battlecry>. – Title from screen.
583. Blegen T. C. Solon Justus Buck – Scholar-Administrator [Text] / Theodore C. Blegen // American Archivist. – 1960, July. – Vol. 23. – № 3. – P. 259–262.
584. Blondo R. Historic Murals Conservation at National Archives Building [Text] / Richard Blondo // Prologue. – 2003, Spring. – Vol. 35. – № 1.
585. Blouin F. X. Remembering Robert M. Warner [Electronic resource] // Bentley Historical Library University of Michigan. – Mode of access: <http://bentley.umich.edu/general/warner.php>. – Title from screen.

586. Blouin F. X. The Two Dimensions of Professional Service: A Reflection on the Life of Robert M. Warner [Text] / Francis X. Blouin // *American Archivist*. – 2007, Fall-Winter. – Vol. 70. – № 2. – P. 401–409.
587. Blouin F. X., Bellardo Lew. Robert Warner [Electronic resource] // *American Historical Association*. – Mode of access: <http://www.historians.org/perspectives/issues/2007/0709/0709mem3.cfm>. – Title from screen.
588. Blouin F. X., Jr. A New Perspective on the Appraisal of Business Records: A Review [Text] / Francis X. Blouin, Jr. // *American Archivist*. – 1979, July. – Vol. 42. – № 3. – P. 312–320.
589. Blouin F. X., Jr. An Agenda for the Appraisal of Business Records [Text] / Francis X. Blouin, Jr. / *Archival Choices : Managing the Historical Record in an Age of Abundance* ; Edited by Nancy E. Peace. – Lexington, Mass. : D. C. Heath, 1984. – P. 61–80.
590. Bogart E. L. The Industrial State, 1870–1893 [Text] / Ernest Ludlow Bogart, Charles Manfred Thompson // *The Centennial History of Illinois*. Vol. 4. – Springfield : Illinois Centennial Commission, 1920. – 553 p.
591. Boles F. Et Tu Schellenberg? Thoughts on the Dagger of American Appraisal Theory [Text] / Frank Boles, Mark A. Greene // *American Archivist*. – 1996, Summer. – Vol. 59. – № 3. – P. 298–310.
592. Boles F. Exploring the Black Box: The Appraisal of University Administrative Records [Text] / Frank Boles, Julia Marks Young // *American Archivist*. – 1985, Spring. – Vol. 48. – № 2. – P. 121–140.
593. Boles F. Mix Two Parts Interest to One Part Information and Appraise Until Done: Understanding Contemporary Record Selection Processes [Text] / Frank Boles // *American Archivist*. – 1987, Summer. – Vol. 50. – № 3. – P. 356–368.
594. Boles F. Sampling in Archives [Text] / Frank Boles // *American Archivist*. – 1981, Spring. – Vol. 44. – № 2. – P. 125–130.
595. Born L. K. International Cooperation to Preserve Historical Source Materials [Text] / Lester K. Born // *American Archivist*. – 1952, July. – Vol. 15. – № 3. – P. 219–230.
596. Bowie C. W. The Wisconsin Historical Records Survey, Then and Now [Text] / Chester W. Bowie // *American Archivist*. – 1974, April. – Vol. 37. – № 2. – P. 247–261.
597. Boyd J P. Philip May Hamer, 1891–1971. In Memoriam [Text] / Julian P. Boyd // *American Archivist*. – 1971, July. – Vol. 34. – № 3. – P. 285–287.
598. Boyd J. P. In Memoriam. Philip May Hamer (1891–1971) [Text] / Julian P. Boyd // *American Archivist*. – 1971, July. – Vol. 34. – № 3. – P. 285–287.
599. Bradcher J. G. The FBI records appraisal [Text] / James Gregory Bradcher // *Midwestern Archivist (Archival Issues)* / University of Wisconsin ; Midwest Archives Conference, 1988. – Vol. 13. – № 2. – P. 51–66.
600. Bradsher G. Longest-Serving Archivist Wayne Grover Steered Agency during Critical Years [Text] / Greg Bradsher // *Prologue*. – 2009, Winter. – Vol. 41. – № 4.
601. Bradsher G. Remembering Leonard A. Rapport (1913–2008) National Archives [Electronic resource] // *National Archives*. Guest Blogger on April 29, 2013. – Mode of access: <http://blogs.archives.gov/TextMessage/2013/04/29/remembering-leonard-a-rapport-1913-2008/> ; <http://blogs.archives.gov/TextMessage/2013/04/30/remembering-leonard-a-rapport-1913-2008-continued/>. – Title from screen.
602. Brooks G. R. The First Century of the Missouri Historical Society [Text] / George R. Brooks // *Bulletin of the Missouri Historical Society*. – 1966, April. – Vol. 22. – P. 273–301.
603. Brooks P. C. Archival Heritage Meets Modern Records in Panama [Text] / Philip C. Brooks // *American Archivist*. – 1955, April. – Vol. 18. – № 2. – P. 158–159.
604. Brooks P. C. Christopher Crittenden, 1902–1969 [Text] / Philip C. Brook // *American Archivist*. – 1970, January. – Vol. 33. – № 1. – P. 80–81.
605. Brooks P. C. Proceedings of the Society's 25th Anniversary Luncheon [Text] / Philip C. Brooks // *American Archivists*. – 1962, April. – Vol. 25. – № 2. – P. 227–291.

606. Brooks P. C. The First Decade of the Society of American Archivists [Text] / Philip C. Brooks // *American Archivist*. – 1947, April. – Vol. 10. – № 2. – P. 115–128.
607. Brooks P. C. The Harry S. Truman Library – Plans and Reality [Text] / Philip C. Brooks // *American Archivist*. – 1962, July. – Vol. 25. – № 1. – P. 25–37.
608. Brooks P. C. The selection of records for preservation [Text] / Philip C. Brooks // *The American Archivist*. – 1940, October. – Vol. 3. – № 4. – P. 221–234.
609. Brooks P. C. Wayne C. Grover, 1906–1970 [Text] / Philip C. Brooks // *American Archivist*. – 1970, July. – Vol. 33. – № 3. – P. 282–284.
610. Bryan C. F. Virginia [Text] / Charles F. Bryan / Jones H. G. Historical Consciousness in the Early Republic. The Origins of State Historical Societies, Museums, and Collections, 1791–1861. – Chapel Hill : North Caroliniana Society, Inc. and North Carolina Collection, 1995. – P. 79–91.
611. Bryan M. G. Comparative study of State and U.S. territorial laws governing archives [Text] / Mary Givens Bryan. – Society of American Archivists, 1956. – 147 p.
612. Bryan M. G. Recent Archival Developments in Georgia [Text] / Mary Givens Bryan // *American Archivist*. – 1953, January. – Vol. 16. – № 1. – P. 55–59.
613. Bryan M. G. Recent State Archival Legislation [Text] / Mary Givens Bryan // *American Archivist*. – 1956, January. – Vol. 19. – № 1. – P. 63–67.
614. Bryan M. G. Trends of Organization in State Archives [Text] / Mary Givens Bryan // *American Archivist*. – 1958, January. – Vol. 21. – № 1. – P. 31–42.
615. Buck S. J. The Training of American Archivists [Text] / Solon J. Buck // *American Archivist*. – 1941, April. – Vol. 4. – № 2. – P. 84–90.
616. Bulletin of the Bureau of Rolls and Library of the Department of State. – Washington : Department of State, 1903. – 1903, June. – № 10. – P. II.
617. Burckel N. C. Establishing a College Archives: Possibilities and Priorities [Text] / Nicholas C. Burckel / *College and University Archives: Selected Readings*. – Chicago : Society of American Archivists, 1979. – P. 38–46.
618. Burke F. The Historical Publications and Records Commission [Text] / Frank Burke // Prologue. – Washington, D. C., 1976, Summer. – Vol. 8. – № 2. – P. 107–110.
619. Burke F. G. The Beginnings of the NHPRC Records Program [Text] / Frank G. Burke // *American Archivist*. – 2000. – Vol. 63. – № 1. – P. 18–42.
620. Burke F. G. The Future Course of Archival Theory in the United States [Text] / Frank G. Burke // *American Archivist*. – 1981, Winter. – Vol. 44. – № 1. – P. 40–46.
621. Butterfield L. H. The Scholar's One World [Text] / L. H. Butterfield // *American Archivist*. – 1966, July. – Vol. 29. – № 3. – P. 343–361.
622. Byers Jim. Certification in America: The ACA Example [Electronic resource] // Academy of Certified Archivists. – Mode of access: <http://www.certifiedarchivists.org/about-us/history/35.html>. – Title from screen.
623. Byrnes M. E. James K. Polk: a biographical companion [Text] / Mark Eaton Byrnes. – Santa Barbara : ABC-CLIO, 2001. – 280 p.
624. Cameron Meribeth, Fisch M. H., Meyer J. C. In Memoriam. Robert Cedric Binkley [Electronic resource]. – Mode of access: http://www.wallandbinkley.com/rcb/2012/01_05_in-memoriam.html. – Title from screen.
625. Cameron R. J. Appraisal Strategies for Machine-Readable Case Files [Text] / Ross J. Cameron // Provenance. – 1983, Spring. – № 1. – P. 49–55.
626. Campanella C. Images of America. Metairie [Text] / Catherina Campanella. – Charleston, Chicago, Portsmouth, San Francisco, 2008. – 128 p.
627. Cappon L. J. Tardy Scholars Among the Archivists [Text] / Lester J. Cappon // *American Archivist*. – 1958, January. – Vol. 21. – № 1. – P. 3–16.
628. Cappon L. J. The Archival Profession and the Society of American Archivists [Text] / Lester J. Cappon // *American Archivist*. – 1952, July. – Vol. 15. – № 3. – P. 195–204.
629. Cappon L. J. What, Then, Is There To Theorize About? [Text] / Lester J. Cappon // *American Archivist*. – 1982, Winter. – Vol. 45. – № 1. – P. 19–25.

630. Cappon L. J. What, Then, Is There To Theorize About? [Text] / Lester J. Cappon // *American Archivist*. – 1982, Winter. – Vol. 45. – № 1. – P. 19–25.
631. Carlin J. W. The ERA: An Archives of the Future and for the Future [Text] / John W. Carlin // *Prologue*. – 2004, Spring. – Vol. 36. – № 1. – P. 4–5.
632. Carlin W. Endorsement of DoD Electronic Records Management Application (RMA) Design Criteria Standard, version 2 [Electronic resource] // *NARA Bulletin* 2003–03. January 15, 2003. – Mode of access: <http://www.archives.gov/records-mgmt/bulletins/2003/2003-03.html>. – Title from screen.
633. Caron D. J., Brown R. Appraising Content for Value in the New World: Establishing Expedient Documentary Presence [Text] / Daniel J. Caron, Richard Brown // *American Archivist*. – 2013, Spring–Summer. – Vol. 76. – № 1. – P. 135–173.
634. Carson H. L. An Address upon The Life and Services of Samuel Whitaker Pennypacker. Governor of Pennsylvania, President of the Historical Society of Pennsylvania [Text] / Hampton L. Carson. – Philadelphia : Historical Society of Pennsylvania. Hall of Historical Society, by Hampton L. Carson, January 8, 1917. – 125 p.
635. Carter R. C. Introducing the Journal of Archival Organization [Text] / Ruth C. Carter, Thomas J. Frusciano // *Journal of Archival Organization*. – Philadelphia : The Haworth Press, Inc., 2002. – Vol. 1(1). – P. 1–4.
636. Carter R. G. S. Of Things Said and Unsaid: Power, Archival Silences, and Power in Silence [Text] / Rodney G. S. Carter // *Archivaria*. – 2006, Spring. – Vol. 61. – P. 215–233.
637. Cartmell V. Description of Cartographic Records, Society of American Archivists, 1981 [Text] / Vivien Cartmell // *Archivaria*. – 1981–1982, Winter. – № 13. – P. 133–134.
638. Cauble E. T. John Hay Farnham [Text] / Elizabeth Tucker Cauble // *Indiana Magazine of History*. – 1924, June. – Vol. 20, Iss. 2. – P. 154–159.
639. Cayton A. R. L. Law and Authority in the Northwest Territory [Text] / Andrew R. L. Cayton // *The History of Ohio Law* / edited by Michael Les Benedict and John F. Winkler. – Vol. 1. – Athens : Ohio University Press, 2004. – P. 13–36.
640. Charleston Archives, Libraries and Museums Council [Electronic resource]. – Mode of access: <http://calm-sc.blogspot.com>. – Title from screen.
641. Chattin W. N. A Memoir. Charles Jeremy Hoadly. Autobiography [Text] / W. N. Chattin, M. A. Carlton. – Connecticut : Acorn Club, 1902. – 54 p.
642. Chestnut P. I. Appraising the Papers of State Legislators [Text] / Paul I. Chestnut // *American Archivist*. – 1985, Spring. – Vol. 48. – № 2. – P. 159–172.
643. Child S. B. What Is Past Is Prologue [Text] / Sargent B. Child // *American Archivist*. – 1942, October. – Vol. 5. – № 4. – P. 217–227.
644. Church A. J. William J. Barrow : A Remembrance and Appreciation [Text] / A. John Church // *American Archivist*. – 2005, Spring–Summer. – Vol. 68. – № 1. – P. 152–160.
645. Churchill I. J. The Year's Work in Archives [Text] / Irene J. Churchill, Dermott N. Hunt, Hilary Jenkinson. – London : British Records Association, 1942. – 37 p.
646. Clark B. FDR, Archivist : The Shaping of the National Archives [Text] / Bob Clark // *Prologue*. – 2006, Winter. – Vol. 38. – № 4.
647. Claus R. The United Nations Archives [Text] / Robert Claus // *American Archivist*. – 1947, April. – Vol. 10. – № 2. – P. 129–132.
648. Cleland R. G. A History of California: the American Period [Text] / Robert Glass Cleland. – New York : The MacMillan Company, 1922. – P. 1–4, 22–34, 91–129, 131–137, 165–205, 207–224, 229–283, 343–358, 369–431.
649. Cohen W. J. Federal Civil Defense Act of 1950: Summary and Legislative History [Text] / Wilbur J. Cohen, Evelyn F. Boyer // *Bulletin Social Security*. – 1951, April. – P. 11–16.
650. Coker R. R. The Origins of the Arkansas History Commission [Text] / Robert R. Coker // *Arkansas Historical Quarterly*. – 1973, Autumn. – Vol. 32. – P. 242–254.
651. Coleman C. B. Indiana Archives [Text] / Christopher B. Coleman // *American Archivist*. – 1938, October. – Vol. 1. – № 4. – P. 201–214.

652. Coleman C. B. Some Problems of State Archival Administration [Text] / Christopher B. Coleman // *American Archivist*. – 1941, July. – Vol. 4. – № 3. – P. 149–158.
653. Collins K. Providing Subject Access to Images: A Study of User Queries [Text] / Karen Collins // *American Archivist*. – 1998, Winter. – Vol. 61. – № 1. – P. 36–55.
654. Colorado State Archives About Our Agency [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.colorado.gov/dpa/doit/archives/aboutus.htm>. – Title from screen.
655. Condon T. The Process of Selection in Pioneer Settlement [Text] / Thomas Condon // *The Quarterly of the Oregon Historical Society*. – 1900, March. – Vol. 1. – № 1. – P. 60–65.
656. Conference on the Research Use and Disposition of Senators' Papers, Proceedings [Text] ; Edited by Richard A. Baker. – Washington, D. C. : n. p., 1979.
657. Connecticut State Library History, 1854–1910 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.ctstatelibrary.org/node/10067>. – Title from screen.
658. Connor R. D. W. Dedication of The Archival Section of The Alabama World War Memorial Building [Text] / R. D. W. Connor // *American Archivist*. – 1941, April. – Vol. 4. – № 2. – P. 77–83.
659. Connor R. D. W. FDR Visits The National Archives [Text] / R. D. W. Connor // *American Archivist*. – 1949, October. – Vol. 12. – № 4. – P. 323–332.
660. Connor R. D. W. The Franklin D. Roosevelt Library [Text] / R. D. W. Connor // *American Archivist*. – 1940, April. – Vol. 3. – № 2. – P. 81–92.
661. Conway P. Archival Education and the Need for Full-Time Faculty [Text] / Paul Conway // *American Archivist*. – 1988, Summer. – Vol. 51. – № 3. – P. 254–265.
662. Conway P. Open-Access Publishing and the Transformation of the American Archivist Online [Text] / Paul Conway, William E. Landis // *American Archivist*. – 2011, Fall-Winter. – Vol. 74. – № 2. – P. 482–505.
663. Conway P. Perspectives on Archival Resources: The 1985 Census of Archival Institutions [Text] / Paul Conway // *American Archivist*. – 1987, Spring. – Vol. 50. – № 2. – P. 174–191.
664. Cook F. J. The Blessings of Providence on an Association of Archivists [Text] / Frank J. Cook // *The American Archivists*. – 1983, Fall. – Vol. 46. – № 4. – P. 374–399.
665. Cook M. Description Standards: The Struggle Towards the Light [Text] / Michael Cook // *Archivaria. The Journal of the Association of Canadian Archivists*. – 1992, Summer. – № 34. – P. 50–57.
666. Cook M. MAD2: Reassessing the Experience [Text] / Michael Cook // *Archivaria. The Journal of the Association of Canadian Archivists*. – 1993, Spring. – № 35. – P. 15–23.
667. Cook M. The British Move Toward Standards Of Archival Description: The MAD Standard [Text] / Michael Cook // *American Archivist*. – 1990, Winter. – Vol. 53. – № 1. – P. 130–138.
668. Cook T. «The Imperative of Challenging Absolutes» in Graduate Archival Education Programs: Issues for Educators and the Profession [Text] / Terry Cook // *American Archivist*. – 2000, Fall-Winter. – Vol. 63. – № 2. – P. 380–391.
669. Cook T. Archives, Records, and Power: The Making of Modern Memory [Text] / Terry Cook, Joan M. Schwartz // *Archival Science*. – Kluwer Academic Publishers, 2002. – № 2. – P. 1–19.
670. Cook T. The archival appraisal of records containing personal information: A RAMP study with guidelines [Text] / prepared by Terry Cook [for the] General Information Programme and UNISIST. – Paris, UNESCO, 1991. – 99 p.
671. Cook T. What is Past is Prologue: A History of Archival Ideas Since 1898, and the Future Paradigm Shift [Text] / Terry Cook // *Archivaria*. – 1997, Spring. – № 43. – P. 17–63.
672. Corey A. B. The New York Local Historian [Text] / Albert B. Corey // *American Archivist*. – 1945, April. – Vol. 8. – № 2. – P. 142–147.
673. Cottman G. S. Dillon Brown John. The Father of Indiana History [Text] / George S. Cottman // *Indiana Magazine of History*. – 1905, March. – Vol. 1, Iss. 1. – P. 4–8.
674. Coulter E. M. Joseph Vallence Bevan, Georgia's first official historian [Text] / Ellis Merton Coulter. – Athens, Georgia : University of Georgia Press, 1964. – P. 73–87.
675. Cox D. National Archives and International Conflicts: The Society of American Archivists and War [Text] / Douglas Cox // *American Archivist*. – 2011, Fall-Winter. – Vol. 74. – № 2. – P. 451–481.

676. Cox D. The Rise of Confidentiality: State Courts on Access to Public Records During the Mid-twentieth Century [Text] / Dwayne Cox // *American Archivist*. – 2005, Fall-Winter. – Vol. 68. – № 2. – P. 312–322.
677. Cox R. J. American Archival History: Its Development, Needs, and Opportunities [Text] / Richard J. Cox // *American Archivist*. – 1983, Winter. – Vol. 46. – № 1. – P. 31–41.
678. Cox R. J. American Archival Literature: Expanding Horizons and Continuing Need, 1901–1987 [Text] / Richard J. Cox // *American Archivist*. – 1987, Summer. – Vol. 50. – № 3. – P. 306–323.
679. Cox R. J. An Analysis of Archival Research, 1970–92, and the Role and Function of the American Archivist [Text] / Richard J. Cox // *American Archivist*. – 1994, Spring. – Vol. 57. – № 2. – P. 278–288.
680. Cox R. J. Leadership and Local Government Records: the opportunity of the Joint Committee on the management, preservation, and use of local government records [Text] / Richard J. Cox // *The Midwestern Archivist*. – 1985. – Vol. X. – № 1. – P. 33–41.
681. Cox R. J. Making the Records Speak: Archival Appraisal, Memory, Preservation, and Collecting [Text] / Richard J. Cox // *American Archivist*. – 2001, Fall-Winter. – Vol. 64. – № 2. – P. 394–404.
682. Cox R. J. Other Atlantic States: Delaware, Florida, Georgia, Maryland, New Jersey, and South Carolina [Text] / Richard J. Cox / Jones H. G. Historical Consciousness in the Early Republic. The Origins of State Historical Societies, Museums, and Collections, 1791–1861. – Chapel Hill : North Caroliniana Society, Inc. and North Carolina Collection, 1995. – P. 102–118.
683. Cox R. J. Professionalism and Archivists in the United States [Text] / Richard J. Cox // *American Archivist*. – 1986, Summer. – Vol. 49. – № 3. – P. 229–247.
684. Cox R. J. Public Memory Meets Archival Memory: The Interpretation of Williamsburg's Secretary's Office [Text] / Richard J. Cox // *American Archivist*. – 2005, Fall-Winter. – Vol. 68. – № 2. – P. 279–296.
685. Cox R. J. Public Records in Colonial Maryland [Text] / Richard J. Cox // *American Archivist*. – 1974, April. – Vol. 37. – № 2. – P. 263–275.
686. Cox R. J. Secrecy, Archives, and the Archivist: A Review Essay (Sort Of) [Text] / Richard J. Cox // *American Archivist*. – 2009, Spring/Summer. – Vol. 72. – № 1. – P. 214–231.
687. Cox R. J. The Roles of Graduate and Continuing Education Programs in Preparing Archivists in North America for the Information Age [Text] / Richard J. Cox // *American Archivist*. – 1993, Summer. – Vol. 56. – № 3. – P. 444–457.
688. Cox R. J. The Society of American Archivists and Graduate Education: Meeting at the Crossroads [Text] / Richard J. Cox // *American Archivist*. – 2000, Fall-Winter. – Vol. 63. – № 2. – P. 368–379.
689. Cox-Paul L. There's a NARA Near You! Exploring the regional Archives [Text] / Lori Cox-Paul // Prologue. – 2005, Fall. – Vol. 37. – № 3.
690. Craig B. L. SAA Conference – 1977 [Text] / Barbara Lazenby Craig // *Archivaria*. – 1977–1978, Winter. – № 5. – P. 159–161.
691. Craig B. L. SAA Conference – 1977 [Text] / Barbara Lazenby Craig // *Archivaria*. – 1978, November. – № 7. – P. 158–160.
692. Craig B. L. Selected Themes in the Literature on Memory and Their Pertinence to Archives [Text] / Barbara L. Craig // *American Archivist*. – 2002, Fall-Winter. – Vol. 65. – № 2. – P. 276–289.
693. Crawford M. I. Women in Archives: A Program for Action [Text] / Miriam I. Crawford // *American Archivist*. – 1973, April. – Vol. 36. – № 2. – P. 223–232.
694. Crittenden C. The State Archivist Looks to The Future [Text] / Christopher Crittenden // *American Archivist*. – 1945, July. – Vol. 8. – № 3. – P. 185–193.
695. Crittenden C. C. Some Problems of State Archival Administration Agencies [Text] / C. C. Crittenden // *American Archivist*. – 1941, October. – Vol. 4. – № 4. – P. 262–266.
696. Crittenden C. C. The State Archivist and the Researcher [Text] / Christopher C. Crittenden // *American Archivist*. – 1956, July. – Vol. 19. – № 3. – P. 215–220.
697. Crittenden C. C. The State Archivist Looks to the Future [Text] / C. C. Crittenden // *American Archivist*. – 1945, July. – Vol. 8. – № 3. – P. 185–193.

698. Cronenwett P. N. Appraisal of Literary Manuscripts [Text] / Philip N. Cronenwett / Archival Choices: Managing the Historical Record in an Age of Abundance ; Edited by Nancy E. Peace, - Lexington, Mass. : D. C. Heath, 1984. - P. 105-116.
699. Crotty R. The Congressional Archives. NARA Unit Preserves Histories of Legislation in House, Senate [Text] / Rob Crotty // Prologue. - 2009, Fall. - Vol. 41. - № 3.
700. Cunha G. M. Current Trends in Preservation Research and Development [Text] / George Martin Cunha // American Archivist. - 1990, Spring. - Vol. 53. - № 2. - P. 192-202.
701. Cunha G. M. The Conservation and Preservation of Historical Records [Text] / George M. Cunha, Frazer G. Poole, Clyde C. Walton // American Archivist. - 1977, July. - Vol. 40. - № 3. - P. 321-324.
702. Cunliffe W. Writing a General Records Schedule for Electronic Records [Text] / William Cunliffe, Michael Miller // American Archivist. - 1989, Summer. - Vol. 52. - № 3. - P. 350-356.
703. Connor R. D. W. FDR Visits the National Archives [Text] / R. D. W. Connor // American Archivist. - 1949, October. - Vol. 12. - № 4. - P. 323-332
704. Dallas I. Some Kinds of Classification [Text] / Irvine Dallas // American Archivist. - 1968, January. - Vol. 31. - № 1. - P. 13-22.
705. Danielson E. S. Privacy Rights and the Rights of Political Victims: Implications of the German Experience [Text] / Elena S. Danielson // American Archivist. - 2004, Fall-Winter. - Vol. 67. - № 2. - P. 176-193.
706. Danielson E. S. The Ethics of Access [Text] / Elena S. Danielson // American Archivist. - 1989, Winter. - Vol. 52. - № 1. - P. 52-62.
707. D'Arienzo D. Preservation Microfilming: The Challenges of Saving a Collection at Risk [Text] / Daria D'Arienzo, Ann Ostendarp, Emily Silverman // American Archivist. - 1994, Summer. - Vol. 57. - № 3. - P. 498-513.
708. Darter L. J., Jr. Records Appraisal: A Demanding Task [Text] / Lewis J. Darter, Jr. // Indian Archives. - 1969. - № 19. - P. 1-9.
709. Datuk Zakiah Hanum Haji Abdul Hamid [Electronic resource] // Arkib Negara Malaysia: National Archives Malaysia. - Mode of access: <http://www.arkib.gov.my/en/datuk-zakiah-hanum-haji-abdul-hamid>. - Title from screen.
710. David J. Two Steps Forward, One Step Back: Mixed Progress Under the Automatic/Systematic Declassification Review Program [Text] / James David // American Archivist. - 2007, Fall/Winter. - Vol. 70. - № 2. - P. 219-251.
711. Davis E. A. Archival Development in The Lower Mississippi Valley [Text] / Edwin Adams Davis // American Archivist. - 1940, October. - Vol. 3. - № 4. - P. 39-46.
712. Davis W. N., Jr. The California State Archives [Text] / W. N. Davis, Jr. // American Archivist. - 1959, April. - Vol. 22. - № 2. - P. 189-196.
713. Dawson E. Public Archives of Delaware [Text] / Edgar Dawson // Annual Report of the American Historical Association for the Year 1906 in two volumes. Vol. II. - Washington : Government Printing office, 1908. - P. 129-148.
714. Day D. C. Appraisal Guidelines for Reprint Collections [Text] / Deborah Cozort Day // American Archivist. - 1985, Winter. - Vol. 48. - № 1. - P. 56-63.
715. Daynes B. W. Nixon v. Administrator of General Services (1977) [Text] / Byron W. Daynes // Genivese Michael A. Encyclopedia of the American Presidency. - New York, 2010. - P. 367.
716. De Roulhac H. J. G. The preservation of North Carolina History [Text] / Hamilton Joseph Gregoire de Roulhac // The North Carolina Historical Review. - Raleigh, N. C. : North Carolina Historical Commission. - 1927, January. - Vol. 4. - № 1. - P. 3-21.
717. Dearstyne B. W. Archival Politics in New York State, 1892-1915 [Text] / Bruce W. Dearstyne // New York History. - 1985, April. - P. 164-184.
718. DeLong S. R. The History of Arisona from the earliest times know to the people of Europe to 1903 [Text] / Sidney R. DeLong. - San Francisco : The Whitaker and Ray Company publishers, 1905. - 198 p.

719. DeRose S. J. Navigation, Access, and Control Using Structured Information [Text] / Steven J. DeRose // *American Archivist*. – 1997, Summer. – Vol. 60. – № 3. – P. 298–309.
720. Derrida J. Archive Fever: A Freudian Impression [Text] / Jacques Derrida ; English translation Eric Prenowitz. – University of Chicago Press, 1998. – 113 p.
721. Diffendal A. P. A Centennial History of the Nebraska State Historical Society, 1878–1978 [Text] / Anne Polk Diffendal // *Nebraska History*, 1978. – № 59. – P. 325–332.
722. Dirks J. M. Accountability, History, and Archives: Conflicting Priorities or Synthesized Strands? [Text] / John M. Dirks // *Archivaria*. – 2004, Spring. – № 57. – P. 29–49.
723. Disaster preparedness and recovery. Queensland State Archives // Queensland State Archives [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.qld.gov.au/Recordkeeping/Disaster/Pages/Default.aspx>. – Title from screen.
724. Disaster preparedness and response for public records. A guideline for Queensland public authorities [Text]. – Queensland State Archives ; Department of Science, Information Technology, Innovation and the Arts, 2012. – 32 p.
725. Disaster Preparedness Manual for Commonwealth Agencies [Text]. – National Archives of Australia, 2000. – 25 p.
726. Disaster Risk Management in a Changing Climate / Discussion Paper prepared for the World Conference on Disaster Reduction on behalf of the Vulnerability and Adaptation Resource Group (VARG) [Electronic resource] // PreventionWeb.net Homepage. – Mode of access: http://www.preventionweb.net/files/7788_DR_Minachangingclimate1.pdf. – Title from screen.
727. Dollar C. M. Appraising Machine-Readable Records [Text] / Charles M. Dollar // *American Archivist*. – 1978, October. – Vol. 41. – № 4. – P. 423–430.
728. Dollar C. M. Archivists and Records Managers in the Information Age [Text] / Charles M. Dollar // *Archivaria*. – 1993, Autumn. – 36. – P. 37–52.
729. Dollar C. M. Archivists, Archives, and Computers: A Starting Point [Text] / Charles M. Dollar, Carolyne L. Geda // *American Archivist*. – 1979, April. – Vol. 42. – № 2. – P. 149–151.
730. Dollar C. M. Quantitative History and Archives [Text] / Charles M. Dollar // *Archivum*. Proceedings of the 9th International Congress on Archives (London, 15–19 September, 1980). International Council on Archives. Vol. XXIX. – K. G. Saur München. New York. London. Paris, 1982. – P. 46–52.
731. Dowd M. J. Critical Judgment of Posner's American State Archives [Text] / Mary Jane Dowd // *American Archivist*. – 1965, October. – Vol. 28. – № 4. – P. 526–528.
732. Dr. Gilbert C. Monell and Hon. Phineas W. Hitchcock // *Nebraska State Historical Society, Transactions and Reports, 1-1-1885*. [Electronic resource]. – Mode of access: <http://digitalcommons.unl.edu/nebhisttrans>. – Title from screen.
733. Dryden J. E. Archival Description of Electronic Records: An Examination of Current Practices [Text] / Jean E. Dryden // *Archivaria*. – 1995, Fall. – № 40. – P. 99–108.
734. Du Bois Central. Special Collections and University Archives [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.library.umass.edu/spcoll/dubois/>. – Title from screen.
735. Duff W. M. Archival Orientation for Undergraduate Students: An Exploratory Study of Impact [Text] / Wendy M. Duff, Joan M. Cherry // *American Archivist*. – 2008, Fall-Winter. – Vol. 71. – № 2. – P. 499–529.
736. Duff W. M. Digital Preservation Education: Educating or Networking? [Text] / Wendy M. Duff, Amy Marshall, Carrie Limkilde, Marlene van Ballegoie // *American Archivist*. – 2006, Spring-Summer. – Vol. 69. – № 1. – P. 188–212.
737. Duff W. M. Ensuring the Preservation of Reliable Evidence: A Research Project Funded by the NHPRC [Text] / Wendy M. Duff // *Archivaria*. – 1996, Fall. – № 42. – P. 28–45.
738. Dunbar W. F. Michigan: A History of the Wolverine State [Text] / Willis F. Dunbar, George S. May. – Grand Rapids, 1995. – P. 769.
739. Dunbar W. H. William Wirt Howe (1833–1909) [Text] / William H. Dunbar // *Proceedings of the American Academy of Arts and Sciences*. – 1918, September. – Vol. 53. – P. 818–821.
740. Dunlap L. W. American Historical Societies, 1790–1860 [Text] / Leslie Whittaker Dunlap. – Madison, Wisconsin : privately printed, 1944. – 238 p.

741. Duranti Luciana. The Impact of Technological Change on Archival Theory. XIV Congreso Internacional de Archivos, 21–26 September 2000. Seville, Spain [Electronic resource] // The InterPARES Project. – Mode of access: www.interpares.org/display_file.cfm?doc=ip1_dissemination_cp_duranti_cia_2000.pdf. – Title from screen.
742. Duranti L. Origin and Development of the Concept of Archival Description [Text] / Luciana Duranti // *Archivaria*. The Journal of the Association of Canadian Archivists. – 1993, Spring. – № 35. – P. 47–54.
743. Duranti L. The Authenticity of Electronic Records: The InterPARES Approach [Electronic resource] // UCLA Department of Information Studies. – Mode of access: <http://polaris.gseis.ucla.edu/blanchette/papers/ist2.pdf>. – Title from screen.
744. Duranti L. The Concept of Appraisal and Archival Theory [Text] / Luciana Duranti // *American Archivist*. – 1994, Spring. – Vol. 57. – № 2. – P. 328–344.
745. Duranti L. The Long-Term Preservation of Authentic Electronic Records [Electronic resource] // InterPARES. – Mode of access: <http://www.interpares.org>. – Title from screen.
746. Eales A. B. Fort Archives. The National Archives Goes to War [Text] / Anna Bruner Eales // *Prologue*. – 2003, Summer. – Vol. 35. – № 2.
747. East D. The Ohio Historical Society and Establishment of the State's Archives: A Tale of Angst and Apathy [Text] / Dennis East // *American Archivist*. – 1992, Fall. – Vol. 55. – № 4. – P. 562–577.
748. Easterby J. H. The Archives of South Carolina [Text] / J. H. Easterby // *American Archivist*. – 1952, July. – Vol. 15. – № 3. – P. 241–247.
749. Eastwood T. Nurturing Archival Education in the University [Text] / Terry Eastwood // *American Archivist*. – 1988, Summer. – Vol. 51. – № 3. – P. 228–252.
750. Eastwood T. Reflections on the Goal of Archival Appraisal in Democratic Societies [Text] / Terry Eastwood // *Archivaria*. – 2002, Fall. – Vol. 54. – P. 59–71.
751. Eckelmann S. Neue Medien im Archiv: Onlinezugang und elektronische Aufzeichnungen [Text] / S. Eckelmann, H.-D. Kreikamp, A. Menne-Harits, W. Reininghaus // Bericht über eine Studienreise nach Nordamerika, 10–21 Mai 1999. – Archivschule Marburg, 2000. – 85 p.
752. Eckersley T. The Selection of Recordings for Permanent Retention in the BBC Sound Archives [Text] / Timothy Eckersley // *Phonographic Bulletin*. – 1974. – № 9. – P. 9–12.
753. Eddy H. H. Reports of State Archivists [Text] / Henry Howard Eddy // *American Archivist*. – 1957, January. – Vol. 20. – № 1. – P. 13–18.
754. Eddy H. H. The Responsibility of the State Archivist to the Other Officers of His State Government [Text] / Henry Howard Eddy // *American Archivist*. – 1948, January. – Vol. 11. – № 1. – P. 28–35.
755. Editorial policy [Text] / *The American Archivist*. – 1994, Winter. – Vol. 57. – № 3. – P. 162.
756. Edmonds J. H. The Massachusetts Archives [Text] / John H. Edmonds // *Proceedings of the American Antiquarian Society*. – 1921, April. – P. 18–60.
757. Emergency Planning and Response for Vital Records and Essential Information [Electronic resource] // Records Management Training Learn Center. – Mode of access: <https://nara.learn.com/learncenter.asp>. – Title from screen.
758. Emergency Preparedness and Response for Business Information (EPRBI) [Electronic resource] // Records Management Training Learn Center. – Mode of access: <https://nara.learn.com/learncenter.asp>. – Title from screen.
759. Emmison F. G. My visit to U.S.A. [Text] / Frederick G. Emmison // *Journal of the Society of Archivists*. The Official Journal of the Archives and Records Association. – London, 1960. – Vol. 2. – Iss. 8. – P. 372–374.
760. Evans F. B. A Basic Glossary for Archivists, Manuscript Curators, and Records Managers [Text] / Frank B. Evans, Donald F. Harrison, Edwin A. Thompson (compiler), William L. Rofes // *American Archivist*. – 1974, July. – Vol. 37. – № 3. – P. 415–433.
761. Evans F. B. American Archives, 1959–89: A Personal Perspective [Text] / Frank B. Evans // *American Archivist*. – 1992, Winter. – Vol. 53. – № 1. – P. 12–21.

762. Evans F. B. *American Archivists and Their Society: A Composite View* [Text] / Frank B. Evans, Robert M. Warner // *American Archivist*. – 1971, April. – Vol. 34. – № 2. – P. 157–172.
763. Evans F. B. *Modern Methods of Arrangement of Archives in the United States* [Text] / Frank B. Evans // *American Archivist*. – 1966, April. – Vol. 29. – № 2. – P. 241–263.
764. Evans F. B. *Postappointment Archival Training: A Proposed Solution for a Basic Problem* [Text] / Frank B. Evans // *American Archivist*. – 1977, January. – Vol. 40. – № 1. – P. 57–74.
765. Evans F. B. *Promoting Archives and Research: A Study in International Cooperation* [Text] / Frank B. Evans // *American Archivist*. – 1987, Winter. – Vol. 50. – № 1. – P. 48–65.
766. Evans F. B. *The Administration of Modern Archives: A Select Bibliographic Guide* / Frank B. Evans. – Washington : Office of the National Archives and Records Service, 1970. – 220 p.
767. Evans F. B. *The Many Faces of the Pennsylvania Archives* [Text] / Frank B. Evans // *American Archivist*. – 1964, April. – Vol. 27. – № 2. – P. 269–283.
768. Evans M. J. *Archives of the People, by the People, for the People* [Text] / Max J. Evans // *American Archivist*. – 2007, Fall/Winter. – Vol. 70. – № 2. – P. 387–400.
769. Falb S. R. *The Social Historian and Archival Appraisal* [Text] / Susan Rosenfeld Falb. – *Organization of American Historians Newsletter*. – 1984, February.
770. Federal Archives, Germany: *Proposal for a pilot project supported by the Andrew W. Mellon Foundation International Standards for Online Finding Aids in German Archives* [Electronic resource]. – Mode of access: http://www.bundesarchiv.de/imperia/md/content/daofind/projektantag_englisch.pdf. – Title from screen.
771. Federal Emergency Management Agency (FEMA). *Prepared. Responsive. Committed* [Text]. – FEMA Number B-653. – Washington, 2008. – 6 p.
772. Felt Joseph Barlow // *The New-England Historical and Genealogical Register and Antiquarian Journal*, published quarterly, under the direction of the New-England Historic, Genealogical Society for the year 1870. – Vol. XXIV. – Boston : Published by the Society, 17 Bromfield street, 1870. – № 1. – P. 1–5.
773. Felt J. B. *Memorials of William Smith Shaw*. – Boston : Publisher by S. K. Whipple and Co., 1852. – 346 p. [Electronic resource] // *The Boston Athenæum*. – Mode of access: <http://www.bostonathenaeum.org>. – Title from screen.
774. FEMA. *Prepared. Responsive. Committed* [Text]. – FEMA Number B-653. – Washington, 2008. – 6 p.
775. FindLaw for Legal Professionals [Electronic resource]. – Mode of access: <http://codes.lp.findlaw.com/uscode/18/1/37/793> ; <http://codes.lp.findlaw.com/uscode/18/1/37/794>. – Title from screen.
776. Finkelman P. *Chief Justice Hornblower of New Jersey and the Fugitive Slave Law of 1793* [Text] / Paul Finkelman // *Slavery and the Law*. – Madison : Madison House, 1997. – P. 113–141.
777. Fishbein M. H. *A Viewpoint on Appraisal of National Records* [Text] / Meyer H. Fishbein // *American Archivist*. – 1970, April. – Vol. 33. – № 2. – P. 175–187.
778. Fishbein M. H. *Appraising Information in Machine Language Form* [Text] / Meyer H. Fishbein // *American Archivist*. – 1972, January. – Vol. 35. – № 1. – P. 35–43.
779. Fishbein M. H. *Paul Lewinson (1900–1988)* [Text] / Meyer H. Fishbein // *American Archivist*. – 1989, Spring. – Vol. 52. – № 2. – P. 268–269.
780. Fishbein M. H. *Reflections on Appraising Statistical Records* [Text] / Meyer H. Fishbein // *American Archivist*. – 1987, Spring. – Vol. 50. – № 2. – P. 226–234.
781. Fishel L. H., Jr. *Wisconsin* [Text] / Leslie H. Fishel, Jr. / Jones H. G. *Historical Consciousness in the Early Republic. The Origins of State Historical Societies, Museums, and Collections, 1791–1861*. – Chapel Hill : North Caroliniana Society, Inc. and North Carolina Collection, 1995. – P. 162–187.
782. Fitzpatrick J. C. *Notes on the Care, Cataloguing, Calendaring and Arranging of Manuscripts (Second edition)* [Text] / J. C. Fitzpatrick. – Washington : Government printing office, Library Branch, 1921. – 46 p.

783. Fleckner A. J. Cooperation as a Strategy for Archival Institutions [Text] / John A. Fleckner // *American Archivist*. – 1976, October. – Vol. 39. – № 4. – P. 447–459.
784. Fleming P. F. George Rainsford Fairbanks [Text] / P. F. Fleming // *Publications of The Florida Historical Society. Quarterly*. – 1908, April. – Vol. 1. – № 1. – P. 5–7.
785. Florida State Historical Society [Text] // *The Georgia Historical Quarterly*. – 1924, June. – Vol. 8. – № 2. – P. 142–145.
786. Flynn G. Q. The New Deal and Local Archives: The Pacific Northwest [Text] / George Q. Flynn // *American Archivist*. – 1970, January. – Vol. 33. – № 1. – P. 41–52.
787. Folk Mike, Barkstrom Bruce. Attributes of File Formats for Long-Term Preservation of Scientific and Engineering Data in Digital Libraries [Electronic resource]. – Mode of access: http://www.hdfgroup.org/projects/nara/nara_phase_1.html. – Title from screen.
788. Folk Mike, Choi Vailin. Scientific formats for geospatial data preservation – A study of suitability and performance [Electronic resource]. – Mode of access: http://www.hdfgroup.org/projects/nara/nara_phase_1.html. – Title from screen.
789. Folts D. J. History of the University of the State of New York and the State Education Department 1784–1996. – New York : State Education Department, 1996 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.nysl.nysed.gov/edocs/education/sedhist.htm#sara>. – Title from screen.
790. Foote K. E. To Remember and Forget : Archives, Memory, and Culture [Text] / Kenneth E. Foote // *American Archivist*. – 1990, Summer. – Vol. 53. – № 3. – P. 378–392.
791. Forstrom M. Managing Electronic Records in Manuscript Collections: A Case Study from the Beinecke Rare Book and Manuscript Library [Text] / Michael Forstrom // *American Archivist*. – 2009, Fall-Winter. – Vol. 72. – № 2. – P. 460–477.
792. Fortier N. Patterns of Organization and Records Creation in Scientific Research: The Work of the American Institute of Physics [Text] / Normand Fortier // *Archivaria*. – 2002, Fall. – № 54. – P. 118–123.
793. Franklin N. W. The seventh Annual Meeting of the Society of American Archivist. Princeton, New Jersey. November 15 and 16, 1943 [Text] / Neil W. Franklin // *American Archivist*. – 1944, January. – Vol. 7. – № 1. – P. 18–27.
794. Freidel F. Roosevelt to Reagan: The Birth and Growth of Presidential Libraries [Text] / Frank Freidel // *Prologue*. – 1989, Summer. – Vol. 21. – № 2. – P. 100, 103–113.
795. Freivogel E. Fr. Women in Archives: The Status of Women in the Academic Professions [Text] / Elsie Freeman Freivogel // *American Archivist*. – 1973, April. – Vol. 36. – № 2. – P. 183–201.
796. From Martha Mitchell's Encyclopedia Brunoniana: MacDonald, William. Brown University Library [Electronic resource]. – Mode of access: http://www.brown.edu/Administration/News_Bureau/Databases/Encyclopedia/search.php?serial=M0010. – Title from screen.
797. Galloway P. Archives, Power, and History: Dunbar Rowland and the Beginning of the State Archives of Mississippi (1902–1936) [Text] / Patricia Galloway // *American Archivist*. – 2006, Spring–Summer. – Vol. 69. – № 1. – P. 79–116.
798. Garlick K. Planning an Effective Holdings Maintenance Program [Text] / Karen Garlick // *American Archivist*. – 1990, Spring. – Vol. 53. – № 2. – P. 256–264.
799. Garrett M. B. The Preservation of Alabama History [Text] / Mitchell B. Garrett // *The North Carolina Historical Review*. – 1928, January. – Vol. V. – № 1. – P. 3–20.
800. Gaster P. C. Robert W. Furnas : Nebraska Press Recollections and the Oldest Newspaper Controversy [Text] / Patricia C. Gaster // *Nebraska History*. – 2002. – № 83. – P. 89–97.
801. Genovese P. New Jersey Archives – a crammed attic in a bare basement [Text] / Peter Genovese // *Region*. – 1988, September 15, Thursday.
802. Geselbracht R. H. Creating the Harry S. Truman Library: The First Fifty Years [Text] / Raymond H. Geselbracht // *Public Historian*. – 2006, Summer. – Vol. 28 – № 3. – P. 37–78.
803. Geselbracht R. H. The Origins of Restrictions on Access To Personal Papers at the Library of Congress and the National Archives [Text] / Raymond H. Geselbracht // *American Archivist*. – 1986, Spring. – Vol. 49. – № 2. – P. 142–162.

804. Gilbert M. The Routledge Atlas of the Arab-Israeli Conflict. 8th Edition with thirty-two new maps [Terrorism inside Israel, 1975 ; Israel, the P. L. O., and the Lebanon, 1976–1978 ; The balance of forces in the Lebanon, 1981 ; Civilians killed and wounded in terrorist attacks, January 1980 – October 1982. The war in Lebanon, 6 June 1982 – 21 August 1982] [Text] / Martin Gilbert. – London and New York, 2005. – 187 p.
805. Gilliland A. Pluralizing the Archival Paradigm: Can Archival Education in Pacific Rim Communities Address the Challenge? [Text] / Anne Gilliland, Sue McKemish, Kelvin White, Yang Lu, Andrew Lau // American Archivist. – 2008, Spring–Summer. – Vol. 71. – № 1. – P. 87–117.
806. Gilliland-Swetland A. J. Archival Research: A «New» Issue for Graduate Education [Text] / Anne J. Gilliland-Swetland // American Archivist. – 2000, Fall–Winter. – Vol. 63. – № 2. – P. 258–270.
807. Gilliland-Swetland A. J. Enhancing Archival Description for Public Computer Conferences of Historical Value: An Exploratory Study [Text] / Anne J. Gilliland-Swetland, Carol Hughes // American Archivist. – 1992, Spring. – Vol. 5. – № 2. – P. 316–330.
808. Gilliland-Swetland A. J. Testing Our Truths: Delineating the Parameters of the Authentic Archival Electronic Record [Text] / Anne J. Gilliland-Swetland // American Archivist. – 2002, Fall–Winter. – Vol. 65. – № 2. – P. 196–215.
809. Gilliland-Swetland L. J. The Provenance of a Profession: The Permanence of the Public Archives and Historical Manuscripts Traditions in American Archival History [Text] / Luke J. Gilliland-Swetland // American Archivist. – 1991, Spring. – Vol. 54. – № 2. – P. 160–175.
810. Glenn B. The Taft Commission and the Government's Record Practices [Text] / Bess Glenn // American Archivist. – 1958, July. – Vol. 21. – № 3. – P. 277–303.
811. Goggin J. Carter G. Woodson and the Collection of Source Materials for Afro-American History [Text] / Jacqueline Goggin // American Archivist. – 1985, Summer. – Vol. 48. – № 3. – P. 261–271.
812. Goggin J. That We Shall Truly Deserve the Title Of «Profession». The Training and Education of Archivists, 1930–1960 [Text] / Jacqueline Goggin // American Archivist. – 1984, Summer. – Vol. 47. – № 3. – P. 243–254.
813. Gold D. M. Democracy in session: a history of the Ohio General Assembly [Text] / David M. Gold. – Athens : Ohio University Press, 2009. – 648 p.
814. Gondos V., Jr. J. Franklin Jameson and the Birth of the National Archives, 1906–1926 [Text] / Victor Gondos, Jr. – Philadelphia : University of Pennsylvania Press, 1981. – 232 p.
815. Gordon D. III J. Tilting at Windmills: Reflections on the Establishment of the Journal of Western Archives [Text] / Daines III J. Gordon // Journal of Western Archives. – 2010. – Vol. 1. – Issue 1. – Article 1. – P. 1–15.
816. Gov. Nathan Deal and Secretary of State Brian Kemp. Deal, Kemp to keep Georgia's Archives open. October 18, 2012 [Electronic resource] // Office of the Governor. – Mode of access: <http://gov.georgia.gov/press-releases/2012-10-18/deal-kemp-keep-georgia's-archives-open>. – Title from screen.
817. Gracy II D. B. The State Library and Archives of Texas. A History, 1835–1962 [Text] / David B. Gracy II. – University of Texas Press, 2009. – 264 p.
818. Grants Organized by State and Territory. [Electronic resource] // National Historical Publications and Records Commission. – Mode of access: <http://www.archives.gov/nhprc/projects/states-territories>. – Title from screen.
819. Greene M. A. The Power of Archives: Archivists' Values and Value in the Postmodern Age (with an Introduction by Dennis Meissner) [Text] / Mark A. Greene // American Archivist. – 2009, Spring–Summer. – Vol. 72. – № 1. – P. 17–41.
820. Greene M. A. The Power of Meaning: The Archival Mission in the Postmodern Age [Text] / Mark A. Greene // American Archivist. – 2002, Spring–Summer. – Vol. 65. – № 1. – P. 42–55.
821. Grimsted P. K. Displaced Archives on the Eastern Front: Reflections on Unresolved Legal, Political, and Humanitarian Issues [Text] / Patricia Kennedy Grimsted // Comma. – 2005, Liverpool University Press. – № 3. – P. 1–15.

822. Grimsted P. K. *Trophies of War and Empire: The Archival Heritage of Ukraine, World War II, and the International Politics of Restitution* [Text] / Patricia Kennedy Grimsted / *Harvard Papers in Ukrainian Studies*. – Cambridge, Mass. : Harvard Ukrainian Research Institute, 2001. – 749 p.
823. Groover R. L. *Protector of Georgia Heritage : The Story of Mary Givens Bryan* [Text] / Robert L. Groover // *The Georgia Historical Quarterly*. – 1967, March. – Vol. 51. – № 1. – P. 1–14.
824. Grover W. C. *Archives: Society and Profession* [Text] / Wayne C. Grover // *American Archivist*. – 1955, January. – Vol. 18. – № 1. – P. 3–10.
825. Grover W. C. *Recent Developments in Federal Archival Activities* [Text] / Wayne C. Grover // *American Archivist*. – 1954, January. – Vol. 14. – № 1. – P. 3–12.
826. Grover W. C. *The National Archives at Age 20* [Text] / Wayne C. Grover // *American Archivist*. – 1954, April. – Vol. 17. – № 2. – P. 99–107.
827. *Guardian of Heritage: Essays on the History of the National Archives* [Text] ; Edited by Timothy Walch. – Washington, D. C. : NARA, 1985. – 98 p.
828. Guice John D. W. *Feature Story. B. L. C. Wailes, the Natchez District, and the Mississippi Historical Society* // *Mississippi History Now*. An online publication of the Mississippi Historical Society [Electronic resource]. – Mode of access: <http://mshistorynow.mdah.state.ms.us/articles/357/b-l-c-wailes-the-natchez-district-and-the-mississippi-historical-society>. – Title from screen.
829. Guinta M. A. *The NHPRC: Its Influence on Documentary Editing, 1964–1984* [Text] / Mary A. Guinta // *American Archivist*. – 1986, Spring. – Vol. 49. – № 2. – P. 134–141.
830. Guterman Benjamin. *Archives through the Decades* // *Prologue*. – 2009, Summer. – Vol. 41. – № 2 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/publications/prologue/2009/summer/dateline/>. – Title from screen.
831. Guterman B. *Archives through the Decades* [Text] / Benjamin Guterman // *Prologue*. – 2009, Summer. – Vol. 41. – № 2.
832. Guterman B. *Our Story: How the National Archives Evolved over 75 Years of Change and Challenges* [Text] / Benjamin Guterman // *Prologue*. – 2009, Summer. – Vol. 41. – № 2.
833. Haas R. L. *Collection Reappraisal: The Experience at the University of Cincinnati* [Text] / Richard L. Haas // *American Archivist*. – 1984, Winter. Vol. 47. – № 1. – P. 51–54.
834. Hackman L J. *The PRC and a Guide to Manuscript and Archival Materials in the United States* [Text] / Larry J. Hackman, Nancy Sahli, Dennis A. Burton // *American Archivist*. – 1977, April. – Vol. 40. – № 2. – P. 201–205.
835. Haller U. *Processing for Access. Processing for Access* [Text] / Uli Haller // *American Archivist*. – 1985, Fall. – Vol. 48. – № 4. – P. 400–415.
836. Halley R. A. *The preservation of Tennessee History* [Text] / R. A. Halley // *The American Historical Magazine and Tennessee Historical Society Quarterly*. – Nashville : Goodpasture Book Company, 1903. – Vol. VIII. – P. 50–63.
837. *Halliburton house, Dewitt, Arkansas county* [Electronic resource]. – Mode of access: http://www.arkansaspreservation.com/historic-properties/_search_nomination_popup.aspx?id=84. – Title from screen.
838. Halliburton W. H., Jr. *A Citizen of DeWitt: Col -* [Text] / W. H. Halliburton, Jr. // *Arkansas Historical Quarterly*. – 1959, Summer. – Vol. XVIII. – P. 58–72.
839. Hallwas J. E. *Mormon Nauvoo from a Non-Mormon Perspective* [Text] / John E. Hallwas // *Journal of Mormon History*. – Provo (Utah) : Mormon History Association, 1990. – Vol. 16. – P. 53–66.
840. Halpern J. W. *Stephen H. Hart. A Remarkable Life* [Text] / Joseph W. Halpern. – Denver, Colorado, 2003. – P. 1–13.
841. Ham G. F. *Archival Choices: Managing the Historical Record in an Age of Abundance* [Text] / Gerald F. Ham // *American Archivist*. – 1984, Winter. – Vol. 47. – P. 11–22.
842. Ham G. F. *Archival Standards and the Posner Report: Some Reflections on the Historical Society Approach* [Text] / Gerald F. Ham // *American Archivist*. – 1965, April. – Vol. 28. – № 2. – P. 223–230.

843. Ham G. F. Documenting America: observations on implementation [Text] / Gerald F. Ham // *The Midwestern Archivist*. – 1989. – Vol. XIV. – № 2. – P. 83–92.
844. Ham G. F. The Archival Edge [Text] / Gerald F. Ham // *American Archivist*. – 1975, January. – Vol. 38. – № 1. – P. 5–13.
845. Hamer P. M. Finding Mediums in The National Archives: An Appraisal of Six Years' Experience [Text] / Philip M. Hamer // *American Archivist*. – 1942, October. – Vol. 5. – № 2. – P. 82–92.
846. Hamer P. M. Guides to Records of World War II [Text] / Philip M. Hamer // *American Archivist*. – 1947, October. – Vol. 10. – № 4. – P. 339–345.
847. Harlan L. R. Booker T. Washington in Perspective [Text] / Louis R. Harlan. – University Press of Mississippi : Jackson, MS, 1988. – 203 p.
848. Harold T. Pinkett Minority Student Award. Section XII: Fellows, Awards, and Scholarships. Governance Manual [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/governance/handbook/section12-pinkett>. – Title from screen.
849. Harris C. G. The Protection of Federal Records Against Hazards of War [Text] / Collas G. Harris // *American Archivist*. – 1942, October. – Vol. 5. – № 4. – P. 228–239.
850. Harris V. Archives and Justice: A South African Perspective. With a foreword by Terry Cook [Text] / Verne Harris. – Chicago : Society of American Archivists, 2007. – 447 p.
851. Harrison J. L. 100 GPO years. 1861–1961. A History of United States Public Printing [Text] / James L. Harrison. – Washington, D. C., 2010. – 168 p.
852. Harry R. Retirement Of Guy Rocha [Text] / Reid Harry // *Capitolwords*. – 2009, February 11. – Vol. 155. – № 28. – P. 2124.
853. Havig A. R. A Centennial History of the State Historical Society of Missouri, 1898–1998 [Text] / Alan R. Havig. – Columbia : The State Historical Society of Missouri, 1998. – 296 p.
854. Hawaiian History Archive [Electronic resource]. – Mode of access: AlohaQuest.com/archive/archive.htm. – Title from screen.
855. Haworth K. M. The Development of Descriptive Standards in Canada: A Progress Report [Text] / Kent M. Haworth // *Archivaria. The Journal of the Association of Canadian Archivists*. – 1992, Summer. – № 34. – P. 75–90.
856. Heady F. The Reorganization Act of 1949 [Text] / Ferrel Heady // *Public Administration Review*. – 1949, Summer. – Vol. 9. – № 3. – P. 165–174.
857. Heaps J. D. Tracking Intelligence Information: The Office of Strategic Services [Text] / Jennifer Davis Heaps // *American Archivist*. – 1998, Fall. – Vol. 61. – № 2. – P. 287–308.
858. Hebard G. R. The History and Government of Wyoming. The History, Constitution and Administration of Affairs. Eighth edition [Text] / Grace Raymond Hebard. – San Francisco : Publishers C. F. Weber CO, 1919. – 285 p.
859. Hedstrom M. L. The Old Version Flickers More: Digital Preservation from the User's Perspective [Text] / Margaret L. Hedstrom, Christopher A. Christopher, Judith S. Olson, Clifford A. Lampe // *American Archivist*. – 2006, Spring–Summer. – Vol. 69. – № 1. – P. 159–187.
860. Hefner L. L. The WPA Historical Records Survey: A Guide to the Unpublished Inventories, Indexes, and Transcripts [Text] / Loretta L. Hefner. – Chicago : Society of American Archivists, 1980. – 42 p.
861. Helms Douglas. Harold T. Pinkett [Electronic resource] // American Historical Association. – Mode of access: http://www.historians.org/perspectives/issues/2001/0111/0111_mem1.cfm. – Title from screen.
862. Hemphill E. W. James Harold Easterby, 1898–1960 [Text] / Edwin W. Hemphill // *American Archivist*. – 1961, April. – Vol. 24. – № 2. – P. 160–161.
863. Hendriks K. B. Disaster Preparedness and Recovery: Photographic Materials [Text] / Klaus B. Hendriks, Brian Lesser // *American Archivist*. – 1983, Winter. – Vol. 46. – № 1. – P. 52–68.
864. Henry Plauché Dart / Dictionary of Louisiana Biography [Electronic resource] // Louisiana Historical Association. – Mode of access: <http://lahistory.org/site21.php>. – Title from screen.

865. Hensen S. L. The First Shall Be First: APPM and its Impact on American Archival Description [Text] / Steven L. Hensen // *Archivaria. The Journal of the Association of Canadian Archivists*. – 1993, Spring. – № 35. – P. 64–70.
866. Heslin J. J. New York [Text] / J. J. Heslin / Jones H. G. Historical Consciousness in the Early Republic. The Origins of State Historical Societies, Museums, and Collections, 1791–1861. – Chapel Hill : North Carolina Society, Inc. and North Carolina Collection, 1995. – P. 52–58.
867. Hickerson T. H. Ten Challenges for the Archival Profession [Text] / Thomas H. Hickerson // *American Archivist*. – 2001, Spring–Summer. – Vol. 64. – № 1. – P. 6–16.
868. Higgins S. Implementing EAD: the experience of the NAHSTE project [Text] / Sarah Higgins, Gavin Inglis // *Journal of the Society of Archivists. The Official Journal of the Archives and Records Association*. – 2003. – Vol. 24. – Iss. 2. – P. 199–214.
869. Hill R. R. American Missions in European Archives [Text] / Roscoe R. Hill. – Mexico : Instituto Panamericano de Geografia e Historia, 1951. – 138 p.
870. Hill R. R. Archival terminology [Text] / Roscoe R. Hill // *American Archivist*. – 1943, October. – Vol. 6. – № 4. – P. 206–211.
871. Hill R. R. Dr. James Alexander Robertson 1873–1939 [Text] / Roscoe R. Hill // *The Hispanic American Historical Review*. – 1939, May. – Vol. XIX. – № 2. – P. 127–129.
872. Hinds C. F. Kentucky – The Archives and Records Service [Text] / Charles F. Hinds // *American Archivist*. – 1963, July. – Vol. 26. – № 3. – P. 339–343.
873. Hindus M. S. The Files of the Massachusetts Superior Court, 1859–1959. An Analysis and a Plan for Action: a report of the Massachusetts Judicial Records Committee of the Supreme Judicial Court [Text] / Michael Stephen Hindus, Theodore M. Hammett, Barbara M. Hobson. – Boston : G. K. Hall, 1979. – 265 p.
874. History Colorado. Who We Are. Our Past, Our Future [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.historycolorado.org/about-us/about-us>. – Title from screen.
875. History of the Alabama Department of Archives and History [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.alabama.gov/intro/adah.html>. – Title from screen.
876. History of the Arizona Historical Society [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.arizonahistoricalociety.org/welcome-to-history-of-arizona-historical-society/>. – Title from screen.
877. History of the Electronic Records and ERA [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/era/about/history.html#eop>. – Title from screen.
878. History of the Library [Electronic resource] // Indiana State Library. – Mode of access: <http://www.in.gov/library/2453.htm>. – Title from screen.
879. History of the Minnesota State Archives [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.mnhs.org/preserve/records/about.html>. – Title from screen.
880. History of the Nixon Presidential Materials. Nixon Presidential Library and Museum [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.nixonlibrary.gov/aboutus/laws/libraryhistory.php>. – Title from screen.
881. History of the University of Michigan, by the late Burke A. Hinsdale, with biographical sketches of the regents and members of the university Senate from 1837 to 1906, ed. by Isaac N. Demmon. – University of Michigan, 1906. – 376 p.
882. Hives C. L. Using Descriptive Standards as a Basis for Cooperation: The British Columbia Archival Union List Project [Text] / Christopher L. Hives, Blair Taylor // *Archivaria. The Journal of the Association of Canadian Archivists*. – 1993, Spring. – № 35. – P. 71–85.
883. Hoff-Wilson J. Access to Restricted Collections: The Responsibility of Professional Historical Organizations [Text] / Joan Hoff-Wilson // *American Archivist*. – 1983, Fall. – Vol. 46. – № 4. – P. 441–447.
884. Holmes D. C. Wartime Photographic Activities and Records Resulting Therefrom [Text] / Donald C. Holmes // *American Archivist*. – 1947, July. – Vol. 10. – № 3. – P. 287–293.
885. Holmes O. W. Archival Arrangement – Five Different Operations at Five Different Levels [Text] / Oliver W. Holmes // *American Archivist*. – 1964, January. – Vol. 27. – № 1. – P. 21–41.

886. Holmes O. W. Areas of Cooperation Between the National Archives and State Archives [Text] / Oliver W. Holmes // American Archivist. – 1951, July. – Vol. 14. – № 3. – P. 213–222.
887. Holmes O. W. Sir Hilary Jenkinson, 1882–1961 [Text] / Oliver W. Holmes // American Archivist. – 1961, July. – Vol. 24. – № 3. – P. 345–347.
888. Holmes O. W. The Problem of Federal Field Office Records [Text] / Oliver W. Holmes // American Archivist. – 1943, April. – Vol. 6. – № 2. – P. 81–104.
889. Holmes O. W. Toward an International Archives Program and Council, 1945–1950 [Text] / Oliver W. Holmes // American Archivist. – 1976, July. – Vol. 39. – № 3. – P. 287–290.
890. Holmes O. W. The National Archives at a Turn in the Road [Text] / Oliver W. Holmes // American Archivist. – 1949, October. – Vol. 12. – № 4. – P. 339–354.
891. Holmes O. W. The National Archives and the protection of records in war areas [Text] / Oliver W. Holmes // American Archivist. – 1946, April. – Vol. 9. – № 2. – P. 110–127.
892. Homsher L. M. Wyoming State Archives and Historical Department [Text] / Lola M. Homsher // American Archivist. – 1959, July. – Vol. 22. – № 3. – P. 323–329.
893. Horn J. Municipal Archives and Records Center of the City of New York [Text] / Jason Horn // American Archivist. – 1953, October. – Vol. 16. – № 4. – P. 311–320.
894. Horn J. The Archives of Hawaii [Text] / Jason Horn // American Archivist. – 1953, April. – Vol. 16. – № 2. – P. 105–107.
895. Horner Josephine (Queensland State Archives), Austin Lisa (Archives New Zealand). Recordkeeping and Natural Disasters – the Queensland Floods and the Canterbury Earthquake: a comparison [Electronic resource] // International Council on Archives. – Mode of access: <http://www.ica2012.com>. – Title from screen.
896. Houston Gwynn Jones. Caswell County Historical Association [Electronic resource]. – Mode of access: <http://ncccha.blogspot.com/2009/02/dr-houston-g-jones.html>. – Title from screen.
897. Hull F. The use of sampling techniques in the retention of records [Text] / Felix Hull // A RAMP Study with Guidelines. – Paris : UNESCO, – 1981. – 64 p.
898. Hunt G. The Department of State of the United States. Its History and Functions [Text] / Gaillard Hunt. – New Haven : Yale University Press, London : Humphrey Milford Oxford University Press, MDCCCXIV, 1914. – 459 p.
899. Hutchinson T. Strategies for Searching Online Finding Aids: A Correction [Text] / Tim Hutchinson // Archivaria. – 1998, Spring. – № 45. – P. 4.
900. Hutchinson T. Strategies for Searching Online Finding Aids: A Retrieval Experiment Shift [Text] / Tim Hutchinson // Archivaria. – 1997, Fall. – № 44. – P. 17–63.
901. Identifying and managing vital records [Текст]. – Queensland State Archives, 2011. – 4 p.
902. Immigrant Files to Become Permanent at NARA // Information Management. An ARMA International Publication. – USA. – 2009, September/October. – Vol. 4. – № 5. – P. 19.
903. Important Dates in the History of Connecticut's Public Records and State Archives Programs. Prepared by the State Archives, Connecticut State Library, 1999. – P. 3–11 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.cslib.org/archives/about.htm>. – Title from screen.
904. Imray J. Washington 1976 [Text] / Jean Imray // Journal of the Society of Archivists. The Official Journal of the Archives and Records Association. – 1977. – Vol. 5. – Iss. 7. – P. 482–489.
905. In Memoriam: Paul Alsberg // International Council on Archives [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.wien2004.ica.org/en/node/813>. – Title from screen.
906. Information Security Oversight office (ISOO) [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/isoo/about/>. – Title from screen.
907. Informing the Nation: Federal information dissemination in an electronic age [Text]. – Washington, D. C. : U. S. Government Printing Office, 1988. – 333 p.
908. International Centre for the Study of the Preservation and Restoration of Cultural Property (ICCROM). Brief history [Electronic resource] // The International Council of Museums-ICOM. – Mode of access: <http://www.iccom.org/>. – Title from screen.

909. Isaac G. Right from the Start: Developing Predescriptive Standards at the British Columbia Archives and Records Service [Text] / Glen Isaac, Derek Reimer // *Archivaria. The Journal of the Association of Canadian Archivists*. – 1993, Spring. – № 35. – P. 86–98.
910. Jack T. H. The preservation of Georgia History [Text] / Theodore H. Jack // *The North Carolina Historical Review*. – 1927, July. – Vol. 4. – № 3. – P. 239–251.
911. Jacobs R. A. Recent Deaths [Text] / Richard A. Jacobs // *American Archivist*. – 1977, October. – Vol. 40. – № 4. – P. 497–498.
912. James D. Two Steps Forward, One Step Back: Mixed Progress Under the Automatic/Systematic Declassification Review Program [Text] / David James // *The American Archivist*. – 2007, Winter. – Vol. 70. – № 2. – P. 219–251.
913. Jameson F. J. Gaps in the Published Records of United States History [Text] / Franklin J. Jameson // *American Historical Review*. – 1906, July. – Vol. XI. – № 4. – P. 817–831.
914. Jameson F. J. The American Historical Association, 1884–1909 [Text] / Franklin J. Jameson // *The American Historical Review*. – 1909, October. – Vol. 15. – № 1. – P. 1–20.
915. Jenkinson H. A Manual of Archive Administration including the problems of War Archives and Archive Making [Text] / Hilary Jenkinson. – Oxford : at the Clarendon Press, 1922. – 243 p.
916. Jenkinson H. A Manual of Archive Administration. New and revised edition [Text] / Hilary Jenkinson. – London : Percy Lund, Humphries and Co LTD, 1937. – 282 p.
917. Jimerson R. C. Archives for All: Professional Responsibility and Social Justice [Text] / Randall C. Jimerson // *American Archivist*. – 2007, Fall/Winter. – Vol. 70. – № 2. – P. 252–281.
918. Jimerson R. C. Documents and Archives in Early America [Text] / Randall C. Jimerson // *Archivaria*. – 2005, Fall. – № 60. – P. 235–258.
919. Jimerson R. C. Embracing the Power of Archives [Text] / Randall C. Jimerson // *American Archivist*. – 2006, Spring–Summer. – Vol. 69. – № 1. – P. 19–32.
920. John William Carlin was a participant or observer in the following events: December 5, 2003: White House Counsel Asks US Archivist to Step Down [Electronic resource]. – Mode of access: http://www.historycommons.org/entity.jsp?entity=john_william_carlin_1. – Title from screen.
921. Johnson E. S. Our Archives, Our Selves: Documentation Strategy and the Re-Appraisal of Professional Identity [Text] / Elizabeth Snowden Johnson // *American Archivist*. – 2008, Spring–Summer. – Vol. 71. – № 1. – P. 190–202.
922. Johnson S. P. WPA Historical Records Survey [Electronic resource] // Cemetery Records Online. – Mode of access: http://www.interment.net/column/records/wpa/wpa_history.htm. – Title from screen.
923. Johnston D. S. B. Minnesota Journalism in the Territorial Period. First Paper, 1949 to 1854 [Text] / Daniel S. B. Johnston // *Minnesota journalism in the territorial period*. – Minnesota Historical Society, 1905. – 351 p.
924. Jones H. G. Archival Training in American Universities, 1938–1968 [Text] / H. G. Jones // *American Archivist*. – 1968, April. – Vol. 31 № 2. – P. 135–154.
925. Jones H. G. Clio in the Courthouse : North Carolina's Local Records Program at Age Twenty-Five [Text] / Houston Gwynn Jones // *American Archivist*. – 1986, Winter. – Vol. 49. – № 1. – P. 41–51.
926. Jones H. G. Historical Consciousness in the Early Republic. The Origins of State Historical Societies, Museums, and Collections, 1791–1861 [Text] / Houston Gwynn Jones. – Chapel Hill : North Caroliniana Society, Inc. and North Carolina Collection, 1995. – 261 p.
927. Jones H. G. Local Government Records: An Introduction to Their Management, Preservation, and Use [Text] / H. G. Jones. – Nashville : American Association for State and Local History, 1980. – 208 p.
928. Jones H. G. Mary Givens Bryan, 1910–1964 [Text] / H. G. Jones // *American Archivist*. – 1964, October. – Vol. 27. – № 4. – P. 505–507.
929. Jones H. G. North Carolina's Local Records Program [Text] / H. G. Jones // *American Archivist*. – 1961, January. – Vol. 24. – № 1. – P. 25–41.
930. Jones H. G. Presidential Libraries: Is There a Case for a National Presidential Library? [Text] / H. G. Jones // *American Archivist*. – 1975, July. – Vol. 38. – № 3. – P. 325–328.

931. Jones H. G. The Pink Elephant Revisited [Text] / Houston Gwynn Jones // *American Archivist*. – 1980, Fall. – Vol. 43. – № 4. – P. 473–483.
932. Jones H. G. The Records of a Nation: Their Management, Preservation and Use [Text] / H. G. Jones. – New York, Atheneum, 1969. – 311 p.
933. Jones M. George Seymour Godard, 1865–1936 / Mark Jones // *The CONNector*. Connecticut State Library Newsletter. – 1999, April. – Vol. 1. – № 1. – P. 10.
934. Jones M. Hawaii Territorial Archives in the War [Text] / Maude Jones // *American Archivist*. – 1949, January. – Vol. 12. – № 1. – P. 45–50.
935. Joseph F. Meany, Jr. New York: the State of History. Originally compiled September, 1994. (Revised October, 2001) [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.nysm.nysed.gov/services/meanydoc.html>. – Title from screen.
936. Jumonville F. M. Chronology of Louisiana History [Text] / Florence M. Jumonville // *Louisiana History*. An Annotated Bibliography. Compiled by Florence M. Jumonville. – Westport : Greenwood Press, 2002. – 782 p.
937. Kahle B. Universal Access to All Knowledge [Text] / Brewster Kahle // *American Archivist*. – 2007, Spring–Summer. – Vol. 70. – № 1. – P. 23–31.
938. Kahn H. The Long-Range Implications for Historians and Archivists of the Charges Against the Franklin D. Roosevelt Library [Text] / Herman Kahn // *American Archivist*. – 1971, July. – Vol. 34. – № 3. – P. 265–275.
939. Kecskeméti C. The Spirit of Washington: ICA Congress of 1966 [Text] / Charles Kecskeméti // *American Archivist*. – 1969, April. – Vol. 32. – № 2. – P. 133–138.
940. Keefer Don, Folk Mike. HDF5, HDF-EOS and Geospatial Data Archives [Electronic resource]. – Mode of access: http://www.hdfgroup.org/projects/nara/nara_phase_1.html. – Title from screen.
941. Keeping America Informed. The U.S. Government Printing Office. 150 years of Service to the Nation (1861–2011) [Text] ; under edit. Boarman William J. – Washington, D. C. : U. S. Government Printing Office, 2011. – 149 p.
942. Kenney A. R. SAA Is Us: Promoting Participation in the Work of the Society [Text] / Anne R. Kenney // *American Archivist*. – 1993, Spring. – Vol. 56. – № 2. – P. 342–347.
943. Kent G. O. Editing Diplomatic Documents: A Review of Official U. S. and German Document Series [Text] / George O. Kent // *American Archivist*. – 1994, Summer. – Vol. 57. – № 3. – P. 462–481.
944. Kepley D. R. Sampling in Archives: A Review [Text] / David R. Kepley // *American Archivist*. – 1984, Summer. – Vol. 47. – № 3. – P. 237–242.
945. Kerns R. B. A Positive Approach to Negatives: Preserving Photographs via Microfilm Technology [Text] / Ruth B. Kerns // *American Archivist*. – 1988, Winter–Spring. – Vol. 51. – № 1–2. – P. 111–114.
946. Ketelaar E. Archival Temples, Archival Prisons: Modes of Power and Protection [Text] / Eric Ketelaar // *Archival Science*. – Kluwer Academic Publishers, 2002. – № 2. – P. 221–238.
947. Kiesling K. EAD as an Archival Descriptive Standard [Text] / Kris Kiesling // *American Archivist*. – 1997, Summer. – Vol. 60. – № 3. – P. 344–354.
948. Kimball G. D. The Burke-Cappon debate: Some Further Criticisms and Considerations for Archival Theory [Text] / Gregg D. Kimball // *American Archivist*. – 1985, Fall. – Vol. 48. – № 4. – P. 369–376.
949. Kimberlee R. N. NARA's UptoDate in Kansas City. Central Plains Regional Archives Moves to Historic Downtown Location [Text] / Ried N. Kimberlee // *Prologue*. – 2009, Spring. – Vol. 41. – № 1.
950. King G. The preservation of Louisiana History [Text] / Grace King // *The North Carolina Historical Review*. – 1928, October. – Vol. 5. – № 4. – P. 363–371.
951. Kirschenbaum M. G. Digital Forensics and Born-Digital Content in Cultural Heritage Collections [Text] / Matthew G. Kirschenbaum, Richard Ovenden, Gabriela Redwine, Rachel Donahue. – Washington, D. C. : Council on Library and Information Resources, 2010. – 93 p.

952. Klaassen D. The Provenance of Social Work Case Records: Implications for Archival Appraisal and Access [Text] / David Klaassen // Provenance. – 1983, Spring. – № 1. – P. 5–26.
953. Klaassen D. J. Achieving Balanced Documentation: Social Services from a Consumer Perspective [Text] / David J. Klaassen // The Midwestern archivist. – 1986. – Vol. XI. – № 2. – P. 111–124.
954. Klumpenhouwer R. Concepts of value in the archival appraisal literature: an historical and critical analysis. A thesis submitted in partial fulfillment of the requirements for the degree of master of archival studies in the faculty of arts [Text] / Richard Klumpenhouwer. – School of library, archival and information studies and the Department of history the University of British Columbia, October 1988. – 161 p.
955. Knight F. L. Lucian Lamar Knight (1868–1933) [Electronic resource] // The New Georgia Encyclopedia. – Mode of access: <http://www.georgiaencyclopedia.org/nge/Article.jsp?id=h-3503>. – Title from screen.
956. Koch C. M. Roosevelt and His Library [Text] / Cynthia M. Koch, Lynn A. Bassanese // Prologue. – 2001, Summer. – Vol. 33. – № 2.
957. Kolsrud O. The Evolution of Basic Appraisal Principles – Some Comparative Observations [Text] / Ole Kolsrud // American Archivist. – 1992, Winter. – Vol. 55. – № 1. – P. 26–39.
958. Koplowitz B. The Oklahoma Historical Records Survey [Text] / Bradford Koplowitz // American Archivist. – 1991, Winter. – Vol. 54. – № 1. – P. 62–68.
959. Kraines O. The Cockrell Committee, 1887–1889. First Comprehensive Congressional Investigation into Administration [Text] / Oscar Kraines // The Western Political Quarterly. – 1951, December. – Vol. 4. – № 4. – P. 583–609.
960. Kraines O. The Dockery-Cockrell Commission, 1893–1895 [Text] / Oscar Kraines // The Western Political Quarterly. – 1954, September. – Vol. 7. – № 3. – P. 417–462.
961. Krauskopf R. W. The Hoover Commissions and Federal Recordkeeping [Text] / Robert W. Krauskopf // American Archivist. – 1958, October. – Vol. 21. – № 4. – P. 393.
962. Kris T. Althoff. The Hartranft Affiliated Archives [Electronic resource]. – Mode of access: www.archives.gov.us. – Title from screen.
963. Kulsrud C. J. Sampling Rural Rehabilitation Records for Transfer to the National Archives [Text] / Carl J. Kulsrud // American Archivist. – 1947, October. – Vol. 10. – № 4. – P. 328–334.
964. Kumar M. J. Executive Order 13233 Further Implementation of the Presidential Records Act [Text] / Martha Joynt Kumar // Presidential Studies Quarterly. Center for the Study of the Presidency and Congress. – 2002, March. – Vol. 32 – № 1. – P. 194–209.
965. Kuykendall R. S. Kamehameha and the Founding of the Kingdom [Text] / Ralph Simpson Kuykendall // Hawaiian Kingdom 1778–1854, foundation and transformation. Vol. 1. University of Hawaii Press, 1965. – 462 p.
966. Kuykendall R. S. Revolution [Text] / Ralph Simpson Kuykendall // Hawaiian Kingdom 1874–1893, The Kalakaua dynasty. Vol. 3. University of Hawaii Press, 1965. – 776 p.
967. Lantzer Jason S. The Public History of Presidential Libraries: How the Presidency is Presented to the People // Journal of the Association for History and Computing. – 2003, April. – Vol. 6. – № 1 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://hdl.handle.net/2027/spo.3310410.0006.101>. – Title from screen.
968. Lapczynski Hébert Rebecca. Marie Bankhead Owen: encyclopedia of Alabama [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.encyclopediaofalabama.org/face/Article.jsp?id=h-1188>. – Title from screen.
969. Lardner G. Archivist's Resignation Questioned. Democrats Seek Reason for His Being Pushed Out [Text] / George Lardner. – Washington Post. – Monday, July 26, 2004. – P. A 17.
970. Larson G. O. William R. Palmer [Text] / Gustive O. Larson // UTAH Historical Quarterly. – 1963, Winter. – Vol. 31. – № 1. – P. 34–36.
971. Lathrop A. K. Appraisal of Architectural Records in Practice: The Northwest Architectural Archives [Text] / Alan K. Lathrop // American Archivist. – 1996, Spring. – Vol. 59. – № 2. – P. 222–227.

972. LaValley Gary A. The United States Naval Academy Archives [Electronic resource]. – Mode of access: www.archives.gov.us. – Title from screen.
973. Lawson M. G. The Machine Age in Historical Research [Text] / Murray G. Lawson // *American Archivist*. – 1948, April. – Vol. 11. – № 2. – P. 141–149.
974. Leahy E. J. Modern records management [Text] / Emmett J. Leahy // *American Archivist*. – 1949, July. – Vol. 12. – № 3. – P. 231–242.
975. Leahy E. J. Modern records management: a basic guide to records control, filing, and information retrieval [Text] / Emmett J. Leahy, Christopher A. Cameron. – McGraw-Hill, 1965. – 236 p.
976. Leahy E. J. Reduction of Public Records [Text] / Emmett J. Leahy // *American Archivist*. – 1940, January. – Vol. 3. – № 1. – P. 13–38.
977. Lee Christopher A. Archival Application of Digital Forensics Methods for Authenticity, Description and Access Provision [Electronic resource] // International Council on Archives Congress. – Mode of access: <http://www.ica2012.com/files/data/Full%20papers%20upload/ica12Final00290.pdf>. – Title from screen.
978. Lee Christopher A. Digital Forensics for Archivists [Electronic resource] // SAA. – <http://www2.archivists.org/prof-education/faculty/christopher-lee>. – Title from screen
979. Leisinger A. H. Karl L. Trever [Text] / Albert H. Leisinger // *American Archivist*. – 1984, Summer. – Vol. 47. – № 3. – 1984, Summer. – P. 337–340.
980. Leland W. G. Historians and Archivists in the First World War [Text] / Waldo Gifford Leland // *American Archivist*. – 1942, January. – Vol. 5. – № 1. – P. 1–17.
981. Leland W. G. Introduction to the American Official Sources for the Economic and Social History of the World War, 1914–1918 [Text] / Waldo Gifford Leland, Newton Dennison Mereness. – New Haven : Yale U. P., 1926. – 1st edition. – 532 p.
982. Leland W. G. John Franklin Jameson [Text] / Waldo Gifford Leland // *American Archivist*. – 1956, July. – Vol. 19. – № 3. – P. 195–201.
983. Leland W. G. R. D. W. Connor, First Archivist of the United States [Text] / Waldo Gifford Leland // *American Archivist*. – 1953, January. – Vol. 16. – № 1. – P. 45–54.
984. Leland W. G. Recollections of the Man Who Rang the Bell [Text] / Waldo Gifford Leland // *American Archivist*. – 1958, January. – Vol. 21. – № 1. – P. 55–57.
985. Leland W. G. The Creation of the Franklin D. Roosevelt Library: A Personal Narrative [Text] / Waldo G. Leland // *American Archivist*. – 1955, January. – Vol. 18. – № 1. – P. 11–29.
986. Leland W. G. The First Conference of Archivists, December 1909 : The Beginnings of a Profession [Text] / Waldo Gifford Leland // *American Archivist*. – 1950, April. – Vol. 13. – № 2. – P. 109–120.
987. Leland W. G. The National Archives: A Programme [Text] / Waldo G. Leland // *American Historical Review*. – 1912, October. – Vol. 18. – № 1. – P. 1–28.
988. Leland W. G. The Prehistory and Origins of the National Historical Publications Commission [Text] / Waldo G. Leland // *American Archivist*. – 1964, April. – Vol. 27. – № 2. – P. 187–194.
989. Lemieux Victoria L. Envisioning a Sustainable Future for Archives: A Role for Visual Analytics? [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.ica2012.com/files/pdf/Full%20papers%20upload/ica12Final00239.pdf>. – Title from screen.
990. Lemieux V. Applying Mintzberg's Theories on Organizational Configuration to Archival Appraisal [Text] / Victoria Lemieux // *Archivaria*. – 1998, Fall. – № 46. – P. 17–63.
991. Lemmon A. E. The Archival Legacy of Spanish Louisiana's Colonial Records [Text] / Alfred E. Lemmon // *American Archivist*. – 1992, Winter. – Vol. 55. – № 1. – P. 142–155.
992. Lemmon A. E. Trans-Mississippi States: Arkansas, California, Iowa, Louisiana, Minnesota, Missouri, Oregon, and Texas [Text] / Alfred E. Lemmon / Jones H. G. Historical Consciousness in the Early Republic. The Origins of State Historical Societies, Museums, and Collections, 1791–1861. – Chapel Hill : North Caroliniana Society, Inc. and North Carolina Collection, 1995. – P. 188–216.
993. Leopold R. W. A Crisis of Confidence: Foreign Policy Research and the Federal Government [Text] / Richard W. Leopold // *American Archivist*. – 1971, April. – Vol. 34. – № 2. – P. 139–155.

994. Lesser C. H. A History of the South Carolina Department of Archives & History, 1905–1960 [Text] / Charles H. Lesser / South Carolina Department of Archives & History. – Columbia, South Carolina. – 2009. – 116 p.
995. Lewinson P. Archival Sampling [Text] / Paul Lewinson // American Archivist. – 1957, October. – Vol. 20. № 4. – P. 291–312.
996. Lewinson P. Labor Union Records in the United States [Text] / Paul Lewinson, Rieger Morris // American Archivist. – 1962, January. – Vol. 25. – № 1. – P. 39–57.
997. Lewinson P. Problems of archival classification [Text] / Paul Lewinson // American Archivist. – 1939, July. – Vol. 2. – № 3. – P. 179–190.
998. Lewinson P. State Labor Agencies: Where Are Their Records? [Text] / Paul Lewinson // American Archivist. – 1956, January. – Vol. 19. – № 1. – P. 45–50.
999. Lewinson P. The Archives of Labor [Text] / Paul Lewinson // American Archivist. – 1954, January. – Vol. 17. – № 1. – P. 19–24.
1000. Lewis D. L. Appraisal Criteria for Retention and Disposal of Business Records [Text] / David Levering Lewis // American Archivist. – 1969, January. – Vol. 32. – № 1. – P. 21–24.
1001. Lipinski T. A. Libraries, Museums, and Archives: Legal Issues and Ethical Challenges in the New Information Era [Text] / Tomas A. Lipinski. – Wisconsin-Milwaukee : Scarecrow Press, 2002. – 352 p.
1002. Lipowicz Alice. NARA's costs soared for digital archive, GAO says [Electronic resource] // Long-Term Digital Preservation Reference Model. – Mode of access: <http://www.ltdprm.org/news/narasera>. – Title from screen.
1003. Littler R. M. C. The Governance of Hawaii: a Study in Territorial Administration [Text] / Robert M. C. Littler. – California : Stanford University Press, 1929. – 308 p.
1004. Lloyd D. D. The Harry S. Truman Library [Text] / David D. Lloyd // American Archivist. – 1955, April. – Vol. 18. – № 2. – P. 99–110.
1005. Lockwood E. Imponderable Matters: The Influence of New Trends in History on Appraisal at the National Archives [Text] / Elizabeth Lockwood // American Archivist. – 1990, Summer. – Vol. 53. – № 3. – P. 394–405.
1006. Lovett R. W. The Appraisal of Older Business Records [Text] / Robert W. Lovett // American Archivist. – 1952, July. – Vol. 15. – № 3. – P. 231–239.
1007. Lowel H. P. Building a Public Archives in Delaware for the Twenty-First Century [Text] / Howard P. Lowel // American Archivist. – 1997, Spring. – Vol. 60. – № 2. – P. 152–165.
1008. Lucas L. Managing Congressional Papers: A Repository View [Text] / Lydia Lucas // American Archivist. – 1978, July. – Vol. 41. – № 3. – P. 275–280.
1009. Lutzker M. A. Max Weber and the Analysis of Modern Bureaucratic Organization: Notes Toward a Theory of Appraisal [Text] / Michael A. Lutzker // American Archivist. – 1982, Spring. – Vol. 45. – № 2. – P. 119–130.
1010. Lynch C. Authenticity and Integrity in the Digital Environment: An Exploratory Analysis of the Central Role of Trust / Authenticity in a Digital Environment [Electronic resource] // Council on Library and Information Resources. – Mode of access: <http://www.clir.org/pubs/reports/pub92/lynch.html>. – Title from screen.
1011. Lyon M. L. Recalling CCHS Roots: How the Conference Came to Be // California Historian Magazine. – 1991, April [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.californiahistorian.com/articles/cchs-roots.html>. – Title from screen.
1012. Lytle R. H. Intellectual Access to Archives [Text] / Richard H. Lytle // American Archivist. – 1980, Winter. – Vol. 43. – № 1. – P. 64–75.
1013. Maceachern J. Elwood Evans, Lawyer-Historian [Text] / John Maceachern // The Pacific Northwest Quarterly. – 1961, January. – Vol. 52. – № 1. – P. 15–23.
1014. MacNeil H. Dismantling the Tower of Babel: Developing a Common Language Through Descriptive Standards [Text] / Heather MacNeil // Archivaria. The Journal of the Association of Canadian Archivists. – 1993, Spring. – № 35. – P. 5–6.

1015. MacNeil H. Picking Our Text: Archival Description, Authenticity, and the Archivist as Editor [Text] / Heather MacNeil // *American Archivist*. – 2005, Fall-Winter. – Vol. 68. – № 2. – P. 264–278.
1016. MacNeil H. Providing Grounds for Trust: Developing Conceptual Requirements for the Long-Term Preservation of Authentic Electronic Records [Text] / Heather MacNeil // *Archivaria*. – 2000, Fall. – № 50. – P. 52–78.
1017. Malaysia. Islam, Society and Politics [Text] / Ed. by Hooker Virginia, Othman Norani. – Singapore : Institute of Southeast Asian Studies, 2003. – 263 p.
1018. Mansfield H. C. Reorganizing the Federal Executive Branch: the limits of institutionalization [Text] / Harvey C. Mansfield / *The Institutionalized Presidency*. Ed. by Thomas Norman C., Baade Hans W. // *Law and Contemporary Problems*. – 1970, Summer. – Vol. 35. – № 3. – P. 480–486.
1019. Manteuffel T. Archiwum Narodowe Stanow Zjednoszonych Ameryki Polnocnej [Text] / Tadeusz Manteuffel // *Archeion*. – 1937–1938. – Vol. xv. – P. 58–64.
1020. Mapping Archival Practices to Information Visualization for Electronic Records Representation and Analysis. Dr. Maria Estevas presentation from SAA 2011 in Chicago [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.slashdocs.com/tkmlh/mapping-archival-practices-to-information-visualization-for-electronic-records-representation-and-analysis.html>. – Title from screen.
1021. Marshall J. A. Trophies of War and Empire: The Archival Heritage of the Ukraine, World War II, and the International Politics of Restitution. Review essay [Text] / Jennifer A. Marshall // *American Archivist*. – 2003, Spring/Summer. – Vol. 66. – № 1. – P. 202–205.
1022. Martín B. N. Juan Bautista Muñoz y la Sevilla del Siglo XVIII [Text] / Bas Nicolás Martín // *Anales de la Real Sociedad Económica de Amigos del País de Valencia*. – 2001. – P. 901–911.
1023. Martin R. S. The Development of Professional Education for Librarians and Archivists in the United States: A Comparative Essay [Text] / Robert Sidney Martin // *American Archivist*. – 1994, Summer. – Vol. 57. – № 3. – P. 544–558.
1024. Marx F. M. The Role of Records in Administration [Text] / Fritz Morstein Marx // *American Archivist*. – 1947, July. – Vol. 10. – № 3. – P. 241–248.
1025. Mary Jo Pugh – Named Editor of *American Archivist* [Electronic resource] // *Society of American Archivist*. – Mode of access: <http://www.archivists.org/news/pugh-Oct05.asp>. – Title from screen.
1026. Mason P. P. Archives in the Seventies: Promises and Fulfillment [Text] / Philip P. Mason // *American Archivist*. – 1981, Summer. – Vol. 44. – № 3. – P. 199–206.
1027. Mason P. P. The Society of American Archivists at the Crossroads [Text] / Philip P. Mason // *American Archivist*. – 1972, January. – Vol. 35. – № 1. – P. 5–11.
1028. Mason P. P. Trans-Mountain States: Alabama, Illinois, Indiana, Kentucky, Michigan, Mississippi, Ohio, and Tennessee [Text] / Philip P. Mason / Jones H. G. *Historical Consciousness in the Early Republic. The Origins of State Historical Societies, Museums, and Collections, 1791–1861*. – Chapel Hill : North Caroliniana Society, Inc. and North Carolina Collection, 1995. – P. 125–161.
1029. Mattern C. J. Lyman Copeland Draper: An Archivist's Reappraisal [Text] / Carolyn J. Mattern // *American Archivist*. – 1982, Fall. – Vol. 45. – № 4. – P. 444–454.
1030. Matters M. Reconciling Sibling Rivalry in the AACR 2 «Family»: The Potential for Agreement on Rules for Archival Description of All Types of Materials [Text] / Marion Matters // *American Archivist*. – 1990, Winter. – Vol. 53. – № 1. – P. 76–93.
1031. McCain W. D. Some Suggestions for National Archives Cooperation with the State Archives [Text] / William D. McCain // *American Archivist*. – 1951, July. – Vol. 14. – № 3. – P. 223–228.
1032. McCain W. D. The Interests of The States In Federal Field Office Records [Text] / William D. McCain // *American Archivist*. – 1943, April. – Vol. 6. – № 2. – P. 104–108.
1033. McCain W. D. The Value of Records [Text] / William D. McCain // *American Archivist*. – 1953, January. – Vol. 16. – № 1. – P. 3–11.

1034. McColgin M. Disaster Planning for Governments in Arizona [Text] / Michael McColgin, Toby Murray. – Las Vegas : Arizona State Archives, University of Nevada, 2002. – P. 9–13.
1035. McCoy D. R. The Crucial Choice: The Appointment of R. D. W. Connor As Archivist of the United States [Text] / Donald R. McCoy // American Archivist. – 1974, July. – Vol. 37. – № 3. – P. 399–413.
1036. McCoy D. R. The National Archives: America's Ministry of Documents, 1935–1968 [Text] / Donald R. McCoy. – Chapel Hill : University of North Carolina Press, 1978. – 437 p.
1037. McCrann G.-E. An Examination of the Conditions Surrounding the Passage of The 1966 U. S. Freedom of Information Act // Open Government: a journal on Freedom of Information. – 2007, April 24. – Vol. 3. – № 1 [Electronic resource] // Open Government Journal. – Mode of access: <http://www.opengovjournal.org/issue/view/80>. – Title from screen.
1038. McDaid D. J. Morgan Poitiaux Robinson (1876–1943) [Electronic resource] // Encyclopedia Virginia. Virginia Foundation for the Humanities, 19 Jun. 2012. Web. 1 Jul. 2013. URL. – Mode of access: http://www.encyclopediavirginia.org/Robinson_Morgan_Poitiaux_1876-1943. – Title from screen.
1039. McDonough F. A. NARA's digital archive failing on promise to preserve and protect [Electronic resource] // GCN. – 23 Feb. 2011. – Mode of access: <http://gcn.com/Articles/2011/02/28/COMMENT-Frank-McDonough-digital-archives.aspx?Page=1>. – Title from screen.
1040. McFarland D. A. Memoir of Robert Noxon Toppan [Text] / Davis Andrew McFarland / Publications of The Colonial Society of Massachusetts. Vol. VII. Transactions 1900–1902. – Boston, Published by the Society, 1905. – 454 p.
1041. McKay E. Random Sampling Techniques: A Method of Reducing Large Homogeneous Series of Congressional Papers [Text] / Eleanor McKay // American Archivist. – 1978, July. – Vol. 41. – № 3. – P. 281–289.
1042. McLoughlin T. E. C. Ready Access. NARA's Federal Records Centers Offer Agencies Storage, Easy Use for 80 Billion Pages of Documents [Text] / Tara E. C. McLoughlin // Prologue. – 2008, Spring. – Vol. 40. – № 1.
1043. McMaster John Bach, Geyelin J. B. Henry Laussat [Text] / The University of Pennsylvania Illustrated. – Nabu Press, 2012. – 140 p.
1044. McNitt E. U. Short History of the Indiana State Library [Text] / Esther U. McNitt, Nellie Mae Coats. Short History of the Indiana State Library. – 1950. – 12 p.
1045. McRanor S. A. Critical Analysis of Intrinsic Value [Text] / Shauna A. McRanor // American Archivist. – 1996, Fall. – Vol. 59. – № 4. – P. 400–411.
1046. McReynolds M. R. Archival Revolution or Evolution: The 8th International Congress on Archives [Text] / Michael R. McReynolds // American Archivist. – 1978, January. – Vol. 41. – № 1. – P. 17–20.
1047. McReynolds M. R. Statistical Sampling to Preserve Records [Text] / Michael R. McReynolds. Paper presented at the 39th annual meeting of the Society of American Archivists, 1975. – P. 10–14.
1048. Meehan J. Making the Leap from Parts to Whole: Evidence and Inference in Archival Arrangement and Description [Text] / Jennifer Meehan // American Archivist. – 2009, Spring–Summer. – Vol. 72. – № 1. – P. 72–90.
1049. Meet Your Workshop Instructor [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/prof-education/faculty>. – Title from screen.
1050. Melzer R. Preface to this edition [Text] / Richard Melzer // Twitchell Ralph Emerson. The Spanish archives of New Mexico [New foreword by Estevan Rael-Gálvez; with a preface by Richard Melzer. Originally published: – Cedar Rapids: Torch Press, 1914]. – Santa Fe : Sunstone Press, 2008 [Facsimile of original 1914 edition]. – 620 p.
1051. Memory of the World: Lost Memory – Libraries and Archives destroyed in the Twentieth Century / Prepared for UNESCO on behalf of IFLA by Hans van der Hoeven and on behalf of ICA by Joan van Albada [Text]. – Paris : UNESCO, 1996. – 70 p.

1052. Menne-Haritz A. Appraisal or Documentation: Can We Appraise Archives by Selecting Content? [Text] / Angelika Menne-Haritz // *American Archivist*. – 1994, Summer. – Vol. 57. – № 3. – P. 528–542.
1053. Menne-Haritz A. Archival Training in a Changing World [Text] / Angelika Menne-Haritz // *American Archivist*. – 2000, Fall-Winter. – Vol. 63. – № 2. – P. 341–352.
1054. Menne-Haritz A. Ernst Posner's Archives and the Public Interest [Text] / Angelika Menne-Haritz // *American Archivist*. – 2005, Fall-Winter. – Vol. 68. – № 2. – P. 323–332.
1055. Miami Valley Archives Roundtable [Electronic resource] // Lisa P. Rickey, an archivist in the Miami Valley. – Mode of access: <http://lisarickey.wordpress.com/tag/mvar/>. – Title from screen; <http://miamivalleyarchivesroundtable.wordpress.com/>. – Title from screen.
1056. Michelle L. Colophons and Annotations: New Directions for the Finding Aid [Text] / Light Michelle, Tom Hyry // *American Archivist*. – 2002, Fall-Winter. – Vol. 65. – № 2. – P. 216–230.
1057. Mifflin J. «Visible Memory, Visual Method»: Objectivity and the Photographic Archives of Science [Text] / Jeffrey Mifflin // *American Archivist*. – 2011, Spring-Summer. – Vol. 74. – № 1. – P. 323–341.
1058. Millar L. An Obligation of Trust: Speculations on Accountability and Description [Text] / Laura Millar // *American Archivist*. – 2006, Spring-Summer. – Vol. 69. – № 1. – P. 60–78.
1059. Milton G. Travels of the Charters of Freedom [Text] / Gustafson Milton // *Prologue*. – Winter 2002. – Vol. 34. – № 4.
1060. Minogue A. E. Treatment of Fire and Water Damaged Records [Text] / Adelaide E. Minogue // *American Archivist*. – 1946, January. – Vol. 9. – № 1. – P. 17–25.
1061. Mississippi fixes oversight, formally ratifies 13th Amendment on slavery [Electronic resource] // Fox News. Com. – Mode of access: <http://www.foxnews.com/politics/2013/02/18/mississippi-fixes-oversight-formally-ratifies-13th-amendment-on-slavery/>. – Title from screen.
1062. Missouri Historical and Philosophical Society [Text] // *Missouri historical review*. – 1909, January. – Vol. 3. – № 2. – P. 154–160.
1063. Mitchell J. J. Government secrecy in theory and practice «Rules and regulations» as an autonomous screen [Text] / John J. Mitchell // *Columbia Law Review*. – 1958, February. – Vol. 58. – № 2. – P. 199–210.
1064. Mitchell T. W. New Viewpoints on Establishing Permanent Values of State Archives [Text] / Thornton W. Mitchell // *American Archivist*. – 1970, April. – Vol. 33. – № 2. – P. 163–174.
1065. Mitchell T. W. The Illinois Records Management Survey [Text] / Thornton W. Mitchell // *American Archivist*. – Vol. 20. – № 2. – 1957, April. – P. 119–130.
1066. Moe R. C. Administrative Renewa. Reorganization Commissions in the 20th Century [Text] / Ronald C. Moe. – Lanham, Maryland, 2003. – 164 p.
1067. Monroe N. Alden. Thomas M. Owen. Alabama Department of Archives and History / *Encyclopedia of Alabama*. – Published June 25, 2007 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.encyclopediaofalabama.org/face/Article.jsp?id=h-1189>. – Title from screen.
1068. Montgomery B. P. Nixon's Legal Legacy: White House Papers and the Constitution [Text] / Bruce P. Montgomery // *American Archivist*. – 1993, Fall. – Vol. 56. – № 4. – P. 586–610.
1069. Montgomery B. P. Presidential Materials: Politics and the Presidential Records Act. Research Article [Text] / Bruce P. Montgomery // *American Archivist*. – 2003, Spring-Summer. – Vol. 66. – № 1. – P. 102–138.
1070. Moore J. B. Biographical Notice of John Farmer, M.A. Late corresponding Secretary of the New Hampshire Historical Society [Text] / Jacob B. Moore // *American Quarterly Register*. – Boston : American education Society. – 1839, February. – Vol. XI. – № 3. – P. 229–241.
1071. Moore J. T. The Tennessee Historical Society, 1849–1918 [Text] / John Trotwood Moore // *Tennessee Historical Quarterly*. – 1944, September. – Vol. 3. – P. 195–225.
1072. Morris P. Building an Archives: a case study in South Carolina [Text] / Patricia Morris // *Archival Issues*. – 2005. – Vol. 29. – № 29. – P. 45–64.
1073. Morris R. B. The Need For Regional Depositories For Federal Records [Text] / Richard B. Morris // *American Archivists*. – 1943, January. – Vol. 6. – № 1. – P. 115–122.

1074. Morris R. C. Collections of the Wyoming Historical Society [Text] / Robert C. Morris.- Cheyenne, Wyoming : The Wyoming Historical Society, 1897. Vol. I. – 352 p.
1075. Moss Patsy. Kansas City Area Archivists Association The First 25 Years. A brief history [Electronic resource] // Kansas City Area Archivists Association, 2004. – Mode of access: <http://www.kcarchivists.org/kcaa/files/9913/1648/0349/KCAAhistory-2004.pdf/>. – Title from screen.
1076. Muller S. Manual for the Arrangement and Description of Archives [Text] / Samuel Muller, Jacob A. Feith, Robert Fruin. – New York, 1940. – 225 p.
1077. Munden K. William J. Barrow, 1904–1967 [Text] / Ken Munden // American Archivist. – 1967, October. – Vol. 30. – № 4. – P. 635–637.
1078. National Archives Southwest Region and Federal Records Center. Fort Worth, Texas. Disaster Plan [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/records-mgmt/vital-records/appendix-d.html#PartII>. – Title from screen.
1079. National Disaster Preparedness and Recovery Strategy for Archival Records. November 2010 [Text]. – National Archives of Australia. – 18 p.
1080. Nelb T. R. Architectural Records Appraisal: Discussion of Problems and Strategies for the Documenting Michigan Architecture Project [Text] / Tawny Ryan Nelb // American Archivist. – 1996, Spring. – Vol. 59. – № 2. – P. 228–239.
1081. Nesmith T. Seeing Archives: Postmodernism and the Changing Intellectual Place of Archives [Text] / Tom Nesmith // American Archivist. – 2002, Spring-Summer. – Vol. 65. – № 1. – P. 24–41.
1082. Neukam W. Archivwesen in U.S.A [Text] / Wilhelm Neukam // Archivalische Zeitschrift. – 1936. – Vol. 44. – P. 275–279.
1083. New Hampshire State Library. History [Electronic resource] // New Hampshire State Library. – Mode of access: <http://www.nh.gov/nhsl/about/index.html>. – Title from screen.
1084. Newhall A. C. Access to Archives and Privacy: The Twenty-third International Archival Round Table Conference Proceedings [Text] / Ann Clifford Newhall // American Archivist. – 1989, Winter. – Vol. 52, № 1. – P. 99–101.
1085. Newhall A. C. The NHPRC in the New Record Age [Text] / Ann Clifford Newhall // American Archivist. – 2000, Spring-Summer. – Vol. 63. – № 1. – P. 67–89.
1086. Newsome A. R. The preservation of local archives : a guide for public officials [Text] / Albert Ray Newsome. – American Historical Association, Public Archives Commission : Presses of Edwards and Broughton Company, 1932. – 16 p.
1087. Nimer C. L. Reading and Publishing within the Archives Community: A Survey [Text] / Cory L. Nimer // American Archivist. – 2009, Fall-Winter. – Vol. 72. – № 2. – P. 311–330.
1088. Nimer C. L. The Development and Professionalization of the Utah State Archives, 1897–1968 // Journal of Western Archives. – Vol. 3. – № 1. – Article 5 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://digitalcommons.usu.edu/westernarchives/vol3/iss1/5>. – Title from screen.
1089. Nimer C. L., Daines III, J. Gordon. The Development and Professionalization of the Utah State Archives, 1897–1968 // Journal of Western Archives. – 2012. – Vol. 3. – Iss. 1. – Article 5. – P. 1–30 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://digitalcommons.usu.edu/westernarchives/vol3/iss1/5>. – Title from screen.
1090. Noll D. F. The Maintenance of Microfilm Files [Text] / Daniel F. Noll // American Archivist. – 1950, April. – Vol. 13. – № 2. – P. 129–134.
1091. Norton M. C. Catalog rules: series for archives material [Text] / M. C. Norton. – Springfield, Illinois, 1938. – 102 p.
1092. Norton M. C. Establishing Priorities for State Records: Illinois Experience [Text] / Margaret Cross Norton // American Archivist. – 1942, January. – Vol. 5. – № 1. – P. 18–27.
1093. Norton M. C. Herbert Anthony Kellar, 1887–1955 [Text] / Margaret C. Norton // American Archivist. – 1956, April. – Vol. 19. – № 2. – P. 151–153.

1094. Norton M. C. Norton on Archives: The Writings of Margaret Cross Norton on Archival and Records Management [Text] ; Ed. Thorton W. Mitchell. – Carbondale, Illinois : Southern Illinois University Press, 1975. – 288 p.
1095. Norton M. C. The First International Congress of Archivists, Paris, France. August 21–26, 1950 [Text] / Margaret Cross Norton // American Archivist. – 1951, January. – Vol. 14. – № 1. – P. 13–32.
1096. Norton M. C. The Illinois Records Management Survey [Text] / Margaret Cross Norton // American Archivist. – 1956, January. – Vol. 19. – № 1. – P. 51–57.
1097. Norton M. C. Victor Hugo Paltsits, 1867–1952 [Text] / Margaret Cross Norton // American Archivist. – 1953, April. – Vol. 16. – № 2. – P. 137–140.
1098. NPRS Opens Six Million Personnel Records [Text] // Information Management. An ARMA International Publication. – USA. – 2009, September/October. – Vol. 43. – № 5. – P. 9.
1099. O’Dea C. History without a home. State archives are scattered / Colleen O’Dea // Daily Record. Morris County’s Local Newspaper. – 1991, March 11. – Vol. 4. – № 107. – P. A.
1100. O’Neill M. A. Punch Card Records: Precursors of Electronic Records [Text] / Margaret Adams O’Neill // American Archivist. – 1995, Spring. – Vol. 58. – № 2. – P. 182–201.
1101. O’Toole J. M. On the Idea of Permanence [Text] / James M. O’Toole // American Archivist. 1989, Winter. – Vol. 52. – № 1. – P. 10–25.
1102. O’Toole J. M. On the Idea of Uniqueness [Text] / James M. O’Toole // American Archivist. – 1994, Fall. – Vol. 57. – № 4. – P. 632–658.
1103. Oliver Wendell Holmes Travel Award. Section XII: Fellows, Awards, and Scholarships. Governance Manual [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/governance/handbook/section12-holmes>. – Title from screen.
1104. Olmstead A. L. The Evolution of California Agriculture, 1850–2000 [Text] / Alan L. Olmstead, Paul W. Rhode // California Agriculture. Dimensions and Issues. Edited by Jerry Siebert. – University of California Giannini Foundation of Agricultural Economics. Division of Agriculture and Natural Resources, 2003. – 307 p.
1105. O’Neill J. E. Will Success Spoil the Presidential Libraries? [Text] / James E. O’Neill // American Archivist. – 1973, July. – Vol. 36. – № 3. – P. 339–351.
1106. Organizations Serving Archivists and Others Who Work with Historical Records [Electronic resource] // Council of State Archivists. – Mode of access: <http://www.statearchivists.org/connections/archivalassns.htm>. – Title from screen.
1107. Origin of defense-information in the Army and former War Department by Dallas Irvine / The National Archives and Records Service General Services Administration. – Washington, 1972. – 49 p.
1108. Ostroff H. Subject Access to Archival and Manuscript Material [Text] / Harriet Ostroff // American Archivist. – 1990, Winter. – Vol. 53. – № 1. – P. 100–105.
1109. O’Toole J. M. Democracy and Documents in America [Text] / James M. O’Toole // American Archivist. – 2002, Spring–Summer. – Vol. 65. – № 1. – P. 107–115.
1110. Overman W. D. Ohio Archives [Text] / William D. Overman // American Archivist. – 1942, January. – Vol. 5. – № 1. – P. 36–39.
1111. Owen T. M. Dr. Basil Manly, the Founder of the Alabama Historical Society [Text] / Thomas McAdory Owen. – Montgomery : Alabama Historical Society, 1904. – 139 p.
1112. Owen T. McAdory. Alabama Archives [Text] / Thomas McAdory Owen // Annual report of the American Historical Association for the year 1904. – Washington, 1905. – P. 479–553.
1113. Owen T. McAdory. Dr. Basil Manly, the Founder of the Alabama Historical Society [Text] / Thomas McAdory Owen. – Montgomery : Alabama Historical Society, 1904. – 140 p.
1114. Pacifico M. F. Founding Mothers: Women in the Society of American Archivists, 1936–1972 [Text] / Michele F. Pacifico // American Archivist. – 1987, Summer. – Vol. 50. – № 3. – P. 370–389.
1115. Page T. R. D. W. Connor 1878–1950 [Text] / Thad Page // American Archivist. – 1950, April. – Vol. 13. – № 2. – P. 99–101.

1116. Paltsits V. H. The Manuscript Division in the New York Public Library [Text] / Victor Hugo Paltsits. – New York, 1915. – 33 p.
1117. Papenfuse E. C. The Preservation and Uses of State and Local Records [Text] / Edward C. Papenfuse, David C. Levine, Charles E. Lee // *American Archivist*. – 1977, July. – Vol. 40. – № 3. – P. 325–329.
1118. Park E. G. Understanding «Authenticity» in Records and Information Management: Analyzing Practitioner Constructs [Text] / Eun G. Park // *American Archivist*. – 2001, Fall-Winter. – Vol. 64. – № 2. – P. 270–291.
1119. Patenaude Marc. The McCarran Internal Security Act, 1950–2005: Civil Liberties Versus National Security / A Thesis Submitted to the Graduate Faculty of the Louisiana State University and Agricultural and Mechanical College in partial fulfillment of the requirements for the degree of Master of Arts in the Department of History, May, 2006. – P. 24–54. [Electronic resource] // Lsu – Louisiana State University. – Mode of access: http://etd.lsu.edu/docs/available/etd-04072006-093608/unrestricted/Patenaude_thesis.pdf. – Title from screen.
1120. Patrick T. L. The Archival Unconscious: Thomas Owen and the Founding of the Alabama Department of Archives and History [Text] / Tomlin L. Patrick // A Master's Paper for the M. S. in L. S degree. – 2008, April. – Advisor : Dr. Cal Lee. – 70 p.
1121. Patterson A. M. State Archival Agencies' Services to Other State Agencies [Text] / A. M. Patterson // *American Archivist*. – 1963, July. – Vol. 26. – № 3. – P. 315–318.
1122. Peace N. E. Deciding What to Save: Fifty Years of Theory and Practice [Text] / Nancy E. Peace / Archival Choices : Managing the Historical Record in an Age of Abundance ; Edited by Nancy E. Peace. – Lexington, Mass. : D. C. Heath, 1984. – 164 p.
1123. Pearce-Moses Richard. The Archival Lexicon [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/glossary/archival-lexicon>. – Title from screen.
1124. Pearce-Moses R. A Glossary of Archival and records terminology [Text] / Richard Pearce-Moses. – Chicago : Society of American Archivists, 2005. – 444 p.
1125. Pearce-Moses R. Janus in Cyberspace: Archives on the Threshold of the Digital Era [Text] / Richard Pearce-Moses // *American Archivist*. – 2007, Spring–Summer. – Vol. 70. – № 1. – P. 13–22.
1126. Peckham H. H. Indiana: A History [Text] / Howard Henry Peckham. – Urbana : University of Illinois Press, 2003. – 224 p.
1127. Peckham H. H. The eighth Annual Meeting of the Society of American Archivists. Harrisburg, Pennsylvania. November 8 and 9, 1944 [Text] / Howard H. Peckham // *American Archivist*. – 1945, January. – Vol. 8. – № 1. – P. 12–18.
1128. Pence C. Audiovisual Resources on Preservation Topics [Text] / Cheryl Pence // *American Archivist*. – 1990, Spring. – Vol. 53. – № 2. – P. 350–354.
1129. Pennsylvania Federation of Museums and Historical Organizations [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.pamuseums.org/site/showpage.asp?page=4&parent=1>. – Title from screen.
1130. Perlman I. General Schedules and Federal Records [Text] / Isadore Perlman // *American Archivist*. – 1952, January. – Vol. 15. – № 1. – P. 27–38.
1131. Pérotin Y. Facilitating Access to the League of Nations Archives [Text] / Yves Pérotin // *American Archivist*. – 1972, January. – Vol. 35. – № 1. – P. 23–34.
1132. Peter Nelson. Directory of Regional, State and Local Archival Organizations in the United States [Electronic resource] // Regional, State and Local Archival Organizations in the United States. – Mode of access: <http://www.geocities.com/archivy/regionals/usa.htm>. – Title from screen.
1133. Petersen W. J. Iowa – The Challenge of the Archives [Text] / William J. Petersen // *American Archivist*. – 1963, July. – Vol. 26. – № 3. – P. 327–331.
1134. Peterson S. C. Morgan L. Dale // Utah History Encyclopedia. Originally published by the University of Utah Press in 1994 [Electronic resource]. – Mode of access: http://www.uen.org/utah_history_encyclopedia/m/MORGAN_DALE.html. – Title from screen.

1135. Peterson T. H. Archival Principles and Records of the New Technology [Text] / Trudy Huskamp Peterson // *American Archivist*. – 1984, Fall. – Vol. 47. – № 4. – P. 383–393.
1136. Peterson T. H. Machine-readable records as archival materials [Text] / Trudy Huskamp Peterson // *Archivum. Proceedings of the 11th International Congress on Archives (Paris, 22–26 August, 1988)*. International Council on Archives. Vol. XXXV. – K. G. Saur München. New York. London. Paris, 1989. – P. 83–88.
1137. Peterson T. H. Professional Archival Training [Text] / Trudy H. Peterson, Patrick M. Quinn, Hugh A. Taylor // *American Archivist*. – 1977, July. – Vol. 40. – № 3. – P. 315–320.
1138. Peterson T. H. Summary of Sampling Techniques [Text] / Trudy Huskamp Peterson / *Basic Archival Workshop Exercises*. – Chicago : Society of American Archivists, 1982. – P. 12–13.
1139. Peterson T. H. The Iowa Historical Records Survey, 1936–1942 [Text] / Trudy Huskamp Peterson // *American Archivist*. – 1974, April. – Vol. 37. – № 2. – P. 223–245.
1140. Peterson T. H. The National Archives and the Archival Theorist Revisited, 1954–1984 [Text] / Trudy Huskamp Peterson // *American Archivist*. – 1986, Spring. – Vol. 49. – № 2. – P. 125–133.
1141. Philip H. M. Finding mediums in the National Archives: an appraisal of six years' experience [Text] / Hamer M. Philip // *American Archivist*. – 1942, April. – Vol. 5. – № 2. – P. 82–92.
1142. Philip M. Hamer and Elizabeth Hamer Kegan Award. Section XII: Fellows, Awards, and Scholarships. Governance Manual [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/governance/handbook/section12-hamer>. – Title from screen.
1143. Pilcher G. W. William Gordon and the History of the American Revolution [Text] / George William Pilcher // *The Historian*. – 1972, May. – Vol. 34, Iss. 3. – P. 447–464.
1144. Pinkert M. The Public Vaults Unlocked: Discovering American History in the National Archives [Text] / Marvin Pinkert, Christina Rudy Smith, Bruce I. Bustard. – Washington, D. C. : The Foundation for the National Archives, 2005. – 176 p.
1145. Pinkett H. T. A Glossary of Records Terminology: Scope and Definitions [Text] / Harold T. Pinkett // *American Archivist*. – 1970, January. – Vol. 33. – № 1. – P. 53–56.
1146. Pinkett H. T. Accessioning Public Records: Anglo-American Practices and Possible Improvements [Text] / Harold T. Pinkett // *American Archivist*. – 1978, October. – Vol. 41. – № 4. – P. 413–421.
1147. Pinkett H. T. Identification of Records of Continuing Value [Text] / Harold T. Pinkett // *Indian Archives*. – 1965/1966. – № 16. – P. 54–61.
1148. Pinkett H. T. Selective Preservation of General Correspondence [Text] / Harold T. Pinkett // *American Archivist*. – 1967, January. – Vol. 30. – № 1. – P. 33–43.
1149. Pinkett H. T. The Keep Commission, 1905–1909: A Rooseveltian Effort for Administrative Reform [Text] / Harold T. Pinkett // *The Journal of American History*. – 1965, September. – Vol. 52. – № 2. – P. 297–312.
1150. Planagan J. T. James Hall and the Antiquarian and Historical Society of Illinois [Text] / John T. Planagan // *Journal of the Illinois State Historical Society (1908–1984)*. – 1941, December. – Vol. 34. – № 4. – P. 439–452.
1151. Planagan J. T. James Hall, Pioneer Vandalia Editor and Publicist [Text] / John T. Planagan // *Journal of the Illinois State Historical Society (1908–1984)*. – 1955, Summer. – Vol. 48. – № 2. – P. 119–136.
1152. Plante T. K. Military Service Records at the National Archives [Text] / Trevor K. Plante. – Washington, D. C., National Archives and Records Administration, 2007. – 119 p.
1153. Polenberg R. The Roosevelt Library Case: A Review Article [Text] / Richard Polenberg // *American Archivist*. – 1971, July. – Vol. 34. – № 3. – P. 277–284.
1154. Political Pressure and the Archival Record / Edited by Margaret Procter, Michael G. Cook, Caroline Williams. – Chicago : Society of American Archivists, 2005. – 345 p.
1155. Pomrenze Seymour J. Personal Reminiscences of the Offenbach Archival Depot, 1946–1949. Fulfilling International and Moral Obligations // *Offenbach Archival Depot: Establishment*

and Operation [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.usmm.org/information/exhibitions/online-features/special-focus/offenbach-archival-depot/establishment-and-operation>. – Title from screen.

1156. Poole F. G. Some Aspects of the Conservation Problem in Archives [Text] / Frazer G. Poole // *American Archivist*. – 1977, April. – Vol. 40. – № 2. – P. 163–171.

1157. Posner E. American State Archives: Public record Keeping in the Fifty States, Practices and Goals [Text] / Ernst Posner. – Chicago-London : University of Chicago Press, 1964. – 397 p.

1158. Posner E. European experiences in training archivists [Text] / Ernst Posner // *American Archivist*. – 1941, January. – Vol. 4. – № 1. – P. 26–37.

1159. Posner E. Max Lehmann and the Genesis of the Principle of Provenance [Text] / Ernst Posner / Archives and the Public Interest : Selected Essay. – Washington, D. C. Public Affairs Press, 1967. – P. 37–38.

1160. Posner E. Archives and the Public Interest : Selected Essay [Text] / Ernst Posner. – Washington, D. C. Public Affairs Press, 1967. – 204 p.

1161. Posner E. Solon Justus Buck – Archivist [Text] / Ernst Posner // *American Archivist*. – 1960, July. – Vol. 23. – № 3. – P. 263–269.

1162. Posner E. The Fourth International Congress of Archivists [Text] / Ernst Posner // *American Archivist*. – 1961, January. – Vol. 24. – № 1. – P. 65–73.

1163. Postles D. Archival organization in the pacific north-west of the U.S.A [Text] / David Postles // *Journal of the Society of Archivists. The Official Journal of the Archives and Records Association*. – 1981. – Vol. 6. – Iss. 8. – P. 499–501.

1164. Pratt Justin. The Capital Controversy: Lincoln, the State Library, and the Story of the Midnight Ride [Electronic resource]. – Mode of access: <http://court.nol.org/state-library/pdf/TheCapitalControversy.pdf>. – Title from screen

1165. Preparedness and planning. Council of State Archivists. Resource Center [Electronic resource] // CoSA Resource Center - Council of State Archivists. – Mode of access: <http://rc.statearchivists.org/Resource-Center/Topics/Emergency-planning-and-response/Preparedness-and-planning.aspx>. – Title from screen.

1166. Proceedings Rhode Island Historical Society, 1887–1888. – Providence : Printed for the Society, 1888. – 115 p.

1167. Progressivism and the Wisconsin Idea [Electronic resource] // Wisconsin Historical Society. – Mode of access: <http://www.wisconsinhistory.org/turningpoints/tp-036/>. – Title from screen.

1168. Prologue [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: www.archives.gov/publications/prologue. – Title from screen.

1169. Prologue. – 2009, Summer. – Vol. 41. – № 2. – P. 66.

1170. Prom C. J. Using Web Analytics to Improve Online Access to Archival Resources [Text] / Christopher J. Prom // *American Archivist*. – 2011, Spring–Summer. – Vol. 74. – № 1. – P. 158–184.

1171. Pugh M. J. Readers: What Do You Think about the American Archivist? [Text] / Mary Jo Pugh // *American Archivist*. – 2009, Fall–Winter. – Vol. 72. – № 2. – P. 305–310.

1172. Pugh M. J. The Illusion of Omniscience: Subject Access and the Reference Archivist [Text] / Mary Jo Pugh // *American Archivist*. – 1982, Winter. – Vol. 45. – № 1. – P. 33–44.

1173. Quinn P. M. Regional Archival Organizations and the Society of American Archivists [Text] / Patrick M. Quinn // *American Archivist*. – 1983, Fall. – Vol. 46. – № 4. – P. 433–440.

1174. Quist A. S. Security Classification of Information. Vol. 1. Introduction, History and Adverse Impacts. Prepared for the Oak Ridge National Laboratory [Text] / Arvin S. Quist. – Oak Ridge, TN 37830, 2002. – 156 p.

1175. Quist Arvin S. Security Classification of Information. Volume 1. Introduction, History, and Adverse Impacts. – Oak Ridge, Tennessee : Oak Ridge National Laboratory, 1989 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.fas.org/sgp/library/quist/>. – Title from screen.

1176. Quist Arvin S. Security Classification of Information. Volume 2. Principles for Classification of Information. – Oak Ridge, Tennessee : Oak Ridge National Laboratory, 1993 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.fas.org/sgp/library/quist2/index.html>. – Title from screen.

1177. Radoff M. L. Reports of State Archivists [Text] / Morris L. Radoff // American Archivist. – 1954, October. – Vol. 17. – № 4. – P. 331–339.
1178. Radoff M. L. The Maryland Records in the Revolutionary War [Text] / Morris L. Radoff // American Archivist. – 1974, April. – Vol. 37. – № 2. – P. 277–285.
1179. Rapport L. Dumped from a Wharf into Casco Bay: The Historical Records Survey Revisited [Text] / Leonard Rapport // American Archivist. – 1974, April. – Vol. 37. – № 2. – P. 201–210.
1180. Rapport L. No Grandfather Clause: Reappraising Accessioned Records [Text] / Leonard Rapport // American Archivist. – 1981, Spring. – Vol. 44. – № 2. – P. 143–146.
1181. Rasmussen H. C. Riley, Franklin Lafayette, Jr. / American national Biography Online [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.anb.org/articles/14/14-011173.html>. – Title from screen.
1182. Reagan W. Moore. Transcontinental Persistent Archive Prototype Policy-Driven Data Preservation [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.ils.unc.edu/digccurr2009/1c-moore.pdf>. – Title from screen.
1183. Recent Deaths [Text] // The American Historical Review. – 1970, October. – Vol. 75. – № 6. – P. 1885–1887.
1184. Regional, State/Provincial & Local [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/category/organizational-scope/regional-state/provincial-local>. – Title from screen.
1185. Reitman A. Freedom of Information and Privacy: The Civil Libertarian's Dilemma [Text] / Alan Reitman // American Archivist. – 1975, October. – Vol. 38. – № 4. – P. 501–508.
1186. Renze D. C. The State Archives of Colorado [Text] / Dolores C. Renze // American Archivist. – 1952, October. – Vol. 15. – № 4. – P. 303–308.
1187. Rhoads J. B. An Archivist of intellect and industry. In Memoriam. Theodore R. Schellenberg. 1903–1970 [Text] / James B. Rhoads // American Archivist. 1970, April. – Vol. 33. – № 2. – P. 191–194.
1188. Richards K. W. New Jersey's New Archival Facilities [Text] / Kenneth W. Richards // American Archivist. – 1964, October. – Vol. 27. – № 4. – P. 485–490.
1189. Richnak B. Robert Fulton and the Founding of the Nevada Historical Society [Text] / Barbara Richnak // Nevada Historical Society Quarterly. – 1984, Fall. – Vol. XXVII. – № 3. – P. 215–223.
1190. Ried K. N. NARA's UptoDate in Kansas City. Central Plains Regional Archives Moves to Historic Downtown Location [Text] / Kimberlee N. Ried // Prologue. – 2009, Spring. – Vol. 41. – № 1.
1191. Rieger M. Archives in Developing Countries: The Regional Training Center Movement [Text] / Morris Rieger // American Archivist. – 1972, April. – Vol. 35. – № 2. – P. 163–171.
1192. Riley J. A Brave New World: Archivists and Shareable Descriptive Metadata [Text] / Jenn Riley, Kelcy Shepherd // American Archivist. – 2009, Spring–Summer. – Vol. 72. – № 1. – P. 91–112.
1193. Riley S. T. The Massachusetts Historical Society, 1791–1959 [Text] / Stephen T. Riley. – Boston : Massachusetts Historical Society, 1959. – 62 p.
1194. Robbin A. State Archives and Issues of Personal Privacy: Policies and Practices [Text] / Alice Robbin // American Archivist. – 1986, Spring. – Vol. 49. – № 2. – P. 163–175.
1195. Roberts P. J. Philatelic Materials in Archival Collections: Their Appraisal, Preservation, and Description [Text] / Peter J. Roberts // American Archivist. – 2007, Spring–Summer. – Vol. 70. – № 1. – P. 70–92.
1196. Robertson J. A. The preservation of Florida History [Text] / James A. Robertson // The North Carolina Historical Review. – 1927, October. – Vol. 4. – № 4. – P. 351–365.
1197. Robertson J. R. The Genesis of Political Authority and of a Commonwealth Government in Oregon [Text] / James Rood Robertson // The Quarterly of the Oregon Historical Society. – 1900, March. – Vol. 1. – № 1. – P. 52–59.
1198. Robertson W., Jr. Reviews [Text] / Walter Robertson, Jr. // American Archivist. – 1979, April. – Vol. 42. – № 2. – P. 206–209.

1199. Rocha G. L. Labor Resources at the Nevada State Library and Archives [Text] / Guy Louis Rocha // *Labor History*. – 1990. – Vol. 31. – № 1-2. – P. 197-198.
1200. Roper M. Fiftieth anniversary meeting of the society of American Archivists Chicago, 27-30 August 1986 [Text] / Michael Roper // *Journal of the Society of Archivists. The Official Journal of the Archives and Records Association*. – 1987. – Vol. 8. – Iss. 3. – P. 232.
1201. Rose M. The Archives of Dakota Territory [Text] / Margaret Rose // *American Archivist*. – 1963, July. – Vol. 26. – № 3. – P. 307-313.
1202. Rosenkrants G. J. Machine – readable archives: United States experience 1968-1974 [Text] / G. J. Rosenkrants / *Proceedings of an International Seminar on Automatic Data Processing in Archives*. – London, 1975. – P. 136-153.
1203. Ross A. R. Ernst Posner: The Bridge between the Old World and the New [Text] / Rodney A. Ross // *American Archivist*. – 1981, Fall. – Vol. 44. – № 4. – P. 304-312.
1204. Ross L. F. The Adoption of an Archival Program for Maine [Text] / Linwood F. Ross // *American Archivist*. – 1966, July. – Vol. 29. – № 3. – P. 395-402.
1205. Ross R. A. Waldo Gifford Leland: Archivist by Association [Text] / Rodney A. Ross // *American Archivist*. – 1983, Summer. – Vol. 46. – № 3. – P. 264-276.
1206. Rowland B. D. The Papers of the Presidents [Text] / Buford Dabney Rowland // *American Archivist*. – 1950, July. – Vol. 13. – № 3. – P. 195-211.
1207. Rowland D. The Adaptation of Archives to Public Use [Text] / Dunbar Rowland // *Annual Report of the American Historical Association for the year 1912*. – Washington, 1914. – P. 269-273.
1208. Rowse E. F. The Archives of New York [Text] / Edward F. Rowse // *American Archivist*. – 1941, October. – Vol. 4. – № 4. – P. 267-274.
1209. Rundell W., Jr. Oliver W. Holmes [Text] / Walter Rundell, Jr // *American Archivist*. – 1982, Spring. – Vol. 45. – № 2. – P. 248-250.
1210. Russel C. Report on the Public Archives of Wisconsin [Text] / Carl Russell // *Annual report of the American Historical Association for the year 1905*. – Washington, 1906. – Vol. 1. – P. 377-419.
1211. Russell P. A. The Manx Peril: Archival Theory in Light of Recent American Historiography [Text] / Peter A. Russell // *Archivaria*. – 1991, Summer. – № 32. – P. 124-137.
1212. SAA Roundtables [Electronic resource] // *Society of American Archivists*. – Mode of access: http://saa.archivists.org/Scripts/4Disapi.dll/4DCGI/committees/Roundtables.html?Action=List_Committees&CommWGStatus=Roundtables. – Title from screen.
1213. SAA Sections [Electronic resource] // *Society of American Archivists*. – Mode of access: http://saa.archivists.org/Scripts/4Disapi.dll/4DCGI/committees/Sections.html?Action=List_Committees&CommWGStatus=Sections. – Title from screen.
1214. Salley A. S. The preservation of South Carolina History [Text] / A. S. Salley // *The North Carolina Historical Review*. – 1927, April. – Vol. 4. – № 2. – P. 145-157.
1215. Samouelian M. Embracing Web 2.0: Archives and the Newest Generation of Web Applications [Text] / Mary Samouelian // *American Archivist*. – 2009, Spring/Summer. – Vol. 72. – № 1. – P. 42-71.
1216. Sanford T. North Carolina – Three Hundredth Birthday [Text] / Terry Sanford // *American Archivist*. – 1964, January. – Vol. 27. – № 1. – P. 15-19.
1217. Santen V. B. Appraisal of Financial Records [Text] / Vernon B. Santen // *American Archivist*. – 1969, October. – Vol. 32. – № 4. – P. 357-361.
1218. Sasaki Kazuko. Cooperation and Recovery after the March 11th East Japan Earthquake: From the Standpoint of voluntary groups and JSAI [Electronic resource] // *International Council on Archives*. – Mode of access: <http://www.ica2012.com>. – Title from screen.
1219. Schaeffer R. C. Transcendent Concepts: Power, Appraisal, and the Archivist as «Social Outcast» [Text] / Roy C. Schaeffer // *American Archivist*. – 1992, Fall. – Vol. 55. – № 4. – P. 608-619.
1220. Schellenberg T. R. Archival Principles of Arrangement [Text] / T. R. Schellenberg // *American Archivist*. – 1961, January. – Vol. 24. – № 1. – P. 11-24.

1221. Schellenberg T. R. Archival Training in Library Schools [Text] / T. R. Schellenberg // *American Archivist*. – 1968, April. – Vol. 31. – № 2. – P. 155–165.
1222. Schellenberg T. R. Caribbean Archives Conference, 1965 [Text] / T. R. Schellenberg // *American Archivist*. – 1966, July. – Vol. 29. – № 3. – P. 387–393.
1223. Schellenberg T. R. *Modern Archives: Principles and Techniques* [Text] / T. R. Schellenberg. – Chicago : University of Chicago Press, 1956. – 247 p.
1224. Schellenberg T. R. The Appraisal of Modern Public Records [Text] / T. R. Schellenberg // *National Archives Bulletin*. – 1956, October. – № 8. – 46 p.
1225. Schellenberg T. R. *The Management of Archives* [Text] / T. R. Schellenberg. – New York : Columbia University Press, 1965. – 383 p.
1226. Schewe D. B. Establishing a Presidential Library: The Jimmy Carter Experience [Text] / Donald B. Schewe // *Prologue*. – 1989, Summer. – Vol. 21. – № 2. – P. 101, 125–133.
1227. Schmidt L. *Using Archives: A Guide to Effective Research* [Text] / Laura Schmidt. – Chicago, IL, 2011. – 16 p.
1228. Scholarships [Electronic resource] // Society of Southwest Archivists. – Mode of access: <http://southwestarchivists.org/scholarship.html>. – Title from screen.
1229. Schrock N. C. Preservation Factors in the Appraisal of Architectural Records [Text] / Nancy Carlson Schrock // *American Archivist*. – 1996, Spring. – Vol. 59. – № 2. – P. 206–213.
1230. Schwieder Dorothy. History of Iowa [Electronic resource] // Iowa Official Register. – Mode of access: <http://publications.iowa.gov/135/1/history/7-1.html>. – Title from screen
1231. *Secrecy in the Bush Administration* [Text] / Editor Siegfried D. Barone. – 2006, Nova Science Publishers, Inc. – 110 p.
1232. Selected Publishing Projects. Annotation [Text] / National Historical Publications and Records Commission. *Newsletter*. – 2004, Fall. – Vol. 32.3. – 20 p.
1233. Semmes E. J. John H. B. Latrobe and his times, 1803–1891 [Text] / E. J. Semmes. – Baltimore, MD : The Norman, Remington Co., 1917. – 601 p.
1234. Shelley F. The Interest of J. Franklin Jameson in the National Archives: 1908–1934 [Text] / Fred Shelley // *American Archivist*. – 1949, April. – Vol. 12. – № 2. – P. 99–130.
1235. Shields A. J. Dr. Leon deValinger, Jr. [Electronic resource]. – Mode of access: <http://jnfreid.com/cdb/devalinger.html>. – Title from screen.
1236. Shipman F. W. Franklin Delano Roosevelt, 1882–1945 [Text] / Fred W. Shipman // *American Archivist*. – 1945, October. – Vol. 8. – № 4. – P. 229–232.
1237. Shoemaker F. C. *The State Historical Society of Missouri: A Semicentennial History* [Text] / Floyd C. Shoemaker. – Columbia : State Historical Society of Missouri, 1948. – 193 p.
1238. Sifton P. G. The Provenance of the Thomas Jefferson Papers [Text] / Paul G. Sifton // *American Archivist*. – 1977, January. – Vol. 40. – № 1. – P. 17–30.
1239. Silvestro M. C. Other New England States : Connecticut, Maine, New Hampshire, Rhode Island, and Vermont [Text] / M. Clement Silvestro / Jones H. G. *Historical Consciousness in the Early Republic. The Origins of State Historical Societies, Museums, and Collections, 1791–1861*. – Chapel Hill : North Caroliniana Society, Inc. and North Carolina Collection, 1995. – P. 29–50.
1240. Simmons R. C. *The Historical Society of Delaware 1864–1964* [Text] / Richard C. Simmons // *Delaware History*. – 1964, April. – Vol. 11. – P. 3–34.
1241. Simpson R. R. Leland to Connor : An Early Survey of American State Archives [Text] / Robert R. Simpson // *American Archivist*. – 1973, October. – Vol. 36. – № 4. – P. 513–522.
1242. Sink R. Appraisal: The Process of Choice [Text] / Robert Sink // *American Archivist*. – 1990, Summer. – Vol. 53. – № 3. – P. 452–458.
1243. Sinn D. Collaborative Education between Classroom and Workplace for Archival Arrangement and Description: Aiming for Sustainable Professional Education [Text] / Donghee Sinn // *American Archivist*. – 2013, Spring–Summer. – Vol. 76. – № 1. – P. 237–262.
1244. Sittig W. J. Luther Evans: Man for a New Age [Text] / William J. Sittig // *The Quarterly Journal of the Library of Congress*. – 1976, July. – № 33. – P. 251–267.

1245. Six New Draft Schedules Released for Comment [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/records-mgmt/grs/>. – Title from screen.
1246. Skordas G. Maryland's County Records – The Eclectic Approach [Text] / Gust Skordas // *American Archivist*. – 1962, April. – Vol. 25. – № 2. – P. 199–206.
1247. Smith D. J. The Historian as Archival Advocate: Ulrich Bonnell Phillips and the Records of Georgia and the South [Text] / David John Smith // *American Archivist*. – 1989, Summer. – Vol. 52. – № 3. – P. 320–331.
1248. Smith J. F. Theodore R. Schellenberg: Americanizer and Popularizer [Text] / Jane F. Smith // *American Archivist*. – 1981, Fall. – Vol. 44. – № 4. – P. 313–326.
1249. Smith R. N. A Presidential Revival: How the Hoover Library Overcame a Mid-Life Crisis [Text] / Richard Norton Smith // *Prologue*. – 1989, Summer. – Vol. 21. – № 2. – P. 115–123.
1250. Smith Thomas A. Creation of the Nation's First Presidential Library and Museum: A Study in Cooperation [Electronic resource]. – Mode of access: http://www.rbhayes.org/hayes/content/files/Hayes_Historical_Journal/creation1stpreslibhhj.htm. – Title from screen.
1251. Smith W. I. The ICA and Technical Assistance to Developing Countries [Text] / Wilfred I. Smith // *American Archivist*. – 1976, July. – Vol. 39. – № 3. – P. 343–351.
1252. Smither H. The Archives of Texas [Text] / Harriet Smither // *American Archivist*. – 1940, July. – Vol. 3. – № 3. – P. 187–200.
1253. Smorul M., JaJa J., Wang Y., McCall F. PAWN: Producer – Archive Workflow Network in Support of Digital Preservation [Electronic resource]. – P. 1–16 / University of Maryland Institute for Advanced Computer Studies. – 30.04.2013. – Mode of access: <http://www.umiacs.umd.edu>. – Title from screen.
1254. Society of American Archivists [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/prof-education/pace-guidelines>. – Title from screen.
1255. Staples W. R. An account of the Rhode Island Historical Society [Text] / William R. Staples // *American Quarterly Register*. – Boston : American education Society. – 1839, May. – Vol. XI. – № 4. – P. 362–368.
1256. Statement of Principles Regarding Archival Description [Text] / *Archivaria. The Journal of the Association of Canadian Archivists*. – 1992, Summer. – № 34 – P. 12–16.
1257. Steck L. Hannah Lay and Company: Sampling the Records of a Century of Lumbering in Michigan [Text] / Larry Steck, Francis Blouin // *American Archivist*. – 1976, January. – Vol. 39. – № 1. – P. 15–20.
1258. Steinwall S. D. Appraisal and the FBI Files Case: For Whom Do Archivists Retain Records? [Text] / Susan D. Steinwall // *American Archivist*. – 1986, Winter. – Vol. 49. – № 1. – P. 52–63.
1259. Stender W. W. The National Personnel Records Center Fire: A Study in Disaster [Text] / Walter W. Stender, Evans Walker // *American Archivist*. – 1974, October. – Vol. 37. – № 4. – P. 521–549.
1260. Stephenson M. S. The American Archivist, 1971 to 1990: A Demographic Analysis of the Articles [Text] / Mary Sue Stephenson // *American Archivist*. – 1992, Fall. – Vol. 55. – № 4. – P. 538–561.
1261. Stevens H. An Analytical Index to the Colonial Documents of New Jersey in the State Paper Office in England [Text] / H. Stevens ; edited by William Adee Whitehead. – New York : Published for the Society D. Appleton and Company, 1858 // Published in the series : Collections of New Jersey Historical Society. – Newark, N. J. : Published by the Society, 1858. – Vol. 5. – 504 p.
1262. Stevens M. G. Homeland Security Act of 2002: Critical Infrastructure Information Act [Text] / Maria Gina Stevens // Report for Congress. February 28, 2003 [Order Code RL31762]. – Congressional Research Service; The Library of Congress. – 16 p.
1263. Stewart V. R. Problems of Confidentiality in the Administration of Personal Case Records [Text] / Virginia R. Stewart // *American Archivist*. – 1974, July. – Vol. 37. – № 3. – P. 387–398.
1264. Stibbe Hugo L. P. A contribution to the ICA. Workshop on Archives Description Standards, Hong Kong: 18–24 February, 1997 [Electronic resource] // EASTICA. – Mode of access: http://www.eastica.org/EAArchive/EAA03/EAA03_HugoLPStibbe.htm. – Title from screen.

1265. Stibbe Hugo L. P. Implementing the Concept of Fonds: Primary Access Point, Multilevel Description and Authority Control [Text] / Philip Leendert Stibbe Hugo // *Archivaria. The Journal of the Association of Canadian Archivists*. – 1992, Summer. – № 34. – P. 109–137.
1266. Stiles C. C. Public Archives: A Manual for Their Administration in Iowa [Text] / Cassius C. Stiles. – Des Moines, 1928. – 181 p.
1267. Stirling D. A. Documenting Alaska's Past: The Alaska Records Survey [Text] / Dale Alexander Stirling // *American Archivist*. – 1987, Summer. – Vol. 50. – № 3. – P. 400–401.
1268. Stitt S. Pennsylvania [Text] / Susan Stitt / Jones H. G. Historical Consciousness in the Early Republic. The Origins of State Historical Societies, Museums, and Collections, 1791–1861. – Chapel Hill : North Caroliniana Society, Inc. and North Carolina Collection, 1995. – P. 59–74.
1269. Stout L. J. Doing it by the Numbers: Standard Statistics for Describing Archives [Text] / Leon J. Stout // *American Archivist*. – 1990, Winter. – Vol. 53. – № 1. – P. 68–75.
1270. Strassberg R. The Use of Fumigants in Archival Repositories [Text] / Richard Strassberg // *American Archivist*. – 1978, January. – Vol. 41. – № 1. – P. 25–36.
1271. Strock G. M. George Rainsford Fairbanks: A Man of Many Facets by Arthur Joseph Lynch [Text] / G. Michael Strock // *The Florida historical quarterly*. – 2002, Winter. – Vol. 80. – № 3. – P. 408–411.
1272. Swan R. T. The Massachusetts Public Record Commission and its work [Text] / Robert T. Swan // *Annual report of the American Historical Association for the year 1901*. – Washington, 1902. – Vol. 1. – P. 97–112.
1273. Swartz Nikki. On the Edge: A New ERA for NARA [Electronic resource]. – Mode of access: http://content.arma.org/imm/MayJune2008/a_new_era_for_nara.aspx. – Title from screen.
1274. Swartz N. Dealing with Disaster [Text] / Nikki Swartz // *Information Management Journal*. – 2006, July–August. – Vol. 40. – № 4. – P. 29–34.
1275. Szary R. Archival Description Standards: Scope and Criteria [Text] / Richard Szary // *American Archivist*. – 1989, Fall. – Vol. 52. – № 4. – P. 520–526.
1276. Taboroff J. Natural Disasters and Urban Cultural Heritage: A Reassessment. Building Safer Cities: The Future of Disaster Risk [Text] / June Taboroff ; Edited by Alcira Kreimer, Margaret Arnold, Anne Carlin. – Washington, D. C. : The World Bank, 2003. – P. 233–240.
1277. Taft W. H. Missouri Press Association and the Origins of the State Historical Society [Text] / William H. Taft // *Missouri historical review*. – 1966, April. – Vol. 60. – № 3. – P. 269–282.
1278. Talley M. D. Morris Leon Radoff: The Man and the Monument [Text] / Marcia D. Talley // *American Archivist*. – 1981, Fall. – Vol. 44. – № 4. – P. 327–340.
1279. Tate V. D. From Binkley to Bush [Text] / Vernon D. Tate // *American Archivist*. – 1947, July. – Vol. 10. – № 3. – P. 249–257.
1280. Taylor H. A. The Discipline of History and The Education of the Archivist [Text] / Hugh A. Taylor // *American Archivist*. – 1977, October. – Vol. 40. – № 4. – P. 395–402.
1281. Taylor H. A. SAA Philadelphia 1975 [Text] / Hugh A. Taylor // *Archivaria*. – 1975–1976, Winter. – Vol. 1. – № 1. – P. 94–96.
1282. Tener J. F. Accessibility and Archives [Text] / Jean F. Tener // *Archivaria*. – 1978, Summer. – № 6. – P. 16–31.
1283. Territorial Librarians. Bion (Benjamin) Freeman Kendall, 1853 – 1857 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.sos.wa.gov/library/TerritorialLibrarians.aspx#Kendall>. – Title from screen.
1284. Texas Advanced Computing Center helps the National Archives find solutions to the nation's digital records deluge [Electronic resource]. – Mode of access: http://www.utexas.edu/features/2011/04/11/tacc_archives/. – Title from screen.
1285. The Archive of Modern American Warfare [Electronic resource] // Vietnam Center and Archive at Texas Tech University. – Mode of access: <http://www.pvwc.ttu.edu>. – Title from screen.
1286. The Authority on Managing Records and Information (ARMA) [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.arma.org/standards/development/index.cfm>. – Title from screen.

1287. The Cambridge History of English and American Literature in 18 vol. (1907–1921). Vol. XV «Later Historians». – New York : Bartleby. COM, 2000. – § 28 «Alfred Thayer Mahan».
1288. The Creation of Wisconsin Territory [Electronic resource] // Wisconsin Historical Society. – Mode of access: <http://www.wisconsinhistory.org/turningpoints/tp-014/>. – Title from screen.
1289. The Florida Historical Society, 1902–1924 [Text] // The Florida Historical Society. Quarterly. – 1924, July. – Vol. III. – № 1.
1290. The Library [Electronic resource] // Archives of the Nebraska State Historical Society. – Mode of access: <http://www.nebraskahistory.org/lib-arch/index.shtml>. – Title from screen.
1291. The Michigan Historical Commission. A Centennial Review [Text]. – Lansing : Michigan Historical Commission, 2013. – 23 p.
1292. The Moving Image [Electronic resource] // University of Minnesota Press. – Mode of access: <http://www.upress.umn.edu/journal-division/Journals/the-moving-image>. – Title from screen.
1293. The New Hampshire State Archives Turns 50 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://sos.nh.gov/WorkArea/DownloadAsset.aspx?id=28631>. – Title from screen.
1294. The New State Archives. The Times. Sunday, April 16, 2000 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.nj.gov/state/archives/images/10at225/pdfs/TrentonTimesApril162000.pdf>. – Title from screen.
1295. The Office of Library and Information Services (OLIS) is the state library agency for Rhode Island. About us [Electronic resource] // OLIS. Ri.gov. – Mode of access: <http://www.olis.ri.gov/aboutus/index.php>. – Title from screen.
1296. The Office of the Federal Register. A Brief History Commemorating the 70th Anniversary of the Publication of the First Issue of the Federal Register. – NARA, Office of the Federal Register, 2006. – P. 14–16.
1297. The Paper of W. E. B. Du Bois, 1803 (1877–1963) – 1979. A Guide by Robert W. McDonnell. – Microfilming Corporation of America. – A New York Times Company, 1981. – 320 p.
1298. The Social Networks and Archival Context Project (SNAC) [Electronic resource]. – Mode of access: <http://socialarchive.iath.virginia.edu/proposal.html>. – Title from screen.
1299. The State Constitutions of 1846 and 1848 Idea [Electronic resource] // Wisconsin Historical Society. – Mode of access: <http://www.wisconsinhistory.org/turningpoints/tp-015/>. – Title from screen.
1300. Thibodeau Kenneth. Preservation and Migration of Electronic Records: The State of the Issue,» 14th International Congress on Archives, 22–28 September 2000. Seville, Spain [Electronic resource] // The InterPARES Project. – Mode of access: www.interpares.org/display_file.cfm?doc=ip1_dissemination_cp_thibodeau_ica_2000.pdf. – Title from screen.
1301. Thibodeau S. G. External Technical Standards for Data Contents and Data Values: Prospects for Adoption by the Archival Community [Text] / Sharon Gibbs Thibodeau // American Archivist. – 1990, Winter. – Vol. 53. – № 1. – P. 94–98.
1302. Thomas D. Y. The preservation of Arkansas History [Text] / David Y. Thomas // The North Carolina Historical Review. – 1928, July. – Vol. 5. – № 3. – P. 263–274.
1303. Thompson K. M. The archive systems of the United States of America and Canada [Text] / Kathryn M. Thompson // Journal of the Society of Archivists. The Official Journal of the Archives and Records Association. – 1977. – Vol. 5. – Iss. 8. – P. 534–537.
1304. Thompson T. Archivaria: A Brief Introduction to the Journal of the Association of Canadian Archivists [Text] / Terry Thompson // American Archivist. – 1988, Winter–Spring. – Vol. 51. – № 1–2. – P. 132–134.
1305. Thornton M. W. New Viewpoints on Establishing Permanent Values of State Archives [Text] / Mitchell W. Thornton // American Archivist. – 1970, April. – Vol. 33. – № 2. – P. 163–174.
1306. Thornton M. W. The Illinois Records Management Survey [Text] / Mitchell W. Thornton // American Archivist. – 1957, April. – Vol. 20. – № 2. – P. 119–130.

1307. Tibbo H. R. Finding Aids on the World Wide Web [Text] / Helen R. Tibbo, Lokman I. Meho // *American Archivist*. – 2001, Spring–Summer. – Vol. 64. – № 1. – P. 61–77.
1308. Tomlin P. L. The Archival Unconscious: Thomas Owen and the Founding of the Alabama Department of Archives and History [Text] / Patrick L. Tomlin / A Master's Paper for the M. S. in L. S degree [Advisor : Dr. Cal Lee]. – 2008, April. – 70 p.
1309. Toplovich A. The Tennessee Historical Society at 150 : Tennessee History «Just and True» [Text] / Ann Toplovich // *Tennessee Historical Quarterly*. – 1999, Fall. – Vol. 58. – P. 194–215.
1310. Trever K. L. The American Archivist: The Voice of a Profession [Text] / Karl L. Trever // *American Archivist*. – 1952, April. – Vol. 15. – № 2. – P. 147–155.
1311. Tschan R. A Comparison of Jenkinson and Schellenberg on Appraisal [Text] / Reto Tschan // *American Archivist*. – 2002, Fall–Winter. – Vol. 65. – № 2. – P. 176–195.
1312. Tucker L. L. The Boston Athenaeum [Text] / L. L. Tucker / Jones H. G. Historical Consciousness in the Early Republic. The Origins of State Historical Societies, Museums, and Collections, 1791–1861. – Chapel Hill : North Caroliniana Society, Inc. and North Carolina Collection, 1995. – P. 12–15.
1313. Tucker L. L. The Massachusetts Historical Society [Text] / Leonard Louis Tucker / Jones H. G. Historical Consciousness in the Early Republic. The Origins of State Historical Societies, Museums, and Collections, 1791–1861. – Chapel Hill : North Caroliniana Society, Inc. and North Carolina Collection, 1995. – P. 1–28.
1314. Turnbaugh R. C. Information Technology, Records, and State Archives [Text] / Roy C. Turnbaugh // *American Archivist*. – 1997, Spring. – Vol. 60. – № 2. – P. 184–200.
1315. Turner J. F. The Significance of the Frontier in American History [Text] / Jackson Frederick Turner // *Annual Report of the American Historical Association for the Year 1893*. – Washington, 1894. – P. 202–206.
1316. Twitchell R. E. The Spanish archives of New Mexico [Text] / Ralph Emerson Twitchell / New foreword by Estevan Rael-Gálvez; with a preface by Richard Melzer. Originally published: – Cedar Rapids : Torch Press, 1914. – 525 p.
1317. Ufen Andreas (Institute of Asian Studies, Germany). Malaysia. Mobilising Political Islam: Indonesia and Malaysia Compared [Text] // *Commonwealth and Comparative Politics*. – 2009, July. – Vol. 47. – № 3. – P. 308–333.
1318. Ulibarri G. S. The Inter-American Technical Council on Archives [Text] / George S. Ulibarri // *American Archivist*. – 1964, January. – Vol. 27. – № 1. – P. 73–80.
1319. Upham C. W. Our historical writers: Joseph Barlow Felt [Text] / Charles W. Upham // *The Historical magazine and notes and queries. Concerning the Antiquities, History and Biography of America*. – Vol. VII. – № 2. Second series. – Morrisania, N. Y. : Henry B. Dowson, 1870, February. – P. 107–109.
1320. Van Schreeven W. J. The International Congress on Archives, 1953 [Text] / William J. Van Schreeven // *American Archivist*. – 1954, January. – Vol. 17. – № 1. – P. 37–45.
1321. Van Camp A. Access Policies for Corporate Archives [Text] / Anne Van Camp // *American Archivist*. – 1982, Summer. – Vol. 45. – № 3. – P. 296–298.
1322. Van Der Kemp F. A. 1752–1829. An Autobiography together with extracts from his correspondence [Text] / Francis Adrian Van Der Kemp ; Edited with an historical sketch by Helen Lincklaen Fairchild. – New York and London : G. P. Putnam's Sons, 1903. – 230 p.
1323. Van Der Most P. Archives Damage Atlas. A tool for assessing damage [Text] / Peter Van der Most, John Havermans Defize. – Hague : Metamorfoze, 2010. – 145 p.
1324. Van Schilfgaarde A. P. Het Nationaal Archief van de Vereenigde Staten van Noord Amerika [Text] / A. P. Van Schilfgaarde // *Nederlandsch Archievenblad*. – 1937. – Vol. XLV. – № 2. – P. 78–79.
1325. Van Schreeven W. J. The International Congress on Archives, 1953 [Text] / William J. Van Schreeven // *American Archivist*. – 1954, January. – Vol. 17. – № 1. – P. 37–45.

1326. Viola H. J. The National Archives of the United States [Text] / Herman J. Viola. – Publisher : Harry N. Abrams, 1984. – 288 p.
1327. Visit the Idaho State Archives [Electronic resource] // Idaho State Historical Society. – Mode of access: <http://history.idaho.gov/>. – Title from screen.
1328. Walch T. The Presidential Libraries Act after 50 Years [Text] / Timothy Walch, Raymond Geselbracht // Prologue. – 2005, Summer. – Vol. 37. – № 2.
1329. Walch V. I. State Archives in 1997: Diverse Conditions, Common Directions [Text] / Victoria Irons Walch // American Archivist. – 1997, Spring. – Vol. 60. – № 2. – P. 132–151.
1330. Walch V. I. The Role of Standards in the Archival Management of Electronic Records [Text] / Victoria Irons Walch // American Archivist. – 1990, Winter. – Vol. 53. – № 1. – P. 30–43.
1331. Walker Molly Bernhart. NARA's Electronic Records Archive moves from development to operations October 11, 2011 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.fierceregovernment.com/story/naras-electronic-records-archive-moves-development-operations/2011-10-11>. – Title from screen.
1332. Wallace D. A. Archivists, Recordkeeping, and the Declassification of Records: What We Can Learn from Contemporary Histories [Text] / David A. Wallace // American Archivist. – 1993, Fall. – Vol. 56. – № 4. – P. 794–814.
1333. Wallace L. Jerry. What are Affiliated Archives? [Electronic resource]. – Mode of access: www.archives.gov.us. – Title from screen.
1334. Walters T. O. Contemporary Archival Appraisal Methods and Preservation Decision-Making [Text] / Tyler O. Walters // American Archivist. – 1996, Summer. – Vol. 59. – № 3. – P. 322–338.
1335. Warner R. M. Archival Training in the United States and Canada [Text] / Robert M. Warner // American Archivist. – 1972, July – October. – Vol. 35. – № 3–4. – P. 347–358.
1336. Warner R. M. Diary of a Dream: A History of the National Archives Independence Movement, 1980–1985 [Text] / Robert M. Warner. – Metuchen, NJ. and London : The Scarecrow Press, 1995. – 211 p.
1337. Warner R. M. International Archival Adventures: A Reminiscence [Text] / Robert M. Warner // American Archivist. – 1992, Spring. – Vol. 55. – № 2. – P. 356–368.
1338. Warner R. M. Secrecy and Salesmanship in the Struggle for NARA's Independence [Text] / Robert M. Warner // Prologue. – 2005, Spring. – Vol. 37. – № 1.
1339. Warner R. M. The National Archives at Fifty [Text] / Robert M. Warner // Government Publications Review. – 1986. – Vol. 13. – P. 249–255.
1340. Warnow-Blewett J. Work to Internationalize Access to the Archives and Manuscripts of Physics and Allied Sciences [Text] / Joan Warnow-Blewett // American Archivist. – 1992, Summer. – Vol. 55. – № 3. – P. 484–489.
1341. Weathersby W. H. The preservation of Mississippi History [Text] / William H. Weathersby // The North Carolina Historical Review. – 1928, April. – Vol. 5. – № 2. – P. 141–150.
1342. Weber L. B. Archival Description Standards: Concepts, Principles, and Methodologies [Text] / Lisa B. Weber // American Archivist. – 1989, Fall. – Vol. 52. – № 4. – P. 504–513.
1343. Weber L. B. The «Other» USMARC Formats: Authorities and Holdings. Do We Care to be Partners in this Dance, too? [Text] / Lisa B. Weber // American Archivist. – 1990, Winter. – Vol. 53. – № 1. – P. 44–51.
1344. Weideman C. Accessioning as Processing [Text] / Christine Weideman // American Archivist. – 2006, Fall-Winter. – Vol. 69. – № 2. – P. 274–283.
1345. Weldon E. Archives and the Challenges of Change [Text] / Edward Weldon // American Archivist. – 1983, Spring. – Vol. 46. – № 2. – P. 125–134.
1346. Weldon E. Lest We Forget: Setting Priorities for the Preservation and Use of Historical Records [Text] / Edward Weldon // American Archivist. – 1977, July. – Vol. 40. – № 3. – P. 295–300.

1347. Wells F. L. Historical Development of The Records Disposal Policy of The Federal Government Prior to 1934 [Text] / Frank L. Wells, Garrard B. Winston, Henry P. Beers // *American Archivist*. – 1944, July. – Vol. 7. – № 3. – P. 181–201.
1348. What is the Midwest Archives Conference? [Electronic resource] // Midwest Archives Conference. – Mode of access: <http://www.midwestarchives.org/what-is-mac>. – Title from screen.
1349. Wheat J. Bexar Archives [Electronic resource] / Texas State Historical Association: [Handbook of Texas Online]. – Mode of access: <http://www.tshaonline.org/handbook/online/articles/lcb02>. – Title from screen.
1350. Whichard W. P. North Carolina [Text] / Willis P. Whichard / Jones H. G. Historical Consciousness in the Early Republic. The Origins of State Historical Societies, Museums, and Collections, 1791–1861. – Chapel Hill : North Caroliniana Society, Inc. and North Carolina Collection, 1995. – P. 92–97.
1351. White Jesse. Margaret Cross Norton: A Biographical Sketch. [Electronic resource] // Illinois State Archives. – Mode of access: http://www.cyberdriveillinois.com/departments/archives/nortonbio.html#_5. – Title from screen.
1352. White R. D., Jr. Executive Reorganization, Theodore Roosevelt and the Keep Commission [Text] / Richard D. White, Jr. // *Administrative Theory and Praxic*. – 2002, September. – Vol. 24. – № 3. – P. 507–518.
1353. White S. Crippling the Archives: Negotiating Notions of Disability in Appraisal and Arrangement and Description [Text] / Sara White // *American Archivist*. – 2012, Spring-Summer. – Vol. 75. – № 1. – P. 109–124.
1354. Whitehill W. M. Independent Historical Societies: An Enquiry Into Their Research and Publication Functions and Their Financial Future [Text] / Walter Muir Whitehill. – The Boston Athenaeum, 1962. – 593 p.
1355. Wilson D. W. Presidential Libraries [Text] / Don W. Wilson // *Prologue*. – 1989, Summer. – Vol. 21. – № 2. – P. 100–101.
1356. Wilson I. E. Diary of a Dream: A History of the National Archives Independence Movement, 1980–1985. Reviews [Text] / Ian E. Wilson // *American Archivist*. – 1998, Spring. – Vol. 62. – № 1. – P. 164–197.
1357. Wilson W. K. Preservation of Documents by Lamination. National Bureau of Standards. Monograph 5 [Text] / William K. Wilson, B. W. Forshee. – Washington, Government Printing Office, 1959. – 21 p.
1358. Winfrey D. H. The Archive Wars in Texas [Text] / Dorman H. Winfrey // *American Archivist*. – 1960, October. – Vol. 23. – № 3. – P. 431–437.
1359. Wolfe Robert. A Brief Chronology of the National Archives Captured Records Staff. – 2000, January [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/research/holocaust/articles-and-papers/symposium-papers/chronology-of-captured-records-staff.html>. – Title from screen.
1360. Wood R. G. Richard Bartlett, Minor Archival Prophet [Text] / Richard G. Wood // *American Archivist*. – 1954, January. – Vol. 17. – № 1. – P. 13–18.
1361. Woody R. H. The Public Records of South Carolina [Text] / R. H. Woody // *American Archivist*. – Vol. 2. – № 4. – 1939, October. – P. 244–263.
1362. World Conference on Disaster Reduction (WCDR) in Kobe, Japan, January 18–22, 2005 [Electronic resource] // PreventionWeb.net Homepage. – Mode of access: http://www.preventionweb.net/files/7788_DR_Minachangingclimate1.pdf. – Title from screen.
1363. Worsham J. Our Story [Text] / James Worsham // *Prologue*. – 2009, Summer. – T. 41. – № 2. – P. 10–25.
1364. Wosh P. J. Waldo Gifford Leland and the Origins of the American Archival Profession [Text] / Peter J. Wosh. – Chicago : Society of American Archivists, 2011. – 398 p.
1365. Wray E. H. The Archives of the State of Hawaii [Text] / Elizabeth H. Wray // *American Archivist*. – 1960, July. – Vol. 23. – № 3. – P. 277–284.

1366. Wright A. R. Archival classification [Text] / Almon R. Wright // American Archivist. – 1940, July. – Vol. 3. – № 3. – P. 173–186.
1367. Wright A. W. Biographical Memoir of James Hammond Trumbull, 1821–1897 [Text] / Arthur W. Wright // Biographical Memoirs. Part of Volume VII. – Washington : National Academy of Sciences, 1911. – P. 145–161.
1368. Yaco S. Balancing Privacy and Access in School Desegregation Collections: A Case Study [Text] / Sonia Yaco // American Archivist. – 2010, Fall-Winter. – Vol. 73. – № 2. – P. 637–668.
1369. Yakel E. The Future of the Past: A Survey of Graduates of Master's-Level Archival Education Programs in the United States [Text] / Elizabeth Yakel // American Archivist. – 2000, Fall-Winter. – Vol. 63. – № 2. – P. 301–321.
1370. Yates M. The History and Resources of the New York State Library Melinda Yates // Capital Neighbors. – 1996, Winter – 1997, Spring. – Vol. 2. – № 4 ; Vol. 3. – № 1 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.nysl.nysed.gov/library/otherpubs/capasset.htm>. – Title from screen.
1371. Yeo G. Concepts of Record (1): Evidence, Information, and Persistent Representations [Text] / Geoffrey Yeo // American Archivist. – 2007, Fall-Winter. – Vol. 70. – № 2. – P. 315–343.
1372. Yeo G. Concepts of Record (2): Prototypes and Boundary Objects [Text] / Geoffrey Yeo // American Archivist. – 2008, Spring–Summer. – Vol. 71. – № 1. – P. 118–143.
1373. Young C. R. Establishment of the Public Archives of Hawaii as a Territorial Agency [Text] / Chester Raymond Young // American Archivist. – 1967, January. – Vol. 30. – № 1. – P. 67–80.
1374. Young F. G. Functions of the Oregon Historical Society [Text] / Frederic George Young // The Quarterly of the Oregon Historical Society. 1905, March – 1905, December. – Salem, Oregon, 1905. – Vol. VI – P. 403–410.
1375. Young J. M. Annotated Bibliography on Appraisal [Text] / Julia Marks Young // American Archivist. – 1985, Spring. – Vol. 48. – № 2. – P. 203–216.
1376. Zimmerman Kurt. Samuel G. Drake, First Great Collector of Books on Native Americans. – American Book Collecting [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.bookcollectinghistory.com/2011/11/samuel-g-drake-first-great-collector-of.html>. – Title from screen.

Веб-сайти архівів, історичних товариств, професійних організацій архівістів, архівних видань та інші електронні ресурси

1377. A History. The National Personnel Records Center [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/st-louis/archival-programs/history.html>. – Title from screen.
1378. About the National Archives of the United States [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/publications/general-info-leaflets/1-about-archives.html>. – Title from screen.
1379. Alaska Division of Libraries, Archives and Museums [Electronic resource]. – Mode of access: <http://lam.alaska.gov/home>. – Title from screen.
1380. American Association for State and Local History and Heritage [Electronic resource] // Preservation's Institute of Museum and Library Services. – Mode of access: http://www.imls.gov/collections/prepare_prep.aspx. – Title from screen).
1381. American Institute for the Conservation of Historic and Artistic Works (AIC) [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.conservation-us.org>. – Title from screen.
1382. American Library Association (ALA) [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.ala.org/tools/guidelines/standardguidelines>. – Title from screen.
1383. American Records Management Association (ARMA International) [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.arma.org/about/overview/index.cfm>. – Title from screen.
1384. Archivaria [Electronic resource] // Association of Canadian Archivists. – Mode of access: <http://journals.sfu.ca/archivar/index.php/archivaria/index>. – Title from screen.
1385. Archives, Genealogy, and Local History Round Table [Electronic resource] // Texas Library Association. – Mode of access: <http://www.txla.org/groups/AGLHRT-history>. – Title from screen.

1386. Archives/Library Ohio Historical Society [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.ohiohistory.org/collections--archives/state-archives>. – Title from screen.
1387. Archivists of Central Texas [Electronic resource] // University of Texas Libraries. – Mode of access: <http://www.lib.utexas.edu/taro/aushc/00095/ahc-00095.html>. – Title from screen.
1388. Archivists of the Houston Area [Electronic resource]. – Mode of access: <http://houstonarchivists.org>. – Title from screen.
1389. Archivists Round Table of Metropolitan New York [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.nycarchivists.org>. – Title from screen.
1390. Archivo General de Indias [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.mcu.es/archivos/MC/AGI/>. – Title from screen.
1391. Archivo General de Simancas [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.mcu.es/archivos/MC/AGS/>. – Title from screen.
1392. Archivo Histórico Nacional [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.mcu.es/archivos/MC/AHN>. – Title from screen.
1393. Archivo Nacional de la República de Cuba [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.arnac.cu/>. – Title from screen.
1394. Arizona State Library, Archives and Public Records [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.azlibrary.gov/archives/>. – Title from screen.
1395. Arkansas Historical Association. [Electronic resource]. – Режим доступу: http://arkansashistoricalassociation.org/?page_id=6. – Title from screen.
1396. Associated Organizations and Associations [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/assoc-orgs>. – Title from screen.
1397. Association for Information and Image Management (AIIM) [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.aiim.org>. – Title from screen.
1398. Association of Hawai'i Archivists [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www2.hawaii.edu/~wertheim/AHA/>. – Title from screen.
1399. Association of Moving Image Archivists [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.amianet.org/groups/groups.php>. – Title from screen.
1400. Association of St. Louis Area Archivists [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.stlarchivists.org>. – Title from screen.
1401. Atlanta Federal Records Center, 4712 Southpark Boulevard, Ellenwood, GA 30294, 404-736-2820 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/frc/atlanta/>. – Title from screen.
1402. Bay Area Archivists (San-Francisco) [Electronic resource]. – Mode of access: <http://bayareaarchivists.pbworks.com>. – Title from screen.
1403. Benjamin F. Shambaugh Award [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.iowahistory.org/about/assets/shambaugh-awards.pdf>. – Title from screen.
1404. Benjamin F. Shambaugh Conference [Electronic resource]. – Mode of access: <http://ir.uiowa.edu/shambaugh/>. – Title from screen.
1405. Black Abolitionist Papers [Electronic resource]. – Mode of access: <http://bap.chadwyck.com>. – Title from screen.
1406. Boston Federal Records Center, 380 Trapelo Road, Waltham, MA 02452, 781-663-0130 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/frc/boston/>. – Title from screen.
1407. Bowdoin College [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.bowdoin.edu/>. – Title from screen.
1408. Building the Future of Archival Education and Research Initiative [Electronic resource] // University of California, Los Angeles, 2013. – Mode of access: <http://aeri.gseis.ucla.edu/index.htm>. – Title from screen.
1409. California State Archives [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.sos.ca.gov/archives/about-the-archives/>. – Title from screen.

1410. Calvin Coolidge Presidential Library and Museum. Forbes Library. 20 West Street Northampton, Massachusetts 01060 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.forbeslibrary.org/coolidge/coolidge.shtml>. – Title from screen.

1411. Capital Area Archivists of New York [Electronic resource] // University at Albany Libraries. – Mode of access: <http://library.albany.edu>. – Title from screen.

1412. Chicago Area Archivists [Electronic resource]. – Mode of access: <http://chicagoarchivists.org>. – Title from screen.

1413. Chicago Federal Records Center, 7358 South Pulaski Road, Chicago, IL 60629, 773-948-9001 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/frc/chicago/>. – Title from screen.

1414. Cleveland Archival Roundtable [Electronic resource]. – Mode of access: – <http://clevelandarchivists.wordpress.com>. – Title from screen.

1415. Clinton Presidential Library and Museum. 1200 President Clinton Avenue. Little Rock, Arkansas 72201 [Electronic resource]. – Mode of access: www.clintonlibrary.gov. – Title from screen.

1416. College of Information and Mathematical Sciences at the Clayton State University [Electronic resource] // Clayton State University. – Mode of access: <http://cims.clayton.edu/mas/Default.htm>. – Title from screen.

1417. Committee on Best Practices and Standards (CBPS) [Electronic resource] // International Council on Archives. – Mode of access: <http://www.ica.org/1402/about-committee-on-best-practice-standards/about-committee-on-best-practice-standards.html>. – Title from screen.

1418. Connecticut River Archives Group [Electronic resource]. – Mode of access: <http://ljohnson.web.wesleyan.edu>. – Title from screen.

1419. Council of State Archivists [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.statearchivists.org/index.htm>. – Title from screen.

1420. DATA.GOV [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.data.gov/>. – Title from screen.

1421. Dayton Federal Records Center, 3150 Springboro Road, Dayton, OH 45439, 937-425-0600 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/frc/dayton/>. – Title from screen.

1422. Defense Intelligence Agency [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.dia.mil>. – Title from screen.

1423. Delaware Valley Archivists Group [Electronic resource]. – Mode of access: <http://dvarchivists.org>. – Title from screen.

1424. Denver Federal Records Center, Denver Federal Center, Building 48, P. O. Box 25307, Denver, CO 80225, 303-407-5700 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/frc/denver/>. – Title from screen.

1425. Eisenhower Presidential Library, Museum, and Boyhood Home. 200 S.E. 4th Street. Abilene, KS 67410 [Electronic resource]. – Mode of access: www.eisenhower.archives.gov. – Title from screen.

1426. Fort Worth Federal Records Center, 1400 John Burgess Drive, Fort Worth, TX 76140, 817-551-2000 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/frc/fort-worth/>. – Title from screen.

1427. Franklin D. Roosevelt Presidential Library and Museum. National Archives. 4079 Albany Post Road. Hyde Park, NY 12538 [Electronic resource]. – Mode of access: www.fdrlibrary.marist.edu. – Title from screen.

1428. Frederick Douglass Papers Edition [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.iupui.edu/~douglass/home.html>. – Title from screen.

1429. Freedmen and Southern Society Project [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.history.umd.edu/Freedmen/>. – Title from screen.

1430. George Washington University. Eleanor Roosevelt Papers Projects [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.gwu.edu/~erpapers/abouterp/overview.cfm>. – Title from screen.
1431. George Bush Presidential Library and Museum. 1000 George Bush Drive West, College Station, Texas 77845 [Electronic resource]. – Mode of access: www.bushlibrary.tamu.edu. – Title from screen.
1432. Georgia Archives [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.georgiaarchives.org/>. – Title from screen.
1433. GONZAGA University JOPA Microfilm Collections [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.gonzaga.edu/academics/libraries/foley+library/departments/special+collections/collections/JOPA/Microfilm-Collections.asp>. – Title from screen.
1434. Graduate School of Arts and Sciences at the New York University [Electronic resource] // Archives and Public History Digital. – Mode of access: <http://aphdigital.org>. – Title from screen.
1435. Graduate School of Education and Information Studies at the University of California, Los Angeles [Electronic resource] // UCLA Department of Information Studies. – Mode of access: <http://is.gseis.ucla.edu/>. – Title from screen.
1436. Greater New Orleans Archivists [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.gnoarchivists.org>. – Title from screen.
1437. Herbert Hoover Presidential Library and Museum. 210 Parkside Drive. West Branch, IA 52358 [Electronic resource]. – Mode of access: www.hoover.archives.gov. – Title from screen.
1438. Historical Society of New Mexico [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.hsnm.org/about/>. – Title from screen.
1439. International Archives and Information Technology Expo [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/conference/expo>. – Title from screen.
1440. International Committee of the Blue Shield [Electronic resource]. – Mode of access: <http://icom.museum/programmes/museums-emergency-programme/international-committee-of-the-blue-shield/>. – Title from screen.
1441. International Disaster Fire Training Institute [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.all-hazards.com/index.html>. – Title from screen.
1442. International Organization for Standardization, ISO [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.iso.org/iso/home.html>. – Title from screen.
1443. Jimmy Carter Library and Museum. 441 Freedom Parkway Atlanta, Georgia [Electronic resource]. – Mode of access: www.jimmycarterlibrary.org. – Title from screen.
1444. John F. Kennedy Presidential Library and Museum. Columbia Point, Boston MA 02125 [Electronic resource]. – Mode of access: www.jfklibrary.org; <http://www.jfklibrary.org/About-Us/About-the-JFK-Library/History.aspx>. – Title from screen.
1445. Journal of Archival Organization [Electronic resource] // Taylor & Francis, Inc. – Mode of access: <http://www.tandfonline.com/action/aboutThisJournal>. – Title from screen.
1446. Journal of Library Administration [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.tandfonline.com/loi/wjla20?open>. – Title from screen.
1447. Journal of the American Society for Information Science and Technology [Electronic resource]. – Mode of access: [http://onlinelibrary.wiley.com/journal/10.1002/\(ISSN\)1532-2890/issues](http://onlinelibrary.wiley.com/journal/10.1002/(ISSN)1532-2890/issues). – Title from screen.
1448. Kansas City Area Archivists [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.kcarchivists.org>. – Title from screen.
1449. Kansas Federal Records Center, 400 West Pershing Road, Kansas City, MO 64108, 816-268-8000 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/frc/lenexa/>. – Title from screen.
1450. Kansas Historical Society [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.kshs.org/kansapedia/kansas-historical-society/12118>. – Title from screen.

1451. Kansas History. Office of the Secretary of State [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.kssos.org/forms/communication/history.pdf>. – Title from screen.
1452. Kentucky Council on Archives [Electronic resource]. – Mode of access: <http://kyarchivists.org>. – Title from screen.
1453. Kentucky Department for Libraries and Archives [Electronic resource]. – Mode of access: <http://kdla.ky.gov/Pages/default.aspx>. – Title from screen.
1454. Kentucky Education and Workforce Development Cabinet. Organization Chart [Electronic resource]. – Mode of access: <http://educationcabinet.ky.gov/aboutus/orgchart.htm>. – Title from screen.
1455. Kingsridge Federal Records Center, 8801 Kingsridge Drive, Dayton, OH 45458, 937-425-0601 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/frc/dayton-kingsridge/>. – Title from screen.
1456. Lake Ontario Archives Conference [Electronic resource] // New York Archives Conference. – Mode of access: http://www.nyarchivists.org/nyac/wp-content/uploads/2010/12/LOAC_by-laws_1992.pdf. – Title from screen.
1457. Lee's Summit Federal Records Center, 200 Spase Center Drive, Lee's Summit, Mo 64064, 816-268-8100 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/frc/lees-summit/>. – Title from screen.
1458. Lenexa Federal Records Center, 17501 West 98th Street, Suites, 3150 & 4748, Lenexa, KS 66219, 913-563-7600 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/frc/lenexa/>. – Title from screen.
1459. Library of Congress [Electronic resource]. – Mode of access: http://memory.loc.gov/ammem/collections/habs_haer/. – Title from screen.
1460. Long Island Archives [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.lilrc.org/newsletter/dhvp17n1.pdf>. – Title from screen.
1461. Louisiana Archives and Manuscripts Association [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.louisianaarchivists.org>. – Title from screen.
1462. Lyndon Johnson Presidential Library. 2313 Red River St., Austin, TX 78705 [Electronic resource]. – Mode of access: www.lbjlib.utexas.edu. – Title from screen.
1463. Maine archives and Museums [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.mainemuseums.org>. – Title from screen.
1464. Maine State Archives. Department of Secretary of State [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.maine.gov/sos/arc/about/index.html>. – Title from screen.
1465. MARAC Ad hoc Disaster Relief Committee [Electronic resource] // Mid-Atlantic Regional Archives Conference. – Mode of access: <http://www.marac.info/disaster-relief->. – Title from screen.
1466. Maryland State Archives. History of the Archives [Electronic resource]. – Mode of access: <http://msa.maryland.gov/msa/intromsa/html/msahist.html#hist>. – Title from screen.
1467. Massachusetts Archives. Secretary of the Commonwealth of Massachusetts [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.sec.state.ma.us/arc/arcidx.htm>. – Title from screen.
1468. Michigan Archival Association [Electronic resource]. – Mode of access: <http://miarchivists.wordpress.com>. – Title from screen.
1469. Mid-Atlantic Regional Archives Conference, MARAC [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.marac.info/>. – Title from screen.
1470. Midwest Archives Conference, MAC [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.midwestarchives.org>. – Title from screen.
1471. Mississippi Department of Archives and History [Electronic resource]. – Mode of access: <http://mdah.state.ms.us/admin/about.html>. – Title from screen.
1472. Montana Historical Society [Electronic resource]. – Mode of access: <http://mhs.mt.gov/>. – Title from screen.

1473. NARANET is a general support system [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/foia/privacy-program/privacy-impact-assessments/naranet.pdf>. – Title from screen.

1474. NARA's 75 Years [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/publications/prologue//2009/summer/dateline/index.html>. – Title from screen.

1475. National Archives and Records Administration [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/publications/prologue/author-guidelines.html>. – Title from screen.

1476. National Archives at Anchorage, 654 West Third Avenue, Anchorage, AK 99501, 907-261-7800 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/anchorage/>. – Title from screen.

1477. National Archives at Atlanta, 5780 Jonesboro Road, Morrow, GA 30260, 770-968-2100 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/atlanta/>. – Title from screen.

1478. National Archives at Boston, 380 Trapelo Road, Waltham, MA 02452, 781-663-0130 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/boston/>. – Title from screen.

1479. National Archives at Chicago, 7358 South Pulaski Road, Chicago, IL 60629, 773-948-9001 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/chicago/>. – Title from screen.

1480. National Archives at Denver, 17107 Huron Street, Broomfield, CO 80023, 303-604-4740 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/denver/>. – Title from screen.

1481. National Archives at Fort Worth, 1400 John Burgess Drive, Fort Worth, TX 76140, 817-551-2000 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/fort-worth/>. – Title from screen.

1482. National Archives at Kansas City, 400 West Pershing Road, Kansas City, MO 64108, 816-268-8000 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/kansas-city/>. – Title from screen.

1483. National Archives at New York, 201 Varick Street, 12th Floor, New York, NY 10014, 212-401-1620 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/nyc/>. – Title from screen.

1484. National Archives at Philadelphia, 900 Market Street, Philadelphia, PA 19107, 215-606-0100 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/philadelphia/>. – Title from screen.

1485. National Archives at Riverside, 23123 Cajalco Road, Perris, CA 92570, 951-956-2000 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/riverside/>. – Title from screen.

1486. National Archives at San Francisco, 1000 Comondore Drive, San Bruno, CA 94066, 650-238-3500 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/san-francisco/>. – Title from screen.

1487. National Archives at Seattle, 6125 Sand Point Way NE, Seattle, WA 98115, 206-336-5115 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/seattle/>. – Title from screen.

1488. National Archives at St.Louis, 1 Archives Drive, St. Louis, MO 63138, 314-801-0800 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/st-louis/archival-programs/>. – Title from screen.

1489. National Geospatial-Intelligence Agency [Electronic resource]. – Mode of access: <https://www1.nga.mil/Pages/default.aspx>. – Title from screen.

1490. National Historical Publications and Records Commission [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/nhprc/projects/>. – Title from screen.

1491. National Information Standards Organization [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.niso.org>. – Title from screen.

1492. National Personal Records Center, Military and Civilian Records, 1 Archives Drive, St. Louis, MO 63138, 314-801-0800; Civilian Records – 1411 Boulder Boulevard, Valmeyer, IL 62295, 618-935-3062 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/st-louis/>. – Title from screen.

1493. National Security Archive [Electronic resource]. – Mode of access: <https://pressfreedomfoundation.org/organization/national-security-archiv>. – Title from screen ; <http://www2.gwu.edu/~nsarchiv/NSAEBB/index.html>. – Title from screen.
1494. New Hampshire Archives Group [Electronic resource]. – Mode of access: <http://nharchivesgroup.weebly.com/>. – Title from screen.
1495. New Jersey's Division of Archives and Records Management [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.nj.gov/state/archives/index.html>. – Title from screen.
1496. New Mexico Commission of Public records : [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.nmcpr.state.nm.us/commiss/management.htm>. – Title from screen.
1497. New Mexico State Records and Archives, 1205 Camino Carlos Rey, Santa Fe, New Mexico 87507 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.nmcpr.state.nm.us/>. – Title from screen.
1498. New York State Archives [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.nysed.gov/a/about/index.shtml>. – Title from screen.
1499. NHPRC Projects [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/nhprc/projects/>. – Title from screen.
1500. Oklahoma History Center. 800 Nazih Zuhdi Drive, Oklahoma City, OK 73105 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.okhistory.org/research/>. – Title from screen.
1501. Online Computer Library Center [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.oclc.org/us/en/default.htm>. – Title from screen.
1502. Palmetto Archives, Libraries & Museums Council on Preservation [Electronic resource]. – Mode of access: <http://palmcopsc.org>. – Title from screen.
1503. Pennsylvania Federation of Museums and Historical Organizations [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.pamuseums.org/site/showpage.asp?page=4&parent=1>. – Title from screen.
1504. Pennsylvania Historical and Museum Commission, State Museum Building, 300 North Street, Harrisburg, PA 17120 [Electronic resource]. – Mode of access: http://www.portal.state.pa.us/portal/server.pt/community/state_archives/2887. – Title from screen.
1505. Philadelphia Federal Records Center, 14700 Townsend Road, Philadelphia, PA 19154, 215-305-2000 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/frc/philadelphia/>. – Title from screen.
1506. Pittsfield Federal Records Center, 10 Conte Drive, Pittsfield, MA 01201, 413-236-3600 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/frc/pittsfield/>. – Title from screen.
1507. Preparedness and planning [Electronic resource]. – Mode of access : <http://rc.statearchivists.org/Resource-Center/Topics/Emergency-planning-and-response/Preparedness-and-planning.aspx>. – Title from screen.
1508. Queensland State Archives [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.qld.gov.au/Recordkeeping/Disaster/Pages/Default.aspx>. – Title from screen.
1509. Randolph-Macon College [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.rmc.edu/>. – Title from screen.
1510. Records and Information Management Journal [Electronic resource] // ARMA International. – Mode of access: <http://www.arma.org/imj/>. – Title from screen.
1511. Records Management Journal [Electronic resource] // Emerald Group Publishing Limited. – Mode of access: <http://www.emeraldinsight.com/journals.htm>. – Title from screen.
1512. Reports ISOO [Electronic resource] // National Archives and Records Administration. – Mode of access: <http://www.archives.gov/isoo/reports/index.html>. – Title from screen.
1513. Rhode Island State Archives and Public Records Administration [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.sec.state.ri.us/Archives>. – Title from screen.
1514. Riverside Federal Records Center, 23123, Cajalco Road, Perris, CA 92570, 951-956-2000 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/frc/riverside/>. – Title from screen.

1515. Ronald Reagan Presidential Library and Museum. 40 Presidential Drive. Simi Valley, California 93065 [Electronic resource]. – Mode of access: www.reagan.utexas.edu. – Title from screen.
1516. Rutgers. The Thomas Edison papers [Electronic resource]. – Mode of access: <http://edison.rutgers.edu/digital.htm>. – Title from screen.
1517. Samuel Gompers Papers [Electronic resource] // Department of History. – Mode of access: <http://www.history.umd.edu/Gompers/books.htm>. – Title from screen.
1518. San Bruno Federal Records Center, 1000 Commodore Drive, San Bruno, CA 94066, 650-238-3500 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/frc/san-francisco/>. – Title from screen.
1519. Scholarly Editing: The Annual of the Association for Documentary Editing [Electronic resource]. – Mode of access: <http://scholarlyediting.org>. – Title from screen.
1520. Scholarly Editing: The Annual of the Association for Documentary Editing [Electronic resource] // Association for Documentary Editing. – Mode of access: <http://scholarlyediting.org>. – Title from screen.
1521. School of Library, Archival and Information Studies at The University of British Columbia [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.slais.ubc.ca/about/history.htm>. – Title from screen.
1522. Seattle Area Archivists [Electronic resource]. – Mode of access: – <http://seattleareaarchivists.wordpress.com>. – Title from screen.
1523. Seattle Federal Records Center, 6125 Sand Point Way NE, Seattle, WA 98115, 206-336-5128 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/frc/seattle/>. – Title from screen.
1524. Smithsonian Institution Archives [Electronic resource]. – Mode of access: <http://siarchives.si.edu/services/disaster-prevention-preparedness-and-response>. – Title from screen.
1525. Society of Alabama Archivists [Electronic resource]. – Mode of access: <http://alarchivists.org>. – Title from screen.
1526. Society of American Archivists [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/dae/saac>. – Title from screen.
1527. Society of Florida Archivists [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.florida-archivists.org>. – Title from screen.
1528. Society of Georgia Archivists [Electronic resource]. – Mode of access: <http://soga.org>. – Title from screen.
1529. Society of Indiana Archivists [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.inarchivists.org>. – Title from screen.
1530. Society of Mississippi Archivists [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.msarchivists.org>. – Title from screen.
1531. Society of North Carolina Archivists [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.ncarchivists.org>. – Title from screen.
1532. Society of Ohio Archivists [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.ohioarchivists.org>. – Title from screen.
1533. Society of Tennessee Archivists [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.tennesseearchivists.org>. – Title from screen.
1534. South Carolina Archival Association [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.scarchivists.org>. – Title from screen.
1535. South Carolina Department of Archives and History [Electronic resource]. – Mode of access: <http://scdah.sc.gov/aboutus/Pages/default.aspx>. – Title from screen.
1536. South Carolina Historical Society [Electronic resource]. – Mode of access: http://www.southcarolinahistoricalsociety.org/?page_id=21. – Title from screen.
1537. Southeastern Wisconsin Archivists Group [Electronic resource]. – Mode of access: <http://swagwiki.wetpaint.com>. – Title from screen.

1538. Southwest Arkansas Regional Archives, NorthEast Arkansas Regional Archives, Arkansas History Commission [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.ark-ives.com/about/history.aspx>. – Title from screen.
1539. State Archives of Florida. Division of Library and Information Services. Florida Department of State [Electronic resource]. – Mode of access: http://dlis.dos.state.fl.us/index_Researchers.cfm. – Title from screen.
1540. State Archives. of the State Historical Society of North Dakota [Electronic resource]. – Mode of access: <http://history.nd.gov/archives/index.html>. – Title from screen.
1541. State Historical Society Library and Archives [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.iowahistory.org/archives/index.html>. – Title from screen.
1542. State Library and Archives. A Division of the Department of Administration [Electronic resource]. – Mode of access: <http://nsla.nevadaculture.org>. – Title from screen.
1543. Tennessee State Library and Archives [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.tennessee.gov/tsla/>. – Title from screen.
1544. Texas State Library and Archives Commission [Electronic resource]. – Mode of access: <https://www.tsl.state.tx.us/landing/archives.html>. – Title from screen.
1545. The Archives and Historical Services Division is the central archives of New Mexico State Government [Electronic resource]. – Mode of access: http://www.nmcpr.state.nm.us/archives/archives_hm.htm. – Title from screen.
1546. The Board of Regents of the University System of Georgia [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.usg.edu/regents/>. – Title from screen.
1547. The Booker T. Washington Papers Online. Ethe University of Illinois Press [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.historycooperative.org/btw/info.html>. – Title from screen.
1548. The Caribbean Archives Taskforce for Disaster Preparedness (CARTAS) [Electronic resource] // CARBICA Statement on records and archives in Haiti. – Mode of access: <http://cartas-carbica.blogspot.com>. – Title from screen.
1549. The Documentary History of the Ratification of the Constitution [Electronic resource]. – Mode of access: <http://rotunda.upress.virginia.edu/founders/RNCN>. – Title from screen.
1550. The Emma Goldman papers [Electronic resource] // Univercity of California. Regents. NHPRC documenting democracy. – Mode of access: <http://sunsite.berkeley.edu/goldman/>. – Title from screen.
1551. The Harry S. Truman Library and Museum. 500 W. US Hwy. 24. Independence MO 64050 [Electronic resource]. – Mode of access: www.trumanlibrary.org. – Title from screen.
1552. The History of the Texas State Library and Archives Commission [Electronic resource]. – Mode of access: <https://www.tsl.state.tx.us/agency/history.html>. – Title from screen.
1553. The Jane Addampapers project [Electronic resource] // NHPRC documenting democracy. – Mode of access: <http://www.janeaddamsproject.org/Jane%20Addams>. – Title from screen.
1554. The Library of Virginia [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.lva.virginia.gov/about/default.asp>. – Title from screen.
1555. The Martin Luther King, Jr [Electronic resource] // Research and Education Institute. – Mode of access: <http://mlk-kpp01.stanford.edu/index.php/kingpapers/index>. – Title from screen.
1556. The National Security Agency/Central Security Service, NSA [Electronic resource] // National Security Agency. – Mode of access: <http://www.nsa.gov/about/index.shtml>. – Title from screen.
1557. The Oklahoma Department of Libraries (ODL) is the official state library of Oklahoma [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.odl.state.ok.us/agency/index.htm>. – Title from screen.
1558. The Papers of Alexander Hamilton Digital Edition. Rotunda [Electronic resource]. – Mode of access: <http://rotunda.upress.virginia.edu/founders/ARHN.html>. – Title from screen.
1559. The Papers of Benjamin Franklin [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.yale.edu/franklinpapers/index.html>. – Title from screen.

1560. The Public Historian [Electronic resource] // The Public Historian : University of California Press. – Mode of access: <http://ucpressjournals.com/journal.php?j=tph>. – Title from screen.
1561. The State Archives is part of the Division of Archives and Records of the Office of Archives and History and the Department of Cultural Resources [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.ncdcr.gov/>. – Title from screen.
1562. The State Archives of the South Dakota State Historical Society [Electronic resource]. – Mode of access: <http://history.sd.gov/Archives/>. – Title from screen.
1563. The Trial of Susan B. Anthony [Electronic resource]. – Mode of access: <http://ecssba.rutgers.edu/index.html>. – Title from screen.
1564. Theodore Roosevelt Schellenberg. Kansas Memory [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.kansasmemory.org/item/211724>. – Title from screen.
1565. Twin Cities Archives Round Table [Electronic resource]. – Mode of access: <http://tcartmn.org>. – Title from screen.
1566. U. S. General Services Administration // General Services Administration [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.gsa.gov>. – Title from screen.
1567. U. S. Government Printing Office [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/research/guide-fed-records/groups/287.html>. – Title from screen.
1568. UCLA African Studies Center [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.international.ucla.edu/africa/mgpp/>. – Title from screen.
1569. United States Department of Justice. Office of Information and Privacy [Electronic resource] // FOIA Post. – Mode of access: <http://www.justice.gov/oip/foiapost/2002foiapost38.htm>. – Title from screen.
1570. United States Naval Academy William W. Jeffries Memorial Archives, 589 McNair Road – Annapolis [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.usna.edu/Library/sca/about.html>. – Title from screen.
1571. University of Uillinois Press [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.press.uillinois.edu/books/catalog>. – Title from screen.
1572. University of North Texas Libraries, 1155 Union Circle # 305190, Denton, TX 76203-5017 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.library.unt.edu>. – Title from screen.
1573. Utah State Archives and Records Service. Utah Department of Administrative Services [Electronic resource]. – Mode of access: <http://archives.utah.gov/about-us.html>. – Title from screen.
1574. Virginia Historical Society History [Electronic resource]. – Mode of access: http://www.vahistorical.org/about/battle_abbey.htm. – Title from screen.
1575. Washington National Records Center, 4205 Suitland Road, Suitland, MD 20746, 301-778-1600 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/dc-metro/suitland/>. – Title from screen.
1576. Washington National Records Center. Suitland, MD [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/dc-metro/suitland/brochure.pdf>. – Title from screen.
1577. Washington State Archives [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.sos.wa.gov/archives/>. – Title from screen.
1578. West Virginia Division of Culture and History [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.wvculture.org/history/wvsamenu.html>. – Title from screen.
1579. Wisconsin Historical Society [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.wisconsinhistory.org/about/>. – Title from screen.
1580. Wisconsin State Archives [Electronic resource] // Wisconsin Historical Society. – Mode of access: <http://www.wisconsinhistory.org/libraryarchives/staterec/>. – Title from screen.
1581. World Bank Institute [Electronic resource]. – Mode of access: <http://web.worldbank.org>. – Title from screen.
1582. Yellowstone National Park, WY 82190 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.nps.gov/yell/historyculture/archives.htm>. – Title from screen.

1583. The National Commission on Terrorist Attacks upon the United States [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.9-11commission.gov>. – Title from screen.

1584. The National Reconnaissance Office (NRO) [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.nro.gov/about/index.html>. – Title from screen.

***Праці з історії архівів, теорії та практики архівної справи,
видані українською та російською мовами***

1585. «Архіви, Пам'ять і Знання»: нове гасло «відкритого конгресу» відкритого суспільства (XV Міжнародний конгрес архівів, 23–28 серпня 2004 р., м. Відень, Австрійська Республіка) [Текст] // Архіви України : науково-практичний журнал. – К., 2004. – № 4–6 (255). – С. 5–21.

1586. VIII Міжнародний конгрес архівів [Текст] // Архіви України. – К. : Головне архівне управління при Раді Міністрів УРСР, 1977. – № 2 (142). – С. 25.

1587. VII Міжнародний конгрес архівів [Текст] // Архіви України. – К., 1972. – № 5. – С. 27–33.

1588. XXIV Міжнародна конференція Круглого стола архівів [Текст] // Архіви України. – К., 1987. – № 2. – С. 47–52.

1589. Аллен Д. С. Реконструкція. Битва за демократію в США. 1865–1876 [Текст] / Джеймс С. Аллен ; пер. с англ. Н. Ф. Паисова ; предисловие А. В. Ефимова. – М. : Издательство иностранной литературы, 1963. – 273 с.

1590. Аннексія Техаса / История США : в 4 т. Т. 1 / Н. Н. Болховитинов (редактор), М. С. Альперович, Р. Ф. Иванов, Л. Ю. Слезкин, А. А. Фурсенко. – М. : «Наука», 1983. – С. 326–340.

1591. Антоненко І. Є. Керування документацією за кордоном: історія, законодавство, теоретичні основи та технології [Текст] : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. іст. наук : 07.00.10 «Документознавство, архівознавство» / Антоненко Ірина Євгенівна ; Державний комітет архівів України, Український науково-дослідний інститут архівної справи та документознавства. – К., 2005. – 20 с.

1592. Антоненко І. П. Авторитетний контроль найменувань установ та організацій в інформаційних системах бібліографічного та археографічного типу [Текст]: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. іст. наук : 05.25.03 «Бібліотекознавство та бібліографознавство» / Антоненко Ірина Петрівна ; НАН України, ЦНБ ім. В. І. Вернадського. – К., 1994. – 23 с.

1593. Антясов М. В. Панамериканизм: идеология и политика [Текст] / М. В. Антясов. – М. : Мысль, 1981. – 296 с.

1594. Архивисты из США в СССР [Текст] // Советские архивы. Научно-теоретический и научно-практический журнал. – М. : ГАУ при СовМине СССР, 1988. – № 1. – С. 104–105

1595. Архивная информационная система в Национальном архиве США (1996) [Текст] ; пер. с англ. Гармаш В. Н. [1998]. – СИФ ОЦ НТИ ВНИИДАД, Инв. № 1239 «п» (машинопись). – 11 с.

1596. Архівознавство [Текст] : підруч. для студентів вищих навч. закладів України / редкол.: Я. С. Калакура (гол. ред.) [та ін]. – К., 1998. – С. 59–60.

1597. Банасюкевич В. Д. XIII Международный конгресс архивов (Краткий обзор докладов и выступлений) [Текст] / В. Д. Банасюкевич // Отечественные архивы: Научно-практический журнал. – М., 1997. – № 2. – С. 84–90.

1598. Барьеры на пути делопроизводства [Текст] ; пер. с англ. З. Мурашевой // Бюллетень зарубежной архивной информации. – М. : ГАУ при Совете Министров СССР, 1967, февраль. – Вып. 31. – С. 57–62.

1599. Баскаков Э. Г. Архивное дело в Соединенных Штатах Америки [Текст] / Э. Г. Баскаков / Архивное дело в зарубежных странах. Очерки ; под ред. Н. Р. Прокопенко, М. Я. Капрана, Л. Л. Смоктуновича. Выпуск 1. – М. : ГАУ при Совете Министров СССР, 1963. – С. 163–201.

1600. Безбородова И. В. Актуальные проблемы архивоведения в хрестоматии американских архивистов [Текст] / И. В. Безбородова // Классификация, комплектование и экспертиза ценности документов в советском архивоведении (1917–1987 гг.) : межвузовский сбор-

ник научных трудов ; ред. К. Б. Гельман–Виноградов, Б. С. Илизаров. – М. : МГИАИ, 1989. – С. 144–155.

1601. Безбородова И. В. Теория и методика современного архивоведения в США [Текст] / И. В. Безбородова. – М. : МГИАИ, 1990. – С. 36–39, 40–82.

1602. Белов Г. А. VI Международный конгресс архивистов [Текст] / Г. А. Белов // Советские архивы. – М. : Главное архивное управление при Совете Министров СССР, 1969. – № 3. – С. 31–34 ; Советские архивисты в США [Текст] // Советские архивы. – М., 1987. – № 3. – С. 91–92.

1603. Белов Г. А. Международная конференция «Круглого стола архивов» [Текст] / Г. А. Белов // Исторический архив. – М. : Изд-во Академии Наук СССР, 1957. – № 6. – С. 167–173.

1604. Белов Г. А. Международные встречи архивистов [Текст] / Г. А. Белов // Вопросы архивоведения : научно-информационный бюллетень. – М. : Главное архивное управление МВД СССР, 1963. – № 3. – С. 100–112.

1605. Белов Г. А. Международный конгресс архивистов в Стокгольме [Текст] / Г. А. Белов // Исторический архив. – М. : Изд-во Академии наук СССР, 1961. – № 1. – С. 100–113.

1606. Белов Г. А. Третий Международный конгресс архивистов [Текст] / Г. А. Белов // Исторический архив. – М. : Изд-во Академии Наук СССР, 1957. – № 1. – С. 219–227.

1607. Бенедон У. Характерные особенности новых зданий центров документации США [Текст] / У. Бенедон ; пер. с англ. Н. П. Кузнецовой // Документоведение и Архивное дело за рубежом (сборник рефератов, аннотаций и переводов). – М. : ГАУ при Совете Министров СССР, ВНИИДАД, 1973. – № 1 (21). – С. 109–115.

1608. Бенедон У. Что такое центры документации и как они себя зарекомендовали (журнал «The International Records Management Journal», 1988, July, Vol. 4, № 3, P. 3–12) [Текст] / У. Бенедон ; пер. с англ. Гармаш В. Н. – СИФ ОЦ НТИ ВНИИДАД. – Инв. № 1066 «п» (машинопись). – 14 с.

1609. Бернер Р. Взаимосвязь между каталогами рукописей и другими видами справочного аппарата (США) [Текст] / Р. Бернер ; пер. с англ. Н. П. Кузнецовой // Документоведение и Архивное дело за рубежом (сборник рефератов, аннотаций и переводов). – М. : ГАУ при Совете Министров СССР, ВНИИДАД, 1973. – № 1 (21). – С. 79–85.

1610. Блоштейн Е. А. Американский специалист об отсутствии прогресса в управлении федеральной документацией в США [Текст] : реферат / Е. А. Блоштейн, В. Н. Гармаш // Документоведение. Документационное обеспечение управления. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1987. – № 2 (20). – С. 22–24.

1611. Блоштейн Е. А. О тенденциях роста численности служащих и объема управленческой документации в США [Текст] : реферат / Блоштейн Е. А., Макаренко З. Н. // Документоведение. Документационное обеспечение управления. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1982. – № 1 (9). – С. 6–7.

1612. Блоштейн Е. А. Эффективность применения интегрированной системы автоматизации обработки текстовых документов [Текст] : реферат / Е. А. Блоштейн // Документоведение. Документационное обеспечение управления. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1985. – № 2 (16). – С. 10–11.

1613. Болховитинов Н. Н. Деятельность Н. П. Резанова в Русской Америке. Экспедиция в Калифорнию [Текст] / Н. Н. Болховитинов // История Русской Америки (1732–1867) : в 3 т. Т. 2 : Деятельность Российско-американской компании (1799–1825) / отв. ред. акад. Н. Н. Болховитинов. – М. : Международные отношения, 1997. – С. 100–106.

1614. Болховитинов Н. Н. Доктрина Монро (Происхождение и характер) [Текст] / Н. Н. Болховитинов. – М. : Изд-во межд. отношений, 1959. – 336 с.

1615. Болховитинов Н. Н. Крымская война и вопрос о судьбе Русской Америки (1853–1856) [Текст] / Н. Н. Болховитинов // История Русской Америки (1732–1867) : в 3 т. Т. 3: Русская Америка: от зенита к закату (1825–1867) / отв. ред. акад. Н. Н. Болховитинов. – М. : Международные отношения, 1999. – С. 370–378.

1616. Болховитинов Н. Н. Печальная судьба колонии Росс (1825–1841) [Текст] / Н. Н. Болховитинов, А. А. Истомин // История Русской Америки (1732–1867) : в 3 т. Т. 3 : Рус-

ская Америка: от зенита к закату (1825–1867) / отв. ред. акад. Н. Н. Болховитинов. – М. : Международные отношения, 1999. – С. 206–230.

1617. Болховитинов Н. Н. Продажа Аляски (1867) [Текст] / Н. Н. Болховитинов // История Русской Америки (1732–1867) : в 3 т. Т. 3 : Русская Америка : от зенита к закату (1825–1867) / отв. ред. акад. Н. Н. Болховитинов. – М. : Международные отношения, 1999. – С. 425–475.

1618. Болховитинов Н. Н. Русская Америка и Крымская война (1853–1856) [Текст] / Н. Н. Болховитинов, А. В. Гринев // История Русской Америки (1732–1867) : в 3 т. Т. 3 : Русская Америка: от зенита к закату (1825–1867) / отв. ред. акад. Н. Н. Болховитинов. – М. : Международные отношения, 1999. – С. 338–346.

1619. Боряк Г. В. Електронні архівні публікації в Інтернеті: проблеми репрезентації інформаційних ресурсів [Текст] / Геннадій Володимирович Боряк // Архіви України. – 2002, липень–грудень. – № 4–6 (250). – С. 141–169.

1620. Боряк Г. В. Зарубіжні архіви [Текст] / Г. В. Боряк / Архівознавство: Підручник для студентів вищих навчальних закладів України ; редкол. : Я. С. Калакура (гол. ред.) [та ін.]. – К., 1998. – С. 82–89.

1621. Боряк Г. В. Зарубіжні архіви [Текст] / Г. В. Боряк / Архівознавство: Підручник для студентів іст. ф-тів вищ. навч. закладів України ; за заг. ред. Я. С. Калакури та І. Б. Матяш. – К. : Вид. дім «КМ Академія», 2002. – С. 299–314.

1622. Боряк Г. В. Крадіжки в архівах і національна архівна спадщина: сучасні загрози та світовий досвід запобігання втратам [Текст] / Геннадій Володимирович Боряк // Архіви України. – 2007, січень–червень. – № 1–3 (259). – С. 262–303.

1623. Бржостовская Н. В. Архивное дело в капиталистических странах. Лекции [Текст] / Н. В. Бржостовская / Историко-архивный институт ; СИФ ОЦНТИ ВНИИДАД (машинопись) [С авторскими правками карандашом, инв. № бр. 356]. – М., 1941. – 45 с.

1624. Бржостовская Н. В. Архивное дело в странах Европы и Америки в период капитализма (от французской буржуазной революции конца XVIII в. до Первой мировой войны) [Текст] / Н. В. Бржостовская // Архивы и архивное дело в иностранных государствах (краткий конспект лекций для заочного факультета). Выпуск II (машинопись) [СИФ ОЦНТИ ВНИИДАД, инв. № 3065] ; под ред. проф. В. В. Максакова. – М., 1957. – 92 с.

1625. Бржостовская Н. В. Архивы и архивное дело в зарубежных странах (история и современная организация) [Текст] : учебное пособие ; под ред. Ю. Ф. Кононова. – М. : МГИАИ, 1971. – 311 с.

1626. Бржостовская Н. В. Развитие архивного дела в новейшее время (1918–1960 гг.). Конспект лекций для студентов заочного факультета МГИАИ [Текст] / Н. В. Бржостовская // Архивы и архивное дело в иностранных государствах. Выпуск III (машинопись) [СИФ ОЦНТИ ВНИИДАД, инв. № 3066]. – М. : МГИАИ, кафедра истории и организации архивного дела, 1961. 188 с.

1627. Булат П. Война 1982 г. в Ливане – «Мир Галилее». Об истории одного мифа. Часть IV. Шесть дней [военно-патриотический сайт «Отвага»]. – Режим доступа: <http://otvaga2004.ru/voyny/wars-mid-east/wars-arab/mir-galilee-4/>. – Заголовок с экрана.

1628. Быкова Л. А. Организация доступа к архивным документам в США [Текст] / Л. А. Быкова, О. Г. Леонтьева // Отечественные архивы. – № 6. – 1998. – С. 102–109.

1629. Ваганов Ф. М. Забезпечення схоронності «нових архівів» [Текст] / Ф. М. Ваганов // Архіви України : науково-інформаційний бюлетень ГАУ при Раді Міністрів Української РСР. – К., 1988. – № 6 (212): листопад–грудень. – С. 18–30.

1630. Виноградов В. М. Некоторые тенденции развития архивоведения в США [Текст] / В. М. Виноградов // Археографический ежегодник за 1984 год. – Москва : Наука, 1986. – С. 88–100.

1631. Виноградов В. М. Программа публикации исторических документов в США и кризис буржуазной историографии [Текст] / В. М. Виноградов // Научно-информационная деятельность государственных архивов: Сборник научных трудов. – М., 1983. – Вып. 3. – С. 149–178.

1632. Виноградов В. М. Современное архивоведение в США: проблемы и поиски решения. Аналитический обзор [Текст] / В. М. Виноградов, В. Н. Гармаш // Обзорная информация. – М. : ГАУ при Совете Министров СССР, ВНИИДАД, 1987. – № 21. – С. 36.
1633. Власихин В. А. Основные черты правовой системы США [Электронный ресурс] // Россия и Америка в XXI веке [Электронный научный журнал].
1634. Военная помощь СССР странам Ближнего и Среднего Востока. Участие контингента советских войск в арабо-израильских войнах (1956–1982 гг.) / Россия (СССР) в войнах второй половины XX века. – М. : Триада-фарм, 2002. – С. 447–482.
1635. Война за независимость и образование США [Текст] / Под ред. Г. Н. Севастьянова. – М. : «Наука», 1976. – С. 551.
1636. Волкова Т. С. Свобода информации о деятельности исполнительной власти федерального уровня в США: правовой аспект [Текст] / Т. С. Волкова // Отечественные архивы. – 1998. – № 6. – С. 94–101.
1637. Волкова Т. С. Архивное образование в США. Опыт Мичиганского университета [Текст] / Т. С. Волкова // Вестник архивиста. Информационный бюллетень. – М., январь–февраль 1996. – № 1 (31). – С. 30–34.
1638. Волкова Т. С. Из истории формирования системы правового регулирования доступности правительственной информации в США в первой половине 1970-х годов [Текст] / Т. С. Волкова // Вестник архивиста. Информационный бюллетень. – № 4 (46), июль–август 1998. – С. 113–126.
1639. Волкова Т. С. Правовой режим хранения и использования президентской документации в США (президентские бумаги) [Текст] / Т. С. Волкова // Отечественные архивы. Научно-практический журнал. – М., 2005. – № 2. – С. 66–81.
1640. Волкова Т. С. Президентский архив Р. Никсона: статус, хранение, состав, доступность [Текст] / Т. С. Волкова // Отечественные архивы. Научно-практический журнал. – М., 2006. – № 2. – С. 52–68.
1641. Волкова Т. С. Свобода информации в правовом поле США (Проблемы регулирования допуска пользователей к правительственным документам) [Текст] / Т. С. Волкова // Труды историко-архивного института. Том 35. Архивистика на рубеже веков: XX–XXI [Научно-техническая библиотека ВНИИДАД, инв. № бр. 4351]. – М., 2000. – С. 151–162.
1642. Волкова Т. С. Федеральный закон США «О свободе информации» и архивы [Текст] / Т. С. Волкова // Вестник архивиста. Информационный бюллетень. – М., май–июнь 1997. – № 3 (39). – С. 91–104.
1643. Волкотруб О. Н. 3 історії Товариства американських архівістів [Текст] / О. Н. Волкотруб // Архіви України. – К., 2011. – № 1 (272). – С. 178–191.
1644. Волкотруб О. Н. Товариству американських архівістів – 75 років [Текст] / О. Н. Волкотруб // Архіви України : науково-практичний журнал. – К., 2012. – № 1 (277). – С. 245–248.
1645. Воронова Л. Н. Новое здание Национального архива США [Текст] : реферат / Л. Н. Воронова // Обеспечение сохранности документов. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1992. – № 1 (64). – С. 16–18.
1646. Воронова Л. Н. Требования к федеральному центру документации [Текст] : реферат / Л. Н. Воронова // Обеспечение сохранности документов. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1987. – № 2 (44). – С. 20–24.
1647. Гармаш В. Н. Общество архивистов США [Текст] / В. Н. Гармаш, Е. А. Блоштейн // Вестник архивиста. Информационный бюллетень. – М., март 1991. – № 3. – С. 87–88.
1648. Гармаш В. Н. Взгляд на значение архивов для будущего [Текст] : реферат / В. Н. Гармаш // Архивоведение, археография. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1989. – № 2 (56). – С. 2–4.
1649. Гармаш В. Н. О первых советско–американских встречах архивистов в Москве и Вашингтоне. Точка зрения американских архивистов [Текст] : реферат / В. Н. Гармаш //

Архивоведение, археография. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1989. – № 1 (55). – С. 18–20.

1650. Гармаш В. Н. О работе центров документации в США [Текст] : сообщение по зарубежным источникам / В. Н. Гармаш // Документоведение. Документационное обеспечение управления. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1990. – № 2 (26). – С. 11–18.

1651. Гармаш В. Н. Общество американских архивистов [Текст] / В. Н. Гармаш // Советские архивы. – М., 1989. – № 4. – С. 85–93.

1652. Гармаш В. Н. Общество архивистов США [Текст] : реферат / В. Н. Гармаш // Архивоведение, археография. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1989. – № 3 (57). – С. 6–8.

1653. Гармаш В. Н. Профессиональная подготовка архивистов в США [Текст] : реферат / В. Н. Гармаш // Архивное дело, архивоведение, археография. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1990. – № 3 (63). – С. 11–14.

1654. Гармаш В. Н. Совершенствование научно-справочного аппарата в архивах США [Текст] : реферат / В. Н. Гармаш // Архивное дело, архивоведение, археография. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1990. – № 4 (64). – С. 19–24.

1655. Гармаш В. Н. Создание страхового фонда архивных документов в США [Текст] / В. Н. Гармаш, Н. И. Химины // Отечественные архивы. Научно-практический журнал. – М., 2005. – № 5. – С. 85–91.

1656. Гармаш В. Н. Управление документацией местного правительства в штате Нью-Йорк [Текст] : сообщение по зарубежным источникам / В. Н. Гармаш // Документоведение. Документационное обеспечение управления. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1989. – № 1 (23). – С. 4–11.

1657. Гармаш В. Н. Устная история как источник пополнения архивных коллекций в США [Текст] : реферат / В. Н. Гармаш // Архивоведение, археография. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1985. – № 2 (34). – С. 5–8.

1658. Гармаш В. Н. Переговоры советско-американской комиссии по архивному сотрудничеству [Текст] / В. Н. Гармаш // Советские архивы. – М., 1989. – № 4. – С. 93–96.

1659. Гельман-Виноградов К. Б. Архивы и нетрадиционные объекты исторического познания [Текст]: реферат / К. Б. Гельман-Виноградов // Архивное дело, архивоведение, археография. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1991. – № 3 (69). – С. 2–5.

1660. Гельман-Виноградов К. Б. Машиночитаемые документы в СССР [Текст] / Гельман-Виноградов К. Б. / МГИАИ. – Вып. 1. Области применения. Классификация. – М., 1980. – 85 с.

1661. Гельман-Виноградов К. Б. Машиночитаемые документы в СССР [Текст] / Гельман-Виноградов К. Б. / МГИАИ. – Вып. 2. Проблемы использования в исторических исследованиях. – М., 1982. – 96 с.

1662. Гельман-Виноградов К. Б. О буржуазных концепциях применения машиночитаемых документов [Текст] / Гельман-Виноградов К. Б. // Вопросы критики методологии и теории буржуазного архивоведения: сборник статей. – М., 1980. – С. 24–30.

1663. Гельман-Виноградов К. Б. Роль и место машиночитаемой документации в создании источниковой базы по истории развитого социалистического общества [Текст] / Актуальные вопросы совершенствования архивного дела в условиях развитого социалистического общества [материалы Всесоюзной науч.-практ. конф.] / ВНИИДАД. – Вып. 3. – М., 1985. – С. 17–20.

1664. Гельман-Виноградов К. Б., Даниленко И. И., Танонин В. А. Машиночитаемые документы: Теория и практика архивного дела [Текст] : учебн. пособие ; под ред. В. В. Чернова / МГИАИ. – М., 1986. – 77 с.

1665. Гинта М. Национальная комиссия по публикации исторических источников и документов и ее влияние на издание сборников документов в 1964–1984 гг. в США (журнал «American Archivist», 1986, Vol. 49, № 2, P. 134–141) [Текст] / М. Гинта ; пер. с англ. Гармаш В. Н. – СИФ ОЦ НТИ ВНИИДАД. – Инв. № 982 «п» (машинопись). – 10 с.

1666. Гондос В. Здания архивов – составление программы и плана строительства (США) [Текст] / В. Гондос ; пер. с англ. Н. П. Кузнецовой // Документоведение и Архивное дело за

рубежом (сборник рефератов, аннотаций и переводов). – М. : ГАУ при Совете Министров СССР, ВНИИДАД, 1972. – № 2 (18). – С. 103–125.

1667. Гринев А. В. Восстание тлинкитов 1802 г.: его причины и последствия [Текст] / А. В. Гринев // История Русской Америки (1732–1867) : в 3 т. Т. 2 : Деятельность Российско-американской компании (1799–1825) / отв. ред. акад. Н. Н. Болховитинов. – М. : Международные отношения, 1997. – С. 53–66.

1668. Гринев А. В. Русские промышленники на Аляске в конце XVIII в. Начало деятельности А. А. Баранова [Текст] / А. В. Гринев // История Русской Америки (1732–1867) : в 3 т. Т. 1 : Основание Русской Америки (1732–1799) / отв. ред. акад. Н. Н. Болховитинов. – М. : Международные отношения, 1997. – С. 154–195.

1669. Гют К. Міжнародна конференція «Круглого стола архівів» і завдання архівних установ (1954–1974 рр.) [Текст] / К. Гют // Архіви України. – К., 1975. – № 4. – С. 81–88.

1670. Декларация принципов «Построение информационного общества – глобальная задача в новом тысячелетии» : принята на Всемирной встрече на высшем уровне по вопросам информационного общества (документ WSIS-03/GENEVA/DOC/4-R 12 декабря 2003 года) [Электронный ресурс] // Организация Объединенных Наций. – Режим доступа: // http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/declarations/pdf/wsis_dec.pdf. – Название с экрана.

1671. Декларация тысячелетия Организации Объединенных Наций : принята резолюцией 55/2 Генеральной Ассамблеи от 8 сентября 2000 года [Электронный ресурс] // Организация Объединенных Наций. – Режим доступа: http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/declarations/summitdecl.shtml. – Название с экрана.

1672. Джонс Х. «Документы нации» (США) [Текст] / Х. Джонс ; реферат по книге Х. Г. Джонса, архивиста штата Северная Каролина «Архивы нации» составила Н. Д. Болдырева // Документоведение и Архивное дело за рубежом (сборник рефератов, аннотаций и переводов). – М. : ГАУ при Совете Министров СССР, ВНИИДАД, 1971. – № 3 (15). – С. 58–74.

1673. Джонсон М. Словарь терминов по документации (США) [Текст] / М. Джонсон, Н. Кэллаус ; пер. с англ. Н. П. Кузнецовой // Документоведение и Архивное дело за рубежом (сборник рефератов, аннотаций и переводов). – М. : ГАУ при Совете Министров СССР, ВНИИДАД, 1972. – № 2 (18). – С. 43–51.

1674. Джонсон М. Управление документацией (США) [Текст] / М. Джонсон, Н. Кэллаус ; реферат Н. П. Кузнецовой // Документоведение и Архивное дело за рубежом (сборник рефератов, аннотаций и переводов). – М. : ГАУ при Совете Министров СССР, ВНИИДАД, 1972. – № 1 (17). – С. 95–117.

1675. Джонсон М. Цикл документа в учреждении: создание, хранение, установление срока хранения. Передача на хранение или уничтожение [Текст] / М. Джонсон, Н. Кэллаус ; пер. с англ. Н. П. Кузнецовой // Документоведение и Архивное дело за рубежом (сборник рефератов, аннотаций и переводов). – М. : ГАУ при Совете Министров СССР, ВНИИДАД, 1972. – № 2 (18). – С. 52–89.

1676. Димиев Айрат. Американский менталитет [Электронный ресурс] // Классная Америка. – Режим доступа: http://www.e-reading.co.uk/chapter.php/1000432/42/N_nehudlit-_Ayurat_Dimiev_Klassnaya_Amerika.html. – Название с экрана.

1677. До підсумків роботи VII Міжнародного конгресу архівів [Текст] // Архіви України. – К., 1973. – № 1. – С. 3–11.

1678. Експертиза цінності управлінських документів: історія, теорія, методика [Текст] : наук.-метод. посіб. / С. В. Сельченкова, К. Т. Селіверстова ; Укрдержархів, УНДІАСД. – К. ; Рівне, 2011. – С. 45–46.

1679. Еремеев С. Г. Унификация описания архивной документной информации: отечественный и зарубежный опыт (1960–1990-е гг.) [Текст] : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. ист. наук : спец. 05.25.02 «Документалистика, документоведение, архивоведение» / Еремеев Станислав Георгиевич. – М. : ВНИИДАД, 2002. – 22 с.

1680. Еремеев С. Г. Американський дескриптивний стандарт EAD: історія, структура, термінологія, можливості використання [Текст] / С. Г. Еремеев // Студії з архівної справи та

документознавства. Т. 13. – К. : Державний комітет архівів України, Український Науково-дослідний інститут архівної справи та документознавства, 2005. – С. 104–111.

1681. Жук С. І. «Середні» колонії (Нью-Йорк, Нью-Джерсі та Пенсільванія) в контексті соціокультурної історії ранньої Америки (XVII–XVIII ст.) [Текст] : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра іст. наук : спец. 07.00.02 «Всесвітня історія» / С. І. Жук ; Дніпропетровський державний університет. – Дніпропетровськ, 1996. – 32 с.

1682. Зайцева Т. А. Публикация исторических источников в США в 1945–1980 годах по истории негритянского социального движения в период гражданской войны и реконструкции (1861–1877 гг.). Принципы и методы издания [Текст] : автореф. дис. на соискание уч. степени канд. ист. наук / Зайцева Т. А. ; Научно-техническая библиотека ВНИИДАД [Инв. № 133]. – М., 1987. – 24 с.

1683. Закон о документах местного правительства штата Нью-Йорк (Извлечения) [Текст] ; пер. Гармаш В. Н. // Документоведение. Документационное обеспечение управления. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1989. – № 1 (23). – С. 11–15.

1684. Закон 373 – 12 августа 1955 г. (Глава 859, поправки к Закону о государственной собственности и административных службах от 1949 г.) [Текст] ; пер. с англ. Зверевой Н. Е. [1991] – СИФ ОЦ НТИ ВНИИДАД. – Инв. № 1072 «п» (машинопись). – 5 с.

1685. Зверева Н. Е. Обеспечение сохранности фотодокументов [Текст] : реферативное сообщение по зарубежным источникам / Н. Е. Зверева // Обеспечение сохранности документов. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1991. – № 3 (62). – С. 2–4.

1686. Зверева Н. Е. Проблема взаимоотношений между архивистами и специалистами в области консервации [Текст] : реферат / Н. Е. Зверева // Обеспечение сохранности документов. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1992. – № 1 (64). – С. 4–9.

1687. Иванов С. В. Социальные программы «Нового курса» в США : политика, законодательство, управление [Текст] : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. юр. наук : спец. 12.00.01 «Теория и история права и государства; история правовых учений» / С. В. Иванов. – Саратов, 1982. – 18 с.

1688. Информационные системы в архивах и хранилищах рукописей США [Текст] : реферат // Архивоведение, археография. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1984. – № 5 (32). – С. 12–14.

1689. Истомин А. А. Основание крепости Росс в Калифорнии в 1812 г. и отношения с Испанией [Текст] / А. А. Истомин // История Русской Америки (1732–1867) : в 3 т. Т. 2 : Деятельность Российско-американской компании (1799–1825) / отв. ред. акад. Н. Н. Болховитинов. – М. : Международные отношения, 1997. – С. 190–256.

1690. История США : в 4 т. Т. 1 / Н. Н. Болховитинов (редактор), М. С. Альперович, Р. Ф. Иванов, Л. Ю. Слезкин, А. А. Фурсенко. – М. : Изд-во «Наука», 1983. – С. 81–105, 131–163.

1691. Иваненко. Б. В. Україна і Америка: шляхи архівного зближення [Текст] / Б. В. Иваненко // Архіви України. – К., 1992. – № 1–3. – С. 75–76.

1692. Кабочкина Т. С. Координация архивной деятельности в США в послевоенный период [Текст] / Т. С. Кабочкина, С. Д. Акулиничева // Отечественные архивы. – М., 1994. – № 1. – С. 100–109.

1693. Кабочкина Т. С. Общество архивистов Калифорнии [Текст] / Т. С. Кабочкина // Отечественные архивы. – М., 1992. – № 3. – С. 108–116.

1694. Кабочкина Т. С. Федеральная архивная служба США: История и современная организация [Текст]: автореф. дис. на соискание учен. степени канд. ист. наук / Кабочкина Тамара Серафимовна. – М., 1986. – 24 с.

1695. Кабочкина Т. С. Федеральные центры документации США. История, современный опыт [Текст] / Т. С. Кабочкина // Отечественные архивы. Научно-теоретический и научно-практический журнал. – М., 1992. – № 6. – С. 92–100.

1696. Калашников В. М. Організація регіональної влади в Британських колоніях Північної Америки (XVII–XVIII століття) [Текст] : автореф. дис. на здобуття наукового ступеня канд. юр. наук : спец. 12.00.01 «Теорія та історія держави і права» / В. М. Калашников ; НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. – К., 2003. – 17 с.

1697. Капица Л. М. Международный институт иностранной помощи [Текст] / Л. М. Капица // Вестник МГИМО-университета. – М., 2011. – № 4 (19). – С. 71–98.
1698. Каптелов Б.И. Федеральная архивная служба в США [Текст] / Б. И. Каптелов // Советские архивы. – М., 1972. – № 4. – С. 94–99.
1699. Карапетянц И. В. Экономические архивы Западной Европы и США в постиндустриальном мире. Общность и своеобразие [Текст] / Ирина Владимировна Карапетянц. – М. : РГГУ, 1999. – 310 с.
1700. Карапетянц И. В. Бизнес-архивоведение как одно из направлений архивоведения [Текст] / Ирина Владимировна Карапетянц // Вестник архивиста. Информационный бюллетень. – М., январь–февраль 2001. – № 1 (61). – С. 212–219.
1701. Карапетянц И. В. Научно-технические архивы в США: история образования и проблемы организации [Текст] / Ирина Владимировна Карапетянц // Вестник архивиста. Информационный бюллетень. – М., июль–август 1996. – № 4 (34). – С. 106–119.
1702. Карапетянц И. В. Прошлое и настоящее экономических архивов в Западной Европе и США: научно-практический опыт [Текст] / Ирина Владимировна Карапетянц / РГГУ ; Историко-архивный институт ; СИФ ОЦНТИ ВНИИДАД (машинопись) [Др. 182]. – М., 1997. – Ч. 1. – 227 с., – Ч. 2. – 519 с.
1703. Карапетянц И. В. Прошлое и настоящее экономических архивов в Западной Европе и США: научно-практический опыт [Текст] / Ирина Владимировна Карапетянц / РГГУ ; Историко-архивный институт ; СИФ ОЦНТИ ВНИИДАД (машинопись) [Др. 182]. – М., 1997. – Ч. 2. – С. 515–516.
1704. Келлерман И. Строительство архивных зданий в зарубежных странах (США) [Текст] / И. Келлерман ; сокращенный пер. с англ. В. Н. Гармаш // Документоведение и Архивное дело за рубежом (сборник рефератов, аннотаций и переводов). – М. : ГАУ при Совете Министров СССР, ВНИИДАД, 1973. – № 1 (21). – С. 91–108.
1705. Клаус [Клос] Р. Предложение о создании архивного агентства Организации Объединенных Наций (США) [Текст] / Р. Клаус [Клос] ; реферат Н. П. Кузнецовой // Документоведение и Архивное дело за рубежом (сборник рефератов, аннотаций и переводов). – М. : ГАУ при Совете Министров СССР, ВНИИДАД, 1971. – № 1 (13). – С. 112–121.
1706. Клэпп В. История создания прогной и долговечной книжной бумаги (1115–1970 гг.) [Текст] / В. Клэпп ; сост. Гармаш В. Н. // Документоведение и Архивное дело за рубежом (сборник рефератов, аннотаций и переводов). – М. : ГАУ при Совете Министров СССР, ВНИИДАД, 1973. – № 2 (22). – С. 80–94.
1707. Колесников Е. А. Онтология бумажных носителей данных [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://eakolesnikov.narod.ru/PunchedCards.pdf>. – Заголовок с экрана.
1708. Коломойцев В. Е. Формування ідеології «нового курсу» президента США Фр. Д. Рузвельта [Текст] / В. Е. Коломойцев. – Луганськ : Вид-во Східноукраїнського державного університета, 1997. – 43 с.
1709. Комісія публічних документів штату Індіана [офіційний веб-сайт]. – Режим доступу : <http://www.in.gov/icpr/files/icprbrochure.pdf>. – Назва з екрану.
1710. Конгресс архивистов [Текст] // Советские архивы. – М., 1988. – № 6. – С. 11–17.
1711. Конституция Соединенных Штатов Америки [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.constitutionfacts.com/content/constitution/files/USConstitution_Russian.pdf. – Название с экрана.
1712. Контроль за климатическими условиями в архивах [Текст] ; пер. Вороновой Л. Н., Зверевой Н. Е. // Обеспечение сохранности документов. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1988. – № 3 (50). – С. 11–13.
1713. Костомаров М. Н. Организация хранения и обеспечение сохранности документов в США [Текст] / М. Н. Костомаров // Секретарское дело. – М., октябрь–декабрь 1996. – № 4 (2). – С. 80–91.
1714. Костомаров М. Н. Организация хранения и обеспечение сохранности документов в США [Текст] / М. Н. Костомаров // Делопроизводство. Информационно–практический журнал. – М., июль–декабрь 1997. – № 2/1. – С. 66–76.

1715. Кочетков Г. Б. Использование Закона о сокращении работы с документами и внедрение ЭВМ в Федеральном правительстве США [Текст] : реферативное сообщение по зарубежным источникам / Г. Б. Кочетков ; ин-т США и Канады // Документоведение. Документационное обеспечение управления. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1984. – № 2 (14). – С. 4–6.

1716. Крауч У. Язык и стиль делового письма [Текст] / У. Крауч, Р. Зетлер ; перевод с английского Н. П. Кузнецовой, Е. Н. Миловидовой // Документоведение и Архивное дело за рубежом (сборник рефератов, аннотаций и переводов). – М. : ГАУ при Совете Министров СССР, ВНИИДАД, 1971. – № 1 (13). – С. 50–66.

1717. Кринвич Г. Технические усовершенствования в Национальном архиве США [Текст] / Г. Кринвич // Архивное дело. – 1939. – Т. XLIX. – С. 129–140.

1718. Круг обязанностей управляющих документацией в учреждении (США) [Текст] : реферат // Документоведение. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1980. – № 2 (5). – С. 5.

1719. Кузнецова Н. П. «Устная история» в практике работы зарубежных архивов и научных учреждений [Текст] / Н. П. Кузнецова, В. М. Суринов // Советские архивы. – М., 1980. – № 1. – С. 73–76.

1720. Кузнецова Н. П. Некоторые тенденции автоматизации процессов документирования управленческой деятельности за рубежом [Текст] : реферат / Н. П. Кузнецов, А. Ю. Чуковенков // Документоведение. Документационное обеспечение управления. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1982. – № 2 (10). – С. 2–11.

1721. Кук Ф. Архивист – связующее звено между ученым и историком (США) [Текст] / Ф. Кук ; сокращенный пер. с англ. Е. Н. Миловидовой // Документоведение и Архивное дело за рубежом (сборник рефератов, аннотаций и переводов). – М. : ГАУ при Совете Министров СССР, ВНИИДАД, 1972. – № 4 (20). – С. 48–56.

1722. Кукарина Ю. М. Законодательное и нормативно-методическое регулирование использования электронных документов и электронной цифровой подписи в странах СНГ [Текст] / Ю. М. Кукарина // Делопроизводство. Информационно-практический журнал. – М., июль–сентябрь 2002. – № 3. – С. 75–78.

1723. Кукарина Ю. М. Формирование и развитие понятия «электронный документ» в зарубежном и российском законодательстве [Текст] : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. ист. наук : спец. 05.25.02 «Документалистика, документоведение, архивоведение» / Кукарина Ю. М. [Защита состоялась 19 марта 2004 года на заседании диссертационного совета Д 212.198.07 Российского государственного гуманитарного университета]. – М., 2004. – 24 с.

1724. Кукарина Ю. М. Электронный документ и электронная подпись в законодательных актах США (на примере законов штатов ЮТА, Калифорния, Нью-Мексико и Вашингтон) [Текст] / Ю. М. Кукарина // Секретарское дело. – № 3 (55), 2005. – С. 44–48.

1725. Кукарина Ю. М. Электронный документ и электронная подпись в законодательных актах США (на примере законов штатов Флорида, Миссисипи, Джорджия, Миннесота, Индиана, Техас и Орегон) [Текст] / Ю. М. Кукарина // Секретарское дело. Ежемесячный профессиональный журнал. – М., 2005. – № 4 (56). – С. 53–57.

1726. Кукарина Ю. М. Электронный документ и электронная цифровая подпись в законодательстве США [Текст] / Ю. М. Кукарина // Делопроизводство. – М., апрель–июнь 2002. – № 2. – С. 30–33.

1727. Кулешов С. Г. Управління документацією: підготовка фахівців у вищих школах за рубежом [Текст] / С. Г. Кулешов, І. П. Прокопенко // Архіви України : науково-практичний журнал. – К., 2003. – № 1–3. – С. 53–64.

1728. Куропятник Г. П. Захват Гавайских островов США [Текст] / Г. П. Куропятник. – М. : Соцэкгиз, 1958. – 247 с.

1729. Кутявин В. С. Сохранность информации на магнитооптических дисках [Текст] : реферативное сообщение по зарубежным источникам / В. С. Кутявин, В. А. Устинов // Обес-

печение сохранности документов. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1986. – № 3 (40). – С. 10–14.

1730. Кэмпбелл Р. Р. Механический поиск информации в архиве Герберта Гувера [Текст] / Р. Р. Кэмпбелл ; сокращенный пер. с англ. З. Мурашевой // Бюллетень зарубежной архивной информации. – М. : ГАУ при Совете Министров СССР, 1967. – Вып. 35. – С. 21–29.

1731. Ларин М. В. О государственной политике США по управлению официальными документами (доклад) [Текст] / М. В. Ларин // Документация в информационном обществе: «облачные» технологии и электронный документооборот [XIX Международная научно-практическая конференция] ; Федеральное архивное агентство, Всероссийский научно-исследовательский институт документоведения и архивного дела. – М., 2012.

1732. Ларин М. В. Управление документацией в организациях [Текст] / Михаил Васильевич Ларин. – М. : Научная книга, 2002. – 286 с.

1733. Ларин М. В. Управление электронными документами. Зарубежная практика // Делопроизводство. – 2013. – № 1 [Электронный ресурс] // Управление персоналом. – Режим доступа: <http://www.top-personal.ru/officeworkissue.html?277>. – Название с экрана.

1734. Ларин М. В. Электронные документы в управлении. Научно-методическое пособие [Текст] / М. В. Ларин, О. И. Рысков. – М., 2008. – 208 с.

1735. Левченко Л. Л. XVI Міжнародний конгрес архівів та розвиток національних архівів Малайзії (за результатами роботи української делегації у м. Куала-Лумпур) [Текст] / Лариса Левченко // Архіви України : науково-практичний журнал. – К., 2009. – Вип. 1–2 (263). – С. 180–191.

1736. Левченко Л. Л. Деякі аспекти Науково-технічного опрацювання та комплектування архівних інституцій США документами сучасної епохи [Текст] / Л. Л. Левченко // Архіви України : науково-практичний журнал. – К., 2012. – Вип. 3 (279) : травень–червень. – С. 112–130.

1737. Левченко Л. Л. Національний архів США у Другу світову війну та повоєнні роки [Текст] / Л. Л. Левченко // Чорноморський літопис : науковий журнал. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2013. – Вип. 7. – С. 179–198.

1738. Левченко Л. Л. «Нові архіви» у ретроспективі міжнародної діяльності американських архівістів [Текст] / Лариса Леонідівна Левченко // Історичний архів. Наукові студії : Збірник наукових праць. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2013. – Вип. 10. – С. 136–154.

1739. Левченко Л. Л. «Нові архіви» у ретроспективі міжнародної діяльності американських архівістів [Текст] / Л. Л. Левченко // Історичний архів. Наукові студії : збірник наукових праць. – Миколаїв : ЧДУ ім. Петра Могили, 2013. – Вип. 10. – С. 136–154.

1740. Левченко Л. Л. Американська академія сертифікованих архівістів [Текст] / Л. Л. Левченко // Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць. – К. : ВІР УАН, 2012. – Вип. 64 (№ 9). – С. 151–158.

1741. Левченко Л. Л. Американські архівісти про американські архіви (історіографічний огляд праць американських архівістів, вчених і практиків, з історії та діяльності архівів штатів та округів) [Текст] / Л. Л. Левченко // Архіви України : науково-практичний журнал. – К., 2013. – Вип. 3 (285) : травень–червень. – С. 145–185.

1742. Левченко Л. Л. Американські програми захисту архівів в умовах техногенних і природних катастроф сучасного світу [Текст] / Л. Л. Левченко // Інформаційно-документальні комунікації в глобалізованому суспільстві : [матеріали міжнар. наук.-практ. конф.]. – К. : НАУ, 2013. – С. 81–83.

1743. Левченко Л. Л. Архіви штатів у системі архівних установ США [Текст] / Л. Л. Левченко // Архіви України : науково-практичний журнал. – 2012, – Вип. 4 (280) : липень–серпень. – С. 150–177.

1744. Левченко Л. Л. Архівна освіта в США: можливості застосування американських підходів до її організації в Україні [Текст] / Л. Л. Левченко // Волинські історичні записки: Збірник наукових праць. – Житомир : ЖДУ ім. І. Франка, 2012. – Т. 8. – С. 170–184.

1745. Левченко Л. Л. Архівна періодика США: «голос професії» [Текст] / Л. Л. Левченко // Архіви України : науково-практичний журнал. – К., 2012. – № 6 (282). – С. 141–172.
1746. Левченко Л. Л. Архівний рух історичних товариств, утворення і розвиток архівних установ у південно-атлантичних штатах США [Текст] / Л. Л. Левченко // Архіви України : науково-практичний журнал. – К., 2013. – № 4 (286). – С. 202–243.
1747. Левченко Л. Л. Архівні стандарти США: історія, структури, процедури і впровадження [Текст] / Л. Л. Левченко // Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць. – К. : ВІР УАН, 2012. – Вип. 63 (№ 8). – С. 218–224.
1748. Левченко Л. Л. Видання пам'яток документальної історичної спадщини американського народу [Текст] / Л. Л. Левченко // Пам'ятки: археографічний щорічник / Укрдержархів, УНДІАСД ; редкол.: С. Г. Кулешов (гол. ред.) [та ін.]. – К., 2011. – Т. 12. – С. 173–195.
1749. Левченко Л. Л. Видатні історики-архівісти США та їх внесок у збереження документального надбання американської нації [Текст] / Л. Л. Левченко // Наукові праці : науково-методичний журнал. Вип. 186. Т. 198. Історія. – Миколаїв : ЧДУ ім. Петра Могили, 2012. – С. 54–58.
1750. Левченко Л. Л. Вирішення стратегічних завдань у галузі забезпечення збереженості електронних документів: міжнародний проект InterPARES [Текст] / Л. Л. Левченко // Студії з архівної справи та документознавства / Укрдержархів, УНДІАСД ; редкол.: С. Г. Кулешов (гол. ред.) [та ін.]. – К., 2012. – Т. 20. – С. 287–294.
1751. Левченко Л. Л. Деякі аспекти науко-технічного опрацювання та комплектування архівних інституцій США документами сучасної епохи [Текст] / Л. Л. Левченко // Архіви України : науково-практичний журнал. – К., 2012. – № 3 (279). – С. 112–130.
1752. Левченко Л. Л. До історії створення Національного архіву Сполучених Штатів Америки (Закінчення. Початок у № 6, 2009 р.) [Текст] / Л. Л. Левченко // Архіви України : науково-практичний журнал. – К., 2010. – Вип. 1 (267): січень–березень. – С. 141–161.
1753. Левченко Л. Л. До історії створення Національного архіву Сполучених штатів Америки (Початок. Закінчення у № 1, 2010) [Текст] / Л. Л. Левченко // Архіви України : науково-практичний журнал. – К., 2013. – № 6 (266). – С. 227–250.
1754. Левченко Л. Л. До питання про дотримання принципу «Архіви поза політикою» (на прикладі Сполучених Штатів Америки) / Л. Л. Левченко // Актуальні питання, проблеми та перспективи розвитку гуманітаристики у сучасному інформаційному просторі: національний та інтернаціональний аспекти : зб. наук. праць. – Луганськ : СНУ ім. В. Даля, 2013. – С. 160–168.
1755. Левченко Л. Л. До питання про переклад і вживання американської архівної термінології [Текст] / Л. Л. Левченко // Документ, мова, соціум: теорія та практика : [матеріали міжнар. наук.-практ. конф.]. – К. : НАКККіМ, 2013. – С. 101–105.
1756. Левченко Л. Л. Ернст Познер та інші американські вчені: персональний внесок у заснування професії менеджера з управління документацією [Текст] / Л. Л. Левченко // Проблеми формування інформаційної культури особистості : зб. матеріалів всеукр. наук.-практ. конф. – Маріуполь : МДУ, 2012. – С. 6–11.
1757. Левченко Л. Л. Законодавчо-нормативне регулювання засекречування і розсекречування документів у США [Текст] / Л. Л. Левченко // Архіви України : науково-практичний журнал. – К., 2012. – № 2 (278). – С. 181–241.
1758. Левченко Л. Л. Ініціативи Сполучених Штатів Америки у галузі забезпечення збереженості архівних ресурсів людства та розвитку інституту міжнародної допомоги в архівній сфері у період Холодної війни (1945–1991) [Текст] / Л. Л. Левченко // Гілея. Науковий вісник. – К. : Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова; Українська академія наук, 2013. – Вип. 70 (№ 3). – С. 263–274.
1759. Левченко Л. Л. Луїзіана і Техас: створення архівних установ та відновлення втрачених документальних комплексів колоніального періоду в оцінці сучасного українського архівіста [Текст] / Л. Л. Левченко // Чорноморський літопис : науковий журнал. – Миколаїв : ЧДУ ім. Петра Могили, 2013. – Вип. 8. – С. 142–154.

1760. Левченко Л. Л. Методи вибіркової експертизи цінності документів для постійного зберігання в архівах Сполучених Штатів Америки [Текст] / Л. Л. Левченко // Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. Вип. 33 / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Асоц. б-к України. – К., 2012. – С. 358–370.
1761. Левченко Л. Л. Національний архів США у Другу світову війну та повоєнні роки [Текст] / Л. Л. Левченко // Чорноморський літопис. Науковий журнал. – Миколаїв : ЧДУ ім. Петра Могили, 2013. – Вип. 7. – С. 179–198.
1762. Левченко Л. Л. О структуре архивной системы в США [Текст] / Л. Л. Левченко // Делопроизводство. Ежеквартальный журнал. – Кострома, 2013. – № 4. – С. 109–117.
1763. Левченко Л. Л. Обеспечение сохранности электронных документов в Национальном архиве Соединенных Штатов Америки. Ч. 1 [Текст] / Л. Л. Левченко // Вестник архивиста. – М., 2013. – № 3 (123). – С. 262–270.
1764. Левченко Л. Л. Обеспечение сохранности электронных документов в Национальном архиве Соединенных Штатов Америки. Ч. 2 [Текст] / Л. Л. Левченко // Вестник архивиста. – М., 2013. – № 4 (124). – С. 212–223.
1765. Левченко Л. Л. Общества архивистов в США [Текст] / Л. Л. Левченко // Отечественные архивы. Научно-практический журнал. – 2013. – № 5. – С. 66–79.
1766. Левченко Л. Л. Особливості функціонування Інтернет-сайтів архівних служб країн Південно-Східної Азії [Текст] / Л. Л. Левченко // Архіви України : науково-практичний журнал. – К., 2009. – Вип. 3–4 (264). – С. 213–226.
1767. Левченко Л. Л. Передумови створення та період становлення Товариства американських архівістів [Текст] / Л. Л. Левченко // Архіви України : науково-практичний журнал. – К., 2012. – Вип. 5 (281): вересень–жовтень. – С. 154–181.
1768. Левченко Л. Л. Питання систематизації архівних документів у контексті історії архівної справи Сполучених Штатів Америки [Текст] / Л. Л. Левченко // Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць. – К. : ВІР УАН, 2013. – Вип. 69 (№ 2). – С. 310–318.
1769. Левченко Л. Л. Питання систематизації архівних документів у контексті історії архівної справи Сполучених Штатів Америки [Текст] / Л. Л. Левченко // Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць. – К. : ВІР УАН, 2013. – Вип. 68 (№ 1). – С. 212–219.
1770. Левченко Л. Л. Поль Левінсон і дослідження методів вибіркової експертизи цінності документів у Сполучених Штатах Америки [Текст] / Л. Л. Левченко // Сумський історико-архівний журнал. Науковий журнал з історії та архівознавства України. № XVI–XVII. – Суми, 2012. – С. 7–17.
1771. Левченко Л. Л. Популяризація джерел національної пам'яті у США: шлях у два століття [Текст] / Л. Л. Левченко // Національна пам'ять: соціокультурний та духовний виміри. Національна та історична пам'ять. Зб. наук. праць. Вип. 4. – К. : ДП «НВЦ «Пріоритети», 2012. – С. 115–126.
1772. Левченко Л. Л. Правові засади діяльності архівних установ США [Текст] / Л. Л. Левченко // Сучасні методи збереження документів та нові методологічні підходи до наукових досліджень і застосування документів Національного архівного фонду України : наук. зб. за підсумками Всеукр. наук.-практ. конференції. – Кам'янець-Подільський : національний університет ім. Івана Огієнка, 2012. – С. 40–49.
1773. Левченко Л. Л. Проблема автентичності електронних документів в американському архівознавстві [Текст] / Л. Л. Левченко // Освіта і наука в Україні : [матеріали всеукр. наук. конф.]. – Дніпропетровськ : Роялті Принт, 2013. – С. 204–209.
1774. Левченко Л. Л. Програми захисту архівів під час техногенних і природних катастроф сучасного світу (з досвіду США) [Текст] / Л. Л. Левченко // Архіви України : науково-практичний журнал. – К., 2013. – № 1 (283). – С. 217–238.
1775. Левченко Л. Л. Проект InterPARES: вирішення проблеми забезпечення збереженості електронних документів (міжнародний досвід) [Текст] / Л. Л. Левченко // Електронний

документ: актуальні завдання та практичне впровадження : [матеріали міжнар. наук.-практ. конф.]. – К., 2012. – С. 73–80.

1776. Левченко Л. Л. Професійні асоціації архівістів США та перспективи розвитку професійних організацій архівістів України [Текст] / Л. Л. Левченко // Чорноморський літопис. Науковий журнал. – Миколаїв : ЧДУ ім. Петра Могили, 2012. – Вип. 6. – С. 142–160.

1777. Левченко Л. Л. Публікація законів та нормативних актів як функція Національного архіву США [Текст] / Л. Л. Левченко // Архіви України : науково-практичний журнал. – К., 2013. – Вип. 2 (284): березень–квітень. – С. 163–179.

1778. Левченко Л. Л. Розробка теорії експертизи цінності документів у працях видатних американських учених-архівістів [Текст] / Л. Л. Левченко // Рукописна та книжкова спадщина України. Археографічні дослідження унікальних архівних та бібліотечних фондів. Вип. 16 / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Інститут рукопису. – К., 2012. – С. 362–389.

1779. Левченко Л. Л. Сучасний досвід підготовки фахівців у галузі архівної справи в університетах США / Л. Л. Левченко // Ольвійський форум – 2013: стратегії країн Причорноморського регіону в геополітичному просторі : конференція форуму «Політичні трансформації в перехідних суспільствах: світ і Україна. – Миколаїв : ЧДУ ім. Петра Могили, 2013. – Т. 4. – С. 14–20.

1780. Левченко Л. Л. Теоретичний і практичний внесок видатних американських учених-архівістів до розвитку архівної справи в Сполучених Штатах Америки та заснуванні Національного архіву США [Текст] / Л. Л. Левченко // Наукові праці : науково-методичний журнал. – Миколаїв : ЧДУ ім. Петра Могили, 2012. – Вип. 168. – Т. 180 [Історія]. – С. 100–109.

1781. Левченко Л. Л. Товариство американських архівістів: установчі документи, організація управління, структура, основні напрями та пріоритети діяльності [Текст] / Л. Л. Левченко // Архіви України : науково-практичний журнал. – К., 2013. – № 5 (267). – С. 181–204.

1782. Левченко Л. Л. Утворення та розвиток регіональних архівів США [Текст] / Л. Л. Левченко // Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. Історія. – 2013. – Вип. 1(114). – С. 37–38.

1783. Левченко Л. Л. Формирование системы архивного образования в США: ученые, дискуссии, результаты [Текст] / Л. Л. Левченко // Беларускі археаграфічны штогоднік. – Мінск. – 2012. – Вип. 13. – С. 260–274.

1784. Левченко Л. Л. Центри документації як вирішення проблеми тимчасового зберігання документів (досвід Сполучених Штатів Америки) [Текст] / Л. Л. Левченко // Актуальні проблеми соціально-гуманітарних наук : [матеріали всеукр. наук. конф.]. – Дніпропетровськ : «Свідлер А.Л.», 2012. – С. 172–174.

1785. Лейзингер А. Х. Использование микрофильмирования в архивах для исследований и публикаций; проблемы микрофильмирования в США [Текст] / А. Х. Лейзингер ; пер. с англ. И. Минаевой, З. Мурашевой, И. Попова // Бюллетень зарубежной архивной информации. – М. : ГАУ при Совете Министров СССР, 1966, август. – Вып. 28. – С. 73–134.

1786. Леонтьева О. Г. Решение проблем обеспечения сохранности документов в архивах США [Текст] / О. Г. Леонтьева // Безопасность архивов и архивных фондов [Доклады и сообщения на Всероссийской научно-практической конференции 30 ноября – 1 декабря 1999 г.]. – М. : Федеральная архивная служба России, 2000. – С. 228–232.

1787. Ливанская война // Электронная еврейская энциклопедия [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.eleven.co.il/article/12442>. – Заголовок с экрана.

1788. Лозицький В. С. Історія міжнародного архівного співробітництва (1898-1998 рр.) [Текст] / В. С. Лозицький. – К., 1999. – 130 с.

1789. Макаренко З. Н. Закон о сокращении объема работы с документами [Текст] : реферат / Макаренко З. Н. // Документоведение. Документационное обеспечение управления. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1982. – № 1 (9). – С. 8.

1790. Макаренко З. Н. Проблемы обеспечения сохранности микрофильмов [Текст] : реферативное сообщение по зарубежным источникам / Э. Н. Макаренко // Обеспечение сохранности документов. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1989. – № 4 (55). – С. 2–7.
1791. Макнил Х. Этические нормы хранения частной информации в государственных архивах (журнал «Archivaria», 1991, Summer, № 32, P. 138–144) [Текст] / Х. Макнил ; пер. с англ. Зверевой Н. Е. – СИФ ОЦ НТИ ВНИИДАД. – Инв. № 1122 «п» (2) (машинопись). – 10 с.
1792. Матяш І. Архівознавство: методологічні засади та історія розвитку [Текст] / Ірина Матяш. – К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2012. – С. 316–352.
1793. Матяш І. Б. Архівознавство: методологічні засади та історія розвитку : навчальний посібник [Текст] / І. Б. Матяш. – К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2012. – С. 450–451, 491.
1794. Милехина Е. В. История государства и права зарубежных стран [Текст] : учебное пособие. – М. : Высшее образование, 2002. – 208 с.
1795. Митчелл Т. Новая точка зрения на установление постоянного срока хранения для архивных материалов штатов [Текст] / Т. Митчелл ; пер. с англ. Н. П. Кузнецовой // Документоведение и Архивное дело за рубежом (сборник рефератов, аннотаций и переводов). – М. : ГАУ при Совете Министров СССР, ВНИИДАД, 1971. – № 2 (14). – С. 83–104.
1796. Митчелл У. Сроки хранения документов (США) [Текст] / Митчелл У. ; реферат Н. П. Кузнецовой // Документоведение и Архивное дело за рубежом (сборник рефератов, аннотаций и переводов). – М. : ГАУ при Совете Министров СССР, ВНИИДАД, 1972. – № 3 (19). – С. 68–76.
1797. Мітюков О. Г. IX Міжнародний конгрес архівів [Текст] / О. Г. Мітюков // Архіви України. – К., 1980. – № 6 (164). – С. 6.
1798. Мітюков О. Г. XI Міжнародний конгрес архівів у Парижі [Текст] / О. Г. Мітюков // Архіви України : науково-інформаційний бюлетень Головного архівного управління при Раді Міністрів Української РСР. – К., 1988. – № 6 (212). – С. 5–16.
1799. Мітюков О. Г. XXI Міжнародна конференція Круглого Стола Архівів [Текст] / О. Г. Митюков // Архіви України : науково-інформаційний бюлетень Головного архівного управління при Раді Міністрів Української РСР. – 1983, березень–квітень. – № 2 (178). – С. 17–24.
1800. Мітюков. О. Г. XIII Міжнародна конференція «Круглого стола архівів» [Текст] / О. Г. Мітюков // Архіви України. – К., 1972. – № 1. – С. 3–9.
1801. Мітюков. О. Г. XIV Міжнародна конференція «Круглого стола архівів» та завдання архівних установ [Текст] / О. Г. Мітюков // Архіви України. – К., 1973. – № 6. – С. 3–10.
1802. Морозова И. В. Дискурс Старого Юга в «романе домашнего очага» : творческое наследие писательниц США первой половины XIX века [Текст] : дис. ... д-ра филолог. наук : спец. 10.01.03 «Литература народов стран зарубежья» / Морозова И. В. – Санкт-Петербург, 2006. – 406 с.
1803. Мурашова З. С. Журнал «Американский архивист» [Текст] / З. С. Мурашова // Советские архивы. – М., 1968. – № 3. – С. 92–93.
1804. Мурашова З. С. По архивам Соединенных Штатов Америки [Текст] / З. С. Мурашова // Советские архивы. – М., 1966. – № 4. – С. 110–112.
1805. Мурашова З. С. Современная организация документов в США [Текст] / З. С. Мурашова // Советские архивы. – М., 1968. – № 1. – С. 80–83.
1806. Наукові конференції, наради, семінари [Текст] // Архіви України. – К. : Головне архівне управління при Раді Міністрів УРСР, 1990. – № 4 (222). – С. 51.
1807. Национальная информационная система США для архивов и коллекций рукописей [Текст] // Архивоведение, археография. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1981. – № 5 (17). – С. 13–14.
1808. Национальная комиссия по публикации исторических источников и документов [Текст] // Архивоведение, археография. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1978. – № 3. – С. 12–14.
1809. Нельсон К. Разработка спецификаций на некоторые виды бумаги, предназначенной для архивного хранения. Причины образования окислительно-восстановительных пя-

тен на микрофильмах и меры по предотвращению их появления (США) [Текст] / К. Нельсон ; пер. с англ. Е. Н. Миловидовой и В. Н. Гармаш // Документоведение и Архивное дело за рубежом (сборник рефератов, аннотаций и переводов). – М. : ГАУ при Совете Министров СССР, ВНИИДАД, 1971. – № 2 (14). – С. 116–130.

1810. Новая роль хранителя в архивах и библиотеках. Реферативные сообщения по зарубежным источникам Золотухина И. Г. // Обеспечение сохранности документов. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1992. – № 1 (64). – С. 2–4.

1811. Новое здание Национального архива США. Статистические данные о здании архива и его оснащении [Текст] ; пер. с англ. Вороновой Л. Н. – СИФ ОЦ НТИ ВНИИДАД. – Инв. № 1213 «п» (машинопись). – 4 с.

1812. Новый цикл программы исследований лаборатории Барроу [Текст] ; пер. с англ. Е. Н. Миловидовой // Документоведение и Архивное дело за рубежом (сборник рефератов, аннотаций и переводов). – М. : ГАУ при Совете Министров СССР, ВНИИДАД, 1973. – № 2 (22). – С. 154–155.

1813. Нортона М. К. Здание архива штата Иллинойс (США) [Текст] / Нортона М. К. ; сокращенный пер. с англ. Е. Н. Миловидовой // Документоведение и Архивное дело за рубежом (сборник рефератов, аннотаций и переводов). – М. : ГАУ при Совете Министров СССР, ВНИИДАД, 1972. – № 3 (19). – С. 99–114.

1814. Нортона М. К. Здание архива штата Иллинойс [Текст] / М. К. Нортона // Документоведение и архивное дело за рубежом (Сборник рефератов, аннотаций и переводов) ; пер. с англ. Е. Н. Миловидовой. – М. : Главное архивное управление при Совете Министров СССР, 1972. – № 3 (19). – С. 99–114.

1815. О защите государственных секретов в США, Великобритании, Франции и ФРГ (Законы и нормативные акты за разные годы) [Текст]. – СИФ ОЦНТИ. – Инв. № 1143 «п» (машинопись). – 172 с. (про США на С. 4–84).

1816. Об организации образцового «бездокументного» учреждения [Текст] // Документоведение. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1980. – № 1 (4). – С. 6–7.

1817. Обеспечение безопасности в здании Национального архива США [Текст] ; пер. Вороновой Л. Н. // Обеспечение сохранности документов. Экспресс-информация. М. : ВНИИДАД, 1991. – № 3 (62). – С. 13–16.

1818. Обеспечение безопасности работы с документами в читальном зале архива [Текст] ; пер. Зверевой Н. Е. // Обеспечение сохранности документов. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1987. – № 5 (47). – С. 13–14.

1819. Обеспечение сохранности жизненно важной оперативной документации [Текст] ; сокращенный пер. с англ. З. Мурашевой // Бюллетень зарубежной архивной информации. – М. : ГАУ при Совете Министров СССР, 1967. – Вып. 34. – С. 48–64.

1820. Оганов В. Е. Деятельность генеалогического общества Юта по собиранию устных родословных [Текст] : реферат / В. Е. Оганов // Архивоведение, археография. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1985. – № 2 (34). – С. 10–11.

1821. Олдридж Э. Проблемы, возникающие при работе с документами в связи с автоматизацией управления [Текст] / Э. Олдридж ; пер. с англ. Н. П. Кузнецовой // Документоведение и Архивное дело за рубежом (сборник переводов). – М. : ГАУ при Совете Министров СССР, ВНИИДАД, 1968. – С. 41–44.

1822. Олдридж Э. Справочный аппарат к документам на магнитной основе (США) [Текст] / Э. Олдридж ; пер. с англ. Н. П. Кузнецовой // Документоведение и Архивное дело за рубежом (сборник рефератов, аннотаций и переводов). – М. : ГАУ при Совете Министров СССР, ВНИИДАД, 1973. – № 4 (24). – С. 46–56.

1823. Олдридж Э. О. Сочетание архивной и делопроизводственной терминологии (США) [Текст] / Э. О. Олдридж ; пер. с англ. Н. П. Кузнецовой // Документоведение и Архивное дело за рубежом (сборник рефератов, аннотаций и переводов). – М. : ГАУ при Совете Министров СССР, ВНИИДАД, 1971. – № 1 (13). – С. 39–49.

1824. Омельченко О. А. Всеобщая история государства и права: учебник в 2 т. – Издание второе, исправленное и дополненное. – Т. 2. – М., 1999. – С. 70.

1825. Оплата услуг по размножению документов в Национальном архиве США (по данным на 1986 г.) [Текст] // Обеспечение сохранности документов. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1992. – № 1 (64). – С. 18–20.
1826. Освоение территории / История США : в 4 т. Т. 1 / Н. Н. Болховитинов (редактор), М. С. Альперович, Р. Ф. Иванов, Л. Ю. Слезкин, А. А. Фурсенко. – М. : Изд-во «Наука», 1983. – С. 187–188.
1827. Отделы архивных документов Библиотеки Конгресса США [Текст] : короткое сообщение // Архивоведение, археография. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1980. – № 2 (9). – С. 11–12.
1828. Отчет о командировке делегации Главархива СССР в США от 28 декабря 1988 г. [Текст] / Составили: заместитель начальника Главархива СССР Ю. Г. Турищев, начальник отдела организационной и научно-методической работы В. А. Ильичева. – СИФ ОЦ НТИ ВНИИДАД. – Инв. № 9026. – С. 1, 8–9.
1829. Отчет о командировке советской делегации в США с 11 по 19 апреля 1988 г. [Текст] / Составил начальник отдела обеспечения сохранности документов ГАФ СССР О. Н. Тягунов. – СИФ ОЦ НТИ ВНИИДАД. – Инв. № 9017. – С. 11.
1830. Очерки новой и новейшей истории США : в 2 т. Т. 1 / Н. Н. Болховитинов (редактор). – М. : Изд-во Академии Наук СССР, 1960. – С. 179–180.
1831. Пазенко Е. А. Культурная самоидентификация южан. Общественно-политическая мысль на Юге США в 30–50-е гг. XIX в. [Текст] : автореф. дис. на соискание учен. степени д-ра ист. наук : спец. 07.00.03 «Всеобщая история» / Е. А. Пазенко. – Владивосток, 1999. – 24 с.
1832. Папакін Г. В. Загальний міжнародний стандарт архівного описування ISAD (G) та перспективи його впровадження в Україні (на прикладі фамільного фонду Скоропадських ЦДІАК) [Текст] / Георгій Володимирович Папакін // Архіви України. – 2001, липень–жовтень. – № 4–5 (247). – С. 3–24.
1833. Папакін Г. В. Переміщені архіви: спадщина поділеного світу (тези) [Текст] / Георгій Володимирович Папакін // Архіви України : науково-практичний журнал. – К., 2004. – № 3 (254). – С. 87–88.
1834. Перебування архівістів США у Києві [Текст] // Архіви України. – К., 1989. – № 3. – С. 9–13.
1835. Пинкетт Г. Выборочное хранение общей корреспонденции [Текст] / Г. Пинкетт ; сокращенный пер. с англ. З. Мурашевой // Бюллетень зарубежной архивной информации. – М. : ГАУ при Совете Министров СССР, 1967. – Вып. 34. – С. 24–36.
1836. Пинкетт Х. Т. Терминологический словарь по документоведению, его состав и определение терминов [Текст] / Х. Т. Пинкетт ; пер. с англ. Н. П. Кузнецовой // Документоведение и Архивное дело за рубежом (сборник рефератов, аннотаций и переводов). – М. : ГАУ при Совете Министров СССР, ВНИИДАД, 1971. – № 4 (16). – С. 75–80.
1837. Питерская Е. С. Межкультурное взаимодействие на территории Аляски в период российской колонизации : 1741–1867 гг. [Текст] : дис. ... канд. ист. наук : 07.00.07 / Елена Сергеевна Питерская. – М., 2007. – 245 с.
1838. Поборцев А. Бейрут-82: неизвестная война Брежнева. Документальный фильм. НТВ, 2009 [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://video.mail.ru/mail/burun-1/1262/3514.html>. – Заголовок с экрана.
1839. Попова А. В. Развитие правовой системы США в Новейшее время [Текст] / А. В. Попова / История государства и права зарубежных стран. – М. : Изд-во «Юрайт», 2011. – 224 с.
1840. Потокова Н. В. Аннексия Техаса Соединенными Штатами Америки, 1821–1845 гг. [Текст] / Н. В. Потокова. – Ростов-на-Дону : Изд-во Ростовского университета, 1986. – 164 с.
1841. Правительственный «круглый стол» по внедрению закона о сокращении работы с документами [Текст] // Документоведение. Документационное обеспечение управления. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1982. – № 2 (10). – С. 12.
1842. Проблемы обеспечения сохранности документов в архивах штатов США [Текст] ; пер. Блехмен Б. А., Гармаш В. Н., Кепель А. А. // Обеспечение сохранности документов. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1987. – № 3 (45). – С. 4–6.

1843. Прозорова В. Б. Проблемы и реформы архивного законодательства Франции 1994–2008 гг. Французский закон об архивах от 15 июля 2008 г.: история подготовки [Текст] / Виктория Прозорова // Вестник архивиста. Российский историко-архивоведческий журнал. – М., 2012. – № 2. – С. 183–192.
1844. Профилактика и средства безопасности в Национальном архиве США. Доклад помощника Архивиста США В. Дж. Стюарта, представленного на 2-м заседании Комитета МСА по строительству и оснащению зданий архивов (Вена, июнь 1990 г.) [Текст] ; пер. с англ. Вороновой Л. Н. – СИФ ОЦ НТИ ВНИИДАД. – Инв. № 1211 «п» (машинопись). – 10 с.
1845. Рекомендации по обеспечению сохранности архивных документов [Текст] ; пер. Зверевой Н. Е. // Обеспечение сохранности документов. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1987. – № 3 (45). – С. 6–8.
1846. Рене Д. Федеральное право и право штатов [Текст] / Рене Давид, Камилла Жоффри-Спинози. Основные правовые системы современности. – М. : Международные отношения, 1996. – С. 276–286.
1847. Решетников В. И. Проблемы каталогизации картографических документов для автоматизированных информационных систем [Текст] : реферат / В. И. Решетников // Архивное дело, архивоведение, археография. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1991. – № 6 (72). – С. 8–10.
1848. Ричардс К. Три новых здания архива, их характерные особенности (США) [Текст] / К. Ричардс ; пер. с англ. Е. Н. Миловидовой // Документоведение и Архивное дело за рубежом (сборник рефератов, аннотаций и переводов). – М. : ГАУ при Совете Министров СССР, ВНИИДАД, 1972. – № 4 (20). – С. 91–106.
1849. Роудз Дж. Роль архивов и управления документации в национальных информационных системах (опубликовано в Париже, 1989 по программе RAMP) [Текст] / Дж. Роудз. – СИФ ОЦ НТИ ВНИИДАД. – Инв. № 1064 «п» (машинопись). – 21 с.
1850. Рысков О. И. Вопросы управления документами в законодательстве США [Текст] / О. И. Рысков // Секретарское дело. Ежемесячный профессиональный журнал. – М., 2005. – № 6 (58). – С. 38–41.
1851. Рысков О. И. Исследование нормативно-методического обеспечения и практики применения электронных документов в деятельности федеральных органов исполнительной власти Российской Федерации (1993–2004 гг.) [Текст] : : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. ист. наук : спец. 05.25.02 «Документалистика, документоведение, архивоведение» / Рысков Олег Игоревич. – М. ВНИИДАД, 2004. – 15 с.
1852. Рысков О. И. Об основных направлениях деятельности зарубежных архивных органов в области исследования и нормативного регулирования работы с электронной документацией [Текст] / О. И. Рысков // Секретарское дело. – М., 2005. – № 3 (55). – С. 75–85.
1853. Рысков О. И. Основные направления деятельности Национального архива США (NARA) в области управления электронными документами федеральных учреждений [Текст] / О. И. Рысков // Секретарское дело. Ежемесячный профессиональный журнал. – М., 2004. – № 2 (43). – С. 51–53.
1854. Рысков О. И. Передача архивных документов на постоянное хранение: опыт США [Текст] / О. И. Рысков // Секретарское дело. Ежемесячный профессиональный журнал. – М., 2005. – № 4 (56). – С. 77–80.
1855. Сантос Лабуурдетте М. К. Вторая Панамериканская конференция 1901–1902 гг. и освещение её кубинской прессой [Текст] : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. ист. наук / Сантос Лабуурдетте М. К. – М., 1984. – 18 с.
1856. Система мер по охране архивохранилищ в США [Текст] ; пер. Полетаева О. А. // Обеспечение сохранности документов. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1987. – № 3 (45). – С. 8–10.
1857. Советские архивисты в США [Текст] // Советские архивы. Научно-теоретический и научно-практический журнал. – М. : ГАУ при СовМине СССР, 1988. – № 6. – С. 87–89.

1858. Советские архивисты в США [Текст] // Советские архивы. Научно-теоретический и научно-практический журнал. – М. : ГАУ при СовМине СССР, 1987. – № 3. – С. 91–92
1859. Советские архивисты за рубежом [Текст] // Советские архивы. Научно-теоретический и научно-практический журнал. – М. : ГАУ при СовМине СССР, 1987. – № 2. – С. 92–99.
1860. Современные системы хранения документов (США) [Текст] ; пер. с англ. Е. Н. Миловицовой // Документоведение и Архивное дело за рубежом (сборник рефератов, аннотаций и переводов). – М. : ГАУ при Совете Министров СССР, ВНИИДАД, 1972. – № 2 (18). – С. 90–101.
1861. Согрин В. В. Цивилизационное и междисциплинарное изучение истории США [Текст] / Владимир Согрин // Новая и новейшая история. – М., 2012. – № 1. – С. 28–29.
1862. Сошников В. Е. Обеспечение доступа к первичным материалам переписей населения в архивах США [Текст] / В. Е. Сошников // Вестник архивиста. Информационный бюллетень. – М., май–июнь 1997. – № 3 (39). – С. 105–111.
1863. Спасение микрофильмов в США после урагана [Текст] ; пер. с англ. В. Н. Гармаш // Документоведение и Архивное дело за рубежом (сборник рефератов, аннотаций и переводов). – М. : ГАУ при Совете Министров СССР, ВНИИДАД, 1973. – № 3 (23). – С. 107–108.
1864. Спецификации долговечной и прочной бумаги для изготовления копий документов с помощью копирки (Доклад Комитета по исследованию бумаги Общества американских архивистов) [Текст] ; пер. с англ. Е. Н. Миловицовой // Документоведение и Архивное дело за рубежом (сборник рефератов, аннотаций и переводов). – М. : ГАУ при Совете Министров СССР, ВНИИДАД, 1973. – № 2 (22). – С. 95–100.
1865. Сравнительная оценка традиционного и автоматизированного поиска документов в архивах (США) [Текст] // Архивоведение, археография. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1981. – № 5 (17). – С. 7–9.
1866. Старостин Е. В. Международный симпозиум по архивному образованию [Текст] / Е. В. Старостин // Советские архивы. – М., 1991. – № 1. – С. 111–112.
1867. Старостин Е. В. Президентские библиотеки в системе архивной службы США [Текст] / Е. В. Старостин, Т. С. Кабочкина // Советские архивы. – М., 1978. – № 6. – С. 78–86.
1868. Старостин Е. В. Проблемы частных архивов и пути их решения в архивоведении США (на примере архивов Президентов) [Текст] / Евгений Васильевич Старостин / Зарубежное архивоведение: проблемы истории, теории и методологии. – М. : Информационно-издательское агентство «Русский мир», 1997. – С. 114–127.
1869. Стришенец Н. В. Президентские библиотеки США / Н. В. Стришенец // Научная электронная библиотека ГПНТБ России [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://ellib.gpntb.ru/subscribe/index.php?journal=ntb&year=2004&num=6&art=5>. – Название с экрана.
1870. Стришенец Н. В. Американська бібліотечно-інформаційна терміносистема: тенденції розвитку (кінець ХХ – початок ХХІ ст.) [Текст] : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра іст. наук : спец. 27.00.03 «Книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство» / Н. В. Стришенець. – К., 2011. – 39 с.
1871. Стришенець Н. В. Англо-український словник-довідник бібліотечно-інформаційної термінології / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. Вернадського. – К., 2004. – 329 с.
1872. Стришенець Н. В. Критерії відбору документів в процесі комплектування бібліотек: американський досвід [Текст] / Н. В. Стришенець // Бібліотечна планета. – 2009. – № 2. – С. 6–11.
1873. Стришенець Н. В. Сучасна американська бібліотечно-інформаційна терміносистема: бібліотекознавчий аспект / Н. В. Стришенець ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. Вернадського. – К. : НБУВ, 2011. – 501 с.
1874. Стронский Г. И. Сотрудничество СССР и европейских социалистических стран в области исторической науки (вторая половина 40-х – 50-е годы) [Текст] : дис. на соискание учен. степени канд. ист. наук : спец. 07.00.03 «Всеобщая история (соответствующего периода)» / Стронский Генрих Иосифович. – Львов, 1984. – 225 с.
1875. Супоницкая И. Север и Юг: два общества в одной Америке / Лекционный материал по теме «Экономическое и политическое развитие ведущих мировых держав» доктора исторических наук, ведущего научного сотрудника Института всеобщей истории РАН Ирины Супоницкой. – История. – 2003. – № 37 (709). [Электронный журнал издательского дома

«Первое сентября»]. – Режим доступа: <http://his.1september.ru/index.php?year=2003&num=37>. – Название с экрана

1876. Таксами Н. Ч. История штата Аляска и населяющих его аборигенных народов в американской историографии [Текст] / Наталия Чучеровна Таксами // Известия Российского государственного педагогического университета им. А. И. Герцена. – СПб., 2009. – № 104. – С. 7–14.

1877. Тарасов В. П. XII Международный конгресс архивов [Текст] / В. П. Тарасов // Отечественные архивы : Научно-теоретический и научно-практический журнал. – М., 1993. – № 1. – С. 116–117.

1878. Технические заметки: сушка документов сублимацией, реставрация кожаных переплетов, аппарат для чтения микрофиш, программа исследований лаборатории Барроу [Текст] ; пер. с англ. В. Н. Гармаш // Документоведение и Архивное дело за рубежом (сборник рефератов, аннотаций и переводов). – М. : ГАУ при Совете Министров СССР, ВНИИДАД, 1973. – № 3 (23). – С. 100–105.

1879. Тиражирование документов в Национальном архиве США (цены на работы по состоянию на 1986 г.) [Текст] ; пер. с англ. Гармаш В. Н. [1992]. – СИФ ОЦ НТИ ВНИИДАД. – Инв. № 1090 «п» (машинопись). – 3 с.

1880. Тихонова С. А. Архивное хранение информации на лазерных дисках (США) [Текст] : реферативное сообщение по зарубежным источникам / С. А. Тихонова, В. А. Устинов // Обеспечение сохранности документов. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1990. – № 2 (57). – С. 2–11.

1881. Тишков В. А. Исследовательская база исторической науки [Текст] / Валерий Александрович Тишков / История и историки в США. – М. : Наука, 1985. – С. 117–179.

1882. Управление документацией в учреждениях будущего (США) [Текст] : реферат // Документоведение. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1980. – № 2 (5). – С. 1–4.

1883. Устинов В. А. Хранение аудиовизуальных документов в ведомственных архивах США [Текст] : реферативное сообщение по зарубежным источникам / В. А. Устинов // Обеспечение сохранности документов. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1987. – № 4 (46). – С. 10–12.

1884. Устинов В. А. Хранение информации на оптических дисках (США) [Текст] : реферативное сообщение по зарубежным источникам / В. А. Устинов // Обеспечение сохранности документов. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1985. – № 1 (33). – С. 6–9.

1885. Федеральные архивные центры (США) [Текст] ; сокращенный пер. с англ. З. Мурашевой // Бюллетень зарубежной архивной информации. – М. : ГАУ при Совете Министров СССР, 1966, декабрь. – Вып. 30. – С. 15–28.

1886. Фишбейн М. Точка зрения по вопросу экспертизы ценности государственных документов (США) [Текст] / М. Фишбейн ; пер. с англ. Н. П. Кузнецовой // Документоведение и Архивное дело за рубежом (сборник рефератов, аннотаций и переводов). – М. : ГАУ при Совете Министров СССР, ВНИИДАД, 1971. – № 2 (14). – С. 56–82.

1887. Фишбейн М. Экспертиза ценности информации, зафиксированной машинным языком (США) [Текст] / М. Фишбейн ; пер. с англ. Е. Н. Миловидовой // Документоведение и Архивное дело за рубежом (сборник рефератов, аннотаций и переводов). – М. : ГАУ при Совете Министров СССР, ВНИИДАД, 1973. – № 1 (21). – С. 64–78.

1888. Форматы USMARC. Краткое описание [Text] / USMARC Concise Formats : в 3 ч. Ч. 1. Формат USMARC для библиографических данных / подгот. Службой развития сети и стандартов MARC ; пер. с англ. и науч. ред. С. А. Беяниной, И. В. Мельник, А. Н. Пака, Р. А. Кругловой ; под общ. ред. А. И. Земскова и др. чл. пост. ком. по UNIMARC Я. Л. Шрайберга ; ГПНТБ России. – М., 1996. – 176 с.

1889. X Міжнародний конгрес архівів [Текст] // Архіви України : науково-інформаційний бюлетень Головного архівного управління при Раді Міністрів Української РСР. – К., 1985. – № 1 (189). – С. 33.

1890. XVIII Міжнародна конференція «Круглого стола архівів» [Текст] // Архіви України. – К., 1979. – № 1. – С. 21–26.

1891. Хайн Л. До проблеми архівів міжнародних установ [Текст] / Л. Хайн // Архіви України. – К., 1972. – № 1 (111). – С. 10–11.

1892. Хартия о сохранении цифрового наследия. Принята на 32-й Генеральной конференции ЮНЕСКО. Париж, Франция, октябрь 2003 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.ifarcom.ru/files/Documents/digital_heritage_preserv.pdf. – Заголовок с экрана.
1893. Хикерсон Т. Стандарты на системы управления архивной информацией [Текст] / Т. Хикерсон ; пер. с англ. Гармаш В. Н. – СИФ ОЦ НТИ ВНИИДАД. – Инв. № 1240 «п» (машинопись). – 4 с.
1894. Холмс О. В. Национальная программа публикации документов. Публикация документов в Западном полушарии [Текст] / О. В. Холмс ; Главное архивное управление при Совете Министров СССР ; пер. с франц. И. Минаевой, И. Попова // Бюллетень зарубежной архивной информации [август]. – М., 1966. – Вып. 28. – С. 1–49.
1895. Хранение фильмовых материалов с применением циклического замораживания-оттаивания [Текст] ; пер. Горкун Г. А., Серебрянников А. И., Столяров И. В. // Обеспечение сохранности документов. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1987. – № 3 (45). – С. 10–12.
1896. Чайка Г. Л. Залежність ділової культури від менталітету народу [Текст] / Галина Леонідівна Чайка / Культура ділового спілкування менеджера. – Київ : Знання, 2005. – 442 с.
1897. Чепуренко Я. О. Правове забезпечення формування фондів та використання інформаційних ресурсів президентських бібліотек США [Текст] / Яна Олексіївна Чепуренко // Архіви України. – К., 2001. – № 4–5. – С. 136–149.
1898. Чепуренко Я. О. Структура, формування та збереження документних фондів президентських бібліотек США [Текст] / Яна Олексіївна Чепуренко // Бібліотечний вісник. – 2002. – № 2. – С. 22–36.
1899. Чуковенков А. Ю. Этапы становления учреждения будущего [Текст] : реферат / А. Ю. Чуковенков // Документоведение. Документационное обеспечение управления. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1982. – № 1 (9). – С. 10–12.
1900. Чуковенков А. Ю. Необходимость интеграции информационных технологий и научных дисциплин при автоматизации учреждений [Текст] : реферат / А. Ю. Чуковенков // Документоведение. Документационное обеспечение управления. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1985. – № 2 (16). – С. 7–10.
1901. Чуковенков А. Ю. О работе с законопроектами в Конгрессе США [Текст] / А. Ю. Чуковенков // Отечественные архивы. – М., 1994. – № 3. – С. 99–107.
1902. Шабловский О. В. Материалы IV Международной конференции «Круглого стола архивов» [Текст] / О. В. Шабловский // Вопросы архивоведения : научно-информационный бюллетень. – М. : Главное архивное управление МВД СССР, 1959. – № 1 (11). – С. 102–132.
1903. Шелленберг Т. Современные архивы: принципы и методы работы [Текст] / Т. Шелленберг ; Главное архивное управление при Совете Министров СССР ; СИФ ОЦНТИ ВНИИДАД ; пер. с англ. [не указано]. – № 1102 «п» [машинопись]. – М., [год не указан]. – С. 292–298.
1904. Шмидт У. Ф. Выставка с меняющейся экспозицией [Текст] / У. Ф. Шмидт ; пер. с англ. З. Мурашевой // Бюллетень зарубежной архивной информации. – М. : ГАУ при Совете Министров СССР, 1967. – Вып. 35. – С. 55–58.
1905. Щербакова Н. А. Краткий обзор о состоянии архивного дела в США по состоянию на 1971 год [Текст] / Н. А. Щербакова. – СИФ ОЦ НТИ ВНИИДАД. – Инв. № 1300 (машинопись). – 30 с.
1906. Эванс Ф. Б. Проблемы взаимосвязи архивоведения и документоведения [Текст] / Ф. Б. Эванс ; пер. с англ. Е. Н. Миловидовой // Документоведение и Архивное дело за рубежом (сборник переводов). – М. : ГАУ при Совете Министров СССР, ВНИИДАД, 1968. – С. 7–25.
1907. Эксплуатация автоматизированной системы информации А-1, разработанной Национальным архивом и службой документации США (НАРС) [Текст] // Архивоведение, археография. Экспресс-информация. – М. : ВНИИДАД, 1981. – № 5 (17). – С. 9–12.
1908. Энджел Х. И. Архивы в развивающихся странах (Иран) [Текст] / Х. И. Энджел ; пер. с англ. В. Н. Гармаш // Документоведение и Архивное дело за рубежом (сборник рефератов, аннотаций и переводов). – М. : ГАУ при Совете Министров СССР, ВНИИДАД, 1973. – № 3 (23). – С. 138–143.

ПЕРЕЛІК ІЛЮСТРАЦІЙ

Передмова

- C. 8 Автор монографії біля будинку Національного архіву США на Пенсільванія-авеню, Вашингтон, Д. С., 2009 рік. З архіву автора.
- C. 9 Зустріч автора з американськими колегами в Національному архіві США, 2009 рік. З архіву автора.

Розділ 1

- C. 22 Лесли Уайттекер Данлеп, дослідник історії історичних товариств у США, автор книги «Американські історичні товариства, 1790–1860». Фото з веб-сайту: Find A Grave [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.findagrave.com/cgi-bin/fg.cgi?page=gr&GRid=62604768>. – Title from screen.
- C. 23 Учасники Конференції до 150-ї річниці з дня заснування Історичної колекції Північної Кароліни «For History's Sake: State Historical Collections in the Early Republic», 20 травня 1994 року. Фото з книги: *Jones H. G. Historical Consciousness in the Early Republic. The Origins of State Historical Societies, Museums, and Collections, 1791–1861 / H. G. Jones.* – Chapel Hill : North Caroliniana Society, Inc. and North Carolina Collection, 1995. – P. [Without number].
- C. 25 Титульні аркуші та звернення редколегії журналу «The American Archivist» з першого числа журналу : *American Archivist.* – 1938, October. – Vol. 1. – № 1.
- C. 26 Труді Хаскемп Петерсон, виконуюча обов'язки Архівіста США у 1993–1995 рр., президент SAA (1990–1991). Фото з веб-сайту: American Association of University Women [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.aauw.org/2013/03/06/the-past-is-not-quiet-documenting-the-truth/>. – Title from screen.
- C. 28 Ернст Максиміліан Познер. Автор книги «Архіви американських штатів», президент SAA (1955–1956). Фото з журналу: *American Archivist.* – 1961, October. – Vol. 24. – № 4. – P. xi.
- C. 29 Річард Кокс, професор архівного і документаційного менеджменту Школи інформації Пітсбурзького університету, редактор журналу «The American Archivist» (1991–1995). Фото з веб-сайту: University of Pittsburgh [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.sis.pitt.edu/~rcox/>. – Title from screen.
- C. 30 Вікторія Айронс Волч, виконавчий директор Ради архівістів штатів (CoSA), голова проекту по проведенню архівного перепису 2006 року «A*CENSUS». Фото з веб-сайту: Society of American Archivists [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archivists.org/recognition/chicago2007-awards.asp>. – Title from screen.
- C. 33 Хьюстон Гвінн Джонс, автор книги «Документи нації: їх менеджмент, зберігання та використання»; президент SAA (1968–1969). Фото з журналу: *American Archivist.* – 1969, January. – Vol. 32. – № 1. – P. [Without number].
- C. 33 Дональд Р. Мак-Кой, автор книги «Національний архів: міністерство документації Америки». Фото зі статті: *LaForte R. S. Donald R. McCoy, 1928–1996. In Memoriam / Robert S. LaForte // Kansas History.* – 1996/1997, Winter. – Vol. 19. – № 4. – P. 293.

- C. 43 Ніна Валеріанівна Бржостовська, викладач Московського державного історико-архівного інституту – першою в СРСР прочитала лекцію про архіви США. Фото з колекції Центрального Московського архіву-музею особових зібрань, Ф. 169 Д. М. Епштейн.
- C. 44 Сторінки першої лекції Н. В. Бржостовської про американські архіви, 1941 рік. *Бржостовская Н. В.* Архивное дело в капиталистических странах. Лекции [Текст] / Н. В. Бржостовская / Историко-архивный институт ; СИФ ОЦНТИ ВНИИДАД (машинопись) [С авторскими правками карандашом, инв. № бр. 356]. – М., 1941. – 45 с.
- C. 45 Обкладинка єдиного номеру нарисів «Архивное дело в зарубежных странах. Очерки», в якому опубліковано працю Е. Г. Баскакова «Архивное дело в Соединенных Штатах Америки», 1963 рік. Науково-довідкова бібліотека Державного архіву Миколаївської області.
- C. 53 Обкладинка першого числа збірки перекладів, рефератів і анотацій ВНДІДАС «Документоведение и Архивное дело за рубежом», 1968 рік. Науково-довідкова бібліотека Державного архіву Миколаївської області.
- C. 53 Обкладинка збірки перекладів, рефератів і анотацій ВНДІДАС «Документоведение и Архивное дело за рубежом» 1971 року із надписом «Для служебного пользования». Науково-довідкова бібліотека Державного архіву Миколаївської області.
- C. 60 Обкладинка збірника праць Е. М. Познера, видана до 75-річчя вченого під редакцією К. Мандена та з передмовою А. Менне-Харіц (перше видання 1967 р.; друге – 2006 р.). *Posner E.* Archives and the Public Interest / Ernst Posner. – Society of American Archivists, 2006. – 215 p.
- C. 61 Анжеліка Менне-Харіц, директор Архівної школи Марбургу, дослідниця спадщини Е. М. Познера. Фото з веб-сайту: *Wichtige Ereignisse und Entwicklungen* [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.hfv-speyer.de/PUBL/SB16/1wichere.htm>. – Title from screen.
- C. 65 Ірина Володимирівна Карапетянц, проректор з міжнародної діяльності Російського державного гуманітарного університету, дослідниця бізнес-архівів США. Фото з сайту: *WWW.RUSPERSON.COM* [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.rusperson.com/html/16/RU01004461.htm>. – Title from screen.
- C. 66 Тамара Серафимівна Кабочкіна (Волкова), доцент Історико-архівного інституту Російського державного гуманітарного університету, першою в СРСР захистила дисертацію на тему «Федеральна архівна служба США». Фото з сайту: *Историко-архивный институт – РГГУ.РУ* [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://iai.rsuh.ru/section.html?id=7406>. – Название с экрана.
- C. 72 Акт Конгресу США про заснування незалежного Національного архіву і Адміністрації документації (Р. Л. 98–497)
- C. 74 Загальний вигляд виконавчого наказу Президента США Б. Обама про класифікацію інформації з національної безпеки, опублікованого у Федеральному реєстрі, 2010 рік *Executive Order 13526 «Classified National Security Information» of December 29, 2009 // Federal Register.* – 2010, January, Tuesday. – Vol. 75. – № 2. – P. 707–731.
- C. 77 Обкладинка звіту Департаменту архівів і історії штату Північна Кароліна за 1966–1968 роки та перша сторінка вступної статті директора Крістофера Кріттендена «Новий будинок – нові горизонти». *Critterden C.* New building – new horizons / Christopher Critterden // *Biennial Report of the North Carolina Department of Archives and History.* July 1, 1966 to June 30, 1968. – Raleigh : North Carolina Department of Archives and History, 1968. – 198 p.
- C. 79 Сторінки доповіді Уалдо Гіффорда Ліланда на 1-й Конференції американських архівістів 30 грудня 1909 року в м. Нью-Йорк, опублікованої у «*Proceedings of the first annual conference of archivists.*» *Leland W. G.* American archival problems / Waldo G. Leland // *Annual Report of the American Historical Association for the year 1909.* – Washington, 1911. – P. 342–348.

- C. 81 Сторінки першого президентського адресу 1-го президента САА Альберта Рея Ньюсома «Цілі Товариства американських архівістів», оголошеного 18 червня 1937 року на перших щорічних зборах членів Товариства у Вашингтоні, Д.С. та опубліковані у журналі «The American Archivist». *Newsome A. R. Objectives of the Society of American Archivists / A. R. Newsome // American Archivist. – 1963, July. – Vol. 26. – № 3. – P. 299–304.*
- C. 83 Сторінки праці Уалдо Гіффорда Ліланда «Національний архів: програма», опубліковані у журналі Американської історичної асоціації «The American Historical Review». *Leland W. G. The National Archives: A Programme / Waldo G. Leland // American Historical Review. – 1912, October. – Vol. 18. – № 1. – P. 1–28.*
- C. 87 Обкладинка святкового номеру журналу Національного архіву США «Prologue», виданого до 75-річчя утворення архіву.
- C. 89 Титульний аркуш та перша сторінка праці секретаря Історичного товариства Нью-Гемпширу Річарда Бартлетта, оголошеної автором на спеціальній зустрічі членів Товариства 21 грудня 1836 року у м. Конкорд і опублікована 1837 року. *Bartlett R. Remarks and Documents Relating to the Preservation and Keeping of Public Archives / Richard Bartlett. – Concord : Printed by ASA M'Farland, 1837. – 7 p.*
- C. 92 Обкладинка та сторінка з аналітичного огляду політики доступу до урядової інформації у США Венді Гінзберг, співробітника аналітичної служби Конгресу США. *Ginsberg W. R. Access to Government Information In the United States. Congressional Research Service Report for Congress prepared for Members and Committees of Congress. August 31, 2009 / Wendy R. Ginsberg. – Library of Congress, Washington, D. C. – 8 p.*
- C. 94 Обкладинка виданого щоденника 6-го Архівіста США Роберта Марка Ворнера «Щоденник мрії: історія руху за незалежність Національного архіву, 1980–1985» та сторінка із записами від 10 листопада та 24 грудня 1980 року, у яких ідеться про обговорення ідеї звільнення NARS від підпорядкування GSA з провідними архівістами США Е. Уелдоном і Фр. Дж. Бурком та започаткування руху за незалежність. *Warner R. M. Diary of a Dream: A History of the National Archives Independence Movement, 1980–1985 / Robert M. Warner. – Metuchen, NJ, and London : The Scarecrow Press, 1995. – P. 12.*
- C. 96 Річард Пірс-Мозес, президент САА (2005–2006), укладач термінологічного словника американських архівістів. Фото з веб-сайту: Society of American Archivists [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archivists.org/recognition/neworleans2005-fellows.asp>. – Title from screen.
- C. 97 Головна сторінка веб-сайту Архіву штату Мериленд. Maryland State Archives [Electronic resource]. – Mode of access: <http://msa.maryland.gov/>. – Title from screen.
- C. 98 Головна сторінка веб-сайту Бібліотечної і архівної комісії штату Техас. Texas State Library and Archives Commission [Electronic resource]. – Mode of access: <https://www.tsl.state.tx.us/>. – Title from screen.
- C. 99 Головна сторінка веб-сайту Архіву штату Мен. Maine State Archives [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.maine.gov/sos/arc/>. – Title from screen.
- C. 100 Головна сторінка веб-сайту Департаменту архівів і історії штату Міссісіпі. Mississippi Department of Archives and History [Electronic resource]. – Mode of access: <http://mdah.state.ms.us/new/>. – Title from screen.
- C. 102 Сторінка офіційного веб-порталу Національного архіву США. National Archives and Records Administration (NARA) [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about>. – Title from screen.
- C. 103 Сторінка веб-сайту Бібліотеки і музею Президента США Франкліна Делано Рузвельта. Franklin D. Roosevelt Presidential Library and Museum [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.fdrlibrary.marist.edu/aboutfdr/biographiesandmore.html>. – Title from screen.
- C. 104 Головна сторінка спільного ресурсу федеральних центрів документації. Federal Records Centers (FRC) [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/frc/>. – Title from screen.

- C. 105 Веб-сторінка Архіву електронних документів «ERA». About ERA – The National Archives and Records Administration [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/era/about>. – Title from screen.
- C. 106 Веб-сторінка Національної комісії історичних публікацій і документів. National Historical Publications and Records Commission (NHPRC) [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/nhprc/>. – Title from screen.
- C. 107 Веб-сторінка Управління Федерального реєстру. Federal Register – The National Archives and Records Administration [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/federal-register/>. – Title from screen.
- C. 108 Сторінка веб-порталу Товариства американських архівістів, що надає доступ до публікацій у журналі «The American Archivist». The American Archivist [Electronic resource] // Society of American Archivists. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/american-archivist>. – Title from screen.
- C. 110 Головна сторінка веб-сайту Ради архівістів штатів. Council of State Archivists (CoSA) [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.statearchivists.org/>. – Title from screen.
- C. 111 Головна сторінка веб-сайту Національної асоціації урядових архівів і адміністраторів документації. National Association of Government Archives and Records Administrators (NAGARA) [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.nagara.org>. – Title from screen.
- C. 112 Сторінка Архіву штату Огайо на веб-сайті Історичного товариства штату Огайо. Ohio Historical Society [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.ohiohistory.org/collections-archives/archives-library>. – Title from screen.
- C. 113 Сторінка Архіву штату Канзас на веб-сайті Історичного товариства штату Канзас. Kansas Historical Society [Electronic resource]. – Mode of access: http://www.kshs.org/state_archives. – Title from screen.

Розділ 2

- C. 120 Джереми Белкнеп, засновник архівного руху в США, фундатор Массачусетського історичного товариства. Репродукція портрету з книги: *Heralds of a Liberal Faith* ; Ed. : Samuel Atkins Eliot. – American Unitarian Association, 1901. – Vol. 1.
- C. 120 Джозеф Барлоу Фелт, бібліотекар Массачусетського історичного товариства. Репродукція портрету з журналу: *The New-England Historical and Genealogical Register and Antiquarian Journal*, published quarterly, under the direction of the New-England Historic, Genealogical Society [For the year 1870]. – Boston, 1870. – Vol. XXIV. – P. V.
- C. 126 Джон Фармер, секретар Історичного товариства Нью-Гемпширу. Фото з веб-сайту «National Genealogical Society». National Genealogical Society [Electronic resource]. – Mode of access: http://www.ngsgenealogy.org/cs/halloffame_winners. – Title from screen.
- C. 128 Сучасний будинок Архіву штату Нью-Гемпшир, грудень 2007 року. Фото з веб-сайту Архіву штату Нью-Гемпшир. State of New Hampshire [Electronic resource]. – Mode of access: <http://sos.nh.gov/WorkArea/DownloadAsset.aspx?id=28631>. – Title from screen.
- C. 129 Сховище архівних документів в Архіві штату Нью-Гемпшир, 2007 рік. Фото з веб-сайту Архіву штату Нью-Гемпшир. State of New Hampshire [Electronic resource]. – Mode of access: <http://sos.nh.gov/WorkArea/DownloadAsset.aspx?id=28631>. – Title from screen.
- C. 131 Джеймс Хеммонд Трамбалл, перший керівник Бібліотеки штату Коннектикут, президент Історичного товариства Коннектикуту (1863–1889). Репродукція портрету з книги: *Wright A. W. Biographical Memoir of James Hammond Trumbull, 1821–1897* / Arthur W. Wright // *Biographical Memoirs. Part of Volume VII*. – Washington : National Academy of Sciences, 1911. – [Title Page].

- C. 132 Чарльз Джеремі Ходлі, керівник Бібліотеки штату Коннектикут у 1855–1900 рр. Фото з книги: *Commemorative Biographical Record of Hartford County, Connecticut, containing biographical sketches of prominent and representative citizens, and of many of the early settled families. Part 1.* – Chicago : J. H. Beers and Co., 1901. – P. 10–11 [Reproduction in Plug-sheet].
- C. 135 Генрі Стівенс, засновник і перший президент Історичного товариства Вермонту. Репродукція портрету з книги: *Proceedings of the Vermont Historical Society for the year 1911–1912.* – Copyrighted by The Vermont Historical Society, 1913 [Cover].
- C. 136 Зовнішній вигляд будинку й архівосховище Архіву штату Вермонт, 2012 рік (Middlesex Montpelier, Vt.). Кадр з відео-фільму: «Vermont State Archives' Eugenics Study». Vermont State Archives and Records Administration (VSARA) [Electronic resource]. – Mode of access: <http://vermont-archives.org/>. – Title from screen.
- C. 139 Уільям Рол молодший, перший президент Історичного товариства Пенсільванії. Фото з колекції Архіву Університету Пенсільванії. University Archives Digital Image Collection (UARC20040423012) [Electronic resource]. – Mode of access: http://dla.library.upenn.edu/dla/archives/detail.html?id=ARCHIVES_20040423012. – Title from screen.
- C. 140 Семюель Уїтекер Пенніпекер, губернатор Пенсільванії (1903-1907), президент Історичного товариства Пенсільванії (1900-1916). Фото з книги: *Carson L. Hampton. An Address upon The Life and Services of Samuel Whitaker Pennypacker. Governor of Pennsylvania, President of the Historical Society of Pennsylvania.* Devivered in Hall of the Historical Society January 8th, 1917. – P. [Inner side of the cover sheet].
- C. 143 Будинок Архіву штату Пенсільванія. Фото зі статті: Silverman Sharon Hernes. A Treasure Trove of Historical Records: The Pennsylvania State Archives (part one) [Electronic resource]. – Mode of access: http://www.portal.state.pa.us/portal/server.pt/gateway/PTARGS_0_77423_25887_2887_385079_43/http://pubcontent.state.pa.us/publishedcontent/publish/cop_environment/phmc/communities/extranet/archivalprograms/relayarchivespage/parachrelayhomeucontent/statearchivesarticlepart1.pdf. – Title from screen.
- C. 144 ДеВітт Клінтон, засновник Нью-Йоркського історичного товариства, мер м. Нью-Йорк і губернатор штату Нью-Йорк. Репродукція портрету з веб-сайту Музею маонства в США: Phoenixmasonry Masonic Museum and Library – USA [Electronic resource]. – Mode of access: http://phoenixmasonry.org/dewitt_clinton.htm. – Title from screen.
- C. 146 Оголошення про проведення архівного місячника Архівом штату Нью-Йорк, 2007 рік. Репродукція з веб-сайту CoSA: Council of State Archivists [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.statearchivists.org/archivesmonth/AAM-posters2005-2009.htm>. – Title from screen.
- C. 148 Будинок Культурного освітнього центру у м. Олбані, де розташовано Архів штату Нью-Йорк, Бібліотеку штату Нью-Йорк та Музей штату Нью-Йорк. Фото з веб-сайту: Cultural Education Center; 222 Madison Avenue; Empire State Plaza; Albany, NY 12230 [Electronic resource] // Cultural Education Center. – Mode of access: http://www.nysl.nysed.gov/locpar_ce.htm. – Title from screen.
- C. 150 Директор Архіву штату Нью-Джерсі Карл Дж. Нідерер (Karl J. Niederer) у сховищі судових документів колоніального періоду в старому будинку Бібліотеки штату, 1991 рік. Фото зі статті: *O'Dea C. History without a home. State archives are scattered / Colleen O'Dea // Daily Record. Morris County's Local Newspaper.* – 1991, March 11. – Vol. 4. – № 107. – P. A.
- C. 151 Завантаження архівних документів на стелажі у сховищі нового будинку Архіву штату Нью-Джерсі, 2000 рік. Фото з веб-сайту: New Jersey State Archives [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.nj.gov/state/archives/event10at225.html>. – Title from screen.

- C. 151 Новий будинок Архіву штату Нью-Джерсі у Трентоні. Фото з веб-сайту: State Owned Buildings vs Privately Owned Buildings in Trenton, New Jersey [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.proprofs.com/quiz-school/story.php?title=state-new-jersey-private-developer>. – Title from screen.
- C. 155 Бенедікт Леонард Калверт, 15-й губернатор землевласників провінції Мериленд (1727–1731). Репродукція картини Фр. Бревервуда з веб-сайту: Wikipedia [Electronic resource]. – Mode of access: http://en.wikipedia.org/wiki/Benedict_Leonard_Calvert. – Title from screen.
- C. 159 Морріс Леон Редофф, директор «Hall of Records» у Мериленді (1939–1978), 10-й президент SAA (1954–1955). Фото з: The Baltimore Sun. BNF-472-BS Dr. Morris L. Radoff, state archivist.
- C. 160 Споруда Архіву штату Мериленд – «Hall of Records» у м. Аннаполіс. Фото з веб-сайту: Maryland State Archives [Electronic resource]. – Mode of access: <http://msa.maryland.gov/msa/mdmanual/25ind/html/05arc.html>. – Title from screen.
- C. 160 Читальна зала в Архіві штату Мериленд, квітень 2013 року. Фото з веб-сайту: Maryland State Archives [Electronic resource]. – Mode of access: <http://msa.maryland.gov/msa/mdmanual/25ind/html/05arc.html>. – Title from screen.
- C. 162 Будинок Публічного архіву штату Делавер, 2013 рік. Фото з веб-сайту: Delaware Public Archives Blog [Electronic resource]. – Mode of access: <http://archives.blogs.delaware.gov/>. – Title from screen.
- C. 163 Спеціаліст Архіву штату Делавер Корі Лукас працює у сховищі з документами, 2013 рік. Фото з веб-сайту: Delaware Public Archives Blog [Electronic resource]. – Mode of access: <http://archives.blogs.delaware.gov>. – Title from screen.
- C. 165 Морган Пуатьо Робінсон, 1-й Архівіст Вірджинії (1915–1943). Фото зі статті: McDaid Davis Jennifer. Morgan Poitiaux Robinson (1876–1943) / Encyclopedia Virginia. Virginia Foundation for the Humanities, 19 Jun. 2012 [Electronic resource]. – Mode of access: http://www.encyclopediavirginia.org/Robinson_Morgan_Poitiaux_1876-1943. – Title from screen.
- C. 166 Уільям Дж. Барроу в своїй лабораторії, винахідник ламінатора для архівних документів. Фото зі статті: Church J. A. William J. Barrow: A Remembrance and Appreciation / John A. Church // American Archivist. – 2005, Spring–Summer. – Vol. 68. – № 1. – P. 154.
- C. 168 Аллен Деніел Кендлер, 56-й губернатор штату Джорджія (1898–1902), хранитель документів Джорджії (1902–1910). Фото з енциклопедії Джорджії: New Georgia Encyclopedia [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.georgiaencyclopedia.org/articles/government-politics/allen-d-candler-1834-1910>. – Title from screen.
- C. 170 Мері Гівенс Брайен, Архівіст штату Джорджія (1951–1964), 15-й президент SAA (1959–1960). Фото з журналу: The American Archivist. – 1961, October. – Vol. 24. – № 4. – P. XV.
- C. 171 Будинок Архіву штату Джорджія (друга половина 1960-х років). Фото з веб-сайту: Welcome to the Atlanta Time Machine [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.atlantatimemachine.com/downtown/archives.htm>. – Title from screen.
- C. 171 Сучасний будинок Архіву штату Джорджія. Фото зі статті: Spalding C. Deal or No Deal: The Trial of Georgia's State Archives / Charlie Spalding // Georgia Political Review. – October 26, 2012 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://georgiapoliticalreview.com/deal-or-no-deal-the-trial-of-georgias-state-archives>. – Title from screen.
- C. 174 Крістофер Чарльз Кріттенден, секретар Історичної комісії штату Північна Кароліна, директор Департаменту архівів та історії Північної Кароліни (1935–1968), 6-й президент SAA (1947–1949), 1-й президент AASLH (1940–1942). Фото з журналу: The American Archivist. – 1961, October. – Vol. 24. – № 4. – P. vi.
- C. 174 Крістофер Чарльз Кріттенден біля нового будинку Департаменту архівів і історії Північної Кароліни, жовтень 1969 року. Фото з сайту: Archives & History Centennial Celebration – 1903–2003 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.history.ncdcr.gov/centennial/photo-gallery/photos/ah-bldg-crittenden.jpg>. – Title from screen.

- C. 177 Мікрофільмування документів у суді округу Джонстоун (Johnston), штат Північна Кароліна. Крайній зліва – видатний американський вчений Е. М. Познер, поряд з ним – Архівіст штату Північна Кароліна Х. Г. Джонс. Фото зі статті: *Jones G. H. Clio in the Courthouse: North Carolina's Local Records Program at Age Twenty-Five / G. H. Jones // American Archivist*. – 1986, Winter. – Vol. 49. – № 1. – Р. 43.
- C. 181 Александер Семюель Саллі, директор Департаменту архівів та історії Південної Кароліни (1905–1949). Фото з праці: *Lesser C. H. A History of the South Carolina Department of Archives & History, 1905-1960 / Charles H. Lesser / South Carolina Department of Archives & History*. – Columbia, South Carolina. – 2009. – Р. 4.
- C. 184 Будинок Департаменту архівів та історії штату Південна Кароліна. Фото з веб-сайту: *South Carolina Department Archives and History [Electronic resource]*. – Mode of access: <http://scdah.sc.gov/visitus/Pages/findus.aspx>. – Title from screen.
- C. 184 Сховища Департаменту архівів та історії штату Південна Кароліна. Кадр з відеофільму: *American History TV. C-SPAN3 Cities Tour – Columbia: South Carolina's Archival History [Electronic resource]*. – Mode of access: <http://www.youtube.com/watch?v=ekuQ54yWxYk>. – Title from screen.
- C. 184 Читальна зала Департаменту архівів та історії штату Південна Кароліна. Кадр з відеофільму: *American History TV. C-SPAN3 Cities Tour – Columbia: South Carolina's Archival History [Electronic resource]*. – Mode of access: <http://www.youtube.com/watch?v=ekuQ54yWxYk>. – Title from screen.
- C. 188 Будинок Архіву штату Флорида «Gray Building – Tallahassee». Фото з веб-сайту: *Florida Memory: Division of Library and Information Services [Electronic resource]*. – Mode of access: <http://www.floridamemory.com/items/show/12541>. – Title from screen. Фотограф: Уейн Денмарк (Wayne Denmark).
- C. 196 Будинок Бібліотеки й Архіву штату Теннессі – меморіал ветеранам Другої світової війни, 1967 рік. Фото з веб-сайту: *Tennessee State Library and Archives Image I.D. 28834 [Electronic resource]*. – Mode of access: <http://tnsos.org/tsla/imagesearch/images/28834.jpg>. – Title from screen.
- C. 197 Томас Діонісіус Кларк, очільник руху за створення архіву у штаті Кентуккі. Фото з обкладинки книги: *Clark T. D. My Century in History / Thomas D. Clark*. – University Press of Kentucky, 2006.
- C. 198 Томас Мак-Адори Оуен, автор першого у США Закону про утворення Департаменту архівів та історії, перший директор Департаменту архівів і історії штату Алабама (1901–1920). Фото з веб-сайту: *Alabama Department of Archives and History [Electronic resource]*. – Mode of access: <http://www.archives.alabama.gov/intro/adah.html>. – Title from screen.
- C. 199 Внутрішній вигляд Департаменту архівів та історії штату Алабама, 1912 рік. Фото з книги: *McAdory O. T. History of Alabama and Dictionary of Alabama Biography / Owen Thomas McAdory : in Four Volumes. Vol. II*. – Chicago : The S. J. Clarke Publishing Company, 1921. – Р. 768.
- C. 200 Марі Бенкхед Оуен, директор Департаменту архівів та історії штату Алабама (1920–1955). Фото зі статті: *Hébert Rebecca Lapczynski. Marie Bankhead Owen // Encyclopedia of Alabama [Electronic resource]*. – Mode of access: <http://www.encyclopediaofalabama.org/face/Article.jsp?id=h-1188>. – Title from screen.
- C. 200 Будинок Департаменту архівів та історії штату Алабама у м. Монтгомері, 2009 рік. Фото з веб-сайту: *FamilySearch [Electronic resource]*. – Mode of access: http://familysearch.org/learn/wiki/en/Alabama_Department_of_Archives_and_History. – Title from screen.
- C. 202 Данбер Роуланд, директор Департаменту архівів та історії штату Міссісіпі (1902–1936), делегат 1-го Міжнародного конгресу архівістів і бібліотекарів у Брюсселі (1910), читає адрес «From Colony to Constitution» (Від колонії до Конституції) у Вашингтоні, штат Міссісіпі, 14 травня 1935 року, на святкуванні річниці 1-ї Конституції

- ції (1817) штату. (Фото М. Б. Чемберса (Moreau V. Chambers). Надруковано вперше з дозволу Департаменту архівів і історії (Photograph Collection PI/PER/R68/Box 16, Folder 81) у статті: *Galloway P. Archives, Power, and History: Dunbar Rowland and the Beginning of the State Archives of Mississippi (1902–1936) / Patricia Galloway // American Archivist*. – 2006, Spring/Summer. – Vol. 69, № 1. – P. 107).
- C. 209 Доктор Альфред Леммон, дослідник документальної спадщини колонії Луїзіана, у т. ч. в архівах Іспанії, Франції і Куби. Фото з веб-сайту: Louisiana Endowment for the Humanities [Electronic resource]. – Mode of access: <http://myemail.constantcontact.com/LEH-Announces-2013-Humanities-Awards.html?soid=1100386751081&aid=WXIslx5oAt4>. – Title from screen.
- C. 216 Будинок Архіву штату Луїзіана. Кадр з відеофільму: Louisiana State Archives [Electronic resource]. – Mode of access: http://www.youtube.com/watch?v=h8Hb7a_3sx4. – Title from screen.
- C. 216 Сховище манускриптів в Архіві штату Луїзіана. Кадр з відеофільму: Louisiana State Archives [Electronic resource]. – Mode of access: http://www.youtube.com/watch?v=h8Hb7a_3sx4. – Title from screen.
- C. 216 Сховище в Архіві штату Луїзіана. Кадр з відеофільму «Louisiana State Archives» [Electronic resource]. – Mode of access: http://www.youtube.com/watch?v=h8Hb7a_3sx4. – Title from screen.
- C. 216 Виставкова зала в Архіві штату Луїзіана. Кадр з відеофільму: Louisiana State Archives [Electronic resource]. – Mode of access: http://www.youtube.com/watch?v=h8Hb7a_3sx4. – Title from screen.
- C. 216 Метричні книги, підготовлені для видавання до читальної зали Архіву штату Луїзіана. Кадр з відеофільму: Louisiana State Archives [Electronic resource]. – Mode of access: http://www.youtube.com/watch?v=h8Hb7a_3sx4. – Title from screen.
- C. 218 Оголошення про проведення архівного місячника Архівом штату Техас, жовтень 2009 року. Репродукція з веб-сайту: Council of State Archivists (CoSA) [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.statearchivists.org/archivesmonth/AAM-posters2005-2009.htm>. – Title from screen.
- C. 221 Будинок «Lorenzo de Zavala State Archives and Library Building», у якому розташовано Бібліотечну і Архівну комісію штату Техас, 2009 рік. Постер до святкування 100-річного ювілею Бібліотечної і Історичної комісії з веб-сайту: Library History Buff Blog [Electronic resource]. – Mode of access: http://libraryhistorybuff.blogspot.com/2010_11_01_archive.html. – Title from screen.
- C. 222 Джон Х'ю Рейнолдс, засновник Арканзаської історичної комісії й Архіву штату Арканзас. Фото з веб-сайту: Descendants of Robert and Agnes Reynolds [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.anneric.info/reynolds/d11.htm>. – Title from screen.
- C. 223 Даллас Табор Херндон, директор Арканзаської історичної комісії (1911–1951). Фото з книги: *Herndon D. T. Centennial History of Arkansas / Dallas Tabor Herndon*. – Chicago : S. J. Clarke Pub. Co., 1922. – Vol. 1.
- C. 224 Історичний центр штату Оклахома «Grand Hall», де розташований Архів Історичного товариства Оклахоми. Фото Тіма Харслі (Tim Hursley) зі статті: Thurman P. E. Brad. Oklahoma History Center [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.structuremag.org/article.aspx?articleID=438>. – Title from screen.
- C. 225 Читальна зала Історичного товариства Оклахоми. Фото з веб-сайту: National Archives and Records Administration [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/publications/prologue/2006/summer/affiliates.html>. – Title from screen.
- C. 225 Будинок Департаменту Бібліотеки штату Оклахома. Фото з веб-сайту: Oklahoma Department of Libraries [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.odl.state.ok.us/agency>. – Title from screen.

- C. 232 Брюс К. Хардінг, перший архівіст Історичного товариства Огайо. Фото з веб-сайту: Moscow-Pullman Daily News [Electronic resource]. – Mode of access: http://dnews.com/obituaries/article_81e2bff3-6997-59fd-8ed6-9c3d1bf6c57a.html. – Title from screen.
- C. 233 Маргарет Кросс Нортон, завідувач Архівним відділом Бібліотеки штату Іллінойс (1922–1957), 1-й віце-президент (1936–1937), член Ради (1937–1942), президент (1943–1945) SAA, редактор журналу «The American Archivist» (1946–1947). Фото з веб-сайту: Illinois State Archives [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.cyberdriveillinois.com/departments/archives/nortonbio.html>. – Title from screen.
- C. 234 Архівний будинок імені Маргарет Кросс Нортон у Іллінойсі. Фото з веб-сайту: Council of State Archivists Resource Center [Electronic resource]. – Mode of access: <http://rc.statearchivists.org/Resource-Center/State/IL.aspx>. – Title from screen.
- C. 237 Члени Історичної комісії Мічигану відвідують Архів Університету Норт Дам (Notre Dame University) у м. Каламазу, штат Мічиган, жовтень 1913 року. Фото з буклету: The Michigan Historical Commission. A Centennial Review. – Lansing : Michigan Historical Commission, 2013. – P. [Without number].
- C. 239 Обкладинка презентаційного буклету до 100-річного ювілею Історичної комісії штату Мічиган: State of Michigan: SOM [Electronic resource]. – Mode of access: http://www.michigan.gov/documents/dnr/mhc_commission_centennial-booklet_420664_7.pdf. – Title from screen.
- C. 239 Будинок Історичного центру штату Мічиган у м. Лансинг. Фото Джека Новака (Jack Novak) з веб-сайту: Encyclopedia Britannica Kids [Electronic resource]. – Mode of access: <http://kids.britannica.com/comptons/art-118962/The-Michigan-Historical-Museum-is-part-of-the-Michigan-Library>. – Title from screen.
- C. 241 Джекоб П'ятт Данн, перший президент Комісії публічної бібліотеки штату Індіана. Фото з веб-сайту: Public Library Commission of Indiana [Electronic resource]. – Mode of access: <http://publiclibrarycommissionofindiana.wordpress.com/the-public-library-commission-of-indiana/creating-the-public-library-commission-of-indiana/>. – Title from screen.
- C. 242 Харлоу Ліндлі, перший директор Департаменту історії та архівів штату Індіана (1913–1924). Фото з веб-сайту: Indiana Commission on Public Records [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.in.gov/icpr/2358.htm>. – Title from screen.
- C. 244 Лайман Копленд Драпер, секретар Історичного товариства Вісконсину (1852–1887), мандрівник і збирач усної історії. Репродукція портрету з книги: *Rasmus A. B. Biographical Sketch of Lyman C. Draper, LL.D. Secretary of the State Historical Society of Wisconsin / Anderson B. Rasmus.* – Cincinnati: Peter G. Thomson, Printer, 1881. – P. [Inner side of the cover sheet].
- C. 245 Ребен Голд Твейтс, помічник Л. К. Драпера, а згодом секретар Історичного товариства Вісконсину (1887–1913). Фото з праці: Turner F. J. *Reuben Gold Thwaites: a memorial address / Frederick Jackson Turner.* – Madison : State Historical Society of Wisconsin, 1914. – P. [Reverse title page].
- C. 247 Будинок Історичного товариства штату Вісконсин, 1920-ті роки. Фото з книги: Encyclopedia Americana. In Thirty volumes. Vol. 17. – New York, Chicago : The Encyclopedia Americana Corporation, 1920. – P. 386–387.
- C. 250 Едвард Даффілд Нілл, видатний американський історик, перший секретар Історичного товариства Території Міннесота. Репродукція портрету з веб-сайту: The Lincoln Institute [Electronic resource]. – Mode of access: http://www.mrlincolnwhitehouse.org/photo_credits.asp?photoID=447&subjectID=2&ID=62. – Title from screen.
- C. 251 Будинок історичного товариства Міннесоти, 1920-ті роки. Фото з книги: Encyclopedia Americana. In Thirty volumes. Vol. 17. – New York, Chicago : The Encyclopedia Americana Corporation, 1920. – P. 386–387.
- C. 252 Сучасний будинок Історичного товариства штату Міннесота. Фото з веб-сайту: CBS Minnesota [Electronic resource]. – Mode of access: http://cbsmnnesota.files.wordpress.com/2011/08/mn_history_center.jpg. – Title from screen.

- C. 253 Будинок Архіву штату Міссурі. Фото зі статті: Winn Kenneth H. The Missouri State Archives Comes of Age // OzarksWatch. – 1992, Spring. – Vol. V. – № 4 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://thelibrary.org/lochist/periodicals/ozarkswatch/ow504k.htm>. – Title from screen.
- C. 254 Лабораторія консервації документів в Архіві штату Міссурі. Фото з веб-сайту: Missouri Secretary of State [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.sos.mo.gov/archives/localrecs/conservation/Default.asp>. – Title from screen.
- C. 254 Виставка оцифрованих документів з історії Громадянської війни в США, що зберігаються в Архіві штату Міссурі, грудень 2011 року. Фото з веб-сайту: CBS St. Louis [Electronic resource]. – Mode of access: <http://stlouis.cbslocal.com/2011/12/29/missouri-state-archives-civil-war-exhibit-will-visit-st-louis>. – Title from screen.
- C. 255 Виставка фотографій з колекції Архіву штату Міссурі «Ozark Light: The Photographs of Charles Elliot Gill», 2009 рік. Фото зі звіту: Records Services: FY 09 Annual Report [Electronic resource]. – Mode of access: <http://sos.mo.gov/records/arFY2009/msa.asp>. – Title from screen.
- C. 256 Бенджамін Франклін Шамбаух, голова Історичного товариства штату Айова (1907–1940), розробник рекомендацій для реорганізації архіву Айови, 1938 рік. Фото з веб-сайту: The University of Iowa [Electronic resource]. – Mode of access: http://ir.uiowa.edu/shambaugh/about_shambaugh.html. – Title from screen.
- C. 256 Кассіус Стайлс, керівник Публічного архіву штату Айова (1907–1937), автор підручника «Публічний архів Айови». Фото з публікації: Iowa Historian. The Newsletter of the State Historical Society of Iowa. – 2010, October-November. [Electronic resource]. – Mode of access: http://www.iowahistory.org/publications/iowa-historian/2010/historian-oct-nov_10.htm. – Title from screen.
- C. 260 Еддісон Ервін Шелдон, суперінтендант, секретар та виконавчий директор Історичного товариства штату Небраска (1901–1911, 1916–1943). Фото з праці: Addison. S. E. The Nebraska Aborigines as They Appeared in the Eighteenth Century // Nebraska History and Ethnology Series ; Ed. Sheldon E. Addison. – Nebraska Academy of Sciences. – Vol. IX. – № 1.
- C. 260 Будинок Історичного товариства Небраски, у якому розміщуються Архів і Бібліотека штату Небраска. Фото з веб-сайту: Nebraska State Historical Society [Electronic resource]. – Mode of access: <http://nebraskahistory.org/sites/hq/index.htm>. – Title from screen.
- C. 261 Будинок Історичного товариства штату Канзас, у якому розміщується Архів штату Канзас. Фото з веб-сайту: Kansas Historical Society – Topeka [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.kshs.org/p/jobs/11403>. – Title from screen.
- C. 261 Читальна зала Архіву штату Канзас. Фото з веб-сайту: Kansas Historical Society – Topeka [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.kshs.org/p/state-archives-library/11933>. – Title from screen.
- C. 263 Сховище Архіву Історичного товариства Південної Дакоти. Фото з веб-сайту: State Archives of the South Dakota State Historical Society [Electronic resource]. – Mode of access: <http://history.sd.gov/archives/>. – Title from screen.
- C. 263 Будинок штаб-квартири Товариства «Спадщина німців із Росії» у м. Бісмарк, штат Північна Дакота. Фото Лариси Левченко, 2009 рік.
- C. 264 У відділі каталогів Архіву Товариства «Спадщина німців із Росії». На фото член GRHS Маргарет Тернер. Фото Лариси Левченко, 2009 рік.
- C. 269 Будинок Історичного товариства штату Монтана, 1999 рік. Фото Роджера Уоллстедта (Roger Wollstadt): File Wikimedia Commons [Electronic resource]. – Mode of access: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Helena_-_Montana_Historical_Society.jpg. – Title from screen.
- C. 271 М. Г. Брайен, Архівіст Колорадо Долорес К. Рензі (у центрі) та У.С. Дженкінс на засіданні виставкового комітету SAA, Колумбус, Огайо, жовтень 1957 року. Фото зі статті: *Pacifico M. F. Founding Mothers: Women in the Society of American Archivists*,

- 1936-1972 / Michele F. Pacifico // *American Archivist*. – 1987, Summer. – Vol. 50. – № 3. – P. 370-389.
- C. 273 Будинок Архіву штату Вайомінг «Barrett Building», 2013 рік. Фото з веб-сайту: Pinterest [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.pinterest.com/wyostatearchive/wyoming-state-archives>. – Title from screen.
- C. 273 Сховище Архіву штату Вайомінг, 2013 рік. Фото з веб-сайту: Pinterest [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.pinterest.com/wyostatearchive/wyoming-state-archives>. – Title from screen.
- C. 274 Оголошення про проведення архівного місячника Архівом штату Вайомінг, жовтень 2009 року. Репродукція з веб-сайту: Council of State Archivists (CoSA) [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.statearchivists.org/archivesmonth/AAM-posters2005-2009.htm>. – Title from screen.
- C. 275 Франклін Деві Річардс, мормонський апостол, перший президент Історичного товариства штату Юта. Фото з веб-сайту: Orson Pratt Brown [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.orsonprattbrown.com/Daniel-CJB-bro/franklin-dewey-richards-1821-1899.html>. – Title from screen.
- C. 276 Дейл Лоувелл Морган, мормонський історик, учасник проекту WPA по описуванню документів у штаті Юта. Фото з публікації про книгу Walker John Phillip «Dale Morgan on Early Mormonism» (1986; LC 86-60251; ISBN 0-941214-36-2) на веб-сайті: Signature Books Library [Electronic resource]. – Mode of access: <http://signaturebookslibrary.org/?p=12932>. – Title from screen.
- C. 278 Еверетт Л. Кулі, перший Архівіст Історичного товариства штату Юта (1954–1960), директор Історичного товариства штату Юта (1961–1969). Фото з веб-сайту: Deseret News [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.deseretnews.com/article/640192016/Archivist-Everett-Cooley-dies.html?pg=all>. – Title from screen.
- C. 278 Головний корпус Архіву штату Юта. Фото з веб-сайту: Mountaine West Digital Library [Electronic resource]. – Mode of access: <http://mwdl.org/partners/107.php>. – Title from screen.
- C. 281 Ральф Емерсон Твітчелл, дослідник іспанських архівів Нью-Мексико. Фото з книги: *Twitchell R. E. The Spanish archives of New Mexico / Ralph Emerson Twitchell / New foreword by Estevan Rael-Gálvez; with a preface by Richard Melzer. Originally published : – Cedar Rapids : Torch Press, 1914. – P. [Without number]*.
- C. 282 Будинок Архіву і Центру документації штату Нью-Мексико у м. Санта-Фе. Фото з веб-сайту: NARA [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/publications/prologue/2006/summer/affiliates.html>. – Title from screen.
- C. 283 Сховища в Архіві штату Аризона. Фото з веб-сайту: Designing Without Limits [Electronic resource]. – Mode of access: http://dwlarchitects.com/civic6_2.html. – Title from screen.
- C. 284 Будинок Архіву штату Аризона. Фото з веб-сайту: Designing Without Limits [Electronic resource]. – Mode of access: http://dwlarchitects.com/civic6_2.html. – Title from screen.
- C. 285 Джін Елізабет Вайер, засновниця і виконавчий голова Історичного товариства Невади. Фото з прес-релізу до відзначення 100-річчя з дня утворення Історичного товариства Невади: Documentary reveals the history of history. 100 Years of Nevada History: The Story of the Nevada Historical Society [Electronic resource]. – Mode of access: <http://thisisreno.com/2010/10/documentary-reveals-the-history-of-history>. – Title from screen.
- C. 285 Гай Луї Роча, директор Архіву штату Невада (1981–2009). Фото зі статті: Hollister Joyce. Nevada archivist believes the truth matters [Electronic resource]. – Mode of access: http://nevadamagazine.com/notable/read/qa_with_guy_rocha. – Title from screen.
- C. 286 Дослідницький центр Архіву штату Айдахо. Фото з веб-сайту: Idaho State Historical Society [Electronic resource]. – Mode of access: <http://history.idaho.gov/archives-services>. – Title from screen.

- C. 292 Сховища Архіву штату Каліфорнія. Фото з веб-сайту: California Secretary of State [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.sos.ca.gov/archives/about-the-archives/>. – Title from screen.
- C. 293 Будинок Архіву штату Каліфорнія у м. Сакраменто. Фото з веб-сайту: California Secretary of State [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.sos.ca.gov/archives/about-the-archives/>. – Title from screen.
- C. 294 Оголошення про проведення архівного місячника Архівом штату Каліфорнія, 2004 рік. Репродукція з веб-сайту CoSA: Council of State Archivists [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.statearchivists.org/archivesmonth/AAM-posters2005-2009.htm>. – Title from screen.
- C. 295 Оголошення про проведення архівного тижня Архівом штату Вашингтон, 2006 рік. Репродукція з веб-сайту CoSA: Council of State Archivists [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.statearchivists.org/archivesmonth/AAM-posters2005-2009.htm>. – Title from screen.
- C. 295 Будинок Архіву і Центру документації штату Вашингтон. Фото з веб-сайту: Office of the Secretary of State. WA State Archives [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.sos.wa.gov/Archives/>. – Title from screen.
- C. 297 Центральний корпус Архіву штату Орегон. Фото з веб-сайту: Oregon Blue Book [Electronic resource]. – Mode of access: http://bluebook.state.or.us/state/executive/Archives/archives_home.htm. – Title from screen.
- C. 298 Будинок Архіву штату Аляска. Фото з веб-сайту: The Architecture [Electronic resource]. – Mode of access: <http://thaarchitecture.com/state-of-alaska-library-archives-museum/>. – Title from screen.
- C. 302 В Архіві Гаваїв, 1920-ті рр. Фото з колекції «Hawaii State Archives Digital Collections» – Call number: PP-3-2-042.
- C. 303 Колектив Архіву Гаваїв, 1937 рік. У центрі першого ряду – Стелла Моде Джонс. Фото з колекції «Hawaii State Archives Digital Collections».
- C. 314 Джон Франклін Джеймсон, «батько-засновник» Національного архіву США. Репродукція портрету з колекції NARA: RG 64–NA-77.
- C. 316 Уалдо Гіффорд Ліланд, засновник Конференції американських архівістів та один із фундаторів SAA. Фото з публікації: Waldo Leland. An archivally-slanted biography. Documenting the Humanities. Archiving the history of American Council of Learned Societies [Electronic resource]. – Mode of access: <http://aclshistory.wordpress.com/2013/02/08/waldo-leland-an-archivally-slanted-biography/>. – Title from screen.
- C. 320 Спорудження будинку Національного архіву США, 5 вересня 1933 року. Фото з колекції NARA: ARC Identifier 7368460 / Local Identifier 121-BSP-111B-40.
- C. 321 Спорудження будинку Національного архіву США, 1 травня 1934 року. Фото з колекції NARA: ARC Identifier 7368457 / Local Identifier 121-BSP-111C-69.
- C. 321 Президент США Франклін Делано Рузвельт.
- C. 326 Роберт Діггес Вімберлі Коннор, 1-й Архівіст США (1934–1941), 3-й президент SAA (1941–1943). Фото з веб-сайту: North Carolina Collection Photographic Archives [Electronic resource]. – Mode of access: <http://museum.unc.edu/exhibits/names/robert-diggess-wimberly-connor-1878-1950-and-connor/>. – Title from screen.
- C. 329 Уільям Мак-Доналд, перший голова Комісії публічних архівів Американської історичної асоціації (1899–1901). Фото з публікації: Mitchell George J. Department of Special Collections & Archives, Bowdoin College Library, Brunswick, ME 04011 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://coburn.bowdoin.edu:8180/luna/servlet/detail/BOWDOINARC~17~17~372682~128140:MacDonald,-William--Bowdoin-fac-->. – Title from screen.
- C. 329 Герман Ванденбург Еймс, голова Комісії публічних архівів Американської історичної асоціації (1901–1911). Фото з колекції: University of Pennsylvania University Archives and Records Center [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.upenn.edu/faids/upt/upt50/ameshv.html>. – Title from screen.

- C. 340 Лютер Харріс Еванс, голова проекту «Historical Records Survey» (1935–1939), 10-й Бібліотекар США (1945–1953), Генеральний директор ЮНЕСКО (1953–1957).
- C. 340 Філіп Мей Хамер, голова проекту «Survey of Federal Archives» (1936–1942), 16-й президент SAA (1960–1961). Фото зі статті: Boyd J. P. Philip May Hamer / Julian P. Boyd // *American Archivist*; 1971, July. – Vol. 34. – № 3. – P. 285-287.
- C. 342 Альберт Рей Ньюсом, 1-й президент SAA (1936–1939). Фото з колекції: Federation of North Carolina Historical Societies [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.ncdcr.gov/fnchs/Join/NewsomeAward.aspx>. – Title from screen.
- C. 342 Філіп Кулідж Брукс, 1-й секретар SAA (1936–1942), 7-й президент SAA (1949–1951). Фото з журналу: *The American Archivist*. – 1961, October. – Vol. 24. – № 4. – P. vii.
- C. 356 Уільям Девід Мак-Кейн, директор Департаменту архівів і історії штату Міссісіпі, 8-й президент SAA (1951–1953). Фото з публікації: William D. McCain, president of Southern Mississippi College. Online publication of the Mississippi Historical Society: Mississippi History Now [Electronic resource]. – Mode of access: <http://mshistorynow.mdah.state.ms.us/images/837.jpg>. – Title from screen.
- C. 358 Чарльз Едвард Лі, директор Департаменту архівів та історії Південної Кароліни (1964–1986), 27-й президент SAA (1971–1972). Фото з праці: *Lesser C. H. A History of the South Carolina Department of Archives & History, 1905-1960* / Charles H. Lesser. – Columbia, South Carolina: South Carolina Department of Archives & History, 2009. – P. 101.
- C. 367 Засідання «State Records Commission» у штаті Алабама, грудень 2012 року. Фото з веб-сайту: Alabama Department of Archives and History [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.alabama.gov/officials/state100.html>. – Title from screen.

Розділ 3

- C. 382 Будинок Національного архіву США на Пенсильванія авеню у Вашингтоні, D. C. Фото Лариси Левченко, 2009 рік.
- C. 384 Фумігація документів Адміністрації у справах ветеранів перед їх завантаженням до сховищ Національного архіву, червень 1936 року. Фото зі статті: *Worsham J. Our Story* / J. Worsham // *Prologue*. – 2009. – Vol. 41. – № 2. – P. 13.
- C. 387 1-й Архівіст США Р. Д. В. Коннор отримує на зберігання до Національного архіву США кінофільм «Віднесені вітром», 30 січня 1941 року. Фото з колекції NARA: National Archives and Records Administration [Electronic resource]. – Mode of access: <http://arcweb.archives.gov/arc/action/ExternalIdSearch?id=3493235> [Unrestricted]. – Title from screen.
- C. 387 Солон Джастес Бакк, 2-й Архівіст США (1941–1948), 5-й президент SAA (1945–1947), 1-й віце-президент ICA. Фото з колекції NARA: National Archives and Records Administration [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/history/archivists/buck.html>. – Title from screen.
- C. 390 Центральна кімната карткового каталогу Національного архіву США, 1942 рік. Фото з колекції NARA: National Archives and Records Administration [Electronic resource]. – Mode of access: <http://arcweb.archives.gov/arc/action/ExternalIdSearch?id=3493244> [Unrestricted]. – Title from screen.
- C. 392 Ламінатор архівних документів у Відділі ремонту і зберігання документів Національного архіву США, 1942 рік. З колекції NARA: National Archives and Records Administration [Electronic resource]. – Mode of access: <http://arcweb.archives.gov/arc/action/ExternalIdSearch?id=3493248> [Unrestricted]. – Title from screen.
- C. 395 Вернон Дейл Тейт, начальник відділу фотоархівів NARA. Фото з колекції: «U. S. Naval Academy, Special Collections & Archives Nimitz Library».
- C. 396 Протипожежне обладнання Відділу ремонту і зберігання документів Національного архіву США, 1942 рік. З колекції NARA: National Archives and Records Administration [Electronic resource]. – Mode of access: <http://arcweb.archives.gov/arc/action/ExternalIdSearch?id=3493251> [Unrestricted]. – Title from screen.

- C. 397 Приміщення фотолaboratorії в Національному архіві США, початок 1940-х рр. Фото з колекції NARA: National Archives and Records Administration [Electronic resource]. – Mode of access: <http://arcweb.archives.gov/arc/action/ExternalIdSearch?id=3493241> [Unrestricted]. – Title from screen.
- C. 397 Звукозаписуюче обладнання Відділу кінодокументів Національного архіву США, 1941 рік. Фото з колекції NARA: National Archives and Records Administration [Electronic resource]. – Mode of access: <http://arcweb.archives.gov/arc/action/ExternalIdSearch?id=3493236> [Unrestricted]. – Title from screen.
- C. 399 Президент США Гаррі С. Трумен зустрічає «Потяг свободи». Фото зі статті: *Worsham J. Our Story / J. Worsham // Prologue*. – 2009. – Vol. 41/ – № 2. – P. 15.
- C. 399 Обкладинка каталогу виставки «Потяг свободи», вересень 1949-січень 1950. Фото з колекції NARA: RG 64, box 6.
- C. 402 Уейн Клейтон Гровер, 3-й Архівіст США (1948-1965), 9-й президент SAA (1953–1954). Фото з колекції NARA: National Archives and Records Administration [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/global-pages/larger-image.html?i=/about/history/archivists/images/wayne-grover-l.jpg&c=/about/history/archivists/images/wayne-grover.caption.html>. – Title from screen.
- C. 403 2-й Архівіст США Солон Джастес Бакк і Уейн Клейтон Гровер, 1948 рік. Фото з колекції NARA: National Archives and Records Administration [Electronic resource]. – Mode of access: <http://arcweb.archives.gov/arc/action/ExternalIdSearch?id=3493218> [Unrestricted]. – Title from screen.
- C. 406 Сховище Національного центру документації у Вашингтоні. Фото з колекції NARA: National Archives and Records Administration [Electronic resource]. – Mode of access: <http://arcweb.archives.gov/arc/action/ExternalIdSearch?id=4477179>. – Title from screen.
- C. 407 Заступники регіональних директорів із питань управління документацією на нараді у Національному архіві США, 15 лютого 1951 року. З колекції NARA: National Archives and Records Administration [Electronic resource]. – Mode of access: <http://arcweb.archives.gov/arc/action/ExternalIdSearch?id=3493212> [Unrestricted]. – Title from screen.
- C. 411 Перевезення Хартій свободи з Бібліотеки Конгресу США на зберігання до Національного архіву США, 13 грудня 1952 року. Фото з колекції NARA: NARA, 64-NA-1-434.
- C. 412 Роберт Генрі Бахмер, 4-й Архівіст США (1965–1968), 17-й президент SAA (1961–1962), Генеральний секретар ІСА. Фото з колекції NARA: National Archives and Records Administration [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/history/archivists/bahmer.html>. – Title from screen.
- C. 412 Джеймс Бертон Родс, 5-й Архівіст США (1968–1979), 30-й президент SAA (1974–1975), президент АСА (1992–1994). Фото з колекції NARA: National Archives and Records Administration [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/global-pages/larger-image.html?i=/about/history/archivists/images/james-rhoads-l.jpg&c=/about/history/archivists/images/james-rhoads.caption.html>. – Title from screen.
- C. 413 Джеймс Едвард О'Ніл, в. о. Архівіста США (1979–1980). Фото з праці: *Peterson T. H. The National Archives: Substance and Shadows, 1965–1980 / Trudy Huskamp Peterson // Guardian of Heritage: Essays on the History of the National Archives*. Edited by Timothy Walch. – Washington, D. C.: NARA, 1985. – P. 80.
- C. 416 Зустріч 5-го Архівіста США Джеймса Бертона Родса (у центрі фото) з Президентом США Джеральдом Рудольфом Фордом, 14 червня 1976 року. Фото з колекції NARA: National Archives and Records Administration [Electronic resource]. – Mode of access: <http://arcweb.archives.gov/arc/action/ExternalIdSearch?id=4477193> [Unrestricted]. – Title from screen.
- C. 418 Роберт Марк Ворнер, 6-й Архівіст США (1980–1985), 32-й президент SAA (1976–1977). Фото з колекції Історичної бібліотеки Бентлі: Robert M. Warner Photo File,

- Faculty and Staff Files, U-M News & Information Services Records / Blouin Francis X. Jr. Remembering Robert M. Warner // Bentley Historical Library [Electronic resource]. – Mode of access: <http://bentley.umich.edu/general/warner.php>. – Title from screen.
- C. 419 Герберт Едмунд Енжел, заступник Архівіста США, 22-й президент SAA (1966–1967), активний учасник руху за незалежність Національного архіву США. Фото з праці: *Peterson T. H. The National Archives: Substance and Shadows, 1965–1980* / Trudy Huskamp Peterson // *Guardian of Heritage: Essays on the History of the National Archives*. Edited by Timothy Walch. – Washington, D. C.: NARA, 1985. – P. 68.
- C. 421 Вручення Роберту Марку Ворнеру Акту про незалежний статус Національного архіву США на церемонії 4 листопада 1984 року. Фото з колекції NARA: RG 64-PF-11-8-84-A.
- C. 426 Будинок Національного архіву США на Колледж Парк, штат Мериленд. Фото з колекції NARA: National Archives and Records Administration [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/dc-metro/college-park>. – Title from screen.
- C. 427 Дон У. Уїлсон, 7-й Архівіст США (1987–1993). Фото з колекції NARA: National Archives and Records Administration [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/history/archivists/wilson.html>. – Title from screen.
- C. 431 Джон Уільям Карлін, 8-й Архівіст США (1995–2005). Фото з колекції NARA: National Archives and Records Administration [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/history/archivists/carlin.html>. – Title from screen.
- C. 432 Кеннет Тібодо, перший керівник проекту по створенню Архіву електронних документів «ERA». Фото з колекції SAA: Society of American Archivists [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/governance/election/2012/Thibodeau>. – Title from screen.
- C. 439 Сервера Архіву електронних документів «ERA». Кадр з відеофільму «Electronic Records Archives at the National Archives».
- C. 439 Робочий процес в Архіві електронних документів «ERA». Кадр з відеофільму «Electronic Records Archives at the National Archives».
- C. 441 Сканування паперових документів у Національному архіві США. Кадр з відеофільму «Preservation and Access: Digitization Services at the National Archives».
- C. 451 Аллен Уейнштейн, 9-й Архівіст США (2005–2008). Фото з колекції NARA: National Archives and Records Administration [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/global-pages/larger-image.html?i=/about/info/images/weinstein-l.jpg&c=/about/info/images/weinstein.caption.html>. – Title from screen.
- C. 451 Адріана Томас, виконуюча обов'язків Архівіста США (2008–2009). Фото з колекції NARA: National Archives and Records Administration [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/history/archivists/thomas.html>. – Title from screen.
- C. 452 Девід С. Феррієро, 10-й Архівіст США під час виступу на церемонії відкриття 17-го Міжнародного конгресу архівів у Брисбені, Австралія, 2012 рік. Фото Лариси Левченко.
- C. 457 Сховище у будинку Національного архіву США на Пенсільванія-авеню, Вашингтон, D. C. Фото Лариси Левченко, 2009 рік.
- C. 460 Читальна зала в Національному архіві США на Пенсільванія-авеню, Вашингтон, D. C. Кадр з відеофільму «Research at the National Archives», 2012 рік.
- C. 463 Гарольд Пінкетт, видатний американський історик-архівіст, керівник Відділу документів галузей природничих ресурсів, редактор журналу «The American Archivist» (1968–1971), перший співробітник Національного архіву США афро-американського походження. Фото з веб-сайту: *Archivists & Archives of Color Roundtable* [Electronic resource]. – Mode of access: http://www.archivists.org/saagroups/aac/Awards_Pinkett_Recipients.htm. – Title from screen.
- C. 465 Сховище мікрофільмів у будинку Національного архіву США на Пенсільванія-авеню, Вашингтон, D. C. Фото Лариси Левченко, 2009 рік.
- C. 466 Робоче місце дослідника у залі читання мікрофільмів Національного архіву США на Пенсільванія-авеню, Вашингтон, D. C. Фото Лариси Левченко, 2009 рік.

- C. 469 Декларація незалежності у спеціальному контейнері в Ротонді будинку Національного архіву США на Пенсільванія-авеню, Вашингтон, Д. С. Фото Лариси Левченко, 2009 рік.
- C. 469 Зала Ротонди Національного архіву США, в якій зберігаються Хартії свободи американського народу, будинок NARA на Пенсільванія авеню, Вашингтон, Д. С. Фото Лариси Левченко, 2009 рік.
- C. 469 Живопис на стінах Ротонди. Фото Лариси Левченко, 2009 рік.
- C. 476 Пожежа в FRC Сент-Луїсу пошкодила 80% персональних документів військовослужбовців, липень 1973 року. З колекції NARA: National Archives and Records Administration [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/about/history/timeline.html>. – Title from screen.
- C. 476 Пошкодження сховища на шостому поверсі FRC Сент-Луїсу в результаті пожежі, 1973 рік. Фото зі статті: *Stender W. W., Walker E.* The National Personnel Records Center Fire: A Study in Disaster / Walter W. Stender, Evans Walker // *American Archivist*. – 1974, October. – Vol. 37. – № 4. – P. 531.
- C. 476 Сховище у FRC Сент-Луїса, 2008 рік. Кадр з відеофільму «Living St. Louis: Federal Records». Продюсер П. Мерфі (Patrick Murphy).
- C. 477 Зберігання персональних справ у FRC Сент-Луїсу, 2008 рік. Кадр з відеофільму «Living St. Louis: Federal Records». Продюсер П. Мерфі (Patrick Murphy).
- C. 477 Оцифрування документів, постраждалих у пожежі 1973 року у FRC Сент-Луїсу, 2008 рік. Кадр з відеофільму «Living St. Louis: Federal Records». Продюсер П. Мерфі (Patrick Murphy).
- C. 490 Сховище у FRC, 2009 рік. Кадр з відеофільму NARA «Federal Records Center – The Secure Choice». Продюсер Дж. Предігер (Jennifer Prediger).
- C. 492 Архів Американської військової академії у Вест-Пойнті. Фото з веб-сайту NARA: National Archives and Records Administration [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/publications/prologue/2006/summer/affiliates.html>. – Title from screen.
- C. 492 Архів Йеллоустонського національного парку. Фото з веб-сайту NARA: National Archives and Records Administration [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/publications/prologue/2006/summer/affiliates.html>. – Title from screen.
- C. 495 Перша президентська бібліотека в США зберігає книги і архівні документи Президента Р. Б. Хейса, Спайджел-Гров. Фото з веб-сайту: Presidents' Places: Rutherford B. Hayes [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.dlmark.net/PPhayes.htm>. – Title from screen.
- C. 495 Уебб Кук Хейс, засновник Бібліотеки Президента США Р. Б. Хейса. Фото з веб-сайту: Our Campaigns [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.ourcampaigns.com/CandidateDetail.html?CandidateID=174400>. – Title from screen.
- C. 507 Архівосховище у президентській Бібліотеці Фр. Д. Рузвельта, 1941 рік (Hyde Park, NY). Фото з веб-сайту: Franklin D. Roosevelt Presidential Library and Museum [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.fdrlibrary.marist.edu/library/onedefinitelocality.html>. – Title from screen.
- C. 507 Президент США Франклін Делано Рузвельт, виступає на церемонії відкриття власної бібліотеки, 30 червня 1941 року. Кадр з кінохроніки «FDR speaks at the Library Dedication ceremony, June 30, 1941», доступної на веб-сайті: Franklin D. Roosevelt Library [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.fdrlibrary.marist.edu/library/onedefinitelocality.html>. – Title from screen.
- C. 509 Споруда президентської Бібліотеки Дж. Ф. Кеннеді. (Columbia Point, Boston, MA). Фото з веб-сайту: Travels within the United States [Electronic resource]. – Mode of access: <http://ai.stanford.edu/~cswell/pictures/usa.html>. – Title from screen.
- C. 511 Лист Архівіста США А. Уейнстейна до директора приватної Бібліотеки Президента США Р. М. Ніксона Дж. Тейлора з повідомленням про згоду NARA прийняти до свого

- складу приватну бібліотеку Р. М. Ніксона у м. Йорба Лінда, 14 травня 2005 року. Документ з колекції Бібліотеки Р. М. Ніксона: Nixon Presidential Library and Museum [Electronic resource]. – Mode of access: http://www.nixonlibrary.gov/news/pdf/archivists_letter_march_14.pdf. – Title from screen.
- C. 511 Пастор Джон Тейлор прослужив у команді Р. М. Ніксона упродовж 27 років. Завдяки його зусиллям приватну Бібліотеку Р. М. Ніксона передано у підпорядкування Національного архіву США, а конфлікт щодо доступу до документів усунуто. Фото зі статті: Oreizy N. On The Job: A Nixon Man / Neda Oreizy // UCSD alumni. – 2008, September. Vol. 5. – № 3.
- C. 513 Авіасалон у президентській Бібліотеці Рональда Рейгана.(Simi Valley, California). Фото з веб-сайту: Ronald Reagan Presidential Foundation and Library [Electronic resource]. – Mode of access: www.reaganfoundation.org. – Title from screen.
- C. 514 Споруда Бібліотеки Президента США Уільяма Клінтона. Фото з веб-сайту: Clinton Presidential Library and Museum [Electronic resource]. – Mode of access: www.clintonlibrary.gov. – Title from screen.
- C. 514 Виставкова зала президентської Бібліотеки Уільяма Клінтона. Фото з веб-сайту: Clinton Presidential Library and Museum [Electronic resource]. – Mode of access: http://www.clintonlibrary.gov/_previous/museum.html. – Title from screen.
- C. 522 Головна сторінка веб-сайту Історичного товариства Вісконсину, на якому здійснюються публікації за проектом «Документальна історія ратифікації Конституції»: Wisconsin Historical Society Press [Electronic resource]. – Mode of access: http://www.wisconsinhistory.org/whspress/books/book.asp?book_id=271. – Title from screen.
- C. 525 Публікація документальної спадщини Мартіна Лютера Кінга на сайті Інституту досліджень і освіти Мартіна Лютера Кінга: The Martin Luther King, Jr. Research and Education Institute [Electronic resource]. – Mode of access: <http://mlk-kpp01.stanford.edu/index.php/kingpapers/index>. – Title from screen.
- C. 528 Проект «Листи делегатів Конгресу» на веб-сайті Бібліотеки Конгресу США: American Memory from the Library of Congress [Electronic resource]. – Mode of access: <http://memory.loc.gov/ammem/amlaw/lwdg.html>. – Title from screen.
- C. 533 Члени Комісії історичних публікацій і документів, 2012 рік. Фото з веб-сайту NARA: National Archives and Records Administration [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archives.gov/nhprc/newsletter/2012/august/>. – Title from screen.
- C. 535 Прес Адамса, на якому у GPO друкували законодавчі акти у 1861–1880 рр. Опубліковано у виданні: Keeping America Informed. The U.S. Government Printing Office. 150 years of Service to the Nation (1861–2011) / under edit. Boarman William J. – Washington, D. C. : U. S. Government Printing Office, 2011. – P. 19.
- C. 536 Елмон У. Клепп, перший керівник Управління урядового друку. Фото з видання: Keeping America Informed. The U.S. Government Printing Office. 150 years of Service to the Nation (1861–2011) / under edit. Boarman William J. – Washington, D. C. : U. S. Government Printing Office, 2011. – P. 14.
- C. 537 Перша сторінка першого номеру «The Congressional Globe» за 2 грудня 1833 р. Усі числа «The Congressional Globe» за 1833–1873 р. доступні в Інтернеті на порталі Бібліотеки Конгресу США: American Memory from the Library of Congress [Electronic resource]. – Mode of access: <http://memory.loc.gov/ammem/amlaw/lwcg.html>. – Title from screen.
- C. 537 Перша сторінка «Congressional Record» за 4 березня 1873 р. Усі числа «Congressional Record» за 1873–1877 рр. доступні на порталі Бібліотеки Конгресу США: American Memory from the Library of Congress [Electronic resource]. – Mode of access: <http://memory.loc.gov/ammem/amlaw/lwcrlink.html>. – Title from screen.
- C. 538 Бібліотека публічних документів GPO (початок XX ст.). Фото з видання: Keeping America Informed. The U.S. Government Printing Office. 150 years of Service to the Nation (1861–2011) / under edit. Boarman William J. – Washington, D. C. : U. S. Government Printing Office, 2011. – P. 12.

- C. 538 Аделаїда Розалія Хессе, перший керівник і систематизатор Бібліотеки GPO. Фото з видання: Keeping America Informed. The U.S. Government Printing Office. 150 years of Service to the Nation (1861–2011) / under edit. Boarman William J. – Washington, D. C. : U. S. Government Printing Office, 2011. – P. 24.
- C. 539 Набір текстів у GPO, 1904 рік. Фото з видання: Keeping America Informed. The U.S. Government Printing Office. 150 years of Service to the Nation (1861–2011) / under edit. Boarman William J. – Washington, D. C. : U. S. Government Printing Office, 2011. – P. 28.
- C. 540 Ручний процес виготовлення форм для друкування у GPO, 1939 рік. Фото з видання: Keeping America Informed. The U.S. Government Printing Office. 150 years of Service to the Nation (1861–2011) / under edit. Boarman William J. – Washington, D. C. : U. S. Government Printing Office, 2011. – P. 72.
- C. 540 Бернард Р. Кеннеді, перший директор Федерального реєстру (1935–1959). Фото з видання: The Office of the Federal Register. A Brief History Commemorating the 70th Anniversary of the Publication of the First Issue of the Federal Register. – NARA, Office of the Federal Register, 2006. – P. 3.
- C. 541 Архівіст США Уейн Клейтон Гровер передає Президенту США Дуайту Девіду Ейзенхауеру перший том видання його документів у серії «Публічні документи президентів Сполучених Штатів», 15 травня 1958 року. Фото з видання: The Office of the Federal Register. A Brief History Commemorating the 70th Anniversary of the Publication of the First Issue of the Federal Register. – NARA, Office of the Federal Register, 2006. – P. 9.
- C. 542 Презентація першого тому документів Президента США Джона Фіцджеральда Кеннеді з серії «Публічні документи президентів Сполучених Штатів» у Білому домі, 17 квітня 1962 року. Фото з веб-сайту NARA: National Archives and Records Administration [Electronic resource]. – Mode of access: <http://arcweb.archives.gov/arc/action/ExternalIdSearch?id=3493261>. – Title from screen.
- C. 543 Перша комп'ютерна лабораторія GPO, 1960-ті рр. Фото з видання: The Office of the Federal Register. A Brief History Commemorating the 70th Anniversary of the Publication of the First Issue of the Federal Register. – NARA, Office of the Federal Register, 2006. – P. 98.
- C. 544 Початок комп'ютерної ери видання законодавчих актів у США, GPO, 1991 рік. Фото з видання: Keeping America Informed. The U. S. Government Printing Office. 150 years of Service to the Nation (1861–2011) / under edit. Boarman William J. – Washington, D. C. : U. S. Government Printing Office, 2011. – P. 116.
- C. 546 Вручення Президенту США Бараку Обамі першого тому з його серії «Публічні документи президентів Сполучених Штатів», 25 лютого 2011 року. На фото від Б. Обами (зправа) Архівіст США Девід С. Феррієро, директор Федерального реєстру Рей Мослі та редактори Федерального реєстру Майкл Уайт і Амелія Отово; зліва від Президента США: керівник GPO Уільям Борман, керівник персоналу GPO Девіта Венс-Кукс та редактор серії «Публічні документи президентів» Стейсі Мулліган. Фото з веб-сайту: Federal Register [Electronic resource]. – Mode of access: <https://www.federalregister.gov/blog/2011/03/presenting-the-public-papers-of-the-president>. – Title from screen.

Розділ 4

- C. 555 Чарльз Хіларі Дженкінсон. Репродукція портрету з веб-сайту: University College London [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.ucl.ac.uk/shs/shs-events-publication/jenkinson-lecture>. – Title from screen.
- C. 564 Еммет Джозеф Ліхі. Фото з веб-сайту: The Emmet Leahy Award [Electronic resource]. – Mode of access: http://www.emmettleahyaward.org/Emmett_J.html. – Title from screen.
- C. 569 Теодор Рузвельт Шелленберг. Фото з колекції «Kansas Historical Society» – Item Number 211724.
- C. 572 Мейер Гаррі Фішбейн, Морріс Піпер, Поль Левінсон та Леонард Раппорт (зліва направо). Фото з колекції NARA: RG 64-NA-1732 [Electronic resource]. – Mode of access:

- <http://arcweb.archives.gov/arc/action/ExternalIdSearch?id=3493256> [Use Restrictions: Unrestricted]. – Title from screen.
- C. 580 Френк Боулс, 64-й президент SAA (2008–2009). Фото з колекції SAA: Society of American Archivists [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/history/leaders/frank-j-boles>. – Title from screen.
- C. 582 Торнтон Мітчелл. Фото зі статті: Wegner Ansley Herring. Notable People and Topics in Our History. North Carolina v. B. C. West Jr.: Modern Replevin Precedent // North Carolina Office of Archives & History [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.history.ncdcr.gov/centennial/features/replevin.htm>. – Title from screen.
- C. 588 Джеймс М. О'Тул. Фото з веб-сайту: The Trustees of Boston College [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.bc.edu/content/bc/about/sesquicentennial/events/migrationpastpresentfuture/speakerbiographies.html/>. – Title from screen.
- C. 592 Рендалл Джімерсон, 60-й президент SAA (2004–2005). Фото з веб-сайту SAA: Society of American Archivists [Electronic resource]. – Mode of access: <http://blogs.archives.gov/online-public-access/?p=4619>. – Title from screen.
- C. 602 Відділ класифікації і каталогізації Національного архіву США, 1937 рік. Фото з колекції NARA: National Archives and Records Administration [Electronic resource]. – Mode of access: arcweb.archives.gov/arc/action/ExternalIdSearch?id=3493233 [Unrestricted]. – Title from screen.
- C. 608 Олівер Венделл Холмс. Фото зі статті: *Rundell W., Jr. Oliver W. Holmes / Walter Rundell, Jr. // American Archivist. – 1982, Spring. – Vol. 45. – № 2. – P. 247.*
- C. 638 Лист директора ФБР Едгара Гувера Генеральному агорнею США про встановлення стеження за лідером групи «Бітлз» Джоном Ленноном та його дружиною Йоко Оно від 25 квітня 1972 року, одержаний на запит FOIA із вилученням не розсекреченої інформації істориком Джоном Вінером (Jon Wiener). Аркуш 1. Фотокопія: Public domain [Electronic resource]. – Mode of access: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Lennon_FBI_Files_Before_HQ-11p1.jpg. – Title from screen.
- C. 647 Лист Посольства США у Парижі (Франція) директору ФБР про відсутність Лі Харві Освальда у коледжі Швейцарії від 12 жовтня 1960 року з грифом «SECRET», потім переглянутий відповідно до FOIA, а згодом розсекречений PIDB. Копія зі статті: Jones Nate. The Public Interest Declassification Board should Establish Credibility by Re-Reviewing the Kennedy Assassination Records, then Prioritize Declassification by «Following the Footnotes» [Electronic resource] // Unredacted. The National security archive, unedited and uncensored. – Mode of access: <http://nsarchive.wordpress.com/2013/12/09/re-review-the-kennedy-assassination-records-then-prioritize-by-following-the-footnotes/>. – Title from screen.
- C. 657 Лист Президента США Рональда Рейгана до ЦРУ з дорученням щодо надання допомоги контраст Нікарагуа у боротьбі проти санданістів, 1 грудня 1981 року, на який був встановлений гриф «SECRET», знятий 2001 року. Копія з проекту «ORACLE ThinkQuest. Education Foundation» на веб-сайті: Photo Gallery – Experience Nicaragua [Electronic resource]. – Mode of access: <http://library.thinkquest.org/17749-gallery156.html>. – Title from screen.
- C. 659 Перший аркуш Звіту ЦРУ про вивчення методів Усами Бен Ладена по управлінню глобальною терористичною мережею, що охоплює 60 країн світу, у якому вилучено ще й досі засекречену інформацію. Із розсекречених документів Комісії 9/11. Фотокопія документу «1999-01-27 – How Bin Ladin Commands a Global Terrorist Network, 99-40003, DCI Counterterrorism Center, Central Intelligence Agency Intelligence Report. [9/11 Commission Report – Chapter 5, Endnote 118, Chapter 6, Endnote 86]з веб-сайту: The Central Intelligence Agency's 9/11 File Top Secret CIA Documents on Osama bin Laden Declassified [Electronic resource]. – Mode of access: <https://www.documentcloud.org/documents/368944-1999-01-27-how-bin-ladin-commands-a-global.html>. – Title from screen.

- C. 671 Висушування документів в архівосховищі Бібліотеки штату Вірджинія після Великої повені 1977 року. Фото з веб-сайту CoSA: Council of State Archivists [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.statearchivists.org/prepare/EarlierDisasters1-Photos.htm>. – Title from screen.
- C. 673 Пошкодження коробок з архівними документами на нижньому рядку стелажів в Архіві штату Північна Кароліна в результаті урагану Френ, 1996 рік. Фото з веб-сайту CoSA: Council of State Archivists [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.statearchivists.org/prepare/EarlierDisasters1-Photos.htm>. – Title from screen.
- C. 674 Пошкодження документів термітами в Архіві штату Міссурі. Фото з веб-сайту CoSA: Council of State Archivists [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.statearchivists.org/prepare/EarlierDisasters1-Photos.htm>. – Title from screen.
- C. 680 Пошкодження у читальній залі публічної бібліотеки Білоксі, штат Міссісіпі, після урагану Катріна, вересень 2005 року. Фото архівіста Архіву штату Джорджія К. Вайсман (Christine Wiseman, Georgia Archives) з веб-сайту CoSA: Council of State Archivists [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.statearchivists.org/prepare/2005response/hurricane-msvisit-photos.htm>. – Title from screen.
- C. 681 Врятування документів командою архівістів NARA та CoSA у Новому Орлеані після урагану Катріна, листопад 2005 року. Фото архівіста штату Нью-Джерсі К. Нідерера (Karl Niederer, State Archivist of New Jersey) з веб-сайту CoSA: [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.statearchivists.org/prepare/2005response/hurricane-nov05visit-photos.htm>. – Title from screen.

Розділ 5

- C. 694 Френк Дж. Кук, 38-й президент SAA (1982–1983). Фото з журналу «American Archivist»: Frank J. Cook. President, Society of American Archivists, 1982-1983 // American Archivist. – 1983. Winter. – Vol. 46. – № 1. – P. 8.
- C. 702 Лестер Джесс Каппон, 12-й президент SAA (1956–1957). Фото з журналу: «American Archivist». – 1961, October. – Vol. 24. – № 4. – P. xii.
- C. 704 Сеймор Дж. Помрінж, перший керівник «Offenbach Archival Depot», перший викладач курсу з управління документацією в Американському університеті. Фото з публікації: Seymour J. Pomrenze (1916-2011) / Monuments Men Foundation [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.monumentsmenfoundation.org/bio.php?id=238>. – Title from screen.
- C. 722 Відповідальні співробітники Офісу SAA та члени Ради, 1956 рік. Зліва направо (стоять): Г. Браун, У. К. Гровер (секретар), К. Л. Тревер (редактор «The American Archivist»). Зліва направо (сидять): Е. М. Познер (президент SAA), У. Овермен (скарбник, Е. Сміт, Д. Рензі, Л. деВалінгер, Г. Едмундс (віце-президент). Фото зі статті: Cook F. J. The Blessings of Providence on an Association of Archivists / Frank J. Cook // American Archivist. – 1983, Fall. – Vol. 46. – № 4. – P. 386.
- C. 731 Філіп Паркер Мейсон, президент SAA (1970–1971), голова Комітетів 1970-х. Фото зі статті: Russ Johanna. Archivist of the United States Celebrates Wayne State University Archives Program // Walter P. Reuther Library, Archives of Labor and Urban Affairs, Wayne State University [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.reuther.wayne.edu/node/8068>. – Title from screen.
- C. 738 Сторінка офіційного веб-сайту Конференції архівістів Міжгірського регіону: Conference of Inter-Mountain Archivists [Electronic resource]. – Mode of access: <http://cimarchivists.org>. – Title from screen.
- C. 739 Сторінка офіційного веб-сайту організації Архівісти північного Заходу: Northwest Archivists, Inc. [Electronic resource]. – Mode of access: <http://northwestarchivistsinc.wildapricot.org/>. – Title from screen.
- C. 741 Девід Б. Грейсі II, президент SAA (1983–1984), президент АСА (1999–2000). Фото з колекції SAA.

- C. 744 Сторінка офіційного веб-сайту Середньоатлантичної регіональної архівної конференції: MARAC: Mid-Atlantic Regional Archives Conference [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.marac.info/strategic-plan>. – Title from screen.
- C. 745 Сторінка офіційного веб-сайту Конференції архівів Середнього Заходу: Midwest Archives Conference [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.midwestarchives.org>. – Title from screen.
- C. 747 Сторінка офіційного веб-сайту Асоціації архівістів кіновідеоархіві: AMIA: The Association of Moving Image Archivists [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.amianet.org>. – Title from screen.
- C. 755 Уільям Овермен, 13-й президент SAA (1957–1958). Фото з журналу: *American Archivist*. – 1961, October. – Vol. 24. – № 4. – P. xiii.
- C. 757 Френк Б. Еванс, 44-й президент SAA (1988–1989). Фото з колекції SAA.
- C. 758 Хелен Р. Тіббо, 66-й президент SAA (2010–2011). Фото з веб-сайту SAA: Society of American Archivists [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archivists.org/recognition/neworleans2005-fellows.asp>. – Title from screen.
- C. 759 Грегор Трінкаус-Рендалл, 67-й президент SAA (2011–2012). Фото з веб-сайту SAA: Society of American Archivists [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.archivists.org/news/2010slate.asp>. – Title from screen.
- C. 759 Джекі Дулі, 68-й президент SAA (2012–2013). Фото з веб-сайту SAA: Society of American Archivists [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/conference/2013/new-orleans/presidents-welcome>. – Title from screen.
- C. 766 Елізабет Хамер Кеган, 31-й президент SAA (1975–1976). Фото зі статті: *Lethbridge M. C. Elizabeth E. Hamer Kegan / Mary C. Lethbridge // American Archivist*. – 1979, July. – Vol. 42. – № 3. – P. 402-404.
- C. 776 Чарльз М. Доллар, міжнародний експерт з питань життєвого циклу електронних документів. Фото з веб-сайту: Missouri State Governmen [Electronic resource]. – Mode of access: <https://www.sos.mo.gov/records/mereti/workshopsinstructors.asp>. – Title from screen.
- C. 794 Енн Джилліленд-Світленд, директор Центру «Інформація як доказ». Фото з веб-сайту: UCLA Graduate School of Education and Information Studies [Electronic resource]. – Mode of access: <http://gseis.ucla.edu/people/gilliland>. – Title from screen.
- C. 796 Крістофер Лі, провідний спеціаліст у сфері управління цифровими колекціями. Фото з веб-сайту: School of Information and Library Science, University of North Carolina at Chapel Hill [Electronic resource]. – Mode of access: <http://sils.unc.edu/news/2013/cal-lee-mccoll-professor>. – Title from screen.
- C. 800 Теодор Кальвін Піз, перший редактор журналу «The American Archivist» (1938–1946). Фото з колекції Архіву Університету Іллінойса «University of Illinois Archives» RS: 26/4/1, Folder Pease, Theodore C.
- C. 802 Карл Тревер, редактор журналу «The American Archivist» (1949–1956). Фото з колекції Бібліотеки Гаррі С. Трумена: Harry S. Truman Library & Museum [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.trumanlibrary.org/photographs/search.php?access>. – Title from screen.
- C. 805 Едвард Уелдон, редактор журналу «The American Archivist» (1972–1975), 37-й президент SAA (1981–1982). Фото з веб-сайту COSHRC [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.statearchivists.org/meetings/2000-phot400a.htm#scrt>. – Title from screen.
- C. 812 Дж. Гордон Дейнес III, архівіст і асистент голови Департаменту манускриптів Спеціальної колекції Тома Перрі в Університеті Бригама Янга, один із засновників журналу «Journal of Western Archives». Фото з веб-сайту: The Interactive Archivist [Electronic resource]. – Mode of access: <http://interactivearchivist.archivists.org/about/>. – Title from screen.

- C. 814 Філіп Еппард, редактор журналу «The American Archivist» (1996–2005). Фото з веб-сайту «University at Albany, State University of New York» [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.albany.edu/feature97/deans/>. – Title from screen.
- C. 815 Мері Джо Паг, редактор журналу «The American Archivist» (2006–2011). Фото з веб-сайту: School of Information University of Michigan [Electronic resource]. – Mode of access: <https://www.si.umich.edu/alumni/mary-jo-pugh-si-alumni-society-board-regional-director-san-francisco-bay-area>. – Title from screen.
- C. 816 Обкладинка ювілейного номеру журналу «The American Archivist», виданого у рік 75-річчя SAA.
- C. 819 Тереза Брінеті, директор публікацій SAA (1988–2013). Фото з веб-сайту: Association Media and Publishing [Electronic resource]. – Mode of access: <http://associationmediaandpublishing.org/PageDisplay.asp?p1=8860>. – Title from screen.
- C. 823 Семюел Флегг Беміс, голова Комітету з освіти SAA (1938), президент АНА (1961). Фото з веб-сайту: American Historical Association [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.historians.org/about-aha-and-membership/aha-history-and-archives/presidential-addresses/samuel-flagg-bemis>. – Title from screen.
- C. 837 Сторінка веб-сайту Товариства американських архівістів, на якій роз'яснено структуру програми підготовки спеціалістів для цифрових архівів: Society of American Archivists [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www2.archivists.org/prof-education/das>. – Title from screen.
- C. 842 Веб-сайт програми «Архівна освіта і дослідницькі інститути»: AERI: Archival Education and Research Institutes [Electronic resource]. – Mode of access: <https://www.ischool.utexas.edu/aeri2013/about.html>. – Title from screen.
- C. 845 Грегори С. Хантер, перший президент Академії сертифікованих архівістів. Фото з веб-сайту: Long Island University [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.liu.edu/CWPost/Academics/Faculty/Faculty/H/Gregory-S-Hunter>. – Title from screen.
- C. 850 Сторінка веб-сайту Академії сертифікованих архівістів, на якій опубліковано президентський адрес чинного президента АСА Лори Мак-Лемор: Academy of Certified Archivists [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.certifiedarchivists.org/about-us/presidents-address/>. – Title from screen.

SUMMARY

Levchenko. Archives and archival management in the United States of America: history and organization. – Mykolaiv: Ilion, 2013. – 1204 p.

Larysa Levchenko. Arhivi i archivna sprava Spoluchenh Shtativ Ameriki: istoria ta organizacia. – Mikolaiv: Ilion, 2013. – 1204 s.

The author's interest to the foreign colleagues – archivists' experience emerged at the 15th International Congress on Archives (2004, Vienna, Austria). The acquaintance with outstanding American Scholar Patricia Kennedy Grimsted, who researched the history of archives in the USSR, Russia and Ukraine and had a number of publications on this issue, was also inspiring.

In 2009 the author got the invitation of Valerie Ingram, the president of the «Germans from Russia Heritage Society» to participate in the annual conference of this organization in Rapid City, South Dakota, and could learn more about the USA. The author is thankful to the members of GRHS: Margaret Ternes, Milton Kramer, Robert R. Schneider, in whose families she lived. Their warm reception was very helpful and gave the opportunity to the author to see the USA as the country where hospitable people respect their history. Each family tried their best to show the Ukrainian archivist museums, churches, universities, archives and historical sights. The author visited Don Ehreth, the GRHS member, who was her guide around the museums, libraries and archives in Washington. In the Library of Congress the author met Jurij Dobczansky, who helped her a lot in getting the books necessary to research American archives. Visiting the National Archives and Records Administration was impressive. It was a special year – for NARA – the 75th anniversary of the archives. Patrice Murray, Cynthia Fox helped the author to familiarize herself with the work of the Archives, gave useful advice and sent some collections of legislative acts and papers to Ukraine, which was necessary for the research. The author's visits to NARA, her contacts with American colleagues was the major motivation in choosing the topic of the research.

The author appreciates the moral support of Dr. Luciana Duranti, Professor of Archival Studies in the School of Library, Archival and Information Studies, University of British Columbia (Vancouver, Canada), whom she met at the 17th International Congress on Archives (2012, Brisbane, Australia).

The author is grateful to GRHS members for their financial support. It is due to them that the author saw the USA and began to love the country and understand it better. The author expresses her thanks to the archivists of the National Archives and Records Administration for their warm reception and professional guidance.

The author wishes to thank scholars and archivists in Belarus and Russia for their support in her research, in helping her to obtain the papers and for publications of her articles

in the archival journals in those countries. The author is grateful to Dr. Andrei Rybakou, director of Belarusian Research Institution for Documentation Science and Archival Affairs (Minsk); Dr. Mihail Larin, director of Russian Research Institution for Documentation Science and Archival Affairs (Moscow) and staff of this institute; Tatiana Bondareva, editor-in-chief of the journal «Otechestvennie Arhivi» (Moscow); Dr. Tamara Kabochkina-Volkova from the History and Archives Institute of the Russian State University for the Humanities (Moscow). The author was helped in Ukraine by Dr. Victor Voronin, the first assistant of the Head the State Archival Service of Ukraine (now), Konstantin Novohatskyj, the first vice chairman of the State Committee on Archives of Ukraine (2003–2009); professor, Dr. Eugene Synkevich and professor, Dr. Peter Trygub, from Petro Mohyla Black Sea State University. The author wishes to thank her assistant and friend Natalia Kolesnik, who was the first reader of all the articles, and her colleagues from the State archives of Mikolaiv region, to the staff of Ukrainian Research Institute of Archival Affairs and Record Keeping, editorial board of the journal «Archives of Ukraine» and other journals, where the author's articles were published, the staff of the publishing house «Ilion».

Finally, the author is grateful for the encouragement given by her family.

Professor, Dr. Iryna Matyash, director of Ukrainian Research Institute of Archival Affairs and Record Keeping (2001–2009), vice-chairperson of the State Committee on Archives of Ukraine (2009–2011), assistant of Minister of Justice of Ukraine (2011–2013), was the author's scientific adviser.

The expert readers of the monograph were:

- professor, Dr. Hennadii Boriak, Member of the National Academy of Sciences of Ukraine, the assistant director of the Institute of History of Ukraine, (Head of the State Committee on Archives of (2002–2006));
- professor, Dr. Lubov Dubrovin, Member of the National Academy of Sciences of Ukraine, director of the Institute of Manuscripts National Library of Ukraine Vernadsky;
- professor, Dr. Ruslan Pyrih, head the Department of the History of Ukrainian revolution, Institute of History of Ukraine, (Head of the State Committee on Archives (1998–2002));
- professor, Dr. Serhii Pron, the head of the Department of the World History and director of the Institute of History and World Politics in Petro Mohyla Black Sea State University.

The monograph was preceded by 35 publications in different journals in Ukraine, Russia and Belarus. Most of them (11) were published in the scientific journal «Archives of Ukraine» in 2010–2013. The author took part in 15 scientific conferences in Ukraine presenting the results of the research.

During the research the author became fond of the USA history, American archives and civic position of American historians and archivists. The monograph was written with great respect to American people and their history, but it did not prevent the author from giving critical evaluation of historical events and their participants.

In the preface the author outlines the essential problems of the research, statement of purpose, chronological frames and territorial borders, presents the methodology.

The author studied the history of American archives authorized to keep the official records permanently, scientific and legislative grounds of the American archives' activity in

the field of appraisal, access and preservation of records; the history and the activity of American archival societies.

The author researched American archives, their practice and experience, American archival societies and their activities.

The historical period researched by the author is from the colonial time till present days.

The whole territory of the US is presented in the research, the frontier movement and the official policy of expansion are taken into consideration.

The First part of the monograph deals with the analysis of the archival literature and primary sources on the researched topic.

The analyzed works can be divided in two groups: 1) scientific papers of American authors on the history of archives in the USA and the methods of archival work; 2) the works of foreign (non-American) authors on the history of archives, the archival theory and practice.

The primary sources used in the research consist of the USA federal laws, state laws, the executive orders of the USA Presidents, concerning archival policy and records management, the plans and reports of the NARA and the state archives, archival standards and instructions, the papers of the state historical societies' members, presenting the history of the archives, the reports of the members of Public Archives Commission of the American Historical Association, the papers of Conference of Archivists, published in «Annual Report of the American Historical Association», articles by American historians-archivists published in the «The American Historical Review», reports and papers of the archivists of NARA and the state archives, published in the journals «The American Archivist» and «Prologue»; the works of theorists Waldo G. Leland, Margaret C. Norton, Emmett J. Leahy, Theodore R. Schellenberg, Thornton W. Mitchell, Oliver W. Holmes, Paul Lewinson, Ernst M. Posner, Mary G. Bryan, Leonard Rapport, Frank G. Burke, Houston G. Jones, Mary Jo Pugh, Randall C. Jimerson, Richard J. Cox, Trudy H. Peterson and other sources.

In the Second part of the monograph the author explores the establishment of the archives, the adoption of archival laws and others measures taken by the colonial authorities to preserve archives, the activity of historical societies, beginning from the first, founded in 1791 by Jeremy Belknap in Boston, Massachusetts; the activity of the historical societies in collecting records and manuscripts, their publications, maintaining, preservation and establishment of official archives. The historical societies are known to have influenced the authorities to establish official archives. They made the authorities hand over public records to the archives, adopt laws on establishment of archives and give access to them. The author of the monograph presents the development of archives in 50 states of the USA. The author describes several types of archives. Their typology depends on their subordination: 1) independent public archives, 2) archives controlled by the Secretaries of the states, 3) Departments archives and history, 4) historical societies and historical commissions, 5) state archives and records administration, 6) archival department of libraries, 7) archival divisions not belonging to other departments. It is noticed that American archivists consider the Department archives and history to be the most appropriate type of archives providing all the archival functions and tasks. The contribution of famous personalities engaged in collecting, preserving, translating and publishing archival records in different states in the XIX c. – the

beginning of the XX c. is described. Richard Bartlett, John Farmer, DeWitt Clinton, Samuel Hazard, Edward Duffield Neill, Lyman Copeland Draper, Thomas McAdory Owen, Samuel Whitaker Pennypacker, Ralph Emerson Twitchell, Joseph Barlow Felt, Lester Gladstone Bugbee, Benjamin Franklin Shambaugh, Cassius C. Stiles, Addison Erwin Sheldon, Philip Keyes Yonge, Julien Chandler Yonge, Allen Daniel Candler and many others are presented in the monograph. The author highlights the impact of the prominent state archivists: Alexander Samuel Salley, Mary Givens Bryan, Leon deValinger, Houston Gwynn Jones, Christopher Charles Crittenden, Charles Edward Lee, Thornton W. Mitchell, Margaret Cross Norton, Marie Bankhead Owen, Morgan Poitiaux Robinson and many others. The work of Gaillard Hunt was used to outline the history of archives of the USA State department. The movement of historians to keep the records of federal bodies and the foundation of National archives of the USA was described. John Franklin Jameson and Waldo Gifford Leland were the leaders of this movement. The Public archives commission of American Historical Association activity was researched. The role and importance of Conference of American Archivists and its founder Waldo Gifford Leland activity in the formation of the archival profession was highlighted by the author. The history of Society of American Archivists establishment and the idea, expressed by the first President of SAA Albert Ray Newsome, that this organization is a scientific institution, was spotlighted in the research.

The attention was paid to WPA's projects «Historical Records Survey» and «Survey of Federal Archives» at the time of New Deal of Franklin Delano Roosevelt. The factors making decentralized archival system of the USA function on the level of states as a unit were explored in the monograph. The author outlined the work of such organizations as the Council of State Archivists, the National Association of Government Archives and Records Administrators, and highlighted the great role of the National Historical Publications and Records Commission and program of grants, which support the projects of state archives, counties, municipalities, universities, historical societies concerning publications, maintaining archival records and development of archival education and cooperation of archivists.

The Third part of the monograph deals with the history of the US National Archives and federal archival institutions (presidential libraries, federal records centers, NARA' regional filials, affiliated archives). The author proposed the subdivisions of American archive's history into three main periods. The *first period* of «maturation» from 1934 till the mid 1950's, when the 1st Archivist Robert Digges Wimberly Connor formed the staff of NARA to preserve the acquired federal departments' records, and the first Presidential library was founded. The author outlines the role of the 2nd Archivist Solon Justus Buck in running NARA during World War II, establishment of International Council on Archives and Archives of UNO. The work of NARA during the period of World War II was characterized with reference to Anna Bruner Eales «Fort Archives. The National Archives Goes to War», W. G. Leland «The archivist in times of emergency» та «Historians and Archivists in the First World War». The role and importance of the Committee on Conservation of Cultural Resources and the Archives committee on protection against the hazards of war (PAHW, Collas G. Harris) was presented and the impact of NARA, which got the status of defense agency for contribution in the victory over Nazi, was highlighted in this part of the monograph. The author also

showed that NARA was submitted to General Services Administration on recommendations of Commission on the Organization of the Executive Branch of the Government (Herbert Clark Hoover). On the one hand, it gave opportunity to normalize the process of creation and filing records in federal departments, introduce General Schedules and records management programs. On the other hand, NARA lost the rights of independent government agency and became the GSA «prisoner», which did not contribute to its academic functions and hampered its development. The author outlines Emmett Joseph Leahy's activity as a member of Hoover Commission, the 3^d Archivist Wayne Clayton Grover's propositions as to the strengthening of NARA status in the field of records management. W. C. Grover was the Archivist of the USA for 17 years, but had to resign to protest against the budget cuts. The author of the monograph highlighted the role of Houston Gwynn Jones in the fight for the independent status of NARS with reference to his book «The Records of a Nation: Their Management, Preservation and Use».

The *second period* of NARS history is from mid 1950's till the mid 1980's. It is the «movement for independence». The steps the archives on the way of the development of appraisal methods and classes of values (T. R. Schellenberg), arrangement methods (O. W. Holmes) were described. Special attention is given to the 6th Archivist of the USA Robert Mark Warner and his contribution to the archivists' fight for the independence of the National archives of the USA described in his book «Diary of a Dream: A History of the National Archives Independence Movement, 1980-1985». The author claims that R. M. Warner stood for the principle «archives beyond politics» in the USA and on the international level.

While researching the *third period* in the history of NARA the author showed how American archivists preserve the national heritage in electronic records, cooperate with scientific research institutes and universities to create Electronic records archives «ERA». The author thinks that the whole world expects the results of scientific research in the field of preservation of electronic records and creation of «ERA». It depends much on the research of American scientists and archivists whether humanity will be able to preserve electronic records to future generations. The author explored the structure and NARA status, planning, reporting and financing of the Archives from USA budget and Foundation for the National Archives.

In the Third part of the monograph the author outlined the history of establishment, the purpose and activity of federal records centers and regional filials of National archives. The author considers federal records centers to be the best solution to provide the preservation of non-current records of federal departments of executive branch of power. FRC make the departments free from their responsibilities for keeping non-current records and their preservation. FRC fulfill of requests, control of the terms of records' preservation, destroy invaluable records and hand over valuable records to archives. The work presents the role of Library of Congress and State department in collecting and preserving the presidential collection before the presidential library of F. D. Roosevelt was founded, with the reference to Buford Rowland «The papers of the Presidents». The author outlined the history of 13 presidential libraries, characterized their role in keeping presidential records and in adding popularity to the institution of presidency. The role of the USA President F. D. Roosevelt, who created a tradition to found presidential libraries and give them as a gift to the Ameri-

can people, was highlighted in the monograph. President F. D. Roosevelt contributed to the government ownership and control of presidential records. The author investigated the laws on the government ownership of presidential records where NARA is defined as «presidential archival depository». The attention was drawn to the fight of society and scientists in particular to make presidential records available, especially those of President R. M. Nixon's and President G. H. W. Bush's. The author thinks that not all the presidents fully comprehended the idea of the governmental ownership of presidential records because from time to time American executive power attacked the laws in order to restrict an easy access to presidential records. The projects of the National Historical Publications and Records Commission were characterized in this part of the monograph. They include publications of the sources of national memory: «fathers-founders of American nation», leaders of anti-slavery movement, leaders of women's movement, Native Americans. The author states that NARA fulfills the function not peculiar to archives in other countries, e. i. publicizing the US laws, executive orders of the USA Presidents and other legislative acts of federal departments. The history, activity and partnership of Government Printing Office and Federal Register in publication of legislative acts were presented.

The Fourth part of the monograph deals with a development of the theory of appraisal, sampling and classes of values: evidential value, informational value, administrative value, intrinsic value and others. The author analyzed scientific contribution into development of archival theory and scientific ideas of prominent scholars: Margaret Cross Norton, Philip Coolidge Brooks, Emmett J. Leahy, Philip G. Bauer, Theodore R. Schellenberg, Paul Lewinson, Mitchell W. Thornton and others. On analyzing the article of Frank B. Evans «Modern Methods of Arrangement of Archives in the United States» the author spotlighted approaches to arrangement of archival collection in the National archives of the USA in the 30-s – 50-s in the XX c. The ideas of T. R. Schellenberg were characterized with reference to his «Archival Principles of Arrangement». The author presented hierarchical levels by Oliver W. Holmes with the reference to «Archival Arrangement – Five Different Operations at Five Different Levels». Archival collections in the USA are known to be arranged on: «depository level», «*record group and subgroup levels*», «series within the record group», «filing units within series» and «documents within file units». The notion «archival fond» is not used in the USA.

The separate paragraph in the Part 4 is devoted to classification and declassification of records in the USA. The author of the monograph used the works of Irvine Dallas from the National archives of the USA and modern scholar Arvin S. Quist «Security Classification of Information». The author analyzed laws on protection of information about national defense and national security, «The Freedom of Information Act», «The Privacy Act», executive orders of US President about classification and declassification and control of access to records from EO 8381 «Defining Certain Vital Military and Naval Installations and Equipment» (March 22, 1940, F. D. Roosevelt) to EO 13526 «Classified National Security Information» (December 29, 2009, B. H. Obama). A special attention was paid to the laws used to make the collection of records concerning the assassination of John F. Kennedy, declassification of records about Nazi crimes and Japanese militarism at the time of World War II:

«President John F. Kennedy Assassination Records Collection Act», «Nazi War Crimes Disclosure Act», «Japanese Imperial Government Disclosure Act». The author characterized notions and terms concerning classification and declassification of records in the USA, introduced by legislative acts and executive orders by the USA Presidents, i. e.: classification levels, reclassification, review of assigned classification, reclassification, automatic and non-automatic declassification and others. The role and purpose of Information Security Oversight Office, National Declassification Center, the National Commission on Terrorist Attacks upon the United States (Commission 9/11) were described. The author analyzed the reports of ISOO from EO 12065 (1982) to EO 13526 (2011), made the tables and the comparative diagram and came to the conclusion that the growth of secret records and the rate of their declassification fall behind their creation and accumulation. The important measures taken by President B. H. Obama in the field of the records' declassification and accessibility were outlined in the work.

One more paragraph of the Part 4 comprises the analysis of the Vital records program and Records disaster mitigation and recovery programs.

The Fifth part deals with the history and main activities of Society of American Archivists. The author specifies and characterizes two periods in the history of SAA: «the way to leadership» from 1936 till the beginning of 1970-s and «the way to the XXI c.» from 1970-s till present days. The role of Committees 1970-s in the reformation of SAA was emphasized. Constitution and Bylaws, the system of membership, the president and vice-president's duties, responsibilities of SAA Council, the system of awards, scholarships and grants, established by SAA to promote scientific and professional activities of archivists, were also analyzed in this part of the monograph.

The author thinks that SAA plays the important role in the development of the archival education and raising the archivists' qualification and standardization of higher archival education. The researcher highlighted that American archivists consider the archival education to be the achievement of the advancement of archival branch in the USA. Publications of SAA, editorial policy of the journal «The American Archivist» from 1938 till present days were analyzed. The author outlined the measures taken by SAA to digitalize the journal's publications and publicize them on the Internet with reference to Paul Conway and William E. Landis' «Open-Access Publishing and the Transformation of the American Archivist Online». The role of SAA and its Committee on standards in the development and introducing archival standards was presented. The system of local and regional professional organizations of the USA archivists was described: Conference of Inter-Mountain Archivists, Northwest Archivists, Society of Rocky Mountain Archivists, Society of Southwest Archivists, New England Archivists, Mid-Atlantic Regional Archives Conference, Midwest Archives Conference and others. Special attention was given to the Academy of Certified Archivists, certification of archivists in the USA and demands to their level of knowledge and skills according to «Role Delineation Statement for Professional Archivists».

The author commented on presidential addresses, speeches of SAA members at annual meetings, conferences and International Congresses on Archives. Presidential addresses present essential problems of American archivists, summarize their achievements and

shape the vista. The author noticed that the reports of American archivists at the International Congresses evoked great response in the international archival community; they are translated into many languages, published and discussed in different countries.

The international activity of American archivists is outlined in the monograph. The author described how American archivists saved the archives in the countries occupied during World War II, the organization in the American zone of occupation in Germany «Offenbach Archival Depot», the contribution of Seymour Jacob Pomrenze and Ernst Maximilian Posner, the role of Solon Justus Buck in the foundation of the International Council on Archives. The researcher outlined the role of extraordinary International Congress on Archives (Washington, 1966), International Congress on Archives (Washington, 1976), propositions of American archivists concerning the foundation of archives with the copies of records in Eastern and Western hemispheres of the globe, unrestricted access of foreign scholars to the archives and introducing of «International Readers' card», propositions on microfilming of records and the Committee of microfilming ICA with Albert H. Leisinger at the head, propositions in the field of archival descriptions' standards (EAD and others), propositions to organize the preservation of electronic records.

In the Conclusion the author presented the periodization of the history of American archives:

The 1st «*colonial*» period – from the foundation of colonies and their administration till the time of formation of territories and states. This was the time when the first archives were established and first laws on preservation of archival records were adopted. Some archival records of colonial period suffered from fires, wars, negligence of official clerks, unaware of their value, some of the records were taken to the countries-metropolis.

The 2nd period – «*formation of archival branch in the USA*».

On the federal level this period begins from the foundation of Thomas Jefferson Library in State department of the USA, where Charters of American liberty, diplomatic correspondence and other government records (1787) were kept. The period ends in 1934 when the US National Archives was founded.

On the level of states this period begins with making the Secretaries of states (according to the State Constitutions) responsible for preservation of public records. It is also the beginning of the movement of historical societies from 1791 till 1936 when the Society of American Archivists was found. The author asserts that the process of creation of archival institutions and reformation of archives on the level of the states is still going on. Therefore the final date of this period is rather conventional. This period is characterized by the movement of historical societies in the states, the movement of historians to establish the US National Archives and movement of historian-archivists to constitute the archival profession in the USA. The formation of the official archives and the development of publishing activity of historical societies are characteristic features of this period.

The author presents the key dates of this period:

- 1791 – foundation of Massachusetts historical society;
- 1884 – foundation of American Historical Association (which comprised Public Archives Commission later);

- 1901 – foundation of Department of archives and history in Alabama;
- 1903 – making the Library of Congress the official depository of US federal government records and transferring to it the collection from Archives of the State department;
- 1909 – foundation of Conference of American Archivists by Waldo Gifford Leland, which was «the birthplace and the cradle of archival profession in America»;
- 1910 – American archivists took part in the International Congress of archivists and librarians in Brussels and began to get acquainted with the principles and methodology of European archives;
- 1934 – the first federal law on archives and establishment of National Archives and Records Administration and the National Historical Publications Commission;
- 1935 – the law on the Federal Register;
- 1935–1936 – the beginning of the WPA projects «Historical Records Survey» and «Survey of Federal Archives»;
- 1936 – foundation of the Society of American Archivists.

The author highlighted the activity of Jeremy Belknap, Thomas McAdory Owen, John Franklin Jameson and Waldo Gifford Leland who made revolutionary changes in the history of American archival branch.

The 3rd period – «*development of archival branch in the USA*» – began with establishment of the National Archives of the USA (1934), foundation of the Society of American Archivists (1936) and lasts to present days.

The milestones of this period:

- 1938 – the first issue of the journal «The American Archivist»;
- 1938–1941 – creation of President F. D. Roosevelt Library. Due to Roosevelt's principles the presidential records became the ownership of American people, presidential libraries were subordinated to the National Archives and appropriate laws were issued later;
- 1945 – American archivists initiated the establishment of the International Council on Archives;
- 1948 – launching out the technical aid program «Point Four» which was of great importance in creation of archives in different countries in spite of its anticommunist character;
- 1949 – the National Archives of the USA were subordinated to the General Services Administration;
- 1953 – USA President D. D. Eisenhower tried to dismiss the Archivist of the USA W. C. Grover and give the political character to the post of Archivists of the USA, which united all archivists and historians of the USA and helped Grover to keep the post. This unity contributed to further professionalization of archival branch and led to the formation of Academy of Certified Archivists;
- 1960-s – local and regional professional organizations of archivists began to appear in America influenced by the growth of social movement;
- 1964 – introducing of the grant program of the National Historical Publications Commission to publish historical records;
- 1964 – publication of E. M. Posner's book «American State Archives»;
- 1966 – extraordinary International Congress on Archives in Washington;
- 1968 – establishment of regional filials of National Archives on the basis of federal records centers;

- 1970–1972 – activities of the Committee 1970-s of SAA;
- 1974 – development of the grant program NHPRC to ensure preservation of records in archives of states, counties, universities etc.; in 1975 SHRAB became local representatives of NHPRC;
- 1974 – National Association of State Archives and Records Administrators was founded;
- 1984 – National Archives of the USA got the status of the independent federal agency, Archives and Archivist of the USA got back the legal rights endowed in 1934;
- 1989 – the Council of State Historical Records Coordinators was created and later became the basis of Council of State Archivists;
- 1989 – foundation of the Academy of Certified Archivists;
- 1989–1990 – reviewing of professional standards by the Working Group on Standards for Archival Description, foundation of the Committee on standards in SAA;
- 1994 – NARA presented its web-site on the Internet;
- 1998 – NARA began scientific research in the field of preservation of electronic records, which contributed to the creation of ERA-system;
- 2000 – the start of the program to create the Electronic records archives «ERA»;
- 2003 – foundation of the Electronic records archives «ERA».

The 3rd period is characterized by the development of the archival branch methodology in the field of appraisal and arrangement, development of archival program and records management program, establishment of the system of presidential libraries and records centers, active international work of American archivists, their participation in different professional organizations, publishing of archival literature and development of archival education.

The following archivists and scholars played great role in the development of American archives during this period: R. D. W. Connor, Solon Justus Buck, Albert Ray Newsome, Margaret Cross Norton, Ernst Maximilian Posner, Paul Lewinson, Oliver Wendell Holmes, Houston Gwynn Jones, Charles Edward Lee, Emmett Joseph Leahy, Theodore Roosevelt Schellenberg, Robert Mark Warner.

The author outlined the features which American archival system acquired in course of history:

- There are two levels in the archival system, federal and state; the federal – is centralized, while the state – decentralized. Therefore American archival system is of mixed type, but not classically decentralized;
- The regulation of archival branch is ensured by means of unification of directors and their subordinates in independent professional organizations such as SAA, CoSA and NAGARA, archival standardization, financing of local archives with the help of the grant program NHPRC;
- There are several types of institutions in the archival system in the USA;
- Archival legislation is of dual character – federal and state. There are 50 separate state systems of analogical informational and archival laws;
- Official records are concentrated in the National Archives, archival institutions subordinated to NARA and state archives; non-official records are distributed among numerous

archives of historical societies, libraries, universities, private collections, archives of corporations and trade unions;

- Strict division of functions into archival and records management programs ensured by NARA on the federal level and archival institutions in the states (joint and split records management programs);
- Intermediate repositories (FRC and state records centers) keep inactive federal and state records;
- According to laws on archives microphotocopies of records became are considered as their originals;
- Professional organizations of archivists, SAA, NAGARA, CoSA, ACA play outstanding role in the solving of scientific and practical tasks;
- Archivists of the USA stand for *de-politicization* of archival branch, keep to the principles «archives beyond politics» and «purity» of the staff of the archivists' guild.

On the whole, the history of archives in the USA reflects the history of the country and its people. The author outlines the great role of American community, intellectual elite of society and high professionalism of American archivists in the archival history. These factors contributed to creation of modern archival branch with scientific methodology, open character of archives, high level of professional education.

The author is aware of the fact that this voluminous research is only a small part of the Universe which makes the historical heritage of American nation.

The monograph comprises appendixes, biographic vocabulary, glossary of terms and notions, chronological tables with dates showing the formation of historical societies, state archives, the list of state archives with their subordination, addresses, web-sites addresses, the list of sources, indexes.

The monograph contains the photographs taken by the author during her visit to National Archives of the USA and International Congresses on Archives; and photographs and illustrations found in the articles and books of American authors, on web-sites of historical societies and archives with appropriate references to the original sources.

The monograph is published due the financial support of Mikolaiv stevedore company «ITC International Forwarder, LTD» and its owner Vladimir Levitsky, Mikolaiv International Trade Sea Port and its General Director Vasil Ivaniuck, the Trade Union of Sea Transport Workers of Mikolaiv International Trade Sea Port, its Chairman Pavlo Prokopenko and at the author's personal costs.

The monograph is targeted at archivists, scholars, teachers, lectures, postgraduate students, students studying history, archival science, records management, information and library management. It is distributed in archives, libraries and universities of Ukraine free of charge.

Наукове видання

ЛЕВЧЕНКО
ЛАРИСА ЛЕОНІДІВНА

Кандидат історичних наук, директор Державного архіву Миколаївської області. У 1992 році закінчила Російський державний гуманітарний університет (Московський державний історико-архівний інститут). Із 1992 року працює в Державному архіві Миколаївської області, з 2003 року – на посаді директора архіву. У 2003 році захистила дисертацію в Донецькому національному університеті за темою «Миколаївське і Севастопольське військово-губернаторство, 1805–1900 рр.». Викладає курси архівознавства та історії державних установ у Чорноморському державному університеті імені Петра Могили. Автор близько 100 наукових праць, у т.ч. навчального посібника «Історія Миколаївського і Севастопольського військового губернаторства (1805–1900)» (Миколаїв, видавництво МДГУ ім. Петра Могили, 2006 р.). Учасник міжнародних та всеукраїнських конференцій і симпозиумів, у т.ч. XVI Міжнародного конгресу архівів (2004 р., Відень, Австрія), Конференції Круглого столу архівів Міжнародної ради архівів (2007 р., Квебек, Канада), XVI Міжнародного конгресу архівів (2008 р., Куала-Лумпур, Малайзія), щорічної конференції товариства «Спадщина німців з Росії» (2009 р., Репід-Сіті, США), II конференції архівів слов'янських країн (2011 р., Любляна, Словенія), XVII Міжнародного конгресу архівів (2012 р., Брисбен, Австралія), міжнародної конференції з архівного менеджменту «CISA» (2012 р., Париж, Франція).

АРХІВИ І АРХІВНА СПРАВА
СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ АМЕРИКИ:
історія та організація

Монографія

Підп. до друку 15.08.2013. Формат 70×100¹/₁₆. Ум. друк. арк. 83,0. Тираж 300 пр. Зам. № 534-206.

В И Д А В Е Ц Ь І В И Г О Т О В Л Ю В А Ч
Товариство з обмеженою відповідальністю фірма «Ліон».
54038, м. Миколаїв, вул. Бузника, 5/1.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 1506 від 25.09.2003 р.